

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΖ'

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΕΤΗ ΛΕ', ΛΣ', ΛΖ' ΚΑΙ ΛΗ' 1895—1899

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΔΡΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
'Εν τῷ Πέραν, 'Οδῷ Τοπταλάρ, ἀρ. 18.

ΤΥΠΟΙΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΕΡΑΡΔΩΝ
'Εν τῷ Πέραν, 'Οδῷ Κιουτσούκ Χενδέκ, ἀρ. 29, 31.

1900

ΙΔΡΥΤΑΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝ Τῷ ΜΗΤΡῶ ΙΔΙΟΧΕΙΡΟΝ ΑΥΤῶΝ ΕΓΓΡΑΦΗΝ

καὶ καθ' ἣν τάξιν ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ Α' τόμῳ τοῦ Περιδικοῦ

Τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος ΚΖ' τόμου ἐπεμελήθη ἡ κατὰ τὸ ΑΘ' συλλογικὸν ἔτος Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν **ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΑΛΛΑΝΗ**, καθηγητοῦ (προέδρου), **ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΛΟΥΒΑΡΗ**, δικηγόρου (γραμματέως), **ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ**, **Μ. Χαρτοφύλακος** τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, **ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ**, καθηγητοῦ, **Δ. Κ. ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΗ**, μηχανικοῦ, **ΤΟΜΑΖΟΥ Θ. ΣΤΟΥΡΔΑΙΟΥ**, ἰατροῦ, τοῦ γενικοῦ γραμματέως **Π. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ**, ὀφθαλμιάτρου, τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως **ΛΕΩΝΙΔΑ ΜΑΛΑΤΑΚΗ**, καθηγητοῦ, προεδρεύοντος ἐν τῷ Συλλόγῳ τοῦ ἰατροῦ **ΜΙΧΑΗΛ ΨΑΛΙΔΑ**.

-
Σ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ.	† Ι. Δ. ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ.
† Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ.	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΩΗΡΟΣ.
† Θ. Ζ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ.	Γ. ΑΘΗΝΟΓΕΝΗΣ.
† Α. ΒΑΦΕΙΔΗΣ.	† Κ. Α. ΞΥΔΙΑΣ.
Α. ΔΑΛΛΑΠΟΡΤΑΣ.	Θ. Α. ΚΟΣΟΥΔΗΣ.
Κ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ.	† ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΞΕΛΟΣ.
† Γ. ΠΙΤΖΗΠΟΣ.	† Μ. ΒΟΛΟΝΑΚΗΣ.
Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ.	† Ν. ΒΕΓΑΡΗΣ.
† Ι. ΖΩΓΡΑΦΟΣ.	Φ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.
† Ι. ΓΕΩΡΓΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.	† Β. ΠΥΛΛΑΝΗΣ.
Μ. ΒΛΑΔΟΣ.	† ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΨΩΜΙΔΗΣ.
† ΗΡΟΚΛΗΣ ΒΑΣΙΛΑΝΗΣ.	Κ. ΛΟΓΑΔΗΣ.
ΓΑΒΡΙΗΛ ΣΟΦΟΚΛΗΣ.	Ν. ΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.
Σ. ΔΑΛΛΑΠΟΡΤΑΣ.	Ι. Π. ΣΑΒΒΕΡΙΟΣ.
† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΡ. ΖΑΝΝΟΣ.	† Ι. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ.
† Α. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ.	† Δ. ΜΗΝΙΑΚΟΥΔΗΣ.
† ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.	ΚΩΝΣΤ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ.
† Ι. ΛΙΤΖΙΚΛΗΣ.	† Γ. Κ. ΙΣΧΟΜΑΧΟΣ.
† Π. Α. ΖΑΝΟΣ.	† Δ. ΑΝΤΗΙΑΣ.
† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ. ΜΠΗΤΖΟΥ.	† ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΕΥΘΥΦΡΩΝ.
† ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΜΙΝΑΡΙΑΝΗΣ.	ΚΩΝΣΤ. Ν. ΦΩΚΑΣ.
Ν. ΔΙΟΜΗΝΗΣ.	† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Θ. ΓΕΝΙΑΟΥΝΙΑΣ.

† Κ. ΚΟΥΝΟΥΠΙΩΤΗΣ.	† Δ. ΚΑΛΑΙΑΔΗΣ.
Δ. ΡΑΖΗΣ.	Γ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.
Ι. ΣΑΒΒΑΣ.	† ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΙΣΤΑΚΗΣ.
Α. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.	† ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΠΕΡΑΙΚΑΡΗΣ.
† Μ. ΚΑΛΚΑΝΗΣ.	† Γ. ΝΑΡΑΝΤΖΗΣ.
† Μ. ΒΕΛΟΓΙΑΝΝΗΣ.	† Α. ΝΟΜΙΚΟΣ.
† Ι. ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ.	† ΜΙΧΑΗΛ ΓΚΙΟΥΜΟΥΣΓΚΕΡΑΑΝΗΣ.
† Κ. Χ. ΠΑΞΣΑΣ.	Δ. Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ.
ΑΡΙΣΤΑΡΧΟΣ ΒΑΤΙΜΠΕΛΑΣ.	Α. Χ. ΝΟΜΙΚΟΣ.
† Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.	† Γ. ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗΣ.
† Χ' Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ.	Ε. ΓΑΥΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.
† Ι. Σ. ΓΑΛΑΤΗΣ.	Α. ΠΡΕΖΑΝΗΣ.
Α. ΔΕΠΑΣΤΑΣ.	† Ι. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ.
ΠΟΛΥΚΑΡΙΟΣ (νῦν μητροπολίτης Βάρνης).	Α. ΨΥΧΑΡΗΣ.
† Ι. ΦΛΑΧΡΗΣ.	Κ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ.
† Δ. ΝΕΟΚΟΣΜΟΣ.	† Α. ΒΛΑΣΤΟΣ.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΡΟΓΓΙΑΝΗΣ.	† Δ. ΠΑΣΠΑΛΑΝΗΣ.
† ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΧΑΡΙΑΛΟΣ.	Μ. ΔΙΓΕΝΗΣ.
† ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΛΛΙΦΡΩΝ.	† ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ (εἶτα μητρο- πολίτης Σισανίου).
† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ.	† Α. ΑΓΕΛΑΣΤΟΣ.
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΤΑΒΕΛΟΥΔΗΣ.	† Α. ΙΓΓΛΕΣΗΣ.
ΕΜΜ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.	† Α. ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ.
† Ξ. ΖΟΓΡΑΦΟΣ.	† Π. ΣΛΑΒΑΓΟΣ.

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ

Α

	<i>Ἔτος ἐπιλογῆς</i>
ΑΓΝΙΑΔΗΣ Χαράλαμπος, δικηγόρος, ἐνταῦθα	1899
ΑΚΕΣΤΟΡΙΑΝΗΣ Γεώργιος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1888
ΑΚΕΣΤΟΡΙΑΝΗΣ Θεογένης, γημικός, ἐνταῦθα.	1896
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Εὐμορφόπουλος, μοναχὸς τῆς Μονῆς Μ. Λαύρας ἐν Ἁγίῳ Ὄρει.	1875
ΑΜΠΕΛΙΑΔΗΣ Μανουὴλ, ἰατρός ἀντισυνταγματάρχης, ἐνταῦθα.	1888
ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ Ἀνδρέας, ἰατρός, καθηγητὴς ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ.	1897
ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ Ὀδυσσεύς, δημοσιογράφος, ἐνταῦθα.	1881
ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ, ἱερομόναχος, ἐνταῦθα	1879
ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ πασῶς Κωνσταντίνος, πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας ἐν Λονδίῳ	1864
ΑΝΤΙΠΑΣ Ἀνδρέας, ἰατρός ἐνταῦθα.	1899
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Ἀλέξανδρος.	1897
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Γεώργιος, ἰατρός, ἐνταῦθα.	1893
ΑΠΕΡΗΣ Πέτρος, γημικός, ἐνταῦθα	1887
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ Ἀθανάσιος, δικηγόρος ἐνταῦθα.	1890
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ Γεώργιος, δικηγόρος, ἐνταῦθα.	1874
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ Θεόδωρος, τραπεζίτης, ἐνταῦθα.	1878
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ Π., διδάσκαλος τῆς γαλλικῆς ἐν τῷ Ζωγραφείῳ Γυμνασίῳ, ἐνταῦθα	1894
ΑΠΟΣΤΟΛΟΓΛΟΥΣ Σάββας, δικηγόρος, ἐνταῦθα	1890
ΑΡΑΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ἔμπορος, ἐνταῦθα.	1899
ΑΡΑΠΗΣ Ἀπόστολος, διευθυντὴς τῶν ἐκπαιδευτηρίων Γαλατῶν.	1895
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Στ. βένης, Μ. Λογοθέτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ γερουσιαστὴς, ἐνταῦθα	1862
ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ Ἰωάννης Δ., καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, ἐνταῦθα.	1861
ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Μηνᾶς, καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, ἐνταῦθα.	1889
ΑΥΑΩΝΙΤΗΣ Ἀλέξανδρος.	1893

Β

ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ Ἰωακείμ, καθηγητὴς τοῦ Ἰωακείμειου καὶ τοῦ Ζωγραφείου, ἐνταῦθα	1891
ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ Ἥλιος, καθηγητὴς ἐν τῷ Ζωγρ. Γυμνασίῳ καὶ τῷ Ζαππείῳ, ἐνταῦθα	1883
ΒΑΛΤΑΤΖΗΣ Βασίλειος.	1899
ΒΑΛΤΑΤΖΗΣ Γεώργιος, νομικός, ἐνταῦθα.	1896
ΒΑΛΤΑΤΖΗΣ Ἐρμανουὴλ, ὑπάλληλος τοῦ Μονοπωλείου τῶν καπνῶν, ἐνταῦθα.	1886
ΒΑΜΒΑΚΑΣ Χαρίσιος.	1898
ΒΑΡΑΤΑΣΗΣ Ἀλέξανδρος, πάρεδρος δικαστῆς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Προξενείῳ, ἐνταῦθα	1898
ΒΑΡΕΙΛΛΕΣ BERTRAND, γραμμικεὺς καὶ καθηγητὴς τῆς Α. Ἱατρ. Σχολῆς, ἐνταῦθα	1894
ΒΑΡΟΥΤΖΗΣ Ἰάκωβος, δικηγόρος, ἐνταῦθα.	1878

Έτος έκδοσης

ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ Χ. Θ., Ιατρός, ένταύθα.	1895
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ Ν., Ιατρός, ένταύθα.	1896
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Γεωργιάδης, μητροπολίτης Άγχιάλου.	1896
ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ Άπόστολος, Ιατρός, ένταύθα.	1861
ΒΕΓΛΕΡΗΣ Γεώργιος, πράκτωρ τής βωσσιικής άτμοπλοϊκής εταιρείας, έν Ίόπη.	1885
ΒΕΓΛΕΡΗΣ Θεοχάρης, δικηγόρος, ένταύθα.	1890
ΒΕΛΛΗΣ Δημήτριος, δημοσιογράφος, ένταύθα.	1898
ΒΕΝΙΕΡΗΣ Άντώνιος, ιδρυτής του Έλληνικού Λυκείου έν Γαλαζίφ, ένταύθα.	1894
ΒΕΡΝΟΥΔΑΚΗΣ Δ., τραπεζίτης, ένταύθα.	1891
ΒΙΚΕΛΛΑΣ Δημήτριος, λόγιος, έν Παρισίους.	1872
ΒΛΑΔΙΚΑΣ Γ., Ιατρός, ένταύθα.	1897
ΒΛΑΪΚΟΣ Δημήτριος, Ιατρός, ένταύθα.	1899
ΒΛΑΣΙΑΔΗΣ Μιχαήλ.	1896
ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥΣ Κ.	1897
ΒΟΝΤΙΤΣΙΑΝΟΣ Άνδρέας, δικηγόρος, ένταύθα.	1895
ΒΟΣΤΑΝΗΣ Δημήτριος, έμπορος.	1887
ΒΟΥΤΥΡΑΣ Σταύρος Ι., δημοσιογράφος, έν Άθήναις.	1866
ΒΡΑΧΑΜΗΣ Σταύρος Κ., χημικός, ένταύθα.	1892
WHITAKER.	1898

Γ

ΓΑΒΡΙΗΛΙΑΔΗΣ Άναστάσιος, Ιατρός, ένταύθα.	1895
ΓΑΛΑΤΗΣ Κ., Ιατρός, ένταύθα.	1898
ΓΕΔΕΩΝ Μανουήλ Ίω., Μ. Χαρτοφύλαξ τής Μ. Έκκλησίας, δημοσιογράφος, ένταύθα.	1887
ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ Θέμελις, Ιεροδιάκονος.	1888
ΓΕΡΑΡΔΟΣ Άντώνιος Κ., βιβλιοπώλης και εκδότης, ένταύθα.	1891
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, πατριάρχης Ίεροσολύμων.	1879
ΓΕΡΜΑΝΟΣ Θεοτοκός, επίσκοπος Μυρίων, χωρεπίσκοπος Γαλατά, ένταύθα.	1888
ΓΕΡΜΑΝΟΣ Καβακόπουλος, μητροπολίτης Χαλκηδόνος.	1876
ΓΕΡΜΑΝΟΣ Καραβαγγέλης, επίσκοπος Χαριουπόλεως, χωρεπίσκοπος Σταυροδρομίου.	1896
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Γ.	1892
ΓΙΑΝΝΑΡΟΣ Ίωάννης.	1896
ΓΙΑΝΝΙΟΣ Θεμιστοκλής, υπάλληλος έν τῷ Μονοπωλείφ των καπνῶν, ένταύθα.	1892
ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΤΟΣ Η.	1896
ΓΚΙΩΝΑΣ Ίωάννης, τραπεζίτης, ένταύθα.	1890
ΓΟΥΔΑΣ Νικόλαος, δικηγόρος, ένταύθα.	1890
ΓΡΑΜΜΑΝΔΑΝΗΣ Γ.	1898

Δ—D

DALLESSIO J., τραπεζίτης, ένταύθα.	1874
ΔΑΜΕΣΑΣ Έμμανουήλ, δικηγόρος, ένταύθα.	1888
ΔΑΣΣΑΡΗΤΗΣ Ίλίας, φιλόλογος.	1894

Έτος έκδοσης

ΔΕΛΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΣ Ίωάννης, υπάλληλος του Έλληνικού Προξενείου, ένταύθα.	1884
DELBEUF Regis, καθηγητής έν τῷ Έλληνογαλλικῷ Λυκείφ και δημοσιογράφος.	1898
ΔΕΠΑΣΤΑΣ Νικόλαος, βιβλιοπώλης και εκδότης, ένταύθα.	1872
ΔΕΣΤΟΥΝΗΣ Εὐάγγελος.	1898
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Φώτιος.	1896
ΔΟΔΟΠΟΥΛΟΣ Παναγιώτης, δικηγόρος, ένταύθα.	1895

Ε

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ Κ.	1899
ΕΛΠΙΑΔΗΣ Γ., γραμματεὺς τής Έλληνικής Πρεσβείας, ένταύθα.	1874
ΕΝΩΜΟΤΑΡΧΗΣ Ίωάννης, δικηγόρος, ένταύθα.	1891
ΕΞΑΚΟΥΣΤΟΣ Πέτρος, ανώτερος υπάλληλος του Μονοπωλείου των καπνῶν, ένταύθα.	1872
ΕΥΓΕΝΙΑΔΗΣ Εὐστάθιος, δικαίτης τής Όθ. Έταιρείας συναλλ. και άξιῶν, ένταύθα.	1871
ΕΥΣΤΑΘΙΑΝΟΣ Άλέξανδρος, καθηγητής έν τῷ Ζωγραφείφ Γυμνασίφ, ένταύθα.	1893
ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ Πιττακός, έμποροϋπάλληλος.	1892

Ζ

ΖΑΒΙΤΣΙΑΝΟΣ Σπυρίδων, Ιατρός, μέλος του Ύγειονομικού Συμβουλίου, ένταύθα.	1886
ΖΑΛΟΚΩΝΤΑΣ Εὐγένιος Γ., Α' γραμματεὺς τής Έλληνικής Πρεσβείας, ένταύθα.	1890
ΖΑΡΙΦΗΣ Λεωνίδας Γ., τραπεζίτης, ένταύθα.	1873
ΖΕΡΒΟΥΔΑΚΗΣ Ίωάννης Α., έμποροϋπάλληλος.	1887
ΖΙΩΓΑΣ Κωνσταντίνος, λόγιος ένταύθα.	1895
ΖΟΥΜΠΟΥΛΟΥΓΛΟΥΣ Ίορδάνης Η.	1898
ΖΩΓΡΑΦΟΣ Γεώργιος Χρ., τραπεζίτης, έν Παρισίους.	1885
ΖΩΓΡΑΦΟΣ Σόλων Χρ., τραπεζίτης, έν Παρισίους.	1885

Η

ΗΑΝΤΖ Ηenri, διευθυντής του Έλληνογαλλικού Λυκείου, ένταύθα.	1895
ΗΑΥΔΕΡΙΧ Engelhard, βιβλιοπώλης, ένταύθα.	1889
ΗΑΙΔΑΔΗΣ Κ., καθηγητής τής Θεολογικής Σχολής, έν Ίεροσολύμοις.	1895
ΗΑΙΟΥ Λοΐκος, καθηγητής του Robert Collège, ένταύθα.	1895

Θ

ΘΑΛΛΑΣΣΙΝΟΣ Μιχαήλ, έμπορος.	1890
ΘΑΝΟΣ Δημήτριος, έμπορος, ένταύθα.	1890
ΘΕΟΤΟΚΑΣ Μιχαήλ, δικηγόρος, ένταύθα.	

I

Έτος ἐλογής

ΙΑΚΩΒΟΥ Μιλτιάδης, κυβερνητικός υπάλληλος, ένταῦθα	1872
ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Παντολέων, ὀφθαλμίατρος, ένταῦθα	1895
ΙΑΛΙΑΗΣ Ἰωάννης Α., βιομήχανος, έν Ἀρτάκη	1887
ΙΩΑΚΕΙΜ Φορόπουλος, ἀρχιμανδρίτης, ἀρχιεπιφύλαξ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.	1898
ΙΩΑΝΝΙΑΝΗΣ βένης Ἰωάννης Β., ἀρχιτέκτων, ένταῦθα	1884
ΙΩΑΝΝΙΑΝΗΣ Σ.	1898
ΙΩΑΝΝΟΥ Ἀθανάσιος, καθηγητῆς τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου, ένταῦθα.	1894

K

ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ Σόλων, ἔμπορος, ένταῦθα	1897
ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΗΣ Δ., ἀρχιτέκτων, ένταῦθα	1896
ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ Φωτιάδης, μητροπολίτης Δέρκων, έν Θεραπείαις	1875
ΚΑΝΕΛΛΟΣ Ν., ἔμπορος, ένταῦθα	1899
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Σπυρίδων Σ., δημοσιογράφος, ένταῦθα	1898
ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ Κωνσταντίνος Στεφ., σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, ένταῦθα.	1867
ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ Στέφανος Κ., πρεσβευτῆς τῆς Τουρκίας, έν Βρυξέλλαις	1867
ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ Τηλέμαχος Κ., μηχανικός, έν Ἀθήναις	1874
ΚΑΡΑΪΑΝΟΣ Κωνσταντίνος, βουλευτῆς Ἀρτης, έν Ἀθήναις	1862
ΚΑΡΑΤΖΑΣ Ἀλέξ Ἰδρος, ἔμπορος, ένταῦθα	1892
ΚΑΡΟΛΙΑΝΗΣ Ἰορδάνης, σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, ένταῦθα	1871
ΚΕΑΛΪΔΙΤΗΣ Κ., τα ῖς, ένταῦθα	1897
ΚΕΑΛΪΔΙΤΗΣ Π., τα ῖς, ένταῦθα	1887
ΚΕΠΕΤΖΗΣ Σταῦρος Μ., τραπεζίτης, ένταῦθα	1872
ΚΕΣΣΙΣΟΓΛΟΥΣ Θεόδωρος, ιατρός, ένταῦθα	1896
ΚΕΦΑΛΑΣ Μιχαήλ, σχολάρχης τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου, ένταῦθα	1886
ΚΕΦΑΛΛΗΝΑΙΟΣ Νικόλαος, δικηγόρος, ένταῦθα.	1898
ΚΛΟΥΜΑΣΗΣ Δημήτριος, ἔμπορος, ένταῦθα	1878
ΚΟΚΚΟΛΑΤΟΣ Κλεόβουλος Χρ., ιατρός, ένταῦθα	1891
ΚΟΛΑΣΗΣ Ἐπαμεινώνδας Α., δικηγόρος, ένταῦθα	1898
ΚΟΠΑΣΗΣ Ἀνδρέας, σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, ένταῦθα	1890
ΚΟΣΟΥΑΝΗΣ Θεμιστοκλῆς Α., ἔμπορος, ένταῦθα	1861
ΚΟΥΜΑΤΟΣ Ἀνδρέας, ἔμπορος, ένταῦθα	1882
ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ Χρῆστος, κοσμηματοπώλης, ένταῦθα.	1879
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Καλλίνικος, ιεροκῆρυξ, ένταῦθα.	1898
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Παρίτσης, ἱερεύς, καθηγητῆς τῶν ἱερῶν, ένταῦθα	1887

Λ

ΛΙΑΜΠΕΗΣ Γ., ιατρός, ένταῦθα.	1898
ΛΙΜΑΡΑΚΗΣ Λεωνίδας, ιατρός, ένταῦθα.	1887

Έτος ἐλογής

ΛΙΝΑΡΑΟΣ Γεώργιος, ἀρχιτέκτων μηχανικός, ένταῦθα.	1897
LONG Albert, καθηγητῆς έν τῷ Ῥοβερτεῖῳ Γυμνασίῳ, ένταῦθα	1886
ΛΟΥΒΑΡΗΣ Γεώργιος Δ., δικηγόρος, ένταῦθα.	1899

M

ΜΑΓΚΟΣ Ἀντώνιος, ἔμπορος, ένταῦθα.	1888
ΜΑΛΑΤΑΚΗΣ Λεωνίδας, καθηγητῆς, ένταῦθα.	1898
ΜΑΛΕΑΣ Κωνσταντίνος, ιατρός, ένταῦθα.	1898
ΜΑΛΙΑΔΗΣ Δημήτριος, δικηγόρος, ένταῦθα.	1865
ΜΑΛΙΑΚΑΣ Ἰλίας, δικηγόρος, ένταῦθα	1865
ΜΑΝΟΥΪΛΙΑΝΗΣ Δ., ιατρός, ένταῦθα	1898
ΜΑΝΣΟΥΡΩ Παῦλος, Β' γραμματεὺς τῆς Ῥωσικῆς Πρεσβείας, ένταῦθα.	1888
ΜΑΡΙΑΝΟΣ Γεώργιος, ἔμπορος, ένταῦθα	1872
ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ Ἐλευθέριος, ένταῦθα	1876
ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ Θεόδωρος Α., τραπεζίτης, ένταῦθα.	1872
ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ Φραγκίσκος Ε., ἀρχιτέκτων, ένταῦθα.	1891
ΜΕΖΙΚΗΣ Φράνς, ἔμπορος, ένταῦθα.	1895
ΜΕΪΜΑΡΙΑΝΗΣ Πέτρος, ἀρχιτέκτων, ένταῦθα.	1888
ΜΕΛΕΤΙΟΣ Κοτρώζος, ἀρχιμανδρίτης, προϊστάμενος, ένταῦθα.	1893
ΜΕΛΕΤΙΟΣ Κοτσάνης, ἀρχιμανδρίτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.	1884
ΜΕΛΙΤΟΠΟΥΛΟΣ Παῦλος, διδάσκαλος τῆς τουρκικῆς έν τῷ Γαλλοελληνικῷ Λυκείῳ	1898
ΜΕΡΤΖΑΡΗΣ Ν., ιατρός, ένταῦθα	1897
ΜΕΤΑΞΑΣ Κωνσταντίνος, ἀγρονόμος, ένταῦθα.	1884
ΜΗΛΙΩΤΗΣ Δημήτριος, ταμίας τραπεζιτικοῦ οἴκου, ένταῦθα.	1888
ΜΗΝΙΑΤΗΣ Ἰωακείμ Ν., ιατρός, ένταῦθα.	1899
ΜΙΓΛΙΕΒΙΤΣΗ Arthur, ιατρός	1899
MILLINGEN Alex. van, καθηγητῆς έν τῷ Ῥοβερτεῖῳ Γυμνασίῳ, ένταῦθα	1882
MIZZI Louis, δικηγόρος, ένταῦθα	1887
ΜΙΧΑΗΛ Κλεόβουλος, ἀρχιμανδρίτης, διευθυντῆς τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, ένταῦθα	1892
ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Ἰωάννης, ιατρός.	1897
MORDTMANN D' A. D., ιατρός, μέλος τοῦ Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου, ένταῦθα.	1871
ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Ἀρκάδιος Γ., λόγιος, ένταῦθα	1895
ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Δημήτριος Γ., καθηγητῆς, ένταῦθα.	1893
ΜΟΥΡΑΤΗΣ Σοφοκλῆς, ἔμπορος, ένταῦθα.	1893
ΜΟΥΣΟΥΡΟΣ Βασίλειος, κυβερνητικός υπάλληλος, ένταῦθα	1888
ΜΟΥΤΣΑΚΗΣ Ἰωάννης, ἔμπορος, ένταῦθα	1892
ΜΗΣΥΡΗΣ Ἰωάννης, ὀφθαλμίατρος, ένταῦθα.	1897
ΜΥΣΤΑΚΙΑΝΗΣ Βασίλειος Α., καθηγητῆς τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.	1893

N

ΝΑΡΑΗΣ Στέφανος, ιατρός, ένταῦθα	1891
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Παναγιώτης Δ., δικηγόρος, ένταῦθα.	1890

	Ἔτος ἐπιλογῆς
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Γ., ἰατρός, ἐνταῦθα	1897
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Δημήτριος, δημοσιογράφος, ἐνταῦθα	1898
ΝΟΥΛΗΣ Γ., ἰατρός, ἐνταῦθα	1898
Ξ	
ΞΥΛΙΑΣ Μάρκος, ἀργυραμοιβός, ἐνταῦθα	1885
Ο	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΗΣ Γεώργιος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1881
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΗΣ Δημοσθένης Π., καθηγητῆς ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, ἐνταῦθα	1890
Π	
ΠΑΝΑΔΗΣ Κ.	1898
ΠΑΝΤΑΖΙΑΝΗΣ Χρήστος Γ., σχολάρχης, ἐνταῦθα	1892
ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ Ἀλέξανδρος, δικηγόρος, ἐνταῦθα	1895
ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ Στυλιανός	
ΠΑΝΤΖΙΡΗΣ Ἀλέξανδρος, διερμηνεὺς τῆς Αὐτοκρ. Ὀθωμανικῆς Τραπεζῆς, ἐνταῦθα	1882
ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Νικήτας, λόγιος, ἐνταῦθα	1887
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Ἀθ. Κεραμεύς, ὑφηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν Πητρούπολει	1881
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Θεοδ. Σφ.	1896
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Μ.	1898
ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Κωνσταντῖνος, διδάσκαλος, ἐνταῦθα	1895
ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Π. Γ., καθηγητῆς τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, ἐνταῦθα	1893
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Π., ἰατρός, ἐνταῦθα	1898
ΠΑΠΑΣ Ἰωάννης	1898
ΠΑΠΑΡΟΥΣΗΣ Πέτρος, λόγιος, ἐνταῦθα	1875
ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ Νικόλαος, λόγιος, ἐνταῦθα	1871
ΠΑΡΗΛΛΑΝΗΣ Λεωνίδας, γραμματεὺς τραπεζιτικοῦ οἴκου, ἐνταῦθα	1889
ΠΑΣΧΑΛΙΑΔΗΣ Γεώργιος, φαρμακοποιός, ἐνταῦθα	1895
ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ Διονύσιος, ἔμπορος, ἐνταῦθα	1895
ΠΑΤΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ Γουλιέλμος, ἰατρός, ἐν Σαράντα Ἐκκλησίαις	1894
ΠΑΧΤΙΚΟΣ Γεώργιος Δ., διδάσκαλος τῆς Μουσικῆς, ἐνταῦθα	1895
PEARS Edwin, δικηγόρος, ἐνταῦθα	1874
ΠΡΕΜΑΤΖΟΓΛΟΥΣ Στέφανος Γ., τραπεζίτης, ἐνταῦθα	1893
PETIT Louis	1897
ΠΕΤΡΑΚΙΑΔΗΣ Πέτρος, καθηγητῆς, ἐνταῦθα	1897
ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΣ Νικόλαος, πράκτωρ ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἐνταῦθα	1890
ΠΗΝΙΑΤΩΡΟΣ Ἀθανάσιος, δικηγόρος, ἐνταῦθα	1884
ΠΟΡΤΟΚΑΛΛΟΓΛΟΥΣ Μ.	1896
ΠΡΟΚΟΣ Ἰωάννης, δικηγόρος, ἐνταῦθα	1895
ΠΡΩΪΟΣ Πάντελης Ν., τραπεζίτης, ἐνταῦθα	1886

	Ἔτος ἐπιλογῆς
Ρ	
ΡΙΤΣΟΣ Ἀνδρέας, μηχανικός, ἐνταῦθα	1895
ΡΟΣΣΟΛΑΤΟΣ Γ. Φ., δικηγόρος, ἐνταῦθα	1887
Σ	
ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ Βασίλειος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1865
ΣΑΡΑΝΤΗΣ Στ.	1898
ΣΑΡΑΦΟΠΟΥΛΟΣ Κ., δικηγόρος, ἐνταῦθα	1894
ΣΑΣΣΗΣ Γεωργιάδης, ἰατρός	1898
ΣΤΟΥΡΔΑΙΟΣ Τομάζος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1898
ΣΤΟΥΡΙΑΝΗΣ Νικόλαος, ὑπάλληλος ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐνταῦθα	1887
ΣΕΪΤΑΝΙΑΔΗΣ Ἰωάννης	1895
ΣΕΜΕΛΑΣ Μ., ἀνώτερος ὑπάλληλος ἐν τῷ Μονοπωλείῳ τῶν Καπνῶν	1891
ΣΙΔΕΡΙΑΔΗΣ Ξενοφῶν Α., ἔμπορος, ἐνταῦθα	1880
ΣΙΣΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Ἀναστάσιος Ι., τραπεζίτης, ἐνταῦθα	1884
ΣΙΣΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντῖνος Ι., τραπεζίτης, ἐνταῦθα	1895
ΣΙΩΤΗΣ Ἰωάννης, ἰατρός, ἐνταῦθα	1890
ΣΚΟΥΔΟΥΡΗΣ Στέφανος, τραπεζίτης, ἐν Ἀθήναις	1871
ΣΚΥΛΙΤΣΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚ Παῦλος, τραπεζίτης, ἐνταῦθα	1875
ΣΟΥΒΑΤΖΟΓΛΟΥΣ Βασίλειος, ἔμπορος, ἐνταῦθα	1871
ΣΟΥΡΑΣ Ἀντώνιος, τραπεζίτης, ἐνταῦθα	1891
ΣΠΑΝΟΥΔΗΣ Κ., ἀρχιτέκτων, δημοσιογράφος, ἐνταῦθα	1898
ΣΤΑΜΙΑΔΗΣ Ἀλέξανδρος	1896
ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ Στ., ἰατρός, ἐνταῦθα	1899
ΣΤΑΜΟΥΔΗΣ Ἀναστάσιος, ἔμπορος, ἐν Σηλυβρία	1879
ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ Κωνσταντῖνος, διερμηνεὺς τοῦ Ἀγγλικοῦ Προξενείου, ἐνταῦθα	1885
ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Παῦλος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1896
ΣΤΡΟΦΥΛΟΣ Ν.	1896
ΣΥΓΓΡΟΣ Ἀνδρέας, τραπεζίτης, ἐν Ἀθήναις	1871
ΣΥΓΓΡΟΣ Κυριακός, χημικός, ἐνταῦθα	1896
ΣΦΕΤΣΟΣ Ἀριστείδης, πράκτωρ ἀτμοπλοικῶν ἐταιρειῶν, ἐνταῦθα	1887
ΣΦΥΡΑΣ Ηερικλῆς Κ., βιβλιοπώλης καὶ ἐκδότης, ἐνταῦθα	1893
SCHNEIDER Eduard, μηχανικός, ἐνταῦθα	1895
Τ	
ΤΑΓΗΣ Φίλιππος, καθηγητῆς ἐν τῷ Ζαππείῳ καὶ τῷ Ζωγραφείῳ, ἐνταῦθα	1875
ΤΑΠΤΑΣ Ν., ἰατρός, ἐνταῦθα	1890
ΤΕΡΝΑΥ βέης, ἰδρυτῆς καὶ διοικητῆς τῆς ἐταιρείας τῶν ὑδάτων Δέρκων	1891
ΤΟΥΡΓΟΥΤΗΣ Ἀλέξανδρος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1892

	<i>Ἔτος ἐκλογῆς</i>
ΤΡΑΝΤΑΣ Ἀλέξανδρος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1896
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΔΗΣ Νικόλαος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1896
ΤΡΩΪΑΝΟΣ Κωνσταντῖνος, ἀρχιλογιστῆς ἐν τῷ Μονοπωλείῳ τῶν καπνῶν, ἐνταῦθα	1890
ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντῖνος, κοσμηματοπώλης, ἐνταῦθα	1878
ΤΣΟΥΧΛΟΣ Κωνσταντῖνος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1898

Φ

ΦΑΚΑΡΟΣ Μ., διερμηνεύς τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου, ἐνταῦθα	1874
ΦΑΤΣΕΒΑΣ Κ., δικηγόρος, ἐνταῦθα	1899
ΦΕΡΜΑΝΟΓΛΟΥΣ Ν., ἰατρός, ἐνταῦθα	1897
ΦΙΛΙΚΟΣ Ἰωάννης, δικηγόρος, ἐνταῦθα	1891
ΦΩΡΑΣ Θεόδωρος Χ., ἰατρός, ἐνταῦθα	1898
ΦΥΤΙΑΔΗΣ Ζαχαρίας, δικηγόρος, ἐνταῦθα	1895
ΦΩΤΙΑΔΗΣ Ν. Δ., ἔμπορος, ἐνταῦθα	1876
ΦΩΤΙΑΔΗΣ Φώτιος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1878

Χ

ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛΗΣ Γ., ἀρχιτέκτων, ἐνταῦθα	1898
ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ Χρ., ἰδρυτῆς καὶ γυμνασιάρχης τοῦ Ἑλληνογαλλ. Λυκείου, ἐνταῦθα	1872
ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ Ἰωάννης Κ., τραπεζίτης, ἐνταῦθα	1887
ΧΡΗΣΤΙΑΔΗΣ Ἀναστάσιος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1879
ΧΡΗΣΤΙΑΔΗΣ Ἀχιλλεύς, δικηγόρος, ἐνταῦθα	1888
ΧΡΗΣΤΙΑΔΗΣ Ἰωάννης, ὑπάλληλος ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης, ἐνταῦθα	1887
ΧΡΗΣΤΙΑΔΗΣ Χρῆστος, ἰατρός, ἐνταῦθα	1896
ΧΡΥΣΟΒΕΛΩΝΗΣ Λεωνίδας, ἔμπορος, ἐν Μαγνηστρίᾳ	1866
ΧΩΤΖΗΣ Ἰωάννης, ἐνταῦθα	1892

Ψ

ΨΑΛΙΔΑΣ Μιχαήλ, ἰατρός, ἐνταῦθα	1890
ΨΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντῖνος, διευθυντῆς τῆς Πανελληνίου Ἐταιρείας, ἐν Πειραιεῖ	1875
ΨΩΜΙΑΔΗΣ Κωνσταντῖνος, ἔμπορος, ἐνταῦθα	1881

ΕΠΙΤΙΜΑ ΜΕΛΗ

Ὁ κατάλογος οὗτος ἐκδίδεται ὡς εἶχε τῇ 31 Μαΐου 1899.

Α

	<i>Ἔτος ἐκλογῆς</i>
ΑΝΘΙΜΟΣ Ζ', πατριάρχης πρῶην Κωνσταντινουπόλεως	1895
ΑΝΟΥΤΣΙΝ Δημ. Νικολάεβιτς, καθηγητῆς τῆς ἀνθρωπολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Μόσχας	1884
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Γρηγόριος, πρῶην ἐν Οὐασιγκτῶνι πρεσβευτῆς τῆς Τουρκίας, ἐν Παρισίοις	1879
ΑΣCOLI Γ., καθηγητῆς, ἐν Μεδιολάνῳ	1886
ΑΥΝΗΑΥ Emmanuel, ἱερεὺς, μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, γραμμάτων καὶ τεχνῶν, ἐν Rouen	1895

Β

ΒΑΛΕΤΤΑΣ Ἰωάννης, λόγιος, ἐν Λονδίῳ	1874
BANCROFT Georges, πρῶην ἐν Βερολίῳ πρεσβευτῆς τῶν Ἡν. Πολ. τῆς Ἀμερικῆς	1872
BARTHOLDY E. Mendelsshon, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου Ἀϊδελβέργης	1868
BEAUSSIRE Emile, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου τῆς Γαλλίας καὶ πρόεδρος τῆς ἐν Παρισίοις ἐταιρείας τῆς ἀνωτέρας παιδείσεως	1886
BENNDORF Otto, αὐλικὸς σύμβουλος, καθηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης	1895
BENSCHOTEN van James Cooke, καθηγητῆς τοῦ ἐν Middletown Wesleyan πανεπιστημίου, ἐν Ἀμερικῇ	1885
BEULÉ E., μέλος τοῦ Πανακκαδημίου τῆς Γαλλίας	1868
ΒΕΡΚΩΦ Ἀθ. Θεοδωρίδης, διευθυντῆς τῆς ἐν Περουπόλει βιβλιοθήκης	1884
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ Δημήτριος, πρῶην καθηγητῆς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου, ἐν Μοτιλῶνῃ	1874
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ Δ.	1863
ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ Χ., ἰατρός, ἐν Σμύρνῃ	1863
BERNHARD, πρίγκιψ, διάδοχος τοῦ Saksen Meiningen	1888
ΒΕΣΑΝΗΣ Παναζῆς, ἐν Τάντζα	1881
ΒΙΤΤΩΡΙΟΣ I., ἐν Ἀλεξανδρείᾳ	1880
BLANC baron, πρῶην ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῆς Ἰταλίας	1890
BLASS Friedrich, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Kiel	1885
BOKER, πρῶην ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς	1862
BÜCHELER Fr., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βόννης	1885
ΒΟΥΛΗΠΩΤΗΣ Δ., πρῶην ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι	1884

	Ἔτος ἐκλογῆς
BURNOUF Emile, πρῶτὴν διευθυντὴς τῆς Ἀθήνησι Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Συλλογῆς, ἐν Παρισίοις	1867
ΒΟΥΤΣΙΝΑΣ Ἀλέξανδρος, ἔμπορος, ἐν Ὀδησσῷ	1881
ΒΟΥΤΣΙΝΑΣ Ἰωάννης, ἔμπορος, ἐν Ὀδησσῷ	1881
BRAUN Otto, ἀρχισυντάκτης τῆς ἐν Μονάχῳ ἡμερηίδος Allgemeine Zeitung	1886
BRÉAL Michel, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου, ἐν Παρισίοις	1885
BRUNN H. von, καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Μονάχου	1885

Γ—C

CALICE (baron de), πρεσβευτὴς τῆς Αὐστρουγγαρίας, ἐνταῦθα	1884
CAMPON, πρεσβευτὴς τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἐν Λονδίῳ	1892
ΓΕΩΡΓΕΒΙΤΣ Βλαδάν, πρωθυπουργὸς ἐν Σερβίᾳ	1894
CHRIST W., καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου	1879
CONZE Alex., καθηγητὴς, γενικὸς διευθυντὴς τοῦ ἐν Βερολίῳ Αὐτοκρ. Μουσείου	1885
COX S. S., πρῶτὴν ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς	1885
CURTIUS Ἐρνέστος, καθηγητὴς, ἐν Βερολίῳ	1871
CROISSET Alfred, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου, ἐν Παρισίοις	1885
CROISSET Maurice, καθηγητὴς, ἐν Μονπελλιέ	1885

Δ—D

ΔΗΜΗΤΡΙΑΝΝΗΣ Θεόδωρος Π., πρῶτὴν πρωθυπουργὸς ἐν Ἑλλάδι	1878
DILTHEY C., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Γοττίνης	1885
DITTENBERGER V., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Χάλλης	1885
DUCHESNE Abbé	1889
DUHN von Fr., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Αἰδελβέργης	1885
DUMAST Baron de, ἐν Nancy	1870

E

ECKSTEIN, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Λειψίας	1878
EIMER Th., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης	1885
ELLIOT Charles, πρῶτανις τοῦ πανεπιστημίου τῆς Κανταβρυγίας	1885
ELLIOT Sir G. Henry, πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας, ἐν Βιέννῃ	1872
ENGEL, γραμματεὺς τοῦ πρῶτου Κοινοβουλίου, ἐν Βερολίῳ	1886
ΕΡΒΙΤΣΕΑΝΟΣ Κωνσταντῖνος, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βουκουρεστίου	1885
ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΝΗΣ Π., ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν Ἑλλάδι	1879

Z—G

GEMMA Adolfo, διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ Rivista	1880
GEVAERT F. A., διευθυντὴς τοῦ Βασιλικοῦ Ὁδείου, ἐν Βρυξέλλαις	1881

	Ἔτος ἐκλογῆς
ZEPARNTHS Χριστοφόρος, τραπεζίτης, ἐν Βουκουρεστίῳ	1888
GIDEL Ch., διευθυντὴς τοῦ Λυκείου τοῦ Μεγάλου Λουδοβίκου, ἐν Παρισίοις	1885
GILDERSLEEVE Basil, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου John Hopkins Βαλτιμόρης	1885
GIRARD Jules, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου, ἐν Παρισίοις	1885
GÖTZ G., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου Ἰέννης	1885
GREGORY Gaspar René, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου John Hopkins τῆς Βαλτιμόρης	1885
GRIGORIEF B. B., doyen de la Faculté des langues orientales et professeur de l'Histoire de l'Orient à l'Université de St-Petersbourg	1876
GROSVENOR Edwin, καθηγητὴς ἐν Amherst Ἀμερικῆς	1885
GUILLAUME, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου, ἐν Παρισίοις	1886
GUTSCHMIDT D. H. von, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης	1885

H

HAEGHEN Ph. van der	1865
HARKAVY Albert, μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετροπόλεως	1884
HARRIS Rendel, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βαλτιμόρης	1885
HASDEU P. B., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βουκουρεστίου	1885
HATZFELDT V., κόμης, πρῶτὴν ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας	1880
HELZENDORF, καθηγητὴς τοῦ Δικαίου, ἐν Βερολίῳ	1872
HENZEN W., γραμματεὺς τοῦ ἐν Ῥώμῃ γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου	1872
HENSE Otto, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Φραιβούργης	1885
HERTZ M., καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Breslau	1885
HERZOG E., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης	1885
HEUZÉY Léon, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου, ἐν Παρισίοις	1874
HEYDEMANN H., καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Halle-Wittenberg	1885
HILLER E., καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Halle-Wittenberg	1885
HILPRECHT Hermann, καθηγητὴς τοῦ ἐν Φιλαδέλφειᾳ πανεπιστημίου	1898
HOUSSAYE Henry, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου, ἐν Παρισίοις	1879
HULTSCH Friedrich, διευθυντὴς τοῦ ἐν Δρέσδῃ γυμνασίου	1886

I

IGNATIEFF, στρατηγός, πρῶτὴν ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσσίας, ἐν Πετροπόλει	1865
ΙΩΑΚΕΙΜ Γ', πατριάρχης πρῶτὴν Κωνσταντινουπόλεως, ἐν Ἀγίῳ Ὁρσί	1878
ΙΩΑΝΝΕΣΚΟΣ Νικόλαος, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Ἰαίου	1885

J

JACQUEMYS G. Rolin, πρῶτὴν ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ Βελγίου	1881
JANET Paul, μέλος τοῦ Πανακκαδημίου, ἐν Παρισίοις	1885
JEBB, καθηγητὴς ἐν Γλασκώβῃ	1878

Κ

*Έτος έκδοσης

ΚΑΛΑΙΓΑΣ Π., διοικητής τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἐν Ἀθήναις.	1871
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ πασῶς Ἀλέξανδρος, ἀρχιμεταφραστὴς τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου	1881
ΚΑΡΑΜΕΑΝ, γερουσιαστὴς, ἐν Βιέννῃ	1872
KEIL H., καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Halle-Wittenberg	1885
KEULÉ VON STRATONITZ, καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Βόννης	1885
KEUDELL VON, πρῶν ἐν Ῥώμῃ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας	1871
ΚΙΑΜΙΑ πασῶς, πρῶν γενικὸς διοικητὴς Σμύρνης.	1884
KIESSLING A., καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Greifswald	1885
KIRCHHOFF A., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου.	1872
KIRPITSCHNIKOFF A., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ὀδησοῦ	1885
ΚΟΓΑΛΙΤΣΕΑΝΟΣ Μιχαήλ, πρῶν ὑπουργός, ἐν Βουκουρεστίῳ	1885
KÖHLER V., πρῶν διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γερμανικῆς Ἀρχαιολογ. Σχολῆς.	1885
ΚΟΝΤΑΚΩΦ Νικόδημος, καθηγ. τῶν Ὁρ. Τεχνῶν ἐν τῷ τῆς Ὀδησοῦ πανεπιστημίῳ	1884
ΚΟΝΤΟΣ Κ. Σ., καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐν Ἀθήναις.	1874
KOTSPUBINSKY A., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ὀδησοῦ.	1885
KUGLER B., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης	1885
KUNTZ Jacob, αἰδεσιμώτατος	1900
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ε', Οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐν Κωνσταντινουπόλει	1897
ΚΩΣΤΗΣ Κ. Ν., καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐν Ἀθήναις.	1882

Λ—L

ΛΑΜΠΡΟΥ Παῦλος, νομισματολόγος, ἐν Ἀθήναις.	1871
LANGÉ L., καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας	1885
LATYSCHEW Βασίλειος, ὑποδιευθυντὴς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἐν Πετροπόλει	1885
LÉVÊQUE Charles, μέλος τοῦ Πανακαδημίου, ἐν Παρισίοις.	1886
LIARD, διευθυντὴς τῆς ἀνωτέρας παιδείσεως, ἐν Γαλλίᾳ.	1886
ΛΙΒΑΔΑΣ Θεογένης, διευθυντὴς τῆς ἑλληνικῆς Σχολῆς, ἐν Βιέννῃ	1874
LIEBECK H., καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Kiessen.	1885
LIEBMANN O., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Γένης.	1885
LIGHTFOOT Right Rev. J. B., Bishop of Durhan Prof. C. T. Newton, C.	
B. E. A. Freeman George A. Macmillan.	1885
LIPSIUS J. A., καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας	1885
LISTER Joseph, καθηγητὴς τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς, ἐν Λονδίῳ	1881
LÖWENFELD Th., ὑφηγητὴς τῆς νομικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου.	1886
LUCHS A., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ἑρλάγγης	1885
LUDOLF (comte), πρῶν ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Αὐστρουγγαρίας.	1872
LÜBBERT E., καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Βόννης.	1885

Μ

*Έτος έκδοσης

MACMILLAN G., ἐπίτιμος γραμματεὺς τοῦ ἐν Λονδίῳ Συλλόγου τῶν ἑλλ. σπουδῶν	1884
MAURENBRECHER W., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Λειψίας.	1885
ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ πασῶς Σπυρίδων, ἀρχίατρος τῶν Ἀνακτόρων καὶ ἰδιαιτερός ἰατρός	
τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, ἐνταῦθα	1861
ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ Γεώργιος Α., ἐν Παρισίοις.	1874
ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ Ν. Α., πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος, ἐνταῦθα.	1864
MEYER Gustav, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Graz	1885
MEZIÈRES A., μέλος τοῦ Πανακαδημίου, ἐν Παρισίοις	1885
ΜΗΝΙΑΤΗ Μαργαρίτα Ἀλβάνη	1885
MICHAELIS A., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου.	1885
MONTEBELLO (de), πρῶν ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας.	1885
MORRIS JOY, πρῶν ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.	1886
ΜΟΥΝΙΦ πασῶς, πρῶν ὑπουργός τῆς Παιδείας, ἐνταῦθα.	1865
MÜLLER Iwan, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου	1885
MÜLLER Max, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης.	1893
MÜLLER J., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Κοπεγχάγης	1885

Ν

NABER, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Leyden	1885
NAVILLE Adrien A., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Γενεύης	1885
NAUCK A., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Πετροπόλεως	1887
NELIDOW A. (de), πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσίας, ἐν Ῥώμῃ.	1883
ΝΕΟΦΥΤΟΣ Η', πατριάρχης πρῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἐν Ἀντιγόνη.	1891
NEUMANN K. J., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου.	1885
ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ, πρῶν πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἐν Χάλκη	1897
ΝΟΒΑΚΟΒΙΤΣ Στογιάν, πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας, ἐνταῦθα.	1882
NORTH Edward, καθηγητὴς τοῦ ἐν Νέξ Ἰόρκῃ Hamilton College.	1885

Ο

ΟΥΣΠΕΝΣΚΗΣ Θεόδωρος, διευθυντὴς τοῦ ἐνταῦθα Ῥωσικοῦ Ἰνστιτούτου.	1886
--	------

Υ

USENER H., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βόννης	1885
USSING, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Κοπεγχάγης.	1885

Π—Ρ

ΠΑΝΤΑΖΙΑΝΗΣ Ἰωάννης, καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐν Ἀθήναις.	1874
ΠΑΥΛΟΥ Ἀλέξιος, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Μόσχας.	1886

	Ἔτος ἐκλογῆς
PERROT Georges, μέλος τοῦ Πανακαδημίου, ἐν Παρισίοις.	1874
PIERRON Alexis.	1873
PIERSON A., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ἀμστερδάμης	1885
PITRA J., καρδινάλιος, διευθυντῆς τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ.	1885
POMJALOWSKY, μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἐν Πέτρούπολει.	1885
PORTER Noah, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Νέας Ὑόρκης.	1885
ΠΟΥΚΙΑΚΗΣ, πρίγκιψ, Παῦλος Ἀρστένιεβιτς.	1884
POWELL J. M., διευθυντῆς τοῦ ἐθνολογικοῦ γραφείου τῆς ἐν Οὐάσιγκτωνι Σμιθσω- νείου Ἀκαδημίας.	1885
PRANDL K. VON, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου.	1886
PRINZ A. VON, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου.	1886

P—R

RADOVITZ (de) C., πρεσβευτῆς τῆς Γερμανίας, ἐν Μαδρίτη	1883
RASCON (comte de), πρῶην ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῆς Ἰσπανίας.	1881
RENÉ Briant, βιβλιοφύλαξ τῆς ἐν Παρισίοις Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας.	1876
RIBBECK O., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Λειψίας.	1885
RIBOT, καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας ἐν Σορβώνη	1886
RIGOT Ch., συγγραφεὺς διδακτικῶν καὶ φιλολογικῶν βιβλίων, ἐν Παρισίοις.	1886
RIVIER Alphonse, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῶν Βρυξελλῶν	1881
ΡΥΣΧΕΒΑΙΟΣ Φρειδερίκος, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Λειψίας.	1872
ROBERT C., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Χάλλης	1885
ROHDE E., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Αἰδελβέργης.	1885
ROSSBACH A., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βρατισλαύας.	1885
ROSSIGNOL J. P., μέλος τοῦ Πανακαδημίου, ἐν Παρισίοις.	1864
RUELLE Ch.-Emile, ἑφορος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἀγίας Γενεβιένης, ἐν Παρισίοις.	1885
RÜHL Fr., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Καινιγσβέργης	1888
RÜMELIN G. VON, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης	1886

Σ—S

ΣΑΒΒΑΣ, ἀρχιεπίσκοπος Ἰβέρ.	1888
ΣΑΪΤ πασσᾶς, πρῶην μέγας βεζίρης, ἐνταῦθα	1872
ΣΑΪΤ πασσᾶς, πρῶην ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ἐνταῦθα.	1887
SANLEY (de), μέλος τοῦ Πανακαδημίου, ἐν Παρισίοις.	1871
SARUM John, ἐπίσκοπος Σαλισβουρίας	1899
ΣΒΕΝΙΦΟΔΟΥΡΣΚΗΣ Ἀλέξανδρος, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Χαρκόβου.	1896
SCHANZ M., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βυρτσβούργης.	1885
SCHMIDT Bernhard, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Φρειβούργου	1870
SCHMIDT Johann, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου.	1885
SCHMIDT Maurice	1871
SCHÖLL F., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Αἰδελβέργης	1885

	Ἔτος ἐκλογῆς
SCHÖLL R., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου.	1886
SCHWABE VON L., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης.	1885
SIEVERS E., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Λειψίας.	1886
SIGWART VON Ch., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης.	1885
STAMFORD, γερουσιαστῆς ἐν Οὐάσιγκτωνι	1885
STARK B.	1874
STEINTHAL H.	1864
ΣΤΟΥΡΤΖΑΣ, πρίγκιψ Δημήτριος, πρωθυπουργὸς τῆς Ρουμανίας	1885
STRAUSS OSCAR, πρῶην ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.	1888
STUEDEMUND V., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου.	1885
SUSEMIHL Fr., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Greifswald	1885
ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ, πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας.	1895

T

THORNTON Edward, πρῶην ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῆς Ἀγγλίας	1885
THUMB Albert, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Φρειβούργου.	1897
THUROT Charles, μέλος τοῦ Πανακαδημίου, ἐν Παρισίοις	1873
TOCILESCU Gr., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βουκουρεστίου	1885
TREITSCHKE von Heinrich, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου.	1885
TROITZKY Jean, καθηγητῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Πέτρούπολεως.	1885
TYLER William, καθηγητῆς τοῦ ἐν Οὐάσιγκτωνι πανεπιστημίου τοῦ Κολόμβου.	1885

V—W

VACHEROT, μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν, ἐν Παρισίοις.	1885
VAHLEN J., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου	1885
VIRCHOW Rudolf, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου.	1881
Vogüé Eugène, μέλος τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας.	1889
Vogüé comte Melchior de, πρῶην ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῆς Γαλλίας	1873
WACHSMUTH C., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Λειψίας	1885
WAGNER W., καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ Ἰωαννείου Γυμνασίου.	1874
WECKLEIN N., γυμνασιάρχης, ἐν Μονάχῳ.	1885
WEIL Henri, μέλος τοῦ Πανακαδημίου, ἐν Παρισίοις.	1867
WELLING James, καθηγητῆς τοῦ ἐν Οὐάσιγκτωνι πανεπιστημίου τοῦ Κολόμβου.	1885
WERTHERN (baron von), πρῶην ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῆς Γερμανίας.	1875
WITTE (baron de), μέλος τοῦ Πανακαδημίου, ἐν Παρισίοις	1876
WOLLGRIEF, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Leyden	1885

Φ—F

FABRI, ἐν Βρέμη τῆς Γερμανίας.	1878
FRAN Walker, πρῶην ἐν Ἀθήναις πρεσβευτῆς τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς	1885

	Έτος ἐπιλογῆς
FERNALD Orlando M., καθηγητῆς ἐν τῷ κολλεγίῳ William ἐν Williamstown τῆς Ἀμερικῆς.	1885
ΦΙΛΙΠΠΩΦ Τέρτιος, στρατηγός, γενικὸς ἐλεγκτῆς τῶν οἰκονομικῶν τοῦ ῥωσικοῦ κράτους, ἐν Πετροπόλει.	1875
ΦΙΛΟΘΕΟΣ Βρυέντιος, μητροπολίτης Νικομηδείας.	1884
FISCHER K., καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ἀιδελθέργης.	1885
FÜRSTER Richard, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βρατισλαυίας.	1885
FOUCART P., μέλος τοῦ Πανακαδημίου, ἐν Παρισίοις.	1885
FOUILLET Alfred, maitre de conférences ἐν τῷ διδασκαλείῳ τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν, ἐν Παρισίοις.	1886
FOURNIER Ch., πρῶτον ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῆς Γαλλίας	1878
FOURNIER Ed., διευθυντῆς τῶν φιλολογικῶν σπουδῶν τῆς Σορβώννης, ἐν Παρισίοις	1886
ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ Ἐπαμεινώνδας, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Ἰαίου.	1885
X	
ΧΑΜΔΗ βένης, διευθυντῆς τοῦ Αυτοκρατορικοῦ Μουσείου, ἐνταῦθα	1884
ΧΑΤΖΙΑΔΑΚΙΣ Γεώργιος Ν., καθηγητῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐν Ἀθήναις.	1894
Ψ	
ΨΥΧΑΡΙΣ Ἰωάννης, καθηγητῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ἀνωτέρων σπουδῶν, ἐν Παρισίοις	1885
Z	
ZAMBALDI F., καθηγητῆς, ἐν Βενετίᾳ	1872
ZELLER Ed., πρῶτον καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, ἐν Στουτγάρδῃ	1885
ZICHY (comte), πρῶτον ἐνταῦθα πρεσβευτῆς τῆς Αὐστροουγγαρίας	1874

ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΑ ΜΕΛΗ

	Έτος ἐπιλογῆς
A	
ΑΓΓΕΛΙΑΔΗΣ Τηλέμαχος, κτηματίας, ἐν Κέφ	1863
ΑΣΑΜΑΝΤΙΑΔΗΣ Παναγιώτης, τέως σχολάρχης, ἐν Ξάνθῃ.	1886
ΑΝΘΙΜΟΣ Ἀλεξούδης, μητροπολίτης Ἀμασειας	1868
ΑΝΝΙΝΟΣ Χαραλάμπης, δημοσιογράφος, ἐν Ἀθήναις	1892
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Δημήτριος, ἐν Παρισίοις	1875
ARNDT Paul, λόγιος, ἐν Μονάχῳ	1889

	Έτος ἐπιλογῆς
B	
ΒΕΡΓΩΤΗΣ Παναγιώτης, λόγιος, ἐν Κεφαλληνίᾳ.	1878
BERTHRAND, γενικὸς γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀλγερίᾳ Κλιματολογικῆς Ἑταιρείας.	1870
ΒΑΣΙΛΗΣ Γεώργιος.	1899
ΒΑΣΙΛΟΣ Στέφανος, ἔμπορος, ἐν Μασσαλίᾳ	1887
ΒΛΑΧΟΣ Ἀγγέλος, πρῶτον ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, ἐν Ἀθήναις	1875
BOLTZ August, καθηγητῆς τοῦ Γυμνασίου τῆς Δαρμσταδτίας	1888
ΒΟΡΕΑΔΗΣ Ἀντώνιος, καθηγητῆς, ἐν Σμύρνῃ.	1885
BÜCHNER Dr	1896

	Έτος ἐπιλογῆς
Γ—C	
CAILLEMER Exupère, καθηγητῆς τῆς ἐν Λουγδούνῳ Νομικῆς Σχολῆς.	1870
CORDAIRO Ταξίαρχος Luciano	1897
COUSSEMAKER Arthur, νομικός, ἐν Αἴῃ.	1870
ΓΕΡΜΑΝΟΣ Γρηγορᾶς, ἀρχιμ., πρῶτον διευθυντῆς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς	1863
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Βασίλειος, ἰατρός, ἐν Δράμῃ.	1885
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Καλλιμάδης, μητροπολίτης Ἰωαννίνων	1886
CULLEN Dr, ἰατρός	1880

	Έτος ἐπιλογῆς
Δ—D	
ΔΑΜΩΝ Δ., ἰατρός.	1872
DEREBINSKY Ἀλέξιος Νικολάγεβιτς, καθηγητῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ὀδησσού	1894
ΔΕΦΝΕΡ Μεγάλῃ, βιβλιοφύλαξ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Ἀθηνῶν.	1875
ΔΗΜΙΤΣΑΣ Κ., ἰατρός, ἐν Ἀδριανουπόλει	1871

	<i>Έτος έκδοσης</i>
ΔΙΑΜΑΝΤΑΡΑΣ Άχιλλεύς, έν Καστέλλορρέζω	1893
DIHIGO Jean, καθηγητής του πανεπιστημίου της Άβάνης (Κούβας)	1894
DOZON Auguste, πρόξενος της Γαλλίας, έν Θεσσαλονίκη	1872
ΔΟΥΚΑΣ Έμμανουήλ, καθηγητής, έν Σμύρνη	1885

E

EGGER Victor, καθηγητής της έν Nancy Σχολής των γραμμάτων	1885
ΕΡΩΔΙ Βέηη Dr, διευθυντής του Βασιλικού Γυμνασίου της Φιούμης	1884

Z—G

GÉRARD chevalier de Chiari, γενικός πρόξενος της Αύστρουγγαρίας	1872
GERHARDT W., αρχαιολόγος, έν Γοτιγγη	1873
GIDEL Ch. A., λόγιος έν Παρισίους, ancien proviseur du Lycée Condorcet	1868
GOOLD E., πρώην διευθυντής του Αυτοκρατορικού Μουσείου	1871
GROUPEL J. L. de, καθηγητής του πανεπιστημίου της Λουβαίν (Βελγίου)	1896
ΖΩΗΣ Λεωνίδας X., εκδότης των «Μουσών», έν Ζακύνθω	1896
ΖΩΜΑΡΙΑΝΗΣ Εὐγένιος, λόγιος, έν Λειψία	1887

F

FLACH Johann, αρχισυντάκτης της παγκοσμίου Γερμανικής Έγκυκλοπαιδείας, έν Rudolfstadt	1885
FRESHFIELD Edwin, έν Λονδίνο	1877

H

HARTTUNG (von Pflungk), καθηγητής, έν Τυβίγγη	1886
HEIDENSTAMM (Oscar de), λόγιος, έν Άλεξανδρεία	1873
ΗΛΙΑΔΗΣ Α. Α., έν Παρισίους	1873
HUGHES, πρώην γραμματεὺς της ένταύθα Άγγλικής Προσβείας	1874

Θ

ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΗΣ Κ., έμπορος, έν Ύαιδέστω	1870
--	------

I

ΙΑΚΩΒΟΣ Διονυσιάτης, αρχιμανδρίτης, έν Άγίω Όρει	1896
ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ Μυριανθεὺς, αρχιμανδρίτης, έν Γενεύη	1872
ΙΩΑΝΝΙΑΝΗΣ Έμμανουήλ, λόγιος, έν Άμοργώ	1861
ΙΩΑΝΝΙΑΝΗΣ Σάββας, διδάσκαλος, έν Τραπεζοῦντι	1870
ΙΩΑΝΝΙΑΝΗΣ Σεραπίων, διδάσκαλος, έν Καισαρεία	1863

K

	<i>Έτος έκδοσης</i>
ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ Στέφ. Κ., γραμματεὺς της Όθ. Προσβείας, έν Πετροῦπὸλει	1863
ΚΟΣΜΙΑΝΗΣ Κυριακός, έμπορος, έν Ητολεμαίδη	1873
KUMBERBATSH Henri, πρόξενος της Άγγλίας, έν Άγκύρα	1893
ΚΡΑΣΝΟΣΒΑΤΣΕΓΕΦ, καθηγητής έν τῷ έν Όδησσῶ πανεπιστημίῳ	1891
KRAFT Emil, καθηγητής, έν Γυβίγγη	1886
ΚΡΗΤΙΚΙΑΝΗΣ Έμμανουήλ	1870
KRUMBACHER K., καθηγητής έν τῷ πανεπιστημίῳ του Μονάχου	1885
ΚΥΡΙΑΚΙΑΝΗΣ Έπαμεινώνδας Θ., λόγιος, έν Μονάχῳ	1898
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΗΣ Μακεδών Γ., πρώην έφορος της έν Άθήναις Έθνικ. Βιβλιοθήκης	1876
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΗΣ Μιχαήλ, λόγιος, έν Άθήναις	1885

A—L

ΛΑΖΑΡΑΣ Παναγιώτης, ιατρός, έν Κερκύρα	1871
ΛΑΜΠΑΚΗΣ Γεώργιος, διευθυντής του Χριστιανικού Αρχαιολ. Μουσείου, έν Άθήναις	1874
ΛΑΜΠΡΙΑΝΗΣ Ιωάννης, ιατρός, έν Ιωαννίνους	1874
ΛΑΜΠΡΟΣ Μ. Π., γενικός γραμματεὺς του έν Άθήναις Συλλόγου «Παρνασσού»	1871
ΛΑΜΠΟΥΣΙΑΔΗΣ Γεώργιος, διδάσκαλος, έν Άδριανουπόλει	1891
ΛΕΒΕΤΙΕΦ Άμφικανός, καθηγητής του πανεπιστημίου του Χαρκόβου	1891
ΛΕΒΙΔΗΣ Νικόλαος Δ., ύπουργός των Ναυτικών της Ελλάδος, έν Άθήναις	1872
LEGRAND Emile, καθηγητής έν τῇ Σχολῇ των ανατολικῶν γλωσσῶν, έν Παρισίους	1878
LEONARDI Giovanni, φαρμακοποιός, έν Άγκύρα	1871
LERCH P. J., γραμματεὺς της έν Πετροῦπὸλει Αὐτ. Αρχαιολογικής Έταιρείας	1876
LEUROL, έν Nancy	1871
LLUCH Antonio Rubio y, καθηγητής του πανεπιστημίου της Βαρκελώνης	1882
ΛΟΥΠΕΡΣΟΒΕΚΗΣ Πέτρος Ιβάνοβιτς, καθηγητής έν τῇ ιστοριοφιλολογικῇ Σχολῇ του Niezin	1884
ΛΥΚΟΥΔΗΣ Έμμανουήλ, δικηγόρος, έν Άθήναις	1874

M

ΜΑΝΑΡΗΣ Σπ., καθηγητής έν τῇ Ζωσιμαίᾳ Σχολῇ των Ιωαννίνων	1863
ΜΑΤΣΑΝΟΣ Γ.	1872
MELBER, καθηγητής γυμνασίου, έν Μονάχῳ	1885
ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ Άντώνιος, συγγραφεὺς γεωγραφικῶν ποιημάτων	1897
MILITSHEVITCH Μιχαήλ, διευθυντής του πολιτικού Γραφείου της Α. Μ. του βα- λέως της Σερβίας, έν Βελιγραδίῳ	1894
MONTANI Pierre, ύποδιευθυντής του Αυτοκρατορικού Αστεροσκοπείου	1866
MOUIS, αρχιτέκτων του γαλλικού ύπουργείου των δημοσίων έργων, έν Παρισίους	1887
MÜHLMANN F., πρώην διευθυντής της ένταύθα Γερμανοελβετικής Σχολής	1889

N	
ΝΕΟΦΥΤΟΣ 'Αριστοτέλης, λόγιος, ἐν Κερασοῦντι.	1889
ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ 'Τάπος, λόγιος, ἐν 'Αλεξανδρείᾳ	1876

Ἔτος ἐκλογῆς

O	
ΟΒΕΡΝΙΜΜΕΡ Eugène, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου.	1898
ΟΓΛΙΤΣΗ, μηχανικὸς τῶν ὀθωμανικῶν Σιδηροδρόμων	1873
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Παναγιώτης, διευθυντὴς ἰδιωτικοῦ Λυκείου, ἐν Κερκύρᾳ	1868
ΟΡΣ Joaquim Rubio γ, πρόεδρος τῆς Βασιλικῆς 'Ακαδημίας τῶν γραμμάτων ἐν Βαρκελώνῃ.	1882
ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ Θεμιστοκλῆς, ἑλληνοδιδάσκαλος, ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Συρίας.	1872

Π—P

ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ Δ. Α., ἰατρός ἐν Παραμυθίᾳ τῆς Ἰπείρου.	1895
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ., διδάσκαλος, ἐν Ἄρτῃ.	1872
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Πέτρος, πρῶτον ἐν Μιτυλήνῃ γυμνασιάρχης.	1885
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Μ., ἰατρός, ἐν Θεσσαλονίκῃ.	1863
ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ Κλεάνθης, ἐν Βραίλα.	1871
ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ Ματθαῖος, διευθυντὴς τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι Φροντιστηρίου	1863
PARISOT	1899
ΠΑΥΛΙΔΗΣ 'Ιωακείμ, καθηγητὴς, ἐν Ἀθήναις.	1892
ΠΕΡΙΑΝΟΓΛΟΣ 'Ιωάννης, πρῶτον ὑφηγητὴς τοῦ Ἐθνικ. Πανεπιστημίου, ἐν Ἀθήναις	1885
ΠΕΤΡΙΔΗΣ Ἀθανάσιος, σχολάρχης, ἐν Πειραιεῖ	1864
ΠΙΕΡΙΔΗΣ Δ., λόγιος, ἐν Κύπρῳ.	1871
ΠΙΝΙΑΤΩΡΟΣ Γεράσιμος, ἐν Κεφαλληνίᾳ.	1878
POESTION Carl. J., συγγραφεὺς διαφόρων βιβλίων ἑλληνικῆς ὑποθέσεως, ἐν Βιέννῃ	1885
ΠΟΛΙΤΗΣ Ν. Γ., καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐν Ἀθήναις.	1872
ΠΟΥΡΙΣΕΡ 'Εδουάρδος, διευθυντὴς τοῦ Σιδηροδρόμου Σμύρνης	1877
ΠΡΑΤΟΣ Στανίσλαος.	1897
ΠΥΡΡΑΣ Ι. Π., ἰατρός, ἐν Ἀθήναις	1884
ΠΩΗ Κ., πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, ἐν Σάμῳ.	1863

P—R

ΡΑΔΟΣ Στέφανος	1863
ΡΑΛΛΗΣ Ν., ἰατρός, ἐν Περγάμῳ	1872
ΡΑΜΜΟΣ Ι., σχολάρχης, ἐν Ἄρτῃ.	1864
ΡΑΦΑΝΑ Ἐλευθέριος	1872

REINACH Salomon, ἑραρός τοῦ Μουσείου τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, ἐν Παρισίοις.	1887
ROSEN V. B. Baron, καθηγητὴς τῆς ἀρχαϊκῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Περουπόλεως	1876
ROSSI Scotti, comte G. B., ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ ἐν Τολώσῃ Ἀρχ. Μουσείου	1882
ΡΟΥΚΗΣ Ἀριστείδης Ν., διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, ἐν Ἀθήναις	1885

Ἔτος ἐκλογῆς

Σ—S

ΣΑΘΑΣ Κωνσταντῖνος, λόγιος, ἐν Παρισίοις.	1868
ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ Ἀναστάσιος	1863
ΣΑΡΡΟΣ Στέφανος, ἰατρός, ἐν Βουκουρεστίῳ	1874
ΣΕΜΠΕΡΟΣ Carl, καθηγητὴς, ἐν Βυρτσβούργῳ	1871
ΣΙΔΕΡΙΑΔΗΣ Ν., μηχανικός, ἐν Ναυπλίῳ.	1884
ΣΜΥΡΝΩΦ Βασίλειος Δημητρίεβιτς, καθηγητὴς τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, ἐν Ῥωσίᾳ	1884
ΣΟΦΟΚΛΗΣ Γαβριήλ, λόγιος, ἐν Ἀθήναις.	1861
ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ Ἐπαμεινώνδας, πρῶτον διευθυντὴς τοῦ ἐν Σάμῳ Ἡγεμονικοῦ Γραφείου	1867
ΣΤΕΡΓΙΟΓΡΑΙΔΗΣ Ἀριστομένης, γυμνασιάρχης, ἐν Σάμῳ	1885
STICKEL Γουστάβος, καθηγητὴς τῆς Θεολογίας καὶ τῶν ἀνατολ. γλωσσῶν, ἐν Ίένῃ	1872
STRZYGOWSKY J., καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Graz	1890
ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ Π., λόγιος, ἐν Ἀθήναις	1892
ΣΧΟΡΤΣΑΝΙΤΗΣ Δ., πρῶτον σχολάρχης, ἐν Ἄρτῃ	1871

T

ΤΑΡΑΣΙΟΣ, ἐπίσκοπος Ἡλιουπόλεως καὶ Θουατίρων.	1872
TOURGAT de	1896
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ Κ., καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἐν Βενετίᾳ	1872
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ Τιμολέων.	1899
ΤΣΟΛΑΚΗΣ Δημήτριος, κτηματίας ἐν Μπέλταις τῆς Βασσαραβίας	1872

V—W

VEIDNER André, καθηγητὴς, ἐν Magdebourg.	1872
WIEGAND Théodore	1898

Φ

ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ Ἀθανάσιος.	1863
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ Χ. Ν.	1864
ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΔΗΣ Β.	1864
ΦΩΤΙΟΣ Μ., ἐν Μυτιλήνῃ	1885

X

	Έτος έκδοσης
ΧΑΒΙΑΡΑΣ Δ., λόγιος, εν Σύμη.	1884
ΧΑΡΙΤΩΝ Κουτλουμουσιανός, μοναχός, εν Άγιω Όρει.	1896
ΧΑΡΙΤΩΝΟΣ Νικόλαος, έμπορος, εν Δράμᾳ.	1885
ΧΡΟΝΙΑΗΣ Κ., λόγιος, εν Άδριανουπόλει.	1863
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Λαυριώτης, προηγούμενος, εν Άγιω Όρει.	1896

Y

YΩΑΝΝΩWITCH Γεώργιος, καθηγητής του πανεπιστημίου, ιδιαίτερος Ιατρός της Α. Μ. του βασιλέως της Σερβίας, εν Βελιγραδίᾳ.	1894
---	------

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

† ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

† ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ
 † ΜΕΝΕΔΑΟΣ ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗΣ
 † ΕΥΑΝΘΙΑ ΘΕΟΦΙΛΙΔΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΩΡΗΤΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΙΑΝΟΣ
 ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ
 † ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΩΝΙΟΣ
 † ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΛΛΗΣ
 † ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ
 † ΠΑΝΤΙΑΣ ΣΕΚΙΛΑΡΗΣ
 ΘΕΟΔΩΡΟΣ Α. ΜΑΥΡΟΓΟΡΑΛΟΣ

ΔΩΡΗΤΑΙ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
 † ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΟΘΩΜ. ΚΡΑΤΟΥΣ
 ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
 Ο ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛ-
 ΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
 † ΖΑΝΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚ ΣΚΥΛΙΤΣΗΣ
 † ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ
 † ΑΥΣΤΡΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΠΙΣΤΩΣΙΣ
 † ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΟΣΙΟΣ
 † ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ
 ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΟΥΒΑΤΖΟΡΑΟΥΣ
 † Θ. ΚΑΙ Β. ΣΟΥΒΑΤΖΟΡΑΟΥΣ ΚΑΙ Σα
 † ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
 † ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ
 ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΚΟΥΡΑΟΥΔΗΣ
 † ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΗΦΑΙΣΤΙΔΗΣ
 † ΑΡΧΙΜΑΝΡ. ΑΝΑΝΙΑΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΣ
 † ΖΗΝΩΝ ΚΑΛΑΝΘΗΣ
 ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΠΙΘΑΚΗΣ
 ΑΔΕΛΦΟΙ ΑΝΤΩΝΙΑΔΑΙ

† ΣΑΡΑΝΤΗΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΗΣ
 ΣΤΕΦΑΝΟΣ Η. ΣΚΥΛΙΤΣΗΣ
 ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΥΙΟΣ
 † ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΟΥΤΙΛΑΣ
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΗΛΙΑΣΚΟΣ
 † ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ
 † ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ
 † ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
 † ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΖΕΡΑΒΕΝΤΗΣ
 † ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΑΜΒΑΚΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

† ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ	1861—62
† ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΝΟΣ	1862—63
† ΗΡΟΚΛΗΣ ΒΑΣΙΛΑΗΣ	1863
ΣΗΥΡΙΑΩΝ ΜΑΥΡΟΥΕΝΗΣ	1863—64
† ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΣΠΑΤΗΣ	1864—65
ΣΗΥΡΙΑΩΝ ΜΑΥΡΟΥΕΝΗΣ	1865—66
† ΚΩΝΣΤ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ	1866—67
† ΞΕΝΟΦΩΝ ΖΩΓΡΑΦΟΣ	1867—68
† ΗΡΟΚΛΗΣ ΒΑΣΙΛΑΗΣ	1868—69
† ΙΟΥΛΙΟΣ ΜΙΛΙΓΓΕΝ	1869—70
ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ	1870—71
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΙΑΝΟΣ	1871—73
† ΗΡΟΚΛΗΣ ΒΑΣΙΛΑΗΣ	1873—74
† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΔΙΑΔΗΣ	1874—75
† ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΣΠΑΤΗΣ	1875—76
† ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ	1876—78
† ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΙΛΛΕΜΟΣ	1878—79
† ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΣΠΑΤΗΣ	1879—80
† ΗΡΟΚΛΗΣ ΒΑΣΙΛΑΗΣ	1880—81
ΣΗΥΡΙΑΩΝ ΜΑΥΡΟΥΕΝΗΣ	1881—82
† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΔΙΑΔΗΣ	1882—84
† ΗΡΟΚΛΗΣ ΒΑΣΙΛΑΗΣ	1884—86
† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΔΙΑΔΗΣ	1886—88
† ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ	1888—89
† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΔΙΑΔΗΣ	1889—92
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΗΣ	1892—93
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΛΙΑΔΗΣ	1893—95
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΗΣ	1895—98
ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ	1898—99

ΚΟΣΜΗΤΟΡΕΣ

ΤΟΥ ΔΕ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1895-1896

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΗΣ, πρόεδρος
Μ. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ } αντιπρόεδροι
Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ }
Π. Δ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, γεν. γραμματεύς

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ, ειδ. γραμματεύς
Δ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ, βιβλιοφύλαξ
Δ. ΜΗΛΙΩΤΗΣ, ταμίας
ΔΙΟΝ. Π. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΙΗΣ, λογιστής

ΔΙΑΡΚΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

1. ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Μ.
2. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ Κ.
3. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ.
4. ΚΕΦΑΛΛΑΣ Μ., πρόεδρος
5. ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Δ.
6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ Δ. Η.
7. ΠΑΝΤΑΖΙΑΔΗΣ ΧΡ. Γ.
8. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Ν.
9. ΠΑΡΙΤΣΗΣ Κ.
10. ΠΑΧΤΙΚΟΣ Γ.
11. ΠΕΤΡΑΚΙΔΗΣ Π., γραμματεύς
12. ΣΑΛΤΕΛΗΣ Θ.
13. ΤΑΓΗΣ Φ.
14. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ

1. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ ΟΔ., γραμματεύς
2. ΒΑΣΙΛΑΜΑΚΗΣ ΗΔ.
3. ΒΡΑΧΑΜΗΣ Σ.
4. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΘ.
5. ΚΕΦΑΛΛΑΣ Μ.
6. ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Δ.
7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ Δ. Η.
8. ΠΑΝΤΑΖΙΑΔΗΣ ΧΡ.
9. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Ν.
10. ΠΑΠΑΡΡΟΥΣΗΣ Π.
11. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ Ν., πρόεδρος
12. ΠΑΡΙΤΣΗΣ Κ.
13. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡ.

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

1. ΓΕΡΑΡΔΟΣ Α. Κ.
2. ΠΡΙΝΤΖΗΣ Κ.
3. ΨΩΜΙΑΔΗΣ Κ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

1. ΒΕΓΑΕΡΗΣ Γ.
2. CURTIS C. G., πρόεδρος
3. ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ Π.
4. ΚΑΒΑΝΘΗΣ Ζ.
5. ΚΟΠΑΣΗΣ Δ.
6. LONG A.
7. ΜΑΝΣΟΥΡΩΦ Π.
8. MILLINGEN A. VAN
9. MORDTMANN A.
10. ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Δ.
11. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ Β.
12. ΠΕΡΑΙΚΙΑΔΗΣ Κ., γραμματεύς
13. ΠΡΕΤΕΧΤΑΤ Α.
14. ΣΙΑΒΡΙΑΔΗΣ ΞΕΝ.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ

1. ΑΠΟΣΤΟΛΟΓΛΟΥΣ Σ.
2. ΔΑΜΣΑΣ Ε.
3. ΜΑΛΙΑΚΑΣ ΗΔ.
4. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Π. Δ.
5. ΠΙΝΙΑΤΩΡΟΣ ΑΘ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

1. ΑΚΕΣΤΟΡΙΑΔΗΣ Γ.

2. ΑΠΕΡΗΣ Π.
3. ΚΟΚΚΟΛΑΤΟΣ Κ. ΧΡ.
4. ΝΑΡΑΗΣ Σ.
5. ΤΟΥΡΓΟΥΤΗΣ Α.
6. ΦΑΧΡΗΣ Γ. Β.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

1. ΒΛΑΣΤΑΡΗΣ Κ., πρόεδρος
2. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ Μ.
3. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΙΗΣ Δ., γραμματεύς
4. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ ΦΡ. Α.
5. ΜΕΤΑΞΑΣ Κ.

6. ΠΡΩΪΟΣ Π.
7. ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΟΥΣ Κ.

ΕΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

1. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ ΟΔ.
2. ΓΕΔΕΩΝ Μ. ΙΩ., πρόεδρος
3. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΘ.
4. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Π. Δ.
5. ΠΑΝΤΑΖΙΑΔΗΣ ΧΡ., γραμματεύς
6. ΠΕΡΑΙΚΙΑΔΗΣ Κ.
7. ΠΕΤΡΑΚΙΔΗΣ Π.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΙ

Ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς
ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ Π.

Φυσιολογικῆς συλλογῆς
ΕΥΣΤΑΘΙΑΝΟΣ Α.

ΚΟΣΜΗΤΟΡΕΣ

ΤΩΝ ΔΓ' ΚΑΙ ΔΖ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΤΩΝ 1896-1898

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΗΣ, πρόεδρος
Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ } αντιπρόεδροι
Μ. ΨΑΛΙΔΑΣ }
Π. Δ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, γεν. γραμματεύς

Γ. ΠΑΣΧΑΛΙΑΔΗΣ, ειδ. γραμματεύς
Δ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ, βιβλιοφύλαξ
Δ. Η. ΜΗΛΙΩΤΗΣ, ταμίας
ΠΙΤΤΑΚΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ, λογιστής

ΔΙΑΡΚΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

1. † ΑΡΧΙΛΑΟΥ ΒΑΣΙΛΙΩΣ
2. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ ΣΤ.
3. ΒΕΓΑΕΡΗΣ Γ.
4. ΓΕΔΕΩΝ Μ. ΙΩ.
5. CURTIS C. G.
6. ΚΑΛΙΝΚΑ ΕΡΝ.
7. ΚΟΠΑΣΗΣ Α.

8. LONG A.
9. ΜΑΝΣΟΥΡΩΦ Π.
10. MILLINGEN ALEX. VAN
11. MORDTMANN A.
12. ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Δ. Γ.
13. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ Β. Α.
14. ΠΑΝΤΑΖΙΑΔΗΣ ΧΡ., γραμματεύς
15. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Π.

16. ΠΑΧΤΙΚΟΣ Γ.
17. PEARNS ED.
18. ΠΕΡΑΚΙΔΗΣ Κ.
19. SCHNEIDER EDOUARD
20. ΣΙΔΕΡΙΑΝΣ Ε. Α.
21. ΣΜΥΡΝΩΦ ΑΛ.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ

1. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΣ ΑΘ.
2. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥΡΟΣ Σ.
3. ΒΕΡΑΕΡΗΣ Θ.
4. ΜΑΛΙΑΚΑΣ ΗΑ.
5. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Η. Δ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ

1. ΑΡΑΝΗΣ Α.
2. ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Μ.
3. ΒΡΑΧΑΜΗΣ Σ.
4. ΕΥΣΤΑΘΙΑΝΟΣ Α.
5. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΘ.
6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΣ Δ. Η.
7. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Κ.
8. ΣΑΛΤΕΑΝΣ Θ.
9. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

1. ΑΜΠΕΛΙΑΝΣ Μ.
2. ΑΠΕΡΗΣ Η.
3. ΑΥΑΩΝΙΤΗΣ Α.
4. ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ Χ. Θ.
5. ΓΑΒΡΙΗΛΙΑΝΣ Α.
6. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Η.
7. ΜΑΚΡΗΣ Κ.

8. ΠΑΣΧΑΛΙΑΝΣ Γ.
9. ΨΑΛΙΑΣ Μ.

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

1. ΓΙΑΝΝΙΟΣ Θ.
2. ΓΚΙΩΧΑΣ Ι.
3. ΜΟΥΤΣΑΚΗΣ Ν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

1. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗΣ ΔΙΟΝ. Η.
2. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ ΧΡ.
3. ΜΕΛΙΧΡΟΣ Κ.
4. ΨΩΜΙΔΑΝΣ Κ.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

1. ΓΕΔΕΩΝ Μ. ΙΩ., πρόεδρος
2. ΕΥΣΤΑΘΙΑΝΟΣ Α.
3. ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Δ. Γ.
4. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Η. Δ.
5. ΠΑΝΤΑΖΙΑΝΣ ΧΡ., γραμματεὺς
6. ΠΑΣΧΑΛΙΑΝΣ Γ.
7. ΠΕΤΡΑΚΙΑΝΣ Η.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

1. ΑΡΙΣΤΟΚΑΝΣ Ι. Δ.
2. ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Μ.
2. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ
3. ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Δ. Γ.
4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΣ Δ. Η.
5. ΠΑΝΤΑΖΙΑΝΣ ΧΡ.
6. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Η.
7. ΠΕΤΡΑΚΙΑΝΣ Η., γραμματεὺς
8. ΣΑΛΤΕΑΝΣ Θ.
9. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡ., πρόεδρος

ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΙ

Ἀρχαιολογικῆς καὶ νομισματικῆς συλλογῆς
ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Δ. Γ.

Φυσιογραφικῆς συλλογῆς καὶ Ὀργανοθῆκης
ΒΡΑΧΑΜΗΣ ΣΤ.

ΚΟΣΜΗΤΟΡΕΣ

ΤΟΥ ΛΗ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1898-1899

ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, πρόεδρος
Π. Δ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ } ἀντιπρόεδροι
ΜΑΝΟΥΗΛ ΑΜΠΕΛΙΑΝΣ }
Γ. Α. ΠΑΣΧΑΛΙΑΝΣ, γεν. γραμματεὺς

Κ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, εἰδ. γραμματεὺς
ΑΛ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ, βιβλιοφύλαξ
Δ. ΜΗΛΙΩΤΗΣ, ταμίας
ΑΛ. ΕΥΣΤΑΘΙΑΝΟΣ, λογιστής

ΔΙΑΡΚΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τὴν Φιλολογικὴν Ἐπιτροπὴν ἀπετέλουν, συνψδὰ τῷ ὄβῳ ἀρθρω τοῦ ἐν ἰσχύϊ Κανονισμοῦ τοῦ Συλλόγου, πάντες οἱ πτυχιούχοι φιλοσοφικῆς καὶ θεολογικῆς σχολῆς, ἔχοντες πρόεδρον μὲν τὸν κ.

ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡ.,

γραμματεὰ δὲ τὸν κ.

ΠΕΤΡΑΚΙΑΝ Η.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1. ΓΕΔΕΩΝ Μ. ΙΩ., πρόεδρος
2. ΚΟΝΑΣΗΣ Α.
3. MORDTMANN Α.
4. ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Δ. Γ.
5. ΠΑΝΤΑΖΙΑΝΣ ΧΡ., γραμματεὺς
6. ΠΑΣΧΑΛΙΑΝΣ Γ. Α.
7. ΠΑΧΤΙΚΟΣ Γ. Δ.
8. SCHNEIDER ED.
9. ΣΙΔΕΡΙΑΝΣ Ε. Α.
10. ΣΠΑΝΟΥΑΝΣ Κ.

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Μέλη τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς πάντες οἱ ἐν τῷ Συλλόγῳ διδάκτορες τῆς Ιατρικῆς

καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ οἱ πτυχιούχοι τῆς φαρμακευτικῆς.

1. ΨΑΛΙΑΣ Μ., πρόεδρος
2. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Η., γραμματεὺς

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τὴν Κοινωνιολογικὴν Ἐπιτροπὴν ἀπέρτιζον οἱ πτυχιούχοι τῆς νομικῆς σχολῆς καὶ τῶν ἀνωτέρων εἰδικῶν ἐμπορικῶν σχολῶν, ἔχοντες πρόεδρον μὲν τὸν κ.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥΡΟΣ Σ.,

γραμματεὰ δὲ τὸν κ.

ΨΑΡΑΝ Η.

ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1. ΑΚΕΣΤΟΡΙΔΗΣ ΘΕΑΓ.
2. ΑΝΤΩΝΙΑΝΣ ΑΛΕΞ.
3. ΒΡΑΧΑΜΗΣ ΣΤ.
4. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΘ.
5. ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΗ Κ. Δ., πρόεδρος
6. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ ΚΩΝΣΤ. ΣΤΕΦ.
7. ΑΙΝΑΡΔΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
8. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ ΦΡΑΓΚΟΥΑΝΣ
9. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Κ.
10. SCHNEIDER ED.
11. ΣΤΑΛΙΑΝΣ ΑΛΕΞ.
12. ΣΥΓΓΡΟΣ Κ.
13. ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗΣ Γ., γραμματεὺς

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τὴν Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν, ὀκταμελῆ οὖσαν, ἀπετέλεσαν, συνωδᾶ τῷ 584 ἀρθρῷ τοῦ Κανονισμοῦ, οἱ δύο γραμματεῖς τοῦ Συλλόγου, οἱ γραμματεῖς τῶν πέντε Διαρκῶν Ἐπιτροπῶν καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐκλεγείς κ.

ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ ΓΩΑΚΕΙΜ.

Καὶ πρόεδρος μὲν ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ κ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΙΩ.,

γραμματεὺς δὲ ὁ κ.

ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ ΧΡ. Γ.

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1. ΓΕΡΑΡΔΟΣ Α. Κ.

2. ΓΚΙΩΧΑΣ Ι.

3. ΠΡΩΪΟΣ Π.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΙ

Ἀρχαιολογικῆς καὶ νομισματικῆς συλλογῆς

ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ Δ. Γ.

Φυσιογραφικῆς συλλογῆς καὶ Ὄργανοθήκης

ΒΡΑΧΑΜΗΣ ΣΤ.

Ο ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΔΕ', ΑΓ', ΑΖ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΤΩΝ 1895-1899

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΑΠΟ ΙΟΥΝΙΟΥ 1895 ΜΕΧΡΙ ΜΑΪΟΥ 1899

ΤΟΜΟΣ ΚΖ'

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Θυραεῖν χορήγ' ἰσχυ' ἀύριον ἔσοει' ἄμινον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΠΕΡΙ ΣΚΟΠΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ἀρθρον 1.—Σκοπὸς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου εἶναι ἡ τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν καλλιέργεια καὶ ἡ ἀνά τὴν Ἀνατολὴν διὰδοσις αὐτῶν

α) διὰ τῆς ἐγγράφου ἢ καὶ προφορικῆς ἐν αὐτῷ ἀνακοινώσεως ἐπιστημονικῶν μελετημάτων,

β) δι' ἐκδόσεως ὁμωνύμου περιοδικοῦ συγγράμματος, καταλλήλων συγγραμμάτων καὶ βιβλίων χρησίων τῷ λαῷ,

γ) διὰ δημοσίων μαθημάτων,

δ) δι' ἐπιστημονικῶν σχέσεων πρὸς συλλόγους καὶ ἄλλα ἐν τε τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ καὶ τῇ Ἀλλοδαπῇ ἐπιστημονικὰ καθιδρόματα,

ε) διὰ καταρτισμοῦ δημοσίας βιβλιοθήκης, ἀναγνωστηρίου, ὀργανοθήκης καὶ ἐπιστημονικῶν συλλογῶν,

ς) δι' ἰδρύσεως διαγωνισμῶν πρὸς βελτίωσιν τῆς παρ' ἡμῖν παιδείσεως, ἢ πρὸς λύσιν διαφόρων ἐπιστημονικῶν ζητημάτων,

ξ) δι' ὑποστηρίξεως ἀπόρων σχολείων καὶ ἰδρύσεως νέων,

η) δι' ἐπιστημονικῶν συνεδρίων,

θ) διὰ παντὸς ἄλλου προσφόρου μέσου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΠΕΡΙ ΜΕΛΩΝ

Ἀρθρ. 2.—Τὸν σύλλογον συναποτελοῦσι τὰ τακτικὰ μέλη, τὰ ἐπίτιμα καὶ τὰ ἀντεπιστέλλοντα.

Ἀρθρ. 3.—Καθῆκον τῶν μελῶν εἶναι ἡ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ συλλόγου μέριμνα καὶ συνδρομὴ αὐτῶν καὶ ἡ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις τῶν ἀνατιθεμένων αὐτοῖς ἐντολῶν.

Ἀρθρ. 4.—Τακτικὰ μέλη ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ συλλόγου, ὅσοι ἂν εἴτε ἐν Κωνσταντινουπόλει εἴτε ἄλλοῦ διαμένοντες προταθῶσιν ἐγγράφως ὑπὸ τριῶν τοῦ

συλλόγου τακτικῶν μελῶν, ἠθικῶς ὑπευθύνων τῆς πρὸς τὸν σύλλογον ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

Ἄρθρ. 5.—*Ἐπίτιμα μέλη* ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ συλλόγου τῇ ἐγγράφῳ μὲν δεδικαιολογημένη προτάσει τῶν οικείων διαρκῶν ἐπιτροπῶν ἄνδρες ἐπὶ φιλολογικαῖς καὶ ἐπιστημονικαῖς καθόλου διαπρέποντες γνώσεσι, τῇ προτάσει δὲ τοῦ προεδρείου ἄνδρες διαφερόντως εὐεργετήσαντες τὸν σύλλογον ἢ σπουδαίως εἰς τὴν παρ' ἡμῖν διάδοσιν τῆς παιδείας ἠθικῶς ἢ ὑλικῶς συντελοῦντες.

Ἄρθρ. 6.—*Ἀντεπιστέλλοντα μέλη* ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ συλλόγου τῇ προτάσει τῶν οικείων διαρκῶν ἐπιτροπῶν ἢ τοῦ προεδρείου ἄνδρες λόγιοι ἐκτὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως διατρίβοντες, ὅσοι ἂν προσενέγκωσιν αὐτῷ πόνημά τι αὐτῶν λόγου ἕξιον, ἢ συντελώσιν εἰς διάδοσιν τῶν γραμμάτων καὶ διάσωσιν τῶν ἀρχαίων μνημείων.

Ἄρθρ. 7.—Ἡ ἐκλογή τῶν προτεινομένων μελῶν, τακτικῶν, ἐπιτίμων καὶ ἀντεπιστελλόντων, γίνεται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν τῶν παρόντων μελῶν, προαγγελθείσης ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς προτάσεως αὐτῶν ἐν τῇ προηγουμένη συνεδρίᾳ καὶ ἀναγραφείσης ἐν τῷ ἀνηρτημένῳ πίνακι.

Ἄρθρ. 8.—Τὰ ἐπίτιμα καὶ ἀντεπιστέλλοντα μέλη παρεπιδημοῦντα ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ παρόντα ἐν ταῖς τοῦ συλλόγου συνεδρίαις ἀπολαύουσι τῶν αὐτῶν καὶ τὰ τακτικά μέλη δικαιομάτων, πλὴν τοῦ ἐκλέγεσθαι ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις. Ἐὰν δὲ ἀντεπιστέλλον τι μέλος παραμείνῃ ὑπὲρ τοὺς ἕξ μῆνας ἐν Κωνσταντινουπόλει, μεταγράφεται ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως εἰς τὰ τακτικά, ὑποχρεούμενον καὶ εἰς τὴν ἀπότισιν τῆς ἐτησίας αὐτοῦ συνδρομῆς.

Ἄρθρ. 9.—Ἐκάστῳ τῶν ἐκλεγμένων μελῶν ὁ σύλλογος ἐκδίδει δίπλωμα φέρον τὴν μεγάλην αὐτοῦ σφραγίδα καὶ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τε τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως, συναποστέλλει δὲ καὶ ἀντίτυπον τοῦ κανονισμοῦ.

Ἄρθρ. 10.—Ἐκ τῶν ἐκλεχθέντων μελῶν τὰ μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένοντα λαμβάνοντα τὸ δίπλωμα ὑπογράφουσιν ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ἐπιδόσεως πρὸς ἔνδειξιν τῆς παραλαβῆς, τὰ δ' ἄλλαχοῦ διατρίβοντα δι' ἐπιστολῆς ἐντὸς τριμήνου ἀγγέλλουσι τὴν παραλαβὴν τοῦ διπλώματος καὶ τοῦ κανονισμοῦ, ἄλλως δὲν ἐγγράφονται ἐν τῷ μητρώῳ τῶν μελῶν.

Ἄρθρ. 11.—Τὰ τακτικά μέλη, τὰ τε ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὰ ἄλλαχοῦ διαμένοντα, καταβάλλουσιν ἀπαξ μὲν ὡς τέλος ἐγγραφῆς ἅμα λαβόντα τὸ δίπλωμα μίαν ὀθωμανικὴν λίραν καὶ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἔτους, ἐν ᾧ ἐξελέχθησαν, ἐτησίως δὲ μίαν ὀθωμανικὴν λίραν πληρωτέαν ἅμα τῇ ἐνάρξει ἐκάστου συλλογικοῦ ἔτους.

Ἄρθρ. 12.—Μέλος τακτικόν, ἀναβαλὸν τὴν ἀπότισιν τῆς ἐτησίας αὐτοῦ συνδρομῆς μέχρι τῶν ἀρχαιρεσιῶν, ἀποκλείεται τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι ἐν αὐταῖς· ἐὰν δὲ παρατείνῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀποτίσεως μέχρι τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ δευτέρου ἔτους, θεωρεῖται παρητημένον καὶ διαγράφεται ἀμέσως ἀπὸ τοῦ μητρώου καὶ ἀπὸ τοῦ κατ' ἔτος ἐν τῷ περιοδικῷ δημοσιευομένου καταλόγου τῶν μελῶν, οὐδὲ γίνεται τοῦ λοιποῦ δεκτόν, ἐὰν μὴ πρότερον ἀποτίσῃ τὰς ὑφειλομένας δύο ἐτησίας συνδρομῆς.

Ἄρθρ. 13.—Συγγραφεὺς, μέλος τοῦ συλλόγου ἐκλεγόμενος, πέμπει τῇ βιβλιοθήκῃ τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα.

Ἄρθρ. 14.—Τὰ μηδὲν τῷ ταμίᾳ ὀφείλοντα μέλη λαμβάνουσι δωρεὰν τὸ περιοδικὸν τοῦ συλλόγου σύγγραμμα ἀπὸ τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἐξελέχθησαν, πᾶν δὲ ἄλλο τοῦ συλλόγου δημοσίευμα ἀντὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς ἀξίας αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 15.—Διαγράφεται ἐκ τοῦ μητρώου τοῦ συλλόγου πᾶν μέλος, οὗ ἂν ἢ διαγωγή κριθῇ ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν τιμὴν καὶ συντήρησιν αὐτοῦ. Ἡ δ' ἀπόφασίς αὕτη ἐκτελεῖται κατὰ τὸν ἐπόμενον τρόπον: δέκα τακτικά μέλη αἰτοῦνται ἐγγράφως

παρὰ τοῦ προέδρου τοῦ συλλόγου τὴν σύγκλησιν γενικῆς συνεδρίας, τοῦτον καὶ μόνον ἐχούσης τὸν σκοπὸν τῆς δ' αἰτήσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ συλλόγου, ὀρίζεται ἡ ἡμέρα τῆς γενικῆς συνεδρίας, ἐν ἣ ὁὗτος συζητήσας ἀποφασίζει διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας· ἡ δὲ περὶ διαγραφῆς ἀπόφασίς ἔχει κύριον, ἐὰν παρόντων εἴκοσι καὶ πέντε τοῦλάχιστον μελῶν ψηφισθῇ ὑπὸ τῶν δύο τρίτων τούτων. Μέλος οὗτο διαγραφὲν οὐδέποτε ἐπιτρέπεται νὰ προταθῇ ἐκ νέου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΗΤΩΡΩΝ

Ἄρθρ. 16.—Τὸν σύλλογον ἐκπροσωποῦσι καὶ διοικοῦσιν οἱ *Κοσμήτορες* αὐτοῦ, ἴτοι ὁ *Πρόεδρος*, οἱ δύο *Ἀντιπρόεδροι*, ὁ *γενικὸς Γραμματεὺς*, ὁ *εἰδικὸς Γραμματεὺς*, ὁ *Ἐφορος τῆς βιβλιοθήκης*, ὁ *Ταμίας* καὶ ὁ *Λογιστής*, πάντες ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν ἐκλεγόμενοι.

Ἄρθρ. 17.—Ὁ *πρόεδρος* συγκαλεῖ τὰ μέλη τοῦ συλλόγου εἰς συνεδρίας, κηρύττει τὴν ἐναρξιν καὶ λήξιν τῶν συνεδριῶν, διευθύνει τὰς συζητήσεις συμφώνως τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει, δίδει τὸν λόγον παντὶ τῷ αἰτουμένῳ καὶ ἐπανάγει εἰς τὴν τάξιν τοὺς παρεκτρεπομένους ἢ καὶ ἀφαιρεῖ τὸν λόγον ἀπ' αὐτῶν ἐπιμενόντων· θέλων δὲ νὰ μετάσχῃ τῆς συζητήσεως, παραχωρεῖ πρόσωρινῶς τὴν ἔδραν τῷ ἐτέρῳ τῶν ἀντιπροέδρων, ἢ ἀπόντων τούτων ἢ κωλυομένων τῷ γενικῷ γραμματεῖ, ἢ ἀπόντος καὶ τούτου, τῶν παρόντων τινὶ τακτικῶν μελῶν· ὑποβάλλει τὰ ζητήματα εἰς ψηφοφορίαν· ὑπογράφει τὰ πρακτικά τῶν συνεδριῶν ἅμα ὑπὸ τοῦ συλλόγου κυρωθέντα, τὰ διπλώματα, τὰ πρὸς πληρωμὴν ἐντάλματα καὶ πάντα τὰ ἐξερχόμενα τοῦ συλλόγου ἐγγράφα· ἐποπτεύει πάντα· παρεδρεῖ αὐτοδικαίως ἐν ταῖς συνεδρίαις πάσης ἐπιτροπῆς· ἐκτελεῖ τὰς ἀποφάσεις τοῦ συλλόγου· οὐδὲν πράττει ἄνευ ἀποφάσεως αὐτοῦ καὶ φροντίζει περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ.

Ἄρθρ. 18.—Τὰ τοῦ προέδρου ἀποδημοῦντος ἢ ἀσθενοῦντος, ἐκτελεῖ ὁ *πρῶτος τῶν ἀντιπροέδρων*· ἐν δὲ συνεδρίᾳ τοῦ συλλόγου ἀπόντος τοῦ προέδρου παρεδρεῖ ὁ πρῶτος τῶν ἀντιπροέδρων, ἀπόντος δὲ καὶ τούτου, ὁ *δεύτερος*, ἀπόντος καὶ τούτου, ὁ *γενικὸς γραμματεὺς*· ἀπόντος ὅμως καὶ τούτου, δὲν γίνεται συνεδρία.

Ἄρθρ. 19.—Ὁ πρῶτος τῶν ἀντιπροέδρων μεριμνᾷ ἰδίᾳ καὶ ἐποπτεύει τὰ δημόσια μαθήματα, τακτικῶς παριστάμενος ἐν αὐτοῖς· ὁ δὲ *δεύτερος* ἐφορᾷ τὸ κατάστημα τοῦ συλλόγου καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ φροντίζει, συνεννοούμενος μετὰ τοῦ προέδρου, περὶ πάσης ἐν αὐτῷ ἀναγκαίας μεταβολῆς καὶ προσθήκης, ἐπιβλέπει δὲ καὶ τὴν διακόσμησιν τοῦ καταστήματος καὶ τὴν κατὰ τὰς τελετὰς τοῦ συλλόγου τάξιν.

Ἄρθρ. 20.—Ὁ *γενικὸς γραμματεὺς* τηρεῖ τὰ ἀρχεῖα καὶ τὰς σφραγίδας, τὸ πρωτόκολλον καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ συλλόγου, ἀντιγράφων αὐτὴν ἐν ἰδίῳ κώδικι· ἐγγράφει ἐν τῷ μητρώῳ τὰ μέλη καὶ παρέχει τῷ λογιστῇ ἀκριβῆ κατάλογον τῶν τακτικῶν μελῶν· ἀγγέλλει διὰ τῶν ἡμερησίων τῇ γνώσει τοῦ προέδρου τὴν ἡμέραν καὶ τὸ θέμα ἐκάστης συνεδρίας καὶ δημοσίου μαθήματος καὶ πᾶσαν ἄλλην κοινοποιήσιν· τηρεῖ ἴδιον βιβλίον τῶν ἡμερησίων διατάξεων τῶν συνεδριῶν, συνυπογράφων αὐτὰς μετὰ τοῦ προέδρου· ἀναγινώσκει ἐν ταῖς συνεδρίαις περίληψιν τῶν ἀποστέλλομένων τῷ συλλόγῳ ἐγγράφων ἢ καὶ τὸ κείμενον αὐτῶν γνώμῃ τοῦ προέδρου ἢ καὶ αἰτῆσει τοῦ συλλόγου· φροντίζει, συνεννοούμενος μετὰ τοῦ ταμίου, περὶ τῆς τακτικῆς διανομῆς τοῦ περιοδικοῦ τοῦ συλλόγου συγγράμματος καὶ τῆς ἐν καιρῷ ἀποστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὰ ἐκτὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως διατρίβοντα μέλη, εἰς τὰς διάφορους βιβλιοθήκας κτλ., τηρῶν ἴδιον βιβλίον περὶ τούτων· σφραγίζει καὶ συνυπο-

γράφει μετά τοῦ προέδρου τὰ διπλώματα καὶ τὰ λοιπὰ ἔγγραφα· τηρεῖ βιβλίον, ἐν ᾧ καταγράφει πάντα τὰ εἰσερχόμενα βιβλία καὶ περιοδικὰ συγγράμματα, ἅτινα παραδίδει τῷ ἐφόρῳ τῆς βιβλιοθήκης, λαμβάνων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ τὴν περὶ παραλαβῆς ὑπογραφὴν αὐτοῦ· οὐδενὶ ἐπιτρέπεται τὴν ἐκ τοῦ συλλόγου ἐξαγωγήν τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις καὶ παρέχει τοῖς αἰτουμένοις πᾶσαν πληροφορίαν σχετῶν πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ συλλόγου ἔχουσαν.

Ἄρθρ. 21.—Ὁ εἰδικὸς γραμματεὺς συντάττει τὰ πρακτικὰ ἐκάστης συνεδρίας ἐν τῷ ἐπὶ τούτῳ κώδικι, ἐξ οὗ ἀναγινώσκει αὐτὰ ἐν τῇ ἐνάρξει τῆς ἐπομένης, καὶ ἐγκριθέντα ὑπὸ τοῦ συλλόγου συνοπῶν γράφει μετὰ τοῦ προέδρου· συντάττει ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ καὶ συνοπῶν γράφει μετὰ τοῦ προέδρου τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριῶν τῶν κοσμητόρων· ἀναγράφει δὲ ἐν δυσὶν εἰδικοῖς βιβλίοις α') ἀποφάσεις συμπληρωματικὰς τοῦ κανονισμοῦ καὶ β') ἀποφάσεις σχετικὰς πρὸς τὰ ἐκάστοτε συζητούμενα ἔτι δὲ καὶ εὐρητήριον αὐτῶν.

Ἄρθρ. 22.—Τὰ τοῦ γενικοῦ γραμματέως ἀπόντος ἢ κωλυομένου ἐκπληροῖ ὁ εἰδικὸς καὶ τὰνάπαλι· ἀπόντων δὲ ἢ κωλυομένων ἀμφοτέρων, ἀνατίθενται ταῦτα ὑπὸ τοῦ προέδρου προσωρινῶς τινὶ τῶν τακτικῶν μελῶν.

Ἄρθρ. 23.—Ὁ ἐφορὸς τῆς βιβλιοθήκης φροντίζει περὶ τῆς αὐξήσεως καὶ καλῆς διατηρήσεως τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου· τηρεῖ τοὺς ἐπομένους καταλόγους βιβλίων, α') τοπικόν, β') ἀλφαβητικόν, γ') ἐπιστημονικόν, δ') τῶν εἰσερχομένων βιβλίων, χειρογράφων, χαρτῶν, πινάκων, περιοδικῶν, ἑφημερίδων κλπ., μετὰ τοῦ ὀνόματος τῶν δωρητῶν, ε') τῶν ἐξερχομένων βιβλίων κλπ., παρέχει πᾶσαν εὐκολίαν τοῖς εἰς τὴν βιβλιοθήκην προσερχομένοις καὶ δανείζει τοῖς μέλεσι βιβλία κατὰ τὰ ἄρθρα 83, 85, 86, ὑπεύθυνος ὢν διὰ πᾶν τὸ ἀπολεσθὲν ἢ φθαρῆν.

Ἄρθρ. 24.—Ὁ ταμίης κρατεῖ τὸ ταμεῖον τοῦ συλλόγου, προσωπικῶς ὑπεύθυνος ὢν διὰ πάντα τὰ εἰς αὐτὸ εἰσερχόμενα χρήματα ὡς καὶ διὰ τὰς συνδρομὰς, ὢν τὴν καθυστέρησιν δὲν ἤθελεν ἀγγεῖλαι τῷ συλλόγῳ κατὰ τὸ ἄρθρον 28· φροντίζει περὶ τῆς ἐν καιρῷ εἰσπράξεως τῶν συνδρομῶν καθόλου διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ λογιστοῦ ἐκδομένων, ὑπ' αὐτοῦ δὲ ὑπογεγραμμένων διπλοτύπων ἀποδείξεων· τηρεῖ τὰ ἐπόμενα τρία βιβλία, α') τὸ καθολικόν, β') τὸ ταμεῖον, γ') τὸ τῶν ἐτησίων συνδρομῶν τῶν μελῶν, ἐν ᾧ ἐν ἰδίῳ σελίδι ἐγγράφει τὰς ἀποδείξεις ἐκάστου μέλους μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν καὶ τῆς χρονολογίας τῆς τε ἐκδόσεως καὶ τῆς πληρωμῆς καὶ οὐδέποτε οὐδὲν δαπανᾷ ἀπ' ἑαυτοῦ ἀνευ ἐντάλματος τοῦ προέδρου.

Ἄρθρ. 25.—Ὁ λογιστὴς ἐκδίδει ἐν διπλοτύποις τὰς ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν τῶν μελῶν κατὰ τὸ μητρώον καὶ πάσης καθόλου εἰσπράξεως, ὡς πέμπει τῷ ταμίῳ ἐπὶ ἀποδείξει πρὸς εἰσπραξίν, καὶ τὰ πρὸς πληρωμὴν ἐντάλματα, ἅτινα ὑπογράφει πέμπει τῷ προέδρῳ πρὸς ὑπογραφὴν, ἐγγράφων ταῦτα πάντα ἐν ἰδίῳ λογιστικῷ βιβλίῳ.

Ἄρθρ. 26.—Οἱ κοσμητορες, μεμνῶντες περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ συλλόγου καὶ περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν πρόοδον αὐτοῦ, ὑποχρεοῦνται νὰ παρευρίσκωνται τακτικῶς ἐν ταῖς συνεδρίασι τοῦ τε συλλόγου καὶ τοῦ προεδρείου· ὁ δὲ τρίς κατὰ συνέχειαν ἀδικαιολογητῶς ἀπουσιάσας θεωρεῖται παρητηρημένος καὶ ἀντικαθίσταται ἐν τῇ ἐπομένῃ γενικῇ συνεδρίᾳ ὑπὸ τοῦ συλλόγου.

Ἄρθρ. 27.—Οἱ κοσμητορες, συνερχόμενοι τακτικῶς μὲν ἅπαξ τοῦ μηνός, ἐκτάκτως δὲ κατὰ πρόσκλησιν τοῦ προέδρου ἢ κατ' αἴτησιν δύο τῶν κοσμητόρων, συσκέπτονται περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν σύλλογον καὶ ἀποφασίζουσι διὰ πλειονοψηφίας τῶν ἐν τῇ συνεδρίᾳ παρόντων.

Ἄρθρ. 28.—Ἐν δυσὶ γενικαῖς συνεδρίασι, ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένησι κατὰ τὴν τελευταίαν ἐβδομάδα τοῦ Ἀπριλίου, οἱ κοσμητορες ἀναγινώσκουσι τὰς ἐπομένας ἐκθέσεις· ὁ μὲν πρῶτος ἀντιπρόεδρος τὴν περὶ τῶν δημοσίων μαθημάτων τῶν ἐν τῷ συλ-

λόγῳ γενομένων· ὁ δὲ δεύτερος ἀντιπρόεδρος τὴν περὶ τοῦ κτιρίου καὶ τῆς καθόλου περιουσίας τοῦ συλλόγου, ὑποβάλλων καὶ καταστατικὸν αὐτοῦ· ὁ δὲ γενικὸς γραμματεὺς τὴν περὶ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ συλλόγου καὶ τῶν κατὰ τὰ ἄρθρα 8, 12 καὶ 15 διαγραφέντων καὶ μεταγραφέντων μελῶν· ὁ δὲ εἰδικὸς τὴν περὶ τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ τε συλλόγου καὶ τῶν κοσμητόρων· ὁ δ' ἐφορὸς τῆς βιβλιοθήκης τὴν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου καὶ περὶ τῶν μέσων τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν· ὁ δὲ ταμίης τὴν περὶ τῶν προσόδων καὶ δαπανῶν τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου, ὑποβάλλων τῷ συλλόγῳ καὶ πίνακα τῶν καθυστερούντων τὰς ἐτησίας αὐτῶν συνδρομῶν μελῶν, ὁ δὲ λογιστὴς τὴν περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων ἐντάλματων καὶ ἀποδείξεων.

Ἄρθρ. 29.—Ἐν τῷ τέλει τοῦ συλλογικοῦ ἔτους συνερχομένων ἀμφοτέρων τῶν προεδρείων τῇ προσκλήσει τοῦ τέως προέδρου γίνεται ἡ παράδοσις τῶν ἀρχείων, τῶν βιβλίων καὶ πάντων τῶν τοῦ συλλόγου σάων καὶ ἀνελλιπῶν καὶ καλῶς ἐχόντων, συντάττεται δ' ἐπὶ τούτῳ πράξις καταχωριζομένη ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν πρακτικῶν τῶν κοσμητόρων καὶ ὑπογεγραμμένη ὑπ' ἀμφοτέρων.

Ἄρθρ. 30.—Οἱ νέοι κοσμητορες ἅμα τῇ ἐγκαθιδρῶσει αὐτῶν συντάξαντες τὸν ἐτήσιον τοῦ συλλόγου προϋπολογισμόν, ἐνέχοντα κατὰ κεφάλαια τὰς προσόδους καὶ δαπάνας αὐτοῦ, ὑποβάλλουσι τῷ συλλόγῳ πρὸς ἐπιψήφισιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Ἄρθρ. 31.—Αἱ συνεδρίαὶ τοῦ συλλόγου δημοσίαι γινόμεναι εἶναι αἱ μὲν γενικαὶ αἱ δὲ εἰδικαὶ καὶ αἱ μὲν γενικαὶ κατὰ δεκαπενθήμερον γινόμεναι ἐν ἡμέρῃ Δευτέρᾳ τῆς ἐβδομάδος καὶ ὄρα ὀριζομένη ἐν ἀρχῇ τοῦ χειμεριοῦ καὶ τοῦ θεριοῦ ἐξαμήνου ὑπὸ τοῦ προεδρείου, ἀντικείμενον ἔχουσι τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 34 ἀναγραφόμενα· αἱ δὲ εἰδικαὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ὄρα ὑπὸ τοῦ προεδρείου ὀριζομένη γινόμεναι, ἀντικείμενον ἔχουσι τὴν ἀνάγνωσιν καὶ συζήτησιν ἐπιστημονικῶν ἀνακοινώσεων.

Ἄρθρ. 32.—Ἀποφάσει τοῦ συλλόγου ἢ τοῦ προεδρείου ἐν ἀνάγκῃ συγκαλοῦνται ἐκτάκτως καὶ ἄλλαι γενικαὶ συνεδρίαὶ δημόσια ἢ μὴ.

Ἄρθρ. 33.—Πάντα τὰ εἰς συνεδρίαν προσερχόμενα μέλη ἐγγράφουσι τὰ ἑαυτῶν ὀνόματα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς παρουσίας.

Ἄρθρ. 34.—Ἡ ἡμερησία διάταξις ἐκάστης γενικῆς συνεδρίας, συνταττομένη ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως καὶ ἀναρτωμένη ἐν τῇ αἴθρῳ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδρίας, περιλαμβάνει

- α') ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης γενικῆς συνεδρίας,
- β') ἀνάγνωσιν τῆς ἀλληλογραφίας,
- γ') ἀνακοίνωσιν προσφορῶν βιβλίων, χειρογράφων κτλ.,
- δ') προτάσεις τοῦ προεδρείου, τῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν μελῶν καὶ ἐπερωτήσεις τῶν βουλομένων ἐκ τῶν μελῶν,
- ε') συζητήσιν ἐπ' αὐτῶν.

Ἄρθρ. 35.—Γλῶσσα, ἐν ἣ γράφονται τὰ πρακτικὰ καὶ γίνονται αἱ συζητήσεις, εἶναι ἡ ἐλληνική· μόνοις δὲ τοῖς ἀλλογλώσσοις ἐπιτρέπεται καὶ ἡ ἐν ἑτέρᾳ γλώσσῃ ἀνάγνωσις καὶ συζήτησις.

Ἄρθρ. 36.—Ἀπαγορεύεται πᾶσα περὶ πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν συζήτησις.

Ἄρθρ. 37.—Ἐν τῇ συζητήσει ἐκάστον μέλος δις τὸ πολὺ δικαιούται νὰ λάβῃ τὸν λόγον περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος· τελευταίῳ δὲ ὁ λόγος δίδεται τῷ ἀνακοινωσαμένῳ ἢ προτείναντι τὸ περὶ οὗ ἡ συζήτησις.

"*Αρθρ. 38.*— Ἡ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος συζήτησις παρατείνεται ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίαν, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὲρ ταύτην.

"*Αρθρ. 39.*— Αἱ τοῦ προεδρείου καὶ τῶν ἐπιτροπῶν προτάσεις αἰτιολογοῦνται ἰδίᾳ ἐν τῇ συζητήσει ὑπὸ τινος τῶν μελῶν αὐτῶν ὡς εἰσηγητοῦ.

"*Αρθρ. 40.*— Αἱ τῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν μελῶν προτάσεις ἀποστέλλονται τῷ γενικῷ γραμματεῖ δύο τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς συνεδρίας πρὸς ἀναγραφὴν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει.

"*Αρθρ. 41.*— Προτάσεις ἐκ τῆς συζητήσεως ἀναφύμεναι ὑποβάλλονται ὑπὸ τοῦ προεδρεύοντος εἰς συζήτησιν καὶ ψηφοφορίαν, ἐὰν ὑποστηρικθῶσιν ὑπὸ δύο τοῦλάχιστον μελῶν· νέα δὲ προτάσεις μὴ ἐγγεγραμμένα ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ὑποβάλλονται ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ εἰς τὴν ἐπιλήψισιν τοῦ συλλόγου, ἐὰν ἐγγράφως αἰτηθῇ τοῦτο ὑπὸ πέντε μελῶν καὶ ἐγκρίνῃ ὁ σύλλογος τὸ κατεπεῖγον.

"*Αρθρ. 42.*— Πρότασις, ἀντικειμένη προγενεστέρι τοῦ συλλόγου ἀποφάσει, σημειοῦται μὲν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει μετὰ παραπομπῆς εἰς ἐκείνην, συζητεῖται δὲ ἐν τῇ ἐπομένη συνεδρίᾳ· κατάργησις δὲ ἢ τροποποίησις προηγουμένης ἀποφάσεως τοῦ συλλόγου δύναται νὰ γείνη, ἐὰν αἰτηθῇ ἐγγράφως ὑπὸ δέκα μελῶν καὶ ἐγκριθῇ ὑπὸ τῶν δύο τρίτων τῶν παρόντων μελῶν ἐν δυσὶν ἑξῆς γενικαῖς συνεδρίαις.

"*Αρθρ. 43.*— Αἱ ἀποφάσεις τοῦ συλλόγου ἐν ταῖς συνεδρίαις γίνονται διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας καὶ κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν (πλὴν τῶν ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὀριζομένων εἰδικῶν περιπτώσεων) τῶν παρόντων μελῶν· διὰ μυστικῆς δ' ὅσα ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὀρίζονται, ἢ ὅταν τοῦτο αἰτηθῇ ὑπὸ πέντε τοῦλάχιστον μελῶν, ἢ περὶ προσωπικῶν ζητημάτων προκειμένου.

"*Αρθρ. 44.*— Ἐν ἰσοψηφίᾳ κατὰ τὰς συνεδρίας τοῦ τε συλλόγου καὶ τοῦ προεδρείου καὶ τῶν ἐπιτροπῶν ἢ ψήφος τοῦ προεδρεύοντος λογίζεται διπλῆ.

"*Αρθρ. 45.*— Ὅσας ἐκ τῶν ἀποφάσεων τοῦ συλλόγου κρίνει ἀναγκαῖον τὸ προεδρεῖον, ἐν ἰδίᾳ ἀναγράφει πῖνακι ἐκτεθειμένῳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριῶν.

"*Αρθρ. 46.*— Ἡ ἡμερησία διάταξις ἐκάστης εἰδικῆς συνεδρίας, δημοσιευομένη διὰ τῶν ἡμερησίων καὶ ἀναγεγραμμένη ἐν πῖνακι ἀνηρτημένῳ πρὸ τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριῶν, περιλαμβάνει

α) ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης εἰδικῆς συνεδρίας, ἐν οἷς ἐκτίθεται καὶ περίληψις τῶν γενομένων ἀνακοινώσεων,

β) ἀνακοινώσεις ἐπιστημονικῶν μελετημάτων,

γ) συζήτησιν ἐπὶ τῶν προγενεστέρων καὶ παραπομπῆν αὐτῶν ταῖς οικείαις ἐπιτροπαῖς.

"*Αρθρ. 47.*— Τὰ μέλη, τὰ προτιθέμενα νὰ ὑποβάλωσιν ἀνακοινώσιν τινα ἐν εἰδικῇ συνεδρίᾳ, ἀγγέλλουσι τοῦτο ἐγκαίρως τῷ προέδρῳ τοῦ συλλόγου, καὶ δὲ ὑπὸ τῶν ἐκτὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως διατριθόντων μελῶν ἀποστελλόμενα ἀνακοινώσεις ἀναγινώσκονται ἐν εἰδικῇ συνεδρίᾳ ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως.

"*Αρθρ. 48.*— Ἐν ταῖς εἰδικαῖς συνεδρίαις καὶ μὴ μέλεσι τοῦ συλλόγου εἰσαγομμένοι ὑπὸ τινος τῶν μελῶν ἐπιτρέπεται τῷ τοῦ προέδρου συνανέσει νὰ ὑποβάλωσιν ἀνακοινώσεις ἐγγράφως ἢ καὶ προφορικῶς.

"*Αρθρ. 49.*— Πᾶσα ἀνακοίνωσις ἅμα ἀναγνωσθεῖσα παραδίδεται τῷ γενικῷ γραμματεῖ καὶ κατατίθεται ἐν τῷ γραφεῖῳ πρὸς μελέτην αὐτῆς ὑπὸ τῶν βουλευμένων μελῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

"*Αρθρ. 50.*— Ὁ σύλλογος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ καὶ διευκρίνυσιν τῶν ἑαυτοῦ ἐργασιῶν ἔχει διαρκεῖς μὲν ἐπιτροπὰς ἑπτὰ, α) τὴν *φιλολογικὴν*, β) τὴν

ἀρχαιολογικὴν, γ) τὴν *βιολογικὴν*, δ) τὴν *κοινωνιολογικὴν*, ε) τὴν *φυσικομαθηματικὴν*, ς) τὴν *συντακτικὴν*, ζ) τὴν *ἐλγικτικὴν*· προσωρινὰς δὲ, ὅσας ἐκάστοτε αἰ ἀνάγκαι τοῦ συλλόγου ἤθελον ὑποδεικνύει.

"*Αρθρ. 51.*— Ἡ *φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ* α) συζητεῖ περὶ τῶν φιλολογικῶν ἢ παιδαγωγικῶν θεμάτων τῶν ἐν ταῖς εἰδικαῖς τοῦ συλλόγου συνεδρίαις ἀναγνωσθεισῶν ἢ ἐν ἰδιαιτέrais τῆς ἐπιτροπῆς συνεδρίαις ὑπὸ μελῶν αὐτῆς γινομένων ἀνακοινώσεων, β) μεριμνᾷ περὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, γ) κρίνει καὶ βραβεύει τὰς ὑπὸ τοῦ συλλόγου παραπεμφθεῖσας αὐτῇ συλλογὰς λεξιλογίων καὶ πάντων τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον τοῦ σημερινοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ τὰ εἰς διαγωνισμὸν ἀποσταλέντα φιλολογικὰ καὶ διδασκτικὰ ἔργα, δ) κρίνει τὰ πρὸς ἀπλὴν κρίσιν παραπεμφθέντα διδασκτικὰ βιβλία, ε) μεριμνᾷ περὶ τῶν πρὸς διάδοσιν τῆς πρώτης καὶ μέσης παιδείας ἀμφοτέρων τῶν φύλων μέσων καὶ περὶ διδασκτικῶν μεθόδων, ς) ἀνακοινῶνται τῷ συλλόγῳ τὰς προόδους καὶ τὰς μεταρρυθμίσεις τῆς πρώτης καὶ μέσης παιδείας τὰς παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς.

"*Αρθρ. 52.*— Ἡ *ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ* συζητεῖ περὶ τῶν ἐν ταῖς εἰδικαῖς τοῦ συλλόγου συνεδρίαις ἀναγνωσθεισῶν ἢ ἐν ἰδιαιτέrais τῆς ἐπιτροπῆς συνεδρίαις ὑπὸ μελῶν αὐτῆς γινομένων ἀνακοινώσεων, ἀναφερομένων α) εἰς τὰ πλαστικὰ καὶ τὰ ἐνεπίγραφα καὶ τὰ λοιπὰ τῆς τέχνης μνημεῖα τοῦ τε ἑλληνικοῦ καὶ τῶν ἄλλων λαῶν τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν μέσων χρόνων, β) εἰς τὴν γεωγραφίαν καὶ τοπογραφίαν καὶ τὸν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν βίον τοῦ ἀρχαίου καὶ μεσαιωνικοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, γ) εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀρχαιολογίαν, δ) εἰς τὴν μελέτην καὶ διευκρίνησιν παλαιογραφικῶν κειμένων (οἷον ἐγγράφων, διπλωμάτων, χειρογράφων κτλ.), ε) εἰς τὰς ἐκάστοτε ὀπουδήποτε γινόμενας ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις καὶ ἐρευνας.

"*Αρθρ. 53.*— Ἡ *βιολογικὴ ἐπιτροπὴ* συζητεῖ περὶ τῶν ἐν ταῖς εἰδικαῖς τοῦ συλλόγου συνεδρίαις ἀναγνωσθεισῶν ἢ ἐν ἰδιαιτέrais τῆς ἐπιτροπῆς συνεδρίαις ὑπὸ μελῶν αὐτῆς γινομένων ἀνακοινώσεων, ἀναφερομένων εἰς βιολογικά, ἀνθρωπολογικὰ καὶ ἱατρικὰ ζητήματα τῶν ἀρχαίων καὶ μέσων χρόνων ἐν ἀντιπαράβολῃ πρὸς τὰ νῦν καὶ εἰς τὰς ἐκάστοτε περὶ ταῦτα ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις καὶ ἰδίᾳ τὰς ἐκ τῶν συναφῶν ἐπιστημῶν πρακτικὰς ὠφελείας ἐν ταῖς ἡμετέrais χώραις.

"*Αρθρ. 54.*— Ἡ *κοινωνιολογικὴ ἐπιτροπὴ* συζητεῖ περὶ τῶν ἐν ταῖς εἰδικαῖς τοῦ συλλόγου συνεδρίαις ἀναγνωσθεισῶν ἢ ἐν ἰδιαιτέrais τῆς ἐπιτροπῆς συνεδρίαις ὑπὸ μελῶν αὐτῆς γινομένων ἀνακοινώσεων περὶ τῶν ἐθῶν, ἠθῶν, θεσμῶν, νομοθεσιῶν καὶ λοιπῶν τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων ἠθικοκοινωνικῶν ζητημάτων καὶ περὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐπὶ τὴν διαδοχικὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ.

"*Αρθρ. 55.*— Ἡ *φυσικομαθηματικὴ ἐπιτροπὴ* συζητεῖ περὶ τῶν ἐν ταῖς εἰδικαῖς τοῦ συλλόγου συνεδρίαις ἀναγνωσθεισῶν ἢ ἐν ἰδιαιτέrais τῆς ἐπιτροπῆς συνεδρίαις γινομένων ὑπὸ μελῶν αὐτῆς ἀνακοινώσεων, ἀναφερομένων εἰς φυσικὰ καὶ μαθηματικὰ τῆς τε ἀρχαιότητος καὶ τῶν νῦν χρόνων ζητήματα μετὰ τῶν ἐφαρμογῶν καὶ ἰδίως εἰς τὰς ἐκ τούτων πρακτικὰς ὠφελείας.

"*Αρθρ. 56.*— Μέλη μόνιμα εἶναι καὶ κατατάσσονται ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ συλλόγου ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν α) τῆς μὲν φιλολογικῆς οἱ πτυχιούχοι φιλοσοφικῆς καὶ θεολογικῆς σχολῆς, β) τῆς δὲ ἀρχαιολογικῆς οἱ περὶ κλάδον τινα τῆς ἀρχαιολογίας ἀσχολούμενοι καὶ συγγράμματα ἢ διατριβὰς ἀρχαιολογικὰς δοκίμους γράψαντες καὶ οἱ πτυχιούχοι τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, γ) τῆς δὲ βιολογικῆς οἱ διδάκτορες τῆς ἱατρικῆς καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ οἱ πτυχιούχοι τῆς φαρμακευτικῆς, δ) τῆς δὲ κοινωνιολογικῆς οἱ πτυχιούχοι τῆς νομικῆς σχολῆς καὶ τῶν ἀνωτέρων εἰδικῶν ἐμπορικῶν σχο-

λῶν, ε') τῆς δὲ φυσικομαθηματικῆς οἱ πτυχιούχοι τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν καὶ οἱ πτυχιούχοι μηχανικοὶ καὶ μηχανουργοὶ πολυτεχνικῶν σχολῶν.

Ἄρθρ. 57.—Μέλη τῶν εἰρημένων διαρκῶν ἐπιτροπῶν δύνανται νὰ ἐκλεγῶσιν ὑφ' ἐκάστης τούτων καὶ ἄνδρες διαπρέποντες ἐπὶ ἐπιστημονικαῖς μελέταις ὑπὸ τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς ἐγκρινομένης προτεινόμενοι μὲν ὑπὸ τριῶν μελῶν αὐτῆς, ψηφίζομενοι δὲ ἐν τακτικῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ ὑπὸ τῶν τριῶν τετάρτων τῆς ὄλομελείας· ἢ δ' ἐκλογή ἀνακοινῶται διὰ τοῦ προέδρου τῇ συλλόγῳ.

Ἄρθρ. 58.—Ἡ *συντακτικὴ ἐπιτροπὴ*, ὀκταμελὴς οὖσα, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν *δύο γραμματέων τοῦ συλλόγου*, τῶν *γραμματέων τῶν πέντε πρώτων διαρκῶν ἐπιτροπῶν* καὶ *ἐνὸς ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν* ὑπὸ τοῦ συλλόγου ἐκλεγομένου, φροντίζει περὶ τῆς ἐντὸς τοῦ συλλογικοῦ ἔτους ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ καὶ τῶν ἄλλων δημοσιευμάτων τοῦ συλλόγου.

Ἄρθρ. 59.—Ἡ *ἐλεγκτικὴ ἐπιτροπὴ*, ἀποτελουμένη ἐκ τριῶν ὑπὸ τοῦ συλλόγου ἐκλεγομένων τακτικῶν μελῶν ἐξελέγχει κατὰ τριμηνίαν τοὺς λογιριασμοὺς τοῦ ταμείου τοῦ συλλόγου καὶ πᾶσαν καθόλου χρηματικὴν διαχείρισιν· ὑπογράφει δὲ καὶ τοὺς ἰσολογισμοὺς τῶν βιβλίων τοῦ ταμίου.

Ἄρθρ. 60.—Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ συλλογικοῦ ἔτους τῇ προσκλήσει τοῦ προέδρου τοῦ συλλόγου συνερχόμενα ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ εἰς πρώτην συνεδρίαν τὰ μέλη ἐκάστης τῶν ἐπιτροπῶν ἐκλέγουσι τὸν *πρόεδρον* καὶ τὸν *γραμματέα* αὐτῆς καὶ ὀρίζουσι τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῶν τακτικῶν αὐτῆς συνεδριῶν· ταῦτα δὲ ἀναγράφονται ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως ἐν ἰδίῳ πίνακι ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριῶν ἀνηρτημένῳ.

Ἄρθρ. 61.—Ἐκάστη τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν, συνερχομένη τακτικῶς ἅπαξ τοῦλάχιστον τοῦ μηνὸς καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν ὀριζομένην κατὰ τὸ ἄρθρον 60 καὶ ἐκτάκτως ἐν ἀνάγκῃ κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἑαυτῆς προέδρου, συσκέπτεται καὶ ἀποφασίζει διὰ πλειονοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν, τιροῦσα ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ πρακτικὰ τῶν συνεδριῶν ὑπογεγραμμένα ὑπὸ τῆς τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως αὐτῆς.

Ἄρθρ. 62.—Ἐάν ὁ πρόεδρος ἐπιτροπῆς τινος διατελῇ ἐπὶ μακρὸν κωλυόμενος, ἢ ἐπιτροπὴ συγκαλουμένη ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ συλλόγου ἐκλέγει ἕτερον προσωρινὸν πρόεδρον.

Ἄρθρ. 63.—Πᾶσα συνεννόησις τῶν ἐπιτροπῶν πρὸς τε ἀλλήλας καὶ πρὸς ἄλλα σωματεῖα καὶ πρόσωπα γίνεται ἐγγραφὸς διὰ μόνου τοῦ προέδρου τοῦ συλλόγου.

Ἄρθρ. 64.—Ὁ πρόεδρος τοῦ συλλόγου συγκαλεῖ ἐν ἀνάγκῃ εἰς κοινὴν συνεδρίαν δύο ἢ πλείονας ἐπιτροπὰς ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ προεδρίαν.

Ἄρθρ. 65.—Αἱ ἐπιστολαὶ τῶν ἐπιτροπῶν δεῖν νὰ φέρωσι τὰς ὑπογραφὰς τοῦ τε προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως αὐτῶν.

Ἄρθρ. 66.—Τὰ εἰς τὸν σύλλογον πρὸς κρίσιν ἀποστελλόμενα συγγράμματα παραπέμπονται ἕκαστα εἰς τὰς οἰκείας ἐπιτροπὰς πρὸς κρίσιν, ἢτις ἀναγινώσκεται ἐν εἰδικῇ συνεδρίᾳ. Εἰς τὰς οἰκείας ἐπιτροπὰς παραπέμπονται πρὸς κρίσιν καὶ γνωμοδότησιν καὶ τὰ ἐν ταῖς γενικαῖς τοῦ συλλόγου συνεδρίασις ἀναφύμενα ζητήματα τὰ πρὸς τὰς εἰδικὰς αὐτῶν ἐργασίας σχέσιν ἔχοντα.

Ἄρθρ. 67.—Ὁ πρόεδρος τοῦ συλλόγου μετὰ μὲν τοῦ προέδρου τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς φροντίζει περὶ τῆς ἀγορᾶς τοῦ ἀναγκαίου εἰς τὰ δημοσιεύματα τοῦ συλλόγου χάρτου διὰ μειοδοσίας· μετὰ δὲ τοῦ γενικοῦ γραμματέως πρὸς ἐκτύπωσιν τῶν δημοσιευμάτων τοῦ συλλόγου προκηρύττει μειοδοσίαν ἐπαναλαμβανομένην δις, τῷ δὲ τελευταίῳ μειοδοτήσαντι κατακυροῦται ἢ ἐκτύπωσις· ὁ δὲ πρόεδρος ἀγγέλλων τοῦτο τῷ συλλόγῳ ὑποβάλλει πρὸς ἐγκρίσιν τὸ μετὰ τοῦ τυπογράφου συμβόλαιον.

Ἄρθρ. 68.—Αἱ *προσωριναὶ ἐπιτροπαὶ* ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ συλλόγου ἐν ῥητῇ

ἐντολῇ καὶ προθεσίᾳ, ἐν ἣ ὀφείλουσι νὰ ὑποβάλλωσιν ἐκθεσιν τῆς ἐντολῆς αὐτῶν· ἄλλως θεωροῦνται παρητημένοι, ὁ δὲ σύλλογος προβαίνει εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῶν.

Ἄρθρ. 69.—Μέλος τῶν προσωρινῶν ἐπιτροπῶν, τρίς κατὰ συνέχειαν ἀδικαολογῆτως ἀπουσίασαν τῶν συνεδριῶν, θεωρεῖται παρητημένον καὶ δύναται ὁ σύλλογος τῇ προτάσει τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτό.

Ἄρθρ. 70.—Τῇ προτάσει τῶν οἰκείων ἐπιτροπῶν ὁ σύλλογος ἐντέλλεται τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις συλλόγοις ἢ ἀντεπιστέλλουσιν αὐτοῦ μέλεσι τὴν μελέτην ἐπιστημονικῶν ζητημάτων, τὴν ἔρευναν ἀρχαίων ἢ προϊστορικῶν μνημείων, τὴν ἀντιγραφὴν χειρογράφων, ἐπιγραφῶν κτλ. ἢ ἐν ἀνάγκῃ ἰδίας ἐκπέμπει ἀποστολὰς.

Ἄρθρ. 71.—Ἐν δυσὶ γενικαῖς συνεδρίασις, ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένης κατὰ τὰς δύο τελευταίας τοῦ Ἀπριλίου ἐβδομάδας, ἐκάστη τῶν ἐπιτροπῶν ὑποβάλλει τῷ συλλόγῳ *ἐκθεσιν τῶν ἐτησίων αὐτῆς ἐργασιῶν*· ἐν ταύταις δὲ ἀναγινώσκονται καὶ *αἱ περὶ τῶν διαγωνισμάτων κρίσεις τῶν ἐπιτροπῶν*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ἄρθρ. 72.—Τὰ *δημόσια μαθήματα* πραγματεύονται ἐν γλώσσῃ καταληπτί· θέματα ἀφέλμα τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ.

Ἄρθρ. 73.—Ὅσα τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου θέλουσι ν' ἀναλάβωσι μαθήματα, ἀγγέλλουσι τοῦτο ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν τοῦ συλλόγου ἐργασιῶν τῷ προέδρῳ τοῦ συλλόγου, δηλοῦντα καὶ τὸν τίτλον τοῦ θέματος· ὁ δὲ πρόεδρος μετὰ τοῦ πρώτου ἀντιπροέδρου ἐγκρίναντες τὰ θέματα συντάττουσι τὸ πρόγραμμα τῶν δημοσίων μαθημάτων, ὅπερ ἐπιψηφισθὲν ὑπὸ τοῦ συλλόγου δημοσιεύεται διὰ τῶν ἐφημερίδων.

Ἄρθρ. 74.—Ἄν μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ προγράμματος ἐπιθυμῇ τι τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου ν' ἀναλάβῃ δημόσιον μάθημα, δηλοῖ τοῦτο τῷ προέδρῳ τοῦ συλλόγου, ὅστις λαμβάνων καὶ τὴν γνώμην τοῦ πρώτου ἀντιπροέδρου ὀρίζει τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, καθ' ἣν γενήσεται τὸ μάθημα, καὶ ἀγγέλλει τοῦτο ἐν τῇ ἐπομένῃ τοῦ συλλόγου γενικῇ συνεδρίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟῦ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ἄρθρ. 75.—Ὁ σύλλογος ἅπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους ἐκδίδει *περιοδικὸν σύγγραμμα* φέρον τὸν τίτλον Ο ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ καὶ περιλαμβάνον α') κατάλογον τῶν ἰδρυτῶν, β') τῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ συλλόγου προέδρων μετὰ τῆς χρονολογίας τῆς προεδρίας αὐτῶν, γ') τῶν εὐεργετῶν καὶ δωρητῶν, δ') τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου μετὰ τῆς χρονολογίας τῆς ἐγγραφῆς, τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως, τῆς διαμονῆς αὐτῶν, ε') τῶν κοσμητῶν ἐκάστου συλλογικοῦ ἔτους καὶ τῶν κατὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος ἐργασαμένων μελῶν τῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν ἐπιμελητῶν, ς') τὰ ἔργα τοῦ συλλόγου, οἷον ἀνακοινώσεις, πρακτικὰ τῶν συνεδριῶν ἐν περιλήψει, ἐκθέσεις τῶν ἐπιτροπῶν κτλ., ζ') τὰ προγράμματα τῶν διαγωνισμάτων, η') κατάλογον τῶν χρηματικῶν δωρεῶν καὶ χορηγιῶν καὶ τῶν προσφορῶν, χειρογράφων, βιβλίων, περιοδικῶν, ὀργάνων κτλ., θ') ἐρασιματὰ σπουδαῖα ἐκ ξένων βιβλίων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων, ι') πίνακας διασφαιρόντας τὰ ἐν τῷ περιοδικῷ.

Ἄρθρ. 76.—Ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις ἀνεῖν τῆς ἀδείας τοῦ συλλόγου ἐν

ιδίοις φυλλαδίοις ἢ ἐν περιοδικοῖς ἢ ἐφημερίσιν ὑπὸ τοῦ ἀνακοινωσαμένου δημοσιευθεῖσαι, ἀποκλείονται τῆς ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ συλλόγου καταχωρίσεως.

Ἄρθρ. 77.—Ὁ σύλλογος διατηρεῖ φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς σχέσεις πρὸς συλλόγους, ἀκαδημίας καὶ πανεπιστήμια, δεχόμενος παρ' αὐτῶν προσφορὰς βιβλίων καὶ ἀνακοινώσεις ἐπιστημονικῶν ζητημάτων, ἀντεπιστέλλει δ' αὐτοῖς δωρεὰν τὸ περιοδικὸν αὐτοῦ σύγγραμμα, καὶ πᾶν ἄλλο παρ' αὐτοῦ δημοσιευόμενον, καὶ πᾶσαν παρέχει αἰτουμένην ἀνακοίνωσιν ἢ διασάφησιν περὶ φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν ζητημάτων ἢ ἀνακαλύψεων, ἐν ταῖς ἡμετέραις χώραις γινομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ, ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΥ, ΟΡΓΑΝΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Ἄρθρ. 78.—Ὁ σύλλογος διατηρεῖ *βιβλιοθήκην* καὶ *ἀναγνωστήριον* πρὸς χρῆσιν τῶν τε ἑαυτοῦ μελῶν καὶ τοῦ δημοσίου, πρὸς δὲ *ὀργανοθήκην* καὶ *συλλογὰς ἀρχαιολογικὰς, νομισματικὰς καὶ φυσιογραφικὰς.*

Ἄρθρ. 79.—Ἡ βιβλιοθήκη εἶναι ἀνοικτὴ τῷ βουλομένῳ καθ' ἑκάστην πλὴν τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ἐπισήμεων ἑορτῶν ἀπὸ τῆς 9—12 τῆς πρωΐας καὶ ἀπὸ τῆς 3—5 μ.μ. ὥρας· τὸ δὲ ἀναγνωστήριον, ἐν ᾧ εὐρίσκονται ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ, καθ' ἡμέρας καὶ ὥρας ὀριζομένης ἑκάστοτε ὑπὸ τοῦ συλλόγου.

Ἄρθρ. 80.—Δύο εἰδικοὶ ἔμμισθοι ὑπάλληλοι ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐφόρου τῆς βιβλιοθήκης παρίστανται τακτικῶς κατὰ τὰς ὀρισμένας ἡμέρας καὶ ὥρας, ὁ μὲν *βιβλιοφύλαξ* ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, ὁ δ' ἕτερος ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ.

Ἄρθρ. 81.—Ἡ εἰς τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὸ ἀναγνωστήριον εἰσοδος τοῖς μὲν μέλεσι τοῦ συλλόγου εἶναι ἐλευθέρως κατὰ τὰς ὀρισμένας ἡμέρας καὶ ὥρας, ἐκ δὲ τῶν μὴ μελῶν τοῖς φέρουσι τῇ συστάσει τινὸς τῶν μελῶν εἰσιτήριον ἐκτεδομένον ὑπὸ τοῦ προεδρείου, κεκυρωμένον μὲν ταῖς ὑπογραφαῖς τοῦ τε προέδρου καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως, σφραγισμένον δὲ τῇ σφραγίδι τοῦ συλλόγου. Οἱ εἰς τὴν βιβλιοθήκην εἰσερχόμενοι ἐγγράφουσι τὸ ἑαυτῶν ὄνομα ἐν τῷ ἐπὶ τούτῳ βιβλίῳ.

Ἄρθρ. 82.—Πάντα τὰ τοῦ συλλόγου βιβλία καὶ χειρόγραφα φέρουσι ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου φύλλου καὶ ἐπὶ ἄλλῃ τινὸς σελίδος τὴν σφραγίδα τοῦ συλλόγου, ἔσωθεν δὲ τὸν ἀριθμὸν τῆς ταξινομήσεως ἐπὶ δελταρίων μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «*Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος*».

Ἄρθρ. 83.—Τὰ μέλη μόνον τοῦ συλλόγου δικαιούνται νὰ λαμβάνωσιν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης οἰκάδε ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει δύο τὸ πολὺ βιβλία, ἀπερ ὀφείλουσι ν' ἀποδώσωσιν ἐντὸς μηνός· πρὸ τῆς ἀποδόσεως δὲ τούτων δὲν δίδονται αὐτοῖς ἄλλα.

Ἄρθρ. 84.—Ἡ χρῆσις ὑγρᾶς μελάνης ἀπαγορεύεται τοῖς ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ μελετῶσιν.

Ἄρθρ. 85.—Ὁ ἀπολέσας ἢ φθείρας ἢ καταστρέψας βιβλίον τῆς βιβλιοθήκης ὀφείλει νὰ καταβάλῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 86.—Πεντεκαίδεκά ἡμέρας πρὸ τῆς λήξεως τοῦ συλλογικοῦ ἔτους οἱ ἔχοντες βιβλία τῆς βιβλιοθήκης ὀφείλουσι ν' ἀποδώσωσιν αὐτὰ τοῖς δὲ παραβάτας ὁ ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης καταγγέλλει διὰ τοῦ προέδρου τῷ συλλόγῳ, ὅστις ἀποφαίνεται περὶ τοῦ πρακτέου.

Ἄρθρ. 87.—Ἀστηρῶς ἀπαγορεύεται ἢ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης ἐξαγωγή χειρογράφων, τόμων τῆς Πατρολογίας τοῦ Μigne, τοῦ Corpus inscriptionum graecarum, τοῦ Corpus inscriptionum latinarum καὶ παντός σπανίου καὶ μεγάλης ἀξίας βιβλίου καὶ τῶν λεξικῶν.

Ἄρθρ. 88.—Ἀπαγορεύεται ἢ ἐκ τοῦ ἀναγνωστηρίου ἐξαγωγή ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν.

Ἄρθρ. 89.—Τὸ καπνίζειν καὶ διαλέγεσθαι ἀπαγορεύονται ἀστηρῶς ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καὶ τῷ ἀναγνωστηρίῳ.

Ἄρθρ. 90.—Ἐν πίνακι ἀνηρτημένῳ ἐν τῇ αἴθουσῃ τοῦ ἀναγνωστηρίου ἀναγράφονται ἀλφαριθμητικῶς τὰ εἰς αὐτὸ εἰσερχόμενα περιοδικὰ συγγράμματα καὶ αἱ ἐφημερίδες, ἐν ἑτέρῳ δὲ οἱ διαρηταὶ αὐτῶν.

Ἄρθρ. 91.—Κατὰ τὰς ἐνιαυσίους ἀρχαιρεσίας ὁ σύλλογος ἐκλέγει προτάσει τῆς μὲν *ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς* ἰδίων ὑπεύθυνον *ἐπιμελητὴν* τῶν ἀρχαιολογικῶν καὶ νομισματικῶν συλλογῶν, τῆς δὲ *βιολογικῆς* ἕτερον ὑπεύθυνον *ἐπιμελητὴν* τῶν φυσιογραφικῶν συλλογῶν καὶ τῆς ὀργανοθήκης.

Ἄρθρ. 92.—Ὁ *ἐπιμελητὴς τῶν ἀρχαιολογικῶν καὶ νομισματικῶν συλλογῶν* φροντίζει περὶ τῆς καλῆς διατηρήσεως αὐτῶν, τηρεῖ ἰδίων βιβλίον, ἐν ᾧ ἐγγράφει τὸν χρόνον, καθ' ὃν εἰσηλθεν ἕκαστον τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων καὶ νομισμάτων, τὸν ἀριθμὸν, τὸν τόπον τῆς προελεύσεως, τὸ εἶδος, τὸν διαρητὴν καὶ πᾶσαν ἄλλην εἶδησιν, ἐν τινὶ δὲ τῶν ἐπὶ τούτῳ γενικῶν συνεδριῶν τοῦ Ἀπριλίου ὑποβάλλει ἔκθεσιν περὶ πάντων τούτων λεπτομερῆ.

Ἄρθρ. 93.—Ὁ *ἐπιμελητὴς τῆς ὀργανοθήκης καὶ τῶν φυσιογραφικῶν συλλογῶν* φροντίζει περὶ τῆς καλῆς διατηρήσεως αὐτῶν, τηρεῖ βιβλίον, ἐν ᾧ ἐγγράφει τὰ εἶτε ἐξ ἀγορᾶς εἶτε ἐκ δωρεῶν προερχόμενα ὄργανα καὶ τὰ φυσιογραφικὰ ἀντικείμενα μετὰ πάσης τῆς ἀπαιτουμένης τάξεως καὶ ἀκριβείας· ἐν τινὶ δὲ τῶν ἐπὶ τούτῳ γενικῶν τοῦ Ἀπριλίου συνεδριῶν ὑποβάλλει ἔκθεσιν λεπτομερῆ περὶ πάντων τούτων.

Ἄρθρ. 94.—Οἱ ἐπιμεληταὶ παραδίδοντες τὰ αὐτοῖς ἐμπειστουμένα τοῖς διάδοχοις αὐτῶν συντάττουσι πρᾶξιν ἐπὶ τούτῳ ἐν τοῖς ἐπ' αὐτῶν τηρουμένοις βιβλίοις, ἢν ὑπογράφουσι αὐτοὶ τε καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν.

Ἄρθρ. 95.—Ὁ σύλλογος ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτοῦ ὀρίζει κατ' ἔτος ποσὸν τι χρηματικὸν πρὸς διατήρησιν καὶ πλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης, τοῦ ἀναγνωστηρίου, τῆς ὀργανοθήκης καὶ τῶν συλλογῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΠΕΡΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ

Ἄρθρ. 96.—Ὁ σύλλογος πρακηρύττει *διαγωνίσματα* εἶτε ἐκ τῶν ἑαυτοῦ πόρων εἶτε ἄλλων φιλομαθῶν ἀνδρῶν χορηγούντων πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας ἢ βελτίωσιν τῆς παρ' ἡμῖν παιδείσεως ἢ καὶ πρὸς λύσιν ἐπιστημονικῶν ζητημάτων.

Ἄρθρ. 97.—Πρόγραμμα συνταττόμενον ὑπὸ τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς καὶ ἐγκαιρῶς δημοσιευόμενον καθορίζει ἀκριβῶς τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ τε θέματος καὶ τῶν βραβείων ἑκάστου διαγωνίσματος.

Ἄρθρ. 98.—Τὰ εἰς διαγωνισμὸν ἀποστελλόμενα ποιήματα παραπέμπονται τῇ οἰκείῃ ἐπιτροπῇ, ἣτις ἐκ τῶν ἑαυτῆς μελῶν ἐκλέγει εἰδικωτέραν πρὸς κρίσιν ἐπιτροπὴν, ἣς τὰ μέλη ἀποκλείονται τοῦ διαγωνισμοῦ. Τοῖς δ' ἐκ τῶν μελῶν τῆς ὄλης ἐπιτροπῆς μετέχουσι τοῦ διαγωνισμοῦ ἀπαγορεύεται ἢ ἐν τῇ περὶ βραβεύσεως συνεδρίῳ τῆς ἐπιτροπῆς συζητήσεως καὶ ψηφοφορία ἐπὶ ἀκυρώσει τῆς ἀποφάσεως.

Ἄρθρ. 99.—Τὰ χειρόγραφα τῶν εἰς διαγώνισμα ἀποστελλομένων ποιημάτων μετὰ τὴν κρίσιν γενόμενα κτῆμα τοῦ συλλόγου κατατίθενται ἐν τοῖς ἀρχείοις αὐτοῦ, ὁπόθεν ὁ ἀποστείλας μόνος δύναται νὰ λάβῃ ἀντίγραφον αὐτῶν.

Ἄρθρ. 100.— Ἐὰν μηδὲν πόνημα κριθῆ βραβεύσιμον, ὁ ἀγὼν ἀναβάλλεται εἰς τὸ ἐπὶ ἔτος, εἴαν δὲ καὶ τὸ δευτέρον ἔτος τὸ αὐτὸ συμβῆ, ὁ σύλλογος λαμβάνων καὶ τὴν γνώμην τοῦ ἀγωνοθέτου ἢ μεταβάλλει τὸ θέμα, ἢ δαπανᾷ τὰ χρήματα πρὸς ἀγορὰν βιβλίων ἢ ἐπιστημονικῶν συλλογῶν ἢ πρὸς ἐκδοσὶν διδακτικῶν βιβλίων κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΠΕΡΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕΩΣ ΑΠΟΡΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΝΕΩΝ

Ἄρθρ. 101.— Ὁ σύλλογος ἐκ τῶν ἑαυτοῦ πόρων ἢ τῶν ἐπὶ τούτῳ χορηγιῶν φιλομούσων ἀνδρῶν τῇ προτάσει τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἀπονέμει χρηματικὰς χορηγίας πρὸς ὑποστήριξιν ἀπόρων σχολείων ἢ πρὸς σύστασιν νέων.

Ἄρθρ. 102.— Οὐδενίᾳ παρέχεται συνδρομὴ εἰς ὑπάρχοντα σχολεῖα, ἂν μὴ αἱ ἐφορεῖαι αὐτῶν προαποστείλωσιν ἔκθεσιν περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ οἰκονομικῆς αὐτῶν καταστάσεως ἐπικεκυρωμένην ὑπὸ τῆς ἐπιτοπίου ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἢ τῆς δημογεροντίας.

Ἄρθρ. 103.— Ὁ σύλλογος πρὸς γνάσιν ἀκριβῆ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς καταστάσεως τῶν ἑλληνικῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις σχολείων, μάλιστα δὲ τῶν ἐπ' αὐτοῦ συντηρουμένων ἢ ὑποστηριζομένων, αἰτεῖται πληροφορίας παρὰ τῶν ἐγγυρίων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, τῶν συλλόγων, τῶν ἐν ἐκείναις ταῖς χώραις μελῶν αὐτοῦ, ἢ καὶ παρ' ἄλλων ἀρμοδίων προσώπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

ΠΕΡΙ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ

Ἄρθρ. 104.— Οἱ πόροι τοῦ συλλόγου συνίστανται

α') ἐκ τῶν προσόδων τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου αὐτοῦ περιουσίας,
β') ἐκ τῶν ἐτησίων τῶν τακτικῶν μελῶν συνδρομῶν,
γ') ἐκ τοῦ τέλους ἐγγραφῆς μελῶν,
δ') ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν τόμων τοῦ περιοδικοῦ καὶ τῶν ἄλλων δημοσιευμάτων τοῦ συλλόγου.

ε') ἐκ τῶν προσφορῶν καὶ δωρεῶν φιλομούσων καὶ φιλογενῶν ἀνδρῶν,

ς') ἐξ οἰουδήποτε ἄλλου πόρου ἐγκρινομένου ἐπὶ τοῦ συλλόγου.

Ἄρθρ. 105.— Ὁ σύλλογος δέχεται καὶ χρηματικὰς πρὸς ἀριστέρον σκοπὸν προσφοράς, ἢτοι πρὸς σύστασιν διαγωνισμάτων, πρὸς ἐκδοσὶν τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων καὶ διδακτικῶν βιβλίων, πρὸς ὑποστήριξιν ἀπόρων σχολείων, πρὸς πλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τῶν συλλογῶν αὐτοῦ κτλ.

Ἄρθρ. 106.— Τακτικὸν μέλος, ἐφάπαξ εἴκοσιν ὀθωμανικὰς καταβαλὼν λίρας, ἀπαλλάττεται τῆς ἐτησίαις συνδρομῆς.

Ἄρθρ. 107.— Οὐδενὸς τῶν τοῦ συλλόγου ἀπαλλοτριώσεως γίνεται, ἂν μὴ πρότερον προτάσει τοῦ προεδρείου ἐν γενικῇ ἐκτάκτως ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένη συνεδρίᾳ ἀποφασίση ὁ σύλλογος.

Ἄρθρ. 108.— Ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ συλλόγου τηροῦνται πενήτηκοντα τὸ πλεον ὀθωμανικὰ λίραι· τὰ δὲ περιπλεον χρήματα κατατίθενται ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ ταμείου ἐν τραπεζῇ ὀριζομένη ὑπὸ τοῦ συλλόγου. Τὰ κατατεθειμένα χρήματα ἢ μέρος αὐτῶν λαμβάνονται ἀπὸ τῆς τραπεζῆς δι' ἐπιταγῆς ἀπογεγραμμένης ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ ταμείου.

Ἄρθρ. 109.— Οὐδέποτε τὰ ἐν ἐκάστῳ κεφαλαίῳ τοῦ προϋπολογισμοῦ δαπανῶνται πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς τὴν ὀρίσθησαν χρῆσιν· ἄλλως ὁ πρόεδρος τοῦ συλλόγου ὑπέχει τὴν εὐθύνην.

Ἄρθρ. 110.— Ἐπιτρέπεται τῷ προέδρῳ νὰ δαπανήσῃ ἐν τῷ συλλογικῷ ἔτει ἄνευ ἀποφάσεως τοῦ συλλόγου μέχρι διαχιλίων τὸ πλεον γροσίων, καὶ ταῦτα οὐχὶ ἐφάπαξ, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν, εἰς ἐκτάκτους τοῦ συλλόγου ἀπροόπτους ἀνάγκας· πῦσα δὲ ὑπὲρ τὸ ποσὸν τούτου δαπάνη ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ συλλόγου γενομένη καταλογίζεται εἰς βάρος τοῦ προέδρου.

Ἄρθρ. 111.— Οἱ διορισμοὶ καὶ αἱ παύσεις τῶν ἐμμίσθων ὑπαλλήλων τοῦ συλλόγου γίνονται καὶ οἱ μισθοὶ αὐτῶν ὀρίζονται ἅ' αὐτοῦ τοῦ συλλόγου τῇ προτάσει τοῦ προεδρείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

ΠΕΡΙ ΔΩΡΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ

Ἄρθρ. 112.— Χρυσοῖς γράμμασιν ἐν ταῖς ἐπὶ τούτῳ ἰδρμένυις στήλαις ἀναγράφονται καὶ ἐν τῇ ἐπετείῳ τοῦ συλλόγου ἐορτῇ ἀνακηρύττονται.

Δωρηταὶ μὲν, ὅσοι δέκα καὶ πλέον λίρας ὀθωμανικὰς κατ' ἔτος προσφέρουσιν ἢ ἐφάπαξ ἑκατὸν καὶ πλέον,

Μεγάλοι δὲ δωρηταὶ, ὅσοι κατ' ἔτος πενήτηκοντα καὶ ἐπέκεινα λίρας χορηγοῦσιν ἢ ἐφάπαξ πεντακοσίας καὶ ἐπέκεινα,

Ευεργεταὶ δὲ, ὅσοι ἢ πρὸς προαγωγὴν τοῦ συλλόγου ἢ πρὸς ἐκδοσὶν τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἢ διδακτικῶν καὶ ὠφελίμων βιβλίων ἢ πρὸς ὑποστήριξιν ἀπόρων σχολείων προσφέρουσι κατ' ἔτος ἑκατὸν ὀθωμανικὰς λίρας καὶ ἐπέκεινα ἢ ἐφάπαξ ὡς κεφάλαιον χιλίας καὶ πλέον.

Μεγάλοι δ' ευεργεταὶ, ὅσοι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν πεντακοσίας χορηγοῦσι κατ' ἔτος λίρας ἢ ἐφάπαξ πεντακισχιλίας καὶ πλέον.

Ἄρθρ. 113.— Τοῖς ἐκτάκτους χορηγίας ποιησαμένοις ἐκτάκτους ὁ σύλλογος ἀπονέμει καὶ τὰς τιμὰς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ΠΕΡΙ ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ἄρθρ. 114.— Ὁ σύλλογος ἔχει δύο **σφραγίδας** φερούσας ἐν μέσῳ ἀρχαίαν ἑλληνικὴν λυχνίαν μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΑΩΞΑ', ὧν διὰ μὲν τῆς μεγάλης ἐκτύποι ὁδοῦ σφραγίζονται μόνον τὰ διπλώματα τῶν μελῶν, διὰ δὲ τῆς μικρᾶς σφραγίζονται αἱ ἐπιστολαὶ καὶ πάντα τὰ ἐκ τοῦ γραφείου ἐξερχόμενα ἐγγράφα, τὰ βιβλία καὶ πάντα τὰ ἀντίτυπα τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὰ εἰς τὸ ἀναγνωστήριον εἰσερχόμενα περιοδικὰ καὶ αἱ ἐφημερίδες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΠΑΝΗΓΥΡΕΩΣ

Ἄρθρ. 115.— Ἐν τῇ τελευταίᾳ τοῦ Ἀπριλίου Κυριακῇ γίνονται αἱ ἐνιαύσιοι **ἀρχαιρεσίαι** τῶν νέων **ποσμητόρων** (ὧν **γεννιδὸς γραμματεὺς** καὶ **ἐφορος τῆς βιβλιοθήκης** ἐκλέγονται διδάκτορες καὶ γλωσσομαθεῖς), τῶν μελῶν τῆς **ἐλεγκτικῆς ἐπιτροπῆς**, τοῦ τῆς **συντακτικῆς** καὶ τῶν **ἐπιμελητῶν**.

Ἄρθρ. 116. — Ἐκαστὸς τῶν κοσμητόρων ἐκλέγεται ἰδιαιτέρως διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ ἀπόλυτου πλειονοψηφίας, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μέλη τῆς ἐλεγκτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὸ τῆς συντακτικῆς καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ μὴ ἐπιτευχθεῖσιν δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ψηφοφορίᾳ τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας ἢ ψηφοφορία ἐπαναλαμβάνεται, ἐάν δὲ μηδὲ τὸ δεύτερον ἐπιτευχθῆ, ἢ ψηφοφορία περιορίζεται μεταξύ τῶν δύο σχετικῶς πλειοψηφισάντων ἢ καὶ πλείονων ἴσων ἀριθμῶν ψήφων λαβάντων.

Ἄρθρ. 117. — Τῇ πρώτῃ ἢ τῇ δευτέρᾳ τοῦ Μαΐου Κυριακῇ ἐν ἐπισήμῳ ἐκτίετα συνεδρία ὁ σύλλογος τελεῖ τὴν *ἐπέτειον* τῆς ἐαυτοῦ ἰδρύσεως πανήγυριν, ἐν ἣ ὁ μὲν πρόεδρος ποιεῖται ἐκθεσίων τῶν ἐνιαυσίων ἐργασιῶν τοῦ συλλόγου, δημοσιευομένην εἶτα διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ ἀνακηρύττει τοὺς νέους κοσμήτορας, ὁ δὲ νέος πρόεδρος ἀναγινώσκει ἐπιστημονικὴν πραγματείαν, πλὴν ἐάν ὁ αὐτὸς ἐκλεχθῆ καὶ αὐθις πρόεδρος, ὅτε ὁ πρῶτος τῶν νέων ἀντιπρόεδρος ἐκκληροῖ τὴν ἐντολήν ταύτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

ΠΕΡΙ ΚΥΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ἄρθρ. 118. — Ὁ παρῶν κανονισμὸς ἔχει *κῆρος* ἐπὶ *ἐτη δέκα*, ἂν παρελθόντων, ὁ σύλλογος, ἂν ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ δέκα μελῶν ἐγκρίνῃ τὴν ἀναθεώρησιν, ἐκλέγει ἐπιτροπὴν πρὸς σύνταξιν τοῦ νέου κανονισμοῦ, ὅστις καθυποβληθεὶς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ συλλόγου ἐν ἐκτίετοις ἐπὶ τοῦτῃ γενικαῖς συνεδρίασις προαγγελλομένης ὑπὸ τοῦ προέδρου ἐν τῇ προηγουμένη γενικῇ συνεδρία καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων, καὶ ἐπικυρωθεὶς δημοσιεύεται ἐν τε τῷ περιοδικῷ καὶ ἐν ἰδίᾳ φυλλαδίῳ ἕως ὁ ἰσχύων τοῦ συλλόγου νόμος.

Ἄρθρ. 119. — Πῶσαι ἀποφασίς τοῦ συλλόγου, ἀντικειμένη τῷ κανονισμῷ τῆδε, εἶναι ἄκυρος.

Ἡ Ἀναθεωρητικὴ Ἐπιτροπὴ

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ. Θ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ. ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ. Μ. Ι. ΓΕΛΕΩΝ.

Σ. ΒΡΑΧΑΜΗΣ. Σ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΓΡΑΦΟΣ. ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ.

Ὑπεβλήθη καὶ συνεζητήθη ἐν ταῖς ἈΣΝΑ', ἈΣΝΓ', ἈΣΝΔ' καὶ ἈΣΝΕ' ἐκτίετοις γενικαῖς συνεδρίασις τοῦ συλλόγου καὶ ἐν συνόλῳ ἐπεξηγήσθη ἐν τῇ τελευταίᾳ τοῦτῃ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 5 Ἰουλίου 1896.

Ὁ πρόεδρος

ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΗΣ

Ὁ γεν. γραμματεὺς

Π. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΥ ΛΕ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ ΑΠΟ ΜΑΪΟΥ 1895 ΜΕΧΡΙ ΜΑΪΟΥ 1896

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΙΔ'

τῇ 29 Μαΐου 1895.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, μετὰ παρατήρησιν τοῦ κ. Ἀν. Χρηστίδου, προέδρου, ὅπως εἰς τὰ κατὰ τὴν τοῦ ὑπομνήματος αὐτοῦ περὶ τῆς τροποποιήσεως τοῦ προγράμματος τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης συζητήσιν παρ' αὐτοῦ λεχθέντα προστεθῶσι καὶ τὰ: ἂν συγχρόνως ἢ ἐπιτροπὴ ὀλιγώτερον ἐγωῖστικῶς ἐξήταξεν τὸ ὑπόμνημα, ὅτι δὲν συμμερίζεται τὰς γνώμας αὐτῆς καὶ δι' αὐτὴ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ αὐτὸ θέμα πρὸς συζήτησιν, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας καὶ ἀγγέλλει δωρεὰς βιβλίων, ἐκφράζονται δὲ εὐχαριστίαι τοῖς δωρηταῖς.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ν. Φαρδῦ ἐκ Σαμοθράκης, ἄνευ ἡμερομηνίας, αἰτουμένου τὰ εἰδικὰ προγράμματα τοῦ τε Βουτσινάου Ἀγώνος καὶ τοῦ Ζωγραφείου Διαγωνίσματος.

Τοῦ αἰδεσιμωτάτου πατρὸς *Civitis* ἀπὸ 26 Μαΐου ἐντεῦθεν, ἀγγέλλοντος δωρεὰν αὐτοῦ τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου πονήματος δημοσιευθέντος ἐν Ἀγγλίᾳ περὶ ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἀγγείων.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 26 Μαΐου, δηλοῦσης τὴν ἐκλογὴν ἐπὶ τῷ ἀρχομένῳ συλλογικῷ ἔτει προέδρου μὲν τοῦ αἰδέσ. *Civitis*, γραμματεῖος δὲ τοῦ κ. Κ. Πεοδικίδου, καὶ ἐξαιτουμένης ὅπως ὁ καθηγητὴς κ. Δ. Γ. Μοστράτος, ἐκλεγείν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου κατὰ σύστασιν αὐτῆς, προστεθῆ εἰς τὰ ἤδη ὑπάρχοντα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης.

Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος.

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀγγελλούσης τὴν ἐκλογὴν ἐπὶ τῷ ἀρχομένῳ ἔτει προέδρου μὲν τοῦ κ. Μ. Γ. Κεφάλου, γραμματεῖος δὲ τοῦ κ. Π. Πειραιίδου.

Τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 28 Μαΐου, ἀγγελλούσης τὴν ἐκλογὴν ἐπὶ τῷ νέῳ συλλογικῷ ἔτει προέδρου μὲν τοῦ κ. Μ. Γεδεώνου, γραμματεῖος δὲ τοῦ κ. Χ. Παναγίδου, γνωστοποιούσης δὲ ὅτι προπαρασκευάσθησαν πρὸς ἐκδοσιν τὰ τῶν τόμων ΚΓ', ΚΔ' καὶ ΚΕ' ἀρχαιολογικὰ παραστήματα, ἢ ὕλη τοῦ Β' τόμου τοῦ Ζωγραφείου Ἀγώνος κατὰ τεύχη καὶ ὁ ΚΣ' τόμος, καὶ παρακαλοῦσης τὸ προεδρεῖον ὅπως ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τοῦ κ. Ἀθ. Π. Κεραμέως τὴν χάριν τῆς Μαυρογορδοῦ Βιβλιοθήκης συλλεγείσθαι ὕλην, πρὸς ἐκδοσιν αὐτῆς.

Τοῦ κ. Διμαράκη ἀπὸ 29 Μαΐου, προσκαλοῦντος τὸν Σύλλογον ἐκ μέρους τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐν τῷ Πέραν Φιλοπώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν εἰς τὸ ἐναρκτήριον μάθημα τῆς ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος ἰδρυθείσης Σχολῆς τῶν Νοσοκόμων, γενησόμενον τῇ 31 Μαΐου τὴν 3 μ. μ. ὥραν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἰατρείου τῆς Ἀδελφότητος.

Τῆς ἐν Φερικίῳ Φιλελευθερικῆς Ἀδελφότητος, προσκαλοῦσης τὸν Σύλλογον εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς 28' ἀμφιτηρίδας αὐτῆς.

Τοῦ κ. Χρ. Χατζηγηροῦ, αἰτουμένου τὴν μεγάλην αἴθουσαν πρὸς τέλει τῶν ἐξετάσεων καὶ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων τοῖς τελειοφοίτοις τοῦ φερωνύμου αὐτοῦ Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου.

Εἶτα γίνεται παμπληρὴ δευτὴ ἢ αἴτησις τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς ὅπως ὁ κ. Δ. Γ. Μοστράτος ἀποτελέσῃ μέλος αὐτῆς. Ὡς πρὸς δὲ τὴν αἴτησιν τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς

ἵνα ζητηθῆ παρὰ τοῦ κ. Κεραμέως ἢ παρ' αὐτῶν ὅλη τῆς Μαυρογορδατείου Βιβλιοθήκης, ὁ κ. πρόεδρος ὑπισχνύεται ὅτι θὰ προβῆ εἰς τὰς δεύσας παραστάσεις, ἐὰν ἐντὸς ὀλίγου, κατὰ τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, δὲν λάβῃ προσωπικὴν συνέντευξιν μετ' αὐτοῦ· προστίθεται ὁμοίως ὅτι κατὰ τὸ ἐνδὸν θέλουσιν ἰκανοποιηθῆ αἱ αἰτήσεις τῶν διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων πρὸς ἀποστολὴν ἀντιπροσώπων κατὰ τὰς δημοσίας αὐτῶν ἐξετάσεις. Τέλος γίνεται παμψηφεί δεκτὴ ἡ αἴτησις τοῦ γυμνασιάρχου κ. Χρ. Χατζηχορήσιου περὶ παραχωρήσεως τῆς μεγάλης αἰθούσης τοῦ Συλλόγου χάριν τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων τοῦ Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου αὐτοῦ, ὡς καὶ τῆς τελετῆς τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἀπολυτηρίων κατὰ τὴν 11^{ην} καὶ 18^{ην} τρέχοντος.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος, ἀφοῦ ἐξέφρασε τὴν ἐγνωμοσύνην τοῦ προεδρείου πρὸς τὸν τέως πρόεδρον κ. Δ. Μαλιάδην καὶ τοὺς λοιποὺς συνεργάτας αὐτοῦ κοσμητόρας διὰ τὰς ἐκθύμους ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχον τῷ Συλλόγῳ, προτείνει τὴν διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσίευσιν τῆς λογοδοσίας τοῦ τέως προέδρου. Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης, τοῦ κ. Ἀλ. Πύσιαθιανοῦ παρατηρήσαντος ὅτι ἡ προεδρική ἐκθεσις, ἂν περιέχουσα ἀνακριθείας καὶ μὴ ἐκθέτουσα τὰ πράγματα ψυχραίμως καὶ ἀμερολήπτως, ἴδια δὲ τὰ ἀφορῶντα τὴν ἀντιπροσώπευσιν τοῦ Συλλόγου ἐν τῷ ἐν Βουδαπέστη περὶ ὕμεινις συνεδρίῳ, καλὸν εἶναι ν' ἀναγνωσθῆ ἐν τῷ Συλλόγῳ καὶ διορθωθῆ ἐν πολλοῖς ἀφισταμένοις τῆς ἀληθείας, ἐγείρεται μακρὰ συζήτησις, λαβόντων ἐναλλαξὶ καὶ ἐπανειλημμένως τὸν λόγον, πλὴν τοῦ προμνημονευθέντος, καὶ τῶν κ. κ. Ἐμμ. Δάμσα, Ὁδ. Ἀνδρεάδου, Στ. Βραχάμη, Π. Νικολοπούλου. Τέλος ὁ κ. Φ. Τάγης φρονεῖ περιττὸν νὰ εἰσέλθῃ ὁ Σύλλογος εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ προεδρικοῦ λόγου κατ' οὐσίαν, ὡς ἀνεπίδεκτος τοιαύτης συζητήσεως, νομίζει δὲ ὅτι δύναται ὁ κ. Βραχάμης ν' ἀναβάλλῃ εἰς ἄλλην συνεδρίασιν τὴν πρότασιν αὐτοῦ περὶ τοῦ τρόπου τῆς διευκρινήσεως τοῦ ζητήματος τῆς ἐν τῷ ἐν Βουδαπέστη συνεδρίῳ ἀντιπροσωπείας καὶ τῆς ἰκανοποιήσεως αὐτοῦ. Τῆς προτάσεως τοῦ κ. Τάγης ὑποστηρηθείσης καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Ζ. Φιλίδου, δεκτῆς δὲ γενομένης καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Βραχάμη, περατοῦται ἡ συζήτησις, γίνεται δεκτὴ ἡ δημοσίευσις τῆς προεδρικῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Δ. Μαλιάδου, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἀναγνώσματος τοῦ νέου προέδρου κ. Ἀν. Χρησιδίου.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πίλλας Δασσαρήτης ἀνακρινούται τοπογραφικὰ καὶ ἱστορικὰ τῆς πόλεως Κοριτσῆς, μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῶν, μὴ ὑπαρχούσης παρατηρήσεως τινος, ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ ἀγορευσαντι, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΙΕ'

τῆ 5 Ἰουνίου 1895.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι οὐδὲν σχετικὸν εἶχε λεχθῆ ἐν τῇ ἡγουμένῃ συνεδρίᾳ ὡς πρὸς τὴν δημοσίευσιν τῆς κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτῆν ἀναγνωσθείσης ἐπιστημονικῆς πραγματείας αὐτοῦ διὰ τῶν ἐγχωρίων ἐφημερίδων. Παρατηρησάντων δὲ τῶν κ. κ. Πυπαριαννοπούλου καὶ Βραχάμη ὅτι, εἰ καὶ παρελείφθη πραγματικῶς νὰ γείνη λόγος περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ καλὸν εἶναι καὶ πρέπον νὰ δημοσιευθῆ καὶ αὕτη, φρονεῖ ὁ κ. πρόεδρος ὅτι πρέπει νὰ δημοσιευθῆ, ὡς εἰθισται, ἡ πραγματεία τοῦ νέου προέδρου πρῶτον διὰ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου. Μετὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας, ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν, ἀναγινώσκειται περὶληψίς τῆς ἀλλολογογραφίας, ἔχουσης ὡδε:

Ἐπιστολὴ τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου, παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον ὅπως ἐφοδιάσῃ διὰ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἐγκολπίου τὰ ἐν Ἀμμοῦ σχολεῖα, ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἐκπαιδευτήρια, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Ἀπριλίου.

Τοῦ κ. Θεοδώρου Μεγίδου ἐκ Φυτιάνων ἀπὸ 20 Μαΐου, παρακαλοῦντος ὅπως τὸ ἀπονεμηθὲν αὐτῷ δεκάλιρον βραβεῖον τοῦ Ζωγραφείου Διαγωνίσματος πληρωθῆ τῷ συμπατριώτῃ αὐτοῦ κ. Γ. Θαϊδῷ.

Τοῦ κ. Γ. Α. Κουντουριώτη ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 29 Μαΐου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τοῖς διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Ἀνδρέου Κουντουριώτη τῇ οἰκογενεῖα αὐτοῦ συλλυπητήριαις.

Τῆς κ. Μαργαρίτας Hirschfeld ἐκ Κένιγσβεργ, εὐχαριστοῦσης ὡσαύτως διὰ τὰ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ συζύγου αὐτῆς συλλυπητήρια.

Τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ 1 Ἰουνίου, ἀγγελουσίας τὴν ἐκλογὴν τοῦ κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδου γραμματέως αὐτῆς καὶ ἐπι-

συναπτούσης ἅμα τὴν ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἀδελφῶν Δεπάσια ὑποβληθείσης Ἐκλογῆς τροπαρίων καὶ ποιημάτων κρίσιν αὐτῆς.

Τοῦ κ. Γ. Παχτίκου ἀπὸ 2 Ἰουνίου, αἰτουμένου τὴν κρίσιν τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ Ζωγραφεῖον Διαγώνισμα βραβευσθέντων δημοδῶν ἑλληνικῶν μελωδιῶν αὐτοῦ.

Μετὰ ταῦτα ἀνακρινούται ἡ ἐκθεσις τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἡ κρίσις ἐπὶ τῆς Ἐκλογῆς ἐκκλησιαστικῶν τροπαρίων καὶ ποιημάτων ὑπὸ τῶν Ἀδελφῶν Δεπάσια. Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος, ἀναγγεῖλας ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ἐφόρτασεν ἐσχάτως τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς ἐν τῷ θρόνῳ Ἀλεξανδρείας πατριαρχείας αὐτοῦ, προτείνει τὴν δι' ἀνευφημιῶν ψήφισιν αὐτοῦ ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλλόγου, ὅπως καὶ γίνεται.

Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. Γ. Παχτίκου ὅπως δοθῆ αὐτῷ τὸ σχετικὸν μέρος τῆς κρίσεως τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Δημοδῶν αὐτοῦ ἡμερῶν καὶ μελωδιῶν, ὁ κ. Παπαριαννόπουλος παρατηρεῖ ὅτι τὸ προεδρεῖον, ἔχον ἀνὰ χεῖρας τὴν ἐκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς, δύναται νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὴν ἀμέσως ἢ νὰ δώσῃ ἀντίγραφον τοῦ αἰτουμένου σχετικοῦ μέρους. Ὁ κ. Φ. Τάγης λέγει ὅτι ἡ ἐκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ δὴ ἡ δημοσίευσις αὐτῆς διὰ τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου θὰ ἔχανε τὴν ἀξίαν αὐτῆς, ἂν ἐν ἐκάστῳ τῶν συλλογῶν ἢ συγγραφέων τῶν βραβευσθέντων ἔργων ἐδίδοτο τὸ σχετικὸν μέρος, ἐκτὸς ἂν ἐξαιρετικοὶ λόγοι ἠνάγκαζον συγγραφεῖα τινὰ νὰ προβῆ εἰς τοιαύτην αἴτησιν. Τοῦ κ. Παχτίκου δηλώσαντος ὅτι προέβη εἰς τὴν αἴτησίν του, διότι προτίθεται προσεχῶς νὰ ἐκδώσῃ τὸ ἔργον, ὁ κ. Παναγιώδης παρατηρεῖ ὅτι δικαιοδικῶς ὁ κ. Παχτίκος ἠδύνατο νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ γραφεῖον καὶ νὰ ζητήσῃ ἀντίγραφον τῆς περὶ τοῦ ἔργου του κρίσεως, ὅθεν ἐπίσημος αἴτησις καὶ ἐπιψήφισις αὐτῆς ἦτο περιττή. Ὑποστήριζοντες τέλος τοῦ κ. Δάμσα τὸ δίκαιον τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. Παχτίκου, καθότι θὰ ἐθροῦνε πολὺ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Περιοδικοῦ καὶ τῆς σχετικῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς, γίνεται δεκτὴ ἡ αἴτησις τοῦ κ. Παχτίκου.

Εἶτα ὑποβάλλεται ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ συλλογικοῦ ἔτους 1895-1896.

Ὁ κ. Παπαριαννόπουλος ζητεῖ πληροφορίας περὶ τοῦ ἀντιτίμου τῶν λαμπτήρων, ὡς καὶ δίδει ὁ κ. Νικολόπουλος, ὁ δὲ κ. Κ. Πρίντζης ζητεῖ ἐξηγήσεις τινὰς διὰ τὸ κοινὸν τῶν

ἐξόδων τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς· δόντος δὲ τοιαύτας τοῦ κ. προέδρου, ἐπιψηφίζεται. Μετὰ ταῦτα ἐγέρθεις ὁ κ. Ξ. Φάχης προσγορεύει τὸ προεδρεῖον, εὐχαριστεῖ τοὺς ἐταίρους ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς μέλους, ἐκθέτει ἱστορικῶς τὰ κατὰ τὸν Ἰβάν, τὸν ἐκδότην τῶν δωρηθέντων χαρτῶν, ὡς καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀποκτήσεως αὐτῶν παρὰ τοῦ Edison, κατόπιν δὲ ἐκθέτει καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Σειρήνης ἢ Μορμουλκείου, ὡς ἀπεκάλεσεν αὐτὴν ὁ ἴδιος. Ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τῷ κ. Φάχῳ ἐπὶ ταῖς δωρεαῖς αὐτοῦ καὶ δίδεται ὁ λόγος τῷ κ. Κλ. Χ. Κοκκολάτῳ πρὸς ἀνάγνωσιν τῆς *Περὶ Θεοδώρου Ἀφεντούζου* μελέτης αὐτοῦ. Μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς προσθέτει ὁ κ. Ἐδσ. Π. Ἰωάννου ὀλίγα τινὰ, ἐξάρας ἴδια τὸ ἐγκωλοπαιδικὸν πνεῦμα τοῦ αἰδίδιμου Ἀφεντούζου. Ὁ κ. Δ. Η. Οἰκονομίδης συγγαίρει τῷ κ. Κοκκολάτῳ, ὁ δὲ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ ἀγορευτῇ, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΙΣ'

τῆ 12 Ἰουνίου 1895.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περὶληψίς τῆς ἀλλολογογραφίας, ἔχουσαν ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐκ Μακροχωρίου τῶν Καρπενήσιων Ἰωάννου Σιδέρη ἀπὸ 4 Ἰουνίου, ἀποστέλλοντος ἐπισυνημμένως γλωσσικὴν ὕλην ὑπὸ τὸν τίτλον Κοινολέξια.

Τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 12 Ἰουνίου, παρακαλοῦσης ὅπως γραφῆ τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ ἵνα ἀποστείλῃ αὐτῇ τὴν ὑπ' αὐτῆς πρὸς δημοσίευσιν ἐγκριθεῖσαν γλωσσικὴν ὕλην τοῦ Β' τόμου τοῦ Ζωγραφείου Ἀγῶνος.

Τοῦ κ. Γ. Ζηγαλάκη ἐκ Χαλκίδος ἀπὸ 7 Ἰουνίου, αἰτουμένου τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὁδηγοῦ τῆς πρώτης παιδείας.

Ἐπὶ τῆς ἀλλολογογραφίας ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι ἡ μὲν γλωσσικὴ ὕλη τοῦ κ. Σιδέρη παραπέμπεται τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ, ὅτι τῷ κ. Ζηγαλάκῃ ἀποσταλήσεται τὸ αἰτούμενον, ὅτι τέλος ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ παραγγελλήσεται

1. Σημ. Σημ. Ἐπιτ. Ἐδμοσιουθ ἐν τόμῳ ΚΓ', σελίδα 19 καὶ ἐξ.

νά περισυλλέξη και αποστείλῃ τῇ συντακτικῇ ἐπιτροπῇ τὴν δημοσιευθεσομένην ὕλην.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. *Γω. Πρόκος*, δικηγόρος, ἐκλέγεται τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ἀνακριθεῖαν τινὰ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐκτάκτου συνεδρίας τῆς 6 Μαΐου 1894¹, καθ' ἣν, ἐρωτηθεὶς περὶ ζητήματός τινος, εἶπε: νομίζω, ἐσημειώθη δὲ ἀνακριθεῖα διαβεβαίωσις. Ἐκ τούτου λαβόντες ἀφορμὴν διατυποῦσι παράπονα ἐπ' ἀνακριθείαις καὶ παραλείψεις, γενομέναις ἐν τοῖς ἐσχάτως ἐκδοθεῖσι τεύχεσι τοῦ Περιοδικοῦ καὶ οἱ κ. κ. *N. Παράνας*, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῖς ἐκάστοτε ἀπονεμομένοις αὐτῷ διαφόροις τίτλοις παρὰ τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς. *M. Παράνας* ἐπὶ παραλείψεις, γενομένας ἐν ταῖς πραγματείαις αὐτοῦ, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ α' μέρους τῆς περὶ Ἀκαθίστου ὕμνου πραγματείας αὐτοῦ. *Σ. Βραχάμης*, διότι δὲν ἐγένετο μνεῖα διαλέξεως αὐτοῦ περὶ σεισμῶν, ὅτι παρελείφθη ὀλόκληρος ὁ πρόλογος τοῦ εἰσηγητηρίου αὐτοῦ λόγου ὡς πρὸς τὴν κρίσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς περὶ Φυσικῆς καὶ Χιμείας καὶ διὰ λάθη τινὰ κυρίων ἰδίᾳ ὀνομάτων, καὶ *Ἠλ. Λασσαριῆς*, δι' ὀρθογραφικὰ λάθη. Ὁ κ. *Νικολόπουλος*, ἀπαντῶν τῷ κ. *N. Παράνα*, παρατηρεῖ ὅτι ἡ διατυπωθεῖσα μομφὴ ἐπιβαρύνει κυρίως τὴν ἐπιτροπὴν, τὴν ὀρισθεῖσαν πρὸς σύνταξιν τοῦ καταλόγου τῶν μελῶν μετὰ τῆς διευκρινήσεως τῶν τίτλων αὐτῶν, διαμονῶν κ.λ.π. Ὁ κ. *Παναγιώτης*, ἀπαντῶν τῷ κ. *Βραχάμη*, θεωρεῖ καὶ αὐτὸν ὑπεύθυνον ὡς πρὸς τὴν παρατήρησίν του, διότι δὲν ἐκαμην ἐγκαίρως παραστάσεις. Ὁ δὲ κ. πρόεδρος, ἀπαντῶν τῷ κ. *M. Παράνα*, παρατηρεῖ ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ α' μέρος τῆς περὶ Ἀκαθίστου ὕμνου πραγματείας παρέπεσεν ἐν τῷ γραφεῖῳ τοῦ «*Νεολόγου*», παρακαλεῖ δὲ τὸν κ. *Παράνα*, εἰ δυνατόν, αὐτὸς νὰ ζητήσῃ αὐτὸ παρὰ τοῦ κ. *Σ. Βουτυρά*. Τέλος τοῦ κ. *Ἀθ. Ἰωάννου* παρατηρήσαντος ὅτι τὰ δίκαια ταῦτα παράπονα τῶν μελῶν θὰ ἐπανελαμβάνοντο καὶ προσεχῶς, ἐν ἡ συντακτικῇ ἐπιτροπῇ μονομερῶς πάλιν προέβηεν εἰς συντομείσεις καὶ περικοπὰς τῆς ἐκδοθησομένης ὕλης, καλὸν θὰ ἦτο νὰ ληφθῇ ἐγκαίρως φροντίς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὁ κ. πρόεδρος ὑπομιμνήσκει τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, θεωρεῖ αὐτὸ οὐχὶ ἀπόλυτον, ὑπισχνεῖται δὲ νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς συντακτι-

κῆς ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου, ἀφ' οὗ μάλιστα, ὡς παρετήρησεν ὁ κ. *Βραχάμης*, ὑπάρχει ἤδη ἀπόφασις τοῦ Συλλόγου, καθ' ἣν ἡ συντακτικῇ ἐπιτροπῇ ὑποχρεοῦται αὐτῷ τῷ συγγραφεῖ νὰ παρουσιάσῃ εἴτε τὰ πρὸς διορθώσιν εἴτε τὰ πρὸς συντόμωσιν ἢ καὶ παραλείψιν μέρη πραγματείας τινός. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. *Ἠλ. Λασσαριῆς* ἀναγινώσκει μελέτην αὐτοῦ *Ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσῃς καὶ γραμματικῆς*, μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῆς, εὐχαριστήσας ὁ κ. πρόεδρος τῷ ἀγορεύσαντι, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ,ΑΣΙΖ'

τῇ 19 Ἰουνίου 1895.

Προεδρεύοντος *ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ*, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας καὶ μετὰ παρατήρησιν τοῦ μὲν κ. *M. Παράνα* περὶ προσθήκης ἀπωλείας καὶ ἑτέρας πραγματείας αὐτοῦ ἐπιγραφουμένης *Συμβολαὶ εἰς τὴν Μειρικὴν τῶν Ἰνδιανῶν*, τοῦ δὲ κ. *Ἠλ. Λασσαριῆτου* πρὸς διορθώσιν τῆς δι' ὀρθογραφικὰ λάθη παρατηρήσεως αὐτοῦ, γενομένης διὰ πραγματικὰ καὶ λογικὰ λάθη, ἐπικυρωθέντων, ὁ κ. γεν. γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Συλλόγου καὶ ἀγγέλλει τὰς γενομένας δωρεάς.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐκ Παράμυθιας ἱατροῦ *Α. Α. Παναγιωτίδου* ἀπὸ 7 Ἰουνίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους.

Τοῦ κ. *Πέτρου Φιλανθίδου* ἐξ Ἀρτάκης ἀπὸ 12 Ἰουνίου, αἰτουμένου τὴν παροχὴν αὐτῷ δεκαλήρου βιβλίου, χάριν τῶν ὑπ' αὐτοῦ, ὑπὸ τῆς συζύγου του καὶ τοῦ μικροῦ υἱοῦ ἀποσταλείσων καὶ μήπω βραβευθεῖσων συλλογῶν μεληδίων.

Τῆς *Φιλελευθερικῆς Ἀδελφότητος Τηρίων «Ἐξαγγελισμοῦ»*, αἰτουμένης τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν τῇ 25 Ἰουνίου συγκροτηθεσομένην *Γενικὴν Συνέλευσιν* τῶν μελῶν αὐτῆς.

Τῆς ἐν *Τεργέστη Κοινότητος τῶν Ὀρθόδοξων Ἑλλήνων* ἀπὸ 15/27 Ἰουνίου, ἀγγελλούσας τὴν ἐσώκλειστον ἀποστολὴν ἐπιταγῆς ἐκ διαχιλίων φράγκων, ἰσοτίμου τοῦ ἐκ τοῦ *Ὀικονομείου κληροδοτήματος ἀπονεμηθέντος τῷ*

Συλλόγῳ βραβεῖα καὶ διαβεβαιούσας περὶ τῶν φιλικῶν πρὸς τὸν Σύλλογον αἰσθημάτων.

Τοῦ κ. *Μανουὴλ Γεδεών* ἐντεύθεν ἀπὸ 19 Ἰουνίου, ἀγγέλλοντος δωρεὰν αὐτοῦ ἐξ βιβλίων μεσαιωνικῶν ποιημάτων.

Τῆς *Ἐταιρίας τῶν Μεσαιωνικῶν Ἐρευνῶν* ἀπὸ 19 Ἰουνίου, εὐχαριστοῦσας ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν τόμων Κ'—ΚΣ' τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου καὶ παρακαλοῦσας ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐν τῷ Περιοδικῷ δημοσίευσις ἀνακρινώσεων τινῶν τῶν τακτικῶν αὐτῆς μελῶν.

Ἡ τοῦ κ. *Φιλανθίδου* αἴτησις περὶ 10 λίρου ἀμοιβῆς δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει, λήξαντος τοῦ *Ζωγραφείου Διαγωνίσματος*.

Ἐκλέγονται τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου οἱ κ. κ. *Π. Δοδόπουλος*, δ. ν. καὶ *Κ. Στεφανίδης*, διδάσκαλος ἐν γαλλικαῖς σχολαῖς.

Μετὰ ταῦτα, λόγου γενομένου αὐθις περὶ παραλείψεων, ὁ κ. *M. Παράνας* παρατηρεῖ ὅτι καὶ ἑτέρου λογίου, τοῦ κ. *Λαμπουσιάδου*, ἀπωλέσθη μία διατριβὴ περὶ βασιλείας τινός τῶν Ἑρκῶν· ὁ κ. πρόεδρος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς κ. *M. Γεδεών*, ἀπαντῶν εἰς τὰς προηγουμένας ὁμοίας παρατηρήσεις καὶ εἰς τὰς νέας, παρατηρεῖ ὅτι τοῦ μὲν κ. *Λαμπουσιάδου* ἡ διατριβὴ δὲν εὑρέθη, μὴ ἐπιστραφεῖσα ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ «*Νεολόγου*», τοῦ δὲ κ. *M. Παράνα* τὸ α' μέρος τῆς περὶ Ἀκαθίστου ὕμνου πραγματείας δὲν ἐδημοσιεύθη, μὴ ἐπιτραπέσις τῆς δημοσιεύσεως, αἱ δὲ ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἐπιγραφὰ εὑρίσκονται παρὰ τῷ κ. *Ὁδ. Ἀνδρεάδῃ* ἀπαντῶν δὲ εἰς τὰς παρατηρήσεις τὰς περὶ ἀνακριθειῶν ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν ὀνομάτων καὶ τίτλων μελῶν τινῶν, καταχωρεῖ δὲ καὶ τελευτώνων, ἀποδίδει τὸ σφάλμα εἰς τὴν πρὸς ἐξακριβώσιν αὐτῶν ὀρισθεῖσαν τριμελῆ ἐπιτροπὴν, διαβεβαίωσι δὲ ὅτι αὐτὸς ἀνέλαβε τὴν φροντίδα περὶ ἐξακριβώσεως τοῦ ποσοῦ τῶν τελευτώνων μελῶν ἀποκρούει τὴν ἐν ταῖς ἀγωνοδικαῖς κρίσεσι μεταβολὴν, τὴν δὲ παραλείψιν τοῦ προλόγου τοῦ εἰσηγητηρίου τοῦ κ. *Βραχάμη* ἀποδίδει εἰς παρατηρηθείσας ἐν αὐτῷ ἐλλείψεις. Ὁμοίως θεωρεῖ τὴν συντακτικὴν ἐπιτροπὴν ἀπαλλαγμένην πάσης εὐθύνης καὶ παραπόνου διὰ τὴν ἐκ μέρους αὐτῆς περικοπὴν καὶ συναρμολόγησιν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν οἱ οἰκτεῖοι συγγραφεῖς θὰ ἦσαν ἀπόντες, τῆς περικοπῆς καὶ συμπληρώσεως πραγματειῶν, ὧν οἱ συγγραφεῖς παρεπιδημοῦσι, παραπεμπομένων εἰς αὐτοὺς τούτους.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. *Π. Δ. Νικολόπουλος* ἀνα-

γινώσκει πραγματεῖαν αὐτοῦ *Περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς τοῦ Δικαίου ἐπιότητις ἐν Ῥώμῃ πρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ*, μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῆς ὁ κ. *Γ. Παχίτιος* παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἔθος τοῦ νὰ ψάλλωνται οἱ νόμοι ἀποδίδεται εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ὁ δὲ κ. *Νικολόπουλος* ἀπαντῶν λέγει ὅτι ἐξήτασε τὸ ζήτημα ἀπλῶς πῶς ἐγένετο ἐν Ῥώμῃ, ἀσχετῶς πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ἐλήφθη, τὸ ἔθος τούτο. Εἰς τινὰς δὲ παρατηρήσεις τοῦ κ. *Γεδεών* ὅτι περὶ τινὰ σημεῖα περιπλέον ἔπρεπεν ὁ κ. ἀγορευτῆς νὰ ἐνδιατρίψῃ, παρετήρησεν ὁ κ. *Ἐμμ. Δάμοσ* ὅτι τὰ ζητήματα ἐξητάσθησαν ἀποκλειστικῶς ὑπὸ νομικὴν ἔποψιν, οὐχὶ δὲ εὐρέως ὑπὸ μεσαιωνολογικῆν. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ ἀγορεύσαντι, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ,ΑΣΙΖ'

τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1895.

Προεδρεύοντος *ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ*, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἑορτῶν διακοπῶν ἀλληλογραφίας τοῦ Συλλόγου, ἀγγέλλει δὲ καὶ τὰς γενομένας δωρεάς βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Τῆς *Ἐφορείας τῶν σχολῶν Νικοπόλεως* ἀπὸ 15 Ἰουνίου, ἀγγελλούσας τὴν ἐπιτυχῆ ἐκβασίν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐξετάσεων τοῦ παρθεναγωγείου καὶ ἐξαιτουμένης τὴν τελεσφόρον ἐνέργειαν τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῷ ἐπιόντι σχολικῷ ἔτει.

Τῆς τῶν *Ἐκπαιδευτηρίων Ἄφρου* ἀπὸ 17 Ἰουνίου, αἰτουμένων τὴν σειράν τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*.

Τῆς *Α. Θ. Π. τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Σωφρονίου* ἀπὸ 22 Ἰουνίου, ἀποδεχομένου εὐγνωμόνως τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἱατροῦ κ. *Α. Α. Παναγιωτίδου* ἐκ Παράμυθιας ἀπὸ 24 Ἰουνίου, αἰτουμένου τὸν ΚΕ' τόμον τοῦ Περιοδικοῦ καὶ τὸν Ε' τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης* καὶ διορθοῦντος σπυδαίαν γρονολογικὴν ἀνακριθείαν ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλείσῃ *Περὶ Φωτικῆς μελέτη*.

Τοῦ κ. *Διομήδους Α. Κυριακοῦ*, πρυτάνεως τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ 11 Αὐγούστου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ Συλλ-

1. Σημ. Συντ. Ἐπιτρ. Ἰδὲ ἐν τόμῳ ΚΕ', σελ. 88.

λόγου γενομένοις ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του συγχαρη-
τηρίοις καὶ ὑποσχομένου ὅτι πᾶν τὸ ἐπ' αὐτῷ
θέλει πράξει ὅπως τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον
ἔλθῃ ἀρωγὸν τῷ Συλλόγῳ.

Τῶν Ἐφόρων τῆς Ζωγραφείου Σχολῆς Φιλια-
τῶν ἀπὸ 24 Ἰουνίου, αἰτουμένων τὴν παροχὴν
τῶν ἐκδοθέντων τόμων τῆς Ζωγραφείου Βι-
βλιοθήκης.

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 24 Ἰουνίου,
δηλοῦσας ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ ἀποστείλῃ τὴν πρὸς
δημοσίευσιν αἰτουμένην γλωσσικὴν ὕλην μέχρι
τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἀπουσιάζοντος γραμμα-
τέως αὐτῆς.

Τῆς Α. Σ. τοῦ ἀγίου Ἀμασείας Ἀνθίμου
ἀπὸ 26 Ἰουνίου, ἀποστέλλοντος περιγρα-
φὴν ἀρχαίου ἀγάλματος, εὑρεθέντος περὶ τὴν
Σινώπην.

Τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 26
Ἰουνίου, παρακαλοῦσας τὴν δημοσίευσιν περὶ
παρατάσιος τοῦ Καραπαιείου ἀγῶνος πρὸς
σύνταξιν Φυσικῆς.

Τῆς Ἐφορείας τῶν ἐν Νεαπόλει τῆς Καππα-
δοκίας ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων, αἰτουμένης
τὸν ἄρτι ἐκδοθέντα τόμον τῆς Ζωγραφείου
Βιβλιοθήκης.

Τῆς Α. Π. τοῦ ἀγίου Κολωνείας ἀπὸ 2
Ἰουλίου, συνιστώσας τὴν διευθύντριαν Κοιρο-
πούλου ὡς ἄριστα ἐκπληρώσασαν τὴν ἀνατε-
θεῖσαν αὐτῇ ἐντολὴν τῆς διευθύνσεως τοῦ
Ἐδανθίου Παρθεναγωγείου, συνυπεγραφοῦ-
σης καὶ τῆς Ἐφορείας.

Τοῦ κ. Ν. Παγανᾶ ἐντεῦθεν ἀπὸ 5 Ἰουλίου,
αἰτουμένου ὅπως ὁ Σύλλογος ἀφιερῶσιν μικρὸν
τοῦ χρόνου αὐτοῦ, πρὸς ἀκρόασιν ἑλλειψῶν
ἐν τῇ δημῳδίῃ καὶ τῇ ἐκκλησιαστικῇ μελωδίᾳ
ὡς καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς
μουσικῆς.

Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μακεδονικῆς
Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος ἀπὸ 8 Ἰουλίου,
αἰτουμένης ὑπὲρ τοῦ ὑπ' αὐτῆς συντηρούμενου
Ἑλληνικοῦ ἐν Ἰσουλῆρ γυμνασίου τοὺς μέχρι
τουδε ἐκδοθέντας τόμους τῆς Ζωγραφείου
Βιβλιοθήκης.

Τῆς Ἐφορείας τοῦ ἐν Νικοπόλει Παρθεναγω-
γείου ἀπὸ 7 Ἰουλίου, δηλοῦσας ὅτι, ἐρεῖδαμένη
ἐπὶ τῆς συνδρομῆς τοῦ Συλλόγου, ἀνενέωσε τὸ
μετὰ τῆς κ. Κοιροπούλου συμβόλαιον ἐπὶ δύο
νέα ἔτη παραδεξαμένη ταύτην διευθύντριαν
ἐπὶ μισθῷ τριάντα πέντε λιρῶν, ὧν τὰς
εἴκοσι θέλει καταβάλλει ὁ Σύλλογος.

Τῆς ἐν Εὐλοπόρτῃ Ἀδελφότητος «Ἐννέα
Μουσῶν» ἀπὸ 10 Ἰουλίου, εὐχαριστοῦσας ἐπὶ

τῇ ἀποστολῇ τοῦ ΚΔ' καὶ ΚΕ' τόμου τοῦ
Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου.

Τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολῶν τῆς Ἑλληνικῆς
Κοινότητος Φιλίππουπόλεως, αἰτουμένης ὅπως
συστηθῇ αὐτῇ διευθυντῆς τῶν δημοτικῶν σχο-
λῶν, ἀπὸ 12 Ἰουλίου.

Τῆς τοῦ κ. Α. Β. Πετρίδου ἀπὸ 18 Ἰουλίου,
παρακαλοῦσας ὅπως συστηθῇ ὑπὸ τοῦ Συλ-
λόγου ὡς διευθυντῆς τῶν δημοτικῶν σχολῶν
Φιλίππουπόλεως καὶ ἀναγράφοντος τοὺς τί-
τλους αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Ἐπαμεινώνδα Γ. Σταματιάδου ἐκ
Σάμου ἀπὸ 14 Ἰουλίου, ἀποστέλλοντος τὴν
ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν Ἐπετηρίδα τῆς ἡγεμο-
νίας Σάμου τοῦ 1894.

Τῆς Ἡριτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστη-
μίου ἀπὸ 14 Ἰουλίου, αἰτουμένης τακτικῶν
λ/σμῶν τῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1887—1888 καὶ
ἐφεξῆς ἀποσταλέντων εἰς τὸν Σύλλογον λόγῳ
συνδρομῆς χρημάτων.

Τῆς κ. Σοφίας Ὁδ. Νεγρεπόντῃ ἐκ Παρι-
σίων ἀπὸ 19 Ἰουλίου, ἀποστέλλουσας πολυ-
τελὲς πανομοιότυπων ἐκδοθέντος χειρογράφο
τοῦ Δημοσθένους.

Τῆς ἐν Στοκχόλμῃ Ἀκαδημίας τῆς ἱστο-
ρίας καὶ ἀρχαιολογίας, αἰτουμένης τὰς δημο-
σιεύσεις τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 20 Ἰουλίου.

Τῆς Α. Ε. τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἀυτοκρατο-
ρικοῦ Μουσείου Χαμιδῆ βῆ ἀπὸ 21 Ἰουνίου,
εὐχαριστοῦσας ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τριῶν τόμων
τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ.

Τοῦ κ. Μιχ. Ν. Καλαβροῦ ἀπὸ 24 Ἰουλίου,
αἰτουμένου τὸ κατὰ τὸν διαγωνισμὸν τοῦ
1894 ἀπονεμηθὲν αὐτῷ βραβεῖον.

Τοῦ κ. Ν. Φαροῦ ἐκ Σαμοθράκης ἀπὸ 28
Ἰουλίου, παρακαλοῦσας νὰ ἀποσταλῇ αὐτῷ
τὸ ἀπονεμηθὲν αὐτῷ δεκάλιρον βραβεῖον.

Τοῦ Προέδρου τῆς Ἐφορείας τῶν ἐν Φιλίπ-
πουπόλει δημοτικῶν σχολῶν ἀπὸ 1ης Ἀυγού-
στου, ἀναφερομένου εἰς προτέραν ἐπιστολὴν,
ἧς ἐπισυνάπτει ἀντίγραφον.

Τοῦ κ. Ἐπαμ. Σταματιάδου ἐκ Σάμου ἀπὸ
4 Ἀυγούστου, εὐχαιρονοῦσας ἐπὶ τῇ ἀπο-
στολῇ τοῦ ΚΔ' καὶ ΚΕ' τόμου τοῦ Περιοδικοῦ.

Τῆς Ἐφορείας τῶν σχολῶν Λεμευδισίου
ἀπὸ 9 Ἀυγούστου, αἰτουμένης τὴν ἀποστολὴν
ἀναγκάσιων ἐκπαιδευτικῶν βιβλίων.

Τῆς Α. Π. τοῦ ἀγ. Τριπεζαῶντος ἀπὸ 9
Ἀυγούστου, αἰτουμένου τὴν σύστασιν διευθυν-
τοῦ τῶν Σχολῶν Κερασσοῦντος.

Τοῦ κ. Ἐλευθερίου Παπαναυαῖδου ἐξ Ἀμι-
σοῦ ἀπὸ 13 Ἀυγούστου, αἰτουμένου ἀντίγρα-

ρον περιοχῆς τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1895 τῆς
ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς τῶν Ζώντων Μνημείων,
ὅσον ἀφορᾷ τὴν πραγματείαν αὐτοῦ.

Τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Καινοτημάτων Αἴθου
ἀπὸ 16 Ἀυγούστου, εὐχαριστοῦσας ἐπὶ τῇ
ἀποστολῇ τῶν πέντε τόμων τῆς Ζωγραφείου
Βιβλιοθήκης.

Τῶν ἐν Ἀθήναις Ἀδελφῶν Πετροῦ ἀπὸ 19
Ἀυγούστου, ἀποστέλλοντων δέκα πέντε τυπο-
γραφικὰ φύλλα τοῦ ἔργου τοῦ κ. Βέκλαιν καὶ
αἰτουμένων τὴν ἀποστολὴν ἑτέρων δύο χιλιά-
δων δραχμῶν, ἐξαντληθείσης τῆς προκατα-
βολῆς.

Τοῦ κ. Π. Α. Οἰκονόμου ἐκ Κερκύρας ἀπὸ
24 Ἀυγούστου, αἰτουμένου τοὺς ἐλλείποντας
αὐτῷ τόμους Κ' καὶ ΚΕ'.

Τοῦ ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Ἀποστολάτου,
ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Τάφου, αἰτουμένου
διὰ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ ἐν Φαναρίῳ Ἀγιο-
ταφικοῦ Μιστοχίου τοὺς ἐκδοθέντας τόμους
τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης.

Τοῦ ἀγίου Παραμυθίου καὶ Φιλιατῶν κ.
Λεοντίου ἀπὸ 13 Σεπτεμβρίου, αἰτουμένου τοὺς
τόμους τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης καὶ διδα-
κτικὰ βιβλία διὰ τὰς σχολὰς Παραμυθίας.

Τῆς Ἐφορείας τῶν σχολῶν Φαιτηρᾶ ἀπὸ
14 Σεπτεμβρίου, αἰτουμένης τὸν χάρτην τῶν
Ἀνατολικῶν χωρῶν.

Τῆς Ἐφορείας τῶν σχολῶν Κυδωνιῶν ἀπὸ
20 Σεπτεμβρίου, εὐχαριστοῦσας ἐπὶ τῇ ἀπο-
στολῇ τῶν τόμων τοῦ Περιοδικοῦ καὶ τῆς
Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης.

Τῆς ἐν Εὐλοπόρτῃ Ἀδελφότητος Ἐννέα
Μουσῶν ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου, προσκαλοῦσας
τὸν Σύλλογον εἰς τὰ ἐγκαίρια τῆς νεοδημιού-
νησας σχολῆς Εὐλοπόρτης.

Τοῦ κ. Γεωργίου Κωνσταντινίδου ἐξ Ἀθη-
νῶν ἀπὸ 3 Ὀκτωβρίου, παρακαλοῦσας νὰ
ἀποσταλῶσιν αὐτῷ οἱ ΚΓ'—ΚΕ' τόμοι τοῦ
Περιοδικοῦ.

Τοῦ ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης
ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, εὐχαριστοῦσας
ἐπὶ τῇ εἰς τὴν Βιβλιοθήκην ἀποστολῇ τῶν
ΚΓ'—ΚΕ' τόμων.

Τοῦ κ. Πέτρου Γ. Φιλανθίδου ἀπὸ 3 Ὀκτω-
βρίου, αἰτουμένου αὐτίς ὅπως βραβευθῶσιν
αἱ συλλογαὶ μελωδιῶν, ἃς ἀπέστειλε πέρυσιν
εἰς τὸ Ζωγράφειον Διαγώνισμα.

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 4 Ὀκτω-
βρίου, ἥτις

α) Ἀποδέχεται τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ κ.
Schanz γραφόμενα περὶ ἐκδόσεως τοῦ Α'

τόμου τοῦ Πλάτωνος, ἐν ᾗ ὅχι περιέχεται ὁ
Ἐὐθύφρων, ἡ Ἀπολογία καὶ ὁ Κρίτων καὶ
παραλαβεῖ τὸ προεδρεῖον ἕνα ἀγγεῖλη τοῦτο
τῷ κ. Schanz, ἀγγέλλει ἅμα ὅτι ἡ ἐκδοσις
γενήσεται ἐν Ἀθήναις. Δέχεται δὲ τὸν ὑπὸ
τοῦ κ. Schanz ὑποδεικνυόμενον κ. Ζωμοῦ-
δην πρὸς μετάφρασιν τοῦ γερμανικοῦ κειμένου
εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν.

β) Οὐδὲν ἀντιλέγει τοῖς ὑπὸ τοῦ κ. Γρ.
Βερναρδάκη γραφομένοις περὶ ἐκδόσεως τῶν
Ἰθδικῶν τοῦ Πλουτάρχου, ἀφ' οὗ ἡ ἐκδοσις
αὕτη καὶ ἐν τῇ Ζωγραφείῳ Βιβλιοθήκῃ συμ-
περιλαμβάνεται.

γ) Ἀποδέχεται καὶ ἐπιδοκιμᾷ τὴν ἰδέαν
τοῦ μεγαθύμου εὐεργέτου κ. Χρηστάκη ἐφένδη
Ζωγράφου περὶ χρησιμοποίησεως τοῦ ὑπ' αὐτοῦ
χορηγούμενου ἐκκτονταλίου βραβεῖου διὰ τὴν
γλωσσικὴν ὕλην ἐν μὲν ἔτος διὰ τὴν ἐκτίπωσιν
ταύτης καὶ ἐν ἔτος διὰ τὸ διαγώνισμα ἵνα
δ' ἀρξῆται ἡ ἐκτύπωσις ἀπὸ τοῦ παρόντος
συλλογικοῦ ἔτους, ἡ ἐπιτροπὴ ὥρισε δύο τῶν
μελῶν αὐτῆς τὸν κ. Α. Οἰκονομίδην καὶ τὸν
κ. Π. Πετρακίδην ὅπως ἀνεύρωσιν τὴν ὑπὸ τοῦ
Ἀυτοκρατορικοῦ ὑπουργείου ἐπικεκυρωμένην,
προπαρασκευάσωσι δὲ καὶ ἑτέραν, ἂν ἡ πρώτη
θεωρηθῇ ἀνεπαρκῆς.

δ) Φρονεῖ ὅτι τὸ γραφεῖον τοῦ Συλλόγου
δύναται νὰ πέμψῃ τῷ κ. Παπαναυαῖδῃ εἰς
Ἀμυσὸν ἀπόσπασμα τῆς κρίσεως περὶ τῆς
ὑπ' αὐτοῦ πεμφθείσης γλωσσικῆς ὕλης.

Τοῦ κ. Π. Α. Οἰκονόμου ἐκ Κερκύρας ἀπὸ
5 Ὀκτωβρίου, εὐχαριστοῦσας ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ
τῶν πέντε τελευταίων τόμων τοῦ Περιοδικοῦ.

Τῶν κ. κ. Ἀδελφῶν Πετροῦ ἀπὸ 6 Ὀκτω-
βρίου, ἀγγελλόντων τὴν ἀποστολὴν 9 τυπο-
γραφικῶν φύλλων τοῦ Ἀρχύλου τοῦ κ. Βέκλαιν,
δι' ὧν συμπληροῦνται 24 φύλλα τοῦ ἔργου
τούτου καὶ εὐχαριστοῦσας ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ
τῶν διαγγιλιῶν δραχμῶν.

Τοῦ κ. Γ. Γρίβα ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου ἐν-
τεῦθεν, παραιτουμένου ἀπὸ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Α. Βικέλα ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου ἐκ
Παρισίων, πέμποντος τὸ ἀντίτιμον πεντάε-
τοῦς αὐτοῦ συνδρομῆς καὶ εὐχαριστοῦσας ἐπὶ
τῇ ἀποστολῇ τῶν τόμων τοῦ Περιοδικοῦ.

Τοῦ κ. Homole, διευθυντοῦ τῆς Γαλλικῆς
σχολῆς Ἀθηνῶν ἀπὸ Δεκεμβρίου, δηλοῦσας
ὅτι ἔγραψεν εἰς τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον τῆς
Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἵνα λάβῃ τὴν ἀδειαν
τοῦ ἀνταλλάξαι τὴν σειρὰν τῶν δημοσιεύσεων
τῆς Σχολῆς πρὸς τὰς τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος Κλα-

των από 20 'Ιουλίου, 26 Αύγουστου και 2 'Οκτωβρίου, παρακαλούσης όπως γραφή τη 'Εθνική Τραπεζή περί ανανεώσεως της υπ' αριθ. 8044 ληξίπροθέσου όμολογίας αυτής.

Της 'Εθνικής Τραπεζής της Ελλάδος από 9/21 Σεπτεμβρίου, απαντώντας εις πρόσκλησιν του Συλλόγου περί ανανεώσεως της ως άνω όμολογίας, από 13/25 Σεπτεμβρίου, άγγελούσης την πληρωμένη διαχιλίων δραχμών τοις 'Αδελφοις Περρή, ών επιτυγχύπτεται απόδειξις παραλαβής και από 19/31 Αύγουστου, δ' της έκώκλειστος έστάλη λ/σμος κεκλεισμένος μέχρι 30 'Ιουνίου 1895 της Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, παρουσιάζων υπόλοιπον τόκον δρ. 33852, 65.

Του Πανεπιστημίου Λευκίας από 21 'Οκτωβρίου, εύχαριστούντος επί τη άποστολή των τόμων ΚΓ'—ΚΕ' του Περιοδικού.

Του Πανεπιστημίου Κενξβέργης από 22 'Οκτωβρίου, εύχαριστούντος επί τη άποστολή των αυτών τόμων και αιτούμένου τους τόμους ΙΖ'—ΚΒ' του Περιοδικού.

Του της Τυβίγγης από 22 'Οκτωβρίου, εύφράζοντος ένεκα του αυτού λόγου εύχαριστίας.

Του της Βreslau από 24 'Οκτωβρίου, όμοίως.

'Αγγελτήριον από 23 Σεπτεμβρίου θανάτου του D' Martin Herle εκ Breslau.

Εύχριστήρια των οικουγενών Νικολάου Ζαρίφη, Σιομάνογλου και Παστέφ δια τας του Συλλόγου συμπαθείας επί τη πληξάση αυτών συμφορῶν.

Της Α. Ε. του κ. Χρηστιάκη έφένθη Ζωγράφου, έχουσαν ώδε :

Έν Παρισίαις, τη 7/19 'Ιουλίου 1895.

Πρός τον έν Κ/πόλει Έλλ. Φιλολογικόν Σύλλογον.

Κύριε Πρόεδρε,

"Ελαβον την από της 8 του λήξαντος έπιστολήν ύμων, εξ ης μετ' εύχαριστήσεως είδον ότι και άλλιν εξέλέγητε πρόεδρος του ήμετέρου Συλλόγου. Επί τη εύκαιρία ταύτη συχαίρω ύμιν από καρδίας και εύχομαι ίνα και κατά τό έτος τουτο αι έργασίαι του Συλλόγου σπερδῶσιν υπό κλήρους έπιτυχίας.

Έν τη ανά χείρας έπιστολή μετ' μεγίστης άπορίας βλέπω ότι τό προεδρείον, έπιθυμούν να προβή εις έκδοσιν του Β' τόμου των Ζώντων Μνημείων του Ζωγραφείου 'Αγώνος, σκοπεύει να θέση χείρα επί μέρους των περισσευόντων τόκων του κληροδοτήματος της Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ποιητών και συγγραφέων. Δέν εύρισκω λέξεις, ή μάλλον άδυνατώ πως να χαρακτηρίσω την πρόθεσιν ταύτην του προεδρείου επί κληροδοτήματος, του όποιου οι ύροι είναι άπαρα-

βίαστοι και άπαλλοτριωτοι. Ούδεις δέ έχει τό δικαίωμα, ούδ' επιτρέπεται να σκεφθῆ καιν, προς οίανδήποτε των ύρων αυτού μεταβολήν ή μεταποίησιν. Το τοιοϋτον μάλιστα μή κάμνει να σκεπταίται πολὺ περί του μέλλοντος των ταυούτων ή και άλλων καταθέσεων, διότι, ως γνωρίζετε, τας καταθέτης έννοει να μη μεταβάλλωνται, μηδέ κατά κεφαλαν εις αιώνα τον άπαντα, αι διαθέσεις και διατάξεις αυτού. Ταύτας δέ όλα τα σωματεία μετ' εύλαβείας σέβονται και θεωροῦσιν ιερῶς. 'Απιγορεύω, κατά συνήθειαν, πῶσαν τουαύτην, έστω και κατά διάνοιαν, διάθεσιν προς μεταποίησιν ή μεταστροφήν του σκοπού, δι' έν οι τόκοι ώρισθησαν. 'Απορώ μάλιστα μανθάνων διά πρώτην φοράν ότι τό κατ' έτος περίσσειμα των τόκων, ύπερ των ύπερέβη, ως λέγετε, τας τεσσαρτίκοντι χιλιάδας φράγκων, δέν προστίθεται κατ' έτος, κατά ζητόν ύρον των διατάξεων, εις τό κεφάλαιον αυτού, αλλά μένει άτοκον, αποδιδάως ζημιωμένου ούτως έκάστοτε του κληροδοτήματος. 'Η Ζωγράφιος Βιβλιοθήκη υπέστη την πρώτην ζημίαν, του Συλλόγου μή ζητήσαντος παρὰ της Τραπεζής ίνα τά κατατεθέντα διατελῶσι κατατεθειμένα εις φράγκα χρυσά και άχι εις δραχμάς.

Είναί όμως άπογοητευτικόν να εξακολουθῆ να ύφισταται έκάστοτε νέας ζημίας εκ της μη καταθέσεως των περισσευόντων και ανανεώσεως αυτών μετὰ του κεφαλαίου, ώστε κατ' έτος αυξάνων ταύτο, να παρέχη έν τῶ μέλλοντι περισσώτερον ποσόν τόκου έτησίως.

Τι δέ να εἶπω περί της ύλαγωγίας των την Ζωγράφιον Βιβλιοθήκην έκδιδόντων; 'Ο Σύλλογος ούδέποτε μετ' έγρηψε τι γίνεται, τό δέ χείριστον, ούδέ έστειλεν, ούτε απέλαε, ως ήτο φυσικόν, έν αντίτυπον, έκάστης έκδόσεως ή μετ' ήδρωγῆ, ώστε μανθάνω τά της έκδόσεως εκ των έφημερίδων. Σας παρακαλῶ λοιπόν τάρα να παρασηθήτε να μετ' στείλατε ανά έν αντίτυπον των μέχρι τουδε έκδοθέντων τόμων, να μετ' στείλατε δέ και αντίγραφον του μέχρι σήμερα λ/σμού της Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης.

'Αναλογίζόμενος έν ταύταις ότι ή έκδοσις των Ζώντων Μνημείων, ών οι συλλογίαι κατ' έτος βραβεύονται, είναι εκ των έν οικ ύμων, πολλῶς δέ της ύπερλείας πρόξενος γενήσεται τη τε ελληνική φιλολογία και τοις γράμμασιν έν γένει, ούδέ είναι ήθικῶς ύπερλίαν τῶ Συλλόγου να κρατῆ τά μνημεία ταύτα κεκλεισμένα έν τοις γυμνασίαις αυτου, εξακολουθῶν μόνον να βραβεύῃ ταύτα κατ' έτος, χωρὶς να τά έκδιδῃ, άπεράσαι ίνα τό έτησίως χορηγούμενον ύμιν έκατοντάλιρον βραβείον άπονήμια φς βραβείον έν τῶ μέλλοντι τας άριστέουσιν συλλογεῖται κατά πῶσαν δικτίαν, χρησιμεύῃ δέ κατὰ τό άλλο έτος εις έκδοσιν ενός τόμου των Ζώντων Μνημείων. Την σκέψιν μου ταύτην ύποβάλλω σήμερα τῶ Συλλόγω και παρακαλῶ αυτών ίνα από του ένστώτος έτους ύρση τά του διαγωνίσματος των

Ζώντων Μνημείων κατά τον τρόπον τουτο, ήτοι έν μὲν έτος να χρησιμοποιῆ τας έκατον λίρας του διαγωνίσματος προς διατίθησιν της έκδόσεως των Ζώντων Μνημείων, άπερ εύρισκονται έν τοις άρχείοις, έν δέ έτος να μεταχειρίζηται προς βράβευσιν των άριστων συλλογῶν των Ζώντων Μνημείων, της επί του διαγωνίσματος τουτου έπιτροπῆς δημοσίῃ έκθετήσεως και τά περί των έκδιδόμενων Μνημείων.

Επί ταύτοις διατελῶ μετ' έξαιρέτου προς ύμῶς τιμῆς και ύπολήψεως

Ν. Ζωγράφος.

'Ο κ. πρόεδρος ύποβάλλει εις την έπιψήφισιν του Συλλόγου την ρητήν έπιθυμίαν του κ. Χρηστιάκη έφένθη Ζωγράφου όπως αι δια των Ζωγραφείων 'Αγώνων χορηγούμεναι 100 λίραι διατίθωνται εις τό εξῆς επί έν μὲν έτος εις έκτύπωσιν της συλλεγείσεως ήδη γλωσσικῆς ύλης, επί έν δέ έτος εις βράβευσιν των συλλογῶν, έπιθυμίαν παραδεκτῆν γενομένην και υπό της φιλολογικῆς έπιτροπῆς έν ιδίῃ αυτῆς συνεδρίῃ. 'Επί της προτάσεως ταύτης του κ. προέδρου ο κ. 'Ανδρεάδης ζητεῖ πληροφορίας, αν ο χορηγός αυθορμητῶς ή προκληθεὶς προέβη εις τοιαύτην άπόφασιν, προτείνει δέ την διατήρησιν του καθεστώτος δια της εξῆς τροποποιήσεως: ήτοι τό μὲν ήμισυ της 100λίρου χορηγίας να διατίθηται προς βράβευσιν των μέλλον άξίων λόγου συλλογῶν, ή τον αριθμόν, τό δέ έτερον ήμισυ προς έκτύπωσιν γλωσσικῆς ύλης, ύποθέτων ότι ή τοιαύτη τροποποίησις δέν θα άπήρεσκε και εις τον χορηγόν, άφ' έτέρου δέ δέν θα έπήρηγετο άνωμυλία και βλάβη εις τό διαγωνισμό. 'Ο κ. πρόεδρος εξηγεί πως ο κ. Ζωγράφος έδωκε τοιαύτην λύσιν εις παράκλησιν περί χορηγήσεως ποσῶν μικροῦ ύπερ της έκδόσεως του Β' τόμου των Ζώντων Μνημείων του Ζωγραφείου 'Αγώνος, γενομένην μὲν αυτῶ και ύπ' αυτου του ίδιου κατά την πρώτην αυτου προεδρίαν και υπό του προκατόχου αυτου έν δυοιν έπιστολαίς, μη τυχοῦσαν όμως άπαντήσεως, όταν δειχθείσαν και έν τη άγγελτηρίῃ της νέας αυτου προεδρίας. 'Ο κ. Δάμοσας έρωτῆ αν ή φιλολογική έπιτροπή εξήτασε τό δυνατόν της βραβεύσεως ή μόνον συλλογῶν. Μετὰ την άρνητικῆν άπάντησιν του κ. Πειρακίδου, ο κ. Φ. Τάγης δέν θεωρεῖ πρακτικῆν την προταθείσαν τροποποίησιν επί τῶ ότι ή ύλη σὺν τῶ χρόνῳ θα πληθύνηται, έπιπροσθεμέων και άλλων έκάστοτε: ως μέλος δέ του Συλλόγου, φρονεῖ ότι τό χρήμα ο Σύλλογος διαθέτει και πρέπει να διαθέτῃ ούχι άποκλει-

στικῶς δεσμευόμενος εκ των διαθέσεων του χορηγοῦ, αλλά κατὰ τά συμφέροντα αυτου. 'Ο κ. Νικολόπουλος, άποκρούων επίσης την ιδέαν του κ. 'Ανδρεάδου, κηρύσσεται ύπερ της παραδοχῆς της άποφάσεως της φιλολογικῆς έπιτροπῆς, διότι δι' αυτῆς άφ' ενός μὲν θα δεικνύη ο Σύλλογος έργα βραβευθέντα, άφ' έτέρου δέ τό έπόμενον έτος την έκδοσιν αυτών και ούτω δέν θα σήπηται έν τοις έρμαρίοις περιωρισμένη ύλη πολύτιμος, άφ' ου ο μὲν δωρητής άποκρούει πῶσαν άλλην ύσίαν, δυσχερῆς δέ ή θέσις του Συλλόγου οικονομικῶς: άλλως τε πολὺ πιθανόν, λέγει, δια της μη παραδοχῆς της λύσεως ταύτης ή και τροποποιήσεως αυτῆς να ψυχανθῆ ή δωρητής. 'Ο κ. 'Αποστολόγλου συμφωνεῖ προς τον κ. 'Ανδρεάδην ως προς την διανομήν του ποσῶ εις βράβευσιν και έκδοσιν κατὰ τό αυτό έτος, ίνα μη διακοπῆ ή έργασία. 'Ο δέ κ. Δασσαρήτης θεωρεῖ μὲν δικαιοτάτην την πρότασιν του κ. Νικολοπούλου περί της έκδόσεως των μνημείων των γλωσσικῶν, ως άποτελούντων την ψυχολογίαν της γλώσσης, αλλά προτείνει να έκδίδωνται αυτά κατὰ πᾶν έτος: άφ' ου δέ τό ζήτημα χρηματικόν, εις τους βραβευσίμους συλλογίαι αντί να δίδεται ή ανάλογος χρηματική δωρεά, να δίδωνται δωρεάν και δια συμβολαίου αντίτυπα του έργου των, άπερ δύναται αυτοι να διαθέτωσι κατὰ βούλησιν. 'Ο κ. πρόεδρος κρίνει την πρότασιν ταύτην έξω των ύρων του διαγωνίσματος. 'Ο κ. Φάχρης θεωρεῖ καλόν να αφίνωνται εις τοιαύτα ζητήματα ελεύθεροι οι δωρηται και ανενόχλητοι: ή φιλολογική έπιτροπή έσκέφη και ένέκρινε την γενομένην λύσιν, όταν να αφίνωνται εις αυτην αι επί τοιούτων ζητημάτων κρίσεις και άποφάσεις. Τελευταίος ο κ. 'Ανδρεάδης θεωρεῖ άπίθανον την πρόκλησιν δυσαρκεσίας του δωρητου επί τη προτεινομένη τροποποιήσει τό συμφέρον, λέγει, του Συλλόγου απαιτεῖ όπως βραβεύηται κατ' έτος ύλη γλωσσική ή συλλογῶν δια 50 λιρών, των άλλων 50 διατιθέμενων προς έκδοσιν. 'Ο κ. πρόεδρος ύπομνήσκει ότι ή έπιθυμία του δωρητου είναι ρητή, παρὰ ταύτην δέ παριστάνει και την εύπρεπή έκτύπωσιν της ύλης δυσκατόρθωτον δια της γλισχρότητος και ανεπαρκείας του ποσῶ δια της προτεινομένης διανομῆς: άλλως, λέγει, κατὰ τας πληροφορίας αυτου, όταν έν έξαντλοῦνται τά γλωσσικά μνημεία, διότι πολλά τοιαύτα έδημοσιεύθησαν και περί τά τέλη της έξαντλήσεως εύρισκόμεθα και δέν δυ-

'Ελλ. Φιλ. Σύλλογος.

Τόμος ΚΖ'. 4

νάμεθα κατὰ διετίαν νὰ βραβεύωμεν τοιαῦτα ἔργα. Ἐπὶ τούτοις ὑποβάλλει εἰς τὸν Σύλλογον τὴν γενικὴν πρότασιν: ἐὰν παραδέχηται τὸ μέτρον τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ νὰ ἐκδίδεται ἡ γλωσσικὴ ὕλη κατὰ πᾶν δευτέρον ἔτος, ἀρχῆς γινομένης ἀπὸ τοῦ τρέχοντος συλλογικοῦ ἔτους. Ἡ πρότασις δι' ἀνατάσεως γίνεται δεκτὴ κατὰ πλειονοψηφίαν.

Τέλος τοῦ μὲν κ. Νικολοπούλου δόντος ἐξηγήσεις τῷ κ. Ἀνδρεάδῃ περὶ τοῦ ἐκ μέρους τῆς Πρυτανείας τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου ζητηθέντος λογαριασμοῦ τῆς ἀπὸ τοῦ 1887 σταλείσης ἐπιχορηγήσεως, ἐπὶ δὲ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Δασσαρήτου περὶ ἀνταλλαγῆς τοῦ Περιδικοῦ τοῦ Συλλόγου μετὰ τινων εὐρωπαϊκῶν περιοδικῶν, τοῦ δὲ κ. προέδρου εἰπόντος ὅτι θὰ γείνη σκέψις περὶ τούτου, προτείνεται ψηφοφορία περὶ ἐκλογῆς βιβλιοφύλακος ἀντὶ τοῦ ἀποχωρήσαντος κ. Μυστακίδου, γυμνασιάρχου Θεσσαλονίκης. Γενομένης δὲ τοιαύτης, ἀναδείκνυται βιβλιοφύλαξ ὁ κ. Α. Π. Οικονομίδης, καθηγητῆς, διὰ ψήφων 15 κατὰ β, μετ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΙΟ'

τῆ 30 Ὀκτωβρίου 1895.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγέλλει δὲ δωρεὰς βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Τοῦ κ. Ν. Φαρδῦ ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου ἐκ Σαμοθράκης, ἐρωτῶντος ἐὰν ὁ Δ' ὅρος τοῦ Προγράμματος τῶν Ζώντων Μνημείων ἐφαρμόζεται εἰς δύο ἢ πλείονας συλλογὰς τοῦ αὐτοῦ μὲν εἶδους, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς αὐτῆς ὕλης.

Τοῦ κ. Ζαχαροπούλου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῆ ἀποστολῆ τῶν τριῶν τελευταίων τόμων τοῦ περιοδικοῦ.

Τῆς Ἑθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 21/2 Νοεμβρίου, ἀποστελλούσης τὴν ὑπ' ἀριθ. 17014 ὁμολογίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀδελφότητος τῶν Κιανῶν, τὴν ἐπ' ὀνόματι τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ὑπ' ἀριθ. 17016 ἐκ 20000 καὶ λ/σμὸν τοῦ Καλλιμαείου κληροδοτήματος.

Τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ ἀδελφότητος «Ἐννέα Μουσῶν» ἀπὸ 24 Ὀκτωβρίου, ἀγγελούσης τὴν ἰδρυσιν Παρθεναγωγείου.

Τοῦ Πανεπιστημίου Γυτήγης ἀπὸ 25 Ὀκτω-

βρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῆ ἀποστολῆ τῶν τριῶν τόμων τοῦ Περιδικοῦ.

Τοῦ Πανεπιστημίου Ἐρλάγγης, ὁμοίως καὶ ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου.

Τοῦ κ. Α. Τημινθ ἀπὸ 4 Νοεμβρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι τὸ ἐπίτιμον μέλος Schmidt εἶναι καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Φρειβούργης καὶ παρατηροῦντος ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐλλεῖπει ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν μελῶν.

Τοῦ κ. Μ. Γεδιῶν ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου ἐντεῦθεν, ἀγγέλλοντος ἀποστολὴν συλλογῆς Θεσφαϊκῶν ἀγγελῶν ἀρχαίων καὶ 5—6 σπονδύλων ἐξ Ἰσαρλῆκ τοῦ Ἑρῶϊκοῦ πεδίου.

Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ 21 Ὀκτωβρίου ἐντεῦθεν, δηλοῦντος τὴν ἀποστολὴν πέντε χειρογράφων αὐτοῦ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου.

Τῆς Α. Π. Γίνου καὶ Χώρης ἀπὸ 14 Ὀκτωβρίου, διαζωγραφοῦντος τὴν οἰκτράν τῶν παιδευτηρίων κατὰ τῆσιν καὶ ἐξαιτουμένου τὴν ἀποστολὴν ρομφικῆς ὕλης, συλλογῆν Ἀλφάβηταρίων καὶ Γεωγραφικῶν Πινάκων καὶ παντὸς ὅ,τι δύναται νὰ ἀντικουφίσῃ τὴν δυστυλίαν τῶν τὰ πάντα στερουμένων παιδῶν.

Τοῦ κ. Σ. Χ. Ἀποσιόλογλου ἀπὸ 30 Ὀκτωβρίου, ἀγγέλλοντος δωρεὰν αὐτοῦ εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐκ δύο φύλλων πιπύρου, περιεχόντων βυζαντινὰ γράμματα τὴν ἐξαιτουμένην δὲ τῆς φιλολογικῆς ἢ ἀρχαιολογικῆς αὐτῶν ἀξίας ἀνατίθησι τοῖς εἰδικῶς περὶ τὰ τοιαῦτα καταγινόμενοις.

Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι ἡ μὲν ἐπιστολὴ τοῦ κ. Φαρδῦ παραπέμπεται τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ καὶ δὲ αἰτήσεις τῶν διαφόρων σχολῶν ληφθήσονται ὑπ' ὄψιν, ἐὰν ἔλθωσιν ἀντίτυπα χαρτῶν Ζαφειροπούλου· δίδωσι δὲ τὸν λόγον τῷ κ. Μιχ. Σ. Κέπετζη, ἀνακοινώσαντι μελέτην αὐτοῦ περὶ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Μετὰ τὸ πέρας ταύτης ὁ κ. Ἀποσιόλογλου ἐρωτᾷ τὸν ἀγαρεύσαντα ἐὰν ζητήματα τινα, οἷα τὰ περὶ ἐκδόσεως τῶν πολιτικῶν ἐγκληματαίων, τὸ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων ἐν ἔξῃ κράτει, ὅπου δὲν ὑφίσταται ἡ ἐιεροδικία κ.τ.λ., ἐμελετήθησαν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ κ. Κέπετζης θεωρῶν τὸ θέμα ὡς ἐκτὸς τῆς ἀνακοινώσεως αὐτοῦ, ὑπισχνεῖται νὰ δώσῃ διασαφήσεις περὶ τοιοῦτων ζητημάτων παντὶ τῷ βουλομένῳ ἐκτὸς τοῦ Συλλόγου. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ κ. Κέπετζη, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΚ'

τῆ 6 Νοεμβρίου 1895.

Προεδρεύοντος Φ. ΤΑΓΗ, ἀντιπροέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας καὶ ἐπικυρωθέντων, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγέλλει δὲ δωρεὰς βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τῆς Α. Π. τοῦ ἁγίου Παραμυθίας, δηλοῦντος ὅτι ὤρισε πληρεξούσιον τῆς παραλαβῆς χαρτῶν καὶ σωματίων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, προωρισμένων διὰ τὴν σχολὴν Φιλιατῶν, ἀπὸ 19 Ὀκτωβρίου.

Τῆς Ἐταιρείας πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἐλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ 9 Νοεμβρίου, εὐχαριστοῦσης ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν τελευταίων τόμων τοῦ Περιδικοῦ.

Τοῦ κ. Σ. Ι. Βουτυρᾶ ἀπὸ 3/18 Νοεμβρίου ἐντεῦθεν, διαβιβάζοντος Φυσικῆν, ὑπὸ τὸ ῥητὸν «Δός μοι πᾶ σιῶ καὶ τὰν γᾶν κινήσω» καὶ ἐπιστολὴν τοῦ συγγραφέως.

Μετὰ παρατήρησιν τοῦ κ. προεδρεύοντος ὅτι τὸ ἀποσταλὲν χειρόγραφον Φυσικῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Δός μοι πᾶ σιῶ καὶ τὰν γᾶν κινήσω» παραπέμπεται τῇ ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ, ἐκλέγονται μέλη τοῦ Συλλόγου ἐπίτιμον μὲν ὁ κ. Otto Bendorf, αὐλικὸς σύμβουλος, καθηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης, τακτικὰ δὲ οἱ κ. κ. Κ. Ἰλιάδης, καθηγητῆς τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ, Λουῖζος Ἡλιοῦ, καθηγητῆς ἐν τῷ Ροβεργίῳ, D. Schrader, καθηγητῆς ἐν τῇ ἐνταῦθα Γερμανικῇ Σχολῇ καὶ D. Calinka, ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν Βιέννῃ Ἀκαδημίας. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Μ. Παρανίκας ἀνακοινούται πραγματείαν αὐτοῦ περὶ Μετροκῆς τῶν Βυζαντινῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν ὑμνογράφων τῆς Ἑκκλησίας.

Μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς ὁ κ. Δασσαρήτης παρατηρεῖ: α') γενομένης τῆς συγκρίσεως τοῦ δακτυλικοῦ τετραμέτρου καταληκτικοῦ πρὸς τὴν νεοελληνικὴν ποίησιν, εἶδει γενέσθαι τοιαύτην καὶ πρὸς τὰ ἄλλα εἶδη καὶ β') ὅτι ἔπρεπε νὰ γείνη ἀνάλυσις ἰδίως τῆς κατὰ τόνον καταμετρήσεως, διότι ὁ τόνος ἐφυλάχθη ἐν τῇ μελωδίᾳ τῆς ὑμνογραφίας, ὁ δὲ χρόνος ἦτο μόνον διὰ τὴν ἀρχαίον ποίησιν. Ὁ κ. Μ. Παρανίκας ἀπαντῶν ὑπομνησκει ὅτι ἀνέφερε καὶ τριμέτρων παραδείγματα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ παλαιὰ τοιαῦτα, ὡς καὶ τὰ

δημῶδη ἔσματα, ὅτι εἰθιζε καὶ τὸ ζήτημα τῆς κατὰ τόνον μετρήσεως ἢ ἀπαριθμήσεως. Ὁ κ. Παχτίκος ἐρωτᾷ τὸν κ. Παρανίκαν ἐὰν οἱ Βυζαντινοὶ μετεχειρίζοντο τὴν ποσότητα καὶ τὸν τόνον τῶν συλλαβῶν τῶν ἀρχαίων διὰ λόγον τινὰ οὐσιώδη ἢ ἀπλῶς ὡς ῥυθμικὴν παίρνιον. Ὁ κ. Παρανίκας ἀποδίδει τούτο εἰς σέβας καὶ ἀγάπην τῶν μελωδῶν τῶν Βυζαντινῶν πρὸς τὴν ἀρχαίαν διάταξιν. Τούτ' αὐτὸ παραδέχεται καὶ ὁ κ. Α. Οικονομίδης μετ' ὃ ὁ κ. ἀντιπρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ κ. Παρανίκα, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΚΑ'

τῆ 13 Νοεμβρίου 1895.

Προεδρεύοντος τοῦ ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἔχουσαν ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ν. Λεβίδου, ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου, ἐξαιτουμένου τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐλλειπόντων Περιδικῶν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐνταῦθα Ἑπειρωτικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου ἀπὸ 9 Νοεμβρίου, ἐξαιτουμένου τὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων Ἡπείρου διὰ τῆς ἀποστολῆς βιβλίων, οἷον Ὀθωμανικῶν Ἀλφάβηταρίων κτλ.

Τοῦ κ. Μ. Γεδιῶν ἀπὸ 5 Νοεμβρίου, παραιτουμένου ἀπὸ μέλους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Τοῦ κ. Γ. Παχτίκου ἀπὸ 11 Νοεμβρίου, παρακαλοῦντος ὅπως φιλοξενηθῆ ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν δις τῆς ἐβδομάδος κατ' ὠρισμένης ἡμέρας ὁ ὑπ' αὐτοῦ συγκροτηθεὶς χορὸς πρὸς διδασκαλίαν ἀρχαίων χορικῶν ἔσμάτων, ὑπισχνόμενος ὅπως αὐτὰ τε καὶ τὴν τοῦ κ. Ἀ. Τάγη μελοποιηθεῖσαν ᾠδὴν πρὸς Παῦλον Στεφάνοβικ ψάλλῃ τὸ πρῶτον ὃ ῥηθεὶς χορὸς ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι ἐπὶ μὲν τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. Παχτίκου θὰ σκεφθῆ τὸ προεδρεῖν, εἰς δὲ τὸν Ἑπειρωτικὸν Σύλλογον δοθήσονται τὰ αἰτούμενα ἐκ τῶν πολλαπλῶν. Μετὰ ταῦτα ἐκλέγονται τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου οἱ κ. κ. Π. Ἰατροπούλος, ἰατρός, Γ. Πισγαλίδης, φαρμακοποιός, Χρ. Ἀνδρου-

ταος, καθηγητής τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ Κ. Ζιώγας, φιλόλογος. Ἐἴτα ὑποβάλλεται τὸ Πρόγραμμα τῶν Δημοσίων Διαλέξεων κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον τοῦ τρέχοντος συλλογικοῦ ἔτους, ἐφ' οὗ ἐγείρεται ἰκανὴ συζήτησις περὶ τῆς μερικεύσεως τῶν ὑπὸ γενικὸν τίτλον φερομένων θεμάτων, λαθόντων ἐναλλάξ τὸν λόγον τῶν κ. κ. Κοκκολάτου, Δασσαρήτου, Παπαγιαννοπούλου καὶ Νικολοπούλου, ἢν περατοὶ ἢ παρατήρησις τοῦ κ. προέδρου, ὅτι τὸ ἔθιμον τῆς ὑπὸ γενικὸν τίτλον ἀναγραφῆς τῶν θεμάτων ἤρξατο ὀλογνὴν ἐκλείπον, βαθμηδὸν δὲ θὰ ληφθῆ φροντίς περὶ τῆς ἐντελοῦς ἄρσεως αὐτοῦ, εἰ δυνατόν. Ὁ δὲ κ. Φίλιππος Τάγης παρατηρεῖ ὅτι ὁ τίτλος διαλέξεώς τινος «*Ἡ γυναικεία δράσις ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ*», ὡς μηδὲν σημαίνουσα, δύναται νὰ διορθωθῆ καταλλήλως. Μετὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας, τελεθὲν τὸ Πρόγραμμα εἰς ψηφοφορίαν, γίνεται παμφηρεῖ δεκτόν.

Λαθὼν δὲ τὸν λόγον ὁ κ. Μ. Παράνικας ἀνακοινούται συνέχειαν τῆς **Μετρικῆς τῶν Βυζαντινῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν ὑμνογράφων τῆς Ἐκκλησίας.**

Μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς ἀπαντήσαντος τοῦ κ. Παράνικα εἰς τινὰς παρατηρήσεις τοῦ μὲν κ. Δασσαρήτου ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς λέξεως *μονόμετρον, δίμετρον, τροχαϊκόν, λαμβικόν* ἀντιδιποδίας, τροχαϊκῆς, λαμβικῆς, τοῦ δὲ κ. Παχτίκου ὡς πρὸς τὸ κατ' ἐναλλαγὴν μέλος τῶν τροπαρίων: «*Ἀποστόλοι ἐκ περάτων*» καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔλλειψιν τοῦ πέμπτου σχήματος ἐν τοῖς παιωνικοῖς συστήμασι καὶ τοῦ κ. Φ. Τάγης ὡς πρὸς τὴν σύμπτωσιν τοῦ παιωνικοῦ μετὰ τοῦ λαμβικοῦ συστήματος ἐν τῷ κοντακίῳ: «*Τῆς ὑπερμάχῃ στρατηγῶ τὰ νικητήρια*», ὁ κ. πρόεδρος εὐχαριστεῖ τῶ ἀγορεύσαντι καὶ διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΚΗ'

τῆ 20 Νοεμβρίου 1895.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας καὶ ἐπικυρωθέντων, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγέλλει δὲ καὶ δωρεὰν βιβλίου. Ἡ **ἀλληλογραφία** ἔχει ὡδε:

Τοῦ κ. Ἀποστόλου Σ. Ἀσβαντοπούλου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 11 Νοεμβρίου, ζητούντος πληροφορίας περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλείας

γλωσσικῆς ὕλης κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ὑπὸ τὸν τίτλον *Περὶ τῆς προφορῆς τοῦ αἶγμα καὶ τῶν ἐν Σαυίλῃ φαινόμενων τῆς Ἀρχαϊκῆς διαλέκτου* κτλ.

Τοῦ κ. *Dihigo* ἐξ Ἀθῶνης ἀπὸ 13 Νοεμβρίου, αἰτουμένου τὸς τόμους τοῦ Περιδικίου.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 16 Νοεμβρίου, προτεινούσης μέλος αὐτῆς τὸν κ. Γ. Βεγλερῆν, ἐξαιτουμένης δὲ νὰ ἀγγελθῆ τῇ Συντακτικῇ Ἐπιτροπῇ ὅτι δέον νὰ γίνῃ ἡ ἐκδοσις τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Παρατηρήματος τῶν τόμων ΚΓ' μέχρι καὶ τοῦ προσεχούς ἐκδοθησομένου καὶ νὰ συμπεριληφθῆ ἡ πραγματεία τοῦ κ. *Mordtmann*, ἱατροῦ, *Περὶ βυζαντινῶν σφραγίδων*, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐτοιμάσῃ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη.

Τοῦ κ. *Ἰπ. Γ. Σταματιάδου* ἐκ Σάρων ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου, εὐχαριστούντος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ Α' τόμου τοῦ Ζωγραφείου Βιβλίου.

Τῆς Δημογεροντίας Κίσμου, αἰτουμένης τὴν σειράν τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ἀπὸ Νοεμβρίου.

Ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. πρόεδρος, ὑποβάλλει τὴν αἴτησιν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, προτεινούσης μέλος αὐτῆς τὸν κ. Γ. Βεγλερῆν, εἰς τὴν ἐπιψηφίσιν τοῦ Συλλόγου, ὅστις καὶ ἐπιψηφίζεται. Ὁμοίως παρατηρεῖ ὅτι τῇ συντακτικῇ ἐπιτροπῇ γραφῆσονται τὰ δέοντα περὶ ἐκδόσεως τῶν Ἀρχαιολογικῶν Παρατηρημάτων. Ἐἴτα ἀγγέλλει μετὰ λύπης τὸν θάνατον τοῦ ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλλόγου *Barthélemy St. Hilaire*. Ἐπὶ δὲ τῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. Μ. Παράνικα ὑπισχνεῖται ὅτι ἐξετασθήσεται: ἐὰν ὁ ἀποθανὼν ἔχῃ συγγενεῖς. Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Κεραμῆως πρὸς τὸν κ. Σιδερίδην, δι' ἧς ἐζήτηι τὸν (C) καὶ ΙΔ' τόμον τοῦ περιοδικοῦ, ὡς καὶ τὸν τόμον τῶν *Μακεδονικῶν*, οἱ κ. κ. Λάμψης καὶ Παπαγιαννοπούλου θεωροῦσι δυνατόν καὶ δικαίον τὴν παραχώρησιν. Ὁμοίως καὶ ὁ κ. Μαλιῦδης, ἐπὶ τῷ ὄρω ἕμῳς ἂν ὁ κ. Κεραμῆς ἦτο μέλος τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ (C) τόμου. Ἀλλ' ὁ κ. Ἀνδρεάδης θεωρεῖ καλὸν νὰ γείνη δεκτὴ ἡ αἴτησις τοῦ κ. Κεραμῆως καὶ ἄνευ τοῦ ὄρου τούτου, ὡς ἐργασθέντος πολὺ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου.

Ἐἴτα ἐκλέγονται μέλη τοῦ Συλλόγου ἀντεπιστέλλον μὲν ὁ κ. Γ. Λαμπιάκης, δ. φ., διευθυντῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικοῦ Χριστιανικοῦ Μουσείου, τακτικὰ δὲ οἱ κ. κ. Χρ. Βασιλάδης καὶ Ἀ. Γαβριηλίδης, ἱατροί. Μετὰ

ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος ἀνακοινεῖ **Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς κρίσεως τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ὑπόμνημά** αὐτοῦ, μετὰ δὲ τὸ πέρας τούτων, κατελθὼν τοῦ βήματος, λέγει: «*Ἐπεισθητε, κύριοι, ἐκ τῶν λεχθέντων ὅτι δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ ζητήσω τὴν καίτησιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου, ἢν σέβομαι ἐξήσησα τὸ δικαίωμα, ὑπερ ἐπεφύλαξα ἑμυαῖ, καὶ κατ' ἀκολούθῳ οὐδεμία συζήτησις ἐπιτρέπεται ὅθεν διαλύεται ἡ συνεδρίασις*».

Ἐπιμεινάντων ὁμοῦς τινῶν ἵνα γείνη συζήτησις, κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Βαλοσαμάκη, λαμβάνει τὴν ἔδραν τοῦ προέδρου ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων κ. Ε. Σιδερίδης, ὅποτε λαμβάνουσι τὸν λόγον κατὰ σειράν οἱ ἐξῆς κύριοι:

Μαλιῦδης. Ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ὑπομνήματι ἰδεῶν τοῦ κ. προέδρου ἦτο συζήτησις τοῦ Συλλόγου, ὅστις παρέπεμψε τὸ ὑπόμνημα ἐκεῖνο εἰς τὴν φιλολογικὴν ἐπιτροπὴν, ἀναγνοῦσαν τὴν κρίσιν αὐτῆς ὁ κ. Χρηστίδης τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἶχε πεισθῆ ὅτι αἱ ἰδέαι αὐτοῦ δὲν ἦσαν ἐφαρμοσίμοι ἐν πρώτοις ὑπάρχει τὸ ἀγωνοθέτημα ὁ κ. Χρηστάκης ἐφένδης, μελετήσας καλῶς τὸ ζήτημα, ἔγραψεν εἰς τὸν Σύλλογον ὅτι κατ' ἔτος ἐννοεῖ νὰ δίδῃ 450 λίρας ὅπως ἐκδίδωνται οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς: ἐπὶ δωδεκαετίαν ἀναμένει χωρὶς οὐδεὶς νὰ παρουσιασθῆ ἄλλὰ μὴ ἀποδυσπετήσας τῆς ἰδέας αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, καταθέτει τὸ συναχθὲν ποσὸν (8,000) εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐκδοσιν τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης: τῶν μνημείων τῆς τελειώτερας κριτικῆς ἐρμηνείας, ἐπιπροσθέσας ὅτι ἐὰν ἐντὸς ἑκατονταετηρίδος δὲν συμπληρωθῆ ἡ Ζωγραφείου Βιβλιοθήκη, ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ καὶ ἄλλα. Ταῦτα ἅπαξ ἀπεδέξατο ὁ Σύλλογος καὶ δὲν δύναται σήμερον ν' ἀθετήσῃ αὐτὰ πλάνῃ δὲ εἶναι τὸ δύσπεπτον τῶν ἐκδιδόμενων ἔργων, ἅτε ἐρμηνευόμενων καὶ σχολιαζομένων ὑπὸ ἀνδρῶν ἐγνώσμενης ἰκανότητος. Οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς, θεσσαροὶ ποιητῶν γνῶσεων, δὲν πρέπει ὑπὸ μίαν καὶ μόνην ἐποψίν νὰ ἐξετάζωνται: πρέπει δὲ νὰ κενυώμεθα ἐπὶ τῷ ἔθνικῷ ἡμῶν πλούτῳ, νὰ ἐπωφεληθῶμεν δὲ ἐκ τῆς γενναιοδωρίας τοῦ χορηγοῦ. Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν δὲ παρατηρεῖ ὅτι ἡ νεωτέρα γλῶσσα εἶναι αὐτὴ αὕτη ἡ ἀρχαία, ἐκτὸς παραλλαγῶν τινῶν ἂν εἰσέφρησαν ξενισμοί, πρέπει αὐτοὶ ν' ἀποσκορακισθῶσιν οὐδενὸς λαοῦ ἢ γλῶσσαι εἶναι στάσιμος ἦτο ἐπά-

ναγχεῖς νὰ μεταμορφωθῆ, μετεμορφώθη, δὲν ἔπαυσεν ὑπάρχουσα. Ἐν γένει δὲ ἀποκρούει τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Χρηστίδου ὡς ἀστογασίας, ἀναφέρων λεπτομερείας τινὰς ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ κ. Βεργιαδάκη, ἢν, ὡς καὶ τὰς ἄλλας, θεωρεῖ πολὺτιμον ἀπόκτημα.

Φ. Τάγης. Τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Χρηστίδου ἐστὶ πρὸς τριετίας καὶ ἐπειδὴ ἀντέκειτο εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ χορηγοῦ καὶ τὴν σύμβασιν, σχεδὸν παρημελήθη ἐν τούτοις ἡ κατόπιν φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ φιλικώτατα ἀνέθηκεν ἐμοὶ τὴν μελέτην τοῦ ὑπομνήματος, οὗ κεντρικὴν ἰδέαν εὗρε τὴν ἐξῆς: ὅτι ὁ λαὸς πρέπει τὴν σήμερον νὰ θεωρῆ βασιλευσάσας τὰς φυσικὰς θετικὰς ἐπιστήμας, καὶ δὴ κατεπολεμεῖτο τὸ ὑπάρχον πρόγραμμα, ὡς ἀντιφάσκον πρὸς τὰς ἐκδόσεις ἢ ἐπιτροπῆ ἐξήλεγξε τὰς ἰδέας μίαν πρὸς μίαν δὲν ἀπήντησεν ὁ κ. Χρηστίδης, εἰ μὴ σήμερον καὶ πρέπει αἱ παρατηρήσεις αὐταὶ νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τότε γενόμεναι καὶ ἄπλως ν' ἀναγραφῆ τούτο εἰς τὰ πρακτικὰ ἄνευ ἀξιώσεως νὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ Περιδικῇ. Τὸ πρόγραμμα λέγει: οἱ συγγραφεῖς νὰ ἐκδοθῶσι κατὰ σειράν καὶ νὰ συντελεσθῶσι σὺν τῷ χρόνῳ. Δὲν ἔπρεπεν ἐκ τῶν ἐκδοθέντων μόνον νὰ κείνη τὸ ὑπόμνημα περὶ ὄλων εὐρισκόμεθα εἰσέτι ἐν τῷ γίγνεσθαι ὡς πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν γλῶσσαν, αὕτη εἶναι ἄλλη μορφή, ἄλλη φάσις τῆς ἀρχαίας ἀπόδειξις ἢ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας γραμματικῆς καὶ συντακτικῆς ἐν τοῖς σχολείοις ἢ νῦν γραφομένη γλῶσσα στηρίζεται ἐπὶ τῶν αὐτῶν κανόνων εἶναι δὲ ὁργανισμὸς, ὁλονὲν ἐπὶ τὰ βελτίω προαγόμενος προσεγγίζων πρὸς τὸ ὕψος τῶν ἀρχαίων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν διαίρεσιν τῶν συγγραφῶν εἰς μορφωτικὰς καὶ καθαρὰς ἐπιστημονικὰς, κατὰ τὸ πλεῖστον ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς πλὴν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας ἔχουσιν ἀπανταχοῦ μορφωτικὴν σημασίαν ἐν γένει: οὐχ ἦττον ἢ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ ἐπεδοκίμασε κατ' ἀρχὴν τὴν μεταρρυθμίσιν, ἂν ἦτο δυνατόν ἐλάχιστον ποσὸν νὰ διατεθῆ εἰς ἐκδοσιν καὶ ἄλλοιᾳ ὕλης τῆς ἐγκρίσει τοῦ χορηγοῦ.

Βαλοσαμάκης. Παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Χρηστίδης κατὰ παράδοξον ληρησάντων προέβη εἰς πληθὺν ἀντιφάσεων αἱ παρατηρήσεις ἀπετέλουν ἀντίθεσιν γνώμων καὶ δὲν κατέληξε μὲν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς πρέπει ν' ἀκυρωθῆ, οὐχ ἦττον πολλὰ κατεμείβθη αὐτῆς, πολλαχοῦ ἐγκατασπείρας τὴν εἰρωνείαν τοῦτο ἔπρεπε

νά τονισθῆ καὶ ὑπὸ τῶν προλαλησάντων ἀπαξ εὐλημμένη καὶ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐγκριμένη ἀπόφασις ὑπάρχει, καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ θυγῆ ποσῶς ἢ οὐσίᾳ.

Παρθίας. Συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κ. Βαλοσαμίου, ἐπὶ πλέον δὲ ἐκθέτει τὴν ἱστορίαν τοῦ ὑπομνήματος καὶ καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ κ. Χρησιδὴς ἐδικαιούτο ἀμέσως ἐν ἐπομένῃ συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου νὰ κάμῃ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ ἢ νὰ δώσῃ ἀνθυπόμνημα εἰς τὴν φιλολογικὴν ἐπιτροπὴν, προτείνει δὲ αἱ «παρατηρήσεις» νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς ἀνταπάντησιν.

Ἀνδρεάδης. Ἐν ᾧ ὁ κ. Χρησιδὴς ἐδήλωσε σαφῶς ὅτι ἀπέσυρε τὸ ὑπόμνημα αὐτοῦ, ἐπανέρχεται εἰς τὸ ζήτημα κατὰ παράβασιν ῥητοῦ άρθρου τοῦ κανονισμοῦ, καθ' ὃ συζητήσις περὶ ἀνακοινωθείσης πραγματείας ἀναβάλλεται εἰς τὴν ἐπομένην τὸ πολὺ συνεδρίασιν, οὐχὶ δὲ μετὰ τοσοῦτου χρόνου ἀναβολῆν· ἀναγινώσκει περικοπὴν τοῦ Ζωγραφεῖου προγράμματος ὡς πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, θεωρεῖ τὴν συζήτησιν ἄσκοπον διὰ τὸ ὅτι ὁ Χρηστάκης ἐφένδης μετ' ἀγανακτήσεως ἀπέκρουσε μεταλλαγὴν τινὰ, ἐσχάτως προταθείσαν αὐτῷ, καὶ δὴ ἀδύνατον νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ζήτημα ὁμοίας φύσεως· προκειμένου δὲ περὶ θέματος καθαρῶς ἐπιστημονικοῦ, κατακρίνει τὸ ὕφος τῆς ἐκθέσεως ὡς λίαν πικρὸν καὶ εἰρωνικόν· ὡς πρὸς τὸ ζήτημα δὲ τῆς γλώσσης παρατηρεῖ ὅτι, ἐὰν παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τοῦ κ. Χρησιδίου, πρέπει καὶ ἡμῶς αὐτοὺς ν' ἀρνηθῶμεν.

Παρανίκας. Δικαιοὶ πληρέστατα τὸν κ. Χρησιδὴν· τοῦτο ἔκαμνε, λέγει, πᾶς ὅστις ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ διδάξῃ τὰς ἐκδόσεις ταύτας, δυσπιστεῖ δὲ ἂν οἱ προλαλήσαντες κατὰ βάθος ἐμελέτησαν αὐτάς· θεωρεῖ αὐτάς ὑπερφωτισμένας διὰ σωρείας ἐρμηνευτικῶν καὶ κριτικῶν παρατηρήσεων, καὶ δὴ ἀπρόσιτους τοῖς μαθηταῖς, ἀχρηστοὺς δὲ τοῖς διδάσκουσι, δυναμένοις καταλληλότερα ἔργα νὰ μεταχειρισθῶσιν.

Μοστράτος. Θεωρεῖ μὲν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου ἀνέκκλητον, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς τὴν ἔχει ἐπιβεβαιωμένην διὰ τῆς υπογραφῆς αὐτοῦ, ἄρδην ὁμῶς, λέγει, ἀντιβαίνομεν πρὸς τὸ πρόγραμμα διὰ τῶν γενομένων ἐκδόσεων, ὡς πάντῃ ἀχρηστών· ἀδικεῖται, λέγει, ὁ κ. Χρησιδὴς ὑπὸ τῶν προλαλησάντων, ὡς εἰπὼν τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν νεκράν, τὴν δὲ ὑπὸ τῶν προλαλησάντων προσαγωγῆν ἐνομασθεῖσαν αὐτὸς ἀπακαλεῖ ὀπισθοδρομίαν· εἰρωνεῖσαν πικρὰν

δὲν διαβλέπει ἐν ταῖς παρατηρήσεσι, καταλήγει δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἢ ἔληθαι καιρὸς νὰ ἐκδηλωθῆ εὐγνωμοσύνη τῷ κ. Χρησιδῇ, διότι ἢ τε ἐπιτροπὴ καὶ τὸ πρόγραμμα λεληθότως συμφωνοῦσι τῇ γνώμῃ τοῦ κ. Χρησιδίου.

Δουσαρήτης. Θεωρεῖ ἐπίσης τὰς ἐκδόσεις ἀχρηστοὺς τοῖς μαθηταῖς, ὑπομνηστικὴ δὲ ὅτι ὁ κ. Χρησιδὴς, ἀποσύρων τὸ ὑπόμνημα αὐτοῦ, εἶχε ἐπιφυλάξει ἑαυτῷ τὴν τελευταίαν λέξιν, καὶ δὴ δὲν δύναται νὰ κατακριθῆ ὡς νῦν ποιήσας τοῦτο· ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν θεωρεῖ αὐτὴν καὶ αὐτὸς ζώσαν μὲ ἀλλοιώσεις.

Τάγης. Ἀποκρούει τὴν γνώμην τοῦ κ. Μ. Παρανίκας. Ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ, ὅτε ἀπῆντα εἰς τὸ ὑπόμνημα, εἶχε τοιαύτην γνώμην πρὸ ὀφθαλμῶν· αἱ γινόμεναι ἐκδόσεις εἶναι εὐχρηστοτάται τοῖς διδάσκουσιν, ὡς καθαρῶς ἑλληνικαί, οὐδόλως ὑπολειπόμεναι, πολλαχῶς δὲ ὑπερτεροῦσαι τῶν ξένων ἐκδόσεων· ἐὰν δὲ νῦν ὡς ἐπιστημονικὰ ἔργα ἐν μικρῷ κύκλῳ χρησιμοποιοῦνται, μετ' οὐ πολὺ ὁ κύκλος οὗτος θὰ εὐρυνθῆ.

Μαλιάδης. Ἀποκρούει ἐπίσης τὴν ὑπότινων προλαλησάντων ὑποδείχθεισαν ἀχρηστίαν τῶν ἐκδόσεων· ἐξαρτᾷ δὲ τὴν ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν ἐνθουσιώδη διδασκαλίαν, οὐχὶ δὲ ἀπὸ σχολαστικῆν ἐξήγησιν λέξεων· παραδέχεται μὲν τὸ δυνατόν καὶ ἄλλων πρακτικῶν ἐκδόσεων, ἀλλ' ὑποδεικνύει τὸ ἀδύνατον τῆς παραβάσεως τῆς ῥητῆς ἐπιθυμίας τοῦ χορηγοῦ πρὸς ἐκδοσιν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἐρμηνείας καὶ τῆς κριτικῆς.

Φιλίδης. Θεωρεῖ λίαν πρακτικὴν τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Χρησιδίου ὡς πρὸς τὰς ἐκδόσεις, ἐξ ὧν ἀναμένεται μόρφωσις τις· τοιαύτη δὲ ὅντως δὲν προσγίνεται, διότι αὐταὶ ὡς πρὸς μὲν τοὺς καθηγητὰς ἀχρηστοὶ, ὡς πρὸς δὲ τοὺς μαθητὰς δύσχρηστοὶ· δύναται ἐπομένως ὄντως διὰ τροποποιήσεως τοῦ προγράμματος νὰ ἐπιδιωγθῆ μορφωτικὸν ἀποτέλεσμα· δὲν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὸ ζήτημα ἀπαξ λυθὲν, ὅθεν ἀνεπίδεκτον νέας συζητήσεως· ἐὰν ὄντως ἢ ἐπιδιωγθῆ βελτίωσις τις, πρέπει νὰ ἐργάζωνται ἄνδρες πᾶσαν πρὸς τοῦτο διαθέσειν ἔχοντες, ὡς ὁ κ. Χρησιδὴς.

Δουσαρήτης. Ἐπίσης παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρέπει ἀλλόγητος καὶ ἀμετάβλητος νὰ θεωρηθῆ ἡ ἀπαίτησις τοῦ κ. Ζωγραφεῖου, φρονεῖ δὲ ὅτι δύναται ὁ Σύλλογος νὰ διαφωτίσῃ τὸν χορηγὸν καταλλήλως.

Παρανίκας. Ἀπαντῶν ἰδίᾳ εἰς τὸν κ. Φ. Τάγην, ἀπαριθμεῖ ἐκδόσεις τινὰς γερμανικὰς

καὶ τὴν τοῦ Σεμιτέλου, ὡς πρὸς τοὺς διδάσκοντας, τὴν δὲ στερεότυπον ἔκδοσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν μαθητῶν καὶ ὑποδεικνύει τὸν λαβύρινθον, εἰς ὃν ἢ εὐρίσκοντο διδάσκοντες τε καὶ διδασκόμενοι.

Βαλοσαμίου. Ὁ κ. Θεωρεῖ τὸ ζήτημα λελυμένον, ἂν ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν ὅτι οὐδὲν νέον συζητήσιμον προτείνει ὁ κ. Χρησιδὴς.

Τάγης. Συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κ. Βαλοσαμίου. Πρωτοφανῆς θεωρεῖ μετὰ παρέλευσιν χρόνου μακροῦ ν' ἀπαντήσῃ εἰς ἀποφάσεις ἐπιτροπῶν· ἀφ' οὗ ὁμῶς τοῦτο ἐπετρέπη παρὰ τοῦ Συλλόγου, ἔπρεπε πρῶτος αὐτὸς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τρία σημεῖα, εἰς ἃ συνεκεντροῦντο αἱ παρατηρήσεις, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οὐσίαν.

Μοστράτος. Οὐδόλως θεωρεῖ ἄστοπον τὸ ὅτι μετὰ 5 μῆνας ὁ κ. Χρησιδὴς ἔλαβε τὸν λόγον, ἀφ' οὗ ῥητῶς εἶχε δηλώσει τοῦτο ἀποσύρων τὸ ὑπόμνημα.

Χρησιδὴς. Εὐχαριστῶ, κύριοι, πάντας. Ἐκ τῶν λεγθέντων, καὶ κατὰ τὸν κανονισμὸν, ὃν τινες ἐπεκαλέσθησαν, ἀπεδείχθη πόσον εἶχον δίκαιον νὰ ἐπιμείνω νὰ μὴ γείνη συζήτησις. Χαίρω, διότι εὐρέθησαν τινες, ἐνθυμηθέντες ὅτι ἐγὼ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς κρίσεως τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ὑπομνήματος εἶπον: ἀποσύρω τὸ ὑπόμνημα, ἀλλὰ θὰ κάμω τὰς παρατηρήσεις μου, διότι δὲν συμφωνῶ τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ. Ἀπεδέχθη τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἔργῳ νὰ ἀσκήσω τὸ δικαίωμά μου, τελευταῖος νὰ ἔχω τὸν λόγον· οὐδεὶς ἐδικαιούτο νὰ διαφιλονικῆσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο· δὲν ἀνεκοίνωσά τι οὐδὲ συζητήσιν κλεισθεῖσαν προετινά ἢ ὑπεστήριξα· εἶπον τὸν τελευταῖον λόγον, καὶ τοῦτο ἠδυνάμην εἰς πᾶσαν ἐποχὴν τοῦ χρόνου νὰ πράξω, διότι ἦτο τοῦτο ὅρος τῆς γενομένης τότε συζητήσεως καὶ τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου. Ἴνα κρίνωσιν ὀρθῶς οἱ παρόντες, ὠφείλον νὰ ἔχωσι τὸ κείμενον τοῦ ὑπομνήματος τυπωμένον· οὕτως ἔπρεπε νὰ γίνηται πάντοτε, ἂν εἶχομεν τὰ πρὸς τοῦτο ὑλικά μέσα· οὕτω τινὲς ἔκριναν χωρὶς νὰ τὸ ἀναγνώσωσιν· ἵνα ἀπαντήσω δὲ εἰς πάντα τὰ σημεῖα τῶν προλαλησάντων εἶναι ἀδύνατον· λυποῦμαι δὲ διότι δὲν εἶμαι καὶ εὐγλωττος ὅπως εὐαρεστήσω, ὡς ἐκ τούτου ἀποφεύγω τὰς ἐκ τοῦ προχείρου ἀπαντήσεις καὶ προτιμῶ πρῶτον νὰ σκέπτομαι, εἶτα νὰ γράφω καὶ ν' ἀναγινώσκω· ἐὰν πολλοὶ πολλὰ λαλοῦντες καὶ ἔγραψον τὰ λεγόμενά των, πολλὰ θὰ ἐξωβελίζον. Δύο λέξεις λοιπὸν ἐκ τοῦ προχείρου ἀρκοῦσιν. Μὲ

παριστώσιν ὡς ἄνθρωπον θέλοντα ἀντὶ πάσης ὑσυχίας νὰ ἐξαναγκάσω τὸν χορηγὸν νὰ μεταβάλλῃ τὸ πρόγραμμα τῆς Ζωγραφεῖου Βιβλιοθήκης. Ὅστις ἀναγνώσῃ τὸ ὑπόμνημά μου, θὰ πεισθῆ μετὰ πόσου σεβασμοῦ ποιῶμαι λόγον περὶ αὐτοῦ, λέγω δὲ ἐν αὐτῷ ὅπως, ἐὰν πεισθῆ εἰς τὰ γραφόμενά μου ἢ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ καὶ ὁ Σύλλογος, ἀποταθῶμεν εἰς τὸν χορηγὸν καὶ ὑποδείξωμεν τὴν ἀνάγκην τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ προγράμματος· τὸν ἐπέισαμεν; καλῶς δὲν τὸν ἐπέισαμεν; οὐδὲν ἐχάσαμεν. Ἄλλ' ἐδῶ ἐπιμένουσι τινες καὶ προσάγουσι καὶ συμβόλαια, ὡσεὶ ἐγὼ δὲν τὰ ἀνέγνωσα, παραδόξως δὲ καὶ τινὰ μέλη τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, τὰ ὅποια καὶ ἀτελῶς ἀνέγνωσαν καὶ παρενόησαν τὸ ὑπόμνημά μου. Αὐτὴν τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν παρατηρήσεών μου παρίσταμαι ὑπὸ τοῦ κ. Τάγην, ἀλλὰ φρονῶν περὶ τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ Ἐδριπιδίου, ἐνῷ τούναντίον εἶμαι καθ' ὅλα σύμφωνος αὐτῷ· ἂν ἡ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ προσεῖχε κάλλιον, δὲν θὰ μὲ κατέτασεν εἰς τὴν περιέργων τάξιν τῶν πρακτικῶν, διότι ἐκ τῶν γραφομένων μου φαίνομαι πολὺ ὀλιγότερον δυστυχῶς πρακτικὸς. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, εἶμεθα συμφωνότατοι· ἡ ἀρχαία μορφή ἢ φάσις δὲν ὑφίσταται, ἀλλὰ μόνον ἡ νέα· τοῦτο εἶπον καὶ οὐδὲν πλέον· ἄλλως εἶναι καὶ ἐπουσιῶδες ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ.

Μαλιάδης. Παρατηρεῖ ὅτι τὸ ὑπόμνημα ἀνεγνώσθη ἐνώπιον τῶν μελῶν καὶ κατόπιν παρεπέμφθη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν· ἀφ' οὗ δὲ δεικνύεται σεβασμὸς πρὸς ὑπάρχουσαν ἀπόφασιν, δὲν ἔπρεπε νὰ λεγθῶσι κατόπιν τοιαῦτα, ἀφ' οὗ δὲ ἐπετρέπη καὶ ἐλέχθησαν, ἔπρεπε νὰ γείνωσι καὶ ἀντιπαρατηρήσεις.

Οἰκονομίδης. Παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Χρησιδὴς ὄντως ἐν τῷ ὑπομνήματι αὐτοῦ δὲν ἐπέβαλλετο νὰ μεταβληθῆ τὸ πρόγραμμα, ἀλλὰ παρεκάλει νὰ μελετηθῆ τὸ ὑπόμνημα καὶ εἶτα νὰ παρακληθῆ ὁ χορηγὸς περὶ τῆς μετατροπῆς τοῦ προγράμματος ἐπὶ τὸ καρποφορώτερον· ἂν ἐπετυγχάνετο ἢ εἰς δύο τμήματα διαίρεσις τοῦ προγράμματος, θὰ κατωρθοῦτο βεβαίως τὸ ποθούμενον. Ἀληθῶς ὁ ὠρισμένος σκοπὸς τῆς Ζωγραφεῖου Βιβλιοθήκης δὲν δύναται νὰ μεταβληθῆ, οὐχ ἦττον, ἂν ἀπεφασίζετο ἐκ παραλλήλου ἔκδοσις ἔργων πρακτικώτερας ὕλης, καὶ ἂν δὲν ἐπαρουσιάζετο ἄλλος δωρητὴς, ἠδύνατο νὰ ἐξοικονομηθῆ τὸ πρᾶγμα διὰ τῶν ὑπαρχόντων λογίων, ἤρκει νὰ ὑπάρχη συνα-

σθης τῆς ἀνάγκης ταύτης καὶ κλήθ' Ἑλλήσις, ἐκτίμησις δὲ τῆς κοινωνίας πρὸς τοὺς λογίους.

Χρησιδης. Ἰπὴρξα νομοσχέττου πρὶν ἢ ἀποστείλω τὸ ὑπόμνημά μου ἐζήτησα τὴν γνώμην καὶ ἄλλων λογίων καὶ δικαιοκριμένων μελῶν· πάντες συνεμερίσθησαν τὴν γνώμην μου, ἀκόμη πολλοὶ ἐπιστήμονες συνεφώνησαν ἐμοί.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. προεδρεύων ὑποδεικνύει ὅτι ἐκ τῆς γενομένης συζητήσεως δύο προτάσεις διατυπώνται· Α' αἱ ἀντιπαρτηρήσεις τοῦ κ. Χρησιδίου νὰ θεωρηθῶσι ὡς τότε γινόμεναι καὶ νὰ ἀναγραφῶσι ἀπλῶς ἐν τοῖς πρακτικοῖς· καὶ Β' νὰ παραπεφθῇ καὶ τὸ νέον ὑπόμνημα εἰς τὴν φιλολογικὴν ἐπιτροπὴν· ἢ Β' ἀπορρίπτεται ὡς πρὸς τὴν Α' δὲ ἀποφασίζεται ὅσα ἐλέχθησαν νὰ γραφῶσι πιστῶς ἐν τοῖς πρακτικοῖς. Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ κ. Ν. Παράνικα ποῦ πρέπει νὰ ὑπάρχῶσι χρονολογικῶς αἱ παρατηρήσεις, ἀφ' οὗ ὁ κανονισμὸς παρεβιάσθη, ὁ κ. Βαλσαμάκης παρατηρεῖ ὅτι ἡ συζήτησις θὰ ἀναγραφῆ ὅπως ἐγένεν ἐν τῷ πρακτικῷ τῆς ἡμέρας, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς παρατηρήσεις, περιττὸν αὐταὶ νὰ ὑπαχθῶσι πού.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΣΚΓ'

τῆ 27 Νοεμβρίου 1895.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περὶληψὶν τῆς ἀλληλογραφίας, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Θ. Σαλιτέλη ἐντεῦθεν ἀπὸ 27 Νοεμβρίου, ἐπισυνάπτοντος πληρεξούσιον ἔγγραφον τῆς Ἐφορείας τῶν σχολείων Κυδωνιῶν ἐπὶ τῇ παραλαβῇ καὶ ἀποστολῇ τοῖς ἐν αὐτοῖς ἀριστεύσαι μαθηταῖς τρία ἀντίτυπα τοῦ ἐκδοθέντος τόμου τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης.

Τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου ἐξ Ἰθω ἀπὸ 10 Νοεμβρίου, ἐπισυνάπτοντος ἀνάγνωσμα «Περὶ Νεοφύτου, Μητροπολίτου Κρήτης τοῦ Πατελάρου καὶ τοῦ πρὸς Κωνσταντῖνον Κατακουζηνὸν ἔγκωμιόν του».

Τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ 26 Νοεμβρίου, περὶ τῆς δημοσιευθεμένης ὕλης.

Τοῦ κ. Ν. Λεβίδου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 23 Νοεμβρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τοῖς ἀποσταλείσιν τόμοις.

Τοῦ κ. Γρ. Ν. Βερναρδάκη ἐκ Μιτυλήνης ἀπὸ 26 Νοεμβρίου, ὑποβάλλοντος σχέψεις

αὐτοῦ περὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν Ἑθικῶν τοῦ Πλουτάρχου.

Τῆς Α. Β. τοῦ κ. Χρησιδίου ἐφένδη Ζωγράφου ἐκ Monte-Carlo ἀπὸ 15/27 Νοεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῆς ἀπὸ 24 Ὀκτωβρίου ἐπιστολῆς τοῦ Συλλόγου καὶ ζητοῦντος γενικὴν ἀσφάν τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης.

Ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι τῷ κ. Σαλιτέλῃ δοθήσονται τρία ἀντίτυπα τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ἵνα σταλῶσι καὶ δοθῶσι ὡς βραβεῖα τοῖς ἀριστεύσαι τῶν μαθητῶν τῆς τῶν Κυδωνιῶν σχολῆς· ἢ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Βερναρδάκη παραπέμπεται τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ· ἐπὶ δὲ τῆς αἰτήσεως τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἐκλογὴν ἑνὸς ἐκ τῶν μελῶν ἵνα συνεχίσῃ τὸν κατάλογον τῶν χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης, ὁ κ. Μ. Παράνικας, προταθεὶς ἐκ μέρους τοῦ προεδρίου, γίνεται παμψηφεί δεκτός.

Ἐἶτα ἐκλέγεται τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Ἀπόστολος Ἀργίτης, διευθυντῆς τῶν ἐκπαιδευτηρίων Γαλατῶν.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Μ. Γεδεών ἀνακοινούται μελέτην αὐτοῦ **Περὶ τοῦ Ἀερίτα καὶ τῶν πέριξ**, μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῆς ἀπαντῶν εἰς τὸν κ. Λασσαρήτην ἐρωτήσαντα πῶς δικαιολογεῖται ἡ γραφὴ *Πανταίχιον*, λέγει ὅτι ἐξέθηκεν ἀπλῶς καὶ ἱστορικῶς, ἀγνοεῖ δὲ οὔτε κἀν ἐξήτασε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς δι' αὐτὴν γραφῆς. Ὁ κ. Σιδερίδης εὐχαριστεῖ τῷ κ. Γεδεών διὰ τὰς πηγὰς, ἃς μετεχειρίσθη πρὸς πλείονα ἐξασκίωσιν τῶν μερῶν ἐκείνων, ἐπιπροσθέτει δὲ ὅτι ἐκ τῶν Ἑβραϊστικῶν γνωρίζει τὸν *Hammer*, γράψαντα ἐν τῷ εἰς Ἰερουσαλὴν Ὀδοιπορικῷ περὶ τῆς παραλίης τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου καὶ τὸν *Taxier*, ἀντιγράψαντα αὐτόν. Κατ' αὐτούς, Ἀερίτας λέγεται τὸ *Φενέρ-Μπαγιά*, Ἀστικὸς δὲ τὸ *Καμαμουσάλ*, ἀλλὰ τοὺς ὀρισμοὺς τούτους θεωρεῖ παραλογισμούς. Περὶ *Δακεβίτζης* ἔχει ἑτοιμὴν διατριβήν, ἀνακοινωθεῖσαν τῷ Συλλόγῳ ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιτροπῇ, οὗ ἀνεκοινώσατο ἤδη ἐπιγραφὰς τινὰς. Τὸ *Νικαιαῖον* φρονεῖ ὅτι εἶναι μᾶλλον τὸ ἐκεῖθεν τῆς Ἀρεταῦς νῦν *Ἐσπὴ-Χισά*, οὐχὶ δὲ ἡ νῦν *Τούζλα*, κατὰ τὸν κ. Γεδεών. Ἡ κώμη Ἀσθηλι ἀναφέρεται καὶ ἐν ἄλλαις ἐπιγραφαῖς, προερχομέναις ἐκ *Τούζλης* καὶ δημοσιευθείσαις ἐν τῷ «*Νεολόγῳ*» πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ ἐν ἐπιγραφῇ *Γεγάλης*, ἀνεκδότῳ, ἀντιγραφείσῃ ὑπ' αὐτοῦ πρὸ εἰκο-

σθετίας καὶ ἐν ἄλλαις ὑποδειγθείσαις ὑπὸ τοῦ κ. Mordmann. Τοῦ κ. Γεδεών, μὴ συμφωνήσαντος κατὰ πάντα τῷ κ. Σιδερίδῃ, εἰπόντος δὲ ὅτι θὰ ἀπαντήσῃ ἐκτενῶς ἅμα ἀκούσῃ ἢ ἴδῃ τὴν μέλλουσαν ἐκτενῆ περὶ τῶν μερῶν τούτων ἐκθεσιν τοῦ κ. Σιδερίδου, ὁ τελευταῖος ἐπιπροσθέτει ὅτι περὶ τῆς θέσεως *Νικαιαῖου*, ὡς πέραν τῆς Ἀρεταῦς κειμένου, μνημονεύεται ἐν σημειώματι ὀδοιπόρου τινὸς τοῦ 15' αἰῶνος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Νίκαιαν, ἐξ οὗ συμπεραίνει ὅτι ἔδει εἶναι πλησιέστερον τοῦ *Δλ.* Ἐν τῇ διατριβῇ αὐτοῦ, ἣν προσεχώσ, ὡς προείπεν, ἀνακοινώσεται τῷ Συλλόγῳ, ἐκτενέστερον θέλει διαλάβει τὰ περὶ τούτων. Ἐλὸς εὐχαριστεῖ τῷ κ. Λασσαρήτῃ, συστήσαντι αὐτῷ ὅπως ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ λάβῃ ὑπ' ἑψιν πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὸν κ. Π. Καρολίδην, γράψαντα περὶ *Μικρασιατικῆς δημοφιλίας*, τοποθετοῦντα δὲ πολὺ καταλλήλως καὶ τὰς πόλεις.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ κ. Γεδεών, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΣΚΑ'

τῆ 4 Δεκεμβρίου 1895.

Προεδρεύοντος Ε. Α. ΣΙΑΕΡΙΑΟΥ, ἀντιπροέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περὶληψὶν τῆς ἀλληλογραφίας, ἔχουσαν ὡς:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Ὁβραῖ, ἐπιτίμου τοῦ Συλλόγου μέλους, ἐκ Rouen τῆς Γαλλίας ἀπὸ 29/11 Δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι ἡ ἐν Rouen Ἀκαδημία ἐπιστημῶν, φιλολογίας καὶ καλῶν τεχνῶν παμψηφεί ἐνέκρινε τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν περιοδικῶν αὐτῆς μετὰ τῶν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Σ. Α. Μανασσείδου ἐξ Αἴνου, παρακαλοῦντος ὅπως τὸ ἀπονεμηθὲν αὐτῷ δεκάλιρον βραβεῖον ἐγχειρισθῇ τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ κ. Πενπασάτ, ἀπὸ 30 Νοεμβρίου.

Τοῦ κ. Ph. Rouffior, δημάρχου Dole τῆς Γαλλίας, προέδρου τῆς ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως μνημείου πρὸς τιμὴν Λουδοβίκου Πασιέρ, ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου, ζητοῦντος τὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου.

Ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας, ὁ κ. προεδρεύων παρατηρεῖ ὅτι ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῆς ἐφορείας

τῶν σχολῶν Νικομηδείας τὸ προεδρεῖον ἀναβάλλει τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ μέχρι οὗ ληφθῶσι χάρται· τῷ δὲ ἀντιπροσώπῳ τοῦ κ. Μανασσείδου δοθήσεται τὸ 10λιρον βραβεῖον τῷ κ. Πενπασάτ, προσάγοντι πληρεξούσιον κεκυρωμένον δι' ὑπογραφῆς ἀρχιερατικῆς· ἢ αἰτήσεις τοῦ κ. Ἐμμ. Ὁβραῖ περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν τῆς Ἀκαδημίας τῆς Rouen δημοσιεύσεων μετὰ τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου γίνεται δεκτῇ. Ἐἶτα ἐκλέγονται τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου οἱ κ. κ. Διαν. Πατριῖος, ἔμπορος, Ἀνδρ. Βογιασιάνος, δικηγόρος, Ἀρχάδιος Μουστράτος, λόγιος, καὶ Ἀλέξ. Παντερμαλῆς, δικηγόρος. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. γεν. γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ μητροπολίτου Ἀμασείας Ἀνθίμου Περιγραφὴν ἀγάλματος εὐρεθέντος ἐν τῇ ἁγίᾳ Παρασκευῇ, πλινθίων τῆς Σινώπης, μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῆς τοῦ κ. Παχτίκου παρατηρήσαντος ὅτι ὁμοίαν εἶχεν ἀναγνώσει πρὸ καιροῦ καὶ ἐν τῇ «*Κωνσταντινουπόλει*», ὁ κ. προεδρεύων παρατηρεῖ ὅτι ἀληθῶς περὶληψὶς αὐτῆς εἶχε δημοσιευθῇ ἐν τῇ «*Κωνσταντινουπόλει*», ἐνεκα τῆς μὴ ἔγκαιρου ἀνακοινώσεως αὐτῆς ἐν τῷ Συλλόγῳ, ἅτε ἀποσταλείσης ἐν καιρῷ τῶν διακοπῶν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου· ἐξάρας δὲ τὰ φιλόλογα αἰσθήματα τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγίου Ἀμασείας καὶ εὐχρηστὸς ὅπως τὰ ἔργα αὐτοῦ ἔχῃσι μιμητὰς καὶ ἄλλα ἀντεπιστέλλοντα μέλη, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΣΚΒ'

τῆ 11 Δεκεμβρίου 1895.

προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναβληθείσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας ἐνεκα ἀσθενείας τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περὶληψὶν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγέλλει δὲ καὶ δωρεὰς βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡς ἔπεται: Ἐπιστολὴ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 2 Δεκεμβρίου, ἐπιστραφεύσης τὴν ἐπιστολὴν τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Χρησιδίου ἐφένδη Ζωγράφου, μετὰ τῆς παρατηρήσεως ὅτι οὐδέποτε διέθηκεν ὑπὲρ ἀλλοτρίου σκοποῦ, πλὴν τοῦ προερισμένου εἰς ἐκδοσιν τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, οὐδ' ὕβωλον καὶ ἐκφερούσης παρατηρήσεις τινὰς πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Χρησιδίου λαχθέντα ἐπὶ τῆς κρίσεως αὐτῆς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ζωγραφείου Βιβλιοθήκην.

Τοῦ κ. *Otto Bendorf*, καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῇ Πανεπιστημίᾳ Βιέννης, ἐπιτίμου μέλους, ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου ἐκφράζοντος εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ καὶ προσφέροντος εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ἀποσταλέντων Περιδικῶν τὰς ἀρχαιολογικὰς δημοσιεύσεις τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιέννης.

Ὁ κ. πρόεδρος ἐπὶ μὲν τῆς αἰτήσεως τῶν σχολῶν Ἰκονίου παρατηρεῖ ὅτι ἡ παραδοχὴ αὐτῆς ἀναβάλλεται ἕλλειψι χαρτῶν ἀναγνούς δὲ τὴν ἐπιστολὴν τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, λέγει ὅτι δὲν ἀπαντᾷ εἰς ταύτην, μὴ συμφωνοῦσαν πρὸς τὸ σχετικὸν πρακτικόν, ὅπερ συνστάγη, ἐνεκρίθη καὶ ὑπεγράφη.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. *M. Παπανίκας* ἀνακοινοῦται συνέχειαν περὶ τῆς **Μετρικῆς τῶν Βυζαντινῶν, καὶ ἰδίως τῶν ἕκτο-γράφων τῆς Ἐκκλησίας**. Μετὰ τὸ πέρας δὲ αὐτῆς ὁ κ. *Μαχάκης*, παρακολουθῶν, λέγει, μετὰ μεγίστου διαφέροντος τὰς ἀνακοινώσεις ταύτας, θεωρεῖ τὸν κ. *M. Παπανίκαν* ἄξιον εὐγνωμοσύνης, ὡς ἀνακαλύπτοντα μετὰ συντόνου ἐργασίας μέτρα, ἀπαντῶντα παρ' ἀρχαίους μετρικοὺς μουσικοὺς. Παρατηρῶν δὲ ὅτι παρ' ἀρχαίους ὁ παιωνικὸς ῥυθμὸς ἦτο διὰ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ ἄλλος δι' ἄλλον, ἐρωτᾷ ἂν ἢ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ᾄσμασι μίμησις καὶ ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχαίων ῥυθμῶν ἦτο τυχαία ἢ εἶχε λόγον τινὰ σπουδαῖον ἂν καὶ τοῦτο κατορθώσῃ ὁ ἐρευνητής, ἢ ἐργασία αὐτοῦ ἢ ἦτο σπουδαιότης. Ὁ κ. *Μαυθ. Παπανίκας*, εὐχαριστήσας τῷ κ. *Μαχάκῳ*, παρατηρεῖ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ῥυθμοὶ εἶχον ἓνα σκοπὸν, ἔν δὲν διετήρησαν πάντοτε ὁ ἑξάμετρος λ. γ. ἐχρησίμευε πρῶτον εἰς ἕομοια ἠρωϊκὰ εἴτε εἰς ἐλεγεία καὶ τέλος εἰς ἐπιγράμματα ὁ ἱαμβὸς εἰς σκωπικὰ εἴτε εἰς διαλόγους. Διατυπώσας τέλος τὴν ἀπὸ 25 ἐτῶν ἐνδελεχῆ ἐργασίαν, διαβεβαίωσι ὅτι οὐ παύσεται ἐργαζόμενος, ἐφ' ᾧ ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ κ. *M. Παπανίκα*, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΚΖ'

τῇ 18 Δεκεμβρίου 1895.

Προεδρεύοντος *ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ*, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῶν ἡγουμένων συνεδριῶν, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περιληψί-

τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγέλλει δὲ καὶ δωρεὰς βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τῆς κ. *Σοφίας M. Πολυδώρου* ἐκ Σμύρνης ἀπὸ 11 Δεκεμβρίου, ὑπισχυμένης ἀποστολὴν περιλήψεως ἔργου τοῦ συζύγου αὐτῆς ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου.

Τοῦ ἐνταῦθα Ἑπειρωτικοῦ Φιλελευθεριτικοῦ Συλλόγου ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τοῖς παραχωρηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου βιβλίοις.

Τῆς *Συμβασιωνέου Ἀκαδημίας* ἀπὸ 9 Δεκεμβρίου, εὐχαριστοῦσας ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν δύο τελευταίων τόμων τοῦ Περιδικοῦ.

Τῶν κ. κ. *Γεδεῶν, Πασχαλίδου, Ψαλίδα, Ἀιτωποῦλου, Ἀποστόλογλου, Μαχάκη, Σαλιτέλη, Κοκκολάτου, Βραχάμη* ἀπὸ 15/27 Δεκεμβρίου, προτεινόντων ἐκλογὴν ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην τοῦ κανονισμοῦ, ἐπὶ τῇ πιθανῇ αὐτοῦ ἀναθεωρήσει.

Ὁ κ. πρόεδρος, ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς αἰτήσεως τῶν ἄνω μελῶν πρὸς σύστασιν ἐπιτροπῆς εἰδικῆς πρὸς μελέτην τοῦ κανονισμοῦ, ὑπομνησθεὶς ὅτι ἔντως τῇ 29 Μαρτίου 1895 ἠγγέλλεται ὅτι ἔντως τῇ 29 Μαρτίου 1895 λήγει ἡ ἰσχὺς τοῦ κανονισμοῦ, ἀναγινούς καὶ τὸ σχετικὸν ἄρθρον προτείνει τοὺς κ. κ. *Χατζηχρήσιον, Βραχάμη, Ἀποστόλογλου* καὶ *Οθωνομίδην* ὡς μέλη τῆς τοιαύτης ἐπιτροπῆς. Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ κ. *Παπαγιαννοπούλου*, ἂν ἢ ἐπιτροπὴ αὕτη ἢ ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ κανονισμοῦ, ὁ κ. πρόεδρος παρέχει διασαφήσεις, εἰπὼν ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἀπλῶς ἢ μελετήσῃ τὸν κανονισμὸν καὶ ἢ λάβῃ ὑπὸ σημείωσιν τὰ τρωτὰ μέρη, ὥστε, ἔαν κατόπιν γείνη πρότασις καὶ ἀνάγκη ἐπιθεωρήσεως τοῦ κανονισμοῦ, νὰ ὑπάρχη ἡδὴ ἐτοιμὴ ἐργασία, ἵνα μὴ παρέλθῃ καιρὸς.

Πρὸς τοῖς παρὰ τοῦ κ. προέδρου προταθεῖσιν ὁ κ. *Ἀποστόλογλου* προτείνει καὶ τὸν κ. *Γεδεῶν*, ὁ κ. *Βραχάμη* καὶ τὸν κ. πρόεδρον παρατηρήσαντος δὲ τοῦ κ. *Παπαγιαννοπούλου*, εἰ δυνατόν, τὰ προτεινόμενα μέλη νὰ ἔχωσι πείραν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου, καὶ τοῦ κ. *Νικολοπούλου* ἐπιδοκιμάσαντος τοῦτο καὶ προτεινάντος καὶ τὸν κ. *Παπαγιαννοπούλου*, ὁ κ. πρόεδρος προτείνει ἕξ μέλη, καθότι ὁ πρόεδρος καὶ αὐτοδικαίως δύναται νὰ παρασταθῇ, ἔαν θέλῃ. Ὁ κ. *Ἀνδρεάδης* παραδέχεται κατ' ἀρχὴν τὸ μέτρον, προτείνει μυστικὴν ψηφοφορίαν διὰ τὴν ἐκλογὴν, ἀλλὰ θεωρεῖ καλὸν ν' ἀναβληθῇ ἡ ψηφοφορία, ἵνα σκεφθῇ

ὁ Σύλλογος περὶ τῶν καταλλήλων προσώπων, καὶ δὴ ἀρχαιοτέρων καὶ μᾶλλον πεπειραμένων μελῶν γενομένης δὲ μυστικῆς ψηφοφορίας ἐπὶ πάντων τῶν προταθέντων, πλὴν τοῦ κ. *Οἰκονομίδου*, ἐξαιρηθέντος, κατὰ παρατήρησιν τοῦ κ. *Ἀποστόλογλου*, ὡς μέλους τοῦ προεδρείου, ἐκλέγονται διὰ πλειονοψηφίας 4: οἱ κ. κ. *Χατζηχρήσιου, Σαλιτέλης, Ἀποστόλογλου* καὶ *Βραχάμη*.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. *Σ. Α. Σιδερίδης* ἀνακοινοῦται μελέτην αὐτοῦ **Περὶ Αἰθούσης καὶ Δακιδύζης**, μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῆς, μὴ ὑπαρχούσης παρατηρήσεως τινος, ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ ἀγορεύσαντι, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΚΖ'

τῇ 8 Ἰανουαρίου 1896.

Προεδρεύοντος *ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ*, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας καὶ ἐπικυρωθέντων, ἀναγινώσεται ἡ ἀλληλογραφία, ἔχουσα ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. *Γ. Λαμπάκη* ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους τοῦ Συλλόγου.

Τῆς *Α. Ε.* τοῦ προεσβετουῦ τῆς Ἰταλίας ἐν *Κωνσταντινουπόλει*, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ δύο ἀντιτύπων τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς *Καίσαρος Tondini* γενομένης τῇ 9/21 Νοεμβρίου διαλέξεως, ἀπὸ 25/6 Ἰανουαρίου 1896.

Τῆς *Α. Ε.* τοῦ προεσβετουῦ τῆς Ἀγγλίας ἐν *Κωνσταντινουπόλει* ἀπὸ 8 Ἰανουαρίου 1896 καὶ τῆς *Α. Ε.* τοῦ προεσβετουῦ τῆς Γερμανίας ἀπὸ 9 Ἰανουαρίου, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοϊαν.

Τοῦ κ. *Otto Bendorf* ἐκ Βιέννης ἀπὸ 8 Ἰανουαρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι ἡ ἀποστολὴ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀκαδημίας τῆς Βιέννης γενίσκεται ὁσονούπω.

Τῶν κ. *Ἀδελφῶν Περγῆ* ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου 1895, γνωρίζοντων τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Β' τόμου τοῦ *Λισχύλου* βαίνει εἰς τὸ τέλος αὐτῆς καὶ αἰτουμένων τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπὶ τῶν καθ' ὑπερβάσιν τῶν συμπεφωνημένων διὰ λ/σμὸν τοῦ ἐκδότου προτεινομένων ὑπ' αὐτοῦ πρὸς ἐκτύπωσιν φύλλων.

Τῆς κ. *Ἀγλαίας Κυλλιδίου* ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου 1896, ὑπισχυμένης ὅτι προθύμως θέλει πέμψῃ τῷ Συλλόγῳ τὴν εἰκόνα τοῦ συζύγου αὐτῆς ὡς ἀναρτηθῆ ἐν τῇ αἰθούσῃ

τῶν συνεδριῶν τοῦ Συλλόγου καὶ εὐγνωμοσύνης ἐπὶ τῇ ἐκδηλώσει τῶν πρὸς τὸν πρόην πρόεδρον αἰσημάτων.

Τοῦ κ. *Κ. Ἠλιάδου*, ἐξ Ἱερουσαλῆμ ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου 1895, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ.

Τοῦ κ. *Γ. Παχτίου* ἐξ Ὀρτάκιοι τῆς Βιθυνίας ἀπὸ 4 Ἰανουαρίου 1896, γνωστοποιῶντος ὅτι ἀναβάλλει τὴν περὶ μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς διάλεξίν του.

Τοῦ κ. *Γεωργίου Ἐαροῦ* ἐκ Σμύρνης ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1895, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν χειρογράφου λεξιλογίου τοῦ *Συμαϊκοῦ* ἰδιώματος διὰ τὸ *Ζωγράφειον Διαγώνισμα*.

Τοῦ κ. *Γεωργίου Α. Καμυῆ* ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου 1895, ἀποστέλλοντος ἐν δυοὶ τεύχεσι γλωσσικὴν ὕλην τῆς νήσου Τήλου διὰ τὸ *Ζωγράφειον Διαγώνισμα*.

Τοῦ κ. *Léon Cluquet* ἐκ *Fresnes-les-Rungis* τῆς Γαλλίας ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου 1895, ἀποστέλλοντος διὰ τοῦ ἐνταῦθα κ. *Α. Βαλιατζῆ* βῆ ἐργον αὐτοῦ «*Dictionnaire Grec-Français des Noms Liturgiques en usage dans l'Église Grecque*», ἐφ' οὗ καὶ ζητεῖ τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου.

Τῆς *Α. Ε.* τοῦ κ. *Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου*, ἐκ *Monte-Carlo* ἀπὸ 7 Ἰανουαρίου 1896, εὐχαριστοῦντος θερμῶς ἐπὶ τῷ συγχαρητηρῷ τηλεγραφήματι, τῷ ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῇ ἑορτῇ αὐτοῦ πεμφθέντι.

Τῆς κ. *Ἐλ. Πετρίδου* ἀπὸ 8 Ἰανουαρίου 1896 ἐνταῦθεν, παραπονουμένης ὅτι δὲν ἐδόθη αὐτῇ ἀπάντησις εἰς τὴν ἀπὸ 9 Μαρτίου 1895 ἐπιστολὴν αὐτῆς καὶ αἰτουμένης ὅπως ἐπιστραφῇ αὐτῇ τὸ χειρόγραφον τοῦ *Ροβινσώου*, τὸ μὴ ὑποβληθῆν εἰς τὸν *Καρατίνειον Ἀγῶνα*.

Ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ τῶν *Ἀδελφῶν Περγῆ*, ὡς καὶ τὸ ἀποσταλὲν χειρόγραφον τῆς γλωσσικῆς ὕλης καὶ ἐν *Dictionnaire Λειτουργικῆς* παραπέμπονται τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ.

Ὁ κ. *Βαλομύκης*, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῶν εὐχαριστηρίων ἀπαντητικῶν ἐπιστολῶν προεσβετῶν τινῶν ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ ἐντύπου φυλλαδίου τῶν διαλέξεων τοῦ αἰδεσιμωτάτου πατρὸς *Καίσαρος Tondini*, ἐρωτᾷ ποῖα ἢ σχέσις τοῦ αἰδεσιμωτάτου *Tondini* μετὰ τοῦ Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου. Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι ἐπὶ τῆς παρελθούσης προεδρίας ὁ Σύλλογος εἶχε παραχωρήσει τὴν ἀδειαν τῷ κ. *Tondini* διὰ δημοσίας διαλέξεις δις τότε ὀμιλήσας

ἐπεκροτήθη, ὅθεν καὶ ἐφέτος παρεχωρήθη ὁμοίᾳ ἄδειᾳ αὐτῷ, αἰτησαμένῳ τοιαύτην, ἀφ' οὗ συνεστήθη αὐτῷ νὰ περιορισθῆ εἰς τὸ καθαρῶς ἐπιστημονικὸν μέρος· ἀπαξ ὠμίλησε, κατόπιν κατὰ τὴν δευτέραν ἐκωλύθη τυπώσας δὲ τὴν διάλεξιν αὐτοῦ ἀπέστειλε τῷ Συλλόγῳ ἀντιτύπῃ τινι πρὸς διανομὴν εἰς μέλη τοῦ Συλλόγου. Εἰς τοιαῦτα δὲ ἐπίτιμα ἢ ἀποστολὴ τῶν ἀντιτύπων συνοδεύθη καὶ διὰ μικρᾶς ἐπιστολῆς, ἐν ἣ ἐλέγετο ὅτι τὸ βῆμα τοῦ Συλλόγου παρέχεται εὐχαρίστως εἰς ἐπιστημονικὰς διαλέξεις. Ὁ κ. Βαλαμιάκης ἀπορεῖ πῶς ὁ Ἑλλ. Φιλολ. Σύλλογος ἀποφαίνεται ἐπισήμως περὶ ἐπιστημονικοῦ ζητήματος μὴ ἐξαντληθέντος· ἀπόφασις οἰαδῆποτε τοῦ Συλλόγου δὲν ὑπῆρχε περὶ αὐτοῦ, ἐπιδοκιμαστικὴ ἢ μὴ· καὶ ἂν ὑπῆρχεν, ἢ διερμηνεύουσα ταύτην ἐπιστολὴ θὰ ὑπεγράφετο ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γεν. γραμματέως, οὐχὶ δὲ μόνον ὑπὸ τοῦ τελευταίου. Μὴ ὑπαρχούσης ὁμοῦ οἰαδῆποτε ἀποφάσεως ἐπισήμου τοῦ Συλλόγου, ἢ ἐπιστολῆ ἐκείνη ἦτο παράνομος, ἀποδοκιμάζει δὲ ἐν γένει καὶ τὴν διὰ τοῦ Συλλόγου διανομὴν τῶν ἀντιτύπων· ἐρωτᾷ δὲ τελευτῶν, ἂν αἱ ἰδέαι τοῦ κ. Tomadini ἦναι ἀσπασταὶ παρὰ τισι, νὰ λεχθῆ τοῦτο παρησιαστικῶς. Ὁ κ. πρόεδρος παρακαλεῖ τὸν κ. Βαλαμιάκη νὰ μὴ ὀμιλῆ ἀνακριτικῶς, ἀποκρούει τὸ λεχθὲν ὅτι ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐξεφράζετο ἰδέα ἐγκρίνουσα ἢ μὴ τὰς διαλέξεις τοῦ κ. Tomadini· εἰς εὐγενῆ παράκλησιν, γενομένην παρ' αὐτοῦ περὶ διανομῆς τῶν ἐντύπων φυλλαδίων, δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιστη οὐδὲ διὰ τῆς παραδοχῆς νὰ φαντασθῆ βλάβην τοῦ γοήτρου τοῦ Συλλόγου· ἐπαναλαμβάνει δὲ ὅτι οὐδεμία σύστασις ἐγένετο διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἐκείνης, ἀλλ' ἀπλῶς ἐξεφράζετο ἡ ἰδέα ὅτι ὁ Σύλλογος παρέχει τὸ βῆμα αὐτοῦ εἰς ἀνακοινώσιν καθαρῶς ἐπιστημονικῶν ζητημάτων. Ὁ κ. Βαλαμιάκης πρὸς ἐπίσχυσιν τῶν λεγομένων αὐτοῦ ἀναφέρει αὐτολεξεί τὴν σχετικὴν φράσιν τῆς ἐπιστολῆς. Ὁ κ. Ἀνδρεάδης συνιστᾷ πλήρη σεβασμὸν τοῦ κανονισμοῦ· ἀπόφασις τοῦ προηγουμένου προεδρείου δὲν ὑπῆρχεν· ὁ πρόεδρος ἀπλῶς ἐπιτρέπει ἢ μὴ παντὶ μὴ μέλει, ἂν πρόκηται περὶ ἀνακοινώσεως ἢ διαλέξεως, οὐδεμία δὲ ἀπόφασις λαμβάνεται παρὰ τοῦ Συλλόγου, μάλιστα περὶ διαλέξεων ἢ διανομῆς τῶν ἐντύπων φυλλαδίων, συνοδευθεῖσα καὶ ὑπὸ ἐπισήμου ἐπιστολῆς εἰς πρόσωπα ἐπίσημα, θὰ ἐξελαμβάνετο ὅτι ὁ Σύλλογος υἰοθέτησε καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ ἔλαβε τὰς διαλέξεις. Ὁ κ. Γεδεῶν

ἐρωτᾷ ἂν ἐν τινι συνεδριάσει ἐγένετο ἀποδοκιμαστικὴ ψῆφος τῆς γενομένης διαλέξεως. Ἀπαντήσαντος δὲ τοῦ κ. προέδρου ἀποφατικῶς, θεωρεῖ τὰ λεγόμενα μὴ στηριζόμενα ἐπὶ βάσεως τινος· ἐπίσης καὶ ὁ κ. Ἐδοσιθιανὸς θεωρεῖ τὸ ζήτημα ἀσήμαντον· ἐγένετο, λέγει, ἐπιστημονικὴ τις διάλεξις, ὁ διαλεξάμενος ἐτύπωσε αὐτὴν εἰς φυλλάδιον, ἃ καὶ διένειμε διὰ τοῦ Συλλόγου εἰς μέλη αὐτοῦ πρὸς μελέτην, ἴσως καὶ πρόκλησιν συζητήσεως, ἐπομένως οὐδεμία παρεξήγησις ἠδύνατο νὰ γείνη. Ὁ κ. Βαλαμιάκης παραδέχεται μὲν τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Γεδεῶν τεθεισάν ἰδέαν, ἀλλὰ προκειμένου περὶ ἀτομικῆς γνώμης, ὁ κ. πρόεδρος, γράψας ἐν ἐπισήμῳ χάρτῃ τοῦ Συλλόγου, ἐξέφραξεν οὐχὶ ἀτομικὴν γνώμην, ἀλλὰ τὴν τοῦ Συλλόγου, τοιαύτη δὲ προαποφασισμένη δὲν ὑπῆρχε, δὲν ἔπρεπε νὰ γραφῆ ἢ ἐπιστολῇ μεθ' ὕψους ἀπομένου τῆς ἀξίας τῆς γενομένης διαλέξεως. Ὁ κ. Γεδεῶν παρατηρεῖ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ κ. Βαλαμιάκης ἔπρεπεν ἀπλῶς νὰ τονίσῃ τὸ ἐξῆς: τοῦ λοιποῦ δι' ἐπισημὸν χάρτον τοῦ Συλλόγου νὰ μὴ ἐκφραζόνται ἰδέαι ἀτομικαὶ οὔτε νὰ σχηματίζωνται διαλέξεις περιέχουσαι ἠρησθητικαὶ καὶ ἐκείτων ἀκοσμοῦ. Τοῦτο ἀκριβῶς ὑποστηρίζει ὁ κ. Βαλαμιάκης, ἀλλ' ὁ κ. Τάγης θεωρεῖ περιττὸν νὰ τεθῆ τοιοῦτο ζήτημα καὶ ἀπόφασις νὰ λεχθῆ περὶ αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ὑπάρχει τοιαύτη. Ὁ κ. Ἀποστόλογλους τὴν διὰ τοῦ Συλλόγου διανομὴν οἰωνδῆποτε βιβλίων θεωρεῖ συνήθουσαν τῷ σκοπῷ τοῦ Συλλόγου, ἀποδοκιμάζει δὲ τὴν ἀποστολὴν καὶ ἐπιστολῆς ἐπισήμου. Ὁ κ. Γεδεῶν ἐρωτᾷ ἂν τὰ περιοδικὰ τοῦ Συλλόγου διανεμόμενα συνοδεύονται καὶ δι' ἐπιστολῶν ἐπὶ ἀρνητικῇ ἀπαντήσει, ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν αὐτοῦ πῶς λαμβάνεται γνώσις ἐπιστολῆς ἐξεργουμένης τοῦ γραφείου τοῦ Συλλόγου. Τέλος ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἄπαντες οἱ ἀγορεύσαντες συμφωνοῦσι περὶ μὴ συστάσεως δι' ἐπισήμου ἐπιστολῆς οἰωνδῆποτε διανεμομένων ἐντύπων.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Γεδεῶν παρακαλεῖ νὰ λεχθῆ ὑπ' ὄψιν ἢ παρακλήσεως τῆς κυρίας Πετριδίου περὶ ἐπιστροφῆς ταχέως τοῦ χειρογράφου αὐτῆς «Ρωσινούκος», ὁ κ. πρόεδρος ὑπισχναίται τοῦτο. Ὁ κ. Βαλαμιάκης ἐρωτᾷ πῶς ἐλήφθη ἢ ἀπόφασις ἐκλογῆς ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην τοῦ κανονισμοῦ. Ὁ κ. πρόεδρος, ἀναγνούς τὴν αἰτητικὴν πρὸς τοῦτο ἐπιστολὴν δέκα μελῶν, δίδει καὶ διασαφῆσαι περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκλογῆς ἐπιτροπῆς. Ὁ κ. Λίμιους

θεωρεῖ ἀντικανονικὴν τὴν ἀπόφασιν. Ὁ κ. Βαλαμιάκης ἐρωτᾷ, ἂν ἡ ἐκλογεῖσα ἐπιτροπὴ θὰ ἀνακοινώσῃ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας αὐτῆς. Μόνον ἀφ' οὗ ἐκπεύσῃ ἡ ἰσχύς τοῦ κανονισμοῦ καὶ ἂν δέσῃ, ἀπαντᾷ ὁ κ. πρόεδρος· ὁ δὲ κ. Ἀποστόλογλους ἐπιπροστίθησιν ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ εἶναι ἀπλῶς πρὸς παρασκευὴν ἐργασίας, ὡς ἐπιτροπὴ δὲ ὑποχρεοῦται βεβαίως νὰ δώσῃ λόγον τῆς ἐργασίας αὐτῆς, πρὸς ὃ συμφωνεῖ καὶ ὁ κ. Ἐδοσιθιανός. Οἱ κ. κ. Ἀνδρεάδης καὶ Λίμιους ἐπιμένουσι θεωροῦντες τὴν ἀπόφασιν ἀντικανονικὴν, ὁ δὲ κ. Φ. Τάγης διευκρινίζει τὸ ζήτημα ὑφ' ἣν ἐννοίαν ἐξελήφθη καὶ ἐν τῇ ἐκλογῇ τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς, θεωρῶν τὸ γινόμενον πρωτοφανές. Ὁ δὲ κ. Γεδεῶν θεωρεῖ περιττὴν πᾶσαν συζήτησιν περὶ ἀποφάσεως ληφθείσης ἤδη, ἀφ' οὗ μάλιστα δὲν θεωρεῖται δεδουλευμένη ἢ κυρίως ἀναθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ. Τέλος μετὰ τινὰς ἄλλας διασαφῆσεις τῶν κυρίων Βαλαμιάκη καὶ Ἀνδρεάδου, καταληξάσας εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἀπόφασις καθιστᾷ δυσχερῆ τὴν πορείαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου, ἀναποφύκτου οὐσίας τῆς μὴ συγκρούσεως τῆς νῦν μετὰ τῆς ἐν καιρῷ ἐκλεγθεμένης κυρίως ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς, διαλύεται ἡ συνεδρία, ἀναβληθείσης τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξεως ἀνακοινώσεως ἕνεκα τῆς προκηχωρηκυίας ὥρας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ἈΣΚΗ'

τῇ 15 Ἰανουαρίου 1896.

Προεδρεύοντος Ε. Α. ΣΙΑΕΡΙΑΟΥ, ἀντιπροέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγέλων καὶ δωρεῶν βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τῆς ἐν Βερολίῳ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ὑπισχυμένης ὅτι εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ἡμετέρων δημοσιεύσεων θέλει ἀποστείλει τὰς ἐαυτῆς, ἀπὸ 11 Ἰανουαρίου 1896.

Τοῦ ἐν Νισύρῳ κ. Γεωργίου Παπαδοπούλου, ἀποστέλλοντος καὶ ἑτέραν γλωσσικὴν ὕλην ἐπὶ τῷ Ζωγραφείῳ Ἀγῶνι, ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου.

Ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. προεδρεύων λέγει ὅτι ἡ γλωσσικὴ ὕλη τοῦ κ. Γ. Παπαδοπούλου παραπέμπεται τῇ φιλολογικῇ ἐπι-

τροπῇ, ἢ δὲ αἰτησις τῆς Ἐφορείας τῶν σχολῶν Ὁρτάκιοι (Βιδυλίας) ὡς πρὸς μὲν τοὺς χάρτας ληφθήσεται ὑπ' ὄψιν, ἂν ὁ Σύλλογος προσεγγῶς λάβῃ τοιοῦτους, ἢ σειρά ὁμοῦ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης παρέχεται μόνον γυμνασίαις καὶ σχολαρχείοις. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει πραγματεῖαν τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου περὶ Νεοφύτου μητροπολίτου Κρήτης καὶ τοῦ πρὸς Κωνσταντῖνον Καντακουζηνὸν ἐγκωμίου αὐτοῦ.

Οὐδενὸς δὲ ληθόντος τὸν λόγον ἐπ' αὐτῆς, διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ἈΣΚΘ'

τῇ 22 Ἰανουαρίου 1896.

Προεδρεύοντος Ε. Α. ΣΙΑΕΡΙΑΟΥ, ἀντιπροέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. Γ. Παχτικός παρατηρεῖ ὅτι ἡ σχολὴ Ὁρτάκιοι Βιδυλίας εἶναι πλήρες σχολαρχεῖον καὶ παρακαλεῖ νὰ γείνη δεκτὴ ἡ αἰτησις τῆς Ἐφορείας αὐτῆς. Εἶτα ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἔχουσαν ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1895, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν δέκα σωμάτων γεωγραφικῶν Πινάκων Στεφάνου Ζαφειροπούλου.

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου 1896, γνωμοδοτούσης ἐπὶ ζητημάτων παραπεμφθέντων αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

Τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, ἀγγελλούσης τῷ Συλλόγῳ τὴν ἐκλογὴν τοῦ κ. Α. Η. Οἰκονομίδου ὡς διορθωτοῦ τῆς δημοσιευθεσομένης γλωσσικῆς ὕλης.

Τοῦ κ. E. Schneider ἀπὸ 19/31 Ἰανουαρίου 1896, ἀγγέλλοντος ὅτι δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ κάμῃ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀγγελθεῖσαν ἀνακοινώσιν ἕνεκα ἀσθενείας τῆς συζύγου αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. προεδρεύων παρατηρεῖ ταῦτα: Ἐπὶ τῷ προεδρείῳ α') θέλει γράψῃ τὰ δέοντα εἰς τοὺς κ. κ. Wecklein καὶ Βερναρδάκη, ὡς πρὸς τὴν παρὰ τὰ συμπεφωνημένα αὐξάνει τῶν τυπογραφικῶν φύλλων τῆς γινόμενης ἐκδόσεως· β') τίθει εἰς φηροφίαν τὴν πρότασιν τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτρο-

πής, υποδεικνύουσης τὸν κ. Α. Οικονομίδην ὡς ἀρμόδιον πρὸς διορθώσιν τῆς ἐκδοθησομένης γλωσσικῆς ὕλης. Ὁ κ. Οικονομίδης ἐνίσταται, λέγων ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἀπλῆς διορθώσεως ὀρθογραφικῶν λαθῶν κτλ., ἀλλὰ περὶ τῆς διορθώσεως αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς νέας ὀρθογραφίας, τοῦτο δὲ ἀπαιτεῖ χρόνον μακρὸν, οὐ στερεῖται, ὁ δὲ κειρὸς ἐπέιγει. Παρατηρήσαντος δὲ τοῦ κ. Δάμοσι νὰ γείνη πρῶτον συνεννόησις μετὰ τοῦ κ. Οικονομίδου καὶ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ εἶτα ψηφοφορία, ὁ κ. Νικολόπουλος ὑποθέτει ὅτι μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας θέλει ἀναδεχθῆ ὁ κ. Οικονομίδης τὸ ἀνατεθειμένον αὐτῷ ἔργον ἅμα τῇ ἀποφάσει τοῦ Συλλόγου. Γενομένης ψηφοφορίας, ὁ κ. Οικονομίδης ὑποδεικνύεται ὡς ἀρμόδιος πρὸς ὃν σκοπὸν προτείνεται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς. Εἶτα, ἀναγνωσθεῖσης τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Σπύρου, ἀναβάλλεται τὸ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἀνάγνωσμα. Ἀγγέλλεται ἐπίσης ἢ ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ προεδρείου ἀποστολὴ τῆς εἰκόνας τοῦ ἀειμνήστου Κυλλιδίου παρὰ τῆς εὐγενεστάτης γῆρας αὐτοῦ καὶ ἀνάρτησις αὐτῆς ἐν τῇ αἴθρῃ τῶν συνεδριάσεων. Ἐτέλος ψηφοφορεῖται τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Γ. Ἰωαννίδης, διδάσκων ἐν τῷ Ζωγραφείῳ, μετ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΣΛΑ

τῆ 29 Ἰανουαρίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγελίας καὶ δωρεῶν βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τῆς Ἐφορείας Ἀράμιας ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1895, ζητούσης τοὺς ἐκδοθέντας τόμους τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης καὶ τοὺς χάρτας Ζαφειροπούλου καὶ πληρεξουσιοδοτούσης ἐπὶ τούτῳ τὸν κ. Α. Κ. Γεράρδου.

Τοῦ κ. Ν. Φαρδὸν ἐκ Σαμωθράκης ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου, ὑποβάλλοντος σκέψεις αὐτοῦ περὶ τοῦ Ζωγραφείου Ἀγῶνος.

Τοῦ ἐκ Παραμυθίας ἰατροῦ κ. Α. Α. Παναγιωτίδου ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου 1896, πέμπτοντος τὸ Δ' κεφάλαιον τῶν αὐτοῦ Συμβολῶν εἰς τὴν μέσην ἱστορίαν τῆς Θεσσαρίας, αἰτουμένου δὲ τὰ ἀπὸ πέρυσιν ἐκδοθέντα ἔργα τοῦ

Συλλόγου καὶ ἐρωτῶντος ἂν τὸ ἀπονεμηθῆν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου βραβεῖον ἐμετρήθη τῷ ἀντιπροσώπῳ αὐτοῦ κ. Σ. Παπαδάκη.

Τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου ἐντεῦθεν ἀπὸ 25 Ἰανουαρίου, ἀγγελούσης ὅτι ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 13 λήξαντος ἐξελέξατο γραμματεῖα τὸν κ. Διονύσιον Κοιτογεώργην καὶ ἐπισυναπτούσης γενικὸν λ/σμὸν τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης.

Τοῦ κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδου ἀπὸ 27 Ἰανουαρίου, ἀποστέλλοντος ἐντολῆν τοῦ Dr J. S. de Tourgnat, καθηγητοῦ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας ἐλληνικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Louvain, τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας μεταφράσεις τῶν διηγημάτων Ἀλεξ. Τυγκαβῆ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Romans Grecs. Contes et Nouvelles par A. Rangani, traduit du grec moderne par J. S. Tourgnat.*

Τῆς Κοιότητος Σιαυρίου τῆς Μακεδονίας. Τῆς Ἐφορείας τῶν ἐν Σιμικασίῳ Σχολῶν. Τῆς Ἐφορείας τῶν ἐν Συλματομυθρονκίῳ Σχολῶν (δὲς αἰτούντων). Τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τῶν ἐκπαιδευτηρίων Σιμόλης. Τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τῶν Σχολῶν Σομοῦσιον. Τῆς Ἐφοροδημογεροντίας Περάμου. Τῆς ἐν Σιλοπόρῃ Ἀδελφότητος «Ἐνίκη Μονασῶν». Τῆς Ἐφορείας τῶν ἐκπαιδευτηρίων Βλάγκας. Τῆς Α. Θ. τοῦ ἀγ. Ἀβδίου Νικοδήμου. Τῶν Ἐφόρων τῶν ἐκπαιδευτηρίων Χρυσόπολεως (δὲς αἰτούντων). Τῆς Α. Σ. τοῦ γέροντος ἀγίου Νικομηδείας κ. Φιλοθέου. Τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τῶν σχολῶν τῆς Κοιότητος Ἰκονίου, αἰτούντων κατὰ διαφόρους χρονολογίας τοὺς Πίνακας Ζαφειροπούλου.

Ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει μετὰ λύπης τὸν αἰφνιδίον θάνατον τοῦ ἐκ τῶν μελῶν καὶ δωρητῶν τοῦ Συλλόγου Ζήνωνος Κλειώνθους. Ἐπὶ τῆς δὲ ἀλληλογραφίας παρατηρεῖ ὅτι αἱ γενόμεναι καὶ γινεσόμεναι αἰτήσεις χάρτων Ζαφειροπούλου ἐκ μακρυσμένων ἐπαρχιῶν δὲν θὰ ἦναι δυνατὸν νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, διότι ναὶ μὲν προσεχῶς ἀποστέλλονται τοιοῦτοι, ἀλλ' εὐάριθμοι, διανεμηθήσονται δὲ μόνον εἰς τὰ πλησιόχωρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ ἐν Ἀθήναις πρὸς διάδοσιν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου. Παρατηρεῖ ὁμοίως ὅτι ὁ λογαριασμὸς τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἀκριβέστατος, ἀποσταλήσεται δὲ τῇ Α. Θ. τῷ κ. Χρ. Ζωγράφῳ. Ἐπὶ τῇ παρακλήσει τοῦ κ. Γ. Παχτίου ἀναγινώσεται ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Φαρδὸν ὑπὸ τοῦ γε-

νικοῦ γραμματέως, παρατηρήσαντος ἅμα ὅτι προσεχῶς θὰ ἀνεκοινοῦτο αὐτῇ, ἐπὶ δὲ τῇ αἰτήσει τοῦ κ. Γ. Παχτίου γίνεται νῦν ἡ ἀνακοίνωσις πρὸς δὲ ὅτι τὸ βραβεῖον, περὶ οὗ μετ' ἀπορίας γράφει ὁ κ. Φαρδὸς, ἐστάλη τῷ κ. Παπαδάκῃ διὰ πληρεξουσίῳ ἐγγράφου. Ἐπὶ αὐτῷ κ. Παχτίῳ, παρατηρήσαντι περὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν χαρτῶν μόνον εἰς τὰ περίχωρα Κωνσταντινουπόλεως, ὑπομνησθεὶς ὁ κ. πρόεδρος σχετικὴν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 2 Νοεμβρίου 1892. Μετὰ ταῦτα, τὸν λόγον λαβὼν ὁ κ. Χρ. Ἀνδρουτσος, ἀναγινώσκει μελέτην αὐτοῦ Αἰ Ἰθικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Πλάτωνος ἐν ἀντι- παραθέσει πρὸς τὰς χριστιανικὰς, μηδεμιᾶς δὲ ὑπαρχούσης παρατηρήσεως, ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ ἀγορεύσαντι, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΣΛΑ'

τῆ 12 Φεβρουαρίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἠγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγελίας καὶ δωρεῶν βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τῶν κ. κ. Ἀδελφῶν Περοῆ ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 27 Ἰανουαρίου, ἀγγελλόντων τὴν ἀποστολὴν ἐτέρων ἑνδεκα τυπογραφικῶν φύλλων τοῦ Β' τόμου τοῦ Αἰσχύλου καὶ ἐκφραζόντων τὴν ἐλπίδα ὅτι ταχέως ἢ τε Φιλολογικῆ Ἐπιτροπῆ καὶ ὁ Σύλλογος θέλουσι συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ κ. Wecklein περὶ τῶν καθ' ὑπέρθεσιν φύλλων, περὶ τῆς πληρωμῆς δ' αὐτῶν θεωροῦσι τὸν Σύλλογον ὑπόχρεον.

Τοῦ κ. Δημητρίου Μ. Μελισσοπούλου ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου, διδασκάλου ἐν τῇ ἐνταύθῃ Ρωσικῇ Σχολῇ, ὑποβάλλοντος εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου Ἐγχειρίδιον Ἀλγέβρας καὶ ἕτερον Εὐθυγράμμου Τριγωνομετρίας.

Τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν Βονωνίας ἀπὸ 10 Φεβρουαρίου, εὐχαριστούσης ἐπὶ τῇ παρασχεθείσῃ τῷ ἐκ τῶν ἐταίρων αὐτῆς αἰδ. Tonadini φιλοξενίᾳ τῇ 9/21 Νοεμβρίου 1895.

Τοῦ κ. Blass ἐκ Χάλης ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου, ἀποστέροντος τὴν ἐκδοσιν τοῦ Δημοσθένους ἕνεκα τῶν παρόμαρτους αὐτῇ πολλῶν δυσκολιῶν.

Τῆς Ἀκαδημίας Βερολίνου, ἀνευ ἡμερομη-

νίας, εὐχαριστούσης ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν I' μέγρι ΚΕ' τόμων τοῦ Περιοδικοῦ καὶ τοῦ Δ' τόμου τοῦ Ζωγραφείου Ἀγῶνος.

Τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου, ἀγγελούσης ὅτι ἐξελέξατο ἀναπληρωτὴν τοῦ προέδρου αὐτῆς προσωρινὸν ἐπὶ ἓνα μῆνα τὸν κ. Παναγιώδη, καὶ διορθωτὴν τὸν κ. Γ. Π. Ἰωαννίδην.

Μετὰ τινὰς δὲ παρατηρήσεις τοῦ κ. προέδρου ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας, ψηφοφοροῦνται ἀντεπιστέλλον μὲν μέλος ὁ διδάκτωρ J. de Groulard, καθηγητῆς τῆς ἀρχαίας καὶ νέας ἐλληνικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Louvain, προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ προεδρείου, καὶ τακτικὰ μέλη οἱ κ. κ. Θ. Κεσόλογους καὶ Ν. Βασιλειάδης, ἰατροί. Μετὰ ταῦτα, προκειμένου ν' ἀναγνώσῃ ὁ κ. Ἀναστάσιος Χρησιδῆς τὰς συμπληρωματικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, οἱ κ. κ. Ἡλ. Βαλσαμάκης, Ὁδ. Ἀνδρεάδης, Φ. Τάγης διαμφισθετοῦσι τὸ δικαίωμα τοῦτο, προβάλλοντες ὅτι ὁ κ. πρόεδρος δὲν δικαιούται νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ ζητήματος δεδικασμένου καὶ λελυμένου, ὄντος δὲ καὶ τοῦ Συλλόγου δεδεδεσμένου διὰ ῥητοῦ συμβολαίου. Ὁ κ. Φ. Τάγης μάλιστα δίδει καὶ διασαφῆσεις τινὰς, θεωρῶν τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν διατελοῦντα ἐν ἀγνοίᾳ τῶν διατρεχάντων, ὅτι τὸ πρῶτον ὑπόμνημα τοῦ κ. Χρησιδίου ἐμελετήθη, ἐκρίθη, ἀνεσκευάσθη, ὁ δὲ κ. Χρησιδῆς, ἐν ᾧ δὲν εἶχε διαμαρτυρηθῆ τότε, μετὰ πέντε μῆνας, γενόμενος πρόεδρος, ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, προεκλήθη συζήτησις, ἥτις καὶ καὶ ὡς μὴ γενομένη ἐθεωρήθη. Ὁ κ. Χρησιδῆς ἀπαντῶν παρατηρεῖ ὅτι διαμαρτυρήθη, δὲν συνεμερίσθη τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς ὡς ἐγωιστικὴν, ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ζήτημα ἀσχετῶς πρὸς τὴν κρίσιν αὐτῆς, ἐπανῆλθε δικαιοματικῶς εἰς τὰς πρὸ μὲνός παρατηρήσεις, ἐπανερχεται καὶ τώρα ἵνα προσθέσῃ πολλὰ καὶ ποικίλα. Καὶ οἱ κ. κ. Κλ. Κοκκολάτος, Πέδσι. Ἰωάννου, Σ. Ἀποστόλογους, Ἰωακείμ Βαλαβάνης, Μ. Ἀθθενιόπουλος, Ν. Φωτιάδης καὶ τινὰ ἄλλα μέλη διαμαρτύρονται κατὰ τῆς γενομένης συζητήσεως ὡς προῶρου, ἅτε τοῦ Συλλόγου εὐρισκομένου ἐντὸς τῆς ἡμερησίας Διατάξεως. Ὁ κ. Μαλιάδης θεωρεῖ τὴν συζήτησιν δικαίαν, διότι, λέγει, εὐρισκόμεθα ἐν ἀνωμαλίᾳ καὶ παραβάσει κανονισμοῦ. Ἐπιμενόντων δὲ τῶν προμνημονευθέντων μελῶν περὶ τοῦ προῶρου πάσης συζητήσεως,

ὁ κ. πρόεδρος ὡς ἀπολογηθῆσόμενος εἰς τὰς προβληθείσας ἐνστάσεις καὶ ὡς ἀναγνωσόμενος τὴν νέαν αὐτοῦ μελέτην, παραχωρεῖ τὴν προεδρικὴν ἔδραν τῷ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων κ. Φ. Τάγγη, ὅστις, καταλαβὼν τὴν ἔδραν, τῶν μὲν ὑπὲρ τῆς συζήτησεως ἐπιμενόντων εἰς ταύτην, τῶν δὲ κατ' αὐτῆς ἐνισταμένων, ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν καὶ ἐγερούθεις ἀπῆλθε, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ δεύτερος ἀντιπρόεδρος καὶ τινὰ τῶν μελῶν. Τῶν λοιπῶν μελῶν ξενισθέντων ἐπὶ τῇ διαλύσει, ὡς βεβιασμένοι, ἄτε πρὸ τῆς ἐξαντλήσεως τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως γενομένη, ἐπιμενόντων δὲ εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συνεδριάσεως, ὁ πρόεδρος, ἀναλαβὼν τὴν προεδρίαν, τάσσει ἐν αὐτῇ τὸν γενικὸν γραμματέα καὶ κατ' ἀπαίτησιν τῶν μελῶν ἀναγινώσκει τὸ θέμα αὐτοῦ. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. Ν. Φωτιάδης ὑποβάλλει πρότασιν πρὸς παραδοχὴν τῆς πρὸς τὸν χορηγὸν ἐκφραστῆσομένης εὐχῆς περὶ τροποποιήσεως τοῦ προγράμματος τῆς Ζωγραφικῆς Βιβλιοθήκης, ὑποστηριχθεῖσαν καὶ ὑπὸ τῶν κ. κ. Σ. Ἀποστόλογου, Ἰδοσταθίου, Ἰωάννου, Κλ. Κοκκολιῆτος, Ἄλ. Ἰδοσταθίου κ.λ.π. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κ. Σαλιτέλης, ὁμόφρονος ἔχων καὶ τοὺς κ.κ. Μ. Ἀθωειτάπουλον, Δ. Μοστράτον, Ἰωακείμ Βαλαβάνην καὶ ἄλλους, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ν' ἀναβληθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος πᾶσα ἀπόφασις, ἕως οὗ μελετηθῇ καλῶς τὸ ζήτημα, ν' ἀφσθῇ δὲ τῷ κ. προέδρῳ, ὅταν αὐτὸς κρίνῃ ἐπιστάσαν τὴν στιγμὴν, νὰ ἐπαναγάγῃ ταῦτα εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διατάξιν ἑτέρας συνεδριάσεως, ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην καὶ ὁ κ. Χρησιδῆς ὑποχωρῶσάντων δὲ καὶ τῶν λοιπῶν, ὁ προεδρεύων διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ἈΣΑΒ'

τῇ 19 Φεβρουαρίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας ἐπὶ τε τῆς συντάξεως αὐτῶν, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ τοῦ κύρους τοῦ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου κ. Φ. Τάγγη διάλυσιν τῆς συνεδρίας μέρους ἔλαβον τὸν λόγον οἱ ἐπόμενοι:

Μαλιαδῆς. Ἐπειδὴ μετὰ τὰς ὑπὸ τῶν κ.κ. Βαλασαμῆκη, Ἀνδρεάδου καὶ Φ. Τάγγη γενομένας παρατηρήσεις, ἂν πρέπη ὁ κ. Ἄν. Χρησιδῆς νὰ ἀναγνώσῃ τὰς συμπληρωματικὰς

αὐτοῦ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς Ζωγραφικῆς Βιβλιοθήκης, προτιθέμενος καὶ νὰ ὁμιλήσῃ, διεκοπτόμενη, καὶ μάλιστα τοῦ προέδρου ἐπιτρέποντος, διὰ τοῦτο παρεχωρήθη ἡ προεδρία τῷ πρώτῳ ἀντιπροέδρῳ, οὐχὶ διότι «ὅτι ἀπελογεῖτο ὁ κ. Χρησιδῆς καὶ ὅτι ἀνεγίνωσκε τὴν νέαν αὐτοῦ μελέτην» ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν μετὰ τὴν διάλυσιν ἐπαναληφθεῖσαν συνεδρίαν, αὕτη εἶναι παράνομος, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ γενικοῦ γραμματέως γενομένη· προτείνει λοιπὸν διόρθωσιν τοῦ πρώτου μέρους καὶ ἀκύρωσιν τοῦ δευτέρου τῶν πρακτικῶν.

Βαλασαμῆκη. Παρακαλεῖ τὸν κ. πρόεδρον πρὶν ἢ δώσῃ τὸν λόγον εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους ὅπως ὁμιλήσωσι, νὰ διευκρινήσῃ τὸ ἐξῆς: Ἀναλαμβάνει, ὡς πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, θεματοφύλαξ τῆς τηρήσεως τοῦ κανονισμοῦ, τὴν εὐθύνην τῆς παρὰ τὸν κανονισμὸν ἐπαναλήψεως ἢ συνεχίσεως τῆς συνεδρίας τῆς παρελθούσης Δευτέρας μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. ἀντιπροέδρου κανονικὴν αὐτῆς διάλυσιν, ὡς καὶ τὴν εὐθύνην τῆς ἀναθέσεως τῆς προεδρίας εἰς τὸν κ. γενικὸν γραμματέα παρὰ τὸ ῥητὸν ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, τοῖς ἀντιπροέδροις μόνον παρέχοντος τὸ δικαίωμα ν' ἀναπληρῶσι τὸν πρόεδρον ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν προεδρικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἢ, ὅπως ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὑποδηλοῦται, τὴν εὐθύνην ταύτην ὑπέχουσι οἱ παραμείναντες μετὰ τὴν κανονικὴν διάλυσιν τῆς συνεδρίας ἐκείνης καὶ τὴν ἕνεκα ταύτης ἀποχώρησιν ἰκινῶν ἐκ τῶν μελῶν, ἐν οἷς καὶ οἱ δύο ἀντιπρόεδροι;

Ἠρῶδης. Ἀπαντῶν εἰς ταῦτα λέγει ὅτι τὴν ἐσπέραν ταύτην γνώμην δὲν ἔχει, ἀπλῶς ὅτι διευθύνῃ τὴν συνεδρίαν.

Σαλιτέλης. Ἀφ' οὗ γίνεται λόγος περὶ πρακτικῶν, παρατυπία εἶναι καὶ ἡ γενομένη συζήτησις· πρόκειται περὶ ἀκριβοῦς συντάξεως τῶν πρακτικῶν· περὶ τούτου καὶ μόνου· περὶ τούτου πρῶτον ἕως ἀποφανθῇ ὁ Σύλλογος καὶ ἔπονται αἱ συζητήσεις.

Λάμψας. Ἐπειδὴ ἔχομεν δύο συνεδρίας, τακτικὴν καὶ μὴ, καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς αὐτῆς φύσεως, ἐπομένως τὸ κύρος αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐγκύρου ἢ μὴ τῆς μὴ τακτικῆς συνεδρίας.

Ἀνδρεάδης. Παρακαλεῖ νὰ προστεθῇ εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγθέντα τὸ ὅτι ἀνέφερε ῥητὸν ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, τὸ 37, κατ' ὃ συζητήσεις περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος παρελθούσης τῆς ἐπομένης συνεδρίας, δὲν ἐπιτρέπεται καὶ ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν κυριωτάτην ὑποστήριξιν τῶν ἐνστάσεων του. Τὴν ἐπὶ τῆς περαιτέρω συντά-

ξεως τῶν πρακτικῶν συζήτησιν δὲν θεωρεῖ περιττήν, διότι τοῖς μετὰ τὴν κανονικὴν διάλυσιν ἀποχωρήσασιν ἄγνωστον ἐστὶν ἴσως ἀκριβῆ τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπαναληφθείσης συνεδρίας.

Πασχαλίδης. Προβάλλει σκέψιν, ἐστὶν ὁ ἀντιπρόεδρος, παρόντος τοῦ προέδρου, δύναται νὰ διαλύσῃ τὴν συνεδρίαν.

Φιλικός. Θεωρεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου διάλυσιν παράνομον, διότι, ἂν αἰφωναστικῶς τὸν ἠνάγκασαν εἰς τοῦτο, ἠδύνατο νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἔδραν εἰς τὸν δεύτερον ἀντιπρόεδρον ἄρα ἢ ἐξακολούθησις τῆς συνεδρίας κάλλιστα καὶ νομίμως ἐγένετο, ἔθεν πρόκειται περὶ ἐπικυρώσεως πρακτικῶν μιᾶς καὶ μόνης συνεδρίας.

Μαλιαδῆς. Μετὰ τὴν κανονικὴν διάλυσιν ἐπανελήθη ἡ συνεδρία ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ γενικοῦ γραμματέως· τὰ πρακτικὰ δημοσιεύονται ἐν τῷ Ἡμερησίῳ καὶ δὲν πρέπει ὁ Σύλλογος νὰ παρουσιάζῃ γελοῖον πρόσωπον· δὲν πρέπει ν' ἀναγραφῇ προεδρία γενικοῦ γραμματέως· ἐκφράζει λοιπὸν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ τοιαῦτον.

Ἰδοσταθίου. Δὲν εἶναι δυνατόν ὁ Σύλλογος νὰ ἐκτεθῇ καὶ νὰ γείνη γελοῖος, διότι ἐξηκολούθησι τὴν συνεδρίαν μετὰ τὰ πλείεστα τῶν μελῶν, παρακλεσάντων τὸν κ. πρόεδρον νὰ ἐξακολούθησῃ, οὐχὶ δὲ μετ' ὀλίγα μέλη, ὡς διετάθη ὁ κ. Μαλιαδῆς.

Μελιχρός. Θεωρεῖ τὴν γενομένην συζήτησιν χρονοτριβὴν, παρακαλεῖ δὲ νὰ προβῇ ὁ Σύλλογος εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῶν πρακτικῶν.

Μακρίδης. Τὸ ζήτημα τοῦ κύρους καὶ τῆς ἀκριβείας τῶν πρακτικῶν, ὡς καὶ τῆς συνεχίσεως τῆς συνεδρίας θεωρεῖ ἀλληλένδετα. Ἐπειδὴ ἡ συνεδρίασις διελύθη ἕνεκα φωνασκιῶν, ὁ δὲ κ. πρόεδρος παρενέβη καὶ ἐξηκολούθησε τὴν συνεδρίαν, ἄρα δὲν ὑπάρχει πραγματικὴ διάλυσις. Τὸ μόνον οὐσιαστικὸν εἶναι: ἠδύνατο νὰ προεδρεύσῃ ὁ γενικὸς γραμματέως; Τοῦτο εἶναι περίπτωσις καταναγκαστικὴ, ἀπόκειται δὲ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου· σήμερον συζητεῖται ἡ ἀκυρότης τῆς συνεδρίας· αἱ ἀκυρότητες ἐνστάσεις προβάλλονται πρῶται, ἀφ' οὗ νόμιμος ἀπαρτία ὑπῆρχεν, ἀφ' οὗ ἐνστάσις ἀκυρότητος δὲν εἶχε προβληθῇ, οὔτε σήμερον ἔπρεπε νὰ προβληθῇ· ἀκυρὸς τὴν ἡ συζήτησις περὶ τυπικοῦ πράγματος.

Φ. Τάγγης. Ὁ κ. Μακρίδης παρακολούθησεν τὴν ὅλην γνώμην τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῶν διατρεξάντων, ἀλλ' ἀναγκάζομαι ν' ἀπαντήσω τῷ κ. Φιλικῷ: οὐδεμίαν συγκίνησιν μετέλαβεν οὔτε ἀδυναμία μετ' ὤθησεν εἰς τὴν διάλυσιν· καὶ ἄλλοτε

ἐχρησίμευσεν μέλος ἐν τῇ προεδρείῳ καὶ ἐν ἐπιτροπαῖς· εἶχον διάθεσιν νὰ παραταθῇ ἡ συνεδρία καὶ μέχρι τοῦ μεσονυκτίου· προέκυπτο ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ νὰ καταπατηθῇ παράνομως καὶ ἔπρεπε νὰ διαφωτισθῇ ὁ Σύλλογος, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐπανειλημμένως ἐζήτησα νὰ ἐπιβάλλω σιωπὴν καὶ δὲν ἴσχυσα, ἐνόμισα συμφέρον ν' ἀναβάλω τὴν συζήτησιν εἰς τὴν ἐπομένην Δευτέραν, φρονῶν ὅτι ὠφελῶ τὸν Σύλλογον, οὐχὶ δὲ ἐκ λόγου κομματικοῦ.

Ἀποστόλογος. Μετὰ λύπης παρατηρεῖ ὅτι ἀσυναίσθητος ἢ σκοπίμως ἐκτροχιάζεται ἡ συζήτησις· πρόκειται περὶ τῆς ἐπιψηφίσεως τῶν πρακτικῶν τῶν τότε πιστῶς γενομένων, ἐπιφυλάσσεται δὲ μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν νὰ ἐκφέρῃ γνώμην καὶ αὐτὸς περὶ παρανομιῶν καὶ παρατυπιῶν, ἃς ἔθιξαν οἱ προλαλήσαντες.

Πουλουλίδης. Ἐπὶ τοῦ νομίμου ἢ μὴ τῶν πρακτικῶν διαφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Μακρίδην καὶ Ἀποστόλογον, ἂν, κατὰ τὸν δυσχυρισμὸν τῶν ἀντιφρονούντων, δὲν ὑπῆρχε μετὰ τὴν διάλυσιν συνεδρίας, δὲν ὑπάρχουσι καὶ πρακτικὰ, ἀτομικῶς δὲ παραδέχεται τὸ νόμιμον καὶ τῆς συνεδριάσεως καὶ τῶν πρακτικῶν, ἀφ' οὗ μετὰ τὴν διάλυσιν ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου τὰ πλείεστα μέλη ἔμειναν, οὐδεὶς δὲ τῶν ἀποχωρησάντων διεμαρτυρήθη· οἱ ὑπολειφθέντες ἀπεδοκίμασαν τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἄλλων, ὁ δὲ Σύλλογος, χρώμενος τῷ κυριαρχικῷ αὐτοῦ δικαίωμτι, νομίμως πρόβη εἰς τὴν συνεδρίασιν, ἀλλ' ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ γενικοῦ γραμματέως. Ἀλλὰ τί ὅτι ἔκαμνε καὶ πᾶς πρόεδρος εἰς τὴν θέσιν τοῦ νῦν εὐρισκόμενος; Ὄφειλε, κατὰ τὸν κ. Ἀνδρεάδην, νὰ προσκαλέσῃ ἄλλοτε προεδρεύσαντα, ἀλλὰ καὶ τοιοῦτου μὴ ὑπάρχοντος, ὡφείλε φυσικῶς νὰ προσδομήσῃ εἰς μέλος τι τοῦ προεδρείου· προτείνει λοιπὸν τὴν ἐπιψήφισιν τῶν πρακτικῶν.

Βαλασαμῆκη. Πολλοὶ τῶν προλαλήσαντων, ἀνήκοντες εἰς τὸ δικηγορικὸν σῶμα τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἔθηκαν ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ ζήτημα τοῦ νομίμου ἢ μὴ τῆς ἐπὶ τῶν πρακτικῶν συζήτησεως πρὸ τοῦ κυρίου ζητήματος, ὅπερ εἶναι ἂν ἡ συνεδρία τῆς παρελθούσης Δευτέρας διελύθη νομίμως ὑπὸ τοῦ κ. ἀντιπροέδρου κατόπιν παραχωρήσεως αὐτῷ τῆς προεδρικῆς ἔδρας ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἐπὶ δὲ καὶ ἂν ἡ γενομένη μετὰ τὴν διάλυσιν συνεδρία ἦναι νόμιμος ἢ μὴ. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ νόμιμον τῆς ἐπὶ τῶν πρακτικῶν συζήτησεως τοῦ ζητήματος τῆς οὐσίας, εὐχαρίστως βλέπω ὅτι τινὲς τούτων, καὶ

μάλιστα ο κ. Μακρίδης, διαρρήδην ἀπεφήνατο ὅτι τὸ ζήτημα τῆς συντάξεως τῶν πρακτικῶν εἶναι ἀναπόσπαστον τοῦ τῆς οὐσίας, ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ δεύτερον, συνέχεον τὸ ζήτημα τοῦ νομίμου τῆς διαλύσεως τῆς συνεδρίας ὑπὸ τοῦ κ. ἀντιπροέδρου μετὰ τοῦ ζητήματος τῆς συνεχίσεως τῆς συνεδρίας, καὶ δὴ ὑπὸ τῶν προεδρίαν τοῦ γενικοῦ γραμματέως. Χωριστέον, κατ' ἐμὲ, τὰ ζητήματα ταῦτα. Ἡ διάλυσις τῆς συνεδρίας ὑπὸ τοῦ προεδρεύοντος ἀντιπροέδρου ἐγένετο κανονικῶς, ἐπιβληθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ περισφύσῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Συλλόγου, διακυβευμένην ὑπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος κατὰ τὴν συνεδρίαν ἐκείνην βορῦβου καὶ πολὺ πρὶν ἢ καταλάβῃ ὁ κ. ἀντιπρόεδρος τὴν προεδρικὴν ἔδραν. Καὶ ἄλλοτε ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει ἡ συνεδρία διελύθη ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου προεδρεύοντος, καίπερ μὴ ἐξαντληθείσης τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, καὶ ὑπὸ περιστάσεις μάλιστα πολὺ ὀλιγώτερον ἐπιτρεπούσας τοῦτο, ὅλον προεδρεύοντος τοῦ *Mordtmann*, χωρὶς ὁ Σύλλογος νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ διαλύσει, καίπερ προσβληθεῖς μάλιστα τότε ὑπὸ τοῦ διαλύσαντος τὴν συνεδρίαν ἐκείνην. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἔτι ὑποτεθῇ ὅτι ὁ κ. ἀντιπρόεδρος ἔσπευσε νὰ διαλύσῃ τὴν συνεδρίαν ἢ ὅτι παρανόμως διέλυσε ταύτην ἵνα παραλύσῃ τὸ ζήτημα, ὡς διατείνεται ὁ κ. Φιλινός, καὶ πάλιν νομίζω ὅτι δὲν ἐπετρέπετο ἡ παράνομος ἐπανάληψις τῆς συνεδρίας μετὰ τὴν ἔστω καὶ παράνομον διάλυσιν, διότι οὐδεμία προγενεστέρᾳ παρανομία δύναται νὰ δικαιολογήσῃ παρανομίαν μεταγενεστέραν. Διὰ τὸ τυχόν παράνομον τῆς διαλύσεως ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου, οὗτος θὰ ἦτο ὑπόλογος ἀπέναντι τοῦ Συλλόγου καὶ σήμερον, ἦτοι εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην συνεδρίαν. Ἡ παρανομία ἄρα ὑφίσταται, ἔτι δὲ μᾶλλον παράνομος καταφαίνεται, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ προεδρία τῆς δῆθεν συνεχίσεως τῆς συνεδρίας ἐκείνης ἐδόθη εἰς τὸν κ. γενικὸν γραμματέα, παρὰ τὸ ῥητὸν ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, ὅπερ οὐδεὶς τῶν συνηγορησάντων ὑπὲρ τοῦ νομίμου τῆς συνεχίσεως τῆς συνεδρίας ἐκείνης ἠρνήθη, καὶ ὅσον οὐδεὶς κατώρθωσε νὰ υποδείξῃ ἡμῖν τὸ ἄρθρον, ἐφ' οὗ ὁ Σύλλογος ἐστηρίχθη, παραδεχόμενος τὴν προεδρίαν τοῦ γενικοῦ γραμματέως.

Μετὰ ταῦτα, πολλῶν ἄλλων ἐγγεγραμμένων ὄντων ἵνα λάβωσι τὸν λόγον, ὁ κ. πρόεδρος, ἐπιθυμῶν νὰ περατώσῃ τὴν συζήτησιν,

ἔδωκεν εἰς τὸν μεταξύ τῶν ἐγγεγραμμένων προσβύτερον κ. Ν. Φωτιάδην τὸν λόγον, ὡς εἰς τελευταῖον. Ὁ κ. Φωτιάδης, λαβὼν τὸν λόγον, παραιτεῖται, λέγει, τῆς ἀγορεύσεως, διότι καὶ αὐτὸς ἐφωτίσθη καὶ πάντες, ὡς εἶναι βέβαιος, καὶ παρακαλεῖ τὸν πρόεδρον νὰ θέσῃ τὰ πρακτικὰ ὡς ἀνεγνώσθησαν εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ Συλλόγου. Τῆς προτάσεως ταύτης τοῦ κ. Ν. Φωτιάδου ὑπὸ πολλῶν μελῶν ὑποστηρίχθεισης, ὁ κ. πρόεδρος ἔθεσε τὰ πρακτικὰ εἰς ψηφοφορίαν καὶ διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας ἐγένοντο ταῦτα παραδεκτὰ· μετ' οὗ ὁ κ. Βαλσαμάκης παρακαλεῖ νὰ σημειωθῇ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὅτι ἡ ψῆφος τῆς μειονοψηφίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς πιστότητος τῶν πρακτικῶν ἀποτελεῖ διαμαρτυρίαν τῆς μειονοψηφίας ταύτης ἐπὶ τῇ ἐπιψηφίσει πρακτικῶν συνεδρίας, μὴ νομίμως γενομένης.

Μετὰ ταῦτα ὁ γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγέλων καὶ δωρεῶν βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Ἀθήναις Φιλολογικοῦ Συλλόγου *Πιρυνισσοῦ* ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι ἐπεμψεν ἤδη πέντε ἀντίτυπα τοῦ *Καταμισμού* αὐτοῦ.

Τοῦ κ. *Εἰδοτραίου* *Αἰράκου* ἐκ Σμύρνης ἀπὸ 8 Φεβρουαρίου, πέμπτοντος τῷ Συλλόγῳ συγγραφήν αὐτοῦ *Μικροασιακὰ Μελέται*.

Τοῦ *Κηρύκου* τῆς *Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης* ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 14 Φεβρουαρίου, αἰτουμένου τὴν ἀποστολὴν τῆς *Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης* τῶν τόμων 12' καὶ 16' εἰς διπλοῦν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς διπλῆς αὐτῆς σειρᾶς.

Τοῦ κ. *Wecklein* ἐκ Μονάχου ἀπὸ 2/14 Φεβρουαρίου, ἀπαντῶντος εἰς τὴν ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Θ. *Ὀσπένσκη*, διευθυντοῦ τῆς ἐν ταῦθα Ἑωσικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἀπὸ 14 Φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς καὶ προσκαλοῦντος τὸν Σύλλογον εἰς ἑμῶφωρον σύμπραξιν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ, παρέχοντος δὲ εἰς μελέτην τὴν τε *Βιβλιοθήκην* καὶ τὸ *Μουσεῖον* τοῦ ἐν λόγῳ Ἰνστιτούτου.

Τοῦ κ. *Wecklein* ἀπὸ 15/27 Φεβρουαρίου ἐκ Μονάχου, συμπληροῦντος τὰς ἐν τῇ ἀπὸ 2/14 τρέχοντος ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Σύλλογον ἰδέας.

Τοῦ κ. *Δ. Α. Κορομηλά* ἐντεῦθεν ἀπὸ 16 Φεβρουαρίου, παρακαλοῦντος νὰ ὀρισθῇ ἡμέρα πρὸς ἐκτέλεσιν φιλολογικῆς του ἐπεριόδου.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ἈΣΜ'

τῆ 26 Φεβρουαρίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. Μακρίδης ἐκφράζει εὐχαριστίας τῷ εἰδικῷ γραμματεῖ ἐπὶ τῇ πιστῇ ἀποτυπώσει τῶν γενομένων, ὁ δὲ κ. Ἀθηντόπουλος ὑπομνηστικῶς παραλειφθεῖσαν παρατήρησιν αὐτοῦ περὶ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Βαλσαμάκη, εἰς ὃν δὲν παρέχεται τὸ δικαίωμα νὰ ὑποκαταστήσῃ σκέψιν ἰδίαν τῷ κ. προέδρῳ, ὅστις, ἀρνήθεις ν' ἀποφανθῇ γνώμην, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀσπαζόμενος μίαν ἐκ δύο ἀντικειμένων γνώμων, ἅς ἕτερός τις προβάλλει αὐτῷ. Μετὰ ταῦτα ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγέλων καὶ δωρεῶν βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. *Β. Παπαϊωάννου* ἐκ Βιτωλίων ἀπὸ 11 Φεβρ. αἰτουμένου συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς ἔκδοσιν *Δοκίμιου Γεωγραφίας*.

Τοῦ κ. *Μ. Κεράλα* ἐντεῦθεν ἀπὸ 17 Φεβρουαρίου, παραιτουμένου τῆς προεδρίας τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἕνεκα ἀπορρίψεως ὑπ' αὐτῆς προτάσεως αὐτοῦ ὅπως αὐτὴ ἀπεκδυθῇ πᾶσαν εὐθύνην ἐπὶ τῇ προκυψάσῃ βλάβῃ εἰς τὴν *Ζωγράφειον Βιβλιοθήκην* διὰ τὰς ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει τῶν τακτικῶν συνεδριάσεων ἀναγραφὰς ἀνευ γνώσεως ἢ γνώμης τοῦ χορηγοῦ τοῦ προγράμματος τῆς *Ζωγράφειου Βιβλιοθήκης*.

Τοῦ κ. *Σ. Σιδερίδου* ἀπὸ 21 Φεβρουαρίου, ἐντεῦθεν, ἀνεκλήτως παραιτουμένου τῆς ἀντιπροεδρίας, μέχρις οὗ ὁ Σύλλογος ἀποφανθῇ γνώμην ἐπὶ τῶν γεγονότων τῆς 12 φθίνοντος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐντεῦθεν ἀπὸ 26 Φεβρουαρίου, ἐπιμένοντος εἰς τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, ὅθεν μὴ δυναμένου νὰ παρευρεθῇ κατὰ τὴν σήμερον συγκληθεῖσαν συνεδρίαν τῶν κοσμητόρων.

Τοῦ κ. *Φ. Τάγγη* ἐντεῦθεν ἀπὸ 20 Φεβρουαρίου, δεικναιολογημένην ὑποβάλλοντος παραίτησιν ὡς τε ἀντιπροέδρου τοῦ Συλλόγου καὶ ὡς μέλους τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. πρόεδρος ἐπὶ τῆς παραίτησεως τῶν δύο ἀντιπροέδρων καὶ τοῦ προέδρου τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς: Ὁ κ. Κεράλας παρητήθη τῇ 17 τοῦ μηνός, δύο ἡμέρας πρὸ τῆς τελευταίας συνεδριάσεως,

Κατ' ἀπαίτησιν τοῦ κ. Μακρίδου, ὑποστηρίχθεισαν καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρεάδου, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Σαλιτέλη, ἐπιπροσθέσαντος ὅτι καλὸν εἶναι νὰ διαφωτισθῇ ὁ Σύλλογος ἐπὶ λεπτομερειῶν, ἀφ' οὗ ἀκούονται καὶ παρανομίαι, ὡς συνάψεις συμβολαίων μονομερῶς κλπ., ἀναγινώσκονται δύο ἐπιστολαὶ τοῦ κ. *Wecklein* ὑπὸ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως, ἀφ' οὗ προηγουμένως ὁ κ. πρόεδρος ἔκκε παρατηρήσεις γενικῆς ἐπὶ τῆς ἀναγνωσθείσης ἀλληλογραφίας. Κατόπιν ὁ κ. Ἀνδρεάδης ἐρωτᾷ τίς ἀπόφασις ἐλήφθη ὡς πρὸς τὴν αἴτησιν τοῦ κ. Κορομηλά, διότι ἤκουσε, λέγει, διαδόσεις τινὰς ὅτι τὸ προεδρεῖον ἠρνήθη τὴν αἴτησιν. Ὁ κ. πρόεδρος ἀπαντᾷ ὅτι ἐλήφθη αὕτη ὑπ' ὄψιν, ὁ δὲ κ. Μακρίδης δίδει διασαφήσεις τινὰς περὶ προϋπαρχούσης ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου ὡς πρὸς τὴν παραχώρησιν τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου εἰς σωματεῖα, ὡς καὶ συναυλίας ἢ καλλιτεχνικὰς παραστάσεις ἐπὶ μισθῷ οὐχὶ κατωτέρῳ τῶν δέκα λιρῶν (10).

Ὁ κ. πρόεδρος, ἀγγέλων ὅτι συσκέψει τοῦ προεδρείου παρηγγέλλησαν θέσεις διὰ βιβλία, ζητεῖ παρὰ τοῦ Συλλόγου πίστωσιν δέκα λιρῶν, ὅπερ καὶ παραδέχεται ὁ Σύλλογος. Ἐπὶ τούτῳ ὁ κ. Σαλιτέλης ἐπαινεῖ τὸ προεδρεῖον, διότι καὶ τὰς μικρὰς ταύτας πράξεις ὑποβάλλει εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ Συλλόγου, καλὸν δὲ θεωρεῖ καὶ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς παραχωρήσεως τῆς αἰθούσης ἐπὶ μισθῷ, τὴν εὐθύνην νὰ ἔχη ὁ Σύλλογος, ὅχι δὲ ὁ πρόεδρος μόνος ἢ τὸ προεδρεῖον· ὅτε δὲ ὁ κ. Ἀνδρεάδης καὶ ὁ κ. Μακρίδης διεσαφόνισαν τὸ πρᾶγμα, διακρίναντες παραχωρήσεις εἰς σωματεῖα καὶ παραχωρήσεις ἐπὶ μισθῷ, ὑπομνήσαντες καὶ τὸ σχετικὸν πρακτικὸν τῆς περὶ τούτου ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου, ὁ κ. Σαλιτέλης παρακαλεῖ νὰ ἐξετασθῇ τὸ σχετικὸν πρακτικὸν καὶ, ἐν μὲν ὑπάρχει ἀπόφασις, ἀποσύρει τὴν πρότασίν του, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει θὰ φέρῃ τὸ ζήτημα εἰς ἄλλην συνεδρίαν. Μετὰ ταῦτα ἕνεκα τῆς προκεχωρηκυίας ὥρας ἀναβάλλεται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει ἀναγεγραμμένου ἀναγνώσματος καὶ διαλύεται ἡ συνεδρία.

προσεπάθησε να τον πείση ν' ανακαλέσῃ τὴν παραίτησίν του, πλὴν δὲν τὸ κατώρθωσε. Τὸν τῆς παραίτησεως λόγον ὁ Σύλλογος διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ τὴν 12 καὶ 19 τοῦ μηνὸς ἐν τακτικῇ συνεδριάσει δὲν συμερίζεται, ὡς δὲν συμεριόσθη αὐτὸν καὶ ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ κατ' ἀκολουθίαν, ἐπειδὴ ὁ κ. Κεφάλαιος ὑπὸ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἐξελέγη, αὐτῇ παραπέμπεται καὶ ἡ παραίτησις, προσκαλεῖται δὲ ἡ ἐπιτροπὴ νὰ προβῆ εἰς ἀντικατάστασιν, ἐὰν μὴ τὸν πείση ν' ανακαλέσῃ τὴν παραίτησίν του. Ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων κ. Σ. Δ. Σιδερῖδης παρητήθη τὴν 21 τοῦ μηνός, δύο ἡμέρας μετὰ τὴν τελευταίαν συνεδριάσιν, φέρων λόγον τῆς παραίτησεως τοιοῦτον, ὡσεὶ μὴ ἐννοήσας τὴν σημασίαν τῆς τελευταίας ψηφοφορίας τῆς 19 τοῦ μηνός. Ὁ ἕτερος τῶν ἀντιπροέδρων κ. Φ. Τίγης φέρει λόγους παραίτησεως, οἵτινες μετὰ τὴν τελευταίαν τῆς Δευτέρας συνεδριάσιν ἐξελέγονται ἀνυπόστατοι, τοῦ Συλλόγου διὰ μεγίστης πλειονοψηφίας τάναντία παραδεξάμενου. Δὲν προσεπάθησε, λέγει, νὰ παρακαλέσῃ τοὺς κ.κ. ἀντιπροέδρους ν' ανακαλέσωσι τὰς παραίτησεις των ὡς ἐπακολούθημα μὲν τῆς κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν ληφθείσης ἀποφάσεως περὶ ἐπικυρώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, κατόπιν δὲ τῶν συμβάντων ἐν τῷ Συλλόγῳ, ὡς λέγεται ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Φ. Τίγης. Ἐπαφίεται νῦν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου, ἂν πρέπει ὁ Σύλλογος ἐπισήμως νὰ γράψῃ εἰς τοὺς κ.κ. ἀντιπροέδρους ν' ἀποσύρωσι τὰς παραίτησεις των, τοῦθ' ὅπερ ἀμφισβάλω, ἀποτυχόντων μάλιστα καὶ ἐμμέσων τινῶν διαβημάτων. Ὁ κ. Λίμσιος θεωρεῖ καλὸν ν' ἀναγνωσθῶσιν αἱ ἀγγελτήριοι τῶν παραίτησεων ἐπιστολαί. Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι αἱ μὲν τοῦ κ. Κεφάλαιος καὶ Σιδερῖδου ἐπιστολαί, ἐὰν ἐπιμείνῃ ὁ Σύλλογος, δύνανται ν' ἀναγνωσθῶσιν, ἀλλ' ἡ τοῦ κ. Φ. Τίγης καλὸν εἶναι νὰ μὴ ἀναγνωσθῇ, ἀλλως καὶ ἡ γνώμη τοῦ προεδρίου τοιαύτη. Ζητήσαντος δὲ τοῦ κ. Πουλουλίδου τὸν λόγον τῆς ἐξαίρεσεως ταύτης, ὁ κ. πρόεδρος ὑποδεικνύει τὸ ὄψος τῆς ἐπιστολῆς ἡκιστα εὐπρεπές. Ἐπιμεινάντων ὁμοῦς ἰκανῶν πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ταύτης, τοῦ δὲ κ. Τίγης διαμαρτυρηθέντος ὅτι οὐδεὶς λόγος ἄκοσμος καὶ ἀπρεπῆς ὑπάρχει, ἐκτίθεται δὲ γυμνῇ ἡ πικρὰ ἀλήθεια, ἀναγινώσκονται ὑπὸ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως καὶ αἱ τρεῖς ἐπιστολαί. Ἐπὶ τούτων, ζητησάντων τὸν λόγον μελῶν τινῶν, ὁ κ. πρόεδρος παρα-

τηρεῖ ὅτι ὀφείλει, ὡς πρόεδρος, εὐλαβῶς καὶ τὸν κανονισμόν νὰ τηρήσῃ καὶ τὰς ἀποφάσεις νὰ σεβασθῇ. Ἐὰν γινόμενα προεκάλεσαν τὰς παραίτησεις, ὑπολείπεται ὁ Σύλλογος νὰ δεχθῇ τὴν παραίτησιν τῶν κ.κ. ἀντιπροέδρων ἐπομένως δὲν ὀκ ἐπιτρέψῃ συζήτησιν ἐπὶ τῆς οὐσίας. Πρῶτος δὲ λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Μαλιῖδης φρονεῖ ὅτι αἱ παραίτησεις εἶναι σοβαραί, διότι προϋποθέτουσιν ὅτι ὁ Σύλλογος περιήλθεν εἰς θέσιν οὐχὶ εὐχάριστον, προκαλέσαντα αὐτάς. Παρατηρήσεως ἐν τῇ μεταξύ γινόμενης ὅτι ὁ ἀγορεύων εἰσέρχεται εἰς τὴν οὐσίαν, τονίζει ὅτι ἀγωνίζεται ὑπὲρ τοῦ γοήτρου τοῦ Συλλόγου, οὐχὶ δὲ περὶ ἐγωιστικῶν τάσεων καὶ ἀνετηγλήσεων καὶ συνεχίζων τὴν ἀγόρευσιν προσθέτει: Ὁ κ. Κεφάλαιος ὑποβάλλει παραίτησιν δεικνύουσαν ἐπιτροπήν, ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ, σκεφθεῖσα περὶ τοῦ προγράμματος τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης τῇ συναινέσει τοῦ χορηγοῦ προσέβη εἰς συμφωνίας, εἰς συμβάσεις ἤρξαντο συντελούμενα ἔργα σπουδαία καὶ σοφώτατα καὶ νῦν ἔτι ἐξακολουθεῖ οὕσα δεδουλευμένη δι' ἐπισήμων συμβολαίων πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν ἔργων κατὰ τὸ συνταχθέν πρόγραμμα. ὁ κ. Χρησιδης ἐσκέφθη ἀλλὰ, ἴσως ὀρθά, ἀλλὰ ἀσύμφορα τῇ περιστάσει, μὴ ἐφαρμοσίμα· τὸ Ὑπόμνημα αὐτοῦ ἀποκρούεται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, προβαίνει παρὰ τὸν κανονισμόν εἰς δευτέρας καὶ συμπληρωματικὰς παρατηρήσεις δι' αὐτῶν ὑποβάλλεται μεταβολὴ τοῦ καθεστώτος, παρὰ τὰ συμπεφωνημένα, παρὰ τὰς ληφθείσας ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τοῦ τε χορηγοῦ καὶ τῶν συγγραφῶν καὶ ἐκδοτῶν ἡ ἐπιτροπὴ φαίνεται κύπτουσα εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην, ὁ πρόεδρος ὁμοῦς αὐτῆς δὲν κύπτει, ὅθεν παραιτεῖται· ἀλλ' ὁ Σύλλογος δέον νὰ μὴ παραδεχθῇ τὴν παραίτησιν, νὰ παρακληθῇ δὲ ὁ παραιτηθεὶς ἵνα συνεχίσῃ τὸ ἔργον του. Ὁμοίως παραιτεῖται ὁ κ. Σιδερῖδης, μέλος ἐπιλεκτὸν καὶ ἀρχαῖον, μέλος ἀξιολογώτατον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἔχων τὴν συναίσθησιν τῆς ἀξίας τῆς γνώμης του καὶ θεωρῶν ἑαυτὸν προσβεβλημένον ὁ Σύλλογος πρέπει νὰ ἐμμεῖνῃ εἰς τὴν μὴ παραδοχὴν τῆς παραίτησεως καὶ τούτου. Τέλος παραιτεῖται καὶ ὁ κ. Φ. Τίγης, διότι θέλει νὰ ἐμμεῖνῃ πιστὸς εἰς τὰς πεποιθήσεις του, καὶ τούτου ἡ παραίτησις δὲν πρέπει νὰ γείνη δεκτὴ.

Πουλουλίδης. Ἐκφράζει παράπονον κατὰ τοῦ προέδρου, ἐπιτρέψαντος τῷ κ. Μαλιῖδῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος, περὶ δὲ τῆς τριπλῆς παραίτησεως θεωρεῖ

καλὸν ἢ μὲν τοῦ κ. Κεφάλαιος νὰ μὴ γείνη δεκτὴ, διότι πιθανὸν νὰ πεισθῇ ἐκ τῶν ὑστέρων ὅτι ὁ Σύλλογος, ἀπλὴν εὐχὴν ἐκφέρων πρὸς μεταρρυθμίσειν τοῦ προγράμματος τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, δὲν εἶχε διαθέσει νὰ προσκρούσῃ κατὰ συμβολαίων καὶ συμπεφωνημένων· ὁ δὲ κ. Σιδερῖδης, ἀφ' οὗ θέτει ὄρον εἰς τὴν παραίτησιν, ὁ δὲ ὄρος οὗτος παρήλθε, δύναται νὰ παρακληθῇ καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν θέσιν του· ἀλλ' ὁ κ. Τίγης μετὰ τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἔγραψεν, ἀδύνατον νὰ συνεργασθῇ μετὰ τοῦ προεδρίου· ὅθεν, εἰ καὶ μετὰ λύπης, πρέπει νὰ γείνη δεκτὴ ἡ παραίτησις του, διότι πᾶσα ἄλλη ἀπόπειρα καὶ ἀπόφασις τοῦ Συλλόγου ἢ ἀπροκάλει τὴν παραίτησιν ὅλου τοῦ προεδρίου.

Βασιλάδης. Συμερίζεται τὴν γνώμην τοῦ κ. Πουλουλίδου ὡς πρὸς τὴν παραίτησιν τοῦ κ. Κεφάλαιος, ἀλλ' ὡς πρὸς τοὺς κυρίους ἀντιπροέδρους καθαρὰ διαφωνία ὑπάρχει μετὰ αὐτῶν καὶ τοῦ Συλλόγου· ὁ Σύλλογος ἀπεφάνθη περὶ τῆς συνεδρίας τῆς 12ης Φεβρουαρίου, οἱ κύριοι ἀντιπρόεδροι διεφώνησαν ὡς πρὸς ταύτην δικαίωμα τῶν εἶναι νὰ παραιτηθῶσιν, ὁ δὲ Σύλλογος νὰ δεχθῇ τὴν παραίτησιν των, διότι ἄλλως διαμφισβητεῖται τὸ κύρος τῆς συνεδρίας ἐκείνης καὶ κινδυνεύει ὁ Σύλλογος, ἀντιφάσκων ἑαυτῷ, νὰ ἀναίρεσθῃ ἢ προηγουμένως ἔλαβεν ἀπόφασιν, τόσον περισσώτερον διὰ τὸν κ. Τίγην, διότι διὰ τῆς ἐπιστολῆς του καθαρῶς φέρεται εἰς τὸ μέσον ζήτημα ἐξαντληθὲν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

Ν. Φωτιάδης. Συμερίζεται τὴν γνώμην τῶν προλαλήσαντων.

Φ. Τίγης. Δὲν ἐπιθυμῶ οὔτε εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ κ. προέδρου νὰ γεννηθῇ ὑπόνοια ἔχθρας ἰδίας οὔτε εἰς τὴν συνείδησιν ἄλλου τινὸς ὑπόνοια ἐγωιστικῶν τάσεων· ὁ Σύλλογος, ὅταν τὸ ζήτημα ἔρχεται κατ' οὐσίαν, τὸ ἀποκρούει, ἀλλ' ὀφείλω νὰ δικαιολογήσω τὴν παραίτησίν μου, εἰς τὴν οὐσίαν εἰσερχόμενος. Ὁ Σύλλογος ἔχει ἀνελάβει θεσπίσει ἐκτάκτους συνεδριάσεις, καὶ ἔς ἀναγινώσκονται αἱ ἐκθέσεις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου παρὰ τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν· εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ὑπάγεται καὶ τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Χρησιδου, ὅπερ εὐρίων παρερριμμένον ἐπὶ δύο ἔτη, τὸ παρέλαβον, εἰπὼν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ μαργαρίται καὶ δύνανται αἱ ἐν αὐτῷ σκέψεις νὰ μελετηθῶσιν ἀνετίθημαι παρὰ τῶν συναδέλφων ἢ ἐργασία αὐτῇ· ἐξεφράζετο κατ' ἀρχὰς εὐχὴ πρὸς μεταρρυθμίσειν τοῦ

προγράμματος τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, βάσεις δὲ καὶ ἀκροθίνια μεταρρυθμίσεων ὑπάρχον ἐπαρμέναι· ἐξ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως ἀπεφηνάμεθα περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ περικοπαί, ἐν αἷς πικραὶ ἐξεφράζοντο φράσεις κατὰ τῶν συνταξάντων τὸ πρόγραμμα· ἡ κρίσις τῆς ἐπιτροπῆς ἀνεγνώσθη ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίῳ, παρόντος καὶ τοῦ κ. Χρησιδου, ὅστις τότε ἀπέσυρε τὸ ὑπόμνημα, εἰπὼν ὅτι: θεωρεῖ αὐτὸ ὡς μὴ ὑπάρχον· ἐπεφύλαξε, λέγει, τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπανέλθῃ καὶ ὅπως ἐπανέρχεται μὲν εἰς τὸ ζήτημα μὲ ἔνδυμα ἀναγνώσματος, ἀλλὰ μὲ λεπτὴν εἰρωνείαν, φανερὰν δὲ τέλος διαμαρτυρίαν ὅτι δὲν ἐμελετήθη τὸ ὑπόμνημά του, κατόπιν ἐπανέρχεται αὐθις διὰ τῶν συμπληρωματικῶν παρατηρήσεων. Κατὰ τὰς πρώτας παρατηρήσεις του ἐπιτρέπει συζήτησιν, καὶ ἦν ἐδείχθη ὅτι ὅσα ἀνέγνω ἦσαν παράνομα, προσβολὴ τῆς ἐπιτροπῆς, αὐτοῦ τοῦ Συλλόγου, καὶ ἐπέμεινον καὶ ἔλεγον ὅτι τὰ γινόμενα εἶναι παράνομα, διασαλεύοντα τοὺς θεσμούς τοῦ Συλλόγου· δύνανται ἐν τῷ Περιδικῷ νὰ τεθῶσιν ἐκ παραλλήλου τὰ ἀντιφατικὰ γεγονότα, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς ἀφορμὴ διορθώσεως.

Μετὰ τὸν κ. Τίγην ὁ κ. πρόεδρος παρακαλεῖ, εἰ δυνατόν, ἄλλος τις ἐκ τῶν πρὸς ἀγόρευσιν ἀναγεγραμμένων νὰ μὴ λάβῃ τὸν λόγον. Ἀλλ' ὁ κ. Βαλαμίκης προσθέτει: Τὸ ζήτημα τῆς παραίτησεως τοῦ κ. Κεφάλαιος δέον νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τοῦ τῆς τῶν ἀντιπροέδρων. Ἐλέχθη ὅτι ὁ κ. Κεφάλαιος παρητήθη καὶ ἡ παραίτησις του παραπέμπεται τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ. Τὸ προεδρεῖον δὲν δικαιοῦται εἰς τοῦτο, διότι ὁ κ. Κεφάλαιος, ὑπὸ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἐκλεγείς πρόεδρος αὐτῆς, εἰς ταύτην καὶ παραιτεῖται, εἰς δὲ τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου ἀναγγέλλει αὐτὸ ἀπλῶς πρὸς γνώσιν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς οὐσίας, αὐτὸ δὲν εἶναι ἐξηγητημένον, ὡς δείκνυται ἐν αὐτοῖς τοῖς πρακτικαῖς τῆς 12ης Φεβρουαρίου. Παρουσιάζεται δὲ ἡδὴ διὰ τῆς παραίτησεως τριῶν προσώπων, οὐχὶ ἀπλῶς, ἀλλὰ προκληθείσης ἐκ παραβιάσεως ὀρισμένων ὄρων καὶ ὑποχρεώσεων. Ὁ Σύλλογος, ἵνα δεχθῇ τὰς παραίτησεις τῶν ἀντιπροέδρων αὐτοῦ, πρέπει νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα τῆς οὐσίας· ἂν αἱ παρατηρήσεις τοῦ κ. Χρησιδου ἐγένοντο ὀρθῶς, αἱ παρατηρήσεις παμφηφεῖ δεκταί· εἰ δὲ μὴ, ἐπανέρχονται οἱ παραιτούμενοι εἰς τὰς θέσεις των. Ἐλέχθη ὅτι ἡ ψῆφος τοῦ Συλλόγου εἶναι ἐναντία τοῖς λόγοις τῶν παραίτησεων, δὲν

υπόκειται τοιαύτη, δὲν εἶναι τὸ ζήτημα ἐξη-
τλημένον καὶ δεδικασμένον, καλὸν εἶναι νὰ
συγκληθῇ ἑκτακτος συνεδρία, νὰ λυθῇ σοβαρῶς
τὸ ζήτημα τῆς οὐσίας, νὰ φανῇ ὅτι λόγος
ἔπρεπε νὰ γείνη ἐπὶ ὑπαρχουσῶν ἀποφάσεων
τοῦ Συλλόγου· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει καὶ ἐγὼ
θὰ ἔγραψον καὶ θὰ ἀνεγίνωσκον ὑπομνήματα
περὶ μὴ κανονικῶν ἐργασιῶν τῶν ἐπιτροπῶν.

Σιδερίδης. Ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων ἐξ-
ετέθη ὑπὸ τοῦ κ. Βαλασιμίου ὁ ὅρος τῆς πα-
ραιτήσεώς μου δὲν παρήλθεν, ἀπορῶ πῶς
θεωρεῖται τὸ ζήτημα δεδικασμένον, ἢ οὐσία
οὐδόλως ἐθίχθη.

Πουλουλίδης. Πρακαλεῖ, εἰ δυνατόν, νὰ
δοθῇ πέρας εἰς τὴν συζήτησιν, διότι ὁ Σύλ-
λογος εἶναι διαπεφωτισμένος περὶ ὧν ἐδέ-
χθη ὁ Σύλλογος τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Χρη-
στίδου, ἐπεκύρωσε τὰ σχετικὰ πρακτικά· ἀφ' οὗ
δὲ παρεδέχθη συνεδρίασιν, φυσικῶς παρεδέχθη
τὰς κατ' αὐτὴν πράξεις ἐγκύρους· προτείνει
καὶ αὐτὴς τὴν καὶ πρώτην πρότασιν του.

Ἀποστόλογος. Ἀνεξαρτήτως τῆς ἀπε-
ραντολογίας τῶν ἱστορικῶν τῶν ἀνεκαθεν ἡδη
γνωστῶν πραγμάτων, συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κ.
Μαλιάδου μόνον ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν εἰρη-
νικωτάτην πρότασιν του· ἦτοι πρέπει ὁ Σύλ-
λογος πρὶν ἢ ἀποφανθῇ ἂν δέχεται τὰς πα-
ραιτήσεις ἢ ὄχι, νὰ παρακαλέσῃ τὰ πρόσωπα
ταῦτα ν' ἀποσύρῃσι τὰς παραιτήσεις τῶν
ἐπομένως προτείνει νὰ δοθῇ παρὰ τοῦ Συλλό-
γου ἐντολὴ εἰς τὸ προεδρεῖον ἵνα προβῇ εἰς
τοιούτου διόβημα.

Παρακαλεῖται ὁ κ. Μαλιάδης νὰ διατυπώσῃ
τὴν πρότασιν του ταύτην, ἔχουσιν ὡς ἐξῆς:
Ὁ Σύλλογος, ἀκούσας τὰς παραιτήσεις τοῦ
κ. Κεφάλαια, προέδρου τῆς φιλολογικῆς ἐπιτρο-
πῆς, καὶ τῶν δύο ἀντιπροέδρων κ. κ. Φ. Τάγῃ
καὶ Ε. Α. Σιδερίδου, ἔχει λόγους νὰ μὴ πα-
ραδεχθῇ αὐτάς. Ὁ κ. Ἀποστόλογος δὲν
παραδέχεται τὴν φράσιν ἔχει λόγους νὰ μὴ
παραδεχθῇ, ἀλλὰ προτείνει νὰ λεχθῇ ἀπλῶς:
ὁ Σύλλογος ἐντέλλεται τῷ προεδρεῖῳ νὰ πα-
ρακαλέσῃ τοὺς παραιτηθέντας ὡς ἀποσύ-
ρῃσι τὰς παραιτήσεις τῶν. Ὁ κ. Βασιλάδης
θεωρεῖ τοῦτο περιττόν, διότι τὸ ζήτημα τίθε-
ται πρὸ τοῦ Συλλόγου, πάρεσι δὲ ἐν αὐτῷ οἱ
ἀντιπρόεδροι. Ἐνεκα τῆς ἀσυμφωνίας τῶν
διαφόρων προτάσεων, τίθεται ἐκ μέρους τοῦ
προεδρεῖου ἡ πρότασις: ἐν πρέπη νὰ γείνη
δεκτὴ ἡ παραιτήσεις τῶν κ. κ. ἀντιπροέδρων.
Γενομένης δὲ ἐνομοκλαστικῆς ψηφοφορίας ἐκ 43
ψηφοφορησάντων 20 μὲν εὐρέθησαν ὑπὲρ τῆς

ἀποδοχῆς τῆς παραιτήσεως, 11 κατ' αὐτῆς, 8
ἠρηθήσαν ψῆφον, 2 ἀνεχώρησαν καὶ 3 ὀνό-
ματα δυσανάγνωστα εὐρέθησαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ λόγος δίδεται τῷ κ. *Eidou-
and Schneider*, ὅστις ἀνακοινοῦται γαλλιστὶ
μελέτην αὐτοῦ ἐπιγραφομένην **Ἡ ἀλλοθὴς
τοποθεσία τῆς Τροίας μαρτυρο-
μένη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ
Στράβωνος.** Μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς ὁ κ.
Νικολόπουλος εὐχαριστεῖ γαλλιστὶ τὸν ἀγο-
ρεύσαντα ἐπὶ τῇ σπουδαίᾳ ἀνακοινώσει αὐτοῦ.
Ὁ κ. Μ. Παριναίικας, πρῶτιθέμενος νὰ προβά-
λῃ ἀπορίας καὶ παρατηρήσεις τινάς, παρακα-
λεῖται ὅπως ἐπιφυλαχθῇ εἰς τοῦτο, ἀφ' οὗ
συμπληρώσῃ ὁ κ. *Schneider* τὸ θέμα αὐτοῦ.
Ἔτελος ὁ κ. Μαλιάδης θεωρεῖ ἄξιον ἐπαίνων
τὸν κ. *Schneider*, διότι ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ
ὄλως νέαν ταμῶν ὁδὸν ἐπὶ νέων βάσεων πρό-
κειται νὰ ἐδράσῃ τὰς περὶ τῶν ἱστορικῶν
ἐκείνων τοποθεσιῶν γνώσεις, ἐὰν δὲ ἐπαλη-
θεύσωσι καὶ ὑποστηρικθῶσι δι' ἐμβριθοῦς με-
λέτης αἱ ὑποθέσεις καὶ σκέψεις αὐτοῦ, μεγάλη
δόξα ἐπιφυλάσσεται αὐτῷ. Ἐπὶ πᾶσι τούτοις
καὶ ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ ἀγορεύ-
σαντι, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΣΑΔ'

τῆ 4 Μαρτίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, πραιδέρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγου-
μένης συνεδρίας ὁ κ. *II. Βαλασιμίου* ὑπομι-
νήσκει παραλειφθεῖσαν παρατήρησιν μελῶν
τινῶν, διαμαρτυρηθέντων κατὰ τοῦ τρόπου
τῆς ψηφοφορίας ὡς ἀναρμυδίου, προκειμένου
περὶ ζητήματος προσωπικοῦ, ὅτι δὲν ἐσημειώ-
θη ἢ κατὰ τοῦ τρόπου τῆς ψηφοφορίας δια-
μαρτυρία του, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὲρ τῆς
ἀποδοχῆς τῶν παραιτήσεων τῶν δύο ἀντι-
προέδρων ἀποφανθέντων κακῶς ἐσημειώθη 21,
ἐνῆ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ προέδρου εἶχεν ἀγγελλθῆ
19. Ὁ κ. Ἀνδρεάδης ὑπομνησκει διόρθωσιν
παρατηρήσεως αὐτοῦ, μὴ καλῶς διατυπωθεί-
σης ἐν τοῖς πρακτικαῖς τῆς προπαραελθούσης
συνεδρίας, δι' ἧς ὑπεστήριζεν ὅτι ἡ συζήτησις
ἐπὶ τῆς οὐσίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χωρισθῇ
ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς πιστότητος τῶν πρακτικῶν,
ἀφ' οὗ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου προε-
δρεύοντος διάλυσιν τῆς συνεδρίας ἀπεχώρησαν
μέλη, ἅπερ δὲν εἶχον ἐπομένως γνώσιν τῶν
μετὰ τὴν διάλυσιν διατρεχάντων, γενομένης

δευτέρας συνεδρίας. Ὁ κ. *Βραχάμης* δὲν ἀπο-
δέχεται τὸ λεχθὲν ὅτι μέλη τινὰ ἀπέσχον τῆς
ψηφοφορίας διαμαρτυρηθέντα· ἀπέσχον ἀπλῶς
ἀπὸ τοῦ νὰ δώσωσι ψῆφον. Ὁ κ. *Ἀδθεντό-
πουλος*, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῶν περὶ παρα-
λείψεων παρατηρήσεων, ἀντιπαρατηρεῖ ὅτι
καλὸν θὰ ἦτο ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν ζητη-
μάτων τῶν ἀπασχολούντων ἀπὸ τριῶν συνε-
δριάσεων τὸν Σύλλογον, νὰ ἐξετίθεντο ταῦτα
λίαν συντόμως ἐν τοῖς πρακτικοῖς. Μετὰ ταῦ-
τα, ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. γε-
νικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς
ἀλληλογραφίας, ὀλόκληρον δὲ τὴν τῆς φιλολο-
γικῆς ἐπιτροπῆς, ὑποβαλλούσης τῷ Συλλόγῳ
προτάσεις τινάς ὡς πρὸς τὴν ὑπὸ τὰ πιστήρια
ἐκδοσιν τοῦ κ. *Wecklein*.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. *A. A. Παναγιωτίδου* ἐκ
Παραμυθίας ἀπὸ 20 Φεβρουαρίου, παρα-
καλοῦντος ὅπως αἱ ἐκδόσεις τοῦ Συλλόγου
1894—1895 δοθῶσι τῷ κ. *A. Μαρτίνῳ*, ἀντι-
προσώπῳ αὐτοῦ.

Τοῦ κ. *Σ. Α. Μανασσείδου* ἐξ Ἀμυδαλιᾶς
(Αἰνίου) ἀπὸ 20 Φεβρουαρίου, παρακαλοῦντος
ὅπως τὸ ἐν τῷ *Ζωγραφείῳ Διαγωνίσματι* ἀπο-
νεμηθὲν αὐτῷ δεκάλιρον βραβεῖον τοῦ πα-
ρελθόντος ἔτους δοθῇ τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ κ.
Πενπασάτ.

Τῆς *Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης* ἀπὸ 26 Φεβρουα-
ρίου, ὁμολογούσης χάριτας ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ
τῶν αἰτηθέντων τόμων.

Τοῦ κ. *Ἐμμ. Ἀμπελίδου* ἐντεῦθεν ἀπὸ 29
Φεβρουαρίου, ἐπιστέλλοντος πρὸς μελέτην
ἀντίγραφον ἐπιγραφῆς, εὐρεθείσης ἐν Χαβρὰν
Συρίας) ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ κ. *Benjamin Bey
Chahnazar*.

Τῆς *Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς* ἐντεῦθεν ἀπὸ
4 Μαρτίου, γνωμοδοτούσης:

α) Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. *Φαρδύ*, ὅτι
οὐδεμίαν δύναται νὰ ἐπενέγκῃ μεταβολὴν,
διότι τοιαύτη ἦτο ἡ θέλησις τοῦ μεγαθύμου
ἱδρυτοῦ τοῦ *Ζωγραφείου Διαγωνίσματος*, ἣν
καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἀσμένως ἀπεδέξατο, ὡς τὴν
μόνην δυναμένην νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν λύσιν
τοῦ ἀπὸ πολλοῦ διατελοῦντος ἐκκρεμοῦς ζητή-
ματος, δηλαδὴ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἐν τοῖς
ἀρχείοις αὐτῆς γλωσσικῆς ὕλης, ὅτι δὲ περι-
τὴν θεωρεῖ πᾶσαν προσθήκην περὶ συλλογῆς
δημωδῶν μελωδιῶν, ἀφ' οὗ ὁ Σύλλογος ἐπι-
σῆμως κατέταξε καὶ ταύτας εἰς τὰ ζῶντα
μνημεῖα τῆς γλώσσης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

β) Ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. *Blass* γραφομέ-

νων, ὅτι δέον νὰ πεμφθῇ ἀντίγραφον τῆς
ἐπιστολῆς αὐτοῦ τῷ κ. *I. G. N. Βεργαδόκη*,
ἢ ὁ Σύλλογος βεβαιώσῃ ἂν οὗτος δέχεται
τὴν γνώμην αὐτοῦ.

γ) Ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. *Wecklein* γραφο-
μένων, ὅτι ταῦτα παρέσχον πράγματα αὐτῇ,
καὶ θὰ παράσχωσιν ἴσως τῷ Συλλόγῳ· ὅτι
λυπεῖται ἐπειδὴ ὁ κ. *Wecklein* γίνεται ὄμμα
τοῦ τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον ἐπιδιώκοντος κ.
Ζωμαρίδου, διότι, ἐν ᾧ ἐν τῇ προγενεστέρᾳ
τοῦ ἐπιστολῆ ὁμολογεῖ ὅτι ἡ ὑπέρβασις τῶν
τυπογραφικῶν φύλλων ὀφείλεται τῷ κ. *Ζωμα-
ρίδῳ* καὶ προύτεινε τρεῖς προτάσεις, ἀρίνων
εἰς τὸν Σύλλογον τὴν ἐκλογὴν, διὰ μεταγενε-
στέρως ἐπιστολῆς ἀναίρει τὰ ἐν τῇ προτέρᾳ,
λέγων ἀνακριθείας· ὅτι διαλλακτικῶς πνεύματι
κινουμένη ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφαίνεται ἐπὶ τοῦ
ζητήματος τῶν καθ' ὑπέρβασιν φύλλων:

1) Ν' ἀποτίσῃ ἡ *Ζωγραφείως Βιβλιοθήκη*
τὴν δαπάνην 10—11 τυπογραφικῶν φύλλων,
πρὸς τοῖς ἐν τῷ συμβολαίῳ ὀριζόμενοις 40,
τοῖς κ. κ. Ἀδελφοῖς *Περρῇ* ἵνα οὗτοι ἀποπε-
ρατώσωσι τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ Β' τόμου τοῦ
Αἰαχύλου.

2) Νὰ δοθῇ ἀμοιβὴ τῷ κ. *Wecklein* μόνον
διὰ τὰ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὀριζόμενα 40 φύλλα,
οὐδεμίαν δὲ διὰ τὰ καθ' ὑπέρβασιν 10—11.

3) Νὰ ἐπισταθῇ τῷ κ. *Wecklein*, ὅτι ὁ
I' τόμος τοῦ *Αἰαχύλου* θὰ ἀποτελῆται ἐκ 30
τυπογραφικῶν φύλλων, κατὰ τὰ ἐν τῷ προ-
γράμματι ὀριζόμενα, πᾶσα δὲ ὑπέρβασις θὰ
ἐπιβαρύνῃ αὐτὸν ὡς πρὸς τὴν δαπάνην τοῦ τε
χάρτου καὶ τῆς ἐκτυπώσεως.

4) Ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ οὐδεμίαν νὰ γίνηται
μνεῖα τοῦ κ. *Ζωμαρίδου* ὡς συνεργάτου, ἀλλὰ
μόνον ἐν ἀπλῇ ὑποσημειώσει, διότι μόνον μετὰ
τοῦ κ. *Wecklein*, ὡς συγγραφέως, συνε-
βλήθη ὁ Σύλλογος.

5) Νὰ γραφῇ τοῖς κ. κ. Ἀδελφοῖς *Περρῇ*
ὅτι ἡ τιμὴ δέον νὰ ὀρισθῇ ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ εἰς
δραχμὰς καὶ ὄχι εἰς χρυσὰ φράγκα καὶ ἀνά
0,25 τῆς δραχμῆς τὸ τυπογραφικὸν φύλλον,
ἅπερ ὤρισεν ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ὁ
Σύλλογος ἀπεδέξατο ἀντὶ τῶν ἐν τῷ προγράμ-
ματι ὀριζομένων 0,20 τῆς δραχμῆς.

6) Ὅτι ὁ Σύλλογος δέον νὰ ἐπιμείνῃ, ἐν ἣ
περιπτώσει ὁ κ. *Wecklein* καθ' ὑποκλίνησιν
ἀπαιτήσῃ τὴν ἀμοιβὴν πάντων τῶν τυπογρα-
φικῶν φύλλων, ἀποτίνων αὐτὸς τὴν δαπάνην
τῆς ἐκτυπώσεως· διότι τὸ μὲν τυπογραφεῖον θὰ
πληρωθῇ διὰ δραχμῶν, ὁ δὲ κ. *Wecklein* διὰ
χρυσοῦ, ὅπερ δὲν συμφέρει τῷ Συλλόγῳ.

Μετά τινες επί της καθόλου αλληλογραφίας παρατηρήσεις του κ. προέδρου, ο κ. Μαλιιάδης παρατηρεί ότι διὰ μὲν τὰ καθ' ὑπέρβασι φύλλα τὸ προεδρεῖον δέον νὰ διαπραγματευθῆ μετὰ τοῦ δικαιοκλήτου, ἀναγγέλλον ὅτι τὸ παρὰ τὸ συμβολαίον γενομένον ἐπιβαρύνει αὐτόν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν κ. Ζωμιοῦδην, ἐπειδὴ ὁ κ. Wecklein εἶχε προτείνει αὐτόν ὡς διορθωτὴν καὶ ὡς ἐπιμεληθῆσόμενον τῆς ἐν γένει μεταφράσεως, ὁ δὲ Σύλλογος τὸ εἶχεν ἀποδεχθῆ, οὐδὲν ἄλλο νῦν δέον νὰ μέλῃ τῷ Συλλόγῳ ἢ ὁ συγγραφεὺς δέχεται νὰ προστεθῆ ἐν τῇ ἐξωφύλλῳ καὶ τὸ ἐπιμελεῖα Ζωμιοῦδου. Ὅσον δὲ τέλος ἀφορᾷ τὸ εἶδος τοῦ νομίσματος περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ συγγραφῆ, νὰ μὲν ὁ Σύλλογος ἄλλοτε εἶχεν ἀποφασίσαι ὅπως οἱ Ἕλληνας ἐκδότης καὶ συγγραφῆς πληρῶνται εἰς δραχμὰς νέας, δὲν δύναται ὁμῶς εἰς τοῦτο νὰ ὑποχρεώσῃ καὶ τοὺς ξένους, ἀφ' οὗ ὑπάρχει ῥητὴ σύμβασις πρὸς 100 φράγκα χρυσᾶ τὸ τοιοῦτο ἢ ἦτο ἀναξιοπρεπὲς εἰς τὸν Σύλλογον. Ὁ κ. Αἰθινοπούλου παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἀτοπον προσέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ χορηγὸς πολὺ βραδύτερον εἶχε μεταβιβάσει τὸ ποσὸν εἰς τὰς Ἀθήνας, μετατραπὲν αὐτόθι ἀναγκαστικῶς εἰς δραχμὰς. Ὁ κ. πρόεδρος καὶ ὁ κ. Μηλιώτης ὑποδεικνύουσιν ὅτι ἡ Τράπεζα ὀριστικῶς ἀπήτησε τὴν μετατροπὴν τῶν 180,000 φράγκων εἰς 180,000 δραχμὰς νέας ἀνευ οὐδεμιᾶς προσθήκης διαφορᾶς νομίσματος, ἄλλως ἀπῆται ν' ἀποσυρθῆ τὸ ποσὸν τοῦτο ἐκ τῆς κατοχῆς αὐτῆς. Ὁ κ. Ἀνδρεάδης παρατηρεῖ ὅτι διὰ τὴν Ζωμιοῦδου Βιβλιοθήκην ἐγένοντο καταθέσεις ἐν τῇ Société, ἃς κατόπιν ὁ χορηγὸς διὰ νέας προσθήκης συμπληρώσας εἰς 180,000 φράγκα μετέβησεν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, μετατραπέντα κατὰ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν εἰς δραχμὰς νέας νομίζει δὲ ὅτι ἐγγράφῳ τότε παρὰ τοῦ Συλλόγου ἐπιστολῇ ἐπίσημος ἀγγέλουσα τοῖς ἐκδότης, πρὶν ἢ ἐπιχειρήσωσι τὰς ἐκδόσεις αὐτῶν, ὅτι θὰ πληρῶνται εἰς δραχμὰς νέας, ἄδικον δὲ εἶναι ἐν μέρει ὁ μὲν ξένος νὰ πληρῶνται εἰς χρυσόν, ὁ δὲ Ἕλληνας εἰς χαρτῖνας δραχμὰς.

Παπαγιαννόπουλος. Δὲν ἐνθυμεῖται τοιαύτην ἐπιστολὴν ὁ κ. Wecklein ἐπληρώθη διὰ τὴν πρώτην ἐκδοσιν εἰς χρυσόν.

Μαλιιάδης. Εἰδοποιήσεις τοῖς ἐκδότης δὲν ἐγένετο, ἄλλως δὲν εἶναι ὀρθὴ ἢ ταυτότης ξένων καὶ ἡμετέρων οὐδεὶς ξένος συγγραφεὺς θὰ

δεχθῆ ἐκτὸν δραχμὰς νέας ἀπέναντι ἰσχυρῶν φράγκων καὶ αὐτὸς ὁ κ. Βερνιουδάκης εἶχε διαμαρτυρηθῆ διὰ τοῦτο, μάλιστα δι' ἀπειλῆς ἀγωγῆς, ἀλλὰ παρακληθεὶς ἐδέξατο τὰς δραχμὰς.

Συλιέλης. Ἄγνοοι ἐν τῇ συμβολαίῳ τοῦ κ. Wecklein ὀρίζεται ῥητῶς ὅτι θὰ πληρωθῆ εἰς φράγκα ἢ δραχμὰς νέας ἢ δὲν ὀρίζεται τὸ τοιοῦτο, δύναται νὰ λεχθῆ αὐτῷ ὅτι θὰ πληρωθῆ εἰς δραχμὰς, ἀφ' οὗ τὸ πληρῶνον ταμεῖον εἶναι τὸ ἐν Ἀθήναις ταμεῖον, οὗ τὸ εἶδος εἰς δραχμὰς. Εἰς δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἴδιου νὰ διαρωτισθῆ παρὰ τοῦ κ. Μαλιιάδου ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν τυπογραφικῶν φύλλων ἐν τῇ συμβολαίῳ ὀρίζεται εἰς 40, ἐν ᾧ κατὰ τὸ πρόγραμμα εἶναι 30, ἀπαντῶν ὁ κ. Μαλιιάδης ὑπομνησκει ὅτι τὴν ἀξίαν ταύτην ἢ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ ἐπέκρινε καὶ ὁ πρόεδρος ὑπέγραψεν, ὁ δὲ κ. Τίγης δίδει συμπληρωματικὰς πληροφορίας ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, ὑπομνήσας τὰ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς προτελευταίας ἐπιστολῆς τοῦ κ. Wecklein ἐν τῇ ἐπιτροπῇ συζητηθέντα.

Νικολάουλος. Ἐν τῇ Ζωμιοῦδου Βιβλιοθήκῃ διέπει ἢ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ, ἀποφάσεις αὐτῆς ἐκύρωσεν ὁ Σύλλογος. Ἐπιστολὰς τελευταίας μελετήσασα προέβη, ἐπίσης εἰς ἀποφάσεις, ἃς συμπτύξασα εἰς προτάσεις ἀνεκοινώσατο τῷ Συλλόγῳ προκείμεναι οὕτως ἢ νὰ ἀποδεχθῆ αὐτὰς ἢ νὰ ἀπορρίψῃ καλὸν θὰ ἦτο ὅπως ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ Συλλόγου, ὡς ἔχουσιν.

Πουλιουδης. Θεωρεῖ ὀρθότεραν τὴν γνώμην τοῦ κ. Μαλιιάδου, καθ' ἣν πρέπει νὰ ἴσῃ σεβασταὶ αἱ σύμβασεις ἐὰν ἦνται ὑπάρχοντα διὰ τε τὸ εἶδος τοῦ πρὸς πληρωμὴν νομίσματος καὶ διὰ τὸ ποσὸν τῶν τυπογραφικῶν φύλλων, εἶναι ὅλως ἀδιάφορον τῇ ἐτέρῳ τῶν συμβαλλομένων καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ εἶναι κατατεθειμένον τὸ ποσόν, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ διαφωνῶν δὲ πρὸς τὸν κ. Νικολάουλον, προτείνει πρῶτον τὴν μελέτην καὶ ἐξκρίθωσιν τοῦ ζητήματος.

Ἀνταπαντῶν ὁ κ. Νικολάουλος, δὲν ἀρνεῖται τὰς ἀναγκαστικὰς ἐξκρίσεις πρὸς λήψιν σοβαρῶν ἀποφάσεων, ἀλλὰ τὸ ζήτημα θεωρεῖ ἐξκρίθωμένον συμβολαίον, ὡς εἶπεν ὁ κ. Μαλιιάδης, ἐγένετο ἢ ἀπὸ 30 εἰς 40 φύλλα ὑπέρβασις, ἣτις ἐγένετο ἀποδεκτὴ, γεγονός ἐπίσης προηγούμενον, ἦτοι ἢ εἰς χρυσόν πληρωμὴ διὰ τὸν πρῶτον τόμον, ἐξκρίθωσιν καὶ τὸ εἶδος τοῦ νομίσματος ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκδοσις

τοῦ 13' τόμου δὲν ἐπιδέχεται βραδύτητα, φρονεῖ ὅτι ὁ Σύλλογος δέον ἀμέσως νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς προτάσεις τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς. Ὁ κ. Βασιλιάδης, ὁμόφρονος ἔχων καὶ τὸν κ. Βραχίμην, προτείνει νὰ ἀρθεῖ τὸ ζήτημα εἰς τὸ προεδρεῖον πρὸς μελέτην καὶ κατόπιν ἀνακοινῶσιν τοῦ ἀποτελέσματος αὐτῆς εἰς τὸν Σύλλογον, τοῦ κ. Βραχίμη ἰδίᾳ ἐνισταμένου καὶ κατὰ τῆς ὑπαρχούσης συμβάσεως, ὡς παρὰ τὸν κανονισμὸν γενομένης.

Ἀνδρεάδης. Χωρίζει τὸ ζήτημα τῆς πληρωμῆς ἀπὸ τῶν τυπογραφικῶν φύλλων, τοῦ πρώτου δυναμένου νὰ ἀναβληθῆ, ἀλλὰ τοῦ δευτέρου ἐπείγοντος δέον ἀναλόγως νὰ γείνη σκέψις, ἄλλως τε αἱ ἐπιτροπὴ ἔχουσι γνωμοδοτικὴν δύναμιν προτείνουσι προτάσεις εἰς τὸν Σύλλογον, δυνάμενον νὰ συζητήσῃ ἐπ' αὐτῶν πρὸ οἰασδήποτε ἀμέσου ἀποφάσεως.

Μαλιιάδης. Ἐπειδὴ σύμβασις ὑπάρχει διὰ 40 τυπογραφικὰ φύλλα μετὰ τοῦ συγγραφῆ, σύμβασις δὲ καὶ μετὰ τῶν τυπογραφῶν κ.κ. Ἀδελφῶν Περρῆ ἐφ' ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα, ζητοῦσι δὲ οὗτοι νῦν πληροφορίας διὰ τὰ νέα καθ' ὑπέρβασι προστιθέμενα 11 τυπογραφικὰ φύλλα, καλὸν εἶναι περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ζητήματος ἀμέσως ἀπόφασις νὰ ληφθῆ, ἐν ᾧ τὸ ἕτερον ζήτημα, πῶς θὰ πληρωθῆ ὁ συγγραφεὺς, ἐπιδέχεται ἀναβολὴν. Ἄν δὲ συνετῆ ἢ πρότασις τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, ὑποδεικνυούσης τὰ μὲν τυπωτικὰ καὶ αὐτῶν τῶν 11 φύλλων νὰ πληρωθῶσιν παρὰ τοῦ Συλλόγου, εἰς τὸν συγγραφεῖα ὁμῶς οὐδεμίαν προσθήκην παρὰ τὰ συμπεφωνημένα διὰ 40 μόνον φύλλα ἄλλως τε καὶ τοῦ κεφαλαίου εὐτυχῶς ἀξηθέντος (κατὰ 20,000, παρατήρησις κ. Μηλιώτου), δὲν θὰ βλαφθῆ πολὺ ὁ Σύλλογος πληρῶνων καὶ διὰ τὰ 11 φύλλα, πρὸς πρόληψιν ἐνδεχομένων διαμαρτυριῶν ἐκ μέρους τῶν κ.κ. Ἀδελφῶν Περρῆ, χάριν τῆς ἀξιοπρεπειᾶς τοῦ Συλλόγου.

Ἀποστόλογλους. Πάντες ὠμίλησαν ἐν τῷ συμφέροντι τοῦ Συλλόγου δὲν πρέπει νὰ λάβωμεν βεβιασμένας ἀποφάσεις, καλὸν εἶναι τὸ προεδρεῖον, διαρωτισθῆν καλῶς ἐπὶ πάντων τῶν σημείων τοῦ ζητήματος, ν' ἀνακοινώσῃ κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίαν τὰς σκέψεις αὐτοῦ περὶ τῶν προτάσεων τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς. Μετὰ τινὰ ἄλλα, λεχθέντα ὑπὸ τῶν κ.κ. Αἰθινοπούλου, Μαλιιάδου καὶ Μοστρούτου περὶ τοῦ τρόπου τῆς συμμετοχῆς τοῦ κ. Ζωμιοῦδου ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ κ. Wecklein γενομέναις ἐκδόσεσιν, ὁ κ. πρόεδρος συνοψίζει

ἐν τῶν προλεχθέντων τρεῖς προτάσεις, τὴν τῆς ἀμέσου ἐπιψηφίσεως τῶν προτάσεων τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν τῆς ἀναβολῆς ἐπὶ μίαν μόνον ἐβδομάδα, ἵνα σκεφθῆ ἐπ' αὐτῶν τὸ προεδρεῖον, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Μαλιιάδου διατυπωθεῖσαν διχασμοῦ δηλαδὴ τῶν προτάσεων εἰς δύο κατηγορίας. Ἡ πρώτη τῆς ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα ἀναβολῆς, τεθείσα εἰς ψηφοφορίαν, γίνεται ἀποδεκτὴ διὰ ψήφων 15 κατὰ 12.

Εἶτα ψηφοφοροῦνται τακτικὰ τοῦ Συλλόγου μέλη οἱ κ.κ. Γ. Βαλατζῆς, νομικός, Κ. Παντεμαλιῆς, ἱατρός, Γ. Ἀβραμιδῆς, δημοσιογράφος καὶ Ν. Γεωργιάδης, δικηγόρος.

Ἀναβληθέντος δὲ τοῦ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ἀναγνώσματος διὰ τὸ προκωρυφθῆς τῆς ὥρας, διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΑΕ'

(Ἐκτακτος)

τῆ 7 Μαρτίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας καὶ γενομένης μυστικῆς ψηφοφορίας πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἀντικαταστάτων τῶν ἀποχωρησάντων ἀντιπροέδρων, ἐπὶ 32 ψηφοφορησάντων ἀναδείκνυνται δι' 26 ψήφων ἀντιπρόεδροι οἱ κ.κ. Μ. Παπανίκας καὶ Ν. Φωτιῆδης. Τοῦ κ. Παπανίκα ἐνισταμένου καὶ παρακλοῦντος νὰ διαγραφῆ, ὁ κ. πρόεδρος παρακαλεῖ αὐτὸν ὅπως, εἰ δυνατόν, ἀποδεχθῆ τὴν διὰ τοσαύτης πλειονοψηφίας ἀπονεμηθεῖσαν αὐτῷ θέσιν. Ἐπίσης ὁ κ. Χρ. Χατζηχορήτου θεωρεῖ δικαιοτάτην τὴν πράξιν τοῦ Συλλόγου, ἀξιώσαντος τὸν κ. Παπανίκαν τῆς ἀντιπροεδρίας, οὐδέποτε παυσάμενον νὰ φωτίξῃ τὸν Σύλλογον διὰ τῶν ἀτρυτῶν αὐτοῦ πόνων, παρακαλεῖ δὲ νὰ ἀποσύρῃ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ. Ἴδ' αὐτὸ παρακαλοῦσιν ὁ κ. Αἰθινοπούλου καὶ ὁ κ. πρόεδρος, διερμηνεύοντες τὸ αἶσθημα οὐ μόνον τῶν παρόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπόντων μελῶν. Ἐπιμένει ὁ κ. Παπανίκας εἰς τὴν παραίτησιν, ὡς μὴ διαμείνων τακτικῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπισχνόμενος δὲ ὅτι καὶ μακρὰν τοῦ Συλλόγου εὐρισκόμενος δὲν θὰ παύσῃ ἐργαζόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ ἄλλως. Μετὰ ταῦτα διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΑΣΑΣ

τῆ 11 Μαρτίου 1896.

Προεδρεύοντος Ν. ΦΩΤΙΑΔΟΥ, αντιπροέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας καὶ ἐπικυρωθέντων, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀγγέλλει ὅτι ἄλλοιλογραφία κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἐβδομαδιαίου διάστημα δὲν ὑπάρχει, μίᾳ μόνον ἐπιστολῆς ἐσχάτως ἐπ' ὀνόματι τοῦ προέδρου κοιμισθείσης. Εἶτα ἀγγέλλεται ὅτι τὸ προεδρεῖον, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἐνταῦθα Ῥωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, μεταβάν εἰς τὴν συνεδρίαν αὐτοῦ ἠκροάσατο τῆς περὶ ἀγαλματίου τινὸς τῆς Μικρῆς Ἀσίας πραγματείας τοῦ κ. Κ. Μυλωνῆ. Μετὰ ταῦτα, κατὰ τὴν ἐν τῇ προηγουμένη συνεδρίᾳ ληφθεῖσαν ἀπόφασιν, ἀναγνόντος τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως διασαφῆσεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἐκδόσεων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης δι' ἀνασκοπήσεως σχετικῶν πρακτικῶν τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, τοῦ προέδρου καὶ τοῦ Συλλόγου ἐξαχθείσας, ἵνα κατ' αὐτὰς ὁ Σύλλογος ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῶν προτάσεων τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τὰς ἀνωμαλίας τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Wecklein ἐκδόσεως, ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος ἐρωτᾷ τίς ὁ συντάξας τὴν λεπτομερῆ ἐκείνην ἐκθεσιν, ἵνα ἐκφρασθῶσιν αὐτῇ εὐχαριστίαι τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῇ ἀκριβείᾳ τῶν λεπτομερειῶν, αἵτινες ὁ ἀποτελέσωσιν ἴσως θέρμα σπουδαίας συζητήσεως, ὡς λίαν ἐνδιαφέρουσαι. Ὀνομάσαντος δὲ τοῦ κ. Νικολοπούλου τὸν συντάξαντα, ὁ κ. Σαλτέλης, συμφωνῶν τῷ κ. Ἀθηνιόπουλῳ, προσθέτει ὅτι εἰς τὴν λαμπρὰν ταύτην ἀνακοίνωσιν πλεῖστα ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ καὶ σπουδαίαν νὰ προκαλέσῃ συζήτησιν πρὸς διαφώτισιν τοῦ Συλλόγου, ἐπεὶ δὲ ὅμως δὲν παρίστανται ἐν τῇ συνεδρίᾳ οἱ ὅλως τάναντία τῶν νῦν ἀνακοινουμένων διαβεβαιώσαντες καὶ τοὺς παρατηρήσαντας ἀνωμαλίας καὶ ἀμφιβολίας διαψεύσαντες, δὲν θὰ ἦτο γενναῖον ἔργον νὰ προκληθῆ συζήτησις ἐπ' αὐτῶν ἀμέσως, ἀλλ' αὕτη μὲν ν' ἀναβληθῆ, νὰ ληφθῆ δὲ μόνον ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ ἀπόφασίς τις ἐπὶ τῶν προτάσεων τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, χωρὶς ν' ἀπαλλαγῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι τῆς εὐθύνης τῶν ἐν τῷ ὑπομνήματι ἀναφερομένων.

Πουλουλίδης. Ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως γένωσιν ἀντίγραφα τοῦ ὑπομνήματος καὶ διανεμηθῶσιν εἰς τὰ μέλη πρὸς μελέτην,

εἰς ὃ ὑποστηρίζεται καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθηνιόπουλου προτείνει δὲ, εἰ δυνατόν, καὶ ἐν τῇ διὰ τοῦ τύπου ἀγγελίᾳ τῶν τακτικῶν συνεδριάσεων νὰ μνημονευθῆ τὸ σημεῖον τοῦτο, ἵνα προσέλθωσι πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι.

Νικολοπούλος. Ἐπειδὴ τὸ ὑπόμνημα ἐγένετο κατόπιν ἀποράσεως τοῦ Συλλόγου ἐν συνεδρίᾳ, ἐν ᾗ ἦσαν παρόντα καὶ πολλὰ ἄλλα μέλη, αἵτινα καὶ σήμερον ἠδύνατο νὰ παραστῶσι, θὰ ἦτο βαρὺ ἢ διὰ τοῦ τύπου μνεία μέρους τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως.

Πουλουλίδης. Δὲν θεωρεῖ τὸ τοιοῦτον προσκροῦδόν που, διότι πρόκειται περὶ ζητήματος χρησίμου καὶ λίαν διαφέροντος.

Βραχάμης. Συμφωνεῖ μετὰ τοῦ προλαλήσαντος οἱ τὴν ἐκθεσιν, λέγει, συντάξαντες ἐπραξαν τοῦτο χρονογραφικῶς· δύναται νὰ δηλωθῆ ἐν τῷ τύπῳ ὅτι ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει περιλαμβάνεται τοιοῦτον ζήτημα ἵνα μὴ λεγθῆ κατόπιν ὅτι ἐξ ὑφαρπαγῆς ἐγένοντο αἱ συζητήσεις καὶ αἱ ἀποφάσεις.

Ἀθηνιόπουλος. Παρατηρεῖ ὅτι πρόκειται περὶ δύο τινῶν α') ἵνα γείνη συζήτησις ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως, δεῖον αὕτη νὰ μελετηθῆ προηγουμένως β') ἂν ἦναι ἔθιμον τοῦ Συλλόγου νὰ δημοσιεύεται τὸ θέμα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, κατὰ τὸ ἔθος θὰ γείνη τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς προκειμένης περιπτώσεως· εἰ δὲ μή, ἢ γινώσκῃ τοῦ κ. Πουλουλίδου νὰ τεθῆ ὡς πρότασις εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ Συλλόγου.

Ἀποστόλογλους. Ἐάν τις ἐπιθυμῆ πρὸς μελέτην νὰ λάβῃ ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως, δύναται νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ γραφεῖον καὶ νὰ λάβῃ τοιοῦτο ὁ ἴδιος, χωρὶς νὰ ἐπιβαρυνθῆ ὁ γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐν τῷ τύπῳ δημοσίευσιν, ἂν εἰς τὸ ἐξῆς θὰ δημοσιεύηται τὸ θέμα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, καλῶς· εἰ δὲ διὰ μίαν φράσιν ἐξαιρετικῶς, τοῦτο ἀντιφάσκει εἰς τὰ εἰρησμένα, θὰ δώσῃ δὲ ἀφορμὴν εἰς παρεξηγήσεις. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ προηγουμένη συνεδρίᾳ τὸ ζήτημα τῶν προτάσεων τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς θεωρήθη κατεπεῖγον, δεῖον, ὡς παρετήρησε καὶ ὁ κ. Σαλτέλης, ἀνεξαρτήτως τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως καὶ τῶν λεπτομερειῶν αὐτῆς, νὰ ληφθῆ ἀπόφασίς τις ἐπὶ τῶν προτάσεων τῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὸ κατεπεῖγον αὐτῶν.

Πουλουλίδης. Παρατηρεῖ ὅτι, ἵνα ληφθῆ ἀπόφασίς ἐπ' αὐτῶν ἐν ἐπιγνώσει καὶ συνειδήσει, δεῖον προηγουμένως νὰ ἐξακριβωθῆ ἢ οὐσία· ἐπιμένει δὲ καὶ παρακαλεῖ νὰ γένωσιν ἀντίγραφα τῆς ἐκθέσεως ὁμοίως ἐπιμένει νὰ

δημοσιεῖται ὅτι ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει πρόκειται περὶ συζητήσεως ἐπὶ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, εἰς ὃ ἔχει συμφωνῶν καὶ τὸν κ. Βραχάμη, παρατηρήσαντα ὅτι πρόκειται περὶ προσδοκωμένης ἐκθέσεως, οὐχὶ δὲ περὶ ἐξαιρετικῆς περιπτώσεως, ὡς εἶπεν ὁ κ. Ἀποστόλογλους.

Ἀθηνιόπουλος. Ὑπομνήσκει ὅτι πρέπει ἀπόψε ὁ Σύλλογος, συνεπῆς πρὸς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, ν' ἀποφασίσῃ, ἐπὶ τῶν προτάσεων τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς καὶ διὰ τῆς ἱεραρχικῆς ὁδοῦ νὰ δοθῆ ἀπάντησις.

Πασχαλίδης. Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀποράσεως τοῦ Συλλόγου ἐζητήθη ἐξακριβώσις τῶν τέως γενομένων καὶ ἐκθεσὶς ἐάν αὕτη ὑποδεικνύη καὶ ἐξακριβῶνη παραβάσεις κανονισμοῦ, δύναται νὰ ζητηθῆ λόγος εὐθύνης παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων, οὐχὶ δὲ ν' ἀναβληθῆ πρὸς συζήτησιν τὸ περιεχόμενον τῆς ἐκθέσεως, διότι ἡ παράβασις δὲν ἐπιδέχεται συζήτησιν. Τοῦ κ. Φωμιάδου αἰτήσαντος νὰ ἐπανέλθῃ ὁ Σύλλογος εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διατάξιν, ὁ κ. προεδρεύων συνοψίζει τὴν ἀρχικὴν πρότασιν τοῦ κ. Σαλτέλης, ὑποστηριζομένην καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Βασιλάδου, καὶ ταύτης παραδεκτῆς γενομένης, ἀναγινώσκεται αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως ἢ ἐπιστολῆ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἵνα ψηφισθῶσι τὰ ἐπιέγοντα μέρη αὐτῆς. Ἡ περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. Φαρδὺ γνωμοδότησις τῆς ἐπιτροπῆς ἐπιψηφίζεται, ὡς καὶ ἡ περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ κ. Βlass, περὶ οὗ ἐπανορθωτικῶς ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Βlass γράφων τοῦτο μόνον ὑπέδειξεν, ὅτι δύναται τις τῶν ἡμετέρων ν' ἀναλάβῃ τὴν μετάφρασιν τοῦ ἰδίου ἔργου, ὡς τοιοῦτον δὲ ὑπεδείκνυε τὸν κ. Βερναρδάκη· δίδει δὲ καὶ διασαφῆσεις τινὰς τῷ κ. Σαλτέλῳ περὶ ἐκδόσεως τοῦ Πλουτάρχου.

Εἶτα κατὰ σειράν συζητοῦνται αἱ περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Wecklein προτάσεις. Περὶ τῶν δύο πρώτων ὁ κ. Σαλτέλης παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρέπει διὰ τὰ καθ' ὑπερβάσιν φύλλα οὐ μόνον ἀμειβῆ τῷ συγγραφεῖ, ἀλλὰ καὶ τὰ τυπωτικὰ νὰ μὴ πληρωθῶσιν, ἀφιέμενα εἰς βᾶρος τοῦ ἐκδότου· ἐάν δὲ οὗτος τὰ ἀρνήθῃ, νὰ παραδεχθῆ ὁ Σύλλογος τὴν ἀρνήσιν του καὶ θὰ εὑρεθῆ ἄλλος νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον· διότι, ἐάν ὑποχωρήσῃ ὁ Σύλλογος ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει, δύναται ὁ συγγραφεὺς κατόπιν περὶ τοῦ I' τόμου νὰ κάμῃ καὶ ἄλλας ὑπερβάσεις· τὴν πρότασιν τοῦ κ. Σαλτέλη ὑποστηρίζουσιν οἱ κ.κ. Πουλουλίδης καὶ Ἰατρό-

πούλος. Ὁ κ. Ἀποστόλογλους ἐρωτᾷ ἐάν, ἀναλαμβάνοντος ἄλλου τὴν ἐκδοσιν, δὲν θὰ γείνη δαπάνη. Ὁ κ. προεδρεύων δίδει ἐξηγήσεις, ὑπομνήσκειν παράδειγμα ἐπὶ Βασιλάδου, μὴ ἐννοουμένου καὶ ἐκείνου ὑπερβάσεις ὀρισμένων.

Ἀθηνιόπουλος. Παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἔργον ἔχει προχωρήσει τόσον, ὥστε δὲν εἶναι καλὸν ν' ἀφεθῆ ἡμιτελές· ἀπαξ πρὸ τετελεσμένου ἀτόπου εὐρίσκεται ὁ Σύλλογος· πρέπει ν' ἀποδεχθῆ τὴν διεξοδὸν, ἣν ὑποδεικνύει ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ μετὰ τοῦ κ. Ἀθηνιόπουλου συμφωνοῦσιν οἱ κ.κ. Βασιλάδης καὶ Οἰκονομίδης, ὅστις καὶ ὑπέμνησεν ὅτι καὶ εἰς τὸν κ. Σαλτέλον ἐγένετο τὸ αὐτὸ καὶ θὰ πληρωθῆ μόνον διὰ 40 τυπογραφικὰ φύλλα.

Σαλτέλης. Ἀρῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ ὁ κ. Wecklein δὲν διατυπῶ ἀξίωσιν καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῶν τυπωτικῶν, καλὸν ὁ Σύλλογος νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις μετ' αὐτοῦ πρὸ οἰασθήποτε ὑποχωρήσεως· ἐάν δὲ φέρῃ ἐνστάσεις, τότε νὰ σκεφθῆ ὁ Σύλλογος.

Νικολοπούλος. Παρατηρεῖ ὅτι ὀφείλεται ἄμεσος ἀπάντησις τοῖς κ.κ. Ἀδελφοῖς Περρῶ, οἵτινες παρὰ τοῦ Συλλόγου καὶ μόνου περιμένουσιν ὁδηγίαν. Τοῦ κ. Ἀποστόλογλου ὑποδείξαντος ὅπως ὁ Σύλλογος πληρώσῃ μὲν τοῖς ἐκδοταῖς τὴν δαπάνην, ἀλλὰ εἰς λογαριασμὸν τοῦ κ. Wecklein, ὁ κ. προεδρεύων παρατηρεῖ ὅτι πρόκειται ἡ πρότασις τῆς ἐπιτροπῆς ὡς ἔχει νὰ ἐπιψηφισθῆ ἢ νὰ ἀπορριφθῆ. Ὁ κ. Σαλτέλης θεωρεῖ δυνατόν καὶ τροποποίησιν τῆς προτάσεως καὶ ἐπαναλαμβάνει αὐτῆς τὴν ἀρχικὴν πρότασιν του, δηλαδή οὐχὶ μόνον ἀμειβῆ τῷ συγγραφεῖ, ἀλλὰ καὶ τυπωτικὰ νὰ μὴ πληρωθῶσιν. Τὸναντίον ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος προτείνει νὰ γείνη δεκτὴ ἡ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς πρότασις, διότι δὲν ἐλπίζει, λέγει, ὁ κ. Wecklein νὰ ἐπιμείνῃ δι' ἀμειβῆν 10 ἢ 11 τυπογραφικῶν φύλλων καὶ νὰ ἀφήσῃ ἀτελὲς τὸ ἔργον αὐτοῦ, περὶ τῆς ἀριότητος τοῦ ὁποῖου φροντίζει τόσον. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Σαλτέλη, τεθείσα εἰς ψηφοφορίαν, γίνεται ἀποδεκτὴ διὰ ψήφων 6 κατὰ 5.

Περὶ τῆς γ' προτάσεως παρατηρεῖται ὅτι, καταπεσοῦσάν τῶν δύο πρώτων, συγκαταπίπτει καὶ αὕτη.

Περὶ τῆς δ' προτάσεως, ἀφορώσης τὸ ὄνομα τοῦ κ. Ζωμαρίδου ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ ὡς συνεργάτου, παρατηρεῖται ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐνδιαφέρον αὐτὸν τὸν κ. Wecklein, δὲν πρέπει νὰ ληφθῆ. Ὁ κ. Σαλτέλης παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Wecklein εἶναι γνωστὸς τῷ ἐπι-

στημονικῶ κόσμῳ, διὰ δὲ τῆς προσθήκης τοῦ ὀνόματος τοῦ κ. Ζωμαρίδου δεικνύων συνεργασίαν, φαίνεται ὅτι θὰ ἔχη λόγους σπουδαίους πρὸς τοῦτο, ἀφ' οὗ ἐπέτρεψε καὶ ἰδίᾳ τοῦ κ. Ζωμαρίδου προσθήκας χρησίμους τοῖς ἑλλησιν ἀναγνώσταις. Οἱ κ. κ. Αὐθεντόπουλος καὶ Οἰκονομίδης λέγουσιν ὅτι πολὺ πιθανὸν ὅ κ. *Wecklein* νὰ ζητῇ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ κ. Ζωμαρίδου, φαίνεται ὅτι γίνεται ὄμμα τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο καλὸν νὰ ὑποδειχθῇ αὐτῷ ἡ διόρθωσις τοῦ σφάλματος. Ὁ κ. Σαλιέλης παρατηρεῖ ὅτι, ἀφ' οὗ τὸ ἔργον εἶναι ἤδη τετυπώμενον, ὑπάρχουσι δὲ καὶ ὀνομαστικὰ προσθήκαι τοῦ κ. Ζωμαρίδου, δὲν θὰ σωθῇ ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ ἐὰν ἀφαιρεθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κ. Ζωμαρίδου ὡς συνεργάτου· μόνον δυνατὸν νὰ ὑποδειχθῇ τῷ κ. *Wecklein* νὰ μὴ ἐπιτρέπη ἰδίᾳ προσθήκας τῷ κ. Ζωμαρίδῳ ἢ νὰ ἔχη αὐτὸν ὑποχρεωμένον εἰς πιστὴν μετάφρασιν. Ὁ κ. Οἰκονομίδης ἐπιμένει νὰ ὑποδειχθῇ τῷ κ. *Wecklein* ἡ παράλειψις τοῦ ὀνόματος τοῦ κ. Ζωμαρίδου. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Σαλιέλη, τεθείσα εἰς ψηφοφορίαν, γίνεται ἀποδεκτὴ διὰ ψήφων β' κατὰ 5.

Ἡ ἐπὶ τῆς ε' προτάσεως ἀπόφασις ἀναβάλλεται, παρατηρήσαντος τοῦ κ. Σαλιέλη ὅτι καλὸν καὶ δεόν ὅ τι καὶ ἂν ἀποφασισθῇ κατόπιν περὶ τοῦ εἶδους τοῦ πληρωθησομένου νομίσματος ν' ἀποβλέπη μόνον εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ προγράμματος ὀριζόμενα 30 τυπογραφικὰ φύλλα. Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΑΖ'

τῇ 1 Ἀπριλίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, μετὰ παρατήρησιν τοῦ κ. Ἀνδριάδου ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐξετίθετο περίληψις τῆς ἐκθέσεως τοῦ προεδρείου ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀληθολογραφίας, ἔχουσιν ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Μ. Παράνικα ἐντυθὲν ἀπὸ 11 Μαρτίου, θεωροῦντος ἑαυτὸν ἀκατάλληλον περὶ τὴν διοίκησιν τοῦ Συλλόγου καὶ παραιτουμένου τῆς θέσεως ἀντιπροέδρου.

Τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου ἀπὸ 15 Μαρτίου, ἐπισυνάπτοντος ἐν δυαὶ τετραδίοις περιγραφὰς τεσσάρων ἐπὶ μεμβράνης

κωδίκων ἐκκλησιαστικῆς βίβης, γενομένης ἐν τῇ παρὰ τὴν πόλιν Ἀβλῶνα ἱερᾷ μονῇ Σβέρονει, ἣν ἐξαιτεῖται τὴν καταχώρισιν ἐν τῷ Περιδικῷ.

Τοῦ Γουσιακοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, προσκαλοῦντος τὸ προεδρεῖον εἰς διάλεξιν, γενησομένην ἐν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Μυλιωνᾶ, ἀπὸ 7 Μαρτίου.

Τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Σιγφάνου Καραθεοδωρῆ ἀφένδη, πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας ἐν Πρυξέλλαις, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τοῖς χάριν τῆς δι' αὐτοῦ γενομένης δωρεᾶς ὑπὸ τοῦ συμβούλου τῆς ῥωσικῆς Ἀυτοκρατορίας κ. Ἀλεξάνδρου Σβεργουρίδακη ἐκφραζομένοις εὐμενέσιν αἰσθήμασι καὶ προτεινόντος αὐτὸν ἐπιτιμὸν μέλος τοῦ Συλλόγου.

Πιπτάκιον Ἱστοριογράφων τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Ὀθωμανικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Ζ' ἀπὸ 11 Μαρτίου 1896, ἐριστῶντος τὴν προσοχὴν τοῦ προεδρείου πρὸς τήρησιν τῆς ἐν τῷ Συλλόγῳ τάξεως.

Ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει δωρεὰν ἡ λιρῶν τοῦ κ. Α. Ν. Τιμβίκου, μετὰ λύπης δὲ τὸν θάνατον τοῦ διαπρεποῦς πολιτευτοῦ τῆς Ἑλλάδος ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΡΗ.

Ἀγγέλλεται δ' ὅτι τὸ προεδρεῖον ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Πάσχα ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχον, γενόμενον δεκτὸν μετ' εὐμενείας καὶ τιμῆς. Τοῦ κ. Γ. Παχίτικου αἰτήσαντος ν' ἀναγνωσθῇ τὸ πνευματικὸν πιπτάκιον, περὶ οὗ ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ ἐγένετο λόγος, ἀναγινώσκειται καὶ τοῦτο καὶ ἡ ἀπαντητικὴ πρὸς αὐτὸ ἐπιστολὴ τοῦ προεδρείου. Ὁ κ. Μαυλιδῆς, εὐχαριστήσας τῷ προεδρεῖῳ ἐπὶ τῷ πνεύματι τῆς ἀπαντήσεως, προσθέτει ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐπιωφελεῖτο τὸ προεδρεῖον τῆς εὐκαιρίας τῆς εἰς τὸν Πατριάρχον παρουσιάσεως καὶ νὰ προέβαινε καὶ εἰς προφορικὰς ἐξηγήσεις, διότι ὁ Σύλλογος, ὡς σωματεῖον, ὑπὸ κανονισμοῦ διεπόμενον καὶ ἔχον συναίσθησιν τῶν λειτουργικῶν αὐτοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ ἐξωτερικὰς παραστάσεις ἄλλων ὀργῶν.

Ἐστ. Ἰωάννου. Συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κ. Μαυλιδῆ, προσθέτει δὲ ὅτι πάντα τὰ ἐν τῷ περιθώρῳ τοῦ Συλλόγου συμβῆντα οὐδεμίαν προσβολὴν προσήπτου οὔτε ταῖς συζητήσεσιν αὐτῶν Συλλόγῳ. Τοιαῦται συζητήσεις εἶναι συνήθεις παρὰ τοῖς διαφόροις σωματείοις.

Ἀδελφότητος. Βεβαίως τὰ ὑπὸ τῶν προλαλησάντων λεγόμενα ἐξέφραζον βαρυτάτην

ὀλῆσιν ἐπὶ τῷ γεγονότι· ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐκφρασθῇ καὶ ἔντονος διαμαρτυρία κατὰ τῆς ἀστοργίας ἐκείνων, οἵτινες ἔδωκαν ἐξηγήσεις ὄλιγας ἄλλοίᾳ τῇ Α. Θ. Π., προκαλεσάσας τὰς ἐν λόγῳ παραστάσεις.

Ἀνδριάδης. Ὅντως ἔδει, πλὴν τῆς ἀπαντητικῆς τοῦ προεδρείου ἐπιστολῆς, καὶ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου νὰ ἀκουσθῇ φωνὴ τις ὡς ἡ τῶν προλαλησάντων. Ἐὰ πράγματα ἐμεγαλοποιήθησαν παρὰ τῇ Α. Θ. Π., ὡσεὶ ἦσαν φύσεως νὰ προκαλέσωσι πιπτάκιον μεφράσεις οἵαι ἠκούσθησαν, τῶν γενομένων συζητήσεων οὐσῶν συνήθων.

Πρόεδρος. Ὅντως τὸ προεδρεῖον ἦτο προητοιμασμένον κατὰ τὴν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα μετάβασιν νὰ ἔλθῃ εἰς προφορικὰς ἐξηγήσεις μετὰ τῆς Α. Θ. Π., ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐγγίσῃ τὸ ζήτημα, ἕνεκα τῆς παρουσίας ἄλλων προσώπων.

Βασιλάδης. Δὲν ἐξάγεται ἐπιτιμητικὸν πνεῦμα ἐκ τοῦ πιπτάκιου· αἱ ἐσγάτως γενομένης συζητήσεις ἦσαν ζωηραὶ, τὸ δὲ πιπτάκιον μᾶλλον παραινενικὸν πρὸς ἀποφυγὴν τοιούτων.

Ἐστ. Ἰωάννου. Δὲν ἀποδέχεται τὴν τοιαύτην ἔννοιαν· προτείνει δὲ ἵνα ὁ Σύλλογος ἀναθέσῃ τῷ προεδρεῖῳ ἢ ἐκλέξῃ ἰδίαν ἐπιτροπὴν πρὸς προφορικὴν διασάφησιν τοῦ ζητήματος.

Μελιχρός. Ἐπίσης παραινενικὸν παραδέχεται τὸ πιπτάκιον, ἀποδίδους τὴν πρόκλησιν αὐτοῦ εἰς παρανόησιν τῆς ἀποστολῆς τοῦ Συλλόγου ἐκ μέρους μελῶν τινῶν, ἐκφρασθέντων ἔξω περὶ τῶν τελευταίων συζητήσεων διὰ ζωηροτέρων, ὡς φαίνεται, χρωμάτων.

Τοῦναντίον Ἀάμιας καὶ Πασχαλίδης ὑποστηρίζουσι τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ε. Ἰωάννου.

Ἰάγης. Ἐπρεπε πᾶσα περαιτέρω συζήτησις νὰ ἐμποδισθῇ κατόπιν τῆς τοσοῦτον ἀβρόφρονος ἀπαντητικῆς ἐπιστολῆς τοῦ προεδρείου. Πάντα τὰ δημοσιᾶ γινόμενα ἠδύναντο νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς Α. Θ. Π., δὲν ἔπρεπεν οὐδὲ κἂν νὰ γείνη ὑπαινιγμὸς δολιότητος ἐκ μέρους μελῶν τινῶν τοῦ Συλλόγου.

Ἐπὶ τούτοις ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι πράγματι ὁ Σύλλογος εὐρίσκειται ὑπὸ τὴν πνευματικὴν προστασίαν τοῦ Πατριάρχου, δικαιουμένου νὰ συμβουλευῇ αὐτὸν, ὅσκις τὸ τοιοῦτον θεωρεῖ αναγκαῖον.

Μαυλιδῆς. Ὁ Σύλλογος, ὡς καὶ τὸ προεδρεῖον ἐνόησαν ἄριστα τὸ τί ἔδει νὰ ἀπαντήσωσιν εἰς τὸ ἐν λόγῳ πιπτάκιον· ἀλλὰ καλὸν εἶναι πάλιν τὸ προεδρεῖον ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ νὰ πράξῃ ὅπερ ἐκωλύθη νὰ πράξῃ, χωρὶς νὰ

δοθῇ ἐπισημότης εἰς τὸ ζήτημα δι' ἐκλογῆς ἰδίας ἐπιτροπῆς, τηρουμένης μόνον ἀπαρθεῖν τοῦ τῆς ἀρχῆς τῆς μὴ ἐπαρθέσεως ἄλλων ἀρχῶν εἰς τὰ τοῦ Συλλόγου, ὑπὸ ἰδίων ἀρχῶν καὶ κανονισμοῦ διεπόμενον.

Ἀποστόλογλου. Πᾶν περαιτέρω διάβημα τοῦ προεδρείου θεωρεῖ περιττὸν μετὰ τὴν ἀξιοπρεπῶς δοθείσαν γραπτὴν ἀπάντησιν.

Ἐξαντληθέντος τοῦ ζητήματος, ὁ κ. πρόεδρος συνοπτικῶς παρατηρεῖ τὰ ἐξῆς: Ἐν μιᾷ τῶν προηγουμένων συνεδριάσεων, ἀναγνωσθεῖσης ἐπιστολῆς τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, προτεινούσης λύσεις τινὰς τῶν μετὰ τοῦ κ. *Wecklein* ὡς πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενῃ ἐκδοσὶν τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ζητημάτων, ὁ Σύλλογος ἐπὶ τῶν προτεινόμενων λύσεων μὴ ἀποφασίσας ἀμέσως, κατ' ἀπαίτησιν τῆς πλειονοψηφίας τῶν μελῶν, εἶχε ψηφίσει ἐβδομαδιαίαν ἀναβολὴν πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος ὑπὸ τοῦ προεδρείου. Ὅντως δὲ, μελετηθείσης τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως, ὡς καὶ τῶν πρακτικῶν τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς συνεργασίας τῶν κ.κ. Νικολοπούλου καὶ Πετραλίδου, τῶν δὲ τοῦ προεδρείου τῆς συνεργασίας τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως, συνετάχθη σχετικὴ ἐκθεσις τοῦ ἀποτελέσματος, ἐφ' ἧς, ἀναγνωσθεῖσης ἐν τῇ προηγουμένῃ συνεδρίᾳ, πᾶσα συζήτησις καὶ ἀπόφασις ἀνεβλήθη εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίαν, ἥτοι τὴν σημερινήν.

Ἐπὶ τούτοις ὁ κ. Ἰάγης παρατηρεῖ α') ὅτι ἔπρεπεν ἐν τοῖς πρακτικοῖς νὰ καταχωρισθῇ περίληψις τῆς ἐκθέσεως· β') δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιτραπῇ συζήτησις καὶ ἐπὶ τῶν προτάσεων τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐπαρουσιάζετο ζήτημα συναφές· ἐπιθυμῆ δὲ νὰ ἀναγνωσθῇ ἢ ἐν λόγῳ ἐκθεσις. Διατυπώσαντος τοῦ κ. Μαυλιδῆ ἀπορίαν, μὴ ἀκυροῦνται αἱ προηγουμέναι ἀποφάσεις καὶ ἐπανέρχεται ὁ Σύλλογος αὐθις εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ὁ κ. Σαλιέλης παρατηρεῖ ὅτι γίνεται σύγχυσις δύο ζητημάτων· δὲν πρόκειται περὶ τῶν προτάσεων τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς· πρόκειται περὶ ἄλλου τινός· ἐν προηγουμένῃ συνεδρίᾳ εἶχε λεχθῆ ὅτι τοῦ συμβολαίου, τοῦ συναφθέντος μετὰ τοῦ κ. *Wecklein* καὶ τῶν κ.κ. Ἀδελφῶν Περροῦ, ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ, ὡς καὶ τὸ προεδρεῖον, δὲν ἔσχον γνῶσιν. Τούτου τὴν ἐξακρίβωσιν εἶχεν ἐπιφορτισθῆ τὸ προεδρεῖον καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀφορμῆς ἐγένετο ἡ ἐκθεσις.

Μετὰ ταῦτα ἀναγινώσκεται ἡ ἐκθεσις τοῦ προεδρείου ἔχουσα ὡς ἑξῆς :

«Υπεύκοιτες τῇ ἐπιτροπῇ τοῦ Συλλόγου ὡς δια-
λευκάνωμεν τὰ κατὰ τὸ συμβόλαιον περὶ τῆς ἐκδό-
σεως τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ *Διογράμματος*, ἀνευθερίσαμεν
τὰ ἀπὸ τοῦ 1887—1894 πρακτικὰ τοῦ Συλλόγου, ἐκδο-
θέντα καὶ μὴ, τὰ πρακτικὰ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτρο-
πῆς, τὰ τοῦ προεδρείου καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν.

Καὶ αὐτὰ ἐν κείνῳ καὶ διὰ τὴν ἐσπέραν ταύ-
την ὅπως δευτέρου ζήτημα περὶ τῆς ἀμοιβῆς τῶν
ἐκδοτῶν. Τῷ 1886, Ἰανουαρίου 26, ἔνεκεν προτά-
σεως τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἀποφασίζεσθαι νὰ
πληρώνωμεν καὶ οἱ ἐν Γερμανίᾳ ἐκδότες εἰς δραχ-
μὰς βραδύτερον, 17 Σεπτεμβρίου 1886, πρὸς ἀποζη-
μίωσιν τῶν ἐκδοτῶν διὰ τὴν πληρωμὴν ταύτην
ἠδξήθη ἡ ἀμοιβὴ ἐκάστον τόμου κατὰ 10 % ἀντὶ
χρημάτων νὰ λαμβάνωσιν οἱ ἐκδοταὶ 170 ἀντίστα
περιπέλον ἀντὶ τῶν συμπεφωνημένων 500, ἔτσι 670.

β) *Περὶ τῶν καθ' ὑπέρθεσιν τυπογραφικῶν φύλλων.*
Ο Σύλλογος διὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς 8ης Ἀπριλίου
1886 καὶ 6 Φεβρουαρίου 1889, διὰ τῶν ἀποφάσεων
τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἰδίως δὲ τοῦ 1895, 11 Ἰα-
νουαρίου, ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ
Διογράμματος καὶ ἐκ τῶν πρὸς *Κάρολον Σίττλ* καὶ *Α. Βερ-
γαδάκη* καὶ *Περρῆ* ἐπιστολῶν ἀποδεικνύεται ὁδὸ-
λως παραδεχόμενος τὰ καθ' ὑπέρθεσιν τυπογραφικὰ
φύλλα. Μόνον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ πρώτου τόμου
τοῦ *Σοφοκλέους*, τοῦ Συλλόγου ἀρνούμενος καὶ μὴ
θέλοντος νὰ πληρῶσθαι τῷ κ. *Σεμετέλω* περισσότερα
τῶν πέντε τυπογραφικῶν φύλλων ἐκ τῶν καθ' ὑπέρ-
θεσιν, ἔτσι ἐν συνόλῳ 20+5, ὁ κ. *Χασιώτης* παρε-
βλήθησιν ἀνεπίβασε τὴν διαφορὰν οὕτως νὰ πληρῶσθαι
ὁ Σύλλογος εἰς τὸν τυπογράφον τὰ περιπέλον
πάντα, εἰς τὸν ἐκδοτὴν ὅμως νὰ δώσῃ ἰδιωτικῶν μόνον
εἰκοσι τυπογραφικῶν φύλλων· τοῦτο δ' ἐγένετο κατ'
ἐξάρσεσιν περὶ τῆς *Λιγυθίας*, ὡς πρώτης ἐν τῇ σειρά
τῆς ἐκδόσεως, καὶ τοῦτο τὸ προηγουμένον ἐν παρο-
μοίαις περιστάσεσιν ἀκολοῦθαι ἡ φιλολογικῆ ἐπιτροπὴ.
Ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐκπονημένῃ ἐκδόσει τοῦ δευτέρου τόμου
τοῦ *Διογράμματος* ἀντὶ τῶν τριάκοντα τυπογραφικῶν
φύλλων ἐγένετο ὑπέρθεσις εἰς 40, περιπέλον δὲ
ἠγγέλθησαν ἑτέρα ἑνδεκά φύλλα, περὶ ὧν ἡ φιλο-
λογικῆ ἐπιτροπὴ, ὑπεύκοιτο πλέον τῇ ἀνάγκῃ, ἵνα μὴ
παρακωλυθῇ ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἔργου, ἀπεφάσισεν,
ὡς καὶ ἄλλοτε, τὰ μὲν τεσσαράκοντα τυπογραφικὰ
φύλλα, τὰ διὰ τοῦ συμβολαίου ὀρισθέντα, ν' ἀνα-
γνωρισθῶσι πρὸς τὴν ἀμοιβὴν καὶ τὰς δαπάναις τῆς
ἐκδόσεως, διὰ δὲ τὰ περιπέλον 10—11 καταβάλλῃ
μόνον τὰ τυπωτικά καὶ ἀπ' εὐθείας τῷ τυπογράφῳ,
οὐχὶ δὲ διὰ τοῦ κ. *Wecklein*, τοῦτο δὲ ἵνα ὁ Σύλ-
λογος ἀφελθῆ τὴν διαφορὰν τοῦ νομίσματος.

γ) *Περὶ τοῦ συμβολαίου τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ Διογράμματος.*
Προκειμένου περὶ τούτου, ἐθεωρήσαμεν κα-
λὸν νὰ ἐξετάσωμεν πῶς τὰ συμβόλαια τῆς *Ζωγρα-
φείου Βιβλιοθήκης* ἐγένοντο. Ἐπὶ τῇ πιστῇ ἐκπληρώσει
τῶν ὅρων τοῦ προγράμματος καὶ τῇ συνάψει συμβό-

λαίου ἡ φιλολογικῆ ἐπιτροπὴ ἔχει ἀπερέχουσαν ψή-
φον (βλ. πρακτικὰ Συλλόγου 8 Ἀπριλίου 1888, 6 Φε-
βρουαρίου 1889, 20 Ἀπριλίου 1889, 26 Νοεμβρίου
1890, 26 Νοεμβρίου 1891, πρακτικὰ φιλολογικῆς ἐπι-
τροπῆς, ἰδίως τὰ τῆς 25 Νοεμβρίου 1894, 13 Ἰανουα-
ρίου 1895, 22 Φεβρουαρίου 1895 κτλ. καὶ ἐπιστολὰς
Συλλόγου πρὸς ἐκδότες)· τῶνος δὲ συμβολαίου ὁλό-
κληρος εἴρηται γεγραμμένος ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς
φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς 17 Μαιῶν 1888. Ἰσχυρῶς τοῦ
ἔθους τούτου γίνεται τῷ 1893 Ὀκτωβρίου 25, ὅτε
συνήθη συμβόλαιον μετὰ τῶν *Ἀδελφῶν Περρῆ* περὶ
τοῦ ἐκδοθέντος δευτέρου τόμου τοῦ *Ἐρωτιδίου*, ἀνα-
μολογηθὲν ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἐξουσιοδοτηθέντος ὁ-
μως ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐν ἐκείνῳ συνεδρίῳ, 21 Ἰου-
λίου 1893, μόνον τοῦ προεδρείου, ὑπερ πάλιν οὐδε-
μίαν ἔσχε πρωτοβουλίαν ἢ γνώσιν τῆς τοῦ συμβο-
λαίου συνέστασις (βλ. πρακτικὰ προεδρείου). Ἐν τῇ
τελευταίᾳ συμβολαίῳ περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ δευτέρου
τόμου τοῦ *Διογράμματος* ὁ αὐτὸς πρόεδρος δὲν συνημο-
νήθη πρὸς τὰ ὀρθῶς καθυρωμένους οὕτως ἡ φιλο-
λογικῆ ἐπιτροπὴ παρεκάλει τὸν πρόεδρον τῇ 13
Ἰανουαρίου 1895 ν' ἀποπέμψῃ αὐτῇ τὰ ἀναμολο-
γηθόμενα συμβόλαια τοῦ τόμου τούτου· μετὰ 20
πυρίτων ἡμέρας 16 Φεβρουαρίου 1895) μετὰ τὴν
παρυσίαν τῆς ἐπιστολῆς τῆς ἐπιτροπῆς ὁ πρόεδρος
ἠγγέλλει τῷ Συλλόγῳ ὅτι τὰ συμβόλαια παρεπέμ-
πονται τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ, 22 Φεβρουαρίου
1895 λαμβάνει ἡ φιλολογικῆ ἐπιτροπὴ τὰ συμβόλαια
κεκρωμέναι, αὐτὰ καὶ ἐπιστρέφει, αὐτὰ καὶ ἰδόντα, λέγει,
νὰ ἐπενέγκῃ τροποποιήσεις τινάς, ἀπορροῦσαι νὰ
πρίξῃ τοῦτο ὡς μὴ ἐπέλθῃ βραδύτης· ἢ δ' ἀνὰ βί-
βησιν ἐπιστολῇ τῆς ἐπιτροπῆς ἀνακοινῶσθαι τῷ Συλ-
λόγῳ 27 Φεβρουαρίου, ἔτσι 43 ἡμέρας μετὰ τὴν τῷ
προέδρῳ ἀποστολὴν τῆς δ' ἐπιστολῆς ταύτης μόνον
τὰ περὶ τῶν αἰτουμένων συμβολαίων δὲν ἀνακοι-
νοῦνται. Ἐπίσιν τῆς ἀναμολογήσεως τοῦ συμβο-
λαίου τούτου δὲν ἔχει τὸ πρῶτον ὄρα, ὡς δὲ γίνεται
ἐκ τῶν πρακτικῶν.

δ) Ἐν τῇ ἐκτὸς τῶν ἀλλογενῶν ἐκδόσει τῆς *Ζω-
γραφείου Βιβλιοθήκης* περιέργως ἀρνούμενος ἔχει ὁ
κ. *Ζωμαρίδης* ὅτι ἡ φιλολογικῆ ἐπιτροπὴ (25 Φε-
βρουαρίου 1894) διὰ τὴν ἐκτάσειν τοῦ δευτέρου
τόμου τοῦ *Διογράμματος* εἴρηται, λέγει, δυσκολίαι καὶ
ὅτι ὑπάρχοντες τινες παρεμπόδιοντες πρὸς τοῦτο
προσκόμματα. Μετὰ ἐν πυρίτων ἔρας, 13 Ἰανουαρίου
1895, ἡ φιλολογικῆ ἐπιτροπὴ πληρωμομένη περὶ ἰδιω-
τικῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. *Ζωμαρίδου* πρὸς τὸν πρόεδρον,
ἐξ αὐτῆς δὲ μαθήματα περὶ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κ.
Schmitt ὡς πρὸς τὴν ἐκδοσὶν τοῦ πρώτου τόμου τοῦ
Πλάτωνος ὁλόκληρον μετὰ ταῦτα, 22 Φεβρουαρίου 1895,
παρατηρήσεις γίνονται ἐν τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ
περὶ τοῦ ἰδιωτικῶς γράφοντος κ. *Ζωμαρίδου*, ἐν ᾧ
αὐτὸς ὁ ἐκδοτὴς ὀφείλει ἀπ' εὐθείας νὰ γράψῃ τῷ
27 Σεπτεμβρίου 1895 διχογνωμίαι γίνονται ἐν τῇ
φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ περὶ τῆς μετὰ τοῦ κ. *Schmitt*
συνεργασίας τοῦ κ. *Ζωμαρίδου* ἄλλοι, 15 Φεβρουα-
ρίου 1896, ἐπιστολῇ τοῦ κ. *Wecklein* πρὸς τὸν Σύλλο-

γον, ἐν ᾧ αὐτὸς, δικαιολογούμενος διὰ τὰς παρατη-
ρήσεις τοῦ Συλλόγου, διότι ἐκ τριάκοντα τυπο-
γραφικῶν φύλλων ἀνήλθεν εἰς τεσσαράκοντα καὶ
πλέον, ἐπιρρίπτει τὴν εὐθύνην ἐπὶ τοῦ κ. *Ζωμαρίδου*,
ὅς τὰ συμπληρώματα πάντοτε παρεκάλει, πολλάκις
ἔξῃλειπεν, ἐν ᾧ οὗτος διεβεβαίωσεν αὐτὸν ὅτι ἀναγ-
καία ἡ καταχώρισις τῶν συμπληρωμάτων τοῖς ἑλ-
λησιν ἀναγνώστασι.

Ἀνδραδάης. Τὸ πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἐξακριβώ-
σιν ζήτημα ἦτο τὸ τοῦ εἶδους τοῦ πληρωτέου
νομίσματος· λόγος εἶχε γίνει ἐν τῇ ἐπιστολῇ
τῆς ἐπιτροπῆς περὶ πληρωμῆς τῶν τυπωτικῶν
τῶν κατὰ νέαν ὑπέρθεσιν φύλλων εἰς τοὺς κ. κ.
Ἀδελφοὺς Περρῆ, ἀρνήσεως δὲ πάσης ἀμοιβῆς
δι' αὐτὰ ταῦτα τῷ συγγραφεῖ. Ἐν ταῖς ἐπι-
στολαῖς, δι' ὧν τοῖς ξένοις ἐκδόταις ἀγγέλλε-
ται ἡ ἀνάθεσις συγγραφῆς τινος, γίνεται ἐπίσης
μνεία καὶ τοῦ τρέχοντος ἐν Ἑλλάδι νομίσμα-
τος πρὸς πληρωμὴν, ἦτοι τοῦ χαρτονομίσμα-
τος (ἀναφέρει χρονολογικῶς καὶ τὰς ἐπιστολάς).
Παρὰ ταῦτα ὁ κ. *Wecklein* ἐπληρώθη εἰς
χρυσόν, ἀναφέρει δὲ καὶ ἐπιστολάς διαμειφθεί-
σας μεταξὺ Συλλόγου καὶ *Τραπεζῆς*, ὡς καὶ
ἐυχαριστήριον τοῦ κ. *Wecklein*. Τοῦτο τὸ
ζήτημα προεκάλεσε τὴν ἐκθεσιν τοῦ προ-
εδρείου· ἀγνοεῖ ἂν ἡ ἐκδοσις τῶν *Ἀπάντων* τοῦ
Ἡσίοδου ἐπληρώθη εἰς χρυσόν ἢ ὄχι· δευτέρα
δὲ συζήτησις προεκάλεσε, ἂν πρέπη νὰ πληρω-
θῶσι τὰ καθ' ὑπέρθεσιν τυπογραφικὰ φύλλα·
τὰ περὶ συνάψεως δὲ συμβολαίων καὶ ἄλλα
ὅπως εἰκῆ καὶ ἀκαίρως θίγονται ἐν τῇ ἐκθέσει.
«Ὅσον ἀφορᾷ τὸν κ. *Ζωμαρίδην*, ὡς γενι-
κὸς γραμματεὺς τότε, γινώσκει, λέγει, ὅτι
κατεβλήθη ἐνέργεια ὑπὸ τοῦ *Βασιάδου* ὅπως
ἐπιτύχῃ ἡ *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκη*· ὁ κ. *Ζω-
μαρίδης* ἦν εἰς τῶν κυριωτάτων ἐργατῶν,
ὠφελήσας κατὰ πολλὰ τὸν Σύλλογον, τὴν
δ' ἐναίσιμον αὐτοῦ διατριβὴν ἀφιέρωσεν εἰς
τὴν *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκην*. Ἄνθρωπος τοι-
οῦτος ἀδικεῖται, προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν με-
λῶν· ἂν πταίῃ, ὡς ὑποδειχθῇ καταλλήλως τὸ
σφάλμα. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἱστορικὸν τῶν συμβο-
λαίων, παρατηρεῖ ὅτι πᾶσαι αἱ ἐκδόσεις
δυστυχῶς ὑπερέβησαν τὰ ὀρισμένα φύλλα· δὲν
πρέπει νὰ ζητηθῇ εὐθύνη ἔνθα δὲν ὑπάρχει
τοιαύτη· καὶ ἂν ἐγένοντο παρατυπίαί τινές,
οὐδὲως αὐταὶ προσέκρουσαν εἰς τὰ συμφέ-
ροντα τοῦ Συλλόγου.

Νικολόπουλος. Ἐκφράζει τὴν λύπην τοῦ μὴ
παραδεχόμενος τὴν τοῦ κ. *Ἀνδραδάου* γνώ-
μην, ὡς πρὸς τὴν πηγὴν τῆς ἀφορμῆς τῆς
ἐκθέσεως· ὁ Σύλλογος ἐπανειλημμένως ἔγραψε

τοῖς κ. κ. *Ἀδελφοῖς Περρῆ* καὶ τῷ κ. *Wecklein*
περὶ τῆς πιστῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώ-
σεων τῶν λαμβάνει ἀπαντήσεις καταφατικὰς·
ἀγγέλλεται ὅμως κατόπιν ἡ ὑπέρθεσις τῶν
συμπεφωνημένων, ἡ ἐπιστολὴ παραπέμπεται
τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ· αὕτη δ' ἀπαντήσας
ἐκφράζει τὴν λύπην τας ἐπὶ τῷ κατὰ παρὰ-
θεσιν ῥητοῦ ἄρθρου τοῦ *Ζωγραφείου προγράμ-
ματος* συναφθέντι συμβολαίῳ μετὰ τῶν κ. κ.
Ἀδελφῶν Περρῆ, ὁ δὲ Σύλλογος ἀγγέλλει ὅτι
δὲν ἐννοεῖ ὑπέρθεσιν τῶν διὰ τοῦ ὑπάρχοντος
συμβολαίου ὀριζομένων τεσσαράκοντα τυπο-
γραφικῶν φύλλων, ὅτε οἱ κ. κ. *Ἀδελφοὶ Περρῆ*
ἐν τῇ ἀπαντήσει αὐτῶν ἀγγέλλουσι προσθήκην
10—11 τυπογραφικῶν φύλλων ἀκόμη. Τούτου
ζητοῦνται ἐξηγήσεις παρὰ τοῦ κ. *Wecklein*,
ἐκείνος δὲ ἀπαντῶν ἐπιρρίπτει τὴν εὐθύνην τῷ
κ. *Ζωμαρίδῃ*. Ὁ Σύλλογος, ἔχων ἀπ' ἐνὸς τὴν
δοξίαν ἐπιστολὴν τῶν κ. κ. *Ἀδελφῶν Περρῆ*,
ἀπ' ἑτέρου δὲ τὴν τοῦ κ. *Wecklein*, παρα-
πέμπει ταύτας τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ· οὐδε-
μίαι μνείαι περὶ ἀμοιβῆς. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπ' αὐτῶν
λαμβάνει ἀποφάσεις, ὡς καὶ ἀνακοινῶσθαι τῷ
Συλλόγῳ (καὶ τούτων τὴν περιλήψιν ἀναγι-
νώσκει)· ἐγὼ αὐτὸς προτείνω τὴν ἀποδοχὴν
αὐτῶν, ἀλλ' ὁ Σύλλογος τὴν ἀντιὰ φρονεῖ καὶ
ὑπ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα γράφεται τῷ κ. *Wecklein*,
ὥστε τὸ ἐπείγον ζήτημα ἦτο τὸ τῶν φύλλων,
αὐτὸ προεκάλεσε τὴν ἐκθεσιν.

Μ. Κεράλας. Ἀναγινώσκει περικοπὰς, αὐ-
τολεξεῖ ληφθείσας ἐκ τῶν σχετικῶν πρὸς τὸ
συζητούμενον ζήτημα πρακτικῶν, προστίθησιν
δὲ ὅτι καὶ περὶ τοῦ εἶδους τοῦ νομίσματος ἐν
τέλει τῆς τελευταίας ἐπιστολῆς ὑπάρχει παρα-
τήρησις, δι' ἧς ὑποδεικνύεται νὰ μὴ θιγθῇ ἐπὶ
τοῦ παρόντος τὸ ζήτημα τοῦτο.

Βραχίμης. Ἄνευ ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου
παριστάμεθα πρὸ τεσσαράκοντα τυπογραφικῶν
φύλλων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἀναγνω-
σθεῖσων ἐκθέσεων· ἀμοιβολίαν περὶ τῆς μὴ
ἐπιψηφίσεως τοῦ συναφθέντος συμβολαίου ὑπὸ
τοῦ Συλλόγου ἐκφράσας, εἶχον διαψευθῆ
ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ πρώτου προέδρου.

Ἀθωντόπουλος. Εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς
φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς δὲν παρευρέθη, ἀλλ'
ὑπομνηστικῶς α') ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὸ εἶδος τοῦ
νομίσματος, ἡ φιλολογικῆ ἐπιτροπὴ οὐδὲως
ἐδίστασε νὰ προτείνῃ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ ἔργου
ἐν *Λειψία* καὶ οὐχὶ ἐν *Ἀθήναις*· β') ὅσον ἀφο-
ρᾷ τὸν κ. *Ζωμαρίδην*, ἡ ἐπιτροπὴ εὐρέθη εἰς
μεγάλην ἀμνηχανίαν. Ὁ κ. *Wecklein* ῥητῶς
ἔγραψεν ὅτι τοῖς ἑλλήσιν ἀναγνώστασι ἀρκούσι

τριάντα τυπογραφικά φύλλα ὁ κ. Ζωμαρίδης διημφισβήτει τούτο· εἶναι δὲ λίαν τυλμηρὸν τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρεάδου λεγθὲν, ὅτι ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου ὑφείλεται τῷ κ. Ζωμαρίδῃ.

Τοῦ κ. Βαλαβάνη διατυπώσαντος ἐρώτησιν: Ἐὶ συμπέρασμα πρόκειται νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῶν ἀναγνωσθεισῶν ἐκθέσεων; ὁ κ. Μαλιάνης ἀπαντᾷ ὅτι, ἀνακινήθεις τοῦ ζητήματος τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης καὶ παρὰ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ὑποδειχθεισῶν προτάσεων τινῶν, παρετηρήθη ὅτι πρέπει νὰ ἐρευνηθῇ παρανομιὰ προϋπάρχουσα ὑπὸ τοῦ πρώην προέδρου. Ἐγὼ συνῆψα συμβόλαιον διὰ τεσσαράκοντα τυπογραφικά φύλλα μετὰ τῶν κ. κ. Ἀδελφῶν Περρῆ, παραπέμφας τούτο καὶ εἰς τὴν φιλολογικὴν ἐπιτροπὴν (ἀναγινώσκει τὰς σχετικὰς περικοπὰς πρακτικῶν, ἃς ἀνωτέρω καὶ ὁ κ. Κεφάλης) ἐκτὸς τούτου ἔφερα τὸ ζήτημα καὶ εἰς τὸν Σύλλογον, παρ' οὗ καὶ ἐνεκρίθη ὑπεχώρησα δὲ εἰς τὰ τεσσαράκοντα φύλλα, διότι, ἀναδιφῆσας πάσας τὰς γενομένας ἐκδόσεις, οὐδαμῶς παρετήρησα ἀκριβῆ τήρησιν τῶν ῥητῶν ἄρθρων τοῦ προγράμματος· περὶ δὲ πληρωμῆς προκειμένου, εἰς αὐτὸν τὸν κ. Βεργαράκη εἶχον ὑποδείξει ὅτι πρέπει νὰ πληρωθῇ εἰς δραχμάς.

Σαλτέλης. Ἀκριβῶς ὁ κ. Μαλιάνης μᾶς ἔφερον εἰς τὸ συζητητέον ζήτημα, τὸ τῆς ὑπερβάσεως τῶν φύλλων. Τὸ συμβόλαιον, λέγει, ὑπεβλήθη εἰς τὴν φιλολογικὴν ἐπιτροπὴν καὶ εἶτα εἰς τὸν Σύλλογον· ἡ ἐπιτροπὴ, εἰ καὶ ἐφρόνει τὴν ἐν τισὶ μετατροπὴν τοῦ συμβολαίου, ἐπέστρεψεν αὐτὸ εἰς τὸν πρόεδρον οὐχὶ διότι ἠπειγεν ὁ καιρὸς, ἀλλὰ διότι ἦτο ἤδη κεκυρωμένον. Ἐν τούτῳ ὁ κ. Μαλιάνης, διακόψας τὸν ἀγορεύοντα, παρατηρεῖ ὅτι τούτο δὲν εἶναι μὲν ἀληθές, ἀλλὰ καὶ κεκυρωμένον ἂν ἦτο, ἠδύνατο ἡ ἐπιτροπὴ νὰ τὸ ἀπορρίψῃ, ζητοῦσα τὴν μεταρρυθμίαν. Συνεγίζων τοὺς λόγους τοῦ ὁ κ. Σαλτέλης, διαμψισβήτει καὶ τὴν εἰς τὸν Σύλλογον ὑποβολὴν τοῦ συμβολαίου, γενομένου μόνον μετὰ προηγουμένην ἰδιωτικὴν συνεννόησιν μετὰ τοῦ κ. Ζωμαρίδου. Μετὰ ταῦτα τοῦ κ. Βαλαβάνη εἰπόντος ὅτι ὁ μὲν κ. Σαλτέλης λέγει ὅτι τὸ τελευταῖον συμβόλαιον δὲν ὑπεβλήθη, οὐδ' ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, ὁ δὲ κ. Μαλιάνης τούναντίον ὅτι ὑπεβλήθη, μόνῃ ἢ ἀνάγνωσις τῶν σχετικῶν πρακτικῶν δύναται νὰ λύσῃ τὴν διαφορὰν ταύτην, ἀναγινώσκονται ταῦτα. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, τοῦ κ. Φ. Τάγῃ εἰπόντος τινὰ κατὰ τῆς ἐπικλήσεως τῶν πρακτικῶν διὰ

τοιαῦτα ζητήματα, τοῦ δὲ κ. Νικολοπούλου ἀνταπαντήσαντος, ὁ κ. πρόεδρος, θεωρῶν τὸν Σύλλογον ἰκανῶς ὑποδομημένον, ἄτε δευθέντος ἐκ τῶν πρακτικῶν ὅτι ἡ γνώμη τοῦ Συλλόγου δὲν ἐζητήθη, διακλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΑΗ'

τῆ 8 Ἀπριλίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας, ὁ μὲν κ. Φ. Τάγῃς ὑπομνήσκει παραλειφθεῖσαν παρατήρησίν του, ὅτι ἡ ἐκθεσις τοῦ προεδρείου συμπληρῶν σημειωμάτων ἀντιπαρακόντων (τοῦ κ. προέδρου ἐν τῇ μετὰξὺ διαβεβαιώσαντος ὅτι δὲν ἐλέγχθη τοιοῦτό τι) τοῖς ὑπὸ τοῦ κ. Κεφάλου ἀναγνωσθεῖσι, δὲν πρέπει νὰ συζητηθῇ, ὁ δὲ κ. Ἀθηνάουλος προσθήκει τῆς παρατηρήσεώς του ὅτι ἡ ἐναίσιμος διατριβὴ τοῦ κ. Ζωμαρίδου δὲν εἶχεν ἀντικείμενον τὸ Πρόγραμμα τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, ὡς ἐλέγχθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρεάδου. Ἐπιτυρωθέντων δὲ τῶν πρακτικῶν μετὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας, ὁ κ. γεν. γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγελίας καὶ δωρεᾶς βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τοῦ ἱατροῦ κ. Α. Α. Παπαγιωάννου ἐκ Παράμυθιας, ἐκφράζοντος παράπονα κατὰ τοῦ λαβόντος τὸ δεκάλιον αὐτοῦ βραχέιον πληρεξουσίου του καὶ ζητοῦντος ἀντίγραφα τοῦ τε ἐντάλματος καὶ τῆς ἀποδείξεως τοῦ λαβόντος, ἵνα δι' αὐτῶν διεκδικήσῃ τὰ δικαιώματά του, ταυτοχρόνως δὲ ἐπισυνάπτοντος τὸ I' Κεφάλαιον τῶν Σημειωμάτων του εἰς τὴν μέσῃ ἱστορίᾳ τῆς Θεσπεσίως.

Τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐκπαιδευτικῶν τῆς ἐν Πρώτῃσι Ταμιωσίῳν Ἑξαγγελιστορίας ἀπὸ 14 Μαρτίου, αἰτουμένης χάριτις γιογραφικῶν, πίνακας Ἑρᾶς ἱστορίας, Φυσικῆς, πίνακας Ζωολογίας καὶ Βοτανικῆς τῶν γινωστωτέρων θαλασσιτικῶν, πτηνῶν καὶ φυτῶν.

Τῶν κ. κ. Βαλαβάνη, Βυσιλιάνου, Γεδειῶν, Δεπίστα, Ἐυσταθίου, Ἰατρογιωάννου, Μελιχροῦ, Πασχαλίδου, Σκίτανίδου, Σιγάμη καὶ Τσιγγουῆ, αἰτουμένων ἀπὸ 5 Ἀπριλίου 1896 τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Κανονισμοῦ, συμπῶνως τῷ 100 αὐτοῦ ἄρθρῳ.

Ὁ κ. πρόεδρος μετὰ λύπης ἀναγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ ἐκ τῶν δωρητῶν τοῦ Συλλόγου Δ. Ν. Ταμβιάκου, ὡς καὶ τὸν τοῦ ἐπιτροπῆς μέλους Καρόλου Τάκερμαν, πρώην προσβυτοῦ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὑποβάλλει δὲ εἰς τὴν σκέψιν τοῦ Συλλόγου τί πρέπει νὰ γείνη περὶ τῆς προεδρίας τῆς εκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, παραιτηθέντος καὶ τοῦ πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ κ. Φ. Τάγῃ ἐκλεχθέντος κ. Μ. Παράνικα, ἐπείγοντος δὲ τοῦ χρόνου. Ὁ κ. Νικολοπούλος νομίζει ὅτι ἡ παραιτήσις τοῦ κ. Παράνικα δέον νὰ γείνη δεκτὴ, ἐπελθοῦσα μετὰ ἐπανειλημμένας παρακλήσεις, προσωπικὰς τε καὶ τοῦ προεδρείου· ἐφαίνεται ὅτι ὑπεχώρησεν ὁ κ. Παράνικας εἰς τὰς παρακλήσεις ταύτας καὶ ἠλπίζετο ὅτι θὰ ἄρῃ τὴν προφορικὴν παραιτήσιν του, ἀπ' οὗ καὶ εἰς τὴν συνεδρίαν τοῦ ῥωσικοῦ Ἰνστιτούτου παρέστη ὡς μέλος τοῦ προεδρείου· παραιτηθεὶς ὅμως ἤδη γραπτῶς κατόπιν τσοῦτων, βέβαιον ὅτι δὲν θὰ ὑποχωρήσῃ ἀπέναντι οἰουδήποτε διαθήματος· ἄρα δέον νὰ γείνη δεκτὴ ἡ παραιτήσις, νέου δὲ ἀντιπροέδρου ἐκλογῆς ἀνάγκη δὲν ὑπάρχει, διότι τῷ κ. Φ. Τάγῃ ἐπιβάλλεται καθήκον τῆς ἐκθέσεως τῶν μέχρι τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ ἐν τῇ εκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ γενομένων· ἐὰν δὲ ὑπολειπῆται μικρὰ ἐτι ἐργασία μᾶς ἢ δύο συνεδριάσεων, δύναται καὶ ὁ κ. πρόεδρος νὰ προεδρεύσῃ.

Ν. Παράνικας. Θεωρεῖ ἀνακριβῆ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Νικολοπούλου λεχθέντα, διαβεβαιῶν ὅτι ὁ κ. Μ. Παράνικας πρὶν ἢ ὑπάγῃ εἰς τὴν συνεδρίαν τοῦ Ἰνστιτούτου, εἶχε στείλει τὸ γράμμα τῆς παραιτήσεως, ἄλλως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπέμεινεν εἰς τὴν παραιτήσιν του· ἔπρεπεν ἀμέσως ἢ ἐπιστολῇ ἐκείνη νὰ ληφθῇ ὑπ' ἑσφιν καὶ νὰ γείνη φροντίς περὶ ταχείας ἀντικαταστάσεως, διότι ὄντως αἱ ἐργασίαι τῆς ἐπιτροπῆς χωλαίνουσιν.

Τάγῃς. Δὲν ἔπρεπε τὰ κατ' ἰδίαν γενόμενα νὰ λεχθῶσι δημοσίᾳ καὶ νὰ παρασταθῇ ὁ κ. Παράνικας ἀντιφάσκων ἑαυτῷ· προκειμένου δὲ περὶ τῆς εὐθύνης παραιτηθέντος προέδρου, πρωτοφανεῖς εἰσιν αἱ γνώμαι τοῦ κ. Νικολοπούλου· ὅτε ὑπέβαλον τὴν παραιτήσιν μου, ὑπέμνησα τὴν ἀντικατάστασιν, ἵνα μὴ παρακωλύωνται αἱ ἐργασίαι.

Βαλαβάνης. Τὰ παρὰ τοῦ κ. Νικολοπούλου περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπαιτουμένων ἐτι συνεδριάσεων τῆς εκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς λεχθέντα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀκρι-

βῶς ἔχοντα· μέχρι τῆς παραιτήσεως τοῦ νέου ἀντιπροέδρου αἱ ἐργασίαι ἔβαινον κανονικῶς· ἔκτοτε αὐταὶ ἀνεστάλησαν, ὁ καιρὸς ἐπείγει, πρέπει δὲ ἡ ἐπιτροπὴ καὶ ἐκ δευτέρου καὶ ἐκ τρίτου νὰ συνέλθῃ πρὸς ἀκοῦσιν τῶν ἐκθέσεων τῶν μερικῶν ἐπιτροπῶν· θὰ γείνη ἀνάγκη καὶ πέντε καὶ ἕξ συνεδριάσεων· ὡς πρὸς τὸ ζήτημα δὲ τοῦ προέδρου, δυνατόν νὰ ἐξοικονομηθῶσι τὰ πράγματα, ἐὰν παρὰ τοῦ Συλλόγου δοθῇ τὸ δικαίωμα ἐκ τῶν 14 μελῶν τῆς εκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τὸ ἐν νὰ ἐκλεγῇ προσωρινὸς πρόεδρος.

Πρὸς ταῦτα συμφωνεῖ καὶ ὁ κ. Μαλιάνης, ὑπομνήσας ὅτι τούτ' αὐτὸ γίνεται ἐν ὁμοίαις περιστάσεσι παρὰ πάσαις ταῖς ἐπιτροπαῖς. Ὁ κ. Ἐυσταθίου ἀναφέρει ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, καθ' ὃ, κωλυμένου τοῦ ἐνὸς τῶν ἀντιπροέδρων, ἀντικαθίστασιν αὐτὸν ὁ ἕτερος.

Οἱ κ. κ. Χαϊζηροῆσιου καὶ Σαλτέλης συμφωνοῦσι πρὸς τούτο, τοῦ κ. Σαλτέλη παρατηρήσαντος ὅτι, εἰ καὶ σαφῶς δὲν προβλέπεται ἡ προκειμένη περίπτωση, κατ' ἀναλογίαν ὁμοίων συμβαινόντων, δέον ὁ ἕτερος τῶν ἀντιπροέδρων νὰ προεδρεύῃ, τοῦ πρώτου κωλυμένου. Μετὰ ταῦτα τοῦ κ. Νικολοπούλου διαβεβαιώσαντος αὐθὺς ὅσα καὶ προηγουμένως εἶπεν ὡς πρὸς τὰς φάσεις τῆς παραιτήσεως τοῦ κ. Μ. Παράνικα, εἰπόντος δὲ καὶ αὐθὺς ὅτι τὴν εὐθύνην τῶν ἐργασιῶν τῆς εκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς φέροι ὁ παραιτηθεὶς ἀντιπρόεδρος μέχρι τοῦ χρόνου τῆς παραιτήσεώς του, τοῦ δὲ κ. Φ. Τάγῃ ἀπαντήσαντος ὅτι ἀποδέχεται τούτο, ἐὰν τὸ ὑποδείξῃ ὁ Σύλλογος, ἢ τοῦ κ. Βαλαβάνη περὶ ἐκλογῆς προσωρινοῦ προέδρου πρότασις, τεθεῖσα εἰς ψηφοφορίαν, γίνεται ἀποδεκτὴ.

Ἐἶτα ἀναγινώσκειται αἴτησις δέκα μελῶν περὶ ἐκλογῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ ἐν ἰσχύϊ κανονισμοῦ. Τοῦ κ. προέδρου παρακαλέσαντος ἐὰν μέλος τῆς προεκλεγείσης ἐπιτροπῆς δύναται νὰ εἴπῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ὁ κ. Σαλτέλης παρατηρεῖ ὅτι διὰ πολλῶν συνεδριῶν ἡ ἐπιτροπὴ ἀνεῦρεν ἱκανὰ μεταρρυθμιστέα, ἔχει δὲ καὶ σημειώσεις, ἃς προθύμως θὰ ὑποβάλλῃ, ἐὰν ζητηθῶσιν. Ὁ κ. Ἀποστόλογλους προσθέτει ὅτι τὰ μεταρρυθμιστέα εἶναι ἐν τισὶ λεπτομερείαις, τῆς βάσεως τοῦ κανονισμοῦ οὐσης καλῆς καὶ ἀξιολόγου. Ὁ κ. Μαλιάνης δὲν παραδέχεται προϋπάρχουσαν ἐπιτροπὴν· ὡς πρὸς δὲ τὴν ὑποβληθεῖσαν νέαν αἴτησιν, παρατηρεῖ ὅτι οἱ αἰτουῦντες ἔπρεπε νὰ παρουσιάσωσι καὶ σημειώσιν τῶν μεταρρυθμιστέων τρωτῶν μερῶν. Ἐπὶ τέλους τοῦ κ. Ν. Παπαίου ἀναγνόντος τὸ

σχετικόν ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, θεωρεῖται ἡ αἴτησις ἀπὸ ἀλλογενῶν παντὸς περιορισμοῦ καὶ ἐξαρτήσεως. Ὁ κ. Βαλασαμάκης προτείνει ἀναβολὴν τῆς ἐκλογῆς τῆς πρὸς ἀναθεώρησιν ἐπιτροπῆς εἰς προσεχῆ ἐντακτον συνεδρίαν, ἵνα ἐτοιμασθῇ ὁ Σύλλογος καὶ ὑποδείξῃ τῇ ἐκλεγχομένῃ ἐπιτροπῇ τὰ μετὰρρυθμιστέα μέρη τοῦ κανονισμοῦ. Τοῦτο ἀντικρούει ὁ κ. Ἐδσ. Ἰωάννου, παρατηρήσας ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ πρόκειται νὰ παρουσιάσῃ σχέδιον μετὰρρυθμίσεως, ἐφ' οὗ καὶ μόνου ὁ Σύλλογος θ' ἀποφασθῇ, οὐχὶ δὲ ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὑποδείξῃ. Μετὰ ταῦτα, ἀνταλλαγιστῶν γνώμων τινῶν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, ὀρίζεται οὗτος εἰς ἑπτὰ (7) καὶ, γενομένης μυστικῆς ψηφοφορίας, ἐκλέγονται μέλη τῆς πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ κανονισμοῦ ἐπιτροπῆς οἱ κ.κ. Αἰσώτογλου, Βασιλάκης, Βραζιλιῆς, Γεδεών, Σαλτέλης, Φωτιάδης καὶ Χατζηζοήσιου.

Μετὰ ταῦτα ἐνεκὰ τοῦ προκηρυχθέντος τῆς ὥρας ἀναβολῆς τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Γεδεών, διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΜ'

τῆ 15 Ἀπριλίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναβληθείσης τῆς ἀνακοινώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας ἐνεκὰ ἀδιαιρέσιαις τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλλογραφίας, ἔχουσαν ὡς ἑπεται:

Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν Πανεπιστημίων τῆς Μεσημβρίας ἐκ Βοριεῦν ἀπὸ 13 Ἀπριλίου, προτεινούσης ἀνταλλαγῆν δημοσιεύσεων καὶ πεμπούτας ἀντίτυπον τῶν δημοσιεύσεων αὐτῆς.

Τοῦ κ. Ζιόγα ἐντεῦθεν ἀπὸ 10 Ἀπριλίου, αἰτουμένου ὅπως διαλέξηται ἐν τῷ Συλλόγῳ περὶ τῶν καὶ παρ' ἡμῶν σαζομένων ἀρχαίων ἐθνῶν καὶ ἐθίμων, καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν λιουσιῶν ἐν Μακεδονίᾳ τελετῶν.

Τῆς Α. Β. τοῦ κ. Χρηστάκη ἐρένδι Ζωγράφου ἐκ Monte-Carlo ἀπὸ 7 Ἀπριλίου 1896, ἀγγέλλοντος παραλαβὴν τῆς σειρᾶς καὶ τοῦ γενικοῦ λ/σμοῦ τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, λαμβάνοντος ὑπὸ σημείωσιν ὅτι προσετέθησαν εἰς τὸ κεφάλαιον ἐκ τῶν τόκων ἕτεροι 20,000

δραχμῶν καὶ δηλοῦντος ὅτι εἶναι καθ' ὁλοκλήρην σύμφωνος περὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ποσοῦ τῶν ἐκατὸν τουρκικῶν λιρῶν τοῦ Ζωγραφείου Διαγωνίσματος ἐν μὲν ἔτος πρὸς ἐκδόσιν τῆς ὕλης καὶ ἐν πρὸς βράθεισιν τῶν πεμπομένων συλλογῶν.

Τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ 12 Ἀπριλίου, ἀγγελλούσης ὅτι ἐξελέχθη προσηρικὸν αὐτῆς πρόεδρον, συμφώνως τῇ ἀποφασί τοῦ Συλλογοῦ, τὸν κ. Νικόλαον Παπανίκαν.

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ 10 Ἀπριλίου, ἀγγελλούσης ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς, ὡς ἐκ τῆς ἀπουσίας τοῦ κ. γραμματέως αὐτῆς, ἀναβάλλεται εἰς τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα.

Τῆς κ. Αλεξάνδρου Παπαδοπούλου ἐντεῦθεν ἀπὸ 12 Ἀπριλίου, πεμπούσης τὰ φυλλάδια τῆς «Φιλολογικῆς Ἠχοῦς».

ὑπὲρ τῆς ἀλλογραφίας ὁ πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι ἡ μετὰ τῆς *Revue des Universités du Midi* ἀνταλλαγῆ τῶν τοῦ Συλλογοῦ δημοσιεύσεων γίνεται δεκτῇ. Ἐἰτα ψηφοφοροῦνται ἐπίτιμον μὲν μέλος ὁ κ. Ἀλ. Σπυριγοπούδης, σύμβουλος τῆς βίαιστικῆς Αὐτοκρατορίας, τακτικὰ δὲ ὁ κ. Π. Σπυριγοπούδης, ἰατρός, καὶ Νικ. Τριανταφυλλίδης, ἰατρός τῶν Ἑθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. Ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει τὴν ἐν τῇ συνεδρίᾳ παρουσίαν τοῦ κ. G. Millet, μέλους τῆς γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ τοῦ κ. Rogelin, γραμματέως τοῦ βίαιστικῆς ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου.

Λαθῶν μετὰ ταῦτα τὸν λόγον ὁ κ. Μ. Γεδεών ἀναγινώσκει μελέτην αὐτοῦ ἐπιγραφομένην Γνώσεις ἐκ τοῦ τυπικοῦ τοῦ Γαλιπιδίου ὄρους, μετὰ δὲ τὸ πέρας αὐτῆς ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τοῦ Σ. ἀγίου Ἀμμοῦ καὶ Ἀνθίμου Περγουφῆν εὐαγγελίων ἐπὶ μεμβράνης.

Ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τὴν κ. Γεδεών ἐπὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ, ἣν διὰ τῶν μελετῶν αὐτοῦ παρέχει τῷ Συλλόγῳ, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΜ'

(Ἐντακτος)

τῆ 19 Ἀπριλίου 1896.

Προεδρεύοντος Ν. ΦΩΤΙΑΔΟΥ, ἀντιπροέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλλογραφίας καὶ εἰτα ἀμέσως τὰς ἐκθέσεις τῶν ἐπιτροπῶν φιλολογικῆς καὶ συντακτικῆς, ὁ δὲ κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδης τὴν τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἡ ἀλλογραφία ἔχει ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰπουργοῦ τῶν ναυτικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Λεβίδου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 11 Ἀπριλίου, ἐγκλείοντος ἐπιστολὴν ἀπὸ 3 Ἀπριλίου τοῦ πρυτάνεως, ἐμπεριέχουσαν ὑπόσχεσιν περὶ ἀνακοινώσεως τῆς πρὸς τὸν Σύλλογον ἀριωγῆς τοῦ Πανεπιστημίου.

Τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ 17 Ἀπριλίου, δηλοῦσης ὅτι προέβη εἰς τὴν ἀνασύνταξιν προγράμματος τοῦ Καραπινεῖου Ἀγῶνος περὶ συντάξεως γραμματικῆς καὶ παρακαλούσης ὅπως ἀναγραφῆ ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει τῆς ἐντακτου συνεδριάσεως.

Τοῦ κ. J. de Grouvais ἐκ Louvain ἀπὸ 6 Ἀπριλίου, παρακαλοῦντος ὅπως τὸ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον *Tourquet*, ὑφ' ὃ ἐδημοσίευσεν τὰς μεταφράσεις τοῦ *Pargassii*, ἀπονεμηθῆν αὐτῷ, ὡς ἀντεπιστέλλοντι μέλει, δίπλωμα ἀλλαγῆ δι' ἑτέρου μετὰ τοῦ ἀληθοῦς αὐτοῦ ὀνόματος.

Τῷ κ. Σαλτέλῃ, ἐρωτήσαντι περὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀπαντῶν ὁ κ. Νικόλαος παρέχει διασαφήσεις, ἀναφέρει δὲ ὅτι ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτροπῶν μόνη ἡ οικονομικῆ εἰργάσθη. Ὁ κ. Σαλτέλης, τὴν ἐργασίαν τῆς οικονομικῆς ἐπιτροπῆς θεωρῶν ἐπιχειρητικῆς τῆς φιλολογικῆς, ἐκφράζει τὴν εὐχὴν νὰ ἀνεκοίνοι καὶ ἡ οικονομικῆ τὴν ἐκθεσιν αὐτῆς. Εἰτα ὁ κ. Ἀνδρεάδης ἀναγινώσκει τὸ πρόγραμμα τῆς γραμματικῆς διὰ τὸν Καραπινεῖον Ἀγῶνα, ὅπερ καὶ προτείνεται εἰς ἐπιψήφισιν τοῦ Συλλογοῦ. Ἀλλὰ τοῦ κ. Σαλτέλη παρατηρήσαντος ὅτι καλὸν ἦτο ν' ἀναβληθῆ ἡ ἐπιψήφισις, διότι, εἰ καὶ ὑπέστη τὸ πρόγραμμα μεταβολάς, παρατηροῦνται μεταβλητέα τινὰ μέρη, π. χ. ὡς πρὸς τὸν τίτλον καὶ τὴν ἀνάμειξιν ῥημάτων ἀρχαίας καὶ νέας, καὶ ὡς πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ συντακτικοῦ, παρενευρομένου ἐν τῇ γραμμα-

τικῇ, ὁ κ. Ἀνδρεάδης λέγει ὅτι, ἂν ἐγένετο ἀναθεώρησις καὶ μεταβολὴ ἐν τισι, τοῦτο ἐγένετο, διότι ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς προκηρύξεως τοῦ πρώτου προγράμματος εἶχον παρέλθει ἱκανὰ ἔτη· νῦν δὲ ἐὰν ἐπιθεωρηθῆ καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἀρξομένου συλλογικοῦ ἔτους, αὕτη θὰ ἦναι ἡ ἴδια ἢ καὶ τοῦ λίγοντος ἔτους καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συζητήσῃ ἢ νὰ μεταβάλλῃ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ τὸ αὐτὸ ἔργον, ποστὸ δὲ ἐπείγουσαν τὴν ἐπιψήφισιν, χάριν τοῦ Καραπινεῖου Ἀγῶνος. Ὁ κ. Νικόλαος κατα' ἀρχὴν ἀποδέχεται τὴν ἀναβολὴν, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως μελῶν ἀρμοδίων πρὸς συζήτησιν, καὶ τοῦτο ἴσως διότι δὲν ἦτο ἐκ τῶν προτέρων γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην θὰ ὑπῆρχε πρὸς συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν τοιοῦτο ζήτημα. Ὁ κ. προεδρεύων ἐπίσης θεωρεῖ ἀναγκαίαν τὴν ἀναβολὴν. Ὁ κ. Ἀνδρεάδης παρατηρεῖ ὅτι ἡδύνατο νὰ δημοσιευθῆ καὶ τοῦτο πρὸς γνώσιν, διότι εἶχεν ἀνακοινώσῃ αὐτὸ τῷ κ. προέδρῳ διὰ τῆς ἀναβολῆς δυνατὸν νὰ παραταθῶσιν αἱ συζητήσεις ὅπως δὲ ἐτέθη τὸ ζήτημα ὑπὸ τοῦ κ. Νικόλαοῦ, θὰ ἦναι ἀνάγκη καὶ δευτέραν φορὰν ν' ἀναγνώσθῃ τὸ πρόγραμμα. Ὁ κ. Σαλτέλης δὲν θεωρεῖ προφανῆ τὴν ἀναβολὴν, ὑπομνήσας ὅμοιον περιστατικὸν περὶ προγράμματος, ὑπ' αὐτοῦ τούτου συνταχθέντος, τροποποιεῖ δὲ τὴν ἀρχικὴν πρότασιν τοῦ σύμφωνον πρὸς τὴν τοῦ κ. Νικόλαοῦ, πρὸς ἣν συμφωνεῖ καὶ ὁ κ. Οἰκονομίδης, ὅτε, τεθείσα αὕτη εἰς ψηφοφορίαν, γίνεται ἀποδεκτῇ καὶ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΜΑ'

τῆ 22 Ἀπριλίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. Μ. Παπανίκας δίδει ἐξηγήσεις τινὰς ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ, μεθ' ὧς ὁ κ. Ν. Φωτιάδης παρακαλεῖ νὰ θεωρηθῆ τὸ ζήτημα ληξάν. Μεθ' ὃ τὸν λόγον λαθῶν ὁ κ. Schneider ἀνακοινούται συνέλειαν **Περὶ τῆς ἀληθοῦς τοποθεσίας τοῦ Ἰλίου**. Μετὰ τὸ πέρας ταύτης ὁ κ. Μ. Παπανίκας παρατηρεῖ ὅτι ὡς πρὸς τὰ συμπέρασμα τῶν κ. Schneider, καθ' ὃ ὅλη ἡ ἔκτασις τοῦ τρωικοῦ πεδίου θεωρεῖται θάλασσα, τὸ Γενί Σελήρ θάλασσα, μένει δὲ τὸ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΣΜΣ¹

("Εκτακτος)

ΤΕΛΕΤΗ ΕΠΙΤΕΛΙΟΣ

τῆ 19 Μαΐου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγούμενης ἐκτάκτου συνεδρίας τῶν ἀρχιεπισκόπων, ὁ κ. γεν. γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλολογίας, ἔχουσιν ὡςδε :

Ἐπιστολὴ τῆς ἐν τῷ Πέτρῳ Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ἀπὸ 16 Μαΐου, εὐχαριστούσης ἐπὶ τῇ προσκλήσει.

Τοῦ κ. Ph. Curtis, αἰτουμένου συγγνώμην, διότι δὲν θὰ δυνάθῃ νὰ παραστῇ εἰς τὴν τελετὴν, ἀπὸ 16/28 Μαΐου.

Τοῦ κ. Ouspensky, διευθυντοῦ τοῦ ῥωσικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, ἀπὸ 16/28 Μαΐου, λυπούμενου ὅτι ἔνεκεν ἀπουσίας δὲν θὰ δυνάθῃ νὰ παραστῇ κατὰ τὴν τελετὴν.

Τῆς Miss Patrick, διευθυτριας τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς Σκουτάρως, ἀπὸ 29 Μαΐου, εὐχαριστούσης ἐπὶ τῇ προσκλήσει.

Τῆς ἐν Εὐλοπόρτῃ Ἀδελφότητος Ἰννέα Μουσῶν ἀπὸ 19 Μαΐου, δηλοῦσας ὅτι ἀπο-

στέλλει ἀντιπροσώπους αὐτῆς εἰς τὴν ἑορτὴν τὸν πρόεδρον αὐτῆς κ. Ἰωάννην Δημητριάδην καὶ τὸν γενικὸν γραμματεῖα κ. Κ. Καλακίζογλου.

Τῆς Ἀδριατικῆς Ἀδελφότητος ἐντεῦθεν ἀπὸ 18 Μαΐου, δηλοῦσας ὅτι ἐξελέξατο ἀντιπροσώπους αὐτῆς τοὺς κ.κ. Δημήτριον Ἰλιῶν καὶ Ἰωάννην Κολίτην.

Τηλεγράφημα τῆς Α. Β. τοῦ ἄρχοντος μεγάλου λογοθέτου κ. Στανιούβ βέη Ἀρμισιόχου, λυπούμενου ὅτι δὲν δύναται νὰ παραστῇ εἰς τὴν τελετὴν, κωλυόμενος ὑπ' ἀσθενείας.

Ὠὶτκ ὁ κ. πρόεδρος, ἐκτίθησι τὰ κατὰ τὸ λῆγον συλλογικὸν ἔτος (ΔΕ') πεπραγμένα, μεθ' ὧν ὁ κ. Ν. Φωτιάδης, ἀντιπρόεδρος, ἀναγινώσκει πραγματεῖαν αὐτοῦ περὶ τῶν Ἑλληνιστικῶν μυστηρίων.

Μετὰ τὸ πέρας δὲ αὐτῆς, τῆς Α. Β. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰπόντος τινὰ περὶ ἐνιαίου προγράμματος τῆς κατωτέρως καὶ μέσης παιδείας κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ ἐπευλογίσαντος τὸν Σύλλογον, ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῆ τε Α. Β. Π. καὶ πᾶσι τοῖς ἀντιπροσώποις σωματείων, ἀδελφότητων, σχολείων καὶ κερθονηγορείων ἰννομοστί τοὺς ἐπισήμως παροστάτας ἐν τῇ τελετῇ, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΡΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1895—1896

ΕΚΘΕΣΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ Π. ΠΕΤΡΑΚΙΔΟΥ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΔΣΜΣ¹ ἑκτακτον συνεδρίασιν τῆς 19 Ἀπριλίου 1896.¹

Φίλοι ἐταῖροι,

Τῇ ἐντολῇ τῶν φίλων συναδέλφων τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἀναδεχόμενος τὴν σύνταξιν τῆς ἐκθέσεως τῶν κατὰ τὸ λῆγον συλλογικὸν ἔτος ὑπ' αὐτῆς πεπραγμένων, ποιούμεαι τὴν περίληψιν τήνδε ἐκ τῶν πρακτικῶν.

Τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ τῶν κ.κ. Μ. Ἀθήντοπούλου, Κ. Βακαλοπούλου, Ἰωακείμ Βαλαβίτη, Μ. Κεράλα, Δ. Μοσιράτου, Α. Ἡ. Οἰκονομίδου, Χρ. Γ. Ψαρταζίδου, Ν. Παπαγιαννοπούλου, Κ. Παρίση, Γ. Παχτίκου, Π. Πετρακίδου, Θ. Σαλιέλη, Φ. Τάγη καὶ Χρ. Χατζηχρήστου, τὰ πλείστα τῶν μελῶν μετέσχον τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς· τρία δὲ μόνον ἄπαξ ἢ δις παρίστησαν ἐν ταῖς αὐτῆς συνεδριάσεσιν.

Μετὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ αὐτῆς προεδρείου ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει, καθ' ἣν πρόεδρον μὲν ἐξελέξατο τὸν κ. Μ. Κεράλαν, γραμματεῖα δὲ τὸν κ. Π. Πετρακίδην, ἐν τῇ δευτέρῃ συνεδριάσει ἀμέσως ἐπελάβετο τῆς προπαρασκευῆς τῆς πρὸς ἔκδοσιν τοῦ Β' τόμου τοῦ Ζωγραφείου Ἀγῶνος κατὰ τεύχη ἀπαιτούμενης γλωσσικῆς ὕλης. Ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ, ἥτις βαρέως ἔφερον ἐπὶ τῇ ἀχρηστίᾳ τῆς ἐν τοῖς ἀρχείοις αὐτῆς ἀποκειμένης πολυτίμου γλωσσικῆς ὕλης, ἐπομένη τῷ θεῷ παραγγέλματι «Τῷ κρούοντι ἀνοίγησεται», πολλάκις ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ μεγαθύμου τοῦ Συλλόγου εὐεργέτου κ. Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους ἐπέτυχε νὰ τῇ ἀνοιχθῇ οὐχί ἢ κυρίᾳ πύλῃ, ἀλλὰ πλαγίᾳ τις πύλῃ.

Δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν Σύλλογον ὁ ἐξοχώτατος κ. Χρηστάκης ἐφένδης Ζωγράφος προὔτεινε τὸ ἐξῆς: Τῆς κατ' ἔτος χορηγούμενης ἑκατονταλίου προσφοράς τῷ Ζωγραφίῳ Ἀγῶνι νὰ γίνηται χρῆσις ἐναλλάξ τὸ μὲν ἐν ἔτος εἰς ἐκτύπωσιν γλωσσικῆς ὕλης, τὸ δ' ἐπόμενον εἰς διανομὴν τοῦ δεκκλίου γέρως. Ἡ ἐπιτροπὴ, ἥτις, ἐν ἀπελπισμῷ διατελοῦσα, εἶχεν ἀποφασίσῃ τῇ παρελθόντι συλλογικῷ ἔτει νὰ προβῇ εἰς ἔκδοσιν παραρτημάτων γλωσσικῆς ὕλης, περιστέλλουσα κατὰ τὸ ἐνδὸν τὴν τοῦ περιοδικοῦ ὕλην, ἀσμένῃ ἀπεδέξατο καὶ ἐπεδοκίμασε τὴν πρότασιν ταύτην, διότι αὐτῷ καὶ ἡ ἀπὸ πολλοῦ ἐπιδιωκομένη λύσις τοῦ ἀκνηθώδους τούτου ζητήματος ἐπῆλθε καὶ ἐλαχίστη τῷ Ζωγραφίῳ Ἀγῶνι βλάβη προγίνεται, ἄτε τῶν συλλογῶν ὁσημέραι ἐξαντλουμένων. Ἀσμένῃ λοιπὸν ἡ ἐπιτροπὴ σήμερον ἀγγέλλει τοῖς φίλοις τοῦ Συλλόγου ἐταῖροις ὅτι μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν αὐτῆς μελῶν γενομένην ἀναγκαίαν προπαρασκευὴν τῆς γλωσσικῆς ὕλης ὑπὸ κρίσιμους οἰωνοὺς ἤρξατο ἀπὸ δύο ἡδὴ μηνῶν ἐκτυπούμενος ὁ Β' τόμος², ὅστις ἔσται βεβαίως ἀνάλογος τῆς ἑκατονταλίου χορηγίας τοῦ μεγαθύμου δωρητοῦ καὶ ἀποπερατούμενος δικαίῳ, ὡς δι' ἐλπίδος ἔχομεν, τὰς προσδοκίας τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἑλληνοιστῶν.

Μεταβαίνων εἰς ἕτερον ἡδὴ ἔργον τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, τὸ τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, λυπούμαι λέγων, ὅτι οὐδὲν εὐάρεστον ἔχει ἡ ἐπιτροπὴ ν' ἀναγγείλῃ ὑμῖν. Τὴν Ζωγραφίῳ Βιβλιοθήκῃν βάσιανος δαίμων, ὡς φαίνεται, παρακολουθεῖ. Ἀπ' αὐτῆς τῆς τοῦ Α' τόμου ἐκτυπώσεως μέχρι τοῦ ἡδὴ ἐκτυπούμενου ἔκτου πράγματα διηνεκῶς παρέχονται αὐτῇ, ὡν ἀληθῶς ἀπαλλάττει αὐτὴν ἢ περισκεμμένη πολιτεία τοῦ ἐκάστοτε προ-

2. Σημ. Συντ. Ἐπιτρ. Ἐξετυπώθησαν μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 1900 μόνον 7 τυπογραφικὰ φύλλα.

1. Ἰδὲ ἐν σελίδι 59 τοῦ μετὰ χειρὸς τόμου.

δρείου και της φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ μετὰ κόπου πολλοῦ και θυσίας ἐνίοτε τῶν συμφερόντων αὐτῆς.

Γνωστὸν ὑμῖν ἀπὸ τῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐκθέσεως, ὅτι, παρὰ τὰ παρεμβληθέντα προσκόμματα, ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Wecklein ἐκδοσις τοῦ Β' τόμου τοῦ *Αἰαχύλου* ἀνατέθη διὰ συμβολαίου τοῖς ἐν Ἀθήναις τυπογράφοις κ. κ. Ἀδελφοῖς *Περρῆ*. Τῆς ἐκτύπωσως ἀπὸ πολλοῦ ἀρξάμενης και προχωρησάσης μέχρι τοῦ 30ου τυπογραφικοῦ φύλλου, αἴφνης και παρ' ἐλπίδα ἀγγέλλεται τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἀδελφῶν *Περρῆ*, ὅτι, καθ' ὑπολογισμὸν αὐτῶν, ἐπὶ τῆς πεμφθείσης πρὸς ἐκτύπωσιν ὕλης ὁ Β' τόμος θὰ ὑπερέβαινε κατὰ 10—11 τυπογραφικὰ φύλλα τὰ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὀριζόμενα 40. Ἡ ἐπιτροπή, μετὰ τὴν εἰς αὐτὴν ἀνακοίνωσιν τούτου, ἐπομένη προγενεστέρᾳ αὐτῆς ἀποφάσει ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀοιδίου *Βασιλάου*, καθ' ἣν «εἰς τὰ καθ' ὑπερβασιν φύλλα ὑποχρεοῦται ὁ συγγραφεὺς ἂν δ' οὗτος ἀρνηθῆται, τὴν ἐκτύπωσιν ἀναδέχεται ὁ Σύλλογος, ἀποζημιούμενος παρὰ τοῦ συγγραφεὺς διὰ πικραυτήτως τῆς δαπάνης ἐκ τῆς δοθησομένης αὐτῷ ἀμοιβῆς», ἀνεκοινώσατο ταύτην τῷ κ. Wecklein διὰ τοῦ προεδρείου τοῦ Συλλόγου. Πρὸς τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην δικαιολογούμενος ὁ κ. Wecklein ἐπιρρίπτει τὴν εὐθύνην πᾶσαν τῷ κ. *Ζωμιορίδῃ* και πρὸς ἄρσιν τῶν δυσχερειῶν τούτων ὑποβάλλει τῷ Συλλόγῳ τὴν ἐκλογὴν μιᾶς ἐκ τριῶν προτάσεων. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀνακοινωθῆ αὐτῷ ἡ ἐκλογὴ τῆς προτάσεως, δι' ἐτέρας ἐπιστολῆς ἀναίρει τὰ ἐν τῇ πρώτῃ γραφόμενα, λέγων, ὅτι γράφων τότε ἐκεῖνα ἠγνόει, ὅτι εἰς ἕκαστον τῶν τριῶν τόμων τοῦ *Αἰαχύλου* παρεχωρήθησαν 43 τυπογραφικὰ φύλλα, ἀλλὰ τίς ὁ γνωρίσας αὐτῷ τούτο, ἀφ' οὗ ῥητῶς ἐν τῷ προγράμματι 30 ὀρίζονται; και ἐπὶ τῆς σαθρᾶς ἐκείνης βάσεως στηριζόμενος πειράται ν' ἀποδείξῃ δι' ὑπολογισμῶν, ὅτι οὐδεμίαν ὑπέρβασιν ἐποιήσατο, ὅμως δυστυχῶς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν γραφομένων αὐτοῦ, γενόμενος τῆς εὐπιστίας αὐτοῦ, διότι πάντα ταῦτα ἄρδην ἀνατρέπονται ὑπὸ τῆς τοῦ προγράμματος και τοῦ συμβολαίου. Τέλος ἡ ἐπιτροπή, περὶ πολλοῦ ποιουμένη και σέβουσα τὸν κ. Wecklein, ἀλλ' οὐχ ἦττον και τῶν συμφερόντων τῆς *Ζωμιορῆ* *Βιβλιοθήκης* καθομένη, ἀπεφάνητο τὰ ἐξῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ποθουμένης λύσεως, ἀκολουθήσασα πρὸς τούτο μάλιστα τῇ διαλλακτικῇ πορείᾳ προγενε-

στερας ἐπιτροπῆς ἐπὶ παρομοίῳ ζητήματι ἐγερθέντος και ἄλλοτε ἐν τῇ *Ζωμιορῆ* *Βιβλιοθήκῃ* ἦτοι

α') Ν' ἀποτίσῃ ὁ Σύλλογος τὴν δαπάνην τῶν καθ' ὑπέρβασιν 10—11 τυπογραφικῶν φύλλων πρὸς τοῖς ἐν τῷ συμβολαίῳ 40 εἰς τοὺς κ. κ. *Περρῆ*, ἵνα οὗτοι ἀποπερατώσωσι τὴν ἐκτύπωσιν.

β') Νὰ δοθῇ ἀμοιβὴ τῷ κ. Wecklein μόνον διὰ τὰ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὀριζόμενα 40 τυπογραφικὰ φύλλα, οὐδεμίαν δὲ διὰ τὰ καθ' ὑπέρβασιν 10—11.

γ') Νὰ γραφῆ ῥητῶς τῷ κ. Wecklein, ὅτι ὁ Β' τόμος τοῦ *Αἰαχύλου* θ' ἀποτελεῖται ἐκ 30 τυπογραφικῶν φύλλων κατὰ τὰ ἐν τῷ προγράμματι ὀριζόμενα, πᾶσα δ' ὑπέρβασις θὰ ἐπιβαρύνῃ αὐτὸν και μόνον ὡς πρὸς τὴν δαπάνην τοῦ τε χάρτου και τῆς ἐκτύπωσως.

δ') Ἴν τε τῇ προμετωπίδι και τῷ περικαλύμματι οὐδεμίαν νὰ γίνηται μεία τοῦ κ. *Ζωμιορίδου* ὡς συνεργάτου, ἀλλὰ μόνον ἐν ἀπλῇ ὑποσημειώσει. διότι ὁ Σύλλογος μετὰ τοῦ κ. Wecklein μόνον συνεβλήθη ὡς ἐκδοτοῦ τοῦ *Αἰαχύλου*.

ε') Νὰ ἐπισταλῇ τοῖς κ. Ἀδελφοῖς *Περρῆ*, ὅτι ἡ τιμὴ δέον νὰ ὀρισθῇ ἐν τῷ περικαλύμματι εἰς δραχμὰς και οὐχ εἰς φράγκα χρυσῶν, ὑπολογιζόμενος ἐκάστου τυπογραφικοῦ φύλλου ἀνὰ 0,25 τῆς δραχμῆς, ἅπερ, ὀρισθέντα ὑπὸ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀπεδέξατο ὁ Σύλλογος ἀντὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι ὀριζομένων 0,20.

Μέχρι τοῦ σημείου τούτου καταλήγουσιν αἱ περὶ τὸν Β' τόμον τοῦ *Αἰαχύλου* ἐργασίαι τῆς ἐπιτροπῆς. Ἴδῃ μεταβαίνομεν εἰς ἕτερον.

Ἀγγαυτος τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ 1895 παρεπέμπεται τῇ ἐπιτροπῇ ἐπιστολὴ τοῦ κ. *Schmitt*, ἐν ᾗ δηλοῦται, ὅτι κατὰ Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἔσται ἔτοιμος πρὸς ἐκτύπωσιν ὁ Α' τόμος τοῦ *Πλάτωνος* και κατὰ τὸ Πάσχα τοῦ 1896 ὁ Β'. Ἡ ἐπιτροπή, ἀποδεξαμένη τὰ γραφόμενα, ἀνεκοινώσατο τούτο τῷ κ. *Schmitt* διὰ τοῦ προεδρείου τοῦ Συλλόγου, προσθεῖσα ἕνα, ὅτι ἡ ἐκτύπωσις γενήσεται ἐν Ἀθήναις διὰ τῆς ὑπερτίμησιν τοῦ χρυσοῦ και πρὸς ἀποφυγὴν παρανοήσεων. Ἀλλὰ τούτο, ὡς φαίνεται, ἀπήρσεν τι, διότι ἕκτοτε οὐκ ἦν φωνὴ και οὐκ ἦν ἀκούσις.

Συγγρόνως τῇ τοῦ κ. *Schmitt* ἐπιστολῇ παρεπέμπεται και ἕτερα τοῦ κ. *Γρ. Βερναρδάκη* ἐξαιτουμένου τὴν ἐκδοσιν τῶν Ἰδιῶν τοῦ *Πλούταρχου*. Ἡ ἐπιτροπή ἀπεδέξατο καθ' ὅ-

λοκληρίαν τὰς τοῦ κ. *Βερναρδάκη* ἀξίσεις, ἀφ' οὗ μάλιστα και ἡ ἐκδοσις αὐτῆ ἐν τῇ *Ζωμιορῆ* *Βιβλιοθήκῃ* συμπεριλαμβάνεται και ὁ κ. *Γρ. Βερναρδάκης* θεωρεῖται σήμερον ὡς ἡ ἀρχηγὸς τῶν περὶ *Πλούταρχον* σπουδῶν. Δυστυχῶς ὅμως τελευταῖον ὁ κ. *Βερναρδάκης* δι' ἐπιστολῆς του προβάλλει νέους ὄρους, οὓς ἡ ἐπιτροπή ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδριάσει ἔκρινεν ἀπαρδεύτους, ἐπιφυλασσόμενη ν' ἀνακοινώσῃ τὴν περὶ τούτου γνώμην αὐτῆς εἰς προσεχῆ τοῦ Συλλόγου συνεδρίασιν.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου παρεπέμπεται ἐπιστολὴ τοῦ κ. *Blass*, ἐν ᾗ οὗτος ὁμολογεῖ, ὅτι, ἀγνοῶν τὰς δυσκολίας, ἃς συνεπάγεται ἡ εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν ἐκδοσιν τοῦ *Δημοσθένους*, ἀνεδέξατο ταύτην, ἥδη ὅμως κατανόησας ταύτας, παραιτεῖται, φρονεῖ δ' ὅτι καλὸν ἦεν εἶναι ν' ἀνατεθῇ αὐτῇ εἰς ἑλληνα, και τοιοῦτον προτείνει τὸν κ. *Γρ. Βερναρδάκη*, μεθ' οὗ ὑπόσχεται νὰ συνεργασθῇ ὡς βοηθὸς ἀπλῶς, παραχωρῶν αὐτῷ τὴν τε τιμὴν και ἀμοιβὴν. Μετὰ λύπης ὅμως ἀγγέλλει ὑμῖν ἡ ἐπιτροπή, ὅτι και ὁ κ. *Γρ. Βερναρδάκης*, εἰς ἃν ἀνεκοινώθη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. *Blass*, ἀπεποιήθη τούτο, ἅτε εἰς ἄλλας μελέτας ἀσχολούμενος. Ἀλλ' ἡ ἐπιτροπή, ἐπιθυμοῦσα νὰ μὴ στερηθῇ ἡ *Ζωμιορῆ* *Βιβλιοθήκη* τοῦ πολλοῦ *Blass*, προτίθεται νὰ γράψῃ προσεχῶς αὐτῷ, ἐκφράζουσα τὴν λύπην αὐτῆς και ὑποδεικνύουσα ἕτερον μέσον συνεργασίας.

Τοιαῦτα, φίλοι ἐταῖροι, ἐν περιλήψει τὰ ὑπὸ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἐν ταῖς δώδεκα αὐτῆς συνεδριάσει πεπραγμένα, ὧν βελτίω εὐχεται τῇ αὐτῆς διαδόχῳ.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ Χ. Γ. ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΑΣΜ' ἑκτακτον συνεδρίαν τῆς 19 Ἀπριλίου 1896.

Φίλοι ἐταῖροι,

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ λήγοντος συλλογικοῦ ἔτους, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κυρίων *Μ. Γεδεών*, *Ὁδ. Ἀνδρεάδου*, *Χρ. Πανταζίδου*, τοῦ γενικοῦ γραμματέως, τοῦ εἰδικοῦ και τῶν γραμματέων τῶν ἐπιτροπῶν *Φιλολογικῆς* και *Ἀρχαιολογικῆς* εἰς ἕξ συνεδρίας συνελθούσα και πρόεδρον μὲν ἔχουσα τὸν κ. *Μ.*

Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος.

Γεδεών, γραμματεῖα δὲ τὸν κ. *Χρ. Πανταζίδου*, ἐνησχολήθη εἰς διευθέτησιν τῆς ὕλης τοῦ ΚΣ' τόμου, τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Παραστήματος τῶν τόμων ΚΔ'—ΚΣ' και τοῦ Β' τόμου τῶν Ζώντων Μνημείων τοῦ *Ζωμιορῆ* Ἀγῶνος, συγγρόνως πάντων ἐκτυπωμένων ἐν τῷ τυπογραφίῳ *Ἰ. Παλλαμῆ*. Καὶ ὁ μὲν ΚΣ' τόμος ἀπαρτιθῆσεται ἐκ τυπογραφικῶν φύλλων ὑπὲρ τὰ τριάκοντα, τὸ δὲ Ἀρχαιολογικὸν Παραστῆμα περὶ τὰ δέκα και πέντε και ὁ Β' τόμος τῶν Ζώντων Μνημείων ἐκ τεσσαράκοντα περίπου. Ἐλήφθησαν δὲ εἰς τὸν ΚΣ' τόμον δύο διατριβαὶ ἐκ τῶν τοῦ *Παροῦ* ἡμῶν, πολλὴν ὕλην ἔχοντος, διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν ἀναγνωσμάτων. Τὰ πρακτικὰ συνετηρήθησαν ἀρκούντως, γενομένης και ἀνακαθάρσεως ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν μελῶν.

Σήμερον ἡ ἐκτύπωσις εὐρίσκειται εἰς τὸ βον τυπογραφικὸν φύλλον τοῦ ΚΣ' τόμου και εἰς τὸ 7ον τοῦ τόμου τῶν Ζώντων Μνημείων, ἀρξάμενης και τῆς στοιχειοθετήσεως τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Παραστήματος. Τῆς ἐργασίας δὲ ταύτης ἐπιμελοῦνται τὰ μέλη τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπουσι τούτο αἱ λοιπαὶ αὐτῶν ἐργασίαι, ἐφ' ᾗ και ἐλπίζουσιν ὅτι θὰ τύχῃσι τῆς συγγνώμης ἐπιεικειᾶς τοῦ Συλλόγου.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ Ὁδ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΑΣΜ' ἑκτακτον συνεδρίαν τῆς 19 Ἀπριλίου 1896.

Ἀξιότιμοι ἐταῖροι,

Ὅτε, μετὰ τὴν ἀποφράδα ἐκείνην τοῦ 1870 ἡμέραν, ὁ ἡμέτερος Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, τῇ ἀγάπῃ μὲν πάντων, τοῖς ἀγῶσι δ' ἀνδρῶν διαπρεπεστάτων αἰεὶ ἐν νῶ ἐχόντων τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ὡς φοινῆξ ἐκ τῆς τέφρας αὐτοῦ ἀνεγεννήθη και μεγίστην ἐπίδοσιν εἴληφεν, ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ τότε, εὐρὺ ἔχουσα ἔργον, πλουσίαν ἔκθεσιν ὑπέβαλλε τοῖς ἐταῖροις τοῦ Συλλόγου. Νῦν οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι ἀναμνήσεις ἀπέβησαν γλυκαῖαι μὲν, ἀλλὰ και πικραῖ, ἡ δὲ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ, ἐκ τῆς τότε συγκομιδῆς και νῦν ἐπὶ ἀρυσμένη, οὔτε περὶ τὴν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις και τῇ πρωτεύουσῃ παιδευσίν ἀσχολεῖται, οὔτε περὶ τὴν διανομὴν χιλιάδος λιρῶν στρέφεται, ἀλλὰ πενιχρὰν παρατίθησι τράπεζαν, αἰετοτε ὅμως θαρροῦσα.

Τόμος ΚΖ' θ

Τῆς πάλαι πλουσίας τραπέζης μέρος τυγ-
χάνει ὡν ὁ Καρυπιάνειος Ἄγων περὶ συντάξεως
διδασκτικῶν βιβλίων χάριν τῶν δημοτικῶν καὶ
ἀστυκῶν λεγομένων σχολῶν τῆς πρώτης παι-
δεύσεως. Ἐκ τοῦ ἐξαετῆ περιόδου ἔχοντας
ἀγῶνος τούτου οὐκ ὀλίγα μὲν ἀγωνοθετήματα
ἐξτελέσθησαν μέχρι τοῦ νῦν, ἄλλα δὲ λείπον-
ται πρὸς ἐκτέλεσιν. Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ
κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐξέδωκε καὶ προγράμ-
ματὰ τινὰ τοῦ ἀγῶνος τούτου, ἀλλὰ, μηδενὸς
ὑποβληθέντος πονήματος, οἱ ἀγῶνες παρετά-
θησαν. Πρὸ τριετίας ἡ ἐπιτροπὴ, βουλομένη
ὅπως νέαν δὴ ᾤθησιν τῷ ἀγῶνι, ἀνεθεώρησε
τὰ τῆς Χρηστομαθείας καὶ Φυσικῆς καὶ Χη-
μείας προγράμματα, πρὸ ἔτους δ' ἔργω ν' ἀνα-
θεωρήσῃ καὶ τὰ τῆς Γραμματικῆς. Ὡνόμασε
λοιπὸν εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν τότε μελῶν
αὐτῆς κ.κ. Φίλιππον Τίγην, Χρ. Χατζηχορήγιον,
Π. Παπαρρῶση, Α. Μοσχοτάου, Α. Οἰκονομί-
δου, Ν. Παπαρίκα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ τότε
προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς κ. Μ. Κεφάλου. Ἡ
ἐπιτροπὴ αὕτη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, κλίπερ
μέγα μέρος τοῦ ἔργου αὐτῆς συνετέλεσσα, λη-
ξάσης τῆς συλλογικῆς περιόδου, δὲν ἠδυνήθη
νὰ παρουσιάσῃ τὸ πρόγραμμα. Κατὰ τὴν λή-
γουσαν περίοδον ἡ ἐπιτροπὴ, συντόμως τοῦ
ἔργου ἐπιληρθεῖσα, ἀνασυνέστης τὴν τοῦ πα-
ρελθόντος ἔτους εἰδικὴν ἐπιτροπὴν, προσθεῖσα
εἰς τὰ τότε μέλη αὐτῆς τὸν κ. Μ. Κεφάλου
καὶ τὸν κ. Χρ. Παντιζίδου, καὶ συνετέλεσε
τὸ ὅλον πρόγραμμα, ὑποβληθὸν ὑμῖν
μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ γραμματέως αὐτῆς. Ἐὖ
ἔργον εἶναι ὄντως σοβαρὸν, προκειμένης συν-
τάξεως Γραμματικῆς τῆς καθαρνοῦσης νέας
ἑλληνικῆς, τούτου δ' ἔνεκα ἡ ἐπιτροπὴ ἐβάδισε
μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ μελέτης.

Ἐξακολουθοῦντες τὸν περὶ τοῦ ἀγῶνος
τούτου λόγον, ἀνακοινοῦμεθα ὅτι τῇ ἡμετέρᾳ
ἐπιτροπῇ παρεπέμφθησαν κατὰ τὴν λήγουσαν
συλλογικὴν περίοδον δύο πονήματα τοῦ πρὸς
ταθέντος ἀγωνοθετήματος πρὸς σύνταξιν στοι-
χειῶν Φυσικῆς. Πρὸς κρίσιν τῶν πονημάτων
τούτων ἡ ἐπιτροπὴ ἐξελέξατο ἐκ τῶν μελῶν
αὐτῆς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κ.κ. Μ.
Κεφάλου, Π. Βαλοαμύκη καὶ Ἄθ. Ἰωάννου.
Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, περατώσασα τὸ ἔργον
αὐτῆς, ὑπόβαλε ἔν προσηεὶ συνεδριάσει τῆς
ἐπιτροπῆς τὴν ἐκυτῆς ἐκθεσιν, μεθ' ἧς συντα-
χθήσεται ἡ τῆς ὅλης ἐπιτροπῆς κρίσις, ὑποβλη-
θησομένη ἐν συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου ὑπὸ
τοῦ ἀρμοδίου εἰσηγητοῦ. Τοῦτο γενήσεται
κατὰ τὴν ἐπιούσαν ἐβδομάδα.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν δύο τούτων πονημάτων
ὑποβλήθη τῇ ἐπιτροπῇ διὰ τοῦ Συλλόγου καὶ
πόνημα Ἑβελόγη ἐκκλησιαστικῶν τροπαρίων
ὑπὸ τῶν κυρίων Ἀδελφῶν Δεπιάτα. Περὶ τοῦ
πονήματος τούτου ὑποβλήθη ἤδη ἡ ἐκθεσις
τῆς ἐπιτροπῆς τῷ Συλλόγῳ.

Τοῦ Βουτουναίου δ' Ἄγωνος ἀτυχῶς οὐδὲν
ὑποβλήθη πόνημα Ὀδηγοῦ τῆς πρώτης παι-
δεύσεως.

Τοσαῦτα συνετέλεσθησαν ἐν ταῖς μέγρι τοῦ
νῦν ἐξ συνεδριάσει τῆς ἐπιτροπῆς, αἵτινες
ἐξακολουθήσουσιν ἐτι, μήπω συνετελεσθείσης
τῆς ἐκθέσεως τοῦ Κωνσταντινου Ἄγωνος.

Αἱ συνεδριάσεις τῆς ἐπιτροπῆς ἦσαν
πλείονες, ἂν μὴ ἡ ἐπιτροπὴ ἀπὸ τῶν μέσων
Ἰανουαρίου μέχρι τῶν μέσων περὶπου τοῦ
φθίνοντος μηνός, ἀκουσθ, ἤσγει, διότι ὁ τότε
πρόεδρος αὐτῆς καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλό-
γου κ. Φίλιππος Τίγης, ἐνεκα λόγων μὴ σχε-
τιζομένων πρὸς τὰς ἐργασίας τῆς ἐπιτροπῆς,
ὑπέβλεπε παρὰ τὴν ἐπιτροπὴν, οὕτω δὲ ἡ ἐπιτροπὴ, διε-
τέλει οὕτω ἄνευ τοῦ κωνσταντικῶς συγκληθόντος
προέδρου αὐτῆς. Τῇ 10 Ἀπριλίου συγκλη-
θεῖσα ἡ ἐπιτροπὴ κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου
ὑπὸ τοῦ ἀξιότιμου προέδρου αὐτοῦ κ. Ἰω.
Χρηστοῦ, ἐμαθὲ μετὰ λύπης τὴν παρὰ τὴν
τοῦ πᾶνυ δεξιῶς διευθύναντος τὰ ἔργα αὐτῆς.
Διὰ τοῦ προέδρου δὲ τοῦ Συλλόγου ἐπίσης
ἐπληροφόρηθη ὅτι εἰς ἀναπλήρωσιν μὲν τοῦ κ.
Φίλιππου Τίγης ἐκλήθη ὁ κ. Μαιθιᾶνος Παρι-
τίκας, ἀλλ' ὁ σοφὸς τοῦ Σχεδίουματος καὶ
ἄλλων πραγματικῶν συγγραφεὺς καὶ τῶν
ἀρχαιολογικῶν ὁμηρῶν θεραπόντων τοῦ Συλ-
λόγου παρητήθη ὡσαύτως, τούτου δ' ἔνεκα
ἡ ἐπιτροπὴ ἐκαλείτο, ἀποφάσει τοῦ Συλλόγου,
νὰ προβῇ εἰς τὰ ἔργα αὐτῆς, ὀρίζοντα προσω-
ρινὸν πρόεδρον ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς. Κατὰ
ταῦτα λοιπὸν τῆς ἐπιτροπῆς προήδρευσε ἀπὸ
τῆς 20 Ἀπριλίου ὡς προσωρινὸς πρόεδρος καὶ
προεδρεύει ὁ κ. Νικόλαος Παπαρρῶσης, προθύμως
συνεργουμένων τῶν μελῶν, ἅτινα ἦσαν κατὰ
τὴν λήγουσαν περίοδον ὁ αἰδὸς κ. Κ. Πα-
ρίτικος καὶ οἱ κ.κ. Π. Βαλοαμύκης, Στ.
Βραχάμης, Ἄθ. Ἰωάννου, Μ. Κεφάλου, Α.
Μοσχοτάου, Α. Οἰκονομίδης, Χρ. Παντιζίδου,
Ν. Παπαρρῶσης, Π. Παπαρρῶσης, Ν.
Παπαρρῶσης, Χρ. Χατζηχορήγιου καὶ Ὁδ. Ἀν-
δρεάδης, ὅστις ἐκλεγείν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς
ἐγένετο ὁ γραμματεὺς.

Οὕτως δὲ τὴν ἐκθεσιν ταύτην ποιούμενος
περαίνει αὐτὴν εὐχόμενος τῇ τοῦ ἐπιόντος
ἔτους ἐπιτροπῇ πλείονας ἀρρομὰς πρὸς ἐργα-

σίαν, ἀναλογιζόμενος ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι ἐλπίς
πρὸς αἰσίον μέλλον, ὅπερ πᾶσι μὲν, μάλιστα
δὲ τῷ πεφιλημένῳ ἡμῖν Συλλόγῳ ἐκ καρδίας
εὐχόμεθα.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ὑπὸ ΔΙΟΜ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΟΥ,
ἀναγνώσθεισα κατὰ τὴν ἈΣΜΒ' ἑκτάκτον
συνεδρίαν τῆς 26 Ἀπριλίου 1896.

Φίλοι ἑταῖροι,

Τῇ εὐμενεὶ ὑμῶν ψήφῳ ἐν τῇ τακτικῇ τοῦ
Συλλόγου συνεδρίᾳ τῆς 23ης Ὀκτωβρίου ἐκλε-
γείς βιβλιοφύλαξ εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ τότε
τοιούτου κ. Β. Μυσιτακίδου, κατ' ἀρχὰς μὲν
ἐσκεπτόμην ἂν ἔπρεπε νὰ δεχθῶ τὴν ἀπονε-
μηθεῖσάν μοι ταύτην τιμὴν βεβαίως οὐχὶ δι'
ἄλλο τι, εἰμὴ διότι ἐρεθούμην μήπως μεθ' ὅ-
λην τὴν ἐνυπάρχουσαν ἐν ἐμοὶ προθυμίαν καὶ
ζέσειν τοῦ νὰ φανῶ ἀντάξιός αὐτῆς αἱ πολλαὶ
μου ἀσχολίαι δὲν ἤθελόν μοι ἐπιτρέψῃ ὅπως
δεόντως ἐκπληρώσω καὶ τὰ νέα καθήκοντα,
ἅπερ ἔκτοτε ἐπεβάλλοντά μοι, ἐπὶ τέλους ὅμως,
ὑπὸ πολλῶν συναδέλφων καὶ φίλων ἐνθαρρυν-
θεῖς, ἐδέχθην τὴν ὑπὸ τοῦ γεγραφοῦ ἡμῶν σω-
ματείου εὐμενῶς πᾶνυ ἀνατεθείσάν μοι νέαν
ὑπηρεσίαν καὶ ἤδη θερμὰς ἐκφράζων εὐχαρι-
στίας πᾶσι τοῖς τὸ νέον ταῦτο δείγμα τῆς
πρὸς με ἐκτιμῆσεως καὶ ἐμπιστοσύνης ἐπιδει-
ξαμένοις ὀφείλω ἵνα εἶπω, ὅτι πλείους θέλω
ὁμολογήσῃ αὐτοῖς χάριτας, ἂν ἐπιεικῶς κρί-
νωσι καὶ τὰ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ πέπραγμένα
μοι, εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν ὁποίων καὶ ἤδη προ-
βαίνω.

Κατὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος 1895—96 εἰσ-
ήχθησαν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην ἡμῶν ἐκ δωρεῶν
συγγράμματα διάφορα ἀνερχόμενα εἰς τόμους
152, πλὴν δὲ τούτων 55 τεύχη διαφόρων πε-
ριοδικῶν καὶ συγγραμμάτων, ὧν τὰ μὲν 28
εἰς διαφόρους τόμους τῆς Revue des deux
Mondes ἀνήκοντα λίαν φιλοτίμως ἐδωρήσατο
ὁ ἀλλοτε βιβλιοφύλαξ κ. Ν. Παπαρρῶσιου-
λος συμπληρώσας οὕτω τινὰ τῶν γασμά-
των, τὰ ὑποῖα εἶχε καὶ ἔχει ἡ σειρά τοῦ πε-
ριοδικοῦ τούτου ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Βιβλιοθήκῃ,
ἐφ' ἧ καὶ τοῦ δικαίου ἐπαίνου ἀξίος τυγχάνει
ὁ δωρητῆς, τὰ δὲ λοιπὰ 27 τεύχη εἰσὶ τὰ ἐξῆς:
β τεύχη τοῦ ἐν Σμύρῃνῃ περιοδικοῦ τοῦ ἐπι-
γραφομένου Περιοδικῶν τοῦ ἀναγνωστοῦ ἢ

Σμύρῃνῃ, ἧτοι τὰ τεύχη α'—δ' τοῦ ἔτους 1871
καὶ τὰ τεύχη α'—β' τοῦ 1872.

3 τεύχη τοῦ ἔργου τοῦ ἐπιγραφομένου Μου-
σεῖον καὶ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑδαγγελικῆς Σχολῆς,
ὧν τὸ μὲν ἐν τεύχος ἀνήκει εἰς τὴν Δ' περίο-
δον (1880—84), τὰ δὲ λοιπὰ δύο εἰς τὴν Ε'
περίοδον (1884—85—86).

12 τεύχη τοῦ περιοδικοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις
ἐπιστημονικῆς ἐταιρείας τοῦ ἐπιγραφομένου
Ἀθηναῖ, ἧτοι τὸ β' τεύχος τοῦ Β' τόμου, τὸ
α' τοῦ Γ', τὸ α', β', γ' καὶ δ' τοῦ Δ', τὸ
α', β' καὶ γ' (συνδεδεμένα) καὶ δ' τοῦ Ε' καὶ
τὸ α' καὶ β' τοῦ Ζ'.

2 τεύχη τῆς Ἀρχαιολογικῆς τοῦ κ. Ἄθ. Ἰω-
άννου καὶ 2 ἔτερα τῆς Συλλογῆς ἀρχαιολογικῶν
ἀσκήσεων καὶ προβλημάτων ὑπὸ τοῦ ἴδιου.

2 τεύχη τῆς Ἐφημεροσμένης γραμματικῆς
τῆς νεωτέρας γλώσσης ὑπὸ Ἰ. Σεφερριάδου.

Ἄλλα καὶ ἡ συλλογὴ τῶν ἀρχαίων χειρο-
γράφων ἐπλουτίσθη κατὰ πέντε εἰσέτι, τὰ
ὅποια προθύμως μετὰ τινῶν ἀρχαιολογημάτων
ἐδωρήσατο ὁ κ. Μ. Γεδεών, ἀξίος πολλῶν
ἐπαίνων ἐπὶ τούτῳ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐκ διαφόρων τόμων
ἀπαρτιζόμενας δωρεὰς τοῦ λήξαντος συλλογι-
κοῦ ἔτους καλῶν κρίνω καὶ καθήκον θεωρῶ
ὅπως εἰς τὰς γενναιοτέρας καὶ πολυτιμοτέρας
ἐξ αὐτῶν ἀπεβλέπων ἰδιαιτέραν ποιήσωμαι
μνησιν αὐτῶν καὶ τῶν δωρησαμένων αὐτάς,
οἵτινες πολλῶν ἐπαίνων καὶ θερμῶν εὐχαρι-
στιῶν εἰσιν ἀντάξιοι, ὅτι ἰδιάζον ἐπεδείξαντο
ἐνδιαφέρον περὶ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἡμετέρου
Συλλόγου.

Καὶ ἐκ μὲν Βιέννης ἐλάβομεν 16 πολυτί-
μους τόμους ἅπαντας δεδεδμένους τοὺς ἐξῆς:

Τόμ. 1 σώματα δύο τοῦ ἔργου τῶν κυ-
ρίων O. Benndorf καὶ O. Hirschfeld τοῦ
ἐπιγραφομένου Festschrift zur fünfzig-
jährigen Gründungsfeier des archäolo-
gischen Instituts in Rom, Wien 1870.

Τόμ. 3 τῶν ὑπὸ τοῦ κ. O. Benndorf
ἐκδεδμένων Wiener vorlegetblätter für
archäologische Übungen, Wien 1888/89,
1889/90 καὶ 1890/91.

Τόμ. 3 τῶν ὑπὸ τῶν κ. O. Benndorf καὶ
O. Hirschfeld ἐκδεδμένων Abhandlun-
gen des archäologisch-epigraphischen
Seminars der Universität Wien, ἐν
Βιέννῃ ἀπὸ τοῦ 1880—90. Καὶ ὁ μὲν πρῶ-
τος τόμος περιλαμβάνει τὰ τεύχη 1—3, ὁ δὲ
δεύτερος τὰ τεύχη 4—7 καὶ ὁ τρίτος τὰ
τεύχη 8—11.

Τόμ. 9 τῶν ὑπὸ τῶν κυρίων *A. Conze* καὶ *O. Hirschfeld* ἐν Βιέννῃ ἐκδομένων *Archäologisch-epigraphische Mitteilungen aus Oesterreich*.

Τούτων ἕκαστος περιέχει ἀνά δύο ἐτῶν περιόδους ἀπὸ τοῦ 1877—95.

Ἐξ Ἀθηνῶν δὲ ὁ μὲν κ. *Γ. Χατζιδάκης*, καθηγητῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ἐδωρήσατο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τόμους πέντε τοὺς ἐξῆς: 1 τόμον τοῦ ἔργου αὐτοῦ «*Neuherische Studien*», 1 τόμον τοῦ πονήματος αὐτοῦ «*Εἰδώλων κατάλυσις*», 1 τόμον τῆς πραγματείας αὐτοῦ «*Φιλολογικὰ κροκυλλήματα*», 1 τόμον τοῦ ἔργου αὐτοῦ «*Περὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων*» καὶ 1 τόμον τῆς πραγματείας αὐτοῦ τῆς ἐπιγραφομένης «*Κοσσυμάτια*» ὁ δὲ κ. *Κ. Μητσόπουλος*, καθηγητῆς ὡσαύτως ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ἀπέστειλεν ἡμῖν δωρεὰν πέντε τόμους διαφόρων βιβλίων.

Ὁμοίως ἰδιαιτέρας μνείας ἀξιοὶ τυγχάνουσιν ἡ εὐγενεστάτη κυρία *Σοφία Νεγρεπόντη*, δωρησαμένη ἀντίτυπον ἐκ δύο τόμων (εἰς φύλλον) τοῦ ἐν Παρισίοις πανομοιότυπος ἐκδοθέντος ἀνεκτιμήτου κώδικος τῶν ἀπάντων τοῦ *Δημοσθένους*, ὁ κ. *B. Μυστακίδης* δωρησάμενος 15 τόμους διαφόρων βιβλίων, ὁ κ. *Γ. Φάχης* προσενεγκὼν 25 τόμους διαφόρων συγγραμμάτων, ὁ ἰατρός κ. *Καραμάνος* δωρησάμενος 6 τόμους διαφόρων βιβλίων καὶ ὁ κ. *Γ. Βίτσος* ἀποστείλας καὶ αὐτὸς δωρεὰν 4 τόμους διαφόρων αὐτοῦ ἔργων.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν προσεγεγνησῶν τῆς Βιβλιοθήκης δωρεῶν, ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτῆς γενομένην δαπάνην κατὰ τὸ ἤδη ληξάν συλλογικὸν ἔτος ὑπενθυμίζων, ὅτι δι' ἀνάγκας τῆς Βιβλιοθήκης ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ εἶχεν ἐπιψηφισθῆ ποσὸν ἐκ 15 λιρῶν ὀθωμανικῶν, γνωστοποιῶ ἐνταῦθα, ὅτι ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ἐδαπανήθησαν ὑπὸ μὲν τοῦ προκατόχου μου πρὸς ἀγορὰν βιβλίων

Λ. Τ. 4.18

ὑπ' ἐμοῦ δὲ πρὸς κατασκευὴν

4 θέσεων βιβλίων » » 10 —

τὸ ὅλον Λ. Τ. 14.18

Ὡστε εἰς πίστωσιν τοῦ λ/σμοῦ τῆς Βιβλιοθήκης ὑπολείπονται ἔτι γρ. 82.—Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου γενομένην ὑπὲρ τῆς Βιβλιοθήκης δαπάνην τῶν 10 λιρ. Ἰ. ὀφείλω νὰ παρατηρήσω, ὅτι καὶ αὕτη ἦτο ἀπαραίτητος διότι πρὸς προσφύλαξιν πλείστων βιβλίων

χαρὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Βιβλιοθήκης κατακειμένων ἐπεβάλλετο ἡ ἀνάγκη τεσσάρων θέσεων, αἰτίνες καὶ κητεσκευάσθησαν.

Πρὶν ἢ ἐπιστραφῆσω τὴν ἐκθεσίμην ταύτην καθῆκόν ἡγοῦμαι, φίλοι ἑταῖροι, ὅπως ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὰς δεύσας ἀπονεύμω εὐχαριστίας τῷ ἀκαμάτῳ τῆς Βιβλιοθήκης ὑπαλλήλῳ κ. *Κ. Κρητικίδῃ* ἐπὶ τῇ πολυτίμῳ αὐτοῦ συναντιλήψει. Καταστρέφων δ' ἤδη τὴν λόγον συνοίδα μὲν, ὅτι μεθ' ὅσον τὸν ὑπάρχοντα ἐν ἐμοὶ διακατῆ ζῆλον οὐδὲν ἀντάξιον αὐτοῦ καὶ τῶν προσδοκιῶν ἴσως πολλῶν ἠτύχησα νὰ πράξω ὑπὲρ τῆς Βιβλιοθήκης, περιορισθεὶς μόνον εἰς ὅτι ἠδυνήθη καὶ αἱ περιστάσεις ἐπέτρεψαν, οὐκ ἦττον ὁμῶς πέπειθα, ὅτι ἐπιεικεῖς καὶ δίκαιοι κριταὶ ἔσονται πάντες, γινώσκοντες, ὅτι τὸ ἀκαθὸν δύναμιν ἔρδειν καλὸν καὶ ἀντάξιον, μείζονα δὲ φέρει ἀξίαν καὶ ὠφέλειαν, ὅπταν καὶ εὐνοικαὶ ὑποβοηθήσονται περιστάσεις. Τοιαύτην λοιπὸν ἔχων πεποιθήσιν, φίλοι ἑταῖροι, ἀποχωρῶ τοῦ ἀνατεθέντος μοι ὑπουργήματος εὐχόμενος ἀπὸ καρδίας ὅπως εὐτυχῆσῃ ὁ διάδοχός μου ἵνα ἴδῃ τὸν τιμαλοφῆ θεσαυρὸν τῆς Βιβλιοθήκης τὰ μάλιστα πλουτιζόμενον καὶ ταύτην τελειοφωρότερον καὶ κανονικώτερον λειτουργοῦσαν πρὸς ἀνύψωσιν ἑαυτῆς τε καὶ τοῦ γεγαροῦ ἡμῶν Σωματείου καθόλου.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΑΜΕΙΟΥ

ὑπὸ *Δ. Π. ΜΗΛΙΩΤΟΥ*, ταμίᾳ

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΔΣΜΒ' ἑκτακτον συνεδρίαν τῆς 26 Ἀπριλίου 1896.

Ἐπίτιμοι κύριοι,

Κατ' ἐντολὴν τοῦ ἡμετέρου Προέδρου κ. *Ἀναστασίου Χρησιδίου* καὶ κατὰ καθῆκον, ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ἐπιβαλλόμενόν μοι, λαμβάνω τὴν τιμὴν καὶ ἐφέτος νὰ υποβάλω εἰς τὴν ὑμετέραν ἐγκρίσιν τὴν ἐκθεσίμην τῆς διαχείρισεως τοῦ Ταμείου τοῦ Αἰῆ' ἔτους τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Ἐπιτραπήτω μοι, παρακαλῶ, ν' ἀρχίσω ἀπὸ τὰς ἐκτάκτους συνδρομᾶς, ἐν αἷς πρώτῃν κατέχει θέσιν ἡ γενναία δωρεὰ τῆς ἐν *Τεργέστη* ἑλληνικῆς Κοινότητος, ἣτις ἀπέστειλεν ἡμῖν φράγκα 2000, τὰ ὅποια παρήγαγον Λίρας '09. 87,35, κατὰ δεύτερον ὁ ἐν Ἀθήναις ἀξιότιμος κ. *Ἀνδρέας Συγγρός* Λίρας '09. 30 καὶ

ὁ ἀείμνηστος ἡμῶν συμπολίτης καὶ ἑταῖρος *Δ. Ν. Ταμβάκος* Λίρας '09. 5. — Τὰ ὅλον Λίρας '09. 122,35. Τοῦτο δὲ λίαν εὐχάριστον, Κύριοι, διότι αἱ εἰσπράξεις τῶν ἐκτάκτων συνδρομῶν ἐφέτος εἶναι τριπλάσιαι τῶν τῆς παρελθούσης χρήσεως.

Εἰσπράχθησαν δὲ ἐκ τακτικῶν συνδρομῶν Λίρας '09. 206, ἐξ ὧν Λ. '09. 59 ἐκ καθυστερουμένων συνδρομῶν καὶ Λ. '09. 147 ἐκ τῶν τοῦ Αἰῆ' ἔτους, ἐκ δικαιώματος δὲ διπλώματος εἰσπράχθησαν Λ. '09. 27.

Εἰσπράχθησαν δὲ ἐξ ἐνοικίου τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου διὰ μίαν διὰ λέξιν τοῦ κ. *Δημ. Α. Κορομηλά* Ἀθηνῶν Λ. '09. 5.

Καταλήγων, κύριοι, φέρω εἰς γνώσιν ὑμῶν

ὅτι αἱ εἰσπράξεις τοῦ ἐνεστώτος συλλογικοῦ ἔτους ἀνῆλθον εἰς Λ. '09. 397,56, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ υπολοίπου τοῦ Ζωγράφου Διαγωνίσματος ἐκ Λ. '09. 30, αἱ δὲ δαπάναι ἐκ Λ. '09. 453,94, ἧτοι προέκυψεν ἄλλειμμα ἐκ Λ. '09. 56,38, ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὸ τῆς παρελθούσης χρήσεως εἶμεθα εἰς καλλίτεραν οικονομικὴν θέσιν, μ' ὅσον ὅτι τὸ ἐν τῷ ταμείῳ εὐαισκόμενον ἤδη ὑπόλοιπον ἀνέρχεται εἰς Λ. '09. 78,57, ἐν ᾧ τὸ τῆς παρελθούσης χρήσεως ἦτο ἐκ Λ. '09. 134,95.

Ἐύχουμαι δὲ ἀπὸ καρδίας, Κύριοι, ὅπως ὁ διάδοχός μου παρουσιάσῃ ὑμῖν ἀντιπροτέραν τῆς ληξάσης χρήσεως τὴν ἐπομένην οικονομικὴν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου κατάστασιν:

Ἔτος Αἰῆ'

Δαπάναι καὶ Πρόσοδοι

1895—96

Εἰς διάφορα ἔξοδα	Λ. Τ.	30.59	Ἀπὸ Ταμείων μετρητῶν	Λ. Τ.	134.95
» ἔξοδα Γραφείου	»	24.72	» Ζωγράφου Διαγωνίσμα	»	30.—
» φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν	»	17.27.75	» ἐκτάκτους συνδρομᾶς	»	122.35
» μεθοδοσίας	»	216.—	» τακτικὰς συνδρομᾶς	»	206.75
» ἰδανθίσιον Παρθεναιωγαγείον	»	32.—	» Διπλώματα	»	27.—
» Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν	»	99.70	» Ζωγράφου Βιβλιοθήκην	»	7.21
» παρασφάλιστρα	»	6.46.25	» αἰθούσαν Συλλόγου	»	5.—
» Βιβλιοθήκην	»	44.18			
» Ἀναγνωστήριον	»	16.01			
» Ταμείον μετρητῶν, ὑπόλοιπον εἰς νέον	»	78.57			
	Λ. Τ.	532.54		Λ. Τ.	532.51

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆς 22 Ἀπριλίου 1896.

Ὁ Ταμίᾳς
Δ. Π. ΜΗΛΙΩΤΗΣ

Έτος ΑΔ'

Δαπάναι και Πρόσοδοι

1894—95

Εἰς διάφορα ἔξοδα	Λ.Τ.	43.94	Ἀπὸ Ταμείων μετρητῶν, παρελ- θούσης χρήσεως.....	Λ.Τ.	987.48
» ἔξοδα Γραφείου	»	11.42	» Ζωγράφειον Διαγώνισμα..	»	30.—
» φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν.....	»	38.77	» Καραπάνειον Ἄγωνα	»	06 1/2
» μισθοδοσίας.....	»	215.50	» ἐνοίκιον αἰθούσης	»	25.—
» Ἰωάνθειον Παρθενουργείου ..	»	10.—	» ἐκτάκτους συνδρομὰς	»	40.—
» Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν.....	»	87.93	» τακτικὰς συνδρομὰς.....	»	175.—
» πυρασφάλιστρα.....	»	6.46	» Διπλώματα	»	16.—
» Βιβλιοθήκην	»	12.67	» Ζωγράφειον Βιβλιοθήκην..	»	1.78 1/2
» Ἀναγνωστήριον.....	»	13.69			
» Ταμείων μετρητῶν, ὑπόλοιπον εἰς νέον	»	134.95			
	Λ.Τ.	575.33		Λ.Τ.	575.33

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆ 28 Ἀπριλίου 1895.

Ὁ Ταμίας

Δ. Π. ΜΗΛΙΩΤΗΣ

Σημ. Σημ. Ἐπιτρο. Κατὰ τὴν ἐκδοσὴν τοῦ προηγουμένου ΚΤ' τόμου ἐκ παραδρομῆς παρελείφθη ὁ Πίναξ τῶν Δαπανῶν καὶ Προσόδων τοῦ ΑΔ' ἔτους, προσαρτᾶται δ' ἔνταυθα ὡς τότε συνετάχθη ὑπὸ τοῦ κ. Ταμίου.

ΚΡΙΣΙΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΡΑΠΑΝΕΙΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ὑπὸ ΗΛΙΑ Γ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗ, εἰσηγητοῦ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΔΣΜΔ' ἑκτακτον συνεδρίων τῆς 3 Μαΐου 1896.

ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ

ὑπεβλήθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς Φυσικῆ καὶ δύο, ὧν ἡ μὲν πρώτη ὑπὸ τὸ ῥητὸν «Δύο μοι πᾶσι καὶ τὰν γῆν κινήσω» εἶνε ἡ καὶ πρὸ δύο ἔτων κριθεῖσα ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς, ἡ δὲ δευτέρα ὑπ' ἀριθμὸν πρωτοκόλλου 350 καὶ ὑπὸ τὸ ῥητὸν «Ὡ φῶσι παμμήτερον, Σὰ δ' οὐκ ἐμὰ θαύματα λέξω» Στοιχειώδης φυσικῆ ὑποβάλλεται τὸ πρῶτον ὑπὸ τὴν τῆς ἐπιτροπῆς κρίσιν. Περὶ ἐκτέρας τῶν Φυσικῶν τούτων ἔσεται ἡμῖν ἰδίᾳ ὁ λόγος.

Α

Περὶ τῆς πρώτης τῶν Φυσικῶν τούτων τοῦ λόγου ἄντος, ἀναγκαῖον θεωροῦμεν ν' ἀναγράψωμεν τὰς γενικὰς παρατηρήσεις, ἃς ἡ ἐπιτροπὴ διετύπωσε τῷ συγγραφεὶ κατὰ τὴν πρὸ διετίας πρώτην ὑποβολὴν τοῦ ἔργου τούτου ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτῆς, μετὰ τὴν παραθεσιν ἐνίων τῶν ἐπιστημονικῶν ἀμαρτημάτων, εἰς ἃ ὁ συγγραφεὺς ὑπέπεσεν. Αἱ γενικαὶ αὗται παρατηρήσεις ἔχουσιν ὡδε: «Ἐν γένει ὁ συγγραφεὺς μεταχειρίζεται ἐν πολλοῖς φράσιν πεπλουτισμένην, ἕνεκα τῆς ὁποίας τὰ ὅρια τοῦ βιβλίου ἐπεκτείνονται, ἐν ᾧ ἡδύνατο δι' ὀλιγωτέρων νὰ ἐκφρασθῇ τὰ αὐτὰ σαφέστερον».

Καὶ ἐν τέλει: «Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ, θεωρήσασα ἱκανὰ τὰ ἐπιστημονικὰ λάθη καὶ τὴν φράσιν οὐχὶ τελείως ἐπιτηγῆ, ἐπέβουσα δ' ὅτι ὁ συγγραφεὺς, διορθῶν τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ, ἐκ δευτέρου θέλει κατέλθει εἰς τὸν ἀγῶνα, δὲν βραβεύει, ἀλλ' ἐπανεῖ αὐτόν».

Τὰς γενικὰς ταύτας παρατηρήσεις τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς δὲν φαίνεται κατανοήσας

ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου τούτου, ἀδικήσας ἐαυτόν διότι, ἀντὶ νὰ προβῆ εἰς ὀλοσχερῆ διαρρυθμισιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐπὶ τῆ βῆσει τῶν γενικῶν τῆς ἐπιτροπῆς παρατηρήσεων καὶ τὴν ὑποβολὴν ἔργου διαρρυθμισμένου ἐπὶ τῆ βῆσει τούτων, ἠρξάθη ν' ἀποστείλῃ ἡμῖν διορθώσεις τῶν ὀλίγων ἐκείνων ἀμαρτημάτων, ἅτινα ἡ ἐπιτροπὴ πρὸ διετίας ἐσημείωσεν, ὡς εἰ ταῦτα καὶ μόνον ἦσαν τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ ἡμαρτημένα, οὐδὲν δ' ἔλαβε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς γενικὰς τῆς ἐπιτροπῆς παρατηρήσεις, αἵτινες ἀπέβλεπον εἰς ὀλοσχερῆ καὶ ριζικὴν τοῦ ἔργου αὐτοῦ μεταρρυθμισιν. Διὰ ταῦτα ἡ ἐπιτροπὴ ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ προβῆ εἰς γενικὴν τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐπισκόπησιν, ὡς εἰ τὸ πρῶτον τοῦτο ὑπεβλήτετο ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτῆς, καὶ νὰ μὴ περιορισθῇ μόνον εἰς τὴν ἐξακριβωσιν τοῦ ἐν τῷ πρὸ διετίας ὑπ' αὐτῆς παρατηρηθέντα διορθώθησαν, ὡς φαίνεται νομίσας ὁ συγγραφεὺς τῆς Φυσικῆς ταύτης.

Ἐὸ ἀποτέλεσμα τῆς δευτέρας ταύτης γενικῆς τοῦ ἔργου ἐπισκοπῆσεως εἶνε ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸδε:

α) Ὁ συγγραφεὺς ὑποπίπτει εἰς γλωσσικὰ ἀμαρτήματα οὐχὶ εὐάριθμα β) ὅτι ἀπὸ τῆς μεθοδικῆς ἀπόψεως τὸ ἔργον δὲν εἶνε ἀλάθητον καὶ γ) ὅτι ἀπαντῶσιν ἐν τῷ ἔργῳ πλεῖστον ὅσα πραγματικὰ σφάλματα, ἢτοι ἡμαρτημένοι ὄροι καὶ ὀρισμοί, ἀσάφεια, ἐπιστημονικὰ ἀμαρτήματα κτλ.

Ἀκολουθοῦντες τὴν ἀνωτέρω διάταξιν, προ-

θίνομεν εἰς τὴν διατύπωσιν μερικῶν τινῶν παρατηρήσεων καὶ διορθώσεων, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου τῶν γενικῶν κεφαλαίων τῆς διατάξεως ταύτης, χωρὶς βεβαίως νὰ νομισθῇ ὅτι θὰ περιλάβωμεν ἐν ταῖς μερικαῖς ταύταις παρατηρήσεσι καὶ διορθώσεσι πάντ' ὅσα ἤμωρημένα ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ὑπάρχουσιν.

Α) Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις. — Δι' ἡλωσσικῶν καὶ παρατηρήσεων ἀναφέρονται εἰς χυδαίους, ἀνακολουθίας, ἀνορθογραφίας κτλ., ἀπνευμάτους σποράδην ἐν τῷ κειμένῳ, αἵ αἱ ἐξῆς:

Τὸ παιγνίδι τῆς ξυλογαϊδάρας (σελ. 15, στίχ. 18). πλησιάζονται (σελ. 4, στίχ. 23). σπύρον (σελ. 4, στίχ. 16 καὶ κατωτέρω). ἐμπήγῳ (σελ. 5, στίχ. 5). μένει τανυσμένον (σελ. 6, στίχ. 18). ἡ ἐλαστικὴ σφαῖρα κατασκευάζεται ἀπὸ ἐλαστικῶν κόμμι διὰ τὰ διασκεδάσσει τὰ παιδιά μὲ τὰ πηδήματά της (σελ. 6, στίχ. 21—22). Προσράπτουσιν εἰς τὸ στόμιον τῶν ὑποδημάτων μας ὑφάσματα ἐλαστικά διὰ τὰ ἀνοίγωσιν ὥστε νὰ εἰσέρχεται εὐκόλως ὁ πούς, κατόπιν δὲ νὰ ἐπανέρχονται εἰς τὴν θέσιν των καὶ νὰ ἐραρμώζωσι καλῶς περὶ τὴν κνήμην (σελ. 7, στίχ. 2—5). Τὰ μάλλινα εἶνε ἐλαστικώτερα καὶ εἰς στενοχωρίαν τινὰ τανύζον καὶ δὲν κόπτονται (σελ. 7, στίχ. 7—8). καὶ κόπτονται καὶ γόνατα ἢ ἀγκῶνας σχηματίζουσι (αὐτόθι, στίχ. 11—12). σιαματᾶ, ἦτοι ἔρχεται εἰς τὴν ἡρεμίαν (αὐτόθι, στίχ. 23).

Β) Μεθοδικαὶ παρατηρήσεις. Σελ. 1, § 1, στίχ. 13. — Ἀντὶ τῆς ἰξέσεως τοῦ μοχλοῦ εἶδει νὰ ληφθῇ ὡς παράδειγμα γνωστότερον φαινόμενον μεταβολῆς καταστάσεως.

Σελ. 2—5. — Ἀγνοοῦμεν τὸν λόγον, δι' ὃν ὁ συγγραφεὺς, ὁμιλῶν περὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν σωμάτων, α) δὲν διέκρινε τὰς οὐσιώδεις ἢ ἀναγκαῖας ιδιότητες τῶν σωμάτων (ἐκτασιν καὶ ἀδιαχώρητον) ἀπὸ τῶν λοιπῶν γενικῶν ιδιοτήτων β) θεωροῦμεν ἤμωρημένην τὴν διάταξιν: ἐκτασις, διαμετόν, πορῶδες, ἀδιαχώρητον κλπ., δι' ἧς αἱ οὐσιώδεις ιδιότητες ἐκτασις καὶ ἀδιαχώρητον χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ τῶν δευτερευουσῶν γενικῶν ιδιοτήτων: διαμετόν καὶ πορῶδες.

Σελ. 4. — Ἐν γένει τὰ ὡς ἐραρμωγαὶ τοῦ πορῶδους ἐνταῦθα ἀναγχερόμενα εἶδει νὰ τεθῶσι μᾶλλον ἐν τῷ περὶ τριχοειδῶν φαινόμενων κεφαλαίῳ, ἐνθα θὰ ἦσαν μᾶλλον καταληπτὰ.

Σελ. 9. — Ἐὰν περὶ παραλληλογράμμου τῶν δυνάμεων, ὡς μέσου, δι' οὗ δύνανται τὴν δύναμιν ν' ἀναλυθῇ εἰς τὰς συνιστώσας αὐτῆς, εἶνε προθύστερα. Τὸ παραλληλόγραμμον τῶν

δυνάμεων εἶδει νὰ χρησιμοποιοῦνται πρῶτον ὡς μέσον εὐρέσεως τῆς συνισταμένης, περὶ ἧς δὲν γίνεται λόγος.

Σελ. 11, § 6. — Κεντρόφυξ δύναντις. — Ἐν γένει τὰ περὶ φυγοκέντρου (καὶ οὐχὶ κεντρόφυγος) δυνάμεως, μὴ περιεχόμενα ἐν τῷ προγράμματι τῆς ἐπιτροπῆς, εἶδει νὰ τεθῶσι μετὰ τὰ περὶ βχυρῆτος, ὥστε ν' ἀποβῶσι μᾶλλον καταληπτὰ.

Ἄλλως τε δὲ τὰ περὶ εὐθυγράμμου πτώσεως τοῦ λίθου (ἐλευθέρα πτώσις) καὶ τὰ περὶ ἐκσπενδονήσεως αὐτοῦ (καμπυλόγραμμος κίνησις) δὲν φαίνονται παραδείγματα ἀποτελεσμάτων φυγοκέντρου δυνάμεως. Ἴσως ἐτέθησαν ὡς προεισαγωγή, ἀλλὰ τότε εἶδει νὰ τεθῶσιν εἰς τὰ περὶ δυνάμεων ἐν γένει.

Σελ. 14, § 9. — Ἀφ' οὗ προηγουμένως ὠρίσθη ἡ διεύθυνσις τῆς βχυρῆτος, ἐτι δὲ καὶ τὰ περὶ ἰσορροπίας δυνάμεων ἴσων καὶ ἀντιρόπων, ὁ συγγραφεὺς ἠδύνατο ν' ἀποφύγη τὸν ὀρισμὸν τοῦ κέντρου τοῦ βάρους, ὡς τοῦ σημείου τοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον ὕταν ὑποστηρίζηται, τὸ σῶμα ἴσταται. Διότι ἐν ἄλλοις ποῦ θὰ θέσθῃ κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦτον τὸ κέντρον τοῦ βάρους κίλου ἐσωτερικῶς σώματος ἢ ἐπιφανείας, οἷον κίλου κυλίνδρου, κίλης σφίρας, δακτυλίου, καθίσματος (ὅπερ φέρει καὶ ὡς παράδειγμα) κτλ.;

Σελ. 15—18. — Οὐδὲν ἀναγράφεται περὶ ἰσορροπίας σωμάτων ἠωρημένων ἢ ἐξωρημένων διὰ νήματος ἢ καὶ δι' ἄξονος κτλ., ἐνθ' τοιαύτη ἰσορροπία παρατηρεῖται ἐν πλείστοις ὀργανοῖς, ἐπίπλοις κτλ. ἴταν εὐχρηστοῖς ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ.

Σελ. 15 § 12. — Δὲν δίδεται ὁ γενικὸς ὀρισμὸς τοῦ μοχλοῦ, ἀλλ' ἀμέσως γίνεται λόγος περὶ πρωτογενοῦς μοχλοῦ (Διατὶ πρωτογενοῦς καὶ οὐχὶ μοχλοῦ τοῦ πρώτου εἶδους).

Ἐν γένει εἰς τὰ περὶ μοχλοῦ παρατηροῦμεν ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶδει νὰ ἐξαντλήσῃ πρῶτον καὶ τὰ τρία εἶδη τοῦ μοχλοῦ καὶ εἶτα νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀναγχερῆν τῆς ἐπὶ τοῦ ὀργανοῦ τούτου ἀρχῆς τοῦ Ἀρχιμήδους, τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσορροπίας τοῦ μοχλοῦ, ὅποτε θὰ ἐλάμβανεν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσῃ καὶ περὶ τοῦ εἰς δύναντιν κέρδους ἢ τῆς ζήμιας, ἣν ἔχομεν ἐξ ἐκάστου τῶν εἰδῶν τούτων.

Σελ. 20. — Ἐκ τῶν ἄκρων τοῦ ἀνθρωπίου σώματος γνωστὸν ὅτι ἐκ προνοίας ὁ ἄκρος πούς ἀποτελεῖ μοχλὸν οὐχὶ τρίτου εἶδους, ἀλλὰ δευτέρου. Τοῦτο δὲν μνημονεύεται οὔτε ἐν ταῖς διορθώσεσιν.

Σελ. 25, § 22. — Ἐν ᾧ ἐπὶ κεφαλῆς ἀναγράφεται συκοινωνοῦντα ἀγγεῖα, τὸ κεφάλαιον ἄρχεται διὰ παρατηρήσεως ἀναφερομένης εἰς τὰς συνθήκας τῆς ἰσορροπίας βυεστοῦ ἠρεμοῦντος ἐν ἀγγείῳ.

Ἐν γένει δὲ διατὶ ὁ συγγραφεὺς προτάσσει τὰ περὶ συκοινωνούντων κτλ. τῆς ἀρχῆς τοῦ Pascal, τροποποιῶν οὕτως ἀνευ λόγου τὴν ἐν τῷ ἀναλυτικῷ προγράμματι διάταξιν τῆς ὕλης:

Σελ. 25. — Πρὸς τί ἐτέθη ἡ πρὸς ἐρμηνεύειν τῶν διχλείπουσῶν πηγῶν χρησιμοποιοῦμένη εἰκὼν 27, ἀφ' οὗ περὶ τῶν πηγῶν τούτων οὐδεὶς γίνεται λόγος; — Μήτοι γε ὡς πρόβλημα; Αὐτόθι. — Ἀρτεσιανὰ φρεάτια. — Δὲν φαίνεται ἡ μεταξὺ κρινῶν καὶ ἀρτεσιανῶν φρεάτων οὐσιώδης ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν γεωλογικῶν ὄρων τῆς ὑπάρξεως ἐκατέρου τῶν εἰδῶν τούτων διαφορὰ.

Σελ. 27, § 24. — Τριχοειδῆ φαινόμενα. — Διατὶ καὶ πάλιν ἀνευ λόγου τροποποιεῖ ὁ συγγραφεὺς τὴν διάταξιν τῆς ὕλης τοῦ προγράμματος, προτάσων τὰ περὶ τριχοειδῶν φαινομένων καὶ συναφείας (γράφει ἐπέξεως) καὶ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ Pascal, ἐτι δὲ καὶ τῶν περὶ πιέσεων, ἀρχῆς τοῦ Ἀρχιμήδους, εἰδικῶν βάρους καὶ ἀραιομέτρων;

Σελ. 25. — Εἰς τὰ περὶ ἰσορροπίας βυεστοῦ ἐντὸς συκοινωνούντων ἀγγείων παρελείφθησαν τὰ περὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἰσορροπίας βυεστοῦ ἀνισοπύκνων, περιωρίσθη δὲ ὁ συγγραφεὺς μόνον εἰς τὰ τῆς ἰσορροπίας ἰσοπύκνων βυεστοῦ, ὅπερ δὲν ἀρκεῖ.

Σελ. 28. Ἀρχὴ τοῦ Pascal. — Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀρχῆς τοῦ Pascal ὁ συγγραφεὺς διορθῶν ἐν σελίδι διορθώσεων ἢ ἐπανέρχεται εἰς τὸ κλασικὸν σχῆμα 31, ὅπερ καὶ ἀπὸ θεωρητικῆς καὶ ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως δὲν εἶνε ἀμεμπτον. Διότι ἐν πρώτοις τὸ ἐν τῷ ἀγγείῳ τούτῳ βυεστοῦ δέον νὰ ὑποθεθῇ ἄβαρὸς, ὅπερ ὄλως ἀκατάληπτον τῷ μαθητῇ, δι' ὃν προῶρισται ἡ στοιχειώδης Φυσικῆ, εἶτα δὲ διότι ἀκατάληπτον ὄλως εἶνε τὸ πῶς τὰ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ περιεχομένου βυεστοῦ ἐπιφερομένην πίεσιν (ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω) ἰσορροπήσονται βάρη θὰ κρατηθῶσι καὶ θὰ ἐνεργήσωσιν ἀντιρόπως πρὸς τὴν κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν μεταδιδόμενην ταύτην πίεσιν κατὰ τὰς θέσεις E καὶ B, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς θέσεις B καὶ Γ.

Σελ. 31, § 29. — Δὲν συνδέονται λογικῶς τὰ ἀναγραφόμενα περὶ πιέσεως ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω μετὰ τῶν ἀμέσως ἐπομένων

πειραμάτων, δι' ὧν πρόκειται νὰ εὐρεθῇ καὶ τὸ μέτρον τῆς ἀνώσεως.

Σελ. 32. — Διατὶ, ἐν ᾧ τὸ εἰδικὸν βάρους τοῦ χρυσοῦ ἐκτιμᾶ ὁ συγγραφεὺς κατὰ προσέγγισιν δεκάτου τῆς μονάδος (10, 3), τὸ τοῦ ὑδραργύρου, πολλῶ τοῦ χρυσοῦ χρησιμώτερον ἐν τοῖς φυσικοῖς ὀργανοῖς, ἐκτιμᾶ μόνον κατὰ προσέγγισιν ἄκεραίας μονάδος (13);

Σελ. 37—38. — Ἐὰν περὶ κλύσεως καὶ ζωῆς ἐν τῷ ἀέρι, ὡς καὶ τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα, ἀναφέρονται μᾶλλον εἰς χημικὰ γεγονότα καὶ ἐπομένως εἶνε κατὰ τὸ πλείστον ξένα πρὸς τὴν Φυσικῆν.

Σελ. 40. — Εἰς τὸ περὶ ἀερίων κεφαλαίῳ παρατηροῦμεν ἐν γένει ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀνευ λόγου μετέβαλε τὴν ὑπὸ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος ὀριζομένην διάταξιν. Οὐδένα ποιεῖται λόγον περὶ τῆς τόσοσιν χρήσεως ἀεραντλίας, οὐδὲ περὶ τῆς τόσοσιν εὐχρηστοῦ μικτῆς ὑδραντλίας. Προτάσσει τὴν καταθλιπτικὴν ὑδραντλίαν καὶ ἐπιτάσσει τὴν ἀμεσώτερον πρὸς τὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν συνδεομένην ἀναρροφητικῆν. Ἐτι δὲ οὐδεμίαν ποιεῖται μνειαν τῶν ἐν ταῖς ἐστίασι καὶ ταῖς θερμάστραις βυεμάτων καὶ τοῦ διὰ τούτων ἀερισμοῦ.

Σελ. 47. Πρόβλημα 6. — Ἡ αὐτὴ καὶ ἐν σελίδι 37—38 παρατήρησις.

Σελ. 50. — Διατὶ δὲν ἀναφέρεται ὠρισμένως ἡ θερμοκρασία τῶν 4°, καθ' ἣν τὸ ὕδωρ εἶνε πυκνότετον, ἐν ᾧ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος περὶ τῆς μεγίστης πυκνότητος τοῦ ὕδατος τῶν 4° ὡς μονάδος τοῦ εἰδικῶ βάρους;

Σελ. 54, § 48. — Ἡ περιγραφή τοῦ θερμομέτρου ἀνεπιτυχῆς, ὡς ἀρχομένη ἀπὸ τῆς σανίδος, ἐφ' ἧς στηρίζεται τὸ κυρίως θερμομέτρον, ἦτοι ὁ θερμομετρικὸς σωλὴν.

Σελ. 56—57. — Ἐὰν περὶ μετατροπῆς βαθμῶν Κελσίου εἰς βαθμοὺς Ρεωμύρου καὶ τἀνάπαλιν πλεονάζουσιν ἢ τοῦλάχιστον εἶδει νὰ ἀναγραφῶσι πολλῶ συντομώτερον. (Ἐν γένει ὁ συγγραφεὺς δὲν διακρίνεται ἐπὶ συντομίᾳ).

Σελ. 57. — Ἀποτόμως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ μετὰ τὰ περὶ μετατροπῆς βαθμῶν Κελσίου εἰς Ρεωμύρου καὶ τἀνάπαλιν ὁ συγγραφεὺς μεταβαίνει εἰς τὰ περὶ ἐξατμίσεως.

Σελ. 97. — Διὰ τῆς περιγραφῆς τῆς βολταϊκῆς στήλης δίδεται ὁ ὀρισμὸς τοῦ δυναμικοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὡς γαλβανισμοῦ, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ ἐκτεθῇ τὸ φαινόμενον διὰ συναφῆς δύο ἐτεροειδῶν μετάλλων διὰ ἐξίνου ὕδατος: τὸ δὲ θετικὸν ὀξύ κακῶς ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ συγγραφεῖς βιτριόλι.

Γ) *Πραγματικά παρατηρήσεις.* — Σελ. 1, § 1, στίχ. 4. — Κατὰ τὴν καθύπαινον τοῦ ξύλου δὲν παράγεται μόνον καπνὸς καὶ τέφρα, ὡς ὁ συγγραφεὺς λέγει.

Σελ. 1, § 2. — Οἱ ὄροι ὑγρὸν καὶ θευστόν οὐ καλῶς ἔχουσιν. Δέον νὰ διακριθῶσι τὰ σώματα τῆς β' κατὰστάσεως διὰ τοῦ ὀνόματος θευστά (liquidus), ὁ δὲ ὄρος ὑγρά (humides) νὰ ὀρίσθῃ εἰδικῶς διὰ τὴν ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὑδρατμὸν θέσιν τῶν σωμάτων, ὡς τοῦτο ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν εὐχρηστών καὶ εἰδικῶν ὄρων: ὑγρασία, ὑγρὸς ἀήρ, κλίμα ὑγρὸν, ὑγρομετρον, ὑδροσκοπικὸν σῶμα, ὑγραμετρία κτλ.

Σελ. 2, στίχ. 5. — Ἐἰ σημαίνει: τὸ α. . . . ἢ ποτήριον ὕδατος δυνάμεθα νὰ τὸ διακρίσωμεν εἰς μέρη μικρότερα;

Σελ. 2—3. — Ὁ συγγραφεὺς δὲν θεωροῦσεν ἀναγκαῖον νὰ διορθώσῃ ῥιζικῶς ὅσα περὶ σμικρότητος τῶν ἀτόμων λέγει (καφουρά, μόσχος, αἷμα κτλ.), ἐνθα προφανῶς συγχέει τὰ μόρια πρὸς τὰ ἄτομα, συμφώνως πρὸς τὰς πρὸ διττίας γενόμενας αὐτῶ παρατηρήσεις ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἄλλως τε περὶ συστάσεως τοῦ αἵματος ὀμιλῶν οὐδένα ποιεῖται λόγος περὶ λευκῶν αἱματοσφαιρίων, ἀφ' οὗ λέγει ὅτι τὸ αἷμα συνίσταται ἀπὸ τῶν ὄρων καὶ ἀπὸ τὰ αἱμοσφαιρίδια, τοιαῦτα δὲ εἶνε καὶ τὰ λευκά.

Ἐἰ δὲ εἶνε τὸ τεμάχιον τοῦ γαλιβάρδου; Μήτοι γε ἡ ἑσδαυλίη;

Σελ. 3. — Πορώδες. — Οἱ πόροι νοοῦνται ὡς κενὰ διαστήματα μεταξὺ τῶν μορίων τῆς ὕλης (μεσομόριοι πόροι), ἀγνωστον δὲ ἐὰν δέον νὰ ἐπεκταθῶσιν οὗτοι καὶ μεταξὺ τῶν ἀτόμων τῶν σωμάτων.

Ἄλλως τε ἡ διάκρισις μεταξὺ τῶν μεσομορίων πόρων (οὗς ὁ συγγραφεὺς αὐτοσχεδιάζων καλεῖ φυσικοῦς) καὶ τῶν αἰσθητῶν πόρων ἔδει νὰ γαίρη ἀμέσως καὶ νὰ προταχθῇ τῶν πειραμάτων καὶ οὐχὶ νὰ ἐπῆται τούτων, διότι οὕτω γεννᾶται ἡ ἀπορία ποίας κατηγορίας εἶνε οἱ πόροι τῆς κεράμου, τοῦ ξύλου ἢ τῆς κλωκίας, τῆς χρυσῆς σφαίρας, τοῦ δέρματος, τοῦ ἀνθρωπείου σώματος κτλ.

Σελ. 3. Ὀγκος. Μάζα. — Ὁ ὄγκος τοῦ σώματος εἶνε τῶ ὄντι ὁ τόπος, ὃν κατέχει τὸ σῶμα· ἀλλ' ἐκ τούτου οὐδὲν ἔπεται ὅτι αὐτὸν λέγωμεν ὄγκον τοῦ σώματος, ἐννοοῦμεν πάντα τὰ ἄτομα αὐτοῦ μᾶζι μετὰ τοὺς πόρους, ὡς ὁ συγγραφεὺς λέγει, συγχέων τὸν ὄγκον μετὰ τῆς ἐν αὐτῶ περιεχομένης ὕλης.

Σελ. 4, στίχ. 1—2. — Ἀσαφῆς καὶ ἡ

ἐκφρασις «πάντα τὰ ἄτομα τοῦ σώματος χωρὶς τῶν πόρων καλεῖται μᾶζα τοῦ σώματος» ἢ δὲ ἐπομένη ταύτη πρότασις ἀεπειδὴ δὲ πάντα τὰ σώματα ἔχουσιν πόρους, ὁ ὄγκος παντὸς σώματος εἶνε μεγαλειότερος τῆς μάζης αὐτοῦ» εἶνε ὀλοσχερῶς ἡμαρτημένη καὶ ἐπιστημονικῶς σόλοικος, διότι ὁ συγγραφεὺς προβάλλει ἐν ταύτῃ μᾶζι τῆς συγκρίσεως τοῦ ὄγκου τοῦ σώματος πρὸς τὴν μᾶζαν αὐτοῦ, ἢτοι ποσῶν ἑτεροειδῶν.

Αὐτόθι, στίχ. 8 καὶ 5, στίχ. 4. — Ἡ λέξις πῖλος καθιερώθη σήμερον εἰς σημασίαν εἰδικωτέραν καὶ ἐπομένως δέον ν' ἀντικατασταθῇ πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως.

Αὐτόθι, 2. — Ἐὶ ὕδωρ διατηρεῖται δροσερόν ἐν πηλίνῳ πορώδει ἀγγεῖῳ μόνον διότι βρέχει τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀγγείου.

Αὐτόθι 5. Πιεσίον, πείραμα β'. — Δὲν εἶνε ἀληθές ὅτι εἰσάγων τις ἐντὸς ὑαλίνου σωλήνος κλειστοῦ κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον ἐμβολὴν ἐφαρμόζοντα ἀκριβῶς ἐν αὐτῶ «ὄχι πραχωρήσῃ ὠθῶν εἰς τὸν σωλήνα ἄνευ δυνατοῦ», διότι ἡ δυσκολία, ὅλοσθεν ἀξαναομένη, καταντᾷ ἀνυπερβλήτος ἢ ὁ σωλὴν ῥήγνυται.

Αὐτόθι 5, στίχ. 2. — Δὲν εἶνε ἀληθές ὅτι ἀόριστως ὁ ὑδρατμὸς ὑπερμύτρως πιεζόμενος γίνεται ὕδωρ. Τοῦτο, ὡς γνωστόν, ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τῆς θερμοκρασίας τοῦ ἀτμοῦ καὶ οὐχὶ μόνον ἐκ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιφερομένης πίεσεως.

Σελ. 5. — Πιεσίον, ἄλλως τε δὲ καὶ ἀμφιβόλου ἀκριβείας, τὸ ἀναγραφόμενον ὅτι ἀόδιφορος βαθμὸς τοῦ πιεστοῦ τῶν σωμάτων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν πόρων αὐτῶν», διότι οὐδεὶς γινώσκει ἐὰν οἱ μεσομόριοι πόροι τῶν ἥκιστα πιεστῶν θευστῶν σωμάτων εἶνε μικρότεροι τῶν πόρων τῶν μᾶλλον πιεστῶν στερεῶν.

Σελ. 7. Πείραμα γ'. — Ἀόριστος ἡ διεύθυνσις τῆς ἐκσφενδονήσεως τοῦ λίθου ἐν τῶ ἀέρι, διὰ τοῦτο δὲ ἀόριστον καὶ τὸ εἶδος τῆς γραμμῆς, ἢν ὄχι διαγράψῃ οὗτος, ὡς καὶ τὸ εἶδος τῆς κινήσεως. Διότι, ἐν μὲν ὁ λίθος σφενδονηθῇ ὀριζοντίως ἢ λοξῶς (πρὸς τὰ ἄνω ἢ πρὸς τὰ κάτω), ὄχι διαγράψῃ τῶ ὄντι καμπύλην γραμμὴν μετὰ ταχύτητος ὅλοσθεν ἀξούσης· ἀλλ' ἐν ῥιφθῇ κατακορύφως (πρὸς τὰ ἄνω ἢ πρὸς τὰ κάτω);

Αὐτόθι, πείραμα 2. — Ἀντὶ τοῦ «τρέχων τις σφοδρῶς», ἔδει νὰ γραφῇ «τρέχων τις ταχέως ἢ θρομαίως». — Ὁ δὲ θέλον νὰ κάμψῃ γωνίαν τρέχων κτλ. δὲν παρακωλύεται ὑπὸ τῆς ἀδρανείας ἢ μόνον διότι κάμπτεται τὴν γωνίαν,

ἢτοι μεταβάλλει τὴν διεύθυνσιν τοῦ δρόμου του, καὶ οὐχὶ διότι ἡ ἀδρανεία θέλει νὰ κινήται, ὡς ὁ συγγραφεὺς λέγει.

Αὐτόθι, § 4. — Συγχέει τὴν βαρύτητα (δύναμιν) πρὸς τὸ βάρος (ἀποτέλεσμα), ὅπερ ἀναγράφει μεταξὺ τῶν δυνάμεων.

Αὐτόθι, 9. — Ἐὰ περὶ συνισταμένης καὶ συνιστωσῶν δυνάμεων ἀόριστα καὶ ἐν τισιν ἡμαρτημένα. Διότι ἡ συνισταμένη δύο ἢ περισσοτέρων δυνάμεων δὲν εὑρίσκεται μόνον ἐὰν αἱ δυνάμεις ἐνεργῶσι κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἐπὶ τινος σώματος, ἀφ' οὗ μάλιστα καὶ κατωτέρω γίνεται λόγος περὶ παραλληλογράμμου τῶν δυνάμεων καὶ περὶ δυνάμεων ἀντιρροπῶν, ἴσων ἢ καὶ ἀνίσων.

Σελ. 12. Πρόβλημα 8. — Ἐὶ πρόβλημα τοῦτο εἶνε ὅλως ἡμαρτημένον (πρὸβλ. τὰ περὶ ὄγκου καὶ μάζης παρατηρηθέντα ἐν σελ. 3).

Αὐτόθι. Περὶ βαρύτητος. — Ἐὰ περὶ βαρύτητος διώρθωσεν ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ τῆ βάρει τῶν παρατηρήσεων τῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ἐν ταῖς διορθώσεσι μεταχειρίζεται ὑπερβολικὴν μακρογορίαν. — Ἐν τούτοις δὲν ἀπέφυγεν, ὡς ἔδει, τὴν καὶ ἀλλαχῶ παρατηρηθεῖσαν σύγχυσιν μεταξὺ μορίων καὶ ἀτόμων, ἀτυχῆς δὲ εἶνε καὶ τὸ πείραμα τοῦ σχεδὸν μὴ ἔχοντος βάρος φελλοῦ (πρὸβλ. διορθώσεις).

Ἐν γένει παρατηροῦμεν ὅτι οὐδὲν περὶ τῶν νόμων τῆς πτώσεως τῶν σωμάτων, ἔστω καὶ στοιχειωδῶς, ἀναγράφεται ἐν τῇ Φυσικῇ ταύτῃ, τοῦτο δὲ προφανῶς ἀποτελεῖ σπουδαιοτάτην ἑλλειψιν.

Αὐτόθι, 17. — Οἱ δύο ἀνθρωπίσκοι ἀντικαθίστανται ἐν τῇ σχήματι ὑφ' ἐνὸς ἀνθρωπίσκου.

Αὐτόθι, 23. Πρόβλημα γ'. — Ἐὶ πρόβλημα τοῦτο ἔδει νὰ παραλειφθῇ, ὡς μὴ δυνάμενον νὰ λυθῇ ὑπὸ μαθητῶν τοῦ σχολαρχείου. — Ἐὶ δὲ πρόβλημα 13'.

Αὐτόθι, 24. Πρόβλημα 11. — Ἐὶ πρόβλημα τοῦτο ἔδει νὰ ἐκτίθηται σαφέστερον πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων.

Αὐτόθι, 25, στίχ. 2—4. Ὁ συγγραφεὺς λέγει ὅτι εἰς τὰ ἀναδρυτήρια ἐν γένει (καὶ οὐχὶ μόνον εἰς τὰ τεχνητά, ὡς φέρεται ἐν τῶ κειμένῳ) ἀπὸ ὕδατος δὲν κατορθῶνται νὰ φθάσῃ εἰς τόσον ἀκριβῶς ὕψος, ἀπὸ τὸ ὅποιον κατέρχεται: α. . . . καὶ β. . . .) ἕνεκα τοῦ βάρους του (!). — Ἐἰ σημαίνει τὸ β' τοῦτο; — Διατί δὲν ἀνέφερε τὴν ἀδιάλειπτον τριβὴν ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ στομίου καὶ ἐν τῶ σωλὴν τῆς συγκοινωνίας τῆς ὀπῆς μετὰ τῆς ὑπερχειμένης δεξαμενῆς, ὡς καὶ τὸν λόγον τῆς διαμέτρου

τῆς ὀπῆς ταύτης πρὸς τὸ ὕψος, εἰς ὃ τὸ ὕδωρ ἀναπιδεῖ;

Σελ. 27, § 24. — Ἠμαρτημένον τὸ ὅτι ἀσωλήνες, οἱ ὅποιοι ἔχουσιν ὀπῆν στενήν, ὥστε κτλ., καλοῦνται τριχοειδῆς σωλήνες.

Σελ. 29, § 26. — Ὑδραυλικὸν πιεστήριον. — Ἐφευρέτης τοῦ ὑδραυλικοῦ πιεστηρίου εἶνε αὐτὸς ὁ Pascal, ἀδιάρθρον ἂν κατεσκευάσθη τὸ πρῶτον ὑπ' ἄλλου (τοῦ Ἀγγλοῦ Bramah, τῶ 1796).

Σελ. 33, στίχ. 9. — Ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τὴν θερμοκρασίαν ταύτην, ἔδει νὰ γραφῇ «κατὰ τὴν θερμοκρασίαν ταύτην», πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως.

Αὐτόθι. — Εἰδικὰ βάρη στερεῶν διορθωτέα εἰς: Ψευδάργυρος 7. Χυτοσίδηρος 7, 2. Σφουρήλατος σίδηρος 7, 8. Χαλκός 8, 9. Χρυσός 19, 3.

Εἰδικὰ βάρη στερεῶν διορθωτέα εἰς: Ὀνόπνευμα ἀνδρῶν 0,795. Ἐλαιὸν ἐλαίας 0,915. Ὑδραργυρος 13,6. — Ἐν γένει οἱ πίνακες λίαν πενήγροι.

Σελ. 33, § 32. Πείραμα β'. — Ἐδει νὰ γραφῇ «ξύλον ἐλαφρόν» καὶ οὐχὶ ἀπλῶς «ξύλον», ἀφ' οὗ ὑπάρχουσι καὶ ξύλα (πύξος, ἔβενος, ροιά, σιδηροξύλον) βαρύτερα τοῦ ὕδατος.

Σελ. 33. Πείραμα γ'. — Τῆς πυκνότητος τοῦ κηροῦ οὗσης 0,96, ἔπεται ὅτι οὗτος δὲν αἰωρεῖται, ἀλλ' ἐπιπλέει ἐπὶ τοῦ ὕδατος.

Σελ. 24, 2). — Ὅλως ἡμαρτημένον τὸ ὅτι ἀόσιδηρος, ὁ γαλκός, ὁ ἀργυρός ἐπιπλέουσιν εἰς τὰ ὕδατα τῆς Νεκρῆς θαλάσσης, διότι τὰ ὕδατα ταῦτα εἶνε βαρύτερα· ἔχουσιν περίπου τὸ εἰδικὸν βᾶρος τοῦ ὑδραργύρου (!)· διότι εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι τὰ ὕδατα τῆς Ἀσφαλιτίδος λίμνης ἕνεκα τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων ἐν διαλύσει ἀλάτων (γλωριούχων, βρωμούχων κτλ.) εἶνε βαρύτερα τῶν λοιπῶν θαλασσιῶν ὑδάτων, ἀλλ' οὐδέποτε ἀνεγράφη, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ ἀναγραφῇ, ὅτι ἔχουσιν περίπου τὴν πυκνότητα τοῦ ὑδραργύρου. Ἐὶ ὄντι ὕδωρ τῆς Νεκρῆς θαλάσσης, ἀντληθὲν ἐκ βάθους 300 ὀλων μέτρων (καὶ ἐπομένως πυκνότερον τοῦ τῆς ἐπιφανείας), εὑρέθη ἐνέγον ἐν διαλύσει 378 γραμμάρια στερεῶν ὑλῶν ἐν μιᾷ λίτρῳ· ἄρα ἡ πυκνότης αὐτοῦ δὲν διαφέρει σημαντικῶς τοῦ ἀριθμοῦ 1,15, ἢτοι εἶνε 125 περίπου μικρότερα τῆς τοῦ ὑδραργύρου. (Ἐν τῶ Μεγάλῳ Λεξικῶ τοῦ Mayer ἀναγράφεται ὡς πυκνότης τῆς Νεκρῆς θαλάσσης ὁ ἀριθμὸς 1,13).

Σελ. 34.—β). — Τοῦ εἰδικοῦ βάρους τοῦ ἀνθρωπείου σώματος κατὰ μέτρον ὄντος 1,07, τὰ περὶ κολυμβήσεως ἐν μέρει ἡμαρτη-

μένα, διότι τὸ Ε Β τοῦ θαλασπίου ὕδατος εἶνε κατὰ μέσον ὄρον 1,026.

Σελ. 36, στίχ. 11. — Ἡμαρτημένον τὸ ὅτι «τὸ ἀραιόμετρον τοῦ Gay-Lussac εἶνε διηρημένον εἰς 100 ἴσα μέρη».

Σελ. 40, στίχ. 3—4. — Ἡμαρτημένον τὸ ὅτι «τὸ ἄζωτον εἶνε βαρύτερον τοῦ ὀξυγόνου».

Σελ. 49. — Ἐν τῷ τέλει τῆς σελίδος. — Ἡμαρτημένον τὸ ὅτι «ἀδιὰ νὰ ἦγῃ σῶμά τι πρέπει . . . β') νὰ περιβάλληται ὑπὸ ἀέρος».

Σελ. 50, στίχ. 5. — Ἀντὶ τοῦ «εἰς τὴν λίμνην Γενεύην» ἔδει νὰ γραφῆ «εἰς τὴν λίμνην τῆς Γενεύης ἢ Lemann».

Σελ. 55. — Ἀντὶ τοῦ «Μετὰ βυθίζουσι τὸν σωλῆνα εἰς ἀγγεῖον περιέχον πάγον», ἔδει νὰ γραφῆ «Μετὰ ταῦτα βυθίζουσι τὸν σωλῆνα ἐντὸς ἀγγείου περιέχοντος τμηόμενον πάγον». «Ἄλλως ἢ θερμοκρασία δυνατὸν νὰ εἶνε καὶ πολὺ κατωτέρω τοῦ 0».

Σελ. 55 (περὶ τὸ τέλος). — Ἀντὶ τοῦ « . . . οἰνόπνευμα, τὸ ὁποῖον δὲν πῆγνυται, ἔδει νὰ γραφῆ « . . . οἰνόπνευμα, τὸ ὁποῖον πῆγνυται εἰς λίαν ταπεινὰς θερμοκρασίας» (ὑπὸ τὴν τῶν—90°).

Σελ. 58, § 50. — Τῶ ὄντι ἀό βρασμὸς εἶνε ἢ ταραχή, τὴν ὁποίαν προξενούσιν αἱ φυσικαὶ δυνάμεις τοῦ ἀτμοῦ» ἢ τὸ φαινόμενον τῆς ἀπὸ ρευστοῦ εἰς ἀέριον μεταβολῆς τοῦ σώματος;

Σελ. 58. — Ὁ ὑδράργυρος βράζει εἰς 357° καὶ οὐχὶ εἰς 350°.

Σελ. 59. — Ὁ λευκόχρυσος τήκεται εἰς θερμοκρασίαν 1775°.

§ 54. — Ὁ ὀρισμὸς τῆς κρυσταλλώσεως «ἢ πῆξις παντὸς σώματος κτλ.» εἶνε ἀσαφὴς καὶ ἡμαρτημένος· διότι πάντα τὰ σώματα ἢ ῥέμα πηγνύμενα δὲν λαμβάνουσι κρυσταλλικὴν μορφήν. Ἀκατάλληλος δὲ ὅμως ὁ ὅρος πῆξις διὰ τὰς ἐκ κεκορεσμένων διαλύσεων ἀλάτων κρυσταλλώσεως.

Σελ. 62. — Ἐνθα γίνεται λόγος περὶ τοῦ δι' ἀποστάξεως χωρισμοῦ διαφόρων ρευστῶν καὶ κατασκευῆς ἀρωματικῶν ρευστῶν ἔδει τοῦλάχιστον νὰ προστεθῆ «ἐπιωφελοῦμενοι τῆς διαφόρου θερμοκρασίας, καὶ ἢν τελεῖται ὁ βρασμὸς τῶν διαφόρων ρευστῶν»· διὰ δὲ τὸ δεύτερον «ἐπιωφελοῦμενοι τοῦ διαλυτοῦ ἀρωματικῶν τινῶν οὐσιῶν ἐν οἰνοπνεύματι, ἐν ρευστῇ ἢ ἀερώδει καταστάσει συναντῶντι αὐτάς».

§ 57. — Διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ κόβρου ἔδει νὰ προστεθῆ ὅτι αὐτὴ ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τῆς θερμοκρασίας τοῦ ἀέρος, ὡς καὶ ὁ σχηματισμὸς τῶν νεφῶν καὶ τῆς βρογχίης.

§ 60. — Τὸ συμπέρασμα «ὡστε πρῶτον θερμαίνονται τὰ ἀνώτερα στρώματα» ἀσύμφωνον τῇ ἐρμηνείᾳ. Κατωτέρω δὲ πλημμελὲς ἢ ἐξήγησις τῆς προσβολῆς τῶν ἐν τῇ γυναικωνίτῃ διὰ τοῦ «ἐπειδὴ ὁ ἐν αὐτῇ ἀήρ ἐνέχει ἀφθονον διοξειδίου ἰνθρακός», τοῦ ἀερίου τούτου ἔντος, ὡς γνωστὸν, πολλῶ τοῦ ἀέρος βαρυτέρου.

Σελ. 67. — Ἡμαρτημένη ἡ φράσις «θερμαίνεται τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν ἀνω πρὸς τὰ κάτω».

Σελ. 77. — Ὁ ὀρισμὸς τῶν γωνιῶν προσπτώσεως καὶ ἀνακλάσεως γίνεται παρὰ τὰ εἰθισμένα διὰ τῶν συμπληρωματικῶν γωνιῶν. Ἐὰν δὲ ἡ ἀνακλάσις ἐπιφάνειαν δὲν εἶνε ἐπίπεδος;

§ 80. — Διὰ τὴν μεγέθυνσιν τοῦ εἰδώλου ἀντικειμένου τινὸς ἔδει νὰ ὀρισθῆ ἢ θέσις τοῦ ἀντικειμένου ὡς πρὸς τὸν φακόν.

Σελ. 80. — Ὁ Ἀρχιμήδης δὲν ἐπυρπόλησε τὰ πλοῖα τῶν Ῥωμαίων διὰ μεγάλου φακοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῆς ἡλιακῆς θερμότητος διὰ πολλῶν ἐπιπέδων κατόπτρων, κοινῆν τὴν ἐστίαν ἔχόντων, ὡς τοῦτο ἀπεδείχθη καὶ ἐκ τῶν ἐπαναληπτικῶν πειραμάτων τοῦ Kircher (17ος αἰών) καὶ τοῦ Buffon (1747).

Σελ. 85. — Ἡμαρτημένον καὶ ἀσύμφωνον τῇ ἐξηγήσει τοῦ φαινομένου τὸ ὅτι «ἡ μεταλλικὴ ράβδος ἔλαβε τὸν ἠλεκτρισμὸν ἀπὸ τὴν ὕαλον».

Σελ. 93. — Ἀνακριθῆς ἢ παρατήρησις «Ἐὰν πλησιάσῃ πρῶτον τὸν ἐσωτερικὸν ὀπλισμὸν, ὅς δεχθῆ ἐν τῷ σώματι ὄλον τὸν τιναγμὸν», διότι κρατεῖ μεμονωμένον ἐκκενωτῆν. — Ἄλλως τε πῶς τελεῖται ἢ βραδεῖα ἐκκένωσις τῆς λαγῆου;

Σελ. 94. — Ὁ κρότος τῆς βροντῆς αἰτία ἔχει οὐχὶ τὴν ὀρηκτικὴν ἔνωσιν τῶν ἀντιθέτων ἠλεκτρισμῶν, ὡς ὁ συγγραφεὺς λέγει, ἀλλὰ τὴν ἐκ τῆς ἔνωσεως αὐτῶν βίαιαν δόνησιν τοῦ ἀέρος.

Σελ. 95. — Ἡ παράτασις τοῦ κρότου τῆς βροντῆς δὲν ἐξηγεῖται ἐπαρκῶς, ἀποδιδομένη μόνον εἰς τὰ νέφη.

Σελ. 100. — Ἐν τῷ πειράματι τῆς ἠλεκτρολύσεως καὶ ἐν τῷ σχήματι ἀντεστράφησαν οἱ πόλοι τοῦ ρεύματος καὶ ὁ τοῦ ὕδρουγόνου σωλῆν παρίσταται ὡς ὁ τοῦ ὀξυγόνου καὶ τῆν ἀνάπαλιν.

— Ἐν τῇ γαλβανοπλαστικῇ τῷ αἰῶν πείραμα ἀσαφῶς ἐκτίθεται, διότι τὸ κεκρωμένον νόμισμα δὲν δέχεται εὐκόλως τὴν ἐναπόθεσιν

τοῦ μετάλλου, ἐκτὸς ἐὰν ἀπαλειφθῆ διὰ κόπης γραφίτου, ὅπερ δὲν ἀναγράφεται κτλ.

Τοσαῦτα περὶ τῶν ἡμαρτημάτων τῆς πρώτης Φυσικῆς.

B

Ἡ δευτέρα δὲ Στοιχειώδης Φυσικὴ, τὸ πρῶτον ὑποβαλλομένη ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς, δὲν εἶνε δυστυχῶς ἐπίσης ἀπληθραμένη σοβαρῶν ἡμαρτημάτων ἀπὸ τε γλωσσικῆς, ὡς καὶ ἀπὸ μεθοδικῆς καὶ πραγματικῆς ἀπόψεως.

Παραθέτομεν ἐν τοῖς ἐπομένοις τινὰ τῶν σφαλμάτων τούτων, ἀκαλουθεῦντες ἦν καὶ εἰς τὴν κρίσιν τῆς Α' Φυσικῆς διάταξιν.

Α') Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις. — Τὸ ἔργον δὲν διακρίνεται ἐν γένει ἐπὶ ἐλλείψει ἀνορθογραφίῶν, χυδαῖσμων καὶ ἀνακολουθιῶν κτλ., περὶ ὧν θεωροῦμεν, ἀπὸ σκοποῦ εἰδικώτερον ν' ἀσχοληθῶμεν, ἀρκούμενοι εἰς τὴν παράθεσιν δειγμάτων τινῶν, οἷα τὰ ἐξῆς: τοῦ στρόφιγγος (σελ. 28, § 28)· κνιστοραγία (σελ. 29, § 29)· δύναιται νὰ μεταβάλλῃ κατόστασιν (σ. 51, § 48)· ὕδωρ ἔξων (σελ. 57, στίχ. 24)· ἢ θερμότης διατῶν (σελ. 60, στίχ. 26)· εἰδολον (σελ. 77, στίχ. 24)· ἠραίστειον (σελ. 107, στίχ. 14)· φροιστικαὶ ἀκτίνες ἡλίου (σελ. 77, στίχ. 6)· ἡμεῖς ὅμως δὲν αἰσθανόμεθα τὴν ἐφ' ἡμῶν προοιγιομένην ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν (σελ. 31, στίχ. 9—10)· ἀντίχησις (σελ. 41, στίχ. 26).

Εἰσαγωγή. — Δὲν διαστέλλονται αἱ οὐσιώδεις ἢ ἀναγκαῖαι ιδιότητες τῶν σωμάτων (ἐκτασις καὶ ἀδιαχώρητος) τῶν λοιπῶν ἐπουσιῶδων ιδιοτήτων.

Ἐν γένει δὲ τὰ περὶ ιδιοτήτων τῶν σωμάτων ἀναγράφονται συντομώτερον τοῦ δέοντος, τὸ δὲ περὶ τούτων πραγματευόμενον μέρος τοῦ ἔργου εἶνε μᾶλλον ἀπαριθμησις ἢ κείμενον διδασκαλίας.

Σελ. 2. — Ἀποτόμως μεταβαίνει ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ τοῦ ζητήματος «πάντα τὰ σώματα ἔκονται ἐξ ἴσου ὑπὸ τῆς γῆς (ὅπερ προφανῶς ἄτοπον)» εἰς τὸ ἕτερον ζήτημα, ὅπερ ἔδει ὀλοσχερῶς τοῦ πρώτου νὰ διακριθῆ, ὅτι «τὰ σώματα δὲν πίπτουσι μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος».

Σελ. 9. — Ἐλλείπει ἢ ἀναγκαῖα ἀναλυτικὴ περιγραφή τῶν μηχανῶν: βαρουλκοῦ, ἐργάτου, κρυσῆ, γεράνου καὶ ἑλικος, περιορίζεται δὲ ὁ συγγραφεὺς σχεδὸν μόνον εἰς τὴν

ἀναγραφὴν καὶ τὴν παράθεσιν τῶν εἰκόνων τῶν μηχανῶν τούτων.

Ἐπίσης οὐδὲν λέγει περὶ ἰσορροπίας τῆς τροχαλίας καὶ τοῦ πολυσπασίου.

Ἐν γένει δὲ παρατηροῦμεν ἐπὶ τοῦ α' βιβλίου τοῦ ἔργου τούτου ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀδικαιολογητικῶς δὲν ἠκολούθησεν ἐν πᾶσι τὴν ὑπὸ τοῦ προγράμματος ἐπιζομένην διάταξιν, ἐτι δὲ ὅτι παρέλιπε τὰ βήτως ἐν λαϊκῷ ἀναγγραφέμενα περὶ κινήσεων τοῦ ἀνθρώπου ὀργάνων καὶ σφηγῶν.

Σελ. 11. Πρόβλημα 5. — Τὸ πρόβλημα τοῦτο, ὡς μὴ ἀναφερόμενον εἰς φυσικὰ γεγονότα, ἔδει νὰ τεθῆ οὐχὶ ἐν τῇ Φυσικῇ, ἀλλ' ἐν τῇ Χημείᾳ.

Σελ. 14, Σχ. 25. — Περὶ τοῦ σχήματος καὶ τῆς δι' αὐτῆς ἀποδείξεως τῆς ἀρχῆς τοῦ Pascal εἶπομεν ἤδη τὰ δέοντα ἐν τῇ ἑτέρᾳ Φυσικῇ.

Σελ. 17. γον Ἀρτεσιανὰ φρέατα. — Οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖται μεταξύ ἀρτεσιανῶν καὶ κοινῶν φρέατων.

Σελ. 18, σχ. 30. — Τὸ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀναγραφόμενον περὶ μετρήσεως τῆς ἀνώσεως διὰ χαλκῶν ῥιπτομένων ἀνωθεν ἐπὶ τοῦ κινήτου πυθμένου κυλίνδρου ἐμβεβυσισμένου ἐν ὕδατι εἶνε ἀκατόρθωτον. Διὰ τοῦ μέσου τούτου δυνατὸν μόνον ν' ἀποδειχθῆ ὅτι ὑφίσταται ἀνωσις καὶ ὅτι αὕτη καθίσταται μείζων, ὅτε ὁ κύλινδρος βυθίζεται βαθύτερον ἐν τῷ ρευστῷ, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ μετρηθῆ ἢ ἀνωσις.

Σελ. 19. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους. — Ἐλλείπει ὀλοσχερῶς ἢ πειραματικὴ ἀπόδειξις τῆς ἀρχῆς ταύτης.

Σελ. 25. Πρόβλημα 2. — Διατί μεταχειρίζεται συρμιγῆς ἀριθμοῦς, προκειμένου περὶ ἀριθμῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ μετρικὸν σύστημα;

Σελ. 26. — Πρόβλημα βον. — Τίνα ἀποκρίσιν δύναται νὰ δώσῃ ὁ μαθητῆς εἰς τὴν ἐρώτησιν «Διατί τὸ πηγαιὸν ὕδωρ καὶ ἡ βρακὴ ὅσον πλείότεροι βαθμοὶ τοῦ ἀραιομέτρου ἐντὸς αὐτῶν καταδύονται εἶνε καλλίτερα, ἢ ὁ ζῦθος καὶ ἡ ἄλμη;»

Σελ. 27, Σχ. 37. — Διατί ἐν τῷ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ συμπίεστοῦ τῶν ἀερίων πειράματι νὰ μὴ χρησιμευθῆ τιαυτὴ συσκευή, ὡστε ὁ ἐμβολεὺς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ἀνοικτὸν στόμιον τοῦ κυλίνδρου, ἅμα ὡς παύσῃ ἢ πρὸς τὸ κλειστὸν μέρος τοῦ σωλῆνος κίνησις αὐτοῦ, οὕτω δὲ ν' ἀποδειχθῆ συνάμα καὶ ἡ ἐλαστικότης τῶν ἀερίων, ἥτις οὐδαμοῦ κατωτέρω πειραματικῶς ἀποδεικνύεται;

Σελ. 36, Σχ. 46. — Ἐλλείπει ἡ ἀνάλυσις τοῦ σχήματος τούτου, χρησιμοποιοῦμένου, ὡς γνωστὸν, πρὸς ἐρμηνείαν τῶν διαλειποῦσων πηγῶν.

Σελ. 37. Πρόβλημα βον. — Τὸ πρόβλημα ἀναφέρεται εἰς γημικά γεγονότα, ὥστε εἶνε ἀκατάλληλον ὡς πρόβλημα Φυσικῆς.

Σελ. 51, § 48. Διάλυσις. — Διατί τὰ περὶ τοῦ φαινομένου τῆς διαλύσεως δὲν ἐτέθησαν ἀμέσως μετὰ τὰ περὶ τήξεως, ὡς ἐν τῷ προγράμματι ὀρίζεται;

Σελ. 52, στίχ. 3—7. — Τὸ παράδειγμα τοῦ κατ' εὐθὺν λόγον πρὸς τὴν θερμοκρασίαν διαλυτοῦ τῶν στερεῶν σωμάτων ἐν τοῖς ρευστοῖς δὲν εἶνε ἐπιτυχές, διότι, ὡς γνωστὸν, τὸ υαλάσιον ἄλλως διαλύεται σχεδὸν κατ' ἴσασιν ἐν τε τῷ ψυχρῷ καὶ ἐν τῷ θερμῷ ὕδατι. — Διατί δὲν ἔλαβεν ὡς παράδειγμα τὸ σάκχαρον;

Σελ. 52, § 49. Κρυστάλλωσις. — Οὐδὲν παράδειγμα κρυστάλλωσις ἀναφέρεται, ἐπὶ πλεόν δὲ οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ κρυστάλλωσις διὰ διαλύσεως.

Σελ. 53, § 51. — Οὐ κακῶς ποιῶν ὁ συγγραφεὺς μετέθηκε τὰ περὶ θρασεῖος μετὰ τὰ περὶ τήξεως καὶ πήξεως, συνδέσας τὰ πρῶτα μετὰ τῶν περὶ ἀτμῶν. Ἐπίσης καλῶς ποιῶν προσθήκη τινὰ περὶ ἐξατμίσεως, μὴ περιεχόμενα ἐν τῷ ἀναλυτικῷ προγράμματι.

Σελ. 54, στίχ. 18—20. — Ἀποτόμως καὶ ἀκατανόητως μεταβαίνει ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ τῆς γύτρας τοῦ Ραρίου εἰς τὰς ἀτμομηχανάς, περὶ ὧν οὐδὲν σχεδὸν λέγει. Τὸ ἀκατανόητον ἐπιτείνεται ἐπὶ μᾶλλον ἐκ τῶν ἐν τῇ τέλει ἐπιφερομένων «διότι ὁ ὑπερῶν τοῦ ὕδατος (γράφει ὕδατος) σχηματιζόμενος ἀτμός, μὴ δυνάμενος νὰ διαφύγῃ, ἐπιφέρει πίεσιν, παρεμποδίζουσαν τὴν ζέσιν», καὶ ὅσον ἐν ἄλλοις οὐδὲν ἀνωτέρω περὶ τήξεως ἀτμῶν ἐλέγη.

Σελ. 58, στίχ. 15. — Ὁ ὅρος «(ἀήρ) κεκορεσμένος ἀτμῶν» οὐδαμῶς ὀρίζεται, ἄλλως τε δὲ ὕψος δὲν εἶνε μόνον ὁ κεκορεσμένος ἀτμῶν ἀήρ.

Ἐν γένει δὲ περὶ ὑγρασίας καὶ ὑγραμετρικῆς καταστάσεως (οὐδαμῶς ἀναφερομένης) τοῦ λόγου γενομένου, παρατηροῦμεν ὅτι ὁλοσχερῶς ἐλλείπουν τὰ ἐν τῷ προγράμματι ἀναγραφόμενα περὶ ἐπιδράσεως τῆς ὑγρασίας ἐπὶ τοῦ δόματος τῶν ζώων.

Σελ. 68, § 66. — Παρὰ πρῆσδοξίαν ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ καὶ περὶ τῆς θεωρίας τῶν κυμάτων τοῦ αἰθέρος, κτλ., ἐν ᾧ ἐν τῷ ἀμέσως προηγούμενῳ περὶ θεομότητος

κεφαλαίῳ περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ὑπὸ τῶν θερμῶν σωμάτων ἐκπομπῆς ρευστοῦ λεπτοτάτου κτλ.

Σελ. 63. — Οὐδὲν ἀναγράφεται περὶ τῶν ἐφαρμογῶν τοῦ θερμοπερατοῦ τῶν σωμάτων.

Σελ. 63, στίχ. 22. — Ὁ σχηματισμὸς τῆς ὀμίχλης ἔδει νὰ διακριθῇ τοῦ τῶν νεφῶν.

Σελ. 96. — Ἀπότομος ἡ μετάβασις ἀπὸ τοῦ στατικοῦ εἰς τὸν δυναμικὸν ἠλεκτρισμὸν.

γ) Πραγματικαὶ παρατηρήσεις.

Σελ. 8, IV. — Ὁ ὅρισμός τῶν φαινομένων ὡς μεταβολῶν, ὡς τὰ σώματα πάσχει διὰ τῆς ἐπ' ἄλλα ἐνεργείας οὐχὶ πλήρης, διότι αὐτὰ ταῦτα τὰ θερμομηχανικά, φωτεινά, ἠλεκτρικά κτλ., φαινόμενα εἶνε τὰ ἀποτελέσματα αἰτίων, αἵτινα, καὶ περὶ ἐπὶ τῆς ὕλης δρῶντα, δὲν φαίνονται ὡς ἀμεταἀποτελέσματα ὑλικῶν ἐνεργειῶν.

Σελ. 8, στίχ. 8—9. — Δὲν ἐρμηνεύεται ἐντελῶς ἡ ἐλαστικότης τῶν σωμάτων διὰ τοῦ «τείνοντα ν' ἀναλάβωσι τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν μορφήν, ὅταν παύσῃ ἡ περιστέλλουσα ταῦτα ἐξωτερικὴ δύναμις», διότι ἡ ἐλαστικότης τῶν σωμάτων δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν εἰς τὸν αὐτὸν ὄγκον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα ἐπάνοδον τοῦ σώματος.

Ἐπίσης παρατηροῦμεν ἐν τῇ αὐτῇ τμήματι ὅτι τὰς μερικὰς ιδιότητας τῶν σωμάτων καλεῖ ὁ συγγραφεὺς ἰδιούσας ιδιότητας (ἐν αἷς συγκαταριθμεῖ καὶ τὸ σχῆμα), μὴ σημειῶν ὅτι αὐταὶ καὶ μόναι χρησιμεύουσιν εἰς ὅρισμὸν τοῦ σώματος, ἥτοι διακρίσιν αὐτοῦ ἀπὸ παντὸς ἑτέρου.

Σελ. 5, IX. — Ἄσαν συντόμως καὶ ἀσαφῶς ἀναγράφει τὰ περὶ δυνάμεων καὶ ἰσορροπίας αὐτῶν, ὀρίζει τὴν δύναμιν μόνον ὡς αἰτίαν κινήσεως, τὴν δὲ ἰσορροπίαν ἐννοεῖ μόνον ὑπάρχουσαν: «ὅταν δύο ἢ πλείοτε ἴσαι δυνάμεις ἐνεργῶσιν ἐπὶ σώματος τινος ἀντιθέτως».

Σελ. 5, X. — Ἰσως καλῶς ποιῶν ὁ συγγραφεὺς πρῶτα ἐξέταξε ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτοῦ τὸ περὶ ἀνακλάσεως ἐλαστικοῦ σώματος προσπίπτοντος καθέτως ἢ πλαγίως ἐπὶ τινος ἐπιφανείας, ἔδει ὁμῶς νὰ μὴ περιορίσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐπίπεδον ἐπιφανείαν, δευτέρου νὰ μὴ ἀποκαλέσῃ ἀντίθετον τῆς πρώτης τὴν διεύθυνσιν τῆς κινήσεως τοῦ σώματος μετὰ τὴν ἀντανάκλασιν, ἐπὶ δὲ νὰ μὴ καλέσῃ γωνίας προσπίπτουσας καὶ ἀνακλάσεως τὰς μετὰ τοῦ ἐπιπέδου τῆς προσπίπτουσας (:), ὡς λέγει, σχηματιζόμενας γωνίας. Τελευταίον δὲ παρατη-

ροῦμεν ὅτι ἡ δικαιολογητικὴ πρότασις «διότι αἱ διαγραφόμεναι γραμμὴ κτλ.» αὐτόλως δικαιολογεῖ τὴν πρὸ αὐτῆς «ὅταν δὲ τὸ σῶμα . . . ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφανείας».

Σελ. 2. — Περὶ βαρύτητος ἐν γένει προκειμένου, παρατηροῦμεν ὅτι μόνον τὸν νόμον τῆς ἰσοταχοῦς πτώσεως τῶν σωμάτων ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς, οὐδὲν δὲ περὶ τῶν λοιπῶν.

Σελ. 3, στίχ. 11—12. — Ἀόριστος ἡ ἔκφρασις «ἡ διαφορὰ τοῦ ποσοῦ (τίνος;) ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὄγκον ἀποτελεῖ τὴν διαφορὰν τοῦ βάρους μετὰ τῶν σωμάτων».

Σελ. 4, § 5. — Ὁ ὅρισμός τοῦ κέντρου τοῦ βάρους ἡμαρτημένος, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ Φυσικῇ. Αὐτόθι καὶ κατωτέρω. — Ἠμαρτημένη ἡ ἔκφρασις κέντρον τῆς βαρύτητος.

Σελ. 6. — Τὰ περὶ ἰσορροπίας σωμάτων λίαν συνοπτικὰ καὶ ἐπομένως ἀκατάληπτα.

Σελ. 7, στίχ. 1. — Ἡ λέξις κίνητρον εἶνε ἀνύπαρκτος.

Σελ. 9, στίχ. 1. — Ἀντὶ τοῦ ἀπυρήθους καὶ ἀνυπάρκτου ὄρου πολύτροχον, ἔδει νὰ γραφῇ πολύσπαστον.

Σελ. 13 καὶ ἐφεξῆς. — Μεταχειρίζεται τὸν ὄρου ὕψος ἀντὶ τοῦ θεομῶν, περὶ οὗ εἶπομεν τὰ δέοντα ἐν τῇ ἑτέρᾳ Φυσικῇ.

Σελ. 16, στίχ. 17. — Ἡ φράσις «ἐκ ταύτης τὸ ὕδωρ διοχετεύεται» ἀόριστος.

Αὐτόθι. Πίδακες. — Αἱ πίδακες δὲν εἶνε, ὡς ὁ συγγραφεὺς λέγει, ὑψηλαὶ τινες δεξάμεναι κτλ. φέρουσαι ὑδροσωλήνα, ἐκ τοῦ ἄκρου τοῦ ὀποῦ ἀναπηδᾷ τὸ ὕδωρ.

Σελ. 17, στίχ. 29. — Διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ σχήματος τούτου περιγραφόμενου μέσου ἀδύνατον ν' ἀποδειχθῇ ἡ ἰσότης τῶν πιέσεων ἐπὶ πυθμένων ἴσης ἐκτάσεως, ὡς ὁ συγγραφεὺς διατείνεται.

Σελ. 17, στίχ. 21—25. — Μακαρονικὴ ἡ ἔκφρασις «Καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ παρέχει τὸ μέσον τοῦ ἐνεργῆσαι (!) μεγάλας πιέσεις διὰ μικρᾶς ποσότητος ὕδατος», ἡμαρτημένον δὲ τὸ ὅτι «διὰ σωλήνος 2 περιῶν μέτρων τὸ ὕψος καὶ λίαν μακρᾶς (!) διαμέτρου δυνάμεθα νὰ διαρρήξωμεν βαρέλιον κτλ.».

Σελ. 19, στίχ. 25. — Ὡς καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ Φυσικῇ παρετηρήθη, ἐσφαλμένως καὶ ἐν ταύτῃ ἀναγράφεται ὅτι σφαῖρα κηροῦ αἰωρεῖται ἐν τῷ ὕδατι.

Σελ. 21, § 20. Εἰδικὸν βάρος. — Περὶ εἰδικοῦ βάρους προκειμένου, ὁ συγγραφεὺς ἔδει νὰ πρᾶξῃ ἀμέσως εἰς τὸν ὅρισμὸν αὐτοῦ καὶ οὕτω ν' ἀποφύγῃ τὴν δῆθεν προεισαγωγὴν,

ἥτις ἔδωκεν αὐτῇ ἀφορμὴν ν' ἀναγράψῃ ἡμαρτημένως ὅτι «ὁ χρυσὸς εἶνε εἰκοσάκις βαρύτερος τοῦ ξύλου (τίνος ξύλου;)» καὶ ὅτι τὸ κοινὸν βάρος (ἄγνωστος ἡμῖν ὁ ὄρος οὗτος) εἶνε ὅσον ζυγίζει σῶμα τι ἀσέτως πρὸς τὸν ὄγκον καὶ τὴν μάζαν αὐτοῦ (!).

Σελ. 22, στίχ. 12—15. — Ἐσφαλμένως φέρεται ὅτι ἡ μέθοδος τῆς φιάλης χρησιμοποιοῦται καὶ πρὸς εὔρεσιν τοῦ Ε Β τῶν στερεῶν ὡς καὶ τῶν ρευστῶν, ὅταν ταῦτα εἶνε κόνις ἢ τρίμματα, ἥτοι διὰ πληρώσεως τῆς φιάλης δι' αὐτῶν κτλ. — Παράδοξος δὲ καὶ ἡ ἔκφρασις «σφαῖρα υαλίνη, ἔχουσα λαμβὸν μετὰ κρουνοῦ!»

Σελ. 23, στίχ. 9—10. — Ἀντὶ τῆς ἀόριστου ἐκφράσεως «τὸ μὲν χρησιμεύει δι' ὑγρά μεγάλου εἰδικοῦ βάρους, τὸ δὲ δι' ὑγρά μικροτέρου εἰδικοῦ βάρους» ὁ συγγραφεὺς ἔδει νὰ εἴπῃ «τὸ μὲν χρησιμοποιοῦται κατὰ τὴν εὔρεσιν» τοῦ Ε Β ρευστῶν πυκνοτέρων τοῦ ὕδατος, τὸ δὲ κατὰ τὴν εὔρεσιν τοῦ Ε Β ρευστῶν ἀραιότερων τοῦ ὕδατος».

Σελ. 24, στίχ. 11. — Ἠμαρτημένον τὸ ὅτι τὸ μετὰ 0 καὶ 100 διάστημα τοῦ οἰνοπνευματοζυγίου τοῦ Gay-Lussac διαίρουσιν εἰς 100 ἴσα μέρη. — Ἄλλως τε δὲ πρὸς τί τότε ἡ ἐπομένη κατὰ πεντάδας βαθμῶν βαθμολογία τοῦ ἀραιομέτρου τούτου;

Αὐτόθι, § 22. — Τριχοειδῆ ἀγγεῖα. — Ἀντὶ τοῦ «ἐχόντες ἐντὸς ἐαυτῶν μίαν, ὡς εἶπεν, τριγὸν διάμετρον», ἔδει νὰ γραφῇ «ἐχόντες μικρὰν τὴν ἐσωτερικὴν διάμετρον».

Καὶ ἀμέσως κατωτέρω (Σχῆμα 35 καὶ 36) δὲν ὀρίζεται ἡ ὕλη τῶν σωλήνων, οἵτινες ἐμβυθίζονται ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ ὑδραργύρῳ. Τούτων οὕτως ἐχόντων, τί συμβήσεται, ἐὰν ὁ μὲν ἐν τῷ ὕδατι βυθιζόμενος ἀλειφθῇ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ἐλαίῳ ἢ λιπαρῇ τινὶ οὐσίᾳ, ὁ δὲ ἐν τῷ ὑδραργύρῳ τύχῃ μολύβδινος ἢ χαλκοῦς ἢ χρυσοῦς ἢ ἀργυροῦς κτλ.;

Σελ. 25, στίχ. 5—7. — Ἀναφέρει μὲν ὁ συγγραφεὺς ὅτι ἡ ἔκφρασις τοῦ ρευστοῦ γίνεται, ὅσάκις τὸ ρευστὸν βρέχῃ τὰς παρεῖας τῶν σωλήνων, οὐδὲν δὲ λέγει περὶ τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς συμβαίνει κατάδυσις τοῦ ρευστοῦ.

Αὐτόθι, § 23. — Ἐσφαλμένως ἀναγράφεται ὅτι τὸ ἔλαιον ἀνέρχεται ἐνεκα τοῦ τριχοειδοῦς τῆς θρυαλλίδος μέχρι τοῦ ἄκρου αὐτῆς: διότι γνωστὸν εἶνε ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἡ ἰδιαίτερος μηχανισμὸς διὰ καταθλιπτικῆς ἀντλίας ὑψῶν τὸ ἔλαιον ἢ ἡ τοποθέτησις

τοῦ δοχείου τοῦ ἐλαίου ὑψηλότερον τοῦ στομίου τοῦ λαμπτήρος.

Σελ. 26. Πρόβλημα 7ον. — Τί σημαίνει τὸ πρόβλημα «Πόσον εἶνε τὸ εἰδικὸν βῆρος 130 γράμμων ἐλαίου πρὸς ἴσον ὄγκον ὕδατος 140 γράμμων»;

Σελ. 27, § 24. — Τί σημαίνει ἡ φράσις «τὰ μόρια αὐτῶν τείνουσιν ἀδικόπως εἰς ἀποχώρησιν»;

Σελ. 28, § 26. Ἀντὶ τοῦ α. . . . τὸ βῆρος τῶν ὑπερκειμένων σωμάτων βαθμηδὸν ἐλαττοῦται, ἔδει νὰ γραφῆ « . . . τὸ βῆρος τῶν ὑπερκειμένων σωμάτων βαθμηδὸν ἐλαττοῦται».

Σελ. 29, § 28. — Δὲν εἶνε ἀληθὲς ὅτι «ἡ στρόφιγξ τοῦ ἐτέρου τῶν ἡμισφαιρίων τοῦ Μαγδεβούργου κοχλιούται εἰς τὴν ἀεραντλίαν», διότι τὸ κοχλιούμενον εἶνε ὁ κοχλίας, ὃν φέρει τὸ στόμιον τοῦ προσηρμοσμένου εἰς τὸ ἡμισφαίριον τοῦτο σωλήνος, ὅστις κλείεται διὰ τῆς στρόφιγγος (καὶ οὐχὶ τοῦ στρόφιγγος, ὡς κατωτέρω φέρεται).

Σελ. 30, στίχ. 6—10. — Δὲν ἐρμηνεύεται διαπρὶ ἡ κύστις δὲν διαρρήγνυται πρὶν ἢ ἀραιωθῆ ὁ περὶ αὐτὴν ἀήρ. — Ἀντὶ δὲ τοῦ ἐξαντιλοῦμεν γραπτέον ἀντιλοῦμεν.

Σελ. 31, στίχ. 22. — Τί σημαίνει ἡ φράσις «προσηρμοσμένα ἐπὶ σανίδος φερούσης κλίμακα, ἥτις δεικνύει τὸ ὕψος τῆς ἐν τῷ σωλήνῳ βαρομετρικῆς στήλης ὡς καὶ τὴν φύσιν τῶν ἀντιστοιχοῦντων καιρῶν»;

Σελ. 33. — Κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς λειτουργίας τῆς ἀναροφητικῆς ὑδραντλίας δὲν ἐσημειώθη ὅτι κατὰ τὴν κἀθοδὸν τοῦ ἐμβολέως κλείεται ἡ κἀτω δικλείς.

Τὰ δὲ περὶ καταθλιπτικῆς ὑδραντλίας ἀναγραφόμενα, ἀνεῦ μάλιστα τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς κκτανόησιν σχήματος, συντομώτερα τοῦ δέοντος καὶ ἐπομένως ἀκκτάληπτα.

Ἐπίσης οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ μικτῆς ὑδραντλίας, ἐν ᾗ ἀμέσως κατωτέρω (§ 33) ὁ συγγραφεὺς λέγει ὅτι τὸ φυσητήριον εἶνε εἶδος ἀντλίας ἀναροφητικῆς (!).

Σελ. 34, § 34. Σίφων. — Πάντοτε διὰ τοῦ στόματος γίνεται ἡ ἀναμύζησις ἀπὸ τοῦ μακροτέρου σκέλους τοῦ σίφωνος;

Σελ. 36, Σχ. 48. — Τὸ σχῆμα τοῦτο δὲν παριστά μογγολφίρειον σφαῖραν, ἀλλ' ἀεροπόρον.

Σελ. 37. Πρόβλημα 7ον. — Ἡ θέσις τοῦ προβλήματος τούτου ἐν γένει ἡμαρτημένη, ἰδίως δὲ ἡ ἐρώτησις «Τί μέρος τοῦ ὕδατος εἶνε ὁ ἀήρ»;

Σελ. 37. Πρόβλημα 8ον. Τὸ πρόβλημα τοῦτο, ἀναφερόμενον εἰς τὴν διὰ τοῦ βαρομέτρου ὑψιμέτρησιν, ἀδύνατον νὰ λυθῆ ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

Σελ. 39, στίχ. 3. — Ἀντὶ τοῦ «μάγγωνε» γραπτέον «σφιγκτῆρ».

Σελ. 40, στίχ. 26. — Ἀντὶ τοῦ «καθημένη τῆ φωνῆ» γραπτέον «χαμηλῆ τῆ φωνῆ».

Σελ. 41, στίχ. 23—25. — Ἀσαφῆς καὶ συγκεχυμένη ἡ ἔκφρασις «ἐν δὲ τοῖς στερεοῖς καὶ ἰδίως ἐν τῷ χυτῷ σιδῆρῳ εἶνε 3500 μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον», ἐν ᾗ, ὡς γνωστόν, ὁ ἀριθμὸς 3500 μ. ἐκφράζει κατὰ προσέγγισιν μόνον τὴν ἐν τῷ χυτοσιδήρῳ ταχύτητα τοῦ ἤχου, ἐν ἄλλοις δὲ στερεοῖς, ὡς τῷ χαλκῷ, τῷ σφυρηλάτῳ σιδῆρῳ κτλ., εἶνε ἔτι μείζων ταύτης.

Σελ. 42, στίχ. 14—22. — Ἐπίσης ἀσαφῆ καὶ συγκεχυμένα καὶ τὰ ἀναγραφόμενα πρὸς ἐρμηνείαν τῆς ἠχοῦς καὶ τῆς ἀντηχήσεως.

Σελ. 44, § 42. — Ὁ ὁρισμὸς τῆς θερμότητος ὡς ἀποτελέσματος τοῦ θερμογόνου, ρευστοῦ λεπτοτάτου, ἀοράτου, ἀέροϋς κτλ., ὡς ὁ συγγραφεὺς λέγει, εἶνε καὶ ἀκκτανόητος καὶ ἡμαρτημένος.

Ἐπίσης καὶ κατωτέρω τὸ ψῦχος ὀρίζεται ὡς σχετικὴ ἔλλειψις τῆς θερμότητος. Ἀλλὰ τί σημαίνει ὁ ὁρισμὸς οὗτος;

Σελ. 46, στίχ. 4—5. — Δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀληθὲς ὅτι «τὸ ὕδωρ ψυχόμενον ἔχει τὴν ιδιότητα τοῦ νὰ διαστέλληται ἀντὶ τοῦ νὰ συστέλληται».

Αὐτόθι, στίχ. 14—15. — Ἡμαρτημένοι οἱ ἀναγραφόμενοι ὡς συντελεστὰς τῆς γραμμικῆς διαστολῆς τοῦ σιδῆρου ἀριθμοί. Οὕτως, προκειμένου περὶ διαστολῆς τοῦ σιδῆρου μέχρις 100°, ἀντὶ τοῦ λίαν ὑπερβολικοῦ ἀριθμοῦ 0,001 μ. γραπτέον 0,000012 μ. περίπου.

Σελ. 48, στίχ. 17. — Ἡ λέξις ἐκθῆσις δὲν ἔπρεπε νὰ γραφῆ προκειμένου περὶ βλημῶν τοῦ θερμομέτρου, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως.

Σελ. 50, στίχ. 11—21. — Τινὲς τῶν ἐνταῦθα ἀναγραφόμενων ἔρων οὐ καλῶς ἔχουσιν. Οὕτως ὁ ὄρος μεταβλητὰ δέον νὰ θεωρηθῆ ὡς λίαν γενικὸς καὶ οὐχὶ ὡς σημαίνων εἰδικῶς τὴν γημικὴν χωρισμὸν, ὃν ὑφίστανται σώματά τινα, ὡς τὸ ξύλον, τὸ μέριμνον, ὁ ἄρτος κτλ., ὑποβλλόμενα ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τῆς θερμότητος, ὡς ὁ συγγραφεὺς λέγει. Πυριμάχα δὲ εἶνε οὐ μόνον τὰ μὴ ἀποσυντιθέμενα ὑπὸ τῆς θερμότητος, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ εὐκόλως

ἐξαερούμενα πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τῶν πηκτικῶν σωμάτων.

Ἐπίσης συγχέει ὁ συγγραφεὺς τὴν διάλυσιν πρὸς τὴν τῆξιν, γράφων διαλυθῶσιν, ἀντὶ τοῦ τακῶσιν.

Σελ. 51, στίχ. 9. — Ἀντὶ τοῦ «στερεοποίησης» γραπτέον «πῆξις».

Σελ. 51, § 48. — Δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀληθὲς ὅτι «στερεὸν τι σώμα χωρὶς νὰ ἐπενεργήσῃ ἐπ' αὐτοῦ ἡ θερμότης δύναται νὰ μεταβάλλῃ (γρ. μεταβάλλῃ) κατὰ ττασιν».

Σελ. 52, στίχ. 2—3. — Ἀντὶ τοῦ «τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τῷ ὕδατι (μόνον ἐν τῷ ὕδατι;) διαλυομένου στερεοῦ «δὲν εἶνε ἀόριστον», ἔδει νὰ γραφῆ «τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τινὶ ρευστῷ διαλυομένου στερεοῦ δὲν ὑπερβαίνει ὄρισμένον ὄριον δι' ὄρισμένην θερμοκρασίαν».

Αὐτόθι, στίχ. 6. — Ἀντὶ εὐκολώτερον, ἔδει νὰ γραφῆ ἀφθονώτερον, διότι περὶ τούτου πρόκειται.

Σελ. 53, § 51. — Ἀναλήθως γράφει ὅτι αἱ τοῦ ἀέρος πομφόλυγες ἐξέρχονται τοῦ θερμαινομένου ὕδατος εἰς θερμοκρασίαν 100°, ὡς καὶ ὅτι αἱ πομφόλυγες τοῦ ἀτμοῦ ἀναφαίνονται καθ' ὅλην τὴν μάζαν τοῦ ρευστοῦ.

Αὐτόθι, στίχ. 22—24. — Εἰς τὸν πρῶτον νόμον τοῦ βρασμοῦ ἔδει νὰ σημειωθῆ ἀμέσως «ἐὰν ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις εἶνε 0,760 μ.».

Σελ. 54, στίχ. 14—17. — Ἐλλείπουσιν ὀλοσχερῶς παραδείγματα ἐπιβραδύνσεως τοῦ βρασμοῦ ἕνεκα τῶν ἐν τῷ ρευστῷ διαλελυμένων οὐσιῶν καὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀγγείου.

Σελ. 55, στίχ. 10. — Περὶ ταχύτητος (γρ. ἀφθονίας) τῆς ἐξατμίσεως τοῦ λόγου γενομένου, ἔδει νὰ σημειωθῆ ὅτι αὕτη εἶνε εἰς εὐθὺν λόγον οὐ μόνον πρὸς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἀέρος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐξατμιζομένου ρευστοῦ.

Σελ. 55, στίχ. 21. — Μόνον ἐν ὥρᾳ θέρους αἰσθανόμεθα ψῦχος, δταν νιπτώμεθα, ἢ κατὰ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους; — Τὸ δὲ αἰσθημα τοῦ ψύχους προέρχεται μόνον ἐκ τῆς ἐξατμίσεως τοῦ ὕδατος, δι' οὗ νιπτώμεθα, ἢ καὶ ἐκ τῆς ἐπαφῆς μετὰ τοῦ ψυχροῦ τούτου ρευστοῦ;

Σελ. 56, στίχ. 10. — Ἀντὶ τοῦ «διαλύονται εἰς ἀτμούς ὑπὸ διαφόρους βαθμούς», ἔδει νὰ γραφῆ «μετατρέπονται εἰς ἀτμούς κατὰ διαφόρους θερμοκρασίας».

Αὐτόθι, στίχ. 13—14. — Ἀντὶ τοῦ «οἰσπνεύματος βράζοντος εἰς 0,70°, ἔδει νὰ γραφῆ « . . . βράζοντος εἰς 79°» καὶ κατω-

τέρω ἡμαρτημέναί αἱ ἐκφράσεις «εἰς ἀτμὸν διάλυσις» καὶ «εἰς ἀτμὸν διαλυομένου ὕγρου».

Σελ. 58, στίχ. 6. — Ἀντὶ τοῦ «ψυχρὸν φιάλην», ὅπερ ἀόριστον, ἔδει νὰ γραφῆ «φιάλην πλήρη ψυχροῦ ὕδατος».

Σελ. 62, § 60. — Ἀντὶ τοῦ «κατ' ἀκτινοβολίαν θερμότης», ἔδει νὰ γραφῆ, ὡς καὶ ἀνωτέρω, «ἡ ἀκτινοβολία θερμότητος».

Σελ. 62, § 62. — Δὲν ὑπάρχει ἀμεσὸς σχέσις μεταξὺ διαφανείας καὶ θερμοπερατοῦ τῶν σωμάτων, ὡς ὁ συγγραφεὺς διατείνεται. Οὕτως, ἐν παραδείγματι, βρεῖα κρυστάλλος κεκαλυμμένη διὰ στρώματος αἰθάλης εἶνε μᾶλλον θερμοπερατῆ, καίπερ σκιερά ἀποβάσα, τῆς διαφανοῦς στυπτηρίας, ἥς ἡ διάλυσις χρησιμοποιοῦται, ὡς γνωστόν, πρὸς χωρισμὸν τῶν φαινῶν ἀπὸ τῶν θερμοκρατικῶν ἀκτίνων τοῦ φωτός.

Σελ. 64, στίχ. 3—4. — Ἀντὶ τοῦ «θεωροῦντες τοὺς κρυστάλλους διὰ τινος μικροσκοπίου (μόνον διὰ μικροσκοπίου;) διακρίνομεν διάφορα κανονικὰ ἐξάγωνα», ἔδει νὰ γραφῆ « . . . διακρίνομεν ὄριστάτους κρυστάλλους ἐξαγώνιστους ἐπὶ τῇ βῆσει τοῦ κανονικοῦ ἐξαγώνου».

Σελ. 64, στίχ. 5—11. — Τὰ περὶ χαλάξης συντομώτερα τοῦ δέοντος, ἀσαφῆ καὶ ἐν πολλοῖς ἡμαρτημένα.

Σελ. 65, στίχ. 5. — Ἀντὶ τοῦ «ἔστατοι ἀνεμοί», ἔδει νὰ γραφῆ «ἀκανόνιστοι ἀνεμοί».

Αὐτόθι, στίχ. 6 καὶ ἐξῆς. — Ἐπικρατῶνως ταυτίζει ὁ συγγραφεὺς τοὺς κανονικοὺς μετὰ τῶν ἐπισητῶν ἀνέμων, διότι, ὡς γνωστόν, οἱ κανονικοὶ ἀνεμοὶ ὑποδιαίρουνται εἰς μουσσῶνας καὶ ἐπισητῶν.

Αὐτόθι, στίχ. 12 καὶ ἐξῆς. — Οἱ μουσσῶνες πνέουσιν οὐ μόνον ἐν τῷ Ἀραβικῷ κόλπῳ καὶ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Βεγγάλης, ὡς ὁ συγγραφεὺς λέγει, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Ἰνδικῷ Ὠκεανῷ καὶ τῇ Σινικῇ θαλάσῳ.

Αὐτόθι, στίχ. 17. — Τινὸς ὕλης «τεράστια κύματα ἀνυφοὶ ὁ σιμούν»;

Αὐτόθι, στίχ. 22. — Τὰ περὶ θαλασσίας καὶ ἀπογείου αὔρας οὐχὶ ὄλως ἀκριβῆ. Ἐν γένει ἡ θαλασσία αὔρα (ἐμβότης) πνέει τὴν νύκτα καὶ πρὸ μεσημβρίας, ἐν δση ἡ θερμοκρασία τοῦ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς στρώματος τοῦ ἀέρος εἶνε ἀνωτέρα τοῦ ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Ταύτην διαδέχεται νηγεμία, μεθ' ἧν, ἐν γένει μ. μ., ἀρχεται πνέουσα ἡ ἀπόγειος αὔρα, δταν ἡ θερμοκρασία τοῦ ἐπὶ τῆς θαλάσσης στρώματος τοῦ ἀέρος ἀποβῆ ἀνωτέρα τῆς τοῦ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς.

Σελ. 66, στίχ. 5—14. — Τὸ βροχερὸν ἢ ἐξη-

ρὸν τῶν ἀνέμων διαφέρει, ὡς γνωστόν, κατὰ τόπους, ὅθεν τὰ ἀναρχόμενα ἐνταῦθα ἀόριστα.

Σελ. 67. Πρόβλημα 2^{ον}. — Περιττὴ ὅπως ἢ ἐν τῷ προβλήματι τούτῳ λεπτολόγος διάκρισις τοῦ θερμογόνου καὶ τῆς θερμότητος (Πρβλ. παρατήρησιν ἐν σελ. 44, § 42).

Σελ. 68. — Ἐλλειπόντων, ὡς μὴ ὄφελον, ὀλοσχερῶς πινάκων τῆς θερμοκρασίας τῆς τήξεως καὶ τοῦ βρασμοῦ τῶν κοινοτέρων σωμάτων, ἀδύνατος ἀποδοῖναι ἢ ὑπὸ τῶν μεθι- τῶν λύσις τῶν προβλημάτων 13 καὶ 18.

Σελ. 69, στίχ. 11 καὶ 14. — Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ ἀόριστως περὶ σχήματος καὶ χρώματος (;) σωμάτων, ἐν ᾧ ἔδει νὰ εἴπη ὠρισμένως τῶν φωτεινῶν σωμάτων.

Σελ. 69, στίχ. 21. — Ἀντὶ τοῦ «ὁμογενῆς», γραπτέον «ὁμοιομερῆς».

Σελ. 69, στίχ. 25. — Διατὶ τὴν μικρὰν ὀπὴν τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου, δι' ἧς εἰσέρχεται τὸ ἡλιακὸν φῶς, τίθησιν ἐνταῦθα καὶ κατωτέρω ὠρισμένως ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου;

Σελ. 70, στίχ. 2—3. — «Τὰ ἐν τῷ ἀέρι τοῦ θαλάμου αἰωρούμενα μικρὰ σώματα» δὲν εἶνε ὁ «αἰωρούμενος κωνιοτόξος»;

Αὐτόθι, § 69. — Δὲν διατέλλεται ὁ σκιερὸς χώρος τῆς προσβεβλημένης σκιάς.

Αὐτόθι, στίχ. 14. — Οὐχὶ ἀήμισκιά ἢ σκιάφως, ἀλλὰ «ὑποσκιάσις».

Αὐτόθι, στίχ. 16. — Δὲν ὀρίζεται ἡ ἀπόστασις τοῦ ἐν τῷ σκοτεινῷ θαλάμῳ διαφράγματος ἀπὸ τῆς ὀπῆς, ὅπερ καθιστᾷ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀντεστραμμένης εἰκόνας τοῦ ἀντικειμένου προβληματικῆν.

Σελ. 71, στίχ. 11. — Ὁ συγγραφεὺς, ὁμιλῶν περὶ τῆς στερεώσεως τῆς ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ φωτογραφικοῦ θαλάμου εἰκόνας θέλει τὴν πλάκα μεταλλίην ὡς ἐν τῇ δαγερροτυπία, ἀλλὰ τὸ σχῆμα 65 ἀναφέρεται εἰς κοινὸν φωτογραφικὸν θάλαμον μετὰ πλάκας ἡμιδιαφανοῦς (βαλίνης).

Σελ. 71, στίχ. 21. — Ἀντὶ τοῦ 1675, ἔδει νὰ γραφῆ 1678.

Αὐτόθι, στίχ. 26. — «Τὰ σημεῖα» — τίνος; Σελ. 72, στίχ. 1. — Ἀντὶ «φέγγους», γραπτέον «φωτός».

Σελ. 72, στίχ. 1—2. — Ἡμαρτημένη ἢ ἐκφρασις «ἐλαττοῦται καθ' ὅσον ἀυξάνει τὸ τετράγωνον τῆς ἀποστάσεως».

Σελ. 72, § 71. — Μονὰς συγκρίσεως πρὸς εὐρεσίαν τῆς ἐντάσεως φωτός τίνος ἔδει νὰ εἶνε ὠρισμένως ἢ τοῦ φωτός τοῦ κηρίου.

Σελ. 72, § 24—26. — Ἀσαφῆς ἢ ἐκφρασις «ὅθεν συνάγομεν ὅτι, κατὰ τὸ τετράγωνον τῆς ἀποστάσεως, τῆς λυχνίας τὸ φῶς εἶνε ζωηρότερον τοῦ κηρίου 16^{κς}».

Σελ. 67, § 73. — Ὁ τίτλος τοῦ κεφαλαίου τούτου «περὶ διασκέδασις τοῦ φωτός» (γρ. διασκεδασιμῶ τοῦ φωτός) οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὰ φαινόμενα τῆς ἀκαταστάτου ἀνακλάσεως ἢ διαχύσεως τοῦ φωτός (diffusion), περὶ ὧν γίνεται κατωτέρω λόγος, συγχεομένης οὕτω τῆς διχύσεως τοῦ φωτός μετὰ τοῦ διασκεδασμοῦ τοῦ φωτός (dispersion).

(Εἰς τὸ αὐτὸ ἀμάρτημα ὑπέπεσε καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐτέρας Φυσικῆς).

Ὁ τίτλος ἄρα τοῦ κεφαλαίου τούτου ἔδει νὰ εἶνε «διχύσις τοῦ φωτός κτλ.», ὁ δὲ τίτλος διασκεδασμοῦ τοῦ φωτός ἔδει ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν μεθιπόμενον τίτλον «ἀνάλυσις τοῦ φωτός», ὅστις εἰδικώτερον, ὡς γνωστόν, ἀναφέρεται εἰς τὴν διὰ τοῦ φασματοσκοπίου τελευμένην ἐργασίαν.

Ἐν γένει δὲ τὰ περὶ διαχύσεως τοῦ φωτός ἀσαφῆ, διότι δὲν γίνεται ἡ δέουσα διάκρισις τῶν ἰδίως κατοπτρικῶν ἐπιφανειῶν ἀπὸ τῶν μὴ τοιούτων.

Σελ. 75, στίχ. 5. — Τὸ μνημονευόμενον ἐνταῦθα νόμισμα δὲν κεῖται ἐν τῇ πυθμένι τοῦ σχ. 70. Ἐν γένει δὲ τὸ σχῆμα τοῦτο ἐσφαλμένον, διότι ἔδει αἱ ἀπὸ τοῦ νομίσματος ἀκτίνες νὰ ἀπτῶνται τοῦ χειλοῦς τῆς παρεῖδς Α.

Αὐτόθι, στίχ. 27 καὶ ἐφεξῆς. — Ἡμαρτημένον τὸ ἀναγραφόμενον ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦ λυκαυγοῦς εἶνε ἀποτέλεσμα διαφάνειας τοῦ φωτός. Τὰ περὶ τούτου ἔδει νὰ σημειώσῃν ἀμέσως μετὰ τὰ περὶ διαχύσεως τοῦ φωτός.

Σελ. 78, Σχ. 75. — Ὁ φακὸς ἐν τῷ σχήματι εἶνε ἀποκεντρωτικὸς, ἐν ᾧ ἀναγράφεται συγκεντρωτικὸς.

Σελ. 79, Σχ. 78. — Συγγέει τὸ τηλεσκόπιον (περὶ οὐ οὐδὲνα ἠδύνατο νὰ κάμῃ λόγον) μετὰ τῆς ἀστρονομικῆς διόπτρας.

Σελ. 81, § 80. — Δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀληθὲς τὸ ἀναγραφόμενον ὅτι «Ἄν ἐν τιμῇ σκοτεινῷ θαλάμῳ θέσωμεν οἰουδήποτε χρώματος σῶμα εἰς ἕκαστον τῶν διαφόρων χρωμάτων τοῦ φάσματος, παρατηροῦμεν ὅτι τοῦτο φαίνεται εἰς ἡμᾶς διαδοχικῶς ἐρυθρὸν, πορφυροῦν κτλ.» διότι, ἂν τὸ χρῶμα τοῦ σώματος ὑποτεθῆ ἀπλοῦν, τὸ σῶμα μόνον ἐν τῷ ἰδίῳ χρώματι ἔσεται φωτεινόν, εἰς πάντα δὲ τὰ λοιπὰ μέλαν.

Σελ. 81, § 81. — Ὁ συγγραφεὺς λέγει αἰεὶ

τὰ ἡμέτερα κλίματα βλέπομεν τὴν ἴριδα τὴν πρωίαν καὶ τὸ ἑσπέρας, ὅταν ἔμπροσθεν μὲν ἡμῶν ὑπάρχῃ τὸ νέφος, ὀπισθεν δὲ ὁ ἥλιος. — Εἰς ἄλλα δὲ κλίματα τί γίνεται;

Σελ. 82. — Πρόβλημα 4^{ον}. Ἡμαρτημένον τὸ ὅτι «τὰ ἐν τῷ ποτηρίῳ περιέχοντι ὕδωρ ἀντικείμενα φαίνονται μεγάλα», διότι, ὡς γνωστόν, τὰ ἀντικείμενα ἐνεκὰ τῆς διαθλάσεως τοῦ φωτός φαίνονται ἀνωθεν ὀρώμενα μικρότερα τοῦ πραγματικοῦ.

Σελ. 90. — Ὑπερβολικὸν τὸ ὅτι «σπινθηροβλοῦσιν» αἱ τρίχες τοῦ ἠλεκτρισμένου ἀνθρώπου.

Σελ. 92. — Ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἠλεκτρικῆς συστοιχίας ἢ ἐκφρασις «ἐξωτερικῶς δὲ συγκοινωνοῦσι μὲ τὸ ἔδαφος» ἐλλιπής, μὴ ἀναφερομένης τῆς μετ' ἀλλήλων ἐξωτερικῆς συνδέσεως τῶν λαγῆνων.

Σελ. 93. — Ἐν τῇ ἐξηγήσει τοῦ κεραυνοῦ ἀκατάλληλος ἢ φράσις «διαφεύγει ἀποτόμως καταπίπτων μετ' ἀπεριγράπτου ὀρυγῆς».

Σελ. 98. — Ἐν τῇ ἠλεκτρολύσει τοῦ ὕδατος ἢ μὲν φράσις «ἀεροδόχων σωληνίσκων» σκοτεινὴ (δὲν ἀναφέρεται ὅτι καὶ οὗτοι εἶνε πεπληρωμένοι ὕδατος), τὰ δ' ἐν τῷ σχήματι σημεῖα + καὶ — ὡς καὶ τὰ γράμματα Ο καὶ Γ ἀσύμφωνα τῇ ἐξηγήσει.

Σελ. 103. — Ἡ ἐξάρτησις τῶν βαρῶν ἐκ τοῦ ὀπλισμοῦ τῶν μαγνητῶν δὲν γίνεται πρὸς διατήρησιν τῆς μαγνητικῆς δυνάμεως.

Αὐτόθι. — Ὁ ὀρισμὸς τῆς μαγνητικῆς βελόνης «ὡς ἀναγκαίας διὰ φυσικὰ πειράματα» εἶνε ἀνεπιτυχής.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ, ἀποβλέπουσα τὸ μὲν εἰς τὸ γλωσσικῶς μὴ ἄρτιον ἀμφοτέρων τῶν ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτῆς ὑποβληθέντων ἔργων, τὸ δὲ εἰς τὴν πληθύν τῶν μεθοδικῶν καὶ τῶν πραγματικῶν ἐσφαλμάτων, ὧν ἀτυχῶς βρέθουσιν ἀμφοτέρωτα ἔργα, μετὰ πολλῆς αὐτῆς λύπης εὐρίσκαται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ καθήκοντος καὶ τοῦ συμφέροντος τοῦ τε Συλλόγου καὶ τῶν ἐν ταῖς σχολαῖς τῆς στοιχειώδους μέσης παιδείσεως φοιτῶντων ἐπιβαλλομένην αὐτῇ ἀνάγκην ν' ἀπορρίψῃ ἀμφοτέρω

τὰ ἔργα ταῦτα, οὐδέτερον βραβεύουσα ἢ ἐπαινοῦσα, εὐχομένη ὅπως ἐν προσεχῇ μέλλοντι ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν ἀγῶνα ἕτεροι ἀγωνισταί, μᾶλλον ἐπιστημονικῶς καὶ μεθοδικῶς συντεταγμένοι, πρὸς πλήρωσιν τῆς τε εὐχῆς τοῦ γενναίου τοῦ ἀγῶνος χορηγοῦ καὶ τῶν πρὸς προαγωγὴν τῆς παιδείσεως πόθων τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Γένοιτο!

ΚΡΙΣΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ Μ. Ι. ΚΕΦΑΛΛΑ, εἰσηγητοῦ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ἈΣΙΕ' συνεδρίαν
τῆς 5 Ἰουνίου 1895.

ΕΚΛΟΓΗ ΤΡΟΠΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ

Μέρος Α', Ἐκλογὴ Τροπαρίων, ἧτοι ἀπολυτικά καὶ κοντάκια τῶν ἀκινήτων τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ Τριφιδίου καὶ τῶν τοῦ Πεντηκοσταρίου καὶ τῶν Ὀκτώ τῆς Παρακλητικῆς ἡγῶν σ. 1—13.

Μέρος Β', Ἐκλογὴ Ποιημάτων, σελ. 14—77.

Τὸ Β' τοῦτο μέρος περιέχει θρησκευτικὰ μὲν ποιήματα 6, σ. 15—21, περιγραφικὰ δὲ τῆς φύσεως 17, σ. 21—36, περιγραφικὰ δὲ ἡθους 16 σ. 37—62, καὶ μύθους 13, σ. 63—77, ἧτοι συλλεβθεὶν ποιήματα 52, ἐκ τῶν ἀρίστων τῆς νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ, βλέπουσα πληρουμένην διὰ τῆς Ἐκλογῆς ταύτης τὴν παιδαγωγικὴν ἀνάγκην τῆς ἐν τοῖς Δημοτικοῖς Σχολείοις ἀπομνημονεύσεως ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων καὶ ποιημάτων, ἐπιδοκιμάζει καὶ ἐγκρίνει αὐτὴν καὶ συνίστησιν ὡς βέλτιστον βοήθημα τῆς ἐν τοῖς Δημοτικοῖς Σχολείοις διδασκαλίας.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1895-1896

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΩ ΣΥΛΛΟΓΩ

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτήν, ἐν τῇ ἈΣΜΤ' συνεδριάσει, τῇ 19 Μαΐου 1896,

ὑπὸ τοῦ τέως προέδρου

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι Ἱερότατοι,

Ἐξοχώτατε Πρεσβευτὰ καὶ πᾶσα ἡ φιλόκαλος καὶ φιλόμουσος ἀρχήν,

Πλήρεις φροντίδων, ἀλλ' ἀδελφῶς καὶ ἐπ' ἐλπίσι πογτοπορήσαντες καὶ εἰς εὐλίμενον ὄρμον ἀχθέντες, χάριτας ὁμολογοῦμεν τῷ Ὑψίστῳ, καταξιώσαντι ἡμᾶς ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἀρχαιοτέρου παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικοῦ κέντρου ἐπιτηρῆσαι, ὅπως δημοσιάζω λόγων τῶν πεπραγμένων δώσωμεν ἀφ' οὗ πρῶτον εὐχαριστήσωμεν τῇ Ὑμ. Θ. Παναγιότητι καὶ ἀπαντὶ τῷ φιλόφρονι καὶ φιλοκλίῳ ἀκροατηρίῳ, ἀλλόως σπεύσαντι ἵνα συμμετάσχῃ τῆς χαρᾶς ἡμῶν ἐπὶ τῇ, ἐν αἰσιωτάτοις οἰωνοῖς, εἰσόδῳ τοῦ ΔΕ' ἔτους, ὅπερ ἔσται, ὡς ἐλπίζω διακκῶς, ἀρετηρία πνευματικῆς λειτουργίας σιοπιμωτέρας καὶ δραστηριωτέρας. Ἄλλ' εἶναι δυνατὸν ἢ ἐλπίς αὐτῇ νὰ πραγματωθῇ καὶ ὁ Σύλλογος, καθυγουμένου τοῦ ἰδεώδους αὐτοῦ, νὰ βελτιωθῇ καὶ θεμελιωθῇ τι πλέον πρὸς φωτισμὸν καὶ διάπλασιν τῆς ψυχῆς;

Μάλιστα, διὰ τῆς αὐταπαρνήσεως, τῆς μετριοφροσύνης, τῆς πραγματικῆς ταύτης ἀρετῆς τῶν λογίων καὶ τῶν ἐπιστημόνων, καὶ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ πολυτίμου χρόνου, οὐχὶ εἰς λόγους, ἀλλ' εἰς σκέψεις καὶ μελέτας, οὐσιωδέστατον ταῦτο γνώρισμα τῆς ἐν τῇ πολυμύθῳ κοινωνικῇ ὑπάρξει πνευματικῆς ἡμῶν οὐσίας, ἀφ' ἐνὸς διακρίνομεν ἐστούς ἀπὸ τοῦ μηχανικοῦ καὶ ζυμώδους τῆς περὶ ἡμᾶς φύσεως, ἀφ' ἑτέρου, ὁμολογουμένως τῇ πρὸς τὸ εἰδέναι φυσικῇ τοῦ ἀνθρώπου ὀκλή βιοῦντες, εἰδικώτερον ἐκπληροῦμεν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου, ὅς, μέρος καὶ αὐτὸς ἐλάχιστον ἐν τῇ καθολικῇ τοῦ πνεύματος κινήσει, συντελεῖ εἰς ἐπίτευξιν τοῦ ἀεὶ τελειοτέρου, ὅπερ κέλται ἐν τῇ προοίῳση τοῦ πνεύματος ἀνα-

πτύξει, ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς βουλήσεως ἡμῶν κατὰ τὰς αἰδίους ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς καὶ ἐν τῇ σώφρονι ἀπολαύσει τοῦ ὕψιστοῦ τούτου κόσμου.

Τὸ ἰδεώδες τοῦτο, τὸ διαθερμάναν ἐν χρόνῳ ἀρχαιοτέροις τοῖς πρὸ ἡμῶν ὑπάρξαντας, σώζεται ἀρχῆς καὶ παρ' ἡμῖν ἐτι σήμερον; Ζήτημα λίαν λεπτὸν διὰ τοῦτο, ἀποφεύγων πάντα συλλογισμὸν θεωρητικὸν καὶ εἰδικῶς εἰς τὰ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου περιοριζόμενος, μετ' ἐνδομύχου χαρᾶς ἀγγέλλω ὑμῖν, ὅτι οὗτος καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ, ἐν ἐπιγνώσει πραγματοῦ, καὶ καθ' ἑκάστην τρόπον ἀρθρωτέρας πνευματικῆς συγκομιδῆς ἐπιζητεῖ: ὅτι δὲ οὕτως ἔχει, ἐκ τῆς ἐπομένης ἀναλύσεως θέλει πεισθῆ ἢ τε Ὑ. Θ. Π. καὶ ἡ εὐγενῆς καὶ ἐκλεκτῆ ἀρχήν.

Αἱ τοῦ Συλλόγου ἐργασίαι αἱ μὲν ἐν τακτικαῖς συνεδριάσειν, αἱ δὲ ἐν ταῖς ἐπιτροπαῖς αὐτοῦ κανονικῶς διεξάγονται: καὶ ἐν μὲν ταῖς πρώταις ἀνακοινούνται αἱ μελέται τῶν μελῶν καὶ λαμβάνονται ἀποφάσεις σχετικαὶ εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν αὐτοῦ, ἐν δὲ ταῖς δευτέραις εἰδικώτερον μελετῶνται ζητήματα εἰδικῆς χρήσεως μελέτης καὶ συζητήσεως ἢ κρίνονται τὰ εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς ἀποστελλόμενα πονήματα ἢ κανονίζονται τὰ τῶν ἐκδόσεων, ὅσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Συλλόγου ἔλαχον.

Οὕτω ἐν τακτικαῖς συνεδριάσειν ὑπὸ 15 μελῶν ἀνεκοινώθησαν 18 μελετήματα: Ὁ κ. Ἡλ. Λασαρήτης «Τοπογραφικὴ τῆς Κορσιᾶς καὶ ἱστορικὰ τῆς Μητροπόλεως αὐτῆς» καὶ μελέτην «ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ γραμματικῆς», ὁ κ. Κλ. Κοκκολάτος μελέτην «περὶ Θεοδώρου Ἀφεντοῦλη», ὁ κ. Π. Α. Νικολόπουλος «περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς τοῦ Ἀκαίου ἐπιστήμης ἐν Ῥώμῃ παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ», ὁ κ. Μ. Σ. Κέπειζης «περὶ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Διεθνούς Ἀκαίου», ὁ κ. Μ. Παριώτης «περὶ Μετροικῆς τῶν Βυζαντινῶν καὶ ἰδίως τῶν ἑρμι-

γράφων τῆς Ἐκκλησίας», ὁ κ. Μ. Ἰ. Γεδεών «περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἀκρίτα καὶ τῶν πέριξ» καὶ «Γνώσεις ἐκ τοῦ τυπικοῦ τοῦ Γαλησίου ὄρους», ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασειᾶς Ἀνθίμος «περιγραφήν ἀγάλματος εὐγενέτος ἐν τῇ ἁγίᾳ Παρασκευῇ παρὰ τὴν Σιῶπην καὶ «περιγραφήν Ἐὐαγγελίου ἐκ μεμβράνης», ὁ κ. Σ. Α. Σιδερίδης «περὶ Διβύσεως καὶ Δακτύβου», ὁ κ. Ἀλέξ. Λαυριώτης «περὶ Νεοφύτου μητροπολίτου Κρήτης καὶ τοῦ πρὸς Κωνσταντῖνον Καντακουζηνὸν ἐγκωμίου του», ὁ κ. Χρηστός Ἀνδροῦτος «περὶ τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν τοῦ Πλάτωνος ἐν τῇ ἀντιπαράθεσι πρὸς τὰς Χριστιανικὰς», ὁ κ. Edouard Schneider «περὶ τῆς ἀληθοῦς τοποθεσίας τῆς Τροίας», ὁ κ. Α. Παναγιωτίδης «συμβολὰς εἰς τὴν μέσην ἱστορίαν τῆς Θεσσαλίας», καὶ ὁ κ. Ν. Β. Φαρδὸς «περὶ τῶν τειχῶν Σαμοθρακῆς»; ἀνεγνωμὴν δὲ καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς εἰπεῖν ἀπαξ τὰς συμπληρωματικὰς ἡμῶν ἐπὶ τοῦ προγράμματος καὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ζωγραφεῖου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης παρατηρήσεις.

Πρὸς πάντας τοὺς λογίους τούτους ἀπονέμων τὸν δίκαιον ἔπαινον καὶ δημοσίᾳ τὴν τοῦ Συλλόγου εὐγνωμοσύνην διακηρύττων, εὐχομαι νὰ χρησιμεύσωσιν ἀφορμὴ νέων καὶ πλειόνων μελετημάτων. Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἀνακοινώσεων ἐγένοντο καὶ συζητήσεις ἱκαναί: ἐκ τῶν συζητηθέντων ἐν, θεωρηθὲν ἐπιείγον εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀληθῶν τοῦ Γένους πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀναγκῶν, ἐχρησίμωσε πεδῖον ἀρροσιώσεως καὶ ὀρθοφροσύνης τῶν μελῶν: τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν ὑφ' ἡμῶν ἀνακινηθὲν περὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ζωγραφεῖου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης ζήτημα, ἢτοι: προέκειτο περὶ τῆς ἐκ τῆς αὐτῆς ἀπεράντου καὶ πολυδαπάνου ἐκδόσεως τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων εἰς τὸ Γένος προσινομένης ὀφειλέας, ἐν ᾧ σοβαρὰ ἐγένοντο συζητήσεις περὶ τῆς ὀρθότητος ἢ μὴ τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς ἐμῆς, ἐπὶ τῇ βῆσει εἰδικῆς τοῦ προγράμματος μελέτης, ἀξιωσέως, ὅτι ἡ περαιτέρω ἐξακολούθησις τῆς ἐκδόσεως ταύτης, ἐπὶ τοιοῦτου ἀποκλειστικοῦ προγράμματος καὶ ἐν χρόνῳ, καθ' οὗς ἡ γενικὴ μόρφωσις ἐκ παικίλων ἀπέφειν ἐπιζητεῖται, εἶναι ἀπώλεια χρόνου καὶ χρήματος πολυτίμου. Καὶ τίνας μὲν εἶχον καὶ ἔχω λόγους εἰς τὴν ἀξίωσιν ταύτην, οἱ βουλευόμενοι θέλουσι μετ' οὗ πολὺ ἀναγνώσει ἐν τῷ ὄσονόπῳ ἐκτυπούμενῳ Ἡμεροδελτίῳ ἐνταῦθα δὲ παρατηρῶ ὅτι: ἐπειδὴ εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ ζητήματος

τούτου ὑπόμνημα ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀπάντησεν ἀρνητικῶς, ἢ ἀρνησὶς αὐτῇ προκάλεσε νόμιμον ἀπάντησιν καὶ βραδύτερον τὰς ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης συμπληρωματικὰς παρατηρήσεις, ὧν συνέπεια ὑπῆρξε καὶ ἡ ὀρισμένων τινῶν τοῦ κανονισμοῦ διατάξεων τοιαύδε ἢ τοιαύδε ἐρμηνεῖα, ἰδίως δὲ ὑπὸ ἐνίων λίαν σεβαστῶν μελῶν προβληθεῖσα, ὑπὸ δὲ τοῦ Συλλόγου παραδεκτῆ μὴ γενομένη ἀρχῇ ὅτι: αἱ ὑπὸ τῶν ἐπιτροπῶν διατυπούμεναι γνώμαι δὲν δύνανται νὰ γείνωσι πλέον ὑποκείμενον συζητήσεως καὶ ἀμφισβήτησεως, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἐδικαιολογεῖτο εἴτε ἐκ τοῦ γράμματος οὐδὲ ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ κανονισμοῦ: διότι οὐδέποτε σωματεῖον ἐπισημονικὸν οὐδαμῶς τῆς γῆς ἐπὶ ζητημάτων φιλολογικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ ἄλλων τούτοις συναφῶν ἀποφασίζει: ἐν τοῖς σοφοῖς σωματεῖοις τὰ μέλη ἀκροῶνται, συζητοῦσιν, ἀλλ' οὐδέποτε ἀποφασίζουσι: τοῦ νομίμου δὲ τούτου ἐξαιρουμένη αἱ διοικητικαὶ καὶ οικονομικαὶ σχέσεις, ἐφ' ὧν καὶ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις παραδεκταὶ γίνονται: διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀπασχολήσαντος ἡμᾶς ζητήματος γνώμην τοῦ Συλλόγου ταύτην θεωρῶ ἐγγύς ἀσφαλείας καὶ γόνιμον πολλῶν ἀγαθῶν.

Περὶ τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν.

Ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ, δωδεκάκις συνεθεῖσα ἐμβριθῶς ἐσκέφθη καὶ συνεζήτησεν ἐπὶ τῶν ἀνατεθειμένων αὐτῇ καθήκοντων: ἦτοι περὶ τοῦ Ζωγραφεῖου Ἀγῶνος τῶν ζώντων μνημείων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ περὶ τῆς Ζωγραφεῖου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ τὰ μὲν τοῦ Ζωγραφεῖου Ἀγῶνος ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως: τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ κυρίου Χρηστάκη Ζωγράφου, τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου παράγοντος τῆς παρ' ἡμῖν πνευματικῆς κινήσεως, προτεινάντος, ἐκ προηγουμένης μετὰ τοῦ προεδρείου ἀνταλλαγῆς σκέψεων, τὴν κατὰ διετίαν τοῦ ἀγῶνος τέλει, ὁ Σύλλογος τῇ γνώμῃ καὶ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς παρεδέξατο, ὅπως ὁ ἀγὼν οὗτος τελεθῆται κατὰ διετίαν: οὕτω κατὰ τὸ λήξαν ἔτος οὐδεμίαν γλωσσικὴν ὑλὴν ἐστάλη, τούναγτιον δὲ ἤρξατο ἡ ἐκτύπωσις μέρους τῆς ἐν προηγουμένῳ ἔτει βραβευθείσης, ἣτις ἐλπίζω ἐντός μηνὸς νὰ διανεμηθῇ διὰ τοῦ ἀπὸ πολλοῦ ἀναμενομένου Β' τόμου, νὰ προκηρυχθῇ δὲ καὶ ὁ μετὰ βραβείου ἀγὼν διὰ τὸ ἀρχόμενον ἔτος.

Περὶ δὲ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ζωγραφεῖου Ἑλ-

ληνικῆς Βιβλιοθήκης ἢ ἐκδοσίς τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς λέγει τὰ ἐπόμενα :

1) Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνεμύνητο ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Α' τόμου τοῦ Πλάτωνος, κατ' Ἀπρίλιον τοῦ τρέχοντος ἡ τοῦ Βου, πλὴν οὐδὲν ἐγένετο, τοῦ κ. Schanz, ἐκδότου, οὐδὲν ἀπαντήσαντος εἰς τινὰς ὁροὺς τῆς ἐπιτροπῆς ἢ, ὡς λέγει ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπή, «οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις».

2) Ἀνυπομόνως ἀπὸ τινος χρόνου ἀνεμύνητο καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ Δημοσθένους, ὅτε λαμβάνεται ἐπιστολὴ τοῦ ἐκδότου κ. Blass, κηρύττοντος ἀδύνατον τὴν ἐκδοσιν διὰ τὰς δυσκολίας τὰς ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς νεωτέρας ἐλληνικῆς καὶ προτεινόντος τὸν κ. Γρ. Βεργαράκη ὡς δυνάμενον νὰ τὸν ἀντικταστήσῃ.

3) Ἀρνησιν τοῦ κ. Γρ. Βεργαράκη ν' ἀναδεχθῆ τὴν τοῦ Δημοσθένους ἐκδοσιν.

4) Πιθανὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκδόσεως τῶν Ἡθικῶν τοῦ Πλουτάρχου, ἐνεκα τῶν ὄρων, οὓς προβάλλει μὲν ὁ κ. Γρ. Βεργαράκης, δὲν παραδέχεται δὲ ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπή.

5) Ἦν ἀναστολὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Βου τόμου τοῦ Αισχύλου ὑπὸ τοῦ κ. Wecklein.

6) Δὲ προσθέτομεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Wecklein, ἀπειλοῦντος τὸν Σύλλογον, μὴ συγκατατιθέμενον νὰ ἐπιτρέψῃ παραβάσαι ῥητοῦ ἄρθρου τῶν ὄρων τῆς ἐκδόσεως τοῦ εἰρημένου τόμου.

Ἐκ τῆς ἐκδόσεως ταύτης τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς τόσῃ σαφοῦς καὶ ἀληθοῦς, πείθεσθε, ὅτι πράγματι βάσανος δαίμων παρακολουθεῖ τὴν ἀτυχῆ ταύτην ἐκδοσιν· ἐάν δ' ἀναγνώσῃτε ὅσα περὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης ὑφ' ἡμῶν ἐγράφησαν, θέλετε γνωρίσει καὶ τὰ αἷτια καὶ σχηματίσει ἀνεπηρέαστως γνώμην ἰδίαν καὶ πλήρη· τότε δὴ τότε μὲν γνώμην καὶ μὲν φωνὴ ἀναποφύκτως θέλετε μετ' ἐμοῦ ἀνακράξει διὰ τὸ γινόμενον ἀδικημα καὶ ἐπικαλεσθῆ τὴν ἐγνωσμένην ὀρθοφροσύνην καὶ εἰλικρινῆ φιλογενεῖαν τοῦ τέκνου τῆς εὐάνδρου χώρας, ὅπως ἐπινεύσῃ εἰς τὴν τροποποίησιν τοῦ προγράμματος τῆς ἐκδόσεως ταύτης, συμφώνως πρὸς τὰς ἀληθείς καὶ ἐπειγούσας τοῦ Πένου ἡμῶν ἀνάγκας.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπή, ἐξάκις συνεδριάσασα, μετὰ ζήλου συνεζήτησε τὰ κατὰ τὸν Καραπάνειον Ἀγῶνα ἀποτελεσμά τῶν ἀκρίβειων αὐτῆς ὑπῆρξεν :

1) ἡ σύνταξις προγράμματος γυμνασιακῆς, τὸ ὅποιον ὁ Σύλλογος ἐνέκρινε καὶ μετ' οὐ πολὺ θέλει δημοσίᾳ γνωστοποιήσῃ τοῖς ἐπι-

τροπῆσι νὰ κατέλθωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον·

2) ἡ κρίσις τῶν ἀποσταλέντων πονημάτων Φυσικῆς· τοιαῦτα ἐστάλησαν ἐν ὄλῳ τρία, ὧν τὸ ἐν ὡς ἐκπρόβλεπον δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν καὶ παραπεμφθήσεται τῇ νέᾳ ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ· τὰ δ' ἄλλα ἐκρίθησαν καὶ διὰ λαὸν ἀξιολόγου εἰσηγήσεως τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κ. Ἡλ. Βαλοαμάκη δὲν ἐθεωρήθησαν ἀξία βραβεύσεως· ἐπομένως ἀνανεοῦται ὁ Καραπάνειος Ἀγῶν εἰς τὸ ἀρχόμενον ἔτος·

3) εἰς τὸν Βουνομαῖον Ἀγῶνα περὶ τοῦ Ὀδηγοῦ τῆς πρώτης παιδείας οὐδὲ ἐν ἐστάλη πόνημα οὐδὲ σταλήσεται, ἴσως δι' οὓς λόγους ἄλλοτε ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου εἴπομεν· ἐστάλη ὁμοῦ ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀγῶνος τούτου «Ἐθνογραφικὸς Τριγωνομετρία» ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μ. Μελισσοπούλου, ζητοῦντος τὴν γνώμην τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ὅπερ βραδέως ἐπιστάλῃν παραπέμπομεν πρὸς κρίσιν τῇ ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ.

Ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπή, ἡ ἐπιμεληθεῖσα τὴν συλλογὴν καὶ κατὰ τὰς τῆς δημοσιευθεσόμενης ὕλης, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀόκνου καὶ ἀποκλειστικῶς σχεδὸν τὰ τῆς ἐκτυπώσεως ἐπιβλέποντος κ. Μ. Ἰ. Γεδεῶν προετοιμάζει, τῇ εὐμενείᾳ τοῦ ἐξοχ. Ναυμ Πέη καὶ τῇ ἐπαίνετῃ προθυμίᾳ τοῦ κ. Α. Παπορίδου ἐφῆντη, τὴν διανομὴν τῶν δημοσιεύσεων τοῦ Συλλόγου, ἧτοι τοῦ ἐνιαυσίου Περιωδικοῦ, τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Παρατηρήματος καὶ τοῦ Β' τόμου τῶν Ζώντων Δημοσίων. Περὶ τοῦ Περιωδικοῦ ἡμῶν ὄρειλα νὰ προσθέσω, ὅτι τὸ Προεδρεῖον σκέπτεται νὰ ἐξεύρῃ τρόπον τῆς διαδόσεως αὐτοῦ καὶ παρὰ τοῖς μὴ μέλεσι, τοῖς δυναμένοις νὰ ὠφεληθῶσι καὶ εἰς συνεργασίαν νὰ παροτρυνθῶσι τὰς περὶ τούτου ἰδέας τοῦ Προεδρείου θέλομεν ὑποβάλλει προσεγῶς εἰς τὴν κρίσιν καὶ κύρωσιν τοῦ Συλλόγου, ὅπως ἐνεργήσωμεν τὰ δέοντα.

Περὶ τῶν λοιπῶν ἐπιτροπῶν οὐδὲν ἔγω εἶπειν.

Ἐκτὸς τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν, τῇ αἰτήσῃ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ἐξελέγησαν καὶ ἔκταντο ἐπὶ ἐντολῇ ὠρισμένη καὶ 1) ἡ ὑπὸ τῶν κυρίων Χρ. Χατζηχρήστον, Θ. Σιάτλην, Στ. Βρυζάμη καὶ Σ. Ἀποστόλογον ἀποτελεσθεῖσα πρὸς μελέτην τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Συλλόγου· ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη μετὰ πολλὰς συσκέψεις κατὰ τὴν παρελθόντα χειμῶνα κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἀναθεώρησις εἶναι καὶ ἔγκαιρος καὶ ὠφέλιμος διὰ τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου. Ἐπὶ τούτῳ συμφώνως τῷ κανονισμῷ ἐξελέγη 2) ἐπιτροπή, ἧτις, λαμ-

βάνουσα τὰς σημειώσεις τῆς προηγουμένης, παρασκευάσῃ σχέδιον κανονισμοῦ νέου· ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη εἶναι ἡ αὐτὴ, εἰς ἣν προσετέθησαν καὶ ἕτερα τρία μέλη, οἱ κ. Ν. Φωτιάδης, Μ. Ἰ. Γεδεῶν καὶ Χρ. Βασιλάδης καὶ ἐργάζεται ἐπὶ τούτῳ δραστηρίως.

Περὶ δημοσίων διαλέξεων.

Ὁ Σύλλογος διὰ τῶν δημοσίων διαλέξεων σκοπὸν ἔχει τὴν μετάδοσιν γνώσεων μαρματωτικῶν καὶ χρησίμων· οὕτω διελέξαντο κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ὁ κ. Ἰ. Σκαλισούνης τρεῖς «περὶ τῶν κρισίμων ιστορικῶν ἐποχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ», ὁ Βερναβέτιος Tondini de Quarenghi, «περὶ τῆς ἐν Ῥωσσίᾳ μεταρρυθμίσεως τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου», ὁ κ. Κλ. Κοκολάτος «περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ L. Pasteur», ὁ κ. Ἡλ. Λασσαρήτης «περὶ τῆς Αἰσθητικῆς ἐν τοῖς γυμνασίοις ἢ περὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ καλοῦ ἢ ὠραίου», ὁ κ. Ἰ. Α. Ἀριστοκλῆς δις «περὶ τοῦ ὑπεριότου Νόμου τοῦ Σύνπαντος», ὁ κ. Χρ. Πανταζίδης τρεῖς «περὶ τῆς γυναικὸς κατὰ Σοφοκλέα», «περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἀρχαίων ἐλληνικῶν ἀποικιῶν» καὶ «περὶ ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὸν Μεσαίωνα», ὁ κ. Ἰ. Β. Φάχρης «περὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ», ὁ κ. Ἀθ. Ἰωάννου δις «περὶ θρέψεως ὑπὸ μηχανικῆν καὶ χημικῆν ἐποχῆν» καὶ «περὶ Σελήνης ὡς γεωλογικοῦ πυράγοντος», ὁ κ. Θ. Βεγλερῆς «πῶς δέον νὰ παιδεύωνται οἱ νέοι τῆς ἐποχῆς», ὁ κ. Α. Γαβριηλίδης «περὶ μικροβίων», ὁ κ. Édouard Schneider «περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἰλίου», ὁ κ. Γ. Παχτικός δις «περὶ τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν μουσικῆς» καὶ «περὶ μουσικῶν ἀγῶνων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις», ὁ κ. Π. Α. Νικολόπουλος «περὶ πολυτελείας καὶ τιμῶν κατ' αὐτῆς διατάξεων παρὰ Ῥωμαίους», ὁ κ. Μ. Ἀδθετόπουλος «ἐν μᾶθημα περὶ ψυχῆς» καὶ ὁ κ. Κ. Ζιόγας «περὶ τῶν παρ' ἡμῶν σφριζομένων ἀρχαίων ἡθῶν καὶ ἐθίμων καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν Διονυσίων (ἐν Μακεδονίᾳ)», ἧτοι 20 διαλέξεις, ἐν 23 συνεδριάσεσιν ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι λόγοι ἐγγεγραμμένοι καὶ ἐνεκα λόγων δεδικαιολογημένων μὴ δυναθέντες νὰ διαλεχθῶσιν· οἱ φιλότιμοι οὗτοι ἑταῖροι θέλουσι βεβαίως ἀναπληρώσει τὸ προσεχὲς ἔτος τὴν ἀκουσίαν ταύτην ἔλλειψιν καὶ συντελέσει μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἀληθῶς ἐπίζηλον διδασκαλίαν τῶν ὁμογενῶν.

Πρὸς ἀνάπτυξιν πλείονα τῶν μελῶν καὶ

τῶν βουλομένων ἐκ τῶν μὴ τοιούτων ὁ Σύλλογος συντηρεῖ καὶ τὰ ἐπόμενα τμήματα τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ δράσεως :

1) Τὸ Ἀναγνωστήριον, ἐν ᾧ διαρκῶς ὑπάρχουσι περιοδικὰ συγγράμματα φιλολογικά, φιλοσοφικά, ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ ἄλλα ποικίλης ὕλης, τὰ μὲν δωρεάν ἀποστέλλόμενα, τὰ δ' ἐπὶ χρήμασι λαμβανόμενα· πᾶσι τοῖς δωρεάν ἀποστέλλουσι δημοσίᾳ ἐκφράζομεν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην καὶ ἰδίᾳ ταῖς ἐφημερίαις: Νεολόγος, Κωνσταντινουπόλει, Νέα Ἐπιθεωρήσει, Moniteur Oriental καὶ Levant Herald διὰ τὴν εὐγένειαν καὶ προθυμίαν, μετ' ἧς δημοσιεύουσι τὰ ὑπὸ τοῦ Γραφείου τοῦ Συλλόγου αὐταῖς ἀποστέλλόμενα.

2) Τὴν Βιβλιοθήκην, ἀνοικτὴν εἰς ὥρας πρὸ καὶ μετὰ μεσημβρίαν ὠρισμένας παντὶ τῷ βουλομένῳ, πλουτισθεῖσαν κατὰ τὸ λήξαν τοῦτο ἔτος δι' 150 νέων τόμων καὶ 55 τευχῶν διαφόρων περιοδικῶν καὶ συγγραμμάτων, πλουτισθησομένην δέ, ὡς ἐλπίζω, μετ' οὐ πολὺ καὶ διὰ σπανιωτάτων καὶ πολυτιμωτάτων συγγραμμάτων, ὧν ὁ ἡμέτερος Σύλλογος καθ' ὀλοκληρίαν στερεῖται· ἐκ τῶν δωρησάμενων, οἱς πᾶσι δημοσίᾳ ἀπευθύνω τὴν τοῦ Συλλόγου εὐγνωμοσύνην ἢ εὐγενεστάτην κενερίαν Σοφία Νεγρεπόντη διεκρίθη διὰ τὴν πολυτιμίαν, ἐκ δύο τόμων (εἰς φύλλον), δωρεάν τοῦ ἐν Παρισίοις πανομοιότυπος διὰ φωτογραφίας ἐκδοθέντος ἀνεκτιμήτου κώδικος τῶν Ἀπάντων τοῦ Δημοσθένους, ὁ κ. Μ. Ἰ. Γεδεῶν διὰ πέντε (5) χειρογράφων, ὁ κ. Ν. Παπαγιαννοπούλου, ὁ ἐκ στοργῆς πρὸς τὴν βιβλιοθήκην εἰδικῆς κινούμενος, διὰ 28 τόμων

1. Δωρεάν ἀποστέλλόμενα περιοδικά: Revue des Etudes Grecques, Académie des Inscriptions et Belles Lettres, Mittheilungen der Archäologischen Instituts, τὰ τε ἔξ Ἀθηνῶν καὶ τὰ ἐκ Ῥώμης, Revue d'histoire Diplomatique, Byzantinische Zeitschrift, Βυζαντινὰ Χρονικά, The Journal of Hellenic Studies, ἐφημερίαι τοῦ Ὑπουργείου ἐν Ἰεραποπόλει, Bollettino della pubblicazione Italiana, Württembergische Jahrbücher etc., Ἑλλάς, Amsterdam, Orient, Terre Sainte, Κόσμος, Revue Médico-Pharmaceutique, Journal de la Société Imp. de Médecine: Ἐφημερίδες: Osmanische Post, Messenger d' Athènes, Revue d' Orient, Moniteur Oriental, Levant Herald, Νεολόγος, Κωνσταντινουπόλις, Νέα Ἐπιθεωρήσει, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, τὸ λήξαν ἔτος προσετέθησαν καὶ: ὁ Ἐνοσίφνης, ἡ Ἀνάπλασις, ἡ Φοῖβος, Revue d'Orient chrétien, Ἐφημερίαι τῶν Κυριῶν, Φιλολογικὴ Ἠχώ καὶ ἡ Ἐθνομία τῆς Σάμου, Revue des Universités de Méditerranée, Ἰατρικὴ Φαρμακευτικὴ ἐφημερίαις, Ἕλλος, Φαῖτος.

2. Τοῖς δωρησάμενοις συγκαταλέκτεον καὶ τοὺς διαπρέπει τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καθηγητὰς κ. κ. Μητσόπουλον καὶ Χατζιδάκη.

ἄλλειπόντων ἐκ τῆς σειράς τῆς *Revue des Deux Mondes* καὶ ὁ κ. *Ιω. Φάχης* διὰ τριάκοντα (30) περίπου συγγραμμάτων καὶ μονογραφῶν πάσης ὕλης. Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος ὀφείλω κατὰ καθήκον νὰ μνημονεύσω δύο ἰκανωτάτων τῆς Βιβλιοθήκης ἡμῶν ἐφόρων, ὧν ὁ εἷς, ὁ κ. *Β. Μυστακίδης*, ἐπὶ ἐξάμηνον μόνον παραμείνας καὶ προθυμώτατος εἰς πλουτισμὸν αὐτῆς ἀναδειχθεὶς, ἀπεχώρησε, τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ Γυμνασιαρχίαν ἀναλαβὼν, ὁ δ' ἕτερος, ὁ ἀντ' αὐτοῦ ἐκλεγείς, ὁ κ. *Δ. Οἰκονομίδης*, ὁ μετ' ἀφοσιώσεως ἐπιβλέψας καὶ προτιθέμενος ἐπιστημονικῶς πάλιν νὰ διακρίνη καὶ συμπληρώσῃ τὰ τῆς Βιβλιοθήκης.

3) τὴν Ἀρχαιολογικὴν Συλλογὴν, περιλαμβανούσαν 245 διαφόρου ὕλης καὶ σχήματος ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα· εἰς ταῦτα προσετέθησαν ἐκ δωρεῆς τοῦ κ. *Μ. Ἰ. Γεδεών* περὶ τὰ 20 Θηβαϊκά, ὧν καὶ πάλιν εὐχαριστῶ.

4) τὴν Νομισματικὴν Συλλογὴν, ἔχουσαν ἐν συνόλῳ νομίσματα χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ 729· εἰς ταῦτα προσετέθησαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος· ἡ δωρεὰ τοῦ ἀοιδίου Μητροπολίτου Μηθύμνης ἐκ τριάκοντα (30) ἀργυρῶν καὶ 184 χαλκῶν καὶ ὀρειχαλκῶν νομισμάτων Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμικῶν, ἡ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἀρχιμανδρίτου κ. *Μιχ. Κλεοβούλου* ἐκ τεσσαράκοντα (40) χαλκῶν ἐν Αἰγύπτῳ εὑρεθέντων καὶ ἡ ἐξ ἐνός χαλκοῦ τοῦ κ. *Ιω. Φάχης*. Οὕτω τανῦν ἡ νομισματικὴ ἡμῶν συλλογὴ ἐμπεριλαμβάνει ἐν συνόλῳ 984 διάφορα νομίσματα.

5) τὴν Φυσιολογικὴν Συλλογὴν, ἣτις ἀπὸ τινῶν ἐτῶν δὲν ἠδύνη, διατηρεῖται δὲ ἀμέμπτως καὶ ἐπιτηρεῖται, διδασκαλίας γάρ, ὑπὸ τοῦ φιλοτίμου ἐταίρου κ. *Σ. Βραχάμη*.

Τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, Παναγιώτατε, ἡ προθυμία καὶ φιλεργία ἐξεκλήθη καὶ ἐκραταιώθη διὰ τῶν νέων ἐπιστημονικῶν γέσεων πρὸς τὰ ἐν Εὐρώπῃ Πανεπιστήμια καὶ τὰς Ἀκαδημίας· πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσετέθη τὸ ἔτος τοῦτο ἡ ἐν Βερολίνῳ Βασιλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν, μεθ' ἧς ἠρξάμεθα καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἡμετέρων δημοσιεύσεων, ἡ Ἀυτοκρατορικὴ Ἀκαδημία τῆς Βιέννης, ἀποστείλασα ἡμῖν σειράν πολυτίμων ἀρχαιολογικῶν συγγραμμάτων, διὰ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ὁποίων πολλὰ ὠφελήθησαν οἱ περὶ τὴν γεγραμμένην ἀρχαιότητα ἀσχολούμενοι, ἡ ἐν *Bordeaux* τῆς Γαλλίας Ἀκαδημία, ἡ ἐν Ἀθήναις διέσημος Γαλλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολή, ἣτις, ὡς ὁ δια-

πρὸς αὐτῆς Διευθυντῆς γράφει, τακτικῶς θέλει πέμπει ἡμῖν τὰς σπουδαιότερας αὐτῆς δημοσιεύσεις καὶ τὸ ἐνταῦθα Ῥωσικὸν Ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτούτον, τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀρχαιολογοῦ καὶ ἐπιτίμου τοῦ Συλλόγου μέλους, τοῦ κ. *Θ. Οδοπέρακη*.

Ἐν τῷ κύκλῳ τῶν φροντίδων τοῦ Συλλόγου κείνται καὶ

1) ἡ ἐπιτήρησις τοῦ ἐν Νικαίᾳ παρεναγωγείου, τοῦ ἐν μέρει ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τῆς μακαρίτιδος *Ἐδωνίδας* συντηρουμένου·

2) ἡ διανομὴ τῶν δαπάνῃ τοῦ ἀοιδίου *Στ. Ζαφειροπούλου* ἐκδοθέντων γεωγραφικῶν πινάκων· πίνακας τοιούτους δὲν διενείμαμεν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος, μετ' οὐ πολὺ ὁμῶς γενήσεται ἀρχή, ἀφ' οὗ διαταφηνισθῆ ποῦ καὶ πῶς πρέπει νὰ διανεμῶνται·

3) ἡ κατὰ τὸ πρόγραμμα διανομὴ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης· τοιαύτη τις ὁμῶς, ἐκτὸς σπανιωτάτων ἐξαιρέσεων, δὲν γίνεται, διότι, δι' εὐνοήτους λόγους, δὲν ζητοῦνται.

Τὴν κανονικὴν ταύτην τοῦ Συλλόγου λειτουργίαν ἐν τούτοις βαλεῖα ἐπεσκίασε τοῦ θανάτου ἡ λύπη, διότι, ὡς γνωστὸν, διαπρεπέστατα ἀπώλεσε μέλη· τοιαῦτα ἦσαν ὁ περιφανέστατος σοφὸς τῆς Γαλλίας *L. Rivet*, ὁ τῶν νεωτέρων ἰδίως χρόνων διάσημος ἱστορικὸς καὶ καθηγητὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ πανεπιστημίου *H. von Troitschke*, ὁ ἀπαράμιλλος τοῦ Ἀριστοτέλους ἐκδότης *Barthelemy St. Hilaire*, ὁ πρῶτος τῆς Ἀμερικῆς πρεσβευτῆς ἐνταῦθα *G. Tuckermann* καὶ ὁ ἐπιφανέστατος τῶν συγχρόνων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος *Χαρίλαος Τρικοῦπης*, πάντες ἐπίτιμα μέλη· ἐκ δὲ τῶν τακτικῶν ὁ φιλόμουσος καὶ φιλόφρων *Νικόλαος Ζαρίφης*, ὁ σεβαστὸς καὶ σοφὸς Μητροπολίτης Μηθύμνης *Νικηφόρος ὁ Ἰλνκάς*, ὁ ἀγαθὸς καὶ ἀρχαίως καὶ τῷ Συλλόγῳ φίλος *Δ. Ν. Ταμσιάνος*, ὁ καλὸς τοῦ Συλλόγου ἀρχιτέκτων *Ζήνων Κλεάνθης* καὶ ὁ ἀτυχὴς ἱερεὺς *Μ. Κίληρογλου*, ὧν πάντων ἡ μνήμη σεβαστὴ καὶ ἀγέρως διαμνεῖ· ἀλλ' ἐν τῇ ἀπωλείᾳ ταύτῃ ἀνεκουφίσθημεν καὶ ἀνελαρρήσαμεν διὰ τῆς προσκλήσεως 17 ἀριπρεπῶν μελῶν, ὧν τρία ἐπίτιμα· ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. κ. *Σαφροῦνης*, ὁ ἀλλεῖς Σύμβουλος καὶ Καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν Βιέννῃ κ. *Otto Benndorf* καὶ ὁ Σύμβουλος τῆς Ῥωσικῆς Ἀυτοκρατορίας κ. Ἀλέξανδρος *Σβεργουόδοβιτς*, ἐκδότης τοῦ ὑπὸ τοῦ καθηγη-

τοῦ κ. *Κοριακῶφ* φιλοπονηθέντος θαυμαστοῦ συγγραμματος περὶ *Βυζαντινῶν Χυμενιῶν*· ἐξ ἀντεπιστέλλοντα, οἱ κύριοι *De Grouillard*, καθηγητῆς τοῦ ἐν Λουναίῳ (Βελγίου) Πανεπιστημίου, *Γ. Δαυπάκης*, Διευθυντῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικοῦ Χριστιανικοῦ Μουσείου, *Λεωνίδας Χ. Ζώης*, ἀρχιεπιφύλαξ Ζακύνθου καὶ ἐκδότης τῶν «Μουσῶν», ὁ προηγούμενος *Χρυσόστομος Λαυριώτης*, ὁ ἀρχιμανδρίτης *Ἰάκωβος Διονυσιάτης*, ὁ μοναχὸς *Χαρίτων Κοιλουμουσιανὸς* ἐν Ἀγίῳ Ὄρει 28 δὲ τακτικὰ μέλη περὶ τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας τὸ πλεῖστον ἀσχολούμενα, πλήρη ζωῆς καὶ ἀφοσιώσεως, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα σημειοῦμεν·

Διδάκτορες τῆς φιλοσοφίας· *Κ. Ἠλιάδης*, *Δουζῆς Ἠλιού*, *D Schröder*, *Γ. Καλούδης*, *Ἄ. Ἀράπης*, *Galinka*, *Henri Hantz*.

Διδάκτορες τῆς νομικῆς· *Γ. Βαλιατζῆς*, *Ἰ. Πιρόκος*, *Π. Δοδόπουλος*, *Ἄ. Παντεμαλῆς*, *Ν. Γεωργιάνης*, *Ἄνδρ. Βονιτσιάνος*.

Διδάκτορες τῆς Ιατρικῆς· *Π. Ἰατροπούλος*, *Χ. Θ. Βασιλάδης*, *Α. Γαβροηλίδης*, *Θ. Κεσισογλός*, *Ν. Βασιλειάδης*, *Κ. Παντεμαλῆς*, *Π. Σταυροπούλος*, *Ν. Τριανταφυλλίδης*.

Λόγιοι· *Κ. Ζιώγας*, *Φρ. Μεζίκης*, *τραπεζιτης*, *Κ. Στεφανίδης*, *Γ. Ἰωαννίδης*, ὧν οἱ δύο τελευταῖοι καὶ διδάσκουσιν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις τοῦ Πέραν.

Φαρμακοποιός· *Γ. Πασχαλίδης*, εἰς τῶν τοῦ Ἐμπολαίου Ἐρμού· *Δ. Πατριῆος* καὶ εἰς ὑπέλληλος· ὁ κ. Ἀρχάδιος *Μοσιράτος*.

Ἰάται τοῦ Συλλόγου αἱ ἐργασίαι καὶ μέριμναι καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἐγένετο πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ καὶ ἔξαρσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὑπῆρξε τὸ καθημερινὸν μέλημα πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐντίμων μελῶν, ἅτινα ἐν τακταῖς ἡμέραις συνεχόμενα παρῆγον ἰσχύον μὲν εἰς τὰ ἀποφασίζόμενα, θάρρος δὲ εἰς τοὺς προσεγγόντας τὸν ὄβολον τῆς πνευματικῆς συνεργασίας· οὕτω συνῆλθον ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ εἰς 30 συνεδριάσεις, ὧν αἱ μὲν 26 τακτικαὶ καὶ αἱ 4 ἐκτακτοὶ· ἰδιαιτέρως πάλιν τὸ προεδρεῖον εἰς 9 συνεδριάσεις ἐσκέφθη καὶ συνεζήτησε τὰ κατὰ τὴν διοίκησιν καὶ τὰ ἄλλα τοῦ Συλλόγου συμφέροντα· ὅτι ἡ ἐργασία αὐτῆ δὲν ὑπῆρξε μικρά, καταφαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας, ἣτις, μὴ συμπεριλαμβανομένου πλήθους ἐπιστολῶν διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐπιτροπῶν, ἀνέρχεται εἰς 500 περίπου ἔγγραφα μέχρι τῆς 30 Ἀπριλίου.

Ἐὰν ἤδη ἐκθέσωμεν καὶ τὴν οικονομικὴν

ἡμῶν θέσιν, αὕτη κατ' ἀντιπεπονητότα βαίνει λόγον· οὕτω παρελάβομεν ταμειακὸν περίσσευμα ἐκ λ. Γ. 134, ἀλλ' ἐπληρώσαμεν τῆς αὐτῆς χρήσεως ὑποχρεώσεις ἀνερχομένης εἰς 93 λ. Γ. περίπου· ὥστε πραγματικὸν περίσσευμα ἔσχομεν 41 λ. Γ., πλὴν καὶ τὸ περίσσευμα τῶν 75 λ. Γ. τῆς ἡμετέρας χρήσεως δὲν εἶναι πραγματικόν, διότι, ἀφαιροῦντες τὰ διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ *Περιοδικοῦ*, τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ *Παραρτήματος* καὶ τινὰ ἄλλα ὀφειλόμενα, ἦτοι περὶ τὰς 140 λ. Γ., ἔχομεν ἔλλειμμα πραγματικὸν ἐτι λ. Γ. 75.

Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν ἡ θέσις αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῆ βόδινη, πλὴν ὑπὸ τοιούτους ὄρους οικονομικῆς καχεξίας οὔτε ἡμεῖς ἐν τῷ Συλλόγῳ νὰ κινήσωμεν δυνάμει, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ περὶ βοηθείας πτωχῶν δημοτικῶν ἰδίᾳ σχολείων τῆς πρώτης παιδείας νὰ ἐκτελέσωμεν· πῶς ἡδυνάμεθα νὰ ἐπαρκέσωμεν εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν κοινοτήτων *Γάνου* καὶ *Χώρας*, *Σινώπης*, *Χηλῆς*, *Μιχαλιταίου*, χωρίων τινῶν τῆς *Μαρωνείας*, ἀπειλουμένων καὶ τοῦ Ἑπειρωτικοῦ ἐτι Συλλόγου περὶ προχθῆς βιβλίων διδασκτικῶν; Δι' ἀπορίαν ἠρνήθημεν, καὶ ὁμῶς ἀπειροσπίπτει καὶ σκορπιίζεται ὁ χρυσὸς ἵνα φαίνηται ἡ θελκτικὴ μόνον ἔψις, χωρὶς νὰ χρησιμοποιοῦται ἡ παρήγορος, ἡ προσδιορίζουσα τὴν πραγματικὴν καὶ εἰδικῶς φιλόφρονον αὐτοῦ ἀξίαν· ἐὰν 25—30 λ. Γ. ἐτησίως καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ ἐκληροδοτοῦντο, 30 ἄπορα σχολεῖα, ἦτοι 500—600 περίπου μαθηταὶ ἤθελον ἐφοδιασθῆ διὰ τῶν ἀναγκαίων διδασκτικῶν βιβλίων, ἦτοι τοῦ ἐπιουσίου πνευματικοῦ ἄρτου τῆς πρώτης παιδείας, τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου τῆς τοσοῦτῃ περιπαθῶς διὰ τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ διαλαλουμένης καὶ ἐπιζητουμένης ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς μορφώσεως τῆς μεγαλειτέρας μερίδος τοῦ Γένους ἡμῶν.

Ἀλλ' ἐξῆλθον τῶν ὠρισμένων ὀρίων, ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὰ τοῦ Συλλόγου, δημοσίᾳ ἐκφορῶν τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐν Ἐργεστέῃ ἐδρεύουσαν *Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴν*, βραβεύσασαν τὴν ἀποσταλείσαν αὐτῇ σειράν τῶν δημοσιεύσεων τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου διὰ τοῦ νενομισμένου ἐκ δύο χιλιάδων (2,000) φράγκων βραβείου, τῷ μεγατίμῳ κ. Ἀνδρέᾳ *Συγγρῶ*, ἀποστείλαντι τὴν ἐτησίαν αὐτοῦ δωρεάν ἐκ 30 λ. Γ. καὶ τῷ ἀειμνήστῳ *Δ. Ν. Ταμβάκη* διὰ τὴν 10λίρον αὐτοῦ ἐτησίαν συνδρομήν, ἣν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς διατέλει παρέχων· εἰς τὰς

εκτάκτους ταύτας συνδρομὰς ὀφείλομεν τὴν σχετικὴν τοῦ ἐλλείμματος ἡμῶν σμικρότητα.

Ἐκ τῶν πολλῶν τῶ Συλλόγῳ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος γενομένων δωρεῶν εἰδικῶς μνημονεύω καὶ ἐκείνων, ὅσαι διεγείρουσιν ἐν ἡμῖν εὐσεβῆ καὶ εὐγνώμονα αἰσθήματα πρὸς τοὺς ἐξ ἡμῶν μεταστάντας· οὕτω· ὁ ἐξοχ. κ. Κ. Καραθεοδωρῆ ἔδωκεν τῷ πρώτῳ προέδρῳ τοῦ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγου, τοῦ ἀλλόστου μνήμης σοφοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς Στεφ. Καραθεοδωρῆ, τὴν εἰκόνα μετ' ἐξαιρετικῆς ἐπιτυχίας ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἀριστοτέχνου ὁμογενοῦς φωτογράφου κ. Ν. Ἀνδρειωμένου φιλοτεχνήσαν, ἢ δὲ εὐγενεστάτη κυρία Ἀγλαΐα Καλλιᾶδου τὴν εἰκόνα τοῦ ἀειμνήστου συζύγου αὐτῆς Κωνσταντίνου, τοῦ ἐξάκις προεδρεύσαντος καὶ πολλὰ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου μαχθῆσαντος.

Πρὶν ἢ φθῶσιν εἰς τὸ τέρμα τῆς ἐμῆς λογοδοσίας, λέγω τινὰ καὶ περὶ τοῦ Προεδρείου τοῦ Συλλόγου· τοῦτο δὲν παρέμεινεν ὡς ἡμετέρας κατηρησθῆ κατὰ τὰς περυσινὰς ἀρχαιρείας· διότι, τῶν δύο ἀντιπροέδρων, τοῦ κ. Φ. Τάγγη καὶ τοῦ κ. Ε. Α. Σιδερῖδου διὰ λόγους τυπικοῦς παραιτησαμένων, ὁ μὲν πρῶτος δὲν ἀντικατέστη πλέον μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ ἐκλεγέντος, ὁ δὲ δεύτερος ἀντικατέστη διὰ τοῦ κ. Ν. Φωτιάδου. Τοῖς ἀποχωρήσαντι τούτοις συναδέλφοις, καθῆκον δικαιοσύνης καὶ ἀμεροληψίας ἐπιτελῶν, ἐκφράζω δημοσίᾳ τοῦ Συλλόγου καὶ τὴν ἐμὴν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν πρὸς τὸν Σύλλογον ἀφοσίωσιν καὶ διὰ τὰς συμβουλὰς αὐτῶν ἐν ταῖς τοῦ Προεδρείου συνεδριάσεσιν· ὁμοίως εὐγνωμονῶ τῶ ἀντιπροέδρῳ κ. Ν. Φωτιάδῳ, τῶ βιβλιοφύλακι κ. Α. Η. Οἰκονομίδῳ, τῶ κ. Α. Μηλιώτῳ, ταμίᾳ πιστῷ καὶ τῶ φιλοπονωτάτῳ καὶ διὰ βραχυτάτης ἐργασίας πεφορτωμένῳ εἰδικῷ γραμματεῖ κ. Ἀθ. Ἰωάννου, οἵτινες λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐπέτελεσαν τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα· εὐγνωμονῶ ἐπίσης καὶ τῶ Γεν. Γραμματεῖ κ. Η. Α. Νικολοπούλῳ, οὗτινος ἢ ἐκτακτος προθυμία, ἢ φιλοπονία καὶ ἢ δραστηριότης εὐχερέστατον κατέστησε τὸ ἐμὸν ἔργον· εἰδικῆς μείας καὶ εὐγνωμοσύνης ἄξιος εἶναι σήμερον ὁ λογιστὴς ἡμῶν κ. Διον. Π. Κοντογεώργης, ὁ ἐπὶ 7 ὄλα ἔτη μετὰ παραδειγματικῆς ἀφοσίωσιν ὑπηρετήσας τὸν Σύλλογον καὶ ἐκουσίως ἐπέζητήσας τὴν ἀπὸ τοῦ

προεδρείου ἀπαλλαγὴν, ὅπως συντελέσωσι καὶ ἄλλοι εἰς τὴν ἀπόσκοπον αὐτοῦ λειτουργίαν.

Ὁ Σύλλογος κατὰ τὰς γενομένας τελευταίον ἀρχαιρείας ἐπιεικῶς κοίτων ἐν τῇ κυριαρχίᾳ αὐτοῦ ἐξελέξατο διὰ τὸ ἀρχόμενον συλλογικὸν ἔτος αὐθις ἡμῶς καὶ κατήρτισε τὸ Προεδρεῖον διὰ τοῦ κ. Ν. Φωτιάδου, Δου ἀντιπροέδρου, Μ. Ψαλίδα, Βου ἀντιπροέδρου, τοῦ κ. Η. Α. Νικολοπούλου, γενικοῦ γραμματέως, κ. Ἀθ. Ἰωάννου, εἰδικῷ γραμματέως, κ. Α. Η. Οἰκονομίδου, βιβλιοφύλακος, κ. Α. Μηλιώτου, ταμίου καὶ κ. Η. Ν. Πρωῖου, λογιστοῦ, οἵτινες ἴσονται καὶ οἱ κοσμητόρες αὐτοῦ.

Τοιαύτη, Πάνταχρόνως καὶ φιλόκαλος ὁμήγυρις, ἢ μετὰ τῆς δυνατῆς συντομίας πιστῆ καὶ ἀκριβῆς τῶν πεπραγμένων ἐκθεσίς, ἐκ τῆς ὁποίας καταδεικνύεται, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος διὰ τῶν δωρεῶν καὶ τῆς ἀλόγως προσελύσειος νέων καὶ σφριγῶντων λογίων καὶ ἐπιστημόνων καὶ ἐκάστην ἐμφυχοῦται, διὰ δὲ τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὰ σοφὰ σώματα καὶ τὰς Ἀκαδημείας κρατύνεται· ὅτι, μὴ ἀκούμενος εἰς ταῦτα, κατὰ τὸν ἐπι ισχύοντα ὀργανικὸν αὐτοῦ νόμον, πολυτρόπως ἐργάζεται εἰς μετοχέτασιν γνώσεων κεντημένων καὶ εἰς ζήτησιν καὶ εὑρεσιν τῆς ἀληθείας ἐν τινι μέτρῳ καὶ ἐν τῶ ὀρισμένῳ κύκλῳ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν· ὅτι, τὴν νομιμότητα ὀφρεῦων, ἐκ δικαίας ὀρμητικῆς ἀφορμῆς, μετὰ πολλῆς τῆς κρίσεως ἀμφισβητούμενά τινὰ ἠρμήνευτεν, ἀφ' οὗ ἐπὶ πολὺ συνέζητησεν, ἀληθῶς μετὰ τινος ζωηρότητος φύσει μὲν ἡμῖν ἐνοικουήσας, θέσει δὲ πάντοτε καὶ πανταχοῦ, ὅπου ἐκαστος ἐκ τῶν ἰδίου δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας τῆς ἑαυτοῦ ἀπιλήψεως πέποιθεν, ἀλλ' ἐκ τῆς ζωηρότητος ταύτης καὶ τῆς τῶν ἰδεῶν προστριβῆς, ὡς ἐν τῶ φυσικῷ φαινόμενῳ, ἀνεπτύχθη θερμότης, ἥτις διὰ τῆς αὐταπαρνήσεως, ὁμοφωνίας καὶ συνεργασίας πάντων τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Συλλόγου, διὰ τῶν ἐυλογίων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τῆς κραταιᾶς προστασίας τοῦ ἐκλειῶς ἀνάσσοντος, ὑποθαλαπομένη καὶ τῶ παραλλήλῳ πνευματικῷ νόμῳ ὑπέκουσα, μετατραπήσεται, Θεοῦ εὐδοκούντος, οὐχ εἰς πῦρ, ἀλλ' εἰς πυρσὸν φωτοβόλον θερμαίνοντα, ζωογονοῦντα καὶ φωτίζοντα ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Γένους, πάντας ἡμᾶς καὶ τοὺς περὶ ἡμᾶς. Γένοιτο!

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΥ ΔΕ' ΚΑΙ ΛΖ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ ΑΠΟ ΜΑΪΟΥ 1896 ΜΕΧΡΙ ΜΑΪΟΥ 1898

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΣΜΣ'

τῆ 20 Μαΐου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγούμενης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἔχουσαν ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Α. Μαλιάδου ἀπὸ 15 Μαΐου ἐντεῦθεν, δίδοντας πληροφορίας πῶς εὐρίσκονται ἀπὲρ λίαν προφρόνως ἀνέλαβε νὰ διεξαγάγῃ δύο ζητήματα, τὸ τῆς ἐναντίον τοῦ Μουράτ Θεοφιλίδου δίκης τοῦ Συλλόγου καὶ τὸ τῆς εἰσπράξεως τῶν τῆς πέρουσι δοθείσης συναυλίας ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Ε. τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος ὀφισιουμένων ἐνοικίων καὶ δαπανῶν πρὸς ἀνανέωσιν λαμπτήρων, ἐν ὄλῳ τριάκοντα πέντε λίρων περίπου.

Τοῦ Πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων Συλλόγου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 30 Ἀπριλίου, ἀφιεμένου τὸν Σύλλογον ἐλεύθερον νὰ διαθέσῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ σταλέντα καὶ στελλόμενα σώματα χαρτῶν ὡς ἂν βούληται.

Τοῦ κ. Στυλιανοῦ Γεωργιάδου, ἀντιπροσώπου τῆς ἐν Μιχαλιταῖσι κοινότητος τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἐξαιτουμένου τὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς συντηρήσεως τῶν σχολῶν τῆς κοινότητος ταύτης.

Τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 3/15 Μαΐου, ἀγγελλούσης τὴν ἐπ' ὀνόματι τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης πληρωμὴν χιλίων δραχμῶν (1000) τοῖς κ. κ. Ἀδελφοῖς Περρῆ, καὶ ἐγκλειούσης ἔγγραφον αὐτῶν ἀποδείξιν.

Τοῦ ἐν Χαλκηδόνι Σεμιναρίου τῶν Ἀδγουστίων ἀπὸ 12 Μαΐου, ἀγγέλλοντος τὴν ἰδρυσιν παρ' αὐτῷ ἀρχαιολογικῷ τμήματος καὶ

παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον ὅπως δωρησθῆται αὐτῷ τὴν σειρὰν τοῦ Περιοδικοῦ καὶ τῶν Παρασημάτων.

Τοῦ κ. Ε. Α. Σιδερῖδου, παραιτουμένου τῆς ἐπιμελητείας τῶν ἀρχαιολογικῶν καὶ νομισματικῶν συλλογῶν.

Τοῦ κ. Κ. Σπανοῦδῃ ἐντεῦθεν ἀπὸ 9 Μαΐου, ἐρωτῶντος κατὰ παράκλησιν τοῦ ἁγίου Μαρωνείας ἐὰν ἴηαι δεκτὴ ἢ ὑποστήριξις πτωχῶν τινῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ διὰ παροχῆς βιβλίων, γεωγραφικῶν πινακῶν, συνδρομῶν καὶ τῶν τοιοῦτων.

Τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελίας ἁγ. Αἰτήσης κ. Βασιλείου, παρακαλοῦντος ὅπως διὰ τῆς ἀποστολῆς βιβλίων εἰς τὸ ἐν Κόντοσκαλίῳ ἱερὸν Ἀναγνωστήριον συντελέσῃ ὁ Σύλλογος ὑπὲρ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ προρισμοῦ αὐτοῦ.

Τῆς ἐν τῷ Πέραν Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ἀπὸ 9 Μαΐου, δηλούσης ὅτι ὄρισεν ἡμέραν τῆς ἐκκυβεύσεως τοῦ Λαχείου αὐτῆς τὴν 22 Μαΐου καὶ εὐχαριστούσης ἐπὶ τῇ παροχῇ τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τούτῳ.

Πινακίον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμένου τοῦ Πατριάρχου κ. Ἀνθίμου τοῦ Ζ' ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2860 καὶ ἡμερομηνίαν 10 Μαΐου 1896, διαβιβάζουσας ἀντίγραφον ἐκθέσεως τοῦ Πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κ. Ἰωακίμ Φοροπούλου περὶ τοῦ ἐν Γεδιῖ Πασᾶ ἀνακαλυφθέντος ὑπογείου.

Τοῦ κ. Ε. Παπαϊωάννου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 2 Μαΐου, ζητοῦντος ὅπως τῷ ἀποσταλῆ τὸ πέρουσι ἀπονειμηθὲν αὐτῷ βραβεῖον, ἐπὶ τῇ γλωσσικῇ ὄλῃ.

Τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγ. Ἀμασείας Ἀνθίμου Ἀλεξοῦδῃ ἀπὸ 29 Ἀπριλίου ἐξ Ἀμισοῦ, πέμπτοντος ἐβδομήκοντα καὶ μίαν ἐπιγραφάς.

Ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. Πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι αἱ παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀγίου Ἀμασείας πεμφθεῖσαι ἐπιγραφαί, ὡς καὶ ἡ ἐκθεσις τοῦ Πανοσιολογιωτάτου κ. Φοροπούλου περὶ τοῦ ἐν Γεδίκ-πασᾶ ἀνακαλυφθέντος ἀρχαίου γηπέδου παραπέμπονται τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιτροπῇ, εἶτα δὲ ἐγερθεὶς λέγει:

« Ἐπιτρέψατέ μοι, φίλοι ἐταῖροι, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου συλλογικοῦ ἔτους νὰ ἐκφράσω ὑμῖν τὴν τοῦ Προεδρείου εὐλοκρινῆ εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ τιμῇ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν, ὡς κοσμητόρων ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὰ ὑμέτερα αἰσθήματα, διαβεβαιούμεν ὑμᾶς ὅτι θέλομεν καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν ὑπὲρ τῶν ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν συμφερόντων τοῦ Συλλόγου· πλὴν ἔστε βέβαιοι ὅτι οὐδὲν δυνατὸν γενέσθαι ἀνευ τῆς ὑμετέρας ὑποστηρίξεως· ἡ οικονομικὴ μάλιστα τοῦ Συλλόγου θέσις ἐν ταῖς ὑμετέραις χερσὶ κεῖται, εἶναι δέ, ὡς πάντες γνωρίζομεν, οὐσιοδέστατος ὅρος ἡ σχετικὴ οικονομικὴ ἀνεσις διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Συλλόγου, ὡς καθιδρύματος σκοποῦντος τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀφθαρτὸν νὰ παρηγορήσῃ ἢ νὰ ἐξευγενίσῃ. Ἐκ τῶν προτέρων βέβαιος, ὅτι πάντες ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι θέλομεν ἐργασθῆ, εὐχομαι καὶ αἱ περιστάσεις νὰ φανῶσιν ὑμῖν εὐμενεῖς, συναντιλαμβανόμεναι ἡμῖν ἐν τῷ κοινῷ ἀγῶνι καὶ πάλιν εὐχαριστῶν ὑμῖν ποιούμεναι τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ ΔΣ' συλλογικοῦ ἔτους ».

Μετὰ ταῦτα, περὶ τοῦ ζητήματος τῆς κατὰ Μουράτ Θεοφιλίδου ἀγωγῆς, παρατηρεῖ ὁ κ. Πρόεδρος ὅτι ἡ ὑπόθεσις εὐρίσκειται ἐν εὐαρέστῳ σημείῳ καὶ νομίζει ὅτι καλὸν εἶναι ὁ Σύλλογος νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὴν διὰ τῆς παροχῆς τοῦ ὑποδεικνυμένου χάριν τῶν δαπάνων ποσοῦ τῶν τριακοσίων δραχμῶν ὅπερ ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται. Ὁ κ. Νικολόπουλος ἐρωτᾷ ἐὰν ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἐν λόγῳ ποσοῦ γενήσεται διὰ τοῦ κ. Μαλιᾶδου ἢ ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς δικηγόρους καὶ εἰς τίνα; Ὁ κ. Πρώτος προτείνει τὴν διὰ τοῦ κ. Μαλιᾶδου ἀποστολὴν διὰ τακτικῆς ἀποδείξεως αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ κ. Σαλιτέλης παρατηρεῖ ὅτι, ἐπειδὴ ἡ δίκη ἤρξατο ἐπὶ τοῦ κ. Μαλιᾶδου, τὸ προεδρεῖον εἶχε ζητήσει τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ ὡς πρὸς τὸ εἰς ὃ εὐρίσκειται ἡ ὑπόθεσις σημείον, ἥδη ὅμως δύναται καὶ αὐτὸ τὸ προεδρεῖον ἀπ' εὐθείας ν' ἀναλάβῃ

τὴν περαιτέρω διεξαγωγὴν, καὶ δὴ διὰ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως, ἀπ' οὗ συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ κ. Μαλιᾶδου περὶ τοῦ προσώπου, εἰς ὃ ἴσ' σταλῶσιν αἱ 300 δραχμαί. Ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος ζητεῖ τὴν γνώμην τοῦ κ. Νικολοπούλου, ὡς δικηγόρου, περὶ τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς διεξαγωγῆς τῆς ὑποθέσεως ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀποστολὴν τῶν χρημάτων θεωρεῖ ὀμνλωτέραν τὴν τοῦ κ. Πρωτοῦ πρότασιν. Ὁ κ. Ἐδοταδιανὸς τὴν θεωρεῖ ὀμνλωτέραν μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νομιμωτέραν, προτείνει δὲ τὴν ἀμεστον διὰ τοῦ προεδρείου διεξαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως. Ὁ κ. Νικολόπουλος, ἀπαντῶν τῷ κ. Ἀθηνιόπουλῳ, παρατηρεῖ ὅτι ὑπὸ νομικὴν ἐποψὴν ἐπειδὴ αἱ βάσεις τῆς ὑποθέσεως ἐτέθησαν ὑπὸ ἄλλου δικηγόρου ἐκτιμωμένου παρὰ τῷ δικηγορικῷ κόσμῳ, καλὸν ἴσ' ἦτο καὶ δι' αὐτοῦ νὰ τελειώσῃ· διότι πιθανὸν ἄλλος δικηγόρος ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων νὰ μὴ δύνηται νὰ ἐργασθῇ ὡς γενικὸς γραμματεὺς ὅμως δύναται νὰ ἐργασθῇ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν συμφερόντων τοῦ Συλλόγου. Ὁ κ. Σαλιτέλης παρατηρεῖ ὅτι ἡ πρότασις τοῦ δὲν προήλθεν ἐκ δυσπιστίας πρὸς τὸν κ. Μαλιᾶδον, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι τὸ προεδρεῖον ἐκάστοτε αὐτὸ ἀμέσως πρέπει νὰ ἐνεργῇ περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ Συλλόγου, οὐχὶ δὲ διὰ τρίτων προσώπων· δικηγόροι ὑπάρχουσιν ἤδη, ἀντὶ δὲ νὰ καθιστῶσιν ἐνήμερον τὸν κ. Μαλιᾶδον, ὡς συνεννοῶνται ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ νέου προεδρείου. Ἀνταλλαγισῶν καὶ ἄλλων τινῶν γνωμῶν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ὁ κ. Φωτιάδης διασαφηνίζει τὸ ζήτημα δι' αὐτῆς ταύτης τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Μαλιᾶδου, γράφοντος αὐτολεξεί: « Ὁ Σύλλογος νὰ στείλῃ τοῦλάχιστον 300 δραχμὰς κτλ. », ὅπερ καὶ γίνεται ἀποδεκτόν. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ἐπιστολῆς, τοῦ τῶν ἐνοικίων τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου εἰς συναλίαν, κατ' αἴτησιν τοῦ κ. Σαλιτέλη, ὁ κ. Πρόεδρος καὶ ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς δίδουσιν ἀναγκαστικὰς τινὰς διασαφήσεις.

Ἐπειτα ἐρωτᾷ ὁ κ. Πρόεδρος ἐὰν ἡ αἴτησις τοῦ σεμιναρίου Χαλκηδόνος πρὸς παροχὴν τοῦ Περιδικίου τοῦ Συλλόγου πρέπει νὰ γείνη δεκτή. Ὁ κ. Σαλιτέλης τὸ θεωρεῖ ὀρθότατον. Τοῦ δὲ κ. Ἀθηνιόπουλου ἐρωτήσαντος ἐὰν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Σεμιναρίου συνοδεύηται ὑπὸ κανονισμοῦ ἢ ἄλλων ἐπιστημῶν ἐνδείξεων ὑπάρξεως καὶ τοῦ κ. Νικολοπούλου δόντος διασαφήσεις τινὰς ὡς πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τὰς ἐργασίας τοῦ ἐν λόγῳ Σεμιναρίου, ἡ αἴτησις αὐτοῦ γίνεται ἀποδεκτή.

Προταθείσης δ' ἐκλογῆς ἀντικαταστάτου τοῦ παρατηθέντος κ. Ε. Α. Σιδερίδου διὰ τὴν ἐπιμελητείαν τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν, ἀναδείκνυνται τοιοῦτος ὁ κ. Δ. Γ. Μοσιράτος.

Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διὰδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων ἀφίνοντος ἐλεύθερον τὸν Σύλλογον νὰ διανεύμῃ τοὺς χάρτας Ζαφειροπούλου, ὅπου θεωρεῖται ἐπάναγκες· κατόπιν ἐρωτήσεως ἂν εἰς τὸν κατ' αἴτησιν αὐτοῦ ἀποφάσει δὲ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου τεθέντα περιορισμὸν τῆς διανομῆς τῶν χαρτῶν μόνον διὰ τὰ περίχωρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως δύναται νὰ συμπεριληφθῇ καὶ ἡ Μικρὰ Ἀσία, μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν γνωμῶν τινῶν περὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν ὀρίων τῆς διανομῆς τῶν ἐν λόγῳ χαρτῶν ἀνατίθεται εἰς τὸ προεδρεῖον ἢ κατὰλληλος καὶ ἀναγκαῖα χρῆσις καὶ διανομὴ ὑπὸ τῶν περιορισμῶν μόνον διὰ τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ Γραμματοδιδασκαλεῖα.

Προτείνεται ὅπως καταρτισθῇ Μητρώον καὶ Βιβλίον ἀποφάσεων· ἐγερθείσης δὲ τῆς προτάσεως, ἀναδείκνυνται μέλη πρὸς τοῦτο οἱ κ. κ. Βραχάμης καὶ Ἐδοταδιανός.

Προτείνεται καὶ διὰ συνδρομῶν αὐξήσις τῆς κυκλοφορίας τοῦ Περιδικίου τοῦ Συλλόγου, ὅπερ γίνεται ἀποδεκτόν. Ὁ δὲ κ. Σαλιτέλης προτείνει ὅπως ληφθῇ πρόνοια καὶ περὶ τῆς πωλῆσεως τοῦ Α' τόμου τῆς γλωσσικῆς ὕλης. Ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος θεωρεῖ σπουδαιότητα τὴν πρότασιν ταύτην καὶ ἐνθέρμως ὑποστηρίζει αὐτήν, ὑποδείξας ὅτι καλὸν εἶναι νὰ σταλῶσιν εἰς ὅλα τὰ κέντρα ἀντίτυπά τινα, νὰ ἐκτίθωνται εἰς τὰ κυριώτατα βιβλιοπωλεῖα καὶ οὕτω νὰ δύναται νὰ γνωσθῇ τὸ ἔργον εἰς ἐπιστήμονας ἐνδιαφερομένους.

Τελευταῖον προτείνεται καὶ γίνεται ἀποδεκτή ἡ δημοσίευσίς τῆς λογιδοσίας τοῦ προέδρου, μετ' ἧς διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΣΜΖ'

τῇ 27 Μαΐου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΘΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ επικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγέλλει δὲ καὶ δωρεὰς βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει οὕτω:

Ἐπιστολὴ τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου

Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου ἀπὸ 13 Μαΐου, ἐπισυνάπτοντος περιγραφὴν ἀρχαίου χειρογράφου, τεύχη ἐκ μεμβράνης λευκῆς καὶ παρακαλοῦντος ὅπως ἀναγνώσῃ ἐν συνεδρίᾳ καὶ δημοσιεύσῃ.

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 27 Μαΐου, ἀγγελλούσης ὅτι ἐξελέξατο πρόεδρον μὲν τὸν κ. Χρ. Χατζηγηρήστου, γραμματεῖα δὲ τὸν κ. Π. Πετρακίδην.

Τῆς Α. Ε. τοῦ κ. G. de la Boullière, ἐπιτετραμμένου τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως ἐνταῦθα ἀπὸ 31 Μαΐου, πέμποντος τῷ Συλλόγῳ τῇ ἐντολῇ τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσσεως τῆς Γαλλίας ὑπουργοῦ τρία φυλλάδια τοῦ λεξικοῦ «Des antiquités grecques et romaines».

Τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ 27 Μαΐου, δηλούσης ὅτι ἐξελέξατο πρόεδρον μὲν τὸν κ. Μ. Γεδεῶν, γραμματεῖα δὲ τὸν κ. Δ. Μοσιράτον, καὶ ὅτι ἐνέκρινε τὴν ἐν τῷ ἤδη ἐκτυπωμένῳ Περιδικῷ δημοσίευσιν βιβλικῶν δωρεῶν τοῦ συλλογικοῦ ἔτους 1891—92.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ 27 Μαΐου δηλούσης ὅτι πρόεδρον μὲν ἐξελέξατο τὸν κ. G. Curtis, γραμματεῖα δὲ τὸν κ. Ed. Schneider.

Τοῦ κ. Α. Ἐδοταδιανοῦ ἀπὸ 27 Μαΐου ἐντεῦθεν, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῷ διορισμῷ αὐτοῦ ὡς μέλους τῆς πρὸς σύνταξιν Μητρώου ἐπιτροπῆς καὶ παρακαλοῦντος ὅπως τῷ παραχωρηθῇ ἡ σειρά τῶν τόμων τοῦ Περιδικίου.

Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι ἡ περιγραφὴ τοῦ ἀγίου Ἀμασείας παραπέμπεται τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ἡ αἴτησις τοῦ κ. Ἐδοταδιανοῦ περὶ παροχῆς τῆς σειράς τοῦ Περιδικίου τοῦ Συλλόγου ὅπως ἐργασθῶσι κατ' οἶκον πρὸς σύνταξιν τοῦ Μητρώου γίνεται ἀποδεκτή, ὑπὸ τῶν περιορισμῶν «ἐκ τῶν πολλαπλῶν». Ἀποκρουθείσης δὲ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ἐδοταδιανοῦ περὶ δημοσίευσσεως τοῦ καταλόγου τῶν δωρεῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1871—1875, ὡς μὴ σχετιζομένης ἀμέσως πρὸς ὃ ἀνέλαβον ἔργον ὁ κ. Μ. Γεδεῶν ἀνακοινουῖται πραγματεῖαν Περὶ τοῦ τυπικοῦ τῆς Παναγίας τῆς Κοσμοβωτειῆς μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῆς, μὴ ὑπαρχούσης παρατηρήσεως τινος, ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ ἀγορευσαντι, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΛΣΜΗ'

τῆ 3 Ἰουνίου 1896.

Προεδρεύοντος: ΑΝ. ΧΡΗΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν μετὰ τὴν προσθήκην τῆς ἐξῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. Βραχάμη, «ὅτι ἡ σειρά τοῦ Περιδικοῦ ἐκ τῶν πολλαπλῶν παρέχεται ἀμφοτέροις τοῖς πρὸς σύνταξιν τοῦ Μητροφῶου ἐκλεγείσιν», ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἀγγέλλει δὲ καὶ δωρεὰς βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡς ἔπεται: Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Louis Petit, διευθυντοῦ τοῦ Σεμιναρίου Χαλκηδόνος ἀπὸ 21)2 Ἰουνίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς αἰτηθείσης σειράς τοῦ Περιδικοῦ καὶ πέμποντος τῷ Συλλόγῳ δύο ἔργα τῶν μελῶν τοῦ Σεμιναρίου.

Τοῦ κ. Χ. Χατζηχορήτου ἐντεῦθεν ἀπὸ 3

Ἰουνίου, αἰτουμένου τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου χάριν τῶν ἐξετάσεων τῆς 16 καὶ 17 Ἰουνίου καὶ τὴν ἐπίδοσιν τῶν πτυχίων τοῖς τελειοφοίτοις τοῦ Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου αὐτοῦ.

Ἐἶτα υποβάλλεται καὶ ἐπιψηφίζεται ὁ προϋπολογισμὸς τῆς χρήσεως 1896—97 μετὰ διασάφησιν, δοθείσαν παρὰ τοῦ κ. προέδρου τῷ κ. Σαλιτέλῃ περὶ τῶν ἐξόδων Βιβλιοθήκης καὶ προσθήκην εἰς τὰς δαπάνας ἄλλων 30 λιβρῶν ἀνὰ 10 διὰ τὰς ἐπιτροπὰς Ἀρχαιολογικὴν, Φιλολογικὴν καὶ Ἐκπαιδευτικὴν, διὰ δὲ τὸ προκύπτον ἔλλειμμα τῶν 147,46 λιβρῶν, ὁ κ. πρόεδρος ὑποδεικνύει ὅτι ἐλπίζει ὅτι κατὰ μέγα μέρος τοῦλάχιστον θὰ καλυφθῇ. Ὁ κ. Γιωμάδης λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἐπισπενωθῇ ἢ ἐξελγῆς καὶ ὑπογραφή τῶν περυσινῶν λογαριασμῶν, ὅπερ ὑπισχεῖται ὁ κ. πρόεδρος.

Ὁ ἐπιψηφισθεὶς προϋπολογισμὸς ἔχει ὡς ἔπεται:

ΠΡΟΣΟΔΟΙ	ΔΑΠΑΝΑΙ
Τακτικὰ συνδρομαὶ Λιβ. 200	Ἐλλειμμα προηγούμενης χρήσεως... Λιβ. 75
Νέα μέλη καὶ Διπλώματα..... » 40	Μισθοδοσίαι..... » 210
Ἐκτακτοὶ συνδρομαὶ » 150	Ἐξόδα Γραφείου » 20
Ζωγράφειον Διαγώνισμα » 100	Διάφορα ἔξοδα » 25
	Φιλοισμὸς καὶ Θέρμανσις » 35
	Πυρασφάλιστρον..... » 6,40
	Βιβλιοθήκη » 20
	Ἀναγνωστήριον, Ἀρχαιολ., Φιλολογ. καὶ Ἐκπαιδ. ἐπιτροπαὶ ἀνὰ λιβ. 10 » 40
	Ζωγράφειον Διαγώνισμα » 100
	Συντακτικὴ ἐπιτροπὴ » 100
	Ἀναγκαῖαι ἐπισκευαὶ κτιρίου » 20
	Λιβ. 637,46

ὑποβάλλεται εἰς ἐπιψήφισιν καὶ γίνεται παραδεικτὴ ἡ αἴτησις τοῦ κ. Χατζηχορήτου περὶ παροχῆς τῆς αἴθουσας τοῦ Συλλόγου χάριν τῶν ἐξετάσεων τοῦ Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου καὶ τὴν ἐπίδοσιν τῶν πτυχίων. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει τὴν ἐκ διασχίλων φράσεων δωρεὰν τῆς εὐγενεστάτης κ. Ἐλένης γῆρας Νικολάου Ζαρίφη. Ὑψηφισθέντος δὲ τοῦ κ. Büchner, φιλολόγου ἐν Μονάχῳ, ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους τοῦ συλλόγου ὁ κ. Μ. Παρανίκας ἀνακοινῶνται μελέτην αὐτοῦ περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἰλίου καθ' Ὀμηρον καὶ Στράβωνα, μετὰ τὸ τέλος δ' αὐτῆς οὐδενὸς λαβόντος τὸν λόγον, ὁ

κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ ἀγορεύσαντι διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΛΣΜΘ'

τῆ 10 Ἰουνίου 1896.

Προεδρεύοντος: ΑΝ. ΧΡΗΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναβληθείσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὡς ἐκ τῆς ἀπουσίας τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως, ὁ κ. γενικὸς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἔχουσαν ὡς:

Ἐπιστολὴ τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Χρηστάκη Ἐφένδη Ζωγράφου ἀπὸ 10 Ἰουνίου ἐκ Παρισίων, δηλοῦντος ὅτι εἰς ἐπιστολὴν ἀπὸ 7 Ἰουνίου πρὸς αὐτὸν τοῦ ἐν Μονάχῳ καθηγητοῦ κ. Wecklein, παραπονουμένου ὅτι ὁ Σύλλογος παρεμβάλλει δυσκολίας κατὰ τὸ ποσὸν τῶν τυπογραφικῶν φύλλων, ἀπήντησεν ὅτι οὐδὲν ἀναμειγνύεται εἰς τὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς Βιβλιοθήκης, τοῦ Συλλόγου ἔχοντος τὴν ἐποπτείαν καὶ ἐργαζομένου κατὰ πρόγραμμα ὀρισμένον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ Παρισίων ἀπὸ 10 Ἰουνίου, συγκαίροντος τῷ προεδρείῳ ἐπὶ τῇ νέᾳ ἐκδελώσει τιμῆς, ἧς ἔτυχε διὰ τῆς ἐκλογῆς καὶ δηλοῦντος ὅτι μετὰ πολλοῦ τοῦ διαφέροντος παρακολουθεῖ τὰς φιλολογικὰς ἐργασίας καὶ τὰς αὐτοβυσίας, ἅς τὰ μέλη οὐ παύονται παρῶντα ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου.

Τῶν κκ. Ἀσιερίου Ζήμου καὶ Γεωργίου Κωνσταντινίδου ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἀπὸ 3 Ἰουνίου, αἰτουμένων τὴν ἀποστολὴν ἀντιγράφου τῆς εἰσηγήσεως τοῦ κ. Βαλασαμῆ περὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν πεμφθείσης Φυσικῆς Πειραματικῆς διὰ τὸν Καρανίκειον Ἄγωνα, ἵνα καὶ αὐθις κατέλθωσιν εἰς τὸν ἄγωνα.

Ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. Πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι τοῖς κ. κ. Ἀσιερίῳ Ζήμῳ καὶ Γεωργίῳ Κωνσταντινίδῃ δοθήσεται τὸ σχετικὸν πρὸς τὸ ἔργον αὐτῶν μέρος τῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Βαλασαμῆ. Ἐἶτα ὁ κ. Μ. Παρανίκας συνεχίζει καὶ περατοῖ τὴν ἀνακοίνωσιν αὐτοῦ περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἰλίου καθ' Ὀμηρον καὶ Στράβωνα. Διὰ τῆς μελέτης αὐτοῦ ταύτης ὁ ἀγορευτὴς διὰ σπουδαίων ἐπιχειρημάτων, τῶν πλείστων ἀποτελεσμάτων πολυετῶν ἐπιτοπίων ἐρευνῶν καὶ μελετῶν αὐτοῦ, τετράκις ἐπισκεψαμένου τὸ Τρωικὸν πεδίου, ἀνασκευάζει τὴν πρὸ μικροῦ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ βήματος τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Schneider ἐξενεχθείσαν θεωρίαν, καθ' ἣν ἡ θέσις τοῦ Ὀμηρικοῦ Ἰλίου ζητητέα οὐχὶ ἐν Ἰσαρλίῳ, ἐνθα ὁ Ἐργῆκος Schliemann ἐποίησε τὰς ἀνασκαφὰς αὐτοῦ, ἀλλ' ἄλλαχού, μᾶλλον δὲ παρὰ τὸ Μπουναρ-πασῆ ἢ ἐπὶ τοῦ ὑπερκειμένου ὄρους Μπαλιδάγ. Τούναντίον λοιπὸν ὁ κ. Μ. Παρανίκας, στηριζόμενος κυρίως ἐπὶ τὸν Ὀμηρον καὶ Στράβωνα, ἀποδεικνύει ὅτι τὸ Ὀμηρικὸν Ἴλιον ἀναμφισβητῆτως ἔκειτο κάτωθεν τοῦ νέου Ἰλίου τοῦ Στράβωνος ὑπὸ τὸ σημερινὸν Ἰσαρλί, ἐνθα ὁ Schliemann ἐπὶ δύο δεκάδας ἐτῶν ἐφείλκυσε τὴν σύντονον προσοχὴν

τῶν ἀρχαιολόγων. Ὁ κ. Πρόεδρος, θερμώτατα εὐχαριστήσας τῷ κ. Μ. Παρανίκῃ ἐπὶ τῇ σπουδαίᾳ αὐτοῦ ἀνακοινώσει, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΛΣΝ'

τῆ 17 Ἰουνίου 1896.

Προεδρεύοντος: ΑΝ. ΧΡΗΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγούμενης συνεδρίας καὶ ἐπικυρωθέντων, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν ἀλληλογραφίαν, ἔχουσαν ὡς:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ἰ. Ἀραβαντινοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 6 Ἰουνίου, δηλοῦντος τὴν παραλαβὴν τῆς δι' ἔξοδα ἀποσταλείσης ἐπιταγῆς ἐκ δραχμῶν τριακοσίων καὶ ἀγγέλλοντος ὅτι ὁ Σύλλογος εἰς τὴν ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου Ἀθηνῶν γενομένην δίκην ἐνεκα αἰτήσεως τοῦ Μουράτ Θεοφιλίδου περὶ ἀρσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τεθείσης συντηρητικῆς κατασχέσεως, ἀντεπροσωπεύθη διὰ τοῦ κ. Παρῶ καὶ ὅτι τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀπόφασιν ἔμειξε δημοσιευθενομένην θὰ κοινοποιήσῃ τῷ Συλλόγῳ.

Τοῦ προηγούμενου Χρυσοστόμου Λαυριώτου ἐξ Ἁγίου Ὄρους ἀπὸ 21 Μαΐου, εὐγνωμονούντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους καὶ ὑπισχνουμένου τὴν ἀποστολὴν περιγραφικῆς διατριβῆς.

Τοῦ κ. Wecklein ἐκ Μονάχου ἀπὸ 22 Ἰουνίου, παραπονουμένου ὅτι γίνεται διάκρισις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κ. Σεμιτέλου καὶ ἀρνούμενου νὰ ὑποστῇ ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου, μὴ ἐκ τῶν προτέρων γενομένην αὐτῷ γνωστήν.

Ὁ κ. Πρόεδρος δίδει διασαφήσεις τινὰς τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Wecklein. Ὁ κ. Σαλιτέλης θεωρεῖ καλὸν ν' ἀνατεθῇ αὐτῇ τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ, ὅπερ καὶ γίνεται δεκτόν.

Ἐἶτα ἀγγέλλεται ὅτι τῆς ἐργασίας τῆς Ἀναθεωρητικῆς τοῦ Κανονισμοῦ Ἐπιτροπῆς περατωθείσης, τῇ 19 τρέχοντος, ἡμέραν Τετάρτην, ἀρχεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ νέου κανονισμοῦ ἐν ἐκτάκτοις συνεδριάσεσι, διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΣΝΑ'

("Εκτακτος)

τῆ 19 Ἰουνίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Μὴ ὑπαρχόντων πρακτικῶν προηγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλει ὅτι πρόκειται περὶ συζήτησεως καὶ ἐπιψηφίσεως τοῦ ἀναθεωρηθέντος καὶ ἐν σχεδίῳ προκειμένου Κανονισμοῦ τοῦ Συλλόγου, ἧτις καὶ ἀρχεται ὁυτως, ἀλλὰ μετὰ προηγηθεῖσαν συζήτησιν ἐὰν πρέπει ἀμέσως νὰ ἀρχίσῃ αὕτη ἢ ν' ἀναβληθῆ χάριν πλείονος ἀπαρτίας ἢ εἰς ὦραν καταλληλοτέραν ἢ πρὸς ὠριμωτέραν μελέτην ἀπορριφθέντων δὲ τῶν λόγων τούτων διὰ πλειονοψηφίας καὶ ἀρξάμενης τῆς κατ' ἀρθρον ἀναγνώσεως καὶ συζήτησεως, τὸ 1ον, 2ον, 3ον καὶ 4ον ἀρθρα τέλος ἐπιψηφίζονται, μετ' αὐτῶν διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΣΝΒ'

τῆ 24 Ἰουνίου 1896.

Προεδρεύοντος Ν. ΦΩΤΙΑΔΟΥ, ἀντιπροέδρου.

Ἀναβληθείσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περὶληψὶν τῆς ἀλληλογραφίας, ἔχουσάν ὡς ἔπεται:

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Μονάχῳ καθηγητοῦ κ. Λουδοβίκου Βύργερσ ἀπὸ 3 Ἰουλίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους.

Τοῦ κ. Βαγραβίου Tonchini Quarenghi ἐντεῦθεν ἀπὸ 1 Ἰουλίου, προσφέροντος δύο ἀντίτυπα τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ Union Française γενομένης διαλέξεως «Περὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καθορισμοῦ τοῦ Πάσα».

Τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου Διονυσίου ἐξ Ἀγίου Ὄρους ἀπὸ 14 Ἰουνίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους καὶ πέμποντος ἐπὶ ἐπιστολὰς ἀνεκδότους ἄχρι τοῦ νῦν τοῦ ἱεροῦ Φωτίου.

Τοῦ κ. Μ. Γεδεών ἐντεῦθεν ἀπὸ 24 Ἰουνίου, δηλοῦντος τὴν ἀποστολὴν τριῶν βυζαντινῶν πλακῶν ἐγγράφων, φερουσῶν ἐπιτύμβια τῶν αἰώνων Η' καὶ Θ', προερχομένων ἐκ Σαρματικῶν καὶ χρησιμοπονηθεῖσάν. ἐν τῷ ΚΣ' τόμῳ τοῦ Περιηγητοῦ.

Ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. προεδρεύων παρατηρεῖ ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου Διονυσίου ἀποσταλείσαι ἐπιστολαὶ ἀναγνωσθήσονται ἐν συνεδρίᾳ καὶ παραπεμφθήσονται τῇ οἰκείᾳ ἐπιτροπῇ· ἀγγέλλει δὲ τὴν λήξιν τῆς συλλογικῆς περιόδου ἐπὶ τῇ θερινῇ ὥρᾳ καὶ διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΣΝΓ'

("Εκτακτος)

τῆ 26 Ἰουνίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀρχεται ἡ συζήτησις ἀπὸ τοῦ 6 ἀρθρου τοῦ Κανονισμοῦ καὶ ψηφίζονται μετὰ τὰς δεούσας προσαφαιρέσεις τὰ ἀρθρα 6—39, μετ' αὐτῶν διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΣΝΔ'

("Εκτακτος)

τῆ 1 Ἰουλίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως, συζητοῦνται καὶ ἐπιψηφίζονται τὰ ἀρθρα 40—70 τοῦ νέου Κανονισμοῦ τοῦ Συλλόγου, μετ' οὗ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΣΝΕ'

("Εκτακτος)

τῆ 5 Ἰουλίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Τὸ 71ον ἀρθρον μετὰ πολλὰς συζητήσεις γίνεται παραδεκτόν· ὁμοίως τὰ ἀρθρα 72 μέχρι τοῦ 121ου γίνονται δεκτά. Ἐἵτα ἀποφασίζεται νὰ ἀφεθῆ εἰς τὸ προεδρεῖον νὰ ἐκλέξῃ ἐπιτροπὴν πρὸς διόρθωσιν τοῦ κανονισμοῦ ὑπὸ γλωσσικὴν ἐπιτροπὴν, ἀνάπτυξιν καὶ σύμπτυξιν ἐνδεχομένην ἀνευ παραλλαγῆς τοῦ διέποντος πνεύματος. Ἐἵτα ἀνατίθεται τῷ προεδρεῖῳ ἡ σύνταξις ἐρμηνευτικῆς τοῦ Κανονισμοῦ ἐπιστολῆς. Τέλος γενομένης δεκτῆς καὶ τῆς προτάσεως ὅπως ἡ ἰσχὺς τοῦ νέου Κανονισμοῦ ἀρξήται ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου καὶ τοῦ

προέδρου εὐχαριστήσαντος πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Ἀναθεωρητικῇ Ἐπιτροπῇ ἐργασθεῖσι, διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΣΝΣ'

("Εκτακτος)

τῆ 22 Ἰουλίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ὁ πρόεδρος προβάλλει τὸ ζήτημα τῆς ἐπισκευῆς τοῦ κτιρίου καὶ τῆς λήψεως φροντίδος περὶ τῆς Βιβλιοθήκης· ὑποδεικνύει δὲ ὅτι ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Π. Δ. Φωτιάδου ὅα χρειασθῶσιν 150 λίραι, ἴσως δὲ καὶ 250, διότι ἐκ τῶν προτέρων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὀρισθῶσι πᾶσαι αἱ βλάβαι ἀκριβῶς· ἐπειδὴ δὲ τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου στερεῖται τοῦ ποσοῦ τούτου, τὸ προεδρεῖον ἀπεφάσισε, λέγει, νὰ προβῆ πρῶτον εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν ἀναποφεύκτως ἐπισκευαστέων μερῶν, στέγης κ.τ.τ., εἰς αὐτὴν δὲ ἀπαιτοῦνται 40 λίραι· ὁ Σύλλογος ἔχει ψηφίσει μόνον 25, ὅθεν ζητεῖται πίστωσις ἄλλων 15 λιρῶν. Πρὸς δὲ ζητεῖται νὰ ἐπιτραπῆ τῷ προεδρεῖῳ νὰ προβῆ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην διόρθωσιν, νὰ σκεφθῆ περὶ νέου χώρου ἐγκταστάσεως τῆς Βιβλιοθήκης, ὅταν κατορθώσῃ νὰ ἐξεύρῃ πόρους. Ὁ κ. Ἀποστόλογλους ἐρωτᾷ τίς ἔσται ὑπεύθυνος, ἐάν, ἀρξάμενης τῆς ἐπισκευῆς, δὲν ἐπαρκέσωσιν αἱ 40 λίραι. Ὁ κ. Σαλιτέλης δὲν ἐγνοεῖ τὴν ἐρώτησιν, ἐπιπροσθεῖς ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὅα ζητηθῆ καὶ ἄλλη πίστωσις. Ἀνταπαντῶν ὁ κ. Ἀποστόλογλους, λέγει διὰ τί τότε νὰ μὴ ψηφισθῆ πλέον τῶν 40 λιρῶν ποσόν; Ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι δὲν ἀποστέρει αὐξήσιν πιστώσεως. Ὁ κ. Βραχάμης προτείνει νὰ ἀφεθῆ τῷ προεδρεῖῳ νὰ προβῆ εἰς τὰς ἐπισκευὰς, ἐν ᾧ ὁ κ. Ἐδσταδιανὸς φρονεῖ ὅτι ἀπόλυτος ἐλευθερία δὲν πρέπει νὰ δοθῆ εἰς τὸ προεδρεῖον. Μετὰ τινὰς ἄλλας παρατηρήσεις ὁ κ. Σαλιτέλης προτείνει ὁ Σύλλογος νὰ μὴ φανῆ φειδωλὸς καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὰς ἐπισκευὰς προσεχῶς, ἵνα μὴ εἰς τὸ μέλλον ἀπαιτηθῶσι καὶ περισσότεραι δαπάναι, καὶ μὲ κίνδυνον δὲ ἀκόμη τοῦ νὰ χρεωθῶμεν, ὀφείλομεν νὰ ἐπισπεύσωμεν τὴν ἐπισκευὴν ὑποστηρίζομενος δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀυθεντοπούλου, προτείνει γενναιοτάτην πίστωσιν, ἀρκεῖ νὰ εὑρεθῆ παρὰ τοῦ προεδρεῖου τὸ πρὸς τοῦτο μέσον. Ἐπὶ τούτῳ ὁ κ. πρόεδρος προτείνει πίστωσιν 275 λιρῶν

διὰ πᾶν ἀπρόοπτον. Ὁ κ. Ἀποστόλογλους παρατηρεῖ νὰ διαιρεθῶσιν αἱ πιστώσεις εἰς δύο, ἡ μὲν ἐκ 40 λιρῶν διὰ τὰς ἀφεικτοὺς ἀνάγκας, ἡ δὲ ἀναλόγως τοῦ ἐξευρηθησομένου ποσοῦ· προτείνει δὲ καὶ τὴν μειοδοσίαν. Ὁ κ. πρόεδρος ἀντιπαρατηρεῖ ὅτι τὸ τῆς μειοδοσίας ζήτημα πρέπει νὰ ἀφεθῆ τῷ προεδρεῖῳ, τοῦ ὅπερ ἀναγνωρίσας ὁ κ. Ἀποστόλογλους ὑποχωρεῖ. Ὁ κ. πρόεδρος προτείνει τὴν αὐξήσιν τῆς ἐξ 25 λιρῶν πιστώσεως εἰς 50· προσέτι δὲ δι' ὅλας τὰς ἄλλας ἐκτάκτους ἐπισκευὰς τοῦ κτιρίου καὶ τὴν περὶ Βιβλιοθήκης πρόνοιαν 300 ἐτι λιρας ἐκ πόρων, οὓς ὅα προσπαθήσῃ νὰ ἐξεύρῃ. Παμψηφεί αἱ προτάσεις γίνονται παραδεκταί· τέλος δὲ ὁ κ. πρόεδρος προτείνει ὅπως ἐπιτραπῆ τῷ κ. Ν. Φωτιάδῃ, ἀντιπροέδρῳ, νὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ πραγματείαν ἐν ἰδίῳ τεύχεϊ. Καὶ τούτου γενομένου δεκτοῦ, διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΣΝΖ'

("Εκτακτος)

τῆ 5 Αὐγούστου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας καὶ ἐπικυρωθέντων, ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει ὅτι ἡ Κοινότης Νικοπόλεως δι' ἐπιστολῆς αὐτῆς, δηλοῦσα ὅτι δὲν δύναται πλείονας τῶν 10 λιρῶν νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τοῦ Ἑδανθιείου Παρθεναγωγείου, ἐπιβαρύνει τὸν Σύλλογον διὰ τὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ πρὸς διατήρησιν τοῦ ἐν λόγῳ Παρθεναγωγείου ποσοῦ. Ἐκθέσας τὸ ἱστορικὸν τοῦ Ἑδανθιείου κληροδοτήματος, τὴν μετὰ τοῦ Μουράτ Θεοφιλοῦ διεξαγομένην δίκην, τὴν ἐπιθυμίαν τῆς διαθέτιδος ἐκ τῶν τόκων, οὐχὶ δὲ ἐκ τοῦ κεφαλαίου νὰ διατηρῆται τὸ ὅπου δήποτε λειτουργήσῃ ἐκπαιδευτήριον — ἐν ᾧ ἐπὶ τινα ἔτη τούναντιον συνέβαιεν —, ἐρωτᾷ τὴν γνώμην τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῆς Κοινότητος καὶ ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ Ἑδανθιείου Παρθεναγωγείου. Προτάσει μὲν τοῦ κ. Σαλιτέλη, ἀποφασίζεται ἀναστολὴ τῆς πιστώσεως μέχρις ἀποπερατώσεως τῆς δίκης· προτάσει δὲ τοῦ κ. Οἰκονομίδου ἀποφασίζεται ν' ἀγγεληθῆ τοῦτο ἐγκαίρως τῇ Κοινότητι. Ἐἵτα ὁ κ. πρόεδρος, προειμιαθεὶς ἐπὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ κτιρίου δαπανῶν, ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ τὴν

εις τὸ προεδρεῖον γενομένην πρότασιν αὐτοῦ πρὸς μετάθεσιν εἰς τὸ "Ἅγιον Ὅρος καὶ συλλογὴν συνδρομῶν. Μετὰ τινὰς ἀνταλλαγείσας γνώμας περὶ τῶν ἀπαιτηθησομένων ὁδοιπορικῶν δαπανῶν, ὁ Σύλλογος ἐπικροτῶν ἀποδέχεται τοῦτο καὶ εὐχαριστεῖ τῷ κ. προέδρῳ ἐπὶ τῇ ἐθελουσίᾳ, εὐχρηστῆς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοπομένου. Τέλος ὁ κ. πρόεδρος, ἀναγγέλλας τῷ Συλλόγῳ ὅτι κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ τὰ προεδρικά κληθόντα θέλει ἔχει ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων κ. Ν. Φωτιάδης, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΝΗ'

("Ἐκτακτος)

τῆ 3 Ὀκτωβρίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως ἀπουσιάζοντος, πρακτικὰ δὲν ἀνεγνώσθησαν. Ὁ κ. πρόεδρος ἐδικαιολόγησε τὴν ἔκτακτον συνεδρίαν, εἰπὼν ὅτι κατήρτισε τὰς διαρκεῖς ἐπιτροπὰς καὶ ἐπιθυμῶν ἀνακοινώσῃ τὰ ὄνόματα τῶν μελῶν. Ἐπὶ τούτοις ὁ κ. Ν. Φωτιάδης, ἀντιπρόεδρος, εἶπεν ὅτι δεόν νὰ καταταγῶσι καὶ πάντες ἐκεῖνοι, οἵτινες, καίπερ μὴ ἐκπληροῦντες ἴσως τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου διακελευόμενα, ἀλλὰ πανεπιστημιακὰς ποιήσαντες σπουδὰς καὶ διὰ πολυχρονίου πείρας ἐν ἀνωτάτοις ἐκπαιδευτηρίοις ἀνώτερα διδάξαντες μαθήματα, ὀφείλουσι νὰ θεωρηθῶσι, κατὰ τὸν πρῶτον μάλιστα καταρτισμόν, ὡς ἰσότιμοι καὶ ἰσοδύναμοι τοῖς ἄλλοις ὅτι περιπλέον τινὲς διὰ τῆς ἐν τῷ Συλλόγῳ ἐργασίας καὶ τῆς κτηθείσης πείρας εἶναι λίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου ὠφέλιμοι. Εἰς τὰ λεγόμενα τοῦ κ. Φωτιάδου, ἀπερ πάντες κατ' οὐσίαν συνεμερίσθησαν, παρατηρήθη ὅτι τὸ κείμενον τοῦ Κανονισμοῦ εἶναι ῥητὸν καὶ δὲν πρέπει νὰ γείνη παράθεσις ὅτι πάντες οἱ φέροντες τὰ πραγματικὰ προσόντα θὰ εἰσέλθωσιν, ὡς ὑποδεικνύει καὶ τὸ ῥητὸν ἄρθρον, ὅτι ὁ κ. πρόεδρος δύναται νὰ προβῇ εἰς τὸν καταρτισμόν. Ἐπὶ τούτοις ὁ κ. πρόεδρος, διαπιστώσας τὴν παρὰ τοῖς μέλεσι κρατούσαν ἐπιθυμίαν καὶ ὑποδείξας ὅτι θέλει περιφρουρήσει καὶ ἐν τῷ καταρτισμῷ τῶν ἐπιτροπῶν τὰ κληθῆ συμφέροντα τοῦ Συλλόγου, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΞΑ'

(Τακτικὴ γενικὴ)

τῆ 11 Νοεμβρίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναβληθείσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐφαρμοζομένου τοῦ νέου Κανονισμοῦ τοῦ Συλλόγου, πολλὰ τὰ καλὰ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ ἀπεκδέχεται, κλεῖ δὲ πάντας εἰς ὁμόφωνον σύμπραξιν καὶ συνεργασίαν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ σώματος, μετ' ὃ ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν μέρους τῆς κατὰ τὰς διακοπὰς ἀνταλλαγείσης ἀλληλογραφίας, ἔχουσαν ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ ἀρχιμανδρίτου κ. Χαρίτωνος Κοιλομουσιανοῦ ἐξ Ἁγίου Ὁρους ἀπὸ 30 Ἰουνίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιπέλλοντος μέλους.

Τοῦ κ. Α. Α. Παπαγιωτίδου ἐκ Παραμυθίας ἀπὸ 29 Ἰουνίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ ΚΔ' καὶ ΚΕ' τόμου τοῦ Περιδικοῦ καὶ παρακαλοῦντος ὅπως τῷ ἀποσταλῆ καὶ ὁ ΚΣ' τόμος μετὰ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Παραρτήματος, τὰ Ἀρχαιολογικὰ Παραρτήματα τῶν τόμων ΚΔ' καὶ ΚΕ' καὶ ὁ Ε' τόμος τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης.

Τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 19 Ἰουνίου, ζητοῦντος τὰ ἐκδοθέντα φύλλα τοῦ Βου τόμου τῶν Ζώντων Μνημείων, ἵνα περιλάβῃ ταῦτα ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθησομένῃ Συλλογῇ Παροιμιῶν.

Τοῦ κ. Τιμολέοντος Ἰ. Φιλήμονος ἐξ Ἀθηνῶν, αἰτουμένου τοὺς ἐλλείποντας αὐτῷ τόμους τοῦ Περιδικοῦ καὶ ἀποστέλλοντος τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου συγγράμματά τινα.

Τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ Ἀδελφότητος «Ἐννέα Μουσῶν» ἀπὸ 12 Ἰουνίου, αἰτουμένης τοὺς τόμους τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης.

Τῶν ἱατρῶν κ. κ. Α. Χρηστίδου καὶ Δημ. Βαφειάδου ἐκ Μοναστηρίου, δηλοῦντων ὅτι ἐνεγράφησαν συνδρομηταὶ εἰς τὸ Περιδικόν.

Τοῦ κ. Ε. Α. Σιδερίδου ἐντεῦθεν ἀπὸ 31 Ἰουλίου, δηλοῦντος ὅτι ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Καραμεύς, διατελέσας ἄλλοτε ἐπιμελητῆς τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν τοῦ Συλλόγου, ἀπέφασκε τὴν σύνταξιν καταλόγου αὐτῶν καὶ στέλλοντος σημείωσιν περὶ πηλίνων ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων.

Τοῦ κ. Α. Παλόγλου ἐξ Ἀμμοῦ ἀπὸ 26

Ἰουλίου, αἰτουμένου ὅπως συστήσῃ κατάλληλον διδασκαλιστὴν ὁ Σύλλογος.

Τοῦ κ. Α. Ζήκου ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἀπὸ 20 Ἰουλίου, αἰτουμένου τὸ Πρόγραμμα τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς σύνταξιν Γραμματικῆς.

Τῆς κ. Ἐλένης Γ. Ζαζιῆ ἐντεῦθεν ἀπὸ 19 Ἰουλίου πεμπούσης πεντακόσια φράγκα ὑπὲρ τῆς ἐπιδιορθώσεως τῆς Βιβλιοθήκης.

Τοῦ κ. Π. Ἀπέρη ἀπὸ 28/10 Ἰουλίου, αἰτουμένου τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου χρεὶν τῆς ἐορτῆς τῆς «Συμπνοίας».

Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ 2/14 Ἰουλίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ παραχωρήσει τῆς αἴθουσας τοῦ Συλλόγου τῇ «Συμπνοίᾳ».

Τοῦ κ. Ε. Μέλλιου ἀπὸ 9 Ἰουλίου, αἰτουμένου τὸ Πρόγραμμα πρὸς σύνταξιν Γραμματικῆς.

Τοῦ ἀρχιμανδρίτου κ. Χριστοφόρου Ἰγγλέση ἀπὸ 6 Ἰουλίου ἐξ Ἀθηνῶν, ἐπισυνάπτοντος ἀγγελίαν ἐκδοθησομένου συγγράμματός του καὶ αἰτουμένου τὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἀρχιμανδρίτου κ. Ἰακώβου Διονυσίου ἀπὸ 6 Ἰουλίου, ἀποστέλλοντος ἐπιστολὴν Ἰωσήφ τοῦ Βρυενίου πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Θεόδωρον τὸν Μετανοιώτην.

Τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 6/18 Νοεμβρίου, ἀγγελουμένης τὴν διὰ λ/σμὸν τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης πληρωμὴν τοῖς κ. κ. Ἀδελφοῖς Περγῆ δύο χιλιάδων δραχμῶν.

Τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 4 Νοεμβρίου, συνιστῶντος τὸν ἐν Ἀρπίνῳ καθηγητὴν κ. Στανισλαον Πράτον, καὶ προτείνοντος αὐτὸν ἀντεπιπέλλον μέλος καὶ συνεργάτην εἰς τὸ Περιδικόν, πέμποντος δὲ καὶ ἔργα τινὰ αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Πολίτου μετὰ τῆς αὐτῆς συνημμένης παραπέμπεται τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ. Ἀγγέλλεται δὲ τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ Βατοπεδίου προσήνεγκε λίρας τεσσαράκοντα καὶ ὁ κ. Συγγρὸς τὴν ἐτησίαν αὐτοῦ συνδρομὴν ἐκ λιρῶν ὀθωμανικῶν τριάκοντα. Τούτου δὲ γενομένου, ὁ κ. πρόεδρος προσκαλεῖ τὰ μέλη νὰ προβῶσιν εἰς ἐκλογὴν εἰδικοῦ γραμματέως, τοῦ τέως τοιοῦτου κ. Ἀθ. Ἰωάννου παραιτηθέντος λόγῳ πληθῶρας τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν. Ἐνηροφίας δὲ γενομένης, ἀνεδείχθη τοιοῦτος ὁ κ. Γεώργιος Πασχαλίδης. Κληθέντων δὲ τῶν μελῶν καὶ πρὸς ἐκλογὴν ὀγδόου μέλους τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκλέγεται ὁ κ. Μ. Ἰ. Γεδεών.

Κατόπιν, γενομένης συζητήσεως περὶ τοῦ τρόπου, καὶ ὅν θὰ ἐγίνοντο δεκτὰ τὰ παραιτηθέντα μέλη καὶ τὰ ὁπωσδήποτε ἀπομικρυνθέντα αὐτοῦ, παραπεμφθέντος τοῦ ζητήματος πρὸς λύσιν εἰς τὸ προεδρεῖον, διελύθη ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΞΒ'

(Εἰδικὴ)

τῆ 18 Νοεμβρίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Κατὰ τὴν εἰδικὴν ταύτην συνεδρίαν, ὁ μὲν γενικὸς γραμματεὺς κ. Π. Νικολόπουλος ἀνέγνω πραγματείαν περὶ τοῦ Ἀγγλοδραματικοῦ ποιητοῦ Σαιξπήρου καὶ τοῦ θεάτρου τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, ἀποσταλείσαν ὑπὸ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ ἀντεπιπέλλοντος μέλους κ. Δεωνίδου Ζώη, ὁ δὲ κ. Μ. Γεδεών τὸ α' μέρος τῆς Περὶ γυναικείας παιδείσεως ἐν τῷ μεσαίῳ μελέτης αὐτοῦ. Ἀναβληθείσης δὲ, συμφώνως τῷ νέῳ Κανονισμῷ, τῆς ἐπ' αὐτῶν συζητήσεως εἰς δευτέραν εἰδικὴν συνεδρίαν, διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΞΓ'

(Τακτικὴ γενικὴ)

τῆ 25 Νοεμβρίου 1896.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας καὶ γενομένων δεκτῶν, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν ἀλληλογραφίαν, ὡς καὶ τὰς γενομένας τῷ Συλλόγῳ δωρεὰς βιβλίων μετ' ὅ εἰσερχόμεθα καὶ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡς ἑπεται:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Τιμολέοντος Ἰ. Φιλήμονος ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 4 Ἰουλίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν αἰτηθέντων τόμων καὶ πέμποντος τούτην τινὰ εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου.

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 4 Ἰουλίου, διδούσης τὴν γνώμην αὐτῆς περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ κ. Wecklein.

Τοῦ κ. Α. Βικέλα ἐκ Παρισίων ἀπὸ 2 Ὀκτωβρίου, ἐπιφυλαττομένου νὰ γράψῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ προγράμματος τῆς κατω-

τάτης και μέσης παιδείσεως κατόπιν συζήτησεως μεθ' ἀρμοδίων.

Τῆς κ. *χῆρας Κουρτίου* ἐκ Βερολίνου, εὐχαριστούσης ἐπὶ τοῖς συλλυπητηρίοις τοῦ Συλλόγου.

Τῶν κκ. *Ἀδελφῶν Περγῆ* ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 11 Ὀκτωβρίου, ἐπισυναπτόντων λ/σμὸν τοῦ Β' τόμου τοῦ *Αισχύλου* καὶ πεμπόντων δοκίμια, ζητούντων δὲ προκαταβολὴν δύο χιλιάδων δραχμῶν πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ Β' τόμου καὶ προκαταβολὴν τοῦ Γ' τόμου τοῦ *Αισχύλου*.

Τοῦ κ. *Κ. Παπαϊωάννου* ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 19 Ὀκτωβρίου, δηλοῦντος ὅτι διὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ δεκαλίτου αὐτοῦ βραβείου κατέστησεν ἀντιπροσώπους τοὺς κ. κ. *Ἀδελφοὺς Δεπάσια*.

Τῆς *Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς* ἀπὸ 19 Ὀκτωβρίου, δηλοῦσης ὅτι ἐξελέξατο πρόεδρον αὐτῆς τὸν κ. *Κ. Περγικίδην*, καὶ γραμματέα τὸν κ. *Χρ. Πανταζίδην*.

Τοῦ κ. *Wecklein* ἀπὸ 14 Ὀκτωβρίου ἐκ Μονάχου, δίδοντος τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τοῦ Β' τόμου τοῦ *Αισχύλου*.

Τῆς *Ἐθνικῆς Τραπέζης* τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 7/19 Ὀκτωβρίου, ἀποστελλούσης τὴν ὑπ' ἀρ. 17411 δεκαχιλιῶδραχμον ὁμολογίαν ἐκ τῶν τόκων τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*, συμφώνως τῇ ἐντολῇ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. *Μ. Καραβοκυροῦ* ἐντεῦθεν ἀπὸ 22 Ὀκτωβρίου, δωρουμένου τὸ *Dictionnaire de la Legislation Ottomane*.

Τῆς *Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης* ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου, αἰτουμένης τοὺς ἐλλείποντας τόμους τοῦ *Περιοδικοῦ*.

Τοῦ ἐν Κοντοσκαλίῳ *Ἱεροῦ Ἀναγνωστηρίου* ἀπὸ 24 Σεπτεμβρίου, αἰτουμένου συγγράμματα τινὰ θρησκευτικὰ καὶ ἱστορικὰ.

Τῆς ἐν *Συλοπόρτῃ Ἀδελφότητος «Ἐννεὰ Μουσῶν»* ἀπὸ 24 Σεπτεμβρίου, εὐχαριστούσης ἐπὶ τῇ δωρεᾷ τοῦ ΚΣ' τόμου τοῦ *Περιοδικοῦ*.

Τῶν ἐν Ἀθήναις κ. κ. *Ἀδελφῶν Περγῆ* ἀπὸ 24 Σεπτεμβρίου, ζητούντων ὁδηγίαν περὶ τοῦ Β' τόμου τοῦ *Αισχύλου*.

Ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι, συμφώνως πρὸς τὴν ἐν προηγουμένη συνεδρίᾳ διατυπωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐπιθυμίαν, καθ' ἣν ἀνετέθη τῷ προεδρεῖῳ νὰ σκεφθῆ καὶ μελετήσῃ περὶ τοῦ ἂν πρέπει νὰ γίνωνται τὰ ἐν παρελθούσαις ἐποχαῖς διαγραφέντα ἢ παρητημένα μέλη καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς παραδοχῆς αὐτῶν, τὸ προεδρεῖον ἀπεφάσισεν ὅπως πάντα τὰ μέλη

ταῦτα γείνωσι δεκτὰ δι' ἀπλῆς μὲν πρὸς τὸ προεδρεῖον αἰτήσεως τὰ παρητημένα, μετὰ ψηφοφορίαν δὲ νέαν τὰ διαγραφέντα, ἀλλ' ἄνευ υποχρεώσεως πληρωμῆς μήτε τοῦ δικαιώματος διπλώματος, μήτε τῆς συνδρομῆς τῶν παρελθόντων ἐν τῷ μεταξύ ἐτῶν. Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ὁ κ. *Μουτσαῆς* λέγει νὰ σημειωθῆ ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο λαμβάνεται ἐρ' ἀπαξ καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπαναληφθῆ.

Ὁ κ. *Πρόεδρος* ἀπαντᾷ ὅτι, τοῦ Κανονισμοῦ προβλεπόντος μόνον διὰ τὸ μέλλον καὶ οὐχὶ διὰ τὸ παρελθόν, βεβαίως τὸ τοιοῦτο δὲν θὰ ἐπαναληφθῆ, ἀφ' οὗ ὁ νέος Κανονισμὸς δὲν ἀφίνει τρόπον ὑποστάσεως ἐνεργῶν μελῶν μὴ πληρωσάντων, τῶν τοιούτων αὐτοδικαίως μετὰ πάροδον δύο ἐτῶν μὴ θεωρουμένων πλέον μελῶν ἄνευ ἀνάγκης διαγραφῆς μεθ' ἣν δήλωσιν τοῦ κ. προέδρου ὁ κ. *Μουτσαῆς* προστίθῃσιν ὅτι ἡ γνώμη τοῦ προεδρεῖου ὡς συμβιβαστικὴ πρέπει νὰ ψηφισθῆ.

Βαλαβάνης παρατηρεῖ ὅτι, ἐπειδὴ καὶ μετὰ τῶν διαγραφέντων μελῶν ὑπάρχουσι πρόσωπα παρασχόντα πολλὰς τῷ Συλλόγῳ ἐκδουλεύσεις, θὰ ἦτο ἄδικος ἡ διάκρισις μεταξὺ παρητημένων καὶ διαγραφέντων καὶ προσβλητικὴ εἰς τοὺς τελευταίους, ἂν ἐπιμένωμεν νὰ ἐκλεγῶσιν οὗτοι διὰ νέας ψηφοφορίας καὶ προτείνει νὰ γείνωσι δεκτὰ καὶ τὰ μέλη ταῦτα ἄνευ ψηφοφορίας.

Τῷ κ. *Βαλαβάνη* ἀπαντῶν ὁ κ. πρόεδρος, λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον οὐδένα λόγον ἔχει ἀντιρρήσεως τῇ προτάσει ταύτῃ.

Βραχάμης. Ἐρωτᾷ, ἐν τῷ δικαίωμτι τοῦ νὰ ἐπανέλθωσιν αὐθις εἰς τὸν Σύλλογον τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος μέλη, εἰς ἃ ἀνοίγονται αἱ θύραι τοῦ Συλλόγου, θὰ ἔχωσιν ἐπ' ἀόριστον χρόνον διάστημα ἢ θὰ τεθῆ ὠρισμένη προθεσμία, ἥς παρελθούσης, τὰ κατόπιν προσερχόμενα θὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ διακελευόμενας διατυπώσεις καὶ προτείνει προθεσμίαν, ἣν ἀποδέχεται ὁ κ. *Ἐπισταθιανός*, ἀποκρούει δ' ὁ κ. *Φωτιάδης*, λέγων ὅτι δὲν πρέπει ὡς οἶοναι συναλλαγματικὰς μὴ πληρωθείσας ἐγκαίρως νὰ διαμαρτυρήσωμεν καὶ μέλη, ἅτινα τυχὸν εἶναι ἐν τῇ ἐξωτερικῇ τῶρα, νὰ τὰ ἀποκλείσωμεν, ἂν παρουσιασθῶσι μετὰ τὴν πάροδον τῆς προθεσμίας, τοῦθ' ὅπερ ἀσυμβίβαστον εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ Συλλόγου.

Βαλαβάνης ἀποκρούει ὡσαύτως τὴν προθεσμίαν, προσθέτων ὅτι ὡς μόνον ὅριον δύναται νὰ θεωρηθῆ τὸ ἐξῆς: Ἡ πρότασις αὕτη νὰ ἀφορᾷ μόνον τὰ ἐν τῷ παρελθόντι παρη-

τημένα ἢ διαγραφέντα μέλη, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ.

Παχῆκος. Ἐπειδὴ ἐλέχθη ὅτι, ἐκτὸς τῶν χρηματικῶν λόγων καὶ ἄλλα αἰτία ἐξηγήσαμεν πρὸς διαγραφὴν μελῶν τινῶν, παρακαλεῖ τὸ προεδρεῖον νὰ ἐξετασθῶσι προηγουμένως τὰ σχετικὰ πρακτικὰ τῶν παλαιῶν ἐτῶν, καὶ νὰ μὴ γείνωσι δεκτὰ ἀνεξετάστως πάντα τὰ προσερχόμενα μέλη. Ἐπὶ τῇ διαβεβαιώσει ὁμοῦ τοῦ τε προέδρου καὶ τῶν κ. κ. *Μηλιώτου* καὶ *Βαλαβάνη* ὅτι οὐδὲν ἕτερον αἴτιον, εἰμὴ λόγοι πληρωμῆς ὑπῆρξαν τὰ αἰτία διαγραφῆς πάντων τῶν διαγραφέντων μελῶν, πᾶσα περὶ τοῦτου περαιτέρω συζήτησις ἐληξεν. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποδοχῆς τῶν μελῶν ὁ κ. *Ἐπισταθιανός* Ἰωάννου προτείνει νὰ σταλῆ ὑπὸ τοῦ Προεδρεῖου ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν ἐν λόγῳ μελῶν πρόσκλησις συμμετοχῆς εἰς τὰς ἐργασίας τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς καὶ τὰ προσερχόμενα νὰ θεωρῶνται ὡς ἀποδεχόμενα τὴν ἐκλογὴν των. Ὁ κ. *Βραχάμης* ἐκφέρει τὴν ἰδέαν νὰ ἀποσταλῆ σὺν τῇ ἐγκυκλίῳ καὶ ὁ εἰσπράκτωρ τοῦ Συλλόγου, πρὸς ὃν νὰ δηλώσωσι τὰ μέλη ταῦτα ἂν ἀποδέχωνται ἢ οὐ τὴν ἐκλογὴν των. Τὴν πρότασιν ταύτην ὑποστηρίζει καὶ ὁ κ. *Ἐπισταθιανός*. Μετὰ τινὰς δὲ διαμειψίς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ὁ κ. πρόεδρος τίθησιν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἐξῆς: Ἄν κατ' ἀρχὴν ὁ Σύλλογος παραδέχεται τὴν ἐπάνοδον τῶν παρητημένων ἢ διαγραφέντων μελῶν ἄνευ ἀπαιτήσεως, ὅπερ τεθὲν εἰς ψηφοφορίαν γίνεται ἀποδεκτόν. Μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τῆς προτάσεως ταύτης γίνεται ἐκ νέου συζήτησις περὶ τοῦ τρόπου τῆς γνωστοποιήσεως τοῦ μέτρου τούτου τοῖς διαφερομένοις, καθ' ἣν ὁ κ. *Μουτσαῆς* δὲν παραδέχεται τὴν ἀποστολὴν ἐγκυκλίου, ὁ κ. *Βαλαβάνης* προτείνει τὴν ἀναβολὴν εἰς β' συνεδρίαν, ὁ κ. *Ἰωάννου* ἐπιμένει εἰς τὴν πρότασιν του, ὁ δὲ κ. *Ἐπισταθιανός* θεωρεῖ ὡς προσβαλλόμενον τὸ γόητρον τοῦ Συλλόγου διὰ τῆς ἀποστολῆς ἐγκυκλίου πρὸς μέλη, ἅτινα ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀπηξίωσαν τὸν Σύλλογον τῆς συνδρομῆς των ἠθικῶς τε καὶ ὑλικῶς καὶ δὲν ἀπεδέξαντο τὸ ἄλλοτε ἐρχομοσθὲν μέτρον τοῦ περιπημορίου. Τοῖς τοιοῦτοις, λέγει, ἱκανὸν μέτρον ἐπιεικείας εἶναι ὅτι ὁ Σύλλογος χαρίζει τὰ παλαιὰ χρέη, ἂν δὲ τῶρα ἐπιθυμῶσι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸν Σύλλογον, δεῖγμα τούτου δεῖον νὰ θεωρηθῆ ἢ παρ' αὐτῶν ἄμεσος πληρωμὴ τῆς συνδρομῆς τοῦ τρέχοντος ἔτους. Τοῦτον ἀντικρούουσιν ὁ κ. *Ἰωάννου* καὶ ὁ κ. *Φωτιάδης* ὁ μὲν, λέγων ὅτι τὸ

γόητρον τοῦ Συλλόγου δὲν ἐκπίπτει ποσῶς δι' ἀποστολῆς ἐγκυκλίου πρὸς μέλη τιμήσαντα τὸν Σύλλογον, καὶ ἂν αἱ ἐργασίαι εἰσι λίαν σημαντικαὶ καὶ γιγάντιοι, παραβαλλόμεναι νῦν πρὸς τὰς ἡμετέρας ἐν τῷ Συλλόγῳ ἐργασίας, αἰτινες δύνανται κατ' ἀναλογίαν νὰ θεωρηθῶσι νανικαί, ἤτοι ἀσήμαντοι, ἄνευ ὑστεροβουλίας προσβλητικῆς διὰ τὰ ἐνεργὰ μέλη.

Ὁ δὲ κ. *Φωτιάδης* ἀντικρούει, λέγων ὅτι ἐξ ἐναντίας τὸ γόητρον τοῦ Συλλόγου θὰ ἐβλάπτετο πραγματικῶς, ἂν ὁ Σύλλογος, συμφώνως τῇ τοῦ κ. *Ἐπισταθιανοῦ* προτάσει, ἐπέμενεν εἰς τὴν ἄμεσον προπληρωμὴν, ὅποτε θὰ θεωρεῖτο ὁ Σύλλογος ὡς λαβῶν τὸ μέτρον τοῦτο τῆς ἐπιεικείας μόνον ἐνεκα ἀργυρολογίας τρόπον τινά.

Ὁ κ. *Βαλαβάνης* ἐρωτᾷ, ἐν ἐν τῷ Κανονισμῷ δὲν ὑπάρχει ἄρθρον, προβλέπον τὴν ἐπάνοδον παρητημένων μελῶν.

Πρόεδρος. Ἀπαντᾷ ἀποφατικῶς. *Φωτιάδης*. Ἀμφότεραι αἱ τάξεις τῶν μελῶν, τῶν τε παρητημένων καὶ διαγραφέντων, δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τῆς αὐτῆς κατηγορίας, καθότι, ἐγγράφων παραιτήσεων μὴ ὑπαρχουσῶν καὶ οἱ παρητημένοι θεωροῦνται, οὕτως εἰπεῖν, σιωπηλῶς διαγραφέντες διὰ ταῦτα ἀπαιτεῖ νὰ μὴ γείνη διάκρισις μεταξὺ αὐτῶν, ἀφ' οὗ μάλιστα, κατὰ τὴν ὁμόφωνον πάντων ὁμολογίαν, οὐδὲν μέλος διεγράφη ποτὲ δι' ἀπρεπῆ πρὸς τὸν Σύλλογον συμπεριφορᾶν.

Νικολόπουλος. Προσθέτει εἰς τὰ λεγόμενα ὅτι τὸ Προεδρεῖον οὐ μόνον διάκρισιν δὲν ποιεῖται μεταξὺ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ περαιτέρω προσβᾶν δὲν θεωρεῖ ἀπαιτητὰ καὶ τὰ χρέη τῶν ἐν ἐνεργείᾳ μελῶν, εἰμὴ ἀπὸ τοῦ παρόντος ἔτους, τῆς ἀποτίσεως τῶν παλαιῶν ἀφιεμένης εἰς τὴν ἀγαθὴν αὐτῶν προαίρεσιν.

Οἰκονομίδης προτείνει ἀντὶ ἀποστολῆς ἐγκυκλίου, τῶν παρητημένων ἢ διαγραφέντων ἄμεσον ἢ ἔμμεσον γραπτὴν ἢ προφορικὴν δῆλωσιν τῷ προεδρεῖῳ περὶ ἀποδοχῆς των, δῆλωσιν, ἣν ὑποστηρίζουσιν ὁ τε ὁ κ. *Πρόεδρος* καὶ ὁ κ. *Μηλιώτης*.

Ἐπισταθιανός. Φρονεῖ ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο δεῖον ν' ἀφορᾷ μόνον τὰ παρητημένα μέλη, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ διαγραφέντα, ἅτινα δὲν δικαιούνται νὰ θεωρῶνται ποσῶς ὡς μέλη, ἀπαξ διαγραφέντα.

Ρόξενφελδ. Ἐναντὶα φρονῶν, προτείνει νὰ γείνη μὲν ἐπιεικεία εἰς τὰ διαγραφέντα μέλη, οὐχὶ ὁμοῦ καὶ εἰς τὰ παρητημένα, τὰ οἰκεία βουλήσει ἀποσυρθέντα ἐκ τοῦ Συλλόγου.

Φωτιάδης. Έπαναλαμβάνει ότι άδικος ή διάκρισις, και παρακαλεί να ριφθῆ πέπλος λήθης επί του παρελθόντος, ίνα ούτω συνεσπειρωμένοι μιζ ψυχῆ πάντες επιδοθώμεν εις έργα επιστημονικά καρποφόρα και παύσωμεν πλέον συζητούντες.

Βραχάμης. Δέχεται μὲν τὴν άνευ πληρωμῆς τῶν χρεῶν τῶν επάνοδον, αλλά προτείνει να υποβληθῶσιν εις νέαν ψηφοφορίαν.

Βαλαβάνης αντικρούει τὴν πρότασιν ταύτην.

Ο δὲ κ. Μουτσαίης προτείνει σεισάχθειαν διὰ τε τὰ διαγραφέντα, παρητημένα και ενεργὰ μέλη.

Ο κ. πρόεδρος μετὰ τὰς συζητήσεις ταύτας τίθησιν εις ψηφοφορίαν τὰς ἐξῆς προτάσεις. Α') Δι' άπαντα τὰ ενεργὰ μέλη τὰ παλαιά τῶν χρεῶν να μὴ ἦναι άπαιτητά, εἰμὴ από τοῦ παρόντος έτους, τῆς πληρωμῆς τῶν παλαιῶν συνδρομῶν άφιεμένης τῇ άγκυθῇ αὐτῶν προαίρεσει. Η πρότασις αὕτη, τεθείσα εις ψηφοφορίαν, γίνεται δεκτή.

Β') Τὰ όπως δήποτε διαγραφέντα ή παρητημένα μέλη γίνονται αὐθις δεκτὰ άνευ οὐδεμιᾶς πληρωμῆς ή τῆς συνδρομῆς αὐτῶν από τοῦ έτους τῆς εκ νέου παραδοχῆς αὐτῶν υπό τοῦ Συλλόγου. Η πρότασις αὕτη, τεθείσα εις ψηφοφορίαν άπορρίπτεται, γίνεται δὲ δεκτή ή ἐξῆς τροποποίησις τοῦ κ. Μουτσαίη: Τὰ όπως δήποτε διαγραφέντα ή παρητημένα μέλη γίνονται αὐθις δεκτὰ άνευ πληρωμῆς τῶν παλαιῶν χρεῶν, αν παρουσιασθῶσιν εντός έτους από τῆς ψηφοφορίας τῆς προτάσεως ταύτης.

Επί τοῦ τρόπου τῆς έγγραφῆς τίθεται εις ψηφοφορίαν και γίνεται παραδεκτή ή ἐξῆς πρότασις τῶν κ. κ. **Εὐσταθίου** και **Βραχάμη**: Τρόπος έγγραφῆς αὐτῶν θεωρεῖται ή έμμεσος ή άμεσος, διὰ τινος ενεργοῦ δηλονότι μέλους προφορικῆ ή γραπτῆ τῷ προεδρεῖω δήλωσις, επακολουθούσης και τῆς πληρωμῆς.

Εἶτα ο κ. Πρόεδρος αναγγέλλει ότι ή άγγελικῆ παροικία, επιθυμοῦσα διὰ συνεισφορῶν να ιδρύσῃ άνδριάντα τῷ άσιδίμω **Curtis**, τῷ χρηματίσαντι πολλὰς άντιπροεδρῶ τοῦ ήμετέρου Συλλόγου και πολλὰς αὐτῷ παρασχόντι εκδουλεύσεις, ἰδίᾳ τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιτροπῇ, άπετάθη και πρὸς τὸν Σύλλογον. Ο κ. πρόεδρος, κατανοῶν τὴν άνεπάρκειαν τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου, ποιεῖται εκκλησιν, ίνα ο έρανος γένηται μεταξὺ τῶν μελῶν. Επὶ τῇ προτάσει όμως τοῦ κ. **Βαλαβάνη**, ή περι τοῦ δέοντος εν τῇ περιστάσει ταύτῃ σκέψις, άνα-

τίθεται τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιτροπῇ, ως τῇ καταλλήλοτάτῃ.

Αναγινώσκεται εἶτα αἴτησις τῆς Ἐφορείας τῶν σχολῶν τῆς κοινότητος **Ἐτ-Μεϊδάν** περι παροχῆς χαρτῶν **Ζαφειροπούλου**, ήτις και γίνεται δεκτή. Ὡσαύτως αναγνωσθὲν ψηφίζεται τὸ πρόγραμμα τῶν κατὰ τὸ Συλλογικὸν έτος 1896—97 γενησομένων δημοσίων μαθημάτων.

Αναγγέλλεται ή εκλογή προέδρου μὲν τῆς συντακτικῆς επιτροπῆς τοῦ κ. **Μ. Γεδειῶν**, γραμματέως δὲ τοῦ κ. **Χρ. Παναζίδου**.

Ψηφίζονται δὲ ως τακτικά μέλη τοῦ Συλλόγου ο κ. **Η. Γιαννουλάτος**, ιατρός, **Θεόδωρος Παπαδόπουλος** έφέντης, σύμβουλος τοῦ Κράτους, **Ξενοφῶν Λαμπρίδης**, **Κ. Συγγρός**, χημικός, και **Α. Κακουλίδης**, άρχιτέκτων· μεθ' ο διαλύεται ή συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΣΔ'

(Εἰδική)

τῇ 2 Δεκεμβρίου 1896.

Προεδρεύοντος **ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ**, προέδρου.

Κατὰ τὴν ειδικὴν ταύτην συνεδρίαν ο κ. **Κλ. Κοκκολίτης**, ιατρός, ανέγνω πραγματείαν αὐτοῦ επιγραφομένην **Ὁ Εὐριπίδης και ή ἰατρικῆ**. Τῷ κ. **Κοκκολάτῳ**, κατελόθοντι τοῦ βήματος, νύχαριστήσιν ο κ. πρόεδρος, μεθ' ο διαλύεται ή συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΣΕ'

(Ἐκτακτος)

τῇ 9 Δεκεμβρίου 1896.

Προεδρεύοντος **ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ**, προέδρου.

Αναγινώσκονται τὰ πρακτικά τῆς ήγουμένης συνεδρίας και επικυροῦνται. Εἶτα ο κ. γενικός γραμματεὺς αναγινώσκει τὴν **ἀλληλογραφίαν**, έχουσαν ὡδε:

Ἐπιστολῆ τῶν κ. κ. **Γιαννοῦ**, **Ν. Μουτσαίη** και **Γ. Γκιόχα**, αποτελούντων τὴν Ἐξελεγκτικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὸ συλλογικὸν έτος 1895-96, υποβαλλόντων τὴν από 6 Σεπτεμβρίου 1896 εκθεσιν αὐτῶν.

Πατάμιον τῆς **Α. Θ. Η.** από 3 Ἰουλίου, ἀξιούσης ίνα ο πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, παρα-

λαβῶν και τέσσαρα μέλη, προσέλη εις τὰ Πατριαρχεῖα και διασκευθῆ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ὁμοιομόρφου διδασκαλίας.

Τοῦ κ. **Wecklein** από 5 και 26 Αὐγούστου, εκθέτοντος τὴν γνώμην αὐτοῦ περι τῆς εκδόσεως τοῦ Β' τόμου τοῦ **Δισχύλου**.

Τῆς κ. **Valker** και τῆς δεσποινίδος **Curtis** από 22 Αὐγούστου, εκφραζουσῶν θερμὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ενδειξῇ σεβασμοῦ εις τὴν μνήμην τοῦ μακαρίτου προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς **Canon G. H. Curtis**.

Τοῦ κ. **Α. Κυριακοῦ** ἐξ Ἀθηνῶν από 17 Αὐγούστου, ἀγγέλλοντος ότι ή σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου ανέγραψεν εις τὸν προϋπολογισμόν τοῦ έτους τούτου συνδρομὴν τετρακοσίων πενήκοντα δραχμῶν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. **Ε. Κυριακίδου** εκ Τραπεζούντος από 12 Αὐγούστου, αἰτουμένου τὴν **Μαυρογορδάτειον Βιβλιοθήκην**.

Τῶν εκτελεστῶν τῆς διαθήκης τοῦ μακαρίτου **Ταμβάκου**, κ. **Πολυξένης Α. Ταμβάκου** και **Α. Μικρουλάκη** από 10 Αὐγούστου, γνωρίζοντων, ότι κρατοῦσιν εις τὴν διάθεσιν τοῦ Συλλόγου κληροδοτήμα τοῦ άειμνήστου εκ πενήκοντα λιρῶν.

Τοῦ κ. **Κωνσταντίνου Κουρτίδου** ἐξ Ἀθηνῶν από 20 Δεκεμβρίου, πέμποντος γλωσσικὴν ὕλην διὰ τὸ **Ζωγράφειον Διαγώνισμα**.

Τοῦ κ. **Ἐλευθερίου Παπαναυιάδου** ἐξ Ἀμισσοῦ από 2 Δεκεμβρίου, πέμποντος γλωσσικὴν ὕλην διὰ τὸ **Ζωγράφειον Διαγώνισμα**.

Τοῦ κ. **Χ. Βαζοβάνου** εκ Κων/πόλεως από 26 Νοεμβρίου, πέμποντος γλωσσικὴν ὕλην.

Τοῦ κ. **Θρουμουλοπούλου** εκ Φαναρίου από 1 Δεκεμβρίου, πέμποντος ὡσαύτως γλωσσικὴν ὕλην.

Τοῦ κ. **Α. Βερναρδάκη** εκ Μιτυλήνης από 19 Νοεμβρίου, υποβάλλοντος ὄρους πρὸς εξακολούθησιν τῆς εκδόσεως τοῦ Γ' τόμου τοῦ **Εὐριπίδου**.

Ο κ. πρόεδρος καταθέτει τὴν εκθεσιν τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, ήτις και αναγινώσκειται κατ' άπαιτήσιν πολλῶν μελῶν. Τὰς εν πέλει τῆς εκθέσεως επισυνημμένας εν εἰδει εὐχῶν προτάσεις τῶν μελῶν τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς υποστηρίζει προθύμως ο κ. **Αἰθηντόπουλος**, παρατηρεῖ δ' ότι άνάγκη να υποβληθῆ αὕτη και τοῖς διαφερομένοις, ήτοι τῷ κ. ταμῆα και τῷ κ. λογιστῇ. Μετὰ ταῦτα ο κ. πρόεδρος ἀγγέλλει ότι τὴν συναυλίαν, ήν κατ' άρχὴν ο Σύλλογος εἶχεν, εγκρίνει πρὸς

άρωγὴν τῶν άπόρων παιδῶν τῶν δημοτικῶν σχολῶν δι' άγορᾶς βιβλίων, τὸ προεδρεῖον εκρίνειν εὐλογον διὰ τὸ τρέχον έτος να δώσῃ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου, ή τε τῶν οικονομικῶν τούτου μὴ ὄντων εν άνηρᾷ καταστάσει και ζητεῖ τὴν γνώμην τοῦ Συλλόγου. Ο κ. **Ε. Ἰωάννου** παρατηρεῖ ότι ή άτο ελευστικώτερα ή έσπερις τοῦ Συλλόγου, αν πρὸς τῇ μουσικῇ συναυλίᾳ ὑπῆρχε και φιλολογικῆ έσπερις, ο δὲ κ. **Αἰθηντόπουλος** ζητεῖ διασαφήσεις περι τοῦ τί εννοοῦσιν ὀμιλοῦντες περι φιλολογικῆς έσπερίδος. Κατόπιν δὲ τῶν δοθεισῶν διασαφήσεων ο κ. Πρόεδρος τίθησιν εις ψηφοφορίαν αν ο Σύλλογος κατ' άρχὴν εγκρίνη ίνα γείνη μουσικῆ έσπερις ὑπὲρ αὐτοῦ. Ψηφοφορίας δὲ γενομένης, ή πρότασις ἐγένετο δεκτή.

Ἐψηφίσθησαν μέλη τοῦ Συλλόγου τακτικά ο **Σεβασμιώτατος Ἅγιος Ἀγκιᾶλου κ. Βασίλειος**, ο **Θεοφιλέστατος Χαριουπόλεως**, **χωρεπίσκοπος Πέραν κ. Γερμανός**, ο κ. κ. **Α. Τράντας**, **Γ. Γραμματιάνης**, **Κ. Κωνσταντινίδης** ιατροί, οί κ. κ. **Σταῦρος Ἰωαννίδης**, **Γρ. Μαυροσείδης**, **Μ. Πορτοκάλογλου**, **Κλ. Παπαγιαννόπουλος** άντεπιστέλλον δὲ μέλος ο κ. **Σ. Μερτζίδης**, ιατρός εν **Καβάλλῃ**· μεθ' ο, μὴ ὑπάρχοντος έτέρου ζητήματος, διαλύεται ή συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΣΕ'

(Τακτικῆ εἰδικῆ)

τῇ 16 Δεκεμβρίου 1896.

Προεδρεύοντος **Ν. ΦΩΤΙΑΔΟΥ**, αντιπροέδρου.

Μετὰ τὴν ανάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ήγουμένης συνεδρίας, οὐδενὸς ζητήσαντος τὸν λόγον ἐπὶ τῶν προηγουμένων ανακοινώσεων, ο κ. γενικός γραμματεὺς αναγινώσκει τὴν ὑπὸ τρυ εκ τῶν άντεπιστελλόντων μελῶν τοῦ Συλλόγου κ. **Σ. Μερτζίδου** **Περὶ άρχαῖο-τιτος τῶν Νοσοκομείων** πραγματείαν και τὴν ἐξ Ἁγίου Ὄρους ὑπὸ τοῦ ὀσιολογιστῆ κ. **Γ. Διονυσιάτου** έτέραυ τοιαύτην ὑπὸ τὸν τίτλον **Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπτά ανέκδοτοι επιστολαί**· μεθ' ο διαλύεται ή συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΕΖ'

(Τακτική γενική)

τῆ 23 Δεκεμβρίου 1896.

Προεδρεύοντος Ν. ΦΩΤΙΑΔΟΥ, αντιπροέδρου.

Πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν ὁ προεδρεύων κ. Φωτιάδης ἐκφράζει τὴν λύπην του διὰ τὴν ἀπροθυμίαν τῶν μελῶν εἰς τὸ νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ προτρέπει τὰ παρόντα νὰ φοιτῶσι τακτικῶς εἰς αὐτάς, νὰ παρακινῶσι δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Συλλόγου.

Ἐἴτα ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικά τῆς προηγουμένης συνεδρίας, ἅτινα καὶ ἐπικυροῦνται· μεθ' ὃ ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν ἀλληλογραφίαν, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Α. Σεμιτέλου ἀπὸ 30 Νοεμβρίου, διαβεβαιῶντος ὅτι ἀσχοληθήσεται πρὸς ἔκδοσιν τοῦ Β' τόμου τοῦ Σοφοκλέους.

Τῶν κ. κ. Ἀδελφῶν Περρῶν ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 22 Νοεμβρίου, ἀποστελλόντων φορτωτικὴν τῶν 330 ἀντιτύπων τοῦ Β' τόμου τοῦ Αἰσχύλου.

Τοῦ κ. Ν. Λεβίδου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 2 Νοεμβρίου, ἐγκλείοντος ἐπιστολὴν τῆς Πρυτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἀγγελούσης ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον ἐψηφίσατο τετρακοσίας πενήκοντα δραχμὰς ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐν Βάρνη Ἀναγνωστηρίου τῶν Ὀδηγησιῶν ἀπὸ 16/28 Νοεμβρίου, αἰτουμένου τὴν δωρεὰν ἀποστολὴν φύλλων ἐπιτοπίων.

Τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Βυτοπαιδίου ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου, ἀποστελλούσης διὰ τοῦ ταμείου τῶν Πατριαρχείων ἕκτακτον συνδρομὴν τεσσαρακοντάλιρον.

Τοῦ κ. Λεωνίδου Ζώη ἐκ Ζακύνθου ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους.

Τοῦ κ. Ν. Λεβίδου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου, αἰτουμένου τὴν σειράν τῶν τόμων τοῦ Περιδικίου διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῶν ἀξιωματικῶν καὶ πέμποντος 15 τεύχη.

Τῶν Ἐφόρων τῶν σχολῶν Ἀγκύρας ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου, συνιστῶντων τὸν κ. Α. Κλημεντίδην ὡς μετ' αὐτοῦ ἐκλέξῃ ὁ Σύλλογος διδασκάλους διὰ τὰς σχολὰς αὐτῶν.

Τῆς Ἐθνικῆς Ἐραπίδος τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 4/16 Νοεμβρίου, δηλοῦσης ὅτι ἐπλήρωσε τῶν κ. Ἀραβαντινῶν δραχμὰς ἑξακοσίας ἐξήκοντα καὶ μίαν καὶ εἴκοσιν ἑκατοστὰ (ἀριθ. 661,20),

συμφώνως τῇ ἀπὸ 26 λήξαντος ἐπιστολῇ τοῦ Συλλόγου καὶ ἐγκλειούσης ἀπόδειξιν παραλαβῆς.

Τοῦ κ. Σ. Μεσζιδίου ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου, αἰτουμένου ὅπως ὁ Σύλλογος συντελέσῃ εἰς τὴν ἔκδοσιν ἔργου αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Ε. Ι. Σταματιάδου ἐκ Σάμου ἀπὸ 3 Λυγούστου, προσφέροντος τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου τὴν Ἐπετηρίδα τῆς Σάμου.

Τοῦ ἀρχιμυδρίτου Ἱερ. Λεοντίου, ἐπιτρόπου τοῦ ἁγίου Σερῶν, ἀπὸ 4 Λυγούστου, αἰτουμένου πρόγραμμα τοῦ διαγωνισματος πρὸς σύνταξιν Γραμματικῆς τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης.

Τοῦ Συλλόγου πρὸς διὰδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμῶν ἀπὸ 30 Νοεμβρίου, αἰτουμένου τὰς ἀποδείξεις τῶν διανεμηθέντων δέκα σειρῶν γεωγραφικῶν χαρτῶν.

Τῆς Α. Ε. τοῦ Χρηστάκη ἐφέντη Ζωγράφου ἀπὸ 4/16 Δεκεμβρίου, εὐχαριστοῦντος διὰ τὰ τοῦ Συλλόγου συλλυπητήρια ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Ἰλέρου Φιλανθίδου ἐκ Πανόρμου ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου, αἰτουμένου ὅπως αἱ μὴ ληφθεῖσαι ὑπ' ὄψει κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος νεοελληνικαὶ αὐτοῦ μελωδίαι βραβευθῶσιν ἐφέτος.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου, προτεινούσης ὅπως ὁ Σύλλογος προσφέρῃ διακοσιόφρακτον συνδρομὴν ὑπὲρ ἀνεγέρσεως προτομῆς τῆς (i. Cirilis εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῇ καὶ μέλος ἀντεπιστέλλον τὸν κ. Ἀντ. Μηλιαράκη, εὐδοκίμως περὶ τὰ γεωγραφικὰ ἀσχολούμενον.

Ἐπὶ τῆς ἡμερησίας διατάξεως ὁ κ. Φωτιάδης προτείνει ὅπως τὸ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ψηφισθὲν ποσὸν διακοσίων φράγκων ὑπὲρ τῆς ἰδρύσεως προτομῆς τοῦ αἰδίου (i. Cirilis πληρωθῇ δι' ἔρανον μεταξὺ τῶν μελῶν, ἅτε τοῦ Συλλόγου, τὸ γε νῦν εὐρισκόμενον ἐν δυσχερεῖαις οικονομικαῖς. Ἦν πρότασιν τοῦ κ. Φωτιάδου ἀντικρούουσιν οἱ κ. κ. Ἰωάννου καὶ Γιαννουλάτου, λέγοντες ὅτι ὁ ἀποθῆ ἄκκρος ὁ ἔρανος, διότι τὰ μέλη δὲν θὰ φωνῶσι πρόθυμα εἰς τὴν φορολογίαν ταύτην καὶ ὅτι προτιμότερον θὰ ἦτο ὁ Σύλλογος ἀντὶ νὰ μετέλθῃ τὸ μέτρον τοῦτο, νὰ ὁμολογήσῃ δι' ἐπιστολῆς τῇ ἐπὶ τῆς προτομῆς ἀγγλικῇ ἐπιτροπῇ τὴν ἀδυναμίαν του πρὸς συνδρομὴν, ἐκφράζων ταυτοχρόνως καὶ τὴν λύπην του.

Ὁ κ. Νικολόπουλος φρονεῖ ὅτι τὸ ποσὸν

τῶν 200 φράγκων εἶναι ἐλάχιστον ἐν σχέσει πρὸς τὰς τῷ Συλλόγῳ ἐκδουλεύσεις τοῦ ἀνδρός καὶ ὅτι θὰ συλλεγῆ λίαν εὐκόλως. Ὁ κ. Γιαννουλάτος προσθέτει ὅτι οὕτως ἢ ἄλλως δέον νὰ μὴ γείνη τοιαύτη κακὴ ἀρχὴ φορολογίας. Εἰς τοῦτον δ' ἀπαντᾷ ὁ κ. Φωτιάδης ὅτι πρόκειται περὶ ἔρανον προαιρετικοῦ καὶ οὐχὶ ὑποχρεωτικοῦ. Ἀλλ' ὁ κ. Ἰωάννου ἐπιμένει εἰς τὴν πρότασίν του, ἣν καὶ διατυποῖ ὡς ἑξῆς: Δὲν θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ προσέλθωμεν δι' ἔρανον νὰ συμπληρώσωμεν μεταξὺ τῶν μελῶν τὸ ποσὸν τῶν 200 φράγκων καὶ νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν τὴν ἔνδειαν ἡμῶν. Ὁ κ. Ἀκαστορίδης παρακαλεῖ τοὺς κ. Ἰωάννου καὶ Γιαννουλάτου ν' ἀποσύρῃσι τὴν πρότασιν των, οὐ μὴ γινόμενου, τίθεται αὐτῇ εἰς ψηφοφορίαν καὶ ἀπορρίπτεται, γίνεται δὲ ἀποδεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ κ. Φωτιάδου.

Ἦφιζονται τακτικὰ τοῦ Συλλόγου μέλη οἱ κ. κ. Δ. Καλθοκορέσης, Α. Σταλίδης, Χ. Χρηστίδης, Φ. Δημητριάδης, Κ. Βλασιάδης, ἀρχιτέκτων, Ι. Γιάνναρος καὶ Ν. Στρογγύλης, μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΕΗ'

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 13 Ἰανουαρίου 1897.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναβληθείσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας καὶ ἀναγγέλλει τὰς δωρεάς:

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡς ἑπεται:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ε. Σταματιάδου ἐκ Σάμου ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου 1896, προτεινόντος μέλος τὸν ἐν Λισσαβῶνι τῆς Πορτογαλλίας κ. Ταξίαρχον Luciano Cordaio, μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Βασιλέως, ἀρχηγὸν τοῦ Γραφείου τῆς Ἀνωτέρας Ἐκπαιδεύσεως καὶ παρακαλοῦντος ὅπως τὸ δίπλωμα αὐτοῦ σταλῆ διὰ τοῦ ἐνταῦθα Σαμιακοῦ Γραφείου.

Τῆς Α. Ε. τοῦ Χρηστάκη ἐφέντη Ζωγράφου ἐκ Monte-Carlo, ἀπὸ 9 Ἰανουαρίου 1897, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τοῖς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ αὐτοῦ συγχαρητήριαις καὶ εὐχομένῳ τῷ Συλλόγῳ βίον μακρόν καὶ ἔνδοξον καὶ παρακαλοῦντος ὅπως διερμηνευθῶσι τὰ αἰσθημῆκα αὐτοῦ ταῦτα καὶ τοῖς μέλεσιν.

Τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολείων Νεαπόλεως,

Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος.

αἰτουμένης τὴν σειράν τῆς Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης.

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 11 Ἰανουαρίου 1897, ἀποφασίσασθαι ν' ἀναβληθῆ ἢ εἰς τὸν κ. Βερναρδάκη ἀπάντησις μέχρις οὗ ἢ πρὸς μελέτην τῆς ἱστορίας τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ἐπιτροπῇ ἐκ τῶν κ. κ. Ἀδδεντοπούλου, Πειρακίδου καὶ Βραχάμη ὑποβάλλῃ τὸ πόρισμα τῆς μελέτης αὐτῆς· ἀγγελλούσης δὲ ὅτι ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 2 Ἰανουαρίου 1897 ἐξελέξατο, κατὰ τὸ ἀρθρον 57, μέλη αὐτῆς τακτικὰ τοὺς κ. κ. Ι. Δ. Ἀριστοκλέα, καὶ Π. Πειρακίδην καὶ προτεινούσης ἀντεπιστέλλον μέλος τὸν κ. Στατιστοῦ Πράτο, διακεκριμένον ἰταλὸν λογογράφον καὶ καθηγητὴν τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας ἐν Ἀρπίνῳ, καὶ ὑποβαλλούσης τὸ πόρισμα τῆς μελέτης αὐτῆς ἐπὶ τῆς προτάσεως αὐτοῦ.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 13 Ἰανουαρίου, ἀγγελλούσης ὅτι ἐξελέξατο μέλος αὐτῆς τὸν Α. Σ. τὸν μητροπολίτην Ἀρχιάλῳ κ. Βασιλείου.

Τοῖς κ. κ. Ι. Ἀριστοκλεί καὶ Π. Πειρακίδην, οἱ ἐξελέγησαν μέλη τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆ Α. Σ. τῷ ἁγίῳ Ἀρχιάλῳ κ. Βασιλείῳ, ὃς ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, συμφώνως τῷ Κανονισμῷ, ἀποφασίζεται ὅπως γραφῶσιν αἱ ἐπὶ τούτῳ ἐπιστολαί.

Ἐὰν ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Παπῆ δωρηθέντα νομισματικὰ παραπέμπονται τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς μελέτην. Ἀγγελλέντος δὲ ὅτι τρεῖς σειραὶ τῆς Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης κατ' αἴτησιν τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Χρηστάκη ἐφέντη Ζωγράφου ἐδόθησαν τῷ ἐνταῦθα ἀντιπροσώπῳ αὐτοῦ κ. Κ. Ἰωαννίδην, ἡ αἴτησις τῶν Σχολῶν Νεαπόλεως περὶ παροχῆς τόμων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ἐγένετο δεκτὴ.

Μετὰ ταῦτα μετὰ λύπης ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ ἐκ τῶν μελῶν Χρήστου Βασιλάδου, ἰατροῦ, πρὸς τὴν οἰογένειαν τοῦ ὁποῦ ὁ Σύλλογος θίλει ἐκφράσει τὴν λύπην του.

Ἐἴτα ὁ κ. πρόεδρος ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν μελῶν τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν, αἵτινες συνέστησαν ἐπὶ τῇ βῆσει τοῦ νέου Κανονισμοῦ.

Τοῦ κ. Ἀπέρη αἰτησθέντος ὅπως οἱ κατάλογοι οὗτοι συνταχθῶσιν ἀλφαριθμητικῶς, ἡ αἴτησις γίνεται δεκτὴ. Μεθ' ὃ ὁ κ. Ἰωάννου ἐρωτᾷ: 1) Ἐὰν οἱ ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐγγραφεῖντες ἦναι οἱ μόνοι πτυχιούχοι, δικαιοῦμενοι ὅπως εἰσελθῶσιν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην. 2) Ἐὰν οἱ φυσικοὶ

δικαιώνται να εισέλθωσιν εις τρεις και τέσσαρας 'Επιτροπὰς και 3) 'Εάν ἕκαστος δικαιώται να εισέλθῃ εις ὅποιονδήποτε ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. *Εὐσταθίου* φρονεῖ ὅτι διὰ τῆς δευτέρας ἐρωτήσεως εἰσερχόμεθα εις τὴν συζήτησιν τοῦ Κανονισμοῦ, ὅστις δίδει μόνος τὴν ἀπάντησιν, λέγων ὅτι οἱ φυσικοὶ δύνανται νὰ ἦναι μέλη τῆς τῆς Βιολογικῆς και τῆς Φυσικομαθηματικῆς, ὅπως και οἱ διδάκτορες τῆς Φιλοσοφίας και Θεολογίας θεωροῦνται αὐτοδικαίως μέλη τῆς Φιλολογικῆς 'Επιτροπῆς. Τῷ κ. *Εὐσταθίου* ὁμοφρονεῖ και ὁ κ. *Αλεξογιάννης*, ὁ δὲ κ. *Βραχάμης* ἐξηγεῖ τὸν λόγον τῆς εἰς τὴν Φιλολογικὴν 'Επιτροπήν παραδοχῆς τῶν φυσικῶν, αἰτιολογῶν ταύτην ὡς ἐκ τῆς συγγνωμένως τῆς κατὰ τὸν προηγούμενον Κανονισμὸν ὑφισταμένης 'Εκπαιδευτικῆς 'Επιτροπῆς, ἐν ἣ ἐκρίνοντο και φυσικομαθητικὰ ἔργα, μετὰ τῆς Φιλολογικῆς, ἀντικαταστάσεως και τὰς δύο. Ὁ κ. *Αλέξης* φρονεῖ ὅτι οἱ ἰατροὶ θὰ ἠδύναντο νὰ ἐγγραφῶσι μέλη τῆς Φυσικομαθηματικῆς 'Επιτροπῆς, ἀφ' οὗ κατ' ἀνάγκην διδάσκονται τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας.

Ὁ κ. *Αἰθωνόπουλος* λέγει ὅτι τοῦ Κανονισμοῦ καθορίζοντος τὰ προσόντα, οὐδεμία ἐπιτρέπεται συζήτησις ἐπ' αὐτῶν. Ὁ κ. *Χρηστίδης* λέγει 1) "Ὅτι οἱ κατάλογοι περιλαμβάνουσι τελειωτικῶς τὰ μέλη ἐκεῖνα, περὶ ὧν εἶναι βέβαιον ὅτι συνενοῦνται τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ἀπαιτούμενα προσόντα. 2) "Ὅτι τοῦ Κανονισμοῦ ὀρίζοντος εἰς τίναν ἐπιτροπὰς οἱ φυσικοὶ δύνανται νὰ καταχωρῶσι, πᾶσι συζήτησις ἀποβαίνει περιττή. 3) "Ὅτι ἵνα εἰσέλθῃ τις αὐτοδικαίως εἰς ἐπιτροπήν τινα, ὀφείλει νὰ ἔχῃ τὰ τῆς 'Επιτροπῆς προσόντα.

Τοῦ κ. *Στρογγυλῆ* ζήτησαντος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς 'Επιτροπῆς, συμφώνως τῷ Κανονισμῷ, τῶν κ. κ. *Δριστοκλέους* και *Πετρακίδου*, ὁ κ. πρόεδρος ἀπάντησεν ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἀφορᾷ τὴν Φιλολογικὴν 'Επιτροπήν, προτάσει τῆς ὁποίας ἐξελέγησαν, ὡς ἡ ἐπίσημος ἐπιστολὴ αὐτῆς ἠγγελεῖ τοῦτο τῷ Συλλόγῳ.

Ἐπιτίθεται ἀντεπιστέλλον μέλος ὁ ἐν 'Αθήναις κ. *Αντ. Μηλιαράκης* τακτικὰ δὲ μέλη οἱ κ. κ. *Ανδρουκλῆς*, *Ανδρεάδης*, *Αλέξ.* *Αντωνιάδης*, *Γεώργιος Λινάρδος*, *Γ. Βλαδίκας*, *Ἰ. Μπίστης*, *Ν. Φερμάνογλους* και *Ἰ. Μιχαλάκοπουλος*. Μετ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΕΘ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῆ 20 Ἰανουαρίου 1897.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης εἰδικῆς συνεδρίας, εἶτα ὁ κ. *Ἰ. Μηλιόπουλος* ἀναγινώσκει μελέτην αὐτοῦ **Ποῦ τοῦ Βοσπόρου ἐγένετο ἡ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην διάβασις τοῦ Δαρείου.**

Ὁ δὲ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περιληπτικὴν ἀνέκδοτον διατριβὴν ἐκ χειρογράφου ἀρχαίου, σταλαῖσαν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀγίῳ Ὀρει πανοσιολογιώτατου κ. *Χρυσόστομου Λαυριώτου* **Περὶ τοῦ βίου τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ Βατοπεδινού**· μετ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΟ'

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 3 Φεβρουαρίου 1897.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν και παραδοχὴν τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περιληψὴν τῆς **ἀλληλογραφίας**, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:

Ἐπιστολὴ τῆς *Επιτροπῆς* πρὸς συγκροτήσιν Ἀρχαιολογικοῦ ἐν Ἀθήναις Συνεδρίου ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς ἰδρύσεως τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς αὐτόθι ἀπὸ 2/14 Ἰανουαρίου, προσκαλοῦσης τὸν Σύλλογον νὰ μετασχη αὐτοῦ.

Τῆς *Ἑλληνοκαθολικῆς Ἀδελφότητος* «Συμπροίας» ἐντεῦθεν ἀπὸ 14/26 Ἰανουαρίου, παρακαλοῦσης ὅπως δοθῇ αὐτῇ ἡ σειρά τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*.

Τοῦ κ. *Θ. Οὐσπένσκη*, διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα ἀρχαιολογικοῦ ῥωσικοῦ Ἰνστιτούτου, ἀπὸ 21 Ἰανουαρίου, πέμποντος τὸν Α' τόμον τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἰνστιτούτου, ὑπισχυομένου δὲ τὴν ἐκάστοτε ἀποστολὴν τῶν ἐκδόσεων αὐτοῦ και αἰτουμένου τὰς δημοσιεύσεις τοῦ Συλλόγου διὰ τὸ Ἰνστιτούτον.

Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν ἡμετέρων δημοσιεύσεων και δωρομένου συγγράμματά τινα.

Τῆς *Εκπαιδευτικῆς και Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος*, ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου, ἀγγελοῦ-

σης τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς και αἰτουμένης τὴν ἐν τῷ Συλλόγῳ φιλοξενίαν.

Τῆς κ. *Αλεξάνδρας Μ. Μαυροκορδαίου* ἐντεῦθεν ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου, ἀγγελοῦσης δωρεὰν αὐτῆς ἐκ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ μακαρίτου αὐτῆς ἀδελφοῦ τεσσάρων κίθωτιων βιβλίων διαφόρου ὕλης.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλει ὅτι ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος τὸ προεδρεῖον συσκεφθὲν φιλοφρόνως ἐχορήγησε μὲν τὴν αἰτηθεῖσαν φιλοξενίαν, πλὴν ἐρωτᾷ και τὸν Σύλλογον ἂν συναινῇ.

Διμαράκης. Ἐπιδοκιμάζει τὴν γνώμην τοῦ προεδρείου.

Βραχάμης. Ἀρκεῖ, λέγει, τὸ χορηγηθεῖσιν δωμάτιον νὰ μὴ παραβλάπτῃ τὴν λειτουργίαν τοῦ Συλλόγου.

Ἐθεῖσα δ' εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρότασις, ἐψηφίσθη. Εἶτα ἀναγγέλλει ὁ κ. πρόεδρος, ὅτι ὁ κ. *Εὐστράτιος Μαυροκορδάτος* και ἡ κ. *Αλεξάνδρα Μαυροκορδαίου* ἐδώρισαν τῷ Συλλόγῳ 700 συγγράμματα ποικίλης ὕλης, ὧντινα πολλοῦ λόγου ἔξια, και ὅτι θὰ γραφῇ αὐτοῖς γράμμα εὐχαριστήριον.

Νικολόπουλος. Προτείνει νὰ εὐχαριστήσωμεν ταυτοχρόνως και τοὺς συνεργήσαντας εἰς τὴν δωρεὰν ἑταίρους κκ. ἀδελφοὺς *Παντεμαλῆ* και *Φ. Δημητριάδην*.

Πρόεδρος. Ἡ Ἑλληνοκαθολικὴ Ἀδελφότης «Συμπροία» ζητεῖ τὴν σειράν τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*, και ἐμποδίζεται μὲν ἡ τοιαύτη δωρεὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ, ἅτε τῆς ὑπὸ τῆς «Συμπροίας» συντηρουμένης σχολῆς οὐσης δημοτικῆς, ἀλλὰ φρονεῖ ἀτομικῶς ὅτι θὰ ἦτο καλὸν νὰ δοθῇ τῇ «Συμπροίᾳ» ἡ σειρά τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*, πρὸς τοῦτο δὲ ζητεῖ και τὴν γνώμην τοῦ Συλλόγου.

Νικολόπουλος. Ὁφείλομεν, ἀνεξαρτήτως συμπαθειῶν, νὰ σεβασθῶμεν τὸν Κανονισμὸν.

Ἰωάννου. Ἄν μέχρι τοῦδε δὲν παρεβιάσθη ὁ Κανονισμὸς ὑπὲρ ἄλλης Σχολῆς, τότε δεῖν γὰ σεβασθῶμεν τὸν Κανονισμὸν.

Διμαράκης. Ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὡς ἔχων σκοπὸν τὴν διάδοσιν τῆς γλώσσης ἡμῶν, πρέπει νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν «Συμπροίαν», ἥτις Ἑλληνοπαιδῆς, ἐν ἄλλοτριᾳ μέγρι τοῦδε γλώσση διδασκομένους, ἀνέλαβε νὰ διδάξῃ τὴν μητρικὴν ἑλληνίδα φωνήν, και χρῆζει πρὸς τοῦτο ἐνθαρρύνσεως. Ἡ περίπτωσις ἐνταῦθα εἶναι ἐξαιρετικὴ και δὲν πρέ-

πει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ ξηρὸν γράμμα τοῦ Κανονισμοῦ. Πρόκειται λοιπὸν περὶ προτροπῆς και οὐχὶ δωρεᾶς.

Μετὰ ταῦτα, θεθείσης τῆς προτάσεως τοῦ κ. προέδρου εἰς ψηφοφορίαν, ἐγένετο αὕτη δεκτὴ.

Πρόεδρος. Τὴν αἴτησιν τοῦ κ. *Οὐσπένσκη* τίθησιν εἰς ψηφοφορίαν, ἥτις και γίνεται δεκτὴ.

Ἐπίσης γίνεται δεκτὴ ἡ αἴτησις τῶν *Σχολῶν τοῦ Μεταλλείου Χατζῆ Σίμκοι*, περὶ παροχῆς χαρτῶν, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσι τοιοῦτοι.

Τὸ προσκλητήριον γράμμα τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς παραπέμπεται τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ἐψηφοφοροῦνται ἀντεπιστέλλοντα μὲν μέλη οἱ κ. κ. *Ταξίλοχος Cordauro Luciano*, μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας, ἀρχηγὸς τοῦ γραφείου τῆς Ἀνωτέρας Ἐκπαιδεύσεως και συγγραφεὺς, και ὁ κ. *Στανίλαος Πράτο*, ἰταλὸς λαογράφος, κηθηγητῆς τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας ἐν Ἀρπίνῳ, προτεινόμενος ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς τακτικὸν δὲ μέλος ὁ κ. *Γ. Νικολαΐδης*, ἰατρός, μετ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΟΛ'

(Εἰδική)

τῆ 10 Φεβρουαρίου 1897.

Προεδρεύοντος Ν. ΦΩΤΙΑΔΟΥ, ἀντιπροέδρου.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης συνεδρίας.

Ὁ κ. *Α. Χρηστίδης* ποιῆται τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις: Κατὰ τὸ ὄσονόπω λήγον συλλογικῶν ἔτος δύο ἐγένοντο ἀνκοινώσεις ἰατρικῆς ἀρχαιολογίας, ἡ τοῦ κ. *Μερτζίδου* και ἡ τοῦ κ. *Κοκκολάτου*. Ὅτι εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαίας ἰατρικῆς ἡμεῖς ἰδίως ὀφείλομεν νὰ ἐγκύπτωμεν, νομίζω εἶναι φανερόν, διότι διὰ τοιαύτης μελέτης ἀποκαθιστῶμεν πλήρη τὴν συνέχειαν τῆς ἀρχαίας πρὸς τὴν νεωτέραν ἰατρικὴν. Ἐν τῇ Δύσει, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐξηρεῦνησαν τὰ καθαρῶς ἰατρικὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων, πρῶτοι ἠσχολήθησαν και εἰς τὴν συλλογὴν ἰατρικῶν γνώσεων παρὰ ποιηταῖς μετὰ τὸν γάλλον σοφόν, τὸν γράψαντα περὶ τῆς χειρουργικῆς παρ' Ὀμήρῳ, ἡμεῖς ἐνθυμώμεθα ἐνταῦθα τὸν *M. Menier Etudes médicales sur les poètes latins 1858, Paris; τὸν Ch. Duremberg La médecine*

à Rome sous la République (Histoire et Doctrines, Paris, 1865); τὸν *E. Dupuis Médecine et moeurs de l'ancienne Rome* (Paris, 1891). Παρ' ἡμῶν δὲ τὸν ἀειμνηστον *Ἀναγνωστάκη*, γράφοντα περὶ τῆς *λατρικῆς παρὰ τῶν Ἀριστοφάνει*. Συγχαιρῶ ἀπὸ καρδίας τὰ ἀξιοτίμα μέλη τοῦ Συλλόγου διὰ τὰς μελέτας αὐτῶν ταύτας καὶ εὐχομαι νὰ συνεχίσωσιν αὐτὰς δι' ἄλλων ἐξ ἰσου σπουδαίων. Ὑποκειμένου τοῦ λόγου περὶ τῆς ἀρχαίας λατρικῆς, ἐπιτρέφατέ μοι νὰ εἶπω ὅτι ἡ Αἴγυπτος προῦρίσται νὰ μᾶς ἐκπλήξῃ δι' ἀνακαλύψεων παπύρων ἐκτάκτου σπουδαιότητος. Παραβλέπων ἐνταῦθα τὰ πρὸς τὸ θέμα ἡμῶν ἀλλότρια, λέγω ὅτι ἡ ἱστορία τῆς λατρικῆς θελεῖ εὐρυνοθῆ σημαντικῶς· οὕτω πρὸ 4 ἑτῶν ἀνευρέθη πάπυρος ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς λατρικῆς, συγγραφείσης καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Ἀριστοτέλους, πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Μένωνος «*Ἱατρικὰ Μενώνεια*» καὶ περιλαμβανούσης ἕνα καὶ ἡμισίον αἰῶνα ἑλληνικῆς ἐπιστήμης. Διὰ τοῦ παπύρου τούτου ἀποδεικνύεται ἡ πρώτη ἀκμὴ τῆς λατρικῆς ἐν Ἑλλάδι, ἧς δευτέρα εἶναι ἡ παρούσα σύγχρονος. Ἐπιτρέφατέ μοι, κύριοι, ἐκ τοῦ εὐρήματος τούτου ἀγόμενος νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἐπόμενα: Ὁ ἐν Βερολίῳ καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας *H. Diels* ἐν τῷ *Hermes, Zeitschrift für klassische Philologie* (28 Berlin 1893) δημοσιεύει ἀνάλυσιν κριτικὴν τοῦ πρωτοτύπου, ὅπερ ἐδημοσίευσεν ἔπειτα ὑπὸ τὸν τίτλον *Anonymi Londinensis ex Aristotelis Iatricis* (Berolini, 1893), ἐν ἑλληνικῷ κειμένῳ (οὗ γερμανικὴν μετάφρασιν ἔχουσιν οἱ κ. *H. Beckh* καὶ *F. Spät*, 1896, Berlin). Ἐκ τῆς ἀναλύσεως ταύτης ἐγένοντο ἡμῶν γνωστὰ τὰ ὀνόματα δέκα ἑπι διασήμων ἱατρῶν. Ὁ κ. *Diels* ἐν τῇ κριτικῇ ταύτῃ μελέτῃ κατέδειξεν ὅτι ἡ μελέτη τῆς ἱστορίας τῆς λατρικῆς εἶναι βεηθητικωτάτη καὶ ἀλλοις ἐπιστήμασι· πρὸς τοῦτο, ἐν παραδείγματι, ἀναφέρει στίχους τινὰς τῶν *Νεφελῶν* τοῦ Ἀριστοφάνους, ἐν οἷς ἐμπαίζεται ἡ φυσιολογικὴ θεωρία Διογένους τοῦ Ἀπολλωνιάτου. Ἡ κατανόησις τῶν στίχων τούτων κτηροῦται ἀκριβῶς διὰ μελέτης τῶν φυσιολογικῶν θεωριῶν, τῶν ἐκτεθειμένων ἐν τῷ παπύρῳ τούτῳ, ὅτι δ' ἀνευ αὐτοῦ ἀτελῶς ἴσταν ἔνοσούνται. Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΟΒ'

(Τακτικὴ γενικὴ)

τῇ 17 Φεβρουαρίου 1897.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ἀρχομένης τῆς συνεδρίας, ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης, ἅτινα καὶ ἐπικυροῦνται μετὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Παχίτου, ὅτι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐπιστολῆς τῆς Ἑλληνοκαθολικῆς Ἀδελφότητος «*Συμπνοίας*» εἶχε προτείνει νὰ γείνη καὶ ἡ προσφορά τῶν παρ' αὐτῆς αἰτουμένων εἰδῶν ὡς δωρεὰ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, ἵνα μὴ παραβιασθῇ ὁ Κανονισμός.

Ἐἶτα τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως ἀπουσιάζοντος, ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Συλλόγου ἀναβάλλεται εἰς ἕτεραν συνεδρίαν, μεθ' ὃ ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει μετὰ λύπης τὸν θάνατον τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυροῦ Γερασίμου, καὶ παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον νὰ ἐκφράσῃ δι' ἐπιστολῆς τὰ συλλυπητήρια αὐτοῦ τῇ Ἀγιοταφικῇ Ἀδελφότητι.

Ὁ δὲ κ. Α. Μουστράτος ἐρωτᾷ τὸ προεδρεῖον, ἐὰν ἤδη, ὅτε ἐπερατώθησαν αἱ πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ Συλλόγου ἐργασίαι, δύναται νὰ γείνη κάτοχος τῆς κλειδῆς τοῦ δωματίου τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου πρὸς ταξινόμησιν τῆς συλλογῆς. Τοῦ κ. προέδρου δὲ ἀπαντήσαντος καταφατικῶς, διελύθη ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΟΙ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῇ 3 Μαρτίου 1897.

Προεδρεύοντος Ν. ΦΩΤΙΑΔΟΥ, ἀντιπροέδρου.

Ἀρχομένης τῆς συνεδρίας, ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης· οὐδενὸς δὲ ζητήσαντος τὸν λόγον ἐπ' αὐτῶν, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς πράξεως τοῦ ἐν Καβάλλῃ ἱατροῦ κ. Σταύρου Μεργίδου περὶ ἱατρικῆς ἀρχαιολογίας καὶ μελέτην τοῦ ἐν Παραμυθίᾳ ἱατροῦ κ. Α. Α. Παραμιωτίδου περὶ τοῦ ἐν τῇ Ἱερᾷ μητροπόλει Παραμυθίας ἀποκειμένου Κώδικος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος κατὰ προικοδοσιῶν μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΟΔ'

(Τακτικὴ γενικὴ)

τῇ 10 Μαρτίου 1897.

Προεδρεύοντος Ν. ΦΩΤΙΑΔΟΥ, ἀντιπροέδρου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν ἀλληλογραφίαν, ἔχουσαν ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Α. Α. Παραμιωτίδου ἐκ Παραμυθίας ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου, ἀποστέλλοντος μελέτην αὐτοῦ κατὰ προικοδοσιῶν.

Τοῦ κ. Μ. Κεφάλαι ἀπὸ 22 Φεβρουαρίου, ἀποστέλλοντος τρία δέματα βιβλίων ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου Κλουμιάση, ὧν ἐπισυνάπτει κατάλογον καὶ ἀγγέλλοντος ὅτι ὁ ἀοιδίμος διέθεσεν ὅπως ὁ κληρονόμος ἐν Ἀθῆναις Σύλλογος πληρόνη εἰς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον κατ' ἔτος μίαν λίραν τουρκικὴν ἐπὶ τῷ ἔρω νὰ ἀποστέλληται τακτικῶς τὸ Περιοδικόν.

Τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου ἀπὸ 6/18 Φεβρουαρίου 1897, ἐκ Monte-Carlo, ἀγγέλλοντος ὅτι ἔλαβε τὸν τελευταῖον τόμον τῆς Ζωγράφου Βιβλιοθήκης, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔχει γνῶσιν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωαννίδου ληφθέντων ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ σωμάτων.

Τῶν κ. κ. Ἀδελφῶν Περγῆ ἀπὸ 29 Ἰανουαρίου ἐξ Ἀθηνῶν, ἀγγελλόντων ὅτι ἔστειλαν τριακόσια τριάκοντα (330) ἀντίτυπα τοῦ Α' τόμου τοῦ Δισχύλου, καὶ ζητούντων δραχμὰς 358,60 ἀπέναντι τοῦ ἐκτυπωθημένου δευτέρου τόμου καὶ προκαταβολὴν ἐκ δισχίλιων φράγκων.

Τοῦ κ. Emmanuel Ohlen, γραμματέως τῆς Νομισματικῆς Ἑταιρείας τοῦ Montréal, ἀπὸ 22 Φεβρουαρίου, αἰτουμένου τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἡμετέρων δημοσιεύσεων.

Τοῦ κ. Χρηστομάνου ἀπὸ 29 Ἰανουαρίου, ἀποστέλλοντος φράγκα διακόσια ἐξήκοντα καὶ τριάκοντα ἑκατόστα (260,30), ἰσότιμον τῆς ἐκ δραχμῶν 450 συνδρομῆς τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὸ ἔτος 1896—1897.

Τοῦ κ. Ν. Λεβίδου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου, δηλοῦντος ὅτι ἀνετέθη τῇ Ἑλληνικῇ Β. Πρεσβείᾳ Κων/πόλεως ὅπως παραλάβῃ τὰ ὑφιστάμενα βιβλία ἐκ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Α. Μηλιαράκη ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 8 Φεβρουαρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους.

Τῆς ἐνταῦθα Φιλεκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος ἀπὸ 10/22 Φεβρουαρίου, εὐχαριστοῦσης τὸν Σύλλογον ἐπὶ τῇ παρασχέσει αὐτῇ φιλοξενία.

Τῶν παρεπιδημούντων ἐνταῦθα Νισυρίων ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου, αἰτουμένων τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας Ζαφειροπούλου.

Τοῦ κ. Ριναῖο ἀπὸ 12 Μαρτίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους.

Ὁ προεδρεύων ἐν συγκινήσει ἀναγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ ἐν Τεργέστη διαμένοντος ὁμογενεοῦς λογιῶν Διονυσίου Θερεϊανοῦ, ἐπιτίμου μέλους τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, πολλαχῶς δ' ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐργασθέντος ἐξόχου ἀνδρός.

Ἐνηφοροῦνται τακτικὰ μέλη οἱ κ. κ. Σόλων Καζανόβας, ἔμπορος, Θεόδωρος Κ. Μακρίδης βέης, ἐπιμελητῆς τῆς Νομισματικῆς Συλλογῆς τοῦ ἐνταῦθα Αὐτοκρατορικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου.

Μεθ' ὃ, μὴ ὑπάρχοντος ἑτέρου ζητήματος ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει, ὁ κ. προεδρεύων διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΟΕ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῇ 17 Μαρτίου 1897.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης εἰδικῆς συνεδρίας, οὐδενὸς αἰτησαμένου τὸν λόγον ἐπὶ τῶν προηγουμένων ἀνακοινώσεων, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει πραγματεῖαν τοῦ κ. Λεωνίδου Ζῶνι περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ μόνων· μεθ' ὃ ὁ κ. πρόεδρος διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ἈΣΟΣ'

(Τακτικὴ γενικὴ)

τῇ 30 Μαρτίου 1897.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν ἀλληλογραφίαν, ἔχουσαν οὕτω:

Ἐπιστολὴ τῆς κ. Εὐφ. Α. Σγούτα ἐκ Παρι-

σιών ἀπὸ 2 Ἀπριλίου, εὐχαριστοῦσας τὸν Σύλλογον ἐπὶ τοῖς συλλυπητηρίοις ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς αὐτῆς καὶ πρώην προέδρου τοῦ Συλλόγου *Σ. Ζωγράφου* καὶ ὑπισχνουμένης ὅτι θὰ πέμψῃ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ὅπως ἀναρτηθῇ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου.

Τῶν ἐφόρων τῶν *Δημοσίων Σχολῶν Χίου*, εὐχαριστούντων διὰ τῆς ἀπὸ 17 Μαρτίου ἐπιστολῆς τὸν Σύλλογον ἐπὶ τῇ δωρεᾷ τοῦ *Β'* τόμου τοῦ *Δισχύλου*.

Τῆς *Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Κοινοκαλίῳ Ὀργανισμοῦ Ἀναγνωστηρίου* ἀπὸ 27 Μαρτίου 1897, αἰτουμένης ὅπως συντελέσῃ ὁ Σύλλογος εἰς τὸν καταρτισμὸν Ἀναγνωστηρίου διὰ τῆς ἀποστολῆς βιβλίων.

Τῶν ἐφόρων τῶν *Σχολῶν Χαλκηδόνος* ἀπὸ 25 Μαρτίου, αἰτουμένων τὴν σειρὰν τῶν ἐκδοθέντων τόμων τῆς *Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*.

Τῶν κ. κ. *Ἀδελφῶν Περγῆ* ἀπὸ 28 Μαρτίου, ἀγγελλόντων ὅτι ἀνέστειλαν, συμφώνως τῇ αἰτήσῃ τοῦ Συλλόγου, τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ *Δισχύλου* καὶ αἰτουμένων χιλίας δραχμὰς ὡς προκαταβολὴν πρὸς ἀγορὰν τοῦ χάρτου.

Ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται ἐκθύμως τὰς αἰτήσεις τῶν ἄνω κοινοτήτων.

Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΕΟΥΣ

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 10 Νοεμβρίου 1897.

Προεδρεύοντος *ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ*, προέδρου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν κατὰ τὸ διάστημα τῶν διακοπῶν διαμειφθεῖσαν ἀλληλογραφίαν τοῦ Συλλόγου, ἣν ὡς ἴσταν ἐκτενῆ, διήρπασεν εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ β' μέρος ἐπιφυλάσσεται ν' ἀναγνώσῃ ἐν τῇ ἐπομένῃ συνεδρίᾳ.

Ἡ ἀναγνωσθεῖσα ἀλληλογραφία ἔχει ὡς ἑπεται:

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Πύργῳ *Φιλεκαπαιδευτικοῦ Συλλόγου* ἀπὸ 26 Μαρτίου, αἰτουμένου τὴν σειρὰν τοῦ *Περιοδικοῦ*, ὡς καὶ τοὺς τόμους τῆς *Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*.

Τῶν κ. κ. *Ἀδελφῶν Περγῆ* ἀπὸ 8 Ἀπριλίου, ἀγγελλόντων ὅτι ἔλαβον δραχμὰς χιλίας διακοσίας πενήκοντα παρὰ τῆς Ἑθνικῆς

Τραπεζῆς, ὧν χιλίας κρατοῦσιν εἰς λογαριασμὸν τοῦ ἐκτυπωθησομένου ἐκδόμου τόμου τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*, τὰς δὲ διακοσίας πενήκοντα ἐπιστρέφουσι τῷ Συλλόγῳ.

Τοῦ *Ἐφόρου τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης* τῆς Ἑλλάδος, ὁμολογοῦντος χάριτας τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν ἐν τῷ αὐτῷ ἐγγράφῳ τῆς 7 Ἀπριλίου ἀναφερομένων καὶ τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῇ αἰτήσῃ αὐτοῦ ἀποσταλέντων τόμων.

Τῆς *Ἑθνικῆς Τραπεζῆς* τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 5/17 Ἀπριλίου, ἀγγελλούσης τὴν πληρωμὴν, συμφώνως τῇ ἀπὸ 2 τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολῇ, δραχμῶν χιλίων διακοσίων πενήκοντα τοῖς κ. κ. *Ἀδελφοῖς Περγῆ*, καὶ ἐγκλιούσης ἀποδείξιν ἐνυπόγραφον αὐτῶν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5 Ἀπριλίου 1897.

Τῆς *Ἐφορείας τῶν Σχολῶν Χίου* ἀπὸ 12/14 Ἀπριλίου, ἀγγελλούσης τὴν διὰ τοῦ κ. *Κεφάλαια* παραλαβὴν τῶν ἐλλειπόντων τόμων *III—ΙΘ', ΚΔ', ΚΕ', ΚΣ'* τοῦ *Περιοδικοῦ*, ὀφειλομένων εἰς τὴν φιλοπάτριδα καὶ φιλόμουσον πρόνοιαν τοῦ ἀειμνήστου *Δημ. Κλημιάση*.

Τῆς κ. *Ἐδρ. Α. Σγούτα* ἐκ *Παρισίων* ἀπὸ 26 Μαΐου, πεμπούσης τὴν εἰκόνα τοῦ πατρὸς αὐτῆς καὶ πρώην προέδρου τοῦ Συλλόγου *Σ. Ζωγράφου*, ὅπως, συμφώνως τῇ ἀποφάσει τοῦ Συλλόγου, ἀναρτηθῇ ἐν τῇ αἰθούσῃ.

Τοῦ κ. *Φαρδῦ* ἐκ *Σαμοθράκης* ἀπὸ 14 Μαΐου, πέμποντος ἀγγελίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπιθετολογίου αὐτοῦ.

Τοῦ κ. *Καμιᾶ* ἀπὸ 7 Μαΐου ἐξ Ἀθηνῶν, αἰτουμένου πληροφορίας περὶ τῆς εἰς τὸ διάγνισμα 1896—97 ἀποσταλείσης ὑπ' αὐτοῦ γλωσσικῆς ὕλης τῆς νήσου Ἰήλου.

Τῆς *Ἑλληνικῆς Κοινότητος Πόρτ-Σαῖδ*, αἰτουμένης ἀπὸ 5/17 Ἰουνίου ὅπως συστηθῇ αὐτῇ διδάσκων προσωπικὸν λόγῳ ἐπικειμένων μεταβολῶν.

Τοῦ κ. *Α. Φιλαλήθους* ἐκ Ἰουίου ἀπὸ 27 Ἰουνίου, αἰτουμένου ὅπως συστηθῇ ὡς διευθυντῆς εἰς τὸ ἐν Πόρτ-Σαῖδ ἐκπαιδευτήριον.

Τῶν *Ἐφόρων τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Βάρνης* ἀπὸ 14 Ἰουνίου, αἰτουμένων ὅπως ἀποσταλῇ αὐτοῖς ὁ *Β'* τόμος τοῦ *Δισχύλου* τῆς *Ἑλληνικῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης* πρὸς συμπλήρωσιν τῆς σειρᾶς αὐτῶν.

Τῆς ἐπιτίμου κ. *Πολυξένης Τιμισίου* ἀπὸ 13 Ἰουνίου, ἀγγελλούσης ὅτι, κατ' ἀπόφασιν τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης τοῦ μακαρίτου αὐτῆς συζύγου, ἐδωρήσατο τῷ Συλλόγῳ σειρὰν ἑλληνικῶν συγγραφέων ἀρχαίας ἐκδόσεως,

ἀνήκουσαν τῷ πατρὶ τοῦ μακαρίτου, ὧν ἐπισυνάπτει κατάλογον.

Τοῦ *Ἀναγνωστηρίου Ὀδησσιῶν ἐν Βάρνῃ* ἀπὸ 1 Ἰουνίου, αἰτουμένου τὰ τοῦ Συλλόγου ἔργα διὰ τὸ νεοσύστατον τοῦτο ἴδρυμα.

Τοῦ κ. *Ἀκριῆ* ἐξ *Αικατερινόδαρ* τῆς *Ῥωσίας* ἀπὸ 7 Ἰουλίου, αἰτουμένου ἐξ ὀνόματος τῆς αὐτόθι Κοινότητος διδάσκαλον διὰ τὴν νέαν Σχολὴν, ἣν προτίθενται νὰ ιδρύσωσιν.

Τοῦ *Ἀναγνωστηρίου Κοινοκαλίου* ἀπὸ 13 Ἰουλίου, εὐχαριστούντος ἐπὶ τῇ δωρεᾷ τῶν εἰς αὐτὸ ἀποσταλέντων ὑπὸ τοῦ Συλλόγου βιβλίων.

Τῆς *Κοινότητος Πόρτ Σαῖδ* ἀπὸ 16/28 Ἰουλίου, εὐχαριστοῦσης ἐπὶ τῇ γενομένῃ συστάσει καὶ ἀγγελλούσης τὴν παμψηφεί ἐκλογὴν τοῦ συσταθέντος κ. *Α. Παπαδοπούλου*.

Τοῦ κ. *Σαρωῦ* ἀπὸ 27 Ἰουλίου, αἰτουμένου πληροφορίας περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ σταλείσης γλωσσικῆς ὕλης.

Τοῦ κ. *Ι. Α. Τανταλίδου*, Ἀ' γραμματέως τοῦ *Πατριαρχικοῦ Γραφείου*, ἀπὸ 30 Ἰουλίου, αἰτουμένου ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὰ *Χιανὰ Βλαστοῦ*, τοῦ *Πατριαρχικοῦ Γραφείου* χρήζοντος σημειώσεων τινῶν ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου.

Τοῦ *θώσσου πρίγκιπος Σβεργιορόδακη* ἀπὸ *Ααηεν* (Γερμανίας) τῆς 8 Ὀκτωβρίου, δωρουμένου πολυτίμου βιβλίου, δι' ἐξόδων αὐτοῦ λίαν φιλοκάλως ἐκτυπωθέν.

Μετὰ δὲ τὴν λεπτομερῆ ἐπίσης ὑπὸ τοῦ ἴδιου ἀνάγνωσιν τῶν τῷ Συλλόγῳ γενομένων εἰς βιβλία δωρεῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ὁ κ. Πρόεδρος ἐγειρόμενος ἀναγγέλλει μετὰ λύπης τὰς ἀπωλείας τοῦ Συλλόγου ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἀοιδίμων κ. κ. *Κωνσταντίνου Φωτιάδου βέη* καὶ *Δημητρίου Πασπαλλῆ*, ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τοῦ Συλλόγου καὶ *Παύλου Ἰωάννου*, καθηγητοῦ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου, μέλους δ' ἐπιτίμου τοῦ Συλλόγου, ὧν τὰς οἰκογενεῖας ἐγκαίρως ὁ Σύλλογος διὰ γράμματος τοῦ προεδρείου συνευλόγησεν ἐπὶ τῇ πληξιάσῃ αὐτὰς συμφορᾷ. Ἐπίσης ἀναγγέλλει καὶ τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου κ. *Κ. Γεωργιάδου*, ἐμπόρου, εἰς οὗ τὴν κηδεῖαν ἀντεπροσωπεύθη ὁ Σύλλογος ὑπὸ τινῶν μελῶν τοῦ προεδρείου· κατέβηκε δὲ καὶ στέφανον ἐπὶ τῆς σοροῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Συλλόγου, οὗ δὲν ἦτο μὲν μέλος ὁ μακαρίτης, ἀλλὰ καὶ πάλιν, ὡς λέγεται, οὐκ ἐπιλάθετο αὐτοῦ ἐν τῇ διαθήκῃ του.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος ἐξιστορεῖ τὰ κατὰ

τὴν ὑπόθεσιν *Wecklein* καὶ *Βεργιορόδακη* διὰ τῶν ἐξῆς: Δι' ὅλων τῶν μακροτάτων ἐρέτος διακοπῶν τοῦ Συλλόγου, τὸ ζήτημα τῆς ἀμοιβῆς τοῦ κ. *Wecklein* ἐξηκολούθησεν ἐπασχολοῦν τὴν Φιλολογικὴν Ἐπιτροπὴν, ὡς καὶ τὸ Προεδρεῖον, χωρὶς δυστυχῶς νὰ ἐπιτευχθῇ ἔτι ἡ λύσις αὐτοῦ ἢ ὀριστική. Ὁ κ. *Wecklein*, ἀντεχόμενος τοῦ προγράμματος τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*, ἐπιμένει ἐν τῇ πληρωμῇ εἰς χρυσόν, ἀγνοῶν, ὡς λέγει, τὴν πολὺ μεταγενεστέραν τοῦ προγράμματος τούτου ἐγκύκλιον τοῦ Συλλόγου, δι' ἧς ἀνεκοινοῦτο τοῖς κ. κ. ἐκδόταις ὁ νέος ὅρος τῆς εἰς χαρτίνας δραχμὰς ἀμοιβῆς, αἰτιολογούμενος ἐκ τοῦ ταυτοσήμου ὅρου τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἥτις τὰ κεφάλαια καὶ τοὺς τόκους τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης* μετέβαλεν εἰς χαρτονόμισμα. Τὴν ἰσχυρὰ ἄλλως τῆς ἐγκυκλίου ἐκείνης, προστίθησιν ὁ κ. *Wecklein*, ἀναιρεῖ τὸ γεγονός, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐπληρώθη εἰς χρυσόν διὰ τὸν *Α'* τόμον, τοῦθ' ὅπερ συνέβη πολὺ ὕστερον μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐγκυκλίου. Μάτην ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἠγωνίσθη δι' ἐπανειλημμένων πρὸς τὸν κ. *Wecklein* ἐπιστολῶν νὰ μεταπειθῇ αὐτὸν· κατιδούσα δὲ κατὰ Μάκρον ἤδη τὴν ἀνάγκην ὅπως τεθῇ τέρμα εἰς τὴν ἀνιάρκην ταύτην ὑπόθεσιν, προέβη μετὰ τοῦ προεδρείου ἐν ἰδίᾳ εὐθύνη νὰ ἐπιδικάσῃ τῷ κ. *Wecklein* χιλίας δραχμὰς ἔτι εἰς χαρτονόμισμα, ἵνα οὕτω διανεμηθῇ μετὰ τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ ἐκδότου ἢ προκύπτουσα ἐκ τῆς διαφορᾶς χρυσῶ καὶ χαρτονομίσματος ζηνία. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ κ. *Wecklein* ἐφάνη ἀκαμπτος, ἐν τελευταίᾳ δ' αὐτοῦ ἐπιστολῇ κατὰ μῆνα Ὀκτωβρίου ἀπειλεῖ ὅτι θὰ καταφύγῃ εἰς τὰ δικαστήρια.

Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην ἐξιστόρησιν τῶν κατὰ τὴν ὑπόθεσιν *Wecklein*, ὁ κ. πρόεδρος ζητεῖ τὴν γνώμην τοῦ Συλλόγου περὶ τοῦ πρακτεῖου, ἐν τῇ παρουσίᾳ μάλιστα συνεδρίᾳ· καθόσον, λέγει, ἐκπνέει καὶ ἡ τελευταία προθεσμία, ἧς ληγούσης, ἡ ὑπόθεσις κατ' ἀνάγκην θὰ ἀναχθῇ εἰς τὰ δικαστήρια. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ, λέγει ὁ κ. πρόεδρος, διέταξε τὴν προσωρινὴν ἀναστολὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ *Α'* τόμου τοῦ *Δισχύλου* ἀρξάμενην, καθόσον μάλιστα ὁ κ. *Wecklein* ζητεῖ τὴν εἰς τὸ ἄρτιον πληρωμὴν καὶ εἰς χρυσόν ὅχι μόνον διὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζόμενα 30 φύλλα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἐπὶ πλέον φύλλα, εἰς 2 μόλις ἐπένευσαν ὁ Σύλλογος, καὶ δὴ διὰ τὸ Παράρτημα τοῦ *Γ'* τόμου.

Μαλιάνος. Ἄν, λέγει, μονομερῶς ὁ Σύλλογος μετέτρεψε τὴν συμφωνίαν ἐκ χρυσῶν φράγγων εἰς δραχμὰς, τότε ὁ κ. *Wecklein* ἔχει δικαίον νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ τὴν μετὰ τροπὴν διδ. προτείνει ὅπως ὅλα τὰ σχετικὰ ἔγγραφα παρουσιασθῶσιν εἰς ἐπιτροπὴν νομομαθῶν, ἥτις νὰ ἐξετάσῃ καὶ γνωμοδοτήσῃ ἀναλόγως ἐν ἐπιγνώσει κατὰ τὸ δικαίον.

Σαλιτέλης. Παρατηρεῖ ὅτι ἐπέλγει ἡ λύσις, διὸ δὲν εἶναι ἀνάγκη ἐπιτροπῆς, ἥτις δυνατὸν ἀκόμη νὰ βραδύνη τὸ ἔργον ἐπ' ἀόριστον, καὶ προτείνει νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα αὐθημερὸν εἴτε δι' ὑποχωρήσεως εἴτε δι' ἀρνήσεως πρὸς τὰς ἀξιώσεις τοῦ κ. *Wecklein*, αἰτίνας εἶναι καὶ ἄδικοι καὶ παράλογοι καὶ καθόσον μάλιστα πρῶτος αὐτὸς παρέβη τὴν συμφωνίαν, ἐκδοὺς τὸν Β' τόμον ἐκ 40 φύλλων. Ἐν τούτοις, φρονῶ, λέγει ὁ κ. *Σαλιτέλης*, ὅτι ὁ Σύλλογος δέον νὰ ὑποχωρήσῃ διὰ τελευταίαν φοράν καὶ νὰ γράψῃ αὐτῷ φιλοφρόνως λίαν ὅτι μόνον ἐν τῇ μεγαθυμίᾳ τοῦ ὑποχωρεῖ διὰ τελευταίαν φοράν ὅσον ἀφορᾷ τὸν Γ' τόμον, νὰ γείνωσι ῥητὰι συμφωνίαι, ἃς εἶναι ἐλεύθερος νὰ παραδεχθῇ ἢ οὐ, ὅποτε βεβαίως δὲν θὰ λείψωσι πρὸς ἀνάληψιν τοῦ ἔργου λόγιοι ὁμογενεῖς.

Ἀθηνῶντιος. Συμφωνεῖ κατ' ὅλα μετὰ τοῦ προαλλήσαντος καὶ ἀπορεῖ πῶς ὁ κ. *Wecklein* ἰσχυρίζεται ἀγνοεῖν τῆς ἐγκυκλίου ἐκείνης τοῦ Συλλόγου, ἐν ᾗ ὑπάρχει ἐπιστολὴ αὐτοῦ, δι' ἧς δηλοῖ ὅτι ἔλαβε γνώσιν αὐτῆς.

Ἀποστόλογος. Ζητεῖ πληροφορίας πρὸς τοῦ κ. *Σαλιτέλη*, ὡς μέλους τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπὶ τοῦ διὰ τί ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ συγκατετίθη νὰ πληρώτῃ τῷ κ. *Wecklein* 1,000 εἰς δραχμὰς, καὶ διὰ τί θεωρεῖ τὴν λύσιν κατεπείγουσαν.

Σαλιτέλης. Ἀπαντᾷ ὅτι τὰς μὲν χιλιάς δραχμὰς συγκατετίθη ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ νὰ πληρώσῃ, ἵνα δοθῇ τέλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν τὴν δὲ λύσιν θεωρεῖ κατεπείγουσαν, διότι ὁ κ. *Wecklein* ἔθηκεν ἀρισμένην προθεσίαν.

Μαλιάνος. Φρονεῖ ὅτι δυνάμεθα νὰ περιμεινωμεν ἀκόμη μίαν ἐβδομάδα καὶ νὰ ἐξακριβωθῇ διὰ τῶν ἐγγράφων ὅτι ὁ Σύλλογος μὴ κερδοῦται ἐν τῷ δικαίῳ του καὶ ὅχι ὅτι ὑποχωρεῖ ἀπέναντι ἀπειλῆς δι' ἀγωγήν.

Νικολόπουλος. Ἀφ' οὗ, λέγει, ὁ κ. *Wecklein* ἀπειλεῖ δι' ἀγωγῆς, φρονῶ ὅτι ἡ ὑπόθεσις δέον νὰ συζητηθῇ νομικῶς, ἀλλ' ἡ ἀρμοδιὰ πρὸς ταῦτο ἐπιτροπὴ εἶναι ἡ Φιλολογικὴ, ἢ καὶ παρεπέμφθησαν πάντα τὰ σχε-

τικὰ ἔγγραφα, ἀλληλογραφία καὶ λοιπὰ καὶ ὅτι κατόπιν λεπτομερῶν διασαφήσεων καὶ ἐξετάσεων ἐδέχθη αὕτη νὰ ἐκδοθῇ ὁ Β' τόμος εἰς φύλλα 42 ἀντὶ 30. Ἀφηγούμενος δὲ συντόμως τὸ αἶτιον, ἐξ οὗ προέκυψεν ἡ μετὰ τὸν Σύλλογον καὶ *Wecklein* διαφορά, συμπεραίνει ὅτι ὁ Σύλλογος ἔχει δικαίον ζητῶν, νὰ πληρώσῃ αὐτὸν εἰς χαρτονόμισμα, δικαιούμενον τὸ πολὺ νὰ πληρωθῇ εἰς χρυσὸν μόνον διὰ τὰ 30 πρῶτα τεύχη, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὰ 42, καὶ προτείνει ὅπως δοθῇ πέρας εἰς τὴν ὑπόθεσιν μετὰ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας.

Σαλιτέλης. Παρατηρεῖ ὅτι κατ' ἴσιν ἐποχὴν ὁ Σύλλογος μετέτρεψε τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἐκδοτῶν ἀπὸ χρυσοῦ εἰς χαρτονόμισμα, πρὸς ἀντάλλαγμα τῆς ζημίας ἠύξησε τὴν εἰς τόμους τῶν ἔργων τῶν ἀμοιβὴν κατὰ 100 τόμους.

Παντερομανθῆς. Ἐρωτᾷ, ἐάν ὑπάρχῃ ἐπιστολὴ τοῦ κ. *Wecklein*, δι' ἧς νὰ ἀποδέχεται οὗτος τὴν εἰς χαρτονόμισμα πληρωμὴν.

Ἀθηνῶντιος. Ἀποκρίνεται ὅτι ὑπάρχει ἐπιστολὴ τοῦ κ. *Wecklein*, δι' ἧς δηλοῖ οὗτος ὅτι θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὸ Πρόγραμμα, ἀλλ' ἀποφεύγει νὰ ποιήσῃται λόγον περὶ ἀμειβῆς. Ἐπειδὴ δ' ὁ Σύλλογος, παραβὰς τὰς ἰδίας προτάσεις, ἐπλήρωσεν εἰς χρυσὸν διὰ τὸν Α' τόμον, ἐπὶ τοῦ προηγουμένου τούτου στηριζόμενος ὁ κ. *Wecklein*, αἰτεῖ τὴν εἰς χρυσὸν πληρωμὴν καὶ τῶν ἀκολουθῶν τόμων. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου παράβασιν τῆς ἰδίας προτάσεως, φρονεῖ ὅτι αὕτη προέκυψεν ἐκ τοῦ ὅτι ἡ διαφορά χρυσοῦ καὶ χαρτονομίσματος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἀσήμαντος.

Πρόεδρος. Βεβαίως τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθηνῶντιου λεγόμενα.

Ἀκαστορίδης. Φρονεῖ ὅτι τοῦ κ. *Wecklein* ἔγοντος τοσοῦτω σοβαρὸν ὄπλον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Συλλόγου, ἐνοεῖ τὴν εἰς χρυσὸν πληρωμὴν διὰ τὸν Α' τόμον, παρασχεθὲν αὐτῷ, ὁ Σύλλογος εὐρηταί ἐν τῷ ἀδικίῳ.

Μαλιάνος. Μετὰ τὰς παρατηρήσεις, λέγει, τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως, ἵνα μὴ φανώμεν ὑπερήμεροι, ἀποσύρω τὴν πρότασιν μου τῆς εἰς ἐπιτροπὴν νομομαθῶν ἀναθέσεως τῆς ἐξακριβώσεως τοῦ δικαίου, καὶ παραδέχομαι τὴν γνώμην τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως, ὅπως πληρώσῃ ὁ Σύλλογος εἰς χρυσὸν μὲν διὰ τὰ 30 πρῶτα φύλλα, εἰς χαρτονόμισμα δὲ τὰ ἐπιλοιπὰ 12.

Σαλιτέλης. Καίτοι, λέγει, λαμβάνω τὸν λόγον παρὰ τὸν Κανονισμὸν διὰ τετάρτην φοράν,

ἐπιτραπήτω μοι τὸ τοιοῦτο, διότι πρόκειται περὶ ὑλικοῦ συμφέροντος τοῦ Συλλόγου καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέψωμεν, ἰδίως ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν, εἰς τὸ ζῆρον γράμμα τοῦ Κανονισμοῦ διὰ ταῦτα, λέγει, καὶ ἐγώ, παραιτῶν τὴν ἐμὴν πρότασιν περὶ ἐπειγούσης λύσεως, υἱοθετῶ τὴν πρότασιν τοῦ κ. *Μαλιάνου* περὶ παραπομπῆς εἰς ἐπιτροπὴν νομομαθῶν ὡς πρὸς δὲ τὴν ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς πληρωμὴν εἰς χρυσὸν διὰ τὸν Α' τόμον, αὕτη ἐγένετο ἴσως διότι ἡ ἐκδοσις τοῦ Α' τόμου εἶχεν ἀρχίσει πρὸ τῆς νέας ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου.

Ἀθηνῶντιος. Ἡ ἐγκυκλίος ἐξεδόθη τῷ 1887, ἐν ᾗ ἡ διὰ τὸν Α' τόμον πληρωμὴ εἰς χρυσὸν ἐγένετο τῷ 1889, προεδρευομένης τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ κ. *Σαλιτέλη*.

Ἀκαστορίδης. Ἐπιμένει καὶ πάλιν νὰ φρονῇ ὅτι ὁ κ. *Wecklein* ἔχει δικαίον, ἀλλ' εἶναι ἐπάναγκες νὰ περιωθῇ καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ Συλλόγου.

Ἐπὶ τούτοις ὁ κ. πρόεδρος τίθησιν εἰς ψηφοφορίαν τὴν εἰς ἐπιτροπὴν νομομαθῶν παραπομπὴν πρότασιν τοῦ κ. *Σαλιτέλη*, ἧς γενομένης δεκτῆς δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν κατὰ πλειονοψηφίαν, ὑποδεικνύονται ὑπὸ τοῦ προεδρίου καὶ ἐκλέγονται μέλη αὐτῆς οἱ κ. κ. *Ἀποστόλογος*, *Μαλιάνος* καὶ *Παντερομανθῆς* σὺν τῷ κυρίῳ *Πειρακίδη*, ἐκ τῶν μελῶν τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς. Τοῦ λόγου δὲ γενομένου καὶ περὶ τοῦ κ. *Βερναρδάκη*, τοῦ ἑτέρου ἐκ τῶν ἐκδοτῶν τῆς σειράς τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*, ὁ κ. *Σαλιτέλης* παρατηρεῖ ὅτι ὁ ὁμογενὴς σοφὸς λόγιος δὲν συζητεῖ περὶ ἐργασίας γενομένης, ἀλλὰ μελλούσης καὶ ὅτι ἐπομένως αἱ συμφωνίαι δὲν ἀποκλείονται.

Τῶν δὲ κ. κ. *Ἀκαστορίδου* καὶ *Μαλιάνου* φρονούντων ὅτι τῶν ξένων ἐκδοτῶν πληρονομήτων εἰς χρυσὸν, δὲν θὰ ἦτο δικαίον νὰ πληρωθῇ ὁ ὁμογενὴς εἰς χαρτονόμισμα, ὁ κ. πρόεδρος προτείνει ν' ἀφεθῇ ἡ λήψις ἀποφάσεως σχετικῶς πρὸς τὸν κ. *Βερναρδάκη* τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ. Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτῆ.

Περατωθείσης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως *Wecklein* καὶ *Βερναρδάκη*, ὁ κ. πρόεδρος δι' ὀλίγων ὑπομνήσας διὰ τί δὲν ἐγένετο ἐν καιρῷ αἱ διὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος 1897—98 ἀρχαιρεσίαι τοῦ Συλλόγου, προσκαλεῖ τὰ μέλη νὰ ὀρίσασιν ἡμέραν, κατ' ἣν νὰ γείνωσιν αἱ ἐπὶ τοσοῦτον ἀναβληθεῖσαι ἀρχαιρεσίαι.

Μοισιράτος. Παρακαλεῖ τὸ προεδρεῖον νὰ ἀποσύρῃ τὴν πρότασιν ταύτην, εἰ δυνατὸν,

καὶ διαβεβαίωσιν ὅτι τὸ κατ' αὐτὸν οὐδὲν μέρος τοῦ Συλλόγου θὰ παραπονεθῇ ἐπὶ τῷ ὅτι τὸ παρὸν προεδρεῖον διετήρησεν ἐπὶ δύο ἔτη τὸ βάρυ καὶ ἐπίμοχθον φορτίον τῆς κοσμητικῆς.

Νικολόπουλος. Ἐὐχαριστεῖ ἐξ ὀνόματος τοῦ Προεδρεῖου τὸν κ. *Μοισιράτον*, καὶ φρονεῖ ὅτι, ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν Κανονισμὸν, τὸ προεδρεῖον ὀφείλει νὰ παραιτηθῇ καὶ νὰ γείνωσι νέαι ἀρχαιρεσίαι.

Σαλιτέλης καὶ Ἀποστόλογος. Φρονοῦσιν ὅτι, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐκτιμήσεως, ἣν τρέφουσι πρὸς τὰ μέλη τοῦ προεδρεῖου, δέον, πρὸς ἐκπλήρωσιν ῥητοῦ άρθρου τοῦ Κανονισμοῦ, ὁ Σύλλογος νὰ παραδεχθῇ τὴν παραίτησιν τοῦ προεδρεῖου καὶ νὰ ὀρίσῃσιν νέαι ἀρχαιρεσίαι.

Μαλιάνος. Ἐπειδὴ τὰ αἴτια, δι' ἃ ἀνεβλήθησαν αἱ ἀρχαιρεσίαι, ὑφίστανται εἰσέτι, δύνανται αὐταὶ ν' ἀνεβληθῶσιν ἐπὶ τινα χρόνον ἐτι μέχρι τῆς ἀρσεως αὐτῶν. Ἐπὶ τούτοις οἱ κ. κ. *Σαλιτέλης* καὶ *Ἀποστόλογος* διατυποῦσι τὴν ἐξῆς πρότασιν: Ὁ Σύλλογος ἐπὶ τῇ ὑποβληθείσῃ παραίτησιν τοῦ προεδρεῖου, κρίνων ὅτι οἱ λόγοι, δι' οὓς ἀνεβλήθησαν αἱ ἀρχαιρεσίαι τοῦ σωματείου κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1897 ὑφίστανται εἰσέτι ὡσαύτως, ἀναβάλλει τὰς ἀρχαιρεσίας μέχρις Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1898. Τῆς προτάσεως ταύτης τεθείσης εἰς ψηφοφορίαν καὶ γενομένης δεκτῆς, ὁ κ. πρόεδρος εὐχαριστεῖ τὸν Σύλλογον ἐπὶ τῇ ἐνδειχθείσῃ πρὸς τὸ προεδρεῖον τιμῇ καὶ ἐμπιστοσύνῃ καὶ ταυτοχρόνως ζητεῖ ἵνα ἐκλεχθῇ τριμελὴς ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τοῦ Συλλόγου. Τῆς προτάσεως γενομένης δεκτῆς, ὑποδεικνύονται ὑπὸ τοῦ προεδρεῖου καὶ ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης οἱ κ. κ. *Γκιώγας*, *Ἀποστόλογος* καὶ *Σαλιτέλης* πρὸς τῷ ταμίᾳ κ. *Μηλιώτῃ*.

Προτείνεται ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ προεδρεῖου, ἡ Α. Θ. Παναγιώτης δ' Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ δ' Ε' καὶ ψηφίζεται παμφηφεί ὡς τοιοῦτος, τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἀπάντων ἰσταμένων ὀρθῶν πρὸς ἐνδειξιν σεβασμοῦ πρὸς τὸν Πρωθιεράρχην καὶ ἀρχηγὸν τοῦ Γένους.

Ψηφοφορεῖται τακτικὸν μέλος ὁ αἰδισιμώτατος πατὴρ *Louis Petit, des Augustins de l'Assomption* τῆς Χαλκηδόνος. Μεθ' ὃ διαλύσεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΣΟΗ

(Τακτική γενική)

τῆ 17 Νοεμβρίου 1897.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΔΟΥ, προέδρου.

Μετά τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ἀπουσιάζοντος τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως, ἀναβάλλεται ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἀλληλογραφίας καὶ ἀρχεῖται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς υποθέσεως *Wecklein*.

Ὁ κ. πρόεδρος ζητεῖ παρὰ τῶν κ.κ. *Μαλιάνου* καὶ *Παντεριανῆ*, μελῶν τῆς πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἐξακριβῶσιν τῶν κατὰ τὴν διαφορὰν *Συλλόγου* καὶ *Wecklein* ἐκλεγείσης τριμελοῦς ἐπιτροπῆς τῶν νομομαθῶν, ἵνα ἐξενέγκωσι τὴν γνώμην τῶν παρουσιασθεισῶν δὲ ταύτην γραπτὴν καὶ ἀναγνωσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ γραμματέως εἰς ἐπήκοον τῆς ὀλομελείας, ὁ κ. πρόεδρος χαρακτηρίζει τὴν γνωμοδότησιν τῆς ἐπιτροπῆς ὡς ἀπόφασιν, καθ' ἣν ὁ Σύλλογος, συμφώνως πρὸς τὴν γνωμοδότησιν, ἐν ἣ σαφῶς ἐκτίθενται οἱ ὑπὲρ καὶ κατὰ λόγοι, ἔχει δίκαιον.

Μαλιάνου. Ἡ γνωμοδότησις αὕτη δὲν δύναται νὰ φέρῃ τὸν χαρακτῆρα ἀποφάσεως, ἀλλ' ἀπλῶς τὴν γνώμην τῶν δύο μελῶν, καθότι ἔλειπεν ὁ κ. *Αποστόλογλου*, ὅστις παρῶν, ἴσως διὰ μιᾶς ἀντιρρήσεως ν' ἀνέτρεπεν ἄρδην τὴν γνωμοδότησιν· ἀλλ' ἡ ἀτομικὴ μου, λέγει, πεποιθῆσις εἶναι ὅτι ὁ κ. *Wecklein* ἔχει ἄδικον, διότι ἐπέμφθη αὐτῷ ἐπιστολὴ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου *Βασιάδου* τῷ 1887 σχετικὴ πρὸς τὴν μεταβολὴν τῶν ὄρων τοῦ *Προγράμματος*, καὶ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ κ. *Wecklein* ἐγένετο ἀτόχος· ἂν δὲ κατὰ τὴν μετέπειτα προεδρίαν τοῦ μακαρίτου *Καλλιάνου*, παρὰ τὰ συμπεφωνημένα, ἐπληρώθη οὗτος εἰς χρυσόν, τὸ τοιοῦτον ἐγένετο ἐκ πλάνης, ἀφ' οὗ οὐδαμοῦ ἀναφέρεται ἀπόφασις ἀναιρετικὴ τῶν ὄρων τῆς ἐπιστολῆς τοῦ *Βασιάδου*, ἡ δὲ πλάνη βεβαίως δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βῆσις πρὸς δικαιώματα.

Ὁ κ. *Σαλιτέλης* ἐρωτᾷ τὸν κ. *Μαλιάνου*, ἂν ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. *Wecklein*, συμπέρασμα ἀποδοχῆς τῶν ὄρων τῆς ἐπιστολῆς τοῦ *Βασιάδου*.

Μαλιάνου. Ἀφ' οὗ ὁ κ. *Wecklein* ἀπαντᾷ ὅτι, ἔχων ὑπὸ ὄψιν τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν, θὰ συμμορφωθῶ πρὸς τὸ *Πρόγραμμα*, ἅρα ἀποδέχεται.

Αἰθεντόπουλος. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιστο-

λὴ τοῦ *Βασιάδου* εἶναι μακρὰ ἐγκύκλιος, ἐκδοθεῖσα τῷ 1886· ὁ κ. *Wecklein* ἀρνείται ὅτι ἔλαβε τοιαύτην τινὰ ἐγκύκλιον, διότι δὲν εὕρισκει αὐτὴν ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ του, ἐπειδὴ τὸ ἀντίγραφον αὐτῆς, σταλέν, ἐχρονολογήθη 1897 ἀντὶ 1887, ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τοῦ λάθους τοῦ ἐπιστολογράφου, ὀνομάζει τοῦτο νέαν *παλινοῦδιαν* τοῦ *Συλλόγου*.

Μαλιάνου. Δὲν πιστεύω νὰ ἀντηλλάξῃ ὀγκώδης ἀλληλογραφία μεταξὺ *Συλλόγου* καὶ κ. *Wecklein*, ὥστε νὰ μὴ ἀνεύρῃ ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ἐπιστολῶν του τὴν ἐπιστολὴν τοῦ *Βασιάδου*. Ἐὐ βέβαιον εἶναι ὅτι, ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἐγγράφων προκύπτει ὅτι ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ *Βασιάδου* καὶ ἀπεδέξατο τοὺς ὄρους, διὸ καὶ ἐγένετο αὐτῷ ἡ αὐξήσις τῆς ἀνταμοιβῆς εἰς ἀντίτυπα· ἅρα ἡ εἰς χρυσὸν πληρωμὴ ἐγένετο ἐκ πλάνης.

Βαλαβάνης. Ἄν ἡ εἰς χρυσὸν πληρωμὴ δὲν ἐγένετο ἐκ πλάνης, ἀλλ' ἕνεκα τῆς μικρᾶς μεταξὺ χρυσοῦ καὶ χαρτονομίσματος διαφορᾶς, τότε τί δέον ποιῆσαι;

Μαλιάνου. Τὸ τοιοῦτο θὰ ἐσήμαινε δωρεὰν τοῦ *Συλλόγου*, ἣτις ἐπίσης δὲν δίδει αὐτῷ βῆσιν πρὸς διεκδίκησιν δικαιώματος.

Λιμαράκης. Ἐρωτᾷ α') Ἐὰν τὴν πληρωμὴν εἰς χρυσὸν τοῦ κ. *Wecklein* δὲν συνώδευε καὶ ἐπιστολὴ, εἰς ἣν ν' ἀπήντησεν οὗτος εὐχαριστῶν ἐπὶ τῇ πληρωμῇ εἰς χρυσὸν καὶ αὐξήσει τῶν ἀντιτύπων, ἂν τυχὸν ἐγένετο· καὶ β') Ἄν πρὸς τῆ εἰς χρυσὸν πληρωμῇ τότε ἔλαβε καὶ τὰ πρόσθετα 170 σῶματα, τὰ διδόμενα ὡς ἀντιστάκιμα τῆς ἐκ τοῦ χαρτονομίσματος διαφορᾶς.

Πρόεδρος. Ὁ Σύλλογος ἔλαβε μόνον 330 ἀντίτυπα· ἅρα ὁ κ. *Wecklein* ἐκράτησε τὰ 670 σῶματα· νομίζω δ' ἄλλως ὅτι καὶ τὴν τιμὴν τῶν φύλλων ἠύξησε κατὰ τινα ἑκατοστά.

Αἰθεντόπουλος. Τὸ νέον πρόγραμμα τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης* ἀναφέρει πληρωμὴν εἰς χρυσόν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ αὐξήσιν τῆς τιμῆς τῶν φύλλων.

Μαλιάνου. Μολονότι ἐν πεποιθῆσι φρονῶ ὅτι ὁ Σύλλογος ἔχει δίκαιον, οὐχ ἥττον προτείνω νὰ υποχωρήσῃ ὁ Σύλλογος, διότι τὰ ἠθικὰ σωματεῖα ζῆμιονται λίαν εἴτε ἐνάγοντα εἴτε ἐναγόμενα, ἄλλως τε δυνατόν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δίκης νὰ ᾖ ἐναντίον τοῦ *Συλλόγου*, διότι σχεδὸν κατὰ κανόνα τὰ *Προξενεῖα* κηρύσσονται ἐννοικῶ πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν ὑπηκόων των.

Παντεριανῆς. Ἦδη, ὅτε μανθάνω ὅτι ὁ

κ. *Wecklein* ἐκράτησεν 670 ἀντίτυπα ἀντὶ τῶν 500, ἡ πεποιθῆσις μου περὶ τοῦ δικαίου τοῦ *Συλλόγου* ἐνισχύεται ἔτι μᾶλλον, διότι τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὁ κ. *Wecklein* ἔλαβε μὲν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ *Βασιάδου*, συμμορφῶται ὁμῶς πρὸς αὐτὴν μονομερῶς δι' ἴδιον ὄφελος.

Αἰθεντόπουλος. Ἐν τῷ ἐντύπῳ προγράμματος ἀναφέρεται ὅτι οἱ ἐκδοταὶ λαμβάνουσιν 670 σῶματα.

Μαλιάνου. Ἡ γραπτὴ συμφωνία εἶναι τὸ πᾶν, ἀδιάφορον δὲ εἶναι ἡμῖν τί ἄρξῃ τὸ *Πρόγραμμα*.

Σαλιτέλης. Προτείνει ὅπως ἡ ἐπιτροπὴ μελετήσῃ ἐκ νέου τὴν ὑπόθεσιν μέχρι τῆς προσεχούσης ἑβδομάδος, ἰδίως λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. *Λιμαράκη*, ἣτις ἐπιχρεῖ νέον φῶς τῇ υποθέσει.

Λιμαράκης. Προτείνει νὰ γραφῇ τῷ κ. *Wecklein* καὶ ἐρωτηθῇ πῶς ἐκράτησεν 170 σῶματα ἐπὶ πλέον, ἀφ' οὗ δὲν εἶχε λάβει γνῶσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ *Βασιάδου*, καὶ ἂν καὶ μετὰ τὴν παρατήρησιν ταύτην δὲν μεταπεισθῇ καὶ ἐναγάγῃ τὸν Σύλλογον, τότε δυνατόν νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα καὶ διὰ διαιτησίας ἢ δι' ἐξωδίκου συμβιβασμοῦ.

Αἰεστορίδης. Μετὰ τὰς δοθείσας ἐπεξηγήσεις, φρονῶ ὅτι ὁ Σύλλογος ἔχει πλήρες δίκαιον, ἀλλὰ καὶ κ. *Wecklein* δὲν ἔχει ἄδικον καθ' ἑαυτὸν, διότι σοφιστικῶς φερόμενος ἔγραψε τῷ *Συλλόγῳ* ὅτι θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὸ *Πρόγραμμα*, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐπιστολὴν· διὸ προτείνω ὅπως ὁ Σύλλογος, πρὸς ἀποφυγὴν σκανδάλων, πληρώσῃ μὲν αὐτὸν εἰς χρυσόν, σημειωθῇ δ' ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὅτι ὁ Σύλλογος πέποιθεν ἐπὶ τῷ δικαίῳ του.

Πρόεδρος. Νομίζω ὅτι ἡ συζήτησις διεξήχθη ἀρκούντως λεπτομερῶς καὶ ἐσαφηνίσθη· ἠκούσατε τὰς προτάσεις τῶν κ. κ. *Σαλιτέλη*, *Μαλιάνου*, *Λιμαράκη* καὶ *Αἰεστορίδου* κατὰ σειράν προτεραιότητος τίθημι εἰς ψηφοφορίαν τὴν πρότασιν τοῦ κ. *Σαλιτέλη*.

Ψηφοφορίας γενομένης, ἡ πρότασις τοῦ κ. *Σαλιτέλη* ἐγένετο δεκτὴ, ὅπως μελετηθῇ δηλαδὴ ἐφ' ἑαυτῇ ἐπὶ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν νομομαθῶν, ἢ προστίθενται ὡς βοηθητικὰ μέλη καὶ οἱ κ. *Σαλιτέλης* καὶ *Αἰθεντόπουλος*.

Πρόεδρος. Συναφῆς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κ. *Wecklein* εἶναι καὶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ κ. *Βερναρδάκη*, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ ὁμογενὴς λόγιος ἐπιθυμεῖ νὰ κλείσῃ συμφωνίαν διὰ μέλλουσαν ἐργασίαν του· οἱ προτεινόμενοι ὑπ' αὐτοῦ ἔροι

ἐμελετήθησαν ἐν τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ, ἣτις ἐξήνεγκε τὴν ἑαυτῆς ἀπόφασιν ὑπὸ τύπον προτάσεων, ὡς τυπικῶς ὑποβάλλομεν ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν ὑμῶν.

Α') Ἡ ἀντιμισθία τοῦ κ. *Βερναρδάκη* νὰ γείνη εἰς χρυσόν. Β') Νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἐκδοσις τοῦ *Εὐριπίδου* νὰ γείνη ἐν 5 τόμοις, ἀντὶ 4, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ μὴ ὑπερβαίη ἑκατοστός τόμος τὰ 40 τυπογραφικὰ φύλλα, εἰς πᾶν δὲ καθ' ὑπέρβασιν φύλλον νὰ πληρώσῃ μὲν χάρτην καὶ τυπωτικὰ ὁ Σύλλογος, ἀμοιβὴ δὲ νὰ μὴ δοθῇ τῷ κ. *Βερναρδάκη*.

Αἱ προτάσεις αὗται, τεθεῖσαι εἰς ψηφοφορίαν, μετὰ τινὰς διασαφήσεις ἐγένοντο παραδεκταί. Γενομένης ψηφοφορίας πρὸς ἀντικατάστασιν λογιατοῦ ἀντὶ τοῦ τέως κ. *Π. Πρωίου*, παραιτουμένου, ἐξελέγη τοιοῦτος ὁ κ. *Πιπτακὸς Ἐδδορατίου*. Ψηφοφούνται καὶ γίνονται δεκτὰ ὡς ἐπίτιμα μέλη τοῦ *Συλλόγου*, ὁ *Μακαριώτατος πρόην Πατριάρχης Ἱεροσολύμων* κ. *Νικόδημος* καὶ ὁ διάσημος *Ἀσσυριολόγος Hilprecht*, καθηγητὴς τῆς *Ἀσσυριολογίας* ἐν τῷ *Πανεπιστημίῳ* τῆς *Πενσυλβανίας*, προτεινόμενοι ὑπὸ τοῦ προέδρου. Μεθ' οὗ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΣΟΗ

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 24 Νοεμβρίου 1897.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΤΙΔΟΥ, προέδρου.

Ἀρχομένης τῆς συνεδρίας, ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικά καὶ ἐπικυροῦνται. Πῶτα ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τῆς κατὰ τὸ διάστημα τῶν διακοπῶν ἀνταλλαγείσης ἀλληλογραφίας τοῦ *Συλλόγου*, ἐγένετο ὡς ἔπεται:

Ἐπιστολὴ τοῦ *Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου Οἰκίας* ἀπὸ 6 Αὐγούστου, αἰτουμένου τὴν σύστασιν διδασκαλίσεως διὰ τὸ παρθεναγωγεῖον τῆς κοινότητος.

Τοῦ κ. *Πετροκοκκίτου*, πράκτορος τῆς *Ἀσφαλιστικῆς Ἐταιρείας « Commercial Union etc. »* ἐντεῦθεν ἀπὸ 7 Αὐγούστου, ἀναφερομένου εἰς γενομένην ἀσφάλειαν καὶ ἐρωτῶντος ποῖον τὸ maximum, ὅπερ ἡ Ἐταιρεία δύναται νὰ λογαριάσῃ ἐπὶ ἐνός βιβλίου ἐν περιπτώσει δυστυχήματος.

Τῆς πρὸς ἐκδοσὶν τῶν *Ἀπάντων Ἡρακλέους Βασιάδου* ἐπιτροπῆς ἀπὸ 19 Αὐγούστου, αἰ-

τουμένης όπως επιτραπή αυτή ή ελευτέρα χρήση των αρχείων του Συλλόγου προς λήψιν πληροφοριών, παραχωρηθώσι δ' αυτή τὰ ἐν τῷ Συλλόγῳ ἀποκείμενα χειρόγραφα τοῦ Βασιάδου καὶ παραδοθώσι ταύτη οἱ ἀπαιτηθησόμενοι τόμοι τοῦ Περιδικοῦ.

Τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολῶν Οἰκίας ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου, εὐχαριστοῦσης ἐπὶ τῇ συστάσει τῆς αὐτόθι ἀφικομένης δεσποινίδος Κελαϊδίτου.

Τῶν κ. κ. Ἀστερίου Ζήκου καὶ Γεωργίου Κωνσταντινίδου ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἀπὸ 14 Σεπτεμβρίου, αἰτουμένων πληροφορίας περὶ τοῦ Καραπανείου Διαγωνίσματος καὶ τῆς εἰς αὐτὸ ὑποβληθείσης Φυσικῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἀγωνίζεται κτλ.»

Τοῦ κ. Κωνσταντίνου Παπαϊωάννου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου, αἰτουμένου ὅπως δοθῇ τὸ κατὰ τὸ Ζωγραφεῖον γλωσσικὸν διαγώνισμα τοῦ 1894 ἀπονεμηθὲν αὐτῷ δεκάλιρον βραβεῖον τῷ κ. Δεπιάτῃ, πληρεξουσίᾳ αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Γεωργίου Ζηκίδου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου, παρακαλοῦντος ὅπως ἐκ τῆς Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης ἀνατεθῇ αὐτῷ ἢ τοῦ Θουκυδίδου ἔκδοσις, περὶ ἧν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀσχολεῖται, ἐκδοὺς μάλιστα καὶ 2 αὐτοῦ βιβλία, ἅτινα ἐπιτρέπει τῷ Συλλόγῳ ὅπως λάβῃ ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου Νοτίου.

Τοῦ κ. Ἐπαμ. Σταματιάδου ἐκ Σάμου ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου, ἀγγέλλοντος δωρεὰν βιβλίου του ὑπὸ τὸν τίτλον Παικιάδος.

Τοῦ Εὐκλ. Θουμουλοπούλου ἐκ Τραπεζοῦντος ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου, ὅπως πρὸς ἀναθεώρησιν τῆς κατὰ τὸ Ζωγραφεῖον Διαγώνισμα τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑποβληθείσης καὶ ἀποτυχεύσης γλωσσικῆς ὕλης ἀναγράφῃ αὐτῷ ἢ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ λεπτομερῶς τὰς ἑλλείψεις, ὑποδείξῃ δὲ τοὺς ἄλλους, ὅρ' οὖς μετὰ τὴν ἀναθεώρησιν ὀφείλει νὰ τὴν ὑποβάλῃ τὸ προσεχὲς ἀγωνοθετικὸν ἔτος.

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ 15 Νοεμβρίου, ὑποβαλλούσης τὴν γνώμην αὐτῆς περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Βερναρδάκη ὑποβληθέντων ὄρων πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐκδόσεως τῶν ὑπολειπομένων τόμων τοῦ Ἑδορίδου.

Ἡ αἴτησις τῆς Κοινότητος Ὑψωμαθίων, διατηρούσης ἀστικὴν σχολὴν, περὶ παροχῆς τῶν τόμων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης γίνεται δεκτὴ.

Σχετικῶς πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τῆς ἐπὶ τῆς

ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ μακαρίτου Βασιάδου Ἐπιτροπῆς, ὁ κ. Σαλτέλης ζητεῖ διασαφήσεις. Ὁ κ. Νικολόπουλος ἀπαντᾷ ὅτι τὸ ζήτημα τῶν ἀρχείων εἶναι σπουδαῖον, δι' ὃ ὁ κ. πρόεδρος, συνεννοηθεὶς μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, δὲν ἐνέκρινε τὴν ἐλευθερίαν χρῆσιν αὐτῶν, εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν βίον τοῦ ἀνδρός καὶ τοῦτο ἐν τῷ Συλλόγῳ καὶ οὐχὶ κατ' οἶκον· δὲν ἐνεκρίθη δὲ νὰ προστεθῇ τῇ εἰρημένῃ ἐπιτροπῇ καὶ μέλος τοῦ Συλλόγου, διότι ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν συνεστήθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου οὔτε ἐζήτησεν αὐτὴ τοιοῦτό τι· εἰς ἃ ὁ κ. Πρόεδρος προστίθησιν ὅτι τὰ χειρόγραφα τοῦ μακαρίτου παρέδωκε τῷ ἐκ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ κ. Γκιώχῃ συμφώνως τῇ διαθήκῃ. Ἐπίσης ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀποστολὴν διδασκαλίας εἰς τὴν Κοινότητα Οἰκίας, αἰτησαμένης τὸ τοιοῦτον, ὁ κ. Σαλτέλης παρατηρεῖ ὅτι καλὴν θὰ ἦτο τὸ μέτρον τοῦτο νὰ γενικευθῇ. Τῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. Σαλτέλη ἐν εἶδει προτάσεως ὑποστηρικθείσης παρὰ πολλῶν μελῶν, ἐνεκρίθη ὅπως ἡ περαιτέρω σκέψις ἀνατεθῇ τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ· ὁ δὲ κ. Ἀκροατοῦδος προτείνει ὅτι, ἂν ὑπῆρχε τρόπος, καλὴν θὰ ἦτο νὰ διαθέσῃ καὶ δωμάτιόν τινα ὁ Σύλλογος προσωρινῶς διὰ τοὺς ἀνευ θέσεων δυστυχεῖς διδασκάλους ἢ διδασκαλίσσας.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος ἀναγγέλλει ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ. κ. Α. Χρησιδίου, προέδρου, Π. Νικολοπούλου, Α. Μηλιώτου καὶ Γ. Παναγιώτου ἐπαρουσιάσθη τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ πρὸς ἐπίδοσιν τοῦ διπλώματος ἐπιτίμου μέλους, ὅπερ ἀπένευμεν ὁ Σύλλογος τῇ Α. Θ. Π., ἢ καὶ προσεφώνησεν ὁ κ. πρόεδρος τὰ ἐξῆς εἰκότα τῇ περιστάσει:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Τὸ προεδρεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τοῦ μόνου, τὸ γε γνῶν ἔχον, ὁμογενοῦς κέντρου, ἐν ᾧ ἄνευ ἰδιοφελείας καὶ ἀλλοτριῶν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ βλέψεων, καλλιεργεῖται ἢ ἐπιστήμη ὡς τοιαύτη καὶ μέρημα γίνεται πρὸς εἰδικὴν καὶ γενικὴν μόρφωσιν τῆς καθ' ἡμᾶς κοινότητος, εὐσεβᾶστος παριστάμενον, σήμερον βεβαίως τὰ εἰσθηματα τῆς τιμῆς καὶ τῆς ὑπολήψεως πρὸς τὸν πεπνυμένον αὐτοῦ πρωθιεράρχην καὶ ἐγχειρίζει τὸ Δίπλωμα, δι' οὗ ὁμοθυμῶς καὶ δι' εὐφημιῶν ἐν τῇ

πρώτῃ συνεδριάσει ἀνεκήρυξεν ὁ Σύλλογος μέλος αὐτοῦ ἐπίτιμον.

Ἡ Ὑμ. Θ. Παναγιότης, τελείαν καὶ ἀληθῆ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν τοῦ γένους ἡμῶν γνῶσιν ἔχουσα, δύναται κατὰ τὸ δίκαιον νὰ ἐκτιμῆσῃ καὶ τὰς προσπάθειάς τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ὑπὲρ τῆς προβιάσεως τῆς μόνης ἀληθοῦς καὶ βεβαίας ὑποστάσεως τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὄντος θρησκευτικοῦ, ἠθικοῦ καὶ πνευματικοῦ. Ὅθεν ἐπὶ τούτῳ καὶ μόνῳ παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, εὐμενῶς ἀποδεχομένην τὸ ἀσθενὲς τοῦτο τῆς πρὸς Αὐτὴν τιμῆς καὶ ἀφοσιώσεως τοῦ Συλλόγου δείγμα καὶ μνήμονα τῶν πύθων αὐτοῦ, νὰ προστατεύῃ τὴν ὑπαρξίν καὶ νὰ βοηθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἡμᾶς δὲ τοὺς ἐλαχίστους θεράποντας, τοὺς ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτῶν διακονοῦντας, περιβάλλῃ διὰ πατρικῆς ἀγάπης καὶ εὐλογίᾳ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἀγαθοῦ. Γένοιτο!

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, εὐχαριστήσασα ἐπὶ τῇ τιμῇ καὶ λίαν φιλοφρόνως ὑποδεξαμένη τὴν ἐπιτροπὴν, ὑπέσχετο τὴν ὑποστήριξιν Αὐτῆς καὶ ἠλόγησε τὸ τε ἔργον καὶ τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου.

Ἐπίσης ἐπιτροπὴ ἑτέρα ἐκ τῶν κ. κ. Α. Χρησιδίου, προέδρου, Ν. Φωτιάδου, ἀντιπροέδρου καὶ Π. Νικολοπούλου, γενικοῦ γραμματέως, τὴν ἐπαύριον ἐπαρουσιάσθη τῇ Α. Μακαριότητι τῷ πρώτῳ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων κ. Νικοδήμῳ πρὸς ἐπίδοσιν τοῦ διπλώματος ἐπιτίμου μέλους, ὅπερ ἀπένευμεν αὐτῷ ὁ Σύλλογος. Ἡ Α. Μακαριότης μετ' ἐνθουσιασμοῦ τῇ Ἐπιτροπῇ ὑπόδοξεν καὶ εὐχαρίστησεν τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκτάκτῳ τιμῇ, ὑπέσχετο τὴν τε ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν αὐτοῦ συνδρομήν.

Ἐπὶ τῆς ἐν τῇ ἡμέρῳ διατάξει ὑποθέσεως *Wecklein* ὁ κ. πρόεδρος ἐρωτᾷ τὰ μέλη τῆς ἐκ νομομαθῶν Ἐπιτροπῆς, ἂν ἔχωσι νὰ προσθέσωσι μετὰ τὴν νέαν των μελέτην. Τοῦ κ. Παντελεμᾶντῃ δηλώσαντος ὅτι δὲν ἔχουσι νὰ προσθέσωσι τι, ὁ κ. πρόεδρος συντόμως ἀφηγεῖται πῶς ἡ Α. Ε. ὁ κ. Χρησιδίου Ζωγράφος εἶχε διαθέσει 450 λίρας κατ' ἔτος πρὸς ἐκδοσιν τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, καὶ διὰ τίνους λόγους οὐδεὶς ἐκδοτὴς εἶχε παρουσιασθῆ ἐπὶ ὀλόκληρον δεκαετίαν, καθ' ἣν ὡς τιμῆμα εἶχεν ὀρισθῆ φράγκα μὲν 60 διὰ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, 80 δὲ διὰ τοὺς ποιητὰς καὶ ἐπὶ πλέον 500 ἀντίτυπα, πῶς δ' εἶτα μετὰ νέαν

ἐπιστολὴν τῆς Α. Ε. ὀρισθῆ τὸ ποσὸν 80 μὲν φράγκων διὰ τοὺς ἐκδοτὰς πεζῶν συγγραφέων, φράγκα δὲ 100 διὰ τοὺς τῶν ποιητῶν καὶ ἐπὶ πλέον 670 ἀντίτυπα· γράφοντες ὁμοῦ φράγκα, λέγει, ὁ κ. πρόεδρος, φαίνεται ὅτι ὑπενόουν δραχμάς, ἀλλ' ὁ κ. *Wecklein*, ἀπεβλέπων πρὸς τὸ κείμενον τοῦ Προγράμματος, ζητεῖ φράγκα χρυσῶν.

Ἀποστόλογους. Παρατηρεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀβεβαιότης, καθότι ἡ Ἐπιτροπὴ εὐθὺς δι' ἐπιστολῆς ἀνεκοίνας τοῖς ἐκδοταῖς ὅτι ἐννοεῖ νὰ πληρώσῃ εἰς χάρτονόμισμα.

Νικολόπουλος. Προτείνει ὅπως ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ, παραβαλοῦσα τὰ δύο Προγράμματα, ἐκδώσῃ νέον πρόγραμμα διασαφηνίζον τὰ ἀμφίβολα μέρη ἀκριβῶς, ἵνα μὴ κατεργάμεθα εἰς συμφωνίας.

Μαλιάνκας. Ἦδῃ, ὅτι εἰμεθα παρόντα καὶ τὰ τρία μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ συμφωνοῦμεν, δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν τῇ γνωμοδοτήσει ἡμῶν τύπον ἀποφάσεως, καθ' ἣν ἔχομεν πλήρως δίκαιον.

Λιμαράκης. Νομίζει ὅτι εἶναι καιρὸς πλέον νὰ δοθῇ τέρμα τῇ ὑποθέσει καὶ ὑποβάλλῃ τὴν ἐξῆς πρότασιν: Ὁ Σύλλογος ἐκ τῆς γνωμοδοτήσεως τῆς νομικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς γενομένης συζητήσεως, καίπερ πεισθεὶς ὅτι ἔχει δίκαιον, οὐχ ἦτιον προτιμῶν τὴν ὀλιγαριθμοῦ περὶ τῆς ὑποθέσεως, ἐξουσιοδοτεῖ τὸ προεδρεῖον ὅπως πράξῃ τὸ συμφωρότερον.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Λιμαράκη, ὑποστηρικθείσα καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων μελῶν, τίθεται εἰς ψηφοφορίαν, καὶ γίνεται δεκτὴ παμπληρῶς.

Εἶτα ὁ κ. Νικολόπουλος, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀπόφασιν, τὴν ληφθεῖσαν περὶ τοῦ κ. Βερναρδάκη περὶ πληρωμῆς τῆς ἀντιμισθίας αὐτοῦ εἰς χρυσόν, ἐρωτᾷ τί ποσὸν θὰ πληρωθῇ κατὰ τὸ πρῶτον ἢ δεύτερον πρόγραμμα καὶ ἂν λάβῃ 500 ἢ 670 ἀντίτυπα, ἵνα γραφῇ καὶ πρὸς αὐτὸν ἢ ἐπιστολὴ ἀναλόγως.

Μαλιάνκας. Παρατηρεῖ ὅτι τὸ δεύτερον πρόγραμμα ἀκυροῖ τὸ πρῶτον, ὅπερ θεωρεῖται ὡς μὴ ὑφιστάμενον, ἄρα θὰ πληρωθῇ πρὸς 100 φράγκα καὶ θὰ λάβῃ 670 ἀντίτυπα.

Οἰκονομίδης. Προτείνει νὰ ζητηθῶσιν ἐξηγήσεις παρὰ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐδοστανιάνος. Παρατηρεῖ ὅτι καὶ τοῦ Β' προγράμματος πολλαχῶς παραβιασθέντες καὶ δὴ παρὰ τοῦ κ. Βερναρδάκη, ὑποβαλόντος νέους ὄρους, δύναται καὶ ὁ Σύλλογος νὰ προτείνῃ νέους ὄρους καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ δώσῃ αὐτῷ π. χ. μόνον 500 ἀντίτυπα.

Σαλιέλης. Παρατηρεί ότι οὐδέποτε ἐφηροδόθη τὸ Α' πρόγραμμα ὡς ἐκ τοῦ γλίσχρου τῆς προτεινομένης τοῖς συγγραφεῦσιν ἀμοιβῆς· ἂν δὲ καὶ τὸ Β' πρόγραμμα δὲν ἐφηροδόθη κατὰ γράμμα, εἰς τοῦτο δὲν πταίει μόνον ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀλλὰ καὶ ὁ μεγάλουμος χορηγός, ὅστις ἐν τῇ ὑποθέσει τῇ μεταξὺ Συλλόγου καὶ Σεμιτέλου, παρακληθεὶς νὰ παρέμβῃ, ἐδήλωσεν ὅπως, χάριν τῆς ἀρτιότητος τοῦ ἔργου, μὴ τεθῶσι τῇ πλήρει ἐκδόσει προσκόμματα, εἰ καὶ ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῶν τυπογραφικῶν φύλλων τὸ ὑπὸ τοῦ προγράμματος ὀριζόμενον.

Χατζηχορηγιῶν. Παρατηρεῖ ὅτι ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ συντάξασα τὸ πρόγραμμα, δὲν ἀφῆκε σχετικὴν ἐλευθερίαν τοῖς ἐκδόταις, περιορίσασα αὐτούς, ἐν ᾧ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ συγγραφικὴ ἐργασία δὲν δύναται νὰ σταθμηθῇ οὕτως ἀκριβῶς, ὥστε νὰ περιχλεισθῆται τις κατ' ἀνάγκην μεταξὺ 30—40 φύλλων ἀνευ βλάβης τοῦ ἔργου, ἐπομένως οὔτε ὁ Σεμιτέλος οὔτε ὁ Βερναρδάκης οὔτε ἄλλος τις συγγραφεὺς οὕτω πως περιοριζόμενος θὰ ἠδύνατο νὰ παραγάγῃ ἔργον τιμῶν καὶ αὐτὸν καὶ τὸ ἔθνος.

Ἀποστόλογλους. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ, λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὰς διαφορὰς ἀτελείας τοῦ Β' προγράμματος, ἔδει νὰ συντάξῃ τρίτον πρόγραμμα.

Λιμαράκης. Παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Βασιλάδου πρὸς τοὺς ἐκδότας δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς Γ' πρόγραμμα, ἀλλ' ἂν ὑποθεθῇ ὅτι τὸ χαρτονόμισμα κατῆρξατο ἔτι περισσότερον, εἰς τὸ μηδὲν ἐν ἀνάγκῃ, μήπως οἱ συγγραφεῖς θὰ ἐδέχοντο νὰ ἐργασθῶσιν οἰονεὶ δωρεάν, ὡς δεδεμένοι ὑπὸ τοῦ προγράμματος; βεβαίως ὄχι, ἀλλ' οὔτε ὁ Σύλλογος θὰ ἐδέχεται τοιοῦτό τι ἀδίκημα. Ὁ Σύλλογος πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν πρόγραμμα, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ πορεύηται ἀπαρεγκλίτως βαδίζων συμφώνως πρὸς αὐτό, ἐξ ἐναντίας ὁ Σύλλογος εἶναι κύριος καὶ νὰ τροποποιῇ ἐκαστοτε κατὰ τὰς παρουσιαζόμενας ἀνάγκας τούτους ἢ ἐκείνους τοὺς ὄρους, ἡ δὲ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ εἶναι ἐλευθέρη νὰ ἐλαττωῖ ἢ αὐξάνῃ ἀναλόγως τῆς ἀξίας τοῦ ἔργου μετ' ἐξέτασιν τὸν ἀριθμὸν τῶν τυπογραφικῶν φύλλων.

Μετὰ τὰς διασαφῆσεις ταύτας ἐνεκρίθη νὰ γραφῇ τῷ κ. Βερναρδάκη ὅτι θὰ πληρωθῇ εἰς χρυσὸν πρὸς 100 φράγκα τὸ φύλλον καὶ ἡ λάβῃ 670 ἀντίτυπα.

Εἶτα ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν ἐκθεσὶν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς. Τὰς

προτάσεις δ' αὐτῆς ὁ Σύλλογος παραπέμπει πρὸς μελέτην τῷ προεδρεῖω.

Ἐνηφορεῖται τακτικὸν μέλος ὁ κ. Κωνσταντῖνος Βογιατζόγλους, ἔμπορος.

Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΕΣΙΑ'

(Τακτικὴ γενικὴ).

τῆ 8 Δεκεμβρίου 1897.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης τακτικῆς γενικῆς συνεδρίας, ὁ κ. Λιμαράκης παρατηρεῖ ὅτι προκειμένου περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διὰ τὰς ἐκδόσεις τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης τυπογραφικῶν φύλλων, παρετήρησεν ὅτι καὶ μὲν τὸ πρόγραμμα ὀρίζει ταῦτα, ἀλλ' ὁ Σύλλογος εἶναι ἐλεύθερος νὰ δευθῇ ἢ μὴ, ὁ δὲ κ. Ἀποστόλογλους προσθέτει ὅτι ὁ Σύλλογος οὐδὲν ἔχει δικαίωμα ἀνευ τῆς θελήσεως τοῦ χορηγοῦ καὶ μονομερῶς νὰ μεταβάλῃ τὸ πρόγραμμα· μεθ' ὃ τὰ πρακτικὰ γίνονται παραδεκτὰ· ἀναγινώσκει δὲ περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας καὶ δωρεὰν βιβλίων.

Ἡ ἀλληλογραφία ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἐπιστολὴ τῆς Α. Μ. τοῦ πρώην Ἱεροπολύμων κ. Νικοδήμου ἐκ Χάλκης ἀπὸ 23 Νοεμβρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἐπιτίμου μέλους.

Ἐπιστολαὶ ἑνδεκα κυρίων, αἰτουμένων τὴν θέσιν εἰσπράκτορος τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Π. Α. Νικολοπούλου, προέδρου τῆς Κοινωνιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου, παραιτουμένου τῆς θέσεως ταύτης.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ ἐπιμελητοῦ καὶ εἰσπράκτορος τοῦ Συλλόγου Νικολάου Κομηκίδου τὰ ἔξοδα κηδείας αὐτοῦ χάριν τῆς πολυετοῦς του ὑπηρεσίας προκαταβληθέντα ὑπὸ τοῦ προεδρεῖου ἐπιψηφίζονται. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. πρόεδρος μετὰ λύπης γνωρίζει τῷ Συλλόγῳ ὅτι ὁ κ. Π. Α. Νικολόπουλος ὑπέβαλεν ἀμετάκλητον δεικαιολογημένην παραίτησιν τῶν καθηκόντων προέδρου τῆς Κοινωνιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅθεν θέλει προσκαλέσει τὴν βεθεῖσαν Ἐπιτροπὴν πρὸς ἐκλογὴν νέου προέδρου.

Κατόπιν ὑποβάλλεται τῷ Συλλόγῳ καὶ ἐπιψηφίζεται τὸ Πρόγραμμα τῶν δημοσίων μαθημάτων τοῦ τρέχοντος συλλογικοῦ ἔτους.

Μεθ' ὃ, τεθέντος αὐθις ἐπὶ τοῦ τάπητος τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος, ὁ κ. Ἀποστόλογλους λέγει ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι ἡ εἰδικὴ οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νικολάου Κομηκίδου ὀρίζει ἀμοιβὴν τοῦ ἀντικαταστήσαντος αὐτόν, οὐχὶ τριᾶκοντα, ἀλλ' εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων μόνον τῶν τακτικῶν συνδρομῶν καὶ τῶν διπλωμάτων, τοῦθ' ὅπερ ἐπιψηφίζεται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

Κατόπιν προκειμένου περὶ τοῦ κονδυλίου τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θερμάνσεως, ὁ κ. πρόεδρος ἀπορεῖ πῶς ἡ οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὰ ἐντάλματα· ἐρ' ᾧ ὁ κ. Γκιώγας λέγει, ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, λόγῳ τῆς ἐλλείψεως ταύτης, δέον νὰ θεωρηθῶσιν ἀβάσιμα. Ὁ κ. Ἀποστόλογλους φρονεῖ ὅτι εἰς τὴν θέρμανσιν δύναται νὰ ἐπέλθῃ οἰκονομία.

Εἶτα, προκειμένου περὶ αὐξήσεως τοῦ ἀσφαλιζομένου ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ποσοῦ, κατόπιν συζητήσεως ὁ κ. πρόεδρος δηλοῖ ὅτι εἰς πρώτην εὐκαιρίαν θέλει ἀσφαλισθῇ ὁ Σύλλογος ἀντὶ δέκα χιλιάδων λιρῶν, συμφώνως τῇ προτάσει τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ διάφορα ἔξοδα, γενικὰ τε καὶ ἔκτακτα, γενήσεται ἡ δέουσα φροντίς, ὅπως, εἰ δυνατόν, ἐλαττωθῶσιν. Τὸ δὲ ζήτημα συναυλίας ἢ συναυλιῶν παραπέμπεται εἰς ἄλλην συνεδρίαν. Περὶ τοῦ κ. Κατασάτου ἀποφασίζεται λόγῳ τῆς μακρᾶς του ὑπηρεσίας καὶ τῆς ἐνεκα γήρατος ἀνικανότητός του, ὅπως δοθῇ ὡς σύνταξις τὸ ἡμισυ τοῦ μισθοῦ του, καταργουμένης τῆς θέσεως αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα τίθεται τὸ ζήτημα τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ εἰσπράκτορος καὶ ἐπιμελητοῦ Νικολάου, θανόντος. Ὁ κ. Νικολόπουλος λέγει ὅτι κακῶς χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ θέσις τοῦ Νικολάου ὡς θέσις εἰσπράκτορος, διότι τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἦσαν πολλὰ καὶ ποικίλα καὶ τοιαῦτα θὰ ᾔσει διὰ τὸν μέλλοντα νὰ προσληθῇ ὡς ἀντικαταστάτης αὐτοῦ, ἀντὶ τῆς ἤδη ὀρισθείσης ἀμοιβῆς τῶν 20 % ἐπὶ τῶν τακτικῶν εἰσπράξεων. Τὰ καθήκοντα εἰσπράκτορος ἐξετέλει ὁ Νικόλαος, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἦτο τακτικὸς ὑπάλληλος, εὐρισκόμενος πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Συλλόγου χάριν πάσης ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας, παρευρισκόμενος πάντοτε εἰς πάσας τὰς συνεδριάσεις τοῦ τε Συλλόγου καὶ τῶν ἐπιτροπῶν καὶ εἰς τὰ δη-

μόσια καθήκοντα, ὡς καὶ ἐν πάσῃ τελετῇ καὶ φροντίζων περὶ παντὸς ἀφορώντος τὸν Σύλλογον. Ὁ κ. Γκιώγας ἐπιφέρει ὅτι ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ, ὀνομάσασα εἰσπράκτορα τὸν μακαρίτην Νικόλαον, δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰ καθήκοντά του. Τῆς γνώμης τοῦ κ. Νικολοπούλου γενομένης δεκτῆς, ὁ κ. πρόεδρος δηλοῖ ὅτι, συμφώνως τῷ 3ῳ ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ, καλεῖται ὁ Σύλλογος νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν αἰτητῶν, ὧν τὰ ὀνόματά εἰσιν ἐγγεγραμμένα ἐπὶ τοῦ πίνακος· ἀλλὰ τὸ προεδρεῖον νομίζει καλὸν νὰ περιορισθῇ ἡ ἐκλογὴ μεταξὺ τῶν κ. κ. Ἰ. Γκούμα καὶ Ζαφειρίου. Ὁ κ. Γκιώγας καὶ ὁ κ. Μηλιαῖτης φρονοῦσιν ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι ἐπείγον καὶ δεῖται ἀμέσου λύσεως, ἀλλ' ὁ κ. Ἐδοσταδιανός, Ἀκεπορδίδης καὶ Λιμαράκης ζητοῦσιν ἀναβολὴν, ἵνα τὰ μέλη διαφωτισθῶσι περὶ τῆς ἀξίας καὶ τῶν προσόντων τῶν προτεινομένων προσώπων. Τῆς ἀναβολῆς γενομένης δεκτῆς, ὁ κ. Ἐδοσταδιανός καὶ Ἰωάννου ζητεῖ ὅπως ὁ μέλλον γενέσθαι δεκτὸς καταβάλῃ εἰς τὸν Σύλλογον ἑκατὸν λιρῶν πραγματικὴν ἐγγύησιν. Τὴν πρότασιν δὲ ταύτην ὑποστηρίζει καὶ ὁ κ. Ἐδοσταδιανός καὶ Λιμαράκης, ὅστις δέχεται καὶ τὴν πενηκοντάλιρον κατάθεσιν, ἀρκεῖ νὰ ἦναι πραγματικὴ, ἀλλ' ἡ ἀπωτέρω αὐτῆ πρότασις ἀπορριφθεῖσα φέρει τὸν Σύλλογον εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς προτάσεως παροχῆς προσωπικῆς ἐγγυήσεως ἐγγράφου ἑκατὸν ὀθωμανικῶν λιρῶν προερχομένης ἐκ προσώπου ἀξιόχρεω. Εἶτα ἀποφασισθέντος ὅπως οὐδεμία ἄλλη αἴτησις ὑποψηφιότητος, πλὴν τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν, γένηται δεκτὴ, τινὰ τῶν μελῶν ζητοῦσιν ὅπως ὁ μέλλον ἐκλεγῆναι φέρει καὶ πνευματικὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις προσόντα, ἀλλ' ἐνεκα τῆς προκεχωρηκυίας ὥρας λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΕΣΙΑ'

(Τακτικὴ γενικὴ).

τῆ 15 Δεκεμβρίου 1897.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀγγέλλει τὰς δωρεὰς τῶν βιβλίων καὶ ἀναγινώσκει τὴν ἀλληλογραφίαν, ἔχουσιν οὕτω:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ν. Α. Θεοχαρίδου, ἐκ Πολυγύρου τῆς Χαλκιδικῆς, ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου, ἀποστέλλοντος ὕλην ἐπὶ τῷ Ζωγραφεῖω Διαγωνισματι.

Τοῦ κ. Γ. Ξαρινοῦ ἐκ Σύμφορας ἀπὸ 7 Δεκεμβρίου, αἰτουμένου πληροφορίας περὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλέντος λεξιλογίου τῆς Συμμαχικῆς διαλέκτου περὶ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1895 διὰ τὸ Ζωγράφειον Διαγώνισμα καὶ ἐρωτῶντος μέχρι ποίως ἐποχῆς δύναται νὰ ἀποστείλῃ ἕτερον λεξιλόγιον ἐτέρας διαλέκτου.

Τοῦ κ. Χίλπρεχτ, ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλλόγου, ἐντεῦθεν ἀπὸ 11 Δεκεμβρίου εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῆ ἐκλογῇ καὶ ὑπισχνουμένου ἀνακοινώσεις περὶ νεωτέρων εὐρημάτων του διὰ τὸ Περιοδικὸν τὴν ἀποστολὴν ἀμὰ τῇ εἰς Ἀμερικὴν ἀφίξει του ἀντιτύπου τοῦ ἐκδοθέντος μέρους τοῦ ἔργου του ὑπὸ τὸν τίτλον «Βαβυλωνικαὶ ἐπιγραφαί».

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ 13 Δεκεμβρίου, ἀνακοινούσης τὸ ἀποτέλεσμα τῶν διασκέψεώς της ἐπὶ τῶν αὐτῇ παραπεμφέντων ζητημάτων ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ αἰτουμένης ὅπως τὸ προεδρεῖον γράψῃ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν περὶ παρακρατήσεως τῶν τόκων τῆς Β' ἐξαμηνίας τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, συνάμὰ δὲ ζήτησιν πληροφορίας περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν ὑπολειπομένων τόκων μετὰ τὴν μετατροπὴν εἰς κεφάλαιον τῶν ἀχρηστών διαμενόντων, διότι πολλῶν θὰ λάβῃ ἀνάγκην χρημάτων ἢ Ζωγράφειος Βιβλιοθήκη διὰ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ κ. Wecklein καὶ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Γ' τόμου τοῦ Ἐδριπίδου ὑπὸ τοῦ κ. Βερναρδάκη.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας παρατηρεῖ ὅτι ἡ ὕλη κ. Θεοχαρίδου, παραπέμπεται τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ ὅτι τὸ προεδρεῖον ἔγραψεν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν περὶ ὧσων ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπήτησεν. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ εἰσπράκτορος, ψηφοφορίας γενομένης μεταξὺ πάντων τῶν ἐγγραφέντων, ἐκλέγεται ὁ κ. Γκούμας τῇ ψήφῳ τοῦ προέδρου, ἐν ἰσοψηφίᾳ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κ. Δημητροπούλου. Εἶτα ψηφοφορεῖται μέλος ἐπίτιμον τοῦ Συλλόγου, ὁ ἐν Φριβούργῃ τῆς Βάδης καθηγητῆς Thumh καὶ ἐκλέγεται παμψηφεί. Εἶτα ὁ κ. Ἐυσταθιαδὸς ἐρωτᾷ: Ἢ ἐγγύσις τοῦ εἰσπράκτορος ἐν ὀνόματι τίνος θὰ δοθῇ τῷ Συλλόγῳ ἢ ἄλλῳ προσώπῳ καὶ ἀν θὰ κατατεθῇ τὸ ποσοδὸν ἢ ἡ ἐγγύσις θὰ θεωρηθῇ ἐπαρκής. Ὁ πρόεδρος λέγει ὅτι ἡ ἀπόφασίς τοῦ Συλλόγου εἶναι νὰ ζητηθῇ ἐγγύσις 100 λιρῶν, περὶ τῶν ἄλλων θὰ φροντίσῃ τὸ προεδρεῖον. Εἶτα ὁ κ. Παχίικος προτείνει

ὅπως ὁ Σύλλογος συζητήσῃ τὴν πρότασιν αὐτοῦ περὶ τελέσεως λαϊκῶν συναυλιῶν ἐν τῷ Συλλόγῳ. Ὁ κ. Λιμαράκης ἐπικροτεῖ τὴν ἰδέαν τοῦ κ. Παχίικου καὶ ζητεῖ ὅπως ἐκλεγῇ ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος. Ὁ κ. Ἐυσταθιαδὸς ἐρωτᾷ τί ἐννοεῖται μὲ τὴν φράσιν «Λαϊκῇ». Ὁ πρόεδρος δηλοῖ ὅτι συναυλίας κοινὰς καὶ εὐθηνὰς, τοῦθ' ὅπερ δὲν συνῆδει πρὸς τὴν θέσιν τοῦ Συλλόγου, μεθ' ὃ τῇ ὑποδείξει τῶν μελῶν καταρτίζεται ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος ἀποτελουμένη ὑπὸ τῶν κ. κ. Λιμαράκη, Παχίικου, Ἰωάννου καὶ Βλαδῖκα μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΗΒ'

(Εἰδική)

τῇ 29 Δεκεμβρίου 1897.

Προεδρεύοντος, ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀρξαμένης τῆς συνεδρίας ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ τε γενικοῦ καὶ τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως, προσκαλεῖται ἐκ τῶν παρόντων μελῶν ὁ κ. Χρ. Γ. Παναγιώδης ἵνα ἐκτελέσῃ χρέη γραμματέως.

Ἀναγνωσθέντων δὲ καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης εἰδικῆς συνεδρίας, ὁ κ. Δ. Μοσχοῦτος, εἰσηγητῆς τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν κρίσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Καραπανείου ἀγῶνος. Μετὰ τὸ πέρας δὲ τῆς κρίσεως, τοῦ κ. προέδρου δηλώσαντος ὅτι, εἰ καὶ κατὰ τὰ κεκανονισμένα τὰ πορίσματα τῶν τοιούτων ἐκθέσεων εἶναι σεβαστὰ παρὰ τῷ Συλλόγῳ, ἐν τούτοις δύναται τις νὰ προσθέσῃ τι, ἐὰν θέλῃ, εἰς τὰ εἰρημένα, ὁ κ. Κ. Παπακωνσταντίνου, λαβὼν τὸν λόγον, προστίθῃσιν ὅτι, ὡς μέλος τῆς Φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν παρεπέμφθησαν τὰ τῷ Καραπανεῖῳ Ἀγῶνι ὑποβληθέντα δύο συγγράμματα, ἀνέγνω καὶ ἐξετίμησε τὸ βραβευθέν. Μετὰ πικρῆσιν δὲ τοῦ κ. Μ. Ἀθηναιοπούλου ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Παπακωνσταντίνου λεχθέντα εἶναι οἰονεὶ δευτέρα ἐκθέσεις καὶ δύναται τις νὰ εἴπῃ τὸ «Καὶ τίς γέγει τὸ βραβευθέν;» ὁ μὲν κ. Λιμαράκης παρατηρεῖ ὅτι τὸ καλὸν θὰ ἦτο, ἀν ἐν τῇ ἀναγνωσθείσῃ ἐκθέσει κατεχωρίζοντο καὶ τὰ ἐπιτιμώμενα, σχετικὰ χωρία τοῦ βραβευομένου ἔργου, ὁ δὲ κ. Γ. Χασιώτης, ἐπαινῶν τὴν ἐκθεσὶν τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, προστίθῃσιν ὅτι ἔπρεπε, κατὰ τὰ

εἰρημένα, ἀνεῦ ἀντιρρήσεως νὰ ἐγίνετο αὕτη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἀποδεκτῆ.

Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται παμψηφεί τὴν ἐτυμηγορίαν τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ δὲ κ. πρόεδρος κηρύττει τὴν λήξιν τῆς συνεδρίας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΗΓ'

(Ἐκτακτος γενική)

τῇ 2 Ἰανουαρίου 1898.

Προεδρεύοντος, ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Κύριος σκοπὸς τῆς συνεδρίας ὑπῆρξεν ὁ ἐπίγειον κατχρητισμὸς ἐπιτροπῆς πρὸς καταγραφήν τῶν βιβλίων τῆς ἀποθήκης. Ἐπὶ τούτῳ ἐξελέγησαν οἱ κ. κ. Π. Πετρακίδης, Φ. Δημητριάδης, Χρ. Παναγιώδης καὶ Ν. Παπαγιαννόπουλος. Τῆς ἐκτάκτου εὐκαιρίας ἐπωφελοῦμενος ὁ πρόεδρος, παρεπέμπε δύο ἔργα γλωσσικῆς ὕλης τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ.

Διὰ τὸ ἐπίγειον ἢ ἐκθέσις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς συναυλίας, ἣτις προτείνει νὰ προσληθῶσιν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ὡς ἐπίκουρα μέλη, πρὸς τῇ ὑπαρχούτῃ Ἐπιτροπῇ, καὶ οἱ κ. κ. Γιαννῆς, Σόλων Καζανόβας, Γκιώγας, Μηλιώτης καὶ Π. Ἀπόης. Ἢ ἐπιτροπὴ αὕτη θὰ ἔχῃ ἀπόλυτον ἐλευθερίαν ἐνεργείας.

Ψηφοφορίας δὲ γενομένης, γίνεται μίλος τακτικὸν τοῦ Συλλόγου ὁ ἱατρὸς κ. Κ. Κελαϊδίτης.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΗΔ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῇ 12 Ἰανουαρίου 1898

Προεδρεύοντος, ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Οὐδεμίαν παρατηρήσεως γενομένης ἐπὶ τοῦ προηγουμένου πρακτικοῦ, ὁ κ. Π. Δ. Νικολόπουλος, γενικὸς γραμματεὺς, ἀναγινώσκει δύο πραγματείας, τὴν τοῦ κ. Μ. Παράνλια Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῆ Σχολῆ 1691—1833, καὶ τὴν τοῦ κ. Ἐπ. Θ. Κυριακίδου Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Οὐγγροβλαχίας Φιλαρέτου.

Ἐπὶ τούτοις λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΗΕ'

(Τακτικὴ γενική)

τῇ 19 Ἰανουαρίου 1898.

Προεδρεύοντος, ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ὁ κ. πρόεδρος ἐδήλωσεν ὅτι, ἐπειδὴ λείπουσιν ὅτε εἰδικῆς καὶ γενικῆς γραμματεῖς, δὲν ἀναγινώσκονται οὔτε πρακτικὰ οὔτε ἀλληλογραφία, κατέστησεν δὲ ἐπισήμως γνωστὸν τῷ Συλλόγῳ τὴν ἐπ' ἐσχάτων γενομένην ὑπεξάλεψιν ἐκ τῆς Βιβλιοθήκης ογδοήκοντα καὶ δύο τόμων ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἐκ τούτου ἀφορμὴν λαβὼν ὁ κ. Παχίικος ἐρωτᾷ τίς εἶναι ὁ ὑπεύθυνος περὶ τῆς Βιβλιοθήκης. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ἀπαντῶν ὁ κ. πρόεδρος, λέγει ὅτι ὑπεύθυνοί εἶναι ὁ βιβλιοφύλαξ καὶ ὁ θυρωρὸς. Ἀκολουθῶς ὁ κ. Ἐυσταθιαδὸς παρεκάλει νὰ μὴ εἰσέλθῃ ὁ Σύλλογος εἰς συζητήσεις, δυναμένας νὰ ἐπηρεάσωσιν εἰς τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ προτιμότερον νὰ ὀρισθῇ ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος καὶ ἀποκάλυψιν, εἰ δυνατόν, τοῦ ἱεροσύλου. Τὴν περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς πρότασιν, ὑποστηρικθεῖσθαι καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀεσιτορίδου, ἀποδέχεται ὁ Σύλλογος. Ἀκολουθῶς ὁ κ. Ἀθηναιοπούλος λέγει ὅτι καλὸν νομίζει ὅπως ἐν τῇ ἐπιτροπῇ ταύτῃ συμπεριληθῶσιν καὶ τινε (τουλάχιστον ἐν) τῶν ἀρχαίων τοῦ Συλλόγου μελῶν, ὧν μάλιστα τινε εἰργάσθησθαι καὶ ὡς βιβλιοφύλακες. Κατόπιν, γενομένης ψηφοφορίας, μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἐξελέγησαν οἱ κ. κ. Χρ. Χατζηγηρότου, Π. Πετρακίδης, Α. Λιμαράκης, Θ. Σαλιέλης, Σ. Ἀποσιδόλους καὶ Ἐδστ. Ἰωάννου. Ἀκολουθῶς δὲ, γενομένης ἀποδεκτῆς καὶ ἐτέρας προτάσεως τοῦ κ. Ἀθηναιοπούλου, ὅπως τὸ ἔργον τῆς νέας ἐπιτροπῆς συντελεσθῇ ἐντὸς δέκα πέντε τὸ πολὺ ἡμερῶν, ὁ κ. Ἐυσταθιαδὸς προτείνει ὅπως ἡ συζήτησις περὶ τοῦ ζητήματος γένηται ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίῳ, καὶ οὐ μόνον τούτο ἐγένετο ἀποδεκτὸν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔπειτα ὑπὸ τοῦ κ. Δημητριάδου γενομένη πρότασις τοῦ νὰ ἐκφρασθῇ εἰς τὴν νέαν ἐπιτροπὴν ἡ εὐχὴ ὅπως αὕτη μὴ περιορισθῇ μόνον εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὑποδείξῃ, εἰ δυνατόν, τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα πρὸς προφύλαξιν τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἐξαντληθέντος δὲ οὕτω τοῦ ζητήματος τούτου, ἐκλέγεται ἀντεπιστέλλον μέλος ὁ ἐν Τραπεζοῦντι καθηγητῆς τῶν Φυσικομαθηματικῶν κ. Ἐπ. Θ. Κυριακίδης, μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΕΠΙΣ'

(Τακτική γενική)

τῆ 9 Φεβρουαρίου 1898.

Προεδρεύοντος Α. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ἀπουσιάζοντος τοῦ ἐιδικοῦ γραμματέως, ἀναβάλλεται ἡ ἀνάγνωσις τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως· τὰ δὲ πρακτικά τῆς παρούσης κρατοῦνται ὑπὸ τοῦ κ. Καλλιοκορέου ἀπουσιάζοντος καὶ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως, ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ προέδρου ἡ ἀλ-
λολογραφία, ἔχουσα οὕτω:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Γιαννοῦ ἐντεῦθεν ἀπὸ 7/19 Ἰανουαρίου 1898, παραιτουμένου τῆς πρὸς διοργάνωσιν ἐσπερίδος ἐπιτροπῆς.

Τοῦ κ. Μαργαρίτου Ἐδαγγελίδου ἐξ Ἀθη-
νῶν ἀπὸ 13 Φεβρουαρίου, ἐξαιτουμένου ὅπως πληρωθῆ τῷ κ. Κωνσταντίνῳ Παπαϊωάννου τὸ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῷ 1894 ἐπιδικασθὲν αὐτῷ βραβεῖον ἐν τῷ Ζωγραφεῖῳ Διαγωνισματι.

Τοῦ κ. Τημιῆ ἀπὸ 13 Ἰανουαρίου, ἐκ Φριβούργης, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῆ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἐπιτίμου μέλους.

Τοῦ κ. Θ. Οδοσπέσκῃ ἐντεῦθεν ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου, πέμποντος τὸν Β' τόμον τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ῥωσικοῦ ἀρχαιολο-
γικοῦ Ἰνστιτούτου· καὶ σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον *Νομοκρίτων* τοῦ ἐν Μόσχῃ κληρονομοῦ
κ. Παύλου.

Τοῦ κ. Γ. Παναγιωτίδου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου, ἐρωτῶντος Α') ἐὰν ἡ προθεσμία τῆς ἀναθεθείσης αὐτῷ ἐκδόσεως τοῦ *Ἐπιτομίου* τῆς ἀναθεθείσης αὐτῷ ἐκδόσεως τοῦ 1895· καὶ Β') ἐὰν ἡ ὑποσηκοντάφραγμα ἀμοιβῆ δι' ἕκαστον φύλλον θεωρῆται εἰς χρυσᾶ φράγκα.

Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ 13 Ἀπριλίου, ἐξαιτουμένου ἀπάντησιν εἰς τὰ ἄνω ζητήματα, εἰς ἃ ἀναφέρεται.

Τοῦ κ. Κ. Καραπάνου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῆ ἀναγγελίᾳ ὅτι ἐν τῷ φερωνύμῳ αὐτοῦ ἀγῶνι ἐβραβεύθη ἡ Φυσικὴ τοῦ κ. Ἀλ. Ἐδοσπιανοῦ.

Τῆς Ἑθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 2/14 Φεβρουαρίου, ἀγγελλούσης ὅτι, συμφῶ-
νως τῆ ἐντολῇ τοῦ Συλλόγου, ἐπλήρωσε τῷ κ. Κωνσταντίνῳ Παπαϊωάννου δραχμὰς τρια-
κοσίας ἐξήκοντα (10 λίρ.) ἐκ τῆς καταθέσεως τῶν τόκων τῆς Ζωγραφεῖου Ἑλληνικῆς Βι-
βλιοθήκης.

Τοῦ κ. Α. Α. Παναγιωτίδου ἐκ Παρμυ-
θίας ἀπὸ 21 Ἰανουαρίου, ἀποστέλλοντος

πραγματεῖαν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Πολυζῶης ὁ Λαμπαντιώτης καὶ αἱ ἐκδόσεις αὐτοῦ*» ἐπι-
συνημμένην.

Τοῦ κ. Wecklein ἀπὸ 11 καὶ 19 Φεβρουα-
ρίου, περὶ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ζωγραφεῖου Βι-
βλιοθήκης.

Τοῦ κ. Γρατουίνου, ἐπιμελητοῦ τῆς βιβλιο-
θήκης τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐξ Ἀ-
θηνῶν ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου, ἐξαιτουμένου τὸν
ΚΣ' τόμον τοῦ Ἱεροδικίου.

Τῆς Ἑρμορίας τῆς Σχολῆς τοῦ ἁγίου Κων-
σταντίνου Ἑνωμαθελαν ἀπὸ 9 Φεβρουαρίου,
εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῆ δωρεᾷ τῶν τόμων τῆς
Ζωγραφεῖου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης.

Τοῦ κ. Κ. Παπαϊωάννου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ
5 Φεβρουαρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῆ πλη-
ρωμῇ αὐτῷ τοῦ δεκακλίρου βραβεῖου καὶ ἐξαι-
τουμένου ἐπίσημον ἔγγραφο τῆς βραβεύσεως
αὐτοῦ.

Ὁ κ. πρόεδρος τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κληρο-
νομοῦ κ. Γ. Παναγιωτίδου παραπέμπει τῇ φιλο-
λογικῇ Ἐπιτροπῇ. Ἐἴτα ψηφοφοροῦνται μέλη
τακτικὰ τοῦ Συλλόγου ἡ Α. Ἐξ. ὁ Γενικός
Πρόεδρος τῆς Ἰωσσίας ἐν Κων/πόλει κ. Ἀλέ-
ξιος Ἰνδύμοβιτς Λαγυόβσκις καὶ ὁ κ. Ἀλέ-
ξανδρος Γαβριήλοβιτς Γραϊκόβλιεφ, Γενικός
Πρόεδρος τῆς Ἰωσσίας ἐν Ἱερουσαλῆμ.

Ἐἴτα ὁ κ. πρόεδρος, δοὺς τῷ κ. Λιμαράκη
ἐξηγήσεις τινὰς περὶ τῆς τοῦ Συλλόγου μετὰ
τοῦ κ. Wecklein διαφορᾶς, διακόπτει ἐπὶ
δεκάλεπτον τὴν συνεδρίαν.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδρίας, ὁ πρόεδρος
μετὰ μικρὰν εἰσαγωγὴν προτείνει νὰ ἐπιτρέψῃ
ὁ Σύλλογος τὴν ἐν ἡμέρῃ καὶ ὡρᾷ τακτῇ
διδασκαλίαν πρακτικοῦ ἠθικο-θρησκευτικοῦ
μαθήματος χάριν τῶν ἀγγλικῶν ἢ τῶν ἀγγλι-
κῶν ὀρθοδόξων παιδῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ
προσωρινῶς κατὰ τὴν ἀρχομένην Μ. Τεσσα-
ρακοστῆν, ἀφ' οὗ μάλιστα ὁ Κανονισμὸς δὲν
ἀντίκειται καὶ ἡ ἰδέα τῆς διδασκαλίας σιερᾶς
ὅλης μαθημάτων ἵλον ἐν ἀσπαστῇ γίνεται·
προτείνει δ' ἐπὶ τούτῳ τὸν αἰδεσιμ. Ἱεροδιδά-
σκαλον κ. Κ. Καλλίνικον, ἔχοντα τὰ προσόντα
τῆς λαϊκῆς διδασκαλίας. Οἱ κκ. Ἀδθερόπου-
λος, Βραχάμης καὶ Ἐδοσπιανὸς ἐπιδοκιμά-
ζουσι τὰ προτεινόμενα, ὁ δὲ κ. Λιμαράκης
ἐπικροτεῖ μὲν, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ νὰ προσκληθῶσιν
ἐπὶ τούτῳ μέλη τοῦ Συλλόγου. Ὁ κ. πρόεδρος
ἀπαντᾷ ὅτι ἡ ἀπόπειρα αὕτη γίνεται τὸ πρῶ-
τον δοκιμαστικῶς, προσηνέχθη δὲ προθύμως
ὁ εἰρημένος ἤδη κληρικὸς. Ὁ κ. Ἀδθερόπου-

λος προτείνει νὰ σχηματισθῇ ἐπιτροπὴ ἵνα
κανονίσῃ ἀναλόγως καὶ τὰ δημόσια μαθήματα
τοῦ προσεχοῦς ἔτους, περὶ ὧν ἰδίως προνοεῖ
καὶ ὁ Κανονισμὸς, ἐν ᾧ ὁ κ. Βραχάμης φρονεῖ
ὁ Σύλλογος ν' ἀποταθῇ εἰς τὰς εἰδικὰς ἐπιτρο-
πὰς, κίτινες νὰ καταδείξωσι τὰ κατάλληλα
θέματα καὶ τοὺς διδάζοντας. Ὁ κ. πρόεδρος
ἐπαναλαμβάνει ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος πρόκειται
περὶ διδασκαλίας ἠθικῆς ἐπὶ βάσεως θρησκευ-
τικῆς, περὶ τῆς ὁ Κανονισμὸς ῥητῶς δὲν λέγει,
ἀλλ' ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ καταφαίνεται. Ὁ
κ. Λιμαράκης ἐπιμένει ὑπὸ μελῶν τοῦ Συλλό-
γου νὰ γείνη καὶ τὸ μάθημα τοῦτο, ἐν ᾧ ὁ κ.
Ἐδοσπιανὸς ἐμμένει νὰ δεχθῶμεν τὸν προθύ-
μως προσενεγκόντα ἑαυτὸν κληρικόν, νὰ κανο-
νισθῶσι δὲ συστηματικῶς πάντα τὰ μαθήματα
διὰ τὸ ἐπιόν ἔτος. Ἐπὶ τούτοις ἱκανὴ συζή-
τησις ἐγένετο μετὰ τῶν πάντων τῶν ἤδη λαβόν-
των τὸν λόγον, πάντοτε ἐν τῷ αὐτῷ κύκλῳ
τῶν ἰδεῶν. Ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι τὰ μέλη τοῦ
Συλλόγου αὐτοδικαιῶς ἀνακοινοῦσι καὶ διαλέ-
γονται ἢ διδάσκουσιν, ἐπαναλαμβάνει δὲ τὴν
πρότασιν αὐτοῦ νὰ διδαχθῇ διὰ τοῦ αἵδεσιμ. κ.
Κ. Καλλίνικου τὸ ἠθικὸν τοῦτο μάθημα πρὸς
μόρφωσιν τοῦ ἤθους, τῆς ψυχικῆς αὐτῆς ζωῆς,
ἧς ποσαύτην ἔχομεν ἀνάγκην. Ἡ πρότασις
δ' αὕτη γίνεται δεκτῇ. Ἐἴτα ὁ κ. Ἀδθερό-
πουλος ἐρωτᾷ τί ἀπέγεινε τὸ ζήτημα τῆς
ὑπεξαίρεσεως τῶν βιβλίων καὶ τί ἡ ἐπιτροπὴ
ἐπραξεν. Ὁ κ. πρόεδρος ἀπαντᾷ ὅτι λίαν
προσεχῶς ὁ Σύλλογος θὰ λάβῃ γνώσιν τῆς
ἐκθέσεως, ἣν συντάσσει ἡ ἐπιτροπὴ.

Ἐπὶ τούτοις λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΕΠΗΣ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῆ 23 Φεβρουαρίου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Οὐδενὸς παρατηρήσαντός τι ἐπὶ τῶν ἐν τῇ
προηγούμενῃ εἰδικῇ συνεδρίᾳ ἀναγνωσθεισῶν
πραγματειῶν, ὁ κ. Π. Δ. Νικολόπουλος, γενι-
κὸς γραμματεὺς, ἀναγινώσκει πραγματεῖαν
τοῦ κ. Α. Α. Παναγιωτίδου, ἰατροῦ ἐν Παρμυ-
θίᾳ, ὑπὸ τὸν τίτλον *Πολυζῶης ὁ
Λαμπαντιώτης καὶ αἱ ἐκδόσεις
αὐτοῦ*.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν διελύθη ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΕΠΗΣ'

("Ἐντακτος)

τῆ 24 Μαρτίου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκεται καὶ ἐπικυροῦται τὸ πρα-
κτικὸν τῆς ἡγουμένης ἐκτάκτου γενικῆς συνε-
δρίας. Μεθ' οὗ ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει ὅτι ὁ
σκοπὸς τῆς συνεδρίας ἐστὶ ἡ σκέψις περὶ τοῦ
πρακτεῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς καταθέσεως
2,000 δραχμῶν ὡς ἐγγύησις εἰς τὴν μεταξὺ
τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ κ. Μουράτ Θεοφι-
λίδου δίκην διὰ κατάσχεσιν, ἣν ἐποιήσαντο οἱ
δικηγόροι τοῦ Συλλόγου εἰς τὰ χρήματα,
ἅπερ διεκδικεῖ ὁ Μουράτ Θεοφιλίδης, καὶ ἅπερ
εὐρίσκονται κατατεθειμένα ἐν τῇ Τραπεζῇ. Ὁ
κ. Ἀραβαντινὸς ἔγραψεν ὅτι, συμφῶνως τῇ
ἐκδοθείσῃ ἀποφάσει, ἐπιτρεπούση τῷ Συλλόγῳ
τὴν κατάσχεσιν, ὀφειλομεν νὰ καταθέσωμεν
δύο χιλιάδας δραχμῶν εἰς τὸ κεντρικὸν τα-
μείον ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀπο-
φάσεως. Ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι τὸ ζήτημα
τοῦτο, τεθὲν ἐν συνεδρίᾳ τοῦ προεδρείου, προσ-
κληθέντος καὶ τοῦ κ. Μαλιάδου, ἐν τῇ ἰδιότητι
αὐτοῦ ὡς ἐπόπτου ἐπὶ τῆς δίκης, καὶ ἀποφη-
ναμένου ὅτι δεόν νὰ κατατεθῇ ἡ ἐγγύησις
αὕτη, ἔλαβε τὴν ἐξῆς λύσιν· πρέπει νὰ κατα-
τεθῇ ἡ ἐγγύησις. Τοῦ κ. Ε. Ἰωάννου ζητήσαν-
τος πληροφορίας περὶ τῆς δίκης, ὁ κ. Μαλιάδης
διὰ μακρῶν ἀφηγεῖται τὴν δίκην, λέγων ὅτι
οὐδὲν ἀμφισβᾷ ὅτι ὁ Σύλλογος θέλει κερ-
δήσει καὶ προσθέτων ὅτι, ἐὰν μέχρι τῆς 21
Μαρτίου δὲν κατατεθῇ ἡ ἐγγυοδοσία, κινδυ-
νεύει ὁ Σύλλογος νὰ ἀκυρωθῇ ἡ κατάσχεσις
καὶ νὰ μὴ εὐρη πλέον χρήματα καὶ κερδήσας
τὴν δίκην.

Ὁ κ. Μαλιάδης προσθέτει ὅτι, ἐπειδὴ ὁ
Σύλλογος δὲν ἔχει ἄλλα χρήματα, δεόν νὰ
δανεισθῇ ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῆς Ζωγραφεῖου
Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ νὰ κατατεθῇ τὸ
ποσόν· ἄλλως τε ἡ κατάθεσις εἶναι τυπικὴ ὡς
ἐγγύησις· τὸ ποσόν, ὅπερ ἐν ἀνάγκῃ θὰ ἀπο-
λεσθῇ, εἶναι 300 φράγκα, ἐὰν ἀπολεσθῇ ἡ δίκη·
ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει, θὰ ἐπιστραφῇ τὸ πο-
σόν· εἶναι ἐξοικονόμησις τῶν περιστάσεων. Ὁ
κ. Ε. Ἰωάννου ἐρωτᾷ ἐὰν ἔχωμεν τὸ δικαί-
ωμα νὰ λάβωμεν ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου. Ὁ κ.
Χατζηγηρήσιος φοβεῖται μὴ ἀρνηθῇ ἡ Τραπέζα.
Ὁ κ. Μαλιάδης λέγει ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν νὰ λά-
βωμεν ἐκ τῶν χρημάτων τούτων, διότι ἔδα-
παγήσαμεν ἐξ ἰδίων. Τελόντος δὲ εἰς ψηφοφο-
ρίαν τοῦ ζητήματος, ἀποφασίζεται ὅπως ὁ

Σύλλογος καταθέσει ἐκ τῶν χρημάτων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης διαχίλιας δραχμὰς ὡς ἐγγύησιν.

Μεθ' ἧς διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΗΘ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῆ 23 Μαρτίου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΕΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Οὐδενὸς παρατηρήσαντός τι ἐπὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης τακτικῆς εἰδικῆς συνεδρίας καὶ ἐπὶ τῆς ἀναγνωσθείσης πραγματείας, ὁ κ. Π. Δ. Νικολόπουλος ἀναγινώσκει πραγματείαν αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον **Περὶ φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἰδιοκτησίας ἐν Ρωσσίᾳ.**

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ὁ κ. πρόεδρος, εὐχαριστήσας τῷ ἀγορευτῇ, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΗ'

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 13 Ἀπριλίου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΕΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Τοῦ κ. εἰδικοῦ γραμματέως ἀπουσιάζοντος, ὁ ἐκ τῶν μελῶν κ. Κλ. Κοκκοῦτος ἀναγινώσκει τὰ πρακτικά τῆς 8ῆς καὶ 15ῆς Δεκεμβρίου 1897 καὶ τὰ τῆς 19ῆς Ἰανουαρίου καὶ 9ῆς Φεβρουαρίου 1898, ἅπερ καὶ ἐπιψηφίζονται ἀνευ παρατηρήσεων καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως ἀπουσιάζοντος ἡ ἀλληλογραφία δὲν ἀναγινώσκειται, δηλοῦται δὲ ἡ περὶ **Μαυριανῶν** μελέτη τοῦ κ. **Thimb**, προσφερομένη ὑπὸ τοῦ συγγραφέως. Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος πρὸς τὸν Σύλλογον γνωστὸν Α') "Ὅτι, συμφώνως τῇ ἀποφάσει τοῦ Συλλόγου, ἐγένετο ἡ κατάθεσις τῶν 2,000 δραχμῶν πρὸς ἐξακολουθήσασιν τῆς μετὰ τοῦ κ. Μουράτ Θεοφιλίδου δίκης. Β') "Ὅτι ὁ κ. **Wecklein** ἔλαβε τὸ ὑπὸ τοῦ προεδρείου τοῦ Συλλόγου ὄρισθὲν ποσὸν περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Β' τόμου τοῦ **Μισγίλου** μετὰ τοῦ Α' τόμου τοῦ Γ' τόμου. Γ') "Ὅτι ἐγένετο ἡ ἀπογραφή τῶν βιβλίων τῆς ἀποθήκης ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἣν ὁ Σύλλογος πρὸ καιροῦ ἐξελέξατο. Δ') "Ὅτι ὑπὸ τῆς οἰκογενείας **Κωσιάνη ἐφένδη Βαγιάνη** ἰδωρῆθη καὶ ἔδη εἶναι ἀνηρτημένη ἡ εἰκὼν τοῦ ἐκ τῶν προέδρων τοῦ Συλλόγου ἀείδιμου **Σ. Ζωγράφου**.

Ἐπὶ τούτοις διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΗΛ'

(Ἐκτακτος γενική)

τῆ 24 Ἀπριλίου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΕΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, αἱ κύριοι **Ἐδοαθιανὸς**, **Βραχάμης** καὶ **Μυστακίδης** ἀναφέρουσι τὸ περὶ ἐκλογῆς κοσμητόρων ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ καὶ ἐπικαλοῦνται τὴν προσοχὴν τοῦ προεδρείου ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ. Εἶτα ἀναγινώσκονται αἱ ἐκθέσεις τῶν ἐπιτροπῶν, τῆς Ἀρχαιολογικῆς ὑπὸ τοῦ κ. **Χρ. Παναζίδου**, τῆς Βιολογικῆς ὑπὸ τοῦ κ. **Ε. Ἰωάννου**, τῆς Φιλολογικῆς ὑπὸ τοῦ κ. **Β. Μυστακίδου**, ἀπουσιάζοντος τοῦ κ. **Π. Πητριδίου**, τῆς Κοινωνιολογικῆς ὑπὸ τοῦ κ. **Παντερομαλῆ** διὰ τὸ ἔτος 1896—97, ὡς μὴ συνελθούσης τῷ 1897—98, τῆς Φυσικομαθηματικῆς ὑπὸ τοῦ κ. **Κ. Παπακωνσταντίνου**. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Νικολόπουλος** ἀναγινώσκει ἐκθεσὶν ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Συλλόγου, ὁ κ. **Πασχαλίδης** τὴν ἐτήσιαν αὐτοῦ ἐκθεσὶν συμφώνως τῷ Κανονισμῷ, ὡς καὶ ὁ ἔκθεσις τῆς **Βιβλιοθήκης** κ. **Α. Π. Οἰκονομίδης**. Μετὰ τινὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. **Ἐδοαθιανοῦ** ὅτι καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ ὀφείλουσιν ὑποβαλεῖν ἐκθέσεις, διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΗΒ'

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 27 Ἀπριλίου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΕΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης τακτικῆς συνεδρίας, τίθενται τὰ πρακτικά εἰς ψήφωσιν καὶ ἐπικυροῦνται.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος, ἀπουσιάζοντος τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως, ἀναγινώσκει περὶ τῆς ἀλληλογραφίας, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς: Ἐπιστολὴ τῆς εἰδικῆς ἐπὶ τῇ ὑπεξαίεσσει βιβλίων Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 20 Φεβρουαρίου, προτεινούσης μέτρα τινά.

Τῆς ἐπὶ τῆς ἀπογραφῆς τῶν ἐν τῇ Ἀποθήκῃ τόμων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης καὶ τῶν τοῦ Περιδικίου ἀπὸ 21 Φεβρουαρίου, πεμπούσης ἀκριβῆ ἀπογραφὴν ἐπισυναπτομένην καὶ φέρουσαν τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν.

Τοῦ κ. **Ι. Αραβαντινοῦ** ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 22 Φεβρουαρίου, ἐξαιτουμένου ὅπως ὁ Σύλλογος

καταθέσει δύο χιλιάδας δραχμῶν ὡς ἐγγύησιν εἰς τὴν δίκην αὐτοῦ κατὰ τοῦ κ. Μουράτ Θεοφιλίδου.

Τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 9/21 Μαρτίου, δηλοῦσης ὅτι, συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Συλλόγου, ἐπλήρωσε τῇ διαταγῇ τοῦ κ. **Wecklein** δραχμὰς ἑξ ἑξαχίλιας ἑπτακοσίας πενήκοντα ἑναυτί τῶν τόκων τῆς Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης.

Τοῦ κ. **Ἰ. Θ. Κυριακίδου** ἐκ Τραπεζοῦντος ἀπὸ 13 Μαρτίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους.

Τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 20/1 Ἀπριλίου, ὅτι κατέθηκε, συμφώνως τῇ ἐντολῇ τοῦ Συλλόγου, τῷ Κεντρικῷ Ταμείῳ δύο χιλιάδας δραχμῶν, τὸ δὲ ὑπ' ἀριθ. 828 γραμματίον παραλαβῆς παρέδωκε τῷ κ. **Ι. Αραβαντινῷ**.

Τοῦ ἐν Γυθείῳ γυμνασιάρχου ἀπὸ 22 Ἀπριλίου, ἐξαιτουμένου τὴν Ζωγραφείου Βιβλιοθήκην, τὸν Ζωγράφειον Ἀγῶνα καὶ τὸ **Περιοδικόν**.

Τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν «ἡ Ἀνατολή» ἐν Ἀθήναις ἀπὸ 11 Ἀπριλίου, ἐξαιτουμένου τὰς δημοσιεύσεις τοῦ Συλλόγου.

Τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 25 Ἀπριλίου, ἀνακοινούσης τὰς σκέψεις αὐτῆς ἐπὶ τῶν ζητημάτων τοῦ κ. **Παναζίδου**.

Τοῦ κ. **Καραπάνου** ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 9 Ἀπριλίου, δηλοῦντος ὅτι ἀντιπροσώπευσε τὸν Σύλλογον ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς.

Τοῦ κ. **T. Homolle**, διευθυντοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν ἀπὸ 1 Μαΐου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἀντιπροσωπεύσει τοῦ Συλλόγου ἐν τῇ 50ετηρίδι τῆς Σχολῆς.

Τοῦ **Πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων Συλλόγου** ἐν Ἀθήναις ἀπὸ 16 Ἀπριλίου, ἀποστέλλοντος 15 γεωγραφικοὺς χάρτας **Ζαφειροπούλου** καὶ ἐξαιτουμένου ὅπως μὴ δίδωνται ἀνευ προηγουμένης προειδοποιήσεως.

Τοῦ κ. **Stützel** ἀπὸ 26 Μαρτίου, ἐκ Μονάχου.

Τοῦ κ. **Bendorff** ἐκ Βιέννης ἀπὸ 25 Ἀπριλίου, περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν δημοσιεύσεων τοῦ Συλλόγου μετὰ τῶν ἀρχαιολογικῶν δημοσιεύσεων τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Βιέννης.

Ἐγκρίνεται τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκδοσὴν τοῦ **Ξενοφάντος** ὑπὸ τοῦ κ. **Παναζίδου**. Γίνεται δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ κ.

Bendorff περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν δημοσιεύσεων τοῦ Συλλόγου πρὸς τὰς ἀρχαιολογικὰς δημοσιεύσεις τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Βιέννης, ἐν Αὐστρίᾳ, πρὸς ὃ σταλήσονται αἱ ἀπὸ τοῦ 1890 γενόμενα τοιαῦτα. Ἐπίσης ἐγκρίνεται ἡ αἴτησις τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν «ἡ Ἀνατολή», ὡς καὶ τῶν καθηγητῶν τοῦ γυμνασίου Γυθείου περὶ προσφορᾶς ἀπασῶν τῶν δημοσιεύσεων τοῦ Συλλόγου. Εἶτα ὁ κ. **Καλλοκορέσης** ἀναγινώσκει κρίσιν τῆς Φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς περὶ πραγματείας «περὶ μεταξοσκώληκος» τοῦ ἐν Κατιρλίῃ κ. **Π. Μακροῦ**, ὁ δὲ κ. **Μουστῶτος** ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Νομομαθητικῆς Συλλογῆς τοῦ Συλλόγου.

Τελευταίον οἱ κ. κ. **Κωνσταντῖνος Ἀνδρεάδης**, νομικός, καὶ κ. **Ἄγγελος Σημηριώτης**, διδάσκαλος τῆς γαλλικῆς ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Ἐμπορικῇ Σχολῇ, ἐξελέγησαν τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου. Ἐπὶ τούτοις διελύθη ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΗΓ'

(Ἐκτακτος)

τῆ 1 Μαΐου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΕΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ὁ κ. **Δ. Μηλιώτης** ἀνέγνω τὴν περὶ τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου ἐκθεσὶν. Ἐπὶ ταύτῃ ὁ τε πρόεδρος καὶ ταμίας τονίζουσι τὴν ἀπροθυμίαν τῶν μελῶν ἐκείνων, αἵτινα δὲν πληροῦνσι, καίτοι ἐχαρίσθησαν αὐτοῖς, ἐπὶ τῇ ἐπιψηφίσει τοῦ νέου Κανονισμοῦ, τριῶν, τεσσάρων καὶ πέντε ἐτῶν ὀφειλόμενα. Ὁ κ. πρόεδρος συμβουλεύει καὶ περὶ νέων μελῶν προκειμένου νὰ προσέξωσιν ἢ νὰ μὴ προτείνωσι τοιαῦτα, ὅταν δὲν ἔχωσι τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ ἐκπληρῶσι τὰς ὑποχρεώσεις τῶν ἢ θὰ ἀποδεχθῶσι τὴν ἐκλογὴν τῶν. Εἶτα λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. **Β. Μυστακίδης** παρεκάλεσε νὰ εἴπῃ ὁ πρόεδρος τὰ δέοντα περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐκδόσεως τοῦ **Περιοδικοῦ**, σημείου τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Ὁ κ. πρόεδρος προτείνει νὰ συνδράμῃ ὁ Σύλλογος διὰ 300 γρ. πρὸς ἐκδοσὴν τοῦ **Παραρτήματος** τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἧς τὰ μέλη φιλοτίμως καὶ ἐξ ἰδίων ἀνέλαβον τὴν ἐκδοσὴν. Ὁ κ. **Β. Μυστακίδης** παρατηρεῖ ὅτι, κατὰ τὸν Κανονισμόν, πρέπει νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν, τοῦθ' ὅπερ ἐγένετο δεκτόν.

Ἐπὶ τούτοις ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει τοῖς μέλεσιν ὅτι αἱ ἀρχαιρεσίαι γενήσονται τῇ Κυριακῇ, 3 Μαΐου, τῇ 29 μ. μ. ὥρα καὶ διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΨΔ'

(Ἐκτακτος)

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΑΙ

τῇ 3 Μαΐου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀρξάμενης τῆς συνεδριάσεως καὶ τοῦ προέδρου εἰσηγησαμένου τὴν κατὰ τὸν Κανονισμὸν ἐκλογὴν τῶν κοσμητῶρων τοῦ 1898—99, ἐξελέγησαν παμψηφεί

πρόεδρος ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης κ. Σταυράκης βένης Ἀριστάρχης, ἀ' ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Χρῆστος Χατζη-
χορήστου,

β' ὁ κ. Π. Α. Νικολόπουλος, γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Γ. Πασχαλίδης, εἰδικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Κ. Παπακων-
σταντίνου,

ταμίας ὁ κ. Δ. Μήλιώτης, ἐφορος τῆς Βιβλιοθήκης ὁ κ. Β. Μυστα-
κίδης

καὶ λογιστὴς ὁ κ. Ἄ. Εὐσταθιανός. Ἐἶτα, γενομένης τῆς ἐκλογῆς τοῦ 8ου μέλους τῆς Συντακτικῆς Επιτροπῆς καὶ τοιοῦτου ἀναδειχθέντος τοῦ κ. Ἰωακείμ Βαλα-
βάνη, διελύθη ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΨΕ'

(Τακτικὴ γενική)

τῇ 15 Μαΐου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν, τῆς ἀλληλογραφίας ἀναβαλλομένης ἕνεκεν ἀπουσίας τοῦ κ. γενικοῦ γραμμα-
τέως, ὁ πρόεδρος ἀγγέλλει ὅτι, τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου κ. Σταυράκη βένη Λογο-
θέτου παραιτησαμένου, προσκαλεῖ τὰ ἀξιό-
τιμα μέλη νὰ ἐκλέξωσι τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου. Ὅθεν, ψηφοφορίας γενομένης, πρό-
εδρος τοῦ Συλλόγου ἀναδεικνύεται ὁ κ. Ἄν-
δρέας Κοπάση ἐφένδης.

Ἐπὶ τούτοις διελύθη ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΨΖ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῇ 29 Μαΐου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γε-
νικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλληλογραφίας, ἔχουσαν ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Πέτρου Γ. Φιλανθίδου ἐκ Γιαννιῶν ἀπὸ 12 Μαΐου, ἐξαιτουμένου ὅπως χορηγηθῇ αὐτῷ τὸ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἀπονε-
μηθὲν αὐτῷ βραβεῖον.

Τοῦ κ. Καλθοκορέση, ἐφόρου τῆς ἐν Τα-
ταούλοις κοινότητος, ἀπὸ 1 Μαΐου, παρακα-
λοῦντος τὸν Σύλλογον ὅπως χορηγήσῃ ταῖς Σχολαῖς Εὐαγγελιστρίας τὴν σειράν τῆς Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης.

Τοῦ κ. Ἰ. Καρολίδου ἀπὸ 3 Μαΐου, ἐντεῦ-
θεν, παρζιτουμένου ὡς μέλους τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Ἰάκοβλεῖτς ἐξ Ἱεροσολύμων ἀπὸ 3 Μαΐου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς τακτικοῦ μέλους τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου κ. Σταυράκη βένη Ἀριστάρχη ἐκ Νεοχωρίου ἀπὸ 6 Μαΐου, πα-
ραιτουμένου τῆς προεδρίας.

Τοῦ ἐν Μόσχῃ κ. Ἰωάννου Πετροῦ ἀπὸ 7 Μαΐου.

Τοῦ κ. Ἰ. Παναγιώτου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 10 Μαΐου, ἀποδεχομένου τῆς ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς 21 Ἀπριλίου τοῦ Συλλόγου διατυπω-
θείσας προτάσεις.

Τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου ἐκ Νεο-
χωρίου ἀπὸ 11/23 Μαΐου, ἐπιμένοντος εἰς τὴν παραίτησιν του.

Τῆς Ἡγουμένης τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστη-
μίου ἀπὸ 16 Μαΐου, ἀποστελλούσης τὴν ἐκ δραχμῶν πεντακοσίων (φρ. 134 καὶ 46 %), ἐπιχορήγησιν τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὸ τρέ-
χον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος.

Τῆς Ἐφορείας τῆς Κοινότητος Ὀρεινῆς τῆς Βιθυνίας. Τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Χίμακῶν. Τῆς ἐν Φερῶν Φιλελευθερικῆς Ἀδελφότητος. Τῆς Ἐφορείας τῶν σχολῶν Λέσβου. Τῶν Ἐφόρων τῆς Σχολῆς Ἰμῆρας τῆς ἐπαρχίας Χαλδίας. Τῶν Ἐφόρων τῶν ἐν Κρον-
σῶβρο Σχολῶν. Τῶν Ἐφόρων τῶν ἐν Τυνίαις Σχολῶν. Τοῦ Μεταλλείου Χαλκῆ κισί. Τῆς ἐν Ἰδριούκων Ἐφορείας τῶν Σχολῶν. Τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολῶν Ἰγρομαθίων. Τῆς Ἐφορευτικῆς Ἀρχαῖας τῆς ἐπὶ τῆς νήσου

Μαρμαρᾶ Κώμης. Τοῦ Ζαπείου Ἑθνικοῦ Παρθενωγωγείου. Τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐκπαι-
δευτικῶν Ταταούλων. Τῆς Ἐφορευτικῆς τῆς Κοινότητος Ἁγίας Κυριακῆς. Τῶν Ἐφόρων τῶν Ἑλληνικῶν Σχολῶν Ἐσπ-Σελί. Τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολῶν Ἀρτάκης. Τῆς Ἐφο-
ρείας τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Βήλας. Τῶν ἐν-
ταῦθα παρεπιδημούντων Ἐφόρων τῆς Βοιω-
τῆς τῆς Μακεδονίας καὶ ἐπαρχίας Σισανίου. Τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Νεοχω-
ρίου. Τῆς Ἐφορείας τῆς ἐν Κοιναῖν Ἑλληνικῆς Κοινότητος, αἰτούντων πάντων κατὰ διαφό-
ρους χρονολογίας τοὺς πίνακας Ζαφειροπούλου.

Τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Ν. Μαυροκορδάτου ἐν-
τεῦθεν ἀπὸ 20 Μαΐου, ἀγγέλλοντος ὅτι ὁ ἐν Ἀθήναις Πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμ-
μάτων Σύλλογος ἀπέστειλε δέκα πέντε σώ-
ματα χαρτῶν Ζαφειροπούλου, καὶ παρακα-
λοῦντος ὅπως ἀγγελθῇ αὐτῷ ἢ παραλαβῇ αὐτῶν ἐπὶ ἀποδείξει.

Τοῦ κ. Διονυσίου Ρόζενφελδ ἐκ Βιέννης ἀπὸ 24 Μαΐου, αἰτουμένου ὅπως ἀποστα-
λῶσιν αὐτῷ αἱ ἀποδείξεις αὐτοῦ ὡς τακτικοῦ μέλους, ἵνα πληρώσῃ.

Τοῦ κ. Ἀ. Κοπάση ἐφένδη, ἀπὸ 24 Μαΐου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς προ-
έδρου τοῦ Συλλόγου, ἀλλὰ παραιτουμένου τῆς προεδρίας.

Τοῦ κ. Ἰ. Μπίση ἀπὸ 25 Μαΐου, ἐκφρά-
ζοντος τὰς εὐχαριστίας τῆς κ. Βενέτη ἐπὶ τῇ ἐκδηλωθείσῃ λύτῃ διὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύ-
γου αὐτῆς.

Τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Ἀμασσίας κ. Ἀνθίμου ἀπὸ 29 Μαΐου, πέμποντος δύο χρυσᾶ νομίσματα, τὸ μὲν τοῦ βασιλέως Ἀυτι-
μάχου βάρους ἐννέα γραμμαρίων, τὸ δὲ ἕτερον τοῦ αὐτοκράτορος Οὐεσπασιανοῦ, βάρους ὀκτώ γραμμαρίων.

Ἐἶτα ὁ κ. πρόεδρος δίδωσι τὸν λόγον τῷ κ. Γ. Γεωργιάδῃ, εἰσηγητῇ τῆς Φιλολογικῆς Επι-
τροπῆς πρὸς ἀνάγνωσιν τῆς ἐπὶ τοῦ Ζωγρα-
φείου Ἀγῶνος ἐκδόσεως αὐτῆς.

Ἐἶτα ἐγκρίνεται ἡ αἴτησις τοῦ κ. Χρ. Χα-
τζηχορήστου, γυμνασιάρχου, ὅπως παραχωρηθῇ αὐτῷ ἡ αἴθουσα τοῦ Συλλόγου πρὸς ἀπονομὴν τῶν πτυχίων καὶ τῶν βραβείων τῶν μαθητῶν τοῦ Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου ὡσαύτως καὶ ἐπὶ

τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ τῷ Ἑλληνο-γαλλικῷ Παρ-
θενωγωγείῳ τοῦ Πέραν. Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ, ΑΣΨΖ'

(Ἐκτακτος)

τῇ 31 Μαΐου 1898.

ΤΡΑΠΕΤΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Τῆς συνεδρίας ἀρξάμενης παρόντων τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριάρχου κ. κ. Κωνσταντίνου, πλείστων σεβασμιωτάτων συνοδικῶν, τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Ν. Α. Μαυροκορδάτου, πρεσβυτοῦ τῆς Ἑλλάδος, τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Σ. Μαυρογένους Πασσᾶ, ἐπιτίμου προέδρου τοῦ Συλλόγου καὶ πλείστου ἀκροατηρίου, ὁ κ. γενικὸς γραμμα-
τεὺς ἀναγινώσκει

α) τηλεγράφημα τῆς Α. Ε. τοῦ πρώτου-
πουργοῦ τῆς Σερβίας κ. Βλάδαν Γεώργεβιτς συγχαρητήριον

β) τηλεγράφημα ὁμοίον τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρ-
χοντος Μεγάλου Λογοθέτου Σταυράκη βένη Ἀριστάρχου καὶ

γ) ἐπιστολὴν τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Ἀλεξάν-
δρου Καραθεοδωρῆ Πασσᾶ, ἀρχιμεταφραστοῦ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ καὶ μέλους τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

Ἐἶτα ὁ κ. πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Ἀ. Χρησίδης ποιεῖται ἐκθεσὶν τῶν πεπρα-
γμένων, ὁ δὲ ἐκ τῶν νέων ἀντιπροέδρων κ. Π. Δ. Νικολόπουλος ἀναγινώσκει τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας λόγον, θέμα ἔχοντα τὴν Ἐργα-
σίαν ὑπὸ ἔποψιν κοινωνιολογικῆν.

Μετὰ τὸν κ. Νικολόπουλον, ἡ Α. Θ. Πα-
ναγιότης προσφωνεῖ δι' ὀλίγων τὸν Σύλλο-
γον, εὐλογοῦσα τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ παραινούσα ὅπως ὡς τάχιστα καὶ κανονικῶς ἐκδίδωνται, οἱ τε τόμοι τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης καὶ τὰ ἐν τῷ Ζωγραφείῳ Διαγωνίσματι βραβεύ-
μενα ἔργα.

Ἐπὶ τούτοις τοῦ κ. προέδρου θερμῶς εὐχαριστήσαντος τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν ἐξοχώτατον κ. Πρεσβυτεῖν καὶ τὸ παριστά-
μενον φιλόμουσον ἀκροατήριον, διελύθη ἡ συνεδρία.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΡΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΑ Α΄ ΚΑΙ ΑΖ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΕΤΗ 1896-1898

ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὕπὸ Χ. Γ. ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ,

ἀναγνώσθεϊσα κατὰ τὴν ΑΣΨΑ' ἑκτακτον γενικὴν συνεδρίαν τῆς 24 Ἀπριλίου 1898.

Ἐπίτιμοι ἑταῖροι,

Βραχεῖαν ἐκθεσὶν λιτοτάτης ἐργασίας ὑποβάλλει σήμερον ὑμῖν κατὰ τὰ κεκαυνομένην ἢ ἡμετέρα Ἐπιτροπεία.

Αὕτη, κατὰ τὸν νόμον τοῦ Συλλόγου Κανονισμὸν, καταρτισθεῖσα ἐκ τῶν κυρίων Ἀριστάρχῃ βέη Στ., Βεγλερῇ Γ., Γεδεῶν Μ., Καλίνκερ Ernest, Κοπλάση Α., Long Albert, Millingen ΑΙ. van, Mordtmann Α., Μοισιράτου Α. Γ., Μυστακίδου Β., Πανταζίδου Χρ., Παπακωνσταντίνου Π., Παχτίκου Γ., Περγουλάτου Κ., Schneider Ed., Σιδερίδου Ε., καὶ Σμυρνιώφ Αλ. καὶ συνεληθούτα τῆ 16 Ὀκτωβρίου 1896 ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Ἀν. Χρησιδίου ἐξελέξατο πρόεδρον καὶ γραμματέα αὐτῆς τοὺς κ. Κ. Περγουλάτου καὶ Χρ. Πανταζίδου. Ποιησαμένη δ' ἐν δλω ἐννεα μόνος συνεδρίας, ἐν αἷς δυστυχῶς πλείστα μέλη οὐδ' ἀπαξ παρῆσαν, ἠσχολήθη περὶ τὰ ἑξῆς:

α') Κατελέξατο μεταξύ τῶν μελῶν αὐτῆς πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ τὴν Α. Σ. τὸν μητροπολίτην Ἀγγιᾶλου κ. Βασιλείου διὰ τὰς ἐν τῇ παλαιογραφίᾳ καὶ χριστιανικῇ ἀρχαιολογίᾳ βαθύτης αὐτοῦ γνώσεις. Προέτεινε δὲ μέλος ἀντεπιστέλλον τοῦ Συλλόγου πὸν ἐν Ἀθήναις κ. Ἀντ. Μηλιαράκη διὰ τὰς τοπογραφικὰς αὐτοῦ μελέτας.

β') Περὶ τῆς εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐπιτροπείαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου παραπεμφθείσης ἐκκλήσεως τῆς ἐνταῦθα ἀγγλικῆς παροικίας περὶ εἰσφορὰς πρὸς ἀνέγερσιν ἀνδριάντος ἀναμνηστικοῦ τῷ μακαρίτῳ C. G. Curvis, ἐπὶ

σειρὰν ἐτῶν προεδρεύσαντι αὐτῆς, παμψηφεί ἐνέκρινε καὶ προέτεινε τῷ Συλλόγῳ εἰσφορὰν ἐκ 200 φράγκων, ἣν ἐβέβησε συνάδουσαν πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Συλλόγου καὶ πρὸς τὸν σεβασμὸν, ὃν ὀφείλομεν τῇ μνήμῃ τοῦ εἰς τὸ ἡμέτερον ἔργον ἀφοσιωθέντος μεγάλης ἀρετῆς ἀνδρὸς καὶ χριστιανοῦ ἐν πίστει καὶ ἐπιγνώσει.

γ') Αἱ παραπεμφθεῖσαι ἡμῖν ἐκ τῶν ἐν ταῖς εἰδικαῖς τοῦ Συλλόγου συνεδρίασις γενομένων ἀρχαιολογικῶν ἀνακοινώσεων ἀνετέθησαν πρὸς μελέτην, ὃ μὲν Βίος τοῦ ὁσίου Σάββα ὑπὸ τοῦ πνευματολ. κ. Χρυσοστόμου τῷ κ. Μ. Γεδεῶν, ἡ δὲ περὶ Νοσοκομείων κατὰ τὸν Μεσαίωνα πραγματεία τοῦ ἱατροῦ κ. Μεργιζίδου τῷ κ. Ε. Σιδερίδῳ, αἱ δὲ Ἐπιστολαὶ τοῦ Φωτίου κατ' ἀντίγραφον τοῦ ὁσιωτάτου Ἰακώβου τοῦ Διονυσίου τῷ Σ. μητροπολίτῃ Ἀγγιᾶλου. Καὶ προσεχώρως ὑποβληθήσονται τὰ περιλαμβανόμενα τῶν μελετῶν τούτων.

δ') Περὶ δύο νομισμάτων, δωρηθέντων ἐν προηγουμένῳ ἔτει ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μοισιράτου ὁ κ. Ε. Σιδερίδης παρατηρεῖ ὅτι τὸ μὲν εἶναι ἀργυροῦν παρθικόν, τὸ δὲ ἕτερον ὀρειχάλκινον δυοδιάκριτον, ἀλλ' ἐν πᾶσι περιπτώσει ῥωμαϊκόν. Ὁ αὐτὸς δ' ἑταῖρος ὑπέβηκε λεπτομερῆ περιγραφὴν δύο χειρογράφων τευχῶν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μοισιράτου προσενεχθέντων, ὧν τὸ μὲν εἶναι συναξάριον τοῦ ὁσίου Σενοφάντιος, ἐλλίπης τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος, κτήμα κατὰ τὸ 1677 Καλοϊωάννου Μολφέση, τὸ δ' ἕτερον χειρόγραφον στιχοῦργημάτων τοῦ ἀρχόντος Βασιλείου Ποστελνίκου, συντεθέντων τῷ 1814, περὶ ὧν ὁ κ. Κ. Σάββας οὐδὲν ἀναφέρει. Ὁ δὲ ἑταῖρος κ. Β. Μυστακίδης καὶ περὶ τριῶν ἀνεκδότων ἐπιγραφῶν, ὧν ἡ μία βυζαντινική, λόγον ἐποίησατο ἰδίᾳ περὶ ἀντιγράψας τῷ 1895 ἐκ τοῦ ἐν Ἀγιασοῦλου (Παλαιᾷ Ἐφέσῳ) ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ πρὸ πολλοῦ ἀναγκείας, ἐπιδεικνύει

ἡμῖν τὰς εἰκόνας τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου καὶ τῆς αὐτοκρατορίας Ἄννης, αἵτινες ἐσώζοντο ἐν τῇ μνητῇ τῆς Παμμοκαρίστου, ἐν ὅσῳ διατέλει οὐσα πατριαρχεῖον. Ἀφορμὴν δὲ πρὸς εὔρεσιν τῶν εἰκόνων τούτων ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ φιλελληνοκωτῆτος Μαρτίνου Κρουσιῶν καὶ τοῦ Θ. Ζυγομαλά, ἣν ἠτύχησε πρὸ δεκαετίας νὰ ἐρευνήσῃ ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Νοτίου Γερμανίας. Καὶ ἰδημοσιεύθησαν μὲν ἤδη αἱ εἰκόνας αὗται ὑπὸ τοῦ Sal. Schweigger ἐν τῷ Ὀδοιπορικῷ (σελ. 121, ἐκδ. 1613) ὑπὸ ὕψος 0,8, ἀλλ' ὁ κ. Β. Μυστακίδης εὔρεν ἐν τῇ Β. Βιβλιοθήκῃ τῆς Γερμανίας τὸ ἀκριβὲς ἀντίγραφον τῶν εἰρημένων εἰκόνων ἐν τοῖς οἰκείοις πρωτοτύποις χρώμασις ὑπὸ ὕψος 0,26, ὡς ἀπεστάλη τῷ Μ. Κρουσιῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ζυγομαλά τῷ 1581 (πρὸς Turcogracia, σελ. 75 καὶ 100).

Ἐν τινι δὲ τῶν τελευταίων συνεδριῶν τῆς Ἐπιτροπείας ὁ κ. πρόεδρος λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τινος ἐν τῷ Συλλόγῳ γενομένου δημοσίου μαθήματος «Ἐκδρομῆς εἰς τὴν Ἄνω Συρίαν» τοῦ κ. Β. Μυστακίδου, παρατηρεῖ ὅτι τὰ περὶ τῶν δύο Χετταίων ἐπιγραφῶν, αἵτινες, ἐν τῇ Β. Συρίᾳ ἀνευρεθεῖσαι, εἰς τὴν γερμανικὴν μετηνέχθησαν, εἶναι ἀμφίβολα, καὶ ὅσον καὶ ἡ γλῶσσα τῶν Χετταίων δὲν εἶναι διηκριβωμένη καὶ ἡ φυλὴ αὐτῶν φαίνεται μᾶλλον τουρανία καὶ οὐχὶ σημιτική· ἐπέχουσι δὲ τόπον οἱ Χετταῖοι παρὰ τοῖς Σημίταις οἷον οἱ Ἀκκάδιοι τῆς Ἀσσυρίας, εἶναι ἄλλα δὴ οἱ προσεγγίται κάτοικοι τῶν χωρῶν, ὡς οἱ Σημίταις κατεκτήσαντο· καὶ πειρᾶται ὁ κ. Κ. Περγουλάτου νὰ ἀποδείξῃ ταῦτα καὶ διὰ χωρίων τινῶν τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ διὰ γλωσσικῶν παρατηρήσεων, κατὰ παράκλησιν δὲ τῆς Ἐπιτροπείας ὑπισχεταὶ νὰ ὑποβάλῃ ἐν προσεχῇ συνεδρίᾳ πλήρη «περὶ Χετταίων» μελέτην αὐτοῦ.

Περαίνοντες δὲ τὴν παρούσαν ἐκθεσὶν, συνιστῶμεν καὶ αὐθις ὅπως ληφθῇ ἡ δέουσα σύντομος φροντίς πρὸς ἐκδοσὶν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Παραρτήματος καὶ πρὸς καταρτισμὸν καὶ πλουτισμὸν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ καὶ τοπογραφικοῦ τμήματος τῆς τοῦ Συλλόγου Βιβλιοθήκης, προκαλουμένων δωρεῶν ἢ γινομένων, κατὰ τὸ 95 τοῦ Κανονισμοῦ ἀρθρον, καὶ ἀγορῶν ἀναγκαιστάτων καὶ ἀπαραιτήτων εἰς τὰς μελέτας τῆς Ἐπιτροπείας συγγραμμάτων καὶ εὐχόμεθα ἀφθονωτέραν καὶ αἰσιωτέραν τὴν ἐν τῷ μέλονται συγκομιδὴν.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὕπὸ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Π. ΙΩΑΝΝΟΥ,

ἀναγνώσθεϊσα κατὰ τὴν ΑΣΨΑ' ἑκτακτον γενικὴν συνεδρίαν τῆς 24 Ἀπριλίου 1898.

Φίλοι ἑταῖροι,

Ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἐπὶ διετίαν ἐργασθεῖσα, προσέρχεται σήμερον νὰ ὑποβάλῃ τῇ ὀλομελείᾳ σύντομον ἐκθεσὶν τῶν πεπραγμένων τῆς, ἐκτελοῦσα οὕτω τὸ γράμμα τοῦ Κανονισμοῦ, τὸ διακαλεῖ τὴν ἐτησίαν ἀπόδοσιν ἐν ἐκθέσει τῶν καρπῶν τῶν ἐπιτροπῶν.

Εὐθύς ὡς ἐξελέγη τὸ οἰκτερον προεδρεῖον, πολλὰ μέλη τοῦ Συλλόγου συνησπίσθησαν περὶ τὴν τὸ πρῶτον συστάσαν ἐπιτροπὴν ταύτην πρόθυμα νὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ σκοποῦ, ὃν προέβλετο ἡ σύστασις τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃσι τὸ πρόγραμμα αὐτῆς ἐπὶ τὸ ἐντελέστερον. Ἀπὸ τῶν πρώτων συνεδριάσεων αὐτῆς αἱ μονομερεῖς ἀνακοινώσεις ἐξύφραναν εἰς τὸ μέσον ζητήματα ἐπιστημονικά, ὧν ἡ ἐπ' αὐτῶν συζήτησις ἀπησχόλησε τὰ πλείστα προσερχόμενα μέλη καὶ ἐν ἐπαυνηληρμέναις συνεδριάσεσιν.

Οὕτω ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Χρησιδίου ἐπὶ τῶν κρουσμάτων τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, τῶν παρατηρηθέντων ἐν τοῖς Ἑθνικοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι, ἐγέννησε τὴν ἐκτενῆ συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐπιδημίας τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ τῶν Ταταούλων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος οἱ κ. κ. Ἀ. Χρησιδίου, Κελαϊδίτης, Λιμαράκης, Ἀπέρης, Στυγιάδης, Γαβριηλίδης, Πισσαλίδης, Χ. Χρησιδίου, Βραχάκης, Ἀκροπόρου καὶ Μιχαλακόπουλος. Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Τράντα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμικῶν δηλητηριάσεων διὰ νικοτιανῆς καὶ οἰνοπνεύματος προκάλεσε συζήτησιν, ἐφ' ἧς ἔλαβον μέρος οἱ κ. κ. Τράντας, Ἰατρόπουλος, Γαβριηλίδης, Μπίστης καὶ Μιχαλακόπουλος. Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Ἀν. Χρησιδίου περὶ αὐτομάτου ἰσχυροῦς τῆς φθίσεως ἐπιβεβαιωθεῖσα καὶ ὑπὸ τῆς νεκροφίας προκάλεσε συζήτησιν μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῶν κ. κ. Ἰωάννου, Τράντα, Κελαϊδίτου καὶ Ἀδλωνίου.

Αὐτοτελεῖς ἀνακοινώσεις παρουσίασαν οἱ κύριοι:

ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ. 1) Περὶ κέρατος τῶν βλεφάρων. 2) Περὶ τρίχοκεφάλου τοῦ ἀνθρώπου. 3) Ὁροδιαγνωστικὴ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ Π. ΠΕΤΡΑΚΙΔΟΥ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ἈΣΗΑ ἑκτακτον γενικὴν συνεδρίαν τῆς 24 Ἀπριλίου 1898.

Φίλοι ἑταῖροι,

Συνωδῶ τῷ 71ῳ ἄρθρῳ τοῦ τὸν ἡμέτερον Σύλλογον διέποντος Κανονισμοῦ, ὑποβάλλω ὑμῖν τὴν ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀνατεθεισάν μοι, ὡς γραμματεῖ αὐτῆς, ἐκθεσὶν τῶν ὑπ' αὐτῆς πεπραγμένων κατὰ τὴν λήγουσαν ἤδη διετῆ περίοδον ἕνεκεν τῆς ἀναβολῆς τῶν ἀρχαιεσιῶν τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ περελθὸν ἔτος.

Ἡ ἡμέτερα Ἐπιτροπὴ, καθαρτισθεῖσα κατὰ τὸν ἐν ἰσχύϊ τεθέντα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 1896 νέον τοῦ Συλλόγου Κανονισμόν, ἀποτελεῖται ἐκ πέντε καὶ εἰκοσι μονίμων μελῶν. Ἀλλὰ τούτων οἱ μὲν κ. κ. Ἀμαξόπουλος Ε., Ἀριστοκλῆς Ι., Βασιλειὸς μητροπολίτης Ἀγγιᾶλου, Ἰλλιοῦ Α., Κλεόβουλος Μ., ἀρχιμανδρίτης, Θεοτοκᾶς Γ., ἐπίσκοπος Μυρέων, Καραλίδης Γ., Λαμπρίδης Ξ., Παρίσης Κ. καὶ Φορδούπουλος Γ., ἀρχιμανδρίτης, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπίτιμα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, διότι ἐν οὐδεμίᾳ παρεγένοντο συνεδρία, οὐδὲ πόρρωθεν παρέσχον τὴν αὐτῶν συνεργασίαν· οἱ δὲ κ. Ἀθανάσιος Ἰωάννου καὶ Π. Παπακωνσταντῖνον παρέστησαν, ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀπαξ, οὗτος δὲ δις, οἱ δ' ἀποτελέσαντες κυρίως τὴν Ἐπιτροπεῖαν καὶ μέχρι τέλους συνεργασάμενοι, ἂν καὶ τινῶν τούτων ἢ ἐν ἀρχῇ προθυμία καὶ ζῆλος ἀκολούθως ἐλατρώθησαν, εἶναι οἱ ἐπόμενοι: Ἀθηνιόπουλος Μ., Βαλαβάνης Γ., Βραχάμης Σ., Γεωργιάδης Γ., Ἐδδαθασιανὸς Α., Καραβαγγέλης Γ., ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως, Μοσιτῶν Α., Μυστακίδης Β., Οἰκονομίδης Δ., Πειραιίδης Η., Σαλτέλης Θ., Στρογγύλης Ν. καὶ Χατζηχρήστου Χ.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Χ. Χατζηχρήστου καὶ τὴν γραμματεῖαν τοῦ τὴν ἐκθεσὶν ταύτην συντάξαντος συνελθοῦσα τρίς καὶ εἰκοσάκις ἐν συνεδρίᾳ, δις δ' ἔτι καὶ πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐν ἰσχύϊ Κανονισμοῦ, ἠσχολήθη ἰδίᾳ εἰς τὴν Ζωγράφειον Βιβλιοθήκην καὶ τὸν Ζωγράφειον καὶ Καραπάρειον Ἀγῶνα, ἀλλὰ παρημέλησέ πως τῶν πρὸς ἀπλὴν κρίσιν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου παραπεμφθέντων αὐτῇ βιβλίων τινῶν.

Α' Ζωγράφειος Βιβλιοθήκη. Γνωσταί εἰσιν.

ὑμῖν, φίλοι ἑταῖροι, ἐκ τῆς κατὰ τὸ ΑΕ' συλλογικῆς ἔτος γενομένης ἐκθέσεως τῶν ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς πεπραγμένων καὶ κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ Β' τόμου τοῦ Ἀσχύλου ἀναφεύσαι δυσχέρεια μεταξὺ τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ κ. Wecklein. Δυστυχῶς ἀντὶ τῆς ἀρσεως τῶν δυσχερειῶν ἐκείνων καὶ νέαι προτετέθησαν ἀπὸ τοῦ χρόνου ἐκείνου· διότι πρὸς τοῖς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου διαμφοσθητομένοις καὶ ὑπέρβασιν τυπογραφικοῖς φύλλοις ὁ κ. Wecklein ἀπῆται μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ Β' τόμου καὶ τοῦ Α' τεύχους τοῦ Γ' τὴν ἀπότισιν τῆς αὐτοῦ ἀντιμισθίας ἀντὶ χρυσῶν φράγκων. Μικρὰ ὅθεν διημείφθη ἀλληλογραφία μεταξὺ Συλλόγου καὶ αὐτοῦ, ἀπειλήσαντος ἡμᾶς μάλιστα ἐπὶ τέλους ὅτι δικαστικῶς θὰ διεκδικήσῃ τὰ αὐτοῦ δικαιώματα, ἥτις εἰς εὐάρεστον κατέληξεν ἐσχάτως ἀποτέλεσμα. Ἡ Ἐπιτροπὴ εὐτυχῶς περὶ πλείστου ποιουμένη τοὺς πόνους τῶν εἰς τὸν ἀγῶνα τούτου ἀποδυσόμενων, ἐν τῷ δικαίῳ δ' εὐρίσκουσα τὴν ἐκ τῆς ἀγῶν ὑποτιμῆσεως τῆς δραχμῆς ἐπερχομένην ζημίαν εἰς τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὑπὲρ τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ἐργαζομένους καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ δώσῃ ὀριστικὸν πέρας εἰς τὴν ἀπὸ μακροῦ διαμφοσθητομένην ταύτην ὑπόθεσιν, ἀπεφάνητο ν' ἀποτίσῃ τῷ κ. Wecklein πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ὀριζομένη νομίμῳ ἀμοιβῇ τῶν 100 χαρτίνων δραχμῶν κατὰ τυπογραφικὸν φύλλον καὶ ἑτέραν πρόσθετον χιλιοδραχμὴν ἀμοιβὴν πρὸς ἄρσιν παντὸς παραπόνου τοῦ κ. Wecklein καὶ πρὸς ἀποφυγὴν δυσἀρέστων ἐπακολουθημάτων. Τούτου ἀποδεκτοῦ γενομένου, ἐπῆλθεν ἡ ποθουμένη λύσις.

Ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ, πολλὰ διδαχθεῖσα ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου, προὔτεινε τῷ Συλλόγῳ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρανοήσεως καὶ πρόληψιν παντὸς δυσἀρέστου ἐπακολουθήματος, ὅτι ὀφείλει οὗτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκδόσεως ἢ νὰ συνάπτῃ συμβόλαιον μετὰ τοῦ μέλλοντος ν' ἀναλάβῃ ταύτην κατὰ τὰ ἐν τῷ προγράμματι τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ὀριζόμενα, ἢ νὰ προκαλῆ ἑγγραφὸν ἐμολογίαν τούτου ὅτι θὰ συμμορφωθῇ ἀκριβῶς πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ προγράμματος διαγεγραμμένα, ὅτι διὰ πᾶσαν ὑπέρβασιν αὐτὸν καὶ μόνον θὰ ἐπιβαρύνῃ ἢ δαπάνῃ τῆς τε ἐκτύπωσεως καὶ τοῦ χάρτου καὶ ὅτι οὐδεμίᾳ δικαιούται ἀμοιβῆς διὰ τὰ καὶ ὑπέρβασιν τυπογραφικὰ φύλλα. Περαιτωθέντος ἤδη τοῦ Β' τόμου τοῦ Ἀσχύλου καὶ τοῦ Α' τεύχους τοῦ Γ', τοῦ περιέχοντος τὴν συνέχειαν τῶν Ἀποσπασμάτων,

ὑπολείπεται ἤδη ἡ συμπλήρωσις τούτου, περὶ οὗ ἔγραψεν ὁ κ. Wecklein ἐν τῇ ἀπὸ 7/19 Ἀπριλίου 1898 ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν Σύλλογον. Ἀλλὰ περὶ ταύτης ὀριστικῶς θ' ἀποφανθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐν προσεχῇ συνεδρίᾳ.

Ἀσμένῃ ἡ Ἐπιτροπὴ ἀγγέλει ὑμῖν, ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἀρξεται καὶ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Γ' τόμου τοῦ Ἐδδαθιαίου ὑπὸ τοῦ κ. Α. Βερναρδάκη, μετ' οὗ συνενοήθη ὁ Σύλλογος περὶ τὰ τέλη τοῦ λήξαντος ἔτους 1897, παρασχῶν αὐτῷ τὸν αἰτηθέντα ὀκτάμηνον χρόνον.

Μετὰ τὸν Γ' τόμον τοῦ Ἐδδαθιαίου ἡ ἴσως καὶ σὺν τῇ ἐκτύπωσιν τούτου ἀρξεται καὶ ἡ τοῦ Α' τόμου τοῦ Σπορφῶντος ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Πανταζίδου, ὅστις ἀπὸ πολλοῦ ἤρξατο παρασκευαζόμενος· δι' ἐλπίδος δ' ἔχομεν ὅτι μικρὰ τις ἀναφανείσα δυσχέρεια εὐκόλως θ' ἀρθῇ καὶ οὐδόλως θὰ παρακωλύσῃ αὐτὴ τὴν ἐκδοσιν.

Β' Ζωγράφειος Ἀγῶν. Καὶ ἡ κατὰ τὴν διετῆ ταύτην περίοδον πεμφθεῖσα γλωσσικὴ ὕλη, ἐν ἣ καὶ πολλαὶ δημῶδεις μελωδίαι περιλαμβάνονται, εἶναι ἀρθῶνος καὶ ποικίλης, ὡς ἡ τῷ προηγουμένῳ ἔτει πεμφθεῖσα. Εἶναι δ' ἡ ἐξῆς: Παπαγιάννη Μανωλακάνη γλωσσικὴ ὕλη τῆς νήσου Καρπάθου· Γ. Ἀγαπίδου Β' συλλογὴ ζώντων μνημείων ἐκ τοῦ χωρίου Ζωπανίου τῆς ἐπαρχίας Σισανίου· Γ. Σιδέρη κοινολεξία· Κ. Κουρτίδου αἰγίγματα καὶ παραμῦθια· Ἐδδαθ. Θεουμμουλοπούλου συλλογὴ παραμυθίων· Ἐλευθ. Παναγίδου ἡ περὶ Γρίπολιν, Ἀμισὸν καὶ Θεανίαν ἰδιωτικὴ Χρυσ. Βαξοβάνου ἡθῆ, ἔθιμα καὶ ἱστορία τῆς Γσαμουριᾶς καὶ Γραμματικαὶ παρατηρήσεις· Ζιάκα Ἡπειρωτικὰ νεο-ελληνικά· Παναγιωτίδου γλωσσικὴ ὕλη τῆς Θεσπρωτίας· Μανασσείδου γλωσσικὴ ὕλη Γ. Ἐαρινοῦ λεξιλόγιον Συρακίων· Γ. Παναδοπούλου συλλογὴ ἔρωτικῶν μυρολογίων· Γ. Καμμά γλωσσικὴ ὕλη τῆς νήσου Τήλου· Ν. Θεοχαρίδου γλωσσικὴ ὕλη· Ν. Παπανᾶ δημοτικὰ ἔθιμα· Χ. Βαξοβάνου σύγγραφον δημοτικῆ ἠπειρωτικῆ μουσικῆ· Ν. Φαρδὺν δευτέρα συλλογὴ δημοτικῶν μελωδιῶν καὶ Γ. Παζίκου δημῶδεις ἑλληνικαὶ μελωδίαι. Ὑπολείπονται δὲ μόνον αἱ ὑπ' ἀριθμὸν πρωτοκόλλου 86—87 γλωσσικαὶ ὕλαι Ἀναρῆμου τινὸς καὶ Ε. Μελλίου, ὧν ἡ κρίσις ἀναβάλλεται εἰς τὸν προσεχῆ ἀγῶνα, ὡς ἐκπροθέσμως πεμφθεισῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ ἐκάστης τῶν συλλογῶν τούτων κρίσις ὑποβλήθησεται ὑμῖν ἐν προσεχῇ τοῦ Συλλόγου συνεδρίᾳ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ὀρισθέντος ἐισηγητοῦ κ. Γ. Γεωργιάδου.

Γ' *Καραπάνειος Ἀγών*. Τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς παρεπέμφθησαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς κρίσιν τοῦ *Καραπάνειου Ἀγῶνος* α') δύο χειρόγραφα *Φυσικῆς πειραματικῆς*, καὶ β') ἓν καὶ μόνον χειρόγραφον *Γραμματικῆς τῆς καθαρουόσης νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης*. Πρὸς κρίσιν τῆς *Φυσικῆς πειραματικῆς* συνέστη τὸ πρῶτον τριμελὲς ἀγωνόδικος Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ. Σ. Βραχάμη, Ἰωάννου καὶ Ν. Στρογγύλη, ἀκολούθως δ' ἐκ τῶν κ. Σ. Βραχάμη, Χ. Χατζηχορήστου καὶ Γ. Γεωργιάδου διότι ἀντὶ μὲν τοῦ ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀποχωρήσαντος κ. Στρογγύλη ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξελέξατο τὸν κ. Χατζηχορήστου, ἀντὶ δὲ τοῦ κ. Ἀθ. Ἰωάννου, τοῦ μὴ δυναμένου ἰδίων ἑνεκα ἀσχολιών, ὡς ἀνακοινώσατο τῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ μετασχη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, τὸν κ. Γ. Γεωργιάδου. Ἡ νέα αὕτη Ἐπιτροπὴ, μετ' ἐπιστάσις μελετήσατο τὰ χειρόγραφα ταῦτα, ἐξήνεγκε τὴν αὐτῆς κρίσιν ἐν τινι τῶν προγενεστέρων τοῦ Συλλόγου συνεδρίων διὰ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκλεγέντος εισηγητοῦ κ. Δ. Μισοράτου. Τῆς δὲ *Γραμματικῆς* ἡ κρίσις, βραδέως καὶ ταύτης πεμφθείσης εἰς τὸν *Καραπάνειον Ἀγῶνα*, ἀναβάλλεται εἰς τὸ προσεχὲς ἔτος, ὡς πιθανῆς τῆς ἀποστολῆς καὶ ἑτέρου χειρογράφου μέχρι τοῦ προσεχοῦς Δεκεμβρίου.

Τέταρτον ἤδη καὶ τελευταῖον ὑπολείπεται ἡ ἀπλῆ κρίσις τῶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῆς Ἐπιτροπῆς πεμφθέντων διαφόρων διδακτικῶν βιβλίων, ἀλλὰ ταύτην ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπεφυλάξατο τῷ προσεχῶς συλλογικῷ ἔτει.

Τοιαῦτα διὰ βραχέων, φίλοι ἑταῖροι, τὰ ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς πεπραγμένα, ἐφ' οἷς ἐξαιτούμαι τὴν ἐπιεικῆ τοῦ Συλλόγου ψῆφον.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ ΑΛ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗ

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΔΣΗΑ' ἑκτακτον γενικὴν συνεδρίαν τῆς 24 Ἀπριλίου 1898.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1896—1897 συλλογικοῦ ἔτους ἡ Κοινωνιολογικὴ τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπὴ, συγκληθεῖσα τῆς προσκλήσει τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου εἰς πρῶτην συνεδρίαν συμφώνως τῷ 60 ἄρθρῳ τοῦ νέου τοῦ

Συλλόγου Κανονισμοῦ, προσέβη εἰς τὸν καταρτισμένον αὐτῆς, ἐκλέξασα πρόεδρον μὲν τὸν κ. Π. Δ. Νικολόπουλον, γραμματέα δὲ τὸν κ. Α. Παντερμαλήν. Ἀμα τῆς συστάσεως αὐτῆς ἡ Ἐπιτροπὴ ἤρξατο τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς, ἀσχολουμένη εἰς διάφορα θέματα ἀναγόμενα εἰς τὴν κοινωνιολογίαν. Ἐπιστημονικὰς δὲ ἀνακοινώσεις ἐποιήσαντο ἐν αὐτῇ ὁ κ. Θεοχάρης Βεγλερῆς ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς τῆς 11 Νοεμβρίου 1896 «Περὶ μιᾶς περιπτώσεως ἀποζημιώσεως συνεπέως συζυγικῆς διαφορᾶς» καὶ ὁ κ. Π. Δ. Νικολόπουλος ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς τῆς 20 Ἰανουαρίου 1897 «Περὶ πολυτελείας ὑπὸ κοινωνιολογικῆν ἔποψιν». Ἡ Κοινωνιολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπελήφθη καὶ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος τοῦ δυνατοῦ ἢ μὴ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ Καταστήματος τοῦ Συλλόγου τῶν βαρυνόντων αὐτὸν φόρων, συνεπέως προσκλήσεως τοῦ Συλλόγου δι' ἐγγράφου αὐτοῦ ἀπὸ 12 Δεκεμβρίου 1896. Ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς τῆς 23 Δεκεμβρίου 1896 κατόπιν συζητήσεως, ἀπεφασίσθη ὅπως ἐρωτηθῆ ἡ γνώμη τῶν ἀπόντων τῆς συνεδριάσεως ἑταίρων κ. κ. Μ. Καραβονηροῦ, Η. Μαλιάνου καὶ Ἀχ. Χρηστίδου μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν ὁποίων ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπεφυλάξατο τὴν εἰς τὸν Σύλλογον ἀπάντησιν αὐτῆς. Δυστυχῶς ἡ ἀπάντησις τῶν ῥηθέντων ἑταίρων, πρὸς οὗς ἐγγράφως ἀπετάθη ἡ Ἐπιτροπὴ, ἐβράδυνε καὶ τὸ 1896—97 ἔληξε πρὶν ἢ περιέλθῃ αὕτη εἰς χεῖρας ἡμῶν. Καὶ αὗται ἐν συντόμῳ αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὸ διαρρεῦσαν συλλογικὸν ἔτος. Τὰ δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο γεγόμενα ἐκτεθήσονται ὑπὸ τοῦ νέου προέδρου, διότι ὁ κατὰ τὸ 1896—97 πρόεδρος αὐτῆς, λήξαντος τοῦ ἔτους, διὰ τὸ ὅποιον ἐξελέγη, ὑπέβαλε τὴν ἀπὸ τῶν καθυκόντων τῆς προεδρίας ἀμετάκλητον παραίτησιν αὐτοῦ πρῶτον τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς τῆς 25 Νοεμβρίου 1897 καὶ εἶτα τῷ Συλλόγῳ διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐδὲ τῆς παραίτησεως ἐγγράφον τοῦ κ. Π. Δ. Νικολόπουλου, ὑποβληθέν τῷ Συλλόγῳ, ἐγένετο δεκτόν, τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου δηλώσαντος ὅτι ὁ προέβαινον εἰς τὴν νόμιμον σύγκλησιν τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς καταρτισμένον αὐτῆς διὰ τὸ 1897—1898 συλλογικὸν ἔτος.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ Κ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΔΣΗΑ' ἑκτακτον γενικὴν συνεδρίαν τῆς 24 Ἀπριλίου 1898.

Ἐπίτιμοι Κύριοι,

Συνφά τῷ 71ῳ ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ, ἡ Φυσικομαθηματικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπεβάλλει σήμερον τῷ Συλλόγῳ ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς κατὰ τὰς ληξάσας ἤδη δύο συλλογικὰς περιόδους. Ἡ Φυσικομαθηματικὴ Ἐπιτροπὴ, ἢ δικαιοματικῶς ἀπαρτίζουσι πάντες οἱ μέλη ὄντες τοῦ Συλλόγου πτυχιούχοι φυσικομαθηματικοί, μηχανικοὶ καὶ μηχανουργοί, συνέκειτο κατὰ τὰ ἐκπευσάντα ἤδη δύο συλλογικὰ ἔτη ἐκ τεσσάρων καὶ δέκα μελῶν, ὧν ὀκτὼ μὲν μηχανικοί, οἱ κ. κ. Ἀγωνιάδης Ἀλέξανδρος, Καλθοκορέσης Δημήτριος, Καραθεοδωρῆς Κωνσταντῖνος, Λινάρδος Γεώργιος, Μανρογορδάτος Φραγκίσκος, Παπακωνσταντῖνου Κωνσταντῖνος, Σταλίδης Ἀλέξανδρος καὶ Schneider Ed., ἐξ δὲ τῶν διαφόρων κλάδων τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν, οἱ κ. κ. Ἀκεστορίδης Θεογένης, Βραχάμης Σταῦρος, Εὐσταθιάδης Ἀλέξανδρος, Ἰωάννου Ἀθανάσιος, Στρογγύλης Νικόλαος καὶ Συγγρός Κυριακός. Οὗτοι δὲ, συμφώνως τῷ 60ῳ ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ, συνελθόντες εἰς συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. προέδρου τοῦ Συλλόγου, ἐξελέξαντο πρόεδρον μὲν τὸν κ. Σταῦρον Βραχάμη, γραμματέα δὲ τὸν κ. Κ. Παπακωνσταντῖνου. Ἐννέα μόνον συνεδρία συνεκρατήθησαν κατ' ἕλκον τὸ διετὲς διάστημα, ὧν ἀπασῶν προήδρευεν ὁ κ. πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς. Πλὴν τεσσάρων μελῶν, τὰ λοιπὰ πλέον ἢ ἅπαξ προσῆλθον εἰς τὰς συνεδρίας, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ἀπὸ τῆς ἑκτῆς συνεδρίας τακτικῶς κρατουμένου βιβλίου παρουσίας τῶν μελῶν.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐπιτροπῆς περιωρίσθησαν ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ 55ῳ ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζομένων ὁρίων, ἢτοι εἰς συζητήσεις ἐπὶ ἀνακοινώσεων γινομένων ὑπὸ μελῶν, εἴτε ἐν ταῖς εἰδικαῖς τοῦ Συλλόγου, εἴτε ἐν ταῖς ἰδιαιτέραις τῆς Ἐπιτροπῆς συνεδρίασις, ὡς καὶ εἰς κρίσεις συγγραμμάτων, ἐχόντων σχέσιν πρὸς τὸν κλάδον αὐτῆς. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔθετο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ συζήτησιν εὐρὺ πρόγραμμα

τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, οὐχὶ δὲ καὶ δυσανάλογον πρὸς τὸν ζῆλον τῶν ἑταίρων. Δυστυχῶς ὁμῶς ἐμειώθη κατὰ πολὺ ὁ ζῆλος τῶν ἑταίρων καὶ περιορίσθησαν εἰς τὸ τρίτον σχεδὸν αἱ ἀπαιτούμεναι συνεδρία πρὸς τελείαν ἀνάπτυξιν καὶ ἐπωφελεῖ πρακτικῆν ἐφαρμογὴν τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ προγράμματι αὐτῆς ἀναγραφόμενων ζητημάτων.

Αἱ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς συντελεσθεῖσαι ἐργασίαι ἔχουσιν ἐν περιλήψει ὡς ἐξῆς:

α') Διοργάνωσις ἐπιστημονικῶν μαθημάτων, ἅτινα μετὰ μακρὰν μεταξὺ τῶν μελῶν συζήτησιν ἀπεφασίσθη, ἵνα μὴ περιορισθῶσι μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀλλὰ νὰ ὡσι δημόσια, φέροντα τίτλον *Λαϊκὰ* καὶ ἔχοντα ὡς θέμα ἰδίως τὰς διαφόρους μικρὰς ἐπιτοπίους βιομηχανίας καὶ λοιποὺς βιοποριστικούς κλάδους καὶ ἐν ἀπλῇ γλώσσῃ πραγματευόμενα τὰς νεωτέρας προόδους καὶ ἀνακαλύψεις, τὰς εἰσακτέας βελτιώσεις καὶ λοιπὰ, οὕτως ὡστε ὁ ἀπλοῦκος βιομήχανος νὰ καρπῶται ὀδηγίας καὶ γνώσεις πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης του καὶ προαγωγὴν τῆς τέχνης αὐτοῦ ἐν ἄλλαις λέξεσι, τὸ βῆμα τοῦ Συλλόγου νὰ καταστή τὸ κέντρον, ἐξ οὗ ἐπὶ τὸ λυσιτελέστερον καὶ πρακτικώτερον νὰ μεταδίδωνται εἰς τὸ κοινὸν γνώσεις, συντελοῦσαι πρὸς καθοδήγησιν ἐν τῇ πρακτικῇ βίῳ. Ἡ Φυσικομαθηματικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ ἀρξῆται διὰ τῶν μελῶν αὐτῆς τῶν μαθημάτων τούτων ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς συλλογικοῦ ἔτους.

β') Ἡ περισυλλογὴ ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν συγγραφέων ἀπάντων τῶν τεχνικῶν ὄρων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἰδίως τῶν ὄρων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ δημόσια ἔργα καὶ τὴν βιομηχανίαν ἐν γένει, καὶ ἡ λεξικολογικὴ αὐτῶν κατάταξις, πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἐν χρῆσει βαρβάρων καὶ ξενικῶν ὄρων, ὡς καὶ τῶν ἐλλειπόντων ἐν τῇ νεωτέρῳ ἐλληνικῇ βιομηχανίᾳ καὶ τοῖς δημοσίοις ἔργοις. Ἐπ' ἴσης ἢ ἐξακριβώσεως τοῦ δικαιώματος τῆς προτεραιότητος ἐπὶ νεωτέρων ἐν τῇ Δύσει γινομένων ἀνακαλύψεων, πλὴν ἐχούσων τὴν ἀρχὴν αὐτῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐλλήσι, δεόν ἐστίν ὅτε νὰ ἀποτελῆ θέμα ἀνακοινώσεων μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Τὸ προσεχὲς συλλογικὸν ἔτος θὰ ἔχωμεν τὰς ἀπαρχὰς τῆς ἐργασίας ταύτης, ἥτις ἤδη ἤρξατο,

γ') Τὴν Ἐπιτροπὴν ἡμῶν ἀπησχόλησε σπουδαίως ἡ ἀναγνωσθεῖσα ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Συλλόγου τῆς 12 Φεβρουαρίου 1897 ἀξιόλογος πραγματεία τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τῆς

Ἐπιτροπῆς μηχανικοῦ κ. Καλβοκορέση Περὶ θερμότητος, περὶ διαφόρων συστημάτων θερμομανσεως καὶ περὶ τοῦ ἐν τῷ Ζωγραφείῳ δυστυχήματος. Καὶ ἰδοὺ πῶς. Ἰνωστὸν ὅτι κατὰ Γαλουάριον (2) τοῦ 1897 αἰφνιδία δηλητηρίασις τῆς ἀτμοσφαιρας τοῦ Ζωγραφείου ὀλίγον ἐλείψε νὰ ἐξαποστείλῃ ἐς Ἄδην τριακοντάδα καὶ πλέον τῶν τροφίμων αὐτοῦ. Συνεπεία δ' ἀνακριθῶν διαδόσεων κατὰ τῶν ἀληθῶν αἰτίων τοῦ δυστυχήματος, καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Συλλόγου ἐν δημοσίῳ μαθήματι δοθείσης ἐξηγήσεως ὑπὸ τινος τῶν τοῦ Συλλόγου μελῶν, ὁ κ. Καλβοκορέσης ἠθέλησε νὰ πραγματοποιῇ τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπὸ τεχνικὴν ἔποψιν χάριν καθησυχασεως τοῦ κοινοῦ καὶ ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας. Ὁ χημικὸς κ. Συγγρός ἐν πρώτῃ ἐπομένῃ συνεδρίᾳ μετὰ τὴν 12 Φεβρουαρίου 1897 ἐπανερχόμενος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ δυστυχήματος τοῦ Ζωγραφείου, λέγει ὅτι τῇ ἐντολῇ τῆς ἐφορείας ἀναλύσας τὸν ἀέρα τῶν αἰθουσῶν, εὔρε τὴν ποσότητα τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἰς ἕνα μόνον, καὶ ὅτι προσέτι, ἐὰν ὑπῆρχεν ἀνάπτυξις μονοξειδίου τοῦ ἀνθρακος, ἔπρεπε ταυτοχρόνως νὰ ὑπάρχη καὶ ἀνάπτυξις τελείας ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ὁ κ. Καλβοκορέσης ἐξήγησεν ὑπὸ μηχανικὴν ἔποψιν τὸ ζήτημα καὶ ἀπέδειξεν ὅτι, ὡς ἔχει τὸ σύστημα τῶν θερμοφόρων συσκευῶν τοῦ Ζωγραφείου, ὅπου τὸ θερμαίνον ἐκ καπνοῦ ρεῦμα (ἢτοι ἐστία, καπναγωγοὶ σωλήνες καὶ καπνοδόχος) τυγχάνει ὀλως ἀνεξάρτητον τοῦ θερμομανόμενου ἐξ ἀέρος ρεύματος (ἢτοι λήψις ψυχροῦ ἀέρος, ἀεροφόροι σωλήνες καὶ αἰθουσαι) ἐλάχιστον τι σφάλμα τοῦ θερμοστοῦ κατὰ τὴν ἐναυσιον ἐν τῷ μέλλοντι θὰ καταλήγῃ εἰς γένεσιν ἀερίων ἐπιβλαβῶν εἰς τὴν υγείαν τῶν μαθητῶν. Οἰονδῆποτε δὲ σφάλμα διαχειρίσεως καὶ ἐὰν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ θερμοστοῦ, ὁσηδήποτε ποσότης ὕδατος ἐὰν ἐροίπτετο ἐπὶ τῆς ἐστίας, οὐδὲν ὄφειλον αἱ συσκευαὶ νὰ παρουσιάσωσι τὸ ἐκτρώπον, ἐὰν αἱ συναρμογαὶ ἦσαν ἐν καλῇ καταστάσει καὶ δὲν ἀποκαθίστατο ἄμεσος συγκοινωνία μεταξὺ τῶν δύο ἀντιθέτων ρευμάτων. Ἐπιλέγει δὲ ὅτι ἡ κατάσταση αὕτη, ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον προϋπάρχουσα, ἀνεκαλύφθη διὰ τυχαίου ὀλως γεγονότος, δηλαδή διὰ τυχαίας ἐπιρρίψεως ὕδατος ἐπὶ τῶν διαπύρων ἀνθράκων τῆς ἐστίας, ἣτις ἐπίνεγκε τὴν ἀποσύνθεσιν αὐτοῦ καὶ ἐγέννησε τὸ δηλητηριώδεςστατον τῶν ἀερίων τὸ λεγόμενον ὕδατῶδες ἢ τὸ τοῦ Downson ἀέριον. Τὸ δηλητηριώδες τοῦτο ἀέριον, διαχυθὲν διὰ τῶν ῥωγμῶν εἰς τὰς αἰθούσας, ἐπέφερε τὰ

γνωστὰ οἰκτρὰ ἀποτελέσματα. Ἐν τέλει δὲ πρὸς ὑποστήριξιν καὶ δικαιολογίαν τῶν ἀνωτέρω, λέγει ὅτι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὃν προῖον τελείας καύσεως τοῦ ἀνθρακος, ἢ ἀπουσία αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀτελῆ καῦσιν δὲν ἀποκλείει καὶ τὴν ὑπαρξιν τοῦ μονοξειδίου τοῦ ἀνθρακος (CO) ὅπερ καὶ ὑπάρχει τότε ἐν μεγίστῃ ποσότητι ἐπ' ἴσης κατὰ τὴν ἐπιρρίψιν νεπῶν γαιανθράκων ἐν τῇ ἐπίτῃ ἐπέρχεται κατὰ πτωσις τῆς θερμοκρασίας αὐτῆς, ἐλάττωσις τοῦ τραβήγματος τῆς καπνοδόχου, μὴ ἀνάφλεξις τῶν ἀερίων τῆς ἀποστάξεως, καὶ ἐπομένως ἀτελῆς καῦσις. Πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα περὶ θερμομαντικοῦ συστήματος τοῦ Ζωγραφείου, πάντα τὰ μέλη εὐρίσκονται ἐν συμφωνίᾳ, καὶ παραδέχονται ὅτι ἐν τῷ Ζωγραφείῳ ἐτελείτο πρὸ ἔτους, καὶ τελείται βραδεία μὲν πλὴν ἀσφαλῆς καὶ σοβαρὰ χρονία δηλητηρίασις.

δ') Τῇ Ἐπιτροπῇ ἡμῶν παρεπέμφθη ὑπὸ τοῦ προεδρείου τοῦ Συλλόγου πρὸς κρίσιν χειρόγραφος πραγματεία ὑπὸ Παναγιώτου Μανοῦ, ἐπιγραφομένη «Μεταξοσκωλήκων ἐπιτυχία», ἢτοι «Πρακτικαὶ ὁδηγαί πρὸς ἐκτροφὴν ὑγιῶν μεταξοσκωλήκων καὶ ἀποσβῆσιν αὐτῶν ἐκ τῶν ἀσθενειῶν πρὸς χρῆσιν πικνὸς μεταξοσκωληκοτρόφου». Ἡ Φυσικομαθηματικὴ Ἐπιτροπὴ ἐν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τοῦ παρελθόντος ἔτους διώρισε τοὺς κ. κ. Δ. Καλβοκορέσην καὶ Γ. Δινάρδον κριτάς, οἵτινες, κατόπιν μακρῆς μελέτης, ὑπέβαλον τῷ κ. προέδρῳ τῆς Ἐπιτροπῆς γραπτῶς τὴν ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω χειρογράφου κρίσιν τῶν διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐπ' ἴσης τῇ Ἐπιτροπῇ ἡμῶν παρεπέμφθησαν ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, πρὸς κρίσιν ὑπὸ ἐπιστημονικὴν μόνον ἔποψιν, δύο χειρόγραφα συγγράμματα Φυσικῆς Πειραματικῆς. Ἐκ τούτων πρὸς διακρίσιν τὸ μὲν ἔφερε τὸν τίτλον «Ὁ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος», τὸ δὲ «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας». Πρὸς κρίσιν αὐτῶν διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς οἱ κ. κ. Α. Ἀντωνιάδης, Δ. Καλβοκορέσης καὶ Α. Σταλίδης, οἵτινες, παρατάσαντες τὸ ἔργον αὐτῶν, ὑπέβαλον τῇ Ἐπιτροπῇ τὴν σχετικὴν αὐτῶν κρίσιν, δι' ἣς ἢ ὑπὸ τὸ ῥητὸν «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» Πειραματικὴ Φυσικὴ ὑπεδεικνύετο τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ ὡς ἡ καταλληλοτέρα ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν.

Τοιαύτη ἐν περιλήψει ἢ μέχρι τοῦδε δόξαις

τῆς Φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς, εὐχόμεθα δὲ ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι αὕτη, ἐμφορουμένη μεγαλειότερου ζήλου, συντελέσῃ διὰ τῆς ἐργασίας αὐτῆς εἰς τὴν ὅσον ἐνεστὶν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀληθοῦς καὶ ὑψηλοῦ προορισμοῦ αὐτῆς.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ὑπὸ Δ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ἈΣΗΑ' ἑκτακτον γενικὴν συνεδρίαν τῆς 24' Ἀπριλίου 1898.

Φίλοι ἑταῖροι,

Τριετία ἤδη συμπληροῦται ἀφ' ὅτου τῇ εὐμενεῖ ὑμῶν ψήφῳ ἀνετέθη μοι ἔργον σπουδαῖον μὲν ἀληθῶς καὶ ἐπίζηλον, ἀπαιτοῦν ὅμως ὑπηρεσίας πολλῶν μεϊζους ἐκείνων, ἃς ἐγὼ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων ἠδυνάμην νὰ προσενέγω, ἢτοι τὸ ἐφοραεῖν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Καὶ κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐκλογῆς μου ὡς ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης τῷ Κανονισμῷ τοῦ Συλλόγου ἐπόμενος ἐν καιρῷ τῇ δέοντι ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὴν ἐκθεσιν τῆς καταστάσεως τῆς Βιβλιοθήκης κατὰ τὸ δεύτερον ὅμως ἔτος, ἐπειδὴ ἄμὰ τῇ λήξει αὐτοῦ ἐνεκα λόγων τοῖς πᾶσι γνωστῶν οὐδεμία τῶν γενομένων ἐκθέσεων ἀνεγνώσθη, εὐνόητον τυγχάνει δικτὶ παρελείφθῃ καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῆς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Βιβλιοθήκης ἐκθέσεως. Ἦδὲ λοιπὸν σὺν Θεῷ πρὸς τοὺς ἄλλοις ἀξιούμαι καὶ ἐγὼ ἐν τῇ λήξει τοῦ συλλογικοῦ τούτου ἔτους ὅπως κατὰ τὰ νενομισμένα δημοσίᾳ καὶ ἐν ὀλίγοις ἐκθέσω τὰ τῆς καταστάσεως τῆς Βιβλιοθήκης κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη.

Ἐπειδὴ, ὡς γνωστὸν, ὁ πλουτισμὸς τῆς ἡμετέρας Βιβλιοθήκης ἐξαρτᾶται σχεδὸν μόνον ἐκ τῶν προσφορῶν βιβλίων, ἀπὸ τούτων καὶ ἀρχομαι κατὰ πρῶτον. Τὸ ἔτος 1896—1897 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1897—1898 ὑπῆρξε πολὺ εὐφωρότερον ὑπὸ τὴν ἔποψιν δωρεῶν βιβλίων, καθ' ἃ ἐξάγεται ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς ἐγγραφῆς τῶν προσφορῶν βιβλίων διότι κατ' ἐκείνο μὲν εἰσήχθησαν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην ἐκ προσφορῶν διαφόρων φιλομουσῶν ἡμετέρων τε καὶ ξένων τὸ ὅλον 606 τόμοι, 104 τεύχη καὶ 5 χάρται, κατὰ τοῦτο δὲ ἔχομεν μόνον 130 τίτλους βιβλίων. Καὶ ἐκ μὲν τῶν προσφορῶν τοῦ ἔτους 1896—1897

ἰδιαιτέρας μνείας ἀξιοῦνται ἐνταῦθα α') 53 τεύχη τῶν δημοσιεύσεων τῆς βασιλικῆς προσωπικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τὸν τίτλον *Sitzungsberichte der königlich-preussischen Akademie der Wissenschaften zu Berlin* καὶ β') τὰ ὑπὸ τῶν κυρίων Ἀλεξάνδρου καὶ Εὐδοκίου Μαυροκορδάτου δωρηθέντα κατὰ μέγα μέρος ἱστορικῆς ὕλης, ὧν δυστυχῶς τὰ σπουδαιότερα εἰς 82 τόμους ἀνερχόμενα ὑπεξήρσαν χεῖρες ἱεράσουλῳ πρὶν ἢ καταλλήλως τοποθετηθῶσιν, ἐκ δὲ τῶν προσφορῶν τοῦ ἔτους 1897—1898 ὡς μᾶλλον ἀξιωματικῶς ἀναγράφονται α') τὰ ὑπὸ τῆς κυρίας Πολυξένης Δημητρίου Ταυβάκου δωρηθέντα, καὶ β') τὰ τεύχη 26—39 τῶν δημοσιεύσεων τῆς ἐν Βερολίνῳ βασιλικῆς προσωπικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Καὶ ταῦτα, μὲν ἐν συντόμῳ περὶ τῶν προσφορῶν βιβλίων ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς ἀγορὰν τοιοῦτων, μετὰ πολλῆς τῆς λύπης παρατηρεῖται, ὅτι ἐλλείπει χρημάτων ἐν καὶ μόνον σύγγραμμα, εὐτυχῶς ὅμως σπουδαῖον, ἀγορασθὲν εἰσήχθη εἰς τὴν Βιβλιοθήκην κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος, τὸ Ἑλληνικὸν Λεξικὸν τοῦ Σοφοκλέους, ἐν ᾧ κατὰ τὸ ἤδη λήξαν συλλογικὸν ἔτος οὐδὲ ἐν ἔργον ἠγοράσθη.

Ἀλλὰ καὶ ἕτερον παρατηρεῖται λυπηρὸν τὸ ἐξῆς, ὅτι ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων σπουδαίων τῆς Βιβλιοθήκης περιοδικῶν οὐκ ὀλίγα μένουσιν εἰσέτι ἐλλιπῆ καὶ ἡ συμπλήρωσις αὐτῶν βαίνει λίαν βραδέως, καθ' ὅσον αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ χρόνου, ἀφ' οὗ δυστυχῶς, ὡς ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἔχουσι τὰ πράγματα, ὁ Σύλλογος οὐδὲν ἢ καὶ ἐλάχιστον ὀλως διατίθησι ποσὴν πρὸς ἀγορὰν βιβλίων καὶ περιοδικῶν. Ἐτι μᾶλλον ὅμως λυπούμεθα πάντες ἀνόμολογοῦντες τὴν πικρὰν ἀλήθειαν, ὅτι εἰπέτι δὲν ἠξιώθημεν ἵνα ἔχωμεν ἀκριβῆ ἐπιστημονικὸν κατάλογον καὶ ταξινομήσωμεν ἐπιστημονικῶς τὴν Βιβλιοθήκην. Ἡ αἰτία τούτου βεβαίως δέον ἵνα ἀποδοθῇ κυρίως μὲν εἰς τὴν ἐλλείψιν ἐπαρκούς χώρου πρὸς κατάληλον τῶν βιβλίων ταξιθέτησιν, ἔπειτα ὅμως καὶ εἰς τοῦτο, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἔργον ὡς λίαν ἐπιμοχθὸν ἀπαιτεῖ τὴν συνεργασίαν πολλῶν εἰδικῶν περὶ τὰ τοιαῦτα, ἔχόντων οὐ μόνον τὴν καλὴν διάθεσιν τοῦ ἐργάζεσθαι σπουδαίως ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου, ἀλλὰ καὶ ἱκανὸν διαθέσιμον καιρὸν.

Ἡ ἐλλείψις χώρου ἐπαρκούς ἀκριβῶς ἐπέβαλεν ἡμῖν ἐξ ἀνάγκης καὶ τὴν ἐν τῷ ἀνωπατώματι τῆς βιβλιοθήκης συσῶφρευσιν πλεί-

στων ὄσων βιβλίων. ὢν τὸ βῆρος, ἐάν καὶ ἐπ' ἐλάχιστον ἐπαυξήθῃ, ἐπαπειλεῖ κατάρρευσιν, καὶ ἂν διεβεβαίωσαν εἰδικὸι ἀρχιτέκτονες. Ἐννοεῖ λοιπὸν ἕκαστος πόσον σπουδαῖον τυγχάνει τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ὅτι ἐγκαίρως δεῖν ἵνα ληφθῇ ἡ δέουσα φροντίς ὅπως μὴ εὐρεθῶμεν ἐπιτεταμένον ἀπενκαίου. Εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶναι τῷ ὄντι, ἂν γενναῖός τις δωρητὴς ἀνελάμβανε τὴν δαπάνην τὴν ἀναγκαίαν ὅπως ἡ βιβλιοθήκη μετενεχθῇ εἰς τὸ ἰσόγειον συμπεριλαμβάουσα καὶ τὸ Ἀναγνωστήριον, διότι οὕτω καὶ εὐρυχωρίαν περισσώτερον θέλομεν ἔχει ὅπως δῆποτε καὶ ἔδαφος στερεώτερον. Περὶ τοῦ Ἀναγνωστηρίου οὐδὲν ὑπάρχει πρὸς ἀνακοίνωσιν, εἰ μὴ ὅτι τὰ ἐπὶ πληρωμῇ περιοδικὰ ἐπαύστημεν λαμβάνοντες ἕνεκα λόγων οικονομικῶν, ἐκ δὲ τῶν δωρεὰν λαμβανομένων τὰ σπουδαιότερα εἰσάγονται εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἵνα ὡσιν ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τοῦ βιβλιοφύλακος. Τὸ Ἀναγνωστήριον εὐτυχῶς προσκτάται ἤδη καὶ ἕτερον ἀξιόλογον φύλλον, τὸν Ταχυδρόμον. Περαιτέρω καθήκον θεωρῶ ὅπως ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπὶ τῆς ἐξῆς σύμπλοδος ἑλληφίσεως· ἐπειδὴ δὴλον ὅτι αἱ θέσεις τῆς ἐν τῷ ἄνω πατώματι βιβλιοθήκης καὶ τῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ δωματίῳ περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων στεροῦνται ὑέλων, ἡ ἐπικαθημένη κόνις μετ' ὅλην τὴν ἐνδελεχῆ καὶ ἀξίεπαινον τοῦ βιβλιοφύλακος μέριμναν ἐπαπειλεῖ φθορὰν, ἀφ' οὗ μάλιστα παρατηρήθη, ὅτι καὶ μετ' ὅλα τὰ προφυλακτικὰ μέσα ἀναπτύσσονται ἐνίοτε μεταξὺ τῶν βιβλίων τούτων σκωληγιναὶ καταστρεπτικοί. Ἀνάγκη λοιπὸν ὅπως ἐγκαίρως θεραπευθῇ καὶ τὸ κακὸν τοῦτο.

Ταῦτα, φίλοι ἐταῖροι, τὰ κατὰ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐν διαστήματι δύο ἐτῶν. Ἄν δὲ ἕνεκα λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς μου δὲν ἠδυνήθην ἵνα ἐργασθῶ ὅσον καὶ ὅπως ἔπρεπον, ἐξαιτούμαι συγγνώμην, τῆς ὁποίας καὶ πέποιθα ὅτι θέλω τύχη. Ἦδη δὲ καταλείπει τὸ σπερ τέως ἔφερον ἔργον, εὐχομαι ὅπως εὐτυχῆσῃ ὁ διάδοχός μου ἵνα ἴδῃ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ θεραπευομένης πάσας τὰς ἑλληφίσεις τῆς Βιβλιοθήκης καὶ ταύτην εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῇ περιωπὴν ἀνυψομένην, ἵνα τελεσφορώτερος ἀποβῇ ὁ ἱερός σκοπός, ὃν προβάλλεται ὁ γεραρός ἡμῶν Σύλλογος πρὸς εὐκλειαν αὐτοῦ καὶ πρὸς καρποφόρον καλλιέργειαν καὶ προαγωγὴν τῶν γραμμάτων ἐν Ἀνατολῇ. Γένοιτο!

ΕΚΘΕΣΙΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

ὑπὸ Δ. Γ. ΜΟΣΤΡΑΤΟΥ,

ἀναγνισθεῖσα κατὰ τὴν ἈΣΗΒ' τακτικὴν γενικὴν συνεδρίαν τῆς 27 Ἀπριλίου 1898.

Φίλοι ἐταῖροι,

Εὐθύς ἀφ' οὗ ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ γίνω νομισματοφύλαξ τοῦ ἡμετέρου Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἐπῆλθεν ἡ τοῦ κτιρίου αὐτοῦ μεγάλη ἐπισκευή. Τὸ δωμάτιον, τὸ περιέχον τὰ νομίσματα καὶ ἀνάγλυφα καὶ ἀγγεῖά τινα τοῦ Συλλόγου, ἀπέβαινε λίαν χρήσιμον κατὰ τὴν ἐπισκευήν, διὸ καὶ ἀπέδωκα τὴν κλεῖδα εἰς τὸν μακαρίτην Νικόλαον, ὅστις ἐλθὼν ἀπήτησεν αὐτήν. Ἐκτοτε οὐδέποτε μοι ἀπεδόθη, διὸ καὶ ἀγνοῶ καὶ αὐτὴν τὴν μετὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν ἐπίσκεψίν μου ἐπελθοῦσαν εἰς τὸ ἐν λόγῳ δωμάτιον κατὰστασιν.

Ἄλλ' οὐχ ἦττον παρὰ διαφόρων φίλων καὶ μαθητῶν μου συνήγαγον μέχρι σήμερον 149 χαλκὰ ῥωμαϊκὰ, ἑλληνικὰ καὶ βυζαντινὰ, μικρὰς ἢ μεγάλης ἀξίας νομίσματα, μᾶλλον ἢ ἦττον ἐφθαρμένα, δέκα δὲ ἕτερα ὁμοίας καταστάσεως ἀργυρὰ καὶ ἀσήμαντόν τινα σφραγίδα ἐπὶ δακτυλίου ὧν πάντων ἕνεκα εὐχαριστῶ ἰδίᾳ τῷ κ. Γ. Ζουμπούλογλου, εἰς ὃν ἀνήκουσιν 75 ἐκ τῶν συναχθέντων· τῷ κ. Χριστοφόρῳ Καλφοπούλῳ, εἰς ὃν ὀφείλονται 34, τῷ κ. Γ. Βασιλειάδῃ, τῷ κ. Γ. Χρησιδῇ, ὅστις προσήνεγκε μικρὰν τινα πληθύνην πρόχουν, καὶ τισιν ἄλλοις μαθηταῖς μου.

Πρὸς κτῆσιν εὐπροσώπου νομισματικῆς συλλογῆς, ἣτις νὰ κῆται εἰς θέαν ἐπιστήμοσιν ἐπισκέπταις, ἀπαιτεῖται εὐρεία αἴθουσα, ἀποκλειστικῶς ὠρισμένη εἰς φύλαξιν καὶ ἐπιστημονικὴν νομισμάτων κατὰταξιν. Βιβλία, ἐφημερίδες καὶ ἀνάγλυφα καὶ ἀγγέλματα τί ζητοῦσιν ἐν τῇ νομισματοθήκῃ; Ἦ δὲ κατὰταξιν διὰ τί νὰ γίνηται ἐν περιορισμένοις συρταρίοις, οὐχὶ δὲ ἐν ὑλοφράκτοις θήκαις, κατὰ γραμμὴν τεθειμέναις; Τοιαῦτα καὶ παραπλήσια ἔχω νὰ παρατηρήσω, κύριοι, ἀπαιτεῖται δὲ καὶ δαπάνη καὶ χρόνος καὶ ἐπιστήμων, μεθοδικῶς καὶ ὑπομονητικῶς φύλαξ, ὅστις νὰ συντάξῃ ἡμῖν καταλόγους τῆς νομισματικῆς περιουσίας καὶ νὰ ὑποδείξῃ κατὰ ποσὸν σύστημα γινώσκει καὶ δύναται νὰ κατατάξῃ αὐτήν.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΑΜΕΙΟΥ

ὑπὸ Δ. Π. ΜΗΛΙΩΤΟΥ, ταμία

ἀναγνισθεῖσα κατὰ τὴν ἈΣΗΓ' ἑκτακτικὴν συνεδρίαν τῆς 1 Μαΐου 1898.

Ἐπίτιμοι Κύριοι,

Λαμβάνω τὴν τιμὴν καὶ ἐφέτος νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν ὑμετέραν ἐγκρίσιν τὴν διαχείρισιν τοῦ Ταμείου τοῦ ἈΣ' καὶ ἈΖ' συλλογικοῦ ἔτους.

Μετὰ λύπης μου γνωρίζω ὑμῖν ὅτι ἡ οικονομικὴ κατάστασις τοῦ Συλλόγου εὐρίσκειται εἰς λίαν κρίσιμον θέσιν, καίτοι τὸ εὐρισκόμενον ἐν τῷ Ταμείῳ ὑπόλοιπον ἀνέρχεται εἰς Ἀ. Ὁθ. 8,91· οὐχ ἦττον ὅμως ὁ Σύλλογος χρεωστὴς τῷ κ. Κ. Κορηκιδῇ διὰ καθυστερουμένων μισθούς του Ἀ. Ὁθ. 42.— Τὸ ἔλλειμμα τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς δυστροπίας πολλῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου εἰς τὴν ἀπότισιν τῶν ὀφειλομένων συνδρομῶν τῶν αἰ καθυστερούμεναι αὐτῶν συνδρομαὶ ἀνέρχονται εἰς Ἀ. Ὁθ. 193, ἐξ ὧν 88 τοῦ ἈΣ' ἔτους καὶ 105 τοῦ ἈΖ'.

Αἱ ἑκτακτοὶ συνδρομαὶ τῶν 2 ἐτῶν ἀνέρχονται εἰς Ἀ. Ὁθ. 280.72.

- Α. Ὁθ. 22.— ἡ εὐγενεστάτη κυρία Ἑλένη Γεωργίου Ζαρίφη.
- » 87.50 ἡ εὐγενεστάτη κυρία Ἑλένη Νικολάου Ζαρίφη.
- » 50.— ἡ εὐγενεστάτη κυρία Πολυξένη Ν. Ταμβάνου εἰς ἀνάμνησιν τοῦ μακαρίτου συζύγου της.
- Α. Ὁθ. 159.50 εἰς μεταφορὰν

Ἔτη ἈΣ' καὶ ἈΖ' Δαπάναι καὶ Πρόσοδοι 1896—1898

Εἰς Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν ...	Α. Τ. 103.22.50	Ἀπὸ Ταμείων μετρητῶν (παραε- θοῦσης χρήσεως) ...	Α. Τ. 78.57
» διάφορα ἔξοδα ...	» 93.35.50	» τακτικὰς συνδρομὰς ...	» 315.—
» ἔξοδα Γραφείου ...	» 25.92.50	» Διπλώματα ...	» 31.—
» μισθοδοσίας ...	» 350.25	» Ζωγράφειον Διαγώνισμα ...	» 50.—
» πυρασφάλιστρα ...	» 14.71	» ἐκτάκτους συνδρομὰς ...	» 280.72
» ἐπίσκεψιν κτιρίου Συλλόγου	» 166.64	» συναυλίαν Συλλόγου ...	» 33.39
» Εὐανθίσιον Παρθενολαγαγεῖον.	» 10.50	» Ζωγράφειον Βιβλιοθήκην ...	» 4.90
» Βιβλιοθήκην ...	» 2.83		
» φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν ...	» 17.23.50		
» Ταμείων μετρητῶν (ὑπόλοι- πον εἰς νέον) ...	» 8.91		
	Α. Τ. 793.58		Α. Τ. 793.58

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 28 Ἀπριλίου 1898.

Ὁ Ταμίας
Δ. Π. ΜΗΛΙΩΤΗΣ

ΚΡΙΣΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΡΑΠΑΝΕΙΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ὑπὸ Δ. Γ. ΜΟΣΤΡΑΤΟΥ, εισηγητοῦ,

ἀναγνώσθεισα κατὰ τὴν ΛΣΠΒ' εἰδικὴν συνεδρίαν τῆς 29 Δεκεμβρίου 1897.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ

Κύριε πρόεδρε καὶ οἱ περὶ αὐτῶν,
ἐντιμοὶ καὶ φιλόμουσοι ἑταῖροι,

Ὅτε ἡ ἡμετέρα Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν πολλῶν αὐτῆς μελῶν τρία εἰδικῶς ἐξελέξατο, τὸν ἑαυτῆς πρόεδρον κ. Χρηστὸν Χιτσηροῦ, τὸν κ. Σταύρον Βραχάμην καὶ τὸν κ. Γ. Γεωργιάδην, ὅπως μελετήσωσι καὶ κρίνωσι τὰ πρὸ ἑνιαυτοῦ ἡμῖν ἀποσταλέντα δύο ταῦτα καὶ μόνον Ἐγχειρίδια Φυσικῆς, ἐγίνωσκε καὶ συνείδησιν εἶχεν ὅτι ἡ περὶ τὴν ἰδίως Φυσικὴν σπουδὴν καὶ μελέτην, ἀντὶ νὰ γίνηται δυσχερεστέρα ἐκ τῶν ἀεὶ πληθυνομένων ἐφευρέσεων καὶ ἀνακαλύψεων, εὐκοπωτέρα ἢ πρότερον καθίσταται· διότι τὰ τε ἐπιστημονικὰ πορίσματα γίνονται σήμερον βεβαιότερα καὶ ἡ τῶν φαινομένων διὰ γνώσιν εἶναι τόσῃ εὐκρεστοτέρα, ὅση γίνεται σαφεστέρα ἢ πρότερον.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ἐκ τοῦ προγράμματος τοῦ Καραπανείου Ἀγῶνος, πολλῶν μᾶλλον ἐξ ἰδίων δευτέρων αὐτῆς σκέψεων ἀφορμημένη, διενόηθη ὅτι τὰ σχολεῖα ἐν γένει οὐδαμῶς δικαιοῦνται νὰ παρίδωσι τὰ τῆς νεωτέρας Φυσικῆς μέγιστα πλεονεκτήματα, ἀλλὰ τὸναντίον, πρὶν ἀπολύωσι τοὺς ἑαυτῶν τροφίμους εἰς τὴν βιοτικὴν τύρβην ἢ πρὸς τῶν πανεπιστημίων τὰ ἔδρανα, ὀφείλουσι νὰ καθιστῶσιν αὐτοὺς γνώστας καὶ κατόχους ἐκείνων τῶν κοινωνικῶν πόθων καὶ ἐκείνων τῶν βιοτικῶν ἀπαιτήσεων, οὓς θεραπεύουσα ἡ ἐπιστήμη τῆς φύσεως παρέχει ἡμῖν τηλαυγεῖς φάρους πρὸς πᾶσαν μεταγενεστέραν μελέτην καὶ ζήτησιν.

Διὰ τοιούτων σκέψεων προσεβόηθη τοῖς τρισὶ προμνημονευθεῖσιν ἀξιότιμοις εἰδικοῖς

κριταῖς, ἀναπνεύσεισα δὲ ἐπὶ τῆς πείρας, ἀγχινοίας καὶ δικαιοσύνης αὐτῶν, παρώτρυνε μὲν ἀδεκάστως νὰ δείξωσι τὰ πεπλημμελημένα ἐν τοῖς δυσὶν ἐγχειριδίοις, καὶ ἂν μὲν βραβευτέον τὸ ἕτερον ἢ ἐξ ἴσου ἀμφοτέρω, ἐκ περιωπῆς κριτῶν δοκίμων νὰ εἰπωσι τοὺς λόγους τῆς βραβεύσεως, ἂν δ' ἀπορριπτέον τὸ ἓν ἢ καὶ τὰ δύο, ἀδιστακτικῶς τὸ αὐτὸ νὰ πράξωσιν.

Οὕτω λοιπὸν πρόκειται νῦν, εἰς ἐπήκοον τῶν μελῶν τοῦ ἡμετέρου Φιλολογικοῦ Συλλόγου καὶ εἰς γνώσιν παντὸς τοῦ ἐν τοῖς γράμμασι διατρίβοντος ἑλληνικοῦ κοινοῦ, ἡ κρίσις τῶν ἐν λόγῳ δύο ἐγχειριδίων, ἐπιδοκιμασθεῖσα ὑφ' ἀπάσης τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπείας, οὐ μόνον διότι δὲν πραγματεύεται τὴν Φυσικὴν ὡς ἀπλήν ἐπιστήμην τοῦ φυσικοῦ καὶ χημικοῦ ἐργαστηρίου, ἢ ὡς θεράπειαν μόνον τῆς χειρωναξίας, ἀλλὰ διότι ὑποδεικνύει τὴν σχέσιν αὐτῆς καὶ ἀναφορὰν πρὸς τὴν ἐνζῶον καὶ ἔμψυχον φύσιν. Οὐτε ἡ τριμελὴς εἰδικὴ ἐπιτροπὴ, ἀλλ' οὔτε σύμπασα ἡ Φιλολογικὴ φρονεῖ ὅτι ἡ Φυσικὴ εἶναι μάθημα μόνον ἰοριμωτέρας ἡλικίας, οὐδ' ὅτι πρέπει νὰ διδάσκηται μόνον ἐν ταῖς δυσὶν ἢ τρισὶν ἀνωτάταις τάξεσι τοῦ γυμνασίου, ἢ μόνον ἐν τῇ ἀνωτάτῃ τάξει τῶν δημοτικῶν σχολείων. Εἶναι ἡμιτελής ἢ τοιαύτη περὶ Φυσικῆς γνώμη, ἣτις καὶ τέως ἐδίδασκε περὶ ταύτης τῆς ἐπιστήμης, ὅτι δῆλον μόνον ὄργανα περίεργα μεταχειρίζεται, δι' ὧν μόνον τὰ ποτελέσματα φυσικῶν δυνάμεων δεικνύει, καὶ ὅτι τὸ πολὺ περιγράφει καὶ τὰς μηχανὰς τῆς βιοτεχνίας καὶ χειρωναξίας, ἐξ ὧν τοσοῦτον προήχθη ἢ καὶ ἡμᾶς ἡμέρωσις. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ ἐγκύπτωμεν ὁλοψύχως

εἰς τὴν περὶ ἡμᾶς φύσιν, νὰ ὁρμώμεθα δὲ περισσώτερον ἢ τέως ἐκ τῆς πείρας τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, καὶ ἐκ τούτων τῶν δύο πηγῶν ν' ἀρρώμεθα ἄλλας παρατηρήσεις. Ταύτας ἀκριβέστατα ἐξετάζοντες καὶ τελειότατα συγκρίνοντες, θ' ἀποδεικνύομεν ἔπειτα τῇ βοήθειᾳ σοφῶν πειραμάτων καὶ θὰ καθορίζωμεν τὰς τελικὰς ἡμῶν γνώσεις.

Ἄλλ' ἤδη ἄς ἴδωμεν ἐν τοῖς καθ' ἑκάστα τὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος δύο συναγωνιζομένων Ἐγχειριδίων.

Ἡ Φυσικὴ, ἡ ὑπὸ τὸ ῥητὸν «Ὁ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς ἀνθρωπότητος» εἶναι ὁμολογουμένως ἔργον πολλῶν κόπων καὶ μελετῶν, ἐλέγχον ἰκανὴν προσπάθειαν πρὸς πλήρωσιν τῶν τοῦ Ἀγῶνος ἀπαιτήσεων. Ἄλλ' ὅμως, παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἑτέραν, τὴν τὸ ῥητὸν ἔχουσαν «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας», πολλῶν ὑπολείπεται αὐτῆς κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν, τὴν παιδαγωγικὴν καὶ τὴν διδακτικὴν μέθοδον, ἕνεκα τῶνδε τῶν λόγων.

Ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι ὁ συγγραφεὺς λέγει «Ἡ λαμπρὰ καιομένη τρέπεται εἰς ὑδρογόνον καὶ ὕδωρ». Οὐδὲν ἕτερον γεννᾶται ἐκ τῆς καύσεως τῆς λαμπρῆς; ἐρωτᾷ ἡ Ἐπιτροπὴ· ἔπειτα δὲ τί σημαίνει τρέπεται; Μήπως σημαίνει παράγεται;

Ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι λέγει «Ἡ θερμότης ἐνεργήσασα μετέτρεψε τὸ ὕδωρ εἰς ἀτμῶν», ἀλλὰ δὲν ὀρίζει πρότερον τί εἶναι θερμότης καὶ τί ἀτμός, οὕτω δὲ προσκρούει εἰς τὴν διδακτικὴν, καὶ ἦν πάντα δέον νὰ βραβεύωσιν ἐκ τῶν γνωστῶν εἰς τὰ ἀγνωστα, οὐδ' ἐπιτρέπονται ἀσαφεῖς ὅροι.

Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τῇ δευτέρῃ σελίδι εἶναι πως ἀσύστατα.

Ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ ὁ τῆς χημείας ὀρισμὸς δὲν εἶναι ἀκριβής, διότι λέγει ὅτι «ἡ χημεία ἐξετάζει τὰς αἰτίας, αἰτινες παράγουσι τὰ χημικὰ φαινόμενα», ἐν ᾧ ἡμεῖς μίαν καὶ μόνην αἰτίαν γινώσκομεν, τὴν χημικὴν συγγένειαν.

Ἐν τῇ ἕκτῃ σελίδι λέγει «πᾶν ὅ,τι ὑποπίπτει εἰς τὰς ἡμετέρας αἰσθήσεις λέγεται φύσις». Κατὰ τὴν συγγραφῆα λοιπὸν καὶ ὁ ἄρτος εἶναι φύσις, τὸ ὕδρον, τὸ βιβλίον εἶναι φύσις καὶ αὐτά.

Ἐν τῇ ἑβδόμῃ σελίδι ἐνομάζει θευστὰ μόνον τὰ ὑγρά, ἐν ᾧ θευστὰ εἶναι καὶ τὰ ἀέρια· διὰ λέγομεν καὶ θεῦμα ἀέρος, θεῦμα ὑδρογόνου κτλ. Ἐν γένει δὲ ἀκατάλληλος πραγμα-

τεύεται καὶ δικαιολογεῖ τοὺς ὄρους θευστὰ, ἀέρια, καὶ τὸν κοινὸν δὲ καλεῖ σῶμα ἀέριον, ὅπερ δὲν ἀληθεύει.

Ἀπὸ τῆς αὐτῆς σελίδος μέχρι τῆς ὀγδόης «τὰ σώματα, λέγει, ὑποπίπτουσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν ὑπὸ τρεῖς διαφόρους μορφάς, αἰτινες λέγονται καταστάσεις», ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ εἴπη ὑπὸ τρεῖς τρόπους συγκροτήσεως. Διὰ τῶν αὐτῶν σχεδῶν λέξεων ὀρίζει καὶ τὰς ιδιότητας τῶν σωμάτων.

Ἐν τῇ ἐνάτῃ σελίδι περὶ τῆς ιδιότητος τοῦ ἀδιαχωρήτου λόγον ποιούμενος, λέγει ὅτι τοῦτο ἀνήκει τῷ σώματι, ἐν ᾧ τὸ ἀδιαχώρητον εἶναι κυρίως ιδιότης τῶν μορίων. Διότι, ἂν ρίψωμεν εἰς ὕδωρ, κατέχον ὠρισμένον χῶρον, ἴσον ὅγκον οἰκονεύματος, παρατηροῦμεν ὅτι ἀντὶ δύο ὅγκων, ἔχομεν κῶμα κατ' ὅγκον ἑλαττον τοῦ διπλασίου, οὕτω δὲ φαίνεται ἀναιρουμένη ἡ ιδιότης τοῦ ἀδιαχωρήτου.

Ἐν τῇ δέκατῃ ἐνάτῃ σελίδι «τὸ ἐκκρεμές, λέγει, τοῦ ὠρολογίου οὐδέποτε ἀφ' ἑαυτοῦ δύναται νὰ ἡρεμήσῃ», ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀληθεύει· διότι καὶ οὐδενὸς ἐγγίζοντος τὸ ἐκκρεμές ἡρεμεῖ, ὅποτε καὶ λέγομεν ἐσταματήσεν.

Ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ ἀδρανείας τῶν σωμάτων λεγόμενα εἶναι ἀδόκιμα, ἀσύστατα καὶ ἄτακτα.

Ὁ δ' ἐν τῇ εἰκοστῇ δευτέρῃ σελίδι φερόμενος ὄρος ἀντιστρόφως ἐνεργοῦσαι δυνάμεις εἶναι ἀδόκιμος, διότι λέγομεν ἀντιθέτως ἐνεργοῦσαι δυνάμεις καὶ τὸ «ὡστε δύο δυνάμεις ἐνεργοῦσαι ἀντιστρόφως ἐπὶ τινος σώματος ἡρεμοῦντος, δὲν μεταδίδουσιν εἰς αὐτὸ κίνησιν καὶ καλοῦνται ἴσαι» εἶναι ἐντελῶς ἀκατάνοητον καὶ ἀσυνάρτητον, ὡς καὶ ὅλη σχεδὸν ἡ εἰκοστὴ τρίτη σελίς.

Ἐν δὲ τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ ὁ συγγραφεὺς λέγει «Ἐπειδὴ δὲ δυνάμις ἐστὶ βαρύτης, ὡς μονάδα τῆς δυνάμεως λαμβάνομεν κτλ.». Ἡ δυνάμις ἄρα τοῦ ἵππου, κατὰ τὴν συγγραφῆα, εἶναι βαρύτης, ἢ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ὠθησὶς τοῦ πλοίου εἶναι βαρύτης, ἢ συνοχὴ εἶναι βαρύτης, ἢ χημικὴ συγγένεια κτλ. πάντα εἶναι βαρύτης.

Ἐν τῇ εἰκοστῇ ἑβδόμῃ σελίδι ἡ μετ' ἐλικοειδοῦς ἐλατηρίου ζυγὸς ἀτελέστατα περιγράφεται, καὶ ἐν τῇ εἰκοστῇ ὀγδῷ ἀπαντᾷ ὁ ἀόριστος ὄρος ἄτομον.

Ἀπὸ δὲ τῆς εἰκοστῆς ἐνάτης μέχρι τῆς τριακοστῆς σελίδος πάλιν διὰ μακρῶν ὀμιλῶν περὶ συγκροτήσεως τῶν σωμάτων, περὶ μάξης, περὶ τροχιῶν, περὶ νόμων τῆς ἐλξεως, ἀτινα πάντα εἶναι ἀκατάληπτα εἰς τοὺς μαθητάς.

Ἐν τῇ τριακοστῇ δευτέρᾳ σελίδι λέγει ὅτι, ἂν ἐπαύετο ἡ ἐλκτική δύναμις τῆς γῆς, τὰ πάντα θὰ ἐσφενδονίζοντο μακρὰν αὐτῆς. ἀλλὰ τὸν λόγον τούτου οὐδαμῶς ἀναφέρει.

Ἐν τῇ τριακοστῇ τρίτῃ σελίδι λίαν ἀστόχως ἐκφέρει τὸν ὀρισμὸν τοῦ βάρους καὶ ἐν τῇ ἐπομένῃ δογματικῶς λέγει ὅτι ἡ διεύθυνσις τοῦ νήματος τῆς στάθμης παριστᾷ τὴν διεύθυνσιν τῆς βαρύτητος καὶ ὅτι κάθετος εἶναι ἡ τῶν ὑδάτων ἐπιφάνεια. Ἐν γένει δὲ ὅσα ἄλλα λέγει ἐν τῇ σελίδι ταύτῃ καὶ ἐν τῇ τριακοστῇ πέμπτῃ εἶναι ἐντελῶς ἀδόκιμα καὶ συγκεχυμένα.

Ἐν δὲ τῇ τριακοστῇ ἕκτῃ σελίδι ἀντὶ τῆς λέγῃ κατακορύφως, μεταχειρίζεται τὸν ὄρον καθέτως, καὶ ἐν τῇ ἐπομένῃ δογματικῶς ἀποφαίνεται ὅτι τὸ κέντρον τοῦ βάρους παντὸς σώματος μένει τὸ αὐτὸ κατὰ πάσας τὰς θέσεις τοῦ σώματος. Αὐτόθι δὲ καὶ τὰ περὶ μοχλῶν εἶναι ἀτελῶς ἐκτεθειμένα καὶ οὐδεμίαν σαφῆ ἰδέαν παρέχοντα περὶ τῆς λειτουργίας διαφόρων ἀπλῶν μηχανῶν, ψαλίδος, καρυσθραύστου, πυράγρας κτλ., ὡς μοχλῶν θεωρουμένων.

Ἐν τῇ πεντηκοστῇ ἐνάτῃ σελίδι «ὁ ἔλιξ» (γρ. ἡ ἔλιξ), λέγει, εἶναι μοχλός, δι' οὗ τρυπῶμεν τὰ ξύλα, τοὺς λίθους κτλ. Μόνην ταύτην τὴν ὑπηρεσίαν ποιεῖται ἡ ἔλιξ; ἐρωτᾷ ἡ Ἐπιτροπὴ τὸ ἔλαιον πῶς ἐκπιέζεται ἐκ τῶν ἐλαιῶν, πῶς δὲ τὸ γλεῦκος ἐκ τῶν βοτρυῶν; Αἱ τυπωτικαὶ μηχαναὶ τίνι τρόπῳ συμπιέζουσι καὶ τὰ βιβλιοδετικά μηχανήματα διὰ τίνος;

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐξηκοστῆς δευτέρας μέχρι τῆς ἐξηκοστῆς τετάρτης σελίδος τὰ προβλήματα εἶναι ὅλως ἀκατάλληλα. Ἐπρεπε νὰ προτιμῆσθαι ὁ συγγραφεὺς, ἀντὶ δυσκολωτάτων ἀριθμητικῶν ἐφαρμογῶν, φαινόμενα ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν, ἵνα συμπληρῶνται αἱ φυσικαὶ γνώσεις καὶ διεγείρηται τὸ παρατηρητικὸν τῶν παιδῶν.

Ἐν τῇ ἐξηκοστῇ ἑβδόμῃ σελίδι ὁ συγγραφεὺς λέγων «ἐπιφαίνεται τοῦ ἐμβόλου», δὲν ὀρθοτομεῖ διότι τοιαύτη φράσις σημαίνει καὶ τὴν κυρτὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὰς δύο βάσεις κυλινδρικοῦ ἐμβόλου.

Ἐν δὲ τῇ ὀγδοηκοστῇ ἕκτῃ σελίδι λέγει ὅτι «κατὰ τὴν ἰσορροπίαν τοῦ σώματος ἡμῶν ἀνοίγομεν τὰ σκέλη οὕτω, καὶ κατὰ τὴν κολύμβησιν ἀπλόνομεν τὸ σῶμα». Ταῦτα οὐδὲν σημαίνουσι, διότι, ὅτε ἰστάμεθα ἕρθισι, δὲν ἔχομεν τὰ σκέλη ἀνεωγμένα ἵνα τηρή-

σωμεν ἐν ἰσορροπίᾳ τὸ σῶμα, οὐδὲ οἱ κεκυρότετες γέροντες δύνανται νὰ ἔχωσι πάντοτε ἀνεωγμένα τὰ σκέλη ὅταν καθίζωμεν ἐφ' ἵππου δὲν ἀνοίγομεν πλαγίως τὰ σκέλη, ὅπως εὐρωμεν τὴν ἰσορροπίαν, πολλάκις δὲ διὰ ποικίλων ἄλλων τρόπων εὐρίσκομεν αὐτὴν. Ἐπειτα τίνα σχέσιν ἔχει ἡ τοῦ σώματος ἐξάπλωσις πρὸς τὴν κολύμβησιν; Μήπως ἐννοεῖ ἐξόγκωσιν τοῦ σώματος; Ἄν τοῦτο ἐννοῆ, εἶναι ἀδύνατον νὰ κατορθωθῇ.

Διὰ τοιούτων ἀδοκίμων φράσεων καὶ συγκρίσεων, ὧν γέμει τὸ σύγγραμμα, ὁ συγγραφεὺς ἐξώγκωσε καὶ τὸ βιβλίον πέρα τῶν ὀρίων τοῦ προγράμματος.

Ἐν τῇ ἐνενηκοστῇ ἐνάτῃ σελίδι τὰ περὶ πυκνότητος καὶ εἰδικῶν βάρους εἶναι ὅλως συγκεχυμένα, καὶ ἐν σελίδι ἐνενηκοστῇ δευτέρᾳ ἀναφέρει ὕδωρ ἀπεσταγμένον, ἂν καὶ μηδεὶς λόγος ἔγεινεν ἀκόμη περὶ ἀποστάξεως τοῦ ὕδατος.

Ἐν δὲ σελίδι ἐνενηκοστῇ πέμπτῃ γράφονται κακῶς αἱ ιδιότητες τῶν κλασμάτων, καὶ ἐν σελίδι ἑκατοστῇ δευτέρᾳ ἡ διαίμετρος σωλήνη τριχοειδοῦς εἶναι ἀκατάληπτος εἰς μαθητὰς, οὕτω συγκεκοτημένους περὶ τὰ μαθηματικά. Εἶναι δυσνόητον τοιοῦτο μάθημα, προξενεῖ δὲ τοῖς μαθηταῖς ἀποστροφὴν.

Ἐν ᾧ δὲ πραγματεύεται περὶ τριχοειδῶν φαινομένων, οὐδένα λόγον ποιεῖται περὶ συναφείας τῶν σωμάτων, δι' ἧς ἡ δύνατο νὰ δικαιολογήσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ πλείονα ὅμοια φαινόμενα ἔτι μᾶλλον σαφῆ.

Παρατρέχοντες τὰ ἐν τῇ ἑκατοστῇ ἕκτῃ σελίδι ἀκατάλληλα προβλήματα, παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῇ ἑκατοστῇ δεκάτῃ κακῶς λέγει τὴν ἀτομικὴν ἔλξιν συνοχὴν διότι ἀτομικὴ μὲν ἔλξις λέγεται ἡ δύναμις, ἡ συνδέουσα δύο ἢ περισσότερα ἄτομα τοῦ αὐτοῦ στοιχείου, πρὸς σχηματισμὸν μορίου, συνοχὴ δὲ ἡ δύναμις, ἡ συνδέουσα τὰ μόρια πρὸς σχηματισμὸν σώματος. Πολλὰ τοιαῦτα λεπτομέρειαι διαφεύγουσι τὸν συγγραφεῖα, ὅστις τὸ τρίτον ἤδη ὁμιλεῖ περὶ συγκροτήσεως τῶν σωμάτων καὶ ἀναφέρει τὴν συνοχὴν καὶ ὅσα ἔπρεπε νὰ εἴπῃ τότε, ὅτε πολλὰ ζητήματα καὶ φαινόμενα θὰ ἐξηγοῦντο σαφῶς, ὁ δὲ μαθητὴς θὰ ἔβαινεν αὐστηρῶς ἐκ τῶν γνωστῶν πρὸς τὰ ἄγνωστα, ὅπως διδάσκει θεμελιώδης παιδαγωγικὸς νόμος.

Τὰ δ' ἐν τῇ ἑκατοστῇ δεκάτῃ δευτέρᾳ σελίδι περὶ ἀτμοσφαιρας λεγόμενα νομίζομεν ὅλως περιττά, διότι ἀλλαγῶν εἶναι ἡ θέσις

αὐτῶν. Ἐκεῖνο δὲ, ὅπερ ἀπεδεικνύει τὸν συγγραφεῖα παντελῶς ἀπειρον, εἶναι τὸ ἐξῆς: «Οὐδὲν, λέγει, ἐν τῇ φύσει κενόν, τὸ πᾶν πληροῦται ὑπὸ ἀέρος». Ἀλλὰ καὶ ἐκ συγκαταβάσεως ἂν λάθωμεν ὑπ' ὄψιν μόνην τὴν γῆν, εὐρίσκομεν τοὺς φυσικοὺς πόρους τῶν σωμάτων, αἵτινες δὲν πληροῦνται ἀέρος.

Ἀλλ' ὅμως, ἵνα μὴ ἡ ἐκθεσις αὕτη λάθῃ μακρὰν ἔκτασιν, ἡ τριμελὴς εἰδικὴ Ἐπιτροπεία παρατηρεῖ ἐν γένει ὅτι ὁ συγγραφεὺς, μέχρι τέλους, εἰς πολλὰ μὲν περιπίπτει ἐπιστημονικὰ σφάλματα, εἰς πλείστα δὲ μεθοδικὰ καὶ διδακτικά. Ἡ λέξις αὐτοῦ δὲν εἶναι κυρία, οὐδ' αἱ ἐννοιαὶ συναφείς, ἀλλὰ χαλαραὶ ἔπρεπε δὲ μὴ μόνον αἱ γνώσεις τοῦ μαθητοῦ νὰ πλουτίζωνται, ἀλλὰ καὶ ἡ κρίσις διὰ τῆς λογικῆς συνδέσεως τῆς ὕλης νὰ ἐνισχύηται καὶ τὸ παρατηρητικὸν νὰ διεγείρηται, ὧν πάντων ὀλιγόρησεν ὁ συγγραφεὺς.

Ἡ δὲ Φυσικὴ, ἡ φέρουσα τὸ ρητὸν «Ὡς ἐμεγάλυνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» κρίνεται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὡς ἐκείνη, ἣν ὁ Σύλλογος ἐζητεῖ ἀπὸ δεκαπενταετίας, προσκαλῶν κατ' ἔτος εἰς τὸν αὐτὸν ἀγῶνα. Τὸ πλήρες, ἀπλοῦν, μεθοδικὸν καὶ σύντομον ἡ σαφὴν καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἀκρίβεια κατωρθώθησαν ὑπὸ τοῦ συγγραφεῖας ἐν τοῖς στενοῖς ὀρίοις, τοῖς διαγραφόμενοις ὑπὸ τοῦ προγράμματος. Πάντα τὰ διὰ τοῦ αὐτοῦ προγράμματος ὀριζόμενα θέματα, μετὰ πληθῆος γνωστῶν φαινομένων, ὡς παραδειγμάτων, περιέχει τούτο τὸ βραχὺ σύγγραμμα, ὅπερ γίνεται σχεδὸν τέλειον, χρησιμώτατον οὐ μόνον εἰς μαθητὰς τῶν ἐλληνικῶν ἀστικῶν σχολείων καὶ παρθεναγωγείων, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας τοὺς ἐπιθυμοῦντας ἀνευ κόπου νὰ σπουδάσωσι περὶ τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ζῶσιν.

Ὁ συγγραφεὺς συλλέγει μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας συνθετὰ φυσικὰ φαινόμενα, συνδυάζει αὐτὰ πρὸς ἄλληλα, μετὰ θαυμασίας παιδαγωγικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς τέχνης, ἐξάγει ἀπλούστατα τὴν φυσικὴν θεωρίαν καὶ δίδει τὸν ὀρισμὸν τῆς αἰτίας, ἥτις γεννᾷ τὰ φαινόμενα ταῦτα. Κατόπιν ἀπαριθμεῖ πλείστα ἄλλα ὅμοια καθημερινὰ φαινόμενα, ἔχοντα τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας, δι' ὧν ποιεῖ γενικὴν καὶ συμπληρᾷ τὴν θεωρίαν, καθιστῶν αὐτὴν ἅμα σαφεστάτην. Διὰ τοιαύτης ἀναλυτικῆς μεθόδου ἀπαρεγκλίτως προβαίνει μέχρι τέλους τοῦ συγγράμματος τῆσάν αὐστηρῶς τὴν παιδαγωγικὴν ἀρχὴν «ἐκ τῶν γνωστῶν πρὸς τὰ ἄγνωστα»

καὶ πλουτίζων οὐ μόνον τὰς φυσικὰς τοῦ μαθητοῦ γνώσεις διὰ τῶν ἀναφερομένων πολυπληθῶν φαινομένων, ἀλλ' ἀναπτύσσων καὶ τὴν κρίσιν, τὴν περιεργίαν καὶ τὸ παρατηρητικὸν τοῦ ἀναγνώστου, καὶ ἔτι πλέον καταδεικνύων τὴν ἁρμονίαν, τὴν ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ ἐπικρατοῦσαν.

Τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα τοῦ συγγράμματος ἀμέσως παρατηρεῖ τις ἐν αὐτῇ τῇ εἰσαγωγῇ, ἣν δὲν ἐνόμισεν ἐπουσιώδη, ὡς πολλοὶ νομίζουσι, λίαν συντόμως περιγραφόντες, ἀλλ' ἀνεπτύξεν ἐκεῖ ἐκτενέστερον μετὰ πολλῆς τόλμης καὶ μεγάλης εὐστοχίας τὰ διάφορα κεφάλαια, θεῖς οὕτω στερεὰ θεμελιὰ στερεωτάτου οικοδομήματος.

Τολμᾷ δὲ ὁ συγγραφεὺς καὶ νέους ὀρισμοὺς νὰ δώσῃ, ἄλλους δὲ νὰ τροπολογήσῃ καὶ πλείστα ἄλλα πειράματα ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον νὰ ὑποδείξῃ, ὥστε νὰ δύνωνται ἐκ τοῦ προχείρου νὰ ἐκτελῶνται καὶ ἐν σχολείοις ἐνδεστάτων κοινοτήτων.

Εἰς πίστῳ τῶν λόγων τούτων τῆς εἰδικῆς τριμελοῦς Ἐπιτροπείας, ἀναφερομένον τὸν ὀρισμὸν τῆς θερμοκρασίας (ἐν § 8) ὡς πλήρη καὶ τέλειον, οὐδαμῶς ἀπαντῶντα οὐδ' ἐν τελειοτάτοις ἐπιστημονικῶν συγγράμμασιν ὡσαύτως καὶ τὸν ὀρισμὸν τῆς φορᾶς τῶν κινουμένων σωμάτων (§ 16).

Ἐν δὲ τῷ ὀρισμῷ τοῦ βάρους τῶν σωμάτων, τινὲς μὲν τῶν συγγραφέων νομίζουσι τὸ σῶμα ἐλεύθερον, καὶ λέγουσι βᾶρος σώματος τινος τὴν πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς κινεῖσθαι τάσιν αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ, ἐκλαμβάνοντες αὐτὸ ὑποστηριζόμενον, καλοῦσι βᾶρος τὴν ἐπὶ τοῦ ὑποστηρίγματος πίεσιν τοῦ σώματος, καὶ ἕτεροι, νομίζοντες τὸ σῶμα ἐκκόμενον ὑπὸ τῆς γῆς, λέγουσι βᾶρος τὴν συνισταμένην τῶν ὑπὸ τῆς γῆς παραλλήλων ἔλξεων τῶν μορίων τοῦ σώματος. Οὕτω ὁ ἀναγνώστης δὲν ἐννοεῖ πῶς τὰ τρία ταῦτα συνδέονται, ἵνα λάθῃ σαφῆ ἰδέαν τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ βάρους τῶν σωμάτων, καὶ δὲν γνωρίζει ποῖον ἐκ τῶν τριῶν νὰ παραδεχθῇ. Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς ἀποδεικνύει σαφέστατα ὅτι ἡ τοῦ σώματος πρὸς τὸ κατέρχεσθαι τάσις, ἡ ἐπὶ τοῦ ὑποστηρίγματος πίεσις καὶ ἡ συνισταμένη τῶν παραλλήλων ἔλξεων εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό, ὑπὸ τρεῖς διαφόρους ὄψεις θεωρούμενον καὶ τρεῖς διαφοροῖς ὀνόμασιν ὑνομαζόμενον καὶ δίδει οὕτω τελείαν ἰδέαν τοῦ τῶν σωμάτων βάρους (§ 31).

Ἀλλ' ἵνα μὴ μακρολογῶμεν, λέγομεν ἐν γένει ὅτι τὴν αὐτὴν πρωτοτυπίαν καὶ δεξιό-

τητα παρατηρεί τις και εν πλείστοις ἄλλοις ζητήμασιν, ἅπερ ὁ συγγραφεὺς κατέστησεν ἀπλούστατα. Τὰ δὲ περὶ μογλῶν εἶναι πλουσιώτατα, τὰ περὶ ὑγρῶν καὶ ἀερίων σαφέστατα, τὰ περὶ θερμότητος ἀφθονώτατα, διδασκτικώτατα καὶ πρακτικώτατα, καὶ τὰ περὶ ἤλεκτρισμοῦ καὶ μαγνητισμοῦ χρησιμώτατα. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀμέσως παρατηρεῖ τις, οἰκνυμένη σελίδα τοῦ βιβλίου καὶ ἂν ἀναγνῶ.

Πληθὺς δὲ φαινομένων, τεθέντων ὡς προβλημάτων πρὸς ἐξήγησιν εἰς τὸ τέλος ἐκάστου κεφαλαίου, συμπληροῖ τὴν τελειότητα τοῦ βιβλίου καὶ καθιστᾷ αὐτὸ χρησιμώτατον καὶ πρακτικώτατον ἐφόδιον, οὗ καὶ οἱ σκοποῦντες νὰ παρατείνωσι τὰς σπουδὰς αὐτῶν θὰ λάθωσιν ἀνάγκην ἐν τῷ γυμνασίῳ, καὶ οἱ προτιθέμενοι ν' ἀσκήσωσι τέχνας, ἢ ἄλλο τι βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα θὰ ἔχωσιν αὐτὸ ὁδηγὸν εἰς τὸν καθημερινὸν βίον.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἔργον, ὅπερ ἡ Φιλολογικὴ τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως κηρύσσει ἄξιον βραβεύσεως ἐν τῷ *Καραπανάειῳ Ἀγῶνι*.

Οὕτω τὸ ἔργον αὐτῆς κατὰ δύναμιν ποιήσασα, εὐσεβῶς υποβάλλει τὴν ἐτυμηγορίαν ταύτην τῷ τε προεδρεῖω καὶ τῇ ὀλομελείᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου. Καὶ ἢ μὲν συζήτησις θὰ ἦτο πάντως ἐλευθέρως παρὰ τὸν Κανονισμόν· ἐν δὲ τῶν κυρίων θεμελιῶν, ἐφ' ὧν ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ στηρίζει τὰς περὶ τοιοῦτων ἔργων σκέψεις καὶ κρίσεις αὐτῆς, εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς, οὗ παρασιωπημένου, ἀτελεστερά θὰ ἐγένετο ἢ ἀτελής αὐτῆ ἐκθεσις.

Ὅταν ἠρθῶς διδάσκωνται τὰ τῆς περὶ τὴν φύσιν ἐπιστήμης, σπουδαῖα καὶ ἀφρευκτὰ προ-

κύπτουσιν ὠφελήματα ἢ τῶν αἰσθητηρίων ἀσκήσεις, ἢ τῆς αὐτενεργείας διέγερσις, ἢ πρὸς ἔρευναν ὁρμὴ καὶ ἀγάπη, πάντα δὲ ταῦτα ὁμοῦ, οὐχὶ τὸ μὲν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, τῆς χημείας, φέρ' εἰπεῖν, τὸ δ' ἐν τῇ τῆς ζωολογίας καὶ τὸ ἄλλο ἐν τῇ τῆς γεωγραφίας. Ὁ ἱστορίαν τῆς παιδαγωγικῆς συγγραφέας Κάρολος Ράουμπερ λέγει πού τοιαῦδε· «Ἡ περὶ φύσεως διδασκαλία, ἀπαιτοῦσα ταπεινὴν καὶ ἀφωσιωμένην θεωρίαν τοῦ σύμπαντος, καταφρονούσα δὲ πάσης μικροσύου ἢ ὑπεροπτικῆς αὐθαιρεσίας, ἐπινοούσης μωρὰς γνώμας καὶ θελούσης νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτὰς τῇ φύσει ὡς νόμους μορφῶν καὶ διαπλάττει τὸν νοῦν, ὡς καθαρὸν καὶ ἀδιάφθορον τῶν ὄντων κάτοπτρον. Ἄλλ' ὁ οὕτω μεμορφωμένος νοῦς γίνεται δεξιὸς πρὸς ἀγνὴν καὶ ἀνόθευτον ἀντίληψιν τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου· ὡς δ' ἐν τοῖς λίθοις καὶ φυτοῖς, οὕτω καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀνομολογεῖ τὴν σταθερὰν καὶ ἀμετάθετον ὑπαρξίν, βδελύσσεται δὲ πᾶσαν παραμόρφωσιν καὶ διαστροφήν, ἣν γεννῶσιν αἱ ἐπιπόλαιαι γνώμαι».

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γίνονται περὶ τὴν διάνοιαν, ὡς λέγει καὶ ὁ μέγας οὗτος παιδαγωγός. Ἄλλ' ἂν μόνον τὴν διάνοιαν ἐμόρφου ἢ περὶ τὴν φύσιν ἐπιστήμη, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν καρδίαν, δὲν θὰ ἐτολμῶμεν νὰ χορηγήσωμεν αὐτῇ ὑπέροχον θέσιν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. Ἄλλ' εὐτυχῶς ὅσον καταθέλλει τὸ πνεῦμα, τόσον διαπλάττει καὶ τὴν καρδίαν, ἢ δὲ φύσις καὶ ἢ γνώσις αὐτῆς, ἀρμονδίως ἀποκαλυπτόμεναι οἰωδῆποτε παιδίῳ, γίνονται θεμελιώδεις συντελεσταὶ τῆς πνευματικῆς ἀναδείξεως καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἐκπαιδεύσεως, ὡς τε ἀνθρώπου καὶ ὡς πολίτου.

ΚΡΙΣΙΣ

ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ Δ. Κ. ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΗ, εἰσηγητοῦ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν Ἀσκήσιν τακτικὴν γενικὴν συνεδρίαν τῆς 27 Ἀπριλίου 1898.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΤΙΡΑΗ Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΜΑΚΡΗ

ΜΕΤΑΞΟΣΚΩΛΗΚΩΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Φίλοι ἐταῖροι,

Ἡ Φυσικομαθηματικὴ Ἐπιτροπὴ, εἰς ἣν ἡ πραγματεία τοῦ κ. Παναγιώτου Μακρῆ παρεπέμφθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς κρίσιν, μοι ἀνέθηκεν ὅπως ἐξετάσω ἐπιστημονικῶς ταύτην καὶ υποβάλλω ἐγγράφως τὰς ἐπὶ τοῦτο παρατηρήσεις μου. Αἱ κυριώταται αὐτῶν ἔχουσιν ὡς ἐξῆς:

Σελ. 1. Προλόγου. Στίχ. 14. Παραδέχεται ὅτι ἡ ὀλοτελής καταστροφὴ τῆς σκωληκοτροφίας «προέρχεται ὄχι τόσον ἀπὸ τὴν κακὴν ποιότητα τοῦ μεταξοσπόρου καὶ τὰς ἀτμοσφαιρικῆς μεταβολάς, ὅσον ἀπὸ τὴν ἀγνοίαν τῆς ἐκτροφῆς τῶν μεταξοσκωλήκων»· — Ἐν ᾧ ὑγρασία ἢ ἄνεμος θερμὸς δύνανται νὰ καταστρέψωσιν ὀλοτελῶς τοὺς μεταξοσκώληκας. Ὁμοίως καταστρέφονται οἱ ἀπὸ κακῆς ποιότητος ἢ ἀπὸ ἀσθενοῦς σπόρου προερχόμενοι σκώληκες, π. χ. ἐκ σκωλήκων πασχόντων ἀπὸ πιπερίτιδα εἶναι ἀδύνατον, κατὰ τὸν Παστέρ, νὰ ἐπιτύχῃ σκωληκοτροφία.

Σελ. 1. Περὶ σκωληκοτροφείου. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἶναι πολὺ ἐλλιπές. Ἐδει π. χ. νὰ δοθῶσιν αἱ γενικαὶ διατάξεις προτύπου σκωληκοτροφείου, τίνι τρόπῳ κατασκευάζεται τοῦτο, ὅποια μέτρα δέον νὰ ληφθῶσι περὶ τοῦ ἀερισμοῦ, περὶ τῆς θερμάνσεως ἐν περιπτώσει αἰφνιδίου κατὰ τὸ ἔαρ ψύχους, περὶ τῆς ψυχράνσεως πρὸς πρόληψιν τῆς πρώιμου ἐκκολάψεως τοῦ σπόρου καὶ τῆς ἐν γένει ἀπολυμάνσεως. Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ πραγματεία ἀποτείνεται πρὸς ἄτομα τοῦ λαοῦ μὴ διαθέτοντα εὐρέα μέσα καὶ χρησιμοποιοῦντα τὰς κατοικίας αὐτῶν, ἀλλὰ δυνατόν ἐν τινι χωρίῳ πολλὰ ἄτομα συνεταιριζόμενα νὰ κατασκευάσωσι τοιοῦτο σκωληκο-

τροφεῖον καὶ δέον νὰ ἔχωσι τὰς πρὸς τοῦτο γενικὰς ὁδηγίας. Πρὸς τούτοις καὶ διὰ τὸν ἐξῆς λόγον, ὅτι μεταξὺ τῶν οἰκιῶν τῶν χωρικῶν ὑπάρχουσι τινες μετατρέπομεναι εὐκόλως εἰς σκωληκοτροφεία ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐπιδέχωνται μερικὰς βελτιώσεις: π. χ. πρὸς ἀποφυγὴν τῆς θερμότητος τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, δέον ἢ ὀροφὴ ἐσωτερικῶς νὰ ἐπιστρωννύηται διὰ λάσπης ἐξ ἀπλοῦ χιμάτος μετ' ἀχύρου μεμιγμένου.

Κυριώτατον δὲ πάντων νὰ υποδειχθῇ ὁ χώρος, δηλαδὴ διὰ 10 δράμια ἢ μᾶλλον δι' 25 γραμμάρια πόσος κυβικὸν μέτρον δωματίου ἀπαιτοῦνται καὶ πόσα συγχρόνως τετραγωνικά, καθὼς καὶ ὁ τρόπος τοῦ φωτισμοῦ.

Σελ. 2. Στίχ. 11. Ἀπολύμανσις. Ἀπαιτοῦνται τοῦλάχιστον 150 δράμια θείου δι' ἐξ τετραγωνικῶν μέτρων.

Σελ. 4. Στίχ. 1. Ἐκκόλαψις. Ἡ διὰ πυραύνου θέρμανσις ἐπιφέρει τὸν δηλητηριασμόν τοῦ σπόρου. Δέον νὰ γείνη χρῆσις ἄλλου τρόπου θερμάνσεως.

Ἡ ἐν τῇ αὐτῇ παραγράφῳ περὶ διατηρήσεως τοῦ σπόρου περιγραφὴ εἶναι ἀνεπαρκής· π. χ. ὁ σπόρος πρέπει νὰ τίθηται εἰς τόπον ὅσον τὸ δυνατόν ψυχρὸν, οὐδέποτε ὑγρὸν, διότι ἡ ὑγρασία εἶναι ἡ πρώτιστη αἰτία καταστροφῆς τοῦ μεταξοσκώληκος, καὶ ἰδίως κατὰ τὸν Φεβρουάριον. Ὁ Παστέρ λέγει: «Μεταξοσπόρος, τοποθετούμενος ἐφ' ὄλον τὸ ἔτος εἰς θερμοκρασίαν, οἷα ἢ τῆς πρὸς ἐκκόλαψιν ἐποχῆς, ἀπόλλυται ἀνευ σχηματισμοῦ τοῦ ἐμβρύου. Ἄλλως τε καὶ τὸ ψύχος τοῦ χειμῶνος εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἐμβρύου καὶ τὴν κελὴν τοῦ σπόρου ἐκκόλαψιν».

Κλάδωμα. Σελ. 13. Στίχ. 10. Καὶ ἂν

ἀκόμη οἱ ἀνθρακες ὡς καλῶς ἀνημμένοι, τὰ ἀποτελέσματα εἶναι πολὺ ἐλεύθρια.

Ἀπόδειξις. Γίνεται μνεία βαθμῶν Ρεωμύρου καὶ ἔστιν ὅτε τὸ καὶ συχνότερον ἀνευ οὐδεμίας ὑποδείξεως. Θὰ ἦτο καλλίτερον νῦν, ὅποτε τὰ θερμομέτρα τῆς ἑκατονταβαθμίου διαίρεσεως εἶναι τὰ μᾶλλον διαδεδομένα, νὰ γίνηται μνεία τούτων τῶν βαθμῶν, τῶν δὲ Ρεωμύρου ἐντὸς παρενθέσεως ὡς ἐπεξήγησις.

Σελ. 21. Στίχ. 3. Πρέπει νὰ ἀποφεύγη τις ἀπὸ τοῦ νὰ συλλέγη φύλλα κατὰ τὴν πρωτὴν ἐκείνην ὥραν, καθ' ἣν πίπτει δρόσος, οὔτε δὲ πάλιν κατὰ μεσημβριαν, ὅποτε ἐπικρατεῖ μεγάλη τῆς ἡμέρας θερμότης καὶ ἰδίως νὰ μὴ συλλέγη τις φύλλα ἀπὸ τὰ μέρη, ὅπου ὑπάρχει ἐσπαρμένη κροθὴ. Δέον δὲ ἐν γένει ταῦτα νὰ καθαρίζωμεν ὅσον τὸ δυνατόν ἀποβάλλοντες τὰ σεσηπότα, μαραμμένα καὶ ἄλλα ἀχρηστά. Κατὰ τὸν Παστέρ, ἡ λιποθυμία παράγεται ἀπὸ τὸ ὑπέκκαυμα τῶν φύλλων, ἢτοι τὴν ἀποσύνθεσιν, παράγουσαν βακτηρίδια ταχέως φονεύοντα τὸν σκώληκα, κατ' ἀκολουθίαν δ' ἐπιστᾶ τὴν προσοχὴν τῶν σκωληκτροφῶν περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν φύλλων, ἅτινα ὅσον περισσότερον χυμὸν ἔχουσι, κατὰ τοσοῦτον δυσπεπτότερα καθίστανται, ἐπομένως καὶ ὑπεκκαυθῆσονται ἐντὸς τοῦ σκώληκος. Τὰ πολὺν χυμὸν ἔχοντα φύλλα δέον νὰ διατηρηθῶσιν ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκκοπῆς των ἐπὶ 24 τοῦλάχιστον ὥρας (Συμβουλὴ τοῦ κ. Maillot).

Δὲν γίνεται μνεία περὶ τῶν βεβρεγμένων, λασπωμένων ἢ καὶ ἐσκονισμένων φύλλων καὶ τίνι τρόπῳ καθαρίζονται περὶ τῶν ἀσθενειῶν τῶν δένδρων κτλ. — Ἐν γένει τὸ περὶ ἐκτροφῆς κεφάλαιον τὸ ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων εἶναι λίαν σύντομον.

Κρεβάτια. Σελ. 4. Οὐδεμία ἐξήγησις δίδεται περὶ τῆς κατασκευῆς κυρίως καὶ καθαρῶς αὐτῶν διατηρήσεως, καθὼς καὶ περὶ τῆς ἀπαιτουμένης ἐκτάσεως διὰ τοὺς σκώληκας ἐκάστης ἡλικίας. Διὰ τοὺς ἤδη γινώσκοντας τὴν ἐκτροφὴν ἐννοοῦνται ταῦτα οἰκοθεν γνωστά, ἀλλ' ἡ πραγματεία αὕτη δέον νὰ χρησιμεύσῃ κυρίως διὰ τοὺς ἀρχαρίους.

Σελ. 31. Περὶ προφυλακτικῶν κατὰ τῶν ἀσθενειῶν μέτρων. "Ὅτι πρὸς καταπολέμησιν τῆς ὑγρασίας γίνεται χρῆσις ἀπθόστου, ἀλλὰ τί εἶδους δὲν ἀναφέρει.

Ἐν γένει δὲν γίνεται μνεία περὶ τοῦ πλυσίματος τοῦ σπόρου, ὅπερ παρουσιάζει σοβαρότητα ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν σκωλήκων.

Ἐπίσης περὶ τῆς ἀποπνίξεως τῶν σκωλήκων ἐν τοῖς βομβυκίοις καὶ πῶς δέον νὰ γίνηται αὕτη.

Τὸ ἔργον τοῦτο μίλλει νὰ παράσῃ ἀρκετὰς εὐεργεσίας εἰς τοὺς σκωληκοτρόφους καὶ τοὶ ἑλλίπεις. Ἡ σὺν τῷ χρόνῳ ἐπαύξησης, ἐπιδιόρθωσις καὶ προσθήκη εἰκόνων, πρὸ παντὸς δὲ περιποίησις τοῦ γλωσσικοῦ μέρους θὰ καταστήσωσιν αὐτὸ ἐν τῶν ἀρίστων ἐγγειριδίων τοῦ εἶδους του.

ΚΡΙΣΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ὑπὸ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΕΩΣ, εἰσηγητοῦ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΑΣΗΞ' εἰδικὴν συνεδρίαν τῆς 29 Μαΐου 1898.

ΣΥΛΛΟΓΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΥΛΗΣ

Φίλοι ἐταῖροι,

"Ὅτι ἡ γλῶσσα εἶναι σύμφυτος τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ ἀμφισβῆλων. Ἡ δὲ ἀρχὴ καὶ πηγὴ τοῦ θαυμασιωτάτου τούτου καὶ πολυτιμοτάτου κτήματος τοῦ ἀνθρώπου, τῆς γλώσσης, εἶναι καθαρῶς λογικὴ διότι ἡ γλῶσσα οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ λόγου ἐκδηλουμένη δι' ἐνάρθρων φθόγγων καὶ αἰσθητῶν σημείων ἐννοίας περιεχόντων πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν πνευματικῶν τοῦ ἀνθρώπου ἀναγκῶν. Εἶναι δὲ ἀμοιβαία ἡ ἐπενέργεια τοῦ λόγου καὶ τῆς γλώσσης, διότι ὁ λόγος ἀναπτύσσει τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἀπάλιν ἡ γλῶσσα ἐπιδραῖ ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν γνώσεων. Εἶναι ἀναμφίλεκτον τὸ ἀξιῶμα, ὅτι ἡ γλῶσσα συνάδει ἀείποτε τῷ βίῳ τῶν λαλούντων αὐτήν, διότι τότε μόνον ὁμιλοῦμεν ἢ γράφομεν ὀρθῶς, ὅταν σκεπτόμεθα λογικῶς καὶ ἐμβριθῶς, ἄλλως εἶναι ἀδύνατον νὰ λογιζώμεθα ὀρθῶς, ὅταν δηλονότι ὁμιλῶμεν ἢ γράφωμεν παραλόγως καὶ ἀταλαιπώρως. Ἡ γλῶσσα μόνη φέρει ἐν ἑαυτῇ σαφῆ τεκμήρια τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν χαρακτηρισμάτων ἔθνους τινός, αὕτη ἐμφαίνει τὸ ποῖόν καὶ τὸ ποσὸν τῶν γνώσεων αὐτοῦ, τῶν φιλοσοφικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἰδεῶν καί, συνελόντι εἰπεῖν, ἡ γλῶσσα εἶναι τὸ βιβλίον τῆς οὐσίας τοῦ ἔθνους.

Ἄλλ' ἡ γλῶσσα, ὡς τι φυσικὸν ὀργανικὸν ὄν, ὑφίσταται ἀλλοιώσεις τοῦ τε περιεχομένου καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῆς τύπου, καὶ οὕτως ἔχουσα διασφῆζει τὴν ἀκραιότητα αὐτῆς, ἅτε

παραδιδόμενη, ὅσον ἐνεστί πιστῶς καὶ ἀκριβῶς, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ἀνευ τινός διακοπῆς μετὰ σύμπαντος τοῦ θησαυροῦ τῶν λέξεων, φράσεων καὶ συντάξεων, ἐξ ὧν αὕτη ἀπαρτίζεται. Ἄλλ' ἡ κληροδοτήσις αὕτη, καθόλου εἰπεῖν, εἶναι ἀτελής καὶ ἑλλιπής ἐνεκεν δὲ τῆς ἑλλιποῦς ταύτης μεταβιβάσεως, ἣτις στηρίζεται τῇ ἐπιδράσει ἐξωτερικῶν περιστάσεων, πηγάζει μάλιστα ἢ κατάπτωσις αὐτῆς δι' ἀποτριβῆς φθόγγων, ἀπωλείας γραμματικῶν καταλήξεων, περιπτώσεως εἰς ἀχρηστίαν λέξεων καὶ σημασιῶν πρότερον γνωστῶν καὶ εὐχρηστων, πᾶσα δ' ἐπὶ μέρος συμβαίνουσα τῇ γλώσσῃ προσθήκη ἢ ἀλλοίωσις ἀπορρίπτει ἐκ τῆς ἐπιθυμίας, ἵνα ἱκανοποιηθῇ στιγμιαία τις ἀνάγκη καὶ ἐκπληρωθῇ ὁ πρακτικὸς σκοπὸς εὐχεροῦς ἀνακοινώσεως.

Ἡ γλῶσσα ὡσαύτως ἀλλοιοῦται μεταδιδόμενη καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Αἱ δὲ γλωσσικαὶ αὗται ἀλλοιώσεις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀμέλεια ἐν τῷ λέγειν, τείνουσα τὸ μὲν εἰς τὴν εὐκολίαν τῶν φωνητικῶν ὀργάνων δι' οικονομίας χρόνου καὶ κόπου κατὰ τὴν ἐκφώνησιν τῶν φθόγγων, τὸ δὲ εἰς τὴν ἐκβολὴν ἀσημάντων καὶ ἀσυνήθων τύπων ἐκ τῆς γλώσσης, ἐπεκτεινομένων τῶν συνηθεστέρων καὶ κατ' ἀναλογίαν ὁμαλωτέρων.

Ἡ γλῶσσα σφῆζεται ἢ δύναται ν' ἀλλοιωθῆται ἢ καὶ ὀλιγῶς ν' ἀποβάλληται οὐχὶ ὑπὸ τῶν λαλούντων αὐτήν, ἀλλὰ τῇ δυνάμει καὶ θελήσει τοῦ ἔθνους, ὅπερ μόνον ἐν τῇ ὀλομελείᾳ αὐτοῦ δύναται νὰ πλάτῃ καὶ νὰ μεταπλάτῃ αὐτήν. Οὐδεὶς ἀνθρώπος δύναται μόνος διὰ τῆς μεγαλοφυίας αὐτοῦ νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τὴν γλῶσσαν ἐπαισθητῶς, ἀλλὰ τὸ πολὺ

ισχύει να ὀρίση περὶ μικροτάτων καὶ ἀσημάντων πραγμάτων νέον τινὰ γλωσσικὸν κανόνα, ὃν οἱ ὁμόφυλοι αὐτοῦ ἀσπάζονται καὶ ἀκολουθοῦσι τοσοῦτον προθυμότερον, ὅσῳ μᾶλλον σύμφωνος εἶναι πρὸς τὴν κρατοῦσαν γλωσσικὴν χρῆσιν καὶ φυσικώτερον φαίνεται πηγάζων ἐξ αὐτῆς. Ἄλλως ἡ γλῶσσα εἰς πάντα ἀποπειρώμενον ν' ἀνατρέψη τὰ καθεστῶτα αὐτῆς ἀντιτάσσεται διὰ τῆς ἰσχυροτάτης συντηρητικῆς δυνάμεως καὶ ματαιοὶ πάσας τὰς ἀποπειράς αὐτοῦ. Εἶναι δὲ δύο αἱ κύριαί δυνάμεις αἱ ἀνθιστάμεναι πρὸς τὴν ἀλλοίωσιν τῆς γλώσσης, ἡ ἀνατροφή καὶ ἡ παιδεία. Ἐν πᾶσι σχεδὸν τοῖς ἔθνεσιν ὑπάρχουσι δύο τάξεις συντηροῦσαι τὴν γλῶσσαν. Τούτων ἡ μὲν πρώτη εἶναι ἡ τῶν λογίων ἢ τῶν ἱερέων, ἥτις ἔχει καθήκον νὰ διατηρῇ τὴν γλῶσσαν, ἐν ἣ εἶναι συντεταγμένη ἡ ἔθνικὴ φιλολογία, καὶ νὰ μεταβιβάσῃ αὐτὴν ἀναλλοίωτον εἰς τὰς ἐπομένους γενεάς. Ἡ γλῶσσα αὕτη, κληρονομία οὖσα τοῦ παρελθόντος, ἀποβαίνει ὁσημέραι δυσκαμπτότερα καὶ ἥττον φυσικὴ καὶ δὴ εὐχρηστος ἐν ὀλίγαῖς μόνον περιστάσεσιν. Ἡ δὲ δευτέρα τάξις εἶναι ἡ τῶν ἀπαιδευτῶν, ἧς ἡ γλῶσσα, γόνος οὖσα τοῦ παρόντος, γίνεται ὁσημέραι διαφορωτέρα τῆς ἀρχαίας ἐνεκα τῆς ἀκωλύτως καὶ ἐλευθέρως ἐπὶ ταύτην ἐπενεργείας τῶν συνήθων (νόμων τῆς γλωσσικῆς ἀλλοιώσεως. Βρίθει μὲν αὕτη σφάλμασι καὶ διαστροφαῖς ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν, ἀλλ' ἔχει νεαράν ζωτικὴν δύναμιν, ἥτις ἐπὶ τέλους ἰκανὴν αὐτὴν καθίστησι νὰ ἐκτοπίσῃ καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν λογίαν ἢ ἱερὰν γλῶσσαν, ἐξ ἧς κατὰ γίγται.

Κατὰ τὰς γενικὰς ταύτας γλωσσικὰς ἀρχὰς ἐπλάσθη καὶ μετεπλάσθη ἡ πρώτη πασῶν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀδελφῶν γλωσσικῶν καλλιεργηθεῖσα καὶ παραδοθεῖσα ἡμῖν Ἑλληνικὴ. Αὕτη εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐμφανίσεως παρίσταται διηρημένη εἰς διαλέκτους, ὧν ἐκάστη κατέχουσα ἔκτασιν τινα τῆς κυρίως Ἑλλάδος, τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶχε σφόδρα ἐπὶ Ὀμήρου ἀναπτυχθῆ καὶ διακριθῆ· διότι πᾶσα φυλὴ ἐκ περιτροπῆς ἐκαλλιέργησε τὴν γλῶσσαν. Καὶ οἱ μὲν Ἴωνες διέπρεψαν ἐν τῷ ἔπει, τῇ ἔλασει καὶ τοῖς ἰάμβοις, οἱ δὲ Αἰολεῖς καὶ Δωριεῖς ἐν τῇ λυρικῇ καὶ χορικῇ ποιήσει. Ἄλλ' οὕτω δὲν κατωρθώθη νὰ παραχθῆ καὶ μία ἔθνικὴ, ἥτοι πανελληνίως, γλῶσσα εἰς πᾶσαν ἀνάγκην παντός τοῦ ἔθνους χρῆσιμος. Τοῦτο ἐπιφυλάττετο τοῖς Ἀθηναίοις, οἵτινες,

εἴπερ τις καὶ ἄλλος, μετασχόντες τῶν Μηδικῶν καὶ προκινδυνεύσαντες τῆς ἐλευθερίας συμπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ μετὰ ταῦτα σχηματίσαντες μέγα κράτος, ἐπέβλήθησαν πολιτικῶς πολλοῖς Ἑλλησι, διαπρέψαντες δ' ἐν ταύτῃ ἐν ταῖς καλαῖς τέχναις καὶ μάλιστα ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ τοῦ λόγου ἥτοι τῇ ῥητορικῇ καὶ τῷ δράματι καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμασι, κατάρθωσαν νὰ καταστήσωσι τὴν ἑαυτῶν διάλεκτον γραπτὴν γλῶσσαν ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους.

Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἐκστρατεύσαντες ὑπὸ τοὺς Μακεδόνας κατέλαβον τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον, ἐν δὲ τῇ πατρίδι ὑπετάχθησαν πρῶτον μὲν τοῖς Μακεδόσι καὶ ἔπειτα τοῖς Ῥωμαίοις, τότε διὰ τὴν ἐνιαίαν διοίκησιν αἱ μὲν κατὰ τόπους διάλεκτοι παραγκωνισθεῖσαι περιορίζοντο ὁσημέραι, ἡ δὲ Ἀττικὴ ἤρξατο νὰ ἐξαπλωταί καὶ λαλήται πανταχοῦ τῆς κατακτηθείσης Ἀσίας καὶ αὕτη ὡς κοινὴς ὑπὸ πάντων ἐπιζομένη μετωνομάσθη κοινή. Αὕτη τοῦ λοιποῦ ἐδιδάσκετο ἐν πᾶσι τοῖς σχολείοις καὶ κατ' αὐτὴν συνετάττετο πᾶς πῆξος λόγος τῶν Ἑλλήνων, καθὼς ἡ Καινὴ Διαθήκη καὶ τὰ Ἑκκλησιαστικὰ βιβλία, καὶ ἐν αὐτῇ μετεφράσθη ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Ἄλλ' ἡ κοινὴ γλῶσσα, ἥτις ἐκβαλοῦσα τὰς ἀρχαίας διαλέκτους, εἶχεν ἐπενέγκῃ τὴν γλωσσικὴν ἐνότητα εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐμελλε κατ' ἀνάγκην νὰ ἐκλίπη, εὐθὺς ὡς ἐξέλιπον οἱ ἐνωτικοὶ αὐτῆς παράγοντες. Διότι ἐνεκα τῆς ἐξ ἐπανειλημμένων πολέμων καὶ ἐπιδρομῶν ἐρημώσεως τῆς Ἑλλάδος πυκνὸν καὶ ζοφερόν ἀμαθίας νέφος κατεκάλυφεν αὐτὴν, τὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ ἡ διδασκαλία τῆς μιᾶς καὶ μόνης γλώσσης ἐσπάνισαν, αἱ ἐπιστήμαι καὶ αἱ καλαὶ τέχναι ἀπηλόθησαν ἐκ τῆς χώρας καὶ ἐσκήνωσαν ἀλλαγῆ καὶ ἡ φιλομάθεια, ὁ κύριος χαρακτήρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐξέλιπεν. Ἐντεῦθεν ἡ κοινὴ γλῶσσα ἤρξατο νὰ διασπᾶται εἰς τοπικὰς διαλέκτους, αἵτινες πᾶσαι, πλὴν τῆς Ἰσακωνικῆς περιφρούσεως τοὺς χαρακτήρας τῆς ἀρχαίας Λακωνικῆς διαλέκτου καὶ ἐν μέρει τῶν Ποντικῶν περιεχουσῶν Ἴωνισμοὺς τινας καὶ τύπους ἀρχαιοπνεῖς, ἀνάγονται εἰς τὴν κοινήν, οὐχὶ δὲ εἰς τὰς ἀρχαίας διαλέκτους.

Ἰστέον, ὅτι εἰς τὴν διάσπασιν τῆς γλωσσικῆς ἐνότητος συνεβάλετο καὶ τι ἕτερον ἱστορικὸν γεγονός, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Ἀττικισμοῦ λεγομένου ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις. Οἱ μεταγενεστέροι δηλονότι Ἕλληνες, ἐπειδὴ

διαφυλάξαντες αἰετοτε ζῶντων τὸ αἰσθημα πρὸς τὰς καλλοῦσας τῆς δοκίμου γλώσσης δὲν εὕρισκον τὸ δόκιμον τοῦτο ἐν τοῖς συγχρόνοις ἔργοις, ἐνόμισαν πλανηθέντες, ὅτι ἡ αἰτία τούτου κείται ἐν τῇ γλώσσῃ. Διὸ ἡ μὲν εὐαριθμὸς λογία μερὶς τοῦ ἔθνους ἐπειράτο νὰ ὁμιλῇ καὶ γράφῃ, καθ' ὃν τρόπον οἱ πρὸ πολλῶν αἰώνων Ἕλληνες, Θεουκιδίδης, Πλάτων καὶ Δημοσθένης, ἡ δὲ μείζων μερὶς τῶν ἀπαιδευτῶν ἐλάλει τὴν σύγχρονον γλῶσσαν. Οὕτω προήλθε διγλωσσίᾳ ἱστορικῇ μᾶλλον ἢ ὁμόχρονοῦ. Ὁ Ἀττικισμὸς οὗτος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐκανόνιζε τὸν γραπτὸν λόγον ἀπὸ τῆς πρώτης μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐξ οὗ χρόνου ἡ λαλουμένη γλῶσσα ἀποχωρισθεῖσα διεσπᾶσθη εἰς τοπικὰς διαλέκτους, ἐν αἷς εἰσεφροῦντο λέξεις καὶ φράσεις τῶν δεσποτῶν καὶ κυρίων τῆς ἡμέρας. Ἦδη δὲ διὰ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων καὶ φιλολογικῶν συλλόγων καὶ τοῦ τύπου διαδιδόμενη εἰς τὰς πόλεις καὶ ἀλλαγῆ καταρτίζεται μία κοινὴ πᾶσι γραφομένη γλῶσσα, ἐν ἣ παραλαμβάνονται τὸ μὲν ἐκ τῆς ἀρχαίας καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς κοινῆς γλώσσης τὰ συνθέστερα καὶ γνωστότερα στοιχεῖα, τὸ δὲ ἐκ τῆς λαλουμένης τὰ ἥττον παρηλλαγμένα καὶ πασίγνωστα.

Τὰ περισσώθεντα ταῦτα θρύμματα τῆς κοινῆς γλώσσης ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπεία παρατίθησι κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην εἰς πνευματικὴν πανδαισίαν διὰ τοῦ ἀπὸ τοῦ σεμνοῦ τούτου βήματος ἀγορευόντος εἰσηγητοῦ, ἵνα ἐνθεν μὲν ἰκανοποιήσῃ τὸν εὐγενέστατον ἔθνικόν σκοπὸν τοῦ μεγαλόφρονος τοῦ Συλλόγου ἱδρυτοῦ καὶ ἀγωνοθέτου, ἐνθεν δὲ διαπιστώσῃ εἰς τὸ φιλόμουσον ἀκροατήριον τὴν ἐκ τῶν τοπικῶν διαλέκτων γλωσσικὴν καὶ ἔθνικὴν ἐνότητα.

Κατὰ τὸ λῆξαν τοῦτο συλλογικὸν ἔτος παρεπέμφθησαν τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπείᾳ γλωσσικαὶ συλλογαὶ πλουσίαν καὶ ποικίλην ὕλην περιέχουσαι 16 τὸν ἀριθμὸν, πρὸς ταύταις δὲ καὶ δύο ἄλλαι, ἡ τοῦ κ. Παπαγιάννη Μανωλακίᾳ καὶ ἡ τοῦ κ. Ἰ. Ἀγακίδου, αἵτινες, καίπερ ἀνήκουσαι εἰς τὸ παρελθὸν συλλογικὸν ἔτος, ὡς ἐκπροθέσμως σταλεῖσαι, ἀνεβλήθησαν καὶ ἐκρίθησαν κατὰ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος. Ἔχει δὲ ἡ περὶ τούτων κρίσις τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπείας ὡς ἔπεται:

Ἀριθμὸς πρωτοκόλλου 65. Ζῶντα μνημεῖα ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ

τῆς Χαλκιδικῆς ὑπὸ Ν. Α. Θεοχαρίδου.

Ἡ συλλογὴ αὕτη περιλαμβάνει 1) Λεξιλόγιον κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν ἐκ λέξεων 130 διαφοροῦ καταγωγῆς, ἥτοι ἑλληνικῆς, ῥωμαϊκῆς, τουρκικῆς καὶ σλαβικῆς ἐτι· 2) Καταλήξεις (ἀρα—ἀρης—οὐδικαὶ οὐδα)· 3) Ἐθιμον ἐν, αἱ Λαζαρίνας ἐν Ἐπανομῇ Χαλκιδικῆς, ἀξιὸν προσοχῆς ὑπὸ ἑποφιν κοινωνιολογικῆν, οὗτινος τὰς ρίζας ἀναζητητέον ἰσως εἰς χρόνους ἀπωτέρους καὶ ἑλληνικοὺς καὶ οὐ ἐπιτομή, οὕτως εἰπεῖν, εἶναι τὰ σήμερον ἐν ἄλλαις χώραις τραγούδια τοῦ Λαζάρου, ἐν οἷς μόνον ἐπαινοῦνται αἱ ἀρεταὶ τοῦ κυρίου, τῆς κυρίας καὶ τῶν τέκνων τοῦ οικοδεσπότη· 4) Παροιμίαι 37 μετὰ τῆς ἐρμηνεύσεως καὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν καὶ τινας ἄλλας ἐν ἰδίῳ φύλλῳ ὑπεράγαγον Ἀριστοφανιζούσας· 5) 24 ἀνέκδοτα τοῦ λαοῦ ἐκ τῆς Ἑκκλησίας, ἥτοι περὶ τῶν ἐν τῷ Κλήρῳ ἀτόπων, κωμικῶν δηλονότι ἢ σατυριστικῶν μᾶλλον εὐρημάτων περὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἄλλων κληρικῶν· 6) Προλήψεις καὶ δεῖσιδαιμονίας 35 ἐκ τῶν κοινῶν παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ· 7) Παραμύθια 8, εἰς ἃ προσπαθεῖ ν' ἀποδώσῃ καὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ· 8) Ποικίλα, ἥτοι τί συνήθως λέγουσι πρὸ πάντων οἱ παῖδες κατὰ τὰς βροχάς, χιόνιας, ἐμφανίσεις διαφορῶν ζώων, πτηνῶν κλπ. καὶ 9) Τραγούδια τῆς πρωτοχρονιάς καὶ τοῦ γάμου.

Ἡ συλλογὴ αὕτη τοῦ κ. Θεοχαρίδου κατ' ὕλην μὲν καὶ εἶδος δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος, ἀλλ' ὑπολείπεται τῶν λοιπῶν κατὰ ποσότητα ὕλης· διὸ ἐπαινεῖται ὁ συλλογεὺς ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ, μεθ' ἧς ἐσπευσε νὰ ἐπιτελέσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Συλλόγου, παρακαλούμενος, ὅπως μὴ ὀκνήσῃ νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ ἀξιὸν τοῦ ὀρισμένου βραβείου καταστήσῃ.

Ἀριθμὸς πρωτοκόλλου 196. Εὐκλείδου Θρουμμουλοπούλου Κοτυωρίτου συλλογὴ παραμυθίων ἐν σελίδι 207.

Ἡ συλλογὴ αὕτη εἰς ἑξ κεφάλαια διηρημένη περιλαμβάνει ἐν μὲν τῷ Α' εἴκοσι παραμύθια, ἐν δὲ τῷ Β' εἴκοσι τρία διηγήματα περὶ σχολαστικῶν, ἐν τῷ Γ' μύθους δέκα ἑξ, ἐν τῷ Δ' ἀνέκδοτα περὶ ἱερέων, ἐν τῷ Ε' ἄσματα α' δίστιχα τοῦ χοροῦ καὶ β' ἀρχαῖα διάφορα. Εἰς ταῦτα ἐπιπροστίθενται τὰ ἑξῆς: Ἐν ἄσμα ὑπὸ παιδῶν τῇ νυκτὶ τῶν Χριστου-

γένων ἀδόμενον, ἐν ἅμα στωπτικόν, γαμή-
λια τρία, ὧν τὸ τρίτον εἶναι μᾶλλον ἀπό-
σπασμα ληφθὲν κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτοῦ μέ-
ρος ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Τραπεζούντος ὑπὸ
Σάββα Ἰωαννίδου, λογοπαίγνιά τινα, ἅματα
λεγόμενα ἐπὶ παιδιῶν. Ἐν δὲ τῷ 5' κεφα-
λαίῳ περιέχονται αἰνίγματα, παροιμίαι, μία
ἐπιστολή, διάλογοι, διηγήματα καὶ τελευ-
ταῖον τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν ἐν Κοτυώροις.

Ὁ συλλογεὺς συνέλεξε μὲν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
ὑλὴν ποικίλην καὶ σπουδαίαν, ἀλλ' αὐτὴ ὑπὸ
τὴν ἐποψίν καὶ τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιῶ ὑπο-
λείπεται τῆς ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κ. Ἐλευθερίου
Παπαναγιάνου, καὶ ὡς ἐκ τούτου θεωρεῖται
ἀξία μὲν ἐπαίνου, οὐχὶ δὲ καὶ βραβεύσεως.
Οὐχ ἥττον δύναται νὰ ἐπιφυλαχθῇ καὶ τῷ κ.
Θραυμμουλοπούλῳ, τὸ πρῶτον ἤδη κατελ-
θόντι εἰς τὸν ἀγῶνα, ἐν τῷ μέλλοντι τὸ βρα-
βεῖον, ἐὰν συμπληρώσῃ τὴν, περὶ ἧς ὁ λόγος,
συλλογὴν ἀφαιρῶν μὲν τινα ἐξ αὐτῆς ἤδη
δεδημοσιευμένα ὡς τὸ 19ον αἰνίγμα ὡσαύτως
ἀπαντῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Τραπεζούντος
ὑπὸ Σάββα Ἰωαννίδου, ἐπιπροσθηθεὶς δὲ ἄλλα
τινὰ ἢ λεξιλόγιον τῶν περιεχομένων λέξεων
κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν καὶ συντονωτέραν
καταβάλλον προσοχὴν εἰς τὴν προσήκουσαν
τῆς ὑλῆς ταξινόμησιν.

Ἀριθμ. πρωτοκ. 197. Ἐφάκιον τῆς προ-
περυσινῆς θεωρητέα ἢ ὑπὸ τὸν ἀνω ἀριθμὸν εἰς
τὴν ἡμετέραν Ἐπιτροπείαν ἀποσταλεῖσα κατὰ
τὸ ἔτος τοῦτο συλλογὴ τοῦ κυρίου Κωνσταν-
τίνου Γ. Κουρτίδου τρίτον τοῦτο μέρος
τῆς ἐν τῷ Συλλόγῳ κειμένης καὶ κεκριμένης,
ὡς καὶ ἐν τῷ προλόγῳ αὐτῆς λέγει ὁ συλλο-
γεὺς παρατιθεὶς τὴν ἐτυμολογίαν τῆς ἀγωνο-
δίκου Ἐπιτροπείας, ἣτις ἐθεώρησε τότε ἐκείνην
ἐκπληροῦσαν μὲν τοὺς ὅρους τοῦ διαγωνισμα-
τος κατὰ ποιόν, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ ποσόν,
δυναμένην ὅμως νὰ συμπληρωθῇ καὶ νὰ διεκ-
δικήσῃ τὸ δεκάλιρον γέρας.

Σύγκριται δὲ ἡ συλλογὴ ἢ μᾶλλον τὸ τρίτον
τοῦτο μέρος αὐτῆς, ἢν θέλει νὰ ὀνομάσῃ ὁ κ.
Κουρτίδης μετὰ τινος τροποποιήσεως γενικώ-
τερον νῦν Λόγιον καὶ γράμματα τοῦ
Θρακικοῦ λαοῦ ποῦ βρίσκονται ἐν
τῷ Λεξικῷ τοῦ Γαζῆ, τραγουδία καὶ
παραμῦθια τῆς Ῥοδόπης α') Ἐξ
αἰνιγμάτων 62 λελυμένων πάντων καὶ ὁ σε-
λίδας καταλαμβάνοντων, καὶ β') Ἐκ παρα-
μυθίων 14, ἐν σελίδι 42. Κύριον τῆς συλλογῆς

προσόν εἶναι ἢ ἐπιμελῆς ἀπόδοσις τῆς γνησίας
προφορᾶς τοῦ θρησκικοῦ ιδιώματος.

Ἐπειδὴ δὲ οὕτω συμπληρωθεῖσα ἱκανοποιεῖ
τὸν σκοπὸν τοῦ ἀγῶνος, κρίνεται βραβεύ-
σιμος.

Ἀριθμὸς πρωτοκόλλου 198. Ἐλευθερίου
Παπαναγιάνου ἢ περὶ Τρίπολιν,
Ἄμισόν καὶ Θουρίαν ἰδιωτικῆ.

Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐν σελίδι 391 σχήματος
μεγάλου περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς: Λεξιλόγιον
ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰδίου, τῆς ἀποσταλείσης
εἰς τὸν Σύλλογον κατὰ τὸ 1894 καὶ κριθεί-
σης ἀνεπαρκούς πρὸς βράβεισιν, ἕτερον λεξι-
λόγιον, ἥθη, ἔθιμα, προλήψεις καὶ δεισιδαιμο-
νίας, παροιμίας ἑκατόν, αἰνίγματα εἰκοσι καὶ
ἑν, κύρια ὀνόματα, ὀνόματα κτηνῶν, τοπωνυ-
μίας, περὶ γάμου ἐν Θουρίᾳ, μύθους δέκα πέντε,
δίστιχα τινα καὶ τέλος λεξιλόγιον τρίτον.

Ἐκ πάντων τούτων, καθ' ἃ καὶ αὐτὸς ὁ
συλλογεὺς ἐν ὑποσημειώσεσιν ἀναφέρει, οὐ
μόνον τὸ πρῶτον λεξιλόγιον, ἀλλὰ καὶ αἱ
παροιμίαι καὶ τὰ αἰνίγματα ὡς καὶ οἱ τρεῖς
πρῶτοι μῦθοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν κατὰ τὸ ἔτος
1894 ἀποσταλείσαν τῷ Συλλόγῳ ὑλὴν αὐτοῦ.

Πρὶν ἢ ἐξάρωμεν τὰ προτερήματα τῆς
συλλογῆς ταύτης, προτάσσομεν τὰς ἐλλείψεις
αὐτῆς, αἰτινες ἄλλως τε ἱκαναὶ παρατηροῦν-
ται, ὡς ἐξῆς:

Α') Πολλαχῶς γράφει τὰς λέξεις ἀτελῶς,
παρέχων ἀφορμὴν πρὸς ἀσάφειαν ἢ καὶ κατὰ
τρόπον γεννῶντα ἀμέσως ἀμφιβολίαν, ἄλλοτε
δὲ πραγματεύεται τὴν ὑλὴν οὕτως, ὥστε εὐ-
κόλως παρατηρεῖ τις ἀνακρίθειαν καὶ ἄλλοτε
ἐρωτῶν ἐν παρενθέσει περὶ τοῦ ἀρχικοῦ τῶν
πλείστων τύπου ἐσφαλμένως ἀνάγει αὐτὰς εἰς
ἄλλους τύπους, ἐν ᾧ ἄλλοτε πάλιν χωρὶς
οὐδόλως νὰ βασιζῆται ἐπὶ φιλολογικῶν
νόμων προβαίνει εἰς ἐτυμολογίας τολμηρὰς
ἀυθαίρετως κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ. Οὕτως
γράφει τὴν λέξιν Ἀγαινοῖ ἀνευ ἀρήρου, ὥστε
ἀγνοεῖ τις ποίου γένους καὶ ποίας πτώσεως εἶ-
ναι τὸ ὄνομα τοῦτο. — Ἐπ' ἴσης γράφει διὰ
διπλοῦ ἢ τὰς λέξεις ἀθθύγαλαν καὶ ἀθθύβο-
λον χωρὶς οὐδόλως ν' ἀναφέρει, ἂν τὴν διπλὴν
τοῦ ἠ γραφὴν ὑπεγόρευσε φιλολογικῆ τις
μεταβολὴ ἀπλῶς καὶ οὐχὶ ἢ προφορᾶ, ἢ ἂν
τῷ ὄντι διὰ διπλοῦ ἢ προφέρωνται αἱ λέξεις
αὗται. — Ὁμοίως προκαιμένου περὶ τοῦ τύπου
ἀναῖγμε (γράφει ὀρθότερον ἂν ἔν' καὶ), ἐντὸς
παρενθέσεων γράφει τὴν ὀμηρικὴν λέξιν εἶχε
μετ' ἐρωτήσεως, νομίζων ἴσως, ὅτι εἰς ταύτην

δύναται ν' ἀναχθῇ τὸ κατ' αὐτὸν ἀναῖγμε.
Τοῦτο ὅμως οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ εἶναι,
εἰμὴ ἢ ὑποθετικὴ πρότασις ἂν ἔν' καὶ τοῦτ'
ἔστιν ἂν εἶναι καὶ... ἥτοι ἂν συμβῇ γὰ... Ἀλ-
λαχοῦ παραπέμπει εἰς τὴν λέξιν χοζῶν ἐν τοῖς
ἐμπροσθεν, καίτοι αὕτη λείπει ἐν τοῖς προη-
γουμένοις. — Ὁσαύτως τὸ παθητικὸν τοῦ κου-
ράζω κουρά(γ)ομαι ἀνάγει εἰς τινὰ τύπον
κοροναῖομαι μετ' ἐπιφυλακτικότητος χωρὶς
τούλάχιστον νὰ ὑποδείξῃ, πῶς ἠδύνατο νὰ δι-
καιολογηθῇ ἢ τοιαύτη τῆς λέξεως παρα-
φορᾶ. — Φιλολογικῶς τε καὶ ἀνθρωπο-
λογικῶς ἀβάσιμος ἀποδείκνυται ἢ ἔστω καὶ
μετὰ δισταγμοῦ ὑποδειχθεῖσα ἐτυμολογία τοῦ
Τραπῆ ἐκ τοῦ Τραπῆ. Ἀναγράφων τὰς δὲ φρά-
σεις λακάνου γῆος καὶ λακάνου κόρη ὡς ὑβρι-
στικὰς δὲν ἀναφέρει τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς
γίνεται χρῆσις αὐτῶν. — Πιθανὴν θεωρεῖ τὴν ἐκ
τοῦ νήπιος παραγωγὴν τοῦ ναίπε (ὅπερ καὶ διὰ
τοῦτο γράφει νέπε) ἀγνοῶν, ὅτι ὁ τύπος οὗτος
προῆλθεν ἐκ τοῦ ναί, ἠρέ (καὶ οὗτος ἐκ τοῦ ναί,
μπρέ), ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θηλυκοῦ
γένους λεγομένου ναίθρῖσσα. — Ἐσφαλμέ-
νως ἀνάγει τὸ κύριον ὄνομα Σούνα (τοῦτ'
ἔστι Σάνα) καὶ τὸ Σωσίανη, καθ' ὅσον
ἢ Σωσίανη ἐν Χαλδίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ
Πόντου λέγεται Σουσίαννα. — Ἀλλὰ καὶ ἀλ-
λαχοῦ ἐρωτῶν περὶ τῆς προσαγορεύσεως
βέτα, εἰ ἀνάγεται εἰς τὸν ὀμηρικὸν τύπον
τέττα, ἀποδείκνυται ὁ συλλογεὺς ὅλως ἀδίκῃς
τῶν φιλολογικῶν νόμων τῆς ἑλληνικῆς. Τὸ
μετὰ παρεπιθήρη ἐκ τοῦ γαμέτα (κλητικῆς τοῦ
νῦν ἀχρήστου γαμίτης), ὁ δὲ πλήρης οὗτος
τύπος γαμέτα πολλάκις ἀπαντᾷ ἐν Χαλδίᾳ
καὶ ἀλλαχοῦ, π. γ. (γα)μέτα παλαλέ—ὡ
ἀνόητε! Πρὸβλ. καὶ τὸ (γα)μῶ ἐν φράσεσιν,
ὅποια τὸ (γα)μῶ σε, παλαλέ. — Προκαιμέ-
νου περὶ τῆς νηπιακῆς λέξεως πομπου
(=ὄδωρ), ὑποπτύει, μήπως εἶναι αὐτὸ τὸ
Λατινικὸν hiba. Καὶ ἀληθῶς μὲν σχετίζεται
πρὸς τοῦτο ὡς πρὸς τὴν ῥίζαν, οὐχ ἥττον
ὅμως δὲν δυνάμεθα καὶ νὰ συνταυτίσωμεν τὰς
λέξεις διότι τὸ πομπου εἶναι λέξις ἐσχηματι-
σμένη ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ἀρχαϊκῆς τῶν
Ἀρίων γλωσσῶν ῥίζης hi, τῆς σημαίνουσας
τὸ πίνειν. Πρὸβλ. τὸ γαλλ. hi- καὶ τὸ
ἕμα πο ἐν τῇ λέξει πῶμα (ἐκπῶμα). Ἐσφαλ-
μένως παράγει τὸ ἀροῦα ἐκ τῆς φρά-
σεως ἀρ' ἔχει ἕαν, ἐν ᾧ ὀρθότερον ἐρμηνεύεται
ὡς προσελθὼν κατὰ παραφορᾶν ἐκ τοῦ ἄρ' ἕα
(τ. ἔ. ἄρα ὑγίεια—τὸ λοιπὸν ὑγίεια). — Πα-
ράγει τὸ ἀγνέστικα ἐκ τῆς προθέσεως ἐκ καὶ τοῦ

νήστις, ἐν ᾧ εἶναι ἐπίρρημα τοῦ ἄλλως τε εὐ-
χρήστου ἐπιθέτου ἀγνήστικος, ὅπερ ἀνάγεται εἰς
τὸ ἀρχαῖον ἀγνήστις=νῆστις. Παραβάλλομεν
ὡς ἀνάλογα τὰ κῶνυμος καὶ ἀκῶνυμος, νῆνε-
μος καὶ ἀγνήνεμος, νῆριθμος καὶ ἀγνήριθμος ἐκ
τῆς ἀρχαίας. — Παράγει τὸ λοπουτεῖζω (=ῥα-
βδίζω) ἐκ τοῦ λοπού-ω, ἐν ᾧ ἢ λέξις προέρχε-
ται ἐκ τοῦ λοπού (τὸ)=ῥάβδος, ὅπερ εἶναι λέ-
ξις εὐχρηστος ἐν τῇ διαλέκτῳ τοῦ Πόντου, καὶ
ἐκ τῆς ὁποίας ἐσχηματίσθη ἕτερα λέξις λοπούις
(ὁ) ἀντὶ τοῦ πληρεστέρου λοπούτης, λεγομένη
ἐν Χαλδίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἐπὶ τοῦ ἀνοήτου ὡς
τὸ ζύλον. — Ἀνάγει τὸ ποουαποραζω καὶ—
εἰζω καὶ ἰδανικόν τινα τύπον προσηγορεύω,
ἐν ᾧ προέρχεται ἐκ τῆς ἄλλως εὐχρήστου λέ-
ξεως ποουαπορα τῆς σημαίνουσας ῥίγος. —
Θεωρεῖ τὸ λαίζω (=κινῶ) ὡς παραφορᾶν ἐκ
τῶν τύπων ἐλελίζω, λελίζω, λείζω, ἐν ᾧ ἀπ'
εὐθείας προῆλθεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου λείζω. —
Παράγει τὴν λέξιν μουχτερός (=χοῖρος) ἐκ τοῦ
περσικοῦ mo (=μείζων, ἀνώτερος), ἐπιπροστι-
θεὶς τὰ ἐξῆς: «Προσηγορεύεται δὲ κατὰ ταπει-
νὴν ἰδέαν οὕτω στωπτικῶς καὶ κατ' εὐφημι-
σμόν». Καὶ ὅμως ἢ λέξις ἔχει παραφορᾶν
μᾶλλον ἐκ τοῦ μοχθηρός, τῆς δὲ τοιαύτης
παραφορᾶς ποιεῖται μνείαν καὶ ὁ ἴδιος ἐν
σημειώσεσιν. — Παράγει τὴν λέξιν περρῖ-
ματα, ἐκ τοῦ ἐπιρρῖπω, ἐν ᾧ μᾶλλον ἠδύ-
νατο ν' ἀναγάγῃ αὐτὴν εἰς τὸ περιρρῖπω.
Ἐρωτᾷ, ἂν τὸ πυπέτο (γραπτέον 'πιπέτο')
προῆλθεν ἐκ τῆς ὑπὸ καὶ πέτα, ἐν ᾧ κάλ-
λιστα δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἐκ τοῦ ἐπιπέσιον
τοῦ συνθέτου ἐκ τῆς ἐπὶ καὶ πεισίον=δέρμα.
— Θεωρεῖ ὡς αἰολικὸν τὸ χρονικὸν ἀντὶς ἀντὶ
τοῦ ὄντας, ἐν ᾧ φαίνεται προσελθὼν ἐκ τοῦ ἐν
Χαλδίᾳ εὐχρήστου ὄντος, ὅπερ ἐνίοτε λέγεται
καὶ ὄντος καὶ ὄνταν (=ὄταν). — Ἀγνώστον
δέ, πῶς εὐρίσκει δωρισμὸν ἐν τῷ τέλες πάντες
(=τέλος πάντων).

Β') Ἐνίοτε ἐρμηνεύει ἑλλειπῶς ἢ καὶ ἀνα-
κριβῶς τὰς λέξεις, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς.
Οὕτω γράφει ποφιζω = ἀποκτείνω ἐπὶ ζῴων
καὶ ποφῶ = ἀποθησκῶ ἐπὶ ζῴων, καίτοι
ἀμφότερα τὰ ῥήματα ταῦτα λαμβάνονται
ἐνίοτε καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων, τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ
ἀπειλή (π. γ. αἰώρα κρούω καὶ ποφιζω σε—
τώρα σε σκοτώνω ἀπὸ τὸ ζύλον), τὸ δὲ δεύ-
τερον ἐπὶ κατάρας (π. γ. κὶ ποφῆ νὰ ἐγλυτώνω
=δὲν φοφᾷ, ἥτοι δὲν ἀποθησκῆι, ὥστε νὰ
γλυτώσω) καὶ ἄλλων τινῶν φράσεων, οἷον ἄς
σὴμ πείναν ἐφόρεσα=πέθανα ἀπὸ τὴν πεί-
ναν, ἥτοι πεινῶ ὑπερβαλλόντως, καὶ ἐθαροεῖς

ἐπιφύρασα ἀπάνω σ³ = νομίζεις ὅτι σὲ ἐλιμπήσθηκα. — Καταλείπει ἀνερμήνευτον τὴν λέξιν ποπᾶς, παραπέμπει δὲ περὶ τῆς ἐρμηνείας αὐτῆς εἰς τὴν λέξιν πάπας (= πατήρ), ἐξ οὗ ἐπιτεταί, ὅτι καὶ τὸ ποπᾶς κατὰ τὸν συλλογέα εἶναι ταυτόσημον. Ἀλλὰ τότε πῶς δύναται τὸ θηλυκὸν ποπαδία νὰ σημαίνῃ τὴν γυναῖκα τοῦ ἱερέως, ὅταν τὸ ποπᾶς σημαίνῃ μόνον καὶ τὸν πατέρα, οὐχὶ δὲ ἱερέα, ἐν ᾧ ἐν Χαλδίᾳ καὶ Τραπεζοῦντι σημαίνει ἀποκλειστικῶς τὸν ἱερέα; — Ἐρμηνεύει τὴν λέξιν προύστορον (τουτέστιν ὁμελέτια) διὰ τῆς ἀρχαίας κνωκῶν, ἐν ᾧ αὕτη σημαίνει ἄλλο.

Γ') Ἀνερμηνεύτους καταλείπει τὰς ἐξῆς λέξεις, πατίεται, κόχα, κὲ τολούται, Βρατεάβα, Δεϊλεάκον μουλόνοον, φουμιζ³.

Δ') Ἐσφαλμένως γράφει τὰς ἐξῆς λέξεις: ἀποκόλλ' καὶ ἀποκωλλίζω ἀντὶ ἀποκύλλ' καὶ ἀποκολλίζω, γηρεάζω ἀντὶ γυνιάζω (ἐκ τοῦ θυνης), εὐερεάστια ἀντὶ ἐβερεάστια ἢ κάλλιον ἐβαράστια, ὡς λέγουσιν ἐν Χαλδίᾳ καὶ ἀλλαγῶ, συγκάθημαι καὶ συγκλέπτω ἀντὶ συγκάθημαι καὶ συγκλέπτω, ὅπως καὶ προφέρονται, Θρόνῃ ἀντὶ Θρόν' ἢ Θρόν'ε. Ἴσως δ' ἐσφαλμένως γράφει καὶ τὴν λέξιν κακῆ(ν) ἀντὶ κωκῶν, ὡς λέγεται ἐν Χαλδίᾳ τὸ ὀπωρικόν.

Ε') Ἀπαντῶσι καὶ αἱ ἐξῆς κοινὰι λέξεις, εὐερεάστια, πηριάζω, πρῶνιμον, φλόγα καὶ φραχνόν.

Σ') Τὸ πέμπτον αἰνίγμα παρέλαβεν ἴσως ἐκ τῶν Φυγάδων τοῦ Τραπεζοφυλλίδου.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐλλείψεων τῆς συλλογῆς. Περὶ δὲ τῶν πλεονεκτημάτων αὐτῆς προκειμένου τοῦ λόγου ἐξαίρομεν ὡς τοιαῦτα τὸ μὲν τὸ ὑπεραρκούν τῆς ὕλης, τὸ δὲ τὸ ἐκλεκτὸν αὐτῆς ὡς καὶ τὴν προσήκουσαν κατὰ τὰξιν. Βεβαίως τὰ προτερήματα ταῦτα εἶτι μείζονα ἤθελον ἔχειν ἄξιαν, ἀν' ὃ συλλογεὺς ὑπὸ ἀρχαιομανίας, ὡς φαίνεται, κατεχόμενος δὲν παρενέβαλλε καὶ ἐτυμολογίας τοιμηρὰς καὶ ὅπως ἀθασίμους τῆρῶν τὴν συμβουλήν τὴν δοθείσαν αὐτῷ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρώτην αὐτοῦ συλλογὴν. Ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἀξίεπαινος ὢν ἐπὶ τῇ μεγάλῃ αὐτοῦ φερεπονίᾳ καὶ τῷ θερμῷ ζήλῳ, μεθ' οὗ εἰργάσθη συμπληρώσας τὴν προηγουμένην αὐτοῦ συλλογὴν, κρίνεται ἄξιος τοῦ δεκαλίρου βραβείου.

Ἀριθμὸς πρωτοκόλλου 199 καὶ 221. Δύο τεύχη ὑποβάλλει εἰς κρίσιν τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ ἐκ Σίδερης τῶν Φιλιατῶν κ. Χριστόδουλος Α. Βαζοβάνος. Τὸ μὲν πρῶτον ἐπιγραφόμενον Ἱστορία, ἦθη,

ἔθιμα καὶ γλῶσσα τῆς Ἰσαμουριᾶς, ἦτοι τῶν Ἰππειρωτικῶν χωρῶν Θεσπρωτίας καὶ Κεστρίνης ἔχει σελίδας ἐν ὄλῳ 391 ἠριθμημένας πλὴν ἑτέρων δέκα καὶ τριῶν, αἵτινες ἠγούμεναι τῆς κυρίας πραγματείας περιέχουσι τὸν Πρόλογον τοῦ συλλογεῖς καὶ τὸν γενικὸν πίνακα τῶν Περιεχομένων τὸ δὲ δεύτερον τεύχος φέρον τὴν ἐπιγραφὴν Γραμματικαὶ Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰππειρωτικαῖς χώραις Θεσπρωτία καὶ Κεστρίνη δημοδους Ἑλληνικῆς γλῶσσης μετὰ λεξιλογίου αὐτῆς ἀκαρτίζετο: ἐκ σελίδων 100 ὁμοίου σχήματος.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου τεύχους, τοῦ καὶ τετραπλάσιον τοῦ δευτέρου τὸν ὄγκον ἔχοντος, περιορίζομεθα εἰς τὰ ἐξῆς:

Τὸ τεύχος τοῦτο κυρίως δύναται νὰ διαιρηθῇ εἰς δύο μέρη: εἰς τὸ Α'ον, τὸ περιγραφικὸν καὶ τοπογραφικὸν καὶ τὸ Βον τὸ ἠθολογικὸν καὶ ἠθολογικόν. Τὸ Α'ον περιλαμβάνει τὴν γεωγραφικὴν περιγραφὴν τῆς Ἰσαμουριᾶς, τῆς χώρας ἐκείνης τῆς Ἰπείρου, ἣτις ἐπέκειλε τὸν Ἄδην τῶν ἀρχαίων, τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην, διερρεῖτο δὲ ὑπὸ τριάδος ὀνομαστῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μυθολογίᾳ ποταμῶν, τοῦ Ἀχέροντος, τοῦ Κωκυτοῦ καὶ τοῦ Πυριφλεγέθοντος. Ὁ συλλογεὺς ἐν τῇ μέρει τούτῳ ἐξετάζει τὴν Ἰσαμουριᾶν μετ' ἐπιμελείας καὶ τῆς πρὸς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ διαλαμπύσεως στοργῆς κατὰ εἰδικὰ κεφάλαια, ἦτοι ἐρευνᾷ τὰ περὶ τῶν βουνῶν, τῶν πεδιάδων, τῶν ποταμῶν, τῶν λιμένων, τοῦ κλίματος, τοῦ ἔδαφους, τῆς γλώσσης, τῆς παιδείας καὶ τῆς ἠθικῆς, τῆς ἐμπορίας, τῆς βιομηχανίας, τῆς κτηνοτροφίας, τῶν προϊόντων. Ἡ Ἰσαμουριᾶ τὸ ὄνομα πιθανῶς σχοῦσα ἐκ τοῦ Θυάμιδος, τοῦ γνωστοῦ ποταμοῦ τῆς Ἰπείρου τοῦ χωρίζοντος τὴν ὑποδιοικήσιν Φιλιατῶν (τῆς Κεστρίνης γῆς, Παρακαλάμου) ἀπὸ τῆς ὑποδιοικήσεως Παραμυθίας (Ἀιδονάτι), τῆς ἰδίως δὴ ἠθολογίας καὶ εἰς τὸ Ἴόνιον ἐκβάλλοντος, ὡς καὶ οἱ κάτοικοι Ἰθαμίδες καλοῦνται ἐκ τοῦ Θυάμιδος, περιλαμβάνει ὅλην τὴν ἀρχαίαν Θεσπρωτίαν καὶ τὴν Κεστρίνην, ἐν ἄλλαις λέξεσι τὰς τέσσαρας ὑποδιοικήσεις (καζάδες) τοῦ νομοῦ Ἰωαννίνων, τὴν τῶν Φιλιατῶν, τῆς Παραμυθίας, τοῦ Μαργαριτίου, τῆς Πάργης καὶ τμημᾶ τι πρὸς δυσμὰς τῆς ὑποδιοικήσεως Πρεβέζης. Τῶν τμημάτων τούτων ὁ συλλογεὺς περιγράφει μεθ' ὑπομονῆς τὸν τόπον κατὰ τὴν ἀνω ὑποδεδειγμένην σειράν.

Τὸ Β' μέρος περιλαμβάνει τὰ τοῦ βίου ἐν γένει, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν περιγραφέντων μερῶν, ἦτοι τὰ τῆς ἀνατροφῆς, τῆς μνηστείας, τοῦ γάμου, τῆς τελευτῆς, τῆς τροφῆς, τοῦ πότου, τῶν δεξιῶσεων καὶ προσαγορεύσεων, τῶν κλήσεων, τῶν προσφωνήσεων, τοῦ ὄρκου, τῶν εὐχῶν, τῶν ἄρων, τῶν ἐπαίνων, τῶν ὕθρων καὶ ψόγων καὶ ἐπιπλήξεων, τὰ ἔθιμα καθ' ὠρισμένας τοῦ ἔτους π. χ. ἡμέρας, τῆς πρωτοχρονιάς, τῆς πρώτης ἑβδομάδος τοῦ Τριωδίου, τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀπόκρεων, τῆς Κυριακῆς τῆς Τυροφάγου, τῆς πρώτης Μαρτίου, ὅτε αἱ μητέρες μετὰ τὸ δεῖπνον τῆς παραμονῆς περιδένουσι τοὺς λαιμούς καὶ τοὺς καρπούς τῶν χειρῶν τῶν τέκνων αὐτῶν διὰ σχοινίων συνεστραμμένων ἐκ δύο νημάτων, κοκκίνου καὶ λευκοῦ, ἵνα μὴ «πίσῃ ὁ Μάρτις τὰ παιδιὰ», δῆλα δὴ γὰρ νὰ μὴ τὰ μαυρίσῃ, ὁ ἥλιος, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἥλιος τοῦ Μαρτίου καλεῖ καὶ μαυρίζει πλείον ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους μῆνας¹. Προσέτι τὴν αὐτὴν ἐσπέραν οἱ ἰδιοκτῆται ὀπωροφόρων δένδρων κρεμῶσιν ἐφ' ἐκάστου αὐτῶν ἀνὰ μίαν σκίλλαν (σκίλλοκρομμυον, μπότσικαν), ἵνα μὴ ταῦτα ὑπ' ἀνέμων καὶ καταιγίδων ἐκρίζωθῶσι, ῥίπτουσι δὲ σκίλλας ἐπὶ τῶν οἰκιῶν, διότι πιστεύεται ὅτι αὐταὶ ἔχουσι τὴν δύναμιν ν' ἀπωθῶσι τὴν ἐνέργειαν τῶν σεισμικῶν δονήσεων. Ἀξιωματικῶς δ' ἐτι εἶναι καὶ τοῦτο, ὅτι αἱ γυναῖκες τὴν πρώτην τῆς ἡμέρας ταύτης πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἐνοπρίζονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐν τῇ πίσῃ (τῆς καπάσας) ἀποστῆκευμένου ἐλαίου, ἵνα μὴ αὐτὸς ὁ τοῦ Μαρτίου ἥλιος, ἀφαιρῶν τὴν δροσερότητα τῆς ἐπιδερμίδος τοῦ προσώπου αὐτῶν, μαυρίσῃ αὐτό.

Ἐπίσης περιγράφονται τὰ ἔθιμα τῆς 24 Μαρτίου, τῆς παραμονῆς δηλαδὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Παρασκευῆς τοῦ Λαζάρου. Καὶ τὴν μὲν 24 Μαρτίου οἱ παῖδες περιεργόμενοι τοὺς κήπους αὐτῶν μετὰ δίσκων (τεμπά) καὶ κωδῶνων καὶ κροτοῦντες αὐτὰ ψάλλουσι ὀλίγους στίχους, ἵνα φύγῃσι τὰ φέδια καὶ οἱ γουστερίτσες, τὴν δὲ παραμονὴν τοῦ Λαζάρου κροτοῦντες κώδωνας καὶ καλαθίσκους καὶ ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν μεταβαίνοντες «λέγουσι τὸν Λάζαρον» καὶ πληροῦσιν οὕτως ὡς τοὺς καλαθίσκους αὐτῶν (διότι δίδονται αὐτοῖς ἀνὰ ἐν ὄν, καίτοι διὰ τὸ ἄσμα «τὴ πάθη τοῦ

1. Σημειωτέον δὲ, ὡς λέγει ὁ συλλογεὺς, ὅτι τὰ σχοινία ταῦτα, ἅτινα καλοῦνται Μαρτίτια, φυλάσσονται καθ' ὅλον τὸν Μάρτιον εἰς τὸν λαιμὸν καὶ τὰς χεῖρας.

Χριστοῦ» δίδονται δύο). Ἐπίσης ἐκτίθενται τὰ τῆς 1ης Ἀπριλίου, 1ης Μαΐου, 24ης Ἰουνίου, 1ης Αὐγούστου καὶ 1ης, τῆς Μεταμορφώσεως, κατὰ τὴν πρώτην τῆς ὁποίας, ὡς δικθεβαιούται ὁ φιλόπονος συλλογεὺς, οἱ πελαργοί, ὡς ἐκ συνθήματος, ἀποδημοῦσι καὶ οὐδεὶς αὐτῶν μένει ἐν τῷ τόπῳ σπανιώτατα δὲ ἀπολείπεται τις αὐτῶν κεκμηκῶς γέρον· τὰ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου καὶ τῆς 14ης, ὅτε ἀποδημοῦσιν ἐκ τοῦ τόπου αἱ χελιδόνες, ὡς οἱ πελαργοί, τὴν 1ην Αὐγούστου, τὰ τῆς 18ης Ὀκτωβρίου (τοῦ ἁγίου Λουκᾶ), τῆς 21ης καὶ 30ης Νοεμβρίου, τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, τοῦ Δωδεκαημέρου καὶ τῶν Θεοφανείων.

Τὸ δὲ Βον μέρος περιλαμβάνει γνωμικὰ καὶ παροιμίας ἐν ὄλῳ τετρακοσίας, ὡς ἐμετρήσαμεν ἡμεῖς, ἀλληγορικὰς φράσεις περὶ τὰς διακοσίας, παθήνια καὶ παιγνίδια, προβλήματα καὶ ἀνίγματα οὐχὶ πάντα νέα οὐδὲ κατὰ πολλὴν καὶ ἁρμονικὴν τάξιν τεθειμένα.

Εἰς τὸ Βον τοῦτο μέρος καθ' ἡμᾶς οἰκείως καὶ προσηκόντως κατατασσόμενα ἔπρεπε νὰ συνέχωνται καὶ τὰ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ συλλογεῖς τὸ Γ' καὶ Δ' μέρος ἀποτελοῦντα, ἦτοι τὰ περὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ προλήψεων περὶ μαντείας καὶ μαγείας καὶ βασκανίας, καθ' ἧς ἀντιφάρμακον προτείνεται τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ σχηματιζόμενον ἐν τῷ μετώπῳ τῶν παιδίων ἢ μία κηλὶς μέλαινα ἐπὶ τοῦ φρεσίου τοῦ παιδίου, ἐφ' οὗ ῥάπτεται σταυρός, ἐτι δὲ καὶ τὸ σκόροδον κρεμῶμενον ἐφ' ὄλων τῶν πραγμάτων, εἴτε παιδιὰ εἶναι ταῦτα εἴτε δένδρα εἴτε οἰκοδομαί. Ἐπίσης ὁ συλλογεὺς πραγματεύεται τὰ περὶ ἐξωτικῶν, τὰ ἀναγόμενα εἰς τὰς Ἀρῦμας, τοὺς Βρυκόλακας, τὴν διαίρεσιν τοῦ χρόνου, τῶν μηνῶν, τοῦ ἡμερονοκτίου, περὶ ἀποδημίας, θήρας, ἀλιείας, κλοπῆς, ἐπαιτείας, τοῦ χοροῦ, τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων, τῶν μύθων, περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ ἀνέμων, περὶ ἐπιτηδεύματων, ἅτινα διαιρῶν εἰς ἔντιμα, μεσαῖα καὶ τελευταῖα ἢ εὐτελεῖ καθ' ἕκαστα ἀπαριθμεῖ. Οἱ τῶν ἐντίμων λόγου χάριν ἐπιτηδεύματων ὀπαδοὶ ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα νὰ προκαθῆνται τῶν ἄλλων, ἐξαιρέσεως μόνως ἐπιτρεπομένης διὰ τὸν ξένον. Καὶ ἔντιμα μὲν ἐπιτηδεύματα εἶναι 6, μεσαῖα δὲ 9, εὐτελεῖ δὲ ἢ τελευταῖα 13.

Οὕτως ὁ ἱερεὺς προίσταται πάντων, εἶτα ὁ ἱατρός, ἔπειτα ἔρχεται ὁ ἔμπορος, μετὰ τοῦτον ὁ διδάσκαλος, ὃ ἀκολουθεῖ ὁ γραμματεὺς καὶ ὁ ὑπάλληλος.

Μετὰ τὸν περὶ ἐπιτηδευμάτων λόγον ὁ συλλογεὺς ἀναφέρει περὶ ἀδελφοποιίας καὶ τελευταῖον περὶ ἱατρικῆς καὶ ἱατρῶν τοιούτων, αἵτινες ἐρωτώμενοι, ποῦ ἔχουσι σπουδᾶσιν τὴν ἱατρικὴν, ἀπαντῶσιν: «Οἱ ἐπιστήμονες σπουδάζουσι εἰς τὰ χειρᾶ, ἀλλ' ἡμεῖς εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰ κορμιά».

Ἐνταῦθα λήγει καὶ ἡ περιγραφή τοῦ μέρους τούτου, ἅμα δὲ καὶ ἡ ἀνάλυσις τοῦ ὅλου τεύχους. Ἐν συνόψει ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι τὰ ἐν τῷ Β' μέρει καὶ τὰ ἐν τῷ Γ' καὶ Δ' κεφάλαια ὑπὸ τὸ Β' μέρος ὑποτασσόμενα καὶ χωριζόμενα καταλληλότερον, ταξιθετούμενα καλλίτερον καὶ διαμορφούμενα ἐπιστημονικώτερον ἢ ἡδύναντο ν' ἀναδείξωσι τὸ ὅλον ἔργον αὐτοτελές καὶ πλήρες καὶ τὸ ἄριστον πάντων τῶν κατὰ τὸν ἐπέτειον ἀγῶνα ὑποβιβλημένων.

Τὰ δύο ταῦτα καθ' ἡμᾶς μέρη τηροῦσι τὴν πρὸς ἄλληλα ἀναλογίαν. Οὕτω τὸ μὲν πρῶτον κατέχει σελίδας τοῦ χειρογράφου 124, τὸ δὲ δεύτερον τὰς μέχρι τέλους, ἴτοι ἡ ἀναλογία τῆς γεωγραφικῆς περιγραφῆς πρὸς τὴν καθόλου συλλογὴν τὴν ἠθολογικὴν, ἣτις κυρίως ὑποπίπτει εἰς τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπείας καὶ ἀνήκει εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ διαγωνίσματος, εἶναι ὡς 1 πρὸς 3 (ἴτοι 124:391).

Τὸ τοπογραφικὸν μέρος ἔχει πολλὰ τὰ καλὰ, πολλὰς μὲν λεπτομερείας ἀγνοουμένας, μηδὲν ὅμως ὑποπιπτούσας εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ διαγωνίσματος, ζητοῦντος ὀλίγας μόνον τοπογραφικὰς σημειώσεις καὶ διασαφῆσεις πρὸς γνῶσιν τῆς περιφέρειας καὶ τῆς χωρογραφικῆς ἐκτάσεως, εἰς ἣν ἀναφέρεται τοπωνυμία τις ἢ παράδοσις ἢ λέξις ἢ χρῆσις λέξεων ἢ βότανον ἰδιάζον, ὑγιείας περιποιητικὴν ἢ ὄρεξιν ἐπεγειροῦσαν ἢ περὶ τούτου κοινῆς παράδοσις ἢ δεισιδαιμονία κλ. Περὶ τοῦ καθαρῶς τοπογραφικοῦ μέρους σιγῶμεν, διότι ἄλλου χώρου καὶ ἄλλου καιροῦ τὸ πρᾶγμα.

Ὁ φερέποντος συλλογεὺς, εἰ καὶ ἐν τισιν ἀνορθογραφίαις καὶ περὶ τὴν σύνταξιν σφάλματα, ἐγνώρισεν καὶ παρηκολούθησεν πολλά, καθὼς τὸ χειρόγραφον αὐτοῦ δεικνύει, περιῆλθεν αὐτὸς τὰ τμήματα καὶ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γράφων συνήγαγεν ὕλην λίαν χρήσιμον.

Τὸ δὲ δεύτερον τεῦχος εἶναι μᾶλλον γραμματικὴ τις σύντομος καὶ στενὴ ἢ παρατηρήσεις γραμματικαί. Ἡ προφορὰ τῆς ὀμιλουμένης ἐν τῷ περιγραφόμενῳ τμήματι γλώσσης εἶναι καθαρὰ, ἀπηλλαγμένη ξενικῆς, ὡς βεβαίως ὁ συλλογεὺς, ἐξαιρέσεις δὲ μόνον τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος ἐπιφέρει, προκειμένου περὶ λέ-

ξεῶν τινῶν, αἵτινες ἔχουσι ἐν ἀρχῇ ἢ ἐν μέσῳ τὸ σ, ὅπερ προφέρεται δασύτερον ὡς τὸ γαλλικὸν *sh*, οὐχὶ δ' ἐν τέλει, ὡς καὶ περὶ λέξεων ἀρχομένων ἀπὸ σι καὶ σκ, ἐν αἷς τὸ κ προφέρεται τραχύτερον καὶ σκληρότερον, καὶ τινῶν ἄλλων, ἐν αἷς ὑπάρχουσι τὰ διπλᾶ γράμματα. Ἐξῆ, μετάξι, τάξι, ζῶ, ζυγός, ζυμῆρι. Ὁ λόγιος συλλογεὺς ἔχει τακτικὰς παρατηρήσεις περὶ τονισμοῦ, ἐκθλίψεως, κράσεως, ἀφαιρέσεως, κλίσεως ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων, ἐπιθετικῶν καταλήξεων, ἀντωνυμιῶν καὶ μορίων. Ταῖς γραμματικαῖς ταύταις παρατηρήσεσιν ἔπεται Λεξιλόγιον ἐκ 535 λέξεων συντεταγμένον κατ' ἄλφάβητον, ἐξ ἧς ἐλλείπει τὸ Η καὶ τὸ Ω, τὸ δὲ Ι διὰ τριῶν μόνον λέξεων ἀπαρτίζεται. Αἱ λέξεις αὗται, ὧν αἱ πλείσται γνωσταὶ ἤδη ἐκ προηγουμένων συλλογῶν, δὲν παρουσιάζουσι τι εἰδικὸν ἢ τοπικόν, ἀλλ' εἶναι κάλλιον ἐξηγημένα ἢ ἐν ταῖς πρότερον συλλογαῖς. Ἐν γένει ὁ συλλογεὺς ἐπέτυχεν ἐν τῷ Λεξιλόγιῳ, διότι ἐν ἐκάστη λέξει προσάγει εἰς πίστωσιν τῆς τοιᾶσδε ἢ τοιᾶσδε σημασίας αὐτῆς καὶ φράσεις οικείας καὶ ἀναλόγους, προσηκόντως καὶ ἐπιμελῶς τεθειμένας. Ὁ συλλογεὺς ἵνα τὸ ἔργον αὐτοῦ καταστήσῃ τελειότερον καὶ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν Ἐπιτροπεῖαν ἐν οὐ δέοντι, ἔπρεπε νὰ παραβάλλῃ τὴν ὕλην πρὸς τὰς προεκδομένας συλλογὰς αὐτὸς πρὸς τὰς τῆς Ἰπείρου ἀφ' οὗ μάλιστα νῦν περισυλλέγονται αὗται ἐν τόμοις, ἀποφάσει τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπινεύσει δὲ καὶ χρηγίξ τοῦ ἀγωνοθέτου, ὁ ἤδη δ' ἐκδομένος πρῶτος τόμος ἔχει καὶ πολλὰ ἠπειρωτικὰ Λεξιλόγια. Τὴν παρατήρησιν ταύτην τῆς Ἐπιτροπείας ἀποτεινόμεν ἐν γένει καὶ μετὰ τόνου μάλιστα καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους συλλογεῖς καὶ τοὺς μέλλοντας ν' ἀποδυσθῶσιν εἰς προσεχῆ ἀγῶνα ἵνα λάβωσι πρὸς καταρτισμὸν τῆς ἐργασίας αὐτῶν ὑπὸ σπουδαίαν ὄψιν.

Ἐπισκοπήσωμεν νῦν τὸ Λεξιλόγιον, ὅπερ ἔχει καὶ ξενικὰς λέξεις ἐν χρήσει, ὡς τὸ καιτηριζῶ (τουρκ.), κουβεντιάζω—μεινίτι, μιζε-ράω, ὅπερ καὶ ἀλλαχοῦ γκεζιράω.

Ἡ λέξις ἀργός σημαίνει ἄεργος, ἀλλ' ἀργὸς δὲν ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ πεπαιυμένου τοῦ ἱερούργου ἱερέως τοῦ εἰς ἀργίαν ὑποβληθέντος; Ἡ σημασία αὕτη σημειοῦται ἐν ἠπειρωτικαῖς συλλογαῖς (πρὸς τὸν Μνημ. τ. Α', σελ. 37) δὲν σημειοῦται ὅμως ὑπὸ τοῦ συλλογεῖς, ἐὰν ὑπάρχη καὶ ἐν Θεσπρωτίῳ. Ἡ λέξις ἀρεῖντα ἐξηγεῖται παρὰ τοῦ συλλογεῖς ὡς ἐπίρρημα δρομαίως, καὶ ἀρεντεῦω δρομαίως ἰδεῦω. Ἐν

ταῖς ἄλλαις ἠπειρωτικαῖς συλλογαῖς ἀναφέρεται: ἀρεῖντα τρέξιμον, δρόμος· εἶναι ἄρα καὶ οὐσιαστικὸν θηλυκοῦ γένους ἀρεῖντα (ἢ)· ἀργός π. χ. δὲν σημαίνει μόνον ὁ ἀργός ἢ ὀρθότερον ἢ ἐκ ζέοντος ὕδατος ἀτμώδης ὑγρασία, ἀλλὰ εἶναι καὶ ἐπίθετον = ἀργός, καιτηριάζης.

Τὸ γδαίρω γραπτέον διὰ τοῦ ε, διότι γίνε-ται ἐκ τοῦ ἐκδέρω.

Γκρέκος· ὁ συλλογεὺς λέγει Γραικός. Οἱ μεσογειότεροι τῶν ἐλληνοφῶνων Ἰσάμιδες καλοῦνται ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ἀλβανοφῶνων Γκρέκοι. Ἄλλ' ἐν συλλογαῖς (ὄρα ἀνωτέρω) ἀπαντᾷ Γρέκι ὁ φωλεός ἀγρίου ζῴου καὶ ὁ ἀγρός, ἐν ᾧ διανυκτερεύουσι τὰ πρόβατα κατὰ τὸ φθινόπωρον (καὶ ῥῆμα γρεκιάζω). Περὶ τούτου οὐδὲν λέγει ὁ συλλογεὺς. Ἐν ἠπειρῷ δὲ προσέτι καὶ δὴ ἐν Θεσπρωτίᾳ ἀπαντᾷ καὶ Γκρεκοχώρι ἢ Γκρεκοχώρι πρὸς Δ. τῆς Κιουσοβίτσας κωμοπόλεως ἐκ 250 οικογενειῶν, ὧν τὸ 1/4 Ὀρθόδοξοι. Ἐὰν λέγηται Γκρεμοχώρι, τότε ἡ λέξις ἐκ τοῦ γκρίκα, ὅπερ Ἀλβανιστὶ σημαίνει λαιμός, καὶ τοῦ χώρα, οἰνεὶ λαιμοκοπία, λαιμοχώρα· ἀπαντᾷ δὲ καὶ Γκρίκα χωρίον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Παραμυθίας ὑπὸ τὰς ὑπαιρείας ὀμωνύμου βουνοῦ. Ταῦτα πάντα ἔπρεπεν ὁ συλλογεὺς νὰ καθορίσῃ σαφῶς.

Ἐν γένει δὲ τὸν ἐλλόγιμον συλλογέα ἢ Ἐπιτροπεῖα θεωρεῖ ἄξιον πολλῶν ἐπαίνων διὰ τὴν προθυμίαν, τὴν ἐπιμελίαν καὶ τὴν ἀγάπην, μετ' ἧς ἐργάσθη, ὡς τὰ πρᾶγματα καὶ ἡ συλλεγείσα πλουσία ὕλη μαρτυρεῖ. Ἐνεκα τῶν πλεονεκτημάτων τούτων ἢ Ἐπιτροπεῖα, παροῦσα ἄλλα μειονεκτήματα, εὐχαρίστως κρίνει αὐτὸν ἄξιον τοῦ νενομισμένου δεκαλίρου γέρωσ.

Ἀριθμὸς πρωτοκόλλου 222. Πουκίλη γλωσσικὴ ὕλη ὑπὸ Συμεῶν Μανασεῖδου.

Ἡ συλλογὴ αὕτη τοῦ οὕτως τρισκαιδεκάκις εἰς τὸν προκειμένον ἀγῶνα κατελθόντος καὶ πάντοτε σχεδὸν καλλινίκου ἐξελθόντος Σ. Μανασεῖδου, περιέχει Α') ἄσματα δίστιχα 283. Β') ἔθιμα γαμήλια ἐν Χιρᾷ, χωρίῳ ἀπέχοντι τῆς Γκιουμουλτζίνης ὀκτώ ὥρας καὶ συγκροτούμενη ἐκ 200 περίπου οἰκιῶν. Γ') ἄσματα πολύστιχα 18. Δ') δημῶδες μέλος συνηθιζόμενον κατὰ τοὺς χορούς ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Αἴνου ἐν ἠχῷ α' πα. Τούτοις ἔπονται τὰ ἔθιμα τῆς α' Μαρτίου, καθ' ἣν βίπτονται

ἀπὸ τῶν παραθύρων ἄχρηστα πῆλινα σκευή, ὁ Κλήδων καὶ ὁ Λάζαρος. Ε') Αἰνίγματα 2 καὶ 5) Παιδιάς 5 ἐν Φέρραις συνήθεις. Ὡς συμπλήρωμα δὲ ἀπέστειλε καὶ ἕτερον φυλλάδιον, ἐν ᾧ ἐμπεριέχονται ἔθιμα ἐν τῇ περιφερείᾳ Γρεβενῶν καὶ Ἀνασουλίτσας ἐπικρατοῦντα, ἴτοι τὰ βρογκατσάρια, τὰ γαμήλια, τὰ Θεοφάνεια καὶ τὰ κατὰ τὴν βάπτισιν. Ταῦτα πάντα καταγράφονται καὶ περιγράφονται μετὰ τῆς ἀίσιπτε τὸν κύριον συλλογέα χαρκτηρίζουσας τάξεως καὶ ἐπιμελείας.

Ὁ κύριος Συμεῶν Μανασεῖδης τυγχάνει ἐκ τῶν προθυμοτάτων καὶ ἐπιτυχῶς ἐργαζομένων συλλογέων, κατὰ τὸν πολυετῆ προκειμένον ἀγῶνα πολλάκις ἐπισπασάμενος τοὺς ἐπαίνους τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπείας. Ἡ παρούσα δὲ συλλογὴ αὐτοῦ οὐδὲν μὲν ἔχουσα τὸ σφαλερὸν καὶ ἐπίφογον καθ' ὕλην καὶ εἶδος, ἀλλὰ μικρὸν ὑπολειπόμενον τῶν ἄλλων καὶ κατὰ τὴν ποσότητα καὶ κατὰ τὴν ποιότητα τῆς ὕλης, κρίνεται πολλοῦ ἐπαίνου ἀξία.

Ἀριθμὸς πρωτοκόλλου 226. Γραμματικὴ τῆς κοινῆς δημοτικῆς ἡμῶν γλώσσης ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν ἐπὶ τῇ βάσει νεωτέρων πορισμάτων τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας ὑπὸ Με-νελάου Φιλίππου.

Ἡ γραμματικὴ αὕτη περιλαμβάνουσα ἐν 120 σελίσιν 390 παραγράφους, παρουσιάζεται εὐθὺς ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπιγραφῆς πολλῆς σπουδῆς καὶ μελέτης ἀξία, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ διειλημμένων καταφαίνεται τὸ ἔργον τοῦτο οὐκ ἀνταποκρινόμενον οὐδὲ συμμορφούμενον καθόλου τῷ τίτλῳ αὐτοῦ· διότι, εἰ καὶ συμφώνως τῷ τίτλῳ ἐξελίσσονται πολλαχοῦ τύποι καὶ σχηματισμοὶ τῆς κοινῆς δημοτικῆς ἡμῶν γλώσσης, ἐνιαχοῦ παρενεφέρονται καὶ ὅλως ἄχρηστοι καὶ ἀγνωστοὶ αὐτῇ λέξεις. (Πρὸς καταχρηστικὴν διφθογγῶν ω, ἄγνός, Αἰδῆς κτλ.)

Οἱ κανόνες τῆς γραμματικῆς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι πορίσματα γλωσσολογικά, ἐκτίθενται δὲ πῶς ἐλλιπῶς ἐν τοῖς ἐξῆς χωρίοις. Οὕτω γράφεται: «Ἐκθλίβεται τὸ τελικὸν φωνῆν τῆς προηγουμένης πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἐπομένης, ὅταν τὸ ἀρκτικὸν τῆς ἐπομένης εἶναι φθόγγος ἰσχυρότερος»· ἐνθα προσθετέον «χωρὶς νὰ δασυνθῇ τὸ φιλὸν σύμφωνον πρὸ τοῦ δασυνομένου φωνήεντος, οἶον ἀπ' ὄσα κτλ.». Ἐτι δὲ παρατηροῦμεν

ὅτι ὁ γραμματικὸς ἀποφαίνεται καὶ γνώμας ἀναλήθειαι καὶ ἀσυστάτους. Οὕτω γράφει: «(Ἡ νεοελληνικὴ δημοτικὴ γλῶσσα) εἶναι πλουσιωτάτη, ὡς κεκτημένη πλοῦτον ἄπειρον λέξεων καὶ ἐκφράσεων», ἐν ᾧ τούναντιον διὰ τὴν ἐνδειαν γλωσσικοῦ πλοῦτου παρήχθη ἡ καθαρεύουσα ἢ τῶν λογίων γλῶσσα καλουμένη, ἣτις πολλὰς ἐν τῇ δημῶδει φωνῇ ἐπισφρουμένης καὶ ἀπαντάσας ξένας καὶ βαρβαρικές λέξεις ἀντικαθιστῶσα δι' ἀρχαίων ἐλληνικῶν κείται ὡς μεταίχμιον, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ὡς γέφυρα συγκοινωνίας τῆς δημῶδους γλῶσσης μετὰ τῆς παλαιᾶς· ἄλλως τε φυσικῶς εἶναι ἀδύνατον ἢ ἐν παρακμῇ πολιτιστικῇ καὶ κοινωνικῇ μορφωθεῖσα νέα γλῶσσα νὰ θεωρηθῇ πλουσιωτάτη. Ταῖς καταχρηστικαῖς διφθόγγαις συγκαταριθμῆι καὶ τὴν ων, ἣν οὐ μόνον ἀγνοεῖ ἢ δημῶδης λαλιᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων διαλέκτων μόνη ἢ ἰωνικὴ μετεχειρίζετο. Ἀλλαχοῦ λέγει «τὰ συγκριτικὰ μεγαλύτερος καὶ καλύτερος πρέπει νὰ γράφονται διὰ τοῦ υ κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς -υς τριτοκλίτων παχύτερος, βιρύτερος κτλ. οὐκ ὀρθῶς· διότι ἀμφότερα τὰ συγκριτικὰ ἐγένοντο κατ' ἐκπτώσιν τοῦ ο ἐκ τοῦ μεγαλειότερος (πρβλ. μεγαλειότητος) καὶ καλλιότερος. Ὅθεν κακῶς σημειοῦται ὅτι «ἄλλως ἢ γραφῆ μεγαλειότερος... καὶ καλλιότερος οὐδένα ἔχει λόγον ὑπάρξεως». (Κατὰ ταῦτα διορθωτέον καλύτερα εἰς καλλιτέρα καὶ καλύτερος εἰς καλλιτέρος). Ἀναφέρει ἐν ταῖς πέντε πτώσει καὶ τὴν δοτικὴν οὐδαμῶς προσέγων, ὅτι ἡ ἀπλή δοτικὴ δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ δημῶδει φωνῇ, ἣτις ἐκφράζει ταύτην κατ' ἀνάγνωσιν διὰ τῆς εἰς ἢ ε μετ' αἰτιατικῆς. Ἐκ δὲ τοῦ διατυπωμένου κανόνος «Ὁ μέλλων ἐκφέρεται πάντοτε μετὰ τοῦ μέλλοντικῆς μορίου θά, ἀλλ' ὅταν εἶναι τελικός, τότε ἀντὶ τοῦ θά ἐκφέρεται μετὰ τοῦ νά» ἐκδηλον γίνεται, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τὴν γραμματικὴν παραδέχεται μέλλοντικὸν τύπον ἐκφερόμενον μετὰ τοῦ θά, ἐπὶ δὲ τελικῆς ἐννοίας μετὰ τοῦ νά χωρὶς κατ' ἐλάχιστον νὰ σκεφθῇ, ὅτι τὸ νά τῆς δημῶδους φωνῆς γενόμενον ἐκ τοῦ ἀρχαίου τελικοῦ συνδέσμου ἵνα ἀπαιτῆ πάντως τὴν μεθ' ὑποτακτικῆς, ὡς ἐκεῖνος, σύνταξιν. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὀφείλει καὶ τὸ θά νὰ συνταχθῇ ὑποτακτικῇ, διότι ὁ νά ἐνυπάρχει ἐν τῷ θά, ἄτε δὴ γενομένῳ ἐκ τοῦ θέ νά καὶ τούτου ἐκ τοῦ θέλω νά. Ὅθεν κακῶς ἐν τῇ κλίσει τοῦ ῥήματος λύνω καὶ ἀγαπῶ γράφεται ὁ μέλλων «θὰ λύσει, θὰ λύσει κτλ. θ' ἀγαπήσει, θ' ἀγαπήσει κτλ.» διὰ

τῆς εἰ διφθόγγου. Ὅτι ὁ ἀπλοῦς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μέλλων ἐκφέρεται ἐν τῇ δημῶδει γλῶσσῃ διὰ τοῦ θά μεθ' ὑποτακτικῆς τραυῶς ἀποδείκνυται ἐκ τῶν εἰς αἶνω τῆς κοινῆς, οἷον· ζεσταίνω θὰ ζεστάνω, βουσιάνω θὰ βουσιάνω κτλ. Ἀποπῶτατον δὲ εἶναι τὸ γραφόμενον: «Σημ. Ἡ δημοτικὴ οὐδόλως ἐννοεῖ τὴν ὑποτακτικὴν ὥστε δέον νὰ γράφητε (γρ. γράφηται) ὁ μέλλων τῆς δημοτικῆς θὰ γράψω, θὰ γράψει (με εἰ) καὶ τοῦτο δῆλον γίνεται ἐκ τῶν πληθυντικῶν θὰ γράψομεν, θὰ γράψετε». Ἐν πρώτοις ὁ κ. συγγραφεὺς ἔπρεπε νὰ μάθῃ ὅτι ἡ ὑποτακτικὴ οὐχ ἦν τῇ δημῶδει λαλιᾶς γνωστὴ τυγχάνει οὐσα ἢ ὁ ἀπλοῦς μέλλων· διότι τί ἄλλο εἶναι τὸ ἢς κάμομεν ἢ ἢς κάμομε, νὰ πάρομεν ἢ νὰ πάρομε κτλ. ἢ ὑποτακτικῆ; Δεύτερον δὲ γνῶτω, ὅτι ἀνίσχυρος λίαν εἶναι ἡ ἀπόδειξις τῆς τοῦ εἰ γραφῆς ἐκ τῶν πληθυντικῶν θὰ γράψομεν, θὰ γράψετε, διότι ἐν τῷ κωνδοῦνι, κωνδοῦπι, κωνδοῦνι κτλ. καὶ τυφλῶ δῆλον ὅτι τὸ ου προῆλθεν ἐκ τοῦ ω (κωνδοῦνιον, κωνδοῦπιον, κωνδοῦνιον), τὸ δὲ ε τῆς παραληγοῦσης ἐν τῷ θὰ γράψετε ἀντὶ τοῦ θὰ γράψετε διὰ τοῦ η γέγονε κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὸ τῆς ληγοῦσης ε. Τὴν ἐν τῇ δημοτικῇ χρῆσιν τῆς ὑποτακτικῆς ἀγνοῶν γράφει ὡσαύτως ἐσφαλμένως: «Ἡ προπτακτικὴ δὲν ἔχει ἰδίους τύπους διὰ τὰ τρίτα πρόσωπα, ἀλλὰ σχηματίζει αὐτὰ διὰ τοῦ μορίου ἢς καὶ τοῦ τρίτου προσώπου τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος διὰ τὸν ἐνεστῶτα καὶ τοῦ μέλλοντος διὰ τὸν ἀόριστον». Τὸ ἢς τοῦτο, οὕτινος τὴν γένεσιν ἀποσιωπῶν, ἐγένετο κατὰ παραφθορὰν τοῦ ἴφρες, ὅπερ ἐν τοῖς Ἀλεξανδρεωτικοῖς χρόνοις κατὰ πρῶτον ἐμφανιζόμενον καὶ ἐκλαμβανόμενον ὡς παρακλεισματικὸν ἐπίρρημα συντάσσεται ὑποτακτικῇ, ὡς διαπιστοῦται ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου (κζ', 49) «Ἄφες ἰδῶμεν, εἰ ἔρχεται Ἡλίας πρῶτον αὐτόν». Ἐσφαλμένως ὅθεν γράφεται καθ' ὀριστικὴν ἀντὶ ὑποτακτικῆς ἐν τῇ κλίσει τοῦ ῥήματος λύνω καὶ ἀγαπῶ «ἢς λύσει, ἢς λύσει, ἢς ἔχει λύσει, ἢς ἔχουν λύσει, ἢς λυθεῖ, ἢς ἔχει λυθεῖ, ἢς ἔχουν λυθεῖ, ἢς ἀγαπήσει, ἢς ἔχει ἀγαπήσει, ἢς ἔχουν ἀγαπήσει, ἢς ἀγαπηθεῖ, ἢς ἔχει ἀγαπηθεῖ, ἢς ἔχουν ἀγαπηθεῖ». Ὡσαύτως σφάλλεται γράφειν: «Ὁ παθητικὸς μέλλων προσλαμβάνει μετὰ τὸν χαρακτήρα ἐν θ καὶ μετ' αὐτὸ τὰς ἐνεργητικὰς καταλήξεις». Διὸ τὰ ἐν τῇ κλίσει τοῦ λύνω καὶ ἀγαπῶ φερόμενα «θὰ λυθεῖς, θὰ λυθεῖ, θὰ λυθεῖτε, θ' ἀγαπηθεῖς, θ' ἀγαπηθεῖτε»

γραπτὰ καθ' ὑποτακτικὴν. Ὅμοίως φέρεται ὁ ἐξῆς κανὼν: «Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται διὰ τοῦ ἐνεστώτος τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος ἔχω καὶ τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος κτλ.» καὶ «Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντελικὸς σχηματίζεται διὰ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ αὐτοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος (εἶχα) καὶ τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος κτλ.». Τὸ σαφερὸν ἀμφοτέρων τῶν κανόνων ἐκφάνεται ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῶν ῥημάτων ἐχόντων οὐχὶ α' ἀόριστον, ἀλλὰ β', οἷον· ἔχω λάβη, ἔχω εἶπη, ἔχω ἰδῆ κτλ. Ὅθεν διορθωτέον τὸ ἐν τῇ κλίσει τοῦ λύνω καὶ ἀγαπῶ «ἔχω λύσει κτλ. εἶχα λύσει κτλ. ἔχω ἀγαπήσει κτλ. εἶχα ἀγαπήσει κτλ.» εἰς ὑποτακτικὸν τύπον εἰς -η. Ὡσαύτως ἐσφαλμένως γράφεται «Ὁ παθητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται ἢ διὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος τοῦ ἔχω καὶ τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος κτλ.» καὶ «Ὁ παθητικὸς ὑπερσυντελικὸς σχηματίζεται ἢ διὰ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ἔχω καὶ τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος κτλ.». Διὸ τὰ ἐν τῇ κλίσει τοῦ λύνω καὶ ἀγαπῶ παραδείγματα τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῶν «ἔχω λυθεῖ κτλ. εἶχα λυθεῖ κτλ. ἔχε λυθεῖ κτλ. ἔχω ἀγαπηθεῖ κτλ. εἶχα ἀγαπηθεῖ κτλ. ἔχε ἀγαπηθεῖ κτλ.» γραπτὰ εἰς ὑποτακτικὴν. Ἐπεὶ ὑπάρχει ὁ ἐπόμενος κανὼν: «Πάντα τὰ εἰς -ῶν, περισπώμενα ἀττικὰ λαμβάνουσι ν μεταξὺ τοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς καταλήξεως, οἷον· φανερόν-ω (φανερῶ), ἀπλόν-ω (ἀπλό), χρυσόν-ω (χρυσῶ)». Ἄλλ' ὁ κανὼν αὗτος δὲν εἶναι ἀκριβὴς καὶ σῶος. Ἡμεῖς ἀδιστακτικῶς ἀποφαινόμεθα ὅτι τὰ εἰς -ῶν γράφονται καὶ πρέπει νὰ γράφονται δι' ω ἐν τῇ παραληγοῦσῃ, ὡς γινόμενα προσθήκη τῆς καταλήξεως -ῶν ἐκ τοῦ συνηρημένου τύπου, οἷον· φανερόν-ω, ἀπλό-ω, χρυσῶ-ω· διότι, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς λίαν ὀρθῶς παρατηρεῖ πού, ἡ καθωμίλημένη γλῶσσα παρέλαβε τὰ τε συνηρημένα ὀνόματα καὶ ῥήματα συντετελεσμένα ἐκ τῆς ἀρχαίας. Ἐὰν δὲ παρέμειναν ὀλίγοι τινὲς τύποι ἀσυναίρετοι, εἶναι ἐπιχωριάζοντες ἐνιαχοῦ καὶ ἀπαντῶσι μόνον ἐν τῇ β' συζυγίᾳ τῶν περισπωμένων, ἥτοι ἐν τοῖς εἰς -ῶν, οἷον· ἀγαπῶ, τιμῶ κτλ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ κ. Φιλήντας παρακατιῶν γράφει «θὰ χρυσώσω» καὶ «ἀπλωμέος» χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τινὰ λόγον περὶ τῆς τοῦ κατ' ἐνεστώτα

ὁ ἐκτάσεως εἰς ω ἐν τοῖς λοιποῖς χρόνοις. Ἀνυπόστατοι δὲ εἶναι καὶ οἱ κανόνες «(Τὰ ἐκ τῶν εἰς -ῶν ἀρχαίων εἰς -αῖνω νέα) τὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον σχηματίζουσι (διάφορον ὅλως τῶν ἄνωτέρω) εἰς -ῶν, -ῶνα, θὰ παχύνω, πάχυνω» καὶ «Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς σχηματίζουσι τὸν ἐνεστώτα εἰς -αῖνω, ἵνα μὴ συμφωνῇ ὁ τύπος αὐτοῦ μετὰ τὸν τοῦ μέλλοντος». Ἀλλὰ τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἤκουσε τὸν μέλλοντα ἐν τῇ φράσει «θὰ παχύνω ἀκόμη περισσότερο» παρὰ στόματος τοῦ δήμου; Ὅλως δ' ἀπρόσφορος καὶ ἀτοπος εἶναι ἡ παρατήρησις τοῦ συντάκτου ὅτι α τὸ εἶσαι ἐγένετο ἐκ τῆς ἀρχαίας ῥίζης εσ καὶ τῆς καταλήξεως σαι, ἐν ᾧ καὶ τυφλῶ δῆλον ὅτι τὸ εἶσαι ἐγένετο κανονικῶς ἐκ τοῦ εἶμαι. Περὶ δὲ τῆς γένεσεως τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου εἶναι ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐνὶ κατὰ μεταγραμματισμὸν καὶ κατ' ἀναλογίαν τοῦ εἶμαι καὶ εἶσαι διὰ τῆς αἰ γραφῆς αὐτοῦ ἐπιδοκιμάζομεν τὴν τοῦ εἶναι διὰ τῆς αἰ γραφῆς κατ' ἀναλογίαν τῶν δύο προηγουμένων προσώπων οὐδαμῶς παραδεχόμενοι τὴν ἐκ τοῦ εἶναι κατὰ μεταγραμματισμὸν γένεσιν, καὶ προκρίνομεν τὴν γραφὴν ταύτην τῆς παρ' ἄλλοις πολὺ ἐν τοῖς γράμμασι σημαίνουσιν ἐν χρήσει οὐσης διὰ τοῦ ε ἑτέρας γραφῆς εἶνε.

Τὸ δημῶδες παχύνω νομίζει παραχθὲν ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἄγω οὐκ ὀρθῶς, διότι εἶναι ἀναμφίριστον ὅτι ἐγένετο ἐκ τοῦ ὑπάγω. Ἀλλαχοῦ γράφεται διπλοῦς τύπος προθέσεως ἀπὸ καὶ πο ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ἀπὸ καὶ ἀπ'. Ἐσφαλμένη δὲ εἶναι ἡ γραφὴ τῆς μεταξὺ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων ἀναφερομένης ἔδν, ἣτις δέον νὰ γραφῇ δι' ω ἔδν, ὡς γενομένη ἐκ τοῦ ἐξ ἄν καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἐξόν. (Πρβλ. τὸ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ἀνθ' ὄν, ἰσοδύναμον αἰτιολογικῶ συνδέσμῳ, ὡς τὰ ἀρχαία ἐξ οὐ καὶ ἀπ' οὐ). Ἡμαρτημένως δὲ θεωρεῖ τὸ θεὸς ἐκ ῥηματικοῦ θέματος θε παραγόμενον. Ὅμοίως φέρεται ὡς κατάληξις ὑποκοριστικῆς ἀκμῆς οἷον· Γεωργός Γεωργάκης, Δημητρός Δημητρούκης κτλ. Ἡ διὰ τοῦ η γραφὴ τῶν εἰς ἀκμῆς ὑποκοριστικῶν ἀποδοκιμάζεται, τούναντιον δὲ προκρίνεται ἢ διὰ τοῦ ι διὰ τὸν ἐξῆς λόγον. Ἐν τῇ παρηκμακῶτι βυζαντιακῇ Ἑλληνισμῶ ὡς ἐκ τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως ἰον, ἐκπεσόντος τοῦ ο, προῆλθεν ἢ εἰς ιω καὶ ὕστερον ἢ εἰς ι, οἷον· τυρίον, τυρίν καὶ τυρί, παιδίον, παιδίν καὶ παιδί, ψωμίον, ψωμίν καὶ ψωμί, κτλ. οὕτω καὶ ἐκ τῆς εἰς ἀκμῆς καθ' ὕψιστον τοῦ ο ἐγένετο ἢ κατάληξις ἀκμῆς, ὡς τὰ ὀνό-

ματα και αι επωνυμια βυζαντικων αυτοκρατορων, Παραπινάκι(ος), Σταυράκι(ος), Βατάκι(ος) και λατινική εκφορξ Βατά(εις)ις, Μανιάκι(ος) κτλ. (Πρβλ. τα εις αι ουδέτερα υποκοριστικά, παιδάκι, δεινδάκι, ἀρνάκι κτλ). Καθόλου δ' ειπειν εν τοις κυριοις ονόμασιν εις ιος και εις η συνηθέστερον εκκρουεται το ο, ως Γεωργι(ος), Δημητρι(ος), Βασιλει(ος) κτλ. Γεωργάκι(ος), Δημητράκι(ος), Βασιλάκι(ος), κτλ. η ηττον συνήθως το ι, οιον Γεωργι(ος), Δημητρι(ος) κτλ. Γιαννάκι(ος), Δημητράκι(ος), Αντιωνάκι(ος) κτλ. (Πρβλ. Γιαννακόπουλος, Δημητράκοπουλος, Αντιωνάκοπουλος κτλ.). Γραπτέον οθεν δια του ι το Γιώργη, αι Γιώργη. Κακως εν τοις εις ιος παρατίθενται ως παραδείγματα τα φωτεινός, σκοτεινός. Επίσης ουκ ορθως νομίζει ως ρηματικά παράγωγα μετα καταλήξεως εις κοπῶ τα (βροντῶ) βροντοκοπῶ, μεθοκοπῶ, φωνοκοπῶ κτλ. Σφάλλεται ωσαύτως υπολαμβάνων το καθαιριζῶ (γρ. καθαιρίζω) σύνθετον και συναριθμῶν μετα των εν γρήσει συνθέτων ἀπαντῶ, ἀγγόνι κτλ. Ἡμαρτημένως διδάσκεται δι τα θαλασσομαχῶ θασσοφορῶ (γρ. δι' ἐνός σ), ζωγραφῶ εἶναι ἀρήματα τῆς β' συζυγίας περισπώμενα) ἀγνοῶν δι τα εις -εω εἶναι τῆς α' συζυγίας των συναρημένων, β' δὲ συζυγίας εἶναι τα εις -εω. Διαν δ' ἐσφαλμένως παράγει το τυλλῶ εκ του ἐλλισσω ἀγνοῶν το μεταγενέστερον τυλλισσω. Πλὴν των ἐλλিপῶν τούτων και ἐσφαλμένων κανόνων παρατηροῦνται και ὀρθογραφικαί τινες ἀγνοιαί του εἰρημένου γραμματικῶ εν ταῖς ἐξῆς λέξεσιν: ἰσχυρωτέρους (δι' ο) ἀλυσσιδα (δι' ἐνός σ), συνειθίζει (δι' η), ὁ Μάστης (δι' ι), Δούναβης (δι' ι), κοιμάζω γρ. κυτιάζω δι' υ εκ του κυπιάζω. κατ' ἀφομοίωσιν του π εις το τ, ὑπατα (δι' η), νειάτα (δι' ι). Οὐκ ὀλίγαι δὲ ἀνορθογραφίαι ὑπάρχουσιν ἐξ ἀβλαπτήματος προελθούσαι αι ἐξῆς: κληματολογικοί, ἀπαλέσασαι, νοιηelles παρελκει το ι), η τελευταία, μεθ' ουδεμίας, κλιτική, θηλικῶ θηλικῶν, ἀλάσσουσιν, ἐγκλητικῶν, πρόσημμα, θέμια, νά γράφητε (δι' αι), λυπαί (δι' αι), εχαρά (θ. χα) γρ. θ. χαρ-), ελλημένα. Ἐναι δ' αὐτῶν αι προχειρόταται διωρθώθησαν εν τῷ κειμένῳ. Ἐτι δὲ ἀπαντᾷ και τύπος ἀδόκιμος και ἀχρηστος ὁ ἐξασημηθέντα ἀντὶ του ἐξασημηθέντα.

Μεθ' ὧσιν ταύτας τὰς κῆρας και ἀτελείας, ἀς ἐπόμενον ἦτο νὰ ἔχη ἡ γραμματικὴ αὐτὴ ὡς πρῶτον δοκίμιον τῆς κοινῆς δημοτικῆς

γλώσσης, διότι ουδεμία ἄλλη οὐτ' ἐξεδόθη παρ' ἡμῶν οὐτ' ἐγράφη γραμματικὴ ἰδίως και συστηματικῶς πραγματευομένη περι τῆς δημῶδους φωνῆς και λαλιᾶς, ἀξία λόγου τυγχάνει οὕσα, ὡς γεγραμμένη κατὰ τὰ νεώτερα πορίσματα τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας, και ὁ πονήσας αὐτὴν ἐλλόγιμος κ. Μενέλαος Φιλήτας κρίνεται ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀξίως ἐπαινοῦ.

Ἀριθμὸς πρωτοκόλλου 228. Ἡπειρωτικὰ Νεοελληνικὰ ἀνάλεκτα ὑπὸ Μ. Ι. Ζιάκα.

Ἡ συλλογὴ αὕτη εκ κεφαλαίων τεσσάρων συνιταμένη περιλαμβάνει εν τῷ πρώτῳ τούτων α') Τοπωνυμίας των κωμῶν Κουρέντων, Πουργιάνιστας, Μπουτζαράς, Γριμπόβου, Καλοχωρίου, Λήνικας και Μάζης, εν αἷς περιγράφει λεπτομερῶς ἀπάσας τὰς ὀνομασίας των διαφόρων χωρίων και θέσεων. β') Δεισιδαιμονίας και προλήψεις κατὰ τοὺς νεκροὺς και τὴν κηδεῖαν τούτων και διαφόρους ἄλλας κοινὰς σχεδὸν ἀπάσας κατ' ἀπαν τὸ Ἑλληνικόν, ὡν ἀποδίδωσι καλῶς τὴν ἐρμησίαν.

Ἐν τῷ δευτέρῳ κεφαλαίῳ περιέχει 1) Λεξιλόγιον εκ λέξεων 385 κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν και 2) Τὰς ὀνομασίας των ἐργαλείων του ὑδρομύλου, ὀνόματα λαχάνων, ποῶν, θάμνων, δένδρων, ὀνόματα πρόβάτων, αἰγῶν και βοῶν, φράσεις περι τὰς 20 και αἰνίγματα 35.

Ἐν τῷ τρίτῳ των κεφαλαίων ἡ συλλογὴ περιλαμβάνει διάφορα δημοτικὰ ἄσματα, ἦτοι ἐρωτικὰ 13, γαμήλια εκ των Κουρέντων 6, ἱστορικὰ 5, διαφόρου ὕλης 12 και του χοροῦ 9.

Ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ και τελευταίῳ κεφαλαίῳ καταγράφονται παραμύθια μυθολογικὰ μὲν και διηγηματικὰ 6 και ἀστεία 3, ἀπαντα εκτενῆ και σπουδαία, εν οἷς προσπαθεῖ νὰ μιμηθῆ τὴν γλῶσσαν του λαοῦ και ὡς ἐπὶ το πλεῖστον ἐπιτυγχάνει.

Ἐν τέλει ἔρχεται συμπλήρωμα ἐξ ἐνός αἰνίγματος, 11 λέξεων και τινων ὀνομάτων δένδρων και λαχανικῶν.

Και περι τῆς συλλογῆς ταύτης δύναται ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ νὰ εἴπῃ ὅ,τι και περι πασῶν, ὅτι τὰ πλεῖστα των καταγεγραμμένων εἶναι ἤδη τῆ Ἐπιτροπῆς γνωστὰ ἐξ ἄλλων προπροσταλεισῶν συλλογῶν εκ χωρίων ἄλλων ἢ ὁμοίως ἐκφερόμενα ἢ και εν μικραῖς παραλαγαῖς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ζημιῶν τὸν ἀγῶνα, τούτων μᾶλλον ἐπιβοηθεῖ τούτῳ εις ἐπι-

βεβαίωσιν περι τῆς ἐνότητος τῆς γλώσσης, των ἠθῶν και ἠθίμων και του χαρακτήρος εν γένει τῆς ἀπανταχοῦ ἐλληνικῆς φυλῆς.

Ὁ κύριος Ζιάκας γνωστὸς ἐγένετο ἤδη τῆ Ἐπιτροπῆς εκ τῆς προπροσταλεισῆς συλλογῆς αὐτοῦ εις τὸν ἀγῶνα του 1894, ἦτις εὐρεθεῖσα κατ' εἶδος μὲν εὐ ἔχουσα, κατ' ὕλην δὲ σύντομος και μὴ ἱκανοποιούσα τὸν ἀγῶνα, ἐκρίθη μόνον ἀξία ἐπαινων. Ἡδη δὲ διὰ τῆς ἀποστολῆς τῆς παρούσης συλλογῆς ἀρκετῆς κατὰ πᾶσιν και κατ' εἶδος καλῆς κρίνεται ἀξία τῆς ὀρισμένης δεκαλίρου ἀμοιβῆς.

Ἀριθμ. πρωτοκόλλου 293. Λεξιλόγιον Συμαϊκοῦ ἰδιώματος, παραβαλλόμενον πρὸς πολλὰ ἕτερα ἰδιώματα τῆς νεωτέρας ἐλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ Γ. Ξαρινῶ 1895.

Ἡ συλλογὴ αὕτη σύγκειται εκ σελίδων 155 σχήματος κοινῶν σχολικῶν τετραδίων, περιλαμβάνουσῶν κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν 1463 λέξεις μετα πολλῆς τῆς ἐπιμελείας συνελεγμένας και συμπληρούσας 8 περίπου τυπογραφικὰ φύλλα συνήθους 16^{ου} σχήματος.

Ὀλίγαι εἶναι αι λέξεις, αι στερούμεναι γλωσσικῆς ἀξίας, ἰδίᾳ δὲ πολλοῦ ἐπαινοῦ ἀξίως κρίνεται ὁ συλλογεὺς ἐπὶ τῆ παραβολῆ, ἣν ἐποίησατο του συμαϊκοῦ γλωσσαρίου πρὸς ἕτερα ἄλλων τόπων γειτονικῶν τῆ Σύμῃ και ἀπομεμακρυσμένων ἀπ' αὐτῆς. Ἡ ἐργασία του κ. Ξαρινῶ ἀληθῶς εἶναι πολλῶ λυσιτελεστέρα ἄλλων συλλογῶν, οἷτινες, ἐπιλανθανόμενοι ἑαυτῶν τε και των τῆς Ἐπιτροπῆς παραινήσεων, ἀσχολοῦνται εις τὴν ἐπικίνδυνον ἀναρρίχῃσιν των ἀπορρώγων τῆς ἐτυμολογίας βράχων και, ὡς εἰκός, παρετυμολογοῦντες τὰς λέξεις, κατακυλιόνται εις τὰ βράθρα του γελοίου. Και εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι και ὁ συλλογεὺς του Συμαϊκοῦ ἰδιώματος, γλιγόμενος και αὐτὸς τῆς δόξης των λοιπῶν συναλλήτων του Ζωγράφου Ἀγῶνος, πειράται ὁμοίως τῆς κινδυνώδους ἐπιχειρήσεως, ἀλλ' ἐγκαίρως περιστέλλει ἑαυτὸν και σπάντως περιπίπτει εις παρετυμολογίας. Τούτου ἕνεκα ἡ παραβολὴ των λέξεων ἰδιώματός τινος πρὸς ἄλλα ἄλλων ἐλληνικῶν τόπων χαρακτηρίζεται ὑφ' ἡμῶν ὡς ἐργασία οὐ μόνον σπουδαίως συμβαλλομένη εις τὸν κύριον σκοπὸν, οὐ ὁ ἡμέτερος ἀγῶν στοχάζεται, ἀλλὰ και ὡς ἀξία σπουδῆς και μιμήσεως παρὰ τοῖς μέλλουσιν ἀθηναῖς.

Ὅταν, σὺν Θεῷ, συμπληρωθῆ κατὰ τὸ

ἐνὸν ὁ μετα τοσούτων δαπανῶν και παντοίων μόθων των τε κρινόντων και κρινομένων γλωσσικῶν και ἐθνολογικῶν ἀμητῶν, τότε οἱ μέλλοντες νὰ ἀναλάβωσι τὸ πολύμοχθον και ἀχαρὶ ἴσως ἔργον τῆς τακτοποιήσεως τῆς συγκεκριμένης ὕλης πολλὴν τὴν ἀνακούφισιν εὐρήσουσιν εν τῇ ἐργασίᾳ αὐτῶν ἐκείνη εν ταῖς συλλογαῖς ὁμοίων τῆ προκειμένη. Τούτων των λόγων ἕνεκα θεωροῦμεν τὸ Λεξιλόγιον του Συμαϊκοῦ ἰδιώματος του κ. Ξαρινῶ ἕξιον του δεκαλίρου βραβείου. Ἡ Ἐπιτροπὴ, περιφανῶς βραβεύουσα τὸν συλλογεῖα, ἔχει τὴν πεποιθησιν, ὅτι ὁ κ. Ξαρινῶς θὰ φιλοτιμηθῆ νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἀποστέλλων τῷ Συλλόγῳ εἴτε νεώτερον ἀπεθασαύρισε πρὸς τιμὴν μὲν ἑαυτοῦ, ὠφέλειαν δὲ του ἀγῶνος ἡμῶν.

Ἀριθμὸς πρωτοκόλλου 294. Ἡ ὑπὸ του εν τῷ Βαρβακίῳ Ἀθηῶν μαθητεύοντος κ. Γ. Α. Καμμά Τηλίου εις τὸν Ζωγράφου Ἀγῶνα σταλείσα συλλογὴ τῆς των νησιωτῶν Τηλιῶν γλωσσικῆς ὕλης περιέχεται εν δυοῖς μεγάλοις τετραδίοις, ὡν τὸ μὲν α' περιλαμβάνει ἐπιστολὴν πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐπιτροπὴν, και εν 74 σελίσι 546 λέξεις κατ' ἀλφαβητικὸν, 20 δημοτικὰ ἄσματα, 214 δίστιχα χοροῦ και 18 δίστιχα σατυρικά τὸ δὲ β' εν 80 σελίσι 116 παροιμίας, 30 αἰνίγματα, 4 λογοπαίγνια, ὡς ὁ συλλογεὺς ὀνομάζει αὐτὰ, 48 φράσεις και ἐκφράσεις, ὡς αὐτὸς διακρίνει, 36 προλήψεις και δεισιδαιμονίας, ἦθη και ἠθίμα, ἀλλὰ μόνον τὰ περι τὴν γέννησιν και τὸν γάμον, οἷς ἐπιτάσσονται και 61 γαμήλια δίστιχα, 22 ὀνομασίας χρωμάτων τῆς αἰγῆς, ἀς ὠφελεῖ μᾶλλον νὰ κατατάξῃ εις τὸ λεξιλόγιον, οὐχι δὲ εὐθὺς μετα τὰ ἦθη και ἠθίμα 5 μύθους, 11 παιδιὰς, 80 ὀνόματα τοποθεσιῶν, ἐξ ὧν μανθάνομεν ὅτι, ὅπως εν Χίῳ, οὕτω και εν Τήλῳ ὑπάρχουσι Νένητα (Νένητα), και σύντομον πίνακα των περιεχομένων.

Τὰ τετράδια ταῦτα εἶναι καθαρῶς γεγραμμένα μετ' εὐρέος περισελίδου, ἡ δὲ συλλογὴ συντελέσθη μὲν, ὡς δηλοῦται εκ τῆς χρονολογίας, μέχρι λήγοντος του 1895, ἀπεστάλη δὲ εις τὸν ἀγῶνα του 1896, τὸν ἀναβλήθηεντα εις τὸ ἔτος 1898.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ, παρδούσα σφάλματά τινὰ εκ τῆς μαθητικῆς αὐτοῦ ἀπειρίας μᾶλλον προῖοντα, ἀπέβλεψα δὲ εις τὴν ἐπιμέλειαν του συλλογεῖα και τὸ πᾶσιν

τῆς συλλογῆς βραβεύει αὐτόν, ἵνα ἐπιρρώθη ἔτι μᾶλλον τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ ἀμίλλαν.

Ἀριθμ. πρωτοκόλλου 318. Συλλογὴ μυρολογίων, ἐρωτικῶν καὶ ἄλλων διαφόρων ἰσμάτων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ τῆς Νισύρου ὑπὸ Γεωργίου Παπαδοπούλου.

Ἡ συλλογὴ αὕτη περιλαμβάνει τὸ ὅλον 62 σελίδας σχήματος μεγάλου ὀγδού, ἐξ ὧν αἱ μὲν 32 περιέχουσι μυρολόγια ἐν 200 διστίχοις, αἱ δὲ λοιπαὶ ἔσματα ἐρωτικὰ ἐν 174 ἐπίσης διστίχοις. Ὁ συλλογεὺς τυγχάνει τῷ Συλλόγῳ γνωστὸς καὶ ἐκ προηγουμένων ἐτῶν, πολλάκις ἐπαξίως βραβευθεὶς, ἤδη δὲ κρίνεται ἄξιος ἐπαίνου ἐφ' οἷς κατέβαλε πόνοις.

Ἀριθμ. πρωτοκόλλου 370. Ἡ Συλλογὴ ὑπὸ Παπαγιάννη Μανωλακάκι συνίσταται ἐκ δύο τετραδίων, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἐκ σελίδων 40, τὸ δὲ δευτέρον ἐξ 120.

Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ τετραδίῳ περιλαμβάνονται ἔσματα πολύστιχα Καρπάθου 11 καὶ δημῶδη δίστιχα 182 ἐπίσης Καρπάθου. Ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ καταγράφονται α') 583 λέξεις μετὰ τῶν οικείων φράσεων καὶ β') 267 φρασεολογίαι καὶ παροιμίαι μετὰ ποικίλων αὐτῶν παραλλαγῶν.

Ὁ κύριος Μανωλακάκις ἐκ τῶν εὐστόχων συλλογῶν τυγχάνων καὶ ἐν τῇ παρούσῃ συλλογῇ ἐχρήσατο τῇ δεούσῃ προσοχῇ καὶ καθαρότητι ἐν τῇ καταγραφῇ πάντων τῶν περιεχομένων ἐν ἀλφαβητικῇ τάξει καὶ συμφώνως πρὸς τὰ διαγεγραμμένα ὑπὸ τοῦ προγράμματος τοῦ διαγωνίσματος, διὰ πάσας δὲ τὰς ἀρετὰς αὐτῆς ἡ συλλογὴ τυγχάνει ἄξια τοῦ ὀριζμένου δεκαλίρου βραβείου.

Ἀριθμ. πρωτοκ. 371. Δευτέρα Συλλογὴ ζώντων μνημείων τῆς ἐλληνικῆς γλώσσῃς ὑπὸ Γ. Ἀγακίδου ἐκ τοῦ χωρίου Ζωπανίου τῆς ἐπαρχίας Σιδανίου.

Ἡ συλλογὴ αὕτη συνέχειαν ἀποτελοῦσα τῆς πρώτης τῆς ὑπὸ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπείας βραβευθείσης εἶναι διήρημένη ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου σύλλογός εἰς 3 φυλλάδια ἀποτελούμενα ἐν ὅλῳ ἐκ 261 σελίδων. Ταύτης αὐτὸς ὁ συλλογεὺς προτάσσει ὡς ἔπεται,

α) Περιεχόμενα τῆς παρούσης συλλογῆς 900 περίπου λέξεις, ὧν πλεῖστα ὄντι ἤδη τὸ πρῶτον ἀνασκαπτόμενα.

32 ἔσματα διάφορα, ὧν τὸ τρίτον τοῦλάχιστον ἀξιολογώτατα (γρ. -τον).

11 βραυκαλήματα ἀφελέστατα, ἀγνότατα ὡς τὸ κρίνον (γρ. κρήνον)

4 μυρολόγια ἄξια νὰ καθεζῶσι (γρ. νὰ κατὰσχωσι) τὴν α' θέσιν ἐν τῷ περιοδικῷ τῶν Ζώντων Μνημείων κτλ. τοῦ Συλλόγου.

141 σοφώταται παροιμίαι.

112 φράσεις δημῶδεις.

2 Λακωνισμοί.

1 περιέργον, τὸ ὁποῖον δύναμις νόμου ὠνόμασα.

24 προλήψεις, δεισιδαιμονίαι, ἦθη, ἔθιμα, ὧν τὰ πλεῖστα προφανῶς ἀρχαῖα.

57 αἰνίγματα (Καὶ καλὴν ὄρεξιν)».

Τούτοις προσθετέον 1 Παράγγελμα, ὅπερ ὁ φερέπνοος συλλογεὺς παρείδε νὰ σημειώσῃται ἐν τοῖς Περιεχομένοις, καὶ 1 ἔσμα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ὅπως διάφορον καὶ ἐκτενέστερον τοῦ ἀλλαγῶ ἀναγραφόμενον.

Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν ὅτι ὁ φιλόπνοος συλλογεὺς ἐκ τοῦ ὑπερμέτρου αὐτοῦ ζήλου εἰς 4 μυρολόγια προκρίνων αὐτὰ ἄξιοι νὰ κατὰσχωσι τὴν α' θέσιν ἐν τῷ περιοδικῷ τῶν Ζώντων Μνημείων τοῦ Συλλόγου, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἄτοπον, διότι προκαταλαμβάνει οὕτω τὴν κρίσιν τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπείας, τελευτῶν δὲ χαριεντίζεται γράφων «Καὶ καλὴν ὄρεξιν» τὸ σπουδαῖον μετὰ τοῦ εὐτραπέλου συνδυάζων.

Ἐν τῇ Λεξιλογίῳ περιέχοντι 896 ἐν ὅλῳ λέξεις μετ' ἀπορίας παρετηροῦμεν, ὅτι ὁ κ. Γ. Ἀγακίδης συνέλεξε τοσαύτας λέξεις μέχρι τοῦ στοιχείου Α, οὐδεμίαν δὲ λέξιν σησημειώται ἀρκτική τῶν λοιπῶν γραμμάτων. Νὰ ὑπολάβωμεν ὅτι ἐν τῇ χωρίῳ Ζωπανίῳ τῆς ἐπαρχίας Σιδανίου αἱ ἐπὶ παντοίας χρήσεις λέξεις ἀρχοῦνται μόνον τῶν Α| κατὰ σειράν γραμμάτων τῆς ἐλληνικῆς ἀλφαβήτου, εἶναι βεβαίως φύσει ἀδύνατον ὡς μόνον δὲ πιθανὸν τῇ Ἐπιτροπείῃ φαίνεται τότε ὁ κ. Γ. Ἀγακίδης μετὰ σπουδῆς καὶ ἐπιστάσεως κατῳρῶσε νὰ συλλέξῃ μόνον μέχρι τοῦ γράμματος Α τοσαύτας λέξεις, ὅσας ἄλλοι συλλογεὶς μόλις δι' ὅλων τῶν γραμμάτων ἠδυνήθησαν ν' ἀθροίσωσιν. Ὅθεν ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπεία προτρέπεται τὸν ἐλλογιμον συλλογεὴ νὰ συμπληρώσῃ ἐπ' ἀκριβῆς καὶ μετὰ τῆς ἐγνωσμένης ἤδη ἐπιμελείας τὸν γλωσσικὸν τοῦτον πλοῦτον καὶ διὰ λέξεων ἀρκτικῶν τῶν ἀκολουθῶν γραμμάτων. Ἴδὲν τῇ Λεξιλογίῳ τούτῳ τῷ ὄντι παρατηροῦνται λέξεις πολλὰ, ἂν μὴ πλεῖστα ὄναι, ἤδη τὸ πρῶτον ἀνασκαπτόμενα, ὡς λέγει ἐν τοῖς Περιεχο-

μένοις ὁ κ. Ἀγακίδης. Τοιαῦτα δὲ εἶναι αἱ ἐξῆς: ἀγλείφω, ἀγλευροχασάνης, ἀγρόμηλον, ἀγκωνίζω, ἀνίλα, ἀπαντλάζω, ἀποκρούω, ἀραματιάζω ἄρσι, ἀρνιακοῦτα, ἀχλά, βανομηλιά, βανόμηλον, βαθύμαλλος, βαλανίζω, βιργινάδα, βούγγουρας, βρόχος, βροχώνω, βρόντιος, βρανά, βυθός γυδιάζω, γάργαρος, γκοῦβρος, γκουβρώνω, γκάβρος, γκαραβέλα, γκουτόσαβρος, γκουτοσαβλίκι, γκουριαβιάζω, γκραπατζώνω, γραντοάρα, γκουργκούρα, γίνικλα καὶ ἴνικλα, γκουταλινῶ καὶ γκουταλεύω, γούσια, γουπιάζω, γρούτσαβρος καὶ τσοῦγκραβος, γούπος δέπνα, δερμόνι, δερμονίζω, διβολινῶ, διαζύ, διχάλα, δουμάρον, δόγα καὶ δούργα, δοντάργια, δοῦσες (;), δυνάζομαι ἔλατος, ἐναπόβαρος ζαζαβούλης, ζαζαβονέφαλος, ζευγηλάτης, ζνίχι(ι), ζάνισα ἡμεράδι θαμαίνομαι, θράφος ἴνδαλμα κάκω, καιραλινῶ, καγκαένας—καγκαμμία, καταχαράζω, καποῦλια, καπρί, καρπιζω, κατιχιά, κελεφιά, κλέτσος, κιάβι, κουτουλογόμοις λπεδον, λατσάζω, λεφτόκαρον, λιόλος, λούνη, λάγρος, λαβός, λάγγερος, λαθύρι, λαγγήτα, λάλος. Ἀστειότατα δ' ἐτυμολογεῖ ὁ κ. Ἀγακίδης τὸ ζαπούνης ἐκ τοῦ ζά-πόνος, ζάπονος, ἀγνοῶν ὅτι εἶναι λέξις τουρκικῆ.

Ἔσματα δὲ ἡμεῖς ἠριθμήσαμεν οὐχὶ 32, ὡς αὐτὸς γράφει ἐν τοῖς Περιεχομένοις, ἀλλὰ 24, ὧν τὸ 10 ἐπιτάσσεται τοῖς βραυκαλήμασι, τὰ δὲ λοιπὰ ἀκολουθοῦσι τοῖς Μυρολογίοις. Εἶναι δὲ ταῦτα οὐχ ἥττονος λόγου ἄξια.

Ἐκ τῶν 141 παροιμιῶν ὅλαι σχεδὸν εἶναι γνωσταί. Αἱ δημῶδεις φράσεις ἀριθμοῦμεν 94, οὐχὶ δὲ 112, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γνωσταὶ καὶ συνήθεις. Ἐν τέλει δὲ παρατηροῦμεν ὅτι ὁ κ. συλλογεὺς πειράεται ἐκ παραβολῶν καὶ παραθέσεων ν' ἀποδείξῃ ὅτι αἱ ἐπιχωριάζουσαι προλήψεις, δεισιδαιμονίαι καὶ τὰ ἦθη καὶ ἔργα εἶναι λείψανα παλαιά. Διὰ ταῦτα πάντα ἐπαινεῖται ἡ δευτέρα αὕτη συλλογὴ τοῦ κ. Ἀγακίδου παρακαλουμένου, ἵνα συμπληρώσῃ αὐτὴν καὶ πρὸς ὑλικὴν αὐτοῦ ἀνταμοιβήν.

Ἡ δὲ Συλλογὴ τοῦ λατροῦ κ. Α. Α. Πα-ναγιωτίδου, γνωστοῦ ἤδη τῇ Φιλολογικῇ τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπείῃ ἐκ προηγουμένων ἐπιτυχῶν αὐτοῦ συλλογῶν τῶν τυχοῦσων τοῦ ὀριζμένου βραβείου, περιέχει ποικίλην γλωσσικὴν ὕλην ἐκ Θεσπρωτίας, διήρηται δ' εἰς μέρη ἕξ. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ καταγράφονται 1) Αἰνίγματα 107 κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν, ὧν πολλὰ μὲν ἐν παραλλαγαῖς τοπικαῖς καὶ

παρ' ἄλλων συλλογῶν εἰς τὸν ἀγῶνα ἀπεστάλησαν, εἶναι δὲ καὶ τινὰ τὸ πρῶτον ἐμφανιζόμενα πάντα δὲ ταῦτα καίτοι εἶναι ἄμφορα τῆς χαρακτηριζούσης τὰ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ αἰνίγματα καλλιτεχνικῆς μορφῆς καὶ εὐστόχου ὁμοιοκαταληξίας, καὶ πεζῶς ὁμοῦς ἐκπεφρασμένα μκρτυροῦσι τὴν περὶ ταῦτα εὐφυίαν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. 2) 22 δυσπρόφερτοι περίοδοι γνωσταί ἄπασαι σχεδὸν καὶ προαποσταλεῖσαι καὶ παρ' ἄλλων συλλογῶν, ἀλλ' ἐν παραλλαγῇ, ὡς εἶπομεν. 3) Διάλογοι ἀστειοί, ἦτοι βαναυσολογικαὶ ἀπαντήσεις δι' ὁμοιοκαταληξίας εἰς προηγουμένας φράσεις, προϊόντα πεπτωκότος πνεύματος, συμβάλλοντα ὁμοῦς εἰς τὸν τοῦ προκειμένου ἀγῶνος σκοπὸν, ὅποταν ἐκ τοῦ συνόλου τῆς γλωσσικῆς ὕλης γίνηται μελέτη περὶ τῶν περιπετειῶν τοῦ πνεύματος τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἐπιδράσεως ξενικοῦ πνεύματος. 4) Ἐννοιαὶ διαφορούμεναι 4, αἵπερ γαλλιστὶ calembours καλοῦνται. 5) Λαϊκὰ προβλήματα 2.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει περιλαμβάνονται 1) Ἐὐχαὶ 15. 2) Κατάραι 25. 3) Ὑβρεῖς 43. 4) Ὀρκοὶ 12. 5) Φράσεις 56. 6) Παροιμίαι 28 καὶ 7) Γνωμικὰ 32. Πάντα δὲ ταῦτα εἶναι τῆς αὐτῆς κατηγορίας ὡς καὶ τῶν ἄνωτέρω, ἦτοι πολλὰ προαποσταλέντα, ἀλλὰ καὶ τινὰ τὸ πρῶτον ἐμφανιζόμενα εἰς τὸν ἀγῶνα.

Ἐν τῷ τρίτῳ μέρει περιέχονται ἔσματα παιδικὰ 14, θρησκευτικὰ 3, δίστιχα 15, πολύστιχα 13 καὶ διάφορα 4.

Ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ μέρει περιλαμβάνονται 1) Γλῶσσαι συνθηματικαὶ ἦτοι λέξεις καὶ φράσεις συνθηματικαὶ δηλοῦσαι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ὅπερ κοινῶς ἄλλως δηλοῦται, ὡς λ.χ. ὁ τυρός = φλώρος, τὰ φασούλια = φουσκοκοιλίδες, εἰ γιθῆς νεροπούλια κ.τ.λ. 2) Ὀνομασῖαι, ἦτοι ὀνόματα κύρια συγκεκριμένα, γλευαστικὰ ὀνόματα ἀνδρῶν, ὀνόματα καὶ ἐπώνυμα, ὀνόματα χωρίων, ἐνδυμάτων καὶ οικιακῶν σκευῶν ἐκ παλαιᾶς σησημείσεως τῆς μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, χαλκίνων σκευῶν κατασκευαζομένων ὑπὸ τῶν γανωτῶν, μάλ-λιων, νημάτων καὶ τῶν ἐργαλείων τῆς ἐπεξεργασίας τούτων, ὀνόματα δένδρων, ἐργαλείων ξυλουργικῆς καὶ ὀνομασῖαι τῶν ἔργων τῶν ξυλουργῶν, λεπτουργῶν καὶ ἐπαγγελματιῶν, ὀνομασῖαι ἀγγείων καὶ δοχείων οικιακῶν, τῆς τυροποιίας, ἀρτοποιίας, τῶν περιεχομένων μαγαζείου, περὶ ῥιζομύλου καὶ ταμβάκομύλου καὶ πάντων τῶν μερῶν αὐτῶν, ὀνομασῖαι διαφορῶν εἰδῶν ξυλείας, ὀνόματα χορῶν,

ονομασία των εργαλείων της χρυσοχοϊκῆς καὶ τσαρουχοποιίας. 3) Τοπωνυμῖαι. 4) Λεξιλόγιον κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν ἐκ λέξεων 106 καὶ 5) Ὄνόματα τῶν ἐκκλησιῶν ἀπάντων τῶν τμημάτων τῆς Θεσπρωτίας.

Ἐν τῷ πέμπτῳ μέρει καταγράφονται παραμύθια 20, τὰ μὲν ἐκτενῆ, τὰ δὲ βραχέα.

Ἐν δὲ τῷ ἕκτῳ καὶ τελευταίῳ μέρει περιέχονται λαογραφικαὶ συμβουλαὶ 19 καὶ ἐν τῷ τέλει Προσθήκη ἐκ παιδιῶν τριῶν μετὰ καταλόγου τῶν περιεχομένων.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴα τοσοῦτον μᾶλλον ἀξιέπαινον θεωρεῖ τὸν ἀμύμονα Ἀσκληπιάδην, καθόσον σὺν τῇ ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ, δι' ἧς ἐπίκουρος τῇ πασχούσῃ ἀνθρωπότητι προσέρχεται, κατορθοὶ ἄμ.κ καὶ τὸν ἡμέτερον Σύλλογον νὰ θεραπεύσῃ διὰ πνευματικῆς βαλσάμου. Ταῦτα ἀροκοῦσιν, ὅπως καταδειχθῆ ἡ τῆς συλλογῆς ταύτης σπουδαιότης, ἣν ἡ Ἐπιτροπὴα ἔκρινεν ἀξίαν τοῦ ὠρισμένου δεκακλίου βραβεῖου μετὰ πολλῶν ἐπαίνων δι' οὓς κατέβαλεν ὁ συλλογεὺς ἀτρυτούτους πόνους.

Τέλος δὲ ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴα λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν περὶ τῆς ἀξίας τῶν τσο-

σάρων συλλογῶν δημωδῶν μελωδιῶν ἀπόφασιν εἰδικῶν μουτικῶν βραβεῖαι ἐκ τῶν τεσσάρων συλλογῶν μόνον τοὺς κυρίους Φαρδῶν καὶ Παχῆικον, τοῖς δὲ δύο ἄλλοις κυρίοις Βαροβάνῃ καὶ Παγαμῇ ἀπονέμει τὸν προσηκόντα ἔπαινον.

Τοσαῦται, φίλοι ἑταῖροι, αἱ κατὰ τὸ λήξαν συλλογικὸν τοῦτο ἔτος τῇ Φιλολογικῇ τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπῆα παραπεμθεῖται συλλογαὶ τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ καὶ τοιαύτη ἡ περὶ αὐτῶν κρίσις αὐτῆς. Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴα ἠθικῶς τε καὶ ὑλικῶς ἀνταμειβούσα τοὺς ἀποδύντας εἰς τὸν εὐγενῆ τοῦτον ἀγῶνα παροτρύνει ἔνθεν μὲν αὐτούς, ὅπως μηδέποτε πύσωνται φιλοτίμως ἐργαζόμενοι πρὸς διάσφαισιν τῶν τιμαλφεστάτων θησαυρῶν τῆς ἀθανάτου ἡμῶν γλώσσῃς, ἔνθεν δὲ παρακελεύεται καὶ θαρρύνει καὶ πάντας τοὺς ἄλλους τῶν Μουσῶν θεράποντας, ἵν' ἀμιλλῶνται ἐν τῇ εὐγενεῖ ταύτῃ σταδιοδρομίᾳ ἐρριζωμένην βαθύως ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατέχοντες τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνεκτιμητοῦ ἐκείνης ὀμηρικῆς ῥήσεως: «εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πατρὸς».

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΣ' ΚΑΙ ΑΖ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΕΤΗ 1896-1898

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΕΝ Τῷ ΣΥΛΛΟΓῳ

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν ἐν τῇ ἈΣ' συνεδριάσει, τῇ 31 Μαΐου 1898,

ὑπὸ τοῦ τέως προέδρου

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι,
Ἐξοχώτατε Πρεσβευτά,
Φιλόμουσος δμῆγγοι,
Φίλοι ἑταῖροι,

Αἰσίως διακύνσαντες σὺν τῷ 36ῳ καὶ τῷ 37ῳ ἔτος τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου καὶ εἰς τὸ 38ον εἰσερχόμενοι, κατ' ἔθος καὶ καθῆκον ἐπὶ τῇ ἐπατεῖῳ ὑποβάλλομεν τὴν διατῆ τῶν πεπραγμένων ἔκθεσιν καὶ πρὶν ἢ προβῶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, εὐχαριστῶ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, τῇ Α. Ἐξοχότητι τῷ Πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος, τοῖς Σ. Ἱεράρχαις καὶ ταῖς εὐγενεῖσι Κυρίαῖς καὶ Κυρίοις, διότι προθύμως καὶ ἄνευ ὄκνου, ἐν ὧρα μάλιστα ἐπαισθητῆς θερμοκρασίας, προσήλθετε ἵνα τιμῆσητε τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἑορτὴν γραμμάτων, σταθμὸν ἀναψυκτικὸν διὰ τὴν φιλοτίμον ἐν τῷ μέλλοντι σταδιοδρομίαν σταθμὸν ἀναψυκτικὸν ἐκάλεσα τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ τῇ προσηγορίᾳ ταύτῃ συμμορφούμενος, μετὰ φειδοῦς χρόνου ἀφηγοῦμαι ὅσα, ἕνεκα τῶν κλιρικῶν περιστάσεων, ἦτο δυνατὸν νὰ γείνωσιν.

Κατὰ Μαΐον τοῦ 1896 ἔληγεν ἡ δεκαετῆς ἰσχὺς τοῦ ἀπὸ τοῦ 1886 ἐνεργεῖα Κανονισμοῦ καὶ ὁ Σύλλογος, ἐπιθυμῶν τὴν ἀναθεώρησιν καὶ συμπλήρωσιν αὐτοῦ, ὤρισεν Ἐπιτροπὴν εἰς προπαρασκευαστικὴν μελέτην καὶ ἐξέυρεσιν τῶν ἐλλείψεων, ὡς δεκαετῆς πείρα τυγὼν ὑπεδείκνυε τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης τὰ πορίσματα μελετήσασα μετὰ ταῦτα δευτέρᾳ ἄλλῃ, ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν ἐκθέσεων τῆς Φιλολογικῆς καὶ Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἐτῶν 1872 καὶ 1873, τῆς λογοδοσίας τοῦ

προέδρου τοῦ 1872 καὶ τῆς εὐχῆς τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ἐξεπόνθησε σχέδιον, ὅπερ, ἐν τισὶ τροποποιηθῆν καὶ ἐν ἰκαναῖς συνεδριάσει, μετὰ συζήτησιν σοβαρᾶν, ἐπιψηφισθῆν ἐγένετο ὁ νόμος ὁ ἐπὶ 18 περίπου μῆνας διευθύνων τὸν Σύλλογον καὶ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ· ν' ἀναγράψω ἐνταῦθα εἰδικώτερον τὰς τροποποιήσεις ταύτας καὶ προσθήκας θεωρῶ ὅπως ἀσκοπον, διότι οἱ ἐπιθυμοῦντες δύνανται ν' ἀναγνώσωσι τὸν Κανονισμὸν ἡμῶν καὶ τὴν συνοδύσαν αὐτὸν ἐξηγητικὴν ἐγκύκλιον· ἐνταῦθα

1. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγκύκλιος ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἐπίτιμος Κύριε,

Ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν καλλιέργεια, ἡ ἀπάση τῇ ὁμογενεῖ κοινωνίᾳ μετάδοσις τῶν παντοιοτρόπως ἀποκτωμένων ὑπερλίτων γνώσεων καὶ καθόλου ἢ διὰ παντὸς ἐπικτατοῦ μέσου συμβολὴ πρὸς πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν τοῦ ἡμετέρου Γένους ἀνάπτυξιν· τοῦτο μαρτυρεῖ ἡ μέχρι τοῦδε τακτικὴ καὶ ὡς οἶδ' ἐτελεσφόρος τοῦ Σωματείου τοῦτου ἐργασία, ἐρμηνεύει δὲ καταλλήλως καὶ ἡ ἐρμηνευτικὴ αὐτοῦ ἐγκύκλιος ἡ γενομένη ἐπὶ τῇ ἀναθεωρήσει τοῦ πρώτου αὐτοῦ Κανονισμοῦ (1871, ἀριθ. 993), ἥτις καὶ κατὰ τὸ 1886 ἔτος καὶ πάλιν κατὰ τὴν νέαν ἀναθεώρησιν ἐτέθη βῆσις καὶ ὑπογραμμὸς.

Ἐπὶ τῇ βῆσει λοιπὸν ταύτῃ ἀναθεωρηθέντος καὶ νῦν τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ἀναγκαῖον ἐκρίθη ὅπως ὑποδειχθῶσιν ἐν τῇ παρούσῃ ἐγκυκλίῳ αἱ νέαι καὶ κυριώτεραι μεταβολαὶ αἱ πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ ἀπρόσκοπτον αὐτοῦ λειτουργίαν ἐπινεχθεῖσαι, αἵτινες ἄλλως τε ὡς ἀναγκαῖαι ὑπεδειχθησαν καθόλου καὶ ὑπὸ τῶν ἀξιοτιμῶν ἐκείνων ἑταίρων τῶν μετὰ θαυμαστοῦ ζήλου συνεργασθέντων κατὰ τὴν πρώτην δεκαετηρίδα τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ (ἴδε τὰς ἐκθέσεις τῆς Φιλολογικῆς καὶ Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τὰς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12 Ἀπριλίου

μόνον λέγω, ότι εις τὴν ἔννοιαν τοῦ ὄρου «Φιλολογία» ἐδόθη, ὡς τοῦτο ἐγένετο καὶ κατὰ τὸ 1865 Ἰανουαρίου 18 μετὰ μακρὰν καὶ σοβαρῶς τὴν συζήτησιν, ὁ γενικώτατος ὄρισμός, ἐφ' ᾧ καὶ ἐν ταῖς ἐργασίαις τῶν Ἐπιτροπῶν συμπεριελήφθη ἡ μελέτη τῶν πηγῶν πάσης ἐπιστήμης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, καὶ ἰδίως τοῖς Ἕλλησιν, ἐθεωρήθη σπουδαιοτάτη ἢ ἔρευνα καὶ μελέτη τῶν τέως ἀνεξερευνητῶν τῆς ἱστορίας τῶν μέσων καὶ κάτω χρόνων, ἐν οἷς συμπεριλαμβάνεται ἡ ἐκκλησιαστικὴ, παιδευτικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις τοῦ Γένους ἡμῶν καὶ ταῦτα μὲν γενικώτερον, νῦν δ' εἰσέλθωμεν εἰς τὸ κύριον ἡμῶν θέμα.

Περὶ τῶν συνεδριάσεων.

Τῶν συνεδριάσεων, κατὰ τὸν νέον Κανονισμόν, διαιρουμένων εἰς γενικάς, εἰδικὰς καὶ ἐκτάκτους, ἐγένοντο τοιαῦται 50 περίπου καὶ ἐν τισὶ μὲν συνεζητήθη ὁ Κανονισμός, ἐκωνομία ἢ τοῦ Συλλόγου ὑπηρεσία, ἐψηφίσθησαν νέα μέλη, ἐγένετο σκέψις περὶ τῶν οικονομικῶν, συνεζητήθη καὶ συνεβιβάσθη ἡ ὑπερβολικὴ ἀπαίτησις τοῦ ἐκδότου τοῦ *Αισχύλου* κ. *Ψοκίλου*, συνεβλήθη σοφοῖς ἀνδράσι: τῷ

1872 καὶ 24 Ἀπριλίου 1873, ὡς καὶ τὴν κατὰ Μάιον τοῦ 1872 λογοδοσίαν τοῦ Προέδρου).

Αἱ μεταβολαὶ αὗται ἀποβλέπουσι κυρίως εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιτροπῶν, εἰς τὴν συγκρότησιν καὶ τὰς εἰδικὰς αὐτῶν ἐργασίας. Καὶ εἰς μὲν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἐν τῷ νέῳ Κανονισμῷ παρατηροῦμεν, ὅτι αἱ τέως ὀκτὼ ἐπιτροπὴν ἀπεβιβάσθησαν εἰς ἐπτά μετὰ τῶν ἐξῆς τροποποιήσεων: ἡ μὲν φιλολογικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ συνεχωνεώθησαν εἰς μίαν καὶ μόνην, τὴν φιλολογικὴν ἀναλαμβάνουσαν καὶ τὰ ἔργα τῆς ἐκπαιδευτικῆς, ἢ δι' ἀνθρωπολογικῆ καὶ οικονομικῆς κατηγορήθησαν, ὡς μὴ δυναμένα νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἰδρύθησαν, καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς μετεβλήθη ὡς παρεσάγον χαρακτῆρισμὸν οὐχὶ κατὰ πάντα ἐπιτυχῆ. Οὕτω λοιπὸν, συμπένης πάλιν πρὸς τὸ ἀρχῆθεν σκοπούμενον, καθωρίσθησαν αἱ ἐξῆς Ἐπιτροπῆ: ἡ φιλολογικὴ, ἡ ἀρχαιολογικὴ, ἡ βιολογικὴ, ἢ φυσικομαθηματικὴ, ἡ κοινωνιολογικὴ, ἢ συντακτικὴ καὶ ἢ ἐλεγκτικὴ, ὅν αἱ μὲν πάντε πρώται ἰδίως ἔσονται διαρκεῖς καὶ μόνιμοι, αἱ δὲ δύο τελευταῖαι ἀνανεωθήσονται καθ' ἔτος. Εἰς τὴν συγκρότησιν τῶν Ἐπιτροπῶν, ὡς ἐκ τῆς μελέτης τοῦ νέου Κανονισμοῦ καταφαίνεται, παρατηρητέον, ὅτι αὗται καθωρίσθησαν ἐπὶ τῇ βάσει ὀρισμένων προσόντων, ἧς δέον ὕπαιθρηται πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλιτῶς, ἵνα σὺν τῷ χρόνῳ ἀναδειχθῶσιν ἄνδρες εἰδικοί πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν τῶν Ἐπιτροπῶν ἰδίως καὶ τοῦ Συλλόγου καθόλου.

κ. Δ. Βερναρδάκη διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ὑπολειπομένων τόμων τοῦ *Εὐριπίδου* ἐκ τῆς *Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*, καὶ τῷ κ. Ἰ. Παϊταζίδῃ διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ *Ξενοφῶντος* γηθυσύνας ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ ἐπίσης σοφοῦ ἀνδρὸς κ. Δ. Σεμιτέλου, παρασκευαζομένου εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ὑπολοίπων τόμων τοῦ *Σοφοκλέους*: ἀπησχολήθη εἰς τὸ αἰώνιον ζήτημα τῆς μακαριτίδος *Εὐανθίας Μουρατὶ Θεοφιλίδου*, εἰς τὰ τῆς *Βιβλιοθήκης* καὶ τὰς ἀρχαιολογίας τῶν νέων αὐτοῦ κοσμητόρων. Ἐν ἄλλαις δὲ συνεδριάσεσι, ταῖς καὶ ἐπιστημονικαῖς, ἀνεκοινώθησαν αἱ ἐπόμεναι μελέται τῶν κ. κ. Μ. Γεδεῶν «Περὶ τοῦ τυπικοῦ τῆς Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείας», Μ. Παπανίκα «Περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἰλίου καθ' Ὀμηρον καὶ Στράβωνα», Ἰακώβου Λιονουαίου ἐξ Ἄγγλου Ὄρους «Ἐπιστολαὶ Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως», Λεωνίδα Ζωῆ ἐκ Ζακύνθου «Ὁ Σαικαπῆρος καὶ ἡ κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ σκηρῆ», Ἰακώβου Λιονουαίου «Ἐπιτὰ ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως», Μ. Γεδεῶν «Περὶ τῆς γυναικείας παιδείας ἐν τῷ Μεσαίῳ», Κλ. Κοκκολάτου «Περὶ *Εὐριπίδου* καὶ τῆς

διὰ τίς εἰδικῆς ἐργασίας τῶν Ἐπιτροπῶν παρατηροῦμεν ὅτι αὗται εἰ μᾶλλον ἠδυνάμην διὰ τῆς προσθήκης τῆς φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς σημαντικῶς δὲ πρὸς τὸν καθόλου ὄρισμόν, τὸν κατὰ τὴν 18 Ἰανουαρίου τοῦ 1865 ἔτος δοθέντι, εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς Φιλολογίας συμπεριελήφθη μὴτὸς ἢ μελέτη τῶν πηγῶν πᾶσιν τῶν ἐπιστημῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς καὶ ἰδίως τοῖς Ἕλλησιν, καθ' ἃσαν οὗτοι πρώτοι ἔθεντο βέβαια ἐπιστημονικὰς, ὡς ἐννοοῦμεν αὐτὰς σήμερον.

Παραλείποντες πολλὰς ἄλλας ἐπινοήσεις μελετήσεις, ὀφειλομένης ὅπως ἐξήρωμεν ἰδίως τὸ ἐξῆς σημεῖον, ὅτι ὁ Σύλλογος, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐν ταῖς διατάξεσι, τὰς ὁποίας περὶ Ἐπιτροπῶν περιέλαβεν ἐν τῷ νέῳ αὐτοῦ Κανονισμῷ, καὶ πᾶντα τὰ ἐκπαιδευτὰ μέλη τὰ μετὰ ζήλου περὶ τὰς Μουσικὰς ἀσχολούμενα, μεγίστην ἀποδίδοσι σημασίαν εἰς τὴν ἔρευναν καὶ μελέτην τῶν τέως ἀνεξερευνητῶν τῆς ἱστορίας τῶν μέσων καὶ κάτω χρόνων, ἐν οἷς βεβαίως συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ, κοινωνικὴ καὶ παιδευτικὴ τοῦ Γένους ἡμῶν κατάστασις, ὡς καὶ ἡ ἀρχαιολογικὴ καὶ γεωγραφικὴ ἐξερεύνησις τῶν πρὸς ταῦτα σχετιζομένων χωρῶν.

Ταῦτα, ἐρίτημ Κόρη, ἀνακαινιστέοι ὄντι καὶ τὴν πνευματικὴν, ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν ἡμῶν ἔν τῷ ἱερῷ τῶν γραμμάτων ἀγῶνι ἀπεκδεχόμενοι διατελοῦμεν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 1 Ἀυγούστου 1896.

παρ' αὐτῷ ἱατρικῆς». Στ. Μερτζίδου ἐκ Κυβάλλας «Περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῶν Νοσοκομείων». Ἰ. Μηλιοπούλου «Ποῦ τοῦ Βοσπόρου ἐγένετο ἡ ἐξ Ἀσίας εἰς Ἐυρώπην διάβασις τοῦ Δαριεῦ». Χρυσοστόμου Λαυριώτου ἐξ Ἄγγλου Ὄρους «Περὶ τοῦ δαίον πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ Βασιλοπιδνοῦ». Ἰ. Καρολίδου «Βραχέα τινὰ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἔπους». Δ. Παναγιωτίδου ἐκ Παραμυθίας «Περὶ τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει Παραμυθίας ἀποκειμένου Κώδικος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος κατὰ προικοδοσιῶν». Λεωνίδα Ζωῆ «Περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ Μονῶν». Μ. Παπανίκα «Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικὴ Σχολή». Σ. Κυριακίδου ἐκ Τραπεζοῦντος «Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Οὐγγροβλαχίας Φιλάρτου». Δ. Παπαγιωτίδου «Πολυζώης ὁ Λαμπανισιώτης καὶ αἱ ἐκδόσεις αὐτοῦ». Π. Νικολοπούλου «Περὶ τῆς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ιδιοκτησίας ἐν Ῥωσσίᾳ».

Διὰ τὰς πρωτοτύπους μελέτας καὶ τὰ προσενηθέντα ὑπὸ τῶν εἰρημένων λογίων ἀρχαῖα ἱστορικὰ ἔγγραφα ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην μου καὶ εὐχομαι νὰ γείνωσιν ὑπόδειγμα καὶ ἀφορμὴ σοβαρᾶς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐργασίας.

Περὶ τῶν διαρκῶν Ἐπιτροπῶν.

Αἱ τέως κατὰ τὸν παλαιὸν Κανονισμόν ἀνανεούμεναι Ἐπιτροπῆ κατὰ τὸν νέον, ἐπὶ τῇ βάσει ὀρισμένων προσόντων, ἐγένοντο διαρκεῖς καὶ ἡ μὲν

Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Χρ. Χατζηχορήστου καὶ τὴν γραμματείαν τοῦ κ. Π. Πειρακίδου ἑπτακτον ἀληθῶς ἐπεδείξατο φιλεργίαν καὶ ἐπιμονήν, πολλὰ κανονίσασα καὶ διὰ τῶν πολυτίμων συμβουλῶν πολλαχῶς διευκόλυνασα τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου: ἐξωμάλυνε τὰς ἐκ τῆς ἀμοιβῆς, τῶν ὑπερβάσεων κ.λ. δυσχερείας τὰς ἐπελθούσας μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Β' τόμου τοῦ *Αισχύλου* καὶ ἠσχολήθη εἰς τὰ κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ *Ξενοφῶντος* καὶ τοῦ *Εὐριπίδου* ἀλλ' ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι μᾶλλον δικαιοδική, διότι εἰς αὐτὴν εἶναι ἐμπειπιστευμένη ἡ εἰδικὴ πρόνοια καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος τῆς *Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*: ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἠσχολήθη εἰδικῶς εἰς τὰ κατὰ τὸν *Ζωγράφειον* καὶ *Καραπάνειον* ἀγῶνα. Ἡ εἰς τὸν *Ζωγράφειον* ἀγῶνα ἀποσταλείσα γλωσσικὴ ὕλη, ὡς καὶ πολλὰι δημῶδεις μελωδίαι, ὑπῆρξεν ἀφθονος καὶ ποικίλη: εἶναι δὲ ἡ ἐξῆς: 1) Παπαγιάννη Μανωλακάκη «Γλωσσικὴ ὕλη

τῆς νήσου Καρπάθου». 2) Ἰ. Ἀγακίδου «Λευτέρα συλλογὴ ζῶντων μνημείων ἐκ τοῦ χωρίου Ζωπανίου τῆς ἐπαρχίας Σιατίων». 3) Ἰ. Σιδέρη «Κοινολεξία». 4) Κ. Κουρτίδου «Αἰνίγματα καὶ παραμύθια». 5) Εὐκλείδου Θρουμιουλόπουλου Κοτυωρίτου «Συλλογὴ παραμυθίων». 6) Ἐλευθερίου Παπαναϊάδου «Ἡ περὶ Τρίπολι, Ἄμυσον καὶ Θοαρίαν ἰδιωτικὴ». 7) Χριστοδούλου Βαξοβάνου «Ἡθῆ, ἔθιμα καὶ ἱστορία τῆς Τοαμουργιάς καὶ Γραμματικαὶ παρατηρήσεις». 8) Μ. Ζιάκα «Ἡπειρωτικὰ Νεοελληνικά». 9) Δ. Παναγιωτίδου «Γλωσσικὴ ὕλη τῆς Θεσπρωτίας». 10) Σ. Μανασσείδου «Γλωσσικὴ ὕλη». 11) Γ. Ἐαρινῶ «Ἀετὶλόγιον τοῦ Συμαϊκοῦ ἰδιώματος». 12) Γ. Παπαδοπούλου «Συλλογὴ ἐρωτικῶν μυθολογιῶν». 13) Γ. Καμιῶ «Γλωσσικὴ ὕλη τοῦ λαοῦ τῆς νήσου Τήλου». 14) Ν. Θεοχαρίδου «Γλωσσικὴ ὕλη». 15) Ν. Παγανῶ «Δημοτικὰ ἄσματα». 16) Χ. Βαξοβάνου «Σύγχρονος δημοτικὴ ἠπειρωτικὴ μουσικὴ». 17) Ν. Φαρδῶ «Λευτέρα Συλλογὴ ἑλληνικῶν δημοδῶν Μελωδιῶν». 18) Γ. Παχτίκου «Δημῶδεις Ἑλληνικαὶ μελωδίαι» ἧτοι ἐν συνόλῳ 18 συλλογαὶ ἐστάλη καὶ ἄλλη γλωσσικὴ ὕλη, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐκπρόθεσμον ἀνεβλήθη εἰς τὸν προεγεῖ ἀγῶνα.

Πάσας ταύτας τὰς συλλογὰς, διεξήλθον καὶ ἐμελέτησαν οἱ χαλκέντεροι οὔτοι τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου ἐργάται, Παναγιώτατε, τὰ δὲ πορίσματα τῆς μελέτης παραλαβὼν ὁ ἐκ τῶν μελῶν κ. Γ. Γεωργιάδης δι' ἐμβριθοῦς εἰσαγωγῆς ἀνεκοινώσατο τῷ Συλλόγῳ: οὕτω ἀγγέλω σήμερον εὐχαρίστως ὅτι ἐβραβεύθησαν δεκατρίω βραβεῖω οἱ συλλογεῖς γλωσσικῆς μὲν ὕλης κ.κ. Βαξοβάνος, Παπαναϊάδης, Ζιάκας, Ἐαρινῶς, Κουρτίδης, Καμιῶς, Μανωλακάκης, Παναγιωτίδης: δημῶδων δὲ μελωδιῶν οἱ κ.κ. Παχτίκος καὶ Φαρδῶς, ἐπνεύθησαν δὲ οἱ κ.κ. Θεοχαρίδης, Θρουμιουλόπουλος, Μανασσείδης, Παπαδόπουλος, Ἀγακίδης, Βαξοβάνος καὶ Παγανῶς.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἠσχολήθη καὶ εἰς τὸν *Καραπάνειον* ἀγῶνα. Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἐστάλησαν: ἐν χειρόγραφον *Γραμματικῆς* τῆς καθαρευούσης νέας ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὴν μὲν κρίσιν ἐπὶ τῆς *Γραμματικῆς* ἀνέβαλεν εἰς τὸ ἐπίθον ἔτος καὶ διότι βραδέως ἐπέμφθη καὶ διότι πιθανόν εἶναι μέχρι τέλους τοῦ προσεχοῦς Δεκεμβρίου νὰ σταλῶσι καὶ ἄλλα χειρόγραφα: ἐπίσης καὶ ἄλλων τινῶν διδακτικῶν βιβλίων, διὰ τὸ πολὺ τῆς ἐργασίας, ἡ Φιλο-

γική Ἐπιτροπή τὴν κρίσιν αὐτῆς θὰ ὑποβάλῃ τὸ προσεχὲς ἔτος· τὰ δὲ δύο χειρόγραφα τῆς Φυσικῆς παρέπεμψε τὸ πρῶτον εἰς τὴν Φυσικομαθηματικὴν Ἐπιτροπὴν, ἐμελέτησε δὲ καὶ αὐτὴ ὕστερον καὶ συνέστησε μάλιστα τριμελῆ ἀγωνόδικον ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κ. κ. Χρήστου Χατζηχρήστου, Γ. Γεωργιάδου καὶ Σ. Βραχάμη, τῆς ὁποίας τὰ τελικὰ πορίσματα ἐγκρίνασα, διὰ λίαν σπουδαίας εἰσηγήσεως τοῦ κ. Δ. Μοστρούτου τῷ Συλλόγῳ ἀνεκοίνωσε· καὶ ἡ μὲν φέρουσα τὸ ῥητὸν «Ὁ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς ἀνθρωπότητος» ἐθεωρήθη μὴ ἐκπληροῦσα τοὺς ὅρους τοῦ προγράμματος, ἡ δ' ἄλλη ὑπὸ τὸ ῥητὸν «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας», διὰ τὸ πλήρες, ἀπλοῦν, μεθοδικὸν καὶ σύντομον, ἐτι δὲ διὰ τὴν σαφήνειαν καὶ ἐπιστημονικὴν ἀκρίθειαν, δι' ἧς κατώρθωσεν ὁ συγγραφεὺς ἐν τοῖς στενοῖς ὁρίοις πάντα τὰ διὰ τοῦ προγράμματος ὀριζόμενα θέματα μετὰ πλεθῆος γνωστῶν φαινομένων καὶ διὰ παραδειγμάτων νὰ περιλάβῃ καὶ νὰ καταστήσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ χρήσιμον οὐ μόνον διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν ἐλληνικῶν ἀστικῶν σχολείων καὶ παρθεναγωγείων, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας τοὺς ἐπιθυμοῦντας ἄνευ κόπου νὰ σπουδάσωσι περὶ τὸν κόσμον τοῦτον, ἐν ᾧ ζῶσιν, ἐκρίθη ἀξία τοῦ βραβείου· ἀνοιχθέντος δὲ καὶ τοῦ δελτίου ἐν τακτικῇ τοῦ Συλλόγου συνεδριάσει, κατ' αἰτήσιν τοῦ συγγραφῆως, ἀνεγνώσθη τὸ ἔνομα τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Εὐσταθίου.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνιαίου προγράμματος τῆς μέσης παιδείας ἠθέλην ἀσχοληθῆ, εἶναι δὲ ὁμολογουμένως καὶ ἡ μόνη ἀρμοδία ἐν τῷ κατ' ἡμᾶς κλίματι, ἀλλὰ τὸ πολὺ τῆς ἐργασίας ἐματαιώσε τὰς φιλογενεῖς αὐτῆς προθέσεις.

Ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Γ. Οἰκονομίδου καὶ τὴν γραμματεῖαν τοῦ κ. Ε. Ἰωάννου μόνον τοῦ κατ' ἀρχάς, εἶτα δὲ διὰ τὸ πολὺ τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ κ. Α. Τράνια περὶ πολλὰ, ποικίλα καὶ σπουδαῖα τῆς Ἰατρικῆς καὶ Φαρμακευτικῆς ἠσχολήθη καὶ ἐμελέτησεν ἀνακοινώσεις ὀφθαλμολογικαί, παθολογικαί, χειρουργικαί καὶ ἄλλαι, ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι τῆ φιλοτίμῳ δαπάνῃ αὐτῶν τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἔδη ἐκτυπούμεναι, θέλουσι πείσει πάντα ὅτι καρποφόρος καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου ἐργάσθη· καὶ ἐπειδὴ ἡ θεία τοῦ Ἰπποκράτους τέχνη φυσικὴ τις τυγχάνει ἐπι-

στήμη, αἱ δὲ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι ἐκ τῶν ἐπιμέρους φαινομένων ἢ παρατηρήσεων δημιουργοῦνται καὶ τελειοποιοῦνται, πλείστα τοιαῦτα διὰ παρουσιάσεως ἀσθενῶν ἢ γραπτῶς ἢ προφορικῶς ἐγένοντο· ὥστε πάντα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἐργάσθησαν καὶ διὰ τῆς εὐπρέπειας ἐν ταῖς συζητήσεσιν ἀπέδειξαν οὐ μόνον ἀρτίαν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν, ἀλλὰ καὶ ἥθους σοβαρότητα καὶ εὐγένειαν.

Ἡ Φυσικομαθηματικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Σ. Βραχάμη, γραμματεῖαν δὲ τοῦ κ. Κ. Παπακωνσταντίνου ἠσχολήθη 1) εἰς τὴν διοργανώσιν ἐπιστημονικῶν λαϊκῶν μαθημάτων, ἐχόντων θέμα ἰδίως τὰς μικρὰς ἐπιτοπίους βιομηχανίας ἢ βιοποριστικούς κλάδους καὶ ἐν ἀπλῇ γλώσσῃ πραγματευμένων τὰς νεωτέρας προόδους καὶ ἀνακαλύψεις, τὰς εἰσακτέας βελτιώσεις, οὕτως ὥστε ὁ ἀπλοῦς βιομήχανος νὰ κερῶται ὀδηγίας καὶ γνώσεις εἰς βελτίωσιν καὶ προαγωγὴν τῆς τέχνης αὐτοῦ· ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης καλλιστῆ ζῶσαν τὴν σχετικὴν τοῦ Κανονισμοῦ διάταξιν καὶ ἀρχεται, Θεοῦ εὐδοκούντος, καὶ τοῦ προέδρου αὐτῆς ἐγκαινιάζοντος, κατὰ τὸ προσεχὲς χειμερινὸν ἐξάμηνον, ἢ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις διδασκαλίαι· 2) ἠσχολήθη εἰς τὴν περισυλλογὴν τῶν τεχνικῶν ὄρων τῶν φυσικῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἰδίως τῶν ὄρων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ δημόσια ἔργα καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν λεξικογραφικὴν αὐτῶν κατάταξιν. Ἐπίσης ἠσχολήθη καὶ περὶ τὰς πρώτας ἀρχὰς τῶν φυσικῶν γνώσεων ἐν τῇ ἀρχαιότητι, τὰς δ' ἀπαρχὰς αὐτῆς ὑποβάλλει τῷ Συλλόγῳ κατὰ τὸ ἀρχόμενον τοῦτο συλλογικὸν ἔτος· 3) τὴν Ἐπιτροπὴν ἀπησχόλησε καὶ ἡ περὶ θερμότητος καὶ διαφόρων συστημάτων θερμάνσεως μελέτη τοῦ κ. Καλβοκορέση, σπουδᾶ τὴν ἀφορμὴν ἐκ τοῦ γνωστοῦ ἐν τῇ Ζωγραφικῇ δυστυχήματος· τὸ ζήτημα τοῦτο πολλάκις συνεζήτησεν ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ ὁμοφώνως παρεδέχθη ὅτι ἐν τῇ Ζωγραφικῇ κατὰ τὸν χειμῶνα, ἔνεκα τῆς ἀτελοῦς προσαρμογῆς τῶν σωλήνων, τελεῖται βραδεῖα μὲν, ἀλλὰ σοβαρὰ χρονία δηλητητηρίαισι.

Εἰς τὴν Φυσικομαθηματικὴν ἐστάλη πρὸς κρίσιν καὶ χειρόγραφος πραγματεία τοῦ κ. Π. Μικροῦ, ἐπιγραφομένη «Λειτουργικῶν ἐπιτυχία, ἢτοι πρακτικαὶ ὀδηγίαι πρὸς ἐκτροφὴν ὑγιῶν μεταξοσκωλήκων καὶ ἀποσφίγγαν αὐτῶν ἐκ τῶν ἀσθενειῶν πρὸς χοῆρον πικρῶς μεταξοσκωληκοτρόφου». Ἐὰ πορίσματα τῆς

κρίσεως, ἀνατεθείσῃ τοῖς κ. κ. Δ. Καλβοκορέση καὶ Γ. Δινάρδῳ, ἐγκρίνασα ὑπέβαλε δι' ἐκθέσεως τῷ Συλλόγῳ ἐν τινὶ τῶν ἐκτάκτων συνεδριάσεων. Ἦς ἐκθέσεως ταύτης τὸ συμπέρασμα εἶναι: ὅτι τὸ ἔργον μέλλει νὰ παράσῃ ἐκτυπούμενον ἀρκετὰς εὐεργεσίας εἰς τὸν σκωληκοτρόφον· ἐὰν δὲ σὺν τῷ χρόνῳ ἐπαυξηθῇ, ἐπιδιορθωθῇ καὶ δι' εἰκόνων πλουτισθῇ, ἐτι δὲ καὶ τὸ λεκτικὸν βελτιωθῇ, θὰ καταστῇ ἐν τῶν ἀρίστων ἐγχειριδίων τοῦ εἶδους του». Ἡ αὕτη Ἐπιτροπὴ ἐργάσθη ὡς ἀνωτέρω ἐλέγθη, καὶ ἐν τῇ κρίσει τῆς βραβεύσεως Φυσικῆς.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Κ. Περδικίδου καὶ τὴν γραμματεῖαν τοῦ κ. Χ. Παναγιώτου ἠσχολήθη εἰδικώτερον ἐπὶ τινῶν ἀνακοινώσεων ἀναγνωσθεισῶν ἐν εἰδικαῖς συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου, ἃς καὶ ἀνέθετο εἰς τινὰ τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μελῶν, ὅπως αὐτὰς μελετήσαντα ὑποβάλωσιν ἐκθεσὶν· εἰς τὴν ζήτησιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης μετὰ λύπης παρατηρῶ ὑφεσὶν τινὰ· ἐλπίζω ὅτι εἶναι παροδική.

Ἡ Κοινωνιολογικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Π. Νικολοπούλου καὶ τὴν γραμματεῖαν τοῦ κ. Α. Παπερμαλῆ εἰς δύο καὶ μόνον μελέτας ἠσχολήθη· συνεζήτησεν ὅμως καὶ θέμα θίγον τὰ ὑλικὰ συμφέροντα τοῦ Συλλόγου, εἶτα ἀνέθετο τὴν εἰδικωτέραν ἀπόφασιν εἰς τρία διαπρεπῆ μέλη, πλὴν ταῦτα ἀπὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους καὶ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, οὐδὲν σημεῖον ὑπάρξεως ἔδειξαν· ἡ Κοινωνιολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ προέδρου αὐτῆς οὐδὲ νὰ συνέλθῃ κἂν ἄπαξ κατώρθωσεν, ἐλπίζω νὰ δώσῃ προσεχῶς ἀπτὰ τεκμήρια σφριγῶντος ὄργανου.

Πρὸς τοὺς προέδρους τῶν Ἐπιτροπῶν, τοὺς γραμματεῖς καὶ τὰ ἐνέργειά μέλη ἐκφράζω βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην· εὐχαριστῶ ἐπίσης καὶ τὰ μέλη τῶν ἐκτάκτων ἐπιτροπῶν: ἦτοι τῆς ἐλεγκτικῆς κ. κ. Σαλτέλην, Γαϊώζαν καὶ Ἀποσιτόλογλον· τῆς ἐπὶ τῆς Βιβλιοθήκης Χατζηχρήστου, Σαλτέλην, Λιμαράκη, Ε. Ἰωάννου καὶ Ἀποσιτόλογλον, τῆς ἐπὶ τῆς καταγραφῆς τῆς Ἀποθήκης τῶν βιβλίων κ. κ. Ν. Παπαγιαννόπουλον, Π. Πετρακίδην, Φ. Δημητριάδην, καὶ Χ. Παναγιώτην, εὐχαριστῶ, λέγω, δι' ὅσας ὑπηρεσίας παρέσχον τῷ Συλλόγῳ διὰ τῆς περὶ τῶν ὑλικῶν αὐτοῦ συμφερόντων μερίμνης.

Περὶ δημοσίων μαθημάτων.

Κατὰ τὸ 1896—97 διελέξαντο οἱ κ. κ. Ν. Φωτιάδης: «Περὶ τῆς ἀξίας τῆς ἐργασίας καὶ τῶν θαυμασίων ἀποτελεσμάτων τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων». Ε. Ἰωάννου: «Περὶ τῆς ὑγιεινῆς τοῦ στομάχου». Γ. Ἀκαστορίδης: Περὶ τῆς διὰ γλωσσοφορμίου ἀναισθησίας μετὰ πειραμάτων». Ν. Φωτιάδης: «Περὶ τῶν σχέσεων πλοῦτος καὶ πενίας». Ν. Βασιλειάδης: Περὶ τοῦ ποιοῦ τοῦ Βιζυηνοῦ καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ». Κ. Παπακωνσταντίνου: Περὶ βελτιώσεως τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως. Σαπφῶ Λεοντιάς: «Περὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός». Α. Τουρκοῦτης: Ἀναμνήσεις ἐξ Αἰγύπτου. Η. Ηαντς: Περὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἑλλ. σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν 16ην ἑκατονταετηρίδα τῆ ἐπετεργεία Ῥωσσοῦ καὶ τῆς λοιπῆς ποιητικῆς πλειάδος. Δ. Καλβοκορέσης: Περὶ θερμότητος καὶ διαφόρων συστημάτων θερμάνσεως. Δ. Γ. Μοστρούτος: Περὶ δυνατῆς τιως συμφωνίας τῆς λογικῆς πρὸς τὴν πείραν. Δ. Η. Οἰκονομίδης: Περὶ διαφόρων ἀποφθεγμάτων. Α. Παντερμαλῆς: Περὶ πατρικῆς ἐξουσίας παρὰ Ῥωμαίους (Patria potestas). Κ. Κοκκολάτος: Περὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ Ρωσσοῦ. Ν. Νικολόπουλος: Περὶ δικηγόρων ἐν Ἀγγλίᾳ. Δουζος Ἠλιού: Πῶς κείται ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἐλληνικῆς γλυπτικῆς τοῦ Ε' αἰῶνος.

Κατὰ δὲ τὸ 1897—98 οἱ κ. κ. Χρ. Παναγιώτης: Περὶ ἠθικῆς ἀγωγῆς. Γ. Ἀκαστορίδης: Ὑγιεινή. Σαπφῶ Λεοντιάς: Περὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός (συνέχεια). Α. Λιμαράκης: Διὰ τί ἐχάσαμε τὴν συνήθειαν τοῦ λουεσθαι. Μ. Γεδεών: Ἀναθεώρησις ἱστορικῶν παρ' ἡμῖν μελετῶν (τριακονταετηρικῶν). Α. Ἠλιού: Θέας ἄξια γλυπτὰ ἐν τῷ Ἀυτοκρατορικῷ Μουσείῳ. Ε. Ἰωάννου: Περὶ συγγρότου ἐλληνικῆς ποιήσεως. Β. Μυστακίδης: Ἐκδρομὴ εἰς Συρίαν. Ε. Ποπέσκος: Ἀνάλυσις τῆς κωμικῆς τοῦ Ῥώσου συγγραφῆως Γκριμπάρζεντωφ. Γ. Α. Παχτικός: Σελίδας τινὰς περὶ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς Μουσικῆς καὶ Α. Εὐσταθίου: Περὶ τῶν πρώτων βημάτων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας· ἐκτάκτως δὲ καὶ ὁ κ. Α. Σημηριώτης ἀπήγγειλεν ἀνεκδότους ποιήσεις μετὰ λεπτομεροῦς ἀναλύσεως αὐτῶν. Πᾶσι τοῖς ἀγορηταῖς καὶ τῇ μουσικοτραφεὶ καὶ ἐν τοῖς γράμμασι παλαιμάχῳ Σαπφῶ Λεοντιάδι ἀπὸ καρδίας εὐχαριστῶ.

Ὁ Σύλλογος, ὡς γνωστὸν, χάριν τῶν με-

λῶν καὶ παντὸς φιλομαθοῦς συντηρεῖ: 1) Ἀναγνωστικοί, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ τοῦ λήγοντος ἔτος, ἕνεκα τῆς οικονομικῆς καχεξίας, ἐλλείπουσί τινα τῶν σπουδαιότερων περιοδικῶν συγγραμμάτων· ἀλλὰ καὶ οὕτω πολλὰ καὶ ποικίλα ὑπάρχουσι διὰ τοὺς ἔχοντας ἕρεξιν τοῦ εἰδέναι, ἰσχύτως μάλιστα ἠξήθησαν ἐπ' ἀναλλαγῆ διὰ τοῦ Περιοδικοῦ συγγραμματος: Ἀρχαιολογικαὶ καὶ ἐπιγραφικαὶ ἀνακοινώσεις ὑπὸ τῶν ἐν Βιέννῃ διαστήμων ἀρχαιολόγων *O. Bernhardt* καὶ *E. Baermann*, ἐτι δὲ διὰ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἐν Βιέννῃ *A. A.* ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου· εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν δωρεῶν στέλλονται πολλὰ ἄλλα, δι' ἃ εὐγνωμονῶν ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου, τὴν εὐγνωμοσύνην δ' αὐτοῦ ἐκφράζω καὶ εἰς τοὺς ἐκδότας τῶν πολιτικῶν ἡμερησίων *Levand Herald*, *Moniteur Oriental*, *Κωνσταντινουπόλεως*, *Νέας Ἐφημερίδος* καὶ *Ταχυδρόμου*, διότι, ἐκτὸς τῆς ἀποστολῆς τῶν φύλλων, μετὰ πολλῆς προθυμίας καὶ ἀβρότητας δημοσιεύουσι τὰς ἀγγελίας αὐτοῦ.

2) *Βιβλιοθήκη*. Αὕτη κατὰ συνέχῃ ταῦτα δύο ἔτη ἐπλουτίσθη διὰ πολλῶν δωρεῶν 1) τῶν δημοσιευμάτων τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Βερολίῳ ἐξ 67 τευχῶν· 2) τῆς δωρεᾶς τῆς κυρίας *Πολυξένης Δ. Ταμβάνου* ἐξ 150 περίπου κλασικῶν συγγραμμάτων· 3) καὶ κατ' ἐξοχὴν τῆς δωρεᾶς τῆς κυρίας *Αλεξάνδρας Μ. Μαυροκορδάτου* ἐξ ὑπερῆχασίων τόμων, πάσης ὕλης συγγραμμάτων 4) τῆς δωρεᾶς τοῦ φιλαρχαίου καὶ φιλομούσου τοῦ *Σ. ἁγίου Ἀμασείας* καὶ *Ἀνθίμου* ἐξ 80 ἀρχαίων ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν ἐπιγραφῶν συλλεγισθῶν ἐκ Σινώπης, Ἀρισσοῦ, Ἀμασείας, Λαοδικείας καὶ ἄλλων μερῶν καὶ 5 φωτογραφικῶν πανομοιοτύπων σπουδαίων κωδίκων *Πετροπόλεως*, *Ρώμης*, *Παρισίων*, *Λονδίνου* καὶ *Ὁξφόρδης* τοῦ 4, 5, 6 καὶ 7 αἰῶνος. Ἐδωρήθησαν δὲ καὶ πολλὰ ἄλλα, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς· πρὸς πάντας τοὺς δωρητάς ἢ συγγραφεῖς ἐκφράζω βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰς δύο εὐγενεστάτας κυρίας, αἵτινες διὰ τῆς αὐτοπροαιρέτου προσφορᾶς οὐ μόνον εὐγενῆ καὶ φιλόμουσα αἰσθημάτων ἐπέδειξαν, ἀλλὰ καὶ ἀξιωματικὸν παράδειγμα ἐγένοντο. Ὁ ἔφορος τῆς Βιβλιοθήκης *κ. Α. Οἰκονομίδης* ἐν τῇ ἐτήσιᾳ αὐτοῦ ἐκθέσει λυπεῖται διότι δὲν συνεπληρώθησαν ἐτι τὰ χάσματα πολλῶν καὶ σπουδαίων περιοδικῶν, ἀξιοῖ τὴν σύνταξιν νέου ἐπιστημονικοῦ καταλόγου καὶ θεωρεῖ ἐπιείγουσαν τὴν δι' ἑλῶν περίφραξιν μεγάλου τμή-

ματος τῆς Βιβλιοθήκης, ἵνα μὴ ἡ ἐπικαθημένη κόπῃ βλάβῃ τὰ βιβλία· ἔχει δίκαιον καὶ εὐχομαι, τοῦ κυρίου ταμίου εὐδοκοῦντος, νὰ κατορθωθῇ καὶ τοῦτο.

Συλλογὰς ὁ Σύλλογος ἔχει: 1) τὴν Φυσιολογικὴν· 2) Ἀρχαιολογικὴν, πλουτισθεῖσαν δι' 20 ἀντικειμένων τέχνης ἀρχαίας ἐκ Θηβῶν καὶ Ἰσαβλίκ, καὶ πέντε χειρογράφων τῶν αἰώνων 15—18 τοῦ *κ. Μ. Γεδεών*, ὃν καὶ εὐχαριστῶ θερμῶς δι' ὅσα ὑπὲρ τῶν συλλογῶν ἐγένετο τοῦ Συλλόγου πράττει. 3) Νομισματικὴν, ἣτις ὑπῆρξεν εὐτυχεστέρα· ἡ συλλογὴ αὕτη, ἐμπεριέχουσα πρὸ δύο ἐτῶν 984 ἐν συνόλῳ νομίσματα καὶ ἄλλα διαφόρου ὕλης, σχήματος καὶ ἀξίας ἀντικείμενα, τῇ φροντίδι τοῦ ἐπιμελητοῦ *κ. Α. Μαστιράτου* ἐπλουτίσθη δι' 149 χαλκῶν ἑλληνικῶν, ῥωμαϊκῶν καὶ βυζαντινῶν μικρᾶς ἢ μεγάλης ἀξίας νομισμάτων, 10 ἀργυρῶν καὶ μιᾶς ἀσημέντου σφραγίδος ἐπὶ δακτυλίου, ἥτοι ἐν συνόλῳ μετὰ τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ἔχομεν 1,144. Ἐκ τῶν δωρηθέντων 160 τὰ 75 ἐδωρήσατο ὁ *κ. Γ. Ζουμπούλογος*, 34 ὁ *κ. Χριστοφόρος Καλοπόπουλος*, τινὰ οἱ *κ. κ. Γ. Βασιλειάδης* καὶ *Γ. Χρησιδης* καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, πρὸς οὓς πάντας δημοσίᾳ ἀπονέμω τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας· εὐχαριστῶ ἐπίσης τῇ *Σ. ἁγίῳ Ἀμασείας* καὶ *Ἀνθίμου* καὶ διὰ τὴν αὐθόρμητον δωρεάν 2 χρυσῶν νομισμάτων τοῦ βασιλέως *Αυσμαχόν* καὶ τοῦ αὐτοκράτορος *Ὀδεσπεσιανοῦ*, ἣτις, προστιθεμένη εἰς τὸ σύνολον, ἀπαρτίζει ἀριθμὸν 1,146, καὶ ὁ *κ. Μαστιράτος* πολλὰ καὶ καλὰ ὑπὲρ πλουτισμοῦ, ταξινομήσεως καὶ χρησιμοποίησεως τῆς συλλογῆς ταύτης ὑπέδειξεν, ἀλλὰ δὲν ἀπεσιώπησεν ὅτι πάντα ταῦτα καὶ δαπάνης χρῆζει οὐ μικρᾶς.

Περὶ μελῶν.

Κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίεσον ὁ Σύλλογος ὑπέστη ἀνεπανορθώτους ἀπωλείας ἰδίως ἐκ τῶν ἐπιτίμων αὐτοῦ μελῶν. Ἦσαν: ὁ περιφανὴς Ἀγγλος πολιτικός, ἔξοχος φιλόλογος καὶ φιλόσοφος *Γουλλιέλμος Γλάδστον*, ὁ ἐν Τυβίγγῃ καθηγητὴς καὶ ἱστορικός τῶν Σταυροφοριῶν *Bernhard Kugler*, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων *Γεράσιμος*, ὁ διαπρεπὴς ὁμογενὴς φιλόλογος *Μιωνύσιος Θερεϊανός* καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν *Παῦλος Ἰωάννου*· ἐκ τῶν ἰδρυτῶν καὶ προέδρων τοῦ Συλλόγου ὁ πλήρης χάριτος καὶ εὐφυΐας ἰατρός *Ξειοφῶν Ζωγράφος*, οὗτινος καὶ τὴν εἰκόνα, χάρις τῇ

πρόφρονι προσφορᾷ τῆς εὐγενεστάτης οικογενείας τοῦ *κ. Κ. Βασιάνη Ἐφένδη*, ἀνηρτήσαμεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συλλόγου· ὁ σφριγῶν καὶ πλήρης μέλλοντος ἰατρός *Χ. Βασιλάδης* καὶ ὁ πρὸ ὀλίγων ἐτι ἡμερῶν ἀφ' ἡμῶν μεταστάς, ὁ γηραιὸς καὶ εὐδοκιμώτατος τῶν γραμμάτων ἀγωνιστὴς *Ἀρασιάσιος Βενιέρης*. Ἐπὶ ταῖς ἀπωλείαις ταύταις παραμυθία ἐγένετο ἡμῖν 1) ἢ ὡς ἐπιτίμων μελῶν ἀναγόρευσις τῆς *Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Κωνσταντίνου τοῦ Ε'*, ἢ τῆς *Α. Μακαριότητος τοῦ πρώην Ἱεροσολύμων κ. Νικοδήμου*, ἢ τοῦ διασήμευ Ἀσσυριολόγου καὶ καθηγητοῦ ἐν Φιλαδελφίᾳ τῆς Πανσουλθανίας ἐν Ἀμερικῇ *κ. Η. W. Hilprecht*, ἢ τοῦ ἐν Φρειβούργῃ ἐν *Breisgau* καθηγητοῦ καὶ λίαν ἡμῖν περικλημένου *κ. Α. Thunb*, οὗτινος καὶ σπουδαιότατην χειρόγραφον τῷ Συλλόγῳ ἀπερὶ τῆς καταγωγῆς τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων ἀνακοίνωσιν χρῆς ἐτι ἔλαβον· 2) ἢ ὡς ἀντεπιστελλόντων μελῶν ἀνάρρησις τοῦ ἐν Μονάχῳ τῆς Βυβαρίας ἀρχαιολόγου *κ. L. Burchner*, ἢ τοῦ ἐν Λισαβῶνι τῆς Πορτογαλλίας συγγραφέως *Luciano Cordeiro*, ἢ τοῦ ἰταλοῦ λαογράφου *S. Prato*, ἢ τοῦ ἐν Ἀθήναις *κ. Ἀντωνίου Μηλιαράκη* καὶ ἢ τοῦ ἐν Καβάλλῃ ἰατροῦ καὶ ἀρχαιολόγου *κ. Σ. Μεσιτίδου* καὶ 3) ἢ ἐκλογὴ 34 τακτικῶν μελῶν, λογίων ἢ ἐπιστημόνων, ἐν οἷς ὁ Σεβ. ἅγιος Ἀγγέλου *κ. Βασίλειος*, ὁ Θεοφιλέστατος ἅγιος Χαριουπόλεως *κ. Γερμανός*, ὁ αἰδεσιμώτατος *Louis Petit Augustin de l'Assomption* καὶ ὁ ἐν Ἱερουσαλὴμ Γενικός Πρόξενος τῆς Ρωσσίας *κ. Ἄλ. Γαβριήλοβιτς Γιάνκοβλεφ*.— Αἱ σχέσεις αὐταὶ τοῦ Συλλόγου πρὸς τε καθηγητάς καὶ σοφὰ σωματεῖα ἢ Ἀκαδημείας, αἱ πολυεῖδεις ἐργασίαι καὶ μέριμναι περὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ προκάλεσαν ἐκτενῆ ἀλληλογραφίαν, ἀνεληθούσαν εἰς 520 περίπου ἔγγραφα, ὧν 264 εἰσελθόντα καὶ ἰσαριθμᾶ ἐξεληθόντα τῶν ἔγγραφων τούτων τὰ πλεῖστα δὲν ἦσαν κοινὰ τινες ἐπιστολαὶ ἢ ἀγγελίαι, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἐργασία ἐκ τῶν δυσκολωτέρων· καὶ τινὰ μὲν αὐτῶν συνέταξεν ὁ πρόεδρος, ἀλλὰ δὲ γερμανιστὴ ὁ *κ. Μ. Ἀθηνάτοπουλος*, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ, ἐν οἷς καὶ τὰ γαλλιστὴ συνεταγμένα, ὁ ἐπὶ τριετίαν ἤδη γενικός γραμματεὺς *κ. Π. Νικολόπουλος*, οὗτινος ἀγνοῶ τί πρῶτον νὰ ἐξάρω: τὸν ζῆλον, τὴν θέλησιν ἢ τὴν ἱκανότητα καὶ τοῦ καθηκόντος τὴν ἐκ-

πλήρωσιν· εὐχαριστῶ αὐτῷ καὶ ὁμολογῶ, ὅτι ἀνευ αὐτοῦ πολλῶν δυσκολωτέρων ἢ ἀπέβαινον ἢ διοικήσεις τοῦ Συλλόγου ἡμῶν.

Περὶ τοῦ κυρίου τοῦ Συλλόγου.

Τὸ Προεδρεῖον καὶ ὁ Σύλλογος, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων μεριμνῶν, δὲν ἀλιγώρησε καὶ ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κυρίου, τοῦ σκέποντος πᾶσαν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ παρέχοντος μετὰ πολλῆς χαρᾶς τὴν φιλοξενίαν εἰς πάντα σύνδεσμον φιλανθρωπικὸν καὶ ἐκπαιδευτικόν, μάλιστα δὲ εἰς τὸν Ἑπειρωτικὸν Σύλλογον, τὸν μετὰ φιλοτίμου ζήλου προνοοῦντα ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τῆς γενεθλίου, καὶ εἰς τὴν Φιλεκπαιδευτικὴν καὶ Φιλανθρωπικὴν Ἀδελφότητα, τὴν μετ' οὐ πολὺ μέλλουσαν νὰ συνεχίσῃ φιλομούσους καὶ φιλανθρώπους παρὰ δόσεις. Ὁ Σύλλογος ἀνεγνώρισεν, ὅτι ἡ οἰκοδομὴ, διὰ τῆς χρήσεως, τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπιτηριῶν καὶ τοῦ βάρους τῆς αἰεὶ πλουτιζομένης Βιβλιοθήκης, ἐχρῆζε περιποιήσεώς τινος καὶ μερικῆς ἐπισκευῆς· ὄφειλεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ νὰ καταβιβάσῃ καὶ ἀπῆσαν τὴν Βιβλιοθήκην εἰς τὰ ἰσόγειον, ὡς ἤρμοζε, διὰ λόγους οἰκοδομικοῦς καὶ εὐκολίας· καὶ τὸ μὲν σχέδιον, ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν ἀναγκῶν τούτων γνώμη ἀνδρῶν εἰδημόνων, ἐγένετο καὶ ὁ προϋπολογισμὸς συνετάχθη, ἀλλὰ ἡ προσδοκώμενη ἀντιληψίς δὲν ἐφαίνετο· τότε ἠναγκάσθημεν νὰ περιορίσωμεν τὴν ἐπισκευὴν εἰς τὰ ἀπαλύτως ἀναγκαϊότερα καὶ νὰ καταβιβάσωμεν μόνην τὴν Ἀποθήκην, τὴν περιλαμβάνουσαν τοὺς τόμους τῶν Περιοδικῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου καὶ τοὺς τόμους τῆς *Ζωγραφεῖου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*. Ἡ ἐπισκευὴ ἐγένετο, ἀλλὰ τὸ προϋπολογισθὲν ποσὸν τῶν 100 *Λ. Τ.* ἀνῆλθε, πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν, εἰς 166 περίπου *Λ. Τ.* καλυφθὲν ὑπὸ τοῦ ταμείου καὶ τῆς ἐπὶ τούτῳ γενομένης δωρεᾶς μιᾶς καὶ μόνης γυναικὸς, τῆς κυρίας *Ἐλένης Γεωργίου Ζαρίφη*. Εἶναι ἀλήθεια, Παναγιώτατε, ὅτι πανταχοῦ ἐν μεγαλοπόλεσι ζητήσας καὶ μὴ εὐρῶν τὰ ὀλίγα ταῦτα χρήματα, κχτέφυγον εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος· ἐκεῖ ἐγένετο αὐτοπροαιρέτως τις συνδρομὴ, ἀλλ' ὄχι καὶ τοιαύτη, οἷαν ἠλπίζον· δὲν δύναμαι ὁμῶς νὰ μὴ διακηρύξω ὅτι εἰς ἄλλας περιστάσεις πλεῖω ἤθελον προσφέρει, ὅτι δὲ πάλιν προσέφερον εὐχαρίστως τὸ ἔπραττον, ἰδίᾳ δὲ ἡ εὐκαρῆς Μοῆ τοῦ Βατοπεδίου, προϊσταμένου τοῦ φιλομούσου ἀρχιμανδρίτου *κ. Χριστοφάνου τοῦ Ἰμβρίου* καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τοῦ

Ἁγίου Ὁρους, καθήκόν μου εἶναι νὰ ἐκφράσω βελουτάτην εὐγνωμοσύνην εἰς ἀπάσας τὰς Μονάς, τοὺς Ἱγουμενοὺς καὶ Προϊσταμένους, ἐπὶ τῇ ἐξαιρετικῇ φιλοξενίᾳ καὶ φιλοφροσύνῃ πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου, ὃν ἰδιαζόντως τιμῶσι καὶ ἀγαπῶσιν.

Τοιουτοτρόπως συνετελέσθη ἡ ἐπισκευή, ἀφ' οὗ ἐκινώθη καὶ τὸ χρονίως πενιχρὸν τοῦ Συλλόγου ταμεῖον.

Περὶ διανομῆς τοῦ Περιοδικοῦ καὶ τῶν ἄλλων δημοσιευμάτων.

Κατὰ τὰ διετές τοῦτο χρονικὸν ὄριον διενείμασθαι ἱκανὰ σώματα γεωγραφικῶν χαρτῶν τοῦ ἀοιδίου Στεφάνου Ζαφειροπούλου, μετ' οὗ πολὺ δὲ θέλομεν διανεῖμαι καὶ ἄλλα, πλὴν ταῦτα μετὰ φειδοῦς πολλῆς. Ὁ Σύλλογος συνενοήθη μετὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἱερῶς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων Συλλόγου, νὰ μὴ δώσῃ γεωγραφικοὺς χάρτας εἰς κοινότητα, μὴ ἀποδεδειγμένως ἄπορον καὶ μετὰ προηγουμένην πάντοτε σύσκεψιν διενείμασθαι, κατὰ τὸν περὶ τούτου κανονισμόν, καὶ τινὰ σώματα τοῦ Β' τόμου τοῦ Αἰσχύλου ἐκ τῆς Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης· ἀλλ' ὑπάρχουσι Γυμνάσια καὶ Σχολαρχεῖα λαβόντα τοὺς προεκκεδομένους τόμους καὶ μὴ ζητήσαντα, μετὰ τὴν γενομένην μάλιστα ἐπίσημον ἐν ταῖς ἡμετέροις δῆλωσιν, τοὺς νεωτέρους διενείμασθαι καὶ τὸν ΚΣ' τόμον τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ ἔτους 1894—95· ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ 1895—98 γλωσσική, ἀρχαιολογική καὶ ἐπιστημονική ὕλη μένει ἀνέκδοτος· τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Παραρτήματος ἡ ἐκτύπωσις μέχρι τοῦ 4 τυπογραφικοῦ φύλλου χωρήσασα, ἀνεστάλη· τῆς γλωσσικῆς ὕλης ἐπίσης μέχρι τοῦ 3—4 τυπογραφικοῦ φύλλου προβάσασα, ἀνεστάλη, διότι, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τῆς εἰσπράξεως τῶν συνδρομῶν τῶν τακτικῶν μελῶν, μέρος τῶν διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς γλωσσικῆς ὕλης προωρισμένων καὶ ὑπὸ τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου προφρόνως πρὸ τῆς ἐκτύπωσης, πεμφθέντων χρημάτων καταναλώθη διὰ τὸ ταυτοχρόνως ἐκτυπούμενον Περιοδικὸν τοῦ 1894—95. Ἰδοὺ διατὶ, μετὰ τόσα τακτικὰ καὶ ἐκτακτὰ ἔξοδα ἐν οικονομικῇ στενοχωρίᾳ, πρωτοφανεῖ διὰ τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, δὲν ἐβάνησαν τὰ ἄπτα τεκμήρια τῆς ζωῆς αὐτοῦ· ἐάν εἴχομεν ἀφθονώτερα τὰ μέσα, ἤθελον ὑποδείξει εἰς τὰ λόγια καὶ φιλότιμα μέλη τοῦ Συλλόγου ποῦ πρέπει νὰ στρέψωσι τὴν προσοχὴν ὅπως καὶ ἐαυτοὺς τιμῆσωσι καὶ τὸν

Σύλλογον· ἐάν εἴχομεν τὰ μέσα, εἴμαι ἀπολύτως βέβαιος, ὅτι ὁ Σύλλογος πολλὰ ἤθελε πράξει, μεταξύ δ' ἄλλων ὀλοφύχως ἤθελον ἐγκρίνει καὶ ἐκτυπῶσαι ἐμβριθέστατον σύγγραμμα «Περὶ τῆς Ὑγιεινῆς τοῦ Σχολείου», δι' ἀτρυτῶν πόνων καὶ ἐν μακρῷ χρόνῳ συγγραφέν καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλὲν ἐμοὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Κρήνῃ λογίου ἱατροῦ κ. Γ. Βλάμου· τοιοῦτο σύγγραμμα παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει· ἐάν ὑπῆρχε, πολλῶν ἐκπαιδευτηρίων ἡ γεωγραφικῆ θέσις θὰ ἦτο ἄλλη, αὐτοκλήτων δὲ τινῶν παιδαγωγῶν ἡ τύχη διάφορος· ἐάν εἴχομεν τὰ μέσα, καὶ πολλοὺς οἰημάτων μεγαλοστόμους ἢ πικροχόλους καὶ μεμφιμοίρους νευρικοὺς νὰ θεραπεύσωμεν ἠδυνάμεθα· ἀλλὰ... «θαρασῆν χρῆ», λέγει τὸ ἐμβλημα ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς θαρροῦμεν.

Περὶ τοῦ ταμεῖου.

Τῆς διετούς οικονομικῆς καταστάσεως τοῦ Συλλόγου τὴν ἐκδοσὶν ποιούμενος ὁ προσφιλὴς αὐτῷ ταμίας κ. Α. Μηλιώτης παριστᾷ αὐτὴν κρισιμωτάτην καὶ παραπονεῖται ἐπὶ τῇ δυστροπίᾳ τῶν τακτικῶν μελῶν εἰς τὴν πληρωμὴν μιᾶς καὶ μόνης λίρας ἐτησίως· εἰς 195 Λ. Τ. ἀναβιβάζει τὸ σύνολον τῶν ἐν μιᾷ διετείᾳ τῷ ταμεῖῳ ὀφειλομένων· ἡ ἐντεῦθεν προκύψασα τῶν ἐσόδων ἐλάττωσις καὶ τῶν ἐκτάκτων δωρεῶν, τὸ ἔτος τοῦτο ἰδίᾳ, ἢ σπάνις οὐ μόνον τὰς δημοσιεύσεις δὲν διησκόλυνεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην οικονομικὴν θέσιν εἰς τὸ ἔπακρον ἐδυσχέρανεν· ἡ οικονομικὴ ἐκθεσις βεβαιοῖ μὲν περίσσευμα ὁ περίπου Λ. Τ., ὁμολογεῖ δ' ὅμως ἀφ' ἑτέρου πληρωτέας εἰς χρῆν 70 Λ. Τ., εἰς τὰς ὁποίας προσθέτοντες τὰ εἰς τὸν χαρτοπώλην καὶ τυπογράφον ὀφειλόμενα, 50 περίπου Λ. Τ., ἔχομεν ἔλλειμμα 120 Λ. Τ. Τὸ εἰρημένον ποσὸν θὰ ἀνήρχετο εἰς δυσθεώρητον ὕψος ἄνευ τῶν ἐκτάκτων δωρεῶν τῶν γινομένων ἰδίᾳ τῷ 1896—97· οὕτω προσέφερον ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ἡ εὐγενεστάτη κυρία Ἑλένη Γ. Ζαρίκη φράγκα χρυσᾶ 500, ἡ εὐγενεστάτη κυρία Πολυξένη Α. Γιαμβίτικου εἰς ἀνάμνησιν τοῦ μακαρίτου καὶ πολυτιμήτου συζύγου αὐτῆς 50 Λ. Τ., ἡ εὐγενεστάτη κυρία Ἑλένη Ν. Ζαρίκη 2,000 φρ., πρὸς τὰς ὁποίας ἐκφράζω ἀπειρον εὐγνωμοσύνην καὶ θαυμασμὸν ἐπὶ τῷ ὑψηλόφρονι αἰσθηματι, τῷ ὀδηγῶσιν τὰς εὐγενεῖς αὐτῶν καρδίας· εὐγνωμονῶ τῷ ἐντιμοτάτῳ κ. Ἀνδρέᾳ τῷ Συγγρῷ, τῷ ἐν εὐεργεσίαις ἐγγηράσκοντι, διὰ τὴν 25λίρον ἐτησίαν συνδρομὴν, τῷ Ἑθνικῷ Πανεπι-

στημίῳ διὰ τὴν ἐκ 450 δραχμῶν ταῖς ἐν Ἀγίῳ Ὁρεῖ Μοναίς διὰ τὴν ἐκ 60 σχεδὸν Λ. Τ., ὧν αἱ 40 ὑπὸ τῆς Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου· καὶ πάλιν εὐγνωμονῶ τῷ κ. Α. Συγγρῷ διὰ τὴν 25λίρον τοῦ λήξαντος ἔτους συνδρομὴν καὶ τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ διὰ τὴν ἐκ 500 δραχμῶν. Μὴ λησμονῶμεν τὸν ἐν μεγαλοδωρίαις ἐπιφανῆ ἄνδρα Χρηστάκη τὸν Ζωγράφον, τὸν ἐξασφάλισαντα τὴν Ζωγραφεῖον Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην καὶ δι' ἑτησίαις 100λίρου χορηγίας ἐναλλάξ διὰ τοῦ Συλλόγου τὴν γλωσσικὴν ὕλην καὶ τὴν δημῶδη ἑλληνικὴν μουσικὴν βραβεύοντα ἢ δαπανῶντα εἰς τὴν ἐκδοσὶν αὐτῆς· εἶναι δίκαιον καὶ εὐγενὲς συνάμα ν' ἀναμνησκώμεθα αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ τοιαύτῃ, διότι πολλάκις καὶ ἐκεῖνος ἐφαίδρυνε τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν ἐταίρων τοῦ Συλλόγου τούτου καὶ ἐν τῷ μέλλοντι δὲν θὰ λησμονήσῃ τὰ ἔργα τῆς ἰδίας αὐτοῦ πρωτοβουλίας. Ἐνταῦθα δὲ τοῦ λόγου γενόμενος, ἐπιτρέφατέ μοι μετὰ σεβασμοῦ νὰ μνημονεύσω καὶ τοῦ ὀνόματος μεγάλου φιλανθρώπου καὶ φιλομούσου, τοῦ ἀοιδίου Ἀλεξάνδρου Γεωργιάδου ἐν τῷ ἀφανεῖ ἐγκρύφοντος ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ θησαυρὸν φιλογενεῖας καὶ φιλομουσίας ἀμέτρητον, ἐξ ἧς κάρπωθήσεται, μετ' οὐ πολὺ, καὶ ὁ Σύλλογος μερίδα σημαντικὴν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη.

Περὶ τοῦ προεδρείου.

Τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου, καταρτισθὲν ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις τοῦ Μαΐου 1896 διὰ τῆς ἐκ δευτέρου ἐκλογῆς μου ὡς πρόεδρον, τῶν κ. κ. Ν. Φωτιάδου καὶ Μ. Παλῖδα ὡς ἀντιπροέδρων, τοῦ κ. Π. Νικολοπούλου ὡς γενικοῦ γραμματέως, τοῦ κ. Ἀθ. Ἰωάννου ὡς εἰδικοῦ γραμματέως, τοῦ κ. Α. Οἰκονομίδου ὡς ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης, τοῦ κ. Α. Μηλιώτου ὡς ταμίου, καὶ τοῦ κ. Π. Πρωῖτου ὡς λογιστοῦ, παρετάθη ἕνεκα τῶν περιστάσεων καὶ εἰς τὸ ἤδη λήξαν ἔτος, μερικὴν μόνον τροποποίησιν ὑποστάν, τοῦ κ. Ἀθ. Ἰωάννου ἕνεκα ἐργασιῶν πολλῶν παραιτησαμένου καὶ διὰ τοῦ κ. Γ. Πασχαλίδου ἀντικαταστάσαντος, ὡς καὶ τοῦ κ. Π. Πρωῖτου διὰ τοῦ κ. Πιπτακοῦ Ἐδ-στρατίου. Τὸ προεδρεῖον τοῦτο ἐν πολλαῖς συνεδριάσεσι περὶ πάντων ἐμερίμνησε καὶ ἐγένετό μοι ἀσφαλέστατον στήριγμα, ἐμπνέον θάρρος εἰς πολλὰς καὶ δὴ καὶ ἀντιξόους περιστάσεις· ὅ,τι δὲ καλὸν ἐπὶ τῆς ἐμῆς προεδρίας ἐγένετο, ἐάν ἐγένετο, τοῦτο ἀποκλειστικῶς ὀφείλεται εἰς τὴν ὁμοφροσύνην, προθυμίαν καὶ

ἀδελφικὴν αὐτῶν ὑποστήριξιν· ὅθεν καὶ ἐκφράζω δημοσίᾳ βαθεὰ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης καὶ ἀποχωρίζομενος θέλω ἄλληστον τηρήσει τὴν μνήμην τῶν τε σὺν ἐμοὶ ἀποχωρούντων καὶ τῶν διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Συλλόγου καὶ πάλιν τιμηθέντων καὶ ἀπαρτισάντων τὸ νέον αὐτοῦ προεδρεῖον.

Τοιαύτη, Παναγιώτατε, ἡ ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων τῆς διετίας, τῆς συμπληρώσεως τὸν ἐμὸν τριετῆ προεδρικὸν χρόνον· προσεπάθησα, ὅση μοι δύναμις, καὶ τὸ ἠθικὸν τοῦ Συλλόγου γόητρον νὰ διαφυλάξω καὶ τὴν ὕλικὴν αὐτοῦ συντήρησιν νὰ ἐξασφαλίσω· ἴσως δὲν τὸ κατώρθωσα· καθομολογῶ τὴν κατὰ τὸν διαρρυσάντα χρόνον ἀνεπάρκειαν τῆς πνευματικῆς ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμὴν ἀπειρίαν τὸν πενιχρὸν ἀμητὸν διὰ πολλῶν καὶ ἐπαγωγῶν λέξεων καὶ φράσεων νὰ κοσμήσω· ἄρκετὰ μέρη τῆς ἐκθέσεως ἀντιπαρήλλον ἀσχολίαστα· πολλὰ ἠδυνάμην νὰ εἶπω καὶ νὰ συμπεράνω, διότι καὶ πολλὰ εἶδον καὶ πολλὰς ἔργον αἰτίας· εἰρήνη· ἴσως δὲν ἔπραξα κιλῶς. Αἱ λογαδοσαί, διὰ τὸ εἶδος τῆς ὕλης, εἶναι πάντοτε ὀχληραὶ καὶ μονότονοι, ἵνα δὲ μὴ ἀποθαινώσι καὶ ὅλως ἀκαρποὶ, δέον ἐκ τῶν καθ' ἕκαστον ν' ἀνέρχωνται εἰς γενικωτέραν ἐπισκόπησιν, πλὴν πᾶσα τοιαύτη λογικῶς φέρει εἰς σκέψεις γενικὰς καὶ κρίσεις γενικωτέρας· καὶ ἔδοκίμασα· δὲν γνωρίζω ἐάν ἐπέτυχον, ἀκραδάντως ὁμῶς πιστεύω ὅτι εὐρίσκομαι ἐπὶ τοῦ χώρου τῆς ἀληθείας· περιήγαγον κύκλω τοὺς οφθαλμοὺς καί, ἐξελθὼν τοῦ Συλλόγου, εἰσῆλθον εἰς τὸ Σχολεῖον, ἐκεῖθεν πάλιν ἐπεξέτεινα πορρωτέρω τὸ βλέμμα καὶ εἶδον, ὅτι πάντα ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια καὶ φύσει ἢ θέσει ὑψηλότερα ὑφίστανται τὴν ἐπήρειαν κακοῦ ποικιλοτρόπως διαγνωστικόμενου καὶ ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν πρακτικῶν ἀχειραγωγῆτως, δι' ἀλοιφῶν ἢ ἐντριβῶν θεραπευομένων· καὶ τοῦ μὲν κακοῦ τὰ συμπτωματικὰ φαινόμενα νὰ περιγράψω οὐ τοῦ παρόντος· τὸ κακὸν ὑπάρχει καὶ εἶναι· ἡ ἀμβλύτης, ἵνα μὴ ἄλλως ὀνομάσω, ἡ ἀμβλύτης περὶ τὴν ἀντίληψιν τῆς ἐννοίας τοῦ καθήκοντος· ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν, ἀνεξαρτήτως πάσης φιλοσοφικῆς θεωρίας, εἶναι ἡ πραγματώσις τοῦ ἠθικοῦ ἀγαθοῦ· τὸ ἠθικὸν ὁμῶς τοῦτο ἀγαθόν, διὰ τὴν ἐλαφρῶς μεμορφωμένην σύγχρονον κοινωνίαν, εἶναι τι ἄγαν ὑπερβατικόν· ἀντ' αὐτοῦ εἴπωμεν συγκεκριμένως· τὸ καθήκον, ἢτοι ἐπίγνωσιν αὐτοῦ καὶ ἐκπλήρωσιν· ἀλλὰ τὸ καθήκον, ὡς ἐννοεῖται σήμερον, εἶναι ἀπλή

λέξεις, ἤτοι ὅλη ἀμορφος καὶ ἀδρανὴς πρὸς συμπλήρωσιν κεχρημένων ῥυθμῶν· ὅτι τοῦτο εἶναι πραγματικὸν καὶ ἀναγκαῖον, ἐμπεριέχον ἠθικὴν ὑποχρέωσιν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν θρησκείαν, πολιτείαν καὶ κοινωνίαν, ὅτι καὶ τὸ σοφὸν καὶ περιάλητον τῆς ἀρχαιότητος λόγιον ἀγνώσθι σαυτὸν» θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς καὶ αὐτὸ ἐπὶ τῆς ἰδέας τοῦ καθήκοντος στηρίζεται καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέει, ταῦτα πάντα, τὰ μὲν ἀγνοούμενα, τὰ δὲ ἐκ διαστροφῆς πνεύματος παρελκόμενα, ἐστήριξαν ἐν ἡμῶν τὴν πεποιθῆσιν, ὅτι: ἡ ἠθικὴ μυωπία καὶ ἡ ἀμβλύτης περὶ τὴν ἀντίληψιν τῆς ἀληθοῦς γνώσεως τοῦ καθήκοντος εἶναι τὸ καθολικὸν ἴδι-

σημα, δι' οὗ πάντα τὰ παρ' ἡμῶν μαραινούνται καὶ φθίνουσιν. Τὴν Θεραπείαν τοῦ νοσήματος τούτου δὲν ἀξιώ· ἀπαιτεῖ ἐνίων παραγόντων τοὺς κοινούς ἀγῶνας· ἐπειδὴ δὲ ὁ Σύλλογος οὗτος, ἐν τῇ ὠρισμένῃ τῆς δράσεως αὐτοῦ τροχιᾷ, εἶναι ὁ τόπος, ἐν ᾧ τὸ καθήκον πρὸ παντὸς ἄλλου δέον νὰ γεραίρηται καὶ ἐκπληρωθῆται, εὐχομαι ἐκ ψυχῆς ὅπως τὰ φιλότιμα αὐτοῦ μέλη, ὑπὸ πεφωτισμένον Προεδρεῖον, τὴν αἰγίδα φιλομούσου Ἀνακτος καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας, περιτυλλεγῶσι καὶ συνεργασθῶσι, πρόδρομα γιγνόμενα τῆς ὑπὸ πάντων ποδομένης καὶ προσδοκωμένης βελτιώσεως. Γένοιτο.

ΠΕΡΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΥΠΟ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

ἀπαγγελλομένη κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτὴν ἐν τῇ ἈΣΗΖ' συνεδριάσει

τῆς 31 Μαΐου 1898

ὑπὸ Π. Δ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, ἀντιπροέδρου.

Παναγιώτατε,

Ἐξοχώτατε κ. Προσβευτά,

Ἐπίτιμοι ἑταῖροι,

Φιλόμουσοι κυρίαὶ καὶ κύριοι,

Καθ' ἣν στιγμὴν διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τὰ ἔργα τοῦ πρεσβυγενοῦς τούτου τῆς Ἀνατολῆς σωματείου, γλαφυρῶς ἐκτεθέντα ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τριετίαν κατὰ συνέχειαν ὄλην καὶ ἐν περιστάσεσιν οὐχὶ κατὰ πάντα ὀμαλαῖς ἐπιτυχῶς διοικήσαντος τὸ σκάφος αὐτοῦ, ἐπιστέφονται, ἕκαστος δὲ τῶν παρισταμένων εὐχεταί νοερῶς ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως, ἀναπτύξεως καὶ προαγωγῆς τοῦ πνευματικοῦ τούτου φάρου, ἐπιτραπήτω μοι, ἐνὶ τῶν ἐλαχίστων ἐργατῶν τοῦ διανοητικοῦ τῆς πόλεως ταύτης ἐργαστηρίου, ᾧ τινι δέδοται ἢ ἐντολῇ ἵνα κατὰ τοιαύτην ἡμέραν ἐνώπιον ὑμῶν ἀγορεύσῃ, νὰ ἀπασχολήσω ἐπὶ μικρὸν τὴν ὑμέτεραν προσοχὴν.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι, ὅτε πρὸ δύο ἡμερῶν παρεκλήθην ὑπὸ τοῦ κ. προέδρου ἵνα λάβω τὴν τιμὴν ταύτην, εὐρέθην ὄλως ἐμπερίστατος, διότι οὐ μόνον ὀλίγον πρὸς παρασκευὴν σπουδαίας τινὸς ἀνακοινώσεως χρόνον εἶχον, ἀλλὰ καὶ διότι ἀνελογίζομην οἷαν εὐθύνην ἀνελάμβανον, δεχόμενος νὰ λάβω τὸν λόγον ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Συλλόγου, ὅπερ κατὰ τοιαύτας ἐπισημοὺς τελετὰς διαπρεπέστατοι καὶ ἐξοχώτατοι ἄνδρες τοῦ ἡμέτερου Γένους ἐτίμησαν καὶ κατηγάσαν. Οὐχ ἦπτον, βασιζόμενος ἐπὶ τῆς αἰετοῦ ὑπὲρ ἑμοῦ ὑπὸ τῶν ἑταίρων ἐπιδειχθείσης εὐμενείας καὶ πεποιθῶς ἐπὶ τὴν ἡμέτεραν ἐπιείκειαν, ἣτις ἀναμφιβόλως θέλει συμπληρώσει τὸ ἀσθενὲς τοῦ ἔργου μου, οὐδὲ ὅλως ἐδίστασα νὰ ὑποταγῶ τῇ ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ μοι προέδρου ἐκφρασθείσῃ μοι ἐπιθυμίᾳ,

σκεπτόμενος δὲ ὅτι διὰ τοὺς τὴν ἐργασίαν τοῦ Συλλόγου ἰδεῖν συνελθόντας σήμερον δὲν θὰ ἦτο ἀνιερὸν καὶ θέμα τι περὶ ἐργασίας, ἐξελεξάμην ὡς τοιοῦτον τὴν ἐργασίαν ὑπὸ κοινωνιολογικὴν ἐποψίαν.

Ἐὰν στρέψωμεν τὸ βλέμμα περὶ ἡμῶν, θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ περικυκλῶν ἡμᾶς κόσμος ὅλον ἐργάζεται. Τὰ ἀντικείμενα, τὰ προσβάλλοντα τὴν ἡμετέραν δρασίαν, εἶναι προϊόντα πνευματικῆς καὶ ὕλικῆς ἐργασίας· οἱ ἀγῶνες, τοὺς ὁποίους οἱ ἄνθρωποι καταβάλλουσιν ἵνα παραγάγῃ ταῦτα πάντα, εἴτε πνευματικοί, εἴτε φυσικοί, εἴτε ἠθικοὶ καὶ ἡ φροντίς πρὸς διατήρησιν τῶν παραχθέντων, πρὸς διοίκησιν καὶ διευθέτησιν αὐτῶν ἀποτελοῦσιν ἐνὶ λόγῳ τὴν ἐργασίαν. Διὰ ταύτης κατωρθώθη ὅπως σήμερον στεγαζόμεθα ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ γερου τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, διὰ ταύτης κατώρθωσαν νὰ ἴδωσι τὸ φῶς τοσαῦτα πνευματικὰ αὐτοῦ ἔργα, διὰ ταύτης μεγαλοφρεῖς καὶ φιλόμουσοι τῆς κοινωνίας σκαπανεῖς ἐμεγαλουργήσαν. Ἡ ἐργασία πράγματι εἶναι τὸ ἀπαραίτητον ἐκείνο στοιχεῖον, ὅπερ παράγει τὸν πλοῦτον· οὕτω πῶς ἐχαρακτήριζε ταύτην ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ τοῦ Αἰχ' Ἀλφρέδου Ζουρδάν. Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο ἐργαζόμενος πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀπολύτως αὐτῷ ἀναγκαίων, οἷον τῆς προφυλάξεως αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν στοιχείων, τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἐαυτοῦ τροφῆς καὶ τῆς ἐν τῇ γῆνι ταύτῃ σφαίρᾳ διατηρήσεώς του, χάριν τῆς ὁποίας ἐργασθεῖς κατέστησε παραγωγὸν τὴν γῆν· σκεπτόμενος δὲ ὅπως διευκολύνῃ εἰς ἑαυτὸν τὸν τρόπον τῆς παραγωγῆς, ἐμηχανεῖται κατὰ μικρὸν διάφορα ὄργανα καὶ βιομηχανικοὺς τρόπους, ἐγένετο δὲ διὰ τοῦ τρόπου τούτου

κάτοχος μικροῦ τινος κεφαλαίου καὶ ἐβελτίωσε τὴν θέσιν του. Μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰ ἀποτελέσματα, τὰ παραχθέντα ὑπὸ τῆς ἐργασίας, ἠΰξησαν, τῆς ἀφειρησίας οὕτως δοθείσης. Οὕτω δέ, τοῦ πρώτου μοχλοῦ δεθέντος, ἡ γῆ κατέστη παραγωγικωτέρα, ὁ πλοῦτος ἠΰξησε, τὸ κεφάλαιον μετεδόθη ἀπὸ τῆς μιᾶς γενεᾶς εἰς τὴν ἑτέραν καὶ οὕτω σήμερον εὐρισκόμεθα ἐκπληκτοὶ θεαταὶ τῶν θυμασιῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐργασίας. Τοῦ μοχλοῦ ἀπαξ ἐπιτευχθέντος, ἡ ἀνθρωπότης ἐπ' αὐτοῦ ἐστηρίχθη ἵνα πραγματοποιήσῃ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμήδους λεχθέν: «Ὅς μοι πᾶσι καὶ τὰν γῆν κινήσω».

Λάβετε ὑπ' ὄψιν τὸν Φιλοσοφικὸν ἡμῶν Σύλλογον καὶ νοερώς ἀφαιρέσατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐργασίαν. Ἦ ἄλλο ἐνώπιον ἡμῶν θέλει μείνει ἡ ἀμορφοῦς ὕλη, οἶον πέτραι, ξύλα, σίδηρα καὶ τὰ τοιαῦτα; Οἱ ἀμορφοὶ οὗτοι ὄγκοι, συμμέτρως συνδυασθέντες, ὑποβοηθούσης τῆς ἐργασίας, παρήγαγον τὸ λαμπρὸν αὐτὸ κτίριον, ὑπὸ τὸ ὁποῖον στεγαζόμεθα. Λάβετε ὑπ' ὄψιν τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα φέρομεν, ἀφαιρέσατε ἀπ' αὐτῶν τὴν ἐργασίαν, καὶ ἴθι ἴδητε ὅτι οὐδὲν ἕτερον μένει ἢ ἀπλῶς μαλλίον, βάμβαξ κτλ. Ἐὰν δὲ πρὸς στιγμὴν σκεφθώμεν ὅτι τὸ μαλλίον τῶν ἐνδυμάτων τούτων ἢ αἱ πέτραι καὶ τὸ ὕλικόν οἰουδήτινος κτιρίου ἀλλαχόθεν μετηνέχθησαν διὰ τῆς ἐργασίας, ὅκ κατανοήσωμεν ὅποια εἶναι ἡ εἰς τὰ ἀντικείμενα ταῦτα διδομένη ἀξία δι' αὐτῆς. Πράγματι τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ἐν τῇ τόπῳ τῆς παραγωγῆς μικρὰν τινα κέρτηται ἀξίαν μεταφερόμενα ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου εἰς τὸν τόπον, ἐνθα θέλει γίνοιαι χρῆσις αὐτῶν, ἀπαντῶσι μείζονα ἀξίαν. Ἡ ἐργασία λοιπὸν εἶναι ὁ μοχλός, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ ἀνθρώπος βελτιώνει τὴν ἑαυτοῦ θέσιν· παράγει ὠρισμένα ἀποτελέσματα πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ καὶ καθίστησι τὸν βίον αὐτοῦ ἀνετώτερον.

Ἄλλ' ἡ ἐργασία δὲν πάντοτε πρὸς παραγωγὴν τῶν ἀποτελεσμάτων τούτων νὰ ὑποβοηθῆται ὑπὸ τοῦ πνεύματος, διότι ἀνευ αὐτοῦ οὐδὲν εὐχάριστον ἀποτέλεσμα δύναται νὰ φέρῃ. Μόνον τὰ ζῷα, ὑπέκοντα εἰς ἀκαταμάχητον ἐνστικτον, ἐργάζονται. Ὁ ἀνθρώπος καθοδηγεῖται ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὑπὸ τοῦ πνεύματος. Ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός ἐπροέκτισεν αὐτὸν διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ διὰ χειρὸς δυνάμενης νὰ ἀποκτήσῃ μεγίστην δεξιότητα. Διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ καὶ τῆς δυνάμεώς του ὁ ἀνθρώπος δύναται νὰ ἀναχθῆ εἰς βαθρὸν

τελειότητος μέγαν. Δοθέντος δὲ ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι ταυτοχρόνως πνευματικὸς καὶ σωματικὸς ἀγὼν, ὁ ἀγὼν οὗτος δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ἐξαιρετὰ ἀποτελέσματα, συντρεχουσῶν ἰδιαιτέρων τινῶν περιπτώσεων, ὡς π. χ. τὸ κοινωνικὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐχαρακτήρισεν τὸν ἀνθρώπον ζῶον κοινωνικόν. Ἡ κοινωνία πράγματι ἐσχηματίσθη ὑπὸ διαφόρων ἀνθρώπων, οἵτινες, σχετιζόμενοι ἀλλήλους, προάγονται διανοητικῶς, παραλαμβάνουσι διαδοχικῶς ὅ,τι οἱ πρὸ αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ κοινωνίᾳ παρήγαγον καὶ ὅλον ἐντελειοποιῶνται, τοῦθ' ὅπερ ὁ Pascal διέτύπωσε διὰ τοῦ ἐξῆς: «L'humanité est semblable à un homme, qui ne meurt pas et apprend toujours».

Ἑτέρα περίπτωσις, συντρέχουσα εἰς τὴν γένεσιν λαμπρῶν ἀποτελεσμάτων, εἶναι ἡ ἐλάφρυνσις τῆς καταναλώσεως τῶν διανοητικῶν ἡμῶν δυνάμεων διὰ τῆς προαγωγῆς τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς δημιουργίας τῶν μηχανῶν. Δι' αὐτῶν πράγματι κτωρθώθη ὅπως διὰ μικρᾶς σωματικῆς ἐργασίας ὁ ἀνθρώπος παράγει σπουδαῖον πλοῦτον.

Ἐὰν δὲ εἰς τὸ κοινωνικὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν γένεσιν τῶν μηχανῶν προσθέσῃτε συνδυασμούς τινας, οἱοὶ ἡ συνεργασία, ὁ συνεταιρισμός, ἡ διάρρησις τῆς ἐργασίας, ἡ τελειοποίησις τῶν διατηρουμένων τὴν ἀσφάλειαν νόμων, ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν θυμασιᾶ ὄντως ἀποτελέσματα. Ἡ ἐργασία λοιπὸν εἶναι ὁ πρῶτος δρος τῆς παραγωγῆς καὶ ἐπομένως καὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως, ἐνυπάρχει ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου, προσπαθοῦντος δι' αὐτῆς νὰ ἀπλοποιήσῃ τὰ μέσα πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἑαυτοῦ ἀναγκῶν. Γενικὸς αὐτῆς χαρακτήρ εἶναι ἡ παραγωγὴ χρησίου τινὸς ἀποτελέσματος. Τὸ ἀντικείμενον εἰς πῶρον Λαυράδιον, τὸ κυλίειν τὴν πέτραν τοῦ Σιάφιου οὐδόπως ἐστὶν ὠφέλιμον, διότι διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης οὐδὲν χρήσιμον παράγεται ἀποτέλεσμα, ἀποδεικνύει δὲ ὅτι ἡ θεωρία τῆς ἐργασίας διὰ τὴν ἐργασίαν ἀγει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ ἄτοπον. Πᾶσα ἐργασία τότε μόνον δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς πηρὴ πλοῦτου, ὅταν παράγῃ ὠφέλιμὰ τινα.

Ὁ διανοητικὸς καὶ φυσικὸς ἀγὼν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ πρῶτιστον στοιχεῖον τῆς ἀνθρώπινης βιομηχανίας, ἡ δὲ οικονομικὴ κατάσταση, τῆς κοινωνίας εἶναι προῖον πλοῦτου καὶ μικρᾶς ἐργασίας. Ἐν τῇ ἀρχικῇ καταστάσει ὁ ἀνθρώπος ἔζη μόνος, ὡς μόνον στήριγμα αὐτοῦ ἔχων τὸν οικογενειακὸν αὐτοῦ

σύνδεσμον, οὔτινος ἄπαντα τὰ μέλη διετέλουν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐνὸς καὶ μόνου ἀρχηγοῦ. Ὁ ἀρχηγὸς οὗτος τῆς οικογενείας εἶχε τὸ καθῆκον νὰ διατηρῆ τὰ ἱερά, νὰ τιμωρῆ τοὺς πταίοντας, νὰ θέτῃ περιορισμούς, νὰ διευθύνῃ ἐνὸς ἐκάστου τὰ ἔργα· ἐν τῇ παραγωγῇ τοῦ κοινοῦ πλοῦτου ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ, αὐτῶν οἱ μὲν ἄνδρες ἀσχολοῦνται εἰς ἔργα καλλιέργειας καὶ βοσκῆς, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου, τὴν κατασκευὴν χονδρῶν ἐνδυμάτων. Οὕτω διὰ μὲν τῆς καλλιέργειας καὶ τῆς βοσκῆς ἐξασφαλίζεται ἡ τροφή τῶν πρώτων οικογενειῶν, διὰ δὲ τῶν ὑπὸ τῶν γυναικῶν κατεργαζομένων ἐνδυμάτων προφυλάσσεται τὸ σῶμα. Ἡ μία ὅμως οικογένεια ἦτο μεμακροσμένη τῆς ἑτέρας, μέσα συγκοινωνίας δὲν ὑπῆρχον, ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν προϊόντων ἦτο ἄγνωστος, ὥστε ἐκάστη τῶν οικογενειῶν τούτων τσαῦτα μόνον ἀντικείμενα παρήγεν, ὅσα ἐχρειάζοντο εἰς αὐτὴν διὰ τὰς ἰδίας αὐτῆς ἀνάγκας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀσφάλεια δὲν ὑπῆρχε, μετὰ τὴν πρώτην ταύτην κατάστασιν τῆς ἀπομονώσεως ἐπῆλθε δευτέρα τις κατάσταση ἐν τῇ ἀνθρωπότητι.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν αἱ οικογένεια συνενοῦνται τοῦτο μὲν ἵνα μεταξὺ τῶν ἀνταλλάσσωσι τὰ ἄπερ ἐκάστη τούτων παράγει ἐν πλειονότητι ἀντικείμενα, τοῦτο δὲ ἵνα συνασπισθῶσι κατ' ἐπικείμενον ἔξωθεν κινδύνου. Ὁ συνασπισμὸς οὗτος γίνεται ἀφορμὴ, ὅπως οἱ ἀνθρώποι ἐπιδοθῶσιν ἕκαστος εἰς ἓν εἶδος ἐργασίας, ἄφ' οὗ τὸ πλεῖον τῆς παραγωγῆς του ἀντήλλασσε μετ' ἄλλου, παράγοντος ἕτερα ἀντικείμενα. Οὕτως ἀναφαίνεται ὁ βωλοργός, ὁ σιδηρουργός καὶ τὰ λοιπὰ, διαιρεῖται δὲ ἡ ἐργασία.

Μετ' ὀλίγον ἡ διάρρησις τῆς ἐργασίας αὐξάνει, ἕκαστος ἀνθρώπος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἔργῳ προσπαθεῖ νὰ ἐξεύρῃ τὰ μέσα τῆς τελειοποιήσεως κατασκευάζει ἐργαλεῖα, δέχεται παραγγελίας, μεταβαίνει ἀπὸ μέρους εἰς μέρος ἵνα ἐξεύρῃ καταναλωτὰς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀνθρώποι εἶναι διεσπαρμένοι τῆδε κάκεισε, ἀποφασίζουσιν ὅπως ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συνέρχονται κοινῇ πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν προϊόντων αὐτῶν καὶ οὕτω συνίστανται αἱ πρῶται ἀγοραὶ καὶ πανηγύρεις, αἱ ὁποῖαι σήμερον μετεβλήθησαν εἰς ἐκθέσεις, εἴτε διαρκεῖς, εἴτε προσωρινὰς. Ἐν τῇ ἀγορᾷ ἕκαστος εὐρίσκει πᾶν ὅ,τι χρειάζεται· οἱ διάφοροι παραγωγεῖς προσέρχονται φέροντες τὰ προϊόντα αὐτῶν πρὸς ἀνταλλαγὴν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀν-

ταλλαγὴ τῶν ἀντικειμένων δι' ἄλλων τοιούτων παρέχει δυσκολίαν, ἐπέρχεται συνεννόησις τις, ὅπως ὅλοι οὗτοι δεχθῶσιν ἀντικείμενόν τι, ὡς ἀντίτιμον τῶν πωλουμένων· τὸ ἀντικείμενον δὲ τοῦτο εἶναι τὸ χρῆμα.

Μετὰ ταῦτα ἀναπτύσσονται τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας τελειότερον, ἐφευρίσκονται σιδηρόδρομοι, ὁ τηλεγράφος, τὰ πλοῖα, δι' ὧν ἡ καταναλώσις αὐξάνει· γεννᾶται παρὰ τῇ πραγματικῇ ἀγορᾷ καὶ ἡ εἰκονικὴ· τὰ οἰκιακὰ ἐργαστήρια μεταβάλλονται εἰς βιομηχανικὰ καταστήματα, μηχαναὶ ἐφευρίσκονται, ἐργεταὶ δὲ καὶ ὁ ἀτμὸς καὶ διαταγαὶ ἀγοροπωλησιῶν μεταβιβάζονται ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τόπου εἰς τὸν ἄλλον ἀστραπηδόν. Τὸ γενικὸν ἀντίτιμον τῶν πραγμάτων τελειοποιεῖται. Ἡ ἐποχὴ, καλ' ἦν ὁ πωλητὴς ἀντικείμενου τινὸς ἐλάβανεν ὡς ἀντίτιμον ἕτερον ταιούτον, ἀπομακρύνεται ὅλον· οἱ μεγάλοι ἐργοστασιαρχαὶ ἀναφαίνονται, μεταχειριζόμενοι πρὸς παραγωγὴν τοῦ πλοῦτου πολλοὺς ἐργάτας καὶ πληρόντες αὐτοὺς διὰ τοῦ νομίσματος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ νόμισμα μόνον δὲν ἀρκεῖ δι' ὅλας αὐτὰς τὰς πράξεις, δημιουργεῖται ἡ πίστισις. Καὶ αὕτη μὲν εἶναι ἡ φορὰ, τὴν ὁποῖαν ἐλάβαν τὰ πράγματα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς συστάσεως αὐτῶν, ἀλλ' αἰτία πάντων τούτων εἶναι ἡ κοινωνικότης τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐν τῇ κοινωνικότητι εὐρίσκομεν καὶ ἑτέραν δύναμιν τῆς παραγωγῆς, συνισταμένην εἰς τὴν συνεργασίαν, ἣτις ἐστὶ διπλῆ, ἡ συνένωσις ἀγῶνων πολλῶν ἐν μιᾷ στιγμῇ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου, ἡ ἐνέργεια ἐνὸς ἐκάστου πρὸς ἓνα δρῶν καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Καὶ ἡ μὲν πρώτη καλεῖται ἁπλῆ συνεργασία, ἡ δὲ δευτέρα σύνθετος. Ὁ κ. Jourdain φέρει ὡς παράδειγμα ἀπλῆς συνεργασίας ἐργάτας πολλοὺς τείνοντας εἰς τὴν μεταφορὰν ἐνὸς φορτίου, τὸ ὁποῖον εἰς καὶ μόνος ἀδυνατεῖ νὰ σηκώσῃ· σύνθετος δὲ συνεργασία εἶναι τὰ διάφορα τμήματα ἐνὸς ὅλου βιομηχανικοῦ καταστήματος, παράγοντος ἐν μόνον ἀντικείμενον. Ἐπὶ παραδείγματι, πρὸς κατασκευὴν ἐνὸς ὠρολογίου ἀπαιτοῦνται πλέον τῶν ἐκατῶν ἐργατῶν καὶ πλέον τῶν ἐκατῶν διαφόρων ἐργασιῶν, οὐδέποτε δὲ εἰς καὶ μόνος ἐργάτης θά ἦτο δυνατὸν νὰ κατασκευάσῃ μίαν καὶ μόνην κερφίδα. Τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα τῆς βιομηχανίας ὀφείλονται λοιπὸν εἰς τὴν διάρρησιν τῆς ἐργασίας καὶ τοῦτο ἐξηγεῖται εὐκόλως. Ὅταν ἐργάτης τις ἀσχολῆται περὶ τὴν κατασκευὴν ἐνὸς μόνου μέρους, κατορθώνει νὰ κατασκευάσῃ τοῦτο

υκαλότερον, ταχύτερον και καλλίτερον, αποφεύγει δε την απώλειαν χρόνου, ήτις είναι αναπόφευκτος εις τὸν πολλὰς ἐργασίας ποιούντα και ἀναγκαζόμενον νὰ εγκαταλείπη τὴν μίαν χάριν τῆς ἑτέρας. Ἡ διαίρεσις τῆς ἐργασίας ἐπιτρέπει ὡς ἐκ περισσοῦ τὴν χρησιμοποίησιν ὄλων τῶν τάσεων και χρησιμοποιοῦν κάλλιον τὸ κεφάλαιον. Ἐάν, ἐπὶ παραδείγματι, ἐργάται τινὲς θὰ εἰργάζοντο δι' ἐν ὠρολόγιον, ἐξ ἀνάγκης θὰ διήρουν ἀναμεταξύ των τὴν ἐργασίαν, διότι ἄλλως, ἐάν ἅπαντες εἰργάζοντο ἐπὶ ὀλοκλήρου τοῦ ὠρολογίου, μικρὰν μόνον παραγωγὴν θὰ ἔκαμνον, θὰ ἐγκατέλειπον δὲ τὰ λοιπὰ τμήματα τοῦ βιομηχανικοῦ ἐργαστηρίου ἐπὶ πολὺν χρόνον κενὰ και θὰ περιωρίζοντο εἰς ἐν μόνον σημεῖον, οὕτω δὲ δὲν θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ὀλοκλήρον κεφάλαιον. Ἡ διαίρεσις τῆς ἐργασίας ἐγένετο αἰτία και τῆς προαγωγῆς τῆς ἐπιστήμης, διότι ὠθεῖ τοὺς ἐπιστήμονας εἰς εἰδικότητας ἐν τῇ ἱατρικῇ π. γ. ἔχομεν τοὺς ὀφθαλμολόγους, ρινολόγους, ὠτολόγους, χειρουργοὺς, παθολόγους κτλ., ὑπάρχει ὁμοίως και ἕτερον στοιχεῖον, συντελοῦν εἰς τὴν αὐξάνσιν τῆς παραγωγικότητος, τοῦτο δὲ εἶναι ἡ ἐλευθερία τῆς ἐργασίας. Χάρις εἰς αὐτὴν, ἡ βιομηχανία, τὸ ἐμπόριον και αἱ ἐπιστήμαι προήχθησαν· αἱ φυλαὶ τῶν πρώτων φιλοπολέμων λαῶν ἐθανάτονον τοὺς αἰχμαλώτους των, μὴ ἐμπιστευόμενοι εἰς αὐτοὺς ὅπλα, οὐδὲ οἷαν ἂν ἐπιθύμουν ἐργασίαν. Ὑπῆρξαν ὁμοίως λαοὶ τινες, οἵτινες μετεχειρίσθησαν αὐτοὺς πρὸς καλλιέργειαν γαιῶν και πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεώς των. Ἄλλ' οἱ δοῦλοι ἢ αἰχμαλῶται, αἰσθανόμενοι ὅτι εἰργάζοντο δι' ἄλλους, ἐμίσησαν τὴν ἐξυτῶν ἐργασίαν μέχρι οὗ, ἀπολαμβάνοντες τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας, δαπανήσωσιν ὅλας τὰς ἑαυ-

τῶν δυνάμεις πρὸς ἄφθονον παραγωγὴν. Ἐάν ἦναι ἀληθὲς ὅτι ὁ πόλεμος φέρει πάντοτε καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα μεθ' ἑαυτοῦ, δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἀληθὲς ὅτι, χάρις εἰς αὐτόν, ὃν οἱ Ἰωμκιοὶ ἐθεώρουν ὡς μόνην ἀξίαν λόγου ἀσχολίαν, ἀνεπτύχθησαν, διότι, παραλαβόντες ὡς διδασκάλους αἰχμαλώτους Ἕλληνας, παρ' αὐτῶν ἔλαβον τὰ ἥθη και ἔθιμά των· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ και οὗτοι διὰ τῆς ἐργασίας των ἐβελτίωσαν τὴν ἑαυτῶν θέσιν.

Ἐν ταῖς νεωτέραις κοινωνίαις ἕκαστος ἀφίεται ἐλεύθερος ἐν τῇ ἐργασίᾳ του, οὕτω δὲ ἡ παραγωγὴ αὐξάνει ὀλονὲν καταπληκτικῶς. Ὁ ἄνθρωπος, σωματικῶς και πνευματικῶς ἐργαζόμενος, πλησιάζει βαθμηδὸν πρὸς τὸ τέλειον. Συνιστᾷ ἐταιρείας, σωματεῖα, αὐξάνει και τελειοποιεῖ τὰ πρὸς συντήρησιν και βελτίωσιν τῆς ἑαυτοῦ καταστάσεως μέσα.

Και ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, ἀναγράφων ἐν τῇ προγράμματι αὐτοῦ τὴν πνευματικὴν καλλιέργειαν και ἐλευθέρως ἐργαζόμενος ὑπὸ τὴν αἰγίδα φιλολόγου Ἀνακτος, ἔχων δὲ ὡς λαμπρὸν ἐφόδιον ἐν τῇ πνευματικῇ αὐτοῦ σταδιοδρομίᾳ τὰς εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, προσπαθεῖ ἀθορύβως ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ, και θέλει πάντοτε προσπαθῆσαι, νὰ παραγάγῃ τι, ἔστω και ἐλάχιστον, και νὰ συμβάλλῃ εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς γράμματα και τὴν ἐπιστήμην, διότι ὡς ἱερὸν κειμήλιον φυλάττει παρ' ἑκάστη τῶν μελῶν αὐτοῦ τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην, ἣν ἐνεπιστεύθησαν αὐτῷ οἱ ἔξοχοι τοῦ Συλλόγου ἱδρυταὶ και τὸ σύμβολον αὐτῶν, ἔχον ὡς ἐξῆς, κατὰ τὸν Ἡσίοδον:

«Εἰ γὰρ κεν και σμικρὴν ἐπὶ ἡμικρῷ καταθεῖτο,
τίχα κεν μέγα και τὸ γέναιτο.»

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΥ ΚΗ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ ΑΠΟ ΜΑΪΟΥ 1898 ΜΕΧΡΙ ΜΑΪΟΥ 1899

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΧΗ'

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 8 Ἰουνίου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ, προέδρου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν και ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει ἐπιστολὴν τοῦ κ. Α. Κοπάση ἐφ' ἧσιν ἀγγέλλοντος ὅτι παραιτεῖται τῆς προεδρίας τοῦ Συλλόγου διὰ λόγους ὑπηρεσιακοὺς, ἀπασχολοῦντας αὐτόν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις και ἐν τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ και μὴ ἐπιτρέποντας αὐτῷ και τὴν ταυτόχρονον ὑπηρεσίαν ἐν τῷ Συλλόγῳ. Γενομένης δὲ δεκτικῆς τῆς παραιτήσεως τοῦ κ. Α. Κοπάση, ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος προτείνει ὅπως ὁ Σύλλογος ἐκφράσῃ τὴν βαθειάν του λύπην ἐπὶ τῷ ὅτι δύο μέλη τοῦ Συλλόγου, τιμηθέντα διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτοῦ και ἀναχθέντα εἰς τὴν ἐπιζήλον θέσιν τῆς προεδρίας, ἀπεποιήθησαν αὐτὴν και ὅπως μὴ προβῶμεν εἰς ἐκλογὴν προέδρου ἐκ τρίτου, μὴ ὄντες βέβαιοι ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὁ ἐκλεγῆσόμενος θ' ἀποδεχθῇ τὴν προεδρίαν. Ἀπαντῶν ὁ κ. Ἀναστ. Χρησιτίδης, συμφωνεῖ τῷ κ. Ἀθηνιόπουλῳ ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν προέδρου. Ἐπὶ τούτῳ ὁ κ. Μοσιράτος παρατηρεῖ ὅτι καλὸν θὰ ἦτο, ἂν τό γε νῦν ἀνεβάλλετο ἡ ἐκλογὴ προέδρου μέχρι τοῦ φθινοπώρου, τοῦ παλαιοῦ προεδρίου διοικούντος τὰ τοῦ Συλλόγου ἕως τότε, εἰς ὃ παρατηροῦσιν ὁ τε κ. Χρησιτίδης και ὁ κ. Νικολόπουλος ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, ὡς ἀπαγορεύει πρὸς ῥητὸν ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ, διότι ὁ νόμος κελεύει ὅπως γείνη ἡ παράδοσις τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ προεδρίου τῷ νέῳ εὐθὺς μετὰ τὰς ἀρχαιρέσις.

Ὁ κ. Χατζηχορήστου παρατηρεῖ ὅτι, τοῦ

ἀντιπροέδρου ἀντιπροσωπεύοντος τὸν πρόεδρον παραιτούμενον, ἀπουσιάζοντα ἢ ἀδιαθετοῦντα, ἡ παράδοσις τῶν ἀρχῶν δύναται νὰ γείνη ἀκωλύτως, χρὴ προέδρου ἀναλαμβάνοντος τό γε νῦν τοῦ πρώτου ἀντιπροέδρου.

Ὁ κ. Σαλτέλης λέγει ὅτι οὔτε ἀναβολὴ εἶναι νόμιμος οὔτε ἡ παράδοσις τῶν ἀρχῶν τοῦ προεδρίου εἰς προεδρεῖον μὴ ἔχον πρόεδρον και ἐπομένως μὴ συγκεκριημένον ἐπὶ· διότι πῶς ὁ ἀντιπρόεδρος θέλει ἀντικαταστήσει τὸν πρόεδρον, ἀφ' οὗ οὔτε τὴν ἰδίαν ὑπηρεσίαν δὲν παρέλαβεν ἐτι; Ὁ κ. Ἐδσταθιωτὸς λέγει ὅτι εἴτε ἀναβληθῇ ἡ ἐκλογὴ εἴτε ἐγκριθῇ ὅπως γείνη ἀμέσως, τοῦτο δὲν ἐνδιαφέρει πολὺ· ἐπιθυμεῖ ὅπως ὁ ἐκλεγῆσόμενος πρόεδρος μὴ ἀναζητῆται μεταξύ μελῶν τοῦ Συλλόγου μὴ τακτικῶς συχναζόντων ἐν τῷ Συλλόγῳ, ἀφ' οὗ μὲν, διακρινόμενα ἐπὶ τε γνώσει και κοινωνικῇ θέσει· ἐξ ὧν και ὑπηρεσίαις ἐνδελεχέσι τῷ Συλλόγῳ και κατὰ πάντα ἰκνὰ και ἀξία τῆς προεδρίας, εὐρίσκονται μεταξύ και τῶν τακτικῶν και ἀνελλιπῶς ἐν τῷ Συλλόγῳ ἐργαζομένων. Ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος, ὑποστηρίζων τὴν πρότασιν ἀναβολῆς τοῦ κ. Μοσιράτου, ζητεῖ ψηφοφορίαν, ἀλλ' ὁ κ. πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Σαλτέλης ἔχει δίκαιον και ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη οὔτε κἂν ψηφοφορίας ἐπὶ τῶν προτάσεων, ὅτι, τὸ καθήκον ἡμῶν ἐκτελοῦντες, δεόν νὰ ἐκλέξωμεν ὡς τάχιστα τὸν πρόεδρον. Κοινῇ δὲ συναινέσει ἡμέρα ἐκλογῆς προέδρου ὀρίζεται ἡ προσεχὴς συνεδρία.

Τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἀλληλογραφίας ἀναβλησόμενης, ζητεῖται ὑπὸ τοῦ προέδρου ἡ ἀδεια τῆς δημοσιεύσεως τῆς λογοδοσίας τοῦ προέδρου ἐπὶ τῇ ἐπέτειῳ ἑορτῇ τοῦ Συλλόγου· αὕτη δὲ χορηγεῖται και διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΣΗΘ'

(Τακτική γενική)

τῆ 15 Ιουνίου 1898.

Προεδρεύοντος ΑΝ. ΚΡΗΤΙΑΟΥ, προέδρου.

Αναβληθείσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει περίληψιν τῆς ἀλλολογογραφίας, ἔχουσιν οὕτω:

Ἐπιστολὴ τῆς Α. Π. τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου ἐκ τῶν Πατριαρχείων ἀπὸ 2 Ἰουνίου, ἀποστέλλοντας ἀντίγραφον τοῦ πατριαρχικοῦ λόγου ἐν τῇ ἐπιτελείῳ τοῦ Συλλόγου ἑορτῆ.

Τοῦ κ. Μαργαρίτου Ἐδαγγελίδου ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 6 Ἰουνίου, προέδρου τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατικῶν «ἢ Ἀνατολῆ», παρακαλοῦντος ὅπως αἰ. δωρηθῆσαι δημοσιεύσεις τῆς Συλλόγῳ τούτῳ δωθῶσι τῷ κ. Γ. Πασχάλλῳ πρὸς ἀποστολὴν.

Τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς τελετῆς τῆς ὀδοιπορικῆς τοῦ Κίπερι ἐκ Βερολίνου ἀπὸ 18 Ἰουνίου, προσκαλοῦντος αὐτὸν ὅπως συμμετάσχη αὐτῆς.

Τοῦ κ. Ἀπέρη, προέδρου τῆς «Συμπνοίας», αἰτουμένου τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου χάριν τῆς τελετῆς τῆς σχολῆς αὐτῆς.

Τοῦ κ. Homolle ἀπὸ 20 Ἰουνίου ἐξ Ἀθηνῶν, διευθυντοῦ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, συνιστῶντος τῷ Συλλόγῳ τοὺς κ. Laurent καὶ Sèvre, οἵτινες ταξιδεύουσιν ἐν Ὁρζακ καὶ Ἀνατολῆ, καὶ παρακαλοῦντος ὅπως παρασχεθῆ αὐτοῖς πᾶσα συνδρομὴ.

Ἐν σχέσει πρὸς τὴν προδικαστικὴν ἀπόφασιν τοῦ πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως Μουγάτ Θεοφιλίδου ὁ κ. Νικολόπουλος μετ' ἀπορίας παρατηρεῖ ὅτι ὁ δικηγόρος τοῦ Συλλόγου, ἐν ᾧ ὅταν ζητῆ χρήματα ἀπειθῆνεται κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Σύλλογον, τὴν φερόντα αὐτὴν προτίμησε νὰ στείλῃ ἡμῖν τὸ ἔγγραφον διὰ τοῦ κ. Μαλιᾶδου, ὡς καὶ ἑτέρας τινὰς νομικὰς παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως διὰ τὸ ἐμπρόθεσμον ἢ οὐ. ὑπεσχέθη δ' ἐν τέλει ὅτι ἂν συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ κ. Μαλιᾶδου καὶ θὰ φροντίσῃ νὰ ἐπιμεληθῆ παντοιοτρόπως τῶν συμφερόντων τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. πρόεδρος προσκαλεῖ τὰ μέλη εἰς ψηφοφορίαν πρὸς ἐκλογὴν τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου, καὶ μετὰ τὴν συζήτησιν ἀποφασί-

ζεταὶ ἡ ἄμεσος ἐκλογὴ τοῦ προέδρου μετὰ διάλειμμα 5 λεπτῶν. Ψηφοφορίας δὲ γενομένης, πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἐξελέγη διὰ τὸ ἔτος 1898—99, ὁ κ. Χρῆστος Χατζη-Χρῆστου, γυμνασιάρχης, παμφηφεί.

Ἐκλέγεται μέλος τακτικὸν τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Μιχαὴλ Ν. Παπαδόπουλος, ἔμπορος, καὶ δικλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΓ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῆ 6 Ἰουλίου 1898.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῶν δύο προηγουμένων συνεδριῶν ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀντιρρήσεως, μετ' ὃ ὁ νέος πρόεδρος κ. Χρ. Χατζηχρηστοῦ ἀναστὰς προσεφώνησε τάδε:

Φίλοι συνάδελφοι,

Εἰ μάντις γιγνομαι τῶν ἡμετέρων ἐνδομύχων διαλογισμῶν, πάντες τὴν στιγμήν ταύτην μου καταγινώσκατε, ἂν μὴ ἀναίσθησιαν καὶ ἰταμότητα, ἀλλὰ πάντως τόλμην οὐ σμικρὴν, ὅτι ἐκόλλησα νὰ καταλάβω τὴν ἔδραν ταύτην, ἐπ' ἣν ἡ ψήφος ἡμῶν, οὐκ οἶδα τί μαθόντων ἠθέλησε νὰ με ἀνατιθῆσθαι τὸ ἔθος τῆς ἐμῆς ἀσθένειας μέγα καὶ ἱλιγγος καταλαμβάνει ἐκόντως τὸ πνεῦμά μου.

Ἀλλὰ τὴν ἐμὴν ἰαχνότητα συναισθανόμενος, τί παθῶν κἀγὼ ἐξ ἄλλου τὸ τόλμημα τοῦτο ἐκόλλησα; Μὴ ζητεῖτε, ἀγαπητοὶ ἑταῖροι, τὴν ἑρμηνείαν τοῦτου παρ' ἐμοῦ· κάλλιον, ἐκφραστικώτερον καὶ ἐπιτυχέστερον θὰ ἀπαντήσῃ ἡμῖν ἡ μήτηρ ἐκείνη, ἣς καὶ ἐπὶ γλώσσας ἀμαρμακίτου καὶ παμράγου πυρὸς εἰσπῆδα καὶ ἐν καταδροχθιζόδοις ποταμίαις δίναις καταρριπτεται, ὅταν βλέπῃ τὸ μὲν προσφιλὲς αὐτῆς τέκνον ἐν κινδύνῳ, παρὰ δὲ τῶν δυναμένων καὶ δεινῶν κολυμβητῶν ὀλιγορίαν καὶ ἀδιαφορίαν εἰς τὸ σπεῖσαι καὶ τοῦτο διασῆσαι· μὴ δὲ καὶ μόνῃ λέξις ἢ τῆς μητρὸς ἀπάντησις; ἢ θερμότης καὶ ἰερὰ λέξις στωργῆς αὐτῆς ποιεῖ πάντας ἡμᾶς τολμᾶν καὶ τὰ δεινότερα καὶ πολλὰ τῶν ἡμετέρων δυνάμεων ὑπέρτερα οὐδὲ χριβεῖσθαι λογισμῶ οὐδενὶ διὰ σταγῆν ἐπὶ τὰ τολμηρὰ ὀρμῶντες, ἀλλ' ὅπως ἀναίσθητος πρὸς ταῦτα βαίνομεν· ἀσυναίσθητος οὖν κἀγὼ τῶν ἡμῶν δυνάμεων καὶ ἀλογίστεως τῶν δυσχερειῶν, ἃς ἡ ἔδρα αὐτῆ συνεπάγεται, τὸν οἶακα τῆς περικλείτου ταύτης Ἀργοῦς ἔδραξάμην· ἂν δὲ καὶ τι προελογισάμην, τοῦτο ἢ ἐμὴ πεποιθήσις ἐστὶ καὶ ἢ ἐλπίς ἐπὶ τοὺς ἐδράστους βραχίονας τῶν ἐπὶ κἀπίας καθήμενων ἐπιτήρων μοι ἑταίρων.

Τούτων οὖν τῶν προσφιλῶν μοι συμπληρωθῶν τῆς ἐδρόμου καὶ προθύμου κρηλασίας προπειραθεὶς καὶ τὴν πρὸς με ἐδμένειαν αὐτῶν προειδώς, θαρροῦντως περάσομαι, ὅπως φανῶ κἀγὼ, ὅση ἐμὴ δύναμις, κενὸς οἰκονοστρόφος, ἵνα τὰς τε οἰκονομικὰς

καὶ ἄλλης ᾠδῆος καταγίδιας ὑπεκδράωμεν. Τὰς πλάκας δὲ τῶν διευθυνόντων ἐκ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου νόμιμον παρακαλοῦντες, ἂν παντὶ καιρῷ καὶ πᾶσιν ἐνομιμειδίως αὐτοὺς ἀπονεμοῦμεν, ἀέλποισι ἐπὶ τὸν κυριώτατον σκοπὸν ἀφορῶντες, ὅπως ἐν τῇ ἐστίᾳ ταύτῃ τῶν φάτων πᾶσαν διαφανομένην πού τῆς ἐπιστήμης καὶ ἄλλης γνώσεως φωτεινὴν ἀκτίνα συγκεντρώσωμεν, ἵνα ὁ ἱερὸς σκοπὸς τοῦ Συλλόγου, ἢ καλλιέργεια καὶ θεραπεία τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἐπιτυχέστερον ἐπιτωχάνηται.

Ἐδχερέστερον δὲ καὶ θάττον, ὡς νομίζομεν, εἰ αὐτὸν σκοπὸν χωρήσομεν, ἂν ἐν ταῖς πρὸς εἴρεσιν τῆς ἀσπίδος βουλῆς αὐξητήσεσιν ἡμῶν τηρῶμεν καὶ πνεῦμα καὶ γλώσσαν σοβαρὰν καὶ ἐμβριθῆ καὶ πάσης ἀπισθοβουλίας ἀπηλλαγμένην, ἐν γένει δὲ συμπεριφορὰν ἐμπρέπουσαν σωματικῷ παγκοσμίῳ, τολμᾶν εἰπεῖν, ἠρήμης ἀπολαβόντι, ὑπὸ τὰς εὐχὰς δὲ καὶ εὐλογίας τῆς μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τὴν ὑψηλὴν εὐνοίαν τῆς περιωρισμένης Ἀυτοκρατορικῆς κυβέρνησεως φιλομούσου Ἄνακτος τῶν εἰρηνικῶν καὶ καλῶν ἀγῶνα τῶν γραμμάτων, ὡς καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἀγωνιζομένην. Βαίνομεν οὖν πρὸς εἴρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ὀρθοῦ συμβάνως πρὸς τὰς σοφὰς τῶν προγόνων ἡμῶν ὑποθήκας καὶ διὰ πρὸς τὴν τοῦ Προδίκου τοῦ Κεῖου, ὅτι «δεῖ τοὺς ἐν τοῖς τοιοῦτοις (σοβαροῖς δηλαδὴ) λόγοις ἀμνησθητεῖν, ἐρῆσει δὲ μὴ, ὅτι ἀμνησθητοῦσι μὲν καὶ φίλοι ἀλλήλοις δι' εὐνοίαν, ἐρῆσουσι δὲ μόνοι οἱ ἐχθροὶ καὶ διάφοροι»· πεποιθᾶμεν δὲ ὅτι ἐν ταύτῳ τῷ ζητήματι ἐπικρατήσομαι τὰ βέλτεστα.

Ὅδε ἀποκριθήσομαι δὲ καὶ τὴν κατέχουσαν τὴν ψυχὴν μου χαρὰν καὶ θυμηθῶν ὅτι κατὰ τὴν πρὸ τοῦ μέλλοντος ἀγῶνός μου προτελεσθεῖσάν μοι θυσίαν λαμπρῶς ἐκαλλίερασα· ὅτι τὰ σπλάγγνα τοῦ ἱεροῦ μόνον οὐχὶ βοῶντά μοι ἀνάκηρόττουσιν, ὅτι καὶ τὰ τῶν ἐμῶν ἐν τῷ προεδρεῖῳ ἑταίρων σπλάγγνα λαν συμπάθως μοι καὶ προθύμως πάνυ διαταθεμένα εἰσι καὶ εὐχαριστᾶ αὐτοῖς θερμύτατα ἀπὸ τοῦδε, ὅτι τοιοῦτοί μοι συμπεράδμονες ἔσανται καὶ δεξιὸν ἐπιδέξιος δὲ λόγιος, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς φιλοσοφίας γνώστης καὶ λιγὺς τοῦ ἡμετέρου σωματείου ἀγορητῆς τὴν πρῶτην τῶν συνεδριάσεων ἡμῶν περιεασμήσει.

Ἀλλὰ καὶ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ὅτι αἰαίαν ἔχουσι τὴν ἀπαρχὴν καὶ ἕτερον καλὸν προσώνισμα ἐκ τῆς εὐθὺς ἀναγνωσθησομένης ἀλλολογογραφίας ἀκοῦσεσθε. Βραχεῖαν ἐποιησάμην τὴν ἐμὴν ἀναρκτήριον προσαλαλίαν, τοῦ χρόνου καὶ τῶν πολυτήμων στιγμῶν ἡμῶν ᾠειδόμενος, οὐδὲ τὰς ἐπαγγελίας μου πολλὰς καὶ μεγάλας προκηρύττουμαι, ἐν τῷ ἔχων ὅτι «ἅπας λόγος, ἂν ἀπὴ τὰ πράγματα, μάταιός τι φαίνεται καὶ κενόν»· ἀλλὰ καὶ ἄλλως πέφυκα καὶ ἐν τοῖς ἔργοις ὀλιγός, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τοῖς λόγοις καὶ ὑποσχέσεσιν ἡμιστὰ ἐπιρρηκῆς. Πάσας δὲ τὰς ἐλπίδας μου περὶ ἐπιτυχῶς οἰκονοστροφίας τῆς ἱερᾶς ταύτης Παράλλου ἀνατιθέντες τῇ προθυμίᾳ τῶν ἐμῶν ἑταίρων τῶν τε ἀποτελούντων τοὺς ἰσχυροὺς τοῦ Συλλόγου παράγοντας, τὰς ἐπιτροπὰς αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐπιθυμούντων τὴν συντήρησιν καὶ ἐδκλειαν τοῦ προσθυγενοῦς καὶ γεραμοῦ τούτου σωματείου καὶ ζωογόνου αἱμά διὰ τῶν προθύμων συνδρομῶν αὐτῶν εἰς τὰς φλέβας τούτου εἰσφοροῦντων, πρὸ πάντων δὲ τῇ ἀρωγῇ καὶ συνάρσει τοῦ Ἰησοῦ πατρὸς τῶν φάτων, θαρροῦντως τὰ πρυ-

μνήσια τῆς νηὸς λάβομεν καὶ εἰς τὸ πέλαγος τῶν ἐργασίων ἡμῶν ἀναγομέσθαι. Ἐῴξασθε ἡμῖν πάντες εὐλογοῦντες καὶ αἰαίαν πρὸς τὸν ὄμιλον τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἀμνησῶν.

Ἐῴξασθε ὁ κ. πρόεδρος τὸν λόγον δίδωσι τῷ κ. γενικῷ γραμματεῖ, ὅστις ἀνακοινεῖ τὰς προσφορὰς βιβλίων καὶ ἀναγινώσκει τὴν περίληψιν τῆς ἀλλολογογραφίας, ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Ἐπιστολὴ τῆς Α. Ε. τοῦ Χαριδῆ Βέη, διευθυντοῦ τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Μουσείου, δι' ἣς προσφέρει τῷ Συλλόγῳ τὰ ἀντίτυπα, ὧν τὸ μὲν ἐν γαλλιστί, τὸ δ' ἕτερον τουρκιστί, τοῦ ἔργου αὐτοῦ *Monuments Funeraires*.

Τοῦ κ. Ἀποστόλου Μ. Σακελλαρίδου, ἀντιπροσώπου τῆς κοινότητος Κρουσόβου, αἰτουμένου τοὺς χάρτας Ζαφειροπούλου.

Εὐχαριστήριον τῆς οἰκογενείας Γλάστωνος ἐπὶ τῇ συλλυπητηρίῳ τοῦ Συλλόγου ἐπιστολῆ.

Τοῦ κ. Φαρδύ, ἀποστέλλοντος βιβλίον, ἐπικαλούμενον Σχολικὸν Ἀνάγνωσμα καὶ αἰτουμένου τὴν κρίσιν τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Τοῦ κ. Κατσαῖτου, δι' ἣς αἰτεῖται αὐξήσιν τῆς συντάξεώς του.

Τοῦ κ. Γ. Γκιώχα, προσφέροντος αὐτοῦ μὲν 10 λίρας καὶ ἑτέρας 10 τῶν ὑἱῶν τῆς οἰκογενείας Ἰωάννου Βασιᾶδου, ὅπως εὐκολύνη τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου περὶ κητυσκευῆς προτομῆς τοῦ μακάρτου Ἡσουλέου Βασιᾶδου.

Ἰπόμνημα τοῦ ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης κ. Β. Μυσιανίδου περὶ μέτρων ληπτῶν πρὸς τακτικώτερον λειτουργίαν τῆς Βιβλιοθήκης.

Ἐπιστολὴ τῆς κοινότητος Θεοδοσιουπόλεως (Ἐρζερὺμ), αἰτούσης τοὺς χάρτας Ζαφειροπούλου.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Γ. Γκιώχα, δι' ἣς τίθησιν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Συλλόγου ἐκ μέρους ἐαυτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας Ἰωάννου Βασιᾶδου λίρας τουρκικὰς εἰκοσιν, ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον, εὐγνωμόνως ἀποδεξάμενον τὴν γενναίαν δωρεάν τοῦ κ. Γ. Γκιώχα, εὐχαριστεῖ αὐτῷ θερμῶς καὶ ἐν δημοσίᾳ τοῦ Συλλόγου συνεδρία θὰ φροντίσῃ διὰ κητυλλήλου ἐνεργείας ἵνα πραγματοποιηθῆ ἡ ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου, καὶ οὕτω στηθῆ δειντῶς ἡ προτομὴ τοῦ ἀοιδίμου Βασιᾶδου, εὐεργετικῶς δρᾶσαντος ἐν τῷ Συλλόγῳ, ὡς ἴδρουτοῦ, προέδρου καὶ μεγάλου εὐεργέτου αὐτοῦ. Ὁ κ. Ἀθηνειόπουλος ἐρωτᾷ τὸν κ. πρόεδρον ἔαν αἰ εἰκοσι λίραι θὰ ἐξαρκέσωσι πρὸς κητυσκευὴν τῆς ἐν λόγῳ προτομῆς. Τοῦ κ.

προέδρου βεβαιώσαντος ότι αἱ προσνεχθεῖσαι εἰκοσι λίραι ὅλ' ἀποτελέσωσι τὸ ἡμῖς μέρος τῆς ὅλης ἀναγκαίας δαπάνης, ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος ὑπέμνησεν ὅτι ἐν τῷ καταλόγῳ, ὅστις ἤθελε προτεθῆ εἰς τοὺς τιμῶντας τὴν μνήμην τοῦ δραστηριωτάτου τῶν ἰδρυτῶν τοῦ Συλλόγου ἵνα δι' ἐράνων συμπληρώσῃ τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν πρὸς τελείωσιν τῆς προτομῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἡροκλέους Βασιιάδου, πρέπει νὰ διαλάμπῃ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Χρηστάκη Ἐφένδη Ζωγράφου, στενοῦ τοῦ μεταστάντος φίλου· προτείνει δὲ ὅπως τὸ προεδρεῖον, ἐξ εὐλαθείας πρὸς τὴν συνδέουσαν τοὺς δύο ἀνδρας φίλιαν, ἀποταθῆ πρὸς τοῦτο πρὸς τὸν μέγαν τοῦ Συλλόγου εὐεργέτην.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ὑπὸ δέκα μελῶν τοῦ Συλλόγου ὑποβληθεῖσαν ἐγγραφὴν πρότασιν ὅπως ἐκλεγῶσι μέλη τακτικὰ τοῦ Συλλόγου οἱ ἐκδοταὶ καὶ διευθυνταὶ τῶν ἐγχαρῶν ἑλληνικῶν καὶ ἀλλογλώσσων φύλλων, οἱ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ φύλλου τῶν ποικιλοτρόπως ὑποστηρίζαντες τὸν Σύλλογον, ὁ κ. πρόεδρος παρακαλεῖ ἵνα ἡ ἐπὶ τούτου ἀπόφασις ἀναβληθῆ ὅπως μελετηθῆ πρῶτον ἐν τῷ προεδρεῖῳ.

Μεθ' ὃ ὁ κ. πρόεδρος τὸν λόγον δίδωσι τῷ κ. Α. Μοσιράτῳ πρὸς ἀνάγνωσιν πραγματείας **Κοίσεις καὶ σχόλια εἰς Λισχύλου Ἀγαμέμνονα.**

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτης ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος λέγει ὀλίγα περὶ τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ κ. Μοσιράτου, οὐχὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς λίαν εὐτυχῶς πρωτοβουλίας, ὅπως διὰ θέματος, ἀνήκοντος εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἧς φερόμενος εἶναι καὶ ὁ Σύλλογος, ἐγκαινίσῃ τὴν νέαν περίοδον τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ. Εὐτυχῶς, προσέθηκεν ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος, αἱ διακελεύσεις τοῦ νέου τοῦ Συλλόγου Κανονισμοῦ δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς αὐτοσχέδιους παρατηρητὰς νὰ παρατηρῶσιν ἐκ τοῦ προχείρου ἐπὶ μελετημάτων σοβαρῶν ἀσύστατα καὶ ἀπροσδιόριστα, ἐπομένως τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Μοσιράτου ὅλ' ἀπαρπεμφθῆ κατὰ τὸν νόμον εἰς τὴν Φιλολογικὴν Ἐπιτροπὴν, ἐν ἧ ὁ ὀρεγόμενος μελέτης δύναται νὰ προσέλθῃ καὶ νὰ παρασκευάσῃ σχετικὰς πρὸς αὐτὸ παρατηρήσεις, ἅς δύναται νὰ ἀνακοινώσῃ τῷ συγγραφεῖ διὰ τοῦ Συλλόγου ἐν εἰδικῇ αὐτοῦ συνεδριάσει. Συγχαίρει λοιπὸν τῷ κ. Μοσιράτῳ ἐπὶ τῇ ἐπιστημονικῇ αὐτοῦ συμβολῇ, συγχαίρει δὲ καὶ τῷ νέῳ τοῦ Συλλόγου προεδρεῖῳ ὅτι διὰ τοιαύτης πνευματικῆς πανδαισίας προκατήρξατο τῶν

ἐργασιῶν αὐτοῦ· μὴ θέλων δὲ νὰ ἀντιφωνήσῃ ἐξ ὑπογυίου καὶ παραφώνως εἰς τὴν λαμπρὰν προεδρικὴν προσφωνήσιν, εὐχεται ὅπως ἀπὸ τοιαύτης εὐσιωνίστου ἀρετηρίας εἰς αἴσιον κατὰλήξῃ καὶ τέρμα τὸ νέον συλλογικὸν ἔτος. Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΑ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῇ 13 Ἰουλίου 1898.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΚΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης συνεδρίας· εἶτα ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει ὅτι τὴν αἴτησιν, ἧτις ὑπεβλήθη εἰς τὸ προεδρεῖον ὑπογεγραμμένη ἐκ δέκα μελῶν τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐγγραφὴν δωρεῶν ὡς τακτικῶν μελῶν αὐτοῦ τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ διευθυντῶν τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδόμενων ἐφημερίδων *Ταχυδρόμου*, *Κωνσταντινουπόλεως*, *Νέας Ἐφημερίδος* καὶ *Levant-Herald*, διὰ τὰς πολλὰς ἐκδουλεύσεις, ἅς διὰ τῶν φύλλων παρέσχον τε καὶ παρέχουσι τῷ Συλλόγῳ, εὔρε τὸ προεδρεῖον λίαν ὀρθὴν καὶ λογικὴν.

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας, γίνονται δεκτοὶ ὡς τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου οἱ ἰδιοκτῆται καὶ διευθυνταὶ τῶν ἀνωτέρω ἐφημερίδων κ. κ. Α. Α. Βέλλης, Α. Νικολαΐδης, Σ. Σ. Καραμαννίδης καὶ Ἐδναρ Οὐάττακερ.

Ὁ κ. Ἀθηνιόπουλος φρονεῖ ὅτι καλὸν ὅλ' ἦτο νὰ σταλῆ ἐκ μέρους τοῦ προεδρεῖου ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἀνωτέρω ἀξιοτίμους κυρίους, ἐν ἧ νὰ ἐκτίθωνται οἱ λόγοι, δι' οὓς ἐγένοντο μέλη τοῦ Συλλόγου.

Τὴν γνώμην τοῦ κ. Ἀθηνιόπουλου συμμερίζονται καὶ πάντα τὰ λοιπὰ μέλη καὶ ἀναθέτουσι τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης εἰς τὸ προεδρεῖον.

Ψηφίζεται τακτικὸν μέλος ὁ κ. Γ. Ζουμπούλογος, ἔμπορος.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος δίδωσι τὸν λόγον τῷ κ. γεν. γραμματεῖ πρὸς ἀνάγνωσιν πραγματείας τοῦ ἐν Φριβούργῳ καθηγητοῦ κ. *Thumb* περὶ **καταγωγῆς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων**, μεθ' ὃ ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸν σοφὸν ἄνδρα, τὸν συγγράψαντα τὴν πραγματείαν, προτείνει δὲ ὅπως καταταθῆ μετὰ τῶν ἐπιτίμων μελῶν. Μηδενὸς δ' ὑπάρχοντος ἄλλου ζητή-

ματος πρὸς συζήτησιν, ὁ κ. πρόεδρος, κηρύσσων τὴν λήξιν τῶν θερινῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου, λύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΒ'

(Τακτικὴ γενική)

τῇ 2 Νοεμβρίου 1898.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΚΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Κηρύσσεται ἡ ἐναρξίς τῆς ἐπιμνημοσύνου συνεδρίας τοῦ Συλλόγου· εἶτα ὁ κ. πρόεδρος διὰ βραχείας προσφωνήσεως ἐξέθηκεν ὅτι ὁ σκοπός, δι' ὃν συνεκάλεσεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοὺς τέσσαρες ἐταίρους, ὡς καὶ τὸ λοιπὸν ἀξιότιμον ἀκροατήριον, εἶναι ἵνα πάντας προσλάβῃ κοινωνοὺς ὁ Σύλλογος εἰς τὴν Ὀλίβην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τοῦ τε ἔθνους καὶ τοῦ Συλλόγου.

ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΕΦΕΝΔΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ.

Ἀνήγγειλε δὲ μετὰ τοῦτο τὸν ῥήτορα, τὸν μέλλοντα νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν ἐπιμνημοσύνον λόγον ἐπὶ τῷ θρηνημένῳ ἀνδρὶ, πρὸς δὲ ὅτι καὶ ἡ ἐλλογιμος δεσποινὶς *Κορηλία Πρεβεζιώτου Ἡπειρώτις*, δι' αἰτήσεώς της πρὸς τὸ προεδρεῖον ἔλαβε τὴν ἀδειαν αὐτοῦ, ὅπως ἀπαγγελῆ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν Ἐλεγείον ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ μεγάλου ἐν ἔργοις συμπατριώτου αὐτῆς **Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου**· μεθ' ὃ τὸν λόγον δίδωσι τῷ κ. Μ. Ἀθηνιοπούλῳ, ὅστις, παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, ἐξύμνησε προσηκόντως τὰς ἀρετὰς τοῦ μεταστάντος, ἰδίᾳ δὲ ἐξῆρε τὴν ἐπὶ παιδείᾳ δρασίαν τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός. Τὸν ῥήτορα διεδέξατο ἡ δεσποινὶς *Κορηλία Πρεβεζιώτου*, ἧτις ἀπήγγειλε κατ'ἀλλήλον τῇ περιστάσει Ἐλεγείον πρὸς τὸν μεταστάντα, μεθ' ὃ ἐπεσφράγισε τὸ κατανυκτικὸν καὶ ἐπιβλητικῶς πένθιμον τῆς τελετῆς χορὸς φιλοκάλων ἐρασιτεχνῶν, προσσκηθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Παχίου, μέλους ὡδὴν ἐπιμνημοσύνον. Ὁ κ. πρόεδρος ἀπένευσε τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου τῷ τε ἐξοχωτάτῳ κ. πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος, τῷ Θεοφιλεστάτῳ ἀγίῳ Χαριουπόλειω, τῷ ῥήτορι καὶ τῇ ποιητρίᾳ, τῷ χορῷ ὡς καὶ πᾶσιν ἐν γένει ταῖς τιμήσασιν διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν τὴν ἐπιμνημοσύνον τελετήν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΓ'

(Τακτικὴ γενική)

τῇ 9 Νοεμβρίου 1898.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΚΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης συνεδρίας· εἶτα ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως ἡ **ἀλληλογραφία**, ἔχουσα οὕτω:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ἐπαμεινώνδου Σταματιάδου ἐκ Σάμου ἀπὸ 1ης Ἰουλίου, δωροῦμένου ἀντίτυπον τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης Ἐπετηρίδος τῆς ἡγεμονίας Σάμου τοῦ ἔτους 1898.

Τῶν Ἐφόρων τῶν ἐκπαιδευτηρίων Πρεμετῆς ἀπὸ 11 Ἰουλίου, αἰτουμένων τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας *Ζαφειροπούλου*.

Τοῦ ἱερέως Ἐμμανουὴλ Αυταγ ἐκ Rouen τῆς Γαλλίας ἀπὸ 10/22 Ἰουλίου, αἰτουμένου νὰ ἀποσταλῆ τὸ Περιοδικὸν κατὰ τὰ συμπεφωνημένα τῇ ἐν Rouen Ἀκαδημίᾳ.

Τοῦ κ. Ἰω. Γιωῶχα ἐντεῦθεν ἀπὸ 16 Ἰουλίου, προτείνοντος τροποποίησιν τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀοιδίου Σωτηρίου Καλλιᾶδου κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Ἡροκλέους Βασιιάδου, υἱοῦ του, χωρὶς ποσῶς νὰ μεταβληθῆ ὁ σκοπός καὶ ἡ διάθεσις τοῦ κληροδοτοῦ.

Τοῦ κ. Α. Δημητριάδου, διευθυντοῦ τῶν Σχολῶν Νικομηδείας, ἀπὸ 19 Ἰουλίου, πέμπτοντος πρὸς κρίσιν πόνημά του ὑπὸ τὸν τίτλον «*Μεταξοσκοληκοτρόφος*».

Τοῦ ἐν Ἀθήναις Πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων Συλλόγου ἀπὸ 27 Ἰουλίου, ἐπιστρέφοντος τὸν ὑπ' αὐτοῦ αἰτηθέντα πίνακα τῶν ὑποβαλουσῶν τῷ Συλλόγῳ αἰτήσεις κοινοτήτων περὶ χορηγίας γεωγραφικῶν χαρτῶν *Ζαφειροπούλου* καὶ ποιουμένου παρατηρήσεις τινὰς ἐπ' αὐτοῦ.

Τῶν Ἐφόρων τῶν ἐκπαιδευτηρίων Πραβίου ἀπὸ 1ης Αὐγούστου, αἰτουμένων διπλὰ σώματα χαρτῶν *Ζαφειροπούλου* διὰ τὰ ἐκπαιδευτήρια αὐτῶν, ὡς καὶ τινὰ βιβλία πρὸς πλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης τῆς κοινότητος.

Τοῦ ἰταλοῦ κ. Ἐπιτετραμμένου ἐντεῦθεν ἀπὸ 4 Αὐγούστου, προσκαλοῦντος τὸν Σύλλογον ὅπως συμμετάσχῃ δι' ἀντιπροσώπου ἢ διὰ τῆς ἀποστολῆς ἀνακοινώσεων εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ συγκληθησόμενον τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου 1899 12ον Διεθνὲς Συνέδριον τῶν Ἀσιατολόγων.

Τῆς Φιλελευθερικῆς Ἀδελφότητος τῶν Ἑλλήνων «*Ἐδαγγελισμοῦ*» ἀπὸ 6 Αὐγούστου,

αίτουμένης όπως επιτραπῆ αὐτῇ ἵνα συγκαλή-
τας κατ' ἔτος τέσσαρας γενικᾶς συνεδρίας
αὐτῆς ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ τέως ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας
κ. *P. Cambon* ἀπὸ 9 Ἀυγούστου, θερμῶς ἐν-
χαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ διὰ τὰ συλλυπητή-
ρια αὐτοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς συζύγου αὐτοῦ.

Τοῦ Παν. μητροπολίτου *Προικονήσου* κ.
Βενεδίκτου ἀπὸ 4 Ἀυγούστου, συνιστῶντος
παρλήπτῃ τῶν δωρηθησομένων γεωγραφι-
κῶν χαρτῶν *Ζαφειροπούλου* τῆς κόμης *Πρα-
στείφ* τῆς προικίας του τὸν κ. *N. Σύριωτάκη*.

Τῶν *Ἐφόρων* τῶν ἐκπαιδευτηρίων *Κοτυαίου*
ἀπὸ 15 Ἀυγούστου, αἰτουμένων τὴν σειράν
τῶν γεωγραφικῶν χαρτῶν *Ζαφειροπούλου*.

Τῶν κ.κ. *Δελάστα-Γεράδου*, βιβλιοπωλῶν
καὶ ἐκδοτῶν ἐντεῦθεν ἀπὸ 18 Ἀυγούστου, πι-
στοποιούντων ὅτι ἡ κοινότης *Κοτυαίου* εἶναι
ἀπορος καὶ ἐπομένως συνιστῶντων ὅπως δοθῇ
αὐτῇ δωρεάν ἐν σῶμα γεωγραφικῶν χαρτῶν
Ζαφειροπούλου.

Τῆς κυρίας *Δομνίκης Χρ. Ζωγράφου* ἐκ
Παρισίων ἀπὸ 19/31 Ἀυγούστου, ἐκφραζού-
σης εὐχαριστίας διὰ τὰ συλλυπητήρια τοῦ
Συλλόγου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ συζύγου αὐτῆς
Ἐξ. Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου.

Τῶν *Ἐφοροεπιτρόπων* καὶ κατοίκων τῆς
κόμης *Δερέκιοι* ἀπὸ 19 Ἀυγούστου, ἐπικα-
λουμένων τὴν ὑλικὴν τοῦ Συλλόγου ἀντίληψιν
πρὸς συντήρησιν τῆς σχολῆς αὐτῶν.

Τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐν τῷ
Πέτρῳ Θεοσκευτικῆς Ἀδελφότητος τοῦ *Ἐδαγ-
γελιστοῦ Ἰωάννου*, αἰτουμένου τὴν παραχώ-
ρησιν τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου ἅπασι τῆς
ἐβδομάδος πρὸς ἐσπερινὰς διαλέξεις ἠθικοβρ-
σκευτικῶν περιεχομένου.

Τῆς δεσποινίδος *Κορηλίας Α. Πρεβεζιάτου*,
παρακαλοῦσης τὸν Σύλλογον, ὅπως ἐπιτρέψῃ
αὐτῇ ν' ἀπαγγίλῃ ἐλεγείον ἐπὶ τῷ αἰοδίμῳ
Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου κατὰ τὴν ἐπι-
μνημόσυνον συνεδρίαν τοῦ Συλλόγου ἀπὸ 30
Νοεμβρίου.

Τοῦ κ. *Νέστορος Γεωργίου*, δικηγόρου καὶ
μέλους ἀντεπιστέλλοντος τοῦ Συλλόγου ἀπὸ
6 Νοεμβρίου, πέμπτοντος ἱεριστικῶν διατρι-
βῶν, *Κοινὰ Νομικὰ ἢ τὸ παρ' ἀρχαίοις Ἑλ-
λησι* διεθινῶς δίκαιον ἐπιγραφόμενον, ὅπως
ἀνακοινωθῇ ἐν εἰδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ Μητροπολίτου *Ξάνθης* κυρίου *Ἰωα-
κείμ*, προέδρου τῆς ἐπὶ τῆς Πατριαρχικῆς
Βιβλιοθήκης ἐπιτροπῆς, αἰτουμένης τὰς δι-
μοσιεύσεις τοῦ Συλλόγου καὶ εἰ τι ἄλλο δὲ-

νᾶται νὰ προσφέρῃ ὁ Σύλλογος εἰς πλουτισμὸν
τῆς βιβλιοθήκης ταύτης, ἀπὸ 29 Σεπτεμβρίου.

Τοῦ κ. *Πέτρου Γ. Φιλαρίδου*, πρωτοψάλ-
του τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως *Κυζίκου* ἀπὸ 23
Ἰουλίου, ἀναφερομένου εἰς τὸν *Ζωγράφου*
Ἰωάννη περὶ συλλογῆς ζώντων μνημείων.

Τοῦ κ. *Ματθαίου Παρανίκα* ἐκ *Τραπε-
ζούντος* ἀπὸ 1 Ἰουλίου, ἀποστέλλοντος
πραγματεῖαν ἐπιγραφομένην «*Ὁ Παφλαγονι-
κὸς διάκοσμος κατ' Ὀμηρον καὶ Σιγάβωνα*»,
ὅπως ἀναγνωσθῇ ἐν εἰδικῇ τοῦ Συλλόγου
συνεδρίᾳ.

Τοῦ κ. *Γ. Ἐαρινῶ* ἐκ *Σμύρνης* ἀπὸ 27
Ἰουλίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ διὰ
τὴν βράβειον τοῦ *Συμτακτοῦ Δεξιλοῦ* αὐτοῦ
καὶ παρακαλοῦντος ὅπως τὸ δεκάλιρον γέρας
παραδοθῇ τῷ παρεπιδημῶντι ἐν *Κωνσταντι-
νουπόλει* κυρίῳ *Ἐμμ. Μανωλοπούλῳ*.

Τῆς *Ἐφοροεπιτροπῆς* τοῦ χωρίου *Γαλιᾶς*
τῆς *Κυζίκου* ἀπὸ 9 Σεπτεμβρίου, αἰτουμένης
τοὺς χάρτας *Ζαφειροπούλου* ὑπὲρ τῆς σχο-
λῆς αὐτῶν.

Τῶν *Ἐφόρων* τῶν σχολείων *Ἐρζιζάνης*
ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου, αἰτουμένων τοὺς χάρτας
Ζαφειροπούλου.

Τοῦ κ. *Η. Δούκα*, γυμνασιάρχου *Γυθείου*
ἀπὸ 7 Ἰουλίου, παρακαλοῦντος ὅπως,
συνιδὴ ἀποφάσει τοῦ Συλλόγου, ἀποσταλῶσι
τῇ ἀρτιπυστάτῳ βιβλιοθήκῃ τοῦ *Γυμνασίου*
ἀπασταὶ αἱ δημοσιεύσεις τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. πρόεδρος, ἐκφράσας τὰς εὐχαριστίας
τοῦ Συλλόγου πρὸς πάντας τοὺς δωρητὰς,
ἀνακινῶν τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἐλήφθη ἀπόφασις
παρὰ τοῦ προεδρείου ὅπως ἀποσταλῶσι δύο
ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν
τῆς *Α. Ε.* τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς *Γαλλίας* κ.
Καμπῶν πρὸς ἀποχαιρετισμὸν καὶ ἐκφρασῆν
τῶν εὐγνωμόνων αἰσθημάτων τοῦ Συλλόγου
πρὸς τὸν ἔξοχον ἄνδρα. Τῷ ὄντι δὲ κατὰ τὴν
ἡμέραν τῆς ἀναχώρησεως τῆς αὐτοῦ *Ἐξοχό-
τητος* μεταβάσα παρ' αὐτῷ ἡ ἐπιτροπὴ,
ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ.κ. *Χρ. Χατζηχοῆστου*,
προέδρου, καὶ *Π. Νικολοπούλου*, ἀντιπροέδρου,
ἀνεκοινώσατο αὐτῷ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέ-
ψεως αὐτῆς ἢ δὲ *Α. Ἐξ.*, εἰς τὸ ἑκακρον
εὐχαριστήθησα ἐπὶ τῇ ἰδιαιτέρᾳ ταύτῃ τιμῇ
τοῦ Συλλόγου, ἐξεφράσθη λίαν εὐμενῶς καὶ
ἐδήλωσεν ὅτι καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὧν θέλει
παρακολουθεῖ μετ' ἰδιαζούσης προσοχῆς καὶ
διαφέροντος τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. πρόεδρος κατόπιν παρατήρει ὅτι ἐν

τῇ ἀλληλογραφίᾳ ὑπάρχουσι δύο αἰτήσεις περὶ
παροχῆς τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου· αἰτήσις
τῆς ἐν τῷ *Πέτρῳ Ἀδελφότητος* τοῦ *Ἐδαγγελι-
στοῦ Ἰωάννου* περὶ παροχῆς αὐτῆς δι' ἐσπε-
ρινὰς διαλέξεις ἠθικοβρσκευτικῶν περιεχο-
μένου, καὶ αἰτήσις τῆς *Ἀδελφότητος* τῶν
Τηρίων διὰ τέσσαρας μόνον συνεδρίας ἐτησίως.
ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς τῆς πρώτης αἰτήσεως
συνηγοροῦσιν οἱ κ. κ. *Μ. Ἀθθεντόπουλος*, *Ἀν.
Χρηστίδης* καὶ *Δ. Μηλιώτης*, καὶ παμφηρεῖ
ἀποφαίνεται ὁ Σύλλογος ὑπὲρ αὐτῆς· ἀλλ' ἡ
δευτέρα αἰτήσις ἀπορρίπτεται.

Γίνεται δεκτὸς ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. *Γ.
Νούλης*, ἱατρός.

Προκειμένου δὲ περὶ τῆς οικονομικῆς κατα-
στάσεως τοῦ Συλλόγου, ὁ ἀντιπρόεδρος κ. *Π.
Νικολόπουλος* λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον ἐν προη-
γουμένη συνεδρίᾳ ἀπεφάσισεν ὅπως δοθῇ συν-
αυλία πρὸς βελτίωσιν τῶν οικονομικῶν τοῦ
Συλλόγου, καὶ πρὸς τοῦτο εὔρεσεν λίαν πρόθυμον
τὴν εὐγενεστάτην δεσποινίδα *Ἰωαννίδου*, ἥτις,
κατὰ τὴν γνώμην του, ἂν ἀφεθῇ ἐλευθέρως εἰς
τὰς ἐνεργείας της, θὰ συντελέσῃ τὰ μάλιστὰ πρὸς
ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τοῦτου, καὶ προτείνει εἰς
τὰ μέλη ἵνα ἐπιληθῶσιν, εἰ δυνατόν, ἐγκαλι-
ρως τῆς πρὸς τοῦτο συζητήσεως. Οἱ κ. κ. *Μ.
Ἀθθεντόπουλος* καὶ *Δ. Μοσιράτος* φρονοῦσιν
ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται μακρὰ συζητήσεις περὶ
τοῦτου καὶ ἐκφράζουσι τὴν εὐχὴν, ὅπως ληφθῇ
ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου ἡ δέουσα προσοχὴ ὡς
πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν, ἅτινα θὰ ἀπαρ-
τίσωσι τὴν ἐπιτροπὴν. Ὁ κ. *Ἀθθεντόπουλος*
ἐν τέλει φρονεῖ ὅτι ἡ ἐκλεχθησομένη ἐπιτροπὴ
ἵνα ἐργασθῇ ἀποτελεσματικώτερον, δεόν νὰ ἦ
ὀλιγομελής. Ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι περὶ τοῦ
τεχνικοῦ μέρους ἦλθεν εἰς συνεννόησιν μετὰ
προσώπου, δυναμένου νὰ δώσῃ πληροφορίας
περὶ τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης, ἣν ὑπελόγι-
σεν εἰς τριάκοντα λίρας· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ
πρόσωπα, ἅτινα θὰ ἀπαρτίσωσι τὸ τεχνικὸν
μέρος τῆς συναυλίας, δηλοῖ ὅτι ἐπιφυλάσσει-
ται, ἵνα ἐν προσεχῇ συνεδρίᾳ ἐκθέσῃ ὀριστικώ-
τερον τὴν γνώμην του περὶ τούτων. Ὁ κ.
Ἀν. Χρηστίδης φέρεται μὴ ἡ δαπάνη τῆς
ὀρχήστρας ἀνέλθῃ εἰς τεσσαράκοντα λίρας καὶ
προτείνει ἵνα ἡ γνώμη του ὑποβληθῇ μόνον εἰς
τὸ προεδρεῖον πρὸς συζήτησιν. Ὁ κ. πρόεδρος
λέγει ὅτι τοῦτο θὰ ἐκπληρωθῇ ἀναλόγως τῆς
γνώμης τῆς δεσποινίδος *Ἰωαννίδου*, καὶ φρο-
νεῖ, ἀποβλέπων εἰς ὑψηλότερον σκοπὸν, ὅτι
δεόν ἢ ἐργασία νὰ ἦ κλασικὴ καὶ ποικιλῆ.
Μετὰ ταῦτα ὁ κ. *Νικολόπουλος* προτείνει

ὅπως ἀποσταλῇ ἀντίγραφον τοῦ ἐκφωνηθέντος
ἐπιμνημοσύνου λόγου πρὸς τὴν σεβαστὴν χή-
ραν τοῦ ἀειμνήστου *Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγρά-
φου*, ἵνα λάβῃ καὶ τούτου γνώσιν, ὡς ἔλαβε
καὶ τῶν λοιπῶν ψηφισμάτων τοῦ Συλλόγου
ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ συζύγου της. Ἐπὶ τῆς
προτάσεως ταύτης τοῦ κ. *Νικολοπούλου*, καὶ
ἰδίᾳ περὶ τοῦ τρόπου τῆς δημοσιεύσεως τοῦ τε
ἐπιμνημοσύνου λόγου καὶ τοῦ ἐλεγείου, ἐγείρε-
ται μακρὰ συζήτησις, καὶ ἦν τῇ προτάσει
τοῦ κ. προέδρου ἀποφασίζεται, ὅπως, ἀφ' οὗ
προηγουμένως ἀποσταλῶσι τῇ σεβαστῇ χήρᾳ
τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν, δημοσιευθῶσι κατόπιν
ταῦτα διὰ τῶν ἐγγυρίων ἐφημερίδων καὶ τυ-
πωθῶσιν ἕως πεντακόσια περίπου σῶματα πρὸς
εὐρυτέραν διάδοσιν εἰς τὸ κοινόν.

Ὁ κ. *Μοσιράτος* φρονεῖ ὅτι καλὸν θὰ ἦτο
νὰ ἐδημοσιεύοντο διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐν
περιλήψει τὰ πρακτικὰ ἐκάστης συνεδρίας πρὸς
παρακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου
καὶ ὑπὸ τοῦ κοινού· ὡς καταλληλοτέρους
θεωρεῖ τοὺς κ. κ. *Γ. Πασχαλίδην* καὶ *Παχῆ-
κοι*. Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ κ. *Μοσιράτου*
παραδέχονται καὶ τὰ λοιπὰ μέλη καὶ ἀνατί-
θεται τοῖς ἀνωτέρω ἡ ἐκτέλεσις ταύτης.

Ὁ κ. *Νικολόπουλος* παρακαλεῖ τὴν Συν-
τακτικὴν Ἐπιτροπὴν, ὅπως ἐπισπεύσῃ τὴν
ἐκτύπωσιν τῶν *Περιοδικῶν* τῶν τριῶν παρελ-
θόντων ἐτῶν, καὶ φρονεῖ ὅτι πᾶσα βραδύτης
περὶ τὴν ἐκτύπωσιν συντελεῖ πρὸς μείωσιν τοῦ
γοήτρου τοῦ Συλλόγου. Ὁ κ. *Ἀν. Χρηστίδης*
παρακαλεῖ τὴν Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν ὅπως
ἀπὸ τοῦδὲ ἀρχίσῃ νὰ ἀεπέτηται περὶ ἐκτυπώ-
σεως τῶν τριῶν *Περιοδικῶν* καὶ νὰ μὴ ἀναβάλῃ
τοῦτο εἰς τὸ μέλλον, καθόσον θὰ ἀπαντήσῃ
πολλὰ προσκόμματα ὡς πρὸς τὴν εὐδωσίαν
τοῦ ἔργου.

Ὁ κ. *Γ. Πασχαλίδης* ἀνακοινῶν τῷ Συλ-
λόγῳ, ὅτι ἡ *Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ* ἐτύπωσεν
ἰδίαις δαπάναις τὰ *Πρακτικὰ* αὐτῆς καὶ
παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον ὅπως ἐκφράσῃ τὰς
εὐχαριστίας του πρὸς τὸν πρόεδρον αὐτῆς κ.
Οικονομίδην. Ὁ κ. πρόεδρος ἐκφράζει ἐξ ὀνό-
ματος τοῦ Συλλόγου τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ
πρὸς τὸν πρόεδρον κ. *Οικονομίδην* καὶ τὰ
λοιπὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς καὶ εὐχεταὶ ἵνα καὶ
αἱ ἄλλαι ἐπιτροπαὶ ἀκολουθήσωσι τὸ παρά-
δειγμα αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν ἐργατικότητά.
Ἐπίσης ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ κ. *Γ. Γκιώγα* ὁ κ.
Πασχαλίδης ποιεῖται μνημῖον περὶ τοῦ πρὸς
τὸν Σύλλογον κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου
Ἰεροκλέους Βασιιάδου. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ,ΑΤΑ'

(Τακτική γενική)

τῆ 23 Νοεμβρίου 1898.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, προέδρου.

Αναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς ἡγουμένης συνεδρίας· εἶτα ἀναγινώσκεται ἡ ἀλληλολογαφία, ἔχουσα ὡδε:

Τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Σχολείων Περάμου τῆς Κυζίκου ἀπὸ 16 Νοεμβρίου, αἰτουμένης τοὺς χάρτας Ζαφειροπούλου.

Τῆς ἐνταῦθα Μουσικῆς Λέσχης (Club Musical) ἀπὸ 20/1 Δεκεμβρίου αἰτουμένης τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν 2/14 Δεκεμβρίου καὶ προσφερούσης δύο λίρας τουρκικὰς συμπεριλαμβανομένων ἐν αὐταῖς καὶ τῶν ἐξόδων τοῦ φωτισμοῦ.

Τοῦ βιβλιοφύλακος τοῦ ἐν Ürsala βασιλικῶ Πανεπιστημίου ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τοῦ 24ου καὶ 25ου τόμου τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου καὶ εὐχαριστοῦντος αὐτόν.

Τῆς ἐνταῦθα Βασιλικῆς Ἑλληνικῆς Προσβείας, αἰτούσης τὰς διὰ τὸ Γυμνάσιον Ἰουβρίου ἐπισηφισθείσας δημοσιεύσεις τοῦ Συλλόγου, κατ' ἐντολὴν καὶ διὰ λογαριασμοῦν τοῦ εἰρημένου γυμνασίου, ἀπὸ 17 Νοεμβρίου.

Τοῦ ἐνταῦθα κ. Ἀλ. Ἐδσταδιανοῦ, δωρομένου τῷ Συλλόγῳ δύο ἀντίτυπα τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθείσης Φυσικῆς Πειραματικῆς, ὡν τὸ μὲν διὰ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου, τὸ δὲ πρὸς ἀποστολὴν τῷ ἀγωνοθέτῳ κ. Καραπάνῳ.

Τοῦ ἐνταῦθα κ. *Edgard Wittiker*, εὐχαριστοῦντος τὸν Σύλλογον ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς μέλους τακτικοῦ, ἀπὸ 18 Νοεμβρίου.

Ὁ κ. πρόεδρος, ἐκφράσας πρὸς πάντας τοὺς δωρητὰς τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου λέγει ὅτι εὗρεν ἐγκριμένας ὑπὸ τοῦ Συλλόγου 29 ἐν ὄλῳ αἰτήσεις ἐπιτροπῶν σχολῶν διαφόρων κοινοτήτων, περὶ ἀποστολῆς γεωγραφικῶν χαρτῶν, ἐπειδὴ δὲ ἀπεστάλησαν πρὸς τὸν Σύλλογον ὀλιγώτεροι τῶν αἰτουμένων, ἤτοι μόνον 15, φρονεῖ ὅτι δεόν οὗτοι νὰ ἀποσταλῶσι πρὸς τὰς κοινότητας ἐκείνας, αἵτινες, ὡς ἐκ τοῦ ἀποκέντρου τῆς θέσεως αὐτῶν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθωσιν εἰς συγκοινωνίαν μεθ' ἡμῶν καὶ πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις Σύλλογον ἰσθὺς διὰ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμματίων εἴτε διὰ προξενικῶν γραφείων εἴτε διὰ πρακτορείων. Τὴν πρότασιν ταύτην παραδέχονται πάντες.

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι ὁ ἐνταῦθα Σύλλογος *Club-Musical* αἰτεῖται τὴν παραχώρησιν τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν 12ην Δεκεμβρίου πρὸς τέρψιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ οἰκογενειῶν ἀντὶ μισθώματος 2 λιρῶν. Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης λαμβάνουσι τὸν λόγον πολλοί, ἐξ ὧν οἱ μὲν κ. κ. Πασχαλίδης, Ἰωάννου καὶ Κελαϊδίτης κηρύσσονται ὑπὲρ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἄλλοτε ἀποφασισθέντος ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐπὶ ὁμοίαις αἰτήσεσι 10 λίρου ποσοῦ, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν αἰτεῖται ἡ αἴθουσα πρὸς φιλανθρωπικὸν ἢ ἐκπαιδευτικὸν σκοπὸν, οἱ δὲ κ. κ. Μοστροφίτης, Ἀθηνιόπουλος καὶ Ἐδσταδιανὸς φρονοῦσιν ὅτι δεόν νὰ παραχωρηθῇ ἡ αἴθουσα ἐξαιρετικῶς ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ αἰτήσῃ ὀριζομένου ἐπιδόματος, ὅπως ἀφ' ἐνός μὲν δοθῇ ἡ δεῦτα τάσις πρὸς ἐξύψωσιν τοῦ μνημείου τῆς μουσικῆς, ὅπερ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις θεωρεῖτο ὡς εὐστοχὸν παιδαγωγικὸν μέσον, ἀφ' ἑτέρου δὲ, ἐπειδὴ πολλὰ τῶν ἐν τῷ Συλλόγῳ τούτῳ μελῶν θὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν προσεχῶς δοθησομένην ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου συναυλίαν· ὁ κ. Μηλιώτης προτείνει ὅπως, ἕνεκα τῶν δυσχερῶν οικονομικῶν περιστάσεων τοῦ Συλλόγου, ἀυξήθῃ τὸ ἀνωτέρω ποσὸν εἰς 5 λίρας. Ὑπὲρ τῆς προτάσεως ταύτης κηρύσσεται ὁ κ. Κελαϊδίτης καὶ κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Νικολοπούλου, τίθεται εἰς ψηφοφορίαν καὶ γίνεται παμψηφεί δεκτὴ.

Ὁ κ. Κελαϊδίτης λέγει ὅτι ἔλαβεν ἐντολὴν ὅπως παρακαλέσῃ τὸν Σύλλογον περὶ χορηγίας τῆς αἰθούσης αὐτοῦ ἐπὶ 8—10 ἡμέρας πρὸς τὴν καλλιτεχνικὴν ἐλληνίδα κ. Θάλειαν Φλωρᾶ, σπουδάζουσαν ἐν Μονάχῳ, πρὸς ἐκθεσιν 40 περίπου καλλιτεχνικῶν ἔργων αὐτῆς· ἄμικ δὲ δηλοῖ ὅτι τὸ τίμημα τῆς εἰσόδου κατ' ἐντολὴν τῆς διατεθήσεται ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Συλλόγου. Πολλὰ ἐκ τῶν μελῶν συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς προτάσεως ταύτης καὶ ἐπὶ τέλους γίνεται παμψηφεί δεκτὴ.

Ἐκλέγονται τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου οἱ κ. κ. Γ. Χατζημηχάλης, μηχανικός, Θ. Σγουρδαῖος, ἰατρός, Α. Μανουηλίδης, ἰατρός, Ι. Παπᾶ, νομικός, Ἄνδρ. Παπακωνσταντίνου, ἰατρός, R. Dellheuf, διευθυντῆς τῆς ἐφημερίδος *Stamboul* καὶ τοῦ Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου Χρ. Χατζηχρήσιου, καὶ Κ. Καλλίνικος, πρεσβύτερος. Εἶτα διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ,ΑΤΕ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῆ 30 Νοεμβρίου 1898.

Προεδρεύοντος τοῦ γενικοῦ γραμματέως κ. Γ. Πασχαλίδου, ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικά τῆς ἡγουμένης συνεδρίας καὶ ἐπικυροῦνται, μεθ' ὃ ὁ κ. γραμματεὺς, ἀνεθῶν ἐπὶ τὸ βῆμα, ἀναγινώσκει πραγματείαν τοῦ ἐν Ἰωνίνοις νομικοῦ κ. Ν. Γεωργίου, ἀντεπιστέλλοντος μέλους, ὑπὸ τὸν τίτλον **Τὸ διεθνὲς δικαίον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν.**

Μηδενὸς δ' ἄλλου ζητήματος ὑπάρχοντος πρὸς συζήτησιν, ὁ προεδρεύων, ἀφ' οὗ ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸν λόγιον κ. Γεωργίου, λύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ,ΑΤΣ'

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 7 Δεκεμβρίου 1898.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, προέδρου.

Αναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως· εἶτα ἀναγινώσκεται ἡ ἀλληλολογαφία, ἔχουσα ὡδε:

Ἐπιστολὴ τῶν Ἐφόρων τῶν ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτικῶν Κορυθαῖς ἀπὸ 3 Νοεμβρίου, αἰτουμένων τοὺς μετὰ τὸν Α' τόμον ἐκδοθέντας τόμους τῆς Ζωγράφου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης διὰ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ αὐτοῦ Παιδείου γυμνασίου, ὡς καὶ τὴν σειράν τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Ν. Β. Φαρδὺ ἐκ Σαμοθράκης ἀπὸ 8 Νοεμβρίου, πέμποντος εἰς τὸν Ζωγράφου Ἀγῶνα τὸ ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθὲν «Ἑλληνικὸν Ψαλτήριον», οὗ τὸ προοίμιον παρακαλεῖ ὅπως ἀναγνωσθῇ ἐν τινὶ τοῦ Συλλόγου συνεδρίᾳ, ἀν ἐγκριθῇ, καὶ καθιστῶντος ἀντιπρόσωπόν του, πρὸς παραλαβὴν τοῦ ἀπόνεμθέντος αὐτῷ ἐν τῷ Ζωγράφῳ Ἀγῶνι 10 λίρου βραβείου κατὰ τὸ λήξαν ἔτος, τὸν κ. *Moïse Isaac Eskenazi*.

Τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. Νικ. Μαυροκορδάτου ἐντεῦθεν ἀπὸ 25 Νοεμβρίου, εὐμενῶς ἀποδεχομένου ὅπως συμμετάσχη τῆς πρὸς ὄφελος τοῦ Συλλόγου δοθησομένης μουσικῆς ἐσπερίδος.

Τοῦ κ. Νικ. Κωνσταντινίδου ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἀπὸ 16 Νοεμβρίου, πέμποντος γλωσσικὴν ὕλην εἰς τὸν Ζωγράφου Ἀγῶνα ὑπὸ

Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος.

τὸν τίτλον «Ἡθὴ καὶ ἔθιμα Μανδράκης ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ πέριξ».

Τοῦ κ. *Αυσάνδρου Γ. Χ. Κάνστα*, γραμματέως τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. Γρ. Γ. Μαρασλή, ἐξ Ὀδησοῦ ἀπὸ 28 Νοεμβρίου, δηλοῦντος ἀπαντητικῶς, ἐντολῇ τοῦ χορηγοῦ τῆς Βιβλιοθήκης Μαρασλή, ὅτι σταλήσονται κατ' αὐτὰς ἐξ Ἀθηνῶν τῷ Συλλόγῳ πάντα τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα τεύχη τῆς Βιβλιοθήκης Μαρασλή εἰς διπλοῦν καὶ ὅτι ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν εἰς διπλοῦν ἐξακολουθήσει καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Τῆς ἐνταῦθα Μουσικῆς Λέσχης ἀπὸ 9 Δεκεμβρίου ν. ἔ., ἀποδεχομένης ὅπως ποιήσῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου τὴν ὑπὲρ αὐτῆς μουσικὴν ἐσπερίδα ἐπὶ 5 λίρω πληρωμῇ καὶ ἀποστελλούσης τῷ προεδρῶν 10 εἰσιτήρια τῆς συναυλίας ταύτης δωρεάν.

Τοῦ κ. Ν. Φωτιάδου ἐντεῦθεν ἀπὸ 30 Νοεμβρίου, δωρομένου τῷ Συλλόγῳ δύο σώματα τῆς Περὶ τῶν Ἑλευσινίων Μυστηρίων μελέτης του καὶ ἀποπέλλοντος ἀριθμὸν τινὰ ἀντιτύπων διὰ τοὺς προαιρουμένους ὅπως σὺν τῇ ἀποκτήσει τοῦ βιβλίου συντελέσωσι πρὸς κάλυψιν τῆς δαπάνης τοῦ τύπου.

Τῆς ἐνταῦθα ἀρτισυστάτου Ὀρθοκεντικῆς Ἀδελφότητος Ἐθαγγελιστοῦ Ἰωάννου ἀπὸ 27 Νοεμβρίου, εὐχαριστοῦσης ἐπὶ τῇ παραχωρήσει τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου τῇ Ἀδελφότητι ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος διὰ τὰς διαλέξεις αὐτῆς καὶ ὀριζούσης τὴν ἐσπέραν ἐκάστης Τρίτης χάριν τῶν διαλέξεων τούτων.

Φωτογραφήματα ἀπολιθώσεων, δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Μανρῆ, ἰατροῦ.

Τοῦ κ. Β. Μυστακίδου, ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης, ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἀνακοινεῖ τῷ Συλλόγῳ ὅτι παραιτεῖται τῆς θέσεως αὐτοῦ διὰ λόγους πρὸ πάντων δυσκολίας ἕνεκα τῆς μακρᾶν κατοικίας αὐτοῦ, δι' οὗς παραιτεῖται καὶ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Τοῦ κ. Γ. Α. Παχίκου ἐντεῦθεν ἀπὸ 6 Δεκεμβρίου, αἰτουμένου τὴν παραχώρησιν τῆς αἰθούσης τῶν τακτικῶν τοῦ Συλλόγου συνεδριῶν δις τῆς ἐβδομάδος πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ διευθυνομένου μουσικοῦ χοροῦ.

Τοῦ κ. Π. Ἰορδάνου, διδασκάλου τῆς τουρκικῆς γλώσσης, ἀπὸ 7 Δεκεμβρίου, αἰτουμένου τὴν παραχώρησιν αἰθούσης τινὸς τοῦ Συλλόγου ἐπὶ πληρωμῇ, πρὸς ἰδιαιτέραν διδασκαλίαν τῆς γλώσσης ταύτης ἐπὶ διδάκτρους.

Ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. Γ. Παχίκου περὶ παραχωρήσεως τῆς

αιθούσης του Συλλόγου πρὸς προκαταρκτικὴν ἐγκύμνασιν ὑπ' αὐτοῦ χοροῦ μαθητῶν, ὅστις ἤδη κατηρτίσθη πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ μαθήματος τῶν ἐσπερινῶν θρησκευτικῶν διαλέξεων, λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Α. Χρησιδης λέγει ὅτι τὸ τοιοῦτο δὲν συνάδει πρὸς τὸν ὑψηλὸν καὶ ἱερὸν σκοπὸν, ὃν ἐπαγγέλλονται τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα καὶ ἐπομένως κατακρίνει τὴν διὰ τοιούτων μέσων ἐπιδιωκομένην ἀφέλειαν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, ὡς ἀσκόπων καὶ πομπωδῶν. Οἱ κ. κ. Θ. Ἀκροστορίδης καὶ Δ. Μοστράτος ἀντιφρονοῦσι πρὸς τὸν κ. Χρησιδην καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης τῶν ἀναφέρουσιν ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἢ πρὸς τὸν Θεὸν λατρεία ἐξετελείτο ἐν ὕμνοις, χοροῖς καὶ τυμπάνοις, καὶ φρονοῦσιν ὅτι διὰ τῆς καθιερώσεως τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Παχίκου ἐνδεικνυομένων μέσων θὰ φθάσωμεν ποτε εἰς τὴν πρώτην ἀγνότητα τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων δι' ὃ συγκαίρουσιν ἀπὸ καρδίας τὸν κ. Παχίκον ἐπὶ τῇ προθύμῳ ἀρωγῇ αὐτοῦ πρὸς ἐπιτυχῆ εὐδωσιν τοῦ ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Ὁ κ. Α. Χρησιδης ἀπαντῶν λέγει ὅτι τὸ τοιοῦτο ἐγένετο κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐν τόποις ὠρισμένοις πρὸς λατρείαν μόνον τοῦ Θεοῦ. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ διδασκαλίας θρησκευτικοῦ μαθήματος, οὗ σκοπὸς εἶναι ἀπλῶς ἢ θρησκευτικὴ μόρφωσις τοῦ ἀτόμου καὶ τίποτε περισσώτερον. Οἱ κ. κ. Κ. Παπακωνσταντίνου καὶ Εὐσταθίου φρονοῦσιν ὅτι ἡ Ἀδελφότης ὀφείλει νὰ κανονίσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ τὴν πορείαν τῆς ἐν τῇ διδασκῆς, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ὑπερβῇ τὰ δυνατὰ ὅρια. Ὁ κ. Πασχαλίδης φρονεῖ ὅτι, λόγῳ τῆς καταπτώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος παρ' ἡμῖν, θεωρεῖ ἀπαραίτητον τὴν ἐπὶ τὸ πομπωδέστερον διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων εἰς προσέλευσιν πολλῶν καὶ προτείνει νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν ἢ πρότασις περὶ παραχωρήσεως τῆς αἰθούσης τῷ κ. Παχίκῳ. Γενομένης τῆς ψηφοφορίας, γίνεται ἡ αἴτησις αὕτη παμφηφει δεκτή.

Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. Π. Ἰορδάνου ἐπὶ διδάκτρους, ἐξ ὧν ὁ Σύλλογος νὰ λαμβάνῃ 40%, τὰ μέλη ἀποφαίνονται διὰ ψηφοφορίας ὑπὲρ τῆς ἀπορρίψεως, ὡς ἀντιβαίνουσας εἰς τὸν Κανονισμόν τοῦ Συλλόγου.

Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ Γυμνασίου Κορυτασῆς ἐκ τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ἀποφασίζεται ὅπως ἀποσταλῶσιν αὐτῷ οἱ αἰτούμενοι τόμοι, ἐπειδὴ ἡ αἴτησις εἶναι σύμφωνος

πρὸς προηγηθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει ὅτι τὰ ἔργα τῶν κ. κ. Φαρδὸν καὶ Κωνσταντινίδου παρεπέμφθησαν τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ὁ κ. πρόεδρος ἀναφέρει ὅτι ὁ κ. Β. Μυστακίδης δι' ἐπιστολῆς του ζητεῖ ἐπιμόνως τὴν ἐκ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης ἀπαλλαγὴν του, καὶ ἐπομένως παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον, ὅπως ἐν προσεγγεῖ ἐκτάκτῳ συνεδρίῳ προβῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης ὡς καὶ ἂν ἀντιπροέδρου, ἀντὶ τοῦ τέως τοιοῦτου κ. Χρήσιου Χατζηγηρήτου, ἐκλεγέντος προέδρου τοῦ Συλλόγου. Ὅρίζεται δὲ ὡς τοιαύτη ἡ προσεγγίς Τετάρτη.

Τῇ προτάσει δὲ μελῶν τινῶν ἀποφασίζεται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἢ πρόσκλησις τῆς τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἐξελέξεως τῶν ἐν τῇ Ἀποθήκῃ ὑπαρχόντων βιβλίων.

Ἐκλέγονται τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου οἱ κ. κ. Κων. Γεωργιάδης, Κ. Σάουσης, Δ. Σαββαΐδης καὶ Παναγ. Παπανικολάου, ἅπαντες ἰατροί, Χαρ. Βαυβανῆς, δικηγόρος, Θ. Χ. Φλωρῆς, Κ. Μαλέας, ἰατροί, καὶ Κ. Σπανοῦδης, λόγιος.

Ὁ κ. Α. Χρησιδης λέγει ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἶναι καθιερωμένη ἢ κακὴ ἔξις τοῦ νὰ χειροκροτῶσι τὰ μέλη ὅσας τις τῶν ῥητόρων κατέρχεται τοῦ βήματος τοῦ Συλλόγου. Διὰ τοῦ τοιοῦτου μέτρου ὁ Σύλλογος ἐπιδοκιμάζει τὸ ἔργον ἐκεῖνο, ὅπερ κατόπιν μελέτης διὰ συζητήσεως ἀποδοκιμάζει ἐν μέρος ἢ καὶ τὸ ὅλον ὡς ἀδόκιμον· φρονεῖ ὡς ἐκ τούτου ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀνάξιον καὶ ἀνάρμοστον εἰς σοβαρὸν καὶ ἐπιστημονικὸν σωματεῖον, ὅσον ὁ Σύλλογος, νὰ καταφεύγῃ εἰς τοιαῦτα διαβήματα, ἅτινα ἀπεδοκιμάσθησαν παρ' ἀπάντων τῶν πεπολιτισμένων κρατῶν καὶ προτείνει τῷ Συλλόγῳ τὴν κατάργησιν αὐτῶν διὰ καταλλήλου συστάσεως τοῦ κ. προέδρου πρὸς τε τὰ μέλη ὡς καὶ πρὸς τοὺς προέδρους τῶν Ἐπιτροπῶν. Ὁ κ. Μοστράτος λέγει ὅτι ὡς πρὸς μὲν τὰς ἀνακοινώσεις ἐκάστης δευτέρας δύναται νὰ γείνη τοῦτο, ὡς πρὸς τὰ ἀναγνώσματα ὅμως δὲν εὐρίσκει τοῦτο κατάλληλον.

Ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι ὑπὸ φαινομενικὴν ἔποψιν ὁ κ. Αν. Χρησιδης καὶ οἱ αὐτῷ συμφωνοῦντες ἔχουσι δίκαιον, ἀλλ' ἐὰν ἀναλογισθῶσιν ἄφ' ἐνὸς ὅτι οἱ ἀνακοινοῦντες ἢ πραγματευόμενοι τι ἐν τῷ Συλλόγῳ ἐμελέτησαν μετ' ἐπιστάσις διάφορα συγγράμματα καὶ κατέβαλον πολλοὺς κόπους πρὸς συλλογὴν καὶ συνοπτικὴν ἐκθεσιν τῶν γνώσεων, τῶν ἀναφε-

ρομένων εἰς τὸ εἶδος τῆς ἀνακοινώσεως ἢ πραγματείας αὐτῶν καὶ ἄφ' ἑτέρου τὴν σπάνιν τοιούτων ἀγορητῶν, δὲν θὰ ἐπέμενον εἰς τὴν κατάργησιν ἐθίμου, ὅπερ συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν παραθάρρυνσιν τῶν δυναμένων νὰ πράξωσι τι ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς ἐν γένει τοῦ Συλλόγου, καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Χρησιδην, ἂν ἐπιμένῃ εἰς τὴν γνώμην του, νὰ διατυπώσῃ κλῶς αὐτὴν ὅπως τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν. Ὁ κ. Χρησιδης λέγει ὅτι ἡ πρότασις του ἀφορᾷ εἰς τὴν διὰ συστάσεως τοῦ κ. προέδρου κατάργησιν τῶν χειροκρατημάτων ἐν τε ταῖς ἐιδικαῖς τοῦ Συλλόγου συνεδρίασις, ὡς καὶ ἐν ταῖς συνεδρίασις τῶν διαφόρων Ἐπιτροπῶν. Τεθείσης τῆς ἀνωτέρω προτάσεως εἰς ψηφοφορίαν, ὁ Σύλλογος ἀποφαίνεται διὰ πλειοψηφίας ὑπὲρ αὐτῆς. Εἶτα ὁ κ. Εὐσταθίου ποιεῖται ὑπόμνησιν τῷ Συλλόγῳ περὶ τῆς μὴ πιστῆς ἐφαρμογῆς τοῦ περὶ μελῶν 12 ἀρθρου τοῦ Κανονισμοῦ ὡς πρὸς τινὰ ἐξ αὐτῶν καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. πρόεδρον ὅπως μεριμνήσῃ περὶ τούτου ἐγκλίτως. Τὴν ὑπόμνησιν ταύτην τοῦ κ. Εὐσταθίου ὑποστηρίζουσι καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκ τῶν μελῶν καὶ οὕτω ἀποφασίζεται νὰ ἀνατεθῇ τῷ κ. προέδρῳ ἢ πιστῇ ἐφαρμογῇ τοῦ Κανονισμοῦ ὡς πρὸς τὰ μέλη, τὰ μὴ συμμορφωθέντα μέχρι τοῦδε πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΖ'

(Ἐνταυτος)

Τῇ 9 Δεκεμβρίου 1898.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι τὸ θέμα τῆς σημερινῆς ἐκτάκτου συνεδρίας εἶναι ἡ ἐκλογὴ ἂν ἀντιπροέδρου ὡς καὶ ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης, ἀντὶ τοῦ τέως ἀντιπροέδρου κ. Χρ. Χατζηγηρήτου, ἐκλεγέντος προέδρου καὶ τοῦ ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης κ. Β. Μυστακίδου, παραιτησαμένου. Ὅθεν παρακαλεῖ τὰ μέλη νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν α') ἀντιπροέδρου καὶ β') ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης. Γενομένης ψηφοφορίας, ἀνεδείχθησαν διὰ πλειοψηφίας οἱ κ. κ. Μανουὴλ Ἀμπελίδης ἂν ἀντιπρόεδρος καὶ Κ. Παντερμαλῆς ἐφορος τῆς Βιβλιοθήκης. Ὁ κ. πρόεδρος συγκαίρει ἀμφοτέροις ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτῶν καὶ παρακαλεῖ ὅπως μετὰ προθυμίας καὶ ἐγκλίτως ἐπιληφθῶσι τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων πρὸς

κανονικὴν καὶ ἀπρόσκοπτον πορείαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου. Οὕτω δὲ λύεται ἡ συνεδρίασις, μὴ ὑπάρχοντος ἄλλου ζητήματος πρὸς συζήτησιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΗ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῇ 14 Δεκεμβρίου 1898.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως. Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος τὸν λόγον δίδωσι τῷ ἰατρῷ κ. Κοκκολάτῳ πρὸς ἀνάγνωσιν τοῦ ὑπολειπομένου μέρους τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ **Ἡ ἰατρικῆ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τραγωδίᾳ**. Μεθ' ὃ ἐκφράζει εὐχαριστίας τῷ κ. Κοκκολάτῳ ἐπὶ τῷ ἀναγνώσματι καὶ προσκαλεῖ τὰ μέλη πρὸς συζήτησιν αὐτοῦ ἐν προσεγγεῖ ἐπομένη εἰδικῇ συνεδρίᾳ. Ὁ κ. Δ. Μοστράτος ἀπορεῖ πῶς ὁ κ. πρόεδρος ἐν προηγουμένη εἰδικῇ συνεδρίᾳ ἐπέτρεψε τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀνακοινώσεως, κατὰ δὲ τὴν ἐσπέραν ταύτην ἐκφράζεται ὑπὲρ τῆς ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως εἰς ἐπομένην συνεδρίαν. Ὁ κ. Ε. Ἰωάννου λέγει ὅτι ἐξ ἐπιεικειᾶς ὁ κ. πρόεδρος ἐπέτρεψε τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Κοκκολάτου κατὰ τὴν παρελθούσαν συνεδρίασιν, καὶ φρονεῖ ὅτι δεῖν κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην νὰ συζητηθῇ αὕτη μετ' ἐπιστημονικῆς ἐμβριθείας. Ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι, συμφώνως τῷ Κανονισμῷ, ἐπιτρέπει τὴν συζήτησιν μόνον ἐπὶ προηγουμένης ἀνακοινώσεως. Ὁ κ. Εὐσταθίου συμφωνεῖ πρὸς τὸν κ. πρόεδρον καὶ νομίζει ὅτι ἐπὶ τινὰ μόνον σημεῖα δύναται νὰ γείνωσιν αἱ συζητήσεις πρὸς κατανόησιν τοῦ περιεχομένου, καὶ πρὸς εὐχερστεράν συζήτησιν ταύτης ἐν ἐπομένη συνεδρίᾳ. Ὁ κ. Μ. Αἰθέρτοπουλος λέγει ὅτι πᾶν ὅ, τι ἐγένετο ἐν προηγουμένη συνεδρίᾳ ἀντιβαίνει πρὸς ῥητὸν ἀρθρον τοῦ Κανονισμοῦ καὶ φρονεῖ ὅτι, ἀνευ τῆς καταθέσεως τοῦ χειρογράφου ἐν τῇ προεδρίᾳ πρὸς μελέτην, οὐδαμῶς συζητήσις δύναται νὰ γείνη, καθ' ὅσον ἐξ ἐντυπώσεων στιγμιαίων οὐδέποτε θὰ προκύψῃ τι ἐπιστημονικῶς καὶ συστηματικῶς ὀρθὸν ἐν τῇ συζητήσει. Ὁ κ. πρόεδρος, ἀπαντῶν τῷ κ. Αἰθέρτοπουλῳ, λέγει ὅτι διατελεῖ ἐν πλήρει γνώσει καὶ τοῦ γράμματος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Κανονισμοῦ, καὶ ἂν ἐπέτρεψεν ἑλαφρὰς τινὰς

παρατηρήσεις, τούτο έπραξεν, ίνα εν καταλήλω περιστάσει παγιδεύση πάντας τους δυναμένους προς συζήτησιν επί τής ανακοινώσεως εν τή έπομένη συνεδρία. Ο κ. Κοκκολάτος φρονεί ότι δεν έπρεπε να επιτραπη ή συζήτησις πρό τής αναγνώσεως του όλου τής ανακοινώσεως του. Ο κ. Μοστράτος λέγει ότι ως προς τó μέρος, τó άφορών τον Άριστοφάνη, δεν έχει να είπη τί ως προς τó μέρος όμως, τó άφορών τους τραγικούς ποιητάς, παρατηρεί ότι ή άπαρθμητις εν γένει των νόσων συνοδεύεται υπό πολλών έπιθέτων κοσμητικών, άτινα ίσως εκ κακής έρμηνείας εξελήφθησαν υπό του κ. Κοκκολάτου ως έπιστημονικοί όροι. Ο κ. Χρησιόδης συγχάριει τώ κ. Κοκκολάτω επί τοίς άτρύτοις κόποις, ους κατέβαλεν ίνα φθάση εις καλόν συμπέρασμα, και αναφέρει ότι εν τινι αναγνωσθείση ύπ' αυτού πραγματεία παρετήρησεν ότι τά ιατρικά πράγματα ιδίως τά διεξήγον μετά πολλής τής ευχαριστήσεως οι κομμικοσατυρικοί ποιηταί. Προς τήν γνώμην ταύτην του συγγραφέως, λέγει, δεν συνεφώνησε και έπομένως παρεκάλεσε τον κ. Κοκκολάτον, όπως άσχοληθώ εις τήν συλλογήν των εν τοίς τραγικοίς άπαντώντων έπιστημονικών όρων. Ο κ. Ε. Ίωάννου φρονεί ότι πρέπει να χωρισθώ ή ιατρική του Άριστοφάνους από τής των αρχαίων τραγωδών, επ' ίσης φρονεί ότι δεν έδόθη υπό του κ. Κοκκολάτου ό κατάλληλος τίτλος. Ο κ. Κοκκολάτος, άφ' ου ήυχαρίστησε τά μέλη επί ταις παρατηρήσεσιν, ως έποίησαντο επί τής ανακοινώσεως του, άπαντών κατά πρώτον εις τον κ. Μοστράτον λέγει ότι πολλές χάριτας θά ώφειλε τώ κ. Μοστράτω, αν ουτος ύπεδεικνυεν αυτόν παράλειψιν του εις άπαντώντας ιατρικούς έπιστημονικούς όρους εν τοίς τραγικοίς ποιηταίς' παρέλειψεν, επιλέγει, του όλου τήν εξέτασιν και περιωρίσθη εις τά κοσμητικά έπιθέτα. "Όσον δ' άφορξ τήν κακήν ή μη έρμηνείαν λέξεών τινων, δηλοί ότι παραδέχεται εν μέρει ταύτην ως μη γενομένην ύπ' άνδρός ειδικού περί τά τοιαύτα, δεν παραδέχεται δε ως όρθην τó να θέλη να αναμηνύηται ό κ. Μοστράτος και εις τά ιατρικά. Τώ δε κ. Ίωάννου άπαντών λέγει ότι ό τίτλος τής ανακοινώσεως του δεν ήδύνατο να ή άλλος, διότι τότε δεν θά άνταν πεκρίνετο εις τó περιεχόμενον αυτής. Έτέλει ό κ. Κοκκολάτος λέγει ότι έπραξε τούτο όπως δοθώ άφορμή, ίνα και άλλοι έγκύψωσιν εις παρομοίας μελέτας και άπανθίσωσι και εκ των άλλων πεζών και ποιητών τους εν τή

αρχαιότητι άπαντώντας ιατρικούς όρους. Ο κ. Α. Κοπάσης επαινεί τον κ. Κοκκολάτον διά τó έργον του, και φρονεί ότι κατόπιν των εξηγήσεων, ως έδωκεν ό κ. Κοκκολάτος, ήρθη πάσα άμφιβολία. Έν σχέσει δε προς τά κοσμητικά έπιθέτα, αντιφρονεί προς τους προλαλήσαντας. Προς ύποστήριξιν δε τής γνώμης του αναφέρει ότι εν τή έπιγραφή τής Γόρτυνος εύρέθησαν πολλά όνόματα, άτινα υπό μόν των φιλολόγων εξεταζόμενα έθεωρήθησαν κοσμητικά έπιθέτα, υπό δε των νομικών νομικοί και δικανικοί όροι. Μεθ' ό, ουδένος άλλου λαβόντος τον λόγον, λύεται ή συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΘ'
(Τακτική γενική)
τῆ 21 Δεκεμβρίου 1898.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Αναγινώσκονται και επικυρούνται τά πρακτικά τής προηγούμενης συνεδριάσεως. Έίτα αναγινώσεται ή **άλληλογραφία**, έχουσα ώδε:

Έπιστολή του κ. Έλευθερίου Παπαναυιάδου εξ Άμισού από 23 Οκτωβρίου, καθιστώντος αντιπρόσωπον προς παραλαβήν του άπονεμηθέντος αυτόν εν τώ Ζωγραφείω Άγώνι κατά τó έτος 1897—98 10λίρου βραβείου τον κ. Παύλον Τελόγλου.

Των Έφορών των εκπαιδευτηρίων Μεσαχώρας από 27 Νοεμβρίου, αιτουμένων δύο σώματα γεωγραφικών χαρτών Ζαφειροπούλου διά τε τó άρρεναγωγείον και τó παρθεναγωγείον τής κοινότητος.

Των Έφορών του χωρίου Μικρού Σέιμεν (έπαρχία Σηλυβρίας) από 13 Δεκεμβρίου, αιτουμένων γεωγραφικούς χάρτας Ζαφειροπούλου.

Του κ. Φ. Δημητριάδου από 14 Δεκεμβρίου, αιτουμένου όπως δωρηθώσι τώ Έλληνογαλλικώ Παρθεναγωγείω οι τε χάρται Ζαφειροπούλου και αι εκδόσεις τής Ζωγραφείου Έλληνικής Βιβλιοθήκης.

Του κ. Π. Δ. Νικολοπούλου από 14 Δεκεμβρίου, άγγέλλοντος ότι ή Κοινωνιολογική Έπιτροπή του Συλλόγου, συνελθοῦσα υπό τήν προεδρίαν αυτού, εξέλεξετο πρόεδρος μόν τον κ. Αθ. Πινιατώρον, γραμματέα δε τον κ. Παναγιώτην Ψαρράν.

Του κ. Έφορου τής Β. Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου τής Υπάλης (εν Σουηδία) από 14 Δεκεμβρίου ν. έ., ευχαριστούντος επί τή δωρεά του ΚΣ' τόμου του Περιοδικού.

Του κ. Αθ. Πινιατώρου εντεύθεν από 21 Δεκεμβρίου, παραιτουμένου τής προεδρίας τής Κοινωνιολογικής Έπιτροπής, ένεκα λόγων υγείας.

Ο κ. πρόεδρος ανακοινούται τώ Συλλόγω ότι ή κοινότης Μεσοχωρίου ζητεί να δοθώσι αυτή δύο γεωγραφικοί χάρται, επίσης προς τον αυτόν σκοπόν άπηύθυναν αιτήσεις τώ Συλλόγω και τινες άλλαι κοινότητες, αν προγενέστεραι αιτήσεις περί άποστολής χαρτών έτυχον τής έγκρίσεως του Συλλόγου εν προηγούμεναις συνεδρίασις αυτού' επειδή δε επί του παρόντος ό Σύλλογος, στερούμενος τοιούτων, δεν δύναται να πραγματοποιήση τήν άπόφασίν του, κρίνει καλόν, όπως δοθώ προς τάς άνω κοινότητας άπαντήσεις ότι θά άποσταλώσιν αύταις οι αιτούμενοι χάρται ευθύς άμα ως προμηθευθώ τοιούτους ό Σύλλογος. Όσον δ' άφορξ εις τήν αίτησιν του κ. Φ. Δημητριάδου, αιτούντος τους τόμους τής Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, φρονεί ό κ. πρόεδρος ότι δικαιωματικώς, συνωδά προηγούμενη άπόφασίς του Συλλόγου, πρέπει να δοθώσι τώ αιτούντι οῦτοι. Αι προτάσεις αύται γίνονται παμφηφεί δεκταί.

Γίνονται δεκτοί ως τακτικά μέλη οι κ. κ. Στυλιανός Σαράνης και Κ. Πανάδης, ιατροί, Παῦλος Μελιτόπουλος, διδάσκαλος τής τουρκικής, Λεωνίδας Μαλατάκης, διδάκτωρ τής φιλοσοφίας καθηγητής, Έδάγγελος Δεσιούνης, ιατρός, Έπ. Κολάσης, δικηγόρος, Γ. Λιάμπης και Κ. Τσοῦχλος, ιατροί.

Ο κ. πρόεδρος μετά τούτο ανακοινούται ότι ό ιατρός κ. Σπ. Ζαβισάνος, ζητεί να παραχωρηθώ αυτόν ή αίθουσα του Συλλόγου κατά τήν 2 Ιανουαρίου ίνα κόψη και διανείρη τήν βασιλόπηταν εις τά έκθετα. Η αίτησις του κ. Ζαβισάνου γίνεται δεκτή.

Έν τέλει άγγέλλεται μετά βαθύτατης θλίψεως ό θάνατος του **ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΙΑΛΕΜΟΥ**, άλλοτε προέδρου του Συλλόγου και προτείνεται τó εξής ψήφισμα:

- A') Να διακοπώσιν αι έργασίαι του Συλλόγου επί δεκαπενθήμερον, έξαιρέσει των διαφόρων Έπιτροπών, άλλινες δύναται να έργασθώσι και κατ' ίδίαν.
- B') Να έξυμνηθώ ό άνήρ υπό τινος των μελών εν τιν των προσεχών συνεδριάσεων.

- Γ') Να άναρτηθώ ή εικόνα του εν τή πινακοθήκη των εικόνων των προαποβιωσάντων προέδρων του Συλλόγου.
- Δ') Να δημοσιευθώ τó ψήφισμα τούτο διά των έγγυρίων έφημερίδων.

Μεθ' ό, γενομένων παμφηφεί δεκτών των άνωτέρω, ό κ. πρόεδρος διαλύει τήν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΤΙ'
(Τακτική ειδική)
τῆ 11 Ιανουαρίου 1899.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Αναγινώσκονται και επικυρούνται τά πρακτικά τής προηγούμενης συνεδριάσεως. Μεθ' ό ό κ. πρόεδρος δίδωσι τον λόγον τώ κ. γενικώ γραμματεί προς άνάγνωσιν τής μελέτης του κ. Ματθαίου Παρανίκα, γυμνασιάρχου Τραπεζούντος, υπό τον τίτλον **Παφλαγονικός διάκοσμος**.

Μετά τούτο ό κ. πρόεδρος, εκφράτας τάς ευχαριστίας του Συλλόγου προς τον λόγιον συγγραφέα, διαλύει τήν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΤΙΑ'
(Έκτακτος γενική)
τῆ 15 Ιανουαρίου 1899.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Ο κ. πρόεδρος τον λόγον δίδωσι τώ άγορητή τής ήμέρας κ. **Έπαμεινώνδα Κυριακίδη** προς εκφώνησιν του επιμνημοσύνου λόγου εις τον άείμνηστον **Όδυσσέα Ίάλεμον**.

Ο κ. Κυριακίδης πάνυ προσηκόντως έξύμνησεν από του βήματος τάς άρετάς του μεταστάντος, ιδία δε τήν εν τή παιδεία δράσιν αυτού ως και τάς πολλές υπηρεσίας, ως προσήνεγκε τώ Συλλόγω ως μέλος και ως πρόεδρος αυτού. Μεθ' ό ό κ. πρόεδρος άπένευμε τάς ευχαριστίας του Συλλόγου τώ τε άγορητή και πάσι τοίς τιμήσασι διά τής αύτων παρουσίας τήν επιμνημοσύνον ταύτην τελετήν και διέλυσε τήν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΙΒ'

(Τακτική γενική)

Τῆ 18 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεύοντος Μ. ΑΜΠΕΡΑΙΔΟΥ ἀντιπροέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως. Μετὰ τοῦτο ἀναγινώσκειται ἡ ἀλληλογραφία, ἔχουσα ὡδε:

Ἐπιστολὴ ἀναγνώμον ὑπογράφου, πέμποντος εἰς τὸν Καραπάνειον Ἄδωνα χειρόγραφον Γραμματικὴν, ἐξ ἐνός τεύχους.

Τοῦ κ. Ν. Α. Θεοχαρίδου, ἐκ Πολυγύρου ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου, αἰτουμένου τὴν ἀποστολὴν ἀντιτύπου προγράμματος τοῦ περὶ συλλογῆς τῶν Ζώντων Μνημείων τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος Ζωγραφείου Διαγωνίσματος.

Τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου, ἀνακοινομένης ὅτι οἱ τόκοι τοῦ κεφαλαίου τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ἀνήλθον μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1898 εἰς δραχμὰς 16,852,10 καὶ ζητούσης πληροφορίας περὶ τοῦ Καλλιμαείου κληροδοτήματος, ὅπως γνωρίσῃ τῷ Συλλόγῳ τοὺς τόκους τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ κληροδοτήματος τούτου.

Τοῦ κ. Α. Στεργιογλίδου, γυμνασιάρχου Σάμου, ἀπὸ 5 Ἰανουαρίου 1899, αἰτουμένου τὴν ἀποστολὴν βιβλίων ἐκ τῶν διπλῶν ἢ πολλαπλῶν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου πρὸς πλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Πυθαγορείου γυμνασίου.

Τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα Ἀυτοκρατορικοῦ Μουσείου Ἐξ. Χαλλὴ βέη, ἀπὸ 14/26 Ἰανουαρίου, δωρουμένου τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου δύο τεύχη δημοσιεύσεων τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Μουσείου.

Τοῦ κ. Α. Κ. Καλβκορόση ἐντεῦθεν ἀπὸ 14/26 Ἰανουαρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς προέδρου τῆς Φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

Τῆς δεσποινίδος Κορηλίας Πρεβεζιώτου, αἰτούσης τὴν ἄδειαν τοῦ Συλλόγου, ὅπως ποιήσῃται διμόσιον μῦθον ἀπὸ τοῦ βήματος αὐτοῦ «ἀνάλυσιν λυρικῶν τῶν ποιημάτων τοῦ Βύρωνος».

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου, ἀγγελούσης τὴν ἐκλογὴν τοῦ μὲν κ. Μ. Γεδεῶν ὡς προέδρου, τοῦ δὲ κ. Χρ. Παναζίδου ὡς γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀνακοινομένης δὲ ὅτι εἴκοσι καὶ

δύο μέλη ἀποτελοῦσι τὴν ἐπιτροπὴν καὶ συνιστώσης ἐπιγόντως τὴν ἐκδοσιν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Παραστήματος.

Τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 12 Ἰανουαρίου, ὑποδεικνύουσης τὸν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς κ. Δ. Γ. Μοστράτιον ὡς ἐπιμελητὴν τῶν ἀρχαιολογικῶν καὶ νομισματικῶν συλλογῶν, συνωδὰ τῷ 91ῳ ἄρθρῳ τοῦ ἐν ἰσχύϊ Κανονισμοῦ, καὶ παρακαλοῦσης ὅπως παρασχεθῶσιν αὐτῷ πάντα τὰ μέσα πρὸς σύνταξιν τοῦ καταλόγου τῶν ἀρχαιοτήτων.

Τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου, ὑπομνησκούσης παλαιὰν τοῦ Συλλόγου ἀπόφασιν, πρὸ ἐξαετίας ληθθεῖσαν καὶ μὴπω ἐκτελεσθεῖσαν, περὶ παραχωρήσεως τῶν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ χειρογράφων πρὸς μελέτην τοῖς μέλεσι τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν αὐτῇ τῇ Βιβλιοθήκῃ καὶ παρακαλοῦσης, ὅπως ἐκτελεσθῇ νῦν ἡ τῶς ἀνεκτέλεστος ἀπόφασις.

Ὁ κ. προεδρεύων, ἐκφράσας εὐχαριστίας τοῖς δωρηταῖς, ἐρωτᾷ ἂν ἔχη τις παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας. Ὁ κ. Ἀν. Χρησιδῆς παρατηρεῖ ὅτι μετὰ τῶν ἄλλων ὑπάρχει καὶ ἐπιστολὴ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, δι' ἣς αὐτὴ ἀνακοινοῦται τῷ Συλλόγῳ τὸν ἐκ νέου διορισμὸν τοῦ κ. Δ. Μοστράτου ὡς ἐπιμελητοῦ τῆς Νομισματικῆς Συλλογῆς τοῦ Συλλόγου, καὶ ζητεῖ νὰ μᾶθῃ ἂν ὁ κ. Μοστράτιος ἀποδέχεται τούτον. Ὁ κ. Μοστράτιος ἀπαντᾷ ὅτι προσωρινῶς ἀποδέχεται τούτον μέχρι νέας ἀποφάσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ κ. Ἐυσταθιανὸς φρονεῖ ὅτι ὁ ἐκ νέου διορισμὸς τοῦ κ. Μοστράτου ἀντιθίξιναι εἰς τὸν Κανονισμὸν, καὶ προτείνει ὅπως διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ἐκλεγῇ ὁ ἕφορος τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Συλλόγου. Γενομένης δεκτικῆς τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ἐυσταθιανοῦ, γίνεται ψηφοφορία, καθ' ἣν ἀναδεικνύεται καὶ αὖθις ὁ κ. Μοστράτιος. Ὁ κ. Γ. Πασχαλίδης φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ σχηματισθῇ ἐπιτροπὴ καὶ ἐνώπιον ταύτης νὰ γείνη ἡ παράδοσις τῷ κ. Μοστράτῳ. Ὁ κ. Ἀθηναῖος συμφωνεῖ ὡς πρὸς τοῦτο πρὸς τὸν κ. Πασχαλίδην καὶ προτείνει πρὸς ἐξαετίας τῆς θέσεως τοῦ κ. Μοστράτου ἀπέναντι τοῦ Συλλόγου ὅπως συστήθῃ ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ τῶς προέδρου, τοῦ νῦν προέδρου καὶ τοῦ ἄλλοτε ἀντιπροέδρου κ. Σιδερίδου πρὸς καταγραφὴν τῶν νομισμάτων, ἅτινα θὰ παραλάβῃ ὁ κ. Μοστράτος. Ἐθεῖσα εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρότασις τοῦ κ. Πασχαλίδου ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν τοῦ κ. Ἀθηναῖου

τοποῦλου, γίνεται δεκτικὴ. Ὁ κ. Μοστράτιος λέγει ὅτι πρὸ τριετίας κατηρτίσθη ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν Μητροῦ τοῦ Συλλόγου καὶ ζητεῖ νὰ μᾶθῃ τί ἐπραξε μέχρι τοῦδε αὐτὴ. Ὁ κ. Ἐυσταθιανὸς πληροφορεῖ τὸν κ. Μοστράτιον ὅτι αὐτὴ εἰργάσθη καὶ ἐντὸς ὀλίγου θὰ παραδώσῃ τὴν ἐργασίαν ταύτην συνεπτυγμένην εἰς τὸ προεδρεῖον διὰ τὰ περαιτέρω συγχρόνως δὲ πληροφορεῖ τὸν Σύλλογον ὅτι ἐν τῇ συντάξει τοῦ Μητροῦ ἐκρίνε καλὸν ἢ ἐπιτροπὴ ὅπως συμπεριλάβῃ καὶ πάσας ἐν γένει τὰς ἀποφάσεις, αἰτινες ἐλήφθησαν ἀπ' αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ Συλλόγου μέχρι τοῦδε.

Ἐπιφύονται τακτικὰ μέλη οἱ κ.κ. Μ. Θεοτοκάς, Γεώργ. Λούβαρης, Δημ. Μελεξάνοπουλος καὶ Νικ. Μηνιάτης, δικηγόροι, Κ. Ἀραβανόπουλος, ἔμπορος καὶ Ν. Ταπιάς, ἰατρός, Κ. Ἰωαννίδης, δικηγόρος καὶ Κ. Βαλταΐτης, ἔμπορος. Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΙΓ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῆ 25 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως. Μεθ' ὃ ὁ κ. πρόεδρος δίδωσι τὸν λόγον τῷ κ. γενικῷ γραμματεῖ πρὸς ἀνάγνωσιν διατριβῆς τοῦ ἐκ Σαμοθράκης κ. Ν. Φαρδὺ **Περὶ ἑλληνικῆς μουσικῆς**. Ὁ κ. Παχῆκος ἐπὶ τῇ ἐρωτήσῃ τοῦ κ. προέδρου ἂν ἔχη τις παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἀναγνώσματος, λέγει ὅτι πολλὰ τὰ τρωτὰ ὑπάρχουσιν ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ κ. Φαρδὺ, καὶ ὑπισχνεῖται ἐν εἰδικῇ συνεδρίᾳ νὰ καταθέσῃ ἐγγράφως εἰς τὸν Σύλλογον τὰς παρατηρήσεις του.

Ἐπίσης καὶ ὁ κ. Παναζίδης ψέγει τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Μ. Παράνικα ὡς πρὸς τὸ ἀνακριβὲς τῶν τοποθεσιῶν διαφόρων πόλεων ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἐποχῇ. Μετὰ τοῦτο ὁ κ. πρόεδρος παρακαλεῖ ἀμφοτέρους ὅπως ἐγκαίρως καταθέσωσι τὰς παρατηρήσεις των πρὸς ἀποστολὴν τοῖς διαφερομένοις ἵνα ἐπενέγκωσιν ἐπ' αὐτῶν τὰς ἀντιπαρατηρήσεις των. Μηδενὸς δὲ ὑπάρχοντος ἄλλου ζητήματος πρὸς συζήτησιν, ὁ κ. πρόεδρος λύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΙΔ'

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 1 Φεβρουαρίου 1899.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΤΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς ἡγουμένης συνεδρίας. εἶτα ὁ κ. γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν ἀλληλογραφίαν, ἔχουσαν ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Α. Μαυροκορδάτου ἀπὸ 13/25 Ἰανουαρίου, συνιστῶντος, ὅπως παραχωρηθῇ ἡ αἴθουσα τοῦ Συλλόγου τῷ γνωστῷ κ. Καρόλω Cottard τῆ 5/17, ἵνα δῶ ἐν αὐτῇ συναυλίαν τινὰ κλασικὴν.

Τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 20/1 Φεβρουαρίου, δηλοῦσης ἀπαντητικῶς, ὅτι οἱ ὀφειλόμενοι ἀπὸ τῆς καταθέσεως τοῦ κεφαλαίου τοῦ Καλλιμαείου κληροδοτήματος δραχμῶν 8,811,10 μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1898 τόκοι ἀνέρχονται εἰς δραχμὰς 3,064,90.

Ὁ κ. πρόεδρος, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῶν γραφομένων τοῦ κ. Φαρδὺ, δι' ὧν οὗτος ζητεῖ ὅπως τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου ἀποστείλῃ πρὸς αὐτὸν ἐγγράφως τὰς τυχόν γενομένας παρατηρήσεις τῶν μελῶν ἐπὶ τοῦ ἀναγνώσματος του, ἵνα καὶ οὗτος ἐπενέγκῃ τὰς ἐπὶ τούτων ἀντιπαρατηρήσεις του, παρακαλεῖ τὸν κ. Παχῆκον νὰ καταθέσῃ ἐγγράφως τὰς παρατηρήσεις του, ἵνα ἀποσταλῶσιν εἰς τὸν πρὸς ὄρον ἐπίσης παρακαλεῖ τὸν κ. Παναζίδην ὅπως πράξῃ τὸ αὐτὸ περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ κ. Παράνικα παρατηρήσεών του.

Ὁ κ. Ἀθηναῖος ἐπαναλαμβάνει καὶ πάλιν τὴν παράκλησιν του ὅπως, συνωδὰ τῷ Κανονισμῷ, τὰ χειρόγραφα κατατίθωνται εἰς τὸ προεδρεῖον πρὸς μελέτην, καὶ μετὰ περιεσκεμμένην μελέτην γίνωνται αἱ δέουσαι συζητήσεις ἐπ' αὐτῶν. Ὁ κ. πρόεδρος ἀνακοινοῦται τῷ Συλλόγῳ ὅτι ὁ κ. Κυριακίδης αἰτεῖ δι' ἐπιστολῆς ὅπως, ἀπ' οὗ προηγουμένως ἀναγνώσθη ἐν τῷ Συλλόγῳ ἡ περὶ τῆς μουσικῆς Βαζελῶνος διατριβὴ αὐτοῦ, κατόπιν δημοσιευθῇ διὰ τῶν ἐφημερίδων. Ὁ κ. Ἀθηναῖος λέγει ὅτι, συνωδὰ βητῷ ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ, πᾶσαι αἱ ἀναγνώσθησιν διατριβαὶ θεωροῦνται κτῆμα τοῦ Συλλόγου καὶ ἐπομένως ἀπαγορεύεται ἡ δημοσίευσις αὐτῶν ἐν τέλει δὲ συνιστάται ἡ δημοσίευσις αὐτῆς διὰ τοῦ Περιδικτοῦ τοῦ Συλλόγου.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΙΕ'

(Τακτική γενική)

τῆ 15 Φεβρουαρίου 1899.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, προέδρου.

Ὁ κ. πρόεδρος λέγει τὰ ἐξῆς:

Προσεκαλέσαμεν ὑμᾶς, φίλοι ἑταῖροι, συνφθὰ τῆ Κανονισμῶ, πρὸς διεκπεραίωσιν τῶν τακτικῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου, ἀλλὰ ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ θεοῦ κελεύει. Ἐπέμνωτο κατὰ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος ὁ Σύλλογος ἡμῶν πολλὰ τῶν πολυτίμων αὐτοῦ μελῶν νὰ πενήσῃ.

Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ὁ τηλεγράφοσ διεβίβασεν εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἀγγελίαν θλιβεράν ἀπαντῶ ἐνταῦθα ὁμογενεῖ στοιχείῳ, οὐκ ἤκιστα δὲ καὶ τῆ ἡμετέρῃ Συλλόγῳ, τὸν θάνατον **ΑΝΔΡΕΟΥ τοῦ ΣΥΓΓΡΟΥ**, μεγάλου εὐεργέτου τοῦ ἔθνους, διαρητοῦ δὲ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ὃν διὰ πολλῆς περιέβαλλεν ἀείποτε στοργῆς, οὐδέποτε δὲ ἐλησμένον νὰ δευκνῆ τὴν τοιαύτην αὐτοῦ στοργὴν δὲ ἐκτάκτων καὶ τακτικῶν συνδρομῶν του.

Τὸ προεδρεῖον ἅμα τῷ θλιβερῷ τούτῳ ἀκούσματι ἔσπευσε νὰ υποβάλῃ τὸ ἐξῆς ψήφισμα πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνδρός.

Α') Νὰ ἀποστείλῃ εὐθὺς συλλυπητήριον τῆ οἰκαγενεῖα τοῦ μεταστάντος τηλεγράφημα.

Β') Νὰ ἀντιπροσωπευθῇ ὁ Σύλλογος κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ νεκροῦ δι' ἀντιπροσώπου, ὅστις νὰ καταβῆσθαι στέφανον.

Γ') Νὰ διακόψῃ τὴν κροῦσαν συνεδρίασιν εἰς ἑνδειξὴν πένθους.

Γενομένων τῶν ἀνωτέρω παμφηρεῖ δεκτῶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΙΣ'

(Τακτικὴ εἰδική)

τῆ 22 Φεβρουαρίου 1899.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῶν δύο προηγουμένων συνεδριῶν. Ἐἵτα ἀναγινώσκειται ὑπὸ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως πραγματεία τοῦ ἐν Μονάχῳ κ. **Ἐπ. Θ. Κυριακίδου**, μέλους ἀντεπιστέλλοντος, ἐπιγραφομένη **Περὶ τῆς παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα ἱεράς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαζελῶνος.**

Ὁ κ. πρόεδρος, ἐκφράσας τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸν συγγραφέα, λύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΙΣ'

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 8 Μαρτίου 1899.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης συνεδρίας· εἵτα δὲ καὶ ἡ ἀλληλογραφία, ἔχουσα ὡδε:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. **Εὐσταθίου Εὐγενίδου** ἐντεῦθεν ἀπὸ 6/18 Φεβρουαρίου, δηλοῦντος εἰς ἀπάντησιν ἐπιστολῆς τοῦ Συλλόγου περὶ ὀφειλῆς τῆ ταμείῳ 30 τουρκικῶν λιρῶν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν συναυλιῶν, ὅτι παρεξήγησις ὑπάρχει ἐν τῇ υποθήσει ταύτῃ· ὅτι οὗτος οὐδέποτε ἐγένετο πρόεδρος τῆς πρὸς διοργάνωσιν συναυλιῶν ἐπιτροπῆς, ἥτις ὑπὸ ἄλλην διατέλει προεδρίαν, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἔδωκεν ἐντολὴν πρὸς ἀνακαίνισιν τῶν λαμπτήρων τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. **Στ. Νούκα**, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Θεσσαλονικίᾳ Ἐμπορικοῦ Λυκείου ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου, αἰτουμένου διὰ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Λυκείου τὴν σειρὰν τῶν δημοσιεύσεων τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης.

Τοῦ κ. **Β. Θαϊμακοῦσκι**, γραμματέως τοῦ ἐνταῦθα ῥωσικοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἀπὸ 10 Φεβρουαρίου, ἀποστέλλοντος τὸν Γ' τόμον τῶν δημοσιεύσεων τοῦ Ἰνστιτούτου διὰ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου.

Τῶν Ἐφόρων τῶν ἐκπαιδευτηρίων **Νικοπόλεως** ἀπὸ 6 Φεβρουαρίου, γνωρίζοντων τῷ Συλλόγῳ, ὅτι ὁ μητροπολίτης **Νικοπόλεως κ. Λεόντιος** κατακρατεῖ τὰ εἰσοδήματα τῆς κεντρικῆς σχολῆς, φοβουμένων μὴ κλεισθῆ καὶ ἡ σχολή, ὡς ἐκλείσθη καὶ τὸ παρθεναγωγεῖον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μητροπολίτου, καὶ ἐξαιτουμένων ὅπως ὁ Σύλλογος συνδράμῃ καὶ προστατεύσῃ αὐτοὺς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ.

Τηλεγράφημα τῆς κ. **Ἰφιγενείας Συγγροῦ** ἐξ Ἀθηνῶν, εὐχαριστούσης θερμῶς τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τοῖς συλλυπητήριοις αὐτοῦ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου αὐτῆς ἀειμνήστου **Ἀνδρέου Συγγροῦ.**

Τῆς ἐπὶ τῆς **Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης** εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 15 Φεβρουαρίου, εὐχαριστούσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ δωρεῇ τῆς ὅλης σειρᾶς τῶν δημοσιεύσεων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης.

Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος,

Τοῦ κ. **Δ. Χρυσοβελόνῃ** ἐκ Πειραιῶς ἀπὸ 15 Φεβρουαρίου, παρακαλοῦντος ὅπως οἱ ἀνήκοντες αὐτῷ καὶ μετὰ τὸ 1878 ἐκδοθέντες τόμοι τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου παραδοθῶσι τοῖς κυρίοις **Foscolo Mango** πρὸς ἀποστολὴν.

Τοῦ κ. **Π. Α. Βασιλειάδου**, διευθυντοῦ τῶν σχολείων Μεγάλου Μοναστηρίου, ἀπὸ 17/1 Μαρτίου, αἰτουμένου γεωγραφικοῦ χάρτας **Ζαφειροπούλου** καὶ ἐτησίαν χρηματικὴν ἐπιχορήγησιν ὑπὲρ τῶν σχολείων.

Τοῦ κ. **Στεφάνου Σκουλοῦδῃ** ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 17 Φεβρουαρίου, λυπούμενου μεγάλως ὅτι ὡς ἐκ τῆς βραδείας ἀφίξεως τοῦ τηλεγραφήματος δὲν ἠδυνήθη νὰ καταβῆσθαι στέφανον ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῆς σοροῦ τοῦ ἀειμνήστου **Ἀνδρέου Συγγροῦ** καὶ δηλοῦντος ὅτι ἔσπευσε δι' ἐπιστολῆς νὰ διαβιβάσῃ αὐτὸ τὸ τηλεγράφημα τῇ γήρῳ συζύγῳ του, ἕπερ καὶ διὰ τῆς ἐφημερίδος **Ἀστειῶς** ἐδημοσίευσεν, ὅπως γνωσθῆ ὅτι καὶ ὁ Σύλλογος συνεμερίσθη τὸ ἐθνικὸν πένθος.

Τοῦ κ. **Νικολάου Γ. Ἀντωνιάδου**, μουσικοῦ, ἐντεῦθεν ἀπὸ 7 Μαρτίου, ἐξαιτουμένου ὅπως δώσῃ μουσικὴν συναυλίαν ἐν τῇ κατὰ στήματι τοῦ Συλλόγου καὶ ὑπὸ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ προστασίαν καὶ υποστήριξιν.

Ἡ αἴτησις τοῦ κ. **Νούκα**, διευθυντοῦ ἰδιωτικοῦ Λυκείου, περὶ ἀποστολῆς ὁλοκλήρου τῆς σειρᾶς τῶν μέχρι τοῦδε δημοσιευμάτων τοῦ Συλλόγου ὡς καὶ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, καὶ ἡ αἴτησις τοῦ κ. **Γ. Ἀντωνιάδου** περὶ παραχωρήσεως αὐτῷ τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου δωρεάν πρὸς μουσικὴν συναυλίαν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅπως διὰ ταύτης προμηθευθῆ ποσὸν τι χρηματικὸν πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν σπουδῶν του ἐν τῇ μουσικῇ, γίνονται δεκταί. Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. **Ἀντωνιάδου** ἀποφασίζεται καὶ ἡ παροχὴ τῆς ἠθικῆς υποστηρίξεως τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐπιτυχέστεραν διεξαγωγὴν τῆς ἐν λόγῳ συναυλίας. Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῶν ἐκπαιδευτηρίων **Νικοπόλεως** περὶ ὑλικῆς υποστηρίξεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ὁ κ. πρόεδρος προτείνει ὅπως αὕτη ἀπορριφθῆ, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν δύναται ὁ Σύλλογος κατ' ἀρχὴν νὰ παράσῃ ὑλικὴν υποστήριξιν εἰς σχολεῖα, ἐνεκα τῆς οικονομικῆς αὐτοῦ καταστάσεως. Γενομένης ψήφοφορίας, ὁ Σύλλογος ἀποφασίζεται καὶ ἀπορρίπτεται ἡ ἀνωτέρω αἴτησις. Ἐπὶ τῆς αἰ-

τήσεως τοῦ κ. Χουσοβελόνη περὶ ἀποστολῆς αὐτῶ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Περιοδικοῦ, μετὰ σύντομον συζήτησιν ἀποφασίζεται νὰ ἀποσταλῶσιν αὐτῶ ἐν καιρῶ τὰ αἰτούμενα. Ἡ αἴτησις τοῦ κ. Cottard περὶ ἐκτελέσεως μουσικῆς συναυλίας τὴν ἡμέραν ἀντὶ πενταλίου προκαταβολῆς, μετὰ τινὰς συζητήσεις γίνεται παμφηφεί δεκτὴ.

Ὁ κ. Μαλιάδης ἀνακοινοῦται τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἡ γνωστὴ ἐπίδικος ὑπόθεσις τοῦ κληροδοτήματος τῆς μακαρίτιδος *Εὐανθίας Μουράτ Θεοφιλίδου* εὐρίσκειται εἰς εὐάρεστον σημεῖον, καθ' ὅσον ἐσχάτως ἐξεδόθη προδικαστικὴ ἀπόφασις, δι' ἧς ὑποχρεοῦται ὁ Σύλλογος εἰς τὴν ἀπόδειξιν θεμάτων τινῶν ἀναγραφομένων ἐν αὐτῇ. Ἡ ἀπόδειξις αὐτῶν δύναται νὰ γείνη εὐκόλως, καὶ ἐπομένως φρονεῖ ἐν πεποιθῆσει ὅτι ἡ ὑπόθεσις θὰ ἀποβῆ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου.

Πρὸς διεξαγωγὴν ὁμοῦ ταύτης λέγει ὅτι ἀπαιτεῖται εἰκοσιπεντάλιρος δαπάνη καὶ παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον ὅπως ψηφίσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο πρὸς ταχύτεραν ἐκδόσιν τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως. Τεθεῖσα εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρότασις τοῦ κ. Μαλιάδου, γίνεται παμφηφεί δεκτὴ. Μετὰ τοῦτο ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι ἡ πρότασις τοῦ κ. Μαλιάδου παρέσθεν αὐτῶ τὸ ἐνδόσιμον ὅπως μετὰ θάρρους προβῆ εἰς πρότασιν, ἀφορῶσαν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν κανονικὴν καὶ ἀπρόσκοπτον ἐσωτερικὴν πορείαν τοῦ Συλλόγου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἄρσιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μελῶν τινῶν ὡς πρὸς τὴν μὴ ἔγκαιρον καταβολὴν τῆς συνδρομῆς αὐτῶν πρὸς τὸν Σύλλογον διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Περιοδικοῦ. Ἡ πρότασις αὕτη ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξεύρεσιν πόρων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐπιγούσων ἀναγκῶν τοῦ Συλλόγου, καὶ περὶ τούτου παρακαλεῖ τὰ μέλη νὰ σκεφθῶσιν ἐν περιπτώσει δὲ ἀποτυχίας, ὑποδεικνύει εἰς τὰ μέλη ἕτερον πόρον, ὅστις ἀσφαλῶς δύναται νὰ παράσῃ τῷ Συλλόγῳ τὸ ἀναγκαῖον αὐτῶ δάνειον. Οὗτος, λέγει, εἶναι οἱ τόκοι τῶν χρημάτων τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*, οἵτινες ἐσχάτως ὑπερεπλεόνασαν λόγῳ σπανίων λογίων ἀνδρῶν, δυναμένων νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐκδόσιν τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης* ἀναφερομένων ἔργων. Οἱ κ. κ. Μοστράτος καὶ Μαλιάδης φρονούσιν ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ δανεισθῆ ἐξ ἄλλου μέρους ὁ Σύλλογος τὰ ἀναγκαῖα αὐτῶ χρήματα, ἐν ὅσῳ τὸ ταμεῖον τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης* εὐρίσκειται ἐν ἀνθηρᾷ καταστάσει. Μετὰ τινὰς συζητήσεις, τεθεῖσα εἰς ψηφο-

φορίαν τῇ προτάσει τῶν κ. κ. Μαλιάδου καὶ Μοστράτου περὶ ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ προεδρίου, ὅπως προβῆ εἰς τὴν σύναψιν δανείου ἐξ ἑκατὸν πενήκοντα λιρῶν τουρκικῶν ἐκ τῶν τόκων τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*, γίνεται αὕτη παμφηφεί δεκτὴ, μεθ' ὃ ὁ κ. πρόεδρος προτείνει τὰ μέλη τῆς *Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς* τοῦ ταμεῖου τοὺς κ. κ. *Γ. Γυῶχαν, Η. Πρώϊον* καὶ *Α. Γεώργιον*. Τὴν πρότασιν τοῦ κ. προέδρου ἐπιδοκιμᾶζουσι πάντα τὰ μέλη καὶ λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΙΘ'

(Ἐντακτος γενικῆ)

τῇ 15 Μαρτίου 1899.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, προέδρου.

Ὁ πρόεδρος λέγει ὅτι συνεκάλεσεν εἰς συνεδρίαν ἐκτετακτον τὰ μέλη, διότι ἀνὴρ ἐξέχων ἐπὶ παιδείᾳ ἐξέλιπεν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν, ἀνὴρ μετὰ ζήλου πολλοῦ ὑπηρετήσας τὸν Σύλλογον, **ΙΩΑΝΝΗΣ ὁ ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ**. Θλιβερόν τὸ πρᾶγμα καὶ μεγάλη ἡ ἀπώλεια, διότι ὁ ἀνὴρ πολλάκις ἐχρημάτισεν ἀντιπρόεδρος καὶ ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς περιόδους πρόεδρος τοῦ Συλλόγου.

Τὸ προεδρεῖον ἄμα τῷ θλιβερῷ ἀκούσματι ἔσπευσε νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἐπιβαλλόμενον αὐτῶ καθήκον, ψηφισάμενον ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ τὸδε τὸ ψήφισμα:

- Α') Νὰ ἀποσταλῆ τῇ γλῆρᾳ τοῦ ἀειμνήστου συλλυπητήριος ἐπιστολῆ.
- Β') Νὰ καταθέσῃ ὁ Σύλλογος στέφανον κατὰ τὴν κηδείαν.
- Γ') Νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ προεδρεῖον μετὰ τῶν μελῶν τὴν κηδείαν.
- Δ') Νὰ ἐκφωνήσῃ ἐπιτάφιον λόγον ἢ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων τοῦ Συλλόγου κ. *Η. Νικολάπουλος*.
- Ε') Νὰ πενήσῃ ὁ Σύλλογος ἐπὶ δεκαπενθήμερον καὶ τελέσῃ ἐπιμνημόσυνον ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ συνεδρίαν, καθ' ἣν ἀναγνωσθῆσεται ὁ βίος αὐτοῦ ὑπὸ τινος τῶν μελῶν.
- Σ') Νὰ ἀναρτηθῆ ἡ εἰκὼν τοῦ ἀειμνήστου ἐν τῇ αἴθουσῃ τῶν συνεδριῶν τοῦ Συλλόγου.

Τὸ ἀνωτέρω ψήφισμα γίνεται παμφηφεί δεκτὸν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ ἐκλέγεται ὁ κ. *Α. Μοστράτος* ρήτωρ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς ἐπιμνημοσύνου τελετῆς.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΙΘ'

(Τακτικῆ γενικῆ)

τῇ 29 Μαρτίου 1899.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῶν δύο προηγουμένων συνεδριῶν, μεθ' ὃ ὁ γενικὸς γραμματεὺς κ. *Γ. Πασχαλίδης* ἀναγινώσκει τὴν *ἀλληλογραφίαν*, ἔχουσαν οὕτω:

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. *Κ. Καραπάνου* ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 26 Φεβρουαρίου, πέμπτοντος συνημμένως ἐπιταγὴν ἐκ φράγκων 250, βραβεῖον τῆς ἐν τῷ *Καραπαιῶν Ἀγῶνι* βραβευθείσης *Πειραματικῆς Φυσικῆς* τοῦ καθηγητοῦ κ. *Ἀλ. Ἐδσαθιανοῦ* καὶ αἰτουμένου πληροφορίας ἂν ἔληξαν τὰ παρ' αὐτοῦ τεθέντα διαγωνίσματα.

Τοῦ κ. *Ἐδουάρδου Ἐνγκελ*, ἐπιτίμου μέλους, συγγραφῆς καὶ ὑπαλλήλου τοῦ γερμανικοῦ Κοινοβουλίου, ἐκ Βερολίνου ἀπὸ 21 Μαρτίου, γνωρίζοντας τὴν ἐνταῦθα ἔλευσιν αὐτοῦ τὴν 28 ἢ τὴν 29 Μαρτίου καὶ ἐκφράζοντας τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως παρευρεθῆ ἐν τινὶ τοῦ Συλλόγου συνεδρία.

Τοῦ γυμνασιάρχου, τῶν καθηγητῶν καὶ τοῦ ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἐν *Ἰνθελῶν* γυμνασίου ἀπὸ 6 Μαρτίου, ἐκφραζόντων εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ δωρεᾷ τῶν δημοσιεύσεων τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν ἐκδόσεων τῆς *Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης* καὶ γνωρίζόντων ὅτι ἐνέγραψαν τὸν *Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον* ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν δωρητῶν τοῦ γυμνασίου.

Τοῦ κ. *Τ. Ἀργυροπούλου*, πρυτάνεως τοῦ *Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου* ἐξ Ἀθηνῶν ἀπὸ 9 Μαρτίου, ἀποστέλλοντος συνημμένως συναλλαγματικὴν ἐκ φράγκων 321,22, ἐτησίαν τοῦ *Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου* συνδρομὴν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1898—1899.

Τοῦ κ. *Γ. Παχτίου* ἀπὸ 29 Μαρτίου ἐντεῦθεν, ἐξαιτουμένου ὅπως παραχωρηθῆ αὐτῷ ἡ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν Κυριακὴν 4 Ἀπριλίου πρὸς τέλεισιν μουσικοφιλολογικῆς συναυλίας πρὸς ὄφελος αὐτοῦ.

Τῆς *Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς* τοῦ Συλλόγου, προτεινούσης ὡς ἀντεπιστέλλοντα μέλη τοῦ Συλλόγου τοὺς κ. κ. *Τιμολέοντα Τριανταφυλλίδην*, ἰατρὸν ἐν Βατούμ, καὶ *Γεώργιον Βλάμη*, ἰατρὸν ἐν Κρήνῃ.

Ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι ἐλήφθησαν τὰ 250 φράγκα τοῦ *Καραπαιῶν Διαγωνίσματος* καὶ ἀπεδόθησαν εἰς τὸν συγγραφέα τῆς βραβευθείσης *Φυσικῆς Πειραματικῆς*. Ἐπίσης ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου τῷ Πρυτάνει τοῦ *Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου* κ. *Τ. Ἀργυροπούλῳ* ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς ἐτησίως χορηγίας αὐτοῦ.

Ἐπὶ δὲ τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. *Γ. Παχτίου* περὶ παραχωρήσεως αὐτῷ τῆς αἴθουσας τοῦ Συλλόγου διὰ μουσικοφιλολογικὴν συναυλίαν, γενησομένην τῇ 4 Ἀπριλίου, ἐγείρεται μακρὰ συζήτησις καὶ ἀποφασίζεται νὰ παραχωρηθῆ αὐτῷ ἡ αἴθουσα ἀντὶ πενταλίου προκαταβολῆς.

Ἐφροφροῦνται τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου οἱ κ. κ. *Σταῦρος Σταματιάδης*, *Γ. Ἐλευθεριάδης*, ἰατροί, *Συμεὼν Μιχαηλίδης*, τραπεζίτης, *Νικόλ. Κανέλλος*, ἔμπορος, *Δημ. Βλάϊκος* καὶ *Ἀνδρ. Αντίπας*, ἰατροί, *Κ. Φατσῆας*, φαρμακοποιός, *Στυλ. Παντερομαλῆς*, διευθυντῆς τῆς *Ἐταιρείας τῶν Ῥυμουλικῶν* καὶ *Ἀλέξ. Βαράτσης*, πάρεδρος δικαστῆς.

Ὁ κ. *Γ. Πασχαλίδης* ποιεῖται ὑπόμνησιν ἄρθρου τινὸς τῆς *Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης*, καθ' ὃ δέον νὰ προσφέρωνται αἱ ἐκδόσεις αὐτῆς εἰς τοὺς ἀριστεύοντας μαθητὰς ἀνωτέρων σχολῶν ὡς ἀμοιβὴ τῶν κόπων τῶν. Τὴν πρότασιν τοῦ κ. *Γ. Πασχαλίδου*, ὡς συντελοῦσαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς παιδείας, ὑποστηρίζουσι πολλὰ ἐκ τῶν μελῶν καὶ ἐπομένως, τῇ προτάσει τοῦ κ. *Ἀν. Χρησιδίου*, ἀποφασίζεται ὅπως ἀνατεθῆ τῷ προεδρεῖῳ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς. Μεθ' ὃ ὁ κ. πρόεδρος λύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΤΚ'

(Εἰδικῆ γενικῆ)

τῇ 5 Ἀπριλίου 1899.

Προεδρεύοντος ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης συνεδρίας.

Μεθ' ὃ ὁ κ. πρόεδρος τὸν λόγον δίδωσι τῷ κ. *Γ. Καρολίδῃ* πρὸς ἀνάγνωσιν τῆς πραγματείας αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον **Λουκρητία**.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως αὐτῆς ὁ κ. πρόεδρος ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου τῷ ἐλλογίμῳ καθηγητῇ ἐπὶ τῷ ἀναγνώσματι κατόπιν δὲ διὰ τὸ ἐπεῖγον ὑποβάλλει τῷ Συλλόγῳ πρὸς ἐπιψήφισιν αἴτησιν

τοῦ κ. *A. A. Βέλλη*, περὶ παραχωρήσεως τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ οἰκογενείας ἀναξιοπαθοῦσης. Μετὰ πολλὰς δὲ συζητήσεις ἀποφασίζεται ὅπως ἡ αἴτησις τοῦ κ. *Βέλλη* γένηται ἀποδεκτή. Μηδενὸς δ' ἄλλου ζητήματος ὑπάρχοντος πρὸς συζήτησιν, ὁ κ. πρόεδρος λύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΤΚΑ'

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 26 Ἀπριλίου 1899.

Προεδρεύοντος *ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ*, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδρίας, ὁ κ. γεν. γραμματεὺς ἀγγέλλει προσφοράς βιβλίων διαφόρων φιλομούσων καὶ ἀνακοινῶν περὶ τῆς ἀλλοδαπογραφίας, ἔγρουσαν ὡδε:

Ἐπιστολὴ τῶν προκρίτων τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Νικομηδείας χωρίου *Τάνζαρ* ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου, ἐξαιτουμένων τὴν ὑλικὴν τοῦ Συλλόγου συνδρομὴν πρὸς ἀνέγερσιν τῆς δημοτικῆς αὐτῶν σχολῆς, ὡς καὶ τινὰ διδακτικὰ βιβλία, ὧν ἐπισυνάπτουσι κατάλογον.

Τοῦ ἐν Ἀθήναις Παιδαγωγικοῦ Συλλόγου ἀπὸ 22 Μαρτίου, ἀποστέλλοντος τὰ ἐκδοθέντα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ Παιδαγωγικῆς καὶ Ἀθλητικῆς Ἐπιθεωρήσεως.

Τοῦ κ. *A. A. Βέλλη* ἐντεῦθεν ἀπὸ 2/14 Ἀπριλίου, αἰτουμένου, ὅπως παραχωρηθῇ αὐτῷ ἡ αἰθούσα τοῦ Συλλόγου δωρεάν πρὸς σκοπὸν εὐεργετικόν.

Τοῦ κ. *Στ. Σταματιάδου*, ἱατροῦ, ἀπὸ 5 Ἀπριλίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς τακτικοῦ μέλους τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. *K. Μακρῆ* ἀπὸ 26 Ἀπριλίου ἐντεῦθεν, ἀποστέλλοντος περιγραφὴν κεφαλῆς ἀγάλματος μετὰ φωτογραφιῶν εὐρεθείσης ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Κυζίκῳ καὶ κειμένης νῦν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος ἐν Πανόρμῳ.

Γίνονται δεκτοὶ ὡς μέλος μὲν τακτικὸν ὁ κ. *Arthur Miglievitz*, ἱατρός, ὡς ἀντεπιστέλλοντα δὲ προτεθέντες ὑπὸ μὲν τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς οἱ κ. κ. *Τιμόλεων Τριανταφυλλίδης*, ἱατρός ἐν Βατούμ, καὶ *Γεώργιος Βλάμης*, ἱατρός ἐν Κρήνῃ, ὑπὸ δὲ τοῦ Προεδρείου ὁ *Benedictinos παῖς Parisol*, ἐκ τῆς μονῆς *St Martin de Ligugé*.

Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΤΚΒ'

(Τακτικὴ γενική)

τῆ 1 Μαΐου 1899.

Προεδρεύοντος *ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ*, προέδρου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης γενικῆς συνεδρίας, ὁ πρῶτος ἀντιπρόεδρος κ. *M. Ἀμπελίδης*, ἱατρός, ἀναγινώσκει τὴν ἐκθεσιν αὐτοῦ περὶ τῶν κατὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος 1898—1899 γενομένων δημοσίων μαθημάτων.

Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΤΚΓ'

(Ἐκτακτος γενική)

τῆ 6 Μαΐου 1899

Προεδρεύοντος *ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ*, προέδρου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Μεθ' ὃ ὁ β' ἀντιπρόεδρος κ. *II. Νικολόπουλος* ἀναγινώσκει τὴν ἐτήσιαν ἐκθεσίν του. Ὁ κ. *Μοστράτος* ἐκφράζει εὐχαριστίας τῷ κ. *Νικολοπούλῳ* ἐπὶ ταῖς ὀρθαῖς συστάσεσιν, ἃς ποιεῖ ἐν τῇ ἐκθέσει περὶ ἐπισκευῆς τοῦ κτιρίου καὶ ἰδίᾳ περὶ ὑποστηρίξεως τῆς Βιβλιοθήκης πρὸς ἄρσιν τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου τῆς πτώσεως, λόγω τῶν δυσαναλόγων βραῶν αὐτῆς πρὸς τὸ ὑποστήριγμα. Ἐπίσης εὐχαριστεῖ καὶ τῷ κ. *Καλβοκορέσῃ* ἐπὶ τῇ παροχῇ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ ἐπικουρίας πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ κτιρίου ὑπὸ ἀρχιτεκτονικὴν ἔποψιν.

Ἐἶτα ἀναγινώσκειται ἡ ἐκθεσις τοῦ γενικοῦ γραμματεῖος κ. *Γ. Πασχαλίδου*.

Ἀναγινώσκειται κατόπιν ἐκθεσις τοῦ ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης κ. *A. Παντερμαλῆ*. Ὁ κ. *Κοκκαλάτος* λέγει ὅτι δέον νὰ ἐπιτηθη ἡ προσοχὴ τοῦ Συλλόγου ὡς πρὸς τὸ μέρος ἰδίᾳ ἐκεῖνο τῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Ἐφόρου, ὅπερ ἀφορᾷ τὴν ἐλάττωσιν τῶν προσφορῶν βιβλίων. Ὁ κ. *Πασχαλίδης* φρονεῖ ὅτι προήλθεν ἕνεκα τῆς διακοπῆς τῆς ἐκδόσεως τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου, ὅπερ ἀντηλλάσσετο κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη πρὸς τὰς ἐκδόσεις διαφόρων συγγραμμάτων.

Ὡς πρὸς τὴν γνώμην ταύτην τοῦ κ. *Πασχαλίδου* συμφωνεῖ ὁ κ. *A. Μηλιώτης*. Ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι ἡ ἀὔξησης τῶν προσφορῶν

βιβλίων κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη ὀφείλεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς προσφοράς δικτηρίων, δηλοῖ δὲ ὅτι καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπεστάλησαν τοιαῦτα πρὸς τὸν Σύλλογον καὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ τελωνεῖον. Ὁ κ. *Μοστράτος* θεωρεῖ ὅπως ἔκτακτον τὴν προσφορὰν βιβλίων τοῦ παρελθόντος ἔτους 1898 καὶ φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει αὕτη νὰ ληφθῇ ὡς μέτρον συγκρίσεως πρὸς τὰ ἐπόμενα ἔτη.

Μετὰ τοῦτο ἀναγινώσκειται ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ γραμματεῖος ἡ ἐκθεσις περὶ τῶν κατὰ τὸ διάρρευσαν ἔτος ληφθεισῶν ἐν γένει ἀποφάσεων τοῦ Συλλόγου καὶ περὶ τῶν ἐγγραφέντων νέων μελῶν.

Τέλος ἀναγινώσκονται αἱ ἐκθέσεις τῆς Ἀρχαιολογικῆς, τῆς Βιολογικῆς, τῆς Φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Ταμείου ὑπὸ τῶν κ. κ. *M. Γεδεῶν*, *II. Ἱατροπούλου*, *A. Καλβοκορέση* καὶ *A. Μηλιώτου*. Ὁ κ. *Μοστράτος* ἐπαινεῖ τὴν ἐργατικότητα τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ εὐχεται ἵνα καὶ αἱ ἄλλαι ἐπιτροπαὶ μιμηθῶσιν αὐτὴν ὡς πρὸς τοῦτο.

Μεθ' ὃ ὁ κ. πρόεδρος λύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΤΚΔ'

(Ἐκτακτος γενική)

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΑΙ

τῆ 9 Μαΐου 1899.

Προεδρεύοντος *ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ*, προέδρου.

Μὴ ὑπαρχόντων πρακτικῶν πρὸς ἀνάγνωσιν, ὁ κ. πρόεδρος λέγει ὅτι ὑποκείμενον τῆς ἐκτάκτου συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐκλογὴ τῶν νέων κοσμητόρων τοῦ Συλλόγου διὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος 1899—1900 καὶ παρακαλεῖ τὰ μέλη ὅπως, συνωδᾷ τῷ Κανονισμῷ, προβῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν.

Γενομένης μυστικῆς κανονικῆς ψηφοφορίας, ἐξελέγη παμψηφῆ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. *M. Ψαλίδας*, εἶτα δι' ἑτέρας μυστικῆς ψηφοφορίας ἐξελέγησαν

α' ἀντιπρόεδρος, ὁ κ. *Ξ. Α. Σιδερίδης* καὶ β', ὁ κ. *A. Μοστράτος* γενικὸς γραμματεὺς, ὁ κ. *Γ. Πασχαλίδης*.

εἰδικὸς γραμματεὺς, ὁ κ. *A. Μαλατάκης* ταμίας, ὁ κ. *A. Μηλιώτης*.

ἔφορος τῆς Βιβλιοθήκης, ὁ κ. *M. Αὐθεντόπουλος*.

λογιστής, ὁ κ. *Νικήτας Παπαγιαννόπουλος*.

καὶ μέλος τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ κ. *M. Γεδεῶν*.

Ὁ κ. πρόεδρος, ἐκφράσας τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῶν νέων κοσμητόρων, διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΤΚΕ'

τῆ 30 Μαΐου 1899.

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΕΟΡΤΗ

Προεδρεύοντος *ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ*, προέδρου.

Προϊσταμένου τοῦ Παναγιωτάτου Ὀδικοῦ Παιδιάρχου κυρίου κυρίου *ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ* τοῦ Ε' σὺν τοῖς σεβασμιωτάτοις Σύνοδοις καὶ τῷ Θεοφιλ. χωρεπισκόπῳ *Σταυροδρομίου* ἁγίῳ *Χαριουπόλεως* κ. *Γερμανῶ* *Καραβαγγέλη*, τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Παναγιῶ *Τάφου* πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κ. *Γερμανοῦ* Ἀποστολάτου, παρόντος τοῦ Ἐπιτετραμμένου τῆς Ἑλλάδος κυρίου *Εὐγενίου Γ. Ζαλοκώστα*, τοῦ προέδρου τοῦ ἐλληνικοῦ προξενικοῦ δικαστηρίου κ. *Σ. Παγανέλη*, τοῦ β' γραμματεῖος τῆς ἐλληνικῆς πρεσβείας κ. *Γ. Καρατζᾶ*, τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν μὴ μουσουλμανικῶν σχολῶν *Ἀβδουλλάχ* *Χασήπ* ἐφένδη μετὰ δύο ἄλλων ὑπαλλήλων τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας, τοῦ πράκτορος τῆς ἡγεμονίας *Σάμου* κ. *Ἀλεξ. Γάγκου*, ἀντιπροσώπων διαφόρων φιλεκαπαιδευτικῶν καὶ φιλολογικῶν σωματείων τῆς ἡμετέρας πόλεως, διευθυντῶν καὶ καθηγητῶν δημοσίων καὶ ιδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ πολλῆς καὶ ἐκλεκτῆς ὀμηγύρεως, ἀρχεται ἡ συνεδρίασις τῇ ὀρισθείσῃ 2 μ. μ. ὡρα.

Ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν λεγόμενον τοῦ κ. Ἐπιτετραμμένου τῆς *Ρωσσίας*, ἐκφράζοντος τὴν λύπην αὐτοῦ, ὅτι ἕνεκα κωλύματος δὲν δύναται νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτήν. Ἐπὶ τούτοις, ὁ μὲν τέως πρόεδρος ἀναγινώσκει τὴν λογοδοσίαν τῶν κατὰ τὸ ΑΗ' συλλογικὸν ἔτος ἐν τῷ Συλλόγῳ γενομένων, ὁ δὲ νέος πρόεδρος κ. *M. Ψαλίδας* ἀναγινώσκει τὴν νεορισμένην ἐπιστημονικὴν πραγματείαν *Περὶ χειρὸς*. Ἡ *A. Θ. Π.* ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ποιεῖται τὴν ἐπομένην προσλαλίαν:

«Χεῖρ Κυρίου εἶη εὐλογησάσα διὰ τῆς ἡμῶν Μετρίτητος τοὺς ἀγῶνας τῶν λόγων καὶ ἔργων κοπιώντων εἰς τὴν εὐδόξωσιν τοῦ προορισμοῦ, τὸν ὅποιον ἔχει ὁ Φιλολογικὸς οὗτος Σάλλογος. Ἡμεῖς δὲ πλήρη τὴν

πατρικήν ἡμῶν εὐαρέσκειαν ἐκδηλοῦμεν εἰς πάντας τοὺς οὕτως ἢ ἄλλως καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρασχόντας τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἢ ὀλικὴν αὐτῶν συνδρομὴν καὶ ἀντιλήψιν τῆ παλαιγενεῖ τούτων τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς σχεδὸν εἰπεῖν διανοοῦς ἐν αὐτῇ φιλολογικῆς κινήσεως Συλλόγῃ, τῇ τιμῶντι πραγματικῶς τὸν παρ' ἡμῶν κόσμον τῶν γραμμάτων καὶ οὐ μικρὸν δόξης προσπορίζοντι τοῖς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὁμογενέσιν. Τὴν ἐγκάρδιον ὁμῶς ταύτην εὐαρέσκειαν καὶ χαρὰν ἡμῶν ἐπισκιάζει πως καὶ μετὰ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. προέδρου εἰρημένα, ἢ καθυστερουμένη ἀπὸ τινῶν ἐπὶ τοῦ Περιδικοῦ συγγραμμάτων τοῦ Συλλόγου ἐκτόπισις, ἣν οἱ πάντες ἀναμνησόμενοι ἵνα μετ' ἰδιαζούσης χαιρετίσωμεν στοργῆς, ἐπισθέντες ἀπὸ μακρῆς σειρᾶς ἐπὶ ἵνα ἐντυφώμεν εἰς τὰς σοβαρὰς μελέτας, δι' ἃν λιγέως ἀγορηταὶ τοῦ ἀριζήλου τούτου Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐπλήρουν καὶ κατεκόσμιον ἄλλοτε τὰς σελίδας τοῦ ἐπιζητήτου Περιδικοῦ. Διὸ καὶ προαγορεύεται ἵνα συστήσωμεν σήμερον πατρικῶς τοῖς διέπουνσι τὰ τοῦ Συλλόγου συντονιστέραν μέριμναν καὶ ἀποφασιστικότητα εἰς ἐκλήρωσιν τοῦ κοινοῦ τούτου πόνου. Πικρὴ ἐκκλήσεως ἀπὸ μέρους τοῦ προεδρείου πρὸς τοὺς δυναμένους συντελέσαι χρηματικῶς εἰς τὴν ἐκδοσιν, φρονούμεν, ὅτι εὐρίσκει πάντως τὴν ἀπαιτούμενην συνδρομὴν εἰς ἐκτόπισιν καὶ ἄλλα μέσα δυνατὰ ἐπινοηθῆναι πρὸς εὐκολίαν τῆς ἐκδόσεως, ὅσα ἂν ἢ μελέτη τῶν ἁρμοδίων ἤθελε κρίνη τελεσφύρα.

Καὶ παρὰ τὴν λυπηρὰν ὁμῶς ταύτην καθυστέρησιν

τοῦ Περιδικοῦ, ἡμεῖς τὴν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐργασίαν τοῦ Συλλόγου ἀναλογιζόμενοι καὶ ἐκτιμῶντες, καὶ καθήκον ἔχοντες, ὡς ἐκ τῆς θέσεως ἡμῶν, ἵνα ἐπαινώμεν καὶ βραβεύωμεν τοὺς πνευματικῶς κοπιῶντας καὶ ἐργαζομένους καὶ συντελοῦντας εἰς τοῦ Γένους ἡμῶν τὴν πρὸς τὰ καλὰ προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν καταστέρομεν εὐχαῖς καὶ ἐβλογίαις πάντας τοὺς τὸν δόλιχον τῆς παρελθούσης συλλογικῆς περιόδου αἰσῶς καὶ τελεσφύρως διανύσαντας καὶ ἐπικαλούμεθα εἰς τε τὰ ἀποχωροῦντα, κατὰ τὸν Κανονισμόν, μέλη τοῦ προεδρείου καὶ εἰς τὰ ψήφοις νομίμοις εἰς διαδοχὴν ἐκείνων ἐρχόμενα τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ σωτηριώδους αἰτήματος τὴν πλήρωσιν· ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν, παρ' οὗ πάσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον τὸν μὲν Σύλλογον κρατένοι καὶ στηρίζοι τῇ πανόθεν αὐτοῦ χειρὶ καὶ προάγοι ὁσημέραι ἐπὶ τὰ κρῆτιστα, τοῖς δὲ ἐν αὐτῷ ἐργαζομένοις καὶ συνετῶς συναντιλαμβανομένοις τοῦ ἔργου τοῦ Συλλόγου ἀποδοῖη πολλαπλασίονα τὸν μισθὸν ἐν τε τῇ παρούσῃ καὶ ἐν τῇ μέλλοντι.

Ἐπὶ πᾶσι τὴν Ἀ. Αὐτοκρατορικὴν Μεγαλειότητα τὸν φιλόλαον ἡμῶν Ἄνακτα, ὑπὸ τὴν ἀμφιλαρῆ τοῦ ὀποιοῦ αἰγίδα τύσεως ἀπολαύει στοργῆς καὶ προστασίας ὁ Σύλλογος, σκέπει ὁ Κύριος καὶ περιφρουροῖ ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου Αὐτοῦ θρόνου εἰς πλείστας ὄσας ἐνιαυτῶν περιφοράς. Ἄμην».

Ὁ προεδρεύων κ. Χρ. Χατζηχρήστου εὐχαριστεῖ πᾶσι τοῖς παρευρεθείσιν ἐν τῇ ἐπετέλει τοῦ Συλλόγου ἑορτῇ καὶ λύει τὴν συνεδρίαν.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΡΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΛΗ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1898-1899

ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ Μ. ΙΩ. ΓΕΛΕΩΝ

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΑΤΚΓ' ἑκτακτον γενικὴν συνεδρίαν τῆς 6 Μαΐου 1899.

κύριε πρόεδρε,

Εἰς δύο προσκλήσεις, διαβιβασθείσας μοι πρό τινας, ἀποκρίνομαι διὰ μιᾶς ἀπαντήσεως· ἢ μίᾳ μάλιστα πρόσκλησιν οὐκ εἰς ἐμὲ ἀφορᾷ, ἀλλ' εἰς Συντακτικὴν Ἐπιτροπείαν, μὴ δεύσασαν ἀπὸ τριετίας σημεῖα ζωῆς. Ἡ ζωὴ τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπέας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ταμείου, ὅπερ ἐὰν ἢ πλούσιον δίδωσι καὶ νεῦρα σὺν αἵματι καὶ γοργότητι καὶ δύναμιν εἰς τὴν κοιμωμένην· ἐκοιμήθη δ' ἐπὶ τριετίαν αὕτη, δυστυχῶς ὑπ' ἐμοῦ προεδρευομένη τὸ πρῖν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ληξάν ἔτος οὔτε συνετέθη κἂν πρὸς στιγμὴν, διότι οἱ ταύτην ἀποτελέσοντες γραμματεῖς τῶν λοιπῶν ἐπιτροπειῶν οὐκ ἀνεδείχθησαν, διότι καὶ οἱ ἀναδειχθέντες «ἤρξαντο παραιτεῖσθαι» τοῦτ' αὐτὸ πάντες. Οὐχὶ δι' ἑλλειψιν λειψανδρίας, ἀλλ' ἑλλείψει πνεύματος ἐποπτεύοντος, ἐμπνέοντος καὶ μᾶλλον χαλιναγωγούντος ἢ κέντρου δίκην ὠθοῦντος εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος τοὺς συνειδήσιν αὐτοῦ κεκτημένους, ἴσως δ' ἀπογοητευομένους ἐκ τῆς γενικῆς, ὧδε, κάκεισε, παρατηρουμένης ἀτονίας.

Μένει λοιπὸν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπεία, συνελθοῦσα μὲν εἰς συνεδρίαν ἑξ, δυναμένη δ' εἰπεῖν ὅτι συνήλθε καὶ ἠεροχάατό τινων ἀνακοινώσεων ἐμοῦ, ὅς ἔχετε ἐκδεδομένας ἐν τῷ Ἀρχαιολογικῷ Παραοτήματι τοῦ τόμου ΚΣ', καὶ ἀναγγεῖλαι μόλις τολμῶσα ὅτι σημεῖα τινὰ ζωῆς εἶδει μετὰ τὴν Βιολογικὴν Ἐπιτροπείαν. Ἡδύνατο δεῖξαι πλείονα, εἴπερ ἐνωρίτερον, ἢτοι κατὰ Νοέμβριον, οὐχὶ δ' ἐν τέλει Δεκεμβρίου συνεκάλει τὸ προεδρεῖον αὐτὴν εἰς ἐκλογὴν προέδρου καὶ γραμματέως

αὐτῆς· ἡδύνατο δεῖξαι πλείονα, εἴπερ εἶχε πρόεδρον ἕτερον.

Ἡ Ἐπιτροπεία κατέταξε, κατὰ τὸν Κανονισμόν, μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς τοὺς ἐταίρους Γ. Πασχαλίδην καὶ Κ. Σπανοῦδην, ἐνεκεν ἀρχαιολογικῶν ἢ λαογραφικῶν δημοσιεύσεων αὐτῶν, οἷς καὶ εὐχαριστεῖ ἐπὶ τῷ ὑπὲρ αὐτῆς ζήλω. Εὐχαριστῶ δ' ἐγὼ καὶ τοὺς ἐν ταῖς συνεδρίαις παραστάντας ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐταίρους διδάκτορας Α. Mordtmann, Schneider, Μοστράτον καὶ Μυστακίδην, Κοπάσσην, Σιδερίδην, Πανταζίδην (τὸν καὶ γραμματεῖα αὐτῆς), Παχτίον, Πασχαλίδην καὶ Σπανοῦδην. Ἡ Ἐπιτροπεία παραδίδωσιν ὑμῖν Ἀρχαιολογικὸν Παραοτήμα εὐσέλιδον, ἔχον ὕλην ἀξίαν ἀναγνώσεως, οὗ εἰς τὴν ἐκδοσιν ἐπεστέθησιν· δυστυχῶς ὁ χάρτης τοῦ τεύχους ἀπεδείχθη οὐχὶ καλός.

Παρακκλῶ τὸν Σύλλογον ὅπως ἐξῆς συγκληθῆ ἀμέσως μετὰ τὰς ἀρχαιρεσίας τὰς Ἐπιτροπέας πρὸς ἐκλογὴν προέδρων καὶ γραμματέων αὐτῶν, συνιστᾷ αὐταῖς, εἰ δυνατόν, κκαρτισμὸν προγράμματος ἐργασιῶν, καὶ τὰς μὴ θελούσας ἐργάζεσθαι συνάπτῃ ταῖς ἐργαζομέναις προσωρινῶς, ἕως ἂν κατανεμηθῶμεν εἰς τμήματα· ὅπερ ἔσται καὶ σωτήριον ἡμῖν.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ Π. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ,

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΑΤΚΓ' ἑκτακτον γενικὴν συνεδρίαν τῆς 6 Μαΐου 1899.

Τὴν παροῦσαν ἐκθεσιν, κύριοι, συνετάξαμεν ὅπως κατ' ἴδιαν μας κρίσιν, μὴ εὐρόντες ὀδηγίαν τινὰ μήτε περὶ τοῦ ποιοῦ μήτε περὶ τῶν ὀρίων τοιαύτης πραγματείας οὔτε ἐν τῷ Κανονισμῷ οὔτε ἐν τῇ τῶν προκατόχων ἐκθέσει μὴ οὕση προσιτῇ ἡμῖν· τοῦτο δὲ θεωροῦμεν

λόγον επαρκή όπως επικαλεσθώμεν τὴν ἐπιείκειαν ὑμῶν.

Νομίζοντες λοιπὸν ὅτι ἡ περὶ τοιοῦτου τινὸς σωματείου ἐτήσια ἐκθεσις περὶ δύο τινῶν πρὸ παντὸς πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ, ἥτοι περὶ τῆς γενομένης ἐν αὐτῇ ἐργασίας ἐν πάσῃ δυνατῇ περιληπτικῇ λεπτομερείᾳ καὶ περὶ τῶν δυσχερειῶν καὶ ἀταλειῶν, αἰτίνες παρατηροῦνται ὑπὸ τοῦ προεδρείου καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτοῦ, διότι οὕτω πως μόνον καὶ τὰ καλὰ προσηκόντως ἀναγνωρίζονται καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα ἐγκρίτως διορθοῦνται, περιορισθῆμεν ἐπὶ τούτων μόνον νὰ ἐνδιατρίψωμεν τὸ κατὰ δύναμιν.

Τὸ πρῶτον σπουδαῖον γεγονός διὰ τὴν ἡμετέραν Ἐπιτροπὴν ὑπῆρξεν ἡ ἐκδοσις ὄλων τῶν ἀπὸ τῆς ἀναδιοργανώσεως αὐτῆς γενομένων πρακτικῶν καὶ ἀνακρινάσεων. Τὸ ἔργον, διανεμηθὲν ἤδη εἰς ὅλα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, εἶναι ἀρκούντως τοῖς πᾶσι γνωστὸν, προσθέτομεν μόνον ὅτι ἤρξεν ἤδη νὰ γίνῃται εὐφημος μνεία αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ. Κρίνομεν ὁμῶς ὠφέλιμον νὰ ἐπιμείνωμεν ὀλίγον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ, ὅπως ἀναλύσωμεν τὰς σπουδαιότερας αὐτῆς ἐπὶ ἑξῆς.

Ἐν πρώτοις ἐπιθυμοῦμεν νὰ υποδείξωμεν ὑμῖν ὅτι οὐ μόνον ἡ ἀνελλιπὴς ἐκδοσις τοῦ Παραρτήματος τούτου εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἀνεύ, ἀλλὰ καὶ ἡ τμηματικὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ ὅσον τὸ δυνατόν κατὰ μικρὰ διαστήματα δημοσιεύσις τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς κανονικὴν καὶ γόνιμον λειτουργίαν αὐτῆς, εἶναι ἀδύνατον νὰ ζῆσιν παρόμοιον σωματεῖον ἀνευ δημοσιεύσεως τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ, ἡ δὲ ἀτυχία καὶ κατὰ μέγιστα διαστήματα δημοσιεύσις ἀρραῖε ἀπ' αὐτοῦ τὸν χαρακτῆρα κανονικῶς καὶ ἀνελλιπῶς ἐργαζομένου σωματείου, ἐν ᾧ τούτο εἶναι τὸ κυριώτατον ἐλαττήριον τῆς προόδου αὐτοῦ. Ἄν λοιπὸν παντελῆς ἄλλειψις δημοσιεύσεως ἦναι ὁ θάνατος τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, ἀνευ τακτικῆς καὶ συγχῆς δημοσιεύσεως κινδυνεύει νὰ μείνῃ ἰσχνὴ καὶ ἀτροφικῇ.

Βεβαίως δὲ αἱ τοιαῦται σκέψεις ἰσχύουσι καὶ διὰ πᾶν σωματεῖον, ἀσχολούμενον εἰς ἐπιστημονικὰ θέματα, ἐπομένως καὶ διὰ τὰς λοιπὰς ἐπιτροπὰς τοῦ Συλλόγου, ἀλλὰ διὰ τὴν Βιολογικὴν ἢ σπουδαιότερας αὐτῶν εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνωτέρα, διότι ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ αἱ ἐργασίαι συμπλέκονται ἀλλήλαις ποικιλοτρόπως, ἐν ᾧ δὲ παρουσιάζουσιν ἀπέ-

ρυντον ποικιλίαν, ἔχουσιν ἀλληλουχίαν ἀδιάσπαστον καὶ δὲν δύνανται νὰ προχωρήσωσιν ἀπταίστως, ἐὰν τὰ παρελθόντα πορίσματα ἐγκλεισθῶσιν ἐντὸς χειρογράφων μὴ παντὶ ἐπαρκῶς προχείρων. Ἀπ' ἑτέρου δέ, πολλὰ τούτων ἔχουσιν ἀμεστον τὸ ἐνδιαφέρον, ἐν ᾧ βραδύτερον ἀπολλύουσιν αὐτὸ εἴτε ἐνμέρει εἴτε ἐξ ὀλοκλήρου. Ἰδίως τούτο συμβαίνει εἰς τὰ ζητήματα τῆς ἡμερησίας δικτῆσεως, αἵτινα διαρκοῦσι μὲν δι' ὅλου τοῦ ἔτους, ἀλλ' ἐν ἐκάστη συνεδρίᾳ ὑπόκεινται εἰς συζήτησιν καὶ μελέτην.

Ἄλλαχού ὅπως πληρωθῇ ἡ ἀνάγκη αὐτῆς τῆς τμηματικῆς καὶ συγχῆς ἐκδόσεως, ἕκαστον σωματεῖον ἔχει τοῦλάχιστον ὁμόλογον τι δημοσιογραφικὸν φύλλον ὡς ὄργανον, ἐνθα δημοσιεύονται μετ' ἐκάστην συνεδρίαν αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ, τὰ μὲν πρακτικὰ ἐν ἰκανῇ λεπτομερείᾳ, αἱ δὲ ἀνακρινάσεις ἀκέραιαι. Τὸ δὲ ἐτήσιον περιοδικὸν τῶν τοιούτων σωματείων ἐκδίδεται μόνον ὅπως περιλάβῃ ἐν ἐνὶ τόμῳ τὰ ἔργα αὐτῶν, δι' ὃ καὶ διανέμεται μόνον εἰς τὰ μέλη.

Δυστυχῶς παρ' ἡμῖν τοιαῦται εὐκολαί τελείως ἑλλείπουσι καὶ ὅπως ζήσωμεν, ὀφείλομεν καὶ ἐν τούτῳ νὰ δοκιμασθῶμεν.

ὑπὸ τοιοῦτου καὶ μόνου ζήλου κινουμένη ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ δώσῃ ὀφθαλμοφανῆ ἀπόδειξιν τῆς ζωτικότητος αὐτῆς, ἀναγνωρίζουσα δὲ τὰς χαλεπὰς περιστάσεις, ἃς ὁ Σύλλογος διέρχεται, ἐπεφορτίσθη μόνη νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἐν λόγῳ Παραρτήματος. Πρέπει δὲ πάντες νὰ κατανοήσωμεν, ὅτι διὰ τοῦ τολμήματος τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ ἠφράλισεν ἐαυτῇ τὴν ζωὴν.

Μένει ὁμῶς ἡ ἐξακολούθησις τῆς ἐκδόσεως ταύτης καὶ οὐ μόνον τούτο, ἀλλὰ καὶ ἡ πραγματοποίησις τῆς τμηματικῆς ἐκδόσεως, ἵνα ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἐκπληρώσῃ τὸν ὑψίστης σπουδαιότητος προορισμὸν αὐτῆς. Ἐν τούτοις ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ὡς καὶ ἐκ τῶν συζητήσεων, αἰτίνες περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐπανειλημμένως ἐγένετο ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ, ὀφείλει τις νὰ πεισθῇ, ὅτι ἡ ἐξακολούθησις τοῦ ἔργου, οὐτινος τολμηρῶς τὴν ἐναρξιν ἔδοκίμασεν ἡ Βιολογικὴ μόνη, ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις αὐτῆς, καὶ μάλιστα χάριν ἀκριθείας καὶ φιλονομίας ὀφείλομεν πάντες νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐξέρχεται καὶ τοῦ κύκλου τῆς δικαιοδοσίας αὐτῆς, καθὼς οὕτω πως πρὸ παντὸς διασκαλεύεται ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσομεροῦς εἰς τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου κατανομῆς τῶν ὑποχρεώσεων.

Ἡ δοκιμὴ, ὡς γνωστὸν, ἐγένετο, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ τῇ βάσει ἐράνων προαιρετικῶν καὶ ἀνίσων, οἱ δὲ τοιοῦτοι ἔρανοι δὲν δύνανται νὰ γείνωσι κατ' ἔθιμον.

Τὸ καθῆκον λοιπὸν τοῦ Συλλόγου εἶναι νὰ φροντίσῃ πρὸς πλήρωσιν καὶ τῆς σπουδαιότητος ταύτης καὶ κατεπειγούσης ἀμα ἀνάγκης τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐπειδὴ ὁμῶς ὀφείλομεν νὰ μὴ λησμονῶμεν τὰς οικονομικὰς στενοχωρίας αὐτοῦ, σπεύδομεν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι δὲν θέλομεν νὰ ἐπιβαρύνωμεν καὶ ἐνταῦθα τὸν ἄλλωζ ἀνεξάντλητον πατριωτικὸν ὑμῶν διαμοιράζοντες τὴν ὑποχρέωσιν εἰς πάντα τὰ μέλη, ἀλλ' ὅτι εὐτυχῶς δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς τούτο νέον κονδύλιον δαπάνης. ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην ἀρκούντως ἐδιδάχθημεν ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ πρώτου παραρτήματος. Αἱ ἐργασίαι τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς εἰσι φύσεως τοιαύτης, ὥστε πολλοὶ ὑπάρχουσιν οἱ ἐκτὸς τοῦ Συλλόγου εἴτε ἐνταῦθα εἴτε ἐν ταῖς ἐπαρχίαις εἴτε ἐν τῇ ἐξωτερικῇ, οἵτινες ἐνδιαφέρονται δι' αὐτάς, φρονοῦμεν δὲ ἀκράδαντως ὅτι διὰ μεθοδικῆς διαχειρίσεως καὶ πρὸς κατανάλωσιν ἐπιδιώξεως αἱ δαπάναι θέλουσι πάντοτε καλυφθῆ ἀνέτως.

Χάριν μείζονος σαφηνείας ἀναφέρωμεν λεπτομερείας τινὰς. Σώματα μὲν εἶχον ἐκτυπωθῆ περὶ τὰ 600, ἡ δὲ τιμὴ εἶχεν ὀρισθῆ τοσαύτη, ὥστε ἡ πώλησις 150 περίπου σωμάτων ὀφείλει νὰ καλύψῃ τὰς δαπάνας. Ἐπωλήθησαν λοιπὸν 65 περίπου σώματα εἰς μέλη τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ τούτων, καίπερ ἀνεργημένων εἰς 60 περίπου, ἐδέχθησαν καὶ ἐπλήρωσαν μόνον οἱ 30. ἄξιον δὲ σημειώσεως, ὅτι τινὲς ἐδέχθησαν πλείονα τοῦ ἐνός, ὡς ὁ τέως πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Γ. Οἰκονομίδης 15 σώματα, οἱ κ.κ. Χαλίδας, Γαβριηλίδης, Φωτιάδης καὶ Ἀπέρης ἀνὰ 5. Ὁ Σύλλογος συνέδραμε διὰ 25 σώματα 42 δὲ σώματα ἐπωλήθησαν εἰς ξένους ἀνευ σοβαρᾶς ἐνεργείας οὐδ' αὐτοῦ τοῦ ἀναλαβόντος τὴν ἐκδοσιν. Τέλος τὸ μικρὸν ἔλλειμμα ἐπλήρωθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ ἀπέβαντι τούτου πάντα τὰ ὑπολειπόμενα σώματα ἐγένοντο κτήμα αὐτοῦ.

Τὸ ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι 42 σώματα ἐπωλήθησαν ἐντὸς διαστήματος σχετικῶς μικροῦ εἰς ξένους εὐρισκομένους ἐνταῦθα καὶ παρακολουθοῦντας τὰ τοιαῦτα ἐκ τοῦ συνεγγυς. Ἐὰν δὲ κατεβάλλετο προσπάθειά τις πρὸς μείζονα διάδοσιν, ἰδίως δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, βεβαίως ἤθελον διατεθῆ ἕτερα 100 τοῦλάχισ-

στον σώματα, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν, ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τούτο θέλει αὐξήσει διὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς μείζονος προαγωγῆς τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς. Ἡ δὲ πράξις αὕτη τοῦ Συλλόγου δὲν θέλει θεωρηθῆ ὡς ἐπὶ χρηματισμῷ γιγνομένη, ἀλλ' ὡς εὐεργέτημα εἰς τοὺς φιλομούσους, εἰς οὓς παρέχεται οὕτως ἐγκριτος ὕλη ἐπιστημονικῆ ὁμογενοῦς σωματείου.

Φρονοῦμεν λοιπὸν, ἐννοεῖται ἐν ὀνόματι τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι τὸ πρακτικώτερον ἀμα καὶ ὠφελιμώτερον κατὰ πάντα ὡς καὶ τὸ εὐπρεπέστερον εἶναι νὰ φροντίσῃ αὐτὸς ὁ Σύλλογος καὶ ἐκ τῶν πρώτων περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐν λόγῳ παραρτήματος καὶ ὅπως ἡ ὠφέλεια ἢ πλήρης, πρέπει ἡ ἐκδοσις νὰ γείνη τμηματικῶς, τοῦλάχιστον κατὰ τρίμηνα ἢ τετράμηνα τεύχη. Ἰνωρίζομεν δὲ, ὅτι ὁ Σύλλογος ἔχει εὐτυχῶς τοιαύτην ἄδειαν καὶ οὐδεμίαν ὡς πρὸς τὰς διατυπώσεις βλέπομεν δυσχερείων. Τὸ ζήτημα λοιπὸν περιορίζεται εἰς τὴν δαπάνην, νομίζομεν δὲ διὰ τῶν εἰρημύγων καὶ τούτο ἀποβαίνει ἀρκούντως ἀπλοῦν.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα θεωρήσαμεν ὠφέλιμον νὰ εἰπωμεν πρὸ ὑμῶν ἐν γένει περὶ τοῦ παραρτήματος τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς.

Προβαίνομεν νῦν εἰς ἕτερα.

Αἱ συνεδριάσεις ἤρξαντο ἀπὸ τῆς 11ης παρελθόντος Νοεμβρίου, ὅτε ὁ κ. πρόεδρος τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου διεξήγαγε τὰς ἐκλογὰς τοῦ προεδρείου τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐξελέγησαν δὲ πρόεδρος μὲν ὁ ἰατρός κ. Χαλίδας, γραμματεὺς δὲ ὁ ἰατρός κ. Τουργούτης. Μετὰ μίαν ὁμῶς συνεδρίαν τοῦ τελευταίου παραιτηθέντος ἕνεκα λόγων ἀνεξαρτητῶν τῆς ἀγαθῆς αὐτοῦ θελήσεως, ἀντ' αὐτοῦ ἐξελέγημεν ἡμεῖς.

Συνεδρίαί ἐγένοντο μέχρι τοῦδε τὸ ὄλον 24, ἐγένοντο δὲ ἐν αὐταῖς ποικιλώταται καὶ πολλοῦ λόγου ἄξιαι συζητήσεις, ὧν περιορίζομεθα νὰ σημειώσωμεν τὰς κυριωτάτας, ἥτοι περὶ τοῦ φαινομένου τῆς διαλάμφσεως τοῦ σκληρωτικοῦ, περὶ φρακοθεραπείας, περὶ ἀπολυμάνσεως κατόπιν μολυσματικῶν νόσων, περὶ τῶν ὀρίων τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ πεδίου, περὶ προφυλακτικῆς δυνάμεως τοῦ ἀντιδιφθεριτικοῦ ὀροῦ, περὶ ἀσβεστωδῶν ἐναποθέσεων ἐν τῇ ὀργανισμῷ, περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν σχολικῶν διακοπῶν, περὶ τῆς θεραπείας τῶν παραρρινίων κόλπων, περὶ ὕδατιδων τῶν πνευμόνων, περὶ σκωληκοειδίτιδος, περὶ τυφοελώδους πυρετοῦ, περὶ ἀλκοολισμοῦ, περὶ θεραπείας τῆς συφιλίδος κλ. Ἐπίσης ἐγένοντο πολλὰ παρουσιάζουσα ἀσθενῶν, μικροσκοπικῶν καὶ ἀνα-

τομικῶν παρασκευασμάτων λαν διδακτικῶν, ἐξετέθησαν δὲ ἐνδιαφέρονται ἰατρικαὶ παρατηρήσεις, ὡς περὶ δηλητηρίασεως ὀξείας ἐξ οἰνοπνεύματος, ἀλλοτριῶν σωμάτων ἐν τῷ ὀφθαλμῷ κλπ.

Ἔλεος δέ, τὸ καὶ σπουδαιότατον, ἐγένοντο κατὰ τὸ μικρὸν τοῦτο διάστημα 22 ἀνακρινώσεις, ὧν πρᾶξέτω τοὺς συγγραφεῖς καὶ τοὺς τίτλους.

Συνεδρία Α' 18 Νοεμβρίου 1898 ΑΝ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ: Ἐπίσημα περὶ τοῦ φαινομένου τῆς διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ καὶ τῆς χρησιμότητος αὐτοῦ.

Συνεδρία ΑΑ' 25 Νοεμβρίου Π. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Περὶ ἰσθμοκλιτικῆς μυκητιώδους καὶ αἰμορραγικῆς συνεπείᾳ καταγωγῆς ὑποχύματος.

Συνεδρία ΑΒ' 2 Δεκεμβρίου ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ: Ἀνατομοπαθολογικὰ τοῦ στομάχου. Περὶ πολυκυστιώδους νεφρίτιδος.

Σ. ΒΡΑΧΑΜΗ: Περὶ φανοθεραπείας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Γ. ΠΑΣΧΑΛΙΑΔΟΥ: Ἰατρικὰ παρὰ Πλάτων.

Συνεδρία ΑΔ' 16 Δεκεμβρίου ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ: Περὶ ὑδατίδων τῶν πνευμόνων.

LARRIERUX: Περὶ ὑδατίδων τῶν πνευμόνων (ἀναγνωσθὲν ὑπὸ Γαβριηλίδου).

Ι. ΜΗΣΤΗ: Περὶ ἐκαιροφῆς τραυματικῆς τῆς ἰσθμοκλιτικῆς.

Συνεδρία ΑΕ' 23 Δεκεμβρίου Π. ΚΕΛΑΪΔΙΤΟΥ: Περὶ στενώσεως τοῦ κολεοῦ ἐπιπλοῦ καὶ ἐκτάκτου βαθμοῦ.

Π. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Δοκιμὴ πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ συνήθους ὁρίου τῆς διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ καὶ τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ πεδίου διὰ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν.

Συνεδρία ΑΖ' 13 Ἰανουαρίου 1899 ὑπὸ ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ: Περὶ τῆς αἰτιολογίας τῶν παρὰ γυναίξιν ὑστερικῶν φαινομένων.

Συνεδρία ΑΘ' 27 Ἰανουαρίου Γ. ΠΑΣΧΑΛΙΑΔΟΥ: Περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν σχολικῶν διακοπῶν.

Συνεδρία ΜΑ' 10 Φεβρουαρίου ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ: Περὶ λίθων τῆς φροθῆνης.

ΜΑΝΟΥΠΙΔΑΔΟΥ: Περὶ λίθων τῆς σάλλπιγγος.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Περὶ ἐμπτημάτων τῶν παραρρινίων κόλπων.

ΑΝ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ: Περὶ προφυλάξεως, διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῆς γοροροϊκῆς ὀφθαλμίας τῶν νεογνῶν.

Συνεδρία ΜΒ' 31 Μαρτίου Π. ΙΑΤΡΟ-

ΠΟΥΛΟΥ: Περὶ ἑτεροφθάλμου αἰμορραγικοῦ γλαυκώματος καὶ ἐξωφθαλμίας μετ' ἐπιφορᾶς.

Συνεδρία ΜΖ' 7 Ἀπριλίου Σ. ΜΑΝΟΥΠΙΔΑΔΟΥ: Περὶ τυφοειώδους πυρετοῦ.

Συνεδρία ΜΘ' 28 Ἀπριλίου ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ: Περὶ χολαιμίας μετ' ἐπιπλοκῶν ἐκ τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν καὶ τῶν πνευμόνων.

ΑΝ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ: Περὶ ἐλκομεμβρανώδους οὐλίτιδος καὶ κυνάγχης καὶ περὶ ἀτρακτοειδοῦς βακτηριδίου τοῦ Vincenti.

Συνεδρία Ν' 15 Μαΐου ΡΑΓΚΑΒΗ ΤΣΟΠΑΝΟΓΑΟΥ: Περίπτωσης τῆς νόσου τοῦ Charcot.

Ἄρκει νὰ ῥίψη τις ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν δεδομένων τούτων καὶ νὰ συγκρίνη αὐτὰ ἀπλῶς πρὸς τὰ τῆς προηγουμένης περιόδου, ὅπως πεισθῆ περὶ τῆς μεγάλης προόδου τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν παρούσαν περίοδον, καίτοι καὶ κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην αἱ ἐργασίαι ὑπῆρξαν πολλοῦ λόγου ἀξίαι. Ἐν πρώτοις αἱ συνεδρία ἐγένοντο πολυαριθμότεραι, διότι ἀντὶ 28 συνεδριῶν τοῦ διατοῦς διαστήματος τῆς πρώτης περιόδου ἐγένοντο 24 ἐντὸς ἐνός ἔτους. Δεύτερον ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἠύξησε μεγάλως καὶ ἐν βραχεὶ διαστήματι, εἰς δὲ τὰς συνεδρίας ἀλλοῦ πάντοτε προσήρχοντο τὰ μέλη· συχνάκις ἠριθμοῦντο πλέον τῶν 25 καὶ 30 μελῶν, σπανίως δὲ ὀλιγώτερα τῶν 15· ἐν ᾧ πρότερον σπανίως εἶδομεν 20 μέλη ἐπὶ τὸ αὐτό. Τρίτον αἱ συζητήσεις ἐγένοντο πολυαριθμότεραι καὶ ποικιλώτεραι. Ἔλεος δέ, ὅπερ τὸ σπουδαιότατον, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνακοινώσεων ἐδιπλασιάσθη, διότι ἀντὶ τῶν 15 τῆς διατοῦς περιόδου ἔχομεν 22 ἐντὸς ἐνός ἔτους.

Τὰ πάντα λοιπὸν λαλοῦσιν εὐγλώττως, ὅτι ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ οὐ μόνον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔδειξε σημεῖα χαρακτηριστικὰ τῆς ζωτικότητος αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐξηκολούθησε ζωηρῶς τὴν ὁδὸν τῆς προόδου δίδουσα νέα δείγματα τῆς ἰσχύος αὐτῆς, τοῦτο δὲ βεβαίως εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον ἐπιχείρημα ὅπως πιστεύσωμεν ὅτι ἔχει μέλλον εὐρύ.

Ἀλλὰ, μὴ τυχὸν καὶ ἐνθουσιασθῆτε τυπικῶς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ καλῇ ἀγγελίᾳ. Ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ὁ ἀπλοῦς ἐνθουσιασμὸς ὁμοιάζει πρὸς ἀπλήν ἐκδήλωσιν εὐαρσκειᾶς ἐπὶ καλῇ τινι ἐκδουλεύσει. Μὴ ἐνθουσιάζεσθε λοιπὸν μόνον καὶ μόνον ὅπως κατορθώσητε νὰ τηρήσητε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ὡς σοβαρὸν τι ἐνθύμημα ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης, ὅτι ἀνάγκη τις σπουδαία ὑπολείπεται ἔτι πρὸς ἐκπλή-

ρωσιν, ὅπως ἡ Βιολογικὴ ἐνθουσίαση ὑμᾶς πραγματικῶς ἐν τῷ μέλλοντι, τοῦτο δὲ εἶναι ὅτι πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῆ πρὸ παντὸς ἡ κανονικὴ καὶ τμηματικὴ ἐκδοσις τῶν πρακτικῶν αὐτῆς. Ἐν γένει δὲ δυνάμεθα πάντες νὰ συγχαρῶμεν τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον, ὅτι κατώρθωσε νὰ δώσῃ ἄσυλον καὶ εἰς τὴν θείαν τέχνην τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τοῦ Ἰπποκράτους τὴν ἐπιστήμην.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ Δ. Κ. ΚΑΒΟΚΟΡΕΣΗ,

ἀναγνώσθεισα κατὰ τὴν ἈΤΚΓ' τακτικὴν γενικὴν συνεδρίαν τῆς 6 Μαΐου 1899.

Ἐπίτιμοι Κύριοι,

ὑποβάλλοντες τὴν ἐτήσιαν ἐκθεσιν περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Γ' περιόδου τῆς Φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς, συμμορφούμενοι τῷ 71^ῳ ἀρθρῷ τοῦ ἐν ἰσχύϊ Κανονισμοῦ καὶ τῇ ὑμετέρᾳ προειδοποιήσει ὑπ' ἀριθμὸν πρωτοκόλλου 265 καὶ ἡμερομηνίαν 27 Ἀπριλίου 1899, προλέγομεν, ἐν ἀρχῇ ἤδη, ὅτι ἐλάχιστα ἐπετελέσαμεν κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἢ μᾶλλον οὐδὲν ὑπὸ ἐπιστημονικῆν ἔποψιν.

Εὐλόγως ἀπορία συνέχεται τις, ἀναλογιζόμενος ἀφ' ἐνός μὲν τὴν σπουδαιότητα τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν, τῆς κρηπίδος ταύτης οὐ μόνον τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν γένει πνευματικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνιολογικῆς προαγωγῆς τῆς ἀνθρωπότητος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν πλουσίαν συγκομιδὴν, ἣν ἀνὰ μέσον τῶν ἐκτενῶν ὀριζόντων καὶ πλειστών εἰσέτι ἀνεξερευνητῶν πεδίων τῶν ἐπιστημῶν τούτων δύναται τις νὰ συναγάγῃ. Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀχανοῦς τούτου ἐπιστημονικοῦ πελάγους πλέοντες, ἀνευ πυξίδος, ἀνευ τῶν ἐπιτηδείων, εἰς οὐδένα εἰκότως σκοπὸν, εἰς οὐδὲν τέρμα δυνατὸν νὰ τεινωμεν, εἰ μὴ πρότερον καὶ ναῦν πῆξωμεν καὶ τὰ ἐπιτηδεῖα παρασκευάσωμεν ὅθεν ἡ ἐργασία ἡμῶν ὄλως παρασκευαστικὴ τυγχάνει.

Κατὰ τὴν λήγουσαν ταύτην περίοδον ἐξελέγησαν τῇ 11 Δεκεμβρίου 1898 πρόεδρος

μὲν ὁ μηχανικὸς κ. Δ. Καλβοκορέσης, γραμματεὺς δὲ ὁ μηχανικὸς κ. Γεώργιος Χατζημιχάλης. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν, ὡς καὶ κατὰ τὴν λήξαν περίοδον, καὶ αὐτὸς στάσιμος παρέμεινε, ἀνερχόμενος εἰς τέσσαρα καὶ δέκα. Ἀποχώρησιν ἀναγράφομεν τὴν τοῦ κ. Νικολάου Στρογγύλη, ἐγγραφὴν δὲ νέου μέλους τὴν τοῦ κ. Γεωργίου Χατζημιχάλη. Τὰ μὲλη ταῦτα ὡς πρὸς τὸν κλάδον αὐτῶν δικίρουνται εἰς μηχανικοὺς ἐννέα: τοὺς κ. κ. Ἀλέξανδρον Ἀντωνιάδην, Κωνσταντῖνον Καραθεοδωρῆ, Δημήτριον Καλβοκορέσην, Γεώργιον Δινάρδον, Φραγκοῦλην Μαυρογορδάτιον, Κωνσταντῖνον Παπακωνσταντῖνου, Ε. Schneider, Ἀλέξανδρον Σιαλίδην καὶ Γεώργιον Χατζημιχάλην· εἰς χημικοὺς τρεῖς: τοὺς κ. κ. Θεοφάνη Ἀκαστορίδην, Σταῦρον Βραχάμη καὶ Κυριακὸν Συγγρῶν· εἰς φυσικομαθηματικοὺς δύο: τοὺς κ. κ. Ἀλέξανδρον Ἐδδαθιανὸν καὶ Ἀθανάσιον Ἰωάννου.

Συνεκροτήθησαν ἐν ὄλῳ τέσσαρες συνεδριάσεις. Δυστυχῶς ἢ ἐκ μέρους τῶν μελῶν ἐκδηλωθεῖσα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ πρόθυμα ὑστέρησε κατὰ πολὺ τῆς κατὰ τὰς δύο προηγουμένας περιόδους τοιαύτης καὶ εὐκαιρῶν ἡγούμεθα ἵνα ἐκφράσωμεν τὴν ἐπὶ τοῦτο ἡμετέραν λύπην, ἀλλῶς θὰ ἀνεγράφομεν πλειοτέρας συνεδριάσεις καὶ θὰ ἐπαρουσιάζομεν πλουσιώτεραν ἐργασίαν.

Κατὰ τὰς ὀλιγαριθμούς ταύτας συνεδριάσεις ἡ Ἐπιτροπὴ ἠσυχολήθη:

α) Εἰς τὴν σύνταξιν ἐσωτερικῶν διατάξεων διεπιστῶν τὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις ἐργασία δὲν ἤχθη εἰσέτι εἰς πέρας.

β) Πρὸς ἐπευκόλυνσιν τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τὰς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου ἐρέυνας αὐτῶν, ἀπεφασίσθη νὰ σχηματισθῆ εἰδικὸς ἐπὶ τὸ ἀναλυτικώτερον κατάλογος, ἀποκλειστικῶς τῶν ἐπιστημονικῶν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου βιβλίων, καθὼς καὶ πασῶν τῶν ἐν τοῖς διάφοροις εἰσερχομένοις περιοδικοῖς ἐγκατεσπαρμένων ἐπιστημονικῶν διατριβῶν, ἔχουσῶν σχέσιν πρὸς τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας. Ἡ ἐργασία αὕτη θὰ ἀπαιτήσῃ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα, ἐλπίζεται δὲ νὰ ἀχθῆ εἰς πέρας ἐντὸς ἔτους.

γ) Ἐνέκρινεν ὅπως ἐξαιτήρηται διὰ τοῦ προεδρείου παρὰ τοῦ ἐνταῦθα Αὐτοκρατορικοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τὴν τακτικὴν ἀνακοίνωσιν τῇ Φυσικομαθηματικῇ Ἐπιτροπῇ τοῦ ἡμερησίου μετεωρολογικοῦ δελτίου, καθὼς καὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπεῖου. Ἐπίσης καὶ τὴν

ΕΚΘΕΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΥΠΟ ΑΛ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗ,

αναγνώσθεισα κατά την ΑΤΚΓ' έκτακτον γενικήν συνεδρίαν τῆς 6 Μαΐου 1899.

Φίλοι εταῖροι,

Συμφώνως τῷ 28ῳ ἄρθρῳ τοῦ ἡμετέρου Κανονισμοῦ, μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως ἀναγινώσκω ἐνώπιον ὑμῶν τὴν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Ἀναγνωστηρίου καὶ περὶ τῶν μέσων τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν σχετικὴν ἐκθεσιν.

Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ὡς εἶναι γνωστὸν ὑμῖν, ἀποτελεῖται πρῶτον ἐκ διαφόρων προσφορῶν βιβλίων δωρουμένων τῷ Συλλόγῳ παρὰ τῶν συγγραφέων αὐτῶν ἢ ἄλλων φιλομούσων δωρητῶν, εὐμενῶς τῷ Συλλόγῳ διαχειμένων καὶ ὀλοκλήρους πολυτίμους βιβλιοθήκας πολλακίς προσηρόντων αὐτῷ, καὶ δεύτερον ἐκ τῶν βιβλίων, ἅτινα αὐτὸς ὁ Σύλλογος δι' ἰδίων αὐτοῦ χρημάτων ἀποκτᾷ. Καὶ κατὰ μὲν τὸ ὅσον οὐκ ἠγγόν συλλογικὸν ἔτος ὁ Σύλλογος, ἐνεκὸν οικονομικῶν λόγων, οἷτινές εἰσιν ὑμῖν γνωστοί, οὐδὲν βιβλίον ἐξ ἰδίων προσεπορίσθη, ἐπομένως εἰς τὸν πλουτισμὸν τῆς Βιβλιοθήκης αὐτοῦ συνετέλεσαν μόνον αἱ διάφοροι εὐγενεῖς προσφοραί.

Ἄν ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ σχετικοῦ βιβλίου τῆς ἐγγραφῆς τῶν δωρουμένων κατ' ἔτος βιβλίων ἤθελέ τις λάβει ὑπ' ὄψιν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, μετὰ λύπης παρατηρεῖ ὅτι ἀπὸ τινῶν ἔτων ἐπαισθητῶς κατ' ἔτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μειοῦται. Οὕτω κατὰ μὲν τὸ συλλογικὸν ἔτος 1896—1897 ὁ ἀριθμὸς τῶν δωρηθέντων τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ βιβλίων ἀνήρχετο εἰς 606 τόμους καὶ 104 τεύχη, ἐν δὲ κατὰ τὸ 1897—1898 μόνον εἰς 130 τόμους, καὶ κατὰ τὸ ἤδη λήγον ἔτος μόνον εἰς 50 τόμους καὶ 40 τεύχη, ἐξ ὧν τὰ 31 τεύχη εἰσὶ τῆς ὑπὸ τοῦ γενναίου δωρητοῦ κυρίου Γρηγορίου Μαρασλῆ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης Μαρασλείου Βιβλιοθήκης.— Ἄξιον ἰδιαίτερας μνείας εἶναι ὅτι τὰ περισσώτερα τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δωρηθέντων βιβλίων ἀπεστάλησαν ἐξωθεν, πολλὰ μὲν ἐκ Γερμανίας, τρία ἐξ Ἀμερικῆς, ὧν ἓν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ ἓν τεύχος παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Dictionnaire des antiquités grecques et romaines». Αἱ ἀπο-

ἀποστολὴν, εἰ δυνατόν, τῶν μετεωρολογικῶν δελτίων τῶν προηγουμένων ἔτων.

δ) Ἡ νῦν ἀτελῶς γιγνομένη διδασκαλία τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτηρίοις τῆς κατωτέρας καὶ μεσαίας ἐκπαιδεύσεως ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς.— Αἰτία τοῦ κακοῦ εἶναι ἡ ἔλλειψις φυσικῶν συλλογῶν καὶ ὀργάνων, περὶ τῆς θεραπείας τῆς ὁποίας θέλει προνοήσῃ καὶ προτείνῃ προσεχῶς τὰ κατάλληλα μέτρα τοῖς ἀρμοδίοις. Θεωροῦσα ὅμως ἡ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν ὡς κυριωτάτην αἰτίαν τὴν μὴ τελειότητα τοῦ ἐν ἰσχύϊ γενικοῦ προγράμματος, ἀπεφάσισα κατόπιν συζητήσεως νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ὅπως κατὰ τὴν τυχόν ἐκπόνησιν γενικοῦ τινος προγράμματος συνεργασθῇ καὶ ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ πρὸς βελτιώσιν τῆς διδασκαλίας τῶν φυσικῶν.

ε) Ἐνησχολήθη εἰς τὰ τῆς ὀργανοθήκης τοῦ Συλλόγου, ἀναθέσασα τῷ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς κ. Σ. Βραχάμη, ἐπιμελητῇ τῶν φυσιογραφικῶν συλλογῶν καὶ τῆς ὀργανοθήκης, νὰ ὑποβάλῃ ὑπόμνημα, περιλαμβάνον κατὰ λόγον ἀπάντων τῶν ὀργάνων καὶ ἀντικειμένων καὶ ὑποδεικνύον τὰ ἐφθαρμένα καὶ ἀχρηστά, τὸν τρόπον τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν, μέσα πρὸς πλουτισμὸν τῆς ὀργανοθήκης, μέσα πρὸς ἴδρυσιν χημείου καὶ τὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Συλλόγου θὰ ποιῶνται χρῆσιν τῆς ὀργανοθήκης καὶ τοῦ χημείου πρὸς ἐπιστημονικὰ σκοπίμους μελέτας καὶ ἐρεῦνας. Ἡ Ἐπιτροπὴ, κρίνουσα ὅτι ἀνεῦ συστηματικῆς ὀργανοθήκης καὶ τακτικοῦ χημείου ὁ σκοπὸς αὐτῆς δὲν ἐπιτυγχάνεται, θέλει ὑποβάλῃ προσεχῶς εἰς τὸν Σύλλογον τὸ συμπέρασμα τῆς μελέτης ταύτης καὶ ζητήσῃ τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ.

Περαινοῦντες τὴν παροῦσαν ἐκθεσιν εὐχόμεθα καὶ τῶν ὀλίγων τούτων τὴν πραγματοποίησιν, ἵνα, προλεαινομένης βαθμυδὸν τῆς ὁδοῦ, οἱ διάδοχοι ἡμῶν δυναθῶσι νὰ ἐπιτελέσωσι πλειότερα καὶ σπουδαιότερα, οἷς εὐχόμεθα ἐκ καρδίας ἐγκαρτέρησιν καὶ προθυμίαν ἀσυγκρίτως ἀνώτεραν τῆς ἡμετέρας.

στολαὶ αὐταὶ ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς φρονῶ ὅτι πρέπει ἰδιαίτερος νὰ μᾶς συγκινῶσι, καθότι εἰσὶ τρανὸν τεκμήριον περὶ τῆς παγκοσμίου τιμῆς καὶ ὑπολήψεως, ὧν ἀπολαύει ὁ ἡμέτερος Σύλλογος. Οὐχ ἦττον ἡ ἐπαισθητὴ αὐτὴ ἐλάττωσις τῶν πρὸς τὸν Σύλλογον προσφορῶν βιβλίων, ἡ παρατηρηθεῖσα ἰδίως αὐξοῦσα κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ παρὸν ἔτος εἶναι ἤρα γε ἀπλῆ σύμπτωσις; ἢ μήπως τὴν αἰτίαν αὐτῆς δεῖν νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς ἄλλους ἀνωτέρους λόγους; Ἐκ τοῦ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς ἀγάπης, ἣν ἔχω πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον, ἡ σκέψις αὐτὴ πολὺ μὲ ἀπασχολεῖ, τοσαύτω μᾶλλον, καθ' ὅσον πρὸς ταύτην ἀκουσίως συνδύζω τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος γενομένην σπουδαίαν κλοπὴν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου ἐκ τῆς δωρεᾶς τῆς ἀξιότιμου κυρίας Ἀλεξάνδρας Μαυροκορδάτου, κλαπέντων ὑπὲρ τοὺς 80 τόμους πολυτίμων βιβλίων. Καὶ ἐγένοντο μὲν τότε ἅμα τῇ ἀνακαλύψει τῆς κλοπῆς σύντομοι ἐνέργειαι πρὸς εὔρεσιν τοῦ δράστου, ἀλλὰ δυστυχῶς αὐταὶ εἰς οὐδὲν κατέληξαν. Φρονῶ ὅτι ἡ ἱεροσύλος αὐτῆ πράξις καὶ ἡ ἐνεκα τῆς μὴ ἀνακαλύψεως τοῦ δράστου ἀτιμωρησία αὐτῆς μεγάλως ζημιοῖ τὸν ἡμέτερον Σύλλογον. Διότι τίς οἶδεν, ἂν πολλοὶ δωρηταί, μὴ κρίνοντες τὰς δωρεὰς αὐτῶν ἀσφαλεῖς ἐν τῷ Συλλόγῳ, ἀποτρέπονται αὐτοῦ, προτιμῶντες ἄλλα καθιδρύματα; Πρέπει καὶ πάλιν νὰ ἐνεργήσωμεν, πρέπει πάντα λίθον νὰ κινήσωμεν ἵνα ἀνακαλύψωμεν τὰ κλαπέντα καὶ τὸν διαπράξαντα τὴν κλοπὴν ταύτην, ἥτις, ὑφ' ἃς περιστάσεις ἐγένετο, δὲν εἶναι πλέον κοινὴ κλοπὴ, ἀλλ' αὐτόχρημα ἱεροσυλία.

Εἶναι, νομίζω, περιττὸν νὰ σᾶς ἀναφέρω ὁποῖον πλοῦτον βιβλίων περιέγει ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ὑπὸ ἑποψίν καὶ ὕλης καὶ ἀριθμοῦ, καθ' ὅσον πάντες, ὅσον καὶ ἐγώ, γνωρίζετε τοῦτο. Ἀλλὰ κρίνω καθήκον μου ἐν τῇ παρουσίᾳ ἐκθέσει νὰ σημειώσω τὰ ἐξῆς, ἐφ' ὧν παρακαλῶ ἰδιαίτερος νὰ ἐπιστήσητε τὴν προσοχὴν σας. Πρέπει συντόμως καὶ ἀντιπάσης θυσίας νὰ φροντίσῃ ὁ Σύλλογος εἰς τὴν μεταφορὰν τῆς Βιβλιοθήκης αὐτοῦ, καθ' ὅτι ἐν τῇ δωματίῳ τοῦ ἀνω πατώματος, ἐνθα νῦν εὐρίσκεται, ὡς ἐκ τοῦ πολλοῦ βάρους τῶν βιβλίων, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ δωμάτιον δὲν ὑποβαστάζεται ὑπὸ στύλων, δυνατόν νὰ ἐπέλθῃ κατάρρευσις καὶ νὰ συμβῶσιν ἀνυπολόγιστοι ζημίαι καὶ δυστυχήματα. Ἐκτὸς τούτου πρέπει νὰ ληφθῇ φροντίς πρὸς κατα-

σκευὴν ἐπαρκῶν βιβλιοθηκῶν πρὸς τοποθέτησιν πολλῶν βιβλίων, ἅτινα ἔλλειψι θέσεως φθειρονται ὑπὸ τῆς κόνεως ἐπὶ τοῦ δαπέδου κατακείμενα. Πρὸς τούτοις ἀπαραιτήτως ἐπιβάλλεται ἡ ἀνάγκη τῆς συντάξεως πλήρους ἐπιστημονικοῦ καταλόγου ταξινομήσεως τῶν βιβλίων, ἐργασία, ὁμολογῶ, ἐπίπονος, ἀπαιτούσα κόπον καὶ χρόνον πολὺν, ἀλλ' ἐπιβαλλομένη πρὸς συμπλήρωσιν καὶ τακτοποίησιν τῆς πλουσιωτάτης καὶ πολυτίμου Βιβλιοθήκης ἡμῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν, φίλοι εταῖροι, ὡς πρὸς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Ὡς πρὸς δὲ τὸ Ἀναγνωστήριον, τοῦτο κατ' εὐφημισμὸν μόνον ὑπάρχει. Διότι, ἀφ' ὅτου ἐκαύσαμεν ὄντες συνδρομηταὶ εἰς διάφορα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας τῆς Εὐρώπης, διὰ λόγους οικονομίας, μόνη ἀναγνώσιμος ὕλη ἐναπέμειναν αἱ ἐπιτόπιοι ἐφημερίδες, ἃς πᾶνυ προφρόνως δωρεὰν ἀποστέλλουσι τῷ Συλλόγῳ ἡμῶν οἱ διευθυνταὶ αὐτῶν, καθὼς καὶ αἱ διάφοροι ἐτήσιοι λογοδοσίαι διαφόρων φιλανθρωπικῶν καὶ σχολικῶν καθιδρυμάτων. Σκοπεύω προσεχῶς ἐν εἴδει ὑπομνήματος νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου τὰς σκέψεις μου περὶ τῶν ἐπενεχτέων μεταρρυθμίσεων πρὸς ἀπρόσκοπτον καὶ τελειοτέραν λειτουργίαν καὶ πρόδον τῆς τε Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Ἀναγνωστηρίου καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν οὕτω τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκει ὁ γενάρης Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΑΜΕΙΟΥ

ΥΠΟ Δ. Π. ΜΗΛΙΩΤΟΥ, ταμία,

αναγνώσθεισα κατά την ΑΤΚΓ' έκτακτον γενικήν συνεδρίαν τῆς 6 Μαΐου 1899.

Ἐπίτιμοι εταῖροι,

Κατὰ καθήκον, ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ἐπιβαλλόμενόν μοι, λαμβάνω τὴν τιμὴν καὶ ἐφέτος νὰ ὑποβάλω ὑμῖν τὴν ἐκθεσιν τῆς διαχείρισεως τοῦ Ταμείου τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Ἐπιτραπήτω μοι, παρακαλῶ, ν' ἀρχίσω ἀπὸ τὰς ἐκτάκτους συνδρομάς, αἵτινες ἀνήλθον ἐφέτος εἰς τὸ ποσὸν μόνον Λ. Τ. 48.53, ἔχουσι δὲ ὡς ἐξῆς:

Ὁ μέγας εὐεργέτης τοῦ ἔθνους αἰμύνηστος Ἀνδρέας Συγγρός τὴν ἐτησίαν καὶ δυστυχῶς τελευταίαν αὐτοῦ προσφορὰν ἐκ Λ. Τ. 20: Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον ἐν

δυσὶ δόσεσιν ἀπέστειλεν ἡμῖν φράγμα 655.22, τὰ ὅποια παρήγαγον Α. Τ. 28.53.

Εἰσεπράχθησαν δὲ ἐκ τακτικῶν συνδρομῶν Α. Τ. 190, ἐξ ὧν: Α. Τ. 10 ἔτους 36ου, Α. Τ. 32 ἔτους 37ου καὶ Α. Τ. 148 ἔτους 38ου, καίπερ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἀνερχομένων ἤδη εἰς 267. Καθυστεροῦμεθα συνδρομαὶ ἐν ὄλῳ Α. Τ. 183, ἐξ ὧν Α. Τ. 64 τοῦ 37ου ἔτους καὶ Α. Τ. 119 τοῦ 38ου, ἀνεξαρτήτως τῶν καθυστερουμένων συνδρομῶν τῶν ἐτῶν 35ου καὶ 36ου. Ἐκ δικαιώματος δὲ διπλωμάτων εἰσεπράχθησαν Α. Τ. 41, πολλῶν μελῶν καθυστερούντων καὶ αὐτὸ τὸ δικαίωμα τοῦ διπλώματος. Ἐὰν ὁ Σύλλογος δὲν λάβῃ σύντονα καὶ αὐστηρὰ μέτρα πρὸς εἰσπραξίν τῶν καθυστερουμένων συνδρομῶν, θὰ κλείωμεν τὸν ὑπολογισμόν μας μὲ ἑλλείμματα καὶ τίς οἶδε ποῦ θέλωμεν φθάσει.

Τὸ ἐκ τῆς συναυλίας τοῦ Συλλόγου καθαρὸν προῖόν ἀνήλθεν εἰς Α. Τ. 66.52. Ἦναγα-

κάσθη ὁ ἡμέτερος Σύλλογος νὰ μετρήσῃ προκαταβολικῶς τῷ κ. Δ. Μαλιᾷδῃ, δικηγόρῳ, Α. Τ. 25 δι' ἔξοδα δικῆς Ἐθανθίου Κληροδοτήματος μετὰ τοῦ συζύγου τῆς μακαριτίδος Ἐθανθίας Μουράτη.

Καταλήγων, κύριοι, φέρω εἰς γνῶσιν ὑμῶν ὅτι ἡ διαχείρισις τοῦ ἐνεστώτος συλλογικοῦ ἔτους παρουσιάζει ἑλλείμμα πραγματικὸν ἐκ Α. Τ. 29.89, διότι ἀνήλθον μὲν αἱ ὀλικαὶ εἰσπράξεις εἰς Α. Τ. 565.83, αἱ δαπάναι δὲ εἰς Α. Τ. 400.94. Ἄλλ' ἐν τῷ ποσῷ τῶν εἰσπράξεων συμπεριλαμβάνεται τὸ ἐκ Α. Τ. 194.78 δάνειον, ὅπερ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος συνῆψεν ἐκ τῶν τόκων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης πρὸς ἔκδοσιν τοῦ Περιδικοῦ τοῦ Συλλόγου καὶ πρὸς ἀπότισιν χρεῶν παλαιῶν καὶ τὸ ὅποιον ποσὸν χρεωστῆ ὁ Σύλλογος νὰ ἐπιστρέψῃ ἀτόκως ἅμα ἡ οικονομικὴ κατάστασις του βελτιωθῇ, ὅπερ καὶ εὐχομαι ὀλοφύχως.

"Ἔτος ΑΗ' Δαπάναι καὶ Πρόσοδοι 1898—1899

Εἰς φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν.....	Α. Τ.	16.57
» μισθοδοσίας.....	»	208.40
» διάφορα ἔξοδα.....	»	39.86
» ἔξοδα Γραφείου.....	»	16.01
» πυρασφάλιστρα.....	»	8.25
» Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν.....	»	83.15
» Βιολογικὴν Ἐπιτροπὴν.....	»	3.70
» δικῆν Ἐθανθίου Κληροδοτήματος.....	»	25.—
» Ταμείον μετρητῶν (ὠπόλοιπον εἰς νέον).....	»	173.80

Α. Τ. 574.74

Ἄπο Ταμείον μετρητῶν (ὠπόλοιπον παρελθούσης χρήσεως).....	Α. Τ.	8.94
» ἐκτάκτους συνδρομὰς.....	»	48.53
» τακτικὰς συνδρομὰς.....	»	190.—
» Διπλώματα.....	»	41.—
» ἐνοίκιον αἰθούσης Συλλόγου.....	»	25.—
» Ζωγράφειον Βιβλιοθήκην.....	»	194.78
» συναυλίαν Συλλόγου.....	»	66.52

Α. Τ. 574.74

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆς 30 Ἀπριλίου 1899.

Ὁ Ταμίης
Δ. Π. ΜΗΛΙΩΤΗΣ

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΗ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1898-1899

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΩ ΣΥΛΛΟΓΩ

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν ἐν τῇ ΑΤΚΕ' συνεδριάσει, τῆς 30 Μαΐου 1899,

ὑπὸ τοῦ προέδρου

ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ

Μοιραία σύμπτωσης, Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι γέροντες, ἐρίτιμε κύριε Ἐπιτετραμμένε τῆς Ἑλλάδος καὶ λοιπὸν σεβαστὸν καὶ φιλόμουσον ἀκροατήριον, μοιραία καὶ λυγρὰ συντυχία συνέβη ἐν ἐμοί, πρὸ δεκαετίας τε καὶ νῦν ἀνερχομένῳ ἐν τοιαύτῃ ἐπισήμῳ τοῦ Συλλόγου ἡμέρᾳ τὸ βῆμα τόδε, τότε μὲν ὡς τῆς πανηγύρεως ῥήτορι, νῦν δ' ὡς προέδρῳ, τὸν ἐνιαύσιον μέλλοντι τοῦ γεραροῦ τούτου σωματείου ἐξιστορήσειν βίον καὶ τότε μοιραίως καὶ νῦν πεπωμένως περιβομβεῖ τι ἐν ἐμοί, ὡσπερ τοῖς κορυθαντιῶσιν οἱ αὐλοὶ, τὸν δὲ βόμβον τοῦτον ἀδυνατῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἀποσοβῆσαι, βόμβον ἐμμελὲς μὲν ἀληθῶς, ἀλλὰ καὶ μέλεόν τι ἄδοντα, ἀμφιρρεπῆ φαιδρότητος καὶ θρήνου φθῆν, τὴν τοῦ λυρικοῦ γαλάτου Λαμαρτίνου, ἀμφικλινῶν συναισθημάτων ἄσματος ἀρχομένου καὶ λήγοντος

νὰ θρηνησῶ ἢ νὰ ψάλω;

ὦ! ἄς ψάλω, ἀφ' οὗ εἶναι εἰς τὰς χεῖράς μου ἡ λύρα!

Χρυσέα φόρμιξ πανηγυρικὴ δέδοται κἄμοι σήμερον εἰς χεῖρας ὄλως ἀτέχνους ὅπως τοὺς εἰρηκούς καὶ θεαρέστους τοῦ Συλλόγου ἀγωνας γιθόμενος ἄσω, καλλίνικον δὲ φθῆν ὑπὲρ αὐτοῦ κελαδῆσῳ ῥυθμιζῶ τὰς χορδὰς αὐτῆς, ὅπως τὸν Δάριον νόμον, τὸν φαιδρὸν, ἐνθουσιώδη καὶ πανηγυρικὸν ἐν χαρᾷ κρηγύῳ ἀπάντων ἡμῶν καὶ θυμηδία ἀμεταπτῶτι ἀκούσωμεν αὐτὴν ἐλελιζομένην, ἀλλ' οἶμοι! τινὲς τῶν χορδῶν ταύτης οὐ θέλουσι τῇ τρεμούσῃ χειρὶ μου πειθεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τὸν Φρύγιον, τὴν στονόεσσαν καὶ δακρυόεσσαν ἀρμόνιαν χάλαιρούμεθα ἀποκλίνουσιν.

Ἴ' οὖν ποιήσω ἐν οὕτως ἀνωμάλως ἀφ' ἐαυτῆς ῥυθμιζομένην λύρα;

νὰ θρηνησῶ ἢ νὰ ψάλω;

Ἄλλὰ πάντως ἀνάγκη τοὺς μὲν παλμούς τῆς καρδίας ἡμῶν νὰ καταστείλωμεν, τὰς δὲ ῥοὰς τῶν ἡμετέρων δακρύων νὰ ἐπίσχωμεν, ὅτι οὐχὶ ἐπὶ γόοις οὐδ' ἐπὶ δακρύοις ὑμᾶς συνεκαλέσαμεν σήμερον, ἀλλ' ἵνα θάρρος σθεναρόν, γλυκείας δὲ καὶ δροσώδεις ἐλπίδας ἀπερχόμενοι ἀποκομίσθητε ἐκ τῆς τῶν πεπραγμένων ἡμῖν ἀφηγήσεως. Ἐργῶδες τὸ ἔργον ἡμῶν καὶ πολλῶν λόγων χρῆξαν, ἱκανὴν δὲ δαπάνην χρόνου ἀπαιτοῦν· ἀλλ' ἡμεῖς γε τῇ ἀείποτε χαρακτηριστικῇ ἡμᾶς συντομίᾳ χρώμενοι, πλεονα δώσομεν ὑμῖν χρόνον καὶ ἀρκούσαν εὐκαιρίαν, ἵνα τοῦ ἑτέρου τῆς ἡμέρας καλλικελάδου ἀγορητοῦ ἀκούσητε.

Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ἐρίτιμον ἀκροατήριον, ἀκραιφνῆ φιλομουσίᾳ καὶ εὐγενεῖ φιλοτιμίᾳ πάλαι ἰδρυθεὶς, ἀείποτε καὶ φιλότιμος διετέλεσε φίλων δ', ὡς τοιοῦτος, οὐ μόνον τιμᾶσθαι, ἀλλὰ καὶ τιμᾶν διὰ προεδριῶν καὶ ἄλλων ἀξιοματῶν οὓς δεῖ οὐδέποτε ἐπαύσατο, ὅσον οἶόν τε, ὑψηλότερον ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν αὐτοῦ προέδρων ἀποβλέπων· διὸ καὶ κατὰ τὰς τοῦ παρελθόντος συλλογικοῦ ἔτους ἀρχαιρεσίας ἐπὶ τοὺς γένει καὶ παιδείᾳ καὶ ἀξιώμασιν ἐξέχοντας τῶν ἡμετέρων ἐταίρων ἀπειδεν· ἀλλ' ἀτυχῶς ἐν τῇ τόσον φιλοτίμῳ, ὅσον καὶ δικαίᾳ καὶ λυσιτελεῖ, ἐκλογῇ αὐτοῦ τῶν γεραιτέρων ἀνδρῶν ἀποτυχῶν, ἐπὶ τοὺς γεροντοτέρους τὸ ἀποτεθαρρημένον καὶ ὑπὸ τῆς λυσιμελοῦς λύπης καμμύον ἕμμα αὐτοῦ νὰ στρέψῃ ἠναγκάσθη ὥστε τὰ μέλη οὐχὶ πλέον ὀξυδερκεῖα καὶ βουλήσει αἰρετῶς, ἀλλ' ἀμβλυωπία μᾶλλον τυχερῶς, ὡσπερ οἱ τὴν τυφλοπαιγνίαν παίζοντες παῖδες, ἐν τῷ σκότει ψηλαφῶντες, τοῦ γεροντοτέρου αὐτῶν ἤψαντο παριδόντες δὲ σκληρῶς τὸν πολὺν ἄλλον καὶ βαρύτερον προῦπάρχοντα ἐπ' αὐτοῦ φόρτον,

ἀκοντα και ἀδινὰ στοναχίζοντα τούτον ἀπαγαγόντες και οἰονεὶ τιμωρούμενοι, ὅτι πολιώτερον ἄλλων πρεσβυτέρων ἐκυτὸν βούλεται ἐπιδεικνύναι, ἐπὶ τὴν προεδρικὴν ἔδραν ἐκάθισαν, ταύτην ἴσως μόνον παραμυθίαν ἐν τῇ ἄλλῃ αὐτῶν ἐκ τῆς ἀποτυχίας λύπη οἱ ἑταῖροι ἀπαντλοῦντες, ὅτι, κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ γνώμην, «οἷς ὁ γέρον μετέοισιν, ἅμα πρόσσω και ὀπίσσω λεύσσει, ὅπως ἄριστα μετὰ τοῖσι γένηται» και ἄριστα μὲν ἀληθῶς αἱ πολλὰ και ἀντίξοι συντυχία οὐκ ἐπέτρεψαν ἡμῖν γενέσθαι, ἀλλ' ὅπως δῆποτε ἡσυχα και εἰρηνικὰ και καλὴν ἀπολογία πρὸ τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου τῆς κοινῆς γνώμης τὸ ἡμέτερον προεδρεῖον ἴσως εἴξει. Σύγγνωμον οὖν και ἐπιεικῆς τὸ φιλόσπουδον ἀκροατήριον γενέσθω ἡμῖν, ἂν σμικρότερα τῆς τε αὐτοῦ δόξης και τοῦ ἀγαθοῦ κλέους τοῦ Συλλόγου τὰ πεπραγμένα ἡμῖν ἀποδειξωμεν.

Και πρῶτον μὲν ἐγγράφα κατὰ τὴν λήξασαν ἤδη ἐνικύσιον τοῦ Συλλόγου πορείαν μετὰ τῶν ἐν σχέσεσιν ἡμῖν διατελούντων ἐν ὄλῳ μὲν 341 διημεύθησαν, τούτων δὲ τὰ μὲν 158 εἰσιν ἐξελλθόντα, τὰ δὲ 183 εἰσελθόντα. Ἡ μὲν ἐξέλιξις τοῦ λόγου ἐνὸς ἐκάστου τούτων ἀπάντων τῶν ἐγγράφων μακροῦ ὁμολογουμένως χρήζει χρόνου, ἀλλὰ πάντως τινὰ τούτων ὀφείλομεν ἢ ἀναγράψωμεν, ὡς τὴν τριάδα τῶν ἐπιστολῶν τριῶν ἐξοχοτήτων, τὴν τῆς Α. Ε. τοῦ Ἀλεξάνδρου πασᾶ Καραθεοδωρῆ, τὴν τῆς Α. Ε. τοῦ Σταυράκη βέη Ἀρσιάρχου, μεγάλου λογοθέτου και Γερουσιαστοῦ και ἐκ τῶν πρώην τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου προέδρων και τὴν τῆς Α. Ε. τοῦ πρωθυπουργοῦ τοῦ σερβικοῦ βασιλείου κ. Βλαδάν Γεώργεβιτς, ἀπάντων μελῶν τοῦ Συλλόγου ἢ τακτικῶν ἢ ἐπιτίμων, μεγάλην ὁμολογουμένως τιμὴν αὐτῶ περιποιούντων, εὐχομένων δὲ τῷ Συλλόγῳ ὁμοφώνως ἀπάντων ἐπὶ τῇ ἐπετεσίῳ αὐτοῦ ἑορτῇ θάρρος και ἐπίδοσιν ἐν τῷ θεαρέστῳ τῶν γραμμάτων και τῆς ἐπιστήμης ἀγῶνι, ὃν οὗτος ἐρρωμένως ἀναδειξάμενος και στερεῶς τούτου ἀντεχόμενος φιλοτίμως πᾶν και σθεναρῶς ἀπὸ τριακονταετίας διατελεῖ ἀγωνιζόμενος· αἱ παραθαρρητικαὶ ἐκφράσεις και κολακευτικαὶ κρίσεις περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Συλλόγου, ὡς και αἱ περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ ἀγαθαὶ και κρήγυοι προρρήσεις τῶν ἐπισήμων τούτων ἑταίρων, τὸ μὲν ἄμεισος και ἀρίδην ἐστὶ κατὰδειξις τῆς σημασίας τοῦ γεραιοῦ τούτου Σωματείου, τὸ δὲ ἔρμεισος ἐκτίμησις και ἐπιμορφὴ κατ' ἐκεί-

νων, οἵτινες και λόγω και ἔργῳ δυνάμενοι εἰς ἐπικούρησιν τοιούτου ἀγωνιστοῦ τῶν γραμμάτων και τοῦ φωτισμοῦ ἔρχεσθαι, οὐ μόνον τὸ ἀναγκαιοῦν ἔλαιον εἰς τὴν φωτοβόλον και σωτήριον λυχνίαν αὐτοῦ δὲν ἐνσταλάζουσιν, ἀλλὰ και ἡ σφοδρὰ τοῦ μυκτηρισμοῦ αὐτῶν δυσαιῆς ἐκπνοὴ τέλειον ἀπειλεῖ αὐτὴν ἀποσβέσαι· ἀλλ' ἔτρωσαν οὗτοι βέβαιοι, ὅτι και τὸ ὑπέρτατον τῆς Σοφίας Ὀν τοῖς τὸ θεῖον φῶς λατρεύοντας και σφίζει και ἐνδυναμοῖ, και ἡ Ὑψηλὴ εὐνοια, ἧς ἀπολαύει, ὡς ἐκ τῆς θερμῆς ἐπιστολῆς τῆς Α. Ε. τοῦ Ἀλεξάνδρου Καραθεοδωρῆ πασᾶ, ἀρχιμεταφραστοῦ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, λαμπρῶς καταφαίνεται και ἐξ ἄλλων Ὑψηλῶν προθύμων παραχωρήσεων ἐκδηλοῦται, ταῦτα πάντα θάρρος και πολλὴν θυμηδίαν εἰς ἐξακολούθησιν τοῦ ἡμετέρου θεαρέστου ἔργου ἡμῖν ἐνσταλάζουσιν.

Ἀλλὰ και ἑτέρας ἐπιστολῆς, τιμὴν οὐκ ὀλίγην τῷ Συλλόγῳ περιποιούσης, ὀφείλομεν μνησθῆναι ποιήσασθαι, τῆς Α. Ε. τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας, δι' ἧς παρακαλεῖται ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ὅπως συμμετάσχη εἴτε δι' ἀντιπροσώπου αὐτοῦ εἴτε δι' ἀποστολῆς ἀνακοινώσεων εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ τῇ 15 Ὀκτωβρίου κ. ε. τοῦ 1899 συγκροτηθησόμενον διεθνὲς Συνέδριον τῶν Ἀσιανολόγων. Ἡ πρόσκλησις αὕτη ἀποτελεῖ μίαν ἐτι τῶν πολλῶν ἐνδείξεων τῆς υπολήψεως, ἧς παρὰ τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ἀπολαύει.

Ἀλλὰ και περὶ τῆς ἐπιστολῆς διαληπτέον τοῦ φιλομούσου κυρίου Ἰ. Γκιώχα, τραπεζίτου και ἐκ τῶν ἡμετέρων ἑταίρων, ἀνεψιοῦ δὲ και ἐκ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀειμνήστου Ἡροκλέους Βασιάδου, ὅστις ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ταύτην, λυσιτελεστέραν τινὰ, καθ' ἡμᾶς, ἐγγυτάτην δὲ τῷ πνεύματι και τῷ γράμματι τῆς διαθήκης τοῦ μεγάλου θεοῦ αὐτοῦ προτείνει μεταρρυθμίσειν τοῦ ὑπὸ τοῦ αἰοδίου κληροδοτήματος τοῦ «Καλλιθεοῦ Διαγωνισματος», καθ' ἣν ἀντὶ ὁ Σύλλογος νὰ ἴδῃ τὸν πρῶτον καρπὸν τοῦ διαγωνισματος τούτου μετὰ 35 ἔτη, δυνατόν ἀποβαίνει νὰ ἴδῃ τούτον εὐθύς μετὰ τρία ἔτη και κατὰ πᾶσαν ἐφεξῆς τριετίαν. Ἦν πρότασιν ταύτην τοῦ κ. Γκιώχα ὁ Σύλλογος παρέπεμψε ταῖς Ἐπιτροπαῖς αὐτοῦ Φιλολογικῆ και Κοινωνιολογικῆ, ὅπως ἀποφανθῶσιν ἢ μὲν περὶ τοῦ ἀνυσιμου, ἢ δὲ περὶ τοῦ νομίμου τῆς προτεινομένης μεταρρυθμίσεως.

Περὶ τῆς ιδιότητος δὲ τῶν ἄλλων ἐπιστολῶν, καίπερ ἐκάστης τὴν ἐαυτῆς σημασίαν

ἐχοῦσης, συγῆσομεν, ὅτι ἄλλως ὁ χρόνος ἡμᾶς ἐπιλείψει ταῦτα ἀφηγουμένους.

Ἐν δὲ τῇ ἐκλογῇ νέων μελῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ ἀμνηστὸς τοῦ Συλλόγου ἦν ἱκανῶς εὐφορος κατὰ τε τὸ ποσὸν και τὸ ποιόν, ὅτι ἐξελέγησαν 52 μὲν μέλη τακτικά, ὧν τὰ μὲν 43 εἰσιν ἄνδρες ἐπιστήμονες, τέσσαρες διευθύνται ἐφημεριδῶν, 3 ἐκ τοῦ ἐμπολαίου Ἐρμού και δύο τοῦ λογίου· ἀντεπιστέλλοντα δὲ μέλη τέσσαρα, ὁ ἀντιπρόσωπος και διευθυντὴς τοῦ βασιλικοῦ μουσείου τοῦ Βερολίνου κ. *Vieganl*, ὁ κ. *Τιμολέων Τριανταφυλλίδης*, ἰατρὸς ἐν Βατούμ, ὁ κ. *Γ. Βλάμης*, ἰατρὸς ἐν Κρήνῃ και ὁ αἰδεσιμώτατος *Βενεδικτῖνος* τῆς μονῆς *Saint-Martin de Ligugé* πατὴρ *Parisot*, διαφόρων σπουδαίων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων συγγραφεύς.

Συνεδρία δὲ τακτικὰς τε και ἐκτάκτους γενικὰς και εἰδικὰς ὁ Σύλλογος ἐποίησατο ἐν ὄλῳ 24· πλείους δὲ θὰ ἐποιεῖ, εἰ μὴ τρις ἠναγκάζετο πενθῶν τὰς αὐτοῦ ἐργασίας νὰ διακόψῃ. Καὶ κατὰ μὲν τὰς γενικὰς ἢ τακτικῆς τοῦ Συλλόγου ἐργασίας διεξεπεραιούτο ἀείποτε ἐν πνεύματι ὁμονοίας συζητουμένων ἀπάντων τῶν ζητημάτων και τῆς ἀρίστης πάντοτε ἐπικρατούσης βουλῆς. Ἐν δὲ ταῖς εἰδικαῖς διάφοροι διαφέρουσαι φιλολογικαὶ και ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις ἐγένοντο, πρώτου καταρξαμένου τούτων τοῦ ἔλλογιμου καθηγητοῦ κυρίου *Δ. Μοστράτου*, προσαγαγόντος πλήρη ἐμβριθείας φιλολογικῆς ἀνακοίνωσιν «*Κρίσεις και σχόλια εἰς Δισχύλου Ἀγαμέμνονα*».

Δεύτερος ἐν τῇ κοινίστρᾳ τῇ φιλολογικῇ εἰσεπήδησεν Ἀσκληπιάδης ἀνὴρ, ὁ κύριος *Κλεόβουλος Κοκκολάτος*, ποιησάμενος ἐν δυσὶ συνεδρίασι ἀνακοίνωσιν «*Περὶ τῆς ἱατρικῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τραγωδίᾳ*» ἀποδειξάμενος, ὅτι ἀνὴρ ἰητρὸς πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων οὐ μόνον εἰς τὸ τομὰς τομαῖεν, ἀλλὰ και τῇ φιλολογικῇ γραφίδι οὐκ ἀδεξίως χρῆσθαι.

Εἶτα δ' ἀνεγνώσθησαν κατὰ τὰς λοιπὰς εἰδικὰς συνεδρίας ὑπὸ τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως αἱ ἐπόμεναι διατριβαί· ἢ τοῦ ἀτρύτως ὑπὲρ τοῦ βήματος τοῦ Συλλόγου ἀγωνιζομένου ἔλλογιμου γυμνασιάρχου τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι Φροντιστηρίου κ. *Ματθαίου Παράντα* «*Περὶ Παφλαγονικοῦ διακόσμου*», ἢ τοῦ ὀτρηροῦ ἔργατοῦ τοῦ *Ζωγραφείου Διαγωνισματος* κ. *Κ. Γεωργίτη* «*Περὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν*», ἢ τοῦ λατρευτοῦ τῆς πατρῴου μουσικῆς κ. *Ν. Φαρδύ*, ἰατροῦ, «*Περὶ ἑλληνικῆς μουσικῆς*» και ἢ τοῦ λαμπροῦ

μαθηματικῶν μέλλον προοιωνιζομένου νεκροῦ ἐπιστήμονος κ. *Ἐπαμ. Θ. Κυριακίδου* «*Περὶ τῆς παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα ἱερᾶς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαζελῶνος*».

Τὸ δ' ἐπιστέγασμα, λίαν τιμητικὸν τῷ βήματι τῶν φιλολογικῶν και ἐπιστημονικῶν ἀνακοινώσεων και μελετημάτων, ἐπέθηκεν ἀνὴρ ἔλλογιμώτατος και πολυγλωσσότατος, ὁ ἐξαχ. *Ἰορδάνης Καρολίδης*, μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, ἀναγνούς ἐν τῇ τελευταίᾳ τοῦ Συλλόγου εἰδικῆ συνεδρία ἴδιον τῆς αὐτοῦ ποιητικῆς ἰδιοφυίας και χάριτος ποίημα ἱστορικῆς ὑποθέσεως, τὴν «*Λουκρητίαν*», προτάξας, ἐν τῇ χαρακτηριζούσῃ τὸν φιλόλογον και φιλόσοφον ἀνδρα βαθυκρίσιαν, ἐμβριθῆ φιλολογικὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν τοῦ ποιήματος ὑπόθεσιν.

Πρὸς ἀπαντας τοὺς ἔλλογιμους τούτους ἑταίρους τοῦ Συλλόγου τὸ προεδρεῖον καθήκον ἐαυτοῦ ἡγεῖται χάριτας πολλὰς δημοσίᾳ ὡδε ἀνομολογήσει, ὅτι ἐν τῷ μέρει αὐτῶν ἕκαστος ἱκανὸν τῇ φωτοβόλῳ τοῦ Συλλόγου λυχνίαν ἐπέγυσαν ἔλαιον εἰς ἐπιστημονικῶν ἀκτίνων φωτοβολίαν, ἣτις λίαν τὸ τοῦ Συλλόγου γόητρον παρὰ πᾶσιν ἐπιρρώνυσιν, εὐτροφίαν δ' αὐτῷ οὐκ ὀλίγην παρασκευάζει.

Ἐρρωμένως δὲ τὸ προεδρεῖον ἐπελάβετο τῆς μερίμνης περὶ ἐπιρρώσεως και τοῦ ἑτέρου τῶν βημάτων τοῦ Συλλόγου τοῦ τῶν δημοσίων μαθημάτων, ἐν ᾗ μερίμνη πολλοὺς και προθύμους νυτύχησε νὰ εὖρη συναντιλήπτορας ἐν τῇ ἔργῳ τούτῳ ἀγορητὰς και πολλὰ θὰ ἤκουε τὸ Δῆμοσιον τὰ τοῦ λόγου κελαδῆματα 22 ἐγγραφέντων ῥητόρων, εἰ μὴ τὰ πορρηθέντα πένθη τοῦ Συλλόγου παρενέπιπτον. Πάντες δ' οὗτοι οἱ τῶν δημοσίων μαθημάτων λιγεῖς ἀγορηταὶ πρεσβεύοντες, ὡς εἰκέ, και τιμῶντες τὴν ἐπαινετὴν και θεαρέστον γνώμην τῶν ἀρχαίων «*εἰκεν τοῖς πρεσβυτέροις*» πρώτῳ ἐπιεικῶς πᾶν παρεχώρησαν ἐν προμάχοις φανῆναι τῷ πρεσβυτάτῳ αὐτῶν γενεῇ προέδρῳ τοῦ Συλλόγου· ἀλλ' οἱ ἀγαπητοὶ μοι οὗτοι συνάδελφοι πρὸς ἐπιτελεσιν τῆς εὐσεβοῦς ἀνωτέρω ῥήτρας ὀργῶντες, ἔλαθον ἐαυτοὺς περιπεσόντες εἰς ἕτερον ἀμάρτημα, μὴ προσσχόντες τὸν νοῦν εἰς τὸ τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι πρώτοι μὲν τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν ἀνθρώπος και διὰν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω· ἀλλ' ὅπως δῆποτε ὁ τοῦ Συλλόγου πρόεδρος προκαταρχόμενος τῶν δημοσίων μαθημάτων, τῇ γερωντικῇ φύσει ἐπόμενος ἢ μᾶλλον ὑπὸ ταύτης

πρὸς τὸν μῦθον παρασυρόμενος, τὴν περὶ γεννήσεως Ὀμήρου φαντασιώδη ἰδέαν αὐτοῦ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν μαθημάτων ἐξελίξεν, ἣν ἰδέαν ἐξαγάγοι ἂν τις ἐκ τῆς κοινῆς καὶ μόνης ἀσφαλούς παραδόσεως, ὅτι ὁ Ὀμηρος υἱὸς τοῦ ποταμίου δαίμονος Μέλητος καὶ τῆς νύμφης Κροθῆδος ἐγένετο. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τῶν μαθημάτων ἐν τῶν ἀριστοτεχνικῶν κοσμημάτων, ὁνοεῖ ἀδαμάντινον ὄρμον ποιητικῶν τῆς ὁμηρικῆς χειρὸς καλλιτέχνημα ἐπεχείρησε ν' ἀναλύσῃ, τὸν περὶ γυναικείας τελειότητος ἐνιαῖον στίχον «οὐδέμας οὐδὲ φνίην, οὐτ' ἄρ' φρένας οὐτε τι ἔργα», ἐξ οὗ, ὡς ἐκ μαγικοῦ περιάπτου, ἐξήρτηται ἡ τοῦ ἀνδρὸς ὡς συζύγου εὐδαιμονία.

Μετῆλλε δὲ ὁ νεστορίζων ἀγορητὴς καὶ τὸ δεύτερον θέμα τῇ αὐτῇ μυθικῇ ἐπαγωγῇ, πειθόμενος τῷ πνεύματι τοῦ Κανονισμοῦ, ἐπιδικῶντος σὺν τῇ διδασκαλίᾳ νέας τινὲς ὠρελίου γνώσεως καὶ τέρψιν τινὰ τῷ προθύμως σπεύδοντι ἀκροατηρίῳ.

Πολὺς δὲ πολὺ συμπαθῆς, δεύτερος ἐπίκουρος αὐτῷ προσῆλθεν ὁ ἀείποτε πρόθυμος τῶν δημοσίων μαθημάτων ἀγορητὴς καὶ ὀμιλητικώτατος Ἀσκληπιάδης κ. Γ'. Ἀκεστορίδης καὶ διὰ τῆς χαρακτηρίζουσας αὐτὸν στωικίας καὶ διηγηματικῆς ἀφελείας κατεκλήθησε τὸ ἀκροατήριον, ἐκθεὶς ἐν δυοῖν διαλέξεσι τὰς αὐτοῦ ἐντυπώσεις ἐπὶ ταξιδίου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Βιέννην καὶ Παρίσιους.

Τρίτος προσῆλθεν, Ἀσκληπιάδης καὶ οὗτος ἀνὴρ, ὁ νεαρὸς ἑταῖρος κ. Κωνσταντῖνος Σιάσης, διαλεξάμενος «Περὶ καλλιτεχνίας, ἰδίως δὲ τῆς ζωγραφικῆς», βαθείας καλλιτεχνικῆς γνώσεως ἐπιδειξάμενος, πολλὰ τῶν ἀριστοτεχνικῶν τῆς τέχνης ταύτης τῷ Δημοσίῳ γνωρίσας, πολλοὺς δὲ καλλιτέχνας ξένους τε καὶ ἡμετέρους λίαν εὐγλώττως περιγράψας.

Τέταρτος εἰσεπήδησε προθύμως ὁ ἐν φιλολογικαῖς καὶ καλλιτεχνικαῖς πλάναις ἐνασμενίζων κ. Κ. Σπανούδης καὶ διὰ τῆς χαρακτηρίζουσας αὐτὸν εὐφραδείας τε καὶ σαφηνείας δύο ἐποίησατο μαθήματα καλλιτεχνίας, «Περὶ τῶν ἐν τῇ Μονῇ Λαφρίου ψηφιδωτημάτων, καὶ Περιοδείαν ἀπὸ τῆν Ἰταλίαν», τόσα πολλὰ καὶ καλὰ καὶ ἀγνωστα γνωρίσας τῷ συνωστίζομένῳ ἀκροατηρίῳ αὐτοῦ, ὧν τὰ πολλὰ καὶ διὰ προβολῶν πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐφρόντισε νὰ παραστήσῃ.

Πέμπτος τῶν ἀγορητῶν ἐγένετο ἀνὴρ φιλέλλην, ὁ ἐκ Νέας Ὑόρκης κ. Williams Milwilsky, καθήγητὴς τῆς ρουμάνας φιλο-

λογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Κολόμβια τῆς Νέας Ὑόρκης, ὅστις, αἰτησάμενος τὴν ἀδειαν παρὰ τοῦ Συλλόγου καὶ τυχῶν ταύτης, ἐπραγματεύθη γαλλιστὶ θέμα ὑπὸ τὸν τίτλον *L'Esprit scientifique et la philologie* λίαν εὐγλώττως καὶ σοφῶς γνωρίσας τῷ πολλῷ προσελθόντι ἀκροατηρίῳ πολλὰ τὰ προκύπτοντα ὠφέλιμα ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν διαφόρων γλωσσῶν, τῶν κατὰ τόπους διαλέκτων καὶ τῆς προφορᾶς αὐτῶν.

Ἐκτος ἀγορητὴς προσῆλθεν ὁ χημικὸς κ. Θεαγένης Ἀκεστορίδης, ποιησάμενος μάθημα «Περὶ στοιχειωδῶν οὐρολογικῶν καὶ σημειολογικῶν γνώσεων», ἀναγκαίων πρὸς διάγνωσιν, πρόγνωσιν καὶ πρόληψιν χρονίων νοσημάτων, διδάξας μετ' ἐπιστημονικῆς ἀκριθείας πολλὰ τῷ ἀκροατηρίῳ τὰ ὠφέλιμα, ἰδίως δὲ τοῖς οἰκογενειαρχαῖς πρὸς πρόληψιν καὶ ἀποφυγὴν σπουδαίων νόσων.

Ἐβδομος τῶν ἀγορητῶν ἐγένετο ὁ τῆς θείας τοῦ Ὁμοῦ τέχνης λάτρις κ. Γ'. Παχίτικος, ὁ τόσον ἀτρύτους ἀγῶνας ἀφιλοκερδῶς ὑφιστάμενος, ὅπως ἀνκφλέξῃ παρ' ἡμῖν τὸν ζῆλον πρὸς τὴν μουσικὴν, τὴν ἡμετέραν καὶ ἐξημεροῦσαν τὸν ἀνθρώπον ταύτην τέχνην, καὶ ἐποίησατο ἀντὶ τῆς ὀριθείας ὀμιλίας αὐτοῦ «Περὶ Κασσιανῆς» δύο ἕτερα μαθήματα, ἀνάγνωσιν τῆς «Σοφοκλείου τραγωδίας Φιλοκλήτου», διευθύνσας καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμεντα τεσσαρακονταμελῆ σύμμικτον ἐξ ἀμτέρων τῶν φύλων χορὸν, μέλψαντα ἁρμονικῶς τὰ ὑπὸ τοῦ ἀγορητοῦ μουσουργηθέντα καὶ κυρίως δύο τῆς αὐτῆς τραγωδίας ἄσματα.

Ὀγδοὺς τῶν ἀγορητῶν ἕτερος τῶν Ἀσκληπιάδων ἐγένετο ὁ κ. Ν. Βασιλειάδης, «Περὶ καλλιτεχνίας καὶ ἰδίας τῆς γλυπτικῆς» ποιησάμενος μάθημα ἐν; γλώσση καλλιτεχνικῇ χρησάμενος καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν συναίσθημα αὐτοῦ ζωηρὸν ἐνδειξάμενος.

Ἐνατος πάλιν Ἀσκληπιάδης προσῆλθεν ἀνὴρ, ὁ νεαρὸς ἰατρὸς κ. Χρ. Χρησιδης, καταδείξας ἐν ἐνὶ μαθηματι τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἀκτίνων τοῦ ῥέγγκεν ἐν τῇ ἰατρικῇ καὶ χειρουργικῇ, προτάξας λίαν σπουδαίαν προεισαγωγὴν περὶ ἠλεκτρισμοῦ, ἠλεκτρικοῦ φωτός, φωτογραφίας κλπ., ἅπερ καταληπτὰ κατέστησε τῷ πολυπληθεῖ ἀκροατηρίῳ διὰ τῶν ἀναγκαίων πειραμάτων καὶ προβολῶν, ἅπερ λίαν ἐπιτυχῶς ἐξέτελεσαν οἱ κ. κ. Isoard καὶ Σ. Βραχάμης, καθήγηται τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Δέκατος δὲ ἀγορητὴς παρέστη ὁ μέγας

χαρτοφύλαξ τῶν πατριαρχείων κ. Μ. Γεδεών, ὁ δεινὸς καὶ περίπυστος βυζαντινολόγος, ὅστις ἐν δυοῖν μαθήμασιν εἰς βυζαντινὰς ἐποχὰς γηθοσύμως ἀνήγαγεν ἡμᾶς, ἀναπτύξας τὰ «Περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν κατὰ τὸν Μεσαίωνα» καὶ πολλὰ τὰ εἰς τὴν σημερινὴν παιδευσιν ἀφορῶντα καὶ τὰς ρίζας αὐτῶν εἰς τὰς ἐποχὰς ἐκείνας ἔχοντα διὰ πολλῶν πειστικῶν καὶ χρονολογικῶν ἀποδείξεων τῷ κατακλυομένῳ ἀκροατηρίῳ ἐγνώρισεν.

Τὴν ἐπισφράγισιν δὲ τῶν δημοσίων τούτων μαθημάτων ἠθέλησε νὰ ἐπιθέσῃ ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων καὶ τῆς Θέμιδος μύστις κ. Π. Δ. Νικολόπουλος, καὶ οἶονεῖ ἐπιθυμῶν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἀμείψαι τοὺς πολυτίμους καὶ ἀνυσίμους πόνους τῶν προθύμων τῶν δημοσίων μαθημάτων ἀγορητῶν, πολὺν κατέσπειρε τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, οὐκ ἄσημον τοῦτον, ἀλλὰ νομίμως σεσημασμένον, καὶ ἐποίησατο δημόσιον μάθημα «Περὶ νομιμάτων», νομίζων ἴσως, ὅτι τελευταῖος περὶ τούτων πρὸ τοῦ Δημοσίου ποιούμενος τὸν λόγον, εὐκαίρως ὑπομνήσκει αὐτὸ τὸ τοῦ Δημοσθένους ὅτι «Δεῖ δὴ χρημάτων καὶ ἀνευ τούτων οὐδὲν ἐπι γερέσθαι τῶν δεόντων». Εὐξώμεθα οὖν, ὅπως ἡ προσφυῶς εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ κυρίου ἀντιπροέδρου αὐτῇ ὑπόμνησις περὶ τῶν ἠθικῶν υποχρεώσεων τοῦ φιλομούσου Δημοσίου πρὸς τὸν ψυχῇ τε καὶ σώματι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τε καὶ τοῦ σώματος τοῦ Δημοσίου ἀτρύτως πονούντος γεραροῦ πατρὸς τῶν Συλλόγων, εὐμενῆ εὐρῆ ἀπήχησιν παρὰ τοῖς βοηθεῖν αὐτῷ δυναμένοις.

Τοιοῦτους μὲν καὶ τοσοῦτους τοὺς τῶν δύο βημάτων τοῦ Συλλόγου καρπούς ἀποδεικνύμεθα, εἰς τὸ περὶ ἐργασιῶν δὲ τῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Συλλόγου μέλλοντες νὰ εἰσέλθωμεν διττούς καὶ ἀντιθέτους ἐν τῇ καρδίᾳ αἰσθανόμεθα παλμούς, τὸν μὲν εὐφροσύνης, τὸν δ' ἄθυρίας, ἀλλὰ καὶ ταύτης ὑπὸ τῆς δικαιολογίας καὶ τῆς ἐλπίδος ἠδυσμένης.

Καὶ ἡ μὲν Φιλολογικὴ τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπὴ, ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπερεικοσάδα συνεδριῶν ἀριθμήσασα, κατὰ τὸ ἔτος τὸδε μόνον τρεῖς τοιαύτας ἐποίησατο καὶ ταύτας εἰς ἐκλογὴν τῶν προέδρων αὐτῆς καὶ τῶν γραμματέων, ἀλλεπαλλήλως τὰ ἀνατεθέντα αὐτοῖς ὑπὸ τῆς ψήφου τῶν συναδέλφων καθήκοντα παραιτησάμενων, ἀνεπάρκειαν δὴ χρόνου προβαλλομένων. Πόθεν αὐτῇ ἡ χειμερία νάρκη τῆς εὐτραφοῦς καὶ εἰς ἐργασίαν τοσοῦτον τέως ὀργώσης ταύτης Ἐπιτροπῆς;

Μή τοι τὰ πρόσωπα αὐτῆς ἠλλαξαν; οὐχί. αἰτία ἄρα τοῦ φαινομένου τούτου κόπως τις ἐστὶν ἐκ τῆς ὑπεράγαν τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐργασίας ἢ ἀκουσία, ἀνεπαίσθητος καὶ δὴ ἀνομολόγητος λυσιμελοῦς λύπης ἀπόρροια ἐπὶ τῇ θεικαρδίᾳ ἀπώλεια ὑπερθύμου τροφοδότου αὐτῆς, τοῦ τὸν θρηπτικώτατον ἄρτον τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης αὐτῇ παρατεθειμένου καὶ τὸν ἐπιρρωστικοῦ καὶ εἰς ἐργασίαν εὐφραίνοντος οἴνου κρατῆρα τοῦ Ζωγραφείου Διαγωνίσματος ταύτη στήσαντος; Ἀλλὰ πεποίθαμεν, ὅτι αἱ ἐπὶ θύραις ὑπὸ τὸ νέον προεδρεῖον τοῦ νέου ἔτους ἐργασίαι περιτράνωσ ἀποδείξουσιν, ὅτι οὐχὶ νάρκη οὐδὲ κόπως τις ἢ ἀπροθυμία τὰ στερρὰ τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς νεῦρα παρέλυσαν, ἀλλὰ φυσικὴ τις λύπη ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ πατρωνος, οὗ τὰς φιλομούσους ἐπιθυμίας ἢ Ἐπιτροπὴ φιλοστόργως ἐξυπηρετεῖ.

Ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἀπραξίᾳ διετέλεσε καὶ ἡ ἐκ τῶν νομομαθῶν ἐπιστημόνων συγκροτούμενη Κοινωνιολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἥτις, συνελθούσα ἅπαξ εἰς ἐκλογὴν τῶν ἀρχῶν αὐτῆς, ἐπὶ τὸν τῆς κοινῆς τῶν συναδέλφων ἀπολαύοντα ἐκτιμήσεως καὶ συμπαθέστατον ἐν νομικοῖς κ. Ἀθ. Πηριατόρον ἀπέβλεψεν, ὁμοθυμῶς πρόεδρον αὐτῆς ψηφισαμένη, γραμματέα δὲ τὸν κ. Π. Παρᾶν· ἀλλ' ὅσον εὐοίωνος εἰς ἐργασίας ἢ ἐπιτυχῆς ἐκλογὴ ἐγένετο, τοσαύτην ὁμολογουμένως ἀθυρίαν ἐνέβαλεν εἰς τὰ μέλη ἢ λόγῳ ἀνεπάρκειας χρόνου παραίτησις τοῦ κ. Πηριατόρου, καταδικάσασα, ὡς ἔοικε, τὴν Ἐπιτροπὴν εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἀπραξίαν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Συντακτικὴ τρίτη Ἐπιτροπὴ, συνισταμένη, κατὰ τὸν Κανονισμόν, ἐκ τῶν κυρίων γραμματέων τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν ἄλλων Ἐπιτροπῶν, τὸ μὲν ὡς ἐκ τῆς μὴ συστάσεως ἀπασῶν τῶν Ἐπιτροπῶν, τὸ δὲ κυρίως ἐλλείψει ἐπαιγούσης ἐργασίας φυσικῶς δὲν εἰργάσθη.

Ἐκ δὲ τῶν ἐργασθεισῶν Ἐπιτροπῶν ἡ Φυσικομαθηματικὴ, συνισταμένη ἐκ τῶν διδασκόντων καὶ πτυχιούχων τοῦ κλάδου τούτου τῆς ἐπιστήμης, 14 ἐν ὄλῳ, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ προθυμοτάτου νεκροῦ μηχανικοῦ κ. Δ. Κ. Καλβονορέση τέσσαρας ἐποίησατο συνεδρίας, καθ' ἃς πρακτικῶς σκεψαμένη καὶ σκοπίμως ἐργασαμένη, στερρὸν θεμέλιον ἔθετο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, καθ' ὃ βαίνουσα πολλοὺς καὶ καλοὺς δύναται ν' ἀποδείξῃται τοὺς καρπούς τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἂν καὶ τῆς δεούσης τύχῃ ὕλικῆς ὑποστηρίξεως τοῦ Συλλόγου.

Ἡ ἑτέρα, ἰκανὴν ζωὴν εἰς ἐργασίαν ἐπιδειχσάμενη, Ἀρχαιολογικῆ Ἐπιτροπῆ, συνισταμένη ἐκ τῶν συμμετασχόντων τῶν συνεδριῶν αὐτῆς κυρίων *A. Mordtmann, Schneider, A. Mossträtou, B. Μυσταίδου*, διδασκόντων, *Ἄνδρ. Κοπάση, E. Σιδερίδου, Χρ. Παναγιώτου, Γ. Παχίτου, Γ. Πασχαλίδου καὶ Κ. Σπαρούδη*, ἐξ ἐποιήσατο συνεδρίας ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ δωδεκάτου αὐτῶν κυρίου *M. Γεδεών*, καθ' ἃς πολλὰ ἐγένοντο ἀρχαιολογικαὶ ἀνακοινώσεις, ἃς ἐν τῷ ἐκδοθέντι ἤδη Ἀρχαιολογικῷ Παραρτήματι τοῦ ΚΣ' τόμου τοῦ Περιδικοῦ τὰ ἀξιότιμα μέλη καὶ πᾶς φιλόλογος ἀναγνώσεται.

Τελευταίας, ὡς ἐπιδόριον εὐχυμον καὶ εὐῶδες ἐτάξαμεν, τὰς λαμπρὰς καὶ παντὸς ἐπαίνου ἐργασίας τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, βίον εὐοίωνιστον καὶ εὐφημον προοιωνιζομένης, ἣτις καὶ εὐπρόσωπον ἐν ἐπιστημονικαῖς ἐργασίαις τὸν Σύλλογον σήμερον παρίστησιν. Ἡ Βιολογικῆ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν ὀνηρῶν θεραπόντων τῆς τοῦ Ἀσκληπιοῦ σωτηρίου ἐπιστήμης ἀποτελουμένη, πολλῶν δὲ θερμοουργῶν εἰς ἐργασίαν μελῶν εὐμοιροῦσα, ἀξιωματικὸν παράδειγμα προθυμίας πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς ἐργασίαν ἑαυτὴν παρέσχεν. Ἄν ὁ ἐπείγων χρόνος, φιλόσπουδον ἀκροατήριον, ἐπέτρεπεν ἡμῖν καὶ σύντομον μνησίαν τῶν πολλῶν καὶ σπουδαίων ἐργασιῶν αὐτῆς ποιήσασθαι, ὅλον πανηγυρικὸν θὰ ἠδυνάμεθα ὑπὲρ αὐτῆς συντάξαι λόγον· ἀλλὰ τὸ πᾶν τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς ἓν συνελόντες, ὀφείλομεν ν' ἀποφανθῶμεν, ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἀπραξίας τινῶν ἐκ τῶν Ἐπιτροπῶν ἀθυρία ὅλως αἴρεται καὶ εἰς λήθην ἐκτινάσσεται ἐκ τῆς πλάστιγγος ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς ἀντισταθμισίας Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἣτις κητύχησεν ὄντως νὰ ἔχη πρόεδρον μὲν αὐτῆς τὸν βέκτην καὶ κλεινὸν ἰητῆρα, κ. *M. Χαλίδαν*, τὸν οὐ μόνον ἐπιτηδείως δυνάμενον τορὰς ὀξεί χαλκῷ τομεύειν, ἀλλὰ καὶ ἠπίε γλώσση νεῖκα ἀνδρῶν καὶ ἔριδας περικόπτειν, ὥστε ἀγαθὸν τι προκύπτειν ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτῶν θώκου, γραμματέα δὲ τὸν ψυχῆ τε καὶ σώματι ταῖς ἐργασίαις τῆς Ἐπιτροπῆς ἀρωαίμενον, τὸν εὐδόκιμον ὀφθαλμολόγον κ. *Π. Γ. Ἰατρόπουλον*, εἰς οὗ τοὺς ἀτρυτὸς πόνους ὁ Σύλλογος καὶ τὸ παράρτημα τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὀφείλει καὶ πολλὰς αὐτῶν τὰς ἐπι τούτῳ χάριτας.

Τοσαύτην προθυμίαν καὶ τοιαύτην περὶ τὸ διευθύνειν ἰκανότητα ὁ τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης

πρόεδρος ἄνευ ἐπιδείξεων ἐπιδειξάμενος, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ἐφελκύσῃται τὴν ἄγρυπνον τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου προσοχὴν καὶ τὴν ὅλην αὐτοῦ ἐπιστάσιαν καὶ διοίκησιν ἐπ' αὐτὸν δικαίως καὶ εὐελπίστως ν' ἀναθέσῃ, πρόεδρον αὐτοῦ παμφηφει ἀποδειξάμενος.

Εὐφημον ἐπίσης ὀφείλομεν ποιήσασθαι μνησίαν καὶ περὶ τῆς συντόμου μὲν, ἀλλὰ λίαν διαφερούσης τὸν Σύλλογον ἐκθέσεως τοῦ δευτέρου τῶν ἀντιπροέδρων κ. *Π. Δ. Νικολοπούλου*, ὅστις κέλιστα συναισθανόμενος τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ἐπιβαλλόμενα αὐτῷ καθήκοντα τοῦ μεριμνᾶν περὶ τε τοῦ κτιρίου καὶ τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου, λίαν φρονίμως καὶ σκοπίμως προκάλεσεν ἑτέραν ἐκθεσίαν τοῦ προέδρου τῆς Φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς κ. *Δ. Καλβοκορέση*, μηχανικοῦ, καθ' ἣν τὸ κτίριον ἐπειγούσης γρήξει ἐπισκευῆς ἐν τῷ μέρει, ἐνθα ὑπὸ τὸ βάρος τῆς Βιβλιοθήκης τὸ δάπεδον ἀπειλεῖται· συνοδεύεται δ' ἡ ἐκθεσίς αὕτη καὶ ὑπὸ λαμπροῦ διαγράμματος, ἦν πεποιθᾶμεν, ὅτι τὸ νέον προεδρεῖον σπουδαίως μελετήσῃ καὶ τὰ δέοντα ἐνεργήσῃ πρὸς πρόληψιν πάσης τυχόν βλάβης.

Κατὰ τὴν ἐκθεσίαν δὲ τοῦ κ. ἀντιπροέδρου, ἡ περιουσία τοῦ Συλλόγου κατ' οὐδὲν ἐπηυξήθη, οὐδαμῶς χρηματικῆς ἐπικουρίας αὐτῷ ἐπελθούσης.

Κατὰ δὲ τὴν λαμπρὰν καὶ ἐμβριθῆ ἐκθεσίαν τοῦ ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης κ. *Ἀλεξ. Πανερμαλῆ* ἐπλουτίσθη αὕτη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διὰ προσφορὰς 50 τόμων καὶ 40 τευχῶν. Ἐν τοῖς προσνεχθεῖσι διακρίνονται τὰ μέχρι σήμερον ἐκδοθέντα τῆς *Μαριασαίου Βιβλιοθήκης* ἔργα, τὰ πολλὰ ἐκ Γερμανίας, τὰ ἐξ Ἀμερικῆς, ὧν ἐν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν, τὰ παρὰ τοῦ ὑπουργείου παιδείας τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἰδιαιτέρως συγκινούσιν, ὅτι τρανὰ αἱ ἀποστολαὶ αὐταὶ τεκμήρια εἰσι τῆς παγκοσμίου τιμῆς καὶ ὑπολήψεως, ὧν ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ἀπολαύει· ἐν τῇ αὐτῇ δὲ τοῦ ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης ἐκθέσει πολλὰ τὰ καλὰ καὶ χρειώδη συμβουλεύονται, ἅπερ πάντως τὸ διάδοχον προεδρεῖον ὑπὸ σπουδαίαν θὰ λάβῃ σκέψιν.

Ὁ Σύλλογος, βαθέως τὴν φιλόμουσον καὶ εὐεργετικὴν αὐτοῦ συναισθανόμενος ἀποστολήν, ὀφείλων δ' ἐπομένως οὐ μόνον τὴν μόρφωσιν ἐπιδιώκειν, ἀλλὰ καὶ πᾶν τὸ ἐν ἡμῖν μεμορφωμένον εἰς παραθάρρυσιν, μίμησιν δὲ καὶ ἀμιλλὰν ἐπιδεικνύειν, ἐνήργησεν ἅμα τῇ παγιώσει τοῦ προεδρεῖου αὐτοῦ συναυλίαν, ἣς κυριώτατος

μὲν σκοπὸς ἦν, ὅπως λύχνον φωτεινὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, τῶς ἀποκεκρυμμένον διατελοῦντα, εἰς τὴν ἀρμολογίαν αὐτῷ ἀναστήσῃ θέσιν, δευτερεύων δὲ λόγος, ὅπως καὶ ὠφελείας τινὲς ὕλικῆς σὺν τῇ ἠθικῇ ἀπὸ τούτου ἀπολαύσῃ· ἐνήργησεν οὖν μουσικὴν συναυλίαν, κλασικὴν, ὅσον ἐνῆν, πρωτοστατούσης τῆς μουσοτραφοῦς δεσποινίδος *Σοφίας Ἰωαννίδου*, ἣς τὸ μουσικὸν τάλαντον περιτράνωσεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆδε καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς κατεδείχθη, δεόντως δὲ καὶ δικαίως ἐξέτιμήθη, συναραμένιον τοῦ ἔργου πᾶν εὐγενῶς καὶ προθύμως τοῦ τε εὐδοκίμου ἡμῶν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν μήστορος τῆς ὀρχικῆς τέχνης κ. *Kadeglia*, πᾶν ἀφιλοκερδῶς τὴν ὀρχήστραν διδάξαντος καὶ διευθύναντος, τῆς εὐγενοῦς δεσποινίδος *Ἰουλίας Βλαδίκα*, τοῦ ἀγαστοῦ βαρβιτιστοῦ κ. *Βόνδρα βέη*, ὑψηλῆ θελήσει καὶ ἐπινεύσει ἐν τῷ ἔργῳ συμμετασχόντος, καὶ τοῦ νεαροῦ μουσολήπτου κ. *A. Σημηριώτου*. Καὶ ἐδρέψατο μὲν ἡ καλλιτέχνης δεσποινὶς *Ἰωαννίδου* κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τὰ τῆς θαυμαστῆς ἐπιτυχίας καὶ ἐξόχου ἐκτιμήσεως εὖσμα ἄνθη, ἐπιτρεψάτω ὅμως ἡ μετριοφροσύνη τῆς μουσοῦργου κόρης, ὅπως καὶ ἡμεῖς σήμερον ἀποδώμεν αὐτῇ χάριτος πολλῆς καὶ θερμῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ Συλλόγου στέφανον ἀνθηρὸν ἐπερραντισμένον τῇ δρόσῳ τοῦ ἐπι τῇ ἀξιαγάστῳ τέχνῃ αὐτῆς ὀφειμένου θαυμασμοῦ ἡμῶν, οὗ τῆς εὐωδίας μεταλαβέτωσαν, δεόμεθα, καὶ οἱ ταύτη τοσοῦτον προθύμως συνεπικουρήσαντες.

Ἐν τῇ αὐτῇ δὲ συναισθήσει τοῦ προστατευτικοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ὁ Σύλλογος ἐδέξατο αἴτησιν καὶ ἑτέρου θεράποντος τῆς τοῦ Ὀρφέως τέχνης, τοῦ νεαροῦ ὁμογενοῦς βαρβιτιστοῦ κ. *Ἀντωνιάδου*, σφόδρα ὀργῶντος εἰς περαιτέρω σπουδὴν τῆς καλλιτέχνου αὐτοῦ τέχνης καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν μέσων τὴν προστασίαν τοῦ Συλλόγου αἰτησαμένου ἐπὶ συναυλίας ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνεργηθησομένης. Τὴν συναυλίαν ταύτην οὗτος ὑπὸ τὴν αὐτοῦ προστασίαν ἀναδεξάμενος καὶ τὴν αἴθουσαν δωρεὰν πρὸς ἐπιτέλεσιν αὐτῆς προθύμως παρασχὼν ἐνήργησε καὶ τὰ δέοντα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ, τὸ δ' ἀποτέλεσμα ἤμειψεν ἰκανῶς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς προσδοκίας τοῦ τε Συλλόγου καὶ τῆς ἐπι τούτῳ συστάσης Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων τοῦ Συλλόγου κ. *Π. Νικολοπούλου*, οὗς καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως δέξονται ὁμολογίαν χάριτος πολλῆς τοῦ τε νεαροῦ εὐεργετηθέντος καὶ τοῦ προστατεύσαντος Συλλόγου.

Ἀλλὰ καὶ ἑτέρα ὁμογενεὶ καλλιτέχνιδι, πολλὰ δὲ τάγαθὰ προοιωνιζομένη ἐν τῇ γραφικῇ τέχνῃ, γνωστῇ δὲ ἤδη τῷ Δημοσίῳ ἐκ πολλῶν γραφικῶν ἔργων αὐτῆς, τῇ δεσποινίδι *Θαλαίᾳ Φλωρᾷ*, τὴν προστατευτικὴν τοῦ Συλλόγου χεῖρα αἰτησαμένη προθύμως οὗτος ταύτη ἔτεινε, παρασχὼν, ἐπὶ ἰκανὸν χρονικὸν διάστημα τὴν αἴθουσαν τήνδε εἰς ἐκθεσίαν τῶν πολλῶν καὶ καλλιτεχνικῶν αὐτῆς ἔργων, ἅπερ οἱ πλείστοι τῶν σήμερον φιλομουσῶν ἀκροατῶν καὶ θεατῶν ἐκείνων γενόμενοι δικαίως ἐξέτιμησαν. Ὁ Σύλλογος εὐχαίρον ἡγείται σήμερον, ὅπως, συγκαίρων τῇ δεσποινίδι *Φλωρᾷ* ἐπὶ τῷ καλλιτεχνικῷ αὐτῆς τάλαντῳ, εὐξήται αὐτῇ ὀλοφύχως, ὅπως εἰς ἐπίρρωσιν τῆς ὠραίας τέχνης αὐτῆς πάσης τύχῃ παρὰ τῶν δυναμένων προστασίας.

Οὐ μόνον ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ πρόθυμος ἐφάνη κατὰ τὸ ἐνὸν αὐτῷ ἀρωγὸς ὁ Σύλλογος, ἀλλὰ καὶ τῇ φιλοανθρωπίᾳ κατὰ τὸ δυνατόν συναντιλήπτωρ, παρασχὼν προθύμως τῷ αἰτησαμένῳ τὴν αἴθουσαν τήνδε φιλοανθρώπῳ Ἀσκληπιάδῃ καὶ πολυτίμῳ οὐ μόνον τῷ Συλλόγῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ ὅλῃ κοινότητι μέλει κ. *Σπ. Ζαβιτσιάνῳ* εἰς ἐξέλιξιν τῆς συγκινητικῆς ἐκείνης σκηνῆς αὐτοῦ, σκηνῆς, ἣτις ἠδύνη καὶ ταραττεῖ, ὑψοὶ καὶ δεδίττεται, διδάσκει καὶ προφυλάσσει· ἡ πολλῶν δὲ καὶ ἀντιθέτων συναισθημάτων κινητικῆ αὐτῆ σκηνῆς ἐστὶν ἡ προσφορὰ τῆς πητίας τοῦ ἁγίου *Βασιλείου* καὶ ἄλλων δώρων πρὸς τὰ ἐκθετὰ παιδία, καθ' ἣν παρὰστασιν βλέπει τις, ὅτι, ἐν μία μῆτηρ καὶ εἰς πατῆρ ἀπαρνῶνται τὸ ἑαυτῶν τέκνον, ὁ Φιλάνθρωπος πολλὰς καὶ πολλοὺς τοιοῦτους αὐτῷ ἐξαποστέλλει.

Πιστεύων δὲ στεργῶς καὶ ἀδιστακτῶς ὁ Σύλλογος ὅτι πᾶσα διανοητικὴ ἀνάπτυξις, πᾶσα ἐπιστημονικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ τοῦ πνεύματος παιδείσις ἄνευ τῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως τῆς ψυχῆς οὐδὲν ἀνύει, ἀλλὰ μᾶλλον πολλοὺς τῶν μονομερῶς ἀναπτυσσομένων ἀνθρώπων κακὴν μέγα ἀποβαίνει, εὐτύχημα ἑαυτοῦ μέγα καὶ οἶον συμπλήρωμα τῶν διακαῶν αὐτοῦ πόθων καὶ σκοπῶν ἐλογίσατο τὴν αἴτησιν τῆς σωτηρίως ἐμφανισθείσης θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος *Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου*, ἣ καὶ προθύμως πᾶν παρεχώρησεν αἰτησαμένη τὴν αἴθουσαν ταύτην, ἐν ἣ τοσαύτης πνευματικῆς εὐωδίας ἀπηλάυσαμεν ἐκ τῶν ἐνθέων τοῦ θεοῦ λόγου ἀγορητῶν· ὥστε τὰ τε μέλη τοῦ Συλλόγου καὶ τὸ προθύμως καὶ πιστῶς προσερχόμενον εἰς τὰς διδασκαλίας

ταύτας Δημόσιον ἐπὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἐποχοῦ-
μενοι πάντες ὀχλήματος τοῦ ὑπὸ τῶν δύο
πτερωτῶν τῆς ὀρθοκείας καὶ τῆς ἐπιστήμης
πηγάσων ἐλαυνομένου, τὴν ὁδὸν τῆς τε ἐπι-
γείου εὐδαιμονίας καὶ τῆς ἐπουρανίου μακα-
ρίας ζωῆς νὰ βαίνωμεν.

Ἐπὶ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα τοῦ Συλλόγου
μεταβαίνων ἤδη, ἀδυνατῶ νὰ κατὰσχω πυ-
ρώδη ὀδύνης στεναγμόν, ὅστις ἄκοντος ἐκ τῶν
ἐμῶν πονούντων ἐκπηδᾷ στέρνων ἐπὶ τῇ ἀσφό-
ρῳ πολλῶν μελῶν ἀναβολῇ, ἀποστέρω πρὸς
Θεοῦ εἰπεῖν ἀποφυγῇ, τῆς ἐκπληρώσεως τῶν
πρὸς τὸν Σύλλογον ὑλικῶν αὐτῶν ὑποχρεώσεων,
οὐδόλως ἀναλογιζομένων, ὅτι τὸ τοιοῦτο πέ-
δης ἰσχυρὰς τῷ Συλλόγῳ ἐπιτίθησιν εἰς τὸ
βραδύτατα ἐπὶ τὸ αὐτοῦ ἔργον βαίνειν, ἐν ᾧ
ἔδει δίκην ἵππου κέλῃτος ἐν τῷ γενικῷ τῶν
γραμμάτων ἀγῶνι εὐδρόμως σταδιοδρομεῖν
ἐπικαλοῦμαι δ' ἀπὸ τοῦ ἐπισήμου τούτου βή-
ματος προθυμότεραν θέλησιν, ἂν μὴ θέλωσι νὰ
ἴδωσιν ὀφθαλμοῖσι, φίλον περ εἶναι, ἀτρο-
φούντα, φθίνοντα καὶ μαραινόμενον τὸν ἄλλως
τε σεβαστὸν καὶ αὐτοῖς τούτοις πατέρα τῶν
Συλλόγων· δεξιότασσαν οὗτοι τὴν αὐτῶν προ-
θυμίαν ἐπὶ τῇ σμικρᾷ ταύτῃ αὐτῶν συνδρομῇ,
ἵνα προθυμότερους ἔχωμεν καὶ τοὺς τὰ με-
γάλα δυναμένους τῷ Συλλόγῳ ἐπικουρεῖν.

Ἄν τακτικῶς ἀπὸ τοῦ προπαρελθόντος
συλλογικοῦ ἔτους αἱ συνδρομαὶ τῶν μελῶν
ἄπασαι κατεβάλλοντο, ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου
ὁ Σύλλογος θὰ εἶχεν ἐκδεδομένον τὸ Περιδι-
κὸν αὐτοῦ καὶ πάσας τὰς ἄλλας δημοσιεύσεις,
ὧν ἡ ὑστέρησις εἰς ὑστερισμούς τῇ ἀληθείᾳ
ἐμβάλλει τὰ ἐκάστοτε προεδρεῖα, βαρεῖαν τὴν
εὐθύνην καὶ καυστηρὰν συναισθανόμενα τὴν
συναίσθησιν τῆς διὰ τοῦτο μειώσεως τοῦ γο-
ήτρου τοῦ Συλλόγου παρά τε τοῖς ἡμετέροις
καὶ τοῖς ξένοις οὐχ ἥκιστα.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος ἤγαγεν ἡμᾶς ἐπὶ τὸ
ζήτημα τῶν δημοσιεύσεων τοῦ Συλλόγου, τὸ
προεδρεῖον, βλέπον ὀφθαλμοφανῶς, ὅτι ἡ πε-
ραιτέρω βραδύτης τῶν δημοσιεύσεων ἡμῶν
κίνδυνος μέγας ἀπέβαινε καὶ περὶ αὐτῆς τῆς
ὑπάρξεως τοῦ Συλλόγου, ἐνόμισεν ἀπαραίτη-
τον καθῆκον αὐτοῦ νὰ ὑπεβάλῃ πρότασιν
αὐτῷ, ὅπως πρὸς ὅσον οἶόν τε ταχύτεραν ἐκ-
δοσὶν εἰς φῶς τῶν ἔργων τοῦ Συλλόγου ποιῆ-
σῃται δάνειον διακοσίων περίπου λιρῶν ἐκ τῶν
πολλῶν ἐν τῷ παρόντι περισσευόντων τόκων
τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, ἀπερ ἀποδοθή-
σονται, Θεοῦ θέλοντος, ἐγκαίρως εἰς τὸν πρὸς
ὄν σκοπὸν αὐτῶν, ἐπὶ δὲ τοῦ διαβήματος

ἡμῶν τούτου καὶ τὴν τοῦ Συλλόγου ὁμόθυμον
ψῆφον περὶ τῆς ἀναγκαιότητος αὐτοῦ εἶχομεν
καὶ ἐπὶ τῆς νομιμότητος ἅπαντα τὰ ἐν τῇ
συνεδρίᾳ νομικὰ τῶν μελῶν. Τοῦ πόρου τού-
του τυχόντες ἠρξάμεθα ἀπὸ τοῦ Ἀρχαιολο-
γικοῦ Δελτίου, ὅπερ εἶχε διακοπῇ ἐλλείψει
πόρων τῆς ἀναγκαίας δαπάνης, καὶ ὅπερ ἤδη
ταῖς ἀόκνοις προσπάθειαις καὶ τῇ συντόνῳ
ἐργασίᾳ τοῦ περὶ ταῦτα εἰδημονεστάτου καὶ
ἀρμοδιωτάτου κ. Μ. Γεδεῶν, συνεχίσαντος
τὴν ἐργασίαν, ὡς προέδρου τῆς τότε Συντα-
κτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ νῦν τῆς Ἀρχαιολογικῆς,
τὸ Δελτίον πρὸ ἐβδομάδος εἶδε τὸ φῶς τῆς
δημοσιεύσεως διὸ καὶ καθῆκον ἠγοῦμεθα τὰς
εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου ἀνομολογῆσαι τῷ
προθυμοτάτῳ καὶ ἀκαταβλήτῳ ἐν ἐργασίαις
κ. Γεδεῶν, ὅτι, ἐν τῇ πρὸς τὸν Σύλλογον
στοργῇ αὐτοῦ, εὐπρόσωπον παρέστησεν ἐν τῷ
μέρει τούτῳ τὸ προεδρεῖον σήμερον.

Ἐκ δὲ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ταμίου κ. Α. Μη-
λιώτου ὁ ἰσολογισμὸς τῆς χρήσεως τοῦ λή-
ξαντος συλλογικοῦ ἔτους παρουσιάζει ἔλλειμμα
λιρῶν 29,89, ἀλλὰ ῥητέον ὅτι καὶ ἱκανὰ
χρεωτούμενα ποσὰ ἐπληρώθησαν εἰς ἐξόφλη-
σιν. Προσφοράς δ' ἐκτάκτους ἔσχεν ὁ Σύλλογος
τὴν τοῦ ἀοιδίου Ἀνδρέου Συγγροῦ ἐκ λιρῶν
εἴκοσι, τακτικῶς μὲν τέως ἀποστελλομένην,
ἀλλὰ κα. ἥτις, πεποιθᾶμεν, οὐκ ἔσται καὶ
τελευταία ἐκ τοῦ φιλομούσου καὶ φιλοεθνοῦς
αὐτοῦ οἴκου, καὶ τὴν τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπι-
στημίου εἰς δύο δόσεις ἐκ λιρῶν 28,53, ἐφ' αἷς
πολλὰς ἐκφράζομεν εὐχαριστίας.

Ἡ δὲ τῆς ἀρμονίας ἡμῶν ἡ μοιραία ἐπέρ-
χεται τροπὴ καὶ ἐπὶ τὸ Φρύγιον ἡ ἡμετέρα
λύρα ἀποκλίνει μέλος· ἤδη τὴν μελόχολον
τοῦ τῶν Πυλίων ἀνακτος ἀναλάβωμεν ἀφή-
γησιν, ἵνα ἐν βαθυτάτῳ στεναγμῷ ψυχῆς ἀν-
δρῶν ἀριστείων ἐπιμνησθῶμεν ἐκ τῶν ἀγαστῶν
τοῦ Συλλόγου φαλάγγων ἐκλιπόντων, ἡμᾶς
δὲ ἀδινὰ στοναχίζοντας καταλιπόντων! Ἄ-
φθονον τὸ θαλερὸν δάκρυ κατασπείσωμεν, ὅτι
ᾤλετο ἡμῖν ἀνὴρ εὖς τε ἐν εὐποιίαις καὶ μέγας
ἐν φιλομούσοις καὶ ἐθνωφελείᾳ βουλευμασιν!
ἀνὴρ, ὅς καὶ τόνδε χαρίεντα ναὸν μουσῶν ἡμῖν
ἔρεψεν! ᾤλετο ἡμῖν ὁ μέγας τοῦ Συλλόγου
εὐεργέτης Χρηστάκης ὁ Ζωγράφος, ὁ ἀφθόνῳ
τῇ χειρὶ εἰς τε περικόσμησιν καὶ πνευματικῇν
τροφήν τοῦ Συλλόγου τὸν χρυσὸν καταθέμε-
νος· ὁ θάνατος τοιοῦτου περὶ τὸν Σύλλογον γε-
νομένου ἀνδρὸς τὰ νεῦρα, ὡς εἶκος, τούτου
συνεκλόνησεν, εἰς λύπην δ' ἄρρητον καὶ ἄ-
ληκτον αὐτὸν ἐνέβαλεν, ἀλλὰ παράγορον εἶναι

ὅτι τοῦ τοιοῦτου ἀνδρὸς τὰ πατρῶζοντα τέ-
κνα τὰς εὐεργετικὰς αὐτῶν ἀκτίνας οὐ παύ-
σονται πρὸς τὸν Σύλλογον ἐπιπέμπειν.

Ἐπὶ τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ εὐεργέτῃ ὁ Σὺλ-
λογος καθῆκον ἀλήστου χάριτος καὶ αἰωνίου
εὐγνωμοσύνης ἐκτελῶν, τὰ ὀφειλόμενα κτέρεα
ἐκτερέϊξε, πολλὰ μάλα, ὅσα ἔοικεν, ἐπιμνημό-
συνον τελέσας τελετῇν, καθ' ἣν ὅτε ἐπὶ τούτῳ
τεταγμένος ῥήτωρ, ὁ ἐλλόγιμος ἐταῖρος καὶ
ἐμβριθῆς διδάκτωρ, κύριος Μηνᾶς Ἀθθενιά-
πουλος, ἐπάξιον τῆς θερμῆς φιλομουσίας καὶ
σώφρονος μεγαλοδωρίας τοῦ ἀνδρὸς περιέ-
πλεξε στέφανον ποικίλοις ἀνθεσι σοβαρᾶς εὐ-
γλωττίας καὶ μεμετρημένης χάριτος κεκο-
σμημένον· μουσάληπτος δὲ Βοσπολὶς φιλομήλα,
Ἡπειρώτιδος καλλιᾶς ἀγαστὸν πτερυγισμα, ἡ
δεσποινὶς Κορημία Πρεβεζιάτου ἐπὶ τῷ πα-
τριῶτῃ αὐτῆς ἀνδρὶ μάλα λιγέα ἐμινύρισε·
χορὸς δὲ ὀρφιοφίλων νεανιῶν ὑπὸ τὸν γνωστὸν
μουσοποιὸν ἀνδρα αἰωνίαν τὴν μνήμην τοῦ
ἀνδρὸς φρυγία μολπῇ κατέστησεν.

Ἄλλὰ μήπω τὰς ῥοὰς τῶν ἡμετέρων δα-
κρῶν ἐπίσχωμεν! ὅτι καὶ πολλοὶ ἄλλοι φῶ-
τες, ἐρήροι ἡμῶν ἐταῖροι πότμον ἐπέσπον!
καὶ ᾤλετο ἐπὶ τούτῳ ἀνὴρ εὐρύστερος καὶ
εὐρυμάθης, πολὺν δὲ τὸν ἰδρωτὰ ἐν τῷ ἡμε-
τέρῳ τῶν γραμμάτων ἀγῶνι ἀποσταξάμενος,
ἀνὴρ προστατήσας ποτὲ τοῦ Συλλόγου, ὅς
μάλα πόλλ' ἄλγεα ἐν τῷ ἀτρυγέτῳ τοῦ βίου
πόντῳ ἔπαθεν, ὁ πολῦτλας ὄντως Ὀδυσσεὺς
δ' Ἰάλεμος, οὗ τὴν εὐεργετικὴν ἐν τοῖς γράμ-
μασι δρᾶσιν ὁ ὀτρηνὸς τῆς δημοσιογραφίας
θεράπων κ. Ἐπ. Κυριακίδης, ἐκ τοῦ σύγγεγυς
τῶν περικοσμουσῶν τὴν μεγάλην καὶ ὑπερή-
φανον τοῦ Λεσβίου ἀνδρὸς καρδίαν ἀρετῶν
πεῖραν λαβῶν, ἐπάξιον τῷ ἀνδρὶ ἐπιμνημό-
συνον λαμπρὸν ῥητόρευμα ἐποίησατο.

Ἄρπυιαι δ' ἀνηλεεῖς καὶ γαρψώφυγες αἰ-
φνης ἡμῖν ἀνηρείφοντο καὶ τὸν λιγὺν τῶν
Βυζαντιῶν ἀγορητῆν, τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης
γλυκίων μέλιτος ῥέειν αὐδῆ, οὐ τὸ μελωδικὸν
καὶ ἔντονον κελάδῃμα ποσάκις δὲν ἀντήχησεν
ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ αἰθούσῃ κατακνηλοῦν ἡμᾶς
καὶ γοητεῖον! ᾤλετο ὁ ἀληθινὸς τοῦ Γένους
διδάσκαλος, ὁ τὴν νεολαίαν ἐπὶ τῶν πτερυγῶν
τῆς ἱστορίας καὶ φιλοσοφίας ἐπὶ τὰ αἰθέρια
ἀνάγων ὕψη! ᾤλετο ὁ τοῦ εὐφημον τοῦ Ἀρι-
στοκλέους ὄνομα ὡς γέρας ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν
σπουδῶν καὶ τῆς ἐπιμελείας ἐξ ἀπαλῶν ὀνύ-
χων κτησάμενος!

Λιγὺς δ' ἀγορητῆς ὁ ἀοιδίμος Ἀριστοκλῆς
γενόμενος, καὶ λιγέος ἐπίσης ἐπαινέτου ἔλαχε,

τοῦ εὐφραδοῦς διδάκτορος κ. Α. Μοστροφίου,
ὅστις, ἐκ τῶν στοργικῶν καὶ εὐγνωμόνων μα-
θητῶν τοῦ ἀειμνήστου γενόμενος, τὰ τοῦ βίου
δὲ καὶ τῆς πολιτείας αὐτοῦ τὰ μὲν ἐπιστά-
μενος, τὰ δὲ μελετήσας, τὴν πολλαπλῆν καὶ
πολυτιμοτάτην καὶ πολυχρόνιον δρᾶσιν τοῦ
ἀειμνήστου ἱδρυτοῦ τε καὶ μέλους καὶ τρις
προστατήσαντος τοῦ Συλλόγου ἱστορικοῦ τε
καὶ φιλοσόφου καὶ συγγραφέως ἀνυσιμωτάτων
ἔργων καὶ πιστοῦ δὲ καὶ ὀτρηνοῦ τῆς πολι-
τείας θεράποντος καὶ καλλικελάδου τοῦ λόγου
ἀγορητοῦ, ἐπάξιως αὐτῷ κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ
τεταγμένην ἐπιμνημόσυνον τελετῇν, ὁ ἡμέτε-
ρος ῥήτωρ ἀποδείξας ἐξύμνησεν.

Ἄλλὰ καὶ πολλοὺς ἄλλους κατὰ τὸ ἔτος
τούτο ἐθρηνήσαμεν! Τὸν πολλὰ κατὰ τὴν
Ἰστρίαδα χώραν ἐν τῇ μορφώσει καὶ παιδεύ-
σει τῶν ὁμογενῶν παιδῶν ἐπὶ μακρὸν χρόνον
μογήσαντα Ἄν. Βενιέρην. Τὸν γεραρὸν τῆς
Ἀσκληπιοῦ τέχνης μύστην καὶ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν
τοῦ Συλλόγου Ἄπ. Βαφειάδην. Τὸν μέγαν ἐν
ἐθνικαῖς εὐποιίαις καὶ ἐκ τῶν μέχρι τελευταίας
πνοῆς αὐτοῦ ἐναπομεινάντων δωρητῶν τοῦ
Συλλόγου Ἀνδρέαν τὸν Συγγρόν. Τὸν ἐν φιλο-
μούσῳ καὶ ἐθνωφελείᾳ ἔργῳ ἑτέρου μεγάλου τῆς
πατρίδος τέκνου συναντιλήπτορα, τὸν γεραῖον
τῆς Γεωγραφίας μῆστορα Kierert, ἐπίτιμον
δὲ τοῦ Συλλόγου μέλος. Τὸν γεραῖον ἀνὰ τὸν
Πόντον σκαπανέα τῶν γραμμάτων ἐκ τῶν
ἀντεπιστελλόντων μελῶν καὶ ἐν τοῖς τοῦ Συλ-
λόγου ἀγῶσι πολλοὺς τοὺς στεφάνους ἀράμενον
Ἰωάννην τὸν Βαλαβάνην. Τοὺς λίαν ἐπισπεύ-
σαντας τὸν πότμον νεαροὺς καὶ πολλὰ ὑπι-
σχουμένους πολυκλαύστους ἐπιστήμονας Βί-
κτωρα Μακρίδην, τέκνον τῆς Θεμίδος, καὶ
Παναγὴν Γιαννουλάτον, Ἀσκληπιαίας τέχνης
θεράποντα. Τὸν θερμὸν καὶ συμπαθῆς τοῦ
Συλλόγου μέλος Κωνσ. Πρωτίτην. Τὸν μα-
κρὰν ποθητῶν χωμάτων ὑπὸ γῆν καλυφθέντα
αἰδουσιμώτατον κατηχητῆν καὶ καλὸν καθη-
γητῆν Κωνσ. τὸν Παρίτην.

Πολλοὺς, ὡς ὄρατε, ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἡ
ἀλοή θανάτου μίτραν ἐταίρους ἡμῶν ἀνῆρ-
πασε, πολὺ δὲ ἐπομένως τὸ τοῦ Συλλόγου δά-
κρυ κατεσπείσθη, ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ τούτων τὰ
ὀφειλόμενα καὶ νόμιμα κτέρεα ἐκτερέϊξεν ἄλη-
στος ἡ μνήμη τῶν φίλων τούτων οἰχομένων
ἐταίρων.

Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ ὡς οἰκειοτάτην ἀπώλειαν
ὁ Σύλλογος ἠγήσατο καὶ τὸν θάνατον τοῦ
λαμπρὰ τὰ πρωτόλεια τῆς Ζωγραφείου Βι-
βλιοθήκης τῷ μεγαλήτορι ἀγωνοθέτῃ προσε-

ΠΕΡΙ ΧΕΙΡΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

ἀπαγγελθεῖσα κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτὴν ἐν τῇ ΑΤΚΕ' συνεδριάσει
τῆς 30 Μαΐου 1899

ὑπὸ ΜΙΧΑΗΛ ΨΑΛΙΔΑ, νέου προέδρου

Παναγιώτατε Δέσποια,
Σεβασμιώτατοι ἱερότατοι,
Φιλόμουσοι Κυρίαί καὶ Κύριοι,

Ἀναλαμβάνων τὴν προεδρίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, καθήκόν μου θεωρῶ δημοσίᾳ νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὰ ἐρίτιμα μέλη διὰ τὴν τιμὴν, τὴν ὅποιαν ἀπένειμν εὐμενῶς εἰς ἐμέ, ὅπως ἀπειρον καὶ πολλῶν ἄλλων ἤπτονα, νὰ δηλώσω δὲ σαφῶς, ὅτι τὴν ἀποδοχὴν τοῦ βαρυτάτου τούτου ὑπουργήματος ὑπεβόηθησαν αἱ χρησταὶ ἐλπίδες μου τὸ μὲν ἐπὶ τὰς εὐλογίας τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, προφρόνως συμμετεχούσης τῆς πανδήμου ταύτης τῶν γραμμάτων τελετῆς καὶ σπουδαίως ἐνθαρρυνούσης με, τὸ δὲ ἐπὶ τὴν ἀφοσίωσιν τῶν ἐταίρων πρὸς τὸ γερὰν τοῦτο ἴδρυμα καὶ ἐπὶ τὴν πρόθυμον συνεργασίαν τῶν λογίων, τῶν ὁποίων τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ μελετήματα ἔπονται ὁ παρὰ πάντων ποθούμενος κερπός. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐναρξίς τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ φιλολογικῆς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου σήμερον ἐγκαινίζεται, ἐναρξίς δὲ ταύτης κατ' ἔθος καὶ νόμον ποιῆται ὁ διάδοχος τοῦ ἀχωροῦντος προέδρου, σεβαστοῦ ἐταίρου καὶ φίλου, εὐκχεῖται νὰ πραγματοποιηθῇ θέμα σοβαρὸν μὲν καθ' ἑαυτὸ, συνάμα δ' εὐληπτον καὶ ἐπαγωγόν, ἦτοι περὶ τῆς Χειρὸς.

Ὅντως δὲ ἡ ἐκλογή θέματος ἐπιστημονικοῦ δυναμένου ὅπως οὖν νὰ μιθαρροσθῇ πρὸς τὸ ἐνδιαφέρον, ἢ τοῦλάχιστον τὴν ἀνοχὴν ἀκροατηρίου κυρίως φιλοκάλου, ὅταν μάλιστα ὁ ἐκλέγων μετέρχεται ἐιδικώτατον τῆς τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπιστήμης κλάδον, εἶναι χρῆμα δυσκολώτατον.

Πῶς τῷ ὄντι ἰατρὸς καὶ τὸ πλείστον χειρουργός, ν' ἀπασχολῆσθῃ ὑμᾶς, ἔστω καὶ ἐπὶ βραχύτατον, χωρὶς νὰ μνημονεύτῃ τὴν ὀδυ-

νηρὴν σμίλην, τὸν ἀπαίσιον κοπτήρα, τὸν ἀπικριώτερον πρίονα καὶ τὴν ὀμώνυμον αὐτῷ ψαλίδα, πρὸς ἃ οἰκειότερον ἔχει, νὰ τραπῇ δὲ ἀυτόκλητος ξένην ὁδὸν, ἀναδιφῶν βίβλους παλαιὰς καὶ τορνεύων φράσεις;

Ἐκ τῆς ἀμνηχανίας ταύτης ἐξήγαγεν ἡμᾶς προχείρως αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἔργου τὸ πρῶτον συνθετικὸν καὶ ἡ ἱατρικὴ τοῦ χειρουργοῦ χεῖρ ὑπὸ ἔποψιν πολὺ γενικωτέραν πρόκειται ν' ἀποτελέσῃ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἡμέτερου λόγου, καὶ ἐρ' ὅσον εἶναι τοῦτο δυνατόν, ὑπὸ ἔποψιν ἐιδικωτέραν πως.

Ἐγνώριζον ἄρα ὅτι ἄλλοτεν ἤρμοζε θέμα κατὰ τὴν σημερινὴν τῶν γραμμάτων πανήγυριν, οὐδὲν ἤπτον ὁμῶς προετίμησα ὡς ἐπιβεβλημένον μοι διττῶς τοῦτο, πρῶτον διότι ὡς ἐκ τῆς ἐιδικότητός μου παρέχεται μοι καθ' ἑκάστην ἡ εὐκαιρία ὅπως παρατηρῶ πόσον ἀναξιοπαθεῖ τὸ πολῦτιμον τοῦτο ὄργανον, εἰς πότους ἐκτίθεται κινδύνους καὶ κινώσεις καὶ πόσον κυρίως παραγνῶρίζεται ἡ ἀξία αὐτοῦ παρ' ἐκείνων ἰδίᾳ, οἵτινες ἔχουσι περισσοτέρην ἀνάγκην αὐτοῦ. Καὶ δεύτερον, διότι ἡ χεῖρ προφανῶς εἶναι τῶν τελειοτάτων καὶ θαυμαστοτάτων ἡμῶν ὀργάνων, καὶ δὴ τὸ πάντων χρησιμώτατον, οὗτινος ὁμῶς τὰς πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἐν γένει, τὴν ἐπιστήμην ἰδίᾳ, τὴν καλλιτεχνίαν καὶ βιομηχανίαν ἰδιαίτατα ἐκδουλεύσεις, ὑποτιμῶμεν δεινῶς.

Ἡ χεῖρ εἶναι τὸ ἀναγκασιώτατον τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ ἀνθρώπου ὀργάνων, ὁ δ' ὕψιστος Δημιουργός, ὁ τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ποιήσας, τὸ τελειώτατον τῶν δημιουργημάτων Αὐτοῦ, τὸν ἀνθρώπον, διὰ τοῦ τελειοτάτου καὶ θαυμαστοτάτου τῶν ὀργάνων ἐπροίκισε· δοὺς δὲ εἰς τὰ διάφορα τῶν τὴν ζωὴν ἐν γένει ἀποτελούντων ὄντων διάφορα εἰς συντήρησιν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν ὄργανα, τῷ γενναίῳ, φέρ' εἰπεῖν, καὶ τολμηρῷ λέοντι ῥώμην σώματος,

φέρουσι, τοῖς τε ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῖς ἄρτι τὸ φῶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἰδοῦσι περιόδοις, Παιδικῷ Κόσμῳ καὶ Βοσπορίδι, πρὸς ἃ βίον μακρὸν, ἐπιτυχῆ καὶ ἀπρόσκοπτον εὐχόμεθα.

Τὸν οἶακα δὲ ἤδη τῆς εὐπλοούσης ταύτης ἱερᾶς νηὸς τοῖς νέοις αὐτοῦ παραδιδόντες κυβερνήταις, οὗς τὰ τοῦ κυριάρχου πληρώματος ὄττρεα τοιοῦτους ἀπέδειξαν, ἦτοι πρόεδρον μὲν τὸν κ. Μ. Παλλίδα, ἀντιπροέδρους τοὺς κ. κ. Ξενοφῶντα Σιδερίδην καὶ Δ. Μοσιράτον, γενικὸν γραμματέα τὸν τῶς τοιοῦτον κ. Γ. Πασχαλίδην, ἐιδικὸν τὸν κ. Α. Μαλατάκη, ἔφορον τῆς Βιβλιοθήκης τὸν κ. Μ. Αὐθεντόπουλον, ταμίαν τὸν τῶς τοιοῦτον κ. Δ. Μηλιώτην καὶ λογιστὴν τὸν κ. Νικήταν Παπαγιαννόπουλον, χρίομεν αὐτοὺς τῷ χρίσματι τοῦ θάρρους καὶ τῆς ἐγκαρτερήσεως, εὐπλοίαν αὐτοῖς καὶ αἰσίαν τὴν εἰς τὸν λιμένα τοῦ σκοποῦ ἀφίξιν ἀπὸ μέσης στοργικῆς καρδίας εὐχόμενοι.

Τοιοῦτος οὖν ὁ Σύλλογος ἡμῶν ὢν, ἐν μὲν τοῖς πατρικοῖς στέρνοις αὐτοῦ τοσοῦτον θερμῶς καὶ στοργικῶς περισφίγγων, ὡς κλεινὰς αὐτοῦ θυγατέρας Ἐπιστήμην καὶ Καλλιτεχνίαν, ὑφ' οὗ τὴν φιλόξενον στέγην ὁ Θεὸς λόγος σκηνοῦμενος, πνευματικῶν ὑσώπων ῥαντίζων καὶ πειστικῆ πλύσει πλύνων τὰς ψυχὰς τῶν προσερχομένων, ἀποκαθίρει καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκοτέρας αὐτὰς ἀποκαθίστασι, Σωματεῖον, σκῆπτρα μὲν σέβον καὶ εὐλαβοῦμενον καὶ νόμοις ἀείποτε πειθόμενον, τῆς τιμῆσεως δὲ προσοχῆς καὶ συμπαιθείας τοῦ πεπολιτισμένου καὶ ἐπιστημονικοῦ κόσμου ἀξιούμενον, οὐδὲν τὸ θαυμαστόν ὅτι τοιοῦτον ἑαυτὸν ἀποφαίνων ὁ Σύλλογος τῆς μὲν Μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας δαψιλῆς ἐπισπᾶται, καὶ τῇ σέμνῃ δὲ καὶ ἐνθαυραίνοντι παρουσίᾳ τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρητιῆρος σήμερον τιμᾶται, εὐλογεῖται καὶ καθαγιαζέται, τῆς Ἱψηλῆς δὲ φιλομουσοτάτου Ἀνακτος εὐνοίας εὐμοιρεῖ, παρὰ δὲ τῆς πεφωτισμένης Αὐτοῦ Κυβερνήσεως πολλῆς τῆς ἐκτιμῆσεως ἀξιοῦται· ἐξ ὧν ἀπάντων οὗτος δικαιούται σθένος καὶ θάρρος ἀρῶμενος, στερεῶν καὶ θαρραλέων νὰ βαλῆν βήματι ἐπὶ τὸν θεᾶρεστον σκοπὸν αὐτοῦ, ἀστέρᾳ ἀείποτε φωτιζόμενος, παρήγορον καὶ ὀδηγῆτορα ἔχων τὸν ἀνωθεν λαμπυρίζοντα καὶ μονοουχὶ βοῶντα καὶ λέγοντα:

ΘΑΡΣΕΙΝ ΚΡΗ· ΤΑΧ' ΑΥΡΙΟΝ ΕΞΕΣΤ' ΑΜΕΙΝΟΝ.

νεγκόντος Δημ. Σεμιτέλου, τοῦ τὴν φιλολογικὴν τοῦ Πανεπιστημίου ἔδραν τιμήσαντος, πολὺ δὲ τὸ γόητρον πᾶρα τῶν σοφῶν τοῦ τοῦ κόσμου τῇ ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ προσπορίσαντος.

Τοιαύτη, ἐρίτιμον ἀκροατήριον, ἡ ἐνιαύσιος δράσις τοῦ Συλλόγου, ἐκ πάντων δὲ τῶν ἤδη εἰρημένων, πεποιθᾶμεν, ὅτι ὁμολογήσητε ἐν τῇ δικαίᾳ κρίσει ὑμῶν, ὅτι μεθ' ὅλα τὰ ἐπισυμβάντα τῷ Συλλόγῳ ἀλλεπάλληλα πένθη καὶ τὰς ἐπομένας ἀλλεπαλλήλους διακοπὰς τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ, τὰς ἐκ τῆς οικονομικῆς καχεξίας φυσικὰς παρακωλύσεις πολλῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ, οὐχ ἤττον ἰκανὴν ζωὴν εἰς δράσιν οὗτος ἐπέδειξεν, ὅπερ ἀποδοτέον τὸ μὲν εἰς τὸ νέον αἷμα, ὅπερ εἰς τὰς φλέβας αὐτοῦ εἰσῆλθε, διὰ τὴν εἰς τὰς τάξεις αὐτοῦ προσέλευσιν τοσοῦτων νεοσυλλέκτων καὶ σφριγῶντων εἰς ἐπιστημονικὴν δράσιν μελῶν, τὸ δὲ εἰς τὴν ἐπαινετὴν τῶν ἀγαπητῶν μοι συγκομητόρων προθυμίαν, μεθ' ἧς συνήρανό μοι τοῦ λίαν αἰσθητοῦ εἰς τοὺς ἐμοὺς ἀσθενεῖς ὤμους βάρους τῆς προεδρίας, διὸ καὶ δίκαιον πολλὰς τὰς χάριτας ἐπὶ τούτῳ αὐτοῖς ἀνομολογήσαι.

Ἢδὲ τὴν ἐπὶ τὸν παιωνικὸν ῥυθμὸν τῶν εὐχαριστιῶν τραπέισαν βάρβιτον ἡμῶν δεῦρο δισπὴν ἔτι χάριτος καὶ εὐγνωμοσύνης χορδαῖς ἐπλήσαντες, μέλος εὐχαριστιῶν θερμῶν ἀναμείψωμεν πρὸ τῆς Ἱμετέρας Θ. Παναγιότητος τοῦ σεμνοῦ Πατριάρχου ἡμῶν Κωνσταντινου τοῦ Ε', ὅτι ὑπόδεκται ἐν ἡμῖν κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην τοῦ βίου τοῦ Συλλόγου ἡμέραν παραστήναι, τοῦτον μὲν τιμῶν καὶ ἀγιαζῶν, τὸ δὲ μετὰ τοσοῦτου δικαίου σεβασμοῦ πρὸς τὸν Ἐθνάρχην αὐτοῦ προσβλέπον ἀκροατήριον χαροποιῶν καὶ ἐνθαυραίνων.

Χάριτας δὲ πολλὰς ἐν ὀνόματι τοῦ Συλλόγου τῷ Ἐπιτετραμμένῳ τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐθνεργῶ Ζαλοκώσῃ ἀνομολογοῦμεν, τῷ ἀντιπροσωπεύοντι τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν τῆς Παιδείας ὑπουργὸν Ζουζοῦ πιασῶν ἐκλαμπροτάτῳ Ἀποδουλλᾷ Χασιπ ἐφένδῃ καὶ πάσαις ταῖς παρισταμέναις Ἐξοχότησιν, ὅτι ἐτίμησαν τὴν τελετὴν ταύτην τοῦ Συλλόγου διὰ τῆς προθύμου αὐτῶν καὶ τιμῆσεως παραστάσεως.

Ἴνα δὲ μὴ ἐλλίπεις ἐν εὐχαριστίαις ἐλεγχθῶμεν, εὐχαριστοῦμεν θερμῶς ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου τῇ τε ἀείποτε προθύμῳ καὶ στοργικῶς πρὸς αὐτὸν διειρημένη δημοσιογραφίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς τὰς αὐτῶν δημοσιεύσεις αὐτῷ προσ-

πλοκον, ὅσον καὶ θαυμασίον σύμπλεγμα, συντελοῦν ὅπως τὸ ὄργανον τοῦτο καθίσταται χρησιμώτατον καὶ εὐτογον πρὸς ἐκπλήρωσιν πασῶν τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ.

Καὶ ἡ μὲν χώρα τοῦ θένταρος ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων μυῶν, προωρισμένων εἰς τὰς κινήσεις τοῦ ἀντίχειρος, ἧτοι ἐκ τοῦ βραχέος ἀπαγωγῆς, ἐκ τοῦ βραχέος καμπτήρος, ἐκ τοῦ ἀντιθέτου καὶ ἐκ τοῦ προσαγωγῆς πρὸς δὲ ἐκ τοῦ ἰόντος τοῦ μακροῦ καμπτήρος καὶ κλάδου τοῦ μεσαίου νεύρου καὶ ἀγγείων· βελύτερον δὲ πρὸς τὴν ῥαχιαίαν ἐπιφάνειαν εὐρίσκειται καὶ ὁ πρῶτος μεσοστήριος μῦς.

Ἡ δὲ χώρα τοῦ ὑποθέναρος, κειμένη ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ καὶ ἐσωτερικῇ μοίρᾳ τῆς παλάμης, περιλαμβάνει τρεῖς μῦς προωρισμένους διὰ τὰς κινήσεις τοῦ μικροῦ δακτύλου· ἧτοι τὸν ἀπαγωγόν, τὸν βραχύν καμπτήρα καὶ τὸν ἀντίθετον.

Τέλος δὲ ἐν τῇ μέσῳ τὸ κοῖλον τῆς παλάμης, τὸ κείμενον μεταξὺ θένταρος καὶ ὑποθέναρος, χώρα μεγαλειτέρας σπουδαιότητος, καθόσον ἐν ταύτῃ εὐρίσκωμεν ὑπὸ τὸ δέρμα τὸν λιπαρὸν ἰστόν, κοινὸν ἄλλως τε εἰς ὅλην τὴν παλάμην, τὴν κατ' ἐπιπολὴν περιταυρίαν, τὸ κατ' ἐπιπολὴν παλαμιαῖον ἀρτηριακὸν τόξον καὶ τὰς ἐκ τούτων ἐκφυομένας ἀρτηρίας τῶν δακτύλων, τὸ μεσαῖον καὶ ὠλένιον νεῦρον καὶ τοὺς ἰόντας τῶν κατ' ἐπιπολὴν καμπτήρων καὶ τῶν κατὰ βάθος μετὰ τῶν ἐλμυθοειδῶν αὐτῶν μυῶν, περιβαλλομένων ἐξ ἀφθόου λιπαροῦ ἰστοῦ, τὴν κατὰ βάθος παλαμιαίαν ἀπονεύρωσιν καὶ ὑπὸ ταύτην τὸ κατὰ βάθος παλαμιαῖον ἀρτηριακὸν τόξον, ἐκναπαυόμενον ἐπὶ τῶν μετακαρπίων ὀστέων, ὧν τὰ μεσοστήρια διαστήματα πληροῦνται ὑπὸ τῶν μεσοστέων καλουμένων μυῶν.

Εὐρίσκωμεν δὲ προσέτι ἐν τῇ παλάμῃ καὶ τὰς θήκας λεγομένας τῶν τενόντων, ὧν δύο αἱ μεγαλειτέραι, ἡ μὲν ἀρχομένη ἐκ τοῦ μικροῦ δακτύλου καταλαμβάνει τὸ ἥμισυ ἐσωτερικὸν τῆς παλάμης, περιλαμβάνουσα τοὺς τένοντας τῶν κοινῶν καμπτήρων, ἡ δὲ ἐξωτερικὴ συνδέει τὸν τένοντα τοῦ μακροῦ καμπτήρος τοῦ ἀντίχειρος· ἐκτὸς τούτων καὶ ἕκαστος τῶν τριῶν λοιπῶν δακτύλων, λιγανός, μέσος καὶ παραμέσος, φέρει ἀνὰ μίαν χωριστὴν μικρὰν θήκην διὰ τοὺς ἐκεῖθεν διερχομένους τένοντας.

Ἄπαντες δὲ οἱ μῦς τῆς χειρὸς εἰσι προωρισμένοι εἰς τὰς διαφόρους κινήσεις αὐτῆς, ἧτοι πρηνησμόν, ὑπτιασμόν, προσαγωγήν, ἀπαγωγήν, κάμψιν, ἔκτασιν καὶ ἀντίθεσιν τῶν δα-

κτύλων, καὶ χρησιμεύουσι διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν κινήσεων τούτων εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς εὐτροφίας, εὐκινήσιας καὶ ἀναριθμητῶν ἄλλων λεπτοτάτων γνωστῶν κινήσεων τῆς χειρὸς.

Τὸ δὲ ἀρτηριακὸν σύστημα, τὸ χρησιμεῖον ἄλλως πρὸς διατροφήν, συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν παντὸς ὄργανου, ἐν τῇ χειρὶ σχηματίζει πυκνὸν σύμπλεγμα ὀχετῶν συγκοινωνούντων πολλαπλῶς, καὶ δὴ οὕτως, ὥστε, καταστρεφόμενου ἑνὸς ἢ πλειοτέρων, οἱ λοιποὶ ὀχετοὶ ν' ἀναπληρῶσιν αὐτὸ ἀποτελεσματικῶς. Δηλαδή ἡ κερκιδικὴ καὶ ὠλένιος ἀρτηρία, κατερχόμεναι ἐκ τοῦ ἀντίβραχίου κατὰ τὰ πλάγια τῆς χειρὸς, εἰσδύουσι εἰς αὐτὴν καὶ διχαζόμεναι καὶ ἀναστομούμεναι πάλιν, σχηματίζουσι ἐν τῇ μέσῳ αὐτῆς δύο τόξα, παλαμιαῖα καλούμενα, τὸ κατ' ἐπιπολὴν καὶ τὸ κατὰ βάθος, ὡς ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν. Ἐκ τούτων πάλιν ἀφθονοὶ κλάδοι ἐκφυόμενοι εἰσβάλλουσι εἰς ἕνα ἕκαστον μῦν πρὸς διατροφήν αὐτοῦ. Ἐκ τῆς κυρτῆς δὲ περιφέρειας τῶν ἀρτηριακῶν τούτων τόξων ἐκφύονται ἕτεροι κλάδοι, οἵτινες, διευθυνομένοι κατὰ μῆκος πρὸς τὰ κάτω, διασχίζονται πάλιν εἰς δύο, διήκοντες εἰς τὰς πλάγιας πλευρὰς τῶν δακτύλων καὶ καταλήγουσι εἰς τὴν κορυφὴν τούτων ἀναστομούμενοι οὕτως, ὥστε ἕκαστος τῶν δακτύλων διατρέφεται ὑπὸ δύο κυρίων ἀρτηριῶν.

Αἱ φλέβες τῆς χειρὸς εἶναι δευτερευούσης σημασίας, καθόσον χρησιμεύουσι ἁπλῶς εἰς τὸ νὰ διοχετεύσωσι τὸ ἀκάθαρτον ἤδη αἷμα ἀπὸ τῆς χειρὸς εἰς τὸ κέντρον τῆς κυκλοφορίας.

Τὰ νεῦρα, τὸ τηλεγραφικὸν τοῦτο καλῶδιον, διὰ τοῦ ὁποῦ πᾶς ἐξωτερικὸς ἐρεθισμὸς διαβιβάζεται εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἀπὸ τούτου πάλιν ὡς ἐπιταγὴ πρὸς ἐκτέλεσιν ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς κινήσεως εἰς τὸ σῶμα, εἰσὶν ἐν τῇ χειρὶ συνέχεια τοῦ βραχιονίου πλέγματος, τοῦ ἐκφυομένου ἐκ τῆς κατωτέρας τραχηλικῆς μοίρας τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ καταλήγοντος εἰς τὴν χεῖρα μέχρι τῶν ἀκρῶν τῶν δακτύλων.

Ἄμεσος δὲ πηγὴ, ἐξ ἧς τὰ τῆς χειρὸς νεῦρα προέρχονται, διέποντα τὴν κίνησιν καὶ αἰσθησιν αὐτῆς, εἰσι τρία, τὸ κερκιδικόν, τὸ ὠλένιον καὶ τὸ ἐν τῇ μέσῳ τούτων κείμενον μέσον καλούμενον· εἶναι δὲ τὰ νεῦρα ταῦτα μικτὰ, δηλαδή συνίστανται ἐξ ἰσθμίων αἰσθητικῶν καὶ κινήτικων. Καὶ τὸ μὲν κερκιδικόν καὶ κλάδοι τινὲς τοῦ ὠλένιου, διατρέγοντες τὴν ἐσωτερικὴν μοῖραν, ἐννευροῦσι τὴν ῥαχιαίαν ἐπιφάνειαν τῆς χειρὸς, τὸ δὲ μεσαῖον καὶ λοιπὸν ὠλένιον τὴν παλαμιαίαν.

Τὰ τρία ταῦτα νεῦρα, διακλαδιζόμενα εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς χειρὸς, ἀφ' οὗ δώσωσι τὰς κινήτικὰς αὐτῶν ἰσθμίας εἰς ἕνα ἕκαστον μῦν, διανέμουσι τὰς αἰσθητικὰς αὐτῶν εἰς τὸ δέρμα, ἐννευροῦντα ἐν ἕκαστον ἰδίαν τῆς χειρὸς χώραν.

Τὸ μὲν κερκιδικὸν νεῦρον διέπει τὴν αἰσθησιν τῆς ῥαχιαίας χώρας τοῦ ἀντίχειρος, λιγανοῦ, μέσου καὶ κερκιδικοῦ χεῖλους τοῦ παραμέσου δακτύλου καὶ τὴν ἀντίτοιγον τούτων ῥαχιαίαν ἐπιφάνειαν τῆς χειρὸς. Τὸ δὲ ὠλένιον τὴν λοιπὴν ῥαχιαίαν μοῖραν ὡς καὶ τὴν ῥαχιαίαν καὶ παλαμιαίαν τοῦ παραμέσου, μικροῦ δακτύλου καὶ ὑποθέναρος.

Τὸ μέσον δὲ νεῦρον διέπει τὴν αἰσθησιν ὅλης τῆς λοιπῆς παλαμιαίας χώρας, ἧτοι τοῦ ἀντίχειρος, λιγανοῦ, μέσου, τοῦ ἐξωτερικοῦ ἡμίσεως χεῖλους, τοῦ παραμέσου δακτύλου καὶ θένταρος.

Εἰς τὸ δέρμα δὲ τῆς παλαμιαίας ἐπιφανείας τῆς χειρὸς καταλήγουσι αἱ αἰσθητικαὶ ἰσθμίας εἰς ὅλους ἰδίον σύστημα, ἀπαντῶν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν χώραν ταύτην καὶ προωρισμένον πρὸς τὴν εἰδικὴν λειτουργίαν τῆς χειρὸς, ἧτοι τὴν ἀφήν. Δηλαδή οἱ αἰσθητικοὶ οὗτοι κλαδίσκοι τῶν νεύρων καταλήγουσι ἐνταῦθα πολυειδῶς: τὸ μὲν κατ' εὐθείαν εἰς τὸ δέρμα, μέχρι τῆς ἐπιδερμίδος, τὸ δὲ εἰς μικρὰ φοειδῆ σωματία (1—5 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου), τὰ ὁποῖα κρέμανται ἐκ τῶν ἀκροτελευτῶν κλαδίσκων τῶν αἰσθητικῶν νεύρων καὶ ὀνομάζονται *Πατοίνεια σωματία* (*corpuscules de Pacine*), ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀνατόμου, τοῦ πρώτου περιγράφαντος αὐτὰ (1836). Καὶ ἀπαντῶσι μὲν ταῦτα διεσπαρμένα εἰς ὅλον τὸ δέρμα, εἶναι δὲ ἀφθονώτατα εἰς τοὺς δακτύλους καὶ ἐξαιρετικῶς πάλιν τὰ περισσότερα εἰς τὴν τρίτην φάλαγγα, ἧτοι τὴν ῥάγα τῶν δακτύλων· τέλος εἰς εἰδικὰ τινα σωματία, τὰ ὁποῖα ἀπαντῶσιν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν παλάμην τῆς χειρὸς (καὶ εἰς τὸ πέλμα τοῦ ποδός), ἐκεῖ, ὅπου καὶ ἐντοπίζεται τὸ αἰσθητήριον τῆς ἀφῆς. Τὰ τελευταῖα ταῦτα νευρικά σωματία, *Μαισόνερια* καλούμενα, ὡς ἐκ τοῦ πρώτου ἀνακαλύψαντος αὐτὰ, τὰ κυρίως σωματία τῆς ἀφῆς, ἀφθονώτατα ἐπὶ τῶν ῥαγῶν τῶν δακτύλων καὶ ἐπιπολαίως κείμενα, πληροῦσι τὰς ἀνω περιγραφείσας πολυπληθεῖς θηλάς τοῦ δέρματος τῶν δακτύλων.

Τὸ κρηπίδιωμα δὲ παντὸς τοῦ πολυπλοκωτάτου τούτου συστήματος, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ὁποῦ προσφύονται, ὡς εἶπομεν, μῦς καὶ τέ-

νοντες, εἶναι ὁ ὀστέινος τῆς χειρὸς σκελετός, ἀποτελούμενος ἐξ 27 ὀστέων διαφόρου σχήματος καὶ μεγέθους, εὐκινήτως πρὸς ἄλληλα συνηρμοσμένων διὰ στερεωτάτων συνδέσμων, ἀποτελούντων μετὰ τῶν ὀστέων τὰς διαφόρους ἀρθρώσεις.

Ἐκ τῶν 27 τούτων ὀστέων, ὀκτώ, ἔχοντα σχῆμα ἀκκρόνιστον κυβικὸν καὶ τεταγμένα εἰς δύο σειράς, ἀνωτέραν καὶ κατωτέραν, ἀποτελοῦσι τὸν καρπὸν, τὴν ῥίζαν τρόπον τινὰ τῆς χειρὸς, διὰ τῆς ἰσοίας αὕτη συνδέεται μετὰ τοῦ ἀντίβραχίου.

Πέντε ἄλλα ἐπιμήκη κυλινδρικά ὀστᾶ, κείμενα παραπλεύρως τὸ μὲν παρά τὸ δέ, ἀποτελοῦσι τὸ μετακάρπιον, ὅπερ μετὰ τῶν ἀνωτέρω συνιστῶσιν, οὕτως εἶπεῖν, τὸ σῶμα τῆς χειρὸς, ἧτοι τὴν παλάμην. Συνέχειαν τῶν ὀστέων τοῦ μετακάρπιου ἀποτελοῦσι τὰ ὀστᾶ τῶν πέντε δακτύλων, ἄτινα, ἐπιμήκη καὶ ταῦτα, ἀριθμοῦνται εἰς δεκατέσσαρα.

Ἐκαστος δάκτυλος σχηματίζεται ἐκ τριῶν τοιούτων ὀστέων κατὰ μῆκος διακειμένων καὶ πρὸς ἄλληλα συνηρμοσμένων καὶ τρεῖς φάλαγγας ἀποτελούντων δι' ἕκαστον δάκτυλον, πλὴν τοῦ ἀντίχειρος, ὅστις ἀποτελεῖται ὑπὸ δύο μόνον ὀστέων καὶ δύο φάλαγγων. Αἱ φάλαγγες δὲ αὗται, ἐκ τῶν ἀνω πρὸς τὰ κάτω μικρότεραι γινόμεναι, καταλήγουσι εἰς τὴν τρίτην, τὴν καὶ μικροτέραν, ἧτις καὶ ῥᾶξ καλεῖται.

* *

Ἡ φυσιολογικὴ λειτουργία τῆς χειρὸς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀνατομικῆς περιγραφῆς αὐτῆς. Ὁ σκελετός αὐτῆς, συνιστάμενος ἐκ πολλαπλῶν μικρῶν ὀστέων μετὰ λίγων ἀρθρικών ἐπιφανειῶν, συναρθροῦται καταλλήλως καὶ προάγει τὰς διαφόρους κινήσεις αὐτῆς εἰς τὸ τέλειον. Οἱ δὲ μῦς, τεσσαράκοντα περίπου τὸν ἀριθμὸν, κατενεμήθησαν οὕτως, ὥστε νὰ κινητοποιῶσι τὴν χεῖρα διαφοροτρόπως καὶ νὰ καθιστῶσιν αὐτὴν ἐπιτηδείαν πρὸς τοὺς ποικίλους ἐκείνους μετασχηματισμούς, δι' ὧν ἐπαρκεῖ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ποικιλιωτῶν αὐτῆς ἐργασιῶν.

Οἱ τέσσαρες δάκτυλοι, ἐπιμήκεις, ἀνισοὶ καὶ ἀπογεωρισμένοι ὁ εἰς τοῦ ἑτέρου, φέρουσι ἕκαστος ἀνὰ τρεῖς ἀρθρώσεις, χάριν τῶν ὁποίων οὗτοι δύνανται ν' ἀφίστανται ἀλλήλων, νὰ κάμπτονται καὶ ἐκτείνωνται ἐλευθέρως, καὶ νὰ ἐφαρμόζωνται ἐπίσης ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν ὀγκωδῶν ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λεπτοτάτων ἀντικειμένων.

Ὁ δὲ ἀντίχειρ μετὰ τὸς μαθηματικῆς ἀκριβοῦς ἐπέτυχε νὰ κατὰσχῃ τὴν θέσιν του, ὥστε μόνον οὕτω ἠδυνήθη πράγματι νὰ καταστήσῃ μετὰ τῶν λοιπῶν δακτύλων τὴν χεῖρα μηχανισμόν τέλειον καὶ ἀληθῆς συλληπτήριον ὄργανον.

Ἐκτός τῆς κοινῆς αἰσθήσεως, ἣτις ὑπάρχει διακεχυμένη ἐπ' ὅλου τοῦ δέρματος, ἡ χεῖρ ἔχει καὶ ἰδίαν τινὰ αἰσθητικὴν δύναμιν, ἣτις καὶ μόνῃ χαρακτηρίζεται αὐτὴν ὡς εἰδικὸν αἰσθητήριον ὄργανον τῆς ἀφῆς. Καὶ δὲν πρέπει νὰ συγγένηται ἡ ἀφῆ μετὰ τῆς κοινῆς αἰσθήσεως, καθόσον αὐτὴ ἔχει, ὡς εἶδομεν, καὶ ἰδίον νευρικὸν σύστημα, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἀνω μνημονευθέντων σωματίων τοῦ *Alaïsner*, δηλαδὴ τῶν εἰδικῶν σωματίων τῆς ἀφῆς, ἅτινα, εὐρισκόμενα ἐντός τῶν ἀπειροπληθῶν θηλῶν τῆς παλάμης, καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ραχίων τῶν δακτύλων, καθιστῶσι τὴν χεῖρα τὸ εἰδικὸν τῆς ἀφῆς αἰσθητήριον.

Ἡ ἀφῆ εἶναι ἡ αἰσθητικὴ ἐκείνη δύναμις, διὰ τῆς ὁποίας λαμβάνομεν γνῶσιν τῶν διαστάσεων, τοῦ σχήματος, τῆς συστάσεως καὶ ἄλλων ἰδιοτήτων τῶν ἀντικειμένων. Αὕτη προσέτι ἐπανορθοῖ, κανονίζει καὶ συμπληροῖ τὸ ἔργον τῆς ὁράσεως καὶ εἶναι ἡ μόνῃ τῶν αἰσθήσεων, ἣτις οὐδέποτε ὑποπίπτει εἰς ἀπάτην.

Τὸ δὲ ἀκροτελεύτιον τῆς χειρὸς ἐφόδιον, οἱ ὄνυχες, τὰ πλατέα καὶ λεπτὰ ἐκείνα πέταλα, τὰ στέποντα τὴν ραχιαίαν ἐπιφάνειαν τῆς τρίτης φάλαγγος τῶν δακτύλων, διὰ τὴν στερεότητα καὶ ἐλαστικότητα αὐτῶν παρέχουσιν ἀντίστασιν τινὰ καὶ ὑποστήριγμα εἰς τὰς ῥαχίας τῶν δακτύλων ἐν καιρῷ ψαύσεως ἀντικειμένου τινὸς καὶ φέρουσιν εἰς ἐπαφὴν πρὸς τοῦτο περισσοτέρας θηλᾶς, καὶ οὕτω καθιστῶσι μεγαλύτερον τὸ ἀπτικὸν πεδῖον, τοῦθ' ὅπερ λίαν σπουδαῖον διὰ τὴν αἰσθησὶν τῆς ἀφῆς.

Ἐκ τῆς συντόμως ἐκτεθείσης ἀνατομικῆς κατασκευῆς καὶ φυσιολογικῆς λειτουργίας ἐξάγεται ὅτι ἡ χεῖρ εἶναι ὄργανον ἐκτελεστικὸν σπουδαιότατον καὶ χρησιμώτατον, καὶ διὰ τὴν εἰδικὴν φυσιολογικὴν ἰδιότητα, ἣν ἔχει, δηλαδὴ τὴν ἀφῆν, κατατάσσεται μετὰ τῶν πέντε αἰσθητηρίων ὀργάνων: τοῦ ὀφθαλμοῦ, τοῦ ὠτός, τῆς ὄσφης καὶ τῆς γλώσσης, πλεονεκτεῖ δὲ μάλιστα ἡ χεῖρ τῶν λοιπῶν· διότι ὁ μὲν ὀφθαλμὸς, τὸ οὖς, ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ῥίς εἶναι ὄργανα μᾶλλον παθητικὰ, δηλαδὴ δέχονται μόνον τὰς ἐξωτερικὰς ἐντυπώσεις, ἐν ᾧ ἡ χεῖρ εἶναι καὶ ἐνεργητικὸν συγχρόνως ὄργανον, διότι,

δεχόμενον τὰς ἐξωτερικὰς ἐντυπώσεις, ἐκτελεῖ καὶ ἐξωτερικεῖται συγχρόνως ταύτας καὶ τὰς τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων πᾶν δεξιῶς καὶ πιστῶς: ἦτοι ἡ χεῖρ καθίσταται ὁ πιστὸς ὑπὲρ τῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀνευ τοῦ ὁποίου ἀδύνατον ἦτο νὰ ὑπάρξῃ οὗτος. Ὅθεν προσφυστάτα ἐλέχθη ὑπὸ τῶν πατέρων ἡμῶν «*Χειρῶν* ὀλυμένων, ἔρρει πολὺμητις Ἀθήνη».

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀνεγνώρισαν καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων, ὁμολογήσαντες μάλιστα τὴν χεῖρα ὑπερτέραν τῶν λοιπῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων.

Ὁ Ἀναξαγόρας π. γ. ἐπρέσβευεν ὅτι ὁ ἀνθρώπος ὀφείλει τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ζῶων εἰς αὐτὴν τὴν χεῖρα. «*Ἀναξαγόρας μὲν οὖν φησι διὰ τὸ χεῖρας ἔχειν προνομιώτατον εἶναι τῶν ζῶων τὸν ἀνθρώπον*», καὶ εἶναι μὲν ἀληθῆς ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης διὰ τῶν ἐπομένων «*Ἐὐλογον δὲ διὰ τὸ προνομιώτατον εἶναι τῶν ζῶων χεῖρας ἔχειν*», καὶ ὁ Γαλινός (*Περὶ χροίας Μορίων*, κεφ. 3) «*Ὅτι μὲν σοφώτατον τῶν ζῶων ἀνθρώπος, οὕτω δὲ χεῖρας ὄργανα πρέποντι ζῆρ σοφῶν*» ἠθέλησαν ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι ὑπέρτερος τῶν ἄλλων ζῶων, διότι ἔχει χεῖρας, ἀλλ' ὡς ὑπερέχων τούτων, ἀνάγκην εἶχε καὶ τελειοτάτου ὀργάνου, οὐδὲν ἦττον ὅμως καὶ ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀντιρρήσει περὶ τούτου ἔτι κατέδειξαν τῶν χειρῶν τὴν ὑπερέχουσαν θέσιν καὶ τελειότητα.

Ἄν ὁ ὀφθαλμὸς ἐξυμνήθη, καὶ δικαίως, ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ νεωτέρων ποιητῶν, ἂν ἡ λεπτοφυῆς καὶ θαυμασία κατασκευὴ αὐτοῦ ἐθαυμάσθη ὑπὸ πάντων, ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον χονδροειδῆς χεῖρ ἐθεωρήθη οὐ μόνον σοφωτάτη ἐπινοήσις, ἀλλὰ καὶ ἰδιαιτέρον τοῦ ἀνθρώπου χαρακτηριστικόν. Σύγκρισις τις τῶν δύο τούτων αἰσθητηρίων ὀργάνων δὲν εἶναι ἀληθῶς ἀπο σκοποῦ ἀφ' οὗ μάλιστα, ὡς κοινῶς πιστεύεται, ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς εἶναι τὸ πολυτιμότερον τῶν αἰσθητηρίων, ἡ δὲ χεῖρ μόνις ἀξιοῦται τῆς δεούσης προσοχῆς.

Τοῖς πᾶσι κατέστησαν ἤδη γνωστοὶ αἱ θαυμάσιαι ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας παρέχει ἡ χεῖρ διὰ τῆς ἀφῆς εἰς τοὺς δυσμοίρους ἐκείνους, οἵτινες ἠτύχησαν νὰ στερηθῶσι τοῦ πολυτίμου τῆς ὁράσεως αἰσθητηρίου, τοῦ ὀφθαλμοῦ. Χιλιάδες τυφλῶν σήμερον διὰ τῆς ἀφῆς ἀντικατέστησαν τὴν ὄρασιν μετὰ καταπληκτικῆς ἐπιτυχίας. Ἐν ταῖς σχολαῖς τῶν τυφλῶν μετὰ θαυμάσιου παρατηρούμεν τὰ ἀπίστευτα ἀποτελέσματα τῆς χρησιμότητος

τῆς χειρὸς, διὰ τῆς ὁποίας κατορθοῦσι τὴν ἐκμάθησιν διαφόρων βιοποριστικῶν ἐπαγγελμάτων, καὶ ἐπαρκοῦντες οὕτω διὰ τῆς ἀτομικῆς αὐτῶν ἀξίας καὶ ἐργασίας εἰς τὴν πληρωσὴν τῶν ἰδίων ἀναγκῶν, ἀποσκορακίζουσι τὴν εἰδεχθῆ ἐπαιτείαν. Ἐκεῖ διὰ τῆς ἀφῆς μαθηθάνουσιν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν, διδάσκονται τὴν ὀργανικὴν μουσικὴν θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς· πολλοὶ δὲ νέοι τυφλοὶ, ἀπόφοιτοι τῶν σχολῶν τούτων, εἶναι ἄριστοι ἤδη καλλιτέχναι, τυχόντες τοῦ πρώτου βραβείου ἀνεγνώρισμένων Ἰαδελῶν μεγαλοπόλων καὶ μετερχόμενοι νῦν εὐδοκίμως τὸ ἔργον καθηγητοῦ τῆς μουσικῆς.

Ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη ἀναγράφει πλείεστα ὅσα περίεργα καὶ ἐκπληκτικὰ γεγονότα, ἀναγόμενα εἰς τὴν ἀσκησὶν τῆς ἀφῆς τῶν τυφλῶν.

Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Cambridge ὑπῆρχε καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν τυφλός, *Saunders* καλούμενος, ὅστις διὰ τῆς ἀφῆς διέκρινε τὰ ἀληθινὰ ἀπὸ τὰ κίβδηλα μετάλλια. Ὁ ἀόμματος οὗτος καθηγητὴς ἐδίδασκε τοὺς νόμους τῆς ὀπτικῆς, ἐξηγῶν τὴν φύσιν τοῦ φωτὸς καὶ τῶν χρωμάτων καὶ τὴν θεωρίαν τῆς ὁράσεως.

Ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ ὑπῆρξεν ὑπουργὸς τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων τυφλός, *Fawcett* καλούμενος, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη διηύθυνε τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο μετὰ μεγίστης δεξιότητος.

Ἐν Ἐννίαν ζῆ τυφλὸς ἐφημεριδοπώλης, ὅστις διὰ τῆς ἀφῆς διακρίνει ἀλανθᾶτως τὰς διαφόρους ἐφημερίδας, καὶ οὐδέποτε ἀπατάται, ὥστε νὰ δώσῃ ἄλλο ἀντ' ἄλλου φύλλον εἰς τοὺς πελάτας του· ὁ τυφλὸς οὗτος διακρίνει καὶ τὰ χρώματα διὰ τῆς ἀφῆς.

Ἐν Λονδίῳ ὑπῆρχε καὶ γλύπτης ζῶων τυφλός, *Vidal* ὀνομαζόμενος, ὅστις, μόνον διὰ τῶν χειρῶν ἀντιλαμβάνομενος τοῦ σχήματος καὶ καταμετρῶν τὸ μέγεθος καὶ τὰς διαστάσεις τῶν ζῶων, κατῶρθου, ὅπερ ἀπίστευτον, πλὴν ἀληθές, νὰ πλάσῃ τὰ πανομοιότυπα αὐτῶν· πολλὰ δὲ ἔργα τοῦ τυφλοῦ τούτου καλλιτέχνου θαυμάζονται σήμερον ὡς ἀριστουργήματα.

Καὶ ἐνταῦθα, εἰς τὸ ἐν Σισλῆ Νοσοκομεῖον τῆς *Etióhης Hópital de la Paix*, ὡς καὶ εἰς τὰ ἐν Βεβεκίῳ καθολικὰ ὁρανοτροφεῖα θηλέων ὑπάρχουσι δύο τυφλοὶ διδάσκαλοι τῆς μουσικῆς, ἐκτελοῦσαι ἐπὶ κλειδοκυμβάλου, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου, μουσικὰ τεμάχια καὶ ὕμνους πρὸς τὸν Δημιουργόν

μετὰ σπανίας τέχνης: γράφουσι καὶ ἀναγινώσκουσι μετ' εὐχερείας. Ἐξ αὐτῶν ἡ ἐν Σισλῆ ἔχει καὶ τρεῖς μικροὺς δυστυχῆς τυφλοὺς μαθητάς, τοὺς ὁποίους διδάσκει γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν. Πρὸς τοῖς ὁρησκευτικοῖς τῶν βιβλίοις λαμβάνουσι τακτικῶς καὶ ἀναγινώσκουσι καὶ ἰδίαν ἐφημερίδα, ἐξ ἧς μαθηθάνουσι τὴν κίνησιν τοῦ κόσμου. Ἡ ἐν Βεβεκίῳ τυφλὴ διακρίνει προσέτι τὰ χρώματα διὰ τῆς ἀφῆς, ἐπιτυγχῶν τὴν τυχόν ἐλαττωματικὴν ἐνδυμασίαν τῶν μικρῶν μαθητῶν τῆς καὶ ἐκφέρει γνώμην ὅτι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ χρῶμα ἢ ἐνδυμα ἀρμόζει μᾶλλον εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην κτλ.

Περιεργότατα εἶναι ἐπίσης καὶ τὰ φαινόμενα, τὰ παρατηρούμενα ἐπὶ τῶν πρώτων ἐντυπώσεων τυφλῶν τινῶν, ἀξιοθέντων, μετὰ ἐπιτυχῆ ἐγγείρησιν, ν' ἀνακτήσωσι τὴν ὄρασιν, τὴν ὁποίαν κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας δὲν ἐγνώριζον νὰ χρησιμοποιήσωσι, καὶ κατέφευγον διὰ τοῦτο πάλιν εἰς τὴν ἀφῆν. Ἀναρέρουσι τοιοῦτους ἀναβλέψαντας, οἵτινες, ὅτε τὸ πρῶτον εἶδον τοὺς γονεῖς ἢ οἰκειούς, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀναγνωρίσωσιν αὐτούς, εἰμὴ ὅτε διὰ τῆς χειρὸς ἐψάψαν τὸ πρόσωπον αὐτῶν· τὰ οἰκειότερα δὲ τῶν ἀντικειμένων παρουσιάζόμενα αὐτοῖς τότε μόνον ἀνεγνώριζον, ὅτε διὰ τῆς χειρὸς ἐψηλάφωσαν αὐτὰ· εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν διηγεῖτο ὅτι τυφλὸς ὢν διήρχετο μόνος καὶ ἀνευ δυσκολίας ὄλας τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, ὅτε δὲ πτύχνησε νὰ μεταχειρισθῆ τοὺς βλέποντας ἤδη ὀφθαλμούς του, πολλάκις περιπλανήθη καὶ εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητῆ πληροφορίας περὶ τῶν ὁδῶν.

Πάντα τὰ ζῶα ἔχουσι τὰ αἰσθητήρια αὐτῶν, τινὰ μάλιστα τούτων ἔχουσι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ὑπέρτερον τοῦ ἀντιστοίχου παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ. Ὁ λαγὼς π. γ. ἔχει τὴν ἀκοὴν ὀξυτέραν ἡμῶν, ὁ κύων τὴν ὄσφρησιν, ὁ αἰετὸς τὸν ὀφθαλμὸν ὀξυδερκέστερον, ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος ἔχει πάντα τὰ αἰσθητήρια ἐν τελειοτάτῃ ἀρμονίᾳ, τὴν δὲ ἀφῆν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀνεπτυγμένην, ὥστε οὐδὲ πόρρωθεν εἶναι δυνατόν νὰ παραβληθῆ ἢ τῶν λοιπῶν ζῶων πρὸς αὐτήν. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπικουρικὸν τῶν λοιπῶν αἰσθητηρίων, ὡς καὶ ἄλλων δεξιότητων τοῦ ἀνθρώπου, δυνάμεθα νὰ ἐξάρωμεν τὴν χεῖρα.

Παρὰ τοῖς κωφάλλοις, εἰς τοὺς ὁποίους ἢ τε ἀκοὴ ἐλλείπει καὶ ἡ γλῶσσα κατ' ἀκολουθίαν ἀδρανεῖ, ἡ χεῖρ διὰ τῶν θαυμασιῶν αὐτῆς κινήσεων ἀναπληροῖ τὸν λόγον, ὅσοι δ' ἠτύχησαν νὰ ἐπισκεφθῶσι σχολὰς κωφάλλων, ἐθαύμασαν πάντως, πῶς διὰ τῶν χειρονομιῶν

διδάσκονται και μινθάνουσι να συνεννοῶνται μετὰ Οκυμαστῆς ταχύτητος, ν' ἀναγινώσκουσι και να γράφωσι, να συζητῶσι ζωηρῶς περὶ τῶν νέων τῆς ἡμέρας, να ἐπικρίνωσι τὰ ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων, και, κηρύττοντες μιμικῶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, να προκαλῶσι τὰ δάκρυα ἢ τὸν ἐνθουσιασμόν εἰς ὁμοιοπαθεῖς αὐτῶν ἀκροατὰς ἢ μᾶλλον θεατὰς.

Κατὰ τὰ λεχθέντα, ἡ χεὶρ ἀποδεικνύεται παντοδύναμος και ἰκανὴ ν' ἀντικταστήσῃ λίαν ἐπιτυχῶς τὰ λοιπὰ αἰσθητήρια. Τί δὲ ἢ θεία τοῦ Ἀσκληπιοῦ τέχνη, ἰδίᾳ δὲ ἡ χειρουργικὴ διὰ τὰς καταπληκτικὰς προσόδους και Οκυμαστὰς θεραπείας ἀφείλει εἰς τὴν χεῖρα, τοῦτο ἀδύνατον εἶναι να ἐξαρθῇ ἐπαρκῶς διὰ λόγων.

Τὴν ἀναμφήριστον τοῦ λιχανοῦ χρησιμότητα, ἠδίκησε βεβαίως ὁ Ἰσχυρισθεὶς ὅτι εὐκταῖον αὐτοῦ ἐφόδιον θὰ ἦτο και τρίτος ἐπὶ τοῦ ἀκροῦ αὐτοῦ ὀφθαλμός, διότι μυωπῶν ἐκεῖνος δὲν κατείδεν ὅτι ἀνθ' ἐνὸς τάχα ἐλλείποντος, δέκα ἔχομεν ὀφθαλμούς ἐπὶ τῶν ἰσχυρισθῶν βραγῶν τῶν δακτύλων μας. Διὰ τῶν δέκα τούτων ὀφθαλμῶν οἱ τυφλοὶ βλέπουσι, δηλαδὴ ἀναγινώσκουσι, γράφουσι και τελειοῦσιν, ὡς ὁ Vidal, τὰ ἀριστουργήματα τῆς οἰκείας τέχνης.

Περιποιώμεθα τὴν χεῖρα, ἐξασκῶμεν τὴν ἀρῆν και τὰ λοιπὰ αἰσθητήρια, και τότε ἀκνηστάτως συμπληροῦμεν και τελειοποιούμεν ἑαυτούς.

Διὰ ταῦτα νομίζομεν ὅτι ἡ χεὶρ ὡς ὄργανον αὐτοτελές και, οὕτως εἰπεῖν, ἐλεύθερον ἐν σχέσει πρὸς τὸν λοιπὸν ὀργανισμόν, ἔχουσα ἰδίαν φυσιολογικὴν λειτουργίαν, ἀνήκουσαν ἀποκλειστικῶς εἰς ἑαυτήν, ὡς ὁ ὀφθαλμός και τὸ οὖς, ὑπὸ κοινωνιολογικὴν δὲ ἐποψίν ἢ χρησιμωτέρα, ἐδικαιοῦτο, νομίζομεν, και αὕτη να ἔχη ἰδίαν παθολογικὴν θέσιν ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ, ὡς, φέρ' εἰπεῖν, ἡ ὀφθαλμολογία και ἡ ὠτολογία, αἰτινες, χωρὶς να ἐξεγείρωσι μηδενὸς τὸν χόλον, κατάρθωσαν να δημιουργήσωσιν ἑαυταῖς εἶδος τι αὐτονομίας.

Ἡ χεὶρ, ὡς και τὰ λοιπὰ αἰσθητήρια, ἔχει τὰς ἰδίας αὐτῆς παθήσεις· αἱ συγγενεῖς π. χ. παραμορφώσεις τῶν δακτύλων, ἢ σύσπαισις τῆς παλαμιαίας ἀπονευρώσεως, ὁ ἐν εἶδει ἐλατηρίου δάκτυλος (*doigt en ressort*), ὁ γραφικὸς σπασμὸς τῶν δακτύλων (*crampe des écrivains*) και ἄλλαι, περὶ τῶν ὁποίων ὀλόκληροι εἰδικαὶ μελέται ἐγένοντο, ἀνήκουσιν εἰς τὴν χεῖρα· ἄλλαι δὲ πάλιν παθήσεις, κοιναὶ

και εἰς τὸ λοιπὸν σῶμα, πικρυσιάζουσιν ἐν τῇ χεῖρὶ, ὡς ἐκ τῆς ἀνατομικῆς αὐτῆς κατασκευῆς, ὅπως ἰδιαίτεραν μορφήν και σοβαρότητα, ἐπιφέρουσαι μάλιστα και αὐτὸν τὸν θάνατον ἢ τὸ ὀλιγώτερον τὴν ἀνικανότητα τῆς χειρὸς. Οἱ τραυματισμοὶ αὐτῆς, ἰδίως δὲ οἱ τῶν νεύρων και τενόντων, αἱ αἱμορραγίαι, αἱ φλεγμοναὶ κ.τ.λ. ἔχουσι ὅπως ἰδίον χαρακτῆρα και χρῆζουσιν ἰδιαίτερας προσοχῆς.

Ὅσοι δὲ ἐπαθον τυχόν ποτε τὴν ὀδυνηρότατην ἐκείνην πάθησιν, τὴν *paronychia*, ἢτοι τὸ κοινῶς καλούμενον *καλαγκάθι*, δὲν ἐλησμονήσαν βεβαίως τοὺς σφοδρότατους ἐκείνους και ὄντως ἀλησμονήτους πόνους, οἵτινες εἶναι τρόπον τινὰ παρότρυνσις τῆς ἀγρύπνου φύσεως, ἐξαναγκάζουσης ἡμᾶς σκοπίμως να ἐπιζητήσωμεν τὴν ἀμεσον θεραπείαν τοῦ πολυτίμου ὀργάνου.

Ἡ συνάρμολόγησις ὅμως εἰς μίαν και τὴν αὐτὴν πραγματεῖαν πασῶν ἐν γένει τῶν παθήσεων τῆς χειρὸς, χειρουργικῶν, τραυματικῶν, νευρικῶν, ὡς και τροφικῶν διαταραχῶν και τῶν τοιούτων, εἶναι ἔργον δυσκατόρθωτον, ἀλλ' εὐχῆς τοῦλάχιστον ἔργον θὰ ἦτο, ἂν ἀπετελεῖτο μονογραφία τις, περιλαμβάνουσα ἀποκλειστικῶς τὴν χειρουργικὴν τῆς χειρὸς, καθόσον, ἢ κατὰ χώρας κατανομή τῶν παθήσεων ἀρμόζει καταλληλότερον εἰς τὴν χειρουργικὴν ἢ εἰς τὴν ἄλλην ἐν γένει ἰατρικὴν.

Ἐκάστη πάθησις τῆς χειρὸς ἔχει ἀμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ τιμιωτάτου τούτου ὀργάνου, ὁ δὲ χειρουργός, ὁ συνειδῶς τὴν ἀρμονικὴν ταύτην ἐν τῇ χεῖρὶ ἀλληλεγγύην, ὀφείλει να προσπαθῇ να διατηρῇ τὴν ἀκεραιότητα αὐτῆς, να προφυλάττῃ ἀπὸ πάσης βλάβης και προσβολῆς και να φροντίζη παντὶ σθένει να σώζη και τὸ ἐλάχιστον μέρος αὐτῆς, ὅσον ἀφ' ἑτέρου ὀφείλει να ἐπεμβαίῃ ἀνευ ἀναβολῆς πρὸς πρόληψιν μεγαλειτέρων καταστροφῶν.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε περὶ τῆς χεῖρος ἐκτετατοῦ σχηματισμοῦ και τῆς λειτουργίας, αἱ χεῖρες τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ σπουδαιότατον ἐξωτερικὸν ὄργανον τῆς τελειότητος αὐτοῦ, και τοῦ καθόλου πολιτισμοῦ ὁ ὀρατὸς δημιουργός και ἰσχυρὸς ἀμύντωρ. Πλεονασμὸν δὲ θεωροῦμεν, ἐὰν εἰς ὅσα εἶπομεν θελήσωμεν να προσθέσωμεν και ἄλλας ἀποδείξεις περὶ τῶν εὐεργετημάτων, τὰ ὁποία ἡ ἀνθρωπότης δι' αὐτῆς ἀπήλαυσε, και ἀφίνω εἰς ἕκαστον ὑμῶν

μετ' ὀλίγον ἐντεῦθεν ἀπερχόμενον, ν' ἀναμετρήσῃ τὰ ἐκ τῆς χειρὸς ἀγαθὰ και να Οκυμάσῃ τὸ ἔργον τῆς Ἰψίστης Προνοίας.

Ἀλλὰ μὴ παραγάγῃ ἡμᾶς ἡ φορὰ τοῦ λόγου, μηδὲ νομίση τις ὅτι, ὑπερμαχησάντες τῆς ὀμολογημένης ἄλλως χρησιμότητος τῆς χειρὸς, ἐπὶ στιγμὴν καὶ ἐλησμονήσωμεν ὅτι ἄλλη εἶναι ἡ πηγή πάσης ἡμῶν ἐνεργείας και δεξιότητος, ἡ ἐνδοτάτη ἐκείνη δύναμις, ἣτις μόνη ἐξομοιοῖ ἡμᾶς πρὸς τὸ θεῖον. Τοῦτ' αὐτὸ ἀναμφισβότως ὑποδηλοῖ και ὁ μέγας Σταγίριτης, λέγων: *Οὐδὲ ἡ χεὶρ, οὐδ' ἄλλο τῶν μο-*

ρίων οὐδὲν ἀνευ ψυχῆς (Ἀριστοτ. *Περὶ Ζῴων* κεφ. Α', 19. 726 β22).

Καταπαύων δὲ τὸν λόγον, εὐχομαι και παρακαλῶ πάντας και εἰδικῶς τὰ ἐρίτιμα και λόγια τοῦ Συλλόγου μέλη ὅπως χεῖρὶ ὑγίει και στίβαρξ, ὑπὸ τὴν λάμπην πεφωτισμένου νοῦ, ἐν πνεύματι ὁμολοίας κατὰ καθῆκον μάλιστα ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας και ὑπὸ τὴν Ἰψηλὴν προστασίαν τοῦ γαληνοτάτου Ἀνακτος, ἐργασθῶσιν ἐν τῷ πνευματικῷ βίῳ, ὅσος εἶναι ὁ τῶν γραμμάτων και τῆς ἐπιστήμης, διότι ἐν αὐτῷ ὁ ἀληθὴς κόσμος και ἡ ἀγήρως δόξα τῶν ἐθνῶν.

Ο ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΤΩΝ ΔΕ', ΔΓ', ΔΖ', ΔΗ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΤΩΝ 1895 - 1899

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝ ΡΩΜΗ

ΠΡΟ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

ὑπὸ

Π. Δ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΣΙΖ' συνεδριάσει τῆς 19 Ἰουνίου 1895

Ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ μόνοι νομοδιδάσκαλοι ἐν Ῥώμῃ ἦσαν οἱ Ποντίφικες, ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ὁποίων συνεκεντροῦντο τό τε δίκαιον, ἡ δικονομία καὶ ἡ θρησκεία. Μεταξὺ τῶν συγγραφέων ὁ Κικέρων (106—43 π. Χ.) ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ *De legibus* γνωρίζει ἡμῖν ὅτι οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἦναι καλὸς Ποντίφικ ἀγνοῶν τὸ δίκαιον.

Εἰς τοῦτο ἀποβλέπων εἰς τῶν σοφῶν τῆς Γαλλίας νομοδιδασκάλων ἔλεγεν ἡμῖν ἐν τῷ μαθήματί του ὅτι ἡ νομικὴ ἐπιστήμη καὶ ἡ θρησκεία ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ καὶ ὅτι οἱ αὐτοὶ ἄνδρες ἦσαν καὶ Ποντίφικες καὶ νομοδιδάσκαλοι.

Πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Δωδεκαβίβλου ἡ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου ἦν ἀγνωστος σχεδὸν ἐν Ῥώμῃ, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, αἵτινες περιωρίζοντο εἰς τοὺς Ποντίφικας, κρατοῦντας νομικὰ τινὰ ἀξιώματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συγχεόμενα μετὰ τῶν θρησκευτικῶν κανόνων, καὶ κατὰ παράδοσιν μεταβιβαζόμενα ἀπὸ ἡλικίας εἰς ἡλικίαν, ἐν οἰκογενεαῖς τισί, προνομίουχοις θεματοφύλαξι τῶν τῆς πόλεως μυστηρίων. Τὰ ἀξιώματα ταῦτα ἦσαν ἀπλᾶ τοῦ νόμου διατάξεις καὶ ρητά, ἐν ἐρρυθμισμέναις φράσεσι συνηρημολογημένα καὶ αποτελοῦντα ἱεροὺς ὕμνους, ἐξ οὗ καὶ *Carmina* ὠνομάζοντο παρ' ἅπασιν τοῖς συγγραφεῦσιν. Ἐπὶ τῶν δεκάρχων, *decemviri* (451 π. Χ. δημιουργηθέντων πρὸς σύνταξιν νόμων), τὰ κατὰ παράδοσιν φυλαττόμενα ταῦτα ρητά συρραφέντα ἐγράφησαν καὶ συνέστησαν μετὰ τῶν ἱερῶν ἀσμάτων τὰ ἱερά λεγόμενα βιβλία, ἅπερ ὡς πολυτίμητα καὶ ἱερά κειμήλια ἐφυλάττοντο ἐν τοῖς ναοῖς μεταξὺ τῶν θείων ἀντικειμένων, τῶν εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς θρησκείας χρησιμοποιουμένων.

Ἄλλ' ὁ λαὸς, μεμακρυσμένος παντὸς δη-

μοσίου ὑπουργήματος, ἐπιτρεπεμένου τοῖς πατρικίοις, ἐν παντελεῖ τῶν νόμων ἀγνοῖα διετέλει. Ἐν τούτοις ὠθούμενος ὑπὸ τοῦ κατέχοντος τὰ σπλάγγνα αὐτὸν θάρρους κατώρθωσε τὴν δημοσίευσιν τῆς Δωδεκαβίβλου. Τὸ δ' ἔργον τοῦτο, ἀπαξ δημοσιευθὲν, ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν πάντων, οὕτως, ὥστε αἱ ἐν τούτῳ περιεχόμεναι φράσεις κατέστησαν ἡ ἐλευθέρᾳ ἐκφρασίς πάντων, παύσασαι ἀποτελοῦσαι κτήμα τῶν πατρικίων καὶ θρησκευτικῆ παράδοσις.

Καίτοι ὁ λαὸς κατώρθωσεν οὕτω νὰ γνωρίσῃ τοὺς νόμους, ἑστέρειτο ὁμως εἰσέτι τοῦ δικαίωματος τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν, διότι οἱ πατρικιοὶ ἐπεφυλάξαντο ἑαυτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦτο. Οὗτοι καὶ μόνοι εἶχον τὸ μονοπώλιον τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, ἣν ἀπεκάλυπτον εἰς μόνους τοὺς πελάτας των. Εἰς αὐτοὺς μόνον παρεῖχον διὰ τῶν συμβουλῶν των βοήθειαν. Ἄλλ' αἱ συμβουλαὶ αὗται, γραπταὶ ἐνίοτε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ προφορικαί, δὲν ἀπετέλουσαν μεθοδικὴν διδασκαλίαν, ἐξ οὗ ἡ νομικὴ ἐπιστήμη διετέλει εἰσέτι οὕσα διὰ τὸν λαόν, ἑστέρημενον παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἴτε πολιτικοῦ δικαίωματος, μυστήριον καθαρὸν. Τοιαύτη ἦτο ἡ θέσις τοῦ λαοῦ καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς Δωδεκαβίβλου.

Οὐχ ἦττον ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ τοῦ δικαίου γνῶσις ἤρξατο ἀποσπῶμένη τῆς θρησκείας. Ἡ ἐρμηνεία τῆς ὀρθῆς τῶν νόμων ἐννοίας, ἣτις ἐπὶ ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα ἔτη εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ τοῖς Ποντίφικῃ, ἀφείθη ἐλευθέρᾳ τοῖς ἰδιώταις ἐκείοις, ὧν αἱ δικονομικαὶ γνῶσεις καὶ τὸ τάλαντον προσεῖλκυσαντο τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ δημοσίου. Τάξις τις ἀνθρώπων, διακρινομένων ἐπὶ εὐφυίᾳ, ἠσχολήθη εἰδικώτερον περὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ δικαίου καὶ περὶ τὴν πρακτικὴν διεξαγωγὴν τῶν ὑποθέσεων εἰργάσθη. Ἐν τούτῳ

τῶ χρόνῳ ἀνεφάνησαν οἱ νομοδιδάσκαλοι, ἐν οἷς συγκατελέγοντο καὶ ἐκ τῶν δύο τάξεων ἀνθρώποι: πατρίκιοι τε καὶ πληβείοι.

Οἱ νομοδιδάσκαλοι οὗτοι συνήρχοντο πολλάκις εἰς συνεδριάσεις παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐντὸς τῶν διαδρόμων τῶν δικαστηρίων, ἵνα διασαφηνίσωσι καὶ ἐκθέσωσι τὰς δυσκολωτέρας καὶ μᾶλλον ἐνδιαφερούσας ὑποθέσεις. Εἰς τοῦτο ἀποβλέπει, καὶ τὰς συνελεύσεις ταύτας ὑπανιττόμενος ὁ *Juvenalis*¹ λέγει, ἐν ταῖς σάτυραις αὐτοῦ *jurisque peritus Apollo*.

Αἱ συμβουλαι τῶν νομοδιδασκάλων τούτων ἐδίδοντο δωρεάν εἰς τοὺς ταύτας αἰτοῦντας. Ἄφ' ἧς ἡμέρας τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ἐδόθη τοῖς πληβείοις, κατέστη προσιτώτερον ἅμα καὶ ἐλευθεριώτερον. Οἱ νομοδιδάσκαλοι δὲν περιωρίσθησαν πλέον εἰς τὸ νὰ δίδωσι συμβουλὰς εἰς τοὺς διαδίκους, ἀλλὰ χωροῦντες ἐπὶ πλέον ἐνεκαίνισαν μαθήματα νομικῆς ἐπιστήμης, ἐπιτρέποντες τοῖς πᾶσι ν' ἀκροῶνται τῶν συμβουλῶν τῶν καὶ νὰ ἀκολουθῶσι τὰς ἀπαιτήσεις τῶν. Τότε δὲ τὸ δίκαιον κατέστη ἐπιστήμη προσιτὴ εἰς πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις.

Οἱ νομοδιδάσκαλοι παρεδέχοντο τοὺς νέους ἐν ὄλιγαις ταῖς φάσεσι τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν. Ὅτε ἐδίδον τὴν γνώμην αὐτῶν ἐπὶ νομικῶν ζητημάτων, ὅτε ἐδείκνυον τοὺς δικονομικοὺς τρόπους ὅπως καλῶς διεξάχθῃ δίκη τις, ὅτε συμπάρισταντο τοῖς πελάταις τῶν πρὸ τοῦ δικαστοῦ ἢ ὅτε συνέταττον νομικὰς συμβουλὰς εἴτε συγγράμματα, οἱ μαθηταὶ τῶν τοὺς ἤκουον μετὰ προσοχῆς, ἐπετήρουν τὰς ἀπαντήσεις τῶν καὶ ἐμάνθανον νὰ ἐφαρμόζωσι τοὺς οὖς ἐμάνθανον νόμους.

Τιβέριος ὁ Κορονηγιάνιος, πληβεῖος ἐκ γενετῆς, ἀλλὰ περιβεβλημένος ἀλληλοδιαδόχως τὸ ἀξίωμα τοῦ *Κήρσορος* τοῦ μεγάλου Ποντικῆς καὶ τοῦ διδάκτορος, ἀπεκάλυψεν εἰς τὸ δημόσιον τὰ τῆς νομικῆς ἐπιστήμης μυστήρια, ἰδρῶν ἀληθῆ καὶ συστηματικὴν σχολὴν καὶ ἐξηγῶν εἰς τοὺς προσερχομένους καὶ ἐπιθυμοῦντας ἀκροασθῆναι τοὺς τε τύπους καὶ τὰ νομικὰ ἀξιώματα.

Οὗτος παρεδέξατο ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ οὐ μόνον τοὺς υἱοὺς τῶν πατρίκων, οἵτινες προωρίζον ἑαυτοὺς εἰς κυβερνητικὴν τινα θέσιν, ὡσπερ τοῦτο ἐπραττον οἱ προηγούμενοι, ἀλλὰ καὶ ὄλους τοὺς ἀστῆς τοὺς ἐφιερέτους τῆς

μαθήσεως τῶν νόμων. Ὁ *Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος* (23—79 μ. Χ.) λέγει, ὅτι ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς τοσοῦτον κατεβλήθη ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν του, ὥστε καὶ ἀνδριάντα αὐτῷ ἀνήγειρεν ἐπὶ μιᾶς τῶν τῆς πόλεως πλατειῶν.

Ἡ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου, ὡς βλέπετε, ἐμάνθανετο κατ' αὐτοὺς τοὺς χρόνους ὅπως μέχρι τινὸς ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν μεσαίωνα. Ὁ σπουδαστὴς ἐμάνθανεν ἀπὸ στήθους τὴν *Δωδεκάβιβλον* καὶ ἐμελέτα τὸ ποντικὸν δίκαιον· εἶτα τακτικῶς ἐφοῖτα παρὰ τινι νομομαθεῖ διακεκριμένῳ, ἐνεπνέετο ἐκ τῶν ἀπαντήσεων του καὶ ἐμάρφου ἑαυτὸν διὰ τὸ μέλλον στάδιόν του. Ἦτο οἰκογενειακὴ, οὕτως εἰπεῖν, διδασκαλία, ἀπὸ διδασκάλου εἰς μαθητὴν μεταβιβαζομένη, καὶ οὐχὶ θεωρητικὴ, διδομένη παρὰ καθηγητοῦ ἐξ ἐπαγγέλματος καὶ ἐναντι ἀμοιβῆς.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Δημοκρατίας ἡ διδασκαλία καὶ ἡ μελέτη τοῦ δικαίου μετὰ πλείονος ζήσεως ἐπεδιώχθη. Ἐκ σχετικῶν πρὸς τινὰς νομοδιδασκάλους κειμένων ἐξάγεται ὅτι οὗτοι ἐνησχολοῦντο εἰς τὸ τοὺς μαθητὰς *instituere* καὶ *instruere*. Τὰ δύο ταῦτα ῥήματα ἐγένοντο ἀντικείμενα πλείστων σχολῶν παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν, ἰδίᾳ ταῖς γερμανοῖς, ἅτε περικλειόντα ἐν ἑαυτοῖς πᾶσαν τὴν τοῦ δικαίου διδασκαλίαν. Τινὲς ἐξ αὐτῶν βασιζόμενοι ἐπὶ τῶν κειμένων τοῦ *Πομπηίου* ἀξιοῦσιν ὅτι *instituere* σημαίνει τὴν μεθοδικὴν διδασκαλίαν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Κατ' αὐτοὺς ἡ *institutio* ἦτο ἀληθῆς τις καὶ μεθοδικὴ διδασκαλία, προπαρασκευάζουσα τὸν μαθητὴν καὶ προηγούμενη τῆς διδασκαλίας, ἣν ἐμμέσως ἐλάβανεν ἀκούων τὰς γνώμοδοτήσεις, αἵτινες παρὰ νομοδιδασκάλου ἐδίδοντο. Αἱ ἐρμηνεῖαι ἄλλων τινῶν συγγραφέων ἔτεινον εἰς τὸ νὰ δείξωσιν ὅτι τὸ *instruere* ἐσήμαινεν ἐξαιρετικὴν τινα διδασκαλίαν πληρεστέραν τῆς πρώτης.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ἐκ πλείστων ἐξάγεται κειμένων ὅτι πρὸ τοῦ τέλους τῆς Δημοκρατίας ὑπῆρξεν ἐν Ῥώμῃ ἀληθῆς τις διδασκαλία τῆς νομικῆς ἐπιστήμης. Αὕτη δ' ἦτο θεωρητικὴ. Εἶναι πράγματι δύσκολον τὸ νὰ παραδεχθῆ τις τὴν ἐναντίαν γνώμην, ἀφ' οὗ ἐκ θετικῆς γινώσκωμεν πηγῆς ὅτι ὁ *Balbus Licinius* ἔδωκε ταύτην εἰς τὸν *Servium Sulpicium* καὶ ὁ *Trebatius* εἰς τὸν *Labéon*. Ἄλλ' ἂν ἡ τοῦ δικαίου διδασκαλία ἦτο θεωρητικὴ, δὲν ὑπῆρχον ἐν τούτοις σχολαὶ νομοδιδασκάλων, ὅπως ὑπῆρχον σχολαὶ ῥητόρων.

Οἱ μαθηταὶ προσήρχοντο τακτικῶς ἀθροῖο ὅπως γινώσκωσι τὴν γνώμην καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν νομοδιδασκάλων, ἀπεκαλοῦντο δὲ «*auditores*», ἐκ τοῦ *audire*, ἦτοι ἀκροῶμαι.

Καίτοι ἡ τῶν νομοδιδασκάλων παροχὴ τῆς διδασκαλίας ἐγένετο δωρεάν, ἐν τούτοις ὁ ζῆλος καὶ αἱ προσπάθειαι τούτων ἱκανοποιοῦντο διὰ τῶν ῥητορικῶν θριάμβων τῶν μαθητῶν τῶν. Οὕτως ὁ *Σκευόλας* ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ ἀριθμῆ μεταξὺ τῶν μαθητῶν του τὴν ἐξοχὸν καὶ ἐνδοξὸν ῥήτορα, ὃν οἱ συμπατριῶται του ἀπεκάλεσαν πατέρα τῆς πατρίδος.

Οἱ εἰς τὸ βῆμα προωρισμένοι νέοι ἢ οἱ εἰς τὴν τοῦ νομοδιδασκάλου ἀσχολίαν μέλλοντες ἐπιδοθῆναι, συνήθιζον εἰς τὴν τέχνην τοῦ ὀμιλεῖν, παριστάμενοι εἰς τὰς τῶν δικαστηρίων εἴτε εἰς τὰς τῆς Γερουσίας συνεδριάσεις.

Πράγματι, ἀρχαῖα τις συνήθεια ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς γερουσιαστὰς νὰ συμπαραλαμβάνωσι μεθ' ἑαυτῶν τοὺς νέους τῶν υἱοῦς, ὀνομαζόμενους *pretextatus*, ἐκ τοῦ καλύμματος, ὅπερ ἔφερον καὶ ὅπερ ἐκαλεῖτο *pretexta*. Περιεργόν τι καὶ ἀρκετὰ νόστιμον ἀνέκδοτον διηγοῦνται ἐπὶ τούτου, καθ' ἃ ἀναφέρει ὁ *Aulus Gellius*. Ἡμέραν τινὰ ὁ νέος *Papirius* παρεκαλεῖτο θερμῶς ὑπὸ τῆς μητρὸς του ἵνα δηλώσῃ ποῖον τὸ θέμα τῆς συζήτησεως ἐν τῇ Γερουσίᾳ· πιεζόμενος δ' ἀπεφάσισε νὰ εἴπῃ, πρὸς ἀπαλλαγὴν του, ὅτι συνεζητήθη τὸ ζήτημα, ἂν ἦναι προτιμότερον νὰ δώσωσιν εἰς τὸν σύζυγον δύο γυναῖκας ἢ εἰς τὴν σύζυγον δύο ἀνδρας. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς φανταστικῆς ταύτης ἱστορίας ἦτο τὸ ἀκόλουθον. Τὴν ἐπαύριον αἱ Ῥωμαῖαι μητῶναι, ἐξερεθισθεῖσαι παρὰ τῆς μητρὸς τοῦ *Παπίου*, περιεκύκλωσαν τὴν Γερουσίαν καὶ μετὰ κραυγῶν ἐζήτησαν ὅπως μὴ δοθῶσι δύο γυναῖκες εἰς ἕνα ἀνδρα, ἀλλὰ μᾶλλον δύο ἀνδρες εἰς μίαν γυναῖκα. Ἐννοεῖται εὐκόλως ἢ ἐπὶ τούτῳ καταλαβοῦσα τοὺς γερουσιαστὰς ἐκπληξίς· αὕτη παρήλθε διὰ τῆς τοῦ πταίσματος ὁμολογίας, εἰς ἣν προσέθη ὁ *Παπίος* καὶ ἕνεκα τῆς ὁποίας ἔπαυσαν οἱ υἱοὶ τῶν γερουσιαστῶν νὰ γίνωνται δεκτοὶ εἰς τὴν Γερουσίαν.

Ἀρχομένου τοῦ β' αἰῶνος οἱ νομοδιδάσκαλοι ἐδημοσίευσαν νομικὰ ἔργα, προωρισμένα εἰς τὸ νὰ διευκολύνωσι τὴν σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας ταύτην ἐκμαθεῖν. Ὁ *Sextus Aelianus Paelus* συνέγραψεν ἔργον, ἐπονομαζόμενον *Tripartita* ἢ *Jus aelianum*, περιέχον ἐν τρισὶ μέρεσι τὴν *Δωδεκάβιβλον*, τὴν ἐρμηνείαν αὐτῆς καὶ τὰς

Legis actiones. Ὁ *Porcius Cato Lucilianus*, εἰς ὃν ἀποδίδεται ἡ πολὺκροτος *lex Calonianna*, ἀφῆκεν ἔργα πολλοῦ λόγου ἄξια.

Ὁ *Mucius Seneola*ς ἐγίνωσκε κατὰ βάθος τὴν ἐπιστήμην τοῦ δικαίου, οὗτινος ἐξέδωκε τὰς ἀρχὰς· τὸ ἔργον του *Jus Civile* εἶναι τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης διδασκτικὸν ἔργον.

Τῆς Αὐτοκρατορίας διαδεξαμένης τὴν Δημοκρατίαν, τὸ πρόσωπον τῶν νομοδιδασκάλων καὶ ἡ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου ἀνεπτύχθησαν. Εἶναι ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἡ Ῥώμη κατέστη περίδοξος ἐκ τῶν γραμμάτων. Ποιηταὶ, φιλόλογοι, φιλόσοφοι, ἱστορικοὶ, πάντες προσέρχονται ἀρωγοὶ εἰς τὴν πνευματικὴν τῆς πατρίδος ἀνάπτυξιν. Ἡ τοῦ δικαίου διδασκαλία ἐν πλήρει ἀνθηρότητι εὐρίσκειται. Οἱ νομοδιδάσκαλοι μετ' ἄκρας εὐτυχίας βλέπουσι τὴν ἐπιστήμην ταύτην πρὸς τὰ πρόσω χωροῦσαν, αὐτοὶ δ' οἱ ἴδιοι καθίστανται βαθμηδὸν πανίσχυροί, ἢ δὲ δόξα καὶ ἡ δημοτικότης αὐτῶν προβαίνει εἰς βαθμόν, ὥστε νὰ ἐπιρρίπτῃ σκιάν ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων.

Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ *Αἰγούστου* ἀναφαίνονται οἱ κυρίως καθηγηταὶ τοῦ δικαίου. Ὁ *Ulpianus* τοὺς ἀποκαλεῖ *Juris civilis professores*. Ὁ *Modestinus legum doctores* ἢ *docentes*. Ἡ πρακτικὴ διδασκαλία παύει ὑφισταμένη ὅπως ἄλλοτε. Μόνον ἡ θεωρία ἐδιδάσκετο παρ' ἀνθρώπων, ὧν τὸ ἐπάγγελμα ἦτο τὸ τοὺς ἄλλους διδάσκειν. Τὸ δίκαιον ἐδιδάσκετο οὐχὶ πλέον, ὅπως ἄλλοτε, εἰς τὸν κύκλον τῶν διαμαχομένων ἢ τὸν διάδρομον τῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ δημοσίᾳ ἐν ἰδιωτικαῖς σχολαῖς, ὡς ἡ τῶν ῥητόρων, ἐν ἣ ἐδιδάσκετο ἡ φιλοσοφία, ἡ εὐγλωττία καὶ ἡ ῥητορικὴ.

Ἡ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου εἶχεν ἤδη τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῆς, καὶ σχολαὶ ἠνέφωγον ἤδη τὰς θύρας αὐτῶν. Ὁ *Ulpianus* καὶ ὁ *Modestinus* ἰσχυρίζονται ὅτι αὐταὶ ἦσαν παλυπληθεῖς κατὰ τοὺς χρόνους τῶν *Αντωνίων*. Ἐν τούτοις διάφορα χωρία συγγραφέων ἐπιβεβαιοῦσιν ἡμῖν τὴν ὑπαρξίν των εἰς χρόνους προγενεστέρους τῆς βασιλείας τοῦ *Αἰγούστου* καὶ τοῦ *Τιβεριου*. Δὲν ἀνεγνώριζον εἰσέτι ἐπισήμως τοὺς καθηγητὰς τοῦ δικαίου· ὁ *Ulpianus* μάλιστα λέγει ὅτι ἐστεροῦντο οὗτοι τοῦ δικαιώματος νὰ προσδράμωσιν εἰς δικαστήριον πρὸς πληρωμὴν τοῦ μισθοῦ των, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι ἡ ἀγιότης τῆς ἐπιστήμης των ἀπηγόρευε πᾶσαν κερδοσκοπίαν.

Γερμανὸς τις συγγραφεὺς, ὁ *Puchta*, εἰς τὴν ἐσχάτην βιβλίδαν τῆς κοινωνικῆς τάξεως

1. Σατυρικός ποιητὴς (42—123 μ. Χ.).

τίθησι τοὺς καθηγητὰς τοῦ δικαίου τῶν κλασικῶν χρόνων καὶ ἐντελῶς τοὺς διακρίνει ἀπὸ τῶν νομομαθῶν. Ἐν τούτοις ἡ διάκρισις αὕτη φαίνεται ἡμῖν ἀνακριβής, διότι οἱ τε νομομαθεῖς καὶ οἱ καθηγηταὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς περιεβάλλοντο ἐκτιμήσεως, ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης.

Ἄλλως τε αὐτὸς οὗτος ὁ *Puchia* ἀναγνωρίζει ὅτι οἱ μᾶλλον διακεκριμένοι τῶν νομομαθῶν κατήρχοντο μέχρι τοῦ σημείου νὰ γράψωσι νομικὰ συγγράμματα πρὸς χρῆσιν τῶν ἐμπόρων. Πῶς λοιπὸν, ἐὰν ἡ πρώτη γνώμη ἦναι ἀκριβής, εἰς νομοδιδάκταλος, ὅστις ἐθεώρει ἑαυτὸν ὑπερέχοντα τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ ἐννοῇ νὰ διδάξῃ, ἠδύνατο νὰ μὴ νομίζῃ ἑαυτὸν ἀνάξιον δι' ἔγγραφου συγγράμματα προωρισμένα ἵνα χρησιμεύσωσι ὡς βᾶσις εἰς τὴν τοῦ δικαίου διδασκαλίαν; Νομίζομεν ὅτι ἡ γνώμη τοῦ Οὐλπιανοῦ εἶναι ἡ μᾶλλον ἀσφαλής. Ἐκτὸς τούτου, διὰ τί οἱ νομομαθεῖς, ὧν οἱ προκάτοχοι ἐδοξάζθησαν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ἀφῆκαν τὸν χώρον ἐλεύθερον καὶ ἐλιποτάκτησαν;

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς φαίνεται σφαλόμενος, ὅτε βεβαίως ὅτι αἱ σχολαὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο ἠσχολοῦντο ἢ εἰς τὴν διανομὴν προκαταρκτικῆς διδασκαλίας κατὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους. Προτιμῶμεν νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην σχολιαστῶν τινῶν, καθ' οὓς ἡ σφαῖρα τῆς ἐνεργείας τῶν σχολῶν ἦτο εὐρυτάτη καὶ οὐδὲν ὀλιγωρῶντο εἰς προπαρασκευαστικὴν διδασκαλίαν διὰ τὴν φοίτησιν παρὰ τινι τῶν νομομαθῶν.

Τὸ μόνον κείμενον, τὸ δυνάμενον διαφωτίσαι ἡμᾶς ἐπὶ τῶν σχολῶν τῶν κλασικῶν χρόνων, εἶναι χωρὶν τι τῶν Ἀπικῶν Νουκίων τοῦ *Auli Gellii*. Ὁ συγγραφεὺς ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ δικαίου ἐγένετο δημοσία ἐν σχολαῖς δημοτικαῖς, καλουμέναις *Stationes*. Ἐν αὐταῖς οἱ καθηγηταὶ ἠσχολοῦντο περὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἐπιστήμης πάντοτε ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου. Ὁ *Suetonius* ἀποκαλεῖ τὰς σχολὰς ταύτας *Auditoria*, ἄλλοι δὲ τινες συγγραφεῖς *Scuolas*. Νομίζομεν ὅτι ἡ λέξις *Stationes* εἶναι ἡ ἀκριβεστέρα.

Ἐπῆρχον δύο ἕδη τοιούτων, κατὰ τὸν *Souetomion* ἐν ταῖς πρώταις οἱ καθηγηταὶ *jus publice docebant*, ἐν ταῖς δευτέραις *jus publice respondebant*: αἱ πρώται ἦσαν *Stationes docentium*, αἱ δευτέραι *Stationes respondencium*.

Οἱ τῶν πρώτων καθηγηταὶ παρῆχον μεθοδικῶς θεωρητικὴν καὶ ἀφορημένην διδα-

σκαλίαν. Μόνος ὁ καθηγητὴς ἐλάμβανε τὸν λόγον ἐνώπιον ἀκροατηρίου περιωρισμένου. Ἐκτὸς τούτου καὶ φιλομαθεῖς τι δημόσιον προσήρχετο ὅπως μνηθῇ ἐν τῇ τοῦ δικαίου ἐπιστήμῃ.

Ἐν ταῖς *Stationes respondencium* ἀπ' ἐναντίας συνεζητοῦντο καὶ ἐλύοντο ζητήματα πρακτικά. Τὸ πρόγραμμα οὐδὲν τὸ ὠρισμένον εἶχε· τὸ δημόσιον ἀκροατήριον τῶν σχολῶν τούτων ἦτο πολυπληθέστερον ἢ ἐν ταῖς *Stationes docentium*. Ὁ ἱστορικὸς *Follius* ἀναφέρει ὅτι ἐν ταύταις ἐγίνοντο σοβαρὰ συζητήσεις, ὡς αἱ μεταξὺ ρητόρων, ἀφορμὴν λαμβάνουσαι ἐκ νομικοῦ ζητήματος τιθεμένου ἐπὶ τοῦ τάπητος. Ὡστε αἱ μὲν πρώται τῶν σχολῶν ἦσαν μᾶλλον προωρισμέναι εἰς τὴν θεωρητικὴν διδασκαλίαν, αἱ δὲ δευτέραι εἰς τὴν πρακτικὴν. Ἴσως ἂν ἴσως οἱ αὐτοὶ νομοδιδάσκαλοι ἦσαν καὶ δι' ἀμφοτέρας, *doctores et respondentes*.

Ἐλλείπει ἐγγράφων ἀδύνατος ἀπέβη ὁ καθορισμὸς ἀκριβῶς τοῦ ἀντικειμένου τῆς διδασκαλίας ἐν ταῖς λεπτομερεῖαις αὐτοῦ, ἢ παρὰ τῶν μαθητῶν πρὸς παραδοχὴν αὐτῶν ἐν ταῖς σχολαῖς ἀπαιτούμενη ποσότης γνώσεων καὶ τὸ ποιὸν αὐτῶν, αἱ ὥραι τῆς διδασκαλίας καὶ ὁ τρόπος τῶν ἐξετάσεων.

Ὁ *Kicéron* ἀναφέρει ὅτι ἐκαλεῖτο *opus* τὸ σύνολον τῶν ὑπὸ τῶν *doctores* διδασκομένων καὶ ὅτι ταῦτα οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν ἦσαν δίκαιον. Ἐπιθετικὸν ὡσαύτως ὅτι ὁ πρὸς διδασκαλίαν χρόνος δὲν ἐπεξείσταιτο πέρα τοῦ Ἰουνίου· διότι ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χρόνου ἤρχετο ἡ τῶν ἑορτῶν περίοδος, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται αἱ κατ' Ἀύγουστον γινόμεναι *festae vendamianum* καὶ *messianum*. Ὁ *Martialis* ἐν τοῖς ἐπιγράμμασιν αὐτοῦ μνημονεύει ὅτι τὰ δικαστήρια ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἐπύκνον ἐργαζόμενα, αἱ σχολαὶ ἐκλείοντο, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἔτρεχον πρὸς τὰς ἐξοχὰς. Τὰ *Saturnalia* καὶ αἱ ἑορταὶ ἐξετυλίσσοντο τότε ἐν ὅλη των τῇ μεγαλοπρεπείᾳ.

Ὡς πρῶτα νομικὰ βιβλία πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαστῶν φαίνονται αἱ *Institutiones*, αἱ *Regulae*, αἱ *Definitiones* καὶ αἱ *Sententiae*. Οὐδεμία μέθοδος, οὐδὲν πρόγραμμα ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς νομοδιδασκάλους, οἵτινες ὁμῶς περὶ πολλοῦ ἐποιούντο τὸ λεκτικὸν ὕψος, ἐξ οὗ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκ προτέρων προπαρασκευῆς τοῦ μαθήματος αὐτῶν. Αἱ *disputationes*, ὡς καὶ τὰ μαθήματα τῶν *doctores*, ἐγίνοντο εἰς δημοσίας αἰθούσας, καλουμένας

Auditoria publica. Ὁ *Φιλόστρατος* ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀπολλωνίου ἀναφέρει γεγονός τι, καθ' ὃ κάτοικός τις τῆς Μεσσήνης ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς Ῥώμην ἐπὶ τοῦ Νέριωνος πρὸς σπουδὴν τοῦ δικαίου.

Αἱ σχολαὶ φαίνονται τοποθετημέναι παρὰ ταῖς δημοσίας βιβλιοθήκας, αἰτίνες δωρεὰν ἠνοίγοντο τοῖς σπουδασταῖς. Οὐδεὶς ὅρος ἀπηγορεύετο παρὰ τῶν ἐπιθυμούντων διδάξαι. Πᾶς τις εἶχε τὸ δικαίωμα, ἔχων ἱκανὰς γνώσεις, νὰ ἀποκαταστῇ ὡς *docens* ἢ *respondens* αἱ περγαμνῶν καὶ τὰ διπλώματα ἦσαν ἀγνωστα. Οἱ διδάσκαλοι ἦσαν ἀπηλλαγμένοι τῶν δημοσίων υποχρεώσεων, *munera*, ἀλλ' οὐχὶ ἐστερημένοι τῶν τιμῶν, *honores*. Οἱ σπουδασταὶ, οἱ τὸ πρῶτον καλούμενοι *auditores*, εἶτα δὲ *studiosi*, ἀπῆλθον ἐκτάκτων πλεονεκτημάτων παρὰ ταῖς ἀρχαίας, ὡς καὶ οἱ διδάσκαλοι, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως δηλώσωσι τὴν ιδιότητά των ταύτην τῇ ἀρμοδίᾳ ἀρχῇ, *professio*. Ὅτε δὲ ἔληγεν ὁ χρόνος τῆς διδασκαλίας των, προσεκολλῶντο εἰς δικαστικὸν τι γραφεῖον, καλούμενοι *accessores* ἢ *consiliarii*.

Οἱ σπουδαιότατοι καὶ σχεδὸν ὅλοι οἱ ἐξέχοντες νομομαθεῖς ἠσχολήθησαν περὶ τὴν διδασκαλίαν. Ὁ *Πομπώνιος* διαβεβαίωσεν ἡμᾶς ὅτι ὁ *Labéon*, σπουδαιότατος νομομαθὴς, συνέγραψεν ὑπερτετρακκοσίους τόμους, *quadringenta volumina*. Ἴσως οἱ τόμοι οὗτοι ἦσαν ἀπλοὶ πάπυροι. Ἐτσερος σπουδαῖος νομομαθὴς, συστήσας ἰδίαν σχολὴν, δικλάμψας δ' ἐν αὐτῇ, εἶναι ὁ *Capiton*· ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθείσῃ σχολῇ τῶν *Sabinian* ἐπὶ πολὺ ἐδίδαξε καὶ πλείστα συνέταξε συγγράμματα. Ἡ σχολὴ

αὕτη μετὰ τῆς ὑπὸ τοῦ *Labéon* συσταθείσης *Προκυλλιανῆς* εἰσὶν αἱ τοῦ Ῥωμαικοῦ δικαίου κλασικαὶ σχολαί. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ δίκαιον ἤρξατο διαδιδόμενον, αἱ δ' ἐν Ῥώμῃ σχολαὶ οὐδὲν ἑπῆρχον· ἐξ οὗ βλέπομεν σχολὰς συνισταμένας ἐν Βηρυττῶν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν Καισαρείᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις. Περὶ τὸ 452 συνιστᾶται σχολὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ἣ ἡ μόνος οἱ ἐν ταῖς αυτοκρατορικαῖς σχολαῖς διδάσκοντες εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ διδάσκειν, ὅπερ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπερίοριστον ἐτύγχανε, λαμβάνοντες καὶ μισθόν.

Οἱ καθηγηταὶ θεωροῦντο πρόσωπα ἱερά, κατόπιν δὲ διδασκαλίας εἰκοσιπενταετοῦς ἠδύνατο νὰ τύχῃσι τῶν *comitiva*, ἀξιώματος τιμητικοῦ. Ἡ διδασκαλία τοῦ δικαίου ἐγκαθιδρύεται πλέον ἐπισήμως. Ἡ Σύγκλητος διορίζει τοὺς καθηγητὰς, ἀφ' οὗ πρότερον ἐρευνήση τὰ τε ἠθικὰ προσόντα καὶ τὴν περὶ τὰς γνώσεις ἱκανότητα.

Τοιαύτη ἐν συνόλῳ ἡ διδασκαλία τοῦ δικαίου πρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν Ῥώμῃ. Ὁ αυτοκράτωρ οὗτος, τιθεὶς τὰς βᾶσις τῆς νομοθεσίας, κληροδοτεῖ τοῖς νεωτέροις ἔθνεσι σύστημα ἐπιστημονικὸν ἀξιοθαύμαστον, κατορθώσας νὰ συμπτήξῃ καὶ συμπεριλάβῃ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ πᾶν ὃ, τι οἱ πρὸ αὐτοῦ νομοδιδάσκαλοι ἔγραψαν καὶ ἐκ παραδόσεως μετέδωκαν τοῖς περὶ τὸ δίκαιον ἀσχολούμενοις. Ἐφ' ᾧ καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ χρησιμεύουσιν οὐ μόνον ὡς μνημείον ἀθάνατον τῆς Ῥωμαικῆς μεγαλοφυΐας, ἀλλὰ καὶ ὡς βᾶσις τῆς νομοθεσίας τῶν νεωτέρων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

ὑπό

ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΚΕΠΕΤΖΗ, Δ. Ν.

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΣΙΘ' συνεδρίᾳ τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1895.

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ἐσκέφθην νὰ ὁμιλήσω ἡμῖν περὶ εὐρωπαϊκοῦ θεσμοῦ, ὃν ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθήσω καὶ γνωρίσω ἐκ τοῦ πλησίον. Ὁ θεσμὸς οὗτος εἶναι ἡ Ἀκαδημία τοῦ διεθνούς δικαίου.

Ὁ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διακεκριμένος πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τούτου, αἰδίδιμος Κανσι. Καλλιμάδης ἐποίησατο πρὸ δεκατριετίας μακρὸν ἀνάγκωσμα, ἐν ᾧ ἐξέθηκε λεπτομερῶς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου σωματείου, κατέδειξε τὴν ἀξίαν τῶν διαφορῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὸ νομομαθῶν, ἐγνώρισε τὰ τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ καὶ διελάβε περὶ τῶν κατὰ τὴν πρώτην ὀκταετίαν ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ γενόμενων.

Ἐννοεῖται ὅτι ἐν τῇ ἀνακοινώσει τῆς ἐσπέρας ταύτης δὲν δύναμαι νὰ ἐπανέλθω ἐπὶ τῶν τότε λεχθέντων. Ὁ ἀρκιστὴς μόνον εἰς τὸ νὰ σῶς ὑπενθυμίσω ἐν ἀρχῇ βραχυτάτην αὐτῶν περίληψιν. Σκοπὸς ἡμῶν ἔσται μᾶλλον νὰ ἐκθέσωμεν τὰ οὐσιωδέστερα σημεῖα τῆς μέχρι τοῦδε γενομένης ἐργασίας καὶ νὰ καταδείξωμεν οὕτω τὸ κύρος καὶ τὴν ὑπόληψιν. ἦν ἡ Ἀκαδημία ταχέως ἐν τῇ ὑψηλῇ κατέκτησε, καταστάσῃ βαθμῆδόν σπουδαίως καὶ σημαντικῶς παράγων τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀλληλεθνούς δικαίου, τοῦ τε δημοσίου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ.

I. Καὶ πρῶτον, τί ἐστὶν Ἀκαδημία τοῦ διεθνούς δικαίου, ὁποῖος ὁ σκοπὸς καὶ ὁποῖος ὁ καταρτισμὸς αὐτῆς; τίνα τὰ μέσα, ἅτινα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς μεταχειρίζεται; Τοιαῦτα εἶναι τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα θὰ προσπαθῶ νὰ διευκρινίσω δι' ὀλίγων.

Πρὸς κατανόησιν τοῦ πνεύματος, ὑφ' ὃ συνέστη ἡ Ἀκαδημία, πρέπει ν' ἀναδράμωμεν μέχρι τοῦ γεγονότος, ὅπερ πρὸ 25ετίας συνετάραξε σύμπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσ-

μον, μέχρι τοῦ τελευταίου γαλλογερμανικοῦ πολέμου. Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ παρετηρήθησαν πολλάκις διαφωνίαι μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἀρχηγῶν τῶν ἐμπολέμων στρατῶν οὐ μόνον ἐπὶ τῆς ἐρμηνείας, ἀλλ' ἐστὶν ὅτε καὶ ἐπὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως τῶν διαφορῶν κανόνων καὶ ἐθίμων τοῦ διεθνούς δικαίου ἐν καιρῷ πολέμου, κανόνων καὶ ἐθίμων γραπτῶν ἢ σιωπηρῶς ἀνεγνωρισμένων καὶ ὑπὸ τῆς συνηθείας καθιερωθέντων, οὓς ἡ πρόοδος τῶν ἰδεῶν ἐν τοῖς πεπολιτισμένοις κράτεσιν ἀνεγνώρισεν, ὅπως περιορίσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον τὰ ποικίλα τοῦ πολέμου δεινά, θεωρουμένου αὐτοῦ ἀπλῶς ὡς σκοποῦντος νὰ καταδείξῃ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεως μεταξὺ δύο κρατῶν (ἅτινα ἐν τῇ ἀνεξαρτησίᾳ καὶ τῇ ἰσότητι αὐτῶν οὐδεμίαν ἀναγνωρίζουσιν ἀνωτέραν ἀρχήν), καὶ ἐπομένως ἀποκηρύττοντος διαρρήδην τὰς περιττὰς ὀμότητας καὶ τὴν κακὴν πίστιν καὶ διακρινομένου οὕτω τῆς ὑπὸ τῶν ἀγρίων ἐπιδιωκομένης πικτελοῦς ἐξοντώσεως τῶν ἐναντιῶν. Ἐκ τῶν παρετηρήσεων τούτων ὁρμώμενοι μερικοὶ φιλόνηρωποι νομομαθεῖς, ἐσκέφθησαν ὅτι τὰ ποικίλα δυσάρεστα, ἅπερ παρετηρήθησαν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870—1871, καὶ ἅπερ συνέτελεσαν εἰς τὴν ἀνωφελεῆ ἐξάψιν τῶν παθῶν καὶ ἐπομένως εἰς τὴν περιττὴν ἐπαύξησιν τῶν ἐχθροπραξιῶν, δὲν θὰ ἐπαρουσιάζοντο ἐκ νέου, ἐὰν ἐπήρξετο ἐν καιρῷ εἰρήνης συνεννόησις τις μεταξὺ τῶν ἀρμοδίων νομομαθῶν τῶν διαφορῶν πεπολιτισμένων κρατῶν, πρὸς καθορισμὸν καὶ ἐξακρίβωσιν τῶν τε κανόνων τοῦ διεθνούς δικαίου ἐν καιρῷ πολέμου καὶ τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν.

Ἐυφύνοντες δ' ἀκολούθως τὴν ἰδέαν ταύτην, ἐσκέφθησαν ὅτι τοιαύτη τις συνεννόησις δύναται νὰ ἔχῃ ἐνεργητικώτερα ἔτι ἀποτελέσματα, ἐὰν ἐπιτευχθῇ ἐπὶ διαφορῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων τοῦ διεθνούς δικαίου, τοῦ τε δη-

μοσίου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ, ἅπερ, γεννῶντα διηνεκῶς δυσάρεστα καὶ συγκρούσεις, συντελοῦσιν ἤκιστα εἰς τὴν διατήρησιν τῶν μεταξὺ τῶν κρατῶν φιλικῶν σχέσεων ὄντως, κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, χάρις ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, καὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἐθνῶν ἐπολλαπλασιάσθησαν σημαντικῶς. Συγχρόνως καὶ κατ' ἀνάγκην, ἀνεπτύχθη καὶ ἡ ἐπιστήμη τοῦ διεθνούς δικαίου, ἥτις μελετᾷ καὶ καθορίζει τοὺς κανόνας, οἵτινες διέπουσι τὰς σχέσεις ταύτας, εἴτε μεταξὺ τῶν διαφορῶν κρατῶν, εἴτε μεταξὺ ἀτόμων διαφορῶν ἐθνικότητων, εἴτε τέλος μεταξὺ ἀτόμων καὶ ξένων κυβερνήσεων.

Ἡ ἀνάπτυξις ὁμοῦ αὕτη γίνεται, οὕτως εἰπεῖν, μονομερῶς ὑπὸ τῶν νομοδιδασκάλων ἢ τῶν δικαστῶν ἐκάστου κράτους κατ' ἰδίαν, ἢ καὶ ὑπὸ τῶν διπλωματῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ἰδιαιτέρως διὰ συμβάσεων μετὰ τοιοῦτου ἢ τοιοῦτου κράτους. Ἐυνόητόν δ' ὅτι, ἐπειδὴ ὅλοι οἱ λαοὶ δὲν ἔχουσιν οὔτε τὰς αὐτὰς ἀνάγκας, οὔτε τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, εἶναι ἐπόμενον ὅπως ἕκαστος ἐννοεῖ νὰ ρυθμίσῃ τὰς μετὰ τῶν ξένων σχέσεις αὐτοῦ κατὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον. Ἐντεῦθεν διηνεκεῖς συγκρούσεις μεταξὺ βλέψεων καὶ ἀξιώσεων ἀποκλειουσῶν ἀλλήλας, συγκρούσεις, αἵτινες παραβλάπτουσι πολλάκις καιρίως τὰς φιλικὰς τῶν κρατῶν σχέσεις, ἐστὶν ὅτε δὲ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον καταλήγουσιν.

Ὅθεν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προληφθῶσιν αἱ κακαὶ συνεννοήσεις καὶ αἱ συγκρούσεις διὰ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελεύσεως καὶ συσκέψεως τῶν διαφορῶν νομομαθῶν ἐκάστου κράτους, τῶν ἰδιαιτέρως περὶ τὰς μελέτας τοῦ διεθνούς δικαίου καταγινομένων, τῶν νομοδιδασκάλων, τῶν δικαστῶν καὶ τῶν διπλωματῶν αὐτῶν, οἵτινες, γνωρίζοντες τοὺς νόμους, τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς βλέψεις τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος, δύνανται, ἀνταλλάσσοντες ἐκ τοῦ πλησίον τὰς ἰδέας αὐτῶν, καὶ κἀμνοντες ἐν ἀνάγκῃ μερικῶς ἀμοιβαίως παραχωρήσεις, νὰ καταλήξωσιν εἰς τὴν κοινὴν παραδοχὴν μερικῶν κανόνων, οὓς τὰ οικεῖα κράτη ἢ ἀναγνωρίσωσιν ἀκολούθως ἀνευ δυσκολίας, ἀφ' οὗ ἐμελετήθησαν ἀμερολήπτως ὑπὸ ὁμηγύρεως νομομαθῶν εἰδικῶν, ἐν ᾗ ἕκαστον αὐτῶν ἀντεπροσωπεύετο.

Τοιαύτη ἐργασία θὰ συντελέσῃ ἀναντιρρήτως εἰς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ παράτασιν τῆς εἰρήνης, ἀφ' οὗ ἐμμεσον αὐτῆς ἀποτέλεσμα θὰ

ἦτο ἡ ἐλάττωσις τῶν ἀφορμῶν τοῦ πολέμου.

Τὰς ἰδέας ταύτας ἔσχον τὸ πρῶτον ὁ ἔλβετος *Gustave Moynier* καὶ ὁ ἀμερικανὸς *Lieber*, ἄνδρες ἀμφότεροι διάσημοι· ὁ μὲν *Moynier*, ὡς πατὴρ τῆς παγκοσμίου σχεδὸν γενικῆς συμβάσεως τοῦ 1854, ὑπὸ τὸ ὄνομα *Convention de Genève* πρὸς περιθάλψιν τῶν πληγωμένων καὶ τῶν ἀσθενῶν ἐν καιρῷ πολέμου, ἔκτοτε δὲ πρόεδρος τῆς κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἀνὰ τὴν ὑψηλίον πολυαριθμῶν ἐταιρειῶν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ· ὁ δὲ *Lieber*, ὡς συγγραφεὺς τῆν διάσημον κώδικικοποίησιν τῶν κανόνων τοῦ διεθνούς δικαίου ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, κωδικοποίησιν, ἣν ἔκαμεν ἐν ἐπιγνώσει τῆς κυβερνήσεως τοῦ Washington.

Τὰς ἰδέας τῶν δὲ ταύτας, αἵτινες ἀπὸ πολλοῦ ἀπησχόλουν αὐτοὺς, ἐξέθηκον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου σχεδὸν ταυτοχρόνως εἰς περιώνυμον βέλγον δικηγόρον, τὸν κ. *Rolin-Jacquemyns*, ἔκτοτε καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Βρυξελλῶν καὶ ἐπὶ ἐξαιτίαν ὑπουργὸν τοῦ Βελγίου, ἀνδρα γνωστὸν διὰ τὴν εὐρύτητα τῶν φιλοσοφικῶν καὶ φιλελευθέρων αὐτοῦ βλέψεων, ὅσον καὶ διὰ τὸν πλοῦτον τῶν νομικῶν αὐτοῦ γνώσεων, ὅστις εἶχεν ἰδρύσει καὶ διηύθυνεν ἀπὸ τοῦ 1869 τὴν *Revue de droit international et de législation comparée*. Ὁ κ. *Rolin-Jacquemyns* οὐ μόνον ἠσπάσθη αὐτάς, ἀλλὰ καὶ ἐπεδίωξε συντόμως τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῶν διὰ τῆς συστάσεως πυρῆνος γνωστῶν καὶ ἀρμοδίων νομομαθῶν τῆς τε Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, δι' οὗ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ καταρτισμὸς σωματείου, τὸ ὁποῖον ν' ἀντιπροσωπεύῃ, ὡς ὁ ἴδιος εἶπε, «τὴν νομικὴν συνειδήσιν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου». Ἴδου πῶς ὁ κ. *Rolin-Jacquemyns* διετύπωσε τὴν ἰδέαν, ἐξ ἧς ἐγενήθη ἀκολούθως ἡ Ἀκαδημία τοῦ διεθνούς δικαίου, ἐν τῇ ἐμπιστευτικῇ ἀνακοινώσει, ἣν ἐπεμψε κατὰ Μάρτιον τοῦ 1873 πρὸς τινὰς ἐξόχους καὶ σοφοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

«Ce que nous proposons serait la réunion intime d'un groupe restreint d'hommes déjà connus dans la science du droit international par leurs écrits ou par leurs actes et appartenant, autant que possible, aux pays les plus divers. Cette réunion chercherait à

poser les premiers jalons de l'action scientifique collective. 1) En examinant en principe le genre d'utilité, le degré d'efficacité de cette action, et la meilleure forme sous la quelle elle pourrait se produire. 2) En arrêtant les statuts d'une académie ou institut international du droit des gens, qui devrait servir d'organe à l'opinion juridique du monde civilisé en matière de droit international.

Εν ταῖς προσπάθειαις αὐτοῦ ὁ κ. *Rolin-Jacquemyns* εὔρε πολυτίμους βοηθούς δύο συναδέλφους οὐχ ἤττον περιφανείς, τὴν γερμανοελβετὸν καθηγητὴν *Bluntschli*, τὸν συγγραφεὰ τοῦ *Droit international codifié de l'Europe*, καὶ τὸν *Pasquale Mancini*, τὸν ἰταλὸν νομομαθὴ καὶ πολιτικὸν ἄνδρα, εἰς ὃν ἡ μὲν ἐπιστήμη τοῦ διεθνoῦς δικαίου ὀφείλει τὴν περιβόητον θεωρίαν τῶν ἐθνικότητων (ἣτις κατέστη ἔκτοτε τὸ σύνθημα τῆς ἰταλικῆς σχολῆς), ἡ δὲ Ἰταλία κατὰ μέγιστον μέρος τὴν ἠθικὴν αὐτῆς ἔνωσιν. Οὕτω δέ, κατὰ Μάιον τοῦ 1873, συνήρχοντο ἐν Γανδ τοῦ Βελγίου, ὄμιλος ἑνδεκά ἐκ τῶν γνωστοτάτων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ διεθνoῦς δικαίου νομομαθῶν, ὅστις καὶ ἔθετο τὰς βάσεις τῆς Ἀκαδημίας τοῦ διεθνoῦς δικαίου. Μεταξὺ τῶν ἰδρυτῶν τούτων θὰ μνημονεύσωμεν ἰδίᾳ, ἐκτὸς τῶν προμνησθέντων κυρίων *Rolin-Jacquemyns* καὶ *Mougnier*, τὸν ὀλλανδὸν *Asser*, τὸν βέλγον *Lavelaye*, τὸν ἀγγλον *Lorimer*, τὸν ῥώσον *Besobrusoff*, τὸν ἀργεντινὸν *Calvo*, τὸν βορειαμερικανὸν *Dudley Field* καὶ τὸν ἰταλὸν *Mancini*, ὅστις ὑπῆρξε καὶ ὁ πρῶτος πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας.

Τὸ πρῶτον συνέδριον τῆς Ἀκαδημίας συνεκροτήθη κατ' Αὐγουστον τοῦ 1873 ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας. Ἡ Ἀκαδημία προσέλαβεν ὡς ἐπίσημον τίτλον τὸν *Institut de droit international*, ὡς ἐμβλημα δ' αὐτῆς τὰς λέξεις *Justitia et pax*, κηρύττουσα οὕτως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν πρόθεσιν αὐτῆς ὅπως ἐπιδιώξῃ τὸν σκοπὸν τῆς διὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης. Πρῶτην ἐφαρμογὴν τῆς ἰδέας ταύτης ἡ Ἀκαδημία ἔκαμε κατὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ προεδρίου αὐτῆς ἐν Γενεύῃ, ὅπου παρὰ τῷ προεδρῶντι ἰταλῷ *Mancini* παρεκλήθητο ὡς ἀντιπρόεδρος ὁ γερμανὸς *Bluntschli* καὶ ὁ γάλλος *de Parieu*, γενικοῦ γραμματέως ὄντος τοῦ βέλγον *Rolin-Jacquemyns*.

Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἐπιψηφισθέντος *Καταστατικοῦ* δίδει περὶ τοῦ *Institut* τὸν ἀκόλουθον ὀρισμὸν:

L'institut de droit international est une association exclusivement scientifique et sans caractère officiel (Οἱ ἰδρυταὶ τῆς Ἀκαδημίας ἐπέφθησαν ὅτι ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον μόνον ἦτο δυνατόν νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ πλήρης ἀνεξαρτησία τοῦ ἐπιστημονικοῦ σωματείου, οὗ τὴν σύστασιν ἐπεδίωκον). Il a pour but de favoriser le progrès du droit international:

1) En travaillant à formuler les principes généraux de la science, de manière à répondre à la conscience juridique du monde civilisé.

2) En donnant son concours à toute tentative sérieuse de codification graduelle et progressive du droit international.

3) En poursuivant la consécration officielle des principes qui auront été reconnus comme étant en harmonie avec les besoins des sociétés modernes.

4) En contribuant, dans les limites de sa compétence, soit au maintien de la paix, soit à l'observation des lois de la guerre.

5) En examinant les différends, qui viendraient à se produire dans l'interprétation ou l'application du droit, et en émettant au besoin, des avis juridiques motivés dans les cas douteux ou controversés.

6) En concourant, par des publications, par l'enseignement public et par tous autres moyens, au triomphe des principes de justice et d'humanité, qui doivent régir les relations des peuples entre eux.

Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ *Καταστατικοῦ*, ἡ Ἀκαδημία ἀπαρτίζεται ἐκ μελῶν 60 καὶ 60 ἐταίρων. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο τούτων κατηγοριῶν εἶναι ἐλαχίστη καὶ μάλλον τιμητικὴ, βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος. Οἱ ἐταῖροι, ἦτοι τὰ νέα μέλη, ἔχουσιν ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς συνεδριάσει τὰ αὐτὰ δικαιώματα λόγου καὶ ψήφου, ἅπερ καὶ τὰ κυρίως λεγόμενα μέλη δι' ὃ καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς θὰ μεταχειρισθῶ τὴν λέξιν μέλη μὲ τὴν γενικὴν αὐτῆς σημασίαν.

Ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν 120 μελῶν εἶναι

ἀνώτατος ὄρος, ὅστις οὐδέποτε πληροῦται, ἐνεκα ἑτέρας τοῦ *Καταστατικοῦ* διατάξεως, καθ' ἣν, πρὸς τήρησιν τῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνικότητων ἀπαιτουμένης ἰσορροπίας, καὶ ὅπως ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ἀντιπροσωπεύονται ὅσον τὸ δυνατόν περισσότεραι ἐθνικότητες, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ἀντιπροσώπων μιᾶς ἐθνικότητος δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ἐν πέμπτῳ τοῦ ὄλου ἀριθμοῦ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν Ἀκαδημίαν μελῶν· οὕτω δὲ συμβαίνει π. χ. ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ὅπως, ἐν ᾧ πρὸς τὸ παρὸν μέγας εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν γερμανῶν καὶ γάλλων νομομαθῶν, οἵτινες ἠσχολήθησαν ἰδιαιτέρως ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ διεθνoῦς δικαίου, μετὰ μεγάλης δυσκολίας καὶ βραδύτητος εἰσέρχονται οὗτοι ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, διότι ὁ ἐν αὐτῇ ἀριθμὸς τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν ἐφθασεν ἢ πλησιάζει εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ *Καταστατικοῦ* ὀριζόμενον ἀνώτατον ὄριον.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν νέων ἐταίρων ἢ τῶν μελῶν, γίνεται ὑπὸ μόνων τῶν κυρίως μελῶν τῆς Ἀκαδημίας, προτάσει τοῦ προεδρίου, κατόπιν αὐστηρᾶς ἐρεύνης καὶ ἐρωτημένων τῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ συμπολιτῶν τοῦ προτεινομένου.

Ὅσον περὶ τῆς ὑλικῆς τῆς Ἀκαδημίας συντηρήσεως, ἀξία μνηστέα ἐστὶν ἡ διάταξις τοῦ *Καταστατικοῦ*, καθ' ἣν τὰ ἐξόδα αὐτῆς καλύπτονται ὑπὸ τῶν συνδρομῶν τῶν τακτικῶν μελῶν, τῶν προσφορῶν τῶν ἐπιτίμων καὶ τῶν δωρημάτων παντὸς φιλεπιστήμονος. Οἱ ἰδρυταὶ τῆς Ἀκαδημίας ἀπέριψαν παρψηφεί, κατόπιν συζητήσεως καὶ ὠρίμου σκέψεως, τὴν ἐνδεχομένην ἐπιχορήγησιν Κυβερνήσεως τινος, θέλοντες νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν πλήρη τῆς Ἀκαδημίας ἀνεξαρτησίαν. Πρὸς τούτοις, τὸ αὐτὸ ἄρθρον προδιατάττει τὸν βαθμιαῖον σχηματισμὸν ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, οὗ τοὺς τόκους ὀρίζει εἰς τὰς δαπάνας τῆς γραμματείας καὶ τοῦ περιοδικοῦ.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ Ἀκαδημία συνέρχεται ἅπαξ καθ' ἕκαστον ἔτος. Τὸ προεδρεῖον, ὅπερ ἀνανεοῦται καθ' ἕκαστον συνέδριον, ἀπαρτίζεται ἐξ ἑνὸς προέδρου, δύο ἀντιπροέδρων καὶ ἑνὸς γενικοῦ γραμματέως. Οἱ τρεῖς πρῶτοι ἀνήκουσι πάντοτε εἰς τρεῖς διαφόρους ἐθνικότητας.

Ὁ γενικὸς γραμματεὺς, ὅστις ἔχει βοηθούς ἕνα ἢ δύο γραμματεῖς μεταξὺ τῶν ἐταίρων τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἕνα ἢ δύο ὑπογραμματεῖς, ἐκλέγεται ἀνὰ ἑξαιτίαν, καὶ εἶναι, ὡς εὐχερῶς ἐννοεῖται, ὁ κυριώτατος μοχλὸς τῆς

λειτουργίας τοῦ σωματείου. Τὴν ὑψηλὴν ταύτην θέσιν κατέχει τὰ νῦν διακεκριμένος γάλλος νομομαθὴς, ὁ κ. *E. Lehr*, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Λωζάννης καὶ σύμβουλος τῆς ἐν Ἑλβετίᾳ γαλλικῆς πρεσβείας, διαδεξάμενος τὸν πολὺν *Rolin-Jacquemyns*, ὅτε οὗτος ἠναγκάσθη πρὸς τριετίας ν' ἀναλάβῃ ἐν τῇ Ἀπωτάτῃ Ἀνατολῇ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ὡς γενικοῦ συμβούλου τοῦ βασιλέως τοῦ Σιάμ.

Ἡ ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Ἀκαδημίας εἶναι ἡ γαλλικὴ. Ἐν τούτοις κατὰ τὰ συνέδρια ἐπιτρέπεται ἐνὶ ἑκάστῳ ἢ χρῆσις τῆς ἰδίας αὐτοῦ διαλέκτου, δικαίωμα, οὗτινος ἐπωφελοῦνται ἰδίᾳ οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Ἄγγλοι, ὧν αἱ γλῶσσαι εἶναι αἱ μάλλον γνωσταὶ τοῖς ἀκαδημαϊκοῖς καὶ αἱ πλέον χρήσιμοι τοῖς περὶ τὸ διεθνὲς δίκαιον καταγινομένοις.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας τῆς Ἀκαδημίας, ἀξία παρατηρήσεως ἐστὶν ἡ διαφορὰ ταύτης ἀπὸ τῆς τῶν διαφόρων καὶ πολυπληθῶν συνεδρίων, ἅτινα κατ' ἔτος πολλοῦ τῆς Εὐρώπης συγκροτοῦνται καὶ ἀπαρτίζονται πάντοτε ὑπὸ ἀναμφισβητήτων ἀρμοδιοτήτων καὶ λαμβάνουσι πολλάκις ἀποφάσεις ἐσπευσμένας καὶ ἀνεπαρκῶς μελετηθείσας. Τὰ συνέδρια τῆς Ἀκαδημίας οὐ μόνον ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῆς καταρτίζονται, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς ἐργασία κατ' ἰδιαιτέρον γίνεται τρόπον.

Ὅταν ζητηθῆ τι, προταθῆν ὑπὸ προεδρίου ἢ ὑπὸ τινος μέλους, κριθῆ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον ὅπως ἀπασχολήσῃ αὐτήν, ἐγγράφεται ἀμέσως ἐν τῇ διατάξει τῆς ἐργασίας τῶν προσεχῶν αὐτῆς συνεδρίων καὶ καταρτίζεται Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην αὐτοῦ. Τῆς Ἐπιτροπῆς προεδρεῖ ὁ εἰσηγητής, ᾧ τινι προσαρτᾶται εἰς συνεισηγητῆς (corapporteur). Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐργασθέντα πρῶτον περὶ τοῦ ζητήματος κατ' ἰδίαν, προβαίνουσιν εἰς τὴν μεταξὺ αὐτῶν συνεννόησιν, εἴτε δι' ἀλληλογραφίας, εἴτε διὰ συνεντεύξεων, γινομένων κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνὸς συνεδρίου, ἐστὶν ὅτε δὲ καὶ κατὰ τὸ μεταξὺ δύο συνεδρίων μετολαθεῖν διάστημα. Πολλάκις εἰς σπουδαῖα ζητήματα παρέρχονται δύο καὶ τρεῖς συνέδρια, πρὶν ἢ ἡ τῆς Ἐπιτροπῆς μελέτη κριθῆ ἀρκετὰ ὠριμος, ὅπως ὑποβληθῆ εἰς συζήτησιν ἐν γενικῇ συνεδριάσει. Ἡ δὲ Ἀκαδημία δὲν ἐξαντλεῖ πάντοτε ἐν ζήτημα ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ συνεδρίῳ.

Πρὸς τὸ παρὸν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ κατηρτισμένοι διάφοροι Ἐπιτροπαί,

και έσπευσμένως εν τῇ διατάξει τῶν εργασιῶν αὐτῆς ὑπὸ μελέτην 16 διάφορα ζητήματα διεθνούς δικαίου, δημοσίου τε καὶ ιδιωτικοῦ.

Μεταξὺ αὐτῶν παρατηρῶ ἰδίᾳ:

1) Τὸ τῆς Α' Ἐπιτροπῆς, περὶ συμβιβασμοῦ εἰδικῶν νομοθετικῶν διατάξεων ἐπὶ ζητημάτων διεθνούς δικαίου.

2) Τὸ περὶ τῶν ἐντὸς ξένων λιμένων εὐρισκομένων πλοίων καὶ τοῦ πληρώματος αὐτῶν, ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιβλέψεως καὶ τῆς δικαστικῆς ἀρμοδιότητος (Γ' Ἐπιτρ.).

3) Περὶ ἱκανότητος ξένων ἠθικῶν προσώπων (Ε' Ἐπιτρ.).

4) Περὶ διεθνούς δικρρυθμίσεως τοῦ ἐν καιρῷ πολέμου λαθρεμπορίου (Π' Ἐπιτρ.).

5) Περὶ συμβιβασμοῦ, συγκρουσμένων νομοθετικῶν διατάξεων, περὶ ἐθνικότητος (Ι' Ἐπιτρ.).

6) Περὶ συγκρούσεως νομοθετικῶν διατάξεων, περὶ τίτλων τῶν φέροντι καὶ μελέτη τῶν ληπτέων διεθνῶν μέτρων πρὸς προστασίαν τῶν δικαιοῦχων ἐν περιπτώσει ἀπωλείας (ΙΑ' Ἐπ.).

7) Περὶ προξενικῶν προνομίων (ΙΓ' Ἐπιτρ.).

8) Συζήτησις περὶ νομιμότητος τοῦ βρωβαρδισμοῦ ὑπὸ στόλου τῶν ὠχυρωμένων πόλεων (ΙΣ' Ἐπιτρ.).

II. Ὅσα μέχρι τοῦδε εἶπον ἐπιτρέπουν νὰ κατανοηθῇ εὐκόλως ἢ ἐπιρροή, ἣν ἡ Ἀκαδημία ταχέως ἐκτίησεν ἐν τῷ κόσμῳ, διὰ τε τῆς ἐπισταμένης καὶ αὐστηρᾶς ἐκλογῆς τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μελῶν, ὡς καὶ διὰ τῆς φρονίμου αὐτῆς πορείας καὶ τῆς ἐμβριθοῦς μελέτης τῶν ζητημάτων.

Τοῦτο δὲν εἶναι ποσῶς παράδοξον, λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς κοινωνικῆς θέσεως καὶ τῆς φήμης τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν. Περιορίζομαι νὰ σᾶς ἀναφέρω μεταξὺ τῶν ἐπιζώντων ἐκ τῶν γνωστοτάτων ὀνομάτων, ἐκτὸς τῶν μνημονευθέντων ἤδη *Rollin-Jacquemyns* καὶ *Moumier*:

Ἐν Γαλλίᾳ τοὺς κ. κ. *Renault*, *Lyon-Caen* καὶ *Glasson*, καθηγητᾶς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Παρισίων, *Pradier-Fodéré*, ἀρχαῖον καθηγητὴν, νῦν δὲ ἐφέτην, *Féruud-Giraud*, ἀρειοπαγίτην, *Engelhardt*, διπλωμάτην.

Ἐν Γερμανίᾳ τοὺς κ. κ. *von Bar*, *Stoerk*, καθηγητᾶς, *Perels*, σύμβουλον τοῦ αυτοκρατορικοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν, *Geffeken*, διπλωμάτην, *von Marquardsen*, βουλευτὴν καὶ καθηγητὴν.

Ἐν Μ. Βρετανίᾳ τοὺς καθηγητᾶς *Westlake* καὶ *Holland*, τὸν *Lord Reay*, διπλωμάτην καὶ τέως μέλος τοῦ φιλελευθέρου ὑπουργείου ἐν Ἰταλίᾳ τοὺς καθηγητᾶς *P. Fiore* καὶ *Brusa* ἐν Ἑλβετίᾳ τὸν καθηγητὴν καὶ διπλωμάτην *A. Rivier*, τὸν ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴν *Lardy*, τὸν καθηγητὴν *Brocher de la Fréchére*, τὸν καθηγητὴν, βουλευτὴν καὶ διακεκριμένον συγγραφέα *Hilly*.

Ἐν Ὀλλανδίᾳ τὸν καθηγητὴν καὶ σύμβουλον τοῦ Στέμματος *Asser* καὶ τὸν στρατηγὸν *den Beer Poortugaël*, καθηγητὴν τοῦ διεθνούς δικαίου ἐν τῇ στρατιωτικῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Χάγης.

Ἐν Ρωσίᾳ τὸν καθηγητὴν καὶ σύμβουλον τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν *de Martens*.

Ἐν Σουηδίᾳ τὸν καθηγητὴν *d'Oliversona*.

Ἐν Νορβηγίᾳ τὸν καθηγητὴν καὶ τέως ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης *Aubert*.

Ἐν Δανίᾳ τὸν καθηγητὴν καὶ νῦν πρόεδρον τῆς Γερουσίας *Malzen*.

Ἐν Ἀμερικῇ τὸν *Calvo* καὶ τὸν *Moore*.

Πάντες οὗτοι εἰσι γνωστοὶ διὰ τῶν περὶ διεθνούς δικαίου γενικῶν ἢ εἰδικῶν αὐτῶν συγγραμμάτων καὶ δημοσιεύσεων.

Ὁ περιφανὴς καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου αἰοίδιμος *Νικόλαος Ί. Σαρβόλος* ἀντιπροσώπευσεν ἐπὶ δεκαετίαν τὴν Ἑλλάδα ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ.

Ἡ ἰδιαιτέρα ἡμῶν πατρίς Κωνσταντινουπόλις ἀντιπροσωπεύεται σήμερον ἐτι ἐν αὐτῇ ὑπὸ διακεκριμένου διπλωμάτου καὶ νομομαθοῦς, τοῦ κ. *Στεφάνου Καραθεοδωροῦ*, γνωστοῦ ἰδίᾳ ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ διὰ τὰς ἐμβριθεῖς αὐτοῦ περὶ διεθνῶν ποταμῶν μελέτας.

Πάντες σχεδὸν οἱ τὴν Ἀκαδημίαν ἀπαρτιζόντες ἔχουσιν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐαυτῶν πατρίδι ἐπιρροήν τινα, δι' ἧς αἱ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὰ διάφορα ζητήματα διδόμεναι λύσεις γίνονται βαθυμῶς παραδεκταὶ ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων καὶ καθιεροῦνται ἐπισήμως, εἴτε διὰ διεθνῶν συμβάσεων, εἴτε διὰ νόμων, εἴτε διὰ δικαστικῶν ἀποφάσεων.

Ὁ καταφανέστατος τρόπος, δι' οὗ ἡ Ἀκαδημία ἐξασκεῖ τὴν ἐπιρροήν αὐτῆς, εἶναι κοινοποιήσεις, ἧς ἀπευθύνει ἐκαστοτε ἐπισήμως εἰς τὰς διαφόρους κυβερνήσεις ἐπὶ τῶν σπουδαιοτάτων ζητημάτων. Περὶ τῶν κοινοποιήσεων τούτων ἐμερίμνησεν ἐκ νέου ἡ Ἀκαδημία κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Παρισίοις, μελετήσασα, προτάσει τοῦ γάλλου διπλωμάτου *Engelhardt*, τὸν τρόπον, καθ' ὃν δύ-

ναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἀσφαλέστερον ὁ διὰ τῶν κοινοποιήσεων ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς καὶ λαβοῦσα τὰ δέοντα πρὸς τοῦτο μέτρα.

Ἐκτὸς ὁμῶς τοῦ μέσου τούτου, ἡ ἐπιρροή τῆς Ἀκαδημίας ἐξασκεῖται κατὰ πολλοὺς ἄλλους τρόπους ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῆς, εἴτε διὰ τῆς διδασκαλίας, εἴτε διὰ τῶν συγγραμμάτων καὶ ποικίλων αὐτῶν δημοσιεύσεων, εἴτε διὰ τῶν ἐκθέσεων καὶ γνωμοδοτήσεων τρόπους διαφόρους, δι' ὧν αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἀκαδημίας ἐπηρεάζουσι τοὺς διπλωμάτας, τοὺς νομοθέτας ἢ τοὺς δικαστᾶς.

Οὕτως ἐπεδιώχθη καὶ ἐπραγματοποιήθη βαθυμῶς ἡ ἰδέα, ἣν ἐξέφραζεν ἡ προκήρυξις τῆς 11 Σεπτεμβρίου τοῦ 1873, ἣτις προετάχθη τοῦ ἐπιψηφισθέντος Καταστατικοῦ καὶ καθ' ἣν οἱ ἰδρυταὶ τῆς Ἀκαδημίας ἐπεκαλοῦντο τὴν ἀρωγὴν τῆς δημοσίας γνώμης ἀπασῶν τῶν χωρῶν πρὸς ὑποστήριξιν καὶ χρησιμοποίησιν τοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας. Τὴν λελογισμένην καὶ εὐσυνείδητον διαφώτισιν τῆς δημοσίας ταύτης γνώμης ἐπέδιώξε συστηματικῶς ἡ Ἀκαδημία, συντελέσασα οὕτω τὰ μάλα εἰς τὴν διευκρίνισιν σπουδαιοτάτων ζητημάτων καὶ καταστᾶσα σημαντικὸς παράγων τῆς προόδου τοῦ διεθνούς δικαίου. Εἶναι ὄντως λίαν φυσικόν, ὅπως ζητήματα, μελετηθέντα ἐπισταμένως ὑπὸ νομομαθῶν εἰδικῶν ἐν ταῖς μελέταις τοῦ διεθνούς δικαίου, καὶ ὧν οἱ πλείστοι, ἐκ τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν θέσεως, ὑποχρεοῦνται νὰ λαμβάνωσι πάντοτε ὑπ' ὄψιν ἐν ταῖς ἐκφερομέναις γνώμαις τὰς ἀνάγκας τοῦ πρακτικοῦ βίου, θεωρηθῶσιν ἀκολουθῶς παρὰ πᾶσιν ὡς ὀριστικῶς ἐξηγημένα ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας, ἧς τὰς ἀποφάσεις ἐπικαλοῦνται, ὡς βαρυσήμαντα ἐπιχειρήματα, οἱ δικηγόροι ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οἱ ῥήτορες ἐνώπιον τῶν νομοθετικῶν σωμάτων καὶ οἱ διπλωμάται κατὰ τὴν σύναψιν διεθνῶν συμβάσεων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ τελευταῖον, ὑπάρχουσι διάφορα παραδείγματα διεθνῶν συμβάσεων, αἵτινες καθιέρωσαν ἀποφάσεις καὶ εὐχὰς τῆς Ἀκαδημίας. Μεταξὺ αὐτῶν θ' ἀναφέρωμεν ἐπὶ παραδείγματι:

1) Τὴν γενικὴν διεθνῆ σύμβασιν τοῦ Βερολίνου τῆς 26 Φεβρουαρίου 1885, πρὸς ἀποσθήσιν τῶν ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ συγκρούσεων τῶν πεπολιτισμένων ἠθῶν.

2) Τὴν διεθνῆ σύμβασιν τῆς 29 Ὀκτωβρίου 1888, ἣτις ἐξησφάλισε τὸν ἐλεύθερον πλοῦν καὶ τὴν οὐδετερότητα τῆς σουεδικῆς διώρυγος.

3) Τὴν διεθνῆ σύμβασιν τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1882, ἣτις ἐξησφάλισε τὴν προστασίαν τῶν ὑποβρυχίων τηλεγραφικῶν καλωδίων (*cables sous-marins*).

Ἐκτὸς τῶν περιστάσεων τούτων, καθ' ἧς εἶναι κατάδηλος ἡ ἄμεσος πρακτικὴ ἐπιρροή τῆς Ἀκαδημίας, δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν ἕτερα παραδείγματα ἐμῆς μέρους μὲν, πλὴν οὐχ ἤττον βεβαίως, διαρκοῦς ἐπιρροῆς. Οὕτω:

1) Κατὰ τὸ 1877 ἡ Ἀκαδημία ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τύπον *Διεθνούς Κανονισμοῦ* (*Règlement international*) τὰ συμπέρασμα αὐτῆς περὶ διεθνούς διαιτησίας, μέσον, ὅπερ ἐθεώρησεν ὡς δυνάμενον πολλᾶκις (ὡς τοῦτο ἐν διαφόροις περιστάσει κατεδείχθη) ν' ἀποσθῆσιν τὰς μεταξὺ ἠθῶν αἰματηρὰς συγκρούσεις. Ἐν τῷ *Κανονισμῷ* τούτῳ διετυπώθησαν ἀρχαί τινες καὶ τρόποι ἐνεργείας τῶν ἐν τῷ μέλλοντι διαιτητικῶν δικαστηρίων, ἅτινα μετ' εὐγνωμοσύνης συνεβουλεύθησαν ἕκτοτε τοῦτον.

2) Ἡ Ἀκαδημία, ἀμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πολέμου τοῦ 1877, καθῆκον ἐαυτῆς ἐθεώρησε νὰ ὑπομνήσῃ τοὺς διαμαχομένους τὰς διατάξεις τοῦ διεθνούς δικαίου ἐν καιρῷ πολέμου (τὰς τε ὑπὸ τῶν διαρκῶν ἠθῶν καθιερωθείσας καὶ τὰς ῥητῶς ὑπὸ διεθνῶν συμβάσεων κυρωθείσας). Τὸ σχετικὸν ἔγγραφο φέρει τὴν ἡμερομηνίαν τῆς 28 Μαΐου 1877 καὶ συνέτάχθη ἐν *Heidelberg* ὑπὸ τῶν κ. κ. *Moumier* *Rollin-Jacquemyns* καὶ *Bluntschli*, εἶναι δ' ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ προεδρίου, οὗ μέλη ἦσαν ἐπίσης ὁ *de Parieu* καὶ ὁ κ. *Asser*.

3) Ἡ σχετικὴ μελέτη, ἀναπτυχθεῖσα ἀκολουθῶς, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ὑπὸ τὸν τίτλον *Manuel des lois de la guerre*.

4) Τέλος, κατὰ τὸ 1880, ἡ Ἀκαδημία, συνελθοῦσα ἐν *Oxford* τῆς Ἀγγλίας, ἐμελέτησε διὰ μακρῶν τὸ ζήτημα τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐγκληματιῶν (*extradition*), τοὺς ἄλλους, ὑφ' οὓς αὕτη δέον νὰ χορηγῆται ὑπὸ τινος κυβερνήσεως, ὡς καὶ τὰ ὅρια τῶν δικαιωμάτων τοῦ τε κατηγορουμένου καὶ τῶν δύο διαφερομένων κυβερνήσεων. Αἱ ἀποφάσεις, ἧς ἡ Ἀκαδημία ἔλαβεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, κατέκτησαν ταχέως παγκόσμιον φήμην, καταστᾶσαι γνωστὰ ὑπὸ τὸν τίτλον *Les résolutions d'Oxford*, καὶ ἐνέπνευσαν ἕκτοτε διαφόρους διεθνῆς συμβάσεις περὶ ἐκδόσεως ἐγκληματιῶν.

III. Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἢ ἐπιρροή, ἢ ἡ Ἀκαδημία κατέκτησεν ἐν βραχεί χρονικῷ διαστήματι.

Ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἡ Ἀκαδημία συνεκρότησεν ἤδη 16 συνέδρια διαδοχικῶς εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Εὐρώπης, ἐν Βελγίῳ, ἐν Ἑλβετίᾳ, ἐν Ὀλλανδίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ.

Μεταξὺ τῶν σπουδαιοτάτων ζητημάτων, ἅπερ ἐξήτασε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, θ' ἀναφέρω:

1) Τὸ περὶ διεθνούς διαρρυθμίσεως τῶν διαμετοχῶν ἐταιρειῶν (*sociétés par actions*) (τοὺς ὄρους, ὑφ' οὓς αὐταὶ δύνανται ν' ἀναγνωρισθῶσι καὶ νὰ λειτουργήσωσιν ἐν ξένη χώρα), οὗ αἱ σχετικαὶ ἀποφάσεις ἐλήφθησαν ἐν Ἀμβούργῳ τῷ 1891, εἰσηγούμενου τοῦ γνωστοῦ καθηγητοῦ Παρισίων κ. *Lyon-Caen*.

2) Τὸ περὶ ἐξώσεως καὶ διαμονῆς τῶν ξένων ἐν τινὶ χώρῃ τὰ δικαιοῦματα καὶ καθήκοντα ἐκάστης κυβερνήσεως ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην. Ἀποφάσεις, ληφθεῖσαι ἐν Γενεύῃ κατὰ τὸ 1892, εἰσηγήσει τοῦ οὐχ ἦττον γνωστοῦ καθηγητοῦ Γοττίνγης καὶ βουλευτοῦ νοῦν *Bar*.

3) Τὸ τῆς διεθνούς διαρρυθμίσεως τῆς περικτῆς θαλάσσης (*mer territoriale*) ὀρισμὸς τῆς ἀποστάσεως αὐτῆς ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς δικαιομάτων τοῦ γείτονος κράτους. Ἀποφάσεις, ληφθεῖσαι ἐν Παρισίοις τῷ 1894, εἰσηγήσει τοῦ ἄγγλου δικηγόρου *Barclay*, ἀντικαταστήσαντος τὸν κωλυθέντα καθηγητὴν Παρισίων κ. *Renault*.

4) Ἐν τῷ αὐτῷ συνεδρίῳ τῶν Παρισίων (1894), ἡ Ἀκαδημία ἐμελέτησε τὰ τῆς διεθνούς διακανονίσεως τῶν πτωχεύσεων (ἀρμοδιότης δικαστηρίου, ἐφαρμοστέος νόμος, θέσις δανειστών, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρισκομένων κτλ.). Αἱ σχετικαὶ ἀποφάσεις ἐλήφθησαν, εἰσηγήσει δύο καθηγητῶν τοῦ διεθνούς δικαίου καὶ δικηγόρων: τοῦ ὀλλανδοῦ κ. *Asser* καὶ τοῦ γάλλου κ. *Weiss*. Ἐν τῷ προοίμιῳ δ' αὐτῶν ἐλέγη ῥητῶς ὅτι συνιστῶνται οἱ μελετηθέντες κανόνες ταῖς κυβερνήσεσιν, ὅπως λάβωσιν αὐτοὺς ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν σύναψιν διεθνῶν συμβάσεων πρὸς διακανόνισιν τῶν ἐκ τῶν πτωχεύσεων πηγαζουσῶν διεθνῶν δυσχερειῶν.

IV. Μετὰ τὴν ἀπαρίθμησιν ταύτην τῶν κυριωτέρων ἐργασιῶν τῶν τελευταίων ἐτῶν, ὅα μοι ἐπιτρέψητε νὰ ἐπιμείνω ὀλίγα περι-

σώτερον ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἀκαδημίας ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτῆς συνεδρίῳ, τῷ συγκροτηθέντι ἐν Cambridge κατὰ τὸν τελευταῖον Αὐγούστον.

Δώδεκα κράτη τῆς Εὐρώπης ἀντιπροσωπεύθησαν κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο ὑπὸ 32 τῆς Ἀκαδημίας μελῶν. Αἱ συνεδριάσεις διεξήχθησαν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ πανεπιστημιακοῦ κτιρίου ἢ *College* τοῦ *Trinity Hall*. Τὸ προεδρεῖον συνέκειτο ἐκ τοῦ κ. *Westlake*, καθηγητοῦ τοῦ διεθνούς δικαίου ἐν Cambridge, ὡς προέδρου, καὶ τῶν κ. κ. *Perels*, γερμανοῦ συγγραφέως καὶ νομικοῦ συμβούλου, καὶ *Clunet*, διαστήμου γάλλου δικηγόρου, ὡς ἀντιπροέδρων, τοῦ κ. *Lehr* διατηροῦντος ἐπὶ ἐξαιεσίαν τὴν θέσιν αὐτοῦ ὡς γενικοῦ γραμματέως.

Ἐκ τῶν 15 ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐγγεγραμμένα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν τῷ προγράμματι τῆς Ἀκαδημίας, 4 μὲν ἔτυχον ὀριστικῆς λύσεως, δύο ἐτέρων προσχώρησεν ἡ ἀφορῶσα αὐτὰ ἐργασία, καὶ δύο ἀπηλείφθησαν ἐκ τοῦ προγράμματος τῆς Ἀκαδημίας, ὡς μὴ κριθέντα ἀρκούντως ὄριμα πρὸς συζήτησιν, ἐπιφυλαχθείσης τῆς ἐνδεχομένης αὐτῶν ἐπαναλήψεως.

Τὰ τέσσαρα πρῶτά εἰσι τὰ ἀκόλουθα:

1) Τὸ ζήτημα τῆς ἐξασφαλίσεως ποινικοῦ κύρους εἰς τὰς διατάξεις τῆς διασήμευ διεθνούς συμβάσεως τῆς Γενεύης τῆς 22 Αὐγούστου 1864, ἣτις ἐμερίμνησε περὶ τῆς περιθάλψεως τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἀσθενῶν ἢ πληγωμένων. Εἰσηγήσει τῶν κ. κ. *Moynier* καὶ *Engelhardt*, ἡ Ἀκαδημία διεξήγαγε τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος τούτου, ὅπως τὰ πορίσματα αὐτῆς χρησιμεύσωσιν ὡς βάσις καὶ ὁδηγὸς τῆς κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος συγκροτηθεσομένης συνδιασκέψεως τῶν ἐταιρειῶν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἐν τέλει τῶν σχετικῶν ἀποφάσεων καὶ πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῶν, ἡ Ἀκαδημία ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν, ὅπως αἱ ὑπογράψασαι τὴν σύμβασιν τῆς Γενεύης κυβερνήσεις ἀναγνωρίσωσιν ἐπισήμως τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν αὐθεντίαν μιᾶς διεθνούς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ (τῆς νῦν τοιαύτης ἐν Γενεύῃ, ὀφειλομένης μόνον εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν), ἣς τὰ μέλη νὰ ἐπιβλέπωσιν, ἐν ἀνάγκῃ, ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, τὴν τήρησιν τῆς συμβάσεως. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἀκαδημίας μετὰ τῆς εὐχῆς ταύτης ἐκιοινοποιήθησαν εἰς τὰς ἐνδιαφερομένης κυβερνήσεις.

2) Τὸ ζήτημα τῆς ἀναθεωρήσεως τῆς διεθνούς συμβάσεως τῆς Βέρνης τῆς 9 Σεπτεμβρίου 1886. Ἡ σύμβασις αὕτη συνίστησε *Διεθνή Ἐνωσὴν Κρατῶν* (*Union internationale des États*) ὑπὲρ τῆς προστασίας τῶν ἔργων τῆς διανοίας καὶ τῆς τέχνης. Κατὰ τὴν σύμβασιν ταύτην, τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν Ἐνωσὴν κράτη συγκροτοῦσιν ἀπὸ κειροῦ εἰς κειρὸν συνδιασκέψεις, ἐν αἷς οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν σκέπτονται καὶ ἀποφασίζουσι περὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων τῆς συμβάσεως, συμφώνως πρὸς τὰς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ καταδειχθείσας ἀνάγκας. Τοιαύτην συνδιασκέψιν μέλλει νὰ συγκαλέσῃ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ ἐν Παρισίοις ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις, αἱ δὲ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ληφθεῖσαι ἀποφάσεις (εἰσηγήσει τῶν καθηγητῶν κ. κ. *Renault* καὶ τοῦ ἐλβετοῦ *Rougin*), αἵτινες ἐκιοινοποιήθησαν εἰς τὰς διαφερομένης κυβερνήσεις, ὅα χρησιμεύσωσιν ὡς ὁδηγὸς εἰς τοὺς διπλωμάτας τῆς συνδιασκέψεως.

3) Ζήτημα περὶ διεθνούς διακανονίσεως τῶν τῆς ἐπιτροπείας τῶν ἀνηλίκων, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ ἐπιψηφισθέντος κανονισμοῦ περὶ ἐπιτροπείας τῶν ἀνηλίκων. Εἰσηγηται τῆς μελετησάσης τὸ ζήτημα Ἐπιτροπῆς ἦσαν οἱ κ. κ. *Lehr* καὶ *Glasson*. Ταῖς προτάσεις αὐτῶν συνταχθεῖσα, κατόπιν μακρᾶς συζητήσεως, ἡ Ἀκαδημία παρεδέξατο (μὲ μικρὰς τροποποιήσεις) τὸ ἐξ 8 ἄρθρων ὑποβληθέν αὐτῇ σχέδιον, ἐν ᾧ ἀναγνωρίζεται ἰδίᾳ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου τῆς ἐθνικότητος τοῦ ἀτόμου, οὗ ζητεῖται ἡ ἀπαγόρευσις.

4) Ζήτημα τῶν διπλωματικῶν προνομίων ἑξακριβώσεως αὐτῶν τε καὶ τῶν προσώπων, τῶν δικαιοῦμένων εἰς αὐτά. Ἡ μελετήσασα τὸ ζήτημα Ἐπιτροπὴ, εἰσηγήσει τῶν κ. κ. *Lehr* καὶ *Engelhardt*, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς διὰ τῶν διπλωματικῶν προνομίων γενομένης καταχρήσεις, προέτεινεν ὅπως περιορισθῶσι ταῦτα μόνον εἰς τὸ πρόσωπον τῶν διπλωματικῶν ἀντιπροσώπων ξένης κυβερνήσεως, τῶν ἐνδεχομένων ἀντικαταστατῶν αὐτῶν (συμβούλου πρεσβείας ἢ πρώτου γραμματέως) καὶ τῶν συζύγων αὐτῶν. Ἡ Ἀκαδημία ὁμοῦς, ἐπιθυμοῦσα ὅπως ἐξασφαλίῃ πλήρη ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τῶν ἐπιτοπιῶν ἀρχῶν εἰς τὰς ἀντιπροσωπείας τῶν ξένων κυβερνήσεων (*missions*), ἀνευ διακρίσεων, ὡς ὅα ἐξεμεταλλεύοντο ἀσυνείδητοι κερδοσκόποι, καθιέρωσε τὴν ἐπέκτασιν τῶν προνομίων εἰς πάντας τοὺς διπλωματικούς ὑπαλλήλους καὶ

εἰς ἐλα τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν. (Τὰ διπλωματικὰ ταῦτα προνομία εἰσιν ἰδίᾳ: τὸ ἀπαρτίζαστον τοῦ προσώπου καὶ τῆς κατοικίας, ἢ ἑτεροδικία καὶ ἢ ἀπὸ τῶν ἐπιτοπιῶν φορολογικῶν ἀπκπλαγή). Ἐτερον τμήμα τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς μελετᾷ τὰ περὶ προξενικῶν προνομίων.

V. Ταῦτα τὰ τέσσαρα ζητήματα, ἅπερ ὀριστικῶς ἐλύθησαν ὑπὸ τοῦ συνεδρίου τοῦ Cambridge.

Μεταξὺ τῶν λοιπῶν μελετηθέντων ζητημάτων, ὧν ἡ λύσις ἐπίκειται, ὀφείλω νὰ μνημονεύσω ἰδιαιτέρως ζήτημα ἐξόχου σπουδαιότητος, τὸ ὁποῖον μέγιστον παρουσιάζει δι' ἡμᾶς τὸ διαφέρον.

Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ἡ βᾶσις σύμπαντος τοῦ ἰδιωτικοῦ διεθνούς δικαίου, ἀναφερομένου πρὸ παντός εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ἐθνικότητος ἐνὸς ἐκάστου, ἀφ' οὗ ἡ ἐθνικότης ὑποδεικνύει πολλάκις τὸν ἐν τινὶ ζητήματι ἐφαρμοστέον νόμον, ὅστις διέπει καὶ κανονίζει τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ξένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Γνωρίζετε ὁμοῦς ὅτι ὁ καθορισμὸς τῆς ἐθνικότητος ἐκάστου ἀτόμου δὲν εἶναι πάντοτε τόσον εὐκόλος. Πλείστα δὲ τῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δυσχερειῶν προέρχονται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ σχετικαὶ νομοθετικαὶ διατάξεις ἐκάστου κράτους δὲν εὐρίσκονται πάντοτε ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου. Ἐντεῦθεν συγκρούσεις νομοθεσιῶν, ἔχουσαι ἰδίᾳ δύο δυσχερεστὰς συνέπειας: 1) Τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν αὐξήσιν τῶν ἀνευ ἐθνικότητος ἀτόμων. 2) Ὅπερ χεῖρον καὶ συνηθέστερον, τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν αὐξήσιν τῶν ἐχόντων ταυτοχρόνως δύο ἐθνικότητας καὶ ὑπαγομένων οὕτω συγχρόνως ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν δύο διαφόρων κρατῶν καὶ δύο διαφόρων νομοθεσιῶν.

Ἴδου π. γ. Ἕλληνας τινε, μεταβαίνων καὶ ἐγκαθιστάμενος ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, ληφθεῖσης ὑπ' ὄψιν τῆς στασιμότητος τοῦ γαλλικοῦ πληθυσμοῦ ἀφ' ἐνός, ὡς καὶ τοῦ σπουδαίου συναγωνισμοῦ, ἐν κἀμνουσιν εἰς τοὺς γάλλους ἐργάτας οἱ βέλγοι ἐν τῇ βορείῳ Γαλλίᾳ καὶ οἱ ἰταλοὶ ἐν τῇ νοτίῳ ἀφ' ἐτέρου, ἐψηφίσθη τῇ 26 Ἰουνίου 1889 νόμος, ἐπιδικῶν τὸν ὅσον ἔνεστι μεγαλύτερον ἐγκαλλισμὸν τῶν ἐν Γαλλίᾳ διαμενόντων ξένων. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, τὰ τέκνα τῶν ξένων, γεννώμενα ἐν Γαλλίᾳ, θεωροῦνται Γάλλοι, ἐκτός ἐὰν πληρῶσιν ὄρους τινὰς, ὧν ἡ ἐπίτευ-

ξίς δὲν εἶναι πάντοτε εὐχερής. Τὰ δὲ τέκνα τῶν τέκνων τούτων θεωροῦνται ἐν πάσῃ περιπτώσει Γάλλοι, ἄνευ ἐξαιρέσεως καὶ ἀμετακλήτως.

Ἄφ' ἑτέρου, κατὰ τὴν ἑλληνικὴν νομοθεσίαν, ὅπως καὶ κατὰ τὴν γαλλικὴν, ἡ ἐθνικότης μεταδίδεται, *jure sanguinis*, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμένουσιν Ἕλλησιν.

Ἴδού λοιπὸν Ἕλληνοπαῖδες, οἵτινες εἶναι συγχρόνως Ἕλλησες καὶ Γάλλοι. Καὶ πράγματι, γνωρίζομεν δυστυχῶς τοιοῦτους, τῆς πρώτης μάλιστα ἐν Γαλλίᾳ γεννηθείσης γενεᾶς, τέκνα γνωστῶν ἑλληνικῶν οικογενειῶν, ὑπηρετοῦντα ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ, διότι αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαί, συμφώνως πρὸς τὸν ὑπάρχοντα νόμον, δὲν παραδέξαντο ὡς ἀρκούσας τὰς περὶ διατηρήσεως τῆς ἑλληνικῆς αὐτῶν ἐθνικότητος παρουσιασθείσας ἀποδείξεις.

Τὴν αὐτὴν περίπτωσιν διπλῆς ἐθνικότητος δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν, ἐὰν ὑποθέσωμεν γυναῖκα συζευγνυμένην ξένον καὶ ἀνήκουσαν εἰς κράτος, οὗ ἡ νομοθεσία δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐθνικότητος διὰ τοῦ μετ' ἀλλοδαποῦ συναπτομένου γάμου, ἐν ᾧ κατὰ πάσας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς νομοθεσίας ἡ γυνὴ ἀποκτῆ τὴν ἐθνικότητα τοῦ συζύγου αὐτῆς. Ὅθεν ἡ γυνὴ αὕτη θὰ ἔχη ταυτοχρόνως δύο διαφορῶς ἐθνικότητας, διατηρήσασα τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς ἐθνικότητα ἀφ' ἑνός, καὶ ἀποκτήσασα ἐπιπλέον τὴν τοῦ συζύγου τῆς ἀφ' ἑτέρου.

Ἐν ᾧ ἀπεναντίας, ἐὰν ἀντιστρέψωμεν τοὺς ὄρους, δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν πῶς δύναται γυνὴ τις, συζευγνυμένη ξένον, νὰ μείνῃ ἄνευ ἐθνικότητος, ἐὰν κατὰ τὰς δύο προκειμένας νομοθεσίας χάσῃ μὲν τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς ἐθνικότητα, δὲν ἀποκτήσῃ δὲ τὴν τοῦ συζύγου τῆς.

Περὶ τῶν βεβαίως νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὰ παραδείγματα συγκρούσεων νομοθεσιῶν, ὧν τὰ ἀποτελέσματά εἰσιν οἱ μὴ ἔχοντες δύο ἐθνικότητας ἢ ἀπ' ἐναντίας οἱ μὴ ἔχοντες κάμμιαν ἐθνικότητα (*heimathlos*).

Πρὸς ἐλάττωσιν λοιπὸν καὶ βαθμιαίαν ἀπάλειψιν τῶν τοιούτων, ἀνάγκη διεθνῶς συνεννοήσεως καὶ εἰσαγωγῆς ἐν ταῖς διαφορῶς νομοθεσίαις διατάξεων ἐν περισσοτέρῃ πρὸς ἀλλήλας ἀρμονία, ἐπιτρέπουσῶν τὴν ἀποφυγὴν τῶν τοιούτων δυσσεβῶν καὶ δυσκόλων θέσεων.

ὑπὸ ποίου πνεύματος οφείλουσι νὰ ἐμπνέωνται αἱ διατάξεις αὗται; Ὅποιαί αἱ γενικαὶ ἀρχαί, αἵτινες θὰ τὰς ὑπαγορεύσωσιν;

Τοιοῦτον τὸ ζήτημα, οὗ ἐπεχείρησε τὴν λύσιν ἡ Ἀκαδημία ἐν Cambridge, ἀνακηρύξασα τὰς ἀκολουθοῦσας πέντε ἀρχάς:

1) Οὐδεὶς οφείλει νὰ ἦναι ἄνευ ἐθνικότητος.
2) Οὐδεὶς δύναται νὰ ἔχη ταυτοχρόνως δύο ἐθνικότητας.

3) Ἐκαστος δικαιοῦται ν' ἀλλάξῃ ἐθνικότητα.

4) Ἡ ἀπλὴ ἐγκατάλειψις ἐθνικότητός τινος δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἀπώλειαν ταύτης, ὅταν δὲν ἀνταποκρίνηται πρὸς ἀπόκτησιν νέας ἐθνικότητος.

5) Ἡ ἀρχικὴ ἐθνικότης δὲν δύναται νὰ μεταδίδεται ἐπ' ἀόριστον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν.

Συμφώνως πρὸς τὰς γενικὰς ταύτας ἀρχάς, ἡ Ἐπιτροπὴ μέλλει νὰ συντάξῃ σχεδίων μερικῶν νομοθετικῶν διατάξεων, αἵτινες, εἰσαγόμεναι ἐν τῇ εἰδικῇ νομοθεσίᾳ ἐκάστου κράτους ἢ καὶ ἀπλῶς μένουσαι ἐν διεθνέσι συνθήκαις, θὰ προλαμβάνωσι τὰς ὑποδειχθείσας συγκρούσεις νομοθεσιῶν.

Οὕτω π.χ.—ἐν ἀναφέρῳ ἐν ἐκ τῶν μάλιστα συζητηθέντων σημείων—, θὰ λεχθῆ, συμφώνως πρὸς τὴν πέμπτην ἀρχὴν, ὅτι ὁ ἐξ ἀλλοδαποῦ καταγόμενος θεωρεῖται ὡς ἰθαγενὴς κατὰ τὴν δευτέραν ἢ τὴν τρίτην γενεάν. Συγχρόνως ὁμοίως, συμφώνως πρὸς τὴν τρίτην ἀρχὴν, θὰ ἐπιφυλαχθῆ αὐτῷ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπανακτήσῃ ἐλευθέρως καὶ ἄνευ προσκομμάτων τὴν πατρικὴν ἐθνικότητα, εἴτε δι' ἀπλῆς δηλώσεως εἴτε διὰ τακτικῆς πολιτογραφῆσεως.

Λέγω ὅτι τὸ σημεῖον τοῦτο ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πλέον συζητηθέντων. Πολλὰ τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας ἐδίσταζον νὰ παραδιδῶσι τὴν ῥηθείσαν πέμπτην ἀρχὴν, διότι καταλήγει εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλλῃ τοῖς τέκνοις ἢ τοῖς ἐγγόνις ἀλλοδαποῦ ἐθνικότητα, ἣτις ἀντίκειται ἴσως ἐκ δικμέτρου πρὸς τὰ εἰλικρινέστατα αὐτῶν πατριωτικὰ αἰσθήματα ἢ καὶ πρὸς αὐτὰ αὐτῶν τὰ συμφέροντα.

Παρατηρήθη ὁμοίως ἀφ' ἑτέρου, ὅτι πολλὰκις, οἱ ἐν τινὶ χώρῃ γεννηθέντες, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν γενεάν, ἀνατρεφόμενοι ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, ἀφομοιοῦνται βαθμηδὸν πρὸς τὴν χώραν ταύτην καὶ αἱ ἰδέαι καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτῶν συνταυτίζονται πρὸς τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν ἰθαγενῶν. Οὕτω δὲ ἡ ἐπιβαλλομένη αὐτοῖς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐθνικότης δὲν ἀπέξει πρὸς τὰ πραγματικὰ αὐτῶν αἰσθήματα.

Αὐτὸ συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ἡ πέμπτη ἀρχὴ ἐγένετο ἐν τέλει δευτὴ διὰ τοῦτο. Ἐννοεῖτε ὁμοίως κάλλιστα ὅτι ἡ παρατήρησις αὕτη δὲν ἀληθεύει πάντοτε. Ἐὰν δὲ ὁ πατήρ δὲν ἠμέλησε τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν τῶν τέκνων του καὶ ἐφρόντισε νὰ τοῖς ἐμπνεύσῃ τὰς ἰδέας, τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν συναίσθησιν τῆς ἰδίας ἐαυτοῦ ἐθνικότητος, ἡ ἰθαγένεια τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως δὲν δύναται νὰ ἐπιβαρύνῃ ὀριστικῶς τὰ τέκνα. Ἐὰν δὲ χάριν ἀπλοποιήσεως καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅτι συμβαίνει συνηθέστερον, ὁ νομοθέτης χώρας τινὸς θεωρήσῃ τὰ τέκνα ταῦτα προσωρινῶς ὡς ἔχοντα τὴν ἰθαγένειαν τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἐγεννήθησαν, μὴ λησμονώμεν ὅτι ἡ Ἀκαδημία ἀνεκέρυξεν ὡς μίαν ἐκ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τὸ σέβας πρὸς τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν ἐνὸς ἐκάστου. Ἐξ οὗ ἐπιτεταί ὅτι δέον ὅπως ἐπιφυλαχθῆ ῥητῶς καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἐλευθερία καὶ ἀπεριόριστος ἀπάρνησις τῆς ἰθαγενείας. Ταύτην δύναται ὁ νομοθέτης τῆς χώρας τῆς γεννήσεως νὰ προτείνῃ, ἐπὶ τῇ βάσει ὑποθέσεως τινος (*presomption*) καὶ μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου, οὐχὶ ὁμοίως καὶ νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως. Κατὰ τὰς διαθέσεις δέ, ἃς παρατήρησα ἐν Cambridge, ὑποθέτω ὅτι ἡ Ἀκαδημία κατὰ τὸ συνέδριον αὐτῆς τοῦ προσεχούς ἔτους ἐν Βενετίᾳ θ' ἀναγνωρίσῃ τὸ ἀλληλένδετον καὶ ἀδιάσπαστον τῶν ὑπ' αὐτῆς θεσπισθεισῶν ἀρχῶν. Οὕτω δέ, αἱ θέλουσαι νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς κυβερνήσεις δὲν θὰ δικαιῶνται, ἐπικαλούμεναι τὸ κύρος τῆς Ἀκαδημίας, νὰ παραδεχθῶσι μίαν μόνον ἢ τινὰς ἐκ τῶν ἐπιψηφισθεισῶν ἀρχῶν, παραγκωνίζουσαι τὰς λοιπὰς. Δὲν θὰ δικαιῶνται π.χ. νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν ἰθαγένειαν εἰς τὴν δευτέραν ἢ τὴν τρίτην γενεάν καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ μὴ ἀναγνωρίσωσι ταυτοχρόνως τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν ἀλλαγῆς τῆς ἐθνικότητος.

Αἱ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀνακηρυχθεῖσαι ἀρχαὶ ἀποτελοῦσιν οὕτω σύνολόν τι ἀλληλένδετον καὶ ἀδιάσπαστον δι' ὃ καὶ τὰ μέλη αὐτῆς ἐπεψήφισαν αὐτάς.

Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἢ ἐν τῷ συνέδριῳ τοῦ Cambridge γενομένη ἐπιστημονικὴ ἐργασία. Λυποῦμαι διότι, πρὸς ἐκθεσίαν αὐτῆς, ἠναγκάσθη νὰ δώσω μερικὰς ἐξηγήσεις τεχνικὰς καὶ φοβῶμαι μὴ δι' αὐτῶν ἐστενοχωρησά τινὰς ἐξ ὑμῶν.

Ὡς ἀντιστάθμημα, ἐπιτραπήτω μοι ὅπως

προσθέσω μικρὰν παρένθεσιν πρὸς ἀφήγησιν μερικῶν ἀνεκδότων λεπτομερειῶν περὶ τοῦ συνεδρίου τοῦ Cambridge.

Πρὸ παντός οφείλω νὰ ὁμολογήσω τὰς ἀρίστας ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας ἀπεκόμισαν τὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας ἐκ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονῆς αὐτῶν. Πολλαχού τῆς Εὐρώπης ἡ Ἀκαδημία ἐγένετο μέχρι τοῦδε δευτὴ διὰ περιποιήσεων καὶ τιμῶν ὄντως περιγαιπικῶν, παρουσιασθείσα ἐν σώματι καὶ εἰς βασιλεῖς καὶ ἀρχηγούς κρατῶν. Ἐκείνο ὁμοίως, τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει ἰδιαίτερώς τὸ ἐν Cambridge συνέδριον, εἶναι ἡ ἐγκάρδιος καὶ ἀπεριόριστος φιλοξενία, ἧς ἡ Ἀκαδημία ἔτυχε παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς, οἵτινες κατέδειξαν τρανῶς ὅτι, ἐὰν ἀπολαύωσιν, οὐχὶ ἀδίκως, τῆς φήμης ἀνθρώπων ψυχρῶν, ὅταν εὐρίσκωνται ἐνώπιον ἀγνώστων αὐτοῖς, εἰσὶ κατ' ἀντίθεσιν ὅλων ξένων διάφοροι, ὅταν ὁ ξένος παύῃ νὰ ἦναι εἰς αὐτοὺς ἀγνωστος, ἔστω καὶ δι' ἀπλῆς παρουσιάσεως.

Ἡ Ἀκαδημία συνήλθεν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πανεπιστημιακῇ πόλει τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸν χρόνον τῶν διακοπῶν. Πολλοὶ ὁμοίως τῶν καθηγητῶν τοῦ γηραιοῦ Πανεπιστημίου παρέτειναν τὴν ἐκεῖ διαμονὴν των ὅπως παρευρεθῶσι κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τῆς Ἀκαδημίας. Τὸ πανεπιστημιακὸν ἴδρυμα ἢ κολλέγιον τοῦ Trinity ἔθηκε φιλοφρόνως εἰς τὴν διάθεσιν τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας τὰ δωμάτια τῶν ἀπόντων καθηγητῶν, ὑφηγητῶν καὶ σπουδαστῶν. Συγχρόνως, ὅσα τῶν μελῶν συνωδεύοντο ὑπὸ κυριῶν, ἔτυχον εὐγενεστάτης καὶ λίαν φιλόφρονος φιλοξενίας παρὰ ταῖς οικογενεῖαις τῶν ἐν Cambridge παραμεινόντων καθηγητῶν, μὴ ἐπιτροπευμένης τῆς διαμονῆς τοῦ ὠραίου φύλου ἐν τοῖς πανεπιστημιακοῖς ἰδρύμασιν. Καὶ οὗτοι μὲν ἔσχον τὸ εὐτύχημα νὰ σχετισθῶσιν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ συζήσωσιν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας μετ' ἀγγλικῶν οικογενειῶν. Ἡ διαμονὴ ὁμοίως τῶν λοιπῶν ἐν τῷ κλεινῷ Trinity College ὑπῆρξεν οὐχ ἥττον διδακτικὴ.

Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Cambridge ἀπαρτίζεται ἐκ 17 ἰδρυμάτων ἢ κτιριῶν, ἀποκαλούμενων *colleges*, ἐχόντων ἕκαστον τὴν ἰδίαν αὐτόνομον αὐτοῦ διαίτησιν καὶ πλουσίαν προικωδέτησιν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς προσώπου μεγάλης σημασίας, πρωτάνευς, (*master*) δι' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. Τὸ Trinity college εἶναι ἐν ἐκ τῶν 17 τούτων. Ἐν ἑκάστῳ college διαμένει καὶ ἐνδιαίτῃται ἐν ἀνέσει σύμπαν τὸ προσωπικὸν τοῦ ἰδρυμάτος, διδάσκοντές τε

καὶ διδασκόμενοι. Τὰ πλείστα ἐκ τῶν κτιρίων τούτων εἰσὶν ἀρχαῖα: μοναὶ καλογῆρων καθολικῶν, περιελθούσαι εἰς χεῖρας τῶν Ἀγγλικανῶν μετὰ τὴν θρησκευτικὴν ἀναγέννησιν διετήρησαν δ' ἕκτοτε τὴν εἰς τὰς μελέτας καὶ τὰς σκέψεις τοσοῦτον πρόσφορον γαλήνην καὶ ἡρεμίαν. Οἱ ὑψηλοὶ αὐτῶν τοῖχοι εἰσι κεκαλυμμένοι ὑπὸ κισσῶν, πάντα δὲ περιβάλλονται ὑπὸ ἀναριθμητῶν ἀρχαίων δένδρων καὶ εὐρέων κήπων, ἐπὶ τῆς γλῶσσης τῶν ὁποίων διεξάγονται καθημερινῶς αἱ περιώνυμοι ἀθλητικαὶ ἀσκήσεις, αἰτινὲς εἰσὶν ἡ βᾶσις τῆς ἀγγλικῆς ἀνατροφῆς εἰς πάσαις αὐτῆς τὰς βαθμίδας.

Τὰ colleges ταῦτα διετήρησαν ἄθικτον τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ὄψιν, ὡς καὶ πολλὰ ἔθιμα καὶ συνήθειαι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ μοναχικοῦ βίου. Οὐδεμίαν γυνὴ δύναται νὰ διαμείνῃ ἐν αὐτοῖς ἢ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὰ πανεπιστημιακὰ συσσίτια. Ἐξαιρέσει δὲ τοῦ master, πάντες οἱ ἔγγαμοι καθηγηταί, ἔχοντες δικαιοματικῶς τὰ δωμάτια αὐτῶν ἐν ταῖς colleges, ὑποχρεοῦνται νὰ ἐνοικιάσωσι χάριν τῆς οἰκογενείας τῶν ἰδιαίτερα οἰκήματα ἐν τῇ πόλει.

Τὸ παρὰ τὸ Trinity εὐρισκόμενον *Cajus college* διετήρησε τρεῖς ἀρχαίας πύλας, καλουμένας τῆς Μετριοφροσύνης, τῆς Σοφίας καὶ τῆς Τιμῆς, ὑφ' ἧς διέβαινον οἱ σπουδασταὶ κατὰ τὰς τρεῖς περιόδους τοῦ φοιτητικοῦ αὐτῶν σταδίου.

Ὅπισθεν τῶν διαφόρων colleges ὑπάρχουσιν εὐθαλεῖς καὶ ἐκτεταμένοι κήποι, hacks, κεχωρισμένοι ἀλλήλων καὶ ἀνήκοντες ἕκαστος εἰς ἴδιον college. Ἐν μέσῳ αὐτῶν ῥέει ἡρέμα ὁ ποταμὸς Cam (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως), ἐφ' οὗ πλέουσι διηνεκῶς χαρίεσσαι λέμβοι. Ἐκαστὸν college ἔχει ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἴδιαν αὐτοῦ γέφυραν. Ἡ τοῦ St John's γέφυρα ἐνθυμίζει τὴν διαβόητον κεκαλυμμένην Γέφυραν τῶν στεναγμῶν τῆς Βενετίας, ἧς φέρει καὶ τὸ ὄνομα (τοῦ *Ponte dei sospiri* ἐπανευρισκόμενου ὡς *bridge of sighs*).

Οἱ ἐν μέσῳ τοιαύτης ζωγραφικῆς σκηνῆς καὶ ἀπολύτου ἡσυχίας διαμένοντες σπουδασταὶ καὶ καθηγηταὶ ἀπολαύουσι τῶν προσφορωτέρων διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν μελέτην ὄρων, οὓς δύναται τίς ποτε νὰ φαντασθῇ. Ἐκαστος ξένος εἶχεν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ τὰ δύο δωμάτια τοῦ ἀπόντος τακτικοῦ κατοίκου. Εἰς πάντας (ἐκτός τῶν κυριῶν) ἀνεγνωρίσθη ἐκτάκτως τὸ δικαίωμα νὰ γευματίζωσι δις τῆς ἡμέρας ἐν τῇ εὐρείᾳ αἰθούσῃ τῶν συσσιτίων

τοῦ Trinity College μετὰ τῶν παρευρισκόμενων καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς περίπου ὄρους.

Αἱ κυρίαί, αἱ σπουδάζουσαι ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Cambridge, διαμένουσιν ἐν δυαὶ νεοδημητοῖς κτιρίοις (Newnham καὶ Girton college). Ἀμφότερα ταῦτα εὐρίσκονται ἔξω τῆς πόλεως, τὸ δεύτερον μάλιστα εἰς ἀπόστασιν 4 περίπου χιλιομέτρων. Ἀμφότερα ἦνοιξαν τὰς θύρας τῶν πρὸς τὴν Ἀκαδημίας. Ἐν τῷ Newnham τὴν Ἀκαδημίαν ὑπεδέχθη μετὰ τῆς διευθυντρίας ἡ Miss Gladstone, θυγάτηρ τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρὸς καὶ ὑποδιευθύντρια τοῦ ἰδιορρυθμοῦ τούτου πανεπιστημιακοῦ παρθεναγωγείου. Εἰς ἀμφότερα παρατηρεῖται ἡ αὐτὴ ἀνεσις, εὐρυχωρία καὶ ἄκρα καθαριότης. Ἐν τῷ ἀριστοκρατικωτέρῳ καὶ ἀκριβοτέρῳ Girton ἕκαστη φοιτήτρια ἔχει δύο δωμάτια εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς. Ἐκάτερον ἔχει τὸ ἀπτεροσκοπεῖον καὶ τὸ χημεῖον αὐτοῦ, εὐρείας αἰθούσας, βιβλιοθήκην, ἀναγνωστήρια καὶ αἰθούσας συνδιαλέξεως, ἰδίᾳ δὲ πρὸ παντός ἐκτεταμένης χλοερᾶς πεδιάδας, εἰδικῶς παρεσκευασμένης διὰ γυμναστικῆς ἐν ὑπαίθρῳ ἀσκήσεις (tennis, croquet, golf κτλ.). Ἐν τῷ Newnham τὰ μαθηματικὰ διδάσκει νεαρὰ καὶ διάσημος ἤδη μαθηματικός, ἡ miss Fawcett, θυγάτηρ τοῦ περιφανοῦς ἀομμάτου πολιτικοῦ ἀνδρὸς Fawcett, μέλους τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου.

ὑπερμέτρως ὁ ἀχρονιστὴρ, ἂν ἤθελον νὰ εἶπω ὑμῖν λεπτομερῶς τὰ τῶν διαφόρων ἐσρτῶν, ὑποδοχῶν, γευμάτων, ἐκδρομῶν, ἐπιπέριδων καὶ λοιπῶν διασκεδάσεων, αἰτινὲς ἐδόθησαν ἀπὸ τῆς 8ης μέχρι τῆς 14ης Αὐγούστου πρὸς τιμὴν τῆς Ἀκαδημίας ὑπὸ τῶν πανεπιστημιακῶν ἢ τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν καὶ ἐν αἷς ἰδιαίτερας γρήξει μνείας ἡ ἄκρα καὶ ἐγκάρδιος φιλοφροσύνη τοῦ ἐξόχου προέδρου τῆς Ἀκαδημίας κ. Westlake καὶ τῆς εὐγενεστάτης αὐτοῦ συζύγου. Περιορίζομαι ν' ἀποσπάσω ἐξ αὐτῶν τὰς δύο τελετάς, ὧν ἡ μία ἤρξισε καὶ ἡ ἑτέρα ἐπεσφράγισε τὸ συνέδριον.

Τὴν 8ην Αὐγούστου, κατὰ τὴν 1 1/2 μ.μ., ἡ Ἀκαδημία ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῶν πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν ἐν τῷ ἰδιαίτερῳ ἰδρύματι τῆς πανεπιστημιακῆς συγκλήτου (Senate house). Οἱ ἐν Cambridge παραμειναντες καθηγηταὶ παρευρίσθησαν κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην ἐν τῇ τῶν πορφύρων μανδυῶν μεγάλῃ αὐτῶν στολῇ. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν ταύτην,

ἧς προήδρευεν αὐτὸς ὁ πρύτανης, μετὰ τοὺς ἀνταλλαγέντας εἰς τρεῖς διαφόρους γλώσσας (ἀγγλιστί, γερμανιστί καὶ γαλλιστί) λόγους, ἀνηγορεύθησαν διδάκτορες ἐπίτιμοι τῆς νομικῆς (doctores honoris causa) οἱ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας κ. κ. von Bar καὶ de Martens. Κατ' ἀρχαίον ἔθιμον, ὁ δημόσιος ῥήτωρ (public orator) ἐκφωνεῖ δι' ἕκαστον ὑποψήφιον λατινιστί λόγον, ἐν ᾧ ἀναφέρει τὰ οὐσιωδέστερα τῆς βιογραφίας αὐτοῦ καὶ ἰδίᾳ τὰς ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχε τῇ ἐπιστήμῃ. Μετὰ τὴν ὑποδοχὴν ταύτην, ἑτέρα ὑποδοχὴ ἐγένετο κατὰ τὴν 3 μ.μ. ἐν τῷ δημαρχεῖῳ, ὅπου ὁ δήμαρχος ἐξ ἀβρότητας προσηγόρευσε τὴν Ἀκαδημίαν γαλλιστί, ὁ δὲ πρόεδρος αὐτῆς ἀπήντησεν ἀγγλιστί.

Τὴν 14ην Αὐγούστου ἔληξαν αἱ ἐργασίαι τοῦ συνεδρίου τοῦ Cambridge, ἐπεσφράγισθη δὲ τοῦτο διὰ δείπνου, ὅπερ τὰ ξένα μέλη τῆς Ἀκαδημίας προσέφερον εἰς τοὺς Ἀγγλους συναδέλφους τῶν, εἰς τὰς πανεπιστημιακὰς καὶ δημοτικὰς ἀρχὰς καὶ εἰς τὰς κυρίας τῶν προσκεκλημένων αὐτῶν. Σημεῖον τὴν τελευταίαν ταύτην λεπτομέρειαν, διότι ἐδυσχέρανε σημαντικῶς τὴν εὐρεσίαν τῆς καταλλήλου αἰθούσης διὰ τὸ δείπνον τοῦτο. Ἡ μεγάλη καὶ ὠραία αἰθούσα τῶν συσσιτίων τοῦ Trinity College, ἐν ᾗ συνήθως τὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας ἐγευματίζον, δὲν εἶναι προσιτὴ ταῖς κυρίαῖς, τὸ δὲ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Trinity College ἠρόνηθη νὰ κάμῃ χάριν τῆς Ἀκαδημίας ἐξαίρεσιν εἰς τὰς παραδόσεις τῆς μονῆς. Κατόπιν μακρῶν διαπραγματεύσεων, αἰτινὲς διήρκεσαν ἐξ ὅσας ἡμέρας, κατωρθώθη νὰ εὐρεθῇ μακρὰν τοῦ κέντρου ἐν college, τὸ St-Peter's, ἐν ᾗ ἤρξισαν νὰ εἰσχωρῶσι περισσότερον αἱ φιλελεύθεροι ἰδέαι τῶν νεωτέρων χρόνων, καὶ ὅπερ, κατόπιν συζήτησεως καὶ συσκέψεως τοῦ διοικητικοῦ αὐτοῦ συμβουλίου, ἐπέτρεψε δι' ἐδικῆς αὐτοῦ ἀποφάσεως, ὅπως τὴν αἰθούσαν τοῦ ἐστιατορίου αὐτοῦ βεβηλώσῃ ἅπαξ καὶ διὰ πρώτην φοράν ἡ παρουσία ἐκείνων, ἃς ὁ ἀκαδημαϊκὸς στρατηγὸς den Beer Poortugaël ἀπεκάλεσε: Les souveraines de nos cœurs. Ὁ θρίαμβος δ' αὐτῶν ὑπῆρξε πλήρης, ὅτε κατὰ τὴν ὥραν τῶν προποσῶν ἔλαβε τὸν λόγον γυνή, ἡ διακεκριμένη σύζυγος τοῦ προέδρου τῆς Ἀκαδημίας κ. Westlake.

Ὁ διπλοῦς οὗτος νεωτερισμὸς συνεχίσθησαν ἀναντιρρήτως πολλοὺς τῶν συντηρητικῶν Ἀγγλων, δι' ὃ καὶ ὁ φιλελεύθερος ἀκαδημαϊκὸς

λόρδος Reay, τῆς ὑφυπουργίας, ἐν εὐτραπέλῳ καὶ σκαπτικῇ προπόσει ἔσπευσε νὰ εὐχρηθῇ ὅπως μὴ συνταραχθῇ ἐν τῇ γαληνιᾷ αὐτῆς ἀναπαύσει ἡ ψυχὴ τοῦ εὐσεβοῦς καὶ αἰοιδίου ἐπισκόπου Balsham, ὅστις κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα ἱδρύσε τὸ Peter's College!

VII. Τοιοῦτον ὑπῆρξεν ἐν ὀλίγοις τὸ τελευταῖον συνέδριον τῆς Ἀκαδημίας. Πρὶν ἢ ἐγκαταλείψωμεν αὐτὴν, ὀφείλομεν νὰ κάμωμεν μίαν τελευταίαν παρατήρησιν, ἧς ἡ παράλειψις ἐγέννησεν ἐνίοτε παράλογον κακὴν συνεννόησιν.

Γνωρίζετε ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ φιλόσοφοι τινες, εὐγενῶν καὶ φιλανθρώπων ἀναντιρρήτως ἐμφορούμενοι διαθέσεων, οἵτινες ὀνειρεύονται τὴν ἀδελφοποίησιν πάντων τῶν λαῶν τῆς ὑψηλοῦ, τὴν κατάργησιν τῶν συνόρων καὶ τὴν συγχώνευσιν πάντων τῶν κρατῶν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ, σκεπτόμενοι ὅτι, ἀφ' οὗ ἡ ὑπαρξὶς διαφορῶν αὐτονομῶν κρατῶν εἶναι ἡ αἰτία τῶν διηνεκῶν μεταξὺ αὐτῶν σπαραγμῶν καὶ συγκρούσεων, ὅα ἐμποδισθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἐὰν ἀρθῇ ἡ προκαλοῦσα αὐτὸ αἰτία. Δὲν δύναμαι ν' ἀνασκευάσω ἐδῶ διὰ μακρῶν τὸ ὄνειρον τοῦτο, οὐ ἡ πραγματοποιήσεως δὲν εἶναι οὔτε δυνατὴ οὔτε εὐκαταία.

Οἱ φιλόσοφοι λοιπὸν οὗτοι ἐχαιρέτισαν τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου ὡς τὸν πυρῆνα τῆς μελλούσης εὐρωπαϊκῆς ὁμοσπονδίας ἢ τῶν Ἠνωμένων τῆς Εὐρώπης Πολιτειῶν. Ἐδῶ ἐφαρμόζεται ὁ γνωστὸς στίχος, καθ' ὃν ἡ Ἀκαδημία

n'a mérite

ni cet excès d'honneur ni cette indignité!

Δι' ὃ καὶ ὁ διάσημος πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας ἐν Παρισίοις κ. Renault ἐντόνως ἀντέκρουσε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὴν σύχυσιν ταύτην τῶν ἰδεῶν.

Ἐν ἐπισήμῳ γεύματι, ὅπερ οἱ 9 παρισινὸι ἀκαδημαϊκοὶ προσήνεγκον εἰς τοὺς συναδέλφους αὐτῶν καὶ εἰς τὰς πανεπιστημιακὰς καὶ λοιπὰς ἀρχὰς τῆς μεγάλης γαλλικῆς πρωτεύουσας, γεύματι, ἐν ᾗ παρῆσαν οἱ ὑπουργοὶ τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας, ὁ κ. Renault ἔφερε μετὰ συγκινητικῆς πεποιθήσεως, ἐντύπωσιν προξενησάσης, πρόποσιν, ἀρογομένην διὰ τῶν ἀκολούθων λέξεων: A la Patrie! A toutes les Patries! Ἐπεξηγῶν δ' εἶτα τὰς λέξεις ταύτας, προσέθηκεν: «Εἰμεθα internationalistes καὶ οὐχὶ κοσμοπολιταί! Αὐτὸ τὸ

πνεῦμα τῆς συστάσεως τῆς Ἀκαδημίας μαρτυρεῖ ὅτι βᾶσις τῆς ἐργασίας ἡμῶν εἶναι ἡ αὐτόνομος ὑπαρξίς τῆς πατρίδος ἐνὸς ἐκάστου. Ἔχομεν πρὸ πάντων ὑπ' ἑψιν ὅτι ἕκαστον κράτος, ἐν τῇ αὐτονομίᾳ αὐτοῦ, ἔχει διαφόρους βλέψεις εἰς πολλὰ ζητήματα τοῦ διεθνούς δικαίου, καὶ ἀφ' οὗ μελετήσῃ ἕκαστος ἡμῶν τὰς βλέψεις ταύτας, τὰς ἀνάγκας, τὰ συμφέροντα καὶ τοὺς νόμους τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ πατρίδος, συνεργόμεθα ὅπως διὰ τῆς κοινῆς συνεργασίας, ἧς κατεδείχθη ἡ δύναμις καὶ ἡ γονιμότης, ἐπιτύχωμεν συνεννοήσεις, δυναμέ-

νας νὰ προλάβωσι τὰς πλείστας ἐκ τῶν ἄλλως ἀναποφεύκτων συγκρούσεων. Τοῦτο πρό- τοντες, ἐργαζόμεθα ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ διεθνούς δικαίου καὶ συγχρόνως ὑπὲρ τῆς εἰρηνικῆς συμβιώσεως τῶν διαφόρων κρατῶν, ὧν ἕκαστον κατ' ἰδίαν ἐπιωφελεῖται ἀναντιρ- ρήτως ἐκ ταύτης. Ἐργαζόμεθα ἄρα ταυτο- χρόνως ἕκαστος ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ πατρί-δος. Αὕτη λοιπὸν ἡ ἐργασία ἡμῶν καὶ ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέλευσις εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντι-θετος πρὸς τὴν ιδεάν τῆς βαθμιαίας ἐξαλει-φews τῆς πατρίδος! »

Η ΜΕΤΡΙΚΗ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ

ΚΑΙ ΙΔΙΑΙ ΤΩΝ ΥΜΝΟΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ὑπὸ

ΜΑΘΑΙΟΥ ΠΑΡΑΝΙΚΑ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΣΚΑ' συνεδρίᾳ τῆς 13 Νοεμβρίου 1895.

Πολλὰ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου εἶπον περὶ τῶν Ὑμνογράφων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ τῆς Μετρικῆς αὐτῶν (Ἑλλ. Φιλολ. Συλλ. τόμ. Θ'—Ι'). Ἐπιθυμῶν τελευταῖον νὰ ἐξαντλήσω τὸ προ- κείμενον θέμα, πειράσομαι ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἀναγνώσμασι δεῖξαι, ὅτι οἱ ἱεροὶ ἐκεῖνοι ἄν-δρες, ποιῆται καὶ μελοῦνται ἄμα, ἦσαν καὶ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλολογίας κάτοχοι, καὶ τῆς ἀρχαίας μετρικῆς ἐμπειρότατοι, διὰ δὲ τῶν ποιημάτων αὐτῶν, ἅτινα μέχρι σήμερον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ψάλλονται, συνδέου-σιν, ἐν μέσῳ αὐτοὶ ἰστάμενοι, τὸ πανάρχαιον ἡμῶν παρελθὸν μετὰ τοῦ ἐνεστώτος, ὅπερ, Θεοῦ συναϊρομένου, τηρηθήσεται εἰς αἰῶνας.

Δὲν προτίθεται νὰ γράψω ἐνταῦθα μετρι-κὴν πραγματείαν τῶν Βυζαντινῶν· ἱκανὰ περὶ τούτου ἔδημοσίευσεν ἐν ταῖς ἐπετηρίδι τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Θέλω παραθέσει κυρίως παραδείγματα τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν μέ-τρων καὶ τῶν στίχων κατὰ τε τὸ ποσὸν τῶν συλλαβῶν, τὸν χρόνον καὶ κατὰ τὸν τόνον,

οἷς ἐχρήσαντο οἱ ἡμέτεροι Ὑμνογράφοι ἐν τοῖς ποιήμασι καὶ μέλεσιν αὐτῶν, ἐκ τῶν ἀρχαίων βεβαίως ἀρυσάμενοι. Ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων, τοῦ ἑξαμέτρου, θέλω ἀναφέρει κατὰ σειράν περὶ τοῦ λαμβικοῦ, τροχαϊκοῦ, ἀναπαιστικοῦ καὶ λοιπῶν εἰδῶν τῶν μέτρων, οἷα βλέπομεν ἐν τῇ μετρικῇ τῶν ἀρχαίων.

Α' ΣΤΙΧΟΣ ΔΑΚΤΥΛΙΚΟΣ ΕΞΑΜΕΤΡΟΣ

Ὁ δακτυλικὸς ἑξάμετρος στίχος, ὃς ἐχρή-σαντο ἀπὸ Ὀμήρου καὶ ἐφεξῆς πάντες οἱ ἐπικοί ποιῆται, μέτρον ἔχει τὸν δακτύλον (—), συγκεῖται δ' ἐκ δακτύλων (—) ἢ ἰσοχρόνων σπονδαίων (—), ἐξ ὧν ὁ τελευταῖος συνθέσται εἶναι τροχαῖος (—) ἢ σπονδαῖος (—) κατὰ τὸδε τὸ σχῆμα.

— | — | — | — | — | —

Ἄνδρα μοι ἔνεπε, Μοῦσα, πολὺτροπον, ὅς μάλα [πολλά.]

Ἐν τῇ Ὑμνογραφίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ὁ τοιοῦτος δακτυλικὸς ἑξάμετρος δὲν εἶναι εὐ-χρηστος, εἰμὴ ἐν τοῖς Συναξαρίοις τῶν καθ' ἐκάστην ἑορταζομένων ἁγίων. Μετὰ τὴν 5' φθῆν τῶν καθ' ἡμέραν ἀναγιγνωσκόμενων κα-νόνων εἰς τιμὴν ἢ αὐτῆς τῆς Ὑπερουσίου Τριάδος ἢ τῆς Θεοτόκου ἢ τῶν Ἁγίων ἀνα-γινώσκειται τὸ Μηρολόγιον, γίνεται μνεῖα τῶν ἑορταζομένων ἁγίων, εἰς τιμὴν δ' αὐτῶν ὁ Συναξαριστὴς ἐποίησε δύο λαμβικούς τριμέ-τρος στίχους, εἰς δὲ τὸν πρῶτον ἅγιον τῆς ἡμέρας ἐπιτάσσεται τῶν λαμβικῶν στίχων καὶ εἰς ἑξάμετρος κατὰ χρόνον πεποιημένος, ὡς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Πρακτικῶς ὡς παραδείγματα τινά.

Τῇ α' Σεπτεμβρίου ἑορτάζεται ἡ ἀρχὴ τῆς Ἰνδικτου, ἥτοι τοῦ νέου ἔτους, γίνεται δὲ καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου Συμεῶν τοῦ Στυλίου. Εἰς τὴν Ἰνδικτον ὁ ποιητὴς ἀφιεροῖ τοὺς ἐξῆς δύο λαμβικούς τριμέτρος:

Ἰνδικτον ἡμῖν εὐλόγει νέου χρόνου ὦ καὶ παλαιᾷ καὶ δι' ἀνθρώπους νέε.

Ὁ ἑξάμετρος κατόπιν ἐλλείπει ἐνταῦθα.

Οἱ ὠραῖοι οὗτοι λαμβοὶ κατὰ τὸ ποσὸν τῶν συλλαβῶν ἀναγινώσκονται καὶ κατὰ τόνον ὡς ὠραῖοι ἐπίσης τροχαῖοι, ἀποτελοῦντες τρο-χαϊκὸν τρίμετρον ὡδε:

— | — | — = — | — | —

Ἀλλὰ περὶ τούτων ἀκολουθῶς ἐν τῷ περὶ τοῦ λαμβικοῦ στίχου ἔσται ὁ λόγος.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (1' Σεπτεμβρίου) εἰς Συ-μεῶν τὸν Στυλίην ὁ Συναξαριστὴς ἐποίησε τοὺς στίχους τοῦσδε:

Λιπὸν Συμεῶν τὴν ἐπὶ στόλου βᾶσιν τὴν ἐγγυᾷ εὔρε τοῦ Θεοῦ λόγου στάσιον.

Ἐπιτάσσεται ὁ ἑξάμετρος:

Ἰησιδάτης Συμεῶν Σεπτεμβρίου ἔκθανε πρώτη.

Τῇ 8 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὴν ἁγίαν Ἄν-ναν ἐποίησε τὰδε:

Πᾶσας ἀληθῶς, Ἄννα, νικᾷς μητέρας μήτηρ εὖς ἂν, σὴ γέννηται θυγάτηρ.

Ὁ δὲ ἑξάμετρος:

Ἐξάγαγε πρὸς φῶς θεομήτορα ὀγδόη, Ἄννα.

Τῇ 26 Ὀκτωβρίου εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Δημήτριον ἐποίησε τὰδε:

Δημήτριον νύττουσι λόγχοι, Χριστέ μου, ξηλοῦντα πλευρᾷς λογχοσύκτου σὴς πάθος.

Ὁ ἑξάμετρος:

Εἰκοστῇ μελῖα Δημήτριον ἔκτη ἀνεῖλε.

Τοιοῦτοι ἑξάμετροι μετ' ἱαμβικῶν στίχων ἀναγινώσκονται καθ' ἐκάστην. Ἐν τοῖς γνω-στοῖς δώδεκα Μηναίοις, τῇ Παρακλητικῇ, τῷ Τριωδίῳ, τῷ Πεντηκοσταρίῳ καὶ τῷ Ὁρολο-γίῳ αὐτῶ εὗρηται 410 ἑξάμετροι δακτυλικοὶ στίχοι ἀναλογούντες εἰς καθ' ἐκάστην ἡμέ-ραν καὶ τι πλέον.

Β' ΣΤΙΧΟΙ ΕΛΕΓΙΑΚΟΙ

Ὁ πεντάμετρος κατὰ χρόνον δακτυλικὸς στίχος, ἐλεγειακὸς λεγόμενος, ἔχει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸδε τὸ σχῆμα:

— | — | — || — | — | —

Ἐνούμενος δὲ μετὰ προηγούμενου ἑξαμέ-τρου ἀποτελεῖ τὸ λεγόμενον ἠρωελεγείον δι-στιχὸν ὡδε:

— | — | — | — | — | —

— | — | — || — | — | —

Ὁ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τήδε κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Τοιοῦτοι στίχοι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ὑμνογρα-φίᾳ δὲν εὕρισκονται, εἰμὴ αἱ ἀκροστιχίδες τῶν τριῶν λαμβικῶν κανόνων τοῦ Διαμασκη-νοῦ εἰς τὰς ἑορτάς τῶν Χριστουγέννων, τῶν Φώτων καὶ τῆς Πεντηκοστῆς. Ἡ εἰς τὸν κανόνα τῆς τῶν Χριστουγέννων (25 Δεκεμ-βρίου) ἑορτῆς ἔχει ὡδε:

Ἐσπέρας μελέεσσιν ἐφρόνια ταῦτα λιγαίνει

Ἰτα Θεοῦ μερόπων εἴνεκα τικτόμενον ἐν χθονὶ καὶ λύοντα πολύστονα πῆματα κόσμου ἄλλ', ἀνα, ῥητήρας ῥόσο τῶνδε σόνων.

Ἡ δὲ τῆς τῶν κανόνων τῶν Φώτων (6 Ἰανουαρίου) ἔχει ὡδε:

Σήμερον ἀχράντοις βαλῶν θεοπεργγῆ πυρᾶφ πνεύματος ἐνόηται νέμασιν ἀμπακίην φλέξας παμμεδέοντος εἰς πάς ἡπίων δὲ ὁμνηταῖς μελέων τῶνδε δίδωσι χάριν.

Ἡ δὲ εἰς τὸν κανόνα τῆς Πεντηκοστῆς ἔχει ὡδε:

Θεογενὲς Λόγε, Πνεῦμα παράκλητον πάλιν ἄλλον ἐκ γενέτας κόλπων ἦκας ἐπιχθονίοις οἷα πρὸς γλώσσησι φέρων θεότητος αἴλου σῆμα τῆς φύλης καὶ χάριν ὑμνοπόλοις.

Ἐπερὰ τοιαῦτα ἐλεγειακὰ δίστιχα ἐν ταῖς γνωσταῖς ἡμῖν βίβλοις τῆς Ἐκκλησίας δὲν εὗρομεν.

Γ' ΣΤΙΧΟΙ ΙΑΜΒΙΚΟΙ

Οι Ιαμβικοί στίχοι, ιδίως ο τριμέτρος Ιαμβικός κατά χρόνον, ως παρά τοις ἀρχαίοις, εἶναι συνηθέστατος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ψαλλόμενός τε καὶ ἀναγινωσκόμενος. Ἐὐδὲ σχῆμα τοῦ στίχου τούτου εἶναι τόδε:

σ ε υ ε | σ ε υ ε | σ ε υ ε

Ἐὖ ὦρελ' Ἄργους μὴ διαπτάσθαι σκάρως.

Πλήθος ποιημάτων, πλὴν τῶν τοῦ Γεωργίου Πισίδου, εἶναι πιποτημένον κατὰ τὸ μέτρον τοῦτο, τὸν Ἰαμβον σ ε υ ε, οἱ δὲ Ιαμβικοί στίχοι, ἰδίως οἱ τριμέτροι εὐρηται οὐ μόνον μεμονωμένοι ἢ ἀνά δύο ὡς ἐν τοῖς Συναξαρίοις, καθ' ἃ προείπομεν, ἀλλὰ καὶ ποιήματα ὁλόκληρα κατὰ χρόνον ἀποτελοῦσιν, ὡς τοὺς τρεῖς Ιαμβικούς κανόνας τοῦ Δαμασκηνοῦ, περὶ ὧν ἀνωτέρω εἴρηται, πεποτημένους μὲν ἐν τριμέτροις Ιαμβικοῖς κατὰ χρόνον στίχοις, ψαλλομένους δὲ κατὰ τόνον καὶ ἕτερα μετρικὰ σχήματα ἀποτελοῦντας, ἰδίως δὲ τροχαϊκὰ.

Περὶ σφίγας χάριν παρατιθέμεν ἐνταῦθα τὸν κατὰ μέτρα ἀριθμὸν τῶν Ιαμβικῶν τριμέτρων τῶν ἐν τοῖς συνήθεσι βιβλίοις τῆς Ἐκκλησίας περιεχομένων.

Ἐν τῷ Μηναίῳ τοῦ Σεπτεμβρίου εὐρηται στίχοι	352
» » » Ὀκτωβρίου » »	274
» » » Νοεμβρίου » »	371
» » » Δεκεμβρίου » »	597
» » » Ἰανουαρίου » »	368
» » » Φεβρουαρίου » »	301
» » » Μαρτίου » »	308
» » » Ἀπριλίου » »	357
» » » Μαΐου » »	429
» » » Ἰουνίου » »	427
» » » Ἰουλίου » »	430
» » » Αὐγούστου » »	283

3597

Ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ περιέχονται	37
» » Παρακλητικῷ » »	132
» » Τριωδίῳ » »	68
» » Ὁρολογίῳ » »	58

3802

Ἐὰν εἰς τούτους προσθέσωμεν καὶ ἑτέρους 395 τῶν τριῶν Ιαμβικῶν κανόνων τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἔχομεν ἐν ὅλῳ 4287 στίχους, ὡστε καθ' ἑκάστην ἀναγινώσκονται ἢ ψάλλονται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ κατὰ μέσον ὄρον δώδεκα τοιοῦτοι στίχοι.

Φέρομεν ἐνταῦθα παραδείγματα τινὰ τοιοῦ-

των στίχων. Ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Πεντηκοστῆς ἀναγινώσκουμεν ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ:

Πνοὴ βία αἰ γλωσσοπυραεούτως νέμει
Χριστὸς τὸ θεῖον Πνεῦμα τοῖς Ἀποστόλοις.

Καὶ ὁ ἑξάμετρος:

Ἐκκέχεται μεγάλῳ ἐνὶ ἡματι πνεῦμ' ἀλιεῦσι.

Καὶ τῇ ἐπομένῃ Δευτέρᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀναγινώσκουμεν:

Πᾶσα πνοὴ δόξαζε Πνεῦμα Κυρίου,
δὲ οὐ κωνηρῶν πνευμάτων φροῦδα θράση.

Καὶ ἐκ τοῦ Μηρολογίου ἀναγράφόμεν τινὰ ὡδε:

Εἰς τὸν ἀπόστολον Ἀνανίαν, ἑορταζόμενον τῇ 1 Ὀκτωβρίου, ὁ συγγραφεὺς τοῦ Συναξαρίου ἐποίησε τάδε:

Ἐν μὲν τῇ ἀκροστιχίδι τοῦ κανόνος τάδε:
Ἀνανίου με τὸ κλέος δοξαζέτω.

Ἐν δὲ τῷ Συναξαρίῳ:

Ἄθος νέμειν θέλοντα μηδαμῶς σέβας
Ἀνανίαν βάλλουσι δυσσεβεῖς λίθου.

Καὶ ὁ ἑξάμετρος:

Λεύσθη Ἀνανίας Ὀκτωβρίου ἡματι πρώτῳ.

Εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Πατέρων τῆς α' Συνόδου ἐν τῷ Συναξαρίῳ φέρεται ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ:

Πόλιν νοητοῦ ἀστέρες σελασφόροι
ἀκτίαν ἡμῶν φωτισαῖτέ μου φρένας.

Κατὰ Ἀρείου αὐτόθι:

Ἐόνον τὸν Υἱὸν Πατρὸς οὐσίας λέγων
Ἄρειος ἤγω τῆς Θεοῦ δόξης ξένος.

Παραλείποντες πλείστα τοιαῦτα παραδείγματα ὠραίων Ιαμβικῶν στίχων λέγομεν, ὅτι καὶ ἐν τῇ μεταλήψει τῶν ἀχράντων μυστηρίων ὁ Χριστιανὸς προσέρχεται εἰς τὴν θείαν κοινωνίαν δι' ἀρχαιοτρόπων ἰαμβῶν τῶνδε:

Ἴδοῦ βαδίζω πρὸς θείαν κοινωνίαν
πλασουργέ, μὴ φλέξης με τῆ μετουσία·
πῦρ γὰρ διέρχει τοὺς ἀναξίους φλέγον·
ἀλλ' οὖν κἄθαρον ἐκ πάσης με κηλίδος·

Ἔτεροι.

Θεουργὸν αἶμα φρίζον, ἀνθρώπε, βλέπων·
ἀνθραξ γὰρ ἐστὶ τοὺς ἀναξίους φλέγων·
Θεοῦ τὸ σῶμα καὶ θεοῖ με καὶ τρέφει·
θεοῖ τὸ πνεῦμα, τὸν δὲ νοῦν τρέφει ξένως.

Ἀνέφερον ἀνωτέρω τοὺς Ιαμβικούς κανόνας τοῦ Δαμασκηνοῦ, οἵτινες εἶναι ἐπιμελῶς πεποτημένοι εἰς ἀρχαιοπρεπεῖς τριμέτρους Ιαμβικούς στίχους, ψάλλονται δὲ κατὰ ἰδιαιτέρα

μέτρα τονικά. Παρατιθέμεν ὡδε στροφάς τινὰς ἢ τροπάρια ἐξ ἑκάστου τούτων. Ἐκ τοῦ κανόνος Εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν τοὺς εἰρημούς τῆς α' καὶ ζ' ᾠδῆς:

Ἔσφος λαὸν θαυματουργῶν Ἀεσπότης
ὕψρον θαλάσσης σῶμα χερσαίας πάλαι·
ἐκὼν δὲ τεχθεῖς ἐκ κόρης
πόλιν τίθησιν ἡμῖν· ὄν κατ' οὐσίαν
ἴσον τε Πατρὶ καὶ βροτοῖς δοξάζομεν.

Τῷ Παντάνακτος ἐξερραβύλισαν πόθῳ
ἀπλητα θυμαίνοντας ἠγκιστρωμένοι
παῖδες τυράννου δόθεον γλωσσαλιγαν·
οἷς εἰκαθε πῦρ ἀσπετον τῷ δεσπότη
λέγουσιν· εἰς αἰῶνας εὐλογητὸς εἰ.

Ἐκ τοῦ κανόνος τῶν Φώτων τὸν εἰρμὸν τῆς α' ᾠδῆς:

Στεῖθει θαλάσσης κυματοῦμενον σάλαν
ἠπειρον αὐθὺς Ἰσραὴλ δεδειγμένον·
μέλας δὲ πόντος τριστάτας Αἰγυπτίων
ἐκρυψεν ἄρδην ὕδατοςρωτος τάφος
ρίμη κραταῖα δεξιάς τοῦ δεσπότη.

Καὶ ἐκ τοῦ τῆς Πεντηκοστῆς τὸν εἰρμὸν τῆς α' καὶ ε' ᾠδῆς:

Θεῖον καλυφθεὶς ὁ βραδύγλωσσος γνῶφῳ
ἐρητόρευσεν τὸν θεόγραφον νόμον·
ὁλὸν γὰρ ἐκτινάξας ὄμματος νόου
ὄρα τὸν ὄντα καὶ μρεῖται Πνεύματος
γνώσιν γεραίων ἐνθέοις τοῖς ἄσμασιν.

Αυτήριον κἄθαρον ἀμπλακημάτων
πυρίπνοον δέξασθε Πνεύματος δρόσον,
ὃ τέκνα φωτόμορφα τῆς Ἐκκλησίας·
νῦν ἐκ Σιῶν γὰρ ἐξεδήλυθε νόμος
ἡ γλωσσοπυρσόμορφος Πνεύματος χάρις.

Πλὴν τοῦ τριμέτρου Ιαμβικοῦ εὐχρηστος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι καὶ ὁ Ιαμβικός τετράμετρος καταληκτικὸς κατὰ τόνον, ὁ κοινῶς λεγόμενος δεκαπεντασύλλαβος πολιτικὸς στίχος, συνηθέστατος ἄλλως εἰς τὴν δημοτικὴν ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν ἡμῶν ποίησιν. Πάντα τὰ γνωστότατα Ἐξαποστειλάρια τῶν Κυριακῶν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου εἰσι πεποτημένα εἰς τὸν στίχον τούτον, οὗ τὸ ἀρχαῖον Ἰππωνάκιον λεγόμενον σχῆμα εἶναι τόδε:

ἀρχ. σ ε υ ε | σ ε υ ε || σ ε υ ε | υ ε υ

Εἰ μοι γένοιτο παρθένος καλή τε καὶ τέρπεινα

νεώτ. . . . | . . . || . . . | . . .

Ὁ Ὀλυμπος κ' ὁ Κίσαβος, τὰ δύο βουνά μαλ-
[λόνουν.

Ὁ πολιτικὸς στίχος φαίνεται κατὰ τὰς

Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος.

ἀρχὰς τῆς 5' ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ Χριστοῦ. Ῥωμανὸς ὁ Μελωδὸς, ἀκμάσας πιθανώτατα ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ Α' (491—518) ἐν τῷ Κοντακίῳ, εἰς τὰ ἅγια Φῶτα (Ἑκκλ. Ἀλήθ. 29 Ἰανουαρίου 1893) ποιεῖται χρῆσιν αὐτοῦ ὡδε εἰς τοὺς πρώτους στίχους τῶν στροφῶν:

Τῇ Γαλιλαίᾳ τῶν ἐθνῶν, τῇ τοῦ Ζαβουλῶν χεῖρα
οὐχ ὑπερίδεν ὁ Θεὸς τὸν δούλον κληθέντα
ἀπὸ τῶν σπλάγγων τῶν ἐμῶν ἐκάμψης ὡς οἰκτιρ-
[μων
τὸν ἐν ἐρήμῳ ποταμῶν καὶ δρόσον ἐν καμίνῳ κελ.

Εἰς δὲ τοὺς δευτέρους στίχους ἔχει καταληκτικὸν ἢ ἡλαττωμένον κατὰ μίαν συλλαβὴν τὸ α' ἡμιστίχιον, ὡς καὶ εἰς τὸ β', ὡστε μένει δεκατετρασύλλαβος ὁ στίχος:

. |

Καὶ τοῦ Νεφθαλεὶμ γένη Ἄ | ὡς εἶπεν ὁ προφήτης·
ἐντὸς τοῦ Παραδείσου | ὡς ἀπολαυεκότα
καὶ ἦλθεν πρὸς τὸ πλάσμα | προτείνων τὰς πα-
[λάμας
καὶ ὄμβρον ἐν παρθένῳ | ἰδὼν ὁ Ἰωάννης κελ.

Εἰς δὲ τὸν γ' στίχον ἔχει ὁλόκληρον τὸ α' ἡμιστίχιον ἐκ διμέτρου Ιαμβικόν, ἑλλείπει δὲ ἡ ε' συλλαβὴ τοῦ β' ἡμιστίχιου, ὡστε μένει μόνον τροχαϊκὴ τριποδία ὡδε:

. | Ἄ τοῖς ἐσκοτισμένοις

φῶς μέγα ἔλαμψε Χριστὸς | τοῖς ἐσκοτισμένοις.

Ἀλλὰ πρὸ τοῦ Πορφυρογεννήτου ὁ Ῥωμανὸς ἐν τοῖς Κοντακίοις ἐχρήσατο τῷ πολιτικῷ στίχῳ (Ἑκκλ. Ἀλήθ. 29 Ἰαν. 1893).

Τὸ α' Ἐξαποστειλάριον ἔχει ὡδε:

Τοῖς μαθηταῖς συνἔλαθμεν ἐν ὄρει Γαλιλαίας
πίστει Χριστὸν θεάσασθαι λέγοντα ἐξουσίαν
λαβεῖν τῶν ἀνω καὶ κάτω· μάθωμεν πῶς διδάσκει
βαπτίζει εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς ἐθνη πάντα
καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος καὶ συνεῖναι
τοῖς μύσταις, ὡς ὑπέσχετο, ἕως τῆς συντελείας.

Δεινόνων ὅτι ἀνθρώπος, Σῶτερ, εἰ κατ' οὐσίαν
ἀναστὰς ἐκ τοῦ μνήματος βρώσεως συμμετέσχες
καὶ μέσον στάς ἐδίδασκες ματάνοιαν κηρόσων·
εὐθὺς δὲ πρὸς οὐράνιον ἀνελήφθης Πατέρα
καὶ μαθηταῖς κέμπειν τὸν Παράκλητον ἐπαγγελίῳ
Ἐπέρθε, Θεάνθρωπε, δόξα τῇ σῇ ἐγέρσει.

Καὶ τὸ τροπάριον τῆς Μετανοίας εἰς τὰς Κυριακὰς τοῦ Τριωδίου καὶ τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ψαλλόμενον:

Τῆς μετανοίας ἀνοιξὸν μοι πόλας, Ζωοδότα,
ὀρθοῖξαι γὰρ τὸ πνεῦμά μου πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου,
ναὸν φέρον τοῦ σώματος ὄλον ἐσπλάμψεν·
ἀλλ' ὡς οἰκτιρῶν κἄθαρον εὐσπλάγγνῳ σου ἔλεει.

$\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαική τριποδία, ἰσοφαλλική.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἐπίσης.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαική τετρα-
 ποδία μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ δακτυλική διποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαιὸς μετὰ
 δακτύλων.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἰαμβική τετραποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ὡς ὁ ι'.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ὡς ὁ ζ'.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἰαμβική πενταποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ δακτυλική τριποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαική τριποδία
 μετὰ καταλήξεως.

Αὐτόμελον.

Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς
 ἀγωνισμῶν τὸ εὐδῶδες κειμήλιον,
 σταυρὸν γὰρ ἐπ' ὤμων ἄρας
 καὶ τῷ δεσπότῃ Χριστῷ
 5 σεαυτὸν, παρμάκαρ,
 ἀναθέμενος
 σαρκὸς κατεπάτησας
 τὸ χαμαιζήλον φρόνημα,
 ταῖς ἀρεταῖς δὲ
 10 τὴν ψυχὴν κατεδάμπρυνας
 καὶ πρὸς ἔνθεον
 ἀνεπέρισσας ἔρωτα.
 Ὅθεν τὴν παναγίαν σου
 κυκλοῦντες, πανεύφημε,
 15 λάρνακα, Σάββα, τῆς θείας
 φιλανθρωπίας αἰτούμεθα
 τυχεῖν σοῖς προσθείαις
 καὶ τῷ κόσμῳ δωρηθῆναι
 τὸ μέγα εὖρος.

Τὰ μετρικὰ σχήματά εἰσι τὰδε·

$\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἀναπαιστική τρι-
 ποδία, ὁ πρῶτος δάκτυλος ἀντὶ ἀναπαιστού.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 ἀναπαιστική τετραποδία, οἱ δύο πρῶτοι διαλελυμένοι.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἀναπαιστική τριποδία
 μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ δακτυλική διποδία
 μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαική τριποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαική διποδία μετὰ
 καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ δακτυλική διποδία
 μετ' ἀνακρούσεως ἢ προσοδιακός.

$\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἀναπαιστική
 τριποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ δάκτυλος μετὰ τροχαιῶν,
 Ἄδωνειος.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἀναπαιστική τριποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαική διποδία μετὰ
 καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ὡς ὁ ι'.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ Γλυκῶνειος.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ὡς ὁ ζ'.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ δακτυλική τριποδία
 καταληκτική.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ δακτυλική
 τριποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἀναπαιστική διποδία
 μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαική τετραποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἰαμβική τριποδία.

Αὐτόμελον.

Ὅτε ἐκ τοῦ ζόλου σε νεκρὸν
 ὁ Ἄρμαθαλας καθεῖλε
 τὴν τῶν ἀπάντων ζωὴν,
 σφόδρην καὶ συνδόνι σε,
 5 Χριστέ, ἐνείλησε,
 καὶ τῷ πόθῳ ἠπειλετο
 καρδίᾳ καὶ χεῖλει
 σῶμα τὸ ἀκήρατον
 σοῦ περιτύξασθαι·
 10 ὅμως οὐστελλόμενος φρόθῳ
 χαίρων ἀνεβόα σοι· Δόξα
 τῇ συγκαταβάσει σου, φιλάνθρωπε.

Τὰ μετρικὰ σχήματά εἰσι τὰδε·

$\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαική τετραπο-
 δία μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ Γλυκῶνειος.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ δακτυλική διποδία
 μετὰ καταλήξεως.
 4-5 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 τροχαική ἑξαποδία μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ Γλυκῶνειος.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἀναπαιστική διποδία
 μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαική τριποδία
 μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ δακτυλική διποδία.

$\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ Γλυκῶνειος.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἐπίσης.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ τροχαική
 πενταποδία μετὰ καταλήξεως.

Θρήνος, ἰδιόμελον.

Σε τὸν ἀνάβαλλόμενον τὸ φῶς | ὡσπερ ἱμάτιον
 καθελὼν Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ζόλου | σὸν Νικοδήμω
 καὶ θεωρήσας νεκρὸν, γυμνόν, ἀταρῶν,
 εὐσυνπρόθετον θρήνον ἀναλαβὼν | ὀδυρόμενος
 [ἔλεγεν·

5 Οἱμοι, γλυκῶτατε Ἰησοῦ,
 ὄν πρὸ μικροῦ ὁ ἥλιος | ἐν σταυρῷ κρεμάμενον
 [θεασάμενος
 ζόφον περιεβάλλετο
 καὶ ἡ γῆ τῷ φόθῳ ἐκυμάλινετο
 καὶ διερρήγγυτο | ναοῦ τὸ καταπέτασμα·
 10 ἀλλ' ἰδοὺ νῦν βλέπω σε
 δι' ἐμὲ ἐκουσίως | ὑπελθόντα θάνατον.
 πῶς σε κηδεύσω, Θεέ μου; | ἢ πῶς συνδόνειν
 [εἰλήσω;
 ποίας χεραὶ δὲ προσψάσω | τὸ σὸν ἀκήρατον
 [σῶμα;
 ἢ ποία ἄσματα μέλι'ω | τῇ σῇ ἐξόδῳ, οἰκτιρῶν;
 15 Μεγαλόνω τὰ πάθη σου, | ὕμνολογῶ καὶ τὴν
 [ταρῆν σου
 σὸν τῇ ἀναστάσει κραυγάζων· | Κύριε, δόξα σοι.

Τὰ μετρικὰ σχήματά εἰσι τὰδε·

$\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 ἰαμβική πενταποδία, δακτυλική διποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 ἀναπαιστική τριποδία μετὰ καταλήξεως, δάκτυλος
 μετὰ τροχαιῶν.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 δακτυλική τετραποδία.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 ἀναπαιστική τετραποδία, ἀναπαιστική τριποδία.
 5 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ δάκτυλος μετ' ἀναπαιστού.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 ἰαμβική τετραποδία, τρεῖς τροχαιοὶ μετὰ
 δύο δακτύλων.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 Γλυκῶνειος.

$\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 τροχαική πενταποδία μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 δακτυλική διποδία, ἰαμβική τετραποδία.
 10 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 τροχαική τριποδία μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$ ἀναπαιστική διποδία
 μετὰ καταλήξεως, τροχαική τριποδία μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 δακτυλικὸς ἑξάμετρος μετὰ σπονδίου τοῦ δ'.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 ἐπίσης.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 ἐπίσης.
 15 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 ἀναπαιστική τριποδία, ἰαμβική τετραποδία
 μετὰ καταλήξεως.
 $\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} | \underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}}\underline{\text{U}} = \text{'. . . .}'$
 ἀναπαιστική τριποδία μετὰ καταλήξεως,
 δακτυλική διποδία.

Μεταβρίνομεν ἤδη εἰς τὴν λαμπροτέραν
 ποιήτην τῶν ἡμετέρων ὕμνογράφων, τοὺς κανόνας.
 Οἱ κανόνες, συγκείμενοι ἐξ ἑννέα ἢ ὀκτώ
 ᾠδῶν, περὶ κλειπομένης συνήθως τῆς β', ἔχουσιν
 ἐπὶ κερκλής ἐκάστης ᾠδῆς τὸν εἰρμόν, ὃ ἀκο-
 λουθοῦσιν αἱ ἐπόμεναι στροφαί, ὁμοιάζουσαι
 ἐντελῶς κατὰ τὸν ρυθμὸν καὶ τὸ μέλος.
 Ἀναλύων τοὺς εἰρμούς «Ἄνοιξεν τὸ στόμα
 μου» καὶ λοιποὺς τοὺς πρότασσομένους τῶν
 λαμπρῶν εἰς τὴν Θεομήτορα κανόνων, λέγω
 μόνον, ὅτι οἱ ἐπικρατοῦντες ἐν αὐτοῖς τονικοὶ
 ρυθμοὶ εἰσι τοῦτο μὲν καθαρὸν, τοῦτο δὲ μι-
 κτοί, ποικίλοι καὶ πολυσχημάτιστοι, ἰαμβικοί,
 τροχαιοί, δακτυλικοί, ἀναπαιστικοί, γλυκῶ-
 νειοί, λογαοιδικοί καὶ λοιποὶ κατὰ τὸ πρῶ-
 δειγμὰ τῆς ἀρχαίας χορικής ποιήσεως. Πάντες
 οὗτοι οἱ στίχοι ἔχουσιν ἀντιστοίχους ὁμοίους
 καὶ παραπλησίους παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λυρικοῖς
 καὶ δραματικοῖς, ὃ δὲ προσηκτικὸς ἀναγνώ-
 στης δύναται νὰ παραβάλλῃ αὐτοὺς πρὸς τοὺς

τῶν ἀρχαίων ἐν ταῖς ἐκδόσεσι τῶν λυρικῶν καὶ δραματικῶν ποιητῶν. Ταῦτα προοιμισάμενος μεταβαίνω εἰς τὴν τῶν εἰρμῶν ἀνάλυσιν.

ᾠδὴ α'. Εἰρμός.

Ἄνοιξις τὸ στόμα μου
καὶ πληρωθήσεται πνεύματος
καὶ λόγον ἐρεύξομαι
τῆ βασιλίδι μητρὶ
καὶ ὀρθήσομαι
φαιδρῶς πανηγυρίζων
καὶ ἄσω γηθόμενος
ταύτης τὰ θαύματα.

Τὰ μετρικὰ σχήματα τούτου εἰσι τάδε·

υ υ υ υ υ υ ε = δακτυλικὴ διποδία μετ' ἀνακρούσεως ἢ προσοδιακός.

υ υ υ υ υ υ υ υ = δακτυλικὴ τριποδία.

υ υ υ υ υ ε = ὡς δ α'.

υ υ υ υ υ υ ε = δακτυλικὴ τριποδία μετὰ καταλήξεως.

υ υ υ υ υ ε = τροχαϊκὴ διποδία μετὰ καταλήξεως.

υ υ υ υ υ υ υ υ = ἰαμβικὴ τετραποδία καταληκτικὴ.

υ υ υ υ υ ε = ὡς δ α'.

υ υ υ υ υ ε = δακτυλικὴ διποδία.

ᾠδὴ γ'. Εἰρμός.

Τοὺς σοὺς ἕμνολόγους, Θεοτόκε,
ἦς ζῶσα καὶ ἀφθονος πηγὴ,
θλασον συγκροτήσαντας
πνευματικῶν στερέωσον
καὶ ἐν τῇ θείᾳ δόξῃ σου
στεφάνων δόξης ἀξίωσον.

Τὰ μετρικὰ σχήματα εἰσι τάδε·

υ ε | υ υ υ υ υ υ ε = δόγμας τροχαϊκός.

υ ε | υ υ υ υ υ ε = ὁμοίως.

υ υ υ υ υ υ υ ε = ἰαμβικὴ τετραποδία μετὰ χοριάμβου ἐν ἀρχῇ.

υ υ υ υ υ υ ε = ἰαμβικὴ τετραποδία.

υ υ υ υ υ ε = ὁμοίως.

υ υ υ υ υ υ ε ε = Γλυκῶνεις μετὰ τρισυλλάβου βάσεως ἢ ἀνακρούσεως.

ᾠδὴ δ'. Εἰρμός.

15 Τὴν ἀνεξιχνίαστον θείαν βουλήν
τῆς ἐκ τῆς Παρθένου σαρκώσεως
σοῦ τοῦ Ὑψίστου
ὁ προφήτης Ἀββακοὺμ
κατανοῶν ἐκραύγαζε·
20 Δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε.

Τὰ μετρικὰ σχήματα εἰσι τάδε·

υ υ υ υ υ υ υ υ υ ε =

δακτυλικὴ διποδία μετὰ διπλῆς τροχαϊκῆς βάσεως καὶ καταλήξεως (ἐν διθυράμβῳ Διοδώρου ἐκδ. *Harung*. Τόμ. Γ', 231).

υ υ υ υ υ υ υ υ υ ε = ὁμοίως ἄνευ καταλήξεως.

υ υ υ υ υ ε = Ἀδώνεις.

υ υ υ υ υ υ ε = τροχαϊκὴ τετραποδία καταληκτικὴ.

υ υ υ υ υ υ ε = ἰαμβικὴ τετραποδία.

υ υ υ υ υ υ υ υ ε = ὡς δ ιγ'.

Εἰρμός ἄλλος.

Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ
ἐπὶ θρόνου θεότητος,
ἐν νεφέλῃ κούφῃ
ἦλθεν Ἰησοῦς ὁ ὑπέρθεος
25 τῇ ἀκηράτῳ παλάμῃ
καὶ διέσπασε
τοὺς κρναυάζοντας·
Δόξα, Χριστέ, τῇ δυνάμει σου.

Τὰ μετρικὰ σχήματα εἰσι τάδε·

υ υ υ υ υ υ υ ε = τροχαϊκὴ τετραποδία.

υ υ υ υ υ υ ε = Γλυκῶνεις.

υ υ υ υ υ ε = ἰθυφαλλικὴ.

υ υ υ υ υ υ υ ε = ὡς δ ιγ'.

υ υ υ υ υ υ ε = λογασιδικός ἢ ἐνόπλιος βυθμός.

υ υ υ υ ε = τροχαϊκὴ τριποδία καταληκτικὴ.

υ υ υ υ ε = ὁμοίως.

υ υ υ υ υ υ ε υ ε = δακτυλικὴ τριποδία.

ᾠδὴ ε'. Εἰρμός.

Ἐξέστη τὰ σύμπαντα
30 ἐπὶ τῇ θείᾳ δόξῃ σου·
σὺ γάρ, ἀπειρόγαμε Παρθένε,
ἔσχες ἐν μήτρᾳ
τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν·

καὶ τέτοκας ἄχρονον υἱὸν
35 πᾶσι τοῖς ἡμνοῦσιν σε
σωτήριαν βραβεύοντα.

Τὰ μετρικὰ σχήματα εἰσι τάδε·

υ υ υ υ υ ε = ὡς δ α'.

υ υ υ υ υ υ ε = ἰαμβικὴ τετραποδία.

υ υ υ υ υ υ υ ε = τροχαϊκὴ πενταποδία.

υ υ υ υ ε = Ἀδώνεις.

υ υ υ υ υ ε = δακτυλικὴ διποδία μετὰ καταλήξεως. Ἀρχιλόγειος μικρός.

υ υ υ υ υ υ ε = λογασιδικός μετ' ἀνακρούσεως.

υ υ υ υ υ ε = τροχαϊκὴ τετραποδία καταληκτικὴ.

υ υ υ υ υ υ ε = ἀναπαιστικὴ τριποδία ἢ Γλυκῶνεις.

ᾠδὴ ε'. Εἰρμός.

Τὴν θείαν αὐτὴν καὶ πάντιμον
τελοῦντες δορτὴν οἱ θεόφρονες
τῆς Θεομήτορος
40 δεῦτε εἰς χεῖρας κροτήσωμεν
τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα
Θεὸν δοξάζοντας.

Τὰ μετρικὰ σχήματα εἰσι τάδε·

υ υ υ υ υ υ ε υ ε = ὡς δ ιδ'

υ υ υ υ υ υ υ ε ε =

ἰαμβος μετ' ἀναπαιστων.

υ υ υ υ ε υ ε = δακτυλικὴ διποδία.

υ υ υ υ υ υ ε υ ε = δακτυλικὴ τριποδία.

υ υ υ υ υ ε υ ε = ἰαμβικὴ τριποδία μετὰ καταλήξεως.

υ υ υ υ ε υ ε = ἰαμβικὴ τριποδία.

ᾠδὴ ζ'. Εἰρμός.

Ὅχι ἐλάτρευσαν
τῇ κτίσει οἱ θεόφρονες
45 παρὰ τὸν Κτίσαντα,
ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλήν
ἀνδρείως πατήσαντες
χαίροντες ἔψαλλον·
'Υπερῶμνητε,
50 ὁ τῶν πατέρων Κύριος
καὶ Θεός, εὐλογητὸς εἰ.

Τὰ μετρικὰ σχήματα εἰσι τάδε·

υ υ υ υ ε = τροχαϊκὴ τριποδία καταληκτικὴ.

υ υ υ υ υ ε ε = ἰαμβικὴ τετραποδία.

υ υ υ υ ε ε = ἰαμβικὴ τριποδία.

υ υ υ υ ε ε = ἀναπαιστικὴ τριποδία.

υ υ υ υ ε ε ε = ὡς δ α'.

υ υ υ υ ε ε = δακτυλικὴ διποδία.

υ υ υ ε ε ε = ἀναπαιστικὴ διποδία.

υ υ υ υ υ ε ε ε = ἰαμβικὴ τετραποδία.

υ υ υ υ υ ε ε ε = τροχαϊκὴ τετραποδία.

ᾠδὴ η'. Εἰρμός.

Παῖδας εθαγεῖς ἐν τῇ καμίνῳ
ὁ τόκος τῆς Θεοτόκου διεσφάσσο
τότε μὲν τυποόμενος
55 νῦν δὲ ἐνεργούμενος
τὴν οἰκουμένην ἀπασαν
ἐγείρει ψάλλειν σοι
Τὸν Κύριον ἡμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
60 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὰ μετρικὰ σχήματα εἰσι τάδε·

υ υ υ υ υ υ ε ε ε ε = τροχαϊκὴ πενταποδία.

υ υ υ υ υ υ ε ε ε ε ε = δόγμας τροχαϊκός.

υ υ υ υ ε ε ε = ἰαμβικὴ τετραποδία καταληκτικὴ.

υ υ υ υ ε ε ε = ὁμοίως.

υ υ υ υ υ ε ε ε = ἰαμβικὴ τετραποδία.

υ υ υ υ ε ε ε = ἰαμβικὴ τριποδία.

υ υ υ υ υ ε ε ε ε ε = ἰαμβικὴ τριποδία μετ' ἀναπαιστων καὶ καταλήξεως.

υ υ υ υ ε ε ε = ἰθυφαλλικὴ.

υ υ υ υ ε ε ε = ἰαμβικὴ τριποδία μετὰ καταλήξεως.

ᾠδὴ θ'. Εἰρμός.

Ἄπας γηγενῆς
σκιρτάτω τῷ πνεύματι
λαμπραδουχοῦμενος,
πανηγυρίζετω δὲ
65 ἀβλῶν νόων
φύσιν γεραίρουσα
τὰ ἱερὰ θαυμάσια
τῆς Θεομήτορος
καὶ βοάτω·

70 Χαίροις, παμμακάριστε
Θεοτόκε, ἄγνη, ἀειπάρθενε.

τοῦ ἑμβαδοῦ ἐξ ἀνθέων ταινίαν, ἣτις ἀνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ γυναικείου τούτου ἀγάλματος πρὸς διακόσμησιν αὐτοῦ συναντωμένων τῶν δύο ἄκρων αὐτῆς μετασχηματίζεται εἰς κομψὸν ἀέτωμα τρίγωνον συνωδᾷ τῷ μαρμάρῳ, ἔχοντι τὴν ἀνω πλευρὰν αὐτοῦ εἰς τρίγωνον λήγουσαν. Ἡ πλάξ αὕτη, ἣς τὸ πάχος ἐστὶ 0,08, ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου μικρὰν βλάβην παθοῦσα ἀπώλεσε μέρος τῆς μίας πρὸς τὰ ἀνω ἀριστερᾶς γωνίας αὐτῆς· ἀλλὰ τὰ ἐπ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἀληθῶς ἀριστοτέχνου ἐρμογλύφου κατασκευασθέντα μετ' ἀξιοπάλινου φιλοκαλίας ἀγάλματα διατηροῦνται ἐν ἀρίστη καταστάσει, ἐκτός πάνυ ἐλαχίστων μωλώπων, οὓς βλέπομεν ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ ἐνδύματος τοῦ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἔνθεν μὲν τὸ ὠραῖον καὶ σπάνιον τῆς κατασκευῆς τοῦ ὄλου,

ἐνθεν δὲ τὸ εὐείδες τοῦ προσώπου καὶ τὸ σοβαρὸν παράστημα τοῦ ὑπ' ὄψει ἀγάλματος, τεκμηριούσιν ἡμῖν ὅτι τοῦτο παρίστανει τὴν ἀδελφὴν καὶ σύζυγον τοῦ Διός, τὴν καὶ μετ' αὐτὸν πρώτην μεταξὺ τῶν μεγάλων θεῶν καταλογιζομένην Ἑραν, θυγατέρα τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, κρατοῦσαν ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῆς χειρὶ ἀπὸ τῶν πτερυγῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ κόκκυγα (κοῦκκον), τυγχάνοντα τοῦτον ἐκ τῶν ἱερῶν εἰς αὐτὴν ὀρνέων καὶ κατενώπιόν της ἔχουσαν ἐκ τῶν θεραπεινῶν αὐτῆς μίαν ἐκ τῶν μυθολογουμένων Νυμφῶν, αἰτινες διηκόνουν τὴν θεὰν πρὸ πάντων εἰς τὰς ἐκάστοτε ἀπολούσεις αὐτῆς, μεθ' ἧς αὕτη, κατὰ τοὺς μυθολογούντας, ἐξερχομένη τοῦ λουτήρος, ἀποκαθίστατο αὐθις παρθένος.

ΛΙΒΥΣΣΑ, ΔΑΚΙΒΙΖΑ, ΓΚΕΓΠΟΥΖΑ (كجوزہ)

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΣΤΑΚΗΝΩΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ὑπὸ

Ε. Α. ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΣΚΤ' συνεδρίᾳ τῆς 18 Δεκεμβρίου 1895.

Α' ΛΙΒΥΣΣΑ*

Ἡ Λίβυσσα ὀφείλει τὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνημίαν αὐτῆς εἰς διάσημον γεγονός· ἐν ἔτει 183 π. Χ. ἐξέπνευσεν ἐν αὐτῇ καὶ ἐτάφη ὁ ἄχρι τότε μέγιστος τοῦ κόσμου στρατηγός, ὁ Καρχηδόνιος Ἀννίβας, ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα πέντε ἐτῶν¹.

* Εἰς τὰς ἡμετέρας διατριβὰς περιλαμβάνομεν καὶ εἰδήσεις καὶ κείμενα γνωστά τοῖς κεκτημένοις ἰδίας βιβλιοθήκας ἢ εὐρισκομένοις ἐν κέντροις εὐμοιροῦσι δημοσίων βιβλιοθηκῶν· βεβαίως ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἔρκει ἀπλή μνημία τῆς εἰδήσεως ἢ παραπομπὴ εἰς τὸν συγγραφέα· ἀλλ' ἡμεῖς οὕτω πράττομεν, διότι ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, τῆς καλλιέργειας δηλονότι τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν ἀνὰ τὴν Ἀνατολήν, ἐνθα παντελῶς σχεδὸν ἠλλείπουσι δημόσιαι βιβλιοθήκαι, αἱ δ' ἰδιωτικαὶ εἰσι σπανιωτάται.

1. Visconti; Icon. Gr., τ. III, σελ. 279 [Paris 1819].

Ἀσπονδος τῶν Ῥωμαίων πολέμιος, ἔτι καὶ μετὰ τὴν πανωλεθρίαν τοῦ ἰδίου στρατοῦ, παντοιοτρόπως ἐνήργει ἐλπίζων καταλῦσαι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν καὶ ἐπιστρέψας μετὰ τοῦτο εἰς τὴν πατρίον γῆν, τὴν Καρχηδόνα, ἐκεῖ τὸν βίον τελευτήσας²· ἀφ' οὗ ὁμοῦ εἶδεν ἀποτυχόντα τὸν ἐξ ὑποκινήσεως αὐτοῦ κατ' ἐκείνων ἐγεγθέντα βασιλέα τῆς Συρίας Ἀντιόχον, κατέφυγε τὸ ὑστατον καὶ διῆγε παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Βιθυνίας Προυσία, ἐν γνώσει μὲν ὄντων τῶν Ῥωμαίων, ἀλλὰ παρορώντων πλέον αὐτὸν διὰ τε τὸ γῆρας καὶ τῆς θέσεως τὸ ἀδύνατον καὶ ὡς ὑπὸ τῆς τύχης ἐρριμμένον³. ἐν τούτοις ὁμοῦ ὁ Ἀννίβας, ὑποπτεύων αὐτοῦς, κατεσκευακῶς ἦν ὑπὸ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ἐπτά ὑπονόμους, ἔχοντας αὐτῷ μόνον γνωστὰς διαφόρους ἐξόδους, ὅπως ἐν ἀνάγκῃ

2. Παισαύτας. Ἀρχαῖα, ΙΑ', β'.

3. Πλούταρχος· Βίοι, Φλαμ., κ'.

φύγη λάθρᾳ δι' αὐτῶν καὶ σωθῆ. Ὅ,τι ὑπόπτως καὶ συνέβη· ἀφικνεῖται παρὰ τῇ Προυσίᾳ ἐκ Ῥώμης ἐπὶ πρεσβεῖα ἑτέρων ὑποθέσεων ὁ Τίτος Κουίνκιος Φλαμίνιος, καὶ μανθάνει ὅτι διάγει παρ' αὐτῷ φιλοξενούμενος ὁ τοσαῦτα κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς διαπραξάμενος ἀκκατάβλητος Ἀννίβας· ὅθεν ἀπαιτεῖ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ. Ὁ Προυσίας, ὑπερασπίζων τὸν ἱκέτην αὐτῷ προσελθόντα καὶ φίλον ἦδη καταστάντα, παρακαλεῖ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐκλιπαρεῖ τὸν ἀκάμπτον Τίτον ὅπως παραιτήσῃται τῆς ἀξιώσεως ταύτης, ἀλλ' ἐπὶ τέλος ἐνδίδωσιν εἰς τὴν ἐπίμονον αὐτοῦ ἀπαιτήσιν. Μαθὼν τοῦτο ὁ Ἀννίβας, φεύγει διὰ τῶν ὑπὸ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ὑπονόμων καὶ ἐντυχῶν βασιλικῆς τοῦ Προυσίου φυλακῆς, σύρει τὸ ξίφος, ἀναβαίνει ἐφ' ἵππου καὶ φεύγει πολλὰ στάδια προελθὼν. Κατὰ τὴν ξιφουλκίαν, τραύματος κατὰ τὸν δάκτυλον προσγενομένου, συνέβη αὐτῷ πυρετὸς καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐπῆλθεν ὁ θάνατος, λέγει ὁ Παισαύτας, ἐν ᾧ ἄλλοι μὲν ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ λέγουσιν ὅτι νητοκτόνησε, τὸ ὑπὸ τὸν λίθον τοῦ δακτυλίου αὐτοῦ φυλασσόμενον κώνειον πῶν¹ ἢ πιπίσας, κατὰ τὸν βυζαντινὸν χρόνονογράφον Μαλαλᾶν², τουτέστι πιπίσας, ὡς κοινῶς λέγομεν³, καὶ ἕτεροι ἄλλως, ὡς τὰς γνώμας ὁ Πλούταρχος ὡς ἐξῆς ἀναγράφει: «... ἔγνω [ὁ Ἀννίβας] δι' αὐτοῦ τελευτᾶν· ἐνίοι μὲν οὖν λέγουσιν, ὡς ἱμάτιον τῷ τραχήλῳ περιβαλὼν, καὶ κλειύσας οἰκίτην ἐπισθεν ἐρείσαντα κατὰ τοῦ ἰνίου τὸ γόνυ, καὶ σφοδρῶς ἀνακλάσαντα, συντεῖναι καὶ περιστρέψαι, μέχρις οὗ ἐκθλίψας τὸ πνεῦμα διαφθεροῖεν αὐτόν· ἐνίοι δέ, μισησάμενον Θεμιστοκλέα καὶ Μίδα, αἷμα ταύριον πιεῖν· Λίβιος δὲ φησὶ φάρμακον ἔχοντα κερᾶσαι, καὶ τὴν κύλικα δεξάμενον εἰπεῖν· «Ἀναπαύσομεν ἤδη ποτὲ τὴν πολλὴν φροντίδα Ῥωμαίων, οἱ μακρὸν ἠγήσαντο καὶ βαρῦ, μισουμένου γέροντος ἀναμῆναι θάνατον· οὐ μὴν οὐδὲ Τίτος ἀξιοζήλευτον ἀποπέσει νικῆν, οὐδὲ τῶν προγόνων ἀξίαν, οἱ Πύρρον πολέμοῦντι καὶ κρατοῦντι τὴν μέλλουσαν ὑποπέμψαντες κατεμήνυσαν φαρμακείαν». Ὁ Πλούταρχος προστίθησι καὶ ταῦτα: «Ἀ-

1. Ἐπιτόπιος· Δ', κεφ. 11.—Justinus; XXIII, IV, 8.—Sext. Aur. Victor; de v. ill., XLII.—Tzetzis; Χιλ., 1, 27.—Livius; XXXIV, 51.—G. Nepos; Ann. VII.—Zonag. Θ', κα'.—N. Βλεμμύδης; παρὰ Migne P. G., τ. 142 στ. 641, 671.

2. Μαλαλᾶς· Χρον., σελ. 88 [ἔκδ. Βενετ.].

3. Κοραῖς; Ἀτακτα, τ. Δ', ἐν λ. Πιπίλῳ.

Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος

παγγελθέντων τούτων εἰς τὴν σύγκλητον οὐκ ὀλίγοις ἐπαχθῆς ἔδοξεν ὁ Τίτος, καὶ περιττὸς ἄγαν καὶ ὠμός, ὡσπερ ὄρνιν, ὑπὸ γῆρας ἀπτήνα καὶ κόλουρον, ἀφειμένον ζῆν χειροθήη, τὸν Ἀννίβαν ἀποκτείνας, οὐδενὸς ἐπείγοντος, ἀλλὰ διὰ δόξαν, ὡς ἐπώνυμος τοῦ θανάτου γένοιτο... Ἐνιοὶ φασὶ τὸν Τίτον οὐκ ἀφ' αὐτοῦ ταῦτα πράξαι, πεμφθῆναι δὲ πρεσβευτὴν... οὐδὲν ἄλλο τῆς πρεσβείας ἐχούσης ἔργον ἢ τὸν Ἀννίβου θάνατον¹.

Οὕτως ἢ ἄλλως ὁ Ἀννίβας διέφυγε μὲν τὴν αἰμακλωσίαν, εὗρεν ὁμοῦ τὸν θάνατον ἐν τῇ περὶ οὗ ἡμῖν ὁ λόγος χωρίῳ, τῇ Λιβύσσῃ, οὕτω καλουμένῃ ἀπὸ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ Λιβύσσου, κατὰ τὸν Ἀππιανόν, οὐδὲν λέγοντα περὶ τῆς τοιαύτης τοῦ ποταμοῦ ὀνομασίας. Ὁ νεκρὸς τοῦ Ἀννίβου ἐτάφη ἐν ᾧ ἐκτεπνευκῶς ἔτυχε τόπῳ, πρὸς ἐκπλήρωσιν, φλινεται, τοῦ χρησμοῦ, ὃν ἐξήνεγκε περὶ αὐτοῦ ὁ Ἄμμων Ζεὺς:

«Λίβυσσα κρύψει βῶλος Ἀννίβα δέμας».

Ἄλλ' ἀφ' οὗ ὁ Ἀννίβας, νομίζων ὅτι Λίβυσσαν ὁ χρησμός ἐνόει τὴν γενέτειραν χώραν, τὴν Λιβύνην, ἀπέφυγε τὴν εἰς Καρχηδόνα κἀσθον, πῶς εἶχε τὰς διατριβὰς, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, ἐν χωρίῳ φέροντι τὸ ἀπαισίον τοῦ χρησμοῦ ὄνομα; πῶς ἐξέλεξε κατοικίαν, ὑφ' ἣν μάλιστα κατεσκευακῶς ἦν ἕνεκα ὑποψιῶν ἐπτά μυστικῆς ὑπονόμους, παρακειμένην εἰς παρεμφερῆ κλήσιν φέροντα ποταμὸν καὶ χωρίον, ἔστω καὶ ἐν ὑποθεσίᾳ ἀπέχοντα «πολλὰ στάδια» ὡς ὁ Παισαύτας λέγει; εἰς ἐξήγησιν τῆς ἀπορίας ἡμῶν δύο εἰκασίας εὐρομεν· ἢ ὁ χρησμός ἐπλάσθη ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ ἐπῆλθεν ὁ θάνατος τοῦ ἀνδρός, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου ἐλήφθη ἀπὸ τοῦ φερομένου χρησμοῦ καὶ πρὸς ἐπαλήθευσιν αὐτοῦ· τὴν πρώτην εἰκασίαν ἡμῶν νομίζομεν μᾶλλον πιθανήν· ἐὰν ἢ δευτέρα εἰκασία γείνη δεκτὴ, πῶς ἐκαλεῖτο πρότερον τὸ χωρίον εἰπεῖν οὐκ ἔχομεν.

Σιγῇ τῶν συγγραφέων ἀγνοοῦμεν οἷας ταφῆς ἠξιώθη ὁ μέγας ἀνὴρ· γινώσκομεν ὅτι ὁ νεκρὸς κατατεθείς ἐν λίθινῃ λάρνακι ἐτάφη ἐνθα ἐξέπνευσε· κατ' αὐτὸ δὲ λέγει ὁ Σέξτος Ἀδρηλίος Βίκτηρ, μέχρις αὐτοῦ (τῶν μέσων περιόδου τοῦ τετάρτου ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνος) ἀνεγινώσκοντο ἐπὶ πλακῶς HANNIBAL HIS SITUS EST, ἢ τοι ENΘΑΔΕ ΚΕΙΤΑΙ Ο' ANNIBΑΣ².

1. Πλούταρχος· ἔνθ' ἀν., κ'—κα'.

2. Sext. Aur. Victor; ἔνθ' ἀν.

Ἡ ἀπλότης αὐτῆ τοῦ ἐπιτυμβίου τοῦ μεγάλου στρατιωτικοῦ ἥρωος τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὴν ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ φιλόσοφον ἐκείνην τοῦ Ἰουβενάλιου σάτυραν, τὴν ἐξυμνοῦσαν, ἀμα δὲ καὶ διασύρουσαν, τὸ τέκνον τῆς Καρχηδόνος· «Ἰδέ, λέγει, τί τοῦ Ἀντίβου ὑπολείπεται καὶ εἰπέ ἡμῖν τοῦ μεγίστου ἐκείνου στρατηγῶ τὰ λείψανα ποῖον ἔχουσι βάρος. Πολύ στενὸν θέατρον καὶ στάδιον δράσεως θεώρησε τὴν Ἀφρικὴν, τὴν ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ μέχρι τῶν θερμῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου· εἰς τὴν Αἰθιοπία, εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας, πλήρεις ἐλεφάντων, προστίθησι καὶ τὴν Ἰσπανίαν, καὶ ἔπειτα διαβαίνει τὰ Ἰουρηνάια ὄρη· ἡ φύσις ἀντιτάσσει αὐτῇ τὰς χιόνας τῶν Ἀλπεων· ἀλλ' αὐτὸς δι' ὄρους τοὺς πάγους διαλύει, τὸ δ' ὄρος ἀνοίγνυται· κυριεύει τὴν Ἰταλίαν καὶ ἀενάως χωρεῖ ἐμπρός. Ἐάν, λέγει, μὴ θραύσωσιν οἱ Καρχηδόνιοι μου τὰς πύλας τῆς Ρώμης, εἴαν μὴ στήσωσιν ἐν μέσῳ τῶν προαστείων αὐτῆς τὰ ἐμβλήματα μου, οὐδὲν ἔπραξα. Ἀναμείνω μὲν ἐν τούτοις τὸ ἀποτέλεσμα· ὡ πεπρωμένον! ἠττήθη τέλος, ἔρυσεν, ἐξωρίσθη ἰδοὺ αὐτός, ὁ διάστημα, ὁ ἀπαράμιλλος ἀνὴρ, ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς Θύρας τῶν ἀνακτόρων βασιλέως τινὸς καθήμενος· ἀναμένει ἕως οὗτος δόξῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Βιθυνίας ἢ ἀπὸ τῆς κλίνης ἐξέγεραις· ὁ δὲ κάτακτητῆς οὗτος, ὁ ἀνω κάτω τὸν κόσμον ἐνεγκὼν, οὐ βέλει, οὐ ξίφει, οὐτε λίθῳ κἄν ἀπέθανε· τὸ ὑπὸ τὸν δακτύλιον αὐτοῦ δηλητήριον ἐξεδίχησεν ἡμᾶς ὑπὲρ τοῦ ἀφρόνου αἵματος τοῦ ἐν Κάνναις ἐνεκεν αὐτοῦ βέυσαντος. Μωρέ! Διεσκέλισας τὰ ἄγρια Ἀπέννια ὄρη ὅπως διασκεδάξωσι τὰ τέκνα ἡμῶν γελοιογραφοῦντα τυφλὸν στρατηγὸν ἀλαλάζοντα ἐπὶ ἐλέφαντος! Θάρρει! τὰ κατορθώματα ταῦτα ὕλην παρέξουσιν τοῖς σπουδασταῖς τῆς Ρώμης, καὶ σὺ εἶσι ὑπόθεσις ῥητορικῶν ἀπαγγελιῶν»¹.

Ἐκ τῶν σχετικῶν χωρίων τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἔκκεται ὅτι ἡ Λίβυσσα [παρὰ Πτολεμαίῳ Αἰθιοπία] ἦν οὐ μεγάλη τις κώμη, μεσόγειος², πλησίον θινῶδους ἐπὶ θαλάσση τάκου³ καὶ ποταμοῦ καλουμένου Λιβύσσου, ἐπὶ πεδιάδος⁴, ἐν τοῖς ὄροις τῶν Νικομη-

δέων¹· ὁ μόνος ὁ πολυῖστωρ Ἀλέξανδρος λέγει αὐτὴν ὠρισμένως ἀπιθαλάττιον φρούριον². Ἐπὶ τῶν μαρτυριῶν τούτων ἐρείδόμενος ὁ ἐκ τῶν γεωγράφων τοῦ 17^{ου} αἰῶνος Cellarius, γνωματεύει ὅτι μικρὸν ἀπὸ τῆς Θαλάσσης, τρία ἢ τέσσαρα μίλια, ἀπείχεν ἡ Λίβυσσα³ τὴν γνώμην ταύτην ἐπιδοκιμάζει καὶ ὁ ἀγγλος περιηγητῆς (1840) Ainsworth⁴· καὶ τοι δὲ ἐκ τῆς φράσεως τοῦ Πλινίου (63—79 μ. Χ.) κῆρυξεν καὶ Λίβυσα κώμη, ἐνθα νῦν μόνον δ τάφος ἐστὶ τοῦ Ἀντίβου· εἰκάζομεν δὲ ἦν ἐξηρατισμένη ἡ κώμη ἐπὶ τοῦ συγγραφέως τούτου, ἐν τούτοις εὐρίσκωμεν μνείαν αὐτῆς τε καὶ τοῦ τάφου παρὰ διαφόροις συγγραφεῦσι τοῦ τετάρτου αἰῶνος ἀπὸ Χριστοῦ⁵, καθὼς καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ὀδοιπορικοῖς, σημειούμενοις αὐτὴν ὡς σταθμὸν καὶ κατὰλυμα [mansio]⁶,

1. Eddrius; ἐνθ' ἄν. Ὁ Πανόριος, ἐνθ' ἄν., λέγει: αὐτὸ δὲ χωρίον... κλοῦσιν οἱ Νικομηδεῖς...»

2. Στέφανος Βυζάντιος· ἐν λ. Λίβυσσα.

3. Cellarius; Nol. orb. ant., τ. II, σελ. 256—257.

4. IV. F. Ainsworth, Trav. et res. in Asia Minor; τ. I, σελ. 20 [ἐκδ. 1842].

5. Amm. Marcell. σελ. 219, ἐκδ. Παρισίων. — Αἰθιοπία· π. τ. ἐ. τύχη, σελ. 55 τοῦ Α' τόμου [ἐκδ. 1791, Altenberg].

6. Ἴπποι ταχυδρομικῶν καὶ ἰδοιπορικῶν σταθμῶν ἢ πρώτη σύστασις τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας ἀναφέρεται εἰς τὸν Αἰγύπτιον [Σουεῖτιος· Αἰγ., κεφ. 49], ἐπιθεμένης διὰ τῶν ἐξῆς ὑπὸ τοῦ Πηροκλήτου [Ἀντίκ. § λ']· «Οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαῖοι αὐτοκράτορες ἐν τοῖς ἀνω χρόνοις γεγεννημένοι προνοήσαντες ὅπως ἀπνεύσει τὸ σφίον ἐπαγγέλλοιτο τάχιστα καὶ μηδεμίαν διδέρχοντα μελλήσει, τὰ τε πρὸς τῶν πολεμίων ἐν γούρῳ ἐκάστη ἐγκαταπνεύσει καὶ ταῖς πόλεσι κατὰ στάσις ἢ ἄλλο τι ἀπρ' οὗτον συμβαίνοντα πάθος, τὰ τε πρὸς τῶν ἀργύρων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων πανταχόθι πρασσόμενα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ὅπως τε οἱ τοὺς φόρους παραπέμποντες τοὺς ἐπιτελείας διασπύζοντο βραδυτήτος τε καὶ κινδύνου χωρὶς, δημόσιον ὄψιν τινα πανταχόθι πεποιήντο δρόμον τρόπον τοιούτῳ· εἰς ἡμέρας ἑξῶν εὐχόμενοι ἀνδρὶ σταθμοῦς καταστήσαντο, πῆ μὲν ἐκτὴν, πῆ δὲ τούτων ἑκάστου, οὐ μόντοι ἦσαν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἢ κατὰ πέντε Ἴπποι δὲ ἴσαντο ἐς τεσσαράκοντα ἐν σταθμῷ ἐκάστη Ἴπποκῆμοι δὲ κατὰ λόγον τοῦ τῶν Ἴππων μέτρου ἐπιτάχοντο ἐν πᾶσι σταθμοῖς· συγκαίς δὲ Ἴππων δοκιμασιῶν ὄντων διαδοχῆς ἐλαύνοντες ἀεὶ ὡς περ ἐπίκειται τὸ ἔργον τοῦτο, δέκα τε, ἂν οὕτω τύχοι, ἑξῶν ἡμερῶν ἀμείβοντες ἐν ἡμέρᾳ μίαν ἐπρασσον ἅπαντα ὅσα μοι ἀρτίως διδέρχονται, πρὸς δὲ καὶ οἱ τῶν χωρίων πανταχόθι κύριοι, ἄλλως τε καὶ ἐν μεσογείοις ταῦτα ἐτόγγανον, εὐδαιμονίστατοι ἐπ' αὐτοῖς ἐν τοῖς μάλιστα ἦσαν...» [εἰς τοὺς σταθμοὺς

ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος εἰς Νικομήδειαν, μετὰ τὸ Παντεῖχιον καὶ τὸ Ποντανόν¹, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Χαλκηδόνος 36—39 ῥωμαϊκῶν μιλίων, περιοριζομένων διὰ τῶν καταμετρήσεων τοῦ Lappie εἰς 29—33 μόνον².

Ἐπιλέγοντες ὅτι ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν ἐπισκοπῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μνημονεύεται ἐπισκοπὴ Λίβυσσοῦ, ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Μύρων τῆς Λυκίας³, ἀπαντῶσα ἐν ἐγγράφῳ τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος ὑπὸ τίτλον Μάρκῃ καὶ Λιβισίου⁴, ἔτι δὲ καὶ ἄλλη ἐπισκοπὴ Λιβισσοῦ ὑπὸ τὴν μητρόπολιν τῆς ἐν Γαλατίᾳ Πεσσινούδος⁵, καὶ ὅτι ὁ κάτοικος τῆς Λιβύσσης, λέγεται

τούτους κατέλυνον συνήθως οἱ ἰδοιποροί, λέγει ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος: Καθάρων γὰρ ἐν ταῖς λεωφόροις εἶσι σταθμοὶ καὶ καταγούγια, ὥστε τοὺς ἰδοίτας κερμηχότας διαναπαύεσθαι...» [ἡμλ. II εἰς Genev. 1, παρὰ Migne, P. G., τόμ. 53, στ. 92]. Ὁ σταθμὸς ἐλέγτο καὶ σταθμὸς Καλλίνικος ἐν βίῳ Ὑπατ. σελ. 77, ἐκδ. Teubn. 1895: «πλησίον δὲ τῆς Μονῆς σταθμὸς ὑπάρχει ἐν ᾧ εἰσιν οἱ Ἴπποι τοῦ δρόμου»· τούτους ἔλεγον ὑποζυγίους καὶ λατινίζοντες, βεραλδούς· Ἰω. Λαυρ. Λυδὸς περὶ μνησίν, Α, 28: Βήλωξ [velox] ὄξος· ὅς καὶ βεραϊδαρικός ἔτι καὶ νῦν λέγεται· βεραϊδούς δὲ Ἰταλοῖς εἶναι δοκεῖ τοὺς ὑποζυγίους Ἴππους, ὅπερ ἐστὶν ἔλκεν τὸ ὄχημα· περὶ τῶν ταχυδρομίων ἀναφέρει τινὰ ὁ Λυδός, περὶ ἀρχῶν, II, 10, 26. III 4, 7, 40, 61. Ὁ Συνέσιος [ἐπιστ. 132] ὀνομάζει αὐτοὺς ἀββαϊκούς ἀγγελιαφόρους, καὶ ὁ Βουλγαρίας Θεοφύλακτος ἀββαϊκούς ταχυδρομους» [παρὰ Migne, P. G., τ. 128, στ. 213]. Ἐν ἔτει 360 ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς [Amm. Marcell. ἐνθ' ἄν.] καὶ ἐν ἔτει 371 ὁ σοφιστῆς Αἰθιοπία εἰς Νικομηδείαν ὀδεύοντες ἔμειναν ἐν Λιβύσση, περὶ ἧς ὁ τελευταῖος γράφει [ἐνθ' ἄν.]: Σταθμὸς δὲ ἡ Λίβυσσα τάφῳ τε καὶ λόγῳ τῷ περὶ τοῦ κειμένου κοσμοῦμενος.

1. Κατὰ τὸν Πίνακα Πεοῦντιγκερ, γραφέντα περὶ τὸ 425—433 ἔτος μ. Χ., ὡς ἐν τῇ ἐπομένῃ σημειώσῃ λέγομεν.

2. Fortia d'Urban; Recueil des itin. anc.; Antoninus, σελ. 40. Ant. Aug., σελ. 61. Hierusal., σελ. 179. Reuntinger, σελ. 261. ἼΙ ἐκδοσις αὕτη περιλαμβάνει τὰς καταμετρήσεις τοῦ Lappie.

3. G. Parthey; Syn. Hier. & Nol. gr. Episc., Nol. 10.—Χωρίον Λυδίας εὐρηται νῦν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς μητροπόλεως Πισιδίας. Ἑλλ. Φιλ. Σύλλ. τ. Ζ', σελ. 258.

4. Mikl. Müller; A. P. G/p., τ. Α', σελ. 58, ἐν ἔτει 1316.

5. G. Parthey; ἐνθ' ἄν., Nol. 13.—Lequien; Or. Chr. τ. I.

Λίβυσσαῖος¹, πέρας τιθέμεθα εἰς τὰς ιστορικές περὶ Λιβύσσης ἐρεῦνας, καὶ ἐπιλαμβανόμεθα τῶν περὶ Δακίβιζης.

Β' ΔΑΚΙΒΙΖΑ

Τὸ τοπικὸν τοῦτο ὄνομα ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ιστοριογράφοις ὑπὸ τοὺς ἐξῆς τύπους καὶ γραφάς:

ἡ Δακίβιζα, παρὰ Προκοπίῳ, Μαλαλάῳ καὶ Καντακουζηνῷ

ἡ Δακίβιζα, παρ' Ἐφραιμῳ, Ἀκροπολίτῃ, Παχυμέρῃ καὶ Ἀνανύμῳ (Σάθα, Μ. Β. τ. Ζ')

ἡ Δακίβιζα, παρὰ Σωζομενῷ καὶ Ζωναρῳ ἡ Δακίβιζος, παρὰ Σωκράτῃ, Ν. Χωρεῖτῃ,

Κ. Πορφυρογεννήτῳ καὶ Νικηφόρῳ Καλλιστῳ

τὰ Δακίβιζα, παρὰ Γ. Ἀμαρτωλῳ

τὰ Δακίβιζα, παρὰ Κωδινῳ καὶ Κεδρηνῳ, καὶ

τὰ Δακίβιζα, παρὰ Θεοφάνῃ, οὗ τὰ διάφορα χειρόγραφα φέρουσιν ἐν πτώσει γενικῇ Δακίβων Δακίβοντος καὶ Δακίβοντος. Τῶν διαφόρων τούτων τύπων καὶ γραφῶν προτιμῶμεν τὴν ἀπλουτέραν, τὴν Δακίβιζαν, καὶ ταύτης χρῆσιν ποιήσομεν ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ.

Ἡ Δακίβιζα ἦτο παράλιον χωρίον τῆς Βιθυνίας κατὰ μέσον τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου², καὶ ἐπίγειον³, ἢ ἐμπορίον⁴· ὀφείλει δὲ κυρίως καὶ κατὰ πρῶτον τὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνείαν αὐτῆς εἰς γεγονὸς ἀνήκον εἰς τὸ μαρτυρολόγιον τῶν ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀγωνιστῶν βασιλεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ ἀρειανόφρονος Οὐάλεντος, οἱ Ἀρειανοὶ διέπραττον τὰ χειρίστὰ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων φαίνεται δὲ ὅτι ἐκορυφώθη τὸ κακὸν καθ' ὃν χρόνον ὁ Οὐάλης διέτριβεν ἐν Νικομηδείᾳ· διόπερ οἱ ὀρθόδοξοι ἐν ἔτει 370—371⁵ ἐξέλεξαν ὀγδοήκοντα κληρικούς καὶ ἐπεμψαν αὐτούς εἰς Νικομηδείαν παρὰ τῷ Οὐάλεντι, ἐπικαλούμενοι προστασίαν καὶ ἀελεῖσθαι νομίζοντες, ὡς λέγει ὁ Σουΐδας· τῆς πρεσβείας ἠγάθοντο Οὐρβανός, Θεόδωρος καὶ Μενέδημος· ὀργισθεὶς ὁμοῦς ὁ Οὐάλης ἀντὶ προστασίας καὶ ἐλέους θάνατον αὐτῶν κατέγνω, καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀνέθετο εἰς τὸν ὑπαρχὸν Μόδεστον. Οὗτος, φρονηθεὶς στάσις τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῷ φόνῳ

1. Στέφ. Βυζάντιος· ἐν λ. Λίβυσσα.

2. Σωζομενός· Ἑκκλ. ἱστ., τ' ἰδ'.

3. Σωκράτης· » » Δ', τ'.

4. Ἀνανύμῳ [Σάθα Μ. Β., τ. Ζ', σελ. 60].

τοσοῦτων σεβαστῶν ἀνδρῶν, μετρίασας δὴθεν τὴν ποινήν, κατεδίκασεν εἰς ὑπερολίαν φυγὴν ἐπιβιβάσας ἐπομένως αὐτοὺς εἰς πλοῖον, προσέταξεν εἰς τοὺς ναύτας «ἐπειδὴν κατὰ μέσον γένωνται τοῦ πελάγους ὑφάψαι τὸ πλοῖον ἵνα τὸν τρόπον τοῦτον ἀποθανόντες μὴ ἔξωσι τοὺς κηδεύοντας ταῦτα ἐγίνοντο καὶ ἀναχθέντες, κατὰ μέσον τε τοῦ Ἀστακηνοῦ πελάγους γενόμενοι, ποιῶσι τὸ προσταχθέν, εἰς ἕτερόν τε παρεπόμενον ἀκάτιον μεταβάλλετε ἀπεχώρησαν, τὸ πλοῖον ὑφάψαντες. Συμβάν δὲ ἀνεμον πλεῖν ἀφηλιώτην σφοδρὸν, ἐξωθεῖται, ἐπὶ πολὺ καιομένη ἡ ναῦς ὥστε τάχιον μὲν τὴν ὁρμὴν ποιῆσθαι, διαρκῆσαι δὲ ἄχρι τοῦ ἐπιπέλου, ὅπως προσηνυρία Δακιδίως, κακεὶ τελείως σὺν τοῖς ἀνδράσιν ἀναλωθῆναι»¹. Εἰς τὴν ἀφήγησιν ταύτην προστίθεται ὁ Σωκράτης καὶ τὰ ἐπόμενα· «Τοῦτο οὐκ ἀτιμώρητον ἔλεγον γεγενῆσθαι πολλοί· λιμὸν γὰρ σύντονον ἐπισυνέβη γενέσθαι περὶ τὰ Φρυγῶν ἔθνη, ὡς ἀνάγκη ἔχειν πρὸς ὀλίγον τῆς χώρας ἀπανίστασθαι τῶν ἐνοικούντων τοὺς πλείονας καὶ καταφεύγειν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἄλλας ἐπαρχίας». Τὴν μνήμην τῶν μαρτύρων τούτων γεραίρει ἡ ὁρδόδοξος Ἐκκλησία τὴν πέμπτην Σεπτεμβρίου².

Ἐν ᾧ οἱ διάφοροι συγγραφεῖς ἐν τῇ ἀφήγησιν τοῦ γεγονότος, ἐν τῇ ἀριθμῷ τῶν μαρτύρων σχεδὸν ὁμοφωνοῦσιν, ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἄλλως ἀφηγεῖται τὸ συμβάν, λέγων ἕνα μόνον πρεσβύτερον ἐπιβιβασθέντα, καὶ περὶ τελειωθέντα ἡ ἀξία λόγου ἀφήγησις ἔχει ὡς ἐξῆς· «Ναῦς φόρτον ἔχουσα τῶν πρεσβυτέρων ἕνα, καὶ τοῦτον οὐδὲ ὑπὲρ κακοῦ τινος, ἀλλ' ὑπὲρ πίστεως κινδυνεύοντα, κατὰ πελάγους ἀφίεται, οὐχ ἵνα σώσῃ τὸν ἐπιβάτην, ἀλλ' ἵνα ἀπόλεσῃ. Καὶ ὁ φόρτος πρόθυμος εὐσεβῆς γὰρ καὶ πῦρ τῷ φόρτῳ συνέμπορον καὶ τρυφᾷ τὸ καινὸν τῆς κολά-

σεως ὁ διώκτης. Φεῦ τοῦ θεάματος! φεῦ τοῦ δράματος! Ἡ ναῦς πελάγιος, τὸ θέατρον ἐπὶ ταῖς ἀκταῖς, τῶν μὲν ἐρηδομένων, τῶν δὲ ὕδρομένων. Πῶς ἂν ἐν ὀλίγῳ τὸ πολὺ παραστήσῃμι; ἀνάπτεται τὸ πῦρ, δαπανᾶται ἡ ναῦς, δαπανᾶται ὁ φόρτος, πῦρ ὕδατι μίγνυται, καὶ συντρέχει τὰ ἐναντία εἰς εὐσεβοῦς κόλασιν, καὶ δύο στοιχεῖα ἐν σώμα μερίζεται, καὶ πυρὸς ὑπὲρ θαλάσσης αἵρεται ξένος ὅπως προσήλθε μὲν τάχα τις, ὡς ἡμέρῳ καὶ φιλοανθρώπῳ, προσελθὼν δὲ, εὖρε θέαμα ἑλεεινὸν τε καὶ ἀπίστον, ἀνευ κυβερνήτου πλοῦν, ἀνευ χειμῶνος ναυάγιον καὶ ὁ πρεσβύτερος κόνις, καὶ οὐδὲ κόνις σπαρεῖς(;) ἐν τοῖς ὕδασι. Καὶ οὐδὲ τοσοῦτον ἡ ἱερωσύνη, ὅσον τελευτῆς γούν εὐσηχημονεστέρως τυχεῖν· εἰ δὲ μὴ τελευτῆς, ἀλλὰ ταφῆς γε πάντως, ἡ καὶ τοῖς ἀσεβέσιν ὀφείλεται τοιοῦτον τοῦ εὐσεβοῦς τὸ τέλος. Καὶ οὐδαμοῦ πῦρ ἀνωθεν εὐαγέστερον, οὐδὲ κολαστικὸν τοῦ τοιαῦτα πυρσεύοντος»¹. Ἡ παράθεσις ὁλοκλήρου τῆς ἀφήγησεως τοῦ ἱεροῦ Γρηγορίου σκοπεῖ ἵνα καταδείξῃ τὴν μεγίστην διάστασιν ταύτης πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἱστορικῶν, ἣν ἐν τοῖς ἀνω ἐξεθέμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ Κολοβερτιανῇ χειρογράφῳ κώδικι τοῦ λόγου τούτου φέρεται τὸ σχόλιον αἰοι καέντες ἐν τῷ πλοίῳ· Ἠλιόδωρος πρεσβύτερος περιοδευτῆς καὶ Θεόδουλος πρεσβύτερος ἀπετμήθησαν δὲ ἄλλοι β' ἀναγνώσται καὶ ψάλλται», νομίζομεν ὅτι περὶ ἄλλου τινὸς ὁμοίου μαρτυρίου ἐστὶν ὁ λόγος παρὰ τῷ Θεολόγῳ, οὐχὶ δὲ περὶ τῶν ὀγδοήκοντα, εἰ καὶ ὁ Ζωναρᾶς [ἐν] ἄν.] λέγει «ὡν καὶ ὁ μέγας ἐν Θεολογίᾳ Γρηγόριος μνησθῆναι, λέγων, πρεσβυτέρων ἐμπρησμοὶ θαλάττιοι»².

Ὅπως ἡ Αἰβύσσα, οὕτω καὶ ἡ Δακιδίζα ἀναφέρεται ὡς ταχυδρομικὸς σταθμὸς καὶ οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, ὡς οἱ τῆς Ρώμης, ἐμερίμνησαν περὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ὁδοιπόρων καὶ συνέστησαν κατ' ἀποστάσεις ἐν ταῖς μεγάλαις ὁδοῖς σταθμούς, ἐν τοῖς ὁποίοις πάντοτε εὐρίσκοντο ἵπποι καὶ ἡμίονοι, καὶ καταλύματα, ἐν οἷς ἀνεπαύοντο εἴτε κατέλυον οἱ ὁδοιπόροι ἢ συντήρησις τούτων ἦν εἰς βῆρος τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ὅσοι εἶχον συστατικὰ γράμματα τοῦ αὐτοκράτορος δώρεον

1. Γρηγόριος Θεολόγος· λόγος πρὸς Ἰβήνας· παρὰ Migne, P. G., τόμ. 35, στήλη 1212.

2. Εἰς τὸν αὐτοκράτορα εἰς τὴν τῶν ῥν' ἐπισκοπῶν παρουσίαν· Migne, P. G., τ. 36, στ. 485, § γ'.

ἐλάμβανον τὰ χρεῖωδῆ αὐτοῖς¹. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς κακίζεται ὑπὸ τοῦ Προκόπιου διότι αὐτὸν ἐκ Καλυπιδόνης ἄχρι ἐς Δακιδίζαν καθελὼν δρόμον ἠνάγκασε πάντας ἐκ Βυζαντίου εὐθὺς ἄχρι ἐς τὴν Ἐλενοῦπολιν οὐτὶ ἐθελουσίους ναυτίλλεσθαι². Μαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰω. Λυδοῦ κατάρρησις γενικὴ τῶν ταχυδρομικῶν ἵππων ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, ἀλλὰ ταύτης αἰτίας λέγεται Ἰωάννης ὁ Καπαδόκης ὁ πλατύγαθος... ἀναπέρας τὸν ὁμόγιον καὶ ὁμόφυχον τῆς αὐτοῦ βδελυρίας ὑπαρχόν, περιττὴν εἶναι διαγνοῦς τὴν τῶν δημοσίων ἵππων ὑπηρεσίαν, οὐ συνορῶν ὁ Νισβῆς αὐτῆς λιθωδέστερος τὸ τοῦ πράγματος χρήσιμον· ὁ δὲ ὑπαρχος, ἀγνοούσης τῆς βασιλείας (πῶς γὰρ ἐνεδίδου τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασι;) καὶ ταύτην τὴν ὄψιν τῆς πολιτείας ἠφάνισεν³. Ἀναμφιβόλως ἡ ὁδὸς παρέμεινε καὶ οἱ σταῦλοι καὶ ἵπποι ἀνασυνεστήθησαν ἐν τοῖς ἐφεξῆς χρόνοις, ἀφ' οὗ ὁ Καντακουζηνὸς μνησθῆναι τῶν ἵππων τῶν τρεφομένων ταχυδρομῶν (I, νη'). Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς βασιλείου τάξεως εἰς τὸ κεφάλαιον «ὅσα δὲ παραφυλάττειν πρεσβευτοῦ μεγάλου ἐρχομένου Περσῶν» λέγει τὰ ἐξῆς, δεικνύντα τὴν χρῆσιν τῆς ὁδοῦ· «Χρὴ δὲ αὐτῷ [τῷ πρεσβευτῇ] καὶ ζῶα εὐτρεπισθῆναι ἐν Ἐλενοπόλει καὶ δρόμωνας, ἵνα, εἴτε βούλεται πεζῇ ἀπέλθῃ ἐπὶ Νικομήδειαν, εἴτε βούλεται δρόμωσιν ἀντιπεράσῃ καὶ ἐν Δακιδίζῃ δὲ πάντας χρὴ εὐτρεπισθῆναι καὶ ἵππους καὶ ζῶα, ἵνα δέξωνται αὐτὸν καὶ ἀγάγῃσι μέχρι Καλυπιδόνης⁴. . . .» Ὁ Ρεΐσκιος, ὁ πρῶτος ἐκδότης τοῦ σπουδαίου τούτου συγγράμματος τοῦ Πορφυρογεννητοῦ, μονολεξὶ ἀναγνοῦς ἐνδακιδίζῃ ἐσημείωσε τὰ ἐξῆς: «οὕτως-ἐνδακιδίζῃ-ἔχει ἐν ταῖς μεμβράναις· ἐὰν ὁμοῦς διορθωθῇ «ἐνθα καὶ δίζηται», μεταφρασθήσεται [λατινιστῇ] ubi tantum voluerit. Σπανιώτερον ἐστὶ τὸ ῥῆμα δίζησθαι, quæserere, cupere, καὶ σχεδὸν ποιητικόν· ἀλλ' οἱ ποιηταὶ παρήνευον ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτῶν τῆς κοινῆς

1. Lebeau; Hist. du Bas-Empire, βελ. XXV, κεφ. LXVIII.—Χρυσόστομος· ἐνθ' ἄν.

2. Προκόπιος· Ἀνέκδ. § λ.—Ἄλεον ὁ Γραμμ. σελ. 94, ἐκδ. Βόννης, λέγει ὅτι Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης ἐδίωξεν ἐκ τοῦ δημοσίου δρόμου ἀκαμήλους, βόας, ἕνους καὶ ἡμίονους· μόνους δὲ τοὺς ἵππους τῷ δημοσίῳ δρόμῳ ὑπουργεῖν συνεχώρησε. Πρβλ. Θεοφάνη· ἐτ. 5853.

3. Ἰω. Λυδοῦ· Λυδοῦ περὶ ἀρχ. III, § 61.

4. Κ. Πορφυρογεννητος· ἐκθ. βας. τῆς, Α', 89.

γλώσσης ῥήματα, τὰ ὅποια, ὁμοῦς οἱ σοφοὶ ἀπέφυγον ἐπιμελῶς· ὥστε οὐκ ἄπορον ἐὰν παρατηρῶμεν ἀρχαῖα τοιαῦτα λείψανα ἐν πεζοῖς λόγοις τῶν Βυζαντινῶν Θεακῶν». Τὸ σχόλιον τοῦτο δεικνύει τὴν πλάνην τοῦ Ρεΐσκιου, ἀπατηθέντος ἐκ τῆς ἐσφαλμένης ἀναγνώσεως τοῦ κειμένου· ἀμα διαιεσθῆ εἰς δύο ἢ κακῶς ἀναγνωσθεῖσα ὡς μία λέξις καὶ εὐδοῦται ἡ ἐννοια, καὶ εὐρίσκομεν τὴν περὶ τῆς ἡμῶν ὁ λόγος Δακιδίζαν.

Ὅτε οἱ Λατῖνοι κατεῖχον τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁ ἐν Νικαίᾳ τὸν θρόνον τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας διέπων Ἰωάννης Δούκας ὁ Βατάτζης, ἐν ἔτει 1240

... ἐπελθὼν Νικομηδείας τόποις δι' ὄρησιν στρατίας ρωμαλέας Δακιδίζης φρούριον εἰσε τῇ μάχῃ ἐρυμὰ ἔ' ἄλλο, ὅπως κληῖς Νικητιάτου καὶ λείαν ἀπῆλασε πλῆθος λαφύρων¹.

Οἱ στίχοι εἰσὶ τοῦ Ἐφραιμίου, χρονογράφου δεκάδας τινὰς μόνον ἐτῶν μεταγενεστέρου τοῦ γεγονότος· καὶ τὸ μὲν γεγονός ἀναφέρεται καὶ παρ' ἄλλων ἱστορικῶν· αὐτὸς ὁμοῦς μόνος λέγει φρούριον Δακιδίζης. Ἀγνοοῦμεν ἐὰν ποῦ ἀναφέρηται ὠρισμένως πότε καὶ παρὰ τίνος ἠγέρθη τὸ φρούριον τοῦτο ἐνταῦθα· ἐκ τῆς μελέτης δὲ τῶν χρονογράφων καὶ τῶν ἀναφερομένων γεγονότων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Λατινοκρατίας, εἰκάζομεν οὐκ ἀπιθάνως ὅτι οἱ Λατῖνοι ἤγειραν αὐτὸ, ἂν οὐχὶ ἐν ἔτει 1206—1207, ἐξάπαντος ὁμοῦς ἐν ἔτει 1225. Ὅτε οἱ Λατῖνοι ἐκ δευτέρου κατέλαβον, τῷ 1206, τὴν Νικομήδειαν, ἐπισκεύασαν τὸ ἐν αὐτῇ φρούριον τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ ἤγειραν τοιαῦτα καὶ ἐν Κίῳ καὶ ἐν Χάρακι, ἐντεῦθεν τῆς Νικομηδείας², ἀσφαλίζοντες οὕτω τὰς κτήσεις αὐτῶν κατὰ τῶν ἐκ Νικαίας παρενοχλούντων αὐτὰς Βυζαντινῶν· ἐν τούτοις, τῷ 1207³ ἔπει ἠναγκάσθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως οὐ μόνον εἰς τῆς Κίου τὴν ἐγκατάλειψιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὁμολογίαν συνθήκης, καὶ ἦν ἀφ' ἐνός μὲν τὸ ἐν Κυζικίῳ φρούριον, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐν Νικομηδείᾳ· κατηδάφισαν, ἀποχωρήσαντες

1. Ἐφραιμίου· στ. 8311—8314.— Γ. Ἀγοπολίτης· § λ'.—Ducange; hist. de C/ple, βελ. IV, § VVII.—Ἀνώνυμος [Σάθα]· σελ. 483.

2. Villehardouin; § 237, 240.—Ducange; ἐνθ' ἄν. β. II, § I.

μάλιστα καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης¹, καὶ πιθανῶς ἐγκαταστάτες εἰς Χάρακα. Κατὰ τὸ 1225 ἔτος Ροβέρτος ὁ Α', λατίνος αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, συνθηκολογήσας πρὸς τὸν ἐν Νικαίᾳ αὐτοκράτορα Ἰωάννην Δούκαν τὸν Βατάτζην, παρεχώρησεν αὐτῷ πάσας τὰς ἐν Ἀσίᾳ κτήσεις τῶν Φράγκων, κρατήσας μόνον τὰ βόρεια καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ κόλπου μὲν τῆς Νικομηδείας, πλησιάζοντα ὅμως τῇ Κωνσταντινουπόλει μέρη². Κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν φρονοῦμεν ὅτι ἠγέρθη τῆς Δακίβιζης τὸ φρούριον, ὅπερ, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἐν ἔτει 1240, ἐκυρίευσεν ὁ Ἰωάννης Βατάτζης, πολλὰ λάφυρα ἀγαγών.

Τῆς Δακίβιζης μνείας εὐρίσκομεν παρὰ Παχυμέρειν ἐπειδὴ ὅμως αὐταὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ φρούριον τῶν Νικητιάτων, ἐν τοῖς περὶ τούτου λόγος ἡμῖν γενήσεται. Ἐτέρας μνείας γινώσκουμεν τὰς ἑξῆς:

Ἐν ἔτει 1329 μέρος τοῦ στρατοῦ τοῦ ὑπὸ τὸν Ἀνδρόνικον Παλαιολόγον τὸν Νέον ὀδεύσαντος κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, φεύγον ἐκ τοῦ Πελεκανοῦ, ἦλθεν εἰς τὴν Δακίβιζαν, καὶ αὐθημερὸν ἀπεχώρησεν εἰς τὴν Φιλοκρήνην³.

Δακίβιζαίος ἦν ὁ ἐν ἔτει 1365 ὑπάρχων Σηλυβρίας μητροπολίτης Φιλόθεος⁴ λέγει οὗτος ὅτι πατρίδα ἔσχε περὶ τὴν μητρόπολιν Νικομηδείας, ἐκ πόλεως οὕτω Δακίβιζης ὠνομασμένης⁴.

Ἐν ἔτει 1399 ὁ στρατηγὸς Boucicaul, ἀπὸ τῆς Δύσεως ἰθὺς βοήθησεν τῶν Παλαιολόγων κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ἐπεχείρησε τὴν ἄλωσιν τῆς Δακίβιζης ἐν τῇ ἐκθείσει αὐτοῦ φέρεται Diaquis, παρεξήγηθ' ὑπὸ τῶν νεωτέρων οὕτως ὁ μὲν Murall, ἀπὸ τοῦ Godefroi παραλαβάνων τὸ γεγονός, γράφει «Diaschili (Tchili sur la Mer Noire)»⁵, ἐκλαμβάνων τὴν Χιλήν ὁ δὲ Delaville le Roule, παραδεχόμενος αὐτὴν ὡς τὸ Δασκύλιον, προτίθησιν ἐπεξηγῶν «τὴν κατοικίαν τῶν σατραπῶν τῆς Βισυνίας», καὶ γνωματεύει

ὅτι ἐν τῇ Μεσαιῶνι ἡ ἀσιανὴ πλευρὰ τῆς Προποντιδος ἀπὸ Κυζίκου μέχρι Νικομηδείας ἐκαλεῖτο κόλπος τῆς Νικομηδείας¹. Ἀμφότεροι, καὶ ἡμεῖς, ἐλανθασθήσαν ἡ Diaquis ἐστὶν ἡ Δακίβιζα ἡ ἐκθείσει τοῦ Boucicaul διαλαμβάνει ὅτι ἐπεχειρήθη ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἐκστρατεία, σκοπὸν ὁρμηθῆναι μέγα τι χωρίον, Diaquis καλούμενον, δύο λεύγας ἀπέχον τῆς παραλίας, ἐν τῇ βῆθει τοῦ κόλπου τῆς Νικομηδείας ἄρα τῇ ἀφίξει τοῦ στρατηγοῦ ἀθροοὶ συνήλθον οἱ Ὀθωμανοὶ πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ χωρίου πάντες ὀπλισθέντες ἐκ τῶν ἐνόντων παρετάχθησαν ἑφιπποῖ τε καὶ πεζοί· καίτοι δὲ ἀντίστασις αὐτῶν κατὰ τακτικῆς προσβολῆς ἦν ὅλως ἀδύνατος, ἀπεπειράθησαν ἐν τούτοις ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν, καὶ εἰ μὴ ἐτρέποντο εἰς φυγὴν, ἀπαντες σχεδὸν ἤθελον φονεῦσθαι ὅτε οἱ Χριστιανοὶ ἐγένοντο κύριοι τοῦ χωρίου, οἱ ἐχθροὶ υποκύψαντες καὶ κρυβέντες ἐν οἰκίαις ἦσαν, ἀνευ ὅμως πολεμικῆς τινος προθέσεως. Τότε ἐγένετο γενικὴ διαρπαγὴ, καὶ ἐτέθη παντοῦ πῦρ, εἰς τὰ ὠραία περιβάλλια² καὶ εἰς πλούσιον ἡγεμονικὸν παλάτιον. Μετὰ τὴν παντελῆ καταστροφὴν ὁ Boucicaul καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν στρατὸς ἐπέβησαν τῶν γαλερῶν καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς πλεύσαντες ἐξημερώθησαν ἐνώπιον τῆς Νικομηδείας. Ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Delaville le Roule [ἐνθ' ἄν.] διαλαμβάνουσι τοῦ Boucicaul τὰ ἀπομνημονεύματα, γραφέντα, ὡς γνωστόν, τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐποπτεία κατὰ τὸν Murall ὅμως, εἰς τὸν Godefroi, τὸν ἐκδότην τῶν ἀπομνημονευμάτων τούτων, παραπέμποντα, ὁ Boucicaul προσέβαλε μὲν τὸ χωρίον καὶ ἠνάγκασε σῶμα Ὀθωμανῶν ὅπως ἐν αὐτῷ καταφύγη, οὐκ ἠδυνήθη ὅμως κυριεῦσαι αὐτό³. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, λέγει σύγχρονός τις, οἱ Τούρκοι εἶχον τὴν ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως παραλίαν, ἣν ἐκάλουν Skuler, ἀφ' ἧς διεπέρων τὴν Θάλασσαν⁴.

1. J. Delaville le Roule; La France en Orient, τ. II, σελ. 370—371.

2. Manoirs «formes ou manoirs... manoiria ἡ λέξις, ὡς ὀρθότατα παρατήρησεν ὁ Δουκάρης, ἐκτενεστέραν ἔχει σημασίαν παρ' Ἀγγλοῖς. Manoir, ἀγγλιστὶ σημαίνει δεσποτείαν, γαλλιστὶ ὅμως manoir σημαίνει ἀπλῶς κατοικίαν Gibbon; Hist. de la déc..., κεφ. LVIII, μετάφρ. Guizot, 1828, τόμ. Β', σ. 367, σ. 1.

3. Murall; ἐνθ' ἄν., ἔτ. 1399, 14.

4. The bondage and travels of Johann Schiltberger; London [ἐκδ. Hacklitt], σελ. 79.

Τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου φαίνεται παραμεῖναι καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Γύλλιος λέγει ὅτι ἐπ' αὐτοῦ (1535) ἡ Λιβύσσα ἐκαλεῖτο Διακίβισσα¹.

Πλὴν τῆς μνείας τοῦ Μαλαλά, ὅτι ἐπὶ Κλαυδίου ἐπάθει ἐκ σεισμῶ ἡ Νικομηδεία καὶ τὰ μέχρι Δακίβιζης μέρη², ἄλλην ἀγνωστέον διὸ φέρομεν ἤδη τὸν λόγον εἰς τὰ περὶ τῆς Γκέγπουζας.

Γ'. ΓΚΕΓΠΟΥΖΑ

Εἰς τὸ μέσον τῆς ἀπὸ Χρυσόπολεως εἰς Νικομηδείαν λεωφόρου, ἐπὶ πεδιάδος, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς παραλίας δύο φερσεγγίων³, ἦτοι δύο καὶ ἡμισείας περίπου ὠρών ἢ ὀκτώμιλιων, εὔρηται ἡ κωμόπολις Γκέγπουζα, κοινότερον Γκέπζε, ἔδρα οὕσα καίμακάμη, ὑπαγομένου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς νομαρχίας τῆς πρωτευούσης τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ὁ λεξιλογγράφος Ἀχμέτ Βεφίκ λέγει ὅτι ἐλήφθη ἐκ τῆς ἐλληνικῆς⁴. Ὁ πρὸ ἐνὸς καὶ ἡμισείας αἰῶνος γράψας τὸ «Ὀδοιπορικὸν τῶν προσκυνητῶν» [Μενασικ-οὐλ-χάτζ, 21 αἰ.] ἀναφέρει ὡς ἀρχαιότερον αὐτῆς ὄνομα εἰς ἀκ' τοῦτο, ὁ μὲν Bianchi⁵, γαλλιστὶ μεταφράσας καὶ σχολιάσας τὸ ἐν λόγῳ σύγγραμμά, ἀνέγνω guilkiazzi, διδοὺς τὴν αὐτὴν ἀνάγνωσιν καὶ εἰς τὸ Τουρκογαλλικὸν αὐτοῦ Λεξικόν, λέγων ὅτι ἡ μὲν πρώτη λέξις περσικὴ, ἡ δ' ἄλλη τουρκικὴ θεωροῦνται, σημαίνουσι «πτεροῦ γράμμιον», ἡμεῖς δ' ἀναγινώσκουμεν Κιελὲν γιὰζι καὶ ἐξηγοῦμεν, τουρκικὰς λέξεις δεχόμενοι αὐτάς, «ἀδῶρων πεπόνων», εἴτε «γλαυκός, πεδιάδα» διότι ἡ μὲν λέξις κελὲν σημαίνει ἀμφοτέρα, ἡ δὲ γιὰζι πεδιάδα ἡ ἐπίκλησις τῆς κωμοπόλεως, βεβαίως ἄρα τῇ κτακτῆσει, διὰ περσικῆς λέξεως ἐφάνη ἡμῖν παράξενος, καθόσον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὰ δοθέντα ὀνόματα εἰς κώμας καὶ τόπους ἐλήφθησαν εἴτε ἀπὸ τῆς φυσικῆς αὐτῶν καταστάσεως, εἴτε ἀπὸ τῶν

1. P. Gyllius de Bosph. Thr., b. III, n. VIII.

2. Μαλαλάς σελ. 128, ἐκδ. Βενετίας.

3. Κιατὶν Τσελεμπί Τζιζάν νομιά, σελ. 652.—Μεχεμέτ Ἐπίπ. Μενασικ-οὐλ-χάτζ, σελ. 25 [ἐκδ. ἐγ. ἔτ. 1232].

4. Ἀχμέτ Βεφίκ Λεγέτζε-ὀθωμανή, ἐν λ. 23, κ.

5. Bianchi; Itinéraire de C/iple à la Mecque, Paris, 1825, σελ. 6.—Τὸ αὐτὸ, Dict. T.—Fr. ἐν λ.

23, κ.—Μεχεμέτ Ἐπίπ. ἐνθ' ἄν.

προσπιπτόντων τῷ ὀφθαλμῷ οἰκοδομημάτων, εἴτε ἀπὸ τῶν τότε δρώντων ἐν τοῖς πράγμασι προσώπων. Τὴν ἀνάγνωσιν ἡμῶν ἐπομένως νομίζομεν ὀρθοτέραν σημειούμεθα δὲ ὅτι κύριοι τῆς περιφέρειας ταύτης τὸ πρῶτον ἐγένοντο οἱ Ὀθωμανοὶ φθίνοντος Ἰουνοῦ μηνός, ὅτε οἱ πέποιτες εὐρίσκονται εἰς ὠρίμανσιν, ὅτι καὶ σήμερον ἡ βορειότερα ἄκρα λέγεται γιὰζι, σφύουσα θεμέλια οἰκοδομῆς, καὶ ὅτι ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Νικομηδείας πεδίον τι ὀνομάζεται Ἀκ γιὰζι, ἀλλαχοῦ δὲ Τσαῖ γιὰζι, ἐν οὐχὶ Τσαῖ ἀγζι—στόμιον ῥύακος, ποταμοῦ. Ἡ ἐπωνυμία αὕτη τῆς πόλεως Κιελὲν γιὰζι φαίνεται παροδικὴ ὅλως ὑπάρξασα ἐπεκράτησε δὲ ἡ τῆς ὑπάρξασα ἐπὶ Βυζαντινῶν, παραφθαρεῖσα εἰς Γκέγπουζα ἢ Γκέγπιζε.

Περὶ τῆς καταλήψεως τῆς Δακίβιζης ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν σιωπῶσιν ἀμφοτέρων τῶν ἰθὺς οἱ χρονογράφοι· οἱ ἡμέτεροι ἀναφέρουσι ὅτι ἐν ἔτει 1329, μετὰ τὴν ἐν Πελεκανῶ ἦταν, ὁ βυζαντινὸς στρατὸς, διχρηθεὶς εἰς τέσσαρα σώματα, ἐχώρησεν «εἰς τὰς πόλεις τῆς Βισυνίας, κατὰ τὸν Καντακουζηνόν, τὴν Φιλοκρήνην, τὴν Δακίβιζαν, τὸ Νικητιάτον καὶ τὸ Ριτζιον¹». Ὁ Σουλτάνος Ὀρχάν, διώξας τοὺς φεύγοντας, ἠτήθη περὶ τὴν Φιλοκρήνην, ἣν κατέλιπεν «ἐπεὶ παράλιος ἦν αὕτη ἡ πόλις, ὡς οὐδὲν τῷ Ὀρχάνη προσέχωρεν²», ἐκράτησε δὲ πιθανῶς τὴν Δακίβιζαν ὡς μεσόγειον καὶ ἐπὶ τῆς εἰς Νικομηδείαν λεωφόρου εὐρισσομένην συμπεραίνομεν τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι ἐν ἔτει 1330 καὶ 1331, πολιορκηθείσης ἀλλεπαλλήλως τῆς Νικομηδείας ὑπὸ τοῦ Ὀρχάν, ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος ἔλυσεν ἀμφοτέρας τὰς πολιορκίας ἀφορτηγοῖς ναυσὶ πεζικὴν τε καὶ ἱππικὴν δύναμιν καὶ τριήρεις ἀγαγών, ἐπιστρέψας διὰ θαλάσσης ἐπίσης³. Ἡ προτίμησις τῆς θαλασσοπολείας ὠφέλιμα εἰς τὴν κατοχὴν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν τῆς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ὁδοῦ ἐπομένως τολμῶμεν ὀρίσαι τὴν πρώτην τῆς Γκεγπούζης κατοχὴν ἐν ἔτει 1329 καὶ ἀποδοῦναι αὐτὴν εἰς τὸν Σουλτάνον Ὀρχάν,

1. Καντακουζηνός Β', 8.—Γαργουᾶς Θ', κεφ. ε'.

—Φραντζῆς Α', ζ'.—Ἐσφαλμένως εἶκασεν ὁ Χάμιζ τὸν Μάλτεπεν ὡς τὸν Πελεκανόν ἐκ τῆς πορείας τοῦ Ἀνδρόνικου, τῆς περιγραφῆς τοῦ Καντακουζηνοῦ (Β', 6) καὶ τῆς ὀπισθοδρομήσεως τῶν Βυζαντινῶν εἰς τὰ ὀνομαζόμενα μέρη δείκνυται ὅτι ὁ Πελεκανός ἐκεῖτο ἐνθα νῦν τὸ Διδ Ἰσχελεσῆ περὶ τούτου ἔχομεν μελέτην ἰδιαιτέραν.

2. Κατακουζηνός σελ. 12, Ε. R.

3. Καντακουζηνός Β', 24, 27.

1. Villehardouin; § 244, 247, 249, 250.—Ducange; ἐνθ' ἄν., β. II, § II.—Χωρειάτης Βαλδ. Φλ., § 10.

2. Ducange; ἐνθ' ἄν., β. III, § VIII.—Μετροπολίτης κγ'.

3. Φραντζῆς β. Α', 8, μὴ ὀνομάζων τὸ φρούριον.—Καντακουζηνός βιβλ. II, κ. η'.

4. Ὁ ἐν Κωνσταντινῶν Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος Ἀνέκδ. Μαυρογ. Βιβλ. Α', σελ. 58.

5. Murall; Ess. de Chr. Byz., ἐτ. 1399, 14.

καὶ τὸ πωζόμενον ἐτι καὶ νῦν φερώνυμον τζαμίον, ἕως δὲ καὶ τὸ παλάτιον, ὅπερ λέγεται κείμενον ἐν τῇ νῦν γνωστῇ θέσει Γαζῆ, τὸ ἐν ἔτει 1399 πυρποληθὲν ὑπὸ τοῦ *Bouiceaui*, ὡς εἶδομεν, συμφωνοῦντα εἰς τοῦτο ἔχοντες καὶ τὸν Μεχεμέτ 'Επί (ἐνθ' ἀν.). Προγενεστέρην τουρκικὴν ἄλωσιν τῆς Γκεγπούζης ἀναφέρει ὁ παραδοξογράφος ὀθωμανὸς *Ἐβλὰ τσελεμπῆς*, ὡς ἐξῆς: «Ὅτε ὁ Σίδι Μπατάλ ἐπολιόρκει τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὑπῆρχε παρὰ τὴν πύλιν τῆς Σηλυβρίας μεγάλη τις μονή, ἐν ἣ θέσει ἐγείρεται νῦν τὸ τζαμίον *Κοιζῆ Μουσταφᾶ πασᾶ* ἐκεῖ ὁ *Ἀρουν-ουρ-ρασι* οἰκοδομήσας ἦν φρούριον, τάξας ἐν αὐτῷ τριακοσίους ἄνδρας ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ *Σίδι Μπατάλ*, ὅπως προξενῆ περισπασμούς εἰς τοὺς ἀπίστους· ἐπειδὴ ὁμως οἱ κάτοικοι τῆς τότε μεγάλης πόλεως Γκεγπούζης, ἐρόνευσάν τινας τῆς φρουρᾶς ἄνδρας, ἐπιτεθείς ὁ *Σίδι Μπατάλ*, κατηρέπειωσε τὴν κώμην καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὴν Μαλάττειαν, ἀφελὲς τὰ ἐτι ὀρώμενα τῆς καταστροφῆς Ἰγνη· βραδύτερον ὁ Σουλτᾶνος *Μεχεμέτ δ' Β'* κατέκτησεν αὐτὴν καὶ κατηδάφισε τὸ ἐν αὐτῇ φρούριον, ὅπως μὴ χρησιμεύσῃ πλέον τοῖς ἀπίστοις»¹. Καὶ ταῦτα μὲν συγκεχυμένα· βέβαιον ὁμως εἰπεῖν ἔχομεν ὅτι ἡ τῆς κώμης ταύτης καὶ τῶν πέριξ μερῶν ὀθωμανικὴ κυριαρχία παρῆξ ἐστάθη μέχρι τοῦ ἔτους 1399—1400, ὅτε, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ τοῦ *Bouiceaui* ἐκστρατεία, περὶ ἧς διελέθομεν, ἀφ' ἑτέρου ἢ ἐν ταῖς ὀθωμανικαῖς χώραις εἰσβολὴ τοῦ *Τιμουρλέγκ* καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς, ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς τὴν ἀνάκτησιν τῶν ἀπολεσθέντων, ἅτινα διατήρησαν μέχρι τοῦ ἔτους 1419, ὅτε πάλιν ἀπώλεσαν αὐτὰ, κατακτηθέντα τέλειον ὑπὸ τῶν Ὄθωμανῶν, ὡς ῥητῶς ἀφηγεῖται ὁ *Σεατε-τιν* λέγων: «Ἐν ἔτει ἐγίρας 822 ὁ Σουλ-

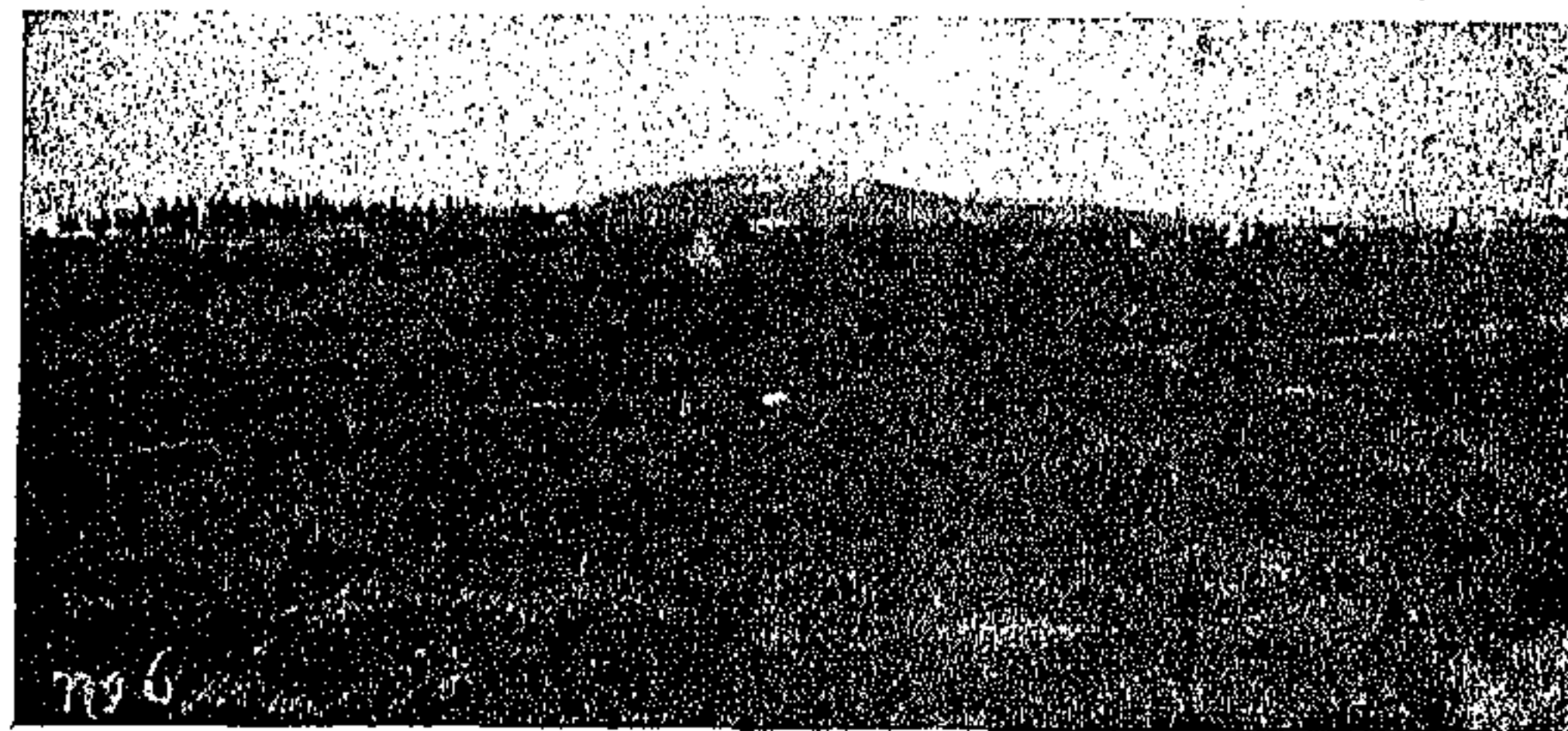
τᾶνος *Μεχεμέτ δ' Α'* εἶδεν ἀποπερατούμενα ἔνια τῶν ἐν Προύσῃ ἱερῶν καὶ φιλανθρωπικῶν αὐτοῦ ἰδρυμάτων, καὶ διέταξε τὴν θεμελιώσιν ἄλλων. Ἐπειδὴ δὲ διενεοῖτο ἕνα ἀφορίση αὐτοῖς καὶ δαψιλῆ πρόσδοτον [βακούριον], οἱ κατὰ τὴν σύσκεψιν παρευρισκόμενοι ἐν τέλει ὑπέμνησαν εἰς τὴν Μεγαλειότητα αὐτοῦ ὅτι χωρία τινὰ καὶ κώμαι ἐν τῇ πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν περιοχῇ, καταληφθεῖσαι προλαβόντως ὑπὸ τοῦ *Γαζῆ Σουλτᾶν Ὁρχάν*, αὐτοπροσώπως λαβόντος αὐτὰς ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἀπίστων, αὐθις περιῆλθον εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἐν Κωνσταντινούπολει κρατοῦντος, διαρκούσης τῆς ἐνεκα τοῦ *Τιμούρ* μεσοβασιλείας· καὶ προσέθηκάν ὅτι ταῦτα ἤδη ἀνακτώμενα λίαν καταλλήλως ἀρμόσουσι προστιθέμενα εἰς τὸ περὶ οὗ ἐσκέπτετο βακούριον· ἐπιδοκιμάσας τὴν γνώμην ταύτην διώρισεν ὁ Σουλτᾶνος ἀρχηγὸν τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐκστρατείας τὸν *Ὀθμούρ βέγην*, υἱὸν τοῦ *Τιμούρ τᾶς*, ὅστις ἐπελθὼν ἐκυρλευσε τὸ *Χάρεκε*, τὴν *Ἐπι Γκεγπούζαν*, τὸ *Τάροντζη*, τὸ *Καριάλ* καὶ τὸ *Πεντίκ*, τὰ ὅποια καὶ ὠρίσθησαν ὡς πρόσδοτος τῶν ἰδρυμάτων τοῦ εἰρημένου Σουλτάνου»². Οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ, κατὰ τὸν ὀθωμανὸν ἱστοριογράφον *Ἀτᾶ*, καὶ τὰ εἰς τὰ ὑψηλὰ τῆς Χρυσόπολεως, περὶ τὴν *Τσάμλιτζαν*, χωρία, τὸ *Κασηκλή*, τὸ *Βουλγουρλοῦ* κατεκτήθησαν τότε ὑπὸ τοῦ σεβασμίου σέιχ *Ἰβᾶζ Φικκίχ*, συγγραφῆως διαφόρων ποιημάτων· κατὰ τὸν αὐτὸν ἱστορικὸν ὁ Σουλτᾶνος *Μεχεμέτ Α'* παρηκολούθει τὴν ἐκστρατείαν καὶ κατὰ τὴν ἐν τῇ χωρίῳ *Νεριτιπανλί* διαμονὴν αὐτοῦ ἐξέδωκεν ἀρχομένου τοῦ μηνὸς *Σαφέρ* ἐν ἔτει ἐγίρας 822 μπεράτιον, αὐτολεξεί παρατιθέμενον ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἱστορικοῦ, δι' οὗ ὁ πόθος τοῦ *Ἰβᾶζ Φικκίχ*, ὅπως τὸ ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενον τιμᾶριον, τὸ καλούμενον *Λασιν*³, κηραστῆ ὑπὲρ τῶν τέκνων αὐτοῦ κληρονομικόν, γνωστόποιηθῆις ἐπικυροῦται. Τὸ χωρίον *Νεριτιπανλί* ἐστὶ τὸ κοινῶς *Μεριτιβέν* κιοῦ ὀνομαζόμενον, ἔχον σιδηροδρομικὴν σταθμὴν τὸν τοῦ *Ἐρὲν-κιοῦ* ὁ μὴν *Σαφέρ* τοῦ ἔτους ἐγίρας 822 ἤρξατο

καθ' ἡμᾶς τῇ 27 Φεβρουαρίου 1419 σωτηρίου ἔτους· περὶ τοῦ *Ἰβᾶζ Φικκίχ* γινώσκουμεν ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς ἐν Χρυσόπολει ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ Προφήτου *Ἐλιού* [ἐκ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως περὶ τοῦ νεκροταφείου] ὅτι ὁ Σουλτᾶνος *Μεχεμέτ ὁ Τσελεμπῆς* δέδωκεν αὐτῷ ὡς βακούριον κληρονομικόν σὺν ἄλλοις καὶ τὴν *Γκεγπούζαν*, καὶ μεταξὺ *Τσάμλιτζας* καὶ τῆς νῦν χριστιανικῆς συνοικίας τῆς Χρυσόπολεως διαφόρους ἐκτενεῖς γαίας, ἐφ' ὧν εὔρηται καὶ τὰ νεκροταφεία τῶν Ὀρθοδόξων καὶ Ἀρμενίων. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν *Δερβίσης* τις, περιφράξας χωρὸν ἐπὶ τῆς κερυφῆς τῆς Μεγάλης *Τσάμλιτζας* καὶ μνημα παγιώσας, καθιέρωσεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ *Ἰβᾶζ Φικκίχ*, πεσόντος δὴθεν ἐκεῖ ἐν φονικωτάτῃ μάχῃ πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς, πρὸ τῆς ὁποίας, προσενεχθῆ

καὶ δεήσει αὐτοῦ, θεῖα νεύσει, ἀνωρύθη τὸ παρ' αὐτῇ φρέαρ μὲν νῦν, λάκκος δὲ, ὀμβρίμων ὑδάτων πλήρης ὢν, ὅτε παῖδες ἡμεῖς ἀνηρχόμεθα ἐκεῖ.

Τὴν εἰδήσιν, ἣν παραδίδωτιν ἡμῖν ὁ *Ἐβλὰ-τσελεμπῆς* [ἐνθ' ἀν.], ὅτι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Σουλτᾶνος *Μεχεμέτ δ' Β'*, ὁ Πορθητής, ἀνέκτισε δὴθεν τὸ φρούριον τῆς *Γκεγπούζης*, θεωροῦμεν ἄνευ τινὸς ὑποστάσεως.

Ὡς ἐπὶ τῶν *Ρωμαίων*, ὡς ἐπὶ τῶν *Βυζαντινῶν*, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Ὄθωμανῶν, ἡ *Γκεγπούζα*, μέχρι οὗ ἢ μετὰ τῆς Ἀσίας συγκοινωνία ἤρξατο γινομένη πρῶτον δι' ἀτμοπλοικῆς ὑπηρεσίας, ἐσγᾶτως δὲ διὰ σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, ἦτο ταχυδρομικὸς σταθμὸς καὶ κτάλυμα, πρῶτον μὲν τῶν ἀπὸ

Ἡ πόλις *Γκεγπούζα*

τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀπερχομένων, τελευταῖον δὲ τῶν ἐκ ταύτης εἰς ἐκείνην ἐρχομένων· ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ διὰ πλείστων, προσφόρων ταῖς τῶν ὁδοιπορούντων ἀνάγκαις καθιδρυμάτων, οὐ μὴν καὶ φιλανθρωπικῶν χάριν τῶν πτωχῶν, προαιεζομένη διετέλει· οὕτως εὐρίσκομεν ἐν αὐτῇ *μενζιλχανέι*, ἦτοι ταχυδρομικὸν σταῦλον, κερθᾶν σερᾶγιον, τερμένη, λουτρῶνα, ἱμαρέτιον [πτωχοτροφεῖον], ὑδραγωγεία καὶ λοιπά, ἰδρύματα διαφόρων φιλανθρωπικῶν ἀνδρῶν, περὶ ὧν ποιησόμεθα λεπτομερῆ πῶς λόγον, ἀφ' οὗ προτάξωμεν τὴν περιγραφὴν τῆς τοποθεσίας τῆς κωμοπόλεως.

Ἡ *Γκεγπούζα* ἐστὶ συνφιμισμένη ἐπὶ ὄροπέδου ὀπωσοῦν ὑψηλοῦ, εἰς ἐπίμηκες μάλλον

σχῆμα ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον· ἀπέχει τοῦ μὲν λιμένος τοῦ νῦν *Ἐοκί-Χισᾶρ* λεγομένου μίαν περίπου ὥραν πῆξιν, τοῦ δὲ τῆς Ἀριτζοῦς δύο· ὁ σταθμὸς εὐρήται ἐν χιλιόμετρον πρὸς νότον μακρὰν τῆς κώμης· ἢ μεταξὺ ὁδὸς ἐν φυσικῇ καταστάσει διέρχεται παρὰ τὸ συναφές ταῖς οἰκίαις κυπαρισσόφυτον εὐρὺ νεκροταφεῖον· ἀπὸ τῶν ἀνοικτῶν μερῶν τῆς κώμης ὁ θεατῆς ἔχει περὶ αὐτὸν ἐκτενῆ ὄριζοντα καὶ τέρεται ἐπισκοπᾶν ἀφ' ἐνὸς μὲν μέρους τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου καὶ τῶν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ θελικτικῶν ἀκτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ποικιλόμενον καὶ εὐχαρὶ ἔδαφος τῆς Θυνίας. Ἡ λαμπρὰ αὐτῇ θεῖα τοσοῦτον ἐμάγευσε τὸν *Ἀδουστον Βουσβέκιον*, ἐν ἔτει 1553 ἐπισκεφθέντα τὴν *Γκεγπούζαν*, ὡς ἐχαρακτήρισεν

1. *Hammier*; The travels of Evliya, London, 1850, τ. II, σελ. 89. Κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρονολογίους, γαλιφιόντος τοῦ *Μαδὶ (Μαχατῆ)* ἐν Βαγδάτῃ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ *Ἀρουν* (*Ἀρουν-ουρ-ρασι*, στρατεύσας κατῆλθε μέχρι Χρυσόπολεως, ἐπὶ Κωνσταντινίου καὶ *Ἐρζήνης*, ἐν ἔτει 782, καὶ ἔβη πολλὰ στοιχίας ἀνέχευεν. *Θεοφάν.* 6274 E. R.—*Α. Γραμμ.* σελ. 103, E. R. Οἱ τοῦροι ἱστορικοὶ θέλουσι πολιολογίαν τῆς *Κ/πόλεως* ὑπὸ τοῦ *Ἀρουν* ἐν ἔτει ἐγίρας 164+780 (*Perbellot*; *Bibl. Or.* ἐν λ. *Constantiniah*), τὸν δὲ θάνατον τοῦ *Σεῖτι Μπατάλ Γαζῆ* καὶ τὴν ἐν τῇ ἀπ' αὐτοῦ ἐπικληθεῖσα κώμη (τῇ πρῶτῃ *Νακακωλεία*) ταφὴν ἐν ἔτει ἐγίρας 122+740 [*Ἐλλ. Φιλ. Σύλλογος* τ. Θ', Παράρτ. Ἀρχ. σελ. XVII].

1. *Σεατε-τιν* ἐνθ' ἀν., τ. Α', σελ. 295—296.

2. Κατὰ τὸν *Ἀχμέτ Βερβί*, ἐνθ' ἀν. ἐν λ. *Λασιν*, 1, ἔστι κώριον ὄνομα· 2, ὄνομα ἐξέχοντος εἶδος ἱερακοῦ· 3, ὄνομα ἀρχαίας τουρκικῆς φυλῆς· κατὰ τὸν *Βιιμηκί*, κλῆν τῆς πρώτης σημασίας, ἔχει καὶ τὴν τοῦ δούλου, τοῦ ὑπηρετοῦ.

3. *Ἀτᾶ* ταρῆζ, τ. Α', σελ. 69—70.

αὐτὴν ὡς τὴν ὠραιότεραν τοῦ κόσμου¹. Ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν Ἑβραῖο-ισαελεμπίην, ἐπισκεφθέντα τὴν κωμοπόλιν ἐν ἔτει ἐγίρας 1035 [+1620—1], ἤρθκει τότε χιλίας οἰκίας, ἑκατὸν ὀδοήκοντα ἐργαστήρια, τεσσαράκοντα μεγάλα καὶ μικρὰ χάνια. Τὴν ἀπαριθμησὶν ταύτην ἐξωγαμμένην βλέπει ὁ ἀναγνώστης· αἱ οἰκίαι ὡς τότε καὶ νῦν ἔχουσιν ἐκτενεῖς κήπους· τὸ ὕδωρ ἐστὶ γλυφόν· ὁ ἀήρ ὑγιεινός. Καλλιεργείται σὺν τῇ ἐλαίᾳ καὶ ἡ ἀμπέλος· παράγει δὲ πολλὰς ὀπώρας, ἰδίως κεράσους, καὶ λαχανικά, ὧν ὀνομασταὶ εἰσὶν αἱ κινάραι. Οἱ κάτοικοι ἅπαντες εἰσὶν Ὀθωμανοί, πλὴν τινῶν ἐργαστηριαρχῶν καὶ τεχνιτῶν, ὄντων Χριστιανῶν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος. Ἐπὶ Ἑβραῖα ὑπῆρξε εἰς τὸ σαντζάκιον Κοτζᾶ Ἰλι, ὁ δὲ διοικητὴς ἐλάμβανε μισθὸν ἑκατὸν πεντήκοντα ἀσπρῶν. Σήμερον ὑπάγεται εἰς τὴν νομαρχίαν τῆς πρωτευούσης καὶ διοικεῖται ὑπὸ καϊμακάρη· ἔχει δύο λουτρῶνας, ὠραῖον διοικητικὸν μέγαρον, τηλεγραφικὸν καὶ ταχυδρομικὸν σταθμὸν καὶ ἀμαξιτὸν ὁδὸν μέχρι τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ. Τῶν κύριωτάτων δημοσίων οἰκοδομημάτων λόγος τις ἐνομήθη ἡμῖν εὐθετος ἐνταῦθα.

Τζαμίον Σουλτάνου Ὁρχάν.

Τετράγωνον λίθινον κτίριον, στεγαζόμενον ὑπὸ θόλου μολυβδοσκεπῶς, ἐστρωμένον ἔχον τὸ ἔδαφος διὰ τετραγώνων πλίνθων· πλάξ μαρμαρίνη, παριστώσα ἀνθρώπινα σώματα, ἀφαιρηθεῖσα τοῦ ἔδαφους πρὸ τινῶν ἐτῶν, ἐθραύσθη, χρησιμοπονηθεῖσα εἰς ἄλλας οἰκοδομάς· ὁ μινάρης ἐγείρεται ἔξω τοῦ κτιρίου ἐν τῇ δεξιᾷ γωνίᾳ, ἔχων ἐνδοθεν τὴν εἰσοδὸν τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἀνάδου διὰ κλίμακος στρεφομένης περὶ κλίονα ἐκ γρανίτου, φέροντα βυζαντινὴν ἐπιγραφὴν, περὶ ἧς ἐφείξης ἐπὶ τοῦ ἔξω τοίχου τῆς βάσεως αὐτοῦ ἐντετοιχίσται τμήμα μαρμάρου, εἰκονίζον ἑκατέρωθεν κυκλικοῦ κοσμήματος ἠνωρθωμένην ἔχοντα οὐραν εὐσωμα τετράποδα, λέοντας ἢ μολοσσούς κύνας, ὑποστάντας ξέσματα, καὶ περαιτέρω ἕτερον τμήμα ἀνέπαφον ῥόδακα σῶζον· παρὰ τὴν βάσιν μαρμαρίνη λάραξ, ἐν τῷ προσαυλίῳ κειμένη καὶ εἰς νυμφαῖον χρησιμεύουσα, φέρει ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν ἀνὰ τρεῖς σταυρούς βυζαντινοῦ σχήματος· περὶ δὲ κείνται διάφορα κιονόκρανα, τινὰ μὲν σταυρῶν, τινὰ δὲ κοσμημάτων γλυ-

1. Aug. Busbecquius; Lettres etc. [trad. Le Roy] τόμ. I, σελ. 135—136.

φὰς φέροντα. Παράδοσις ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις ὅτι ἀρχικῶς ἦν ἐκκλησία καὶ ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς κωμοπόλεως ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν κληρώθη εἰς τὴν ἰσλαμικὴν λατρείαν· διὰ τοῦτο τὸ θυσιαστήριον (μιχράπ) ἐξωγράφηται ἐν τῇ κόγχῃ πρὸς τὸ ἐν πλάγιον· ἐν τούτοις ἐπιστημένως παρατηρήσαντες τὸ ὅλον κτίριον, οὐδὲν σημεῖον ἐμραῖνον ἀρχαιότητα αὐτοῦ εἶδομεν, οὐδέ τι γνώρισμα ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ ἰδιότητος· ἴσως ἐπὶ τόπου ἐκκλησίας ἠγέρθη βραδύτερον, μετὰ τὴν ἐφοδὸν τοῦ *Bouciacut*, περὶ ἧς διελάθομεν ἀνωτέρω ὅτι πιθανῶς ἐπυρπολήθη. Παρὰ τὸ τζαμίον ὑπάρχει μικρὸς λουτρῶν ἐπονομαζόμενος *Kioutsouk* ἢ *Μενζιλχανέ Χαμαμή*, ἀπὸ τοῦ πρῶτος κειμένου καὶ ἄλλοτε δικσῆμου *Μενζιλχανέ*, ταχυδρομικοῦ σταθμοῦ.

Τζαμίον Τζουμπάν Μουσταφᾶ παδᾶ.

Ἦκασαν οὗτος ἐπὶ Σουλτάν *Σελλίμ* τοῦ *Α'* καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Σουλτάν *Σουλεϊμάν* τοῦ *Κανουή*, κατὰ τὰ πρῶτα πέντε ἢ ἕξ ἔτη τῆς βασιλείας αὐτοῦ· κατήγετο ἐκ Βοσνίας ἐκ χριστιανῶν γονέων, *Κυρσίλ/λδφ* ἔχων οἰκογενειακὸν ἐπώνυμον· ἐλθὼν, ἢ μᾶλλον ἀχθεῖς, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐξισλαμήθη καὶ εἰσῆλθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σεραγίου· ἐκ τῆς ὀθωμανικῆς ἐπωνυμίας *σομιπᾶν* (= ποιμήν) εἰκόζομεν ὅτι ἐν τῇ πατρίδι διατρίβων ποιμένος εἶχεν ἐπάγγελμα. Εὐρίσκομεν αὐτὸν ἐν ἔτει 1516 [ἐγίρας 922] ἔχοντα βαθμὸν *Μπεγλέρ-μπέγη*, καὶ συνοδεύοντα τὸν Σουλτάν *Σελλίμ* εἰς τὴν κατ' Αἰγύπτου ἐκστρατεῖαν καὶ μετὰ δύο ἔλλων ἐντολῇ τοῦ Σουλτάνου παραλαμβάνοντα τὸ πῆσον *Κάκρον* τῇ 29^η Ἰανουαρίου 1519 [26 *Μουχαρρέμ* 925], γενόμενον ἤδη *Δαμάτ* = γαμβρὸν τοῦ Σουλτάνου, ἐπὶ θυγατρὶ, προαγόμενον εἰς τὸ ἀξίωμα δευτέρου βεζύρου· τῇ 29^η Αὐγούστου 1521 [25 *Ραμαζᾶν* 927] παρόντα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου *Σουλεϊμάν* ἄλωσιν τοῦ Βελιγραδίου· τῇ 16^η Ἰουνίου 1522 [21 *Ρετζέπ* 928] σερασκέρην, ἀρχηγὸν δηλονότι τῶν κατὰ τῆς Ῥόδου σταλεισῶν ναυτικῶν καὶ στρατιωτικῶν δυνάμεων· τῇ 28^η Ὀκτωβρίου 1522 [7 *Ζιλχιτζέ* 928] διοριζόμενον διοικητὴν τῆς Αἰγύπτου, θανόντος τοῦ πλοῦτον ἀμύθητον σωρεύσαντος *Χαῖρ μπέγη* τῇ 20^η Ἰουλίου 1523 [6 *Ραμαζᾶν* 929] παυόμενον τῆς διοικήσεως ταύτης καὶ ἀντικαθιστάμενον ὑπὸ τοῦ *Χαῖν* ἐπικαλουμένου *Ἀχμέτ πασᾶ* κατὰ τινὰς, κατ' ἄλλους δὲ, παυόμενον τῇ 29^η Μαΐου 1523

[12 *Ρετζέπ* 929] καὶ ἀντικαθιστάμενον ὑπὸ τοῦ *Κιουζελτζέ Κασίμ πασᾶ*, ὃν μετὰ τριάκοντα τέσσαρας ἡμέρας διεδέξατο ὁ *Χαῖν Ἀχμέτ πασᾶ*. Τὸ βραχὺ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἀποδοτέον ἴσως εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἐπιμόνως ζητησάσης καὶ ἐπιτυχούσης παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Σουλτάνου *Σουλεϊμάν* τὴν ἀπὸ τῶν πολεμικῶν καὶ κυβερνητικῶν ἀσχολιῶν ἀπαλλαγὴν τοῦ ἀνδρός, μνημονευομένου ἐν ἔτει 1524 ὡς πᾶσχοντος ἐξ ἀρθρίτιδος καὶ γήρωος· ὁ Σουλτάνος, χαρίζομενος αὐτῷ, ἐλθόντι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἠγείρει σεράγιον ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Ἑσκι-σεραγίου, ἐν ᾧ, διατηρῶν ἀείποτε τὸ ἀξίωμα δευτέρου βεζύρου, ἔμενεν ἐφησυχάζων· τελευταίαν μνησίαν αὐτοῦ εὐρίσκομεν τῇ 23^η Ἀπριλίου 1526 [11 *Ρετζέπ* 932], ὅτε συνώδευσε καὶ αὐτὸς τὸν Σουλτάνον *Σουλεϊμάν*, ἐξερχόμενον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πορευόμενον κατὰ τῆς Οὐγγαρίας· ἐν ἠκολούθησεν τὴν ἐκστρατεῖαν, ἀμάρτυρον βέβαιον ὅμως ὅτι ὀλίγον ἔτι ἐπέζησε χρόνον, καθὰ ἐξάγομεν ἐξ ὠραίου ἐπιγράμματος ὀκταστίχου, ποιηθέντος ὑπὸ τοῦ περιωνύμου *Δελί Μπιρατέρ* εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ *Μουσταφᾶ πασᾶ* ἐπὶ τοῦ Ἑβρου ποταμοῦ, παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν, οἰκοδομουμένην τότε φερώνυμον γέφυραν, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὸν Ἑβραῖον Σουλτάνον *Σουλεϊμάν* ἀπεκάλεισε τοῦ *Δελιού γέφυραν* [*Ναμέρτ κιοπρουσῆ*]. Κατ' αὐτὸ, ὁ δομῆτωρ πρὶν ἢ περάνη τὴν γέφυραν ταύτην, διαβεβηκῶς ἦν τοῦ βίου τὴν γέφυραν· ταύτης τὴν συντέλειαν τὸ *Ἡμερολόγιον* τοῦ βιλαετίου Ἀδριανουπόλεως τοῦ ἔτους 1309 ὀρίζει εἰς τὸ ἔτος ἐγίρας 935, ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ 1528· ἐπομένως δυνάμεθα ὀρίσαι τὸν θάνατον αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1526 καὶ 1528, καίτοι τοῦ *Χάμμερ* ὀρίζοντος τὴν 30 Μαΐου τοῦ ἔτους 1538, καὶ ἄλλων τὸ ἔτος 1540, ὧν τὴν ἀνακριβείαν ἐλέγχει ἐν πρώτοις ὁ θάνατος τοῦ ἐπιγραμματοποιοῦ, ὀριζόμενος ἐν ἔτει ἐγίρας 941 [1534], ἐπελθὼν ἐν *Μέκκα*, ἐνθα ἀπὸ καιροῦ ἀποκαθεσταμένος ἦν. Οὗτος, συντιθεὶς τὸ ἐπιγράμμα, ἦν ἐν ἀκριβεῖ γνώσει τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός· πρὶν ἢ περατωθῆ ἡ γέφυρα, λέγει, κατέκλυσε τὸν πασᾶν κατὰ πλήμμυρα, καὶ διέβη καὶ οὗτος τὴν γέφυραν, καλῶς νοήσας ὅτι πράγματι γέφυρά ἐστὶν ὁ παρῶν κόσμος. Τὸ ἐν τῷ ἐπιγράμματι χρονογράφημα ἔχει τι τὸ ἐλλείπον, ἴσως κακῶς ἐκτυπωθὲν ἐν τῷ ὑπ' ὄψει ἡμῶν ποιήματι. Ὁ *Δελί Μπιρατέρ* ἔνεκα τοῦ θανάτου τοῦ *Μουσταφᾶ πασᾶ* ἀπώλεσεν

ὑπεσχημένην αὐτῷ συνδρομὴν δεκακισχιλίων ἀσπρῶν· ἐπιδοὺς ὁμως τὸ ἐν λόγῳ ἐπιγράμμα εἰς τὴν σύζυγον ἐκείνου ἠξιώθη ἀμοιβῆς ἑκατὸν χρυσῶν νομισμάτων. Ὁ *Μουσταφᾶ πασᾶ* καὶ ἐν *Ρούμελι Χισάρ* τοῦ Βοσπόρου ἀνήγειρε «μεδρεςέν»=ιεροσπουδαστήριον, πλησίον τοῦ ταμένους παρὰ τὸν λουτρῶνα, ἐξ οὗ ἐπικαλεῖται «*Χαμᾶμ μεσιζιλι μετροσεσῆ*»¹. Τὰ λείψανα τοῦ ἀνδρός ἐτάφησαν ἐν τῷ ἐν *Γκαεγπούζη* φερωνύμῳ τζαμίῳ, περὶ τοῦ ὁποῦ ἐραυζόμεθα καὶ σημειούμεθα τὰς ἐπομένους εἰδήσεις.

Ἡ λεπτομερεστάτη περιγραφή τοῦ τζαμίου τούτου ἐστὶν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἑβραῖου γενομένη ἐν ἔτει ἐγίρας 1035 [1620—1] κατ' αὐτὴν, «τὸ μολυβδοσκεπὲς τοῦτο τζαμίον ὑπερτερεῖ τὰ βεζυρικά τζαμιά τῆς Κωνσταντινουπόλεως· διαχειριστῆς (μουτιβεληῆς) τούτου ὠρίσθη ὁ κατὰ καιροῦ διοικητὴς τῆς κωμοπόλεως· διοικητῆς ὦν τῆς Αἰγύπτου ὁ *Μουσταφᾶ πασᾶς*, προμηθεύθη λαμπροτάτους λίθους καὶ ἔσχισεν αὐτοὺς εἰς πλάκας, ὅπως στολισῆ τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, κατασκευάσας ἄρα καὶ κηροστάτην μοναδικὴν ἐν τῇ οἰκουμένῃ· κομιζόμενοι οἱ λίθοι ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐξεφορτόνοντο εἰς τὴν ἀποβάθραν τῆς *Δάριτζε* ἢ ἐνδον τοῦ τζαμίου ὑπάρχουσα σειρά μαρμάρων καὶ γρανίτου, εἰς ὕψος τριῶν ἀνθρώπων, ἐν οὐδενὶ τζαμίῳ τῆς πρωτευούσης ὀράται· τῷ μὴ θαυσαμένῳ τὴν ἐξαιρετικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ *μιχράπ* [θυσιαστήριου], τοῦ *μιμπέρ* [βήματος] καὶ τοῦ *μαχφιλ* [ἀμβωνος] ἀπαράστατος ἐστίν·

1. *Σαατ-ε-τίν* ἐνθ' ἄν., τ. Β', σελ. 366, 383—384. *Κατὰ-ισαελεμπί Ζαδέ*· *Σουλεϊμάν-ναμέ*, *Μπουλάκ*, ἐγ. 1184 σελ. 33—34, 49, 67, 73.— *Χάμμερ*· ἰστ. τῆς ὁ. αὐτ., μετάφρ. *Κροικιδᾶ*, ἐν Ἀθήναις, τ. Γ', σελ. 270, 346, 387, 389. τ. Δ', σελ. 81, καὶ σημ. β' εἰς βιβλ. ΚΘ.— *Jouanin et J. van Gaver*; *La Turquie*, Paris, ἐκδ. *Un. Pitt.*, σελ. 124—127.— *Βουσεγᾶς*· λέξ. ἰστ. καὶ γεωγρ. *Κωνσταντινῶν*, ἐν λέξ. *Μουσταφᾶς Κιρλόφ*, ἐνθα ἀνακριβῶς λέγεται μέγας βεζύρης, ἢ ἄλωσις τῆς Ῥόδου τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1529, ὁ διορισμὸς τοῦ βιογραφουμένου ὡς διοικητοῦ Αἰγύπτου τῇ 24 Ὀκτωβρίου 1529, καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινῶν ἀποβίσις αὐτοῦ ἐν ἔτει 1540.— *Ἄλλ* *Σατέ*· *γατικατ-ελ-τζεβαρί*, *Κ/πῶλει*, ἐγ. 1231, τ. Β', σελ. 2, 116—117, ἐνθα τὸ ἐπιγράμμα τοῦ *Δελί Μπιρατέρ*, 132.— *Ἑβραῖα*· *μουνηγαμπᾶτ*, *Κ/πῶλει*, ἀγρονολ., σελ. 61 [ἐν τῷ κεφαλαίῳ *ἄδερ μπεγρᾶνι μπινᾶτᾶ ἀτίκ*].— *Προβλ.* τοῦ αὐτοῦ *Thanaels*, London, 1855; τ. Β', σελ. 89—91. Ἐν εἰδοποιήσῃ τινὶ τοῦ Ἑβραίου (Ἀπριλίῳ 1896) καλεῖται «*Γαζῆ Μουσταφᾶ Πασᾶς*».

φιλοδομηται υπό του πρώτου μαθητοῦ τοῦ ἀρχιτέκτονος Κοτζῆ Σινῶν Κάλφα τοῦ ἀρχιτέκτονος Χασάμ, ἄπασαν αὐτοῦ τὴν ἰκανότητα ἐπιδειξάμενος εἰς ταύτην τὴν οἰκοδομήν. Τὰ παράθυρα τῶν τεσσάρων πυλῶν φέρουσι μικρὰς ἐξωγραφημένας ὑάλους, δι' ὧν τὸ ἥλιον φῶς ἐπαγωγότατα φωτίζει τὸ τέμενος, καὶ δι' αὐτοῦ συγγρόνως ὁ ἐπισκέπτης ἀναγινώσκει ἐπὶ τοῦ μεσαίου θόλου τὸ τοῦ Κοράνιου ῥητὸν «Ὁ Θεὸς φῶς ἐστὶ τῶν οὐρανῶν». Ἀπὸ τοῦ θόλου κρέμονται πολυκάνδηλα καὶ διάφορα ἐξαοτήματα, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐδάφους οἱ τῆς Αἰγύπτου τάπητες ἀναμιλλῶνται τοῖς τοῦ Ἰσπαγῶν. Ὁ θρόνος (κιουρσῆ) πεποικιλμένος ἐστὶν ὀστράκοις (στέρφ). Τὰ εἶσομα ἀνθῆ τοῦ ὄπισθεν τῶν τοίχων θελκτικῶς κήπου ἀρωματίζουν καὶ εὐωδίας πληροῦσι τὴν ἀτμόσφαιραν, καὶ αἱ ἀνθόνες διὰ τερπνῶν τερετισμάτων ἠδύνουσι τὸν τόπον. Τὸ τζαμίον ἔχει μίαν πύλην κατέναντι τοῦ μιχράπ, ὑπερῶν τῆς ὁποίας ἐπιγράφεται χρονολογία διὰ χειρὸς τοῦ καλλιγράφου Χουσεῖν Καρά-Χισαρή. Ἐν τῇ τζαμίῳ ὑπάρχουσιν ἐβδομήκοντα Κοράνια, ὧν ἕκαστον ἔχει ἀξίαν αἰγυπτιακοῦ θησαυροῦ, δεξιόθεν τοῦ μιχράπ ὑπάρχει Κοράνιον τοῦ Γιακούτ Μουσιᾶ Ἀσεμῆ ὁμοίον τούτου οὐδαμοῦ, πλὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει τζαμίου τοῦ Σουλτάν Ἀχμέτ, εὐρίσκόμενον. Κατ' ἀμφοτέρωθεν τὰς πλευρὰς ὑπάρχουσιν ἕξ ὄλοι, ἐδραζόμενοι ἐπὶ πολλῶν κιδίων, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης ὁ ἕβδομος ὁ γυναικωνίτης, ἐκτενὴς ὡς ὁ τῶν σουλτανικῶν τζαμιῶν, ἐστόλισται διὰ δικτυωτῶν ὁ μινάρης ἔχει ἕνα ἐξώστην.

Περίξ τοῦ τζαμίου ὑπάρχει κερβάν σερᾶν, δυνάμενον ὅπως φιλοξενήσῃ τρισχίλια άτομα, καὶ εἰς σταῦλος διασχίλιον ἵππων, καὶ ἕτερος κερβάν ἔχει ἐστιατόριον [δὰρ οὐλ ἱαᾶμ], ἐν ᾧ πλουσιῶς σιτοῦνται γέροντες, νέοι καὶ γυναῖκες· ἐν πάσῃ ἐστὶ τῶν κερβάν σερᾶν γορηγοῦνται καὶ ἑσπέραν ἄρτος, ζωμός, κηρίον· εἰς ἕκαστον δὲ ὑποζύγιον ἀνάλογος τῷ γένει φορβή· τῷ τζαμίῳ προσήρτηται καὶ λουτρῶν, μελυδσοσκιπῆς καὶ αὐτῶς, ὡς πάντα τὰ τοῦ ἰδρύματος μέρη¹. Νεώτερος περιηγητῆς ὀνομάζει μὲν ἡμαρέιον τὸ δὰρ οὐλ ἱαᾶμ, προστίθει δὲ ταῦτα: «Ὁ Μουσιᾶ πασᾶς, πλὴν τοῦ τζαμίου, ἤγειρε καὶ ἱερο-

σπονδαστήριον [μεδρεσέν]¹. ἀπὸ τοῦ θόλου τοῦ τζαμίου κατέρχονται ἀορτῆρες, φέροντες λίθον γρίσημ². ὑπάρχει ἐν αὐτῷ καὶ Κοράνιον διὰ γραφῆς Γιακούτ γεγραμμένον³. Ὑπῆρχε καὶ διὰ κουφικῆς γραφῆς γεγραμμένον Κοράνιον, ὅπερ ὁ Σουλτάνος Ἀπι-ουλ-Μετζή, μεταβάς εἰς τὸ ἐν Χάράκι αὐτοκρατορικὸν ἐργοστάσιον μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ ἐπισκεψάμενος τὴν Γκέγπουζαν, παρέλαβεν⁴.

Εἰς ταῦτα, ἐπὶ τὸ μεγαληγορικώτερον ἐν πολλοῖς γεγραμμένα, προστίθεμεθα καὶ τὰ ἐπόμενα· ἀνωθεν τῆς μεγάλης θύρας τοῦ περιβάλλοντος τὸ τέμενος εὐρυτάτου περιβάλλοντος ἐγείρεται θολοσκέπατον τετράγωνον δώμα, ἐγγλεῖον βιβλιοθήκην· τὰ πλαίσια τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ τζαμίου καὶ τῶν ἐκατέρωθεν παραθύρων, ἐκ λευκοῦ μαρμαροῦ ἔντα, ὡς καὶ αἱ ἐξέχουσαι πλευραὶ τῆς εἰσόδου, εἰσι κατὰ μέρη ἐπιγραφῶν εἰς τὰς ποικίλας καλλιγραφικὰς γραφὰς, ἀνηκουσῶν εἰς τὸ Κοράνιον· ὁ πρόναος ἔχει τὸ ἕδαφος μαρμαρόστρωτον· οἱ θόλοι αὐτοῦ στηρίζονται ἐπὶ τεσσάρων μονολιθῶν μαρμαρίνων κιδίων. Κεχωρισμένως τοῦ τζαμίου ἐγείρεται μεγαλοπρεπὲς πολύγωνον μινωσώλειον, ἔχον ἄπασαν τὴν ἐξω πρόσοψιν ἐκ γρανίτου, τὰς δ' ἔνδον πλευρὰς ἐκ ποικιλοχρῶν ταινίων· τὸ θολοσκέπατον προαύλιον στηρίζεται ἐπὶ τεσσάρων τετραγώνων μονολιθῶν κιδίων ἐκ γρανίτου λειανθέντος καὶ ἔχει ἕδαφος μαρμαρόστρωτον· ἀπειροί λωρίδες ὑφασμάτων ποικιλοχρῶν δεδεμέναι ἐπὶ τῶν ῥάβδων τῶν σιδηρῶν καγκέλλων τῶν παραθύρων, μαρτυροῦσιν οἷαν εὐλάβειαν φέρει ὁ λαὸς πρὸς τὸν ἐκεῖ ἀναπαυόμενον μέγαθυμον ἄνδρα.

Τεκνὸς Φαζλ-ουλ-λάχ πασᾶ.

Ἦμαρσεν οὗτος ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Τσελεμπῆ Μεχμετ τοῦ Α' (ἐγίρας 816—824=1403—1421) καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Β' (ἐγ. 824—855=1421—1451)· ἐχρημάτισεν ἱεροδίκης (κατῆς, χακίμ) τῆς Γκεγπούζης, δι' ὅπερ ἐπο-

1. Ἐν αὐτῷ ἀρίστη διδάσκαλος ὁ σύγγραφορ διὰ σῆμος Μολᾶς Μουχι-ε-τίν Μεχμετ ἐκ-τεμπερῆ [ἢ ἐκ Ταυρίδος]. Καρά-τολεμπε-ζαδὲ ἐνθ' ἀν., σελ. 213.

2. Ἡ λίθος ἐν Κατγάρ ὀρυσσόμενη, καὶ θεωρουμένη ὡς ἀλεξικέραυτος.

3. Μεχμετ Ἐπίτ ἐνθ' ἀν.

4. Κλεόνημος καὶ Παπαδόπουλος· Βιβλικὰ, ἐν Κ/πόλει, 1867, σελ. 42.

νομάζεται Μουλᾶς, Χότζας, ἢ, κατ' ἄλλους, τῆς περιοχῆς τῆς Γκεγπούζης διοικητῆς (Γκέγπουζε καζασινᾶ μουτεσαρίφ), ἀναμφιβόλως μετὰ τὴν ἀνάκτισιν αὐτῆς τε καὶ τῶν πέριξ ἐν ἔτει ἐγίρας 822φ, ἀρξάμενος τῇ 28 Ἰανουαρίου 1419. Κατὰ τὸν Ἀαλήν, ἱστορικοὶ τινες λέγουσιν ὅτι περὶ τοῦ βίου τὰ ἔσχατα, ὡς ὁ Καρά Χαλήλ, καὶ οὗτος ἐφθασεν εἰς τὸν αὐτὸν διοικητικὸν βαθμὸν· ὁ Καρά Χαλήλ, ὁ κυρίως Τσεντέρελη Χαῖρ-ε-τίν πασᾶς, ὦν οὐλεμᾶς, ἐγένετο ἐν ἀρχῇ κατῆς τοῦ Μπιλετζίκ, εἴτα τῆς Προύσης, μετὰ ταῦτα Καζασιέρης καὶ ἐπὶ τέλος μέγας Βεζύρης, ἀπὸ τοῦ ἔτους ἐγίρας 831—857=1428—1453, ὅτε ἔλαβε τὸν τίτλον Πασᾶς· ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν καταλόγων τῶν μεγάλων Βεζυρῶν λείπει τὸ ὄνομα τοῦ Φαζλ-ουλ-λάχ, ἔπεται ὅτι μόνον εἰς τὰ κληρικὰ ἀξιώματα θεωρητέος φθᾶτας καὶ λαθῶν διὰ τοῦτο καὶ τὸν τίτλον Πασᾶν, μὴ ἔντα ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους οἰκογενειακόν (Ἀαλής· Κιουνγ-ουλ-ἀχμπαρ, τόμ. Δ', μέρ. Α', σελ. 73, ἐκδ. 1277 ἐγίρας). Σύγχρονος αὐτῷ ἀναφέρεται καὶ ἕτερος ὁμώνυμος, λατρὸς τοῦ τελευταίου Σουλτάνου, προαχθεὶς ἕνεκα τῶν γνώσεων, τῆς κρίσεως καὶ τῆς φρονήσεως εἰς βαθμὸν Βεζύρου καὶ σύμβουλος τοῦ Σουλτάνου χρηματίσας, κατὰ τὸν Ἀαλήν (αὐτ. σελ. 224, Φαζλ-ουλ-λάχ Πασᾶ). Εἰς αὐτὸν ἴσως ἀναφέρονται τὰ γραφόμενα τοῦ Δούκα, ὅτι ὁ Σουλτάνος Μουράτ εἶχεν ἀένα τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ σύμβουλον, ἄνθρωπον κακοποιὸν καὶ τῶν Χριστιανῶν ἐχθρὸν ἀσπονδον, ὀνόματι Φαδουλάχ· οὗτος γάρ ἦν πρῶτον τῶν ἐισοδημάτων τῆς ἡγεμονίας μέγας χαρτουλάριος· εἴτα, ὁρῶν αὐτοῦ τὸ πανούργον ὁ ἡγεμὼν, ὅξυ καὶ πρὸς τὰς βουλὰς αὐστηρὸν καὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐχθρῶδες διακείμενον ποιεῖ αὐτὸν καὶ μεσάζοντα...», καὶ τὰ ἀλλαχοῦ, ὅτι ὁ αὐτὸς Σουλτάνος ἕνα υἱὸν τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου, εὐρεθέντα ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ἕτερον ἐν Σερβίᾳ ἀπέμφας δεσμίους ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐν Ἀμασειᾷ ἐξορύττει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τῶν δύο, συμβουλίας τοῦ Φαδουλάχ. Ἀνακρούονται ὁμοῦ ταῦτα ἐξ ὅσων οἱ ὀθωμανοὶ ἱστορικοὶ ἀναφέρουσι περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων καὶ κυρίως περὶ τοῦ ἐν Γκεγπούζῃ ταφέντος. Γνωρίζουσιν ἡμῖν οὗτοι ὅτι ὁ τῆς Γκεγπούζης διοικητῆς Φαζλ-ουλ-λάχ πασᾶς εἶχεν ἀρμονικὰς σχέσεις μετὰ τοῦ ἐν Βυζαντίῳ κρατοῦντος καὶ τῇ μεσολαβήσῃ αὐτοῦ προθύμως ἀφῆθη ἢ εἰς Εὐρώπην διάβασις διὰ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Σουλτάνου

Μεχμετ Α' ὅτι ἐγκρατῆς ἦν τοῦ ἱεροῦ μουσουλμανικοῦ νόμου καὶ σοφὸς ἀνὴρ καὶ ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν διακριθέντων ἐπὶ δικαιοσύνη, ἀρετῇ καὶ πιστῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος· σεβόμενος δὲ τὴν θρησκείαν καὶ τὸ κράτος ἀπῆτουν, δεξιῶς ἐπολιτεύθη πρὸς τοὺς διαφερομένους καὶ τὸν θρόνον ἀντιποιοῦμένους υἱοὺς τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτ Γιλτιγίμ, τὸν Σουλεϊμάν Σάχ, τὸν Μουσαῖ Χάν καὶ τὸν Σουλτάνον Μεχμετ Α', δείξας δικαίαν δρᾶσιν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν. Οἱ αὐτοὶ ἱστορικοὶ παρέχουσιν ἡμῖν τὰς ἐπομένας εἰδήσεις περὶ αἰτίας διεξαγωγῆς δύο πρεσβειῶν τοῦ Φαζλ-ουλ-λάχ πρὸς τὰς ἐν Βυζαντίῳ ἀρχὰς τὴν πρώτην αὐτῶν ὀρίζουσιν εἰς τὸ ἔτος ἐγίρας 816=1413 καὶ ἐξιστοροῦσιν ὡς ἐξῆς· ἐπειδὴ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Παλαιολόγος τὸν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτ ἐπιβεβλημένον φόρον ἐπὶ τρία ἔτη ἦν καθυστερῶν, ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει, ἢ μᾶλλον ἐν Εὐρώπῃ, ὀθωμανὸς ἀρχὼν ἀπῆτει αὐτόν, ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Βυζαντινῶν διὰ τε ζήρας καὶ θαλάσσης· ἠττηθέντος τοῦ στόλου αὐτοῦ πρὸ τῆς νήσου Πλάτης, προτάθη εἰρήνη· δεξιόμενος ταύτην ὁ Παλαιολόγος, ὥρισε διαιτητὴν τῆς μετὰ τοῦ Μουσαῖ διαφορᾶς τὸν ἐν Ἀσίᾳ ἀρχόντα τῶν ὀθωμανῶν Σουλτάνον Μεχμετ Α', καὶ οὗτος τὸν χακίμην τῆς Γκεγπούζης Φαζλ-ουλ-λάχ ἐξομαλισθείσης τῆς διαφορᾶς καὶ δοθεισῶν τῶν ἀπαιτουμένων ἐγγυήσεων μετὰξὺ αὐτῶν, ὁ Μεχμετ διέβη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ Σκουταρίου καὶ ἐστράτευσε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Μουσαῖ, ἀντιποιομένου τὴν κυριαρχίαν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὀθωμανικῶν κτήσεων¹. Ταῦτα μὲν οἱ ὀθωμανοὶ κατὰ τοὺς ἡμετέρους ὁμοῦ, οὐδόπως μνημονεύοντας πρεσβείας τοῦ Φαζλ-ουλ-λάχ, ὁ Μουσαῖς ἐπολιόρησε τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ στόλον ἐξέπεμψε, διότι οἱ ἐν Βυζαντίῳ, κύριοι ὄντες τοῦ Βοσπόρου, ἠμποδίσαν τὴν εἰς Ἀσίαν διάβασιν αὐτοῦ, βαδίζοντος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ Μεχμετ. Οὗτοι, κατατροπώσαντες τὸν στόλον τοῦ Μουσαῖ πρὸ τῆς νήσου Πλάτης, ἐδέξαντο πρότασιν, ἢ προσεκάλεσαν αὐτοὶ τὸν Μεχμετ καὶ ἐπέτρυσαν τὴν διάβασιν διὰ Χρυσοπόλεως τῶν δυνάμεων αὐτοῦ κατὰ τοῦ Μουσαῖ τούτου γενομένου, ἐξῆλθεν ὁ Μεχμετ κατὰ τῶν πολιτοκρητῶν, κατεδίωξεν αὐτοὺς καὶ, φονευθέντος τοῦ Μουσαῖ, ἀπελείφθη αὐτὸς μόνος τοῦ

1. Χαῖρ-ουλ-λάχ· ταρχ-ι-ὀθωμανῆ, τ. Γ', σ. 68-70.

1. Hammer; the travels of Evliya, τ. II, σελ. 89—91.

σουλτανικού θρόνου κύριος, φιλικώς ἔχων πρὸς τοὺς ἐν Βυζαντίῳ. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀνάγεται ἡ πρώτη πρεσβεία τοῦ Φαζλ-ουλ-λάχ¹. Τὴν δευτέραν ὀρίζουσιν οἱ ὀθωμανοὶ συγγραφεῖς εἰς τὸ ἔγγραφο ἔτος 826, ἀρξάμενον τῇ 15 Δεκεμβρίου 1422· ἀποτέλεσμα αὐτῆς λέγουσι τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ἀπὸ Ἰουνίου μέχρι 6 Σεπτεμβρίου 1422² διεξαχθείσης ὑπὸ τοῦ Σουλτάν Μουράτ Β', τῶν αὐτῶν συνθηκῶν ἀνανεωθεισῶν³, τουτέστι τῆς πληρωμῆς τοῦ αἰεὶ τρισμυρίου χρυσίου⁴ τεταγμένου ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτ Α' ἐτησίου ἐπιδόματος. Οἱ ἡμέτεροι τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας ταύτης εἰς ἰδίας πολεμικὰς ἀρετὰς ἀποδιδόασιν, οὐδ' ἐνταῦθα μνημονεύοντες μεσολαβήσεώς τινος τοῦ Φαζλ-ουλ-λάχ⁵.

Ὁ Φαζλ-ουλ-λάχ ἤγειρεν ἐν Γκεγπούζῃ τεκὸν καὶ μαυσωλεῖον, ἐν ᾧ καὶ τέθειται, ὑφιστάμενα καὶ σήμερον· οἱ γράψαντες τὰ Βιθυνικὰ ἐσφαλμένως ὀνομάζουσιν αὐτὸν Φεζζουλλάχ καὶ λέγουσιν ὅτι οὗτος ἀμετακομίσας τὴν ἐκ Λιβύσσης (:) ὕλην τὴν τότε σφζομένην ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀννίβα, ἤγειρε τέμενος λαμπρόν, οὗ οἱ τοῖχοι κοσμοῦνται ἐκ πορτε-λάνης, αἱ δὲ θύραι ἐξ ἐλεφαντίνων ὀστῶν τετορνευμένων, καὶ ὁ θόλος εἶναι ἐγγεγλυμμένος, φέρων τεμάχια Κοράνιου, γεγραμμένα διὰ γραμμῶν ἀρχαίων, κουρδικῶν καλουμένων, ἐνθα εἰσέτι εὐρήται καὶ Κοράνιον ἀρχαίό-γραφον, ὅπερ ἐσχάτως ζῶν ὁ Σουλτάν Μετζέ-της ἠσπάσθη, μετενεγκὼν αὐτό, ὅτε ἦλθεν εἰς Χάρακα⁶. Ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὸ τζαμίον τοῦ Τσομπάν Μουσταφᾶ πασᾶ καὶ δὲ εἶπομεν, ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν ἐτι χρόνων

πλάξ μόνη ἐδείκνυε τὸν τάφον τοῦ Ἀννίβα, οὐδ' ὑπῆρξεν οἰκοδομὴ διασφζουσα ὕλην ἐπὶ Φαζλ-ουλ-λάχ. Οὗτος ἤγειρε καὶ ἐν Καλλιπό-λει εὐεργετικὰ ἰδρύματα (χαϊράτ), τεκὸν (χαν-κχ) καὶ δημοσίου ὠφελείας (μεμπεράτ), κατὰ τὸν Ἀαλήν, οὗ πατρὶς ἦν ἡ πόλις αὕτη.

Γαζή Σερτάρ Ἰβραχίμ πασᾶ ἰσοδόμεθ.

Ἀγνώστου ἡμῖν χρόνου καὶ δράσεως τυγχάνει ὁ ἀνὴρ· οὗτος, τὸ ἀνυδρον τῆς Γκεγπούζης βλέπων, ἰδαπάνησεν ἐξ ἰδίων εἰς τὴν ἀνόρουξιν φρεάτων, κειμένων εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, καλυφθέντων διὰ θόλων ὑπογείων, διαχέτευσεν, ἐνώσας τὰ ὕδατα αὐτῶν, ἀν-τλούμενα διὰ τῶν λεγομένων τολαπίων, μέχρι τῆς πόλεως καὶ ἀνήγειρεν ἐν τῇ ἀγορᾷ κρήνην· ἐξ αὐτῆς διανέμονται ὕδατα εἰς διαφόρους ἄλλας κρήνας καὶ εἰς τὸν λουτρῶνα τῆς κω-μοπόλεως. Ὁ φιλόφρων ἰδρυτὴς ὤρισεν καὶ βακούφιον (= εἰσόδημα), πρὸς συντήρησιν τοῦ ἰδρύματος αὐτοῦ· ἐν ἔτει 1893 ἡ μὲν κρήνη ἦν κατάξηρος, διάφοροι δ' ὤφειλον ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας γροσίων· τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἐφακίου ἐκαλεῖτο εἰς λήψιν τῶν δεόντων μέτρων¹. Ὁ αὐτὸς καλεῖται προσέτι καὶ Σιαμάν Ἰβραχίμ πασᾶς. Ἡ κρήνη κεῖται ἐν μέσῳ πλατείας, περὶ ἣν εἰσι καφενεῖα καὶ ὁ μέγας λουτρῶν (τσιφτὲ χαμάμ), διηρημένος εἰς ἀνδρῶν καὶ γυναικείων.

Ἡ ταυτότης τῆς πόλεως.

Ἀναγράφαντες ἐν τοῖς ἀνω τὰς ἱστορικὰς εἰδήσεις, ὅσαι ἀπαντῶσι σχετιζόμεναι πρὸς τὰ τρία ὀνόματα, τὸ τῆς Λιβύσσης, τὸ τῆς Δακιβίζης καὶ τὸ τῆς Γκεγπούζης, ἐρευνήσωμεν ἤδη καὶ τὰς γνώμας, ὅσας ἐξήνεγκον οἱ νεώ-τεροι ἐπὶ τοῦ θέματος, ἐὰν αἱ τρεῖς αὗται διάφοροι ὀνομασίαι ἀνήκωσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πόλιν.

Ἐκ τῶν ἀναγεγραμμένων χωρίων τῶν συγγραφέων τῶν διαφόρων χρόνων, ἐξάγομεν ὠρισμένως, ὅτι κατὰ τὸ μέσον τῆς μεταξὺ Χαλκηδόνος ἢ Χρυσόπολεως καὶ Νικομηδείας ὁδοῦ ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει κώμη, πόλις, οὗ μικρὰν μὲν τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ τοσοῦτον πλησίον αὐτῆς, ὥστε καὶ τὸ παράλιον, τὸ ἐπὶ τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου ὡς λιμὴν ἢ σιγάλα

1. Μεχμεμέ Ἐτίπ ἐνθ' ἀν. — Hammer; Reise nach Brussa, Pest, 1818, σελ. 163—164. — Σαμπάχ· ἐφημερίς Κ/πόλεως, φύλ. 1 Μαΐου 1893 [1309].

αὐτῆς χρησιμεῦον, ὀμιωνύμως ἐκφέρεσθαι· ἡ κώμη αὕτη ἀπὸ τοῦ χρόνου τῶν βασιλέων τῆς Βιθυνίας μέχρι τοῦ τετάρτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος ἐκαλεῖτο Λίβυσσα· μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων Δακιβίζα· καὶ ἀπὸ τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας Γκέγπου-ζα ἢ Κέβιζα. Περὶ τῆς πρώτης ἐπωνυμίας λέγεται, ὡς εἶδομεν, ὅτι παρήχθη ἀπὸ πα-ρχρρέοντος ποταμοῦ Λιβύσσου· περὶ τῆς δευ-τέρας, οὗσης λίαν περιέργου, οὐδὲν εὑρομεν· περὶ δὲ τῆς τρίτης οὐδεμίαν χωρεὶ ἀμφιβολία ὅτι μικρὸν παρασθαρὲν καὶ τὴν πρώτην σὺλ-λαθὴν ἀποβαλὼν, καίτοι οὐδ' αὖτις εὐρήται ἀνευ αὐτῆς γραφόμενον, τὸ βυζαντινὸν ἐστὶν ὄνομα. Διὰ ταῦτα ἐσηματίσαμεν τὴν πεποι-θησιν ὅτι τὴν Λίβυσσαν ὑποκατέστησεν ἡ Δακιβίζα· ὡς πάντα τὰ ἀρχαῖα Ὀδοιπορικὰ, μνημονεύοντα συνάμα καὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀν-νίβα, ὀρίζουσι τὴν Λίβυσσαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς μεγάλης ὁδοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος εἰς Νικομη-δεῖαν καὶ λέγουσιν αὐτὴν ταχυδρομικὸν στα-θμόν, οὕτω καὶ οἱ μεταγενέστεροι λέγουσι τὰ αὐτὰ περὶ τῆς Δακιβίζης καὶ τῆς Γκεγπούζης. Ἐπομένως, ἀρ' οὐ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου εὐρίσκομεν τὰ αὐτὰ πράγματα, ἔπεται ὅτι αἱ τρεῖς διάφοροι ἐπωνυμῖαι σημαίνουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κώμην ἢ πόλιν.

Ἐν τούτοις ὁμῶς νεώτεροι ἐρευνῆται ποι-κίλλας ἐξήνεγκον γνώμας, δεικνύσας μεγά-λην αὐτῶν πλάνην. Ὁ Λεουγκλάβιος, ἔχων ὑπ' ὄψει, φαίνεται, τὸν Πτολεμαῖον, ἐν ταῖς μεσογειαῖς πόλεσι καταλογίζοντα τὴν Λίβυ-σσαν, καὶ ἀπεδεχόμενος τὴν Γκέγπουζαν πα-ράλιον, θεωρεῖ ταύτην κατέχουσαν τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ἀστακοῦ μᾶλλον ἢ τῆς Λιβύ-σσης, ἢν τοποθετεῖ μετογειότερον, παρὰ τὴν περιώνυμον Νίκαιαν, ἐνθα ἦν χωρίον Λεβούζα καλούμενον· καὶ ἐκλαμβάνων αὐτὸ παρεφθα-ρμένον ὄνομα τῆς Λιβύσσης τοῦτο θεωρεῖ ἐπέχον τὴν διάσημον κώμην¹. Πρὸδῆλος ἢ πλάνη. Ὁ Δουκάγγιος, φρονῶν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ἀββᾶ Guibert, συγχρόνου ἱστορικοῦ τῶν Σταυρο-φοριῶν, ἀναφερομένη Civiza, Civizena ci- vitas ἐστὶν ἡ παρὰ Λεουγκλαβίῳ Geivise καὶ τοῦτον ἀντιτάσσων εἰς τὸν Βουαβένιον, εἰπόντα ὅτι ἡ διὰ τὸν τάφον τοῦ Ἀννίβου περικλεῆς ἀρχαία Λίβυσσα ἐστὶν ἡ Γκέγπουζα, ἀποφαί-νεται ὅτι αὕτη κατέχει τὴν θέσιν, κατὰ μὲν τὸν Λεουγκλάβιον, τῆς Ἀστακοῦ, κατ' αὐτὸν δὲ (τὸν Δουκάγγιον), τῆς Κιβωτοῦ, τῆς πολλᾶ-

1. Leunclavius; Pand. Turc., § 74, 458.

καὶ ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν μνημονευομένης¹. Ὁ Leake ὑποτίθησι μὲν τὴν Γκέγπουζαν οὖσαν τὴν τῶν Βυζαντινῶν Δακιβίζαν, ἀλλ' ἀναζητῶν ἐν τῇ ὑπὸ τῶν Ὀδοιπορικῶν ὀρι-ζομένη ἀποστάσει τῶν 36—39 μιλίων ἀπὸ τῆς Χαλκηδόνος τὴν Λίβυσσαν καὶ εὐρίσκων εἰς τοσαύτην ἀπόστασιν χωρίον ὀνόματι Μα-λιούμ, τοῦτο νομίζει εἶναι· ἐκ τυπογραφικοῦ βεβαίως παροράματος φέρεται τὸ ὄνομα τοῦτο Mulsum καὶ Maldysem παρὰ τῷ ἀγγλῷ περιηγητῇ², ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Μουαλίμ μοῦ, ἢτοι διδασκάλου χωρίου, κρινῶς Μαλιούμ μοῦ προφερομένου, ὅπερ ὁ Χάμμερ, διαπλάσας ἀρχαῖον, γράφει Μαχάλετ-οὐλ-ἀλιμέ καὶ με-θερμηνεύει ἀτόπος, συνοικία τῶν Ἀλιμεν, οὕτω καλουμένων τῶν ἐν πάσῃ τέγγῃ ἠδ' ὑπα-θουῶν μνηστικῆς γεγυμνασμένων αἰγυπτίων χορευτριῶν³. Ἄξιον πράγματι μεγίστης ἀπο-ρίας ἢ τοιαύτη τοῦ ὀνόματος προεξήγησις ὑπὸ τοῦ διατήρου Ἀσιανολόγου. Ἐτερος ἀγγλὸς περιηγητὴς, ὁ Ainsworth, τὴν τοῦ Πλουτάρχου περιγραφὴν τῆς Λιβύσσης εὐρίσκει ἀκριβῶς ἐφαρμοζομένην εἰς τὴν θέσιν τοῦ ποῦ ἀνωτέρω κειμένου χωρίου Χάρακος, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν τῆς Γκεγπούζης⁴. Περιττὴ ὅμως τῆς γνώμης ταύτης ἀνασκευή. Ὁ D'Anville⁵, συμφώνως τῷ Γυλλῶ [ἐνθ' ἀν.], καὶ ἄλλοι θεωροῦσι Λίβυσσαν τὴν νῦν Γκέγπουζαν, καὶ τὴν γνώμην αὐτῶν θεωροῦντες ἀναμνησθητή-σιμον, ἀπαξζόμεθα αὐτὴν πληρέστατα.

Προσθήκη κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1900. — Ὁ O. Schwab ἐν σελ. 1661 τῆς Berliner Philologische Wochenschrift, 1895, ἐπραγματεύθη τὴν θέσιν τῆς Λιβύσσης, τυχθείσης ὑπὸ τοῦ Kiepert παρὰ τὸν σιδη-ροδρομικὸν σταθμὸν ΔΙΛ, προβίς εἰς βαθεῖαν ἐπιτοπίως ἐξέτασιν. Τὴν εἰδήσιν ἐμάθομεν ἐκ μνείας τοῦ E. Oberhammer, Geogr. Jahrbuch, XXII· τὴν πραγματείαν μὴ ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ἀγνοοῦμεν τὴν γνώμην τοῦ Schwab· ἀλλ' ἡμεῖς πεπεισμένοι διατελοῦμεν ὅτι τὸ ΔΙΛ, ἡ Γλώσσα, ἐπέχει τὸν Πελεκανόν, περὶ οὗ, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, ἔχομεν ἄρθρον ἰδιαιτέρον.

1. Ducange; Hist. Cisle, notes sur Villeh, CCXL.
2. Leake; ἐνθ' ἀν.
3. Hammer; Umblick & Reise κτλ. σελ. 163.—Teulier; ἐνθ' ἀν.
4. Ainsworth; ἐνθ' ἀν., σελ. 18, 20.
5. Παρὰ Bianchi, ἐνθ' ἀν.

1. Χαλκωνοδόλης· σελ. 97—8, E. R. — Δούκας· xix.—Φραντζής· Α', 30.—Leunclavius· Ann. Turc., σελ. 323 E. R.

2. Ἀντὶ 826 ἔγγραφο, γραπτὸν τότε 825.

3. Χαϊρουλ-λάχ· ἐνθ' ἀν., τ. Ζ', σελ. 50.

4. Χαλκωνοδόλης· σελ. 33, E. R.

5. Δούκας· κερ. 28—Χαλκωνοδόλης· σελ. 124, E. R.—Καπανάς· σελ. 197—198, E. R.—Φραντζής· Α', 32.

6. Κλεων. καὶ Παπαδοπ. ἐνθ' ἀν., σελ. 42.—Τὰς βιογραφικὰς εἰδήσεις ἔχουσι: Σατ-ετ-τὴν ἐνθ' ἀν., τ. Β', σελ. 432.—Δούκας· κερ. 30, σελ. 116, 117, E. R.—Χάμμερ· ἐνθ' ἀν., βιβλ. VII [τ. Α', σελ. 421 ἐλλ. μεταφρ.], βιβλ. IX [τ. Β', σελ. 47, σημ. 1γ' ἐλλ. μεταφρ.].—Μεχμεμέ Ἐτίπ ἐνθ' ἀν. Leunclavius· ἐνθ' ἀν., ὅστις γράφει αὐτὸν Faselulla.—Ἀαλή· Κιωνγ-ουλ-ἀχμαρ, τ. Δ', μέρ. Α', σελ. 73, 141—142, 224.

Είπομεν ότι ἡ Λίβυσα ἦτο τοσοῦτον τῆς θαλάσσης πλησίον, ὥστε τὸ ἐπὶ τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου παράλιον, τὸ χρησιμεῖον ὡς λιμὴν αὐτῆς ἢ σκάλα, ἔφερε τὸ αὐτὸ ὄνομα, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἄλλοι μὲν τῶν συγγραφέων πικραθλάσιον καὶ ἄλλοι μεσόγειον λέγουσιν αὐτήν· τὸ αὐτὸ συμβαίνει ἐφεξῆς καὶ διὰ τὴν Δακίβιζαν, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν Γκέγπουζαν.

Οἱ τῆς Γκεγπούζης κάτοικοι, οἱ προτιμῶντες τὴν διὰ πλοίων ἐκ τῶν λιμένων Ἐσά

Χισάο ἢ Δάριτζα, εἰς Κωνσταντινούπολιν μετάβαιον ἢ ἐπ'ἀνοδὸν ἀποπλέοντες καὶ καταπλέοντες ἔλεγον ὅτι ἤρχοντο ἀπὸ τὴν Γκέγπουζαν εἴτε ἐπλεον εἰς Γκέγπουζαν· οὕτως ὁ Σεστίνης, παράλιον νομίσας τὴν πόλιν, ὅτε, ἀποπλεύσας ἐκ Κωνσταντινῶν πόλεως, ἐπλεον εἰς τὸν Νικομηδείσιον κόλπον, οὐρίου ἀνέμου πνεύσαντος, ἔφθασε, λέγει, εἰς τὸ ἀκρωτήριον Γκέγπουζε ἢ Γκεγνέπιζε ἀναφέρων δὲ τὰ κτίσματα τοῦ Τσομπάν Μουσταφᾶ καὶ μὴ βλέ-

Ὁ τάφος τοῦ Ἀννίβα

πων αὐτά, «κατὰ τὸ παρὸν, γράφει, οὐδὲν ὀραῖται· ἐστὶν ἀκρωτήριον, εἰς ἀπόστασιν τοῦ ὁποίου εὐρήται χωρίον λεγόμενον Mahona μεθ' ἑνὸς χανίου», καίτοι, λέγει, ὅτι ἡ Γκέγπουζά ἐστι κασαμιτᾶς (κωμόπολις), κατοίκους ἔχουσα Τούρκους, καὶ ἐξ ἑξέως τῆς θαλάσσης ἀπέχουσα¹.

1. Sestini; viaggio da C/ropoli a Bassora, 1786,

Ὁ τάφος τοῦ Ἀννίβα.

Τὸν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ τάφου τοῦ Ἀννίβα εἰς τὴν Γκέγπουζαν μεταβαίνοντα ὁ ὁδηγὸς

σελ. 6—7. Ἡκατήθη οὗτος καὶ εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ Mahona λεγόμενον ἀνύπαρκτον χωρίον· πιθανῶς πρὸ τοῦ χανίου προσωρμισμένη ἔμενε μασούρα (φορτηγίς), ὅτε ἠρώτησέ τινα περὶ τοῦ μέρους· τοῦ δ' ἀποκρινομένου μασούρα ἐστὶν ἐκεῖ, ὃ περιηγητῆς ἐξέλαθεν ὄνομα τοῦ μέρους τὴν λέξιν καὶ ἐσημειώσατο αὐτό.

ἄγει εἰς τὴν κορυφὴν λοφίσκου, ἀπέχοντος πλέον ἢ ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τῆς πόλεως, νοτιοανατολικῶς αὐτῆς· ἡ κορυφὴ τοῦ λοφίσκου, ἢ πόλις Γκέγπουζα καὶ ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς σχηματίζουσιν ἰσοσκελὲς τρίγωνον· ἡ πόλις εὐρήται πρὸς βορρᾶν, ὁ σταθμὸς πρὸς νότον καὶ ὁ λόφος πρὸς ἀνατολὰς· ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου τούτου δύο γηραιαὶ κυπάρισσοι ἐν γραμμῇ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ὀρίζουσι τάφον μήκους δύο σχεδὸν γαλλικῶν μέτρων, περὶ ὃν ἀτάκτως διεσπαρμένα εἰσι ποικίλα λιθάκια. Παρὰ τὴν πρὸς νότον κυπάρισσον ἵσταται ὄρθη πλάξ ἐκ γρανίτου, ἔχουσα ὕψος ἑνὸς γαλλικοῦ μέτρου, πλάτος τριάκοντα καὶ πᾶχος δεκαπέντε περίπου ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, ἀνευ οὐδενὸς σήματος· παρὰ δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν κυπάρισσον κείται κατὰ γῆς ὀγκῶδες τμήμα πέτρας συνήθους· ἐπὶ ὀμαλῆς πρὸς μόνον τὸ ἄνω μέρος αὐτῆς ἐπιφανείας διακρίναμεν, διὰ σμίλης ἢ ἐτέρου ὀξείου ἐργαλείου λαξευθὲν, τὸ

κόσμημα τοῦτο· παρατηροῦντες αὐτὸ τε καὶ τῆς πέτρας τὸ ἄμορφον, ἐπέσθημεν ὅτι οὔτε εἰς οἰκοδομὴν ποτε, οὔτε εἰς στολισμὸν οἰκοδομῆς εἴτε εἰς ἄλλην τινὰ χρῆσιν ἐχρησιμωποιήθη ἢ πέτρα αὕτη· πιθανώτατα ποιμήν, ἢ ἀεργὸς τις, πρὸ αἰώνων πάντως, διότι ἐκ τῆς πολυκιρίας αἱ γραμμαὶ τοῦ κόσμηματος κατήνησαν δυσδιάκριτοι, παιδιᾶς χάριν καὶ τέρψεως, εὐρῶν ὀμαλῆν τὴν ἐπιφάνειαν, ἐσκάλισε τὸ κόσμημα, τῆς πέτρας κατακειμένης ἐκεῖ ἐπὶ τόπου.

Τούρκος πτωχὸς, ἐκεί διημερεύων, δέχεται προσφοράς τῶν ἐπισκεπτῶν καὶ τῶν ἐν τῇ κώμῃ καὶ τοῖς περίξ κατοικούντων εἰς ἔλαιον, κηρία ἢ χρήματα καὶ μετὰ θρησκευτικῆς ὄντως εὐλαθείας καθ' ἑσπέραν ἀνάπτει ἐπὶ τοῦ τάφου κανδήλαν ἢ τὰ κηρία· οἱ περίοικοι Ὀθωμανοὶ θεωροῦσι τὸ μνημεῖον θεοφιλοῦς Μουσουλμάνου ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν Σουλτᾶνον Ὁρχάν ἐλθόντων εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς γῶρᾶς καὶ πολὺν ἀποδιδόσασιν αὐτῇ σεβασμὸν, ἀπειδεχόμενοι παρ' αὐτοῦ θεραπείας ἀσθενῶν, ἐφ' ᾧ καὶ πολλάκις αὐτοπροσώπως ἔρχονται εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ.

Ἄρα γε τὸ χῶμα τοῦτο καλύπτει τὰ ὄσθα τοῦ δικσῆμου ἀφρικανοῦ στρατηγοῦ; ἢ ἀπ' αἰῶνος εἰς αἰῶνα καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταβιβαζομένη παράδοσις ἢ μόνη ἐστὶν ἡμῖν ἰνδιδείξις. Ὁ Chevalier πιθανῶν λέγει, ὅτι

λείψανα τοῦ Ἀννίβα κεκλεισμένα εἰσὶν ὑπὸ τὸν λοφίσκον, περὶ οὗ ἡμῖν ὁ λόγος, καὶ προσκαλεῖ τοὺς περιηγητὰς εἰς ἀνόρουξιν αὐτοῦ πρὸς ἐπιθεβαίωσιν¹. Ὁ J. Mordtmann ἐξέφρασεν ἰνδοιασμούς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ τάφου τοῦ Ἀννίβα καὶ, στηριζόμενος εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ Leake, προτιμᾷ τὴν γνώμην, καθ' ἣν ὁ τάφος ἐκεῖτο χαμηλότερον τῆς Γκεγπούζης, πλησιέστερον δὲ τῆς ἀκτῆς καὶ τῆς κοίτης ποταμοῦ². Ἐν ἔτει 1889 ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει Γερμανικῇ Ἐκδρομικῇ Λέσχῃ (Deutsche Excursion-club), ἐπισκέψατο τὸν τάφον καὶ ἐφωτογράφησεν αὐτόν· μέλος τότε τυγχάνοντες καὶ ἡμεῖς ἐλάβομεν τὴν φωτογραφικὴν εἰκόνα, ἣν παρεθέμεθα ἀνωτέρω.

Ἐπιγραφαὶ Γκεγπούζης.

Οὐδεμίαν σχεδὸν ἔχομεν ἐκ Γκεγπούζης ἐπιγραφὴν, ἀφ' οὗ τὴν ὑπὸ τοῦ A. Mordtmann εὐρεθείσαν ἐν αὐτῇ καὶ ἐν ἔτει 1863 δημοσιευθείσαν, ἐνα ἀκριβῶς πρὸ αὐτοῦ αἰῶνα ἕτερος περιηγητῆς εἶδε καὶ ἀντέγραψεν ἐν Χαρταλιμῇ (Καρτάλ), ὡς παρακατιόντες ὀφόμεθα. Ὁ Leake μόνον ἐνδειξίεν ὅτι ἡ Γκέγπουζα κατεῖχε θέσιν ἑλληνικῆς πόλεως εὐρε κειρολοθωμένην ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν· μετ' αὐτὸν ὁ Ainsworth εἶδεν ἀνευ ἐπιγραφῆς μαρμαρίνην σαρκοφάγον, χρησιμεύουσαν τότε ὡς ποτίστραν τῶν ἐν τῷ Μενζιλ-χανέ (ταχυδρομικῷ σταύλῳ) ἱππων. Εὐτυχέστεροι ἐφάνημεν ἡμεῖς, ἰδόντες ἐπίσης μαρμαρίνην σαρκοφάγον ἐν τῇ περιοχῇ κατηδαφισμένου ἐλαιοτριβείου, φέρουσαν τὴν ἐπομένην ἐπιγραφὴν, ἐν ἀρίστη μὲν καταστάσει διατηρουμένην, φέρουσαν ὅμως γραμματικὰ τινα σφάλματα καὶ λεκτικὰς ἁλλείψεις· εἰς τὸν 2 στίχον ἀντὶ «ἐμχυτὴν» ἀρμόζει «ἐμαυτῆ», καὶ ἀντὶ τῆς «συν» ἢ πρόθεσις «ἐν»· εἰς τὸν 4 στίχον ἀντὶ τῆς ὀνομαστικῆς πτώσεως (τεθείσης πιθανῶς ἐκ μιμήσεως τοῦ ἐν τῷ α' στίχῳ ἐπίσης, ὀρθῶς ὅμως, εἰς τὴν αὐτὴν πτώσιν ἐκφερομένου ἱπωνύμου τῆς Φιλητῆς), ἀρμόζει ἢ δοτικὴ εἰς τὸ ἐπώνυμον τοῦ Σιακρότους· τοῦτο δ' ἐξάπαντος ἁλλειπτικῶς τεθειμένον ἐστίν, ἀντὶ «ὁ καὶ Εὐπολις», ἐκεῖνο μὲν ὄν πρῶτοφάνες ὄνομα κύριον, τοῦτο δὲ σύνθετος. Τὰ λοιπὰ γραμματικὰ λάθη εἰσὶν εὐνόητα.

1. Chevalier; voyage de la Propontide et du Pont-Euxine, Paris 1800, σελ. 39.

2. Ὁ ἐν Κ/πόλει Ἑλλ. Φιλ. Σύλλ. τ. ΙΖ', σελ. 193.

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ ΜΑΡΚΟΣ ΣΤΑΤΙΟΣ ΟΥΛΙΑΝΟΣ ΚΑΙ ΣΙΣΙΝΟΣ
ΙΝΟΣΙΡΥΦΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙΣ ΠΕΠΡΗΣΕ ΚΙ ΚΙ ΠΙΚ

ΟΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΙΑΝΕΩΝ ΩΝ ΤΩΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΝΟΥ ΜΕΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙ
... ΟΥΝΩΝ ΕΣΟΚ ΠΕΣΤΩΝ ΕΚ ΣΥΝΩΡΙΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥ ΣΙΝΑ ΕΥ
ΚΑΛΩ Η ΔΥΟΣ ΕΠΙ ΜΕΛΗ ΤΗ ΚΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΣΑΡΟΣ

5. Ἡ ἐπιγραφή 3791 ἐν τῷ C. I. G. ἐξεδόθη, ὡς σημειοῦνται οἱ ἐκδόται, ὑπὸ τοῦ Heusinger ἀπὸ τῶν ἐν ἔτει 1762 γενομένων ἀντιγράφων τοῦ Βελόλου, εὐρόντος αὐτὴν ἐν Χαρταλιμῇ [Cartal prope Pentik]. Ταύτης πληρέστερον καὶ ἐρθότερον κείμενον ἐδημοσίευσέ μετὰ ἕνα ἀκριβῶς αἰῶνα, τῷ 1868, ὁ A. Mordtmann [πατήρ], εὐρών αὐτὴν ἐν τῇ αὐλῇ τεμένους τῆς Γκεγπούζης. Ἀναμφιβόλως ἐν ἐπισκευῇ τοῦ τεμένους κατὰ τὸ διαρρεῦσαν χρονικὸν διάστημα μετεκομισθῆ ἐκ Χαρταλιμῆς τὸ ἐνεπιγραφὸν μάρμαρον εἰς τὴν Γκεγπούζαν, ὡς καὶ ἡ προμνησθεῖσα ἐπιγραφή ἐκ Μάλτεπε. Ἔχει δὲ τὸ μὲν ἀντίγραφον τοῦ Βελόλου οὕτω:

ΘΕΩΣΑΒΑΧΙΩΠΑΝΣΑ
ΙΡΑΝΩΘΟΜΒΩΜΟΝΑΝΕ
ΣΤΗΣΑΜΑΞΙΜΟΣΜΟΥ
ΚΙΑΝΟΥΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ
ΕΤΟΥΣΘΣΕΟΥΗΡΟΥΚΑΙ
ΑΝΤΩΝΙΝΟΥΣΕΒΑΣΤΩΝ

ἀναγινωσκόμενον ὑπὸ τοῦ Heusinger:

Θεῶ Σαβα(ξ)λω πανηκο
ιρανω (τ)θ(ν) βωμων ανε-
στησα Μάξιμος Μου-
κιανου εὐχαριστήριον.
Ἔτους θ' Σεουήρου καὶ
Ἀντωνίνου Σεβασ(ξ)ωv.

Τὸ δὲ τοῦ Μόρτμανν¹ οὕτως:

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
ΘΕΩΣΕΒΑΣΤΩΚΑΙΣΑ
ΑΝΤΩΝΙΝΩΤΟΝΒΩΜΟΝΑΝΕ
ΣΤΗΣΑΜΑΞΙΜΟΣΜΟ
ΜΙΑΝΟΥΕΥΧΑΡΙΣΤΗΝ
ΥΤΟΥΣΘΣΕΟΥΗΡΟΥΚΑΙ
ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥΣΕΒΑΣΤΩΝ

1. A. Mordtmann; Inschriften aus Bithynien; ἐν τῷ τεύχει Μαρτίου 1863 τοῦ περιοδικοῦ Sitzungsberichte der königl. bayer. Akad. der Wissenschaften, ἀρ. 52.

ἀναγινωσκόμενον:

Ἄγαθὴ τύχη
Θεῶ σεβαστῶ Καίσαρι
Ἀντωνίνῳ τὸν βωμὸν ἀνέ-
στησα Μάξιμος Μ.
μιανου εὐχαριστ...
... θ(εων) Σεουήρου καὶ
Ἀντωνίνου Σεβαστῶν.

Ὁδηγούμενοι ἐκ τῶν δύο διαφορῶν ἀντιγράφων ἀναγινώσκομεν τὴν ἐπιγραφὴν οὕτως: «Ἄγαθὴ τύχη Θεῶ σεβαστῶ Καίσαρι Ἀντωνίνῳ τὸν βωμὸν ἀνέστησα Μάξιμος Μουκιανου εὐχαριστήριον. Ἔτους θ', Σεουήρου καὶ Ἀντωνίνου Σεβαστῶν». Κατὰ τοὺς ἐκδότας τοῦ C. I. G., τὸ ἔτος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 206 ἀπὸ Χριστοῦ.

[Προσθήκη κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1900. — Ὁ A. Koerte ἀνεῦρε τὸ μάρμαρον πρὸ τῆς θύρας τοῦ τζαμιου Μουσαφᾶ πασᾶ καί τοι δὲ λέγει αὐτὸ κελωσμένοι ἐν μέρει εἰς τὴν γῆν, ὀρῖζει ἐν τούτοις πλάτος καὶ μῆκος αὐτοῦ 0.65+0.55 μ. καὶ τὸ ὕψος τῶν γραμμῶν εἰς 0.035 μ. Δυνηθεὶς ν' ἀντιγράψῃ μόνον τοὺς πρώτους στίχους, ἀνέγνω: Ἄγαθὴ τύχη Θεῶ Σαβαξ(ξ)ω Πανσαγανῶ κτλ. ὡς ἐν τῷ C. I. G., καὶ θεωρεῖ ἐσφαλμένην τὴν τοῦ παρὰ Βελόλου πανσαιρανῶ ὀνόματος μεταβολὴν ὑπὸ τοῦ Heusinger εἰς Πανκοιρανῶ, ἀναγνοὺς ὁ ἴδιος τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ τρίτου στίχου ὡς Γ' καὶ τὰ ἐν τέλει τοῦ β' ὡς ΣΔ, καὶ μίαν μόνην ἐξήγησιν διδοὺς, τὴν ὑπόθεσιν δτι τοπικὸν τι ὄνομα ἐστὶ τὸ ἐπώνυμον τοῦτο, διότι ἥμιστα πιθανὴν νομίζει σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν λέξιν πανταγίαν, σημαίνουσαν τὴν πανοπλίαν [Kleinasiatische Studien V, No 21, ἐν σελ. 425 τοῦ XXIV τόμου (1899) τοῦ Athenische Mittheilungen]. Ἄγνοων ὁ Koerte τὴν δημοσίευσιν τοῦ Mordtmann, ἀναφέρει μόνον τὴν ἐν τῷ C. I. G. ἀνακριβῶς γενομένην ὥστε ἐκ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ τὴν ἀκριβῆ τοῦ μάρμαρου θέσιν μόνον γνωρίζομεν, ἐμμένοντες εἰς τὴν ὑφ' ἡμῶν διδομένην ἀνάγνωσιν ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν ἀντιγράφων ἀτυχῶς δὲν ἀνεύρομεν τὸ μάρμαρον κατὰ τινὰ πρόσφατον ἡμῶν ἐπίσκεψιν τοῦ τόπου, μαθόντες δτι κατεχώσθη καθ' ὁλοκληρίαν ἐσχάτως].

6. Ἐπὶ τοῦ ἐκ γρανίτου κίονος, περὶ ὃν ἡ εἰς τὸν μιναρὲν ἀνάγουσα κλίμαξ, ἐν τῷ τζαμίῳ τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν σώζεται πεντάστιχος βυζαντινὴ ἐπιγραφή, πάσας τὰς

λέξεις συντετμημένας ἔχουσα συμπληρώσαντες ὅσας ἠδυνήθημεν ἀνέγνωμεν τὰ ἐπόμενα:

† ΜΗΘ' ἸΚΕΤ' ἸΥΧ
ΛΩΛΟΔΚΟC ΜΟΡΑΧΟ
ΧΟΝΕ ΔΧ ΤΕΜΙ8.1Ω: ΜΧΟΥ
ΧΟ: ΚΟC · Β : ΔΧ · Δ' : Δ' ἸΚΟΥ
Ε· ΟΥ ΜΠΙΔ Α... Θ Δ†

+ Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ψυχῶν τῶν δούλων σου Κωνσταντίνου μοναχοῦ ... χοῦ νέου χ Στεργίου (ἡ Ἱερεμίου), Ἰωάννου ... χοῦ Κωνσταντίνου, Πασαλείου ... μοναχοῦ Οικονόμου

5 ε. ο. +

Φρονοῦμεν δτι ἐν τῷ ε' στίχῳ εὔρηται ἡ χρονολογία τοῖς ἐπιγενεστέροις συνιστάμεν τὴν πλήρη ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἐν ὁμοιότητι ἔκδοσιν, τοῦ ἡμετέρου ἀποτυπώματος ἀτελοῦς ὄντος.

ΤΑ ΒΟΥΤΙΟΥ

Οἱ διεξερχόμενοι τοὺς βυζαντινοὺς χρονογράφους γινώσκουσι ἐπὶ ἐμπόριον τῶν Βουτίου», μνημονευόμενον μὲν ὑπὸ πέντε τοιούτων, ἐν μὲ ὁμοίως καὶ τῇ αὐτῇ περιπτώσει, εἰς τὴν εἰς αὐτὸ γενομένην μετάθεσιν [πρόκεινσον] τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ κατὰ τὸ 904 ἔτος ἀπρὸς τὸ ἐγκαινίσαι τὴν μονὴν Χριστοφόρου πρωτοβασιταρίου αὐτοῦ». Ἐκ τῶν πέντε χρονογράφων ὁ μὲν Λέων ὁ Γραμματικὸς [σελ. 422, E. R.] γράφει «τῶν Βουτίου» ὁ δὲ Γεώργιος Μοναχὸς [σελ. 557, E. R.], ὁ Ἀνάγνωμος [βιογράφος Λέοντος υἱοῦ Βασιλείου, § κ', σελ. 225 E. R.] καὶ ὁ Γεώργιος Ἀμαριωλὸς [σελ. 783, ἐκδ. Murall] «τοῦ Βουτίου», καὶ ὁ Γεώργιος Κεδρηνός, ἕνα ὄλον αἰῶνα μεταγενέστερος τῶν ἄλλων [σελ. 600 E. R.] «τοῦ Βουτίου». Περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς ἐπωνυμίας εἴτε περὶ τῆς ὀρέσεως οὐτ' ἐξ αὐτῶν τις οὐτ' ἐκ τῶν ἐκδοτῶν ἐσημειώσατό τι. Μόνος ὁ ἐκ τῶν συγχρόνων Σκαρλίτος λέγει τοποθετητέον τὸ ἐμπόριον τοῦτο εἰς τὴν βιθυνικὴν ἀκτὴν ἐπὶ τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου, καὶ δτι ἀπὸ τοῦ ὑπατεύσαντος

ἐν ἔτει 487 καὶ αὖθις ἐν ἔτει 510 ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν¹, προαχθεὶς εἰς τοῦτο ἴσως διότι παρὰ Κεδρηνοῦ ἀπαντᾷ ὁ τύπος «Βοατίου», συμπύπτων ἐν μέρει τῶ ἐν τοῖς *Fustli* [τοῖς συνεκδεδωμένοις τῶ *Χρονικῶ Πασχαλίῳ* XIV τῶν *Selecta* κτλ.] κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἀναφερομένου ὀνόματι τοῦ ὑπάτου Βοηθίου, ἀντὶ Βοηθίου, φερομένου ἐν τῶ *Χρονικῶ Πασχαλίῳ* κατὰ τὰ αὐτὰ ἔτη καὶ κατὰ τὸ 522 [524, κατὰ τὸν *Mirall*, *Ess. de chr. Byz.*]. Ὁ Δουκάγγιος ἐν ταῖς σημειώσεσιν αὐτοῦ εἰς τὸ ἔτος 487 τοῦ *Χρονικοῦ Πασχαλίῳ* τρία διάφορα πρόσωπα ὄντας λέγει τοὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ὑπατεύσαντας: ἓνα μὲν τὸν ἐν ἔτει 487, ἕτερον τὸν ἐν ἔτει 510, ὅστις ἦν ὁ ρήτωρ ἄμα καὶ φιλόσοφος Σεβερίνος Βοέτιος, διὰ τοῦ γράμματός τ [οὐχι θ] ὡς καὶ ἐν ταῖς ἐκδόσεσι τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ γραφόμενος, καὶ τρίτον τὸν ἐν ἔτει 522 σὺν τῶ *Συμμάχῳ* ὑπατεύσαντα, οὗς ὁ *Σιριμόνδος* ἀμφοτέρους υἱοὺς λέγει τοῦ φιλοσόφου Βοετίου. Ἀναφέρεται καὶ τέταρτος Βοήμιος ὑπάτος, παυθεὶς τῶ 577 ἔτει².

Ἀγνοοῦμεν ἐὰν ὑπάρχη σχέσις τις μεταξὺ τοῦ ὀνόματος τίνος τῶν ὑπᾶτων τούτων καὶ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ ἐμπορίου, καίπερ γνωστοῦ ὄντος ὅτι πλείσται τοιαῦται, ἐντός τε καὶ πέρας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, παρήχθησαν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων διαφόρων ἀρχόντων ὡς τὰ Ἀνθεμίου, τὰ Αἰθελίου, τὰ Βυλεντίου, τὰ Δαρτίου, τὰ Εὐγενίου, τὰ Μαριωνίου, τὰ Φλάου κτλ. Ἀλλὰ γνωρίζομεν σχολίον τι, φέρον μαρτυρίαν ἐκ τῶν Βιδυνιακῶν τοῦ Ἀρριανοῦ, τρεῖς καὶ ἡμίτον ὄλους αἰώνας προγενεστέρου τοῦ πρώτου μνημονευθέντος ὑπάτου Βοηθίου ἢ Βοητίου, τὸ ὁποῖον λέγει τὴν Λιβύσαν καλουμένην τότε «τὰ Βουτίου». Τὸ σχολίον, δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ Κράμμερ³, ἐπάγεται εἰς τοὺς ἐξῆς στίχους τοῦ βυζαντινοῦ ποιητοῦ Τζέτζη [Χιλ. I, 798]

Αὐτὸς δὲ φάρμακον πῦν θνήσκει πρὸς Βιδυνίαν,
πρὸς τι χωρίον Λιβύσαν καλούμενον τῆ κλήσει,
δοκῶν θανεῖν εἰς Λιβύσαν πατρίδα τὴν οἰκεῖαν
ἦν γὰρ *Μινίβα* τις χρησμός, οὕτω πως γεγραμ-
μένος:

«Λιβύσσα κρύψει βῶλος *Μινίβα* δέμας».

1. Σκαρλάτος: Κ/πολις, τ. Β', σελ. 283.

2. *Mirall*; ἐθ' ἀν., addit., σελ. 697. — *Ducan-
gins*; σμ. εἰς *Χρον. Πασχ.*, ἔτος ια' Ἰουαίνου Β'.

3. *Müller*; *Fragm. Hist. Gr.*, I, III, σελ. 600 [ἐκδ. *Didot*], κατὰ τὸν *Cratmer*, Ἀνέκδοτα, τ. III, σελ. 353.

Εἰς τὴν τοῦ δευτέρου στίχου φράσιν ἀπὸς τι χωρίον Λιβύσαν τὸ σχολίον λέγει: Τὸ νῦν καλούμενον τὰ Βουτίου, ὡς Ἀρριανὸς ἐν Βιδυνιακοῖς γράφει. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου γενᾶται ἡμῖν ἡ ἐξῆς ἀπορία: ἂν ἐπὶ Ἀρριανοῦ ἢ Λιβύσσα ἐκαλεῖτο τὰ Βουτίου, πῶς οὐδ' ὁ Στέφανος Βυζάντιος, ὁ πολλὰ ἐκ τῶν Βιδυνιακῶν τοῦ Ἀρριανοῦ ἀρυσάμενος, οὐδ' οἱ κατὰ δύο καὶ πλέον αἰώνας μεταγενέστεροι τούτου συγγραφεῖς διέλαβόν τι περὶ τῆς πληροφορίας ταύτης; Εἰς ἐπίλυσιν τῆς ἀπορίας δύο τινὰ παραδεχόμεθα: α' ὅτι διεφθαρμένον περιεσώθη ἡμῖν τοῦ σχολίου τὸ κείμενον, μεταλλαγείσης τῆς ἀρχικῆς σειρᾶς τῶν φράσεων τὴν φράσιν ὡς Ἀρριανὸς ἐν Βιδυνιακοῖς γράφει ὑπολαμβάνομεν προτασσομένην τῆς φράσεως «τὸ νῦν καλούμενον τὰ Βουτίου», καὶ τὴν μαρτυρίαν φερομένην εἰς πίστωσιν τοῦ ἐν τῶ χωρίῳ Λιβύσῃ ἐπελθόντος θανάτου τοῦ Ἀνθίβα, οὐχι εἰς τὴν τῆς ἐπωνυμίας τὰ Βουτίου κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ σχολιογράφου β' ὅτι ἡ μὲν πόλις, μεσόγειος οὖσα καὶ πόλις οὐ τυχαία, διετήρησε τὸ ἀρχικὸν αὐτῆς ὄνομα μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων, ὁ δ' ἐπὶ τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου λιμὴν αὐτῆς, ἀόριστον πῶς ἔχων ὄνομα, ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν «τὸ ἐμπόριον τῶν Βουτίου» ἀπὸ τῶν χρόνων ἴσως τοῦ Ἀρριανοῦ καὶ διετήρει αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῶν μνημονευθέντων βυζαντινῶν χρονογράφων. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔτι ὁ γράψας τὸ σχολίον σφαλόμενος φωρᾶται: διότι τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην δίδωσι τῆ πόλει Λιβύσῃ. Ὅπως δὴποτε ὅμως εὐρίσκωμεν τὴν θέσιν «τῶν Βουτίου» παρὰ τὴν νῦν Ἀριτζοῦν [Ἀδριτζε].

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενομένου ἡμῖν παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Σκαρλάτος ἐσφαλῆ γράψας ὅτι ὁ Λέων μετέβη εἰς τὰ Βουτίου ἀπεργόμενος εἰς τὰς ἐν τῶ ὄρει τοῦ Δαματρύος Νοσσιᾶς, ὅπως ἐγκαινιάσῃ τὴν ἐκεῖ κτισθεῖσαν μονὴν τοῦ εὐνοουμένου αὐτοῦ Χριστοφόρου Σαμωνᾶ τοῦ Πατρικίου καὶ Πρωτοβεστιαρίου. Ἡ μονὴ τῶν Νοσσιῶν ἦτο ἐν παραλίῳ τόπῳ καὶ ἰδρύθη χάριν τοῦ Παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου, εὐνοουμένου τοῦ αὐτοκράτορος τούτου: ἐπὶ τοῦ ὄρους Δαματρύος μονὴν εἶχεν ὁ πατρικίος Σαμωνᾶς, τὴν ἐπιλεγομένην τῶν Σπειρῶν¹. Εἰς τὰ Βουτίου μετέβη ὁ Λέων ὅπως ἐγκαινιάσῃ τὴν μονὴν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Χρι-

1. Βλέπε σελ. 132 τοῦ Ἀρχαιολογ. Παραρτήμ. τοῦ IX' τόμου τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ ἐν Κ/πόλει Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου διατριβὴν ἡμῶν περὶ Δαματρύος.

στοφόρου, ὡς τὰ ἐν τοῖς ἀνω μνημονευθέντα χωρία τῶν χρονογράφων μαρτυροῦσιν. Ἄλλη λοιπὸν ἡ τοῦ Κωνσταντίνου μονὴ τῶν Νοσσιῶν παράλιος λεγομένη, ἄλλη ἡ τοῦ Σαμωνᾶ τῶν Σπειρῶν, ἐπὶ τοῦ Δαματρύος, καὶ ἄλλη ἡ τοῦ Χριστοφόρου, ἀγνώστου θέσεως, ἐκτὸς ἂν ὑποτεθῆ εἰς τὰ Βουτίου ἐγνηγεμένη, καὶ ἀγνώστου ἐπωνυμίας.

Ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ θέλομεν, σὺν Θεῷ, διαλάβει καὶ περὶ ἄλλων μερῶν τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου, ἀκολουθοῦντες τὴν αὐτὴν τάξιν τῆς παρούσης πραγματείας.

[Γ. Γ. Τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ἀρθρου εἰς πέρας εὐρισκομένης, ὁ κ. Β. Α. Μυστακίδης προφρόνως πάνυ ἀνεκοινώσατο ἡμῖν συντετρι-

μένον σημείωμα ἐκ τῶν Γεωγραφικῶν αὐτοῦ τῆς ἐπομένης παρὰ *Schlumberger* (*Musée Archéol.*, 1879, σελ. 35) μνείας περὶ Δακιβίτζης ἐπὶ λατινοκρατίας: «Ἐν ἔτει 1224 τὰ φρούρα τοῦ Χάρακος, τῆς Δακιβίτζης, τοῦ Δασκυλίου καὶ τῶν Νικητιάτων κατείχεν ὁ *Geoffrey de Mère*, τότε μὲν κύριος (*sire*) τῆς Αἴνου, βραδύτερον δέ, ἐν ἔτει 1228, κοντόσταυλος (*connétable*) τοῦ λατινικοῦ τῆς Ἀνατολῆς κράτους: τὰς ἐν Ἀσίᾳ ταύτας λατινικὰς κτήσεις ἀνέλαβον ὅμως ἐν ἔτει 1240 οἱ ἐν Νικαίᾳ Ἕλληνες». Ἡ μαρτυρία αὕτη κυροῦσα συμπληροῖ ὅσα καὶ ἡμεῖς εἶπομεν ἀνωτέρω (σελ. 270) περὶ τῆς πόλεως κατὰ τοὺς χρόνους τούτους].

ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΤΕΛΑΡΟΥ ΠΡΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΝ ΕΓΚΩΜΙΟΝ

ὑπὸ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ε. ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΣΚΠ' συνεδρίᾳ τῆς 15 Ἰανουαρίου 1896.

Νεόφυτος Μητροπολίτης Κρήτης γνωρίζεται ὅτι ἐχηρήματις κατὰ τὸ ἔτος 1655 ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Σάθα ἐν τόμῳ Γ', σελ. 590 Μεσ. Βιβλιοθήκης δημοσιευθέντων πατριαρχικῶν ἐγγράφων, ἐν οἷς ἀναφέρεται ὅτι κατ' Ἀπρίλιον ἐγένετο παραχωρητήριον τοῦ Κρήτης Νεοφύτου πρὸς τὸν Οἰκουμένικόν Πατριάρχην Ἰωαννίμιον Β' ἐπτὰ μοναστηρίων καὶ πέντε χωρίων ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῶ εἶναι ταῦτα πατριαρχικά. Σταυροπήγια, ἐξ ὧν τινὰ καὶ ἰδύθησαν ὡς ἐξαρχία τῶ Δασκαράκη Μουσελίμη.

Εἰς συμπλήρωσιν τῆς βιογραφίας τοῦ ἀγδρὸς τούτου προστίθημι ὅτι ὁ Νεόφυτος οὗτός ἐστι Κρήτης τὴν πατρίδα: φέρει τὴν ἐπωνυμίαν Πατελάρος ἢ ἐκ τῆς οἰκογενείας Ἀθανασίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Πατελάριου ἢ ἐκ τῆς κατὰ τὴν Κυδωνίαν οἰκογενείας, ἐξ ἧς γνωρίζομεν ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Πέτρος καὶ Ἐδοτάδιος Πατελάροι¹ ἐχηρήματις

κατὰ τὸ 1606 δημόσιοι κατήχηται ἐν τῶ πανεπιστημίῳ τοῦ Παταβίου: ὅτι μέχρι τοῦ 1679 ὑπῆρξε Μητροπολίτης Κρήτης, καθ' ὃν χρόνον φιλοξενεῖται ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ ἐμφωνεῖ ἐγκώμιον πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἀρχοντα Κωνσταντίνον τὸν Καντακουζηνόν, ἐξ οὗ δείκνυται κάτοχος οὐ τῆς τυχοῦσης παιδείας.

Τὸ ἐγκώμιον τοῦτο ἀντέγραφα ἐκ χειρογράφου τούχους τῆς Λαυριωτικῆς Βιβλιοθήκης, καὶ ἀποστέλλω πρὸς τὸν Σύλλογον, ὡς τερπνὸν ἱστορικὸν τῆς Καντακουζηνῆς οἰκογενείας ἀνάγνωσμα.

Νεοφύτου ἀρχιερέως Κρήτης τοῦ Πατελάρου Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἐνδοξότατον καὶ σοφώτατον ἀρχοντα κύριον Κωνσταντίνον Καντακουζηνόν.

Οἱ τῶν ἐγκωμιστῶν ἔμπειροι καὶ ἐπιστήμονες ἄνδρες, ὡς αὐτοῖς ἴδιον καὶ

1. Ἐὰν ἡ οἰκογένεια Πατελάκου, καὶ Πατελάρου δὲν ἦναι ἡ αὐτή.

[99, αρ. 1182
φ. 315^a - 3

σύνηθες, ὡς ἀκροαταί, πολυποικιλοτρόποις τοῖς λόγοις αὐτῶν μελωδικῶς τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐγκωμιαζομένους ἐπαινοῦντες γεραίρουσι, καὶ, καθὰ τὰ τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ χαρακτήρος προνόμιά τε καὶ θεσμοὶ ἐπιζητοῦσιν, ὑπερμέτρως τούτους ἐγκωμιάζουσι καὶ μετὰ πλείστων ἐγκωμιαστικῶν ὑπερυψοῦσι τούτους καὶ ὑπερδοξάζουσι τῶν προθέσεων, ὡς ποτε οἱ τὴν Ῥώμην καὶ τὸν τῆς Μακεδονίας πρύτανιν Φίλιππον τὸν Μακεδόνα ἐπιφημίζοντες ἐκείνον, ὡς Οἰκουμένικόν καὶ αὐτὸν Αὐτοκράτορα ἦρον τὰ μέγιστα τὴν ἐγκωμιαστικὴν μὲν πρὸς τὸν Φίλιππον αὐτὸν καὶ Ῥώμην φωνήν, πρὸς δὲ τοὺς ἐπουρανίους θεοὺς καὶ μακάρους ἐκ περιουσίας ἐκπληκτικῶν λέγοντες.

Ἀλκαίου Μεσσηνιαίου εἰς Φίλιππον.

Τεῖχη, Ζεῦ Ὀλύμπιε, ῥέξε Φίλιππος ἀθάτα, Καλκείας κλειε πέλας μακάρων καὶ γὰρ χθὼν καὶ πόντος ὑπὸ ἀκάπτεροι Φιλίππου δέδμανται, λοιπὰ δ' ἄ πρὸς Ὀλυμπον ὁδός.

Ἀλφειοῦ Μυτιληναίου εἰς Ῥώμην.

Κλειε θεός μέγαλο πόλας ἀκμήτας Ὀλύμπου φροῦρει Ζεὺς ζαθέαν αἰθέρος ἀκρόπολιν. Ἦδη γὰρ καὶ πόντος ὑπέβρεκται δορὶ Ῥώμης, καὶ χθὼν, οὐρανὴ δ' οἶμος ἐστ' ἔστ' ἀβατος.

Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ παρόντι τοῦ ἐγκωμίου μου τοῦτου λόγου θεάτρῳ οὐ χρήσομαι τοιοῦτοτρόπως. Οὐ γὰρ μοι σύνηθες καὶ ἴδιον εἰρωνικῶς ἢ καὶ ἄλλως τὰ μικρὰ μεγάλα ἢ καὶ αὐτὰ τὰ μεγάλα ὑπέρτερα καὶ ὑπερμεγέθη ποιεῖν καὶ ὑπεραίρειν, ἀλλὰ καὶ μάλλον τοῦτο ὀρεγόμενος καὶ μόνον ἐπιποθῶ μὴ ἐλλίπῳς, ἀλλὰ κατ' ἰσότητά τοὺς ἐπαινομένους μοι γεραίρεσθαι, εἰ δυνατόν, καὶ ἐγκωμιάζεσθαι.

Ἔστι δ' ὁμῶς γὰρ ὅτε καὶ τοὺς ἐγκωμιαστάς αὐτοὺς ἀποτυχάνειν τοῦ σκοποῦ, μὴ δυναμένους ἰσοπαρομαρτεῖν καὶ κατ' ἰσότητά τὰ τοῦ ὑποκειμένου δοξαζόμενα ἐπαινεῖν· διὰ τοι τοῦτο καγὼ τοιούτῳ μὴ λαχεῖν καὶ τοῦ σκοποῦ μὴ ἐκπεσεῖν τὸν ἐλεγμὸς, τί δεῖ καὶ λέγειν, τοῖς ἀμαθέσι παρέχοντα καὶ παροχετεύοντα καὶ τὸν τούτων σκοτεινοφόρον καταυγάζοντα νοῦν ὑψηλὸν ἡμῶν ὀλοψύχως καὶ ἐγκαρδίως ἐκλιπαρῶ Θεόν, τοῦ τῷ παναγίῳ αὐτοῦ τὰ χεῖλη μου ἀνοῖξαι Πνεύματι, καὶ τὴν παράχρδόν μου φωνὴν εὐρυθμον

καὶ καλόηχον καὶ τὴν ἀρουσὸν μου γλῶσσαν εὐρουσον καὶ κομψοευπρέπουσαν ἀποκαταστήσαι καὶ πρὸς ἀντάξιον διεγείραι ταύτην εὐφημίαν καὶ κατὰ τὸ τοῦ ὑποκειμένου μου μέγεθος ἐνδυναμῶσαί με τοῦ ἀραρότως καὶ ἐναρμονίως μεγαλοφωνῆσαι καὶ μελωδικῶς κελαδήσαι, καὶ ὅτι ὑστέρημα φανήσεται τοῦ λόγου οὐ τῆς ἐμῆς προθυμίας, ἀλλὰ τῆς ἀραθίας τοῦτο.

Τοῦ παρόντος γὰρ λόγου τὸ ὑποκείμενον οὐχ ἀπλοῦν, ἀλλὰ παντὸς ἐγκωμίου ἀπὸ τε τῆς πατρίδος, γένους τε καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πονημάτων καὶ ἀρετῶν ἠψηλότερον καὶ ὑπέρτερον· ὥστε καὶ αὐτὴ ἢ τοῦ Δημοσθένους γλυκοκέλαδος γλῶσσα, τοῦ Αἰσχίνου ἢ εὐφράδεια, τοῦ Ἰσοκράτους τὸ κρόταλον, τὸ δεινὸν τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἐὐριπίδου τὸ τραγικόν, τὸ Ἰλαρὸν τοῦ Θεοκρίτου, τὸ κωμωδικὸν τοῦ Ἀριστοφάνους, τὸ θεϊκὸν τοῦ Πλάτωνος πτερόν, τοῦ Ἀριστοτέλους τὸ σοφὸν καὶ, συνελόντι φάναι, εἰ τῶν σοφορρητορολογωγράφων ἀπαξάπαντα ἐν καὶ μόνον εἶεν στήμα πρὸς εὐφημίαν τοῦ παρόντος μοι ἐγκωμιαζομένου ὑπερηνδοξοτάτου καὶ σοφωτάτου ἡρώος Κωνσταντίνου τοῦ Καντακουζηνοῦ, τὸ πολλοστὸν τοῦ ἠψηλοτάτου γένους ἢ τῆς ὑπερθαυμάστου πατρίδος ἢ καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀθανάτων πονημάτων καὶ ἀρετῶν ἐξειπεῖν καὶ ἀρκετῶς ἐπαινεῖσαι οὐκ ἂν ἐξισώσειαν, ἀλλὰ παράχρδα τῷ ὄντι τύρπανα ἠχοῦντα κόμβαλά τε ἀλαλάζοντα καὶ ὡς τῶν ἰχθύων ἄφωνα στηλιτευόμενα ἐλαρύγγιζον.

Ἡ τοῦ τῶν εὐσεβῶν γὰρ Ῥωμαίων πρωτίστου χριστιανοῦ βασιλέως καὶ αὐδιδίου αὐτοκράτορος Μεγάλου Κωνσταντίνου Θεόκτιστος, ἐπιτάλοφος μεγαλόπολις τε καὶ βασιλεὺς πασῶν ἄλλων βασιλικῶν πόλεων, προπατορικὴ μὲν τοῦτου πατρίς, τὸ τῶν ὑπὸ σελήνην ἀπάντων ἐξαιρετώτερον θαῦμα. Ἐν ἑαυτῇ καὶ γὰρ περιέχουσα κατέχει οὐ μόνον Κολοσσὸς Ῥόδου, ἱερὰ τῆς Ἀφροδίτης, Καπιτώλια Ῥώμης, ἑκατονταπόλους Θήβας, κωνικὰς τοῦ Φαραῶ αἰγυπτιακὰς πυραμίδας, Ἱεριχὸν τε καὶ βαβυλωνικὰ τῆς Σεμιράμιδος ἰσχυρὰ τεῖχη καὶ ὑπερθαυμασίους Μαισωλείους τάφους, ἀλλὰ πλουτίζεται μόντοι γὰρ καὶ χριστιανικὰ, θεῖα καὶ ὑπερμέγιστα τῶν θαυμάτων ἱερατικὰ τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων ἀγίασματά, παντὸς

τῶν ἁγίων τάγματος θεοφιλεῖ καὶ θαυματουργὰ ἅγια λείψανα, τοῦ ὑπερσφόφου βασιλέως Λέοντος χρησμοὺς ἀποκρύφους τε καὶ ἀψευδεῖς καὶ ἄλλα παρόμοια θεῖα τῶν μυστηρίων, ἧς γὰρ τὸ ἅγιον ἔδαφος θεῖα περισκεπεται ἀκαταλήπτως τῇ νεύσει, ὁ ἐν τῷ Βυζαντίῳ τῆς Θράκης ἐράμιλλος πάντῃ καὶ κατὰ πάντα τῷ ἐν Ἐδέμ κατὰ ἀνατολὰς παραδείσῳ παράδεισος, ὁ ἐν εὐκράτῳ κινήματι ἐπίλογος τοῦ κόσμου, ὁ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ παντὸς κόσμου ὑπερδοξαζόμενος καὶ τεθρυλημένος ἐπίγειος οὐρανός, ὁ τεθεμελιωμένος ἐν τῇ θαυμασιωτάτῃ καὶ φραισιωτάτῃ τοῦ παντὸς τοποθεσία, ὅπου τὸ θεῖον κατανεύσαν διὰ θεοῦ αὐτοῦ σεσημειώται ἀγγέλου, οὐ γὰρ τὰλλα τῶν ἐξαιρετῶν προτερήματα αἱ ἐλικωνικαὶ Πιερίηθεν γλυκεραὶ καὶ μελωδικαὶ τῆς ἐμῆς ἀτονούσης γλῶσσης εὐφημησάτωσαν Μοῦσαι. Γένος τε δὲ αὐτοκρατορικὸν καὶ βασιλικώτατον ἄνωθεν λαχὼν τὸ εὐσεβεστάτον Καντακουζηνεῖον πέφυκε, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου αὐδιδίου αὐτοκράτορος καὶ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων θεοῦ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ κατερχόμενος τυγχάνει, ὅστις γὰρ θεῖος βασιλεὺς καὶ ἐν πολλοῖς τοῖς ἡλίοις τὴν τῆς φίλης αὐτοῦ Κωνσταντινουπόλεως πατρίδος αὐτοκρατορίαν δικαίως, ἰσορρόπως, εὐσεβῶς, νομίμως τε καὶ κανονικῶς πηδαλιουχῶν, διοικήσας καὶ ὡς οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἄλλων Καισάρων καὶ αὐτοκρατόρων, ἢ κορωνίς αὐτῶν, ἢ δόξα καὶ κλέος τῶν Ῥωμαίων, τὸ θαῦμα τοῦ τετραπεράτου παντὸς κόσμου καὶ κοινὸν καύχημα, ὁ ἐπίγειος ἀγγελος καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος καὶ κατευθύνων διέθνε καὶ πολλὰ τῶν ἐξαισιῶν καὶ θαυμάτων ἐν αὐτῇ ἐξ ἰδίων θησαυρῶν, ἐξόδων τε καὶ ἀναλωμάτων παρασκευάσας καὶ κατορθώσας πλουσιοπαρόχως τεθρυλημένα θεῖα τε καὶ ψυχωφελῆ ἐξετελέσαστο ἔργα, ναοὺς θεῖους, μοναστήρια τῶν σεβασμιωτάτων, νοσοκομεῖα, γηροτροφεῖα, φιλοσοφικὰ καὶ ἄλλα παντοῖα τῶν μαθημάτων σπουδαστήρια καὶ διδασκαλεῖα καὶ πλείστα ἄλλα τούτοις παραπλήσια καὶ ἐν τούτοις διατριβόμενα καὶ τὰ τοῦ ματαλοῦ τοῦτου κόσμου ὅσα τέρπνὰ, δόξας τε καὶ ἀξίας, ὡς ὕδωρ καὶ καπνὸν λογισάμενος τάνακτορικὰ αὐτὰ μετ' οὐ

τῆς τυχοῦσης καὶ ἀπαραμύθου τοῦ ὑπηκόου αὐτοῦ παντὸς λαοῦ λύπης τε καὶ ἀθυμίας παρητήσατο σκῆπτρα καὶ τὸ ἀγγελικὸν ἠμφιεσμένος σχῆμα καὶ τῆς ἡγουμενικῆς ὑποταγῆς κατὰ πάντα ὑποκλιθεὶς καὶ ἀγγελικῶς ἀσκητεύσας τε καὶ βιοτεύσας τὸ κοινὸν ἀπέδοτο χρέος καὶ τοῖς θεοῖς ὁμοῖς συναριθμηθεὶς συγχορεύει αὐτοῖς καὶ συναγάζεται ἄρτι καὶ συνευφραίνεται τάληκτα οὐράνια ἀγαθὰ. Καὶ γεννήτορες δὲ τούτου Κωνσταντίνος Καντακουζηνός, ὁ θεῖος μάρτυς, τὸ τῶν Ῥωμαίων περίφημον θαῦμα, ἡ δόξα, καύχημά τε καὶ πλουσιοπάροχος τῆς δευτέρας αὐτοῦ περιβοήτου καὶ ὑπερηνδοξοτάτης Οὐγγροβλαχίας πατρίδος εὐεργέτης, καὶ ἡ ἐκλαμπροτάτη, εὐσεβεστάτη καὶ φιλελημονωτάτη, ἡ ἐτι τῇ θεῖα χάριτι τὸν γλυκερὸν τοῦτον ἐμπνέουσα κεχαριτωμένον ζέφυρον κυρία Ἑλένη ἡ δόμνα, τὸ θεῖον καὶ ἄρωμον τοῦτο ἐγένετο ζεῦγος. Ὁμαίμονές τε ἡμίθεοι τούτου, οἱ ἐν παντοῖαις ταῖς ἀρεταῖς κεκοσμημένοι καὶ ἐν ὅλοις τοῖς τοῦ παντὸς μέρεσι τεθρυλημένοι, θαυμαστοὶ τε καὶ περιβοήτοι ἄνδρες, οἵτινες καὶ αὐτοὶ ἐν ταύτῃ τῇ τῆς Οὐγγροβλαχίας φίλῃ αὐτῶν πατρίδι θεοπεριρρουρούμενοι καὶ θεοπερικεπόμενοι εὐσεβῶς, εὐτυχῶς τε καὶ ἐξουσιαστικῶς κυριεθούσιν, ὅ τε ἐκλαμπρότατος, γαλήννοτάτος τε καὶ ἐν πρίγκημιν ὀρθοδοξότατος ἡγεμῶν, αὐθέντης τε καὶ βοεβόδας τῆς αὐτῆς ἀπάσης Οὐγγροβλαχίας κύριος Ἰωάννης Σερβάνος Καντακουζηνός καὶ οἱ τῶν ἐνδοξοτάτων πάντων ἀρχόντων πρωτεύοντες πάντα καὶ κατὰ πάντα κύριοι Μιχαὴλ, Ματέης καὶ Γεώργιος, πεντάριθμος θαυμασιωτάτη θεῖα τε καὶ ἀγγελικὴ Καντακουζηνεῖος ἀδελφότης. Ἀλλὰ τί καὶ εἰπεῖν ἐξιστάμενος ἀπορῶ, τῆς ὀλίγης μου καὶ τὰ τρία ἐγκωμιάσαι φωνῆς θαύματα μὴ δυναμένης· διὰ τοι τοῦτου τὴν μὲν προπατορικὴν τοῦ σοφωτάτου καὶ ἡμιθέου τούτου θαυμάσιον πατρίδα πᾶρά τῶν Ἑλικωνικῶν τοῦ Διὸς φίλων θυγατέρων, πολυφθόγγων τε καὶ λιγυρῶν ἐγκατέλιπον γεραίρεσθαι Μουσῶν, τὸ δὲ ἐξαιρετὸν καὶ ἠψηλότατον γένος παραπλησίως ἀπὸ αὐλῶν καὶ λωτῶν Πάλλαδικῶν καὶ ἀπὸ δαρνοφάγων λαμῶν καὶ γλοκυφῶνων στομάτων ἀνακηρύττεσθαι. Καγὼ ὀλίγ' ἄττα διὰ τὴν τῆς ἠψηλοτάτης Οὐγγρο-

βλαχίας τῆς β' αὐτοῦ γλυκερᾶς πατρίδος ἐκφωνήσας λαμπρότητα, τὸν λόγον ἐπὶ τοῦτον τρέψομαι καὶ ὅσα μοι τῆ διανοίᾳ τῶν ὠκεανίων, ἡμιθέων τε καὶ σοφωτάτων αὐτοῦ ἐργαποτελεσμάτων ληπτὰ καὶ ἀρετῶν νευροσυσφιγχθεὶς γλυκερῶς κελαδήσω. Προπατρίς μὲν τοί γε τοῦτου, ὡς εἴρηται, ἡ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου θαυμασιος μεγαλόπολις, δευτέρα δὲ καὶ κυρίως ἡ τοῦτον ἀναθρέψασα, ἐφ' ἣν γε καὶ ἐτέχθη καὶ ὁσημέραι ἡδέως ὡς ἴδιον εὐγενὲς αὐτῆς γένος καὶ θρέμμα ἐναγκαλιζομένη καὶ περιποιουμένη τοῖς δαψιλεστάτοις αὐτῆς ἐνδόξως περισκέπεται ἀγαθοῖς καὶ μητρικῶς περιθάλλει, ὑψηλοτάτη καὶ ὑπερπερίφημος Οὐγγροβλαχία, ἡ ἀπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν καὶ αὐτῆ μοναρχικῶν καὶ αυτοκρατορικῶν καταγομένη σκήπτρων τυγχάνουσα ὑπάρχει. Τὸ πρόσθεν καὶ γὰρ παρὰ τῶν ἀπειθῶν αὐτῆς ἀλλοφύλων κυριευομένης καὶ κατεχομένης ἐθνῶν, ἡ Ῥωμαϊκὴ αὐτῆ αυτοκρατορία τε καὶ μοναρχία προθυμοῦμένη καὶ ταύτην τοῖς αὐτῆς καθυποτάξαι σκήπτροις, τοὺς αὐτῆς ἐκλεκτοὺς καὶ ἀητήτους πολεμιστὰς ἐξέπεμψε καὶ ἐν ἀκαρεῖ τῷ χρόνῳ οἱ τροπαιοῦχοι αὐτοὶ ἥρωες δοριάλωτον τοῖς αὐτοῖς μετὰ καὶ ἄλλων παρομοίων μεγίστων καὶ περιφήμων βασιλικῶν ἐπαρχιῶν ἱεροῖς ὑπέταξαν σκήπτροις, καὶ οὐ τοσοῦτον ταύτην ἐπαινετέον καὶ θαυμαστέον, διὰ τὴν ἀφθονοπορίαν, πολυτοκίαν τε καὶ πλουσιοπολυκαρπίαν αὐτῆς, ἀπὸ τε διαφόρων μετᾶλλων καὶ παντοίων καρπῶν, βοτρυῶν, ἀγελῶν καὶ νομάδων, προβάτων, βοῶν, ἵππων, παμπλείστων μελισσῶν, γλυκερῶν τε ἰχθύων καὶ παντοίων ἄλλων οὐροτρόφων καὶ ἀπιθασεύτων ζώων, ἐλάφων, ἀρκτων καὶ ἄλλων γενῶν, καὶ διὰ τὴν ὠραιότητα αὐτῆς τοποθεσίαν, εὐρυθμίαν τε καὶ καλλονὴν τῆς περιοριζομένης καὶ περισφιγγομένης παρὰ τοῦ πολυπλημμύροντος καὶ καλλιρροῦ μεγίστου Δανούθειας ποταμοῦ καὶ Τουρκίας, Οὐγγαρίας τε καὶ Μολδο-Βλαχίας διὰ τοῦ Φοξάνεως ποταμοῦ καὶ παρὰ τῶν γλυκυτάτων ἀρδευομένης καὶ ποτιζομένης, τοῦ τε Ῥηνίκου, Μποξέου, Κρίκοβα, Πράοβα, Γιαλομίτζι, Κολιντίνα, Ντομποβίτσα, Σάμπερι, Ἀρζιος, Νάσολοβο, Ὀλτο, Τελέζινα, Ντελαρμάνη καὶ Ἐβγη ποταμῶν, ἧς γε τὸ ἐπίπεδον, ἀπετρώδες, πεδινόν, κω-

μόν καὶ περικαλλυνόμενον τοῖς πλείστοις τῶν ὠραιωτάτων καὶ εὐωδεστάτων λειμώνων, παραδείσων καὶ εὐσκιοφύλλων ζώων καὶ πολυκαρπίων καὶ περιχαρμοσύνων ἄλλων ἀπὸ παντοίων ὑψικώμων δένδρων πλουτίζεται, καὶ ἐν τοῖς οὐγγαρίοις ὄροις νεφικώμων καὶ ὑψικαρήνων ὄρεων καὶ πολυδασέων καὶ ναπῶν, οὐκ ἀπὸ τούτων φημι θαυμαστέον τόσον καὶ δοξαστέον, ὅσον μᾶλλον θαυμαστέον καὶ ἐπαινετέον ἀπὸ τῶν ταύτης κυριευόντων καὶ πηδαλιουχοῦντων καὶ οἰκούντων ἡρώων τε καὶ ἡμιθέων ἀνδρῶν Ῥωμαίων, τὸ αὐτῆς ἐξαιρετὸν κάλλος, δόξα τε καὶ καύχημα καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ παρόντι ταύτης κυριεύοντος θαυμασιωτάτου καὶ τῶν πάντων ἐξαιρετέου, εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου ἀθέντου πρίγκυος τε καὶ βοεβόδα αὐτῆς, τοῦ καὶ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ἀοιδίμου αυτοκράτορος Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, ἀπογόνου κυρίου Ἰωάννου Σερβάνου Καντακουζηνοῦ, τοῦ καὶ μοναρχίζειν καὶ αυτοκρατορίζειν ὑπεραξιώτατου καὶ ἀπὸ τοῦ παρόντος σοφωτάτου καὶ ἐνδοξοτάτου κυρίου Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ καὶ τῆς λοιπῆς ἐνδοξοτάτης ἀδελφότητος, καὶ τῶν ἀνεψιῶν αὐτῶν ἄρχοντος κυρίου Πέρβουλου Καντακουζηνοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐνδοξοτάτου Κωνσταντίνου Πραγκοβάνου, Πέρβουλου Κρετζουλέσκου, καὶ τῶν λοιπῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων τῶν τῶν Ῥωμαίων ἀπογόνων, καὶ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου καὶ ὄντως ἀρχιερέως αὐτῆς κύρ Θεοδοσίου τῶν ὑπερενδόξων Ῥωμαίων καὶ Οὐγγροβλαχίαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτῆ παρὰ τοῦ γλυκεροῦ Ὀρφέως καὶ ἄλλων παρομοίων αὐτῷ γλυκομοισικῶν ἀνδρῶν εὐφημιζέσθω. Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανελεύσομαι.

Κωνσταντίνον λοιπὸν τὸν σοφώτατον ἥρωα ἐπαινῶν, τὰς ἀρετὰς ἀπάσας ἐπαινέσομαι. Ταῦτόν γάρ ἐστι τοῦτο εἰπεῖν, κάκεινον ἐπαινεῖσαι, ἐν ἑαυτῷ ταύτας ἐνεργεῖαι ἐπιφέροντα καὶ κατέχοντα ἐξ ἀπαλῶν γὰρ τῶν ὀνύχων τῆ σπουδῆ φιλοπόνως ἐπιδοθεὶς καὶ τῆ φιλοπονίᾳ βαθμηδὸν τῆ σοφίᾳ ἐπιδοὺς εἰς τὸν κολοφῶνα αὐτῆς ὑψωθείς τοσοῦτον ἀφίκετο, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν τῆς φιλοσοφίας ἐξαιρετὸν, ἐξάρχοντά τε καὶ πρῶταν Ἀριστοτέλην τῆ αὐτῆ παρελάσαι δυνατὸν

ἐξαιρεῖν ἐστὶ, καὶ μήτε καρᾶτων καὶ πόνων, μήτε πλοῦτου καὶ κινδύνων φειδόμενος τὰ τῆς Δύσεως φροντιστήρια Παταβίου, Ῥώμης τε καὶ παντοῖα ἄλλα περιελθὼν ἀπαξάπασας τε Μούσας αὐτὰς συλλέξας παρ' αὐτῶν ἐσυλήσατο καὶ τῷ τῆς σοφίας αὐτῆς καὶ ἀρετῆς καταστεφθεὶς διαδήματι τὰ πλεῖστα ἐδοξάσθη Διὸ γε καὶ μετὰ τὸν αὐτοῦ γαληνοτάτον καὶ εὐσεβεστάτον ἡγεμόνα καὶ πρίγκυπα πάντων ἐπαινετώτερος τῶν ἄλλων ὁ ἐν τοῖς ἐπτά ἐξαιρετοῖς σοφοῖς ὄγδοος καὶ ἐν ταῖς τούτων ἀξιώμασι ἐξαιρετώτερος. Ὁ Λακεδαιμόνιος γὰρ Χίλων γνωμοθετῶν τὸ «Γνώθι σαυτὸν» ἀξίωμα ἔλεγε· καὶ ὁ Κορίνθιος Περίανδρος τὸ «Χόλου κρατεῖν» καὶ ὁ Μυτιληναῖος Πιπτακὸς τὸ «Οὐδὲν ἄγαν» καὶ ὁ Ἀθηναῖος Σόλων τὸ «Τέλος ὄραν τοῦ βίου» καὶ ὁ Πριηνεὺς Βίας τὸ «Τοὺς πλείονας κακοὺς εἶναι» καὶ ὁ Μιλήσιος Θαλῆς «Τὸ ἐγγύην φεύγειν». Οὗτος δὲ ὁ σοφώτατος τὸ «Μὴ κακὸν ἀντικακοῦ» φάσκων λέγει, ὑπερ παρὰ τοῦ καθηγητοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ τῶν διδασκάλων Διδασκάλου Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ διδασχθεὶς ἐμαθητεύθη, τοῦ καὶ τρανῶς καὶ φιλοστόργως ἐντελλομένου, καθοδηγούντος, κηρύττοντός τε καὶ λέγοντος «Ἀγαθοποιεῖτε τοὺς κακοποιούντας ὑμᾶς, καὶ ψωμίζετε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν», εἰς ἃς γε ἐντολὰς ὡς πιστὸς ὁπαδὸς καὶ ἀληθῆς μαθητῆς τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπέεικων, τοὺς ἀδίκως, θανατηφόρως, ἀνηλεῶς καὶ τυραννικῶς παιδεύσαντας αὐτὸν καὶ τὴν λοιπὴν Καντακουζηνεὶον ἀδελφότητα μετὰ καὶ τοῦ ἐν ἄρχουσιν εὐγενεστάτου κυρίου Ῥάδουλα Κρετζουλέσκου, τοῦ ἀξιώτατου μεγάλου τῆς αὐτῆς Οὐγγροβλαχίας λογοθέτου καὶ γαμβροῦ αὐτῶν, καὶ ὡς αἰμοβόροι καὶ ἀρυόμενοι λέοντες κατασπαράζαντας, πνίζαντας καὶ ἀποκτείναντας τὸν γλυκώτατον καὶ φιλοστοργώτατον πατέρα αὐτοῦ, τὴν ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν Ἑλλήνων δόξαν τε καὶ καύχημα, θεῖον μάρτυρα Κωνσταντίνον τὸν Καντακουζηνόν, καὶ δις καὶ τρίς τὸν αὐτὸν σοφώτατον Κωνσταντίνον μετὰ καὶ τῆς λοιπῆς ἀμωρήτου τε καὶ ἀφωτάτης ἀδελφότητος καὶ τοῦ ἀνωθεν ἐνδοξοτάτου γαμβροῦ αὐτῶν καὶ ἄλλων οὐκ ὀλίγων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν διαφόροις καιροῖς καὶ

τόποις, ταῖς ἰσχυροτάταις εἰρκταῖς καὶ φυλακαῖς καὶ ποδοχειροπέδαις σιδηραῖς καὶ ἄλλαις οὐ προσηκούσαις αὐταῖς σκληραῖς παιδεύσεσι πολυχρονίως τοῦ καὶ τούτους τυραννικῶς θανατῶσαι καὶ μαρτυρῆσαι κατασφαλίσαντας, καὶ τέλος θεία νεύσει τε καὶ χάριτι ἐλευθερωθέντας, καὶ τούτοις ἐν τοῖς τοσοῦτοις κακοῖς, παιδεύσεσιν τε καὶ ζημίαις (ἀφήρπασαν γὰρ καὶ τὸν πλοῦτον αὐτῶν) μὴ κορεσθέντας, εἰς τὴν ἐμὴν πατρίδα καὶ ἐπαρχίαν τὴν Κρήτην τούτον· καὶ τὸν ὀρθοδοξότατον καὶ γαληνοτάτον ἀθέντην καὶ ἀτάδελφον αὐτοῦ μετὰ καὶ τοῦ ἐν ἄρχουσι κυρίου Ῥάδουλα τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῶν γαμβροῦ ὑπερορίου καὶ ἐξορίστους ἐκπέμψαντας οὐκ ἐκακοποίησαν, ἀπολελυμένην τὴν ἐξουσίαν ἔχοντες ἀρόβως καὶ ἀνακεκαλυμμένῳ τῷ προσώπῳ ριζηδὸν ἀπαξάπαντας ἐν δικαιοσύνῃ ἀπολέσαι καὶ παντελῶς ἀπὸ τοῦ τῆς γῆς προσώπου ἐξαλεῖψαι τε καὶ ἐξαφανίσει, τυραννοῦντες παρομοίως, ἀποκεφαλίζοντες καὶ ἀρπάζοντες τὸν πλοῦτον αὐτῶν, ὡς καὶ αὐτοὶ τὸν τούτων, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας περιποιήσαντο καὶ ταῖς ἀρχοντικαῖς ἀξίας καὶ πλείστοις τοῖς σιτηρεσίοις ἐτίμησαν καὶ ἐδόξασαν τούτους. Ἰκεὼς καὶ σύ, Κύριε Βασιλεῦ, τούτοις σου τοῖς ἐκλεκτοῖς καὶ ζῶσι μάρτυσι γενοῦ, καὶ μετὰ τὰ ἐνταυθοῖ παράσχου τούτοις καὶ τὰ ἐκεῖσε τῆς σῆς Μακαριότητος ἀγαθά.

Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανελθὼν σύμβουθουσί μοι καὶ τῆς τῶν Μουσῶν ἐξαρχούσης λιγυρᾶς καὶ ἡδυφθόγγου θείας Καλλιόπης κηρύττων λέγω, ὅτι ὁ σοφώτατος οὗτος Κωνσταντίνος Καντακουζηνὸς τὴν ἀληθῆ καὶ ἀσπίλον τοῦ Χριστοῦ πίστιν εὐσεβῶς καὶ ὀρθοδόξως εὐαγγελιζόμενος διδάσκει, τὴν ἀγάπην ἀδύλως σφετεριζόμενος διαφυλάττει καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν ὑψίστον ἡμῶν Θεὸν καὶ ρόνον ἔχων καὶ ἐπ' αὐτὸν ἐπερειδόμενος, τοὺς τῶν ὑπεναντίων αὐτοῦ βαθυτάτους ὑπερεπήδησε λάκκους καὶ τὰς ἰσχυροτάτας ὡς ἀράχνην παγίδα αὐτῶν διαρρήξας, ὡς ὁ πρῶτος Δαβὶδ ἀπὸ τοῦ φθονεροῦ Σαοὺλ καὶ τοῦ μισοπάτρου Ἀβεσσαλώμ καὶ ὡς πολυάθλος Ἰωὺ ἀπὸ τοῦ πονηροῦ Βελίαρ καὶ Σατὰν ἀπέφευγε, καὶ τὴν φυ-

1. Ἀνάγνωθι χρονογράφον Κ. Διπόνη ἐν Μεσαιωνικῇ Βιβλιοθήκῃ, τόμ. Γ'.

σικην τῆς μεγαλοψυχίας αὐτοῦ ἀήτητον ἀνδρείαν μετὰ τῆς αὐτῷ συνιζανούσης φρονήσεως ὡς οὐδεὶς τῶν ἄλλων διοικῶν καὶ σοφῶς διατηρῶν μετέρχεται, τὸν δὲ πλοῦτον αὐτοῦ ἀφειδῶς καὶ θαυσιῶς, διχείρων, ἡμερονυκτικῶς τοῖς πένησι καὶ ἐνδεέσιν εὐαγγελικῶς διαμερίζων, μὴ γνούςῃς τῆς ἀριστερᾶς τί ποιεῖ ἢ αὐτοῦ δεξιᾶ, ὁ ἐλεημονιώτατος κατασπείρει, τοὺς ἐν φυλακαῖς προθύμως ἐπισκέπτεται, τοὺς γυμνοὺς τοῖς τῶν ἱματίων διαφόροις ἐνδύων ἐπικαλύπτει, τοὺς πεινῶντας ψωμίζων κορέννυται, τοὺς διψῶντας ποτίζων καταδροσίζει, τοὺς ξένους ἀδιαλείπτως συνάγων καὶ ἀδελφικῶς ἐναγκαλιζόμενος ὑπερεκπερισσοῦ περιποιεῖται καὶ περισκέπεται, καθὰ καὶ τὴν ἐμὴν ταπεινότητα μετὰ τὸν ἐκλαμπρότατον ἡμῶν ἀθέντην δευτέρως περιποιεῖται. Τὴν σωφροσύνην ὁ μειλίχης καὶ σωφρονέστατος σοφῶς ἀσκῶν καὶ ἰωσηφίζων ἐνστερνίζεται τὴν μετριότητα ὁ μετριώτατος τὰ τῆς ὑπερβασίας, καὶ τοῦ ἔλλιπτος τηλόθι ἀποσοβῶν πάθη καὶ ἰσοζυγιστῶν περισφάζεται, τὴν ἄστατον καὶ παρερχομένην δόξαν ἢ ἡμετέρα δόξα καὶ τὸ καύχημα, ὡς ἀπὸ ἄλωνος κονιορτὸν καὶ τῆς γῆς χυδὸν ἀποφυσῶν καὶ μακρὰν ἐκρίπτει, τοῖς ὑπερηφάνοις καὶ τῆ καρδία ἀπλήστοις ἀντιτασσόμενος ἀποστρέφεται καὶ τοῖς ταπεινοῖς καὶ τῆ καρδία συντετριμμένοις συνόμιλος γινόμενος καὶ ἀδελφικῶς συναυλιζόμενος συνευφραίνεται τοὺς φονεῖς καὶ τὰς χεῖρας αἵματι μαίνοντας, γαμοκλοπέας, δόλους βράπτοντας, κύπριν ὀρύνοντας, πανούργους καὶ πάντας τοὺς διεστραμμένους τὰ πλεῖστα βδελυγτόμενος, τὸ θεῖον τοῦ ἀπ' αὐτῶν ρύεσθαι ἀδιαλείπτως ἐπεύχεται καὶ πάντα τὰ σκολιά καὶ ψυχοβλαβῆ, ἵνα μὴ μακρογλωττῶ, ἐν μέρει θέμενος καὶ μακρὰν ἀποβαλλόμενος τῆ εὐθείᾳ ὁδῷ καὶ ταῖς τοῦ Θεοῦ ἐντολαῖς σπουδαίως ἐνασχολούμενος εὐθυδρομεῖ, τὰ τῶν ἐξω φιλοσόφων καὶ αἰρεσιάρχων ἄσπερνα, εἰκῆ τε καὶ μάταια ψελλίσματα καὶ τῶν ἀτόπων ὑψηγορήματα θεολογῶν ὡς οὐδὲν λογιζόμενος ἀπορρίπτει, τὰ ὑπὲρ φύσιν τῶν φυσικῶν σοφῶς ὑπερδοξάζων, τὸ θεῖον ἀρχὴν καὶ κτίστην τῶν πάντων, καὶ οὐχὶ τὰ ὁμοιομερῆ καὶ ἄτομα ἢ πῦρ ἢ ὕδωρ ἢ ὕλην, εἶδος καὶ στέρησιν καὶ τὰ τοιαῦτα, ὡς ὁ Θαλῆς, Παρμενίδης, Ἀναξαγόρας, Στα-

γυρίτης Ἀριστοτέλης καὶ ἄλλοι ἄλλα ἐκθέμενος κηρύττει, καὶ φύσει θνητὰ, χάριτι δὲ ἀθάνατα καὶ οὐκ ἀναρχα, καὶ φύσει ἀθάνατα τὰ ὄντα δοξάζει, καὶ διὰ τὸ συνοπτικῶς φάναι τὰς τῶν Πνευματοφόρων ἀγίων Πατέρων θείῳ συμβόλῳ, κανόσι τε καὶ ταῖς θείαις τοῦ Θεοῦ ἐντολαῖς κατὰ πάντα παρομαρτῶν, ἐπόμενός τε καὶ ἐπὶ τούτοις στηριζόμενος ὁ σοφώτατος ὑπερδοξάζεται, ὁ καὶ τὸν ἐνδοξότατον αὐτοῦ εὐτάκτως τε καὶ εὐρύθμως διάγων βίον ἐν τέσσαρσι μερίζεται μέρεσι καὶ τὸ ἐν ἐν τῇ συνήθει αὐτοῦ προσευχῇ πρὸς τὰ θεῖα καὶ σπουδῇ τοῖς ἔσω καὶ ἔξω σοφοῖς καὶ ταῖς Μούσαις αὐταῖς συνομιλῶν καὶ τὰς Γραφὰς ἐρευνητῶν καὶ μεριμνῶν σπουδαίως καταναλίσκων διέρχεται, καὶ τὸ ἄλλο τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις καμάτοις, ὁ πολιτικώτατος, καὶ τῆ τοῦ ὑπηκόου λαοῦ διοικήσει τε καὶ ἐπισκέψει, ὡς τῶν ἄλλων ἀρχόντων ἔξαρχος, μετερχόμενος πολιτεύεται τὸ δὲ τρίτον τῆ τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ σώματος ἐκτεινόμενος ἀθλήσει εἰς διαμονὴν τούτου καὶ ταῖς μὴ ψυχοβλαβέσιν εὐφροσύναις καὶ τερπνυῖς, ὡς βασιλικὸν ἔρνος καὶ ἀπόγονος, τοῖς τε κωνηγεσίσι διὰ τῶν ἰσχυρότων κωνῶν καὶ ἀπὸ ὑψηλῶν ἱεράκων, μουσικοῖς ὀργάνοις τε καὶ ψαλμοῖς καὶ ἰδαῖς διατρίβει καὶ περιφέρεται, καὶ τὸ τέταρτον εἰς ὕπνον καὶ ἀνάπαυσιν τοῦ αὐτοῦ πολυμόχθου σώματος ἀπονέμεται. Ἄλλ', ὦ γλυκυκέλαδος θεᾶ Καλλιόπῃ, εἵνεκα τίνος τὰς ἰσχυρότους σου ἐκτεῖνασα πτέρυγας καὶ καταπετάσασα φυγὰς ἐγένου καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἐμακρύνθη; καὶ οὐροτρόφος πάλιν ταῖς λοιπαῖς ὀκταρίθμοις ἄλλαις γλυκεραῖς ἀδελφαῖς Μούσαις ἐν Πιερίᾳ ἀποκατέστης τῇ ὄρει; εἰδείλασας τοῦ τὰ μεγαλοπρεπῆ, ἡμίθεα καὶ ἀθάνατα τοῦ Καντακουζηνοῦ σοφωτάτου μελαρδεῖν μοι καὶ συγγραῖρειν θείου Κωνσταντίνου μεγαλοεργήματα; οὐκ ἔδει σε τοιοῦτοτρόπως φυγάδα γενέσθαι καὶ μόνον με ἐγκαταλιπεῖν, ἀλλὰ μέχρι τέρματος τοῦ λόγου συμμέλπειν μοι καὶ τοῦ μὴ ἀποκαμῖν με μᾶλλον παροτρύνειν, τοῦ ἐγκωμιαστικῶς μεγαλοφανεῖν καὶ δοξάζειν τοῦτον, τὸν τῶν μονάρχων καὶ αὐτοκρατόρων Καισάρων ἀειθαλῆ ὄζον τε καὶ κλάδον, τὸν εὐωδέστατον ὑάκινθον καὶ ῥόδον, τῶν ἔσω καὶ ἔξω σοφῶν

τὴν κορωνίδα, τῶν Μουσῶν τὴν εὐλαλον καὶ ἐναρμόνιον λύραν καὶ σύριγγα, τὸν ἀσύλητον τῆς χρηστοφιλευσπλαγχνίας καὶ ἐλεημοσύνης θησαυρὸν τε καὶ πλοῦτον, τὸν τῶν ὄρφανῶν, χηρῶν καὶ καταπονομένων θερμότατον ἐπίκουρον καὶ ἀντιλήπτορα, τῆς σωφροσύνης τὸ κῦδος καὶ κλέος, τῆς δικαιοσύνης τὸν ἀκρότατον στῦλον καὶ ἔρεισμα, τῆς μετριότητος τὴν ἰσοπλάστιγγα, τὸν τῆς ταπεινοφροσύνης τύπον καὶ ὑπογραμμὸν τῶν σπουδαίων καὶ διδασκάλων τὸν διδάσκαλον καὶ τῆς Ἀθηνᾶς φρόνησιν, τῶν ἀρετῶν τὸ δοχεῖον, τὸ τῶν ἀγαθῶν πάντων ταμεῖον, τῶν Ῥωμαίων τὴν δόξαν, τὸ καύχημα τῆς Ἑλλάδος, τὸν τῆς γλυκυτάτης αὐτοῦ πατρίδος Οὐγγροβλαχίας ἔξοχον καὶ πολιτικώτατον πολίτην καὶ ἀγαθώτατον κυβερνήτην, τὸν ζῶντα μάρτυρα, τὸν συμπαθῆ τοῖς πάσι, τὸν εὐλογημένον, θεοφροῦρητον καὶ θεοπερικεπόνητον ἄνδρα, τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὸ ἀρραγὲς τεῖχος, τὸν οὐρανεπίγειον, μαργαρολιθοδιαυγέστατον στέφανον καὶ διάδημα, τὴν τῆς καλοκαγαθίας ἄβυσσον, τὸ τοῦ παναγίου Πνεύματος δοχεῖον καὶ τὸν ἐπίγειον ἀγγελὸν καὶ οὐράνιον ἄνθρωπον. Διὰ τοι τοῦτο καγὼ τῶν ἀβουλήτων περιμείνας μονώτατος καὶ τηνάλλως ἐν ἀπορίᾳ καὶ περιλειψίᾳ περιφερόμενος, τῇ τάνώμαλα, ἀσύμφωνα καὶ ἀμαθή πάντα περικαλυπτοῦση ὑποκρυπτοῦση τε καὶ περισκεπούση σοφωτάτη χρῆσομαι σιωπῇ, καὶ τὸ ἀμυρσον καὶ κακὸν μὲν ἐμφράττων στόμα οὐδὲν ἄλλο, εἰ μὴ μόνον τοῦτο ἐκφωνῶν λέγω, τὸ

Ἐψήμερον Οὐλόμπιος ὁ Θεὸς ἀφῆτε Πάτερ, αἰθέρος, ἡπείρου καὶ πάντων κτίσται, ἡμετέρης ἀδῆς κλέος, καὶ τῷ πνεύματι αἰετο, Καντακουζηνὸν τὸν Κωνσταντίνον, Οὐγγροβλαχίας καὶ Ῥωμαίων ἔγκριτον ἄνδρα, καὶ σοφῆς κρουδὸν καὶ ἀρετῶν τὸ κλέος, φροῦρει, κράτην γ' ἐνθάδε τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ κόσμου κάκει τοῖς μακάροις ἀνταξῶν τοῦτον.

Ἄχουθ', Ἠοηδρομιώνος κβ' λήγοντος. Ἐν Βουκουρεστίῳ.

Ὁ ἐν λόγῳ Κωδιξ περιλαμβάνει:

Ἐγκώμιον πρὸς τὸν υἱὸν Δούκα τοῦ Αὐθέντου, ποιηθὲν παρὰ Ἰωάννου Μαλύβδου τοῦ πικλήν τοῦ ἐξ Ἡρακλείας, σ. 337.

345^a
* τοῦ ἱεροῦ δαιμόνιος ἢ ἀρχὴ: Ἀρχαίου τοῦ εὐνοστοῦ εἰκῆ καὶ ὀδογιατῶν βλασιλέων. τοῦ δευτέρου: Χριστοῦ ἐπιτακτικῶς ἐξουσιοδοτήσαντος ἐν τῇ ἐπιτομῇ Ἰγνατίου ἱεροδιακόνου ὁ Κεμίζος ἐπὶ Ἐπιδαυρίῳ ἐν Ἰωαννίνοις εἴφη.

Ἀρχῆ. Ἡ φιλοσοφητέον ἢ τιμητέον φιλοσοφίαν.
Τέλος. Τιμήσατε γὰρ σοφίαν, ἢ δοκεῖ Σολομώντι καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε.

Γ'
Συνεσίου εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀρκάδιον περὶ βασιλείας λόγος, μεταφρασθεὶς εἰς κοινὴν διάλεκτον παρὰ Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμινήτου.

Προηγείται περίληψις τοῦ λόγου.
Δ' Σελ. 115.^a

Εἰς τὸν περὶ βασιλείας τοῦ Συνεσίου λόγον ὑπόθεσις καὶ περίληψις, πρότερον τῷ σοφωτάτῳ κυρῷ Σεβαστῷ Τραπεζουντίῳ τῷ Κυμινήτῃ τῇ ἀγοραῖα διαλέκτῳ ἐκπονηθεῖσαι, νῦν δὲ τὸ τῆς Ἑλλάδος εὐκάρυφον μεταμφιεσθεῖσαι δι' ἐμοῦ Ἰγνατίου ἱεροδιακόνου τοῦ Κεμίζου τε καὶ Ἐπιδαυρίου. *κατὰ εἴφη ἐν τῷ σωτηρίῳ*

Συμ. Ἰγνατίου Κεμίζος ἐν Ἀθῶν μοναχῶς ἤκμαζε κατὰ τὸ 1740. Νεοελλην. Φιλολ. Κ. Σάβα, σελ. 603.
Ε' Σελ. 122.

Σημειώματα περιεργα ἐκ τίνος χειρογράφου Ὀκταήγου μετὰ σχολίων ἐν Μοσχόπολει.

Σ' Σελ. 136.
Σημειώσεις διάφοροι ἐκ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Φωτίου.

Ζ' Σελ. 158.
Περὶ τοῦ ἐν τῷ Θαδῶρ θείου Φωτὸς Ἀναστασίου Γορδίου.

+ *ἰωαν. 199 Π' Σελ. 143.^a*
Ἰγνατίου Κεμίζου τοῦ ἐκ Μονεμβασίας ἱεροδιακόνου ἐκ τῶν συνοσιαῶν τοῦ ἱεροδιδασκάλου αὐτοῦ κυροῦ Εὐγενίου τοῦ Βούλγαρη Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατὰ Λατίνων.
Θ' Σελ. 160.^a

Τοῦ αὐτοῦ διήγησις δύο θαυμάτων γεγονότων παραδόξως κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν τε τῷ περιωνύμῳ τῆς ἁγίας Σοφίας καὶ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἅπερ ἔγραψεν ἐν Ἰωαννίνοις κατὰ τὸ εἴφη σῶετός. *τῆριον **

Ι' Σελ. 201.
Νικηφόρου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῶν ἁγίων ἑπτὰ Συνόδων.

ΙΑ' Σελ. 204.

Υελλοῦ μοναχοῦ Θαυμαστῆ ἔρμηνεία εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν Ψαλμῶν τοῦ Προφήτου Δαβὶδ διὰ στίχων πολιτικῶν.

ΙΒ' Σελ. 227.

Ἐκ τῶν ζήτημάτων καὶ ἐπιλύσεων Θεοφάνους Κεραμέως καὶ Ἰουστίνου Φιλοσόφου.

ΙΓ' Σελ. 345.

Ἐκ τοῦ Ἰουλίου Πολυδεύκου ἐν τῷ δ' βιβλίῳ τοῦ Ὀνομαστικοῦ περὶ τῶν ἱατρικῶν ὀνομάτων.

ΙΔ' Σελ. 347.

Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν ἱατρικῶν ἐργασιῶν.

ΙΕ' Σελ. 348.

Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν νοσευμάτων εἰς πλάτος.

ΙΣ' Σελ. 359.

Πολυδεύκου ἐν τῷ β' τοῦ Ὀνομαστικοῦ τῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μερῶν ὀνόματα.

ΙΖ' Σελ. 403.

Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου Ἐξήγησις εἰς τοὺς Ἀναβαθμοὺς τῶν ὀκτὼ ἤχων, ὁ πρόλογος πρὸς τὸν αἰτησάμενον ἀρχιμανδρίτην τῆς τοῦ Κουζινά μονῆς Ἱερομόναχον κύρ Καλλίνικον.

ΙΗ' Σελ. 612.

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν ἐρωτήσαντα περὶ τῆς Ὑπακοῆς, τοῦ Κοντακίου, τοῦ Οἴκου καὶ τοῦ Ἐξαποστειλαρίου πόθεν οὕτως ἐκλήθησαν.

ΙΘ' Σελ. 621.

Τὰ παρὰ τῶν Λατίνων παρὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνήθειαν δοξαζόμενα καὶ τελούμενα, δι' ἃ καὶ ἔχομεν αὐτοὺς ἀκοινωνήτους.

Κ' Σελ. 627.

Ὄρου Ἀπόλλωνος Νειλάου Ἱερογλυφικά, ἃ ἐξήνεγκε μὲν αὐτὸς αἰγυπτίᾳ φωνῇ, μετέφρασε δὲ Φίλιππος εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον.

Ο ΣΑΚΕΣΠΕΙΡΟΣ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΑΥΤΟΥ ΣΚΗΝΗ

ὑπὸ

ΛΕΩΝΙΔΟΥ Χ. ΖΩΗ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΣΞΒ' συνεδρίᾳ τῆς 18 Νοεμβρίου 1896.

Καθὼς παρ' ἀρχαίαις, οὕτω καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις τοῦ μεταίωνος ἔθνεσιν, ἡ δραματικὴ τέχνη ἔσχε τὴν καταγωγὴν αὐτῆς ἐκ τῆς θρησκείας, ἂν δυνατὰ τις ν' ἀποκαλέσῃ τέχνην πᾶν ὅ,τι ἐνέπνευσαν τὰ ἄμωρφα καὶ ἀπειροκάλα ἐκείνα δραματικὰ δοκίμια, δι' ὧν ὑπὸ τὸ ὄνομα Μυστήρια παρίσταντο ἀποσπασματὰ τινὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ὁ πόλις μεσαιωνοδότης κ. Κ. Σάβας ἐν τῷ ἀξιολόγῳ συγγράμματι αὐτοῦ «Περὶ τοῦ θεάτρου καὶ τῆς μουσικῆς τῶν Βυζαντινῶν» λέγει ὅτι ἐν τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστι-

κῶν τῆς Ἀναγεννήσεως εἶναι καὶ ἡ ἐκ Βυζαντίου μεταφύτευσις τῆς παλαιᾶς θεατρικῆς παραδόσεως εἰς τὰς χώρας, αἰτινες ἀπὸ μιᾶς χιλιετηρίδος εἶχον κηρυχθῆσαι τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς κυρίως λεγομένης σκηνῆς. Καὶ παρακατῶν ὁ αὐτὸς κ. Σάβας ἀποφασίζει ὡς παράδοξον τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι τὸ θεᾶτρον ἀνεγεννήθη, ὡς ὁ φοῖνιξ ἐκ τῆς τέφρας αὐτοῦ, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι τὰ πρῶτα προϊόντα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ θεάτρου οὕτε ὑπ' ἀνδρῶν γινωσκόντων τὴν Σοφοκλῆ καὶ τὸν Πλάτων συνετάχθησαν, οὕτε ὑποθέσεις

παλαιᾶς ἔχουσιν, ὡς τὰ μεταγενέστερα, ἀληθῆ ἀπομιμήματα καὶ ἀντιγραφή ἐκ τῶν ἑλαστικῶν. Τούναντίον φυσικωτέρην νομίζει τὴν ὑπόθεσιν ὅτι οἱ βυζαντινοὶ πρόσφυγες, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐδίδαξαν τοὺς Ἰταλοὺς καὶ τὸ ὑπ' αὐτῶν ἀγνοούμενον θεᾶτρον.

Ἄλλ' ἄς ἐπιτρέψῃ ἡμῖν ὁ κ. Σάβας ἐν' ἀποχρούσωμεν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὡς ἀβέβαιον· διότι πρὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453), περὶ τὸν γ' αἰῶνα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ *Grande d'Aussy*, παραστάσεις τῶν Μυστηρίων ἐδόθησαν ἐν Παρισίοις.

Πλὴν δὲ τούτου, καὶ ἱστορικῶς βεβαιούται ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας Ἰσαβέλλης τῆς Βαυαρίας τῷ 1389 δημοσίως παριστάντο τὰ Μυστήρια ἐν Παρισίοις. Γνωστὸν ἐπίσης τυγχάνει ὅτι μέχρις Ἐρρίκου τοῦ Ε', βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, διετηρήθησαν ἐν *Poissy* αἱ παραστάσεις τῶν Μυστηρίων. Ἡ ἱστορία τῶν Συνόδων τῆς *Costanza* διδάσκει ἡμᾶς ὅτι τὰ Μυστήρια εἰσῆχθησαν ἐν Γερμανίᾳ τῷ 1417 ὑπὸ ἀγγλῶν ἐπισκόπων, τῇ διαταγῇ τῶν ὁποίων παρεστάθη ἐνώπιον τοῦ Αὐτοκράτορος τὸ Μυστήριον τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτήρος. Ὁ Οὐάλλερ Σκῶττ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶδε προκλήρουν, ἐνθα ἐγένετο μνεία τοιοῦτου θεάματος, παραπταθέντος τῷ 1270 ἐν *Chester*. Κατ' ἄλλους δέ, τὸ πρῶτον χριστιανικὸν δράμα, ὡς ἐφάνη ἐν Ἰταλίᾳ, ἦτο τὸ ἐπιγραφόμενον *Della Passione di Nostro Signore Gesù Christo*, ὑπὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ *Doti* συντεθέν ἐν ἔτει 1445.

Ἡ νομιζομένη λοιπὸν ὡς πιθανὴ ὑπόθεσις ὑπὸ τοῦ κ. Σάβας, ὅτι τὸ θεᾶτρον μετεφύτευθη ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ ἀπὸ τοῖς πρόσφυγας τοῦ Βυζαντίου, οὐδόλως νομίζομεν ὅτι εἶναι ὀρθή· τούναντίον δὲ ὡς πιθανὴν δυνάμεθα ἐτέραν νὰ παραδεχθῶμεν ὑπόθεσιν, ὅτι δηλὰ δὴ οἱ Σταυροφόροι, οἵτινες εἶχον εὖρει λειτουργοῦν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἐκκλησιαστικὸν θεᾶτρον, γνωρίσαντες αὐτὰ, μετεφύτευσαν εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας.

Λεῖψαντα τῶν θρησκευτικῶν τούτων δραμάτων σφίζονται ἔτι καὶ νῦν εἰς τινὰς πόλεις καὶ κωμοπόλεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ὡς ἐν Κωσέντοξ τῆς Καλαβρίας, ἐνθα κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῶν Παθῶν παριστῶσιν εἰς τὰς ὁδοὺς τὰ Πάθη καὶ τὸν Θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ θεᾶμα εἶναι ἀληθῶς ἔκτακτον. Ἐργάται καὶ κύριοι, περιβεβλημένοι ἰουδαϊκῆς ἀμφίσεσις, ὑποδύονται τὰ πρόσωπα τοῦ Ναζαρηνοῦ, τοῦ Πιλάτου, τοῦ

Κενηθίου, τοῦ Βαραββᾶ καὶ ἄλλων, ἀποστηθίζουσιν ἕκαστος τὸ μέρος του καὶ ἡ παράστασις ἀρχεταί. Ἀλλὰ συχνάκις οἱ τὰ πρόσωπα ταῦτα διαδραματίζοντες καὶ οἱ συνῆταιροι αὐτῶν, πίνοντες ἀκρατον οἶνον, μεθύσκουσιν, οἱ δὲ ἀγαθοὶ θεαταὶ παρίστανται τότε ἐνώπιον ἀληθῶς παραδοξοτάτου θεάματος, τουτέστι τοῦ Ἰησοῦ βλασφημοῦντος, τοῦ Πιλάτου γρονθοκοπούμενου καὶ τοῦ Βαραββᾶ συνιστῶντος εἰρήνην. Ἐν *Ober-Ammergau* ἔτι καὶ νῦν τελοῦνται τὰ Μυστήρια. Τὸ *Ober-Ammergau* εἶναι χωρίον κείμενον ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ τινος ὄρους τῆς Βαυαρίας, ἐφ' οὗ ἀνέρχεται τις δι' ἀμάξης ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ *Mernau*, ἐνθα ἡ σιδηροδρομικὴ ἀμαξοστοιχία ἐγκυκαλεῖται ἡμᾶς. Ὅ,τι τὸ πρῶτον διακρίνει τις ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ εἶναι ὑπερμεγέθους εἰκῶν τοῦ Σωτήρος, ὅστις φαίνεται οἰοῦναι ἐξερχόμενος σπηλαίου. Εἶναι ἡ Ἀνάστασις. Προχωρῶν δὲ βλέπει ἐπὶ τινος λόφου τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Εἶναι ἡ Σταύρωσις. Πᾶσαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι ἐν *Ammergau*, ποικίλως κεχρωματισμέναι, ἔχουσιν ἐν ταῖς προσόψεσιν αὐτῶν εἰκόνας καὶ θρησκευτικὰ ἐμβλήματα. Διασχίζων ὁ περιηγητὴς τὰς ὁδοὺς τοῦ χωρίου εὐκόλως νοεῖ ὅτι οἱ κάτοικοι ἔχουσι τι τὸ εὐγενές, ὡς ἐκπλήττει, καὶ ὅτι τὸ χωρίον ἐκεῖνο δὲν εἶναι ἐκ τῶν κοινῶν τῆς λοιπῆς Εὐρώπης χωρίων. Ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἶναι καλλιτέχναι καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτῶν μάθησιν οφείλουσιν εἰς τὰς παραστάσεις τῶν Μυστηρίων, ἃς ἀνά δεκαετίαν ἐπαναλαμβάνουσι πρὸ δύο καὶ ἐπέκεινα αἰώνων. Ἐπειδὴ δὲ οὗτοι ὅτε μὲν διεσθύνονται τῆς σκηνῆς, ὅτε δὲ ἠθοποιοὶ γίνονται, κατ' ἀνάγκην ἐξασκοῦνται εἰς τὴν μουσικὴν, τὴν ζωγραφικὴν, τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ἀπὸ γυμνασίου. Τὸ μέγα θεᾶτρον τῶν Μυστηρίων δὲν εἶναι μόνιμον καὶ διαρκές. Κατασκευαζόμενον ἐκ σανίδων, διαλύεται μετὰ τὸ τέλος τῶν παραστάσεων, χωρίζεται δὲ εἰς δύο μέρη. Τὸ ἐστεγασμένον μέρος κατέχεται ἀπὸ τὴν κυρίως σκηνῆν, ἣτις ὑψοῦται καὶ πίπτει, ὡς εἰς ὅλα τὰ θεᾶτρα, καὶ παρίστησι τὴν πλατεῖαν τῆς Ἱερουσαλήμ· πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος φαίνεται ἡ οἰκία τοῦ Πιλάτου καὶ πρὸς τὸ ἀριστερὸν ἡ τοῦ Ἄννα, ἀμφότεραι δὲ μετὰ παραθύρων. Ἐν ἐκάστη πλευρᾷ τῶν οἰκιῶν ὁδὸς τις. Ἐμπροσθεν ὑπάρχει τὸ ὑπαίθριον, ἐνθα μένει καὶ ὁ Χορὸς καὶ ἐν αὐτῷ ἐκτυλίσσονται αἱ τῶν Μυστηρίων σκηναί, αἰτινες δὲν ἀπαιτοῦσιν ἀλλαγὴν σκηνῆς. Οἱ θεαταὶ καταλαμβάνουσι τὸ

λοιπόν μέρος, καθήμενοι ἐπὶ θρανίων, ἀμφιθεατρικῶς τετοποιηθέντων. Ὅπισθεν ὑπάρχει μέρος περιπερφημένον, οὗ τὰ ἠριθμημένα καθίσματα σχηματίζουν τὸ ἀμφιθέατρον.

Κατὰ τὸν Γιλβέρτον Κόλεριτζ, λεπτομερῶς περιγράφαντα τὰ τῶν παραστάσεων τοῦ Ober-Ammergau ἐν τῇ «Musical Wordl and Dramatic Observer», ἐπισυμβάσης τῇ 1633 ἐπιδημίας ἐν Ober-Ammergau, οἱ τοῦ χωρίου πρόκριτοι διέταξαν τεσσαρακονθήμερον αὐστηράν νηστείαν, ἀλλ' ἐπειδὴ αὕτη παρεβιάσθη ὑπὸ τινος τῶν συγχωριτῶν αὐτῶν, θελήσαντος νὰ πανηγυρίσῃ ἐορτήν τινα, τεσσαράκοντα ἄνθρωποι ἀπέβηκον. Ὅτε οἱ κάτοικοι ἔταξαν, ἵνα κατὰ δεκαετίαν διδῶσι τὴν πικράστατον τοῦ δράματος τῶν Παθῶν, ἥς ἐνεκκ οἱ ἀγαθοὶ ἐκεῖνοι πιστεύουσιν ἔτι καὶ νῦν ὅτι ἡ ἐπιδημία ἐκείνη ἔπαυσε.

Δύναται τις νὰ πιστεύσῃ, ὅτι αἱ παραστάσεις τῶν Μυστηρίων κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐχρησίμευον ὡς μέσον μορφώσεως. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς ἀμαθείας, ὅτε ἡ γνώσις τῆς τε γραφῆς καὶ ἀναγνώσεως ἦταν πρᾶγμα κατὰ ἄγνωστα ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῶν μονῶν, αἱ γραφικαὶ παραστάσεις θεωροῦντο ὡς μέσον ἐκπαιδεύσεως διὰ τοὺς ἀγραμμάτους καὶ τὰ παῖδια. Εἶναι δὲ βεβαίως παράδοξον πῶς τὸ μέτρον τοῦτο τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπερ οὐδένα λόγον ὑπάρξῃσιν ἔχει, ἐπέζησε μέχρι σήμερον, ὅπως χρησιμὸς ὡς ἐντύφημα τῆς εὐσεβείας.

Τὸ δράμα ἐφθασεν εἰς ἡν εὐρίσκεται ἡδὴ οἴσιν κατόπιν πολλῶν μεταβολῶν, ἃς ὑπέστη. Ἐπειδὴ εἰς τὰ ἀρχαῖα τῶν δραμάτων κείμενα πρὸς ἐξήγησιν πλείστα ἀπεβίβησιν σκηναὶ καὶ φράσεις ἐκ διαφόρων ἄλλων δραμάτων, τὰ Μυστήρια γενικῶς κατηγορήθησαν ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ἀλλ' ἐνεκκ τῆς ἀγνοίας τοῦ χωρίου, ἢ, κατ' ἄλλους, ἐνεκκ τῆς προστασίας τοῦ Samburga, διδασκάλου Λουδοβίκου τοῦ Α', τὸ δράμα τῶν Παθῶν ἠδυνήθη νὰ ἐπιζήσῃ τῆς καταργήσεώς του ἐν Ammergau.

Μοναχὸς τις τοῦ Eitel, ὀνόματι Othmar Weis, διώρθωσε τὸ κείμενον, ἀπέβαλε τὰ ὄλως ἀνάρμοστα εἰς ἱερὸν δράμα σκηναὶ ἐπιστάδια, ἅτινα μέχρι τοῦ 1740 εἶχον παρεισφύσει.

Ὁ Bochus Dedler, ὀργανοπαίκτης καὶ διδάσκαλος τοῦ χωρίου, συνέθεσε διὰ τοῦς χοροὺς ἀνταξίαν μουσικὴν.

Οἱ χοροὶ τῆς σημερινῆς συνθέσεως ἐγράφθησαν εἰς στίχους ἀνομοιοκαταληκτοῦς παρὰ τοῦ Ἀλοίστου Dainseberger, ἱερέως τοῦ χωρίου, οὗ ὁ τάφος καὶ ἡ προτομὴ κεῖται ἐν

τῷ ἡρέμῳ κοιμητηρίῳ. Τελευταίως δ' ἐφῆρσαν κείμενον εἰς λόγον πεζόν, ὅπερ βρῖθε φράσεων εὐληθμένων ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ἡ μεθοδικὴ διευθέτησις τῶν μερῶν τοῦ δράματος πάντας ἱκανοποιεῖ. Ἐν ἀποδιώξῃσι πᾶσαν δυνατὴν προτίμησιν ὡς πρὸς τὴν διανομήν τῶν μερῶν, ἐκλέγονται ἐξ ὁλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ χωρίου τεσσαράκοντα μόνον οἰκογενεαὶ, οἵτινες διανέμουσι τὰ μέρη. Τὰ τῶν πρωταγωνιστῶν ἐξέχοντα μέρη ἀνατίθενται πάντοτε σχεδὸν εἰς ζυλογλύπτας, διότι τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτῶν αἶσθημα καθίστησιν αὐτοὺς φυσικῶς προσεκτικωτέρους εἰς τὴν παραστάσιν τῶν μεγαλοπρεπῶν τύπων. Τὸ δράμα διαιρεῖται εἰς δέκα καὶ ὀκτώ μέρη, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐνάρξεως κυρίως αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀσκεποῦς μέρους τῆς σκηνῆς διαδοχικῶς διέρχονται ἐν μέσῳ μουσικῶν ἤχων διάφοροι σκηναὶ, πλαστικαὶ εἰκόνες καὶ εἰκονογραφίαι, παριστώσιν σκηνῆς τῆς Ἀγίας Γραφῆς, αἵτινες ἄλλως τε προδιαθέτουσι τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ εἰς τὸ μέγα ἔργον.

Τὸ δράμα ἄρχεται διὰ τῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ τελευτᾷ εἰς τὴν ἀνάληψιν αὐτοῦ.

Τὸ τοῦ Χριστοῦ πρόσωπον διὰ τρίτην φοράν εἶχεν ὑποδυθῆ κατὰ τὸ 1890 ὁ πρωταγωνιστὴς Joseph Mayer, ὅστις θαυμαστῶς παίζει τὸ μέρος του, ἰδίως κατὰ τὴν φοβερὰν τῆς Σταυρώσεως ὥραν καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἐκπέμπει τὴν ἀπέλπιδα φωνὴν ὁ Ἰησοῦς «*Ἢλ, Ἢλ, λαμὰ σαβαθανὶ*», ἀδύνατον δὲ νὰ λάβῃ τις σαφῆ ἰδέαν τῆς φυσικότητος, μεθ' ἧς ἐξέρχονται τῶν χειλέων του αἱ λέξεις ἐκεῖναι. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποκαθήλωσις τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἡ τόσον δύσκολος καὶ ἐπίπονος, μετὰ τοσαύτης γίνεται φυσικότητος, ὥστε νομίζει τις ὅτι ἔχει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐχὶ ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὸ ἐν Ἀμβέρσῃ ἀριστοτέχνημα τοῦ Rubens. Ἀμίμητος δὲ καθ' ὅλα εἶναι καὶ ἡ ἀνάληψις αὐτοῦ, βραδέως ἀνερχομένου εἰς οὐρανὸν καθ' ἣν στιγμὴν ἡ αὐλαία πίπτει καὶ τὸ δράμα περατοῦται. Τὸ πρόσωπον τοῦ Καθάρα παίζει ὁ δῆμαρχος Ἰωάννης Lant, τὸ δὲ τῆς παρθένου Μαρίας ἡ ὠραία καὶ μελαγχολικὴ αὐτοῦ θυγάτηρ Rosa, ὁ νέος Πέτρος Rendl τὸ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, ἄλλος τὸ τοῦ Πιλάτου καὶ ἄλλος τὸ τοῦ Ἰούδα.

Τινὲς νομίζουσιν ἀσέβειαν τὴν ἐκ τοῦ βίου καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ ἐμπνευσθῆναι δι' ἔργα τοῦ θεάτρου· ἀλλ' ἡ φροντίς καὶ ὁ σεβασμὸς, μεθ' ὧν προπαρασκευάζεται τὸ θέαμα, ἡ εὐ-

λάβεια, ἡ ἐμπυχοῦσα τοὺς ἠθοποιούς, ἀνευ διακρίσεως, ἀπὸ τὰ παῖδια, τὰ παριστώντα τοὺς ἀγγέλους, μέχρι τῶν πρωταγωνιστῶν, εἰσι γεγονότα μὴ ἐπιτρέποντα ἀντιλογίαν. Οἱ τοῦ Ober-Ammergau κάτοικοι πιστεύουσιν εἰς τὸ δράμα, ὡς καὶ εἰς τὴν θρησκείαν αὐτῶν. Μία μόνη ὑπάρχει διαφορὰ, ὅτι τὰ ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ θαύματα, ὡς τὸ τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου, τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν πέντε ἄρτων καὶ ἰχθύων, ἐκτελοῦνται διὰ μηχανημάτων. Ἐν Ammergau, χάριν τοῦ δράματος, συρρέουσι πλέον τῶν 20 χιλιάδων ἐπισκεπτῶν, μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τοῦ 1870 παρευρέθησαν σὺν ἄλλοις ἐν τῇ παραστάσει ὁ πολὺς Βίσμαρκ καὶ ὁ στρατηγὸς Μόλκε.

Ἀλλ' ἐπανερχόμενοι εἰς τὰς παλαιὰς τῶν Μυστηρίων παραστάσεις, παρατηροῦμεν ὅτι εἰς τὴν γερμανικὴν Ἀγγλίαν ταύτας διεδέχθησαν αἱ Ἰθολογίαι, ἐνθα ἔβλεπέ τις πρόσωπα ἀληγορικά καὶ τὸ ἱερὸν μετὰ τοῦ βεβήλου μειγμένον. Κατόπιν τούτων ἔρχονται τὰ Παρέμβολα, ἅτινα δύναται νὰ κληθῶσι παραστάσεις καθαρῶς βεβήλοι. Τὰ παρέμβολα ταῦτα ἦσαν κωμῳδία, δράματα μονόπρακτα, πλοκῆς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπλουστάτης, ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ ἔργα ἀνάξια μνείας. Ὡς ὑπόδειγμα παρατίθημι ἐνταῦθα συνοπτικῶς τὴν ὑπόθεσιν μονόπρακτου κωμῳδίας τοῦ J. Still ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Ἡ βελόνη τῆς Κυρᾶς Γάμμορ Γουριῶν*», παραπταθείσης τῇ 1566 ἢ, κατ' ἄλλους, τῇ 1575.

Ἡ Κυρὰ Γουριῶν, ἐπιδιορθῶσα τὰς κλῆτας τοῦ συζύγου τῆς, χάνει τὴν μόνην, ἣν ἔχει, βελόνην, τὴν ζητεῖ πανταχοῦ, ἀνατρέπει πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ τῆς, ὀργίζεται δὲ καὶ καταρᾶται πάντας, διότι οὐδαμοῦ τὴν εὐρίσκει. Ἀναστατοῦνται πάντες οἱ ἐν τῇ οἴκῳ εὐρισκόμενοι καὶ ὀλόκληρος ἡ συνοικία, ἀλλ' εἰς μάτην ἡ βελόνη δὲν εὐρίσκεται. Κατάσκοπος ὁ σύζυγος λαμβάνει ἐπὶ τέλους τὴν ἀπόφασιν ἵνα φορέσῃ τὰς κλῆτας τοῦ ὡς ἔχουσι, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κάθηται περιλυπὸς ἐπὶ τινος ἔδρας. Παραδόξως ὁμοῦ αἰσθάνεται φοβερὸν κέντημα εἰς ἀπόκρυφόν τι τοῦ σώματος τοῦ μέρους, ὅτε καὶ ἡ βελόνη ἀνευρίσκεται ἐν μέσῳ τῶν γελῶτων καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως ἀπάντων.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Still, ἐν ᾧ ἔστιν ὅτι ἀπαντῶνται ἐν μέσῳ αἰσχρῶν μονολόγων καὶ κωμικῶν τινος χαρακτήρες. Ἀλλὰ τὸ παραδοξότερον πάντων εἶναι ὅτι συγγραφεὺς τῆς Βελόνης ἦτο ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Still.

Ἰλλ. Φιλ. Σόλλογος.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπτου ἐποχὴν ἐπειράθησαν ἵνα παραστήσωσιν ἀσθενῆ τινα δοκίμια ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἀρχαίας τραγωδίας. Ἡ *Forrest* ἢ *Poirer*, ἦτοι ἡ τραγωδία τοῦ Γορδοῦ, ἦν παρέστησεν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βσιλείας τῆς Ἐλισάβετ, καὶ ἄλλαι εἰσι ὁμοίως ἐστέρημένοι πνεύματος.

Ἡ Ἰσπανικὴ τραγωδία ὑπῆρξε τὸ πρῶτον σοβαρὸν δράμα, ἀλλ' ἀνευ συμμετρίας καὶ ἐμπλεῶν γελίας ἐμφάσεως.

Ἐν τούτοις τὸ ἀγγλικὸν κοινὸν εἶχε λάβει ἤδη τὴν ἕξιν ἵνα παρίσταται εἰς τὰς δραματικὰς ταύτας παραστάσεις, ἄνθρωποι δὲ πάσης κοινωνικῆς τάξεως μετ' εὐχαριστήσεως ἐπορεύοντο εἰς τὸ θέατρον.

Οἱ ἠθοποιοὶ διατηροῦντο ὑπὸ τῆς βασιλείας καὶ τῶν εὐγενῶν, τὰς δὲ παραστάσεις αὐτῶν ἔδιδον ἐντὸς τῶν αὐλῶν τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐν τοῖς πανδοχείοις, διῆγον ὁμοῦ βίον κραιπάλης, μεθύοντες καὶ χαρτοπαικτοῦντες. Τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἠθοποιῶν εἶχε τι τὸ σατανικόν. Οἱ πουριτάνοι ἐσταυροκοποῦντο συναντῶντες αὐτούς, ὁ δὲ ὄχλος προσέβαλλε καὶ ὕβριζεν αὐτούς, καὶ μόνοι οἱ εὐγενεῖς ἐδώρου αὐτοῖς χρήματα.

Καὶ ὁμοῦ τὸ θέατρον ἐπλούτιζε τοὺς συγγραφεῖς, ἠθοποιούς καὶ ἐργολόβους, ἤρχισεν δὲ βαθυπυλὸν καὶ σοβαρῶς προσεθεῖον διὰ τῶν ἔργων τοῦ Ροβέρτου Greene, τοῦ Ἰωάννου Lilly, καὶ ἰδίως τοῦ Χριστοφόρου Marlowe.

Ὁ τελευταῖος οὗτος ἦτο πτωχότατος καὶ εἰς πᾶν ἐλάττωμα ἐκδοτός, ἀλλ' ἦτο πάντοτε ἰδιοφυὴς ἂν δὲ εἰς τινα δράματα αὐτοῦ, ὡς τὴν «*Διδῶ*», τὸ δράμα τοῦ «*Ἀγίου Βαρθολομαίου*», τὸν «*Ἐδουάρδον Β'*» παρατηρῶνται ὑπερβολαὶ καὶ ἀνομοιοκαταληκταί, εἰς τὸν «*Φαῦστον*» ὁμοῦ ἀποκαλύπτεται ὁ καλλιτέχνης. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Γκαίτε μετεσκεύασε τὸν Μεφιστοφίλην, τὸν ἐπαρουσίασε κομψότερον καὶ εἰρωνικώτερον, ἀλλ' ἡ πρωτοτυπία τῆς συλλήψεως ἀνήκει εἰς τὸν Χριστοφόρον Marlowe. Ὁ ἀγγλὸς μάλιστα Φαῦστος εἶναι παθητικώτερος τοῦ γερμανοῦ ἀδελφοῦ του. Ὁ πρῶτος πιστεύει ἐξ ὅλης ψυχῆς, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν κλείει τὴν καταθρόνιον συμφωνίαν, δοκιμάζει ταραχὴν καὶ τρόπον ἀνεκφραστον.

Ἀλλ' οἱ δραματικοὶ συγγραφεῖς, ὧν ἀνωτέρω ἐμνημονεύσαμεν, κατ' ἀνάγκην ὀφείλουσιν ἵνα δώσωσι τὴν τιμητικὴν θέσιν εἰς τὸν μέγαν γόητα, τὴν μάχον εὐφυΐαν τοῦ Γουλιέλμου Σακσπείρου.

Οὗτος λέγεται ὅτι ἦτο υἱὸς ἐμπόρου ἐρίων

και κρεοπώλου, πριν ἢ δὲ αὐτὸς ὁ Γουλλιέλμος ἀρξῆται ἀποκεφαλίζων τυράννους ἐπὶ σκηνῆς, ἔσφαζεν ἐπὶ τινα ἔτη πρόβατα καὶ βόας. Κατὰ τοὺς βιογράφους ὁμοίως αὐτοῦ *George Steevens* καὶ *Edmond Malone*, ὁ πατήρ του Ἰωάννης ἦτο χειροκτιστοὶς ἐν *Stratford*, χρηματίας καὶ δημοτικὸς σύμβουλος τῆς περιφέρειας ἐκείνης, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦ βίου του στάδιον διήλθεν ἐν πενίᾳ. Ὁ Γουλλιέλμος εἰσῆλθε πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῆς πόλεως ταύτης, ὅπουθεν φαίνεται ὅτι μετέβη παρά τινι δικηγορικῇ γραφείῳ. Δεκαοκταέτης ἐνουμφεῦθη τὴν *Annan Hathaway*, κατὰ ἑπτὰ καὶ ἡμισυ ἔτη μεγαλειότερον αὐτοῦ, γυναῖκα ἀγράμματον καὶ περὶν, ἐξ ἧς ἀπέκτησε τρία τέκνα, τὴν *Σωσάννην*, τὴν καὶ εὐνοουμένην αὐτοῦ, τὴν Ἰουδίθ καὶ τὸν Ἀμνέτον (*Hannet*), ἀποθανόντα τῷ 1596 κατὰ τὸ δωδέκατον τῆς ἡλικίας του ἔτος. Ἀφῆκε ὁμοίως μὲν τῶν ἡμερῶν ἐγκαταλείπει τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, οἰαδῆποτε καὶ ἐν ὑπόθεσιν μὲν ἦτο αὐτῆ, καὶ μεταβαίνει εἰς Λονδίον, ὅπου καὶ συνηταιρίσθη μετὰ ομάδος, διαρκούσης ἐλάφους ἐκ τοῦ δάσους τοῦ κυρίου *Θωμᾶ Lussi*. Οὐχ ἦττον ὁ βιογράφος αὐτοῦ *Malin* διαφεύδει τὴν πληροφορίαν ταύτην, χωρὶς ὁμοίως καὶ νὰ δώσῃ ἡμῖν λόγον τῆς ἀποτόμου ἐκείνης φυγῆς τοῦ Γουλλιέλμου ἐκ τῆς *Stratford*, πλὴν τῆς εἰκασίας μόνον ὅτι ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν ἕνεκα χρηματικῶν στενοχωριῶν. Ἐπιτίθεται ὅτι ἀφίκετο εἰς Λονδίον τῷ 1588 ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν, ἐνθα, ὠθούμενος ὑπὸ τῆς πρὸς τὰ θεάτρα κλισίως του, συνηνώθη μετὰ ἐταιρείας ἠθοποιῶν, συμπαιστάνων μετὰ τῶν *Λαυρεντίου Fletcher*, *Ριχάρδου Burbage* καὶ *Βενιαμίν Johnson*. Δυστυχῶς ἡ ἱστορία δὲν διεφύλαξεν ἡμῖν ἐν τίνι δραματικῇ ἔργῳ ἔλαβε τὸ πρῶτον μέρος καὶ ποῖον ὑπεδύθη πρόσωπον. Τινὲς τῶν βιογράφων αὐτοῦ ἰσχυρίσθησαν ὅτι ὡς ἠθοποιός, δὲν ἦτο μεγάλης ἀξίας, οὐχ ἦττον ἄλλοι ὑποστηρίζουσι τὸναντίον, ὅτι, ὑποδύμενος τὰ πρόσωπα τῶν ἔργων του, ὡς τὸ τοῦ *Φαλοῖαφ*, ἀπέσπα τοὺς ἀπὸ μέσης καρδίας γέλωτας τῶν ἀκροατῶν του, ἐν δὲ τῷ Ἀμνέτῳ ἔκαμιν αὐτοὺς νὰ ριγῶσιν ἐκ φόβου καὶ οἴκτου.

Ἡ μεγάλη τοῦ Σακεσπέιρου καρδία ἠσθάνετο νεανικὸν σφρίγος, ἀκατάβλητον πρὸς τὰς γυναῖκας, συμπάθειαν ἀπόδειξις δὲ τούτου, ὅτι ἔγραψεν ἑκατὸν καὶ πενήντα σοννέτια εἰς διαφόρους ἐρωμένους του καὶ κατ' αὐτὴν

ἔτι τὴν μεγάλην ἡλικίαν ἠύποσχεδίαζε παθητικωτάτους στίχους διὰ μίαν δεσποινίδα. Μεγάλως συνεπάθει εἰς τὰς μελαγχροινὰς καὶ μελανοφθάλμους γυναῖκας, ὡς ὁ *Βύρων* πρoutίμα, ὡς γνωστὸν, τὰς ξανθὰς καὶ γλαυκοφθάλμους καὶ ὁ *Ουάλτερ Σκωτ* τὰς ἐρυθροδέρμους καὶ πυρρότριχας. Καὶ ἠγαπᾶτο ἀπὸ τὰς γυναῖκας ἐμμανῶς. Ἀλλὰ διὰ τί, θὰ ἐρωτήσητε, αἱ ὠραῖαι τῆς ἐποχῆς του ἠμιλλῶντο τίς ἐξ αὐτῶν νὰ κατακτήσῃ τὴν καρδίαν του; Ὁ ποιητὴς τοῦ Ἀμνέτου ἦτο ἴσως ἐκτάκτου ὠραιότητος; Τούναντίον, οὐχί. Λέγεται μάλιστα ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτο χλωρός, ὡς ὁ *Βύρων* καὶ ὁ *Σκωτ*. Τὰ ἀληθῆ τῆς ἀμιλλῆς αὐτῶν ταύτης αἰτία ἄλλοθι δεόν νὰ ζητήσωμεν. Ἐνυπάρχει τι εἰς τινὰς ὑπάρξεις, ὅπερ συχνάκις σαγηνεύει πλειότερον τῆς ἐφημέρου καλλονῆς, πλειότερον τῆς δυνάμεως καὶ χάριτος τῶν ἐπιδεικνυομένων εἰς μεγαλοπρεπεῖς χοροὺς ποδῶν καὶ τὸ ἐπ' αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ ψυχικὴ ἰσχύς, ἡ εὐφυΐα, ἧτις μαγεύει καὶ ποιεῖται κατακτήσεις. Οὐχ ἦττον πρὶν ἐκθέσω, τὸ ἐπ' ἐμοί, τὸ μεγαλεῖον τοῦτο, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ περιγράψω ὑμῖν διὰ βραχείων τὸ θεάτρον *Globe* (*Σφαῖρα*), ἐνθα ἐδιδάχθησαν τὸ πρῶτον αἱ τοῦ Σακεσπέιρου τραγῳδίαί.

Ἐπτὰ θεάτρα ὑπῆρχον ἐν Λονδίῳ ἐπὶ τοῦ Σακεσπέιρου τοσοῦτον ἢ πρὸς τὰς δραματικὰς παραστάσεις κλισίαι ἦτο ζωνῆα καὶ πάγκοινοι! Τὰ θεάτρα ταῦτα ἦσαν ὄγκοι ὑπερμεγέθεις καὶ ἀκατέργαστοι, οὐδόπως ἀναπαυτικοὶ ὡς πρὸς τὴν κατασκευὴν καὶ βάρβαροι ὡς πρὸς τὸν διάκοσμον. Ἐπὶ βορβορώδους γῆπέδου, παρά τὰς ὄχθας τοῦ *Ταμέσεως*, ἠγείρετο τὸ πρῶτιστον τῶν θεάτρων τούτων, ἡ «*Σφαῖρα*»¹, εἶδος ὀγκώδους ἐξαπλεύρου πύργου, περιβαλλομένου ὑπὸ βορβορώδους τάφρου, ἄνωθεν δὲ τοῦ θεάτρου ἀνεπετάννυτο σημεῖα κουθρά, ἀγγέλλουσα τὴν παράστασιν. Εἰς τὰ θεάτρα ταῦτα συνέρρεον πτωχοὶ τε καὶ πλούσιοι, καθότι ὑπῆρχον θέσεις τιμώμεναι ἀντὶ ἐξ πενῶν, ἀντὶ δύο καὶ ἀντὶ μιᾶς ἔτι, πλὴν τὸ μέρος, ἐνθα οἱ πληρόνοντες τὰ ποσὰ ταῦτα ἐκάθηντο, δὲν ἦτο ποσῶς ἐστεγασμένον, ἢ δὲ βροχῇ ἐπιπτεν ἀκωλύτως ἐπὶ τῶν πληθειῶν τούτων θεατῶν. Συνήθως πρὸ τῆς ἐνάρ-

1. «Τὸν Ἡρακλέα μ' ὄλο τὸ βάρος του». Τὸ θεάτρον *Globe* εἶχεν ὡς σύμβολόν του τὸν Ἡρακλέα, ποὺ ἔβατοσσαι σφαῖραν (Ἀμνέτος, Πράξις Β', σκηνὴ β', ἐκδοσίς *Πολυλά*, σελίς 221).

ξεως τῆς παραστάσεως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἔπινον ζῖθον, ἔθραυον κάρνα, ἔτρωγον διαφόρους καρπούς, ὠρύοντο καὶ οὐχί σπανίως ἐγρονθοκοποῦντο ἐνίοτε δὲ, κινούμενοι εἰς ἀγανάκτησιν ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς διδασκόμενων, ὠρμων κατὰ τῶν ἠθοποιῶν, ἀναστατοῦντες τὸ ὄλον θεάτρον, ἢ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ παράστασις δὲν ἐτύγχανε τῆς ἐπιδοκιμασίας των, ἔτρεχον εἰς τὸ καπηλεῖον, ὅπου ἐφοῖτα ὁ ποιητὴς, ὅπως ἐξυλοκοπήσωσιν ἢ ὑποβάλωσιν αὐτὸν εἰς βαναύσους καὶ ἐνίοτε ἐπιδύνοους ἀστεϊσμούς. Χάριν τῆς παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς ἰδιαζούσης πρὸς τὴν ζυθοποσίαν τάσεως, μέγας κίθος ἐστηρίζετο ἐπὶ τινος τῶν τοίχων τῆς πλατείας πρὸς κοινὴν χρῆσιν. Ἐὰν ὁσμή τις δυσάρεστος προσέβαλλε τὴν οὐχί ἄλλως τε λεπτὴν ὄσφρησιν τῶν θεατῶν τούτων, ἠκούετο γενικὴ κραυγὴ «καύσατε ἀλκενθίδα» ἀμέσως δὲ ἡ παραγγελία αὕτη ἐξετελεῖτο, καιομένης τῆς ἀλκενθίδος ἐν πυραύνω, κομιζομένη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐξ οὗ ἀνέθρῃσκε βαρὺς καπνός, οὐδόπως ὁμοίως ἐνοχλῶν τοὺς παρευῶτας. Νοεῖται ὅτι οἱ θεαταὶ οὗτοι ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ ἐδάφους, ἢ τὸ πολὺ ἐπὶ δέσμης ἀχύρων.

Ἐπερὶ τούτων καὶ ἀμέσως πλησίον τῆς σκηνῆς ἐκάθηντο οἱ δυνάμενοι νὰ πληρώσωσιν ἐν σελλίνιον ὡς τιμὴν εἰσόδου καὶ ἀποτελοῦντες τὴν τάξιν τῶν κομψευομένων, τῶν εὐπατριδῶν καὶ ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀνωτέρων κοινωνικῶν τάξεων. Οἱ θεαταὶ οὗτοι προεφυλάσσοντο ἀπὸ τῆν βροχῆν, ἐὰν δ' ἐπλήρονον ἐπὶ πλέον ἐν σελλίνιον, ἠδύναντο νὰ προμηθευθῶσι μικρὸν κάθισμα, ἐλλείψει δὲ τούτου, ἐκάθηντο καὶ οὗτοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὡς οἱ ἦττον εὐγενεῖς γείτονές των, καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ οὗτοι θεαταὶ ἐχαρτοπαίκτου, ἐκάπνιζον καὶ πολυτρόπως ἐξυβρίζον τοὺς πληθειῶς θεατᾶς, οἵτινες ἀπέδιδον αὐτοῖς τὰ ἴσα, ῥίπτοντες μῆλα κατὰ τῶν ὑβριστῶν των. Μὴ ἀρούμενοι δὲ εἰς τοῦτο οἱ εὐπατρίδαι ἐκείνοι ἐχειρόνομον ἀπρεπῶς, ἐβλασφήμου, ἠστέλλοντο διὰ λέξεων πολυσυνθέτων, πεφουσιωμένων, κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν τοῦ αἰῶνος ἐκείνου ἔθος.

Ὡς πρὸς τὴν κυρίως σκηνὴν, οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ δυνάμενον νὰ δελεάσῃ τὸ βλέμμα τοῦ θεατοῦ. Τὰ παρασκήνια ἦσαν πεπαλαιωμένα καὶ ἀμυρᾶ, εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς ἀνηρτάτο διαρκῶς σκηνογραφία τις, παριστώσα τὴν δικαιοσύνην τοῦ Σολομῶντος. Ὁ ἱματισμὸς πτωχότατος καὶ συχνάκις ἀνάρμοςτος, συνιστάμενος εἰς πτῖλα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ πορφυρᾶς ἐπὶ τῶν ὑποδημάτων περικνημίδας.

Τὰ πρόσωπα τῶν γυναικῶν ὑπεδύοντο νεανίσκοι. Ἡ ὄπταπατὴν εὐκόλως ἐπετυγχάνετο τῇ βοήθειᾳ τῶν θεατῶν, οὐδεμίαν προετοιμασίαν σκηνικὴν, οὐδεμίαν διοπτρικήν, οὐδεμίαν κινήτη σκηνογραφίαν ἐν τοῖς θεάτροις τούτοις. Ἐὰν ἡ σκηνὴ ἀπῆται ἵνα πρόσωπόν τι ἀφῶνον λ. γ. ὑποδύμενον πρόσωπον ἱππότου παρουσιασθῆ, ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ ἦτο εὐκόλος, ἔθετον ἐπὶ τῶν φορεμάτων του ὑποκάμισον καὶ οὕτω ἐπαρουσιάζετο εἰς τὸ κοινὸν ὡς ἱππότης. Ἀντὶ σκηνογραφίας, παριστώσης πεδῖον μάχης, διασταυροῦντο εἰς μέρος τι τῆς σκηνῆς δύο ξίφη ἐκ ξύλου. Ἐὰν ὁ σκηνικὸς διάκοσμος ἀπῆται ἐκκλησίαν, ἀνηρτάτο ἐπὶ τοῦ τοίχου ὁμοίωμα Ἰσταυρωμένου. Συχνάκις δὲ ἡ φαντασία τῶν θεατῶν ἀνεπλήρου πᾶσαν σκηνικὴν ἔλλειψιν. Ἐπιγραφὴ κεφαλαίως γράμμασι γεγραμμένη ἀνήγγελλεν εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ἡ σκηνὴ τὴν στιγμὴν ἐκείνην μετεφέρετο ἐκ Λονδίνου εἰς *Κωνσταντινούπολην*, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀνευ τῆς ὁδηγίας ταύτης ὁ τόπος τῆς σκηνῆς κατενοεῖτο ἐκ τῶν λόγων τῶν ὑποκριτῶν, ἢ πολλάκις εἰκάζετο ἐξ ἄλλων δεδομένων. Ἐὰν αἱ ἐπὶ τῆς σκηνῆς γυναῖκες ἐξέφερον τι σχετικὸν πρὸς τὰ ἄνθη καὶ ἐξεφράζοντο, ὡς ἐὰν ἤθελον νὰ δρῶσιν τοιαῦτα, ἡ φαντασία τῶν θεατῶν μετεσχημάτιζε τὴν σκηνὴν εἰς κήπον. Ἐὰν οἱ ὑποκριταὶ ἀνέφερον τι περὶ ναυαγίου, ἐξ οὗ δῆθεν ἐσώθησαν, ἡ φαντασία τῶν θεατῶν μετεσχημάτιζε καὶ αὐτὴς τὴν σκηνὴν εἰς βράχον.

Ἄλλ' ἐκ τῶν ὀλίγων σεβασμῶν ἀπεδίδετο εἰς τὴν ιδέαν τοῦ τόπου, δὲν ἐφάνοντο εὐλαβέστεροι καὶ πρὸς τὴν ιδέαν τοῦ χρόνου. Πολλάκις νεαροὶ ἠγεμόνες ἐφάνοντο ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐρώμενοι ἀλλήλων, μετὰ πολλὰς περιπετειᾶς ἢ ἠγεμονίς ἐνεκυμόνει καὶ ἔτικτεν υἱόν, ὅστις, ἀπολεσθεὶς κατὰ τὴν νηπιότητα, ἐνεφανίζετο αὐτὴς ἀνδρωθεὶς πλέον καὶ ἔτοιμος ἐν ἀναλάβῃ τὰ δικαιώματα τῆς πατρότητος, ἢ δὲ τῶν συμβάντων τούτων ἐκτύλιξις δὲν διήρκει πλέον τῶν δύο ὥρων.

Αἱ τερατώδεις αὗται ἀνωμαλῆαι ἐμετριάσθησαν ὀλίγον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σακεσπέιρου, ὀλίγα δὲ παραπετάσματα, ἀξέστως ἐωγραφημένα καὶ ἄλλαι ἀτεχνοὶ μιμήσεις ζῶων, πύργων καὶ δασῶν ἐβοήθηον τὴν φαντασίαν. Τοιαῦτη ἡ αἰσθητικὴ καὶ ἐν γένει ὁ σκηνικὸς μηχανισμὸς καὶ διάκοσμος τοῦ θεάτρου ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σακεσπέιρου. Καὶ ὁμοίως ἐν τῷ ἀκόμψῳ τούτῳ οἰκοδομήματι καὶ διὰ τοιούτων σκηνικῶν ἐπιπέλων καὶ βοηθημάτων ὁ Γουλλιέλμος Σακεσπέιρος ἀμιλλάται πρὸς

τὸν Σοφοκλέα καὶ Εὐριπίδην, τὸν Ἀριστοφάνη καὶ Αἰσχύλον, τὸν Πλάτωνα καὶ Τερέντιον. Αὐτὸς μὲν τὸσον πενιχρὰν ἐπίπλωσιν καὶ ἐτι πενιχρότερον ἱματισμὸν καὶ σκηναϊκὸν μηχανισμὸν παρουσιάζει εἰς τοὺς θεατὰς αὐτοῦ τὸ χαρὲν τῶν Καπουλέτη ἀνθοκήπιον καὶ τὴν ἀργυρὰν σελήνην, τὴν θωπεύουσαν τὴν ἀπαλὴν καὶ χνοῶδη τῆς Ἰουλιέτας παριάν, τοὺς ὑπερηφάνους τῆς γηραιᾶς Σκωτίας πύργους καὶ τὰ ἐπίχρυσα ἀνάκτορα τῶν Δογῶν τῆς Ἑνετίας. Διὰ τῆς εὐπειρίας τῶν στίχων τοῦ ὁ Σακεσπεῖρος προξενεῖ τοιαύτην εἰς τὸ ἀκρατήριόν του ἐντύπωσιν, ὥστε, οἷονεὶ ὑπνωτιζόμενον τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ, αἰσθάνεται τὸ πατάγισμα τῆς βροχῆς, τὸν συριγγμὸν τοῦ ὀρητικοῦ ἀνέμου, τὴν βοὴν τῆς βροντῆς, τὴν μανίαν τῆς φοβερᾶς θυλλῆς, τὸν καλπασμὸν ἑκατοστύος ἵππων καὶ τὸν κρότον τιτανικῆς, τρομερᾶς μάχης. Διὰ μόνης τῆς μαγείας τῶν στίχων τοῦ διασκεδάζει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ πεφοθῆμένου Μάκβεθ καὶ τῶν ἐνθουσιῶντων θεατῶν ὀκτὼ βασιλείων σκιάς, ἃς παρακολουθεῖ τὸ ἀπειλητικὸν τοῦ Βάγκου φάσμα καὶ προβάλλει τὸν δίχτηλον πόδα τοῦ Σατανᾶ, ταραττόντα τὸν Ὀθέλλου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Σακεσπεῖρος διαστρέφει ἐξ ἀγνοίας τὴν ἱστορίαν, ἣν δὲν ἐμελέτησε πολὺ, συχνάκις δὲ συγχέει τὸν Χριστιανισμὸν πρὸς τὸν Ἑθνομισμὸν, τὸ ἱερὸν πρὸς τὸ βέβηλον, ζῆ ἐν μέσῳ ἀνθρώπων σχεδὸν ἀγροίκων, ζητούντων τὸ χυδαῖον ἐν τῇ ἡρώσῳ, ὅπως διασκεδάσωσιν ἐν τῇ θεάτρῳ. Ἄλλ' οὗτος τὰ πάντα σχεδὸν ἀναπληροῖ διὰ τῆς γονίμου καὶ ἐκτάκτου φαντασίας του, διὰ τῆς ἰδιαζούσης καλαισθησίας του, διὰ τῶν σκέψεών του. Εἰς αὐτὸν ἀρκεῖ ἱστορικὴ τις περικοπή, φράσις τις, ἐνίοτε μία λέξις μόνη, ὅπως ἐξ αὐτῆς παραγάγῃ τὴν μεγάλην εἰκόνα καὶ ζωγραφῆτῃ θαυμασίως τοὺς χαρακτῆρας του.

Ἐὰν παρουσιάσῃ ἡμῖν τὸν Κάσαρα ἐπιδεικτικόν, ὅστις ἐξῆ ἀφελίστατα, περιγράφει οὐχ ἥττον ἐντελέστατα τὸν Βροῦτον, ὅστις χάριν αὐτῆς τῆς ἀρετῆς καὶ πρὸς τὸ καλὸν τῆς πατρίδος λαμβάνει τὴν παράδοξον καὶ σκληρὰν ἀπόφασιν, ἵνα φονεύσῃ τὸν εὐεργέτην του. Ἄψογος εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ Ἀντωνίου, ὅστις διὰ τῆς γοητευτικῆς εὐγλωττίας του ἐξεγείρει τὸν Ῥωμαϊκὸν λαὸν πρὸς ἐκδίκησιν κατὰ τῶν ἀγνωμόνων φονέων. Ἐν τῇ τραγῳδίᾳ τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας ἡ παραφορὰ τῆς κραυγῆς μὴ θαυμασίως δὲν περιγράφεται, ἔνθα τὸ τέκνον τῆς Ῥώμης

καταβεβλημένον, ἀποτεθαρρημένον ἄγεται πρὸ τῶν ποδῶν γυναικὸς ἀσελγοῦς καὶ ἀκολάστου, εἰς ἐναγκαλισμοὺς ἀκορέστους; Αἱ ἀγγλικαὶ ὑποθέσεις ἀπεικονίζονται διὰ χρωμάτων τῶν πραγματικῶν, μετὰ καλαισθησίας τῶν λεπτῆς, διὰ φωτοσκιάσεων, οὕτως εἰπεῖν, τῶν ζωηρῶν, ὥστε τὸ κοινὸν τῆς Ἀλβιῶνος μένει μαγευμένον.

Ὁ Σακεσπεῖρος μεταχειρίζεται ἐνίοτε χρωστήρας Ῥαφαηλείους, θίγει τὰ τρυφερώτερα τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων μετὰ χάριτος ὅλως ἰδίως.

Ἡ Ὀφηλία, ἡ Ἰουλιέττα, ἡ Ἀνσοδεμόνα, ἡ Μεράνδα ἀποσπῶσι τὰ δάκρυα ἡμῶν καὶ αὐτὴ δὲ ἡ βδελυρὰ Γερτρούδη συγκινεῖ ἐκ τρυφερότητας τὸ κοινόν, ὅπερ ῥαίνει δι' ἀνθέων τὸ πτώμα τῆς Ὀφηλίας.

Ἐνίοτε ὁ Σακεσπεῖρος προσδιορίζει τὴν ἐξέγερσιν τῆς τραγικῆς φρίκης, καὶ πρὸς τοῦτο δὲν ἔχει τὸν ὁμοίον του, εἶναι ἔξοχος.

Παρατηρήσατε δι' ὁποῖων μελανῶν χρωμάτων περιγράφει τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ Ὀθέλλου, τὴν ἀχαλίνωτον φιλοδοξίαν τῶν συζύγων Μάκβεθ, τὴν πρὸς τὸ χυδαῖον ἀκόρεστον δίψαν τοῦ Σαύλου, τὸν τρόμον τοῦ θανάτου, ὑπ' οὗ καταλαμβάνεται ὁ Καρδινάλιος τοῦ Beaufort ἐν τῇ *King Henry (second part)*. Παρατηρήσατε δι' ὁποίας δυνάμεις καὶ τέχνης περιγράφει τὴν τρέλλαν τοῦ Βασιλέως Ἀἰθ, τὴν ὑπεροπτικὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ Κοριολανοῦ, τὰ κακὰ ὄνειρα τοῦ Ριχάρδου Γ', τὴν τρέλλαν συχνάκις μὲν προσποιητὴν, ἐνίοτε δὲ ἀληθῆ τοῦ Ἀμλέτιου.

Ὁ μάγος ποιητῆς κάμνει ἡμᾶς νὰ ριγώμεν ὑπὸ φρίκης, ἐνεκα τῆς συσσωρεύσεως τῶν θανάτων ἐν τῇ Ἀμλέτιᾳ καὶ τῇ Μάκβεθ, νὰ τρέμωμεν ὑπὸ ὀργῆς διὰ τὴν τύχην τῆς Ἀνσοδεμόνας, διεγείρει ἐν ἡμῖν βαλὴν εὐσπλαγγνίας αἰσθημα πρὸς τὴν Αἰκατερόνην τῆς Ἀραγωνίας καὶ καταθλίβει τὴν καρδίαν ἡμῶν διὰ τῆς μεταξὺ Τίλλβοι καὶ υἱῶν αὐτοῦ σκηναῆς ἐν τῇ *King Henry (first part)*.

Τινὲς τῶν κριτικῶν ἠθέλησαν νὰ συγκρίνωσιν αὐτὸν πρὸς τὸν Σχίλλερ' ἀλλ' ὅσον ἐπιτυχῆ καὶ ἂν ὦσι τὰ δραματικὰ ἔργα τοῦ Γερμανοῦ, ὁ Βαλεστάν, ὁ Δουξ τῆς Ἀλμπας, ἡ Κεκίλλα, ὁ Γουλλιέλμος Τέλλ κτλ., ὁ μέγας τῆς Στρατοφρόνης ποιητῆς εἶναι ἀπαράμιλλος. Οὐ μόνον γινώσκει νὰ διαδονῇ ἐν ἡμῖν τὰς λεπτοτέρας χορδὰς τοῦ αἰσθηματος, οὐ μόνον εἶναι ἱκανὸς νὰ πληροῖ τὴν ψυχὴν ἡμῶν τρόμου, ἀλλ' ὅσακις ἐκπωματίζει τὸ δοχεῖον τῆς εὐθυμίας

αὐτοῦ, καταδείκνυσιν ἡμῖν πηγὴν ἀνεξάντλητον κωμικῆς χάριτος, καὶ διασκεδάζει ἡμᾶς περιγράφων ἕνα γραφικόν, ἕνα φανταστικὸν κόσμον, ἐνθουσιάζοντα καὶ καταγοητεύοντα ἡμᾶς. Ἀποδείξεις δὲ ὁ *Sir John Falstaff* ἐν τῇ κωμῳδίᾳ «*Merry Wines of Windsor*».

Ἐπάρχουσιν ἄλλοι, οἵτινες ἐφρασεολόγησαν ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ Σακεσπεῖρου, ἄλλοι, οἵτινες ἀπέδωκαν αὐτῷ βαναυσότητα, ἄλλοι ὅτι εἰσήγαγεν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τὸ ὑπερφυσικόν, χρώμενος μαγίαις καὶ φαντάσμασιν, ἄλλοι ἀπεκάλεσαν αὐτὸν ἀηδόνα καὶ ἄλλοι πιστεύσαντες αὐτὸν ὕδροφόρον.

Ἄλλὰ, κατὰ τὸν *Schlegel*, ὁ «Σακεσπεῖρος οὐ μόνον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς συμπαντα τὸν κόσμον ἀνήκει. Ὁ πνευματικὸς κόσμος καὶ ἡ φύσις ἔθεντο πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ τοὺς θηταυροὺς των, ἡμίθεος ἐν ἰσχύϊ, προφήτης διὰ τὸ βάθος τῶν βλέψεών του, πνεῦμα ὑπερφυσικὸν διὰ τὴν ἐκτάσιν τῆς σοφίας του, πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ ἀνθρωπότητι ὑφίστανται, κατέρχεται μέχρι τῶν θνητῶν, ὡς ἂν μὴ εἶχε τὸ συναίσθημα τῆς ὑπεροχῆς του καὶ εἶναι ἀπλοῦς καὶ ἀγνός, ὡς παιδίον».

«Ὁ Σακεσπεῖρος, λέγει ὁ μέγας ἠθικολόγος *Jonson*, εἶναι ἀνώτερος ὅλων τῶν συγγραφέων, τοῦλάχιστον τῶν νεωτέρων, εἶναι ὁ ποιητῆς τῆς φύσεως, ὁ ποιητῆς, ὅστις παρέχει τοῖς ἀναγνώσταις αὐτοῦ πιστὸν κάτοπτρον τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ βίου. Οἱ χαρακτῆρες του δὲν μετατρέπονται, ὡς ἐκ τῶν ἑθίμων τῶν ἰδιαιτέρων τόπων, ἀγνώστων εἰς τὸν ἐπιλοιπον κόσμον, ὡς ἐκ τῶν ἰδιαζουσῶν σπουδῶν ἢ τῶν ἐπαγγελμάτων, ἅτινα ἐπὶ ἐλαχίστου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων ἐπιδρῶσιν, ἢ ἐκ τῶν συμπτώσεων

παροδικῶν ἠθῶν ἢ προσωρινῶν δοξασίῶν. Οἱ χαρακτῆρες αὐτοὶ εἶναι οἱ γνήσιοι γόνιοι τῆς κοινῆς ἀνθρωπότητος, τοιοῦτοι, οὓς ὁ κόσμος ἀείποτε παρέχει καὶ ὁ παρατηρητῆς πάντοτε ἀνευρίσκει. Τὰ πρόσωπα τῶν χαρακτῆρων αὐτῶν ἐνεργοῦσι καὶ ὀμιλοῦσιν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν γενικῶν ἐκείνων παθῶν καὶ ἀρχῶν, ὧν ἅπαντες οἱ νόες ἐμφοροῦνται καὶ ὑφ' ὧν ὅλον τῆς ζωῆς τὸ σύστημα εἰς ἀέναον τίθεται κίνησιν. Ἐν τοῖς ἔργοις ἄλλων ποιητῶν εἰς χαρακτῆρ εἶναι συχνάκις ἐν μόνον πρόσωπον, ἐν ᾧ ἐν τοῖς τοῦ Σακεσπεῖρου, κατὰ γενικὸν κανόνα, εἶναι τύπος.

Ἐκ τῆς εὐρείας ταύτης ἐκτάσεως, ἣν προσδίδει εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῶν χαρακτῆρων του, τοσαύτη ἀπορρέει διδασκαλία, αὐτὴ δὲ πληροῖ τὰ σακεσπεῖρα ἔργα πρακτικῶν ἀξιομάτων καὶ βιοτικῆς συνέσεως. Ἐρρήθη περὶ τοῦ *Εὐριπίδου*, ὅτι ἕκαστος αὐτοῦ στίχος ἦτο καὶ ἐν ἀπόφθεγμα, ἀλλὰ περὶ τοῦ Σακεσπεῖρου δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ἐκ τῶν ἔργων του δύναται τις ν' ἀρυσθῆ σύστημα πολιτικῆς καὶ οικονομικῆς σοφίας. Κατὰ τοῦτο λοιπὸν ὑπερέχει ὁ Σακεσπεῖρος, ὅτι τὸ δράμα του εἶναι πιστὸν κάτοπτρον τοῦ βίου καὶ ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἡ φαντασία ἀπεπλανήθη διώκουσα τὰ φάσματα, ἅτινα ἄλλοι συγγραφεῖς ἐγείρουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ, θεραπεύεται τῆς παραφροῦ ταύτης ἐκστάσεως ἀναγινώσκων αἰσθηματα πραγματικῶς ἀνθρώπινα, ἐν ὄντως ἀνθρωπίνῃ γλώσσῃ διατυπούμενα. Ἐδὲ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο ἐπέρχεται ἐκ τῶν δραματικῶν ἐκείνων ἔργων, ἐξ ὧν καὶ αὐτὸς ὁ ἐρημίτης δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων, ὡς ἐπίσης κληρικὸς δύναται νὰ προῖδῃ τὴν πορείαν τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν.

ΠΕΡΙ ΚΑΛΟΥ ΚΑΙ ΕΠΟΥΣ

ὕπο

ΙΑΡΔΑΝΟΥ ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ

Ἐπει, εἰ μὴ τι μνήμης ἀμαρτάνω, 1884φ, ἐπὶ Καλλιάρχου προέδρου τοῦ δήτου, ἀνεγνωμένον εἰσαγωγὴν εἰς τὸ ποιημάτων Νάλον, ἐν ᾧ ἐλέγομεν ὀλίγα πᾶν περὶ ἔπους. Ἐκείνα νῦν ὅση δύναμις ἡμῖν εὐρύναντες καὶ βραχυτάτην περὶ τέχνης καὶ τοῦ καλοῦ θεωρίαν συνάφαντες παρατιθέναι τολμῶμεν ὑμῖν εὐγνωμόνων, ὡς φησὶ πρὸς Πλούταρχον, τῶν ἀκρωμένων οἰόμενοι τεύξεσθαι. Ἐπει δὲ περὶ ἔπους ἡμῖν ὁ λόγος, ἀρκτέον, ὡς εἰκός, ἀπὸ τῆς ποιήσεως ἀπλῶς, ἐν τῷ γένους ἀφικώμεθα βαθμηδὸν εἰς τὸ εἶδος.

Ἔστι δὲ ποιήσις αἰτία πᾶσα καθόλου καὶ ἐργασία πᾶσα τεχνική κατὰ Πλάτωνα¹, δι' ἧς τι μῆπω πρότερον ὄν εἰς τὸ εἶναι μεθίσταται². Ἔστι μὲν ἐνθάδε τὸ εἶναι τῷ φιλοσόφῳ τὸ εἶδος, ὃ τινι μορίῳ τῆς ὕλης ἐναποτυπῶν ὁ τεχνίτης γενέσθαι ποιεῖ τι μῆ πρότερον ὑπάρχον (αὐλόν, εἰκόνα, κύλικα). Ἐὰν γὰρ ἀπλῶς ἐξ οὐκ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τι μεθίσταναι τοῦ θείου νομιζόμενον εἶναι μόνου. Ταῦτόν οὖν ἡ ποιήσις οὕτω θεωρουμένη τῇ τέχνῃ, μῆριον ἐχούση τὴν οὕτω καλουμένην ἰδίαν³. Οὕτω δὲ τι σύμφυτον ἢ τέχνη διὰ τὸ χεῖρας τε τυχεῖν ἐπιτηδείου καὶ ναῦ παρὰ τῆς φύσεως⁴ ἔσχε γενέσθαι οἷαν ἢ

κοινωνία κατ' Ἀριστοτέλην τοῦ γὰρ ζῆν ἕνεκα τὸ ἐξ ἀρχῆς γενομένη τοῦ ζῆν εὐ χάριν οὕσα διατελεῖ καὶ τούτου στοχαζομένη¹. Ἐνέσθαι δὲ πᾶσα τέχνη δοκεῖ τῇ ἐπινοίᾳ τὸ πρῶτον εὐρετικῶς τινος, ὑπεροχωτέρου τῶν ἡλικίων, οὐ μίμηται τινος, ὡς εἰκός, ἐγίνοντο κάκεινων ἕτεροι συνεχῶς αἰεὶ παρὰ τῶν εἰδότην οἱ μὴ διδασκόμενοι. Εὐρεσις ἔρα καὶ μίμησις ἢ τῆς τέχνης ἀρχὴ ῥοπήν δὲ μεγίστην ἐσχηκέναι δοκεῖ πρὸς τε γένεσιν αὐτῆς καὶ τὴν ἀνά χρόνον ἐνιαχοῦ τελείωσιν ἢ τε διδάσκουσα πάντα χρεῖω² καὶ ἢ τοῦ τόπου φύσις, ἔτι δ' ἦθη καὶ πλοῦτοι καὶ ἢ περὶ τοῦ θείου δόξα καὶ τὸ δεκτικὸν οὐχ ἡκίστα τοῦ γένους.

Ἐνομένη δ' οὕτως ἡ τέχνη τὸ μὲν ἐμμεῖτο τὰ φυσικά, τὸ δ' ἀνεπλήρου τὸ τῆς φύσεως ἐλλείπον³. Ἐπει δ' ὡς ἐρρήθη, τοῦ ζῆν ἕνεκα ἐγένετο πρῶτον, ἦν ἐφ' ὅσον εἰς τοῦτο μόνον ἀπέβλεπε, βάνουσος αὐτῆ τε καὶ ὁ τεχνίτης⁴. Ἀνά δὲ χρόνον εἰς τὸ ζῆν εὐ ἀρξαμένης ἐργάζεσθαι καὶ τοῦ καλοῦ μετὰ τοῦ εἶναι τε καὶ ἰδίαν στοχαζέσθαι, διεκρίθησαν αἱ τούτου δη-

ἀλλ' οὐ τῷ ἐλάττονι τὸ τιμιώτερον καὶ μείζον. Εἰ οὖν οὕτως βέλτιον, ἢ δὲ φύσις ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ποιεῖ τὸ βέλτιστον, οὐ διὰ τὰς χεῖρας ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος φρονιμώτατος, ἀλλὰ διὰ τὸ φρονιμώτατον εἶναι τῶν ζῴων ἔχει χεῖρας· ὁ γὰρ φρονιμώτατος πλείστοις ἂν ὄργανοις ἐχρήσατο καλῶς, ἢ δὲ χεῖρ ἔοικεν εἶναι οὐχ ἓν ὄργανον, ἀλλὰ πολλά· ἐστὶ γὰρ ὡς περὶ ὄργανον πρὸ ὄργανον· τῷ οὖν πλείστα δυναμένῳ δέξασθαι τέχνας τὸ ἐπὶ πλείστον τῶν ὄργανων χρήσιμον, τὴν χεῖρα, ἀποβέδωκεν ἢ φύσις.

1. Ἀριστοτ. Πολ. 1, 2: ἡ πόλις (=πολιτικὴ κοινωνία)..... γινόμενη μὲν τοῦ ζῆν ἕνεκα, οὕτω δὲ τοῦ εὐ ζῆν.

2. «Χρεῖω πάντ' ἐδίδαξεν· τί δ' αὖ χρεῖω κεν ἀνέροι;»
3. Ἀριστοτ. Φυσ. Ἀερ. 2, 8: αὐλῶς ἢ τέχνη τὰ μὲν ἐπιτελεῖ ἢ ἢ φύσις ἀδυνατεῖ ἀπεργάσασθαι, τὰ δὲ μεμμεῖται.

4. Ἀριστοτ. Πολ. 1, 5, 10. Ἔστι δ' ἢ λέξις παρὰ τὸ βάνουσος καὶ τὸ αὐῶ τ. ἔ. ὁ παρὰ τὴν κάμινον ἐργαζόμενος· ἔδ. καὶ Πλ. Συμπ. 203 Α.

μιουργοὶ τῶν ἄλλων, ἐλευθέροι καὶ τέχνη κατ' ἐξοχὴν ὀνομασθεῖσαι, καὶ διατελοῦσιν ἐς τὰδε μετὰ πολλὰς ἐπ' ἀμφω μεταβολὰς πολλαχού τῆς οἰκουμένης καλλύνουσαι τε καὶ ρυθμίζουσαι· καὶ τέρπουσαι καὶ σὺν ταῖς ἐπισημαῖς παιδεύουσαι τε καὶ πρὸς τὸ τέλειον ἀγούσαι τὰς κοινωνίας. Ἐκινήθη δὲ τὰ πρῶτα καὶ κινεῖται παριστάναι τὸ καλὸν ὁ τεχνίτης ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ καθόλου πάθους ὑψηλοῦ καὶ εὐγενοῦς εἰς αἰσθητὸν ἢ νοητὸν, εὐεῖδές, χαρίεν, ἐξαισιον· τοῦ γὰρ τοιούτου πάθους ἀνεῖ οὐκ ἐνι τι τούτων ἀπλῶς ἐπιτελεῖσθαι. Εἰ δὲ τί που τὸ ἀνθρώπινον εἰργάσατο ποτε τοιοῦτον, ἐστὶ δὴλα γενομένα πάντα κατ' οὐς ἐκεῖνο χρόνους ἐνθουσιασμοῦ ἢ πόθος ἢ φιλοτιμία κατεῖχε τις ἐξοχος.

Ἐὸ δὲ τοιοῦτον αἰσθητὸν ἢ νοητὸν ὄφθην ἢ νοηθῆν ὑπὸ δεκτικῶς τινος ἔρωτα καὶ πόθον ἐνήσειν αὐτῷ τοῦ ποιεῖν ἢ γενεῶν (εἰ γυνὴ τὸ φανέν) οἷον ἐκεῖνο, παριστάμενον ἤδη πως ἀμυδρῶς αὐτοῦ τῇ φαντασίᾳ· κοινῇ μὲν οὖν ὁ πόθος εἶναι δοκεῖ τοῦ καλοῦ, τὸ δ' ἀληθὲς ἀθανασίας ἐστὶν ἐν τῇ κάλῃ κατὰ Πλάτωνα¹. Ποιοῦν τι γὰρ οἷον ἀθάνατον ἀποβαίνει τὸ θνητὸν ὡς καὶ τίκτον, αὐτὸ μὲν εἶναι μὴ δυνάμενον ἐν ἀριθμῷ καὶ ταῦτόν αἰεὶ, τῷ δ' ἔργῳ πη καὶ τῷ τέχνῳ τούτου τυγχάνον· διὸ χαρίεν ὁ τις εἶπεν ἀγάμω φίλῳ παιδῶν αὐτὸς πατήρ ὡς τι μετὰ χρόνον ἐσόμενον μακρὸν αὐτὸς μὲν ὕφιοτο, ὁ δὲ φίλος οὐ βούλεται μὲν οὖν οὕτω τὸν αἰεὶ χρόνον ὑπάρχειν, ἐφίεται δ' εἶναι καλὸν ὡς ἐνι καὶ τέλειον· διὸ καὶ πέφυκε γενεῶν ὁ γενεῶν ἐν τῇ κάλῃ κατὰ Πλάτωνα², τὸ γὰρ αἰσχρὸν αὐτὸν συσπειρᾶσθαι ποιεῖ σκυθρωπὸν καὶ λυπούμενον καὶ μὴ γενεῶν, ἀλλὰ φέρειν χαλεπῶς ἔσχον τὸ κῆμα³.

Πρὸς μὲν οὖν παιδογονίαν ἐστὶν ἢ φιλότης κοινῇ τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς τὰ ζῶα δεινῶς ὁμοίως περὶ τοῦτο δικτιθέμενα καὶ γοσοῦντα, ἀθανασίας ἄτε κάκειν' ἐρῶντα μὴ συνειδῶτα⁴ συμβαίνει μόντοι τῷ πλείστῳ τῶν ἀνθρώπων εἰς φιλότητα φέρεσθαι μὴ πᾶν τι πρὸς τὸ καλὸν ὑπὸ φορτικότητος ὄρωντας, ἀλλὰ που πρὸς ὄραν ἢ χρόνον ἢ φωνὴν ἢ μέγεθος, ἀντὶ τοῦ καλοῦ τούτων ἐν ἢ τιν' ὁμοῦ μεταλαμβάνοντας· κινεῖ δ' αὐτοὺς ἐν τοῖς γάμοις καὶ τὸ πρὸς ὄνησιν ἢ δῆποτε συμβαλλόμενον· ἔτι δὲ

1. Συμπ. 207.

2. Συμπ. 206 καὶ 209.

3. Αὐτόθ. 206 D.

4. Αὐτ. 207 Α.

πρὸς τούτοις ἦθη καὶ νόμοι πολλὰ πολλάκις παρὰ τὸν ἔρωτα βιαζόμενοι¹. τὸ δὲ τοῦ ἀνθρώπου θεϊότερον ἢ μουσικώτερον ὀλιγωρεῖ μὲν οὐ τοῦ καλοῦ καὶ γενναίου σώματος, ἀσπάζεται δὲ σὺν τούτῳ μᾶλλον ἐὰν ἐντύχη που ψυχῇ καλῇ τε καὶ εὐφυσί, ὡς τε παρὸν μὲν ἀσπάζεται συναμφοτέρου, εἰ δὲ μὴ πάρεισιν ἀμφω, τὸ τῆς ψυχῆς ἀντ' ἐκεῖνου προαιρεῖται κάλλος². Τοῦ δὲ καλοῦ τυχεῖν οὐδ' ἐστὶ πᾶσι διὰ τὸ σπάνιον ἐξ οὗ καὶ περιμάχητον, ἄτε φειδοῖ πως, ὡς εἰκοι, τοῦ θείου τῇ φύσει τὸ καλὸν ἐναπομάττοντος. Ἔτι δὲ δοκεῖ μὲν εἶναι τὸ καλὸν ἀπλοῦν ἢ πᾶσιν, ὁμοίως ὑπὸ πάντων ἐπαινούμενον ἢ θαυμαζόμενον, ἐστὶ δ', ὡς εἰκοι, οὐχ ἀπλοῦν, ἀλλὰ τινι καὶ (Δημοκρίτου λέξει) νόμῳ, πάθει καὶ δόξῃ καὶ συνηθείᾳ συνημμένον· ὅθεν ὀρθῶς ὁ Πέρσης ἀλλοίς» εἶπεν «ἀλλὰ καλὰ»³. Περὶ μὲν οὖν τοῦ καλοῦ καὶ αὐθις ἡμῖν ὁ λόγος ἐστὶ παρακατιοῦσι.

Τῇ δὲ τέχνῃ, ἢ μόνος ἢ σχεδόν τι μόνος ἐν τοῖς ἔχοσι ζωὴν διαπρέπει, ἀφικνεῖται τοῦ τέλους ὁ ἄνθρωπος εἰδὲ κοσμῶν εὐμεθόδως ὕλην ἢ τι ποσὸν ἐπιτηδείον, ὡς τε γενέσθαι τῷ ὄντι καλὸν ἢ χαρίεν, ὅπερ ἀπαθανατίζει πως ἐν τῷ κάλῳ τὸν ἐργασάμενον, ἐμφαῖνον αὐτοῦ τοῖς ἐπιγενομένοις τὴν ἀρετὴν ἢ τὸ ὑπέροχον, οἷον τι τῆς ἐκεῖνου ψυχῆς ἀποτύπωμα. Ταῦτό δ' ἂν τις εἴποι καὶ περὶ τῶν ὑπὲρ ἀρετῆς ἀθανάτου καὶ δόξης εὐκλεοῦς οὐσίαν τε πολλὴν ἀναλωσάντων καὶ πόνους καὶ κινδύνους οὐκ ὀλίγους ὑπομεινάντων, ἄτε κάκεινων ἀθανασίας ἔρωτι ταῦτα πραξάντων⁴, ἀθάνατον ἔσεσθαι μνήμην αὐτοῖς οἰόμενων· διατελεῖ γὰρ αἰεὶ πως ὄν ὁ μνήμης τυχὼν αἰδίου, καὶ μηκέτι παρών· τὸ γὰρ εἶναι συνήπται πη τῇ γνώσει· τὸ δ' ἀγνοούμενον οὐδ' εἶναι πη δοκεῖ, καὶ καθάπερ ὑποτίθηται τὸ εἶδέναι τὸ εἶναι, οὕτω πη καὶ τοῦτ' ἐκεῖνο· διὸ καὶ τὸ θεῖον εὐδοκῆσαν, ὡς εἰκοι, αὐτοῦ γνωσθῆναι τὸ μέγα τε καὶ δυνατόν καὶ σοφόν τε καὶ τέλειον ἐποίησε τὸ δε τὸ πᾶν, οὐ τῇ νοήσει διατελεῖ τὸν ἀπειρον αἰῶνα καθορώμενον, ἀόρατον ὄν⁵. Ἐπει δὲ πᾶν τὸ γενομέ-

1. Πρωταγ. 337 D: ἐστὶ δ' ὁ λόγος Ἰππίου τοῦ σοφοῦ· πρβλ. καὶ Πλῶ. ἀπόσπ. 151.

2. Συμπ. 209.

3. Παρὰ Πλουτ. ἐν βίῳ Θεμιστοκλέους.

4. Συμπ. 208.

5. Ἐπιστ. πρ. Ρωμ. 1, 20. Πράξ. 14, 17. Συμφεδὰ δ' ἀποφαίνεται καὶ τις ἐπεὶ παράδοσις (حديث قديم) (كنت كذا عليا في حبيب ان اعرف فخلقت الخلق ليعرفوني)

νον ἢ ποιηθὲν ὑπὸ τινος οἷόν ἐστιν ἀποβλάστημα καὶ ἄλλος ἐκείνου, πέφυκεν ἐκ τούτου φιλεῖν τε καὶ τιμᾶν ὡς περὶ τῶν τῆς γεννηθῆναι, οὕτως ὁ ποιήσας τὸ ποιηθὲν ἢ τὸ δημιουργημ. Ὅθεν ὁ μὲν φιλόσοφος ἀγάμενον οἶονε! καὶ χαίροντα παρίστησι τῷ πονήματι τὸν θεὸν ἐν τῷ Τιμαίῳ¹, ὁ δὲ προφήτης εὐφρανείσθαι φησι τὸν Κύριον ἐπὶ τοῖς ἔργοις². Ἐκ δὲ τούτου καὶ τὸ κομιδῆ τοῦ θεοῦ φιλάθρωπον καὶ ἡ πᾶσα διὰ τοῦ Σωτῆρος οικονομία τὴν ὑπερβολὴν αἰτίον ἔσχε τῆς τοῦ δημιουργοῦ πρὸς τὸ δημιουργημ, τὸν ἀνθρώπου, ἀγάπης³.

Τὸ μὲν οὖν θεῖον ἐν ἀρχῇ ποτε νόου φρενὶ τὰ πάντα ποιήσαν διατελεῖ διατηροῦν αὐτὰ τῇ βουλήσει καὶ δημιουργοῦν αἰεὶ τὸ καλὸν ἐν αἰσχροῖς μυρίοις. Ἔστι γὰρ αἰσχρὰ καὶ φαῦλα κατ' Ἀριστοτέλη⁴ τῶν ἐν τῇ φύσει τὰ πλεῖστα διὰ τὸ πολλῇ τῇ φειδοί, καὶ ἄπερ εἴρηται, τῇ φύσει τὸ καλὸν ἐγκαταπαρῆναι. Τὸ δ' ἀνθρώπειον αἰεὶ μὲν, ἐξ οὗ ποτε τέχνην ἀσκει, διατελεῖ τοῦ καλοῦ στοχαζόμενον ἐν εἰδεσι πλείστοις, ὀλίγα μόντοι γένη τῶν ἐπιγῆς ἀρχαῖά τε καὶ νεώτερα, τῶν Ἰταλῶν ἐν τούτοις ἀρχὴν βαλομένων, τὰ μὲν ἐξίκοντο τὸ πάλαι, τὰ δὲ διατελοῦσιν αὐτοῦ καθικνούμενα μέχρι τοῦδε, Γαλατῶν μὲν, ὡς ἔοικε, τὰ νῦν ἐν Εὐρώπῃ, Νιππονίων δ' ἐν Ἀσίᾳ τῶν ἄλλων ἡγουμένων.

Τὸ δ' ἐστὶ τὸ καλὸν ἐφιλοσόφησαν ἀρχαῖοί τε καὶ νεώτεροι πολλὰ περὶ τούτου, Πλάτωνος⁵ ἡγησάμενον καὶ Πλωτίνου⁶, ὧν ἑκατέρω τὸ εἶδος εἶναι δοκεῖ τοῦ καλοῦ γενέτειρα, δι' αὐτοῦ διαφανόμενον. Οὐ γὰρ ἐν μόνῳ τῷ συμμετρῷ τῶν μερῶν μετὰ τῆς εὐχροίας (φησὶν ὁ Πλωτῖνος) ἐστὶ τὸ καλόν· οὕτω γὰρ (φησὶν) ἀπλοῦν οὐδὲν ἐστὶ καλὸν μὴ συμμετρῶν ἔχον μορίων. Τὸ δὲ τῷ λόγῳ συμμετρῶς ἐπιφαίνεσθαι τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ, τοῦτο ποιεῖ τὸ καλόν· διὸ τὸ καλὸν ἀρέσκει διὰ τὸ διαλάμπον εἶδος ὑπὸ τοῦ νοῦ τοῦ συγγενοῦς εἰσπορώμενον. Ὅρθως ἄρα καὶ καλῶς ἀρίζεται

τὸ καλὸν Ἀριστοτέλης¹ «τὸ δι' αὐτὸ αἰρετόν»· ἀρέσκει γὰρ ἑαυτοῦ τ. ἔ. τοῦ εἶδους ἕνεκεν, ἀλλ' οὐ τοῦ χρησίμου. Εἰ δ' ἀμβλῶς ὁ νοῦς ἢ φύσει ἢ δι' ἀπαιδευσίαν ἢ μὴ νήφων ὑπὸ πάθους, ἔρωτος, μίσους ἢ φθόνου, χαίρει μὲν ἐστὶν ὅτε τῷ μὴ καλῷ, δυσαρρεστῆ δὲ καὶ τῷ καλῷ· διὸ καλῶς ὁ ποιητὴς ὡς καλὰ πολλάκις ὁ ἔρωσ τὰ μὴ καλὰ ποιεῖ φαίνεσθαι². δοκεῖ δὲ καλῶς εἰρησθαι καὶ τὸ παρ' Ἰταλοῖς: non è bello quel che è bello, ma è bello quel che piace³. ἀνάλογον δὲ τούτου καὶ τὸ Σάδιου τοῦ πάνυ:

« هر چه در دل فرود آید در دیده نکو آید »⁴

καὶ τοῦ αὐτοῦ τετράστιχον ἄλλο:

« کسی بدیده الکار اگر نکو کند
 نشان صورت یوسف دهد بنام خودی
 و اگر چشم ارادت نظر کند در دیر
 فرشته ایش نماید چشم کردی »⁵

Διαφανόμενον δὲ κατὰ βαθμούς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς τὸ εἶδος τὴν ἀξίαν ἀποτελεῖ τῶν καλῶν ἑκάστου· οὐ γὰρ ὁμοίως πάντα καλὰ, τὴν αὐτὴν ἀξίαν ἔχοντα, καθάπερ Ἀριστιππος⁶ ἔλεγε περὶ τῶν ἡδονῶν ὡς οὐδὲν ἀλλήλων διαφέρουσιν· καλόν τι γὰρ καὶ τοῦ φωτὸς ἀπλῶς ἕνεκα κατὰ Πλωτῖνον⁷, ὡς ἡλίου ἢ σελῆρος ἢ τὸ βόρειον σέλας (ἐστὶ δὲ καλόν τι κατ' ἑαυτὸ καὶ τὸ φῶς ἀπλῶς ἄτε λόγος τις ὧν, ὁ δὲ λόγος νοῦς), καὶ τῆς χροᾶς οἷον πῦρ ἢ λειμῶν ἢ χρυσός⁸ ἢ λίθος, καὶ τῆς στερεότητος ἄμ. ἐκείνοις, οἷον ἀδάμας, καὶ τοῦ μεγέθους, οἷον ὄρος ἢ πλάτανος· ὁ δὲ λίθος καλλίων ὁ γλυπτός, ὧν ἀμὴ γέ πη μέτοχος εἶδους, οἷον ὕδρια, κίων, ὁ δὲ χρυσός χαρίστερος ἐργασμένος, οἷον ἔκπωμα, φιάλη, στέφανος, ἄτε πρὸς τῇ χροᾷ μετέχων ἰδέας· ἔτι δὲ μάλλον ὁ φυτοῦ τινος ἢ ζώου παριστάς

1. Ῥητορ. 1, 9.

2. Θεοκρ. Εἰδ. 6, 18 καὶ 19:

ἢ γὰρ ἐρωτι,

πολλάκις, ὡς Πολύφραμε, τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται.

3. Α. Αἰσανί-Προverbs, p. 4.

4. Ῥοδῶν, κεφ. 5 ἐν ἀρχῇ.

5. Αὐτ.

6. Διογ. Λαέρτ. 11, 87 καὶ Πλάτ. Φιλητ. 12 D.

7. Ἐνν. 1, 6 καὶ 12, 5.

8. Ἐκ τῆς χροᾶς, ὡς ἔοικεν, ἐκλήθη τὸ μέταλλον, ὡς εἰκάξει Κούρτιος [δ. Γ. Κουρτίου] Ἑλλ. Ἔτυμολογίαν ἐν λ. χρυσός. Οὕτω δὲ καὶ ἐν τῇ σανασκίτῃ πρὸς ἄλλοις ὀνόμασι τὸ μέταλλον ἔχει καὶ τὸ συναρμιασθέν ἔχρον.

ὁμοίωμα καὶ καθόλου τὸ ἐντελεγεῖ καλλίον ἢ τὸ δυνάμει. Ἔστι γὰρ εἶδος, οὕτω τέλος, ἢ ἐντελέχεια· τὸ γὰρ τέλος εἶδος ἐστὶ, κατ' Ἀριστοτέλη¹.

Εἰσὶ δὲ τῶν εἰδῶν αἰσθητὰ τὰ μὲν ὄψει, τὰ δ' ἀκοῇ, κάκεινα μὲν ἐν ἡμερίᾳ ἢ κινήσει, τὰ δὲ τῆς ἀκοῆς ἐν κινήσει πάντα, λόγοι καὶ τόνοι καὶ μέλη· διὸ καὶ αἱ τέχναι αἱ μὲν ἐν ἡμερίᾳ τὰ τῶν εἰδῶν ὁρατὰ παριστᾶσιν οἷον ἀρχιτεκτονική, γλυπτική, γραφική· αἱ δ' ἐν κινήσει, οἷον ὀρχηστική καὶ παντομιμική ὅσαι δὲ τὰ τοῖς ὠσὶν ἀντιληπτὰ τῶν εἰδῶν ἐν κινήσει πάντα, ῥητορική, ἑυθυμική, μουσική καὶ ποίησις.

Ἔστιν οὖν ἡ ποίησις ὡς τέχνη κεχωρισμένη κατὰ Πλάτωνα² «μόριον ἀπὸ τῆς ὅλης ποιήσεως ἀφορισθῆναι, τὸ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰ μέτρα»· διορίζων ὅμως αὐτὴν ὁ φιλόσοφος οὕτως ἐσκόπει δῆλον ὅτι τὴν αἰσθητὴν, ἐν ἣ τὸ ποιούμενον παρίσταται, μορφήν ἀνευ τῆς ὕλης, ἣν ἡμῖν ἀνάγκη προσθεῖναι τελειότητος ἕνεκεν ὁριστικῆς ὁριζομένουσ ὡδε: ποιησὶς ἐστὶ λόγος ἔμμετρος, τάξιν ἐμφανῶν ὄντων ἢ γενομένων ἢ ψυχῆς παιδημάτων καὶ νοημάτων οἷον ὁ ποιητὴς αὐτὸς ἐκδόμησε τῆ φαντασίᾳ τῆς ἀληθοῦς ἀμείνω καὶ τελειότεραν³.

Κατὰ δὲ τῆς τῶν εἰρημένων τάξεως καὶ τοῦ ἐρρυθμοῦ, ὃ φράζεται, λόγου τὸ εἶδος εἰς ἔπος ἀνέκαθεν αὐτῇ διήρηται καὶ δρᾶμα καὶ λῦραν. Ἐκ τούτων οὖν ἐροῦμεν, ὡς προὔπεσχόμεθα, βραχέα περὶ ἔπους, ἀνασκοποῦντες, ὡς εἰκόσ, τὰς ἐν ἡμῖν θυμικὰς ἐνεργείας, αἷς καὶ συνῆσθαι πῃ δοκοῦσι τὰ τῆς ποιήσεως εἶδη.

Αἱ τοίνυν ἐνεργεῖαι παρίστανται καθόλου τρισσά· α') αἰσθησις, β') τὸ συνειδὸς ἢ συναίσθησις (μεθ' ἡδονῆς ἢ λύπης), γ') βούλησις. Ὅποια μὲν οὖν ἐκάστη τούτων ὑποτιθέμεθα προμεμαθημένον. Εἰ δὲ τις εἰς αὐτὰς ἀναφέρει τὰ τῆς ποιήσεως εἶδη, τῆς αἰσθήσεως οἰκείον εἶναι δοκεῖ τὸ ἔπος, ἢς ἡγουμένης φύσει καὶ καθόλου τῶν ἄλλων, ἡγήσατο δῆλον ὅτι καὶ

1. Ἔστι δ' ἡ τοῦ χρυσοῦ τῶν χροῶν ὁμολογουμένως ἢ καλλίστη.

2. Συμπ. 205 G.

3. Ἀριστ. Ποιητ. IX, 1 α' Ὁ γὰρ ἱστορικός καὶ ὁ ποιητὴς οὐ τῷ ἢ ἔμμετρα λέγειν ἢ ἄμμετρα διαφέρουσιν, . . . ἀλλὰ τούτω διαφέρει, τῷ τὸν μὲν τὰ γενομένα λέγειν, τὸν δὲ οἷα ἂν γένοιτο· διὸ καὶ φιλοσοφώταρον καὶ σπουδαιότερον ἱστορίας ἐστὶ ποίησις· ἢ μὲν γὰρ ποίησις τὰ καθόλου μάλλον, ἢ δ' ἱστορία τὰ καθ' ἑκάστον λέγειν· πρὸλ. καὶ Ποιητ. ΙΕ', 2.

τὸ ἔπος τῶν ἐτέρων δυοῖν ἐνθα κατὰ φύσιν ἢ τῆς ποιήσεως ἐγένετο βλάστησις, οὕτω τῆς νοήσεως ἀκμαζούσης. Ὅθεν ὁ χαρακτήρ ὁ τοῦ ἔπους, παιδικὴν ἐν πολλοῖς ἐμφαίνων ἀπλότητα καὶ σαφήνεια, ἐξ ὧν αἱ ἐν αὐτῷ μέχρι κόρου πολλάκις ἐπαναλήψεις. Ἐπεὶ δ' ἡμῖν ἐστὶ κυριωτάτη μὲν αἰσθησις ἢ τῆς ὁράσεως¹, ἐχομένη δ' ἐκείνης ἢ τῆς ἀκοῆς, ὧν οἶονεὶ συνέχειά τις ἀσθενῆς ἢ φαντασία, διὰ ταύτης, ἀκμαιότερας οὔσης, εἰκότως ἐν τῇ νεότητι τοῦ γένους ὡς περὶ ἐν ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἥβην, ὁ ἐποποιὸς ἐναργῶς ὡς οἷον τε παρίστησιν ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἦν αὐτὸς κατ' ἐπίπνοιαν ἐπενόησε τάξιν ὄντων ἢ γενομένων οἷον ἐν χώρῳ καὶ χρόνῳ.

Ὅσα δὲ τῶν αἰσθητῶν ἢ ἐποποιία καθόλου μιμητική, τῶν ἀνθρωπίνων (ὡς περὶ καὶ τὸ δρᾶμα· τὰ γὰρ αὐτὰ μιμούμενα τῷ δι' οὐ διαφέρουσι καὶ τῷ τρόπῳ)² κατ' ἐξοχὴν ἀντέγεται πράξεων ὅσαι μὴ κοινὰ μὴδὲ συνήθεισ, ἀλλ' ἐξαιρετοὶ καὶ σπάνια καὶ θαυμαστοὶ καὶ μέγα τῷ ὑπερόχῳ κινουσαὶ τὸ διαφέρον, ἡρώων οὔσαι θεοῖς ἢ δαίμοσι φίλων ἢ μισομένων, ἀρωγοῖς ἢ πολεμίοις ἐκ τούτου παρισταμένοις· οἱ γὰρ ἀνθρώποι φιλοῦσι φύσει τὸ θαυμαστόν³ διὰ τὸ πέρα τοῦ (κοινῆ νομιζομένου) δυνατοῦ καὶ συνήθους ὅν ἐπιθυμίαν ἐνίναί τῇ κινήσει τοῦ μανθάνειν ὅτι τοῦτο καὶ ποῖον· ἡδὺ δὲ καθόλου τὸ μανθάνειν⁴· διὸ καὶ τὸ θαυμαστόν· τὰ δὲ συνήθη καὶ καθ' ἡμέραν (οἷον ἡλίου καὶ σελήνης ἐπιτολαὶ καὶ ὕετοί καὶ διοσημεῖαι καὶ τελεταὶ καὶ πανηγύρεις) ἀδιάφορα τῷ χρόνῳ καθίστανται καὶ καλὰ περ ὄντα.

Τὸ δὲ θαυμαστόν αὐτὸς εἰδέναι μὴ δυνάμενος ὁ ποιητὴς⁵, ἡμιθέων ἢ θεῶν ἢ δαιμόνων ἔργον ὑπάρχον, ἀληθῶς αἰσθάνεται λαλοῦντος ἐν ἑαυτῷ τοῦ θεοῦ, οὐ τὴν ἐπίπνοιαν ἀρχόμενος, ἐστὶ δ' ὅτε καὶ μεταξὺ διηγούμενος, ἐπικαλεῖται σπουδάζων⁶, ἀφηγεῖσθαι δ' οὕτω δοκοῦντος ἐκείνου, διατελεῖ μένων αὐτὸς ἀφανῆς ὡς ὄργανον ἀπλοῦν ὑπ' ἐκείνου φορούμενον. Ὅθεν ἐλάσσων ἐν τοῖς ἔπεσιν ἢ

1. Ἀριστοτ. περὶ ψυχ. Γ', 3.

2. Ἀριστοτ. Ποιητ. Γ', Ε', ΚΔ'.

3. Ἀριστοτ. Ῥητ. Γ', 2, 15.

4. Αὐτ. Γ', 10. Ποιητ. Α καὶ Φιλοσοφίας πρώτης Α ἐν ἀρχῇ.

5. Ἰλ. Β, 486: αὐτοὶ δὲ κλέος οἷον ἀκούομεν οὐδὲ τι εἶδμεν.

6. Ἰλ. ἐν ἀρχ., Ὀδ. ἐν ἀρχ., Ὀδισσ. Αὐ., Ὀουῖδ. Μεταμορφ. Ὀμπ. Κυνηγ., Ἰλ. Β 484 κτ.

διανόησις, ἐκ δὲ τούτου καὶ ἡ ἐνόησις ἢ ἐν ταῖς ᾠδαῖς. Ἔστι δ' ἡ τοῦ ἔπους ἐνόησις ὡς περ ἢ τοῦ δράματος οὐκ ἐν τῷ περὶ ἐνός, Ὀδυσσεύς ἢ Θησέως, τὴν ἀφήγησιν εἶναι ἀπολλὰ γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶ, «καὶ ἀπειρα τῷ ἐνὶ συμβαίνει, ἐξ ὧν ἐνίων οὐδὲν ἐστὶν ἐν» ἀλλὰ περὶ μίᾳ ἐκείνου πράξεως, ὅλης τε καὶ τελείας ὅπερ ὄρα τις ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς ποιήμασιν, ἐπαινουμένους ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐπὶ τούτῳ¹. Ἡ δὲ μία πράξις, οὐσα βραχεῖά τις, ὡς εἰκός, ἐπεκτείνεται τοῖς ἐπεισοδίοις, ἥτοι μέρεσιν οἰκείοις ὁμοῦ περαινόμενοις², ἃ τὸ πρέπον ἔχοντα μέγεθος συνάπτει τῇ πράξει τὸ ἐν ἐνὶ συμβῆναι χώρῳ καὶ χρόνῳ ποικίλα περ ὄντα. Ἐκ δὲ τούτων αὐξομένου τοῦ ὅγκου, μεγαλοπρεπὲς τε τὸ ἔπος γίνεται καὶ τερπνόν, εἰς ὃ συντελοῦσιν ἔτι λέξεις καὶ σχήματα λέξεων τε καὶ διανοίας, ἰδίᾳ δ' αἱ μεταφοραὶ³, καὶ τούτων οὐκ ἔλασσον αἱ παραβολαί, δι' ἧς ἐπιχέουσι τῷ λόγῳ σαφεῖ περ ὄντι σαφηνείας ἔτι μείζονος καὶ ποικιλίας μετὰ χάριτος, καὶ περ αὐταὶ (παρὰ γοῦν Ὀμήρῳ) τοῦ μέτρου πέρα πολλάκις ἐκτεινόμεναι· δεῖ μὲντοι μὴ πέρα τοῦ μέτρου τῷ ἔπει μέγα γενέσθαι τὸ μήκος, ἀλλ' εὐσύνοπτον εἶναι τῇ μνήμῃ καὶ ῥαδίως αὐτοῦ τὸν ἀκούοντα θεωρεῖν ἀρχὴν τε καὶ μέσον ὡς περ ζώου καὶ τέλος⁴.

Τὸ δὲ μέτρον ἠρέθη τοῖς ἔποποιόις, ἀρχαίοις τε καὶ νεωτέροις, αἰὲν τὸ οἰκείον καὶ τῷ σεμνῷ τοῦ ποιήματος ἀρμόττον, αὐτῆς, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶ⁵, τῆς φύσεως εὐρούσης ἐκείνοις μὲν τὸ ἠρωϊκόν, ὀγκωδέστατον ὄν καὶ στασιμώτατον⁶ καὶ παρὰ τοῖς Ἀρίοις Ἰνδοῖς ὁ σλόκος⁷, ἐκ τεσσάρων συγκείμενος ὀκτασύλλαβον μερῶν, ὧν ὁμοῦ τὰ δύο γραφόμενα στίχον ἓνα δοκοῦσιν ἀποτελεῖν ἑκκαίδεκάσύλλαβον· τῶν δὲ νεωτέρων τοῖς μὲν ἐκ Περσίδος τὸ βακχαικόν⁸, ἐξ ἑνδεκάσύλλαβων,

ὀγκωδὲς ἐπίσης, Ἰταλοῖς δὲ καὶ Γαλάταις ὁ δωδεκάσύλλαβος. Ὁ δὲ τοιοῦτος ἐν πᾶσι ῥυθμὸς χωρεῖ διὰ τέλους ὁ αὐτὸς ἀναλλοίωτος, τοῦ ποιητοῦ μὲν, ὡς ἀπλοῦ δοχείου τῆς ἀφηγήσεως, μένοντος ἀπαθούς, τῶν δὲ στίχων, ὡς περ ἐν τῷ μύθῳ τῶν γενομένων ἢ πράξεων, ὁμοτόνως ἀλλήλοις ἀκολουθούντων. Ἐλαθε μὲντοι παρὰ τοῖς νῦν Εὐρωπαίοις λυρικώτερον ὡς τὰ πολλὰ χαρακτῆρα τὸ ἔπος, ἐξ οὗ καὶ τὸ εἶδος, ᾧ περιβάλλεται, τὸ στροφικόν. Εἶλοντο δὲ διὰ τὸ σεμνὸν ἐκ τῶν ἀρχαίων τὸ τοιοῦτο μέτρον ὅσοι τῶν φιλοσόφων ἐδίδαξαν ἐμμέτρως, ὡς περ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Σενοφάνης καὶ Παρμενίδης, ὧν αἱ ποιήσεις ἔχουσιν ἄλλο τῇ Ὀμήρου κοινὸν οὐδὲν εἰ μὴ τὸ μέτρον¹.

Εἰσὶ δὲ τοῦ ἔπους εἶδη καὶ παραφυάδες ἐνθὲν αἱ παρωδίαὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ οἱ σίλλοι καὶ ἐνθὲν αἱ Ἀρχιλόχου τροχαῖοι καὶ Ἰαμβοί, δι' ὧν, κινητικωτέρων ὄντων², ἀποβαλὼν αὐτοῦ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ τὸ σεμνὸν ἐπλησίασε τῇ κοινῇ διαλέκτῳ. Ἀνά δὲ χρόνον ἐγένετο καὶ ἐν τῇ ποιήσει, καθάπερ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, μετάβασις ἀπὸ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω, τ. ἔ. ἀπὸ τῆς ἀφηγήσεως γενομένων ἢ πράξεων εἰς ἐκδήλωσιν ἰδίων τοῦ ποιητοῦ διανοημάτων ἢ ψυχῆς παθημάτων, ἥτοι τὸ λυρικὸν τῆς ποιήσεως εἶδος καὶ τὸ μικτὸν ἐξ ἀμφοῖν, τὸ δράμ.κ., πρὸς ὃ τὸ ἔπος ἔχει κοινόν, ὡς περ εἴρηται, τὸν τε μῦθον, ἀπλοῦν ἢ πεπλεγμένον, ἥτοι δέσιν ἔχοντα καὶ λύσιν ἀναγνωρίσεις τε καὶ περιπετείας ἢ τούναντιον ἀμειβοῦντα τούτων, καὶ τὸ διανοίας καὶ λέξιν ἔχειν καλῶς κατ' Ἀριστοτέλην³. Διαφίροντι δὲ τῷ τε μήκει καὶ τῷ μέτρῳ⁴ καὶ τῷ τε μὲν ἐν τῷ ἔπει τοῖς ὡσι καὶ τῇ φαντασίᾳ μόναις ὡς γενόμενα, τὰ δ' ἐν τῷ δράμ.κ. καὶ τοῖς ὁμμασιν ὡς τελούμενα νῦν εἰς τὸ συνειδὸς εἰσιέναι.

Ἔστι δὲ καὶ ἕτερόν τι περ' ἐκείνοις εἶδος, μικτόν, ἐξ ἀμφοῖν, ἔπους καὶ λύρας, ἔχον δ' ἐπικόν τὸ μέτρον, ἔστι δ' ὅτ' ἐλεγειακόν,

1. Ἀριστοτ. Ποιητ. Α, 2.
2. Αὐτ. ΚΔ' ἀπὸ Ἰαμβεῖον καὶ τὸ τετράμετρον κινητικά· καὶ τὸ μὲν ὀρχηστικόν, τὸ δὲ πρακτικόν.
3. Ποιητ. ΚΔ'.
4. Αὐτ. Ε': ἡ ἔποποιία τῇ τραγωδίᾳ μέχρι μόνου μέτρου — ἠκολούθησεν — ἔπει δὲ τῷ μήκει· ἡ μὲν γὰρ δεῖ μάλιστα πειράται ὑπὸ μίαν εἶναι περίοδον ἡλίου, ἡ δ' ἔποποιία ἀρίστος τῷ χρόνῳ — ἢ μὲν ἔποποιία ἔχει ὑπάρχει τῇ τραγωδίᾳ, ἢ δ' αὐτὴ οὐ πάντα ἐν τῇ ἔποποιίᾳ.

1. Ποιητ. Η'.
2. Αὐτ. ΚΔ'.
3. Ῥητ. 3, 2: δύναται πλεῖστον ἢ μεταφορὰ καὶ ἐν ποιήσει καὶ ἐν λόγοις· καὶ κατωτέρω: τὸ σαφὲς καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ξενικόν ἔχει μάλιστα ἢ μεταφορὰ.
4. Πλάτ. Φαίδρ. 264 C: «δεῖ πάντα λόγον ὡς περ ζῶον συνεστάναι — μέσον τε ἔχειν καὶ ἄκρα πρέποντα» ἀλλήλοις καὶ τῷ ὄλῳ». Ἀριστοτ. Ποιητ. Ζ'.
5. Ποιητ. ΚΔ'.
6. Αὐτ.
7. Ἐν τῷ Μαχαπαράτῳ ἰδ. Βασιμ. Nat. Praef. VI κξ.
8. Ἐν τῇ Φιλοσοφίᾳ Βίβλῳ βασιλείᾳ (αὐτοῦ), ἐν τῇ Νεζαρίῳ Ἀλεξανδρίῳ (αὐτοῦ), ἐν τῷ Σάδιου Κήφῳ (ὁμοῦ) καὶ ἐν ἄλλοις.

τὸ βουκολικόν· ᾧ τῷ μὲν ἔπει κοινόν ὑπάρχει τὸ ἀφελές καὶ τὸ τοῦ λόγου φυσικόν, ὕψους μὲν ἀμειβοῦν, ἀπαλότητι δὲ καὶ χάριτι πρέπον, τῇ δὲ λύρα τὸ δηλωτικὸν παθημάτων, ὅπερ ἔδουσι πρὸς ἀλλήλους οἱ ποιμένες. Ἔχει δ' ἄμα καὶ τὸ δραματικόν, διαλεγόμενον ὡς περ ἐν τῷ δράματι καὶ δρώντων. Ὅθεν ἐστὶ τι μεταξὺ

τῶν ἔπων, ἀρχαίου καὶ νεωτέρου, λυρίζοντος, ὡς περ εἴρηται.

Τὰ βραχεῖα ταῦτα παραθέντες ὑμῖν, εὐμενεῖς ἀκροαταί, συγγνώμην αἰτούμεθα τὴν ὑμετέραν χάριν, εἴ τι μὴ πάνυ καλῶς ἐστὶ τὸ σύνολον εἰρημένον, ἀναπληρώσειν ὑστερον ὑπισχνούμενοι τὸ ἔλλειπον.

ΚΩΔΙΞ ΤΟΥ ΙΗ' ΑΙΩΝΟΣ ΚΑΤΑ ΠΡΟΙΚΟΔΟΣΙΩΝ

ΕΝ Τῇ ΙΕΡᾷ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ

ΚΑΙ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΕΞ ΑΥΤΟΥ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ὑπὸ

Δ. Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ, ἱατροῦ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ΔΣΟΓ' συνεδρίᾳ τῆς 3 Μαρτίου 1897.

Α'

Πολλὰ κατεβλήθησαν ἐνέργειαι ὑπὸ τοῦ Γένους κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας πρὸς περιορισμὸν τῆς πολυτελείας, καὶ ἰδίως τῶν προικοδοσιῶν ἐν τῇ πρώτῃ δὲ θέσει μεταξὺ τῶν κοινοτήτων, αἰτινες ἐθεώρησαν ἀνάγκην ἀπόλυτον ἢ ἀντιστρατευθῆναι πρὸς τὴν τάσιν τῆς ματαίας καὶ κατατρεπτικῆς ἐπιδείξεως ταύτης, ὁμολογουμένως ἢ τῶν Ἰωαννίνων κοινότης ἐστίν. Ὁ κ. Μ. Γεδεών πολλὰ ἔγραψε περὶ τούτου καὶ ἐν γένει περὶ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν, οὐ πρὸ πολλοῦ δὲ καὶ ἕτερον ἔγγραφον κατὰ προικοδοσιῶν ἔρεσεν εἰς φῶς διὰ τῆς «Φιλολογικῆς Ἠχοῦς» τὸ Πατριαρχικὸν γράμμα Ἀνθίμου τοῦ ἀπὸ Κυζίκου, ἀποστελλόμενον (1841) πρὸς τοὺς Νικομηθεῖς καὶ καταργοῦν τὸ τῶν προικοδοσιῶν κάκιστον ἔθιμον.

Ἐν τούτοις εἰς τὴν πάλιν ταύτην δὲν ἔμεινεν ἀμέτοχος κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἢ παρὰ τὰ Ἰωάννινα Μητρόπολις Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν, ἥτις ἦν τότε ἐπισκοπὴ τοῦ Ἰωαννίνων. Καταδείκνυται τοῦτο ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ μητροπόλει ἐναποκειμένου Κώδικος, ὃν τελευταίως ἀνεύρομεν, καὶ δὲ ἐγένετο κατὰ τὸ 1792 Δεκεμβρίου 27, τῇ αἰτή-

σει τῶν προκρίτων τῆς πόλεως Παραμυθίας ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἀνθίμου.

Ὁ Κώδιξ οὗτος ἐκ φύλλων μεγάλου τετάρτου ἀγράφων μὲν πολλῶν, γεγραμμένων δὲ μόνον τῶν ἐν ἀρχῇ δέκα καὶ τεσσάρων καὶ ἐξ ἀρχῆς μὲν ἀδετος, μετὰ ταῦτα δὲ ἀπλῶς δεθεῖς καὶ περικοπεῖς τὰ περίξ, περιέχει μετὰ τὰ ἄρθρα αὐτοῦ διάφορα προικοσύμφωνα κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ ἤρχισαν αὐθις νὰ παραμελῶνται αἱ κατὰ προικοδοσιῶν διατάξεις τοῦ καὶ νὰ μὴ ἔχουσιν ἰσχύον αἱ ἀραὶ, αἱ ἐκσφενδονηθεῖσαι ἐν τέλει κατὰ παντὸς παραβάτου. Ὡς ἐκ τούτου βραδύτερον παρέστη ἀνάγκη, ἵνα καὶ ἕτερα ὑπόμνησις γένηται ἐν αὐτῷ τῷ Κώδικι κατωτέρω· καὶ οὕτως ὁ ἐπίσκοπος Ἀγάπιος κατ' Ἀύγουστον τοῦ 1827 κατεχώρισεν ἐν σελίδι 190 τὴν «Σαφεστέραν ἐκθεσιν τῶν ὀπισθεν κατεστρωμένων περὶ προικῶν Κεφαλαίων χωρὶς τὴν παραμικρὰν προσθήκην ἢ ἐλάττωσιν», ἐν ἣ συγχωρεῖ τοὺς πρότερον τυχόν φανέντας ἀπειθείς καὶ ποιήσαντας κληνοτομίας καὶ προσθήκας εἰς τὰ προικεῖα τῶν τέκνων τῶν, καὶ προσκαλεῖ εἰς τὸ ἐξῆς τοὺς πάντας νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν «Σαφεστέραν ταύτην ἐκθεσιν», περιέχουσαν ἑπτὰ

κεφάλαια, ἅτινά εἰσιν ἀπὸ ἀλλήλα πρὸς τὰ τοῦ Ἀνθίμου, χωρὶς τινος νεωτερισμὸν, ὡς προσθέτει καὶ αὐτὸς οὗτος, μόνον δὲ περὶ τὸ λεκτικὸν διαφέρουσιν.

Μεταφέρωμεν ἐνταῦθα αὐτολεξίαι καὶ μὲ ἦν ἔχουσιν ἀνορθογραφίαν τὰ τε πρῶτα ἄρθρα κατὰ προικοδοσιῶν καὶ τὴν «Σαφροτέρην ἐκθεσιν», σὺν ἄλλοις τισὶν ἐκ τοῦ Κώδικος τούτου, φρονούντες ὅτι ἐν τοῖς ἀρχαίοις τοῦ γεραροῦ Συλλόγου ἡμῶν εἰσι μᾶλλον ἀσφαλῆ ἀπέναντι τοῦ πανδαμάτορος χρόνου.

B'

Ὁ παρὸν κόντι
κας τῆς καθ' ἡμᾶς ἐπαρχί-
ας Παραμυθίας:

αψ'ηβ' Δεκεμβρίου κζ'.

Καταστρόνεται ὁ παρὸν κόντικας, τῆς καθ' ἡμᾶς ἐπισκοπείας παραμυθίας διὰ τὴν καλὴν κατάστασιν, τὸν σινηκῆσιον καὶ διόρθωσιν τὸν πρηκίον.

Ἐπειδὴ καὶ νὰ γένοινται τὰ σινηκῆσια ἄτακτα, καὶ ἀδηόρθοτα τὰ πρηκία καὶ νὰ προξενίτε σύγχησιν καὶ ζυμίαν ἀναμεισόντους μὲ τὴν κακὴν τάξιν, ὅπου πολυτέβουνται ἔξω τοὺς νόμους τῆς ἐκκλησίας καὶ ζυμιόνωνται εἰς ἀραβῶνας, καὶ εἰς γάμων εἰς τὰ μαντήλια ὅπου δίδονται καὶ βρακοπουκάμῃσα, ἀπὸ τὴν νόφην, καὶ ὁ γαμπρός εἰς τὴν ποδεμὴν ὅπου ἔστειλε πρὸς τὴν νόφην τὸν καιρὸν τοῦ γάμου καὶ ἄλλα πασκάτικα καὶ ἀποκρηάτικα, ὅπου ἔστειλε ὁ γαμπρὸς πρὸς τὴν νόφην, καὶ ἀπὸ τὴν νόφην ἔστειλαν μαντήλια, καὶ πουκάμῃσω τοῦ γαμπροῦ καὶ προξενούταν ἄταξια τῆς ἐκκλησίας.

Καὶ διὰ νὰ λύσῃσιν αὐτὰ τὰ ἄτοπα, ὅπου συγχίζουσιν τὸν νόμον τῆς ἐκκλησίας, διορῆζεται ὁ παρὸν ἐκκλησιαστικῶς κόντικας τοσῶς νὰ γένοινται τὰ σινηκῆσια, καὶ τί νὰ τάξουσιν καὶ νὰ γράφεται τὸ προκοσῶφονον.

Διορίζει ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀπόφασις, τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς, ἐδῶ παραμυθίας νὰ διζοῦν ὅλην τὴν ὑποταγὴν καὶ εὐπῆθειαν, καὶ νὰ ποιήσῃσιν ὄντας γίνεται κανένα σινηκῆσιον, κάνωντας τὴν προξενίαν μὲ τὴν προσταγὴν τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸν καιρὸν ὅπου νὰ ἀλλάζουσιν τὰ δακτυλῆδια νὰ κράζουσιν τὸν ἐφημέριον καὶ νὰ τὸν ἐρωτοῦν, διὰ νὰ μὴν γίνετα κανένα

ἄλλον τάξημον ἔξω τοῦ κόντικας, καὶ πέσουσιν εἰς τὸν ἀφορεσμὸν, καὶ ἡ πρώτη σκάλα, νὰ πέρνει ἀπὸ μετριτὰ χηλιάδες τζουρούκηκες δέκα καὶ ὄχι παραπάνου, καὶ ἡ ἐπίλυπει παρακάτου κατὰ τὸν ἀνθρώπον, καὶ τὰ ἀκόλουθα καθὼς ἀπερνούνται εἰς τὸν κόντικα, ὅπου γίνεται ἡ ἀρχή, καὶ ἐκεῖ ὅπου δίνεται τὸ μαντύλι τοῦ ἐφημέριου, νὰ δίδουν καὶ τοῦ προξενιτῆ μόνον διὰ τὸν κόπον ὅπου κάνει τὴν προξενίαν.

Καὶ αὐτὴ ἡ δίο νὰ πηγένουν, ἦγουν ὁ ἐφημέριος μετὰ τὸν προξενιτῆν, διὰ νὰ ἀλλάζουσιν τὰ δακτυλῆδια, καὶ ὄχι ἄλλος κανένας μόνον αὐτὴ ἡ δίο νὰ πέρουν τὸ δακτυλῆδι ἀπὸ τὴν νόφην, μὲ ἓνα μαντήλι καὶ τὸ προκοσῶφονον, νὰ τὰ δίδουν τοῦ γαμπροῦ, καὶ νὰ πέρνουν πάλιν ἡδὴ, ὁ προξενιτῆς μὲ τὸν παπὰ τὸ δακτυλῆδι τοῦ γαμπροῦ, νὰ τὸ πηγένουν τῆς νόφης.

Κάνωντας ὁ ἐφημέριος τὸ προκοσῶφονον, καὶ συμηόνωντας μέσα τὰ ὅσα τάξουσιν τοῦ γαμπροῦ διὰ πρηκίον ὅσον καὶ διὰ τὰ μετριτὰ καὶ σκουτικὰ καὶ χαλκόματα, καὶ ἄλλα ὅπου περιλαβένουν, διορῆζωμε διὰ τὰ μαντήλια καὶ βρακοπουκάμῃσα νὰ δίδονται εἰς τὸν καιρὸν τοῦ γάμου μὲ τὴν ἐπήλιπην πρίκαν, μαντήλια δώδεκα, καὶ βρακοπουκάμῃσα τέσσερα τὰ ὅποια νὰ βάνονται μέσα εἰς τὴν κασέλα καὶ ἄς τὰ δύοσι ὁ γαμπρὸς ὅπου νὰ θελίσι, καὶ τὸ παρὸν πρηκοσῶφονον νὰ καταστρόνεται, εἰς τὸν κόντικα τῆς ἐκκλησίας εἰς ἐνδειξίν, καὶ ὄντας κατοστρόνεται τὸ πρηκοσῶφονον νὰ δίδεται ἓνα μαντήλι διὰ τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν.

Ἦπαμαν διὰ τὰ πασκάτικα καὶ ἀποκρηάτικα, νὰ μὴν ἔμπορεῖ νὰ στέλνει ὁ γαμπρὸς πρὸς τὴν νόφην, τὸ ἴδιον καὶ ἡ νόφην πρὸς τὸν γαμπρὸν, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ γάμου, ὅπου στέλνει ὁ γαμπρὸς τὸ συνή, μὲ τὰ φορέματα τῆς νόφης, ἡ ποδεμὴς νὰ μὴν δίνονται, πάρεξ τὴν ποδεμὴ τῆς νόφης καθὼς εἶναι τὸ ἀτέτη καὶ ὄχι ἄλινοῦ.

Ἀκόμα νὰ κοπῆ καὶ ἐτούτη ἡ κακὴ συνήθεια, ὅπου εἰς τὸν καιρὸν ὅπου πέρνουν τὴν νόφην τῆς βάνουν μαντήλια εἰς τὸν κόρπον, καὶ ἔπειτα τῆς βάνουν τὰ παιδιὰ εἰς τὰ γόνατα διὰ νὰ πάρουν τὰ μαντήλια, καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ μὴ μάταγίνουν.

Ὅσοι ἤθελάν ποιήσουν καθὼς διορίζει ὁ παρὸν ἐκκλησιαστικῶς κόντικας, θέλει λάβει ἐκεῖνο τὸ ἀνθρώγεον τὴν εὐλογίαν Ἀβραὰμ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, θέλει εὐλογηθεῖ ὁ ἦκος τους, καὶ θέλουν λάβουν τεκνοποιάν, καὶ χάριν παρὰ Θεοῦ.

Ἦδὲ ὅποιος φανεῖ ἐνάντιος, καὶ ἀπειθῆς τῆς ἐκκλησίας καὶ εὐγει ἀπὸ τὸν παρὸν ἐκκλησιαστικὸν κόντικα εἰς τὰ ὅσα σημιόνωμε καὶ θέλει γένει κανένα σινηκῆσιον, δίχως τὴν τάξιν τοῦ κόντικας, θέλει λάβει τὰς ἀράς καὶ ἀφορεσμοὺς τῆς ἐκκλησίας καὶ προκοπὴν νὰ μὴ εἰδοῦν, νὰ πληρόνουν καὶ στὸ βαλὶ τοῦτο που γρόσια πεντακόσια: 500:

Ἐθεορίθη ὁ παρὸν κόνδικας
τῆς καθ' ἡμᾶς ἐπισκοπῆς

† Παραμυθίας Ἀνθίμος βαιβεοὶ:
πρωτοπαπὰ Ἀθανάσιος βαιβεοῦ
ἐξαρχος δημητριος εἰζου βαιβεοῦ
γανος νικολάου βαιβεοῦ
θεοδοσιῶν... βαιβεοῦ
παναγιωτισ τοῦ βασιου βιβιονι
φιλαχθος του εἰζου βεβεοῦ,
κουτα τασις βιβιονο.
ταση πανος τζασιλα βεβεοῦ
θανασι δημητρηου βεβεοῦ
θεοδοσιῶν... πενο βαιβεοῦ
στογης ηουανου βιβιονο.
αναστασης ηουανου βεβεοῦ
εἰζος θεοδώρου βαιβεοῦ
«καὶ ἐποικιστοί»

Μετὰ τὰς πρώτας διατάξεις ταύτας, αἰτινες κατέχουσιν τὰς τρεῖς πρώτας σελίδας τοῦ Κώδικος, ἀκολουθοῦσιν ἀπὸ τῆς 5^{ης} σελίδος μέχρι τῆς 19^{ης} τριάκοντα καὶ τέσσαρα διάφορα προικοσύμφωνα, ἐξ ὧν μεταφέρωμεν ἐνταῦθα τὸ 1^{ον} καὶ τὸ 3^{ον} αὐτολεξίαι καὶ ὡς ἔχουσι: πρηκοσῶφονον τῆς ζανθῆς δηγάτηρ φήλη σαματζι τοῦ νάστου σαματζι

παντρεβο ἐγὼ ὁ φήλης τὴν φηλτάτι μου δηγάτηρ ὀνόματη ζάνθη καὶ δίδω αὐτὴν διαγομημόντης ἀνδρα τὸν φήλακτον ἦδὸν τοῦ νάτζου ἢς γάμον ἅ καὶ τάξω αὐτῆς δια πρηκίον πρῶτον χηλιάδας εὐτά, δακτυλῆδια δύο, σκουλαρίκια ζευγάρη ἓνα, μαντήλια δώδεκα, βρακοπουκάμῃσα τέσσερα, στρώματα δύο, παπλώματα δύο, σιντονία δύο, μαξιλάρες δύο, προσκέφαλα δύο, γιάμπολη μία, κηλήμη ἓνα, τὴν κασέλα, σαγάνια τίσαιρα, ἀπλάδες, δύο, τεψγά, δύο, ταντζουρέδες, δύο, το μπηκολήγενο, πρῶ-

στιες δύο καὶ ἡ μεσάλα καὶ το σουβλή καὶ φτηάρα.

αψ'ηβ' φευδουαρι' κδ.

προτοπα'ς ἀθανάσιος ἐφημέριος βαιβεοῦ. ὑπανδρεῦω ἐγὼ ὁ ἀναστασης τριανταφύλλου τὴν φιλάτην μου θυγάτερα ζωήτζαν ἀνδρὶ νομίμω τῶ σωτήρη νικολοῦ μήτρη εἰς γάμον πρῶτον, δίδοντας χιλ: 10: καὶ τὰ ἀκόλουθα, κουμπιὰ ἀσημένια μπόγια δύο, δακτυλῆδια τρία, σκουλαρίκια ζευγάρη: 1: τοκάδες ἀσημένιες ζευγάρη: 1: κασέλα μία, μανδήλια: 12: βρακοπουκάμῃσα τέσσαρα, στρώματα δύο, παπλώματα 2, σεντόνια: 3: τὰ δύο κιντημένα καὶ ἐν γαλάζιον, 2: προσκέφαλα μὲ ταῖς προσκεφαλαριάς, 2: γιάμπολλαις, 1: κηλήμη: 6: σαχάνια, 2: τεψγά, ἐν ἄσπρο καὶ ἐν μαύρο: 2: τεντζουρέδες μὲ τὰ καπάκια τους, 1: ἱμπρικολάγεον, 1: τιγάνι, 2: προσταίς: 1: πεσκήρι, 1: σουβλί, 1: φτηάρα, ὁ δὲ κύριος δώσοι αὐτοῖς ζωήν.

1822 Ἰανουαριῶν α'

ἀναστάσιος ἱερεὺς καὶ ἐφημέριος
ὁ γράψας μαρτυρεῖ.

Ὁ Παραμυθίας Νεόφυτος,

τὴν 19^{ην} καὶ 20^{ην} σελίδα κατέχει ἡ «Σαφροτέρα ἐκθεσις», ἥτις ἔχει οὕτως:

Ἐκθεσις σαφροτέρα, τῶν ὀπισθεν κατεστρωμένων περὶ προικῶν Κεφαλαίων χωρὶς τὴν παραμικρὰν προσθήκην ἢ ἐλλάτωσιν.

A', ἡ πρώτη τάξις νὰ λαμβάνη εἰς Μετριτὰ, ἄσπρα, τζουρούκηκα χηλιάδες δέκα N: 10000: καὶ τὰ ἀκόλουθα τῆς προικὸς ἀπὸ σκουτιὰ μπακήρια παπλώματα στρώματα, καὶ ἄλλα διάφορα, προαιρετικῆς ἀπὸ τοὺς γονεῖς καθὼς διαλαμβάνονται εἰς τὰ ὀπισθεν κατεστρωμένα προικοσύμφωνα.

B', ὁ πατήρ, ἡ ἡ μήτηρ τῆς κόρης ἢ ὅστις ὑπανδρεῦει θυγάτερα, ἡ ἀδελφὴν ἢ ἀνεψιάν, τὰ σωματικὰ φορέματα ὅπου θέλει τῆς δώσει, νὰ τὰ δίδη χωρὶς συμφωνίαν, ἀλλὰ προαιρετικῶς, τούτου ἕνεκεν ἐσιωπήθη ἡ ἐκθεσις αὐτή, καὶ εἰς τὰ ὀπισθεν ἀρχαία κεφάλαια, μένωντας εἰς τὴν προαίρεσιν τῶν γονέων ἢ συγγενῶν τῆς κόρης.

Γ', ἀπ' οὗ γίνετ ἡ διὰ λόγου ὁμιλία, ἐνὸς ἀρραβῶνος ἀναμεταξὺ συγγενῶν, καὶ τοῦ συνηθισμένου προξένου, νὰ προσκαλεῖται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τὸ μέρος τῆς νόμ-

φης, ὅστις πληροφορηθεὶς ὅτι δὲν ὑπάρχει καμρία δολιότης ταξίματος, ἢ ἄλλου εἶδους ἔξω τοῦ κώδικος, νὰ γράφῃ τὸ προικοσύμφωνον παρόντος καὶ του προζένου καὶ νὰ λαμβάνουν ὃ τε Ἱερεὺς καὶ ὁ πρόξενος ἀνά ἐν Μανδύλιον λόγῳ τοῦ κόπου των.

Δ'. ἐκδοθέντος τοῦ προικοσυμφώνου καὶ παρὰ τοῦ Ἱερέως Μαρτυρηθέντος, τὸ προικοσύμφωνον ὁμοῦ σὺν αὐτῷ καὶ ἐν μανδύλιον, καὶ τὸ δακτυλίδιον τῆς νόμφης, νὰ τὰ λαμβάνει εἰς χεῖρας του ὁ Ἱερεὺς μετὰ τοῦ προζένου καὶ νὰ τὰ πηγένουν τοῦ γαμβροῦ, παρ' οὗ νὰ λαμβάνωσιν ἕτερον δακτυλίδιον ἐδικόν του καὶ νὰ τὸ πηγένουν τῆς νόμφης.

Ε'. τὰ Μανδύλια καὶ Βρακοπουκάμισα ὅπου προσφέρει ἡ νόμφη νὰ βάνονται εἰς τὴν καρσέλα τῆς Μανδύλια δώδεκα καὶ βρακοπουκάμισα, τέσσαρα, καὶ ὁ γαμπρὸς ἄς τὰ δώσῃ ὅθεν θέλει.

Σ'. ὁ γαμπρὸς κατὰ τὴν συνήθειαν τὰ προαιρετικά φερύματα τῆς νόμφης ὅπου στέλει εἰς τὸν καιρὸν τοῦ γάμου, νὰ τῆς στέλῃ καὶ ἐν ζευγάρι παπούτσια αὐτῆς Μόνον.

Ζ'. τὸ προικοσύμφωνον τοῦ κάθε συνοικεσίου ἐὰν δὲν καταστρωθῇ εἰς τὸν κώδικα τῆς ἐπισκοπῆς νὰ εἶνε ἀκυρον, καὶ ὅταν καταστρωθῇ λόγῳ κώδικος νὰ προσφέρουν ἐν μανδύλι μόνον.

: 1827. κατὰ μῆνα αὐγούστου.

Τὰ ὀπισθεν ἐπτά κεφάλαια ὡς κατεστρώθησαν, εἶνε ἀπαράλακτα τῶν ἀρχαίων χωρὶς τινὰ νεοτερισμὸν, εἰς τὰ ὅποια ὑπόκεινται. ἢ Χριστιανοὶ τῆς Πολιτείας ταύτης, κατὰ τὴν τότε καὶ τώρα θερμὴν αἰτησίν των νὰ τὰ φυλάξουν ἀδιάσυστα ἐὰν ὅμως πρὸ τῆς δευτέρας αὐτῆς ἐκθέσεως ἐφάνησαν ἀπειθεῖς μερικοὶ κάμνωντας νεοτερισμοὺς καὶ προσθήκας, εἰς τὰ συνοικέσια τῶν τέκνων τους, διὰ πολλὰ αἰτία παραβλέπεται ἡ ἀταξία αὐτῆ. εἰς τὸ ἐξῆς ὁμοῦ νὰ φυλάττεται ἀμεταθέτως ἡ τάξις αὐτῆ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς πρώτης τάξεως τῶν πολιτῶν, μέχρι τῆς δευτέρας, τρίτης καὶ τετάρτης, Βαθμηδὸν τὰ προκεῖται κατὰ τὴν ἐκάστου δύναμιν, ἐὰν ὅμως ἀποδειχθῇ τινὰς παραβαίνων τὰ προρηθέντα, ἄς ἴξῃ ὅτι ὑπόκειται βαρυτάτῳ ἐπιτιμῳ καὶ ἀρᾶς τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς ἐκκλη-

σίας, ὡς περιφρονητῆς τοῦ αἰοδήμου προκατόχου μας κυρίῳ Ἀνθίμου, καὶ τῶν τότε προκρίτων τοῦ εὐπρεποῦς τούτου συστήματος, καὶ παρ' ἡμῶν θέλει παιδευθεῖ ἐκκλησιαστικῶς βαρέως, ... ἀποφαινόμεθα... τὰ δίκαια τῆς ἀνέκαθεν εὐρεθείσης συνηθείας τῆς καθ' ἡμᾶς ἐπισκοπῆς καὶ ὑποφαινόμεθα.

1827: Αὐγούστου: 4: παραμυθία.

Ὁ Παραμυθίας Ἀγάπιος.

Ἀπὸ τῆς 21ης σελίδος μέχρι καὶ τῆς 27ης ἀκολουθοῦσι διάφορα ἄλλα προικοσύμφωνα, ὧν τὸ τελευταῖον φέρει χρονολογίαν 1848 Ἀπριλίου 17, ἐποχῇ, καὶ ἦν περίπου ἀπέθανεν ὁ Ἀγάπιος, ὃν διεδέχθη ὁ ἀπὸ Τσιεσμὲ Σμύρνης Διονύσιος.

Ἐκ τῶν δευτέρων προικοσυμφώνων τούτων, ὄντων ἐν συνόλῳ 15, μεταφέρομεν τὸ ἐν τῇ 22ῃ σελίδι τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἱστορικοῦ τῆς Ἡπείρου Π. Ἀραβαντινοῦ, καταγομένου ἐκ Πάργης (ἐκκλησιαστικοῦ τμήματος Παραμυθίας), καὶ τὸ τελευταῖον, ἔχοντα οὕτω:

Προικοσύμφωνον τῆς θυγατρὸς τοῦ Σταματέλου Ἀραβαντινοῦ παργίου.

Ἐγὼ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Παναγιώτης ὑπανδρεῦω αὐτὴν ἀνδρὶ νομίμῳ τῷ πέτρῳ σπύρου χαλκῆως, καὶ δίδωμι αὐτῇ διὰ προικεῖον κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν τῆς πολιτείας παραμυθίας, ἄσπρα τζουρούκικα χιλιάδες δέκα N: 10000. καὶ τὰ ἀκόλουθα, δύο στρώματα, ἐν πᾶπλωμα, τέσσαρα σενδόνια, ἐν κιλίμῳ, δώδεκα ὑποκάμισα, ἕξ ροκέτα, ἐν κότολον, ἐπτά νταβέρσες, ἐν ζευγάρι σκουλαρίκια, ἐν βρακοπουκάμισον, μία κασέλα, τέσσαρα ἕτερα πουκάμισα, ἐν δακτυλίδι χρυσοῦν, ἐν σκουτί, ἐν κορδόνι τοῦ λαιμοῦ, ἕνα γελέκη, ἐν γελέκη ἕτερον δέκα μανδύλια. ταῦτα μὲ εὐχαρίστησίν μου δέδωκα αὐτῇ ὁ δὲ πλουσιόδωρος Θεὸς δώῃ ἀμφοτέρους ἑκατονταπλασίονα.

1832. Ὀκτωβρίῳ 14 παρ'

Διονύσιος Ἱερομόναχος ἐφημέριος

αὐτῶν γράφας μαρτυρῶ.

ὁ τοῦ ἁγίου Παραμυθίας

Ἱεροδιάκονος Ἰωαννίκιος.

Προικοσύμφωνον τῆς Βασιλικῆς θυγατρὸς γούλα Κίτση καλαριτιώτου.

ὑπανδρεῦω ἐγὼ ὁ πατήρ αὐτῆς Γεώργιος καὶ δίδωμι αὐτῇ ἀνδρὶ νομίμῳ τὸν κύριον Κωνσταντῖ

τῶλη στρούκαρη καλαριτιώτην καὶ δίδωμι αὐτῇ εἰς προικεῖον τὰ κάτωθεν.

1: ἐν πᾶπλωμα μὲ γιωργάνη.....	γρ.	110:
1: μία γιάμπολη.....	»	100:
2: δύο στρώματα γιωμάτα.....	»	150:
1: ἐν κιλίμ.....	»	90:
1: χιράμι.....	»	20:
2: δύο μαξιλάρες γιωμάτες.....	»	40:
1: μία κεντημένη.....	»	30:
1: μία μαλίτικη.....	»	15:
1: ἐν σεντόνι.....	»	25:
1: ἐν ὁμοιον φράγγικο.....	»	10:
		» 590:
9: ἐνέα ὑποκάμισα λινοβάμβακα.....	»	180:
1: μία τζίπα λευκωμάνικον.....	»	40:
1: μία ὅμα κοντῆτερη.....	»	10:
1: ἐν ἡμικολέγενα.....	»	60:
1: αἰνή, ἐν τσιφί, 2 ἀπλάδες, 6 σαγάνια.....	»	204:
1: ἐν τσιγάνι πρῶσιτᾶ ζίστρα.....	»	14:
1: ἐν δακτυλίδιον μάλια μὲ πέτρα.....	»	100:
1: ἐν ζευγάρι σκουλαρίκια.....	»	30:
1: ἐν ζευγάρι τοκάδες γρ: 10.....	»	20:
1: ἐν καρφοβέλονον.....	»	10:
		» 1258:
1: ἐν λαυμομάνικον.....	»	50:
1: ἐν τζεβιρέν.....	»	10:
		» 1318:
1: μία φλωκάτα καλή.....	»	170:
1: μία φλωκάτα δευτέρη.....	»	130:
1: μία σαλαμάρικα ραύχινη.....	»	60:
1: ἐν φουσατάνι καλῶν.....	»	200:
1: ἐν ὁμιον ἕτερον.....	»	70:
1: ἐν ἰντιάνα.....	»	25:
1: ἐν μιτάνη πέλον.....	»	16:
1: ἐν φουσατάνι κοντῆ.....	»	16:
1: μία πωδιὰ κιζή.....	»	24:
2: δύο ὑποκάμισα ρέγγι κόκκινον.....	»	32:
		» 743:
1: ἐν 2: τοκάδες χρυσομένες.....	»	276:
20: εἰκοσι κουμπιά.....	»	160:
1: ἐν μανδύλη μεταξωτον.....	»	25:
1: ἐν εἰ μεταξωτόν.....	»	20:
1: μία κασέλα καρτζίνη.....	»	60:
2: δύο μανδύλια καλὴν κεργιά.....	»	13:
1: ἐν φουσατάνη κοντουνη.....	»	330:
1: κοντῶ πέλα.....	»	27:
1: μία πωδιὰ μεταξωτῇ μὲ χρῖα.....	»	50:
1: κοζάικα, ... ρούχινη.....	»	250:
		» 1954:
1: ἐν φέσι.....	»	50:
1: φλωριά εἰς αὐτήν.....	»	100:
		» 2104:

αὐτὰ δέδωκα αὐτῇ ὁ δὲ πλουσιόδωρος Θεὸς δώῃ αὐτοῖς ἑκατῶν τὰ πλασίονα.

1848: ἀπριλίου: 17: Παραμυθία.

ὁ τοῦ ἁγίου Παραμυθίας Ἱεροδιάκων Παρθένιος.

Γ'

Καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τοῦ Κώδικος περὶ καὶ κατὰ προικοδοσιῶν. Ἄλλ' ἢ Μέση Ἱστορία τῆς Θεσπρωτίας ἐπωφελείται ἐκ τούτου καὶ ἄλλως. Προσδιορίζεται δι' αὐτοῦ ἀκριβῶς ἡ χρονολογία τῶν πλείστων ἐπισκόπων (ἐν μὴ ὄλων), τῶν ἀκμαστῶν ἀπὸ τοῦ 1792 μέχρι τοῦ 1848, εὐρητὰ διάφοροι κληρικοὶ ἐπιτροποὶ ἐν τῇ τότε ἐπισκοπῇ καὶ σῶζονται καὶ τὰ ὀνόματα τῶν τότε ἐφημερίων τῆς πόλεως Παραμυθίας.

Ἄλλὰ καὶ τὸ ἐξῆς χρονολογικὸν σημεῖωμα εὐρητὰ ἐν ἀρχῇ τῆς 18ης σελίδος:

«εἰς τοὺς καιζ'. ἐν μηνὶ μαῖω 16': 12

ἀπέρασεν ὁ ἐκλαμπρότατος μπείζαντες Ἀλέξιος ὁ χαντζαρλής, πρέσβις διὰ τὴν πάργαν καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν παραμυθίας ἀρχιερατεύοντος Ἀμβροσίου τοῦ ἐξ Ἀρτης»

συμπίπτει δὲ τὸ γεγονός τοῦτο πρὸς τὸ ἔτος τῆς ἀπεμπολήσεως πόλεως ταύτης ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, συμβῆσαν μετ' ὀλίγους μῆνας.

Καὶ ἐπίσκοπος μὲν πρῶτος ἐν τῷ Κώδικι ἐστὶν ὁ Ἀνθίμος, ὅστις εὐρητὰ ὑπογεγραμμένος δις κατὰ τὸ ἔτος 1792 ὑπὸ τε τὰ ἄρθρα δηλονότι καὶ ὑπὸ τὸ δεύτερον προικοσύμφωνον εἰς τὴν 10ην σελίδα εὐρητὰ ὑπογεγραμμένος ὁ ἐπίσκοπος Προκόπιος εἰς τὸ περιθώριον ἀριστερὰ εἰς δυσανάγνωστον τινὰ σημείωσιν, περικεκομμένην μάλιστα κατὰ τὸ δέξιμον τοῦ χειρογράφου, μὲ χρονολογίαν 1808. Μαΐου 22. Ἡ ὑπογραφή Προκόπιος διακρίνεται λίαν καλῶς ἐνταῦθα.

Εἰς τὴν 17ην σελίδα ὑπὸ τὰ δύο προικοσύμφωνα αὐτῆς ὑπογέγραπται ὁ Ἀμβρόσιος, ὑπὸ τὸ πρῶτον μὲ χρονολογίαν καιζ' Ἀπριλίου 16', ὑπὸ τὸ δεύτερον εἰς τοὺς 1817 Ἰανουαρίου 11. Ὁ Ἀμβρόσιος οὗτος εὐρητὰ καὶ εἰς τὴν σημείωσιν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς 18ης σελίδος.

Εἰς τὴν 18ην σελίδα ἐπίσης ὑπὸ τὰ δύο προικοσύμφωνα αὐτῆς εὐρητὰ ὑπογεγραμμένος ὁ Νεόφυτος μὲ χρονολογίαν 1822.

Εἰς τὴν 20ην σελίδα ἔχει τὴν ὑπογραφήν του ὁ καλλιγράφος ἐπίσκοπος Ἀγάπιος ὑπὸ τὴν «Σαφιστέρα ἐκθεσιν» οὗτος δὲ ἔμεινε Παραμυθίας ἐπίσκοπος μέχρι τοῦ 1848, ὅποτε ἐτελεύτησε καὶ μετ' ἦν ἐποχὴν δὲν ἐγράφη τι πλέον ἐν τῷ Κώδικι.

Οὕτως δ' ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπιδιορθοῦμεν ἀσφαλῶς τὸν χρονολογικὸν κατάλογον τῶν

ἐπισκόπων Παραμυθίας κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα, λίαν λελανθασμένως ἔχοντα καὶ παρ' Ἀραβαντινῶ καὶ παρὰ κ. Ἀλεξούδη καὶ παρ' ἡμῶν, δημοσιεύσαντες αὐτὸν πρὸ κειροῦ, ὃν εὕρισκον ἤδη ἔχοντα ὡς ἐξῆς:

**Ἀνθιμος* 1789—1799.

Χρύσανθος 1805. Γνωστὴ ἡ χρονολογία ἐκ τῆς ἱστορίας. Ἐν τῷ Κώδικι δὲν ἀπαντᾷ.

Προκόπιος 1808. Δείκνυται ἐκ τοῦ Κώδικος.

Παρθένιος 1812. Κατὰ Ἀραβαντινόν, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸν Κώδικα, ὅστις οὐδόλως τὸν ἀναφέρει.

**Ἀμβρόσιος* 1813—1817, ὡς ἐκ τοῦ Κώδικος βεβαιούται.

**Ἀρσένιος* 1817—1822.

Ὁ Ἀραβαντινὸς ἐσφαλμένως τίθησιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ 1814—1816, διότι ὁ Κώδιξ βεβαίως περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸν Ἀμβρόσιον. Ἐπειδὴ δὲ μένει κενὸν ἐν τῷ Κώδικι, τῇ ἀσφαλεστάτῃ ταύτῃ πηγῇ, τὸ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1817 ἕως τοῦ 1822 διάστημα, τιθέμεθα τὸν Ἀρσένιον ἐνταῦθα, μέχρις οὗ ἐξ ἐγγράφων ἄλλων δηλωθῇ ἡ χρονολογία του.

Νεόφυτος 1822. Δείκνυται ἐκ τοῦ Κώδικος.

Προκόπιος. Περὶ τούτου λεκτέα ἔσα καὶ περὶ τοῦ Ἀρσενίου ἀνωτέρω. Κενὸν δὲ αὐτὸν διάστημα μένει τὸ 1822—1827.

**Ἀγάπιος* 1827—1848. Ὡς φαίνεται καὶ ἐν τῷ Κώδικι.

Ἐπίσης ἐκ τοῦ Κώδικος δηλοῦται ὅτι ὁ Ἀμβρόσιος δὲν εἶναι αἰετὰ Ἀρτης, ὡς λέγει ὁ Π. Ἀραβαντινὸς εἰς τὰς Ἀναγραφὰς του, ἀλλ' αἰετὰ Ἀρτης, ὡς λέγει τὸ ἐν τῇ 18ῃ σελίδι χρονολογικὸν σημείωμα.

Ἐπιτρόπος δὲ μόνον ὁ Ἀγάπιος ἔχει ἐν τῷ Κώδικι. Καὶ κατὰ τὰ 1832 μὲν υπογράφεται εἰς τὰ προικοσύμφωνα «ὁ τοῦ ἁγίου Παραμυθίας ἱεροδιάκονος Ἰωαννῆσιος», κατὰ τὸ 1833 καὶ 1834 ἀὸ τοῦ ἁγίου Παραμυθίας ἱεροδιάκονος Σαμουήλ, κατὰ τὸ 1839 ἀὸ τοῦ ἁγίου Παραμυθίας ἱεροδιάκονος Ἰλαρίων, κατὰ τὸ 1841 ἀὸ τοῦ ἁγίου Παραμυ-

θίας ἱεροδιάκονος Σαμουήλ» (πιθανῶς ὁ καὶ ἀνωτέρω), κατὰ τὸ 1843 ἀὸ τοῦ ἁγίου Παραμυθίας ἐπίτροπος Διονύσιος ἱερομόναχος», κατὰ τὸ 1846 καὶ 1847 ἀὸ τοῦ ἁγίου Παραμυθίας ἐπίτροπος Παναγιώτης», ὅστις καὶ ἐπιστάτης, ἀντὶ ἐπίτροπος, ἀπαξ υπογράφεται ἐνταῦθα, καὶ τέλος κατὰ τὸ 1847 καὶ 1848 ἀὸ τοῦ ἁγίου Παραμυθίας ἱεροδιάκονος Παρθένιος». Εἶναι δ' ὁ Παρθένιος οὗτος, αὐτὸς ὁ πρότερον Παναγιώτης, λαβὼν τὸ κληρικὸν σχῆμα καὶ μετονομασθεὶς Παρθένιος, μετὰ ταῦτα δὲ γενόμενος ἡγούμενος τῆς μονῆς Ῥωμανοῦ παρὰ τὸ Στροῦνι, ἐνθα καὶ ἐτελεύτησε πρὸ τινῶν ἐτῶν, τὰ μάλα ἀναδειχθεὶς.

Τέλος ἐφημέριοι ἀναφέρονται κατὰ μὲν τὸ 1792—1796 εἰς τὰ ἄρθρα καὶ εἰς προικοσύμφωνα «πρωτόπαπας Ἀθανάσιος ἐφημέριος», εἰς προικοσύμφωνον κατὰ τὸ 1797 «πᾶπᾶ Χρηῆσιος ἐφημέριος», κατὰ τὸ 1807 καὶ 1808 «παπαδοῦλης ὁ ἐφημέριος αὐτοῦ μάρτυς καὶ γραφεὺς», κατὰ τὸ 1808 «παπᾶ Θεοδοῦς ἐφημέριος, γραφεὺς καὶ μάρτυς», κατὰ τὸ 1832 «Διαμαντῆς ἱερεὺς ἐφημέριος αὐτῶν γραφῆς μαρτυρῶν», κατὰ τὸ 1832—1839 «Διονύσιος ἱερομόναχος ἐφημέριος αὐτῶν γραφῆς μαρτυρῶν», οὗτος εὕρηται καὶ κατὰ τὸ 1841 καὶ 1846, κατὰ τὸ 1841 «Ἀνασιτάσιος ἱερεὺς γραφῆς μαρτυρῶν», κατὰ τὸ 1843 «Παναγιώτης ἱερεὺς ἐφημέριος αὐτῶν γραφῆς μαρτυρῶν», ὅστις καὶ κατὰ τὰ 1846 καὶ 1847 υπογράφεται· τότε δ' εὕρηται καὶ ὁ «Γεώργιος ἱερεὺς ἐφημέριος αὐτῶν γραφῆς μαρτυρῶν» εἰς δὲ τὸ τέταρτον προικοσύμφωνον, σελίδα 67^η, εὕρηται υπογεγραμμένος «1793 Φεβρουαρίου 12 παπᾶ Πάσχος ἐφημέριος τοῦ Μαργαριτίου βεβαιοῦν».

Καὶ ταῦτα μὲν γράψαντες σχετικῶς πρὸς τὸν Κώδικα ἡμῶν ἀρκούντα θεωροῦμεν· ἐκπαφίνοντες δ' ἀλλαχοῦ τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ ὡς μνημείου γλωσσικοῦ, ἔχοντος ἀποτεθησαυρισμένας πλείστας λέξεις καὶ διάφορα ὀνόματα ἐπιχωριάζοντα, κλειόμενα ὡς τὰς ὀλίγας ἡμῶν γραμμὰς.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

(1691—1835)

ὑπὸ

ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΠΑΡΑΝΙΚΑ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΣΠΔ' συνεδρίᾳ τῆς 12 Ἰανουαρίου 1898.

Ἐν δυοῖ προηγουμέναις μελέταις προσεπάθησα νὰ ἀποδείξω ἐκ τῶν πηγῶν τὴν κατὰστασιν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῆς Σχολῆς ἀπὸ ἀλώσεως μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Καλλιπικοῦ τοῦ Ἀναργύρου λεγομένου ἀνασυστάσεως αὐτῆς (1453—1691). Ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τελευταίᾳ μου ταύτῃ θέλω συνεχίσαι τὰ κατὰ τὴν Σχολὴν ἐκ τῶν πηγῶν, τὸ πλείστον χειρογράφων καὶ, ὡς ἐμοίγε δοκεῖ, ἀγνώστων ἢ ἀνεκδότων, συμπληρῶν κατὰ τὸ δυνατόν τὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῆς χάσματα, μηδαμῶς δ' ἀμφιβάλλων ὅτι καὶ ἕτεροι ἀγνώστοι μέχρι τοῦδε μαρτυρῆσαι οὐκ ὀλίγα ἀσάφη θέλουσι διαφωτίσει.

Μετὰ τὴν τῷ 1691 ἀνασυστάσιν αὐτῆς ὑπὸ Καλλιπικοῦ προϊστάμενος ἀναφέρεται ὑπὸ Κωνσταντινοῦ ὁ Γεράσιμος. Περὶ τούτου μαρτυρίαν ῥητὴν μέχρι τοῦδε δὲν εὕρον, ἀν αὐτὸς ὁ Γεράσιμος ἢ ὁ Σπανδωνῆς προϊστάντο τῆς Σχολῆς. Διὸ καταλείπων τὸν περὶ τούτου λόγον μεταβαίνω εἰς τὰ ἀσφαλέστερα. Διαμαντῆς ὁ Ῥύσιος, μαθητῆς Ἰακώβου τοῦ Μάνου, ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ Καλλιπικοῦ τῷ β' ἔτει τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ, ἦτοι τῷ 1704. Μετὰ τοῦτο ὁ Διαμαντῆς ἀνεχώρησεν εἰς Κρήτην, ἐκεῖθεν εἰς Χίον καὶ Σμύρνην, ὅπου ἐδίδαξε καὶ ἐτελεύτησεν ἐμπορευόμενος¹.

Ἀκολουθῶς φαίνεται διδάσκων ἐν τῇ Σχολῇ Ἀντώνιος ὁ Βυζάντιος τῷ 1703, ὅτι προσεφώνησε τῷ αὐτῷ πατριάρχῃ Γαβριήλ. Ὁ Ἀντώνιος συνέγραψεν ἢ ἀντέγραψε *δητορικὴν πραγματείαν* πλήρη, σφισμένην ἐν χειρογράφῳ ὑπ' ἀριθμὸν 159 τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἐν τέλει δὲ τοῦ α' μέρους αὐτῆς ἀναγινώσκωμεν:

Εὐχάριστον φωνὴν σοὶ φέρω, Λόγε,
ἰδὼν ποθεινῶς τέμα τῶν ἐπηργμένων.
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ἀντωνίου πόνο.
Τέλος τῆς ῥητορικῆς ταύτης καὶ Θεοῦ χάρις.
Ἐν ἔτει αψβ' ἐν μηνὶ Ἀνθεοθηριῶν.

Ἐν τέλει δὲ τοῦ β' μέρους εὕρηται:

«αψγ' ἔπει Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ἀντωνίου πόνο
Σκιρροποριῶν».

Πλὴν τῆς ῥητορικῆς ταύτης ἀπόκειται τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς χειρόγραφον ὑπ' ἀρ. 146 λεγόμενον *Θεματάριον*, περιέχον συλλογὴν θεμάτων ἐκ τῆς ἀπλῆς γλώσσης εἰς τὴν ἀρχαίαν πρὸς ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ γράφειν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐν προμετωπίδι τοῦ βιβλίου τούτου ἀναγινώσκωμεν «Σύνθεσις μὲν τὸ παρὸν θεματάριον διαφόρων, μάλιστα δὲ καὶ πόνημα ἰδιαίτερον Σταματίου τοῦ παπᾶ ἐν Κορυνοφωλιάς». Καὶ ἐφεξῆς: «Ἐξω τῶν εἰδῶν θέματα παρὰ Ἀντωνίου διδασκάλου δοθέντα». Καὶ ἀλλαχοῦ «Θέματα δοθέντα παρὰ Ἀντωνίου διδασκάλου ἀπὸ Φεβρουαρίου β'». Ἐν τῷ αὐτῷ πάλιν χειρογράφῳ ἀναγινώσκωμεν «Θέματα δοθέντα παρὰ Ἀντωνίου διδασκάλου τῷ 1706».

Ὁ Ἀντώνιος φαίνεται ἀποθανόν τῷ 1711, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ φαίνεται ὁ λογιώτατος διδάσκαλος Παῦλος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντωνίου (αὐτόθι). Συγχρόνως ἐδίδασκεν ὁ Κριτίας ἐν τῇ β' κλάσει καὶ ὁ Δημήτριος ἐν ἑλλῃ (αὐτόθι). «Δημήτριος διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς (αὐτόθι)». Τοῦ Δημητρίου τούτου εὕρηται θέματα ἐν τῇ αὐτῇ συλλογῇ (φύλ. 130 τοῦ αὐτοῦ χειρ.).

Ἐν φύλλῳ 15 τοῦ αὐτοῦ χειρογράφου ἀναγινώσκωμεν:

1. Λατινῶν Ὁρησκ. Ἐλεγγος κτλ., σελ. XIV, 290, 371.

«Ἐν βίαι αἰσία ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ ἀναχωροῦντος τοῦ ἀρχιμανδρίτου κυρίου Ἀζαρίου ἐκ τῆς σχολῆς καθέστηκεν ὁ ἐν λογιωτάτοις ἐξοχώτατος κύριος Χουρμούζιος, εισηγητὴς ἐν τῇ αὐτῇ Ἀκαδημίᾳ, ὅστις ὑπῆρχε τοῦ προρρηθέντος μακαρίτου κύριου Ἀντωνίου ὁμαίρων».

Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι πρὸ τοῦ 1711 ἐδίδασκε τίς οἶδεν ἐπὶ πόσα ἔτη καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀζαρίας (πιθανῶς ὁ Τζιγάλας), ὃν διεδέξατο ὁ Χουρμούζιος, ἀδελφὸς τοῦ προαποθανόντος Ἀντωνίου. Ἐν τῷ αὐτῷ χειρογράφῳ φέρονται καὶ θέματα τοῦ Χουρμούζιου, ἀλλ' ὀλίγα, ἐξ οὗ εἰκάζομεν, ὅτι ἀπέθανεν ἐνωρὶς θέμα τοῦ αὐτοῦ, ἢ τοῦ Χουρμούζιου (αὐτόθι). Καὶ ἐφεξῆς ἐν τῷ αὐτῷ χειρογράφῳ ἀναγινώσκομεν «Μετὰ δὲ τῆς ἀποβίωσιν τοῦ μακαρίου Χουρμούζιου (πότε, δὲν ἀναφέρεται) καθέστηκε διδάσκαλος ὁ ἐν ἑλλογίμοις Κριτίας, ἀνὴρ ἄριστος, οὗ ἰδοῦ καὶ τὰ θέματα». Τεθέντος, ὅτι ὁ Χουρμούζιος διεδέξατο τὸν Ἀζαρίαν τῷ 1711, θανόντος δὲ τοῦ Χουρμούζιου μετ' οὐ πολὺ, πιθανῶς περὶ τὰ μῆσα τῆς β' δεκατηρίδος τοῦ αἰῶνος τούτου, τῷ 1714, φαίνεται προϊστάμενος τῆς Σχολῆς ὁ Κριτίας, ὅτι προσεφώνησε τῷ πατριάρχῳ Κοσμῷ¹.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγομεν τὰ ἐξῆς περὶ τῶν διδασκάλων τῆς Σχολῆς. Ἀπὸ τοῦ 1699—1704 ἐδίδασκεν ὁ Διαμαντῆς, ἀπὸ δὲ τοῦ 1702 πιθανῶς μέχρι τοῦ 1711 ὁ Ἀντώνιος, ὁ Ἀζαρίας μέχρι τοῦ 1711, ὁ Παῦλος ἀπὸ τοῦ 1711, ὁ Κριτίας πιθανῶς ἀπὸ τοῦ 1714 ἢ καὶ ὀλίγον πρότερον καὶ ὁ Δημήτριος σύγχρονος. Περὶ τοῦ Ἰακώβου Μάνου προϊσταμένου τῆς Σχολῆς τῷ 1719—20 κατὰ Κωνσταντίνον, εἰς οὐδεμίαν πηγὴν εὐρόν τι.

Μετὰ τὸν Ἰακώβον, λέγει ὁ Κωνσταντίνος, ἀδελφὸν ἐπὶ πόσον διδάξαντα, φαίνεται προϊστάμενος τῆς Σχολῆς Δωρόθεος ὁ Λέσβιος, τὴν φιλοσοφίαν διδάσκων, ὑπ' αὐτὸν δ' ἕτερος Τζανέτος καὶ Ἀζαρίας τὰ γραμματικά. Παρὰ Ἀ. Κεραμεῖ ὁ Δωρόθεος λέγεται καθηγητῶν τῆς Σχολῆς καὶ διδάσκαλος, ἀλλὰ πότε ἀδελφόν². Τῷ 1748 ἀναφέρονται δύο διδάσκαλοι, ὁ μὲν τῶν φιλοσοφικῶν, πιθανῶς ὁ Δωρόθεος, ὁ δὲ τῶν γραμματικῶν³ τῷ 1752—1771

ἀναφέρονται διδάσκαλοι τῶν γραμματικῶν ὁ Ἀνανίας καὶ Κριτίας¹, τῷ δὲ 1754 διδάσκαλος τῶν γραμματικῶν ἐπίσης ὁ Κριτίας². Τῷ 1759 ὁ πατριάρχης Σεραφεῖμ ὁ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως ἐξέδοτο σιγγίλιον θεσπίζον τὰ τῆς διοικήσεως καὶ συντηρήσεως τῆς Σχολῆς³, προσκαλέσας τῷ 1759 τὸν Ἐδγένιον ἐξ Ἀθῶν, καταστήσας αὐτὸν διδάσκαλον τῆς Θεολογίας, φιλοσοφίας καὶ τῶν θύραθεν ἐπιστημῶν, τὸν δὲ Δωρόθεον, Κριτίαν καὶ Ἀνανίαν διδασκάλους τῶν γραμματικῶν καὶ λοιπῶν μαθημάτων⁴. Ὁ Ἐδγένιος ἐδίδασκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑπτακαίδεκα μῆνας (1759, 30 Νοεμβρίου μέχρι Ἀπριλίου 1761)⁵. Τῷ αὐτῷ ἔτει 1759—1761 διδάσκαλος τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ Σχολῇ ἦν ὁ Νικόλαος, πιθανῶς ὁ Ξεροζούλης ἐκ Μεισοῦ, ὃς ἐζητεῖτο διὰ τὴν Ἀθωνιάδα Σχολὴν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθῶν διατρίβοντος πρώην πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου παρὰ τῷ πρώην ἐπίσης πατριάρχῳ Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ⁶. Ἀναχωρήσαντος τοῦ Ἐδγενίου καὶ τῆς σχολῆς αὐτοῦ διαλυθείσης, ἔμεινε τὸ τῶν γραμματικῶν τμήμα μετὰ τῶν αὐτῶν διδασκάλων. Τῷ 1764—66 διδάσκαλος τῶν γραμματικῶν ἐν τῇ Σχολῇ ἀναφέρεται ὁ Ἰωάννης, πιθανῶς ὁ Ἀντιπάρσιος⁷, τῷ 1769 τῶν φιλοσοφικῶν ἀνασυστάσεων προϊστάτο ὁ Χρῦσανθος ὁ Αἰτωλός, τῶν δὲ γραμματικῶν ὁ Ἠλίας⁸. Τῷ 1770 προέστη τῆς Σχολῆς Σέργιος ὁ Μακροαῖος ἐξ Ἀγρῶν μαθητῆς τοῦ Ἐδγενίου διδάσκων μετὰ φήμης καὶ καρποφορίας τὴν φιλοσοφίαν μέχρι τοῦ 1793⁹, τῷ δὲ 1778

1. Κώδ. πατρ. ΚΠ, ὑπ' ἀρ. 46, σελ. 26-0.
2. Κώδ. πατρ. ΚΠ, ὑπ' ἀρ. 100, σελ. 12, 37, 105, 166, 209, 252.
3. Κώδ. πατρ. ΚΠ, ὑπ' ἀρ. 4 καὶ 161, σελ. 145.
4. Σεργ. Μακρ. Ἐκκλ. Ἰστορ. παρὰ Σάββα, Μεσ. Βιβλ. Β', 299, Κώδ. πατρ. ΚΠ, ὑπ' ἀρ. 74.
5. Ὑψηλάντου τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν, σελ. 384-5.
6. Ἐπιστ. Σαμουήλ πρὸς Κύριλλον, ἐν χειρογράφῳ ὑπ' ἀρ. 26 τῆς ἐν Κάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.
7. Κώδ. πατρ. ΚΠ, ἀρ. 100, σελ. 36, 166.
8. Κατὰ τὸ Σιγγίλιον τοῦ πατριάρχου Μελετίου τῷ 1769, Μαρτίου α' ἡ Σχολὴ ἦν παρεωραμένη, αὐτὸς δὲ διὰ τοῦ παρόντος Σιγγιλίου ἀνορθοῖ τὰ κατ' αὐτὴν ὄντων δύο διδασκάλους, τὸν μὲν τῶν φιλοσοφικῶν καὶ μαθηματικῶν, τὸν δὲ τῶν γραμματικῶν. Καὶ τῶν μὲν πρώτων διδασκαλὸς ἦν Χρῦσανθος, τῶν δὲ γραμματικῶν ὁ Ἠλίας. Ἡ Σχολὴ τὸν μὲν χειμῶνα ἦν ἐν Φαναρίῳ, τὸ δὲ θέρος ἐν Μεγάλῳ Ρεθύματι. Κώδ. ὑπ' ἀρ. 8 τῆς Πατρ. Σχολῆς.
9. Ὑψηλάντου τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν, σελ. 387.

1. Ἐκκλ. Ἀλήθεια, ἔτος γ', τεύχ. κη'.
2. Ἱεροσολ. Βιβλιοθ. Α', 366.
3. Γράμμα ἐπιβεβαιωτήριον τοῦ πατριάρχου Παΐσιου Β', ἐν κώδ. πατρ. ΚΠ, ὑπ' ἀρ. 4 καὶ 167, σελ. 28-7.

συνέστη καὶ αὖθις τὸ φιλοσοφικὸν τμήμα, οὗ προέστη αὐτὸς ὁ Σέργιος¹. Ἀλλὰ τὸ μὲν διὰ τὴν τότε τῶν λογίων σπάνιν, τὸ δὲ δι' ἀπορίαν ἢ σχολὴν διελύετο εὐκόλως ὡς καὶ αὐτὸ τὸ τῶν γραμματικῶν τμήμα τῷ 1789 ἔπνεε τὰ λοιπὰ². Τῷ 1791 ὁ Σέργιος φαίνεται ἀποσυρθεὶς τῆς Σχολῆς, διότι τῷ 1793—4 εἶχεν αὐτὴ ἐκπέσει πολὺ, μικρὰ δὲ τινα γραμματικά ἐδίδασκεν ὁ κληρικὸς Φώτιος³, ἀλλὰ τῷ 1794 ἐπανέρχεται ὁ Σέργιος σχολάρχης μέχρι τοῦ 1801⁴.

Καὶ ταῦτα τῆδε κἀκείσε ἐσπαρμένα μανθάνομεν περὶ τῶν διδασκάλων τῆς Σχολῆς. Ἀπὸ τοῦ 1777 ὅμως ἔχομεν σαφῶς πως μαρτυρίαν τῶν τῆς Σχολῆς λειτουργῶν ἀπὸ τῶν κωδίκων αὐτῆς κατὰ τὴν ἐξῆς σειράν:

Τῷ 1777 διδάσκαλος Ἀρσένιος καὶ Βασίλειος.

Τῷ 1778—9 Σέργιος (φιλόσοφος), Ἀρσένιος (γραμματικός), Βασίλειος (ὑποδιδάσκαλος).

Τῷ 1779—83 οἱ αὐτοί.

Τῷ 1784—5 Σέργιος, Ἀρσένιος, Ἠλίας (1784—5).

Τῷ 1786 Σέργιος, Ἠλίας.

Τῷ 1787—9 Σέργιος, Ἀρσένιος (1787—8), Ματθαῖος (1787) καὶ ἀπεχώρησε.

Ἐλλείπει

Τῷ 1793—95 Φώτιος, Θεοδόσιος, Δημήτριος.

Τῷ 1796 Φώτιος καὶ ὕστερον Μακάριος (ὑπὸ Νοέμβριον 1794), Δημήτριος καὶ τρίτος διδάσκαλος, οὗ τὸ ὄνομα δὲν φέρεται.

Τῷ 1797 Μακάριος καὶ μετ' αὐτὸν Ματθαῖος, Γαβριήλ, Λαμασκηνὸς ἐξωσθεῖς, καὶ ἀντ' αὐτοῦ Ἀνανίας.

Τῷ 1798 Ματθαῖος, Β' καὶ Γ' διδάσκαλος ἔνευ ὀνομάτων, πιθανῶς οἱ αὐτοὶ τοῦ προηγουμένου ἔτους.

Ἐλλείπει,

Τῷ 1801—4 ἡ Σχολὴ τὸν χειμῶνα ἦν ἐν Φαναρίῳ, τὸ δὲ θέρος μετετέθητο εἰς τὴν ἐν Πριγκιπῶ Μονῆν τοῦ Χριστοῦ. Διδάσκαλοι Ματθαῖος, Ματθαῖος Β', Γεώργιος⁵.

Τῷ 1804—7 σχολάρχης Δωρόθεος Πρώιος ἐν Ἐρηροκρήνῃ, ἀπὸ τοῦ 1805 Φιλαδελφείας

1. Σεργίου Μακροαίου ἴδ. ἀ. σελ. 316.
2. Αὐτόθι, σελ. 400.
3. Αὐτόθι, σελ. 60'.
4. Αὐτόθι, σελ. πα'.
5. Κώδ. ὑπ' ἀρ. 28 τῆς Πατρ. Σχολῆς.

Δωρόθεος ἔκτοτε ὀνομάζεται Πατριαρχικὴ καὶ Νεοσύστατος Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ.

Τῷ 1807—9 Πανταλέων Φραγμαδῆς, ἀπόφοιτος τῆς Σχολῆς, διδάσκαλος τῶν μαθηματικῶν μετ' ἄλλων μὴ ἀναφερομένων¹.

Τῷ 1809 διαιτητῆς καὶ οἰκονόμος ὁ πρῶην Σταγῶν Παῖσιος ἐπ' ὀλίγον².

Τῷ 1809—10 σχολάρχης ὁ διάκονος Στέφανος Δούγκας, Θεσσαλός³.

Τῷ 1810—12 Ἰωάννης ὁ Παλαμᾶς⁴.

Τῷ 1813 ὁ Νικόλαος Λογάδης, ὃν διεδέξατο Κωνσταντίνος Κούμας, προστάς τῆς Σχολῆς τῷ 1814—5⁵.

Τῷ 1813 ἐδίδασκε φιλοσοφίαν ἐν τῇ Σχολῇ Βενιαμὴν ὁ Λέσβιος⁶. τὸν Κούμαν διεδέξατο ὁ Σέργιος Μυστάκης μέχρι τοῦ 1820⁷.

Τῷ 1821 προέστη τῆς Σχολῆς Σαμουήλ ὁ Κύπριος μέχρι τοῦ 1830. Ἐν τῷ μνημονουθέντι κώδικι τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς ἀναγινώσκομεν:

Τῷ 1822 — 3 διδάσκαλος Ν. Λογάδης, Ματθαῖος, Σαμουήλ, ὑποδιδάσκαλος Ὀνούφριος ἐν Ἐρηροκρήνῃ, Κωνσταντίνος ὑποδιδάσκαλος ἐν Φαναρίῳ.

Τῷ 1823 ἐν Ἐρηροκρήνῃ Ν. Λογάδης, Ματθαῖος, Σαμουήλ, Ὀνούφριος τῷ 1825—30 Σαμουήλ καὶ ὑποδιδάσκαλοι, ὧν τὰ ὀνόματα δὲν φέρονται.

Ἐν Φαναρίῳ τῷ 1825—33 Λογάδης, Ἀγαθάγγελος, Θεόδωρος.

Τῷ 1833—34 Λογάδης, Ἀγαθάγγελος, Θεόδωρος, Ἀγάπιος τῷ 1836 ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου⁸ καὶ πάλιν ἡ σχολὴ μετετέθη εἰς Ἐρηροκρήνην, διευθυντῆς δ' αὐτῆς ὄρισθη ὁ ἀνωτέρω Σαμουήλ μέχρι τοῦ 1849, ἐφ' οὗ καὶ διακόπτομεν τὸν περὶ τῶν προστάτων

1. Κώδ. ὑπ' ἀρ. 64. Περιοδ. Ἑλλ. Φιλολ. Σύλλ. τόμ. Π', 202—253; Κεν. Λαυνοθεα 1, 205. Ρίζο Coms. etc. σελ. 74—5.
2. Τὸ περὶ τούτου ἔγγραφο τοῦ πατριάρχου Ἰερεμίου ἐξέδοθη τὸ πρῶτον ὑπ' ἐμοῦ ἐν Νεολόγῳ τῆ 22/3 Νοεμβρίου τοῦ 1874.
3. Κόσμα Ἰστορ. ἀνθρ. πράξ. 16', 592—3. Κ. Οἰκονομίου τὰ σωζόμενα Α', 40. Ρίζο ἴδ. ἀ. 75.
4. Μηνῶ Χαμουδοπούλου Ἐκκλ. Ἀλήθεια ἴδ. ἀ.
5. Ἐλογίου Ἐρμού, 1813, σελ. 306—8. Κ. Οἰκονομίου ἴδ. ἀ. σελ. 6'.
6. Αὐτόθι σελ. 265.
7. Κ. Οἰκονομίου ἴδ. ἀ. σελ. κδ', ἐν σημ.
8. Πρασαλία τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Γ' ἐν τῇ λογοδοσίᾳ Ε. Κλεοβούλου περὶ τῆς Σχολῆς τῷ 1866—7. σελίδα 1.

αὐτῆς λόγον. Πάλιν δὲ παραχῶν γενομένων μετετέθη τῷ 1850 εἰς Φανάριον ὀριστικῶς αὐτόθι ἐγκαταστάσα καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ 1882 ἐν τῷ νῦν μεγαλοπρεπεῖ αὐτῆς μεγάρῳ.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν διδασκάλων τῆς Σχολῆς, περὶ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ διδασκόμενων μαθημάτων ἱκανὰ δυνάμεθα μαθεῖν ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπὶ διαφόρων πατριαρχῶν ἐκδομένων συγγιλιῶν. Ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς συζομένοις τούτοις ἐπισήμοις ἐγγράφοις τὰ ἐν τῇ Σχολῇ μαθήματα διαιροῦνται εἰς 2: α' φιλοσοφικά, περιλαμβάνοντα καὶ τὰ μαθηματικά, καὶ β' τὰ γραμματικά. Παραλείποντες τὰ ἀρχαιότερα συγγίλια, τὸ τοῦ Καλλιῆκου τοῦ Ἀκαρῶνος, τοῦ Παῖσιου Β', Σεραφείμ, Μελετίου, ἀναφέρουσι τὸ τελευταῖον ἐπὶ Καλλιῆκου τῷ 1804 ἐκδοθέν. Κατὰ τὸ συγγίλιον τοῦτο, τανῦν ἀποκείμενον τῇ Πατριαρχικῇ Σχολῇ καὶ καθιστοῦν τὴν εἰς Ἐπικράτην (Κουρούτσου) τῆς Σχολῆς μετὰθεσιν πρῶτος διδάσκαλος ἐλογίζετο ὁ τῶν φιλοσοφικῶν, μετὰ τοῦτον δὲ ὁ τῶν γραμματικῶν, μηδὲν ὑποκείμενος τῷ φιλοσόφῳ εἰς τὴν τῶν γραμματικῶν διδασκαλίαν. Μετὰ τοῦτον ὁ β' τῶν γραμματικῶν καὶ μετὰ τοῦτον ὁ γ' τῶν γραμματικῶν ἐπίσης. Ἐὰν γραμματικά, ποιητικά καὶ ῥητορικά ἦσαν προπαρασκευαστικά εἰς τὴν φιλοσοφίαν. «Τοιοῦτους οὖν (τοὺς διδασκάλους) οἰκείως ἔχοντας, λέγει τὸ συγγίλιον, πρὸς τὸν σκοπὸν ἀποκαθίστασθαι δεῖ τὸν φιλόσοφον καὶ τὸν πρῶτον τῶν γραμματικῶν, ἐρ' ἢ αὐτὸς διδόναι λόγον τῆς ἐν τοῖς μαθηματικῶν ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν καὶ τῆς εὐταξίας ἀπάσης τῆς Σχολῆς. Καὶ ὁ μὲν φιλόσοφος τὰ πρῶτα ἐν τοῖς διδασκάλοις φερέσθω, ὅστις ἄτε δὴ λίαν ἐπωφελοῦς καὶ ὡς τὰ μάλιστα συμφερούσης πρὸς τὴν γύμνασιν νοδὸς καὶ εὐρεσιν τῆς ἀληθείας τῆς τε τῶν ἐπιστημονικῶν μαθημάτων, ὅσον ἀριθμητικῆς, γεωμετρίας, σφαιρικῶν, ἀστρονομίας καὶ τῶν λοιπῶν τῆς φιλοσοφίας μαθημάτων παραδόσεως, ἥτις

μετὰ τὴν εἰς τὰ γραμματικά καὶ ποιητικά καὶ ῥητορικά τελείωσιν δεῖ γενέσθαι: παραδίδόναι τε ταῦτα ὀφείλει μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας τε καὶ ἐπιμελείας: ὁ δὲ πρῶτος τῶν γραμματικῶν διδάσκαλος μηδὲν ὑποκείσθω τῷ φιλοσόφῳ τὰ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμματικῶν. Ἐξήττημένος δὲ ὢν τὰ ῥητορικά μετὰ τὴν τοῦ συντακτικοῦ παράδοσιν διδασκίτω διὰ γυμνασμάτων καὶ τὴν ῥητορικὴν τέχνην: κίρησεται δὲ τῇ εἰδήσει μέντοι τῶν ἐφόρων καὶ ἐπιτρόπων ὑποδιδασκάλους δύο, τὸν μὲν ἐπὶ τοῖς μικροῦν τι ἐπιδεδωκόσι, τὸν δὲ ἐπὶ τοῖς ἄρτι τῶν μαθημάτων προσεπιτιμένοις. Καὶ οὕτως ἐπιμελείσθωσαν ἅπαντες οἱ διδάσκαλοι προσάγειν μαθητὰς ἐκάστου ἔτους ὁ μὲν πρῶτος τῶν γραμματικῶν τῷ φιλοσόφῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῶν γραμματικῶν τῷ πρῶτῳ καὶ ὁ τρίτος τῷ δευτέρῳ, ἵνα οὕτως αἰεὶ μὴ διαλείπη ἡ τῶν μαθημάτων προαγομένη ἐπίδοσις¹.

Τοιαύτη ἦν ἡ Πατριαρχικὴ Σχολή, οἷον χαρακτηρίζουσι αὐτὴν οἱ φυσικοὶ αὐτῆς προστάται, οἱ πατριάρχαι καὶ ὁ λοιπὸς τῶν ἁγίων ἀρχιερέων θιάσος. Ἐγούσα ἐξ ἀρχῆς διὰ τὸ χαλεπὸν τῶν καιρῶν ἕνα μόνον διδάσκαλον καὶ μαθητὰς ὀλιγίστους, μετὰ παρέλευσιν αἰώνων δύο, κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα αὐτῆς τοῦ 10^{ου} αἰῶνος ἀρχομένου τρεῖς ἢ τέσσαρας, ἀντιστοιχεῖ ὀρθῶς ὅπως πρὸς τὰ σημερινὰ Γυμνάσια, ἐν οἷς ὅμως ἡ διδασκαλία καὶ μεθοδικωτέρα γίνεται καὶ ὑπὸ πλείονων διδασκάλων ἐκτελεῖται μείζω καὶ γρη῏τω βεβαίως κατὰ τὴν πρόσδον τῶν χρόνων, τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν κεκτημένων. Τοῦτο ἐσκόπουν ἀπ' ἀρχῆς τῶν περὶ ταύτης ἐρευνῶν μου νὰ ἀποδείξω, νομίζω δὲ ὅτι δι' ἀποδείξεων ἐκ τῶν πρώτων πηγῶν εὐληθμένων ἐξετέλεσα.

1. Συγγίλιον Καλλιῆκου Πατριάρχου, ἐκδοθέν τῷ 1804 κατὰ μῆνα Μάρτιον, τῇ Πατριαρχικῇ Σχολῇ ἀποκείμενον.

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ

(1792—1793)

ὑπὸ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΟΥ Θ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΣΣΙΔ' συνεδρίῳ τῆς 12 Ἰανουαρίου 1898.

Γνωστὸν τυγχάνει πόσον εἰς διασάφεισιν διαφόρων ἱστορικῶν γεγονότων συμβάλλονται πληροφῶραι ἀνευρισκόμεναι ἐν ἐπιστολαῖς ἀνδρῶν συγχρόνων, καὶ πόσον ἕνεκα τούτου πολῦτιμα πολλάκις καθίστανται χειρόγραφα τοιαῦτα διὰ τὴν ἱστορίαν ἐν γένει καὶ ἐπὶ μέρει διὰ τὴν τοπογραφίαν, τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν χρονολογίαν.

Εἰς τὴν τάξιν τῶν τοιούτων χειρογράφων ἂς μοι ἐπιτραπῆ νὰ κατατάξω κώδικα ἐπιστολῶν, γραφειῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος (κυρίως ἀπὸ τοῦ 1792—1793) ὑπὸ πατριαρχῶν, ἀρχιερέων, λογίων, ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἀνδρῶν ἐπιφανῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐπωνόμασα τὸν κώδικα τοῦτον ἀλληλογραφίαν τοῦ Οὐγγροβλαχίας Φιλαρέτου, διότι πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἐν αὐτῷ ἐπιστολαὶ εἴτε παρ' αὐτοῦ ἐγράφησαν ἢ πρὸς αὐτὸν παρ' ἄλλων ἀπεστάλησαν.

Οὐδαμῶς δηλοῦται ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν μου κώδικι τίς ἐστὶν ὁ ἀντιγράψας ἢ κατάρτισας αὐτόν. Οὐδὲ δύναμαι νὰ ἐξηγήσω πῶς εὑρέθη οὗτος ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ ἐνταῦθα κ. Γεωργίου Δομηνοῦ, εἰς ὃν καὶ ἀνήκει. Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ πολλοὺς ἀριθμῶι μετὰξὺ τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτῆς μελῶν ἀνδρας λογίους καὶ διαπρεπεῖς. Ὁ Χατζῆ Ἰωάννης Δομηνός ἢ Πουτιπούτας ὑπῆρξεν ἐκ τῶν προκρίτων τῆς Τραπεζοῦντος πολιτῶν κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, γράψας ἱστορίαν τῆς μονῆς Σουμελά καὶ ἀκολουθίαν τῶν ἰδρυτῶν αὐτῆς Βαρνάβα καὶ Σωφροτίου¹, βίους ἀγίων² κλπ., πρὸς δὲ καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν

μητροπολίτην Τραπεζοῦντος Δωρόθεον ἐπὶ κώδικος νομοκάνονος, ὑπὸ Ποτλῆ καὶ Πάλλη ἐκδοθείσαν¹. Ὁ τούτου υἱὸς Γεράσιμος Δομηνός ὑπῆρξε καὶ οὗτος ἀνὴρ λογιώτατος, διαπρέψας κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ὡς τε πρωτοσύγκελλος τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Παρθενίου, καὶ ὡς ἡγούμενος τῆς μονῆς Σουμελά, καὶ ὡς ἐπίσκοπος Οὐτίτσας καὶ Βαλλιόβας, καὶ ὡς ἀρχιεπίσκοπος εἴτα Καισαρείας καὶ Ἐφέσου². Οὗτος πιθανὸν ὑπῆρξε καὶ ὁ τὸν κώδικα τοῦτον κατάρτισας καὶ ἀντιγράψας, καίπερ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον δὲν δύναμαι διὰ προφανῶν ἀποδείξεων νὰ ὑποστηρίξω.

Ἀλλὰ καὶ περὶ Φιλαρέτου Οὐγγροβλαχίας δὲν ἐπιχειρῶ μνησθῆναι ἐνταῦθα ἰδιαιτέραν νὰ ποιήσω. Δὲν δύναμαι ἐν τούτοις νὰ μὴ παρατηρήσω ὅτι ὑπῆρξεν ἐκ τῶν μάλλον διαπρεπῶν καὶ λογίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀρχιερέων, πρὸς ὃν πολλὴν ἐκτίμησιν καὶ μεγάλην ὑπόληψιν ἔτρεφον οἱ διαπρεπέστατοι τῶν συγχρόνων αὐτῷ ἱεραρχῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας καὶ ἑτακτον σεβασμῶν οἱ ἐν σχέσει μετ' αὐτοῦ διατελοῦντες λόγοι καὶ διδάσκαλοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Διὸ καὶ νομίζω δικαίωτατον καὶ ἄξιον τοῦ κόπου ὅπως τις τῶν παρ' ἡμῶν εἰδικῶς εἰς τοιαῦτα ἀσχολουμένων θέματα διερευνήσῃ τὰ κατ' αὐτόν, πλήρη γράφων σκιαγραφίαν τοῦ ἀνδρός καὶ γνωστότερον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀναδεικνύων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὕλην τοῦ περὶ οὗ πρόκειται κώδικος, δύναμαι νὰ διαιρέσω αὐτὴν ὡς ἑξῆς:

τος, σελ. 152.—Ἐπαμεινώνδου Θ. Κυριακίδου βιογραφία Τραπεζοῦντιανῶν λογίων, σελ. 138—139.

1. Ποτλῆ καὶ Πάλλη Σύνταγμα τῶν ἱερῶν κανόνων, τόμ. α', σελ. ι'.—Ε. Θ. Κυριακίδου βιογραφία, σελ. 134—136.

2. Ἴδε τὰ περὶ αὐτοῦ ἐν πολλοῖς ἐκτεθέμενα ἐν τῷ ἐμῷ ἔργῳ, ἐνθα ἀνωτέρω, σελ. 153—159.

1. Ἡ θεία καὶ ἱερὰ ἀκολουθία τῶν ἐν τῷ ὄρει Μελά ἀσκησάντων Βαρνάβα καὶ Σωφροτίου καὶ ἱστορία τῆς μονῆς Σουμελά ὑπὸ Νεοφύτου Κωνσταντινουπόλεως συντεθείσα καὶ ὑπὸ Παρθενίου Μεταξοπούλου Σουμουλιώτου ἐκδοθείσα (Λεψία, 1775), σημ. ὀγδόη τοῦ προλόγου.

2. Σ. Ἰωαννίδου Ἱστορία καὶ στατιστικὴ Τραπεζοῦν-

α' τύπους διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων, ὡς διαθηκῶν, προικοσυμφώνων, διαζυγίων καὶ τῶν τοιούτων, ὁμοίους τῶν ὁποίων συνήθως ἀπαντᾷ τις εἰς χειρόγραφα, ὡς ὑπόδειγμα πρὸς σύνταξιν ἀναλόγων ἐγγράφων χρησιμεύοντας εἰς τοὺς ἀντιγραφεῖς αὐτῶν.

β' εἰς ἐπιστολάς τοῦ ἀνωτέρου τῆς Ἐκκλησίας κλήρου, πατριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων, καὶ ἀπαντήσεις πρὸς αὐτοὺς τοῦ Φιλάρτου. Αἱ πλείσται τούτων εἰσὶ συγχαρητήριαι καὶ εὐχετικά, κέκτηνται δὲ ὡς ταύτην τὴν ἀξίαν, ὅτι πολλαὶ τούτων ἐγράφησαν ὑπὸ ἀνδρῶν διακριθέντων ἐν τοῖς ἔθνεσιν τότε πράγμασιν.

γ' εἰς ἐπιστολάς ἡγεμόνων καὶ ἄλλων τῆς αὐτῆς αὐτῶν, ἀναφερομένης εἰς τὰ τῆς διοικήσεως ἐν σχέσει πρὸς τὴν μητρόπολιν τῆς Οὐγγροβλαχίας. Ἐν βλέμμα εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐπιστολῶν τούτων πείθει περὶ τῆς μεγάλης ἀξίας τινῶν ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τούτων, ἐν αἷς διακρίνονται αἱ τοῦ Ἀλεξάνδρου Μουρούζη, τοῦ Δημητρίου Μουρούζη καὶ τοῦ Γεωργίου Μουρούζη.

καὶ δ' εἰς ἐπιστολάς λογίων ἀνδρῶν καὶ διδασκάλων, ὡς Ἡλία Ἐπιδαυρίου, Μανασσῆ Ἡλιάδου, Παναγιώτου Τραπεζουντίου, Στεφανίδου (αἰτροῦ καὶ λοιπῶν).

Πρὶν ἢ παραθέσω τὸν κατάλογον τῶν ἐπιστολῶν τούτων, θέλω διηγήσθαι ἐπεισόδιον περιεργότατον, παραλαμβάνων αὐτὸ ἐκ τῶν σχετικῶν ἐπιστολῶν. Ὁ ἡγεμὼν Ἀλέξανδρος Μουρούζης γράφει τῷ Φιλάρτῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἄρχουσι, παραγγέλλων αὐτοῖς νὰ κάμωσι τὸ πρέπον ἀλλὰ εἰς τὴν ἐκ τοῦ Βουκουρεστίου ἐξοδὸν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Μιχάλη-βουδα, ἐν ὑποσημειώσει δὲ πρὸς τοὺς ἄρχοντας Χάτμαννον καὶ Καμαράσην προσθέτει: «Περὶ τὸν δὲ νὰ διομνήσω τῇ εὐγενείᾳ σου, ἡμέτερε ἄρχον Χάτμαννε καὶ ἡμέτερε Καμαράση, ἐν τῇ ἐξόδῳ ἐπ' αἰσίοις τοῦ ἀδελφίου τοῦ ἀδελφοῦ μας διὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃτε ἐπιπλοῖ, ἀφ' οὗ, ὡς οἴδαμεν, εἶναι συνήθεια καὶ χρέος ἀρεσκτον καὶ τῶν λοιπῶν εὐγενειάτων ἡμετέρων ἀρχόντων Καϊμακάμηδων, οἵτινες καὶ ὡς πρᾶκτικώτεροι βέβαια εἰξεύρουσι τὸ δφειλόμενον σέβας τῇ ἀδελφικῇ ἀξίᾳ ἵσαι καὶ ἐν μαζίᾳ πολλῶ γε μᾶλλον». Ταῦτα ἀπὸ 27 Ἰανουαρίου 1793. Τὴν 17 Φεβρουαρίου, προκειμένου νὰ γείνη τὸ ἀλλὰ τῆς ἐκλαμπροτάτης κυρίας, ἐρωτᾷ τὸν Φιλάρτον ἐν σημειώσει ὁ Μέγας Λογοθέτης Νικόλαος Φιλίπ-

πέσκουλος: «Μεθ' ὅσης πλείστης εὐλαβείας καὶ ταπεινότητος προσκυνῶν τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν δουρικῶς κατασπάζομαι. Σήμερον, ὅπου γίνεται τὸ ἀλλὰ τῆς ἐκλαμπροτάτης κυρίας μας, ἡ Πανιερότης πηγαίνει εἰς καλντινᾶν, καὶ ἂν πρέπη νὰ ἀκολουθήσωμεν καὶ ἡμεῖς. Παρακαλῶ νὰ ἔχω τὴν προσταγὴν Ἰης νὰ εἰξεύρω τι νὰ κάμω. Ταῦτα μὲν δουρικῶς, μένω δὲ τῆς ὑμετέρας Πανιερότης ὁ ταπεινὸς δοῦλος Νικόλαος Φιλίππέσκουλος». Μὴ γνωρίζων ὁ Φιλάρτος τί εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου νὰ ἀπαντήσῃ, σπεύδει νὰ ἐρωτήσῃ καὶ αὐτὸς εὐθὺς ἀμέσως (ἀφ' οὗ ἡ ὑποδοχὴ θὰ ἐγένετο τὴν αὐτὴν ἡμέραν) τὸν Ἄρχοντα Χάτμαννον:

«Παρακαλῶ, ἄρχον Χάτμαννε, νὰ μὲ εἰδοποιήσῃς διὰ νὰ πληροφορήσω καὶ ἐγώ: Ἐνθουσι εὐχέτης καὶ εἰς τοὺς ὄρισμούς σου ὁ Οὐγγροβλαχίας Φιλάρτος». Ἀλλὰ καὶ ὁ ἄρχων Χάτμαννος ἀγνοεῖ τί νὰ ἀπαντήσῃ καὶ ἀποστρέφεται τῷ ἄρχοντι Καμαράση, ὅστις καὶ ἀπαντᾷ αὐτῷ ὡς ἐξῆς: «Προσκυνῶ ταπεινῶς. Ἐνθουσι εἰς τὴν εὐγενείᾳ Ἰης εἰς τὸ Ἰθάσι διὰ αἱ ἀρχόντισσαι εὐβγήσαν εἰς τὸν Γαλατᾶν, τοῦ δὲ μητροπολίτου καὶ τῶν ἀρχόντων ἡ τσεριμόνια ἐγένετο εἰς τὴν Κούρτην, ἀφ' οὗ ἦλθε καὶ μ' ἔδωκεν τοῦτο τὴν ἐδῶ συνήθειαν δὲν τὴν εἰξεύρω. Νικόλαος Καμαράσης». Ἐννοεῖται δὲ καὶ ἐκ τούτου δὲν διερωτήσθαι ὁ Φιλάρτος, διὰ καὶ ἀποστρέφεται αὐτοστιγμὴ εἰς Κωνσταντῖνον Καρατζᾶν, ὅστις καὶ γράφει αὐτῷ: «Τὴν σεβασμίαν ὑμῶν δεξιὰν εὐλαβῶς κατασπάζομαι. Τὴν τοῦ Ἰθασίου τσεριμόνια καὶ ἐγὼ τὴν εἰξεύρω, καθὼς τὴν σημειοῖ καὶ ὁ ἄρχων Καμαράσης, τὴν ἐδῶ τὴν ἀγνοῶ ἢ Ὑμετέρα Πανιερότης δὲ ὡς πρᾶκτικώτερα κατὰ πάντα ἢς ἀποφασίσῃ καθὼς ἠθέληεν ἐγκρητὴ εὐλογώτερον. Τῆς ὑμετέρας Πανιερότης υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ δοῦλος Κωνσταντῖνος Καρατζᾶς».

Τὴν συμβουλήν ταύτην ἀκολουθῶν ὁ Φιλάρτος ἀφ' οὗ παρ' οὐδενὸς δὲν κατώρθωσε νὰ μάθῃ τὴν συνήθειαν ἐπὶ παραμοίᾳ περιστάσει, διάτασσει, φαίνεται, νὰ γείνη τὸ ἀλλὰ ἐπιστημῶν, συνοδεύοντων αὐτὸν ὅλων τῶν ἀρχόντων. Ὅποτε αἰφνης ἔρις δεινὴ μικροφιλοτιμίας ἐγείρεται μετὰ τὸν ἄρχοντα Λογοθέτου Φιλίππεσκουλοῦ καὶ τοῦ ἄρχοντος Λογοθέτου Κρητισουλεσκουλοῦ, τίς τῶν δύο θέλει

1. Ἄρ. 141.
2. Ἄρ. 142.
3. Ἄρ. 144.

ἔχει τὰ πρωτεῖα ἐν τῇ ὑποδοχῇ. Ἡ ἔρις δ' αὕτη ἀπειλεῖ νὰ λάβῃ διαστάσεις καὶ συμβῶσι σκάνδαλα καὶ ἀνοσιές, διὰ γράφει ὁ Νικόλαος Καμαράσης τῷ Φιλάρτῳ: «Κατασπάζομαι τὴν πανίερον τοῦ δεσπότου μου χεῖρα. Τύφω ἑτέρω διὰ καταπατεῖ τὸν Πλάτωνος τῦφον ἠκουσε Διογένης παρ' αὐτοῦ Πλάτωνος καὶ μοι δοκεῖ κρείττων εἶ τοῦ Διογένης τῦφος, ὅστις περιφλοῖται τὴν τοῦ Πλάτωνος φιλοτιμίαν ἐξελέγξει γονομένην ἐπὶ ματαλοῖς. ἠκουσά διὰ ὄρχων Λογοθέτης Κρητισουλεσκουλος παραπονεῖται διὰ τὸ δευτερεῖον τοῦ ἄρχοντος Λογοθέτου Φιλίππεσκουλοῦ. Πᾶς τις εὐφρονῶν ἠθέληεν ἐπαινέσει τὸν ἄρχοντα Λογοθέτην Φιλίππεσκουλον, ἂν οἴκοθεν ἢ εὐγενείᾳ Ἰης ἠθέλε φιλοτιμηθῆ νὰ δώσῃ τὰ πρωτεῖα τῷ ἄρχοντι Λογοθέτη Κρητισουλεσκουλοῦ, ὡς παλαιότερον. Οἴκοθεν ἢ Πανιερότης τῆς καλῶν ἔργων ἠθέλε ποιήσει ἂν προέβρεπε τὸν ἄρχοντα Λογοθέτην Φιλίππεσκουλον νὰ κάμῃ αὐτὴν τὴν τσεριμόνια. Τῆς πανιερότητος τῆς δοῦλος εἰ κατὰ πνεῦμα υἱὸς Νικόλαος Καμαράσης». Καὶ εὐθὺς ὁ Φιλάρτος γράφει τῷ Φιλίππεσκουλοῦ: «Ἀσπάζομαι μὲ εὐχὰς τὴν εὐγενείαν Ἰης. Ὅχι μὲ λόγον καὶ μὲ δίκαια, ἀλλὰ μὲ πατρικὴν ἀγάπην ἀξιώ διὰ νὰ μὴ ἀκολουθήσῃ ἀνοσιές, τόσον ἢ εὐγενεία σας ὅσον καὶ ὁ σύντροφός σας ἄρχων Λογοθέτης Ραδουλέσκουλος Σλατιᾶνος νὰ δώσῃ παραδειγμα φρονήματος γερωνιότητος καὶ μᾶλλον βεβηκότος. Ταῦτα πατρικῶς τῆς εὐγενείας σας εὐχέτης διάπυρος καὶ ὅλων πρόθυμος. Ὁ Οὐγγροβλαχίας Φιλάρτος». Ἡ παρέμβασίς αὕτη ἐπὶ τέλους λύει τὸ ζήτημα, ὑποχωροῦντος τοῦ Φιλίππεσκουλοῦ, ὅστις καὶ ἀπαντᾷ τῷ Φιλάρτῳ: «Μετ' εὐλαβείας ἀσπάζομαι τὴν πανίερον αὐτῆς δεξιάν. Μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν προσταγὴν σας τὸ κάμνω, χωρὶς ὁμοῦ νὰ πρέπη, καὶ εἶμαι εὐπειθὴς δοῦλος Νικόλαος Φιλίππεσκουλος».

Καὶ ἤδη ἂς καταστρώσωμεν τὸν κατάλογον τῶν ἐν τῷ κώδικι τούτῳ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Φιλάρτου ἐπιστολῶν καὶ ἐγγράφων.

Ἄρ. 1ος. Τύπος διαθήκης (χρονολ. 1799).

Ἄρ. 2ος. Τύπος προικοσυμφώνου γράμματος (1799).

Ἄρ. 3ος. Τύπος κανονικοῦ διαζυγίου (Μάιος 1799).

1. Ἄρ. 145.
2. Ἄρ. 146.
3. Ἄρ. 147.

Ἄρ. 4ος. Τύπος κανονικῆς παραίτησεως (Μάιος 1799).

Ἄρ. 5ος. Ἐπιστολὴ τοῦ Σταυρουπόλεως Γρηγορίου πρὸς τὸν Πατριάρχην Νεόφυτον (24 Σεπτεμβρίου 1792), δι' ἧς ἀγγέλλεται αὐτῷ ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιτοκοπῆς Ῥιμνίκου εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Οὐγγροβλαχίας προαγωγὴ τοῦ Φιλάρτου.

Ἄρ. 6ος. Ἐπιστολὴ τοῦ Φιλάρτου πρὸς τὸν Πατριάρχην Νεόφυτον, ἀγγέλλουσα ὁμοίως τοῦτο (24 Σεπτεμβρίου 1792).

Ἄρ. 7ος. Ἀπάντησις τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου πρὸς τὸν Φιλάρτον (18 Ὀκτωβρίου 1792).

Ἄρ. 8ος. Εὐχαριστήριος τοῦ Οὐγγροβλαχίας Φιλάρτου πρὸς τὸν Πατριάρχην Νεόφυτον (31 Ὀκτωβρίου 1792).

Ἄρ. 9ος. Συγχαρητήριος τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἀνθίμου πρὸς τὸν Οὐγγροβλαχίας Φιλάρτον (15 Ὀκτωβρίου 1792). Δι' αὐτῆς παρακαλεῖ συγχρόνως αὐτὸν ὁ Ἱεροσολύμων νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὰ ἐκεῖ συμφέροντα τοῦ Ἁγίου Γάβρου.

Ἄρ. 10ος. Ἀπάντησις τοῦ Φιλάρτου πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολήν (31 Ὀκτωβρίου 1792).

Ἄρ. 11ος. Συγχαρητήριος καὶ εὐχετικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Ναυπάκτου Μακαρίου πρὸς τὸν Φιλάρτον (15 Ὀκτωβρίου 1792).

Ἄρ. 12ος. Ἀπάντησις τοῦ Φιλάρτου πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολήν (31 Ὀκτωβρίου 1792).

Ἄρ. 13ος. Εὐχετικὴ καὶ συγχαρητήριος πρὸς τὸν Φιλάρτον τοῦ Δρύιτρας Γρηγορίου (15 Ὀκτωβρίου 1792).

Ἄρ. 14ος. Ἀπάντησις τοῦ Φιλάρτου πρὸς αὐτὸν (18 Ὀκτωβρίου 1792).

Ἄρ. 15ος. Εὐχετικὴ καὶ συγχαρητήριος τοῦ Βιδύνης Γρηγορίου πρὸς τὸν Οὐγγροβλαχίας Φιλάρτον (4 Νοεμβρίου 1792).

Ἄρ. 16ος. Ἀπάντησις τοῦ Φιλάρτου πρὸς αὐτὸν (24 Νοεμβρίου 1792).

Ἄρ. 17ος. Εὐχετικὴ καὶ συγχαρητήριος τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Ἀνθίμου πρὸς τὸν Οὐγγροβλαχίας Φιλάρτον (1 Ὀκτωβρίου 1792).

Ἄρ. 18ος. Ἀπάντησις τοῦ Φιλάρτου πρὸς αὐτὸν (16 Νοεμβρίου 1792).

Ἄρ. 19ος. Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου πρὸς τὸν Οὐγγροβλαχίας Φιλάρτον (16 Νοεμβρίου 1792).

Ἄρ. 20ος. Ἀπάντησις πρὸς αὐτὸν τοῦ Φιλάρτου (22 Νοεμβρίου 1792).

*Αριθ. 21^{ος}. 'Επιστολή του Πατριάρχου Νεοφύτου προς τον Φιλάρετον (21 Δεκεμβρίου 1792).

*Αριθ. 22^{ος}. 'Απάντησις προς αυτόν του Φιλαρέτου (22 Φεβρουαρίου 1792).

*Αριθ. 23^{ος}. 'Επιστολή προς τον Φιλάρετον 'Ανθίμου πατριάρχου 'Ιεροσολύμων (15 Δεκεμβρίου 1792).

*Αριθ. 24^{ος}. 'Επιστολή του Βιδύνης Γρηγορίου προς τον Φιλάρετον (16 Δεκεμβρίου 1792).

*Αριθ. 25^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Καισαρείας Γρηγόριον (26 Νοεμβρίου 1792).

*Αριθ. 26^{ος}. 'Απάντησις του Καισαρείας Γρηγορίου προς τον Φιλάρετον (19 'Ιαν. 1793).

*Αριθ. 27^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον 'Εφέσου Σαμουήλ (26 Νοεμβρίου 1792).

*Αριθ. 28^{ος}. 'Απάντησις του 'Εφέσου Σαμουήλ προς τον Φιλάρετον (17 'Ιαν. 1793).

*Αριθ. 29^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον 'Ηρακλείας Μεθόδιον (26 Νοεμβρ. 1792).

*Αριθ. 30^{ος}. 'Απάντησις του 'Ηρακλείας Μεθόδιου προς τον Φιλάρετον (17 Δεκεμβρίου 1792).

*Αριθ. 31^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Κυζίκου 'Αγάπιον (26 Νοεμβρίου 1792).

*Αριθ. 32^{ος}. 'Απάντησις του Κυζίκου 'Αγαπίου προς τον Φιλάρετον (15 'Ιαν. 1793).

*Αριθ. 33^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Νικομηδείας 'Αθανάσιον (26 Νοεμβρίου 1792).

*Αριθ. 34^{ος}. 'Απάντησις προς τον Φιλάρετον του Νικομηδείας 'Αθανασίου (15 'Ιανουαρίου 1793).

*Αριθ. 35^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Χαλκηδόνας 'Ιερεμίαν (26 Νοεμβρ. 1792).

*Αριθ. 36^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Δέρκων Γερασίμου (26 Νοεμβρίου 1792).

*Αριθ. 37^{ος}. 'Απάντησις προς αυτόν του Δέρκων Γερασίμου (12 Δεκεμβρίου 1792).

*Αριθ. 38^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Τυρνόβου Μαιθαίον (26 Νοεμβρίου 1792).

*Αριθ. 39^{ος}. 'Απάντησις αυτού προς τον Φιλάρετον (2 'Ιανουαρίου 1793).

*Αριθ. 40^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Προύσης 'Ανθίμον (26 Νοεμβρίου 1792).

*Αριθ. 41^{ος}. 'Απάντησις του Προύσης 'Ανθίμου προς τον Φιλάρετον (14 Δεκεμβρ. 1792).

*Αριθ. 42^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Ναυπάκτου και 'Αρτης Μακάριον (22 Νοεμβρίου 1792).

*Αριθ. 43^{ος}. 'Απάντησις αυτού προς τον Φιλάρετον (6 'Ιανουαρίου 1793).

*Αριθ. 44^{ος}. Προς τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτον 'Επιστολή του Ούγγροβλαχίας Φιλαρέτου (15 Μαρτίου 1793).

*Αριθ. 45^{ος}. 'Απάντησις του Πατριάρχου Νεοφύτου προς τον Φιλάρετον (5 'Απριλ. 1793).

*Αριθ. 46^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Πατριάρχη 'Ιεροσολύμων 'Ανθίμον (1 'Απριλίου 1793).

*Αριθ. 47^{ος}. 'Επιστολή προς τον Φιλάρετον του Πατριάρχου 'Ιεροσολύμων 'Ανθίμου (15 Μαρτίου 1793).

*Αριθ. 48^{ος}. 'Επιστολή του Καισαρείας Γρηγορίου προς τον Φιλάρετον (5 'Απριλ. 1793).

*Αριθ. 49^{ος}. Του Φιλαρέτου προς τον Καισαρείας Γρηγόριον (5 Μαρτίου 1793).

*Αριθ. 50^{ος}. Του 'Εφέσου Σαμουήλ προς τον Φιλάρετον (8 'Απριλίου 1793).

*Αριθ. 51^{ος}. Του Φιλαρέτου προς τον 'Εφέσου Σαμουήλ (15 Μαρτίου 1793).

*Αριθ. 52^{ος}. Του Κυζίκου 'Αγαπίου προς τον Φιλάρετον (8 'Απριλίου 1793).

*Αριθ. 53^{ος}. Του Φιλαρέτου προς τον Κυζίκου 'Αγάπιον (15 Μαρτίου 1793).

*Αριθ. 54^{ος}. Του Νικομηδείας 'Αθανασίου προς τον Φιλάρετον (7 'Απριλίου 1793).

*Αριθ. 55^{ος}. Του Φιλαρέτου προς τον Νικομηδείας 'Αθανάσιον.

*Αριθ. 56^{ος}. Του Δέρκων Γερασίμου προς τον Φιλάρετον (6 'Απριλίου 1793).

*Αριθ. 57^{ος}. 'Επιστολή του 'Αλεξάνδρου Μουρούζη προς τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτον. Διά της 'Επιστολής ταύτης ο 'Αλέξανδρος Μουρούζης 'Επικροτεί επί τῆς ἀνασυστάσεως τῆς σχολῆς (τῆς Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης), πέμπει ὑπὲρ αὐτῆς 3000 γρόσια καὶ ἀγγέλλει τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἔκδοσιν Χρυσοβούλλου, ὅπερ καὶ πέμπει μετὰ μεταφράσεως, προσθέτων ὅτι δὲν εὗρεθῆ ἐν τῷ κώδικι τὸ προηγουμένως ὑπὲρ τῆς αὐτῆς σχολῆς ἔκδοθῆν.

*Αριθ. 58^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Πατριάρχη Νεόφυτον, ἀγγέλλουσα τὰ αὐτὰ καὶ ἡ 'Επιστολή του ἡγεμόνος Μουρούζη (16 Μαΐου 1793).

*Αριθ. 59^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Πατριάρχη Νεόφυτον. Δι' αὐτῆς ἀγγέλλει τῷ Πατριάρχει ὁ Φιλάρετος ὅτι συναποστέλλει τὸ αἰτηθὲν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου κυρ Δωροθέου χειρόγραφον τοῦ διδασκάλου Νεοφύτου, παρακαλεῖ δὲ αὐτὸν νὰ ἐπιστραφῇ εὐθὺς ὡς ἐπιθεωρηθῆ, καθ' ὅσον ἀνήκει τῇ σχολῇ.

*Αριθ. 60^{ος}. 'Επιστολή του Πατριάρχου Νεοφύτου προς τον Φιλάρετον (9 'Απριλίου 1793).

*Αριθ. 61^{ος}. 'Επιστολή του 'Ιεροσολύμων 'Ανθίμου προς τον Φιλάρετον (20 Μαΐου 1793). ἐν αὐτῇ ὁ 'Ιεροσολύμων Πατριάρχης ποιεῖται λόγον περὶ μονῆς ἀνηκούσης τῷ Ἁγίῳ Ἰάκωβ.

*Αριθ. 62^{ος}. 'Επιστολή του Κυζίκου 'Αγαπίου προς τον Φιλάρετον (20 Μαΐου 1793).

*Αριθ. 63^{ος}. 'Επιστολή του Πατριάρχου Νεοφύτου προς τον Φιλάρετον (27 Μαΐου 1793), δι' ἧς ἀγγέλλει αὐτῷ ὅτι τὸ ἀποσταλὲν χειρόγραφον ἐλήφθη καὶ ἐδόθη πρὸς ἐπιθεώρησιν τῷ διδασκάλῳ καὶ ἱεροκέρυκι Δωροθέῳ, καὶ ὅτι μετὰ τρεῖς μῆνας, τελουμένης τῆς ἐπιθεωρήσεως, ἐπιστραφήσεται.

*Αριθ. 64^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Δρύστρας Γρηγόριον (30 'Ιανουάρ. 1793).

*Αριθ. 65^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον πανιερώτατον...

*Αριθ. 66^{ος}. 'Επιστολή του 'Ιεροσολύμων Πατριάρχου 'Ανθίμου προς τον Φιλάρετον (30 Μαΐου 1793), δι' ἧς πρόκειται καὶ πάλιν περὶ τῆς τῷ Ἁγίῳ Ἰάκωβ ἀνηκούσης μονῆς τοῦ Ἁγίου Σάββα.

*Αριθ. 67^{ος}. 'Επιστολή του Δέρκων Γερασίμου προς τον Φιλάρετον (5 'Ιουνίου 1793).

*Αριθ. 68^{ος}. 'Επιστολή του πρώην Μυρέων 'Ιωάννου (20 'Ιουλίου 1793), ὅστις ἀγγέλλει τῷ Φιλαρέτῳ ὅτι προσῆλθεν αὐτῷ Ἑβραῖός τις διὰ νὰ βαπτισθῆ καὶ ὅτι φοβεῖται μήπως ὑπὸ τέλους τινὸς κινεῖται οὗτος διὰ νὰ κάμῃ τοιαύτην ἀπόφασιν, διὸ καὶ ζητεῖ τὰς διατάγας καὶ τὰς ὁδηγίας τοῦ Φιλαρέτου.

*Αριθ. 69^{ος}. Πατριαρχικὸν Γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου προς τον 'Ριμνίκου Νεκτάριον (29 Μαΐου 1793).

*Αριθ. 70^{ος}. Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Γράμμα προς τον Φιλάρετον (21 'Ιουλίου 1793), φέρον τὰς ὑπογραφὰς τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου, τοῦ Καισαρείας Γρηγορίου, τοῦ 'Εφέσου Σαμουήλ, τοῦ 'Ηρακλείας Μεθόδιου, τοῦ Κυζίκου 'Αγαπίου, τοῦ Νικομηδείας 'Αθανασίου, τοῦ Δέρκων Γερασίμου καὶ τοῦ 'Αρτης Μακαρίου.

*Αριθ. 71^{ος}. 'Επιστολή του Φιλαρέτου προς τον Πατριάρχη Νεόφυτον (25 Σεπτεμβρίου 1793), δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ούγγροβλαχίας παραίτησιν αὐτοῦ.

*Αριθ. 72^{ος}. Αἰτήσεις τοῦ πρώην Ούγγροβλαχίας Φιλαρέτου προς τον ἡγεμόνα, δύο ἡμέρας μετὰ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ γραφείσα,

δι' ἧς ζητεῖ ὅπως τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀνασκευασθέντα δύο μοναστήρια τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ Συναγώβου μένωσιν ὀριστικῶς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ πορίζηται ἐντεῦθεν τὰ πρὸς ζωάρκειαν αὐτοῦ.

*Αριθ. 73^{ος}. 'Επιστολή του ἀρχιμανδριτοῦ τῆς μονῆς Νέμτζου Παϊαίου προς τον εὐγενέστατον καμινάρχη Γεώργιον Φωκῶν (19 Μαρτίου 1792), δι' ἧς παραπέμπεται οὗτος ὑπὸ τοῦ Παϊαίου, ὡς μὴ ἔχοντος δῆθεν πείραν τῶν τοιούτων, εἰς τὴν Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ συγγενικοῦ συνοικιστοῦ, περὶ οὗ ἠρωτήθη ὁ γράφας τὴν ἐπιστολήν.

*Αριθ. 74^{ος}. 'Επιστολή του Γρηγορίου Μπραγκοβάνου προς τον Ούγγροβλαχίας Φιλάρετον (14 Σεπτεμβρίου 1792).

*Αριθ. 75^{ος}. 'Απάντησις του Φιλαρέτου προς τον Γρηγόριον Μπραγκοβάνον (26 Σεπτεμβρίου 1792).

*Αριθ. 76^{ος}. 'Επιστολή του Ούγγροβλαχίας Φιλαρέτου προς τον Μέγαν Βόρνικον Δημήτριον 'Ρακοβίτσαν (11 Σεπτεμβρίου 1792).

*Αριθ. 77^{ος}. 'Επιστολή του Μυρέων Ματθαίου προς τον Ούγγροβλαχίας Φιλάρετον (Ὀκτώβριος 1792).

*Αριθ. 78^{ος}. 'Επιστολή 'Ηλλῶ του 'Επιδαυρίου προς τον Φιλάρετον (3 Νοεμβρίου 1792). Ἡ ἐπιστολή αὕτη ἐγράφη ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς τὸν ὀρόνον τῆς Ούγγροβλαχίας ἀνόδου τοῦ Φιλαρέτου, καὶ δι' αὐτῆς Ἠλλῶς ὁ 'Επιδαύριος συγχάριον τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τοιοῦτον διαπρεπῆ ἱεράρχην, ὁμιλεῖ διὰ μακρῶν καθ' ὅσον ἡ ἐπιστολή περιλαμβάνει εἰκοσιν ὄλας σελίδας μεγάλας καὶ πυκνῶς γεγραμμένας—ἐν φράσει βεβούση περὶ ἐκείνων, οἵτινες λέγονται μὲν Χριστιανοὶ ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο πράττουσιν, εἰμὴ νὰ ἐμπαίζωσι τὴν ὀρησκείαν αὐτῶν. Δι' ὃ καὶ δικαίως ἐν τῇ ἀπαντῆσει αὐτοῦ ὁ Φιλάρετος ὀνομάζει τὴν ἐπιστολήν ταύτην πλήρες πολυτίμων μαργαριτῶν κιβώτιον.

*Αριθ. 79^{ος}. 'Απάντησις του Φιλαρέτου προς Ἠλλῶν τὸν 'Επιδαύριον (13 Νοεμβρίου 1792).

*Αριθ. 80^{ος}. 'Επιστολή Νεοφύτου ἀρχιμανδριτοῦ προς Φιλάρετον (17 Δεκεμβρίου 1792).

*Αριθ. 81^{ος}. 'Απάντησις του Φιλαρέτου (Δεκέμβριος 1792).

*Αριθ. 82^{ος}. 'Επιστολή (ἐκ Βιέννης 22 Δεκεμβρίου 1792) συγχαρητήριος τοῦ ἱατροφιλοσόφου Μανασῆ Ἠλιάδου.

*Αριθ. 83^{ος}. 'Απάντησις προς αὐτὸν τοῦ Φιλαρέτου.

- *Αριθ. 84ος. Τοῦ Μπουζαίου Δοσιθέου πρὸς τὸν Φιλάρετον (2 Φεβρουαρίου 1793).
- *Αριθ. 85ος. Τοῦ Ῥυμνίου Νεκταρίου πρὸς τὸν Φιλάρετον (Ἰούνιος 1793).
- *Αρ. 86ος. Ἀπάντησις τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Ῥυμνίου Νεκταρίου (5 Αὐγούστου 1793).
- *Αριθ. 87ος. Τοῦ Μπουζαίου Δοσιθέου πρὸς τὸν Φιλάρετον (3 Ἰανουαρίου 1793).
- *Αριθ. 88ος. Τοῦ Ἰωαννίνων Μακαρίου καὶ τῶν προκρίτων τῆς πόλεως Ἰωαννίνων πρὸς τὸν Οὐγγροβλαχίας Φιλάρετον.
- *Αριθ. 89ος. Πρὸς τὸν Φιλάρετον (ἐπιστολὴ ἀνυπόγραφος).
- *Αριθ. 90ος. Τοῦ ἀρχιμανδρίτου Νεοφύτου πρὸς τὸν Φιλάρετον (7 Δεκεμβρίου 1793), συναποστέλλοντος ὡς δῶρον καὶ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενου καλανταρίου.
- *Αριθ. 91ος. Ἀπάντησις πρὸς αὐτὸν τοῦ πρώην Οὐγγροβλαχίας Φιλαρέτου (6 Ἰανουαρίου 1794).
- *Αριθ. 92ος. Γράμμα συγχαρητικὸν ὑπὲρ τῶν κοιμηθέντων Ρωξάνδρας καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Καλλιπικού, φέρον καὶ τὰς υπογραφὰς τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γερασίμου, τοῦ Ἀντιοχείας Ἀνθίμου, τοῦ Ἱεροσολύμων Ἀνθίμου, τοῦ Ἐφέσου Μακαρίου, τοῦ Ἡρακλείας Μελετίου, τοῦ Κυζίκου Ἰωακείμ, τοῦ Νικομηδείας Ἀθανασίου, τοῦ Χελκηδόνος Ἰερεμίου, τοῦ Δέρκων Γρηγορίου, τοῦ Θεσσαλονίκης Γερασίμου, τοῦ Τουρνόβου Ματθαίου, τοῦ Προύτης Ἀνθίμου καὶ τοῦ Ἀαρτίσης Διονυσίου (1801).
- *Αριθ. 93ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Μπετζαδὲ Σούτσο (7 Ὀκτωβρίου 1792).
- *Αριθ. 94ος. Τοῦ Μπετζαδὲ Σούτσου πρὸς τὸν Φιλάρετον (Ὀκτώβριος 1792).
- *Αριθ. 95ος. Τοῦ Γρηγορίου Σούτσου πρὸς τὸν Φιλάρετον (Ὀκτώβριος 1792).
- *Αριθ. 96ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Μέγαν Σπαθάρον Δημήτριον Σούτσο (Ὀκτώβριος 1792).
- *Αριθ. 97ος. Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν (26 Νοεμβρίου 1792).
- *Αριθ. 98ος. Τοῦ Δημητρίου Σούτσου πρὸς τὸν Φιλάρετον (16 Νοεμβρίου 1792).
- *Αριθ. 99ος. Τοῦ Παναγιώτου διδασκάλου Τραπεζουντίου¹ πρὸς Φιλάρετον (23 Σεπτεμβρίου 1792).
- *Αριθ. 100ος. Τοῦ ἰατροφιλοσόφου Βασ.

Στεφανίδου πρὸς τὸν Φιλάρετον (Πυανεφίωνος τετάρτη Μάρτιος 1792).

- *Αριθ. 101ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Βασ. Στεφανίδην (28 Νοεμβρίου 1792).
- *Αριθ. 102ος. Τοῦ Γεωργίου Ῥωμανοῦ πρὸς τὸν Φιλάρετον.
- *Αριθ. 103ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς Ἀλέξανδρον Μουρούζην Βοεβόνδαν (2 Δεκεμβρίου 1792).
- *Αριθ. 104ος. Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν Μέγαν δραγομᾶνον Γεώργιον Μουρούζην (4 Νοεμβρίου 1792).
- *Αριθ. 105ος. Τοῦ Γεωργίου Μουρούζη πρὸς τὸν Φιλάρετον.
- *Αριθ. 106ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν πετζαδὲ Γεώργιον Μουρούζην (4 Ἰανουαρίου 1792).
- *Αριθ. 107ος. Πιττάκιον πρὸς τὸν μητροπολίτην του (i)
- *Αριθ. 108ος. Ἀπάντησις τοῦ Φιλαρέτου εἰς τὸ ἀπὸ 26 Δεκεμβρίου γράμμα τοῦ Δημητρίου Γκίκα (4 Ἰανουαρίου 1793).
- *Αριθ. 109ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς Ἀλέξανδρον Μουρούζην Βοεβόνδαν, ἐν ἧ συνοπογράφονται Δημήτριος Γκίκας, Νικόλαος Μπραγκοβάνος, Ἰωάννης Βακαρέσκος Βεστιάριος, Δημήτριος Ρακοβίτσας, Ἰωάννης Μουρούζης, Σκαρλάτος Γρατζιάνος Βόρνικος, Νικόλαος Φιλιππέσκουλος Λογοθέτης.
- *Αριθ. 110ος. Πιττάκιον ἰδιαιτέρον τοῦ Δεσπότη.
- *Αριθ. 111ος. Πιττάκιον ἰδιαιτέρον ἐκ μέρους τῆς κοινότητος.
- *Αριθ. 112ος. Ἀπόκρισις τοῦ αὐθέντου Ἀλεξάνδρου Μουρούζη Βοεβόνδα εἰς τὸ συγχαρητήριο γράμμα τοῦ δεσπότη ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων.
- *Αριθ. 113ος. Γράμμα τοῦ αὐθέντου διὰ τὸ κοινὸν ἀπὸ Μπογδανίαν (1 Ἰανουαρίου 1793).
- *Αριθ. 114ος. Πιττάκιον τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν μητροπολίτην καὶ τοὺς ἄρχοντας.
- *Αριθ. 115ος. Τοῦ Φιλαρέτου καὶ τῶν ἄρχόντων πρὸς τὸν αὐθέντην Ἀλέξανδρον Μουρούζην (9 Ἰανουαρίου 1793).
- *Αριθ. 116ος. Τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Μουρούζη πρὸς τὸν Φιλάρετον καὶ τοὺς ἄρχοντας (5 Ἰανουαρίου 1793).
- *Αριθ. 117ος. Πιττάκιον (i) (11 Ἰαν. 1793).
- *Αριθ. 118ος. Τοῦ ἡγεμόνος πρὸς τὸν Φιλάρετον καὶ τοὺς ἄρχοντας (11 Ἰανουαρίου 1793).
- *Αριθ. 119ος. Πιττάκιον ἀποκριτικὸν τοῦ Δεσπότη (16 Ἰανουαρίου 1793).
- *Αριθ. 120ος. Ἔτερον.

*Αριθ. 121ος. Τοῦ Δημητρίου Μουρούζη πρὸς τὸν μητροπολίτην καὶ τοὺς ἄρχοντας (2 Ἰανουαρίου 1793).

- *Αριθ. 122ος. Τοῦ Φιλαρέτου καὶ τῶν ἄρχόντων πρὸς τὸν ἡγεμόνα (17 Ἰαν. 1793).
- *Αριθ. 123ος. Ἀπάντησις τοῦ ἡγεμόνος.
- *Αριθ. 124ος. Τοῦ Φιλαρέτου καὶ τῶν ἄρχόντων πρὸς τὸν ἡγεμόνα.
- *Αριθ. 125ος. Τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν αὐτὸν (9 Φεβρουαρίου 1793).
- *Αριθ. 126ος. Ἔτερον (1793).
- *Αριθ. 127ος. Ἔτερον (1793).
- *Αριθ. 128ος. Ἔτερον (1793).
- *Αριθ. 129ος. (4 Φεβρουαρίου 1793).
- *Αριθ. 130ος. Ἔτερον (Φεβρουαρίου 1793) ἐν ἅπασιν τούτοις πρόκειται περὶ διαφορῶν ὑποθέσεων διοικητικῶν, ἐφ' ὧν ζητοῦνται αἱ ὁδηγίαι τοῦ ἡγεμόνος.
- *Αριθ. 131ος. Τοῦ Ἀλεξάνδρου Μουρούζη πρὸς τὸν Φιλάρετον καὶ τοὺς ἄρχοντας (27 Ἰανουαρίου 1793). Ταῦτου τὴν πρὸς τοὺς ἄρχοντας Χάτμαννον καὶ Καμαράσην ὑποσημείωσιν ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τοῖς ἄνω.
- *Αριθ. 132ος. Προσφώνησις (τινος;) ἐξ ὀνόματος πάντων τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ, ἀρχιερέως, ἀρχόντων, συστημάτων κτλ. πρὸς τὸν (i)
- *Αριθ. 133ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Ποστέλνικον Δημήτριον (2 Φεβρουαρίου 1793).
- *Αριθ. 134ος. Τοῦ Φιλαρέτου καὶ τῶν ἄρχόντων πρὸς τὸν Μπετζαδὲ καὶ Μέγαν διερχομένην Γεώργιον Μουρούζην (Φεβρ. 1793).
- *Αριθ. 135ος. Τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν αὐτὸν.
- *Αριθ. 136ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν πρώην μέγαν Ποστέλνικον Σπαθάρον, Καπικελαγιάδην (Φεβρουαρίου 1793).
- *Αριθ. 137ος. Τοῦ Ἀλεξάνδρου Μουρούζη πρὸς τὸν Φιλάρετον καὶ τοὺς ἄρχοντας (12 Φεβρουαρίου 1793).
- *Αριθ. 138ος. Τοῦ ἡγεμόνος.
- *Αριθ. 139ος. Πιττάκιον τοῦ αὐτοῦ.
- *Αριθ. 140ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν ἡγεμόνα (14 Φεβρουαρίου 1793).
- *Αριθ. 141ος. Ἐρώτησις τοῦ Νικολάου Φιλιππέσκουλου πρὸς τὸν Φιλάρετον (17 Φεβρουαρίου 1793). Ἴδε ταύτην ἄνωτέρω.
- *Αριθ. 142ος. Ἐρώτησις τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Χάτμαννον. Ἴδε καὶ ταύτην ἄνωτέρω.
- *Αριθ. 143ος. Ἀπάντησις τοῦ Νικολάου Καμαράση. Ἴδε καὶ ταύτην ἄνωτέρω.
- *Αριθ. 144ος. Ἀπάντησις τοῦ Κ. Καρατζᾶ. Ἴδε καὶ ταύτην ἄνωτέρω.

*Αριθ. 145ος. Τοῦ Νικολάου Καμαράση πρὸς Φιλάρετον. Ἐπίσης καὶ αὕτη δημοσιεύεται ἐν τοῖς ἄνω.

- *Αριθ. 147ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Λογοθέτην Φιλιππέσκουλον. Ἴδε καὶ ταύτην ἄνωτέρω.
- *Αριθ. 147ος. Τοῦ Λογοθέτου Φιλιππέσκουλου πρὸς τὸν Φιλάρετον. Ἴδε καὶ ταύτην ἄνωτέρω.
- *Αριθ. 148ος. Τοῦ μεγάλου Ποστέλνικου Δημητρίου πρὸς τὸν Φιλάρετον (19 Φεβρουαρίου 1793).
- *Αριθ. 149ος. Τοῦ Καμαράση πρὸς τὸν Φιλάρετον (20 Φεβρουαρίου).
- *Αριθ. 150ος. Ἀπάντησις τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Καμαράσην.
- *Αριθ. 151ος. Προσφώνημα μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δταν ἐνεθρονίσθη ὁ αὐθέντης Ἀλεξάνδρος Μουρούζης Βοεβόνδας (ὑπὸ τίνος;)
- *Αριθ. 152ος. Τοῦ Γεωργίου Μουρούζη πρὸς τὸν Φιλάρετον καὶ τοὺς ἄρχοντας.
- *Αριθ. 153ος. Τοῦ Δημητρίου Μουρούζη πρὸς τὸν αὐτὸν (16 Μαρτίου 1793).
- *Αριθ. 154ος. Τοῦ Ἐδσαθίου Ποστέλνικου πρὸς τὸν Φιλάρετον (17 Μαρτίου 1793).
- *Αριθ. 155ος. Ὁ τοῦ Βεστιάρη Ἐμῆρ Ναμὲς πρὸς τὸν αὐθέντην.
- *Αριθ. 156ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν μέγαν δραγομᾶνον Πετζαδὲ Γεώργιον Μουρούζην (Μαρτίου 1793).
- *Αριθ. 157ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς Δημήτριον Μουρούζην (Μαρτίου 1793).
- *Αριθ. 158ος. Τοῦ Γεωργίου Μουρούζη πρὸς τὸν Φιλάρετον (14 Ἀπριλίου 1793).
- *Αριθ. 159ος. Τοῦ Δημητρίου Μουρούζη πρὸς τὸν Φιλάρετον (10 Ἀπριλίου 1793).
- *Αριθ. 160ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὴν μεγάλην Δόμναν Σμαράγδαν Μουρούζηναν (10 Ἰουλίου 1793).
- *Αριθ. 161ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Μπετζαδὲ Γεώργιον Μουρούζην μέγαν δραγομᾶνον.
- *Αριθ. 162ος. Τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Δημήτριον Μουρούζην.
- *Αριθ. 163ος. Ἀπάντησις τῆς κυρίας Δέμνας Σμαράγδας (22 Ἰουλίου 1793).
- *Αριθ. 164ος. Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη Βοεβόνδα Μολδοβλαχίας πρὸς τὸν πρώην Παχάρνικον Γεώργιον καὶ πρώην Μεδαλιτζιάρην Ἰωάννην (13 Φεβρ. 1796).
- *Αριθ. 165ος. Φιρμάνιον αὐτοκρατορικὸν

1. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Ἐπιμ. Θ. Κυριακίδου ἐν Βιογραφίαις τῶν Τραπεζουντίων λογίων, σελ. 148.

ἐπὶ τῇ παραιτήσει τοῦ ἡγεμόνος Μπογδανίας Γιανακζαδὲ Ἀλεξάνδρου Βοεβόνδα.

Ἀριθ. 166ος. Τοῦ Ῥιμνίκου Νεκταρίου πρὸς τὸν ὑψηλότετον.

Ἀριθ. 167ος. Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ.

Ἀριθ. 168ος. Ἡ πράξις τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Θεσσαλονίκης Γαβριήλ (1745) μετὰ τῆς σημειώσεως ὅτι μετετέθη αὐτός εἰς Μολδαβίαν, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῇ 15 Φεβρ. 1780.

Ἀριθ. 169ος. Εὐχὴ καὶ πολυχρονισμὸς ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίδος Δόμνης.

Ἀριθ. 170—171ος. Δύο ἐπιστολαὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἀβρααμίου πρὸς τὸν Φιλίππον, ἐπίσκοπον Ῥιμνίκου διατελοῦντα.

Ἀριθ. 172ος. Τοῦ Παναγοδόρου (:) πρὸς τὸν Ῥιμνίκου.

Ἀριθ. 173—184ος. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταύταις οὔτε ὁ γράφων δηλοῦται οὔτε ὁ πρὸς ὃν ἐγράφησαν.

Ἀριθ. 185ος. Βασιλεῖα τῷ κατὰ τὴν Πάτριον διδασκάλῳ ἐπιστολῇ (τίνος;), διαλαμβάνουσα περὶ ναυαγίου καὶ σωτηρίας ἐκ τοῦ ναυαγίου (1743 Ἐλαφβολιῶνος δ' μεσοῦντος).

Ἀριθ. 186ος. Τύπος ἐπιστολῆς τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ χαρακτήρος.

Ἀριθ. 187ος. Ὁμοία.

Ἀριθ. 188ος. Τύπος ἀπαντήσεως εἰς ἐπιστολὴν ἐγκωμιαστικοῦ χαρακτήρος.

Ἀριθ. 189ος. Τύπος ἐπιστολῆς ψεκτικοῦ χαρακτήρος.

Ἀριθ. 190ος. Τύπος ἀπαντήσεως πρὸς ἐπιστολὴν τοιαύτην.

Ἀριθ. 191ος. Λόγος ἐπιβατήριος.

Ἀριθ. 192ος. Ἐκ τῆς Φιλοκαλίας τῶν νηπτικῶν.

Ἀριθ. 193ος. Ἰωάννου Καρπαθίου.

Ἀριθ. 194ος. Λόγος πανηγυρικός, ἐγκωμιαστικός ἄμα καὶ εὐκτικός.

Ἀριθ. 195ος. Μῦθος λογικός.

Ἀριθ. 196ος. Προσλαλιὰ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Πλάτωνα, ἐκφωνηθεῖσα ὑπὸ Ἐδγενίου τοῦ νῦν ἀρχιεπισκόπου Σλαβινίου καὶ Χερσῶνος, ὅτε εἰς ἱερέα ἐχειροτονήθη (30 Αὐγούστου 1775).

Ἀριθ. 197ος. Εὐχαριστήριος λόγος πρὸς τὴν Αἰκατερίναν Β' ὑπὸ Ἐδγενίου, ἐκφωνηθεῖς ἐπ' ἐκκλησίας μετὰ τὴν χειροτονίαν του (Σεπτεμβρίῳ 1775).

Ἀριθ. 198ος. Ὁμιλία συγχαρητικὴ τῇ Αὐτοκρατορίσῃ ἐπὶ τῇ εἰς Κιέβον ἐλεύσει αὐτῆς, ἐκφωνηθεῖσα μὲν ὑπὸ τοῦ Κιέβου Σαμουήλ, μεταφρασθεῖσα δὲ ἐκ τοῦ ῥωσικοῦ παρὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Δωροθέου Βασμούλου.

Ἀριθ. 199ος. Ὁμοία παρὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Δωροθέου Βασμούλου, ἐκφωνηθεῖσα ἐπὶ τῇ εἰς Νίνζην ἐλεύσει τῆς Αἰκατερίνης καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταφρασθεῖσα (1787).

Ἀριθ. 200ος. Προσφώνησις, συντεθεισα ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἐδγενίου καὶ ἐκφωνηθεῖσα ὑπὸ τοῦ πραγματευτοῦ Παναγιώτου Στεφάνου Κοσιᾶ.

Ἀριθ. 201ος. Διάφορα.

Ἀριθ. 202ος. Ἐπιστολὴ τοῦ Οὐγγροβλαχίας Δωροθέου (Ἰανουαρίου 4 1805).

Ἀριθ. 203ος. Ἰατροσόφι.

Ἀριθ. 204ος. Ἐκ τῶν τοῦ Μαξίμου.

Ἀριθ. 205ος. Ἐπιστολὴ Ἀνανία τινός (28 Ἀπριλίου 1805).

ΠΟΛΥΖΩΗΣ Ο ΛΑΜΠΑΝΙΤΣΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΥΤΟΥ

ὑπὸ

Π. Δ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ, ἱατροῦ.

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΣΗΖ' συνεδρίᾳ τῆς 23 Φεβρουαρίου 1898.

Ὁλόκληρος συνεπληρώθη πρό τινος ἑκατονταετηρίδος, ἀφ' ὅτου Πολυζώης ὁ Λαμπανισιώτης τύποις ἐξέδοτο ἐν Βιέννῃ (1796 Μαΐου 4, κατὰ τὴν πρὸς τοὺς φιλέλληνας ἀναγνώστας ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου προσφώνησιν του¹) τὴν «Συνοπτικὴν Ἀρχαιολογίαν τῶν Ἑλλήνων, περιέχουσαν τὰς δογματικὰς, πολιτικὰς καὶ πολεμικὰς πράξεις των» κλπ., ἐν ἧ καὶ πλήρη κατάλογον προσέθεσε τῶν οὐκ ὀλίγων ἔργων τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἀλλὰ τίς ἄρά γε ὁ ἡπειρώτης λόγιος ἀνὴρ οὗτος;

Ὁ μακαρίτης Π. Ἀραβαντινὸς ἐν τῷ Β' τόμῳ τῆς Χρονογραφίας τῆς Ἡπείρου του² ἀρκεῖται κατατάσσων αὐτὸν μεταξὺ τῶν μαθητῶν, τῶν ἐξελθόντων ἐκ τῶν Σχολῶν τῶν Ἰωαννίνων καὶ διακριθέντων καὶ λέγει ἀπλῶς καὶ μόνον: «Πολυζώης Λαμπανισιώτης ἐξ Ἰωαννίνων, ἐκδότης τῆς τοῦ Μελετίου Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας». Δὲν λέγουσι δὲ ποσῶς τι περὶ αὐτοῦ μήτε τὸ Σχέδιον τοῦ κ. Μ. Παρηνίκα, μήτε τὰ Ἡπειρώτικα Μελετήματα τοῦ Ἰ. Λαμπριδίου, τὰ μέχρι τῆς τελευταίας του μόνον ἐκδοθέντα. Διδὲ καὶ ἔργου ἐνταῦθα νὰ καταστήσω γνωστότερα τὰ κατ' αὐτὸν διὰ πλειόνων, καὶ τοι αὐθις, ὁμολογῶ, πάνυ ὀλίγων.

Ὡς δεικνύται ἐκ τοῦ ἐπωνύμου, ὅπερ φέρει, Πολυζώης ὁ Λαμπανισιώτης κατάγεται ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς Λαμπανίτσας³. Ἡ Λαμπανί-

τσα χωριδίον ἐστὶ τῆς Παρκαμυθίας πρὸς βορρᾶν ἀκριβῶς καὶ τέσσαρας ὥρας μακρὰν αὐτῆς, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὑψηλοτέρου ὄρους, τῆς Χιονίστρας λεγομένης, κατοικεῖται δ' ἤδη ὑπὸ τριάκοντα χριστιανικῶν οἰκογενειῶν, τελουσῶν γεώργια εἰς ἀγάδες τῆς μεγάλης πατριᾶς Πρόνιου ἐν Παραμυθίᾳ. Ἐρμυνὴ δ' ἐκ φύσεως λίαν καὶ μεταξὺ ἀποκρήμων βράχων, ἐχρησίμευσε πολλάκις εἰς περιφρούρησιν περιουσιῶν καὶ ὑπάρξεων πλείστων κατὰ τοὺς χρόνους τῶν τελευταίων ἑκατονταετηρίδων, ὅποτε ἐνταῦθα κατέφυγον ἐκ τῆς Παραμυθίας καὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων πρὸς διεκφυγὴν τῶν παντοίων κινδύνων οἱ κάτοικοι⁴.

Ἄλλ' αἱ δεινὰ ἐκεῖνα ἐποχὰ ἦσαν πολλὰ καὶ τὰ γεγονότα ἀλλεπάλληλα καὶ ἡ Λαμπανίτσα δὲν ἐπῆρκει πάντοτε τιθεμένη φραγμὸς εἰς τὰς διαφόρους ἐπιδρομὰς ἐν τῷ τμήματι Παραμυθίας, ἔστιν ὅτε καὶ κατ' αὐτῆς ταύτης γενομένης καὶ ὁ πληθυσμὸς τῶν μερῶν τούτων, ὡς καὶ ἀπάσης τῆς Θεσπρωτίας ὁμοίως, πολλάκις ἠναγκάσθη νὰ ἐκπατρισθῆ ἀποκαθιστάμενος ἐν τε ἀπομεμακρυσμένῳ μέρει καὶ ἐν Ἰωαννίνοις κυρίως. Οὕτως φέρεται ἐν παραδόσειν ἢ φυγῇ τῶν Ὀσσηνῶν, ἢ τῶν Βελληναίων, ἢ τῶν Παραμυθιωτῶν κλπ. Ἰδίως μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὁ πρὸ διακοσιῶν περίπου ἐτῶν ἐπισυμβὰς μετακισμὸς ἑκατὸν περίπου οἰκογενειῶν, ἐκ Παραμυθίας τῶν πλείστων, αἵτινες ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ Ἰωαννίνα, ἐνθα ἡ ἀγαθὴ διοίκησις τοῦ Ἀσλὰν Πασσᾶ (1702—1720) τοὺς προσέκλυσεν.

Κατὰ τὴν περὶ τούτου παράδοσιν, πρὸ

1. Διασφίεται περὶ τούτου καὶ νῦν τὸ ἐπόμενον διστιχόν:

Ὅποιος θέλει νὰ γλυτώσῃ,
σὴν Λαμπανίτσα νὰ ξημερώσῃ.

Ὡς ἐπίσης μεταξὺ τῶν τοπωνυμῶν αὐτῆς διασφίονται αἱ καλούμεναι Μεγάλη-βάρδα καὶ Μικρὰ-βάρδα, ἐνθα ἐφύλαττον ἑνοπλοὶ, φαίνεται, τὰς εἰσόδους τοῦ χωρίου εἰς τοιαύτας περιστάσεις οἱ κάτοικοι.

1. Δυστυχῶς τὸ ἐξώφυλλον ἠλείπει ὅλας ἐκ τοῦ τόμου μας καὶ οὕτω δὲν γνωρίζομεν τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ, οὐδ' ἠδυνήθημεν δὲ νὰ εὐρίωμεν αὐτὸ εἰς ἅς βιβλιοθήκας ἠρευνήσαμεν.

2. Σελ. 281 καὶ 282.

3. Ἡ διατήρησις τοῦ ὀνόματος τῆς πατρίδος, ὡς ἰδιαιτέρου καὶ οἰκογενειακοῦ ἐπωνύμου, πλεονάκις συνέβη εἰς μετακισσάντας εἰς Ἰωάννινα, ἢ γεννηθέντας ἐν αὐτοῖς ἐκ ξένων γονέων· οὕτως ὑπάρχουσι οἰκογένειαι μὲ ἐπώνυμον Κραγιῆτης (ἐκ τοῦ χωρίου Κράνη), Γραμμεράτης (ἐκ τοῦ Γράμμένου) κλπ.

καιροῦ εἶχον συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ διοικητοῦ τούτου οἱ μέλλοντες νὰ φύγωσι καὶ ἐγκαίρως καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἶχον προαποστείλει τὴν κινήτην περιουσίαν των, οἱ ἴδιοι δὲ τὴν νύκτα τοῦ Μεγάλου Πάσχα ἐν σώματι ἀνεχώρησαν ἐκ Παραμυθίας, συνενωθέντες δὲ καὶ μετὰ τῶν ἐκ τῶν χωρίων προσδραμόντων, ὄντων εἰδοποιημένων, ὑπερέβησαν τὴν Ἑλλάδα, μετ' ἣν εὗρον περὶ τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ, εἰς Μπουρέλιεσαν, χωρίον, ὅπου ἦν ἀνεκαθεν τὸ ὄριον τῶν Ἰωαννιτῶν καὶ Ἰσαμίδων, τὸν στρατόν, ὃν εἶχεν ἀποστείλει ὁ Ἀσλὰν Πασσῆς πρὸς ὑπεράσπισιν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελον καταδιωχθῆ οὕτω δὲ οἱ φυγάδες εὐρέθησαν ἀσφαλεῖς πλέον εἰς Ἰωάννινα.

Μεταξὺ τῶν τότε μετοικησασῶν οἰκογενειῶν ἐκ Παραμυθίας μνημονεύονται αἱ τοῦ Τάση-Ράμμου, τοῦ Μουρούτη¹ καὶ τοῦ Μαρούλη, ἐξ ὧν ἡ πρώτη καὶ νῦν ὑφίσταται ἐν Ἰωαννίνοις, καὶ τῶν δύο δὲ ἄλλων γνωστὰ καὶ ἱστορικὰ τὰ ὀνόματα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐπίσης μνημονεύεται καὶ ἡ οἰκογένεια Κρομμύδη, ὡς καὶ ἡ τοῦ Ρογγῆ, ἧτις καὶ νῦν διασώζεται ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὅπου ἔκτοτε ἀποκατέστη.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πλείσται τοιαῦται μετοικησασῶν ἐκ τῆς Παραμυθίας καὶ τῶν χωρίων αὐτῆς καὶ πρότερον καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένοντο μονομερεῖς, ἀγνοῶ δ' ἂν ὁ Πολυζῶης ἀνήκη εἰς οἰκογένειαν οὕτως ἐγκαταλιποῦσαν τὴν Θεσπρωτίαν, ἢ ἂν αὐτὸς αὐτὸς ἔφυγε καὶ ἐγκατέστη εἰς Ἰωάννινα πρὸς εὐρυτέρας σπουδᾶς, δι' ἧς πανταχόθεν προσήρχοντο ἐκεῖσε, ὡς καὶ τότε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μετέβη. Ὁ Π. Ἀραβαντινός² ἀναφέρει τὰ εἰς τρία σωζόμενα ἰδιαιτέρα συμβόλαια τοῦ 1741, 1743 καὶ 1744 ἀπαντώμενα ὀνόματα Ἰωαννιτῶν, μεταξὺ δὲ τούτων εὐρίσκομεν ὀνομασίαν τοῦ Νικόλαου καὶ Ζώην Λαμπανισιώτην, ὃν Ζώην, ὡς τὸν ἡμέτερον Πολυζῶην δέχομεθα³, διὸ καὶ εἰκάζομεν ὅτι τελείως ἦτο ἐγκατεστημένος περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην οὗτος εἰς Ἰωάννινα μετὰ καὶ τοῦ Νικόλαου, μέλους τῆς οἰκογενείας του.

Ταχέως ὁμῶς, φαίνεται, ἀπῆλθε τῆς πρωτεύουσας τῆς Ἠπείρου, διότι μετὰ τὴν ἀνωτέρω ἐποχὴν τῶν συμβολαίων, κατὰ τὸ 1750, ἦν ἐν Βενετίᾳ, ἐνθα ἐξέδοτο τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Χαράλαμπους, ἀπαρχὴν τοῦ σταδίου του ποιησάμενος διὰ ταύτης.

Ὁ ζῆλος τοῦ Πολυζῶη Λαμπανισιώτη πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα ἐλληνικῆς παιδείας ἦν μέγας, διότι οὐ μόνον ἐκδότης τῆς πολυτόμου Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Μελετίου ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ πλείστων ἄλλων ἔργων, καὶ δὴ ἐπίσης σπουδαίων.

Ὁ κατάλογος τῶν ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθέντων ἔργων, ὁ ἐν τῇ «Συνοπτικῇ Ἀρχαιολογίᾳ» του, ἔχει οὕτως:

«Κατάλογος τῶν ὄσων νέων βιβλίων, ὅπου προτοῦ δὲν ἦτον καὶ τὰ ἐξέδωκα ἰδοίς μου ἀναλώμασιν εἰς Βενετίαν καὶ ἐδῶ εἰς Βιένναν.

Εἰς μὲν τὴν Βενετίαν ἐξέδωκα τὰ κάτωθεν

Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Χαράλαμπους, πρώτη ὅπου ἐτύπωσα εἰς τοὺς 1750.

Ἐτέρα τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ.

Ἐτέρα τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰωάννου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.

Ἁγιασματᾶριον διὰ τοὺς ἱερεῖς, ἐφεύρεμα ἰδικόν μου, ἐτυπώθη πολλάκις καὶ ἀπὸ ἄλλους.

Ἀλεξάνδρου Μακεδόνης ἱστορία μυθώδης.

Τοῦ αὐτοῦ ἑτέρα ἔκδοσις πλέον ἀληθῆς.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἐκ τῆς Ἰνδίας πρὸς τὸν διδάσκαλόν του Ἀριστοτέλην.

Γνωμικὰ διαφόρων φιλοσόφων, πρῶτον ἐτυπώθη εἰς Βλαχίαν, καὶ ἦτον δυσεῦρετον.

Ἐπιστολικὸς χαρακτήρ, ἦτοι ἐπιστολᾶριον τοῦ Μιλία, πρώτη ἔκδοσις.

Θρησκεία τῶν ἑβραίων μετὰ τὰς τάξεις καὶ ἔθιμα αὐτῶν περίεργος.

Ἱστορία τῆς Ῥωσσίας κατὰ τὴν παρούσαν κατάστασιν.

Ἱστορία τῆς Κίνας ὁμοίως κατὰ τὴν παρούσαν κατάστασιν.

Μυθολογικὸν Ἀραβικόν τῆς Χαλιφᾶς εἰς τρεῖς τόμους ἐτυπώθη καὶ ἀπὸ ἄλλους πολλάκις.

Τετραβάγγελον εἰς πολλὰ μικρὸν χαρακτήρα διὰ ἐγκόλιον ἐτυπώθη καὶ ἀπὸ ἄλλους.

Εἰς δὲ τὴν Βιένναν ἐξέδωκα τὰ παρόντα· Ἀλφαβητᾶριον, ἦτοι Νέα Παιδαγωγία πλέον μεθοδικὴ διὰ τὰ παιδία.

Βελισσαρίου ἱστορία ἠθικὴ μετὰ εἰκόνας, περίεργος.

Γραμματικὴ φραντζέζικη καὶ ῥωμαϊκὴ πρώτη ὅπου ἐφάνη εἰς τὸ φῶς.

Διδασκαλία τῶν ἱερέων καὶ Διακόνων περὶ τοῦ πῶς νὰ διορθῶνται τὰ συμβάντα εἰς τὰς ἱεροπραξίας.

Διδασκαλία τῶν ἐξομολογούντων καὶ ἐξομολογούμενων.

Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Μελετίου Ἀθηνῶν 1700, εἰς τρεῖς τόμους· πρώτη ὅπου ἐκδόθη εἰς φῶς.

Ἐξεδόθη καὶ ὁ τέταρτος τόμος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, εἰς ἐξακολουθήσιν τῶν τριῶν τόμων ἕως τοῦ νῦν χρόνου.

Εὐσταθίου τὰ Καθ' Ὑσμηνίαν καὶ Ὑσμηνίην. Δρᾶμα εἰς βιβλία ΙΑ', ἐλληνικόν.

Κριμίου ἱστορία περίεργος ἐξ ἀρχῆς τῆς ἕως τῆς σήμερον μετὰ τοῦ ὑστερινοῦ πολέμου Ῥωσσίας, Αὐστρίας καὶ Τουρκίας 1786. Λίαν περίεργος εἰς τόμ. 2.

Κωμωδία νέα· τῆς παμέλας.

τῆς ὠραίας χήρας.

τῶν διχονοιῶν πενθερᾶς καὶ νόμφης.

Ἀχιλλέως δράμα ποιητικόν.

Δημοφάντου ὁμοιον.

Κύρου Περσίας Περιήγησις πολλὰ ἠθικὴ.

Θεολογικὸν τοῦ Πλάτωνος Μοσχολίας συγγραφὴν πρὸς κατήχησιν τοῦ διαδόχου τῆς Ῥωσσίας Παύλου Πέτροβιτς, ἀξιόλογον καὶ διὰ καθὲς εὐσεβῆ ὡς οὐδὲν ἄλλο.

Μυθολογικὸν τῆς Παλπαίδος ἠθικόν.

Συμῶν Θεσσαλονίκης.

Πέτρα Σκανδάλου τοῦ Μηνιάτη περὶ τοῦ σχίσματος τῶν Λατίνων καὶ περὶ τῶν πέντε διαφορῶν.

Συμῶν Θεσσαλονίκης τὰ Ἄπαντα εἰς περὶ φράσιν· χρήσιμος βιβλὸς διὰ καθ' ἕνα εὐσεβῆ, καὶ μάλιστα διὰ τὸ ἱερατεῖον ἀναγκασιότατη.

Τί ἐστὶ πάπας.

Χαλιμὰ νέα, ἦτοι μυθολογικὸν ἀραβικόν. Τόμ. 4.

Ἀρχαιολογία συνοπτικὴ τῶν Ἑλλήνων, περιέχουσα τὰς δογματικὰς, πολιτικὰς καὶ πολεμικὰς τάξεις τῶν κλπ. ὅπου εἶναι ἡ παρούσα.

Μεταμορφώσεις τοῦ Ὀβιδίου, βιβλίον νέον ἀξιόλογον περὶ τῆς μυθολογίας τῶν Ἑλλήνων· εὐρίσκεται εἰς τύπον.

Ὅλα αὐτὰ εὐρίσκονται εἰς ἐμὲ διὰ πούλημα.

Ἐκ τῶν τριάκοντα τεσσάρων τούτων ἔργων, ἅτινα ἐξέδοτο, δέκα μὲν καὶ πέντε εἰσι θρησκευτικὰ, ἐπὶ ἱστορικὰ καὶ δώδεκα διάφορα ὡς σπουδαιότερα δὲ θεωροῦμεν—κρίνομεν μόνον ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν—τά: Γνωμικὰ τῶν διαφόρων φιλοσόφων, τὴν Θερησκείαν τῶν Ἑβραίων, τὴν Ἱστορίαν τῆς Ῥωσσίας, τὴν τῆς Κίνας, τὴν Φραντζέζικη καὶ Ῥωμαϊκὴ Γραμματικὴ, τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν Μελετίου Ἀθηνῶν εἰς 4 τόμους, τὴν Ἱστορίαν Κριμίου εἰς 2 τόμους, τὴν Κύρου Περιήγησιν, τὸ Θεολογικὸν τοῦ Πλάτωνος Μοσχολίας, τὰ Ἄπαντα Συμῶν Θεσσαλονίκης, τὴν Συνοπτικὴν Ἀρχαιολογίαν τῶν Ἑλλήνων, περὶ ἧς ἔλομεν ὁμιλήσει ἐκτενέστερον ἐνταῦθα, διότι πολλὰ σχετικὰ περὶ ἑαυτοῦ ἀναφέρει ἐν αὐτῇ, καὶ τέλος τὰς Μεταμορφώσεις τοῦ Ὀβιδίου.

Κρίνοντες δ' ἐκ τῆς «Χρονολογικῆς ἐκδόσεως τῶν ἐλληνικῶν τυπογραφειῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθέντων ἐλληνικῶν βιβλίων» τοῦ Ἀνδρέα Παπαδοπούλου Βρετοῦ¹, δὲν διατάζομεν νὰ εἰπῶμεν ὅτι μεταξὺ ὄλων τῶν ἐκδοτῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος πρωτεύει Πολυζῶης ὁ Λαμπανισιώτης διὰ τὰς πολλὰς ἐκδόσεις, ἃς ἐποίησεν ἀπὸ τοῦ 1750 μέχρι τοῦ 1796 ἔτους.

Τὴν «Συνοπτικὴν Ἀρχαιολογίαν» ἀφιέρει τῷ «εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι. Μέγα Μπάνφ, ἐν δὲ τῇ προσφωνήσει πρὸς τοὺς φιλέλληνας ἀναγκάστως εὐρηγνται πολλὰ περὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ βιβλίου του. Ἐν ταύτῃ λέγει ὅτι ἀποβλέπων εἰς τὴν ὠφέλειαν τοῦ Γένους ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας καὶ πρὸς κοινὴν χρῆσιν, δὲν ἔπαυσε πλουτίζων αὐτὸ μετὰ διάφορα ἐπιφελῆ βιβλία, ἅτινα ἐν τῇ Βενετίᾳ καὶ ἐν Βιέννῃ ἐξέδωκεν, ἐπειδὴ δὲ ὑπῆρχε καὶ ἔλλειψις Ἀρχαιολογίας Ἑλληνικῆς, ἐξ ἧς οἱ πολλοὶ τοῦ Γένους νὰ γνωρίζουσι τὰ τῶν προγόνων, διὰ προτροπῆς του, πρὸς ἐκπλήρωσιν πόθου του παλαιοῦ, ἠρανίσθη αὐτὴ παρ' ἀγδρός² ἀπειρὸν

1. Τοποθεσία τις καλεῖται οὕτως εἰσὶν παρὰ τὴν Παραμυθίαν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν «Ἁγία Κυριακή».

2. Χρονολογία. Ἠπείρου Τόμ. Β' εἰς τὸ κεφάλαιον Ἰωάννινα, σελ. 282.

3. Πολλάκις τὸ ὄνομα τοῦτο Ζώης λαμβάνει ἐν Ἠπείρῳ, καὶ νῦν ἐστὶ, ἐπαφῆσις, εἰς Πολυζῶης, Πικροζῶης.

1. Μαρτίνου Π. Βρετοῦ Ἑθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1864, ἔτος Δ', σελ. 253.

2. Ὁ ἀνὴρ οὗτος δ' ἐκ Κοζάνης Γεώργιος Σάνκελαριον ἐστίν (ἴδε Ἡ ἀνεπιματικὴ κίνησις τοῦ Γένους ἡμῶν κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ 10' αἰῶνος ἔτους ὑπὸ Μ. Γ. Γεδεῶν ἐν Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ, ἔτος Θ', 5 Ἰουλίου 1889, ἐν Κ/πόλει, ἀριθ. 36).

ζῆλον πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ὁμογενῶν τρέφοντος, καὶ κατώρθωσε νὰ ἐκδοθῇ δι' ἐξόδων του καὶ νὰ ἦ εὐπόριστος εἰς τοὺς φιλοπόρους, παρ' ὧν ἐλπίζει πολλά, καὶ δι' οὓς προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ μετ' ὀλίγον καὶ τὰς Μεταμορφώσεις τοῦ Ὄβιδίου, ὅπου ἐκ τοῦ λατινικοῦ εἰς τὸ γαλλικὸν μεταφράσθησαν καὶ ἐκ τοῦ γαλλικοῦ εἰς τὸ ἡμέτερον ἰδίωμα.»

Περὶ τῆς Ἀρχαιολογίας ταύτης μήτε ὁ Ἄθαν. Σ. Ρουσόπουλος¹ ἀναφέρει τι, μήτε ὁ κ. Χαγαλ. Βουλδόδημος², καίτοι οὗτος μνημονεύει ἄλλων ἐκδοθεισῶν ἀμέσως μετὰ τὴν τοῦ Πολυζώη. Ἀλλὰ πλὴν τῆς μνείας αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Ι. Γεδεών ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ³, μήτε καὶ εἰς ἄλλο ἐγχειρίδιον ἀρχαιολογίας ἑλληνικῆς, ἢ ἀλλαγῆ ἀνέγνωμέν τι περὶ αὐτῆς, καίτοι σπουδαία ἐστὶ καὶ κατ' ὕλην καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως, ἀναπληρώσασα ἐγκαίρως ἔλλειψιν καὶ πολὺ μετὰ ταῦτα θεωρηθεῖσαν ἐπαισητήν⁴.

Διήρηται δ' αὕτη εἰς εἴκοσι καὶ δύο ὁλόκληρα κεφάλαια πραγματευόμενα περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Ἑλλήνων, περὶ τῶν θεῶν, τῶν ἱερέων, τῶν ναῶν, τῶν ἱερῶν τελετῶν καὶ λατρείας, ἀγνισμῶν, τῶν ἐξαιρέτων ἐορτῶν, πολιτικῆς διοικήσεως, κριτηρίων καὶ παιδείων, πολεμικῆς τάξεως, θεάτρων, ἀγῶνων καὶ κωμωδιῶν, μαθησεως ἐπιστημῶν, τεχνῶν καὶ σχολείων, ἡμερῶν, μηνῶν καὶ χρόνων, μέτρων, σταθμῶν καὶ νομισμάτων, ναυτικῆς καὶ πραγματείας φορεμάτων, δειπνῶν καὶ συμποσίων, γάμων, παιδιῶν καὶ ἀνατροφῆς αὐτῶν, οἰκιακῶν καὶ οικονομικῶν ἔθων, τάφων καὶ ταφῆς, ὡς καὶ περὶ ἰδιαιτέρων τινῶν ἰθιμῶν τῶν Ἑλλήνων ὡς δεικνύται δὲ ἐκ τῆς ἀπαριθμήσεως ταύτης, ἢ ὅλη ὑπάρχει ἀφθονος καὶ ὅπως δῆποτε πλήρης τὸ ἔργον, ὅπερ ἠρανόσθη παρ' ἀνδρὸς ἀπειρον ζῆλον πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ὁμογενῶν τρέφοντος διὰ προτροπῆς του, καὶ δι' οὗ ἠτέλησεν οὗτος πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ πλουτίσῃ τὴν ἑλλη-

νικὴν φιλολογίαν τῆς ἐποχῆς του, μεθ' ὧν τὰς δυσθυμίας, ἃς ἀπέλαυσε κατὰ τὴν τοιαύτην πορείαν του.

Πράγματι φαίνεται ὅτι κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο δὲν ἠγνόηθη καὶ Πολυζώης ὁ Λαμπανιστῆς ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ ἔπαθε καὶ αὐτὸς ὅ,τι καὶ σήμερον ὑφίστανται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἱ γράφοντες καὶ ἐκδίδοντες ἑλληνιστὶ Ἑλληνας. Τὸν ἀγῶνα, ὃν ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, μὴ φεισθεὶς κόπων καὶ ἐξόδων, ἀεψύχραντον πολλὰς διαφοροὶ ἐπιβουλαὶ καὶ ζημίαι, ἐμπεριστατωμένως δ' ἀναφέρει ἐν τῇ προσφωνήσει τῆς Ἀρχαιολογίας του, ὅτι «τοιαῦτα τὸν ἐπικολούθησαν εἰς τὸν ἐκδοθέντα τέταρτον τόμον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ὁ ὁποῖος διὰ τὰς ὄσας ζημίας ἔπαθεν, ἀνίσως δὲν ἦτον ἡ συνδρομὴ τοῦ ὑψηλοτάτου ἀθλήτου Οὐγγαροβλαχίας Ἀλεξάνδρου Μουρούζη, βέβαια ἠθέλει μείνει εἰς κεντελῆ λήθην. Ἐὰν δὲ δὲν ἐπισυνέβαινον αὐτῷ αἱ τοιαῦται ζημίαι, καὶ ἄλλα πλείστα χρεῖωδῆ καὶ ἐπωφελῆ ἠθέλει ἐκδώσει βιβλία», ἠδὲ ὁμοῦ ἐκδίδων ἐβδομηκοντούτης τὴν Ἀρχαιολογίαν, μόνον εἰς τὴν διεκπεραιώσιν τῶν Μεταμορφώσεων τοῦ Ὄβιδίου σκοπῶν, μεθ' ὅ προτίθεται, λέγει, νὰ ἡσυχάσῃ πλέον εἰς Τριέστην ἢ εἰς Βενετίαν. «Ἄν ὁμοῦ ὁ ἅγιος Θεὸς μὲ φυλάξῃ εἰς υἰεὶαν καὶ μὲ ἀξιώσῃ τινὸς ἐξ ὕψους βοηθείας, προσθέτει ἐν τέλει, δὲν θέλω ἀμελήσει φροντίζων διὰ τὴν ἐκδοσὶν καὶ ἄλλων ἐπωφελῶν τῷ Γένει μας βιβλίων».

Ταῦτα ἐν ὀλίγοις τὰ περὶ Πολυζώη Λαμπανιστῆ καὶ τῶν ἐκδόσεών του, καὶ ἰδίως τῆς Συνοπτικῆς Ἀρχαιολογίας, ἐν ἣ δεικνύται ὅτι δὲν ὑστερεῖ κατὰ τὴν φιλογενεῖαν καὶ τὴν ἀπλοικὴν καὶ εὐκρινῆ ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων του τῶν ἄλλων πεπαιδευμένων ἠπειρωτῶν, τῶν τὰ γράμματα περιβαλψάντων κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, καὶ οὓς ἢ ἠπειρος διετῆρει ἄσβεστον τὸ πῦρ τῆς παιδείας εἰς τὰ διάφορα τμήματα αὐτῆς, ἐν Ἰωαννίνοις καὶ Ἰηρομερίῳ, ἐν Καμιτζιάνῳ καὶ Σαζίνῳ, ἐν Παραμυθίᾳ καὶ Πάργῃ καὶ ἀλλαγῆ καὶ κατ' οὓς ἀνεδείκνυε τοιοῦτους τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως σκαπανεῖς καὶ ἐκ μεγαλοπόλεων καταγομένους καὶ ἐκ μικρῶν χωριδίων, ὡς τῆς Λαμπανιστῆς τοῦ ἡμετέρου Πολυζώη Λαμπανιστῆ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ὑπὸ

ALBERT THUMB

ΚΛΗΡΙΚΟΤΟΥ ΤΟΥ ΕΝ FREIBURG (BADEN) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ΑΤΑ' συνεδρίᾳ τῆς 13 Ἰουλίου 1898.

Εἰς πάντας τοὺς Ἑλληνας¹, οἵτινες καταγίνονται εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους των, γνωστοτάτη εἶναι ἡ δοξασία, τὴν ὅποιαν ὁ πολὺς Fallmeyer ἐξεφώνησε περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων. «Οὔτε σταγὼν γνησίου καὶ ἀνοθεύτου αἵματος ῥεῖ εἰς τὰς φλέβας τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος. Τρικυμῖα τοιούτων ἐπιδρωμῶν, οἱ αὐτῶς ἐπέρχονται εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐπλημύρηνσεν ὁμοῦτα μετὰ τοῦ Ἰστροῦ καὶ τῆς ἐσχάτης Πελοποννήσου μέρη καὶ ἔφερε νέον γένος ἀνθρώπων, ὁμόφυλον τοῦ μεγάλου τῶν Σλάβων ἔθνους. Καὶ δευτέρα ἴτως οὐχ ἦττον σπουδαία μεταμόρφωσις, ἢ τῶν Ἀλβανῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετανάστευσις, ἔφερεν εἰς πέρας τὰς σκηνὰς τῆς ἐξολοθρεύσεως. Εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα σήμερον δὲν εἶναι ἑλληνικὴ οἰκογένεια, τῆς ὅποιος οἱ προπάτορες δὲν ἦσαν ἢ Σκύθαι (τ. ἔ. Σλάβοι) ἢ Ἀλβανοὶ ἢ Ἀλμουγαυάροι ἢ Φράγκοι ἢ Ἀσιανοὶ ἑλληνησμένοι τῆς Φρυγίας, Καππαδοκίας, Λυδίας». Μὲ τὰς λέξεις ταύτας ὁ Fallmeyer ἀνήγειρε καὶ συνοψίζει τὴν ὑπόθεσίν του². Ἡ σφοδρὰ ἔξαψις, ἢ ὅποια ἐτάραξε καὶ τοὺς Ἑλληνας καὶ τοὺς ἀνά τὴν Εὐρώπην φιλοῦς των, κατ' ἀρχὰς ἐμπόδισε νὰ γείνη ἐξέτασις τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ Fallmeyer sine ira et studio τὸσον οἱ ὑπερασπισταί, ὅσον οἱ ἀντιπαλοὶ ἐπολέμουν μὲ λόγους ὁμοίως ἀνεπαρκεῖς, διότι ἀπ' ἀρχῆς τὸ ζήτημα «ἢ Σλάβοι ἢ Ἑλληνας» περιώρισεν τὸν νοῦν καὶ δὲν ἐπέτρεψε κρίσιν ἀμερόληπτον. Πρὸς τοῦτοις καὶ ἡ πολιτικὴ ἀνεμειγνύετο εἰς τοῦτο τὸ ζήτημα, καθ' αὐτὸ ἐπιστημονικόν, διότι ὁ ἴδιος Fallmeyer ἔδωκε πολιτικὸν χρωματισμὸν εἰς

τὴν ὑπόθεσίν του³. Ἐγὼ δὲν εἶμαι τῆς γνώμης, ὅτι πολιτικὴ ἀφορμὴ ἀπ' εὐθείας ἐνέπνευσε τὸν ἄνδρα, οὔτε ἄλλαι αἰτίαι, λ. χ. προσωπικὴ φιλαρέσκεια ἢ νεωτερισμὸς τις, καθὼς ἐλέγετο⁴. ἐπειδὴ ἡ φιλολογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ του ἀξία ἦτο τοιαύτη, ὥστε δὲν ἐχρειάζετο τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος δελεάσματα διὰ ν' ἀκουσθῆ καὶ γείνη γνωστός.

Ἡ πολυβύλητος γνώμη τοῦ Fallmeyer προεκάλεσε τὴν συζήτησιν τῆς τῶν Ἑλλήνων καταγωγῆς. Σήμερον, ἀφοῦ μετὰ τῶν λογίων ἔπαυεν ὁ περὶ τὸν Fallmeyer πόλεμος, εἰμὲθα εἰς θέσιν νὰ ἐκφέρωμεν ἀντικειμενικὴν κρίσιν περὶ τοῦ ζητήματος, καὶ ἂν καὶ ἠξέστω ὅτι ταῦτα εἶναι γνωστότατα εἰς τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου μας, ἐν τούτοις ζητῶ τὴν ἀδειαν νὰ ἐκθέσω ὅ,τι κατὰ τὴν ἰδικήν μου γνώμην προέκυψεν ἐκ τῶν πολλῶν συζητήσεων περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων καταγωγῆς.

Καὶ πρῶτον μνημονεύω, ὅτι ἔτη τινὰ πρὸ τοῦ Fallmeyer ὁ Koritar, ὁ βαθύς γνώστης τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν, ὑπεδήλωσε τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνου· πλὴν ὁμοῦ χωρὶς νὰ τὴν βαθύνῃ δι' ἰδιαιτέρων σπουδῶν⁵. Ἦδὲ ὁ Koritar εἶχεν ἀναφέρει ἐκείνο τὸ τεκμήριον, τὸ ὅποιον ὕστερον ἀνεφέρετο ἐκάστοτε ἐν τῇ συζητῆσει ταύτῃ, δηλαδὴ τὰς γνωστὰς λέξεις τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου (περὶ Θεμ. II, 53) «εἰς Σλαβῶν πᾶσα ἡ χώρα καὶ γέγονε βάρβαρος».

Ἄς ἴδωμεν, ποῖα ἱστορικὰ γεγονότα εἶναι ἢ βᾶσις τῶν λέξεων τούτων.

1. Πρὸς. Gesammelte Werke (Leipzig, 1871), II, 141.

2. Πρὸς. R. von Hossler, Erinnerungen an Th. J. Fallmeyer ἐν Mittell. d. Vereins f. Geschichte d. Deutschen in Boehmen, XXV (1888), 395.

3. Ids. Jahrbücher für Literatur, Wien, XVII (1822), 95. ἐπ.

1. Σ. Σ. Ἐ. Ἐτησίον ἡ φρασιολογία καὶ ἡ ὁρογραφία τοῦ συγγραφέως.

2. Geschichte der Halbinsel Moroa, 1831.

Ἡ τοῦ Αἴμου Χερσόνησος βεβαίως ἔπαθεν ἰθνογραφικὰς μεταβολὰς τοιαύτας, οἷας ὀλίγα τῆς Εὐρώπης μέρη. Καθ' ἣν ἐποχὴν τὰ γερμανικὰ ἔθνη ἤρχισαν νὰ κινουῦνται, περὶ τὰ τέλη τῆς Γ' μ. Χρ. ἑκατονταετηρίδος, ἤρχισεν ἡ βαρβαρική σλαβικῶν φυλῶν μετανάστευσις εἰς τὰς πρὸς νότον τοῦ Ἰστροῦ χώρας· αἱ εἰσβολαὶ ἐκείνων ἀξάνουν, ἀφ' ὅτου οἱ Γότθοι ἐτρέπησαν εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην καὶ ἄφησαν ἡσύχους τὰς τοῦ Αἴμου χώρας. Ἡ σλαβικὴ φυλὴ τῶν Ἀντῶν ὑπερβαίνει τὸν Αἴμον εἰς τὸ ἔτος 527 καὶ κάμνουν τὴν πρῶτην εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσβολὴν κατὰ τὸ ἔτος 540. Κατὰ τὸν 5' αἰῶνα σλαβικαὶ φυλαὶ ἐξαπλώνονται εἰς τὴν Θράκην, Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον· οὔτε αἱ Θερμοπύλαι, οὔτε ὁ Ἰσθμὸς κωλύουν τὴν προχώρησίν των. Ἀλλὰ ὑπερβολικὸς εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ ἔκτου αἰῶνος (588) οἱ Σλάβοι κατεῖχον τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὴν διάρκειαν δύο αἰῶνων καὶ ὅτι κἀνεὶς Ῥωμαῖος δὲν ἐπάτει τὸ μέρος ἐκεῖνο· γινώσκοντες εἶναι, ὅτι αἱ πόλεις καὶ τὰ φρούρια (Θῆβαι, Ἀθῆναι, Κόρινθος, Ναύπλιον, Ἄργος, Πάτραι κτλ.) ἀντεστάθησαν εἰς τὴν ὠμὴν τῶν Σλάβων ἰσχύϊν καὶ ἔμειναν πάντοτε ἑλληνικά. Ἀπὸ πολλοῦ ἀπεδείχθη ὡς μῦθος τὸ τοῦ Fallmerayer, ὅτι ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἦτο ὀλόκληρος ἐρημία ἐπὶ 400 ἔτη¹.

Ἡ κυρίως ἐσλαβιστὴς ἐπαρχία τινῶν τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐπῆλθε πρὸ τοῦ II' αἰῶνος, πρὸ πάντων ἀφοῦ τὸ δεινὸν θανατικὸν τοῦ 746 ἠλάττωσε τὸν πληθυσμὸν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν. Σλάβοι τῆς Θεσσαλίας μετενάστευον εἰς τὴν Πελοπόννησον ὡς γεωργοὶ καὶ ποιμένες, ἰσως ἐγκατοικισμένοι ἐπίτηδες ὑπὸ τῆς βυζαντινῆς κυβερνήσεως. Οὕτως σχεδὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα διεσπείροντο οἱ Σλάβοι καὶ ἡ λέξις τοῦ Ἀυτοκράτορος Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου δικαιοδογεῖται τότε, ὅταν δεχθῶμεν τὴν τοῦ Παπαρρηγοπούλου ἐξήγησιν, ὅτι ὁ συγγραφεὺς Ἀυτοκράτωρ ὑποδεικνύει μὲ τὴν λέξιν «χώραν» μόνον τοὺς κάμπους κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια. «Καὶ νῦν δὲ—οὕτως γράφει βυζαντινὸς φιλόλογος, ὅστις συνέγραψεν ἐπιτομὴν τοῦ Στράβωνος κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα²—πᾶσαν Ἡπειρον καὶ Ἑλλάδα σχεδὸν, καὶ Πελοπόννησον καὶ Μακεδονίαν Σκύθαι Σλάβοι νέμονται»—ῥητόν,

τὸ ὁποῖον βεβαίως δὲν ἀποδεικνύει τόσον πολλά, διότι τὸ λεξείδιον «σχεδὸν» εἶναι σημεῖον ἀμαθείας τινὸς καὶ ἀνακριθείας. Ὅτι αἱ εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα σλαβικαὶ ἐποικήσεις ἦσαν ἄλλου εἶδους ἢ αὐταὶ τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Σερβίας, γίνεται φανερόν ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν κατεστάθησαν σλαβικὰ κράτη ὅπως εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὴν Σερβίαν, ὅτι τούναντίον ἡ πολιτικὴ καὶ ὁ πολιτισμὸς τῶν πολλῶν καὶ ἀξιολόγων πόλεων ἔμειναν καθόλου ἑλληνικά.

Τὸ ἔτος 783 εἶναι κρίσιμον σημεῖον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν σλαβικῶν ἐποικήσεων· ἡ Ἀθηναιὰ Βιζήνη, ἡ χῆρα τοῦ Λέοντος τοῦ Δ' ἔστειλε τὸν στρατηγὸν τῆς καὶ εὐνοούμενον Σταυράκιον εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ καθυποτάξῃ τοὺς Σλάβους ἀποίκους. Τοῦτο κατὰ πρῶτον προκάλεσε νέαν ἐπανάστασιν τῶν Σλάβων καὶ τὴν κατὰ τὰς Πάτρας ἐφορμὴν των. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἕνατον αἰῶνα οἱ Σλάβοι τῆς Πελοποννήσου κατεβλήθησαν, ἐκτὸς τῶν Ἐζεριτῶν καὶ Μηλίγγων, οἵτινες ἔμειναν ἀνυπότακτοι ἐπὶ ἰκανὸν καιρὸν εἰς τὰ τῆς Λακωνίας ὄρη.

Ἀφοῦ ὑπετάχθησαν οἱ τῆς Πελοποννήσου Σλάβοι, τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον τοῦ θέματος Ἑλλάδος διὰ μιᾶς ἀπέκτησε νέαν ἰσχύϊν καὶ ἐπέτυχεν εὐκόλῃ νὰ ἀπορροφᾷ τοὺς Σλάβους μετανάστες· ὁ χριστιανισμὸς ἦτο μέσον νὰ ἐξελληνίσῃ τὸ ξένον στοιχεῖον, ὅπερ εἶχον εἰσχωρήσει εἰς τὴν κοιτίδα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Φαίνεται ὅτι ἡ ἐξελληνιστὴς τῶν τῆς Πελοποννήσου Σλάβων ἐγένετο γρήγορα. Ὅτι κατὰ τὸν II' αἰῶνα ἢ καὶ ὕστερα ἀναφέρονται ἀπομεινάρια τινὰ Σλάβων—κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου λαλοῦντες σλαβικὴν διάλεκτον¹—, τοῦτο δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ συμπεραίνωμεν τι γενικὸν περὶ τὴν τότε ἰθνογραφικὴν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου, ἐπειδὴ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὴν τῆς Πρωσίας γερμανικωτάτην ἐπαρχίαν Brandenburg κατοικοῦν καὶ σήμερον ἄνθρωποι σλαβικῆς καταγωγῆς καὶ γλώσσης (οἱ Wenden τοῦ Spreewald), δὲν ἔα μᾶς ἐπιτρέψει νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ ἐπαρχία ἐκείνη τῆς Πρωσίας εἶναι σλαβικὴ χώρα.

Ἐπροσπάθησα νὰ συνοψίσω τὰ ἱστορικὰ θεμέλια, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ Fallmerayer ἀνοικοδόμησε τὸ ἀερικὸν κτίριον τῆς ὑποθέσεώς του. Τοιαῦτα θεμέλια ὑποστηρίζουν τὸ οἰκοδόμημα; Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται νὰ εἶναι

οὕτως. Ἀλλὰ παρατηρήσαμεν ἤδη πρῶτον, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἀντεῖχε πάντοτε εἰς τὰς πόλεις· δεύτερον, ὅτι ἡ Πελοπόννησος πρὸ πάντων ἔπαθε τὸν σλαβικὸν κατακλισμὸν, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα μέρη τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δὲν ἔπαθον τοῦτο διόλου, ἢ ἔαν ἔπαθον, ὄχι εἰς τοσοῦτον βαθμὸν.

Διὰ νὰ διασαφηνίσωμεν τὴν ἰθνογραφικὴν σύνθεσιν τῆς νεοελληνικῆς φυλῆς, πρῶτον ἔπρεπε νὰ ἐξακριβώσωμεν, κατὰ ποίαν ἀριθμητικὴν σχέσιν καὶ κατὰ ποίαν τοπικὴν ἔκτασιν αἱ ἑλληνικαὶ χῶραι εἶχον μέρος τῶν σλαβικῶν ἐποικήσεων. Ἀλλ' ἀκριβῶς ὡς πρὸς τοῦτο λείπουν τὰ μέσα ἀσφαλοῦς ἐρεύνης, λείπουν τὰ ἱστορικὰ τεκμήρια· δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν, ἐπὶ τῇ βάσει ἱστορικῶν μνημείων, νὰ σχεδιογραφῆσωμεν στατιστικὸς πίνακας καὶ ἰθνογραφικὸν χάρτην τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν κατὰ τοὺς καιροὺς τῶν σλαβικῶν ἐποικήσεων, δηλαδή νὰ διορίσωμεν ἀκριβῶς, πόσοι καὶ εἰς ποῖα μέρη ἐγκατεστάθησαν Σλάβοι· ἐπειδὴ τυγχρὰ τεκμήρια, ὅπως π. χ. τὸ περὶ τῶν Ἐζεριτῶν καὶ Μηλίγγων ἢ σημείωσις τοῦ γερμανοῦ ἐπισκόπου Willibald von Eichstätt (κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ II' αἰῶνος), ὅτι ἡ πόλις Μονεμβασίας κεῖται in Sclavinia terra¹, εἶναι ἀδιόριστα καὶ ἀνακριβῆ διὰ νὰ διαφωτίσωμεν τὰ ζητούμενα. Ἀμεσα μαρτύρια Σλάβων ἐποίκων, πρὸ πάντων ἀρχαιολογικὰ καὶ ἐπιγραφικὰ εὐρήματα, λείπουν· μίση ἐπιγραφή, σλαβικὴ δὴ λεγομένη—ἡ ὁποία εὐρέθη εἰς τὴν Ἐλευσίνα—εἶναι προβληματικῆς ἀξίας². Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ζητήσωμεν ἄλλα μέσα διὰ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος. Βάσιν τινὰ ἔχομεν κατὰ πρῶτον τὸν σημερινὸν ἰθνογραφικὸν διαμερισμὸν τῶν τοῦ Βαλκάνου ἐθνῶν. Ἕλληνες, τ. ἔ. ἑλληνοφῶνοι κάτοικοι, εὐρίσκονται σήμερον εἰς τὴν ἰδίῳς Ἑλλάδα (ἐκτὸς τῶν ἀλβανικῶν τόπων), εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ εἰς τὴν Κρήτην, εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἡπειρον, εἰς τὴν παραλίαν (παῦ καὶ πού καὶ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ μέρη) τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης· ὁμοίως καὶ ἡ δυτικὴ Μικρὰ Ἀσία, ἔπειτα ἡ βορρεια τῆς ἕως τὸν Καύκασον ἀκτὴ καὶ μέρη τῆς Καππαδοκίας, Λυκίας, Κιλικίας κατοικοῦνται ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ τέλος πάντων ἡ νῆσος Κύπρος σήμερον εἶναι ἑλληνοφωνοτέρα ἢ κατὰ τὴν τῶν ἀρ-

χαιῶν ἀκμὴν. Ἄς προσθέσωμεν, ὅτι διεσπαρμένοι ἑλληνικαὶ ἀποίκιοι οὐχὶ μικρὰ ὑπάρχουν ὄχι μόνον εἰς τὰς δυτικὰς καὶ βορρειαὶς ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν Κορσικὴν (ὅπου ἡ τῶν Μανιατῶν ἀποικία Cargese). Βεβαίως ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν ἔχει σήμερον τὴν ὑπερμεγάλαν ἔκτασιν, τὴν ὁποίαν εἶχε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀττικῆς θαλασσοκρατίας ἢ μᾶλλον τῶν Διαδόχων, βεβαίως ἢ ἑλληνικὴ φυλὴ σήμερον εἶναι πλέον συνηγμένη, ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ σήμερον ἐπικρατεῖ εἰς ὅλας τὰς χώρας, αἵτινες ἀπὸ ἀρχαιοτάτων καιρῶν ἦσαν γνησίως ἑλληνικαί. Σλάβοι δὲν ὑπάρχουν πλέον εἰς τὴν τοῦ Αἰγαίου ζώνην· ὅπου ἐπικρατοῦν σήμερον, εἰς τὴν Βουλγαρίαν, εἰς τὴν μεσόγειαν τῆς Μακεδονίας οἱ Σλάβοι δὲν ἐξετόπισαν Ἕλληνας ἀλλὰ ἐξηλληνισμένους ἢ λατινισμένους βαρβάρους ὡς τοὺς Παιονίους, Ἰλλυριοὺς, Θράκας.

Ἀπὸ τῆς κυρίως Ἑλλάδος σήμερον οἱ Σλάβοι ἐξηφανίσθησαν ὅπως διόλου, καθὼς ἀνωτέρω παρατήρησα. Περὶ τῆς ἄλλοτε ἐκτάσεως ἐκείνων ἡ ἱστορία δὲν δίδει ἐπαρκεῖς πληροφορίας· διὰ τοῦτο καλύτερον εἶναι νὰ ζητήσωμεν αὐτὰς ἄλλοθεν, δηλαδή ἀπὸ τῆς γεωγραφικῆς ὀνοματολογίας τῶν ἑλληνικῶν μερῶν. Ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον τοπικὰ ὀνόματα σλαβικῆς ἀρχῆς καὶ ὅτι ταῦτα ἀποδεικνύουν τὴν ἄλλοτε παρουσίαν σλάβων ἐποίκων, κἀνεὶς ἔμπειρος δὲν ἀμφισβᾷ, οὔτε ἀμφέβαλεν. Ἀρκεῖ ν' ἀναφέρω παραδείγματα τινὰ ὡς Τύρναβο, Ὀσιτροβο, Σμόκοβο τῆς Θεσσαλίας, Ἀράχωβα πλησίον τῶν Δελφῶν καὶ εἰς διάφορα μέρη τῆς Πελοποννήσου, Ζαγόρα (παρὰ τὸν Ἐλικῶνα), Βέροβο τῆς Ἀρκαδίας, Γύρτοσα τῆς Λακωνίας, Γυρδίτσα τῆς Μεσσηνίας, Βερβίτσα τῆς Ἠλίδος, Ἀρκαδίας, Λακωνίας, Στρέβοβα τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα ἀποδεικνύουν ὀφθαλμοφανέστατα, ὅτι εἰς τὰς ἐπαρχίας, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν, ἐκάθητο ἄλλοτε Σλάβοι. Ἀλλ' ἐνῶ μέρη τινὰ τῆς Πελοποννήσου εἶναι σκεπασμένα μὲ πυκνὸν δίκτυον σλαβικῶν τοπωνομασιῶν, εἶνε περιέργον, ὅτι ἡ Ἀττικὴ εἶναι ἐλευθέρῃ σχεδὸν σλαβικῶν ἰχνῶν καὶ τούναντίον συνετήρησε πολλὰ ὀνόματα ἀρχαίων δῆμων τῆς τῶν Ἀθηναίων πολιτείας, καθὼς διδάσκουν αἱ σημεριναὶ τοπωνομασίαι Κηφισιά, Πεντέλη, Μαροθάνας, Ἀμπελοκήπι.

Ἡ ὀφείλιμος καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν, ἰθνολογικὴν, γλωσσολογικὴν ἐποψίν σπουδαιότητα

1. Ἰδε Gregorovius Geschichte Athens, I, 86.

2. Ἰδε Gregorovius, I, σ. 114.

1. Δηλαδή οἱ Ἐζερίται καὶ Μηλίγγοι, ἴδε Gregorovius, I, 117.

1. Gelzer Zeitschr. f. wiss. Theol. XXXV (1892), 430 ἑπ.

2. Ἰδε Gregorovius, I, 122.

ἐξέτασις τῶν γεωγραφικῶν τῆς Ἑλλάδος ὀνομάτων περιμένει ἀκόμη τὴν ἐπεξεργαστήν· αἱ παρατηρήσεις ὅσον τοῦ *Fallmerayer* καὶ τῶν ὁπαδῶν του, τόσον τῶν ἀντιπάλων του ὁμοίως στεροῦνται κριτικῆς μεθόδου καὶ ἔχουν πολλὰ παράξενα καὶ πλημμυρῆ. Οὕτως π.χ. πρέπει νὰ παραιτήσωμεν ὀριστικῶς σήμερον τὴν δοξασίαν ὅτι τὸ ὄνομα *Μορέας* εἶναι σλαβικῆς καταγωγῆς· ὁ σεβαστός μου φίλος κ. Χατζιδάκις ἔδειξε πειστικώτατα, ὅτι τὸ ὄνομα εἶνε γνησίως ἑλληνικόν. Καὶ ἄλλο λάθος ἦτο ὅτι διηρμηνεύθησαν σλαβικὰ τιαυτὰ ὀνόματα, ἅτινα εἶναι ἀλβανικά. Πρῶτον ἔργον θὰ ἦτο νὰ ἐξετάσωμεν ὅλα τὰ γεωγραφικὰ ὀνόματα κατὰ τὴν ἐτυμολογίαν των καὶ ἔπειτα νὰ σχεδιάσωμεν γεωγραφικὸν πίνακα, ὁ ὁποῖος περιστάνει εἰς εἰκόνα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξετάσεως ἐκείνης· τότε μόνον θὰ ἤμεθα εἰς θέσιν νὰ λάβωμεν σαφῆ ἰδέαν περὶ τῆς ἀλλοτε ἔθνογραφικῆς καταστάσεως τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν. Τότε θὰ ἐμνησθόμεν πρὸ πάντων, εἰς ποῖα μέρη Σλάβοι δὲν κατώκησαν ποτέ, ποῦ ἔμειναν ἀμιγῆς οἱ Ἕλληνες. Ὅτι αἱ πόλεις πάντοτε ἦσαν ἔδραι τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου, εἴπαμεν ἀνωτέρω. Καὶ συμφωνεῖ εἰς τοῦτο, ὅτι τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα, ὡς ἂν *Κόρινθος*, *Ναύπλιον*, *Πάτρα*, *Λεβαδεία*, *Θήβα*, *Φέσσαλα* (τῆς Θεσσαλίας) ἀντεστάθησαν εἰς τὰς σλαβικὰς θυλάκας. Πλὴν ὅμως ὄχι μόνον εἰς τὰς πόλεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐξοχὰς διητηρήθησαν Ἕλληνες· ἢ Ἀργολίς λ.χ. διὰ τὴν σπανιότητα σλαβικῶν ὀνοματοθεσιῶν φαίνεται νὰ ἔμεινεν ἀφαστος σχεδὸν Σλάβων· ἢ Κυνουρία ἔμεινεν ἑλληνικὴ εἰς τὰ μέσα μέρη, καθὼς μνησθόμεν ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς παραξένου τῶν *Τσακῶνων* φυλῆς τὸ ἰδίωμα αὐτῶν, τὸ ὅποιον εἶναι ἑλληνικώτατον, δηλαδὴ ἀπόγονον τῆς ἀρχαίας λακωνικῆς διαλέκτου, καὶ αἱ τοπωνυμασίαι, τὰς ὁποίας ἐξήτασα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν¹, βεβαιώνουν ὅτι σλαβικὰ ἔγνη ἢ λείπουν ἢ εἶναι ὀλίγιστα ἀπὸ Ἀγίου Ἀνδρέα ἕως εἰς Μονεμβασίαν. Ἐπειτα καὶ οἱ κάτοικοι τῆς μεσημβρινῆς Μάνης ἔχουν τὸ δίκαιον νὰ καυχῶνται διὰ τὴν καθαρὰν ἑλληνικὴν καταγωγὴν των.

Λοιπὸν, ἂν οὔτε τῆς Πελοποννήσου ἢ κατὰστασις—εἰς τὴν ὁποίαν βασίζεται ἡ ὑπόθεσις τοῦ *Fallmerayer*—δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συμπε-

ράνωμεν ὅτι ἐξωλοθρεύθη καθόλου τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον, τότε πολὺ ὀλιγώτερον ἐμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν τὸ ἴδιον ὡς πρὸς τὰς ἄλλας τῆς Ἑλλάδος χώρας· ἐκτενεῖς τόποι, οἵτινες ἦσαν οἰκητήρια τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων, διητήρησαν τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμὸν πάντοτε· τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ἢ Μικρὰ Ἀσία, ἢ Κύπρος δὲν εἶχον μέρος τῆς σλαβικῆς πλημμύρας.

Ἡ ταχεῖα σύνοψις αὕτη τῆς ἀνθρωπογεωγραφίας τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν ἀρκεῖ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ *Fallmerayer* ἀπεπλανήθη μακρὰν ἀπὸ τῆς ἀληθείας· αἱ προϋποθέσεις του—ἐξόντως τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ὁλόκληρος ἐκσλάβισις τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν—εἶναι πλημμυρεῖς· πλημμυρῆς καὶ τὸ συμπέρασμα ὅτι οὔτε βανίς ἑλληνικοῦ αἵματος ῥέει εἰς τὰς φλέβας τοῦ Ῥωμοῦ. Ἀφ' ἐτέρου βεβαίως κἀνεὶς δὲν θὰ ἀμφισβητήσῃ, ὅτι εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Στερεῆς Ἑλλάδος φυσικὴ μίξις ἑλληνικοῦ καὶ σλαβικοῦ αἵματος ἔλαβε χώραν. Ἄν ὁ ἀξιόλογος ἱστορικὸς κ. Σάθας ἰσχυρίζεται, ὅτι Σλάβοι δὲν ἐγκατεστάθησαν ποτέ εἰς τὴν Ἑλλάδα, τοῦτο δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἰδιοτροπία τις καὶ σόφισμα. Δηλονότι ὁ κ. Σάθας ὑποθέτει, ὅτι οἱ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ὀνομαζόμενοι Σλάβοι ἦσαν Ἀλβανοί. Δὲν ἠξυέρω, ἂν ἤνουν ὁπαδοὺς αὕτη ἡ δοξασία. Ἀντιφάσκει λ.χ. καὶ ἡ ὑπάρξις σλαβικῶν τοπωνυμιῶν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλ' ἂς ὑποθέσωμεν ἐπὶ στιγμὴν, ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς ἔχει ὀρθῶς· τί θὰ ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ὡς πρὸς τὸ περὶ ἔθνοκότητος ζήτημα, τί διαφορὰ θὰ ἦτο, ἂν ἐξἠλθάνισθησαν ἢ ἐξεσλαβίσθησαν; Ἐπειδὴ οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἰλλυριῶν, καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰς τοῦ *G. Meyer* καὶ ἄλλων ἐρεῦνας, δὲν εἶναι πλέον συγγενεῖς εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἢ π.χ. οἱ Ἰταλοὶ, Σλάβοι, Γερμανοί.

Βεβαίως καὶ οἱ Ἀλβανοὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν φυσικὴν μεταμόρφωσιν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Κατὰ τὸν *II'* καὶ *IA'* αἰῶνα¹ Ἀλβανοὶ χριστιανικῆς θρησκείας μετενάστευσαν ὡς γεωργοὶ καὶ ποιμένες εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατοικίσθησαν εἰς τὴν Βοιωτίαν, τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Πελοπόννησον (πρὸ πάντων εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας καὶ εἰς τὴν Ἀργαδίαν). Ὁ κ. *Alfred Philippson*, ὁ ὁποῖος

1. *Πρόβλ.* τελευταῖον *Σπ. Λάμπρον* εἰς τὴν ἐπετηρίδα τοῦ Παρνασσῶ, I (1896), σ. 156 ἐπ.

ἐμελέτησε τὴν στατιστικὴν τῶν τοῦ βασιλείου Ἑλλάδος Ἀλβανῶν¹, ὑπολογίζεται, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν τῆς Πελοποννήσου Ἀλβανῶν ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγαλυτέρας ἐκτάσεώς των κατὰ 200000 ψυχὰς, ἐπάνω κάτω τὸ ἥμισυ τοῦ τότε πληθυσμοῦ· ὁ σημερινὸς ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνει τὰς 90000 ἀπέναντι συνόλου πληθυσμοῦ 730000 κατοίκων. Ἐίδομεν ὅτι Σλάβοι καὶ Ἀλβανοὶ εἶναι τὰ δύο στοιχεῖα, τὰ ἑποῖα προτεκολλήθησαν εἰς τὸν πληθυσμὸν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου· εἶδομεν καὶ τὸ ἄλλο, ὅτι ἐκτενῆ μέρη τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν ἔμειναν ἀνέπαρα ἐκείνων. Ἀλλοὶ ξένοι, οἵτινες κατὰ τὴν φορὰν τῶν αἰώνων ἤλθον εἰς τὸ τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος, δὲν ἔλαβον ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἔθνοτητα καὶ ἔθνογραφικὴν σύνθεσιν τῶν Ἑλλήνων· οὔτε οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Γόθοι, οὔτε οἱ Φράγκοι, Τούρκοι, Ἑβραῖοι, Γύφτοι. Περὶ βυθίας μίξεως τούτων καὶ τῶν Ἑλλήνων δὲν εἶναι λόγος, ἢ διότι ἐκεῖνοι ἦσαν ὀλιγάριθμοι ἢ διότι ἦσαν ξεχωρισμένοι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας διὰ πολιτικὰς καὶ θρησκευτικὰς αἰτίας.

Προκύπτει λοιπὸν ἐκ τῆς ἔθνογραφικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, ὅτι οἱ σημερινοὶ κάτοικοι δὲν εἶναι, ἐννοεῖται, ὑπὸ ἀνθρωπολογικὴν ἐποψιν ὁμογενεῖς καὶ ἀμιγῆς φυλὴ καθαρῶς ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἀλλὰ προκύπτει καὶ τὸ δεύτερον, ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες δὲν εἶναι νέον ἔθνος καὶ νέα φυλὴ, καθὼς ἰσχυρίσθη ὁ *Fallmerayer*· ἀπ' ἐναντίας τὸ ἐγγώριον στοιχεῖον ἦτο τόσον δυνατὸν καὶ ἰσχυρόν, ὥστε ἀπερρόφησε τοὺς ξένους παρεισάκτους, τοὺς ἐπεγράφε τὴν σφραγίδά του καὶ τοὺς ἔκαμεν Ἕλληνας.

Ἐπίκειται τῶρα νὰ προσδιορίσωμεν τὴν ἔθνοκὴν ἰδιοφυίαν τῆς μίξεως ἐκείνης, διὰ νὰ μάθωμεν τὰς ἀληθεῖς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἀρχαίων καὶ σημερινῶν Ἑλλήνων· πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα, εἰς πόσον βελῶν οἱ ξένοι ἐπέδρασαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἰδιότητα ὑπὸ φυσικὴν καὶ ψυχικὴν ἐποψιν.

Ἡ ἐπιστήμη τῆς φυσικῆς ἀνθρωπολογίας πρῶτον πρέπει νὰ προσκληθῆ ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἄρ' εἶναι εἰς θέσιν νὰ ὑποβάλῃ θετικὴν ὕλην διὰ τὴν κρίσιν τοῦ προβλήματος; Ἡ ἀνθρωπολογικὴ στατιστικὴ, πρὸ πάντων ἡ κρανιομετρία, σήμερον δὲν χαι-

ρει πλέον τὴν ἐκτίμησιν, ἥστινος ἀλλοτε ἠξιώθησαν τὰ περὶ ἱστορικῶν καὶ ἔθνογραφικῶν προβλημάτων συμπεράσματά της· πολλάκις αὕτη ἡ ἐπιστήμη, στηριζομένη ἐπὶ τῶν στατιστικῶν της πινάκων, ὑπερεπήδησε μὲ τολμηρὸν πῆδημα τὰς σκέψεις καὶ ἀμφιβολίας τῆς ἱστορικῆς ἐρεῦνης. Ἐν τούτοις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παραλείψωμεν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιστήμης ἐκείνης, ὅταν πρόκειται περὶ μίξεως φυλῶν μαρτυρουμένης δι' ἱστορικῶν τεκμηρίων.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἦσαν κατὰ τὴν κοινὴν (ἀλλ' ἐχ' ἀναμφισβήτητον) γνώμην τῶν ἀνθρωπολόγων ἀμεσοκέφαλοι, καθὼς δεικνύουν μετρήσεις ἀρχαίων κρανίων καὶ ἡ ἐξέτασις ἀρχαίων ἀνδριάντων, τ. ἔ. ἦσαν οὔτε φανεροὶ δολιχοκέφαλοι οὔτε βραχυκέφαλοι· ἢ κατὰ μέσον ὄρον σχέσις τοῦ πλάτους καὶ τοῦ μήκους τοῦ κρανίου ἦτο 77:100 κατὰ τοὺς τεχνικοὺς τῆς ἀνθρωπολογίας ὄρους. Ὡς πρὸς τοὺς σημερινούς Ἕλληνας, ἡ σχέσις αὕτη ἠλλαξεν ὀλίγον, δηλαδὴ εἶναι 80:100, ὅπερ εἶναι ὁ κάτωδρος τῆς βραχυκεφαλίας. Μεταξὺ ἀριθμοῦ τινος ἀρχαίων κρανίων, τὰ ὁποῖα ἐμέτρησεν ὁ *Rudolf Virchow*¹, ἀριθμοῦνται:

δολιχοκέφαλοι, μεσοκέφαλοι, βραχυκέφαλοι
28% 52% 20%

Ὅσον διὰ τοὺς σημερινούς Ἕλληνας, ὁ *Ranke*² ὑπολογίζει (ἐκ 112 κρανίων)

15% 31% 54%

Ἐξ ἄλλων 76 κρανίων³ ὑπελόγησα ἐγώ:

17% 33% 50%

Ἀπ' ἐναντίας οἱ Σλάβοι εἶναι φανερῶς βραχυκέφαλοι· τὸ μέτρον τῶν κρανίων εἶναι μεταξὺ 81,6:100 διὰ τοὺς Σέρβους καὶ 85,1:100 διὰ τοὺς Κροάτας. Ἡ μὲ ἄλλας λέξεις, εὐρίσκονται κατὰ μέσον ὄρον (κατὰ τὸν *Ranke*)

δολιχοκέφαλοι, μεσοκέφαλοι, βραχυκέφαλοι
3% 25% 72%

Ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐσλαβώθησαν, ὅτι «οὔτε βανίς ἑλληνικοῦ αἵματος» ῥέει εἰς τὰς φλέβας τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, δὲν ἀποδεικνύουν διόλου οἱ ἀριθμοὶ αὗτοι· τὸ πολὺ ἐπιτρέπουν νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἔγινεν ἐπιμίξις βραχυκεφαλῶν τινῶν Σλάβων.

1. *Idē* Alt-und neugriech. Schädel Sitzungsber. d. Berl. Akad. 1893, 677 ἐπ.

2. *Der Mensch*, II, 204.

3. *Idē* Δελτίον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἔθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος, I, 366 ἐπ.

1. *Idē* Indogerm. Forsch. IV, 195 ἐπ. καὶ Νεολόγου Ἑβδομαδιαίαν Ἐπιθεώρησιν 1894, σ. 755—759, 763—765, 794—795, 803—804.

1. *Idē* Petermanns Mitteilungen, 1890, σ. 33 ἐπ. καὶ Zeitschr. d. Gesellschaft f. Erdk. in Berlin, XXV (1890), σ. 402 ἐπ.

Ἄλλ' ἀκριβεστέρᾳ ἔρευνα δὲν ἀναγκάζει ἡμᾶς οὔτε νὰ συμπεράνωμεν τοῦτο· καὶ τῶντι Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ ἀνθρωπολόγοι¹ ἀποκρούουν ἐκεῖνο τὸ συμπέρασμα, ἐπειδὴ ἡ βραχυκεφαλία δὲν εὑρίσκεται κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς ἄλλοτε ὑπὸ Σλάβων πλημμυρισμένας ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' εἰς τόπους ὅπου δὲν εἶναι πολὺς λόγος περὶ σλαβικῶν ἐποικήσεων, ὅπως λ.χ. εἰς τὴν Ἐπτανήσον καὶ κατ' ἰδίαν εἰς τὰ περίχωρα τῆς Κερασούντος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας², ἐνῶ τὰνάπαλιν φανερὰ δολιχοκεφαλία παρατηρήθη εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἡ ὁποία ἔπαθε σλαβικὴν ἐπιρροὴν κατ' ἰσχυρὸν βαθμὸν. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ μίξις μὲ τὸς βραχυκεφάλους Ἀλβανούς, εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἡ μίξις μὲ τὸς αὐτόχθονας προκάλεσε τὴν αὐξήσιν τῶν βραχυκεφάλων Ἑλλήνων. Ἑλλην ἀνθρωπολόγος³ παρατήρησεν, ὅτι εἰς τὰς ἀλβανικὰς τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχίας ἡ βραχυκεφαλία εἶναι συχνότερα ἢ ἄλλοῦ. Καὶ πρὸς τοῦτοις πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὰ κρανία προϊστορικῆς ἐποχῆς, ἅτινα εὑρέθησαν εἰς τὸ τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος, εἶναι βραχυκέφαλα, ὅτι λοιπὸν οἱ βραχυκέφαλοι τῆς σήμερον δυνατὸν νὰ ἔχουν τὴν ἀρχὴν τῶν εἰς προσλαβικὴν ἐποχὴν.

Οὕτως λοιπὸν οἱ ὅπαδοι τοῦ Fallmerayer δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐπικαλῶνται τὴν βοήθειαν τῆς ἀνθρωπολογίας. Φαίνεται μᾶλλον, ὅτι οἱ Σλάβοι δὲν κατέλιπον σημαντικὰ ἔγγρα ὑπὸ ἀνθρωπολογικὴν ἐποψίν· τοῦτο εἶναι περίεργον, ἀλλ' ἐξηγεῖται ἴσως μὲ τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι κατὰ τὴν μίξιν τῶν Ἑλλήνων καὶ Σλάβων «φυσικὴ ἐκλογή» (natürliche Auslese ἢ selection) κατὰ τὸν Darwin) ἐγένεον οὕτως, ὥστε εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ὑπάρξεως («Kampfums Dasein») περισσοτέραν ζωτικὴν δύναμιν εἶχον ἐκεῖνα τὰ ἄτομα, τὰ ὁποῖα ἦσαν προικισμένα μὲ τὰς φυσικὰς ιδιότητας τοῦ ἐντοπίου, τ. ἔ. ἐλληνικοῦ στοιχείου⁴. Ὅταν περιηγητὴς τις ἐνόμισεν ὅτι ἤνυε σλαβικὰς φυσιογνωμίας εἰς τὴν Θεσσα-

λίαν¹, ἴσως ἔπαθεν αὐταπάτην· τὴν προσοχὴν τῶν περιηγητῶν ἐπιπύρουν περισσότερο οἱ ὕψηλοι καὶ ξανθοὶ Ἀλβανοὶ ἢ ἄτομα μὲ σημαντικὸς χαρακτήρας, τύποι, οἵτινες δὲν εἶναι σπάνιοι. Ἀφ' ἑτέρου ὁ ἐλληνικὸς ἢ κλασικὸς λεγόμενος τύπος παρατηρήθη ὑπὸ πολλῶν περιηγητῶν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος, πρὸ πάντων εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἀλλὰ ἂς μὴ λησμονήσωμεν δύο ἀνθρωπολογικὰς παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας ἀνέφερόν τινες ὡς θετικὰ τεκμήρια τῆς φυσικῆς τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων ἐθνότητος. Οἱ μὲν εἶπαν ὅτι ἡ τῶν Ἑλλήνων στασιμότης ὡς πρὸς τὰ ὀρθοκεντρικὰ καὶ ἡ εὐκολία τῶν ὡς πρὸς τὴν ἐκμάθησιν ξένων γλωσσῶν δεικνύουν συγγένειάν τινα μὲ τὸς Ῥώσους, οἱ δὲ παρατήρησαν ὅτι ἡ τῶν Ἑλλήνων ὀλιγοτοκία (τ. ἔ. ὁ σχετικῶς μικρὸς ἀριθμὸς τοκετῶν) εἶναι ἀντιθετὸς εἰς τὴν τῶν Σλάβων πολυτοκίαν καὶ ἀποκρούει ἐθνικὴν συγγένειαν. Ἐγὼ δὲν νομίζω σπουδαίαν οὔτε τὴν μίαν οὔτε τὴν ἄλλην παρατήρησιν, διότι δὲν εἶναι τόσον χαρακτηριστικὰ νὰ ὑποστηρίζουν συμπεράσματα περὶ τὴν ἐθνογραφικὴν σύνθεσιν φυλῆς τινος.

Ἄλλ' ἂν καὶ ἠθέλομεν νὰ ὑποχωρήσωμεν εἰς τοὺς περὶ τὸν Fallmerayer, ὅτι ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ ἔπαθε σφοδρὰν ἐπίμειξιν ξένου αἵματος, τοῦτο δὲν θά ἦτο πολὺ σπουδαῖον διὰ τὸ τῆς ἐθνικότητος ζήτημα. Ἡ τῶν Γερμανῶν ὁμοφυλία λ.χ. δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ δολιχοκεφαλίας ἢ βραχυκεφαλίας, ἀπὸ χρώματος τριχῶν καὶ ὁμοίων, οἱ κάτοικοι τῆς νοτίας καὶ τῆς βορείουανατολικῆς Γερμανίας εἶναι Γερμανοὶ, ἂν καὶ εἶναι διάφοροι ὑπὸ φυσικὴν ἐποψίν, ἂν καὶ εἶναι μίγνυται μὲ Κέλτας ἢ Σλάβους—καὶ ὅχι ἄλλως πρέπει νὰ κρίνεται τὸ περὶ ἐλληνικῆς ἐθνότητος ζήτημα, δηλαδή ὑπὸ τὴν ἐποψίν, ὅτι ὅχι φυσικοί, ἀλλὰ ψυχικοὶ χαρακτήρες—ἡ γλώσσα, αἱ ἐθνικαὶ ἰδέαι, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ ὅλα τὰ ἰδανικὰ πλεονεκτήματα ἔθνους—σημαίνουν τὴν ἰδέαν ἔθνους, ἐθνότητος (Nationalität). Καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψίν δὲν εὑρίσκομεν τίποτε σλαβικὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ τοῦλάχιστον τόσον μικρὰ ἀπομεινάρια σλαβικῆς ἐπιρροῆς, ὥστε χρειάζομεθα, οὕτως εἰπεῖν, φακὸν νὰ ἐξιχνιάσωμεν ἐκεῖνα.

περὶ οὗ ἴδε Anzeiger für indog. Sprach und-Altertumskunde III (1893), 114—124.

1. Barth Berliner Zeitschr. f. allg. Erdkunde, XVI (1864), 191 ἐπ.

Πρῶτον εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι δὲν ὑπάρχουν τεκμήρια ὅτι δυνατὰ οἰκογένεια σλαβικῆς καταγωγῆς ἐμῶρψαν τὰ θεμέλια νεοελληνικῆς ἀριστοκρατίας¹, ἐνῶ πολλοὶ εὐγενεῖς π.χ. τῆς Ἐπτανήσου ἀνάγον τὴν ἀρχὴν τῶν εἰς Βενετούς ἀρχόντας εὐγενεῖς (Nobili).

Τὸ σπουδαιότερον καὶ χαρακτηριστικώτερον γνώρισμα ἔθνους τινὸς εἶναι ἡ γλῶσσα. Οἱ ἴδιοι ἐθνολόγοι, οἵτινες βεβαιῶνουν μὲ αὐταρκες μετρίαιμα, ὅτι τὸ γνώρισμα τοῦτο δὲν ἔχει μεγάλην ἀξίαν ὑπὸ ἐθνολογικὴν ἐποψίν, ἐπωφελοῦνται αὐτοῦ, ὅταν πρόκειται νὰ γείνουν ἐθνογραφικαὶ διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις. Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων εἶναι πολύτιμον μνημεῖον τῆς καταγωγῆς τῶν ἢ νεοελληνικῆ (δηλαδή ἢ δημώδης) γλῶσσα δὲν εἶναι ἡ ἀρχαία, εἶναι ὅμως γνήσιον τέκνον, φυσικὴ ἐξέλιξις τῆς ἀρχαίας μητρὸς. Ὅλοι αἱ ἀπόπειραι λογίων τινῶν νὰ ἀνεύρουν εἰς τὴν νεοελληνικὴν γραμματικὴν (τ. ἔ. εἰς τὸ σύστημα τῶν φθόγγων, τῆς κλίσεως καὶ συντάξεως) ξένην ἐπιρροὴν, εἴτε σλαβικὴν εἴτε ἀλβανικὴν εἴτε τῶν νεολατίνων γλωσσῶν, ἐναυάγησαν οἰκτρά—καὶ ἀνάγκη νὰ ἐναυάγησαν, διότι ὅσα ἐκεῖνοι ἐνόμιζον ξένα καὶ νεοφανῆ, ἐβλάστησαν ἐκ τῶν σπερμάτων, τὰ ὁποῖα ἔσπειρεν ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα τῆς προαλβανικῆς καὶ προσλαβικῆς ἢ καὶ προλατινικῆς μάλιστα ἐποχῆς. Ἐπειδὴ, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν εἰς τὸ λεξικὸν εἰσαγωγὴν ξενισμῶν, τοῦτο δὲν μεταβάλλει περισσότερο τὸν ἰδιαιτέρον χαρακτήρα γλώσσας καὶ ἔθνους ἢ ἡ εἰσαγωγὴ ξένων ἐμπορευμάτων, π.χ. τοῦ καφέ, τοῦ τεύλου, τῆς πατάτας, τοῦ καπνοῦ. Ἡ ἀγγλικὴ ἔμεινε γερμανικὴ (τευτονικὴ) γλῶσσα, ἂν καὶ ἐπλημμυρίσθη ὑπὸ γαλλικῶν ξενισμῶν· κάμμία τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν δὲν ἠμπορεῖ οὔτε ἐμπορεῖ νὰ ἐκκλείσῃ τὴν ἐπιρροὴν ξένων γλωσσῶν ἀπὸ τὸ λεξικὸν τῆς. Οὕτως λοιπὸν ξένα λέξεις πολυάριθμοι εἰσεχώρησαν καὶ εἰς τὴν μεσαιωνικὴν καὶ εἰς τὴν νεωτέραν ἐλληνικὴν καὶ ἐπολιτογραφήθησαν. Πρῶτον ἡ Ῥώμη εἰσήγαγεν εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Βυζαντινῶν λέξεις τοῦ δημοσίου βίου καὶ τῆς δημοσίας συγκοινωνίας· ἔπειτα οἱ Φράγκοι κατακτηταί, καὶ πρὸ πάντων οἱ θαλασσοπόροι Βενετοί, μετεκόμισαν πολλὰς φράσεις τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ ἐμπορίου, καὶ τέλος πάντων οἱ Τούρκοι ἐπλούτισαν τὸ ἐλληνικὸν λεξικὸν μὲ

πολλὰς λέξεις τοῦ καθημερινοῦ βίου—καθὼς εἰς τὸν κατάλογον τῶν φαγητῶν καὶ τῶν ὑβριστικῶν λέξεων. Ἀλλὰ ποῦ μένουσιν οἱ σλαβικοὶ ξενισμοί; Περίεργον πρᾶγμα· οἱ Σλάβοι, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὸν Fallmerayer, κατεβρόχθισαν τοὺς Ἑλληνας, κατέλιπον (κατὰ σύγκρισιν πρὸς τοὺς ἄλλους λαοὺς) τόσον ὀλίγας λέξεις, ὥστε κατὰ τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν κανεῖς δὲν ἠθέλε νὰ ἐμπέτῃ εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι ἄλλοτε Σλάβοι καὶ Ἑλληνας εἶχον μεταξύ τῶν στενὰς σχέσεις. Ὁ κ. Gustav Meyer, ὁ διαπρεπέστερος γνώστης τῶν τοῦ Αἴμου γλωσσῶν, συνέλεξε τοὺς σλαβισμοὺς τῆς ἐλληνικῆς¹ καὶ ἤνυε μόνον 273 τὸν ἀριθμὸν καὶ διὰ νὰ μὴ ὑπερτιμηθῇ ἡ ἀξία τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, προσθέτω, ὅτι μεταξύ ἐκείνων αἱ ἐπαρχίαι Θεσσαλία, Ἡπειρος, Μακεδονία καὶ Θράκη, ὅπου εἶναι γειτονικὴ συγκοινωνία Σλάβων καὶ Ἑλλήνων, παρέχουν τόσον σπουδαῖον ποσόν, ὥστε αἱ λέξεις κοινοτέρας χρήσεως δὲν ὑπερβαίνουσι τὰς 66, —ἀριθμὸς, ὁ ὁποῖος δὲν ἔρχεται εἰς λογαριασμὸν καὶ δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἀπέναντι τῶν πολυαριθμῶν λατινικῶν, ἰταλικῶν καὶ τουρκικῶν λέξεων. Καὶ πρὸς τοῦτοις, ὅταν σκεφθῶμεν, ὅτι μέρος τῶν σλαβικῶν λέξεων δὲν εἰσεχώρησεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν· ἀλλὰ διὰ μετρίαιμα τῆς τουρκικῆς γλώσσας, βλέπομεν, ὅτι δὲν ἀπομένει τίποτε τῆς φανταστικῆς ἰδέας «σλαβο-ἐλληνικοῦ συμμίκτου ἰδιώματος», τὸ ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἐφαντάσθη νὰ τὸ ἤκουσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον περιηγητὴς τις, καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀναγγεῖλῃ τὴν ἀνακάλυψίν του εἰς ἄρθρον τῆς Frankfurter Zeitung τοῦ 1897—πλὴν ὅμως χωρὶς νὰ μᾶς παραδώσῃ οὔτε μίαν λέξιν τοῦ περιέργου ἰδιώματος ἐκεῖνου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν σλαβικῶν λέξεων δὲν ἦτο μεγαλύτερος κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα· τὸ Χρονικὸν τοῦ Μορέα (τῆς ΙΔ' ἐκατονταετηρίδος), τὸ ὁποῖον εἶναι γραμμένον εἰς δημοτικωτάτην γλῶσσαν, ἐμπεριέχει βεβαίως πολλὰς γαλλικὰς καὶ ἰταλικὰς λέξεις, ἀλλὰ, καθ' ὅσον μοῦ φαίνεται, οὔτε μίαν σλαβικὴν λέξιν, ἂν καὶ τότε ἀκόμη Σλάβοι μὴ ἐξηλληνισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὴν Πελοπόννησον². Οἱ Σλάβοι—ὅπως οἱ Ἀλβανοὶ, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιρροὴ εἶναι ὁμοίως ἀσημαντος³—ἐδέχθησαν πολὺ περισσότερα ἀπὸ

1. Neugriechische Studien, II (ἐν Sitzungsberichte d. Wiener Akademie, τόμ. 130, 1894).

2. ἴδε Gregorovius, I, 453 ἐπ.

3. ἴδε G. Meyer Neugriech. Stud., II.

1. ἴδε Gregorovius, I, 150.

1. ἴδε Bull. de la Société d'Anthropol. VII, 658 ἐπ., Diefenbach Völkerkunde Osteuropas, I, 142 ἐπ. (ἄλλως Zaborowski ἐν «La Grande Encyclopédie» XIX (1893), 282 ἐπ.).

2. ἴδε Νεόφρον ἐν Anthropologia, II, (1891) 25 ἐπ.

3. Ὁ κ. Κλων Στέφανος La Grèce au point de vue naturel, ethnologique κτλ. Extrait du Dictionnaire encyclop. des sciences médicales (Paris, 1884) σ. 492 ἐπ.

4. Ἀναφέρω ἐδῶ τὰς ἰδέας τοῦ Δανοῦ Volzskov,

τῶν Ἑλλήνων ἢ ἔδωκαν· μεῖς ἄλλας λέξεις, ταῦτα τὰ ἔθνη, τὰ ὅποια εἶχον τὰς στενωτέρας φυσικὰς σχέσεις πρὸς τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ παραλλάξουν τὴν ἐθνότητα καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ἡ συντήρησις τῆς ἑλληνικῆς ιδιότητος δὲν καταφαίνεται μόνον εἰς τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ εἰς ὅλα, ὅσα συμπεριλαμβάνονται ὑπὸ τὴν φράσιν «βίος τοῦ λαοῦ», δηλαδὴ εἰς τὰς ἰδέας, τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα, τὰς δεσποδαιμονίας τοῦ λαοῦ ἢ ἀρχαία ἐθνότης δὲν κατεστράφη οὔτε ὑπὸ τοῦ χριστιανισμοῦ οὔτε ὑπὸ ἄλλων συμβάντων, ἀλλὰ ἀνεπτύσσεται κατὰ τοὺς νόμους φυσικῆς ἀνελιξέως καὶ ζῆ ἀκόμη εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἐθνότητα, πολλάκις βεβαίως ὑπὸ τὴν σκέπην ἐκκλησιαστικῶν τύπων. Οἱ ἀρχαῖοι θεοί, εἶναι ἀληθεῖς, ἀπεδιώχθησαν, ἀλλ' αἱ ἀρχαῖαι ἰδέαι περὶ τοῦ Διὸς καὶ ἄλλων θεῶν ζοῦν εἰς τὰς τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ γνώμας περὶ Θεοῦ καὶ Ἁγίων. Περιφημοὶ εἶναι οἱ στίχοι τοῦ Ὀμήρου (Α 528 ἑπ.):

κυανέμον ἐπ' ὄρησιν νεβες Κρονίων,
ἀμβρόσια δ' ἄρα χαίται ἐπεσφώσαντο ἀνάκτος
κράτος ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον.

Καὶ σήμερον οἱ Ζακύνθιοι λέγουσιν, ὅτι Θεὸς τινάσσει τὰς τρίχας τοῦ καὶ τρέμει ἡ γῆ. Οἱ Ἅγιοι κατέλαβον τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων θεῶν, ὁ ἅγιος Νικόλαος τὴν τοῦ Ποσειδῶνος, ὁ ἅγιος Γεώργιος τὴν τοῦ Θησέως, ἡ Παναγία τὴν τῆς κειπαρθένου Παλλάδος, ὁ ἅγιος Διονύσιος τὴν τοῦ Διονύσου¹. Καὶ καθὼς οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον, ὅτι αἱ πηγαί, αἱ ποταμαί, αἱ λίμναι, τὰ δάση καὶ τὰ δένδρα ἐμψυχώνονται ὑπὸ Νηρηίδων, Νυμφῶν, Δρυάδων, οὕτως εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ σημερινοῦ λαοῦ ἡ φύσις ἐμψυχώνεται ὑπὸ τῆς τῶν Νεραίδων ομάδος. Δαίμονες, ὅπως αἱ Δάμνες καὶ αἱ Στρήγγες, φοβερῶς τὸν δεσποδαιμονα λαόν, καθὼς εἰς τὴν ἀρχαιότητα. Ὁ Χάρων, τ. ἔ. ὁ Χάρως ἢ Χάρωντας, ζῆ ἀκόμη, αἱ Μοῖρες μοιραίνουσι τὸ νεογέννητον καὶ κλῶθουσι τὸ τῆς ζωῆς νῆμα ὅπως εἰς τὰς ἀπωτάτας ἐποχὰς τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ. Οἱ νεόνυμφοι ὀδηγοῦνται εἰς τὴν γαμικὴν οἰκίαν, οἱ νεκροὶ θάπτονται μετὰ τελευτῆς, αἵτινες ἦσαν εἰς χρῆσιν πρὸ διασχίλων αἰώνων. Οἱ ἄρρωστοι, οἱ ὅποιοι κοιμῶνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν Ἁγίου τινός, δὲν ζητοῦν ἄλλην

ιατροίαν ἢ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐκείνοι, οἵτινες ἄλλοτε μετέβαινον εἰς Ἐπίδουρον εἰς προσκύνησιν τοῦ Ἀσκληπιοῦ¹. Ἀλλ' ἄς ἀφήσωμεν ταῦτα· δὲν εἶναι θέμα μου νὰ ἐκθέσω τὰς πολυπληθεῖς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἀρχαίων καὶ σημερινῶν δοξασιῶν τοῦ λαοῦ. Ἀρκούν αἱ σημειώσεις μου νὰ ἀποδείξουν, πόσον ἄτοπος εἶναι ὁ ισχυρισμὸς ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐθνότης ἐξηφανίσθη, ἐνῶ καὶ ἕκαστον βῆμα ἢ νέα Ἑλλὰς διαδηλοῖ ὅτι ζῆ ἀκόμη ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς εἰς τὴν νέαν. Ὡς πρὸς τὸν βίον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, φαίνεται ὅτι σλαβικὰ στοιχεῖα εἶναι σπανιώτατα καὶ χωρὶς σημασίαν· οὔτε ἡ περὶ τοῦ Βρυκόλακος δοξασία (ἢ λέξις Βρυκόλακος εἶναι σλαβική, πρὸς τὸ σερβικὸν Vukodlak) εἶναι καθαρῶς σλαβική, ἐπειδὴ εἰς τὴν ἀρχαιότητα δὲν λείπουν διόλου ἀναλογίαι, καθὼς ἔδειξεν ὁ κ. Bernhard Schmidt εἰς τὸ γνωστὸν του βιβλίον Volksleben der Neugriechen. Ὅταν δοξασίαι ἢ ἔθιμα ἢ ἄλλα τοιαῦτα εὐρίσκωνται συγχρόνως εἰς διάφορα ἔθνη, πολλὰκις δύσκολον εἶναι νὰ ἀποφασίσωμεν, ποῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ ἢ ἡ κοιλίς τοιοῦτου κοινοῦ κτήματος, π.χ. ὅταν πρόκειται περὶ κοινῶν ἠθῶν τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ ἀλβανικοῦ λαοῦ. Πλὴν ὅμως εἰς τὴν νεοελληνικὴν λαογραφίαν πρέπει νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ἐν γένει ἡ ἰδέα ὅτι, ὅπως εἰς τὴν γλῶσσαν, οὕτως καὶ εἰς τὰ ἄλλα οἱ Ἕλληνες ἔδωκαν περισσότερον ἢ ἔλαβον ἀπὸ τῶν τοῦ Αἴμου φυλῶν. Ἀναφέρω ἐν σπουδαῖον παράδειγμα· τὸ ὑποκείμενον τοῦ γνωστοῦ τραγουδιοῦ ἀπὸ Βρυκόλακος, δηλαδὴ ὁ μῦθος, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὸ ὄνομα Leonorensage εἶναι γνωστός εἰς τοὺς λαογράφους σλαβικῶν καὶ ἄλλων ἐθνῶν, δὲν εἶναι πιθανῶς σλαβικῆς, ἀλλὰ ἑλληνικῆς καταγωγῆς, καθὼς σοφὸς Βούλγαρος ἔδειξε πρὸ ὀλίγου εἰς σπουδαίαν καὶ ἐπιμελῆ διατριβήν².

Περὶ βαθείας λοιπὸν καὶ ὀλοκλήρου ἐθνογραφικῆς μεταμορφώσεως τῆς Ἑλλάδος, καθὼς νομίζει ὁ Fallmerayer, σήμερον οὐδεὶς πλέον λόγος. Οἱ Ἕλληνες ἔπαθον, εἶναι ἀληθεῖς, τὴν ἐπίμειξιν ξένων, ὅπως ἕκαστος λαός, ὅστις ἔχει ἱστορίαν, ἀλλὰ εἶχον καὶ ἔχουσι τοιαύτην ἐσωτερικὴν ζωτικὴν δύναμιν, ὥστε ἦσαν εἰς θέσιν ν' ἀπορροφῶν καὶ ν' ἀφομοιώνουσι ξένα στοι-

χεῖα ὅσα καὶ ἂν εἶναι, χωρὶς νὰ ἀποβάλλουν τὸν ἰδικὸν τῶν χαρακτήρα· τρῦναντίον αὐτῆ ἢ ἐπίμειξιν ἀπεταμίευσεν νέας ζωτικὰς δυνάμεις εἰς τὸ μακρινόμενον σῶμα τῆς ἀρχαιότητος καὶ κατέστησε αὐτὸ πάλιν νέον καὶ ζωντανόν. Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες δὲν εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων ὡτάν νὰ ἦτο κἄτις Ρωμῶς ἀπόγονος ἀρχαίου Ἀθηναίου ἢ Σπαρτιάτου ἢ ἄλλου κατοικοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀλλὰ εἰς τοὺς Ρωμῶς βέσι αἷμα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἔδω ὀλιγώτερον, ἐκεῖ περισσότερον, καὶ, ὅπερ εἶναι σπουδαιότερον, ἡ σημερινὴ ἐθνότης εἶναι φυσικὴ ἀνέλιξις τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ, ἀνέλιξις καὶ μεταμόρφωσις, ἡ ὅποια ἐγένετο ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν ὄλων τῶν παραγόντων, οἵτινες ἐνεργοῦν τὴν μεταμόρφωσιν καὶ τῶν ἀμιγεστέρων ἐθνῶν ποῦ λοιπὸν ὑπάρχουσι ἀμιγῆ ἔθνη καθόσον ἔχουσι ἱστορικὸν βίον; Ἄτοπον εἶναι βεβαίως νὰ ταυτίσωμεν τὴν ἀρχαίαν καὶ νέαν γλῶσσαν, τὴν ἀρχαίαν καὶ νέαν ἐθνότητα, καθὼς νομίζουσι φανατικοὶ τινες ἀρχαιομανεῖς· ὁ χριστιανισμὸς καὶ ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία συνετέλεσαν κατὰ πρῶτον εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ κατὰ βαθμὸν πάντη διάφορον καὶ πολὺ ὑψηλότερον παρὰ οἱ Σλάβοι ἢ Ἀλβανοὶ ἢ ἄλλοι βάρβαροι. Διὰ νὰ γείνη τοῦτο κατάδηλον ἀρκεῖ νὰ μνημονεύσωμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ ὀνόματος «Ρωμῶς», τ. ἔ. «Ρωμαῖος» ὁ ἐπίσημος τίτλος τοῦ βυζαντινοῦ Κράτους ἐπολιτογραφῆθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ ἐξώρισεν τὸ ὄνομα Ἕλληνες, τὸ

ὁποῖον εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ λαοῦ σημαίνει τοὺς γίγαντας καὶ προγόνους μυθικῆς ἐποχῆς¹. Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες δὲν διαφέρουσι τόσο ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν ὅσον αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἀντὶ πολλῶν ἀναφέρω εἰς ἐνδειξιν τοῦτου ἐν παράδειγμα· ὁ κ. K. Krumbacher, πραγματευόμενος περὶ τῶν μεσαιωνικῶν παροιμιῶν², ἔδειξεν, ὅτι ἡ δημοτικὴ τῶν βυζαντινῶν παροιμία εἶναι συγγενεστάτη τῆς νεοελληνικῆς καὶ ἐν γένει τῆς τῶν ἀνατολικῶν λαῶν παροιμίας, ἀλλὰ δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὰς ἐκ τῆς ἀρχαιότητος παραδιδόμενας παροιμίας. Ὅσον καὶ ἂν ἐτρέφθησαν οἱ φιλολογικοὶ τοῦ βυζαντινοῦ κύκλοι εἰς ἀρχαίας ἀναμνήσεις, ὅσον καὶ ἂν ἐθεώρησαν οἱ ἐγγράμματοι βυζαντινοὶ ὡς πηγὴν καὶ ἀρχὴν πάσης παιδείσεως τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἀρχαίου πνεύματος, — αἱ ἰδέαι καὶ τὰ αἰσθηματὰ τοῦ λαοῦ (αἱ παροιμίαι εἶναι γνήσιον προῖον τῆς τοῦ λαοῦ ψυχῆς) ἐπορεύοντο τοὺς ἰδικούς των δρόμους, ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ αὐτοὶ ἔλαβον τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ· καὶ ἡ «Ρωμαιοσύνη» εἶναι γνήσιον τέκνον τῆς ἀρχαίας μητρὸς.

1. Σ. Σ. Ἐ. Πρὸς: H. A. Mystakidis, Byzant. Deutsche Beziehungen Über die . . . Bedeutung D. Wörter «Ἕλλην», «Ρωμαῖος», «Γραικός» in Mittelalter.
2. 18e Sitzungsber. d. k. bayer. Akad. d. Wiss. 1893, II, 1 ἑπ.

1. Περὶ τούτου πρὸς τὸ νόστιμον παραμῦθον εἰς τοῦ Palm Griech. u. alb. Märchen, II, 76.

1. Σ. Σ. Ἐ. Καβαδία Τὸ ἱερόν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπίδαυρον καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν.

2. Ἴδε Ivan D. Schischmanov Der Leonorenstoff in der bulgarischen Volkspoesie, indogerm. Forschungen, IV, 412—448.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΣ

ΕΙΣ

ΧΡΗΣΤΑΚΗΝ ΖΩΓΡΑΦΟΝ¹

ΜΕΓΑΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΥΠΟ

Μ. ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ἐκφωνηθείς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν κατὰ τὴν „ΑΓΒ“ τακτικὴν συνεδρίαν τῆς 2 Νοεμβρίου 1898.

Γίγαντα τῆς παρ' Ἑλλήσιν ιδιωτικῆς πρωτοβουλίας καταδέχεται μετὰ μικρὸν ἐκ τῆς ξένης εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς ἢ βασιλεῖς τῶν πόλεων, ἢ δὲ γλῶσση τοῦ ἐπιόντος ἕκρος ὁ ἀκαλύφθη τὸ σέπτον παρ' ἡμῖν μνημὸς ἀνδρός, ὅστις ζῶν πλείονα τοῦ ἐνός ἤγειρε τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ φιλοτιμίας μνημεία. Τοιοῦτον καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος ἱδρυμὰ ἐτέλεσε γῆθες μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ γεννησιότατου τῶν ἱδρυτῶν καὶ μεγίστου τῶν εὐεργετῶν αὐτοῦ, περὶ ἧς δ' ἡμῖν σήμερον ἀφορμὴ νὰ ἐκπληρώσωμεν τὴν τιμητικὴν τοῦ ἐγκωμίου ἐντολὴν ἐκτιμώντες γενικώτερον μὲν τὰς σπανίας τοῦ μεταστάντος ἀρετῆς, ἰδιαίτερον δὲ τὴν διὰ τοῦ σωματείου τούτου δρᾶσιν τοῦ ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ.

Ὄνομα, πληροῦν πάσαν ἑλληνικὴν καρδίαν, δὲν χρῆζει ἐπαίνων πομπῶδων, ἀπερίττος δὲ τούναντιον καὶ εὐλαβῆς αὐτοῦ μναία ἐν τελετῇ σεμνῇ ὅ' ἀπετέλει τὸν μόνον πρόποντα χαρακτηρισμὸν ἀνδρός ἀρχαίου τὸ ἦθος καὶ μεγαλοφυΐαν τὴν προαίρεσιν. Οἱ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων ἔχουσι πολλάκις τὸ τέριμα θορυβωδέστερον ἀσῆμου βίου, τῶν οἰκείων δὲ φυσικὴ συμπάθεια καὶ τῆς κοινωνίας ἕξις παραδεδομένη αἰτιολογοῦσι καὶ πανδήμους ἐνίοτε παρ' ἡμῖν κηδείας· ἀλλ' οἱ συνδέσαντες τὴν βιοτικὴν δραστηριότητα πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Γένους ἀξιοῦνται τῶν κοινῶν εὐλογιῶν καὶ μακρὰν τοῦ πατρίου ἐδάφους ζῶντες καὶ ἐν τῇ ξένῃ κλείοντες τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὀδύνη ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν εὐαρίθμων πλέον παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν, οἵτινες

φέρουσιν ἐπαξίως τὸ ἐπώνυμον ἐθνικοῦ εὐεργέτου, ἀπολείπεται πολὺ τοῦ ἀλλοῦς, ὑπερῆμοι ἢ συναίσθησις τοῦ δυσαναπληρώτου κενοῦ, τοῦ καταλειπομένου ἐκάστοτε διὰ τῆς ἐκλείψεως καὶ τῶν τελευταίων τοιούτων, ἐπιτακτικῶς ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἢ κριτικὴ ἐπισκόπησις τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ Χρηστάκη Ζωγράφου καὶ τῆς συναφούς πάντοτε πρὸς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον ἐκπληρώσεως τοῦ προορισμοῦ, ὃν ἔταξεν ἐαυτῷ ὁ αἰδίδιμος ἀνὴρ.

Ἦν χρόνος, καὶ ὃν τὴν ἡμετέραν ἐνταῦθα κοινωνίαν διέπνεεν αὔρα φιλομουσίας ἀγνῆς, εἶχε δὲ ἡ ἐπιστήμη ὑπερηφάνους καὶ σεμνοὺς ἱεροφάντας, καὶ τὸ πένυχρον τοῦ λογίου σπουδακτῆριον καθίστατο ἀπρομελετήτως τὸ κοινὸν συνεντευκτῆριον τῶν πλουσίων καὶ τῶν πεπαιδευμένων. Τὴν θύραν τοῦ πλουτίου δὲν ἔκρουεν ὁ λόγιος ποτέ, διότι εὕρισκεν αὐτὴν πάντοτε ἀνοικτὴν διὰ τὰς κοινὰς ἀνάγκας, συγγότατα δὲ ὁ πλούσιος ἔκρουε τὴν θύραν τοῦ λογίου διαπυθνομένου ποίαν ἐκ τῶν γαιουσῶν τοῦ Γένους πληγῶν νὰ ἐπουλώσῃ πρώτην.

Καὶ οὕτως εἶχε συναφθῆ μεταξὺ ἡγέτιδος καὶ λογίας τάξεως ἀλληλεγγύη τις γονιμότητι εἰς ἔργα κοινωφελῆ, τὰ φωτεινὰ δὲ σημεία τῆς διαβάσεως τοιαύτης συνωρίδος ἐκλάμπουσι μέχρις ἡμῶν ὡς μετέωρα μακαρίου φωτός ἐν τῇ ζόφῳ τῆς συγχρόνου παρακμῆς καὶ νάρκης. Ἄνδρες, ἀδρότατην ἔχοντες παιδευσιν, σοφοὶ ὄντως καὶ μεγαλοπράγμονες, ἠρμήνευον πρὸς Κροίσους φλεγόμενους ἐξ ἀγάπης πρὸς τὰ γράμματα—καὶ ἦν ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἀπέδιδεν εἰς τὴν γοήτιδα ἐκφρασίαν λατρείαν—ἠρμήνευον τὰς ἀληθινὰς τοῦ Γένους ἀνάγκας, καὶ τὰ ῥήματα τῶν λογίων ἦσαν θέσφατα διὰ τοὺς πλουσίους, καὶ ἡ γνώμη τῶν ἐπαλόντων ἀπετέλει τὸ πρόγραμμα τῆς δρᾶ-

σεως ἀνδρῶν ἐπὶ φιλοτιμίᾳ ἕσῃ καὶ τῷ πλούτῳ ὑπερέχοντων. Ποῦ νῦν ἡ ἀμίλλα ἐκείνη ἢ εὐγενῆς τῶν ὁμογενῶν ὑπὲρ ἐφαρμογῆς ἀρχῶν, τὰς ὁποίας ἐνεπνέοντο ἐκ τῆς μελέτης αὐτῶν τῶν ἐκλείψεων τῆς ἡμετέρας κοινωνίας; Ὅσοι αὐτῶν πονοῦσι σήμερον τὴν πρὸς ἐκφυλισμὸν τείνουσαν κατάστασιν τῆς νεοτεύκτου ἡμῶν κοινωνίας ἀριθμοῦνται ἐπὶ τῶν δακτύλων, τηρηταὶ δὲ οὗτοι παραδόσεων ἱερῶν δυσκαλεύονται εἰς τὴν εὐρεσιν συνεργατῶν, εἰς οὓς νὰ μεταδώσωσι τὸ πῦρ τῆς προγονικῆς φιλοτιμίας. Εἰ δὲ που καὶ λόγοι, ἔχοντες βαθεῖαν συναίσθησιν τῆς ἰδίας ἀποστολῆς, ἤθελον τολμήσῃ καὶ δι' ἔμφρονος ἔτι σιωπῆς νὰ ὑποδηλώσωσιν ἀποδοκιμασίαν πρὸς τὰ συμβαίνοντα, παραγκωνίζονται καὶ οὗτοι θάττον ἢ βραδύτερον σκαιῶς ὡς πεφωτισμένοι μάρτυρες παντοίας ἐν πάσιν ἀνεπαρκείας. Καὶ οὕτω ἀντιπεπνυμένων, ὡς ἄλλοτε, δημιουργῶν ἀναθρώσκουσι νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν αὐτοσχέδιοι μεταρρυθμισταί, καὶ αἱ φωνασκίαι τῶν τριόδων ἀποφιλοῦνται εἰς δόγματα ἀναμορφωτικά, καὶ ἡ φιλοπροσώπιε καθιερώθη ὡς ἡ πανάκεια παντός πλέον κοινωνικοῦ νοσήματος.

Ἡ προμηθῆς ὅμως τῆς μακαρίας ἐκείνης περιόδου ἐνέργεια ἀπέβλεπεν εὐθὺ εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν μᾶλλον ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν, καὶ ἐπειδὴ ἔστερείτο τέως ἡ πρωτεύουσα ἐντευκτῆριον κοινῶν τῶν λογίων, δι' οὗ νὰ συνάπτηται ἡ κοινωνία πρὸς τε τὰ παιδαγωγία καὶ τὰ ἄλλα πνευματικὰ φυτώρια, τὴν πρωτίστην ταύτην ἀνάγκην τοιούτου κατιδόντες οἱ ἀμφὶ τὸν αἰμίμηστον Βασιάδην εὐρὸν ὁμοθυμῶς τελεσιουργοὺς πάντας τοὺς εὐποροῦντας ὁμογενεῖς. Τότε πρώτην φοράν εἶδεν ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ κοινωνία τὸ ὄντως ἐκλαμπρὸν θέαμα ἀμίλλης εὐγενοῦς ἀνδρῶν εὐγενῶν, οἵτινες, σφίγγοντες ἀλλήλων τὰς χεῖρας, προέβαινον οὕτω συνησπισμένοι ἐν βουλή μῆ καὶ προαίρετι ὁμοίᾳ εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ συντήρησιν συλλόγων, παιδευτηρίων, διαγωνισμάτων καὶ ἄλλων συναφῶν πρὸς τὰς προσιπτούσας χρεῖας ἔργων. Κορυφαί σεπταί, αἰετοὶ ὑπεροχῆς ἐν τῇ εὐπορίᾳ ὀρεγόμενοι, Ζαζιάρης, Στεφάνοβικ καὶ Ζωγράφος ἐπεκρότησαν πρώτοι καὶ ἑδαπάνησαν οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς ἱδρύσεως τοῦ κέντρου τούτου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν προαγωγὴν παντὸς ὅ,τι ἐξεπορεύθη ἐμπνευσθὲν καὶ νομοθετηθὲν ἐν τῷ Ἀρείῳ τούτῳ Πάγῳ τῆς καὶ ἡμῶς κοινοπραγίας.

Μεγαλοπρεπέστατος ὁ μὲν καὶ ἀρείδης

ὅσον οὐδεὶς, αὐτὸ τοῦτο κλέπτων ἑαυτὸν ἵνα ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς κοινὰς ἀνάγκας, διήλθε τὸν βίον εὐεργετῶν μέχρι τελευταίας πνοῆς· σιωπηλὸς ὁ δὲ, καὶ μόνος αὐτὸς μετὰ τοῦ Θεοῦ μάρτυς τῶν ἰδίων ἀγαθοεργιῶν, ἐκλείσει τοῖς ὀφθαλμοῦς χωρὶς ἰσως νὰ ἴδῃ καὶ πάντα ὅσα ὑπὲρ τοῦ κοινῶν ἔπραξε· σκοπίμως δὲ ἰδίᾳ δρῶν ὁ αἰμίμηστος Ζωγράφος κινήσῃ τὸ ἱδρυμὰ τοῦτο ὑπὲρ πάντα ἄλλον τῶν ἐν Μουσῆσιν συναδελφῶν αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐπετέλεσε τὰ γενναϊότατα καὶ ἀποτελεσματικώτατα τῶν ἐαυτοῦ βουλευμάτων.

Τὸ πρῶτον τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἀγωνοθετημάτων ὑπῆρξε τὸ Ζωγραφεῖον Διαγώνισμα. Διὰ τούτου ἰθὺς ἐμελίωσεν ὁ αἰμίμηστος χορηγὸς τὴν σκαπιωτάτην ἀναμφιβόλως ἀποπειραν πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς σωτηρίας ἐκείνης γνώμης, ὅτι ὁ λεκτικὸς πλοῦτος τῶν ζῶντων τοῦ ζῶντος ἑλληνικοῦ λαοῦ ἰδιωμάτων ὀφείλει καὶ ἐπαρκεῖ ν' ἀποτελέσῃ ὡς εὐρυτάτην τὴν βᾶσιν τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης, ἥτις λέγεται νέα μόνον καὶ μόνον διότι εἶνε πρόσφατον ἱστορικὸν κατόντημα τῆς παλαιᾶς, καὶ οὐχὶ διότι ὁ κάλαμος καὶ ἡ διδασκαλία συγγραφῶν καὶ λογίων δευτερευούσης πάντοτε ἀξίας ἀπετύπωσαν εἰς αὐτὴν ἄλλοτε μὲν εὐαρμοστικῶς, ἄλλοτε δὲ καὶ τὸ πλείστον βιαίως τὴν σφραγίδα ἐφημέρου περὶ τοὺς τύπους καινοουργίας. Ἐὰν ἡ καινοφανῆς αὕτη μορφή εὐαρεστή ἔτι εἰς καινόσπουδον ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας κοινωνίαν, οὐδένα πλέον ἐκπλήττει τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο σύμπτωμα, μετὰ τὴν πάροδον ὅμως τῆς πρώτης ἐκείνης καὶ κοινῆς πρὸς ἀρχαῖσμον ὁμῆς ἐτράπημεν προφανῶς καὶ εὐτυχῶς—οὐχὶ μὲν ἔτι τὴν μέσσην, ἀλλ' ὅπως οὖν εὐθυτέρα ὁδὸν, χωρὶς μάλιστα ἢ φυσικῶς ἐπελθοῦσα πρὸς ἐντελῆ δημῶδη καὶ ἰδιωματικὴν φράσιν ἀντίδρασις νὰ εὕρῃ πολλοὺς μιμητάς, ὧν τὰ πρότυπα ἐσάρωσεν ἀδυσώπητος ἡ θύελλα τῶν τελευταίων πολιτικῶν γεγονότων, ἱστορικὴ αὕτη δημιουργὸς φιλολογικῆς ἀφασίας καὶ παντοίας ἄλλης περισυλλογῆς.

Περὶ ἔργον δὲ σύμπτωμα ἀντιφατικῆς ὁλως τῶν πραγμάτων τροπῆς ἀπετέλεσεν αὕτη τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἢ ἐν τῷ γλωσσικῷ ζητήματι διὰ τοῦ Ζωγραφεῖου Διαγωνίσματος ἐργασία. Ἐνῶ δηλονότι παρ' ἡμῖν, ἐνταῦθα κυρίως, καὶ διὰ τῶν τοῦ Συλλόγου ἀντιπροσώπων ἐπεδιώκετο πρὸ εικοσιπενταετίας ἀκράτος τοῦ λόγου ἑλληνισμὸς, ἐτείνωμεν δὲ

1. Μετεβλήθη ἐν τῶν ὁ ἐπιμνημόσυνος οὗτος λόγος, δημοσιευόμενος ἄλλως ἢ ὡς ἀπηγγέθη.

μικροί και μεγάλοι ν' ἀναστήσωμεν ἐκ νεκρῶν ἂν οὐχὶ τὴν ξενοφώντειον, ἀλλὰ τὴν πλουτάρχειον τοῦλάχιστον γλώσσα, καὶ ὡς ἐκ τούτου κατωρθώσαμεν πράγματι νὰ προσεγγίσωμεν εἰς τὴν μισοβάρβαρον τῆς βυζαντινῆς παρακμῆς φράσιν, διὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς δεξιᾶς Ὑμοσόφου ἀγωνοθέτου εἰδεικνύετο ἡμῖν τὸ διπλοῦν κάλλος ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ παλαιοῦ ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἑλλήνων συγγραφέων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ κάλλος τοῦ συγχρόνου ἐν τοῖς συντρίμμασι τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὡσεὶ ἐλέγετο εἰς ἡμᾶς σαφῶς, καὶ δι' ἡμῶν εἰς ἅπαντας τοὺς λογίους, ὅτι ὑπάρχουσι μὲν πρότυπα ἀφθίτου εὐμορφίας ἐν τῇ προγονικῇ λογοτεχνίᾳ, ὑπάρχει δὲ καὶ ἐν τῷ στόματι τοῦ ζώντος λαοῦ ὄργανον πρόσφορον πρὸς μελέτην ἐκείνων· πρὶν ὅμως συγκολληθῶσι τὰ θρύμματα τοῦ προχείρου ἐργαλείου, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προδῶμεν εἰς τὴν κατασκευὴν ἄλλου εἰςβιάζοντες κατ' ἴδιαν ἕκαστος μέθοδον καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἰδίας ἕκαστος ἐμπειροκαλίας ἀρχαιοπρεπεῖς δὴθεν τύπους καὶ ἐκφοράς εἰς λέξεις ἐπιτηδειοτάτας ἄλλως πρὸς κοινὴν συνεννόησιν, τὴν μόνον σκοπὸν τοῦ τε προφορικοῦ καὶ τοῦ γραπτοῦ λόγου. Ὅτι βαθυμῆδὲν ἀνεστάλη ἢ ἀκατάσχετος ἐκείνη κλίσις πρὸς ἐπιδεικτικὴν στρέβλωσιν τοῦ τεχνητοῦ τῶν λογίων λεξιλογίου εἶνε φανερώτατον, τὴν μόρφωσιν ὅμως γλώσσης ἀξίας τοῦ ὀνόματος ἀπεκδέχεται βεβαίως τὸ ἔθνος ἐξ ἐργασιῶν συναφῶν πρὸς τὸ Ζωγράφειον Διαγνώσιμα, καὶ μάλιστα ἐξ αὐτοῦ τούτου.

Ἡ ἐργασία αὕτη συντελεῖται ἀπὸ εἰκοσαετίας καὶ πλέον ἀπρροκόπτως. Καθ' ἕκαστον ἄλλοτε ἕτος, ἀπὸ τινος δὲ ἀνὰ διετίαν, συμφορεῖται ἐν τῷ Περιδικῷ τοῦ Συλλόγου πολῦτιμος σειρά λεξιλογίων, παραμυθίων, παροιμιῶν καὶ ἄσμάτων δημοτικῶν, διὰ πάντων δὲ τούτων καταρτισθῆσεται βαθυμῆδὲν τὸ σύνολον τῶν διαλεκτικῶν τῆς γλώσσης φάσεων, δι' ὧν ὑπὸ τε λογοτεχνικῆν καὶ ἐθνολογικῆν ἐπιφάνειαν πολλὰ ὠφελήθησεται ὁ ἑλληνισμός. Τὰ θρύμματα τοῦ μεγάλου γλωσσικοῦ οἰκοδομήματος θὰ συναρμολογηθῶσιν ἡμέραν τινὰ καὶ θὰ ἀποτελεσθῇ οὐρανομήκης ὁ κολοσὸς τῆς γλώσσης, ἣτις καὶ ἐν χρόνοις δυστυχιστάτοις δὲν ἀπέβαλε τὰ θεῖα αὐτῆς γνωρίσματα, ὅμοια κατὰ τοῦτο πρὸς τὰ ἀθάνατα ἐκεῖνα τῆς πατρίου τέχνης μνημεία, τὰ ὅποια παρεμύσφωσε μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐξεμυδένισεν ὁ χρόνος· τότε δὲ σύμπαν τὸ ἔθνος θὰ

ὁμολογήσῃ τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐνταῦθα ἐκτελουμένης ἐργασίας καὶ θὰ εὐλογῇ μεθ' ἡμῶν τὸ σεπτὸν ὄνομα τοῦ φιλοτιμοτάτου ἀγωνοθέτου, τοῦ ἀειμνήστου Χρηστάκη Ζωγράφου.

Τὸ δὲ ἕτερον, ὄντως μεγαλεπήβολον, ἀγωνοθέτημα, ὅπερ καὶ δι' ἡγεμονικῆς δωρεᾶς ἠσφάλισεν εἰς τὸ διηνεκές, εἶνε ἡ φερώνυμος Βιβλιοθήκη, ἣτοι ἡ ἐκδοσις τῶν ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων ὑπὸ ἐπιστημόνων λογίων, ἡμετέρων τε καὶ ξένων. Οὐμόσοφος πρόνοια τοῦ Ζωγράφου καὶ φιλοπάτριδος συμβούλου, τοῦ Βασιάδου, θερμοεργὸς εἰσήγησις ἐδημιούργησαν τὴν Βιβλιοθήκην ταύτην μετὰ μεγάλων ἀναμφιβόλως πρὸς τὴν εὐδωσιν τοῦ ἔργου ἐλπίδων.

Τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν διείδεν ἡ φιλόσοφος τοῦ Κοραῆ διάνοια ἐγκειμένη ἐν τὴν μελέτην τῆς προγονικῆς σοφίας, ὄλον δὲ τὸν βίον ἀφιερῶσας ἐκείνος εἰς τὴν φαινήν ἰδέαν, κατέλιπεν αὐτὴν ἀποθνήσκων κληρὸν ἀτίμητον εἰς εὐαρίθμους λογίους. Ἡ ἑλληνικὴ παιδείσις παρείχετο ἕκτοτε καὶ παρέχεται ἀφρονος κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ πολλαπλῆ εἰς χιλιάδας Ἑλληνοπαιδῶν, πνεύματος ὅμως καὶ γράμματος ἔχεινε τοσοῦτον ὀλεθρία σύγχυσις, ὡστε δικαιοῦται τις ἀδιστακτικῶς ν' ἀποφανθῇ σήμερον ὅτι ἀντὶ τῆς γνώμης καὶ τῶν συμβουλῶν τοῦ ἀθανάτου ἀνδρὸς ἐπεκράτησαν οἱ ἀντίθετοι ἀκριβῶς ἰσχυρισμοὶ τῶν νηπίων αὐτοῦ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀντιπάλων. Ἡ εἰς τὸ εἶδος προσκόλλησις ἐξηνέμωσε τὴν οὐσίαν, καὶ οὐ μόνον ἡ γλώσσα ἢ ἑλληνικὴ καθόλου ὡς γλώσσα, ἀλλὰ καὶ οἱ τύποι ὡς ἐξωτερικὴ αὐτῆς μορφή ἀπετέλεσαν τὸ μόνον ψιλὸν ὑποκείμενον διδασκαλίας καὶ παιδείσεως ἐν γένει, ὁ πάγκαλος δ' ἐκεῖνος κόσμος, εἰς τὴν φανταστικὴν ἀνάπλασιν τοῦ ὁποῦ κυρίως πρέπει νὰ καθοδηγῇ ἡμᾶς ἀδιαλείπτως ὁ παλαιὸς λόγος, ἡμαυρώθη, ἀπετράπη σκαιῶς ἀπὸ τῶν ἡμετέρων αἰσθήσεων καὶ ἐτάφη ἐντὸς αὐτῶν τῶν παλαιῶν κειμένων, ἵνα διασωθῇ μόνη ἢ ἀτελεύτητος γραμματικὴ φυγαγωγία.

Ἐπὶ χρῆσταῖς ἐλπίσιν ἀνακοπῆς τοῦ θολοῦ τούτου ρεύματος, ὅπερ παρέσυρε τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἡμῶν πράγματα, ἰδρύθη ἡ Ζωγράφειος Βιβλιοθήκη, ἐνεπιστεύθη δὲ ἡ ἐκδοσις τῶν ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων εἰς ἐξόχους ἐπιστήμονας, καὶ ἐδωροφορήθη τὸ ἔθνος διὰ συγγραμμάτων πάσης σοφίας καὶ ἐμπειροκαλίας μεστῶν. Οἱ παρακολουθοῦντες τὴν

παρὰ τοῖς ξένοις μελέτην τῆς προγονικῆς ἡμῶν ἀρχαιότητος, οἱ γνωρίσαντες ἐκ τοῦ ἀνεγγυῶς τὴν συνεχῆ ἐπίδρασιν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν σύγχρονον πολιτισμὸν, μετὰ χαρᾶς ἀνεκλαλήτου ἐχαιρέτισαν τὴν ἐμφάνισιν τῶν πρώτων τῆς Βιβλιοθήκης τόμων, οὓς μετ' εὐλαθείας ἴσης ἠσπασθήσαν καὶ πολλοὶ τῶν ξένων ἑλληνιστῶν, εὐχρηθέντες ἀνάλογον πρὸς τὴν θυσίαν τοῦ χορηγοῦ καὶ τοὺς ἀτρύτους πόνους τῶν ἐκδοτῶν ν' ἀντλήσῃ καὶ τὸ διφῶν ἔθνος τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν.—Καὶ ὁ Σύλλογος ἤνοιξε τὰς πύλας αὐτοῦ καὶ τὰς ἀποθήκας καὶ δι' ἐπανειλημμένων προκηρύξεων προσεκάλεε τὰς ἀπόρους κοινότητας καὶ τοὺς λογίους καὶ τοὺς ἀριστεύσαντας μαθητὰς νὰ προσέλθωσι καὶ παραλάβωσι τὰ προωρισμένα πρὸς διανομὴν ἀντίτυπα.

Τίς δὲν θὰ καλύψῃ τὸ πρόσωπον ἐξ ὀδυνηροῦ θάμβους, μανθάνων τὸ πρῶτον κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, ὅτε ἀόρατος παρίσταται ἐν μέσῳ ἡμῶν ἡ ἀγία τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου ψυχὴ, ὅτι ἀπειράριθμοι περισσεύουσιν ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοῦ ἰδρύματος τούτου οἱ τόμοι τῆς πολυτίμου Βιβλιοθήκης; Ὁ ἐπώνυμος αὐτῆς χορηγὸς διὰ δωρεᾶς μεγάλης ἔθηκεν ἀριστον ἀγῶνα, ἠρμήνευσαν δὲ τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ ἄνδρες βαθείως κατανοοῦντες ποῦ ἐγκεῖται ἡ πηγὴ τῆς νέας τοῦ ἔθνους ζωῆς, ἐξ ἧς θ' ἀναβλύσῃ τῆς ἀναγεννήσεως τὸ λευτόν. Ποία ἢ αἰτία τῆς ἀπιστεῦτου πρὸς τὴν ἀρχαίαν μάθησιν ἀδιαφορίας ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν;— Ἀναμφιέκτως ἡ ὀλεθρία τροπὴ, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ δεκαετηρίδων πολλῶν ἡ πρώτη καὶ μέση κυρίως παιδείσις, ὡς καὶ ἡ ἀνωτάτη, ἐφ' ὅσον κατὰ λόγον φυσικὸν μελαρμόζεται καὶ αὕτη πρὸς τὰς ἐφημέρους ἀνάγκας τῶν δύο πρώτων. Ὡς δηλονότι ἡ ἀψυχος, ἀνεπιστήμων καὶ τυπικὴ διδασκαλία τοῦ ὀρθοκευτικοῦ μαθήματος ἐγέννησεν αὐτὸ τοῦτο καταφρόνησιν πρὸς τὰς πατρίας παραδόσεις καὶ ἐψύχρανε τὰς καρδίας δύο ἡδὴ γενεῶν, οὕτω καὶ ἡ προσκόλλησις εἰς τὸ γράμμα τῆς γλώσσης καὶ ἡ ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀνεκδιηγῆτου ἀπειροκαλίας καὶ σκαιότητος ἀκόπνιξις τοῦ πνεύματος αὐτῆς ἐν τῇ πολυτελεῖ διδασκαλίᾳ προεκάλεσαν τὴν εὐνόητον ἀπέχθειαν μαθητῶν καὶ ἀποφοίτων τῶν πλείστων ἐκ τῶν ἡμετέρων σχολείων πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καθόλου καὶ τὰ πρότυπα τῆς ἀρχαίας λογοτεχνίας, ἴστω καὶ ἂν παρέχωνται αὐτοῖς κατόπιν ἐορτῆς ἠρμηνευμένα ὑπὸ τῶν σκηπτούχων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐπιστήμης. Μείζον τούτου κακὸν δὲν

ἐφαντάσθησαν καὶ οἱ ἀπαισιοδοξότεροι τῶν πατέρων ἡμῶν. Εἰς μάλιστα τούτων, ὁ καὶ ὀξυδερκέστατος πάντων, ἐφοβᾶτο μήπως ἄλλα περὶ ἡμᾶς ἔθνη προλάβωσι τὸ ἡμέτερον εἰς τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ παραγκωνισθῶμεν πρὶν ἢ προφθάσωμεν νὰ προδῶμεν τὰ πρῶτα ἐτι βήματα, ἀλλὰ δὲν ἐπίστευε βεβαίως ποτέ, ὅτι μετὰ τὴν σύστασιν ἀπειραριθμῶν σχολείων, μετ' ἐπαίνων πολλῶν καὶ θορύβου πλείστου λειτουργούντων, μετὰ τὴν πολυδάπανον ἐκδοσιν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἤθελεν ἀνοιχθῆ χάσμα μυστηριώδες μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ.

Οἱ ἀρνούμενοι τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀρνοῦνται αὐτὰ τὰ πραγματικὰ γεγονότα, οἱ ἀναζητοῦντες δὲ τὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ ἀλλαγῶν ἢ ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, καὶ μάλιστα ἐν τῷ τρόπῳ τῆς διδασκαλίας τῆς γλώσσης, ἀπατώσι μὲν ἑαυτούς, φέρουσι δὲ καὶ βαρυτάτην τὴν εὐθύνην τῆς ἀκουσίας παραπλανήσεως καὶ ἄλλων. Τὸ κακὸν εἶνε μέγα καὶ ὀλεθριώτατον, ἡ αἰτία δὲ αὐτοῦ αὕτη καὶ μόνη, ἡ πλημμυρῆς παιδείσις· καὶ οὕτω ἡ ἔξοχος πρωτοβουλία ἐνός καὶ μόνου ἀνδρὸς ἐξουδετεροῦται ὑπὸ μυρίων συγχρόνων χειρῶν.

Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἀρκεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς διδακτικωτάτη ἀντιπαραβολὴ μεγαθύμου ἀφ' ἑνός προαιρέσειως καὶ ἀκαταλήπτου ἀφ' ἑτέρου τρόπου, καθ' ὃν ἐννοεῖ, ἢ μᾶλλον δὲν ἐννοεῖ νὰ καρπῶται ἐξαιρέτων πρὸς αὐτὴν εὐεργεσιῶν ἢ συγχρόνου κοινωνία. Εἰς τοῦτο ἐπίσης δυνατὸν νὰ συνοψισθῇ ἡ ἐκτίμησις τῆς συγχρόνου κεινοπραγίας καὶ ἡ προσεχῶς μιλουσα ἡμῶν τύχη, ὅτι πρὸς τοσαύτην ἐνός καὶ μόνου ἀνδρὸς μεγαλοπραγμοσύνην δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ καταμετρηθῇ, μηδὲ κατὰ προσέγγισιν, ὀλοκλήρων παρ' ἡμῖν κοινοικῶν ὀμάδων ἢ ἀσύστατος καὶ μικρόθυμος ἐνέργεια, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ συμφανεστάτα, ὅτι εἰς ἐν ἡμῖν τὰ μέγιστα δύναται νὰ διαπράξῃ, καὶ δύο ὅμως μόνων ἢ ἀπὸ κοινοῦ σύμπραξις ἀποβαίνει τὰχιστα μικροδύναμος καὶ λοξή.

Ὅτι τῶν μεγάλων ἐνός μόνου βουλευμάτων, τῆς ἰσοκρατείου δηλονότι ἀνδρὸς ἀρετῆς, δὲν εὐρίσκομεν ἐν τῇ κοινῇ συνεργασίᾳ ἀντιστάθμισμα ἀνάλογον, εἶνε φαινόμενον χρῆζον πολλῆς ὄντως μελέτης, ὁσῆς καὶ καθίσταται πρόξενον ὀδύνης εἰς τὸν ἀναλογιζόμενον ὅποια ἄρα γε θὰ ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα ὁμοφώνου, συντόνου, εὐκρινούς καὶ πειθαρχικῆς συναντιλήψεως ἐν τῷ ἔργῳ τῆς

ἀληθινῆς εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν ἄλλην μόρφωσιν κοινωνικῆς προσόδου.

Τῆς ἄλλης τοῦ Χρηστάκη Ζωγράφου εὐποιίας τὸν ἀτελεύτητον ὄρμαθόν δὲν θά μνημονεύσωμεν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, διότι σφραγίδα λήθης καὶ σιωπῆς ἐπέθηκεν ὁ παρήγορος ἐκεῖνος τῆς πενίας ἄγγελος εἰς πᾶσαν τῆς πασχούσης κοινωνίας ἰδιαιτέραν συνδρομήν, τὴν ὑπὲρ τῆς παιδείας μέριμναν αὐτοῦ σκοπίμως καθιστῶν γνωστὴν καὶ πανελληνιον οὕτω προκηρῦττων τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγῶνα. Στενόφυλοι ἐπικριταὶ θά παρενόουγ ἴσως ἀμβλυωποῦντες τὴν φαεινὴν τοῦ εὐγενοῦς ἀγωνοθέτου πρόθεσιν, ἐπιδεικτικὴν καταγινώσκοντες αὐτοῦ δρᾶσιν, ἀλλ' εὐτυχῶς οὐδέποτε εἶνε προσιτὴ εἰς σώφρονας καὶ ὑπερφάνους κορυφὰς τῆς εὐτελείας ἢ σοφιστικῆς μικρολογίας. Ἐδρᾶ ἐκεῖνος καὶ ἐνήργει ὑπὲρ τῶν γραμμάτων φανερώτατα, οὐδένα λόγον ἔχων νὰ συγκαλύπτῃ τὴν φιλότιμον ἐνέργειαν, ἣτις καὶ ἀμιλλαν ἠδύνατο νὰ διεγείρῃ εὐγενῆ, προκλητικὴν δέ, οὕτως εἰπεῖν, καθιστῶν τὴν ἰδίαν πρωτοβουλίαν, κατεβίβαζεν εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ἄλλους ὁμοτίμους ἀγωνιστὰς, ἔτοιμος νὰ ὑπερακοντίσῃ πάντας ἐνίοτε ὁμοῦ, οὐδενὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπολειφθεῖς. — Ἡ ἀναθηματικὴ κάτω τοῦ Συλλόγου στήλη προώριστα νὰ διακωνίσῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην, τὸ ἐπάνυμον τοῦ ἰδρυτοῦ Ζωγράφου εἶνε μνημεῖον τῆς μεγαλοφροσύνης καὶ τῶν θετικῶν ἀρετῶν, δι' ὧν ἀποκτᾶται καὶ χρησιμοποιεῖται ὁ πλοῦτος, σπανιώτατα δῶρημα τυφλῆς τύχης, ἢ διὰ τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης τελειώσις τοῦ ἔργου, ὅπερ ἐγκαι-

νίσαντες οἱ Ζωσιμάδαι, τῆς αὐτῆς μεγαλυνύμου πατρίδος τέκνα, κατέλιπον ἡμιτελεῖς, εἶνε πρόσθετος ἔπαινος τῆς γενναιοτήτος του τὸ Ζωγράφειον Διαγώνισμα, ἀθάνατον μνημεῖον τῆς ἀγαθῆς αὐτοῦ περὶ πάντα προνοίας, καὶ αὐτὴ δὲ τέλος ἐκεῖ ἢ τῆς Ὀμηρικῆς ἀποθεώσεως εἰκῶν, ἢ τοσοῦτον ἀθρόαν ἐμποιοῦσα ἐντύπωσιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεωμένων, τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐμπειροκαλίας του λαμπρὸν μαρτύριον, μεγάλη ὡς ἡ καρδιά του, ὡραία ὡς τὰ ὑπὲρ προκοπῆς τοῦ Γένους διανοήματα του καὶ πλήρης σημασίας ὡς ἐκάστη πράξις του, σύμβολον ἀριπρεπῆς τῆς ἰδίας ἐν τῇ εὐποιᾷ ὑπεροχῆς, διότι εἰς αὐτὸν βέβαια ἐμπρέπει ἢ μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν τοῦ Συλλόγου πρωτοκαθεδρία, εἰς αὐτὸν θά προσέφερον ὁμότιμοι ἐπὶ φιλογενεῖα συνάδελφοι τὴν δάφνην τῆς ἐνδόξου νίκης.

Τοιοῦτον ἄρα κλῆρον δόξης καταλείπει τοῖς φέρουσι τὸ σεπτὸν αὐτοῦ ὄνομα ὁ ἀοιδίμος ἀνὴρ. Ὁρῶντες καὶ οὗτοι τὸ γένος μετὰ τῆς ἐπιζώσης σεβαστῆς τοῦ βίου καὶ τῶν εὐεργεσιῶν συντρόφου δὲν θά ἀπορφανίσωσι τὸν Σύλλογον καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς ὑπ' ἐκείνου καθιερωθείσης προστασίας τῶν γραμμάτων καὶ παντὸς ὅ,τι ἀφιλοκερδῆς λόγοι τελεσιουργοῦσιν ἀθορύβως ἐν τῷ ἰδρύματι τούτῳ, ὅπερ εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἠγάπησε καὶ ἐτίμησεν ἐκεῖνος, ἀντιτιμηθεῖς παρ' αὐτοῦ ἐξ ἴσου καὶ ἀγαπηθεῖς ὅσον οὐδεὶς ἢ δὲ μνήμων τῶν ἀλήστων εὐεργεσιῶν αὐτοῦ κοινωνία μετὰ σύμπαντος τοῦ Γένους θά καταστήσῃ ἀσφαλῶς τοῦ ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ αἰωνίαν τὴν μνήμην.

ΚΟΙΝΑ ΝΟΜΙΜΑ

Η

ΤΟ ΠΑΡ' ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΝ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ)

ὑπὸ

ΝΕΣΤΟΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΤΣΗ, δικηγόρου

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΤΕ' συνεδρίᾳ τῆς 30 Νοεμβρίου 1898.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α' Ἐν τῇ νηπιῳδαί τῶν ἔθνων ἡλικίᾳ, καθ' ἣν ἡ φαντασία καὶ τὰ πάθη ἐκράτουν τοῦ λογικοῦ, αἱ βιοτικαὶ σχέσεις ἦταν τραχεῖαι κατὰ δὲ τοὺς ἠρωικοὺς χρόνους οἱ βασιλεῖς, ἐνοῦντες εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν τὴν πολιτικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἰσχύν, ἀπένεμον τὴν δικαιοσύνην, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ τὴν κρίσιν ἢ τὴν βούλησιν αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ ἐξουσία περιωρίζετο ὑπὸ τῆς θρησκείας, ἀποκαλυπτομένη ἐν ονειροῖς ἢ ἄλλως πως, ἢ δὲ ἀστικῆ καὶ ποινικῆ νομοθεσίᾳ παρίστατο συμβολικῶς ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τῶν τριῶν θυγατέρων τῆς Θέμιδος, αἵτινες ἐπέβλεπον τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, προεδρεύοντες τοῦ βασιλέως τῶν θεῶν¹. Προϊόντος ὁμῶς τοῦ χρόνου, πόλλαι ἐν τῷ πολιτεύματι ἐγένοντο μεταβολαί· αἱ συμβολικαὶ παραστάσεις, ἀπογομνωθεῖσαι τῶν ἀνθέων τῆς φαντασίας καὶ τῶν καλλονῶν τῆς ποιήσεως, ἐπέδειξαν τὴν ἀληθῆ ὄψιν τοῦ δικαίου καὶ ῥητοὶ θεομοὶ ἐπέβαλον σεβασμὸν· οὕτω δὲ τὸ δίκαιον, ἀπαλλαγὴν πάσης θεοκρατικῆς λεγομένης θεωρίας καὶ διακριθὲν εἰς φύσει δίκαιον καὶ νόμῳ δίκαιον, ἐγένετο κανὼν καὶ ὑπογραμμὸς τῆς πολιτικῆς πορείας. Καίπερ δὲ οἱ Ἕλληνες ἐθεώρουν τοὺς θεομοὺς ὡς δῶρημα τῶν θεῶν, οὐδέποτε ἐφαντάσθησαν αὐτοὺς ὡς θεῶν ἀποκάλυψιν, κατασκηνοῦσαν εἰς ὠρισμένα πρόσωπα· διὰ τοῦτο κατὰ τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῶν σχέσεις ἤγοντο ὑπὸ βεβαιότητος μὲν πρὸς τὸ δίκαιον πεποιθήσεως, ὑπὸ

σώφρονος δὲ καὶ λογιζομένης πολιτικῆς προαιρέσεως¹.

Β' Ἐπειδὴ ὁμῶς δὲν διεσώθη πλήρης σύγγραμμα τοῦ διεθνοῦς δικαίου παρ' ἀρχαίοις Ἕλλησιν, εἰκάζουσι τινες—παρὰ πάσας τὰς παραχρῆμα ἀπαντώσας μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων, καὶ ἰδίᾳ τῶν ῥητόρων Δημοσθένους, Ἰσοκράτους, Ἰσαίου, Δυσίου κτλ.—Ἵτι αἱ σχέσεις εἰκονίζοντο αὐτοβούλως καὶ κατὰ τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου². Ἡ ἔλλειψις αὕτη καθίστησιν ὄντως σχολιὰν καὶ δύσβατον πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης· ὁ δ' ἐπιχειρῶν τὴν εὐσεβῆ ταύτην ὁδοπορίαν πολλὰ θέλει διέλθει ἀναγὰ, πάρανα, κάταντά τε δόγμα, χωρὶς νὰ καταλήξῃ εἰς εὐάρεστον καὶ τῇ προθυμίᾳ αὐτοῦ σύμφωνον ἀποτέλεσμα· διότι ἀναγκασθῆσεται ἐκ τῶν συντριμμάτων, ὡς εἰπεῖν, ν' ἀναδημιουργήσῃ τὸ ὅλον οἰκοδόμημα· καὶ αὕτη μάλιστα ἡ ἐπιστημονικὴ συλλογὴ τῶν παραχρῆμα ἐγκατεσπαρμένων μαρτυριῶν ἐν τοῖς σωζομένοις συγγραμμάσι τῶν ἀρχαίων πολλὰς παρέχει τὰς δυσκολίας, ἀπαιτούσα οὐ μόνον πολλὰς γνώσεις, ἀλλὰ καὶ χρόνον πολὺν καὶ ὑπομονὴν Ἰωβ³· διότι παρ' Ἕλλησι πολὺν χρόνον συνεχέτο ἡθικὴ καὶ θρησκεία καὶ δίκαιον³, τοῦθ' ὅπερ καθίστησι δυσχερῆ τὴν περὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου μελέτην καὶ δυσδιακρί-

1. *Clavier Droit des gens*, ch. II, p. 10.—*Ἐμμ. Κοκκίνου* λόγος Πρωταν. 1875.

2. *Hefster De antiquo jure prolusio*.—*Laurent Hist. du droit des gens*, tom. II, p. 167.—*Wharton Hist. des progrès etc.* ἐν εἰσαγωγῇ.

3. *J. J. Thümmel Droit pénal d'Athènes*, p. 12.—*Ἰλιάδ.* Α, 298. Β, 208, Ε, 761.—*Ὀδυσ.* β, 215.—*Ἰγν.* Ἀπόλλ. 394.—*Ἰλιάδ.* Ἐργ. καὶ Ἦμ. 9 κτλ.

1. *Ἰλιάδ.* Ε, 888.—*Ἰλιάδ.* Θεογ. 901—903.

τους τούτους χρόνους τῶν θεσμῶν· διὸ καὶ ὁ πολὺς *Boeckh* τὴν συναρμολόγησιν τοῦ ἀρχαίου δικαίου ἀπεκάλεσαν *Ἡράκλειον* ἢ μάλλον *Σιούφειον* ἔργον. Φλεγόμενος ὁμοίως ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἵνα τεκμηριώσω τὴν πρὸς τὰ κοινὰ νόμιμα ἐπίδοσιν τῶν προγόνων ἡμῶν, ὃ καὶ ἤθετό ποτε ὁ τοῦ διεθνούς δικαίου ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ ἡμέτερος καθηγητῆς κ. Σ. Σρέϊτ, καὶ φρονῶν ὅτι:

*Si deficiant vires audacia certe
locus erit: in magnis et voluisse satis est.*

ἐνόμισα αὐτόπρῶτα ἔσεσθαι καὶ τὰ μικρὰ μὲν, ἀλλ' ὁμοίως ἄνω· μὴ δὲ τις καταγνώμην θρασυτέτα, μηδ' ἰσχυρὰς ἐπινοίας καὶ λεπτοῖς διαλογισμοῖς κρινεῖ με· τὰ ἡμαρτημένα καὶ τὰ δι' ἄγνοιαν παραλειμμένα εἰπάτωσαν·

*Φῶτες ὄσοι χροσμαικίων
ἐς δίσρον Μοισῶν
ἐποροῦνται.*

γινώσκω κάλλιστα ὅτι αἱ Λακεδαιμόνων πολὺς ἔχει μεν κάρρονας·

Γ' Πολλοὶ πολλὰ ἔγραψαν περὶ τοῦ ἡμετέρου θέματος, ὅσον ὁ *Hugues Grothius*, γάλλος τὴν καταγωγὴν, ὅστις καὶ πατὴρ τοῦ διεθνούς δικαίου θεωρεῖται καὶ τὸν ὅποιον ὁ *Vico* ἀπεκάλεσε νομοθέτην τῆς ἀνθρωπότητος, διότι πρῶτος αὐτὸς ἀναδιωργάνωσε τὸ διεθνὲς δικαίον ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν θεωριῶν τῶν ἐλλήνων καὶ ῥωμαίων φιλοσόφων καὶ τῶν ἐν τοῖς λόγοις τῶν ῥητόρων ἀπαντῶντων διεθνῶν νόμων· μετ' αὐτὸν ὁ *Sir James Mackintosh*, εἶτα ὁ *Barbeyrac*, ὁ *Schömann*, ὁ *Wuchsmuth*, ὁ *Osenbrüggen*, ὁ *Weiske*, ὁ *Müller-Jochims*, ὁ *Theil*, ὁ *Laurent* κτλ., πάντες ὁμοίως ἀπεμακρύνθησαν τούτου, ὡς ἐπιδιῶκοντες ἕτερον σκοπὸν· λ. γ. ὁ *Laurent* ἐν τῷ τρίτῳ αὐτοῦ συγγράμματι *Histoire du droit des gens et des relations internationales etc.*, ἀρχὴν θέμενος τὴν μελέτην τῶν κοινωνιῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἀκροθιγῶς ἤψατο τοῦ διεθνούς δικαίου τῶν ἀρχαίων· ὅπως δ' ἀπεροφημένος ἐκ τῆς ἱστορικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἀπόψεως τῆς μελέτης αὐτοῦ, ὡς λέγει ὁ *Egger*, παρακκλίνει τοὺς κανόνες, οὓς ἡ κοινὴ χρῆσις καθιέρωσεν εἰς τὴν ἐπιμίξιαν, καθότι οἱ κανόνες οὗτοι οὐδεμίαν δι' αὐτὸν ἔχουσιν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν· εἰς τὸ αὐτὸ περιπίπτει ἀμάρτημα καὶ ὁ *Fustel de Coulanges*, ὅστις ἐποικοδομεῖ τὸ διεθνὲς δικαίον τῶν ἀρχαίων ἐπὶ τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν καὶ τῆς ποιητικῆς φαντασίας· Ἡ

συλλογὴ τοῦ *Jean Barbeyrac: Histoire des anciens traités etc.* κατέστη ἀλυσιτελής· ἄλλως τε καὶ ὁ συγγραφεὺς οὗτος ζητεῖ τὸ δημόσιον δικαίον ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ οὐχὶ εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ὁμοίως τοῦ παρόντος αἰῶνος μεγάλη ἐδόθη ὠθησις εἰς τὴν μελέτην τοῦ διεθνούς δικαίου παρ' ἀρχαίους· ἡ σκαπάνη καὶ τὸ πτύον τῶν ἀρχαιολόγων ὑψίστην παρέσχον ὑπηρεσίαν, ἔκτοτε δὲ πλείσται ἐδημασιεύθησαν μονογραφίαι, ἐξ ὧν μνημονεύομεν τὸ κλασικὸν ἔργον τοῦ *Wicquefort: Les ambassades et les ministres publics dans l'antiquité; τοῦ Moses τὸ Droit de l'ambassadrice τοῦ Meier τὸ De proxenia, sive de publico Græcorum hospitio; τοῦ Tissot, ἄλλοτε πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ἐν Ἀθήναις, τὸ Des proxemies grecques et de leurs analogies avec les institutions consulaires modernes; τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ E. Egger τὸ Études historiques sur les traités publics chez les Grecs etc.; τοῦ ἄλλοτε ἐταίρου τῆς ἐν Ἀθῆναις Γαλλικῆς Σχολῆς M. Foucart τὸ Mémoire sur l'affranchissement des esclaves etc. καὶ εἴ τινα ἄλλα μὴ περιελθόντα εἰς γνώσιν ἡμῶν.*

Δ' Τῶν εἰδικῶς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀσχοληθέντων ἀρχαίων συγγραφέων τὰ συγγράμματα πάντα ἀτυχῶς ἀπωλείσθησαν, καὶ οὐδὲ τεμάχιον περισώθη ἐκ τῆς συλλογῆς τῆς ἐν τῇ περιφῆμῳ ἀλεξανδρινῇ βιβλιοθήκῃ ἀποκειμένης. Ἐκεῖ ἀπτεφρώθησαν πάντα σχεδὸν τὰ νομικὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Ἀντισθένης καὶ τοῦ Θεοφράστου καὶ τοῦ Πολέμωνος καὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου καὶ τοῦ Φαληρέως Δημητρίου καὶ ἄλλων¹, πενιχρὰν τῶν ὁποίων περιλήψιν διέσωσεν ὁ Πολυδεύκης ἐν τῷ Η' βιβλίῳ τοῦ Ὀνομαστικῷ². Τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἀριστοτέλους, τὸ περὶ τῶν κοινῶν νομίμων πραγματευόμενον, ἐπεγράφητο «Δικαιώματα πολέμων». Οἱ ἀρνούμενοι ὁμοίως τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης οὐδόπως ἠσχολήθη περὶ τὸ διεθνὲς δικαίον, τὸ δὲ ἐν λόγῳ σύγγραμμα ἐπεγράφητο οὐχὶ «Δικαιώματα πολέμων», ἀλλὰ «δικαιώματα πόλεων»³. Ἀλλ', ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ *Micha-*

1. Thomisson Droit pénal d'Athènes, Préface.
2. Egger Traités publics etc. Introduction, p. 8.
3. De jure belli ac pacis Barbeyrac, t. II, σελ. 22. — James Mackintosh Discours sur le droit de la nature, traduct. Royer Collard.

ρίτης *Σαρίπολος*, ἡ πραγματεία αὕτη, οἷονδ' ἄποτε καὶ ἂν ἔφερε τίτλον, ὑπόθεσιν εἶχε τὸ ἐξωτερικὸν τῶν πόλεων δικαίον, ὅπερ ὁ μὲν *Πολύβιος* «Πολέμου νόμους» καὶ «δικαιώματα πόλεων» καλεῖ, ὁ δὲ *Θουκυδίδης*, ὁ *Διόδωρος* καὶ ὁ *Πλούταρχος* «Κοινὰ δίκαια»¹.

Ἐκτὸς τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ ὁ *Πλάτων*, βραδύτερον δὲ οἱ *Περιπατητικοί*, καὶ ἰδίως οἱ *Στωϊκοί* φιλόσοφοι *Ζήνων* καὶ *Κλεάνθης* καὶ *Χρύσιππος* καὶ *Ἀλέξανδρος* ὁ Ἀργουσισεύς, ἠσχολήθησαν περὶ τὸ δικαίον τῶν ἐθνῶν².

Ὁ *Τίμαιος*, «ὁ τὰς ὀπισθοδόμους στήλας καὶ τὰς ἐν ταῖς φλιαῖς προξενίας ἐξευρηκῶς», ἠσχολήθη ἰδίᾳ εἰς τὰ περὶ προξένων. Ἀλλ' ἐκ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ οὐδὲν περισώθη³.

Ὁ *Ποντικός* Ἡρακλείδης, ὃν ὁ *Κικέρων* ἀποκαλεῖ «ἄνδρα ἐν τοῖς μέγιστα σοφόν», μαθητῆς τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ζῆλωτῆς τοῦ *Πλάτωνος*, ὃν ἀποδημήσαντα εἰς *Σικελίαν*, ἀντικατέστησεν εἰς τὴν σχολήν, συνέγραψε μεταξὺ ἄλλων καὶ ἀπερὶ *Νόμων*, ἐν οἷς διέλαθε καὶ «περὶ Πολιτειῶν», κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀριστοτέλους· ἀλλ' ἐκ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ συγγράμματος μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα σώζονται, καὶ ταῦτα ὑποπτα.

Ὁ *Μακεδὼν* *Κράτερος*, ζῶν περὶ τὰ μέσα τῆς τετάρτης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, συνέλεξε πολλὰ ψηφίσματα καὶ συνθήκας ἐν ἐνὶ βιβλίῳ, ἐπιγραφομένῳ «Συναγωγὴ ψηφισμάτων», ἀλλὰ καὶ τούτου μόνον ἀποσπάσματα τινὰ διασώθησαν ἐκ τῆς πανωλεθρίας⁴.

Θεόδωτος ὁ *Φασηλῆς*, ἀκμάσας περὶ τὰ 322—355, ἔγραψε ἀπερὶ βαρβαρικῶν νομίμων. Ἐκ τοῦ συγγράμματος ὁμοίως τούτου οὐδὲν διασώθη, ἐκτὸς τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ βιβλίου παρὰ *Σουῖδα*.

Ε' Ἡ χρῆσις διαφόρων νομικῶν ὄρων, ἀπαντῶντων ἐν τοῖς περισωθεῖσι τῶν ἀρχαίων συγγράμμασι, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν τοῖς πολιτικοῖς λόγοις τῶν ῥητόρων, οἵτινες ἐπέχον θέσιν ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, καταδείκνυσιν ἀριδῆλως τὴν ὑπαρξίν τοῦ διεθνούς δικαίου. Οὕτω λ. γ. εἰς τὰς συμβάσεις, τὰς περιλαμβανόμενας εἰς τὰς γενικὰς λέξεις *συνθήκαι, δημολογίαι, διαλλαγῆ, συντάξεις* κτλ., τὰς ὁποίας

οἱ Ῥωμαῖοι περιληπτικῶς ἐκάλουν *practiones*, διακρίνομεν συλλήθδην πάντας τοὺς τύπους τῶν συμβάσεων τοῦ νεωτέρου διεθνούς δικαίου. Ἀλλὰ καὶ τὰ σωζόμενα ψηφίσματα, τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην ἐξάγει εἰς τὸ φῶς ἡ εὐεργετικὴ σκαπάνη τοῦ ἀρχαιολόγου, τεκμηριούσιν ἀραρότως τὰ λεγόμενα. Τῶν ψηφισμάτων τούτων ὀνομαστότεραι συλλογαί, ἐξ ὧν καὶ ἡμεῖς τὰ μάλιστα ὠφελήθημεν, εἶναι αἱ ἐξῆς: Ἡ τοῦ *Barbeyrac* (*Supplément au corps diplomat. de J. du Mont. Haye* (1739)· ἢ τοῦ *Boeckh* (*Corpus inscript. Græcarum*, τόμ. IV, 1828—1856)· ἢ τοῦ *A. Παγκαβῆ* (*Antiquités Helléniques*, tom. II)· ἢ τοῦ *Πατάκη* (*Ἀρχαιολ. Ἐφημερίς*, τόμ. 2, Ἀθῆν.)· ἢ ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς καὶ ἀθουρῶσιν ἐκδιδόμενῃ *Ἐφημερίδι τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας* (*Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς*)· τὸ ἐν *Παρισίοις* ἐκδιδόμενον *Δελτίον* τοῦ πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν φερωνύμου *Συλλόγου* (*Bulletin de Correspondance Hellénique καὶ Revue des études grecques*) κτλ.

Σ' Ἡ διασκόπησις καὶ ἀκριβὴς ἐξέτασις τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτικοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων αὕτη καὶ μόνη ἀρκεῖ νὰ μᾶς πείσῃ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ διεθνούς δικαίου, καὶ ἂν μηδεμίαν ἐσφῆζετο περὶ τούτου μαρτυρία. Καὶ ὅντως, πῶς δύναται τις νὰ παραδεδῆχθῃ ὅτι λάθος, οὐ ἡ διάνοια ἐπενόησε τὴν ἰδέαν τῆς ἀνάγκης, διακεκριμένης καὶ ὑπερτέρας τῶν θεῶν, ἠμέλησε τοσοῦτον σπουδαίου θεσμοῦ, ἐξ αὐτῆς τῆς ἀνάγκης ἀπορρέοντος; ἡ πόλις ἐκείνη, ἣτις «διέχυσεν εἰς τὸν κόσμον ἀπλετον φῶς καὶ φωτίζει ἡμᾶς εἰσέτι, κλίπερ νεκρά¹»; ἣτις αὐὸ μικροῦς οὐδὲ ὀλίγους, οὐδ' ἀφανεῖς, ἀλλὰ πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀγῶνας ὑπέμεινεν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερίας², ἣτις ἐμεγαλοφρόνει «ἐπὶ τὸ ἐπαμύνειν ἀεὶ τοῖς ἀδικουμένοις καὶ τοὺς ἀσθενεστέροις θεραπεύειν»³, λάθος, καὶ πρὸς αὐτὰ ἔτι τὰ ζῶντα ἐπιδείξας ἐπιμέλειαν καὶ νομοθετήσας «ταῦτα μὴ σίνεσθαι»⁴, πῶς δύναται τις πιστεῦσαι, ὅτι οὐδὲν

1. *Michelot* Le livre du peuple, III.

2. *Ἰσοκρ.* Πανηγυρ. ΙΑ', 52.

3. *Ἀυτόθ.* — *Δημοσθ.* κατ' Ἀριστοτ. 124. — *Ἰπὲρ Μεγαλοπ.* 14 καὶ ἐφεξ. — *Ξενοφ.* Ἑλλῆν. Γ', 5, 45. — *Ἐθρῆπ.* Ἡρακλ. 329.

4. *Ἐρμιόπ.* βιβλ. β', περὶ νομοθετ. — *Πλουτ.* *Κλέμ.* Ε', 10. — Ἐντεῦθεν προήλθεν ἴσως καὶ τὸ πρῶτον κεφ. τοῦ Ἀκουσίτου νόμου: qui servum servavit, alienum alienavitne quatuorpedemve pecudem injuria

1. *Πολυβ.* Ε', 9, 1. — *Θουκ.* Γ', 59. Δ', 97 καὶ ἀλλαγῆ. — *Πλουτ.* *Περικλ.* ΚΘ'. — *Διοδ.* Ἰστ. ΙΓ', 25. — *Σαρίπολ.* Διεθ. Νόμ. ἐν Εἰσαγωγῇ.

2. *Clüber* Droit des gens, § 13.

3. *Πολυβ.* ΙΒ', 12.

4. *C. Müller* Fragm. hist. græc. tom. II, p. 617.

ἰδέσπισι περὶ τοῦ διέποντος τὰς σχέσεις τῶν ἔθνων δικαίου, ἐν ᾧ μάλιστα ἤξίου «διατηρεῖν τὴν ἰσορροπίαν ἐν ταῖς ἐλληνικαῖς πόλεσιν¹»; Ἐν χώρᾳ ὠραία καὶ ὑπὸ ἀείποτε γελόντα οὐρανόν, ἐν χώρᾳ προικισθεῖσι μὲ αἰώνιον ἔαρ, ἀδύνατον νὰ μὴ προσδοκᾷ τις ἡδύτητα χαρακτῆρος, ἀδύνατον νὰ μὴ ἐβλάστησαν θεσμοὶ ρυθμιζόντες τὰς σχέσεις τῆς ἐπιμιξίας καὶ τῶν συνκλαγγῶν. Πανθομολογούμενον σήμερον, ὅτι σπέρματα τοῦ διεθνούς δικαίου εὕρισκόμεν παρ' ἅπασιν τοῖς λαοῖς· καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις, καὶ παρ' αὐτοῖς ἐτι τοῖς ἀγροῖς ἀπαντᾷ, λόγου χάριν, ὁ θεσμὸς τῶν πρέσβων, ἡ χρῆσις συμβασιῶν καὶ συνθηκῶν, τὸ δίκαιον τῆς ξενίας κτλ.²· ἐκεῖ δέ, ἐνθα τὸ πρῶτον ἀπεκαλύφθη ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀξία, ἐνθα συνελήφθη ἡ περὶ ἐλευθερίας καὶ ἀτομικότητος ἔννοια, ἐνθα κατενοήθη ἡ περὶ δικαίου καὶ πολιτείας ἀρχή, παρημελήθη τὸ σπουδαιότατον τοῦ πολιτισμοῦ στοιχεῖον, ὁ τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων νόμος;

Ζ' Ἄν ὑποθέσωμεν ὅτι δὲν ὑπῆρχον κανόνες, ρυθμιζόντες τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις τῶν πολιτειῶν, ὡς φρονεῖ ἰσπερμένος ἀκαδημαϊκός³, κατ' ἀνάγκην θὰ συμπεράνωμεν ὅτι αἱ ἀρχαῖαι ἐλληνικαὶ πολιτεῖαι ἔζων ἐν ἀπομονώσεσι, ὅπερ ἄτοπον· ὡς βεβαιούμεθα ἐν τῆς ἱστορίας, ἐπικοινωνία ὑπῆρχε καὶ μεταξὺ τῶν ἀπώτατα κειμένων πολιτειῶν. Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς, συλλέξας ἐπιμελῶς τὰς παραδόσεις τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, ἀποδείκνυσι τρανῶς ὅτι ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων οἱ Ἕλληνες διετέλουν ἐν πολιτικῇ κοινωνίᾳ πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς Ἰταλίας⁴, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἰνδῶν αὐτῶν ἐκοινωνοῦν οἱ Ἕλληνες· τοῦτο μανθάνομεν, ἂν ἐξετάσωμεν ἐπακριβῶς τὰ διάφορα φιλοσοφικὰ συστήματα αὐτῶν. Ἡ ἀκριβὴς ἀναλογία μεταξὺ τούτων παρατηρήθη καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. Ὁ Ὀμη-

occiderit quanti id in eo anno plurimi fuit, tantum eis dabo domino damnas esto (Fr. 2. pr. D. etc. *Mayin* Droit Romain, tom. II, p. 403, 5).

1. Δημοσθ. ὑπὲρ Μεγαλοπολ. Δ', 32.

2. Bruntschki Droit intern. p. 41.

3. Fustel de Coulanges «La cité antique», σελ. 250. Ἀλλὰ, κατὰ τὴν ὁρθεὴν παρατήρησιν τοῦ Egger, ἐν τῇ Traité des anciens des Romains, ὁ Δημοσθένης, ἐπὶ τῆς μαρτυρίας τοῦ ὅποιου στηριζόμενος ὁ F. de Coulanges ἐξάγει τὸ ἥμισυ ὁρθεὴν συμπέρασμα του, ὡς συνηγοροῦ ἡδύνατο νὰ ἀλλοιωθῇ τὰ πράγματα πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ.

4. Βιβλ. Α', 5, 61. 81—89. καὶ Β', 1.

πικροίτος λ. χ., μαθητῆς τοῦ Διογένητος, παραβάλλει τὴν διδασκαλίαν τῶν Βραχυμένων πρὸς τὴν τοῦ Πυθαγόρου, ὁ δὲ Μεγασθένης τὰς ὀρησκειτικὰς αὐτῶν πεποιθήσεις πρὸς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος¹. Οἱ παλαιότεροι γινόμενοι πόλεμοι σκοπὸν εἶχον τὴν ἀναγνωρίσιν κοινῆς τινος ἐπιμιξίας ἢ τὴν ἐξασφάλισιν αὐτῆς. Ἀνασύροντες τὸν πέπλον τοῦ μύθου ἐκ τῶν γεγονότων τῶν προϊστορικῶν χρόνων, καὶ, διασκοποῦντες τὰ ἀχανῆ ἄδυστα τῆς βαθέως καλυπτομένης ἀρχαιότητος, εὕρισκόμεν ἔχνη ἀληθείας, δυνάμενα νὰ καθοδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν πραγματικῶν αἰτίων, τῶν προκαλεσάντων τοιαύτας παρακεκινδυνευμένας ἐπιχειρήσεις. Τούτου ἕνεκα οἱ κριτικώτατοι τῶν νεωτέρων, ἀποφεύγοντες τὰς ἀμφιβόλους εἰκασίας, παραδέχονται ὅτι ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀργοναυτῶν λ. χ. ἐγένετο πρὸς ἐξάπλωσιν τοῦ ἐμπορίου τῶν τότε χρόνων, καὶ ἰδίᾳ τοῦ τῶν δερμάτων, ἐξ οὗ ἐπήγαγε καὶ ὁ μῦθος τοῦ χρυσοῦ δέρατος. Ὁ ὀλεθριώτατος διὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεμος, ὃν ὁ Περικλῆς

ἐμβαλὼν σπινθῆρα μικρῶν μεγαρικοῦ ψηφίσματος ἐξεφύσησεν,

ἄλλην αἰτίαν, φανεράν τούλάχιστον, δὲν εἶχε, εἰμὴ τὴν παραβίασιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου. «Λακεδαιμόνιοι . . . φοιτῶντες παρ' Ἀθηναίους . . . μάλιστα γὰρ πάντων καὶ ἐνδηλότατα προύλεγον, τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελούσι μὴ γενέσθαι πόλεμον, ἐν ᾧ εἰρητὸ αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ μηδὲ τῇ ἀττικῇ ἀγορᾷ²».

Σ' Ἐτέραν ἀποδείξιν τῆς ἐπικοινωνίας τῶν Ἑλλήνων ἀρούμεθα ἐξ αὐτῆς τῆς χώρας, ἀρκεῖ νὰ ρίψωμεν παροδικὸν βλέμμα ἐπὶ τοῦ χάρτου. Ἐνεκεν τοῦ τραχέος καὶ ἀγόνου ἐδάφους ἠναγκάζοντο οἱ Ἕλληνες νὰ παλαιώσιν πρὸς τὴν πενίαν στρέφοντες δὲ πρὸς τὸ περικλύζον τὴν χώραν τῶν ὑγρῶν στοιχείων, προσεπέλαζον τὰ μικρὰ τῶν σκάφη μέχρι τῶν περάτων τῆς τότε πλωίμου θαλάσσης, ἐνθα καθίσταντο τὰ ἐμπορεῖα αὐτῶν³. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰσοκράτους, «ὁ λιμὴν τοῦ Πειραιῶς ἦν ἐμπόριον κοινὸν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος»⁴. Διὰ τῶν εἰρηνικῶν θεσμῶν καὶ τῆς διαδόσεως

1. Στράβ. Γεωγρ. βιβλ. ΙΕ', σ. 692.

2. Θουκ. Α', 139.

3. Εὐθύμ. Καστόρχη Περὶ τῆς ἀρχαίων κοινωνίας τῶν Ἑλλήνων κτλ.

4. Πανηγυρικ. ΙΑ', ἐκδ. Α. Κοραῆ.

τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων—λέγει ὁ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ Σχολῇ τῆς Ἑνετίας καθηγητῆς κ. Τριανταφύλλης—εἰς τὸν τότε γνωστὸν κόσμον ἰδρῦσα πανταχοῦ ἀποικίας¹. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων· διότι, ὑποτάξας τὴν τότε σχεδὸν ἄγνωστον Γαλατίαν καὶ Γερμανίαν, εὗρε τὴν νομοθεσίαν ἐλληνιστῶν γεγραμμένην². Ἡ πρὸς ἀλλήλους δὲ καὶ πρὸς ἄλλους γείτονας λαοὺς ἐπιμιξία τῶν Ἑλλήνων, ἀρχὴν λαμβάνουσα διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἀποικιῶν, ἀνεπτύσσετο κατὰ μικρὸν καὶ προήγετο ὁσημέραι, ἀποβαίνουσα ἄμα καὶ πολιτικῇ. Τὰ μέχρι τοῦδε εἰρημένα ἀρκοῦντα καὶ ἰσχυρὰ νομιζόμενα τεκμήρια πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐπικοινωνίας τῶν Ἑλλήνων.

Ζ' Δὲν θέλω νὰ ὀμιλήσω περὶ τῶν καμμουόντων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ εἰς τὰς ἰδέας αὐτῶν ἀντιδοξοῦντα γεγονότα, ἀναγνωρίζοντων δὲ μόνον τὰ ἐφ' ὧν δύνανται νὰ στηριχθῶσιν. Οἱ τοιοῦτοι πυρρωνισταὶ ἤθελον ἴσως ἀρνηθῆ καὶ πᾶσαν ἰδέαν καλαισθησίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἂν τὰ ἐρείπια μεγαλοπρεπῶν μνημείων δὲν ἀνέθρῃσκον ἐκ τοῦ ἐδάφους, οἶονεῖ διαμαρτυρούμενα· ὑπάρχουσιν ὅμως συγγραφαί, ὧν τὸ κῦδος μέγα, μέγα δὲ καὶ τὸ κῦρος αὐτῶν· ἀρκεῖ δὲ νὰ ρίψωσι καὶ τὴν μᾶλλον παράλογον ἰδέαν καὶ οἱ πολλοὶ θὰ τὴν ἀσπασθῶσιν ἀμέσως, χωρὶς νὰ τὴν θέσωσιν εἰς τὴν γοάνην τῆς αὐστηρᾶς κριτικῆς καὶ τὴν ἐκκαθάρωσιν εἰς τὴν κρίσιν τῆς λογικῆς· διότι, ὡς λέγει ὁ Ἐρασμος, une chose a d'autant plus d'admirateurs, qu'elle est plus inepte. Οἱ συγγραφαῖς οὗτοι, πρὸ ὀφθαλμῶν λαμβάνοντες μεμονωμένα τινὰ καὶ ἐκτακτὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ἀρνοῦνται διαρρηθῆναι τὴν παρ' ἀρχαίοις ὑπαρξίν τοῦ διεθνούς δικαίου. Ἄλλ' ὅπως δὲν ἀποτελοῦσι διεθνῆ κώδικα αἱ φρικαλεότητες τῆς Τρομοκρατίας, οὕτω καὶ τὰ μεμονωμένα γεγονότα, ἅπερ ὡς κηλίδες ἀπαντῶσιν εἰς τὰς λαμπρὰς σελίδας τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, δὲν εἶναι προϊόν νόμου³, ἀλλὰ «ξυμβῆσεται πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι γινόμενα καὶ αἰετὸς ἰσόμενα, ἕως ἂν αὐτῇ ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων ἦ». Ἄλλως τε πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν ἀρχαίων πολλοὶ μεσολαβοῦσιν αἰῶνες. Ἐκάστη θεωρία φέρει τὸν τύπον τῆς

1. Ἐφημερ. Αἰών, ἔτος ΜΔ', ἀριθμ. 3796.

2. De bello gallico, I, 29 καὶ IV, 14.—Στράβ. Δ', 8.

3. Thémisson Droit pénal d'Athènes, p. 50.

ἐποχῆς, ἐν ᾗ ἐξεδηλώθη εἶναι δὲ δημιουργημα καὶ ἀπεικασμα τῆς συγχρόνου κοινωνίας.

Π' Ὁ διεξερχόμενος μετ' ἐπιστάσις τὸ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημείας βραβευθὲν περισπούδαστον σύγγραμμα «La cité antique» τοῦ ἐν τῇ φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Στρασβούργου καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας κ. Fustel de Coulanges θέλει εὗρε καὶ τινὰς κῆρας, αἰτινες διέφυγον τὴν εὐθυκρισίαν τοῦ ἄλλως πολυμαθοῦς τούτου συγγραφέως. Διαγράφων τὰ κατὰ τὸν πόλεμον παρ' ἀρχαίοις καὶ εἰς πολιτικούς μύθους στηριζόμενος, λέγει ὅτι οἱ Ἕλληνες πολεμοῦσι μετ' ἀγρίας λύσεως, ὁρμώμενοι ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ἔχουσι τοὺς θεοὺς ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ὅτι πολεμοῦσι πρὸς ξένους θεοὺς . . . ὅτι οἱ θεοί, οἱ μετέχοντες τῶν μαχῶν, ἡδύνατο καὶ νὰ κακοποιηθῶσι κλπ.». Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ὁ συγγραφεὺς οὐδέμιαν ποιεῖται διάκρισιν τοῦ βίου τῶν θεῶν ἢ τῶν ἡρώων τῆς προομηρικῆς ἐποχῆς ἀπὸ τοῦ τῆς ἡρωικῆς, συγγέων δὲ ἱστορικὰ γεγονότα μετὰ τῶν μυθικῶν, ἐπιοικοδομεῖ ἐπὶ τοῦ κράματος τούτου ὁλόκληρον τὸ σύστημα τοῦ διεθνούς τῶν ἀρχαίων δικαίου, διὸ λέγει μετὰ τινος εἰρωνείας: «Ἴδου τὸ δίκαιον τῶν ἔθνων παρ' ἀρχαίοις». Ἄλλ' αὐτῇ αὐτῇ ἡ ἀρχαιότης ἀποκρούει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν γνώμην ταύτην. Ὁ Ὀμηρος, οὗ ἡ φωνὴ εἶναι ἡγῶ καὶ ἀπαύγασμα τῶν ἠθῶν τῆς ἡρωικῆς ἐποχῆς, ἐν τῇ ἀθανάτῃ αὐτοῦ ἐποποιεῖ πᾶσαν ὠμότητα τοῦ Ἀχιλλέως ἀποδοκιμάζει διὰ τῶν λέξεων σχετλιος, ἠηλῆς, ἀγῆνωρ, ἀεικῆς, κηκός κτλ.¹. Ἐὰν δὲ παρέστησε τοὺς θεοὺς, διακριθέντας τοὺς μὲν ἵνα τοῖς Τρωσὶ βοηθήσωσι, τοὺς δὲ ἵνα τοῖς Ἕλλησιν, ἠθέλησε διὰ τούτου νὰ δεῖξῃ τὸ κράτος τῆς διανοίας ἐπὶ τῆς βίας². Περὶ τοῦ μετ' ἀγριότητος πολέμου τῶν ἀρχαίων πρὸς ἀλλήλους, ὡς διατείνεται ὁ συγγραφεὺς τῆς «Cité antique», ὑπάρχουσιν ὅλως ἀντιθετοὶ μαρτυρίαι. Οὕτω λ. χ. παρὰ Πολυβίῳ ἀναγινώσκόμεν: «Οὐκ ἐπὶ ἀπωλείᾳ καὶ ἀφανισμῶ τοῖς ἀγνώμοσι πολεμεῖν τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἀλλ' ἐπὶ διορθώσει καὶ μεταθέσει τῶν ἡμαρτημένων· οὐδὲ συναναίρειν τὸν μηδὲν ἀδικούντα τοῖς ἡδικηκόσιν, ἀλλὰ συσάφειν καὶ συνεξαίρεισθαι τοὺς ἀναιτίους³»· καὶ παρὰ Διοδώρου:

1. Ἰλιάδ. Α, 630, 699.—Χ, 395.—Ν, 175.

2. Σαγιόπουλου Τὰ τῶν ἔθνων νόμιμα, τόμ. Α', σελ. 49.—«Ἀθῆνᾶ, ἡ φρόνησις τοῖς Ἕλλησι συμμαχεῖ διὰ τὸ τοῦ ἐλληνικοῦ πολέμου δίκαιον καὶ εὐλογον». Anecd. graeca, tom. I, σελ. 6, ἐκδ. Villoisson.

3. Α', Β', κεφ. ια'.

αδεί τοῖς Ἕλλησι τὴν ἔχθραν εἶναι μέχρι τῆς νίκης, καὶ κολάζειν μέχρι τοῦ κρατῆσαι τῶν ἐναντιῶν»¹. Ὁ Λυκοῦργος, ὁ τὴν νομοθεσίαν τῶν Σπαρτιατῶν συντάξας, εἶπεν νόμον, δι' οὗ ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς νικητὰς νὰ μὴ καταδιώκωσι τὸν ἠττηθέντα ἢ ὅσον ἦν ἀναγκαῖον πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς νίκης. Καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ ἀκόμη τῆς μάχης, ἐν τῇ θέρμῃ καὶ τῇ ἐξάψει οἱ Ἕλληες διετήρουν τὰ φιλόφρονα αὐτῶν αἰσθήματα, ζωγραφούντες τοὺς ἰκετεύοντας ἐχθρούς. Εἰς πόσον δὲ πραότητος καὶ ἐπιεικείας ἐξικνεῖτο ἡ τῶν ἀρχαίων διαγωγή ἀποδεικνύουσιν αἱ ἐξῆς γνώμαι· «Βοῦν ἀρότην καὶ ὑπὸ ζυγὸν μὴ θύειν»². «Ἡμερον φυτὸν καὶ ἐγκαρπὸν μήτε βλάπτειν μήτε φθείρειν»³. Μολονότι δὲ στρατηγικὸν ἐνόμιζον τὸ «Τῶν ἐχθρῶν περικόπτειν τὴν εὐπορίαν, ζημία γὰρ καρπῶν καὶ ἔνδεια μειοῖ πόλεμον, ὥσπερ ἡ οὐσία τρέφει», ἐν τούτοις ἔλεγον· «Τὴν Ἑλλάδα Ἕλληες ὄντες οὐ κερδοῦσι, οὐδὲ οἰκίας ἐμπαρήσουσι... ταῦτα δ' εἶποι τις εἶναι λυσιπύτου ἔργον»⁴. Χάριτας οὐχ ἦττον ὀφειλομένον τῷ *Fustel de Coulanges*, ὅστις ἐν μέσῳ τῆς ἀγλῦος τῶν αἰώνων διὰ τοῦ λύχνου τῆς φιλοσοφίας διερευνῶν τὴν ἀρχαιότητα, ἀποκαλύπτει τὰς ἀρετὰς αὐτῆς καὶ δικαιολογεῖ τὰς τυχόν ἡμαρτημένας κρίσεις, λέγων· Notre système d'éducation, qu'on nous fait vivre de l'enfance au milieu des Grecs et des Romains, nous habitue à les comparer sans cesse à nous.

Θ' Ἐκάστη κοινωνία σπουδάζεται καταλλήλως διὰ τῶν θεσμῶν καὶ οὐδεὶς νόμος ἀνευ δικαιολογητικῆς αἰτίας. Οἱ ἀρχαῖοι, ζηλωταὶ τοῦ ἰδίου αὐτῶν πολιτεύματος, ἐφοβοῦντο μὴ ἐκ τῆς μετ' ἄλλοθενούσας ἀφομοιώσεως ἀποβάλλωσι τὰ ἦθη αὐτῶν, διὸ καὶ τὴν πολιτογράφειαν οὐχ ἀδείως παρεχώρουν εἰς ξένους· δυσπίστως δ' ἔχει πᾶς τις εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ *Fustel de Coulanges*, ὅτι αἱ ἑρμηνεῖαι ἀπηγόρευε τὴν εἰσποίησιν τῶν ξένων πρόβω μὴ τὰ ἱερὰ μιανθῶσιν»⁵. Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι τὰς ὑγιεῖς ἀρχάς, ὅσας ὑπεγράψεν ἡ εὐγενὴς καρδιά τοῦ φιλοσόφου, ἡ ἑρμηνεῖα τῶν Ἑλλήνων ἐλάμβανεν ὑπὸ τὴν ἀγίδα αὐτῆς· οὕτω

ἐπὶ τῶν διωκομένων ξένων ἐξήπλωσε τὰς πτέρυγας αὐτῆς, καθιερώσασα τὴν ξενίαν ὡς ἱερὸν καθήκον, καὶ κοινωνικὸν δὲ θεσμὸν τὴν ἰκεσίαν καὶ τὴν ἀουλίαν. Ἀπ' αὐτῶν ἔτι τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ὁ ξένος ἦν σεβαστὸς καὶ ἡ φιλοξενία ὡς πολῦτιμόν τι ἀγαθὸν μετεβιβάετο κληρονομικῶς δικαίωματι ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν¹. Ὁ πατὴρ τῆς ποιήσεως παρεισάγει ἐν Ὀδυσσεῖ τὸν Ἑύμαιον, λέγοντα πρὸς τὸν ξένον καὶ ἀγνώστα Ὀδυσσεῖα·

Ξεῖν', οὐ μοι θέμις ἔσθ', οὐδ' εἰ κελίων σέθεν εἶθαι,
ξεῖνον ἀμύησαι πρὸς γὰρ Διὸς εἶον ἅπαντες
ξεῖνοί τε πτωχοί τε².

οἱ ἀφιλόξενοι θεωροῦνται ὑπ' αὐτοῦ ὡς ὑβρισταὶ καὶ ἄγριοι·

Ἔ μοι ἐγὼ τέων αὐτε βροντῶν ὡς γαῖαν ἰκάνω;
ἢ ε' αἴ γ' ὑβριστῆαι τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι;
ἢ φιλόξενοι καὶ σφιν τύος ἐσσι θεοῦδης;³

ὁ δὲ Πίνδαρος τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν ἐν ἰσῆ τίθει μοῖραν⁴, παρέστησε δὲ τὸν Ἡρακλέα ἐπιχειρήσαντα πόλεμον ἀνά

τῶν πυρφόρον Λιβύαν
κραινίους ὄφρα ξένων
γαδὸν Ποσειδάωνος ἐρέφοντα σκέθου⁵.

Ἡ ἑλληνικὴ μυθολογία οὐ μόνον πολέμους κατὰ τῶν μισοξένων ἐπλασεν, ἀλλὰ καὶ παρέστησε τούτους τιμωρομένους καὶ μετὰ θάνατον, ἐν φοβερῷ τοῦ Ἄδου τόπῳ, ὃν ὁ Ἀριστοφάνης εἰς τὸν Διόνυσον, ἐρωτῶντα ποῦ θὰ εὐρῆ τῶν ξενηλατῶν τὰ βασανιστήρια, περιγράφει, λέγων·

εἶτα βόρβορον παχὺν
καὶ σκῶρ ἀει πῶν· ἐν δὲ τούτῳ κειμένους
εἴ που ξένον τις ἠδίκησε πρότερον⁶.

Τὸν ξένον ἄμ' ἀφικόμενον ἐδέχοντο μετ' εὐλακρινούσας ἀγάπης καὶ περιεποιούντο ὡς δυνάμεις. Αὐτῇ αὐτῇ ἡ οἰκοδόσποινα, τιμῆς χάριν, ἐπλυνε τοὺς πόδας, εἶδεν αὐτῇ ἐνδύματα πρὸς ἀλλαγὴν, ἠτοίμαζε τὴν κλίναν, ὑπηρετεῖ αὐτὸν εἰς τὸ λουτρὸν κτλ.⁷ Παροιμιώδης ἦν καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἡ φιλοξενία τοῦ ἐξ Ἀκράγαντος Γελλίου, ἔχοντος εἰς τὴν θύ-

ραν τῆς οἰκίας του δούλους ἵνα προσκαλῶσι τοὺς ξένους¹. Ὡσαύτως καὶ τοῦ Κίμωνος, ὅστις, κτησάμενος ἐντίμως πλοῦτον πολὺν, τιμωτέρον ἐγρήτο περιβάλλον τοὺς ξένους². Ἐπίσης τοῦ Αἰτναίου Χρωμίου ἐγκωμάζεται ἡ φιλοξενία³ καὶ τοῦ Ἰέρωνος,

ὃς Συρακόσσαια νέμει, βασιλεὺς
πραῶς ἀστοῖς, οὐ φθονέων ἀγαθοῖς,
ξεῖνοις δὲ θανμαστὸς πατήρ⁴.

καὶ τοῦ Τενεδίου Ἀρισταγόρα, εἰς οὗ τὸν οἶκον

ξένου Διὸς ἀσκεῖται θέμις ἀειταῖος
ἐν τραπεζαῖς.

Οὐ μόνον δὲ ἰδιωτῶν, ἀλλὰ καὶ πόλεων ἐξυμνεῖται παρὰ τῶν ποιητῶν ἡ φιλοξενία. Ἡ νῆσός Αἴγινα διὰ τὴν πρὸς τοὺς ξένους εὐνοίαν ἀποκαλεῖται «φίλα ξένων ἄρουρα» καὶ «πολυξένα», ἐπειδὴ παντοῖοι ἔχουν ξένοι⁵. Εἰς τὴν εὐκλεῖ τῶν Λοκρῶν μητρόπολιν συνέρρεον πλείστοι τῶν περιόικων, οἶον Ἀρκάδες, Θεβαῖοι, Ἀργεῖοι, Ἠλεῖοι κτλ., νομίζοντες τὴν αὐτόθι διαίταν ἀσφαλεστάτην⁶. Ἐν Κρήτῃ εἰς τὰ κοινὰ συμπόσια ἐδίδετο τιμητικὴ θέσις εἰς τοὺς ξένους, δύο δὲ τραπεζαῖαι ἦσαν ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν χρῆσιν αὐτῶν, ὑπηρετουμένων ὑπὸ τῶν ἀρχόντων⁷. Ὁ περίφημος νομοθέτης τῶν Θουρίων Χαρώνδας τὴν φιλοξενίαν ὡς πολιτικὸν θεσμὸν θεωρήσας καὶ ὄρον ἀδελφότητος, ἔταξεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ξένου Διὸς, τοῦ παρὰ πᾶσιν ἰδρυμένου καινοῦ θεοῦ⁸. Οἱ Λευκανοὶ «ζημίαν ἐπέβαλον παντὶ τῷ μὴ δεχομένῳ ξένον ἄμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι» (Ἀλλ. Ποικ. Ἰστ., Βιβλ. Δ', κεφ. Α'). Ἐν Ἀθήναις μάλιστα καὶ ὁδὸς τις πρὸς τιμὴν τῶν ξένων ὑπῆρχε, ξενικὴ καλουμένη⁹, καὶ ἰκτὸν ἐμισθοδοτεῖ τὸ δημόσιον, ὅπως θεραπεύῃ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀπύρους αὐτῶν. Τῆς παγκοσμίου δὲ ταύτης πόλεως μέγιστος καὶ λαμπρότατος κόσμος εἶναι ἡ πάγκοινος ὁμολογία, ὅτι καὶ ἐν τῇ παρακμῇ καὶ τῇ ἐκλύσει τῶν ἠθῶν ἐτήρησαν ἀλώβητα καὶ ἀμείωτα τὰ πρὸς τοὺς ξένους εὐγενῆ καὶ

φιλόφρονα αὐτῶν αἰσθήματα¹. Ποιηταί, φιλόσοφοι, ἀρχαῖοι, νεώτεροι ἐξυμνοῦσι τῶν Ἀθηναίων τὴν φιλοξενίαν. Οἱ Ἡρακλεῖδαι τοῦ Ἐὐριπίδου εἶναι αὐτὸ τοῦτο ὁ πανηγυρικὸς τῶν Ἀθηναίων, τῶν ὁποίων τὴν πόλιν ἐν ἑτέρῳ δράματι ἀποκαλεῖ φιλόξενον λιμένα. Ὁ Σόλων ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἐμακάρισε τοὺς ἔχοντας ξένους φίλους, λέγων·

Ὀλβιος, ὃ παιδὲς τε φίλοι καὶ μόνυχες ἵπποι
καὶ κύνες ἀργενναὶ καὶ ξένος ἀλλοδαπός.

Ὁ Κικέρων λέγει ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι θεώρουν ὡς ἔγκλημα, δεόμενον ἐξαγνισμοῦ, τὸ μὴ ὀδηγῆσαι ξένον πλανώμενον². ὁ δὲ Πλάτων θεωρεῖ ἀπάνθρωπον καὶ ἴδιον βαρβάρους τὸ ἀρνήσασθαι εἰς τοὺς ξένους τὴν εἰς τὴν πόλιν εἰσοδόν³.

Γ' Ἡ ἑλληνικὴ νομοθεσία, ὡς καὶ ἡ νομοθεσία παντὸς ἔθνους, δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ὅλως ξένη πρὸς τὰ φιλόφρονα καὶ εὐγενῆ διδάγματα τῆς ἑρμηνείας καὶ τῆς φιλοσοφίας, διὸ καὶ ἐπραγματώσατο ταῦτα λίαν πρωίμως. Εἰς τὴν εὐγενῆ ταύτην σταδιοδρομίαν ἠγήθησαν καὶ πάλιν οἱ κοσμοπολίται Ἀθηναῖοι, αἵτινες θεώρουν ὡς συμπολίτας αὐτῶν πάντας τοὺς ἐπ' ἀρετῇ διακρινόμενους. Οἱ Ἀθηναῖοι, λέγει ὁ Αἰλιανός⁴, οὐ μόνον τοῖς ἀστοῖς ἐγρῶντο πρὸς τὰς ἀρχάς καὶ τὰς στρατηγίας ἐπιτηδεύεις, ἀλλὰ γὰρ καὶ ξένοις προηροῦντο καὶ τὰ κοινὰ αὐταῖς ἐνεργεῖζον, εἴπερ οὖν αὐτοὺς κατέγνωσαν ἀγαθοὺς ὄντας καὶ ἐπιτηδεύεις εἰς τὰ τοιαῦτα. Δὲν ἀληθεύει καὶ ὁλοκληρίαν τὸ ὑπὸ τοῦ *Fustel de Coulanges* λεγόμενον, ὅτι l'homme si péniblement admis comme citoyen ne pouvait être archonte etc., ἐξ ἐναντίας μάλιστα ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀνεβίβαζον εἰς τὰ ὑπάτα τῆς πολιτείας ἀξιώματα ξένους, ἀποβλέποντες μᾶλλον εἰς τὴν ἀξίαν παρὰ εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεως αὐτῶν⁵. «Ἀπολλόδωρον τὸν Κυζικηνὸν πολλάκις ἐαυτῶν στρατηγὸν ἤρηνται ξένον ὄντα· καὶ Φανοσθένη τὸν Ἀνδριαν, καὶ Ἡρακλεῖδην τὸν Κλαζομένιον, οὓς ἦδε ἡ πόλις ξένους ὄντας, ἐνδειξάμενους ὅτι ἀξιοὶ λόγου εἰσὶ, καὶ εἰς στρατη-

1. Π' 24.
2. Αἰλιαν. Ποικ. Ἰστορ. Β', 11, ἐκδ. Ἀ. Κοραῖ.
3. Πίνδαρ. βίος § 99.—Διογ. Λαερτ. βιβλ. Η'.
4. Πλ. Δημόκρ. § 389.—Όμηρ. Στρατ. Γ'.—Πλάτ. Πολιτ. Β', 471.—Πολυβ. Β', β'.
5. La cité antique, σελ. 248.

1. Πλ. Ε, 119, 336.—Ζ', 213, 215 καὶ ἀλλαγῶν.—Πλουτ. Θεμ. Α'.
2. Ὀδυσσ. α, 123. ξ, 56 κτλ.
3. Αὐτόθι, ζ, 119. ο, 555. ξ, 57 καὶ ἀλλαγῶν.
4. Ἰσθμ. Β', 55.
5. Αὐτόθι, Δ', 90—93.
6. Βάτραχ. στ. 145.
7. Ὀδυσσ. τ, 242.—δ, 298.—γ, 464 κτλ.

1. Διοδ. Π', 83.
2. Πλουτ. Κίμ. § 10.—Cornel. Nep. 4.
3. Πίνδαρ. Νεμ. Θ, 9—10.
4. Αὐτόθι.
5. Πίνδαρ. Ὀλυμπ. Η, 29—35.
6. Πίνδαρ. Ὀλυμπ. Θ', 101 καὶ ἐφεξ.
7. Ἀθην. Δ', 22.
8. Στοβ. Ἀνθολ. ΜΑ', 40.
9. Ποιητ. Ἀρχαιολ. τόμ. Α', σελ. 413.

1. Λουκ. Σκόθ. 10.—Πλουτ. Πελοπ. 6.—Θουκ. Α', 83.—Bart. Voyage en Grèce, ch. XX.—Laurent Dr. des gens, σελ. 185.
2. Cicero de Offic. III, 13.
3. Νόμ. ΙΒ', 950.
4. Ποικιλ. Ἰστορ. ΙΔ', κεφ. Β'.
5. Bouhierville Univers.

γίας καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἀγει»¹. Ὁσαύτως Κλεοφώντα τὸν Θρακιᾶ καὶ Ξενοκράτη τὸν Χαλκηδόνιον. Τὸν τελευταῖον τοῦτον πολέμῳ ἐπέμψαν πρεσβευτὴν εἰς τὸν Φίλιππον καὶ εἰς τὸν Ἀντίπατρον ἐπὶ τοῦ Λαμιακοῦ πολέμου· τὸσαύτη δὲ ἦν ἡ πρὸς αὐτὸν ὑπόληψις τῶν Ἀθηναίων, ὥστε καὶ ἀνωμοτεὶ μαρτυρεῖν αὐτῷ συνεχώρησαν². Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ξενοφῶντος, αὐτοὺς μὲν γὰρ ξένους ἐξ οὗ ὁ τε Σίγης καὶ ὁ Σκίρων καὶ ὁ Προκρούστης ἀπέθανον, οὐδεὶς ἔτι ἀδικεῖ· ἀλλὰ νῦν οἱ μὲν πολιτευόμενοι ἐν ταῖς πατρίσι καὶ νόμους τίθενται ἵνα μὴ ἀδικῶνται³. «Τὴν πόλιν, λέγει ὁ Περικλῆς, κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξηνηλασίας ἀπεργασθῆναι ἢ μαθήματος ἢ θεάματος»⁴. Ἐκτὸς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἄλλαι ὡσαύτως πολιτεῖαι ἐχρῶντο ξένοις ἐπιτηδεύουσιν πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς στρατηγίας, λ. γ. οἱ Κνωσῖοι, πολεμοῦντες πρὸς Πορτυνίους, ἐξελέξαντο στρατηγὸν Δορύλαον τὸν Ποντικόν, φίλον καὶ στρατηγὸν τοῦ Μιθριδάτου. Ἐξαιρετικῶς μόνον οἱ Σπαρτιάται, σκοποῦντες τὴν ἀλύμαντον διατήρησιν τῶν ἠθῶν, ἦσαν «ξένοις ἀπρόσμικτοι»⁵ ἢ, ὡς λέγει ὁ Ξενοφῶν, ὅπως μὴ ῥαδιουργίας οἱ πολῖται ἀπὸ τῶν ξένων ἐμπέπλανται⁶. Ὁ Λυκοῦργος, σκοπὸν θέμενος νὰ διαμορφώσῃ πολεμικοὺς ἀνδρας, ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ξένους νὰ ἐργάζονται εἰς Σπάρτην μόνον εἰς ὀρισμέναις ἡμέραις, εἰς δὲ τοὺς Σπαρτιάτας νὰ ἐξέρχονται τῆς πόλεως μόνον διὰ τὰς χρειώδεις ἀνάγκας⁷. Οὐδὲν ἦττον, μὲθ' ἄλλην τὴν φαινομενικὴν τοῦ νόμου ἀυστηρότητα, πολλοὶ διακρετικῶς ἀνδρες ἀναφέρονται διαμείναντες ἐν Σπάρτῃ ὡς πολῖται, ὡς ὁ Τέρπανθρος, ὁ Τυρταῖος, ὁ Θαλῆς, ὁ Φερειεύδης καὶ ἄλλοι⁸. Ἐπίσης καὶ τὸν Ἀσιαμενὸν ἰόντα Ἠλείον καὶ γένεος τῶν Ἰαμεδέων Κτυ-

πάδην Λακεδαιμόνιοι ἐποίησαντο Λεωσφότερον», οὗτος δὲ ἐζήτησε καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐαυτοῦ γενέσθαι Σπαρτιήτην⁹. Ὁρθῶς δὲ παρατηρεῖ ὁ Schömann, ὅτι καὶ ἡ θρησκεία καὶ ἡ φιλοσοφία ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες ἐλάτρευον ξένιον Δία καὶ Ἀθηνᾶν καὶ προξένους εἶχον χάριν τῶν ἀλλοδαπῶν καὶ πολλοὶ τῶν πολιτῶν εἶχον μετ' ἐκείνων σχέσεις ξενίας. «Λακεδαιμόνιοι δὲ μετ' ἄλλων καὶ τοῦτ' ἀγαθοί, οὐ γράμμασιν ἀποδεικνύοντες Σπαρτιάτας, ἀλλ' ἀγωγῇ· κἄν ἐλθῶν τις Σκύθης ἢ Τριβαλλῶς ἢ Παφλαγῶν ἢ μηδὲν ἔχων ὄνομα χώρας ὑποστῇ τὴν Λυκούργειον σκληραγωγίαν, Λάκων ἔστιν· ὡστε ἕκαστος τῶν πολιτευθέντων ἐν ἑαυτῷ φέρων τὴν πατρίδα ἐργεται, πάσης δὲ τῆς πόλεως φυγαδεύει κακία, κἄν ἐν μέσαις ταῖς στήλαις τις οἰκῇ»¹⁰. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ξενοφῶντος ἡ μεγάλη τῶν Σπαρτιατῶν ἀυστηρότης ὡς πρὸς τὴν εἰσποίησιν τῶν ἀλλοδαπῶν ἐξέλιπεν. «Νῦν ἐπίσταμαι, λέγει ὁ συγγραφεὺς οὗτος, τοὺς δοκοῦντας πρώτους εἶναι ὡς μηδέποτε παύοντες ἀρμόζοντες ἐπὶ ξενίας». Νεώτερος περιηγητὴς Γάλλος, οὗ τὸ ὄνομα εἶναι στενῶς συνδεδεμένον μὲ τὸ τῆς ἡμετέρας πατρίδος, ἀποκαλεῖ πλάνην τὴν ἰδέαν τῆς ἀπομονώσεως τῶν Σπαρτιατῶν, τὰ δὲ περὶ τῆς διανομῆς τῶν ἀγρῶν λεγόμενα θεωρεῖ—διὰ τὸ ἀδύνατον—ὡς χίμαιραν¹¹. καὶ ὁ Mubly, θαυμάζων τὸ πολίτευμα καὶ τὴν νομοθεσίαν τῆς Σπάρτης, λέγει: *Aucun état n'a jamais eu des lois plus conformes à l'ordre de la nature ou d'égalité que Sparte. Jamais société n'offrit à la raison un spectacle plus noble-plus sublime*¹². Ἀληθεύει ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι ἦσαν φειδωλαὶ περὶ τὴν εἰσποίησιν νέων πολιτῶν καὶ ἀπήτουν πρὸς τοῦτο πολλὰς διατυπώσεις, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὴν ἀπόκτησιν ἀκινήτου περιουσίας ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς χώρας, ἀλλὰ τοῦτο προέκυπτεν ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ πολῖτης ἦν αὐτόχρονα νομοθέτης καὶ ἀρχὴν καὶ στρατηγός¹³. Οὐχ ἦττον καὶ σήμερον, ὅτε κρατοῦσιν αἱ κοσμοπολιτικαὶ θεωρίαι, δὲν κτᾶται εὐκόλως τὸ δι-

1. Ξενοφ. Λακεδ. Πολιτ. ΙΔ', 4. Pouqueville, *Univers Grèce*, p. 445.
2. Ξενοφ. Ἐφεσ. ἐπιστ. Θ', 2. Ἐκδ. Hercher.—*Didot*, σελ. 286.
3. Pouqueville *Univers Grèce*, σελ. 445.
4. *Étude de l'hist. III, part. ch. 5, tom. 18, p. 335.*
5. Σαριπόλ. Τὰ τῶν ἰθῶν νόμιμα. Εἰσαγ. ΑΔ'.

καίωμα τῆς ἰθαγενείας, οὐδὲ ἀνοίγεται προχειρῶς ὁ λειμὼν τῶν δημοσίων θέσεων.

ΙΑ' Ἐκ πολλῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαϊότητος, ὡς τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ Ξενοφῶντος, τοῦ Πλουτάρχου κτλ., μανθάνομεν, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ δούλοι ἀπῆλθον ἐλευθερίας τινός, ἢ δὲ θέσις αὐτῶν δὲν ἦτο ἀφόρητος, ὅπως παρὰ Ῥωμαίους. Ἡ ζωὴ καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐπροστατεύοντο ἐξ Ἰσοῦ· καὶ τὰς κατὰ τῶν δούλων βλάβας καὶ ὑβρεῖς ἴσα ταῖς κατ' ἐλευθέρων πολιτῶν ἐκόλαζον... τοῦ νόμου οὐδὲ τούτους ὑβρίζεσθαι ἐπιτρέποντος, οὐδὲ τιμωρεῖσθαι ὑπὸ τῶν προσηκόντων, ἀλλ' ὑπαγορεύοντος ἀπαρᾶδισθαι αὐτοὺς τῇ ἀρχῇ κατὰ νόμους ὑμετέρους πατρίους¹. Εἶναι ἀληθές ὅτι καὶ τινες τῶν ἀρχαίων ἐθεώρουν νόμιμον τὴν δουλείαν, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης διὰ τοῦ πολυκρότου χωρίου: «Ἐἴτι φύσει τινὲς οἱ μὲν ἐλεύθεροι, οἱ δὲ δούλοι, οἷς καὶ συμφέρει», τὸ δουλεύειν καὶ δίκαιόν ἐστιν², ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πλείστας δόξας συζητήσεως καὶ πολλὰ ἐπιχειρήματα εἰς τοὺς θιασώτας τῆς δουλείας τῶν νεωτέρων χρόνων· ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη, καίτοι πεπλανημένη, ἐγένετο ἀποδεικτὴ, σπουδαιότατοι δὲ θεολόγοι τῆς Δύσεως ἐτάχθησαν μεταξὺ τῶν ὑπερμάχων. Ὁ ἱερὸς Ἀβγουστῖνος, ὁ St Thomas d'Aquin, ὁ Φραγκίσκος Suarez κτλ. δογματίζουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα ἀπέβαλε πᾶν δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας· ἡ δουλεία εἶναι ἠτιολογημένη δικαίῳ πολέμου ἢ δημοσίου συμφέροντος, τὸ δὲ δικαίωμα τοῦ κυρίου ἐπὶ τοῦ δούλου ἐδράζεται ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἰδιοκτησίας³. Ὁ Hugo θεωρεῖ τὴν δουλείαν ὡς γεγονός φυσικόν, ὁ δὲ Grenier de Cassagnac, ὡς ἐκ Θεοῦ πηγάζουσαν⁴. τέλος ὁ πολὺς Γρότιος ἰσχυρίζετο ὅτι «ὑπάρχουσι λαοὶ ἐπιτηδεύοντες εἰς τὸ δουλεύειν ἢ εἰς τὸ ἀρχεῖν»⁵. Καὶ

1. Ξενοφ. Ἀθην. Πολιτ. Α', 12.—Πλουτ. περὶ ἀδολογ. 18.—*Δημοσθ.* κατὰ Μειδίου, 47—50. *Δισχ.* κατὰ Τιμ. 16—17.—*Ἀντιφ.* περὶ φόνου Ἡροῦ, 48.
2. Ἀριστ. Πολιτ. Α', Β', § 20.—Γ', β, § 1-2, καὶ Γ', α, § 12.—Τὸ πολυκρότον τοῦτο χωρίον παρὰ τινῶν νεωτέρων κριτικῶν θεωρεῖται ὡς ἐφαρμένον, διὰ γράφουσιν αὐτὸ μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου *οὐκ εἰσι* κτλ. Ἀλλ' ἔτις ποτ' ἂν ἦ, τὴν ἰδέαν ταύτην μόνον περὶ βαρβάρων ἐξέφερον ὁ Ἀριστοτέλης.
3. *Block Dictionn. de la Polit.*, ἐν λέξει *Droit de gens*.
4. *Arens Cours du droit des gens*, tom. II, ch. 1, § 2, p. 210.
5. *De jure belli ac pacis*, tom. I, σελ. 123—124,

αὐτὰ ὁμως τὰ κράτη οὐδὲν ὡς καθυστέρησαν. Οἱ χριστιανικώτατοι βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰσπανίας ἀνευθιράστως ὑπέγραψαν συνθήκας, ἐξασφαλίζουσας αὐταῖς τὸ μονοπώλιον τῆς πωλήσεως καὶ μεταφορᾶς ἀνθρωπίνων πλασμάτων! Ἡ Ἀγγλία ἐπέτυχεν παρὰ τῆς Ἰσπανίας διὰ τῆς συνθήκης τῆς Οὐτρέχτης (1713) τὸ προνόμιον τοῦ εἰσάγειν εἰς τὰς ἰσπανικὰς ἀποικίας ὠρισμένον ἀριθμὸν δούλων. Ὀλόκληρος ἡ πείρος, ἡ Ἀφρική, κατέστη μεταλλεῖον τῆς ζωτῆς ταύτης πραγματείας, γνωστῆς ἐν ταῖς διπλωματικαῖς συμβάσεσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Tonne de nègres*¹. ἀλλ' ἂν τις τὰ πάντα ἀπλῶς κατὰ τὴν ἀξίαν κολάζῃ, λήσσει τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων ἀπολέσας².

ΙΒ' Φόβῳ μὴ τις ὑπολαβῶν εἴπη μοι ὅπερ ὁ Διογένης τοῖς Μυνησίοις, περὶ τὴν παροῦ-

ἐκδ. *Barbeyrac*. Ἐυγενεστέρως ὁμως ἀρχὰς ἰσογμᾶτικῆς ἢ θύραθεν φιλοσοφίας. Ὁ Πλάτων λ. γ., ὃν ὁ Πυθαγόρειος Νυμπετίου ἀπεκάλεσε *Μεωσῶν Ἀπικίζοντα*, λέγει: «Ἡμεῖς δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι μιᾶς μητρὸς πάντες ἀδελφοὶ φύντες, οὐκ ἀξιοῦμεν δούλοι οὐδὲ δεσπόται ἀλλήλων εἶναι, ἀλλ' ἡ ἰσογονία ἡμᾶς ἢ κατὰ φύσιν ἰσονομίαν ἀναγκάζει ζητεῖν κατὰ νόμον, καὶ μηδενὶ ἄλλῳ ὑπεικῖν ἀλλήλοις ἢ ἀρετῆς δόξῃ καὶ φρονήσεως» (*Πλάτ. Μενέξ.* § 239). Ἡ Στωικὴ Σχολὴ ἐθεώρει ὡσαύτως τὴν ἀνθρωπότητα ὡς ἀποτελοῦσαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν· ὁ δὲ Ζήνων καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατεδικάζον τὴν δουλείαν ἐξ Ἰσοῦ ὅπως καὶ τὸν πόλεμον. Ἐκ τῶν ποιητῶν ὁ Ἐδριπίδης πολλαχῶς κηρύττεται ὑπὲρ τῆς ἰσότητος, λέγων:

ὁμοία χθῆς ἴπασιν ἐξεπαλθευον ὄμιν
ἴδιον οὐδὲν ἔχομεν, μία γονὰ
τό τ' ἀγενεῖς καὶ τὸ δυσγενεῖς....

Ἡ δουλεία φαίνεται κατὰ τὴν ὁμηρικὴν ἐποχὴν λίαν περιωρισμένη· συνθῶς βάσις αὐτῆς ἦτο ἡ μίσθωσις, ἢ δὲ λέξις δούλος μόνον ἐν δυαὶ χωρίοις (*Ἰλιάδ.* Γ, 409 καὶ *Ὀδυσσ.* δ, 12) τοῦ Ὀμήρου ἀπαντᾷ, καὶ μάλιστα ἐν θηλυκῷ τόκῳ· ἀντ' αὐτῆς εὐρίσκειται ἡ λέξις θῆς καὶ ἔριδος.

Μετὰ τὰ ἐπὶ τῇ βᾶσει ἀσφαλῶν μαρτυριῶν εἰρημένα, νομιζομένην λίαν τολμηρὰν καὶ ὅλως ἀθαίρετον τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων, ὅτι ὁ νόμος οὐδεμίαν παρεῖχεν ἐγγύησιν ταῖς ξένοις. Ἴδε *Fustel de Coulanges La cité antique*, σελ. 245.—*Henry Wheaton Histoire de progrès etc.* ἐν Εἰσαγωγῇ.—*Laurent Histoire du droit des gens*, tom. II, σελ. 80.—Ὁ τελευταῖος οὗτος κακῶς ἐξηγεῖ τὰ ἐν *Ἰλιάδ.* Θ, 648: ἀτίμητος μεταστάσης διὰ τῶν λέξεων *εἶνε τίλ, méprisabile*. Ἄτιμος παρ' ἀρχαίους ἐκαλεῖτο ὁ ἐστερημένος πολιτικῶν δικαιωμάτων, εἶδος δὲ πονῆς ἢ ἀτιμίας. Τὴν ἔννοιαν ταύτην διεξέφερον καὶ ἡ καθωμλημένη: «*sans raioun ξένος*».

1. *Block Dictionn. de la Polit.* ἐν λέξει *esclavage*.
2. *Διον Κασσ.* παρὰ *Σιγριλῶν*, σ. 87.

1. Πλάτ. Ἴων 541. D.
2. Ἀριστοφ. Βάτρ. 678.
3. *Διογ. Λαέρτ.* Δ', 14.—Πλουτ. Φλαμ. 12. Φων. 24.—*Διογ. Λαέρτ.* Δ', 2, 7.—Πλουτ. Ἀλέξ. II', κτλ.
4. Ξενοφ. Ἀπομνημ. Βιβλ. Β', 1.
5. Θουκ. Β', 39.
6. Ἡροδ. Γ', 65.
7. Λακεδ. Πολιτ. ΙΔ', 4.—Πλουτάρχ. Λουκ. 27.—S. Croix de l'État et du sort des colonies des anciens Grecs, p. 90.
8. Ἀριστοφ. Ὀρν. στ. 1014.—*Εἰρήν.* στ. 622.—Πλουτ. Ἀνκ. 556.—Πλάτ. Πρωταγ. 342.—Θουκ. κερ. ρμδ'.
9. Θουκ. Α', 134. Ε', 45, Γ', 8. II', 6.—Ἡροδ. Θ', Γ', 34—35.—Πλουτ. 230.—

σαν εισαγωγήν, προστιθείς τὸ τοῦ *Vico*: «Ἡ ἀρχαιότης τοῦ κόσμου εἶναι αἱ χρόνοι, καθ' οὓς ζῶμεν, οἱ δὲ χρόνοι, καθ' οὓς ἔζων οἱ ἀρχαῖοι, δὲν ἦσαν ἀρχαιότης, ἀλλ' ἡ νεότης τοῦ κόσμου. Ἦδη ἡ σκαπάνη τῶν ἀρχαιολόγων δισκαδεάζει τῶν αἰώνων τὴν ὁμίχλην καὶ ἀναπετάσσουσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἀνὰ μίαν μίαν τὰς γωνίας τοῦ ἀρχαίου νομοῦ κόσμου· ἐλπίζεται δὲ ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ δυνήσῃμεν νὰ συρράψωμεν τὰ τεμάχια τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου χιτώνος».

Ἔως πάντα τὰ γραφέντα εὖρη τις ἀρχαίως ἐπιτετροχασμένα καὶ ἀπειρίας δοκίμα» ἔως τις αἰσχναῖς ἐπινοίαις καὶ λεπτοῖς διαλογισμοῖς ἀνεπιεικῶς κρινεῖ μετ' ἀναλογισθῆτω ὅμως ὅτι «χαλεπὸν τὸ ἀναδημιουργῆσαι κόσμον ἐκλιπόντα», καὶ ἀναμνησθῆτω τῶν γενναίων λόγων τοῦ ποιητοῦ τῆς Ὀμβρίας:

*Quod si deficiant vires audacia certa
locus erit: in magnis et voluisse satis est.*

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ὁ καθηγητὴς τῆς ἐν Παρισίοις νομικῆς σχολῆς κ. *E. Glasson* λέγει πρὸς τοῦ διτόμου αὐτοῦ συγγράμματος *Elements du droit français* «ὅτι ἄνθρωπος, κρινῶν περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἰκανότητος, ῥέπει εἰς ὄνειροπολήματα». Ἐὰν τοῦτο ἀληθεύῃ, εὐκολώτερον ἐφαρμύσσεται προκειμένου περὶ ἐθνικῶν ζητημάτων, ἐνθα ὁ ἐγωισμὸς καὶ ἡ ἀυταπάτη δύναται νὰ παρασύρῃ βραδίως τὴν κρίσιν. Ἄλλ' ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης πραγματείας, ἐὰν ἐν τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου δικαιολογῇ γεγονότα τινὰ ἢ πράξεις τῶν προγόνων αὐτοῦ προδιδούσας ὠμότητα, ἢ ὑπεραπολογεῖται αὐτῶν, τοῦτο πράττει οὐχὶ ἐξ ἐγωισμοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς πεποιθήσεως, ὅτι «ἔξυμβήσεται πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι γινόμενα καὶ αἰεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν αὐτὴ ἢ φύσις τῶν ἀνθρώπων ἦ». *Aussi longtemps que le monde sera le monde, λέγει ὁ ποιητὴς Meissner, et que l'humanité oscillera entre deux pôles dans l'espace infini, la vie internationale demeurera une grande tragédie, et l'épée restera le symbole éternel.* Ἐὰν ἐν ταῖς λαμπραῖς σελίδι τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀπαντῶντα στίγματα ἀποδοτέα εἰς αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· τοῦτο τοῦλάχιστον μᾶς διδάσκει ἡ παγκόσμιος ἱστορία, συνεχίζουσα τὰ γεγονότα καὶ τὰς πράξεις τῶν αἰώ-

νων. Κατὰ τὸν τελευταῖον γαλλογερμανικὸν πόλεμον οἱ πεπολιτισμένοι Γερμανοὶ ἐφόνευσον τοὺς συλλαμβανομένους χωρικούς, τοὺς ὑπὲρ τῶν πατρῶων ἐπιτιμῶν πολεμοῦντας, ὡς τὸν ἔσχατον τῶν κακούργων! Εἰς ἀπλοῦν αἰσθημα κταστροφῆς ὀφείλεται ὁ ἐμπρησμὸς τοῦ χωρίου *Bazilles*, ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς κατεφωγῶθη ἀπὸ τὰς φλόγας, οἱ δὲ διαφυγόντες ἐτυφεκίσθησαν, ὡς περ κύνες¹. Κατὰ τὴν γιγαντομαχίαν ταύτην ἰδιωτικαὶ περιουσίαι διηρπάγησαν ἢ κατεστράφησαν καθ' οἰονδῆποτε τρόπον, στρατιῶται δὲ γερμανοὶ ἀφῆρσαν καὶ αὐτὰ τὰ κλεῖθρα τῶν θυρῶν· ἀλλὰ ταῦτα δικαιολογοῦνται σήμερον διὰ τοῦ ἐπιχειρήματος *necessités de la guerre*. Ἐνθ' οἱ κήρυκες καὶ οἱ ἄγγελοι ἀπὸ τῶν τρωικῶν ἐτι χρόνων ἐθεωροῦντο ἄτυλοι καὶ ἰσροί, κατὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον παρεβιάσθησαν καὶ ἐφρονεύθησαν δυνάμει τοῦ ἀξιώματος τῆς πολεμικῆς ἀνάγκης²!

Κακίζουσι τοὺς ἀρχαίους, λέγοντες ὅτι σύνθημα αὐτῶν ἦν «ἄσπονδος κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμος»· ἐπιτιμῶσι τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν πρὸς τοὺς Μηλιούς καὶ Σικυωνίους σκληρότητα αὐτῶν³. «ἄλλ' εἰ μὲν ἄλλοι τινὲς τῶν αὐτῶν πραγμάτων προότερον ἐπεμελήθησαν, εἰκότως ἂν ἡμῖν ἐπιτιμῶμεν». Ὅποια ὅμως αἱ ἀρχαὶ τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, τῆς συναρθείσης ὑπὸ τῶν τριῶν τῆς Εὐρώπης

1. *Histoire de la guerre du 1870—1871*, σελ. 134 καὶ ἐφεξῆς.

2. *Lettre du maréchal de Moltke à Mr Bluntschli* 11 Decembre 1880.

3. *Wheaton Droits des Gens* ἐν Εἰσαγωγῇ.—Ὁ πολυτίμων ὅμως *Strobo* φρονεῖ ὅτι ὁ *Θουκυδίδης* δὲν ἀναπαρέστησε πιστῶς τὰ πρὸς τοὺς Μηλιούς αἰσθηματα τῶν Ἀθηναίων, νομίζει δὲ ἀπίθανον τὸ γεγονὸς τῆς σφαγῆς. Σημειωτέον πρὸς ταῦτοις ὅτι ἡ λέξις *βάρβαρος* δὲν ἔχει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν σημασίαν, ἣν ἀποδίδουσιν αὐτῇ οἱ νεώτεροι. Διὰ τῆς λέξεως ταύτης οἱ ἀρχαῖοι ἐνόουν τὴν διανοητικὴν κατάρτησιν, τὸ δοῦλον καὶ ἀνελεύθερον, τὴν ὑποταγὴν καὶ ἐξάρτησιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Τοῦτο διαπιστοῖ ὁ *Εὐριπίδης*, λέγων:

τῶν βαρβάρων γὰρ δοῦλα πάντα (*Ἑλέν.* στ. 283).

καὶ ὁ *Ἰσοκράτης* ἐν *Πανηγυρικῷ*, § 50: «Καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων ἔθνος πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους, ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖ εἶναι καὶ μᾶλλον καλεῖσθαι Ἑλληνας τοὺς τῆς παιδείας τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας». Ἐσθμαίνα πρὸς ταῦτοις ἡ λέξις *βάρβαρος* καὶ τὸ μὴ ἀμόγλωσσον. Ὁ *Βαρβάρους* λέγει ὁ *Ἡρόδοτος* (ἐν *Κλειῶ* 158) τοὺς μὴ σφίαν ὁμογλώσσους».

ἀνατολικῶν δυνάμεων (*Dei gratia reges*) τῇ 14/26 Σεπτεμβρίου 1815, ἀνακηρυξάσης δὲ τὸ θεοκρατικὸν σύστημα ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ *Laybach* τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1821; Ἦως νὰ ἀποκαλέσωμεν τὴν πρὸς ἀλλήλους διαγωγὴν τῶν πολεμίων τοῦ Μεσαίωνος, τὴν νύκτα τοῦ Ἁγίου *Bartholomaeus*, τὴν νομοθεσίαν τῶν *Codâ Noirs* ἢ *Negro-laws*, τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν τῶν *Seigneurs justiciers*; ἐν ᾧ δὲ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα οἱ μὴ νόμον ἔχοντες Ἕλληνας οὐκ ἐχρηστηρίζοντο πολεμοῦντες πρὸς ἀλλήλους», σήμερον καὶ αὐτοὶ ἐτι οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος Σταυρωθέντος εὐλογοῦσι τὰ ὄπλα ἀλληλοσφάζομενοι. Κατὰ τί ἄρα γε συνετέλεσεν ἢ εἰς ἓνα πνευματικὸν ἀρχηγὸν ἐνωπὸς τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, εἰ μὴ εἰς ἐμφυλίους σπαραγμούς, εἰς πολυτεῖς κατατρεπτικούς πολέμους, εἰς καταπάτησιν καὶ αὐτῶν ἐτι τῶν στοιχειωδιστάτων θεσμῶν τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου; Ἡ φιλοσοφία, αἱ ἐπιστήμαι, ἡ ἐλευθερία τοῦ σκέπτεσθαι ἐνεποίουν εἰς τὴν πρὸς τὴν πλειότερον φόβον ἢ ὁ *Καλβῖνος* καὶ ὁ *Λούθηρος*¹. Οὐδέποτε ἑλληνικὴ πολιτεία ἀπηγόρευσε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, ὡς ἡ Πρωσσία εἰς τοὺς *Arnold* καὶ *Görres*, οὐδὲ ἀπήντησεν εἰς πατριωτικὰς κραυγὰς διὰ τῆς καταργήσεως τῶν πανεπιστημίων². Καὶ ὅμως περὶ τῶν κκουργημάτων τούτων οὐδαὶς ἐγένετο λόγος, ἐν ᾧ ἡ ἀτυχὴς Ἑλλάς, τὸ κράτος τῆς διανοίας καὶ τοῦ λόγου, *subit le sort de ses monuments qui en couvrent le sol, et dont la main des hommes n'a pas respecté l'incomparable harmonie*³.

Οἱ Νορμανδοὶ, κατακτῆσαντες τὴν Ἀγγλίαν περὶ τὸν ΙΑ' αἰῶνα, οὐδὲν ἐσεβάσθησαν. Πράγματα, πρόσωπα, ἄνδρες, γυναῖκες κτλ. κατέστησαν. λεία τοῦ νικητοῦ. Αἱ κόραι τῶν εὐγενῶν περιήλθον εἰς χεῖρας ἀγροίκων, καταστάντων φεουδαρχῶν δικαιοῦματι βίας καὶ ἀρπαγῆς⁴. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπτου ἐποχὴν ὁ *Φίλιππος Αὐγουστος* καὶ *Ριχάρδος ὁ Δευτοκαρδος*, πολεμοῦντες πρὸς ἀλλήλους, ἐτύφλωσαν ἀνὰ δεκαπέντε αἰχμαλώτους, τοὺς

1. *Victor Duruy Histoire Universelle*, p. 533.

2. *Ibid*, p. 540.

3. *G. Paparrigopoulos De la civilisation hellénique*, ἐν ἀρχῇ.

4. *M. Bloch Dictionnaire de la Politique*, ἐν λ. *ennemi*.

ὁποίους καὶ ἀντήλλαξαν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει. Ἐν Παλαιστίνῃ δὲ ὁ αὐτὸς *Ριχάρδος*, πολεμῶν ὑπὲρ τοῦ *Βασιλαρμένου*, ἐσφαξε 2500 αἰχμαλώτους. . . . Αὐτὸς ὁ *Μέγας Ναπολέων*, κρατήσας ἐξ ἐφόδου τῆς Ἰσπανίας, ἀφ' οὗ ἐπὶ τριάκοντα ὁλοκλήρους ὥρας ἐλεηλάτησε τὴν πόλιν καὶ κατέσφαξε τοὺς ἀνθισταμένους, δισπέρσας τελευταῖον ἐν στόματι μαχαίρας χιλιάδας τινὰς αἰχμαλώτων, λόγῳ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς διαθρέψῃ¹.

Ἄλλὰ τίς ἰσχυρὸς κάλαμος δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν αὐθαίρετον καὶ σκληρὰν διαγωγὴν τῶν πολεμίων τοῦ Μεσαίωνος; τίς δύναται νὰ ἐξέυρη τὸ δίκαιον, ὅπερ διεῖπε τὰς μεταξὺ ἀλλοθρήσκων σχέσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἢ καὶ αὐτῶν ἐτι τῶν Χριστιανῶν πρὸς ἀλλήλους; Ὁ Μεσαίων, ὁ αὐταρχικὸς Μεσαίων, ἀποτελεῖ ἀπότομον μετὰ θάνατον ἐκ τῆς ἰσότητος καὶ τῆς τάξεως εἰς τὴν βίαν, τὴν ἀναρχίαν καὶ τὸ χάος. Τίς ἠδύνατο νὰ σκεφθῆ περὶ τοῦ δικαίου τοῦ ξένου, ὅποτε τὰ δίκαια τοῦ πολλοῦ καὶ τῆς πατρίδος δὲν ὑπῆρχον; πῶς νὰ μὴ ὑπῆρχε δικίρεσις μεταξὺ τῶν λαῶν, ὅποτε νόμιμος κατὰστασις ἐθεωρεῖτο ὁ πόλεμος; Ἡ εἰκὼν τῆς Εὐρώπης τοῦ Μεσαίωνος εἶναι εἰκὼν ὀλιβερῆ, ἀποτρόπαιος· ἐκάστη σελὶς τῆς ἱστορίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶναι γεγραμμένη δι' αἵματος, ἐκάστη ἐπανάστασις ἐμπεποτισμένη χερμαρρῶν αἱμάτων! οὐδὲν ἔγχοσ σφάζεται θεῖου ἢ ἀνθρωπίνου δικαίου ἢ συνειδήσεως κρύπτεται ὑπὸ τὰς πτυχὰς νικηφόρου σημαίας, ἢ δὲ πολιτικὴ ἐπικαλεῖται τὸ δίκαιον μόνον ὅσκις πρόκειται νὰ κλύψῃ ἀπχηρίας! Ἐπὶ τῶν σελίδων τῆς ἱστορίας τοῦ Μεσαίωνος ἀρμόζει ἀνεκρηβόλως ὁ ἐπὶ τῆς εἰκόνης τοῦ δόγη *Marónu Puledri* μέλας πέπλος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: *Pro suis criminibus*.

Μήτοι ἄρα γε οἱ νεώτεροι ἐδογματίσαν ἐν ταῖς νομοθεσίαις αὐτῶν τὸ δόγμα τῆς ἀδελφότητος τῶν λαῶν; Μὴ δὲν ἦχει κκουρήτως ἐν τοῖς κώδιξιν αὐτῶν τὸ ὄνομα τοῦ ξένου; μὴ δὲν ὑπάρχει ἄβυσσος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τούτου, πατασσομένου διὰ πολλῶν ἀνικανότητων; ἢ ποῦ ὁ ξένος ἀπολαύει τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, οἷων ὁ ἑαυτὸς; ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ ὀρθοσκεύματος μὴ δὲν συνεπιφέρει στέρησιν πολιτικῶν τινῶν δικαιωμάτων; Ἐν Ἀγγλίᾳ λ. χ. οἱ καθολικοὶ ἱερεῖς στεροῦνται παντός δικαιώματος ἀγωγῆς περὶ πληρωμῆς

1. *Tiers Hist. de la Révolution*, tom. X, p. 401.

των' ὡσαύτως ἐν τῇ φιλελευθέρῳ Ὀλλανδίᾳ οἱ Καθολικοὶ ἀποκλείονται τοῦ λειψάνου τῶν ἀρχῶν. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι καὶ οἱ Λουθηραννοὶ τῆς Αὐστρίας μόνον τῷ 1861 ἐχειραρετήθησαν, οἱ δὲ Διαμαρτυρόμενοι τῆς Ἰταλίας ἀπέκτησαν πολιτικὰ δικαιώματα μετὰ τὸ 1848. Ἐν Σουηδίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ μέχρι τοῦ 1861 ἀπηγορεύετο τοῖς Λουθηρανοῖς ἡ ἐνάσκησις τοῦ Ιατρικοῦ ἐπαγγέλματος ἢ ἄλλης ἐλευθερίου τέχνης¹. Ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ καθολικοὶ ἀποκλείονται τοῦ θρόνου, τῆς θέσεως σφραγιστοφύλακος, τοῦ ἀξιωματοῦ λόρδου, γραμματέως ἢ δικαστοῦ ἐν Οὐεστμίνστερ κτλ.², μέχρι δὲ τοῦ 1813 δὲν ἠδύναντο νὰ γίνωσιν οὔτε πατρίσιοι, οὔτε βουλευταί, οὔτε ἀπλοὶ δικασταί, οὔτε διοικηταί, οὔτε διευθυνταὶ τραπεζῶν, οὔδε νὰ ὀπλοφορῶσιν ἠδύναντο, ἐὰν μὴ εἶχον ἐτησίαν πρόσοδον 100 τοῦλάχιστον λιρῶν³. Περὶ δὲ τῶν Ἰουδαίων τί δύναται τις εἰπεῖν κατόπιν τῶν γινομένων ἤδη ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ! Καὶ σήμερον ἔτι, μεθ' ὄλην τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, πανταχοῦ δεσπόζει ἡ ἰδέα τῆς ἰσχύος βίας παντὸς κοινωνικοῦ θεσμοῦ εἶναι τὸ δίκαιον τῆς βίας, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ δίκαιον τῶν τετελεσμένων γεγονότων (fait accompli). Ἐν πάσαις ταῖς σχέσεσι τῶν κρατῶν δεσπόζει ἡ ἰδέα τῆς ἰσχύος, τὸ δὲ δίκαιον εἶναι πέπλος, καλύπτων τὴν βίαν καὶ προσδίδων τύπον νομιμότητος. Ἄλλως γὰρ ὁ δυνάμει προέχων δικαιότερα αἰεὶ καὶ λέγειν καὶ πράττειν δοκεῖν⁴. Συμβαίνει ἀκριβῶς καὶ σήμερον ὅτι ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς Μηλιῶς «Δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἰσχύος κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ προέχοντες πράσσουν καὶ οἱ ἀσθενεῖς ὑποχωροῦσι». Διὰ τί ἄρα ζητοῦμεν τὸ τέλειον ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἀφ' οὗ καὶ σήμερον ἔτι τὸ διεθνὲς δίκαιον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ στερεῖται πραγματικότητος; Διὰ τί κατηγοροῦμεν τοὺς ἀρχαίους, λέγοντες ὅτι τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις ἐκανόνιζον κατὰ τὸ ἐξ ἔθους δίκαιον, μὴ στηριζόμενοι εἰς τὸ κύρος ἠθικῆς τινος υποχρεώσεως; Μήτοι καὶ σήμερον, εἰκοστοῦ αἰῶνος ἀρχομένου, τὸ διεθνὲς δίκαιον ἔχει ἀλλοίαν βᾶσιν; μήτοι μορφοῦνται ὑπὸ τὴν

ἐπιρροὴν νομοθετικῆς τινος ἐξουσίας; μὴ ἄρα γε ὑπάρχει ὑπὸ νόμιμον τύπον ἐκπεφρασμένον ἢ ὑπὸ νόμου τινὸς κεκρωμένον; Τυχρᾶναι δικαστικῆς τινος ἐξουσίας; ἔχει κώδικα, ὑποχρεοῦντα τοὺς διαφορομένους καὶ προλαμβάνοντα τὰς συγκρούσεις; Βεβαίως οὐχί· διότι, τῶν αὐτόνομων πολιτειῶν μὴ ἐξαρτωμένων ἐκ κοινῆς τινος ἐξουσίας, ἅπαν τὸ δίκαιον ἀνήκει τῇ ἰσχύϊ τῶν ὅπλων· διεθνῆς κώδιξ εἶναι: la raison de plus fort καὶ κοινὰ νόμιμα: ἡ στρατιωτικὴ ὑπεροχὴ. Ἐπι τοσοῦτον εὐθίσθη ὁ κόσμος θεωρῶν τὴν ὑπαρξίν τοῦ δικαίου μόνον ἐκεῖ, ἐνθα ὑπάρχουσι λόγχοι πρὸς ὑπερτάσις, ὥστε ἐν ἐλλείψει τούτων τὸ θεωρεῖ ὑποπτον καὶ τὸ κατατάσσει μετὰ τῶν ὀνειρῶν καὶ τῶν ἀτοπιῶν τὸ δίκαιον σήμερον ὑπαγορεύει ἡ φωνὴ τοῦ τηλεβόλου, ὑφ' ἧν οἱ λαοὶ κλίνουσι τὸν ἀχένα: D'Etat à l'Etat le seul droit connu est le droit de la force¹.

Προκειμένου ἤδη περὶ θεωριῶν, ποῦ ἀλλοθι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἀπεπειράθη τολμηροτέρων πτήσιν ἢ ἐν Ἑλλάδι; ποῦ μετρησιώθη πλείοτερον ἐν τοῖς ὄναιροπολήμασιν αὐτοῦ; ποῦ συνελήφθησαν αἱ ἐν παντὶ θέματι εὐγενεῖς ἰδέαι πρόδρομοὶ τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ μέλλοντος; ποῦ διείδον ὡς ἐξ ἐμπνεύσεως τὰς ἐπιστημονικὰς ἀληθείας, ὡς διαπιστοῦσιν οἱ μόχοι τοῦ παρόντος αἰῶνος; Ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ στρέψωμεν δέσμη φωτεινῶν ἀκτίνων ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ νομοθετικοῦ οικοδομήματος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἠθέλομεν διακρίνει, ὡς ὑπὸ τὴν λάμπην ἀστραπῆς, ὅτι πᾶσαι αἱ περὶ νόμων νεώτεροι φιλοσοφικαὶ θεωρίαι ἐπεφοίτησαν εἰς τὴν διάνοιαν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἑλληνικοῦ φιλοσόφου. Ἡ Ἑλλάς τὸ πρῶτον ἐδίδαξεν ἕνα Θεὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. Ἡ Ἑλλάς πρώτη παρέστησε διὰ τῆς ποιήσεως τὸν Θεὸν ὡς ὑπέρτατον Ὄν. Ἡ Ἑλλάς πρώτη διὰ τοῦ Σωκράτους ἐκήρυξεν ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ὡς τέκνα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Ἐν Ἑλλάδι τὸ πρῶτον ἀνυψώθη ἡ γυνὴ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν διὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς μονογαμίας, ὃν ἐξύμνησαν οἱ ποιηταί. Ἐν Ἑλλάδι τὸ πρῶτον κατενοήθη ἡ ἐνότης. Εἰς τὰς πανηγύρεις καὶ τοὺς ἀγῶνας εὗρισκέ τις τὸν Ἰλλυριόν, τὸν Θρᾷνα, τὸν ὑπήκοον τοῦ μεγάλου βασιλέως, τὸν Σκύθην κτλ. ἀναστρεφόμενον ἐν ἀγάπῃ μετὰ τοῦ

1. Heffter Droit des Gens, édit. franc. 1866.—Fustel de Coulanges La cité antique, σελ. 250.

κοσμοπολίτου Ἀθηναίου, τοῦ τραχέος Σπαρτιάτου, τοῦ πονηροῦ Θεσσαλοῦ, τοῦ ἀξέστου Ἰππειώτου κτλ. «Ὁ ἀπόστολος τοῦ Ἑλληνισμοῦ Ἀλέξανδρος, ὁ μύησας τὴν Ἀνατολὴν τὰ μυστηριώδη δόγματα τῆς Δύσεως, ἴδρυσεν τὴν μικτὴν ἐκείνην κοινωνίαν, ἐν ἧ ὁ Ἕλληνας, ὁ Αἰγύπτιος, ὁ Ἰουδαῖος, ὁ Φοῖνιξ, ὁ Πέρσης κτλ., θεμελιούντες ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τὰ φιλοσοφικὰ καὶ θρησκευτικὰ δόγματα καὶ μυστήρια, παρεσκύασαν τὸν κόσμον εἰς τὸν Χριστιανισμόν· τὸ κράτος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἠθικὴν ἐνότητα καὶ τοὺς κοινωνοὺς δεσμούς. . . . Μετὰ ὑπερτάτης χάριτος καὶ νεανικῆς ἀφθονίας ἐσπεριε παντοῦ ἐν τῇ διαβάσει τοῦ σπέρματος ἀφθονοῦ γονιμότητος, ἐγκαταλείπουσα εἰς τὸ μέλλον τὴν ἐλευθέρην αὐτῶν ἀνάπτυξιν¹. Ὁ ἐπιφανὴς φιλόσοφος τῶν νεωτέρων χρόνων παγκοσμίου ἀπολαύων φήμης ὁ *Voltaire*, ἀποβλέπων εἰς τὴν προσηγομένην τοῖς Ἕλλησιν ἀδικίαν, εἶπεν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς παγκοσμίου αὐτοῦ ἱστορίας.

1. Block Dictionn. de la Politique, ἐν λ. conquête.

«Il faut avoir meilleur opinion des Grecs, qui sont nos maitres en tous; ce sont les philosophes d'Athènes, de Milet, de Syracuse, d'Alexandrie, qui ont rendu les habitants de l'Europe actuelle supérieurs aux autres hommes. Si Xerces ont vaincu à Salamine nous serions peut-être encore barbares».

Καὶ ἤδη, περαινόντες τὴν παρούσαν πραγματείαν, παρακαλοῦμεν τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας «ἡμῖν συγγνώμην ἔχειν καὶ μὴ δυσχεραίνειν, μεταφέρουσι τὴν πολλὴν ἱστορίαν, ἐὰν τι πταίωμεν, ἀλλ' ἀγαπᾶν ἐὰν τὰ πλείω τῶν εἰρημένων ἑτέροις ἀμεινον λέγωμεν ἢ τὰ παραλειφθέντα δι' ἄγνοιαν προστιθῶμεν». Ὡς δὲ καὶ ἀρχόμενοι εἶπομεν, τὰ ἡμαρτημένα καὶ τὰ δι' ἄγνοιαν παραλειμμένα εἰπάτωσαν

Φῶτες ὅσοι χουσαμπύκων
ἐς δῆρον Μοισᾶν
ἐποχοῦνται

διότι

ἂ γὰρ Λακεδαίμων πολλὸς ἔχει μὴ κάρρονας.

Ο ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΚΟΣ ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ ΚΑΘ' ΟΜΗΡΟΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΒΩΝΑ

ὑπὸ

ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΠΑΡΑΝΙΚΑ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΤΙ συνεδρίᾳ τῆς 11 Ἰανουαρίου 1899.

Ἡ κατὰ τὸν Πόντον τοῦτον χώρα, καίτοι ἀπωρισμένη τῆς κυρίως Ἑλλάδος, ἦν γνώριμος καὶ εἰκεία τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν. Ὀμηρος, ὁ πατὴρ τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως, μετὰ τῶν ἐπικούρων τῶν Τρώων ἀναφέρει ἐν τῷ καταλόγῳ καὶ τοὺς ὀρωμένους ἐκ τῶν μερῶν τούτων, οὓς συντόμως καὶ διὰ μιᾶς, οὕτως εἶπεν, παρ' ἀλλήλους ἀναφέρει ἐκ Παφλαγονίας καὶ Ἀλιζώνων, ὥστε προβαίνων τις ἀπὸ Παφλαγονίας πρὸς ἀνατολὰς φθάσει εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀλιζώνων, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν Ἀλύβην, τὴν γενέθλιον τοῦ ἀργύρου.

«Παφλαγόνων δ' ἠγεῖτο Πυλαιμένης· λάσιον κῆρ ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἠμιόνων γένος ἀγρότεράων, — οἱ βα Κέτωρον ἔχον καὶ Σήσαιον ἀμπενέμοντο, ἀμρὶ τε Παρθένιον ποταμῶν κλυτὰ δῆματ' ἔβαιον, Κρωμῆνάν τ' Αἰγιαλὸν τε καὶ ὑψηλοῦς Ἐρσθίνους. Αὐτὰρ Ἀλιζώνων Ὀδῖος καὶ Ἐπιστροφος ἤρχον τηλόθεν ἐξ Ἀλόβης, ὅθεν ἀργύρου καὶ γενέθλιον».

Ἰλ. Β, 851—7.

Ἀναγινώσκοντες μετὰ προσοχῆς ταῦτα, παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἀπὸ τῆς Παφλαγονίας μέχρι τῆς σημερινῆς Χαλδίας καὶ Ἀργυροπόλεως (Κιουμουσχανέ) ἀναφέρει ὄνο-

1. M. Block Dictionn. de la Politique ἐν λεξ. emancipation.

2. E. Glanoui Étém. du droit français — liberté de la conscience.

3. M. Blok ouvrage cité.

4. Διον Κόσος. LXI, 1.

μπα γνωστά και νῦν ἐτι ἀπαρράλλαντως ἀπαγγελλόμενα. Ἡ Παφλαγονία, τὰ Κοτυώρα (Ορδού), ἡ Σήσαμος ἢ Σαμφούς¹, ὁ Παρθένιος ποταμός, ἡ Κρώμνα², ὁ Αἰγιαλός, ἀναμφιβόλως τὰ ἐνταῦθα παράλια τοῦ Εὐξείνου, οἱ Ἀλιζώνιοι, ἀνατιροῦντες οἱ βραδύτερον κληθέντες Λαζοί, ἡ Ἀλύβη, ὅπου καὶ τότε ἀκόμη ἦσαν τὰ μεταλλεῖα τοῦ ἀργύρου καὶ περὶ τὴν ὁποίαν κατέκων οἱ κατόπιν Χάλυβες (βεβαίως ἐκ τῆς ὀμηρικῆς Ἀλύβης τὸ ὄνομα ἔλκοντες), ἡ Χαλδαῖοι, ἡ Χαλδία τῶν Βυζαντινῶν, πάντα τὰ ὀνόματα ταῦτα ἀπαρράλλαντα σχεδὸν ὑφίστανται καὶ μέχρι τοῦδε καθαρῶτα ἀκούονται.

Δὲν ἐπιχειρῶ νῦν ὀρίσω ἀκριβῶς τὰς θέσεις τῶν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφερομένων μερῶν τούτων, οὐδαμῶς ὅμως συμμερίζομαι τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες τάσσουν αὐτὰ πέραν τῆς Σινώπης, πρὸς τὸν Παρθένιον ποταμὸν, οὐδ' ἀμφιβάλλω, ὅτι αἱ θέσεις αὐταὶ πιθανώτατα εἶναι αἱ σημεριναὶ μὴ μετενεχθεῖσαι τοποῦτον μακρόθεν εἰς τὰς σήμερον οὕτω καλουμένας. Πῶς ἦτο δυνατόν καὶ διὰ τίνα λόγον τὰ ὀνόματα τῶν Κοτυῶρων, τῆς Σησάμου καὶ τῆς γεραρῆς Κρώμνης νὰ μεταφερθῶσιν ἀπαρράλλαντα ἐκ τῶν πέραν τῆς Σινώπης χωρῶν εἰς μέρη ἱστορικῶς ἀναμφισβήτητα καὶ ὑπὸ τῆς παραδόσεως καὶ τῶν ἱστορικῶν μέχρι τῆς σήμερον μαρτυρούμενα; Εἰκόζω λοιπὸν, ὅτι οἱ ἀρχαιότατοι Ἕλληνας ἐγίνωσκον καλῶς τὰ μέρη ταῦτα, ἀφοῦ καὶ τὴν γενέθλιον τοῦ ἀργύρου, καίτοι ἀπέχουσαν ὀπωσδήποτε, γινώσκουσι καὶ ἀναφέρουσι. Πῶθεν ἤρ' γε ἔλαβον γνώσιν τούτων; βεβαίως ἐκ χρόνων πολὺ προγενεστέρων τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν Τρωϊκῶν. Ἡ πολυθρύλητος Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία, ὀπωσδήποτε καὶ ἂν καλύπτεται ὑπὸ σκότους, περιέχει ἀναμφιβόλως τὸν πυρῆνα τῆς ἀληθείας. Μεταγενέστεροι περιγραφὰ τοῦ πλοῦ τῶν ἡρώων, τῶν Μινυῶν τῆς παναρχαίας Ἑλλάδος, τῆς Βοιωτίας καὶ Θεσσαλίας, ἀναφέρουσι λεπτομερέστερον, οὐχὶ δὲ καὶ ἀκριβέστερον τὰ κατὰ τὰς ἡμέτερας χώρας. Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος, κατὰ τὸν γ' πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ἀκμάσας, ἐξ ἀρχαίων πηγῶν ἀντλήσας μετὰ πολλῆς φιλοπονίας, ἀναφέρει

ἐν τῷ λαμπρῷ αὐτοῦ περὶ Ἀργοναυτικῶν ποιήματι τὸν ποταμὸν Παρθένιον (Ἀργον. βιβλ. Β', 932—39) ὀπόθεν μετὰ μιᾶς νυκτὸς πλοῦν ἔφθασαν οἱ Ἀργοναῦται εἰς τὴν Σήσαμον, παρέπλευσαν τοὺς Ἐρυθρίους, τὴν Κρωβιάλαν, τὴν Κρώμναν, τὸν δασώδη Κῦτῶρον (942—4). Ἐνταῦθεν ἐκαμψαν τὴν πρὸς ἀνατολὰς Κάρραμβιν καὶ παρὰ τὸν Αἰγιαλὸν κωπλάτοῦντες μίαν ἡμέραν καὶ νύκτα ἔφθασαν εἰς τὴν Σινώπην (945—8). Ὁ Ἀπολλώνιος ἀκολουθῶς ἀναφέρει κατὰ τὸν πρὸς ἀνατολὰς πλοῦν τῶν ἡρώων τὴν χώραν τῶν Ἀμαζόνων (966—7), τὴν γῆν τῶν Χαλύβων (1002—5), τῶν Τιβαρηνῶν (1012), τὸ ἱερὸν ὄρος καὶ τὴν γῆν τῶν Μοσσυνοίκων (1017—8) ἀντιπέραν τῆς νήσου Ἀρκτιάδος (1032—4), τὴν νῆσον Φιλυρίδα, ὀπόθεν παραπλέοντες τὰς χώρας τῶν Μακρῶνων, Βιγῆρων, Ταπειρῶν, Βυζήρων καὶ τέλος βλέποντες τὸν Καύκασον κατέπλευσαν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Εὐξείνου εἰς τὴν Αἰαίην καὶ τὸν Φᾶσιν (1245—65).

Ἐκ τῶν τοῦ Ἀπολλωνίου ἐξάγομεν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐγίνωσκε μὲν τὰ ὑπὸ Ὀμήρου ἀναφερόμενα, τούτοις ὅμως ἀνέμιξε καὶ ἕτερα ὀνόματα λαῶν, τόπων, ποταμῶν κατὰ τοὺς ἐξυτοῦ χρόνους γνωστῶν. Ὀπωσδήποτε τὰ ὀνόματα τῶν ὑπὸ Ὀμήρου ἀναφερομένων πόλεων, Κυτῶρον, Σησάμου, Κρώμνης, τάσσει πολὺ πέραν τῆς Σινώπης, περὶ δὲ τῶν Ἀλιζόνων καὶ τῆς Ἀλύβης οὐδένα λόγον ποιεῖται. Φαίνεται ὅθεν πιθανόν, ὅτι ὁ ποιητὴς αὐτός, γράφων ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ, δὲν ἐπισκέφθη τὰ μέρη ταῦτα, παρ' ἄλλων δὲ παραλαμβάνων μεταγενεστέρων ἀνέμιξε νέα παλαιῶς, συγγῆων οὕτω καὶ τὰς θέσεις, ἃς ὁ Ὀμηρος παρέθετο καθ' ἡμᾶς πιστότερον.

Λεπτομερέστερον περὶ αὐτῶν λέγει ὁ Στράβων «Μετὰ τὸν Παρθένιον ποταμὸν Ἀμαστρίαι... Ἐκείνη μὲν οὖν Ἀμαστρία, γυνὴ μὲν Διονυσίου τοῦ Πρακλείας τυράννου, θυγάτηρ δὲ Ὀξυάδου τοῦ Λαρείου ἀδελφοῦ τοῦ κατὰ Ἀλέξανδρον, ἐκ τεττάρων κατοικιῶν συνώκησε τὴν πόλιν ἐκ τῆς Σησάμου καὶ Κυτῶρον καὶ Κρώμνης (ὧν καὶ Ὀμηρος μέμνηται ἐν τῷ Παφλαγονικῷ διακόσμῳ), τετάρτης δὲ τῆς Τίου... ὧν ἡ Σήσαμος ἀκρόπολις τῆς Ἀμαστρίας λέγεται. Τὸ δὲ Κῦτῶρον ἐμπόριον ἦν ποτὲ Σινωπέων, ὠνόμασται δὲ ἀπὸ Κυτῶρον τοῦ Φριξίου παιδός, ὡς Ἐφορός φησιν. Ὁ δὲ Αἰγιαλός ἐστὶ μὲν ἡἰών μακρὰ πλειόνων ἢ ἐπτὰ σταδίων, ἔχει δὲ καὶ κώμην ὀμώνυμον, ἣς μέμνηται ὁ ποιητὴς ὅταν φῆ Ἀκρωμνάν τε

Αἰγιαλὸν καὶ ὑψηλοὺς Ἐρυθρίους... Ἐρυθρίους δὲ λέγεσθαι φασὶ τοὺς νῦν Ἐρυθρίους ἀπὸ τῆς χροῆς· δύο δ' εἰσὶ σκόπελοι. Μετὰ δὲ Αἰγιαλὸν Κάρραμβις, ἄκρα μεγάλη... μετὰ δὲ Κάρραμβιν Κίνωλος καὶ Ἀντικίνωλος καὶ Ἀβώνου τείχος καὶ Ἀρμένη... εἶτα αὐτὴ Σινώπη». Στράβ. IB', 544¹.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀπὸ Ἀμαστρίας μέχρι Σινώπης Παφλαγόνων, περὶ δὲ τῶν Ἀλιζόνων λέγει «Οἱ δὲ νῦν Χαλδαῖοι Χαλύβες τὸ παλαιὸν ὠνομάζοντο, καθ' οὓς μάλιστα ἡ Φαρνακία ἰδρυταί, κατὰ θάλασσαν μὲν ἔχουσα εὐφυίαν τὴν ἐκ τῆς πηλαμῆδειας (πρώτιστα γὰρ ἀλίσκειται ἐνταῦθα τὸ ἔψον τοῦτο), ἐκ δὲ τῆς γῆς τὰ μέταλλα, νῦν μὲν σιδήρου, πρότερον δὲ καὶ ἀργύρου... τούτους μὲν οἶμαι λέγειν τὸν ποιητὴν Ἀλιζόνους ἐν τῷ μετὰ τοὺς Παφλαγόνους καταλόγῳ αὐτῶν Ἀλιζόνων Ὀδῖος καὶ Ἐπίσκοπος ἦρχον τηλόθεν ἐξ Ἀλύβης, ὅθεν ἀργύρου ἐστὶ γενέθλιον». Στράβ. IB', 549.

Καὶ ταῦτα ὁ μέγας γεωγράφος τῆς ἀρχαιότητος Στράβων, ἐπὶ Χριστοῦ ἀκμάσας καὶ ἐξ Ἀμασειᾶς καταγόμενος. Ἐπιτρέπεται νὰ υποβάλωμεν ταῦτα εἰς βραχεῖαν κρίσιν. Ὁ Στράβων, πανταχοῦ ἀναφέρων τὸν Ὀμηρον, ὅσας εἰς αὐτὸν περιγράφει μέρους τι, τάσσει τὰς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἀναφερομένας πόλεις ἐν τῷ διακόσμῳ τῶν Παφλαγόνων, Κῦτῶρον, Σησάμου, Κρώμναν, ἔτι Αἰγιαλὸν καὶ Ἐρυθρίους, περὶ τὴν Ἀμαστρίαν, ἣν ὅμως δὲν ἀναφέρει ποσῶς, ὡς μὴ τότε οὐσαν. Ἐρχόμενος δὲ κατόπιν μετὰ πολλὰ ἄλλα εἰς Ἀλιζόνους καὶ τὴν Ἀλύβην τοῦ Ὀμήρου, τάσσει αὐτοὺς ὀρθότερον ἐκεῖ, ὅπου βραδύτερον ἤκουον οἱ Χάλυβες, οἱ Χαλδαῖοι καὶ ὅπου τὰ μεταλλεῖα τότε μὲν σιδήρου, πρότερον δὲ ἀργύρου, περιέπου κατὰ τὴν σημερινὴν Χαλδίαν. Δεξιόμεθα οὖν τὸ δεύτερον τοῦτο περὶ τῶν Ἀλιζόνων καὶ τῆς Ἀλύβης εἰς τὰς σημερινὰς περιέπου θέσεις.

Ἦδη ἔνν αἱ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφερόμεναι πόλεις Κῦτῶρον, Σησάμου καὶ Κρώμνα συγκεντρωθῶσιν ἀκριβῶς περὶ τὴν νῦν Ἀμαστρίαν ὡς συνοικία αὐτῆς (ὡς λέγει ὁ Στράβων, παραλείπων τὸν Αἰγιαλὸν καὶ τοὺς Ἐρυθρίους), πῶς τὰ ὀνόματα ταῦτα μετεφέρθησαν εἰς τὰς θέσεις τῶν κατόπιν καὶ νῦν Κοτυῶρων, τῆς Σαμ-

ψούντος καὶ τῆς ἡμετέρας Κρώμνης; πότε δὲ ἐγένετο καὶ πῶς ἡ μεταφορὰ αὐτὴ ἀπὸ τοποῦτον μακρᾶς ἀποστάσεως εἰς πόλεις φερούσας πολὺ πρότερον καὶ σήμερον ἐτι ἀδιαφιλονικήτως τὰ αὐτὰ ὀνόματα Σαμψούντος, Κοτυῶρων, Κρώμνης ὀλίγον πρὸς νότον τῆς Τραπεζοῦντος; Διὸ ἐπιμένω, ὡς προείπον, εἰς τὴν προτέραν μου ἐξήγησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου λεγομένων, θεωρῶν τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένας πόλεις κατεχοῦσας τὰς καὶ νῦν ἐτι σωζόμενας θέσεις, οὐχὶ δὲ πιθανὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνίου καὶ αὐτοῦ τοῦ Στράβωνος, ὃν οὐχὶ τοσοῦτον ἀκριβῆ εὔραν ἄλλοτε καὶ εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Τρωϊκοῦ πεδίου.

Ὁ Ὀμηρος λοιπὸν καὶ οἱ πανάρχαιοι Ἕλληνας ἐγίνωσκον ἱκανῶς τὰ μέρη ταῦτα, εἰκόζω δὲ ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐγένετο κατόπιν ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων, δηλαδὴ ἡ ἰδρυσις τῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, ἐγένετο καὶ πολὺ πρότερον. Οἱ Ἕλληνες ἔμποροι, οἱ πλούσιοι Μινυῖαι Αἰολεῖς τῆς Βοιωτίας καὶ Θεσσαλίας, ζητοῦντες τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ἤρχοντο ταῖς ναυσὶν αὐτῶν εἰς τὰ μέρη ταῦτα προβαίνοντες μέχρι τῆς Κολχίδος, τοῦ Φάσιδος καὶ τῆς Ἀλύβης ἵνα λάθωσι τὸ χρυσομαλλὸν δέρας· ἐγίνωσκον ἄρα τὴν πηγὴν τοῦ ἀργύρου πολὺ ἀρχαιότερον. Πιθανὸν δὲ μοι φαίνεται, ὅτι καὶ τότε ἀκόμη ἰδρυσαν ἀποικίας ἀκμαίας, ἐμπορικὰ δηλαδὴ πρακτορεῖα, ἐν αἷς μετεκόμιζον τὰ προϊόντα τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Αἰγιαλὸν τοῦτον τοῦ Εὐξείνου διὰ τῶν Συμπληγάδων τοῦ Βοσπόρου ναυτιλλόμενοι, ἀμειβόμενοι δὲ ἀνταλλάσσοντες μετέφερον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν ἄργυρον τῆς Ἀλύβης καὶ τοὺς ἀγροτέρους ἡμιόνους τῶν Ἰννετῶν τῆς Παφλαγονίας καὶ τὰ λοιπὰ προϊόντα τῶν ἀνατολικῶν τούτων χωρῶν. Πολὺ ἀρχαιότερον ἄρα οἱ Ἕλληνας ἐγνώρισαν τὰ μέρη ταῦτα πρὶν οἱ Μιλήσιοι οικίσωσι τὴν Σινώπην καὶ δι' αὐτῆς τὴν Τραπεζοῦντα τῷ 756 π. Χ. Ἀλλὰ τὰ μὲν κτίσματα τῶν Μιθησίων, ἐν μεταγενεστέρους χρόνοις γενόμενα, διατηρήθησαν ὑπὸ τῆς ἱστορίας, τὰ δὲ ἀρχαιότερα ἐκαλύφθησαν διὰ παντός ὑπὸ τοῦ ἀδιαφανοῦς πέπλου τῆς ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας, πιθανῶς γενομένης κατὰ τὸν 9^{ον} π. Χ. αἰῶνα.

Ὁ Ἕλληνισμὸς λοιπὸν ἔχει βαθυτάτας ῥίζας εἰς τὸν Αἰγιαλὸν τοῦτον τοῦ Εὐξείνου, ἀπὸ τῆς Παφλαγονίας μέχρι τῆς Αἰαίης, τῆς πατρίδος τῆς Μηδείας, πολὺ βαθυτέρας ἢ ὅσον παρέδωκεν ἡμῖν ἡ ἱστορία. Ὅτε δὲ ὁ Ξενοφῶν μετὰ τῶν μυρίων αὐτοῦ ἔφθασεν εἰς

1. Οἱ Βυζαντινοὶ καλεῖσθαι αὐτὴν Σαμψούν Γεώργιος Ἀκροπολίτης Χρονικ. σελ. 14. Ἐφραίμης, στίχ. 7518.

2. Ὁ Ζώσιμος ἀναφέρει Κρήμναν(η) ἐν Λυκίᾳ, σ. 59, καὶ ἐν τῷ Συνελεύματι Ἱεροκλέους φέρεται Κρήμνα (η) ἐν Παμφυλίᾳ. Κωνστ. Πορφυρογέν. τόμ. Γ', 395.

1. Καὶ ὁ γνωστός γεωγράφος Κίτιον τὰσσει τὰς πόλεις ταύτας τοῦ Ὀμήρου περὶ τὴν Ἀμαστρίαν, πέραν τῆς Σινώπης, ἐν τοῖς χάρταις αὐτοῦ.

τὴν Τραπεζούντα, εὗρεν αὐτὸν ἀκμαῖον καὶ ζωηρόν, καλλιεργούμενον καὶ ἀρδευόμενον ἀφθόνως ἕνεκα τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῆς χώρας καὶ τῶν καλῶν ιδιοτήτων αὐτῆς.

Κρίνω περιττόν νὰ προσθέσω, ὅτι βραδύτερον ὁ Ἑλληνισμὸς ἐτι μᾶλλον διεδόθη καὶ ἐκρατύθη ἰδίως ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἀφθόνως δὲ διεσπάρθη εἰς ἅπασαν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, Μεσσηποταμίαν, Συρίαν καὶ Αἴγυπτον, ὡς καὶ βραδύτερον ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ μάλιστα τῶν ἡμετέρων Βυζαντινῶν, ὅποτε δι' ἀποικιῶν, διὰ τοῦ

Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας αἱ χώραι αὗται ἐντελῶς ἐξηλληνίσθησαν. Ἀψευδὲς τοῦτου μαρτύριον πρὸς ἄλλοις ἐστὶ καὶ ἡ πανάρχαιος ἐλληνικὴ διάλεκτος τοῦ Πόντου, ἀπὸ δύο καὶ ἡμισείας χιλιετηρίδων μέχρι τῆς σήμερον λαλουμένη καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν Τραπεζούντος, Χαλδίας, Νεοκαισαρείας καὶ Ἀμασειας καὶ διατραυσα εἰσέτι τὸν ἀρχαιότερον αὐτῆς ἰωνικὸν τύπον, τρεῖς ἡμέρας, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τέσσαρας πρὸς νότον τοῦ Εὐξείνου εἰς τὴν μεσόγειον.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ

ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΒΑΖΕΛΩΝΟΣ

ὑπὸ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ Θ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἈΠΤ' συνεδρίῳ τῆς 22 Φεβρουαρίου 1899.

Ἐὰν οἱ ἐπουδῆποτε τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας διατρίβοντες καὶ οἰονδῆτι ἐπάγγελμα ἐξασκοῦντες Ἕλληνες λόγιοι, καθηγηταί, διδάσκαλοι, ἀρχιερεῖς, ἰατροί, δικηγόροι, ὑπάλληλοι, ἀπερᾶσζον ν' ἀφιερωσιν ἐκάστοτε ἐλάχιστον τῆς σχολῆς αὐτῶν χρόνον περὶ τὴν μελέτην τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἔτυγον διατρίβοντες, πολλὴ καὶ πολύτιμος θὰ συνεκομίζετο ὕλη, δι' ἧς θὰ κηθίστατο δυνατὴ ἡ λύσις διαφορῶν ζητημάτων, ἐκκλησιαστικῶν, ἱστορικῶν, φιλολογικῶν καὶ γεωγραφικῶν. Οἱ πρὸς ἔρευναν τῆς ἡμετέρας χώρας παρ' ἡμῖν κατερχόμενοι ἀλλοδαποὶ ἐπιστήμονες ἀποδεικνύονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡμιστά κατηρητισμένοι πρὸς τοιαύτην ἐργασίαν, τοῦτο μὲν, διότι συνήθως ἀγνοοῦσι τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ ἔθιμα τῶν μερῶν, ἅτινα ἀναλαμβάνουσι νὰ περιγράψωσι, τοῦτο δὲ, διότι ἐπὶ ζητημάτων ἰδίᾳ ἀφορῶντων τὸ ἡμέτερον Γένος καὶ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν, φωνῶνται πολλάκις μεροληπτικώτατοι καὶ ἐμπαθέστατοι ἐπικριταί.

Ὡς πανταχοῦ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, αὐτῶ καὶ ὁ ἐν Τραπεζούντῃ διαμένων εἰς πλεῖστα δύναται ν' ἀσχοληθῇ θέματα, τὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν καὶ γεωγραφίαν καὶ ἠθρογραφίαν τοῦ τόπου ἀφορῶντα, καὶ εἰς γενικώτερα δὲ καὶ ἐτι ἐπιστημονικώτερα ζητήματα νὰ ἐπεκταθῇ, οἷον τοῦ ἐμπορίου, τῆς ὑγιεινῆς, τῆς γεωλογικῆς καὶ πετρογραφικῆς τοῦ ἐδάφους κατασκευῆς, τῆς γλωσσικῆς καὶ τὰ παρόμοια¹. Τοιαῦτα φρονῶν, εὐχαρίστως διέθετον κατὰ τὴν ἐν Τραπεζούντῃ καθηγητικὴν ὑπηρεσίαν μου τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεώς μου εἰς μελέτας, ἐξερχόμενας μὲν τοῦ ἰδιαιτέρου ἐπιστημονικοῦ μου κύκλου, μὴ ἀπαιτούσας ὅμως καὶ εἰδικωτέρας σπουδᾶς ἢ ἕτερόν τι, πλὴν ἐπιμονῆς τινος καὶ κρίσεως. Οὕτω δ' ἀπετελέσθη τὸ πλεῖστον ὕλικόν τοῦ πέρυσιν ἐκδοθέντος πονήματός μου περὶ τῶν Τραπεζουντιῶν

1. Ἴδε περὶ τούτου εἰδικὸν ἄρθρον μου ἐν Ἑπερολογίᾳ Σκόκου 1899: «Τραπεζούσες».

λογίων τῶν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι ἡμῶν ἀκμασάντων, καὶ τοῦ ἤδη ἐκτυπούμενου ἔργου μου περὶ τῆς παρὰ τὴν Τραπεζούντα ἱερᾶς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Σουμελαῖ, ὡς ἐπίσης καὶ ἱκανῶν ἄλλων πραγματειῶν μου, ἃς ἐλπίζω μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ φέρω εἰς φῶς. Τούτων δ' ἀκριβῶς μία καὶ ἡ ἀνὰ χεῖρας περὶ τῆς Μονῆς Βαζελῶνος μελέτη.

Δὲν εἶναι τοῖς πολλοῖς κατ' ὄνομα τοῦλάχιστον ἀγνωστοὶ αἱ τρεῖς παρὰ τὴν Τραπεζούντα σταυροπηγικαὶ καὶ ἐξαρχικαὶ Μοναί, τῆς Παναγίας Θεοτόκου τῆς Σουμελαῖ, τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Περιστεροῦ ἢ Περιστερεῖα καὶ τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαζελῶνος ἢ Ζαβουλῶνος. Δικαίως δὲ πάντῃ καὶ αἱ τρεῖς αὗται ἱεραὶ μοναὶ μεγάλης παρὰ τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου ἀπολαύουσι φήμης καὶ ὑπολήψεως, καθ' ὅσον μεγίστας ἐν χρόνοις προγενεστέροις προσήνεγκον ὑπηρεσίας τοῖς περὶ τοὺς Χριστιανοῖς, οἵτινες εἰς αὐτάς καὶ μόνας ὄφειλουν τὸν ἐθνισμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπὶ τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἐμμονήν, διότι αὗται ὑπῆρξαν λιμένες σωτήριοι, προσδεχόμενοι τοὺς εἰς αὐτάς καταφεύγοντας, παρηγοροῦσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ διαθερμάνουσαι τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ ἐλπίδα. Παρατηρήθη δὲ ὅτι ὅπου μοναὶ ἐν τῇ χώρᾳ δὲν ὑπῆρχον, ἐκεῖ ἐντελῶς ἐξέλιπεν ὁ Χριστιανισμὸς, ἀπεναντίας δὲ ἀκμαῖος ὄλωσεν καὶ ἀλώβητος διεσώθη οὗτος περὶ τὰς τρεῖς ταύτας ποντικὰς μονὰς.

Ἄλλὰ πρὸς τὸν πολὺν ταῦτον σεβασμὸν, ὃν ἔκαλαι πρὸς τὰς τρεῖς ταύτας μονὰς ὁ περὶ τοὺς ἰδίᾳ πληθυσμὸς, ἠσθάνετο, συνεβάλετο οὐκ ὀλίγον καὶ ἡ ἀρχαιότης αὐτῶν. Καὶ εἶναι μὲν ἀδύνατον νὰ ὀρισθῇ ἀκριβῶς δι' ἐκάστην ἐξ αὐτῶν ὁ χρόνος τῆς ἰδρύσεώς της, σαφῶν πρὸς τοῦτο μαρτυριῶν μὴ ὑπαρχουσῶν· ἀλλ' εἶναι ἐξ ἄλλου διὰ πλείστων τεκμηρίων ἀποδεδειγμένον, ὅτι αἰῶνας ὄλους πρὸ τῆς ἐν Τραπεζούντῃ ἐγκαθιδρύσεως τῆς αυτοκρατορικῆς τῶν Κομνηνῶν ἀρχῆς ἤμαζον καὶ ἦνθουν αἱ παρὰ τὴν Τραπεζούντα μοναί, πρὸς ἃς οἱ Κομνηνοὶ μέγαν ἠσθάνοντο σεβασμὸν καὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ χρυσόβουλλα ἰδιαίτερα ὑπὲρ αὐτῶν ἐξέδοντο καὶ χώρας ὀλοκλήρους εἰς αὐτάς ὑπέταξαν καὶ ἐν γένει διὰ πολλῶν εὐεργεσιῶν περιέβαλον αὐτάς. Ἐν τῷ περὶ τῆς Σουμελαῖ πονήματί μου ἐνόμισα ὅτι ὄφειλον ν' ἀκολουθήσω πιστῶς τὴν ἀπὸ αἰῶνων διασωθεῖσαν παράδοσιν τῆς ὑπὸ τῶν

ἐξ Ἀθηνῶν πατέρων Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου τῷ 386 μ. Χ. ἰδρύσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου καὶ περιφήμου μοναστηρίου, νὰ ἐκθέσω δὲ τὰ τῆς πρώτης αὐτοῦ συστάσεως ὡς ἀφηγήσαντο αὐτὴν ἀρχαιότατοι ἤδη συγγραφεῖς, ἀποδίδοντες εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν τὴν μέχρι ἡμῶν διασωθεῖσαν εἰκόνα τῆς Παρθένου. Βεβαίως δύναται τις πλεῖστα ἐπιχειρήματα νὰ φέρῃ κατὰ τῆς τοιαύτης παραδόσεως, κατόπιν μάλιστα τῶν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου ἀρχαιολόγου Τάσσου Νερούτσου περὶ τῆς Ἀθηναίας εἰκόνης τῆς Γοργούπηκτου γραφέντων¹ οὐδ' εἶναι τις ἠναγκαστμένος νὰ δώτῃ πλήρη πίστιν εἰς ὅσα Νεόφυτος ὁ Κανσοκαλυβίτης, ὁ συντάξας τὸ Κτιτορικὸν τῆς Σουμελαῖ καὶ ὁ Παρθένος Μεταξάπουλος, Τραπεζουντιῶς λόγιος καὶ ἀρχιμανδρίτης τῆς Σουμελαῖ, ἀφηγήθησαν², λαβόντες ἐκ τῶν προγενεστέρων συγγραφέων. Προκειμένου ὅμως περὶ τοιούτων ἱερῶν καταγωγῶν, ἢ πρὸς τὰς παραδόσεις εὐλάβεια ἐπιβάλλεται, ὅταν τις μάλιστα ἀπλῶς νὰ κατεδαφίσῃ καὶ κατακρημνίσῃ τὰ δι' αὐτῶν διασωθέντα προτίθεται, οὐδὲν δ' ἀντ' ἐκείνων νὰ ἐγείρῃ δύναται, ἀφ' οὗ ἐνδείξεις ἕτεραι περὶ τοῦ ἀληθοῦς τῆς ἰδρύσεως χρόνου καὶ τῶν πρώτων αὐτῶν ἰδρυτῶν ἐντελῶς ἐλλείπουσιν.

Ἀνεφερα ἐνταῦθα τὰ κατὰ τὴν ἰδρύσιν τῆς Μονῆς Σουμελαῖ, καθ' ὅσον ἐν τῷ προμνησθέντι Κτιτορικῷ αὐτῆς ἀπαντᾷ εἰδησίς τις σχετικὴ πρὸς τὸ ἡμέτερον μοναστήριον τοῦ Βαζελῶνος, περὶ οὗ καὶ μόνον ἐν τοῖς ἔπειτα γίνεται ἐν τῇ παρούσῃ πραγματεῖᾳ λόγος. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀφίξιν τῶν ὁσίων πατέρων Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου εἰς τὸ ἕρος Μελαῖ, «ὃ ἡγούμενος τῆς πρὸς δυσμὰς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῆς ἐν τῷ Ζαβουλῶν εἰς οὖν Βαζελῶν, ἐπισκήψαντος οἱ καθ' ἕνους τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου διέπεμψαν αὐτοῖς τρεῖς κινὰς τῶν ὑπ' αὐτῶν, ἐπικομίζοντας σπυρίον ἐφ' ἡμιμόνου τὴν αὐταρκείαν καὶ ὡς κατὰ χρηματισμὸν ἤμοιεν ἀναγγέλλοντας»³. Ἐὰν λοιπὸν δεχθῶμεν ἀληθῆ ὅσα ὁ Κανσοκαλυβίτης περὶ τοῦ χρόνου

1. Ἑπερολόγιον Ἀττικὸν 1888, καὶ Χριστιανικαὶ Ἀθήναι, ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, τόμ. Γ', σελ. 68—70.

2. Τὸ Κτιτορικὸν ταῦτο ἐξέδθη ἐν Λαυφίᾳ τῷ 1775. Περὶ αὐτοῦ ἴδε ἐν ταῖς ἐμαῖς Βιογραφίαις Τραπεζουντιῶν λογίων, σελ. 120, πλείονα δὲ ἐν προλεγομένοις τῆς ἐμῆς Ἱστορίας τῆς παρὰ τὴν Τραπεζούντα ἱερᾶς Μονῆς Σουμελαῖ.

3. Σελ. 23.

τῆς ἰδρύσεως τῆς Μονῆς Σουμμελά λέγει, πρέπει τὴν ἰδρυσιν τῆς Μονῆς Βαζελώνος ν' ἀναγάγωμεν εἰς χρόνους προγενεστέρους τοῦ 386. Ἐν πᾶσι ὅμως περιπτώσει δυνάμεθα ἀσφαλῶς ἐκ τούτου νὰ εἰκάζωμεν ὅτι ἡ Μονὴ Βαζελώνος εἶναι ἀρχαιότερα τῆς Μονῆς Σουμμελά, ἥτις μάλιστα μέχρι ἐσχάτων ἐτέλει φόρον κηρίου εἰς ἐνδειξιν ὑποταγῆς.

Ἡ πρώτη τῆς Μονῆς Βαζελώνος θέσις δὲν εἶναι ἐκείνη, ἐν ἣ αὐτὴ τὴν σήμερον ἐγείρεται. Τούναντίον ἐκτός πάσης ἀμφιβολίας κείται ὅτι αὐτὴ τὸ πρῶτον ἐκεῖτο πολὺ χυμαλωτέρου, παρὰ τὴν ὄψιν τοῦ διαρρέοντος τὰς δύο ἐκατέρωθεν τῶν βουνῶν κλιτύς ποταμίσκου, τοῦ ἀπὸ τοῦ Τζεβιζλικίου¹, ἀπὸ τοῦ Πυξίτου² ποταμοῦ χωριζομένου, ἐκεῖ περίτετον, ὅπου τὴν σήμερον κείται ναῖσκος τοῦ Προδρόμου, ἐν τῷ χωρίῳ Σαχόνῃ³. Ἐλέγετο δὲ τὸ πρῶτον τοῦτο τῆς Μονῆς τοῦ Βαζελώνος οἰκημ. παμμεγίστον, πληθὺν κελίων καὶ μοναχῶν περιλαμβάνον, ἐπὶ ἐκτάσεως δὲ μεγίστης ἐκτεινόμενον, ὅπερ ὅμως κατεστράφη κατόπιν, ἐρειπωθὲν καὶ κατασκαφὴν ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων τὴν χώραν Περσῶν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Οὐδ' ἐρείπια δ' αὐτοῦ διεσώθησαν, πλὴν ἐν ὡς τοιαῦτα ἐκλάβη τις τὰς ἐπὶ τινος βράχου ἐν ὑψηλοτέρῃ τινὶ θέσει ἀποκειμένας ἀλύσεις, τὰς ὁποίας θηεώρησάν τινες ὡς ἐκείνας, αἰτινες συνεγράτουν πρὸς τὸν βράχον τὴν κυρίαν τῆς μονῆς εἴσοδον. Ἄλλ' ἐάν τις τὸν βράχον τοῦτον δεχθῆ ὡς τὸ ἐν τοῦ οἰκοδομήματος ἄκρον, τὸ σημερινὸν δὲ τοῦ Προδρόμου παρεκκλήσιον

ὑπολάβῃ ὡς ἀνεγερθὲν ἐπὶ τῆς θέσεως, ἐν ἣ ἐκαίτο ὁ ἀρχαῖος τῆς μονῆς ναός, ὅα εὐρηθῆ ἢ μεταξὺ τῶν δύο τούτων σημείων ἀπόστασις εἶναι τοσαύτη, ὥστε πελώριον, κατ' ἐκτασιν τοῦλάχιστον, θὰ ἦτο τὸ οἰκοδόμημα ἐκεῖνο, δυνάμενον οὕτω νὰ περιλάβῃ τοὺς τριακοσίους μοναχοὺς, οὓς ἡ παράδοσις ὡς ἀσκουμένους τὸ πάλαι ἐν τῇ Μονῇ Βαζελώνος διασημίζει.

Τοῦ ἀρχαίου οὕτω τῆς μονῆς ἰδρύματος κατασκαφέντος καὶ ἐρειπωθέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν, καὶ τῶν πλείστων ἐκ τῶν πατέρων αὐτῆς θάνατωθέντων, κατέφυγον οἱ διασωθέντες εἰς τὸ πυκνὸν καὶ ἀπρόσιτον σχεδὸν δάσος τοῦ ὄρους Ζαβουλώνος ἢ Βαζελώνος ἢ Βαζοβελώνος, ἐνθα συνώκησαν ἐκ νέου τὴν μονὴν αὐτῶν, τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκ τοῦ προχειροῦ, εἶτα δὲ μείζονα καὶ εὐρυχωρότερον διὰ τῆς βρηθείας τοῦ Βελισσαρίου, στρατηγοῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ὑπὲρ αὐτῆς ἐκδοθὲν χρυσόβουλλον τοῦ Μανουὴλ Κομνηνοῦ. Σκότος ἐν τοσοῦτῳ βαθύτατον καλύπτει τὸν βίον αὐτῆς κατὰ τοὺς μακροὺς μέχρι τῶν κομνηνείων χρόνων αἰώνας, ἀσφαλῶς δ' ἐκ τούτου δύναται τις νὰ εἰκάζῃ, ὅτι ἡρημώθη καὶ πάλιν ἐν τῇ μεταξὺ ἡ μονή, ἀφ' οὗ οὐδεμία ἐνδειξις τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς μέχρι τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος διεσώθη.

Ἐύρον ὅμως αὐτὴν ἀνθοῦσαν οἱ Κομνηνοὶ τῆς Τραπεζούντος, μεγίστου δ' ἀπολαύουσιν παρὰ τῶν περιόικων σεβασμοῦ, οὓς καὶ προσήλωσαν αὐτῇ διὰ χρυσοβούλλων. Ὁ Ἀλέξιος Γ' Ἰδὶξ καὶ ὁ Μανουὴλ εὐεργετικώτατοι πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ Βαζελώνος ἐδειχθήσαν, πλείστας δωρεὰς καὶ προνόμια αὐτῇ προσενεγκόντες. Ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν ἀγρῶν, τοὺς ὁποίους καὶ σήμερον ἀκόμη κέκτῃται ἡ Μονή—ἀγρῶν ὅμως ἀγόνων καὶ ἀχρήστων—, χρονολογεῖται ἐκτοτε, ὡς μαρτυροῦσι τὰ διασωθέντα πρατήρια καὶ ἀφιερωτήρια ἐγγράφα, περὶ ὧν θὰ ὀμιλήσωμεν περαιτέρω. Ἐὶ χρυσόβουλλον τοῦ Ἀλεξίου Γ', οὗτινος ἀντίγραφον διεσώθη ἐν τῷ κώδικι τῆς Μητροπόλεως Χαλδίας¹, παρέχει τῇ Μονῇ Βαζελώνος «γῆν ὑπερῶν καὶ χώρας ἐπιτελεῖν κατ' ἔτος τὰ δημόσια καὶ τὰ ἐπικυρπίαι, τὰ χωρία Ζούζαν καὶ Χορτοκόπιν, Χαβάν τε καὶ Σπήλαια, Δανείωχαν καὶ Παπάρουζαν, Χαμουρίν, Μανδρακενὴν καὶ Χαφίην». Τὰ χωρία δὲ ταῦτα εἶναι ἀκριβῶς καὶ τὰ

1. Ἐν σελ. 247—248, ἐξ οὗ καὶ ἐδημοσίευσεν αὐτὸ ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς, ἐν Ἑλλήν. Ἀνεκδ., Ἀνεκδ., σελ. 77—78.

σήμερον ἔτι ἀποτελοῦντα τὴν ἐξοχίαν τῆς Μονῆς. Καὶ τὸ χρυσόβουλλον δὲ τοῦ Μανουὴλ¹, οὗτινος ἀντίγραφον διεσώθη ἐν τινὶ τῶν κωδίκων αὐτῆς, ἐπιδραβεύει τῇ Μονῇ τὰ ὑπὸ τῶν προγενεστέρων αὐτοκρατόρων παραχωρηθέντα δικαιοῦματα καὶ προνόμια, διατηρηθέντα ἕκτοτε μέχρι τῆς σήμερον.

Ἐνταῦθα δὲν θεωρῶ ἄσκοπον εὐθὺς ἀμέσως νὰ δώσω πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς, τοσοῦτῳ μάλλον, καθ' ὅσον οὗτοι εἰσιν αἱ κυριώταται πηγαί, ἐξ ὧν ἠρύσθησαν τὰς περὶ τῆς Μονῆς Βαζελώνος πληροφορίας μου². Τοιοῦτοι ὑπάρχουσι κυρίως δύο, ὁ μικρότερος, σχήματος 12ου, ὁ μεγαλύτερος, σχήματος 4ου. Ὁ μικρότερος, ὁ καὶ σπουδαιότερος, ἀποτελεῖ ἀξιολογώτατον μνημεῖον τῆς ἐποχῆς τῶν Κομνηνῶν, οὐ μόνον διότι παρέχει δεῖγμα τῆς λαλουμένης τότε γλώσσης, ἀλλὰ καὶ διότι περιλαμβάνει ἐν ἀντιγράφοις πληθὺν πρατηρίων καὶ ἀφιερωτηρίων ἐγγράφων, ὧν τὸ ἀρχαιότερον φέρει ἡμερομηνίαν τοῦ ἔτους 1256 καὶ τὸ νεώτερον τοῦ ἔτους 1479, πάντως πολλοῦ λόγου ἀξίων, ἅτε ἐμπεριεχόντων ἀπειράριθμα ὀνόματα ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν, πρόσωπα ὀφφικιοῦχα τῆς αὐτῆς τῶν Κομνηνῶν, ὀνόματα τόπων καὶ χωρίων καὶ ἀγρῶν, ὡς καὶ πλείστας ὄτας λεπτομερείας, ἀναφερόμενας εἰς τὸν οἰκογενειακὸν βίον τῶν κατοίκων, εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα αὐτῶν, εἰς τὰ τοῦ μετρικοῦ συστήματος καὶ λοιπὰ· ἀλλ' ἰδίως πράξεις δικαστικὰς περιφήμους, κρισιμόγραφα καὶ ἀποφάσεις, ἐν αἷς τὴν πρωτεύουσαν θέσιν κατέχει ἀκύρωσις προγενεστέρων ἀποφάσεων τοῦ Δουκὸς τῆς Ματσούκας ὡς ἀδίκου καὶ πικρανόμου, ἀκύρωσις, γενομένη ὑπὸ τῶν καθολικῶν κριτῶν τῆς θεσπώτου καὶ θερσυντηρήτου πόλεως Τραπεζούντος³. Ὁφείλω ἐνταῦθα νὰ παρατηρήσω, ὅτι ὁ κώδιξ, περὶ οὗ ὀμιλῶ, δὲν εἶναι ὁ αὐτὸς οὔτε μὲ τὸν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμεύς περιγραφέντα⁴,

1. Ὁ κ. Κεραμεύς τὸν χρυσόβουλλον τοῦτον λόγον τοῦ Μανουὴλ θεωρεῖ ὑποδύματον (ἴδε πραγματείαν του: *Über ein Chrysobull von Manuel I. in Monatsbericht d. Bayer. Akad.* 1886, σελ. 299—302).

2. Πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν δύο τούτων κωδίκων ἴδε καὶ ἐν ταῖς ἡμετέραις Βιογραφίαις Τραπεζουניתῶν λογίων, σελ. 80—81, ἐν ὅποισμ. 96.

3. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὡς καὶ τινὰ ἀφιερωτήρια, πρατήρια καὶ κρισιμόγραφα ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Κεραμεύς ἐν Ἑλλήν. Ἀνεκδ. τῆς Μαυρογορδατείου Βιβλιοθήκης, σελ. 73—75.

4. Αὐτόθι, ἐν σελ. 76.

οὔτε μὲ τὸν ὑπὸ τοῦ κ. Σάββα Ἰωαννίδου εἰς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον δωρηθέντα¹. Ὁ τοῦ κ. Κεραμεύς ἐγρῶφη ἔπει 1705 ὑπὸ Ἀζαρίου Ἰερομονάχου², ὡς τὸ ἐν τέλει αὐτόγραφον σημείωμα δηλοῖ, ἔχον ὡς ἐξῆς: «Μνήσθητι, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου τὸν τοῦ Βαπτιστοῦ σου ἐλάχιστον δοῦλον Ἀζαρίαν, τάχα καὶ Ἰερομόναχον, ἀλήτην τῆς αὐτοῦ μονῆς τοῦ Ζαβουλῶν ὅς καὶ γραφεὺς τυγχάνει τοῦ κώδικος τούτου, αἰμέ». Ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Ἰωαννίδου δωρηθείς τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ἐνθα φέρει ἀριθμ. 36 καὶ περιλαμβάνει φύλλα 120, σχήματος 12ου, ἔχει τὴν δε τὴν ἐπιγραφὴν: *Κώδιξ ὅπου περιέχει τὰ ἀφιερωτήρια τῶν εὐσεβῶν καὶ ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, ἔπου ἀφιέρωσαν εἰς τὴν πανάβαστον καὶ βασιλικὴν Μονὴν τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τὴν ἐν τῷ ὄρει Ζαβουλῶν ὄσαν ἐν ὄρει Τραπεζούντος*. Ὁ κώδιξ οὗτος ἐγρῶφη «ὑπὸ Γεωργίου τοῦ προηγούμενου, ἀνεμιοῦ διδασκάλου Σεβαστοῦ Τραπεζουניתῶν τοῦ Κομνηνοῦ³», ὡς γέγραπται ἐν τῇ ὀπισθίᾳ τοῦ πρώτου φύλλου σελίδι, ἐν ᾧ ἐν τῇ ἐμπροσθίᾳ σελίδι τοῦ αὐτοῦ φύλλου ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς: *Κώδιξ ἱερῶς ἠπάσχει τῆς Μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου τοῦ ἐν ὄρει Βαζοβελῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζούντος*. Ἄλλ' ὅ ὑφ' ἡμῶν ἐνταῦθα περιγραφόμενος κώδιξ εἶναι πολὺ τῶν ἄλλων ἀρχαιότερος. Ἐπ' αὐτοῦ ἐσημειώσατο τῇ 1661 μοναχὸς τις, οὗτινος τὸ ὄνομα δὲν κατώρθωσα ν' ἀναγνώσω, τὰ ἐξῆς: *Ἄγιε Σακελλάριε ἰδοὺ ὑποῦ σου παραδίδο τὸν ἱερὸν κώδικα διώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ μὴ ἐξωσθῆναι τῆς Μονῆς διότι ἐγὼ δειλιώντας διὰ τὸ γερατιῶν μου σου τὸν παραδίδο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἔπου τὸν εἶχαν φυλαγμένον χρόνους μγ'. αχθα*. Ἐγένετο λοιπὸν τοῦ κώδικος τούτου φύλαξ ὁ γηραιὸς οὗτος Ἰερομόναχος τῇ 1618, ἀφ' οὗ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν Σακελλάριον τῇ 1661, φυλάξας ἐπὶ 43 ἔτη. Ἄλλως τε ἡ γραφὴ τοῦ κώδικος τούτου εἶναι τῆς 15ης ἐκατονταετηρίδος, δυσανάγνωστος μὲν, ἀλλ' ἄγαν ἐπιμεμελημένη καὶ ἀνευ τῶν ὁρθογραφικῶν σφαλμάτων, ὧν γέμει ἐκείνος, ἐξ οὗ ἔλαβε τὰ δημοσιευθέντα ἀντι-

1. Ὡς πληροφορεῖ ὁ κ. Κεραμεύς (αὐτόθι, 76).

2. Ὁ Ἀζαρίος οὗτος ἐγένετο εἶτα ἀρχιεπίσκοπος Θεοδοσιουπόλεως. Πληροφορίας τινὰς περὶ αὐτοῦ ἴδε ἐν Βιογραφ. κτλ., σελ. 97, ὡς καὶ παρὰ τῷ κ. Κεραμεῖ, ἐνθα ἀνωτέρω.

3. ἴδε ἡμερ. Βιογρ., σελ. 82.

γραφα ὁ κ. Κεραμύς. Λέπεται ἔτι ἐνταῦθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀνεκδότου κώδικος ὑπὸ τοῦ Σακελλαρίου ἐγράφη τῷ 1664 ἡ ἐξῆς εἰδήσις ὅτι: γενομένου ἡγουμένου τοῦ Σαμουὴλ παρέδωκεν αὐτῷ ὡς εἶχει ἐντολήν τὸν ἐν λόγῳ κώδικα. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης κώδικος ἀπαντῶσι καὶ αἱ εἰδήσεις, ὅτι ὁ ἐν Σπέλλα ναὸς τοῦ Προδρόμου ἀκοδομήθη ὑπὸ Μαρουὴλ τοῦ Πορφυρογεννήτου τῷ 1179, ὁ δὲ ἐν Σαχνόῃ ναὸς τῶν Ταξιαρχῶν τῷ 1391 ὑπὸ Νικοδήμου ἱερομονάχου τοῦ Λαζαροπούλου¹.

Ὁ ἕτερος κώδιξ τῆς Μονῆς Βαζελῶνος εἶναι κυρίως βιβλίον παρορηθῶν, ἐν τῷ ἐσημειοῦντο τὰ ὀνόματα τῶν εὐσεβῶν ἐκείνων Χριστιανῶν, οἵτινες ἀφιέρουν τῇ Μονῇ κτήματα ἢ χρήματα, ἀπολαύοντες παρ' αὐτῆς αἰωνίου μνημοσύνου ἀπαξ τοῦλάχιστον τοῦ ἐνικυτοῦ ἐν τῇ θεῷ λειτουργίᾳ. Τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἔχει ἀπὸ τοῦ 1650, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐπειτα χρόνοις δὲν περιωρίσθη εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ προορισμόν, ἀλλ' ἐχρησιμοποιήθη καὶ πρὸς ἀναγραφὴν διαφορῶν γεγονότων καὶ πρὸς ἀντιγραφὴν ἐν αὐτῷ ποικίλης ὕλης ἐρριμμένης ἀτάκτως τῆδε κάκεισε, πολλάκις δυσαναγνώστου, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ ἥκιστα ἀξιοσημειώτου. Ἀντὶ ἀλλῆς περιγραφῆς τοῦ κώδικος τούτου θέλω ἀναγράψω ἐνταῦθα, οὐχὶ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, ἀλλὰ κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐν τῷ κώδικι ἐκδόσεως, τὰ κυριώτατα τῶν περιεχομένων αὐτοῦ, ἵνα παράσχω συγχρόνως καὶ τινὰς τῶν περὶ τῆς Μονῆς πληροφοριῶν μου.

Ἐν σελίδι 14—16 ἀπαντῶμεν ἀντίγραφον τοῦ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Γαβριὴλ τῷ 1706 ὑπὲρ τῆς Μονῆς ἐκδοθέντος Σιγγιλίου, οὗτινος τὸ πρωτότυπον διηρπάγη μετὰ τῶν ἄλλων τῆς Μονῆς ἐγγράφων καὶ κειμηλίων κατὰ τινὰ κατ' αὐτῆς ἐπιδρομὴν, ἐπισυμβάσαν τῷ 1717 καὶ ἀναγραφομένην περαιτέρω ἐν τῷ κώδικι.

Ἐν σελίδι 17—25 ἀπαντῶμεν ἀντίγραφον τοῦ γνωστοῦ εἰς τὴν χώραν ποιήματος ἀνωύμου τινός, ὅπερ ἀφηγεῖται τὴν κατὰ τὸ 1665 γενομένην διαρπαγὴν τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Φιλίππου καὶ ἀρχεῖται διὰ τῶν στίχων:

1. Ἡ ἐπιγραφή ἀφίεται καὶ ἐπὶ τοῦ παναρχαίου τούτου ἐν Σαχνόῃ ναοῦ, τεθειμένη κάτωθεν τῆς εἰκόνης τοῦ ἀναγείραντος αὐτὸν Νικοδήμου Λαζαροπούλου. Σημειώτεον ἐνταῦθα ὅτι τὸ ὄνομα Λαζαροπούλος ἔφερε καὶ σύγχρονος ἀρχιερεὺς Τραπεζοῦντος Ἰωσήφ, συγγραφεὺς διηγήσεως περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ πολιούχου Τραπεζοῦντος Μεγαλομάρτυρος Ἐυαγρίου.

Βούλομαι γὰρ ὁ ἀμαθὴς εἰσοὶ χαρτὶ νὰ γράψω
ὀπουδασὶ τὰ μάτζα μου, καὶ θέλω νὰ μὴ παύσω
γράφοντας ὅσα ἴμωρῶν καὶ μὴ τ' ἀναγέλατε,
αὐ δάσκαλο δὲν ἔκραξα, μὴ με κατηγορεῖτε¹.

Ἐν ταῖς κατόπιν σελίδι ἀπαντῶμεν ἀντίγραφον τοῦ χρυσοβούλλου Μαρουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ παραφράσεις τῶν δύο ῥωσικῶν χρυσοβούλλων Πέτρου τοῦ Μεγάλου καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Α', ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἀπωλέσθη, τοῦ δευτέρου δὲ τὸ πρωτότυπον διασφίζεται ἄχρι τῆς σήμερον ἐν τῇ Μονῇ.

Σχετικῶς μὲ τὴν ἐκδοσιν τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ Μεγάλου Πέτρου ἀντέγραψεν ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος κώδικι ὁ κατὰ τὸ 1811 ἐνεκα τῆς ἐν Τραπεζοῦντι πανώλους παρεπιδημῶν ἐν τῇ Μονῇ λόγιος Τραπεζοῦντιος Παναγιώτης Χατζῆ Κακούλογης ἢ Γραμματικοπούλου² σχεδιάσμα τι ὑπὸ Ἰωάσαφ ἱερομονάχου Βαζελιώτου³ γραφέν, παρέχον δὲ ἱκανὰς περὶ τῆς Μονῆς πληροφορίας κατὰ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἐβδόμου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ αἰῶνος, πρὸς δὲ γνωρίζον ἡμῖν δύο λογίους τῶν χρόνων ἐκείνων ἡγουμένους, τὸν Γεργάσιον⁴ καὶ τὸν Λαυρέντιον⁵. Ἴδου ἐν περιλήψει τί τὸ σχεδιάσμα τοῦτο περιλαμβάνει, τῷ 1693 ἐπεβλήθη ὑπὸ τῆς ἐξουσίας φόρος τοῖς μοναχοῖς, ἀρχιερατεύοντος ἐν Τραπεζοῦντι τοῦ Νεκταρίου⁶, ὅστις, κατὰ τὸ ἐν λόγῳ σχεδιάσμα, ἦν ἄνθρωπος θεοσεβῆς, σεμνός, ταπεινός, εὐλαβὴς πρὸς τὰ θεῖα καὶ κατ' ἀλήθειαν πάσῃ ἀρετῇ κεκοσμημένος, ὄντως ἱερά καὶ ἁγία κεφαλή. Ἀλλ' ἡ τῆς Μονῆς Βαζελῶνος οἰκονομικὴ κατάστασις ἦτο ἥδη

1. Τὸ ὅλον ποίημα γεγραμμένον ἐν στίχοις πολιτικοῖς, οὐχὶ δὲ ἐν τῇ ἐπιτοπῇ διαλέκτῃ, ἐδημοσιεύθη πέρυσιν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμῆος (Fontes Historiae Imperii Trapezuntini, τόμ. Α', σ. 150—165), παραλαβόντες αὐτὸ ἐκ τοῦ προκειμένου κώδικος, ἐν τῷ ἀντεγράφῃ ὑπὸ τοῦ Παναγιώτου Χ' Κακούλογη ἢ Γραμματικοπούλου. Περὶ τοῦ αὐτοῦ ποιήματος ποιῶνται μνείαν Η. Τριανταφυλλίδης (Ποντικά, σελ. 56, καὶ Φυγάδες, ἐν προλεγ., σελ. 88). Σ. Ἰωαννίδης (Ἱστορία καὶ Στατιστικὴ Τραπεζοῦντος, σελ. 132—133) καὶ Ἐπαμ. Θ. Κυριακίδης (Βιογραφίαι τῶν ἐκ Τραπεζοῦντος λογίων, σελ. 53, 55, 81 καὶ 115).

2. Πρετ. Βιογρ., σελ. 151.

3. Αὐτόθι, σελ. 80.

4. Αὐτόθι, σελ. 82.

5. Αὐτόθι, σελ. 82—83.

6. Αὐτόθι, σελ. 76—80.

τοσοῦτον ἐλεεινὴ, ὥστε ἡ ἐπιβληθεῖσα φορολογία ἠπειλεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν ἐρήμωσιν καὶ καταστροφὴν αὐτῆς. Ἀπορία τότε κατέλαβε πάντας ἀπὸ τοῦ πρωτεύοντος κυροῦ Ζαχαρίου μέχρι τοῦ τελευταίου τῶν μοναχῶν, ὅτε θεῖός τις ἔρως καὶ ἐνθεὸς ἠρέθισε τὸν τότε ἀρχιμανδρίτην ἐκ τῆς αὐτῆς Μονῆς κῦρ Λαυρέντιον καὶ εἰσπηδήσας ἐν μέσῳ ἡμῶν ὑπισχεῖται πᾶσι τοῖς πατράσι τοῦ ἀπελθεῖν χάριν ἑλέους τε καὶ βοήθειας πρὸς τῆς Μοσαχοβίας τὰ μέρη⁷ ἦν δὲ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὅσον εἰς τὸν τύπον τοῦ σώματος μακρὸς, ἔχων τὸ γένειον ἀρκεῖον, οὔτε πολὺ, οὔτε ὀλίγον, πολὺς τὴν τρίχα, θαρσαλέος τὸ φρόνημα, γοῦμιασι καὶ μουσικοῖς κεκοσμημένος. Μετ' εὐγνωμοσύνης οἱ πατέρες ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν τοῦ Λαυρέντιου, ὅστις διὰ ξηρᾶς μετὰ τεσσάρων ἄλλων μοναχῶν ἀναχωρεῖ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Ἀρμενίαν, εἶτα δὲ εἰς Περσίαν, ἵνα ἐκεῖθεν εἰσέλθῃ εἰς Ῥωσίαν. Ἀλλὰ φθὰς εἰς τὰ σύνορα ἠμποδίσθη ἐνεκα λοιμῶδους ἀσθενείας καὶ παρέμεινε ἐν Ἀστραχάν μετὰ τῶν ἄλλων πατέρων, τὰ πάνδεινα ὑποστάς, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως χρημάτων. Καὶ δύο μὲν τῶν συνοδοιπόρων του ἐπέστρεψαν, ἄλλος ἀπέβίωσεν ἐκεῖ, καὶ μόνος αὐτὸς μετὰ τοῦ ἐναπολειφθέντος Γαβριὴλ κατόπιν διετῶν ταλαιπωριῶν καὶ μόχθων κατάρθωσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ῥωσικὸν ἔδαφος. Ὁ Λαυρέντιος, φθὰς εἰς Πετροῦπολιν, ἐμφανίζεται παρὰ τῷ Ἀυτοκράτορι Πέτρῳ τῷ Μεγάλῳ καὶ κατορθοῖ ὅπως ὄρισῃ οὗτος ὑπὲρ τῆς Μονῆς Βαζελῶνος ἐτησίαν εἰσφοράν 50 ρουβλίων καὶ ἐλευθέρῃ εἰς Ῥωσίαν εἰσοδὸν ἀντιπροσώπων τῆς Μονῆς πρὸς εἰσπραξίν ὑπὲρ αὐτῆς ἐράνων, τῶν ἐξόδων αὐτῶν πληρονομένων ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ταμείου, πάντα δὲ ταῦτα νὰ ἐπιστημοποιήσῃ διὰ χρυσοβούλλου. Ἐπιστρέψαντα τὸν Λαυρέντιον ἐκλέγουσιν οἱ πατέρες ἡγούμενον τῷ 1706. Παραίτηθεὶς μετὰ τετραετίαν παρέδωκε τὴν διοίκησιν τῆς Μονῆς εἰς τὸν Γεργάσιον, ἄνθρωπον καὶ αὐτὸν σπουδαῖον καὶ ἐλληνικῆς παιδείας ἐμπλεῶν, φρονητὴν ὑπάρχοντα τοῦ σοφωτάτου καὶ ἀειμνήστου κυροῦ κυροῦ Σεβαστοῦ. Ἀλλὰ καὶ πάλιν τῷ 1712 ἀνέλαβε τὸ δεύτερον τὴν ἡγουμενίαν ὁ Λαυρέντιος, ὅστις καὶ ἤρξατο ἀμέσως τὴν οἰκοδομὴν τοῦ νέου τῆς Μονῆς κτιρίου, ἀποπερατωθεῖσαν τῷ 1719, Νοεμβρίου α'. Ἀπέβίωσε δὲ τῷ 1723, διατελὼν ἐτι ἡγούμενος.

Ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα ἄς ἀναγράψω, ὅτι κατ' ἦν περίπου ἐποχὴν συνέβαινον ἐν τῇ Μονῇ

Βαζελῶνος τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰωάσαφ σχεδιασθέντα¹ ἐπεσκέφθη αὐτὴν τῷ 1701 ὁ πολὺς γάλλος βετανικός Τουρνεφόρτιος, ὅστις ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ ταξιδίου αὐτοῦ παρέχει καὶ τινὰς πληροφορίας ἀφορώσας τὴν Μονὴν Βαζελῶνος². Ἀποθαυμάζων οὗτος τὰ ἄλλα καὶ τὴν ὀλίγη γλωσσίδα τῶν περὶ τὴν Μονὴν, γλωσσίδα ὠραιότεραν καὶ αὐτῆς τῆς ἐπὶ τῶν Ἄλπεων, ἤρχετο ἐν αὐτῇ νὰ ζήσει τὰ ἐπίλοιπα τοῦ βίου αὐτοῦ ἔτη. Τοὺς μοναχοὺς, οὓς ἀναβιβάζει εἰς 40, ἐπαινεῖ διὰ τὸ ἥθος καὶ τὴν εὐλάβειάν των, περιγράφει δὲ χαριστάτα τὴν ξυλίνην καὶ ἀρχέγονον τῆς Μονῆς κλίμακα, καὶ, χαρακτηρίζων τὴν ἐπιφοβὸν τῶν πραγμάτων κατάστασιν ὡς ἐκ τῆς ἀγριότητος τῶν περιόικων, δικαιολογεῖ τοὺς μοναχοὺς ὡς ἀποφεύγοντας πᾶσαν οἰκοδομὴν καὶ πάντα τῆς μονῆς πλουτισμόν.

Ἐπανερχόμενος εἰς τὴν κώδικα, ἐξ οὗ ἀρύομαι τὰς εἰδήσεις μου, σπεύδω νὰ παρατηρήσω ὅτι τὸ ἐπόμενον ἐν αὐτῷ ἀναγραφόμενον γεγονός ἐπῆλθεν εἰς ἐπικύρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Τουρνεφόρτιου γραφέντων. Ὀλίγα μετὰ ταῦτα ἔτη, τῷ 1717, εἴκοσι καὶ ὀκτὼ λησται, προσονομαζόμενοι ἐν τῷ κώδικι κωμάντροι, εἰσελθόντες βίᾳ εἰς τὴν Μονὴν διήρπασαν πάντα αὐτῆς τὰ σκεύη, ἀργυρὰ τε καὶ χρυσᾶ, τὰ χρυσοβούλλα καὶ σιγγιλια αὐτῆς, τὰ πατερικά καὶ τὰ βιβλία καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι πολυτίμον κατεῖχεν αὐτὴ, ἀπογυμνώσαντες οὕτω τέλει αὐτὴν. Εἰς τῶν ληστῶν τούτων, μόλις ἐπιστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀπέβίωσεν αἰφνιδίως, τιμπαριαῖος ἀπομείνας, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ κώδικος, οἱ λοιποὶ δὲ πάντες συλληφθέντες ὑπὸ τοῦ τοπάρχου Τραπεζοῦντος Σιρῆ Μουσταφᾶ πασσᾶ, ἐπέστησαν τὸν δι' ἀγχόντας θάνατον.

Ἐν σελίδι 97 περιέχονται ἕτερά τινες σημειώσεις ἀνάξισαι ἀναγραφῆς.—Ἐν σελ. 300 ἀντεγράφη ὑπὸ τοῦ προμνησθέντος Χατζῆ Κακούλογη σιγγίλιον τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Παΐσιου³, ἐκδοθὲν τῷ 1707 καὶ ἀναγνωρίζον τῇ Μονῇ τὰ ἐξαρχειακά αὐτῆς δικαιώματα ἐπὶ τῶν πέριξ χωρίων. Τὸ σιγγίλιον τοῦτο, σωζόμενον ἔτι ἐν τῇ Μονῇ, ἐδημοσιεύθη παρ' ἡμῶν⁴, φέρει δ' ἐν τέλει πλὴν τῆς ὑπο-

1. Τὸ ἐπόμενον φέρει τὴν ὑπογραφήν: Ὁ ταῦτα σχεδιάσας εὐτελής καὶ ἀμαθὴς Ἰωάσαφ ἱερομόναχος.

2. Voyage du Levant, σελ. 236—237.

3. Βιογρ. 93—96.

4. Αὐτόθι, 95—96.

γραφής του Παΐσιου και ταῦτα: Ἰδίᾳ μὲν χειρὶ γράφω και χαρίζω τῷ τελεσφόρῳ Προδρόμῳ Βαζελῶν.— Ἐν ἑτέρῳ τοῦ κώδικος σελίδι ἀπαντᾷ ἡδε ἡ σημείωσις «Ἐν μαγκάλῃ, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν Σωφροτίου Ἀχταλείας 1791, ἐβρέθη εἰς χειρὸς Ἐπιφ' Οὐλοῦ Ἐπιφ' ἀγᾶ και ἐβρέθη ἀπ' αὐτὸν εἰς τὸν Γιαντιέντην¹ Χρῆσανθον νὰ τὸ μεταβάλλῃ εἰς χαλκόν· οὗτος, ἰδὼν τὴν ἐπιγραφὴν, συνεισέθηκε μετὰ τῶν ἐν τῇ Μονῇ και διέσφωσεν αὐτὸ ἀπὸ λίθου». Καὶ ὁ μὲν Ἀχταλείας Σωφρόνιος, ἱερομόναχος τέως ἐν τῇ Μονῇ, βιογραφεῖται ὑφ' ἡμῶν², τὸ δὲ μαγκάλιον αὐτοῦ ὡς και τις νικητὴρ διασώζεται ἐτι ἐν τῇ Μονῇ, και ὁ ἀναφερόμενος τέλος Ἐπιφ' Οὐλοῦ Ἐπιφ' ἀγᾶ, εἰς ἐστὶ τῶν ποτε τιμαριωτῶν (Δερε-πέγηδων) Ἐπιφ' Οὐλοῦ, περὶ ὧν πλείστα ἐν τε τοῖς Ποτικαῖς και τοῖς Φυρῶσι ἐγραφεὶν ὁ ἀοιδίμος Περικλῆς Τριαταφυλλίδης. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι οἱ τοιοῦτοι, ὡς κατοικοῦντες πλησιέστερον τῆς Μονῆς Βαζελῶνος, ἠνώχλων αὐτὴν συχνότερον, πλείστα δὲ ἐπιδραμόντες κατ' αὐτῆς, εἰς παντελῆ ἐρήμωσιν και πέναν περιήγον τοὺς πατέρας αὐτῆς.

Και ταῦτα μὲν περὶ τῶν δύο τῆς Μονῆς κωδικῶν. Πλὴν αὐτῶν ἐλάχιστα ἄλλα ἀξιοσημείωτα ἔγγραφα ἢ κειμήλια μέχρι τῆς σήμερον διασώθησαν ἐν τῇ Μονῇ. Ἀξιολογώτερα τούτων, πλὴν τοῦ προμνησθέντος χρυσοβούλου Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' και τοῦ σιγίλλιον τοῦ Τραπεζοῦντος Παΐσιου, τυγχάνουσι τὸ σιγίλλιον Γρηγορίου τοῦ Β' τὸ ἐν κεφαλαῖῳ δεσὶ γράμμασιν ὀρίζον τὰ καθήκοντα τῶν σταυροπηγιακῶν Μονῶν³, τὸ σιγίλλιον Ἰωακείμ τοῦ Β', τὸ ἐπαναφέρον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μονῆς τὰ τέως ἀποσπασθέντα ἐξ αὐτῆς και εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ῥοδουπόλεως⁴ προσαρ-

τηθέντα χωρία, και ἀντίγραφον τοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Φροντιστηρίου τῆς Τραπεζοῦντος ἀποκειμένου¹ νομοκάνονος τοῦ ἱεροῦ Φωτίου μετὰ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Βαλσαμῶνος ὁμοιον ἐκείνου, ὑπερ εὐρόντες οἱ Ποτῆς και Ῥάλλης ἐδημοσίευσαν ἐν τῷ Συνατάγματι τῶν θείων και ἱερῶν Κανόνων², γραφὴν και τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἰλῆα Κανδήλογλου³, προσταγῇ τοῦ Τραπεζοῦντος Δωροθέου⁴, ἐν ἀρίστη δὲ καταστάσει διατηρούμενον⁵.

Ἐν τῇ ἐξαρχίᾳ τῆς Μονῆς Βαζελῶνος ὑπῆρξαν ἀρά γε ἐν προγενεστέροις χρόνοις Μοναὶ ἕτεροι, μὴ διασωθεῖσαι μέχρις ἡμῶν; Τὴν ἐρώτησιν ταύτην εἶχον προβάλλῃ εἰς ἐμαυτὸν κατὰ τινα ἐπίσκεψίν μου εἰς τὴν Μονὴν τὸ θέρος τοῦ 1896, κατὰ περιέρχον δ' ὅλως σύμπτωσιν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχεν ἀπολυθῆ ἐγκύκλιος τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τοὺς κατὰ τόπους ἀρχιερεῖς και ἡγουμένους, ζητοῦσα παρ' αὐτῶν πληροφορίας περὶ παλαιότερων μονῶν. Πρὸς λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης, ἐπεχειρήσαμεν μετὰ τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Βαζελῶνος ἀρχιμανδρίτου κ. Ἀνθίμου και τοῦ γραμματέως και διδασκάλου ἐν αὐτῇ κ. Γ. Σάθα ἐκδρομὴν εἰς τὰ χωρία ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια ἡ παράδοσις ἀναφέρει τὴν ὑπαρξίν μονῶν. Ἄς μοι ἐπιτραπῆ νὰ παραθέσω ἐνταῦθα τὸ δρομολόγιον, τὸ ὅποιον τότε ἠκολουθήσαμεν, ἐπειδὴ οὕτω εἶναι δυνατὸν νὰ γνωσθῶσι και τινα ἀφορῶντά τινα τῶν χωρίων τῆς ἐξαρχίας Βαζελῶνος.

Ἀναχωρήσαντες ἐκ τῆς Μονῆς μικρὸν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου κατήλθομεν διὰ μέσου τοῦ δάσους τὸ βουνόν, ἐν διαστήματι δὲ ὥρας ἀντιπαρήλθομεν τὸ Μετόχιον τῆς Μονῆς, τιμῶ-

1. Ὁμιλῶν που περὶ τοῦ κώδικος τούτου τοῦ 1311 (Βιογρ., σελ. 135, ἐν ὑποσημ. 152), ἐσφαλμένως ἐσημείωσα ὅτι ἀπωλέσθη. Εὐτυχῶς διασώζεται ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Φροντιστηρίου τῆς Τραπεζοῦντος, ἀποτελῶν ἐν τῶν καλλωπισμάτων αὐτῆς, φέρων δὲ ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι σημειώσεις τινάς, ὧν μία, ὅτι τῇ φροντίδι τοῦ πατριαρχου Συμεῶν τοῦ Τραπεζοῦντος ἐπεστράφη και πάλιν εἰς Τραπεζοῦντα, ἀπεμπεληθεῖς τέως ἐξ αὐτῆς. Ὁ κ. Κεραμεύς ἐκδίδωσι προσεχῶς κατάλογον ἀναλυτικόν τῶν χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ τραπεζοῦντικου Φροντιστηρίου. Ἐτερος αὐτοῦ κατάλογος διὰ τὰ χειρογραφα τῆς Μονῆς Συμεῶν συνεκδίδεται ἐν τῇ ἐπιφ' Ἱστορίᾳ.

2. Προλεγόμενα, Α' τόμ., σελ. ε' και ἐφεξῆς.

3. Βιογραφ., σελ. 145—148.

4. Αὐτόθι, σελ. 132—137.

5. Ἐλάχιστα και ἀνευ ἀξίας ἕτερα βιβλία διεσώθησαν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Μονῆς.

μενον εἰς μνήμην Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Νεοκαισαρείας—διήλθομεν διὰ τοῦ χωρίου Σαχνόη, διέβημεν τὸν ποταμὸν και ἀνήλθομεν ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, τῆς ἀγούσης ἐκ Τραπεζοῦντος πρὸς τὴν Ἐρζερούμ και τὴν Περσίαν, εἰς τινα μικρὸν και ὥραν ἐκ Ἰζβιζλικίου ἀπέχοντα σταθμὸν Καλογέρ-Χάν, ἢ Κερεμιτλή. Ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ ἤδη ἰπεύοντες ἐγκατελιπομεν δεξιᾷ ἡμῶν (πρὸς ἀνατολᾶς) τὸ ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ κείμενον χωρίον Θέρσαν ἢ Αἰθέριασαν, και τὴν ὀλίγον αὐτῆς ἀπέχουσαν Μονὴν Καλογραιῶν τῆς Κρεμαστῆς Παναγίας, ἀρχαιοτάτην μὲν, ἀλλ' ἐρημωθεῖσαν, τῷ 1858 ἀνοικισθεῖσαν και εἰς τὴν Μονὴν Βαζελῶνος ὑποκειμένην. Δεύτερος, μικρὸς ἐπίσης σταθμὸς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τὸ Κιζ-χάν, ἢτοι Κόρης χάνιον, διὰ τὸ ὅποιον ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ἦτο ἰδιοκτησία νεαρῆς τινος κόρης, ὅπως διὰ τὸ προηγούμενον ὅτι ἀνήκεν εἰς καλόγηρον τινα. Τρίτος σταθμὸς τὸ Γιαζηλή-τάς, ἢτοι Γεγραμμένη Πέτρα, περὶ ἧς λέγεται ὅτι εὐρέθη ἔχουσα γράμματα, κατ' ἄλλους μὲν ἑλληνικά, κατ' ἄλλους δὲ ὀθωμανικά, τὰ ὅποια οὐδεὶς ποτε κατῴρωσε ν' ἀναγνώσῃ και τὰ ὅποια ὁ χρόνος κατέστρεψεν ἐντελῶς· προσετίθετο μάλιστα και τις μῦθος, καὶ ὅν ἐν τοῖς ἀπέναντι βράχοις ἐντὸς ἀγνώστου σπηλαίου ἐκρύπτοντο ἀπειροὶ θησαυροί, τὰ δὲ γράμματα ἐκεῖνα οὐδὲν ἄλλο περιείχον ἢ τὸν ἀριάδνειον μίτον πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ σπηλαίου. Προβαίνοντες ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, πάντοτε πρὸς νότον, ἀντιπαρερχόμεθα ἀριστερὰ μὲν τὰ χωρία Γιανάντων και Πονίλιαν, δεξιᾷ δὲ τὴν Κουνάκαν και τὸ Ταιμπρικᾶ. Μετ' ὃ διέρχόμεθα τὸν σταθμὸν Κουνάκ-χάν και ἕτερον τινα ἔχοντα ἡμιστά εἰσοσμον ὄνομα, ἐνῶ ἀριστερὰ μὲν καταλείπομεν τὰ χωρία Γιανανάτων, Ἀδολήν και Κρένασσαν, δεξιᾷ δὲ τὴν Στάμαν. Καὶ οὕτω, τρεῖς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἡμῶν ἐκ τῆς Μονῆς ὥρας, φθάνομεν εἰς Χαμφίκοι.

Τὸ Χαμφίκοι εἶναι τὸ μεγαλειότερον τῆς ἐξαρχίας Βαζελῶνος χωρίον, ἀπαρτιζόμενον ἐκ τεσσάρων συνοικιῶν και ἀποτελοῦν μετὰ τὸ Ἰζβιζλικιον τὸν δεύτερον κύριον ἀπὸ τῆς Τραπεζοῦντος ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ μεταξὺ αὐτῆς και τῆς Ἐρζερούμ σταθμὸν. Διατέμνοντες τὴν συνοικίαν Τσαχαράτων, ἀφίνομεν τὴν δημοσίαν ὁδὸν και, κάμπτοντες πρὸς τὰ δεξιὰ τοξοειδῶς, διαβαίνομεν και πάλιν τὸν ποταμὸν, διέρχόμεθα πρὸ μικροῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου παρεκκλησίου και φθάνομεν, δέκα ἀπὸ τῆς ἀναχώρησεως

ἡμῶν ἐκ Χαμφίκοι λεπτά, εἰς Γερ-Κιοπροῦ. Ἐνταῦθα ἐκ τῶν βράχων ἀναβλύζει ὕδωρ ἀφρονώτατον, θειομιγῆς και σιδηρομιγῆς μετ' ὀσμῆς ἰκανῆς, εἰς ὕψος πολλακίς 70 τοῦ μέτρου ἑκατοστῶν και ἐν θερμοκρασίᾳ, ἰδίως τὸν χειμῶνα, μεγαλειτέρῃ κατὰ τι τῆς τοῦ ἀέρος. Ἐκ τῶν ἀναφυσωμένων ἀτμῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀναβλύζοντος ὕδατος σχηματίζονται φυσκλίδες ἰκανῶς μεγάλαι, ἐνῶ θεῖον και σκιώραιο σιδήρου ἐπικάθηνται ἐπὶ τῶν βράχων. Τῶν βράχων τούτων περιεργωτάτη ἐπίσης εἶναι και ἡ θέσις, καὶ ὅσον ἀποτελοῦσι φυσικὴν γέφυραν φράττουσαν τὴν περαιτέρω πορείαν τῶν ἐκ τῶν βουνῶν καταρρέοντων ὑδάτων· και τὸ μὲν θέρος κατορθοῦσι ταῦτα νὰ διέλθωσι διὰ τῶν ὀπῶν, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν πάροδον τῶν χρόνων ἐν τοῖς βράχοις ἐσχημάτισαν· ἀλλὰ τὸν χειμῶνα, ἐνεκα τῆς συσσωρεύσεως πολλῶν ὑδάτων, ἡ δίοδος αὐτῶν διὰ μόνων τῶν ὀπῶν τούτων δὲν εἶναι ἐπαρκῆς· μικρὸν κατὰ μικρὸν διὰ τοῦτο ἀνυψοῦνται αἱ μάζαι τῶν ὑδάτων εἰς τὴν πρὸ τῶν βράχων λεκάνην, μέχρις οὔ, φθᾶται τὴν κορυφὴν αὐτῶν, ὑπερχειρίζουσι και κατέρχονται μετ' ὀσμῆς ἐν εἶδει μικροῦ καταράκτου εἰς τὴν ἐτέρωθεν χαμαλωτέραν λεκάνην. Περὶ τοὺς βράχους τούτους τοποθετεῖ ἡ παράδοσις μίαν τῶν μονῶν τῆς χώρας, τὴν τοῦ Ἀγίου Σάββα, και πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν εἰρεπίων αὐτῆς ἐπεχειρήσαμεν τὴν μέχρις αὐτῶν ἐκδρομὴν μας. Ἐν τούτοις οὐ μόνον οὐδὲν τοιοῦτον ἀνεύρομεν, ἀλλ' οὐδὲ κατῴρωσαμεν ν' ἀπαντήσωμεν που εἰρεπία τῶν πρὸ 40 μόλις ἐτῶν ἐκεῖ ἰδρυμένων ἐργαστηρίων, τὴν ὑπαρξίν τῶν ὁποίων ἐπεμαρτύρει γέρον χωρικὸς ἐκ Χαμφίκοι. Τὸ ὀρηκτικῶς ἐνταῦθα βέρον ὕδωρ τὰ πάντα συμπαρέσυρε και μόνον λίθους τινὰς ἡμικυκλοειδῶς τοποθετημένους και τὴν θέσιν παρεκκλησίου τῆς Ἀναλήψεως ἐπέχοντας ἐφείσθη.

Ἐκ Γερ-Κιοπροῦ διηυθύνθημεν πρὸς τὸ χωρίον Στάμα, βλίνοντες ἤδη οὐ μόνον ἀντιθέτως, ἐκ νότου δηλονότι πρὸς βορρᾶν, ἀλλὰ και ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι τοῦ ποταμοῦ μέρους, και ἔχοντες πρὸς τὰ δεξιὰ ἡμῶν, ἢτοι πρὸς δυσμᾶς, τὰ μέρη, ἅτινα πρὸ ὀλίγου διήλθομεν. Ἐν Καμπανᾷ, χωρίῳ μικρῷ, προέκειτο νὰ ἐπισκεφθῶμεν δύο παρεκκλησίαι. Τὸ μὲν τούτων, τῆς Παναγίας, εἶναι κεκρυμμένον ἐν μέσῳ λεπτοκαρυῶν, κεχωσμένου μικρὸν ἐν τῷ ἐδάφει και διασώζον εἰκόνας ἀρχαιοτάτης κατασκευῆς· παραδόξως δὲ τὸ μικρὸν τοῦτο παρεκκλησίον ἀπαρτίζουσι παρμύγιστοι λαξευτοὶ λίθοι, ἀ-

τὸ μόνον τῆς Μονῆς μειονέκτημα. Μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆς ἀταξία ἐπανειλημμένως προσκάλει τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Πατριαρχείου. Τῷ 1841 ἡ Ἐκκλησία ἀπέστειλεν ὡς ἐξάρχον τὸν ἀοιδίμον Μητροπολίτην Κωνσταντινῶν καὶ τοὺς δύο προκριτωτάτους τότε τῆς Τραπεζοῦντος πολίτας Χατζῆ Κωνσταντῖνον Παρηγόρη καὶ Δημήτριον Κασβωνίδην, οἵτινες προσεπάθησαν νὰ ἐπιφέρωσι τάξιν τινα καὶ διόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων, καταστρώσαντες καταλόγους τῆς περιουσίας τῆς Μονῆς καὶ ἐπιβαλόντες κανονισμόν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ὄφειλε τοῦ λοιποῦ νὰ διοικῆται αὐτή. Μικρὸν ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἐξάρχων ἡ κατάταξις ἐγένετο χειροτέρα ἢ τὸ πρότερον, τὰ δὲ γράμματα καὶ ἡ παιδεία ἐγκατέλιπον διὰ παντὸς πλέον τὸ κέντρον ἐκεῖνο, ἐξ οὗ εἰς πολλῶν ζοφερωτέρους χρόνους διδάσκαλοι καὶ ἀρχιερεῖς προῆλθον, κομίζοντες εἰς τοὺς πέριξ, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν πρωτεύουσαν Τραπεζοῦντα, τῆς παιδείας τὴν δαδν. Καὶ τῷ 1888 ἐστάλη ἐξάρχος ὁ τότε τῆς Τραπεζοῦντος Μητροπολίτης κ. Φιλάρτος Βαφειδῆς, ὅστις, καταρτίσας κανονισμόν σύμφωνον πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς Μονῆς, προσεπάθησε νὰ θέσῃ θεμελίαν διορθώσεως τῶν πραγμάτων αὐτῆς. Ὁ τότε ἡγούμενος Γεράσιμος Κατόγλης διεκήρυξεν ὅτι δὲν ἐννοεῖ νὰ διοικήσῃ ἐπὶ τῇ

βάσει κανονισμοῦ καὶ παρηγήθῃ! Ὁ αὐτὸν διαδεξάμενος καὶ μέχρι τοῦ 1895 ἡγουμενεύσας κ. Ἰσιδώρος εἶχε τὴν εὐλακρῆσιν ν' ἀναγνωρίσῃ, ὅτι αἱ δυνάμεις του δὲν ἦσαν ἐπικρατεῖς πρὸς διοικητικὴν μονῆς ἐξαρχειακῆς. Καὶ μηδενὸς ἄλλου ἀξιοτέρου ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντος, ἡ Ἀδελφότης τῶν πατέρων ἐζήτησε τὸν ἐν τῇ Μονῇ Σουμελά ἀρχιμηνδρίτην κ. Ἄνθιμον, ὅστις καὶ ἀνεδείχθη ἡγούμενος.

Ἄλλ' ἰδοὺ εὐτυχῶς ἤδη ἐπὶ τὴν διοίκησιν τῆς Μονῆς Βαζελῶνος ἀνὴρ στιβαροῦ βραχίονος καὶ μεγάλης θελήσεως ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἡγουμένου Ἄνθιμου πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τῶν τῆς Μονῆς πραγμάτων ἔχει εὐτυχῶς συνεργὸν τὴν ἰκανότητα αὐτοῦ καὶ τὴν διοικητικὴν πείραν. Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ ἀγωνεῖς του ὄχι στεφθῶσιν ὑπὸ ἐπιτυχίας, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὴν μόρφωσιν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν χωρικῶν, ἧτις ὀφείλει νὰ εἶναι καὶ τὸ κυριώτερον μέλημα τῶν πατέρων, καθόσον εἶναι καὶ ὁ κυριώτατος λόγος, δι' ὃν ἡ Ἐκκλησία ἐξακολουθεῖ ἀναγνωρίζουσα αὐτοῖς τὰ ἐξαρχειακὰ τῶν δικαιοῦματα. Ἐὰν τὸν σκοπὸν τοῦτον δὲν ἐπιτύχωσιν αἱ παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα ἐξαρχειακαὶ Μοναί, φρονοῦμεν ὅτι εἶναι περιττὴ πολυτέλεια, δυσανάλογος δὲ πρὸς τὸ σημερινὸν τῶν ἀνάστημα, ἡ διατήρησις τοῦ ἐξαρχειακοῦ τῶν προνομίου, συνυπονοοῦντος πνευματικὴν ποιμαντορίαν χιλιάδων ψυχῶν.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΕΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Η ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΒΛΑΤΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝ ΑΥΤῃ ΕΓΓΡΑΦΑ,
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΕΠΙΣΚΟΠΙΑΙ, ΚΤΛ.

ὑπὸ

B. A. ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ

Ἀνάδας δύο μόνον παλαιότερων ἐγγράφων φέρομεν σήμερον εἰς φῶς. Ἡ πρώτη δυὰς ἀνάγεται εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ οἰκονομίαν τῆς βυζαντινῆς πατριαρχικῆς καὶ στυροπονησιακῆς μονῆς τῶν Βλαταίων¹ τῆς ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ ἐπὶ τῇ Μεταμορφώσει τοῦ Σωτήρος τιμημένης, ἡ δ' ἑτέρα εἰς τὰ ὀνομαστότερα μοναστήρια τῆς Θεσσαλίας, τὰ ἐν τοῖς Μετεώροις².

Α'

Ἡ βυζαντινὴ πατριαρχικὴ καὶ στυροπονησιακὴ μονὴ τῶν Βλαταίων, ἡ κοινότερον σήμερον Τσαοὺς μοναστήριον (ἢ Τσαοὺς μοναστηριὸν πρὸ Ὀθωμανοῦ) κληρομένη κείται ἐν τῇ ἀρχαῖ πόλει τῆς Θεσσαλονίκης, ἐν περιόπτῳ θέσει³, ἐξ ἧς τὴν τε πόλιν πᾶσαν καὶ τὰ πέριξ βουνα καὶ τὸν πρὸ τῆς πόλεως ἀναπαύταμένον ὀμίονυμὸν ὄρμον δύναται τις ἀόπλοις ὀφθαλμοῖς νὰ περιεργασθῇ, καὶ θέας ἀπλέτου ν' ἀπολαύσῃ. Ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς συστάσεως καὶ οἰκοδομῆς τοῦ ἱεροῦ τούτου ἱδρύματος, ὅπερ διέφυγει ἀπὸ ἐτῶν ἡγούμενος κόσμος καὶ φιλόκαλος ὁ ἀρχιμηνδρίτης Καλλίνικος, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν οὐχ ἥττον ἀσφαλῶς δυνάμεθα ν' ἀναγάγωμεν τὴν ὑπαρξιν τῆς Μονῆς

τούλάχιστον εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, εἰ μὴ πρότερον, διότι κατέχομεν πρὸς τοῦτο μικρὴν ἀσφαλῆ, τὴν ἐπίσημον ὁμολογίαν τοῦ πατριάρχου Ἰερεμίου Β' τοῦ Τρανου, ὅστις ἐν σιγίλλῳ ὑπὲρ τῆς Μονῆς ἐκδεδομένῳ τῷ 1580 κατὰ μῆνα Νοέμβριον, ῥητῶς λέγει ὅτι ἐθέλατο αὐτοῦ μὲν παλαιγενὲς χρυσοβούλλον, τοῦτο δὲ ἀνέγνω καὶ γράμματα σιγίλλωδη πατριαρχικὰ τοῦ ἀοιδίου πατριάρχου κυροῦ Νείλου καὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν πατριαρχεύσαντος κυροῦ Ἰωάννου μεγαλοπρεπῶς δωρούμενα καὶ εὐεργετοῦντα. . . » παντὶ δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ πατριάρχης Νείλος ἐκόσμησε τὸν πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον κατὰ τὸ 1380 καὶ ἐφεξῆς¹. Δυστυχῶς τὸ τε πατριαρχικὸν τοῦτο τοῦ Νείλου σιγίλλιον δὲν διεσώθη μέχρις ἡμῶν, οὐδὲ τὸ ἀναφερόμενον αὐτοκρατορικὸν χρυσοβούλλον, ἐξ ὧν εἰδήσεις τινὰς παλαιότερων χρόνων πάντως θὰ ἠδυνάμεθα ν' ἀρυσθῶμεν. Αἱ πηγαὶ σιγῶσι².

Ἦναι δὲ οἱ Βλαταῖοι οὗτοι, οἱ Βλατάδες καλούμενοι, ἀγνοοῦμεν, οὐδ' ἔχομεν καιρὸν καὶ διαθέσιν ἐν ἀσχοληθῶμεν περὶ τοιαύτας ζητήσεις, καίτοι αὐταῖς φιληδοῦμεν.

Περὶ δὲ τῆς καταγωγῆς τοῦ οἴκου τῶν Βλατῶν, ἢ τοῦ τῶν Βλαταίων ἢ Βλατάδων, τὸ κατωτέρω τὸ πρῶτον εἰς φῶς φερόμενον ἐπι-

1. Γράφεται τῶν Βλατέων, τῶν Βλατάδων, καὶ (Χριστοῦ) τοῦ Βλατέως. Ἐν ἐγγράφοις τῆς Μονῆς ἀρχαίοις τουριστικῶς συντεταγμένοις εὐρομεν τὸ τῆς Μονῆς ὄνομα $\mu\omicron\upsilon\lambda\lambda\alpha$ καὶ $\mu\omicron\upsilon\lambda\lambda\alpha$.

2. Σ. Σ. Ε. Ἄλλα σημειώματα περὶ Θεσσαλονίκης καὶ ἐπιγραφαί, περὶ ὧν ἐγένετο μικρὸς λόγος ἐν τῇ ἱστοριογραφικῇ Ἐπιτροπῇ (1897—1898), ὡς καὶ τὰ περὶ Μετεώρων, ἀναβάλλονται ἐς τὸ προσεχές.

3. Ὑψ. 130 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης, καὶ ἡμέτερον καταμέτρηται.

1. Τὸ σιγίλλιον τοῦ Ἰερεμίου ὑδαμίαν ἄλλην ὑπογραφὴν, πλην τῆς τοῦ πατριάρχου, φέρει. Περὶ τούτου ἄλλοτε ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ. Περὶ Νείλου ἴρα Γεδεών Π. Πίν., σ. 440 καὶ ἐφεξῆς· περὶ δὲ τῆς πρὸς τὸν Ἰσιδώρον τὸν Θεσσαλονίκης ἐπίδος αὐτοῦ ἴρα τὰ κατωτέρω.

2. Περὶ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ ὀνόματος Τσαοῦσιν, ἴρα τὰ παρὰ Μεσ. Βιβλ. Α', σ. 257, ἀπερ καὶ ἡ παράδοσις διατηρεῖ ἐν Θεσσαλονίκῃ.

γραμμα δηλοῖ μὲν ὅτι οὗτοι ἦσαν ἐκ Κρήτης, ἀλλὰ κατὰ πόσον ἢ τοῦ γράψαντος γνώμη ἐ- γερται ἱστορικῆς ὑποστάσεως ἐπέχομεν. Ἐὖ δὲ περιέργον ὅτι ὁ μικροῦτης συντάκτης τῆς Ἀστυ- γραφίας Θεσσαλονίκης Μιχαὴλ Χ' Ἰωάννου τηρεῖ ἐπὶ τῶν σημείων τούτων αἰγὴν ἀκκτά- ληπτον (Θεσσαλονίκη, 1880).

Τὸ ἐπιγράμμα τοῦτο εὐρηται ἐγγεγλυμμένον ἐπὶ πλακῶς ἐντετυγισμένης ἐπὶ τοῦ πρὸς Ν. ἐξωνάρθηκος τοῦ πρὸς τὸν λιμένα προσηύον- τος, ἔχει δὲ οὕτω:

ΩΤΡ

Χριστῶ τῶν ὄλων τῶ δεσπότη νεῦς ὁ σεπτὸς οὗτος ἠγέρθη πάλαι

ΚΑΩΝ

ὁπ' ἀνδρῶν Βλατίων τῶν κητόρων ὑπ' ὧν γε εἶδε τῆ μονῆ τοῦσφονυμον βουεῖς χρόνῳ δὲ καὶ πεσὼν ἐν τῶ μέσῳ] ἐκ δευτέρου νῦν ἰδῶ ἀνηγέρθη πόνῳ σπουδῆ διαπάνη τοῦ σεβασμιωτάτου κῆρ Ἰγνατίου τῆς μονῆς ἠγουμένου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ συμβιούντων πατέρων] ἐν συνδρομῇ μάλαστα τοῦ Κωνσταντζόγλου ἄρχοντος δυνεὺς εὐκλεοῦς Ἰωάννου ὄση πολλὸς μὲν μισθὸς ἔσῳ ἐν τῆ γεία σὸν πᾶσινι ὄλω[ε] (1) τοῖς συνεργοῖς τῶ τέλει αλειῶν δὲ παντός(1) τέλειος ἐν πόλῳ

† ἐν ἔτει αμα'. Σεπτεμβρίου Κ. ω.

Ἡ Μονὴ τῆ σταυροπηγιακῆ ἀξίῃ τιμη- μένη καὶ τῆ καὶ ἡμᾶς Θεολογικῆ Σχολῆ προ- ἠρτημένη εἶναι κατὰ τε τὸ ἔαρ καὶ ἴδια κατὰ τὸ ὄρος τὸ ἐντευκτόριον εὐσεβῶν Χριστιανῶν, οἵτινες προτέρηχοντα πρὸς ἀρόχαιν τῆς θείας λειτουργίας καὶ πρὸς ἀπόλαυτην καθαροῦ ἄερος. Ἡ τοῦ ἠγουμένου κῆρ Καλλιπικοῦ πρὸς τὴν Μονὴν στοργῆ καὶ ἡ πρὸς τοὺς πάντας εὐσε- βῆς καὶ φιλότιμος περιποίησις ἐξύψωσαν τὴν περιφάνειαν τῆς Μονῆς, ἥτις ὄλον ἐν εὐπρεπί- ζεται καὶ εἰς τάξιν εἰσέρχεται, ὡς εὐχαρίστως παρετηρήσαμεν, τηρουμένου καὶ τοῦ ὄρου τοῦ ἐν τῶ σιγίλλῳδε γράμματι τοῦ ἀοιδίμου ἐν πατριάρχαις Γρηγορίου τοῦ Σ', κατὰ τὸ 1836

ἀναφρομένου, καὶ ὁ φραγοποσίαι καὶ διενυ- κτερεύεισ οἰκογενειῶν ἐν τῆ Μονῆ αὐττηρῶς ἀπαγορεύονται.

Ἡ Μονὴ κατέχει νῦν ἐν ἴδιῳ κτιρίῳ ἐντὸς τοῦ αὐτῆς περιβόλου μικρὰν Βιβλιοθήκην καὶ ὀλίγα χειρογράφα, περὶ τὰ ὀρθόδοξοιτα, πάντα ἐκκλησιαστικῆς, θεολογικῆς δὴ ὅλης, ὧν τὸ τρίτον ἐν μεμβράναις. Περὶ τὴν λεπτο- λόγον τῶν χειρογράφων ἐξέτασιν δὲν ἠθελή- σαμεν ν' ἀσχοληθῶμεν, ἀφ' οὗ τὴν σύνταξιν τοῦ Κκαταλόγου αὐτῶν πρὸ πολλοῦ ἀνέλαθε καὶ εἰς πέρας ἠγάγευ ἀνήρ περὶ τὴν παλαιο- γραφίαν ἐντριβέσπατος, ὁ γυμνασιάρχης κ. Π. Παπαγεωργίου. Ἡμεῖς ὀλίγα μόνον ἐξητάσα- μεν καὶ ταῦτα ἐν ἀκκίροις εὐκαιρίαις καὶ ἐν ὠραῖς ἀνίας, τὴν ὁποῖαν ἡ μελέτη διεσκέδαζεν.

Ἐκ τῶν σημειωμάτων, ἅτινα ἐκ τῆς εἰς τὴν Μονὴν ἐπισκέψεως καὶ μελέτης ἡμῶν ἀπεκομίσσαμεν, ἀνακονοῦμεθα τὸ γε νῦν τὰ κάτωθι, ἕτερα ὅμοια εἰς τὸ προσεχὲς ἐπαφιέν- τας, εἰ Θεὸς ἡμῖν ὑγείαν καὶ δύναμιν χρι- ζεται.

Ἡ Μονὴ ἔχει ἐν τῇ ἱερῇ αὐτῆς ναῶ καὶ εἰκόνας ἀρχαίας κατὰ παράδοσιν εἰς τὴν ἐπο- χὴν τοῦ Πανσελήνου ἀναγομένης. Τοιαῦται δὲ εἶναι ἡ τῆς Παναγίας κρατούσης τὸν Χρι- στόν, καὶ ἡ τῶν Ταξιαρχῶν, ἥτις προῆλ- θεν ἐκ τοῦ νεοῦ τῶν Ἀσωμάτων, ὄντος ἔτι κατὰ τὸ 1576 μητροπολιτικοῦ, ὡς διδάσκει ἡμᾶς Στέφανος ὁ Γεργάχιος, ὁ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶ μητροπο- λίτῃ Θεσσαλονίκης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις συν- τυχῶν¹. Πρὸ τριετίας ἔτι ὑπὸ τὰ ἐξ ἀσθέατου ἐπιχρῖσματὰ ἀπεκαλύφθησαν καὶ ὠραῖαι εἰκό- νες ἐν τῇ δεξιᾷ πτέρυγι τοῦ ἁγίου βήματος.

1. Ἰκὶ σελίφ δέκαμοί. Ὁ Γεργάχιος ἐν ταῖς μετὰ τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης συνεντεύξεσιν ἠδυνήθη ν' ἀποσπάσῃ ἱκανὰς περὶ τῆς Θεσσαλονίκης πληροπο- ρίας, ἃς αὐ ὀλίγα μὲν λόγια λέγων, ἀλλὰ μεγάλα δια- πράττων ἀρχιερεὺς ἀνεκονοῦσατο αὐτῷ. Ὅρα Tagebuch σ. 200, 208 καὶ 210. Ὁ Πατριάρχης Θεσσαλονί- κης, οὗ τὸ ὄνομα δὲν ἀναφέρεται, εἶπε μεταξὺ ἄλλων εδοῖ ἐν Θεσσαλονίῃ οἱ Χριστιανοὶ ἔχουσι εἰκοσι μονα- στῆρια καὶ ναοὺς, ἐν οἷς ἡ λειτουργία τελεῖται καθ' ἐκάστην καὶ ἕτερουσ δέκα μόνον κατὰ ὠρισμένας ἡμέρας λειτουργοῦμενουσ, δεῖ οἱ Ὀθωμανοὶ ἔχουσι τρία με- γάλα τεμένη καὶ ἕτερα τρία μικρότερα, δεῖ ἱερεῖς καὶ ἱερομόναχοι ἐν τῇ πόλει εἶναι πενητήκοντα καὶ δεῖ ὁ μητροπολίτης ἔχει τὴν ἑδρὰν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ταξιαρχῶν (Heil. Engeln).

Β'

Ἡ Μονὴ, πλὴν τουρκικῶν ἐγγράφων ἀρ- χαίων, διασώζει τὰ ἐξῆς γράμματα, ἀναγώ- μενα εἰς τὰ πρόνοια αὐτῆς καὶ τὰ δίκαια, δώδεκα τὴν ἀριθμὸν, πάντα ἐπὶ μεμβράνης, πλὴν τοῦ τελευταίου, τοῦ καὶ νεωτέρου.

Α'. Γράμμα μητροπολιτικόν, τοῦ μητρο- πολίτου Θεσσαλονίκης Μαξίμου, νῦν πρῶτον γενομένου γνωστοῦ, ὅπερ καὶ ἐν οἰκείῳ τόπῳ δημοσιεύεται. Ἔτος 6996 (=1488).

Β'. Γράμμα μητροπολιτικόν, τοῦ μητρο- πολίτου Θεσσαλονίκης Ἰωάσαφ τοῦ Ἀργυρο- πούλου περὶ τοῦ νεοῦ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Μαλάκη, ὅπερ ἐπίσης κατωτέρω δημοσιεύεται.

Γ'. Γράμμα πατριαρχικὸν σιγίλλῳδεσ, ἐπὶ Ἰερεμίου τοῦ Τρανοῦ, κατὰ τὸ ἔτος ζ' π' ἠφ μηνὶ Νοεμβρίῳ, Ἰνδικτιῶνος η' (=1580)¹. Τὸ γράμμα τοῦτο, ἀγνωστον τῶ κ. Μ. Γε- δεῶν, εἶναι κεκυρωμένον μόνον τῆ τοῦ πα- τριάρχου ὑπογραφῆ, ἣν καὶ ἀντεγράψαμεν ὅπως ἀντιπαραβάλωμεν πρὸς προεκδομένησ τοῦ αὐτοῦ, οὐδεμιᾶ δὲ ἑτέρα τὸ γράμμα ἔχει ὕψος 0,85.

Δ'. Γράμμα πατριαρχικὸν σιγίλλῳδεσ, ἐπὶ Κυρίλλου τοῦ Λουιδρέως, γεγονὸς κατὰ τὸ αχλ' μηνὶ Ἰουλίῳ ιε' Ἰνδικτιῶνος ιγ' (=1630). Ἡ πράξις αὕτη ἀγνωστος τῶ κ. Γεδεῶν, ὅστις ὁμῶς ἑτέραν ὅμοιαν ἐκ τοῦ Langlois εἰλημένην σημειοῦται (Π. Π. σ. 556). Ἐὖ σιγίλλιον προσυπογράφουσι καὶ ἐντὲα μητροπο- λίται, ἐν οἷς πρῶτος ὁ Πρακλείας Νεδφντος.

Ε'. Γράμμα πατριαρχικὸν σιγίλλῳδεσ, ἐπὶ πατριάρχου Ἰωαννικίου ἐκδομένον τῶ π' ἠφ ἠ' μ' ζ' (=1647) μηνὶ Φεβρουαρίῳ, Ἰνδι- κτιῶνος ιε'. Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ χρονολογία προσκόπτει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ δευτέρου γράμματος τοῦ χι, ὅπερ ὡσεὶ πῆ φαίνεται,

1. Περὶ Ἰερεμίου τοῦ Τρανοῦ τοῦ Β' ἱκανὰ ἐν δια- φόροις περιστάσεσ καὶ ἡμεῖς ἐγράψαμεν. Σήμερον προσ- τιθέμεθα ὅτι, ὡς ὁ Ἰωάσαφ ὁ Μεγαλοπρεπῆς, οὕτω καὶ ὁ Ἰερεμίας παροῦλε καὶ τὴν τῆς Θεσσαλονίκης ἐπαρ- χίαν κατὰ τὸ 1573 (ζ' π') ἔτος. Ἰδὲ τῆ τοῦ Ph. Meyer Συλλογῆ τῶν περὶ Ἀθῶν (215) εὐρομῶν α' Ἐπειδὴ τῆς ἡμῶν μητριότητος τὴν πρὸς Δύσιν καὶ Πελοπόννησον πέρουσι κατεγρημέντς ὁδὸν καὶ ἐν τῇ ἀγνωστῇ μητρο- πόλει Θεσσαλονίκης διατριβούσης καὶ τὰς ἐορτάσ τῶν Χριστουγέννων ἐορταζούσης, ὡς δὲ λέγει ὁ κ. Γεδεῶν (Π. Π. σ. 520) περιῆλθεν ἐπαρχίας τινὰσ τοῦ ὀρόνου σπουδάζων τὰσ πνευματικὰσ ἀνάγκασ τῶν Ὀρθοδόξων. Πανομοίωτοπον τῆς ὑπογραφῆς δημοσιεύσαμεν ἐνωῦθα, καίτοι ἄλλοτε ὑπεδείξαμεν ποῦ καὶ πότε δημοσιεύθησαν (βλ. Ἀναστασίου Ἰερ. Κλήρον κατὰ τὸν Ιε' αἰῶνα, σ. 11 ἐν ὑποσημείωσει).

εὐκόλως δὲ τίς μὴ ἐξετάζων τὸ πρᾶγμα ἐπι- στατικώτερον καὶ μὴ συγκρίνων τὰς ἐπισυνημ- μένας χρονολογικάσ τοῦ ἔτους διασαφήσεισ ἴσως ὅα παρενεχθῆ καὶ ὅα προβῆ κατ' ἀνάγκην εἰς ἀνατροπὴν παραδεδεγμένων ἠδὴ καὶ ἐπὶ κω- δίκων ἐστηριγμένων πατριαρχικῶν χρονολο- γιῶν καὶ τοσούτω εὐκολώτερον, ὅσον τῶ Δεκεμβρίῳ τοῦ ἐπιόντος ἔτους αχμῆ' (=1648) ὁ ἀοιδὸσ πατριάρχης περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος μόνουσ ὑπογράφων ἕτερον ἐκδίδουσι σιγίλλιον. Ἐπίτιδες λοιπὸν εἶδει νὰ ἐξελεγχθῶσιν αἱ χρονολογίαι, ὁ δὲ σπουδαιώτερον, αἱ ὑπογρα- φαὶ τῶν ἑδεκα συνοδικῶν, οἵτινες προσεπι- κυροῦσι τὸ ἐγγράφον τοῦτο, ἐν ἄλλαισ λέξεσιν εἶδει νὰ ἐξετασθῆ, ἐὰν οἱ ὑπογράφοντες συνο- δικαὶ κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἐτύγχανον ἀκρά- ζοντες καὶ τὰ κινὰ πράττοντες, ἢ οὐχί. Ταῦτο καὶ ἐγένετο.

Τὸ σιγίλλιον ἀρχεται «Τὸ εἰς μεῖζονα ἰσχὴν ἐπιβεβαιούσθαι τὰ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀοιδίρων πατριαρχῶν γράμματα, ὅσα τοῦ ὀρθοῦ ἔχονται λόγου»...

Υπογράφουσι αὐτὸ οἱ ἐξῆσ μητροπολίται:

Καισαρείας	Παῖσιος
Δέρκων	Δουζύμβηλητον
Βερρείας	Ἰωάσαφ ¹
Χαλκηδόνου	Παχάμιου ²
Σερρών	Δανιήλ ³
Μαρωνείας	Παγκράτιου ⁴
Ἡλαϊῶν Πατρῶν	Παρθένιου
Τραπεζούντου	Δαυρέντιου
Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης	Γαβριήλ καὶ το- ποτηρητῆσ τοῦ Ἀλεξανδρείας ⁵
Φιλιππουπόλεωσ	Γαβριήλ ⁶
Δρύστρου	Παῖσιου ⁷

1. Μεσοῦντου τοῦ 1645 διεδέξατο τὸν εἰς τὸν πατριαρ- χικὸν ὀρόνον Ἀλεξανδρείας προδιδασθέντα Ἰωαννίκιον.
2. Ἀπὸ τοῦ 1640 καὶ ἐξῆσ. Ὅρα δημοσίευμα ἡμῶν ἐν Παρνασσῶ 1885 περὶ Ἄνδρου.
3. Ἀπὸ τοῦ 1635—1651. Ὅμοίωτοπον τῆς ὑπογρα- φῆσ τοῦτου ὄρα ἐν Παπαγεωργίου Σέρραις ἐν Βυζ. Ζεῖτα. 1891 τῶ Σερρών τοῦτω ἀνήκει καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 20 χειρόγρ. τοῦ Μετιγίου τοῦ Παναγίου Τάφου, ἐὰν μὴ τι σφάλμα ἐν ταῖς σημειώσεσιν ἡμῶν ὑπεσῆλθε. Κατὰ τὸ 1745—1769 Σερρών ἦτο ὁ Ἰωαννίκιος ὄρα ἀπὸδοῖ, σελ. 209.
4. Ἐπὶ τοῦ πατριάρχου τοῦτου καὶ τοῦ μητροπολίτου τοῦτου συνηνώθησαν τῆ μητροπόλει Μαρωνείας ἡ Θάσος καὶ ἡ Σαμοθράκη.
5. Γαβριήλ ὁ Βλάσιου.
6. Καθαίρεσις τοῦ Γαβριήλ ἀναφέρεται παρὰ Σάθη Μεσ. Βιβλ. Γ', 582 κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1648.
7. Ὅρα Παπαδοπ. Κεραμῆωσ Ἰεροσολ. Βιβλ. τέρ. Α', σ. 337.

Και αναμφίλεκτον μὲν ὅτι τὸ σιγίλλιδες τοῦτο γράμμα ἐγένετο ἐπὶ Ἰωαννικίου τῷ 1647, ἀλλ' ἀπορίας ἀξίον τὸ ἀναφερόμενον ἐν τῷ 276 τεύχει τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Βιβλιοθήκης ὅτι τὸ πρωτότυπον τοῦ σιγίλλιδος, περὶ οὗ τοσοῦτον ἐμνημόναμεν τὸν λόγον, «εὐρίσκειται ἐν τῇ Μονῇ τῆς Θεοτόκου ἐν Χάλκῃ»¹. Τὸ πρωτότυπον ἡμεῖς αὐτοὶ εἶδομεν ἐν αὐτῇ τῇ Μονῇ καὶ ἀντεγράψαμεν, ὥστε οὐδὲν ἔχομεν περὶ τῶν ἐν τῷ Παλαιστινείῳ χειρογράφῳ βεβαιουμένων νὰ εἰπωμεν. Αἱ ὑπογραφαὶ δὲ εἶναι, ὡς γνωστὸν, ὁ ἀριστος ὀδηγὸς ὁ καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ τὸ τῆς χρονολογίας λύων.

5'. Γράμμα πατριαρχικὸν σιγίλλιδες, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἰωαννικίου κατὰ τὸ ἀρχὴν (=1648) Δεκεμβρίου, Ἰνδικτιῶνος α'. Ἡ πρᾶξις αὕτη (ἢ ἡ προηγουμένη;) γνωστὴ τῷ κ. Γεδεών (Π. Πίν. σ. 575), διότι ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως καὶ ἐπιβραβεύσεως ἀγνωστος αὐτῷ. Τὸ ἔγγραφο, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ὑπογράφει μόνον ὁ πατριάρχης, οὐδεὶς δ' ἕτερος τῶν ἱερωτάτων μητροπολιτῶν ἢ τῶν πατριαρχῶν. Ἐν τῷ σιγίλλιδι ἀναφέρεται ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Παῖσιος ὡς παρακαθῆσας τῇ συνόδῳ, καὶ συναποφηνάμενος ὅπως οἱ πατέρες τῆς Μονῆς τελῶσαι «εἰρησῶσι τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ὑποταγῆς χάριν καὶ εὐλογίας παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου καὶ ὑψηλοτάτου οἰκουμηνικοῦ θρόνου καλιμαύκια τρία μόνον τῶν ἐκλεκτῶν».

Ἡ ὑπογραφή τοῦ Ἰωαννικίου ἐν τῇ πρώτῃ σειρᾷ (μέχρι τοῦ οἰκουμηνικοῦ πατριάρχου, ὅπερ ἐν δευτέρῳ) εἶναι 0,45 ἑκατοστομέτρων. (Βλέπε τὸ πανομοιότυπον ἐν τῷ λιθογρ. πίνακι.)

Τὸ προσόμιον τοῦ σιγίλλιδος τοῦτου εἶναι καθ' ὅλα ὁμοίον καὶ ἀπαράλλακτον τῷ τοῦ σιγίλλιδος τοῦ ἐπὶ Ἱερουσίου γενομένου.

Δι' ἡμᾶς ἀξιοσημείωτον καὶ μείζονος προσοχῆς ἀξίον ἡ μνησολογία τοῦ σιγίλλιδος κατὰ ταύτην κατὰ Δεκέμβριον ἐγένετο τὸ σιγίλλιδος τοῦτο τοῦ 1648, ἀλλὰ κατὰ Γεδεών (Π. Πίν. σ. 576), Παρθένος ὁ Ὄξδης διεδέχτο τὸν ἡμέτερον Ἰωαννικίου τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1648. Δίδομεν σοφοῖς ἐρευνηταῖς ἀφορμὴν.

Ζ'. Γράμμα πατριαρχικὸν σιγίλλιδες, γενομένου ἐπὶ πατριάρχου Καλλιπίου, μηνὶ Μαΐῳ Ἰνδικτιῶνος ε' κατὰ τὸ 1698. Καλλι-

πικος δ' Ἀκαρῶν κατὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ ταύτην πατριαρχίαν ἐκύρωσε τὰ δίκαια πολλῶν ἐν Μακεδονίᾳ μοναστηρίων, τῆς ἐν Βερροίᾳ μονῆς τοῦ Προδρόμου, τῆς παρὰ τὰς Σέρρας μονῆς τοῦ Προδρόμου, τῆς μονῆς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακοκλιτρίας¹. Ἡ περὶ τῆς μονῆς τῶν Βλαταίων πρᾶξις εἶναι μὲν γνωστὴ τῶν κ. Γεδεών, ἀλλ' ἄνευ ὀρισμοῦ τῆς χρονολογίας. Ἐν τῷ σιγίλλιδι προσυπογράφουσι ἐπὶ συνοδικοί, ὧν πρῶτος ὁ Ἡρακλείας Νεκτάριος.

Ἡ τοῦ Καλλιπίου μεγαλοπρεπὴς ὑπογραφή μέχρι καὶ τῆς λέξεως οἰκουμηνικός ἔχει μῆκος 0,49 ἑκατοστομέτρα ("Ὁρα πανομοιότυπον ἐν λιθογρ. πίνακι).

Η'. Γράμμα πατριαρχικὸν σιγίλλιδες, ἐπὶ πατριάρχου Γαβριήλ τοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος, ἀπολελυμένον τῷ ἀρχῇ (1703) μηνὶ Ἰανουαρίου, Ἰνδικτιῶνος ια'. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο, ὅπερ συνυπογράφουσι ἐξ μόνον συνοδικοί, γνωστὸν τῷ κ. Γεδεών ἀχρονολόγητον. Καὶ ἡ πατριαρχικὴ αὕτη ὑπογραφή ἔχει μῆκος 0,50 ἑκατοστομέτρων ("Ὁρα πανομοιότυπον ἐν λιθογρ. πίνακι).

Θ'. Γράμμα πατριαρχικὸν σιγίλλιδες, ἐπὶ πατριάρχου Κοσμᾶ, γενομένου τῷ ἀρχῇ ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίου Ἰνδικτιῶνος θ'. Ἐν τῷ σιγίλλιδι τούτῳ ἐπαναλαμβάνεται ἡ λόγῳ ὑποταγῆς καὶ ἐν τοῖς σιγίλλιδος τοῦ Ἰωαννικίου (1648) καὶ τοῦ Γαβριήλ (1703) ἀναφερομένη κατ' ἔτος προσφορά τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τριῶν καλιμαυκίων «προσφέρειν καλιμαύκια τρία μόνον, καλῆς καὶ ἐκλεκτῆς τῆς κατασκευῆς τυγχάνοντα». Ἡ πρᾶξις αὕτη ἀγνωστος τῷ κ. Γεδεών ὑπογράφεται ὑπὸ δέκα συνοδικῶν, ὧν πρῶτος ὁ Καισαρείας Ἱερουσίας, ὁ καὶ τὸν παραιτησάμενον Κοσμᾶν ἐν τῷ οἰκουμηνικῷ θρόνῳ διαδεξάμενος.

Γ'. Γράμμα πατριαρχικὸν σιγίλλιδες, ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', κατὰ μηνὶ Νοεμβρίου, ἐπισημῆσεως πρώτης τοῦ 1797. Ἐν τούτῳ φέρεται «κατὰ τὴν βεβηθῆσαν κοινὴν συμφωνίαν καὶ ὑπόσχεσιν παρέχειν γράσια ἑκατὸν (τῷ μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης) καὶ τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ γράσια ἑκατὸν πενήκοντα, ἀμα-

1. Γεδεών Π. Π. 613.

2. Ἐν τῷ σιγίλλιδι τοῦ Ἰωαννικίου καλιμαύκια, ἐν τῷ τοῦ Γαβριήλ καλιμαύκια, καὶ ἐν τῷδε καλιμαύκια. Περὶ τῆς λέξεως ταύτης ὅρα ὅσα ἐγράψαμεν κατ' ἀνάγκην ἐν τῷ Ἱερῷ Συνδέσμῳ Ἀθηνῶν ἔτος Γ' (1898) φυλλ. 9 τὸ πρῶτον καὶ τελευταῖον ἀνωμόμως.

1. Αὐτόθι δημοσιεύεται μικρὰ περικοπὴ τοῦ σιγίλλιδος κατ' ἀντίγραφον, ἐνῶ καὶ τὸ ἐπωνύμιον τῆς Μονῆς εἰς Βλαταίων μεταποιεῖται, φέρονται δὲ καὶ ὑπογραφαὶ τινες τῶν ἀνωτέρω κατ' ἄλλην σειρᾷ.

δὲ ὅτι προσκομίσθη ἕτερον τοῦ 1791 μνημονεύον καὶ ἑτέρων πατριαρχικῶν σιγίλλιδων, Γαβριήλ τοῦ Παλαιῦ, Καλλιπίου, Ἰωαννικίου, Κυρίλλου, Ἱερουσίου, Ἰωάννου καὶ Νελλοῦ¹. Τὸ ἔγγραφο μνημονεύεται παρὰ Γεδεών, ὡς καὶ τὸ τοῦ 1791, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐν τῷ ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς Μονῆς δὲν φυλάττεται.

ΙΑ'. Γράμμα πατριαρχικὸν σιγίλλιδες, ἐπὶ Καισαριανίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου, κατὰ μηνὶ Φεβρουαρίου, ἐπισημῆσεως δ'κ τῷ 1831. Ὑπογράφονται ἑνδεκα συνοδικοί.

ΙΒ'. Γράμμα πατριαρχικὸν σιγίλλιδες, ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχίας Γρηγορίου τοῦ ε', γεγονὸς κατὰ τὸ 1836.

Ὁ κ. Γεδεών ἐν τοῖς Π. Πίν. αὐτοῦ (σ. 659) ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ πατριάρχου Σαμουήλ τοῦ Χαντζερεῖ ἐξεδόθη συνοδικὸν γράμμα, ἀγνωστον ἡμῖν ἄλλοθεν, ὅπερ ὠρίζεν ἵνα οἱ ναοὶ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, τῆς Θεοτόκου τῆς Λαγουδανῆς, τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Ὀρφανοῦ, τοῦ ἁγίου Ὑπατίου, τῆς Ὑπαπαντῆς, καὶ αἱ ἄλλαι μοναστηριακαὶ οὐδόλως μετέχουσι τῆς σταυροπηγιακῆς ἀξίας τῶν μόνων, ἀλλὰ μνημονεύουσι τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης. Περὶ τούτων οὐδὲν ἡμεῖς εὔρομεν ἐν τῇ Μονῇ.

Γ'

Καὶ ταῦτα μὲν ἡμεῖς ἐν συνόψει ὀλίγα ἴπως, ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε ἀνεκτὰ εὐχόμεθα ἵνα οἱ ἐν Μακεδονίᾳ λόγοι ἐκ τῶν ἐπιτοπιῶν μνημείων, ἐὰν ἐτι ὑπελείφθησάν τινα, συμπληρώσωσι τὴν μελέτην ἡμῶν ταύτην.

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 κάτωθι δημοσιεύμενον ἔγγραφο ἐν μεμβρᾷ ἔχει ὕψος μὲν 0,48 καὶ πλ. 0,35 ἑκατοστομέτρων, φέρει δὲ χρονολογίαν τοῦ 6996 ἔτους ἀπὸ Θετογίας, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ τῷ μ. Χ. σωτηρίῳ ἔτει 1488, καὶ εἶναι τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ ἀποκειμένων. Διὰ τοῦ γράμματος τούτου, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς κυριαρχικὰ δίκαια τῆς Μονῆς, γνωρίζονται ἡμῖν σταυροφόροι τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἦται ὀφφικῆλοι φέροντες ἐπὶ τῶν σιαδίων αὐτῶν σταυροὺς κατὰ τὸ πρόνομιον, ὅπερ ἐχορηγήθη κατὰ τὸ

1. Ὑπὲρ τὸν προσέτι καὶ τοῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ γέροντος Παρθενίου μνημονεύμενα καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων σιγίλλιδων, αἵτινα δὲν διακρίθονται. Ἐν τῷ σιγίλλιδι τούτῳ τὸ ὄνομα τῆς μονῆς γράφεται τῶν Βλαταίων.

2. Π. Π. σ. 673 καὶ 675.

1347 τῇ ἱερᾷ μητροπόλει τῆς πρωτεύουσας τῆς Μακεδονίας ἐπὶ Καντακουζηνοῦ συνεργούντος πάντως Ἰαϊδώρου τοῦ πατριάρχου τοῦ Θεσσαλονικέως¹ πρὸς τοὺς δὲ καὶ μητροπολίτης νέος, ὁ Μάξιμος, μὴ ἀναφερόμενος ἐν τοῖς ἐπισκοπικοῖς καταλόγοις τοῖς ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀρμασίνας κ. Ἀνθίμου πρὸ ἑτῶν ἐν τῷ Νεολόγῳ δημοσιευθεῖσι.

Ὁ παλιὸς καὶ ἀκάματος ἱεράρχης ἐν τοῖς ἐπισκοπικοῖς καταλόγοις τάσσει κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἀντίγραφον ἀμέσως μετὰ τοὺς τῆς Ἀλώσεως χρόνους τὸν Γρηγόριον κατὰ τὸ 1480, τὸν δὲ Νίφωνα μέχρι τοῦ 1515. Σήμερον διὰ τῶν κάτωθι δημοσιευμένων σημειωμάτων πολλὰ διασαφῶνται, τινὰ συμπληροῦνται, ἀλλὰ δὲ γνωρίζονται ἀναγόμενα εἰς τὴν σειρᾷ τῶν μητροπολιτῶν τῆς πρωτεύουσας τῆς Μακεδονίας. Περιορίσθημεν μόνον ἐν ταῖς σημειώμασι τούτοις, αἵτινα ρίπτομεν εἰς τὴν δημοσιότητα σχεδὸν ὡς εἶχομεν αὐτὰ ἐν τοῖς ἰδίῳ ἡμῶν χαρτίοις, μηδὲν λαβόντες ὑπ' ὄψιν γνωστοτέρας καὶ κοινοτέρας πηγὰς, οὐδὲ τὰ παρὰ Σάββα καὶ ἄλλοις, ἵνα μὴ ὑπερφωτισώμεν τὴν ἐργασίαν. Δὲν ἐζητήσαμεν νὰ ἐξεργασθῶμεν ταῦτα, ἵνα μὴ κοπιώσωμεν ἐπὶ πράγμασιν, αἵτινα ἄλλοι εἰδικότητα κεκτημένοι καὶ ζῆλον ἰδίων ἔχοντες καὶ χρόνον ἱκανὸν διατιθέντες δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς αἴσιον καὶ ὀριστικὸν πέρας ἐζητήσαμεν ὅμως καὶ ἐν τοιαύτῃ τάξει νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ σημειώματα ταῦτα, νομίζοντες ὅτι παρέχομεν ὑπηρεσίαν τινὰ καὶ ὠφελίαν ἄλλοις· διότι ποῖον ὄφελος ἐὰν ἔμενον παρ' ἡμῖν ἀνεκτότα; Οὕτω δ' ἔχοντα παραδίδομεν τὰ σημειώματα ταῦτα εἰς φῶς.

Τῷ συντήματι τούτῳ ἀκολουθήσομεν καὶ εἰς προσεχεῖς δημοσιεύσεις τοιαύτων ἡμερῶν, ὅπως ἀπαλλαγώμεν φορτίου ἄλλοις ἴσως χρησιμεύοντος πρὸς οἰκοδομὴν καλοῦ καὶ τελείου οἰκοδομήματος καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν τυχόν ἐσφαλμένων. Τόμους ὅλους συναπαρτίσει ὁ βουλόμενος νὰ συνεξέτασῃ τοὺς βίους καὶ τὰ γράμματα τῶν ἐν τῷ θρόνῳ τῆς πατρὸς τοῦ μυροβλήτου καὶ μυροβέουτος Δημητρίου οὕτως ἢ ἄλλως διαπρεψάντων ἱεραρχῶν. Τίς δὲν ἐνθυμῆται Λέοντα τὸν Φιλόσοφον, τίς δὲν γινώσκει τὸν Ἐδστάδιον, τὸν γνωστότατον ἐρμηνευτὴν τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Πινδάρου, τὸν ὄσιον Δαυίδ, τὸν ἅγιον Ἰωσήφ τὸν δμολαγητὴν, τὸν Γρηγόριον Παλαμᾶν, τὸν Ἰαῖδω-

1. Ὁρα Γεδεών Π. Πίν. σελ. 424.

ρον, τὸν Συμεὼν καὶ τὸν Γαβριήλ αὐτὸν, οὗ αἱ ἀνέκδοτοι Ὁμιλίαι γνωρίζονται νῦν τὸ πρῶτον¹ καὶ δημοσιεύονται τοῦλάχιστον κατ' ἐκλογὴν ἀναστηλώσους καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ τῶν ἐκπρεπῶν καὶ φιλοθέων ἱεραρχῶν ἐσμῶ;

Τὸ δὲ ὑπ' ἀριθ. 2 ἔγγραφο εἶναι χαρτῶον βεβαιωτήριον μητροπολιτικὸν μεγάλῃ δωρεᾷ καὶ μεγάλῳ ἀφιερώματι τοῦ μητροπολίτου Βεργίας Θεοφάνους, τοῦ ἐπικαλουμένου Μαλάκη, ὅστις ἐδωρήσατο τῇ ἱερᾷ μονῇ τῶν Βλατιῶν ἀγοράσας παρὰ τῶν Βατοπεδινῶν πατέρων τὸν ἐν μέσῃ Θεσσαλονίκῃ ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Τὸ ἔγγραφο, ἔχον ὕψος μὲν 0,55, πλάτος δὲ 0,43 ἑκατοστομέτρων, ἐγένετο κατὰ τὸ ζοσ' ἔτος, ἤτοι κατὰ τὸ 1569, ἐπὶ μητροπολίτου Ἰωάννου τοῦ Ἀργυροπούλου, περὶ οὗ κατωτέρω ἐν οἰκείῳ τόπῳ ὁ προσήκων γίνεται λόγος.

Ἐν τῇ ἐγγράφῳ τούτῳ ὑπογράφεται καὶ ὁ Μελενίκου. Εἰς Ἰωάννου τὸν Θεσσαλονίκης εἶχον παραχωρηθῆ ἤδη ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Β', τοῦ πατριάρχου, αἱ μητροπόλεις Μελενίκου καὶ Περιθεωρίου ἵνα ἀπαρσαλεύτως καὶ ἀδιασείστως μένωσιν αὐταὶ εἰς τὸ γῆρας αὐτοῦ ἀναποσπάτως, μέχρις οὗ ἀποκατασταθῆ εἰς τὴν ἰδίαν μητρόπολιν». Τὸ γράμμα τοῦτο ἐπεκυρώθη καὶ ὑπὸ τοῦ μετέπειτα πατριάρχου Μητροφάνους².

Περὶ τοῦ Ἰωάννου τούτου ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ παραδῶμεν εἰς φῶς καὶ τήνδε τοῦλάχιστον τὴν σημείωσιν, ἣν πρὸ τριῶν ἐτῶν ἀντεγράψαμεν ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἐν χειρογράφῳ, κομψοτάτῳ τὴν τε περιγραφήν καὶ τὴν γραφήν, ἐκ 267 φύλλων ἀνήκοντι, κατὰ Κωνσταντινῶν τὸν Χειμῶσιον, εἰς τὴν ΙΑ' ἢ ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα καὶ ὑπ' ἀριθ. III ἐν τῇ περιγραφικῇ καταλόγῳ τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾷ Μονῆς, τῆς τοῦ Ἐσώπρου ἐπωνομαζομένης, κατατεταγμένη φέρεται ἐν τῇ δευτέρῃ σελίδι τοῦ τετάρτου φύλλου ἐν ἀρχῇ ἢ ἐξῆς σημείωσις: « Ἡ παρῶσα εὐαγγελικὴ αὕτη βίβλος ἀφιέρωται τῇ

σεβασμιωτάτῃ καὶ βασιλικῇ Μονῇ τῆς ἁγίας Τριάδος τῆς ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ παρὰ τοῦ Πανιερωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ἀργυροπούλου, ψυχικῆς ἕνεκα σωτηρίας αὐτοῦ κατὰ τὸ ζοσ' ἔτος καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐταμιεύθῃ τῇ βιβλιοθήκῃ εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ ἐν μηνί Δεκεμβρίῳ, ὅτε ὁ παναγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης τὴν πρὸς Δύσιν καὶ Πελοπόννησον διατριῶν ποτὲ καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ παρεγένετο».

Τὸ χειρόγραφο εἶναι « Ἐκλογὴ ἀκριβῆς τῶν ἁγίων Ἐδαγγελίων τῶν ἀναγνωσκομένων ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς μετὰ καὶ τῶν ἐπισημῶν ἁγίων ἐν τε τοῖς ὄρθροις καὶ ταῖς λειτουργίαις » ἐπεταὶ ὁ κατάλογος τῶν περιχομένων ἐν συνεχείᾳ μέχρι τῆς β' σελίδος τοῦ ἑοῦ φύλλου¹.

Ἄριθ. 1.

ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ²

† Τὸ εἰς τὴν Γαλάτιζαν μονῆριον εἰς ὄνομα τιμῶμενον τοῦ ἁγίου μου καὶ ἐν θαύμασι περιβοήτου Νικολάου/ἀνωθεν γὰρ καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρχεν ἐκ τῆς δεσποτικῆς καὶ παντοκρατορικῆς μονῆς τῶν Βλατιῶν/καὶ παρ' αὐτῆς τῆς μονῆς, ἐτάττετο πρόσωπον εἰς τὸ εἰρημένον μονῆριον καὶ ἐπετήρει αὐτό· ἔστι γὰρ ἐν τῇ/τοιαύτῃ δεσποτεῖα καὶ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς· πλὴν ἀπὸ τῶν τιμῶν καὶ χρησίων προσώπων τὴν σπάνην καὶ μᾶλλον ἀπὸ τῆς ἀκαταστασίας καὶ ἀνωμαλίας αἰτινὴς συνέβησαν ἐν τῇ ἀνω βρεθείσῃ μονῇ τῶν Βλατιῶν καὶ τούτου γε(;) καὶ τὸ εἰρημένον μονῆριον ἄνευ τιμίου προσώπου καὶ ἐκατήντησεν εἰς τὴν ἐσχάτην πτωχείαν, ὥστε καὶ παντελῶς ἐρήμωσιν ἰδέσθαι· τὰ τε κελῖα λέγω δὴ καὶ ἀμπελῶνες καὶ περιβόλαια. Νῦν οὖν εὐρέθη ὁ τιμιώτατος ἐν μοναχοῖς κύρ Σάβας ὅστις προὔφηγεν ἐν τῷ εἰρημένῳ νεῶ καιρῶν οὐκ ὀλίγον καὶ αἰτίσας αὐτὸ παρὰ τε τοῦ καθηγουμένου παπᾶ κύρ Ἰακώβου καὶ τῶν αὐτῆς μοναχῶν· κοινῇ γνώμῃ τοῦ καθηγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν πάντων, ἐπεδέθη αὐτῷ τὸ εἰρημένον μονῆριον τῷ τιμιωτάτῳ ἐν μοναχοῖς κύρ Σάβᾳ ἵνα ἔχει αὐτῷ εὐφρόνῃ τῆς ὁδῆς ζωῆς αὐτοῦ ἀνενοχλήτως καὶ ἀδιασείστως μὴ παρά τινος ἐμποδιζόμενος· πλὴν μετὰ τὴν αὐτοῦ

ἀποβίωσιν ὀρίζομεν τὸ τοιοῦτον μονῆριον ἵνα ἢ ἐν τῇ ὑπακοῇ τοῦ μοναστηρίου· ἔχει γὰρ ἐξουσίαν ὁ τοιοῦτος μοναχὸς Σάβας εἰσάγειν καὶ ἐξάγειν ἐκεῖσε ἀδελφούς, συνιστᾶν, οἰκοδομεῖν, βελτιεῖν· καὶ τὸ εἶναι ἅπαν ἐκείσε νομίμως καὶ κανονικῶς, ὡς ἴδιος οἰκοκύριος τοῦ μονηδρίου καὶ εἰ οὕτως ποιεῖ οὐκ ἔχει τῶν ἡγουμένων τις ἢ τῶν μοναχῶν ἀδειαν διατεῖται αὐτὸ καὶ ἐκ τοῦ εἰρημένου ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου· ἐπειδὴ δὲ τινες ἀπὸ τὴν χώραν τὴν γαλάτιζαν κακίαι ἐδιεύχον (οὕτω) καὶ ἐκταπατοῦσαν τὸ σύνορον τοῦ κελλίου, τὰ τε ξύλα ἐκ τοῦ τόπου ἔκκοπτον (οὕτω), τὰ δὲ χωράφια ἔσπερον· εἰσελευσόμενα δὲ κακίαι καὶ τὰ ἐκτῶν ἀγελάδια, ἐκταπατοῦσαν τὰ χωράφια τοῦ κελλίου καὶ οὐ τὴν τυχοῦσαν βλάβην ἐποιοῦν τί οἱ μοναχοὶ φάσκοντες ὡς ἐτι τὸ σύνορον τοῦ χωρίου ὑπάρχει καὶ οὐχὶ τοῦ κελλίου, ὁ δὲ τιμιώτατος κύρ Σάβας πολλάκις ἐπαπειλῶν αὐτούς καὶ σκοπέων (οὕτω) εἶπεν· τῆς τοιαύτης τόλμης, κακίαι οὐκ ἤκουον αὐτὸν ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ τὸ χεῖρον προσέκοπτον· ἐπι...ρησας³ οὖν ὁ τιμιώτατος μοναχὸς κύρ Σάβας εἰς τὴν τοιαύτην πλεονεξίαν τῶν χωριῶν τῆς γαλάτιζας καὶ μὴ δυνάμενος ὑποφέρειν ἀνέδραμε πρὸς τὴν ἡμῶν ματριώτητα (οὕτω), ἀντιβόλων καὶ ἰκετεύων μετὰ τε τοῦ καθηγουμένου τῆς [παν]τοκρατορικῆς μονῆς τῶν Βλατιῶν κύρ Ἰακώβου, ὅπως παραγενόμεθα (οὕτω) ἐπὶ τόπου καὶ διαχωρίσωμεν τὸ σύνορον τοῦ εἰρημένου κελλίου· εἰ καὶ δυτωπεῖν⁴ μὲν τὸν τιμιώτατον ἐν μοναχοῖς κύρ Σάβᾳ, ἀξιώσει δὲ καὶ τοῦ καθηγουμένου τῶν Βλατιῶν παπᾶ κύρ Ἰακώβου ἀπήλθομεν εἰς τὸν τόπον, μετὰ τε τῶν τιμιωτάτων ἐκκλησιαστικῶν καὶ σταυροφόρων τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης μητροπόλεως⁵ Θεσσαλονίκης· παραγενομένων οὖν ἐκεῖσε τῶν ἱερέων καὶ πρ...των⁶ τοῦ εἰρημένου χωρίου γαλάτιζας καὶ ἀνερωτησάντων ἡμῶν ἐν ἀκριβείᾳ εὐρομεν τὸ σύνορον ὅτι ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνωθεν τοῦ κελλίου ὑπῆρχεν, καθὼς καὶ ὁ τιμιώτατος Σάβας ἐδείκνυσεν ἡμῖν· εἰσι δὲ τὰ

1. ἐποιοῦν τοῖς μοναχοῖς.

2. Πρὸ τοῦ κύρ δύο γράμματα αχ' μετὰ βαρείας = μοναχός(;))

3. Ἐξίτηλον.

4. «Ἐὶ καὶ δυτωπεῖν» ἴσως «ἐπὶ τῷ...»

5. Αἱ λ. σταυροφόρων καὶ μητροπόλεως τῆ γνωστῆ καὶ οἰκείᾳ ταῖς λέξεσι ταύταις συντομογραφίᾳ γράφονται.

6. Σητὸδρωτον τὸ μέρος· ἴσως προϋχόντων προκρίτων.

σύνορα τοῦ κελλίου οὕτως: ἐν πρώτοις μὲν εἰς τὸν λάκκον, ἕως τὸν μαῦρον Βυρὸν (οὕτω) καὶ εἰς τὴν μίξιν τοῦ λάκκου καὶ ἕως τὴν κορυφὴν τοῦ μελισσοκνδρίου, καὶ εἰς τὸν λάκκον τῆς καρύνης, καὶ ἀνωθεν τοῦ κελλίου εἰς τὴν κορυφὴν εἰς ταῖς ἐξ πέτραις· εἰς τὸ κνδρεῖον εἰς τὴν στράταν τοῦ λιθαδίου καὶ εἰς τὴν βούσιν, καὶ εἰς τὰ τρία δένδρα· Ἐχωρίσαμεν οὖν καὶ δεδώκαμεν αὐτὰ τὰ σύνορα τῷ εἰρημένῳ ἐν μοναχοῖς κύρ Σάβᾳ εἰς τὸ κατέχειν αὐτὰ καὶ νέμεσθαι ἀνενοχλήτως, ἐξουσιωδῶς πάντα καὶ ἀναφαιρέτως ποιεῖν ἐν αὐτοῖς ὅσα καὶ τελείως δεσπόταις ἀφιένται· βελτιεῖν αὐτὰ καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον συνιστᾶν καὶ καλλιεργεῖν ὡς οἰκία¹ αὐτοῦ· ὠφειλόντων δὲ καὶ τῶν μεθ' ἡμῶν ἀρχιερατευόντων τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Θεσσαλονίκης². . . στεργῶς καὶ διατηρεῖν ἀμετάτρεπτον, καθὼς δὴ καὶ ἡμεῖς τὰς προὔπάρχεις ἐστέργαμεν· οὐδὲ γὰρ πρὸς χάριν τοῦτο ἐγένετο, ἀλλ' οὐδὲ κενὸν ἢ ἀπρεπές τι ἐπράξαμεν, ἀλλῶς³ ἐκπαλαί εὐρωμεν, τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν καὶ μηδεὶς γοῦν τῶν ἐσῦστερον ἐκ τοῦ εἰρημένου χωρίου γαλάτιζας ἔχει ἀδειαν ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὰ σύνορα τοῦ κελλίου χωράφια καὶ σπειρῇ ἢ κόπτειν ξύλα, ἢ τὰ αὐτῶν ἀγελάδια ἀπολύειν καὶ καταπατεῖν χωράφια τοῦ κελλίου, ἢ πράξαι ἄλλον τι καὶ τὴν ἡμετέραν ἀκρωσθαι (οὕτω) πράξιν καὶ ἀνατρέψαι ποτέ· ἐπεὶ καὶ ἱεραὶ ἐξεφωνήθησαν καὶ δεσμοὶ ἐκκλησιαστικοί. Εἰ δὲ τις φωρθεῖται ποτὲ καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὰ σύνορα τοῦ κελλίου καὶ βυρληθῇ πράξαι τι ἐξ ὧν ἀνωθεν εἰρήκαμεν, τὸν τοιοῦτον ἔχομεν ἀφωρισμένον, ὅστις ἂν εἴη, ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος. Διὰ τοῦτο οὖν γέγονε καὶ τὸ ἡμέτερον συγκλιῶδες (οὕτω) γράμμα καὶ ἐπεδῶθη (οὕτω) τῷ τιμιωτάτῳ ἐν μοναχοῖς κύρ Σάβᾳ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ βεβαιώσιν ἐπὶ ἔτους 5 ρη5 Ἰνδικτιῶνος ηῆ⁴· διὰ μαρτυρίας τῶν ἐκεῖσε εὐρεθέντων κληρικῶν, ἱερέων Ἀνδρόνικος καὶ χαρτοφύλαξ Γαλατίτζης· ἕτερος ἱερεὺς Νικόλαος Μιχαήλ ἱερομνήμος· Δημόσιος Στέφανος, Νικόλαος Φώτις, Δημόσιος Τοῦσκος καὶ ἕτερος Κορτιαγὸς Σκορδάτος.

Μάξιμος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος πάσης Θεσσαλίας⁴.

1. Ἄντι τοῦ οἰκεία.

2. Ἐξίτηλον ἐκ τοῦ χρόνου... γειν (=στέργειν)· ὅρα τὰ ἀμέσως κατωτέρω ἐστέρξαμεν.

3. Ἄλλ' ὡς.

4. Ὁρα τὸ ἀνομοίωτον.

1. Ὁρα κατωτέρω ἐν τῇ σελίδι τῶν μητροπολιτῶν.

2. Ὁρα Ἐλλ. Φιλολ. Σύλλ. Παράρτ. τὸμ. Κ'—ΚΒ', σ. 95. Πρὸβλ. σ. 84 καὶ τὰς αὐτοῦ παραπομπάς. Τοῦ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου ἐξ ἡμῶν παραχωρηθεῖσαν ἐνημασίωσεν ὁ κ. Logranil ἐπιστολὴν πρὸς Θεοδόσιον τὸν Ζυγομαλά (Notice Biographique sur... Ζυγομαλάς, σ. 161). Ἐκ ταύτης γνωστόμενον ἀνεφίον αὐτοῦ Δοκίανον.

1. Ἐπὶ τοῦ καιρένου καὶ μουσικῆ σηματοδύφωνα· ἐκαστὴ σελὶς συνήθως ἐκ στίχων πεντεκαίδεκα, ἕκαστος δὲ στίχος ἐκ γραμμάτων 22.

2. Τηροῦνται αἱ ἐν τῷ κειμένῳ ἀνομοιογραφίαι.

Ἄριθμ. 2.

ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΙΩΑΝΝΑΦ

Ἰωάνναφ

Ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος

ὑπέρτιμος καὶ ἐξάρχος πάσης Θεσσαλίας
καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Ἐφέσου.

Τῆς ἡμῶν μετριότητος προκαθημένης συν-
οδικῶς, παρόντων ἀρχιερέων καὶ τῶν τιμιω-
τάτων αὐτῆς κληρικῶν παραστάς ὁ πανιερώ-
τατος μητροπολίτης Βεργολίας καὶ ὑπέρτιμος
κύριος Θεοφάνης καὶ ἀνέφερεν ὅπως τὰ κτή-
ματα ἅπερ ἠγόρασαν παρὰ τῶν μοναχῶν τῆς
ιεραῆς Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου μετὰ γε καὶ τὸν
ναὸν τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, ἅτινα τυγχά-
νοντα ταῦτα πρῶτον μὲν καπηλίον, μαγγυ-
πίον ἐργαστήριον τὸ κηροπουλικὸν καὶ ἕτερον
χαλκηνεῦδικον ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ζωγραφίτι-
κὴν αὐλὴν ἅπερ ὑπάρχει πλησίον τοῦ ἁγίου
Ἀθανασίου συνάψασα τὴν περιήυλον καὶ
οἰκίαν τοῦ θεοῦ ναοῦ τούτου ταῦτα πάντα
ἐκούσια αὐτοῦ γνώμη θελήσει καὶ προκίρῃσει
ἀφισρώσατο ἐν τῇ σεβασμίᾳ καὶ παντοκρατο-
ρικῇ μονῇ τῶν Βλατάδων, ἵνα ἔσονται ἀφιε-
ρωμένα καὶ ἀνεκποίητα ἐξ αὐτῆς εἰς αἰεὶ ἐπὶ
ζωῆς καὶ θάνατο (οὕτω) αὐτοῦ ἐς διανεκῆς
μνημόσυνον αὐτοῦ τε καὶ τῶν αὐτοῦ γεννητό-
ρων. Καθὼς οὖν καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν μόνος
προέγραψε καὶ διέθετο ἐν τῷ πίνακι τῆς ιεραῆς
προέσεως τῆς σεβασμίας μονῆς ταύτης μόνον
δὲ τούτο εὐδιακρίτως γέγονεν ἵνα ἐφόρω (οὕτω)
ζωῆς αὐτοῦ λαμβάνει καὶ κερπύται τὰ ἐνοί-
κια (οὕτω) τῶν διαληφθέντων κτημάτων· μετὰ
δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔστωσαν πάντα ὑπὸ
τὴν δεσποτείαν καὶ ἐξουσίαν τῆς μονῆς τῶν
Βλατάδων ἵνα ὁ κατὰ καιρὸν εὐρισκόμενος
καθηγούμενος ταύτης καὶ οἱ μοναχοὶ λαμβά-
νουν τὰ ἀνάκαθεν ἐνοίκια ἐκείνων, καὶ πρῶ-
τον μὲν διδόντωσαν αὐτοῖς ἐν τῇ φυλακῇ τοὺς
ἐκείσε [φ]ουρουμένους τὴν καλὴν ἡμέραν
μισθὸν ἄσπρον· τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἔστωσαν
εἰς βελτίωσιν καὶ ἀνάκτησιν τοῦ μοναστηρίου
αὐτῶν, ὡσαύτως καὶ [εἰς] τὸν μεγάλου Ἀθα-
νασίου ναὸν, τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα εἰς ζωάρ-
κειαν αὐτῶν τε καὶ τῶν συνασκουμένων γη-
ραιῶν καὶ ἀδυνάτων μοναχῶν· καὶ μηδὲ ὅπως
ἔχτωσαν αὐτοὶ αἰεὶ ποτε ἀδειαν διαπράσαι ἢ

ἀλλοτριῶσαι καὶ ἀποξενῶσαι τὰ ἀνωθεν κτή-
ματα καθοιονδῆποτε τρόπον ἐκ ταύτης τῆς
ιεραῆς μονῆς τῶν Βλατάδων· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ
αὐτοῦ ἀπαξάπαντες συγγενεῖς μὴ ἐχέτωσαν
ἀδειαν ζητεῖν τι οἰονοῦν κληρονομικὸν δίκαιον
ἐκ πάντων τῶν διαληφθέντων καὶ ἀφιερωμένων
τῷ Θεῷ· οὕτω δὲ καθομολογησάμενος οἰκείοις
αὐτοῦ χεῖλεσιν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης
Βεργολίας ὑπέρτιμος κύριος Θεοφάνης κὼν τούτω
καὶ γράμματος ἡμετέρου ἐπιβεβαιωτικοῦ δεη-
θέντες αὐτοί. Ὅθεν καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν
εἰκουσα τῇ αἰτήσει αὐτῶν γράφουσα ἐπικυ-
ροὶ καὶ ἐπιβεβαιοῖ ταύτην τὴν θεῖαν (ἀφιέρω-
σιν), διάτρητον) ὃν ἐποιήσατο τῷ παντεπόπῃ
Θεῷ ἀδιάσπῃ οὖν γνώμη καὶ προ[αι]ρέσει ἵνα
ἔχει εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνον τὸ ἰσχυρὸν καὶ
ἀκράτῳτον [καὶ εἰ] τις τῶν νῦν καὶ τῶν με-
ταγενεστέρων ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν βου-
ληθεὶς ὁῦποτε ταῦτα τὰ ῥηθέντα κτήματα
πιπράται ἢ ἀποξενῶ[σιν] ἐκ τῆς σεβασμίας
μονῆς ταύτης, καθὼς ἀνωθεν ἐδηλώθη, εἴτε
τις τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ὀφθῆναι ἐπηρεάζει
ἢ ἐνοχλήσῃ τῇ ιεραῇ μονῇ ταύτῃ ἐν ἐσωτερι-
κῷ τρόπῳ ἢ ἐξωτερικῷ περὶ πάντων τῶν
ἀφιερωμένων κτημάτων, οὐ τινῶν προγραφέν-
των καὶ τυπωθέντων εἰς διηνεκῆ ἀσφάλειαν,
κὼν ὁποῖος ἄρα καὶ ἡ ἐκ πάντων αὐτῶν ἔστω
ἀφωρισμένος καὶ ἀσυγχώρητος ἀπὸ τε Θεοῦ
παντοκράτορος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ
κατηραμένος, καὶ ἐξωσμένος τῆς Χριστοῦ
Ἐκκλησίας τῆς τῶν Χριστιανῶν συναναστρο-
φῆς τε καὶ ὁμηγύρευς· καὶ πῦρ καταράγη
θεμέλια οἴκου αὐτοῦ· ἔξει δὲ καὶ αὐτὸν τὸν
Σωτῆρα καὶ Κύριον ἀντίμαχον καὶ ἐκδικητὴν
ἐν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐκ-
πέτη δὲ ἀόρωσ καὶ τῆς παρούσης ζωῆς καὶ
προσζημωθήσεται καὶ τὴν μέλλουσαν. Ἐπι-
τούτοις οὖν ἅπαντιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν
συνοδικόν (;) ἀφιερωτικὸν γράμμα καὶ ταύτη
τῇ σεβασμίᾳ καὶ παντοκρατορικῇ μονῇ τῶν
Βλατάδων ἐπεβεβαίωθη ἐν ἔτει ζωωζῶ.

Ἐν μηνί Ἰανουαρίου ἐνδ. β'.

† Μελενίκου	Δημήτριος
† Κίτρου	Λουκιανός
† Κασσανδρείας	Κωνσταντῖνος
† 1	
† Καμπανίας	Ἀνάκιος
† Ἀρδαμερίου	Ματθαῖος

1. Ἀφέθη τόπος ὑποῖς συνυπογράφῃ ἄλλος.

1. Ἐπὶ τῶν Γ καὶ Β τὰ διαιρετικά, τὸ ἐν μέσῳ σ ἐν
τῷ τέλει εὐρηται.

†. Τιμόθεος	τανοθε γεγραμμένα στεργῶν ὑπέγραφα
... δυξύμβλητον σύμπλεγμα	
Δῆμος Σεβαστιανός	τάνοθε στεργῶ ὑπέ- γραφα
Δούκας Μαλάκης	τανοθε γεγραμμένα στεργῶ ὑπέγραφα
Θεόδωρος Μαλάκης	τὰ ἀνωθεν στεργῶ ὑπέγραφα

Δ'

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εὐσέβιος. Ἐν ἐπιγραφῇ δημοσιευομένη
ὑπὸ τοῦ abbé Duchesne ἐν M. Mission-
Athos, σ. 58. Κατὰ τοῦτον εἶναι ὁ ἐν τῷ
Oriens Christ. τοῦ Le Quien ἀναφερό-
μενος, ὁ μετὰ τοῦ Μαυρικίου εἰς ἀλληλογρα-
φίαν ἔλθων. Ὅρα αὐτόθι.

Ἰωσήφ, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Θεοδώρου Στου-
δίτου, περὶ οὗ δὲ Παπαρηγοπούλου Ἱστορ.
Ἑλλ. Ἔθνους, τ. Γ', σ. 556, κατὰ τὸ 809.

Θεόδωρος. Οὗτος ἐχειροτόνησε τὸν ἅγιον
Ἐθθύμιον τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ γεννηθέντα τῷ
824. Ὅρα περὶ αὐτοῦ ἐν ἀριθ. 26 Ἐκκλησ.
Ἀληθείας 1895 καὶ κατὰ Ἰανουάρ. 1897.

Ὁ Schlumberger ἐν Sigillographie
de l'Empire Byzantine (Παρισις, 1884)
ἀναφέρει μητροπολίτας Θεσσαλονίκης, ὧν καὶ
τὰς σφραγίδας παρατίθησιν. Οὗτοι εἶναι οἱ
ἐπόμενοι τρεῖς:

Ἰωάννης (ἐν σελ. 106), κατὰ τὸν Γ'-ΙΑ'
αἰῶνα¹.

Λέων αὐτόθι, ἐπίσης κατὰ τὴν αὐτὴν
ἐποχὴν.

Ἰάκωβος. Οὗτος ἐγένετο Θεσσαλονίκης
ἀπὸ τοῦ 1300—1322.

Βασίλειος ὁ Ἀχρῖδιηδός ἢ Ἀχρῖδιανός
(1145, 1154 καὶ ἔ.).

Ἐν φύλ. σλς' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 303 χειρογρά-
φου τοῦ ἐνταῦθα Μετοχίου τοῦ Παπαγίου
Τάφου εὐρηται· «Διάλεξις μητροπολίτου Θεσ-
σαλονίκης γενομένη πρὸς τινὰ Ἰταλὸν / περὶ
τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπιχειρήμα σον ἐκ τῆς
διαλέξεως τῆς κατὰ πρόσ/ταξιν τοῦ βασιλέως
κύριου Μανουὴλ τοῦ πορφυρογεννήτου γενομένης
παρὰ / τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλο-
νίκης κυρίου Βασιλείου τοῦ Ἀχρῖδιανοῦ πρὸς/

1. Ἄτερος τοῦ ἐν ἐπιγραφῇ Θεσσαλονίκης ἀναφερο-
μένου Ἰωάννου, περὶ οὗ δὲ μεταξὺ ἄλλων Δορυγα-
φίας σ. 18.

Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος.

τὸν ἀπὸ Ἰταλίας ἔλθοντα κατὰ πρόσταξιν
καὶ θέλησιν τοῦ πάπα Ῥώμης εἰς τοῦτο / αὐτό.
Διαλεχθέντες γὰρ πρότερον περίτινων ἐτέ-
ρων, οὕτω καὶ περὶ τῆς ἐκ/πορεύσεως τοῦ
ἁγίου Πνεύματος τὴν διάλεξιν ἐποιήσαντο¹.

Μανουὴλ ὁ Δισύπατος ὁ καὶ Φαράς (1250
καὶ ἐξῆς). Ἐν τοῖς ὑπὸ Ph. Meyer περὶ
Ἄθω ἐκδιδόμενοις σ. 188—189 φέρεται α. ὁ
δὴ γεγονός, ὁ μὲν Κωνσταντινουπόλεως αὐτί-
κα παρόντων καὶ ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων
ψηφισάντων, χειροτονεῖ κατὰ τὴν Θεσσαλο-
νίκης μητρόπολιν τὸν ἀγιώτατον καὶ ὁμολο-
γητὴν γενόμενον ὕστερον κύριον Μανουὴλ τὸν
Δισύπατον». Διαφορὰ μεταξὺ τοῦ Θεσσαλονί-
κης καὶ τὸν Ἱερισσοῦ Μιχαὴλ Πρατάνου, ὅστις
εἶχε ψηφισθῆ Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο
δεκτός. Μετῴτω ὁ ζητῶν πλείω τὸ ἔγγραφο.

Κατὰ τὸ 1234 ἐν Καλλιουπόλει ἐγένοντο
αἱ ψῆφοι κατὰ τὸ ἀνωθι ἔγγραφο.

Περὶ τούτου δὲ καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ A. Mordt-
mann ἐν Παραρτήματι τοῦ Ἑλλ. Φιλ. Συλ-
λόγου Κ'—ΚΒ', σελ. 72 εἰρημένα.

Ἐπίσης ἱστορικῶς μετῴθι τὰ ἐν Παχυμ. τ.
Α', σ. 102 (ἐκδ. Βόννης), ἐνθα ἀναφέρεται
Μανουὴλ ὁ Θεσσαλονίκης, ὁ τοῦ πλείου Φαράς
καὶ Δισύπατος καὶ τὰ παρ' Ἐφραίμ, σ. 9473²
ἔπου λέγεται. . .

πρὸς δ' αὖ Μανουὴλ τῷ Θεσσαλονικίῳ
μονῇ παραδέδωκεν αὐτὸν διαγεῖν.

Μακάριος. Παρὰ Καντακουζηνῶ (ἐκδ.
Βόννης), τ. Β', σ. 212—213 καὶ Μακάριον
τὸν τῆς Λαύρας ἠγούμενον, Θεσσαλονίκης
μητροπολίτην ἀποδείξαντες». Κατὰ τὸ 1342.

Γρηγόριος ὁ Παλαμῆς κατὰ τὸ 1349.
—Ἀπύτερον μέρος Ὀμιλιῶν τοῦ μεγάλου τού-
του ἱεράρχου ὑπάρχει τεθησαυρισμένον ἐν τῇ
μονῇ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακο-
λυτρίας, συνέχεια τοῦ τόμου τῶν 41 Ὀμιλιῶν,
αἵτινες ἐξεδόθησαν ἐκ χειρογράφου ἀποκει-
μένου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μετοχίου τοῦ

1. Ἡ διάλεξις αὕτη ἢ μεταξὺ Λατίνου καὶ Γραικοῦ
κατέχει τὰ φύλλα σλς' καὶ σλς' τοῦ χειρογράφου, ἦται
μόνον τρεῖς σελίδες πυκνῶς γεγραμμένας, ἐκάστης σελίδος
ἀπαρτιζομένης ἐκ τριάκοντα σειρῶν. Τὸ χειρόγραφο
εἶναι ἀνάμικτον χαρτῶν μικροῦ ἴσου σχήματος, ποικίλης
ὑλης καὶ γραφῆς διαφόρου, ἀνηκούσης εἰς τὴν ΙΔ' καὶ ΙΕ'
ἐκατονταετηρίδα, ἴσως δὲ καὶ ΙΓ' ἐν τισι. Μετῴθι καὶ
Δημητρακοπούλου Ὁρθόδ. Ἑλλ. 22—23.

2. Περιέρχον ὅτι ἐν τῷ Καταλόγῳ τῷ ἐπισυνημένῳ
οὐδέμία σημειοῦται παραπομπὴ ἐν λ. Μανουὴλ, ἢ ἐν λ.
Θεσσαλονίκῃ.

Τόμος ΚΖ' 48

Παναγιου Τάφου χειρογράφηθέντος κατά τὸ 1563 ὑπὸ τοῦ α...ιστομονάχου τῆς ἁγίας Ἀναστασίας... Περὶ τούτου ἔρα Ἔργα καὶ Ἡμέρας τοῦ μακαρίτου Δέρκων Νεοφύτου (σελ. 242 κ. ε.), ὅστις, Κασσανδρείας ὢν, εἶδε τὸ μακεδονικὸν χειρόγραφον. Ὁ ἡγούμενος ἀρχιμανδρίτης κ. Καλλίνικος διεβεβαίωσε ὅτι σώζεται ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ καὶ εἰκὼν τοῦ θεοῦ ἱεράρχου διὰ μελάνης μόνον, ἀχρωμάτιστος (πρὸβλ. σ. 244 Ἔργων).

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ ὑπάρχει ἐν Turcogr. σ. 192, τὸ δὲ λείψανον τοῦ θεοῦ πατρὸς κεκολοβωμένον σώζεται νῦν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου μετὰ τὴν πυρπόλησιν τῆς μητροπόλεως μετενεχθέν.

Νικόλαος ὁ Καβάσιλος, ὁ τὸν Παλαμῶν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ θρόνῳ Θεσσαλονίκης διαδεχόμενος μετὰ τὸ 1354. Ὁρα περὶ τούτου ἐν τῇ Βυζαντικῇ Φιλολογίᾳ τοῦ κ. Krumbacher.

Ἰσίδωρος ὁ Γλαβᾶς (1379), ὁ ἐπὶ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νεῖλου τοῦ Κεραμῆως ἀκμάσας καὶ ὑπ' αὐτοῦ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1384 καθαιρεθείς. Πρὸβλ. ἐκνὰ παρὰ Γεδεών (Π. Π. σ. 444), καὶ Acta Patriarch. B', σ. 85 κ. ε., καὶ Λεξικὸν Βουτυρά ἐν λ. Πατριάρχαι (Νεῖλος), καὶ Ἀνάλεκτ. Ἱεροσ. Σιαχυολ. A', σ. 471.

Ἐπὶ τούτῳ ὑπάρχει νῦν ἐκδεδομένη Μονοψῆδος τοῦ σοφωτάτου λογιωτάτου κυροῦ Ἰβράκων¹.

Ὁ κ. Σάδας ἐν Μεσαιων. Βιβλ. τ. Γ', σελ. 46' ἀναφέρει καὶ χειρόγραφον αὐτοῦ περὶ τοῦ ἐν ἔτει 6837, φορέσαντος τὸ μέγα σχῆμα Οὐγγροβλαχίας Ἀνθίμου, δύο δὲ ἔγγραφα αὐτοῦ κατὰ τὸ 6897 (=1389) ἐδημοσιεύθησαν ἐν ταῖς Κανονικαῖς Διατάξεσι τοῦ κ. Γεδεών (τ. A', 21—23 καὶ 24—26).

Γαβριήλ². Τῷ 1394 εὑρίσκομεν αὐτὸν

1. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ E. Legrand, ἐν τῷ A' τεύχει τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ αυτοκράτορος Μανουήλ τοῦ Παλαιολόγου 1393, σ. 105—108.

2. Γαβριήλ Θεσσαλονίκης Ὀμιλῆαι ὑπεδείχθησαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ πανοσιολογιωτάτου σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς κ. Κλεοδόλου ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν χειρογράφῳ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Τὸ χειρόγραφον, ἔπερ εἶδομεν, ἀνήκει τῇ ΙΕ' ἑκατονταετηρίδι, βεβαίως δὲ καὶ αὐτὸ Ὀμιλῆαι τοῦ Γαβριήλ Θεσσαλονίκης ἀνήκει τῷ Γαβριήλ, τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ἡμῖν ἀνωτέρω.

Τὸ χειρόγραφον, κατὰ τὸν Περιγραφικὸν Κατάλογον τῶν χειρογράφων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ὃν πῶναι πολλοῖς ἐφιλοπόνησεν ὁ μακαρίτης Χειμώνιος, φέρει ἀριθμὸν NH', ἐπιγράφεται δὲ, Γαβριήλ ἀρχιεπισκόπου

ἐξαρχικῶς σὺν τῷ Βερροίας Δανιὴλ ἐν τῷ Ἄθῳ (Ph. Meyer, αὐτόθι, σ. 196).

Συμεῶν (1410—1430), περὶ οὗ ὄρα ἐν Φαβρικίου Ἑλλ. Βιβλιοθήκης τ. Η', σ. 96, καὶ ΙΑ', σ. 82, 300. Τοῦ Συμεῶν τούτου ὑπάρχουσι χειρόγραφα ἐν τῇ Μονῇ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην, ἅτινα δὲν εἶδομεν.

Χειρόγραφον χαρτῶν τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ὑπ' ἀριθ. 181 ἐν τῇ ἐνταῦθα Βιβλιοθήκῃ τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγιου Τάφου τεθησαυρισμένον περιέχει καὶ Ἑξήκοντα προσόμοια τοῖς τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος, ψαλλόμενα καθ' ἡμέραν εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, / ποιηθέντα παρὰ τοῦ Παναγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης κυροῦ Συμεῶν» (φυλ. 84—90).

Νύμφων (οὗτω). «Ὁ ἅγιος, ὁ πατριάρχης, τῆς Θεσσαλονίκης τότε ὢν», κατὰ τὸ 1450, μνημονεύεται ἐν ἔγγραφῳ τῆς Μονῆς τῶν Μετεώρων δημοσιευμένῳ ἐν σ. 441—447 τοῦ συγγράμματος τοῦ Heuzeu, ὅπερ ἐπιγράφεται «Mission Archéol. de Macédoine» (ἐν Παρισίῳ 1876, 4ον 1).

Νύμφων. Κατὰ τὸ 1484 (6992 ἀ. κ. κ.) ἐπὶ Συμεῶν πατριάρχου ὑπογράφων τὴν κατὰ σιμωνίας συνοδικὴν πράξιν, δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ φιλοπονωτάτου κ. Ἰ. Σταματιάδου, τοῦ σαμίου ἱστοριογράφου ἐν σ. 35—35 τῶν Ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ Συλλέκτων.

Μάξιμος, ὁ τὸ πρῶτον νῦν διὰ τοῦ ἀνωτέρω δημοσιεύματος γνωστὸς γενόμενος. Κατὰ τὸ 1488. Ὁρα τὸ πανομοιότυπον.

Ἰωάσαφ, ἕτερος τοῦ Ἀργυροπούλου κατὰ τὸ 1531.

Τὴν πληροφορίαν καὶ χρονολογίαν ταύτην

Θεσσαλονίκης Ὀμιλῆαι. εἶναι χαρτῶν, ἔχει ὄψος μὲν 0,30 καὶ πλάτος 0,21 ἑκατοστομέτρων, ἀπαρτίζεται δὲ ἐκ 269 φύλλων, ἓν ἐκάστη δισπηλός, ἐξ 26—28 σειρῶν.

Αἱ Ὀμιλῆαι εἶναι ἔξ πρὸς ταῖς ἑξήκοντα. Ἡ μὲν πρώτη ἔχει ὑποκείμενον τὸ θέμα Περὶ φόβου Θεοῦ ἔρχεται δὲ Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· αἶσα ὅτι δοξάτω καὶ συνεχῶς ἐπ' ἐκκλησίας ὀμιλεῖν ἡμῖν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας· ἡ δὲ τελευταία, ἣτοι ἡ 66η, πραγματεύεται Περὶ τοῦ μεμνηθῆναι δημοτικῶς τῆς μελλούσης κρίσεως, καὶ περὶ ὑπομονῆς καὶ ἀγάπης, ἔρχεται δὲ Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί· χαρὰ καὶ στέφανός μου, χαίρω καὶ εὐφρανομαι ὄρων ὑμᾶς»...

Τὸ ι καὶ τὸ υ διπλᾶς ἔχουσι τὰς ἐπ' αὐτῶν στιγμάς. Ἐν ἐκάστης ὀμιλῆας ἀρχὴ σημεῖται ἐκ πόσων φύλλων ἀπαρτίζεται αὕτη.

1. Διορθωτέα καὶ ἡ αὐτόθι ἐν σελ. 468 παραπομπῇ ἀντὶ 343 εἰς 443.

κατέχον ἐκ γράμματος ἀποκειμένου ἐν τῇ Μονῇ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ὑπερ ἀντίγραφον ἀνεκρινώσατο ἡμῖν πάνυ προφρόνως ἡ Α. Ε. ὁ ἀρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης βένης Ἀριστάρχης. Τὸ γράμμα χρονολογεῖται μὴτ' Ἰουλίῳ ἐν δ. δ'. Ἡ Α. Ε. ὁ μοναδικὴν συλλογὴν τοιούτων ἐργασιῶν μετὰ θαυμαστῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμελείας ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καταρτίσας, ἠγαθύνθη νὰ ὑποδείξῃ ἡμῖν τὴν περὶ τοῦ Ἰωάσαφ σημειώσαν ταύτην σημείωσιν καὶ ἑτέρας σημειώσεις περὶ Θεωνᾶ, αἵτινες ἐν οἰκίῳ τόπῳ σημειοῦνται.

Μακάριος ἀπὸ Μηθύμνης προεβιβάσθη εἰς τὴν μητρόπολιν Θεσσαλονίκης κατὰ τὸ 1531. Ἀπεβίωσεν ἐν τῇ κατὰ τὴν Λέσθον Μονῇ τοῦ Λειμώνος τῇ 12 Ἀπριλίου 1546. Ταῦτα κατὰ σημείωσιν δημοσιευθεῖσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς 15 Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους.

Κατὰ τὸ 1538 ὢν πρῶτον Θεσσαλονίκης ἠγόρασε τὸ ὑπ' ἀριθ. 485 ἐν τῇ Συνοδικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Μόσχας ἀποκείμενον χειρόγραφον Λεξικόν. Πρὸβλ. Ἐπιτομὴν Χειρογράφων... ὑπὸ Ἰαν. Βατοπεδινού, 1896, σ. 10.

Θεωνᾶς ὁ Α', μετὰ τὸ 1537; ὁ καταρτίσας τὴν πεπαλαιωμένην Μονὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας τὴν ἐν Χαλκιδικῇ. Τούτου ἡ φήμη μέχρι σήμερον καὶ ἐν ὄλῃ τῇ Χαλκιδικῇ μεγάλη καὶ ἱερά, ἡ δὲ μνήμη γεραίρεται τῇ τετάρτῃ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Πότε ὀριστικῶς ἐγένετο μητροπολίτης ὁ Θεωνᾶς, ἀγνοοῦμεν, οὐδ' ἐξετάζομεν. Αἱ ὑπάρχουσαι εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀνδρός εἶναι συγκεχυμέναι καὶ ἀντιπικτούσαι ἀλλήλαις· οὐχ ἥττον δύνανται νὰ συνδυασθῶσιν οὕτως, ὥστε νὰ διακρίνωμεν δύο διαφόρους Θεωνᾶς, Α' καὶ Β', πρεσβύτερον καὶ νεώτερον. Ὅτι δὲ πρόκειται περὶ δύο προσώπων ἐγνωμοδότησεν ἤδη καὶ ὁ κ. Legrand¹ πρὸ ἐτῶν:

Ἠγούμενος ἐκλεγείς τῆς μονῆς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἔζησε θεοφιλέστατα, μέρος δὲ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ λείψανου σώζεται ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ, καθ' ἃ εἶπεν ἡμῖν ὁ τῆς Μονῆς τῶν Βλαταίων ἡγούμενος κ. Καλλίνικος, ἐν ἀργυρῷ περιβόλῳ. Ἐν τῇ ἱερᾷ ναῷ τῆς Ὑπαπαντῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπὶ τῆς κυρίας εισόδου δεξιᾷ τῆς εἰκόνης τῆς Ὑπαπαντῆς ἐπιγράφεται ἡ ἁγία Ἀναστασία, ἀριστερᾷ δὲ ὁ ἅγιος Θεωνᾶς ὡς

1. Ὁρα κατωτέρω.

ἀρχιερεὺς, ἐπίσης δὲ καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ κλίτῃ τῆς Λαγουδιανῆς¹.

Ἡ Α. Ε. ὁ Μ. Λογοθέτης ἀνεκρινώσατο ἡμῖν γράμμα τοῦ Θεωνᾶ τούτου τῷ Μοναστηρίῳ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐπιδοθέν, δι' οὗ ὁ Θεωνᾶς ἀφορίζει τοὺς σφετεριζομένους τὰ ἀφιέρωματα τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἱεράς ἐκκλησίας τοῦ Ἰωῆλ (Ὑπαπαντῆς). Τὸ γράμμα φέρει χρονολογίαν, ζμδ' (=1541) μὴτ' Μαίῳ ἐνδικι. ιδ'².

Θεωνᾶς ὁ Β', κατὰ τὸ 1546—1566 ἕτερος ἢ ὁ παρὰ τῷ Σεβ. ἁγίῳ Ἀμασίας μνημονεύμενος. Οὗτος εἶναι ἐξάπαντος ὁ ἐν Turcogr. σ. 204, 250, 273 ἀναφερόμενος, οὗ αὐτόθι (σ. 268) καὶ ἡ ὑπογραφή. Ἡ ἐν Turcogr. ἐπιστολὴ αὐτοῦ est epistola Theonae, metropolitae Paronaxiae. Postea Thessalonicae factus fuit Metropolitae, γράφει Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλάς. Ἐξηγήσατο καὶ ἔξαρχος τοῦ πατριάρχου, εἶναι δὲ ὁ κατὰ τὸ 1564 ἐν τῇ παραίτησιν τοῦ Ἰωάσαφ παρευρεθείς καὶ ὑπογράφας ὡς μητροπολίτης Θεσσαλονίκης. Οὗτος εἶναι ὁ Θεωνᾶς, ὁ τὸν πρόλογον τῶν Διδαχῶν Ἀλεξίου τοῦ Ραγτούρου (1560 Ἐνετ(ησι) συντάξας, ὃν ὁ κ. Legrand ἀναδημοσιεύει ἐν τῇ Bibl. Hellénique, τ. A', σ. 310, 312, καὶ οὐχ ὁ ἕτερος Θεωνᾶς ὁ γενόμενος ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας. Καὶ ὁ κ. Legrand ποιεῖται διάκρισιν ἀμφοτέρων.

Ἡ Α. Ε. ὁ ἀρχων Μ. Λογοθέτης ὑπέδειξεν ἡμῖν ὅτι κατὰ Legrand Bibl. Hellénique (ΙΖ' αἰῶνος) ὁ Θεωνᾶς καὶ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1567 ἦτο Θεσσαλονίκης.

Ἰωάσαφ ὁ Ἀργυροπούλος ἀπὸ τοῦ 1566—1575. Κατὰ τὸ 1569 ὑπάρχει ἔγγραφο ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τῶν Βλαταίων σωζόμενον περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐν Θεσσαλονίκῃ. «Ὁ Ἰωάσαφ ἔλεω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ὑπέδριμος καὶ ἔξαρχος πάσης Θεσσαλίας καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Ἐφέσου, προκαθήμενος συνοδικῶς μετὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν τῷ Ἰανουαρίῳ τοῦ ζοζ (=1569) θεσπίζει ὅτι ὁ ἅγιος Ἀθανά-

1. Ὁ ναὸς οὗτος ἀνήκει τῇ Μονῇ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, ὡς καὶ ὁ τῆς Παναγιῆς Δεξιάς (Δέξιας). εἶναι νῦν ἀμφοτέροι ἐνοριακοί.

2. Πρὸβλ. καὶ τὰ παρὰ Συνεξαριστῆ τῆς 4 Ἀπριλίου «ὁ ὁσιος Θεωνᾶς ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Παντοκράτορος ἀσκήσας, ὑπερον δ' ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης γενόμενος ἐν εἰρήνῃ τελευτᾷ».

Η μαζική γέννηση των
 βιβλίων της Παναγίας

1
 Η μαζική γέννηση των βιβλίων

4
 Η μαζική γέννηση των βιβλίων

5
 Η μαζική γέννηση των βιβλίων

Η μαζική γέννηση των βιβλίων

Η μαζική γέννηση των βιβλίων

2
 Η μαζική γέννηση των βιβλίων

3
 Η μαζική γέννηση των βιβλίων

6
 Η μαζική γέννηση των βιβλίων

Η μαζική γέννηση των βιβλίων

σιος είναι και ανήκει τῇ Μονῇ τῶν Βλατάδων (οὐτω), ἄτε ἀγορασθεὶς και ἀφιέρωθεὶς αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Βερροίας Θεοφάνους τοῦ Μαλάκη»¹.

Ὁ δὴ δάκτωρ κ. J. Mordtmann ἐπέδειξεν ἡμῖν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀντίγραφον ὁμοίον τυπτομαγραφήματος τοῦ Ἰωάσαφ, ὅπερ εὑρίσκειται ἐν τῇ ἱσογαίᾳ ὑπὸ τὴν ἀψίδα ἐν τῷ

αὐτόθι δ'αμὲν τῆς ἁγίας Σοφίας, ἧς τὸ ἀρχαῖον σχέδιον μετὰ τὴν γενομένην πυρκαϊάν κάλλιον διευκρινίσθη. Περὶ τῶν λοιπῶν δὲ τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα ἡμῖν².

Μητροφάνης μετὰ τὸ 1585 ἐπὶ πατριάρχου Θεολήπιου. Ὁρα Μυστακίδου Σελίς Πατριαρχ. Ἱστορίας, σ. 37. Ἐκ σημειώσεων Μαρτίνου Κρουσίου.

Γαβριὴλ τῷ ἀφ' ἧς (1597) γράφει Μελέτιος ὁ Πηγῆς, ὁ σοφώτατος ἐκεῖνος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, τῷ Θεσσαλονίκῃ, μὴ ὄνομάζων ὁμοίως αὐτόν, ἐπιστολήν, δι' ἧς προσκαλεῖται καὶ αὐτόν ἵνα ἀψῆται τῆς εἰς βασιλεύουσταν

ἀγούσης. Ἡ ἐπιστολὴ ἀρχεται «Γνωρίζομεν τῇ ἡμετέρῃ ἀγάπῃ, ὅτι ἀποθανόντος Θεοφάνους τοῦ πρώτου Ἀθηναίων ἐν Κωνσταντινουπόλει, θάνατον ὀξύν» (αὕτη εἶναι ἡ 14θὴ τὴν σειράν ἐν τῷ χειρογράφῳ τῆς Θεολογικῆς σχολῆς τῷ ὑπ' ἀρ. PK). Θεοφάνης ὁ Ἀθηναίων εἶναι ὁ Καρύκης.

Σωφρόνιος τῷ Ἰουδ' (=1606) Δεκεμβρίου ε' ἐπειδὴ ἡ Θεσσαλονικὴ τὸν οἰκεῖον ἀπέβαλε ποιμένα ἐξελέγη ὁ Σωφρόνιος συνυποψηφίους ἔχων τὸν τότε Μέγαν πρωτοσύγκελλον **Μητροφάνην** καὶ τὸν λογιώτατον πρωτοσύγκελλον ἐφημέριον τῆς Χρυσοπηγῆς Ἰγνατίου. Τοῦτον παραιτησάμενον διεδέξατο τῷ Ἰουδ' (=1608) κατὰ Σεπτέμβριον ὁ **Ζωήμις**, ὁ ἀπὸ Κίθρου.

Παῖδιος κατὰ τὸ 1611—1621. Περὶ τούτου δὲ ἔστι ἐκ κώδικος ἀνήκοντος τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ ἐδημοσιεύθησαν ἐν σελ. 89 τοῦ Παραρτήματος τοῦ Κ'—ΚΒ' τόμου.

Τῇ ἀξιώσει τούτου κατὰ τὸ 1616 ἡ ἀπὸ Νεοφύτου τοῦ Β' ἀποσπασθεῖσα ἐπαρχία Κασσανδρείας ἐπανέρχεται εἰς τὸ πρῶτον καθεστῶς καὶ ὑποτάσσεται τῇ μητροπόλει Θεσσαλονίκῃ¹.

Ἀθανάσιος², ὁ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1634 γενόμενος πατριάρχης, ὁ Πατελλάριος. Τοῦτον δὲ ἐν τῷ ὁρόνῳ Θεσσαλονίκῃς ἀμέσως τῇ 16 Μαρτίου διεδέξατο ὁ

Δαμασκηνός, τέως εἰζονόμος τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκῃς διατελών (Γεδεῶν Π. Π. σελ. 559).

Τούτον, καθαιρέθ' ἐπὶ Κυρίλλου τοῦ ἐκ Βερροίας, διεδέξατο ὁ Πολυανῆς

Καλλίνικος τῇ 27 Ἰανουαρίου 1636.

Ἀθανάσιος, τὸ βον προεδρικῶς. Πότε ἀγνοοῦμεν. Ὁ Σεβ. ἅγιος Ἀμασείας ἀναφέρει τὸ ἔτος 1639. Καὶ ὁ κ. Γεδεῶν (Π. Π. 569) λέγει ὅτι ὁ Παρθένιος φιλαδέλφῳ διαθέσει ἔδωκεν αὐτῷ τὴν Θεσσαλονικὴν ἔχοντι ἄμρα καὶ τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Μονὴν τῶν Βλαταίων. Ἄλλ' ἐν τῇ Νομικῇ Συναγωγῇ ἀναγινώσκωμεν τὰδε:

«Ἐπειδὴ ἡ ἁγιωτάτη μητρόπολις Θεσσαλονίκῃς ἐμεινὲν ἀπροσάτευτος ὑπὲρ τὸν τριετῆ χρόνον διὰ τὸ (οὐτω) ἐν αὐτῇ κατὰ πραιδρίαν ἀρχιερατεύοντα ἀγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον κύρ

1. Κατ' ἀνεκλήστον σημείωσιν παρ' ἡμῖν.
2. Κατὰ τὴν Νομικὴν Συναγωγὴν Δοσιθέου (φύλλ. 123α) ὁ Δαμασκηνός εἶχε προεδρικῶς τὴν Κασσανδρείαν κατὰ τὸ 1613.
3. Ὁρα τὰ κατωτέρω περὶ τούτου.

Ἀθανάσιον καταλιπόντα αὐτὴν καὶ ἀναχωρήσαντα εἰς τὰ μέρη τῆς ἁγίας Μυσίας, ὡς ἀντικρῶ φαίνεται... ἐγένετο ὁ ἐν ἱερομονάχοις **Θεόκλητος** τῷ Ἰουλίῳ κα', 1646.

Ἀθανάσιος ὁ πατριάρχης, περὶ οὗ ὁ λόγος ἡμῖν, τῇ 30 Ἰουνίου «ἐξεβλήθη τοῦ ὁρόνου ἔτει α' γ' β'» καὶ ἔστημειωσάμεθα ἄλλοτε ἀναγνόντες ἐν βιβλίῳ σπανιωτάτῳ, οὗ ἡ ἐπιγραφή: «Ἀθανασίου / δήτορος ἱερέως / τοῦ Βυζαντίου Ἀνυπατελλάρος» ἐν Παρισίοις (1655) εἰς 4ον, περὶ οὗ ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ.

Ἐτελεύτησεν ὁ Ἀθανάσιος τῇ 5 Ἀπριλίου 1654 ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τῆς Μεταμορφώσεως τῆς παρὰ τὴν πόλιν Lyben κατὰ τὴν ἐκ Μόσχας εἰς τὰ ἴδια ἐπιστροφὴν¹.

Τὸν Θεόκλητον παραιτησάμενον διεδέξατο ὁ μέγας πρωτοσύγκελλος

Ἰωακείμ κατὰ Ἰανουάριον (κα' τοῦ 1651). Καὶ κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1661 εὐρίσκομεν αὐτόν. Ὁρα Παπαδοπούλου Κεραμῆως Ἱεροσολ. Βιβλ. τ. Α', σ. 460. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰωακείμ ἐγένετο Ρόδου.

Διονύσιος, ὁ τέως πατριάρχης μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ ὁρόνου παραίτησιν κατέσχε τὸν ὁρόνον τῆς Θεσσαλονίκῃς μέχρι τοῦ 1670 προεδρικῶς, περιόδειαν δὲ ἐποίησάτο καὶ ἐν τῇ Χαλκιδικῇ. Ταῦτα κατὰ τὴν Νομικὴν Συναγωγὴν τοῦ Δοσιθέου. Πρὸβλ. Γεδεῶν Π. Π. σ. 589. Εἶτα δ' ἐκλέγεται τῇ 11 Μαρτίου 1671 ὁ ἱερομόναχος καὶ πνευματικὸς καὶ λογιώτατος

Ἀναστάσιος.

Μελέτιος. Τῷ 1672 εὐρίσκομεν αὐτὸν συνυπογράφοντα ἐν τῇ «Ἀποκρίσει πρὸς ἐρωτήσεις περὶ τῶν μυστηρίων τῆς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας», κατὰ τὴν χωρισμένην ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ, 1881, σ. 88—91. Ὁρα Παπαδ. Κεραμῆως Ἱεροσολ. Βιβλιοθ. τ. Α', σ. 335—6.

Νεόφυτος, ὁ τῷ 1680 εἰς Νικομήδειαν μετατεθείς.

Μεθόδιος, ὁ παρὰ τῷ σεβασμιωτάτῳ ἁγίῳ Ἀμασείας κατὰ τὸ 1696 ἀναφερόμενος εὐρίσκειται τῷ 1689 ὑπογεγραμμένος ἐν πράξει Καλλινίκου Β' Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Τραπεζοῦντος Νεκταρίου, ἧς τὸ πρωτότυπον εὐρίσκειται ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς μητροπόλεως Τραπεζοῦντος. Τοῦτον διεδέξατο ὁ

Ἰγνάτιος, ὅστις τῷ 1698 ἤδη ὑπογρά-

1. Ὁρα καὶ Ἐκκλησ. Ἀληθ. ἔτ. 1Η', σ. 260.

φει σιγίλλωδες γράμματα ἐπὶ τῇ συνενώσει τῆς ἑξαρχίης Κερασοῦντος μετὰ τῆς Τραπεζοῦντος¹.

Ἐπὶ τοῦ Ἰγνατίου τούτου «**CRIVE TEI AXE**» συντελέσθη ἡ μητρόπολις καὶ

ἈΝΟΙΚΔΟΜΗΘΗΑΝ ΦΑΠΑΡΟΝ

δι' ἐξόδου τοῦ παναγιωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκῃς κυροῦ Ἰγνατίου, / ἐκ νήσου Λέσβου / ἄλλαι μὲν βουλλαι ἀνθρώπων / ἄλλα δὲ Θεοῦ κελεύει». Ἐπὶ τῆς πυρκαϊῆς τοῦ 1890 καὶ ἡ ἐπιγραφή τῇ μητροπόλει συναπώλετο. Ἐδόθη ἡμῖν ἡ ἐπιγραφή ὑπὸ τοῦ διδάκτορος κ. J. Mordtmann, ἐδημοσιεύθη ὁμοίως καὶ ἐν τῇ Ἀστυγραφίᾳ Θεσσαλονίκῃς τοῦ Χατζηγιάννου, σελ. 17.

Τὸν Ἰγνάτιον τοῦτον εὐρομεν συνυπογράφοντα τὸ ἐπὶ Κυρίλλου τοῦ Δ' ἀγγελτήριον γράμμα τῆς καθαιρέσεως τοῦ Φιλαδελφείας Μελετίου, τοῦ ἐν Βενετίᾳ, κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1712².

Εἶναι ἔρα γε ὁ αὐτὸς Ἰγνάτιος, ὁ κατὰ τὸ 1723 ὑπογράφων ἐν Ὁμολογίᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀποστολικῆς Καθολικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἧτις εὐρίσκειται ἐν χειρογράφῳ τοῦ Μετοχίου ὑπ' ἀριθ. 222, ἐπὶ Ἱερομίου τοῦ Γ' γενοῦντα; Δὲν ἐζητήσαμεν.

Ἰωακείμ. Κατὰ τὸ 1740—41 ὑπογράφει ἐν ἑγγράφοις τῆς Θεσσαλονίκῃς. Ὁρα πανομοιότυπον ἐν πίνακι Α ὑπ' ἀριθ. 1.

Γαβριὴλ (1750 — 1758), ὑπογραφή αὐτοῦ, αὐτόθι ὑπ' ἀριθ. 2.

Θεοδόσιος ὁ Μαριδάκης, Κρής, Ἱεροσολ. ἐπίσκοπος, εἶτα τῷ 1767 Θεσσαλονίκῃς θεοφιλῶς αὐτὴν ποιμένας καὶ ἀπὸ τοῦ 1769 πατριάρχης οἰκουμενικός. Τοῦτον εἶδομεν ἐν Καισαρείᾳ διατρίβοντας ἐν μεμβράνῃ σιγίλλιον περὶ τῆς ἐν Ζωδιζιδερὲ μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου κατὰ τὸ 1771 ἐκδεδομένον, ὅπερ καὶ ἀντεγράψαμεν³.

Δαμασκηνός Β', ὁ ἐξ Ἀργυροκάστρου, μαθητεύσας ἐν Ἰωαννίνοις, εἶτα δὲ ἐν τῇ

1. Τὸ σιγίλλιον, σφισμένον ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς μητροπόλεως Τραπεζοῦντος, ἐδημοσιεύθη ἤδη, ἄνευ ὁμοίως τῶν ὑπογραφῶν. Ὁρα Π. Τριανταφυλλίδου Φυγάδες, σ. 137 καὶ ἑξῆς.
2. Βελλοῦδου Χρυσῶδ. καὶ γράμματα τῶν οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν, ἐν Βενετίᾳ, σ. 66—78.
3. Γεδεῶν Π. Π., σ. 661 διὰ πλείους πληροφορίας ἔρα ὑπογραφήν τοῦ Θεοδοσίου ἐν πίνακι ὑπ' ἀριθ. 3.

Ἀθωνάδι. Μέγας πρωτοσύγκελλος τὸ πρῶτον, εἶτα Μελετίου, καὶ εἶτα τῷ 1769 Θεσσαλονίκης. Περὶ τούτου ὄρα τὰ μετὰ τὴν Ἀλωσιν τοῦ Ὑψηλάντου, καὶ τὰς ἐμὰς περὶ Κουρούτσου Εἰδήσεις, σ. 70, καὶ Γεδεών Ἀθω σ. 226. Μέχρι 1780, ὅτε κατὰ Ἰούλιον¹

Ἰάκωβος ὁ ἀπὸ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους, οὗ ἡ ἐκλογή ἐγένετο ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ κατὰ τὸ Σεράφ Βουρνού τῆς Ἐπρωκρήνης.

Ἐναντιώμενος καὶ φροντίδι τοῦ εὐγενεοῦς καὶ φιλοκλήλου ἀνδρός καὶ τὰ μάλιστα φιλοπάτριδος κυρίου Ἰωάννου Γούτα Κουιαντζόγλου τοῦ Θεσσαλονικέως, ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανκρυωτάτου ἡμῶν δεσπότης κυρίου κυρίου Ἰακώβου Κωνσταντινουπόλιτος, τοῦ ἀπὸ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους, ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸ 1784 (;) εἰς ἴον. «Ὁ Παλαμᾶς ἐκεῖνος, ἦτοι βίος ἀξιοθαύμαστος τοῦ... Γρηγορίου ἀρχιεπ. Θ. τοῦ θαυματουργοῦ, τοῦ πικρῆν Παλαμᾶ»².

Γεράσιμος.—Τοῦ Ἰακώβου ἐν Θεσσαλονικίᾳ θανάτος τὸ 1788, ἐγένετο ὁ εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Κύπρου ποτὲ διδάκταλος χρηματίας, ὁ καὶ εὐεργέτης τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Κουρούτσου. Ὁρα τὰ μετὰ τὴν Ἀλωσιν τοῦ Ὑψηλάντου σ. 686 καὶ τὰς περὶ Κουρούτσου Εἰδήσεις. Πανομοιότυπον τῆς υπογραφῆς αὐτοῦ ἐν πίνακι ὑπ' ἀριθ. 7.

Ἰωσήφ³.
Ἐν χειρογράφῳ χαρτῶν κώδικι γεγραμμένῳ περὶ τὸ τέλος τῆς ΙΕ' ἢ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΣ' ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ τὸν τίτλον Νόμιμον, ἀποκειμένην δὲ ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ Σταυροπηγιακῇ Μονῇ τῶν Βλαταίων ἀναγινώσκειται εὐθὺς ἐν ἀρχῇ

α, αὐτῶν Φεβρουαρίου 6'

«ἦλθεν ὁ ἅγιος Θεσσαλονίκης

κύριος Ἰωσήφ

ὁ γράμμας σύγγελλος Ἀνθίμου».

1. Κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1776 υπογράφει σὺν ἄλλοις καὶ ἔγγραφον περὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὄρα σ. 241 τοῦ «Haupturkunde f. d. G. der Athos-Klöster» ὑπὸ Ph. Meyer, ἐν Λειψία, 1894.

2. Ἐκ βιβλίου ἀπαντίας, ἢ μάλιστα εἰδομένην παρὰ βιβλιοπώλῃ Θεσσαλονίκης ἐπὶ τινὰς μόνον σελίδας, καθότι δὲν ἔπρεπεν ἴσως νὰ κατέχωμεν σημειώσεις τινὰς ἐξ αὐτῆς. Ἡ χρονολογία τῆς ἐκδόσεως διεφύργει ἡμᾶς 1784 ἢ 1794; Πανομοιότυπον υπογραφῆν τοῦ Ἰακώβου ὄρα ἐν πίνακι, ὑπ' ἀριθ. 4.

3. Πανομοιότυπον τῆς υπογραφῆς τούτου ὄρα ἐν ταῖς ὑφ' ἡμῶν δημοσιευθείσας Εἰδήσεις περὶ Κουρούτσου 1888, καὶ κατωτέρω ἐν τῷ πίνακι ὑπ' ἀριθ. 5.

Ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Ἀματείας τίθησιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ 1815—1821 ἀρχιερχτεύσαντα ἐν Θεσσαλονικίᾳ.

Μακάριος 1822—1824, ὅτε σημειοῦται ἐν τῷ κώδικι ἡ υπογραφή αὐτοῦ, ἢ; τὸ πανομοιότυπον ὑπ' ἀριθ. 6 εὑρεται ἐν τῷ πίνακι.

ΕΠΙΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἀματείας κ. Ἀνθίμου ἐπισκοπικούς καταλόγους τῶν ὑπὸ τὸν θρόνον Θεσσαλονικίης ἐπισκοπῶν ἰδίως τοὺς καταλόγους τῶν Πολυανῆς καὶ Βαρδαριωτῶν, τῶν Πέτρας, τῶν Ἀρδαμερίου καὶ τῶν Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὁρους, ἢ; ὁ φιλόμυθος ἱεράρχης τύποις ἐξέδωτο ἐν τῷ τῆς 4 Μαΐου 1892 φύλλῳ τοῦ Νεολόγου, προτιθέμεθα ἐνταῦθα καὶ τάδε τὰ ὀνόματα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐκείνῳ ἀσσημειωμένων. Ἐν τῇ ἐπισημειώσῃ ταύτῃ οὐδεμίαν ἠμελήσαμεν νὰ ἐπισκοπήσωμεν πηγὴν, ἀλλ' ἀπλῶς περιωρίσθημεν εἰς ὅ, τι ἐκ γραπτῶν ἀνεκδότων σημειωμάτων κατέχομεν καὶ δὴ ἐκ Θεσσαλονικίης μόνον προερχομένων.

Τὰς σημειώσεις ταύτας κατέχομεν ἐκ χειρογράφου τεύχους, ὅπερ κατὰ τὴν εἰς τὴν Μονὴν ἐπίσκεψιν ἡμῶν ἐκ τύχης εἰδομένην ἐν Ὁλκῇ τινὶ καὶ συνεβουλεύθημεν. Ἐὐ χειρόγραφον τοῦτο σχήματος μικροῦ ἐπὶ κοινοῦ στυποχάρτου κατὰ λίγους τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα γεγραμμένον, ἀκέφαλον καὶ ἀτελὲς δὲν εἶναι κτεταλεμένον ἐν τοῖς χειρογράφοις τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Μονῆς, ὡν κατάλογον συναπήρτισεν ὁ ἐλλογιμώτατος γυμνασιάρχης κ. Πέτρος Παπαγεωργίου. Ἐὐ χειρόγραφον τοῦτο κατὰ τετράδια συνερραμμένον καὶ μὴ ἠριθμημένον, περιείχεν ἀντίγραφα ἐπιστολῶν διάφορα πρὸς διαφόρους ἀνδρας ἱερωμένους τε καὶ μὴ, ποιμαντικὰς ἐγκυκλίους περὶ διαφόρων ὑποθέσεων κοινῶν τε καὶ ἰδιωτικῶν ἐν γλώσσῃ τῆς ἐποχῆς ἀπλῆ καὶ σαφεῖ, ἀνῆκε δὲ πάντως τῷ τῆς Καμπανίας ἐπισκόπῳ, διότι αὐτοῦ τὸ ὄνομα διεκρίναμεν ἐν τῇ ἀνελλιπεί τοῦ χειρογράφου, ἐκ τῶν τοῦ ὀνόματος συντομογραφῶν (π. χ. Καμ. Θε., Καμπ. Θ.). Περὶ τοῦ χειρογράφου καὶ τοῦ Καμπανίας Θεοφίλου τὰ δέοντα εἶπομεν ἤδη ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ τοῦ ἔτους τούτου¹ συνεκδόνας καὶ διατριβὴν ἐξ αὐτοῦ εἰλημμένην περὶ τοῦ «εἰς χρεῖα τοῦ ζέοντος καὶ ἐν τῇ Προηγιασμένην Λειτουργίᾳ».

1. Ἐκκλ. Ἀληθ. ἀρ. 10 καὶ 11.

Πολυανῆς καὶ Βαρδαριωτῶν¹

Ἰάκωβος πρῶτην Πολυανῆς γίνεται

Σηλυβρίας ἐπὶ Τιμοθέου κατὰ Νοέμβρ. τοῦ 1618.

Ἱερόθεος ἐκ ποδαλγίας ἀποθανὼν τῷ 1792.

Θεοδόσιος κατ' Αὐγούστ. τοῦ 1793.

Πέτρας²

Ἀθανάσιος μεταξὺ 1785—1790.

Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους

Γεράσιμος, ὃν διεδέξατο ὁ

Ἱγνάτιος κατὰ τὸν Φεβρ. τοῦ 1790 φέρεται. — «Προσεκάλεταν τὸν Γέροντα ὁ Παναγιώτατος (δηλ. ὁ Θεσσαλονικίης) νὰ ἀπέλθῃ εἰς Θεσσαλονικίην διὰ νὰ χειροτονήσῃ τὸν κύριον Ἱγνάτιον ἀρχ[ιερέα] ἐπίσκοπον Ἱερισσοῦ· παρητήθη ὁ πρῶτος κύριος Γεράσιμος λαβὼν... πουργεῖα λόγῳ παραιτήσεως· ἡ χειροτονία γενήσεται κατὰ τὴν τοῦ ἁγίου Παλαμᾶ [ἰορτὴν;]... ὁ Γέροντος ὁμοῦ δὲν πηγαινέι».

Ἐνταῦθα παρατιθέμεθα καὶ ἐπιστολὴν τοῦ γραμματέως τοῦ Καμπανίας Θεοφίλου, Γεωργίου ὀνόματι, πρὸς τὸν Ἱγνάτιον. Αὕτη ἀχρονολόγητος οὕσα ἔχει ὡδε:

Τὴν ἡμετέραν σεβαστὴν μοι πανιερότητα ταπεινῶς προσκυνῶ, νοερώς κατασαζόμενος τὴν ἱεράν τῆς δεξιάν.

«Καίκεν τὸ βουλομένην, καίκεν πολὺ κέρδιον ἦεν, το ἀπαξ ποτε νὰ ἀκούσω τὸν πολυπόθητόν μοι ὡς ἀδελφὸν κύριον Ἱγνάτιον νὰ ἐψηθῇ εἰς τὸ ἀκρότατον ὑπερποθούμενον τοῦτο σημεῖον· καὶ δὴ, ὡς τῆς ἀγαθῆς τύχης, τὸν ἀκούω ὑψωθέντα πλέον εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον, καὶ βλέπω ἐκπεπληρωμένην μοι τὴν εὐχὴν· συγχαίρω τοίνυν αὐτῇ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοῖς... μασί· ταῦτα γὰρ αὐτῆς, ἢ αὐτῇ τούτων ἐχρησεν ἤδη ὑψωθῆναι τὸ πῶς ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ ὁ λαμπρὸς εὐσφόρος μου ἔβη τὸν μεσημβρινόν, διὰ νὰ ἐπιπλάσῃ τὰς ἀκτῖνας τῆς ἀρετῆς τοῦ εἰς τὸν ὑπ' αὐτὸν ὀρίζοντα· δὲν θέλω διὰ τούτων νὰ τὴν κολακεύσω, ὡσάν ὅπου εἰς ἐμὲ οὐχὶ ὁ νῦν Ἱερισσοῦ, ἀλλὰ ὁ πρὸ πολλῶν ἡδὴ χρόνων γνωρισθεὶς κύριος Ἱγνάτιος ὡς ἀδελφὸς ἐλογίζετο· τὴν δ' ἀδελφότητα ταύτην καὶ βίου κοινωνίαν καὶ ψυχῆς διάθεσιν εἰς τὰς καρδίας ἑκατέρων ἡμῶν ἐνεποίησαν ἐν με

1. Ἀπὸ τοῦ 1895 συνεχωνεῖται τῇ ἐπισκοπῇ Κίτιους γενομένου τοῦ Πέτρας Θεοκλήτου, τοῦ ἀπὸ Πολυανῆς.

2. Ὁρα καὶ τὰ Byz. Zeitschr. τ. δ', σελ. 304 ὑπὸ Π. Παπαγεωργίου, ἐνθα ἀναφέρεται καὶ Ἰωαννῆσιος (Κορτοπέτρας) καὶ Θεοδόσιος (ἀρ. 1817), ὁ αὐτὸς ὁ ὑφ' ἡμῶν ἀναφερόμενος.

ὑπερλυπεῖ δὲ τοῦ ἀσπασμοῦ τῆς ἀγίας τῆς δεξιᾶς τὸ γε νῦν ἀπαξιωθῆσθαι· εἰδοὶ ὁμοῦ φέρειν τὰ διὰ τὴν ἐναντίαν μου τὴν ἀντιπλοῦτα, ἀρκέσει μοι ἐπὶ πολὺ ἀντὶ τῆς ἱερᾶς δεξιᾶς ὁ ὑπ' ἐκείνης χαρακτηρισθεὶς Ἱερισσοῦ Ἱγνάτιος, τὸ προσφιλέστατόν μοι φημί καὶ πολυσέβαστον ὑπογραφησόμενον ὄνομα τῆς Δεσπότης μοι Πανιερώτατος (ἢ εὐλακρίνεια δὲν ἀφῆσε τὴν περὶ αὐτὴν προτέραν μου διάθεσιν νὰ μεταβληθῇ) εἰδὼς δὲ καὶ πρότερόν με ἡγάπα ὡς ἀδελφὸν καὶ εἰς τοῦτόν ἀγαπήσει με ὡς τέκνον τῆς προσφιλῆς, δὲν τολμῶ νὰ τὴν παρακαλέσω διὰ νὰ με ἀγαπᾷ· λοιπὸν δεόμενος τοῦ ἁγίου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάτῃ ἐπὶ τοῦ ἀγιωτάτου θρόνου τῆς ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀναπαύσει μέχρι βαθυτάτου γήρατος, ἐπεύχομαι αὐτῇ ταχεῖαν τὴν κυβέρνησιν, καὶ τοῦ χρόνου¹ σφαιρῶσαν. Ἐξαιτούμαι δὲ καὶ τὰς θεοπειθεῖς τῆς εὐχᾶς, αἵτινες εἰσάν μοι ἐν βίῳ παντὶ ἀρωγαὶ (ὄντω).

Τῆς ἡμετέρας σεβαστῆς μοι Πανιερότητος τέκνον· περὶ τὸν, καὶ ταπεινότητος δούλος

Γεώργιος.

Ἐκ τινος δὲ ἐτέρας ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ Γεωργίου εἰς Κωνσταντινούπολιν πεμπομένης πρὸς τινὰ εὐγενέστατον (τίνα;) σημειοῦνται τάδε «ἴσως ἔμαθε παρ' ἄλλων φίλων ὅτι ὁ ἀρχιδιάκονος κύριος Ἱγνάτιος ἐψηφίσθη διὰ Ἱερισσοῦ παραιτηθέντος τοῦ παλαιοῦ· κατὰ τὴν ἰορτὴν τοῦ ἁγίου Παλαμᾶ χειροτονηθήσεται· τὸ χρέος φθάνει κοντὰ εἰς τὰ 32· ὁ Θεὸς νὰ τὸν κυβερνήσῃ».

Ἀρδαμερίου

Ἀρδαμερίου² γίνεται νῦν τὸ πρῶτον γνωστός ἐκ τοῦ ἀνωθεν γραμματος τοῦ Ἰωάννου ὁ κατὰ τὸ 1569.

Ε'

Α' ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΟΑΗΓΗΤΡΙΑΣ

«Η ΛΑΓΟΥΔΙΑΝΗΣ»

Μεταξὺ τῶν μετοχῶν τῆς Μονῆς τῶν Βλαταίων, ὡς ἐν τοῖς σιγίλλοις τακτικῶς φέρεται, κατηριθμεῖτο ἡ ἐκκλησία αὕτη, ἢ μέχρι τῆς σήμερον τῇ Μονῇ ὑποκειμένη, ἐπὶ τῇ μνήμῃ δὲ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς σεμνυνομένη. Ἦς ὁμοῦ ἡ τοῦ ὀνόματος Λαγουδιανῆ ἢ Λαγουδιανὴ ἱστορία ἀγνωστον. Κατὰ παράδοσιν κυνηγῶ τινι διώκοντι λαγωὺς δύο ὑπεδείχθη ἡ

1. Τὸ χειρογρ. ἔχει βάρους ἐσθιμῆνον καὶ εἶτα ἐν συνεχείᾳ τὴν λ. χρέους.

2. Καὶ ἕτερος ἡμῶν γνωστός ὁ Ζωσιμᾶς κατὰ τὸ 1611. Ἑλλ. Φιλ. Σύλλ. παράρτ. τ. Κ'—ΚΒ', σ. 99.

πηγή, ἐξ ἧς ἀναβλύζει ἡ γειασμένον ὕδωρ, εἰσδυ-
σάντων τῶν λαγῶν εἰς τὴν ὀπήν, ἐξ οὗ ὠδη-
γῆθη εἰς τὴν ἀνεύρεσιν καὶ ἀνακάλυψιν τῆς
εἰκόνης¹. Πράγματι ὑπάρχει πηγή ἐν τῇ δεξιᾷ
τοῦ ἁγίου βήματος πτέρυγι ἐνώπιον δὲ εἰκόνης
ἀρχίας τῆς Παναγίας κείται τεμάχιον κίονος,
κιονόκρανον, οὗ αἱ τέσσαρες γωνίαι φέρουσιν
ὡς κοσμήματα προσεχούσας κεφαλὰς ἀμνῶν².
Ἀλλὰ τὸ ὄνομα οὐδὲν κοινὸν φαίνεται ἔχον
πρὸς τὴν τῶν λαγῶν παράδοσιν, ἀλλὰ
προήλθεν ἐκ τοῦ ἐπιθέτου τοῦ κτίστορος Λα-
γουδιάτη³ ἢ Λαγουδιάτου⁴.

Σήμερον ὁμοίως ὁ λόγιος κόσμος καὶ ἡ κοι-
νολαίτις παράδοσις θέλει τὸ ὄνομα κατὰ συγ-
κοπήν γενόμενον ἐκ τοῦ Λαοῦ [ὁ]δηγήτρια,
προσαρμόσασα αὐτὸ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκ τῆς
φήμης τῆς Θεομήτορος, ἥτις ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει ἐφέρετο⁵ ὡς πολιούχος.

Β' ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΟΡΦΑΝΟΥ

Τὸ ἐν τοῖς σιγγιλλίοις ἀναφερόμενον μετόχιον
ἁγίου Νικολάου Ὀρφανοῦ καὶ σήμερον δια-
τηρεῖ τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἀρχαίον βυζαν-
τινὸν κτίριον. Πράγματι ἡ ἐκκλησία εἶναι
ὀρφανή, διότι ἐνορίαν δὲν ἔχει, ἐν δὲ τῇ περιοχῇ
τοῦ ναοῦ τρεῖς μόνον κατώκουν πέρυσιν οἰκο-
γένεια⁶. Τετίμηται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου
Νικολάου τοῦ προστάτου τῶν ὀρφανῶν, ἦτο δὲ
πάλαι μόνη, ἧς ὁ Tafel δὲν ἐπισημάτω μισίαν,
καίτοι ἀναφέρει ὀρφανούς παῖδας, καὶ μονα-
χοὺς μόνης τινος⁷ μυροβλήτου.

Ὅλος ὁ κυρίως ναὸς ἔχει παλαιὰς τοιχο-
γραφίας μέχρι τοῦ στεγάζματος, ὅπερ, ξύλινον
δὲν, ἀντικατέστησε πάντως ἀρχαίον τροῦλλον.
Τὰ σφζόμενα νῦν παλαιὰ μέρη εἶναι τὸ κέντρον
καὶ οἱ ἐκτερωθέν δύο κίονες, τὸ δὲ ἀριστερὸν
κλίτος τετιμημένον ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας
Βαρβάρας καὶ τὸ δεξιόν, ὅπου καὶ ἡ γυναικω-
νίτις, τῷ ἁγίῳ Παντελεήμονι, εἶναι νεόδμητα.
Ἐν τῇ δεξιᾷ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς πτέρυγι
ὑπὸ τῆς ἀγιογραφίας, ἐν αἷς δεικνύνται αἱ

σημαὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Κυρίου ἡμῶν¹ ἐπὶ
τῆς αὐτῆς σειρᾶς εὑρηνται ἐξωγραφημένοι

Γρηγόριος τῆς μεγάλης **ΤΗΣ ΜΕΓΑ**
Ἀρμενίας **ΤΗΣ ΦΡΕ**
Γρηγόριος ὁ ΝΥΣΙΟ **ΝΙ**
Γρηγόριος ὁ Ἀκραγυγι- **ΝΙ**
των (οὐτω)

Γρηγόριος ὁ Διάλογος.

Ἐν τῷ ἐδάφει τοῦ ἐπισημασθέντος εὑρηνται
ἐπὶ μαρμαρίνου πλακῆς γράμματά τε καὶ
κοσμήματα ἐφθαρμένα καὶ ἐξίτηλα, ἅτινα,
ἐπειδὴ ἐπιπέδομεν ν' ἀπέλωμεν ἐκ τῆς κλει-
νῆς πόλεως, δὲν εἶχομεν τὸν ἀπαιτούμενον
κκιρὸν νὰ ἐξετάσωμεν².

Ὅπισθεν τοῦ ἱεροῦ ἐν τῷ αὐλογύρῳ ὑπάρχει
ἀρχαίον φρέζα καὶ κάτω ὑπόγειον κοιμητή-
ριον πλήρες ὀστέων. Ἐμπροσθὴν δὲ κατὰ τὴν
εἴσοδον τοῦ ἐξωτερικοῦ μεγάλου περιβόλου δύο
κίονες βυζαντικοῦ ρυθμοῦ ἴστανται, ἐφ' ὧν ἐν
τῷ κιονοκράνῳ ἐγγεγλυμμένος σταυρός.

Γ' ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΟΥΔΑΣ

Ἀρχαιότερος κώδιξ, διατηζόμενος ἐν τῇ ἱερᾷ
ταύτῃ ἐκκλησίᾳ, ἀνέρχεται εἰς τὸ 1789 ἔτος.

«Τῷ 1789 Μελιού 2 συνήχθησαν ὅλοι οἱ
μαχαλιῶτες ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κῦρ Λούκα Κα-
στοσιῶου καὶ ἐθεωρήσαμεν τὸν λογαριασμὸν
ὀποῦ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας μας Παναγού-
δας μᾶς ἐπαρέδοσαν ὅτι κῦρ Ἰωάννης Πάϊκος
καὶ κῦρ Μόσχος Γεωργίου».

«Τῷ 1815 Ἰουνίου κδ' μετὰ τὴν ἀποβίω-
σιν τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Πάϊκου, ὅστις
παρέλαβε τὴν ἐπιτροπὴν τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ
τοῦ αἰωβ' Ἰουλίου λ' μέχρι τοῦ αἰωβ' Ἰουνίου
κδ' ἐξητήθη νὰ θεωρηθῇ ὁ λογαριασμὸς . . .
ἔμπροσθεν τῆς ἡμῶν μετριότητος. . . .»
κάτωθι δὲ φέρεται ἰδίᾳ χειρὶ:

+ Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωάνναφ ὑποβεβαιοῦ³
καὶ μετὰ τῶν μετὰ τὸν μητροπολίτην ὑπο-
γραφόντων πρῶτος ὑπογεγραπται ὁ Ἰωάννης
Γούτας Κωνσταντιζόγλου.

Ἐν σελ. 30ῃ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος κώδικος,
τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν ἱεράν ταύτην ἐκκλησίαν
τὴν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτό-

1. Αἱ σημαὶ τοῦ μαρτυρίου εἶναι μετὰ τῶν κατα-
ληλίων φητῶν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου.
2. Σ. Σ. Ἰε. Τὰ γράμματα ταῦτα καὶ τὰ κοσμήματα
ἐξετάζει ὁ κ. Παπαγεωργίου ἐν Byzant. Zeitschrift,
1898, σελ. 427.
3. Ὅρα ἀνωτέρω καὶ ἐν τῇ σειρᾷ τῶν μητροπολιτῶν
καὶ τὸ πανομοιότυπον ἐν τῷ πίνακι.

κου σεμνωμένην¹, γνωστὴν δὲ κοινότερον ὑπὸ
τὸ ὄνομα Παναγούδα, φέρονται ἐπὶ λέξει τάδε:

«Εἰς τὴν α' τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ χιλι-
στοῦ ὀκτακοσιοστοῦ δεκάτου ἐβδόμου ἔτους
ἡμέραν τετάρτην καὶ ὥραν περὶ τὸν ἕρθρον
συνέβη ἡ πυρκαϊὰ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ὑπερα-
γίας ἡμῶν Θεοτόκου ἱορταζομένης εἰς τὰ
γενέθλια αὐτῆς τῆς ἱπποναζομένης Πανα-
γούδας, ἥτις πυρκαϊὰ ἤρξατο ἀπὸ τὸ ἐν αὐτῇ
τῇ ἐκκλησίᾳ Κιβούκλιον. Καὶ ἐν ὀλίγῳ δια-
στήματι ἐκῆν μόνη ἡ ἐκκλησία ὀλόκληρος
μέχρις καὶ αὐτῶν τῶν θεμελιῶν αὐτῆς. Συν-
εκάησαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ εὑρεθέντα πάντα τὰ
ἐν τῷ ἱερῷ βήματι ἅγια σκεύη, τὰ ἱερά
ἐνδύματα καὶ τὸ πολυέξοδον ἀργυρῶν Εὐαγ-
γέλιον, τὰ δύο ἐξαπτέρυγα καὶ δύο σταυροὶ
καὶ ὀλίγα κανδηλαὶ ἀσημένια, καὶ πάντα τὰ
ἐκτὸς τοῦ βήματος, ἦγον πᾶσαι αἱ ἅγιοι
εἰκόνας καὶ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, μανουήλια
καὶ πολυέλαιοι, ἠλευθερώθησαν δὲ μόνον ὅσα
εὑρέθησαν ἐκτὸς τῆς ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων
ἔπειτα ὁ κατάλογος ἐν τῷ κώδικι.

Ἡ ἱερά αὕτη ἐκκλησία, παρὰ τὸ αὐτόθι
νεόδμητον ἑλληνικὸν γυμνάσιον ὑπάρχουσα,
ἀνηγέρθη τὸ ἐπιόν ἔτος, ἦτοι τῷ 1818, ὡς ἐν
τῷ κώδικι παρστηρήσαμεν. Κατὰ τὸ ἔτος
τοῦτο ἐπεσκευάσθησαν ἡτε ἐκκλησία τοῦ ἁγίου
Ἀθανασίου, ἡ τοῦ Μαλάκη², ἡ τοῦ ἁγίου
Κωνσταντίνου ἡ ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ, ἡ τῆς
Μεγάλης Παναγίας τῆς Κοιμήσεως καὶ ἡ τῆς
Παναγίας Δέξιας.

Κατὰ τὸν κώδικα ἦσαν διδάσκαλοι ἐν
Θεσσαλονίκῃ εἰς τὸ κοινὸν σχολεῖον κατὰ τὸ
1820 ὁ παπᾶ Κύρος καὶ ὁ Ἀναστασιος.

Δ' ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΔΕΞΙΑΣ

Ἐν τῇ ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας Δέ-
ξιας τῇ παρὰ τὴν πύλην τῆς Καλαμαριάς
κειμένη ἐν τῷ ἀριστερῷ κλίτει ἀπηντήσαμεν
εἰκόνα τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου παλαιὰν φέρου-
σαν χρονολογίαν καὶ ὑπογραφὴν ἔχουσαν ὡδε:

1528
Σεπτεμβρίου 10
χειρὶ Ἰωάν
μοναχοῦ.

1. Ἡ μεγάλη Παναγία, ἡ ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ τετι-
μηται ἐπὶ τῇ Κοιμήσει τῆς Θεομήτορος.
2. Περὶ τούτου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀξιοσημειωτῶν ἄλ-
λων. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ φυλάττεται καὶ ἱερὸν ποτήριον
ἐξ ἀργύρου 190 δραμίων, ὡς σημειοῦται ἐπ' αὐτοῦ.
Ἀνήκε τῇ ἱερᾷ Μονῇ τῆς ἁγίας Αναστασίας καὶ ἐγί-
νετο ταύτῃ ἀφιέρωμα τοῦ 1692 Σεπτεμβρ. 6.

καὶ ἔτερον ὁμοίας ἐργασίας τοῦ ἁγίου Δημη-
τρίου κρατούντος τὴν ῥάβδον αὐτοῦ.

Ἐν τῇ αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ εἶδομεν καὶ ἀντι-
μήσιον, ἐφ' οὗ φέρονται: «Δι' ἐπιταγῆς καὶ
συνδρομῆς τοῦ πανιερολογιωτάτου ἁγίου Σκυ-
θουπόλεως / κυρίου κυρίου Ἀρσενίου τοῦ καὶ
Ἐπιτρόπου τοῦ Μακαριωτάτου / τετύπωνται ἐν
τῇ ἁγίᾳ πόλει ΙΛΗΜ ἀψηβ' μηνὶ Ἀπριλίῳ».

Ἐν τῇ αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ εὑρηται καὶ ἱερὸν
Εὐαγγέλιον (ἐκδ. 1768), ἐπὶ τοῦ ἐπαργύρου κα-
λύμματος τοῦ ὁποίου φέρονται ἐγγεγλυμμένα:

Εὐβαγγέλιον τοῦ ἁγίου
Ἐπατίου¹ ἀπὸ Θεσσαλονίκῃ 1776
εὐφορος σινδρομητὶς Θεολόγος;

Ε' ΣΕΒΗΜ ΠΑΣΣΑ Ἡ ΣΑΤΑΙ ΔΣΑΜΙ.

Τὸ τρουλλωτὲν τοῦτο δζαμίον μετὰ μινάρη
καὶ τετραπλεύρου ὑψηλοῦ πύργου ἐν εἴδει κω-
δωνοστασίῳ ἐκτίσθη κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν τῷ
1231 τῆς Ἐγείρας. Τῷ 1257 ἀπέθανεν ὁ
Σελλῆμ πασσᾶς, ὁ κτίστωρ αὐτοῦ τε καὶ τοῦ
ἀπέναντι σχολείου σελημιέ, τοῦ νῦν ἐξωραϊσθέν-
τος. Τὸ δζαμίον τοῦτο παρὰ τὸ δικαιοκτῆριον
κεῖμενον καὶ τούτῳ συνορεύον ἔχει ἐν τῷ περι-
βόλῳ αὐτοῦ δωμάτια δι' ἱεροσπουδαστάς,
ὠραίους τύμβους ἐν ἰδίῳ διὰ κιγκλίδων κερω-
ρισμένῳ μέρει τοῦ κτίστορος καὶ τῆς οἰκογε-
νείας αὐτοῦ, καὶ ἐξ μεγαλοπρεπεῖς πλατάνους.

Τὸ δζαμίον ὀνομάζεται καὶ Σαατλί, ὡς ἐκ
τοῦ μεγάλου ὠρολογίου τοῦ ἐν τῷ πύργῳ.

Ἐπὶ τοῦ πύργου ἐν τῷ τείχει αὐτοῦ προ-
σηκόντως ἐντετυχισμένοι εἶναι πλίνθοι, δι' ὧν
δεικνύται τουρκιστὶ ἡ χρονολογία 1210 πάν-
τως τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ, κατὰ τὸ σύστημα
καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν ἀρχαιοτέρων καὶ δὴ
βυζαντιακῆς περιόδου.

5'

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ἐκ χειρογράφου ἀνήκοντος εἰς τὸν Καμπα-
νίας Θεόφιλον, περὶ τοῦ ὁποίου δὲ ἀνωτέρω
καὶ τοῦ δικηγόρου κ. Ε. Ταπεινοῦ τὸ Πρόχειρον
Νομικόν, συνεπῆξάμεν κατάλογον κατ' ὄνομα
χωρίων, ἅτινα ὑπερμεσοῦντος τοῦ παρελθόντος
αἰῶνος ἐν τῇ πνευματικῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ
Καμπανίας — Θεσσαλονίκης. Τὸν κατάλογον
τοῦτον ἄκισμον καὶ ἀμορφον παραδίδομεν

1. Ἡ ἱερά Ἐκκλησία τῆς Παναγίας Δέξιας λέγεται
ἐπίσης καὶ τοῦ ἁγίου Ὑπατίου.

1. Πρόλ. Χ. Ἰωάννου. Ἀστυγραφία, σ. 94.
2. Ὁ κίων ἔχει περιφέρειαν 0,92, ὕψος δὲ σφζόμε-
νον 0,35 ἐκμ.
3. Ἐν σιγγιλλίῳ τοῦ 1580.
4. Ἐν σιγγιλλίῳ τοῦ 1630, 1698.
5. Tafel des Thessalonica, σ. 139 κ. ε. Σήμερον ἡ
ἐκκλησία παρ' Ὀθωμανοῖς καλεῖται Τσουσοῦν μοναστηρί.
6. Παρ' ὀθωμανοῖς Φακίρ ἢ Νικόλα.
7. Ὅρα περιγραφὴν καὶ τὰ περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ
ὀνόματος ἐν Χ' Ἰωάννου. Ἀστυγραφία, σ. 62 κ. ε.

ἐνταῦθα, ἀφιέντες ἄλλοις νὰ ἐξελέγξωσιν ἐὰν τὰ ἐν αὐτῷ μνημονεύμενα χωρία καὶ αἱ κωμοπόλεις ἀκμάζουσι καὶ νῦν ἢ τεθνήσκει ταις καιρικαῖς περιστάσεσιν ὑποκύψασαι.

Ἰ. Ἀλάμπουρα	Καιροχώρι καὶ Κανσοχώρι
Ἰ. Ἀραπλῆ	Κολακία καὶ Κολοικαὶ εὐρον ἐν ἀρχαιοτέροις καὶ σήμερον.
Βαλμιάδες	Κλειδί
Γηδίς	Κουλούρα
Γιοννδζήδες	Διανοβέορι
Γκραζάλοβον	
Διαβατόν	
Ἰ. Ἐπισκοπή	
Καίλη	

Λουτρον	Ῥανσομανῆμι
Νεοχώρι	Ῥέονα
Νησί(ον)	Σαυλίδζη
Νισέλι	Σταυρός
Παλαιόχωρα	Σχοιῶς
Πλατῦς (εἰς Πλατῦν)	Τριχοβίστα
Ποζαρίτας	Φοῦρνοι μεγάλοι.

Οὕτω π.χ. βλέπομεν ὅτι γράφεται: «ιερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς Νησίον, Ῥέονα, Τριχοβίσταν, Ἐπισκοπήν, Σταυρόν, Σαυλίδζη, Λουτρον, Ποζαρίτας, Ῥανσομανῆμι, Κουλούραν, Διαβατόν καὶ τὰ πέριξ τζευτιλίγια» (ἐν εἶδει ἐγκυκλίου, ὡς σήμερον . . .)

Ο ΔΗΓΙΑΙ

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 1 ἐν τῇ λιθογραφικῷ πίνακι πατριαρχικῆ ὑπογραφῆ, περὶ ἧς ὄρα σελ. 372 εἶναι ἡ τοῦ Ἰωαννικίου κατὰ τὸ 1648.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 2 εἶναι ἡ τοῦ Ἰερεμίου Β', τοῦ Τρανουῦ κατὰ τὸ 1580.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 3 εἶναι ἡ τοῦ Καλλινίκου κατὰ τὸ 1698. Τῇ ὑπογραφῇ ταύτῃ τοῦ πατριάρχου συνδεδεμένη κάτωθι ἐν τῇ δευτέρῃ σειρᾷ τυγχάνει ἡ τοῦ Χαλκηδόνοσ Γαβριήλ.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 4 εἶναι ἡ τοῦ Γαβριήλ Γ' κατὰ τὸ 1703. Τοῦ Γαβριήλ Δ', ὁμοίωτον ὑπογραφὴν ἐδημοσιεύσαμεν ἐν ταῖς περὶ Κουρούτσαμε Ἱστορικαῖς Εἰδήσεσι (Ἀθήνησι 1888).

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΤΗΣ ΕΝ ΘΡΑΚΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ὑπό

ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΠΑΡΑΝΙΚΑ

Ὁ ἐλλόγιμος καθηγητὴς κ. Ματθαῖος Πα-
ρανίκας ἐπεμψεν εἰς τὸν Σύλλογον πραγματεῖαν
«περὶ τῆς ἐν Θράκῃ Ἀδριανουπόλεως», διη-
ρημένην εἰς δύο μέρη, ἀρχαιολογικὴν καὶ
ιστορικὴν, εἰς ἣν συνῆψεν ἀκολουθῶς συλλογὴν
ἐπιγραφῶν, ἀντιγραφειῶν, πλὴν μιᾶς μὴ
ἀνευρεθείσης, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀπὸ τῶν
λειψάνων αὐτῶν. Καὶ ἡ μὲν πραγματεία
ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν τακτικὴν συνεδρίαν
τῆς 27ης Φεβρουαρίου τοῦ 1892 ἔτους καὶ
παρεπέμφθη εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐπι-
τροπὴν, ἣτις ἐνέκρινε τὴν ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ
Συλλόγου δημοσιεῦσιν αὐτῆς· καὶ ἐτυπώθη
μὲν εἰς τὰς σελίδας 31—41 τοῦ ΚΓ' τόμου,
καθὰ ἐν τῇ τῆς 53ης σελίδος ὑποσημειώσει
φέρεται, ἀλλὰ βραδύτερον, πρὸ τῆς διανομῆς
τοῦ τόμου, ἐδέησεν ὅπως αἱ σελίδες ἐκεῖναι
ἀνατυπωθῶσι καὶ περιλάβωσιν ἄς νῦν ἔχουσι
πραγματείας, ἐφ' ᾧ ὁ ἐπιστελλας ἐδημοσίευσεν
τὴν πραγματεῖαν αὐτοῦ ἐν σελίσιν 679—699
τοῦ ΙΖ' τόμου 1895 τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἐν
Ἀθήναις Συλλόγου «Παρνασσοῦ»· ἡ δὲ συλ-
λογὴ τῶν ἐπιγραφῶν (εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἐπι-
στελλας περιέλαθε καὶ τὰς προεκδομένας
παρ' ἄλλων, ὅπως οἱ ὁμογενεῖς λόγιοι, οἱ στε-
ρούμενοι τὰ δυσεύρετα ὄντα ἀνὰ τὴν Ἀνατο-
λὴν σχετικὰ συγγράμματα τῶν Εὐρωπαίων,
ἔχωσιν ἐν σύνολον τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
ἀνακαλυφθέντων ἐπιγραφῶν), παραπεμφθεῖσα
εἰς τὴν αὐτὴν Ἐπιτροπὴν, ἐντολῇ ταύτης,
ἐμελετήθη ὑπ' ἐμοῦ καὶ ὑπεβλήθη μετὰ παρα-
τηρήσεων, ὅσας αἱ γνώσεις καὶ τὰ βοηθήματα
ἐπέτρεψάν μοι· τό τε κείμενον καὶ αἱ παρατη-
ρήσεις μου δημοσιεῦνται ὧδε.

Ε. Α. ΣΙΑΕΡΙΑΝΣ

1.

Ἐπι βάσεως κίονος ἐν τῇ «Οὐτ' ἀεριφελεῖ
μετρεσεσῆ»,

ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΗΣΤΗΣ
ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟ..

[Ὁ κ. Παρὰνίκας ταύτην θεωρεῖ πασσὴν ἀρχαιοτέραν].

2.

«Ἐβρούζελμυς Σεύθου Πριανεύς».

[Περὶ ταύτης συντάξε πραγματεῖαν ὁ ἐν Ἀδριανου-
πόλει κ. Γ. Ι. Λαμπουϊάδης, ἣτις ἀνεγνώσθη ἐν τῇ
συνεδρίᾳ τῆς 14ης Φεβρουαρίου 1894 καὶ ἐδημοσιεύθη
ἐν σελίσιν 140—144 τοῦ ΚΓ' τόμου τοῦ Περιοδικοῦ].

3.

ΗΡΩΙΕΠΗΚΩΣ
ΕΥΤΥΧΗΣ ΕΥΧΑΡΙΣ...
ΙΟΝ

«Ἡρωὶ ἐπηκόω [ε]ὐτυχῆς εὐχαρισ[τήρ]ιον».

4.

ΛΕΥΚΙΟΣ
ΠΕΡΤΗΘΕΑΥΤΟΥ
ΕΥΧΑΡΗΘΗΡΙ
ΟΝ

«..Λεύκιος [ὕ]περ τῆς ἑαυτοῦ.. εὐχαρη-
στήριον».

[Ἐπὶ ἀναγλύφου παριστῶντος ἄνδρα ἄρθιον, διὰ τῆς
δεξιᾶς κρατοῦντα βέβρον, καὶ ἐν τῇ κάτω δεξιᾷ γωνίᾳ
κεφαλὴν καὶ σῶμα αἰτοῦ ἢ ἄλλου πτηνοῦ· ἡ ἀριστερὰ
πλευρὰ κεκολλημένη ἐστί].

5.

Ἐπὶ ἀναγλύφου διασφύζοντος κεφαλὴν κό-
ρης πεπλοφόρου·

...ΟΛΛΟΦΑΝΗΣΙ
...ΥΤΟ·ΚΑΙΗΓΥ..

«[Ἀπ]ολλοφάνης... [ἐα]υτο[ῦ] καὶ ἡ γυ[νὴ]»...

μεγάλης επιτύμβιου πλακός (grosse Grabplatte). Καθ' ἡμέρας, καίτοι κολοβή καὶ ἀνορθόγραφος ἡ ἐπιγραφή αὕτη, θεωρητέα οὐχὶ ἐπιτύμβιος, ἀλλὰ ἀναθηματικὴ ἱερῶς τι-
νος οἰκοδομήματος, διότι ἄτοπον εὐρίσκοντες τὴν ἐπι-
νεκροῦ ἐπίκλησιν τῆς θείας διαφυλάξεως, ἐνῶ παρὰ καὶ
ὑπὲρ ζώοντος καὶ λογικῆ καὶ σιγήθου, ἐστὶ χροήσις. Ἐπὶ
τοῦ ὀνόματος Πάρθου ἐπέγραψεν περὶ τοῦ βαθμοῦ
ἀσπασχρίου παραπέμπει ὁ κ. Μορντμάνν εἰς τὴν σε-
λίδα 84 τοῦ Ἀρχαιολογ. Παραρτήμ. τοῦ II' τόμου τοῦ
Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου, ἔνθα δημοσιεύεται σφραγίς
πρωτοσπασχρίου Θράκης, καὶ σημείωσις τοῦ Μεγάλου
Ἀρχοντος Σ. Ἀριστάρχου.

21.

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὄντι μετόχιον Λαυρεωτικόν.

[Ὁ κ. J. H. Mordtmann ἐκ παραδρομῆς ἔγραψε μετόχιον τοῦ ἁγίου Τύφου· τοῦτου ὁ τῆς ἁγίας Παρασκευῆ ναὸς ἐστίν· ἴδε «Πανδώρας» τόμ. II', σελ. 109 [ἔκθρον περὶ Ἀδριανουπόλεως], καὶ Παράνκτα ἐνθ' ἄν., σημ. 2 εἰς σελίδα 692].

- ΕΝΘΑΔΕΚΑΤΑΚΕΙ
- • ΚΟΜΕΝΤΙΟΛΟΣΟΤΗΣ
- • ΚΑΡΙΑΣΜΗΜΗΣΓΕΝΑ
- • ΝΟΣΤΗΣΜΕΓΑΛΗΣΕΚΛΗ
- 5 • • ΣΥΙΟΣΚΟΣΜΑ ΡΕΣΒ Ψ
- • ΙΠΑΤΥΛΙ... ΑΡΙΘΜ
- ΕΜΒΡΙ ΤΗ
- ΑΣΙΑ·ΑΣ
- • ΣΤΙΝΥΣ
- 10 • • ΤΗΣΑΥ
- • ΣΟΩ
- • ΝΒΕΥΤ
- • ΑΡΟΣΕΤ

«Ἐνθά[δ]ε κατὰκει[τ]αι Κομεντιόλος ὁ τῆς [μα]κρίας μνήμης γενά[με]νος τῆς Μεγάλης Ἐκ[κ]λη[σι]ας, υἱὸς Κοσμῆ [π]ρεσβ[υ]τέρου καὶ Παπυλίου... αρίου μη[ν]ός Νο[ε]μβρίου... ἡμέρας Τρι[τη] [β]ασίλ[ε]ως».

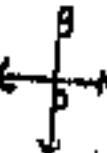
[Ὁ κ. J. H. Mordtmann ἀπαραλλάκτως κατὰ τε τὸν γραφικὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ἀνάγνωσιν δημοσιεύει καὶ

ταύτην, ὑπ' ἀριθ. 4, ἀντιγράψας ἀπὸ ἐπιτύμβιου λίθου, κειμένου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, παρὰ τὴν θύραν τοῦ ἀνωτέρου ὀνομαζθέντος ναοῦ· λέγει δὲ περὶ τῶν διεφθαρμένων με-
ρών, τὰ μὲν τῆς 6 γραμμῆς ἴσως ἀναγνώστῃ Παπύλ[ης] Μ[α]ρίου· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐδεμίαν εὐρίσκει συμπλη-
ρωσιν, τοῦ μέρους καθ' ὅλοκληρίαν διεφθαρτός· μόνον εἰς τὰς γραμμὰς 9 καὶ 11 ἀναγνωρίζει τὰ ὀνόματα τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου Β' καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Σοφίας· περὶ τοῦ Κομεντιόλου ὑπομνησθεὶς τὴν ὑπ' ἀριθ. 3420 τοῦ Συντάγματος τῶν Λατινικῶν Ἐπιγραφῶν (C. I. L.), ἐν ᾗ ἀναφέρεται μέγιστος Comenciolus ἐπὶ Μαυρικίου αὐτοκράτορος. Τὴν ὑπόμνησιν ταύτην σημειοῦται καὶ ὁ κ. Μ. Παράνκας, παραπέμπων εἰς τὸν κ. J. H. Mordtmann, ἐν δὲ τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ πραγματεῖᾳ ἱστοριῶν τὴν κατὰ Σαλαβηνῶν νίκην τοῦ στρατηγοῦ Κομεντιόλου, ἐν ἔτει 581, ἐπὶ Μαυρικίου [τελ. 692, ἐνθ' ἄν.], ἐν ὑποσημειώσει 2 ἐρωτᾷ ἴαν ὁ ἐν τῷ ἐπιτύμβιῳ τούτῳ ἀναφερθῆναι Κομεντιόλος ἔχη τινὰ σχέσιν ἢ ἀπὸ τὸν γενναῖον ἐκεῖνον στρατηγόν.— Οὐδεμίαν, ἀποκριθόμεθα, ἀφοῦ θετικώτατα γνωρίζομεν ὅτι τὸν Κομεντιόλον, πατρικίου καὶ στρατηλάτην ὑπάρχοντα τότε, ὁ τύραννος Φωκῆς σὺν ἄλλοις ἐθανάτωσεν ἐν ἔτει 602 [Σιμοκάτης· Η', § XIII.—Χρον. Πα-
σχάσιον· σελ. 379 E. R.], μετὰ τὴν θανάτωσιν τοῦ Μαυρικίου. Καθ' ἡμᾶς, ὁ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ μνημονευόμενος ὑπὲρ τῆς διακονίας τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἦται τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας Σοφίας, τοῦ Πατριαρχείου, ἀποθανόντος δεκάδρα τινὰς ἐτῶν πρὸ τῆς θανατώσεως τοῦ στρατηγοῦ, ἐν ἔτει, ὡς παρακατιόντες λέγομεν, 577. Τὴν ἐπιγραφὴν συμπληρώσαι τολμῶμεν ἐκ τῶν περιωθέντων μερῶν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐπιγραφῆς· ἡ κτητικῶς φερομένη μνησὶς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐπεισεν ἡμᾶς ὅπως μετατρέψωμεν εἰς τὴν λέξιν ἀδιάκονος τὴν ἀσαφῆ καὶ ἐναντίον τῶν γραμματικῶν τύπων παραδε-
δεγμένην μετοχὴν ἀγενάμενος. [Ὁ κ. Μορντμάνν διὰ τῆς αὐτῆς μετοχῆς ἀνέγνω τὰ αὐτὰ γράμματα, ἀπαντῶντα ἐν ἐπιγραφῇ, ἀποκειμένη ἐν τῷ ἐν τοῖς Βιτωλίσις τῆς Μακεδονίας ἑλληνικῆς γυμνασίῳ καὶ περιλαμβανούσῃ καὶ ἐτέρας συντετμημένας λέξεις καὶ δημοσιευθεῖσα μετ' ἀναγνώσεως αὐτοῦ, ὑπ' ἀριθ. 2 ἐν σελίδι 62 τοῦ ἐν ἔτει 1884 ἐκδοθέντος Ἀρχαιολογ. Παραρτήμ. τοῦ II' τόμου τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου]. Ὁ Κομεντιόλος οὗτος εἴπομεν ἤδη ὅτι οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Φωκῆ ἐν ἔτει 602 ἀνααιρεθέντα ὁμιώνυμον στρατηγόν Θράκα τὸ γένος (Ἐδάργιος· Ἐκκλ. Ἱστ. VI, 15)· ἀγνωσθῆναι ὅμως εἰ ἕξος ἐστὶ πρὸς τὸν Ἰωάννην Κομεντιόλον, ὃν κατακρινόμενον ἐν ἔτει 566 ἐπὶ παραπροσείας, ἀπεριφρονήσας ὁ αὐτοκράτωρ (Ἰουστίνος) ἐν τῇ τῶν ἀνεπιτηδείων ἔταξε μίσση [Μένανδρος Προτίκτωρ· Ἐκκλ. π. πρ. Ρωμ. πρὸς ἔθνη § 7'—Ὁ ἐκδότης ἐσφαλμένως ἐν τῷ πίνακι ταυτίζει τοῦτον πρὸς Ἰωάννην, ὃν λέγει ὁ συγγραφεὺς [περὶ πρεσβ. ἰθύνων πρὸς Ρωμ. § 7'] ἀποθανόντα εἰς Νίσιδον]. Τίς οὐδὲν εἰ μὴ, ταχθεὶς ἐν μοναχοῖς, ἐγένετο διάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸ ὄνομα Παπυλίη δὲν ἀπαντᾷ μὲν, τὰ Μηναῖα ὅμως ἔχουσι κατὰ τὴν 16 Μαιου μνήμην Παπυλίου μάρτυρος· ἀσυνήθης ἡ μνησὶς τοῦ ὀνόματος πάππου. Ἡ μνησὶς τοῦ

πατριάρχου Ἐδουχίου ἐμφαίνει σχέσιν ἢ σέβας τοῦ διακόνου πρὸς αὐτόν, τεταγμένον ἴσως ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ. Ὁ Ἐδουχίος δις ἐπατριάρχησε· τὸ πρῶτον ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, προσδρεύσας καὶ τῆς ἐν ἔτει 558 συγρο-
τηθείσης Ἐ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου· ἐν ἔτει 565 ἐνεργεία τῶν Ἀφλαρτοδοκητῶν κατηγορηθεὶς καθηρέθη καὶ ἐξω-
ρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ· τὸ δεύτερον ἐπὶ Ἰουστίνου κατ' Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 577, ἀφοῦ ἠθωώθη. Ὡπειδὴ δὲ ὁ Ἰουστίνος ἀπέθανε κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 578, τὸ δ' ἐπιτύμβιον ἀναφέρεται εἰς Νοέμβριον μῆνα ἐπὶ Ἰου-
στίνου καὶ Σοφίας καὶ Ἐδουχίου πατριάρχου, ἔπεται ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν Νοέμβριον τοῦ 577 ἔτους, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν ΙΑ' ἰουδικαῖα. Οὐδόλως ἐδιστασα-
μεν ἐπομένως εἰς τὸν ὄρισμόν τοῦ ἔτους τούτου ἐν τῇ συμπληρώσει τοῦ ἐπιτύμβιου].

22.

Ἐπὶ τοῦ τείχους·

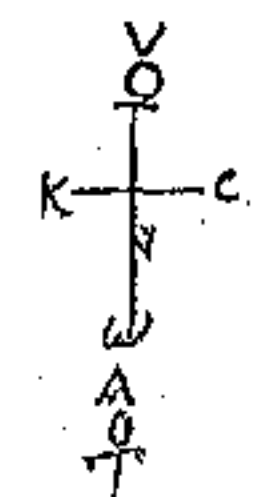

«Βρυέν[ν]ιος».

[Παρὰ J. H. Mordtmann ἀριθ. 7, ἀποδίδοντι τὸ μονόγραμμα τοῦτο εἰς τὸν Νικηφόρον Βρυέννιον, τὸν ἐν ἔτει 1077 ὀριαρθευτικῶς εἰσελθόντα εἰς Ἀδριανουπό-
λιν ἐπὶ Μιχαὴλ III (γρ. VII, τοῦ Παρακινάκη) καὶ πα-
ραπέμποντι εἰς τὸν Muralt ἔτ. 6535 (γρ. 6586)].

23.

Ἐπὶ τάφου, πιθανῶς βυζαντινῆς ἐποχῆς·

«Κωνσταντίνου...»
Παρὰ J. H. Mordtmann, ἀριθ. 8, ἐπὶ τμήματος κίονος, ἐν Ἰατάρ γάν].

24.

[Εἰς τὸ μέσον τοῦ τόξου τῆς μεγαλειτέρας ἀψίδος τῆς ἐπινοουμένης «Μιχαὴλ κιοκρουσῆ» γεφύρας, πρὸς τὸ μέρος τῆς πεδιάδος, παρετηρήσαμεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἑμ-
βλημα τοῦτο

μαρτυροῦν ὅτι κτίσμα βυζαντινὸν τυγχάνει αὕτη, τὴν σημερινὴν ὀνομασίαν λαβοῦσαν ἀπὸ τοῦ σχεδόν ἐφαπτο-
μένου αὐτῆς τζαμίου Μιχαλόγη, ἰδρυθέντος ὑπὸ ἀπαγό-
νου τοῦ ἐπὶ Ὀσμάν Α' ἀναδειχθέντος Κροσὲ Μιχαὴλ].

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΚΟΥ ΔΙΑΚΟΣΜΟΥ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΝ ΤΟΥ Κ. Μ. ΠΑΡΑΝΙΚΑ *

ὑπὸ

ΧΡ. Γ. ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ

Ὁ ἐλλόγιμος γυμνασιάρχης κ. Ματθαῖος Παράνικας, ἀναφερόμενος εἰς τὸν Παφλαγονικὸν διάκοσμον τοῦ Ὀμήρου¹, θεωρεῖ παραδόξως τὰς τοῦ ποιητοῦ πόλεις Κύτωρον, Σήσαμον καὶ Κρωμναν κατεχούσας τὰς θέσεις τῶν κατόπιν καὶ νῦν Κοτυώρων, Σαμψούντος καὶ Κρωμνης, ἐπαγόμενος πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὰδε: «Πῶς τὰ ὀνόματα ταῦτα μετεφέρθησαν εἰς τὰς θέσεις τῶν κατόπιν καὶ νῦν Κοτυώρων, Σαμψούντος καὶ τῆς ἡμετέρας Κρωμνης; Πότε δ' ἐγένετο καὶ πῶς ἡ μεταφορὰ αὕτη ἀπὸ τοσοῦτον μακρᾶς ἀποστάσεως εἰς πόλεις φερούσας πολὺ πρότερον καὶ σήμερον ἐτι ἀδιαφιλονικῆτως τὰ αὐτὰ ὀνόματα Σαμψούντος, Κοτυώρων καὶ Κρωμνης ὄλγον πρὸς νότον τῆς Τραπεζοῦντος; Διὸ ἐπιμένω, ὡς προείπον, εἰς τὴν προτέραν μου ἐξήγησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου λεγομένων, θεωρῶν τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένας πόλεις κατεχούσας τὰς καὶ νῦν ἐτι σφισόμενας θέσεις, οὐχὶ δὲ πιθανὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνίου καὶ αὐτοῦ τοῦ Στράβωνος».

Περὶ τῶν πόλεων καὶ κωμῶν, αἵτινες ἀπαντῶσιν ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ Παρθενίου μέχρι τοῦ Ἄλκως παραλίᾳ, ὁ προσήκων ἐγένετο λόγος εἰς τὰς ἐν τέσσαρασι συνεδρίαις πρὸ τριετίας ἀνακοινωθείσας καὶ ἤδη δημοσιευθείσας² ἡμετέρας «Ἱστορικᾶς καὶ τοπογραφικᾶς σημειώσεις περὶ τῶν ἐν Εὐξείνῳ Πόντῳ ἑλληνικῶν ἀπαικῶν». Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθῶσι τινὰ ὅπως καταδειχθῇ ἡ σαθρὰ βλάβη τῆς ὑποθέσεως τοῦ κ. Ματθ. Παράνικα.

Καθότι οὐ μόνον ὁ Ὀμηρὸς παρὰ τὸν Παρθένιον θέτει τὴν Σήσαμον, τὸ Κύτωρον καὶ τὴν Κρωμναν, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥάδιος³, Στράβων ὁ Ἀμασεύς⁴, πάντες οἱ συγχρόνους τόπους περιγράφοντες καὶ τὰς ἀπ' ἀλλήλων αὐτῶν ἀποστάσεις ὀρίζοντες ἐλάσσονες γεωγράφοι, μάλιστα δὲ Σκύμνος ὁ Χίος⁵, ὁ Ἀρριανός⁶, Σκύλαξ ὁ Καρυανδεὺς⁶ καὶ ὁ Ἀνώνυμος καὶ πολλοὶ τῶν τοῦ Βυζαντίου συγγραφέων, οἷος ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Ἀπολλωνίου, Στέφανος ὁ Βυζάντιος, Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, Γεώργιος ὁ Ἀκροπολίτης, ὁ Τζέτζης⁷ καὶ ὁ Εὐφραΐμιος⁷.

Καὶ ὅτι μὲν οὐδεμία ὑπάρχει ὀμωνυμία τῆς Σησάμου καὶ Σαμψούντος, τοῦ Κυτώρου καὶ τῶν Κοτυώρων παντὶ δῆλον. Ἀλλὰ καὶ ἂν τις τοιαύτη ὑφίστατο, μήπως θὰ ἀνεζητούμεν τὸ κλεινὸν καὶ ἰστέφανον ἄγχι ἐν τῇ Εὐξείνῳ παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα, διότι ὁ Ἀρριανός⁸ περιπλέων λέγει: «Ἦκομεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἔστι γὰρ τι καὶ ἐν Πόντῳ τῷ Εὐξείνῳ χωρίον οὕτω καλούμενον καὶ τι καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν ἔστιν αὐτόθι ἑλληνικόν». Εἶναι δὲ γνωστὴ ἡ θέσις τῆς ἀνατολικῆς τῆς Σινώπης περὶ τοὺς ἐνακοσίους σταδίους κειμένης

1. Ἀργον. Β', 941.
2. Γεωγρ. ΙΒ', 544.
3. Περιήγ. στ. 962—67.
4. Περιπλους § 20: «Ἀπὸ Παρθενίου εἰς Ἀμαστριν, πόλιν ἑλληνίδα στάδιοι κ', ὄρμος ναυσίν. Ἐνθεν εἰς Ἐρυθίνους ξ'. Καὶ ἀπὸ Ἐρυθίνων εἰς Κρωμναν ἄλλοι ξ'. Ἐνθενδε εἰς Κύτωρον κ', ὄρμος ναυσίν ἐν Κυτώρῳ».
5. Περιπλους § 90: «Κάρυμβις πόλις ἑλληνίς, Κυτωρίς πόλις ἑλληνίς, Σήσαμος πόλις ἑλληνίς καὶ Παρθένιος».
6. Εἰς Ἀναβάφρονα, 521.
7. Πατρολ. Μίγμω. Τόμ. 143 στ. 7534—6. ὅθεν παρεστήσατο σὺν Ἡρακλείᾳ, Ἀμαστρίδα, Κύτωρον, Κρωμναν τὰς πόλεις πρὸς τοῖς περίξ ἅπασι καὶ πολίγυτοις.
8. Περιπλους § 5—6.

Ἀμισοῦ, ὡς καὶ τῶν Κοτυώρων (Ὀρδοῦ) καὶ τῆς νῦν Κρωμνης. Ἀλλὰ καὶ βεβαιότατον ὅτι περὶ τὰ 300 π. Χ. ἡ Σήσαμος, τὸ Κύτωρον, ἡ Κρωμνα, καὶ ἡ ἐκείθεν τοῦ Παρθενίου κειμένη Τίος συνεχωνεύθησαν εἰς μίαν πόλιν, τὴν Ἀμαστριν, συνοικισθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἀμαστρεως, θυγατρὸς μὲν Ὀξυάθρου, ἀδελφοῦ Δαρείου τοῦ Κοδομανοῦ, γυναικὸς δὲ Διονυσίου τοῦ τυράννου τῆς Ποντικῆς Ἡρακλείας καὶ ὅτι ἡ μὲν Τίος ταχέως ἀπεχώρησεν, αἱ δὲ ἄλλαι συνέμειναν καὶ ἡ Σήσαμος ἐλέγετο ἐπὶ Στράβωνος ἀκρόπολις τῆς Ἀμαστρίδος¹.

Ἡ Σήσαμος κατὰ τὰς ὑποθέσεις τοῦ Raoul-Rochette² ὤρισθη ὑπὸ τοῦ ἐν Σάμῳ ἀποικίαν ἰδρύσαντος ἀργοναύτου Ἀγκαίου³ καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως καὶ τοῦ παρακειμένου ποταμοῦ ἐνισχύουσι τὴν γνώμην ταύτην, καθότι ἡ Σάμος τὸ παλαιὸν ἐκαλεῖτο Παρθενία. Τὸ δὲ Κύτωρον ἤτο ποτε ἐμπόριον τῶν Σινωπέων, ὠνομάσθη δὲ ἀπὸ Κυτώρου τοῦ Φρίξου κατὰ τὸν Ἐφορον⁴ πλησίον δ' ὑπῆρχε καὶ ποτάμιον ὀμώνυμον⁵. Τῶν ἐρειπίων δὲ τῆς πόλεως ταύτης μνημονεύει καὶ ὁ κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα ἀκμάτας καὶ τὴν Τουρκίαν, τὴν Περγολίαν καὶ τὰς Ἰνδίας περιόδουσας γαλάτης περιηγητῆς Tavernier⁶. Καὶ

1. Γεωγρ. ΙΒ', 544.
2. Histoire des Colonies Grecques, τ. Β', σ. 206.
3. Ἀργον. Α', 187.
4. Γεωγρ. ΙΒ', 544.
5. Πρὸς Ζωγράφου, σελ. 1205.
6. Voyage, Β', III, 6.

σήμερον ἀνατολικῶς τῆς Ἀμαστρεως περὶ τὰ 30 χιλιόμετρα παρὰ ποτάμιον κείται μικρὸν χωρίον, ὄρμος δ' ἀσφκλής, οἰκίζεται δὲ ὑπὸ 50 περίπου μωαμθανικῶν οἰκογενειῶν καὶ Κύτρος ὑπὸ τῶν ἐγγυρῶν καλεῖται, ὡς δείκνυται καὶ εἰς πάντας τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας.

Ἐὰν δὲ εἰς ταῦτα προσθέσωμεν ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ζῶντα μνημεία, τὰ νομίσματα¹, μαρτυροῦντα καὶ διχτυσιᾶς κηρύττοντα ὅτι ἄλλη ἡ Σήσαμος καὶ ἄλλη ἡ Ἀμισός, ἄλλη ἡ παλαιὰ Κρωμνα καὶ ἄλλη ἡ νῦν, οὐδὲν δὲ κοινὸν μεταξὺ Κοτυώρων καὶ Κυτώρου, ἀποροῦμεν πῶς ἐπεχείρησεν ὁ σοφὸς γυμνασιάρχης νὰ υποβάλῃ τὴν περὶ συνταυτίσεως καὶ συγχωνεύσεως τῶν πόλεων Σησάμου καὶ Σαμψούντος, Κοτυώρων καὶ Κυτώρου καὶ Κρωμνης τολμηρὰν καὶ ἀστήρικτον γνώμην. Διὸ καὶ ἐστεύσαμεν νὰ υποδείξωμεν ὁδὸν εὐθείαν καὶ εὐπόρευτον τῇ εἰς τὰς ραχιώδεις καὶ ἀποκρήμονες τοῦ Ἀζένου ἀκτᾶς παραπλανηθέντι γηραιῷ διδάκτορι.

1. Πρὸς Β. Head Ἱστορίαν τῶν Νομισμάτων μετὰφρ. ὑπὸ Ἰ. Ν. Σβορώνου. Σελ. 4—6 Ἀμισοῦ διάφορα νομίσματα πλὴν ἄλλων μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν: ΑΜΙΣΟΥ ἢ ΣΑΜΙΣΘΗΣ. Σελ. 18—19. Κρωμνης (πρὸς Num. Chronicle II. 106, V, 188) νομίσματα περὶ τὰ 330—300 φέροντα ΚΡΩΜΝΑ ἢ ΚΡΩΜ. Σελ. 19. Σησάμου βραχὺ πρὸ τοῦ 300 π. Χ., ἤτοι πρὸ τῆς συγχωνεύσεως πρὸς τὴν Ἀμαστριν ἴδια ἀργυρὰ καὶ χαλκὰ νομίσματα μετ' ἐπιγραφῶν: ΣΗΣΑΜ ἢ ΣΗΣΑ.

ΦΥΛΟΣ ΤΟΥ ΚΖ' ΤΟΜΟΥ

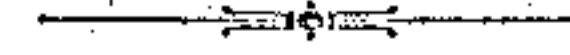
* Σ. Σ. Ἰβ. Ὅρα σελ. 355 τοῦ παρόντος τόμου.

1. Ἰβ. Β σελ. 853—5.

Οἱ ἡ Κύτωρον ἔχον καὶ Σήσαμον ἀμφερέμοντο ἀμφὶ τε Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματα ἔναιον Κρωμνάν τ' Αἰγαλόν τε καὶ ἑρηλοῦς Ἐρυθίνους

2. Ἑλλην. Φιλ. Σύλλογος. Ἀρχαιολ. Παράρτημα τοῦ ΚΔ'—ΚΓ' τόμου. 1896, σελ. 3—17, ἰδίως δὲ 6—7.

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1898-1899.

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1898 1899

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΘ'

11 Νοεμβρίου 1898.

Προεδρία: **Χ. ΚΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ**, προέδρου
του Συλλόγου.

Ο κ. Πρόεδρος του Συλλόγου ευχαριστεί τοίς μέλεσι τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῷ ὅτι εἰργάσθησαν οὐ μόνον τακτικῶς καὶ ἀνυσίμως, ἀλλὰ καὶ ἐν ἰδιαίτερω τόμῳ ἐξέθεσαν τὰς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῶν. Εἶτα ἐξηγήσας τὸν σκοπὸν τῆς συγκλήσεως αὐτῶν παρακαλεῖ τὰ παρόντα μέλη ὅπως προβῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν προεδρείου. Τῶν ψηφοδελτίων δὲ διανεμηθέντων καὶ διαλογῆς γενομένης, παμψηφεί ἐξελέγη πρόεδρος ὁ ἰατρός κ. **Μ. Φαλίδας**, δευτέρας δὲ ψηφοφορίας γενομένης διὰ τὴν θέσιν γραμματέως, τοιοῦτος ἀνεδείχθη ὁ ἰατρός κ. **Α. Τουργούτης**.

Εἶτα ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, συχαίρων τῇ Ἐπιτροπῇ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ ὀτρυνῶν τῆς τοῦ Ἱπποκράτους τέχνης ὑπαδῶν, εὐχεται ἵνα καὶ κατὰ τὸ νέον συλλογικὸν ἔτος αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐπιτροπῆς ᾖσι γόνιμοι καὶ ἀντάξια τῶν προσδοκιῶν τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου καὶ διαλάβει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Λ'

18 Νοεμβρίου 1898.

Προεδρία **Μ. ΦΑΛΙΔΑ**

Τῆς συνεδρίας ἀρξαμένης, ὁ κ. Πρόεδρος ευχαριστεῖ τοίς μέλεσιν ἐπὶ τῇ τιμῇ, δι' ἧς περιέβαλον αὐτὸν καὶ παρατηρεῖ ὅτι τὸ βαρὺ τῆς προεδρίας ἔργον ἀναλαμβάνει οὐχὶ ἀνευ δισταγμοῦ τινος θαρρῶν ὄμως, λέγει, ἐπὶ τῇ ἐπιεικείᾳ καὶ τῇ εὐμενεῖ ἀρωγῇ τῶν ἀξιωτῶν τοῦ Τμήματος μελῶν, ἔχει δι' ἐλπίδος ὅτι καὶ ἡ ἐφετινὴ συλλογικὴ περίοδος ἔσται ἐξ ἴσου γόνιμος εἰς ἐργασίαν ὡς ἡ τῶν παρελθόντων δύο ἐτῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Οἰκονομίδου. Ἡ ἐργασία αὐτὴ οὐχὶ ὀλίγη καὶ τύποις ἐκδοθεῖσα κατετέθη τὴν ἑσπέραν ταύτην ἐν τῷ Τμήματι ὅθεν εὐκαιρὸν νομίζει νὰ ἐκφρασθῶσιν ἰδιαζόντως εὐχαριστίαι καὶ πρὸς τὸν τέως πρόεδρον κ. Οἰκονομίδην καὶ πρὸς τὸν ἐκ τῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Ἰατρόπουλον ὅπως ἰδιαίτερος μοχθήσαντα ὑπὲρ τῆς ἐκδόσεως ταύτης.

Εἶτα ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς τελευταίας συνεδρίας τῆς παρελθούσης περιόδου, ἐν οἷς καὶ ἡ ὑπὸ ἡμ. 2 Ἰουνίου ἐπιστολὴ τοῦ κ. Γαβρηλίδου, ἀποσταλεῖσα εἰς τὸν τέως πρόεδρον, δι' ἧς ὁ κ. Γαβρη-

λίδης ἀγγέλλει ὅτι ἔχει ἀνακοίνωσιν ἐπισυνημμένην σχετικὴν πρὸς τὴν τελευταίαν τοῦ κ. Τράντα ἀνακοίνωσιν *περὶ νέας μεθόδου φωτισμοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ*.

Μεθ' ἰκανὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς δημοσιεύσεως ἤδη ἐπιστολῆς τοῦ κ. Γαβριηλίδου ἐγκρίνεται ἡ γενομένη καταχώρισις αὐτῆς ἐν ταῖς δημοσιεύσεσι τοῦ Συλλόγου καὶ ἐπικυροῦνται τὰ τελευταῖα πρακτικά. Ἡ ἀνακοίνωσις ἔχει ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

« Ἐν τινι τῶν παρελθουσῶν συνεδριῶν ὁμιλῶν περὶ ἐπινοήσεως τοῦ κ. Τράντα, ἡ μᾶλλον περὶ νέας μεθόδου ἐξετάσεως τοῦ προσθίου τμήματος τοῦ βολβοῦ, ἐξεφράσθη ὡς ἑξῆς:

α' Ἐξ ἀπλῆς θέας τοῦ φαινομένου καὶ μάλιστα ἐπὶ ὀφθαλμοῦ ἀφάκου δὲν δύναται ν' ἀποφανθῶ περὶ τῆς πρακτικῆς ὠφελείας τούτου. Ὡς εἶμαι ὁμως εἰς θέσιν, ὅταν ὁ ἴδιος πειραματίσω καὶ ἐπὶ ἄλλων ὀφθαλμῶν».

Ἐκαμὸν ἤδη τὰ πειράματα ταῦτα καὶ νομίζω ὅτι ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ἐπανέλθω ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.

Προτίθεμαι δὲ νὰ ἐκθέσω σήμερον ἐν ὀλίγοις μόνον τὰ κυριώτατα τῶν μειονεκτημάτων καὶ ἡμαρτημένων τῆς μεθόδου ταύτης, διότι, τούτων μόνον λεχθέντων, ἡ ἀρετὴ αὐτῆς γίνεται κατὰδηλος, ἀφοῦ μάλιστα τὰ καλὰ καὶ τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς ἐξετέθησαν ὑπὸ τοῦ ἀξιότιμου συναδέλφου κ. Τράντα.

Α' Ἐπειδὴ αἱ διὰ τὴν μέθοδον χρησιμοποιούμεναι ἀκτίνες διέρχονται διὰ τῶν διαφανῶν χιτῶνων τοῦ ὀφθαλμοῦ (κερατοειδοῦς, ὑδατώδους ὑγροῦ, κόρης, φακοῦ καὶ υἰωδούς σώματος), ἔπεται ὅτι:

α') Ὅσακις ὁ φακὸς εἶνε ἀδιαφανὴς (εἰς τὸ φῶς τῆς μεθόδου ἐννοεῖται), ὡς ἐπὶ ὑποχύματος, ἡ μέθοδος αὕτη δὲν δύναται νὰ μας χρησιμεύσῃ· τοῦτο δὲ εἶνε μέγα μειονέκτημα, διότι, ὅταν ἔχωμεν ἀνάγκην νὰ προστρέξωμεν εἰς τὴν μέθοδον ταύτην, τότε ἀκριβῶς καὶ ὁ φακὸς τυγχάνει συχνὰ νὰ εἶνε τθολωμένος τόσον, ὥστε τὸ φῶς τῆς λυχνίας δὲν διαπερῆ αὐτόν.

β') Ὅσακις ὑπάρχουσι συμφύσεις τῆς ἱριδος καὶ παχέα πλαστικὰ ἐξιδρώματα πρὸ τῆς κόρης, καὶ πάλιν ἡ μέθοδος εἶνε ἀχρηστος,

διότι αἱ ἀκτίνες δὲν δύναται νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ πρὸς ἐξέτασιν μέρος· ἀλλ' ἀκριβῶς, ὅταν ἔχωμεν ἀνάγκην τῆς μεθόδου ταύτης, τότε δυστυχῶς συχνὰ συμπίπτει νὰ ὑπάρχουσι καὶ συμφύσεις καὶ ἐξιδρώματα ἕνεκα φλεγμονωδῶν ἀντιδράσεων, ὡς ἐκ τῶν ἐν τῷ βολβῷ ξένων σωμάτων, ὄγκων τινῶν, ψευδῶν ὄγκων καὶ ἀλλοιώσεων· οὕτω δὲ ἡ μέθοδος μένει ἀνωφελής.

γ') Ὅσακις ὁ κερατοειδὴς φέρει λεύκωμα (κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν χρησιμοποιουμένων ἀκτίνων), καὶ ἂς λάβωμεν ἐξ αὐτῶν τὰς προσερχομένας ἐκ τοῦ ἔχους τῆς διαβάσεως ξένων σωμάτων, ἢτοι περιπτώσεις, καὶ ἂς ἔχωμεν ἀνάγκην τῆς μεθόδου ταύτης, καὶ τότε πάλιν δὲν δύναται νὰ μας χρησιμεύσῃ αὕτη.

δ') Ὅσακις αἰμορραγίαι ὑπάρχουσι ἐν τοῖς ὑγροῖς, πρᾶγμα οὐ σπάνιον εἰς τοὺς τραυματισμούς τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ πάλιν ἡ μέθοδος δὲν μας χρησιμεύει ἀρκούντως πάντοτε.

ε') Ὅσακις ἡ βίς ἢ αἱ ὀφρῦες καὶ ἡ ἄνω σιαγὼν προσέχουσιν, ἡ μέθοδος δὲν δύναται νὰ μας χρησιμεύσῃ ἀρκούντως, διότι δὲν δυνάμεθα εὐχερῶς καὶ καταλλήλως νὰ διαφωτίσωμεν τὰ τοιχώματα τοῦ βολβοῦ καὶ μάλιστα τοῦ προσθίου τμήματος αὐτοῦ.

ς') Καὶ ἂν ποτε συντύχη νὰ λίπωσι πᾶσι αἱ ἀνωτέρω κατὰ τῆς μεθόδου περιπτώσεις, καὶ δύναται τοῦτο νὰ συμβῆ, δυνάμεθα ἄρα γε νὰ ἐξετάσωμεν διὰ τῆς μεθόδου ταύτης τὸ μὴ διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου ἐξεταζόμενον μέρος; Ὁχι, Κύριοι, διότι διὰ τῆς μεθόδου ταύτης δυνάμεθα νὰ φωτίσωμεν μέρος τοῦ βολβοῦ, κείμενον πέραν 8,7 χμ., ἀπὸ τῆς περιφέρειας τοῦ κερατοειδοῦς καὶ μάλιστα 2 περίπου χμ. τῆς φωτιζομένης μοίρας δὲν εἶνε χρησιμοποιήσιμα, ἢτοι δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν μόνον γῶραν ὀφθαλμοσκοπούμενην.

Ἐπὶ ὀφθαλμοῦ ἀφάκου τὰ ὄρια τοῦ ἐξεταζομένου τμήματος πλησιάζουσι κατὰ τι εἰς τὸν κερατοειδῆ· ἀναφέρω δὲ τοῦτο ἵνα ὑποδείξω, ὅτι δὲν ἦτο τυχαία ἢ ἐν τῇ ἀρχῇ γραφεία φράσις καὶ μάλιστα πρὸς ἀφάκην.

Ἐκ τῶν ἄνω ἔπεται ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη δὲν δύναται νὰ μας χρησιμεύσῃ, ὅταν ἔχωμεν ἀνάγκην αὐτῆς, καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ πέραν τῶν ὀφθαλμοσκοπικῶν ὁρίων.

Ὅθεν κρίνω περὶ τὸν νὰ κάμω σύγκρισιν

αὐτῆς μετὰ τῶν νῦν ἐν χρήσει ὑπαρχουσῶν μεθόδων¹, τοῦ δι' ἐπαφῆς φωτισμοῦ καὶ τῆς ἐξετάσεως τοῦ βολβοῦ κατὰ Rochon-Duvigneaud, τῆς ἀκτινογραφίας, τῶν ἠλεκτρομαγνητικῶν μηχανημάτων (σιδηροσκοπία) κτλ. κτλ., διότι πᾶσα τοιαύτη σύγκρισις τυγχάνει ἀδύνατος. Ἐὰ ἀνωτέρω μειονεκτήματα, ὡς δύναται τις εὐκόλως νὰ σχηματίσῃ γνώμην, ὑπερέχουσι πολὺ τῶν πλεονεκτημάτων, δι' ὧν ὁ ἀξιότιμος συναδέλφος ἐπροίκισε τὴν περιγραφὴν τῆς μεθόδου αὐτοῦ, λέγων 1) ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη εἶνε ἀνωτέρα πᾶσης ἄλλης, ὅσακις ὀφθαλμοσκοπικὰ σημεῖα δὲν ὑπάρχουσι· 2) ὅτι μόνον διὰ τῆς μεθόδου ταύτης δύναται νὰ διαγνωσθῇ ἢ ὑπαρξῆς ἄλλοτριῶν σωμάτων ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τοῦ βολβοῦ· 3) ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη ἐξετάζει καὶ πέραν τῶν ὀφθαλμοσκοπικῶν ὁρίων.

Πάντα ταῦτα καὶ ἡμᾶς εἰσιν ἡμαρτημένα, οὐδὲ κρίνομεν τὴν μέθοδον ταύτην ἀξίαν μνείας διὰ τὴν ἀναύρεσιν ξένων σωμάτων, ὄγκων τινῶν καὶ ἀλλοιώσεων τοῦ προσθίου τμήματος τοῦ βολβοῦ καὶ μάλιστα τῆς ἀπρόσιτου τῷ ὀφθαλμοσκοπίῳ γῶρας. Νομίζω δὲ ὅτι διὰ τοιοῦτους λόγους οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἐτόλμησε ν' ἀναγγεῖλῃ τοῦτο ὡς ἀξίον προσοχῆς οὐχὶ ὡς ἀνακάλυψιν, ἀλλ' οὐδ' ὡς ἐξεταστικὴν μέθοδον.

Β' Τούτων οὕτως ἀλλεπαλλήλως λεχθέντων κατὰ τῆς μεθόδου, οὐδεμία ἀξία μένει εἰς αὐτήν, εἰμὴ τὸ ὅτι καταδεικνύει πειραματικῶς καὶ ἐπὶ ζῶντος τὴν ἡμιδιαφάνειαν τῶν τοιχωμάτων τοῦ βολβοῦ· πείραμα γνωστότατον καὶ ἰδιότης τῶν τοιχωμάτων ἀποδειχθεῖσα πρὸ πολλοῦ διὰ πανομοίου πειράματος,

¹ Rochon - Duvigneaud — Société Française d'ophtalmologie 1894. — Gazette des Hôpitaux de Paris 1896, p. 880. — Glaucome et Néoplasme intraoculaire 1898.

Vau Dujsey — Rayons Rontgen en chirurgie oculaire, Arch. d'opht. 1896, p. 404.

Boucheron — Radiographie d'un grain de plomb dans l'orbite après blessure perforante de l'œil, Recueil d'ophtalmolog. 1897, p. 636. — Gallier, Radiographie d'un œil blessé par un plomb de chasse, Recueil d'ophtalmolog. 1897, p. 692.

Galezowski — Sur l'emploi de l'aimant (1886) et Berger Rapport lu à la Société de Chirurgie.

ὅπερ ὁ κ. Τράντας νομίζει ὅτι πρῶτος αὐτὸς παρατήρησε· λέγω δὲ πρῶτος νομίζει ὅτι παρατήρησε, διότι ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἀνακοίνωσεως αὐτοῦ ἐπιβάλλει νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην ταύτην.

Ἐν περιγραφῇ τοῦ πειράματος τούτου δύναται τις ν' ἀνεύρῃ ἐν πλείστοις συγγραμμάσι· χάριν δὲ συντομίας ἀναφέρω μόνον¹ ὅσα γράφει ὁ M. Edwards ἐν τῷ συγγραμμάτι αὐτοῦ *Leçons sur la physiologie et anatomie comparée de l'homme et des animaux*, Paris 1877, p. 269.

« Chez les individus blonds dont les yeux sont d'un bleu clair la transparence de la sclérotique est souvent assez grande pour qu'à travers cette lunette on puisse distinguer nettement l'image de la flamme d'une bougie convenablement située. Le sujet de l'expérience étant placé dans une chambre noire et ayant l'œil très fortement tourné du côté externe, de façon à amener la portion interne de la sclérotique en face de la fente palpébrale, on approche la bougie de l'angle externe de l'œil, et si le globe oculaire est suffisamment saillant pour qu'une ligne droite passant par cet objet lumineux et la pupille rencontre la rétine dans un point correspondant à la portion de la sclérotique rendue visible par suite de cette manœuvre, on y aperçoit l'image en question».

Ἀλλὰ καὶ τὸ πείραμα τοῦτο οὕτως ἔργη ἐχρησιμοποιήθη ἤδη ὑπὸ διαφόρων συγγραφέων, ἀναφέρωμεν δὲ μόνον τὸν Landolt, ὅστις ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ (σελ. 616) τοῦ *Traité de Wecker et Landolt* χρησιμοποιεῖ τὸ φαινόμενον ἵνα προσδιορίσῃ τὰ ὄρια τοῦ ὀπτικού πεδίου.

Εἰς τὸ γνωστὸν λοιπὸν τοῦτο φυσιολογικὸν ἢ ὀπτικὸν φαινόμενον, τὸ ἤδη χρησιμευθέν, παρεμβάται φακὸς ὁ κ. Τράντας καὶ θεωρεῖ αὐτὴν ὡς νέαν μέθοδον διὰ νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ ἐν τῇ παθολογίᾳ, ἀλλ' ἀνευ

¹ Horat. Helmholtz — Optique physiologique, p. 87 (1826, γαλλικῆ).

ἀποτελέσματος, ὡς προείπομεν τὸ καθ' ἡμᾶς, ἐάν τις θέλῃ νὰ ἐλπίσῃ τι ἐκ ταύτης, πρέπει ἐκ βέθρων ν' ἀνακινήσῃ τὸν πειραματισμὸν, ἥτοι ν' ἀυξήσῃ μὲν μεγάλως τὴν ἐντασιν τοῦ φωτός, νὰ μετατρέψῃ δὲ τὸν φακὸν εἰς ὀπτικὸν ἐργαλεῖον ἢ μηχανήμα.

Τράντας.—Τὰς ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης ἀντιπαρατηρήσεις μου θέλω ὑποβάλλει γραπτῶς εἰς τὸ προεδρεῖον. Περὶ δὲ τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς περιπτώσεως ἀτακτικῆς ἡμιανοψίας τοῦ κ. Γιατροπούλου, ὀφείλω νὰ εἶπω ὅτι, ὡς καὶ τότε εἶχον λόγους νὰ ἀμφιβάλλω εἰς τὴν διαίγνωσιν ἐκείνην, καὶ σήμερον ἐμμένω φρονῶν τὰ αὐτά. Διότι πρὸ μὲν ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξετάσω αὐτὸν καὶ εἶμαι εἰς θέσιν νὰ βεβαιώσω ὅτι αἱ ἀμφιβολίαι μου ἐπερράσθησαν. Ἄλλως τε πάντοτε δεόν ν' ἀμφιβάλλῃ τις περὶ περιστατικῶν παρουσιαζόντων, πολλὰ ἐξαιρετικὰ συμπτώματα. Τῶ ὄντι οὐδὲν ἀπὸ τοῦ προέκειτο περὶ πάσχοντος ἀταξίαν· παρὰ δὲ τὰ λεχθέντα ἐν τῇ ἱστορικῇ, ὁ ἀσθενὴς οὐ μόνον εἶναι συφιλιδικός, ἀλλὰ καὶ ἀλκοολικός· εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχει τὸ φαινόμενον τοῦ Westphal, ἐλλείπουσιν ὅμως τὰ φαινόμενα τοῦ Robertson, τοῦ Romberg καὶ ἄλλα, ὅτι ὁ ἀσθενὴς παρουσιάζει προσέτι πάρεσιν τοῦ προσωπικοῦ, ἢ δὲ θηλὴ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου μόνον ἀπόχρωσιν τινα· ἀλλ' ἢ τελευταία αὕτη ἐξηγητῖα κάλλιστα καὶ ἐκ τῆς ἀπλῆς ἡμιανοψίας, ἐξ ἧς ἐπαθεν ὁ ἀσθενὴς, συφιλιδικὸς ἂν εἶμαι καὶ ἀλκοολικός. Ἡ ὀφθαλμοσκοπικὴ τέλος οὐδὲν ἄλλο ἐξηγεῖ, ὅτι πρόκειται περὶ ἀτροφίας φακῆς τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου. Ὅθεν ἀποδίδω ἠρεσμένως τὴν ἡμιανοψίαν εἰς τὴν συφιλίδα ἢ τὸν ἀλκοολισμόν.

Ὁ κ. **Γαβριηλίδης** ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν αὐτοῦ διὰ τὴν διαφορὰν τῆς γνώμης ἐπὶ διαίγνωσεως τῆς ἀταξίας, ἥτις εἶναι ἀκλουστάτη καὶ καταφανὴς διὰ μόνου τῆς ὀφθαλμολογικῆς ἐξετάσεως.

Ἰατρόπουλος.—Ἀληθὲς ἢ διαίγνωσις τῆς φακῆς ἀτροφίας εἶναι ζήτημα ἀπλοῦστατον, ἀλλ' ἐν τῇ ἡμετέρῃ περιπτώσει προέκειτο περὶ ἀτροφίας ἀρχομένης. Οὐχ ἦτον αἱ

θηλαὶ ἤρξαντο ἀποχρωματιζόμενα σαφῶς καὶ δυσανάλογως πρὸς τὴν ἀλλοίωσιν τῆς ὀράσεως. Ἐνῆν ἢ ἡμιανοψία ἦτο δεξιὰ ὁμώνυμος, ὁ ἀποχρωματισμὸς ἦτο πολὺ ζωηρότερος ἐν τῇ ἀριστερῇ θηλῇ. Ἐκτοτε ἡμῶς δὲν εἶδομεν τὸν πάσχοντα.

Τράντας.—Ἴδαν ἐπρόκειτο περὶ ἀταξίας, ἀνάγκη ἦτο μέχρι τοῦδε ἡ φακὴ ἀπόχρωσις νὰ προχωρήσῃ ἢ καὶ νὰ ἐπέβλη τελεία ἀμαύρωσις ἐνῆν τοῦνοντιον οὐ μόνον ὑπάρχει στασιμότης τῆς καταστάσεως, ἀλλὰ καὶ βελτιώσεις τις.

Μιχαλακόπουλος.—Προκειμένου περὶ διαίγνωσεως ἀταξίας κλασικῆς, εὐκόλος ἢ διαίγνωσις, ὅταν παρουσιάζῃ ἅπαντα τὰ συμπτώματα τῆς νόσου. Ἀκριβῶς δὲ ἢ σπουδαιότης τῆς προκειμένης περιπτώσεως καίτοι ἐν τῇ ἐξ ὀλίγων διδομένην συμπτωμάτων διαίγνωσις.

Ὁ κ. **Τράντας** ἐρωτᾷ τὸν κ. Μιχαλακόπουλον, ἂν, ἐλλειπόντων τῶν ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ συμπτωμάτων, τὰ λοιπὰ εἶναι ἰκανῶς πειστικὰ πρὸς περικυδοχὴν ἀταξίας.

Μιχαλακόπουλος.—Καὶ ἄλλοτε εἶπον ἑμῖν, ὅτι ἐξήτασι τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ἀσθενῆ καὶ εἶρον αὐτὸν ἀτακτικόν. Ἐπειδὴ προηγήθη συφιλις καὶ ὁ ἀσθενὴς παρουσιάζει προσέτι ἑλληνισμὸν τῶν ἀντινακλαστικῶν φαινομένων τοῦ γόνατος, ταῦτα εἶναι ἄρκετὰ πρὸς περικυδοχὴν ἀρχομένης ἀταξίας. Ἴδαν δὲ τοῦτοις προστεθῆ ἔστω καὶ ἀρχομένη ἀτροφία, ἐνισχύεται ἢ διαίγνωσις τῆς ἀταξίας. Τὸ ὅτι ἢ ἀτροφία δὲν προχωρεῖ ἢ καὶ βελτιώθῃ κατὰ τι ἢ ὄρασις, δὲν εἶναι τι ἀπέριον ἐν τῇ ἀταξίᾳ ὑπάρχουσι μάλιστα περιπτώσεις, καθ' ἃς ἢ ἀτακτικὴ ἀτροφία διήρκεσεν ἐπὶ 15 καὶ 20 ἔτη μέχρι τελείως ἐξελίξεως καὶ ἄνω μεγάλης ἐλαττώσεως τῆς ὀξύτητος τῆς ὀράσεως. Ὑψίστατα μάλιστα σχέσις μεταξὺ ὀπτικῆς ἀτροφίας καὶ ἀτακτικῶν φαινομένων, ὥστε ὁσάκις ἢ ἀτροφία εἶναι πρόωρος, ἐπίσχετα ἢ περιωτέρω ἐξελίξις τῶν ἀτακτικῶν φαινομένων καὶ τὸν ἀπὸ τῶν ἐξήγησις ὅπως τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἀλληλεπιδράσεως ταύτης διακρίβηται ἡμῶς.

Ὁ κ. **Τράντας** προσέτι ὅτι ἀτακτικῶς

μένον νευρολόγοι, ἐν καιρῷ ζωῆς διαγνώσαντες ἀτροφίαν ὀπτικὴν μετὰ φαινομένων ἀτακτικῶν, ἐν τῇ νεκροψίᾳ εἶρον ὅτι εἰς ἄλλας μὲν ἀλλοιώσεις ἀφείλετο ἢ ἀτροφία, εἰς ἑτέρας δὲ ἢ ἀταξία.

Μιχαλακόπουλος.—Μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀτροφίας εἶναι ἀδύνατον καὶ ὀφθαλμοσκοπικῶς καὶ ἱστολογικῶς νὰ διαγνωσθῇ ἢ αἰτιολογία, διότι ἢ εἰκὼν τῆς ἀτροφίας ἐν ποικίλαις ἀλλοιώσεσιν εἶναι ἢ αὐτῇ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸν ἐντοπισμὸν τῶν ἀλλοιώσεων, ἢ αὐτῇ αἰτία δύναται νὰ παραγάγῃ εἰς διάφορα μέρη διαφόρους ἐντοπισμούς. Κατὰ τὸν Courrier ἢ συφιλις διὰ τῶν παρασυφιλιδικῶν τοξινῶν παράγει διαφόρους ἀλλοιώσεις εἰς τε τὴν νευρογλοίαν, τὸν συνεκτικὸν ἱστὸν καὶ τὰς ἀρτηρίας καὶ ἐπομένως αἱ βλάβαι τῆς ὀπτικῆς ἀτροφίας, τῶν ἀτακτικῶν φαινομένων καὶ τῆς ἡμιανοψίας εἶναι προϊόντα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς αἰτίας, πολλαχοῦ ἐντοπισθείσης.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πρόεδρος θεωρεῖ περατωθείσαν τὴν συζήτησιν καὶ λήγει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΑΑ'

25 Νοεμβρίου 1898.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν ἀναγινώσκειται ἐπιστολὴ τοῦ νεωστὶ ἐκλεγέντος γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Τουργούτη, ὑποβάλλοντος τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ δικαιολογίᾳ ὅτι κατοικεῖ μακρὴν καὶ δὲν δύναται νυκτὸς νὰ παρίσταται, μεθ' ὅλην τὴν προθυμίαν αὐτοῦ, τακτικῶς ἐν ταῖς συνεδρίαις. Ἡ παρῆλθισ αὕτη γίνεται κατ' ἀνάγκην δεκτῇ, ἢ δὲ ἀντικατάστασις ἀναβιβάζεται εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Ἰατρόπουλος** ἀνακοινοῖ περίπτωσιν **ἰριδοκυκλίτιδος μυκητώδους αιμορραγικῆς συνεπειᾶ καταγωγῆς ὑποχύματος**, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

«Κατὰ μῆνα Ἀπριλίον ἐ. ἔ. ἐξετελέσαμεν ἐν Ἀδαπαζαρίῳ Βιθυνίας ἐξόρουζιν ὑπὸ τῆς ἐξῆς περιστάσεως:

Ὁ πάσχων ἐνόματι Μουσταφᾶς (θεῖος τοῦ ἐκεῖ δημοτικοῦ ἱατροῦ), γέρον Κιρκάσιος 60 ἐτῶν, ἄλλως μὲν ὄλωσ ὑγιῶς ἔχων καὶ θαλερός, φέρων δὲ ὑποχύματα ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ὀφθαλμοῖς (ὄριμον δεξιόθεν καὶ ἄωρον ἀριστερόθεν), εἶχεν ὑποβληθῆ πρὸ τριμηνίας (ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀνεψιοῦ) εἰς ἐγχείρησιν τοῦ δεξιοῦ ὑποχύματος, ἐπιτελεσθεῖσαν κατὰ τὴν μέθοδον τῆς καταγωγῆς ὑπὸ ἀγυρτῶν, οἵτινες, ὡς γνωστόν, τὸ πλεῖστον Πέρσαι καὶ Ἀραβες ὄντες, οὐδὲν ἄλλο ἐπαγγέλλονται εἰμὴ τὸ κατάγειν ὑποχύματα, περιερχόμενοι τὰ διάφορα χωρία, ἔστιν ὅτε καὶ πόλεις τῆς Ἀνατολῆς.

Ἀκολούθως μετὰ μιᾶς ἐβδομάδος καλῆν δρασιν τὸ σκότος ἐπανῆλθε πληρέστερον καὶ ὡς ἐκ περισσοῦ ἤρξαντο ἀναφαινόμενα κατ' ὀλίγον ἀλγη καὶ φλεγμονώδη φαινόμενα ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τούτῳ. Ἡ δὲ κατάστασις αὕτη ἐπετείνετο ὄλονέν, καὶ κατ' ὄν χρόνον προσῆλθεν εἰς ἡμᾶς, ἀπὸ πολλοῦ ἀλγηδόνος ἀφόρητοι κατεβασάνιζον νυχθήμερον τὸν τυφλὸν πάσχοντα.

Ἐξετάσαντες λοιπὸν αὐτὸν λεπτομερῶς, εὔρομεν τὸν δεξιὸν βολβὸν μαλθακώτατον, ἥτοι βαλίνοντα ὀξέως εἰς φθίσιον, λίαν δ' ἐπώδυνον, εἰς πᾶσαν ἐπίψαυσιν, ἔστω καὶ διὰ τῶν βλεφάρων ἐνεργουμένην. Διὰ τοῦ διαφανοῦς εἰσέτι κερρατοειδοῦς διαφαίνεται ἢ κόρη ἀνώμαλος καὶ ἐν μυδριάσει, ὑφαιμα δὲ ἐν τῷ προσθίῳ θαλάμῳ καταλαμβάνον τὸ κατώτερον ἡμισυ αὐτοῦ καὶ ἀποτελούμενον ἐξ ἐρυθροῦ καὶ νωποῦ αἵματος ἀναμειγμένον μετὰ παλαιοῦ. Διὰ τοῦ ἀνωτέρου ἐλευθέρου ἡμιμορίου τῆς κόρης δὲν ἐφωτίζετο ἀρκούντως ὁ βυθός, ὅπως διδωμεν τὴν κατάστασιν αὐτοῦ. Βλέποντες ὅμως τὴν κατάστασιν ταύτην καὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς συνεπειᾶ τῆς καταγωγῆς, ἀπεδώκαμεν τὰ πάντα εἰς ταύτην καὶ εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ ὑελώδους σώματος παρουσίαν σκληροῦ ὑποχύματος. Λαθόντες δὲ ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἐνός μὲν τὸν πιθανὸν κίνδυνον ἐπιχειρήσεως συμπαθητικῆς ὀφθαλμίας τοῦ ἐτέρου ὀφθαλμοῦ, ὅστις ἐφαί-

νατο εισάτι υγιής μεθ' όλον τὸ σχεδὸν ὄριμον ὑπόχυμα αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ὁ πάσχων βολβός, κἄν ἐτι διατηρεῖτο, ἤθελε κατακτῆσαι δι' ἀτροφίας εἰς μικρὸν ὀγκίδιον ὅπως ἀχρηστον, οὐδὲ ἦτο ἀσφαλῆς ἢ κατάπαισις τῆς ὀδύνης καὶ τῆς ὀξείας φλεγμονώδους καταστάσεως, ὑπεδείξαμεν εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον συναδέλφον τὴν ἐξόρυξιν ὡς τὴν συμφροωτέραν πάσης ἄλλης θεραπείαν.

Πράγματι δὲ, ἐκτελεσθείσης τῆς ἐξορύξεως συγκατανεύσει καὶ τοῦ πάσχοντος, ἐξητάσαμεν μετὰ προσοχῆς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ βολβοῦ, καθ' ὅσον μάλιστα ἦτο ἐπάναγκες νὰ ἐπιδείξωμεν τῷ ἐνδιαφερομένῳ συναδέλφῳ τὸ αἷτιον τοῦ κακοῦ. Ὅτε ὁμοῦς διερέσαμεν αὐτὸν εἰς δύο ἡμισφαίρια (πρόσθιον καὶ ὀπίσθιον), ἀντὶ λευκωποῦ σώματος, ὡς συνήθως παρουσιάζεται τὸ υπόχυμα μετὰ καταγωγὴν ὀφθαλμοσκοπικῶς, εὔρομεν ὀγκίον ὅσον μεγάλῃς ἐρεθίνθου τὸ μέγεθος, μελανόν καὶ ὅπως μελανοσκαρώματι προσομοιάζον τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν καὶ τὴν ἐπαφήν. Τὸ ὀγκίον τοῦτο ἔκειτο ἐν μέσῳ ἀκτινωτῶ σώματι κατὰ τὴν κατωτέραν ἐξωτερικὴν μοῖραν αὐτοῦ. Μικροσκοπικῶς τὸ μόνον ἰδιόζον ἦτο ἴσως ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις ἀγγείων σφριγώντων καὶ αἱ πολλαὶ αἰμορραγικαὶ ἐστίαὶ κατὰ τὴν ἐπιφανείαν τοῦ τε ὀγκίου καὶ τοῦ παρακειμένου χοριοειδοῦς. Τὸ ὑαλώδες υγρὸν ἦτο ὑδαρές, ὁλοερὸν καὶ ἐρυθρωπὸν, τὸ δὲ ὀπτικὸν νεῦρον εἶχεν ἀτροφῆσαι τελείως.

Μὴ εὐρόντες δὲ οὕτω τὸ ζητούμενον πρὸς ἐπίδειξιν, ἠναγκάσθημεν ν' ἀνατάμωμεν καὶ τὸ ὀγκίον. Ἐν πρώτοις λοιπὸν ἀπεχωρίσαμεν αὐτὸ ἀκέραιον μετὰ προσοχῆς τῇ βοήθειᾳ φαλιδίου καὶ λαβίδος ὀφθαλμικῆς· τότε δὲ πιέζοντες ἀναμέσον τῶν βραχίων ἀντίχειρος καὶ λιγανού, ἀντελήφθημεν ὅτι ἡ μὲν περιφέρεια τοῦ ὀγκίου ἀπετελεῖτο ἐκ μαλθακῆς σαρκιώδους μάζης, ἐξαιρέσει τῆς χροιάς, μεγάλως ὁμοιοζούσης εἰς σφραῖαν μυκητωδῶν σαρκιῶν, τὸ δὲ κέντρον σκληρὸν καὶ χονδρῶδες. Βλέπόντες τοῦτο ἐπιστήσαμεν ὅτι τὸ υπόχυμα εὑρίσκειτο ἐκεῖ ὡς πυρὴν καὶ ἠρχίσασμεν ν' ἀποχωρίζωμεν ἅπασαν τὴν περιφερικὴν σαρκιώδη στιβάδα· οὕτω δὲ ἀπεχωρίσθη σωματίον χονδρῶδες, λευκωπὸν καὶ πεπλατυσμένον φακοειδῶς. Αἱ διαστάσεις ὁμοῦς αὐτοῦ ὑπερείχον

ὑπερμέτρως τὰς τοῦ ὑποτιθεμένου ὑποχύματος καὶ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἔκειτο ἡν τὸ υπόχυμα. Ἐνῶ ὁμοῦς περιεργαζόμεθα αὐτὸ καὶ ἐζητοῦμεν ν' ἀποκόψωμεν διὰ τοῦ φαλιδίου μετὰ προφυλάξεως κατὰ τὴν περιφέρειαν λείψανόν τι τοῦ περιβάλλοντος μέλανος σαρκιώδους ἱστοῦ, αἰφνης εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πείσιν ὑποχωροῦν ἐξωλίσθησεν ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ σωματίου ὡς ἀπὸ θυλακίου τὸ υπόχυμα ἀκέραιον· ἦτοι εὐμεγέθης, ἀδιαφανῆς, ξανθωπὸς καὶ σκληρὸς πυρὴν κρυσταλλώδους φακοῦ, ἀφίνων περίβλημα παχύτατον, ἐν ἀναλογία μετρίου ὀστρέου πρὸς ὄστρακον ὑπέρογκον. Ἄρα τὸ χονδρῶδες σωματίον ἦτο τὸ λίαν πεπλατυσμένον περιφάκιον τοῦ ὑποχύματος, ὅπερ εὑρίσκειτο ἐντός. Ἐν ἡ δὲ καταστάσει εὑρέθη τοῦτο ἐτέθη ἐν φαλιδίῳ οἰνοπνεύματος πρὸς διατήρησιν καὶ πρὸς ἐπίδειξιν. Δυνατὸν ὁμοῦς νῦν νὰ ἐξετασθῇ καὶ μικροσκοπικῶς, ὅπως καθορισθῇ τοῦλάχιστον πῶς ἐγένετο ἡ ἀλλοίωσις αὕτη τοῦ περιφακίου.

Τοιαῦται περιπτώσεις περιπίπτουσι σπανίως εἰς χεῖρας ἐπιστημόνων ὀφθαλμιάτρων, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ μέθοδος τῆς καταγωγῆς ἦδη ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος κατεδικάσθη ἐπισήμως εἰς ἀχρηστίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἡ τοιαύτη λήξις δὲν εἶναι συγγὴ καὶ ἐπὶ καταγωγῆς. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἰδόντες ἐν Ἀνατολῇ καὶ παρ' Ἀνατολίταις ἑκατοντάδα περίπου περιπτώσεων, ἐν αἷς ἐγένετο οὕτω πῶς ὑπὸ τῶν περιπλανημένων Περσῶν καὶ Ἀράβων καταγωγὴ ὑποχύματος, πρῶτην φοράν παρατηρήσαμεν τοιοῦτον τέρμα. Συνήθως ἡ ὄρασις σβέννυται μετὰ πάροδον μηνῶν ἢ ἐνός ἐτους· τὸ βραδύτερον, σπανιώτερον μετὰ μετρίων καὶ συχνότερον ἀνευ φανερῶν φλεγμονωδῶν φαινομένων. Ἐνίοτε ἡ ὄρασις διατηρεῖται κανονικῶς μέχρι τέλους (ἐπὶ μαλθακῶν ὑποχυμάτων) καὶ ἐνίοτε τὰ φλεγμονώδη φαινόμενα ἀναφανόμενα ἐν ἀρχῇ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον προδράς, κατευνάζονται μετὰ πάροδον ἐνός ἢ δύο μηνῶν χωρὶς νὰ προκαλέσωσι φθίσιν τοῦ βολβοῦ, καίτοι προκαλέσαντα ἐνίοτε συμπαθητικὴν ὀφθαλμίαν τοῦ ἐτέρου ὀφθαλμοῦ. Ἐν γένει δὲ εἶναι λυπηρὸν νὰ βλέπῃ τις ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν μέγαν ἀριθμὸν τυφλῶν ἕνεκα ἐγχειρήσεως ὑποχύματος διὰ καταγωγῆς. Οἱ πλείστοι τῶν ὑπ' ἐμοῦ δι' υπόχυμα ἐγχειρηθέντων

εἶχον ἤδη κατεστραμμένην τὴν ὄρασιν ἐν τῷ ἐτέρῳ ὀφθαλμῷ ἕνεκα προηγηθείσης καταγωγῆς τοῦ ἐν αὐτῷ ὑποχύματος. Ἄπαξ ἀπῆντησα καὶ ἀτελῆ καταγωγὴν, τουτέστιν ὁ κρυσταλλώδης φακὸς μετὰ τοῦ περιφακίου εἶχεν ἀποσπασθῆ ἀτελῶς, διατηρῶν ἐτι πρὸς τὰ κάτω μοῖραν τοῦ Ζιννείου ζωστήρος καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠμωρεῖτο ὡσπερ φύλλον ἐν τῷ πεδίῳ τῆς κόρης, ἐπιτρέπων τὴν ὄρασιν κατὰ τινὰς θέσεις τῆς κεφαλῆς. Τοῦλάχιστον ὅπως κορέσω τὴν περιεργίαν μου πολλάκις ἐζήτησα νὰ ἐγχειρήσω καὶ τὸ ἐξηρωμένον τοῦτο υπόχυμα μετὰ τὴν ἴκασιν τοῦ ἐτέρου ὀφθαλμοῦ, ἀλλ' ὁ πάσχων, ἀρκούμενος εἰς τὴν καλὴν ὄρασιν τοῦ ἐνός ὀφθαλμοῦ, ἠρνήθη πάντοτε νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐγχείρησιν ἐπὶ τούτῳ. Καὶ ἰδιαιτέρον ἐργαλεῖον εἶχον προμηθευθῆ ἐπὶ παραγγελίᾳ πρὸς σὶόν τε ἀβλαβεστέρην καὶ ἀσφαλεστέρην σύλληψιν καὶ ἐξαγωγὴν τοῦ ὑποχύματος τούτου· τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο συνίσταται εἰς λαβίδα καὶ ὄλα ὁμοίαν πρὸς ἱριδολαβίδα, ἧς ὁμοῦς τὰ σκέλη ἀπολήγουσιν ἕκαστον εἰς ἰδιαιτέρον ὀξύ ἀγκιστρον (γων. 100°), ὡστε συγκλειόμενα μὲν ν' ἀποτελῶσιν ἄπλοῦν ἀγκιστρον (πρὸς εὐχερῆ εἰσαγωγὴν), ἀνοιγόμενα δὲ διπλοῦν ἀγκιστρον συλλαμβάνον ἄριστα ἐκ τῶν ὀπίσω ἀντὶ κοχλιαρίου πᾶν ἐξηρωμένον ἢ ἄλλως πῶς ἐκτετοπισμένον υπόχυμα.

Περιπτώσεις συμπαθητικῆς ὀφθαλμίας τοῦ ἐτέρου ὀφθαλμοῦ κατόπιν καταγωγῆς ὑποχύματος τοῦ ἐνός ἀπῆντήσαμεν δις πρὸ ἐτῶν καὶ μίαν τελευταίως. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ἐπὶ ὀθωμανίδος 60 ἐτῶν ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς μετὰ τὴν καταγωγὴν, γεινομένην πρὸ ἐτους, εἶδεν ἐπὶ τινὰς ἑβδομάδας, ἀκολούθως ὁμοῦς ἔπαθε βαθμηδὸν τελείαν ἀμάκρωσιν. Ὁ βολβὸς οὗτος ἐξωτερικῶς εἶχε φυσιολογικῶς, τὸν τόνον μέτριον καὶ εὐαισθησίαν μικράν· ὁ βυθὸς αὐτοῦ ἐφωτίζετο ἀτελῶς, οὐχ ἥττον διεκρίνετο λευκὴν τι σῶμα μεγέθους ὅσον κρυσταλλώδους φακοῦ μετὰ περιφακίου πρὸς τὰ κάτω καὶ σωματίον μελανωπὸν ἠωροῦντο ἐν τῷ ἄλλως ὁλοερῷ ὑαλώδει σώματι. Ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς, φέρον υπόχυμα ὄριμον καὶ σκληρὸν, εἶχε τὴν κόρην ἀκίνητον, ὑπερμέτρως διασταλμένην μετὰ τινῶν ὀπίσθιων συνεχειῶν τῆς ἱρίδος πρὸς τὰ κάτω. Ἐπιμελής δ' ἐξέτασις ἀπέδειξεν ὅτι οὐδὲν ἴχνος ὀρασεως διατήρει πλέον,

ἐνῶ πρὸ τινῶν μηνῶν ἔβλεπεν εἰσάτι ὀλίγον τι· σὺν τούτοις ὑπῆρχε δακρυρροία, μικρὰ εὐκισθησία τοῦ βολβοῦ τούτου εἰς τὴν ἐπίψαυσιν καὶ τόνος ἐλάσων τοῦ φυσιολογικοῦ. Ἡ πάσχουσα ἄλλως εἶχεν ἄριστα.

Εὐτυχῶς οἱ πάσχοντες ἐξ ὑποχύματος ὑποβάλλονται τὸ πλείστον μόνον εἰς ἐγχείρησιν τοῦ ἐνός ὀφθαλμοῦ, οἶονεἰ δοκιμαστικῶς καὶ ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα ἦ κακόν, ἀπέχουσι πλέον τῶν ἀγυρτῶν· οὕτω δ' ἔχει τις συνήθως νὰ παράσχη αὐτοῖς τὴν ὄρασιν ἐγχειρίζων τὸν ἕτερον ὀφθαλμόν.

Ἐννοεῖται ὅτι εὐχῆς ἔργον ἦθελεν εἶναι, ἐὰν ἐγένετο ἐκ μέρους τῶν ὀφθαλμιάτρων σοβαρὸν ὑπόμνημα πρὸς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν, ὅπως ἀπαγορεύσῃ αὐστηρῶς εἰς τοὺς ἀγύρτας τούτους τὴν ἐξάσκησιν τοῦ βαρβάρου πλέον λογιζομένου ἐπαγγέλματος αὐτῶν, οὐδὲν γνωρίζοντων, οὔτε ἀντιστησίαν, οὔτε ἀναισθησίαν, πλὴν τῆς παρκνόμευ καὶ ἐπιζημίου αὐτῶν ἐξασκήσεως. Δυστυχῶς οἱ δημαρχικοὶ ἰατροὶ δὲν λαμβάνουσιν αὐτοὺς ὑπ' ὄψιν, καθὸ μὴ ἐξασκοῦντας τὴν λοιπὴν ἰατρικὴν.

Ἀφ' ἑτέρου δὲ παραινέσεις πρὸς τὸν λαὸν ἐπανειλημμένως ἐν πολιτικαῖς ἐφημερίσιν, ἐπὶ τούτῳ δημοσιεύσονται καὶ ὑποδεικνύουσαι τὰ σοβαρὰ ἐλαττώματα τῆς μεθόδου τῶν ἀγυρτῶν τούτων καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς κίνδυνον, ἤθελον εἶναι λίαν ἀποτελεσματικαί.

Ὁ κ. **Αν. Γαβρηλίδης** λαβάν τὸν λόγον ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. Ἰατροπούλου λέγει, ὅτι ἐπὶ τριῶν περιπτώσεων ὑποχύματος, ἐγχειρηθειῶν ὑπὸ ἀγυρτῶν, οἱ δύο ἀναβλέψαντες προσωρινῶς μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀπέλεσαν τὴν ὄρασιν, εἰς δὲ ἰάθη τελείως καὶ βλέπει μέχρι σήμερον.

Ὁ κ. **Μπίστης** ἀναφέρει μίαν ἀνεπιτυχῆ ἐγχείρησιν ὑποχύματος ὑπὸ πρακτικοῦ.

Ὁ κ. **Ἰατρόπουλος** λέγει ὅτι ἐξ ἑκατοντάδος ἐγχειρηθέντων (ὑπὸ ἀγυρτῶν νὰ διὰ καταγωγῆς) οὐς συνήντησεν ἐν Ἀνατολῇ, μόλις 5 ἢ 6 εἶδε διατηροῦντας τὴν ὄρασιν ἀπὸ 3—6 ἐτῶν, ἀλλὰ φρονεῖ ὅτι καὶ παρὰ τούτοις προέκειτο πιθανῶς περὶ μαλθακοῦ ὑποχύματος.

Ο κ. Μπίστης ἐκτίθησι περίπτωσιν ὑμενώδους ἐπιπεφυκίτιδος ἐπὶ παιδὸς ἐναετοῦς, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

«Παρετήρησα περίπτωσιν ὑμενώδους ἢ ψευδοῦμενώδους ἐπιπεφυκίτιδος ἐπὶ μικροῦ παιδὸς ἡλικίας 11 ἐτῶν. Ἐπὶ τοῦ ἐπιπεφυκίτιδος τοῦ κατωτέρου βλεφάρου ὑπῆρχε μεμβράνη φακία, καταλαμβάνουσα ὅλην τὴν ἐσω ἐπιφάνειαν καὶ τὴν κατωτέρω φακίδα, ἔχουσαν δὲ πάχος ἐνός καὶ ἡμίσεως σχεδὸν χμ. Οὐδερμία ἐτέρα ἀλλοιώσεως τοῦ βολβοῦ ὑφίστατο. Διὰ λαβίδος ἀφῆρασα τὴν μεμβράνην ἀνευ δυσκολίας τινός, ἢ δ' ὑπὸ αὐτὴν ἐπιφάνεια ἦν ὀλίγον τι οἰδηματώδης καὶ αἰμάσσουσα. Τὸ παιδίον, ἐξετασθὲν ὑπὸ γενικωτέραν ἔποψιν, ἴδισι κατὰ τὴν ὄψιν καὶ τὸν φάρυγγα, οὐδὲν τὸ παθολογικὸν εἰδείκνυε. Κατὰ τὰς ἐργασίας πολλῶν συγγραφέων, ἢ τε ψευδοῦμενώδης ἐπιπεφυκίτιδος καὶ ἢ διαφορτικῆς θεωροῦνται αἰτιολογικῶς ὡς μία νόσος, τῆς πρώτης μόνον ἠπιώτερον ἐκδηλουμένης ἐνεκα συνθηκῶν ἀγνώστων ἡμῖν, ἵσως διότι τὸ ἔδαφος δὲν εἶνε πάντοτε πρόσφορον εἰς τὴν τῶν διαφορτικῶν βακίλλων ἀνάπτυξιν. Ὅπως δὴ ποτε ὅμως ὁ βακίλλος τοῦ Loeffler, ὁ ἐν τῇ διαφορτικῇ μορφῇ ἀπαντῶν, εὑρέθη καὶ ἐκαλλιέργηθη καὶ ἐν τῇ ψευδοῦμενώδει μορφῇ. Ἐν τούτοις καὶ ἕτεροι μικροοργανισμοὶ εὑρέθησαν δυνάμενοι νὰ παραγάγῃσι φλεγμονὰς τοῦ ἐπιπεφυκίτιδος μετὰ σχηματισμοῦ ψευδομεμβρανῶν. Οὕτω ὁ Kraus περιέγραψε μικρὰ διπλᾶ βακτηρίδια, ἀτινα ἐνοφθαλμιζόμενα παρήγαγον ἐν μέρει τὴν ἐν λόγῳ ἐπιπεφυκίτιδα. Ἄλλοι ἀναφέρουσι μικροοργανισμοὺς παρεμφερεῖς τοῖς διαφορτικῶν. Ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων παρετήρηθησαν ὁ στρεπτόκοκκος, ὁ σταφυλόκοκκος καὶ ὁ πνευμονόκοκκος τοῦ Frankel. Οἱ μικροοργανισμοὶ οὗτοι ἀπαντῶσι μεμονωμένοι ἢ ἐν συνδυασμῷ μετ' ἄλλων. Δι' ἀκριβοῦς δὲ ἐν πλακιδίοις (lamelles) εἰρηνης οὐδένα τῶν ῥηθέντων παθογόνων μικροοργανισμῶν ἀνεύρομεν.

Μετὰ τὴν ἀποκόλλησιν τῆς μεμβράνης ἐφημερόθησαν πλύσεις διὰ διαλύσεως ἄχνης ὑδραργύρου, βραδύτερον δὲ, ὅτε ἀνεπτύχθη ἐκκρίσις ὁμοία τῇ τοῦ ὀξέος κατάρρου, ἐγένοντο

ἐπιχρίσεις τοῦ ἐπιπεφυκίτιδος διὰ διαλύσεως νιτρικοῦ ἀργύρου. Ἡ ἐκβάσις ἦν ὀμαλή.

Τοιαύτην ὑμενώδη ἐπιπεφυκίτιδα εἶδομεν παρὰ νεογνοῖς ἡλικίας 3—4 μηνῶν, ἐν αἷς ἢ ψευδομεμβράνη καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ἐπανειλημμένως ἐσχηματίζετο, ἐν ᾧ ἐν τῇ παρούσῃ περιπτώσει μετὰ τὴν ἀποκόλλησιν οὐδερμία ἐποτροπὴν παρετήρησαμεν».

Ο κ. Ζατρόπουλος ζητεῖ πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν προηγουμένων γεγονότων, ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι δὲν ἐδόθη καὶ ἄλλη τις αἰτία πρὸς παραγωγὴν τῆς ψευδοῦμενώδους ταύτης ἐπιπεφυκίτιδος ὡς κωτηριάσις τῆς τοῦ ἐπιπεφυκίτιδος ἐξ εἰσβολῆς ἀσθέντου ἢ κακῆς χρήσεως καλομέλανος κτλ.

Ο κ. Μπίστης παρατηρεῖ ὅτι αἱ ψευδομεμβράναι, ὅτε ἐπεσκέφη τὸν ἀσθενῆ, εἶχον ἤδη ἀναπτύχθῃ, ὥστε ἐθεώρησε περιττὸν νὰ ἐρωτήσῃ τὰ προηγουμένα ἄλλως τε, προστίθῃσιν, αἱ ψευδομεμβράναι διέφερον οὐσιωδῶς τῶν ἐκ κωτηριάσεως ἐσχαρῶν καὶ ἐπομένως ἀδύνατος ἦν ἡ σύγχυσις.

Ο κ. Ν. Φερμάνογλου λαβῶν τὸν λόγον ἐκτίθησι περίπτωσιν **κακοήθους κυνάγχης φλεγμονώδους**, ἢ ἐπηκολούθησαν οὐρανικά φαινόμενα καὶ ἐπὶ τέλος θάνατος. Ἡ περίπτωσις ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Κόρη 15 ἐτῶν προσεβλήθη ὑπὸ φαρυγγίτιδος ὀξείας, ἧς τὰ συμπτώματα ἦσαν πόνος καὶ ἐρυθρότης κατὰ τὸν φάρυγγα, μικρὰ πολτώδεις ἐναποθέσεις ἐν ταῖς κρύπταις τῶν ἀμυγδαλῶν, δυσκαταποσία καὶ πυρετὸς 38°. Ἐν ἀρχῇ ἀνεγράφησαν γαργαρισμοὶ μαλακτικοὶ καὶ ἀντισηπτικοί, καθάρσιον καὶ κινίνη. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τῶν πυρῶν ἐστῶν ἐπαυξήθεισάν, ἐγένετο ἡσχάσις αὐτῶν καὶ ἐκενώθη ἱκανὴ ποσότης πύου. Καίτοι δὲ ἐκτοτε ἡ ἀσθενὴς ἐφαίνετο βαίνουσα καλῶς καὶ ἀναρρωνύουσα, μετὰ 6 ἡμέρας ἀνεφανῆ αἰθῆς πυρετὸς μετὰ γαστροεντερικῶν ἀνωμαλιῶν (ἐρέτων ἀκατασχέτων καὶ δυσκοιλιότητος), ἢ γλῶσσα ἐγένετο ἐπίχριστος, πόνος ἐπλήθον κατὰ τὴν ὄσφιν, τῶν δὲ οὐρῶν ἐξετασθέντων εἰρήθη λευκῶμα ἀφθονόν. Τὰς δ' ἐπιούσας ἡμέρας ἐξελί-

χθη ἅπασα ἐκείνη ἢ ἄλλοις τῶν οὐρανικῶν φαινομένων (ἔμετοι ἐπίμονοι, κνησμός κατὰ τὸ στήθος καὶ τὴν κοιλίαν, δυσκοιλιότης ἐναλλασσομένη μετὰ τῶν ἐστῶν ὅτε κενώσεως, σπασμοί, πυρετὸς ἰσχυρὸς 39°—41°) καὶ ἐπὶ τέλος κῶμα καὶ θάνατος».

Ο κ. Φερμάνογλου πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς διαγνώσεως ἐπικαλεῖται καὶ τὴν ὁμόφωνον γνώμην τῶν συναδέλφων κ. κ. Α. Μελαγχροῖνου καὶ Σ. Ναρλῆ, ὅς εἶχε προσκαλέσει δις εἰς συμβούλιον. Φρονεῖ δὲ, ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ στρεπτόκοκκος εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης προσβολῆς, ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς ἄλλα μολυσματικά νοσήματα (ὄστρακιά, διφθερίτις κτλ.), εἶχε προκαλέσει τὰ νεφριτικὰ ἐκείνα φαινόμενα, ὧν ἐπακολούθημα ἢ οὐρανία, καὶ ἐπάγεται ὅτι πιθανῶς περιπτώσεις τοιαύται εἰσι σπανιόταται.

Ο κ. Μιχαλακοπούλου παρατηρεῖ ὅτι, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει μικροβιολογικὴ ἐξέτασις, ἀδυνατεῖ ν' ἀποφανθῇ τις γνώμην, πότερον τῶν νοσημάτων προηγήθη, ἢ νεφρίτις ἢ ἡ κυνάγχη.

Ο κ. Νούλης φρονεῖ ὅτι προέκειτο περὶ ὄστρακίης μὴ ἐξανθησάσης καὶ ἐπόμενος περὶ ὄστρακίτιδος διφθερίτιδος προσθέτει δὲ ὅτι αἱ ἀμυγδαλαὶ ἀποβαίνουσι πολλάκις ἐστία στρεπτοκόκκων καὶ τούτου ἐπακολούθημα εἰσι νεφρίτιδες.

Ἐἶτα ὁ κ. Προέδρος ἐκτίθησι ἐνδιαφέρουσαν **περίπτωσιν βουβωνοκλήης** ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

«Ἡ ἐγγείρησις τῶν κηλῶν ἐν γενεῇ τὴν σήμερον κατέστη κοινὴ καὶ κληρονομή. Οὐχ ἤττον περιπτώσις τις, ἣν ἐθεραπεύσαμεν τελευταίως, εἶχε λεπτομερείας τινὰς ἀνατομικὰς ἀσυνήθεις, διὸ καὶ ἐκλέτομεν αὐτήν.

Ὁ ἀσθενής, 28 περίπου ἐτῶν, ναύτης, ἐπασχεν ἀπὸ τοῦ 7^{ου} ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ ἔφερεν ἐπίδησον, ὅστις ὅμως ἐπ' ἐσχάτων κατέστη ἐπαχθὴς καὶ ἀνεπαρκής· τοῦτο λοιπὸν ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν χειρουργικὴν θεραπείαν. Τὸ διαφέρειν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἦν, ὅτι ὁ κηλικὸς θύλαξ ἔφερε τρία στενώματα ἐν εἰδεί περισφιγξέων καὶ διευρύνσεων, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ γείνη

περίσφιξις τῆς κήλης εἰς μίαν τῶν περισφιγξέων τούτων καὶ ψευδῆς τις κατάταξις ὀλοκλήρου τοῦ θύλακος μετὰ τῆς περισφιγξέως· ἐνῶ δὲ ἡ κήλη ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἤθελε φανῆ ὡς κατατεταγμένη, οὐδεὶς ὄγκος ἤθελεν εὑρεθῆ ἐν τῷ ὄσφει ἢ ἐν τῇ βουβωνικῇ χώρῃ· κατ' ἀκολουθίαν τῆς περισφιγξέως ἐπιμενοῦσης, ὁ πάσχων ἤθελεν ἀποθάνῃ ἀρίων τὸν θεραπευτὴν ἰατρὸν ἢ χειρουργὸν ἐν ἐκπλήξει.

Τοιαῦται δ' ἐκπλήξεις δυστυχῶς ἀριθμοῦνται οὐκ ὀλίγαι, διὸ καὶ οἱ χειρουργοί, οἱ ἔχοντες κῆποιαν συνήθειαν καὶ εὐχέρεϊαν περὶ τὸ ἐγγεῖρῆν, ὅταν εὑρεθῶσιν ἀπέναντι περιεσφιγμένης κήλης, δὲν ἐπιμένουσι πολὺ εἰς τοὺς χειρισμοὺς τῆς κατατάξεως, ἀλλὰ συνιστῶσιν ἢ καὶ προβαίνουσι εἰς τὴν ἐγγείρησιν, ἣτις ἐγκαίρως γινόμενη, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν εἶναι βραυτέρα τῆς βιαίας κατατάξεως, ἣτις ἐγκαταλείπει καὶ πάλιν τὴν πάθησιν, ὡς ἀναφέρω, ἐνῶ ἡ κηλοτομία, συνδεομένη μετὰ τῆς ῥιζικῆς θεραπείας, ἔχει καὶ τὸ πλεονέκτημα νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἀσθενῆ ῥιζικῶς.

Ἡ κήλη αὕτη ἦτο βεβραχίως βουβωνοκλήλη καὶ ἐντός τοῦ θύλακος εἶχε προπέσει μόνον τὸ ἐπίπλοον, ἀφικνούμενον μέχρι τῆς κορυφῆς ἢ τοῦ πυθμένου αὐτοῦ, ἐνθα ὑπῆρχον καὶ προσφύσεις καθιστώσαι τὴν κήλην ἀνεπίδεκτον κατατάξεως, διὸ καὶ πᾶς ἐπίδεσμος ἦτο ἐπώδυνος».

Ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης ὁ κ. Νούλης λαβῶν τὸν λόγον λέγει ὅτι συμμερίζεται πληρέστατα τὰς ἰδέας τοῦ κ. Προέδρου προκειμένου περὶ περιεσφιγμένων κηλῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τινὰς περιπτώσεις εἶδε καλὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ αἰθέρος εἴτε διὰ βαντισμῶν εἴτε διὰ ψεκασμῶν, κρίνει καλὸν νὰ μνημονεύσῃ τῆς μεθόδου ταύτης, εἰσαχθείσης παρὰ τινος Γερμανοῦ, χάριν τῶν συναδέλφων, ὅσοι δὲν ἔχουσι πάντοτε πρὸχειρα τὰ μέσα τῆς ἐγγείρησεως τῆς περιεσφιγμένης κήλης. Περὶ δὲ τῆς υποδειχθείσης περιπτώσεως ἐρωτᾷ, εἰν τὰ στενώματα τοῦ κηλικῶ θύλακος ἀνεπτύχθησαν βαθμιαίως καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου ἢ κατ' ἀκολουθίαν φλεγμονωδῶν ἐπεξεργασιῶν, καὶ ποίας σχέσεως εἶχεν ὁ θύλαξ πρὸς τὴν κήλην.

Ο κ. **Πρόεδρος** άπαντά ότι ο άσθενής έπασχεν από εικοσαετίας και έπομένως ήπρηχεν ή βαθμιαία πρόοδος της κήλης άρα δέν δύναται ν' αποκλεισθή της αναπτύξεως τών στεναγμάτων και ή φλεγμονώδης έπεξεργασία, άς δύναται τις να συμπεράνη τούτο και έκ της μικρής συμφύσεως, ήτις ήπρηχε κατά τόν πυθμένα του θύλακος. Ο θύλαξ, λέγει, ήτο ήλιως ανεξάρτητος της κήλης.

Ο κ. **Φερμάνογλου** αναφέρει 4 περιπτώσεις διφθερίτιδος, άς παρετήρησεν έν Κουζγουντζουκίω και Χρυσοπόλει, πάσας λαθείσας τή χρήσει όρου 10 — 30 κυβικών εκατοστομέτρων. Είς έκ τών παθόντων τούτων, Έβραυόπαις, βραδύνας να ύποβληθή εις την όροθεραπείαν, διέτρεξε τόν έσχατον κίνδυνον, έσάθη όμως δι' ένέσεως όρου 30 κ. έ. άφού προηγουμένως έγέγοντο ένέσεις αίθερως και καρφείνης. Τέλος δέ έκφράζει τήν πεποίθησιν αΐτου ότι ο όρός άδιακρίτως προελεύσεως παρέχει ένθαρρυντικά άποτελέσματα.

Ο κ. **Νούλης** παρατηρεί περί της τελευταίας περιπτώσεως του κ. Φερμάνογλου, ότι άφελμοι απέβησαν μάλλον αί έγέσεις του αίθερως και της καρφείνης παρά αί του όρου, διότι ούτος άπαιτεί τουλάχιστον 8 άρών χρόνον όπως ένεργήση.

Ο κ. **Έδσα. Ίωάννου** συνηγορεί υπέρ της όροθεραπείας και έκφράζει την εδχήν, όπως οι άρμόδιοι καταστήσωσιν αΐτην ύποχρεωτικήν, καθ' όσον άπεδείχθη ότι ούδέποτε βλάπτει. Παραδέχεται δέ την ύπαρξιν επιδημίας διφθερίτιδος, πάντως όμως ελαφροτέραν της τών δύο προηγουμένων έτών.

Ο κ. **Βασιλειάδης** δέν παραδέχεται τό ήλιως άβλαβές της όροθεραπείας, αναφέρων περιπτώσεις θανάτου, άς παρετήρησεν έν αρχή της όροθεραπείας έν Κωνσταντινουπόλει πρό 4 έτών έξακολουθεί δέ λέγων ότι αί έλαρραί μορφαί διφθερίτιδος θεραπεύονται και διά μόνης της αΐστηρας τοπικής έφαρμογής τών αντισηπτικών μεθόδων, άς άπεδείχθη τούτο έκ της στατιστικής, συνιστά δέ προσοχήν και επιφύλαξιν άς πρός την χρήσιν του όρου.

Ο κ. **Μιχαλακόπουλος** λέγει, ότι ή όροθεραπεία δέν έχει προφυλακτικήν δύναμιν.

Ο κ. **Τουρμούτης** δέν παραδέχεται την ιδέαν του κ. Ίωάννου περί ύποχρεωτικής όροθεραπείας, καθ' όσον ούδαμώ του κόσμου ύπάρχει παράδειγμα έπεμβάσεως τών Κυβερνήσεων εις τά της θεραπείας.

Ο κ. **Λιμαράκης** ποιείται λόγον περί τών επιπολαζουσών επιδημιών. Ένεκα της ήπιότητος του έφετεινού χειμάνος, λέγει, αί επιδημιαί έχουσι και ήλιως ιδιαίτερον τόπον. Πέρυσιν ένεκα της επιμονής του χειμάνος ήπρηχεν άφρονία διαλειπόντων πυρετών, ένψ έφέτος οι πυρετοί, διαλείποντές τε και τυφοειδείς, εισίν ήλιγότεροι. Κατά τάς αρχάς του φθινοπώρου ένέσκηψε και αΐθις εις την πόλιν ήμών ή γρίπη (influenza), ήτις από της πρώτης, κατά τό 1889, έμφανίσσεως αΐτης δέν έγκάτελιπε πλέον την Κωνσταντινουπόλιν, άλλ' εξακολουθεί έμφανιζομένη τακτικώς καθ' έκαστον χειμώνα υπό διαφόρους μορφάς και τύπους. Η έφετινή μορφή αΐτης ήτο ως επί τό πλείστον γαστρική. Η εδλογία επιδημεί εις διαφόρους συνοικίας από τών αρχών του φθινοπώρου. Μεθ' ήλας όμως τάς επιδημίας ταύτας ή ήγιεινή κατάρτασις της πρατευούσης είναι σχετικώς καλλιτέρα της περυσινής.

Ο κ. **Μιχαλακόπουλος** επί της παρατηρήσεως περί τών κρουσμάτων διφθερίτιδος, έν Κουζγουντζουκίω γενομένων και έν γνωστή οικία λέγει, ότι ή περι ής ο λόγος οικία πάλαι ποτέ ήπρηχεν έστία διφθερίτιδος, έξ ής συνέβησιν παγαλεθρία' διερωτάται δέ, εάν μη έχη σχέση τινά και ή έφετινή παρουσία της διφθερίτιδος πρός τάς πρό έτών συμβάσας, καθ' όσον ένίοτε ο ίός της διφθερίτιδος παραμένει επί άρκετά έτη έν λανθανούση καταστάσει.

Ο κ. **Φερμάνογλου** λέγει, ότι ή περι ής ο λόγος οικία κατά διαφόρους καιρούς κατακλήθη υπό πολλών έννοκιαστών, ο δέ τελευταίος άνεκαίνισε πολυαχώς αΐτην. Η ταυτόχρονος όμως έμφανισις της νόσου εις 3 παιδιά ήδύνατο ίσως να επικυρώσει και την τοιαύτην ύπόθεσιν.

Λιμαράκης.—Γνωρίζω καλάς και την οικίαν, ήτις κείται εις τό πλέον εύάερον μέρος του προαστείου, και της ιδιοκτητίας αΐτης, παραδέχομαι δέ ότι κατά την περίπτωσιν ταύτην ή ιδιοσυγκρασία και ή διάθεσις του αΐτόμου μάλλον συνετέλεσαν εις τούτο, και ότι πιθανώτερον ο ιδιοκτήτης της οικίας ταύτης, γνωστότατος ιατρός πολυάσχολος, προσεβλήθη πολλάκις από φαρυγγίτιδος διφθερίτικης, αΐτός δέ μάλλον άς ιατρός ήπρηχεν ο φορεός του μολύσματος. Άξιον δέ παρατηρήσεως είναι ότι του ιατρού τούτου οι πλησιέστατοι συγγενείς προσβάλλονται συχνάκις υπό φαρυγγίτιδος μεμβρανώδους και καθ' αρχάς μόνον έγίνετο μέγας θόρυβος επί τή έμφανισις της νόσου, μετ' άλλεπαλλήλους όμως έμφανίσεις ή οικογένεια, έξοικειωθείσα και πρός τό νόσημα και πρός την θεραπείαν, τώρα θεραπεύεται μόνη.

Ο κ. **Βασιλειάδης** έπιστά την προσοχήν επί τινών σημείων της παρατηρήσεως του κ. Λιμαράκη, λέγων μήπως προέκειτο περί φαρυγγίτιδος έτέρας φύσεως και εάν έγίνετο μικροσκοπική έξέτασις πρός διάγνωσιν της νόσου.

Λιμαράκης.—Ούδεμία άμφιβολία, ότι, προκειμένου περί τοιαύτων περιπτώσεων, έγέγοντο ήλα τά άπαιτούμενα πρός βεβαίωσιν, άλλά τό άξιοσημείωτον είναι ή επιμονή της νόσου εις τινά πρόσωπα.

Μετά ταύτα λύεται ή συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΑΒ'

2 Δεκεμβρίου 1898.

Πρόεδρία Μ. ΨΑΛΙΑ

Τά πρακτικά της προηγουμένης συνεδρίας αναγιγνώσκονται και επικυρώνται. Επί της ούσιας τών πρακτικών ο κ. **Θ. Άκσετορίδης** παρατηρεί, ότι, άς έσημειώθη παρ' άλλων, ο όρός επί διφθερίτιδος ένέμενος προέκάλεσεν ένίοτε λευκοματουρίαν, έπιδρών επί τών νεφρών και έπομένως, έπειδή είναι δυνατόν να προΐπαρχη πολλάκις νεφρίτις έτερογενής, δέν είναι

άπο σκοπού να συσταθή και ένταύθα έπιμελής εξέτασις τών όφρων πρό της έφαρμογής της όροθεραπείας. Έρωτά δέ τόν κ. Ίωάννου, εάν έγέγοντο πειράματα άποδεικνύοντα άσφαλώς τό άβλαβές του όρου έν τοιαύταις περιπτώσεσιν.

Ο κ. **Ίωάννου** βεβαιού ότι ο περι ού ο λόγος όρός είναι ήλιως άβλαβής επί πάσης νεφρίτιδος.

Ο κ. **Α. Χρησιόδης** παρουσιάζει νεφρόν ογκώδη και έκπεφυλισμένον ένεκα αναπτύξεως κύστεων άπειραρίθμων επί τε της έπιφανείας και έν τή παρεγχύματι αΐτου, άκολουθώντας δέ αναγιγνώσκει ανακοίνωσιν σχετικήν υπό τόν τίτλον *περί πολυκυστιώδους νεφρίτιδος*, έχουσαν άς έξής:

Κύριοι,

Έξ αΐτοφίας παρετήρησατε ένα τών δύο κυστικώς έκφυλισθέντων νεφρών, τους οποίους οι μόν Γερμανοί νεφροδολογοί, οι δέ Γάλλοι πολυκυστιίδα τών νεφρών άποκαλοΐσιν είναι δέ ούτοι, ως έπίεσθητε, υπερδιπλάσιοι τό μέγεθος και τάς άλλας διαστάσεις και ζυγίζουσιν έκαστος άνω τών 400 γρ. άντι του φυσιολογικού βάρους 120—200 γρ. (Quain—Hoffmann's Anatomie) ή έπιφάνεια αΐτων άνώμαλος, ως κατάσπαρτος υπό αναρίθμων ήμισφαιρικών κυστιωδών όγκιδίων, διακρίνεται προσέτι και διά τό διάφορον μέγεθος, τόν πολυποίκιλον, ώραϊον και άπαστρέπτοντα χρωματισμόν αΐτων, χωρίζομένων ένίοτε διά νεφρικής ούσιας, ως επί τό πλείστον δέ διά λεπτών υμενώδων διασφραγμάτων. Η έκφυλισις αΐτη, καταλαμβάνουσα άπαν τό σώμα του νεφροΐ, καταστρέφει πάντα ιστόν υγιή ούτως, ώστε ούδέν έτερον εκ της ούσιας αΐτου ή μόνον κύστεις πεπληρωμέναι υγρού άπομένουσιν. Η κυστική τών νεφρών έκφυλισις άπαντα εις άμρότερα τά φύλα και προσβάλλει πλιν ήλικίαν, ήδη δέ ο R. Virchow κατά τό 1855 περιέγραψε και πολυκυστιίδα τών νεφρών συγγενή έν έμβρύω χριτι γεννηθέντι και άποθάνοντι.—Περί της παθογενείας διαφέρουσai είναι αί γνώμαι παραδέχονται άρχήν αΐτων τά ούρεφόρα σωληνάκια, ή άφορμάν την χρονίαν κατά τόν συνεκτικόν ιστόν νεφρίτιδα' οι νεώτεροι μάάλιστα, τελειότερον τα

κατὰ τὸ νόσημα μελετήσαντες, αἰτιῶνται καὶ τοῦ νεφρικοῦ ἐπιθηλίου, ὡς δύνασθε νὰ βεβαιώητε ἐξ ὄσων μετὰ πολλῆς δεινότητος καὶ ἐκφραστικότητος ἔγραψεν ὁ κ. Α. Brauill. Τὰ ὀλίγα ταῦτα προσημασμένους λέγω τώρα τινὰ περὶ τοῦ ἀσθενοῦς ἡμῶν.

Ὁ Δ. Τ., ἐτῶν 31, ἔγγαμος καὶ τὸ ἐπάγγελμα μεταπράτης, προσήλθεν εἰς τὸ Ἑθνικὸν ἡμῶν Νοσοκομεῖον τῆ 11 Νοεμβρίου λέγοντος ἔτους παρεκπνεύμενος ἐπὶ δυσκοιλιότητι καὶ διὰ πόνους ἀκριβοῦς ἐπὶ τῆς στομαχικῆς χώρας, δι' ἀμφοτέρω δὲ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ τινος χρόνου οἱ πόνοι κατέστησαν δριμύτεροι κατὰ τὴν γενομένην τὸ πρῶτον ἐξέτασιν ἀπὸ μὲν τοῦ θώρακος ἀρνητικὸν τὸ πόρισμα, ἐν δὲ τῇ κοιλίᾳ ἐπίτασις τοῦ ἄλγους κατὰ τὴν πίεσιν ἐπὶ τῆς εἰρημένης χώρας τὴν γλώσσαν εἶχεν ἐπίχριστον καὶ στεγνὴν, ἤτο ἀπύρετος καὶ οὐδεμίαν ὠμολόγει δυσκρασίαν κατὰ τῆς πρώτης ἡμέρας προσερχομένη εἰς τὰ κατὰ τὸν ἐντερικὸν σωλήνα καὶ ἰδίως τὸν στόμαχον, ὅτε ἐκ τῆς συχνῆς ζήτησεως πρὸς πόσιν ὕδατος ἐγεγόμεθα προσεκτικοὶ καὶ ἐπὶ τῆς πολυποσίας αὐτοῦ ἐπὶ τῆ ἀρνήσει ἡμῶν πρὸς παραγὴν μεγάλης ποσότητος, ὁ ἀσθενὴς ὑπέδειξεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον αὐτῷ νὰ στερηθῆ τὸ ἀναγκαῖον ποσοῦ καὶ τότε ἐπετρέψαμεν τὴν χρῆσιν, ἀλλὰ συγχρόνως διατάξαμεν νὰ ζυγιθῶσι καὶ τὰ οὖρα ἐνδὲς ἡμερονοκτίου, ἅτινα ἀνήρχοντο εἰς 4—4 1/2 γρρ. Ἦδη ὁ ἀσθενὴς ὠμολόγει, ὅτι ἀπὸ μηνῶν εἶχε τὴν πολυδιψίαν καὶ πολυουρίαν, ἀλλ' ἔρξεν μετρίαν, πείναν δὲ ἢ πολυφαγίαν ποσῶς ἢ ἐξέτασις τῶν οὔρων ποιστικῶς ἐβεβαίωσεν τὴν ὑπαρξίν ἐν αὐτοῖς λευκώματος μὲν ὀλίγου, σακχάρου ὅμως ἀφθόνου. Δευτέρα ἐξέτασις τοῦ ἀσθενοῦς ἐπεβεβαίωσεν πόσον δριμύνην τὴν πίεσιν μεταξὺ ὀμφαλοῦ καὶ τῆς ξιφοειδοῦς ἀποφύσεως εἰς εὐρείαν κάπως ἔκτασιν καὶ κάτωθεν τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων σκληρίαν τινὰ, τὴν ὅποιαν ἀπέδιδον εἰς τὴν ἕνεκα τῶν πόνων αὐτόματον συστολὴν τῶν ὀρθῶν κοιλιακῶν μυῶν, δὲν ἠδυνάμην ὅμως καὶ γ' ἀπαλλαγθῶ καὶ ἐκ τῆς ἰδέας πιθανοῦ τινος ὄγκου διότι ἀκριβεστέρως ἐξέτασις τῆς κοιλίας ἀπεδείκνυεν ὅτι, καὶ μετ' ὀλίγη τὴν τῶν μυῶν συστολὴν, πλάγιως τοῦ ὀμφαλοῦ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ὑπῆρχεν ὅπως δὴ ποτε καταληπτὴ τις ἀν-

τίστασις σκληροτέρου σώματος, τὴν ὅποιαν ἐβεβαίωσεν καὶ ὁ ἀσθενὴς λέγων, ὅτι ἐκ τῶν πλαγιῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀσθενείας ἠσθάνετο τὴν κοιλίαν διογκουμένην. Ὁ ἀσθενὴς ὑπὸ τὸ κράτος ἐκτάκτων ὀδυνῶν, πάντοτε ἐπὶ τοῦ ἐπιγαστρίου, ἀπεβίωσε μετὰ δωδεκάημερον, δύο καὶ μόνον ὥρας διατελέσας ἐν ἀγωνίᾳ θανάτου.

Πρὶν ἢ σχολιάσω τὴν περίπτωσιν ταύτην τῆς πολυκυστιτίδος τῶν νεφρῶν, ἐπιτρέψατέ μοι σκιαγραφίαν λίαν περιληπτικὴν, ἔστι καὶ ἀτελεῆ, τοῦ νοσήματος τούτου. Οἱ συγγραφεῖς βεβαιοῦσιν, ὅτι τῆς ἀσθενείας ταύτης πολλαχῶς καὶ ἀπαντα τὸν βίον οὐδὲν παρατηρεῖται σύμπτωμα, ὅτι δὲ ἱκανοὶ τῶν ἀσθενῶν ἐκ κώματος οὐραιμικῶ προσβληθέντες καὶ ἀποθανόντες ἔδραν ἢ ἀφορμὴν τοῦ θανάτου τὴν πολυκυστιτίδα τῶν νεφρῶν διὰ τῆς νεκροφίας ἀπέδειξαν ἐνίοτε παρατηροῦνται φαινόμενα ὅπως ἀβεβαία, τῶν ὁποίων τὴν ἐξήγησιν παρέσχεν ὁ διὰ τῆς ἐπιπλοκῆς ἄλλου νοσήματος θάνατος καὶ ἡ νεκροφία τὰ εἰδικώτερα πως συμπτώματα, ὅσα ἐν τῇ ζωῇ παρατηρήθησαν, καὶ διὰ τῆς νεκροφίας ἐβεβαίωθη, ὅτι ἀναφέρονται εἰς τὸ μνημονευόμενον νόσημα, τὸ ἐπὶ δεκαετηρίδας πολλαχῶς ἐν τοῖς νεφροῖς λαθραῖως ἀναπτυστόμενον, εἰπὶ δὲ πόνοι ὄχι τόσον ἰσχυροὶ εἰς τὰς ὀσφυακὰς χώρας, πολυουρία μετὰ παροδικῶν διαλείψεων καὶ ὀλίγου λευκώματος καὶ σπανιώτερον αἱματοουρία ἀπυκνῆ δὲ φαινόμενά εἰσιν ἀσκήσις, οἰδημα, ὑπερτροφία καρδίας, χρώμα δέρματος γαλκώχρον καὶ ἄλλαι ἐπιπλοκαί, ὡς ἡ πολυκυστεώδης τοῦ ἥπατος ἐκφύλισις καὶ συχνότερον ἢ οὐραιμία μετὰ τοῦ οὐραιμικοῦ θανάτου.

Πρὸς διάγνωσιν δὲ τῆς νεφρίτιδος ταύτης θεωροῦσιν ἀπαρκεῖς τοὺς ὀσφυακούς πόνους μετὰ τῆς αἱματοουρίας καὶ τὴν διὰ τοπικῆς ἐξετάσεως τῆς κοιλίας ἐπιβεβαίωσιν τῆς διογκώσεως τῶν νεφρῶν, μικρῶς σημασίας ἀποδιδόμενης εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ λευκώματος ἀλλ' ἢ συνύπαρξιν τῶν εἰρημένων συμπτωμάτων καὶ ἢ ἀνιέρσεις τῶν διωγκωμένων νεφρῶν ἐξασφαλίζει καὶ τὴν διάγνωσιν; Παραβλέπων τὴν ἀσπίθειαν τῶν παθολογικῶν φαινομένων, ἐνδιατρίβω μόνον περὶ τὴν μεθωδικὴν ζήτησιν τῶν ἐξωγκωμένων νεφρῶν. Ὅπως διὰ τῆς ἐπιπλοκῆς ἐπὶ διαφόρων μερῶν καὶ ψυχρῶ-

σεως ἐξασφαλισθῆ ἡ βεβαιότης, ἰδίως δὲ ὅπως δυναθῆ τις διὰ τῆς ἀρχῆς νὰ αἰσθανθῆ τὰ μικρὰ καὶ ὅπως δὴ ποτε λεία καὶ ὑπείκοντα κυστικὰ ὄγκια, πρέπει νὰ ἔχη πρὸ αὐτοῦ καὶ ἀσθενῆ ἔχοντα τοιχωμάτια κοιλίας μαλακά, μὴ λιπώδη, λεπτά καὶ ὑποχωροῦντα ἱκανῶς περιπλέον δὲ ὀφείλει νὰ βεβαιωθῆ περὶ ἀμφοτέρων τῶν νεφρῶν, διότι ἐπὶ 66 περιπτώσεων 65χίς εὐρέθησαν καὶ οἱ δύο νεφροὶ πάσχοντες, εἰς μίαν δὲ καὶ μόνην ὁ ἕτερος αὐτῶν ἕνεκα τῶν ὄρων τούτων θεωρῶ δύσκολον τοῦ νοσήματος τὴν διάγνωσιν τοιαύτη δὲ τις γνώμη ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς στατιστικῆς τοῦ Lejean, καθ' ἣν ἐπὶ 62 περιπτώσεων 5 μόνον διεγνώσθησαν, 10 δὲ ὡς διόγκωσις τῶν νεφρῶν ἀπλῶς ἐχαρακτηρίσθησαν.

Ἦνα μὴ σὰς ἀπασχολήσω καὶ ἐπὶ τῆς διαφορικῆς διαγνώσεως, ἥτις ἱκανῶς καὶ αὐτὴ δυσχερεῖας παρέχει, σὰς παραπέμπω εἰς τὰ ἐξαιρετὰ συγγράμματα τῶν Charcot-Bouchard (Traité de Médecine, Paris) καὶ P. Brouardel (Traité de Thérapeutique, Paris), τὰ μόνον ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ τὸ ἐν λόγῳ νόσημα ἀξιοσύστατα, καὶ ἐπανέρχομαι εἰς τὴν ἐμὴν περίπτωσιν.

Ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἠκούσατε, ὅτι ὁ ἀσθενὴς εἶχε πόνους οὐχὶ ἀδυνάτους, ἀλλὰ δριμύεις, ἐπιγαστρίους, καὶ οὐχὶ ὀσφυακούς εἶχε πολυδιψίαν καὶ πολυουρίαν οὐχὶ παροδικὴν, ἀλλὰ διαρκῆ, ἥτοι ἀπὸ ἱκανῶν μηνῶν οὐδέποτε αἱματοουρίαν, οὐδὲ τὸν θάνατον οὐραιμικόν ἐν τοῖς οὔροις λευκώμα, ἀλλὰ καὶ σάκχαρον ἀφθόνον, ἥτοι διαφορᾶς συμπτωμάτων καὶ οὐρολογικῶν προίον, περὶ τῶν ὁποίων οἱ διαπρεπεῖς κλινικοὶ, καὶ αὐτὸς ὁ κ. Α. Brauill, οὐδὲν ἀναφέρουσιν. Διὰ τῶν εἰρημένων συμπτωμάτων καὶ διὰ τὴν ἀβεβαιότητα τῆς διαγνώσεως τῆς ἐκατέρωθεν τοῦ ὀμφαλοῦ σκληρίας ὡς διογκώσεως, καὶ δὴ πολυκυστιτικῆς τῶν νεφρῶν, δὲν ἦτο ἡμῖν ἀσφαλὴς ἡ τοῦ νοσήματος διάγνωσις ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους γνωρίζοντες, ὅτι ὁ σακχαρώδης διαβήτης οὐσιώδης καὶ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα ἔχει τὸ ἐν τοῖς οὔροις σάκχαρον καὶ παρ' ἀσθενέσι περιπεσοῦσιν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀρχομένης ἐξαντλήσεως τὴν πείναν καὶ τὴν πολυφαγίαν, ἀφ' ἑτέρου δ' ὅτι ἡ σακχαρουρία ἀπαντᾷ εἰς διαφόρους περιστάσεις μόνῃ ὡς σύμπτωμα, παρέδελθην σακχαρου-

ρίαν συμπτωματικὴν, ἕνεκα ὄγκου, ἐδράζοντος πιθανῶς ἐν τῷ παγκρέατι.

Ἄλλὰ τί ἡ νεκροφία ἀπέδειξε; Πνεύμονας καὶ καρδίαν ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει ἤπαρ φυσικὸν κατὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν μικροσκοπικὴν σύστασιν, πάγκρεας ὑγιές, σπλῆνα καλόν, στόμαχον ἢ ἐντερικὸν σωλήνα οὐδὲν τὸ παθολογικὸν ἔχοντας, νεφροὺς διωγκωμένους καὶ πολυκυστεώδεις.

Τί δὲ τὰ κυστικὰ ἐμπεριείχον; Κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἐκ 100 κυβικῶν ἐκατοστομμέτρων ὕγρου, ἦν ἐπεχειρήσεν ὁ φίλος καὶ εἰς ἐπιστημονικὴν συνεργασίαν πάντοτε πρόθυμος κ. Π. Ἀπέρης, εὐρέθη ὕγρον χρώματος σοκολάτης καὶ διὰ τῆς διηθήσεως μέλαν κίτρινον, ἰσώδες πως, ὄξύ τὴν ἀντιδρασίν, ἀδιαφανές καὶ ἐν ἡρεμίᾳ καταλείπον κατακρήμνισμα κροκιδώδες, περιέχον δὲ λευκώμα κατ' ἀναλογίαν ἀφθόνον καὶ μετὰ μεγάλης ποσότητος σακχάρου ἢ οὔρια, τὸ οὔρικόν ὄξύ, τὰ γλωρισθῆ καὶ φωσφορικὰ ἄλατα ἦσαν ἐπίσης συστατικὰ τοῦ ὕγρου τούτου, ἀλλ' ἐν ἡσσοῖ ἀναλογία.

Διὰ τῆς μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως ἐβεβαίωτο ἡ παρουσία ἀπειραρίθμων ἐπιθηλιακῶν κυτταρίων, προσομοίων πρὸς τὰ τῶν νεφρῶν καὶ τῶν καλύκων αὐτῶν τμήματα στρωτοῦ ἐπιθηλίου, ἀφθονοὶ λιπώδεις κοκκίαισι, πληθῆς λευκῶν κίμοσφαιρίων, τῶν ὁποίων τινὰ μετὰ γυλιῶν γωνιωδῶν, ἐρυθρὰ δ' αἱμοσφαιρίδια τὸ πλεῖστον διεφθαρμένα βλενωδῆς κύλινδροι, βλενωδῆ σωματῆα κοκκώδη, σακχαρομύκητες καὶ πολλοὶ σχίζομύκητες (παισιτικὴ ἀνάλυσις).

Διὰ τῆς νεκροφίας παρατηροῦμεν ὅτι ἡ καρδία, μετὰ πολυετῆ τῶν νεφρῶν ἐκφύλισιν, οὐδεμίαν ὑπέστη ἀλλοίωσιν ἐν τῷ ὄγκῳ αὐτῆς, τοῦθ' ὅπερ ζητητέον ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς ἐν τοιοῦτοις νεφροῖς κυκλοφορίας διὰ δὲ τῆς ἀναλύσεως τῶν οὔρων πειθόμεθα, ὅτι καὶ τὸ ἐν ταῖς κύστεσιν ὕγρον ἐν τινὶ τῶν συστατικῶν αὐτοῦ κατ' οὐδὲν τοῦ οὔρου διέφερεν ἢ μόνον ποσοτικῶς, ἥτοι ἐμπεριείχε περισσότερον λευκώμα ἢ σάκχαρον.

Εἶτα ὁ κ. Βραχάμης ἀναγινώσκει ἀνακοίνωσιν περὶ χρήσεως φανῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πρὸς θεραπευτικὸν σκοπόν.

Ἡ ἀνακοίνωσις ἔχει ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

«Αφορμή τῆς ἀνακοινώσεώς μου ταύτης ἐγένετο τὸ κατ' αὐτὰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Ἱατρικὴν Ἐταιρείαν ἀπασχολοῦν ζήτημα τῆς ἠλιοθεραπείας ἢ φακοθεραπείας, ὡς ἐπωνόμασεν αὐτὴν ὁ ἐπινοητής αὐτῆς κ. Π. Ἀπέρας.

Ἄν καὶ κατὰ τὰς περὶ αὐτῆς συζητήσεις πολλὰ ἐλέγχθησαν ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς χρησιμότητος τῆς ἐπινοήσεως ταύτης, παρετήρησα, ὅτι οὐδεὶς ἀνέλαβε νὰ ὑποδείξῃ, ἂν ἡ φακοθεραπεία αὕτη τυγχάνῃ γνωστὴ ἀπὸ πολλῶν αἰώνων. Ὡς ἐκ τούτου ἐθεώρησα ὠφέλιμον νὰ ἐκθέσω ἐνταῦθα συντόμως ὅσα γνωρίζω ὑπὸ ἀρχαιολογικὴν ἐποψίν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας ἐγίνωσκον τὴν κατασκευὴν τῆς ὕαλου, ἐκ τῶν Φοινίκων παράλαβόντες, τυγχάνει βεβαίως πασίγνωστον (ὄρα Πλάτωνος Τίμαιον κερ. 61 Β, ἐνθα τοῦ λόγου γιγνομένου περὶ τήξεως τῶν σωμάτων, ἀναφέρεται ὡς τηλούμενον σῶμα καὶ ἡ ὕαλος «τηγθέντι τῷ κοινῷ σώματι βεῖν. . . . τυγχάνει δὲ ταῦτα ὄντα, τὰ μὲν ἑλαττον ἔχοντα ὕδατος ἢ γῆς τὸ τε περὶ τὴν ὕαλον γένος ἅπαν ὅσα τε λίθων χυτὰ εἶδη καλεῖται. . . »).

Ὅτι δὲ μετεχειρίζοντο ὑάλινα δοχεῖα, εἶναι γνωστὸν ἐκ τοῦ ἐξῆς χωρίου τοῦ Ἀριστοφάνους (Ἀχαρνῆς 74), ἐνθα διεγούονται οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, ὅτι «ξενίζόμενοι δὲ «ξενίζόμενοι δὲ πρὸς βίαν ἐπινομεν εἴ ὑάλινων ἐπινομάτων καὶ χρυσίδων ἄκρατον οἶνον ἡδύν».

ὡς καὶ ἐκ τοῦ Προδότου (Β', 69 καὶ Γ', 20).

Ὅτι δὲ κατασκευάζοντο ἐν τῇ ἀρχαιότητι φακοί, τοῦτο ἀναφέρει ὁ ἀοίδιμος Ἀναγνωστάκης (Μελέται περὶ Ὀπτικῆς τῶν ἀρχαίων σελ. 11), λέγων ὅτι εὔρεν ἐν Τύρῳ τῆς Φοινίκης φακὸν ἐπιπεδόκυρτον ἐξ αὐτοφουῶς κρυστάλλου ἡλικίας 22 περίπου αἰώνων, ὃν ἐπέδειξεν ἐν συνεδριάσει τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 1877, γνωστὸς δ' ἐπίσης τυγχάνει καὶ ὁ ὑάλινος καὶ ἀμφίκυρτος φακὸς ὁ εὔρεθεις κατὰ τὰς ἐν Πομπηεῶν ἀνασκαφὰς καὶ νῦν εὐρισκόμενος ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως.

Ὅτι δὲ τὴν χρῆσιν καὶ τὰς ιδιότητας τῶν φακῶν ἐγίνωσκον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας κατα-

φαίνεται (ὡς καὶ ὁ ἱατρὸς κ. Σ. Σταματιάδης ὑπέδειξεν) ἐκ τῶν Νεφελῶν τοῦ Ἀριστοφάνους (στίχ. 766)

«Στρ. Ἦδη παρὰ τοῖσι φαρμακοπόλοις τὴν λίθον ταύτην ἐβρακας, τὴν καλὴν, τὴν διαφανή, ἀφ' ἧς τὸ πῦρ ἀπτοῦσι; Σιωπῶ. Τὴν ὕαλον λέγεις; Στρ. Ἐγώ γε. Φέρε, τί δὲτ' ἂν, εἰ ταύτην λαβοῖν, ὑπότι γράφοιτο τὴν δίκην ὁ γραμματεὺς, ἀπαιτέρω πᾶς ὧδε πρὸς τὸν ἥλιον τὰ γράμματ' ἐκτέθειμαι τῆς ἐμῆς δίκης;»

Οὐ μόνον δὲ πρὸς τῆξιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς μεγέθυνσιν κατὰ τὴν γλυφὴν τῶν σφραγιδολίθων μετεχειρίζοντο, ὡς φαίνεται, ἐν εἶδει διόπτρας διὰ τοῦτο ἀπαντᾷ παρ' Ἀλκαίου (603) ὅτι οἶνος διόπτρον τοῖς ἀνθρώποις.

Ὁ Λεύκιος Σενέκας (12-66 μ. Χ.) ἐγίνωσκε τὴν μεγεθυντικὴν δύναμιν δοχείου πλήρους ὕδατος.

Ὁ δὲ Λακτάντιος λέγει ὅτι σφαῖρα πλήρης ὕδατος, δι' ἧς διέρχονται ἡλιακὰ ἀκτίνες δύναται νὰ προκαλέσῃ ἀνάφλεξιν σωμάτων τινῶν χωρὶς τὸ ἐν αὐτῇ ὕδωρ νὰ θερμανθῇ. Προσέτι Πλίνιος ὁ Πρεσβύτερος. (23-79 μ. Χ.) ἐγίνωσκεν ὅτι σφαῖρα ἐξ ὕαλου, τιθεμένη πρὸ τοῦ ἡλίου, δύναται ν' ἀναφλέξῃ ὑφάσματα («Ἐκδοσις Διδότου, Paris, Collection des auteurs Latins de M. Nisard, de l'Académie Française, Histoire Naturelle de Plin par M. A. Littré, de l'Institut, Τόμος II, σελ. 531, βιβλίον XXXVI, Κερ. LXVII, § 3) «quum (ἢ cum) addita aqua vitreae pilae sole adverso, in tantum excandescant ut vestes exurant»; «et cependant des boules de verre remplies d'eau, opposées aux rayons du soleil s'échauffent tellement, qu'elles brûlent des étoffes».

Καὶ ταῦτα μὲν, ἂν καὶ μὴ σχετιζόμενα ἀμέσως πρὸς τὸ ζήτημα τῆς φακοθεραπείας, ἀναφέρω ὡς προεισαγωγικὰ τῆς ἐμῆς μελέτης καὶ συμπληρωματικὰ τῶν παρ' ἄλλων περὶ τοιαύτων εἰρημένων.

Μεταβαίνω νῦν εἰς τὸ κύριον θέμα μου. Ἐχρησιμοποιοῦν οἱ ἀρχαῖοι ἄρα γὰρ τοὺς φακοὺς ἐν τῇ θεραπευτικῇ; Ἴσως ἐν τῇ ὀφθαλμιατρικῇ δὲν μετεχειρίζοντο τοὺς φακοὺς πρὸς ἄρσιν τῶν ἀνωμαλιῶν τῆς ὀράσεως, διότι ἄλλως θὰ εὐρίσκομεν παρὰ τοῖς κωμικοῖς πρὸ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Δ'

9 Δεκεμβρίου 1898.

Προεδρία Μ. ΦΛΑΙΑΔΑ

Ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Βραχάμη ὁ κ. Ἀπέρης λέγει τὰ ἐξῆς:

Κύριοι,

«Ἄν εἶπον ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἠγνόουν τὴν θεραπευτικὴν χρῆσιν τοῦ φακοῦ, ὅπως καὶ οἱ νεώτεροι, ἐστηρίχθην ἐπὶ τῆς ἀπολύτου περὶ τούτου σιωπῆς τῶν κορυφαίων ἱατρῶν συγγραφέων, ἀρχαίων τε, ὡς τοῦ Ἱπποκράτους, Γαληνοῦ καὶ Κέλσον, καὶ νεωτέρων. Πᾶς τις δύναται νὰ πεισθῇ, ἀναγινώσκων τὴν ἐμὴν ἀνακοίνωσιν ἤδη δημοσιεύσασαν, ὅτι ἐδέχθην ὡς πιθανόν, ὅτι πρῶτος προέτεινα τὸ μέσον τοῦτο ἐπὶ θεραπευτικῷ σκοπῷ καὶ ἐξέφρασα μάλιστα ἀπόριαν πῶς τὸ ἀπλούστατον τοῦτο μέσον παρεμείληθ' ἐν τῷ παρελθόντι. Ἴδού δὲ τὸ σχετικὸν χωρίον τῆς ἐμῆς ἀνακοινώσεως:

«J'ai conçu un procédé qui me semble être nouveau. Les principes sur lesquels il se base sont connus depuis les temps les plus reculés et ont été confirmés par l'expérience et les théories des modernes. Néanmoins peut-être parce qu'il s'agit d'un principe très connu et d'un moyen très simple, nul, je crois, n'a pensé à l'utiliser ou du moins à l'ériger en méthode thérapeutique». Τοῦλάχιστον ὀφείλω νὰ σημειώσω, ὅτι ὅλαι αἱ μέχρι τοῦδε βιβλιογραφικαὶ ἐρευναί μου οὐδὲν ἀνεκάλυψαν τὸ σχετικόν. Εἶχον μάλιστα ἀπευθυνθῆ ἐπίτηδες εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Ἰνστιτούτον τῆς Βιβλιογραφίας, γραφεῖον εἰδικώτατον διὰ τοιαῦτα ζητήματα, ὅπως παράσχῃ μοι τὰς δεύσας πληροφορίας, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε οὐδὲν τὸ θετικὸν ὑπέδειξεν.

Ἀφ' ἐτέρου μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ Πλίνιος οὐδόλως πραγματεύεται ἱατρικὰ ζητήματα ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔργῳ, ἐν γένει δ' ἐπιμελῶς ἀποφεύγει τὰ τοιαῦτα ζητήματα. Ἄλλως τε οὐδεμία βασιλεῦσι συνοχὴ καὶ ἀλληλουχία ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Περὶ δὲ τῆς ιδιότητος ταύτης τοῦ φακοῦ ὅπως ἐν παρόδῳ ἀναφέρει,

πάντων γελοιοποιήσιν τινα. Ἐν τῇ καθόλου θεραπευτικῇ ὁμως φαίνεται ὅτι ἐποιοῦντο χρῆσιν τῶν φακῶν καὶ πρὸς τοῦτο παραθέτομεν τὸ ἐξῆς χωρίον τοῦ Πλινίου («Ἐκδοσις Διδότου, Collection κτλ. τόμ. II, σελ. 541, βιβλίον XXXVII, Κερ. X, § 2) «Invenio apud medicos, quae sunt urenda corporum, non aliter utilis id fieri putare, quam crystallina pila adversis opposita solis radiis» ἢ κατὰ τὴν στερεότυπον ἐκδοσιν τοῦ Βερολίνου (ἐκδ. Weidenam ὑπὸ D. Dettlefsen, Τόμ. V, σελ. 202, § 28, «Invenio apud medicos quae sunt urenda corporum non aliter utilis uri putari κτλ.» δηλ. γαλλ. «Je lis chez des médecins que le meilleur cautère est une boule de cristal recevant les rayons du soleil».

Νομίζω, ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο θέτει ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας τὸ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐγίνωσκον τὴν καυτηρίασιν τῶν ἐλκῶν διὰ τοῦ φακοῦ.

Ἐκ δὲ τῆς ἀναγραφῆς τῶν ἐκδόσεων τούτων καταφαίνεται ὅτι καὶ μετὰφρασις τοῦ Πλινίου μόλις πρὸ εἰκάδος ἐτῶν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Littré τῇ ἐπιστάσει ἐτέρου ἀκαδημαϊκοῦ, τοῦ Nisard, καὶ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ δὲ τῆς Φυσικῆς τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου (1878) Poggendorff μεταφρασθεῖσα ἐν τῇ γαλλικῇ ἀναφέρεται ἢ χρῆσις αὕτη τοῦ φακοῦ «pour cautériser les blessures», ὥστε ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποίησαν τὸν φακὸν ὡς καυτήριον δι' ἡλιακοῦ φωτός δὲν διέλαθε καὶ τοὺς νεωτέρους παντάπασιν.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα ἔκρινα ὠφέλιμον νὰ ἐκθέσω ἐνταῦθα ὡς συμβολὴν εἰς τὴν περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐσχάτως ἀνακινήσεως φακοθεραπείας συζήτησιν».

Μετὰ ταῦτα ψηφιοφορίας γενομένης πρὸς ἐκλογὴν γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκλέγεται ὁ κ. Π. Ἱατροπούλος.

Μεθ' ἡ λύεται ἡ συνεδρία.

ἀσχολούμενος κυρίως περί φυσιογραφικῶν ζητημάτων, κρυσταλλογραφίας κτλ. Τὸ πολὺ δυνατόν νὰ υποτεθῆ ὅτι ἐπὶ τοῦ Πλινίου ἔσως τινὲς τῶν Ιατρῶν ἐθεώρουν τὴν διὰ φακοῦ καυτηρίασιν ἰσχυροτάτην, οὐχὶ ὅμως ὅτι ἡ καυτηρίασις αὕτη ἦτο συστηματοποιημένη. Διότι ὁ αὐτὸς Πλίνιος, ὁμιλῶν ἀλλαχοῦ περὶ δηγμάτων κυνῶς λυσσῶντος (Lib. VIII), λέγει (ἐν μεταφράσει τοῦ Littré) «Le seul remède contre la morsure de chien enragé a été indiqué récemment comme par un oracle: c'est la racine de rosier sauvage, qu'on appelle cynorrhodon...».

Ἄλλα καὶ αἱ περὶ καυστικῶν ιδιοτήτων τοῦ φακοῦ ἰδέαι τῶν χρόνων ἐκείνων ἦσαν σφαλεραί, διότι ὁ αὐτὸς Πλίνιος ἀναφέρει ἀλλαχοῦ (κεφ. XXXVI) τὰ ἐξῆς (ἐν μεταφράσει τοῦ Littré): «Pour boire il y a même chassé les coupes d'argents et d'or, mais à moins que l'on y verse d'abord du liquide froid, il ne résiste pas à la chaleur; et cependant des boules de verre remplies d'eau opposées aux rayons du soleil s'échauffent tellement qu'elles brûlent les étoffes», ὥστε ἐπίστευεν ὅτι αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου, διερχόμεναι διὰ σφαιρας υαλίνου πλήρους ὕδατος, θερμαίνουσι τοσοῦτον τὴν σφαῖραν, ἥτοι τὸ περιέχον μετὰ τοῦ περιεχομένου, ὥστε καίονται ὑπ' αὐτῆς καὶ τὰ ὑφάσματα.

Μόλις κατὰ τὸν 4ον μ. Χ. αἰῶνα ὁ Λακτάντιος, περὶ παρόμοια θέματα ἀσχολούμενος, προσδιορίζει ὅτι τὸ ὕδωρ τῆς υαλίνου σφαιρας δὲν θερμαίνεται. Οὐδὲν ὅμως ἀναφέρει περὶ χρήσεως τοῦ φακοῦ εἰς καυτηρίασιν τῶν πληγῶν ἢ ἐλκῶν.

Περὶ ἑργῶν δὲ εἶναι ὅτι ὁ Κέλσος, ὅστις ἠκμασεν ὀλίγον πρὸ τοῦ Πλινίου καὶ διὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν λεπτολογίας περιέγραψε πάντα τὰ μέσα τῶν καυτηριάσεων, ἅτινα ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ αἰγύπτιοι καὶ οἱ σύγχρονοι ἱατροί, οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τοῦ φακοῦ ὡς καυτηρίου. Ἄλλ' ἀφοῦ τὸ ζήτημα μετηνέχθη καὶ ἐνταῦθα, ἐπιτραπήτω μοι νὰ ἐκταθῶ ὀλίγον καὶ εἰς τὸ κύριον ζήτημα καὶ νὰ παραθέσω τινὰς τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐμῆς ἀνακοινώσεως.

Ὡς γνωστὸν, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος

αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες ἀνεκλύθησαν ὑπὸ τῶν φυσικοχημικῶν, ἀπεδείχθη δὲ ὅτι ἐν τῇ ἡλιακῷ φωτὶ ὑπάρχουσι πλὴν τῶν φωτεινῶν καὶ ἰδιαίτεροι, ἔχουσαι ἄλλαι μὲν καυστικὰς ιδιότητες, ἄλλαι δὲ χημικὰς. Ἐπίσης βραδύτερον ἀπεδείχθη ὅτι αἱ ἐστὶναι τῶν διαφορῶν τούτων ἀκτίνων δὲν συμπίπτουσιν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἕνεκα τῆς διαφορῆς πλαστικότητος αὐτῶν· εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι αἱ ἐστὶναι αὐταὶ σχηματίζονται λίαν ἐγγὺς ἀλλήλων, διακρίνονται ὅμως σαφῶς ἀπ' ἀλλήλων. Μετὰ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἡλιακοῦ ἢ ἠλεκτρικοῦ φωτός παρατηρεῖται ὅτι αἱ μὲν χημικαὶ ἀκτίνες εἰσιν ἀφθονώταται εἰς τὸ ἰώδες χρῶμα τοῦ φάσματος καὶ μάλιστα βαθὺ ἰώδες (ultra-violet), ἐνῶ αἱ θερμαντικαὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ ἄλλο πέρασ τοῦ φάσματος, ἥτοι εἰς τὸ ἐρυθρὸν, καὶ ἰδίως ἐντεῦθεν τοῦ ἐρυθροῦ (infra-rouge). Ἐν μέσῳ δέ, ἥτοι εἰς τὸ ὠχρὸν, εὐρίσκεται τὸ κέντρον τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων. Ἐπίσης τὰ πειράματα τοῦ φθορισμοῦ (fluorescence) τῶν χημικῶν, τοῦ φωσφορισμοῦ (phosphorescence) τῶν φωτεινῶν καὶ τοῦ θερμαντισμοῦ (calorescence) τῶν θερμαντικῶν ἀκτίνων εἰσι τοῖς πᾶσι γνωστά, ὅπως καὶ τὸ δυνατόν τοῦ διὰ φακοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἀκτίνων τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν τριῶν εἰρημένων γενῶν. Οὕτως ὁ διάσημος Tyndall μετεχειρίσθη διάλυσιν ἰωδίου ἐντὸς θείουχου ἀνθρακος καὶ κατώρθωσε διὰ φακοῦ πεπληρωμένου ἐκ τοιοῦτου ὑγροῦ νὰ συγκεντρώσῃ μόνον τὰς ἐρυθρὰς ἀκτίνας καὶ νὰ παραγάγῃ οὕτω τοσοῦτον ὑψηλὴν θερμοκρασίαν ἄνευ ὀρατῆς ἐστίας, ὥστε ἐτήξε διὰ τοῦ μέσου τούτου μόλυβδον καὶ ἄλλα μέταλλα, ἐθέρμανε δὲ λευκόχρυσον μέχρι λευκοπυρώσεως. Τὰ πειράματα ταῦτα ἐγένοντο διὰ φωτός ἠλεκτρικοῦ (βολταϊκοῦ τόξου).

Ἄλλ' ὁ Tyndall δὲν ἐσκέφθη νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν τρόπον τούτον πρὸς θεραπευτικὸν σκοπὸν. Ἐγὼ λοιπὸν ἐσκέφθη ὅτι τὸ πείραμα τοῦτο, τὸ καθαρῶς ἀνήκον εἰς τὴν Φυσικὴν, δύναται νὰ λάβῃ καὶ πρακτικὴν ἱατρικὴν ἀξίαν, ἰδίως διὰ τὰς ἐξεκλώσεις τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὑποθέτω δὲ ὅτι ὁσάκις εἶναι ἀνάγκη νὰ καυτηριασθῇ ὀφθαλμικόν τι ἔλκος ἢ ἄλλη τις πάθησις τοῦ ὀφθαλμοῦ, εἶναι δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ τρόπος τοῦ Tyndall, διότι οὕτω

δύναται τις νὰ προβῆ εἰς καυτηρίασιν χωρὶς νὰ ἐνοχληθῇ ὁ ὀφθαλμὸς ὑπὸ τοῦ φωτός, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐπὶ ἀπλοῦ φακοῦ.

Αἱ φωτεινὰ ἡλιακαὶ ἀκτίνες ἐφηρμόσθησαν, οὐχὶ συγκεντρωμέναι, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν πρὸς θεραπευτικὸν σκοπὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Φωτοθεραπεία, ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ὡς καὶ τὰ διάφορα χρώματα τοῦ ἡλιακοῦ φάσματος διὰ διαφορῶν παθήσεων (εὐλογίαν κλ.). Πρὸ δύο ἐτῶν ὁ δανὸς Pinsen ἐχρησιμοποίησε τὰς χημικὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλιακοῦ φωτός συγκεντρωμένας διὰ φακοῦ ἐναντίον τοῦ ἐσθιομένου, λεπτομερῶς δ' ἐξέθεσεν ὁ Bantz ἐν τῷ τελευταίῳ διεθνῆ περὶ τῆς φυματιώσεως συνεδρίῳ τὰ λίαν εὐχάριστα ἀποτελέσματα τῆς μεθόδου ταύτης.

Μέχρι τοῦδε ὅμως οὐδεὶς, νομίζω, ἐσκέφθη νὰ ἐφαρμόσῃ μεθοδικῶς καὶ τὰς τρεῖς ιδιότητάς τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ὁμοῦ ἢ ἐναλλάξ πρὸς θεραπείαν τῶν ἐλκῶν καὶ δηγμάτων.

Ἴδου δὲ ἐν συντόμῳ ἡ ἡμετέρα μέθοδος: Ὅταν θέσῃ τις ἀπλοῦν συγκεντρικὸν φακὸν ἀπέναντι φωτός ἡλιακοῦ ἢ ἠλεκτρικοῦ (βολταϊκοῦ τόξου), ἐντεῦθεν αὐτοῦ εἰς ἀπόστασιν σχετικῶς μικροτάτην καὶ ἀνάλογον τῆς συγκεντρωτικῆς δυνάμεως αὐτοῦ, σχηματίζεται ἡ φωτεινὴ ἐστία, ἀμέσως δὲ πρὸ ταύτης καὶ μετὰ ταύτην ἡ χημικὴ καὶ ἡ καυστικὴ ἐστία καὶ τοῦτο ἕνεκα τῆς διαφορῆς πλαστικότητος τῶν ἀπλῶν ἀκτίνων· εὐνόητον ὅτι τὰ χωρίζοντα τὰς τρεῖς ταύτας ἐστίας διαστήματά εἰσι τόσον μικρά, ὥστε ἐν τῇ καυστικῇ π.χ. ἐστίᾳ ὑπάρχουσι καὶ φωτεινὰ καὶ χημικὰ καὶ τὰν ἀπάλιν· ὑπάρχει ὅμως ἐν σημεῖον ὑψίστης ἐντάσεως (intensity) δι' ἐκάστην ἐστίαν, διὸ ὁ ἱατρὸς δύναται κάλλιστα νὰ χρησιμοποιῇ τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην ἐστίαν ἢ τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην καὶ ἐπομένως νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὸ ἔλκος ἐναλλάξ καὶ τὰς τρεῖς ἐστίας, ἥτοι τὰς τρεῖς ιδιότητάς τοῦ φωτός κατ' ἰδίαν, καθ' ὅσον μάλιστα δὲν εἶναι εἰσέτι ἀκριβῶς γνωστὸν, ποῖαι τῶν ἀκτίνων δρῶσι κάλλιον διὰ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πᾶσιν. Δὲν εἶναι ἔσως πάντοτε ἀνάγκη νὰ καυτηριάσῃ, ἀλλ' ἀρκεῖ πολλάκις νὰ ἔγῃ τὴν καυστικὴν ἐστίαν ὀλίγον μακρὸν, ὥστε μόλις νὰ θερμαίνῃ χωρὶς νὰ καίῃ, τότε δὲ εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστῇ ὁ ἀσθενὴς ἐπὶ πολλὰ λεπτὰ τὴν συγκεντρώσιν τῶν συγ-

κεντρωμένων χημικῶν ἢ φωτεινῶν ἀκτίνων τοῦ φωτός.

Ἡ μέθοδος πράγματι εἶναι ἀπλουστάτη, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ ἦ διὰ τοῦτο καὶ ἀναξία λόγου. Αἱ περιπτώσεις μάλιστα, καθ' ἃς ἐνδείκνυται ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς, δὲν εἶναι εὐάριθμοι. Ὅσάκις ὁ ἱατρὸς θέλει νὰ τροποποιήσῃ παθολογικὴν τινα ἐπεξεργασίαν, νὰ καταστρέψῃ νεόπλασμα τι κακῆς φύσεως ἢ παθογόνα μικροβία, νὰ ἐξουδετερώσῃ ἢ νὰ ἀποσυνθέσῃ τοξίναν, δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ τὰς χημικὰς, φωτεινὰς καὶ καυστικὰς ιδιότητάς τοῦ συγκεντρωμένου ἡλιακοῦ φωτός. Ἀποφεύγω νὰ παραθέσω καὶ ἄλλους θεωρητικούς λόγους, δι' οὓς ἔχει τις νὰ προσδοκᾷ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα παρὰ τῆς μεθόδου ταύτης, διότι καὶ ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ αὐτῆς, γενομένη ὑπὸ τινῶν ἀξιότιμων ἱατρῶν, ἀπέδειξεν ὅ,τι καὶ ἡ θεωρία προῦπέθεσεν.

Βεβαίως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφαρμογῶν εἶναι εἰσέτι μικρὸς, ἀλλ' ἐν καιρῷ τῷ δέοντι θέλω ἐκθέσει λεπτομερῶς πάσας τὰς σχετικὰς παρατηρήσεις.

Ὁ κ. Γαβριηλίδης παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἀνακοινώσις τοῦ κ. Ἀπέρη οὐδόλας ἀπόλυσι τὴν ἀξίαν αὐτῆς καὶ ἐν ἣ περιπτώσει ἤθελεν εὐρεθῆ γνωστὴ ἢ φακοθεραπεία.

Ὁ κ. Σάσης ἀναφέρει, ὅτι ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ τῆς Βιβλιογραφίας Παρισίων δὲν δύναται τις νὰ εὕρῃ εἰρή τούτους τίτλους τῶν διαφορῶν ἐργῶν, ἀρχαίων τε καὶ νέων, γνωρίζων τοῦτο ἐξ ἰδίας πείρας, ἃς ἐργάσθεις ἐν αὐτῷ.

Βραχάμης.— Δὲν κρίνω ἐραυτὸν οὔτε ἱκανὸν οὔτε κατάλληλον ὅπως συζητήσω τὰ ὑπὸ τοῦ Πλινίου εἰρημένα. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Πλίνιος, ὅσον πολυμαθὴς καὶ ἂν ἦτο, ὅσον καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ εἰσι πλούσια εἰς γνώσεις ποικιλοτάτας, οὐδὲν συνέγραψε συστηματικῶς, διὸ οὐδὲν ἄπορον, ἐάν δὲν ὑπάρχῃ συνάφεια τῆς ὕλης. Ἡ δὲ σαφήνεια τοῦ χαρίου τοῦ Πλινίου καταφαίνεται καὶ ἐκ τῆς μνείας τοῦ Roggen-dorff, ὅστις ἀκριβῶς ἐν τῷ περὶ φακῶν κεφαλαίῳ τῆς γνωστοτάτης αὐτοῦ Ἱστορίας τῆς Φυσικῆς ἀναφέρει τὴν χρῆσιν τούτων

παρά τοις ἀρχαίοις, ἐπικαλούμενος τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Πλάγιου.

Α. Χρησιδής.— Ἀληθῶς ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου οὐδεμίαν παρέχει ἀμφιβολίαν περὶ τούτου, δὲν εἶναι ὄρας καὶ ἀπίθανος ἡ περιωρισμένη χρῆσις τοῦ φακοῦ, ἥτις ἴσως καὶ τέλειον ἐγκατελείφθη ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις. Ἐν τούτοις ἡ πρωτοβουλία τῆς χρησιμοποιοῦσας τοῦ φακοῦ ἐν τῇ θεραπευτικῇ ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις ἀπυδοτέα τῷ κ. Ἀπέρη.

Ἀκολουθῶν ὁ κ. Γ. Πασχαλίδης ἀναγινώσκει πραγματείαν, ἐν ἣ ἀσχολεῖται περὶ τῶν **ιατρικῶν γνώσεων**, αἵτινες ἀπαιτῶσιν ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς Διαλόγοις. Ἡ πραγματεία ἔχει ἄδε:

Κύριοι,

« Ἐχων ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἱατρικὴ ἀρχαιολογία ἀποτελεῖ μίαν τῶν κυριωτάτων ἐνασχολήσεων τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, βλέπων δὲ ὅτι οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἠσχολήθη εἰς τὴν περισυλλογὴν οὐσιωδεστάτων ἱατρικῶν θεωριῶν ἢ γνώσεων, ἐξ ὧν βρῆθουσι πολλὰ τῶν πλατωνικῶν ἔργων, ἐποίησά μιν πρό τινος τοιαύτην ἀπόπειραν κατὰ τὸ παράδειγμα συναδέλφων τινῶν, ἀσχοληθέντων εἰς ἔργα ἐτέρων ἀρχαίων μὴ ἱατρῶν συγγραφέων κατὰ πολὺ ἀγονωτέρων ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην. Ἴδου δὲ τὰ μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα τῆς ἀποπειρας ταύτης.

Ἐκ τίνων χωρίων εἰκάζω ὅτι οἱ ἀρχαῖοι διέκρινον μεταξύ ὀργανικῶν νοσημάτων καὶ ψυχικῶν, ὅθεν ἐγνώριζον τὴν ψυχοθεραπείαν καὶ ὑποβολήν.

(Πλάτωνος Χαρμίδης III). « Βούλομαι αὐτὸν ἱατρῷ συστήσαι περὶ τῆς ἀσθενείας » ἢς πρόην πρὸς με ἔλεγεν ὅτι ἀσθενεῖ... » Ἐναγχός τοι ἔφη βαρύνεσθαι τὴν κεφαλήν ἔωθεν ἀνίστάμενος· ἀλλὰ τί σε κωλύει προσποιήσασθαι πρὸς αὐτὸν ἐπίστασθαι τι κεφαλῆς φάρμακον;...

(Αὐτόθι IV). « Καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι αὐτὸ μὲν εἴη φύλλον τι, ἐπιφθὴ δὲ τίς ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ εἴη, ἢν εἰ μὲν τίς ἐπὶ ἄμα καὶ χρῆτο αὐτῷ, παντάπασιν ὑγιᾶ ποιοῖ τὸ φάρμακον· ἀνευ δὲ τῆς ἐπιφθῆς οὐδὲν ὄφελος εἴη τοῦ φαρμάκου... » Ἔστι δὲ ἡ δύναμις τῆς ἐπιφθῆς τοιαύτη οἷα μὴ δύνασθαι τὴν κεφαλὴν μόνον ὑγιᾶ ποιεῖν,

» ἀλλ' ὡσπερ ἴσως ἤδη καὶ σὺ ἀκήκοας τῶν ἀγαθῶν ἱατρῶν, ἐπειδὴν τίς αὐτοῖς προσέβη τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλγῶν λέγουσί σου, ὅτι οὐχ οἶόν τε αὐτοὺς μόνους ἐπιχειρεῖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰᾶσθαι, ἀλλ' ἀναγκαῖον εἴη ἅμα καὶ τὴν κεφαλὴν θεραπεύειν, εἰ μέλλει καὶ τὰ τῶν ὀμμάτων εὖ ἔχειν· καὶ αὐτὸ τὴν κεφαλὴν οἰεσθαι ἀποθεῖν θεραπεῦσθαι αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς ἀνευ ὄλου τοῦ σώματος πολλὴν ἀνοιαν εἶναι. Ἐκ δὲ τούτου τοῦ λόγου δικαίαις ἐπὶ πᾶν τὸ σῶμα τρεπόμενοι μετὰ τοῦ ὄλου τὸ μέρος ἐπιχειροῦσι θεραπεύειν τε καὶ ἰᾶσθαι. »

(Αὐτόθι V). « Ἐμαθον δ' αὐτὴν (τὴν περὶ ἐπιφθῆς) ἐγὼ ἐκεῖ ἐπὶ στρατείᾳ παρὰ τινος τῶν Ἑρκκῶν τῶν Ζαλμόξιδος ἱατρῶν, οἱ λέγονται καὶ ἀπαθανατίζειν... ἀλλὰ Ζαλμόξις λέγει, θεὸς ἦν, ὅτι ὡσπερ ὀφθαλμοὺς ἀνευ κεφαλῆς οὐ δεῖ ἐπιχειρεῖν ἰᾶσθαι οὐδὲ κεφαλὴν ἀνευ σώματος, οὕτως οὐδὲ σῶμα ἀνευ ψυχῆς· ἀλλὰ τοῦτο καὶ αἴτιον εἴη τοῦ διαφεύγειν τοὺς παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἱατροὺς τὰ πολλὰ νοσήματα, ὅτι τὸ ὄλον ἀγνοοῦσιν οὐ δεῖο τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι, οὐ μὴ καλῶς ἔχοντος ἀδύνατον εἴη τὸ μέρος εὖ ἔχειν. Πάντα γὰρ ἔφη ἐκ τῆς ψυχῆς ὠρμηθῆναι καὶ τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ τῷ σώματι καὶ παντὶ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἐκεῖθεν ἐπιρρεῖν ὡσπερ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὰ ὄμματα· δεῖν οὖν ἐκείνο καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα θεραπεύειν, εἰ μέλλει καὶ τὰ τῆς κεφαλῆς καὶ τὰ τοῦ ἄλλου σώματος καλῶς ἔχειν. Θεραπεύεσθαι δὲ τὴν ψυχὴν ἔφη, ὡ μακάριε, ἐπιφθῆς τίς τὰς δ' ἐπιφθῆς ταύτας τοὺς λόγους εἶναι τοὺς καλοὺς· ἐκ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐν ταῖς ψυχαῖς σωφροσύνην ἐγγίγνεσθαι, ἢς ἐγγενομένης καὶ παρουσίας ῥᾶδιον ἤδη εἶναι τὴν ὑγίειαν καὶ τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι πορίζειν. »

Ἡ ἔννοια τῶν προεκτεθέντων χωρίων εἶνε τοσοῦτον καταφανές, ὥστε, ἀνεξαρτήτως πρὸς τὴν τακτικὴν τοῦ Σωκράτους, τὰ πάντα θέλοντος ν' ἀποδίδῃ καὶ ἀναγὰγῃ εἰς τὴν ψυχὴν, ὑποθέτομεν ὅτι ἡ θεωρία, ἣν παρουσιάζει ὡς δῆθεν ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς Ἑρκκῶν ἱατροῖς, ὑφίστατο πράγματι, τουτέστιν ἡ ψυχοθεραπεία καὶ ἡ ὑποβολή, ὡς δῆλον γίνεται ἐκ τῆς ταυτοχρόνου χρήσεως τοῦ φαρμάκου καὶ τῆς ἐπιφθῆς.

Ἔτερα σχετικά πρὸς τὴν ἱατρικὴν παρὰ Πλάτωνι εὐρίσκομεν τὰ ἐξῆς:

« Ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη ἐστὶ περὶ τῶν κινόντων καὶ ἡ γυμναστικὴ περὶ εὐεξίαν τῶν σωμάτων καὶ καχεξίαν » καὶ « μιᾶς δὲ οὗσης τῆς τοῦ σώματος θεραπείας δύο μέρη λέγω, τὴν μὲν γυμναστικὴν, τὴν δὲ ἱατρικὴν » τῇ μὲν οὖν ἱατρικῇ ἡ ὄψοποικὴ κολακεία ὑποκειται, τῇ δὲ γυμναστικῇ « ἡ κομμωτικὴ » (Ποργίας 3. 19).

Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου καταφαίνεται ὅτι ἐνωρὶς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας εἶχον κατανοήσει τὴν ἀξίαν τῆς γυμναστικῆς ὑπὸ ἱατρικὴν ὄψιν καὶ θεώρησαν αὐτὴν κλάδον ὑποδοθητικῆς τῆς ἱατρικῆς, ἐνῷ μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἤρχισε νῦν ν' ἀποδίδεται σημασία ἱατρικὴ εἰς τὴν γυμναστικὴν (Gymnastique Suédoise, massage κτλ.).

(Ἐν 56^{ον} κεφ. Ποργίου). « Ἐλεγον δὲ » που ὅτι ἡ μὲν ὄψοποικὴ οὐ μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι, ἀλλ' ἐμπειρία, ἡ δ' ἱατρικὴ, λέγων ὅτι ἡ μὲν τούτου οὐ θεραπεύει καὶ τὴν φύσιν ἔσκαπτει καὶ τὴν αἰτίαν ὧν πράττει, καὶ λόγον ἔχει τούτων ἐκάστου δοῦναι, ἡ ἱατρικὴ ἡ δ' ἐτέρα τῆς ἡδονῆς, πρὸς ἣν ἡ θεραπεία αὐτῇ ἐστὶν ἅπασα, κομιδῇ ἀτέχνως ἐπ' αὐτὴν ἔρχεται, οὔτε τι τὴν φύσιν σκεψαμένη τῆς ἡδονῆς οὔτε τὴν αἰτίαν, ἀλόγως τε παντάπασιν κτλ. »

Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο εἶνε ὡσαύτως πολὺτιμον, διότι ὁμολογεῖται ἡ ἱατρικὴ ὡς ἐπιστήμη θεωρητικὴ, γνωρίζουσα τὴν φύσιν τῆς νόσου ταύτης ἢ ἐκείνης καὶ τοὺς λόγους, δι' οὓς προβαίνει εἰς τοῦτο ἢ ἐκείνο τὸ θεραπευτικὸν μέσον· ἐπειδὴ ὑπάρχει μὲν καὶ σήμερον λαϊκὴ ἱατρικὴ, ἀλλ' αὐτὴ ὅ,τι πράττει πράττει ἴσως μὲν ἐπιτυχῶς ἐν πολλοῖς, ἀλλ' ἐν ἀγνοίᾳ πάσης θεωρίας.

« Φάρμακον πιεῖν ἢ τεμεῖν ἢ καῦσαι παρασχέειν τῷ ἱατρῷ » καὶ « διαφθείρει τέμνων τε καὶ κίων καὶ ἰσχυαίνων καὶ πνίγων ἀπορεῖν » ποιεῖ, πικρότατα πόματα διδοὺς καὶ πνιγὴν καὶ διψῆν ἀναγκάζων » (αὐτόθι 1. 1 καὶ 77).

Ἐκ τῶν χωρίων τούτων καταφαίνεται ὅτι καὶ αἱ καυτηριάσεις ἐκπαλαι ἦσαν ἐν χρῆσει ἐν τῇ ἱατρικῇ· ἐκ δὲ τῶν λόγων τοῦ Ποργίου « μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Προδίκου (ἱατροῦ) καὶ τῶν ἄλλων ἱατρῶν » γινώσκουμεν ὅτι καὶ συμβούλια

ἱατρικὰ ἐγίνοντο κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους.

« Ὑγιαίνοντα μὲν ἑῶσιν οἱ ἱατροὶ ὡς τὰ πολλὰ φαγεῖν ἢ πιεῖν ὅσον βούλεται, κινοντα δὲ οὐδέποτε ἑῶσιν ἐμπιπλασθαι ὧν ἐπιθυμοῖσι. (Ποργίας 60 καὶ ἐν 21 Πρωταγόρῃ) » « Καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἱατροὶ πάντες ἀπαγορεύουσι τοῖς ἀσθενούσι μὴ χρῆσθαι ἐλαίῳ, ἀλλ' ἡ ὅ,τι σμικροτάτῳ ἐν τούτοις οἷς μέλλει ἔδεσθαι, ὅσον μόνον τὴν δυσχέρειαν κατασβέσαι τὴν ἐπὶ ταῖς ἀσθήσεσι ταῖς διὰ τῶν ῥινῶν γιγναμένων ἐν τοῖς σιτίοις τε καὶ ὄψοις. »

Ἐκ τοῦ ἐξῆς δὲ χωρίου (3 Πρωταγόρα) ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἱατρικὴ ἦτο διδακτὴ ἀντὶ χρημάτων. « Ὡσπερ ἂν εἰ ἐπεισόεις παρὰ τὸν σαυτοῦ ὁμώνυμον ἐλθὼν Ἴπποκράτη τὸν Κῆρον, ἀργύριον τελεῖν ὑπὲρ σαυτοῦ μισθὸν ἐκείνῳ, εἴ τίς σε ἤρετο, εἰπέ μοι, μέλλεις τελεῖν Ἴπποκράτει μισθὸν ὡς τίνι ὄντι καὶ τί γενησόμενος; ὡς ἱατρὸς ἔφη. »

Ἐν κεφ. 20 τοῦ Ἐρυζίου Πλάτωνος λόγος γίνεσθαι καὶ περὶ ἐργαλείων τῆς ἱατρικῆς « εἰ δὴ τις ἡμᾶς ἔροιτο, τίνας ἂν ἡμῖν ἐκποδῶν γενομένου οὐδὲν δεοίμεθα ἱατρικῆς οὐδὲ τῶν ταύτης ἐργαλείων » καὶ ἐν κεφ. 28 αὐτόθι μνησθαι ποιεῖται θεραπείας παθήσεως τῶν ὠτων.

Ἐν κεφ. 20 τοῦ Λάχηςτος εὐρίσκομεν τὸν ὄρον ἀπεριπλευμονία. Ἐν δὲ τοῖς Ὅροις Πλάτωνος τὸν ὄρισμόν τοῦ ὄστου ὡς ἐξῆς « ὄστου μνηλὸς ὑπὸ θερμοῦ παγεῖς ». Καὶ τὰ ὀλίγα μὲν ταῦτα παρὰ Πλάτωνι· παρὰ δὲ τοῖς σχολιασταῖς τούτου εὐρίσκονται τὰ ἐξῆς:

« Ἀμφιδρόμια » 160. Ε. Θεαίτητος· « ἀμφιδρόμια ἡμέρα πέμπτη τοῖς βρέφεσιν ἐκ γενέσεως, οὕτω κληθεῖσα, παρ' ὅσον ἐν ταύτῃ καθαίρουσι τὰς χεῖρας αἰ συνεφαψάμεναι τῆς μαιώσεως... » Ἰμίσιος ὁ Σοφιστὴς τὴν παρὰ Πλάτωνι ὡσαύτως ἀπαντῶσαν λέξιν ὀρίζει ὡς ἐξῆς: « ἤτηρον, ὃ μεταξὺ ὀμφαλοῦ τε καὶ αἰδοίου τόπος, ἐνθα μάλιστα γίνετ' Ἄρης ἀλεγεινὸς ὀζυροῖσι βροτοῖσι » τὸ δὲ ἀκυλοιδιαν ὃ αὐτὸς ἐκ τοῦ « τὰ κύλα οἰδαίνειν » κύλα γὰρ τὰ ὑπὸ τοὺς ταρσοὺς τῶν ὀφθαλμῶν μυώδη σαρκία. »

Ἀναφερόμενος ὁ Σχολιαστὴς εἰς τὸ 185 τοῦ Συμποσίου Πλάτωνος σημειοῦται τὰ ἐξῆς: « τὸ τοῦ λυγμοῦ σύμπτωμα ἐπιγίνεται τῷ στομάχῳ διὰ πλήρωσιν ἢ κένωσιν ἢ ψύξιν, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ δῆξιν δριμύων ὑγρῶν καὶ

» φαρμακωδῶν ταῖς ποιότησιν· οὗς ἐάν ἐμώ-
 » σιν, αὐτίκα παύονται λύζοντες. Πολλοὶ καὶ τὸ
 » διὰ τριῶν πεπερῶν πίνοντες ἢ αὐτὸ τὸ πέπερι,
 » ἐάν εὐθέως ἐπιπίωσιν οἶνον, αὐτίκα λύζουσι.
 » Καὶ τροφῆς δὲ διαφθοραῖς εἰς δακνώδη
 » ποιότητα λύζουσι ἐνίοι. Καὶ βιώσαντες δὲ
 » τὸ στόμα τῆς κοιλίας ἐνίοι λύζουσι, καὶ μάλ-
 » λιστα γὰρ τοῖς παισὶ συμβαίνει λύζειν συνεχῶς
 » ἐπὶ τῆ τοῦ στομάχου φύξει καὶ τῆ τῆς τρο-
 » φῆς διαφθορῆς. Γίνεται δὲ λυγμὸς καὶ ἐν πυ-
 » ρετοῖς καὶ μάλιστα φλεγμαίνοντος στομάχου
 » ἢ ἑτέρου σπλάγγνου. Ψύξεως μὲν οὖν προη-
 » γησαμένης τοῦ λυγμοῦ ἐπιτίθει τῷ στομάχῳ
 » ἐν ἐρίῳ ἔλαιον, ἐν ᾧ ἐψώμεν κύμινον, πῆ-
 » γανον, ἀψίνθιον· δίδου δὲ ποτὸν πήγανον
 » μετ' οἴνου ἢ σεύτλου ἠψημένου μελικράτῳ.
 » Καλὸν δὲ καὶ τὸ σιλλητικὸν ὄξος καταρ-
 » ροφούμενον. Τὸ δὲ καστόρειον καὶ τοῖς διὰ
 » ψύξιν λύζουσι τελείοις δίδου, καὶ τοῖς ἐπὶ
 » πλήθει γυμῶν ταῦτο πάσχουσι, δι' ἄξυκρά-
 » του κερὰτιά τε. Ὅταν δὲ ὑπὸ πληρώσεως
 » λυγμὸς γένηται, ἐμετος τούτοις ἴαμα καὶ
 » τῶν ἄκρων τρίψις καὶ πνεύματος κατοχὴ».

Φάρμακα Πολιτειῶν 420 C. νῦν τὰ χρώ-
 ματα ἢ βάρματα.
 Μανδραγόρα 488 αὐτόθι· αὐπνωτικὸς ὁ
 καρπὸς τοῦδε τοῦ φυτοῦ. Θεόφραστος δὲ ἐν
 τῇ περὶ φυτῶν πραγματείᾳ τὴν ῥίζαν τοῦδε
 ζυσεῖσάν τε καὶ ἔξει δευθεῖσαν πρὸς τὰ
 ποδαγρικὰ καὶ πρὸς ὕπνον μᾶλλον εἶναι χρη-
 σίμην φησί, καὶ δὴ πρὸς φίλτρα».

Ἐπί αὐτόθι· «δύο κηφῆνων εἶδη φησὶν ἐν
 ταῖς πολιτείαις, ἀργῶν καὶ δαπανηρῶν ἀν-
 δρῶν, τὸ μὲν ἀνδρείον καὶ κενετρομένον οἶον
 γολῆ· ἐν σώματι, τὸ δ' ἄκεντρον, οἶον φλέγμα».

«Κομμώτρια» ὁ Σχολιαστὴς λέγει· «κόμμι
 λέγεται τὸ ἐκ τῶν δένδρων, ἅτε δὴ δάκρυον,
 ἀπορρέον ὑγρὸν, ᾧ χρώνται πρὸς τὰς τρίχας
 τῶν γυναικῶν, ὥστε μὴ διαχεισθῆαι αὐτάς,
 ἀλλὰ μένειν ὡς ἄγαν συνημμέναις ἐφ' οὐ βε-
 βούληνται· σχήματος αἱ κομμώτριαι, παρ' ὅ
 καὶ ἀπὸ τοῦδε τοῦ κόμμιος λέγονται, καὶ ἡ
 τέχνη κομμωτικὴ».

Ἵπὶ τοῦ παρόντος ἀρκούμεαι εἰς τὰ ὀλίγα
 ταῦτα, ἐπιφυλασσόμενος νὰ συνεχίσω εἰς
 πρώτην εὐκαιρίαν.

Μετά ταῦτα λήεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΔ'

16 Δεκεμβρίου 1898.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Μετά τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν
 τῶν πρακτικῶν ὁ κ. Α. Χρηστίδης παρου-
 σιάζει στόμαχον παθολογικὸν ἄνδρὸς πρὸ
 ὀλίγων ἡμερῶν τελευτήσαντος, ἔχοντος
 μόνον τὸν στόμαχόν ὅμοιον στομάχῳ
 πασχούσης ἐξ ἐντεροκαλίτιδος, ὃν εἶχε
 παρατηρήσει τὸ θέρος, μὴ δυνηθεὶς δυστυ-
 χῶς ἐνεκα τῆς ἡρας τοῦ ἔτους νὰ ἐπι-
 δεῖξῃ, καὶ αὐτὸν λίαν ἀξιολάτῳ ὄντα.

Ἡ ἀνακοίνωσις ἔχει ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

«Ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιδείξω ὑμῖν τὸν προκείμε-
 νον στόμαχον καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος».

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος ἔτους
 προσῆλθεν εἰς τὸ ἡμέτερον Νοσοκομεῖον γυνὴ
 ἐπιζητοῦσα θεραπείαν ἀπὸ νοσήματος διαρ-
 κοῦντος ἐπὶ 15 περίπου ἔτη, ἣτοι εἶχεν ἐντε-
 ροκαλίτιδα ἢ καὶ ὡς ἄλλως ὀνομάζεται ἐν-
 τερόπιαισι εἰς βαθμὸν προκχωρημένον καὶ
 περὶ τῆς ὁποίας ἀκριβεστάτην περιγραφὴν
 εὐρίσκει τις ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Maurice de
 Langenhagen (ἀριθ. 1 Semaine Médicale,
 1898) δημοσιευθείσῃ διατριβῇ· ἡ ἡμε-
 τέρα ἀσθενὴς μετὰ ὀλιγοήμερον θεραπείαν,
 ὑπὸ ὀξυτάτης προσβληθείσα δυσεντερίας,
 ἀγνοοῦμεν πῶς, ἀπεβίωσεν· ἐν τῇ γενομένῃ
 νεκροψίᾳ ὅ,τι προσέβαλε τὸν ὀφθαλμὸν μου
 ἦτο ἡ θέσις καὶ τὸ σχῆμα τοῦ στομάχου,
 ἣτοι ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὑποχονδρίου
 καὶ κατέληγεν εὐθὺ καὶ καθέτως πρὸς τὸ
 ἡβικὸν ὄστρον, ἀκριβῶς δὲ 2—3 δακτύλους
 μακρὰν αὐτοῦ· σχεδὸν διπλάσιον τὸ πλάτος
 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ παχὺ ἔντερον, εἶχε
 σχῆμα τέλειον ἐντέρου πεπαχυμένου καὶ ἐντὸς
 ῥαβδωτοῦ μετὰ ἔστογῆς ἢ ἐνδιπλώσεως εἰς τὸ
 τελευταῖον τεταρτημέριον. Τὸ σχῆμα καὶ ἡ
 θέσις αὕτη τοῦ στομάχου, τὸν ὁποῖον δὲν
 συνέπεσε νὰ ἴδω ἐν ταῖς νεκροψίαις οὕτως
 ἔχοντα, δὲν ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὴν γνωριμω-
 τάτην μορφήν, ἣν συνήθως ἔχομεν περὶ τοῦ
 σχήματος καὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ
 τῇ ἀνευρυσματικῇ καταστάσει· ἐπειδὴ δὲ ἐν

τοῖς ἐμοῖς συγγραμμάσιν οὐδεμίαν εὐρίσκον
 περιγραφὴν, ἠθέλησα νὰ παρουσιάσω τὸ πα-
 ρασκεύασμα εἰς τοὺς συναδέλφους μου, ἀλλ' ἡ
 Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἐνεκα τῶν διακοπῶν
 δὲν συνηδρίαζε. Μετὰ τινος ὁμοῦς ἡμέρας ἐξε-
 τελέσαμεν τὴν ἀκόλουθον νεκροψίαν: Νέος
 20ετής περίπου ἐξ ἀπροσεξίας εἶχε καταπίει
 νιτρικὸν ὄξυ καὶ πάραυτα μετακομισθῆ εἰς τὸ
 Νοσοκομεῖον, ἐνθα νοσηλευθεὶς εἶχεν ἐξέλθει
 προσωρινῶς ὑγίης· μετὰ 20 ἡμερῶν δὲ περίπου
 εἶχεν ἐπανέλθει καὶ εἰσαχθῆ εἰς τὸ ἐμὸν τμήμα
 φέρων ὄγκον κοιλίας σχῆμα ἔχοντα κώνου
 εὐμεγέθους, οὐτινος ἢ μὲν βάσις πρὸς τὸ ἀρι-
 στερόν ὑποχόνδριον, ἢ δὲ κορυφὴ εἰς ὄξυ ἀπο-
 λήγουσα ἐχώρει πρὸς τὸν ὀμφαλὸν καὶ πέραν
 πρὸς τὸ δεξιὸν ἡβικὸν ὄστρον ἢ ἡ μόνον δακτύ-
 λους μακρὰν αὐτοῦ· ὁ ὄγκος λίαν τεταμένος
 ἦτο ὁ πεπληρωμένος τοῦ ἀσθενοῦς στομάχου.
 Ὁ ἀσθενὴς, μετ' ὄλας τὰς πλύσεις τοῦ στομά-
 χου καὶ τὰ ὀρεπτικά διὰ τοῦ ἀπευθυμένου
 κλύσματα, ἀπεβίωσεν ἐξ αἰτίας διὰ τὴν
 στένωσιν τοῦ πυλωροῦ καὶ τὴν ἀπώλειαν τοῦ
 βλεννογόνου τοῦ στομάχου. Κατὰ τὴν νεκρο-
 ψίαν ἐν μὲν τῇ οἰσοφάγῳ οὐδὲν τὸ ἀνώμαλον,
 ὁ πυλωρὸς τοσοῦτον στενός, ὥστε οὐδὲ σταγῶν
 ὕδατος διήρχετο, ὁ δὲ βλεννογόνος εἶχε μετα-
 βληθῆ εἰς ἀπλὴν λευκὴν μεμβράνην, ἣτοι οὐλώ-
 δη ἴστρον. Ἐπὶ τῇ θέσῃ ταύτῃ τοῦ κωνοειδῶς
 ἀνευρυσμένου στομάχου ἐγενόμην τοῦ λοιποῦ
 προσεκτικῶς καὶ παρηκολούθησα τὸ θέμα μου
 τοῦτο, ὅτε πρὸ δύο ἡμερῶν συνέτυχον νὰ
 νεκροτομήσω ἀσθενῆ ἐν ἀγωνίᾳ θανάτου κο-
 μισθέντα καὶ τῇ ἰδίᾳ νυκτὶ ἐκπνεύσαντα· καὶ
 τὴν μὲν αἰτίαν τοῦ θανάτου, ἀσχετον πρὸς τὴν
 μελέτην ταύτην, ἐκ περιεργίας μᾶλλον ἀνα-
 φέρω ἐνταῦθα· εἶχε δὲ τὸν δεξιὸν πνεύμονα διὰ
 παλαιῶν μεμβρανῶδων ταινιῶν πεπιεσμένον
 καὶ τῷ θώρακι συμπεφυκῆτα καὶ ἐν συνόλῳ
 ἀποτελοῦντα μόλις τὸ τρίτον τοῦ ἀριστεροῦ· εἰς
 τὸ βάθος δὲ τοῦ θώρακος πύον ἐκ νέας πλευ-
 ριτικῆς προσβολῆς· ὁ ἀριστερὸς πνεύμων ἦτο
 εἰς ἀσυνήθη βαθμὸν ἐμφοσηματικός. Καὶ ταῦτα
 μὲν ἐν παρόδῳ, ὅ,τι δὲ διαφέρει ἡμῶς εἶναι,
 ὅτι ὁ στόμαχος ἦτο καθ' ὅλα ὁμοῖος πρὸς τὸν
 τῆς γυναικὸς τῆς ἐντεροκαλίτιδος, μικρότερος
 μόνον κατὰ τε τὸ μήκος καὶ τὸ πλάτος, ἣτοι
 διήκειν ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὑποχονδρίου πρὸς τὰ
 δεξιὰ καλύπτων διὰ τοῦ πεπαχυμένου καὶ

ἔσωθεν ῥαβδωτοῦ σώματος αὐτοῦ τὸ ἐγκάρ-
 σιον παχὺ ἔντερον· ἠθέλει δὲ κατέλλει πάντως
 πρὸς τὰ κάτω καὶ μέχρι τοῦ ἡβικοῦ ὄστροῦ, ἐάν
 ἔξη ὁ ἐξ ἐπιπλοκῶν ἐν οὐχὶ προκχωρηκυῖα
 ἡλικία θανάτων. Τὸν στόμαχον τοῦτον παρελα-
 βον, ὅπως ἰδίαις ὀφθαλμοῖς πεισθῆτε πῶς ἐκ
 διαφόρων παθολογικῶν καταστάσεων ἀλλοιοῦ-
 ται οὐ μόνον ἡ θέσις, ἀλλὰ καὶ τὸ σχῆμα καὶ
 αὐτὴ ἡ ὕψη τοῦ ὀργάνου τούτου· ὡς βλέπετε,
 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν φυσιολογικὸν στόμαχον,
 παχύτατα εἶναι τὰ τοιχώματα καὶ διὰ πλεί-
 στων ῥαβδωτῶν ἐξάρσεων διακρίνεται.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου οἱ παρατη-
 ρήσεις τῶν ἐρευνητῶν ἀρχονται ἀπὸ 20ετίας,
 ἀπὸ δὲ 15ετίας ἐγένοντο καὶ μελέται σοβαραί,
 περὶ τῶν ὁποίων τὰ τελευταῖα καὶ ἐκτενεστερα
 τῶν νοσολογικῶν συγγραμμάτων ἀναφέρουσι
 ὀλίγα ἐν περιλήψει».

Ὁ κ. **Νούλης** ἐρωτᾷ, ἐάν ἐγένετο μικρο-
 σκοπικὴ ἐξέτασις τῶν τοιχωμάτων τοῦ
 παρόντος στομάχου, διότι πολλάκις ἐν
 ταῖς ὑπερτροφίαις ταύταις ὑποκρύπτεται
 διάχυτος καρκινωματώδης ἐκφύλισις τοῦ
 μυῖδους ἴστροῦ τῶν τοιχωμάτων. Ὅσον δὲ
 διὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ νεανίου, ἴσως ἡ γασ-
 τροεντεροτομία ἠθέλεν εἶναι ἀφέλιμος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** παρακαλεῖ τὸν κ. Γα-
 βριηλίδην ὅπως ποιήσῃ τὴν δέουσαν
 μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν τοῦ παρόντος
 στομάχου.

Ὁ κ. **Κελαϊδίτης** ἐρωτᾷ, ἐάν ἡ διάγνω-
 σις τῆς ἐντεροκαλίτιδος ἐγένετο ζώσης
 τῆς πασχούσης καὶ ὁποῖα ἦσαν τὰ συμ-
 πτώματα.

Ὁ κ. **Ἀνιστοριδης** ἐρωτᾷ, εἰς ποίαν κα-
 τάστασιν εὐρίσκετο ὁ οἰσοφάγος καὶ ποῖα
 ἐγένετο θεραπεία διὰ τὴν κατάπασιν τοῦ
 νιτρικοῦ ὄξεος.

Ὁ κ. **Χρηστίδης**. — Ὁ οἰσοφάγος εἶχε
 κατὰ φύσιν, διότι ζῶντος τοῦ ἀσθενοῦς
 εἰσῆρχετο εὐκόλως ὁ πεπτικός καθετήρ,
 κατὰ δὲ τὴν νεκροψίαν οὐδὲν παρετηρή-
 θη· ὁ στόμαχος μόνον εἶχεν ἀλλοιώσεις,
 διότι τὸ πλεῖστον τοῦ βλεννογόνου εἶχε
 μεταβληθῆ εἰς οὐλώδη ἴστρον, ὅπερ ἐξη-
 γεῖται ἐκ τῆς διαρκεστερας παραμονῆς
 τοῦ καυστικοῦ ὑγροῦ. Εἰς δὲ τὴν ἐρώτη-

σιν τοῦ κ. Κελαΐδου παρατηρῶν, ὅτι ἡ διάγνωσις τῆς ἐντεροκαλιτίδος ἐγένετο ζώσης τῆς ἀσθενούς, ἡ δὲ νεκροψία ἐβεβαίωσε τὴν διάγνωσιν, ὡς καὶ τὴν δυσεντερικὴν ἐπιπλοκὴν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν συμπτωματολογίαν τῆς ἐντεροκαλιτίδος ἢ ἐντεροπύωσος, παραπέμπω εἰς τὰ ἀρμόδια περιοδικά, περί ὧν ἐγένετο λόγος.

Ἀκολουθῶν ὁ κ. **Α. Χρησιδης** ἐκτίθησι **περίπτωσιν ὕδατιδων τῶν πνευμόνων**, παρατηρηθεῖσαν ἐν τῇ Ἑθνικῇ Νοσοκομείῳ καὶ ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

Ἐπεὶ ὕδατιδων κύστεων τοῦ πνεύμονος εὐρίσκωμεν σύντομα καὶ περιεκτικὰ ἐν τοῖς γνωστοῖς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς νοσολογικοῖς συγγραμμάσιν· ἐκτενέστερα περὶ αὐτῶν γράφει ὁ κ. Α. Β. Marfan ἐν τῷ *Traité Chirurgical-Bouchard*, ἐνθα ποιῶται καὶ μείαν τῶν κυριωτάτων εἰδικῶς γραφάντων, ὧν δυστυχῶς τὰ ἔργα δὲν ἔχω ὑπ' ἔμφει· διὰ ταῦτα τὸ πλεῖστον τῷ προειρημένῳ σοφῷ ἀκολουθῶν ὑποβάλλω σκοπίμως ἔκθεσιν συμπτωματολογικὴν καὶ διαγνωστικὴν περὶ τοῦ νοσήματος καὶ διαίρω τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ εἰς τρεῖς περιόδους: αὗται δὲ εἰσὶν ἡ λαμβάνουσα, ἡ τῆς ἀκμῆς καὶ ἡ τῶν ἐπιπλοκῶν.

Καὶ ἡ μὲν λαμβάνουσα ἀδύνατον ἢ δυσκόλως περιγράφεται· κατ' αὐτὴν ὁ πάσχων αισθάνεται πόνον καὶ βήχει, ἀλλ' ὁ ἱκτρός ἀδυνατεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὰ φαινόμενα οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν· ἡ διάρκειά τῆς περιόδου ταύτης εἶναι ἀόριστος, ἐως οὗ ἢ ἕνεκα θανάτου ἐξ ἄλλης αἰτίας νεκροψία ἀποκαλύψῃ τὸ παράσιτον ἐν προΐουση ἀναπτύξει ἢ ἀποτιτανώσει.

Ἡ ἀκμὴ διακρίνεται διὰ συμπτωμάτων τοῦ παθόντος ὄργανου ἢ ἄλλων εἰδικῶν αὐτῆς ταύτης τῆς ὕδατιδους κύστεως· καὶ συμπτώματα μὲν ἐκ τοῦ ὄργανου, ἴσθι τοῦ πνεύμονος ἐνταῦθα, προσερχόμενα, εἰσὶν ἡ βῆξις, ξηρὰ καὶ σπασμωδικὴ ἐν ἀρχῇ, ὀρο- ἢ βλεννοπυώδης μετὰ ταῦτα· ἡ δύσπνοια, διὰ τὴν θέσιν ἢ τὸ μέγεθος τῶν ὕδατιδων, μὴ δυναμένη νὰ χαρακτηρηθῇ εἰδικώτερον, ἐκτός ἐάν κηται ἐν τῇ βάσει τοῦ πνεύμονος καὶ πρὸς τὸ διάφραγμα, ὅποτε ἡ δύσπνοια εἶναι ἰσχυρότερα· πόνος (εἰς μικρὰς καὶ κεντρικὰς κειμένας

κύστεις σχεδὸν ἐλλείπων) διαπεραστικὸς καὶ σταθερὸς μετ' ἀκτινοβολήσεων κατὰ διαφόρους διευθύνσεις· αἱμώπυσις συνήθως ἐν ἀρχῇ μετὰ μετρίως βλενωδούς ἀποχρέμψεως ἐμπεριεχοῦσης αἷμα ὀλίγον ἐρυθρὸν ἢ μέλαν. — Συμπτώματα δὲ ἴδια τῆς κύστεως, τὰ μὲν χαρακτηρίζονται ἐκ τοῦ χώρου, τὸν ὅποιον καταλαμβάνουσι, διότι ἐν τῷ κάτω λοβῷ ἀνευρύνει τὴν βᾶσιν τοῦ πνεύμονος, ἐν δὲ τῷ ἄνω καὶ ὑπὸ τὴν κλεῖδα διαγκοῖ τὸν θώρακα· τὰ δὲ χαρακτηρίζονται ἐκ τῶν φυσικῶν διαγνωστικῶν σημείων, καὶ τοιαῦτα εἶναι ἡ ἀμβλύτης, καὶ ἀντιστοίχως ταύτης ἑλλειψίς *δομήσεων* καὶ παντελῆς σιγῆ τοῦ ἀναπνευστικοῦ ψιθυρίσματος· περὶ τὴν κύστιν ἀναπνοὴ φυσικὴ καὶ ἐνίοτε τυμπανικὴ, ἴσθι σημεῖα μὴ παρατηρούμενα ἐν μικραῖς καὶ κεντρικαῖς κύστειν.

Ἡ δὲ περίοδος τῶν ἐπιπλοκῶν συνίσταται εἰς τὰ περιουσιακὰ φλεγμονώδη φαινόμενα, ἴσθι τὴν βρογχίτιδα, παροδικὴν καὶ ἐπαναληπτικὴν, πλευρίτιδα, ξηρὰν ἢ ὑγρὰν, ἴσθι μετ' ἐξιδρώματος, δαήθῃσιν πνευμονικὴν ἢ βρογχοπνευμονικὴν, ἐμπύησιν τῆς κύστεως καὶ πρὸ τῆς ῥήξεως αὐτῆς ἔτι, πόνους ἀκτινοβολοῦντας καὶ ἐν συνοδείᾳ πυρετοῦ μὴ χαρακτηριζομένου ἀκριβῶς. Αἱ παθολογικαὶ αὗται ἀλλοιώσεις διακρίνονται πολλάκις διὰ τινῶν κριγμῶν, βρογχοφωνίας καὶ ἄλλων σημείων τῆς φυσικῆς διαγνωστικῆς καὶ δὴ καὶ διὰ τῶν ἀποχρέμψεων· αἱ βλεννοπυώδεις ἀποχρέμψεις, διὰ τῆς ῥήξεως ἰδίᾳ τῆς κύστεως ἐν τῷ βρόγχῳ, ἀντικαθίστανται δι' ὑγροῦ καθαροῦ καὶ διαφανοῦς, ἐμπερικλείοντος κύστεις θυγατέρας, λευκώχρα κυλινδροειδῆ τεμάχια ὕδατιδων, τῶν ὁποίων τινὰ καὶ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ φαίνονται, ἀλλὰ δὲ τινὰ, ὡς τὰ ἄγκιστρα, διὰ τοῦ μικροσκοπίου· χαρακτηριστικὸν πως εἶναι καὶ τὸ φαινόμενον τῆς διὰ τοῦ βρόγχου ῥήξεως τῆς κύστεως, διότι ὁ ἀσθενὴς ἐν ταύτῃ ἔχει τὸ αἰσθημα, ὅτι ἀποκολλᾶται τι ἐκ τοῦ στήθους αὐτοῦ· ἢ δ' αἱμώπυσις εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς περιόδου τῆς ἀκμῆς ἐρρήθη. — Διὰ τῆς κενώσεως τῆς κύστεως, ἐράπαξ ἢ καὶ ἐπαναληπτικῶς, διὰ τῶν βρόγχων δύναται νὰ προκληθῇ θάνατος ἢ, ἐάν δι' ἐκτικῶν πυρετοῦ βραδύτερον ἐκ τοῦ πυορροῦντος σπηλαιίου

δὲν ἐπέλθῃ οὗτος, ἀρχῇ Θεραπειᾶς δι' ἐπουλώσεως· ἢ διὰ ῥήξεως κένωσις τῆς κύστεως δύναται νὰ γείνη καὶ πρὸς τὴν πλευρὰν, ὅπερ σπανιώτερον, προκλοῦσα καὶ ἐξιδρώμα, ἀλλοτε πάλιν συγχρόνως πρὸς τὴν βρόγχον καὶ τὴν πλευρὰν καὶ τότε ἔχομεν ὑδροπνευμοθώρακα· ἀλλὰς ἐπιπλοκὰς παραλείπομεν. Γενικὰ συμπτώματα τῆς τελευταίας ταύτης περιόδου τοῦ νοσήματος εἰσι τελεία ἐξάντησις καὶ κατάπναισις, ἰδίᾳ διὰ τοῦ ἑσπερινοῦ πυρετοῦ καὶ τῶν νυκτερινῶν ἰδρώτων, ἕνεκα τῆς διαπυήσεως τῆς κύστεως, οὕτως ὥστε ἡ ὁμοιότης μεταξὺ φθίσεως ἐξ ὕδατιδων κύστεως καὶ φυματώσεως τῶν πνευμόνων ἤθελεν εἶναι πλήρης, ἐάν ἐν τῇ πρώτῃ ὑπῆρχον αἰγαστρικαὶ ταραχαὶ καὶ ἡ διάρροια· καὶ ναὶ μὲν ἡ βῆξις, ἢ ἐπαναληπτικὴ, ἀλλ' ἀσήμαντος κατὰ τὸ ποσὸν αἱμώπυσις μετὰ τῶν προειρημένων φυσικῶν σημείων, διευκολύνουσι πως τὴν διάγνωσιν, πλὴν ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ τῶν ἐπιπλοκῶν ἀσυνήθη φαινόμενα δυσχεραίνουσι αὐτὴν τὰ μάλα· τότε ἢ μετὰ τὴν ῥῆξιν ἀποκόλλησις καὶ ἀπόχρεμψις συστατικῶν μορίων τῆς ὕδατιδους κύστεως διευκολύνουσι τὴν διάγνωσιν ὀριστικῶς, πᾶσαν δὲ ἀμφιβολίαν καὶ πιθανότητα φυματώσεως ἀποκλείει ἡ μικροβιολογικὴ ἐξέτασις τῶν ἀποχρέμψεων.

Τοιαύτη, ἵνα παραλείψω πᾶσαν διαφορικὴν τῶν ἐπιπλοκῶν διάγνωσιν, λέγω, εἶναι ἡ συμπτωματολογικὴ εἰκὼν τοῦ νοσήματος καὶ ἡ διάγνωσις αὐτοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ μὲν *Dumaine* ἀναφέρει 41) περιπτώσεις μετὰ 25 θανάτων, ὁ δὲ *Marfan* 144 μετὰ 84. Ἴδῃ λέγω τινὰ καὶ περὶ τῆς ἐμῆς περιπτώσεως.

Αἰκναιότερη Β., ἑτῶν 25, ἔγγαμος καὶ ἑξήπτρια τὸ ἐπάγγελμα, ἡσθένησεν ἀφνης τὴν 9 Μαρτίου 1898 μετὰ πόνου ἰσχυροῦ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἡμιθωρακίου· ἐπὶ 3—4 ἡμέρας ἡσθάνθη δύσπνοιαν, ἔβηχε καὶ ἐπύρεσεν, εἶχε δὲ ἰδρώτας νυκτερινούς ἐνίοτε, καὶ βραδύτερον ἀποχρέμψεις μᾶλλον σιελώδεις, λευκὰς ἢ αἱμοβαφεῖς· ἡ κατάστασις αὐτῆ διήρκεσε μέχρι τέλους τοῦ μηνός, ὅποτε ἐβελτιώθη μὲν ὀπωσοῦν, ἔβηχεν ὁμως πάλιν ἡμέραν δὲ τινὰ βήξασα ἀποχρέμψατο ὀλίγον αἷμα καθαρὸν, τοῦθ' ὅπερ ἐφόβησεν αὐτὴν, καὶ κατὰ συμβουλήν ἰατροῦ ἐπιστήμονος κατέφυγεν εἰς τὸ ἡμέτερον Ἑθνικὸν Νοσοκομείον.

Ἡ ἀσθενὴς ὁμολογεῖ ὅτι ὑπέστη ἀλλοτε τυφοειδῆ πυρετόν, ἀρθρίτιδα καὶ νεφρολιθίασιν· εἶναι ἐξησθενημένη, ἔχει τὸ πρόσωπον ὠχρὸν, ἀναιμικὸν καὶ πλήρες ἐφηλίδων, αἰτινες διὰ τὴν φυσικὴν τοῦ δέρματος τῆς ἀσθενούς λευκότητα ἔτι μᾶλλον ἐξαιρούνται· βήχει, πυρέσσει καὶ ἀποχρέμπεται βλενωδῆ καὶ ἐνίοτε δι' αἵματος κεχρωσμένα· κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ θώρακος διακρίνομεν ἀριστερόθεν μετὰ τῆς μαχαλιαίας καὶ μαζικῆς γραμμῆς ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ ἀντιστοίχου χώρου τοῦ κάτω πνευμονικοῦ λοβοῦ ἀμβλύτητα, ἀναπνοὴν ἀσθενῆ μετὰ τριζόντων· πυρετόν τὴν μὲν πρῶταν 37°, τὸ δ' ἐσπέρας 38° περίπου· κατὰ τὸ τρίμηνον χρονικὸν διάστημα τῆς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ νοσηλείας τῆς ἀσθενούς παρετηρήθησαν καὶ πυώδεις αἱμόφυρτοι ἀποχρέμψεις, ἀπαξ ἢ δις αἱμώπυσις ἀσήμαντος ὄλως καὶ διάρροια τὸ πρῶτον ὑπὸ τύπον δυσεντεροειδῆ, συμπεσοῦσα τῇ πτώσει τοῦ πυρετοῦ. Ἡ ἀσθενὴς τῇ βοήθειᾳ συμπτωματολογικῆς ὄλως Θεραπειᾶς βελτιωθείσα ἱκανῶς ἀπῆλθε κατὰ συμβουλήν ἡμῶν πρὸς ἀλλαγὴν ἀέρος.

Κατὰ μῆνα Νοέμβριον ἐπανῆλθε παραπονομένη διὰ τὴν δυσεντεροειδῆ αὐτῆς διάρροιαν· διηγήθη ὅτι ἀπὸ τοῦ θέρους δὲν δύναται νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἡμιθωρακίου ἕνεκα πόνων, τῶν ὁποίων οἱ μὲν εἶναι σταθεροὶ καὶ ἐντοπίζονται ἐκεῖ, ὅπου καὶ ἡ ἀμβλύτης ὑπάρχει, οἱ δὲ ἀσταθεῖς καὶ κατὰ πέντε λεπτὰ μετὰ μεγάλης ἐντάσεως ἐπαναλαμβανόμενοι καὶ παρερχόμενοι· ἐντοπίζονται δὲ καὶ οὗτοι περὶ τὰ μέσα τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τοῦ θώρακος. Οἱ πόνοι οὗτοι κατὰ τὴν πίεσιν δὲν ἐπιτείνονται, μετὰ τὴν λήψιν δὲ τροφῆς πολλάκις ἠλαττώθησαν· οἶδημα τοῦ προσώπου, τῶν χειρῶν καὶ ἰδίως ἐν τοῖς κάτω ἀκροῖς μόνον ἀπὸ τοῦ γόνατος μέχρι δακτύλων τοῦ ποδός ἱκανῶς ἀλγείνον ἐπεφάνη, συνάμα δὲ ἰδρώτες τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ θώρακος καὶ ὕπνον καὶ ἐν ὄρω νυκτός σχεδὸν καὶ ἐκάστην καὶ ἀδυναμία.

Ἡ ἐξέτασις τῆς ἀσθενούς ἐπιβεβαίωσεν τὴν ἀμβλύτητα μᾶλλον περιωρισμένην, ἀναπνοὴν ἀδύνατον, ἀλλ' εὐδιάκριτον καὶ συνοδουμένην ὑπὸ τριζόντων· βήχῃ καὶ ἀποχρέμψις βλεννοπυώδεις, νομισματοειδεῖς καὶ διαρκῶς αἱματοβαφεῖς· πυρετικὴ κίνησις μετὰ 37—37 1/2.

Ἡμέραν τινά, διαρκούσης καὶ πάλιν τῆς συμπτωματολογικῆς θεραπείας, ἡ ἀσθενὴς ἰσχυρῶς ἐβήξε καὶ ἠσθάνθη, μετὰ τῆς μεγάλης δυσπνοίας, τὸ στόμα αὐτῆς πληρούμενον ὑπὸ ὕδατος καὶ ἄλλης μύξης παχυτέρας, τὴν ὁποίαν ἀπέπτυσεν ἐν τῷ πτυελοδοχείῳ καὶ ἀμέσως ἐπέδειξεν ἡμῖν, τυχαίως μετὰ τοῦ συναδέλφου ἰατροῦ κ. Κουσιπιδίου αὐθημερὸν εὑρεθεῖσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ· ἡ μύξα αὕτη, λευκὴ καὶ ἱκανῶς παχυσία, ἦτο μεμβράνη, ἔχουσα τὰσιν ἐκ τῆς περιφερείας νὰ κυλινδρῶται, ἦτοι εἶχε καταφανῆς τὸ γνόρισμα τῆς μητρικῆς μεμβράνης τῆς τῶν ὑδατίδων κύστεως· ἕκτοτε ἤρξατο ἀποχρεμπτομένη ἀφθονα, νομισματοειδῆ, διαρκῶς ἐρυθρόχροα καὶ διαφόρου μεγέθους βλεννοποῦδάη καὶ πολλάκις λευκὰ πτύελα, τῶν ὁποίων μέρος πρὸς ἐξέτασιν ἐδόθη τῷ συναδέλφῳ ἰατρῷ κ. Γαβρηλίδῃ.— Ἡ ἀσθενὴς τὸ πρῶτον ὁμολογεῖ, ὅτι ἀπὸ πολλοῦ παρετήρει ἐν τοῖς πτυέλοις μικρὰς, στρογγύλας, ὡσεὶ ἐρεθίνθου καὶ λεπτοκκρῦου τὸ μέγεθος, φουσαλίδας καὶ ἐνίοτε μικρὰς λεπτὰς μεμβράνας, ἃς ἐθεώρει φυσικὰ τῶν πτυέλων αὐτῆς συστατικὰ· ὅτι δὲ ταῦτα πάντα μετὰ πόνον ἐξήρχοντο καὶ ἠσθάνετο, καὶ μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτι ἡμερῶν, ὅτι ἐκ τῆς σταθερᾶς ἐστίας τῶν πόνων τὴν ἐξοδὸν εἶχον· ἡ ἀσθενὴς διὰ τῆς ἀπελάσεως τῆς μητρικῆς μεμβράνης αἰσθάνεται ἤδη ἑαυτὴν σχεδὸν θεραπευθεῖσαν, οἱ ἰδρωτὲς τέλειον ἔπαυσαν, τὸ οἴδημα κατέπεσε καὶ οἱ τε σταθεροὶ καὶ οἱ πλόνητες ἢ ἀσταθεῖς πόνοι μετὰ τῶν ἐφηλίδων ἐξηλείφθησαν· σημείον πυρετοῦ οὐδ' ἐλάχιστον, βῆξ σπανιωτέρα, ἀποχρέμψεις ὀλιγώτεραι, τὸ πλεῖστον λευκαί, ὑπέρυθροι καὶ αὐτομάτως πλέον γινόμεναι, ὁ δὲ δυσεντεροειδὴς κατάρρους εἰς βελτίονα κατάστασιν ἕνεκα τῆς τοπικῆς θεραπείας, ἡ δ' ἀμβλύτης 12 ἑκατοστ. μήκος πρὸς 8 περιπου πλάτους ἔχουσα, εἶναι πολλῶν τῆς ἀρχικῆς ἡλαττωμένη κατὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὸ ποιόν· περιπλέον ἐπὶ τῆς ὑπαμβλύτητος οὐδεὶς ἀκούεται σπηλαιώδης ἦχος, ἀπνευστίας ἢ ἀναπνοῆς καλῆς, μόνον δὲ μετὰ τεχνητὴν ἰσχυρὰν βῆχα ἤκουέ τις ἐπὶ τινος ἡμέρας φύσημα ἰσχυρὸν ὡσεὶ βιαίας ἐξόδου ἀέρος, τὸν ὁποῖον δι' ἰσχυρᾶς πίεσεως ἐλαστικοῦ ἀπίου ἐξάγομεν· ἀλλ' ἀπὸ τινων ἡμερῶν καὶ τὸ φύσημα τοῦτο δὲν εἶναι καταληπτόν.

Ἡ ἀσθενὴς ἔχει καλῶς, βῆχει σπανιωτέρον καὶ ἀποχρέμπεται ὀλιγώτερον, ὑποφέρει μόνον ἐλαφρῶς ἐκ τοῦ κατάρρους τοῦ ἀπευθυμένου.

Τοιαύτη καὶ ἡ περίπτωσις ἡμῶν· ἤδη σχολιάσωμεν αὐτὴν κατὰ τὰ προειρημένα.

Ἡ ἀσθενὴς προσῆλθεν ἰδίως ἐν ἀκμῇ τοῦ νοσήματος· βῆξ, δύσπνοια, πυρετός, νυκτερινοὶ ἰδρωτὲς αἱματι διηθημένοι ἀφ' ἑνός, ἀμβλύτης, τρίζοντες καὶ κρημνοὶ εἰς τὰς κορυφάς (τούτους δὲν ἀνέφερον, διότι ἐκ λήθης δὲν ἐσημείωσα ἐν τῷ πινακίῳ, ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι, ὡς ἐνθυμῆται αὐτὰς καὶ ὁ συναδέλφρος κ. Κρίστης, ὁ ἐπὶ τινὰ χρόνον θεραπεύσας τὴν ἀσθενῆ καὶ εἰς τὴν ἐμπειρίαν τοῦ ὁποῖου μεγάλην ἔγω ἐμπιστοσύνην), πάντα ταῦτα καὶ ἡ περὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν πτυέλων παραμέλησις ἐπέβαλον καὶ εἰς ἐμὲ τὴν αὐτὴν τοῦ φίλου ἰατροῦ διάγνωσιν τῆς φυματώσεως, τῆς ὁποίας δευτεροπαθὲς ἐπιγενόμενον παρεδέχθη ἰσχυρὸν πλευριτικὸν ἐξιδρωμα μὴ ἐπιθεβαιωθὲν ὅμως διὰ τῆς παρακεντήσεως· κατὰ τὴν δευτέραν προσέλευσιν ἡ ἀσθενὴς καὶ πάλιν ὡς τοιαύτη ἐνεγράφη, ὅτι ἡ βῆξις τῆς κύστεως καὶ τῆς μητρικῆς μεμβράνης καὶ ἡ ἀποχρέμψις μετὰ πολλῶν ἄλλων τεμαχίων λεπτοτέρων μεμβρανῶν ἐθεβαιώσε τὴν φύσιν τοῦ νοσήματος, τὴν ὁποίαν ἔπειτα ἐκύρωσε καὶ ἡ τῶν πτυέλων ὑπὸ τοῦ φίλου ἡμῶν κ. Γαβρηλίδου ἐξέτασις· Ταῦτα λέγω περὶ τῆς διαγνώσεως, ἵνα ἀποδείξω τὸ ἐπ' ἐμοὶ πόσον δίκαιον ἔχουσιν οἱ συγγραφεῖς ἰατροὶ ἐκ τῆς ῥήξεως τῆς ὑδατίδος τὴν ἐξήγησιν καὶ βεβαιότητα τοῦ νοσήματος ἀναμένοντες. Φαντάσθητε καὶ τὰς ἐπιπλοκάς καὶ μάλιστα τὴν τῆς φυματώσεως, ἥτις κατὰ τὸν Lebert τρεῖς ἐπὶ 13 περιπτώσεων ὑδατίδων παρετηρήθη, καὶ ἀναμετρήσατε τὰς διαγνωστικὰς δυσκολίας.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ διαγνώσεως τῆς ὑδατώδους κύστεως ἔλωμεν καὶ εἰς τὸ συμπτωματολογικὸν καὶ ἰδωμεν, ἐν ἡ περίπτωσις αὕτῃ ἐνέχη τι τὸ διαφέρον.

Ὁ πυρετός, περὶ τοῦ ὁποῖου οἱ συγγραφεῖς οὐδὲν θετικὸν λέγουσι, παρατηρεῖται, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῆ καὶ εἰς ὠρισμένον τινὰ τύπον· ἐκ τῆς θερμομετρικῆς κλίμακος τῆς ληφθείσης κατὰ τὴν πρώτην νοσηλείαν τῆς ἀσθενούς πείθεσθε ὅτι ὁ πυρετός οὗτος παρὰ τῆ

ἀσθενεῖ ἔχει τύπον συνεχῆ ὑφέσιμον καὶ ὅτι ἐν τῷ φυσιολογικῷ μεταχμίῳ 36°—37° τὸν αὐτὸν τύπον διετήρησεν· ἐκ δὲ τῆς δευτέρας θερμομετρικῆς κλίμακος τῆς ληφθείσης κατὰ τὴν δευτέραν εἴσοδον, καθ' ὃν χρόνον ὁ ἤδη διάτρητος βρόγχος ἀνευρόνθη καὶ ἀφῆκεν ἐλευθερὰν τὴν ἐξοδὸν τῆς κύστεως, πείθεσθε, ὅτι προύκειτο ἀπλῶς περὶ πυρετοῦ τοῦ αὐτοῦ τύπου, ἔχοντος ἠπιώτατον χαρακτήρα.

Περὶ ἰδρωτῶν ἐπίσης οὐδὲν ἀνέγνω· εἶχον δ' οὔτοι, ὡς παρετηρήσατε, τοῦτο τὸ χαρακτηριστικόν, ὅτι περιωρίζοντο εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν θώρακα μόνον.

Τὸ οἴδημα ὑπῆρχεν ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῶν χειρῶν καὶ ἀπὸ τοῦ γόνατος μέχρι δακτύλων τῶν ποδῶν.

Πάντα ταῦτα, πυρετός, ἰδρῶς, οἴδημα, ἐφηλίδες καὶ οἱ πόνοι αὐτοὶ ἐξηλείφθησαν ἅμα τῇ ἀποχρέμψῃ τῆς κύστεως, τῆς ὁποίας μέρος καὶ διὰ τῆς διαφυήσεως ὀλονεν ἐξέφανίζεται.

Ἐξ ἀπάντων τῶν φαινομένων καὶ τοῦ τελικοῦ τῆς θεραπείας ἀποτελέσματος δικαιούμαι νὰ φρονῶ, ὅτι προύκειτο περὶ ὑδατώδους κύστεως μικροῦ μεγέθους.

Ὁ κ. **Νούλης** ἐρωτᾷ, εἴαν παρετηρήθη καὶ ἡ κνίδωσις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νόσου, ὡς πρὸς δὲ τὴν παθογένειαν προσθέτει, ὅτι αἱ ὑδατίδες τῶν πνευμόνων εἰσὶ σπάνια παρ' ἀνθρώποις, συχνὰ δὲ παρὰ προβάτους, διότι παρὰ ταῦτοις εἰσδύει τὸ ἄριον διὰ τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν.

Ὁ κ. **Κελαϊδίτης** ἐρωτᾷ, μὴ τὸ οἴδημα ἦτο ἐρυθρηματώδες ἢ ἐρυσιπελατώδες πῶς ἐξηγήθη τοῦτο καὶ εἴαν ἐγένετο μικροσκοπικὴ ἔρευνα τῶν πτυέλων, διότι οὕτω ἦτο δυνατόν ν' ἀποκλεισθῇ ἡ φυματίωσις ἐν καιρῷ πρὶν ἢ ἀποχρεμθῆς ἀποδείξῃ ὑδατίδας.

Ὁ κ. **Λιμαράνης** παρατηρεῖ ὅτι, εἴαν τὸ οἴδημα κατεῖχε τὰ κατώτερα ἄκρα, ἡδύνατο νὰ προέρχηται καὶ ἐκ φλεβίτιδος ὀδονηρᾶς, καθ' ὅσον μάλιστα τοῦτο εἶναι δυνατόν νὰ προέλθῃ ἕνεκα ἐρυσιπέσεως τοῦ θύλακος.

Α. Χρησιδης.—Κνίδωσις δὲν παρετηρήθη, τὸ δὲ οἴδημα δὲν ἦτο ἐρυσιπελατώδες, ἀλλὰ λευκὸν καὶ ἀλγεινόν. Τὸ σμπτωμα τοῦτο ἐξήγησα ὡς φύσει ἀγγείο-

κινητικῆς, διότι, ἅμα κενωθέντος τοῦ θύλακος τῶν ὑδατίδων, ταχέως ἐξηλείφθη.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ τὰ ἐξῆς:

Κύριοι,

«Ἐγὼ νὰ περιγράψω ὑμῖν δύο περιπτώσεις κύστεων ὑδατίδων, ἃς ἐνεχείρησα μετ' ἐπιτυχίας.

Πρὸ ἡ περίπου ἐτῶν προσεκλήθη ἐν συμβούλιον εἰς Κοντοσκάλιον παρὰ τινι ἀσθενεῖ ἐκ Μυτιλήνης· ἔμαθον δέ, ὅτι ἡ πάσχουσα, γυνὴ ἑγγάμος, 30 περίπου ἐτῶν, ἔπασχεν ἀπὸ τριῶν ἐτῶν· ὅτι, μαστιζούσης τότε τὴν εἰρημένην πόλιν τῆς ἐπιδημικῆς γρίπης, προσεβλήθη καὶ αὕτη, διὸ καὶ ἔμενε κλινῆρης ἐπὶ 2 περίπου μῆνας, καὶ ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἔσχε 3—4 αἰμοπτύσεις· ἀκολουθῶς ἡ ἀσθενὴς ἀπηλλάγη μὲν τῆς νόσου ταύτης, ἀλλ' ἕκτοτε ἔμενε ἐξησθημένη, οἱ δ' ἐγγύριοι ἰατροὶ ἐθεράπευσαν αὐτὴν ὡς φθισικὴν· ἐπὶ τέλους δὲ ὁ σύζυγος, βλέπων ὅτι ἡ ἀσθενὴς ἐπὶ τρία ἔτη δὲν ἐθεράπευτο, μετήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἐφ' ἣ μετ' ἄλλων συναδέλφων προσεκλήθη καὶ ἐγὼ· οὕτω δὲ ἐκ τοῦ ἀναμνηστικοῦ πλὴν τῆς γρίπης οὐδὲν ἕτερον ἄξιον λόγου ἠδυνήθημεν νὰ ἐξαγάγωμεν. Ἡ δὲ ἡ ἀσθενὴς ἦτο ἀπύρετος, ἐβήχεν ὀλίγον ξηρῶς καὶ ἡ θρόψις αὐτῆς σχετικῶς καλὴ· οὐδεμίαν ἠσθάνετο δύσπνοιαν, ἡ δ' ἐπίκρουσις καὶ ἀκρόασις τοῦ θώρακος πανταχοῦ φυσιολογικαί· μόνον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὑποκλειδίου χώρας ὑπῆρχεν ἀπόλυτος ἀμβλύτης περιγεγραμμένη μεγέθους γηνείου ὄρου καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς ἀμβλείας ταύτης χώρας ἔλειπον ἐντελῶς τὸ τε ἀναπνευστικὸν ψιφύρισμα καὶ αἱ δονήσεις τῆς φωνῆς. Πρὸ τῶν διδομένων τούτων ἀπαντες οἱ συναδελφοὶ ἀπέκλεισαν τὴν φυματίωσιν, ἀλλ' ἄλλος ἄλλην ὥριζε διάγνωσιν (πλευριτικὸν ἐξιδρωμα περιτεθυλακωμένον, νεόπλασμα τοῦ πνεύμονος καὶ ἰδίως κρκίνον). Ἐγὼ δέ, βασιθεῖς ἀφ' ἑνός ἐπὶ τῆς καλῆς καταστάσεως τῆς ἀσθενούς, πασχούσης ἀπὸ τριῶν ἐτῶν, καὶ ἐπὶ τῆς σπανιότητος τῶν πλευριτικῶν ἐξιδρωμάτων τῆς κορυφῆς ἐξ ἄλλου, ἐφθασα διὰ τῆς ἀποκλειστικῆς μεθόδου εἰς τὴν πιθανὴν διάγνωσιν κύστεως ὑδατίδων τοῦ δεξιοῦ πνεύμονος. Καὶ πράγματι, γενομένης δοκιμαστικῆς παρακεντήσεως, ἐξήχθη ὑγρὸν διαυγές,

χαρακτηριστικὸν τῶν ὑδατίδων, βεβαιωθὲν καὶ διὰ μικροσκοπικῆς καὶ χημικῆς ἐξετάσεως. Ἡ παρακέντησις ἐγένετο μέχρι τελείας κενώσεως τῆς κύστεως. Ἀκολούθως δὲ ἡ ἀσθενὴς εἰσῆλθη εἰς τὸ Ἱερεμίειον νοσοκομεῖον ὅπως ἐγγεیرهθῆ· ἀλλ' ἐκεῖ ἀνέβαλλεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν νὰ δεχθῆ τὴν ἐγγείρησιν, ἄλλως δὲ καὶ ἡ γενικὴ αὐτῆς κατάστασις ἐπέτρεπε τὴν ἀναβολὴν ταύτην· ἐν τῷ μεταξῦ ὅμως ἐχορήγηον αὐτῇ ἐσωτερικῶς καθ' ἑκάστην (1,40 γραμμαρ. αἰθερίου ἐκχυλίσματος ἀρρενοπτέριδος (extrait éthéré de fougère mâle). Ἡ διακρονὴ αὐτῆς ἐν τῷ νοσοκομείῳ παρετάθη ἐπὶ δύο μῆνας καὶ ἡ ἐγγείρησις δὲν ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἡ κύστις δὲν ἀνεγεννήθη. Ἐπίσης ἔκτοτε, ἀπὸ 4 ἐτῶν, διατελεῖ ἐν ἀκρῇ ὑγείᾳ καὶ ἀνευ ἀνασχηματισμοῦ τῆς κύστεως.

Βεβαίως ἔχομεν πολλὰ παραδείγματα κύστεως ὑδατίδων, ἰαθείης δι' ἀπλῆς παρακέντησεως μέχρι τελείας κενώσεως, ἀλλ' ἀρὰ γε καὶ τὸ αἰθερίον ἐκχυλίσμα τῆς ἀρρενοπτέριδος δὲν συνετέλεσε πρὸς ὀριστικὴν ἴασιν; εἶδόν που συνιστώμενον τὸ φάρμακον τοῦτο κατὰ τῶν ὑδατίδων, διὸ συνιστᾷ αὐτὸ καὶ ἐγὼ εἰς τοὺς ἀξιότιμους συναδέλφους ὅπως, εὐκαιρίας διδομένης καὶ ἐν ἑλλείψει ριζικωτέρων μέσων, δοκιμάσῃ τὸ φάρμακον τοῦτο καὶ ἐν ἀπωτέρω μέλλοντι ὑποβάλλῃ τὰς παρατηρήσεις αὐτῶν.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει προέκειτο περὶ νεάνιδος 24 περίπου ἐτῶν καὶ πασχούσης ἀπὸ 3 ἐτῶν. Καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἐθεραπεύετο ὡς φθισικῆ, ὅτε δὲ τὸ πρῶτον ἐπεσκέφθη αὐτὴν ἐν συμβουλίῳ μετὰ τοῦ κ. Εὐθυδούλη, οὐδὲν σημεῖον φυματιώσεως ἀνεύρομεν, ἀλλὰ μόνον τὰ συμπτώματα ἀριστεροῦ πλευριτικοῦ ἐξιδρώματος, κατάλαμβάνοντος ὅλον τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τοῦ θώρακος, τουτέστιν ἀμβλύτητα ἀπόλυτον ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς βάσεως τοῦ ἀριστεροῦ θώρακος ἐμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν, ὡς καὶ ἔλλειψιν ἀναπνευστικοῦ ψιθύρου καὶ δονήσεων φωνῆς, παρεκτόπισιν τῆς καρδίας πρὸς τὸ δεξιὸν χεῖλος τοῦ στέρνου καὶ δύσπνοιαν ἀνευ πυρετοῦ. Παρακέντησεως δὲ γενομένης, ἐξήχθη ὑγρὸν διαυγέστατον χαρακτηριστικὸν κύστεως ὑδατίδων ἀφ' ἑτέρου ἢ μὲν χημικῆ ἐξέτασις ἀπέδειξεν ἑλλειψιν λευκώματος καὶ τὴν ἀφθονὴν παρουσίαν γλωριούγων ἀλάτων (κατρίου

κλ.), ἡ δὲ μικροσκοπικὴ τὴν ὑπάρξιν ἀγκίστρων κλ. Οὕτω λοιπὸν διαπιστωθείσης τῆς διαγνώσεως κύστεως ὑδατίδων τοῦ ἀριστεροῦ πνεύμονος προεξεχουσῶν μᾶλλον πρὸς τὸν ὑπεζωκότα (περίπτωσης σπανιωτέρα), ἡ ἐγγείρησις ἐκρίθη ἀναγκαίᾳ πρὸς τελείαν θεραπείαν. Πράγματι δὲ ἡ πάσχουσα εἰσῆλθε μετὰ πέντε ἡμέρας εἰς τὸ Ἱερεμίειον νοσοκομεῖον καὶ ἐκεῖ ἐνεγγείρησα αὐτὴν, τουτέστι διὰ τομῆς εὐρείας κατὰ τὸ 8^{ον} μεσοπλεύριον διάστημα διήνοιξα τὸν πλευρικὸν καὶ πνευμονικὸν ὑπεζωκότα, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ αὐτὴν τὴν κύστιν, ἐξ ἧς ἐξήλθον ἀφθονοὶ μικραὶ κύστεις θυγατέρες (kystes filles) μετὰ τοῦ ὑγροῦ, ὅπερ ἐφαίνετο ὀλίγον τεθλασμένον. Μετὰ ταῦτα δὲ κατώρθωσα διὰ τῆς αὐτῆς εισόδου ν' ἀφαιρέσω δι' ἀποκολλήσεως καὶ ὀλόκληρον τὴν ἀρχικὴν κύστιν (kyste mère), μεθ' ἧς διεσωλήνωσα τὴν κοιλότητα καὶ ἡ ἀποθεραπεία ἐγένετο κανονικὴ μέχρι τελείας ἰασεως. Τὰ δὲ μόνον ἄξιον σημειώσεως κατὰ τὴν θεραπείαν ἦτο, ὅτι κατὰ τὰς πλύσεις τῆς κοιλότητος διὰ διαλύσεως 2 % βορικοῦ ὀξέος, ὅτε αὐταὶ ἐγένοντο μεθ' ὀσμῆς ἢ μέχρι πληρώσεως (πρὸς καταμέτρησιν τῆς χωρητικότητος), τὸ ἐγγεόμενον ὑγρὸν ἐξήρχετο διὰ τῶν βρόγχων καὶ τοῦ στόματος προκαλοῦν βήχα σπασμωδῆ. Ὡς πρὸς τὴν παθογένειαν τῆς νόσου ταύτης παρατηρῶ, ὅτι ὁ μολυσμὸς τοῦ ὄργανισμοῦ γίνεται διὰ τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος τὸ συχνότερον, διὰ τοῦ λεμφικοῦ σπανιώτερον καὶ διὰ τῶν ἀεροφόρων ὁδῶν σπανιώτατα· ὁ τελευταῖος οὗτος τρόπος μάλιστα ἀμφισβητεῖται πολὺ καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐλαττοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν παραδεχομένων. Τέλος σημειώτέον ὅτι αἱ ὑδατίδες τῶν πνευμόνων δὲν εἶναι ἐκ τῶν σπανιωτέρων, διότι κατὰ λόγον συχνότητος ἐργονται πρῶτον τὸ ἥπαρ, εἶτα αἱ πνεύμονες μετὰ ταῦτα αἱ νεφροὶ κλ.

Ἀπέρις.— Ἀπαξ εἶδον ὑδατίδας ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, τῶν δὲ νεφρῶν ἐννεάκις, ὥστε αἱ τῶν νεφρῶν ὑδατίδες δὲν εἶναι σπανιώτεραι τῶν πνευμονικῶν.

Ὁ κ. **Ἀνεστορίδης** παρατηρεῖ, ὅτι ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις δὲν ἐγένετο λόγος περὶ τῆς πηγῆς τοῦ κακοῦ, ὅπερ σπουδαίωτατον ὑπὸ προφυλακτικῆν ἐποψίαν.

Ὁ κ. **Σγουρδαῖος** ἐρωτᾷ, ἐάν ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει τοῦ κ. Προέδρου αἱ ὑδατίδες ἴσαν τοῦ ὑπεζωκότος ἢ τῶν πνευμόνων, διότι τὸ πρῶτον εἶδος δὲν παραδέχοντα οἱ συγγραφεῖς.

Ὁ κ. **Προέδρος** ἀπαντᾷ, ὅτι εἶναι ἀμφέλιμος ἡ γνώμη τοῦ κ. Ἀνεστορίδου ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δευτέρᾳ περιπτώσει ἢ πάσχουσα συνηγελάξεται πράγματι ἐν τῷ οἴκῳ μετὰ πολλῶν κατοικιδίων κυνῶν, ὧν εἰς μάλιστα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτῆς τῆς ἀσθενοῦς ἀπεπάτει πολλάκις τεράχια ταινίας. Ὁ κ. Σγουρδαῖος ἔχει δίκαιον, διότι πράγματι αἱ ὑδατίδες τοῦ ὑπεζωκότος εἰσὶ σπανιώταται καὶ ὑπὸ πολλῶν ἀμφισβητοῦνται. Περὶ δὲ ὑδατίδων τῶν αὐροφόρων ὁδῶν σημειῶ ὅτι παρετήρησα περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ πάσχουσα εἶχε καυκὸν τῶν νεφρῶν ὡς ἐπὶ λιθιάσεως, καὶ ἐκεῖ ὅπου περιεμένετο ἡ ἐξόδος λιθαρῶν, ἐξήλθε κύστις ὑδατίδος. Παρατηρήσαμεν μάλιστα καὶ παρομοίαν περίπτωσιν ὑδατίδος τῶν χοληφόρων ὁδῶν, ἐνθα μετὰ καυκῶς τοῦ ἥπατος ἐξήρχοντο πολλαὶ ὑδατίδες μετὰ τῶν κοπράνων, διὸ καὶ ταῦτα πρέπει νὰ ἐξετάζωνται ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι.

Ὁ κ. **Γαβριηλίδης** εἶπε ἀναγινώσκει περιγραφὴν περιπτώσεως πνευμονικῶν ὑδατίδων ἐκ μέρους τοῦ Larrigueux, θεραπείαν καὶ ἰαθείαν ἐν τῷ γαλλικῷ νοσοκομείῳ ταυτοχρόνως δὲ παρουσιάζει καὶ μικροσκοπικὸν παρασκευασμα ἐχινοκόκκου ἀρχεγόνου καὶ τὸν ἰαθέντα ἀσθενὴ μετ' εἰκόνας ἀκτινογραφικῆς τῶν πνευμόνων.

Ἡ ἀνακοίνωσις ἔχει ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

ἘΓινώσκων ὅτι σήμερον θὰ ἐγίνετο ἀνακοίνωσις ἐπὶ ἐχινοκόκκων τῶν πνευμόνων, παρακάλεσα τὸν κ. Larrigueux νὰ μοι δώσῃ τὸ ἱστορικὸν περιπτώσεως, καθ' ἣν εἶχον ἐξετάσει μικροσκοπικῶς τὰ πτύελα καὶ κύστεις κενωθείσας δι' ἐγγείρησεως, γενομένης ὑπὸ τοῦ εἰρημένου χειρουργοῦ τοῦ γαλλικοῦ νοσοκομείου. Ἴδου πῶς ἔγει ἡ περίπτωσις αὕτη. Ὁ κ. Η. Σ., Ἀρμένιος, ἐτῶν 21, κάτοικος Ὀρτάκιοι Βοσπόρου, εισέρχεται τῇ 9^ῃ Νοεμβρίου

1897 εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ συναδέλφου κ. Larrigueux, παρουσιάζων ὄγκον ἐξωθεν ὀρατὸν, κείμενον ὑπὸ τῆς δεξιᾶς νόθους πλευρᾶς ἐπὶ τῆς μαζικῆς γραμμῆς ὅλως ἐν τῇ ἥπατικῇ γῶρᾳ. Τὸ μέγεθος τοῦ ὄγκου ἦτο ὅσον μήλου, εἶχε δ' ἐκληροθῆ ὡς ἀπόστημα περιοστικόν, προὐν πλευρικῆς τερηδόνος καὶ ἐθεραπεύετο δι' ἐπιγρίσεων βάμματος ἰωδίου.

Ὁ πάσχων εἶχεν ἔλθει εἰς τὸ νοσοκομεῖον περιπατῶν χωρὶς νὰ αἰσθανθῆ κόπωσιν ἢ δύσπνοιαν· δηγέεται ὅτι πάντοτε καλῶς εἶχεν, ὅτε πρὸ τριῶν μηνῶν ἤρξατο βήχων· εἶχε δὲ ἀποχρέμψεις πυκνάς καὶ κακόσμους, ἀλλ' οὐδέποτε αἱματηράς, ὅπερ λίαν σπουδαίον, διότι ἡ αἱμόπτυσις εἶναι σύμπτωμα χαρακτηριστικὸν καὶ δὲν λείπει, ὅταν αἱ πνεύμονες ὡσι προσθεβλημένοι ἐξ ὑδατίδων.

Πρὸ ἔτους εἶχεν αἰσθανθῆ αἰφνιδίως δριμύνην πόνον κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ θώρακος διαρκέσαντα ἐπὶ τρεῖς ὥρας.

Κατὰ τὴν ἀκρόασιν, ἀριστερὰ μὲν εὑρισκέτις ἀναπληρωματικὴν ἀναπνοήν, δεξιὰ δὲ πάντα τὰ σημεῖα ἀφθόνου πλευριτικοῦ ἐξιδρώματος, καὶ ὅμως ἡ γενικὴ κατάστασις ἦτο εὐάρεστος, καὶ πυρετὸς δὲν ὑπῆρχεν.

Ὁ κ. Larrigueux σχάζει τὸν κλυδάζοντα ὄγκον καὶ τότε ἐκχέοντα ὀρμητικῶς ὑδατίδας· ἐξετάζων δ' εὑρίσκει ὅτι ὁ ἐξωτερικὸς ὄγκος συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς μεγάλης τοῦ ὑπεζωκότος κοιλότητος διὰ στενοῦ πόρου. Μεγεθύνει τὴν τομὴν δι' ἐκτομῆς δύο πλευρῶν καὶ εἰσάγει τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ φθάνει πρὸς τὰ ἀνω μὲν μέχρι τῆς πρώτης πλευρᾶς τῆς κλειδός, πρὸς τὰ ἑτω δὲ ἀναμέσον δύο πνευμονικῶν λοβῶν μέχρι τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Μετὰ τὴν κένωσιν τῶν ὑδατίδων (ἐν ὑγρῷ ὑπὲρ τὰ 3 χιλ. γρ.) ὁ ὄγκος εὐκόλως ἀποκολλᾶται, δευτέρα δὲ ἐξέτασις διὰ τοῦ δακτύλου, ἀρικνουμένου εἰς τὴν μεσολόβιον αὐλακὰ, δεικνύει κοιλότητα ἀκανόνιστον, ἥτις βεβαίως ἦτο ὁ ἀρχικὸς πνευμονικὸς θύλακος. Μετὰ ταῦτα ἐφαρμόζονται ῥαφαὶ καὶ γίνεται διασωλήνωσις. Μετὰ τὴν ἐγγείρησιν τὰ πάντα βαίνουσι κατ' εὐχὴν, κατὰ μικρὸν δὲ ὁ θυριδαίως σωλὴν βραχύνεται, πλύσεις γίνονται διὰ διαλύσεως ἰωδιούχου καὶ ὁ πνεύμων λαμβάνει τὰς διαστάσεις αὐτοῦ, ἐμμένει ὅμως ἐν συρίγγιον, ἀνεκα τοῦ ὁποίου κρίνεται εὐλόγος καὶ ἑτέρα

πλευρακτομή, γενομένη τῆ 13/Χ/97. Ὁ ἀσθενὴς ἐξέρχεται τοῦ νοσοκομείου τῆ 20 Ἰανουαρίου 1898.

Ἐάν δὲ ἐξετάσῃ τις τὴν θερμομετρικὴν κλίμακα αὐτοῦ, βλέπει ὅτι κατὰ τὰς πρώτας μετὰ τὴν πρώτην ἐπέμβασιν ὀκτὼ ἡμέρας ἡ θερμοκρασία τῆς ἐσπέρας ἀνῆρχετο εἰς 39°. Αἱ ἀποχρέμψεις ἦσαν κάκοσμοι. Ἐντός τούτων δὲν κατωφθώσαμεν μετ' ἐπανειλημμέναις ἐξετάσεσι ν' ἀνεύρωμεν ἄγκιστρα ἐχινοκόκκων. Τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν ἔξοδον, κατὰ τὴν ἐξέτασιν ἡ ἀναπνοὴ ἠκούετο κατ' ὄλον τὸν δεξιὸν πνεύμονα, ἐν τῇ βίψει καὶ κορυφῇ ὁμοῦς ὑπάρχει ἔτι μικρὰ τις ὑπεμβλύτης καὶ ἤχοι τινες πλευρικής τριβῆς ἀκούονται.

Ἡ δὲ ἀκτινογραφία δεικνύει ὅτι διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο πνευμόνων δὲν υφίσταται.

Ἡ παρατήρησις αὐτὴ γεννᾷ σκέψεις τινὰς κατ' ἀρχὰς δηλονότι ὑπεθέσαμεν πρωτοπαθῆ ἀπλὴν κύστιν τοῦ ὑπεζωκότος, ἀλλ' ἔνεκα τῆς σπανιότητος αὐτῶν (ὑπάρχουσι δὲ τινες ἀρνούμενοι αὐτάς) ἐδέησε νὰ σκεφθῶμεν περὶ πνευμονικοῦ θηλάκου ἐχινοκόκκων διασπαγγέντος ἐν τῷ ὑπεζωκότι.

Ὁ πνευμονικὸς οὗτος θηλάκος ἔμεινε, ὡς φαίνεται, ἀπαρατῆρητος κατ' ἀρχὰς καὶ ἐξεκενώθη μάλιστα τὸ πρῶτον διὰ τῶν βρογχῶν, μετὰ ταῦτα ὁμοῦς εἶπε διότι ἀνεσχηματίσθη, εἶπε διότι ὁ βρογχικὸς πόρος ἀπεφράχθη, διεσπαγγεὶ ἐντός τοῦ ὑπεζωκότος.

Ὅτι δὲ τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἐξέλιξις, ἀπόδειξις ὁ δριμύς πόνος, ὃν πρὸς ἔσχεν ὁ ἀσθενὴς ἐπὶ τρεῖς ὥρας. Ὁ πόνος οὗτος συνέπεσε πιθανῶς κατ' ἴσιν στιγμὴν ἐγένετο ἡ ῥήξις. Ἐὖλος ὁ ἐν τῇ μεσολοβίῳ αὐλάκι ἀκανόνιστος θηλάκος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι ἡ πρώτη πνευμονικὴ ἔστια. Ἡ παρατήρησις αὐτὴ εἶναι ἀξία μνείας διὰ τὴν ἱστορίαν ἀνάπτυξιν τοῦ θηλάκου, διότι ἐξ ἀρχῆς ἦτο δύσκολος ἡ διάγνωσις, διὰ τὴν γενικὴν κατάστασιν τοῦ πάσχοντος, ἥτις ἦτο καλὴ, καίτοι ὑπῆρχεν ὁ μέγας οὗτος ὄγκος, καὶ διότι ὁ πνεύμων ἀνέκτησε τὰς ἀρχικὰς αὐτοῦ διαστάσεις.

Τέλος ὁ κ. Μπίστης περιγράφει περὶ πτωσὶν ἐκτροφῆς τῆς ἱριδος πρὸς τὰ ὀπίσω ἔνεκα τραυματισμοῦ, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

«Ὡς γνωστὸν, οἱ τραυματισμοὶ τοῦ βολβοῦ, ἰδίᾳ δὲ οἱ διὰ πλήξεως, δύνανται νὰ ἐπενέγκωσι, πλὴν ἄλλων βλαβῶν, καὶ ἀποκόλλησιν τῆς ἱριδος ἐκ τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος, τὴν ἱριδοδιάλυσιν, ὡς καὶ ῥήξεις ἀφροώσας τὸ κορικὸν αὐτῆς χεῖλος ἢ καὶ τὴν μεσαίαν αὐτῆς ζώνην. Καὶ τοιαῦται μὲν βλάβαι οὐχὶ σπανίως ἀπαντῶσι, τούναντίον δὲ μερικὴ ἢ καὶ καθολικὴ πρὸς τὰ ὀπίσω ἐκτροφὴ τῆς ἱριδος θεωρεῖται γεγονόςς σπανιώτατον, διὸ καὶ θεωροῦμεν τὴν ἐπομένην περίπτωσιν ἡμῶν ὡς μὴ στερουμένην διαφέροντός πρὸς δημοσίευσιν.

Παρατηρήσεις. — Ἐν τῷ ὀφθαλμολογικῷ τμήματι τοῦ Ἰατρείου τῆς Φιλοπτόχου Ἀδελφότητος τῶν Ἑλληνίδων Κυριῶν ἐπαρουσιάσθη ἡμῖν πάσχων ἑτῶν 36, φέρων ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ τὰς ἐξῆς ἀλλοιώσεις:

Βλέφαρα, ἐπιπεφυκίως καὶ κερατοειδῆς ἦσαν κατὰ φύσιν· ὁ βολβὸς δ' ἐν γένει οὐδὲν ἔχνος λύσεις τῆς συνεχείας ἐπαρουσίαζεν. Μόνη ἡ ἱρίς ἐδείκνυε πρὸς τὰ ἔσω καὶ κάτω κολόβωμα κατέχον τὸ τρίτον ἢ καὶ πλέον ἔτι τῆς ὅλης περιφερείας αὐτῆς, εἰς τὸν ὅσον ὡστε ὁ ἐξετάζων ἠθέλει νομίσει, ὅτι εὕρισκτο πρὸ εὐρυτάτης ἱριδεκτομίας. Ἀλλὰ μᾶλλον ἐπισταμένῃ ἔρευνα ἔπειθεν αὐτόν, ὅτι τοιαύτη οὐδέποτε ἐγένετο, ἀλλ' ὅτι πρόκειτο περὶ τῆς ἱριδος πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐπὶ τὸ ἀκτινωτὸν σῶμα.

Ἡ ἀκανόνιστος κόρη ἦτο εὐρυτάτη, ὁ φακὸς ἔλειπε τῆς φυσικῆς αὐτοῦ θέσεως, ὅπερ κατεφαίνετο ἐκ τῆς ἱριδοδονήσεως, κατ' ἴσιν ἡ ἱρίς ἔτρεμεν ἔνεκα τῆς ἀπωλείας τοῦ ἐρείσματος αὐτῆς, καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἐκ τῆς προσθίας καὶ ὀπισθίας ἐπιφανείας τοῦ φακοῦ σχηματιζομένων εἰδώλων. Χρῶμενοι δὲ τῷ ὀφθαλμοσκοπίῳ εὕρισκον τὸν φακὸν ὡς σῶμα στρογγύλον καὶ ἐρυθρωπὸν, κατακείμενον ἐν τῷ ὑελώδει σῶματι πρὸς τὰ κάτω τῆς θηλῆς.

Ὁ ἀσθενὴς ἡμῶν εἶχε λάβει κατὰ τὴν ὀφθαλμικὴν χώραν ἀμβλύου ἰσχυρὸν κτύπον πρὸ ἐνὸς ἔτους καὶ οὐδέποτε ἔσχε φλεγμονώδη φαινόμενα. Ἡ διαταραχὴ τῆς ὁράσεως παρεκίνησεν αὐτόν ν' ἀναζητήσῃ τὴν συμβουλήν ἡμῶν. Πλὴν τῶν ἀνω ἀλλοιώσεων, τὸ τραῦμα ἐπήνεγκε καὶ ἀποκόλλησιν τοῦ ἀμφοβληστρεϊδοῦς πρὸς τὰ κάτω, διὸ καὶ τὸ ὀπτικὸν πεδῖον

δείκνυσιν ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὰ ἀνω ἔλλειψιν, εἰς τὴν βεβαίως συμβάλλει καὶ ὁ ἐξαρθρωθεὶς καὶ πρὸς τὰ κάτω κείμενος φακός.

Ἐκ τῶν ἀνω καταφαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ τῆς πρὸς τὰ ὀπίσω μερικῆς ἐκτροφῆς τῆς ἱριδος, γεγονόςτος σπανίως μετὰ τοιοῦτον τραυματισμὸν ἀπάντωντος. Συνήθως ἐπέρχονται ῥήξεις τῆς ἱριδος μετὰ μερικῆς ἢ καθολικῆς τοῦ φακοῦ ἐξαρθρώσεως. Δύο τοιαύτας περιπτώσεις περιεγράψαμεν πρὸ τινος χρόνου ἐν τῇ ἐνταῦθα Ἀυτοκρατορικῇ Ἰατρικῇ Ἐταιρίᾳ, κατ' ἴσιν ὁμοῦς οὐδεμίαν βλάβην ἐπαρουσίαζεν ἡ ἱρίς.

Ἡ ἐν τῷ ὑελώδει σῶματι παρουσία τοῦ φακοῦ ἐπὶ τόσον χρόνον ἀνευ ἀναπτύξεως φλεγμονώδους ἐπεξεργασίας ἐξηγεῖται εὐκόλως, ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι τὸ τραῦμα δὲν ἦτο διαμπερές, ἐπομένως οὐδεὶς μολυσμὸς συνέβη ἀναγκαῖος πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φλεγμονῆς πρὸς δὲ ἡ ἐκτόπισις τοῦ φακοῦ ἐγένετο ὡς συνήθως διὰ τῆς ἀπλῆς ῥήξεως τῆς Ζιννείου ζώνης ἀνευ ῥήξεως τοῦ περιφακίου, ὅτε αἱ φλοιώδεις τοῦ φακοῦ μάζαι ἐξοιδαινόμεναι ἐρεθίζουσι τὴν ἱρὶν καὶ ἐπιφέρουσιν ἱρίτιδα. Ἀμφότεραι αὗται αἱ περιπτώσεις ἐλλείπουσιν ἐκ τῆς ἡμετέρας περιπτώσεως, διὸ καὶ ἡ φλεγμονώδης ἐπιπλοκὴ ἄχρι τοῦδε τοῦλάχιστον δὲν ἐγένετο. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φλεγμονῆς λεπτότερον ἄμα ὑπ' ὄψει ὅτι καὶ ὁ φακός, ἐάν ἦτο ἀτελῶς ἐξηρθρωμένος, οὐκ ἔδυνατο διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος προστριβῆς αὐτοῦ νὰ ἐπενέγκῃ τοιαύτην. Ἐπειδὴ ὁμοῦς φλεγμονὴ οὐδέποτε ἀνεπτύχθη οὔτε ἀμέσως μετὰ τὸν τραυματισμὸν οὔτε μετέπειτα, τούτου ἔνεκα δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ φακὸς ἀρχῆθεν ἦν ἐτελῶς ἐξηρθρωμένος, διασπαγγείσης διὰ τοῦ ἰσχυροῦ κτύπου ἀπάσης τῆς Ζιννείου ζώνης.

Τὰ ρηθέντα ταῦτα καθιστῶσι καταφανές, διατὶ ἡ παρὰ τῶν ἐμπειρικῶν ἐκτελουμένη ἔτι καταγωγὴ τοῦ φακοῦ, ἥτοι ἡ ἐξάρθρωσις αὐτοῦ, πάντοτε ὑπὸ ὀλεθρίων φλεγμονῶν παρεκκολουθεῖται, κατ' ὅσον ὁ τε μολυσμὸς διὰ τοῦ ὑπ' αὐτῶν εἰσαγομένου ὄργανου καὶ ἡ ἐξοιδήσις τῶν φλοιωδῶν μαζῶν, ἢ προκύπτουσα ἐκ τῆς κατὰ τὴν καταγωγὴν σχάσεως τοῦ περιφακίου υφίστανται.

Ἡ ἀναφερομένη περίπτωσις δείκνυσιν ἄμα

ἡμῖν καὶ πόσον ἦτο ἐπιφοβὸν ἔστιν ἡ ἐν τῷ ὑελώδει σῶματι ἐντελής ἐξάρθρωσις τοῦ φακοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐκδήλωσιν γλαυκωματωδῶν φαινομένων. Ὁ πάσχων οὐδέποτε ἔσχε τι ἐκ μέρους τοῦ ὀφθαλμοῦ, δυνάμενον νὰ ἐκληφθῆ ὡς φλεγμονὴ τις ὀπωσθήποτε. Τούναντίον ἐν ταῖς ἐτέραις δυσὶ περιπτώσεσι, κατ' ἴσιν ὁ φακὸς ἦν ἀτελῶς ἐξηρθρωμένος, ἡ μὲν ἐπαρουσίασε γλαύκωμα δευτερογενές· οὐ εὐκόλος καὶ ἡ ἐξήγησις, κατ' ὅσον ὁ φακὸς ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πιέζει τὴν περιφερικὴν μοῖραν τῆς ἱριδος πρὸς τὸν χώρον τοῦ Fontana, καὶ κωλύει τὴν ἐκροὴν μεγίστου μέρους τοῦ υρεπτικοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὑγροῦ· οὕτω δὲ διὰ τῆς συνεχοῦς ἐκκρίσεως, αὐξανομένου τοῦ περιεχομένου τοῦ βολβοῦ, ἐπέρχεται ἡ ἐν τῷ γλαυκώματι αὐξήσις τῆς κατὰ φύσιν τάσεως, ἥς ἔνεκεν ἀναπτύσσεται ἡ σειρά τῶν τῷ γλαυκώματι χαρακτηριζόντων φαινομένων.

Ταῦτα ἐν παρόδῳ περὶ τοῦ δευτερογενοῦς γλαυκώματος σημειούμενοι, προτιθέμεθα νὰ δηλώσωμεν, ὅτι αἱ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν γενικῆς νευρικῆς κατ' ἡμῶν αἰτίας προκύπτουσαι ἀλλοιώσεις τοῦ Fontanaίου χώρου ἐπάγουσι τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πρωτογενοῦς γλαυκώματος, μὴ παραδεχόμενοι τὴν ὑπὸ τινῶν ὑποδεικνυομένην ἀλλοίωσιν κατὰ τὸ ὀπίσθιον ἡμιμόριον τοῦ βολβοῦ.

Πρὸς κατανόησιν τοῦ τρόπου τῆς δράσεως τοῦ τραυματισμοῦ ἀναφέρομεν τὴν ἐξήγησιν, ἣν ὁ Fuchs παρέχει, πληρέστατα ἐπαρκοῦσαν πρὸς ταύτην. Ἦτοι διὰ τῆς πλήξεως ὁ κερατοειδῆς πλατυνόμενος ὠθεῖ πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ ὕδατος τοῦ προσθίου θαλάμου ὑγρὸν, τοῦτο δὲ ζητῶν διέξοδον πρὸς τὰ ὀπίσω ἀπωθεῖ τὴν ἱρὶν ἄχρι τῆς Ζιννείου ζώνης, ἥτις καὶ δύναται καὶ ἐν τῇ ἡμετέρῃ περιπτώσει νὰ διασπαγγῆ· οὕτω δ' ἐκτοπιζεται καὶ ὁ φακὸς ἔνεκα τῆς ῥήξεως τοῦ συνδέσμου αὐτοῦ.

Θεραπευτικῶς οὐδὲν ἔχομεν ἐνταῦθα νὰ ἐφαρμόσωμεν, ἐφ' ὅσον ὁ βολβὸς δὲν παρουσιάζει φαινόμενα φλεγμονῆς, ἀτίνα, δι' οὓς ἀνωτέρω ἐξέθεμεν λόγους, πιθανώτατα δὲν θέλουσιν ἀναπτύχθῃ.

Εἶτα ὁ κ. Ἀν. Γαβριηλίδης σχετικῶς περὶ τοῦ ὅρου ἡμιασφία ἀναφέρει ὅτι ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἐξετάσασα ὑπὸ

φιλολογικὴν ἔποψιν, ἐδικαίωσε τοὺς λόγους, οἵτινες ἐκίνησαν αὐτὸν πρὸς διόρθωσιν τοῦ ἤδη ἐν χρίσει ὄρου ἡμῶν νοσήσια, καὶ ἐνέκρινεν ἀντ' αὐτοῦ τὸν ὄρον *ἡμιασπία* (ὄρα Πρακτικά ΙΖ' Συνεδρίας).

Μετὰ ταῦτα λήθεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Ζ'

23 Δεκεμβρίου 1898.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Ο κ. Π. Κελαϊδέτης ἐκθέτει περίπτωσιν στενώσεως τοῦ κολεοῦ, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

«Ἡ πάσχουσα, ὀνόματι Ἀσημίτσα Μ., ἔγγαμος ἐπαρχιώτις, ἡλικίας δὲ 25 περίπου ἔτων, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸ γραφεῖόν μου παραπονουμένη ὅτι δὲν βλέπει τακτικῶς τὴν ἔμμηνον αὐτῆς ῥύσιν, ὅτι ὑποφέρει πόνους πλάνητας κατὰ τὸ ὑπογάστριον ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου τοκετοῦ αὐτῆς, γενομένου πρὸ ἐνὸς περίπου ἔτους καὶ ὅτι ἡ ἔμμηνος ῥύσις ἤλαττώθη καὶ ἔρχεται κατὰ σταγόνιας.

Μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς μου, ὅταν, θελήσας νὰ ἐξετάσω τὰ γεννητικὰ μέρη, καὶ ἰδῶ τὴν μήτραν, πρὸς διάγνωσιν τῶν δυσμηνόρροικων φαινομένων παρετήρησα ὅτι ὁ δάκτυλός μου δὲν εὗρισκε τὸ στόμιον τοῦ κολεοῦ· ἐπιστήσας δὲ περισσότερον τὴν προσοχήν μου καὶ θέσας τὴν δακτύλον εἰς ἐνέργειαν εἶδον ὅτι ὁ κολεός ἦτο κλεισμένος σχεδὸν ἐντελῶς καὶ δὲν ὑπῆρχε παρὰ στενωτάτος τις πόρος, δι' οὗ δυσκόλως ἠδυνήθη νὰ εἰσαγάγω λεπτὴν μήλην.

Ἡ γυνὴ διηγείται ὅτι ὁ πρὸ ἔτους τοκετός της ἦτο δύσκολος καὶ μακρός, καὶ ὅτι τὸ παιδίον ἐγεννήθη νεκρόν, ὅτι δὲ ἡ ἐπιλόχειος αὐτῆς κατάστασις συνωδεύθη ὑπὸ πυρετοῦ κτλ. Ἐνεκ τῆς καταστάσεως ταύτης προσεκλήθη ἰατρός ἐμπειρικός, ὅστις διέταξε κλύσματα ἐνδοκοιλιακά δι' ὑγροῦ τινος, ὅπερ περιεγράφη ὡς φανικὸν ὄξύ. Ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτην πλύσιν ἡ ἀσθενὴς ἠσθάνθη πόνους καὶ καύσιν ἀφόρητον κατὰ τὸ αἰδοῖον, μετ' ὃ ἐπῆλθε πληγὴ τις κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, θεραπευομένη ὑπὸ τοῦ ἐμπειρικοῦ ἐπὶ τινὰ καιρὸν.

Ἐπὶ τούτοις ἀπελλάγη τῶν κινδύνων τοῦ ἐπιλοχείου πυρετοῦ, ὡς περιγράφει, καθὼς καὶ τῶν κατὰ τὰ γεννητικὰ μέρη πληγῶν, καὶ ἔκτοτε εἶχε καλῶς.

Ὁ συνοδευτὴν αὐτῆν σύζυγος ὁμολογεῖ ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ συζυγικὰ αὐτοῦ καθήκοντα μετὰ τὴν ἀνάρρωσιν καὶ ἐξ αἰτίας πόνων τῆς συζύγου κατὰ τὴν συνουσίαν καὶ ἐκ δυσκολίας ἀγνώστου εἰς αὐτὴν.

Καὶ ἔντως ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη ἔσχε πολὺ πιθανὸν ὡς πρωτοτόκος μικρὰν τινα ῥήξιν τοῦ περιναίου ἢ καὶ τοῦ κολεοῦ καὶ εἶτα ἔγκαυμα διὰ τοῦ φανικοῦ ὄξέος, ἔπεται ὅτι προῆλθε στένωσις τοῦ κολεοῦ. Πράγματι δὲ ἡ διὰ τῆς μήλης ἐξέτασις μὲ ἐπέισεν ὅτι ἡ στένωσις ἐξετείνεται σχεδὸν καθ' ὅλον τὸν κολεόν καὶ δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὸ αἰδοῖον.

Ἐνώπιον τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἐσκέφθη ὅτι πᾶσα ἐπέμβασις αἰματηρὰ ἠδύνατο νὰ ἔχη ὡς ἐπακολούθημα, ἂν μὴ τὴν δεινωσιν τῆς καταστάσεως τῆς ἀρρώστου, ἀλλ' ἴσως τὴν μὴ τελείαν ἐπιτυχίαν. Ἐχὼν δὲ ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἑτέρου καὶ τὴν μικροψυχίαν τῆς πασχούσης καὶ σκεφθεὶς ὅτι πάντοτε ὑπῆρχε καιρὸς πρὸς τοιαύτην ἐπέμβασιν, ἀπεφάσισα δοκιμαστικῶς, γνωστῆς οὐσίας τῆς διασταλτικότητος τῶν τοιχωμάτων τοῦ κολεοῦ, νὰ ἐνεργήσω τὴν βαθμιαίαν διαστολήν, καὶ αὐθαρρῶς προέβην εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἐν τῷ κολεῷ λεπτῆς θρυαλλίδος βάρβακος περιελαλιμμένης διὰ βορικούχου βαζελίνης. Τὴν ἐπαύριον ἀφῆρσα τὴν θρυαλλίδα ταύτην καὶ ἠδυνήθη, ἂν καὶ μετὰ δυσκολίας, νὰ εἰσαγάγω ἀλλήν παχυτέραν τῆς πρώτης. Ἡ ἐργασία αὕτη ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας διὰ θρυαλλίδων βάρβακος καὶ εἶτα διὰ γάζης λωδοφορμιούχου ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ γενομένων παχυτέρων, ἄχρις οὗ ἠδυνήθη, διευρύννας ἀρκούντως τὸν προὑπάρχοντα πόρον, νὰ εἰσαγάγω τὸν μικρὸν δάκτυλόν μου καὶ γνωρίσω ἀκριβῶς τὸ στένωμα. Διὰ τῆς ἐξετάσεως ταύτης ἐπέισθη ὅτι ὁ τράχηλος τῆς μήτρας εἶχε τὴν φυσικὴν του θέσιν καὶ ὅτι τὸ στένωμα ἐξετείνεται καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ κολεοῦ.

Φθάσας εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ὅπερ ἦτο λίαν ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὴν ἀσθενῆ, δυναμένην νὰ ἔχη τὴν ἔμμηνον ῥύσιν τακτικὴν, κατέφυ-

γον εἶτα εἰς τοὺς διαστολεῖς τοῦ Πόγγι, ἐπαλείφον αὐτοὺς διὰ κοκαίνουχου βαζελίνης, διότι ἡ ἀσθενὴς ὑπέφερε πολὺ κατὰ τὴν σιγμὴν τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν.

Ἡ διάρκεια τῆς θεραπείας ταύτης ἦτο, ὡς ἐννοεῖτε, μακρά, γενομένων τὸ ὅλον 51 ἐπισκέψεων εἰς δύο περιόδους μετὰ διακοπῆς ἑξ μηνῶν, καὶ τοῦτο διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἄρρωστός μου ἔνεκα οἰκογενειακῶν λόγων ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ πρὸ τῆς λήξεως τῆς θεραπείας, καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς ἀριθμὸν ἀνώτερον, πρὶν ἢ ὁ προηγούμενος ἀριθμὸς εἰσέλθῃ εὐχερῶς. Καὶ τοῦτο ἐγένετο μετὰ 5—6 προηγούμενας εἰσαγωγὰς τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ.

Ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ἔπαυσε πᾶσα ἐνέργεια διὰ τῶν διαστολέων καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐμμήνου ῥύσεως, ἥτις ἦτο τακτικωτάτη.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς διὰ τῶν διαστολέων τοῦ Πόγγι θεραπείας αἱ ἐπισκέψεις ἐγένοντο καθ' ἑκάστην δευτέραν ἢ τρίτην ἡμέραν μετὰ διαρκείας 10—15—20 λεπτῶν καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ διαστολέως προκάλει πόνους καὶ συστολὰς τοῦ σφιγκτήρος τοῦ αἰδοῦ, καὶ τοῦτο ἦτο τὸ δυσκολώτερον μέρος τῆς ἐγχειρήσεως· ἀλλὰ διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς τῆς ἀρρώστου, ἀφοῦ παρήρχετο τὸ κώλυμα τοῦτο, τὰ λοιπὰ ἔβαινον καλῶς. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον καὶ μόνον κατέφυγον εἰς τὸ ἀναισθητικόν, ὅπερ, εἰ καὶ δὲν κατέπαυσεν ἐντελῶς τοὺς πόνους, καθίστα τὴν εἰσαγωγὴν ἥττον ὀδυνηράν.

Βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον χωρὶς νὰ μεταχειρίζωμαι μεγάλην βίαν, ἠναγκάσθη νὰ φθάσῃ μέχρι 2 ἑκατοστομίου διαμέτρου, ἀλλὰ τότε ἡ πάσχουσα ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θεραπείαν ἡμιτελῆ.

Εἶχον φόβους μὴ τυχόν τὸ στένωμα ἐπανέλθῃ μέχρι τινός, ἀλλ' εὐτυχῶς ἡ κατάστασις, εἰς τὴν ἀφῆκα τὴν πάσχουσαν, δὲν ἐδεινώθη, καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῆς ἠδυνήθη νὰ ἐπαναρχίσῃ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ (Ἀρ. 2), ὅπως φθάσῃ κατὰ τὸ τέλος τῆς θεραπείας μέχρι τοῦ ἀρ. 3, 5.

Ἀφοῦ δὲ ἐφθασα εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς διαστολῆς, ὅπερ λίαν ἐνθαρρυντικόν, ἔκρινα καλὸν νὰ παύσω καὶ νὰ ἀναθέσω τὴν ἀποθεραπείαν εἰς αὐτὴν τὴν ἀσθενῆ μετὰ τῆς συστά-

σεως ὅπως ἀπαξ ἢ δις τοῦ μηνὸς ἐπὶ τινὰ εἰσέτι χρόνον ἐξακολούθησῃ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ τελευταίου ἀριθμοῦ τοῦ διαστολέως (Ἀρ. 3, 5) καὶ οὕτως ἀπέπεμψα αὐτὴν, παρακαλέσας νὰ μὴ καθίστῃ ἐνήμερον τῶν κατ' αὐτὴν. Μετὰ τινὰς μῆνας ἔμαθον παρὰ τοῦ συζύγου ὅτι ἦτο ἔγγυος ἐξ περίπου μηνῶν.

ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὅσον καὶ ἂν διηυρύνθη ὁ κολεός, ὁ προσεχὴς τοκετός ἠδύνατο νὰ γείνη δυσκόλως, μὴ δυναμένων ἴσως τῶν μερῶν νὰ διασταλώσιν ἐπαρκῶς ὅπως ἀφῆσωσιν ἐλευθέραν τὴν διόδον εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐμβρύου, παρήγγειλα διὰ τοῦ συζύγου ὅπως ἄμα τῇ ἀρχῇ τοῦ τοκετοῦ προσκληθῇ ἰατρός ἵνα προβῇ ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὰ δέοντα. Ἀλλὰ παρ' ὅλας τὰς διὰ τὴν ἔκβασιν τοῦ τοκετοῦ ἀνησυχίας μου, τὰ πράγματα ἐγένοντο κατ' εὐχὴν, τοῦ τοκετοῦ γενομένου φυσιολογικῶς.

Ἡ γυνὴ αὕτη ἔκτοτε ἔτεκε φυσιολογικῶς καὶ δευτέρου τέκνον ἄρρην.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν προηγούμενων ἐπαναρχίω κρίνω νὰ σημειώσω ὅτι ἡ οὐλὴ ἦτο μὲν μηνόειδής τὸ σχῆμα, εὗρισκετο δὲ κυρίως ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου τοιχώματος τοῦ κολεοῦ· ἀξίον σημειώσεως ἐπίσης εἶνε ὅτι ἡ πάσχουσα οὐδεμίαν εἶχεν ἰδέαν τῆς καταστάσεως αὐτῆς. Χάρις δὲ ἴσως εἰς τὴν ἀμνηρόρροϊαν, δὲν ἔσχεν ἄλλας ἐπιπλοκάς, ἥτοι αἱματόκολλον ἢ αἱματομήτρην καὶ μόνον πλάνητας ἠσθάνετο πόνους, καὶ τοῦτο, διότι, κατὰ τὸν Ροκί, τὰ στενώματα δίκαν ξένων σωμάτων προκαλοῦσιν ἀντανάκλαστικῶς πόνους, ἐνίοτε δὲ καὶ μητροραγίας.

Τὸ διαφέρον τῆς παρατηρήσεως ταύτης συνίσταται, κατ' ἐμὲ, εἰς τὸ σπάνιον τοῦ πράγματος, οὕτως ὥστε δι' ἐπιπολαίου παρατηρήσεως ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἀτρησία τοῦ κόλπου, καὶ μόνη ἡ ἐπιμελής ἐξέτασις καὶ τὸ ἀναμνηστικὸν τῆς ἀρρώστου ἀπεκάλυπτε μικρὸν τινα πόρον, διαβατὸν μόλις εἰς λεπτὴν μήλην. Καὶ ἔντως, ἐκ τῶν ἐρευνῶν, εἰς ἃς προέβην εἰς τὰ ὀλίγα συγγράμματα, ἅτινα εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν μου, συνεπέρανα ὅτι ὀλίγα εἰσὶ τὰ ἀνάλογα τοῦτου περιστατικῶ, ἐξ ὧν ἐν, δημοσιευθὲν εἰς τὴν Journal de médecine et chirurgie pratiques τῆς 25 Μαΐου τοῦ 1892, ἐρανισθὲν δὲ ἐκ τῆς Dauphiné médical, ἐν ᾧ ὁ Gallais ἀναφέρει

περιστατικών δυστοκίας ἐξ οὐλώδους ἀτρησίας τοῦ κόλπου, καθ' ἣν ἐγένετο ἀνάγκη σχάσεως τῆς οὐλῆς καὶ ἐμβρυοὐλκησης. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐμὴν ἢ στένωσις ἀφείλετο εἰς χημικὰς οὐσίας καὶ ἰδίως εἰς ἐνδοκολπικὰς ἐνέσεις ἀμμωνίας, καθὼς καὶ εἰς περιπτώσιν ἄλλην ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Lombard, καθ' ἣν ἡ ἀσθενὴς πρὸς ἐκτρωτικὸν σκοπὸν ἐποιήσατο ἐνδοκολπικὰς ἐνέσεις διὰ θεακοῦ ὀξέος.

Πρὸς ταῖς χημικὰς ὁμως ἢ τραυματικὰς αἰτίαις τῶν στενώσεων ἢ τῶν ἀτρησιῶν τοῦ κόλπου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ὡς ὁ πρῶτος καὶ δύσκολος τοκετός, ἡ διφθερίτις, ἡ εὐλογία καὶ ἡ σύφιλις κατὰ Spiegelberg.

Ἄ. Χρησιδης. — Εἰς τὴν διαφέρουσαν περίπτωσιν τοῦ κ. **Κελαϊδίτου** προσθέτω καὶ τὴν ἐπομένην, ἣν παρατήρησα πρὸ 6 περιῶν ἐτῶν. Γυνὴ πρῶτοτόκος μετὰ δύσκολον καὶ διὰ πολλῶν κακώσεων τῶν γεννητικῶν ὀργάνων διακριθέντα τοκετὸν ἀπέκτησε στένωσιν τοῦ κολεοῦ, ἀκριβῶς δὲ κατὰ τὸ μεσαῖον τμήμα αὐτοῦ, καὶ εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε ἀδύνατον νὰ διαπεράσῃ αὐτὴν ὁ δάκτυλος, μόνῃς τῆς μητρομήλης δυναμένης νὰ διέλθῃ διὰ τῆς στενώσεως ταύτης. Διὰ τοῦ ἀπευθυμένου διεκρίνετο ἡ μήτρα ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει. Ὡς θεραπεία ἐσκόπον νὰ ἐνεργήσω τὴν διὰ τῶν διαστολέων καὶ ἐν ἀνάγκῃ τὴν διὰ μαχαριδίου, ἀλλ' ἐκτοτε δὲν εἶδον τὴν ἀσθενῆ. Νῦν ἀκούω τὴν διαστολὴν διὰ θρυαλλίδων εἶναι δυνατόν ποτε τοιαύτη τις ἀνεύρυνσις;

Πρόεδρος. — Παρατηρήσαμεν καὶ ἡμεῖς τελείαν ἀπόφραξιν τοῦ κολεοῦ ἐκ συμφύσεως τῶν τοιχωμάτων αὐτοῦ ἐνεκα χειρισμῶν μαιευτικῶν γενομένων ἐν δυστοκίᾳ πρὸς διαμελισμὸν τοῦ ἐμβρύου. Γυνὴ 30 περιῶν ἐτῶν, κάτοικος Ταταούλων, πολυτόκος, μετὰ τὸν τελευταῖον τοκετὸν, ὅστις, ὡς εἶπομεν, ἐχρειάσθη τὴν ἐπέμβασιν μαιευτῶν, τελείως ἰαθεῖσα παρεπονεῖτο δι' ἐπίσχεσιν τελείαν τῶν ἐμμήνων. Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἶχε καταφύγει εἰς τὴν συνδρομὴν πολλῶν συναδέλφων ἄνευ οὐδενὸς ἀποτελέσματος. Ὅτε, εἰς ἐξ αὐτῶν,

ὁ κ. Βλάϊκος, ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ ἐπισκέψει ἐξετάσας τὴν πάσχουσαν τοπικῶς, εἶδεν ὅτι προέκειτο περὶ ἀποφράξεως τοῦ κολεοῦ καὶ μετήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸ νοσοκομεῖον **Ἰερουλοῦ**. Πράγματι δὲ ἐξετάσαντες αὐτὴν ἐκεῖ, ἀνεύρομεν τελείαν σύμφυσιν τῶν τοιχωμάτων τοῦ κολεοῦ καὶ προέβημεν εἰς τὴν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν. Διηνοιζομεν ὅλον τὸν κολεὸν καὶ ἐφθάσαμεν μέχρι τοῦ στομίου τῆς μήτρας, εὕρισκομένης ἐν προσθίᾳ παρεγκλίσει τὸ δὲ στόμιον αὐτῆς, κείμενον λίαν πρὸς τὰ ὀπίσω, συνείχετο στενῶς μετὰ τῶν ἐντέρων ἐνεκα οὐλώδους συμφύσεως. Ἀπεκολλήσαμεν καὶ τοῦτο, τὴν δὲ ἀποθεραπείαν ἐποιήσαμεν διὰ θρυαλλίδων ἐκ βάρβακος ὑδροφίλου καὶ γάζης. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ἡ πάσχουσα ἐξήτησε καὶ ἐξήλθε τοῦ νοσοκομείου μεθ' ὅλην τὴν βαρῦτητα τῆς ἐπεμβάσεως ταύτης, ἐθεραπεύθη δὲ ἄνευ ἐπιπλοκῶν. Νῦν ἔχει καλῶς, οὐδὲ ὅλως δὲ παραπονεῖται διὰ τὰ ἐμμηνα αὐτῆς καὶ συζῆ ἐν τάξει μετὰ τοῦ συζύγου. Τὰς περαιτέρω λεπτομερείας γνωρίζει κάλλιον ὁ κ. Βλάϊκος καὶ πιστεύω ὅτι προσεχῶς θέλομεν ἐκθέσει ὑμῖν τὴν περίπτωσιν ὁλόκληρον μετὰ τῶν ἀπαυρμένων συμπληρωματικῶν παρατηρήσεων.

Ὁ κ. **Ἀνεστορίδης** ἐρωτᾷ, εἴαν, ἀντὶ θρυαλλίδος καὶ διαστολέων, δὲν εἶναι προτιμότερα ἢ λαμιναρία.

Ὁ κ. **Κελαϊδίτης** ἀπαντᾷ, ὅτι διὰ θρυαλλίδων ἐννοεῖ βάρβακα ὑδροφίλον διὰ γάζης περιβεβλημένον, ἀπέφυγε δὲ τὴν λαμιναρίαν διὰ τὸ πολυδάπανόν.

Ἄ. Χρησιδης. — Αἱ θρυαλλίδες βεβαίως δὲν τίθενται πρὸς διαστολὴν.

Ὁ κ. **Νούλης** παρατηρεῖ, ὅτι τὰ κηρία π.χ. δὲν ἐνεργοῦσι τίσον διὰ τοῦ πάχους καὶ διὰ τὸ ἀνένδοτον αὐτῶν πρὸς διαστολὴν, ὅσον διὰ τῆς ἰδιαζούσης δράσεως αὐτῶν ὡς ἀλλοτρίων σωμάτων ὡς δὲ καὶ ἱστολογικῶς ἐβεβαιώθη, ἡ παρουσία οἰωγδήποτε ἀλλοτρίων σωμάτων ἐν στενοῖς πόροις προκαλεῖ διεύρυνσιν τούτων. Ἐρωτᾷ δὲ, εἴαν παρατηρήθησαν κατὰ τὰς

περὶ οὗ ὁ λόγος περιπτώσεις διαταραχῶν ἐκ τῶν οὐρητηρίων ὁδῶν, ὡς ἰσχυρία, ἀνουρία, ἀκράτεια τῶν οὐρῶν κτλ.

Οἱ κκ. **Φαλίδας** καὶ **Κελαϊδίτης** λέγουσιν, ὅτι οὐδεμίαν τοιαύτην παρετήρησαν διαταραχὴν κατὰ τὰς περιπτώσεις αὐτῶν.

Ὁ κ. **Χρησιδης** οὐδὲν ἐνθυμεῖται ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην.

Ὁ δὲ κ. **Ἀνεστορίδης** ἀναφέρει περίπτωσιν ἐξωτερικῆς συμφύσεως τῶν χειλέων τοῦ αἰδοῦ τεχνητῶς προσκληθείσης παρὰ νεάνιδι μαύρῃ, ἐξ Ἀραβίας καταγομένη. Ὑπόσχεται δὲ, κατὰ παράκλησιν τοῦ κ. Προέδρου, νὰ ἐκθέσῃ ἐν προσεχεί συνεδρίᾳ πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς περιπτώσεως ταύτης, ἐγχειρηθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Εὐθυβοῦλη ἐν Χρυσοπόλει.

Ἀκολουθῶν ὁ κ. **Π. Ἰατρόπουλος** ἀναγινώσκει ἀνακοίνωσιν ὑπὸ τὸν τίτλον **Δοκιμὴ πρὸς καταμέτρησιν τοῦ συνήθους ὀρίου τοῦ φαινομένου τῆς διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ (τῆς παραγομένης κατὰ τὸν πλάγιον διὰ τοῦ κερατοειδοῦς καὶ τῆς κόρης φωτισμόν) διὰ μαθηματικῶν ὀπολογισμῶν καὶ τὰ ἐκ ταύτης πορίσματα περὶ τῶν ὀφθαλμοσκοπικῶν ὀρίων.**

Κύριοι,

«Εἰ καὶ ἱκανὸς ἀπὸ τίνος ἐγένετο παρ' ἡμῖν λόγος περὶ τοῦ φαινομένου τῆς διαφανείας ἢ διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ ἐπὶ σκοπιῶν χρησιμοποίησεως αὐτοῦ ἐν τῇ ὀφθαλμιατρικῇ πράξει, νομίζομεν, ὅτι δὲν θέλομεν κατακρίθῃ, οὔτε θέλομεν πράξει τι ὅλως ἀνωφελές, εἴαν προσθέσωμεν συμπληρωματικά τινα τοῦ ὅλου ζητήματος.

Πράγματι δὲ ἡ περὶ τοῦ εἰρημένου ζητήματος ὑπὸ τοῦ κ. Τράντα γενομένη ἐνταῦθα τὸν παρελθόντα Μάρτιον ἀνακοίνωσις ἔθιξε πολλὰ ζητήματα ὀφθαλμικὰ, ἅτινα δὲν εἶχον ἐφελέσσει πλείστων ἐξ ἡμῶν τὴν προσοχὴν μετὰ τοῦ δέοντος διαφέροντος, διότι ἐφαίνοντο κείμενα ἐκτὸς τῶν καθημερινῶν ὀφθαλμολογικῶν ἀσχολιῶν ἡμῶν. Εἶναι ἀρκούντως γνωστὸν πόσον εἶναι πλουσία ὑπὸ φιλολογικὴν ἐποψιν ἡ ὀφθαλμολογία τῆς σήμερον, οὐδὲ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὑπερβολή, εἴαν εἴπη τις ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ ἰατρικῇ εἰδικότητι τῆς

σήμερον αἰ μελέται κατὰ τε ἀριθμὸν καὶ ἐκτασιν ἰσούνται πρὸς τὰς περὶ ὀφθαλμοῦ γενομένας. Εἰς δὲ τὸν πλοῦτον τοῦτον τοῦ ὕλικου ἐν τῇ ὀφθαλμολογίᾳ τὰ μάλα συνέβαλε βεβαίως ἢ εἰς ταύτην εἰσβολὴ τῆς νεωτέρας ὀπτικῆς, ἀφ' ὅτου, μαγευθέντες ὑπὸ τῶν καλλων τῶν εὐγενετέρου καὶ ὠραιότερου τῶν ὀργάνων ἡμῶν, τοῦ ὀφθαλμοῦ, κατεδέχθησαν νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ὀφθαλμιατρῶν τελειόφοιτοι σχολῶν ὡς τῆς École centrale, École des ponts et chaussées καὶ ἄλλων παρομοίων καὶ φυσιολόγοι, ὡς οἱ Helmholtz καὶ Donders, τοσοῦτον, ὥστε δύναται τις νὰ προσθέσῃ, ὅτι δὲν ἀπέχει πολὺ καὶ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἡ ὀφθαλμολογία θέλει διακριθῆ εἰς δύο ἢ πλείονας αὐτοτελεῖς ἰατρικὰς εἰδικότητας, ἄλλως τε τὰ σπέρματα τῆς τοιαύτης διαιρέσεως ἤδη κείνται προφανῆ ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Εὐρώπης.

Μετὰ τὴν ἐν λόγῳ λοιπὸν ἀνακοίνωσιν, τὴν ἡμετέραν προσοχὴν ζωηρῶς ἐφεύκωσε τὸ χωρίον ἐκεῖνο, ἐνθα λέγεται «οὐ ἡ ἐξέτασις διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἐπεκτείνεται καὶ πέραν τῶν ὀρίων ἢ ὅσον τὸ ὀφθαλμοσκοπιὸν δύναται νὰ ἐξετάσῃ» (ὅρα Πρακτικὰ ΚΕ' Συνεδρίας). Ἀμέσως δὲ ἐπέβλη ἡμῖν ἡ ἀπορία, πῶς τοῦτο συμβαίνει. Μὴ κατὰ τὸν φωτισμὸν τοῦτον τὸ φῶς δὲν πορεύεται τὴν αὐτὴν καὶ διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ κατόπτρου ὁδόν; Διατί ὅχι; Ποία διαφορὰ ὑπάρχει ἐν τῇ πορείᾳ οἰασδήποτε δέσμησιν φωτός, εἴτε ὅταν πηγάζῃ αὐτὴ εὐθυγράμμως ἐκ φωτεινῆς πηγῆς, εἴτε ὅταν πηγάζῃ ἐξ ἀντανακλώσεως ἐπιφανείας; Οὐδεμία. Ὑπάρχει δὲ γνωστὸν ὡς μαθηματικὴ ἀλήθεια, ὅτι ἐν τῷ βυθῷ τοῦ ὀφθαλμοῦ οἰοῦνδήποτε σημεῖον δεχόμενον ἀκτῖνας, ἐκ τίνος ἐξωτερικοῦ φωτεινοῦ σημείου ἐρχομένης, καὶ ἀντανακλῶν ταύτας ἀπευθύνει μέρος αὐτῶν οἰουδαῖον πρὸς τὸ ἐκτὸς κείμενον φωτεινὸν σημεῖον δι' ἧς ὁδοῦ ἐδέχθη αὐτάς. Ἐότε λοιπὸν ποία ὑπάρχει διαφορὰ, εἴαν τὸ οἰοῦνδήποτε τοῦτο καὶ εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως φωτισθῆν σημεῖον τοῦ βυθοῦ ὀφθῆ εἴτε ἐσωθεν κατ' εὐθείαν διὰ τῆς κεντρικῆς ὀπτικῆς τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου καὶ τῆς κόρης, εἴτε ἐξωθεν ἐκ μέρους τοῦ σκληρωτικοῦ χάρις εἰς τὴν ἡμιαδιαφανείαν τούτου; Οὐδεμία ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην. Μετὰ τὰς προχαιρούς ταύτας σκέψεις, θελήσαντες νὰ βεβαιωθῶμεν κάλλιον,

κατεφύγομεν εἰς τὰ πρόχειρα ἡμῖν συγγράμματα, ὧν τὸ πλουσιώτερον εἰς τοιαύτας πληροφορίας ἦν ἡ τῶν Wecker καὶ Landolt τετράτομος 'Οφθαλμολογία, ἀλλ' οὐδ' ἄλλως ἐκορέθη ἡ ἐπιθυμία ἡμῶν'. Ἐπίσης οὔτε ἡ τοῦ Helmholtz², οὔτε ἡ τοῦ Tcherning νεωστὶ ἐκδοθεῖσα φυσιολογικὴ ὀπτικὴ ἀνέφερόν τι τὸ σχετικόν. Διὸ καὶ ἠπορήσαμεν πολὺ πῶς μέχρι τοῦδε δὲν ὠρίσθησαν ἀκριβῶς τὰ ὅρια τοῦ ἐπιδεκτικοῦ εἰς ὀφθαλμοσκοπικὴν ἐξέταση τμήματος τοῦ βυθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἀφοῦ τοσοῦτοι ὀφθαλμολόγοι δι' ἀπεράντων μελετῶν ἐπλούτισαν τὴν ὀπτικὴν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ἀναζητοῦντες πάντοτε εὔρομεν καὶ μελέτην τῶν Landolt καὶ Nuel³, ἐνθα ἀσχολοῦνται οὗτοι διὰ πειραμάτων ἐπὶ κονίλων καὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν διὰ τῆς ἡμιδιαφανείας τοῦ σκληρωτικοῦ ὄρατῶν ἐξῶθεν εἰδώλων τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς εἰς ἀνεύρεσιν καὶ προσδιορισμὸν τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου ἢ δεσμοῦ (point nodal) κατὰ τὴν πλαγιωτάτην πρόσπτωσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ φωτός. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι οὔτε περὶ ἀνθρωπίνου ὀφθαλμοῦ οὔτε περὶ προσδιορισμοῦ τῶν ὀφθαλμοσκοπικῶν ὀρίων ποιῶνται λόγον⁴.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁμοῦς τὸ διαφέρον ἡμῶν

1. Εὔρομεν μόνον χωρὶον τι, ἐνθα γίνεται λόγος περὶ καταμετρήσεως τοῦ ὀρίου τῆς διαλάμφσεως διὰ τοῦ περιμέτρου ἐπὶ ἐκφθάλμου τινός (T. I, p. 116) καὶ ἕτερον (αὐτόθι σελ. 643) σχετικὸν πρὸς τὸ φαινόμενον μόνον καὶ τὴν εὐκρίνειαν τῶν περιφερικῶν εἰδώλων τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ἀποδειχθεῖσαν μαθηματικῶς ὑπὸ Hermann.

2. Ὁ Helmholtz ἀναφέρει μόνον τὸ φαινόμενον τῆς διαλάμφσεως καὶ παραπέμπει εἰς μελέτην τοῦ Volkmann.

3. Annales d'Opt. 1874, T. LXXI, p. 30 καὶ Graefe's Archiv, 1873, T. XIX, 1.

4. Ἄλλας μελέτας περὶ τῶν ὀρίων τῆς διαλάμφσεως τοῦ σκληρωτικοῦ κατὰ τὸν πλάγιον φωτισμὸν εὔρομεν τὰς τοῦ Volkmann (ἐν Neue Beiträge zur Physiologie des Gesichtssinnes, Chap. IV, S. 24, Leipzig 1836 καὶ Wagners Handwörterbuch III, 1, S. 334, sehen, 1840) τοῦ Weber (ἐν Leipziger Berichte 1852, II, S. 134) τῶν Aubert καὶ Fürster (ἐν Graefe's Archiv 1857, S. 54), καὶ τοῦ Bonders (Die Grenzen des Gesichtsfeldes in Beziehung zu denen der Netzhaut ἐν Graefe's Archiv, 1877, XXII, 2, S. 255). Ἀλλὰ πάντες οὗτοι ἀσχολοῦνται περὶ τῶν ὀρίων τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ὕψους τῆς ὁράσεως ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν. Ὁ τελευταῖος δὲ ἀσχολεῖται καὶ περὶ ἀπλῆς ἐξωτερικῆς

ἐκινεῖτο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ζωηρότερον καὶ ἔπρεπε νὰ κορέσωμεν τὴν περιεργίαν ἡμῶν, ἔστω καὶ ἀφιέμενοι ὅλως εἰς τὰς ὀπτικὰς καὶ μαθηματικὰς γνώσεις ἡμῶν.

Ἀλλὰ τὸ ζήτημα δὲν εὐρέθη ὅσον ἀπλοῦν ἐφάνη ἡμῖν ἐκ πρώτης ὄψεως, ἐνθαρρυνόμενοι ὑπὸ τῶν ἀφθόνων πρὸς τοῦτο στοιχείων, ἅτινα χορηγεῖ ἡ νῦν φυσιολογικὴ Ὀπτικὴ. Καὶ τῷ ὄντι, καίτοι ἀφότου ὁ Gauss¹ ἐπενόησε τὴν ἀπλοποίησιν τῶν ὑπολογισμῶν πρὸς ἀνεύ-

καταμετρήσεως τοῦ ὀρίου τῆς διαλάμφσεως τοῦ σκληρωτικοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν προσκικτουσῶν ἐπὶ τοῦ κερατοειδοῦς φωτεινῶν ἀκτίνων.

1. Gauss—Dioptrische Untersuchungen (Göttingen, 1840). Ὁ Gauss, πρῶτος ἐφαρμόσας τὴν Ἀναλυτικὴν Γεωμετρίαν ἐπὶ τῆς πορείας τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων ἐν ὀπτικῶν συστήμασι συνθέτοις, τουτέστιν ἀποτελούμενοις ἐκ πλείονων σφαιρικῶν ὀλαστικῶν ἐπιφανειῶν, ἀνεκάλυψεν ὅτι ἐν παντὶ τοιοῦτῳ συστήματι, οἰσοδῆποτε καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν σφαιρικῶν ἐπιφανειῶν, ὑπάρχει σταθερὸς τις μικρὸς ἀριθμὸς θεμελιωδῶν στοιχείων εὐκλῶς προσδιοριζομένων δι' ὠρισμένων γεωμετρικῶν καὶ ἀλγεβρικῶν πράξεων (ἀρκεῖ νὰ δοθῶσιν αἱ ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις, αἱ ἀκτίνες κυρτότητος καὶ οἱ δείκται τῆς θλάσεως τῶν σφαιρικῶν ἐπιφανειῶν) καὶ διὰ τῶν ὁποίων πάντες οἱ ὀπτικοὶ ὑπολογισμοὶ ἐν τοιοῦτοις συστήμασι ἀποβαίνουν εἰς ἴσου ἀπλοῦς, ὅσον καὶ ἐπὶ ἀπλῆς σφαιρικῆς ἐπιφανείας. Ὅθεν, ὅπως ἐπὶ ἀπλῆς σφαιρικῆς ἐπιφανείας ὡς θεμελιωδῆ στοιχεῖα διακρίνομεν 4 σημεῖα καὶ 3 ἐπίπεδα, ἤτοι τὰς δύο κυρτὰς ἐστίας (πρῶτην καὶ δευτέραν), τὸν πόλον (point principal, ἤτοι τὴ μέσον σημεῖον τῆς ὀλαστικῆς ἐπιφανείας, δι' αὐτὴν διερχεται ὁ κύριος ἄξων), τὸ κέντρον τῆς κυρτότητος (ὀπτικὸν κέντρον ἢ ὀπτικὸς δεσμὸς), τὰ δύο ἐστιακὰ ἐπίπεδα (τὰ διὰ τῶν κυρίων ἐστιῶν καθετίως τῷ κυρίῳ ἄξωνι διερχόμενα) καὶ τὰ πολικὰ ἐπίπεδα (Πίν. I, σχ. 2)· οὕτω καὶ ἐπὶ συνθέτων συστημάτων ὑπάρχουσιν ὅμοια θεμελιωδῆ στοιχεῖα, 6 σημεῖα καὶ 4 ἐπίπεδα· ταῦτα δὲ εἰσιν αἱ δύο κύριαι ἐστίαι (πρῶτὴ καὶ δευτέρα), οἱ δύο πόλοι, αἱ δύο ὀπτικοὶ δεσμοὶ (points nodaux), τὰ δύο ἐστιακὰ ἐπίπεδα καὶ τὰ δύο πολικὰ ἐπίπεδα (Πίν. I, σχ. 3). Ἄλλ' ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἰσχύει μόνον ἐπὶ σφαιρικῶν ἐπιφανειῶν ὁμαζόνων (surfaces centriques), τουτέστιν ἔχουσιν τὰ γεωμετρικὰ αὐτῶν κέντρα ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς (τοῦ κυρίου ἄξωνος τοῦ συστήματος) καὶ πάλιν ὅταν ἐφαρμόζηται μόνον ἐπὶ μικρᾶς κεντρικῆς μοίρας αὐτῶν καὶ ἴταν αἱ προσπίπτουσαι ἀκτίνες σχηματίζωσι μικρὰς γωνίας μετὰ τοῦ κυρίου ἄξωνος. Διὸ καὶ συνήθως ἐπὶ ὀπτικῶν ἐργαλείων αἱ περιφερικαὶ μοῖραι τῶν φακῶν καλύπτονται ὑπὸ διαφραγμάτων διατρέξων κατὰ τὴν μεσότητά. Τὰ ὀπτικὰ ὄργανα ἔχουσι γωνιώδεις ἀνοίγματα 10—12 μοιρῶν, ἐν δὲ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπὶ κόρης 4 ὀπτικοὶ λοιομέτρων τὴν διάμετρον ἀντιστοιχεῖ ἀνοίγμα 20 μοιρῶν διὰ τὸν κερατοειδῆ.

ρῆσιν τῶν κυρίων στοιχείων συνθέτων ὀλαστικῶν καμπύλων ἐπιφανειῶν ὁμαζόνων καὶ ὁ Listing ἐφήρμοσεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἡ λύσις τῶν ὀπτικῶν προβλημάτων τούτου κατήντησεν ἐργασία σύντομος καὶ ἀπλουστάτη, ἀλλὰ καὶ ταχέως ἀνεμνήσθημεν ὅτι ἡ θεωρία τοῦ Gauss ἐφαρμόζεται μόνον ἐπὶ τῶν ἀκτίνων, αἵτινες προσπίπτουσιν ἐπὶ μικρὰς περὶ τὸν ἄξωνα μοίρας καὶ ὑπὸ μικρᾶς γωνίας. Ἐπομένως διὰ τὰς λίαν πλαγιῶς προσπίπτούσας ἀκτίνες, ὡς ἐν τῷ ἡμετέρῳ προβλήματι, εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσιν αἱ εἰρημέναι εὐκολαί· διότι διὰ τὰς πλαγίας ταύτας ἀκτίνες οἱ ὀπτικοὶ δεσμοὶ (points nodaux) δὲν εὐρίσκονται ὡς διὰ τὰς κεντρικὰς ἀκτίνες ἐπὶ τοῦ κυρίου ἄξωνος, ἀλλ' ἀρκούντως ἔξω τούτου ἐπὶ ἀνεξαρκήτου δευτερεύοντος ἄξωνος. Μάλιστα ἐπὶ ὀπτικῶν ὀργάνων οὐδ' ὑπάρχει τοιοῦτον σημεῖον διὰ τὰς πλαγίας ἀκτίνες, ἀποδείξεις δὲ πρόχειρος, ὅτι αὐταὶ οὐδέποτε συνάγονται εἰς ἐστίαν καὶ εἰδῶλον εὐκρίνεις. Ἐνῶν διὰ τὸν ὀφθαλμὸν κατ' ἐξαιρέσιν ὑπάρχουσιν ὀπτικοὶ δεσμοὶ διὰ τὰς πλαγίας ἀκτίνες, ἀποδείξεις δὲ ἡ εὐκρίνεια τῶν πλαγιῶν εἰδώλων τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς· ἐνταῦθα δὲ οἱ δεσμοὶ τῶν πλαγιῶν ἀκτίνων δὲν εἶναι μόνιμοι, ἀλλὰ μετακινουμέναι βαθμηδὸν καίμενοι ἐπὶ τοῦ σχετικοῦ δευτερεύοντος ἄξωνος καὶ τροποποιούμενοι βαθμηδὸν ὡς πρὸς τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς¹.

Ἀφοῦ δὲ ἐβασανίσθημεν οὐκ ὀλίγον διὰ περιπλανήσεων ὀπτικῶν καὶ γεωμετρικῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ βολβοῦ, ἀνεύρομεν ἐπὶ τέλους τὴν ἀσφαλῆ ὁδόν. Τουτέστιν, ἐπειδὴ οὐπω ἦσαν γνωστὰ (τοῦλάχιστον ἡμῖν) τὰ στοιχεῖα, τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ὑπολογισμὸν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ποῦ καὶ πόσον μακρὰν τῆς περιφερείας τοῦ κερατοειδοῦς σχηματίζεται τὸ εἶδῶλον φωτεινοῦ τινος σημείου πλαγιῶς τῷ ὀφθαλμῷ κειμένου, **συνελάβομεν τὸ σχέδιον ν' ἀκολοιθῆσωμεν τὴν πορείαν μιᾶς καὶ μόνης ἀκτίνος προσπιπτούσης λίαν πλαγιῶς καὶ διερχομένης διὰ τῆς κόρης καὶ τοῦ κροσταλλοῦδου**

1. Ἐπὶ κονίλων ἡ ἀπόστασις τοῦ δευτέρου ὀπτικοῦ δεσμοῦ ἀπὸ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν (μέχρι γων. 70°), τροποποιεῖται περίπου ἀπὸ 0,61 ὑποχιλιομέτρων μέχρι 8,91 (Landolt et Nuel, Annales d'Opt. 1874, p. 35).

φακοῦ μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὸ ἀντικείμενον πλάγιον τοίχωμα τοῦ βολβοῦ καὶ ἐκ τῶν πλαγιωτάτων ἀκτίνων νὰ ζητήσωμεν τίς ἢ ἐσχάτη ἦτις δύναται εἰσέτι νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν βυθὸν καὶ ποῦ αὕτη συναντῇ τὸν ἀμφιβληστροειδῆ (Πίν. II, σχῆμα 5).

Πρὶν ἢ ὁμοῦς ἐκθέσωμεν ἡμῖν τὴν λύσιν τοῦ ἐν λόγῳ προβλήματος, κρίνομεν ὑφέλιμον νὰ ὑπομνήσωμεν προκαταρκτικῶς στοιχεῖα τινὰ τῆς Ὀπτικῆς καὶ τῆς Γεωμετρίας, διότι ὁ ὀφθαλμὸς κέκτηται καὶ ὀπτικῆς στοιχεῖα πολλὰ καὶ γεωμετρικὰς γραμμὰς ποικίλας καὶ ἀρκούντως κανονικὰς, θέλομεν δὲ χρησιμοποίησιν τινὰ τούτων.

Ἐν πρώτοις ἐνθυμηθῶμεν τὸν νόμον τοῦ Καρτσαίου, καθ' ὃν γίνεται ἡ θλάσις τοῦ φωτός (Πίν. I, σχ. 1), εἰσδύοντος ἀπὸ ἐνὸς διαφανοῦς σώματος εἰς ἕτερον διαφόρου πυκνότητος¹. Γνωρίζομεν λοιπὸν ὅτι τὰ ἡμίτονα τῶν γωνιῶν προσπτώσεως (π) καὶ θλάσεως (θ) εὐρίσκονται εἰς σταθερὸν πρὸς ἀλλήλα λόγον, ὅστις εἶναι ἴσος πρὸς τὸν ἀντίστροφον λόγον τῶν σχετικῶν δεικτῶν τῆς θλάσεως (δ τοῦ ἀραιότερου καὶ δ' τοῦ πυκνοτέρου)

$$\frac{\text{ἡμ. } \pi}{\text{ἡμ. } \theta} = \frac{\delta'}{\delta} \quad (1)$$

Διὰ δὲ τὸν ἀέρα, ὅταν ὑποτεθῇ ὅτι ἔχει πυκνότητα = 1 καὶ τὸ φῶς κινῆται ἀπὸ τούτου εἰς ἕτερον πυκνότερον σῶμα, ὁ τύπος οὗτος ἀπλοποιεῖται εἰς

$$\frac{\text{ἡμ. } \pi}{\text{ἡμ. } \theta} = \delta' \quad (2)$$

Τὸ δ' τοῦτο, ἢ κοινῶς δ, ὡς γνωστόν, εἶναι ὁ δείκτης τῆς θλάσεως τῶν διαφανῶν σωμάτων ὡς πρὸς τὸν ἀέρα καὶ π. γ. διὰ τὸ ἀπεισταγμένον ὕδωρ δ = 4/3 ἢ 1,3354.

Ὅταν δὲ τὸ φῶς κινῆται κατ' ἀντίστροφον φορᾶν, ἤτοι ἀπὸ πυκνοτέρου εἰς ἀραιότερον

1. Ἐνταῦθα ἐννοοῦμεν τὴν πυκνότητα ὑπὸ διοπτρικῆν ἐποψίν ἢ τὴν ἄλλως λεγομένην ὀλαστικότητα τῶν διαφανῶν σωμάτων, αἱ καὶ ἡ ὀλαστικότης βεβαίη ἐπαρκῶς ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ εἰδικὸν βᾶρος. Ἢς γνωστόν δὲ, τὸ φαινόμενον τῆς θλάσεως προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ φῶς εἰσδύον ἀπὸ ἀραιοῦς εἰς ἰσχυρότερον ὀλαστικὸν σῶμα ἀπολλύει μέρος τῆς ταχύτητος αὐτοῦ καὶ ὅτι ὁ λόγος τῶν ἡμιτόνων τῶν γωνιῶν προσπτώσεως καὶ θλάσεως εἶναι ἴσος πρὸς τὸν εὐθύν λόγον τῶν σχετικῶν ταχυτήτων $\frac{\text{ἡμ. } \pi}{\text{ἡμ. } \theta} = \frac{v}{v'}$

σώμα, οι όροι των ειρημένων λόγων (1) αναστρέφονται και ο τύπος μεταβάλλεται εις

$$\frac{\eta\mu. \theta}{\eta\mu. \pi} = \frac{\delta}{\delta'} \quad (3)$$

διατηρουμένων των αυτών σχέσεων. Διά δε τον αέρα έχουμε

$$\frac{\eta\mu. \theta}{\eta\mu. \pi} = \frac{1}{\delta'} \text{ ή κοινώς } \frac{1}{\delta} \quad (4)$$

Έτελος όταν εν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἡ γωνία π γείνη 90°, τοῦ ἡμιτόνου ταύτης ὄντος = 1, ὁ γενικός τύπος (1) μεταβάλλεται

$$\text{εις } \eta\mu. \theta = \frac{\delta}{\delta'} \quad (5)$$

καὶ διὰ τὸν αέρα (2) ἡμ. θ = $\frac{1}{\delta}$ (6).

Ἡ ἀξία $\frac{\delta}{\delta'}$ (5) εἶναι ἡ μέγιστη διὰ τὴν γωνίαν τῆς θλάσεως, τουτέστιν ἡ δριμύ γωνία, ἐν ἣ περιπτώσει θεωρεῖται τὸ φῶς κινούμενον ἀπὸ ἀραιότερου εἰς πυκνότερον καὶ ἡ ἀξία $\frac{1}{\delta}$ (6) εἶναι ἡ μέγιστη, τουτέστιν ἡ δριμύ γωνία, ἐν ἣ περιπτώσει τὸ φῶς κινεῖται ἀπὸ τοῦ αἰρός εἰς πυκνότερον σώμα.

Φανερόν ὅτι ὅταν τὸ φῶς κινῆται κατ' ἀντίθετον φοράν, αἱ αὐταὶ ἀξίαι ἰσχύουσι διὰ τὴν γωνίαν τῆς προσπτώσεως. Ὡστε, ὅταν τὸ φῶς κινῆται ἐν γένει ἀπὸ πυκνότερου σώματος εἰς ἀραιότερον, οὐδεμία ἀκτὶς σχηματίζουσα μετὰ τῆς καθέτου γωνίαν μείζονα τῆς ἀξίας $\frac{\delta}{\delta'}$ δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ ἀραιότερον, ἀλλ' ἀντανεκλώμενον ἐπὶ τῆς μεθορίου τῶν δύο σωμάτων ἐπιφανείας ἐπιστρέφει ὀπίσω συμφώνως πρὸς τὸν νόμον τῆς ἀντανεκλάσεως (ὀλικὴ ἀντανάκλασις).

Αἱ δὲ γεωμετρικαὶ γραμμικαὶ αἵτινες διαφέρουσιν ἡμᾶς εἰσὶν αἱ ἐπιφάνειαι τοῦ κερατοειδοῦς (προσθία) καὶ τοῦ κρυσταλλώδους φακοῦ (προσθία καὶ ὀπισθία) ἢ μᾶλλον τὰ ἐκ τῆς ὀριζοντίας κεντρικῆς διατομῆς τούτων γεννώμενα τόξα μετὰ τῶν ἀκτίνων καὶ ἀξόνων αὐτῶν. Αἱ ἐπιφάνειαι αὗται ἔχουσι περιπου κοινόν τὸν ἄξονα, τὸν ὀπτικὸν ἢ ἐν μίᾳ λέξει εἰσὶν ὁμάδες 1.

Αἱ δὲ ἐπιφάνειαι αὗται ἔχουσι περιπου κοινόν τὸν ἄξονα, τὸν ὀπτικὸν ἢ ἐν μίᾳ λέξει εἰσὶν ὁμάδες 1.

Αἱ δὲ ἐπιφάνειαι αὗται ἔχουσι περιπου κοινόν τὸν ἄξονα, τὸν ὀπτικὸν ἢ ἐν μίᾳ λέξει εἰσὶν ὁμάδες 1.

1. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἀκριβεῖς καταμετρήσεις ἀπέδειξαν, ὅτι οἱ ἄξονες τῶν διαφόρων ἐπιφανειῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτὲ συμπίπτουσι πάντοτε μετὰ τοῦ ὀπτικοῦ ἄξονος.

Ἡ τοῦ κερατοειδοῦς προσθία ἐπιφάνεια ἀνήκει εἰς ἐλλειψοειδῆς τριαξονικόν, ἔχον μείζονα ἄξονα τὸν ὀπτικόν καὶ δύο ἑτέρους ἐλάσσονας καὶ ἴσους ἀλλήλοις συνήθως 1. Ἡ ὀπισθία ἐπιφάνεια αὐτοῦ, ἐπειδὴ εἰ δεῖται τῆς θλάσεως τοῦ κερατοειδοῦς καὶ τοῦ ὑδατώδους ὑγροῦ εἰ-

αὐτὲ εὐρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ ὡς πρὸς τοῦτον θέσει, ὅτι αἱ ἐπιφάνειαι αὗται δὲν ἀνήκουσι πάντοτε εἰς σχῆμα γεωμετρικόν ἔχον τὰς αὐτὰς διαστάσεις, ὅτι αἱ ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις καὶ αἱ πρὸς ἀλλήλας κλίσεις τούτων οὐδόλως εἰσι σταθεραὶ, ποικιλλουσαι ἐντὸς ὁρίων τινῶν κτλ. κτλ., ἀλλὰ, ἐπειδὴ ἐν τῇ φύσει βασιλεύει πανταχοῦ τὸ σκόπιμον, εὐκόλως κείθεται τις ὅτι καὶ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, παρὰ τὰ παράδοξα τοῦ Helmholtz καὶ ἄλλων, αἱ κατὰ μέρος ἀπὸ τοῦ μαθηματικῶς τελείου ἀπομακρύνουσαι, γινόμεναι κατὰ διευθύνσεις ἀρμονικῶς ἀντιθέτους, ἐν συνόλῳ δίδουσιν ἀποτέλεσμα ἐξ ἴσου ἐπαρκές ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δράσεως τοῦ ἐν λόγῳ ὄργανου, ὅσον ὅταν τοῦτο ἦ κατεσκευασμένον μετὰ μαθηματικῆς κανονικότητος.

1. Ὁ Woinow ἔδωκε τοὺς καλλιτέρους τύπους, δι' ὧν δύναται τις νὰ προσδιορίσῃ ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τοῦ ἐλλειψοειδοῦς τοῦ κερατοειδοῦς δι' οἰουδήποτε ὀφθαλμομέτρου. Τὸ τοῦ Javal ἐπίσης δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς τοῦτο, ὅταν ἔχῃ ἀντικειμενικόν φακὸν διπλασιάζοντα εἰς εὔρος 1, 5 ὑποχιλιόμετρον (Scimemi—In Javal Mémoires d'Ophthalmométrie, p. 405). Ἴδου δὲ πῶς υπολογίζει ὁ Woinow (Ophthalmométrie, p. 40—45. Wien, 1871, παράβαλε καὶ Helmholtz Physiologische Optik, 2te Aufl. S. 17).

Κατὰ τὴν Γεωμετρίαν, ἡ ἀκτὶς κυρτότητος πάσης ἐλλείψεως κατὰ τοὺς πόλους (πέρατα τοῦ μείζονος ἄξονος) δίδεται ὑπὸ τοῦ τύπου

$$a = \Lambda (1 - \epsilon^2), \quad (1)$$

ἐνθα α εἶναι ἡ ζητούμενη ἀκτὶς, Λ ὁ μείζων ἡμιάξων, ε ἡ ἐκκεντρικότης (ἦται ὁ λόγος τῆς ἡμιστιριακῆς ἀποστάσεως Γ πρὸς τὸν μείζονα ἡμιάξονα = $\frac{\Gamma}{\Lambda}$).

Ἡ ἄρα δὲ ἀκτὶς (ρ) ἔξω τοῦ πόλου, ἐξαρτωμένη ὑπὸ τῆς γωνίας (ω), ἣν σχηματίζει μετὰ τοῦ μείζονος ἄξονος, δίδεται ὑπὸ τοῦ τύπου

$$\rho = \frac{\Lambda (1 - \epsilon^2)}{\sqrt{1 - \epsilon^2 \eta\mu.^2 \omega^2}} \quad (2)$$

Προκειμένου λοιπὸν νὰ προσδιορισθῇ τὸ σχῆμα τῆς ἐπιφανείας μοίρας τινὸς ἐλλειψοειδοῦς, ὡς ὁ κερατοειδής, ἔχουσης ἐν τῷ κέντρῳ ἑνα τῶν πόλων, τὰ ἄγνωστα εἰσι πολλὰ καὶ οὐδεὶς τῶν ἀνωτέρω τύπων ἀρκεῖ πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος.

Ὁ Woinow καταμετρεῖ ἐν πρώτοις (διὰ τοῦ ὀφθαλμομέτρου) τὴν ἀκτὶνα τοῦ κερατοειδοῦς κατὰ τὸν ὀπτικὸν ἄξονα, διευθύνων ταύτην κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἄξονος τοῦ ὀφθαλμομέτρου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὀπτικὸς ἄξων οὐδέποτε συμπίπτει ἀκριβῶς μετὰ τοῦ μείζονος ἄξονος τοῦ κερατοειδοῦς, ἀλλὰ σχηματίζει μετὰ τούτου μικράν τινα καὶ ἄλλοτε ἄλλην γωνίαν εἴτε πρὸς τὰ ἔξω (θετικὴν) εἴτε πρὸς τὰ ἔσω (ἀρνητικὴν), ἣτις γενικῶς ἐν τῇ ὀφθαλμολογίᾳ καλεῖται γωνία α, ὁ γενικός τύπος τῆς ἀκτίνος

σιν οἱ αὐτοί, δὲν θέλει ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὡς ἀδρανής. Αἱ δὲ ἐπιφάνειαι τοῦ φακοῦ εἰσι σφαιρικαί, εἰ καὶ ἀκριβεῖς καταμετρήσεις τῶν περιφερικῶν μοιρῶν αὐτῶν ἐλλείπουσιν εἰσέτι. Ἄλλως τε τοῦτο ἥμιστα διαφέρει ἡμᾶς, διότι διὰ τὸ ἡμέτερον πρόβλημα ἀπαιτεῖται μόνη ἡ κεντρικὴ μοῖρα τῆς προσθίας ἐπιφανείας, τῆς δὲ ὀπισθίας πάλιν, καίτοι ἡ περιφέρεια εἶναι ἀναγκαῖα ἡμῖν, ἡ δρᾶσις αὐτῆς εἶναι τοσοῦτον μικρά, ὥστε δὲν ἀπαιτεῖται καὶ πολλὴ ἀκρίβεια.

Παραθέτομεν νῦν καὶ στοιχεῖα, ἄτινα διαθέτομεν ἐκ προηγουμένων πολλαπλῶν ἐρευνῶν διακεκριμένων ὀφθαλμολόγων. Ἡμεῖς, ὅπως ἔχωμεν ἐν παντὶ τὸν μέσον ὄρον, ἐλάβομεν πάντοτε τοὺς μέσους ὄρους τῶν διαφόρων καταμετροῦσεων τῶν διαστάσεων τοῦ ὀφθαλμοῦ. Τὰ δίδόμενα λοιπὸν στοιχεῖα εἰς ὑποχιλιόμετρα εἰσι τὰ ἐξῆς (Πίναξ II, σελ. 5).

τῆς ἐλλείψεως (2) κατὰ τὸν ὀπτικὸν ἄξονα (ἐνθα ἡ γωνία ω = γων. α) ἀποβαίνει

$$\rho = \frac{\Lambda (1 - \epsilon^2)}{\sqrt{1 - \epsilon^2 \eta\mu.^2 \alpha^2}} \quad (3)$$

Ἀκολουθῶς καταμετρεῖ δύο ἑτέρας ἀκτίνας (ρ', ρ'') κειμένας ἐκατέρωθεν τοῦ ὀπτικοῦ ἄξονος καὶ σχηματιζούσας μετὰ τούτου δύο γωνίας ἴσας, ἃς ἀποκαλεῖ φ. Τότε δὲ αἱ γωνίαι, ἃς σχηματίζουσιν αἱ ἀκτίνες αὗται μετὰ τοῦ ἄξονος τοῦ κερατοειδοῦς εἰσὶν ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν α + φ καὶ ἀπὸ τὴν ἑτέραν α - φ. Οὕτω δὲ δι' ἐκάστην τῶν ἀκτίνων ταύτων ὁ γενικός τύπος (2) μεταβάλλεται εἰς

$$\left. \begin{aligned} \rho' &= \frac{\Lambda (1 - \epsilon^2)}{\sqrt{1 - \epsilon^2 \eta\mu.^2 (\alpha + \phi)^2}} \\ \text{καὶ } \rho'' &= \frac{\Lambda (1 - \epsilon^2)}{\sqrt{1 - \epsilon^2 \eta\mu.^2 (\alpha - \phi)^2}} \end{aligned} \right\} \quad (4)$$

Ἐκ τῶν τύπων τούτων ἐξαλείφεται τὸ Λ, ὅταν ἡ ἐξίσωσις (3) διαιρεθῇ ἰδίᾳ δι' ἐκάστης τῶν ἐξισώσεων (4). Ἀκολουθῶς δὲ τὰ μέλη τῶν αὐτῶ παραγομένων δύο ἐξισώσεων τετραγωνίζονται, ἐνῆ ταυτοχρόνως ἐξάγεται ἡ κυβικὴ αὐτῶν ἔξω· τότε δὲ παράγονται αἱ ἐξῆς δύο ἐξισώσεις:

$$\left. \begin{aligned} \rho'^2/\Lambda - \rho''^2/\Lambda &= \epsilon^2 [\rho'^2/\eta\mu.^2 \alpha - \rho''^2/\eta\mu.^2 \alpha + (\alpha + \phi)] \\ \rho'^2/\Lambda - \rho''^2/\Lambda &= \epsilon^2 [\rho'^2/\eta\mu.^2 \alpha - \rho''^2/\eta\mu.^2 \alpha - (\alpha - \phi)] \end{aligned} \right\} (5)$$

καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξαλείφεται τὸ ε², ὅταν διαιρεθῶσι τὰ μέλη τῆς πρώτης ἐξισώσεως (5) διὰ τῶν μελῶν τῆς δευτέρας. Οὕτω δὲ φθάνομεν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα

$$\epsilon\phi. (2\alpha) = \epsilon\phi. \frac{(\rho\rho'')^2/\Lambda - (\rho\rho')^2/\Lambda}{(\rho\rho'')^2/\Lambda + (\rho\rho')^2/\Lambda - 2\rho\rho''^2/\Lambda} \quad (6)$$

Ἐν πρώτοις λοιπὸν προσδιορίζεται τὸ α ἐκ τῆς ἐξισώσεως (6), εἶτα τὸ ε² ἐκ μιᾶς τῶν ἐξισώσεων (5) καὶ τέλος τὸ Λ ἐκ μιᾶς τῶν ἐξισώσεων (3) καὶ (4).

Ὁ ἡμιάξων Β εὐρίσκειται διὰ τοῦ τύπου B = Λ√(1 - ε²).

Κερατοειδής

$$a = 7,712$$

(ἀκτὶς κυρτότητος ἐν τῷ κέντρῳ ἦτοι ἐν τῇ προσθίᾳ πόλῳ (κ) ἢ τῇ προσθίᾳ κορυφῇ τοῦ ἐλλειψοειδοῦς, εἰς ὃ ἀνήκει ὁ κερατοειδής, αὐξάνουσα βαθμηδὸν μέχρι 10 ὑποχιλιομέτρον κατὰ τὴν περιφέρειαν).

$$\Delta\Delta' = 2\psi = 11,76$$

(διάμετρος ὀριζοντία τῆς βάσεως καταμετρομένη δι' ὀφθαλμομέτρου ἢ χονδρικῶς διὰ διαβήτου, θεωρουμένη δὲ καὶ ὡς χορδὴ τοῦ ἐλλειψοειδοῦς ἢ ὡς διπλάσιον τῆς τεταγμένης ψ διὰ τὸ περιφερικὸν ὄμιον Δ τοῦ κερατοειδοῦς).

$$\Lambda = 11,612$$

(μείζων ἡμιάξων τῆς ἐλλείψεως τοῦ κερατοειδοῦς ἐν ὀριζοντίᾳ διατομῇ).

$$B = 9,445$$

(ἐλάσσων ἡμιάξων λαμβανόμενος ἐκ τοῦ τύπου $a = \frac{B^2}{\Lambda}$).

$$\Gamma = 6,758$$

(ἡμιστιριακὴ ἀπόστασις λαμβανομένη ἐκ τοῦ τύπου $\Gamma^2 = \Lambda^2 - B^2$).

$$\epsilon = \frac{\Gamma}{\Lambda} = 0,5725$$

(ἐκκεντρικότης).

$$\Delta E = 8,45$$

(κάθετος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κερατοειδοῦς κατὰ τὴν ἄκραν περιφέρειαν κατὰ τὸν τύπον $\Delta E^2 = a^2 + \psi^2 (1 - \frac{a}{\Lambda})$).

$$\Theta'(\epsilon) = \chi = 9,087$$

(τεταγμένη τοῦ περιφερικοῦ ὀρίου Δ τοῦ κερατοειδοῦς κατὰ τὸν τύπον $\chi = \pm \frac{\Lambda}{B} \sqrt{B^2 - \psi^2}$).

$$\Theta\chi = \Lambda - \chi = 2,534$$

(ἀπόστασις τῆς κορυφῆς ἀπὸ τῆς βάσεως).

$$\Gamma\omega\nu. \tau = 44^\circ, 5', 44''$$

(γωνία τῆς καθέτου ΔΕ μετὰ τοῦ ἄξονος λαμβανομένη ἐκ τοῦ τύπου $\eta\mu. \tau = \frac{\Delta\Theta}{\Delta E}$).

Κρυσταλλώδης φακός

(ἐν χαλαρώσει τῆς προσαρμογῆς).

α' = 10 (ἀκτὶς προσθίας ἐπιφανείας).

α'' = 6 (» ὀπισθίας »).

Ἀπόστασις κέντρου προσθίας ἐπιφανείας ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ κερατοειδοῦς = 3,6.

Πάχος τοῦ φακοῦ = 3,6.

Διαστάσις τοῦ βολβοῦ.

Εὐθεία διάμετρος = 24.

Ἐγκασία διάμετρος 24 καὶ ἀκτὶς α''' = 12.

Ἀπόστασις κορυφῆς κερατοειδοῦς ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ βολβοῦ Οκ = 12.

Δείκται θλάσεως

Υδατώδους ὑγροῦ καὶ κερατοειδοῦς δ = 1,3365.

Μεσαίων στίβων του φακού $\delta' = 1,41$.

Υελώδους σώματος $\delta'' = 1,3382$.

Όταν επί των δεδομένων τούτων σχεδιάσασιν σχήμα γεωμετρικόν παριστών τμήν του βολβού δια του ὀριζοντίου μεσημβρινού ἐν δεκαπλάσιζ μεγεθύνσει (Πίν. II, σχ. 5), εὐρίσκομεν γνωστάς καὶ τὰς ἐξῆς διαστάσεις

$$o\alpha = 10 + 3,6 = 13,6 \text{ (ἔνθα } o \text{ εἶναι τὸ κέντρον κυρτότητος τῆς προσθίας ἐπιφανείας τοῦ φακοῦ).}$$

$$oO = 13,6 - 12 = 1,6$$

$$E\Theta = \frac{\Delta\Theta}{\epsilon\phi. \tau} = 6,068$$

$$E\kappa = E\Theta + \Theta\kappa = 6,068 + 2,534 = 8,6$$

$$oE = o\alpha - E\kappa = 5$$

$O'E = \Lambda - E\kappa = 3$ (ἔνθα O' εἶναι τὸ κέντρον τῆς ἐλλείφως τοῦ κερατοειδοῦς)

$oo' = \alpha' + \alpha'' = 3,6 = 12,4$ (ἔνθα o' εἶναι εἶναι τὸ κέντρον κυρτότητος τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας τοῦ φακοῦ).

Μετὰ ταῦτα εἰσελθόμεν εἰς τὸ πρόβλημα ἡμῶν, ὅπερ κατωφθώσαμεν νὰ θέσωμεν ὡς ἐξῆς: τίς ἢ ἐλαχίτη καὶ πλαγιωτάτη φωτεινὴ ἀκτίς ἢ δυναμένη εἰσεῖν νὰ εἰσδύσῃ διὰ τοῦ φακοῦ εἰς τὸν βυθὸν καὶ εἰς τίνα ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς περιφερείας τοῦ κερατοειδοῦς κατὰ τὴν ἀντίθετον πλευρᾶν συναστῆ τὸν ἀμφιβληστροειδῆ; Διότι ἡ ἀκτίς αὕτη ὀρίζει τὸ ὄριον τῶν εἰσδυσουσῶν εἰς τὸν βυθὸν ἀκτίνων καὶ ἐπομένως τὸ ὄριον τῆς ἐξωθεν ὀρατῆς διαλάμπσεως τοῦ σκληρωτικοῦ. Ἐπὶ παραδείγματι δὲ θέλομεν ζητήσῃ τὸ ὄριον τοῦτο διὰ τὰς ἐκ τῶν ἔξω πλαγίως προσπιπτούσας ἀκτίνας.

Ῥίψωμεν νῦν βλέμμα ἐταστικὸν εἰς τὸ σχῆμα (Πίν. II, σχ. 5).

Ἐστω Δ τὸ ὄριον τοῦ διαφανοῦς μέρους ἐν τῇ ἐξωτερικῇ περιφερείᾳ τοῦ κερατοειδοῦς.

Ἄγωμεν ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου τὴν ἐφαπτομένην $\Delta\epsilon\epsilon'$ ἐπὶ τοῦ τόξου $\lambda\lambda$ ἀνήκοντος εἰς τὴν προσθίαν ἐπιφάνειαν τοῦ φακοῦ. Ἐὰν ἡ γραμμὴ αὕτη ὑποτιθῆ ὡς φωτεινὴ τις ἀκτίς, εἴσεται ἡ τελευταία ἐκ τῆς πλευρᾶς ταύτης ἢ δυναμένη νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν φακόν, διότι πᾶσα ἄλλη πέραν κειμένη διέρχεται πρὸ τοῦ φακοῦ καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν ἀπέναντι πλευρᾶν τοῦ κερατοειδοῦς.

Ὅθεν ἀπαιτεῖται ἐν πρώτοις νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν καὶ τὰς διαστάσεις τῆς ἐφαπτομένης ταύτης. Πρὸς τοῦτο δὲ ζητοῦμεν προηγουμένως τὴν γωνίαν τ , ἣν

σχηματίζει ἡ ἐπὶ τοῦ σημείου Δ τοῦ ἐλλειπτικοῦ τόξου $\Delta\lambda\Delta'$ ὀριζομένη κάθετος (ΔE), γνωστὴ κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα. Ἡ γωνία τ , ἀνήκουσα τῇ ὀρθογωνίᾳ $\Delta\Theta E$, δίδεται ἐκ τοῦ τύπου

$$\eta\mu. \tau = \frac{\Delta\Theta}{\Delta E} = 44^{\circ}, 5', 44''$$

Ἐἴτα σχηματίζομεν καὶ προσδιορίζομεν τὸ τρίγωνον $oE\Delta$, ἐνθα γνωρίζομεν τὴν γωνίαν ($E = 135^{\circ}, 54', 16''$) ὡς παραπληρωματικὴν τῆς γωνίας τ καὶ δύο πλευρὰς τὴν ΔE καὶ oE . Τὰς γωνίας μ καὶ μ' εὐρίσκομεν διὰ τῶν τύπων

$$\frac{1}{2}(\mu + \mu') = \frac{1}{2}(180 - \gamma\omega\nu. E) = 22^{\circ}, 2', 52'' = M.$$

$$\epsilon\phi. \frac{1}{2}(\mu - \mu') = \frac{E\Delta - oE}{E\Delta + oE} \text{ συνεφ. } \frac{1}{2} \gamma\omega\nu. E \\ = 5^{\circ}, 55', 51'' = N.$$

$$\delta\theta\epsilon\nu \mu = M + N = 27^{\circ}, 58', 43''$$

$$\text{καὶ } \mu' = M - N = 16^{\circ}, 7', 1''$$

τὴν δὲ πλευρᾶν $o\Delta$ διὰ τοῦ τύπου

$$o\Delta = \frac{E\Delta \eta\mu. \gamma\omega\nu. E}{\eta\mu. \mu} = 12,53$$

Ἀκολουθῶν ἄγωμεν τὴν ἀκτίνα $o\epsilon$ (α') εἰς τὸ σημείον ϵ τοῦ τόξου $\lambda\lambda$, ἥτοι κάθετον ἐπὶ τῆς ἐφαπτομένης $\Delta\epsilon$ καὶ σχηματίζομεν τὰ ὀρθογώνια τρίγωνα $\Delta\epsilon o$ καὶ $\eta\epsilon o$, ἐν οἷς, γνωρίζοντες τὰς πλευρὰς $o\Delta$ καὶ $o\epsilon$, εὐρίσκομεν τὴν γωνίαν $o\Delta\epsilon$ ἐκ τοῦ τύπου

$$\eta\mu. \gamma\omega\nu. o\Delta\epsilon = \frac{o\epsilon}{o\Delta} = 52^{\circ}, 55', 35''$$

τὴν γωνίαν $\Delta o\epsilon = 37^{\circ}, 4', 25''$ ὡς συμπληρωματικὴν τῆς γων. $o\Delta\epsilon$.

τὴν γωνίαν $\tau' = \gamma\omega\nu. \Delta o\epsilon - \mu = 9^{\circ}, 5', 43''$, ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τόξον 1,59 ὑποχμ. (ἐκ τοῦ τύπου

$$\text{τόξον } \gamma\omega\nu. \tau' = \frac{2\alpha' \pi \times 9^{\circ}, 5', 43''}{360^{\circ}}),$$

τὰς πλευρὰς $\Delta\epsilon$, $\epsilon\eta$ καὶ $o\eta$ (ὑποτείνουσαν) ἐκ τῶν τύπων

$$\Delta\epsilon = o\epsilon \epsilon\phi. \Delta o\epsilon = 7,555 \text{ ὑποχμ.}$$

$$\epsilon\eta = o\epsilon \epsilon\phi. \tau' = 1,60$$

$$o\eta = \frac{\eta\epsilon}{\eta\mu. \tau'} = 10,13.$$

Ἴνα δὲ εὐρωμεν τὴν ἐξωτερικὴν ἀκτίνα ($\varphi\Delta$), ἥτις, εἰσδύουσα εἰς τὸν πρόσθιον θάλαμον διὰ τοῦ σημείου Δ , ἀκολουθεῖ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐφαπτομένης $\Delta\epsilon$, υπολογίζομεν ὡς ἐξῆς.

Ἡ ἐφαπτομένη σχηματίζει μετὰ τῆς κάθετου ΔE τοῦ σημείου Δ τὴν γωνίαν θ , ἥτις

θεωρητέα ως γωνία τῆς θλάσεως διὰ τὴν ἀκτίνα φΔ, τὴν ταυτιζομένην ἐν τῷ πρόσθιῳ θλάμῳ μετὰ τῆς ἐφαπτομένης Δε. Μένει λοιπὸν νὰ προσδιορισθῇ ἐκ ταύτης καὶ ἡ γωνία τῆς προσπτώσεως π, ἣν σχηματίζει ἐξωθεν ἢ ἐν λόγῳ ἀκτὶς μετὰ τῆς αὐτῆς καθέτου (Κ). Πρὸς τοῦτο δὲ ἔχομεν τὸν τύπον

$$\eta \mu. \pi = \delta \eta \mu. \theta,$$

ἐνθα γνωρίζομεν τὸ δ (δείκτην τῆς θλάσεως τοῦ ὑδατώδους ὑγροῦ) καὶ τὴν γωνίαν θ = γων. οΔε — γων. μ' = 36° 48', 34''.

$$\text{Ὅθεν γων. } \pi = 53^{\circ}, 12', 15''.$$

Ἐπειδὴ δὲ ἡ καθέτος ΔΕ σχηματίζει μετὰ τοῦ ὀπτικοῦ ἀξονος γωνίαν 44°, 5', 44'', ἄρα ἡ ἐσχάτη ἀκτίς, ἥτις δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν φακόν, σχηματίζει μετὰ τοῦ ὀπτικοῦ ἀξονος γωνίαν (53°, 12', 15'' + 44°, 5', 44'') = 97°, 18', 28''. Εἰσδύει δὲ αὕτη εἰς τὸν φακόν εἰς ἀπόστασιν 1,6 περίπου ὑποχμ. ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς κόρης. Ἄρα καὶ κόρη διαστελλομένη πλέον τῶν (2 × εη) = 3,2 ὑποχμ. κατὰ μέσον ὄρον οὐδόλως εὐρίνει τὰ ὅρια τῆς διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ, ἀλλ' αὐξάνει ἀπλῶς τὴν ἐντασιν τοῦ φωτισμοῦ τῆς φωτιζομένης μίρας αὐτοῦ. Ἴδωμεν νῦν τὴν συνέχειαν τῆς ἐφαπτομένης φωτεινῆς ἀκτίνος ἐν τῷ φακῷ (εω) καὶ περαιτέρω (ωφ). Ἐν πρώτοις εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ ἀφοριστικὴ αὕτη ἀκτίς ἐν τῷ φακῷ προσδιορίζεται ὑπὸ τῆς γων. τῆς θλάσεως θ'. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γωνία τῆς προσπτώσεως π' εἶναι 90°, ἡ γωνία θ' θέλει ἔχει τὴν ἀξίαν τῆς ὀρικῆς γωνίας τοῦ φακοῦ ὡς πρὸς τὸ ὑδατῶδες ὑγρὸν καὶ ἐκ τοῦ σχετικοῦ τύπου $\frac{\eta \mu. \pi'}{\eta \mu. \theta'} = \frac{\delta'}{\delta}$ τῆς θλαστικότητος τοῦ φακοῦ ὡς πρὸς τὸ ὑδατῶδες ὑγρὸν (ἐνθα δ' δείκτης τοῦ ὑδατῶδους ὑγροῦ καὶ δ' δείκτης τῶν μεσαίων στιβάδων τοῦ φακοῦ), ἀντικαθισταμένου τοῦ ἡμ. π' διὰ τῆς μονάδος, ἥτοι τῆς ἀξίας τοῦ ἡμ. 90°, εὐρίσκεται ἡ ἀξία τῆς γωνίας ταύτης

$$\theta' = \frac{\delta}{\delta'} = \frac{1,3865}{1,41} = 71^{\circ}, 25', 8''.$$

Ὅρισθείσης οὕτω τῆς διεύθυνσεως τῆς ἀφοριστικῆς ἀκτίνος ἐν τῷ φακῷ, υποθέσωμεν ὅτι συναντᾷ αὕτη τὴν ὀπίσθιαν ἐπιφανείαν τοῦ φακοῦ κατὰ τὴν διεύθυνσιν εω εἰς τι σημεῖον ω καὶ προεκβάλωμεν τὴν γραμμὴν ωε πρὸς

τὸν ὀπτικὸν ἀξονα μέχρι τοῦ σημείου Π. Τότε σχηματίζεται τὸ τρίγωνον ηεΠ, ἐν ᾧ γνωρίζομεν τὴν πλευρὰν εη καὶ τὰς τρεῖς γωνίας:

Πηε (= 99°, 5', 43'') ὡς ἴσην πρὸς τὸ ἄθροισμα τῶν γων. τ' καὶ οεη (διότι ἀμφοτέρω τὰ ποσὰ σχηματίζουν δύο ὀρθὰς μετὰ τῆς γων. οηε),

ηεΠ (= 90—0' = 18°, 34' 52'') ὡς ἴσην τῇ κατὰ κορυφὴν γων. ωεε' συμπληρωματικῇ τῆς γων. θ' καὶ

$$\eta \Pi \epsilon = 180 - (\Pi \eta \epsilon + \eta \epsilon \Pi) = 62^{\circ}, 19', 25''.$$

$$\text{Ὅθεν } \eta \Pi = \frac{\epsilon \eta \eta \mu. \eta \epsilon \Pi}{\eta \mu. \eta \Pi \epsilon} = 0,576$$

$$\text{καὶ } \epsilon \Pi = \frac{\epsilon \eta \eta \mu. \Pi \eta \epsilon}{\eta \mu. \eta \Pi \epsilon} = 1,785.$$

Ἄγομεν νῦν τὴν καθέτον ο'ω (α') εἰς τὸ σημεῖον ω τῆς προσπτώσεως τῆς ἀκτίνος εω καὶ σχηματίζομεν οὕτω τὸ τρίγωνον Πωο', ἐν ᾧ γνωρίζομεν δύο πλευράς, τὴν ο'ω (ἀκτίνα τῆς ὀπίσθιας ἐπιφανείας τοῦ φακοῦ) καὶ τὴν Πωο' (= οο' — (οη + ηΠ) = 1,695) καὶ μίαν γωνίαν ο'Πω (= 180 — ηΠε = 117°, 40', 35'') ὡς παραπληρωματικὴν τῆς γων. ηΠε.

Ὅθεν εὐρίσκεται ἡ γωνία Πωο' (γων. τῆς προσπτώσεως π'') διὰ τοῦ τύπου

$$\eta \mu. \gamma \omega \nu. \Pi \omega \sigma' = \frac{\sigma' \Pi \eta \mu. \sigma' \Pi \omega}{\sigma' \omega} = 14^{\circ}, 30', 10''.$$

$$\text{καὶ ἡ γων. } \tau' = 180^{\circ} - (\sigma' \Pi \omega + \gamma \omega \nu. \pi') = 47^{\circ}, 49', 15''.$$

ἡ δὲ πλευρὰ ωΠ = $\frac{\Pi \sigma' \eta \mu. \Pi \sigma' \omega}{\eta \mu. \Pi \omega \sigma'} = 5,02.$

Διὰ τῆς γωνίας τῆς προσπτώσεως π'' εὐρίσκομεν τὴν γωνίαν τῆς τελευταίας θλάσεως θ'' ἐκ τοῦ τύπου $\frac{\eta \mu. \pi''}{\eta \mu. \theta''} = \frac{\delta''}{\delta}$ (ἐνθα δ' δείκτης τοῦ φακοῦ καὶ δ'' δείκτης τοῦ ὑελώδους σώματος), ὅθεν

$$\eta \mu. \theta'' = \frac{\eta \mu. \pi'' \delta'}{\delta''} = 15^{\circ}, 17', 58''.$$

Διὰ τῆς γωνίας θ'' λοιπὸν ὀρίζεται ἡ τελικὴ διεύθυνσις τῆς ἐν λόγῳ ἀκτίνος. Ἴδωμεν νῦν ποῦ συναντᾷ τὸ τοιχώμα τοῦ βολβοῦ. ὑποθέσωμεν δὲ, ὅτι ἔλαβε τὴν διεύθυνσιν ωφ' καὶ ἔφθασεν εἰς τι σημεῖον φ' τοῦ τοιχώματος τούτου. Ὅταν προεκβάλωμεν τὴν γραμμὴν ταύτην ωφ' πρὸς τὸν ὀπτικὸν ἀξονα μέχρι τοῦ σημείου Π' καὶ ἐνώσωμεν τὸ σημεῖον φ' μετὰ τοῦ κέντρου τοῦ βολβοῦ Ο διὰ τῆς ἀκτίνος

Οφ', σχηματίζονται άμέσως δύο νέα τρίγωνα, τὸ μικρὸν Π'ωο' καὶ τὸ μέγα Π'Οφ'.

Ἐν τῷ πρώτῳ γνωρίζομεν τὴν πλευρὰν ωο' (ἀκτὶνα α'') καὶ δύο γωνίας, τὴν γων. τ' καὶ τὴν γων. Π'ωο' ὡς ἴσην τῇ κατὰ κορυφὴν γωνίᾳ θ'.

Ἔθεν

γων. ω Π'ο' = 180° - (τ' + γων. Π'ωο') = 116°, 52', 47''

καὶ Π'ο' = (ωο' ἡμ. θ') / ἡμ. ω Π'ο' = 1,775.

Ἐν τῷ δευτέρῳ τριγώνῳ δύο πλευράς, τὴν Οφ' (ἀκτὶνα α'')

καὶ ΟΠ' (= οο' - (οο' + Π'ο')) = 9,025)

καὶ τὴν γων. ΟΠ'φ' (= 180° - ω Π'ο' = 63°, 7', 13'')

ὡς παραπληρωματικὴν τῆς γων. ω Π'ο'.

Ἔθεν εὐρίσκομεν τὴν γων. Οφ'Π' ἐκ τοῦ τύπου

ἡμ. Οφ'Π' = (ΟΠ' ἡμ. ΟΠ'φ') / Οφ' = 42°, 4' 25''

καὶ τὴν γων. φ'ΟΠ' = 180° - (ΟΠ'φ' + Οφ'Π') = 74°, 48', 22''.

Μένει τέλος νὰ προσδιορίσωμεν τὴν γωνίαν Τ, ὅπως προσδιορίσωμεν τὴν χορδὴν φ'Δ' ἢ τὸ ὁμώνυμον τόξον.

Πρὸς τοῦτο συνδέομεν δι' εὐθείας τὸ κέντρον Ο τοῦ βολβοῦ μετὰ τοῦ σημείου Δ', ὅπερ εἶναι τὸ ὄριον τῆς διαφανοῦς μοίρας τοῦ κερατοειδοῦς, καὶ σχηματίζομεν τὸ τρίγωνον ΟΕΔ'. Ἐν τούτῳ δὲ γνωρίζομεν δύο πλευράς, τὴν Δ'Ε (κάθετον ἐπὶ τοῦ ἑλλειπτικοῦ σημείου Δ' καὶ ἴσην περίπου τῇ ΔΕ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς) = 8,45 καὶ τὴν ΟΕ = Οκ - Εκ = 3,4 καὶ τὴν περιχομένην ὑπ' αὐτῶν γωνίαν ΟΕΔ' (ἴσην τῇ ἰσοτίμῳ γωνίᾳ Ε) = 135°, 54', 16''.

Τὰς γωνίας τ''' καὶ εὐρίσκομεν διὰ τῶν τύπων 1/2 (τ''' + σ) = 1/2 (180° - ΟΕΔ') = 22°, 2', 52'' = Μ

ἐφ. 1/2 (τ''' - σ) = (ΕΔ' - ΟΕ) / (ΕΔ' + ΟΕ) συνεφ. 1/2 ΟΕΔ' = 9°, 47', 35'' = Ν

ἔθεν γων. τ''' = Μ + Ν = 31°, 50', 27''

καὶ γων. σ = Μ - Ν = 12°, 15', 17''

τὴν δὲ πλευρὰν ΟΔ' διὰ τοῦ τύπου

ΟΔ' = (ΕΔ' ἡμ. ΟΕΔ') / ἡμ. τ''' = 11,15.

Τέλος ἐκ τοῦ τριγώνου φ'ΟΔ', ἐν ᾧ γνωρίζομεν τὰς δύο πλευράς Οφ' καὶ ΟΔ' καὶ τὴν

περιχομένην ὑπ' αὐτῶν γωνίαν Τ (= γων. Π'Οφ' - τ''' = 42°, 57', 55''), προσδιορίζομεν τὴν τε χορδὴν φ'Δ' καὶ τὸ ὁμώνυμον τόξον.

Τὸ μὲν τόξον εὐρίσκεται ἀμέσως ἐκ τοῦ τύπου

τόξ. φ'Δ' = ((ΟΔ' + Οφ') π γων. Τ) / 360° = 8,7 ὑποχμ.

Ἡ δὲ χορδὴ, ἀφοῦ εὐρεθῶσι προηγουμένως αἱ παρεκκείμεναι γωνίαι ν' καὶ ν', διὰ τῶν τύπων 1/2 (ν + ν') = 1/2 (180° - Τ) = 68°, 31' = Μ

καὶ ἐφ. 1/2 (ν - ν') = (Οφ' - ΟΔ') / (Οφ' + ΟΔ') συνεφ. 1/2 Τ = 5°, 21', 22'' = Ν

ἐξ ὧν ν = Μ + Ν = 73°, 52', 25''

ν' = Μ - Ν = 63°, 9', 41''

τότε δὲ ἡ χορδὴ φ'Δ' = (Οφ' ἡμ. Τ) / ἡμ. ν = 8,5 ὑποχμ.

Τοιαύτην λοιπὸν εὐρίσκομεν κατὰ μέσον ὄρον τὴν πορείαν τῆς ἐσχάτης εἰσδουούσης εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀκτίνος (φΔεωφ') καὶ τόσην τὴν ἀπόστασιν τοῦ ὀρίου τοῦ φωτισμένου ἀμφιβληστροειδοῦς ἀπὸ τῆς περιφέρειας τοῦ κερατοειδοῦς (τόξ. φ'Δ').

Εἶναι δὲ φανερόν ὅτι τὸ ἐσχάτον τοῦτο σημεῖον τοῦ βυθοῦ φ' φωτίζεται κατ' εὐθείαν ἔξωθεν διὰ μόνης τῆς ὁδοῦ ταύτης καὶ ἀπαξ φωτισθὲν δύναται νὰ ἐκπέμψῃ φωτεινὰς ἀκτίνας πρὸς τὰ ἐκτός, διότι ὡς ἐπιφάνεια ἀνώμαλος ὑπὸ ὀπτικὴν ἔποψιν ἀντανάκλῃ τὰς προσπεσούσας φωτεινὰς ἀκτίνας καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἔθεν πολλὰ τούτων προσπίπτουσιν ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας τοῦ φακοῦ· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀκτίνων τούτων πάλιν ὅσαι μὲν προσπίπτουσι πέραν τοῦ σημείου ω, ἐξερχόμεναι τοῦ φακοῦ, καὶ ἂν τὸ κατορθώσωσι, διευθύνονται πρὸς τὸ ἀπέναντι ἀδιαφανὲς τοίχωμα τοῦ βολβοῦ πέρα τοῦ διαφανοῦς ὀρίου Δ τοῦ κερατοειδοῦς· ὅσαι δὲ προσπίπτουσιν ἐντεῦθεν τοῦ σημείου ω, δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθωσι τοῦ φακοῦ ὑφιστάμεναι τὴν ὀλικὴν ἀντανάκλασιν ἐν τῷ φακῷ. Ἄρα ἐξέρχονται μόναι αἱ προσπίπτουσαι εἰς τὸ σημεῖον ω, τότε δὲ πορεύονται κατ' ἀνάγκην τὴν ὁδὸν ωεΔφ, ἢ ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἀναδύουσι πρὸς τὰ ἐκτός καθ' ἣν διεύθυνσιν εἰσέδυσαν. Ἡ μόνη λοιπὸν διαφορὰ μεταξὺ τῶν εἰσδουούσων καὶ ἀναδουούσων κατὰ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀκτίνων εἶναι, ὅτι αἱ τελευταῖαι εἰσι κατὰ πολὺ ὀλιγαριθμότεραι

τῶν πρώτων'. Ἐπίσης οὐδεμίαν ἀκτίνα, ἀναχωροῦσα ἐξ οἰουδήποτε σημείου τοῦ βυθοῦ ἐντεῦθεν τοῦ ὀρίου φ' κειμένου, δύναται νὰ ἀναδύσῃ ἐκ τοῦ διαφανοῦς κερατοειδοῦς, διότι, καὶ ἂν κατορθώσῃ νὰ διεξέλθῃ τὸν φακόν, θέλει διευθυνθῆ πρὸς τὸ ἀδιαφανὲς τοίχωμα τῆς προσθίας μοίρας τοῦ βολβοῦ ἔμπροσθεν ἢ ὀπισθεν τῆς ἱρίδος καὶ πάντοτε πέρα τοῦ διαφανοῦς ὀρίου Δ τοῦ κερατοειδοῦς.

Παρατηρεῖ τις ἐπίσης, ὅτι κατὰ τὸν φωτισμὸν τοῦτον, ἂν ἡ εἰς τὸ ἀκτινωτὸν σῶμα ἀντιστοιχοῦσα μοῖρα τοῦ σκληρωτικοῦ δὲν φωτίζεται, αἰτία δὲν εἶναι μόνον τὸ ἀδιαφανὲς τῶν βλεφαρικών προβολῶν, ἀλλὰ πλὴν τούτου ὑπάρχει καὶ τὸ ὅτι τὸ φῶς ὑφ' οἰανδήποτε κλίσιν οὐδὲ ὅπως φθάνει μέχρι τῶν προβολῶν τούτων.

Ἐνεκα δὲ τῆς ταυτότητος τῶν τε ὀφθαλμοσκοπικῶν καὶ τῶν τῆς διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ ὀρίων, ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αἱ διακυμάνσεις τῶν ὀρίων τῆς τελευταίας βαίνουσιν ἐκ παραλλήλου καὶ ἰσοβαθμῶς μετὰ τῶν πρώτων ἐν τοῖς διαφοροῖς ὀφθαλμοῖς. Ἄλλως τε τοῦτο καὶ πειραματικῶς ἀπεδείχθη ὑφ' ἡμῶν· τουτέστιν ἐξετελέσαμεν τὸ φαινόμενον τῆς διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ δι' ὀφθαλμοσκοπικοῦ κατόπτρου λίαν κοίλου (τοῦ Ἀναγνωστάκη) καὶ τῇ συνδρομῇ ἑτέρου ὀφθαλμολόγου διατάξαντες τὸ πείραμα ὡς ἐξῆς· τοῦ πειρατιζομένου ὀφθαλμοῦ διευθυνομένου πρὸς τὰ ἔξω καὶ τῆς λυχνίας τειθείσης ὀπισθεν καὶ ὀλίγον ὑψηλότερον τῆς κεφαλῆς, ὁ μὲν τῶν ἐξεταζόντων καθήμενος ἀπέναντι τοῦ κροτάφου τοῦ ἐξεταζομένου ἐξετέλει τὸν πλαγιον φωτισμὸν διὰ τοῦ κοίλου κατόπτρου, ἐπιζητῶν ταυτοχρόνως νὰ παρακολουθῇ τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν πεδῖον μέχρι τοῦ τελευταίου ὀρίου τῆ βροηλαῖα καὶ φακοῦ, εἰδοποιῶν δὲ τὸν ἕτερον ἄμα ἔφθανεν εἰς τὸ ἐν λόγῳ ὄριον, ὁ δὲ ἕτερος τῶν ἐξεταζόντων παρεκκλύθει τὸ διὰ τοῦ τρόπου τούτου παραγόμενον φαινόμενον

1. Ἀλλὰ μὴ λησμονώμεν ὅτι διὰ τὴν ὀφθαλμοσκοπικὴν δίοψιν δὲν ἀπαιτεῖται μεγάλη ποσότης ἀναδουούσων ἀκτίνων, ὅπως τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν διαλάμψην τοῦ σκληρωτικοῦ· ἀρκεῖ δὲ διὰ τοῦ ἐν λόγῳ ὀφθαλμοσκοπικοῦ φωτισμοῦ ἀναδύουσαι ἀρκεταὶ ἀκτίνες ὅπως ἡ ἀμφιβληστροειδὴς τοῦ παρατηρητοῦ ἀντιληφθῇ τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐσχάτης τοῦ βυθοῦ.

μενον τῆς διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ μέχρις ἐκλείψεως αὐτοῦ, ἔτοιμος νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν συναδέλφον· διὰ ταιούτων λοιπὸν πειραμάτων ἐπέσθημεν ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς περὶ τῆς ταυτότητος τῶν δύο ὀρίων. Πρέπει νὰ σημειώσωμεν μάλιστα, ὅτι ἐν τῷ πειράματι τούτῳ ἡ ὀφθαλμοσκοπικὴ ἐξέτασις ἐγένετο ὑπὸ δυσμενεῖς ὄρους. διότι κατὰ τὴν πλαγίαν ταύτην θέσιν τοῦ βολβοῦ ἐν τῷ ἔξω κανθῷ ἡ δίοψις τῆς κόρης καὶ τοῦ περιφερικοῦ βυθοῦ κωλύεται σπουδαίως ὑπὸ τῶν βλεφάρων καὶ τῶν βλεφαρίδων. Ἐνῶ κατὰ τὴν συνήθη ὀφθαλμοσκοπίαν τῆς περιφέρειας τοῦ βυθοῦ οἱ ὄροι εἶναι εὐνοϊκώτεροι, διότι, τοῦ βολβοῦ στρεφομένου πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐξεταζομένου τμήματος τοῦ βυθοῦ, ἡ κόρη καὶ ἡ γρήσιμος περιφέρεια τοῦ κερατοειδοῦς κεῖνται ἐλεύθεραι ἐν τῷ μέσῳ τῆς σχισμῆς τῶν βλεφάρων καὶ ἐπομένως ἡ δίοψις τοῦ βυθοῦ γίνεται πληρύτερα.

Ἐὰν δὲ τῇ βοηθειᾷ μεγεθυντικοῦ φακοῦ ἐπεκταθῇ ἐν ὠρισμένῳ τιμῇ ὀφθαλμῷ τὸ ὄριον τῆς διαλάμψεως, ὡς λέγει ὁ Dr. Duval, χάρις

1. Τελευταίως ἐδημοσιεύθη ἐν τοῖς Archives d'Optique (Novembre 1898, p. 685) ὑπὸ τοῦ Dr. Duval μελέτη περὶ τοῦ ὀρίου τῆς διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ, ἐνθα ἀναφέρεται μὲν ποικίλια ἀποστάσεων τοῦ ὀρίου τῆς διαλάμψεως ἐπὶ τῇ βάσει μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν καὶ ἀπλῶν ἐξωτερικῶν καταμετρήσεων, ἀλλ' οὐδαμοῦ γίνεται λόγος πῶς ἐγένοντο οἱ ὑπολογισμοὶ ἢ αἱ καταμετρήσεις, διὸ καὶ οὐδὲν εἰδηθήμεν. Ἐπειδὴ δὲ εἴχομεν περατώσει τὴν ἡμετέραν μελέτην, ἠχοιμαζόμεθα ἥδη ν' ἀνακοινώσωμεν αὐτὴν ὡς πρωτότυπον ὅλως. Ἀλλ' αἴφνης, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῆς βιβλιογραφίας τοῦ Dr. Duval, ἀνεκαλύψαμεν καὶ ἄλλην μελέτην· τὴν τοῦ Grönouw (ἐν Graef's Archiv, 1889, XXXV, 3, S. 20 «Wo liegt die vordere Grenze des Ophthalmoskopi-sich sichtbaren Augenhintergrundes?»), ἣν ἴδμεν ἰδιαιτέρας μνείας. Διότι, εὐρώντες αὐτὴν πρὸ δεκαημερίας, ἐπὶ τούτῳ δὲ χάριτας ὀφείλομεν τῷ προμηθεύσαντι ἡμῖν ἀριστὸν συναδέλφῳ κ. Γαβριηλίδῃ, εἰδομένῳ ὅτι ὁ Grönouw, μελετήσας τὸ ζήτημα τῶν ὀφθαλμοσκοπικῶν ὀρίων ὑπὸ τῆν ἔκπνευσιν καὶ ὀδηγίαν τοῦ πειρανοῦς καθηγητοῦ Finkler, ἔβλεπεν αὐτὰ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν αὐτῶν περίπου ὡς καὶ ἡμεῖς σκέψομεν, ἂν καὶ εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος ἠκολούθησεν ὀλίγον τι ἀλλοίαν ὁδόν, ἐπιζητήσας μάλιστα διὰ συνδυασμῶν τῶν διαφορῶν τριγωνομετρικῶν εἰδομένων νὰ ἐξαγάγῃ γενικὰν τινα τύπον γρησημαποίησιν ἐν παντί τοχῶντι ὀφθαλμῷ πρὸς μαθηματικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἐν λόγῳ ὀρίου, διδομένων ἐκείνῳ δὲ ἀμέσῳ καταμετρήσεων τῶν κυρίων

εις τὴν συγκέντρωσιν μείζονος ἀριθμοῦ πλαγίως προσπισπτούσων ἀκτίνων καὶ τὴν εὐνοϊκὴν διεύθυνσιν τοῦ οὗτοι σχηματιζομένου φωτεινοῦ κώνου, τὸ αὐτὸ θέλει συμβῆ καὶ διὰ τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν ὄριον, διότι καὶ ἐν τῇ ὀφθαλμοσκοπικῇ ἐξετάσει ὑπάρχουσιν οἱ αὐτοὶ εὐνοϊκοὶ παράγοντες, χάρις εἰς τὸ κοῖλον κάτοπτρον καὶ τὸν φακόν.

Γαβριηλίδης.—Γνωρίζω καλῶς, ὅτι ὁ κ. Ἰατρόπουλος μόνος ἐπιχειρήσας νὰ λύσῃ τὸ ἐν λόγῳ πρόβλημα, ἔφερεν αὐτὸ εἰς πέρας χάρις νὰ γνωρίζῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ Γκρόουου.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΣ'

30 Δεκεμβρίου 1898.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν ὁ κ. **Τράντας** παρουσιάζει πάσχοντα ἐξ ὑποχώματος τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ ὅπως ἐπιδείξῃ ὅτι καὶ ἐπ' αὐτοῦ παράγεται σαφέστατα τὸ φαινόμενον τῆς διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ καὶ ὅτι ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὄριον ταύτης κεῖται ἐγγύτερον τῇ κερατοειδείῃ ἢ ὅσον κοινῶς πιστεύεται.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** παρουσιάζει διπλοκαρφίδα (double ellipse) ἐστρεβλωμένην τρι-

στοιχείων τοῦ βολβοῦ. Ὁ γὰρ ἦτον συγκρίναντες πρὸς αὐτὴν τὴν ἡμετέραν λύσιν, ἀκοποῦσαν ἀπλῶς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ὀρίου τούτου ἐπὶ ὀφθαλμῷ ἔχοντος πάσας τὰς διαστάσεις κατὰ μέσον ὄρον, εἴραμεν ὅτι δὲν ἐξέρθησε πολὺ ὁ Γκρόουου διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, διότι οἱ τόποι αὐτοῦ εἰσιν ἐπίσης πολλαπλοὶ καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀπαρτεῖται ὁ αὐτὸς περίπου κῆπος πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ ἐν λόγῳ ὀρίου ὅσον καὶ διὰ τῶν ἡμετέρων ὑπολογισμῶν. Πύχαριττήθημεν δὲ ἰδόντες ὅτι, εἰ καὶ ἀνιλάσθωμεν τὴν λύσιν τοῦ περιπέλοου τούτου θέματος ὑπὸ ὄρον πολλῶν ὑπομεγεθῶν, ἠχολογήσαμεν ἐπίσης καλὴν ὁδὸν καὶ ἔργον ἀποτελέσμα ἀσφαλές. Ἐχομεν μάλιστα νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἐν τοῖς ἡμετέροις ὑπολογισμοῖς ὑπάρχει καὶ μετῶν ἀκρίβεια, διότι καὶ τὸ ἐλλειψοειδὲς τοῦ κερατοειδοῦς ἐλάσθη ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἐκ τῆς ὀπίσθιας ἐπιφανείας τοῦ φακοῦ μικρὰν διαφορὰν θλάσεως δὲν παρελείψαμεν, τὴν δὲ ἀπύσασιν τοῦ ὀρίου (p') ἐδώκαμεν εἰς τὴν χορδὴν καὶ τόξον. Διὸ ἐκρίναμεν οὐχὶ ἀποσκοποῦν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνακρινώσεως ταύτης.

γανικῶς ἢ μᾶλλον εἰς σχῆμα 4, ἦν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς οὐροδόχου κύστεως νεάνιδος ζοετοῦς, διευρύννας ὀλίγον τὴν οὐρήθραν διὰ διαστολέας.

Π. Κελαϊδίτης.—Ἀναγκαῖον νὰ εἶπω ὀλίγα τινὰ διὰ τὴν ἀμέλειαν καὶ ἀδιαφορίαν, ἣν ἐπιδεικνύουσιν οἱ γονεῖς ὡς πρὸς τὴν ἀπολύμανσιν τῶν ἐνδυμάτων, ἐπίπλων κτλ. κατόπιν μολυσματικῶν νόσων, ἣτις τελευταῖον ἐγένετο αἰτία τοῦ θανάτου δύο παιδίων. Δυστυχῶς καίτοι ἐν τρισὶ σημείοις τῆς Πρωτευούσης ὑπάρχει πλήρης ὑπηρεσία ἀπολυμάνσεως, οἱ γονεῖς ἀποφεύγουσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὰς ἐυκολίας ταύτας. Ἐν Ταταούλοις τελευταίως προσεβλήθησαν ἐκ διφθερίτιδος τὸ ἐν μετὰ τὴν ἴασιν τοῦ ἄλλου πέντε τέκνα οἰκογενείας τινός, καὶ μάλιστα φαρμακοποιῦ. Παρὰ δὲ τὰς θερμὰς ἐκ μέρους τῶν ἰατρῶν παραστάσεις ὅπως ἀπολυμάνωνται ἐπιμελῶς μετὰ τὴν ἴασιν ἐκάστου τὰ μεμολυσμένα ἐπιπλα καὶ δαμάτια. μῶλις μετὰ τὸ πρῶτον παιδίον ἐγένετο ἀπλῆ τις διὰ βαντίσματος ἀπολύμανσις. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον διέφυγον τελείως τὸν κίνδυνον διὰ τῆς δι' ἐνέσεων θεραπείας, τὸ τέταρτον ὅμως, καίτοι βελτιωθὲν ἐκ τῆς πρώτης προσβολῆς, κατελήφθη δυστυχῶς αἴφνης ὑπὸ πνευμονίας διφθεριτικῆς καὶ ἀδύνατον ἀπέβη νὰ σωθῇ. Τότε προσβάλλεται καὶ τὸ πέμπτον, ὅπερ ἐνεκα τῆς βαρυτάτης μορφῆς τῆς νόσου ἐπίσης δὲν ἐσώθη. Ἐλθὲν φανερόν ὅτι, ἐάν ἐγένετο ἡ τακτικὴ ἀπολύμανσις, δὲν ἤθελον προσβληθῆ τοῦλάχιστον τὰ τελευταῖα παιδία καὶ οὕτως ἤθελον διαρῆγει ἀσφαλῶς τοῖς ὄνυχας τοῦ θανάτου. Οὐδεμία λοιπὸν ἀμφιβολία, ὅτι τὰ ἀτυχῆ ταῦτα πλάσματα ἐγένοντο θύματα τῆς ἀμελείας τῶν γονέων καὶ οὐδὲν πλέον. Παρόμοια περιστατικὰ εἶδομεν καὶ ἄλλοτε οὐκ ὀλίγα. Ἐπιθυμῶ λοιπὸν νὰ κινήσω τὸ ζήτημα τοῦτο ἐνώπιον τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως ζητηθῇ τρόπος τις πρὸς φωτισμὸν τοῦ κοινῶς περὶ τοῦ ἐπαπειλοῦντος αὐτὸ κινδύνου καὶ πρὸς ἄρσιν τῆς παρ' ἡμῖν ἐπικρατούσης εἰσέτι ἀδιαφορίας διὰ τὴν ἀπολύμανσιν.

Ὁ κ. **Τράντας** φρονεῖ ὅτι ὁ συντελεσ-

κότερος εἰς τοῦτο τρόπος εἶναι ἡ δημοσιογραφία.

Ὁ κ. **Θ. Ἀνστογιδης** φρονεῖ ὅτι, ἐπειδὴ ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐπιτρέπει τὴν δημοσίευσιν τῶν Πρακτικῶν ἐν ἐκτάσει καὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ φωτισθῇ τὸ κοινόν, θὰ ἦτο καλλίτερον ν' ἀνατεθῇ εἰς τὰ μέλη ὅπως ποιῶσονται δημοσία μαθήματα σχετικὰ, ἅτινα θὰ δημοσιευθῶσι κατόπιν διὰ τοῦ τύπου. Τὸ καλλίτερον βεβαίως εἶναι, λέγει, νὰ εἰδοποιῶσιν ἐν καιρῷ οἱ συνάδελφοι εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν ὅπως αὐτὴ ἐπιβάλῃ πλέον τὴν ἀπολύμανσιν.

Κελαϊδίτης.—Ἐχων ὅπ' ὄψιν τὴν σκέψιν τοῦ κ. Τράντα, πρὸ πολλοῦ εἶχον ἀποταθῆ εἰς δημοσιογράφους ἐκθέτων τὰ προειρημένα, ὅπως εἰσαχθῇ τὸ ζήτημα εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε οὐδὲν εἶδον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν καταμήνυσιν εἰς τὴν Ἀρχὴν ἐκ μέρους τῶν ἰατρῶν, τοῦτο γίνεται βεβαίως καὶ ὅπ' ἡμῶν, καὶ ὑπὸ πάντων τῶν συναδελφῶν, ἐπίσης καὶ ἡ Ἀρχὴ σπεύδει προθυμοτάτῃ ὅπου προσκαλεῖται, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ πάλιν οὐδὲν τελεσφόρον γίνεται, διότι οἱ διαφερόμενοι ἀκριβῶς εἶναι δυσπρόσιτοι καὶ ἀπρόθυμοι, τείνουσι δὲ ν' ἀποφύγῃ παντοιοτρόπως τὴν ὀχληρὰν δῆθεν δι' αὐτοὺς ἐπίσκεψιν τῶν ἀπολυμαντήρων. Συχνότατα δὲν δίδουσι πρὸς ἀπολύμανσιν τὰ ἐνδύματα τοῦ παθόντος καὶ τὰ σχετικὰ ἐπιπλα, ἀλλὰ μόνον περιττὰ τινὰ ἀντικείμενα. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι τὸ αἷτιον κεῖται ἀλλαχόθεν, ἦτοι παρὰ τῶν λαῶν μόνον.

Βραχάμης.—Νομίζω καὶ ἐγὼ ὅτι ὁ Σύλλογος ἔχει τὸ βῆμα ἐλεύθερον εἰς δημοσία μαθήματα παντός εἶδους καὶ ἐπομένως πολλὰ τῶν μελῶν δύνανται περὶ τοιαύτων θεμάτων νὰ ποιῶσονται διαλέξεις.

Πρόεδρος.—Βεβαίως τὸ ζήτημα εἶναι λίαν σπουδαῖον, διότι καθ' ἐκάστην βλέπομεν τοιαῦτα δυστυχήματα ἐν τῇ πράξει ἡμῶν. Πρέπει ὅμως καὶ ἕκαστος ἡμῶν κατ' ἰδίαν νὰ προσπαθῇ εἰς τὴν διάδοσιν τοιαύτων γνώσεων. Ἐνθυνοῦμαι κύριον λίαν καλῶς ἀναθεωρημένον, ἀλλὰ δυστροποῦντα πολὺ διὰ τὴν ἀπολύμανσιν τοῦτον, μῶλις καὶ μετὰ κόπου καταρθώ-

σαμεν νὰ καταπέσωμεν ὅπως ἐκτελέσῃ αὐτὴν. Φαίνεται ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ τοιαύτη ἀνατροφή εἰσέτι λείπει, εἰς ἡμᾶς δὲ ἀποκεῖται νὰ συντελέσωμεν εἰς ἄρσιν παλαιᾶς δευσιδαιμονίας.

Α. Χρηστίδης.—Οἱ βουλόμενοι βεβαίως δύνανται νὰ κάμωσι τὰ μαθήματα ταῦτα, ἀφ' ἐτέρου ὅμως καὶ ἐν ταῖς ἡμετέροις δύναται συνάδελφός τις εἰδικώτερον ἀσχολούμενος εἰς αὐτὰ νὰ γράψῃ καταλλήλως, ὅπως κατανοήσῃ ὁ λαὸς ποῖον κίνδυνον διατρέχει ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης.

Θ. Ἀνστογιδης.—Τὰ πρακτικὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τὰ ἐν ταῖς ἡμετέροις νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ γράφονται ἀνωνύμως.

Ἰατρόπουλος.—Ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος συλλογικοῦ ἔτους ἐγένετο ζήτημα τοῦ Συλλόγου ἐν γενικῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ καὶ ἐλήφθη ἀπόφασις περὶ δημοσιεύσεως περιληπτικῆς τῶν γινομένων ἐν αὐτῷ ἐργασίων, ὅπως τὸ κοινόν γνωρίζῃ τοῦλάχιστον ὅτι τὸ σωματεῖον τοῦτο δὲν ἀδρανεῖ. Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἀνετέθη εἰς τὸν γενικὸν γραμματέα, καὶ διὰ τὰς ἐπιτροπὰς ὑπάγεται εἰς τοὺς ἐκάστοτε γραμματεῖς αὐτῶν. Ὅθεν ἀρότου ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις αὐτὴ τοῦ Συλλόγου, ὁ γραμματεὺς τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς συντάσσει τακτικῶς περιληπτικὴν ἐν ἐλληνικῇ ἡμετέριδι καὶ ἐπομένως οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος νὰ τεθῇ εἰς ἀμφιβολίαν ἡ ἐπισημότης τῶν ἐν λόγῳ περιλήψεων, διότι προέρχεται ἐκ τοῦ προεδρείου. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι διὰ πρῶτην φορὰν αἱ δημοσιεύσεις αὐταὶ θεωροῦνται ὡς δοκίμια, ἐάν δὲ ἔχῃ τις νὰ παρατηρήσῃ τι τὸ ἐλάττωματικόν, ὀφείλει νὰ ὑποβάλῃ ἐνταῦθα τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ, ὁ δὲ γραμματεὺς εἶναι πρόθυμος νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς προτεινομένας βελτιώσεις.

Α. Χρηστίδης.—Προκειμένου περὶ δημοσιεύσεως τῶν περὶ ἀπολυμάνσεως παρατηρήσεων τοῦ κ. Κελαϊδίτου πρὸς διαφώτισιν τοῦ κοινῶς εἶναι δυνατόν νὰ γείνη τοῦτο καὶ ἐν τῇ περιληπτικῇ δημοσίευσιν τῶν πρακτικῶν, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ σχετικὸν μέρος αὐτῶν νὰ ἐκτεθῇ πλέον ἐκτενῶς ὑπὸ τοῦ κ. γραμματέως.

Μετὰ ταῦτα ἡ συζήτησις φέρεται εἰς τὴν ἀνακοίνασιν τοῦ κ. Γιατροπούλου.

Τράντας.—Τὸ ζήτημα τῶν ὀρίων τῆς ὀφθαλμοσκοπικῆς ἐξετάσεως ἀπασχόλησεν ἤδη πρὸ πολλοῦ τοὺς συγγραφεῖς. Ὁ Donders ἤδη τῷ 1877 καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Grossmann καὶ Mayerhausen μεταχειριζόμενοι τὸ πείραμα τοῦ Volkmann (εἰκὼν φλογὸς ἐπὶ τοῦ σκληρωτικοῦ) εἶπον ὅτι ὀφθαλμοσκοπικῶς εἶναι ὁρατὸς ὁ βυθὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ μέχρι 8 χιλιοστομέτρων ὀπίσθεν τοῦ σκληροκερατικοῦ ὀρίου, διότι μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἠδύνατο νὰ συγκρατηθῇ τὸ εἶδωλον τῆς φλογὸς, ἐντεῦθεν δὲ τούτου τὸ εἶδωλον ἐξηφανίζετο. Ὁ Landolt ἐπίσης ἐφθασεν εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα διὰ τοῦ αὐτοῦ πειράματος. Ἄλλοτε συγγραφεῖς, οὗ μὲ διαφεύγει τὸ ὄνομα, ἐποῦσαν λεπτομερεῖς καταμετρήσεις καὶ κατέληξεν εἰς τὰ αὐτὰ συμπέρασματα. Ἐκεῖνος ὅμως, ὅστις διεξοδικώτερον ἠσχολήθη περὶ τὸ ζήτημα τῶν ὀρίων τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ πεδίου εἶναι ὁ Grönouw. Οὗτος τῷ 1889 ἀπέδειξεν ὅτι τὸ εἰς ὀφθαλμοσκόπιον προσεὶδὸν ὄριον παρ' ὕγιᾶς ἔχουσιν εἶναι κατὰ μέσον ὄρον 8,5 χιλιοστόμετρα ὀπίσθεν τοῦ χείλους τοῦ κερατίου κυμαινόμενον ἀπὸ 7,6 μέχρι 10,5 χιλιοστομέτρων. Ἴνα δὲ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ ᾖσιν ἀκριβῆ, μεταχειρίσθη διαφόρους μεθόδους, τὴν πειραματικὴν (πείραμα Volkmann) καὶ τὴν καταμέτρησιν τῆς ἀποστάσεως τῆς ὀρικῆς ἀκτίνος τῆς δυνάμεως νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ πλαγίως ἐκ τοῦ χείλους τοῦ κερατίου καὶ διαθλασμένης κατὰ τοὺς ἀπαρεγκλίτους νόμους τῆς διαθλάσεως. Τὴν ἀπόστασιν, ἣτις χωρίζει τὸ χεῖλος τοῦ κερατίου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου φθάνει ὀλισθεῖσα ἢ τελευταία δυνατὴ ἀκτίς, ἀνευρίσκει ἢ διὰ γεωμετρικῆς κατασκευῆς ἢ διὰ μαθηματικοῦ ὑπολογισμοῦ, ὃν ἐν ἐκτάσει ἀναπτύσσει.

Ὡστε ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἀρκούντως εἶναι ἀκριβεῖς αἱ γνώσεις ἡμῶν, γνωστοῦ ὄντος τοῦ ζητουμένου ὀρίου, τόσον δὲ τὸ καλλίτερον ἂν καὶ ἐκ γένου δι-

οῖασδήποτε μεθόδου διαπιστῶται τὸ γεγονός.

Ὅτι λοιπὸν διὰ τοῦ πειράματος τοῦ Volkmann δὲν δυνάμεθα νὰ φωτίσωμεν σχεδὸν πέραν τοῦ καὶ διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου, τοῦτο εἶναι γεγονός ἀναντίρρητον. Καὶ ἡμεῖς ὅτε τὸ πρῶτον ἐδοκιμάσαμεν τὸ πείραμα, ἤμεθα πεπεισμένοι περὶ τούτου, ἐκφράσαντες τὴν ἰδέαν, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πείραμα ἦτο ἡ ὑπλουστέρα μέθοδος πρὸς ὄρισιν τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ πεδίου. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι χράμενοι τῇ μεθόδῳ, ἣν ἔχομεν τὴν πρῶτην νὰ ὑποδείξωμεν ἐν ὀλίγοις ἄλλοτε πρὸ τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἦτο τῷ διὰ φακοῦ μεγεθυντικοῦ (30 διοπτριῶν) φωτισμῷ τῶν χιτάνων τοῦ βολβοῦ, εἶναι ἀληθές, λέγομεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπερβῶμεν τὰ ὀφθαλμοσκοπικὰ ὄρια; Ἄλλ' ἀφοῦ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἀναγνωρίζομεν ὅτι τὸ πείραμα τοῦ Volkmann δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ ὄρια ταῦτα, ἐκ τῶν προτέρων ἢ ἀπάντησις εἶναι ἀρνητικὴ, διότι αἱ ἀκτίνες κατ' ἀμφοτέρας τὰς μεθόδους τὴν αὐτὴν ὁδὸν διὰ ἠκολούθουν κατ' ἀνάγκην φυσικῆν. Καὶ ὅμως τὰ πειράματα ἡμῶν ἐπειθον περὶ τοῦ ἐναντίου, ἀφοῦ διὰ τοῦ φακοῦ εὐρίσκετο, ὅτι ἡ διαφάνεισις ὑπερέβαινε καταφανῶς τὰ 8 χιλιοστόμετρα. Τὴν δὲ γνώμην ταύτην δὲν ἐδιστάσαμεν ἕκτοτε νὰ ὑποστηρίξωμεν πρὸς τοῦτο καταμετροῦμεν ἰδίως διὰ τεμαχίου χάρτου προσκεκολλημένου ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ βολβοῦ τὴν μοῖραν τὴν μένουσαν ἐν σκότει καὶ εὐρίσκομεν πάντοτε ὅτι ἦτο μικρότερα τῆς ἢ ὅλων τῶν συγγραφέων ὀριζομένης ὡς προσεὶδῆς τῷ ὀφθαλμοσκοπίῳ. Εὐρίσκομεν δὲ συνήθως 6—7 χιλιοστόμετρα τὸ εὖρος τῆς σκοτεινῆς ζώνης, ἐνῷ διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἐξετάσωμεν μέχρι 6 χιλιοστομέτρων, διότι, ὡς ἐλέχθη, κυμαίνεται μεταξύ 7,6 — 10,5 χιλιοστομέτρων ἢ σκοτεινὴ μοῖρα ὀφθαλμοσκοπικῶς. Ἀφίνομεν κατὰ μέρος ὅτι εἰς περιπτώσεις εἰδικὰς, ὡς ἡ τοῦ καταρρακτικοῦ, ὃν ἐπαρουσιάσαμεν πρὸ ὀλίγου, τὰ ὄρια τῆς διαφωτισσεως φθάνουσι μέχρι τριῶν χιλιο-

στομέτρων ἀπὸ τοῦ σκληροκερατίου ὀρίου ἠθέλεν εἶναι ἀίρεσις νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι τὸ ὀφθαλμοσκόπιον δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ σημείου τούτου.

Ἐνῷ ἡ ἀξιῶσις ἡμῶν αὕτη ἠμφισβητεῖτο ἐνταῦθα ζωηρῶς, ἰδοὺ ὅτι κατ' εὐτυχίαν σύμπτωσιν ἀκριβῶς τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπασχόλει ἐν Παρισίοις τὸν κ. Druault ἐπιμελητὴν τοῦ καθηγητοῦ Πανᾶ, ὅστις ἐξέτελεσεν ἐν τῷ ὀφθαλμολογικῷ φροντιστηρίῳ τῆς Σορβόννης ἀκριβῶς τὰ αὐτὰ πειράματα. Ὁ Druault λοιπὸν ἀποφαίνεται ὅτι διὰ μὲν τοῦ εἰκονίου τῆς φλογὸς διαφωτίζεται μέχρις 8 χ.μ., διὰ δὲ τοῦ φακοῦ μέχρι 6 χ.μ. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἔκαρπεν ἐντόπωσιν εἰς τὸν πειραματιστὴν τούτον, ὁ ὅποιος ἐξηγεῖ τὸ πρᾶγμα, λέγων ὅτι ὡς ἐκ τῆς πλαγιότητος τῶν ἀκτίνων ἢ κόρη μεταβάλλεται εἰς σχισμὴν, ἐξ ἧς τὸ ἄμεσον φῶς τῆς φλογὸς εἰσδύει ἐν ποσότητι ἀνεπαρκεῖ ὅπως σχηματισθῇ εἰκόνιον ἐπὶ τοῦ σκληροῦ, ἐνῷ τὸ διὰ φακοῦ συγκεντρωμένον ἐπαρκεῖ.

Ἐχει τις νὰ προσθέσῃ, ὅτι εἰς τοῦτο συντελοῦσι καὶ αἱ φωτεινὰ ἀκτίνες, αἱ ἀπὸ τοῦ χείλους τοῦ σκληροῦ μέχρι τῆς ῥίζης τῆς ἱριδος εἰσδύουσαι λόγῳ τῆς ἡμιδιαφανείας τοῦ σκληροῦ. Ὡστε ὁ ὑπολογισμὸς ἵνα ἡ ἀκριβὴς διὰ τὸν διὰ φακοῦ φωτισμὸν ἔδει καὶ τὸν παράγοντα τούτον νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ἐνῷ διὰ τὸ ὀφθαλμοσκόπιον ὁ παράγων οὗτος λείπει. Τὰ πειράματα λοιπὸν τοῦ Druault ἐπεκέρωσαν κατὰ γράμμα τὴν ἀξιῶσιν ἡμῶν, ὅτι δυνάμεθα νὰ φωτίσωμεν καὶ πέραν τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ πεδίου, ἀφοῦ ὅλοι συμφώνως ἀποδέχονται ὅτι τὸ ὀφθαλμοσκόπιον δὲν φθάνει μέχρι τῶν 6 χ.μ.

II. Γιατροπούλος.—Ἀπαντῶν εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Τράντα, ὅπως ἀποφύγω ἐπαναλήψεις, θέλω περιορισθῆ εἰς τὰ ἐξῆς ὀλίγα ὡς συμπληρωματικὰ τῶν ὅσα ἔχω διαλάβει ἐν τῇ ἐπι ἀνακοίνωσει.

Ἐν πρώτοις σημειωτέον ὅτι πάντες οἱ ἀρχαιότεροι, Donders, Landolt καὶ ἄλλοι, χρησιμοποῦσαν τὴν διάλαμψιν τοῦ σκληρωτικοῦ καὶ ὀρίσαντες (πειραματικῶς μόνον) τὰ ὄρια ταύτης, ἠσχολοῦντο περὶ

τὴν ἐκτασιν καὶ περὶ τὰ ὄρια τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου, καθ' ὅσον δὲ γνωρίζω μόνος ὁ Grönouw ἠσχολήθη περὶ τὸ ζήτημα τῶν ὀφθαλμοσκοπικῶν ὀρίων, ἦτοι τοῦ ἀκριβοῦς προσδιορισμοῦ αὐτῶν καὶ μάλιστα διὰ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν. Ἀλλὰ πάλιν καὶ ὁ Grönouw, ἀσχολούμενος μόνον περὶ τὴν ἀναζήτησιν τρόπου πρὸς ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῶν ὀφθαλμοσκοπικῶν ὀρίων παρ' οἰσθήποτε ὀφθαλμῶν, (καίτοι συνδυάζει τὸ φαινόμενον τῆς διαλάμψεως καὶ παραθέτει συγκριτικὰς καταμετρήσεις, διότι εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν), μὴ ἔχων δὲ σκοπὸν τὴν σύγκρισιν τῶν περὶ αὐτὸν ὁ λόγος ὀρίων, ὃν ἐν παρόδῳ ἀποδεικνύει τὴν ταυτότητα ἐπὶ ἀπλοῦ φωτισμοῦ, δὲν βασανίζει τὸ ζήτημα ὡς ἡμεῖς, οὔτε σκοπεῖ ν' ἀνεύρῃ ποῦ δύναται νὰ φθάσῃ ἐξακριβῶς εἴτε τὸ ἐν εἴτε τὸ ἕτερον, ἐκθέτων ἀπλῶς τὸ ἀποτέλεσμα εἰκοσάδος περιπτώσεων. Ἐκ τοῦ πίνακος τῶν καταμετρήσεων τούτων κατανοεῖ τις μεταξὺ ἄλλων, ὅτι τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν ὄριον τῶν μυῶπων δὲν κεῖται σταθερῶς καὶ κανονικῶς πέραν τοῦ τῶν ἐμμετρώπων, διότι εἰς τινὰς μὲν περιπτώσεις τοιαύτη διαφορὰ δὲν ὑφίσταται, εἰς τινὰς δὲ ὑπάρχει καὶ τὸ ἀντίστροφον τοῦ εἰρημένου κανόνος, τούτεστι τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν ὄριον ἰσχυροῦ μύωπος κεῖται ἐντεῦθεν τοῦ ὀρίου ἕτερου ἐλαφρῶς μύωπος τὸ αὐτὸ συμβαίνει ἐξ ἴσου ἐν ταῖς αὐταῖς περιπτώσεσι καὶ διὰ τὸ ὄριον τῆς διαλάμψεως. Κατ' ἀνάγκην δὲ ἡ μυωπία μόνη δὲν δύναται νὰ τροποποιήσῃ τοσοῦτον τὰ ὄρια ταῦτα ὡς ἐξαρτώμενα ἐκ πολυαριθμῶν στοιχείων τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ὡστε καὶ ἡ εἰκοσὰς τῶν καταμετρήσεων τοῦ Grönouw δίδει ἀκόμη μέσους ὄρους δι' ἀμφοτέρα τὰ ὄρια, εἰ καὶ περιέχει καὶ ἓνα ἄφακον ὀφθαλμὸν μεθ' ὀρίων 6 1/2 ὑποχιλιόμετρων. Τὰ δὲ ἄκρα ὄρια, αἵτινα ὁ συγγραφεὺς οὗτος εὐρίσκει ἐν 20 περιπτώσεσι, δὲν εἶναι ἀπολύτως καὶ τὰ ἔσχατα ὄρια οὔτε διὰ τὴν διάλαμψιν οὔτε διὰ τὸ ὀφθαλμοσκόπιον. Τοῦλάχιστον τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ἀναζητήσεως τοῦ κ. Τράντα, ὅστις περὶ ἄλλο ζήτημα ἀσχολοῦ-

μενος και ζητῶν ν' ἀνεύρη ὀφθαλμοῦς παρουσιάζοντας ὄρια διαλάμψεως ἐγγύτατα τοῦ κερατοειδοῦς κείμενα, ἐξήτασε βεβαίως ἑκατοντάδας ὀφθαλμῶν. Ἐνῶ πάντες οἱ λοιποὶ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχοληθέντων μὴ ἐπιζητούντες τὰς ἐξαιρέσεις περιορίσθησαν εἰς τὴν ἐξέτασιν ὀλιγίστων ὀφθαλμῶν.

Τέλος ὁ Duvalt, μὴ ἀσχοληθεὶς ἐπίσης εἰδικῶς περὶ τὸν καθορισμὸν τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ ὄριου, δὲν δίδει ἐξηγήσεις δι' ὅσα περὶ τοῦτου ἐν παρόδῳ μόνον ἀναφέρει, ὥστε οὐδὲν ἀποδεικνύει, ἀλλ' ἀπλῶς λέγει τὴν αὐτοῦ γνώμην, ἣτις δὲν γεννᾷ πεποιθήσιν, ἀφοῦ δὲν ὑποστηρίζεται ὑπὸ οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως πειραματικῆς ἢ θεωρητικῆς. Ἐκεῖνο δέ, ὅπερ ζητεῖ νὰ ἐξηγήσῃ διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς κόρης, ὡς σχισμῆς τινος, εἶναι ἄλλως περιττόν, διότι, ὅταν παρακολουθήσῃ τις τὴν πορείαν τῶν ἐσχάτων περιφερικῶν ἀκτίνων τῶν εἰσδουοσῶν εἰς τὸν φακόν, κατανοεῖ ὅλον τὸν μηχανισμόν τοῦ ἐν λόγῳ φωτισμοῦ.

Σημειωτέον δὲ ὅτι, ἵσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀφέλειαν τῆς περιφερικῆς ἡμιδιαφανοῦς παρυφῆς (limbe) τοῦ κερατοειδοῦς, τὰ ἡμιδιαφανῆ σώματα δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν κανονικὴν πρὸοδὸν τῶν διαπερασῶν αὐτὰ ἀκτίνων, ἀλλὰ διασκοπεύουσι ταύτας καθ' ἑλκασ τὰς διευθύνσεις, οὕτω δὲ μὴδαμὸν μέρος ἀκτίνων δύναται νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀρχικὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐξωθεν προσπίπτοντος φωτός διὰ καὶ τὸ εἰρημένον τμήμα τοῦ κερατοειδοῦς εἶναι πάντῃ ἀχρηστον.

Σήμερον ὁ κ. Τράντας ἀναφέρει ὡς γνωστὰ ἢ ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένα πολλὰ πράγματα, ἅτινα δὲν εὐρίσκονται οὔτε ὑπονοοῦνται ἐν τῇ ἀνακοινώσει τῆς 4ης Μαρτίου λ. ἔ. Περὶ φακοῦ 30 διοπτριῶν δὲν γίνεται λόγος, ἀλλὰ περὶ ὀφθαλμοσκοπικοῦ συνήθους. (15 περίπου διοπτριῶν), ὅτι δὲ διὰ τοῦ φακοῦ μετατίθεται τὸ ὄριον τῆς διαλάμψεως, βλέπομεν σαφῶς πρῶτην φοράν ἐν τῷ ἄρθρῳ τοῦ Duvalt. Ἡμεῖς βᾶσιν ἐλάβομεν πᾶν ὅτι σαφῶς ἐλέγετο ἐν τῇ εἰρημένῃ ἀνακοινώσει τοῦ κ. Τράντα καὶ ζητήσαντες νὰ βεβαιωθῶμεν κατ' ἰδίαν, τουτέστι νὰ προσδιορίσωμεν δι' ὑπολογι-

σμοῦ τὸ συνήθες ὄριον τῆς διαλάμψεως, διότι ἐν τῇ προχείρῳ ἡμῶν βιβλιογραφίᾳ δὲν εὐρομεν τὸ ζητούμενον, ἐπέισθημεν ἐκ τῆς πορείας τῶν ἀκτίνων, ὅτι τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ συνήθες ὄριον τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου. Ἐὰν δέ, εἴπομεν ἐν τῇ ἀνακοινώσει ἡμῶν, διὰ τῆς συγκεντρώσεως τοῦ φακοῦ (κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Duvalt λεγόμενα) αὐξάνῃ ἢ ἔκτασις τῆς διαλάμψεως, ἐξ ἴσου ὀφείλει νὰ αὐξήσῃ καὶ τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν πεδίου, διότι καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχει ἡ αὐτὴ συγκέντρωσις, χάρις εἰς τὸν φακόν καὶ τὸ κοῖλον κάτοπτρον. Ὁ μὲν φακός, ὁ ἐν χρήσει εἰς τὴν ὀφθαλμοσκοπήσιν, εἶναι 15—20 διοπτριῶν, τὸ δὲ κοῖλον κάτοπτρον ἔχει συγκεντρωτικὴν δύναμιν φακοῦ 4—8 διοπτριῶν ἔναντι τῶν 30 διοπτριῶν, ἅς νῦν διαθέτει ὁ φακός τοῦ κ. Τράντα. Τὸ αὐξάνον ὅμως τὴν ἔντασιν τοῦ φωτισμοῦ δὲν εἶναι μόνῃ ἢ θλαστικὴ δύναμις τοῦ φακοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ διάμετρος αὐτοῦ, τουτέστιν ἡ ἐπιφάνεια οὐδὲν ὅμως κώλυμα ὑπάρχει ὅπως δοθῇ μείζων διάμετρος καὶ εἰς τὰ στοιχεῖα τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ φωτισμοῦ.

Οὐδόλας συζητοῦμεν ἐνταῦθα περὶ ὑπάρξεως ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς δυνατόν κώλυμα τι νὰ ἦναι ὑπὲρ τῆς ὀφθαλμοσκοπικῆς ἐξετάσεως ἢ κατ' αὐτῆς ἢ καὶ τοῦ φαινομένου τῆς διαλάμψεως, τουτέστι νὰ κωλύῃ τὸ ἐν, ἐνῶ ἐπιτρέπει τὸ ἕτερον καὶ τάνάταλιν.

Ἐπίσης εἶναι βέβαιον, ὅτι, ἐὰν δι' εὐνοϊκόν τινα συνδυασμὸν τῶν στοιχείων τοῦ ὀφθαλμοῦ, τὸ ὄριον τῆς διαλάμψεως προσεγγίσῃ μὲν ἄλλως τῷ κερατοειδεῖ, τοῦτ' αὐτὸ θέλει σημεῖον κατ' ἀνάγκην καὶ διὰ τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν ὄριον, διότι ἡ αὐτὴ εἶναι ἡ ὁδός, ὁ αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ τρόπος τοῦ φωτισμοῦ.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΖ'

13 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρὶς Α. ΧΡΗΣΤΙΑΔΟΥ

Ὁ κ. Τράντας παρουσιάζει ἀσθενή, ὅστις πέρυσιν ἔπασχε διάμεσον κερατιτίδα τυλικὴν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμούς· παρὰ τοῦτω μετὰ τὴν ἴασιν ἐναπέμεινε σκότωμα κεντρικὸν δετικὸν καὶ σχεδὸν ἀπόλυτον ἐν τῷ ἀριστερῷ ὀφθαλμῷ, ἐξαιρουμένων πάντων τῶν λοιπῶν παθολογικῶν φαινομένων· ὀφθαλμοσκοπικῶς δὲ παρατηρεῖτο ἔτι ἐν τῷ ἀριστερῷ βυθῷ ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὠχρὰν κηλίδα πλάξ ἐξιδρωματικῆ. Ἡ περιφερικὴ ὄρασις εἶναι καλὴ, καίτοι ἐν τῷ κέντρῳ οὐδ' εἰς δύο μέτρων ἀπόστασιν δύναται νὰ μετρήσῃ ὁ ἀσθενὴς τοὺς δακτύλους. Ὁ ἀσθενὴς εἶναι ἐτῶν 21, φέρει ὀδόντας χαρακτηριστικούς (κατὰ Hutschinson) καὶ ἔχει ἐξασθένησιν τῆς ἀκοῆς. Πρὸς μείζονα διαφῶτισιν παρατηρεῖ ἔτι ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ πάσχοντος ἔκαμεν ἀποβολάς, ἀπαξ δ' ἔτεκε καὶ θνησιγενὲς βρέφος. Ὁ κ. Τράντας φρονεῖ, ὅτι πᾶσαι αἱ ἀλλοιώσεις ἀνάγονται εἰς τὴν αὐτὴν νόσον, δηλ. τὴν συγγενῆ συφιλίδα καὶ προσθέτει ὅτι τὸ τοιοῦτον σκότωμα σπανίως ἀπαντᾷ.

Ὁ κ. Γαβριηλίδης παρουσιάζει ἀνατομικὸν παρασκεύασμα ὅπως ἐπίδειξῃ τοὺς καλουμένους *ἐπικυρτωμένους δακρυοποιούς ἀδένας*, λέγει δὲ τὰ ἑξῆς:

Κύριοι,

«Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀνατομικῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἔχομεν δύο εἰδῶν δακρυοποιούς ἀδένας, τὸν ἀνώτερον ἢ τῆς πυελίδος (ἀνώνυμον τοῦ Γαληνοῦ) καὶ τὸν κατώτερον, τὸν βλεφαρικόν (τοῦ Rosenmüller).

Μετὰ τὴν ἐξαίρεσιν τῶν ἀδένων τούτων διὰ θεραπευτικούς σκοποὺς ἢ παθήσεις αὐτῶν ἄπορον διατί δὲν μένει ὁ ὀφθαλμὸς ξηρός, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχουσι πλέον οἱ δακρυογόνοι ἀδένες. Ἡ ἀπορία αὕτη δὲν ὑπάρχει πλέον, ἀφοῦ ἀνεκαλύφθη ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι δακρυογόνοι ἀδένες, οἱ ἐπικυρτωμένοι. Οὗτοι δὲ

τὸ πρῶτον περιγράφησαν ὑπὸ τοῦ C. Krause (1842)· ἀκολούθως περὶ αὐτῶν ἔγραψαν τὰ δέοντα ὁ Sappey (1853), ὁ W. Krause (1854), ὁ Béraud (1859), ὁ Kleinschmidt (1863), ὁ Gaccio de Bologna (1874) καὶ ὁ A. Terson (1892), εἰς οὗ τὴν ἐπὶ διδασκαρὶα διατριβὴν (les glandes lacrymales conjonctivales et orbito-palpébrales) παραπέμπομεν διὰ πλείονας λεπτομέρειας.

Οἱ ἀδένες οὗτοι εὐρίσκονται ἐν τῷ ἐπιπεφυκότι τῶν βλεφάρων κατ' ὄλον τὸ μήκος τοῦ ὀπισθοῦ χειλοῦ τῶν ταρσῶν, εἶναι δὲ λίαν καταφρνεῖς ἐν τῷ παρόντι παρασκευάσματι. Τὰ βλέφαρα ταῦτα μετὰ τὴν δέουσαν ἀνατομὴν ἐτέθησαν ἐπὶ 24 ὥρας ἐντὸς διαλύσεως ὀξέως ὀξείας 5%. Πιέζοντες λοιπὸν τὸ παρασκεύασμα τοῦτο μεταξὺ 2 βελίνων πλακῶν καὶ κρατοῦντες ἀπέναντι τοῦ φωτός παρατηροῦμεν ὅτι οἱ ἀδένες, ἀδιεφανέστεροι ὄντες τῶν λοιπῶν στοιχείων τοῦ βλεφάρου, καθίστανται ὄρατοι· ὡς βλέπετε, ὀρμώμενοι ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἄκρου τοῦ βλεφάρου μετροῦμεν 11 ἀδενίσκους αὐτοτελεῖς, ὧν ὁ τελευταῖος πρὸς τὸν ἔσω κανθόν εἶναι ὁ μείζων. Ἐν τῷ κάτω βλεφάρῳ πρὸς τὰ ἔξω βλέπει τις ἐν εὐμέγεθες καὶ ἕτερα τρία ἐν τῷ ταρσῷ μικρά.

Ἡ παθολογικὴ περιγραφή τῶν ἀδένων τούτων δὲν εἶναι συνήθης, οὐδ' ὑπάρχουσι πολλὰ περιπτώσεις, διὸ ἐπιθυμῶ νὰ ἐκθέσω τὴν ἱστορίαν τοιαύτης τινὸς περιπτώσεως παρὰ τινι νεανίδι 14 ἐτῶν. Ὀλίγον ἔξω τῆς μεσότητος τοῦ κάτω βλεφάρου ὑπῆρχεν ὄγκος μεγέθους ἐρεθίνθου, ὄρατος ἔξωθεν καὶ παρουσιάζων κλυδασμὸν. Διὰ τῆς παρακεντήσεως ἐξήχθη ὑγρὸν ἄχρουν, οὗ ἡ καλλιέργια ἔδωκε σταφυλόκοκκον λευκόν. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ ὄγκος ἀνεψάνη καὶ τότε ἐξηρέσαμεν αὐτόν. Κατὰ τὴν μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν μετὰ ἐπιμελῆ ἔρευναν· κατελήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι προέκειτο μᾶλλον περὶ ἀδένος τοῦ Krause.»

Μετὰ ταῦτα ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά. Ἐπὶ δὲ τῆς οὐσίας αὐτῶν ὁ κ. Τράντας, λαβὼν τὸν λόγον, διὰ μὲν τὸν ἀσθενή, ὃν εἶχε παρουσιάσει ἐν τῇ προηγουμένῃ συνεδρίᾳ, παρατηρεῖ ὅτι τὸ ὄριον τῆς διαλάμψεως ἐφθάνεν εἰς

3 χιλιοστόμετρα και παρά τὸ χεῖλος τῆς σκοτεινῆς ζώνης ὑπῆρχε μέλαινα τις γραμμὴ ἐν τῇ φωτεινῇ τμήματι, ὅτι παρ' αὐτῷ ἦτο ἀδύνατος ἡ ὀφθαλμοσκοπικὴ ἐξέταση, ὃ δὲ πάσχων δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τοὺς δακτύλους. Περὶ δὲ τῆς ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Ίατροπούλου συζητήσεως λέγει ὅτι ὅλοι οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι μέχρι 6 χιλιοστομ. ἀπὸ τοῦ χεῖλους τοῦ κερατίου ἀδύνατον νὰ ὀφθαλμοσκοπηθῇ καὶ ὅτι ὁ Druault ἀναφέρει ῥητῶς ὅτι διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξετασθῇ μέχρι τῆς ora serrata, ἐπὶ τοῦτου δὲ ἀναγινώσκει χωρὶα τινὰ τοῦ ἄρθρου τοῦ Druault. Τέλος προσθέτει ὅτι ὁ Mayweg, οὗ τὸ ὄνομα παρέλιπε νὰ μνημονεύσῃ ἐν τῇ ἡγουμένη συνεδρίᾳ, ἀπέδειξε δι' ἀκριβῶν καταμετρήσεων, ὡς λέγει ὁ Πανάς, ὅτι τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν ὄριον φθάνει εἰς 8 χιλιοστόμετρα.

Ίατρόπουλος.—Κατ' ἑμέ, ἡ σκιερὰ ζώνη ἦτο περίπου 6 χιλιοστομ., ἀλλ' αὕτη διηρείτο διὰ φωτεινῆς κυκλικῆς γραμμῆς εἰς δύο μοίρας, προσθίαν εὐρείαν (4 χμ.) καὶ ὀπισθίαν στενήν (1—2 χμ.) ἀπ' ἑτέρου δὲ δὲν ἐγένοντο ἐνώπιον ἡμῶν οὔτε ἡ ἐξέταση τῆς ὀράσεως, οὔτε ἡ θέουσα ὀφθαλμοσκοπικὴ δοκιμὴ· τὸ δὲ ὑπόχυμα δὲν ἦτο ὠρμον, τουτέστιν αἱ περιφερικαὶ στιβάδες διετήρουν εἰσέτι τὴν διαφάνειαν αὐτῶν.

Γαβριηλίδης.—Δυστυχῶς κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν δὲν ἦρην παρὰν ὅπως ἴδω τὴν περίπτωσιν τοῦ κ. Τράντα, ἀλλ' ἐξ ὧν ἠκούσαμεν βλέπω ὅτι ἡ ἀντίληψις τοῦ πράγματος δὲν ὑπῆρξε δι' ὅλους ἡ αὐτῇ. ἠκούσαμεν, ὅτι ὑπῆρχε μέλαινα τις γραμμὴ ἐν τῇ εἰκόνι· τί δηλοῖ ἄρα γε αὕτη; Ἐπίσης ἐκ τῶν λεχθέντων νομίζει τις, ὡσεὶ εἶχε πλήρη γνῶσιν τῆς βιβλιογραφίας καὶ τῶν μέχρι τοῦδε ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς διαλάμψεως γραφέντων, ὅταν ὁ κ. Τράντας διὰ πρώτην φοράν ἀμίλησεν ἐνταῦθα περὶ αὐτῆς· ἐνῶ ἡμεῖς γινώσκοντες ὅτι ἀμολόγησε πλήρη ἀγνοίαν καὶ αὐτοῦ ἐτι τοῦ φαινομένου (ἴρα Πρακτικά τῆς Αὐτοκρ. Ίατρ. Ἐταιρείας). Ὁφείλω δὲ νὰ ὑπομνήσω, ὅτι, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐπειρα-

μάτισεν ἐνταῦθα, μετεχειρίσθη κηρόν, εἰς δεύτερον δὲ πείραμα ἔθεσε μεταξὺ κηροῦ καὶ ὀφθαλμοῦ φακὸν 16 διοπτριῶν καὶ οὐχὶ 30. Ἐπίσης ἀπορῶ πῶς ὁ Druault καταδεκνύει, ὅτι διὰ τῆς μεθόδου τῆς διαλάμψεως φωτίζει τις πέρα τῶν ὀφθαλμοσκοπικῶν ὀρίων. Κατ' ἑμέ, ὁ Druault δὲν γράφει τοιοῦτόν τι καὶ ἰδοῦ τί λέγει (Arch. d'Opt. 1898, p. 691) «on voit la sclérotique s'éclairer par transparence jus qu'à 6 millim. environ de la cornée, c'est à dire presque exactement au niveau de l'ora serrata», ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ὡς ἔγγιστα δύναται τις νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ora serrata, δὲν ὑποδεικνύεται ὅμως διὰ τῶν λεγομένων μαθηματικῆ ἀκριβεία. Ἄλλ' ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ὡς ἐξῆς· ἐπειδὴ τὸ συμπέρασμα τοῦτο (6 χμ. ὡς ἔγγιστα) πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἐλαχίστη ἀπόστασις, ἢν κατὰ τὰς καταμετρήσεις αὐτοῦ εἴδεν ὁ Druault, ζητητέον τὴν ἀπόστασιν ταύτην· αὕτη δὲ κατὰ τὸ πείραμα τῆς σελίδος 692 εἶναι 6,5 χιλιοστομ. κατὰ προσέγγισιν. Διὰ δὲ τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν ἀναγινώσκοντες τὰ ἐξῆς· «ἡ ἐξέταση διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου καθίσταται complètement impossible un peu en arrière de l'ora serrata». Νομίζομεν λοιπὸν ὅτι «ὀλίγον ὀπισθεν τῆς ἀκτινωτῆς γραμμῆς» καὶ «6,5 χμ. ὡς ἔγγιστα» εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα καὶ ἐπομένως τὰ ὄρια τῶν δύο ἐξετάσεων συμπίπτουσιν. Ἄλλὰ, κατὰ τὸν Druault, τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν ἐξετάζει πλέον τῆς διαλάμψεως, διότι ἐν τέλει ἀναγινώσκοντες «Cependant grace à la forme de cette région (ciliaire) une excroissance même petite y sera visible de profil».

Τράντας.—Οὐδὲν ὑπάρχει τὸ ἀσαφές, ὅταν ἀναφέρω σκιερὰν γραμμὴν παρὰ τὸ ὄριον τῆς διαλάμψεως· δὲν ἔχει τις εἰρή νὰ ἐξετάσῃ οἰονδήποτε ὀφθαλμὸν ὅπως παρατηρήσῃ αὐτήν· διότι ἡ μέλαινα αὕτη γραμμὴ ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν ora serrata καὶ προέρχεται προφανῶς ἐκ τῆς μείζονος συσσωρεύσεως μελαγχρωστικῆς κατὰ τὴν ζώνην ταύτην. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ζήτημα, ἂν ἠγνόουν ἢ οὐδὲν πάντα τὰ σχετικὰ τοῦ

ζητήματος, τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἐν ἀρχῇ δὲν εἶχον διαφέρον διὰ βιβλιογραφικῆς ἐρεύνας, ἄλλως τε ἡ ἀνακοίνωσις ἐκείνη ἦτο ἀπλῆ τις προκαταρκτικὴ ἐργασία, ὅπως ποιοῦσιν οἱ πλεῖστοι συγγραφεῖς. Ὁ δὲ Druault σαφέστατα ἐκφράζεται περὶ τοῦ ὅτι δὲν δύναται τις νὰ ὀφθαλμοσκοπήσῃ μέχρι τῆς ora serrata.

Ίατρόπουλος.—Ὁ κ. Τράντας οὐδὲν ὡς διαστέλλει τὸν ἀπλοῦν φωτισμὸν τοῦ διὰ φακοῦ συγκεντρωτικοῦ ἐκτελουμένου ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ φωτεινοῦ πεδίου τῆς διαλάμψεως, διότι τότε ἐχρησιμοποιοῖ τὸν φακὸν ἀπλῶς ὅπως αὐξήσῃ τὴν ἔντασιν τοῦ φωτὸς τῆς φωτιζομένης μοίρας, τουτέστιν ὅπως φανῶσι κάλλιον αἱ λεπτομέρεια. Πρώτην δὲ φοράν μανθάνομεν παρὰ τοῦ Druault, ὅτι διὰ τῆς χρήσεως τοῦ συγκεντρωτικοῦ φακοῦ τὸ φαινόμενον κερδίζει οὐ μόνον μείζονα ἔντασιν, ἀλλὰ καὶ μείζονα ἔκτασιν ἢ δι' ἀπλοῦ κηρίου. Τέλος παρατηρῶ πάλιν ὅτι εἶναι ἀνωφελές νὰ σχολιάζωμεν τοσοῦτον τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Druault εἰρημένα, διότι ταῦτά εἰσιν ἀπλῆ γνώμη αὐτοῦ καὶ δὲν ἔχομεν εἰσέτι τὴν βεβαιότητα, ἂν ἀπολότως ἦναι ὀρθή, ἀφοῦ δὲν παρατίθενται πειραματικὰ ἢ θεωρητικὰ ἀποδείξεις. Μὴ λησμονῶμεν ἐπίσης ὅτι αἱ παρατηρήσεις πάντων ἐγένοντο ἐπὶ ὀλίγων τινῶν κοινῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὸ πλεῖστον ἄνευ συγκριτικῆς μελέτης τῶν δύο ὀρίων.

Πρόεδρος.—Φρονοῦμεν ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἀρκούντως ἐρωτίσθη ἐκ τῆς γενομένης συζητήσεως καὶ κηρύττομεν τὴν λήξιν αὐτῆς.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Α. Χρηστίδης ἀναγινώσκει ἀνακοίνωσιν περὶ τῆς αἰτιολογίας τῶν παρὰ γυναῖξι νευρικῶν ἢ ὑστερικῶν φαινομένων ἔχουσιν ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

«Τὸ γνωστὸν ζήτημα, ἐὰν τί παρὰ γυναῖξι νευρικὰ καὶ ἰδίῃ τοῦ ὑστερισμοῦ φαινόμενα ἦναι ἀπότοκα νοσηρῆς διαθέσεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἢ ὄχι, ἀπὸ πολλῶν δεκαετηρίδων βασανισθέν, εἶναι, φρονῶ, ἤδη λελυμένον καὶ ἐνταῦθα ὡς ἐνθυμισθεὶς ἐν τῇ Α'. Ἱατρικῇ Ἐταιρείᾳ, πρό τινων ἐτῶν συνεζητήθη καὶ τὸ

πλεῖστον τῶν μελῶν κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ νευρικὰ καὶ ὑστερικά συμπτώματα εἶναι προϊόντα παθήσεως εἰδικῆς τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ἐν αὐτῇ ἐδράζει ἡ αἰτία, ἀλλ' ὅτι πολλάκις ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη τῶν γεννητικῶν ὀργάνων κατάστασις εἶναι ἡ προκαλοῦσα ἀφορμὴ ἐν τῇ προδιαθέσει τῆς γυναίκος· τὸ συμπέρασμα τοῦτο, γνωστὸν ἤδη ἀπὸ τῆς 5ης δεκαετηρίδος τοῦ αἰῶνος τούτου¹ καὶ πολλῶν ἄλλων μετὰ ταῦτα διασῆμων διδασκάλων, ὡς τοῦ Charcot κ.ά., ἐπιθυμῶ διὰ τῶν ἐπομένων δύο περιπτώσεων νὰ κρατύνω· καὶ τὴν μὲν ἀρχαιοτέραν ἐδημοσίευσεν ἤδη τῷ 1891 ἐν τῇ Gazette Médicale d'Orient (ἀριθ. 17, 18, 19, 20) ὑπὸ τὸν τίτλον «Contribution à l'étude de la grande hystérie», ἐν ἣ λεπτομερῆ ἀναγραφὴν τῶν συμπτωμάτων ἐπεχείρησα· τὰ συμπτώματα ἐκεῖνα τοῦ ὑστερισμοῦ, ὡς ἐκ τῆς ἱστορίας μόνον τῆς ἀσθενοῦς κατεδεικνύετο, ὡφείλοντο εἰς τι βαθέως πάσχον κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα, αἱ δ' ἐκ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων διαταραχαί, ἢτοι ἡ δυσμηνόρροια ἦτο ἐπιπλοκὴ δευτερευόντως συντελέσασα εἰς τὴν ἐξύφανσιν τοῦ πολυποικίλου συνδυασμοῦ τῶν περιγραφέντων φαινομένων· τοῦτο ἐγένετο καταφανές μετὰ ταῦτα. Βελτιωθείσης τῆς υγείας τῆς ἀσθενοῦς διὰ τῆς ἀπομονώσεως, οἱ γονεῖς ἐξέδοντο αὐτὴν εἰς ἀνδρα, μετ' ὅλην δὲ τὴν ἐκ τοῦ ὑμεναίου προσδοκιωμένην ἱαματικὴν βοήθειαν ἡ ἀσθενὴς ἡμῶν, εἰ καὶ ἐλαφρῶς, ἠνωχλείτο ἐνίοτε ὑπὸ ὑστερικῶν καὶ μάλιστα καταληπτικῶν συμπτωμάτων καὶ ἄλλων ἡσυχῆς σημεῖων φαινομένων· μετὰ τῶν ἄλλων ἡ νεαρὰ σύζυγος δὲν συνελάμβανε καὶ ἐπὶ τοῦτω ὑπεβλήθη ὑπὸ τῶν ἱατρῶν τῆς μεγλοπόλεως, ἐν ἣ ἔζη, εἰς θεραπείαν τοπικὴν καὶ ὡς ἐβεβαιώθην θειτικῶς εἰς τὴν διεύρυνσιν τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας χειρουργικῶς· μετὰ τὴν ἴασιν τοῦ τραύματος καὶ μετὰ διετῆ στείρωσιν ἐγένετο μήτηρ, διαδοχικῶς δύο τεκοῦσα τέκνα· ἐκτοτε πᾶσα δυσμηνόρροικὴ ταραχὴ ἐξέλιπεν, ἐν τούτοις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐταλαιπώρειτο ἐλαφρῶς μὲν, ἀλλὰ διαδοχικῶς ἐκ διαφόρων νευρικῶν καὶ ὑστερικῶν ἐνοχλή-

1. Th. Valentiner Die Hysterie und ihre Heilung, Erlangen, 1852.

σεων ἢ περιπτώσις αὐτὴ καὶ μόνη ἀρκεῖ ν' ἀποδείξῃ πειραματικῶς παρὰ τῇ αὐτῇ γυναικί, ὅτι ἡ κατάστασις τῶν γεννητικῶν ὀργάνων δὲν ὑπῆρξεν ἢ ἀληθῆς αἰτία τῶν βασάνων τῆς.

Ἡ δευτέρα περίπτωσις ἔχει οὕτω: Κατὰ τὸ παρελθόν θέρος προσῆλθεν ἐξ Ἰμβρου κόρη 22 ἐτῶν, ἀναιμική, πάσχουσα ἐκ ναυτιᾶσεως, ἀνορεξίας καὶ ἀδυναμίας· πρὸ 9 ἐτῶν ἔσχε τὰ ἐμμηνα καὶ ἐπὶ 5 μὲν ἔτη ἡ λειτουργία αὐτῶν ἦτο κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἔπειτα ἤρξατο δυσμηνόρροος· πρὸ ἐνὸς ἔτους ἕνεκα ἀτυχήματος ἐγένετο ἔγκυος καὶ τὸν 7ον μῆνα ἀπέβαλε πλὴν μετὰ τὴν ἀποβολὴν καὶ τῶν ἐμμηνῶν τὴν ἐπάνοδον, καθ' ἕκαστον μῆνα καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν (τοῦτο ἐγένετο τρίς ἢ ἑκάς) τὸ ἀριστερὸν τοῦ σώματος ἡμιμόριον κατ' ἀρχὰς ἠμωδίαζεν, ἐπὶ 24 δὲ μόνον ὥρας τὰ δύο ὁμῶνυμα ἄκρα οὐτ' αἰσθησὶν εἶχον οὐδ' ἐκινουῦντο· ὅταν δ' ἤθελε νὰ περιπατήσῃ, τότε ἔσχε τὸν πόδα. Τί δὲ ἡ ἐξέτασις τῶν γεννητικῶν μορίων ἐπέδειξεν; ὁπισθίαν τῆς μήτρας παρεγκλίωσιν καὶ τὴν θέσιν αὐτῆς πολὺ πρὸς τὸ ἀριστερὸν τοίχωμα τῆς λεκάνης γειτνιάζουσιν. Θεραπεία οὐδεμία ἐγένετο, διότι ἡ πάσχουσα μὴ θελήσασα νὰ διαμαίηται ἐν τῇ Νοσοκομίῳ, ὡς συμβούλευσα, ἐζήτησε μόνον θεραπευτικὰς συμβουλὰς καὶ ἀνεχώρησε μετὰ δύο μῆνας δι' ἐπιστολῆς πληροφοροῦμαι περὶ τῆς ἰάσεως αὐτῆς. Καὶ περὶ μὲν τῶν θεραπευτικῶν συμβουλῶν οὐδὲν λέγω, διότι εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἡ ἴασις, ἐὰν ἦναι διαρκής, αὐτομάτως ἐγένετο· ἀλλ' ὅ,τι ἐπιθυμῶ ἐκ τῆς περιπτώσεως ταύτης νὰ ἐξάρω εἶναι, ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὸ ὑστερικὸν φαινόμενον τῆς ἡμιπληγίας πρωτίστως εἰς τὸ κεντρικὸν νευρικὸν ὄργανον ἀφίεται καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἀνωμαλίαν τῆς μήτρας· πράγματι, ὡς ἐβεβαιώθη, μετὰ τὸ δυστύχημα ἡ παθοῦσα πολλὰς πικρίας καὶ συγκινήσεις ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ ὑπέστη· ταῦτα δὲ πάντα παρὰ νεανίδι εὐαίσθητῳ ἀνηκούσῃ καὶ εἰς οἰκογενεῖαν σχετικῆς τιμῆς περιωπῆς ἐν τόπῳ ἀρχαίῳ δὲν εἶναι ἀμοιρα σημασίας· πλὴν ὅτι καὶ τὸ μητρικὸν μόριον, τὸ βεβῆλον ἐξ αἰσθητικῶν νεύρων εἰς νευρικῶς προδιατεθειμένας δευτερευόντως καὶ προκλητικῶς συμβάλλεται, ἀρκούσα ἀπόδειξις εἶναι, ὅτι εἰς ἐκάστην προσβολὴν ἢ παροδικὴν ἡμιπληγίαν πάντοτε

ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἡμιμορίου, ὅπου καὶ ἡ ἀνωμαλὸς θέσις τῆς μήτρας, περιωρίζεται.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΗ'

20 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν, ἐπὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν ὁ κ. **Τράντας** λέγει, ὅτι εἶναι ἀνακριβὲς ὅτι ὁ Druault πρῶτος παρετήρησε τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ὀρίου τοῦ φαινομένου τοῦ Volkmanh κατὰ τὸν διὰ φακοῦ συγκεντρωτικὸν φωτισμὸν. Συμπεραίνει δὲ ὅτι ἡ προτεραιότης ἀνήκει εἰς αὐτὸν καὶ πρὸς πίστωσιν τῶν λεγομένων παραπέμπει εἰς τὰς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀνακοινώσεις αὐτοῦ ἐν τῇ Βιολογικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ τῇ Ἀποκρατορικῇ Ἰατρικῇ Ἐταιρείᾳ.

Ἀκολουθῶν ὁ κ. **Γ. Πασχαλίδης** ποιεῖται ἀνακοίνωσιν ὑπὸ τὸν τίτλον **Σκέψεις τινὲς περὶ τῶν σχολικῶν διανοσιῶν** ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

«Ὅταν ἐπιστήσῃ τις τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῶν παρ' ἡμῖν σχολῶν, ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν ἐργασίμων καὶ ἀναπαυσίμων ὥρων τῆς μαθητικῆς νεολαίας, φρονῶ ὅτι δὲν θέλει εὐρεῖ ποσῶς τὰ πράγματα ἀρμονικῶς ἔχοντα πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ἑγείνης. Τότε δὲ ἀμέσως γεννᾶται ἡ σκέψις, μὴ καὶ τὴν σήμερον ἐτι δὲν εἶναι δυνατὴ ἢ βελτιώσις τῶν κακῶς ἐχόντων, ἀφοῦ ἡ παρούσα γενεὴ εὐρίσκεται ἐν πολλῇ ὑψηλοτέρᾳ βαθμίδι πολιτισμοῦ καὶ παιδείσεως, συγκρινομένη πρὸς τὴν παρελθούσαν, ἐκείνην δηλαδή, ἣτις ἐνομοθέτησε τὴν παρούσαν τάξιν.

Ἐπειδὴ δὲ παρ' ἡμῖν ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου εἶναι ἐκ τῶν ἀρμοδιωτέρων πρὸς ἐπίλυσιν τοιούτων προβλημάτων, ὑποβάλλω ἐνταῦθα τὰς ἐπομένας σκέψεις:

1^{ον}) Εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ὑγίειαν τῆς μαθητικῆς νεολαίας αἱ τριμηνιοὶ διακοπαὶ

τοῦ θέρους καὶ αἱ δεκαπενθήμεροὶ τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων, ἀφοῦ ἔχομεν ἡμέρας ἀναπαύσεως τὰς Κυριακὰς καὶ ἄλλας τόσας ἑορτάς; 2^{ον}) Ὑποτιθεμένου ὅτι εἶναι ἀπαραίτητοι, δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ γείνωσι μᾶλλον τὸν χειμῶνα ἀντὶ τοῦ θέρους; Ἐπὶ τούτων τῶν σημείων προτείνω εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἵνα συζητήσῃ καὶ ἀποφανθῇ, καθότι πρόκειται, περὶ ζητήματος καθαρῶς ἰατρικοῦ καὶ πληρέστατα ἡ Ἐπιτροπὴ εἶναι ἀρμοδίαι νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα. Διότι, κατ' ἐμὲ τοῦλάχιστον, αἱ θεριναὶ διακοπαὶ δὲν εἶναι ἀπαραίτητοι τὸ ὅτι, ὅταν ἡ θερμοκρασία ἦναι ὑψηλὴ, χαυνούται τὸ πνεῦμα καὶ δὲν λειτουργεῖ, δὲν εἶναι λόγος ἀποχωρῶν, καθότι εὐκόλως δυνάμεθα ν' ἀποφεύγωμεν τὴν ἐν ὥραις μεσημβριναῖς διδασκαλίαν, τακτοποιῶντες τὰ μαθήματα τὴν μὲν πρωίαν εἰς τὰς 5 ἢ 6 μέχρι τῆς 9 καὶ μετὰ μεσημβρίαν πάλιν μόνον ἀπὸ τῆς 4^{ης} μέχρι τῆς 6^{ης}.

Ἐνῶ, ὡς εἶναι παρ' ἡμῖν τὸ ὁρολόγιον τῶν μαθημάτων διατεταγμένον, ἀρχίζον χειμῶνος καὶ θέρους εἰς τὰς 9 ἢ 8, βεβαίως εἶναι παράλογον. Προκειμένου πάλιν νὰ διακρινθῇ τῆς ἡμερομηνίας, μήπως τὸν χειμῶνα ἐπίσης δὲν ἀμβλύνεται τὸ πνεῦμα τοῦ μαθητοῦ εἴτε ἐκ τοῦ ψύχους, εἴτε ὅταν ἀναφθῶσιν αἱ θερμομέτραι καὶ κλεισθῶσι τὰ παράθυρα, ἕνεκα τῆς μὴ τακτικῆς λειτουργίας καθαροῦ ἀέρος καὶ τῆς ἐκπνοῆς τοσούτων μαθητῶν, μὴ εὐρισκόσης διέξοδον καὶ τοσούτων ἄλλων ἀτόπων, π. χ. νασημάτων κολλητικῶν, ἅτινα ἰδίως ἐπιπολάζουσι τὸν χειμῶνα, εἴτε κρυολογημάτων, τὰ ὁποῖα βεβαίως δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ ἡ μαθηματικὴ νεολαία, μὴ δυνάμενη νὰ προσηῇ καὶ νὰ φροντίσῃ ἀναλόγως τῆς θερμοκρασίας τήν τε ἐν τῇ σχολῇ καὶ κατὰ τὴν ἐξοδὸν ἀμφοτέρων καὶ λοιπὴν συμπεριφορᾶν, περὶ τὸ βεβαίως π. χ. καὶ ἄλλα τόσα; Ἐὰν δὲ πάλιν δὲν προτιμᾶτε τὸν χειμῶνα διὰ τὰς διακοπὰς εἴτε τὸ θέρος, ἀφοῦ ἐπὶ 360 ἡμερῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἔχομεν ἐργασίμους ἡμέρας μόνον 180, δὲν εἶναι προτιμότερον ἢ ἀνάπαυσις νὰ γίνηται ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὅποτε καὶ ὁ μαθητὴς ἔχει τὸν κατάλληλον καιρὸν νὰ μάθῃ καλῶς ὅτι ἐδιδάχθη τὴν προτεραίαν καὶ οὕτω νὰ καθιστῇ κτῆμα ὅ,τι ἀπαξ διδασθῇ; ἐνῶ τούναντίον μετὰ τριμηνίους

διακοπὰς ἐπανεργεῖται εἰς τὴν σχολὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπομαθῶν ὅ,τι εἶχε μάθει πρότερον ἐπὶ 9 μῆνας; ἢ τοῦλάχιστον νὰ διδάσκωνται καθ' ἐκάστην μὲν, ἀλλὰ τὴν πρωίαν ὑποθέσωμεν, τὰς δὲ μεσημβρινὰς ὥρας νὰ διαθέσωσιν ἄλλως εἰς ἀσκήσεις σωματικὰς εἴτε ἐκδρομὰς εἴτε ἄλλως ὅπωςδήποτε ὑγιεινῶς;»

Ὁ κ. **Ἀπεργης** προτείνει ὅπως δοθῇ εὐρύτερος χαρακτήρ εἰς τὸ ζήτημα καὶ μελετηθῇ ἢ παρ' ἡμῖν ὑγιεινὴ τῶν σχολῶν.

Ἡ πρότασις γίνεται δεκτὴ καὶ ὁ κ. Πρόεδρος ἀναγράφει τὸ ζήτημα ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΑΘ'

27 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρία Α. ΧΡΗΣΤΙΑΟΥ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν, ἐπὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. **Νούλης** λέγει τὰ ἑξῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Πασχαλίδου:

Κύριοι,

«Θερμαὶ ἀληθῶς εὐχαριστῆσαι ὀφείλονται εἰς τὸν ἀξιοτίμον κ. Πασχαλίδην, ἀναγράφαντα ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τὴν τροποποίησιν τῶν σχολικῶν διακοπῶν. Ὁ κ. Πασχαλίδης, ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ ψῦχος εἶναι ἀφορμὴ τοσούτων ἀσθενειῶν, πρὸς πρόληψιν τῆς ἐπιθλαθοῦς ἐπιδράσεως τῶν ἀτυμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἐπὶ τῆς ὑγείας τῶν τρυφερῶν τέκνων μας, προτείνει ἵνα αἱ διακοπαὶ γίνωνται τὸν χειμῶνα μᾶλλον παρὰ τὸ θέρος· βεβαίως δὲ τῆς προτάσεως ταύτης ἐπελήφθη σπουδαίου βιολογικοῦ προβλήματος, τῆς ὑγιεινῆς τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν· πλὴν τὰ βιολογικὰ προβλήματα δὲν λύονται δι' ἐνὸς μόνου παράγοντος, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἡ ἀνάλογος καὶ ἀρμονικὴ συμβολὴ πολλῶν καὶ ποικίλων μέσων καὶ τρόπων, δι' ὧν νὰ προφυλαχθῇ ἡ ἀναγκαία ἀνάπτυξις κατὰ τὴν τρυφερὰν ταύτην ἡλικίαν ἀπὸ τῶν περιβαλλόντων αὐτὴν κινδύνων.

Οὐδείς δύναται ν' ἀρνηθῆ ὅτι εἶναι δύσκο-
λον εἰς ἕνα ἕκαστον νὰ ἐκθέσῃ τὰ κατ' οἶκον
καὶ ἐν τοῖς σχολείοις κακῶς ἔχοντα καὶ
συστήσῃ τὴν διόρθωσιν αὐτῶν δι' αὐτὸ τοῦτο
ἐπιβάλλεται εἰς τὰ αὐτοκρατορικῆ χάριτι
ὑφιστάμενα σωματεία, ὡς ὁ Ἑλληνικὸς Φιλο-
λογικὸς Σύλλογος, νὰ συνδράμωσι διὰ τῆς
συζητήσεως καὶ μελέτης τοσοῦτον ζωτικῶς
ζητήματος εἰς διάδοσιν τῶν ἀναμφισβητήτων
ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν παιδῶν γνώσεων πρὸς
φωτισμὸν τῶν γονέων καὶ διδασκάλων. Καὶ
εἰς ἄλλα σωματεία καὶ εἰς διάφορα συνέδρια
ἐγένοντο συζητήσεις ἀξίαι πολλοῦ λόγου καὶ
προτάσεις. Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Αὐτο-
κρατορικῆ Ἰατρικῆ Ἐταιρεία συνέταξεν ὁδη-
γίαν χάριν τῶν κολλητικῶν νοσημάτων. Τὸ
ἐν Παρίσιος συνεληθὲν Δ' Συνέδριον κατὰ τῆς
φωτιστικῆς συνέστησε τὴν ποιοτικὴν τῶν
πτυελοδογείων εἰς τὰ σχολεῖα πρὸς ἀποφυ-
γὴν τῶν ἐκ τῶν ἀποχρέψεων κινδύνων. Ὁ
Legendre εἰς τὸ τελευταῖον Γυναικειολογικὸν
καὶ Παιδιατρικὸν Συνέδριον ἐπέστησε τὴν
προσοχὴν τῶν συναδέλφων αὐτοῦ ἐπὶ τῆς
δυσπεψίας, ἣν οἱ μαθηταὶ ἀποκτώσιν ἐκ τῆς
ταχείας λήψεως τῆς τροφῆς κατὰ τὸ μικρὸν
χρονικὸν διάστημα, ὅπερ τὰ προγράμματα
τῶν σχολείων διαθέτουσι πρὸς γεῦμα καὶ δει-
πνόν. Ὁ Guignon καὶ πολλὰ τῶν μελῶν τοῦ
αὐτοῦ συνεδρίου παρεδέξαντο τὴν ὁρθὴν
ταύτην παρατήρησιν καὶ θεωροῦσι τὴν δυσπε-
ψίαν ὡς αἰτίαν πληθῶς ἄλλων ἐνοχλήσεων
τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἀκνης, φαρυγγίτιδος,
κεφαλαλγίας, διαστροφῆς χαρακτῆρος καὶ δὴ
καὶ προδιαθέσεως τῶν νεανίδων εἰς τὸν ὑπε-
ρισμὸν. Τέλος ὁ Bénoit ἐτοιμάζει ὀλόκληρον
σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον τὸ ἀνθρωποκτόνον
σχολεῖον (L'école homicide), ὑπερβολικὸς
μὲν καὶ ἀπαράδεκτος τίτλος, ἀλλ' ἀναφερόμεν
αὐτὸν ὅπως ὑποδειξώμεν ὅτι καὶ ἐν τῇ Δύσει
ὁ τρόπος τῆς ἀνατροφῆς καὶ μορφώσεως τῶν
τέκνων ὑπολείπεται πολὺ τῆς τελειότητος ὡς
πρὸς τὴν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν αὐτῶν
ἀνάπτυξιν, ὅπερ εἶναι καὶ ὀφείλει νὰ ᾖναι
τὸ πρῶτιστον μέλημα τῶν γονέων καὶ καθη-
γητῶν, τούτους δὲ ὀφείλομεν νὰ βοηθήσωμεν
συνιστῶντες εἰς μὲν τοὺς καθηγητὰς ἕνα
μεριμνῶσι κατὰ τὴν σύνταξιν καὶ ἐφαρμογὴν
τῶν προγραμμάτων οὐ μόνον περὶ τῆς πνευ-

ματικῆς, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς σωματικῆς ἀνα-
πτύξεως τῶν παιδίων, εἰς δὲ τοὺς γονεῖς
ἔχομεν πολὺ περισσότερα νὰ συμβουλευώμεν.
Ἄνάγκη οὖτοι νὰ γνωρίζωσι πῶς δύναται νὰ
περιποιηθῶσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς
γεννήσεως ὅσον οἶόν τε φυσικώτερον, καὶ νὰ
μὴ καταφυγῶσιν εἰς τὴν χρῆσιν γαλακτοῦχων
ἀλεύρων, φωσφατίνης καὶ τόσων ἄλλων ειδι-
κοτήτων ἀγνώστου περιεχομένου, ἐκ τῶν
ὁποίων τινὲς μὲν εἶναι σχετικῶς ἀβλαβεῖς, ἄλλαι
δὲ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὸν εὐπαθῆ στόμαχον τῶν
παιδίων, ὡς π. χ. οἱ διάφοροι οἶνοι καὶ τὰ
ἐλιξίρια τῆς Κίνας.

Περὶ πάντων τούτων ὀφείλομεν ἀπαραιτή-
τως νὰ σκεψώμεν καὶ ἀποφανθῶμεν ἐπὶ τῶν
χρησίμων καὶ τῶν εἰς τὴν ὑγίειν τῶν παι-
δίων ἐπιβλαβῶν, συνεισφέροντες ἕκαστος τὰ
πορίσματα τῆς πείρας καὶ τῆς εἰδικότητος
τῶν γνώσεων αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο κρίνω καλὸν
νὰ παρακληθῆ ὁ σχῶν τὴν πρωτοβουλίαν κ.
γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολο-
γικοῦ Συλλόγου ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν τελευ-
ταίαν πρότασιν αὐτοῦ δι' ἑτέρας γενικωτέρας,
σκοπούσης τὴν τυζήτησιν τῶν ἐπὶ τῆς σωμα-
τικῆς καὶ διανοητικῆς τῶν παιδῶν ἀναπτύ-
ξεως θεμάτων».

Πρόεδρος. — Αἱ σκέψεις τοῦ κ. Νούλη
ὑποστηρίζουσι τὰς τοῦ κ. Πασχαλίδου.
Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐτέθη ἤδη ἐν τῇ ἡμε-
ρησίᾳ, διατάζει καὶ ἐπὶ πολλὰς συνε-
δρίας ἔσται τὸ μέλημα τῆς Βιολογικῆς
Ἐπιτροπῆς. Ἄλλ' ὡς θέλει νὰ τροποποι-
ῆσῃ τὸν τίτλον αὐτοῦ ὁ κ. Νούλης, θὰ ἦτο
προτιμότερον νὰ ὑποδιαρεθῆ τὸ ζήτημα
καταλλήλως ὡς μελετηθῆ κάλλιον.

Νούλης. — Ἡ δύναται νὰ γείνη ἡ διαρε-
σις κατὰ ἡλικίας, τούτεστι νὰ ἐξετασθῆ
ἰδίᾳ κατὰ τὴν περίωδον τῆς πρώτης παιδι-
κῆς ἡλικίας καὶ οὕτω καθεξῆς.

Πρόεδρος. — Πράγματι τοιαύτη τις ὑπο-
διαίρεσις εἶναι λογικὴ καὶ παιδαγωγικὴ.

Μετὰ ταῦτα λήθεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Μ'

3 Φεβρουαρίου 1899.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν
τῶν πρακτικῶν, ἐπὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν ὁ κ.
Πρόεδρος παρατηρεῖ ἐν σχέσει πρὸς τὰς
σκέψεις τοῦ κ. Νούλη, ὅτι ἀντὶ τῆς κατ' ἡ-
λικίας κατατάξεως τῆς ὕλης προτιμότερον
θὰ ἦτο νὰ περιορισθῆ ἡ μελέτη ἡμῶν
μόνον ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἥτις περι-
λαμβάνει τὴν σχολικὴν περίωδον, διότι
πρὸ ταύτης καὶ μετὰ ταύτην οἱ γονεῖς
κατ' ἰδίαν δύναται νὰ φροντίζωσι περὶ
τῶν καταλλήλων ὑγιεινῶν ὄρων.

Α. Χρησιδης. — Ἡ ὑποδιαίρεσις εἶναι
καλὴ, διότι συντελεῖ τοῦλάχιστον εἰς ἀκρι-
βεστέραν μελέτην. Βεβαίως ὁ κ. Νούλης
διὰ τῶν σκέψεων αὐτοῦ ἀνοίγει εὐρύτε-
ρον πεδῖον πρὸς συζήτησιν καὶ μελέτην·
ἀλλ' ὁ κ. Πρόεδρος μετὰ τῶν εἰσηγητῶν
τοῦ ζητήματος τοῦτου δύναται νὰ ἐτοι-
μάσῃ μελέτην τινὰ προκαταρκτικὴν, ὅπως
ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης γένηται ἡ δέουσα ἐπὶ
τοῦ θέματος συζήτησις ἢ συμπλήρωσις.

Ἰατρόπουλος. — Παρατηρῶ ὅτι τὸ ζήτι-
μα ὑψήθη ὑπερμέτρως καὶ ἐπομένως
καταστήσεται περιπλοκώτερον. Ὡς ἀντε-
λήθη ἐκ τῶν λεχθέντων, ὁ κ. Πασχαλί-
δης εἰσήγαγε τὸ ζήτημα ὑπὸ λίαν μονομε-
ρῆ ὄψιν, τούτεστι προέτεινεν εἰς τὴν
Ἐπιτροπὴν, ὅπως ἀναθεωρηθῆ τὸ ζήτημα
τῶν σχολικῶν διακοπῶν, διότι, ὡς γίνον-
ται αἱ διακοπαὶ αὗται, φρονεῖ ὅτι ἀντι-
βαίνουσιν εἰς τὴν ὑγιεινὴν, γνωματεύει
δὲ ὅτι δύναται νὰ ρυθμισθῶσι κάλλιον
αἱ ἐργασμοὶ καὶ ἀναπαύσιμοι ἡμέραι τῶν
μαθητευόντων. Ὅθεν πρόκειται νὰ ἐξε-
τασθῆ καὶ νὰ μελετηθῆ, ἐάν πράγματι ὡς
ἔχουσι τὰ πράγματα, κείνται κακῶς ἢ οὐ
καὶ ἐάν ἦναι δυνατόν νὰ τροποποιηθῶσιν
ἐπὶ τὰ βελτίω.

Πρόεδρος. — Πράγματι ἐν ἀρχῇ τὸ ζή-
τημα εἶχε τεθῆ ὡς εἶπεν ὁ κ. Ἰατρόπου-
λος, ἀλλὰ βραδύτερον, προτάσει τοῦ κ.
Ἀπέρη, ἐτροποποιήθη καὶ ἐγένετο εὐρύ-

τερον, προσεχώρησε δὲ καὶ ὁ κ. Πα-
σχαλίδης.

Πασχαλίδης. — Ἀπεδέχθη τούτο ἐπὶ τῇ
σκέψει, ὅτι διὰ τῆς εὐρύσεως τῆς προ-
τάσεως τὸ ζήτημα ἴθελε μελετηθῆ κάλ-
λιον, ἀλλὰ πάντοτε ὡς βάσις τεθήσεται
ἡ ἐμὴ πρότασις.

Μερισάρης. — Νομίζω ὅτι τὸ ζήτημα εἶ-
ναι σπουδαιότατον καὶ δὲν δύναται νὰ
λυθῆ διὰ συζητήσεως αὐτοσχεδίου, ἀφοῦ
σκοπεῖ ν' ἀνατρέψῃ ἄρδην κατάστασιν
πραγμάτων παγκόσμιον. Κάλλιον θὰ ἦτο
νὰ ἀνατεθῆ εἰς εἰδικὴν τινὰ ἐπιτροπὴν
συνισταμένην καὶ ἐκ φιλολόγων καὶ παι-
δαγωγῶν. Ἀφοῦ δὲ αὕτη μελετήσῃ καλῶς
τὸ ζήτημα καὶ ἐκθέσῃ τὰς σκέψεις αὐτῆς,
τότε ἡ ἐκθεσις αὐτῆς νὰ ὑποβληθῆ εἰς
τὴν Βιολογικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ἀκολου-
θῶς νὰ συζητηθῆ.

Κ. Πανάδης. — Δὲν βλέπω τὸν λόγον,
διὰ καὶ οἱ φιλόλογοι νὰ λάβωσι μέρος.
Ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ δύναται μόνη νὰ
λέσῃ τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν βιολογικὴν ἐπο-
ψιν τοῦ ζητήματος, ὅπερ ὅλως ἀσχετον
τοῖς φιλόλογοις.

Μερισάρης. — Τὸ ζήτημα ἐγενεκέθη
πολὺ, τοῦλάχιστον ὡς ὁ κ. Πασχαλίδης ἔθη-
κε τὸ ζήτημα, ἔχων ὅπ' ὄψιν προγράμματα
καὶ ὥρας. Τότε βεβαίως εἶναι ἀπόλυτος
ἀνάγκη νὰ προσληφθῶσι καὶ ἄλλα μέλη.

Πρόεδρος. — Βεβαίως πρέπει νὰ καθαρί-
σωμεν τὸ ζήτημα, ὅπως ἡ ἀνεξάρτητον
τῶν φιλολόγων καὶ καθηγητῶν. Ὅσα δὲ
ἴθελον ἐγκρίνει ἡ Ἐπιτροπὴ δύναται νὰ
λεχθῶσιν εἰς τοὺς ἀμέσως διαφερομέ-
νους, ὅπως ἐφαρμοσθῶσιν, ἐάν ἦ δυνατόν.

Α. Χρησιδης. — Τὰ ζητήματα τῆς
ὑγιεινῆς τῶν σχολῶν εἶναι πλέον λελυ-
μένα διὰ τὸν πεπολιτισμένον κόσμον,
ὑπάρχουσι δὲ συγγράμματα ἀσχολούμενα
εἰδικῶς περὶ αὐτῶν καὶ λίαν ἐμβριθῆ. Νο-
μίζω λοιπὸν ὅτι καὶ δι' ἡμᾶς τὸ πρακτικώ-
τερον εἶναι, ἐάν θέλωμεν νὰ φθάσωμεν
εἰς συμπέρασμα τι, νὰ συμβουλευθῶμεν
αὐτὰ δι' ὅτι ζήτημα θέλομεν ν' ἀποφαν-
θῶμεν, διότι καὶ ἄλλως ἂν πράζωμεν, τὰ
συμπεράσματα ἡμῶν καὶ αἱ γνώμαι, ὅπως
ᾄσιν ὄρθαι, δὲν δύναται νὰ διαφέρωσιν

ἐκείνων, αἵτινες περιέχονται εἰς τὰ εἰρη-
μένα συγγράμματα. Ἐπαναλαμβάνω δὲ
ὅτι αἱ περὶ τοιούτων ζητημάτων γνώσεις
ἐν Ἑβρώπη ἔχουσι τὴν σήμερον τὸ κέρως
μαθηματικῶν ἀληθειῶν. Ἐγὼ δὲ ἀδαίς
ἂν, ὁμολογῶ, τὴν ἰδέαν ταύτην ἐσχημά-
τισα, ὅταν πρὸ ἐτῶν περιήλθεν εἰς χεῖρας
μου χειρόγραφον σύγγραμμα ὁμογενοῦς
συναδέλφου, τοῦ κ. Βλάμη, ὅστις μοι εἶχεν
ἐμπιστευθῆ αὐτό, ἐπειδὴ ἤμην πρόεδρος
τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἐπιζητῶν τὴν
ὕπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ πρὸς ὄφελος τοῦ-
του καὶ μόνου ἐκτύπωσιν. Δυστυχῶς τὸ
σύγγραμμα ἐκεῖνο ἀδύνατον ἀπέβη νὰ
ἐκτυπωθῆ, καίτοι ἀντάξιον τῶν εὐρωπαϊ-
κῶν καὶ παρ' ἡμῶν ἀπαραίτητον. Ὁ συγ-
γραφεὺς ἐπραγματεύετο ἐν αὐτῷ περὶ
ὅλων τῶν σχολικῶν ζητημάτων μετ' ἐμ-
βριθείας σπανίας, παραθέτων καὶ εἰκόνας
λαμπροτάτας. Φρονῶ λοιπὸν, ὅτι μόνον
διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης θὰ δυνηθῶμεν ν' ἀν-
ταποκριθῶμεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ κ.
Πασχαλίδου.

Πρόεδρος.—Βεβαίως δὲν ἔχομεν τὴν
ἀπαίτησιν, ὅτι θέλομεν διδάξει τὸν κό-
σμον, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐνταῦθα καὶ ἐν
Ἀνατολῇ οὐδὲν γνωρίζει ὁ κόσμος περὶ
τοιούτων ζητημάτων, ἐνῶ εἶναι ἀπαραί-
τητον καὶ παρ' ἡμῶν νὰ εἰσχωρήσῃ ἡ γνῶ-
σις τῶν τοιούτων. Πρόσρατὰ ἔτι παραδεί-
γματα οἰκοδομῆς δύο σχολῶν ἐν τοῖς
κεντρικωτέροις σημείοις τῆς Πρωτευούσης,
μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρω τὴν τῆς κοι-
νότητος Γαλατᾶ, ἀποδεικνύουσι τὴν ἐπι-
κρατοῦσαν ἔτι παρ' ἡμῶν ἄγνοιαν καὶ ἀκη-
δίαν ἐν τοῖς τοιούτοις ζητήμασιν.

Πασχαλίδης.—Τὸ ὅτι ἐν Ἑβρώπη τὰ
τοιούτα ζητήματα εἶναι λελυμένα δὲν δύ-
ναται νὰ κωλύσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν συζήτησιν
θεμάτων ὁμοίας φύσεως, καθ' ὅσον δὲν
εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἐν Ἑβρώπη
συνθήκας π. χ. ὁ κ. Πρόεδρος προλαλήσας
ἀνέφερε τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν
Σχολῶν Γαλατᾶ ὑπὸ ὑγιεινὴν ἐποψίαν. Ἐν
Ἑβρώπη αἱ σχολαὶ οἰκοδομοῦνται εἴτε ὑπὸ
τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως εἴτε ὑπὸ τῶν
δήμων συμφώνως πρὸς σχέδιον ἐκπονη-
θὲν ὑπὸ ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς καὶ τοιοῦτον

ἄσπε νὰ ἴηται τέλειον κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις
τῆς ὑγιεινῆς. Παρ' ἡμῶν ὅμως ἡ οἰκοδομὴ
σχολῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς ἀρχιτεκτονικὰς
γνώσεις ὅχι πλέον κάλρα τινός, ἀλλὰ
τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἐφόρου, πάντῃ
ἀδαίς τῆς εὐθύνῃς, ἣν ἀναλαμβάνει τοῦ-
το δὲ συμβαίνει οὐχὶ διότι λείπουσι παρ'
ἡμῶν οἱ ἀπαιτούμενοι πόροι, ἀλλὰ καὶ
ὅταν ἀκόμη ὑπάρχῃσι τοιοῦτοι, ἐλλεί-
ψει σχεδίων. Βλέπετε λοιπὸν, ὅτι εἶναι
ἀνάγκη νὰ συζητηθῆ τὸ ζήτημα τοῦτο
παρ' ἡμῶν καὶ νὰ ἐκπονηθῶσι καὶ σχέδια
σχολῶν ὑγιεινῶν διὰ χωρία, κύμας καὶ
πόλεις ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κα-
τοίκων καὶ νὰ μὴ ἀφεθῆ ἐν τῷ μέλλοντι
ἢ οἰκοδομῇ σχολῶν ἔρμαιον τῆς διαθέ-
σεως τοῦ τυχόντος ἐφόρου. Νομίζω δέ,
ὅτι ἂν τοιαῦτα σχέδια ἐκπονηθῶσιν ὑπὸ
τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, πάντοτε θὰ
λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν ἐκαστα-
χοῦ ἑλληνικῶν κοινοτήτων. Ὅσον ἀφορᾷ
εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐπιτροπῆς, εὐρίσκω ἀνω-
φελές τοῦτο, διότι ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ
τί ἄλλο εἶναι εἰμὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐπι-
τροπὴ τῆς τοῦ Συλλόγου;

Σγουρδαῖος.—Φρονῶ ὅτι εἰδικὴ ἐπι-
τροπὴ θέλει εὐκολύνει πολὺ τὴν Βιολο-
γικὴν Ἐπιτροπὴν, ἐτοιμάζουσα σχέδιον,
οἶονεῖ ἓνα σκελετὸν πρὸς μελέτην.

Ὁ κ. Πρόεδρος προτείνει τὸν σχηματι-
σμὸν ἐπιτροπῆς τριμελοῦς ὅπως παρασκευ-
άσῃ τὸν σκελετὸν ἢ τὸ διάγραμμα, καθ' ὃ
θὰ μελετηθῆ τὸ ζήτημα τῆς ὑγιεινῆς τῶν
σχολῶν καὶ ὀρίζει ὡς τοιοῦτους τοὺς κκ.
Λιμαράκη, Ιατρόπουλον καὶ Πασχαλίδην.

Ἡ πρότασις καὶ ἡ ἐκλογὴ γίνονται
δεκταί· εἶτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΑ'

10 Φεβρουαρίου 1899.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν
τῶν πρακτικῶν, ἐπὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν
λαβῶν τὸν λόγον ὁ κ. Νούλης ἀναφορι-
κῶς πρὸς τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Χρηστί-

δου, λέγει ὅτι καὶ ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς
συγγράμμασιν ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ κενά,
πολλὰ δὲ ζητήματα τῆς ὑγιεινῆς τῶν σχο-
λῶν εὐρίσκονται εἰσαεὶ ὑπὸ συζήτησιν καὶ
αἱ περὶ τούτων γνώμαί τῶν διαφόρων
συγγραφέων δίστανται, ὡς ἀπεδείχθη
τοῦτο καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ παιδιατρικῷ
ἐν Μαδρίτῃ συνεδρίῳ. Προσθέτει δέ, ὅτι
ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆ παρέχε-
ται μόνον 1/2 ὥρα διὰ τὸ γεῦμα, ἐν ἄλλῃ
δὲ τινι σχολῇ μετὰ τὸ γεῦμα ἄρχεται ἡ
γυμναστικὴ.

Α. Χρηστίδης.—Ἐγὼ εἶπον ἀπλῶς ὅτι
ὀφειλομεν νὰ συμβουλευθῶμεν καὶ τὰ
συγγράμματα τῶν Ἑβρωπαίων ὅπως με-
λετήσωμεν τὰ καθ' ἡμᾶς, διότι πάμπολλα
ἐγράφησαν καὶ συνεζητήθησαν ὑπ' ἀν-
δρῶν περὶ τὰ τοιαῦτα εἰδικωτάτων.

Μπίστης.—Καλῶς ἐπραξεν ὁ κ. Νούλης
ποιησάμενος λόγον περὶ τοιούτων σχολι-
κῶν λεπτομερειῶν, καὶ ἐγὼ ἐπίσης γνω-
ρίζω τοιαῦτά τινα. Κρίνω μάλιστα καλόν,
ὅπως ἐπισκεφθῆ προηγουμένως ἢ ἐπὶ τοῦ-
τω ἐκλεγείσα ἐπιτροπὴ τὰς σχολὰς τῆς
πρωτευούσης καὶ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ τοιαῦτα
κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ὑπομνήματος αὐτῆς.

Πρόεδρος.—Ἡ ἐπιτροπὴ ἐξελέγη μόνον
ὅπως συντάξῃ τὸ διάγραμμα, καθ' ὃ
θέλουσι μελετηθῆ τὰ ζητήματα ταῦτα.

Ἀκολουθῶν ὁ κ. **Παπανικολάου** παρου-
σιάζει ἀσθενῆ, ὅστις πρὸ ἔτους ἐν κωνητῷ
προσβληθεὶς ὑπὸ τεμαχίου καψυλίου κατὰ
τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν παρουσιάζει τὴν
σήμερον μεγάλην ἐλάττωσιν τῆς ὀράσεως
καὶ ὑπόχυμα τραυματικὸν ἀτελές, κατα-
λαμβάνον τὰς ὀπισθίας στιβάδας τοῦ φακοῦ
ἰδίως κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἀνώτερον τμήμα
αὐτοῦ ἀνεὺ οὐδεμιᾶς φλεγμονώδους ἀντι-
δράσεως. Διὰ τοῦ πλαγίου φωτισμοῦ, ὡς
καὶ διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ κατόπτρου,
ἀνευρίσκεται τὸ τεράχιον τοῦ καψυλίου,
ὡς ἐκ τῶν ἐν εἰδει κελύφους χρυσοκαν-
θάρου λαμπυρισμῶν αὐτοῦ, ἐν τῇ ἀνω
ἐξωτερικῇ μοίρᾳ τῆς περιφερείας τοῦ φα-
κοῦ, ἐνθα ἐποποθετήθη τὸ ἀλλότριον τοῦτο
σῶμα, διελθὸν διὰ τοῦ κερατοειδοῦς, τῆς
ἰριδος καὶ τοῦ προσθίου περιφακίου. Ἡ
περίπτωσις αὕτη διαφέρει ἰδίως, λέγει,

ὑπὸ τὴν ἐποψίαν τῆς χρησιμότητος τῆς δια-
λάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ. Διότι οὐδόλως
παράγεται ἡ διάλαμψις τοῦ σκληρωτικοῦ
καθ' ὅλην τὴν ἐξωτερικὴν πλευρὰν τοῦ
βολβοῦ κατὰ τὸν πλάγιον. διὰ τῆς κόρης
φωτισμὸν.

Μπίστης.—Ἡ περίπτωσις τοῦ κ. Παπανι-
κολάου παρέχει πολλὰ τὰ ἀξία προσοχῆς.
Οὕτω βλέπομεν ὅτι τὸ ἐγκατασταθὲν
ξένον σῶμα ἐν τῷ φακῷ προκάλεσε θό-
λωσιν αὐτοῦ τοπικῶν, μὴ προχωρήσασαν,
καίτοι πρὸ καιροῦ ἐγένετο τὸ τραῦμα.
Παρατηρήσαμεν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐσχη-
ματίσθη θόλωσις μερικὴ τοῦ φακοῦ διὰ
τραύματος, ἣτις ὅμως ἐξηλείφθη βραδύτε-
ρον. Τοιαῦτα ἀρξάμενα θολώσεις καὶ
μετὰ ταῦτα ἐξαλειφθεῖσαι παρατηρήθησαν
καὶ ὑπ' ἄλλων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν διὰ
τῆς διαλάμψεως τοῦ σκληρωτικοῦ ἔρευ-
ναν, ἡ περίπτωσις αὕτη, καθ' ἣν ἡ διάλαμ-
ψις παρέχει ἀποτέλεσμα ἀρνητικόν, ἔρχε-
ται εἰς ἐπίρρωσιν τῶν ἑσα εἶπομεν ἐν τῇ
Αὐτοκρατορικῇ Ἱατρικῇ Ἐταιρείᾳ, ὅτι καὶ
ἐὰν δυνηθῆ νὰ χρησιμεύσῃ ἡ μέθοδος
αὕτη, ἡ χρησιμότης αὐτῆς ἔσται λίαν περι-
ωρισμένη, καθ' ὅσον τὸ ξένον σῶμα θεὸν
νὰ εὐρίσκηται κατὰ τὴν ἔσω μοῖραν τοῦ
σκληροῦ, ἐνθα καὶ τὸ ὀπτικὸν φαινόμενον
συνήθως εἶναι ὀρατόν· βεβαίως δὲ τὸ
φαινόμενον τῆς διαλάμψεως παράγεται
καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἀλλ' ὅπως ἡ
ὀρατόν καὶ κατὰ τὴν ἐξω μοῖραν, πρέπει
ὁ ἐξεταζόμενος νὰ ἦ ἐξόφθαλμος.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Α. Χρηστίδης** ἐκθέτει
*περίπτωσιν νεκροψίας γυναικός, ἐν τῇ
φούθηκῃ ἧς ἀνευρέθησαν τιτανώδη σωμά-
τια, ἔχουσαν δὲ ὡς ἐξῆς:*

Κύριοι,

Πρὸ τριῶν περίπου μηνῶν ἀπεθίωσεν ἐν τῷ
Ἑθνικῷ Νοσοκομείῳ γράττα ὑπερξηκοντοῦτις,
πάσχουσα, ὡς ἔλεγε καὶ ὡς ἐφαίνετο, μόνον
ἐκ διαρροίας, διότι κλινικῶς πᾶσα ἐξέτασις
ἀπέληγεν ἀρνητικῶς, ἢ δὲ τῶν γεννητικῶν
ὀργάνων δὲν ἐγένετο, ἐλλείψει λόγου ἀπο-
χρῶντος. Ἐν δὲ τῇ νεκροψίᾳ, γενομένη μετὰ
τοῦ συναδέλφου κ. Πυελπίδου, οὐδὲν τῶν ὀρ-
γάνων τοῦ ὄρακος καὶ τῆς κοιλίας εὐρομεν.

παθολογικόν· μόνον ἐπὶ τοῦ περιτοναίου τοῦ κοιλιακοῦ τοιχώματος ἀπὸ τῆς ἠβικῆς συμφύσεως μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ ὀλίγον πρὸς τὰ δεξιὰ εὐρέθη ταινία τριῶν δακτύλων πλάτους μέλαινα, ἥτοι γαγγραινώδης, ἐντὸς δὲ τῶν δύο πλατέων συνδέσμων ἀνὰ μία κύστις μεγέθους μετρίου μανδραρινίου, τῶν ὁποίων ἡ μία, προσπεφυκνῖα τῇ κοιλιακῇ περιτοναίῳ καὶ διὰ τυχαίας τομῆς τοῦ νεκροτομοῦντος ἠνεφεγμένη, ἐξέχεν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς κοιλίας τὸ ἐν αὐτῇ ὑπάρχον πύον ἦσαν δ' ἀμφοτέραι δερμειδεῖς κύστεις (ἐμπεριέχουσαι ἐκτὸς τοῦ γνωστοῦ σμήγματος καὶ τρίχας), ὧν ἡ δεξιὰ εἶχεν ἐμπυσθῆ. Ἄφ' ἐτέρου δὲ διὰ τῆς ἀφῆς διεκρίναμεν ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν φροθηκῶν σωματῖα στερεά, ἅτινα ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτῆς ὁ συνάδελφος κ. Βυελπίδης ἦσαν δὲ ταῦτα τρεῖς λίθοι, ὧν πρῶτος ἦν ἡ ἐπιφανέστερος. Τὸ ἀνατομικὸν τοῦτο εὐρημα ἐξένισεν ἀμφοτέρους, μὴ ἐνθυμουμένους παρομοίας τῶν φροθηκῶν ἀλλοιώσεις, διὸ καὶ ἐζητήσαμεν ν' ἀναδιφήσωμεν τὰ παρ' ἡμῖν καὶ ἄλλοις συναδέλφοις γυναικειολογικὰ συγγράμματα, ὅπως ὀδηγηθῶμεν διὰ τὰ περαιτέρω, ἀλλ' οὐδὲν εὐρομένον ἐνῶ δὲ ὡς ἐκ τούτου προτιθέμεν νὰ γράψω εἰς Βερολίνον πρὸς φίλον εἰδικόν, ἀναγινώσκων τὸ τελευταῖον τεύχος ἰατρικοῦ περιοδικοῦ (Zeitschrift für geburtshilfe und Gynäcologie, XL, 1, 1899) εὐρίσκω ὑπὸ τὸν τίτλον: «Steinbildung in Ovarium» τοῦ ἐν Σικάγῳ τῆς Ἀμερικῆς Καθηγητοῦ τῆς Γυναικειολογίας κ. Emil Ries εἰδικῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος μονογραφίαν. Πρὶν ἢ εἰπῶ τινὰ περὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν εὐρεθέντων λίθων, ἐπίκαιρον θεωρῶ νὰ ὑποβάλω ὑμῖν τὰ ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ κ. Emil Ries περιγραφόμενα:

Περὶ λίθων τῆς φροθήκης οὐδὲν τῶν συγγραμμάτων, οὐδὲ τὰ νεώτατα τῶν κκ. Pozzi καὶ Veit ἀναφέρουσι τι. Τοιοῦτους ἀνεύρον ἰδίως οἱ ἐν Ἀμερικῇ γυναικειολόγοι ὁ Blaud Sutton ἀπαξ, ὁ Whitridge Williams τρίς, ὁ Emil Ries τρίς καὶ ὁ πρὸ ὀλίγου ἐν Πιστρούπολει ἀποθανὼν καθηγητῆς Slaviansky ἀπαξ, ἥτοι ἐν συνόλῳ ἐν ὀκτώ περιπτώσεσι σχηματίζονται δὲ ἐν τοῖς γραφίανοις κυστιδίοις, ὅταν ταῦτα, μετὰ τὴν διάρρηξιν καὶ τοῦ φροῦ τὴν ἐξοδον, μετασχη-

ματισθῶσιν εἰς ὠχρὰ σωματῖα (corpus luteum), καὶ ἐνίοτε ἐν κυστιδίοις ἐκφυλισθεῖσι (corpus luteum-cyste) ἢ ἀποστηματοποιηθεῖσι γραφίανοις πάλιν κυστιδίοις, ὡς παραδέχονται ἄλλοι, ἔχει ὁμοίως καὶ ὁ Emil Ries, ὡς φαίνεται.

Τὸ μέγεθος τῶν λίθων ποικίλλει μεταξύ πυρῆνος κερασίου καὶ φροῦ θρονίου καὶ μικροσκοπικῶς μὲν χαρακτηρίζεται:

1) Διὰ τοῦ σχήματος, διότι ὁ Sutton συγκρίνει τὴν ἐπιφανείαν αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ συκαμίνου, ὁ δὲ Ries προμοιάζει πρὸς τοὺς γύρους τοῦ ἐγκεφάλου ἢ τὰς ἑλικὰς τῶν ἐντέρων.

2) Διὰ τοῦ χρώματος, ὅπερ πάντοτε εἶναι ἢ τείνει πρὸς τὸ κίτρινον, σπανίως παραλλάσσον.

3) Διὰ τῆς σκληρότητος, διότι τέμνεται ποτὲ μὲν διὰ μαχαιρίου, ποτὲ δὲ διὰ πελέκεως ἢ διὰ πρίονος, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει, ὅτι στερεὰ τις οὐσία δυεῖσδύει οὐχὶ δὲ ἐναποθέσεως, ἀλλὰ διὰ παρενθέσεως ἐν τῇ ἰστίᾳ τοῦ ὠχροῦ σωματίου, εἶναι δὲ τὸ παρεντιθέμενον οὐσία τιτανώδης.

4) Διὰ τῆς ἀπροσπάσεως τοῦ λίθου ἀπὸ τῆς φροθήκης, διότι πρέπει ν' ἀποκολληθῆ ἀπὸ τοῦ πέριξ ἰστοῦ.

Μικροσκοπικῶς δέ:

5) Διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ τιτανώδους ἰστοῦ παρατηροῦνται αἱ λεγόμεναι ὑαλώδεις ἴνες (hyaline Fäden), ἀλλ' οὐδεὶς ὄργανομένος ἰστός.

6) Διὰ καταλλήλου τομῆς παρατηροῦνται καὶ ἄλλα τινὰ διακριτικὰ ὁ Sutton πρῆξεν ἐντὸς αὐτῶν μικρὰν κελύκη, ἐπίσης καὶ ὁ Ries ὁ δὲ Williams πυρῆνα ἐρυθρόν, τοῦθ' ὅπερ οὐδὲν τὸ παράδοξον ἔχει, ἐὰν σκεφθῶμεν ὅτι πρὶν ἢ μεταβληθῆ τὸ γραφίανον κυστιδίον εἰς ὠχρὸν σωματίον, διέρχεται περίσπον, καὶ ἦν τὸ σῶμα τοῦτο εἶναι ἐρυθρόν, ὡς λέγει ὁ Quain-Hoffmann ἐν τῇ Ἀνατομικῇ αὐτοῦ (T. I, 1870).

7) Ὡς ἡ ἐξω ἐπιφάνεια, οὕτω καὶ ἡ ἐσω κοιλότης ἔχει γύρους, οἵτινες ἐν ταῖς περιπτώσεσι τοῦ Ries ἐπενδύονται ὑπὸ μεμβράνης στερεῶς συνεχομένης πρὸς τὸν ἰστὸν τοῦ στερεοῦ λίθου καὶ μόνον εἰς μικρὰς ἴνας διαλυομένης ἢ μεμβράνη δ' αὐτῇ δὲν δεικνύει ἐνδοθήλιον.

Τὰ εἰρημένα εἶναι πιστῆ ἀπεικόνισις τῶν

ὑπὸ τοῦ Ries ἀνακοινουμένων (ἐν οἷς μόνον ἀπαξ ἀναφέρεται ἡ ἡλικία 71, δις 40, παρὰ πολυτόκοις καὶ ἀπαξ παρ' ἀσθενεῖ πασχούσῃ ὑδροσάλπιγγα) καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὀκτώ εὐρημάτων· εἰς τὰς ὀκτὼ ἤδη νεκροφῖας προστίθεται ἐνάτη καὶ ἡ ἡμετέρα, ἐν ἣ εὐρέθησαν τρεῖς λίθοι ὡς καὶ ὁ Sutton εὐρε δύο· οἱ ἡμέτεροι καὶ μικροσκοπικῶς ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς γύρους τοῦ ἐγκεφάλου, ὡς καὶ διὰ τοῦ ἀόπλου ἐπὶ ὀφθαλμοῦ διακρίνονται ἐν τῇ τρίτῳ, ἔχουσι τὸ κίτρινον μᾶλλον χρῶμα, εἶναι λίαν σκληροὶ καὶ ἀπεσπᾶσθησαν ἀπὸ τοῦ γειτνιάζοντος ἰστοῦ τῆς φροθήκης· καὶ ἡ μὲν χημικὴ ἐξέτασις οὐπὼ ἐγένετο, ἡ δὲ μικροσκοπικὴ, ἐπιχειρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Γαβριηλίδου, ἔχει ὡς ἐξῆς: μετὰ τὴν τομὴν τοῦ σκληροῦ σώματος, ὅπερ προηγουμένως ἐτέθη ἐντὸς ὑγροῦ ἀποτιτανωθέντος (ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος), ὑπὸ τὸ μικροσκοπίον διακρίνομεν ὅτι ἀποτελεῖται ἐκ δύο διακεκριμένων στιβάδων, ὧν ἡ ἐσωτερικὴ ἔχει χρῶμα κίτρινον, ἡ δ' ἐξωτερικὴ τὴν πρὸς τὸ λευκόν, ἱστολογικῶς δὲ συνίσταται ἐξ ὁμοκέντρων ἰσθῶν· αἱ τομαὶ αὗται ὁμοιάζουσι πολὺ πρὸς τὰς τοῦ τεθολωμένου κρυσταλλώδους φακοῦ.

Νοῦλης. — Ἦθελον νὰ μάθω, ἐὰν ἡ φροθήκη ἴη ἀτροφικὴ ἢ οὐ.

Α. Χρηστίδης. — Ἀμφοτέραι αἱ φροθηκαὶ εἶχον τὴν συνήθη αὐτῶν ὄψιν.

Τσιπιδῆς. — Ἐπειδὴ πολλάκις ὁ πυρῆν τῶν σιελολίθων καὶ τῶν ὁμοίων ἀποτελεῖται ὑπὸ ὀργανικῆς ὕλης πλήρους μικροβίων, φρονῶ ὅτι εἶναι καλὸν νὰ ἐξετασθῶσι καὶ τὰ λιθώδη ταῦτα εὐρήματα ὑπὸ τὴν ἐπιψιν ταύτην.

Ἀκολουθῶν ὁ κ. Μανουηλίδης ἐκθέτει περίπτωσιν **τιτανώδους σωματίου, ἐξελθόντος ἐκ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων γυναικὸς καὶ προσλεύσεως σαλπιγγικῆς**, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

«Καθ' ὃν χρόνον, ἡ μᾶλλον καθ' ἣν ἡμέραν ὁ κ. Α. Χρηστίδης ἀνεύρισκε νεκροσκοπικῶς ἐν τῇ φροθήκῃ ἀσθενοῦς αὐτοῦ τὰ ξένα σωματῖα, ἅτινα ἐπαρουσίασαν ὑμῖν, συγχρόνως κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν, ἐπεδείκνυον αὐτῇ σῶμα ἀνάλογον, ὅπερ ἐπεδόθη μοι ὑπὸ ἀσθενοῦς, ὡς

προελθὼν ἐκ τῆς μήτρας ὑπὸ τὰς ἐξῆς περιστάσεις:

Ἡ ἀσθενὴς αὕτη, ἐτῶν 25, ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀνατολῆς καταγομένη, οὐδὲν ἐπαρουσίαζε τὸ κληρονομικόν, οὐδ' ἐν τῇ πρὸ τοῦ γάμου ἱστορικῇ αὐτῆς ὑπῆρχε τι ἀξίον μνείας ἢ ἐμμηνοῦ καθαροῦ ἐγένετο τακτικῶς καὶ ἀνωδύνως κατὰ μῆνα. Κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος αὐτῆς ἡ ἀσθενὴς ἐνυμφεῖτο, ὁ δὲ σύζυγος αὐτῆς οὐδέποτε ἐπαθε, καθ' ἃ αὐτὸς βεβαίως, βλενωρροίαν ἢ συμφιλίδα.

Τὴν ἐπιούσαν τοῦ γάμου αὐτῆς ἐπισκέφθη ἑφιππος τὰ πλησιόχωρα μέρη, τούτεῦθεν δὲ χρονολογεῖ τὴν πάθησιν αὐτῆς. Τὴν ἐπαύριον ἠσθάνθη πόνους κατὰ τὴν ὀσφυακτὴν χώραν καὶ ἠναγκάσθη νὰ κατακλιθῆ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Ἐκτοτε παρουσιάζει λευκόρροϊαν, ἡ ἐμμηνοῦ καθαροῦ ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς καὶ συνοδεύεται ὑπὸ πόνων σφοδρῶν, ἔμεινε δὲ μέχρι τοῦδε στεῖρα.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐξέτασιν ἡμῶν, γενομένην κατ' Αὐγούστον τοῦ 1898, ἰδοῦ τί εὐρομεν:

Ἵποκαιμενικῶς ἡ ἀσθενὴς ἐπαρουσίαζε τὸ σύνολον τῶν συμπτωμάτων τῆς μητροσαλπιγγίτιδος, ὅπερ ὁ Ροζζὶ περιέγραψεν ὑπὸ τὸ ὄνομα *syndrome utérin*, τούτεστι πόνους, λευκόρροϊαν, δυσμηγόρροϊαν, χρονίαν τυμπανίτιδα, δυσπεψίαν κτλ.

Ἀντικαιμενικῶς ἀνεύρομεν τὴν μὲν μήτραν μικρὰν τὸν ὄγκον, τὸν δὲ τράχηλον κωνικόν, μετὰ κεντρικοῦ στομίου μικροτάτου καὶ κατὰ τὰ ἄλλα φυσιολογικόν. Αἱ δύο σάλπιγγες ἦσαν ἐλαφρῶς διωγνυόμεναι καὶ ὀδυνηραὶ κατὰ τὴν διὰ τῶν δύο χειρῶν ψηλάφησιν. Ἐπομένως προέκειτο περὶ διπλῆς χρονίας σαλπιγγίτιδος.

Διηνοίξαμεν τὸ στόμιον τῆς μήτρας κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Fritsch ἵνα καταπολεμήσωμεν τὴν ἐπίσχεσιν τῶν βλενωιδῶν ἐκκριμάτων, κατὰ δὲ τῆς σαλπιγγίτιδος μετεχειρήσθημεν τὴν διαπτήλωσιν (columnisation) τοῦ Taillafere. Ἐπετύχομεν οὕτω ἐπαισθητῆν βελτίωσιν τῆς ἀσθενοῦς, ἥτις ἐκτοτε, ἐπὶ ἐξ μῆνας, εἶχεν ἀρετὰ καλῶς, ὅτε ἡμέραν τινὰ προσεκλήθημεν ἐν σπουδῇ διὰ πόνους λίαν ἰσχυροῦς, καταλαβόντας αὐτὴν ἀπὸ τῆς προηγουμένης ἡμέρας κατὰ τὴν ὑπογάστριον χώραν καὶ δεινυμένους ὀλονέν. Ὀλίγον πρὸ τῆς

ἀρίξεως ἡμῶν οἱ πόνοι, αἰτίνες, κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀσθενοῦς, ἤρχοντο ὑπὸ μορφὴν μητρικῶν κωλικοπόνων καὶ συνωδεύοντο ὑπὸ λευκορροίας ἀφθόνου, ἔπαυσαν, ταυτοχρόνως δὲ ἡ ἀσθενὴς ἀνεύρισκε σῶμα ἐξελθὼν ἐκ τοῦ κολοῦ καὶ ὁμοιῶν πρὸς ὅστων πτηνοῦ· τὸ σῶμα τοῦτο, ὅπερ ἐπέδειξεν ἡμῖν, εἶναι μηνοειδὲς τὸ σχῆμα, κανονικὸν μὲν κατὰ τὸ ἐν τῶν ἄκρων αὐτοῦ, τεθραυσμένον δὲ κατὰ τὸ ἕτερον. Μήκους ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἐκτοστομέτρου, διαμέτρου δὲ 2—3 χιλιοστομέτρων, εἶναι λευκὴν τὴν ὄψιν καὶ λίαν σκληρὴν τὴν σύστασιν· εἶναι ἀδύνατον νὰ θραύσῃ τις εἴτε καὶ ἀπλῶς νὰ κάμψῃ αὐτό. Γινώσκοντες πόσης χρήζουσι προσοχῆς αἱ ἀπὸ τινῶν γυναικῶν προερχόμεναι πληροφορίες, μεθ' ὅλας τὰς διαθέσιμας αἰτίας ἐδόθησαν ἡμῖν, ἔχομεν ἀμφιβολίας περὶ τῆς προελεύσεως τοῦ λίθου, καίτοι ἐπιμελεστέρα ἐξέτασις ἐπέσειν ἡμᾶς ὅτι πρὸς οὐδὲν τῶν γνωστῶν ζένων σωμάτων ὁμοιάζεν.

Κατὰ τὴν τοπικὴν ἐξέτασιν τῆς ἀσθενοῦς εὔρομεν τὴν μὲν μήτραν μικρὰν τὸ μέγεθος καὶ εὐκίνητον, τὸν δὲ τράχηλον φυσιολογικόν· ἡ δεξιὰ σάλπιγξ ἐπαρουσίαζε διόγκωσιν μεγέθους καρύου κατὰ τὸ πρὸς τὴν μήτραν τριτημόριον αὐτῆς, ἦτο δὲ πῶς ὀδυνηρὰ τῇ πίεσει· τὰ λοιπὰ κολπώματα φαίνονται φυσιολογικά.

Δοθέντος τοῦ σχήματος καὶ τῆς λεπτότητος τοῦ ζένου σώματος δὲν ὑπῆρχε, νομίζομεν, ἀμφιβολία ὅτι προήρχετο ἐκ τῆς σάλπιγγος. Ἐκτὸς τούτου ἐφαίνετο τεθραυσμένον κατὰ τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων αὐτοῦ, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἀπεσπάρθη ἀφ' ἐνὸς ὅλου, ὅπερ ὑφίσταται ἔτι ἐν τῇ σάλπιγγι καὶ ἐδρεύει ἴσως ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ μνημονευθείσῃ ἐξογκώσει τῆς σάλπιγγος.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐξόδον αὐτοῦ, τοῦτο συνέβη ἕνεκα σπασμωδικῶν συστολῶν τῆς τε σάλπιγγος καὶ τῆς μήτρας, ἐξ οὗ καὶ οἱ ἐκτρωτικοὶ πόνοι, οὓς ἐπαρουσίασεν ἡ ἀσθενὴς.

Ἐν τούτοις πρὸς ἔρευναν ἐν τῇ μήτρᾳ ὑπεδείξαμεν τῇ ἀσθενεὶ τὴν ἀνάγκη ἀποξέσεως, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ πρότασις ἡμῶν δὲν ἐγένετο δεκτὴ· τρεῖς ἕκτοτε παρήλλον μήνες, ὅτε περὶ τὰς ἀρχὰς Φεβρουαρίου ἐνεστῶτος ἔτους ἡ ἀσθενὴς ἐπαρουσίασε νέαν ἐφοδὸν τῆς ἀσθηνείας ἕνεκα κροσολογήματος κατὰ τὴν ἐμμηνοῦ αὐτῆς κλῆραίν. Εὐρίσκειται δ' ἔτι καὶ νῦν

κλινήρης μετὰ συμπτωμάτων ὀξείας διπλῆς σαλπινγιτίδος.

Ὡς ἀντελήφθητε, τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀσθενὴ παρηκολούθησα ἐπὶ ἐννέα σχεδὸν μήνας καὶ ἀνέφερα πᾶν ὅ,τι γινώσκω περὶ τῆς ἀσθηνείας αὐτῆς, ἕνεκα τῆς σπανιότητος τῆς περιπτώσεως.

Μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν ἀνάλογον περίπτωσιν ἠδυνήθη ν' ἀνεύρω ἐν τῇ προσιτῇ μοι γαλλικῇ ἱατρικῇ φιλολογίᾳ· τὰ νεώτερα γυναικολογικὰ συγγράμματα, ὡς τὸ τοῦ Labadie—Lagrange καὶ Leguen, οὐδὲν ἀναφέρουσι περὶ ἐνδογενῶν στερεῶν σωμάτων τῆς σάλπιγγος εἴτε τῆς μήτρας· οὐδ' ἐν τῇ ξένη φιλολογίᾳ φαίνεται ὅτι ἐδημοσιεύθη τι παρόμοιον· λέγω τοῦτο, διότι εὐτυχῶς πρὸ τινῶν μόλις μηνῶν ὁ κ. De Bovis ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ *Semaine médicale* σοφὴν μελέτην περὶ τῶν ἀλλοτρῶν σωμάτων τῆς μήτρας, ἐν ἧ φαίνεται ὅτι συνέβουλεύθη πᾶν ὅ,τι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐγράφη εἴτε ἐν Γαλλίᾳ εἴτε καὶ ἄλλοιχοῦ· τὰ σώματα, ἅπερ οἱ ἀρχαῖοι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἰπποκράτους μέχρι τοῦ 17^{ου} αἰῶνος περιέγραψαν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Concretions calculeuses de la matrice*, ἀπεδείχθησαν βραδύτερον ὑπὸ τοῦ περιφανοῦς ἀνατομοπαθολόγου Louis ὅτι ἦσαν ὄγκοι ἀποτιτανωμένοι.

Σήμερον τρεῖς ὑπάρχουσι μεγάλαι μελέται ἐπὶ τῶν ἀλλοτρῶν σωμάτων τῆς μήτρας, ἡ τοῦ Cazalis (1894), ἡτις βασιζέται ἐπὶ εἰκοσι καὶ μιᾶς περιπτώσεων, ἡ τοῦ Albertin (de Lyon) τῇ 1895, παρουσιάζοντος 11 νέας περιπτώσεις, καὶ ἡ τοῦ Neugebauer, ὅστις τῇ 1877 ἠδυνήθη νὰ περισυλλέξῃ 550 παρατηρήσεις ζένων σωμάτων. Τὰ σώματα ταῦτα προήρχοντο ἐκ τῶν ἐξω ἢ ἦσαν λείψανα ὀστέων ἐμβρύου, οὐδ' ἡ ἐλαχίστη δὲ μνεία γίνεται περὶ ἐνδογενῶν προϊόντων λαμβανόντων γένεσιν εἴτε ἐν τῇ σάλπιγγι εἴτε ἐν τῇ μήτρᾳ.

Ἐπομένως ἡ παρατήρησις ἡμῶν φαίνεται σπανιώτατη, ἐάν τις κρίνῃ ἐκ τῆς σιγῆς, ἣν οἱ συγγραφεῖς τηροῦσι περὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἐνδογενῶν προϊόντων τῆς σάλπιγγος εἴτε τῆς μήτρας. Ποίας φύσεως εἶναι ταῦτα τὰ προϊόντα; Ὁ κ. Γαβριηλίδης, ὅπερ χάριτας ὁμολογῶ διὰ τὴν ιστολογικὴν ἐξέτασιν τοῦ εὐρήματος, λεπτομερῶς θὰ ὁμιλήσῃ ἡμῖν περὶ τούτου. Ἀρκοῦμαι λέγων, ὅτι ὑπὸ τὸ μικρο-

σκόπιον τὸ παρασκεύασμα οὐδεμίαν παρουσιάζει ὀργανικὴν ὕφην, ἀλλὰ συνίσταται ἐκ διαδοχικῶν στρωμάτων ἀμόρφου καὶ τιτανώδους οὐσίας μετὰ σμικροτάτης κεντρικῆς ὀπῆς.

Ὁ κ. Χρηστίδης παρουσιάζει μικροσκοπικὸν παρασκεύασμα τοῦ κ. Γαβριηλίδου, φέρον τομὰς τῶν σωμάτων, ἀτινα περιεγράφησαν ἤδη ὑπὸ τῶν κκ. Χρηστίδου καὶ Μανουηλίδου, προσθέτει δὲ ὅτι εἶδε καὶ τὸ σῶμα, περὶ οὗ ἀμίλησεν ὁ κ. Μανουηλίδης, ὅπερ εἶχε σχῆμα καθ' ὅλα μηνοειδές, δοκιμάσας δὲ νὰ θραύσῃ αὐτὸ συγκάμπταν διὰ τῶν δακτύλων ἀπέτυχεν.

Νούλης.—Ὁ κ. Μανουηλίδης εἶναι εἰς δέσειν νὰ μᾶς πληροφορήσῃ εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκετο ἡ μήτρα πρὸ τῆς ἐξόδου τοῦ σωμάτιου ἢ εἴαν εἶχε σκληρίαν τινὰ ἀσυνήθη, καίπερ ἐκ τῶν ὑστέρων ἐξετάσας τὴν γυναῖκα;

Μανουηλίδης.—Ὀυχί.

Πρόεδρος.—Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Χρηστίδου περὶ ἐναποθέσεως τιτανώδων ἀλάτων ἐν τῷ ὀργανισμῷ, παρετηρήσαμεν καὶ ἡμεῖς 2 ἀναλόγους περιπτώσεις. Τούτων ἡ μὲν ἀφορᾷ νέον 22 περίπου ἐτῶν, φέροντα ὄγκον ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς κατωτέρας ἐπιφανείας τοῦ βραχίονος, εὐκίνητον καὶ σκληρὸν καὶ τὸν ὅποιον ἐξελάδομεν ὡς ἴνωμα· ὁ ὄγκος οὗτος παρήχθη ἐν διαστήματι 1 1/2 ἔτους ἐπὶ τῆς οὐλῆς δὴγματος ἵππου, ὅπερ εἶχε λάβει πρὸ 2 περίπου ἐτῶν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν δὲ αὐτοῦ ἀνεύρομεν ὅτι συνίστατο ἐξ οὐσίας λευκῆς καὶ τιτανώδους. Ἐδόθη μάλιστα εἰς τὸν κ. Συγγρὸν πρὸς χημικὴν ἐξέτασιν, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν εἰσέτι τὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ δὲ δευτέρα περίπτωσις ἀποβλέπει λίθον τοῦ προστάτου αὐτόχθονα, ὃν ἀφηρέσαμεν διὰ τομῆς ἐκ τοῦ περιναίου. Ἐν τῇ προστάτῃ ἀπαντῶσιν, ὡς γνωστόν, δύο εἶδη λίθων, οἱ μὲν ἑτερόχθονες προέρχονται ἐκ τῶν νεφρῶν ἢ ἐκ τῆς κύστεως, ὅπόθεν κατερχόμενοι ἐνσφηνοῦνται ἐν τῇ προστάτῃ, μικροὶ ὄντες, καὶ ἀναπτύσσονται ἐκεῖ· οἱ δὲ αὐτόχθονες σχηματίζονται ἐν αὐτῇ τῇ προστάτῃ, ἐνθα αὐξάνουσι καὶ προκαλοῦσι τὰ ἐκ τοῦ ὄγ-

κου αὐτῶν ἐνοχλήματα. Οἱ τελευταῖο ἔχουσι τοῦτο τὸ χαρακτηριστικόν, ὅτι ὁ πυρὴν αὐτῶν εἶναι ὀργανικὴ οὐσία, ἣτις καομένη ἀποδίδει ἐμπυρευματικὴν τινα ὄσμην καὶ καταλείπει τέφραν. Πιθανόν δὲ καὶ οἱ λίθοι τῆς φοθήκης, περὶ ὧν ἐποήσατο λόγον ὁ κ. Χρηστίδης, ἔχουσιν ἀνάλογόν τινα παθογένειαν.

Ἰατροπόουλος.—Τὸ παρασκεύασμα τοῦ σωμάτιου, περὶ οὗ ἀμίλησεν ὁ κ. Μανουηλίδης, φέρει τρῆμα κεντρικόν (δηλ. ἡ τομὴ αὐτοῦ)· τοῦτο δὲ σημαίνει ὅτι ἔσχε πυρῆνα ἐξ ὀργανικῆς οὐσίας, ἣτις ἀπερροφήθη, ἐπίσης σημαίνει καὶ τὴν ἠλικίαν τοῦ σωμάτιου, διότι ὁ πυρὴν ἀπερροφήθη ἕνεκα τῆς μακροχρονιότητος αὐτοῦ.

Τέλος ὁ κ. Παπανικολάου ἀναγινώσκει ἀνακαίνωσιν *περὶ ἐμπυρημάτων τῶν παραρρητίων κόλπων, Ἰγμορίου ἄντρου, σιαγονικοῦ κόλπου, σφηνοειδοῦς κόλπου καὶ τοῦ λαβυρινθίου ἢ τῶν κυψελῶν τοῦ ἠθμοειδοῦς*, ἐκτιθεμένην τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς ἐπιστήμης ὡς πρὸς τὴν συμπτωματολογία, διάγνωσιν καὶ θεραπευτικὴν τῶν ἐμπυρημάτων τῶν ἐν λόγω κοιλοτήτων, ἔχουσαν δ' ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

«Ἐπειδὴ τελευταίως πολὺς ἐγένετο λόγος περὶ τῆς θεραπείας τῶν ἐμπυρημάτων τοῦ Ἰγμορίου ἄντρου ἐκρίναμεν καλὸν ἐν ὀλίγοις νὰ παραστήσωμεν τοῖς ἀξιοτίμοις συναδέλφοις ἐνταῦθα τὰς ἐμπυρήσεις τῶν γειτονικῶν κοιλοτήτων τῆς ρίνος μετὰ τῆς διαφορικῆς διαγνώσεως αὐτῶν καὶ θεραπείας ὡς ἔχει σήμερον ἐν τῇ ἐπιστῇ καὶ νὰ ἐπιμελῶμεν ὀλίγον περισσότερο ἐπὶ τὴν πολυειδῆ θεραπεία τῶν ἐμπυρημάτων τοῦ Ἰγμορίου ἄντρου, ὑποδεικνύοντες συγχρόνως τὴν προτιμητέαν ὁδόν, ἣν ὀφείλομεν ν' ἀκολουθῶμεν πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἴασιν αὐτῶν.

Καὶ εἶναι μὲν γνωστὸν ὅτι παθήσεις τῶν κοιλοτήτων τούτων πρὸ 200 καὶ ἐπίκεινα ἐτῶν περιεγράφησαν, ἀλλ' ἰδίως ἡ ἀνάπτυξις τοῦ κεφαλαίου τούτου τῆς ἱατρικῆς ἐγένετο κατὰ τὰς τελευταίας τρεῖς δεκαετηρίδας, μάλιστα δὲ διὰ τῶν συγγραφέων Lemox, Brawn, Zeffert, Zieml, B. Frankel, Grünwald,

Zuckerlandl¹⁰, P. Heymann, A. Hartmann, Harke¹¹ κ.λ. διὰ παρατηρήσεων κλινικῶν καὶ παθολογικοανατομικῶν. Διὰ τῶν ἐργασιῶν τούτων ἐγένετο γνωστὸν ὅτι αἱ παθήσεις αὗται εἶναι οὐχὶ μόνον ἐπακόλουθοι παθήσεων τῶν ὀδόντων (διὰ τὸ Ἴγμορείου ἄντρον), ὡς πρότερον ἐδοξάζετο, ἀλλ' εἶναι συγγόμεναι ἰδίως ὡς ἐπιπλοκαὶ μολυσματικῶν νόσων ἢ καὶ χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων ἐκτός τῆς ρίνος, θεραπεύονται ὅμως αὐτομάτως σχεδὸν πάντοτε ὡς αἰσθητικὸς αὐτῶν πόρος τύχη φυσιολογικῶς εὐρύς. Ἡ ἀτομικὴ προδιάθεσις, ἢ παραλλάσσουσα μολυσματικὴ δραστηριότης (virulence) τῶν μικροβίων καὶ ἢ τοπογραφικὴ θέσις τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου ἐκάστης τῶν κοιλοτήτων τούτων φαίνεται ἔχουσαι ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν χρονιότητα τῶν ἐμπυημάτων τούτων ἕνεκα τοῦ τελευταίου μάλιστα τούτου αἰτίου ἐν τῇ στατιστικῇ τῶν ἐμπυημάτων τούτων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει τὸ Ἴγμορείου ἄντρον, ἀκολουθεῖ ὁ σφηνοειδὴς κόλπος καὶ ἔπονται ὁ μετωπιαῖος κόλπος καὶ αἱ ἠμοειδεῖς κυψέλαι, καθ' ὅσον τῶν δύο τελευταίων τούτων οἱ ἐκφορητικοὶ πόροι εὐρίσκονται εἰς τὰ κατώτατα αὐτῶν σημεία.

Ἐν τοῖς ἐμπυήμασι τούτοις εὐρέθησαν τὸ bacterium coli, bacillus pyogenes foetidus, diplococcus lanceolatus, τὸ βακτηριδίον τῆς φυματιώσεως, τῆς γρίπης (κατὰ Herxfeld, Herrmann¹² καὶ Dmochowski¹³) καὶ ἀλλότρια σώματα ὡς ἀφορμὴ αὐτῶν.

Αἱ φλεγμοναὶ τῶν παραρρινίων κοιλοτήτων εἰσὶν ὀξείαι ἢ χρόνιαι, ἀνοικταὶ ἢ κεκλεισμέναι. Αἱ τελευταῖαι αὗται, μερικώτερον αἱ τοῦ Ἴγμορείου ἄντρον, διεγινώσκοντο εἰς πάλαιότερους χρόνους πολὺ συγγόμενον τῶν ἄλλων, καθόσον ἕνεκα τῆς ἰσχυρᾶς ἐσωτερικῆς πίεσεως τοῦ ἀποφρακτομένου πύου ἐπὶ τὰ ἀδιέξοδα τοιχώματα τῶν κοιλοτήτων μεταβάλλεται σὺν τῇ σφαιροποιήσει τοῦ ἄντρον καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ὄψις τῆς πέριξ χώρας τὸ Ἴγμορείου ἄντρον ἐξογκοῦται κατ' αὐτὰς ἐν ἀρχῇ πρὸς τὴν ρίνα, εἴτε πρὸς τὰ πρόσω καὶ ἀκολουθῶς πρὸς τὰ κάτω, ἐνῶ κατὰ τὰς ἐπιπέσεις τοῦ πύου ἐν τῷ μετωπιαίῳ κόλπῳ ὠθεῖται ὁ ἔσω κωνὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐκ τῶν ἄνω ἢ παρουσιάζεται ἐξοίδησις πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἔξω τῆς ρίζης τῆς ρίνος σημαντικὸν διὰ τὴν διόγκωσιν

τῶν ἠμοειδῶν κυψελῶν, ἰδίως τῶν προσθίων, ἐστὶν ἡ ἐξώθησις τοῦ ὀφθαλμοῦ πρὸς τὰ ἔξω καὶ κάτω μετὰ διπλωπίας, τοῦθ' ὅπερ ὡς τὸ πρῶτον σύμπτωμα κατ' αὐτὴν παρουσιάζεται. Ταῦτα λοιπὸν εἰσὶν ἐκεῖνα, παρ' οἷς οὐδαμοῦ πύον εὐρίσκουμεν οὔτε διὰ τῆς προσθίας οὔτε διὰ τῆς ὀπισθίας ρινοσκοπήσεως, ὡν τὴν ὑπαρξίν ἀποκαλύπτει διεξοδικὴ καὶ ἐπιμελὴς ἔρευνα, ἐὰν μὴ τὰ ἄνω συμπτώματα παραστῶσιν ἡμῖν ἀρωγοὶ ταχεῖς.

Αἱ ὀξείαι φλεγμοναὶ, αἰτινὲς συνθέστατά εἰσιν ἐπιπλοκαὶ μολυσματικῶν νοσημάτων, ἰδίως τῆς γρίπης ὡς συμπαρομαρτοῦσα πάθησις τοῦ ρινικοῦ κατάρρου, ἀποθεραπεύονται σὺν τούτῳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς ἐκροῆς τοῦ ἀναπτυχθέντος ἐξιδρώματος διὰ τοῦ φυσικοῦ πόρου (Avellis¹⁴) ἢ καταντῶσι χρόνια ἐμπυήματα ἕνεκα τῶν πρὸ ὀλίγου μνημονευθέντων λόγων.

Παθολογικοανατομικῶς εἰς τὰς χρονίας φλεγμονὰς τῶν παραρρινίων κοιλοτήτων διακρίνονται, κατὰ τὸν Zuckerlandl¹⁵, Grünwald¹⁶, Dmochowsky¹⁷ καὶ ἄλλους, δύο μορφᾶι μεταβολῶν: εἰς τὴν πρώτην συμβαίνει μᾶλλον ὀρώδης, ὀλίγα στοργύλα κύτταρα περιέχουσα διήθησις τοῦ βλεννοῦματος, ὅστις δύναται τόσον νὰ ἐξοιδηθῇ, ὥστε νὰ καταλάβῃ ὀλόκληρον τὴν κοιλότητα κατὰ δὲ τὴν δευτέραν τόσον πολλὰ πυοκύτταρα (δυσιδύουσι) διαπιδύουσι ἐντὸς τοῦ βλεννοῦματος, ὥστε ταῦτα κατακαλύπτουσιν ἔστιν ὅτι τὴν ὕψην τούτου. Ἰδίως κατὰ τὰ ὑπὸ τὸ ἐπιθήλιον μέρη καὶ τὰς θηλοειδεῖς ἐξοχάς. Ἐν ἀμφοτέροις ταῖς μορφαῖς παρουσιάζονται κύστεις μικραὶ τὸ πλεῖστον, ἀποτέλεσμα συρροῆς βοτρυδίων ἀδένων ἢ ἐμφράξεως τῶν ἐκφορητικῶν πόρων ἢ λυμφατικῶν ἀγγείων. Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ ἔκκρισις εἶναι ὀρώδης, κατὰ τὴν δευτέραν μᾶλλον πυώδης. Ἡ ὀρώδης μορφή δύναται νὰ ὀπισθοχωρήσῃ καὶ μόνη ἢ ὑπαρξίς τῶν κυστιδίων καὶ θηλοειδῶν ἐκθλαστήσεων δύναται νὰ ὑπομνήσῃ τὴν πρότερον πάθησιν. Ὁ συνεκτικὸς ἰσθὸς ὡς καὶ τὰ στοργύλα κύτταρα μένουσι συνήθως κλισημένα. Προσέτι ἀπκντῶσιν οὐχὶ σπανίως χρωστικὴ οὐσία, πολυπόδες καὶ ὑπερτροφία τοῦ βλεννοῦματος. Κατὰ τὴν πυώδη μορφήν ὁ βλεννοῦμα ἕνεκα τῆς ἀφθόνου ἀναπτύξεως

συνεκτικοῦ ἰσθοῦ λαμβάνει οὐλώδη σύστασιν. Εἰς βαθυτέρας παθήσεις τοῦ βλεννοῦματος συνέχεται οὗτος στερρότερον μετὰ τῶν ὀστέων, τότε δὲ ἀλλοιοῦνται καὶ ταῦτα παθολογικῶς. Πρωτογενῆ πάθησιν τῶν ὀστέων πρέπει νὰ παραδεχθῇ τις μόνον ἐν περιπτώσει φυματιώσεως, ἢ σφιλιδος, ἢ οἰουδήποτε νεοπλασματος παθολογικῶς ἐπενεργήσαντος εἰς τὰ ὀστέα (M. Schmidt¹⁸).

Τὰ ὑποκειμενικὰ συμπτώματα κατὰ τὰς (χρονίας) φλεγμονὰς τῶν παραρρινίων κοιλοτήτων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐδὲν ἔχουσι τὸ χαρακτηριστικόν. Ἐπειδὴ ὁ β' κλάδος τοῦ τριδύμου ἐνευροῖ τὰς κοιλοτήτας ταύτας (ἐκτός τῆς τοῦ μετωπιαίου κόλπου), παρατηροῦνται ἀνακλαστικῶς πόνοι καὶ ὄλην τὴν περιόχην τοῦ νεύρου τούτου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως γίνονται ἀντιληπτοὶ οὔτοι εἰς μὲν τὰς φλεγμονὰς τοῦ Ἴγμορείου ἄντρον κατὰ τὰς πλαγίας χώρας τοῦ μετώπου, ὑπεράνω τῶν ὀφρύων, εἰς τὰς τοῦ μετωπιαίου κόλπου συγγόμενα κατὰ τὴν ἐσωθεν τῆς ὑπερορχήλου ἐντομῆς χώραν, ἐνῶ παθήσεις τῶν ἠμοειδῶν κυψελῶν προξενούσι μᾶλλον ζάλην καὶ πόνους κατὰ τὸ βρέγμα, ὡς καὶ αἱ τοῦ σφηνοειδοῦς κόλπου, καθ' ὅς οἱ πόνοι ἐνίοτε τοποθετοῦνται εἰς τὴν κατ' ἴλιον χώραν ἢ ὑπισθεν τῶν βολβῶν. Σὺν τούτοις οἱ ἀρρωστοὶ παραπονοῦνται διὰ σκοτοδίνην, παροξυσμοὺς ἡμικρανίας, ἀπροθυμίαν περὶ τὴν ἐργασίαν, ὑπνηλίαν, ἀμνησίαν, ἀπροσεξίαν, δυσπεψίαν (ἕνεκα καταπόσεως τοῦ ἀφθόνως ἐκχυμένου πύου ἀπὸ τῶν κοιλοτήτων τούτων), ἔλλειψιν ἀντοχῆς εἰς τὴν χρῆσιν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν καὶ νικοτιανῆς, αἰμορραγίας ρινικῆς, παροσμίων ἰδίως κατὰ τὴν πρωίαν, εἴτε ἕνεκα τῆς κακόσμου ἐμπύσεως, εἴτε ἕνεκα ὑποκειμενικῆς καταστάσεως. Ἡ ὀσφρησις δύναται νὰ βλαβῇ εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς πραγματικῆς ἀνοσμίας, καθ' ἣν αἱ ἀπολήξεις τοῦ ὀσφρητικοῦ νεύρου διὰ τῆς ἐπερχομένης ρινίτιδος ἀλλοιοῦνται εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ἀνοσμίας τῆς ἀναπνευστικῆς, καθ' ἣν ὁ εἰσπνεόμενος ἀήρ μετὰ τῶν αἰθερίων οὐσιῶν ἕνεκεν ἐπερχομένης ἐξοιδήσεως τοῦ βλεννοῦματος ἢ ἀναπτύξεως πολυπόδων δὲν καταφθάνει μέχρι τῆς ὀσφρητικῆς χώρας. Ἀντικειμενικῶς παρατηρεῖται κατὰ τὰς χρονίας παθήσεις τῶν παραρρινίων κοιλοτή-

των ἐκροὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κακόσμου πύου, ὅπερ ἀναφαινεται κατὰ τὸ μνημοειδὲς χάσμα (Hiatus semilunaris) [παθήσεις τοῦ μετωπιαίου κόλπου, προσθίων ἠμοειδῶν κυψελῶν, Ἴγμορείου ἄντρον], ἢ μεταξὺ τῆς μέσης ρινικῆς κόγχης καὶ τοῦ διαφράγματος, κατὰ τὰς χώνας καὶ στέγην τοῦ ὀπισθορρινικοῦ κοιλωματος [παθήσεις τῶν ὀπισθίων ἠμοειδῶν κυψελῶν, ἢ τοῦ σφηνοειδοῦς κόλπου]. Ἡ πυόρροια αὕτη ἐπιφέρει τὸ πλεῖστον ἐξοίδησιν τοῦ βλεννοῦματος κατὰ τὰ μέρη ταῦτα ὑπὸ τὴν μορφήν ἀπλῶν ὑπερτροφιών, αἰτινὲς σὺν τῷ χρόνῳ ἐξοιδούμεναι μεταπίπτουσιν εἰς ἀληθεῖς πολυπόδες. Τούτους ἐθεώρησεν ὁ Grünwald¹⁹ ἐν τῇ πολυτίμῳ καὶ λίαν διαφερούσῃ συγγραφῇ αὐτοῦ «Di Lehre von den Naseneiterungen (1893, 1896) σχεδὸν πάντοτε ὡς σημεία παθήσεως μιᾶς ἢ περισσοτέρων κοιλοτήτων, γνώμη, ἣτις δικαίως κατόπιν κατὰ μέγα μέρος ἐπολεμήθη (Hajek²⁰, Alexander²¹) ὡς καὶ ἡ δοξασία αὐτοῦ περὶ σχέσεως τῆς ὀξείνης μετὰ τῶν περὶ ὧν πρόκειται παθήσεων. Ἐντεῦθεν, καὶ δὴ ἀπὸ τῶν ἐμπυημάτων τοῦ σφηνοειδοῦς κόλπου καὶ τῶν ἠμοειδῶν κυψελῶν, οἱ στρεπτόκοκκοι διὰ τῶν κλάδων ἴσως τοῦ ὀσφρητικοῦ νεύρου διεσπύουσι ἔστιν ὅτι μέχρι τῶν μηνίγγων, ἀπεργαζόμενοι ἐνταῦθα θανατηφόρον μηνιγγίτιδα (Weigert, Strumpell). Σπανιώτατα θὰ συμβῇ τὸ πύον ἕνεκα τῆς ἐμφράξεως τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου τῆς πασχούσης κοιλοτήτος νὰ διανοιχθῇ νέαν ὁδὸν καὶ ν' ἀναφανῇ εἰς τὸ κάτω βλέφαρον, κατὰ τὴν πτερυγοειδῆ αὐλάκα, κατὰ τὸ χεῖλος τῆς κάτω γνάθου κτλ. Δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῶσι τὰ οὐχὶ σπανίως τάχιστα ἐπὶ τοῦ προσώπου παραγόμενα οἰδήματα (διέκτοντα, οὕτως εἰπεῖν, ἢ oedema fugax), ἃ περὶ συμβαίνουσι κυρίως ἐν ταῖς ὀξείαις παθήσεσι καὶ δίδουσι πολλάκις ἀφορμὴν συζητήσεων περὶ ἀγγειοκινητικῶν νευρώσεων παρὰ τοῖς ἰατροῖς (Avellis²²).

Πρὸς διάγνωσιν αὐτῶν ἐπόμενοι τῷ παραδειγματικῷ Hajek, μετὰ τὴν ἐξακριβώσιν τοῦ ἀναμνηστικοῦ, ὅπερ εἰς πολλὰς περιπτώσεις θέλει διευθύνει ὀριστικώτερον τὰς ἐργασίας ἡμῶν, παρατηροῦμεν ἐν πρώτοις μὴ τυχόν ὑπάρχωσι μεταβολαὶ τινὲς εἰς τὰ πέριξ τῆς ρίνος, ἐπὶ τῶν παρειῶν, μετώπου καὶ ὀφθαλ-

μῶν, δι' ἀπλοῦ λαρυγγοσκοπίου ἐξετάζομεν εἴτα τοὺς ὀδόντας καὶ τὴν ὑπερώην καὶ τέλος προβαίνομεν ἐπὶ τὴν προσθίαν καὶ ὀπίσθιαν ῥινοσκόπησιν. Ἐὰν φανερὰ πύον, διὰ μαλακῆς καμπῆς μήλης μετακινούμεν τοὺς τυχόν ὑπάρχοντας πολυπόδας ἢ ἐξοιδήσεις τοῦ βλενοῦμένου ὅπως διευκρινήσωμεν τὴν πηγὴν αὐτοῦ. Λίαν σκόπιμος φαίνεται ἡμῖν ἡ ἐπαλειψίς τῶν μερῶν τούτων διὰ διαλύσεως κοκαίνης 10%, δι' ἧς αἱ ὑπερτροφίαι τοῦ βλενοῦμένου συμπτύσσονται καὶ οἱ πυώδεις ἐπίπαγοι, ἂν ὑπάρχωσιν, ἀποπίπτουσιν, ὧν ἕνεκα ἡ πυώδης ἐκροή γίνεται αἰσθητοτέρα καὶ ἐπομένως ἡ πηγὴ αὐτῆς καταδηλοτέρα, ἢ δ' ἔρευνα τοιοῦτοτρόπως κερδαίνει ἐπὶ πλέον ἔδαφος. Διὰ τῆς ἠλεκτρικῆς διαλύσεως (διαφωτισμοῦ) παρατηροῦμεν εἴτα μὴ ἢ μία πλευρὰ φαίνεται σκοτεινότερα τῆς ἄλλης ἢ ὁ εἰς τῶν κλεισμένων ὀφθαλμῶν τοῦ ἀρρώστου αἰσθάνεται τὸ φῶς ὀλιγώτερον ἔντονον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ μαλακῆς μήλης, κεκαμμένης καταλλήλως, προσπαθοῦμεν ν' ἀνεύρωμεν ἐν τῇ μέσῳ ῥινικῇ πόρῳ τὸ ἐκφορητικὸν τρῆμα τοῦ Ἰγμόρειου ἄντρου, τοῦθ' ὅπερ 50% κατορθοῦται ὑπὸ ἐξησκημένης χειρὸς τοῦτου ἐπιτευχθέντος, εἰσάγομεν ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο κεκαμμένον σωληνάριον, δι' οὗ πλύνομεν δι' ἀπεστερωμένης φυσιολογικῆς διαλύσεως μαγειρικοῦ ἁλτος τὴν κοιλότητα δοκιμαστικῶς. Ἐὰν αἱ προσπάθειαι πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἐκφορητικοῦ τρῆματος ἀποτύχωσιν, ὑπάρχει δ' ὑποψία ὅτι ἐγκρούεται πύον, τότε ἐκτελοῦμεν διὰ τὸ Ἰγμόρειον ἄντρον δοκιμαστικὴν παρακέντησιν διὰ τοῦ μέσου ἢ κάτω ῥινικοῦ πόρου ἐν τῇ μέσῳ αὐτῶν ἢ καὶ διὰ τοῦ προσθίου τοιχώματος τῆς κοιλότητος διὰ καλῶς κλειούσης σύριγγος τοῦ ΡΓΑΝΑΖ, δι' ἧς ἐγχέομεν εἴτα μικρὰν ποσότητα ἀπεστερωμένης διαλύσεως διφθερίνης ἢ ὕδατος ἀπεθρασμένου καὶ εἴτα ἀναμυζῶμεν τὴν διάλυσιν ταύτην, ἥτις θὰ ἐξέλθῃ ἐντὸς τῆς σύριγγος νῦν θελερὰ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κάκιστος, ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ κοιλότης αὐτῆ διατελεῖ ἐν ἐμπυήσει.

Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὸ Ἰγμόρειον ἄντρον θεωρητέον ὑγιές, τὴν δὲ πηγὴν τοῦ ἀεχνάως κατὰ τὸν μέσον ῥινικὸν πόρον καὶ κατὰ τὸ μνηοειδὲς χάσμα αὐτοῦ προβάλλοντος πύου δέον ν' ἀναζητήσωμεν εἰς πάθησιν τοῦ μετω-

πιαίου κόλπου ἢ τῶν προσθίων ἠθμοειδῶν κυψελῶν ἢ εἰς τερηδόνα τοῦ ὀστοῦ τῆς μέσης ῥινικῆς κόγχης. Ἡ τερηδὼν αὕτη καθίσταται φανερὰ διὰ μήλης διὰ τὴν τραχύτητα τοῦ γυμνοῦ ὀστοῦ καὶ τὴν εὐαισθησίαν αὐτοῦ. Εἴτα, κατὰ τὸν Grünwald, ἀποφράσσομεν, ἀφοῦ προηγουμένως καθάρωμεν καλῶς τὴν ῥίνα ἀπὸ τυχόν ὑπάρχοντος πύου, ἀλληλοδιαδόχως, ἐν ἀνάγκῃ ἐπὶ μίαν ἡμέραν, διὰ μικροῦ βύσματος βάμβακος ἀπεστερωμένου κατὰ τὸν μέσον ῥινικὸν πόρον πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ ἐκφορητικὸν τρῆμα τοῦ σφηνοειδοῦς κόλπου καὶ πρὸς τὰ πρόσω κατὰ τὸ μνηοειδὲς χάσμα τὸν ἐκφορητικὸν πόρον τοῦ μετωπιαίου κόλπου, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅπως ἴδωμεν, ἐν μετὰ ταῦτα ἀναφαινῆται πύον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως διὰ τοῦ μέσου τούτου στοιβάσωμεν τὸ τυχόν ἐν τοῖς κόλποις τούτοις παρασκευαζόμενον πύον, ὥστε μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ βύσματος ἀφρονώτερον τὸ πύον καὶ καταδηλοτέρα ἐπομένως παραστῆ ἡμῖν ἡ πηγὴ αὐτῶν.

Εἴτα προσπαθοῦμεν διὰ μήλης, καταλλήλως παρασκευασμένης, νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν μετωπιαῖον κόλπον, ἀφαιροῦντες ἐν ἀνάγκῃ πρὸς τοῦτο καὶ τὸ τυχόν ὑπερτροφικὸν πρόσθιον ἄκρον τῆς μέσης ῥινικῆς κόγχης, ὅπερ κρύπτει καὶ δυσχεραίνει τὴν εὔρεσιν τοῦ ἐξω στομίου τοῦ πόρου αὐτοῦ· τὸν πόρον τοῦτον ἕνεκα τῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκοπιότητος αὐτοῦ δυσκολώτερον δύναται τις διὰ μήλης νὰ διαπεράσῃ καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὸν μετωπιαῖον κόλπον. Ἐὰν τοῦτο κατορθωθῇ, ἐν ἐμπυήσει αὐτοῦ ἀναβλύζει ἐκατέρωθεν τῆς μήλης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄφρονον πύον. Ἐὰν πύον ἀναφαινῆται διαρκῶς κατόπιν βραχείας θεραπείας τοῦ κόλπου διὰ πλύσεων καὶ ἐμφυσήσεων νοσοφένης ἢ ἄλλης τινὸς ἀντισηπτικῆς κόνεως εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν θέσιν, τότε νοσοῦσι καὶ αἱ πρόσθιαι ἠθμοειδεῖς κυψελῆαι, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει πολλάκις. Ἐὰν νῦν, καθάραντες δι' ὀξέος κοχλιαρίου τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τῆς μέσης ῥινικῆς κόγχης, παρατηρῶμεν μετὰ προσοχῆς τὴν γραμμὴν, καθ' ἣν ἡ κόγχη αὕτη προσφύεται τῷ ἠθμοειδεῖ ὀστῷ, βλέπομεν οὐχὶ σπανίως σταγόνες ἀναβλύζοντος πύου, οὗ τὴν πηγὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐργαλείου ἀποξέοντες φερόμεν εἰς φῶς, ἀποπλύνομεν καὶ καυτηριάζομεν δι' ἐλαφρῆς ἰωδιούχου διαλύσεως τοῦ Lugol.

Ἐὰν ὁμως κατὰ τὴν διπλὴν ῥινοσκοπικὴν ἐξέτασιν παρουσιάζηται πύον μετὰ τῆς μέσης ῥινικῆς κόγχης καὶ τοῦ μεσορρινίου διαφράγματος, κατὰ τὰς γῶνας ἢ τὴν στέγην τοῦ ὀπισθορρινίου κοιλώματος, ἐὰν μὴ ὑφίσταται ῥινίτις τις ὀπισθορρινικῆ (retro-nasalis) ἢ εἰδικὴ τις πάθησις τῶν ὀστών, ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τὸν σφηνοειδῆ κόλπον. Ἔστιν ὅτε, μάλιστα ὅταν ἡ μέση ῥινικὴ κόγχη ἀφίσταται πολὺ τοῦ διαφράγματος τῆς ῥίνος, βλέπει τις κατ' εὐθείαν καὶ τὸ πύον ἐκρέον διὰ τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου αὐτοῦ, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἀποκόπτομεν τὸ ὀπίσθιον ἄκρον τῆς κόγχης ταύτης εὐκόλως διὰ ψαλίδος ἢ τοῦ πεπυρακτωμένου γαλβανοκυστικοῦ βρόχου ὅπως φέρομεν εἰς φῶς τὸ πρόσθιον τοιχώμα τοῦ κόλπου τούτου, ὅστις ἀπέχει κατὰ μέσον ὄρον παρ' ἀνδράσι 8, 2 ἐκμ., παρὰ γυναιξίν 7, 6 ἐκμ. Ἀκολουθῶν διὰ μήλης, διευθυνομένης ἀπὸ τοῦ κάτω χεῖλους τῆς εἰσόδου τῆς ῥίνος μετὰ τοῦ μέσου τῆς μέσης ῥινικῆς κόγχης καὶ τοῦ διαφράγματος, προσκρούομεν ἐπὶ τὸ πρόσθιον τοιχώμα τοῦ κόλπου, ὅπερ εὐρίσκωμεν λίαν εὐθρυπτον καὶ ἐπώδυνον εἰς περιπτώσεις παθήσεως αὐτοῦ, πύσαντες δὲ αὐτὸ ἐλαφρῶς εἰσερχόμεθα εἰς τὸ ἄντρον, ἐπεκτείνομεν τὴν ὀπὴν πρὸς τὰ κάτω καὶ προσεκτικῶς ἐπὶ τοῦ κάτω τοιχώματος (Grünwald) καὶ ἀποκαθαίρομεν εἴτα τὸν κόλπον τοῦτον. Ἐὰν ἐν τούτοις καὶ πάλιν ἡ ἐκροή τοῦ πύου κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα δὲν ἐκλείψῃ, τότε αὕτη ὀφείλεται εἰς πάθησιν τῶν ὀπισθίων ἠθμοειδῶν κυψελῶν, ἣν διαγιγνώσκωμεν καὶ θεραπεύομεν, ὡς τὴν τῶν προσθίων. Ἡ ὑπὸ τοῦ Kilian¹⁴ ἐπινοηθεῖσα μέση ῥινοσκόπησις (rhinoscopia media) δύναται ἐπίσης νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν διαφορικὴν διάγνωσιν εἰς καταλλήλους περιπτώσεις.

Διὰ τῆς ἐπιμόνου ταύτης ἐρεύνης, πρὸς ἣν ἀπαιτεῖται ὑπομονὴ καὶ ἐγκαρτέρησις ἐκ μέρους τοῦ ἀρρώστου καὶ τοῦ ἱατροῦ, κατορθοῦμεν διὰ τῆς ἀποκλειστικῆς ταύτης μεθόδου νὰ φθάσωμεν ἀσφαλῆστερον εἰς τὸν σκοπὸν, δηλαδὴ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς πηγῆς τοῦ εἰς τὴν ῥίνα εἰσρέοντος πύου.

Τούτου γενομένου ἡ θεραπεία εἶναι δεδομένη. Πρὸς τοῦτο πρὸ παντὸς ὀφείλομεν ν' ἀφαιρέσωμεν πᾶν ὅ,τι (πολύποδας, ἀπο-

φύσεις ὀστών), ἀποφράσσομεν τὸν ἐκφορητικὸν πόρον τῆς πυογόνου κοιλότητος ὑποθάλλει χρονίως τὴν πάθησιν ταύτην. Συμβαίνει ἐνίοτε ὥστε μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοιούτων ἐξοστῶσεων νὰ θεραπεύωνται τὰ ἐμπυήματα εἴτα αὐτομάτως. Ἄλλως καταφεύγομεν εἰς πλύσεις τῆς πασχούσης κοιλότητος δι' ἀπεστερωμένης διαλύσεως διαφθερίνης (1%), χλωριούχου νατρίου ἐν φυσιολογικῇ διαλύσει, νιτρικοῦ ἀργύρου (3—5%) καὶ ἐμφυσήσεως ἀντισηπτικῆς τινος κόνεως, νοσοφένης, δερματόλης, ἰωδοφορμίου, ἀφοῦ προηγουμένως διὰ τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου αὐτῆς διὰ καταλλήλου ἐργαλείου ἐκθιάσωμεν τὸ ἐνυπάρχον πύον δι' αἴρος. Εἰς οὐχὶ λίαν προκχωρηκυίας περιπτώσεις δύναμεθα διὰ τῶν μέσων τούτων ἀνεῦ τῆς ἐλαχίστης αἱματοχυσίας πολλάκις νὰ θεραπεύσωμεν τὴν νόσον. Ὁ Spiess¹⁴ εὕρισκε εἰς ἀριθμὸν τινα τοιούτων ἐμπυημάτων, ἐφ' ὧν ἐπειραματίσθη, εὐνοικὴν τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἠλεκτροχημικῆς ιδιότητος τῆς ἠλεκτρολύσεως διὰ χαλκοῦ, μεθ' ἧς καταγίνεται ἀπὸ τινος. Εἰς ἐπιμόνους ὁμως περιπτώσεις καὶ εἰς ἐκείνας, παρ' αἷς διὰ τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου δὲν δύναμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν κοιλότητα, τὰ δὲ συμπτώματα αὐτῶν ἀπαιτοῦσι ταχέως τὴν ἐπέμβασιν, καταφεύγομεν εἰς ριζικὰς θεραπείας δι' ἐγχειρήσεων, αἵτινες ἐπιτρέπουσι τὴν κατ' εὐθείαν ἐπίβλεψιν τῆς κοιλότητος ἐκ τῶν ἔξω.

Οὕτω λ.χ. διὰ τὸν μετωπιαῖον κόλπον διανοίγομεν αὐτὸν ἐκ τῶν ἐμπροσθεν διὰ πῆς τομῆς τοῦ Jansen¹⁵, ἥτις βαίνει παρὰ τὸ κάτω χεῖλος τῆς προηγουμένης ξυρισθείσης ὀφρύος ἀπὸ τοῦ μέσου αὐτῆς μέχρι τοῦ ὕψους τοῦ συστοίχου ἐσωτερικοῦ κανθοῦ, παρασκευάσαντες δ' εἴτα κρημνοὺς δέρματος πρὸς τὰ κάτω καὶ ἔξω καὶ πρὸς τὰ ἄνω εὐρισκόμεθα πρὸ τοῦ ὀστέινου τοιχώματος τῆς κοιλότητος, διὰ σφύρας καὶ σμίλης, εἴτα μετὰ προσοχῆς ἐκκόπτομεν τὸ προβάλλον κάτω καὶ μέρος τοῦ προσθίου ὀστέινου τοιχώματος καὶ εἰσερχόμεθα οὕτως ἐντὸς τοῦ μετωπιαίου κόλπου, ὃν διὰ ξύστρου ἀποκαθαίρομεν ἀπὸ τυχούσας πολυποειδεῖς μεταπτώσεις τοῦ βλενοῦμένου καὶ τερηδόνα τοῦ ὀστοῦ· πρὸ παντὸς ὁμως ὀφείλομεν νὰ ἐνώσωμεν αὐτὸν μετὰ τῆς ῥινικῆς κοιλότητος διωθούντες τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο πρὸς τὰ

κάτω και έσω. Από της τομής ταύτης, ήτις εν Γερμανία αντικατέστησε την κατά μέτωπον άρχαιότεραν ως ελάχιστα παραμορφούσα, εις καταλλήλους περιπτώσεις διανοίγει τις και αποθεραπεύει ουχι σπανίως συνυπάρχουσαν πάθησιν των ήθμοειδών κυψελών και του σφηνοειδούς κόλπου, ως τούτο ποιεῖ ο Jansen. Επιπάσσομεν εἴτα την κοιλότητα δι' ιωδοφορμίου ή ενθέτομεν βύσμα γάζης ιωδοφορμιούχου. Την δευτέραν εβδομάδα συρράπτομεν τὰ χείλη της εξωτερικής τομής και αποθεραπεύομεν τόν κόλπον διά του διευρυνοέντος ή προς την ρινικήν κοιλότητα παρασκευασθέντος έκφορητικού πόρου, εν διατηρούμεν πάντοτε ανοικτόν.

Μονομερείς παθήσεις των ήθμοειδών κυψελών και του σφηνοειδούς κόλπου θεραπεύομεν από της φυσικής όδοϋ, ως εν τῇ διαγνώσει αναφέρομεν.

Πρός περαιτέρω θεραπείαν των έμπυημάτων του Ίγμορείου άντρου διά τας περιπτώσεις, ών τὸ έκφορητικόν τρήμα έστιν ανέφικτον, καταφεύγομεν εις πλύσεις του άντρου από του κοίλου της ρινός διά τεχνητού πόρου κατά τὸ μέσον του μέσου ρινικού πόρου (Kilian, 1887) ή του κατωτέρου ρινικού πόρου (Mickulitz, 1886). Οι δὲ Krause και Friedländer¹⁰ έδημοσίευσαν εὐνοϊκά αποτελέσματα της μεθόδου ταύτης εν ενώσει μετά της ξηρᾶς δι' άντισταστικῶν κόνεων θεραπείας. Εάν μετά παρέλευσιν ήμερῶν τινων δὲν επέλθῃ βελτίωσις, διανοίγομεν υπό τοπικὴν άναίσθησιαν δι' άπλῆς ή κάλλιον δι' ήλεκτροκινητικῆς τρυπάνης, δι' ἧς σχεδόν άκριαίως και άνευ πόνου επιτυγχάνεται ή προς τὸ άντρον διάτρησης, τεχνητὸν πόρον πλάτους 3—6 χμ. από της φατνιακῆς αποφύσεως (Cooper, 1721) της άνω γνάθου διὰ του φατνίου του δευτέρου ελάσσονος ή πρώτου μείζονος γομφίου ή παρακείμενου τινός τερηδονισμένου οδόντος, εν εξαγομέν προηγουμένως, διευθύνοντες καθέτως προς τὰ άνω πάντοτε την τρυπάνην. Εἴτα εισάγομεν διὰ του παρασκευασθέντος πόρου στιλπνὴν μήλην, ἵνα ἴδωμεν μή ή διάτρησης ἐγένετο προς τὸ κοῖλον της ρινός, τουθ' όπερ εις περιπτώσεις μεγάλης κολπώσεως του ρινικού κοιλώματος προς τὰ έξω έστιν οτε συμβαίνει εν τοιαύτῃ περιπτώσει ή μήλη

ὀ ανακαλύπτεται εν τῇ κοιλῇ της ρινός διά της προσθίας ρινοσκοπήσεως. Από της θέσεως ταύτης, ήτις αντιστοιχεί προς τὸ κατώτατον επίπεδον της κοιλότητος, προεξίνομεν εις πλύσεις αὐτῆς δι' ελαφρῶς ροδιζούσης άσήπτου διαλύσεως υπερμαγγανικοῦ καλίου, βορικοῦ οξέος 1—3%, χλωρικοῦ καλίου 1—2%, νιτρικοῦ άργύρου 0,5%, διαφθερίνης 1%οο, κατά μήνας εναλλάσσοντες ταύτας. Τας πλύσεις ταύτας δύναται άριστα νὰ εκτελῇ κατ' οἶκον ὁ άρρωστος, εν εφοδιασθῇ διὰ καταλλήλως κεκκμημένου λεπτοῦ σωλήνος, εν δέον πάντοτε νὰ εισάγῃ διὰ του παρασκευασθέντος πόρου μέχρι του Ίγμορείου άντρου, διότι άλλως εύκόλως κατά τὸ προς την κοιλότητα στόμιον του τρήματος εκφύονται ὀστεόφυτα, άτινα δυσχεραίνουσι την εργασίαν. Ανά πάντα δευτερον μήνα άνάγκη νὰ διευρύνωμεν τὸ τρήμα τούτο διὰ μιᾶς κωνικῆς μήλης του Bowman. Διάφορα μέσα επινοηθέντα ὅπως άφ' ενός μὲν προφυλάττωσι την κοιλότητα από της εις αὐτὴν εισόδου μικροβίων ή και κλασμάτων τροφῶν κατά την μάσησιν, άφ' ετέρου δὲ διατηρῶσι διαρκῶς ανοικτόν τὸ τρήμα, θεωροῦνται περιττά ή και βλαβερά. Αἱ πλύσεις γίνονται άπαξ, δις ή και τρις της ήμέρας εν διὰ της θεραπείας ταύτης εξαφανισθῇ πᾶν ἔχνος πύου ή βλέννης, ἐπὶ πολὺν ἐτι χρόνον ὀφείλει νὰ πλύνῃ ὁ άρρωστος τὸ Ίγμόρειον άντρον αὐτοῦ, διότι άλλως εύκόλως ἐπέρχεται ὑποτροπή. Κατ' αὐτόν τὸν τρόπον ὁ άρρωστος δύναται κατ' οἶκον χωρὶς ν' απολέσῃ τι τὸ παράπαν νὰ θεραπεύσῃ τὸ έμπύημα αὐτοῦ, όταν τούτο ή ρινικῆς προσλεύσεως άνευ συμμετοχῆς του ὀστοῦ ή οδόντος τινός.

Πρός ταχύτεραν, ἴσως και αποτελεσματικωτέραν, αποθεραπειαν ήνωσεν ὁ Semon (1890) τὸ φατνιακόν τεχνητὸν τρήμα μετ' αντιτρήματος κατά τὸν κάτω ρινικόν πόρον, κατά την πρότασιν του Mickulitz.

Τὰ πλείστα έμπυήματα, μάλιστα δὲ τὰ μάλλον οξεία, θεραπεύονται ὀσσον ή βραδύτερον διὰ τινός των άνωτέρω μεθόδων, μέγας δμως αριθμὸς τούτων μένει άνίατος. Προς αποτελεσματικὴν θεραπείαν των τελευταίων τούτων επιμόνων περιπτώσεων νέαν ἐχάραξεν ὀδὸν ὁ Küster¹⁷, συστήσας και διὰ τὰ εν στερεῇς τοιχώμασιν έμπυήματα (μαστοειδὲς άντρον,

Ίγμόρειον άντρον, ὑπεζωκότα κτλ.) τοὺς από μακροῦ ὀφισταμένους εν τῇ χειρουργικῇ κανόνας, ήτοι εύρειαν διάνοξιν των κοιλοτήτων τούτων προς ελευθέραν ἐκροὴν του πύου και άκριβῆ εξέτασιν των τοιχωμάτων αὐτών. Ταῦτα κατώρθου ὁ Küster διὰ της διὰ σμίλης υπό τοπικὴν νάρκωσιν αποτομῆς του προσθίου υπό της παρεῖας τελείως καλυπτομένου τοιχώματος της κοιλότητος κατά τὸν γναθιαῖον βόθρον μέχρι του δαπέδου αὐτῆς διὰ την εύπωρότεραν ἐκροὴν του πύου ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε διὰ του ὠτίτου δακτύλου νὰ έρευνᾷ τὸ ἔδαφος διὰ τυχόν ὑπάρχουσαν τερηδόνα του ὀστοῦ ή ρίζης οδόντος. Ανασυνέστησε λοιπὸν την κατά τὸν παρελθόντα αἰῶνα υπό του Larmorier και βραδύτερον υπό του Desault (1801) γενομένην διάνοξιν του Ίγμορείου άντρου, πρώτος αὐτὸς συστήσας την διατήρησιν του περισσέτου διὰ τὸν φόβον σχηματισμοῦ συριγγίου κατά την ἐπούλωσιν της ὀπῆς. Διὰ τὸν φόβον τούτου άκριβῶς ὁ Grünwald ποιεῖται ελάσσονα την διάνοξιν μέχρις 6 χμ. εις τετράγωνον. Τουναντίον δὲ οἱ Partsch και Scheinmann¹⁸ δι' ήλεκτροκινητῶν τρυπάνων προοῦσης διαμέτρου διήνοιγον ταχέως τὸ τρήμα τούτο ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε και διὰ της ὀρᾶσεως ν' αντιλαμβάνωνται των εν τῇ κοιλότητι.

Πρός άκριβεστάτην ὅμως επισκόπησιν των εν τῇ άντρῳ εις την εύρυτάτην των διανοίξεων τούτου προέβη ὁ Jansen¹⁵, ὅστις μετά την παρασκευὴν κρημνοῦ από των άπαλῶν μορίων και του περισσέτου των καλυπτόντων τὸ πρόσθιον τοίχωμα της κοιλότητος καταρρίπτει διὰ σμίλης και ὀστεοκλαστικῆς λαβίδος ὄλον τὸ τοίχωμα τούτο μέχρι του υποκαγχίου τρήματος, οὗ φείδεται διὰ την δι' αὐτοῦ διέλευσιν των νεύρων και άγγείων.

Μετά την διάνοξιν του άντρου εύρίσκει τις τὸν βλενοῦμένα ή σχεδόν φυσιολογικόν (εις εύτυχεις τινὰς περιπτώσεις φέροντα κατά τὸ ἔδαφος περι τερηδονισμένην ρίζαν οδόντος τινός κευχροειδὲς σάρκας, ὅρ' ἄς τὸ ὀστοῦν ἀποδεικνύεται γυμνόν, ὅτε άρκεῖ τοπικὴ του μέρους τούτου ἀπόξεσις, ή δ' ἐγχειρήσις λήγει οὕτως), ή τὸ πλείστον καθ' ὄλην την ἔκτασιν πολυποειδῶς μεταβεβλημένον, ὅτε άνάγκη πᾶσα ὅπως τὸν οὕτως μεταπεπτωκότα βλενοῦμένα ὄλον ἀποξέσῃ και ἀραιώσῃ.

Εἰς τὰς νεωτέρας αὐτοῦ ἐγχειρήσεις ὁ Jansen την εύρυτάτην ταύτην διάνοξιν συνδέει, ως άντελήφθημεν κατά τὰς παρ' αὐτῷ ἐργασίας ήμῶν (1896—1897) μετά της καταρρίψεως του άντρορρινικοῦ τοιχώματος και διανοίξεως και καθαρισμοῦ των ἐπὶ την έσω—άνω διεδρον γωνίαν του άντρου ἐπερειδομένων ήθμοειδῶν κυψελῶν και του σφηνοειδούς άντρου, εάν και ταῦτα ἀποδειχθῶσιν έμπειρημένα, ὅπερ ουχι σπανίως συμβαίνει. Διὰ του τρόπου τούτου οὐ μόνον προφυλάσσεται ή κοιλότης από πάσης νέας μόλυνσεως, αλλά και ή ἐπιδερμάτωσις γίνεται ταχύτερα διὰ του ἐπιθηλίου του βλενοῦμένου της ρινός, ὅστις ἐρχεται εις εύρυτάτην συνάφειαν μετά του άντρου.

Πρός ταχείαν νῦν και τελείαν ἴασιν απαιτεῖται ταχεῖα κάλυψις και ἐπιδερμάτωσις (epidermisation) των οὐτώσιν ἀπαγματωθέντων τοιχωμάτων του άντρου· τούτο επιτυγχάνει ὁ Jansen δι' ἐμφυτεύσεως του κατά τὸν γναθιαῖον βόθρον παρασκευασθέντος κρημνοῦ εν τῇ κοιλότητι, ὁ δὲ Bönninghaus διὰ της άναστροφῆς και ἐμφυτεύσεως εν αὐτῇ κρημνοῦ του ὑγιούς βλενοῦμένου της ρινός, εν παρασκευάζει καταρρίπτων ὄλον σχεδόν τὸ ὀστέον άντρορρινικόν τοίχωμα. Οι κρημνοὶ προσφύονται ἐπὶ τὰ τοιχώματα της κοιλότητος εντός 4—5 ήμερῶν διὰ βυσμάτων ιωδοφορμιούχου γάζης, ἣν σπιθάζομεν εντός του άντρου προς πρόληψιν πάσης αἰμορραγίας.

Απαξ προσφύεντος του κρημνοῦ εν τῇ κοιλότητι, περιττὴ πλέον ή και βλαβερά έστιν ή εισαγωγή γάζης, σωλήνος ή άλλου τινός σώματος εν αὐτῇ, διότι ταῦτα ζωηρῶς ήθελον ἐρεθίσαι τὰ τοιχώματα εις δυσανάλογον βλάστησιν κευχροειδῶν παρκίων εναντι της ἐραπλώσεως του ἐπιθηλίου εις βλάβην του τελευταίου τούτου.

Η μεταθεραπεια συνίσταται εις την ἐκτίναξιν της εν τῇ άντρῳ παρεχομένης βλέννης ὑπ' αὐτοῦ του άρρώστου κλείοντος την ρίνα, άνεγείροντος την τελείως καλύπτουσαν τὸ τρήμα παρεῖν και εκφυσῶντος οὕτω διὰ του άντρου, και εις πλύσεις αὐτοῦ άσήπτους άπαξ ή δις της ήμέρας.—Κατ' εὐθείαν ή διὰ λαρυγγοσκοπίου, τιθεμένου εν τῇ άντρῳ καταλλήλως, δύναται ὁ Ιατρός νὰ ἐπιβλέπῃ την πορείαν της ἴσεως, νὰ καυτηριάζῃ ή ἀποξέσῃ τὰς τυχόν

υπερμέτρως αναπτυσσόμενας περιττὰς κερ-
χραιδίας σάρκας (caro luxurians), εὐθείας
ποιῶν οὕτω τὰς τρίβους τοῦ ἐραπλουμένου
ἐπιθηλίου πρὸς ἐπίστρωσιν τῶν εἰς συνεκτικὸν
ιστὸν νῦν μεταπιπτόντων τούτων σαρκίων.
Μετὰ τὴν τελείαν ἴασιν κλείεται, ἂν μὴ ἤδη
ἔκλειπεν ἀφ' αὐτῆς, διὰ πλαστικῆς ἢ κρυ-
τηριάζεων καταλλήλων τὸ κατὰ τὸ προστό-
μιον ἀνοιγμα. Ὁ χρόνος τῆς μεταθεραπείας
μέχρι τελείας ἴασεως εἶναι ἀόριστος, κυμαινόμε-
νος τὸ πλεῖστον μεταξύ 1½—3 μηνῶν.

Τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα τῆς εὐρείας δια-
νοίξεως ἀπόλλυσιν ἢ τροποποιήσιν τοῦ ἀμερι-
κανοῦ Caldwell²⁰ (1893), ὅστις μετὰ τὴν
εὐρείαν διάνοιξιν ἀπὸ τοῦ γναθιαίου βόθρου,
ἀπόξεσις τῆς κοιλότητος καὶ παρασκευὴν ἀν-
τιτρήματος κατὰ τὸν κάτω βινικὸν πόρον (ἐκεῖ,
ἐνθα ὁ Mickulitz ἐγχειρεῖ), κλείει αὐθις παρα-
δόξως τὸ κατὰ τὸ προστόμιον τρήμα.

Τὴν μέθοδον ταύτην, καίπερ ἀπὸ τριετίας
γνωστὴν ἐν Εὐρώπῃ²¹, ἐνεκοιπώθη μεθ' ὅλα τὰ
ἐλαττώματα αὐτῆς καὶ ὑπεστήριξε θερμῶς
ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν λαρυγγολόγων τῶν Πα-
ρισίων (1897) ὡς ἴδιαν ὁ Luc (Méthode
Luc) μετὰ ιστορικῶν 3 ἀσθενῶν, ἐνὸς ἰαθέν-
τος καὶ δύο διατελούντων ἐτι ὑπὸ θεραπείαν.
Τὸ κατὰ τὸν γναθιαίου βόθρου ἀνοιγμα κλείει
ἀμέσως ὁ Luc ὅπως κωλύσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ στό-
ματος εἰς τὸ ἄντρον εἰσέλασιν μικροβίων καὶ
τμημάτων φαγητοῦ καὶ ἀπαλλάξῃ τὰ ἐδέ-
σματα τῶν ἀρρώστων αὐτοῦ τῆς δυσώδους
καρύκης τῆς ἀπὸ τοῦ ἰωδοφορμιούχου γά-
ζης (!), ἢν ὅα εἰσῆγεν εἰς τὴν κοιλότητα, ἐάν
ἤθελεν ἀρήσει τὸ τρήμα ἀνοιχτόν. Εἶτα συνι-
στᾷ πλύσεις ἀντισηπτικῆς τοῦ ἄντρου ἀπὸ
τοῦ κατὰ τὸν κάτω βινικὸν πόρον ἀντιτρήμα-
τος διὰ σωλῆνος εἰδικοῦ ἐπὶ 15—20 ἡμέρας,
μεθ' ἧς εὐαγγελίζεται διὰ τὸν ἀρρώστον τε-
λείαν τὴν ἴασιν. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς θερα-
πείας τῶν ἐμπυήσεων τοῦ ἄντρου τούτου φαί-
νεται διὰ τὸν Luc γενικὸς ἀνευ ἐνδείξεων
εἰδικῶν.

Ἐνὸς ἔτους ὅμως πείρα¹ ἐδίδαξε τὸν Luc

1. Εἰς τὰς 3 τῶν 9 οὕτως ἐγχειρηθειῶν περιπτώ-
σεων τῆς διατριβῆς τοῦ κ. Λιάμπη²⁰ ἔσχεν ὁ Luc δια-
κνήσεις (33,35%) τοῦ συρραφέντος καρηνοῦ διὰ τὴν
κατὰ τὸ ἐπικλίσιον τούτου μέρος καθίξιαν τοῦ πύου
μετ' ἀνυψώσεως τῆς θερμοκρασίας, καὶ νέαν ὑποτροπὴν

ὅτι τὰ ἐπίμονα ταῦτα ἐμπυήματα δὲν ἦτο
δυνατὸν νὰ ἰαθῶσιν ἐν τόσῳ μικρῷ χρόνῳ
οὕτως, ὥστε τροποποιεῖ οὗτος τὰς ἐν ἀρχῇ
γνώμας αὐτοῦ, ἀποφαινόμενος ἐν τῷ συνεδρίῳ
τῶν λαρυγγολόγων τῶν Παρισίων (1898) ὅτι
ἀπαιτεῖται 3—8 ἐβδομάδων μεταθεραπεία
καὶ ὅτι ὁ διὰ τὰς πλύσεις τοῦ ἄντρου εἰδικὸς
σωλῆν δύναται ν' ἀντικατασταθῇ διὰ βύσμα-
τος γάλης ἰωδοφορμιούχου τιθεμένου κατὰ τὸ
ἀντίτρημα μέχρις ἐπουλώσεως τοῦ συρραφέν-
τος κατὰ τὸν γναθιαίου βόθρου καρηνοῦ. Ἡ
ἀπομίμησις τῆς ἐγχειρήσεως ταύτης καθ' ἡμᾶς
ὅα εὐρίσκειν ἀποχρῶντα λόγον εἰς τὰ σπα-
νιώτατα ἐκεῖνα ἐμπυήματα, παρ' οἷς μετὰ
τὴν διάνοιξιν ἀπὸ τοῦ γναθιαίου βόθρου εὐρέ-
θη ὁ βλεννοῦμην εἰς περιωρισμένα τινὰ μέρη
σπουδαίως μεταβεβλημένος, ὅτε μία περιω-
ρισμένη ἀπόξεσις ταχέως ἤθελεν ἐπενέγκει τὸ
ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα διὰ ἐπουλώσεως τοῦ
ἀφαιρηθέντος διὰ τοῦ πέριξ βλεννοῦμενος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γενικὴν κρίσιν ἐπὶ τῶν
διαφόρων τούτων ἐγχειρήσεων, ἀφίεμεν τὸν
λόγον εἰς τὸν πολύπειρον καὶ γηραιὸν καθη-
γητὴν τῆς Φραγκοῦρτης M. Schmidt νὰ
ἐκφέρῃ ἐν τῷ μετὰ τοσαύτης κριτικῆς περι-
νοίας γεγραμμένῳ συγγράμματι αὐτοῦ: Die
Krankheiten der oberen Luftwege aus
der Praxis für die Praxis (ἐκδ. II. Ἰα-
νουάριος 1897, Σελ. 338):

«Ἐὰν εἶναι ἀνάγκη νὰ παρασκευάζῃ τις
ἀντίτρημα κατὰ τὸν κάτω βινικὸν πόρον, ὡς
συνεβούλευσεν ὁ Caldwell, ἢ τὰς ὅπας νὰ
διανοίγῃ τόσον μεγάλας, ὅσον ὁ Jansen,
ὅστις ὀλόκληρον τὸ πρόσθιον τοίχωμα, ἢ ὡς
ὁ Bönninghaus, ὅστις τὸ πλεῖστον μέρος καὶ
τοῦ τοίχωματος ἀφαιρεῖ, τοῦτο ὅα διδάξῃ
τὸ μέλλον.

«Ἐὔρον ὅτι διὰ τῶν πλύσεων ἐκ τῶν κάτω
εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων ἐπιτυγχάνει
τις τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ἐάν μὴ αἰτία τῆς ἐμ-
πυήσεως ἢ τερηδίων τοῦ ὀστοῦ ἢ ρίζης ὀδόντος

εἰς μίαν ἑτέραν περιπτώσειν ἐγχειρηθεῖσαν καὶ αὐθις. — Ἡ
διάρκεια τῆς μεταθεραπείας τῶν περισσοτέρων περιπτώ-
σεων ἐφίσταται ὑπερβαίνουσα τὸν 1½ μῆνα. Ἐάν
ἔμειναν περαιτέρω ἐλεύθεροι ὑποτροπῶν οἱ ἀρρώστοι
οὗτοι, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωσθῇ διὰ τῆς διατριβῆς
ταύτης, γκαρσίσης σχεδὸν ὅτε οἱ ἀρρώστοι οὗτοι ἐβ-
ρίσκοντο ὑπὸ θεραπείαν ἐτι,

τινὸς ὑποδαυλίζον τὴν ἐμπύησιν, ἀλλ' ἐννοεῖ-
ται πολλάκις μετὰ ἐν ἡ δύο ἔτη, καθ' ἃ ὁ ἀρ-
ρώστος ἐκτὸς τοῦ δυσαρέστου ὅτι ἀπαξ καθ'
ἐκαστὴν ὀφείλει νὰ καθαίρῃ τὸ Ἰγμόρειον
αὐτοῦ ἄντρον, οὐδεμίαν ἄλλην ἐνόχλησιν αἰ-
σθάνεται, δι' ἄλλων λέξεων, ὁ ἀρρώστος θεω-
ρεῖται πρακτικῶς θεραπευθεὶς. Δὲν δυνάμεθα
ν' ἀρνηθῶμεν ἐξ ἄλλου, ὅτι πάντοτε ὑπάρχει
τοιούτων ἐμπυήσεων μέρος, ὅπερ μετὰ τὴν χρῆσιν
ὄλην τῶν θεραπευτικῶν τούτων μέσων τελείως
δὲν θεραπεύεται.

Ὁ δὲ Garel, ὁ πολὺς λαρυγγολόγος τῆς
Lyon, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Maladies
du nez (1897) ἀποφαινεται ὡς ἐξῆς: Les
suppurations du sinus maxillaire se
divisent en deux catégories: celles qui
guérissent rapidement et celles qui ne
cèdent qu'à des lavages répétés pen-
dant de longs mois, ou à un curettage
de la cavité. Jusqu'ici rien ne nous
permet de porter un pronostic précis;
nous avons vu des suppurations, re-
montant à plusieurs années, guérir en
moins d'une semaine, tandis que des
suppurations, relativement récentes,
résistaient à tous les traitements. Nous
devons donc nous adresser en premier
lieu au procédé le plus simple et le
moins chirurgical... Le lavage par
l'orifice naturel est bien préférable,
puisqu'il fait du même coup la preuve
du diagnostic et le traitement... Nous
avons guéri la plupart de nos cas par
ce procédé, et les cas qui ont ré-
sisté à ce lavage si simple ont égale-
ment résisté au lavage par le méat
inférieur (orifice artificiel).....

Si la suppuration persiste au bout
de huit ou dix jours, ou bien s'il est
impossible de faire le cathétérisme
par l'orifice naturel, on doit recourir
alors à l'ouverture artificielle. Dans un
cas nous avons pu apprendre à un
malade à se laver lui-même par l'ori-
fice naturel. Il obtint, en trois mois,
la guérison d'un empyème d'origine
dentaire qui durait depuis quinze ans.

Pour l'ouverture artificielle, nous

donnons hardiment la préférence à la
ponction par le méat inférieur et non
à la perforation alvéolaire..... Si la
suppuration résiste au lavage par l'ori-
fice naturel, elle résistera de même
au lavage par l'alvéole ou par le méat.
Si l'empyème est absolument rebelle,
il faut détruire les bourgeons à la
curette en se créant une large voie
par la fosse canine..... Nous avons
employé cette méthode dans un seul
cas, et notre malade a conservé néan-
moins sa suppuration.

Il ne faut pas cependant se décour-
ager en présence des insuccès, car
nous avons vu déjà plusieurs malades
qui ont pu guérir par des lavages
horiqués (méat inférieur ou ouverture
alvéolaire) au bout de 6 à 12 mois et
même deux ans.

Νομίζομεν λοιπὸν φρόνιμον ὅπως, πρὶν ἢ
καταφύγωμεν εἰς τὴν μᾶλλον χειρουργικὴν
ἐγχείρησιν, ἐπὶ πολὺν χρόνον προηγουμένως
ἐπὶ 1—2 ἔτη δοκιμάσωμεν μὴ διὰ τῶν ἐλα-
φροτέρων μεθόδων θεραπεύσωμεν ἀνευ μεγα-
λειτέρου κινδύνου τὸν ἀρρώστον, τοῦθ' ὅπερ
σχεδὸν πάντοτε συμβαίνει, ἐκτὸς σπανιωτάτων
περιπτώσεων διακνήσεως, ὀφειλομένης εἰς τε-
ρηδὸνα ὀστοῦ ἢ ὀδόντος».

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ziem, Ueber Bedeutung und Behandlung der Naseneriterungen. Monatschrift f. Ohrenheilkunde, 1880.
2. Grünwald, Die Lehre von den Naseneriterungen, 1893, 1896.
3. Zuckerkandl, Normale u. pathol. Anatomie d. Nasenhöhle und ihrer pneumatischen Anhänge. 1892.
4. B. Frankel, Ueber das Empyem des Oberkieferhöhle Berlin. Klin. Wochenschr. 1887, No 46.
5. Beiträge z. Pathol. und Therapie d. oberen Athmungswege, 1895.
6. Herzfeld und Herrmann, Bakteriologische Befunde in 10 Fällen von Kieferhöhlenentzündung.— Arch. für Laryngol. u. Rhinol. III, 165, 1895.
7. Emochowski, Beitrag zur patholog. Anatomie und Aetiologie der entzündlichen Prozesse im Antrum Highmorei. Preisgekrönte Arbeit.— Arch. für Laryngol. und Rhinol. III, 255, 1895.

8. M. Schmidt, Die Krankh. der oberen Luftwege aus d. Praxis für die Praxis, 1897.

9. Hajek, Ueber die patholog. Veränderungen der Siebbeinknochen im Gefolge der entzündlichen Schleimhauthypertrophie und der Nasenpolypen. Arch. für Laryngol. und Rhinol. IV, 277, 1896.

10. Alexander, Die Nasenpolypen in ihren Beziehungen zu den Empyemen der Nasennebenhöhlen.—Arch. Laryngol. V, 324, 1896.

11. Avellis, Einige Kurze Klinische Bemerkungen zu Lehre von Kieferhöhlenempyem.—Arch. f. Laryngol. und Rhinol. II, 301, 1895.

12. Avellis, Das acute Kieferhöhlenempyem und die Frage der Selbstheilung desselben.—Arch. f. Laryngol. und Rhinolog. IV, 255, 1896.

13. Killian, Rhinoscopia media.—Münch. med. Woch. No 33, 1890.

14. Spiess, Eine neue Methode zur Behandlung der Nebenhöhlenerweiterung der Nase.—Arch. f. Laryngol. V, 150, 1896.

15. Jansen, Zur Eröffnung der Nebenhöhlen der Nase bei chronischer Eiterung: Arch. f. Laryngol. I, 135, 1893.

16. Friedländer, Berlin. Klin. Wochenschr. 1889, 37.

17. Küster, Ueber die Grundsätze von Eiterungen in starrwandigen Höhlen:—Debsch. med. Wochenschr. 1880, 235.

18. Scheinmann, Berlin. Laryngol. Gesellsch. 6 Juli 1894.

19. Bönninghaus, Die Resection der facialis und der nasalen Wand der Kieferhöhle mit Einstülpung von Nasenschleimhaut in die letztere zur Heilung hartnäckiger Kieferempyemie.—Arch. f. Laryngologie und Rhinol. VI, 213, 1897.

20. Caldwell, New-York med. Journal, 4 November 1893, Refer. Centralblatt f. Laryngol. Sept. 1894.

21. Centralblatt f. Laryngol. Sept. 1894.

22. M. Schmidt, Die Krankheiten d. oberen Luftw. II auf. Januar 1897.

23. Azémaris: Traitement des Sinusites maxillaires (Méthode Luc). Thèse de Paris 1897.

24. Garel, Maladies du nez. 1897.

25. Ernst Winkler, Zur Anatomie des unteren Wand des Sinus frontalis. Arch. f. Laryngol. I, 178.

26. Engelmann, Der Stirnhöhlencatarrh. Arch. f. Lar. I 291.

27. Schöch, Zur Diagnose und Therapie der Nebenhöhlenerkrankungen: Arch. f. Laryng. III, 165.

28. Winkler: Zur Therapie der Nebenhöhlenerkrankungen. Arch. f. Laryngol. III, 388.

29. Winkler, Zur Chirurgie der oberen Nasennebenhöhlen. Arch. für Laryngol. VII, 22.

30. Spiers, Zur Chirurgie des sinus sphenoidal. Arch. für Laryngol. VII, 145.

31. Röpke, Die Radicaloperation bei chronis-

chen Verschleimungen und Eiterungen der oberen Nasennebenhöhlen.—Arch. f. Laryngol. VIII, 308.

32. Zarniko, Krankheiten der Nase, 1894.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΑ'

17 Φεβρουαρίου 1899.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΑΔΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν, ἐπὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν ὁ κ. Πρόεδρος, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν πρῶτην περίπτωσιν αὐτοῦ, ἤτοι περὶ τοῦ τιτανώδους ὄγκου τοῦ βραχίονος, λέγει ὅτι πρὸ πινῶν ἡμερῶν, συντυχῶν τῷ αὐτῷ ἀσθενεῖ, ἐζήτησε νὰ ἐξακριβώσῃ κάλλιον τὴν αἰτιολογίαν τοῦ ὄγκου τούτου. Ἐν πρώτοις ἐζήτησε νὰ μάθῃ, ἐάν πράγματι τὸ δῆγμα τοῦ ἵπου ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὄγκου. Ὁ ἀσθενὴς ἀμολόγησεν ὅτι, αἰσχυρόμενος εἶχεν ἐξογκώσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ εἶχεν εἶπει ὅτι ἐδάχθη ὑπὸ ἵπου, ἐνῶ εἶχε λάβει ἀπλῶς ἐν κτόπημα κατὰ τὸν βραχίονα. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως ἀνευρέθη παρ' αὐτῷ ἕτερος ὄγκος τῆς αὐτῆς φύσεως, κείμενος κατὰ τὸ μέσον τῆς ὀσφύος, ἀλλὰ λίαν μικρὸς (μεγέθους λεπτοκαρύου). Ὁ ὄγκισκος οὗτος ἀνεπτύχθη ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀσθενοῦς, ὅστις ἀνεκάλυψεν αὐτὸν αἰφνης ἐν τῷ λουτρῷ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἐγένετο καὶ χημικὴ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀπέρη τῶν οὐρῶν ἐξέτασις, ἥτις ὅμως δὲν παρέσχε διδόμενα ἄξια λόγου, οὐδὲ ἔδειξε ποσῶς ἂν τὸ αἷμα εἶναι κατάφορτον τιτανωδῶν ἀλάτων.

Ἀπέρης.—Τῷ ὄντι τὸ μόνον ἄξιον σημειώσεως ἐν τῇ ἐξέτασει ταύτῃ ἦτο τὸ ἕζημα τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος, ὅπερ δὲν συμβαίνει φυσιολογικῶς. Καὶ ἐάν μὲν τὸ ποσὸν τῶν οὐριῶν καὶ τὸ τῶν ἀλάτων διατηρῶσι τὴν φυσιολογικὴν ἀναλογίαν, οὐδὲν σημαίνει τὸ ἕζημα τοῦτο· ἐάν ὅμως τὸ ποσὸν τῶν ἀλάτων εἶναι δυσανάλογον πρὸς τὸ τῶν οὐριῶν, τοῦτο προέρχεται ἢ ἀπὸ ἐλαττωματικῆν καθῶσιν (ὡς ἐπὶ καρ-

διοπαθειῶν, ἐμφυσήματος τῶν πνευμόνων κλ.) ἢ ἀπὸ οὐρικήν διάθεσιν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει πιθανὸν νὰ δρᾷ ἡ οὐρική διάθεσις, ὡς ἐπὶ ἀρθριτικῶν τόφων.

Μανουηλίδης.—Κατ' αὐτὰς ἐτυχε ν' ἀναγνώσω ἔργον τοῦ κ. Poncet, ἐν ᾧ ἀναφέρονται 9 περιπτώσεις ὁμοίαι πρὸς τὰς τοῦ κ. Προέδρου καὶ ὡς ὁ συγγραφεὺς παρετήρησεν ἐπὶ ἀρθριτικῶν ἀτόμων.

Πρόεδρος.—Οἱ ὄγκοι δὲν προήρχοντο ἐξ ἀδένος οὐδ' ἐκείντο ἐν γειτονείᾳ ἀρθρώσεως, διὸ δὲν δύναται νὰ γείνη λόγος περὶ ὁμοιότητος πρὸς τόφον ἀρθριτικόν· ὁ μὲν πρῶτος ὄγκος, μεγέθους καὶ σχήματος μήλου, ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βραχίονος, ὁ δὲ δεῦτερος, μικρὸς μὲν, ἀλλὰ λίαν καταφανὴς τὴν ποιότητα, κεῖται ἐν τῷ δέρματι τῆς ὀσφύος καὶ εἶναι ὅλως ἄσχετος τῆς ἀρθρώσεως τῶν γειτονικῶν σπονδύλων. Τέλος ὁ πάσχων δὲν ἔχει οὔτε καρδιακὴν πάθησιν οὔτε ρευματισμούς.

Πανάδης.—Εἰμὶ εἰς θέσιν νὰ δώσω πληροφορίας τινὰς σαφεῖς περὶ τῆς χημικῆς συνθέσεως τοῦ ἐξαερθέντος τιτανώδους ὄγκου. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ κ. Συγγραφοῦ, ὁ ὄγκος ἀπετελεῖτο ἐκ δύο σιτιβάδων, κεντρικῆς ἐξ οὐρικών ἀλάτων καὶ περιφερικῆς ἐκ φωσφορικῶν ἀλάτων· ἐν ὅλῳ δὲ τῷ ὄγκῳ διεκρίνοντο τῆδε κάκεισε ἴνες συνεκτικοῦ ἰστοῦ.

Ἀπέρης.—Ἡ πληροφορία τοῦ κ. Πανάδου ὑποστηρίζει τὴν ὑπόψίαν μου, ὅτι πρόκειται περὶ σπανίας ἐκδηλώσεως τῆς οὐρικής διαθέσεως.

Ταπτάς.—Ἀφοῦ ὁ ὄγκος οὗτος προήλθεν ἐκ τραυματισμοῦ, ἡ αἰτιολογία εἶναι σαφής, διότι καὶ ἡ ἐκχύρνωσις, ἤτοι τὸ ἐκχυθὲν αἷμα ἢ ὁ ὀρός δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς ἐναπόθεσιν διαφόρων ἀλάτων, ἅτινα δύναται νὰ κείνται ἀτάκτως.

Ἀπέρης.—Δυσκόλως δύναται τις νὰ παραδεχθῇ τὴν θεωρίαν τοῦ κ. Ταπτά, διότι συχνάκις μὲν βλέπομεν κτυπήματα καὶ ἐκχυρώσεις, σπανίως δὲ τοιαύτας ἐναποθέσεις ἀλάτων.

Πανάδης.—Δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρχῃ οὐρική διάθεσις, ὅπως γείνη ἐναπόθεσις ἔστω καὶ οὐρικών ἀλάτων εἰς

σημεῖόν τι τοῦ ὀργανισμοῦ, ἐνθα ἐδόθη ἡ ἀφετηρία ἐκ τραυματισμοῦ τινος.

Ἱατροδούλος.—Ὡς πρὸς τὴν σημερινὴν οὐρολογικὴν κατάστασιν τοῦ ἐν λόγῳ πάσχοντος ἔχει τις καὶ τοῦτο νὰ σημειώσῃ, ὅτι ἐάν τὴν σήμερον τὰ οὐρα δὲν δεικνύωσιν αὐξήσιν τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος ὑπὲρ τὸ φυσιολογικὸν ὄριον, ἀναλόγως καὶ ἡ ἐκδήλωσις τῆς τυχόν ἐνυπαρχούσης οὐρικής διαθέσεως εἶναι μηδαμινή· διότι ὁ ἀσθενὴς δὲν παρουσιάζει σήμερον τὴν ἀνάπτυξιν ἐτέρου ὄγκου ἐπίσης τιτανώδους καὶ ὀγκώδους, ὅσον ἄλλοτε, ἀλλὰ μόλις μικροτάτου κατὰ τὴν ὀσφύον. Ἴσως δὲ ἡ ἐξέτασις τῶν οὐρῶν, γενομένη καθ' ὃν χρόνον ἀνεπτύσσεται ὁ εὐμεγέθης ὄγκος τοῦ βραχίονος, ἤθελε δώσει ἀποτέλεσμα ἀποδεικνύον τὴν οὐρικήν διάθεσιν.

Ἀπέρης.—Πιθανὸν τοῦτο, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν.

Ἀκολουθῶν ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς τοῦ κ. Παπανικολάου, λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Τράντας, λέγει, ὅτι τὸ ἀλλότριον σῶμα κεῖται σχεδὸν ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ φακοῦ, ἐνῶ αὐτὸς οὐδέποτε εἶπεν ὅτι ἡ διάλαψις τοῦ σκληρωτικοῦ χρησιμεύει ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν. Ὡστε, λέγει, ἡ περίπτωσις αὕτη ἐκ τῶν προτέρων ἀποκλείεται τῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἐν λόγῳ ἐξεταστικῆς μεθόδου, ἀπ' ἐναντίας δὲ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀξιοσφότατος εἶναι ἡ ἀκτινογραφία.

Γαβριηλίδης.—Ἐξητάσαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν ἐν λόγῳ ἀσθενῆ, ἀλλ' οὐχὶ ἵνα δοκιμάσωμεν τὴν μέθοδον τῆς διάλαψεως τοῦ σκληρωτικοῦ. Ἐξητάσαμεν διὰ τῆς ἀκτινογραφίας καὶ εἶχομεν λόγους πρὸς τοῦτο σοβαροῦς. Διότι εἶδομεν καὶ ἡμεῖς βεβαίως διὰ τοῦ πλαγίου φωτισμοῦ καὶ τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ κατόπτρου τὰ δύο ἀλλότρια σωμάτια τὰ ἐν τῷ φακῷ κατασκινοῦντα, οὐδὲ εἶχομεν ἀνάγκην ἄλλων μέσων πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τούτου, ἀλλὰ, ὑπερ καὶ τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον, ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἕτερα σωμάτια μὴ ὀρατὰ διὰ τῶν εἰρημένων μέσων. Ἴδου διατὶ κατεφύγομεν καὶ εἰς τὴν ἀκτινογραφίαν. Πράγματι δὲ τὰ σκιαγραφήματα τοῦ

έν λόγω ὀφθαλμοῦ ἀπέδειξαν πλὴν τῶν δύο εἰρημένων τὴν παρουσίαν καὶ τρίτου ἀλλοτρίου σωματίου κεκμένου πρὸς τὰ ἔξω καὶ ὀπισθεν τῆς βάσεως τῆς ἰριδος. Ἡ περίπτωση αὕτη ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὅτι διὰ τῆς ἀκτινογραφίας δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἀρκούντως μικρὰ σωματῖα ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, φαίνεται δὲ ὅτι εἰς τὰ παραδείγματα τῶν ἰατρῶν, οἵτινες εἶπον ὅτι μικρὰ σωματῖα δὲν διαγιγνώσκονται διὰ τοῦ μέσου τούτου, προέκειτο διὰ μικρότερα τῶν ἐν λόγω.

Τράντας.—Ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀκτινογραφίας, ὀφείλω νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν σας εἰς τούτο, ὅτι ἐδημοσιεύθησαν περιπτώσεις, καθ' ἃς τὰ μὲν λοιπὰ μέσα τῆς ἐξετάσεως εἶχον δώσει ἀρνητικὸν ἀποτέλεσμα, ἢ δὲ ἀκτινογραφία ἔδειξε σκιάν, σημαίνουσαν τὴν παρουσίαν τεμαχίου σιδήρου, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐξόρυξιν οὐδὲν εὗρέθη. Διὰ τούτων δὲ δὲν θέλω βεβαίως νὰ ὑποβιάσω τὴν ἀξίαν τῆς ἀκτινογραφίας, ἣτις πλειστάκις ὑπέδειξε τὴν ἀλήθειαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Γαβριηλίδης** ποιεῖται ἀνακοίνωσιν ὑπο τὸν τίτλον **Τινὰ περὶ προφυλάξεως καὶ θεραπείας τῆς γονοκοκκίης ἐπιπεφυκίτιδος τῶν νεογνῶν**, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

«Βεβαίως τὸ θέμα τοῦτο δὲν παρουσιάζει εἰς ἡμᾶς τι τὸ νέον καὶ ἄγνωστον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπιδιώκει τὴν ἐκπλήρωσιν ἐνός τῶν ἱερωτάτων καθηκόντων, ὅσα ἢ θεία τοῦ Ἱπποκράτους ἐπιστήμη ἐπιβάλλει ἡμῖν, ἢ διὰ παντός δυνατοῦ μέσου ἐκ τῆς ὀφθαλμίας προφυλάξις τῶν ἀθῶν πλασμάτων, ἅτινα, μόλις εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενα, στεροῦνται κατὰ τὰς πρώτας τῆς ζωῆς ἡμέρας τῆς τιμαλφεστέρης αὐτῶν αἰσθήσεως, τῆς τοῦ φωτός, θεωρῶ καλὸν νὰ συγκεφαλαιώσω τὰ περὶ αὐτοῦ τὴν σήμερον ἐγνωσμένα, ἀποβλέπων εἰς τὸ κοινὸν καλόν.

Καὶ ποίαν ἄλλην συγχοτέραν αἰτίαν ἔχει ἢ κοινῶς ἐκ γενετῆς καλουμένη τύφλωσις, εἰ μὴ τὴν πάγκοινον ὀφθαλμίαν, ἣς ἐγκαίρως θεραπευομένης, ἠθέλον σωθῆ τόσα καὶ τόσα βρέφη καταδικασμένα εἰς ἰσόβιον δυστυχίαν, ἔρμαιο τοῦ σάλου τῆς ζωῆς, ἀνευ φωτός, δι' οὗ καὶ

μόνου θὰ εἶχον τὰς λαμπροτάτας αὐτῶν ἀπολαύσεις, ἐνῶ ἀνευ τούτου προκαλοῦσι τὸν γενεϊκὸν οἴκτον;

Πράγματι τὸ ζήτημα τῆς ὀφθαλμίας τῶν νεογνῶν, κύριοι, σπουδαίως ἀπησχόλησε πλείστα ἐπιστημονικὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς· ὁ λόγος δὲ τούτου εἶναι προφανῆς καὶ εὐνόητος. Ἐὰν ρίψωμεν βλέμμα ἀπλοῦν εἰς τὰς ἀσφαλεστάτας στατιστικὰς πληροφορίας, θέλομεν εὔρει ὅτι ἐκ τῶν τυφλῶν ἐν γένει, οἵτινες ἐν Εὐρώπῃ ἀνέρχονται εἰς 300,000 περίπου, οἱ 30 % ὑπῆρξαν θύματα τῆς ὀφθαλμίας τῶν νεογνῶν. Ὅποια τῶν ὄντι ἀπώλεια τῆς κοινωνίας ἀπάσης! Διότι ἔχει μόνον στερεῖται αὕτη τῆς δυνατῆς τῷ ἀνθρώπῳ δράσεως πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτόχρονα καταδικάζεται νὰ ἀποτίσῃ τὰ τροφία τοῖς τυφλοῖς, διὰ τινὰς τῶν ὁποίων θὰ ἐσεμνύετο ἴσως, ἐν ᾧ νῦν ἐξ οἴκτου καὶ φιλανθρωπίας καὶ κατ' ἀνάγκην περιβάλλει αὐτούς.

Δυστυχῶς δὲ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος νόσημα δὲν εἶναι τι σπανιώτατον καὶ ἄγνωστον παρ' ἡμῖν. Τίς ἐξ ὑμῶν δὲν συναντᾷ καθ' ἐκάστην ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ ἀγυῖας τῆς πόλεως ἡμῶν, καὶ ἐν αὐταῖς ἀκόμη ταῖς πολίχναις, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας παρὰ τὰς ἐκκλησίας, πληθὺν ταλαιπῶρων τυφλῶν, ὧν ἕκαστος διὰ φωνῆς μονοτόνου καὶ ἀλγεινῆς ἐπικαλεῖται τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ διαβάτου; Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐκ πολλῶν ἄλλων νοσημάτων προέρχεται ἡ τύφλωσις, ἀλλὰ τὴν πρώτην αἰτίαν τῆς κακοδαιμονίας τοῖς πλείστοις ἐξ αὐτῶν παρέσχεν ἡ ὀφθαλμία τῆς μικρῆς ἡλικίας, τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων πρώτων ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἡμερῶν.

Πᾶσαι σχεδὸν αἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, ὠθοῦμεναι ὑπὸ ὀφθαλμολόγων καὶ ἰατρικῶν ἐταιρειῶν, ἀνέθεσαν εἰς τοὺς παρ' αὐταῖς ἐπιστημονικοὺς κύκλους τὴν φροντίδα τοῦ νὰ προσέλθωσιν ἀρωγοὶ διὰ τῶν φῶτων αὐτῶν πρὸς λήψιν μέσων δραστηρίων κατὰ τῆς ὀφθαλμίας τῶν νεογνῶν. Σπουδαία μέσα ἐπὶ τούτῳ ἐλήφθησαν, νόμοι αὐστηροὶ καὶ κανονισμοὶ ἐξεδόθησαν, ὑποχρεώσεις ἔστιν ὅτε καὶ ἀπειλαὶ ἐπεβλήθησαν τοῖς τε ἰατροῖς καὶ ταῖς ματαῖς, προφυλακτικὰ καὶ θεραπευτικὰ φάρμακα ἐπληρέθησαν καὶ δεόντως ἐφαρ-

μοζόμενα παρὰ πολλοῖς ἐν κινδύνῳ εὐρισκομένοις τὴν ὄρασιν ἀκεραίαν ἐτήρησαν. Τοιαύτη τις κίνησις παρ' ἡμῖν δυστυχῶς δὲν ἐγένετο, εἰ καὶ τὰ εἰρημένα γεγονότα εἰσι γνωστὰ τοῖς πλείστοις ἐξ ἡμῶν οὔτε αἱ ἀρχαί, οὔτε αἱ ματαί, οὔτε οἱ γονεῖς, ἐκ τῶν ἀμεσώτερον διαφρομένων ὄντες, φαίνονται σπουδαίως φροντίζοντες περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Πρὸς τοῦτο ὁμῶς οὐδεμίαν ἄλλην διέξοδον εὐρίσκω, εἰ μὴ πῶς νὰ καταστήσωμεν γνωστὰ τοῖς πᾶσι τὰ μᾶλλον ἐφικτὰ μέσα πρὸς προφυλάξιν ἀπὸ τῆς ὀφθαλμίας τῶν νεογνῶν.

Ἡ μόνη ἴσως δυσχέρεια εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅτι τὰ νεογνὰ δὲν εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν διηγετικὴν καὶ ἀμεσον ἐπίβλεψιν τῶν ἰατρῶν, αἱ δὲ ματαί καὶ οἱ γονεῖς ἀγνοοῦντες τὸν κίνδυνον, ὃν διατρέχουσι τὰ μικρὰ ταῦτα πλάσματα, περὶ πᾶν ἄλλο ἐνδιατρίβουσιν ἢ εἰς ἀσφαλῆ θεραπεία τῆς νόσου, ἢν καὶ εἰς βέβαιον ὀφθαλμὸν ἀποδίδουσι πολλάκις. Αἱ ματαί μόναι, ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν, εὐρίσκονται εἰς διαρκῆ συνάφειαν μετὰ τῶν νεογνῶν, αὐταὶ δὲ μόναι σχεδὸν πάντοτε, τοῦλάχιστον παρὰ τοῖς πολλοῖς, προσκαλοῦνται πρὸς θεραπείαν σχεδὸν πάσης μικρῆς καὶ μεγάλης ἀδιαισθσίας τῶν νηπίων. Αἱ πλείστα αὐτῶν οὔτε τὸν κοινὸν νοῦν, — πολλοῦ γε καὶ δεῖ, — ἔχουσι, οὔτε ἀορίαν ὅπως οὖν πρὸς τὸ ἔργον αὐτῶν μόρφωσιν κέκτηνται. Ἄς διδάσκωμεν καὶ πείσωμεν λοιπὸν αὐτάς ἐν πάσῃ εὐκαρίᾳ, ὅτι μετὰ τῶν ἄλλων καθηκόντων αὐτῶν, προσκαλοῦμεναι κατὰ τὸν τοκετὸν καὶ μετὰ ταῦτα ἵνα θεραπεύσωσι τὰ πλατάρια ἢ νὰ χαριέσωσι καὶ ν' ἀφαιρέσωσι τὸ μαῦρον καὶ δεδηλητηριασμένον αἷμα τῶν μικρῶν, ἔχουσι τὸ πράγματι ἱερὸν καὶ ὑψηλὸν καθήκον, κατὰ μὲν τὴν γέννησιν νὰ λαμβάνωσι τὰ κατάλληλα μέτρα περὶ τῆς καθαριότητος τῆς μητρὸς καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ νεογνοῦ, ὕστερον δὲ, μόλις ἀναφανῆ τι τὸ μὴ φυσιολογικόν, ν' ἀναφέρονται εἰς τοὺς ἰατροὺς ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς.

Πρὸς τοῦτο λοιπὸν νομίζω, ὅτι αἱ ἐπόμεναι ὀλίγαι ὁδηγίαι ἔσονται ἐπαρκεῖς.

Εἶναι ἀνάγκη, πάσης ἐπιτόκου γυναικὸς νὰ διαπλύνωνται συχνάκις τὰ γεννητικὰ ὄργανα διὰ γλυκρῆς διαλύσεως βορικοῦ ὀξέος ἐν ὕδατι βεβρασμένῳ (3 %) καὶ ἄμα τὸ βρέφος ἐξέλθῃ,

ἀμέσως πρὸ τῆς τομῆς τοῦ ὀμφαλικοῦ λώρου, καὶ πρὶν ἢ τὸ νεογνὸν ἀνοίξῃ τὰ βλέφαρα, νὰ καθαρίζωνται τὰ βλέφαρα καὶ αἱ βλεφαρίδες διὰ βάλνακος βεβορεγμένου ἐν τῇ ἀνωτέρῳ διαλύσει, εἴτα δὲ ν' ἀνοίγωνται τὰ βλέφαρα καὶ νὰ γείνη ἀφθονος πλύσις τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐπὶ τέλος δὲ νὰ ἐνστάξῃται σταγὼν γυμοῦ λεμονίου ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς· ἀκολούθως δὲ νὰ κάπτηται ὁ λῶρος καὶ νὰ λούηται τὸ νεογνὸν χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ τὸ ὕδωρ τοῦ λουτήρος ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν. Ἐὰν δὲ μετὰ τινὰς ἡμέρας παρατηρηθῇ ἐρυθρότης τις τῶν βλεφάρων ἢ ἔκκριμά τι ἀναφανῆ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἀμέσως νὰ προσκαλῆται ὁ ἰατρός, ἢ τὸ πρᾶγμα νὰ ἀνακοινῶται ἀναγκαστικῶς τῇ ἀρμοδίᾳ ἀρχῇ, εἰ τυχὸν ὑπάρχει νόμος τις περὶ αὐτοῦ, οὐ ἄλλως ἢ ὑπαρξῆς θὰ ἦτο εὐχρῆς ἔργον.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀρκούσι ταῖς πλείστασι τῶν ματιῶν, διότι πᾶσα ἐπιστημονικώτερα συμβουλή αὐταῖς θὰ ἀπέβηκε μᾶλλον βλαβερά ἢ ὠφέλιμος. Ταῖς δὲ ὀλίγαις, ταῖς καλῶς ἐκπαιδευθείσαις καὶ τὸ καθήκον αὐτῶν συναισθανομέναις, πᾶσα ἐπιστημονικὴ συμβουλή θὰ ἦτο εὐλογος καὶ ὠφέλιμος. Αἱ τοιαῦται ματαί εἰσι τὸ ἄριστον τῶν προφυλακτικῶν μέσων, διότι, γνωρίζουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον τὴν ποσότητα τῶν μητρικῶν ἐκκριμάτων, καὶ ἐμπειροὶ οὔσαι εἰς τὸ νὰ χειρίζωνται ἰσχυρὰς διαλύσεις ἀντισηπτικὰς καὶ κολλύρια ὡς τῆς πρωταργόλης πρὸς ἀπολύμανσιν τῶν ὀργάνων τῆς μητρὸς καὶ τῶν βλεφάρων τοῦ νεογνοῦ χωρὶς νὰ βλάψωσι τοὺς ὀφθαλμούς, ἐν καιρῷ δ' ἀνάγκης καταλλήλως προσκαλοῦσαι τὸν ἰατρὸν, δύναται νὰ προφυλάξωσι σχεδὸν πάντοτε ἀπὸ τῆς ὀφθαλμίας τὰ νεογνὰ.

Ἄλλὰ δυστυχῶς καὶ αἱ τοιαῦται ματαί εἰσι δυσσευρώταται, διὸ δὲν πρέπει νὰ ἀρκεσθῶμεν μόνον εἰς τὰς πρὸς τὰς ματαῖς συμβουλάς μας· ἄς νοουστήσωμεν λοιπὸν καὶ ἄς δώσωμεν καταλλήλους ὁδηγίας καὶ εἰς τοὺς φροντίζοντας εἴπερ τις ἄλλος περὶ τοῦ νεογνοῦ, δηλαδὴ εἰς τοὺς γονεῖς. Δι' αὐτοὺς ὁ ἄριστος τρόπος συμβουλῆς καθ' ἡμᾶς καὶ παρ' ἡμῖν εἶναι ὁ ἑξῆς: Πρέπει εἰς τὰς ἀδείας τῶν γάμων (ἢ εἰς τὰς δηλώσεις τῶν νεογνῶν, ὅπου αὐταὶ γίνονται ἀμέσως μετὰ τὴν γέννησιν) νὰ ὑπάρχῃ ἐντυπος ἢ ἐξῆς συμβουλή: «Ἐὰν τὰ βλέ-

φάρα του νεογνού είναι ερυθρά ή εξωθηκότα, ή εάν εκκρίνωσιν ήλην, έστω και όλίγην, τó τέκνον πρέπει να οδηγηθή εις ιατρόν άνευ ουδεμιás αναβολής, διότι ή ασθένεια του μικρού είναι πολύ επικίνδυνος και μεταδοτική και τó τέκνον σας είναι δυνατόν ν' απολέσθι άμφοτέρους τους οφθαλμούς, καθώς και ήμεις».

Υποτίθεισθω ότι ελήφθησαν τά προφυλακτικά ταύτα μέτρα, ή οφθαλμία των νεογνών θέλει λείπει άρά γε; Όχι βεβαίως, πολύ δε μάλλον νύν, ότε ουδεμία πρόνοια περι αύτης ύπάρχει. Όθεν επιτρέφατέ μοι να εκθέσω τινά περι της διαγνώσεως της γονορροϊκής οφθαλμίας, διότι τó πán εν τή νόσω ταύτη έγκνεται εν τή ταχεία διαγνώσει, ήτοι κατά τás πρώτας ήμέρας της εμφανίσεως της νόσου. Έν τή περιόδω ταύτη, όταν διανοίξη τις τά όλίγον εξωθηκότα βλέφαρα, εξέρχονται διά των ερυθρών αύτων χειλέων σταγόνες διαυγείς χρώματος κιτρίνου ή βαθυκιτρίνου, όταν τó νεογνόν είναι υπικτερικόν. Όταν ιδωμεν τήν διαυγή ταύτην σταγόνα, ειμθα σχεδόν βέβαιοι, περι της ύπάρξεως της γονορροϊκής οφθαλμίας των νεογνών.

Όταν δέ τις ανατρέψη τά βλέφαρα, παρατήρει ότι ό επιπεφυκός των βλεφάρων και του βολβού υπεραίμει σφόδρα, εις δέ τó βάθος των κολπωματων ύπάρχουσι νήματα πύου. Άλλά τά νεογνά οδηγούνται συνήθως παρά τω ιατρώ, ότε ήδη εξητλήθησαν πάντα τά βλαβερά μέσα των γραιδιών και των δηθεν μαϊών και όταν αυται και οι γονεις εύρίσκωνται εν άπογνώσει, τουτέστι καθ' όν χρόνον τά βλέφαρά εις σφόδρα εξωθηκότα, ών τó άνω επικαλύπτει τó κάτω, δι' αύτων δέ εκκρίνεται πύον, όπερ ξηραίνόμενον επικαθιεται επί του χείλους του βλεφάρου και επί του δέρματος. Διανοίγοντες δέ τότε τά βλέφαρα, όπερ γίνεται δυσκόλως, βλέπομεν άφθονον πύον εξερχόμενον μεθ' όρμης, τόν κερατοειδή περικυκλούμενον υπό χυμώσεως, ήτις υποκρύπτει ίσως έλιος τι, τά δέ βλέφαρα πάλιν παρουσιάζουσι σφρίγασιν των θυλάκων του επιπεφυκότος και άφινόμενα ελεύθερα δεικνύουσιν έξωθεν τά ίχνη της πίσεως των δακτύλων ή του εργαλείου, δι' ου έγένετο ή εξέταση. Ένώπιον τιαούτης κλινικής εικόνας συνήθως ή διάγνωσις είναι εύκολος, αλλά τó νόσημα δέν

παρουσιάζεται πάντοτε υπό τιαούτην μορφήν και ό ιατρός πριν ή όρίση άσφαλή διάγνωσιν, πρέπει να προσδράμη εις τήν μικροσκοπικήν εξέτασιν, διότι ύπάρχουσιν άλλαι οφθαλμιαί (σπάνιαι βεβαίως) των νεογνών, προκαλούμεναι ουχι πλέον υπό του γονοκόκου του Neisser, άλλ' υπό παθογόνων μικροβίων, και αιτινες υποκρίνονται τόσον τήν γονορροϊκήν, ώστε καθίσταται άναγκαιοτάτη ή μικροσκοπική εξέτασις του εκκρινόμενου πύου. Πρò της μικροσκοπικής εξέτασεως νομίζομεν, ότι ό ιατρός πρέπει ν' αποφανηται διά της διαγνώσεως άπλής οφθαλμίας των νεογνών άνευ του επιπέτου γονορροϊκής ή βλεννορροϊκής, ήτις συν τοις άλλοις έχει και τó πλεονέκτημα να συγκρατη εν ειρήνη τά διαφερόμενα πρόσωπα.

Πέρυσι μοι επαρουσιάσθη τιαούτη τις περίπτωσις υπό τας εξής περιστάσεις: Έυνή τις έτεκεν υίόν μετά μεγάλης δυσκολίας, μάλιστα δέ έγένετο και έμβρουσκία, μετά τινας δέ ήμέρας τó νεογέννητον παρουσιάζει πυορροϊκήν δεξιάν οφθαλμίαν ή διάγνωσις γονορροϊκής οφθαλμίας είχεν ήδη τεθη ύφ' έτέρου συναδέλφου και τó ζεύγος εύρίσκετο εν έυπολέμω κατάστασει ή μόν ήτιάτο τόν σύζυγον, όστις είχεν ήδη όμολογήσει ότι πρò έτους τελείως είχε θεραπειθη εκ της βλεννορροϊας, ό δέ τήν γυναίκα βασιζόμενος επί της ίάσεως αύτου. Ότε εισέρχονται εις τó γαλλικόν νοσοκομείον, ή μόν διά τήν πυορροϊαν των γεννητικών οργάνων, τó δέ νεογνόν διά τήν δεξιάν οφθαλμίαν. Έγένετο ή μικροσκοπική εξέτασις και αντί γονοκόκκων εύρομεν ειρηνοποιητικόν τι της οικογενείας μικρόβιον, τόν πνευμόκοκκον. Έπι της εξέτασεως δέ ταύτης βασιζόμενοι ενήργησαμεν πλύσεις μεγάλας με διάλυσιν βορικού όξέος και ενστάσεις νιτρικού άργύρου 1% μετά 6 ήμέρας ή οφθαλμία είχε σχεδόν ίαθη και κατά τήν εξέτασιν ως αίτιον αύτης παρά τω πάσχοντι εύρομεν δακρυοκυστίτιδα των νεογνών. Έπιτρέφατέ μοι να παραθέσω μεταξυ άλλων και έτερον παράδειγμα πρόσφατον, ίνα υποδείξω πόσον είναι αναγκαία ή μικροσκοπική εξέτασις. Τó παρελθόν σάββατον προσέρχεται μοι νέος δεκαοκταέτης με δεξιάν οφθαλμίαν, λέγων ότι κατά τήν γνώμην έτέρου συναδέλφου, όν συμβουλεύεται διά τήν βλεννορροϊκήν

αύτου ούρηθρίτιδα, πάσχει εκ γονορροϊκής οφθαλμίας. Έξετάζω μεθοδικώς τόν άριστερόν οφθαλμόν και εύρίσκω αύτόν καθ' όλα ύγιá, ενθ' τά βλέφαρα του δεξιού εισιν όλίγον εξωθηκότα και ρέει δι' αύτων όλίγον πύον. ό επιπεφυκός του μόν βολβού είναι ενειμένος, του δέ άνω βλεφάρου έχει ύψιν τραχωματώδη τά σημεία ταύτα δέν ήρκεσαν να πείσωσιν ήμας περι της μη ύπάρξεως γονορροϊκής οφθαλμίας. εάν ό νέος δέν είχε βλεννορροϊαν, ήθελομεν διαγνώσει όξειαν κοκκώδη επιπεφυκίτιδα. έπειδή όμως συνυπήρχεν ή ούρηθρίτις, επάναγκας ήτο να προσώμεν εις τήν μικροσκοπικήν εξέτασιν του οφθαλμικού εκκρίματος. εν αύτῃ ούδένα γονόκοκκον εύρομεν και επομένως ήδυνάμεθα να διαβεβαιώσωμεν ότι δέν προέκειτο περι γονορροϊκής οφθαλμίας, καθ' όσον μάλιστα τó πύον ήντλήθη εκ πάντων των μυχών του οφθαλμού. ενθ' προκειμένου περι της ούρήθρας του άνδρός και πολύ περισσότερο περι των γεννητικών οργάνων της γυναίκης, δέν δύναμεθα να διαβεβαιώσωμεν μετ' άσφαλείας τήν μη ύπαρξιν γονορροϊας, διότι δέν εύρομεν τόν γονόκοκκον κατά τήν εξέτασιν μας. Ούτος δύναται μόν να είναι άπών εν τῷ εκκρίματι της ούρήθρας, να εύρίσκηται όμως εν τῷ προστάτη, τῇ μήτρῃ κ.τ.λ., τουτέστιν εις μέρη, εξ' ών ενίοτε είναι αδύνατον να πορισθώμεν πύον. Έν τῷ οφθαλμῷ λοιπόν του ήμετέρου πάσχοντος δέν υπήρχεν ό γονόκοκκος, ενθ' εν τῷ εκκρίματι της ούρήθρας, χρωματισθέντι επί τινά δευτερόλεπτα διά του πολυχρώμου κυανού

Bien polychromatique	1	κ. ε. μ.
Solution (pheniquée) 5%	2	κ. ε. μ.
Eau distillée	3	κ. ε. μ.

άνευρέθησαν καθ' ομάδας. Είρήσθω δέ εν παρόδω, ότι ό ασθενής μας δέν είναι πόσως ρευματικός. Η μικροσκοπική εξέτασις του γονοκόκκου γίνεται ως εξής: Εφαπλούμεν ελάχιστον ποσόν του πύου επί αντικειμενοφόρου βέλου, ξηραίνομεν αυτό δι' ήπιás θερμάνσεως, επιχέομεν διάλυσιν κεκορεσμένην κυανού μεθυλαινίου και μετά 5 τó πολύ λεπτά πλύνομεν δι' ύδατος, μεθ' ό ξηραίνομεν και εξέτάζομεν υπό τó μικροσκοπίον ώπλισμένον κατά προτίμησιν διά καταδυτικού φακού. τότε βλέπομεν κόκκους

κειμένους ανά 2 σχεδόν πάντοτε, άσυμμέτρους, εν σχήματι 2 μικροσκοπικών νεφρών έχόντων έστραμμένους προς άλλήλους τás γηλάς αύτων. οι διπλόκοκκοι ούτοι εύρίσκονται συνήθως καθ' ομάδας εντός των πυοκύτταρων. Διά της τιαούτης εξέτασεως εύκολώτατα άνευρίσκεται ό γονόκοκκος, ενίοτε όμως απαντώνται δυσκολία, είτε διότι ή ούρηθρίτις είναι χρονία και τά μικρόβια ειςι σπανιώτατα, είτε διότι δίδεται προς εξέτασιν πύον αποξηρανοθιν επί βάμβακος ή και άτέχνως συλλεγέν, είτε επί τέλους, διότι ύπάρχουσιν εν τῷ πύω και άλλα μικρόβια ή άκόμη και διπλόκοκκοι, ως τó του Bumm, Legrain κ. άλλ., οίτινες όμοιάζουσι καθ' όλα μορφολογικώς προς τόν διπλόκοκκον του Neisser. Έν τιαούτη περιπτώσει πρέπει να κάμωμεν επανειλημμένας εξέτασεις και εν αποτυχία να εκτελέσωμεν ήμεις αύτοι τήν συλλογήν του εκκρίματος και επί τέλους να καταφύγωμεν εις τόν διά της μεθόδου Gram χρωματισμόν, όν ό μόν διπλόκοκκος του Neisser δέν κρατεί, ήτοι τῇ επιδράσει οίνοπνεύματος αποχρωματίζεται, οι δέ του Bumm και Legrain κρατούσιν, ήτοι δέν αποχρωματίζονται δι' οίνοπνεύματος. Ό διά της μεθόδου Gram χρωματισμός γίνεται ως εξής:

Χέομεν επί του παρασκευάσματος σταγόνας τινάς της διαλύσεως του Ebelich.

Violet de Gentiane (solution alcoolique saturée) 3
Eau d'Aniline 9

μετά 5 λεπτά αντικαθιστώμεν αυτό διά της διαλύσεως του Lugol

μετά δευτερόλεπτά τινά αντικαθιστώμεν τήν διάλυσιν του Lugol διά σταγόνων οίνοπνεύματος άπολύτου ή 95°, όπερ αποχρωματίζει τó παρασκευάσμα. Μετά τήν αποχρωματώσιν πλύνομεν δι' ύδατος και χρωματίζομεν εν νέου επί τινά λεπτά δι' ύδατώδους φουζίνης. ούτως, εάν μόν πρόκηται περι γονοκόκκων, ούτοι θα έχωσιν ερυθρόν χρώμα, εάν δέ περι των άνω μικροβίων ή άλλων κρατούντων τó Gram, θα έχωσι χρώμα ιώδες. Άλλά παρ' ήμιν δυσκόλως εύρίσκει τις τó έλαιον της ανιλίνης, προς δέ εύκόλως άλλιοιού-

ται ἡ διάλυσις τοῦ Ehrlich, δι' ὃ δυνάμεθα κάλλιστα νὰ τὸ ἀντικαταστήσωμεν διὰ τῆς ἐξῆς διαλύσεως.

Solution concentrée de Violet de Gentiane dans l'alcool à 100° 10
Eau Phéniquée 4% 100

Ἐν τούτοις, μεθ' ὧν τὰς προφυλάξεις ταύτας, φανατικὸς μικροβιολόγος ἢ πνεύμα ἀντιλογίας δύναται ν' ἀπαιτήσῃ, λόγῳ ὅτι ὑπάρχουσι διπλόκοκκοι ὁμοιάζοντες μὲν μορφολογικῶς τῷ τοῦ Neisser, ἀποχρωματιζόμενοι δὲ δι' οἰνοπνεύματος, ὡς ὁ τοῦ Stein-schneider, Vibert, καὶ Erand, ν' ἀπαιτήσῃ, λέγω, παρ' ἡμῖν διαφορικοὺς χαρακτῆρας καλλιέργειαν καὶ ἐνοφθαλμισμού, ὡσεὶ πρόκειται περὶ καθαρῶς ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν ἐπὶ τοῦ γονοκόκκου ἢ περὶ ἱατροδικαστικῆς, ἢ ἀκόμη περὶ ἐπιπλοκῶν τῆς γονορροίας εἰς ἀπομεμακρυσμένα ὄργανα. Διὰ τὸν κλινικὸν ἢ συμπτωματολογικὴν ἐξέτασιν καὶ ἡ ἀπλῶς ἢ τὸ πολὺ διὰ τοῦ Gram χρῆσις ἀρκεῖ νὰ στερεώσῃ τὴν διάγνωσιν πρὸς καθορισμὸν τῆς θεραπευτικῆς, ἢ ὅφειλε ν' ἀκολουθήσῃ.

Πολλὰ τὴν σήμερον θεραπευτικὰ μέθοδοι τῆς γονορροϊκῆς ὀφθαλμίας ὑπάρχουσιν, ἐκ τούτων ὅμως θέλω ἐκθέσει συντομωτάτα τὴν συνήθως ἀκολουθοῦμεν. Ἐν πρώτοις λαμβάνομεν τὰ κατάλληλα μέτρα, ὅπως μὴ μολυνθῶμεν ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ οἱ περὶ τὸν ἀσθενῆ. Μετὰ ταῦτα ποιοῦμεν δαψιλῆς πλύσεις δις τῆς ἡμέρας μετὰ γλιερὰν διάλυσιν ὑπερμαγγανικοῦ ἀσθενίου (1:3000). Αἱ δαψιλῆς πλύσεις γίνονται ὡς ἐξῆς: πληροῦμεν ἐκ τῆς διαλύσεως καταιονητήρα, ἧς ὁ καλαμίσκος ἀποτελεῖται ἐκ μικροῦ γωνίου, ὡς τὸ τοῦ Kalt, ἢ ἰδιαιτέρου πρὸς τοῦτο ἐργαλείου, ὡς τὸ τῶν Terson, Brun κ. ἄ., ἢ ἀκόμη ὑέλινον πεπλατυσμένον, ὡστε νὰ χωρῆ ἐλευθέρως ὑπὸ τὰ βλέφαρα μετὰ προσοχῆς καὶ ἀφίνομεν νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ 1000 γράμμ. διαλύσεως δι' ἕκαστον ὀφθαλμὸν.

Μετὰ τὰς πλύσεις ἐπιχρίομεν τὸν βλεφαρικόνα ἐπιπεφυκότα μετὰ διάλυσιν 2% νιτρικοῦ ἀργύρου, ἐξουδετεροῦμεν ταύτην διὰ διαλύσεως γλωρίουχου νατρίου καὶ ἀποπλύνομεν δι' ἀπεσταγμένου ὕδατος.

Συχνότατα καθαρίζομεν τὸ ἐκρέον πύον καὶ ἐφαρμόζομεν ψυχρὰ ἐπιθέματα διαλύσεως ἄχνης ὑδραργύρου 0,10 πρὸς 1000.

Ἀναλόγως ὅμοιος τῶν διαφορῶν περιπτώσεων, ἐπιπλοκῶν καὶ πορείας τῆς νόσου μεταχειρίζομεθα συχνότερας, πυκνοτέρας ἢ ἀραιότερας διαλύσεις, ποιοῦμεν μικρὰς ἐγχειρήσεις, ἐφαρμόζομεν θερμικαυτήρα κτλ.

Ἐπὶ κριτοῦ ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ν' ἀντικαταστήσωμεν τὸν νιτρικὸν ἀργύρον διὰ τῆς πρωταργόλης, ἀλλὰ, κίτοι εἰμὲθα ἤδη διατεθειμένοι νὰ πράξωμεν τοῦτο, κρίνομεν φρόνιμον νὰ περιμεινώμεν καὶ ἄλλας παρατηρήσεις πρὸς τελείαν ἀντικατάστασιν.

Εἶτα δέ, τεθείσης ὑπὸ συζήτησιν τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Παπανικολάου, ὁ κ. Ταπτάς λέγει τὰ ἐξῆς:

Κύριοι,

«Τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Παπανικολάου ἠκροάσθην μετὰ τῆς δεύσεως προσοχῆς, διπλῆ δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἐξ αὐτῆς ἐντύπωσις μου. Ἀφ' ἐνός μὲν, ἐνῶ ἐκτίθεται τὸ γνωστὸν τοῖς ειδικαῖς ὀλοκλήρον τὸ περὶ παθήσεων τῶν κεφαλικῶν κόλπων κερνάριον, πολλὰ οὐσιώδεις λεπτομέρειαι παραλείπονται, ἀφ' ἑτέρου δὲ καταπολεμεῖται ἐν παρόδῳ πρὸ παντὸς νέας τινος μεθόδου ἐγχειρητικῆ ἐν τῇ χειρουργικῇ θεραπείᾳ τοῦ Ἴγμορείου ἄντρου, ἢ τοῦ LUC.

Ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον, ἔχω νὰ σημειώσω ὅτι οὐδὲν ἀπῆντησα ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκθέσει οὔτε περὶ τῆς ἱατρικῆς θεραπείας τῶν ὀξειῶν φλεγμονῶν τῶν εἰρημένων κόλπων, περὶ ὧν τόσα ἔγραψαν οἱ κκ. Avellis ἐν Γερμανίᾳ (das acute Kieferhöhlen Empyeme und die Frage der selbheilung des selben 1896) καὶ Lermoyer (1898) καὶ ἄλλοι ἐν Γαλλίᾳ, οὔτε περὶ νέας τινος μεθόδου (Ogston-Luc) πρὸς θεραπείαν τοῦ μετωπιαίου κόλπου, ἧτις ἀπὸ τινῶν ἑτῶν κοινῶς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, ἀρκετὰ δὲ καὶ ἐν Γερμανίᾳ, εἶναι ἐν χρῆσει, οὔτε περὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς οἱ κόλποι οὗτοι διαίρουνται εἰς πλείονα διαμερίσματα διὰ διαρραγαμάτων (cloisonnement des sinus).

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς περὶ τῆς μεθόδου τοῦ LUC ἀσέφεις τοῦ κ. Παπανικολάου, ὀφείλω νὰ ἐπιμείνω ὀλίγον ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, διότι, λαχὼν δις νὰ ἐφαρμόσω τὴν εἰρημένην μέθοδον, καὶ μάλιστα πρῶτος, ἔχω, πλὴν τῶν

θεωρητικῶν λόγων, καὶ πειραματικούς ὅπως διαφωνήσω πρὸς τὸν ἀξιοτίμον συνάδελφον.

Καὶ δὴ, κύριοι, ὡς γνωστὸν, ὑπάρχουσι ποικίλοι τρόποι θεραπείας τῶν φλεγμονῶν τοῦ Ἴγμορείου ἄντρου. Πρὸ παντὸς πρέπει νὰ ταχθῶσι βεβαίως τὰ ἱατρικὰ μέσα, δι' ὧν εἶναι δυνατόν νὰ προληφθῇ ἢ μετατροπῇ τῶν ὀξειῶν περιπτώσεων εἰς χρονίαις. Ταῦτα δέ, κατὰ τοὺς κκ. Mandel, Avellis καὶ Lermoyer, ἐπιτυγχάνουσι σχεδὸν πάντοτε. Ἐὰν ὅμως μετὰ 1-2 ἑβδομάδας μένωσιν ἄνευ ἀποτελέσματος, τότε ἐπιβάλλεται ἡ χειρουργικὴ ἐπέμβασις. Καὶ αὕτη πάλιν γίνεται κατὰ ποικίλους τρόπους, οὓς δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν εἰς δύο τάξεις.

Ἡ μὲν πρώτη περιέχει τὰ μέσα νὰ βοηθήσωσιν εἰς τὰς νέας καὶ ἐλαφρὰς περιπτώσεις καὶ ὅπου ἡ ἱατρικὴ θεραπεία μένει ἀνεπαρκής: τοιαῦτα δὲ εἶναι ὁ διὰ τοῦ φυσικοῦ πόρου καθητηριασμός, εἴτε, τούτου μὴ ἐπιτευχθέντος, ἡ διὰ τεχνητῆς ὁδοῦ διάπυσις τοῦ ἄντρου, δηλαδὴ διὰ τοῦ μεσαίου ἢ κάλλιον διὰ τοῦ κατωτέρου ρινικοῦ πόρου.

Ἡ δὲ δευτέρα τάξις περιλαμβάνει τὰ δραστηκώτατα μέτρα, ἧτοι τὴν διάτρησιν διὰ τοῦ φατνίου ἢ διὰ τοῦ γναθιαίου βόθρου. Ταῦτα ἐξ ἀνάγκης ἐπιβάλλονται εἰς τὰς περιπτώσεις τὰς μὴ ὑποχωρούσας εἰς τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα ἐλαφρότερα μέσα.

Ἐν δὲ φρονούσι περὶ τούτων οἱ ειδικοί; Προτιμῶ νὰ σημειώσω τὴν γνώμην αὐτοῦ τοῦ M. Schmidt, διότι ἡ αὐτὴ γνώμη ἐπικρατεῖ παρ' ἅπανιν. Ὁ M. Schmidt (Krankheiten den oberen Luftwegen) συνιστᾷ διὰ τὰς περιπτώσεις τὰς μὴ ὑποχωρούσας εἰς τὰς διὰ τοῦ φυσικοῦ πόρου ἢ διὰ τεχνητῆς ρινικῆς ὁδοῦ πλύσεις ὡς καλλιτέραν τὴν διὰ τοῦ φατνίου διάτρησιν. Εἰς τὰς δυσκολωτέρας περιπτώσεις, λέγει ὅτι εἶναι ριζικώτερα ἴσως ἢ διὰ τοῦ γναθιαίου βόθρου διάνοιξις, ἀλλὰ τελευτᾷ συνιστῶν πάλιν ὡς τὰ κάλλιστα ἀποτελέσματα διδούσαν τὴν διὰ τοῦ φατνίου διάτρησιν, λέγων ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ ἀσθενὴς θεωρεῖται ἰαθεὶς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὀφείλει ὅμως νὰ πλύνῃ τὸ ἄντρον αὐτοῦ ἐπὶ ἐν ἡ δύο ἔτη. Δὲν πρέπει ὅμως καὶ ν' ἀγνωσθῶμεν, λέγει, ὅτι μεθ' ὧν ταῦτα ὑπάρχουσι περιπτώσεις ἀνθιστάμεναι εἰς ὅλα τὰ ἱατρικὰ

μέσα. Παρόμοια λέγουσι καὶ ὁ Lermoyer καὶ ὁ Garel ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν.

Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν καταστάσει πραγμάτων ὁ LUC ἐπαρουσίασεν εἰς τὸ συνέδριον τῶν γάλλων λαρυγγολόγων ἐν Παρισίοις (3 Μαΐου 1897) νέαν τινὰ μέθοδον ὑπὸ τὸν τίτλον «une nouvelle méthode opératoire pour la cure radicale et rapide de l'empyeme chronique du sinus maxillaire (Bulletin et mémoires de la Soc. fr. de laryng. de rhin. et d'otol., 1897 T. II, p. 75). Κατόπιν δὲ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 3 Μαΐου 1898, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν μέθοδον αὐτοῦ, ἀναφέρει ὅτι, καθ' ἃ πρὸ ὀλίγου ἔμαθεν, Ἀμερικανὸς τις Caldwell εἶχεν ἤδη ἐκτελέσει τὴν μέθοδον αὐτοῦ τῷ 1893 καὶ δημοσιεύσει αὐτὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «methode de traitement perfectionné pour l'empyeme du sinus maxillaire», ἀποδεικνύει ὅμως ὅτι ἠγνόει ἐξ ὀλοκλήρου τὰ ὑπὸ τοῦ Caldwell γραφέντα καὶ προσθέτει τὰ ἀποτελέσματα τῆς μεθόδου ἐπὶ 20 περιπτώσεων: οὐχ ἥττον κηρύσσει ὡς δικαιούχον διὰ τὴν ὀνομασίαν τῆς μεθόδου τὸν Caldwell, ὡς πρῶτον ἐκτελέσαντα αὐτὴν καὶ ἀφίνει εἰς τοὺς παρευρισκομένους νὰ κρίνωσιν, ἐὰν πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ παρὰ τῷ τοῦ Caldwell, ἀφοῦ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἔργων τοῦ Caldwell ἐξετέλεσεν αὐτὴν, ὅπερ δὲ τὸ σπουδαιότερον, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς εἰς πλείστας ὅσας περιπτώσεις κατέστησεν αὐτὴν ἀσπαστὴν εἰς ὅλους, ἐνῶ ἡ ἐργασία τοῦ Caldwell ἔμενεν ἀγνωστὸς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νέᾳ Ἰόρκῃ, τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Ἡ ἐπακολουθήσασα συζήτησις δικαιοὶ τὸν LUC καὶ κηρύσσει τὴν μέθοδον αὐτοῦ τελείαν, ἐκτὸς μετατροπῶν τινῶν προστεθεισῶν ὑπὸ διαφορῶν (l. c., 1898 p. 95).

Περὶ τῆς ἐγχειρήσεως ταύτης τοῦ LUC ὁμιλῶν ὁ κ. Παπανικολάου, λέγει ὅτι εἶχε προηγουμένως προταθῆ ὑπὸ τοῦ Caldwell ἐν Ἀμερικῇ καὶ εἶναι ἀπλῆ τροποποίησις τῆς ὑπὸ τῶν κκ. Jansen, Bünninghaus καὶ λοιπῶν ἐκτελουμένης ἐν Γερμανίᾳ μεθόδου. Ἀπορῶ δὲ πῶς ὁ κ. συνάδελφος δὲν κάμνει τὴν δέουσαν διάκρισιν μεταξύ τῆς εἰρημένης καὶ τῶν ἐγχειρήσεων τοῦ Jansen κ. ἄ. Ὁ τρόπος, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ ὁ Jansen, δὲν ἀποτελεῖ

ιδιαιτέρην μέθοδον ὑπὸ ὠρισμένους χρόνους, ὅπως ἡ τοῦ LUC, ἐκτελουμένην, ἀλλ' ἀπλῶς διάνοιξιν κατὰ βούλησιν πρὸς ἀπόξεσιν καὶ ἐπιπωμάτων, ὅπως καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀπανταχοῦ γίνεται. Ὁ ἐν Κολωνίᾳ π. χ. καθηγητῆς τῆς ῥιнологίας ἀναφέρει ὅτι ἀνοίγει πάντας τοὺς κόλπους συγχρόνως, ἀποκολλῶν τὰς δύο παρεῖας καὶ ἀνατρέπων αὐτάς μετὰ τῆς ῥινός πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς καθαρισμὸν τοῦ Ἴγμορείου ἄντρου, τῶν ἠθμοειδῶν κυψελῶν, τοῦ μεταωπιαίου καὶ σφηνοειδοῦς κόλπου, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι μέθοδος τοῦ LUC. Ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ ἄντρον, καὶ ἰδίως ἐπὶ τοῦ Ἴγμορείου, διὰ τὰ εἶδη τῶν χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων γίνονται, ἀλλ' ἡ μέθοδος τοῦ LUC εἶναι ὠρισμένη ἐγγεῖρησις μετὰ προκακωνισμένων χρόνων, ἐπομένως οὐδόπως πρέπει νὰ συγγένηται πρὸς ἄλλα εἶδη χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων, ἃς ἕκαστος ἐφαρμόζει κατὰ βούλησιν.

Ὁ κ. συναδέλφος λέγει ὅτι ὑπάρχουσιν ἄλλαι μέθοδοι εὐκολώτεραι. Καὶ ἐὰν μὲν ἐννοῇ τὰς τοῦ Mickulitz καὶ Krause, διατί ὁ Jansen καὶ οἱ λοιποὶ ὑπ' αὐτοῦ σημειούμενοι δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς γνώμης; Ἀλλὰ ποῦ ἐγκτεῖται ἡ δυσκολία καὶ βαρῦτης τῆς ἐγγεῖρησις ταύτης;

Τουλάχιστον οἱ ὑπ' ἐμοῦ ἐγγεῖρηθέντες εἶπε κατενθουσιασμένοι ἐξ αὐτῆς. Τὴν ἰδίαν τῆς ἐγγεῖρησις ἡμέραν ἠδύνατο νὰ λάβωσι γάλα, μετὰ 3 ἡμέρας περιπάτου, τὴν ἑξῆς ἡμέραν ἀφήρουν τὸ θυριδωτὸν σωληνάριον καὶ τὴν ἑξῆς ἐγκατέλειπον τὸ νοσοκομεῖον· μετὰ δὲ 2 ἢ 3 ἐβδομάδας ἠδύνατο νὰ θεωρηθῶσιν ἰαθῆντες, πλὴν τοῦ ἐνός, παρ' ᾧ ἀριστερόθεν αἱ ἠθμοειδεῖς κυψέλαι διετήρησαν ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας μικρὰν ἐμπύησιν ἐντελῶς πλέον ἐκλιπούσαν. Παρὰ τούτῳ τῷ ἀσθενεῖ εἶχε δεήσει πρὸ τῆς ἐγγεῖρησις ν' ἀφαιρηθῇ μεγάλη προεξοχὴ τοῦ ῥινικοῦ διαφράγματος ἀριστερόθεν, καθῶς καὶ ὁλόκληρος ἡ δεξιὰ μέση κόγχη μετὰ τῶν ἠθμοειδῶν κυψελῶν.

Ἐν τούτοις δὲν θέλω ποσῶς διὰ δύο μόνον περιπτώσεις νὰ συμπέρανῃ, ἀν' ἡ μέθοδος τοῦ LUC εἶναι ἡ καλλιτέρα, διότι θὰ παραδεχθῆτε ἴσως ὅτι δὲν ἀρκεῖ οὔτε ἡ περὶ αὐτῆς καλὴ κρίσις τῶν γάλλων εἰδικῶν, οἵτινες ὁμοφώνως παρεδέξαντο αὐτήν, οὔτε ἡ ἐνθαρρυντικὴ στάσις τῶν ἀγγλῶν εἰδικῶν (τῶν ἐν Γερμανίᾳ

ἡ γνώμη δὲν εἶναι γνωστὴ, ἀλλ' ἐξ ὅσων γνωρίζω κατὰ τῆς μεθόδου τοῦ LUC τοῦλάχιστον οὐδὲν ἐξέφρασαν). Πρὸς ἐκτίμησιν οἰασθῆποτε μεθόδου εἶναι ἀπαραίτητος, νομίζω, ἡ ἀτομικὴ ἐπ' αὐτῆς παρατήρησις. Κατ' ἐμὲ μέχρι τοῦδε ἔσχον λαμπρὰ ἀποτελέσματα, αἱ δὲ δύο περιπτώσεις, εἰς ἃς ἐφῆρμασά αὐτήν, ἦσαν ἐκ τῶν βαρυτάτων, τῆς δευτέρας τοῦλάχιστον ἀρκοῦντως ὑπέδειξα ὑμῖν τὴν σπουδαιότητα οὐχ ἤττον ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν κηρύσσω εἰσέτι τὴν μέθοδον τοῦ LUC ὡς τὴν ἀρίστην. Ἔχω ὅμως ἤδη μεγάλην πεποιθήσιν εἰς αὐτήν, προσεγγῶς δὲ ἐλπίζω ν' ἀνακοινώσω ὑμῖν τὰ ἀποτελέσματα ταύτης καὶ ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων. Ὅταν δὲ καὶ ταῦτα ὡπιν ἐξ ἔτου ἐνθαρρυντικὰ, δὲν θὰ δυνηθῶ πλέον νὰ μὴ κηρυχθῶ ὀριστικῶς ὑπὲρ αὐτῆς.

Δὲν πρὸςθεύω ἐπίσης ποσῶς ὅτι εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται εὐθύς, ἀλλ' οὔτε ὁ LUC λέγει τοιοῦτόν τι, προτείνων ἀπλῶς νέαν μέθοδον πρὸς τελείαν καὶ σύντομον θεραπείαν τῶν χρονίων ἐμπυημάτων τοῦ Ἴγμορείου ἄντρου.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλας τὰς χρονίας περιπτώσεις δὲν εἶναι ἴσως ἀνάγκη νὰ ἐφαρμόζηται ἡ μέθοδος τοῦ LUC. Εἰς τὸν ἰον ἐκ τῶν δύο ἐγγεῖρηθέντων μου, ὄντα ἐξήκοντα ἔτων, εἶχον προτείνει ἐνεκα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ τὴν διὰ τοῦ φατνίου διάνοιξιν· οὗτος ὅμως προτίμησε τὴν ἐν λόγῳ μέθοδον ὡς ῥιζικωτέραν. Διὰ ταύτης δὲ ἐν διχαστήματι δύο ἐβδομάδων ἰάθη ἐντελῶς καὶ τῶρα ἐκφράζει εὐγνωμοσύνην. Παρὰ δὲ τῷ δευτέρῳ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐφαρμοσθῇ ἕτερα μέθοδος, ἐκτός ἂν ἤθελέ τις προτιμήσει τὴν τοῦ Desault, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὁποίας κυρίως ὁ LUC προάτεινε τὴν μέθοδον αὐτοῦ. Διότι παρ' αὐτῷ ὑπῆρχε παρὰ φύσιν διάφραγμα ἐν τῷ Ἴγμορείῳ ἄντρον, ἐνῶ δὲ ὁ διὰ τοῦ φυσικοῦ πόρου καθετηριασμός ἐδίδο δισωδὲς πύον, ἢ διὰ τοῦ κατωτέρου ῥινικοῦ πόρου διάτρησις ἔμμενεν ἀρνητικὴ.

Τέλος ἐν περιπτώσει βλάβης τῶν ὀστεωδῶν τοιχωμάτων, ἐνθα παρίσταται ἡ ἀνάγκη ἐκτομῆς τῶν βεβλαμμένων μερῶν, ἐπιθυμοῦν νὰ προτείνω ὅπως ἢ ἐν τῷ στόματι ὅπῃ μὲν ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἀνοικτῆ πρὸς ἐπιβλεψιν τοῦ ἐκταμάντος μέρους, ἀκολουθῶς δὲ, δημιουργουμένης τῆς γνωστῆς ῥινικῆς ὀπῆς, κλείηται ἡ

ἐν τῷ στόματι καὶ περατωθῇ ἡ θεραπεία διὰ τῆς ῥινός.

Ταῦτα λοιπὸν εἶχον νὰ εἶπω περὶ τῆς μεθόδου τοῦ LUC. Ὡς βλέπει τις, δὲν εἶναι μέθοδος ποσῶς πρὸς καταδίκην ἀξία. Ἀλλως τε ἢ περὶ αὐτῆς κρίσις ἐξηνέχθη πρὸ πολλοῦ ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ μεγάλῳ τούτῳ κέντρῳ τῆς προόδου. Ἐὰν δὲ νῦν ὑπάρχη τις, ὅστις, καίπερ ἀγνοῶν τὴν μέθοδον τοῦ LUC, τὴν δέουσαν δ' ἀτομικὴν πείραν ἐπὶ τῶν παλαιῶν μεθόδων μὴ ἔχων, θέλει ν' ἀποδείξῃ ἐσφαλμένας τὰς γνώμας τῶν ἐν Παρισίοις συζητούντων, οὐδένα ἔχω λόγον νὰ τῷ λαλήσω ἐγὼ περὶ τούτου.

Σαράντης.— Πρὸ 4 ἔτων προσήλθεν εἰς ἡμῶς κρεοπιόλης τις ἀπογοητευμένος ἐκ τῆς παθήσεως αὐτοῦ μέχρις αὐτοκτονίας, ἔπασχε δὲ ἀπὸ πολλοῦ ἐκ τοῦ Ἴγμορείου ἄντρου. Ἀνεὶ πάσης λοιπὸν χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως εἰσαγαγόντες ζύστρον κοχλιαροειδὲς δι' ὀπῆς κεκμένης ἐν τινι φατνίῳ τῆς ἄνω σιαγόνης καὶ πυορροῦσης ἀενάως, προσεκρούσαμεν ἐπὶ σκληροῦ σώματος κινητοῦ, εὐρισκομένου δὲ προφανῶς ἐν τῷ πυθμένι τοῦ Ἴγμορείου ἄντρου. Διὰ καταλλήλων χειρισμῶν ἐξήχθη τὸ σῶμα τοῦτο καὶ εὐρέθη ὅτι ἦτο ὄδου. Χάρις εἰς τοῦτο ὁ ἀσθενὴς ἰάθη ταχέως. Πρὸ δύο δὲ ἔτων συνητήσαμεν ἕτερον πάσχοντα, ὑποδηματοποιὸν τινα, ὅστις ἐπαρουσίασε φαινόμενα ἐκ τοῦ Ἴγμορείου ἄντρου. Παρὰ τούτῳ ἐποιήσαμεν ἐντομήν ἐπὶ τοῦ φατνιακοῦ χείλους διὰ μαχαίριου καὶ εἰσεδύσαμεν εἰς τὸ ἄντρον, ἀμέσως δὲ ἐκενώθη πύον δυσώδες. Μετὰ πλύσεις καὶ ἀποθεραπείαν ἀντισηπτικὴν ἐθεραπεύθη καὶ οὗτος ἐν ὀλίγαις ἐβδομασίαι. Ἴδον καὶ αἷτα μέθοδοι καλά πρὸς θεραπείαν τῶν τοιούτων ἐμπυημάτων, νομίζω.

Ταπιᾶς.— Βεβαίως ὑπάρχουσι περιπτώσεις τοιαῦται εὐκολώτατα θεραπευόμεναι ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἕτερα λίαν δυσχερεῖς καὶ δι' αὐτοὺς ἔτι τοὺς μᾶλλον κειραμένους εἰδικούς.

Παπανικολάου.— Ἡ διάνοιξις διὰ τὸν γναθικὸν βόθρον γίνεται μόνον εἰς ἐπιμόρους περιπτώσεις καὶ τότε πρέπει νὰ

μὲν ἀνοικτῆ ἢ ὀπῆ, ἵνα ἐπιβλέπηται ἡ τερηδὼν κλ., μάλιστα διὰ τοῦ ηλεκτρικοῦ φωτισμοῦ· διότι, ἐὰν δὲν καθαρισθῇ τελείως τὸ ἄντρον, θέλει παραχθῆ πύον καὶ φαῦλος κύκλος ἔσεται τὸ ἐπακολούθημα.

Μανουηλίδης.— Ὁ κ. Λιάμβης ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου συνέγραψε τὴν διατριβὴν αὐτοῦ, καθὼ διατελέσας καὶ βοηθὸς τοῦ LUC. Ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ ἀναφέρονται 7 περιπτώσεις ἀπαξ τὸ ἀντίτημα ἐκλείσθη καὶ ἐδέησε ν' ἀνοικθῆ ἐκ νέου. Εἰς τρεῖς περιπτώσεις δὲ τὰ ῥάματα ἐλύθησαν καὶ ἐσηματίσθησαν ἀποσημάτια περὶ αὐτά.

Ταπιᾶς.— Αἱ περιπτώσεις αὐταὶ εἰσὶν αἱ πρῶται τοῦ LUC. Βεβαίως δὲ εἶναι δυνατὸν εἰσέτι νὰ γείνωσι τελειοποιήσεις ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν παρετήρησα εἰς τὰς περιπτώσεις μου τοιαύτας ἐλλείψεις.

Πρόεδρος.— Ἐκ τῆς συζητήσεως καταφαίνεται, ὅτι πολλὰ ὑπάρχουσι μέθοδοι πρὸς θεραπείαν τῶν ἐμπυημάτων τούτων, ἀλλ' ὅτι ὑπάρχει νῦν καὶ ἕτερα τις νέα, ἢ τοῦ LUC. Τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν τῇ καθόλου χειρουργικῇ. Πολλάκις δὲ ἐκτελεῖται ἐπανειλημμένως ἡ αὐτὴ μέθοδος ὅπως ἐπέλθη ἡ ἴασις· εἶναι φανερόν ὅτι πάντοτε τὰ κωλύματα, ὡς τερηδόνες, πολυπόδεις ἐκβλαστήσεις κλ., ὑποδεικνύουσι κατὰ τὰς διαφόρους περιπτώσεις ποῖα ἐκ τῶν πολλῶν εἶναι ἢ μᾶλλον προσήκουσα. Ὅστε ἀπὸ τοῦδε ὀφειλομέν γὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν μέθοδον τοῦ LUC, ἥτις πράγματι θεωρητέα ὡς μέθοδος τις ἰδιαίτερα δυναμένη ἐν τισι περιπτώσεσι νὰ χρησιμοποιοθῆ κάλλιον πάσης ἄλλης πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πάσχοντος.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΒ'

24 Φεβρουαρίου 1899.

Πρόεδρος Μ. ΦΛΑΙΑΔΑ

Ὁ κ. Λιμαράκης ἀναφέρει τὰς συζητήσεις, αἵτινες ἐγένοντο ἀλλαχοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς σκυληκοειδίτιδος καὶ ἐφιστᾷ

τὴν προσοχὴν τῶν ἑταίρων ἐπὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ θέματος τούτου. Ἀπὸ τῆς τελευταίας ανακοινώσεως τοῦ Dieulafoy, λέγει, καθ' ὅν πᾶσα σκωληκοειδίτις ὀφείλει νὰ ἐγχειρηθῆται πάντοτε καὶ εὐθὺς ὡς διαγνωσθῆ, πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα ἐγένοντο, πολλάκις δὲ ἀντίξοι ἀλλήλας καὶ οὕτω τὸ ζήτημα ἱκανῶς περιεπλάκη. Συγγραφεῖς τινες ἐζήτησαν νὰ ταξινομήσωσι τὰ διάφορα στάδια τῆς νόσου ὡς ἀναλόγως καὶ ἐπεμβαίνωσι. Κατ' αὐτοὺς δὲ τὸ νόσημα τοῦτο ἐν τῇ ἀρχῇ ἀπαιτεῖ πάντοτε χειρουργικὴν ἐπέμβασιν, βραδύτερον ὅμως προτιμᾶται ἡ ἀναβολὴ ταύτης μέχρις οὗ καθορισθῶσι τοπικῶς τὰ φαινόμενα, ἐκ φόβου μὴ διατρηθῆ τὸ τυφλὸν κατὰ τὴν ἐπέμβασιν, εἴτε διότι δύσκολος ἡ ἀνεύρεσις τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως. Εὕρισκεται ἐπίσης ὑπὸ συζήτησιν καὶ ἐὰν ὀφείλη τις νὰ ἐπεμβαίῃ μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν περιτονικῶν φαινομένων, ὡς φρονούσιν τινες, ἢ ἐὰν εἶναι προτιμότερον νὰ μεταχειρίζηται καθαρῶς ἰατρικὴν θεραπείαν ἐκ φόβου μὴ δεινωθῆ ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων. Ἀπέναντι ὅλων τούτων τῶν ἀντιφάσεων, λέγει, οἱ κλινικοὶ εὕρισκονται εἰς δύσκολον θέσιν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἀγωγῆς, ἢν ὀφείλουσι νὰ τηρήσωσιν ἐν περιπτώσει σκωληκοειδίτιδος. Ἡ γνώμη, ἢ συμβουλεύουσα νὰ περιμεινωμέν, ἀρῖνει εἰς τὴν τύχην πάντας τοὺς κινδύνους, οἷς διατρέχει ὁ ἀσθενὴς κατὰ τὸ ὄξυ στάδιον αὐτῆς· ἄλλως τε εἶναι καὶ ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ τις τὴν ἀσθένειαν ἐν ἀρχῇ, πρῶτον διότι βραδέως πάντοτε προσκαλεῖται ὁ ἰατρὸς καὶ δευτέρον διότι κατὰ τὴν πρώτην στιγμὴν ἡ διάγνωσις εἶναι δύσκολος. Ἐπομένως εὕρισκεται τις πάντοτε ἀπέναντι περιπτώσεων ὀξείας διαδρομῆς τῆς νόσου.

Σάσης. — Πρὸ τινος καιροῦ παρετήρησα περίπτωσιν σκωληκοειδίτιδος, εἰς ἣν προσεκλήθη τὴν ἡμέραν μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς νόσου. Ἐπαρουσίαζε δὲ αὐτὴ τὰ κλασικὰ συμπτώματα καὶ ἐθεραπεύετο ἰατρικῶς. Προέτεινα τότε τὴν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν, ἀλλὰ καὶ ταύτης μὴ γενομένης δεκτικῆς παρὰ τῶν οἰκείων, ἠναγκά-

σθην καὶ ἐγὼ νὰ περιορισθῶ εἰς τὴν ἰατρικὴν θεραπείαν (διὰ χρήσεως ἐξωτερικῆς εὐθαιαίας καὶ ἐσωτερικῆς ποδοφυλλίνης). Ἐν τούτοις ἡ ἀσθενὴς ἰάθη ἐντελῶς.

Γραμμανδάνης. — Πρὸ ἔτους παρετήρησα ἀσθενὴ καὶ ἄλλοτε παθούσαν σκωληκοειδίτιδα μετὰ μετεωρισμὸν τῆς κοιλίας, πόνων, πυρετοῦ μετρίου κτλ. Παρὰ τὰς συστάσεις μου ἵνα μὲν κλινίης, παρήκουσέν αὐτάς, ἀλλὰ μετὰ πάροδον χρόνου τινὸς πρόσῃθεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον Ἱερουσίου φέρουσα παρὰ τὸν ὄμφαλόν συριγγίον, δι' οὗ ἐξήρχοντο πῶον καὶ κοπρανώδεις ὕλαι ἐγένετο δὲ τότε διανοξίς τοῦ συριγγίου καὶ ἐντερορραφί, μεθ' ἧς τελείως ἰάθη. Ἐν ἄλλῃ πάλιν περιπτώσει σκωληκοειδίτιδος συνεβούλευσα ἐπέμβασιν χειρουργικὴν, ἣτις καὶ ἀπεκρούσθη· οὐχ ἦττον ἡ περίπτωσις ἔληξεν εἰς ἴασιν. Ὡστε ἡ διαγωγὴ δὲν δύναται νὰ ὀρισθῆ ἐκ τῶν προτέρων· ὑπάρχουσι δὲ περιστατικά, ἅτινα λήθονται ἄνευ χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως.

Πρόεδρος. — Εἰς τῶν τελευταίων συζητήσεων φαίνεται ὅτι ἡ σκωληκοειδίτις κατέστη ζήτημα χειρουργικόν, ὃ δὲ δώσας εἰς αὐτὸν χειρουργικὸν χαρακτήρα εἶναι ὁ Dieulafoy. Σήμερον πάντες οἱ χειρουργοὶ εἶναι σύμφωνοι εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ σκωληκοειδίτις πρέπει νὰ ἐγχειρηθῆται, ἀλλὰ κατὰ ποῖον στάδιον; τοῦτο ἀμφισβητεῖται. Καὶ πάλιν ἐπὶ τινῶν σημείων πάντες εἶναι σύμφωνοι, ὡς π.χ. ὅταν πρόκηται περὶ ἀποστήματος περιορισμένου, διότι τότε πάντες ἀναίηουσιν αὐτό. Ἐπίσης ὅταν μετὰ τὸ ὄξυ στάδιον, ὅποτε ὁ πυρετὸς ἐκλείπει καὶ μένουσι μικροὶ πόνοι, πάντες σχεδὸν ἐπεμβαίνωσι, διότι ὑπάρχουσι αἱ ὑποτροπαί. Τέλος πάντες εἰσὶ σύμφωνοι ἵνα ἐγχειρῶσι πρὸ συμπτωμάτων γενικῆς περιτονίτιδος, καίτοι τὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶναι πάντοτε εὐάρεστα ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς νόσου οἱ μὲν ἐπεμβαίνουσι ἀμέσως, σκεπτόμενοι ὅτι δὲν δύναται νὰ γινώσκωσιν ἂν ἡ σκωληκοειδίτις δὴ διαλυθῆ, ἂν δὲ δώσῃ γένεσιν εἰς περιορισμένον ἀπόστημα ἢ εἰς περιτονίτιδα. Οἱ δὲ προσδοκῶσιν, ἵνα ἐπέμβωσι

κατὰ τὴν ἀπυρεξίαν, ὅποτε ἡ ἐγχείρησις εἶναι σχεδὸν ἀκίνδυνος, διότι δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ μολυνθῆ τὸ περιτόναιον. Ἄλλως τε εἶναι δύσκολον νὰ διαγνωσθῆ ἡ σκωληκοειδίτις ἄμα τῇ ἀναπτύξει αὐτῆς ἢ καὶ νὰ προσκληθῆ ὁ χειρουργὸς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Ἀλλὰ καὶ τούτου δοθέντος, ἡ ἐγχείρησις δὲν δύναται νὰ γείνη ἐξω τῶν νοσοκομείων ὑπὸ συνθήκας εὐνοϊκᾶς.

Ὅσον ἀρορᾷ τὰς περιπτώσεις μου, ἄλλοτε περιωριζόμεν ἐν τῇ ἰατρικῇ θεραπείᾳ, ἀλλ' ἀπὸ τινῶν ἐτῶν προτιμᾷ νὰ ἐγχειρῶ. Οὐχ ἦττον καὶ νῦν ἐτι σκέπτομαι πρὶν ἢ προβῶ εἰς ἐγχείρησιν σκωληκοειδίτιδος, εὕρισκομένης ἐν ἀρχῇ· τοῦτο μὲν, διότι προσκαλοῦμεθα συνήθως οὐχὶ ἐνωρίτερον τῆς τρίτης ἡμέρας, τοῦτο δὲ, διότι παρετήρησα πολλὰς σκωληκοειδίτιδας, αἵτινες ἐθεραπεύθησαν ἀφ' ἑαυτῶν ῥιζικῶς καὶ ἄνευ ὑποτροπῆς. Ἐν τινι δὲ περιπτώσει ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐγχειρήσωμεν ἀσθενῆ, παρουσιάζοντα κλυδασμὸν σαφέστατον κατὰ τὸν δεξιὸν εἰλεϊκὸν βόθρον, ὅτε τὴν ἐπαύριον ἐμάθομεν ὅτι οὐδὲν ἐπέμεινεν ἐκ τῶν συμπτωμάτων τῆς προτεραιᾶς. Ἡ αὐτὴ διάλυσις ἐπῆλθεν ἐν ἑτέρᾳ ἀναλόγῳ περιπτώσει, ἣν ἐπίσης εἶχομεν προορίσει πρὸς ἐγχείρησιν. Μεταξὺ δὲ ἄλλων ἐνεχειρήσαμεν καὶ γυναῖκα ἐγκυόν, πάσχουσαν ἐκ σκωληκοειδίτιδος, ἣτις καὶ ἰάθη, ἐνῶ ἡ κύησις ἐξηκολούθησε φυσιολογικῶς.

Μανουηλίδης. — Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν σχέσιν τῆς σκωληκοειδίτιδος μετὰ τῆς κύησεως παρετήρησα ἄλλοτε δύο περιπτώσεις, ἦν ἡ μὲν, ἀποβλέπουσα εἰς ἐγκυόν δύο μηνῶν, ἰάθη διὰ λύσεως, ἡ δὲ ἑτέρα εἰς ἐγκυόν ὅσων ἐληξεν εἰς ἐμπύησιν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐπίσης διανοιγέντος χειρουργικῶς τοῦ ἀποστήματος, ὅπερ ἦτο περιορισμένον, ἐπῆλθε κανονικῶς ἡ ἴασις. Ὀπόθεν ἐξάγεται ὅτι ἡ ὑπαρξίς τῆς σκωληκοειδίτιδος παρὰ τὰς ἐγκύους δὲν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς πορείας τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ ὅτι ἡ πρόγνωσις τοῦ νοσήματος δὲν ἀποβαίνει σοβαρώτερα ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν.

Ἐν γένει δὲ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ

καταλληλοτέρου χρόνου τῆς ἐπεμβάσεως ἐπὶ σκωληκοειδίτιδος, ἡ ἐν νοσοκομείοις πείρα μὲ ἐδίδαξεν, ὅτι σπανίως προσέρχονται εἰς αὐτὰ οἱ πάσχοντες ἐνωρίτερον τῆς 5ης ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐναρξεως τῆς νόσου. Παρετήρησα δὲ ὅτι ὑπὸ τοιούτους ὄρους ἡ ἐπέμβασις δίδει σχεδὸν πάντοτε κακὰ ἀποτελέσματα καὶ πλείστοι ὅσοι ἀποθνήσκουσιν, ἐνῶ βραδύτερον ἐγχειρούμενοι ἤθελον ἴσως ἐπιζῆσαι.

Πρόεδρος. — Κατὰ τὸν Dieulafoy, ἡ σκωληκοειδίτις εἶναι δυνατόν νὰ διαγνωσθῆ ἄμα τῇ ἐναρξῇ αὐτῆς διὰ τῶν ἐξῆς τριῶν σημείων, ἰὸν τῆς ἐπαύριον κατὰ τὸ σημεῖον τοῦ Mac Burney πίεσεως, 2ον τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἀντιστοίχου κοιλιακοῦ τοιχώματος καὶ 3ον τῆς κατὰ τὴν χώραν ταύτην κατ' ἐπιπολὴν ὑπεραισθησίας. Ὁ Dieulafoy δίδει ἐπίσης προσοχὴν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν οὖρων καὶ ὅταν ὑπάρχη, λέγει, urobiline (οὐροχολίνη) ἐν τοῖς οὖροις, ἡ περίπτωσις θὰ λήξῃ εἰς γάγγραιναν ἢ εἰς γενικὴν περιτονίτιδα καὶ ὀφείλει νὰ ἐγχειρηθῆ ὡς τάχιστα.

Ἀκαστογιάννης. — Τελευταίως ἐξήτασα τὰ οὖρα πάσχοντος ἐκ σκωληκοειδίτιδος καὶ ἀνεῦρον ἐν αὐτοῖς ἐκτὸς ποσότητός τινος πεπτόνης καὶ ὀξόνης ἱκανὴν ποσότητα ἰνδικάνης. Τὸ σῶμα τοῦτο προέρχεται ἐκ τῶν ἀποσυνθέσεων, αἵτινες παράγονται ἐν τῇ ἐντερικῇ σωλῆνι, καὶ μοι φαίνεται ὅτι ἡ ὑπαρξίς αὐτοῦ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὑπὸ ἐποψίν' προγνωστικῆν. Ἐὰν π.χ. μετὰ τὴν χορήγησιν καθαρσίου παρατηρήσωμεν αὐξήσιν τῆς ἰνδικάνης ἐν τοῖς οὖροις, τοῦτο σημαίνει καὶ πρόσδον τοῦ νοσήματος καὶ ἐπομένως ἡ ἐπέμβασις παρίσταται ἀναγκαία.

Σιόνης. — Τὸ ζήτημα τῆς σκωληκοειδίτιδος χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1896. Μέχρι πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐγένετο μόνον περὶ τυφλίτιδος καὶ περιτυφλίτιδος λόγος, τὰ δὲ συμπτώματα τῆς ἀρχομένης σκωληκοειδίτιδος δὲν ἦσαν ἀκριβῶς καθωρισμένα. Τελευταίως ὁ Dieulafoy ἐπαρουσίασε σημεῖα τινὰ (πίεσις ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ σημεῖον τοῦ Mac Burney, ἀντίστα-

σις τοῦ τοιχώματος καὶ πόνος κατ' ἐπιπολήν) ἐπιτρέποντα τὴν διάγνωσιν ἐν ἀρχῇ τοῦ νοσήματος. Χάρις δὲ εἰς τὰ σημεῖα ταῦτα, ὅταν εὐρωμεν τὸ νόσημα ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἐπέμβωμεν, οὐχὶ δὲ νὰ ἐπαναπαυώμεθα εἰς τὰς φαινόμενικὰς βελτιώσεις τῆς σκωληκοειδίτιδος, ἕως ὅτι Dieulafoy ἀποκαλεῖ *accalmies traitresses de l'appendicite*. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου ὀφείλομεν νὰ μάθωμεν νὰ διαγνώσκωμεν τὴν σκωληκοειδίτιδα, διότι τί ἄλλο συμβαίνει νῦν ἢ ὅτι ἐκλαμβάνονται συχνάκις ὡς σκωληκοειδίτις πράγματα ἄλλως διάφορα.

Γραμμανδάνης. — Παρετήρησα ἄλλοτε ἀσθενῆ, ἣτις ἐπαρουσίαζε πόνους κατὰ τὸν δεξιὸν εἰλεακὸν βόθρον καὶ δυσκοιλίτητα ἀνευ πυρετοῦ. Ἡ διάλυσις ἐπὶ τῆς κατόπιν καθαρσίᾳ. Προέκειτο ἄρα γὰρ περὶ κοπροστάσεως ἢ περὶ σκωληκοειδίτιδος; Δοθέντος δὲ ὅτι ἄλλοτε αἰ τοιαῦτα καταστάσεις ἐθεραπεύοντο διὰ καθαρσίων, ἐρωτῶ ἂν καὶ σήμερον ἐπιτρέπωνται τὰ καθάρσια ἐπὶ σκωληκοειδίτιδος;

Πρόεδρος. — Ἐπὶ σκωληκοειδίτιδος οἱ πλείστοι τῶν ἰατρῶν μεταχειρίζονται τὰ ψυχρὰ καὶ τὸ ὄπιον. Ἐν τούτοις ὁ Ferrand συνέστησε τελευταίως καθάρσια ὑπακτικά καὶ εὐθάλειαν ἀντὶ ὀπίου.

Σιώτης. — Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἰατρικὴν θεραπείαν τῆς σκωληκοειδίτιδος, οἱ ἐν Γερμανίᾳ παραγγέλλουσι κατ' ἀρχὰς μὲν καθάρσιον, εἶτα δὲ ὄπιον εἰς μεγάλας δόσεις, πᾶγον ἐπὶ τῆς κοιλίας, ἐντελῆ ἀκίνησιαν καὶ ἀποχὴν ἀπὸ πάσης τροφῆς. Ὅταν δὲ πᾶν ἴχνος τῆς ἀσθενείας παρέλθῃ, συμβουλεύουσι τὰ κλύσματα. Ἡ θεραπεία αὕτη τοῦ νοσοκομείου Charité Βερολίνου εἶναι γενικῶς παραδεδομένη, διὸ καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ παρακολουθῶμεν αὐτὴν ὡς δίδουσαν κάλλιστα ἀποτελέσματα, ὡς τοῦτο ἀποδείκνυται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐν Γερμανίᾳ ὀλιγώτεροι σκωληκοειδίτιδες ἐγχειροῦνται ἢ ἐν Γαλλίᾳ.

Ἀκιστογίδης. — Νομίζω ὅτι ἐνεκα τῆς κοπροστάσεως καὶ τῆς σήψεως τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν, ἐξ ὧν καὶ ἡ ἰνδικάνη ἐν τοῖς οὖροις, τὰ καθάρσια ἐνδείκνυνται.

Πρόεδρος. — Ἐν ὅσῳ ἡ σκωληκοειδίτις ἔχει τοσαύτην ταχύτητα ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτῆς, ὥστε ἐντὸς 24 ὡρῶν δύναται νὰ παρουσιασθῇ ἢ γάγγραινα ἢ διάτρησις, διὰ τῶν καθαρσίων ἐπισπεύδομεν τὴν διάτρησιν καὶ τὴν ἐπινέμησιν τῆς περιτονίτιδος. Φρονοῦμεν ὅτι ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς νόσου τὰ ὑπακτικά δύνανται νὰ δοθῶσι, μετὰ 24 ὡρῶν ἄρα τὰ καθαρτικά ἀποβαίνουσι διστομος μάχαιρα καὶ ὀφείλομεν νὰ προσέχωμεν.

Λιμαράκης. — Προτείνω ὅπως τὸ περὶ σκωληκοειδίτιδος ζήτημα τεθῇ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Λιμαράκη, ὑποστηριζομένη ὑπὸ τοῦ κ. Σιώτη, γίνεται παμπληθεῖ δεκτὴ.

Ἐπὶ τῶν ἐπιπολαζουσῶν νόσων ὁ κ. Λιμαράκης λέγει ὅτι ἐξακολουθεῖ ἔτι ὑφισταμένη ἐν τῇ Πρωτευούσῃ ἢ γρίππῃ, ἐπίσης καὶ ὁ τυφοειδὴς πυρετός. Πρὸ μηνὸς δὲ παρετηρήθησαν περιπτώσεις ἀνεμοεολογίας. Τέλος εἶναι καλόν, λέγει, νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐν Δζέδδα ἀνεφάνησαν κρούσματα πανώλους καὶ ὅτι μία περίπτωση ἐπαρουσιάσθη καὶ ἐν Μέκκα.

Σιώτης. — Καλὸν ἠθέλεν εἶναι, ἂν ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ προσεπάθει νὰ λάμβανῇ τὰ ὑγειονομικὰ δελτία, ἅτινα βεβαίως ἔχουσι μεγάλην σημασίαν ὡς πρὸς τὰς ἐπιδημίας καὶ τὴν θνητότητα αὐτῶν.

Λιμαράκης. — Τὰ δελτία ταῦτα, ὡς καὶ πᾶν σχετικόν, νὰ δημοσιεύωνται ἐν ταῖς ἐργασίαις τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Πρόεδρος. — Ἡ πρότασις τοῦ κ. Σιώτη θέλει ληφθῆ ὑπ' ὄψιν καὶ θέλομεν προσπαθῆσαι ν' ἀποκτήσωμεν τὰ ἐν λόγῳ δελτία.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΓ'

3 Μαγτίου 1899.

Προεδρία ΝΟΥΛΗ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν ὁ κ. **Α. Χρησιδης** παρου-

σιάζει *παρασιεύασμα μήτρας μετὰ τιτανωδῶν σωματίων* καὶ λέγει τὰ ἑξῆς:

Κύριοι,

«Γραῖα 65 ἐτῶν κατέφυγε προχθὲς ἐσπέρας τὰ λοιπὰ πνέουσα εἰς τὸ Ἐθνικὸν Νοσοκομεῖον καὶ γθὲς ἐσπέρας ἀπεβίωσεν. Ἡ τελευταία αὐτῆς ἀσθένεια ἦτο πνευμονία τοῦ δεξιοῦ κατωτέρου λοβοῦ. Κατὰ δὲ τὴν νεκροψίαν ἀνευρέθησαν ἰκανὰ ἄξια σημεῖα σφίσεως. Ἐν τῇ καρδίᾳ παρετηρεῖτο ὅτι τὰ κολλοκοιλιακὰ στόμια ἀμφότερα ἦσαν λίαν στενὰ καὶ αἱ βαλβίδες αὐτῶν τόσον ἠλλοιωμέναι, ὥστε μόλις τὰ ἔγνη αὐτῶν διεκρίνοντο. Ἰππῆρχεν ἐπίσης χρονία περικαρδίτις. Ἐπὶ δὲ τῆς μήτρας, ὡς βλέπετε, ὑπάρχουσιν οἱ δύο οὔτοι μεγέθους λεπτοκαρῶν ὄγκισκοι, κείμενοι ἀνὰ εἰς ἐπὶ τῆς προσθίας καὶ ἐπισθίας ἐπιφανείας τοῦ σώματος τῆς μήτρας ἀμέσως ὑπὸ τὸ περιτόναιον καὶ ἔχοντες σύστασιν ὁ μὲν τιτανώδη, ὁ δὲ σαρκώδη. Ὡς πρὸς τὴν παθογένειαν, τὸ πιθανώτερον μοι φαίνεται ὅτι τὰ σωματῖα ταῦτα προέρχονται ἐκ καθιζήσεως τιτανωδῶν ἀλάτων ἐντὸς διευρυνθέντων λυμφατικῶν ἀγγείων καὶ ἔχουσιν ἀναλογίαν τιμὰ πρὸς τοὺς σιελολίθους κτλ.»

Μανουηλίδης. — Ἐπεθύμουν νὰ μάθω πᾶς ἦσαν οἱ νεφροί. Τελευταίως, διατρέξας διάφορα συγγράμματα, ἐν οἷς γίνεται λόγος μόνον περὶ ἀλλοτρίων σωματίων τῆς μήτρας, εἶδον ὅτι γίνεται λόγος μόνον περὶ ἐνδομητρίων σωματίων, οὐδόλως δὲ περὶ ἐξωμητρίων. Ἴσως καὶ τὰ σωματῖα ταῦτα παρήχθησαν, ὅπως καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ψαλίδα περιγραφέντα, ἐνεκα οὐρικής διαθέσεως. Δὲν φαίνεται νὰ προέρχονται ἐκ λυμφατικῶν ἀγγείων, οὔτε νὰ πρόκηται περὶ ἰνοσωμάτων ἀποτιτανωθέντων, διότι καὶ ἡ μήτρα δὲν εἶναι ὑπερτροφῆς, ἀπ' ἐναντίας δὲ εἶναι ἀτροφική.

Χρησιδης. — Οἱ νεφροί ἦσαν φυσιολογικοί, τὸ ἥπαρ ὀλίγον ὑπεραιμικὸν καὶ οὐδὲν ἕτερον ἄξιον σημειώσεως ὑπῆρχεν.

Νούλης. — Ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς καρδίας παρουσιάζει ἰδιαιτέρον διαφέρον ἐνταῦθα, διότι εἶναι σπάνιον τι. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ τιτανώδη σωματῖα, φρονῶ ὅτι

πρόκειται περὶ ἰνωμάτων ἀποτιτανωθέντων. Ὡς γνωστόν, τὰ ἰνώματα ταῦτα μετὰ τὸ 45^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας ἀρχοῦνται ἀτροφούντα καὶ σμικρυνόμενα, πολλάκις ἀπορροφῶνται καὶ τελείως, ἡ δὲ μήτρα δὲν παρουσιάζει τὴν σχετικὴν ὑπερτροφίαν, ἣν εἶχεν ἐν καιρῷ τοῦ σφρίγους τῶν ὀγκῶν τούτων.

Ἀκολουθῶν, προκειμένου περὶ τοῦ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει εὐρισκομένου ζητήματος τῆς θεραπείας τῆς σφιλίδος, ὁ κ. Σάσης ἀναφέρει ἔλκος τοῦ χεῖλους προσερχόμενον ἐκ κομμώματος, ἀλλὰ λίαν προσομοιάζοντος πρὸς ἔλκος πρωτοπαθές ἢ θεραπεία αὐτοῦ ἐπετεύχθη μόνον τῇ χρήσει δόσεων τινῶν ἰωδιούχου καλίου.

Ε. Ἰωάννου. — Ἐνθυμούμαι παρόμοιον περιστατικὸν ἀρκούντως σπουδαῖον ὁ πάσχων ἔφερεν ἔλκος ἐπὶ τοῦ πέους λίαν ὁμοιάζον πρὸς ἔλκος σκληρὸν πρωτοπαθές καὶ ἐν συμβουλίᾳ μεθ' ἐτέρου συναδέλφου εἶχε διαγνωσθῆ τῷ ὄντι ἔλκος σκληρὸν ἄλλ' ὁ πάσχων ἤδη ἐπέμενεν ὅτι εἶχε πάθει σφίλιν, ἣτις μάλιστα εἶχε διαγνωσθῆ καὶ θεραπευθῆ ὑπὸ διακεκριμένου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κλ. Μετὰ νέαν λεπτομερῆ ἐξέτασιν ἀνεῦρον κηλίδας λίαν χαρακτηριστικὰς παρελθόντων σφιλιδικῶν ἐξανθημάτων κατὰ τὴν κνήμην καὶ οὕτως ἐπέισθη ὅτι προέκειτο περὶ τριτοπαθοῦς ἐκδηλώσεως. Πράγματι δὲ ἡ χρῆσις τοῦ ἰωδιούχου καλίου ἐπήνεγκε ταχέως τὴν ἴασιν τοῦ ἔλκους. Εἶναι φανερόν πόσῃν σημασίᾳ ὑπὸ θεραπευτικῆν ἐποψίν ἔχει ἡ διάγνωσις ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ π. χ. ἠτομαζόμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν κλασικὴν ὑδραργυρικὴν θεραπείαν, ὡς ἐπὶ ἀρχομένης σφιλίδος.

Μανουηλίδης. — Καὶ ἡμεῖς ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν δύο περιστατικὰ ἀξιοσημεῖα ὑπὸ θεραπευτικῆν ἐποψίν. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει προέκειτο περὶ βαρείας σφιλίδος μετὰ ὀφθαλμικῶν καὶ λαρυγγικῶν ἐκδηλώσεων ἐποψίσαμεν κατὰ πρῶτον τὰς ἐνέσεις κατὰ τὰς συνήθεις δόσεις καὶ ἐπὶ τῆς βελτιώσεως τῶν λοιπῶν ἐκδηλώσεων, πλὴν τῶν τοῦ λά-

ρυγγοσ' ή δέ εξέτασις λαρυγγολόγου έβεβαίου την ύπαρξιν έλκων· τότε έφηρμόσαμεν τας έντριβάς και διά τούτων επήλθε ταχέως ή τελεία ίσσις. Έν τή δευτέρα περιπτώσει ό πάσχων πλην των άλλων ήτο και τελείως κωφός, είχε δέ ύποβληθί άνωφελώς εις τας ένέσεις και την χρήσιν του Ιωδιούχου καλίου. Έφηρμόσαμεν τότε τας έντριβάς και μετά 20 τοιαύτας έβελτιώθη και αυτή ή κώφωσις σπουδαίως. Όφείλομεν τώ όντι και την σημερον να όμολογήσωμεν ότι, παρά τά λεγόμενα, ή δι' έντριβών θεραπεία ύπερβαίνει πάσαν άλλην.

Μετά ταύτα λύεται ή συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΑ'

10 Ματίου 1899.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΑΔ

Μετά την ανάγνωσιν και επικύρωσιν των πρακτικών, ό κ. *Απέρης* εκτίθησιν ως εξής τά εκ τής εξέτασεως λίθου τής *ψοθήκης* πορίσματα αυτού.

Κύριοι,

«Εξέτασε τον λίθον τής *ψοθήκης*, τον όποιον μοι ένεπιστεύθη ό κ. *Α. Χρησιδης*, σπεύδω ν' ανακοινώσω ύμιν τά ακόλουθα αποτελέσματα. Ο λίθος αυτός είχε μήκος 9 χιλιοστομέτρων και διάμετρον 7 χιλιοστομέτρων, χρώμα δέ λεκόν. Η επιφάνεια αυτού ήτο λεία και σχεδόν άνευ άνωμαλιών. Έζύγιζε 40 εκατοστόγραμμα (0,40), τό δέ ειδικόν αυτού βάρος ήτο 1,78. Διαιρέσαντες αυτόν εις δύο, παρετηρήσαμεν ότι συνίστατο εκ συγκεντρικών στρωμάτων ουχι λίαν πυκνών, ιδίως κατά την περιφέρειαν. Η σύστασις των περιφερικών στιβάδων ήτο σχεδόν εξ όλοκλήρου φύσεως όργανικής (εξ ινώδους ιστού). Αί δέ έσωτερικαί στιβάδες, ως και όλόκληρος σχεδόν ό λίθος συνέκειτο εξ άνθρακικής φωσφορικής και βορικής ασβέστου, περιείχον όμως και ικανήν ποσότητα όργανικών ούσιών, ών ή φύσις φαίνεται να είναι βλεννίνη (*mucine*)».

Μετά ταύτα, επί τής ήμερησίας διατάξεως, ήτοι περί σκωληκοειδίτιδος, ό κ. *Απέρης* έρωτώ, αν παρετηρήθη και παρ' ήμιν ότι μία των αιτιών τής νόσου ταύτης είναι οι σπόροι των λεμονίων και πορτοκαλίων, ως παρετηρήθη έν Αμερικη και Αγγλία.

Νούλης.— Η ιδέα τής παρουσίας άλλοτρίων σωμάτων έν σκωληκοειδεί αποφύσει ως πρός την αιτιολογίαν τής τυφλίτιδος κλ. καθ' εκάστην απόλλυσιν έδαφος, όσον αύξάνει ή περι των παθήσεων τής αποφύσεως ταύτης πείρα, διότι σπανίως εύρίσκεται πραγματικώς άλλότριον σώμα· τούναντίον οι έν τή σκωληκοειδεί αποφύσει σχηματιζόμενοι κοπρόλιθοί εισι συχνή· όσάκις δέ εύρεθί τι τοιούτον, προέρχεται εκ συγκριμάτων ούρικων και τιτανωδών.

Διμαράκης.— Όφείλω να έπιστήσω την προσοχήν ύμών επί του τρόπου, καθ' όν έτέθη τό ζήτημα υπό του *Dieulafoy*. Οι άντιλέγοντες ή οι συζητούντες δέν άπαντώσιν εις τον ζητούμενον σκοπόν, όσοι δέ κατακρίνουσι την πρότασιν αυτού περί έπεμβάσεως, στηρίζονται εις τούτο, ότι, εάν δέν διαγνωσθί έν αρχή, πρέπει να περιμεινωμεν έν τώ όξει σταδίω, περιορίζόμενοι εις την ιατρικήν θεραπείαν, όπως επέμβωμεν βραδύτερον. Τούτο όμως σημαίνει επάνοδον εις την αρχαίαν μέθοδον· διότι ως παρέλθωσι τά όξέα φαινόμενα και γείνη απόστημα, και άλλοτε επενέβαινον. Τό ζήτημα λοιπόν του *Dieulafoy* είναι πώς να αποφύγωμεν τούς κινδύνους του όξέος σταδίου, διότι άλλως 25—30% αποθνήσκουσιν. Έννοεί δέ την κατά τό πρώτον όξυ στάδιον επέμβασιν, ουχι δέ την περίοδον, καθ' ήν πρόκειται περί άσφους τοπικής εκδηλώσεως. Τούτο πρέπει να άντιληφθώμεν δεόντως και επί τούτου του σημείου να εργασθώμεν.

Μακρης.— Φρονώ ότι, όπως σφισαμεν τον πάσχοντα εκ των κινδύνων τής σκωληκοειδίτιδος, τό κάλλιστον είναι να επεμβαίνωμεν άμα τή αρχή, διότι τότε πρός τοίς άλλοις τό ζήτημα γίνεται και απλούστερον. Εάν περιορισθώμεν εις την ιατρικήν θεραπείαν, είναι αληθές ότι τινές

σάζονται άνευ έγχειρήσεως, άλλ' επίσης είναι αληθές ότι και διά τής έπεμβάσεως ήθελον σωθί έτεροι, αποθανόντες άνευ ταύτης. Καθήκον λοιπόν ήμών είναι να επεμβαίνωμεν, καθ' όσον δέν ύπάρχει και κίνδυνος εκ ταύτης, άρκει να εκτελεσθί καλάς. Η μικρά μου πείρα διδάσκει ότι, γινομένης άμέσως τής έπεμβάσεως, και τά αποτελέσματά εισιν ευνοϊκά. Έπειδή οι χειρουργοί εισιν ολιγάριθμοι και τό πλειστον εις ιατρούς τυγχάνουσιν αι τοιαύται περιπτώσεις, ουτοι δέ δέν είναι εξησηκήμενοι εις τας έπεμβάσεις, συχνάκις παρέρχεται εκ τούτου πολύτιμος χρόνος.

Νούλης.— Αί έγχειρήσεις, όσάκις έγέγοντο έντός των πρώτων 24—36 ώρων, συχνότερον επέτυχον, ενώ βραδύτερον συχνάκις απέτυχον. Αφ' έτέρου δέ ή ιατρική θεραπεία έν τώ όξει σταδίω έδωκε πλείονα καλά αποτελέσματα. Σόν τούτοις ύπάρχουσι και αι δυσκολίαι τής διαγνώσεως. Ο *Tuffier* έν τή *Société de Chirurgie* έμνημόνευσε περιπτώσεως νεανιδος, ήν έγχειρήσας εύρε πάσχουσαν εκ τυφοειδοϋς πυρετού.

Διμαράκης.— Υπάρχουσι πολλά νοσήματα, ένθα ή διάγνωσις είναι δυσχερεστάτη· έγκυμοσύνη εξελήφθησιν υπό χειρουργών διασήμων ως όγκοι τής μήτρας κλ. Εάν δέ ή επέμβασις έν τώ όξει σταδίω είναι τόσοσιν θανατηφόρος, αι στατιστικά δέν έδειχθησιν τόσοσιν κατακριτικά. Ο δέ *Dieulafoy* ακριβώς στηρίζεται επί τούτης στατιστικής, παραβάλλων δέ την χειρουργικήν επέμβασιν προς την ιατρικήν θεραπείαν, εκ τής πρώτης εύρίσκει καλλίτερα αποτελέσματα.

Χ. Χρησιδης.— Έν τοίς κλινικοίς μαθήμασιν αυτού ό *Dieulafoy* (1897) λέγει ότι ουδέποτε ειδε καλά αποτελέσματα εκ τής χειρουργικής έπεμβάσεως επί όξείας σκωληκοειδίτιδος, διό και παραγγέλλει να μη επεμβαίνωμεν επί όξείων περιπτώσεων, επίσης λέγει ότι ή διάγνωσις είναι δυσχερεστάτη. Όστε πρό τοσοούτον άντιστρατευομένων ιδεών δέν δύναμεθα να σχηματίσωμεν σαφή ιδεάν.

Μακρης.— Όμολογώ ότι ή διάγνωσις

τής σκωληκοειδίτιδος είναι δύσκολος, καθ' όσον ύπάρχουσιν εκεί πολλά όργανα, ή ακριβής ύμωσ και μετά προσοχής εξέτασις άγει εύκόλως εις διάγνωσιν. Αλλά και άλλως έχόντων των πραγμάτων, ή επέμβασις δέν βλάπτει, δύναται μάλιστα να ή και ωφέλιμος ως επί σελπιγγίτιδος ή τυφλίτιδος. Όσον δ' άφορά την ήμέραν τής έπεμβάσεως, τούτο δύναται να γείνη και την 3ην και την 4ην ήμέραν, ένόσφ λείπουσιν τά γενικά φαινόμενα, ότε περιττή πάσα επέμβασις. Όστε άμεσος επέμβασις είναι τό καλλίτερον, αλλά και βραδύτερον είναι δυνατή.

Νούλης.— Έπιθυμώ να όρίσω την διαφοράν τής κακοηθείας τής μετά 36 ώρας έπεμβάσεως είτε ύπάρχουσι τά γενικά φαινόμενα είτε μή· έν τή τελευταία περιπτώσει ύπαρχούσης συλλογής πύου, ύπάρχει κίνδυνος μη μαλυνθί κατά την επέμβασιν τό περιτόναιον και προκληθί γενική περιτονίτις, όποτε πάντα τά μέσα εισι μάταια.

Διμαράκης.— Η επί του θέματος τούτου συζήτησις ήρξάτο πανταχοϋ από τής τελευταίας ανακοινώσεως, ήν έποιήσατο ό *Dieulafoy* έν τή Ακαδημία τής Ιατρικής των Παρισίων· ίσως διά τούτο δέν συμφωνεί προς όσα προηγουμένως έδίδαζεν.

Χ. Χρησιδης.— Και έν τοίς κλινικοίς μαθήμασιν του 1898. αναφέρει πάντοτε επέμβασιν, ουχι ήττον λέγει εις τά πλείστα περιστατικά, όπου επενέβη έν τώ όξει σταδίω, δέν είχε καλά αποτελέσματα.

Προεδρος.— Βεβαίως τό ζήτημα εύρίσκεται έν τή ήμερησία διατάξει τής ύφηλίου. Αληθώς πρώτος έθεσε τό ζήτημα ό *Dieulafoy*, όστις και άπεδείχθη έν τή περιπτώσει ταύτη ό μάλλον θιασώτης τής έπεμβάσεως (*interventionniste*), και περ παθολόγος ών. Εισηγάγεν όμως ιδίαν θεωρίαν περί παθογενείας τής νόσου, ήν και μόνην θεωρεί αληθή, την τής αποφράξεως του πόρου (*theorie de vases clos*), εξ ής βεβαίως πολυς ό κίνδυνος τής διατρήσεως τής σκωληκοειδοϋς αποφύσεως και των επακολουθών ταύτης. Διό πρεσβεύει, ότι πρέπει ν' άφαιρεθί αυτή ως τό μόνον σωτήριο μέ-

σον, καὶ ἀναφέρει περιπτώσεις, ἐνθα ἄνευ πολλῶν ἐξωτερικῶν φαινομένων ἢ ἀπόφυσις εὐρέθῃ βαίνουσα εἰς γάγγραιναν καὶ αἰτινες, ἀφινόμενα ἄνευ ἐγχειρήσεως, ἤθελον λήξει κακῶς. Ἄλλοι ὅμως ἐπολέμησαν τὴν θεωρίαν ταύτην καὶ εἶπον ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα παραγωγὰ αἰτία τῆς νόσου, αἵτινα δύνανται νὰ παρέλθωσι δι' ἀπλουστέρων ἰατρικῶν μέσων. Διὰ καὶ ἀναμένουσι, καίπερ χειρουργοὶ δεινοί, μέχρις ἐμφανίσεως σημείων τινῶν ἀρισμένων· τοιαῦτα δὲ εἰσι δύο ἢ τρία, δηλαδὴ ὅταν ὑπάρχη δυσαναλογία θερμοκρασίας καὶ σφυγμοῦ (θερμ. 37^ο—36^ο,5 καὶ σφυγμ. 130), ὅταν ἡ κοιλία εἶναι μετεωρισμένη καὶ ὑπάρχη ἔλλειψις ἀερίων ἐκ τοῦ ἀπευθυμένου κτλ., τότε ἀμέσως ἐπεμβαίνουσιν.

Σήμερον, καίτοι, χάρις εἰς τὴν ἀντισηψίαν, δύνάμεθα ν' ἀνοίξωμεν τὴν κοιλίαν, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ὅλως ἀκίνδυνον τοῦτο, ἰδίως ὅταν ἐγχειρῶμεν ἐξω τοῦ νοσοκομείου ἐν τῇ πόλει· διότι εἴτε ἐξ ἐλλείψεως αὐστηρῶν ἀντισηπτικῶν μέσων ἢ ἄλλως πως δύνανται νὰ μολυνθῇ τὸ περιτόναιον καὶ τότε τὸ ἀποτέλεσμα νὰ ἦ κακόν. Τέλος εἶναι γνωστὸν μικροβιολογικῶς, ὅτι τὸ πύον ἀποστήματος τινος ἐν ἀρχῇ εἶναι πλέον τοξικόν (virulent) ἢ κατόπιν, ὅπερ δέον νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἐν καιρῷ ἐπεμβάσεως. Ὅσον διὰ τὰς πρώτας 24 ὥρας, ἐὰν πάντες οἱ ὄροι ᾗσιν εὐνοϊκοὶ (διάγνωσις καλὴ, αἶθουσα ἐγχειρήσεως καλὴ, ἀντισηψία τελεία κτλ.), πάντες εἰσι σύμφωνοι ὅπως ἐνεργῶσιν ἀμέσως, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα πράγματι εἶναι λίαν καλόν, ὡς ἐπίσης καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῶν ὀξείων συμπτωμάτων (à froid). Ὅσον διὰ τὸν Dieulafoy, λέγοντα ὅτι ὅλαι αἱ περιπτώσεις, αἱ μὴ χειρουργικῶς θεραπευόμεναι, λήγουσι κακῶς, νομίζω ὅτι δὲν εἶναι ὀρθόν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν διαφορῶν στατιστικῶν καὶ αὐτῶν ἐπι τῶν ἰδικῶν του.

Ὅσον διὰ τοὺς πυρήνας καρπῶν, εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶπεν ὁ κ. Νούλης, οὐχ ἦντον καὶ νῦν ἐπι τῆς αἰτιολογίας αὐτῆς δρᾶ ἐνίοτε. Ἀναφέρεται ὅτι ἐν τινὶ περιπτώσει εὐρέθησαν τριχες ὀδοντοψήκτρας καὶ ἄλ-

λοι πυρήνες. Ἐνθυμοῦμαι ἰδίως περιπτῶσιν ἀσθενούς, ὅστις μοι ἔλαχεν, ὅτε ἐσύχναζον εἰς τὴν Ἀστυκλινικὴν Ἀθηνῶν ἐπὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Καραμήτσα. Ὁ πάσχων, λαίμαργος πρώτης δυνάμεως, εἶχε στοιχηματίσει μετὰ τινος ὅπως καταφάγη ὅλα τὰ αὐράμηλα (ἐρίκια), αἵτινα ἔφερον αὐραμηλέα τις καὶ πραγματικῶς εἶχε φάγει ὅλα, καὶ μάλιστα μετὰ τῶν πυρήνων· ἀλλ' ἀσθενήσας ἐκ περιτυφλίτιδος μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπέθανεν· ἐν δὲ τῇ νεκροψίᾳ εὐρέθησαν ἐν τῷ τυφλῷ ἐντέρω περὶ τὰς 4 ὀκάδας πυρήνων!

Ἀπέρης.— Ἡ παρατήρησις πυρήνων λερονίων εἶναι πρόσφατος, διότι ἀπήντησα τοιαῦτα δημοσιεύματα ἐν τοῖς τελευταίοις περιοδικοῖς. Ὑποθέτω ὅμως ὅτι καὶ τὰ ἀλλότρια ταῦτα σώματα προκαλοῦσι τὴν νόσον, ἐὰν ὑπάρχη διάθεσις.

Νούλης.— Ἡ τρύξ, ἢ χολοστεαρίνη κλ. χρησιμεύουσιν ὡς πυρὴν σωματίων τοῦ τυφλοῦ, ἀλλ' ἄλλης φύσεως σώματά εἰσι σπάνια. Ἄλλως τε ἡ νόσος παρατηρεῖται ἀπὸ τοῦ 10—50^{ου} ἔτους τῆς ἡλικίας, ὅτε ὑπάρχει καὶ ἡ βαλβίς, ἥτις βραδύτερον ἐξαλείφεται. Ὡς πρὸς τὴν ἐπέμβασιν, ὁ Dieulafoy ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ τῆς Ἀκαδημίας λέγει ὅτι πρέπει νὰ γείνη ἐν ὥρᾳ ἐκλογῆς (au temps voulu).

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Ἀ. Χρηστίδης προτείνει, συμφώνως πρὸς τὸν κανονισμόν τοῦ Συλλόγου, δύο μέλη ἀντεπιστέλλοντα διὰ τὴν Βιολογικὴν Ἐπιτροπὴν, τοὺς κκ. **Τιμολέοντα Τριανταφυλλίδην**, ἰατρὸν τοῦ δημοτικοῦ νοσοκομείου Βατοῦμ, καὶ **Βλάμην**, ἰατρὸν ἐν Κρήνῃ.

Ἡ πρότασις ἐγκρίνεται παρμληρηί, μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΕ'

24 Μαγτίου 1899.

Πρεδρὶς Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. **Μακρῆς** ἀναφέρει περιπτώσιν ἀποστήματος ὑπὸ τὴν σκληρᾶν

μήνιγγα ἄνευ οὐδενὸς φαινομένου οὔτε τοπικοῦ οὔτε γενικοῦ, καὶ λέγει τὰ ἐξῆς:

Κύριοι,

«Ὁ πάσχων, ἀσθενῆς 30 ἐτῶν, εἶχε τραυματισθῆ πρὸ ἐξαμηνίας κατὰ τὸ μέτωπον, πιθανῶς δὲ συνυπῆρχε καὶ κάτχυμα τοῦ μετωπιαίου ὄστού. Βραδύτερον δὲ μετὰ τὴν ἐπούλωσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ τραύματος ἐπῆλθεν ἐξόγκωσις κατὰ τὸ μέτωπον ἀριστερόθεν καὶ ἔρρεεν ὀλίγον πύον ἐξ ὀπῆς τινος συριγγώδους. Ὁθεν ὑπετέθη ὅτι ὑπῆρχε βλάβη τῆς τοῦ ὄστού, ἴσως καὶ ἀπόλυμα κτλ. καὶ ἀπεφασισθῆ νὰ γείνη χειρουργικὴ ἐπέμβασις. Σημειωτέον ὅμως ὅτι μέχρι τῆς ἐγχειρήσεως οὔτε πυρετὸς ὑπῆρχεν, οὔτε ἐγκεφαλικόν τι σύμπτωμα (παράλυσις ἢ ἀναισθησία κτλ.). Ἐγένετο δὲ διπλῆ ἡμικύκλιος τομὴ περὶ τὸ στόμιον τοῦ συριγγώδους πόρου καὶ ἀπεκολλήθη τὸ περισσῶτον διὰ τῆς μήλης. Ἀλλ' οὐδὲν ὄστούν νεκρωθὲν εὐρέθη· παρετήρησις τῆς μόνον, ὅτι κατὰ τὰς ἀναπνευστικῶν κινήσεων (ἰδίως κατὰ τὴν ἐκπνοήν) ἔρρεε μεγαλειότερον ποτὸν πύον. Τότε κηρύχθη τὸ τραῦμα περιπλέον καὶ ἀφῆρθη μέρος τοῦ μετωπιαίου ὄστού, ὅτε παρετήρηθη ἀμέσως ὅτι ὑπὸ τὴν σκληρᾶν μήνιγγα ὑπῆρχε συλλογὴ ἀφρόνου πύου· μετὰ ταῦτα ἐσχίσθη ἡ μήνιγξ καὶ ἔρρευσε πύον περιπέου 75 γραμμῶν, ἀλλ' οὐδὲν ἕτερον εὐρέθη. Ἀκολουθῶς ἐπεδέθη ἀντισηπτικῶς καὶ ἐπῆλθεν ἡ ἱστίς ἄνευ ἐκτάκτου τινὸς ἐπακολουθήματος. Ἡ περιπτώσις αὕτη παρουσιάζει τοῦτο τὸ διαφέρον, ὅτι ἀνεπτύχθη πύον ὑπὸ τὴν μήνιγγα ἄνευ πυρετοῦ, ἄνευ ἐγκεφαλικῶν φαινομένων καὶ ἄνευ κεφαλαλγιῶν τοπικῶν. Ὁ πάσχων οὔτε δυσεντερίαν ἔπαθεν οὔτε παρόμοιον τι».

Ἐλευθεριάδης.— Ἦθελον νὰ ἐρωτήσω τὸν κ. Μακρῆν μὴ ὑπῆρχε παλαιὰ μετωποκολπίτις, ἐξ ἧς κατὰ τὸν τραυματισμὸν νὰ ἐγεννήθη ὁ συριγγώδης πόρος πρὸς τὴν μήνιγγα. Ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ πύου δύναται τις νὰ υποθέσῃ μὴ ὑπῆρχε διπλῆ μετωποκολπίτις. Καλὸν δὰ ἦτο, ἐν ἐδίδοντο λεπτομέρειαι πρὸ τοῦ τραυματισμοῦ.

Κελαϊδίτης.— Ἐπεθύμουν νὰ προσδιορισθῇ σαφέστερον περὶ τῆς θέσεως καὶ τῆς μορφῆς τοῦ συριγγίου, διότι καὶ ἐγώ

εἶδον δύο περιπτώσεις ἀναλόγους, τοιούτων ἄνευ ἐγκεφαλικῶν συμπτωμάτων.

Μακρῆς.— Οὐδεμίαν σχέσιν εἶχε τὸ τε συριγγίον καὶ τὸ ἀπόστημα μετὰ μετωποκολπίτιδος, διότι ἡ θέσις αὐτῶν ἦτο ὅλως ἐξω, ἄλλως τε καὶ ἡ ἐγχειρήσις ἀπέδειξε τοῦτο, τὸ δὲ πύον ἤρχετο κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ ἀποστήματος. Τὸ δὲ συριγγίον ἦτο στενωτάτον μετὰ μικροῦ στομίου, ἐξ οὗ ἐξήρχετο ὀλίγον πύον. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς περιπτώσεις τοῦ κ. Κελαϊδίτου, ἐπεθύμουν νὰ μάθω, ἐν ὑπῆρχε πυρετός.

Κελαϊδίτης.— Βεβαίως ὑπῆρχε πυρετός, συνυπῆρχον ὅμως καὶ δυσεντερία καὶ πολλαπλὰ ἀποστήματα τοῦ ἥπατος, πιθανῶς δὲ προήρχετο ἐκ τούτων· ὡς πρὸς τὴν ἔδραν, δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς, εἰμὴ ὅτι ἐν μιᾷ περιπτώσει τὸ ἐνδοκράνειον ἀπόστημα εὐρίσκετο παρὰ τὴν 3^{ην} κοιλίαν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ εἶχε μέγεθος φου, ἔλειπον δὲ φαινόμενα ἐγκεφαλικά.

Πρόεδρος.— Ἐπίσης φρονῶ ὅτι δὲν προέκειτο περὶ μετωποκολπίτιδος, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχον σχετικὰ συμπτώματα, ἢ δὲ ἐγχειρήσις οὐδὲν τοιοῦτον ἀπέδειξεν. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλοῦν· ἐπῆλθε τραυματισμὸς μετὰ κατάγματος, παρασχίς τις ὁστεΐνη ἦτο ἐπαρκῆς ὅπως προκαλέσῃ τὴν ἀνάπτυξιν πύου, ὅπερ διήνοιξεν ὁδὸν καὶ πρὸς τὰ ἐνδον καὶ πρὸς τὰ ἐκτός.

Βλέπομεν δὲ οὐχὶ σπανίως τοιαύτας περιπτώσεις ἄνευ φαινομένων ἐγκεφαλικῶν, διότι τὰ τοιαῦτα ἀποστήματα βαθμηδὸν παραγόμενα ἐθίζουσι τὴν περὶ αὐτὰ κειμένην ἐγκεφαλικὴν οὐσίαν καὶ οὕτως οὐδεμίαν λειτουργικὴν διαταραχὴν ἐξωτερικεύεται. Εἶδομεν π. χ. νεανίαν παθόντα ἀπόστημα ἐνδοκράνειον ἐνεκα ὠτίτιδος μετὰ τὴν ἀνάτρησιν εὐρέθη μέγιστον ἀπόστημα ὑπὸ τὴν μήνιγγα, ἐνῶ ἔλειπον καὶ ὁ πυρετός καὶ τὰ ἐγκεφαλικά φαινόμενα.

Μακρῆς.— Βεβαίως τὸ ἀπόστημα δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ ἢ ὅπως περιγράφει ὁ κ. Πρόεδρος, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερος λόγος, ὅτι κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε κινητικὰ οὔτε αἰσθητικὰ κέντρα. Ἐνθυμοῦμαι νεάνιδα ἐκ Παπάζ κιοπρού, τρωθεῖσαν ὑπὸ καρφίδος κατὰ τὴν

βρέγματικὴν ἐξοχὴν καὶ ὡς ἐπακολούθημα τούτου παθούσαν ἀκριβῶς περιγεγραμμένην παράλυσιν καὶ ἀναισθησίαν τοῦ ὡλενοκοῦ νεύρου· ἡ περίπτωσις αὕτη δεικνύει πόσῃ σημασίαν ἔχει ἡ θέσις τῆς κακώσεως.

Ἀκολουθῶν ὁ κ. Πρόεδρος ὑποβάλλει τὸ ζήτημα τῶν ἐπιπολαζουσῶν νόσων.

Κελαϊδίτης.— Ἀπὸ τίνος παρατηρῶ πολλάς περιπτώσεις κοκκίτιδος εἰς διαφόρους συνοικίας ὑπὸ μορφὴν καλοήθην, ἀλλὰ χαρακτηριστικὴν, τουτέστιν, ἀνευ βρογχίτιδος καὶ ἄλλων ἐπιπλοκῶν. Ἡ ἡλικία τῶν παιδιῶν ποικίλλει μεγάλως. Πιθανὸν δὲ ν' ἀναπτυχθῇ προσεχῶς ἐπιδημία τις, ἂν δὲν ἀνεπτύχῃ εἰσέτι.

Μακρῆς.— Ἐπιθυμῶ καὶ ἐγὼ νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν συναδέλφων ἐπὶ τοῦ ἐπιπολάζοντος τυφοειδοῦς πυρετοῦ. Ἐχω ὑπὸ θεραπείαν δύο περιπτώσεις, ἕτερος δὲ συνάδελφος ἀναφέρει ὅτι ἔχει 8 περιπτώσεις. Αἱ ἰδικαί μου περιπτώσεις χαρακτηρίζονται διὰ τὴν βαρείαν αὐτῶν μορφήν.

Νούλης.— Ἐπιθυμῶ νὰ εἶπω τινὰ περὶ τῆς γαστρικῆς μορφῆς τῆς γρίπης, ἰδίως δὲ περὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν σκωληκοειδίτιδα. Ὁ Faisans τελευταίως ἐν τῇ Société de Biologie ἀνέφερεν ὅτι ὑπάρχει σχέσις τῆς γρίπης πρὸς τὴν σκωληκοειδίτιδα. Ἀπὸ τῆς τελευταίας δεκαετίας ἠῶξισαν αἱ περιπτώσεις τῆς σκωληκοειδίτιδος. Ἐνθυμοῦμαι καὶ ἐγὼ ὅτι κατὰ τὴν ἐν Ἰωαννίνοις διαμονήν μου ἦσαν σπάνια αἱ τοιαῦται περιπτώσεις. Ἀκριβῶς δὲ ἀπὸ δεκαετίας ἀπέβησαν συχνότεραι αἱ ἐπιδημιαὶ τῆς γρίπης.

Μανουηλίδης.— Ὁ κ. Μακρῆς παρατηρεῖ ὅτι αἱ περιπτώσεις τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ἃς ἔχει ὑπὸ θεραπείαν, παρουσιάζουσι βαρείαν μορφήν, ἐξ οὗ ὑποθέτει ὅτι ἡ νόσος αὕτη κατ' αὐτὰς ἔχει βαρείαν πορείαν. Ὁφείλω νὰ σημειώσω ὅτι αἱ δύο περιπτώσεις, ἃς ἔχω ὑπὸ θεραπείαν ἀπὸ τίνος, δὲν ἐπικυροῦσι τὰς σκέψεις αὐτοῦ· ἀμφότεραι αἱ περιπτώσεις (ἡ μὲν ἐν Γαλατῇ, ἡ δὲ ἐν τῷ Πέραν) εὑρίσκονται ἤδη περὶ τὸ τέλος, ἡ δὲ καθόλου ἐξέλιξις τῆς νόσου ἐγένετο

ἡπιῶς, διότι καὶ ἡ θερμοκρασία ἀνέκαθεν μετρία οὔσα ἤρξατο καταπίπτουσα ἀπὸ τῆς 1295 ἢ 1495 ἡμέρας. Πλὴν τῶν δύο τούτων περιπτώσεων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ χειμῶνος παρετήρησα ἑτέρας 6, αἵτινες πάσαι καλῶς ἀπέληξαν καὶ ὡν τινες ἦσαν τόσοσὺν καλοήθεις, ὥστε οὔτε ψυχρὰ λουτρά μετεχειρίσθη.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν γρίπην, σημειωτέον ὅτι καθαρὰν γαστροεντερικὴν μορφήν ἐπαρουσίασε κυρίως κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος, ἐνῶ βραδύτερον παρετήρηθησαν καὶ προσβολαὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ἐν ταῖς πλείσταις τῶν περιπτώσεων. Πρὸ τινῶν μηνῶν παρετήρησα ἀπαξ τὴν γαστροεντερικὴν μορφήν ἀνευ πυρετοῦ, μᾶλλον δὲ μετὰ ὑποθερμίας· ἡ γλῶσσα ἦν ἀκάθαρτος καὶ ξηρά, αἱ δυνάμεις καταβεβλημέναι καὶ ἐν γένει ἡ φυσιογνωμία τοῦ πάσχοντος ἐδείκνυε βαρείαν λοίμωξιν. Τέλος, ὡς πρὸς τὴν σχέσιν ταύτης πρὸς τὴν σκωληκοειδίτιδα, τελευταίως, ὡς γνωστόν, ὁ ἐν Λυὼν καθηγητὴς Trípier ἀπεφάνητο ὅτι συχνάκις ἡ σκωληκοειδίτις εἶναι ἀποτέλεσμα γενικῆς λοίμωξεως τοῦ ὀργανισμοῦ, ἀναφέρων καὶ ἄλλων σοφῶν γνώμας, ἰδίως δὲ βώσσου ἱατροῦ, ὅστις, παρατηρήσας πολλάς περιπτώσεις σκωληκοειδίτιδος ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους, φρονεῖ ὅτι ἡ σκωληκοειδίτις λαμβάνει ἐνίοτε ἐπιδημικὸν χαρακτήρα.

Ἀπέρης.— Πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἐπιδημικῆς μορφῆς τῆς σκωληκοειδίτιδος δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ γρίπη δίδει τὴν ἀφορμὴν ὑπαρχούσης τῆς διαθέσεως;

Σγουρδαῖος.— Πρὸ τίνος ἔτυχεν ἡμῖν ἀσθενῆς, παρουσιάζων κατ' ἀρχὰς τὰ συμπτώματα γρίπης ὑπὸ γαστρικὴν μορφήν, τουτέστιν ἐμέτους, διάρροϊαν. Ἀκολουθῶν ἠῶξισεν ἡ θερμοκρασία καὶ ἀνεφάνησαν πόνοι κατὰ τὴν χώραν τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου· τότε δὲ εὔρομεν πάντα τὰ κλασικὰ συμπτώματα τῆς σκωληκοειδίτιδος. Ἐφημώθησαν ὁ πόνος καὶ ἡ εὐθάλεια καὶ τὴν 129ν πάντα τὰ συμπτώματα ἐξέλιπον· ὁ πυρετὸς ἐκυμαίνεται περὶ τοὺς 38°,5. Ἀλλὰ τὴν 189ν ἡμέραν πάλιν ἔρευτο καὶ πόνοι δεξιόθεν καὶ τὰ λοιπὰ εἰρημένα συμπτώ-

ματα καὶ πάλιν ἡ αὐτὴ θεραπεία καὶ ἴασις. Ἴδου περίπτωσις, ἐν ἣ συνδέονται στενῶς τὰ συμπτώματα κοιλιακῆς γρίπης καὶ σκωληκοειδίτιδος.

Κελαϊδίτης.— Ἐπεθύμουν νὰ ἐρωτήσω τοὺς κ. συναδέλφους, ἂν παρετήρηθη καὶ παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν τελευταίαν μεγάλην ἐπιδημίαν ὅ,τι ἐγνωμάτευσεν ὁ Faisans. Ἐγὼ τοῦλάχιστον ὀφείλω νὰ βεβαιώσω, ὅτι καὶ τότε καὶ κατὰ τὴν ἐφρευτήν ἐπιδημίαν δὲν παρετήρησα περιπτώσιν σκωληκοειδίτιδος κατόπιν γρίπης. Ὅθεν τὸ ζήτημα τοῦτο ὀφείλει ἔτι νὰ μελετηθῇ.

Σγουρδαῖος.— Βεβαίως δὲν ἔχομεν περιπτώσεις ἰκανὰς πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης τοῦ Faisans, ἀναφέρω ὅμως τὴν γνώμην τοῦ κ. Εὐθυβοῦλη, ὅστις ἀπεφάνητο πολὺ πρότερον, ὅτι ἐν τῷ γαλλικῷ νοσοκομείῳ τοῦ Πέραν προηγήθη πολλακίς ἡ γρίπη τῆς σκωληκοειδίτιδος.

Μανουηλίδης.— Βεβαίως δὲν εἶναι λελυμένον ζήτημα τοῦτο, ἀλλὰ φαίνεται πιθανόν ὅτι καὶ ἡ γρίπη δύναται ἐνίοτε νὰ δώσῃ γένεσιν εἰς σκωληκοειδίτιδα.

Ὅς αἰτίαν σπανίαν σκωληκοειδίτιδος ἐπιθυμῶ ἐπίσης ν' ἀναφέρω τὴν φυματιώσιν, περιπτώσιν δὲ φυματιώδους σκωληκοειδίτιδος παρετήρησα ἄλλοτε κατὰ τὴν νεκροψίαν μικρᾶς κόρης ἐν τῇ παιδιατρικῇ κλινικῇ τῆς Λυὼν· προέκειτο περὶ ἀσθενοῦς, παραμεινάσης ἐν τῇ κλινικῇ περὶ τοὺς δύο μῆνας καὶ ἀποθανούσης ἐκ φυματιώσεως πνευμονικῆς. Κατὰ τὴν ἐν τῇ κλινικῇ ἐξέτασιν εἶχομεν παρατηρήσει ἐν τῷ δεξιῷ εἰλεακῷ βόθρῳ ὄγκον εὐκίνητον καὶ ἀνώδυνον, ἀναπτυχθέντα ἀνευ ὀξέων φαινομένων. Κατὰ τὴν νεκροψίαν εὔρομεν σκωληκοειδίτη ἀπόφυσιν μεγέθους τριῶν περίπου δακτύλων καὶ πλήρη πύου· τὸ πρὸς τὸ τυφλὸν ἐντέρον στόμιον αὐτῆς ἦτο πεφραγμένον, κατὰ δὲ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν ὑπῆρχον φυματιώδεις ἐξελκώσεις. Ἐπὶ τοῦ γειννιάζοντος περιτοναίου τῆς εἰλεακῆς χώρας οὐδεμία παρετήρητο ἀντίδρασις, οὔτε προσφύσεις ὑπῆρχον. Ἐκ τούτων συμπεραίνει τις ὅτι αἱ φυματιώδους φύσεως σκωληκοειδίτιδες χαρακτηρίζονται κυρίως διὰ τῆς ἀπουσίας

τῶν ὑποκειμενικῶν συμπτωμάτων καὶ δέον ν' ἀναζητῶνται ἐπιμελῶς ἵνα μὴ παρέρχονται ἀπαρατήρητοι.

Μακρῆς.— Πράγματι φαίνεται ὅτι ὑπάρχει σχέσις μεταξύ γρίπης καὶ σκωληκοειδίτιδος, ἀναφέρονται δὲ περιπτώσεις γρίπης καὶ σκωληκοειδίτιδος ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Κελαϊδίτου σημειωτέον ὅτι πάντοτε ὑπῆρχον αἱ σκωληκοειδίτιδες ἐν Κωνσταντινουπόλει, φαίνεται μόνον ὅτι ἄλλοτε δὲν ὑπῆρχε τόσοσὺν διαφέρον ὅσον τὴν σήμερον ὡς πρὸς τὴν πάθησιν ταύτην, ὥστε νὰ ἐλκυσθῇ ἡ προσοχὴ τῶν συναδέλφων.

Μανουηλίδης.— Ὁ κ. Κελαϊδίτης εὑρίσκει τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς γρίπης πρὸς τὴν σκωληκοειδίτιδα ὡς ἀβάσιμον. Ἡμεῖς τὸνναντίον θεωροῦμεν αὐτὸ λογικώτατον καὶ ἀπὸ θεωρητικῆς ἀπόψεως, ἀφοῦ ἤδη ἄλλοι συνάδελφοι ἀναφέρουσι περιπτώσεις, ἐπικυρούσας αὐτὸ κλινικῶς. Πράγματι οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις εἶναι πλουσιωτάτη εἰς λεμφικὸν ἱστὸν παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, παρὰ δὲ τισὶ ζῴοις, ὡς ὁ κόνικλος, τὸ μέρος τοῦτο ἀποτελεῖ τελείαν ἀμυγδαλὴν. Οὐδόλως λοιπὸν παράδοξον, ἐὰν ἐπὶ γενικῆς τίνος λοίμωξεως ἢ καὶ γαστροεντερικῆς, ὡς ἐπὶ γρίπης, τὸ μέγα τοῦτο λεμφικὸν προπύργιον προσβάλληται καὶ δίδῃ γένεσιν εἰς σκωληκοειδίτιδα.

Ἀκολουθῶν ὁ κ. Πρόεδρος, λαβὼν τὸν λόγον, ἀνακοινεῖ τὰ ἑξῆς:

Κύριοι,

«Ἐγὼ νὰ ἐκθέσω ὑμῖν τρεῖς περιπτώσεις, ἃς τελευταίως ἔτυχε νὰ παρατηρήσω καὶ αἵτινες διαφέρουσιν ἰδίως ὑπὸ διαγνωστικὴν ἔποψιν τῆς ἐν λόγῳ παθήσεως.

Τὴν πρώτην περίπτωσιν παρετήρησα πρὸ μηνός, ἦτο δὲ σκωληκοειδίτις τυπικὴ μετὰ πυρετοῦ, ἐμέτων καὶ πόνων καὶ ὡς πρὸς τὴν θεραπείαν ὑπέδειξεν ὅτι πιθανῶς ὅτι γείνη ἀνάγκη χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως· οἱ περὶ τὸν ἀσθενῆ, δειλιάσχυτες καὶ πρὸ τῆς πιθανότητος τοιαύτης θεραπείας, πρότεράλεσαν ἑτέρους συναδέλφους, οἵτινες, θεραπεύσαντες ἱατρικῶς

ἐπέτυχον τὴν ἰασίν· οὐχ ἤττον γὰρ ἐμαθον παρὰ τοῦ θεραπευτοῦ συναδέλφου, ὅτι ἐπιμένει εἰσέτι ἴγνος τι, τουτέστιν ὅταν περιπατῇ ὁ ἀσθενὴς, αἰσθάνεται πόνον ὀχληρὸν κατὰ τὴν χώραν τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως· διὸ ὑπάρχει καὶ πλείων διάθεσις πρὸς ἐγχείρησιν παρ' αὐτῷ.

Εἰς ἑτέραν περίπτωσιν, θεραπευομένην ὑπὸ ἑτέρου συναδέλφου προσεκλήθη εἰς συμβούλιον, εἶχον δὲ παρέλθαι 36—40 ὥραι ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς, ἥτις ἐπῆλθε διὰ ῥίγους ἰσχυροῦ, θερμοκρασίας 40° καὶ πόνου χαρακτηριστικοῦ κατὰ τὸν δεξιὸν εἰλεακὸν βόθρον. Ἐδόθη καθάρσιον καὶ τὸ ἑσπέρας ἦτο ἀπύρετος. Ἦν ἐπομένην ὁμοῦς πάλιν ῥίγος ἰσχυρὴ καὶ θερμοκρασία 39°, ὅτε ἐγένετο καὶ τὸ συμβούλιον. "Ὅλα τὰ συμπτώματα ἦσαν χαρακτηριστικά· 39°, 8, πόνος, ἀντίστασις τῆς εἰλεακῆς χώρας, ἔμετοι τινες κτλ. Πάλιν ἐγένετο λόγος περὶ χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως καὶ οἱ περὶ τὸν ἀσθενῆ ἐφάνησαν ἀρκούντως πρόθυμοι. Ἦν ἐπιούσαν ὁμοῦς πάντα ἐξέλιπον, πλὴν ἐλαφροῦ πόνου κατὰ τὴν πίεσιν. Σήμερον δὲ εἶναι ἐντελῶς κκλά.

Ἡ τρίτη περίπτωσις ἀναφέρεται εἰς νεάνιδα 22 ἐτῶν, κάτοικον Ταταούλων· καὶ ἐνταῦθα προσεκλήθη εἰς συμβούλιον, διότι ὑπῆρχε διχογνώμια τῶν θεραπευτῶν συναδέλφων. Δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἐναρξίν τῆς ἐμμήνου ῥύσεως ἐπῆλθεν αἰφνης πόνος καὶ διεκόπη ἡ ῥύσις, τοῦτο δὲ ἐνεκα κοπώσεως καὶ ψύξεως (εἶχε πλύνει τὴν προτεραίαν). Εἰς τῶν συναδέλφων εἶχεν εὖρει τὸ ἦπαρ ὀλίγον τι ἐξωγκωμένον καὶ τινα πλευριτικά φαινόμενα, ἡ δὲ ἀσθενὴς ἐνετόπιζε τὸν πόνον μᾶλλον πρὸς τὴν ἥπατικὴν χώραν, ὅπερ ἐπέβαλε διὰ γνώσιν ἥπατος νοσήματος· ἕτερος ὁμοῦς συναδέλφος εἶχεν ἀποφανθῆ περὶ σκωληκοειδίτιδος. Τότε προσεκλήθη καὶ ἐγώ, δὲν εὖρον ὁμοῦς τὸ ἦπαρ ἐξωγκωμένον, ἡ ἀσθενὴς ἐπίσης δὲν ὤριζε σαφῶς τὰ ὑποκειμενικὰ συμπτώματα, τὸν δὲ πόνον ἀνεύρομεν ἐν τῷ εἰλεακῷ βόθρῳ· ὅθεν εἰ καὶ τὰ ἄλλα συμπτώματα ἦσαν ἀσαφῆ, ἐκλίνα μᾶλλον πρὸς τὴν σκωληκοειδίτιδα καὶ τὴν ἀνάλογον θεραπείαν. Ὅποιον μὲν εἶχε δοθῆ, πάγον δὲ δὲν ἐδέχθησαν οἱ περὶ τὸν ἀσθενῆ· ὅθεν περιωρίσθημεν εἰς τὴν ἐπιθεσιν ψυχρῶν ἐπιθεμάτων. Σήμερον δὲ μανθάνω παρὰ τοῦ πρώτου

συναδέλφου, ὅτι προέκειτο περὶ χολολίθων, διότι ἀπεπάτησεν ἡ ἀσθενὴς χολολίθους, καὶ τώρα εἶναι ἐντελῶς κκλά.

Μανουηλίδης.—Ἐπεθύμουν νὰ μάθω ἂν ὁ δεύτερος ἀσθενὴς ἔπαθε καὶ ἄλλοτε ἐλειογενεῖς πυρετοὺς καὶ ἂν κατὰ τὴν προαβολὴν ταύτην ἔλαβε κινίνην. Ἐνθυμοῦμαι ἀσθενῆ ἐκ τοῦ παρελθόντος θέρους, ὅστις, πλὴν τοῦ πυρετοῦ, εἶχε πόνον ἰσχυρὸν κατὰ τὸν εἰλεακὸν βόθρον καὶ σπλήνα ἐξωγκωμένον, ἰάθη δὲ τάχιστα ἄμω τῇ χρήσει κινίνης.

Πρόεδρος.—Καὶ οἱ τρεῖς ἀσθενεῖς προσεβλήθησαν ἀνευ προηγουμένης γρίπης· ὁ πρῶτος ἀποτόμως, εἶχε δὲ καὶ προηγουμένως κατὰ καιροῦς πόνους εἰλεακοῦς, οὓς ἐθεράπευε διὰ καθαρσίων. Ὁ δεύτερος ἔπαθε πυρετοὺς πρὸ 25 ἐτῶν, ἀλλ' εἶχε σπλήνα ὀλίγον ὑπὲρ τὸ φυσιολογικὸν μέγεθος, ἐδόθη ὁμοῦς καὶ κινίνη ἐκ 2 γραμμαρίων ἐν δυσὶν ἡμέραις· πιθανὸν νὰ συνέβη ὅπως σκέπτεται ὁ κ. Μανουηλίδης. Ὁ ἀσθενὴς οὗτος ἰάθη τελείως, οὐχ ἤττον καὶ τὰ συμπτώματα σκωληκοειδίτιδος ἦσαν λίαν χαρακτηριστικά.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΕ'

31 Μαρτίου 1899.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΛΙΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. **Ἰατροπόουλος**, λαβὼν τὸν λόγον, ἀνακοινεῖ τὰ ἑξῆς:

Κύριοι,

«Ἐπιθυμῶ νὰ ἐκθέσω ὑμῖν περίπτωσιν αἰμορραγικοῦ γλαυκώματος τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ μετ' ἐξωφθαλμίας καὶ ἐπιφορᾶς, ἰαθειῶν δι' ὀφθαλμοτομίας καὶ ἐξαιρέσεως τοῦ βλεφαρικοῦ δακρυοποιοῦ ἀδένο.

Ἀναμνηστικόν.—Ὁ πάσχων Ἀντ. Ψ., ἐκ Τήνου ἀταγόμενος, ἐτῶν 42 καὶ ὑπάλληλος τῶν Ἀνατολικῶν Σιδηροδρόμων, τὸ θέρους τοῦ 1897 ἠσθάνθη αἰφνης ὅτι ὁ ἀριστερός ὀφθαλ-

μὸς αὐτοῦ ἔβλεπεν ἐλαττωματικῶς καὶ ἰπτάμεναι μυαῖα ἐπαρουσιάστησαν εἰς τὸ ἀριστερὸν ὀπτικὸν πεδίου· κατὰ τὰ ἄλλα ὁ ὀφθαλμὸς εἶχε καλῶς, τουτέστιν οὔτε ἐρυθρότης, οὔτε ἐρεθισμός, οὔτε δακρυόρροια, οὔτε φωτοφοβία παρατηροῦντο ἐν αὐτῷ. Μετὰ 3 περίπου μῆνας παρατήρησιν ὁ πάσχων ὅτι ἡ ὄρασις τοῦ ὀφθαλμοῦ τούτου ἐξηλείφθη τελείως καὶ πάλιν ἀνευ ἐτέρων φαινομένων· μετὰ ἑτέρους ὁμοῦς τρεῖς μῆνας ἀνεφάνησαν αἰφνης πόννοι βύθιοι ἐν τῷ ὀφθαλμῷ καὶ ἠρεθίσθη οὗτος μεγάλως, μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας οἱ πόννοι ἐγένοντο σφοδρότατοι ἐπεκτεινόμενοι εἰς ὅλην τὴν ἀριστερὰν κογχικὴν χώραν καὶ ἐβασάνιζον φρικωδῶς τὸν πάσχοντα, μὴ ἐπιτρέποντες αὐτῷ οὔτε νὰ φάγῃ οὔτε νὰ κοιμηθῆ. Τότε ἠναγκάσθη νὰ παραιτήσῃ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν ὅπως συμβουλευθῆ ὀφθαλμιάτρον. Ὁ πρῶτος, ἐν συμβουλεύθῃ, προέτεινεν αὐτῷ τὴν ἐξόρυξιν τοῦ πάσχοντος ὀφθαλμοῦ ὡς τὸ μόνον μέσον πρὸς σωτηρίαν. Τότε συμβουλευθῆ καὶ δεύτερον, ὅστις προέτεινεν αὐτῷ ἐγχείρησιν τινα πρὸς καταπράυνσιν τῶν πόννων. Πράγματι δὲ, ὑποστάς αὐτὴν, ἀπηλλάγη τῶν σφοδρῶν πόννων· ἀλλ' ὁ ἐρεθισμὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ μικροὶ πόννοι περιοδικοὶ μετὰ αἰσθήσεως βάρους διετηροῦντο πάντοτε μέχρι τῆς 18 Αὐγούστου 1898, ὅτε προσῆλθεν εἰς ἡμᾶς.

Ἡ ἡμετέρα ἐξέτασις ἔδωκε τὰ ἑξῆς ἀξία σημειώσεως: Ὁ πάσχων εἶναι ἐκ τῶν ἀρκούντως μεγαλοφθαλμων, οὐχ ἤττον ἀμέσως διέκρινέ τις, ὅτι ὁ ἀριστερός ὀφθαλμὸς προέβηκε πολὺ περισσότερο τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ. Σὺν τούτοις τὸ ἀνώτερον βλέφαρον δὲν ἐλειτούργει ἐλευθέρως, διότι ἡ ἀνύψωσις αὐτοῦ ἐγένετο ἀτελῶς καὶ μετὰ τινος ἀγῶνος· τοῦτο ὁμοῦς ἠδύνατο νὰ ἐξηγηθῆ καὶ ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ ἢ μᾶλλον ἐκ τῆς ἕξεως, ἣν εἶχεν ἀποκτήσει ὁ πάσχων· νὰ καυμῆ τὰ βλέφαρα τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ, ἀφ' οὗτου ἤρξατο νὰ ἀλγῆ. Πρὸς τούτοις ὁ ὀφθαλμὸς οὗτος ἐφαίνετο διηνεκῶς ὑγρὸς, ἀλλ' ἀνευ οὐδενὸς ἐκκρίματος οὔτε βλενωδῶς οὔτε πυώδους, τοῦτο δὲ ἦτο τὸ ἀπατέλεσμα τῆς διηνεκοῦς δακρυορροίας, ἐξ οὗ καὶ τὰ χεῖλη τῶν βλεφάρων, ἰδίως δὲ ὁ ἐξωκανθὸς εἶχον ἐλαφρὰν τινα ἐρυθρότητα ἐκζεματώδη. Ὁ ἐπιπεφυκῶς τῶν βλεφάρων ἦτο

ἐντελῶς φυσιολογικός, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ τοῦ βολβοῦ, ἀλλ' ὁ τελευταῖος εἶχε χροιάν κιτρινωπὴν, ὡς ἐπὶ ἐλαφροῦ ἰκτέρου, ἐξωγκωμέναι δὲ καὶ κισσώδεις τινὲς φλέβες ἐπὶ τοῦ ἐπιπεφυκώτος καὶ ὑπ' αὐτὸν τοῦτον διέτρεχον κατὰ διαφόρους διευθύνσεις ἀκτινηδὸν ἀπὸ τῆς περιφερείας τοῦ κερατοειδοῦς, ὡς ἀπὸ κέντρου, ὑποδεικνύουσαι τὴν διαταραχὴν τῆς φλεβώδους κυκλοφορίας τοῦ προσθίου τμήματος τοῦ βολβοῦ. Ὁ κερατοειδὴς ἐφερεν ἐν τῷ κέντρῳ λευκῶμα παχὺ καὶ κιτρινωπὸν, ὅπερ προῆλθε πιθανῶς ἐκ σκληρύνσεως τοῦ παρεγγύματος αὐτοῦ κατὰ τὴν μοῖραν ταύτην ἐνεκα τῆς δυστροφικῆς καταστάσεως τοῦ βολβοῦ. Ὁ πρόσθιος θάλαμος ἦν λίαν ἀβαθὴς, ἡ ἴρις ἠτροφικηκία καὶ ἡ κόρη, οὕσα συνήθων διαστάσεων, κανονικὴ καὶ ἀκίνητος, ἐκρύπτετο ὀπίσθεν τοῦ λευκώματος, πλαγιῶθεν ὁμοῦς διεκρίνετο ὅτι ἦτο λευκῆ, πιθανῶς ἐνεκα ἐξιδρωμάτων ἢ καταρράκτου τιτανώδους ἢ καὶ σκληρύνσεως τοῦ προσθίου περιφακίου. Ἡ ἐνδοφθάλμιος πίεσις λίαν ἠύξημένη, ὑπὲρ τοὺς + 2. Ἐπὶ δὲ τοῦ σκληρωτικοῦ, ἀνωθεν τοῦ κερατοειδοῦς καὶ ἀπέναντι τῆς καταφύσεως τοῦ τένοντος τοῦ ἀνωτέρου ὀρθοῦ βλέπει τις μέλαιναν κηλίδα, προερχομένην πιθανῶς ἐκ τῆς παρακεντήσεως, δι' ἧς πρὸ μνητῶν κατεπραύνησαν οἱ σφοδροὶ πόννοι.

Ὁ πάσχων παρεπονεῖτο εἰσέτι διὰ πίεσιν ἐνδοφθάλμιον, βάρους διηνεκῆς καὶ ὅλον τὸ ἀριστερὸν ἦμισυ τοῦ μετώπου καὶ μετρίους περιοδικούς πόνους ἐνδοφθαλμίου καὶ περικογχικούς μετὰ συνεχοῦς ἀυπνίας, διὸ καὶ ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἀνίκανον πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν.

Ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς εἶναι τελείως ὑγιὴς καὶ ἐμμέτρῳ.

Θεραπεία. Στήριχθέντες ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς παραγωγῆς τοῦ γλαυκώματος, ὥρισamen τὴν διὰ γνώσιν αἰμορραγικοῦ γλαυκώματος καὶ λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν κατάστασιν τοῦ προσθίου θαλάμου, προέβημεν εἰς τὴν δι' ὀφθαλμοτομίας θεραπείαν. Ἐδέξαμε δὲ νὰ ἐνεργήσωμεν δις τὴν ἐγχείρησιν ταύτην. Ἡ πρώτη ἐγένετο τῇ 21 Αὐγούστου 1898. Ὁ ἀσθενὴς τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὠμολόγει ζωηρῶς τὴν λίαν ἐπαισθητὴν ἀνακούρσιν, ἣν ἠσθάνθη ἀμέσως μετὰ τὴν ἐγχείρησιν καὶ ὅτι ἐκοιμήθη ὑπνον ἐκτάκτως ἤσυγον καὶ διαρκῆ. Τοῦτο

ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν ἐφθήμερον ἀποθεραπείαν καὶ ἀκολούθως ἐπὶ δύο ἐβδομάδας, καθ' ἃς εἶχεν ἀφαιρέσει τὸν ἐπίδεσμον καὶ ἐξήσχεδον ἀνευ προφυλάξεως. Παρετήρει τις μόνον ὅτι ἡ δακρυόρροια ἐπέμενε εἰσέτι, εἰ καὶ κατὰ τι ὀλιγώτερον ἢ πρὶν, ὁ δὲ ὀφθαλμὸς, καίτοι εὐχρόστερος, δὲν εἶχεν ἀποκτήσει φυσιολογίαν ὑγιᾶ οὔτε ὁ τόνος ἦτο τελείως φυσιολογικός. Ὅτε αἴφνης τὴν 21ην ἡμέραν (11 Σεπτεμβρίου 1898) ἐπῆλλον πόνοι σφοδρότατοι, ὅπως καὶ ἄλλοτε πρὸ ἐξαμηνίας, ὡς λέγει ὁ πάσχων. Διὸ ἠναγκάσθημεν νὰ ἐνεργήσωμεν καὶ δευτέραν ὀφθαλμοτομίαν, ἐν νῆ ἔχοντες ἅμα τῇ παύσει τῶν πόνων καὶ τῇ ἀποθεραπείᾳ νὰ δοκιμάσωμεν καὶ μίαν ἰριδεκτομίαν, ἣτις εἰσέτι παρ' οὐδενὸς εἶχεν ἐτελεσθῆ παρ' αὐτῷ, εἰ καὶ ἡμεῖς δὲν προσδοκῶμεν πολλά ἐξ αὐτῆς. Ἀμφότεραι αἱ ὀφθαλμοτομῖαι ἐγένοντο κατὰ τὴν ἔσω παρεῖαν τοῦ βολβοῦ, ἡ μὲν ἄνωθεν τῆς ἐτέρας καὶ παραλλήλως τῷ ὀριζοντίῳ μεσημβρινῷ.

Τὸ ὑπὸ τὸν ἐπιπεφυκότα κατὰ τὰς ἐγγειρήσεις ταύτας ἐκχεόμενον ὑγρὸν ἦτο ὕδαρες καὶ μέλαν ὡσπερ μελάνη, ὡς δὲ βραδύτερον ἀντελήφθημεν, εἶχε τὴν ιδιότητα νὰ διαχέηται μετὰ καταπληκτικῆς ὀρμῆς πρὸς τοὺς πέριξ ἰστούς. Πράγματι δὲ μετὰ τὴν ἀποθεραπείαν ἔκαμνεν ἰδιόζουσαν ἐντύπωσιν ἡ μελανωπὴ χροιά μεγάλης ἐκτάσεως τοῦ δέρματος τοῦ ἄνω βλεφάρου πρὸς τὸν ἔσω κανθόν, τοῦθ' ὅπερ δὲν ὑπῆρχε πρότερον ἐπὶ τέλους ὁμῶς δι' ἐπισταμένης ἐξετάσεως ἐπέσθημεν ὅτι τὸ ἐκχεόμενον ἐκ τοῦ βολβοῦ ὑγρὸν διεχέετο βαθμῆδὸν διὰ τοῦ περιβολθείου συνεκτικῆς ἰστοῦ πρὸς τὸ ἄνω κόλπωμα τοῦ ἐπιπεφυκότος καὶ ἐκείθεν εἰς τὸν ὑποδόρειον συνεκτικὸν ἰστὸν τοῦ βλεφάρου ἀπλοῦν βλέμμα ἐπὶ τῶν μερῶν ἐκείνων εἰδείκνυε σαφῶς τὴν ὁδὸν τῆς πρὸς τὸ δῆμα διαχύσεως.

Ἡ ἐκχυσὶς μελανωποῦ ὑγροῦ, μάλιστα τόσον διαχυτικῆς καὶ ὑποδεικνύοντος ὅτι καὶ τὸ ὑελάδες ὑγρὸν εἶχε τὴν αὐτὴν χροίαν καὶ σύστασιν, ἦτο ἐπίσης σπουδαία ἀπόδειξις ὅτι ἐπανειλημμέναι ἀφθονοὶ αἱμορραγίαι συνέβησαν ἐν τῷ βολβῷ καὶ οὕτως ἐπήνεγκον τὴν ἐμφάνισιν τῶν γλαυκωματικῶν φαινομένων¹.

Ἀκολούθως μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας ἐδοκιμάσαμεν νὰ ἐκτελέσωμεν καὶ τὴν ἰριδεκτομίαν, ἀλλ' οὐδὲν ἐπιτύχομεν ἕνεκα τῆς στενότητος τοῦ προσθίου θαλάμου καὶ τῶν προσφύσεων τῆς ἰριδος. Εὐτυχῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δευτέρας ὀφθαλμοτομίας ὑπῆρξε τέλειον, διότι ταχέως ὁ ὀφθαλμὸς πρᾶνθελὶς ἀπέκτησε τόνον φυσιολογικὸν καὶ κατὰ τι κατώτερον (—1 περίπου), ἡ ὄψις αὐτοῦ ἐβελτιώθη μεγάλως καὶ ἡ κατάστασις αὐτῆ ἐξηκολούθει ἐπὶ δύο περίπου μῆνας αἰ βελτιούμενη.

Ἄλλὰ μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ ὀφθαλμὸς οὗτος πολὺ ἀπέχετο τοῦ νὰ ἔχη τὴν αὐτὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν, οἶαν καὶ ὁ ἕτερος, διότι ἀφ' ἐνδὸς μὲν προεξείχε πλέον τούτου, τὸ δὲ ἄνω βλέφαρον δὲν ἀνῆρχετο ἀρκούντως, ὥστε νὰ κατὰστήσῃ ὀρατὸν τὸν κερατοειδῆ ὀλόκληρον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ δακρυόρροια δὲν εἶχε παύσει εἰσέτι τόσον, ὥστε ὁ πάσχων νὰ θεωρῆ ἑαυτὸν καὶ ταύτης ἀπηλλαγμένον. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐζητήσαμεν μετὰ μείζονος προσοχῆς τὸ δακρυοποιὸν σύστημα τοῦ ὀφθαλμοῦ τούτου καὶ παρετηρήσαμεν ὅτι ἐν τῷ ἔξω κανθῷ ὁ δακρυοποιὸς ἀδὴν προεξείχεν ὑπὲρ τὸ σὺνηθές, ἦτο ὑπερτραφῆς καὶ μέχρι τινὸς ἐφαίνετο δυσχεραίνων τὴν πρὸς τὰ ἔξω στροφὴν τοῦ βολβοῦ. Τούτου ἕνεκα ἐσκέφθημεν ὅτι, ἂν ὁ πάσχων ἐστερεῖτο τοῦ ἀδένοιο τούτου, οὐδὲν εἶχε νὰ χάσῃ, ἐνῶ ἠθελὲν ἀπαλλαγῆ ἀσφαλῶς τῆς ὑπερεκκρίσεως τῶν δακρῶν. Ἰσως δὲ ἡ ἐξαιρέσις τοῦ ἀδένοιο τούτου ἠθελὲν εἶχε καὶ ἄλλως ἀγαθὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ. Νῆ ὁ δακρυακὸς ἀδὴν νευρολογικῶς δὲν συνδέεται στενῶς μετὰ τῶν συμπαθητικῶν κέντρων, ἐξ ὧν, ὡς ὑπὸ πολλῶν

καὶ ἐν ἑτέρᾳ ἀναλόγῳ περιπτώσει, ἦν περιεγράψαμεν ἄλλοτε ἐνταῦθα ("Ὁρα ἐργασίας Βιολ. Ἑπιτρ. Συνεδρ. 19 Φεβρουαρίου 1897, σελ. 36). Ὁφείλιο μόνον ἐνταῦθα νὰ διορθώσω μίαν ἀνακρίθειαν, ἣτις παρεστέρησεν ἐν τῷ ἀναμνηστικῷ τῆς περιπτώσεως ἐκείνης, προσληθούσαν ἐξ ἀνακριθῶς ἐκθέσεως τῶν παρελθόντων παρ' αὐτῆς τῆς πάσχουσης, ὅπερ ἄλλως τε συχνάκις συμβαίνει. Ἐσημειώθη λοιπὸν ἐκεῖ, ὅτι μετὰ ἄλλων εἶχεν ἐτελεσθῆ καὶ ἡ ἐξαιρέσις ὑπογύματος. Ἐγγειρήσεις ἄλλως τε μὴ συμβιβαζομένη μετὰ τῆς ἐν λόγῳ παθήσεως. Ἄλλ', ὡς βραδύτερον κατωρθώσῃ νὰ ἐξακριβώσω ἐξ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου τῶν ἀρτίστων τοῦ νασοκομείου, ἐνθα ἐνοσηλεύθη, εὗρέθη ὅτι εἶχε γείνει μόνον ἀπλῆ ἰριδεκτομία ἀντιγλαυκωματικῆ.

ὑποτίθεται, ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ἀνάπτυξις ἐξοφθάλμου καὶ γλαυκώματος;

"Ὅθεν προετίναμεν τῷ πάσχοντι καὶ νέαν ἐγγειρήσιν ἀκίνδυνον ἄλλως, ὅπως ἀπαλλαγῆ τοῦλάχιστον ἐκ τῆς δακρυορροίας, τούτου δὲ δεγθέντος, ἐξετέλεσαμεν τὴν ἐξαιρέσιν τῆς βλεφαρικῆς μοίρας τοῦ δακρυοποιῦ ἀδένοιο (15 Νοεμβρίου 1898).

Μετὰ μίαν δὲ ἐβδομάδος ἀποθεραπείαν, ἀφαιρέθη τὸ ἐπίδεσμον, πλὴν τῆς ὀλοσχεροῦς παύσεως τῆς ἐπιφορᾶς, ἐντύπωσιν ἐποίησεν ἡμῖν καὶ τοῖς περὶ τὸν πάσχοντα ἡ ὄλως νέα ἐξωτερικὴ ὄψις τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ εὐρομέν ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς οὗτος, παύσας τοῦ νὰ προεξείχῃ, ὡς πρὶν, εἶχεν ἀποκτήσει ἀκριβῶς τὴν φυσιολογίαν τοῦ δεξιῦ ὀφθαλμοῦ. Μετὰ τινὰ δὲ καιρὸν καὶ τὸ ἄνω βλέφαρον ἐγένετο εὐερωτώτερον καὶ ὁ βολβὸς ἀπώλεσε τὴν κίτρινωπὴν καὶ ἐρυθρωπὴν φυσιολογίαν. Ἐκτοτε ὁ ὀφθαλμὸς εἶχε καλῶς καὶ ὁ βολβὸς παρουσιάζει κατάστασιν ἀνεπίδεκτον ὑπερμέτρου αὐξήσεως τοῦ τόνου, διότι ὑπάρχει καὶ βαθμὸς τις ὑποτονίας (περίπου—1) στασίμου. Ἐν γένει δὲ ἡ κατάστασις αὐτοῦ ἐμπνέει ἡμῖν τὴν πεποιθήσιν ὅτι θέλει διατηρηθῆ οὕτω διαρκῶς.

Μπίστης.—Ἡ κλινικὴ εἰκὼν, ἣτις παρέχεται ἐν τῇ ἀξιολόγῳ ἐκθέσει τοῦ κ. Ἰατροποῦλου, ἀντιστοιχεῖ, καθ' ἡμῶς, τῷ τύπῳ δευτερογενοῦς γλαυκώματος ἕνεκα καθολικῆς ὀπισθίας συνεχείας κατ' ἀκολουθίαν ἰριδος. Διὰ τῆς ἐπισχέσεως τῆς κοινωρίας μεταξύ ὀπισθίου καὶ προσθίου θαλάμου, εἰς τρόπον ὥστε τὰ ἐνδοφθάλμια ὑγρά νὰ ἐπέχωνται ἐν τῷ ὀφθαλμῷ καὶ ν' ἀπωθῶσι τὴν ἰριδα πρὸς τὰ πρόσω, ἀποφράσσεται ἡ κυρία περὶ τὸν κερατοειδῆ πρὸς ἐπέκκρισιν ὕδός, ὅθεν καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ δευτερογενοῦς γλαυκώματος. Ἐὰν δὲ κατόπιν ἕνεκα ἀλλοιώσεων τῶν ἀγγείων ἐπέλθῃ ρήξις τις αὐτῶν, τότε ἔχομεν καὶ ἐκχυσὶν αἵματος ἐν τῷ ὑελάδει σώματι. Ὁ τύπος ὅμοιος οὗτος δὲν εἶναι καὶ ὁ τύπος τοῦ αἱμορραγικοῦ γλαυκώματος, ὡς περιγράφουσι αὐτὸ οἱ συγγραφεῖς. Ἐν τῇ μορφῇ ταύτῃ προηγεῖται ἀμφιβληστροειδίτις αἱμορραγικὴ καὶ μετέπειτα ἀναπτύσσεται τὸ γλαύκωμα ὑπὸ τὴν κλι-

νικὴν εἰκόνα τοῦ πρωτογενοῦς φλεγμονώδους γλαυκώματος μετὰ διαστολῆς τῆς κόρης καὶ λοιπῶν φαινομένων καὶ οὐχὶ μετὰ προσφύσεων. Ἐν τῷ αἱμορραγικῷ γλαυκώματι ἡ ἰριδεκτομία οὐχὶ μόνον ἀνωφελὴς, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὴς δύναται νὰ ἦ. Ἡμεῖς ἐν τῷ περιγραφέντι τύπῳ τοῦ κ. Ἰατροποῦλου θὰ ἐποιήσωμεν τὴν ἰριδεκτομίαν, ἵνα ἡ μεταξὺ προσθίου καὶ ὀπισθίου θαλάμου κοινωρία ἀνασχηματισθῇ. Τὴν ὀπισθίαν σκληροτομίαν ποιήσωμεν, ὅταν ὁ πρόσθιος θάλαμος ἢ λίαν στενὸς καὶ ἐπομένως ἡ εἰσαγωγή ἐργαλείων πρὸς ἰριδεκτομίαν οὐχὶ κατορθωτῆ. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐξετέλεσαμεν σκληροτομίας ἐπὶ περιπτώσεσιν τινῶν.

Ὅς πρὸς δὲ τὴν ἀφαιρέσιν τοῦ δακρυοποιῦ ἀδένοιο σημειώσωμεν ὅτι ἔχομεν ἐκτελέσει μερικὴν καὶ καθολικὴν τοῦ ἀδένοιο ἐξαιρέσιν. Ἐν τινὶ δὲ περιπτώσει ἡ καθολικὴ ἐξαιρέσις δὲν ἐπήνεγκε καὶ λίαν ἐπαισθητὴν ἐλάττωσιν τῆς ἐκκρίσεως τῶν δακρῶν. Φαίνεται ὅτι τὸ ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐν τῷ ἐπιπεφυκότι ἀδένων ὑγρῶν ἦν τοσοῦτον, ὥστε ἡ ἔλλειψις τῶν δακρῶν δὲν ἦτο ἐπαισθητῆ.

Ἰατροποῦλος.—Βεβαίως αἱ σκέψεις τοῦ κ. Μπίστη εἰσὶν ὀρθόταται, ὅσον ἀφορᾷ τὴν γένεσιν τοῦ δευτερογενοῦς γλαυκώματος καὶ τὸ δυνατόν ὑστερογενῶν ῥήξεων αἱμοφόρων ἀγγείων ἐν τῷ ὑελάδει σώματι, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἠρκεσε νὰ ὀρίσωμεν τοιαύτην διάγνωσιν ἂν καὶ ἐν γένει ὑπάρχη τι τὸ ὑποθετικὸν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, διότι δὲν εἶδομεν τὰ πάντα ἰδίως ὀφθαλμοῖς, οὐχ ἦττον τὸ ἀναμνηστικὸν καὶ ἡ πορεία ἔχουσι ἰκανὴν σαφήνειαν. Ἡ αἱμορραγικὴ ἀμφιβληστροειδίτις ἐν ἀρχῇ περιορίζεται συνήθως νὰ ἀλλοιώσῃ ὀλίγον τὴν ὕρασιν, βραδύτερον διὰ νέων αἱμορραγιῶν καταστρέφει αὐτὴν τελείως καὶ ἀκολούθως δι' ἐτέρων αἱμορραγιῶν ἐντὸς χρονικοῦ διαστήματος, μεγάλως ποικιλλαντος, ἀναπτύσσεται τὸ γλαύκωμα πάντοτε σφοδρότερον τοῦ δευτερογενοῦς. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς προσφύσεις, σημειώτεον ὅτι καὶ ἐπὶ αἱμορραγικοῦ γλαυκώματος, εἰάν διαρκέσῃ τοῦτο ἐπὶ τινὰ καιρὸν,

1. Ὅς γνωστὸν, τὴν αὐτὴν παρατήρησιν ἐποιήσαμεν

ἐπέρχονται σοβαρά αλλοιώσεις τοῦ προσθίου τμήματος τοῦ βολβοῦ (προσφύσεις τῆς ἱριδος καὶ θολώσεις τοῦ κερατοειδοῦς καὶ τοῦ φακοῦ). Ἀπ' ἐτέρου ὅμως ἐπὶ ἱριτιδος καὶ συνεχειῶν οὐδέποτε ἐκλείπει τελείως πᾶσα αἰσθησις φωτὸς οὔτε τόσο ταχέως οὔτε πρὸ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ γλαυκώματος· ἐπὶ τοιούτου δὲ ἐπιγενοῦς γλαυκώματος οἱ πόνοι ὑπολείπονται πολὺ κατὰ τὴν ἔντασιν τῶν τοῦ αἰμορραγικοῦ ἢ ὀξυτέρου καὶ αἰφνιδίου, ἐπίσης καὶ ἡ ἐκ ῥήξεως ἀγγείων τινῶν ἐκχυσις αἵματος οὐ μόνον σπανία, ἀλλὰ καὶ ἀνεπαρκῆς κατὰ τὸ ποσὸν ὅπως χρώση ζωηρῶς μέλαν τὸ ὑελῶδες σῶμα, ἀφοῦ καὶ ἐπὶ σκληροτομίας γνησίων δευτερογενῶν γλαυκωμάτων ἐκχέεται ὑγρὸν σχεδὸν ἄχρουν.

Ἄλλ' ἀσχετῶς πρὸς ταῦτα ἡ περίπτωσις αὕτη παρουσιάζει πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῦτο τὸ διαφέρον, ὅτι ἡ ὀφθαλμοτομία, ὡς ἐξετελέσθη ὑφ' ἡμῶν, ἐδρασεν ἀσφαλῶς καὶ μονίμως, ἐνῶ οὐδὲν ἠλπίζετο ἐκ τῆς ἱριδεκτομίας, ἥτις καὶ δοκιμασθεῖσα πρὸς μείζονα ἀσφάλειαν ἀπέτυχε κυρίως ἕνεκα τῆς στενότητος τοῦ προσθίου θαλάμου. Τῷ ὄντι παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ἀσθενεῖ ἡ ἐπελθοῦσα μεταβολὴ εἶναι τοσοῦτον ζωηρὰ καὶ σαφῆς, ὥστε δύναται νὰ προφητεύσῃ τις ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς οὗτος καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀδύνατον νὰ πάθῃ πλέον πρόσβολὴν γλαυκωματικὴν.

Ὡς πρὸς τὴν ἐξαιρέσιν τοῦ δακρυποιοῦ ἀδένος σημειωτέον, ὅτι ἐγένετο τοῦτο οὐχὶ πρὸς ἀποξήρανσιν τῶν δακρύων, ἀλλὰ πρὸς ἐλάττωσιν τῆς ὑπερεκκρίσεως, διότι οἱ δακρυακοὶ ἀγωγοὶ ἐλειτούργουν ἀρκούτως καλῶς. Διαφέρει δὲ κυρίως διὰ τὸ ἀποτέλεσμα, ἦτοι τὴν ὑποχώρησιν τῆς ἐξωφθαλμικῆς καταστάσεως τοῦ ἐν λόγῳ ὀφθαλμοῦ.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. *Μπίστης* ἐκθέτει δύο περιπτώσεις ἀλλοτριῶν σωμάτων ἐν τῷ προσθίῳ θαλάμῳ. Ἡ πρώτη ἀφορᾷ παῖδα, ὅστις κατὰ τινα βίαιαν κίνησιν εἰσήγαγεν εἰς τὸν πρόσθιον θάλαμον τὴν γραφίδα αὐτοῦ, φέρουσαν ἐπὶ τῆς αἰχμῆς τυχαίως καὶ μικρὸν τεμάχιον χάρτου. Ἡ τῶσις τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐγένετο κατὰ τὴν περιφ-

ρειαν τοῦ κερατοειδοῦς. Ἐπὶ τῇ πρώτῃ ἐξετάσει τοῦ πάσχοντος παρατηρεῖτο λευκὸν σωμάτιον ἐπικαθήμενον ἐπὶ τοῦ προσθίου περιφακίου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς κόρης καὶ λίαν προσομοιάζον πρὸς θόλωσιν τοῦ περιφακίου τούτου· οὐδὲ ἦτο δυνατόν νὰ ἀναγνωρίσῃ τις ὅτι ἡ λευκὴ ἐκείνη κηλὶς συνέκειτο ἐκ χάρτου, καίτοι τὸ ἀναμνηστικὸν ῥητῶς ἐβεβαίουν τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ, ἀφοῦ καὶ οἱ περὶ τὸν πάσχοντα εἶχον παρατηρήσει ὅτι τὸ σωμάτιον ἠωρεῖτο κατὰ τὰς πλαγίας κινήσεις αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἐγχείρησιν εἰσήγαγε λαβίδα κατάλληλον καὶ συνέλαβε τὸ λευκὸν σωμάτιον, ὅπερ εὐρέθη ὄντως ἐκ χάρτου συνιστάμενον, ἀλλὰ καὶ ἠλλοιωμένον μεγάλως ἕνεκα τῆς διηθήσεως.

Ἡ δευτέρα περίπτωσις ἀφορᾷ ἄνδρα πεντηκονταετῆ, ὅστις ἐπὶ μῆνα σχεδὸν ἐθεραπεύετο διὰ τραυματικὴν ἱριτιδα ἀνευ ἀποτελέσματος· τότε οὗτος προσήλθεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον Ἱερεμίου καὶ ὑπεβλήθη εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ κ. *Μπίστη*, ὅστις, θεραπεύων τὴν ἱριτιδα καὶ τὸ ὑπόπυον, παρετήρησε βραδύτητα βελτιώσεως, ἐξετάσας δὲ ἐπισταμένως διὰ μεγεθυντικοῦ φακοῦ ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ τραύματι μέλαν τι σημεῖον, ὅπερ ἀνεγνώρισθη ἀμέσως ὡς ἀλλότριον σῶμα καὶ ὑπετέθη μάλιστα ὅτι ἦτο βλεφαρίς τις, εἰσδύσασα κατὰ τὸν τραυματισμὸν ἐν τῷ προσθίῳ θαλάμῳ. Πράγματι δὲ, ἐνεργηθείσης τομῆς μικρᾶς ἐν τῷ κερατοειδεῖ, τῇ βοήθειᾳ καὶ τοῦ κ. *Παναδῆ*, ἐξήχθη ἡ βλεφαρίς. Μετὰ τὴν ἐξαγωγήν ταύτης ἡ ἴασις ἦν κανονικὴ καὶ ταχεῖα.

Ἡ περίπτωσις αὕτη, ἐπάγεται ὁ κ. *Μπίστης*, ἔχει σημασίαν ὡς πρὸς τὴν αἰτιολογίαν τῶν κύστεων τῆς ἱριδος· τουτέστι διὰ τῆς ἐν τῷ προσθίῳ θαλάμῳ εἰσδύσεως καὶ ἐντοπίσεως ἐν τῇ ἱριδι ἡ βλεφαρίς δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν κύστεως τῆς ἱριδος, νόσου σπανίας καὶ θεωμένης πρὸς γένεσιν αὐτῆς ἐπιθηλίου. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπάρχει ἐπιθήλιον ἐν τῇ ἱριδι, παραδέχονται οἱ συγγραφεῖς τὴν ἐξωθεν εἰσαγωγήν, ὡς διὰ τῆς εἰσδύσεως τῆς βλεφαρίδος μετὰ τοῦ βολβοῦ, καὶ

τὸ εἰσαγόμενον ἐπιθήλιον κατάγεται ἐκ τοῦ κερατοειδοῦς, εἰσδύον κατ' αὐτὸν τὸν τραυματισμὸν.

Εἶτα ὁ κ. *Α. Χρηστίδης* ἐκθέτει περίπτωσιν *πνευμονίας παιδικῆς μετὰ πυρετοῦ, ἔχοντος τύπον διαλείποντα*, ἐνῶ ὑπῆρχον ἅπαντα τὰ λοιπὰ τοπικὰ φαινόμενα τῆς γνησίας πνευμονίας, τουτέστιν ὁ ἀσθενὴς (11 ἐτῶν) ἔβηχεν, ἔδυσπνόει καὶ ἀπεχρέμπετο οὐχὶ σκουριόχροα, ἀλλὰ λευκά, ἀφρώδη καὶ ἐνέχοντα κηλίδας αἵματος, ὅπως συμβαίνει συνήθως εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, ὡς τοπικὰ δὲ φαινόμενα εἶχε πόνον ἐν τῇ σπληνικῇ χώρᾳ, ἀμβλύτητα ἐν τῷ ἀριστερῷ κάτω λοβῷ μετὰ χαρακτηριστικοῦ βρογχικοῦ φυσήματος. Ἡ νόσος διήρκεσε τὸ ὅλον 7 ἡμέρας καὶ διὰ κρίσεως ἐλύθη.

Μαρκῆς. — Ἐπεθύμουν νὰ μάθω, ἂν ἐξητάσθησαν τὰ πτύελα καὶ ἐμπεριεῖχον τὰ τῆς πνευμονίας ἢ ἄλλα μικρόβια. Πράγματι, ἡ περίπτωσις εἶναι σπανία, διότι ὁ πυρετὸς συνήθως εἶναι ὅλος διάφορος. Ἐὰν ἐπιβεβαιωθῇ διὰ τῆς μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως, ἡ περίπτωσις ἔσται λίαν διδακτικὴ.

Μανουηλίδης. — Ὁ πυρετὸς ἐπὶ τῆς παιδικῆς πνευμονίας δὲν παρουσιάζει τὸν αὐτὸν χαρακτήρα, ὅλον ἐπὶ τῆς τῶν ἐνηλίκων, διότι ἐπὶ ἐκείνης κυμαίνεται μεγάλως· κατ' ἀκόλουθον καὶ ἡ περίπτωσις αὕτη ὑπάγεται εἰς τὴν κλασικὴν μορφήν.

Νούλης. — Τὸ ζήτημα τῆς γνησίας ἐλάττους πνευμονίας εἶναι εἰσέτι ἄλυτον· ἡ ἐλειογενὴς μίανσις φέρει αλλοιώσεις εἰς ὅλον τὸν ὄργανισμὸν (συμφορήσεις κλ.), αἵτινες δύναται νὰ συγχυθῶσιν ἐνίοτε πρὸς ἄλλας ὁμοιομόρφους νοσηρὰς καταστάσεις· ὡς πρὸς τὸν διαλείποντα τύπον τοῦ πυρετοῦ σημειωτέον, ὅτι τὸ τοιοῦτον παρατηρεῖται ἐπὶ βρογχόπνευμονίας τῶν παιδίων, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ γνησίας πνευμονίας.

Μανουηλίδης. — Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ὅλα τὰ κλασικὰ συγγράμματα ὅσον τὰ παλαιὰ τόσο καὶ τὰ νεώτερα, ὡς π. χ. τοῦ *Strumpel*, ἀναφέρουσι περὶ τῆς ἀνωμαλίας τοῦ τύπου τοῦ πυρετοῦ ἐπὶ πνευμονίας τῶν παιδίων.

Μαρκῆς. — Πράγματι αἱ παιδικαὶ πνευμονίαι δὲν παρουσιάζουσιν ὁμάλην πο-

ρείαν τοῦ πυρετοῦ, ἀλλ' οὐχὶ τὴν αὐτὴν κλίμακα, ὅταν ὁ κ. *Χρηστίδης* ἐπέδειξεν. Ἐπὶ παιδίων αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ πυρετοῦ δὲν συμπύπτουσι καθ' ὅρισμένας ὥρας, ἐντὸς ὧρῶν μεταβάλλεται πολλακίς, ἐνῶ ἐνταῦθα ὁ διαλείπων χαρακτήρ εἶναι τυπικός.

Α. Χρηστίδης. — Τὰ πτύελα δὲν ἐξητάσθησαν, ἠρκέσθημεν δὲ μόνον εἰς τὰ φυσικὰ φαινόμενα τῆς τοπικῆς ἐξετάσεως. Οὐδόλως φρονοῦμεν ὅτι παρουσιάζομεν τι σπανιώτατον, διότι παρὰ παισὶν εἰσὶν ὅλα ἀνώμαλα, οὐχὶ ὅμως καὶ τόσο τυπικά.

Γραμμανδάνης. — Ἐπεθύμουν γὰρ μάθω ἂν προηγεῖτο ῥιγὸς τι πρὸ ἐκάστης ὑψώσεως τῆς θερμοκρασίας.

Α. Χρηστίδης. — Ὅχι βεβαίως, ἀλλ' ἀκριβῶς διότι πλὴν τοῦ διαλείποντος τύπου τοῦ πυρετοῦ οὐδὲν ἕτερον ὑπάρχει κατὰ τῆς διαγνώσεως τῆς πνευμονίας, παρουσιάζομεν ὡς περίπτωσιν πνευμονίας μετὰ πυρετοῦ, ἔχοντος τύπον ἀσυνήθη.

Τέλος ὁ κ. *Μαρκῆς* ἐκθέτει περίπτωσιν *Αἰθιοπίδος 20 ἐτῶν ἐπιτόκου*, ἥτις ἕνεκα μεγάλης στενώσεως τῆς λεκάνης (μεῖζων διάμετρος 5,5 ὑφεκατομέτρων) μετηνέχθη εἰς τὴν χειρουργικὴν κλινικὴν τῆς Αἰθ. Ἱατρικῆς Σχολῆς καὶ ὑπεβλήθη εἰς τὴν λαπαροτομίαν μετὰ τελείας ὑστερεκτομῆς. Ἡ ἐγχείρησις διεξήχθη καλῶς, ἀλλ' ἡ πάσχουσα δὲν ἐπέζησε, διότι ὀλίγον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπεμβάσεως εἶχεν ἐπέλθει ῥῆξις τῆς μήτρας καὶ ἀφθονιώτατη αἰμορραγία. Ὅθεν φρονεῖ ὅτι, ἂν δὲν ἐβράδυνεν ἡ ἐγχείρησις, ἡ σωτηρία τῆς πασχούσης ἦτο βεβαία. Διανοίγεισης τῆς κοιλίας, εὐρέθη ἐν τῷ περιτοναίῳ τὸ κατώτερον ἡμισυ τοῦ ἤδη τεθνεῶτος ἐμβρύου περιβεβλημένον ὑπὸ τῶν ὑμένων αὐτοῦ. Ἡ ἐξαιρέσις τῆς μήτρας ἀπεφασίσθη διὰ δύο λόγους· ἰὸν ἕνεκα τοῦ πυρετοῦ, διότι διὰ τῆς ἐξαρέσεως ἠθέλεν ἐκλείψει ταχέως ἡ πηγὴ τοῦ κακοῦ καὶ 2ον ἵνα προληφθῇ νέα κύσις εἰς τὸ μέλλον, ἀφοῦ φυσικὸς τοκετὸς ἦτο ἀδύνατος.

Α. Χρηστίδης. — Ἀρὰ γὰρ ἡ ῥῆξις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαγνωσθῇ πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως τῇ βοήθειᾳ τῆς συνεπελθοῦσας αἰμορραγίας;

Μακρής. — Ουδερμία συμπτωματολογία σαφής πρὸς τοῦτο ὑπῆρχεν, ἡ δὲ αἰμορραγία προήλθεν ἐξ ἀποκόλλεως τοῦ πλακοῦντος.

Πρόεδρος. — Ὡς πρὸς τὴν αἰμορραγίαν, τείνω νὰ κλίνω ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ κ. Χρηστίδου, διότι πιθανῶς ἡ αἰμορραγία ἤρξατο ἅμα τῇ ἐναρξομένῃ ῥίξει τῆς μήτρας. Ἡ ἀποκόλλησις τοῦ πλακοῦντος ἐπέρχεται μετὰ τὴν κένωσιν τῆς μήτρας, διότι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται νὰ συσταλῇ ἡ μήτρα.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΖ'

7 Ἀπριλίου 1899.

Προεδρία Α. ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικυρίωσιν τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. **Μανουηλίδης** ἀναγινώσκει ἀνακοίνωσιν περὶ τοῦ **διαλείποντος τυφοειδοῦς καὶ τυφοελώδους πυρετοῦ**, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

«Ἄφ' οὗ χρόνου, κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀύγουστον, ἠπατήθη ἐν τῇ διαγνώσει τυφοειδοῦς, ἐκλαβὼν αὐτὸν ἐν ἀρχῇ, ἐνεκὰ τῆς πορείας τῆς θερμοκρασίας, ὡς ἐλειογενῆ, μετὰ προσοχῆς ἐστράφη πρὸς τὴν μελέτην τοῦ θερμομετρικοῦ διαγράμματος τῶν τυφοειδῶν καὶ ἐλογενῶν, οὓς ἔκτοτε παρετήρησα, σκοπὸν ἔχων ἵνα τὸ ἐπ' ἐμοὶ διευκρινήσω, εἰ δυνατόν, τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων αὐτῶν. Ὅθεν οὕτως παρακαλῶ νὰ μοὶ ἐπιτρέψητε ὅπως ἐν εἶδει δοκιμίου ἐκθέσω ὑμῖν τὰ πορίσματα ἐκ τῆς μελέτης μου ταύτης.

1. Ἡ πρώτη μου παρατήρησις, κατὰ Ἀύγουστον 1898 γενομένη, ἀφορᾷ εἰς παιδα ἐξαετῆ παραθερίσαντα ἐν Πριγκίπων. Ὁ παῖς οὗτος οὐδὲν παρουσιάζει τὸ ἰδιαιτέρον ἐν τῇ προηγουμένῃ παθολογικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ.

Πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς ἐπισκέψεως ἐπαρουσίασε ῥίγη μετὰ πυρετοῦ, ὅστις ἔκτοτε ἐξηκολούθει ὑπὸ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τύπον. Ἐἶχε δηλαδή τοῦτο τὸ ἰδιαιτέρον, ὅτι ἡ θερμοκρασία,

ἦτις κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκυμαίνετο μεταξύ 39 καὶ 39,5 κατέπιπτε πρὸς τὴν πρῶταν μέχρι 37° ἡ δὲ κατὰπτωσις αὕτη συνωδεύετο ὑπὸ ἀρθρόνων ἰδρώτων. Φαινόμενα βρογχιτικά δὲν ὑπῆρχον, ὁ σπλῆν ἦν μετρίως διωγκωμένος, αἱ κενώσεις ἦσαν τακτικαὶ ἀνευ ἰδιαιτέρου τινὸς χαρακτηῆρος καὶ ἡ διάνοια διαυγής. Ἡ γλώσσα ἀκάθαρτος, οὐδὲν ἐπαρουσίαζε τὸ ἰδιαιτέρον. Ἡ θερμοκρασία ἐξηκολούθησεν ὑπὸ τὸν αὐτὸν τύπον μέχρι τῆς 10ης ἡμέρας, ὅποτε ἤρχισε νὰ λαμβάνη τοὺς κλασικοὺς χαρακτηῆρας τῆς τοῦ τυφοειδοῦς. Συγχρόνως τὰ ἐξανθήματα ἐπαρουσιάσθησαν, ἡ δὲ περαιτέρω ἐξέλιξις τῆς νόσου ἐγένετο κανονικῶς.

Ἡ θεραπεία ἐγένετο κατ' ἀρχὰς διὰ τῆς κινήσεως, κατόπιν δὲ διὰ τῶν ψυχρῶν λουτρῶν.

2. Ἡ δευτέρα παρατήρησις ἀφορᾷ ἐπίσης παιδα τετραετῆ, ὃν ἐθεράπευσα ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον. Ὁ παῖς οὗτος κληρονομικῶς τε καὶ προσωπικῶς οὐδὲν ἐπαρουσίαζε τὸ ἕξιον σημειώσεως, οὐδέποτε δὲ ἐπάθεν ἐλειογενεῖς πυρετοῦς.

Τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον στάδιον τῆς ἀθιενείας αὐτοῦ ὑπῆρξαν κλασικώτατα ὑπὸ πάσης τῆς ἐπόψεως, ἐπομένως ἵα μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ μὴ ἐπιμείνω ἐπ' αὐτῶν.

Κατὰ τὸ τρίτον στάδιον, δηλαδή ἀπὸ τῆς 17ης ἡμέρας τῆς ἀθιενείας, ὁ πυρετὸς ἤρχισε νὰ λαμβάνη τύπον καθαρῶς διαλείποντα. Ἐσημειώσαμεν ἐπὶ ἐβδομάδα θερμοκρασίαν πρῶτην μὲν 37°, ἐσπερινὴν δὲ κατ' ἀρχὰς 39,8 καὶ εἶτα δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον 39,5, 39, 38,5 καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἀπέναντι τῆς τροπῆς ταύτης, ἐχορηγήσαμεν τὴν κινήσιν καθ' ἣν μέθοδον καὶ ἐν τῇ ἐλειογενεῖ, ἀλλ' ἀνευ οὐδενὸς ἀποτελέσματος ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας.

Ἐν τούτοις μετὰ τινος ἡμέρας διαλείπουσης θερμοκρασίας ὁ ἀσθενὴς εἶχε καλῶς καὶ ἡ ἀνάρρωσις ἐγένετο τακτικῶς.

Παρὰ τῇ ἀσθενεῖ τούτῳ ἡ θεραπεία, ἣν ἠκολούθησαμεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἦν ἡ διὰ τῶν ψυχρῶν λουτρῶν.

3. Ὁ τρίτος ἀσθενὴς, ὃν παρεκολούθησα μετὰ τοῦ συναδέλφου κ. Ξανθοπούλου, εἰκοσάετης νεανίας, καλῶς ἔχων προηγουμένως, ἐπαύσε τυφοειδῆ πυρετὸν μετὰ θερμοκρασίας κλασικῆς κατὰ τὰς πρώτας δύο ἐβδομάδας. Κατὰ

τὴν τρίτην ἐβδομάδα ὁ πυρετὸς ἔλαβε καὶ παρὰ τούτῳ διαλείποντα τύπον μετὰ θερμοκρασίας πρῶτης 37, ἐν τῇ ἡ ἐσπερινῇ θερμοκρασία ἐκυμαίνετο κατ' ἀρχὰς μὲν περὶ τοὺς 39,5, ἀργότερον δὲ περὶ τοὺς 38,5. Ὁ τύπος οὗτος τῆς θερμοκρασίας διήρξεσε μέχρι τέλους, ἡ δὲ λύσις ἐπῆλθε διὰ καθημερινῆς ἐλαττώσεως τῆς ἐσπερινῆς θερμοκρασίας, τῆς πρῶτης διατηρουμένης ἀμεταβλήτου.

Καθ' ὃν χρόνον ἡ θερμοκρασία ἤρχισε νὰ παρουσιάζη τὴν μορφήν ταύτην, ἐπῆλθον πόνοι κατὰ τὴν δεξιάν κορυφήν, ἡ ἐπὶ τῆς χώρας ταύτης ἐπίρρουσις ἦν ὀδυνηρὰ καὶ ἐδείκνυε ποιάν τινα ἀμβλύτητα, ὁ δὲ ἀναπνευστικὸς φθύρος ἦν λίαν ἐξησθημένος. Τὰ συμπτώματα ταῦτα, συνδυαζόμενα μετὰ τοῦ τύπου τῆς θερμοκρασίας, ἐπέβαλον ἡμᾶς ἐν ἀμνησιν ἀναφορικῶς πρὸς τὸ μέλλον.

Εὐτυχῶς μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὰ πάντα ἐξέλιπον καὶ ὁ ἀσθενὴς ἤρξατο ἀναρρῶντων.

4. Ἡ τετάρτη καὶ τελευταία παρατήρησις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1897 καὶ ἀφορᾷ τυφοειδῆ πυρετὸν, ὃν παρετήρησα ἐν Λυών παρὰ τινι φίλῳ συσπουδαστῇ μου, οὐδέποτε παθόντι ἐλειογενεῖς καὶ ἀνευ προηγουμένων παθολογικῶν συμβαμάτων παρ' αὐτῷ ἡ θερμοκρασία διετήρησε τύπον διαλείποντα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς νόσου, εἰς σοβαρὴν δὲ ἀνησυχίαν ἐπέβαλεν ἐν ἀρχῇ τοὺς θεραπεύοντας ἰατροὺς, ὑποπτεύοντας πιθανῶς ὀξείαν φυματίωσιν ἐνεκὰ τοῦ θερμομετρικοῦ τύπου, μέχρις οὗ ἡ ἀντιδραστὴς τοῦ Vidal ἔδωκεν ἡμῖν τὴν κλειδα τοῦ αἰνίγματος. Παρὰ τῇ ἀσθενεῖ τούτῳ ἐγένετο χρῆσις τῶν ψυχρῶν λουτρῶν κατὰ τὰς μετὰ μεσημβρίαν ὥρας, ἡ δὲ θεραπεία ἐπῆλθεν ἐντελῶς ἐντὸς τριῶν ἐβδομάδων.

Πᾶσαι αἱ παρατηρήσεις, ἃς ἀνέφερα ὑμῖν, ἐπαρουσίασαν, ὡς ἀντελήφθητε, τὸ θερμομετρικὸν διάγραμμα ὅπως διάφορον ἐκείνου, ὅπερ ὁ πολὺς Wunderlich διετύπωσε περὶ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.

Ὁ συγγραφεὺς οὗτος οὐδὲν λέγει περὶ τοῦ διαλείποντος τύπου τοῦ πρώτου σταδίου. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ τρίτον στάδιον, διδάσκει ὅτι ἀναφαίνονται κατ' αὐτὸ ἐν ταῖς ἐλαφραῖς περιπτώσεσι μεγάλα πρῶτα ὑφέσεις, οὕτως, ὡστε ἡ πρῶτη θερμοκρασία εἶναι κατὰ ἓνα καὶ ἡμισὺν μέχρι δύο βαθμῶν κατωτέρα τῆς ἐσπε-

ρινῆς καὶ κατέρχεται εἰς τὸ φυσιολογικὸν σημείον κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἐφθήμερου τούτου. Συνήθως, προστίθησι, κατὰ τὸ μέσον τῆς τρίτης ταύτης ἐβδομάδος ἡ ἐσπερινῇ θερμοκρασία κατέρχεται ἐπίσης, ὡστε ὁ σοφὸς οὗτος συγγραφεὺς, περιγράφων τὰς διακυμάνσεις τῆς τρίτης ἐβδομάδος, οὐδαμῶς ἀναφέρει τὸν διαλείποντα τύπον, τὸν ὅποιον παρετήρησαμεν κατὰ τὸν χρόνον τούτον. Ἐπὶ τῶν σημείων τούτων μένουσιν ἐπίσης σιωπηλοὶ οἱ νεώτεροι συγγραφῆς. Ἐν τούτοις οἱ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτῶν διαλείποντα τύπον λαμβάνοντες τυφοειδεῖς ὑπὸ πλείστων συγγραφέων μνημονεύονται.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, ἐκ τῶν προηγουμένων παρατηρήσεων ἐξάγεται ὅτι αἱ τροποποιήσεις αὗται τῆς θερμομετρικῆς κλίμακος δύνανται ν' ἀναρρῶσι κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον τοῦ τυφοειδοῦς, κατὰ τὸ τρίτον στάδιον αὐτοῦ ἡ καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀσθενείας.

Τούτου τεθέντος, δυνάμεθα ἄρα γε διὰ κλινικῶν σημείων νὰ διακρίνωμεν τυφοειδῆ, τοιαύτας παρουσιάζοντα τροποποιήσεις ἀπὸ ἐλειογενεῖς;

Πρὶν ἢ συζητήσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο, ὀφείλομεν νὰ θιξώμεν θέμα συναφές, τὸ περὶ τῶν σχέσεων δηλονότι τοῦ τυφοειδοῦς καὶ τοῦ ἐλειογενεῖς.

Γνωρίζετε ὅτι ἤδη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ λέγοντος τούτου αἰῶνος συγγραφῆς τινες, πρὸ πάντων δὲ ἄγγλοι καὶ γάλλοι στρατιωτικοὶ ἰατροί, περιέγραψαν πάθησιν τινα, εἰς ἣν καὶ ἀπέδωκαν ἰδίαν κλινικὴν ἀτομικότητα τὴν τυφο-ἐλώδη λεγόμενον πυρετὸν ἀκολούθως πολλὰ ἐγένοντο συζητήσεις ἐπὶ τοῦ τυφοελώδους τούτου καὶ οἱ μὲν θεωροῦσαν αὐτὸν ὡς τυφοειδῆ μετὰ τινων συμπτωματολογικῶν τροποποιήσεων, ἐνεκὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κλίματος (Borelli, Yersin—Arch. de méd. navale et coloniale 1895), οἱ δὲ ὡς ἐλειογενῆ ὑπὸ τύπον συνεχῆ, μεθ' ὅλην τὴν πρὸς τὴν κινήσιν ἀντίστασιν αὐτοῦ. Ὁ Maget, ὅστις ὑποστηρίζει τὴν γνώμην ταύτην (Arch. de méd. navale et coloniale, 1895), βασιζέται ἐπὶ τῶν νεκροψιῶν, ἃς ἐξτέλεσεν ἐπὶ πλείστων ἀθιενῶν προσβεβλημένων ὑπὸ τῆς λεγομένης τυφομαλαρίας καὶ ἐν αἷς παρετήρησε τὴν ἀκεραιότητα τῶν πλακῶν τοῦ Payer.

Τὸ ζήτημα τοῦτο συνεζητήθη ἄλλοτε (Congrès d'Hygiène et de démographie, Londres, 1891) καὶ ὑπὸ τῶν ἀγγλικῶν ἀποικιακῶν ἰατρῶν, ὧν οἱ πλείστοι ἐθεώρησαν τὰς μορφὰς ταύτας ὡς μὴδὲν τὸ κοινὸν ἐχούσας μετὰ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ. Ἡ διαφορὰ καταφαίνεται, κατὰ τὸν Robinson, ἐν τῇ διαλειπούσῃ θερμομετρικῇ ὑψώσει, ἣτις ἐκδηλοῦται κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν ὅπως διάφορος τῆς συνήθους θερμομετρικῆς πτώσεως παρὰ τῷ τυφοειδί.

Τὴν γνώμην τοῦ Jacquot ὅτι πρόκειται περὶ συνθέσεως κλινικῆς τυφοειδοῦς καὶ ἐλειογενοῦς πρό τινων ἑτι μνηῶν (ἐν Archives de méd. et de pharm. milit., Janvier 1899) ὑπεστήριξε καὶ ὁ διακεκριμένος ὀφθαλμολόγος τοῦ Val de Grâce κ. Vincent, γνωστὸς ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ καὶ ἐκ προηγουμένων μικροβιολογικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἀναφέρει ὅκτῳ περιστατικῶς τυφομαλαρίας μετὰ θερμομετρικῶν διαγραμμάτων καὶ νεκροψίας.

Ἐν τούτοις ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἐπισταμένη μελέτη τῶν παρατηρήσεων τούτων δὲν κατέπεισεν ἡμᾶς περὶ τῆς πραγματικῆς ὑπάρξεως τῆς μικτῆς ταύτης μορφῆς. Τινὰ τῶν περιστατικῶν τοῦ κ. Vincent πρόκεινται τυπικὰ παραδείγματα κακοήθους ἐλειογενοῦς μετὰ συμπαρομαρτούσης ἀπλῆς ἐντερίτιδος (ὡς ἡ παρατήρησις ἀριθμ. 4), τὰ δὲ πλείονα ἀναφέρονται εἰς τυφοειδεῖς παρ' ἀσθενέσιν ἐλειοπαθεῖσι καὶ καχεκτικοῖς.

Κατ' εὐνοίαν τύχης ἐν τῷ αὐτῷ φυλλαδίῳ τῶν Archives de méd. et pharm. militaires ὁ κ. Sabatier, ὅστις ἠκολούθησε τὴν εἰς Μαδαγασκάρην τελευταίαν ἐκστρατείαν, ἀναφέρων τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐλειογενῶν, λέγει: «Αἱ βαρεῖαι συνεχεῖς μορφᾶι ὑπῆρξαν συχνὰ ἐν Μαδαγασκάρῃ, ἐνθα ἐπέσπασαν τὴν προσοχὴν τῶν ἰατρῶν διὰ τὴν ὅπως ἰδιαίτερον φυσιογνωμίαν αὐτῶν. Πᾶσαι ἐπαρουσίαζον τυφοειδῆ φαινόμενα καὶ διάρροϊαν ἐνίοτε ἀκατάσχετον, δι' ὃ καὶ ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς τυφοελώδεις. Τὸ καθ' ἡμᾶς, οὐδ' ἐσκέφθημιν ποτε τὴν ἔκφρασιν ταύτην, ἣτις ὑποθέτει συνύπαρξιν τυφοειδοῦς καὶ ἐλειογενοῦς. Κλινικῶς ἐθεωρήσαμεν τὰς περιπτώσεις ταύτας ὡς ὀφειλομένης εἰς τὸ

ἐλῶδες μίασμα. . . . Ἐποιήσαμεν δύο νεκροψίας τοιούτων ἀσθενῶν καὶ εὔρομεν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσι τὸν βλεννοῦμένα ἐρυθρὸν ἀπὸ τῆς νήστεως μέχρι τοῦ ἀπνηθυμένου, ἀπαξ δὲ μικρὰν ἐξέλκωσιν εἰς τὸν εἰλεόν. . . . Ἡ παθογένεια τῆς διάρροϊας δύναται νὰ ἀναχθῆ εἴτε εἰς τὸ ἐλειογενὲς μίασμα, εἴτε εἰς δευτερεύουσαν μόλυνσιν τοῦ ἐντέρου ὑπὸ τῶν μικροβίων, ἅτινα φυσιολογικῶς εὑρίσκονται ἐν αὐτῷ (ὡς τὸ bacillum coli), ἀποθάνοντα παθολογικῶς χάρις εἰς τὸν ἐλῶδη. Ἐν ταῖς μορφαῖς ταύταις, λέγει ὁ συγγραφεὺς, αἰτινὲς συνοδεύονται ὑπὸ τυφοειδοῦς καταστάσεως καὶ διάρροϊας, ἡ ἐνέργεια τῆς κινήσεως δὲν τροποποιεῖ ἐπαισθητικῶς τὴν πορείαν τῆς νόσου. Τοῦτο ὀφείλει ν' ἀποδοθῆ εἰς τὸ νέον καὶ ἀκατάσχετον στοιχεῖον τὸ συμπαρομαρτοῦν τῷ ἐλειογενεῖ. Ἐπίσης ἡ ἐνέργεια τῆς κινήσεως εἶναι ἀσθενὴς παρὰ τοῖς ἀναιμικοῖς, ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τοὺς καχεκτικούς, οὗτοι μοι ἐφάνησαν ἀνεπηρέαστοι πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῆς κινήσεως».

Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ὁ τυφοελώδης φαίνεται μὴ ὑφιστάμενος ἐν τῇ πραγματικότητι. Οἱ Ἴταλοι συγγραφεῖς, οἵτινες εὑρίσκονται ὑπὸ οὕτωσι καταλλήλους ὁρους πρὸς μελέτην τῶν τοιούτων ζητημάτων, γενικῶς δὲν παραδέχονται τὴν ὑπαρξίν τῆς μορφῆς ταύτης. Ὁ Baccelli καὶ ὁ Ascoti οὐδέποτε παρετήρησαν τὴν μορφήν ταύτην ἐν Ῥώμῃ, ἐνθα οἱ τε ἐλειογενεῖς καὶ τυφοειδεῖς τυγχάνουσι συχνότατοι.

Τῆς αὐτῆς γνώμης εἶναι καὶ ὁ Laveran, συγγραφεὺς, οὗ τὸ ἐπιστημονικὸν κύρος ἐπὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων εἶναι παγκόσμιον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα, νομίζομεν, νὰ ἐξαγάγωμεν τὸ ἐξῆς συμπέρασμα, ὅτι ὁ τυφοειδῆς καὶ ὁ ἐλειογενῆς ἀποτελοῦσι δύο παθήσεις κεχωρισμένας ἀλλήλων καὶ οὐδέποτε συγχωνευόμενας ἐν ταῖς ἐκδηλώσεσιν αὐτῶν.

Τούτου τεθέντος, ἐξετάσωμεν τίς ἡ κλινικὴ ἀλληλουχία τῶν παθῶσεων τούτων. Πρὸς τοῦτο ἐπιτραπήτω μοι νὰ μνημονεύσω περιπτῶσιν τυπικωτάτην ἀμερικανοῦ ἰατροῦ ἐκ τοῦ The amer. J. of the med. Sciences τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου. Πρόκειται ἐν τῇ παρατηρήσει ταύτῃ περὶ ἀσθενοῦς 48 ἐτῶν, ὅστις ὑπέφερον ἐπὶ πολλοὺς μῆνας πρὸ τοῦ τυφοει-

δοῦς αὐτοῦ πυρετοῦ ἐκ διαλειπόντων ἀτάκτως θεραπευθέντων. Ἐν ἀρχῇ ἡ νόσος ἐξεδηλώθη διὰ σειρὰς ῥιγῶν καὶ πυρετικῶν παροξυσμῶν. Ἡ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον γενομένη ἐξέταση τοῦ αἵματος ὑπῆρξεν ἀρνητικῆ. Ἀκολούθως ἀπεδείχθη ὅτι πρόκειται περὶ τυφοειδοῦς μέσης βαρύτητος, οὗ ἡ ἐξέλιξις ἐγένετο τυπικῶς. Ἡ μαλαρία οὐδεμίαν ἐποίησατο ἐκδηλώσιν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ τυφοειδοῦς. Οἱ διαλειπόντες ὁμως παροξυσμοὶ ἐπανῆλθον κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν καὶ ἐνέδωκαν εὐκόλως εἰς τὴν κινήσιν.

Κατόπιν τοῦ παραδείγματος τούτου, ἰδοὺ καὶ σχετικὸν χωρίον τοῦ Laveran, πληρέστατα ἐπικυροῦν αὐτό.

«Καθ' ὅν χρόνον ὁ τυφοειδῆς πυρετὸς εἰσβάλλει εἰς τὸν ὄργανισμόν, λέγει ὁ πολὺς αὗτος συγγραφεὺς ἐν τῷ νεωτάτῳ περὶ ἐλειογενῶν συγγράμματι αὐτοῦ, αἱ ἐλείαι ἐκδηλώσεις σιγῶσιν ἐπὶ τινὰ καιρὸν καὶ τὰ αἱματοζωάρια ἐξαφανίζονται ἐκ τῆς γενικῆς κυκλοφορίας. Ταῦτα ἀναφαίνονται, ἐὰν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀναρρώσεως τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ἐπανεέλθῃ ὁ ἐλειογενῆς ἀναμφιβόλως δὲ τὸ καταφύγιον αὐτῶν εἶναι ὁ σπλήν».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν δεύτερον συμπέρασμα, ὅτι τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων τοῦ τυφοειδοῦς καὶ τῆς μαλαρίας περιορίζεται εἰς τοὺς ἐλείους παροξυσμούς, οἵτινες παρουσιάζονται κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἀναρρώσεως.

Ἀφοῦ ἀπερρίψαμεν τὴν κλινικὴν συγχώνευσιν ἐλειογενοῦς καὶ τυφοειδοῦς, ὀφείλομεν ἤδη νὰ καθορίσωμεν, εἰ δυνατόν, τὰ ἀναγκαῖα σημεῖα πρὸς διαφορικὴν διάγνωσιν τῶν δύο τούτων παθῶσεων, ἀνευ τῆς βοήθειας τῆς μικροβιολογικῆς ἐξετάσεως, ἣτις πρακτικῶς δὲν εἶναι πάντοτε δυνατῆ. Αἱ ἐπὶ τοῦ τυφοειδοῦς κλινικαὶ παρατηρήσεις ἡμῶν ἀπέδειξαν ὅτι οὗτος δύναται νὰ λάβῃ διαλειπόντα ἐνίοτε τύπον, ὅσον ἀφορᾷ τὴν θερμοκρασίαν, ἐξ ἄλλου δὲ εἶναι γνωστὸν ὅτι πολλοὶ συνεχεῖς ἐλειογενεῖς συχνότατα παρουσιάζουσι τὸ προσωπεῖον τῶν τυφοειδῶν. Ἴδωμεν ἐπὶ τίνων σημείων δυνάμεθα νὰ βασίσωμεν τὴν διάγνωσιν ἡμῶν.

Καθόσον ἀφορᾷ τὰ προδρομικὰ φαινόμενα, ταῦτα δὲν ἀνήκουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν τυφοειδῆ. Ὑπάρχουσιν ἐλειογενεῖς, καὶ πλείστους παρετήρησαμεν τοιούτους, οἵτινες πρὶν

ἢ ἐκδηλωθῶσι διὰ πυρετοῦ, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας προκαλοῦσι κόπωσην, ἀνορεξίαν, κεφαλαλγίαν, καταβολὴν τῶν δυνάμεων.

Τὰ ῥίγη δὲν προηγούνται πάντοτε τῶν ἐλείων παροξυσμῶν, ἐκτός τούτου κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας δύνανται νὰ παρατηρηθῶσι καὶ παρὰ τῷ τυφοειδί.

Οἱ ἰδρωτὲς, οἵτινες ἐπακολουθοῦσι τῷ διαλείποντι, θὰ ἠδύναντο ἴσως νὰ χρησιμεύσωσιν ἐν τινι μέτρῳ, ἀλλὰ καὶ οὗτοι παρατηροῦνται ἐν τῷ τυφοειδί, ὡς τοῦτο συνέβη ἐν τῇ πρώτῃ ἡμῶν παρατηρήσει. Ἄλλως τε εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Jaccoud περιέγραψε τὴν ἰδρώσαν μορφήν τοῦ τυφοειδοῦς, ἣτις, εἰ καὶ παρατηρεῖται συνήθως ἐν τισὶ μόνον ἐπαρχίαις τῆς Ἰταλίας, ἐμνημονεύθη ὁμως καὶ ἀλλοῦ.

Τὰ βρογχιτικὰ φαινόμενα δὲν ἀνήκουσι μόνον εἰς τὸν τυφοειδῆ, πλείστους ὅσους ἐλειογενεῖς παρετήρησαμεν μετὰ τοιούτων φαινομένων, γινώσκετε δὲ ὅτι οὐ πρὸ πολλοῦ ὁ ἐν Βατούμ συνάδελφος κ. Τριανταφυλλίδης ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἰατρικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων ὑπόμνημα ἐλείας βρογχίτιδος, ἣτις, εἰ καὶ διημφισθητήθη ὑπὸ τοῦ Laveran, ἀνταποκρίνεται ὁμως πληρέστατα πρὸς τὴν πραγματικότητα.

Μεταξὺ τῶν γαστροεντερικῶν φαινομένων μόνον εἰς τὴν γνωστὴν ἐν τῷ τυφοειδί κατάστασιν τῆς γλώσσης δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν ποῖαν τινα σημασίαν, ἀλλὰ καὶ αὕτη παρετήρηθη ἐν τισὶ περιπτώσεσι συνεχῶν ἐλειογενῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπίσταξιν, αὕτη παρατηρεῖται συχνότατα, ὡς γινώσκετε, καὶ παρὰ τῷ ἐλειογενεῖ.

Πλείονα σημασίαν ἀποδίδομεν εἰς τὸν αὐτόματον ἢ κατὰ τὴν ἐπίκρουσιν σπληνικὸν πόνον, ὅστις ἀνήκει, νομίζομεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰς τὸν ἐλειογενῆ. Ἐν τούτοις ὁ Laveran παρετήρησεν αὐτὸν ἐνίοτε καὶ ἐν τῷ τυφοειδί.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιστήσω τὴν ὑμῆτερον προσοχὴν ἐπὶ δύο κυρίως σημείων. Τὸ πρῶτον τούτων περιεγράφη ὑπὸ τοῦ Boisson, ὀφθαλμοῦ ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἰατρικῇ σχολῇ τῆς LYON, ὅστις ἐνομάλει αὐτὸ σημεῖον τοῦ θυνοῦ. Τὸ σημεῖον τοῦτο συνίσταται ἐν τῇ φαῖα παρεμφερεῖ πρὸς τὴν τοῦ σχιστολίθου χρυῖα, ἣν λαμβάνει ἡ ὑπὸ τὸν θυνοχά χώρα, ἣτις φυσιολογικῶς εἶναι, ὡς γινώ-

στόν, ροδόχρους. Ἡ χροιά αὐτή, ἥτις οὐδὲν τὸ κοινὸν ἔχει μετὰ τῆς ἀσφυκτικῆς κυανώσεως, ἀναφαίνεται συγγρόνως τῇ βίγῃ καὶ διαρκεῖ καθ' ὅλον τὸ στάδιον τῶν ἰδρώτων· ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει πλείστας ὅσας περιπτώσεις, καθ' ἃς ἠδυνήθη διὰ τοῦ σημείου τούτου νὰ διακρίνη τὰ ἐλειογενῆ ἄλλων ὄξεων νοσημάτων.

Ὡς δευτέρου διαγνωστικὸν σημεῖον θὰ μοι ἐπιτρέψετε νὰ υποδείξω ὑμῖν τὸ ἔξῃς· Κατὰ γενικὸν κανόνα, ὁσάκις μετὰ θερμοκρασίας ἀνω τῶν 39 ὑπάρχουσι ὀλιγώτεροι τῶν 100 σφυγμῶν, δύναται τις μετὰ πεποιθήσεως νὰ θέσῃ κατὰ μέρος τὸν ἐλώδη πυρετὸν, ὅστις πάντοτε χαρακτηρίζεται διὰ σφυγμῶν πολλῶν πλειόνων τῶν 100, καὶ ἂν εἴη ἡ θερμοκρασία εἶναι κατωτέρα τῶν 39°. Τὴν σχέσιν ταύτην ἐμελέτησα ἐπὶ πλείστων περιπτώσεων, ἀφ' οὗ χρόνου ἐξέλαβον ἀπόστημα τοῦ ἥπατος ὡς ἐλώδη πυρετὸν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ ἀσθενὴς μετὰ θερμοκρασίας 39°, 39,5 ἕως 40° οὐδέποτε ἐπαρουσίασε πλείονας τῶν 90—95 σφυγμῶν κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον τῆς νόσου, ἥτοι ἐπὶ μῆνα ὀλόκληρον.

Μένει καὶ τρίτον σημεῖον, ἡ χρῆσις τῆς κινίνης· ἀλλὰ τὸ κάλλιστον τοῦτο σημεῖον δὲν δύναται νὰ δώσῃ πάντοτε πληροφορίας ἐν βραχείῳ χρονικῷ διαστήματι. Ὑπάρχουσι ἐλειογενεῖς, συνεχεῖς ἰδίως, οἵτινες δὲν ἐνδίδουσιν εἰς τὴν κινίνην ἐνωρίτερον τῆς τετάρτης ἡμέρας. ἀλλ' ὅταν ὁ πυρετὸς ἐπιμένῃ τὴν τετάρτην ἡμέραν, ἀφ' ἧς ἐχορηγήθησαν 5—6 γραμμάρια κινίνης, δύναται τις νὰ συμπεράνῃ, κατὰ τὸν Laveran, ὅτι πρόκειται περὶ τυφοειδοῦς ἢ περὶ ἄλλης ἀσθενείας ξένης πρὸς τὸν ἐλειογενῆ.

Οἱ ὑπὸ τυφοειδῶν φαινομένων καὶ διχροσίας ἀκατασχέτου συνοδευόμενοι συνεχεῖς πυρετοὶ τῆς Μαδαγασκάρης δυσκολώτατα ἢ οὐδαμῶς ἐνέδιδον, κατὰ τὸν Sabatier, εἰς τὴν κινίνην, διὸ καὶ ὑπὸ πολλῶν τῶν συναδέλφων αὐτοῦ ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς τυφοειδοῖς.

Ἐκ τούτων ἐπεταί, ὅτι, ὁσάκις εἶναι δυνατόν, ὀφείλομεν νὰ καθορίζωμεν μικροσκοπικῶς καὶ μικροβιολογικῶς τὴν διάγνωσιν ἐπὶ τῶν δυσκόλων περιπτώσεων.

Μακρῆς.—Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὀφείλω νὰ μνημονεύσω περίπτωσιν, ἣν πρὸ ἐτῶν ἀπήνησα ἐν τινὶ χωρίῳ, παρὰ τὴν Ἀρτά-

κην κεφέναν, λίαν δ' ἐλώδει καὶ βριθόντι ἐλειογενῶν πυρετῶν. Ἦτο κόρη 17 ἐτῶν, ἥτις, ὅτε εἶδον αὐτὴν κατὰ πρῶτον, εἶχε συμπτωματολογία πλῆρη τυφοειδοῦς πυρετοῦ (μετεωρισμὸν κοιλίας, ροδάνθη, εὐαισθησίαν κατὰ τὸν εἰλεακὸν βόθρον κτλ.) ἀλλὰ βραδύτερον, τὴν δευτέραν ἐβδομάδα τῆς νόσου, παρετηρήθησαν διαλείψεις τοῦ πυρετοῦ, βίγῃ τὴν πρωΐαν καὶ ἐφιδρώσεις τὸ ἑσπέρας, ἐφ' ἧ καὶ ὑποπτεύσας ἐντοπισμὸν τινα φλεγμονώδη καὶ ἐξετάσας λεπτομερέστερον οὐδὲν εὗρον. Ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο χρῆσις ἰτεῦλικοῦ ὄξεος, ἀντικατέστησα αὐτὸ διὰ κινίνης (1½ γραμμ.), ἐφ' ἧ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐπῆλθε παύσις τῶν εἰρημένων φαινομένων. Τότε ἀντικατεστάθη πάλιν ἡ κινίνη διὰ τοῦ ἰτεῦλικοῦ ὄξεος καὶ ἰδοῦ μετ' ὀλίγας ἡμέρας νέα διαλείψεις μετὰ παροξύνσεων κτλ. Ἡ περίπτωσις ἐκείνη μοι ἔκαμε τοιαύτην ἐντύπωσιν, ὥστε παρεδέχθην συνδυασμὸν τοῦ τυφοειδοῦς μίαιματος μετὰ τοῦ ἐλειογενοῦς. Ἡ περίπτωσις ἄλλως ἐληξε καλῶς θερμομετρικὴν δὲ κλίμακα ἐτήρησα πλῆρη, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ὑπῆρχεν ἡ εὐκολία νὰ γείνη καὶ μικροσκοπικὴ ἐξέτασις τοῦ αἵματος κατὰ τὰς διαλείψεις.

Μανουηλίδης.—Τὸ ζήτημα τοῦτο συνεζητήθη πολλάκις, ἀλλ' οὐπω ἐλύθη ὁ σκοπός μου ἦτο νὰ συγκρίνω περιπτώσεις τινὰς ἐκ τῶν ἐμῶν πρὸς ἑτέρας, ὑπὸ τῶν συγγραφέων χαρακτηρισθείσας ὡς τυφοειδοῖς. Ἡ δὲ μικτὴ αὐτῆ μορφή ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιαιτέρον, ὅτι ἐν πρώτοις διατρέχει ὁ τυφοειδὴς τὴν πορείαν αὐτοῦ, περὶ δὲ τὰ τέλη, ὅταν οὗτος καταπέσῃ, ἀναφαίνονται τὰ συμπτώματα τοῦ ἐλειογενοῦς, ὡσεὶ τὰ μικρόβια τοῦτου ὑπεχώρουν πρὸ τῶν τοῦ τυφοειδοῦς.

Α. Χρησιδῆς.—Ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη δίδει τόπον νὰ συζητήσῃ τις δύο τινὰ, ἰον περὶ τῆς θερμομετρικῆς κλίμακος τοῦ Wunderlich καὶ 2ον περὶ τῆς συνυπάρξεως δύο διαφόρων μiasματικῶν νόσων.

Ὡς πρὸς τὴν θερμομετρικὴν κλίμακα ἔχει τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι πράγματι ὁ ὑπὸ τοῦ Wunderlich δοθεὶς τύπος εἶναι

ὁ κανονικὸς, ἀλλὰ καὶ ἐξαιρέσεις ὑπάρχουσι πολλά καὶ ποικίλαι. Ὁ ἐλειογενὴς τύπος παρατηρεῖται πλειστάκις κατὰ τὴν λύσιν τῆς νόσου, οἷον αἰφνιδία πτώσις καὶ ἀνοδος τῆς θερμοκρασίας κτλ. Ὡς πρὸς τὸ δευτέρον σημεῖον καὶ ἐγὼ εὗρισκομαι ἐν μελέτῃ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου, ἵταν δὲ συλλεγῇ ἀρκετὸν ὑλικόν, θέλω ἐκθέσει τὰ δέοντα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀναφέρω μόνον ὅτι ὁ ἐλειογενὴς τύπος ἀναφαίνεται μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ὄξεος σταδίου πολλῶν νόσων μiasματικῶν ἢ μολυσματικῶν, ὡς ἐπὶ πνευμονίας, τυφοειδοῦς καὶ εὐλογίας, καθὰ ἐγὼ παρετήρησα. Νομίζω δὲ ὅτι καὶ εἰς τὰς χρονίους ἀσθενείας τοιοῦτό τι συμβαίνει ἐνίοτε, ὡς ἐπὶ πλευρίτιδος.

Μακρῆς.—Ἐχω ὑπὸ θεραπείαν ἀσθενῆ, παρούσιάζοντα ἱκανὰ σκοτεινὰ σημεῖα. Πρὸ δεκαετίας εἶχε πάθει κωλικὸς τοῦ δεξιᾶ νεφροῦ καὶ μετὰ δύο ἔτη ἐξῆλθον διὰ τῶν οὐρῶν τρεῖς μικροὶ λίθοι τότε δὲ οἱ κωλικοὶ ἔπαυσαν καὶ ἔκτοτε οὐδὲν εἶχεν ἐκ τῶν νεφρῶν. Ἀλλὰ τὰ οὖρα ἴσαν πάντοτε θολὰ καὶ ἀνευρίσκετο ἐν αὐτοῖς πύον ἀρκετόν. Κατὰ καιροῦς ἔχει βίγῃ καὶ πυρετόν. Τὰ οὖρα, ἐξετασθέντα χημικῶς, εὐρέθησαν ὄξευα καὶ ἐνέχοντα μόνον λεύκωμα (πιθανῶς ἐκ τοῦ πύου). Ἡ διάγνωσις λοιπὸν κλίνει ὑπὲρ τῆς πνευλίτιδος. Ὁ δεξιὸς νεφρὸς οὔτε ἐπίδουρος εἶναι, οὔτε ὑπερτραφῆς. Ἡ δὲ ἀκτινογραφία οὐδὲν ἀπέδειξε καὶ οὕτως ἀπεκλείσθη ἡ λιθίασις τοῦ νεφροῦ. Τέλος ἡ βακτηριολογικὴ ἐξέτασις τῶν οὐρῶν οὔτε φυρωτώσεως οὔτε βλεννορροίας μικρόβια ἀνεῦρε, πλὴν κωλοβακτηριδίων· ἄρα πρέπει νὰ υποθέσωμεν ὅτι ταῦτα καὶ μόνον ἐπινεύκον τὴν πνευλίτιδα καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς. Καθ' ἡμᾶς, διαφέρει τοῦτο, διότι ὁσάκις ὑπάρχει πύον, ὑπάρχουσι καὶ πυογόνα μικρόβια. Ἐπεθύμουν λοιπὸν νὰ ἐρωτήσω, ἂν ἐμελετήθησαν τοιαῦτα ζήτήματα καὶ ποῖα ἡ τηρητέα ἀγωγή.

Ἀπέρης.—Ἐπεθύμουν νὰ μάθω, ἂν ἐν τοῖς οὖροις ἀνευρέθησαν καὶ ἀφθονα φωσφορικὰ ἄλατα, ἅτινα προέρχονται ἐκ τῆς κύστεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ πύον

δυνατὸν νὰ προέρχεται ἐκ τῆς κύστεως, καὶ τότε ζητητέον συμπτώματα ἐκείθεν. Ὅσάκις ὑπάρχει πύον ἐν τοῖς οὖροις, ἀποβαίνει πράγματι δύσκολον νὰ διακρίνη τις ἄλλα μορφολογικὰ στοιχεῖα, οἷον κυλίνδρους ἐπιθηλιακοῦς, πυώδεις ἢ ἰνώδεις κτλ.

Μακρῆς.—Ἐκ τῆς κύστεως ἀπολύτως οὐδὲν ὑπάρχει σύμπτωμα.

Μανουηλίδης.—Ὁ κ. Μακρῆς θέτει τὸ ζήτημα κυρίως ὡς πρὸς τὴν μικροβιολογικὴν κατάστασιν. Ὁ Κλάδος καὶ ὁ Albarran λέγουσιν ὅτι τὰ μικρόβια ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν εἶναι πάντοτε κωλοβακτηριδία, ἢ ὀξύτης τῶν οὐρῶν σπανία, ὁ δὲ πυρετὸς προέρχεται ἐξ ἀποφράξεως τῶν οὐρητήρων. Ὡς πρὸς τὴν θεραπείαν, αἱ μέθοδοι εἰσι γνωσταί, ἥτοι γίνονται νεφρεκτομαί, νεφροτομιαί, ὑπὸ τίνων δὲ ἐκτελοῦνται καὶ πλύσεις μετὰ καθετηριασμὸν τῶν οὐρητήρων.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΗ'

14 Ἀπριλίου 1899.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν ὁ κ. Πρόεδρος ἀναφέρει περίπτωσιν σκωληκοειδίτιδος, ἣν παρετήρησε μετὰ τοῦ κ. Αγίου ἐν Πασσᾷ-Μπρατσέ. Ὁ ἀσθενὴς μετὰ ἀφθονῶν γεύμα ἠσθάνθη κατὰ τὴν εἰλεακὴν χώραν σφοδρὸς πόνους μετὰ λιποθυμῶν. Κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν, γενομένην τὴν 5ῃν ἡμέραν τῆς νόσου, πλὴν τῶν τακτικῶν συμπτωμάτων τῆς σκωληκοειδίτιδος παρετηρήθησαν καὶ ἐλαφρὰ περιτοναϊκὰ φαινόμενα, θερμοκρ. 38°,5 καὶ γενικὴ κατάσταση κακὴ. Ἐφ' ἧ καὶ ἀπεφασίσθη ἡ χειρουργικὴ ἐπέμβασις διὰ τὴν ἐπαύριον· ἀλλ' εὐτυχῶς τότε πάντα τὰ συμπτώματα εὐρέθησαν κατὰ πολὺ ἠλαττωμένα, ἡ θερμοκρασία ἦτο 37°,5 καὶ οἱ σφυγμοὶ καλοὶ. Ἐπίσης δὲν ὑπῆρχον καὶ ἔμετοι. Πρὸς τὸ παρὸν ὁ ἀσθενὴς ἔχει καλῶς, μόλις δὲ

ίχνη δηθήσεως παρουσιάζει κατά την χώραν της σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως.

Α. Χρησιδης. — Ἐπιθὼν τελευταίως ὅτι τινὲς τῶν παθόντων ἐκ σκωληκοειδίτιδος εἶχον προσβληθῆ προηγουμένως ὑπὸ γρίπης. Διὸ ἐπεθύμουν νὰ μάθω, ἂν τοῦτο συνέβη καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει.

Ὁ κ. **Ἐλευθεριάδης** ἀναφέρει περίπτωσιν σκωληκοειδίτιδος, ἐνθα προηγήθη ἡ γρίπη.

Ὁ κ. **Χρησιδης** ἀναφέρει στατιστικὴν χειρουργοῦ, καθ' ἣν ἐπὶ 20 λαπαροτομιῶν ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις εὐρέθῃ ἐννεάκις οὐχὶ κατὰ φύσιν ἔχουσα.

Ὁ κ. **Πρόεδρος**, ἀπαντῶν τῷ κ. Χρησιδῆ, λέγει ὅτι ἡ προσβολὴ παρὰ τῷ ἀσθενεῖ αὐτοῦ ἦτο αἰφνιδια. Προσθέτει δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς ἀνέγνω τὴν εἰρημένην στατιστικὴν καὶ ὅτι ἕτεροι πάλιν χειρουργοὶ ἐν πάσῃ λαπαροτομίᾳ προβαίνουν καὶ εἰς τὴν ἐκτομὴν τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως.

Ὁ κ. **Νούλης** ἀναφέρει τρεῖς περιπτώσεις δηλητηριάσεως ἐκ τροφῶν. Ἐν τῇ πρώτῃ ὁ ἀσθενὴς ἐπαρουσίασε γαστροεντερικὰ διαταραχὰς μετὰ λήψιν χόρτων καὶ ἰχθύων, ἐν τῇ δευτέρᾳ μετὰ λήψιν γάλακτος καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἐκ κρέατος.

Ἀπέρης. — Βεβαίως, ὅταν τὰ διάφορα προϊόντα εὐρίσκωνται ἐν ἀποσυνθέσει, δύνανται νὰ προκαλέσωσι γαστροεντερικὰ φαινόμενα. Ὅθεν ἡ ἐξήγησις διὰ τὸ κρέας καὶ τοὺς ἰχθύς εἶναι εὐκόλος, ἀλλὰ διὰ τὰ χόρτα καὶ τὸ γάλα, ἄτινα σπανίως δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς δηλητηριάσεις, ἡ ἐξήγησις ἀποβαίνει δυσκολωτέρα. Αἱ ἐκ γάλακτος δηλητηριάσεις προέρχονται τὸ πλεῖστον οὐ μόνον ἐκ τοῦ χαλκοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὕδατος, ὅπερ συνηθίζουσιν οἱ γαλακτοπῶλαι νὰ προσθέτωσιν εἰς τὸ γάλα.

Νούλης. — Ἐπὶ τῶν ἐπικολουθημάτων τῶν τοιούτων δηλητηριάσεων ἐπιφυλάττομα νὰ ὑμιλῶ ἐκτενέστερον. Ἐν ταῖς εἰρημέναις περιπτώσεσι δύο μὲν προσεβλήθησαν ἐλαφρῶς, εἰς δὲ βαρέως αὐτὸς δὲ ἐπασχεν ἐκ νεφρικοῦ νοσήματος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐπὶ τῇ εὐκαρίᾳ ταύτῃ

ἀναφέρει περίεργον παρατήρησιν λευκοῦ 22 ἐτῶν ἐκ Σινώπης, ὅστις κατὰ τὸ διάστημα τῆς πέψεως κρέατος προβεῖου εἶχε κνίδωσιν, πόνους κατὰ τὴν κοιλίαν καὶ ἐνίοτε διάρροιαν.

Βραχάμης. — Αἱ ἐκ γάλακτος δηλητηριάσεις ἀφελόνται οὐ μόνον εἰς τὰς οὐσίας, αἵτινες προστίθενται τακτικῶς πρὸς νόθους (ὡς τὸν βόρρακα, τὸ βορρικὸν ὄξυ κτλ.) ἢ εἰς τὰς ἐνώσεις αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐτέρας ἀθωοτέρας, ὡς τὸ διττανθρακικὸν νάτριον, ὧν γίνεται χρῆσις πρὸς πρόληψιν ἀρξαμένης ζυμώσεως, διὸ καὶ ἡ πράξις αὕτη δεόν νὰ τιμωρῆται ὑπὸ τοῦ νόμου.

Ἀπέρης. — Εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ οὐσίαι αὗται ἀπαγορεύονται αἰσθητῶς ἐν τισὶ χώραις παρὰ τῆς ἀστυνομίας, οὐχὶ διότι αἱ διάφοροι αὐτῶν ἐνώσεις προκαλοῦσιν ἐντερικὰ φαινόμενα, ἀλλὰ διότι αὗται αὗται αἱ οὐσίαι ἕνεκα τῆς καθημερινῆς αὐτῶν χρήσεως δύνανται νὰ ἐπενέγκωσι δηλητηριάσεις.

Ὁ κ. **Μανουηλίδης** ἀναφέρει περίπτωσιν γρίπης, ἣν παρετήρησε μετὰ τοῦ κ. Σγουρδαίου καὶ ἦτις ἐπαρουσίαζε τὰ ἐξῆς: Δις τῆς ἡμέρας βίγη καὶ πυρετὸς μεθ' ἰδριῶτων καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἀπυρεξία, συμφορῆσις τοῦ δεξιῦ πνεύμονος. Προσθέτει δὲ ὅτι ὡσάκις παρετήρησε τὴν γρίπην μετὰ τοιούτων συμφορήσεων, ἡ μορφή ἦτο βαρυτέρα καὶ ἡ ἀνάρρωσις βραδυτέρα. Πράγματι δὲ καὶ ὁ περὶ οὗ λόγος ἀσθενὴς ἀπεβίωσεν.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΘ'

28 Ἀπριλίου 1899.

Πρόεδρος Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριῶν τῆς 7ης καὶ 14ης Ἀπριλίου ὁ κ. **Πασχαλίδης** παρουσιάζει νέον εἶδος ὀθωμανικοῦ καλύμματός τῆς κεφαλῆς, ἣτοι νέου φεσίου κατεσκευασμένου ἐκ ψιλάθου λεπτῆς καὶ περιγράφων τὰ συστατικὰ αὐτοῦ, ὑποδεικνύει

ἀφ' ἐνός τὰ ἐλαττώματα τοῦ ἐν χρήσει ἐρισόχου φεσίου καὶ τὴν αἰσιώδη ἀφ' ἐτέρου ὑπεροχὴν τοῦ ψιαλίνου, ἰδίως δὲ διὰ τὴν θερινὴν χρῆσιν αὐτοῦ, ἐν τέλει δὲ παρακινεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν ὅπως γινωμοδοτήσῃ περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου τῆς ἐνδυμασίας τοῦ παρ' ἡμῶν δημοσίου.

Ὁ **Πρόεδρος** ἀνευρίσκει σπουδαίας ἀρετὰς ἐν τῷ φεσίῳ τούτῳ ὑπὸ ὑγιεινὴν ἐποψίν καὶ θεωρεῖ εδεργέτημα, ἂν εἰσαχθῇ ἢ γενικῆ αὐτοῦ χρήσις.

Ὁ κ. **Α. Χρησιδης** ἐπίσης ἐπικροτεῖ ἐπὶ τῇ πραγματοποιήσει ὑγιεινοῦ φεσίου διὰ τὸ θέρος, ὑπόμυμνίσκων πολλὰ ἐλαττώματα τοῦ παλαιοῦ καὶ ἰδίως τὸ ἐρυθθημα καὶ τὸ ἔκζεμα, ἅπερ προκαλεῖ τούτο εἰς τινὰ πρόσωπα κατὰ τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Ἰατρόπουλος** φρονεῖ ὅτι θὰ ἦναι καλὸν ν' ἀποσταλῇ ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιστολὴ ἐπαινετικὴ εἰς τὸν ἐπινοητὴν πρὸς ἐνθάρρυνσιν διὰ τοιαύτας ἀφελίμους ἐπινοήσεις.

Οἱ κ.κ. **Νούλης, Λιμαράκης, Ἀπέρης** καὶ **Ἀμπελίδης** θεωροῦσι προτιμότερον νὰ ἐξετασθῇ τὸ φέσιον τούτο κατὰ πρῶτον ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς καὶ νὰ δοθῇ ἡ γνώμη τοῦ Σωματείου, ὅταν ζητηθῇ ὑπὸ τοῦ ἐπινοητοῦ.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Α. Χρησιδης** ἐκθέτει **περίπτωσιν χολαιμίας μετ' ἐπιπλοῆς ὀξείας νεφρίτιδος καὶ ανευμονίας**, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

Πρὸ δύο περίπου ἐβδομάδων εἶδον ἀσθενὴ ἡλικίας 38 ἐτῶν καὶ ἐργάτην τὸ ἐπάγγελμα, ὅστις ἀπὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἐλαφρῶς ἐπύρεσσε, δις ἢ τρις ἡμέρας καὶ ἐν ἰκανῇ δυνάμει ἐξαντλήσει μετ' ἐνέχθη εἰς τὸ ἡμέτερον Νοσοκομεῖον ἢ μόνῃ πληροφορίᾳ, ἢ δοθείσα ὑπὸ τῶν συνοδῶν, ἦτο ἡ τῆς πολυποσίας τῶν οἰνοπνευματωδῶν ὁ ἀσθενὴς ἦτο δυσκόλιος, ἰκτερικός, μετὰ πυρετοῦ 38,5 καὶ ἐλαφροῦ παραληρηματός κατὰ τὸ πρῶτον 2 1/2 ὡρῶν μολίς οὖρησε 15 γραμμ., ἐπειτὰ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ὀκταήμερου ἐν τῷ Νοσοκομείῳ ζωῆς οὐρεῖται

κτικῶς, ἀλλὰ βαθέως ἰκτερικὰ καὶ μετ' ἀφθόνου λευκώματος ἀπύρετος ἀπὸ τῆς δευτέρας ἡμέρας ἐγένετο ἰκτερικώτατος, ἐν διαρεί ταρῶν, παραληρηματικὴ καὶ ἐπισκοτισμῶ τῆς διανοίας εἶχε γλῶσσαν ξηροτάτην, ἐλαφρὸν τυμπανισμὸν κοιλίας, σφυγμὸν μικρὸν καὶ ταχύτατον, πετεχσίας μικρὰς διασπάρτους ἐπὶ τῆς κοιλίας καὶ τοῦ θώρακος καὶ ἄπαξ ἐπίσταξιν, ἀποπατήσεις λευκάς, προϊούσας καὶ καταπληκτικὴν κατὰπτωσιν δυνάμειων. Ἐν τοιαύτῃ συμπτωμάτων ἐντάσει ἐξήτασα τὸν ἀσθενὴ δύο ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου, ἐπέστησα δὲ τὴν προσοχὴν ἀκριβῶς ὅπου ἐνόμιζον ὅτι ἐδράζει τὸ νόσημα καὶ εὔρον ἐπὶ τῆς μαζικῆς γραμμῆς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ λοβοῦ 22 1/2 ε. μ. ἀμβλύτητα, 25 δὲ ε. μ. καὶ πλέον ἐπὶ τοῦ δεξιῦ, βαθύτατον ἰκτερικὸν χρῶμα δέρματος καὶ σκληρωτικῶ, θερμοκρασίαν κατωτέρα κατὰ δέκατά τινὰ τοῦ 37°, παραληρηματικὴ καὶ ἀγωνιώδη παραχρῆν καὶ ἀναισθησίαν τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἢ κατάστασις χείρων, ἢ δὲ ἀμβλύτης τῶν δύο λοβῶν ἐκπληκτικῶς ἠλαττωμένη (μολίς εἶχεν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λοβοῖς 15 ε. μ.) καὶ αὐθημερὸν θάνατος.

Πρὸ τοιαύτης εἰκόνας νοσήματος ὀξυτάτου ἀνευ ἐπαρκῶν ἀναμνηστικῶν πληροφοριῶν ἐσκέφθην περὶ ἀποφράξεως τοῦ χολαγωγοῦ, ὅτε ἀπαντῶσι πάντα τὰ εἰρημένα συμπτώματα, πλὴν καὶ τόσον ταχέειν τὴν ἀπόφραξιν μὴ παραδεχθεῖς, ἔκλινα, διὰ τὴν ὀξείαν διαδρομὴν τοῦ νοσήματος καὶ τὸ ἐκ τῆς ἐξέτασεως τοῦ ἥπατος πόρισμα, πρὸς τὴν ὀξείαν κίτρινην ἀτροφίαν τοῦ ἥπατος τὴν γνώμην μου ταύτην ἠδύνατο νὰ τροποποιήσῃ ἢ ἐξέτασις τῶν οὔρων, ἐν οἷς παρετηροῦντο οὐρολογικὰ προϊόντα μὴ φυσιολογικά, ἢ τυροσίτην καὶ ἡ λευκίνη, περιπλέον δὲ ἐλάττωσις οὐσιώδης τῆς οὔρας ἀλλ' ἢ ἐξέτασις αὕτη ἢ λεπτομερεστέρα ἐλλείψει χρόνου δὲν ἐγένετο.

Νεφροσίτις. — Ἐν τῷ κάτω ἀριστερῷ λοβῷ τοῦ πνεύμονος ἀκριβῶς μικρὸν τμήμα τῆς ἐπιφανείας τῆς ἐφαπτομένης τοῦ ἄνω λοβοῦ εὐρέθῃ ἐν ἐρυθρῇ ἠπατώσει, τὸ δ' ὑπόλοιπον ἐν ἰσχυρῇ ὑπεραιμίᾳ διὰ τῆς τομῆς τῶν ὑγιῶν λοβῶν ἀπέρρεν ἰκτερώδης ὀρός τὸ ἥπαρ ἦν διπλάσιον τὸ μέγεθος, ὁ δὲ δεξιὸς αὐτοῦ λοβὸς καὶ ἀπολύτως καὶ σχετικῶς ὑπερτροφικώτερος τομαὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐπαρουσίαζον χαρακτηριστι-

κὴν λίαν τὴν μισχοκαρσοειδῆ ἐφορίαιον ἢ χοληδόχος κύστις ἦν κενή, οὐδεμίαν ἐμπεριέχουσα σταγόνα χολῆς, οἱ νεφροὶ μεγάλοι καὶ ὑπεραιμικοί, ὁ δὲ σπλὴν μετρίως διωγκωμένος.

Ἦδη, πρὶν ἢ ἐπιπλασθῶ τὴν γνώμην ὑμῶν ἐπὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης, ἐπιτρέψατέ μοι, πρῶτος συνδυάζων τὸ ἀποτέλεσμα τῆς νεκροψίας πρὸς τὰ κατὰ τὴν ἀσθενίαν σημειωθέντα φαινόμενα, νὰ ἐξελέγκω κρίσιν ἐπὶ τῆς αἰτιολογίας, ἣν θεωρῶ ὡς τὴν πιθανωτέραν. "Ο,τι κατὰ πρῶτον ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν εἶναι ἡ πνευμονία: ὑπῆρξεν αὕτη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ νοσήματος ἢ ἦτο ἐπιγενής; ὑποθέσωμεν τὸ πρῶτον: ὅτι δηλαδὴ ἀπ' ἀρχῆς τῶν κλινικῶν φαινομένων ἡ πνευμονία ὑπῆρξε. τὸ κυριεῦον νόσημα καὶ ἐπιπλοκὴ ἦτο ὁ ἔκτερος: ἀλλ' ὁ ἔκτερος ἐν τῇ πνευμονίᾳ εἶναι ἐλάχιστος καὶ οἰονεὶ ἐπιπλοκίαιος, διαρκεῖ δὲ ὥρας τινὰς μόνον, ἐνῶ ἐν τῷ ἡμέτερῳ ἀσθενεῖ τούναντίον συνέβαιναν ἐν τῇ σπυφώδει μορφῇ τῆς πνευμονίας καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς παρατηρεῖται ἐπίσης ὁ ἔκτερος καὶ ἱκανὰ τῶν προειρημένων συμπτωμάτων, ἀλλὰ τὸ ἐξέχον γνώρισμα αὐτῆς εἶναι πάντοτε τὸ τυφώδες, ὅτε ἡ ὑπερτροφία σπληνὸς βεβαιούται πολλάκις ἐν δὲ τῇ ἰδίῳ ἑκτερώδει πνευμονίᾳ προηγούνται τοῦ ἑκτέρου ἰσχυραὶ ἐντερικαὶ διαταραχαὶ καὶ μετεωρισμὸς ἔντονος, φαινόμενα μὴ προηγθέντα ἐν τῇ ἡμέτερᾳ περιπτώσει: ἐκτός τούτου παρὰ τῷ ἡμέτερῳ ἀσθενεῖ βῆξ καὶ δύσπνοια, συμπτώματα οὐσιώδη τῆς πνευμονίας, δὲν ἐσημειώθησαν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀσθενείας: βεβαίως δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι τὰ πνευμονικὰ ταῦτα συμπτώματα πολλάκις ἐπὶ τῆς πνευμονίας τῶν οἰνοποτῶν, ὅτε παρατηρεῖται καὶ ἐπιπλοκὴ ἑκτέρου, ἀπουσιάζουσιν ἢ ἀντίρροισις αὕτη ἔχεται ἀληθείας, διότι τὸ παραλήρημα τοιούτων ἀσθενῶν σέπει τὸν τε βῆχα καὶ τὴν δύσπνοιαν, ἀλλὰ τὸν πυρετὸν, τὸ σοβαρώτερον τῶν συμπτωμάτων, οὐδέποτε, ὡς ἐν τῇ ἡμέτερᾳ περιπτώσει ἐγένετο ἐπὶ πλέον, ὡς βεβαιούται ὑπὸ ἀρμοδίων, ὁ ἐκ πνευμονίας θάνατος τῶν οἰνοποτῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ἐπέρχεται πρὸ τοῦ σταδίου τῆς ἥπατωσης, ἐνῶ ἐν τῷ ἡμέτερῳ ἀσθενεῖ ἡ τε διάρκεια τοῦ νοσήματος καὶ τὸ ἐκ τῆς νεκροψίας ἀποτέλεσμα ὀριστικῶς ἀποκλείουσι τὴν πνευμονίαν. Ἐκ τῶν συλλογισμῶν τούτων πείθομαι

ὅτι ἀπ' ἀρχῆς δὲν προέκειτο περὶ πνευμονίας. Ἀπ' ἑτέρου ὅτι ἡ ὑπερτροφία τοῦ ἥπατος κίρρωσις, νόσημα ἐκ τῶν χρονιωτέρων, δὲν ἠδύνατο μετὰ τῆς οὐδεμιᾶς ἐξυπότητος νὰ φέρῃ συμπτώματα, ὅποια τὰ περιγραφέντα, καὶ νὰ προκαλέσῃ τὸν θάνατον, εἶναι οὕτω φανερόν καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀπαράδεκτον, ὥστε οὐδένα πλέον περὶ αὐτῆς ποιῶμεν λόγον. Ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ διὰ τὸν πρόσθετον λόγον ὅτι ἡ ἐρυθρὰ ἥπατωση εἶναι στάδιον διαδρομῆς, ἡδὴ ἀρξαμένης πνευμονίας, φρονῶ ὅτι ἡ τελευταία αὕτη ὑπῆρξεν ἐπιγενής, ἥτοι ἀνεπτύχθη κατὰ τὴν τελευταίαν φάσιν τοῦ ἀρχικοῦ νοσήματος καὶ ἡδὴ τίθεται τὸ ἐρώτημα: ὁποῖόν τι τὸ νόσημα καὶ ὅποια ἡ σχέση τῶν ἐκ τῆς νεκροψίας ἐξαγομένων πρὸς τὴν γνώστην κλινικὴν εἰκόνα;

Τοῦ ἀσθενοῦς ἡ πρώτη ἐν τῷ νοσοκομείῳ πυρετικὴ ἡμέρα ἦτο ἡ τελευταία ἀπὸ τῆς κατ' αἶκον νοσηλείας του, ὅπου ἐπίσης ἐλαφρῶς ἐπύρεσε τὸν τετραήμερον ἢ πενταήμερον τούτον πυρετὸν ἐκλαμβάνω ὡς γρίππην, πολὺ δὲ πιθανόν ὅτι τὸ μικροβίον αὐτῆς ἐκ τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος διὰ τοῦ χολαγωγοῦ ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ ἀλκοολικοῦ ἥπατος καὶ προκάλεσεν οὐρετὴν αὐτοῦ συμφορήσιν, δευτερευόντως δὲ καὶ τὴν τῶν ἡδὴ ἀλκοολικῶν νεφρῶν: τοιαύτη διὰ μόλυνσεως συμφορήσιν ἥπατος, σπληνὸς καὶ νεφρῶν μετὰ φαινομένων ἐγκεφαλικῶν, ἑκτέρου κτλ., ἀλλὰ μετὰ πυρετοῦ, παρετηρήθη ἡδὴ ὑπὸ γάλλων κλινικῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἑκτερος τυφικός ἢ πυρετὸς ἑκτερικός, ἐσχάτως πάλιν ὑπὸ γερμανῶν καὶ ἰδίως ὑπὸ τοῦ Veil, ὅθεν καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ περιεγράφη καὶ εἰς μετασταθμύσεις μικροβίων ἐκ τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος καὶ ἄλλων ἐστιῶν διὰ τοῦ χολαγωγοῦ (στρεπτόκοκκοι, σταφυλόκοκκοι, Bacterium coli) ὀφειλομένη κατ' ἀναλογίαν λοιπὸν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ παρὰ τῷ ἡμέτερῳ ἀσθενεῖ μόλυνσις τις ἐγένετο προκαλέσασα ἀπλῶς συμφορήσιν αἵματος συμπίεσασαν ἀπαντα περίπου τὰ χολαγωγὰ ἀγγεῖα ἀποτέλεσμα τῆς καταστάσεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ κολοσσαία διάγκωσις τοῦ ἥπατος, μόνον κατὰ τὸ τελευταῖον 24ωρον μετὰ τοῦ θανάτου ὑποχωρήσασα, ἢ παντελῆς σχεδὸν παύσις πάσης ἐκκρίσεως, ὅθεν καὶ ἡ κενότης τῆς χοληδόχου κύστεως

ἢ εἰς τὴν κυκλοφορίαν εἰσβολὴ καὶ τοῦ αἵματος μόλυνσις, ὅθεν καὶ ὁ βαθύτατος ἑκτερος, πάντα δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα καὶ τὰ φυσικὰ σημεῖα ἀνευ πυρετοῦ: τελευταῖον ἀνεπτύχθη καὶ ἡ πνευμονία, ἧς τὰ συμπτώματα, διὰ τὸ διαρκῶς ὑφιστάμενον παραλήρημα καὶ τὸν ἐπισκοτισμὸν τῆς διανοίας ἕμενον κεκρυμμένα, ἀλλ' ὁ πυρετός; ἢ ἀπουσία αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ καταπτώσει τῶν δυνάμεων τοῦ ἀσθενοῦς δὲν πρέπει νὰ ξενίσῃ ἡμᾶς: μήπως δὲν παρατηροῦμεν εἰς γέροντας ἢ ἐξ ἄλλων χρονίων ἀσθενειῶν ἐξηνητημένους ἀπουσίαν πυρετοῦ κατὰ τὴν εἰσβολὴν πνευμονίας; Κατὰ ταῦτα παραδέχομαι ὅτι ἐπὶ ἀσθενοῦς, πάσχοντος ὑπερτροφικῆν κίρρωσιν ἀλκοολικὴν διὰ μόλυνσεως οἰασθήποτε, ἴσως ἐκ τῆς γρίππης, συνεδυσσθῆ ὀξεία παρεγγυματώδης νεφρίτις μετὰ λευκωματουρίας προσθέτου, συμφορήσιν τοῦ ἥπατος καὶ κατ' ἀκολουθίαν χολαιμία, ὅτι πάντα τὰ συμπτώματα ἐξ αὐτῆς ἰδίως ἀπέρρυσαν, καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος ἔτι, ὃν ἡ ἐπιπλοκὴ τῆς πνευμονίας ἐπέσπευσεν».

Νούλης.— Συνήθως τὸ μισχοκαρσοειδὲς ἥπαρ συνοδεύεται ὑπὸ καρδιακῶν ἀλλοιώσεων, ἢ δὲ πνευμονία ἐπὶ λευκωματουρικῶν ἀτόμων ἔχει πάντοτε δύσπνοιαν. Ἀπ' ἑτέρου ἡ παρεμβολὴ γρίππης δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ὅπως ἐπέλθῃ ὁ θάνατος, διότι ἡ νεφρίτις καὶ ἡ ἥπατίτις εἰσιν ἐπαρκεῖς ὅπως ἐπενέγκωσι τὸ κακὸν τέλος. Ὡς πρὸς τὴν νεφρίτιδα, ἀν ἐγένετο ἡ ἱστολογικὴ ἐξέτασις τῶν νεφρῶν, ἢ διάγνωσις ἴσως ἔθελεν εὐκολυνθῆ.

Α. Χρησιδης.— Ἐν τῇ ἡμέτερᾳ περιπτώσει τὸ μισχοκαρσοειδὲς ἥπαρ δὲν εἶχεν οἶαν καὶ ἐπὶ καρδιακῶν παθήσεων ὄψιν ὡς γνωστὴν, ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ἐπικρατεῖ ἡ κυανωτικὴ χροιά. Ἄλλως τε καὶ ἡ καρδία οὐδὲν εἶχε τὸ παθολογικόν, διὸ καὶ οὐδεμίαν ἐγένετο αὐτῆς μνεία. Οἱ νεφροὶ ἦσαν ὑπερδιπλάσιοι τὸ μέγεθος, ὅπερ παρήχθη πιθανῶς ὀξέως ἐν καιρῷ τῆς νόσου ἐνεκα σφοδρᾶς ὑπεραιμίας, συνοδευούσης ὀξείαν παρεγγυματώδη νεφρίτιδα. Τέλος ἡ γρίπη ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὡς πιθανὴ αἰτιολογία τῆς ὕλης πρὸ τοῦ θανάτου κλινικῆς εἰκόνας.

Λιμαράκης.— Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ὀξείας κίρρωσης ἀτροφίας τοῦ ἥπατος ἐπεθύμουν νὰ μάθω, διατί ὁ κ. Χρησιδης ἀνεμνήσθη μὲν αὐτῆς, δὲν ἐπέμεινεν ὅμως ἐν τῇ διαγνώσει ταύτῃ;

Α. Χρησιδης.— Ἐν ἀρχῇ πράγματι ἐκλίναμεν ὑπὲρ τοιαύτης διαγνώσεως, διότι τὴν μεγάλην ὑπερτροφίαν τοῦ ἥπατος διεδέξατο ταχεῖα καὶ καταπληκτικὴ μείωσις τοῦ ὄγκου αὐτοῦ. Βεβαίως ἠδύνατό τις νὰ ὑποπτεύσῃ τοιαύτην νόσον, ἀλλὰ βεβαία διάγνωσις δὲν ἦτο δυνατὴ ἀνευ ἐξετάσεως τῶν οὐρῶν.

Λιμαράκης.— Κατ' ἀνάγκην ὑφείλει τις νὰ σκεφθῆ περὶ κίρρωσεως ὑπερτροφικῆς τοῦ ἥπατος καὶ ἀπ' ἑτέρου περὶ ἀλκοολικῆς ἀτροφίας τῶν νεφρῶν. Εἰς ταῦτα προσετέθη στάσις τῆς χολῆς καὶ ἑκτερος ἔντονος. Ἀλλὰ καὶ ἡ πνευμονία δύναται νὰ ἔχῃ τοιαύτην ἐπιπλοκὴν, ἢ δὲ γρίπη δύναται νὰ προκαλέσῃ πάντα ταῦτα, καθὼς προτιμῶσα τὰ πάσχοντα ἡδὴ ὄργανα. Ὡς πρὸς τὴν ἔλλειψιν τοῦ πυρετοῦ καὶ τοῦ βηχὸς αἰτία εἶναι ἡ χολαιμία, ἣτις φέρει καὶ ὑποθερμίαν: τοῦτο ὅμως εἶναι δυνατόν καὶ ἐπὶ ἀλκοολισμοῦ ὡς καὶ ἐπὶ γέροντων.

Μανουηλίδης.— Ἄν ἐγένετο ἱστολογικὴ ἐξέτασις τοῦ ἥπατος, ἢ διάγνωσις ἠθελε γείνει πληρεστερά. Βεβαίως δὲ ὁ ἀλκοολισμὸς φέρει ἐνίοτε ὀξείαν σκληρολιπώδη ἥπατίτιδα. Ἐνθυμοῦμαι ἀσθενὴ ἀλκοολικόν, μετὰ πυρετοῦ καὶ ἑκτέρου θανόντα ὀξέως, καὶ παρ' ᾧ ἡ νεκροψία ἔδειξεν ἥπαρ ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς περιπτώσεως τοῦ κ. Χρησιδίου. Πολλοὶ ἔγραψαν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, μεταξύ δὲ ἄλλων ὁ Roger, ὅστις ἀναφέρει ὅτι ἐπέρχεται τοξιναιμία ἐκ τῆς ἥπατίτιδος καὶ ἐντεῦθεν δύναται νὰ γεννηθῆ ἡ νεφρίτις.

Λιμαράκης.— Ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν τοῦ κ. Μανουηλίδου, ἢ διάγνωσις ἐτέθη ὀρθῶς χάρις εἰς τὴν μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν, ἀλλ' ἐνταῦθα τοῦτο δὲν ἐγένετο καὶ κατὰ τὰ διδόμενα μόνον πρέπει ν' ἀποφανθῶμεν παρατηρῶ μόνον, ὅτι τῆς οὐδεμιᾶς ἀπόφραξις, ὡς ἐνταῦθα (ἀχροια κοπράνων), εἶναι σπανιωτάτη, εἰ μὴ ἀδύνατος, ἐπὶ ἀλ.

κοολικής ήπατίτιδος· διό ή καταρροϊκή επίπλοκή τών χολαγωγών είναι απαραίτητος, διότι ή στάσις αὐτή τῆς χολῆς δέν δύναται νά παραχθῆ ἐκ μόνης τῆς ἀποφράξεως τών χοληφόρων ἀγγείων.

Μανουηλίδης. — Ἐπίσης καί ἐν τῇ ἡμετέρῃ περιπτώσει ὑπῆρχεν ἕκτερος βαρῆς σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν ταῖς τοιαύταις καταστάσεσι, κατὰ τὸν Hanot, ὁ ἕκτερος παράγεται διὰ παρεκτοπίσεως τών ἡπατικών κυτταροστοιχιῶν (par dislocation des trauées hépatiques).

Α. Χρησιδης. — Δέν δύναμαι νά παραδεχθῶ ὄξειαν ὑπερτροφίαν τοῦ ἥπατος, διότι ὁ ἀσθενής ἦτο πότης ἀπό πολλοῦ καί τὸ ἥπαρ κατὰ τὴν τομῆν ἦτο σκληρὸν καί ἔτριξε· παραδέχομαι ὅμως ὅτι ἐν τοιαύτῃ καταστάσει προσετέθη ή γρίππη καί συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ βαρέος ἕκτερου, ή δὲ πνευμονία ἐπελοῦσα ἐπήνεγκε τὸν θάνατον.

Νούλης. — Τὰ κόπρανα ἦσαν λευκά, ἀλλὰ δέν λέγεται, ἂν ἐν τοῖς ἐντέροις εὐρέθη χολή, διότι πιθανόν νά ὑπῆρχεν ἀποφραξίς, ἣτις ἀνοιγομένη ἀφνης ἐν τελευταίᾳ ὥρᾳ νά δώσῃ διέξοδον εἰς τὴν χολήν.

Α. Χρησιδης. — Ἐν τοῖς ἐντέροις δέν ὑπῆρχε χολή, ἐπίσης καί ἐν τῇ χοληδόχῳ κύστει δέν εὐρέθη σταγῶν χολῆς.

Πρόεδρος. — Νομίζω ὅτι πρόκειται περὶ μασματικοῦ κατ' ἐξοχὴν νοσήματος, ὅπερ περιεγράφη ὑπὸ τοῦ Chauffard ὡς βαρῆς ἕκτερος (ictère grave), καί εἰς τὴν εἰκόνα τοῦτου συγκατατάσσονται τὰ ἄλλοτε ὡς ὄξεια κιτρίνη ἀτροφία τοῦ ἥπατος, χολαμία κλ. περιγραφόμενα νοσήματα. Ὅστω πως ἐξηγῶνται πάντα τὰ φαινόμενα τῆς περιπτώσεως ταύτης, μηδὲ τών αἱμορραγιῶν καί τών πετεχειῶν ἐξαρουμένων. Οἱ βαρεῖς ἕκτεροι εἶναι νόσημα θανατηφόρον, μιάσματικόν καί περιλαμβάνον πολλὰς μορφάς, ἐν γένει δὲ δέν ἐμελετήθησαν ἀκόμη ἐπαρκῶς.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. **Α. Γαβρηλίδης** παρουσιάζει μικροσκοπικὰ παρασκευάσματα καί καλλιεργήματα τοῦ μικροβίου τοῦ Vincent, ἀναγινώσκει δὲ ἀνακοίνωσιν *περὶ ἐλκομεμβρανώδους οὐλίτιδος καί κυ-*

νάγχης καί περὶ τοῦ ἀτρακτοειδοῦς βακτηριδίου τοῦ Vincent, ἔχουσαν οὕτω:

Κύριοι,

« Ἀφ' οἴτου μεθοδικῶς ἐπελήφθησαν τῆς μικροβιοσκοπικῆς ἐξετάσεως τών κυνάγχων, βλέπομεν ὅτι ἡ κλινικὴ καί ἡ μικροβιοσκοπικὴ διάγνωσις δέν συμφωνοῦσι πάντοτε ὡς πρὸς τὴν αἰτιολογίαν τῆς ἐκάστοτε προκειμένης τοπικῆς πάθησεως. Οὕτω π. χ. ὄξεια φλεγμονώδης πάθησις τών παρισθμίων, μὴ παρουσιάζουσα σαφῆ τὰ κλινικὰ γνωρίσματα τῆς διφθερίτιδος, διὰ τοῦ μικροσκοπίου ὅμως καταδεικνύεται καθαρὰ καί ἀναμφισβήτητος διφθερίτις· τοῦτο καί ἄλλα ὅμοια παραδείγματα καταδεικνύουσιν ὅτι ἡ κλινικὴ παρατήρησις πρέπει νά λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν καί τὰ πορίσματα τῆς βακτηριοσκοπικῆς ἐρεύνης, ὅπως ἡ ἐρμηνεία τών παρατηρήσεων αὐτῆς ἦ πλήρης. Ἡ κλινικὴ ἄλλως τε πρὸ πολλοῦ ἐδίδαξεν ὅτι δέν πρέπει ν' ἀποδίδωμεν πάντοτε εἰς μίαν καί τὴν αὐτὴν αἰτίαν διάφορα ὅμοια καί ὁμόλογα συμπτώματα· εἰς ἐπίρρωσιν τοῦ κλινικοῦ τούτου ἀξιώματος καί ἡ βακτηριοσκοπία διδάσκει ὅτι διάφορα μικρόβια, εἴτε μόνον εἴτε ἐν συμβιώσει, δύναται νά προκαλέσασιν ὅμοια κλασικὰ συμπτώματα.

Τὴν οὕτως ἐννοουμένην μικροβιοσκοπικὴν ἐξέτασιν, τὴν συμπληροῦσαν καί ἐρμηνεύουσαν τὰ κλινικὰ φαινόμενα, ἐνεκοιλώθη ἤδη ἡ λελογισμένη κλινικὴ καί ὠφελεῖται ἐξ αὐτῆς οὐχὶ μόνον εἰς τὴν ἐπιλύσιν δυσχερῶν κλινικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ καί ἐπιτυχῆ διεύθυνσιν τών θεραπευτικῶν προσπαθειῶν αὐτῆς.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν οἱ νεώτεροι ἰατροί, περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὴν ἐκ τών μικροβίων διάγνωσιν, ἤρχισαν κατ' αὐτὴν μᾶλλον νά ταξινομῶσι τὰς διαφόρους κλινικὰς εἰκόνας· οὕτω π. χ. ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ὅπερ πρόκειται νά ἀπασχολήσῃ ἡμᾶς σήμερον, ἡ ἐπίδρασις τῆς μικροβιολογικῆς αἰτιολογίας εἶναι καταφανεστάτη· διότι ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς πρῶην διαγνώσεις *angines pultacée, lacunaire, à fausses membranes* κτλ. ἀντικατέστησαν *angines à streptocoques, à staphylocoques, à pneumocoques, à bacilles de Löffler, à pneumobacilles de Fried-*

länder (Thèse de Paris, 1896 par Heberth).

Σήμερον λοιπὸν ἐπιθυμῶ νά εἶπω τινὰ περὶ νέου βακτηριδίου, εὑρισκομένου εἰς τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Angine et stomatite ulcéro-membranense* γνωστὴν κλινικὴν πάθησιν· τὸ ζήτημα τοῦτο, εὑρισκόμενον νῦν ὑπὸ μελέτην, εἶναι, νομίζω, ἄξιον ν' ἀπασχολήσῃ καί ἡμᾶς, διότι αἱ τοιαῦται παρατηρήσεις ἐν γένει εἰσὶν ἀραιαί καί διότι ἡ βακτηριολογικὴ ἐξέτασις ἐν Κωνσταντινουπόλει νῦν τὸ πρῶτον γίνεται.

Καί κατὰ πρῶτον ἐκθέσωμεν τὴν κλινικὴν παρατήρησιν, ὡς ὁ συνάδελφος κ. Φωτιάδης ἐγγράφως ἐξέθηκεν ἡμῖν αὐτὴν, ἅτε τοῦ ἀσθενοῦς νοσηλευθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ λαρυγγολογικῇ τμήματι τοῦ γαλλικοῦ νοσοκομείου.

« Ὁ κ. Σ., ἐκ Σμύρνης, 26 ἐτῶν, οὐδέποτε μέχρι σήμερον ἔπαθε κυνάγχην ἢ στοματίτιδα, πρὸ δύο δὲ μηνῶν ψήλων τοὺς ὀδόντας εἶδεν αἰμάσσουσαν τὴν ψήκτραν καί ἐξετάσας ἐπίσθη ὅτι τὸ αἷμα προήρχετο ἐκ τών προσθίων οὐλῶν τῆς κάτω σιαγόνοσ· μετὰ τινα χρόνον ἠσθάνετο ἐλαφροῦς πόνους ὀπισθεν τών ἄνω κοπτήρων, ὅπου καί ἠδυνήθη νά ἴδῃ ἐκτεταμένα ἔλκη. Ἀκολούθως δὲ ἡ πάθησις προχωρήσασα ἠνώγει σπουδαίως τὸν πάσχοντα, ἐπιπροστέθέντος εἰς τοὺς πόνους καί ἀφθόνου σιελισμοῦ, διὸ καί προσέτρεξεν εἰς ἡμᾶς. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν βλέπομεν ἔλκος ἐκτεταμένον, κείμενον ὀπισθεν τών 4 τομῶν καί κεκαλυμμένον ὑπὸ πολτώδους καί λευκοφαίου ἐπιχρίσματος· τὰ δὲ οὐλα πάντα σχεδὸν ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ ἀραχνοειδοῦς ἐπιχρίσματος, μέχρι ἀποστάσεως 2 χ. μ. ὀπισθεν τών ὀδόντων, ὅπου ἡ βλεννομεμβράνη ἦτο οἰνόχρους· τὸ μέρος τοῦτο, ὡς καί αἱ ἐλκώσεις, ἤμασσον ἀφθόνως ἀματῆ ἀπλῆ ἐπαφῆ ἢ ἀφαιρουμένων τών ἐπιχρίσματος· τέλος καί ἡ ἐκπνοή ἦτο δύσπνοος.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ πάσχων παρεπονεῖτο δι' ὑπογνάθιον ἀδενίτιδα καί κατὰ τὴν ἐξέτασιν εὔρομεν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἀμυγδαλῆς καί παρὰ τὴν κιονίδα 2 λευκὰς πλάκας, αἰτινες ἀφαιρούμεναι ἔδειξαν ἔλκος ἀκανόνιστον, ἀρκετὰ βαθύ καί ὀλίγον αἰμάσσον· αἱ λευκαὶ πλάκες ἢ αἱ ψευδομεμβράναι μετὰ 2 ἡμέρας ἀνεφάνησαν ἐκ νέου, κατέχουσαι ὅμως ὀλιγοτέραν ἔκτασιν, πρὸς δὲ ὀπισθεν τών τελευ-

ταίων τραπεζιτῶν παρήχθησαν ἄλλα ψευδομεμβρανώδη ἔλκη, δυσχεραίνοντα τὰς κινήσεις τῆς κάτω σιαγόνοσ· δύο ἡμέρας μετὰ ταῦτα ἐκτεταμένη ἔλκωσις ἀνεφάνη παρὰ τὴν βᾶσιν τῆς γλώσσης.

Αἱ ἐπὶ τῆς ἀμυγδαλῆς καί τοῦ ὑπερώιου τόξου ψευδομεμβράναι, ἢ ἀδενίτις καί ἢ συνοδύουσα αὐτὰς ὑψώσις τῆς θερμοκρασίας εἰς 38°, 2 τὴν πρῶτην ἡμέραν καί εἰς 37°, 5 τὴν δευτέραν ὑπεχρέωσαν ἡμᾶς νά παρακαλέσωμεν τὸν συνάδελφον κ. Γαβρηλίδην ὅπως ἐκτελέσῃ μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν, ἣτις ἀπέδειξε τὴν συνύπαρξιν τοῦ ἀτρακτοειδοῦς βακίλλου τοῦ Vincent μετὰ λεπτότοριχος. Ἐννεμίναμεν λοιπὸν εἰς τὴν πρῶτην διάγνωσίν μας, ἥτοι εἰς τὴν ἐλκομεμβρανώδη οὐλίτιδα μετὰ συμμετοχῆς τοῦ φάρυγγος καί τῆς γλώσσης.

Ὡς θεραπείαν ἐποιήσαμεν δις γαλβανοκαυστικὴν, περιορίζοντες τὴν ἐνέργειαν τοῦ γαλβανοκαυτήρος εἰς τὰ μεσοδόντια διαστήματα, πρὸς δὲ καί ἐπιχρίσεις τών ἐλκῶν διὰ τῆς ἐξῆς διαλύσεως:

Sublimé corrosif.	1 gr.
Perchlorure de fer.	2 gr.
Glycerine	25 gr.

Διὰ τών μέσων τούτων ὁ ἀσθενής ἰάθη ἐντὸς 15 ἡμερῶν.

Ἐλθῶμεν νῦν ἐπὶ τῆς μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως ἡμῶν, γενομένης ἐπὶ ψευδομένων, συλλεγόντων ἐπὶ τών ἀμυγδαλῶν, τών οὐλῶν καί τῆς ὀστείνης ὑπερώας. Ἡ ἐξέτασις αὕτη, ὡς βλέπετε ἐν τοῖς παρασκευάσμασιν, ἄτινα ὑποβάλλω ὑμῖν, ὑπὸ τὸ μικροσκοπίον τοῦτο δεικνύει τὴν ὑπαρξίν τών εἰρημένων μικροβίων.

Παρατηρεῖτε λοιπὸν ὅτι πρόκειται περὶ βακτηριδίων ἀρκετὰ ἐπιρῆκων, εὐθυτενῶν ἢ κατὰ τι καμπύλων, κειμένων δὲ εἴτε μεμανωμένως εἴτε ἀνά 2 εἰς σχῆμα Λ ἢ Χ, εἴτε ἀνά πλείονα καί κατ' ὀμάδας ὑποκρινόμενας μέχρι τινὸς τὴν διάθεσιν τών βακτηριδίων τοῦ Löffler· πράγματι δὲ δύναται τις νά ἐκλάβῃ αὐτὰ ὡς τοιαῦτα, ἐὰν δέν ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν εἰς τὸ ἐξῆς κεφαλαῖως χαρακτηριστικόν, ὅτι τὰ βακίλλια ἀπολήγουσιν εἰς ἀμφότερα τὰ ἄκρα ὄξως, ἥτοι ἔχουσι σχῆμα ἀτρακτοειδέσ· ὅπερ ξένον διὰ τὸ βακτηριδίον τοῦ Löffler. Ἐκτὸς

της μορφολογικής ταύτης διαφορᾶς ἔχομεν καὶ ἄλλας ἐξέτασται τοὺς 5 τούτους σωλή- νας agar-agar, ὄρου καὶ ζωμοῦ· ἐν μὲν τοῖς δυοῖ παρατηρεῖτε χαρακτηριστικὰς ἀποι- κίας τοῦ μικροβίου τοῦ Löffler, ἐν δὲ τοῖς δυοῖν ἄλλοις οὐδεμίαν βλάστησιν, ἐνῶ ἐν τῷ ζωμῷ ἐβλάστησαν μὲν μικροβία, ἢ ἐξέτασις ὁμοῦς ἔδειξεν ὅτι ὑπάρχουσι μόνον σταφυλό- κοκκοι. Ἐτέρα διαφορὰ εἶναι ὅτι τὸ ἀμφοξυ τοῦτο βακτηρίδιον ἀποχρωματίζεται διὰ τῆς μεθόδου Gram (Violet de gentiane phé- niqué—Lugol—Alcool acétoné), ὡς βλέ- πετε ἐν τῷ 4^ῳ παρασκευάσματι.

Ἐν τῷ ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον παρασκευά- σματι βλέπετε ὅτι τὰ βακίλλια ἐτήρησαν τὸ ἰώδες χρῶμα, διότι τὴν ἀποχρωμάτισιν δι' οἰνοπνεύματος 95^ο ἀνεπαρκῶς ἐποιήσαμεν, ἵνα ἐν τῷ αὐτῷ παρασκευάσματι δείξωμεν ὑμῖν καὶ ἕτερα μικροβία, χρωσθέντα διὰ τῆς μεθό- δου τοῦ Ziehl. Τὰ μικροβία ταῦτα εἶναι ἐρυ- θρά, διότι ἀποχρωματίζονται ταχύτερον ἢ τὸ ἐν λόγῳ βακίλλιον, εἶναι δὲ νηματοειδεῖς σπει- ραι, αἵτινες σχεδὸν πάντοτε συνυπάρχουσιν ἐν τῷ παρόντι νοσήματι μετὰ τῶν ἀτρακτοειδῶν βακίλλων.

Ἴδού λοιπὸν ἐν βακίλλιον ἢ ἐν συμβιώσει 2 διάφορα μικροβία, δυνάμενα νὰ προκαλέσωσι διφθεροειδῆ συμπτώματα· πρὸς δὲ νέον ἔτι μικροβίον προσθετέον ἴσως ἐν τῇ παθογονίᾳ τῶν νοσημάτων τοῦ στόματος, τῆς γλώσσης καὶ τοῦ φάρυγγος.

Λέγω δὲ ἴσως, τὸ μὲν, διότι ἐλλείπουσιν εἰσέτι πλείστα τῶν ἀπαιτήσεων τῆς μικροβιο- λογίας, ἵνα μικροβίον τι λάβῃ τὸ ἐπίθετον εἰδικὸν διὰ τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα νόσημα, καὶ τοῦτο διότι δὲν εἴμεθα ἀκόρη εἰς θέσιν νὰ καλλιερ- γήσωμεν τὸ ἐν λόγῳ μικροβίον, ἵνα ἱκανοποιή- σωμεν τὰς ἀπαιτήσεις τῆς μικροβιολογίας· τὸ δὲ, διότι αἱ μέχρι σήμερον παρατηρήσεις εἰσὶν ὀλιγόριθμοι.

Πρῶτος, ὅστις ἔδωκε συστηματικὴν σχεδὸν τελείαν περιγραφὴν τοῦ ἐν τῇ νόσῳ ταύτῃ παρατηρουμένου μικροβίου, εἶναι ὁ ἐν τῷ Val- de Grâce ὑφηγητῆς H. Vincent ἐν ἄρθρῳ ὑπὸ τὸν τίτλον Sur une forme particulière de l'angine diphthérique (Société Mé- dicale des Hôpitaux de Paris, 11 Mars 1898 καὶ Presse médicale 1898, p. 106

— Société Médicale des Hôpitaux 13 Janvier 1899 καὶ Presse Médicale 1899). Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ὁ Vincent φέρει 14 παρατηρήσεις, ἢ δὲ περιγραφὴ τῆς νόσου καὶ τῶν μικροβίων εἶναι σχεδὸν τελεία, ὥστε μέχρι σήμερον ὀλίγα τινὰ προσετέθησαν εἰς αὐ- τήν· ὅλοι οἱ πάσχοντες τοῦ Vincent ἰάθησαν δι' ἐπιχρίσεις δις τῆς ἡμέρας βάρματος ἰωδίου καὶ γαργαρισμῶν διὰ διαλύσεως βορικοῦ ὀξέος. Ὁ Raoul καὶ ὁ Thiry (Archives inter- nationales de Laryngologie, d'Otologie et de Rhinologie, 1898, p. 307) μετεχει- ρίσθησαν μετ' ἐπιτυχίας τὴν ἐξῆς διάλυσιν:

Glycerine neutre 20 gr.
formaldehyde VI gouttes.

Μετὰ τὸ ἄρθρον τοῦ Vincent ταχέως ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἄλλα: ὑπὸ τοῦ Lemoine (Société Médicale des Hôpitaux, 1898, 18 Mars καὶ Presse Médicale, 1898, p. 117), ὅστις ἀναφέρει 5 περιπτώσεις καὶ ἐπικυροὶ ὅσα ἔγραψεν ὁ Vincent· πρὸς δὲ ἐν ταῖς ἐπανει- λημμέναις καλλιέργιας, ἃς ἐποιήσατο, εὑρέθη τρις τὸ Coli-Bacille καὶ δις ὁ στρεπτό- κοκκος· ὑπὸ τοῦ Rispat (Presse Médicale, 1898, p. 146), ὑπὸ τοῦ Dopfer (Presse Médicale, 1898, Avril, p. 74), ὑπὸ τοῦ Freyche, ὅστις ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ (Thèse de Toulouse, 1899) ἀνακεφαλαιῶσι πάσας τὰς μέχρι τότε δημοσιευθείσας περιπτώσεις, καὶ τελευταίως ὁ Charles Nicolle Πουέννης ἐν ἄρθρῳ ἐν τοῖς Archives Provinciales de Médecine (1899, p. 264) ἐπὶ τῇ εὐκκριτῇ νέας περιπτώσεως προσθέτει εἰς τὰ γνωστά, ὑπὸ μικροβιολογικὴν μὲν ἐποψίν ὅτι αἱ σπείραι κέκτηνται κινήσεις, καὶ κατατάττει αὐτὰς εἰς τοὺς σπειροχαίτας, κλινικῶς δὲ ὅτι ὁ ἀσθενὴς αὐτοῦ ἐπαρουσίαζεν ἑλκωσιν τῶν χειλέων καὶ εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ προσώπου ἐξάνθημα ὑπὸ μορφὴν οἰδηματωδῶν πλακῶν, μὴ καλῶς περι- γεγραμμένων καὶ ἀνευ ἀλλοιώσεως τῆς χροιάς τοῦ δέρματος, ἐπωδύνων δὲ κατὰ τὴν πίεσιν».

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Ν'

Ἢ Μαΐου 1899.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. Α. Χρηστίδης, ἐπα- νερχόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῆς χολαιμίας, ἀναγινώσκει τὰ ἐξῆς:

Κύριοι,

« Κατὰ τὴν παρελθούσαν συνεδρίαν ὑπέβα- λον ὑμῖν ἀκριβῆ ἀφήγησιν τῶν συμπτωμάτων περιπτώσεως βαρέος ἰκτέρου, εἴτε χολαιμίας μετ' ἐπιπλοκῆς νεφρίτιδος παρεγχυματώδους καὶ πνευμονίας· συγχρόνως καὶ λίαν ἀκριβῆ ἐκθεσιν τῶν κατὰ τὴν νεκροψίαν μικροσκοπικῶς παρατηρηθεισῶν ἀλλοιώσεων τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν καὶ τοῦ πνεύμονος· ἐνθυμείθε ὅτι ἐν τῇ διαγνώσει ἐκλινον, διὰ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου τῆς κλινικῆς μελέτης τοῦ ἀσθενοῦς, εἰς τὴν ὄξειαν κιτρίνην ἀτροφίαν τοῦ ἥπατος καὶ ὅτι ἡ νεκροψία ἐβεβαίωσε τὴν ὑπερτροφικὴν κίρ- ρωσιν τοῦ ἥπατος, τὴν παρεγχυματώδη νε- φρίτιδα μετὰ τῆς λευκωματουρίας καὶ τὴν πνευμονίαν· ἐπὶ τῇ θέξ ταύτῃ τῶν παθολογι- κῶν ἀντικειμένων ἐζήτησα τὴν αἰτιολογίαν τοῦ νοσήματος καὶ ἐπὶ τούτῳ κατώρθωσα, νομίζω, ἐπὶ τῇ βάσει γνωστῶν λόγων ἐπιστη- μονικῶν, ν' ἀποκλείσω τὴν πνευμονίαν ὡς πρῶτην ἀρχὴν τοῦ νοσήματος καὶ νὰ θεωρήσω ταύτην ὡς ἐπιγενὲς παθολογικὸν προῖν τῆς γενικῆς καταστάσεως, τὴν δὲ χολαιμίαν (καὶ τὴν λευκωματουρίαν δευτερευόντως) ὡς τὴν κυριωτάτην παθολογικὴν ὑπόστασιν, ἰστίαν ἔχουσαν τὸ μεγαλείτερον σπλάγγνον, τὸ ἥπαρ· κατέληξα δὲ ἐν τῇ σειρᾷ τῶν συλλογισμῶν μου νὰ παραδεχθῶ μολυσματικὴν αἰτίαν, ἥτοι τὸ μικροβίον γρίπης, ἢν εἶχε πιθανῶς ὑποστῆ ὁ θανὼν ἐν ἀρχῇ τῆς ἀσθενείας, ἢ ἄλλο τι μι- κροβίον ἐκ τῶν ἐγκαταβιούντων διαρκῶς ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλήνῳ (στρεπτόκοκκος, σταφυ- λόκοκκος, κλωβακτῆριον), παρορμηθεὶς εἰς τὴν ἐξήγησιν ταύτην καὶ ἐν μέρει ἐκ τῶν περὶ σκωληκοειδίτιδος συζητήσεων, ὅτι ἐπληροφο- ρήθη ὅτι εἰς ἀρκετὰς περιπτώσεις τοιαύτας προηγήθη ἢ γρίπη».

Ἐπιτρέφατέ μοι, ἐπειδὴ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα τὸ πρῶτον συζητεῖται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐπιτροπῇ, νὰ σᾶς ἀποχολήσω καὶ τὴν ἐσπέραν ταύτην, διότι ἡ ἐμὴ περιεργία ἐκ τῆς γενομένης συζητήσεως ἐν τῇ προηγου- μένῃ συνεδριάσει ἔτι μᾶλλον ἠυξήθη, ἐπὶ πλέον δὲ θεωρῶ ἐμαυτὸν οἶοναι καὶ ὑπόχρεων, ὅπως δικαιολογήσω τὴν μολυσματικὴν ἀρ- χὴν τῶν βαρέων ἰκτέρων.

Ὁ ἱκτερος ἐν τῇ ἐλαφροτέρᾳ αὐτοῦ μορφῇ εἶναι σύμπτωμα ἱκανῶν νοσημάτων τοῦ ἥπα- τος καὶ ὠνομάσθη ἥπατογενὴς διὰ τοῦτο· αἰτία τοῦ ἰκτέρου τούτου, ὅστις ἐπιπροστίθεται κατὰ διαφόρους βαθμοὺς ἀποχρώσεως, εἶναι ἢ μὲν μηχανικαὶ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, ὅτε δὲ ἀλλοιώσεις οὐσιώδεις τοῦ ἥπατος ἰστού ἐνεκα χρόνιων φλεγμονωδῶν καταστάσεων ἢ ἐκ νεο- πλασιῶν· πρὸς τὸν ἰκτερον τοῦτον ἀντιτίθεν- ται οἱ διὰ τοξικῶν οὐσιῶν, ὡς τοῦ χλωροφορ- μίου, χλωρικοῦ καλίου καὶ ἄλλων, γινόμενοι καὶ διὰ τὰ θανατηφόρα ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀποτελέσματα ἰκτεροὶ βαρεῖς ἐπικληθέντες· τὴν διὰ τῶν βαρέων ἰκτέρων ἐν τῷ ὄργανισμῷ προσγινομένην κατάστασιν ὠνομάσαν ὡς εἰδι- κιώτερον παθολογικὸν χαρακτηρισμὸν καὶ χολαιμίαν (ὡς λέγομεν καὶ οὐραιμίαν), διότι συστα- τικὰ τῆς χολῆς εἰς ἀφθονον ποσότητα εἰς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος παρεισδύουσι· καὶ τῶν μὲν ἀπλῶν ἰκτέρων ἡ αἰτιολογία ἀπὸ πολλοῦ ἠρευνήθη καὶ γνωστὰ ἐγένοντο αἱ παθολογικαὶ ἐπεξεργασίαι ἐν τῷ ἥπατι, ἐνεκα τῶν ὁποίων καὶ τὸ ἰκτερικὸν φαινόμενον κα- ταφανὲς γίνεται· εἶναι δὲ πάντοτε δευτερευ- ούσης σημασίας ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ ἐκάστοτε ἥπατος συμπτώματος· τῶν δὲ λεγομένων αἱματογενῶν, ἐν οἷς ὁ ἰκτερος πρωτεύει, διότι συστατικὰ τῆς χολῆς συνανεμίγησαν τῷ αἵματι, ὅσοι ἀπεδόθησαν εἰς δηλητηριάσεις ἐπίσης ἐμελετήθησαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πάντες οἱ αἱμα- τογενεῖς ἔσχον αἰτίαν τὴν τοξικὴν δύναμιν τῶν δηλητηριαζῶν οὐσιῶν· ἐν τῇ μελέτῃ αὐ- τῶν τῇ αἰτιολογικῇ οἱ ἐρευνῆται τὸ μὲν ἐκ τῶν περιστατῶν τῆς βακτηριολογίας κινου- μένοι, τὸ δὲ ἐξ ἀκριβοῦς ἀνατομικῆς καὶ βα- κτηριολογικῆς ἐξετάσεως τῶν διὰ τῆς νεκρο- ψίας παρατηρηθεισῶν ἀλλοιώσεων παρὲνθαρ- ρυνόμενοι, οἱ ἐρευνῆται, λέγω, διείδον καὶ ἄλλαν αἰτίαν βαρέων ἰκτέρων, τὴν μολυσμα-

τικὴν καὶ περὶ μὲν τῶν ἀρχαιοτέρων ἐπὶ τούτῳ ἐργασιῶν περιεκτικὰ τινα ἀναφέρονται ἐν τῷ *Traité de Médecine* ὑπὸ Brouardel, ὅπου καὶ παραπέμπομεν, περιοριζόμεθα δὲ εἰς τὰς ἀπὸ τοῦ 1898 καὶ ἐφεξῆς θετικωτέρας ἐργασίας, ἐξ ὧν σταχυολογοῦμεν περιληπτικῶς τὰ ἐπόμενα:

Οὕτω ὁ Richardière ἐν τινὶ αὐτοῦ μαθήματι δημοσιεύσεν τῷ 1890 ἐν τῇ *S. Médicale* (σ. 401), ὀρίζων τὸν βαρὺν ἰκτέρον ὡς σύνολον συμπτωμάτων ἰκτέρου, αἱμορραγιῶν καὶ νευρικῶν φαινομένων, διὰ τοῦ θανάτου συμπληρουμένων, ὑπόστασιν μὲν ἀνατομικὴν παραδέχεται ἀλλοίωσιν τοῦ ἥπατος, αἰτίαν δὲ πραγματικὴν τὴν μολυσματικὴν ὁ Neiperl ἐν τῷ 10ῳ διεθνῇ συνεδρίῳ τῶν Ἰατρικῶν Ἐπιστημῶν ἐν Βερολίῳ (4—9 Αὐγούστου) λόγον ποιησάμενος περὶ ἐπιδημίας ἰκτέρου, συμβάσης τὸ φθινόπωρον τοῦ 1889, ὅτε καὶ 13 παιδιὰ ἀπέθανον, αἰτίαν τῆς ἐπιδημίας ταύτης παρεδέξατο τὴν γρίππην ὁ Hanot, σπουδαίως ἀσχοληθεὶς πολλάκις ἐν τῇ *Société Méd. des Hôpitaux de Paris*, τῷ 1893 καὶ 1894 καὶ ἐν τῷ Διεθνῇ Συνεδρίῳ τῆς Ὑγιεινῆς καὶ Δημογραφίας τῷ 1894 ἐν Βουδαπέστῃ (2—7 Σεπτεμβρίου) ἀνέφερε βαρεῖς ἰκτέρους, ἐν οἷς διὰ τῆς νεκροψίας ἀνεῦρεν ἐν τῷ ἥπατι τὸν στρεπτόκοκκον ἢ τὸ κωλοβακτήριον ὁ Rendu τῷ 1895 ἀνέφερεν ἐν τῇ *S. Médicale* τρεῖς περιπτώσεις βαρέος ἰκτέρου, φύσεως μολυσματικῆς μετὰ γρίππην ὁ Hanot πάλιν τῷ 1896 ἐν τῇ *Société Méd. des Hôpitaux de Paris* (27 Μαρτίου) περιπτώσιν βαρέος ἰκτέρου, ὀφειλομένην εἰς κληρὸν στρεπτόκοκκον, ἥτοι ἀνευ τῆς παρουσίας ἄλλων μικροβίων, ὅτε καὶ ὑπεστήριξε μετὰ πειθούς τὴν θεωρίαν, ὅτι εἰς τοὺς βαρεῖς ἰκτέρους μικρόβια ὡς ὁ στρεπτόκοκκος καὶ τὸ κωλοβακτήριον θεωρητέα ὡς ἡ παθογόνος αἰτία, ὅτι ἡ δράσις αὐτῶν εὐδακίμει, ὡς πάντες παραδέχονται, εἰς ἐξηνητημένους ὄργανισμούς ἢ ὄργανα, π. γ. τὸ ἥπαρ, τὸ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἠλλοιωμένον παθολογικῶς ὁ Hanot προσέτι ἐν ταῖς ἀνακοινώσεσιν αὐτοῦ διὰ τῶν κλινικῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν νεκροψιῶν ἀπέδειξεν, ὅτι εἰς τοὺς βαρεῖς ἰκτέρους, ὅπου παρατηρεῖται καὶ θερμοκρασία ὑψηλὴ, ἐκεῖ εὐρέθη ὁ στρεπτόκοκκος ὅπου δὲ, καὶ τοῦτο

οὐσιωδέστατον, ὁ πυρετὸς δὲν ὑπῆρχεν, ἐκεῖ εὐρέθη τὸ κωλοβακτήριον «*Or, légitime, le colibacille est un microbe hypothermisan*».

Ἡ μελέτη τῆς αἰτιολογίας τῶν βαρέων ἰκτέρων ἐβουλόθησεν ἐτι πλέον τὴν ἐπισταμένην μελέτην τῶν κλινικῶν συμπτωμάτων· οὕτω ὁ Dalche ἐν τῇ *Société Méd. des Hôpitaux de Paris* τῷ 12 Ἰουνίου 1896 ἀνέφερε βαρὺν ἰκτέρον μολυσματικὸν μετὰ ὑποτροπῆς, ἥτις μόνον εἰς μολυσματικὰς ἀπαντᾷ νόσους, ἥτοι παρετήρησεν ἥπαρ καὶ σπλῆνα ἐν διασχίσει καὶ καὶ μετ' ὄλων τῶν ἥπατικῶν φαινομένων· ἐν ὑποτροπῇ δὲ βραδύτερον καὶ μετὰ παρέλευσιν τῶν ἥπατικῶν νεφριτικῶν φαινόμενα. Ὁ Richardière ἐν τῇ ἀνωτέρῳ μνημονοῦσισι μελέτῃ σημεῖοι περιπτώσιν βαρέος ἰκτέρου, ἥτις ἐκτὸς τῶν σπασμῶν εἶναι καθ' ὅλα ὁμοία πρὸς τὴν ἐμὴν (ἥπαρ παθολογικῶς ἠλλοιωμένον, νεφρίτις μετὰ λευκωματουρίας, πάντα τὰ συμπτώματα τῆς χολαιμίας καὶ θερμοκρασία κατωτέρα ἐτι τοῦ φυσιολογικοῦ) τὴν περίπτωσιν ταύτην ὠνόμασε *Forme hépatonéphritique*.

Κατὰ περίεργον περίπτωσιν, ἐνῶ τοιαῦται αἰτιολογικαὶ καὶ κλινικαὶ περὶ βαρέος ἰκτέρου μελέται ἐγίνοντο, ταυτοχρόνως ἀπεκηρύττετο ἡ αἱματογενὴς φύσις τοῦ βαρέος ἰκτέρου.

Κατὰ τὸ 1891 (12—22 Ὀκτωβρίου) ὁ Patella ἐν τῇ ἰταλικῇ ἐταιρείᾳ τῆς ἐσωτερικῆς ἰατρικῆς δὲν παρεδέχετο αἱματογενῆ, ἀλλὰ μολυσματικὸν ἰκτέρον· πρὸ 3 ἐτῶν ἐν Βερολίῳ, ἐν τῇ ἐταιρείᾳ τῆς ἐσωτερικῆς ἰατρικῆς ἰκανὰ μέλη, ἐν οἷς καὶ ὁ Stadelmann, πολὺ δὲ πρότερον καὶ ὁ Senator, δὲν παρεδέχθησαν αἱματογενῆ, ἀλλὰ μολυσματικὸν, ἥτοι μικροβιογενῆ ἰκτέρον· ἐπίσης ὁ Pick ἐν τῇ *A. B.* ἐταιρείᾳ τῶν ἰατρῶν ἐν Βιέννῃ· ἐν δὲ Βερολίῳ ἠρνήθησαν ἐτι τὴν μηχανικὴν αἰτίαν καὶ αὐτοῦ τοῦ καταρρώδους ἰκτέρου. Νομίζω ὅτι δὲν εἶναι μακρὰν ἡ ἡμέρα, ὅτε θέλει ἀποδειχθῆ ὅτι μικροβιογενὴς εἶναι καὶ ἡ αἰτία τοῦ ἰκτέρου τούτου, ἴσως ἴσως τὸ κωλοβακτήριον ἐν τῇ ἐξησθενημένῃ αὐτοῦ ἐνεργείᾳ.

Ταῦτα ἐν συντομωτάτῃ περιλήψει περὶ τῆς αἰτιολογίας τοῦ βαρέος ἰκτέρου ἀνακρινώσασθαι καὶ τὴν ὑμετέραν προσοχὴν εἰς τὴν μολυσματικὴν αὐτοῦ φύσιν, τὴν μὴ αἱματογενῆ, ἀλλὰ πάντοτε ἥπατογενῆ ἐξ αἰτίας

γνωστῶν μικροβίων ἐφελευσας, μεταβαίνω εἰς τὴν ἐμὴν περίπτωσιν· ἐν τῇ ἀρηγήσει περὶ τῆς αἰτιολογίας τῆς χολαιμικῆς περιπτώσεως κατὰ τὴν παρελθούσαν συνεδρίαν εἶπον ὡς πιθανὴν αἰτίαν τοῦ ὄλου συμπλέγματος τῶν συμπτωμάτων τὴν γρίππην· ὑπέθεσα δὲ ταύτην, παρορμηθεὶς ἐκ τινῶν γνωστῶν περιπτώσεων σκωληκοειδίτιδος πρὸς τισὶ τῶν τελευταίως ἀποθανόντων ἀσθενῶν, παρ' οἷς προηγήθη ἡ γρίππη· ὅτι ἡ ὑπόθεσίς μου περὶ μολυσματικῆς σκωληκοειδίτιδος δὲν ὑπῆρξε καὶ τόσο ἀτυχῆς, καταφαίνεται καὶ ἐκ τῆς λίαν σπουδαίας καὶ πρωτοτύπου μελέτης τῶν κ. κ. R. Tripier καὶ J. Paviot δημοσιουθείσης ἐν τῇ *S. Médicale* τοῦ 1899 (σ. 73), ἐνθα οἱ εἰρημένοι ἰατροὶ ἀποφαίνονται, ὅτι ἡ παθογένεια τῆς σκωληκοειδίτιδος εἶναι συνήθως ἢ διὰ γενικῆς μόλυνσεως, ὡς τὸ πλεῖστον εἶναι καὶ αἱ τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος ἀλλοιώσεις· κατὰ ταῦτα δὲν εἶχομεν ἀδικον ὑποθέσαντες τὴν μολυσματικὴν ἀφορμὴν τῆς σκωληκοειδίτιδος, τοῦλάχιστον ἐν ἰκαναῖς περιπτώσεσιν, εἰμεθα δὲ ἐπὶ στερεωτέρου ἐδάφους παραδεξάμενοι τοιαύτην ἀρχὴν καὶ ἐν τῇ ὑμετέρᾳ περιπτώσει· καὶ ἐὰν αὕτη δὲν εἶναι τὸ μικροβίον τῆς γρίππης, βεβαίως εἶναι, ὡς ἐπίσης ἐσημείωσα, ἐν τῶν ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλήνι πολλῶν, ἥτοι κατὰ τὴν περιεκτικὴν ἀφήγησιν περὶ αἰτιολογίας τοῦ βαρέος ἰκτέρου, ὁ στρεπτόκοκκος, ὁ σταφυλόκοκκος ἢ τὸ κωλοβακτήριον, δηλαδὴ τὰ πιθανὰ νοσογόνα μικρόβια καὶ ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ. Καὶ ὑπάρχουσι γεγονότα· εἰς τινὰ ἰκτερικὴν ἐπιδημίαν καὶ εἰς ἰκανὰς περιπτώσεις βαρέος ἰκτέρου δὲν προηγήθη ἡ γρίππη; ὅπου δὲ σοβαρῶς ἐμελετήθη τὸ νόσημα καὶ ἐξητάσθη τὸ ἥπαρ, δὲν ἀπεδείχθη ὅτι τὰ ρηθέντα μικρόβια ἦσαν ἡ αἰτία καὶ κατ' ἀκολουθίαν πάντοτε μολυσματικὴ ἢ ἐκ μικροβίων ὑπῆρξεν ἡ ἀρχή; καὶ ἐὰν ἐτι δὲν ἠθέλωμεν λάβει ὑπ' ὄψιν τὴν γρίππην, βασιζόμενοι ὁμῶς ἐπὶ τῆς ἐντερικῆς αὐτῆς μορφῆς καὶ τῶν ἐξ αἰτίας τοιαύτης γνωστῶν διαταραχῶν, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν αὐτὴν ὡς γενικὴν μολυσματικὴν νόσον παρασκευάζουσαν κατάλληλον ἔδαφος ἐνεργείας εἰς τὰ ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλήνι ἀπειράριθμα μικρόβια· τοιαύτης λοιπὸν τῆς γρίππης, ἐν τισὶ περιπτώσεσιν, δυναμένης νὰ θεωρηθῆ, εἰς μόνον τὸν στρεπτόκοκκον, τὸν

σταφυλόκοκκον καὶ τὸ κωλοβακτήριον ἀπεδοτέα ἢ εἰδικὴ νοσογόνος αἰτία τοῦ βαρέος ἰκτέρου. Ἐπειδὴ δὲ πᾶσα μολυσματικὴ ὄξεϊα νόσος πρέπει νὰ συνοδεύηται καὶ ὑπὸ ὑψηλῆς θερμοκρασίας, πείθεσθε ἐκ τῶν παρατηρήσεων τοῦ Hanot, ὅτι εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις τοῦ βαρέος ἰκτέρου, τὰς συνοδευομένας ὑπὸ ὑψηλῆς θερμοκρασίας, ὁ στρεπτόκοκκος καὶ ὁ σταφυλόκοκκος διὰ μικροβιολογικῆς ἐξετάσεως τῶν ἐκ τῆς νεκροψίας ἀντικειμένων εὐρέθησαν εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις βαρέος ἰκτέρου· ὅπου δὲ οὐδεμίαν ὑψηλὴν θερμοκρασίαν, μάλιστα καὶ κατωτέρα τῆς φυσιολογικῆς, παρετηρήθη, ὡς ἐν τῇ ὑμετέρᾳ παρατηρήσει, ἀνευρέθη τὸ κωλοβακτήριον, διὸ καὶ ὑποθερικὸν ὠνομάσθη· οὕτω καὶ ἐν τῇ ὑμετέρᾳ περιπτώσει, ὅπου πάντα τὰ συμπτώματα τοῦ βαρέος ἰκτέρου παρετηρήθησαν, ἢ ἔλλειψις τοῦ πυρετοῦ ἢ το ἀξία πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐξηγεῖται ἐπαρκῶς στατα διὰ τῶν παρατηρήσεων καὶ ἀποδείξεων τοῦ Hanot· εἰς τὴν μολυσματικὴν διὰ τοῦ κωλοβακτηρίου ἀφορμὴν ἀποδοτέα ἢ μεγάλη τοῦ ἥπατος συμφορήσις, ἢ ὑπεραιμία τῶν παρεγγυματιδῶν νεφρῶν καὶ τοῦ σπληνός καὶ ἡ ὄξεϊα καθόλου διαδρομῆ, ὡς ἐν τῇ κτηρῆ λεγομένη ἀτροφίᾳ, ἥτις καὶ αὕτη ἀποδειχθήσεται ἀποτέλεσμα μικροβίων ἢ τοξινῶν, ὡς ἄλλοι παραδέχονται· τὴν δὲ πνευμονίαν ἐξηγῶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνατομικῶν γνώσεων, αἰτινες κρατοῦσι σήμερον, ὡς ἐν τῇ προηγουμένη συνεδρίᾳ εἶπον· ἡ ἀπουσία δὲ τοῦ πυρετοῦ τῆς πνευμονίας ταύτης εἰς ἄνθρωπον πύτην ἐξ ἐπαγγέλματος καὶ ὑπὸ βαρυτάτου νοσήματος βαρέος ἰκτέρου ὑποθερμικοῦ καταβεβλημένον ὑπῆρχεν εὐνότητος.

Ἀνακεφαλαιῶν ἤδη ἐν δυοὶ λέξεσι καὶ τὰ κατὰ τὴν ἐμὴν περίπτωσιν, λέγω, ὅτι ἐπὶ ἀνθρώπου ἀλκοολικοῦ, ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ἀπολέσαντος πᾶσαν δύναμιν ἀντιστάσεως· ἐπὶ ἀσθενούς, πάσχοντος ἤδη ἐξ ὑπερτροφικῆς τοῦ ἥπατος κίρρωσεως καὶ παρεγγυματιδῶν νεφριτιδος τῆς ἐνεργείας μικροβίου ἢ τοῦ κωλοβακτηρίου, πιθανῶς καὶ προδιαθέσει τοῦ ὄργανισμοῦ διὰ τῆς γρίππης, ἐγεννήθη ἰκτέρος βαρὺς εἴτε χολαιμία ἀπύρετος, εἰς ἣν τελευταία συνεδύασθη καὶ πνευμονία, ἐπιστεῦσασα τὸν θάνατον».

Μανουηλίδης. — Εἶπον ὅτι ὑπάρχουσι

καὶ ὄξεια ἥπατιτιδες ἀλκοολικαί, διὰ ἀνέφερα καὶ τὴν περίπτωσιν ἐκείνην, ἐνθα ἡ νεκροψία ἀπέδειξεν ἐκρήλυσιν λιπώδη σκληρῶν (hépatite scléro-graisseuse). Ὁ κ. Χρηστίδης ἐπέμεινε ἐπὶ τῆς δράσεως τῶν μικροβίων πρὸς παραιογῆν ἥπατικῶν νοσημάτων, ἀλλὰ καὶ ἡ τοξιναιμία δύναται νὰ φέρῃ τοῦτο μετὰ καὶ ἀνευ πυρετοῦ.

Α. Χρηστίδης. — Δὲν ποιῶμαι μνεῖαν τοξικῶν ἥπατιτίδων καὶ ἰκτέρου, ὡς γνωστῶν, ἐπέμεινα δὲ εἰς τὴν μαισματικὴν μορφήν τὴν ἐκ μικροβίων. Βεβαίως ὑπάρχουσιν ἥπατιτιδες τοξικαί, ὡς ἐκ δηλητηριάσεων κλ.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πασχαλίδης ἀναγινώσκει ἀνακοίνωσιν τοῦ ἱατροῦ **P. Τσοπάνογλου**, ἐκθέτουσαν περίπτωσιν πλαγίας μυατροφικῆς σκληρώσεως ἢ νόσου τοῦ Charcot, ἔχουσαν δὲ ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

«Ὁ ἀσθενὴς Α., ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Ἀρμένιος, ἱατρός, ἡλικίας 27 ἐτῶν, διηγείται ἡμῖν ὅτι ἡ μήτηρ του, ἡλικίας 55 ἐτῶν, ἔχει ἀτροφίαν τῶν ὀπτικῶν νεύρων. Ὁ πατήρ ἔχει καλῶς. Ἡ ἀδελφὴ ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 15 ἐτῶν ἐξ ἀδενোসαρκώματος. Οὐδὲν πλέον. Πρὸ δύο ἐτῶν ἠσθάνθη, τὸ πρῶτον ἦδη, μυρμηκίαν καὶ ἀδυναμίαν εἰς τὰ κάτω κῶλα, ἣτις προΐοντος τοῦ χρόνου κατέληξεν εἰς ἀκίνησιαν.

Ἡ ἀδυναμία αὕτη ἐπεξετάθη μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ εἰς τὰ ἄνω κῶλα, ἀλλὰ μετὰ μυατροφίας καὶ ἰδίως εἰς τὸ δεξιὸν κατὰ τὰς χώρας τοῦ θέναρος, ὀπισθέναρος καὶ μεσοστέων μυῶν τὸ δὲ ἀντιβράχιον ἦτο ἐν πρηνισμῷ. Ἀκολούθως ἡ ἀτροφία ἐξεδηλώθη καὶ εἰς τὸ ἀριστερόν.

Παροῦσα κατάστασις. Τὸ πρόσωπον δὲν παρουσιάζει ἀσυμμετρίαν.

Αἱ πράξεις τοῦ συριγμοῦ, τῆς φουήσεως φυσιολογικαί.

Ἡ ἀσθενὴς ὀμιλεῖ καὶ προφέρει εὐκρινῶς τὰς λέξεις καὶ τὰ χειλεόφωνα γράμματα.

Ἡ ῥινοχειλικὴ αὐλαξ ὑφίσταται.

Ἡ πρὸς τὰ πλάγια, πρὸσω καὶ ὀπίσω κινήσεις τῆς κάτω σιαγόνης φυσιολογικαί, ὡς καὶ ἡ μασσητήριος ἀνάκλασις.

Αἱ κινήσεις τῆς γλώσσης κανονικαί.

Ἐκ μέρους τῆς ὑπερώας, φάρυγγος καὶ λάρυγγος οὐδέν.

Αἱ κινήσεις τῆς κεφαλῆς ἐκτελοῦνται κατ' ἀπάτας τὰς διευθύνσεις.

Ἡ αἰσθητικότης ὑφίσταται κατ' ὅλην τὰς ἐπόψεις (πόνος, ἀφή, γεῦσις κ.τ.).

Ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ οὔτε νυσταγμὸς, οὔτε νυσταγμοειδεῖς κινήσεις, οὔτε τὸ σημεῖον τοῦ Argyll Robertson τὸ ὀπτικὸν πεδῖον δὲν εἶναι ἐστνωμένον.

Ἐκ τῶν ἄνω κῶλων ὁ δεξιὸς βραχίον εἶναι προσκεκολλημένος, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ τοῦ ὀυρακῶς, τὸ ἀντιβράχιον ἐν πρηνισμῷ, ἡ δὲ χεὶρ ἐν ἀγκύλῃ (griffe).

Αἱ κινήσεις, καὶ δὴ αἱ τοῦ ὑπτιασμοῦ, καὶ αὐταὶ ἐτι αἱ παθητικαί, εἰσι δυσχερεῖς.

Ἡ μυϊκὴ ἀτροφία εἰς τὰς χώρας τοῦ θέναρος, ὀπισθέναρος καὶ τῶν μεσοστέων μυῶν ἐκδηλωτάτη.

Ἐν τῷ ἀριστερῷ ταῦτά φαινόμενα, ἀλλὰ μετ' ἡττονος ἐντάσεως τὰ ἀνακλαστικὰ φαινόμενα λίαν ἠυξημένα.

Ἡ σπονδυλικὴ στήλη οὐδεμίαν παρουσιάζει παραμόρφωσιν.

Οἱ γλουτιαῖοι μύες πλαδαροί.

Εἰς τὰ κάτω κῶλα, κυρίως εἰπεῖν, ἐκδηλος ἀτροφία δὲν παρατηρεῖται καὶ ὁ ἀσθενὴς, βοηθούμενος ἢ στηριζόμενος, δύναται κάπως νὰ ὀρθοστατῇ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ κινήσει αἰσθάνεται κόπωσιν τελείαν. Αὐξήσις τῆς ἐπιγονατίου ἀνακλάσεως καὶ κλόνος τοῦ ποδός. Δερματικὴ ἐκδήλωσις οὐδεμία. Οἱ σφιγκτῆρες φυσιολογικοί. Ἐκ τῶν ἄλλων ὀργάνων οὐδέν.

Διαφορικὴ διάγνωσις. Ἐὰν μὲν ἀποβλέψωμεν εἰς τὰ σπασμωδικὰ φαινόμενα, βεβαίως δύναμεθα νὰ ἐκλάβωμεν τὴν εἰκόνα ταύτην ὡς σπασμωδικὴν νοσητῶν (Tabes dorsalis spasmodique). Ἀλλ' ἡ νόσος αὕτη εἶναι τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ δεύτερον καὶ κυρίως ἡ κλινικὴ εἰκὼν ἐμπεριέχει ἀρνητικὸν σύμπτωμα τὴν μυατροφίαν.

Ἐὰν δὲ πρὸς τὴν μυατροφίαν, 1^{ον} μὲν ὡς προΐονσαν μυϊκὴν ἀτροφίαν τοῦ Duchenne, ἀλλ' ἐν αὐτῇ λείπουσι τὰ σπασμωδικὰ φαινόμενα· 2^{ον} δὲ ὡς νευρίτιν περιφερικὴν. Ἐν τῇ τελευταίᾳ αἱ μυϊκαὶ ἀτροφίαι ἔχουσι λόγον ἀνατομικῆς διατάξεως τῶν διεπόντων αὐτὰς

νεύρων· ὑπάρχει δὲ αἰθητικὴ διατάραξις καὶ ἄλλειψις τῶν σπασμωδικῶν φαινομένων.

Ἐτέρα νόσος, δυναμένη νὰ ὑπανδύθῃ τὴν ἄνω περιγραφείσαν κλινικὴν εἰκόνα, εἶναι ἡ κατὰ πλάκας σκληρώσις. Ἀλλ' ἐν αὐτῇ, ἐκτὸς τῶν συμπαρομαρτούντων συμπτωμάτων (ἐγκεφαλικῶν, προμηκικῶν, τροφικῶν καὶ σπλαγχνικῶν), ἔχομεν τὴν πορείαν βραδυτάτην.

Περὶ τοῦ ὑστερισμοῦ οὐκ ἐποησάμεθα λόγον, καθότι ὁ ἀσθενὴς στερεῖται στιγμάτων, ἐκτὸς δὲ τούτων ἔχομεν τὴν προΐονσαν πορείαν τῆς κλινικῆς εἰκόνας.

Τούτων ἀποκλειομένων, ὑπολείπεται κατ' ἀνάγκην καὶ ἐπιβάλλεται ἡ διάγνωσις τῆς πλαγίας μυατροφικῆς σκληρώσεως ἢ τῆς νόσου τοῦ Charcot, ἣν καὶ ἐποησάμεθα.

Εἶτα ὁ κ. **Γ. Νικολαΐδης** ἐκθέτει περίπτωσιν ὀξείας δηλητηριάσεως διὰ κωνιάν, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

«Ἡ περίπτωσις ἀφορᾷ εἰς τετραετῆ παιδα καὶ ἔχει ὡς ἐξῆς: Ὁ μικρὸς οὗτος παῖς τὴν προτεραίαν τοῦ ἐπεισοδίου εἶχεν ἐνοχληθῆ ὑπὸ στομαχικῆς τινος διαταραχῆς μετὰ τριῶν κενώσεων διαρροϊκῶν, οἱ δὲ γονεῖς αὐτοῦ τῇ προτροπῇ ἄλλου συναδέλφου ἤρξαντο παρέχοντες αὐτῷ ἐν ὕδατι καὶ ποσότητά τινα κωνιάν, ὡς λαμπατικὸν δῆθεν καὶ ἀναιρετικὸν τῶν ἐν τῷ ὕδατι τυχόν ἐπιβλαβῶν στοιχείων. Πλὴν ἡ χρῆσις ἐντὸς μικροῦ ἐγένετο κατὰ χρῆσιν, καθότι, ἐπειδὴ ἡ ἐκ τῶν κενώσεων ἀφ' ἐνὸς ἐπεληύσθη δίψα ὅλον ἐν ἠυξάνει, ἐκ δὲ τῆς εἰσβιβαζομένης ἐξ ἄλλου, ἐν κράματι ὕδατος, ποσότητος τοῦ κωνιάν ὑποδουλιζομένη ἐπιτείνεται, ὁ ὄργανισμὸς κατὰ μικρὸν ἤρξατο νὰ δηλητηριάζηται, διαποτιζόμενος ἐν βραχεὶ ὑπὸ σπουδαίας ποσότητος οἰνοπνεύματος κακοῦ· διότι καὶ ἡ ἐπενεγκοῦσα τὰ ὀξεία ἀποτελέσματα, περὶ ὧν ἀμέσως ὁ λόγος, ποσότης ἦν οὐκ εὐκαταρρόνητος, ἀνερχομένη εἰς 200 γραμμάρια περίπου καὶ χορηγηθεῖσα ἐντὸς 14 ὡρῶν.

Τὸ γεγονός ἐθεώρησα ἄξιον λόγου οὐχί τόσον διὰ τὴν σπάνιν τῶν τοιούτων περιπτώσεων, ὅσον διὰ τὴν κλινικὴν εἰκόνα, ἣν ἐπαρουσίασεν ἡ παρούσα.

Κατ' ἣν στιγμὴν προσεκλήθη ἦτο ἡ 4^η

Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος. Τόμος ΚΖ'

πρωτῆ ὥρα, ὅποτε εὔρον τὸ παιδίον ἐν κωματώδει καταστάσει, ἣτις ἤρξατο ἦδη ἀπὸ τῆς 3^{ης}, καθότι μικρὸν πρὸ ταύτης ἡ μήτηρ τοῦ παιδός, ἀφυπνισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἰδίου, ζητήσαντος νὰ πῆ, τῷ ἔδωκε καὶ πάλιν ἐκ τοῦ δηλητηριώδους ἐκείνου ποτοῦ, φρονοῦσα, ἢ τάλαινα, ὡς καὶ πρότερον, ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου θὰ κατεσίγα τὸ φλεγόμενον ἐκεῖνο δυστυχεῖς πλάσμα ὑπὸ τῆς ἀσθέτου δίψης, ἀγνοοῦσα δὲ ὅτι μετ' οὐ πολὺ, ἀφυπνιζομένη καὶ πάλιν οὐχί πλέον ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τύχης, θὰ εὔρισκεν αὐτὸ ψυχρὸν ὡς μάρμαρον καὶ σχεδὸν ἡμιθανές. Κατὰ τὴν ἀφίξίν μου ἡ κατάστασις τοῦ παιδός εἶχεν ὡς ἐξῆς: Ἐκείτο ἐκτάδην ὑπτίος μετ' ὄψιν γαιώδη, ὀφθαλμοὺς ἠνεμωμένους, ἀπλανεῖς μετὰ πλατυκορίας, ἀντίδρασιν οὐδεμίαν ἐκ τῶν ἐπιπεφυκῶτων καὶ κατάλυσιν τῆς περιφερικῆς αἰσθήσεως. Τὸ πρόσωπον ψυχρὸν, ὡς καὶ τὰ ἄνω καὶ κάτω κῶλα· σφυγμοὶ νηματωσίδεις, διαλείποντες καὶ ποτε ἐκλείποντες καὶ ἐπανερχόμενοι αὐθις· ἀναπνοὴ βραδεία, μόλις ἀκουστὴ ὡς μικρὸν ῥέγγουσα, κένωσις αὐτόματος προϋπάρχουσα.

Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ μετὰ τὴν ἐπιδαψίλευσιν τῶν οἰκείων λαμάρτων, ὡς κύστως πάγου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, σιναπισμῶν ἐπὶ τῶν γαστροκνημίων καὶ πελμάτων μετ' ἐντριβῶν πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς περιφερικῆς κυκλοφορίας κλπ., ὁ παῖς ἤρξατο ἀνανήφων ἐκ τοῦ ληθάργου, ὅποτε, ἐπωφελοῦμένος τῆς εὐκαιρίας, παρέσχον αὐτῷ πλήρες κύπελλον ἐγγύματος καφεῖ καὶ μετ' αὐτοῦ σταγόνας τινὰς ἀμμωνίας ὑγρᾶς ἐν ὕδατι. Ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη μόλις διήρκει ἐπὶ τέταρτον τῆς ὥρας καὶ ἐπανέρχεται τὸ δεύτερον ἢ προτέρα κωματώδης κατάστασις μετὰ τῶν αὐτῶν φαινομένων· οὐχ ἦττον ἢ παροχὴ τῶν ἀνωτέρω βοηθημάτων ἐπωφελῶς ἐπέδρασε, καίτοι βραδέως, διότι ὁ παῖς μετὰ παρέλευσιν 1/4 τῆς ὥρας ἐπανῆλθε τὸ δεύτερον ἐν τῇ ζωῇ μετὰ παραληρήματος, διαρκέσαντος λεπτά τινα, πλὴν καὶ αὐθις διὰ τρίτην ἦδη καὶ ὑστάτην εὐτυχῶς φορὰν ἐπανέρχεται ἡ κωματώδης κατάστασις, ἀφοῦ ἐπανελήθησαν τὰ ἀνωτέρω πόματα καὶ αἰθῆρ, διαρκέσαντα ἐπὶ ὀλόκληρον ὥραν, δεινότερα πασῶν, ἅτε ἐπεληθόντων καὶ τονικῶν σπασμῶν τῶν ἄκρων μετὰ παραμορφώσεως αὐτῶν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐθεώρησα

καλόν να επικαλεσθῶ τὴν συνδρομὴν καὶ ἐτέ-
ρων συναδελφῶν καὶ τοιοῦτοι εἶχον προσκληθῆ
οἱ κα. Τρίτος καὶ Μούγερης· τούτων δὲ ὁ
πρῶτος συνέστησε καὶ τὴν ἐφαρμογὴν θερ-
μοῦ ὕδατος ἐν φιάλαις ἐπὶ τῶν κάτω ἄκρων,
ὅπερ καὶ ἐγένετο, συνελθόντος πρότερον τοῦ
παιδὸς καὶ ἐκ τῆς τρίτης ταύτης κωματώ-
δους σπασμωδικῆς καταστάσεως, μὴ ἐπανα-
ληφθείσης πλέον.

Συνελθόντος τοῦ παιδὸς τελείως περὶ τὴν
7ην ὥραν, οὐδὲν ἔγνος διατηρεῖτο ἐκ τῆς ἀλ-
κοολικῆς ἐκείνης καταστάσεως, οὔτε κερη-
θάρια, οὔτε σκοτοδίνη, οὔτε ἄλλο τι φαινό-
μενον ἐγκεφαλικόν, οὔτε ἔμετοι, πλὴν τῆς
ψύξεως τῶν ἄκρων, καὶ ταύτης ἐκλιπούσης
ταχέως, ἐνῶ ἡ διψα ἐξηκολούθει ἄσβεστος, εἰς
ἣν προσετέθη καὶ πύρεσις τοῦ δακτυλίου,
ἐπειδὴ ἐπὶ 5—6 ἡμέρας συνεχῶς ὁ παῖς εἶχεν
αὐτομάτους κινήσεις διακροαίας, ρυπλίνων τὰ
ἐνδύματα αὐτοῦ».

Μανουηλίδης.— Ἐνθυμοῦμαι περίπτω-
σιν ἀνδρὸς τριακονταετοῦς, ὅστις εἶχε
πίει ἐπίτηδες ὀλόκληρον φιάλην ἀψινθίου·
εἶχεν ἐπέλθει αὐτῷ κωματώδης κατάστα-
σις μετὰ κορῶν διεσταλμένων, ἀλλ' ἀνευ
σπασμωδικῶν φαινομένων. Ἄν καὶ ἐκε-
νῶθι ὁ στόμαχος δι' ἀντλίας, εἰς μάτην
ἀπέβη πάσα προσπάθεια, καὶ ὁ θάνατος
ἐπῆλθεν ἐντὸς 12 ὡρῶν.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΝΑ'

19 Μαΐου 1899.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν
τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. Π. Γιατρόπουλος ἐκ-
θέτει περίπτωσιν πυορροϊκῆς δακρυοκυ-
στιτίδος τῶν νεογνῶν, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

«Τὸ παρὸν ἔτος εἶχεν ἀνεκινήθη ἐκ νέου
τὸ ζήτημα τῆς πυορροϊκῆς δακρυοκυστιτίδος
τῶν νεογνῶν ἐν τῇ γαλλικῇ Ὀφθαλμολογικῇ
Ἐταιρείᾳ ὑπὸ τοῦ κ. Elienberg Θεσσαλο-

νίκης, ζητοῦντος νὰ κατατάξῃ τὴν πάθησιν
ταύτην τῶν νεογνῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν συγ-
γενῶν παθήσεων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι πηγὴν ἔχει
συγγενῆ ἀνωμαλίαν τοῦ δακρυακοῦ πόρου,
ἐφ' ᾧ καὶ ἡ ἀνακρίσις τοῦ εἰρημένου συνα-
δελφου, γενομένη ἐπὶ τῇ βίᾳ δύο περιπτώ-
σεων, ἐπιτελοῦσι τὴν πάθησιν ὡς δακρυοκυ-
στιτίδα συγγενῆ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ
μάλιστα ἱκανοὶ ὠμίλησαν περὶ τε τῆς αιτιο-
λογίας, τῆς σπανιότητος καὶ τῆς θεραπείας
τῆς δακρυοκυστιτίδος ταύτης.

Τελευταίως δὲ ἀνεφάνησαν καὶ νέαι πρα-
γματεῖαι εἰδικαί περὶ τοῦ ζητήματος τούτου,
ὡς αἱ τῶν κκ. Rochon Duvigneaud²,
Valude³, Sam. D. Lévy⁴ καὶ Κοσμεττά-
του⁵, πλουτίσασαι μεγάλως τὴν περὶ αὐτοῦ
φιλολογίαν.

Ὡς πρὸς τὴν αιτιολογίαν, ὑπὸ πολλῶν
ἐλέχθη, ὑποστηριζόμενον καὶ ὑπ' ἀνατομικῶν
παρατηρήσεων, ὅτι ὁ δακρυακὸς πόρος, ὡν
συνήθως ἄτητος κατὰ τὸ κάτω αὐτοῦ τμήμα
ἢ φρασσόμενος ὑπὸ πτυχῆς τοῦ βλεννομένου
μέχρι τοκετοῦ, μένει ἐνίοτε οὕτω πεφραγμένος
καὶ κατὰ τῆς πρώτης ἐβδομάδας μετὰ τὸν
τοκετόν, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐπέρχεται
στάσις τῶν δακρύων καὶ διὰ μολυσμοῦ τινος
ἢ δακρυοκυστιτίτις· ἕτεροι πιστεύουσιν ὅτι καὶ
πῆγμα τι ἐκ τῶν ἐκκριμάτων τοῦ ἐπιπεφυκό-
τος ἢ τοῦ βλεννογόνου τοῦ δακρυακοῦ ἄσκου
δύναται νὰ φράξῃ προσκαίρως τὸν πόρον καὶ
νὰ ἐπενέγκῃ τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Εὐρέθησαν
ὁμως καὶ περιπτώσεις ὀστεώδους στενώσεως
καὶ ἀποφράξεως τοῦ πόρου τούτου, καθ' ἃς
καὶ ἡ ἐπελθοῦσα δακρυοκυστιτίτις ἀντίστατο εἰς
τὴν συνήθη θεραπείαν, ἐκλιπούσα μόνον διὰ
χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως.

καὶ Compte-rendu τῆς αὐτῆς Ἐταιρείας 1891 (Trous-
seau, p. 16, Chevallereau, p. 24, Corriez, p. 25).

1. Ὁ τίτλος συγγενῆς δακρυοκυστιτίτις (dacryocys-
tite congénitale) ἰδῆθη πρότερον καὶ παρ' ἄλλων.
Πρὸς Panas, Maladies des yeux, 1894, T. II, p. 344.

2. Rochon Duvigneaud, Archives d'ophthalmo-
logie, Février 1899.

3. Valude, Dacryocystite des enfants du premier
âge (Soc. de Pédiatrie, séance du 14 Mars 1899).

4. S. D. Lévy, Contribution à l'étude de la da-
cryocystite congénitale (Thèse de Paris, 1897).

5. Cosmettatos, Recherches sur le développement
des voies lacrymales (Thèse de Paris, N° 618).

Ὡς πρὸς τὴν συχνότητα, δὲν ἀποδίδεται
ὑπὸ πάντων ἢ αὐτῇ ἐκτίμησις, τῶν μὲν θεω-
ρούντων τὴν πάθησιν ταύτην ὡς λίαν σπανίαν,
τῶν δὲ ὡς ἀρκούντως συχνήν. Ἐν γένει ὁμως
οἱ πλείστοι μόλις ἀριθμοῦσι 2—5 περιπτώσεις
ἐν τῇ πράξει αὐτῶν. Πιθανὸν δὲ ἡ σπανιότης
αὕτη νὰ προέρχηται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι αἱ ἐλα-
φραὶ περιπτώσεις διαφεύγουσι τοὺς ὀφθαλ-
μολόγους, ἰσχυμέναι ταχέως καὶ αὐτομάτως.

Ὡς πρὸς τὴν θεραπείαν ἄλλοτε ἐφημιό-
ζοντο περίπου τὰ αὐτὰ θεραπευτικὰ μέσα,
ἀτιμὰ εἰσιν ἐν γρηῃ καὶ ἐπὶ δακρυοκυστιτίδος
τῶν ἐνηλίκων. Ἄλλ' ὑπὸ τοῦ Corriez συνε-
στήθη τὸ πρῶτον (1891) ἡ τακτικὴ κίνωσις
τοῦ δακρυακοῦ ἄσκου διὰ μεθοδικῆς ἐξωτερι-
κῆς διὰ τῶν δακτύλων πίεσεως ἐνεργουμένη
πολλάκις τῆς ἡμέρας. Κατὰ τὸν ὀφθαλμο-
λόγον τοῦτον τῶν Βρυξελλῶν, ἡ μέθοδος
αὕτη ἐπαρκεῖ τὸ πλεῖστον εἰς ἱκσιν τῆς δα-
κρυοκυστιτίδος ταύτης. Ἐν τούτοις εὐρέθησαν
καὶ οἱ ἰσχυρίζομενοι, ὅτι ἡ διὰ πίεσεως θερα-
πεία δὲν ἔσχη ἀποτελεσματικότητα εἰς αὐ-
τοὺς καὶ ὅτι ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσιν
εἰς πλύσεις ἢ καθητηριασμούς πρὸς ῥιζικήν
κἀταπολέμησιν τῆς παθήσεως. Ἡμεῖς μέχρι
τουῦδε ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πράξει, ἐὰν δὲν μᾶς
ἀπατᾷ ἡ μνήμη, μίαν μόνον περίπτωσιν ἀ-
πηνήσαμεν, καὶ ταύτην πρὸ τινῶν μηνῶν·
ὅπως δὲ κινήσωμεν ὀλίγον τὸ ζήτημα τοῦτο
καὶ παρ' ἡμῖν καὶ ἐξ ἄλλου ἐπειδὴ ἡ περι-
πτώσις αὕτη παρουσιάζει τι τὸ διακρίνον, ἐκ-
θέτομεν ὑμῖν ταύτην ἐν συντόμῳ.

Τὸ νεογνὸν ἄρρεν (Ο. Γ. II.), γεννηθὲν τῇ
9 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ., ὀλίγας ὥρας μετὰ τὸν
τοκετόν ἐπικρουσάσε σημεῖα ὑποπτα προσε-
χούς ὀφθαλμίας, τουτέστιν ὁ ἐπιπεφυκὸς τῶν
βλεφάρων ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν ἦτο ἐρυ-
θρὸς ἐκ κατὰρροῦς ἐνέσεως τῶν αἰμοφόρων
ἀγγείων καὶ τὰ γείλη τῶν βλεφάρων ἦσαν
ἐρυθρωπῆ. Διὰ καὶ ἐγένετο ἀμέσως γρήσις
κολλυρίου πρωτεϊνικοῦ ἀργύρου ἐν διαλύσει
3%. Πράγματι τὴν ἐπιούσαν ὑπῆρχε καὶ
καταφανὲς ἐκκριμα βλεννοποῦδες, ἀλλ' οὐχί
ἄφθονον. Τὸ ἐκκριμα τοῦτο ἐξέλιπε τελείως
ἐντὸς 5—6 ἡμερῶν διὰ τακτικῆς γρήσεως
τοῦ εἰρημένου κολλυρίου. Ἀλλὰ τὴν 10ην
ἡμέραν ἀνεφάνη ἐκ νέου καὶ ἐν τῷ δεξιῷ
ἄφθονώτερον ἢ ἐν τῷ ἀριστερῷ, γενομένης δὲ

γρήσεως κολλυρίου ἐκ πρωτεϊνικοῦ ἀργύρου
(5%), ἤρξατο νὰ ἐκλείπῃ ταχέως.

Αἰφνης ὁμως, τὴν 13ην ἡμέραν ἀπὸ τοῦ
τοκετοῦ, ὅτε ἤδη οὐδὲν ἔγνος ὀφθαλμίας ὑπε-
λείπετο, ἤρξατο ἐξοιδήσις κατὰ τὸν ἀριστερόν
ὀφθαλμὸν κατὰ τρόπον ἰδιάζοντα. Ὀλίγας
ὥρας μετὰ τὴν ἐναρξίν τοῦ αἰδήματος ἰδόντες
τὸ νεογνόν, παρετηρήσαμεν ὅτι τὸ αἶδημα
περιωρίζετο ἐντελῶς εἰς τὸ δέρμα καὶ τὸν
ὑποδόρειον ἰστὸν τοῦ ἀριστεροῦ κάτω βλεφά-
ρου, ἦτο δὲ ἄχρουν καὶ εὐπύκτον καὶ δὲν ἐξε-
τείνετο πέρα τῆς κάτω βλεφαρικῆς πτυχῆς.
Οὐδὲν ἐκ τοῦ ἐπιπεφυκότος, οὔτε ἐρυθρότης
τοῦ παρὰ φύσιν οὔτε ἐκκριμα παρετηρεῖτο, οὔτε
ἐκάνω βλεφάρου, οὔτε ἐκ τῆς γώρας τοῦ δα-
κρυακοῦ ἄσκου. Ἐπομένως οὐδὲν ὠρισμένως
ἠδυνήθημεν νὰ διαγνώσωμεν, ὑπωπτεύθημεν
μόνον τὴν ἀνάπτυξιν ἀποστήματός τινος
βλεφαρικοῦ.

Ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν, μετὰ 28—30 ὥρας,
ἰδόντες τὸ νεογνόν, εὐρομεν μεγίστην μεταβο-
λὴν. Τὸ αἶδημα εἶχεν ἐπικταθῆ εἰς ὅλην τὴν
ὀφθαλμικὴν γώραν, ἦτοι εἰς ἀμφοτέρω τὰ βλε-
φρα καὶ τὴν γώραν τοῦ δακρυακοῦ ἄσκου·
τὸ δὲ ἰδιάζον ἦτο ὅτι τὸ αἶδημα τὴν μεγίστην
αὐτοῦ ἐντασιν εἶχεν ἀπέναντι τοῦ ἄσκου καὶ
καθίστατο βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ ἐξω κανθοῦ πρὸς
τὸν ἔσω ἀπὸ ὠχροῦ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον
ἐρυθρὸν καὶ ἀκριβῶς κατὰ τὴν γώραν τοῦ
ἄσκου βαθείως κυανέρυθρον καὶ στιλπνόν, ὡς
ἐπὶ ὠρίμου ἀποστήματος. Διὰ τῆς ψηλαφή-
σεως ἐπίσης ἠσθάνετο τις διήθησιν διάχυτον,
ἣς τὸ κέντρον εὐρίσκετο ἀπέναντι τοῦ ἄσκου.
Μάλιστα κατὰ τὴν ψηλάφησιν ταύτην εἶδο-
μεν καὶ πύον ὠχρολευκὸν καὶ παχύ, ἀναβλύζον
ἐκ τοῦ ἔσω κανθοῦ. Ἀμέσως δὲ διὰ πίεσεως
μεθοδικωτέρων ἐκινῶθη ἄφθονον πύον, τὸ
δὲ κυανέρυθρον αἶδημα ἐξέλιπε ταχέως.
Ἀπέναντι τῆς πορείας ἡ διάγνωσις δα-
κρυοκυστιτίδος πυορροϊκῆς τῶν νεογνῶν ἐπε-
βλήθη ἡμῖν ἀφ' ἑαυτῆς, εἰ καὶ τὸ πύον
ἐφαίνετο ὡσεὶ προερχόμενον μᾶλλον ἀπὸ

1. Τὸ πύον τοῦτο ὑπεβλήθη ἀμέσως καὶ εἰς μικροσκο-
πικὴν ἐξέτασιν, ἀλλὰ δὲν εὐρέθησαν γρήσιαι γονόκοκκοι,
εἰμῆ μόνον ἐλευθεροὶ διπλόκοκκοι μετὰ σταφυλοκοκκίων·
ἐνῶ ἡ καλλιέργεια ἔδειξε μόνον πολλὰς μὲν ἀποικίας
χρυσᾶς, ὀλίγας δὲ λευκοῦ σταφυλοκοκκοῦ ἐν σωλῆνι
agar-agar.

1. Compte-rendu de la Soc. franc. d'Ophthalm.
1898 (séances du 4 Janvier et 4 Février). Παράβαλε

φλέγμονος υποδορείου. Χάριν δὲ τῆς μείζονος εὐκολίας, περιορίσθημεν εἰς τὴν διὰ πίσεως θεραπείαν, ἐκ ταύτης προσδοκῶντες καὶ τὴν ἴασιν. Ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν ἐξετάσαντες λεπτομερέστερον τὴν ὁπῆν, ἐξ ἧς ἐξερχετο τὸ πύον, εἶδομεν μετ' ἐκπλήξεως ὅτι τὸ πύον δὲν ἐξήρχετο ἐξ οὐδενὸς τῶν δακρυακῶν σημείων. Τότε εἰς πρώτην εὐκαιρίαν ἐξητάσαμεν καὶ διὰ βλεφαροκατόχων, εὐρόμεν δὲ ὅτι τὸ πύον ἐξήρχετο ἐκ μικρᾶς κυκλοτεροῦς ὁπῆς, μεγέθους καὶ σχήματος κοινῶς δακρυακοῦ σημείου, κειμένης δὲ εἰς τὸ κάτω κολπώμα τῶν βλεφάρων, συστοίχως τῷ κατωτέρῳ δακρυακῷ σημείῳ καὶ κατὰ 7—8 χιλιοστόμετρα ὀπίσθεν τούτου. Ἐνεκὰ τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἡ πρώτη ἡμῶν διάγνωσις ἤρξατο σαλευσμένη, διότι ἡ διάγνωσις υποδορείου φλέγμονος, ἥτοι ἀποστήματος προασκείου (abscess præ-lacrimal) ἐφαίνετο πιθανωτέρα νῦν, καθ' ὅσον καὶ ἡ πορεία τῆς ἀναπτύξεως καὶ τὸ ποῖον τοῦ πύου συμφώνουν εἰς τοιαύτην διάγνωσιν· τούτο δὲ ἦτο εἰς λόγος πλείων ὅπως ἐπιμείνωμεν εἰς τὴν διὰ πίσεως θεραπείαν.

Τὸ ποσὸν τοῦ πύου ἤρξατο ἐλαττούμενον ἐντὸς τῶν πρώτων ἡμερῶν, ἀλλὰ καὶ τότε ἕτερα δύο σημεία διέστρεψαν καὶ τὴν περὶ ἀποστήματος διάγνωσιν. Ἀφ' ἑνὸς παρατηρήσαμεν ὅτι τὸ πύον ἐγένετο καταφανῶς βλενοπουῶδες καὶ ἐξήρχετο ἐνίοτε ἀνάμικτον μετὰ δακρύων, ἡμέραν δὲ τινα ἐξέλιπε τελείως, διότι διὰ τῆς πίσεως οὐδὲν ἀπολύτως ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἔσω κανθοῦ, ἐνῶ εἰς προηγουμένην πίεσιν, γενομένην πρὸ ἢ ὡρῶν, καὶ ἕτεραν, ἀκολούθησάν μετὰ 10 ὥρας, ἐξῆλθε πύον ἀρκετόν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξετάσαντες ἐκ νέου διὰ βλεφαροκατόχων, μάλιστα ἐπὶ σκοπῇ νὰ ἐκτελέσωμεν καὶ καθετηριασμὸν ἕνεκα τῆς ἐπιμονῆς τῆς πυορροίας, εὐρόμεν ὅτι τὸ πύον ἐξήρχετο ἐξ ὁπῆς, ὁμοιότητος δακρυακῶν σημείων, ἀλλὰ κειμένης ἐν τῷ ἄνω κολπώματι τῶν βλεφάρων καὶ πάλιν συστοίχως τῷ ἄνω δακρυακῷ σημείῳ καὶ ὡς 6—7 χιλιοστόμετρα ὀπίσθεν τούτου.

Τότε πλέον οὐδεμία ἔμενεν ἀμφιβολία, ὅτι τὸ πύον προήρχετο ἐκ τοῦ ἀσκού τῶν δακρύων, ὅτι πιθανῶς ὑπῆρχεν υπεράριθμον ζεύγος δακρυακῶν σημείων, ἐξ ὧν μόνον ἐξερχετο τὸ πύον καὶ ὅτι διὰ τῶν πίσεων εἶχε διανογη

παροδικῶς ἀπαξ καὶ ὁ δακρυακὸς πόρος. Πιθανὸν ὅμως νὰ ἦτο πράγματι προάσκειον ἀποστήμα, διανογὴν ἐν τῷ ἀσκῷ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς.

Ὡς ἐκ τούτου περιορίσθημεν καὶ πάλιν εἰς τὴν διὰ πίσεως θεραπείαν, καθ' ὅσον μάλιστα καὶ τὸ πύον εἶχεν ἐλαττωθῆ εἰς τὸ 1/4 καὶ 1/5 τοῦ ἀρχικοῦ ποσοῦ καὶ τούτο ἐντὸς 8—10 ἡμερῶν, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐπέμβωμεν βραδύτερον, ἐὰν ἤθελε δεήσει.

Καὶ τῷ ἐντι μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ πύον ἐξέλιπε τελείως, ἀλλ' ἀποτόμως καὶ ἄνευ βραθυμίας ἐλαττώσεως. Σὺν τούτοις παρατηρήθη ὅτι κατὰ τὰς δύο πρώτας μετὰ τὴν τοκετὸν ἐβδομάδας οὐδὲν ὑγρὸν ἐξήρχετο ἐκ τῆς ρινός· ἀκολούθως ἤρξατο νὰ ρέῃ παροδικῶς μικρὸν ποσὸν ὑδαροῦς βλέννης ἐκ τοῦ δεξιῦ ῥώθωνος καὶ βραδύτερον, ἀκριβῶς καθ' ἕως ἡμέρας ἐξέλιπεν ἡ πυορροία ἐκ τοῦ ἀσκού, ἤρξατο νὰ ρέῃ καὶ ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ῥώθωνος.

Βλέπει τις ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὑπῆρχον ἱκανὰ ἀξιοσημείωτα ὑπὸ κλινικῆν ἐποψίν, ἐνῶ ἡ ἴασις ἐπῆλθε διὰ μόνης τῆς μεθόδου τῶν τακτικῶν κενώσεων τοῦ ἀσκού. Ἐγένοντο ὅμως τακτικῶς καὶ αἱ ἀπαραίτητοι ἐξωτερικαὶ θερμολουσίαι τοῦ ὀφθαλμοῦ μέχρι τέλους, ὡς καὶ ἐνστάξεις κολλυρίου πρωτεϊνικοῦ ἀργύρου 5% καθ' ὅλην τὴν πρώτην ἐβδομάδα τῆς δακρυοκυστίτιδος, ἥτις διήρκεσε δύο περίπου ἐβδομάδας.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. Γαβριηλίδης ἐκθέτει ἐν λεπτομερείᾳ τὴν ἐμβρυολογικὴν καταβολὴν τῶν δακρυακῶν ἀγωγῶν. Καὶ προκειμένου μὲν περὶ τῆς κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας ἀναπτύξεως, ἀναφέρει τὰς μέχρι τοῦδε καταρατικὰς καὶ ἀντιφατικὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου μελέτας· προκειμένου δὲ περὶ τῆς περαιτέρω ἀναπτύξεως, ἐκθέτει τὰς ἑαυτοῦ μελέτας, αἰτινες ἐγέννησαν παρ' αὐτῷ τὴν ὑποψίαν, ὅτι ἡ τῶν δακρυοφόρων σωληναρίων κατάβολη δυνατὸν νὰ ἦ διάφορος τῆς τοῦ ρινοδακρυκοῦ πόρου. Ἡ ὑποψία ὅμως αὕτη ἵνα μεταβληθῆ εἰς βεβαιότητα, ὁ κ. Γαβριηλίδης ἐπιθυμεῖ δι' ἰδίας μελέτης καὶ ἀντιλήψεως νὰ σχηματίσῃ γνώμην περὶ αὐτῶν· διό, ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε δὲν ἐπέτυχε νὰ ἐξετάσῃ ἐμβρυα ἡλικίας μικροτέρας τῶν δύο

μηνῶν, ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν τῶν συναδέλφων, ὅπως μνησθῶσιν αὐτοῦ ὁσάκις εὐρίσκουσιν ἐμβρυα τοιαῦτα. Ἐκ τῆς μελέτης τῶν μέχρι τοῦδε ἐμβρύων συμπεραίνει, ὅτι ἡ δακρυοφόρος ταινία διασπληνοῦται ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω καὶ ὅτι πᾶσα μὴ τελεία διασπληνωσις εἶναι ἐν τῶν αἰτίων τῶν συγγενῶν δακρυοκυστίτιδων. Μέχρι σήμερον ὁ κ. Γαβριηλίδης παρετήρησεν τινὰς δακρυοκυστίτιδας, ἄν τινὰς μὲν ἀνέφερον ἤδη ἐν Κωνσταντινουπόλει, δύο δὲ ἀνεγράφησαν ἐν τῷ τόμῳ τοῦ 1895 (σελ. 537) τῆς Société française d'ophtalmologie.

Εἶτα ὁ κ. Ἀπέρης προτείνει ὅπως τροποποιηθῆ τὸ ἀρολόγιον τῶν συνεδριῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῇ θερμῇ περιόδῳ· ἀποφασίζεται δὲ ὅπως ἀπὸ τῆς ἀρχῆς Μαΐου μέχρι Νοεμβρίου αἱ συνεδρία γίνωνται εἰς τὰς 5 1/2 μ. μ.

Ἀκολουθῶς ἐκλέγεται Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐκδοσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ παρόντος συλλογικοῦ ἔτους, ἀποτελουμένη ὑπὸ τῶν κκ. Π. Ἰατροπούλου, Δ. Μανουηλίδου καὶ Γ. Νικολαΐδου.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΝΒ'

26 Μαΐου 1899.

Προεδρία ΝΟΥΡΑΗ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. Γαβριηλίδης ἐκθέτει δύο περιπτώσεις τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ἐξ ὧν ἡ μία εἶναι ἰδίως διαφέρουσα διὰ τὸν τύπον τοῦ πυρετοῦ καὶ τὴν γενομένην μικροσκοπικὴν ἔρευναν· τουτέστιν ὁ πυρετὸς ἐν ἀρχῇ ἦτο καθαρῶς διαλείπων μετὰ ρίγους κατὰ τὴν ἀνάψωσιν τῆς θερμοκρασίας, ὑφέσεων εἰς τὸν φυσιολογικὸν βαθμὸν καὶ ἰδρώτων καθ' ἑκάστην· ἡ δὲ μικροσκοπικὴ ἐξέτασις τοῦ αἵματος δὲν ἀνεῖρε πλασμῶδια τοῦ Laveran, ἐνῶ βραδύτερον ὁ πυρετὸς ἐγένετο συνεχῆς, ἐπαρουσιάσθη τὸ ἐξάνθημα τοῦ τυφοειδοῦς, ἡ δὲ ὁροδιαγνωστικὴ τοῦ Vidal μέθοδος ἔδωκε θετικὸν περὶ τούτου ἀποτέλεσμα.

Ὁ κ. Μανουηλίδης ἐπεθυμῶν ὅτι εἰς τοὺς τυφοειδοῦς πυρετοῦς τὸ ἐλειογενὲς μίasma δρῶ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει τῆς νόσου.

Ὁ κ. Λιμαράκης παρατηρεῖ ὅτι καὶ ἡ περίπτωσις τοῦ κ. Γαβριηλίδου εἶναι ἐξ ἐκείνων, αἰτινες συμβάλλονται εἰς τὴν μελέτην τοῦ ζήτηματος τούτου· ἀναφέρει δὲ περίπτωσιν γυναικός, ἣν ἐθεράπευσε πρὸ δύο ἐτῶν καὶ ἥτις κατὰ τὸ τέλος τῆς νόσου εἶχε διαλείψεις οὐχὶ ἀρφημερινάς, ἀλλὰ καὶ τριταίας, ἄν ἠγεῖτο τακτικῶς ρίγους· ἀναφέρει ἐπίσης καὶ ἕτεραν πρὸ τετραετίας παρατηρηθεῖσαν, ἐν ἣ ἐπῆλθον ἐν ἀρχῇ τρεῖς διαλείψεις, μία τριταία καὶ δύο ἀρφημεριναὶ μεθ' ὑψώσεως τῆς θερμοκρασίας εἰς 42, ἐνῶ ἡ συνέχεια ἦν κανονικωτάτη.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ νεαροῦ ὀφθαλμολόγου καὶ μέλους τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Παναγῆ Γιαννουλάτου

καὶ λυεῖ τὴν συνεδρίαν εἰς ἐνδειξὴν πένθους ἐπὶ πέντε λεπτά.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. Μανουηλίδης ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ μάλλον πεπειραμένων συναδέλφων τί γνώσκουσι περὶ ἐλαδῶν πυρετῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐὰν ὑπάρχωσι τοιοῦτοι ἀνέκαθεν καὶ τίνα ἔχουσι χαρακτῆρα.

Λιμαράκης. — Πρὸ ἐτῶν ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν εἶχον ἐκφράσει ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Ἱατρικῇ Ἐταιρείᾳ, ἐνθα καὶ τὸ ζήτημα τούτου ἐτέθη ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει, ἀλλὰ δυστυχῶς παρημελήθη ταχέως καὶ οὐδένα ἔσχομεν καρπὸν. Κρίνω λοιπὸν καλὸν ν' ἀνακηθῆ ἐκ νέου τὸ ζήτημα τούτου καὶ φρονῶ ὅτι ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ δύναται κάλλιστα ν' ἀναγράψῃ αὐτὸ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην πάντων τῶν εἰς τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένων συναδέλφων. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θέλωμεν δυνηθῆ νὰ διευκρινήσωμεν καὶ τὸ ζήτημα τούτου· θέλει δὲ μελετηθῆ οὕτω μεταξὺ ἄλλων

ἐν ποίαις συνοικίαις παρατηρεῖται τὸ ἐλάωδες μίασμα καὶ ἐάν οἱ ἐλάωδες πυρετοὶ ἀναπτύσσωνται ἐκ τοπικῶν αἰτιῶν διαρκῶν ἢ παροδικῶν.

Ἀπέργης.— Ἄλλοτε ζήτημα καὶ θόρυβος προεκλήθη ὑπὸ τῶν ἀνασκαφῶν, αἵτινες ἐγένοντο κατὰ τὴν διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων Δέρκων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι αἱ ἀνασκαφαὶ φέρουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν μικρόβια καὶ μιάσματα τοῦ βάθους καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐπιδημιῶν. Νομίζω ὅτι καὶ τώρα, ὅτε γίνονται ἀνασκαφαὶ κατὰ μῆκος τῆς Μεγάλης ὁδοῦ τοῦ Πέραν, οἱ ἰατροὶ δεόν νὰ λάβωσι καὶ τοῦτο ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν αἰτιολογίαν τῶν ἐπιπολαζουσῶν ἐπιδημιῶν νόσων.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀναγράφει εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τὴν πρότασιν τοῦ κ. Λιμαράκη.

Ὁ κ. **Ἀπέργης** προτείνει ὅπως ἀποσταλῶσιν εἰς τοὺς ἰατροὺς τῆς Πρωτευούσης ἐγκύκλιοι ἐντυποί, δι' ἃν νὰ υποβληθῶσιν αὐτοῖς ἀρισμέναι ἐρωτήσεις πρὸς διευκλυνσιν τῆς μελέτης τοῦ ζητήματος. Ἡ Ἐπιτροπὴ ὅμως ἀφίνει εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ προεδρείου τὰ μέτρα, αἵτινα ἀπαιτοῦνται ὅπως πάντες οἱ συνάδελφοι συμβάλωνται εἰς τοῦτο.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΝΓ'

2 Ἰουνίου 1899.

Προεδρὶς Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Ὁ κ. **Ἀμπελιδῆς** παρουσιάζει ὁθωνανόπαιδα διηθη, ἔχοντα πολλὰς διαμαρτίας καὶ διαστροφὰς τοῦ σώματος, εἶτα δὲ ἐκθέτει τὰ περὶ αὐτοῦ λεπτομερῶς ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

«Τὸ παρουσιάζομενον ὑμῖν βρέφος ἔχει ἀνωμαλίαν, ἧς ἔκρινα καλὸν ὄνομα ἀνακωνίωσιν ἐνταῦθα ἐν συντόμῳ, παρακλών ὑμᾶς ὅπως προσῆτε εἰς λεπτομερῆ ἐξέτασιν τοῦ παιδὸς καὶ ἐνέγκητε τὴν περὶ ἐπιμεθασίας γνώμην ὑμῶν.

Τὸ βρέφος εἶναι δύο ἐτῶν, ἡ μήτηρ αὐτοῦ,

ἥτις εἶναι νεαρά, εὐτραφὴς καὶ μεγαλόσωμος, οὐδὲν ἔβασανίσθη κατὰ τὸν τοκετὸν τὸ παρὸν δὲ βρέφος εἶναι τὸ τρίτον τέκνον αὐτῆς. Ὁ πατὴρ πεντηκοντούτης ἔχει καλῶς, δὲν εἶναι συφιλιδικὸς οὔτε πότης, ἔσχε μόνον βλεννώροισιν πρὸ πολλῶν ἐτῶν.

Τὸ κρανίον τοῦ παιδὸς δὲν παρουσιάζει τι τὸ ἀνωμαλόν ἢ ῥις εἶναι σιμῆ, σημεῖον ὅτι τὰ σχηματίζοντα τὸ ὄργανον τοῦτο ὄσπᾶ, γόνδροι καὶ λοιπά, δὲν ἔλαβον τὴν ἀπαιτούμενην κανονικὴν ἀνάπτυξιν, ἀλλ' ἀνεπτύχθησαν ἀνωμαλῶς ἢ ὁσφρήσις ὅμως εἶναι τελεία.

Ἡ κοιλότης τοῦ στόματος παρουσιάζει ἀνωμαλίαν τοῦ οὐρανίσκου καὶ τὸ ὑπερώιον ἰστίον εἶναι διηρημένον κατὰ δὲ λέγει ἡ μήτηρ, εὐθὺς μετὰ τὸν τοκετὸν ἡ σταφυλὴ ἦτο διχασμένη καὶ ἡ σχισμὰς ἀπετέλει μετὰ τῆς μήπω συμπληρωθείσης προσεγγίσεως τῶν ὀστέων τοῦ οὐρανίσκου ἐν ἐπίμνησις λ. Ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως δὲ ταύτης, ἡ θήλασις καὶ ἡ κατάποσις ἦτο ἀδύνατος, ὁ δὲ ἐξ ἀιτίας θάνατος ἀναπόφευκτος, ἂν μὴ προσέτρεχεν ἡ μήτηρ εἰς τὴν διὰ κοιλιαρίου καὶ θηλάστρου θρέψιν τοῦ τέκνου αὐτῆς, εἰ καὶ τὰ μέσα ταῦτα συγγάμις ἦσαν ἀνεπαρκῆ, διότι τὸ προσφερόμενον γάλα ἐξήργητο ἐκ τῆς ῥινόσις. Πρῶτοντος ὅμως τοῦ χρόνου, ἡ σχισμὰς, λαμβάνουσα ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀποσπλύντων αὐτὴν σκελῶν μορφὴν, ὡς βλέπομεν σήμερον, κυκλοτερῆ, ἐπέτρεπε τὴν θήλασιν καὶ τὴν κατάποσιν καὶ ἡ διατροφή καθίστατο εὐκολωτέρα. Ἡ ὀδοντοφυΐα ἤρχισε τὴν ἑβδομὴν μῆνα, ἔχει δὲ νῦν τὸ βρέφος ἀρκετούς, ἂν καὶ μερικοὶ ἦναι εὐθύρπτοι, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς ραχίτικους παιδας. Ἐπὶ τοῦ θώρακος πρὸς τὸ κάτω μέρος τοῦ στέρνου καὶ πρὸς τὴν ξιφοειδῆ ἀπόφυσιν ὑπάρχει προεξοχὴ ὀστέωδης, σχηματισθεῖσα ἐξ ἀνωμαλοῦ ἀναπτύξεως τῶν γόνδρων, τῶν συνδεόντων τὰς πλευρὰς μετὰ τοῦ στέρνου καὶ τῆς ξιφοειδοῦς ἀποφύσεως.

Ἄνω ἄκρον.— Ἡ ἄνω ἄρθρωσις τοῦ βραχίονος μετὰ τῆς ὀμοπλάτης ἐκτελεῖ πάσας τὰς ἀπαιτούμενας κινήσεις τοῦτο ὅμως δὲν συμβαίνει καὶ εἰς τὴν ἄρθρωσιν τοῦ ἀγκῶνος, διότι, ὡς ἀντιλαμβάνομαι, τὸ ὠλέκρανον δὲν γιγγλυμοῦται ἐν τῇ τροχαλῇ τοῦ βραχίονος, ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ὁ τένων τοῦ δικεφάλου μῦος εἶ-

ναι βραχὺς ἢ συστέλλεται εἰς βῆθμὸν μὴ ἐπιτρέποντα εἰς τὸν πῆχυν τὴν ἑκτατὴν ἴσως δὲ διὰ τοῦτο φαίνεται καὶ ὁ βραχίον βραχὺς. Ἡ κερκὶς δὲν παρουσιάζει τι τὸ ἀνωμαλόν. Αἱ τῶν χειρῶν ἀνωμαλίαι δὲν εἶναι εἰς βῆθμὸν παρεμποδίζοντα τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῶν.

Κάτω ἄκρον.— Ἡ ἄρθρωσις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηριαίου ὀστέου ἐν τῇ κοτύλῃ τοῦ ἀνωμόμου ὀστέου, ὡς καὶ αἱ κινήσεις τῆς ἄρθρωσεως, εἰσι κανονικαί· τοῦτο ὅμως δὲν παρατηρεῖται εἰς τὴν ἄρθρωσιν τοῦ γόνατος, ἐνθα, μὴ ὑπαρχούσης τῆς ἐπιγονατίδος, ἀφίεται ὁ μηρὸς ἐλεύθερος νὰ ὀλισθαίνῃ ἐπὶ τῆς λείας ἐπιφανείας τῆς κεφαλῆς τοῦ ὀστέου τῆς κνήμης, ποτὲ μὲν πρὸς τὰ ἔμπρός, ποτὲ δὲ πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ εἰς τὰ πλάγια καὶ καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν στάσιν καὶ τὸ βᾶδισμα τοῦ παιδός· αἱ δὲ μυῶνες, αἵτινες ἔχουν συντελοῦν διὰ τῶν προσφύσεων τῶν τενόντων αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀποφύσεων τῆς κνήμης καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιγονατίδος πρὸς στερέωσιν τῆς ἄρθρωσεως τοῦ γόνατος καὶ παρεμποδιστὴν τῶν ἀνωμαλιῶν τούτων κινήσεων, δὲν δύναται νὰ ἐπαρκῶσιν ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τοῦ σιχαμοειδοῦς τούτου ὀστέου. Οἱ πόδες εὐρίσκονται ἐν μεγάλῃ διαστροφῇ, εἰσι δὲ ἀμφότεροι βλαισὸπόδες (valgus). Ἐν γένει δὲ αἱ παρατηρούμεναι ἐπὶ τοῦ παιδὸς τούτου ἀνωμαλίαι εἰσι σύμμετροι εἰς τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω ἄκρα μετ' ἐλαχίστων διαφορῶν.

Ἡ σύντομος αὐτῆ περιγραφή, ὡς προεισαγωγὴ τις, οὕτως εἰπεῖν, τῆς μελλούσης παρ' ἡμῶν ἐπιστημονικῆς καὶ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τοῦ παιδὸς οὗσα, σκοπὸν ἔχει ὅπως ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφανθῇ περὶ τοῦ πρακτέου, ἵνα μὴ εἰς τὸ ἀτελὲς τοῦτο πλᾶσμα ἡ ζωὴ εἰς τὸ μέλλον γείνη φορτίον ἀβάστακτον.

Νούλης.— Ἡ περίπτωσις αὐτὴ εἶναι ἱκανῶς περίεργος, διότι τὰ ἐλαττώματα ἀνεπτύχθησαν ἐκ ραχίτισμοῦ, ἀρχὴν ἔχοντος τὴν κακὴν διὰ γάλακτος ξένου θρέψιν.

Ἐλευθεριδῆς.— Νομίζω ὅτι αἱ ἀλλοιώσεις αὗται ὑπῆρχον ἄρα τῷ τοκετῷ, διὸ πολὺ μᾶλλον θεωρητέαι ὡς ἐνδομήτριοι.

Σιώτης.— Βεβαίως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προσερχόμεναι ἐκ ραχίτισμοῦ ἐπικτήτου, ἀλλ' εἶναι ἀποτέλεσμα

στάσεως τῆς ἀναπτύξεως τὸ κλειστόν, ὁ δὲ ραχίτισμος ὑπεβοήθησε μόνον.

Σγουρδαῖος.— Ἀρμότερα πρέπει νὰ ληρθῶσιν ὑπ' ὄψιν, διότι καὶ τοῦ ραχίτισμοῦ ὑπάρχουσι σημεῖα σαφῆ, ὡς ὅσῃ συγκεκαμμένα, θύραξ τροπιδοειδῆς κτλ.

Πρόεδρος.— Ἡ περίπτωσις εἶναι σπανία, διότι εἰς τὸ αὐτὸ ἄτομον ποικίλαι συναντῶνται ἐλλείψεις. Βεβαίως δὲ ἡ ἀκτινογραφία θέλει σαφηνίσει πολλὰ πράγματα. Φρονῶ ὅμως ὅτι καὶ ὁ συγγενῆς ραχίτισμός ἔλαβε σπουδαῖον μέρος, καθ' ὅσον πλὴν τῆς ἐπικτήτου καὶ ὁ ραχίτισμός τῶν γονέων δύναται νὰ προδιαθέσῃ εἰς τὰ τοιαῦτα.

Ὡς πρὸς τὴν θεραπείαν, ἀπὸ τοῦδε ἔχει τις νὰ ὀρίσῃ πράγματά τινα, π. χ. διὰ τὴν ὑπερίαν δυνατόν νὰ γείνη ἀπὸ τοῦδε ἐπέμβασις ἀποτελεσματικὴ· διὰ τὸ στέρον ἢ διέκκρισις αὐτοῦ ἴσως εἶναι ἐπιπρόωρος· ὡς πρὸς τὰ ἐξαρθρήματα π. χ. τοῦ γόνατος δύναται τις νὰ ἐφαρμόσῃ περιγονατίους ἐλαστικούς ἐπιδέσμους, ὅπως ἐμποδισθῇ τοῦλάχιστον ἡ ἀένανος ἐξάρθρωσις, διότι αὕτη φέρει διὰ τοῦ χρόνου μείζονας διαστροφὰς. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀκτινογραφίαν δύναται τις νὰ λάβῃ καὶ νέας ἐνδείξεις δι' ὀριστικωτέρας καὶ λογικωτέρας ἐγχειρήσεις ἢ χειρισμούς, π. χ. πρὸς ἐπίτευξιν ψευδῶν ἀγκυλώσεων καὶ τελείας ἀκινήσεως τῶν ἄρθρωσεων.

Ἀμπελιδῆς.— Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ ραχίτισμοῦ τῶν γονέων, θέλω προσθέσει τινὰ καὶ περὶ τῶν γονέων. Ὁ πατὴρ τοῦ παιδὸς εἶναι 50 ἐτῶν καὶ ὑγιέστατος, ἔσχε δὲ τὸ τέκνον τοῦτο ἐκ τρίτης γυναικὸς εὐτραφοῦς καὶ ἀνευ οὐδενὸς σημεῖου ραχίτισμοῦ, διὸ φρονῶ, ὡς εἶπεν ὁ κ. Νούλης, ὅτι μᾶλλον εὐλογος εἶναι ἡ ἐξήγησις μου διὰ τῆς κακῆς διαθρέψεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν συναδέλφων περὶ ἀκτινογραφίας, θέλω φροντίσει καὶ περὶ τούτου.

Ἀκολουθῶν ἀναγινώσκονται καὶ ἐπαυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ κ. **Α. Γαβριηλίδης** ἀναγινώσκει ἀνακοίνωσιν περὶ βουβωνικοῦ λοιμοῦ

ὕπὸ ἀρχαιολογικὴν ἔποψιν καὶ προφυλακτικὴν ἀπὸ τῆς νόσου ταύτης, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

« Προκειμένου περὶ βουβωνικοῦ λοιμοῦ, ὅστις νῦν ἐπιδημικῶς ἐνέσκηψεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἀπαγορεύει δὲ ἡμῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει οὐκ ὀλίγον καὶ δικαίως, ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν ὅτι εὐθὺς ὡς ἡ Ἀλεξάνδρεια καταληρῆθη ὑπὸ τινος ἐπιδημίας, ἐπιπέτεται αὕτη σχεδὸν πάντοτε καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐπιτραπήτω μοι νῦν λάβω τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ ἐκθέσω τινὰ ἀναφορικῶς πρὸς τὴν νόσον ταύτην. Ἐπειδὴ δὲ πᾶσα συμπτωματολογικὴ περιγραφή αὐτῆς κατὰ τὰ κλασικὰ τῆς λατρικῆς συγγραμμάτων εἶναι κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἦττον ἀνωφελῆς καὶ ὀχληρὰ εἰς ὑμᾶς, διὰ τοῦτο, ἀποφεύγων τὴν τοιαύτην περιττολογίαν, θέλω περιορισθῆ εἰς τὴν συμπτωματολογίαν τῆς νόσου ὡς περιέγραψαν αὐτὴν οἱ Βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ, καὶ τὴν περιληπτικὴν ἐκθεσὶν τῶν νεωτέρων περὶ αὐτῆς γνώσεων, περὶ ὧν δὲν διακλαμβάνουσι τὰ ἀνά χειρὸς ἡμῶν κλασικὰ συγγραμματα, ἀλλὰ εἰδικώτερα περιοδικὰ (Annales de l'Institut Pasteur 1897, p. 81—663 καὶ 1898, p. 705, 604, 625). Ἐν τοῖς βυζαντιναῖς συγγραμμασι μέχρι σήμερον εὗρον περιγραφὴν τῆς νόσου ὑπὸ Ἰ. Κατακουζηνοῦ, Νικηφόρου, Προκοπίου καὶ Ἀγαθίου· ὁ Κατακουζηνὸς περιγράφει τὸν βουβωνικὸν λοιμὸν ὡς ἐξῆς (Ἰωάννου τοῦ Κατακουζηνοῦ ἱστορικῶν βιβλίων Δ', τόμος IV τοῦ Corpus Scriptorum Byzantinae τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου, σελίς 49, ἔκδοσις B. G. Niebuhri C. F.

« Γενομένη δὲ (ἡ βασιλισσα Εἰρήνη) ἐν Βυζαντίῳ, Ἀνδρόνικον εὗρε τὸν νεώτερον ἀποτεθνηκότα τῶν υἱῶν ὑπὸ τοῦ τότε ἐνσκήψαντος λοιμοῦ (1347 μ. Χ.) ὅς ἐκ τῶν ὑπερβορέων πρῶτον ἀρξάμενος Σκυθῶν, πάντα ἐπέδραμε σχεδὸν τὰ παράλια τῆς οἰκουμένης, καὶ τὸ πολὺ διέφθειρε τῶν ἐνοικούντων· οὐ γὰρ Πόντον μόνον διήλθε καὶ Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἀλλὰ καὶ Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν... καὶ κύκλῳ πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην· οὕτω δὲ ἦν ἀμυχον τὸ κακόν, ὡς μήτε δίαίταν μηδεμίαν, μήτε ῥώμην σώ-

ματος δυναθῆναι ἀντισχεῖν· πάντα γὰρ ὁμοίως καθήρει καὶ ἰσχυρὰ καὶ ἀσθενῆ σώματα, καὶ οἱ μάλιστα θεραπευόμενοι ὁμοίως ἀπέθνησκον τοῖς ἀπορωτάτοις· ἀνοσον μὲν γὰρ ἦν ἐκεῖνο τὸ ἔτος παντάπασιν εἰς τὰς ἄλλας ἀσθενείας· εἰ δὲ τις καὶ προέκμνε τι, πάντα εἰς ἐκεῖνο κατέληγε τὸ νόσημα, καὶ οὔτε λατρῶν ἐξήρει τέχνη οὐδεμία, οὔτε παρόμοιον πᾶσιν ἦν, ἀλλ' οἱ μὲν, αὐτίκα οὐδὲ πρὸς βραχὺ ἀντέχοντες αὐθημερὸν ἀπέθνησκον, ἐνιοὶ δὲ καὶ αὐθαρῆ· ὅσοι δὲ ἐπὶ δυσὶν ἀντείχον, ἢ τρισὶν ἡμέραις, πρῶτα μὲν πυρετῶ κατείχοντο λαθροτάτῳ, καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ νοσήματος ἐμπίπτοντος, ἀφωνία κατείχοντο καὶ ἀναισθησίᾳ πρὸς πάντα τὰ γινόμενα, καὶ ὡς περὶ πρὸς ὕπνον κατεφέροντο βαθύν· ἦν δὲ πού ἀνανήψειαν, φθέγγεσθαι μὲν ἐβούλοντο, δυσκίνητος δὲ ἡ γλῶσσα ἦν καὶ ἀδιάφρωτα τὰ πολλὰ ἐφθέγγοντο, τῶν περὶ τὸ ἴδιον νεύρων νεκρωθέντων, καὶ τὰ χεῖρα ἀπέθνησκον· ἐτέροις δὲ οὐκ εἰς τὴν κεφαλὴν, ἀλλ' εἰς τὸν πνεύμονα ἐμπίπτον τὸ κακόν, φλόγωσις τε ἦν αὐτίκα πρὸς τὰ ἔνδον καὶ δριμύειας ἐνεποίει ἀληθῶς δόνας περὶ τὰ στήθη· ὑφαιμὸν τε πτύελον ἀνέπεμπον, καὶ πνεῦμα ἀτοπον ἀπὸ τῶν ἔνδον, καὶ δυσῶδες· ἢ τε φάρυγγ καὶ ἡ γλῶσσα καταξηραίνόμενα ὑπὸ τοῦ καύσωνος, μέλανα καὶ αἱματώδη ἦσαν· καὶ ποτὸν τό τε πλέον καὶ τὸ ἔλασσον ἐν ὁμοίῳ καθειστήκει· καὶ ἡ ἀγρυπνία ἐνέειτο διὰ παντός, καὶ ἀπορία πανταχόθεν ἦν, ἐπὶ τε ταῖς ὠλέναις ταῖς ἄνω καὶ κάτω, οὐκ ὀλίγοις δὲ καὶ πρὸς τὰς σιαγόνας καὶ ἐτέροις ἐν ἐτέροις μέρεσι τοῦ σώματος ἀποστάσις ἐγίνοντο, τοῖς μὲν μέλλουσιν, τοῖς δὲ ἐλάσσουσιν, καὶ μέλαινα φλυκτίδες ἀναφύοντο, ἐτέροις δὲ ὡς περὶ στίγματα μέλανα κατὰ παντός τοῦ σώματος ἐξήθη, ὅ τοις μὲν ἀραιὰ τε καὶ διαφανέστερα, τοῖς δὲ ἀμυδρότερα καὶ συνεχῆ· καὶ πάντες ὁμοίως ὑπὸ πάντων ἔθνησκον· τοῖς μὲν γὰρ τὰ πάντα ἐπεγίνετο, τοῖς δὲ πλείω ἢ ἐλάσσον, οὐκ ὀλίγοις δὲ καὶ ἐν τῶν πάντων ἤρχετο πρὸς θάνατον· ὅσοι δὲ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν, οὐκέτι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κατείχοντο κακοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ θαρσαλέῳ ἦσαν ἤδη· δις γὰρ οὐκ ἐπιλάμβανεν, ὥστε καὶ ἀκτείνειν· ἀποστάσεις δὲ ἐγίνοντο μεγάλαι

πρὸς τοῖς μηροῖς, ἢ ἐν ταῖς ὠλέναις, ὧν τε μνομένων, σφάκελος ἐξέρρει δυσώδης καὶ πολὺς, καὶ τὸ νόσημα διεφορεῖτο εἰς ἐκεῖνο, τὴν διανοηλοῦσαν ὕλην ἀπορρίπτων· πολλοὶ δὲ καὶ ὑπὸ πάντων κατασχεθέντες, παρὰ δόξαν διεσφύζοντο· ἦν δὲ ἐπικουρία οὐδεμία οὐδ' ἀμύνη· ὁ γὰρ ἐτέρῳ συνήνεγκε, τοῦθ' ἐτέρῳ τὰ ἴσα πάσχοντι δηλητήριον ἐγίνετο· καὶ ἔτερος ἀφ' ἐτέρου θεραπείας ἀνεπίμπλαντο τῆς νόσου, καὶ τὴν πλείστην φθορὰν τοῦτο ἐνεποίει, καὶ πολλοὶ οἰκίαι ἐκενώθησαν τῶν οἰκητόρων, καὶ τῶν ἀλόγων τοῖς κυρίοις συναποθανόντων· δεινότατον δὲ ἦν ἡ ἀθυσμία. Ὅποτε γὰρ τις αἰσθεῖτο κήμωντος ἑαυτοῦ, ἐλπὶς οὐδεμία σωτηρίας ὑπελείπετο, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον τραπέμενοι, προέεντο σφᾶς αὐτοῦ, καὶ ἀπέθνησκον ἐν τῷ αὐτίκα, μεγάλην ῥοπήν τῷ νοσήματι τὴν ἀθυμίαν προστίθεντες· τὸ μὲν οὖν τῆς νόσου εἶδος τοιοῦτον κρείσσον λόγου ἦν, ὅθεν καὶ μάλιστα ἐδεδήλωτο, οὐ τῶν συντρόφων καὶ τῆ φύσει προσηκόντων τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἕτερον τι ὄν ὑπὸ Θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις ἐπεννηγεμένον πρὸς σωφρονισμόν· καὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ τοιοῦτου βελτίους τὴν ψυχὴν ἐγένοντο σωφρονισθέντες, οὐ μόνον οἱ τελευτήσαντες, ἀλλὰ καὶ ὅσοι περιεγένοντο τῆς νόσου· πάσης γὰρ ἀπέσχοντο κακίας ἐν τῷ τότε χρόνῳ, καὶ ἀρετῆς ἐπεμελοῦντο καὶ πολλοὶ τὰ ὄντα πένησι διένειμον καὶ πρὶν τὴν νόσον εἰς αὐτοῦς ἐγκατασκήψαι· εἰ δὲ ποτε καὶ αἰσθοντο αὐτοῦς κτεχομένους, οὐδεὶς ἦν οὕτως ἀναληγῆτως ἔχων, ὥστε μὴ μετόνοικον ἐνδείξασθαι τῶν πεπλημμελημένων, καὶ πρὸς τὰ ἐκεῖ δικαιοτήρια μὴ πρόφασιν τινα παρασχεῖν τοῦ σωθῆσθαι ὑπὸ Θεοῦ, εἰ μὴ πάνυ ἀνιάτως εἶχε καὶ ἀθεραπεύτως τὴν ψυχὴν ὑπὸ τῆς τοιαύτης νόσου πλείστοι τε ἀπέθνησκον ἐν Βυζαντίῳ τότε, καὶ ὁ βασιλεὺς παῖς Ἀνδρόνικος κατασχεθείς, ἐτελεύτησε τριτάτος.

Τὴν αὐτὴν πανώλη περιγράφει καὶ ὁ Νικηφόρος Γρηγοράς (Ῥωμαϊκῆς Ἱστορίας λόγος ΙΣ', τόμος II, σελίς 797. Corpus Scriptorum Byzantinae 7) ὡς ἐξῆς:

« Κατὰ τοῦτον μέντοι τὸν χρόνον νόσημα τοῖς ἀνθρώποις ἐνέσκηψε βαρὺ καὶ λοιμῶδες, ἀρξάμενον ἀπὸ Σκυθῶν καὶ Μαιώτιδος καὶ τῶν τοῦ Τανάϊδος ἐκβολῶν, ἦρος ἄρτι καθι-

σταμένου, καὶ διήρκεσαν ἅπαντα τὸν ἐναυτὸν ἐκεῖνον, μεταβαίνον καὶ διαφθείρον ὡσαύτως μόνην ἐς τὰ κρηθῆς τὴν παράλιον οἰκουμένην, πόλεις ὁμοῦ καὶ χώρας, τὰς τε ἡμετέρας καὶ ὅσαι κατὰ τὸ συνεχὲς διήκουσιν, ἄχρι Γαδείρων τε καὶ Στήλων Ἡρακλείων· δευτέρου δ' ἐπιόντος ἔτους, μετέβη καὶ ἐς τὰς τοῦ Ἀιγαίου νήσους· ἔπειτα καὶ Ῥοδίων ἠψατο, καὶ Κυπρίων ὁμοίως, καὶ ὅσοι τὰς ἄλλας νέμονται νήσους· ἐπενέμετο δὲ τὸ πάθος ἐπίσης ἀνδράς καὶ γυναῖκας, πλουσίους καὶ πένητας, γῆραιούς καὶ νέους, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, οὐδεμιᾶς οὐθ' ἡλικίας οὔτε τύχης ἐρείδετο· ἐκενοῦντο δ' οἰκίαι πλείστα κατὰ πᾶσιν τῶν οἰκητόρων ἀπάντων μιᾶς ἡμέρας, ἢ καὶ δυσὶν ἐνίοτε, μηδεὶς μὴδενὶ βοηθεῖν δυναμένου, μήτε δὲ τῶν γειτονούντων, μήτε μὴν τῶν κατὰ γένος καὶ καθ' αἷμα προσηκόντων οὐδενός· οὐ μόνους γε μὴν ἀνθρώπους τὸ πάθος οὕτως διετέλει μαστιζόν· ἀλλὰ καὶ εἰ τι κατ' οἶκον ὡς τὰ πολλὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐκείνοις συνέζητε καὶ συνήκει τῶν ἄλλων ζώων· κύνες φημί καὶ ἵππους καὶ ὄρνιθων παντοῖα γένη, καὶ εἴτινες ἐν τοῖς τῶν οἴκων τοίχοις ἀκοῦντες ἔυχον μύες· σημεῖα δὲ τοῦ τοιοῦτου νοσήματος ἦν ἐξανθούντα, καὶ τοῦ ἀθροῦς πρόδρομα θανάτου ἐκείνου, ἐγκώδης τε ἐκφυσίς τις περὶ τὰς ἀρχὰς τῶν μηρῶν καὶ τῶν βραχιόνων, καὶ ἅμα αἱματώδης φλόγη, ἢ τοῦς συσχεθέντας αὐθημερὸν ἐνίοτε, καθημένους ἢ βαδίζοντας, τοῦ παρόντος ἀπῆγε τάχιστα βίου· ὅτε δὲ καὶ Ἀνδρόνικος, ὁ τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως νεώτερος, ἐτεθνήκει.

Ὡς βλέπετε, αἱ περιγραφαὶ τῆς νόσου εἰσι τοιαῦται, ὥστε οὐδεμία μένει ἀμφιβολία, ὅτι πρόκειται περὶ βουβωνικοῦ λοιμοῦ· ἐπιτρέψατέ μοι μάλιστα νῦν ἐπισυναψῶ εἰς ταύτας καὶ τὴν τοῦ Προκοπίου, ἣν καίτοι ἐκτενεστέραν λεπτομερῶς ἀναφέρω, διότι ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὴν νόσον ὑπὸ πάσας αὐτῆς τὰς κλινικὰς μορφάς (Προκοπίου Καισαρέως Ἱστοριῶν τῆς Λ' τετραδός, κβ', γγ' τόμος XVIII τοῦ Corpus Scriptorum Byzantinae, σελίς 249—259).

« Ὑπὸ δὲ τούτους τοὺς χρόνους λοιμὸς γέγονεν, ἐξ οὗ δὴ ἅπαντα ὀλίγου ἐδέησε τὰ ἀνθρώπεια ἐξίτηλα εἶναι· ἅπασιν μὲν οὖν τοῖς

» ἐξ οὐρανοῦ ἐπισκήπτουσι, ἕως ἂν καὶ λέ-
 » γοιτό τις ὑπ' ἀνδρῶν τελευτηῶν αἰτίου λό-
 » γος, οἷα πολλὰ φιλοῦσιν οἱ ταῦτα δεινοὶ
 » αἰτίαι τερατεύεσθαι οὐδαμῆ ἀνθρώπων κα-
 » ταληπτάς οὐσας, φυσιολογίας τε ἀναπλάσσειν
 » ὑπερορίους, ἐξεπιστάμενοι μὲν ὡς λέγουσιν
 » οὐδὲν ὑγιές, ἀποχρῆν δὲ ἡγούμενοι σφίσι,
 » ἦν γε τῶν ἐντυγχάνοντων τινὰς τῷ λόγῳ
 » ἐξαπατήσαντας, πείσωσι· τούτῳ μὲντοι τῷ
 » κακῷ πρόφασιν τινὰ ἢ λόγῳ εἰπεῖν ἢ δια-
 » νοία λογίσασθαι, μηχανὴ τις οὐδεμία ἐστὶ,
 » πλὴν γε δὴ ὅσα ἐς τὸν Θεὸν ἀναφέρεσθαι·
 » οὐ γὰρ ἐπὶ μέρους τῆς γῆς οὐδὲ ἀνθρώπων
 » τίσι γέγονεν, οὐδέ τινα ὥραν τοῦ ἔτους ἔσχεν,
 » ὅθεν ἂν καὶ σοφισματικαί αἰτίαι εὐρέσθαι δυ-
 » νατὰ εἴη· ἀλλὰ περιεβάλλετο μὲν τὴν γῆν
 » ζύμπασαν, βίους δὲ ἀνθρώπων ἅπαντας
 » ἐβλάψε, καίπερ ἀλλήλων ἐς τὸ ἐναντίον παρὰ
 » πολὺ διαλλάσσοντας, οὔτε φύσεως τινος οὔτε
 » ἡλικίας φρενῶν· εἴτε γὰρ χωρίων ἐνοι-
 » κήσεσιν, εἴτε νόμῳ διαίτης, ἢ φύσεως τρόπῳ,
 » ἢ ἐπιτηδεύμασιν, ἢ ἄλλῳ ὅτῳ ἀνθρώπων
 » ἀνθρωποὶ διαφέρουσιν, ἐν ταύτῃ δὴ τῇ νόσῳ
 » τὸ διαλλάσσειν οὐδὲν ὠνησεν· ἐπέσκηψε δὲ
 » τοῖς μὲν ὥρα θερούς, τοῖς δὲ χειμῶνι, τοῖς
 » δὲ κατὰ τοὺς ἄλλους καιρούς. Λεγέτω μὲν
 » οὖν, ὡς πῆ ἕκαστος περὶ αὐτῶν γινώσκει, καὶ
 » σοφιστῆς καὶ μετεωρολόγος, ἐγὼ δὲ, ὅθεν τε
 » ἤρξατο ἡ νόσος ἦδε, καὶ τρόπῳ δὴ ὅτῳ τοὺς
 » ἀνθρώπους διέφθειρεν, ἐρῶν ἔρχομαι·

» Ἡρξάτο μὲν ἐξ Αἰγυπτίων, οἱ ὤκηται ἐν
 » Πηλουσίῳ, γενομένη δὲ δίχα πῆ μὲν, ἐπὶ τε
 » Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς ἑλλῆς Αἰγύπτου
 » ἐχώρησε, πῆ δὲ ἐπὶ Παλαιστίνους τοὺς Αἰ-
 » γυπτίοις ὁμόρους ἦλθεν, ἐνταῦθ' ἐν τε κατέ-
 » λαβε τὴν γῆν σύμπασαν, ὁδῶ τε αἰεὶ ποιοῦσα
 » καὶ χρόνοις βλαδίζουσα τοῖς καθήκουσιν· ἐπὶ
 » ῥητοῖς γὰρ ἐδόκει χωρεῖν, καὶ χρόνον τακτὸν
 » ἐν χώρῳ ἕκαστῇ διατρίβην ἔχειν· ἐς οὐδένας
 » μὲν ἀνθρώπων παρέργως τῷ φθόρῳ χρωμένη,
 » σκεδαννυμένη δὲ ἐρ' ἐκότερα μέγροι ἐς τὰς
 » τῆς οἰκουμένης ἐσχαιτάς, ὡς περ δεδοικυῖα
 » μὴ τις αὐτὴν τῆς γῆς διαλάθοι μυχός· οὔτε
 » γὰρ νῆσον τινα, ἢ σπήλαιον, ἢ ἀκρώρειαν ἐλί-
 » πετο, ἀνθρώπους οἰκῆτορας ἔχουσαν· ἦν δὲ
 » πού τινα καὶ παρήκατο χώραν, ἢ μὴ ψαύ-
 » σασα τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων ἢ ἀμωσγέπως
 » αὐτῶν ἀψαμένῃ, ἀλλὰ χρόνῳ τῷ ὑστέρῳ

» αὐθις ἐνταῦθα ἐπκινούσας τῶν μὲν περιόικων,
 » οἷς δὲ πικρότατα ἐπέσκηψε πρότερον, οὐδα-
 » μῶς ἠψατο· τῆς δὲ χώρας ἐκείνης οὐ πρότε-
 » ρον ἀπέστη, ἕως τὸ μέτρον ὀρθῶς καὶ δικαίως
 » τῶν τετελευτηκότων ἀπέδωκεν, ὡς περ καὶ
 » τοῖς ἀμφ' αὐτὴν ὠκημένοις χρόνῳ τῷ προ-
 » τέρῳ διεφθάρθη τετύγηκεν· ἀρξάμενη δὲ αἰεὶ
 » ἐκ τῆς παραλίας ἢ νόσος ἦδε, οὕτω δὴ ἐς τὴν
 » μεσόγειον ἀνέβαινε χώραν· δευτέρῳ δὲ ἔτει
 » ἐς Βυζάντιον, μεσοῦντος τοῦ ἦρος, ἀφίκετο,
 » ἐνθα καὶ ἐμὲ οἱ ἐπιδημῶντες τῆνικαῦτα ξυνέβη·
 » ἐγένετο δὲ ὡδὲ· φάσματα δαιμόνων πολλοῖς
 » ἐς πᾶσαν ἀνθρώπων ἰδέσθαι ὤφθη, ὅσοι τε
 » αὐτοῖς παρκαίπτοιεν, παίσσθαι ὦντο πρὸς
 » τοῦ ἐντυχόντος ἀνδρός, ὅπῃ παρατύχοι τοῦ
 » σώματος, ἅμα τε τὸ φάσμα ἐώρων καὶ τῆ
 » νόσῳ αὐτίκα ἠλίσκοντο· κατ' ἀρχάς μὲν οὖν
 » οἱ παραπεπτωκότες ἀποτρέπεσθαι αὐτὰ ἐπει-
 » ρῶντο, τῶν τε ὀνομάτων ἀποστοματίζοντες
 » τὰ θεϊότατα, καὶ τὰ ἄλλα ἐξοσιούμενοι, ὡς
 » ἕκαστός πῃ ἐδύνατο· ἦνυσον μὲντοι τὸ παρά-
 » παν οὐδέν, ἐπεὶ κἂν τοῖς ἱεροῖς οἱ πλείστοι
 » καταρρυγόντες διεφθείροντο· ὕστερον δὲ οὐδὲ
 » τοῖς φλοῖσι κελουσίσι ἐπακούειν ἤξιουν,
 » ἀλλὰ κηθεύξαντες αὐτοὺς ἰωματίοις, ὅτι
 » δὴ οὐκ ἐπαίειεν προσεποιούντο, καίπερ
 » ἀρασσαμένων αὐτοῖς τῶν θυρῶν, δεικνύον-
 » τες δηλονότι, μὴ δαιμόνων τις ὁ καλῶν εἴη·
 » τίσι δὲ οὐχ οὕτως ὁ λοιμὸς ἐπέσκηψεν, ἀλλ' ὅ-
 » ψιν ὀνείρου ἰδόντες, ταῦτό τοῦτο πρὸς τοῦ
 » ἐπιστάντος πάσχειν ἐδόκουν, ἢ λόγου ἀκούειν
 » προλέγοντος σφίσι, ὅτι δὴ ἐς τῶν τεθνηζομέ-
 » νων τὸν ἀριθμὸν ἀνάγκη εἶεν. Τοῖς μὲν-
 » τοι πλείστοις οὔτε ὑπαρ οὔτε ὄναρ αἰσθη-
 » μένοις τοῦ ἐσομένου, εἴτα τῇ νόσῳ ξυνέβη
 » ἀλῶναι· ἠλίσκοντο δὲ τρόπῳ τοιῶδες· ἐπύ-
 » ρεσσον ἄφρον, οἱ μὲν ἐξ ὑπνοῦ ἐγγεγευμένοι,
 » οἱ δὲ περιπάτους ποιοῦμενοι, οἱ δὲ ἄλλο ὅ, τι
 » δὴ πράσσοντες· καὶ τὸ μὲν σῶμα οὔτε τι
 » διήλασσε τῆς προτέρως χροιάς, οὔτε θερμὸν
 » ἦν, ἄτε πυρετοῦ ἐπιπεσόντος, οὐ μὲν οὐδὲ
 » φλόγῳσις ἐπεγίνετο, ἀλλ' οὕτως ἀβληγρός
 » τις ἐξ ἀρχῆς τε καὶ ἄχρις ἐσπέρας ὁ πυρετός
 » ἦν, ὡς τε μήτε τοῖς νοσοῦσιν αὐτοῖς, μήτε
 » ἰατρῶ ἀπτομένῳ, δόκησιν κινδύνου παρέχε-
 » σθαι· οὐ γὰρ οὖν οὐδέ τις τελευτῶν τῶν
 » περιπεπτωκότεων ἀπ' αὐτοῦ ἔδοξεν· ἡμέρῃ
 » δὲ τοῖς μὲν τῇ αὐτῇ τοῖς δὲ τῇ ἐπιγενομένῃ,

» ἐτέροις δὲ οὐ πολλὰς ὕστερον βουθῶν ἐπήρτο,
 » οὐκ ἐνταῦθα μόνον, ἐνθα καὶ τὸ τοῦ σώματος
 » μῦριον, ὃ δὴ τοῦ ἥτρου ἐνεργὲν ἐστίν, ἀλλὰ
 » καὶ τῆς μασχάλης ἐντός, ἐνίοις δὲ καὶ παρὰ
 » τὰ ὦτα καὶ ὅπου ποτὲ τῶν μερῶν ἔτυχε.

» Ἐὰ μὲν οὖν ἄχρι τοῦδε πᾶσιν ὁμοίως
 » σχεδόν τι τοῖς τῇ νόσῳ ἀλισκομένοις ξυνέ-
 » θαινε· τὰ δὲ ἐνθένδε οὐκ ἔγω εἰπεῖν πρότερον
 » ἐν τῷ διαλλάσσοντι τῶν σωμάτων καὶ ἢ
 » διαφορὰ τῶν συμπιπτόντων ἐγένετο, ἢ ὅπῃ
 » ποτὲ βουλομένῳ εἴη τῷ τὴν νόσον ἐπαγα-
 » γόντι· ἐπεγίνετο γὰρ τοῖς μὲν κῶμα βαθύ,
 » τοῖς δὲ παραφροσύνη ὄξεια, ἐκότεροι τε
 » τὰ πρὸς τὴν νόσον ἐπιτηδείως ἔχοντα ἐπα-
 » σχαν· οἷς μὲν γὰρ τὸ κῶμα ἐπέκειτο, πάν-
 » των ἐπιληθήμενοι τῶν ἐιωθότων σφίσι,
 » ἐς αἰεὶ καθεύδειν ἐδόκουν· καὶ εἰ μὲν τις
 » αὐτῶν ἐπιμελοῖτο, μεταξὺ ἤσθιον, τινὲς δὲ
 » καὶ ἀπημελημένοι, ἀπερίζετροφῆς εὐθὺς ἔθνη-
 » σκον· οἱ μὲν τοι τῷ τῆς παραφροσύνης ἀ-
 » λόντες κακῷ, ἀγρυπνίῃ τε καὶ φαντασίῃ
 » πολλῇ εἶχοντο· καὶ τινὰς ὑποπτεύοντες ἐπιέ-
 » ναι σφίσι, ὡς δὴ ἀπολοῦντας, ἐς παραλίην τε
 » καθίσταντο, καὶ ἀναβῶντες ἐξ αἰσίων οἶον, ἐς
 » φυγὴν ὤρμηντο· οἱ τε αὐτοὺς θεραπεύοντες,
 » καμῶν ἀπαύστῳ ἐχόμενοι, τὰ ἀνήκεστα ἐς
 » αἰεὶ ἐπασχον· διὸ δὴ ἅπαντες αὐτοὺς οὐχ
 » ἤτσον ἢ τοῖς πονοῦμένοις ὠκίζοντο, οὐχ
 » ὅτι τῷ λοιμῷ ἐπιέζοντο ἐκ τοῦ προσιέναι
 » (οὔτε γὰρ ἰατρῶ οὔτε ἰδιώτῃ μεταλαχεῖν τοῦ
 » κακοῦ τοῦδε τῶν νοσοῦντων ἢ τῶν τετελευ-
 » τηκότων ἀπτομένῳ ξυνέβη· ἐπεὶ πολλοὶ μὲν
 » αἰεὶ καὶ τοὺς οὐδὲν σφίσι προσήκοντες ἢ
 » θάπτοντες, ἢ θεραπεύοντες, ταύτῃ δὴ τῇ
 » ὑπουργίᾳ παρὰ δόξαν ἀντέχον· πολλοὶ δὲ
 » τῆς νόσου ἀπραφασίως αὐτοῖς ἐπιπεσοῦ-
 » σης, εὐθὺς ἔθνησκον), ἀλλ' ὅτι ταλαιπωρίῃ
 » πολλῇ εἶχοντο· ἐκ τε γὰρ τῶν στραμάτων
 » ἐκπιπτόντας καὶ κυλινδουμένους ἐς τὸ ἔδα-
 » ρος, ἀντικαθίστων αὐθις, καὶ ῥιπτεῖν σφᾶς
 » αὐτοὺς ἐκ τῶν οἰκημάτων ἐριμένους, ὠθού-
 » ντες τε καὶ ἀνθίλλοντες ἐβίβζοντο εἰς ὕδαρ τε,
 » οἷς παρατύχοι, ἐμπέσειν ἤθελον, οὐ δὴ οὐχ
 » ὅσον τοῦ ποτοῦ ἐπιθυμία (ἐς γὰρ θάλασσαν
 » οἱ πολλοὶ ὤρμηντο), ἀλλ' αἰτίαν ἦν μάλι-
 » στα ἢ τῶν φρενῶν νόσος· πολὺς δὲ αὐτοῖς
 » καὶ περὶ τὰς βρώσεις ἐγένετο πόνος· οὐ γὰρ
 » εὐπετῶς προσίεντο ταύτας· πολλοὶ τε ἀπο-

» ρία τοῦ θεραπεύοντος διεφθάρσαν, ἢ λιμῶ
 » πιέζόμενοι, ἢ ἀφ' ὑψηλοῦ καλιέντες τὸ σῶμα·
 » ὅσοις δὲ οὔτε κῶμα, οὔτε παραφροσύνη ἐνε-
 » πσε, τούτοις δὴ ὅ τε βουθῶν ἐσρακελίξε καὶ
 » αὐτοὶ ταῖς ὀδύνας οὐκέτι ἀντέχοντες, ἔθνη-
 » σκον· τεκμηριώσσει δ' ἂν τις καὶ τοῖς ἄλλοις
 » ἅπασιν κατὰ ταῦτα ξυμβῆναι· ἀλλ' ἐπεὶ ἐν
 » αὐτοῖς ὡς ἥκιστα ἦσαν, ξυνεῖναι τῆς ὀδύνης
 » οὐδαμῆ εἶχον, τοῦ πάλους αὐτοῖς τοῦ ἀμφὶ
 » τὰς φρένας παραιρουμένου τὴν αἰσθήσιν.

» Ἄπορούμενοι γοῦν τῶν τινὲς ἰατρῶν τῇ
 » τῶν συμπιπτόντων ἀγνοίᾳ, τότε τῆς νόσου
 » κεφάλαιον ἐν τοῖς βουθῶσιν ἀποκεκρίσθη
 » οἰόμενοι, διερευνᾶσθαι τῶν τετελευτηκότων
 » τὰ σώματα ἔγνωσαν· καὶ διελόντες τῶν
 » βουθῶνων τινὰς, ἀνθρακος δεινόν τι χρῆμα
 » ἐκπεφυκὸς εὐρον· ἔθνησκον δὲ οἱ μὲν αὐτίκα,
 » οἱ δὲ ἡμέραις πολλὰς ὕστερον· τίσι τε φλυ-
 » κταιναις μελαίναις, ὅσον φακοῦ μέγεθος,
 » ἐξήθη· τὸ σῶμα, οἱ οὐδὲ μίαν ἐπεθῶν ἡμέ-
 » ραν, ἀλλ' εὐθύως ἀπκντες ἔθνησκον· πολ-
 » λούς δὲ καὶ τις αὐτόμαχος αἵματος ἐπιγενο-
 » μενος ἔμετος εὐθὺς διεγρήσατο· ἐκεῖνο μὲντοι
 » ἀποφῆνασθαι ἔγω, ὡς τῶν ἰατρῶν οἱ δοκι-
 » μώτατοι πολλοὺς μὲν τεθνήξασθαι προηγ-
 » ρεον, οἱ δὲ κακῶν ἀπκθεῖς ὀλίγῳ ὕστερον
 » παραδόξως ἐγίνοντο, πολλοὺς δὲ ὅτι σωθή-
 » σασθαι ἰσχυρίζοντο, οἱ διαφθάρησθαι ἐμελ-
 » λον αὐτίκα δὴ μάλα· οὕτως αἰτίαι τις ἦν
 » οὐδεμία ἐν ταύτῃ τῇ νόσῳ ἐς ἀνθρώπου λο-
 » γισμὸν φέρουσα· πᾶσι γὰρ τις ἀλύγιστος
 » ἀπόφασις ἐπὶ πλείστον ἐφέρετο, καὶ τὰ λου-
 » τὰ τοὺς μὲν ὠνησε, τοὺς δὲ οὐδὲν τι ἤτσον
 » κατέβλαψεν· ἀμελοῦμενοί τε πολλοὶ ἔθνησκον,
 » πολλοὶ δὲ παρὰ λόγον ἐσφάζοντο· καὶ πάλιν
 » αὐτὰ τῆς θεραπειᾶς ἐφ' ἐκάτερα· τοῖς χρω-
 » μένοις ἐχώρει, καὶ, τὸ ζύμπαν εἰπεῖν, οὐδεμία
 » μηχανὴ ἀνθρώπων ἐς τὴν σωτηρίαν ἐξεύρητο,
 » οὔτε προφυλαξάμενῳ μὴ πέπονθῆναι, οὔτε
 » τοῦ κακοῦ ἐπιπεσόντος περιγενέσθαι, ἀλλὰ
 » καὶ τὸ παλιῖν ἀπροφάσιστον ἦν καὶ τὸ πε-
 » ρεῖναι αὐτόμαχον· καὶ γυναῖξί δὲ ὅσαι
 » ἐκύου προῦπτος ἐγένετο τῇ νόσῳ ἀλισκομέ-
 » ναις ὁ θάνατος· αἱ μὲν γὰρ ἀμβλώσασθαι
 » ἔθνησκον, αἱ δὲ τίκτουσαι ξυν αὐτοῖς εὐθὺς
 » τοῖς τικτομένοις ἐφθείροντο· τρεῖς μὲντοι λε-
 » γοῦς λέγουσι τῶν παιδίων σφίσι ἀπολομέ-
 » νων περιγενέσθαι, καὶ μιᾶς ἤδη ἐν τῷ το-

» κατὰ ἀποθανούσης τετέλειται τε καὶ περιεῖναι
 » τῶν παιδῶν ξυμβῆναι· ὅσους μὲν οὖν μείζων
 » τε ὁ βουθῶν ἤρετο καὶ ἐς πύον ἄφικτο, τού-
 » τοις δὴ περιεῖναι τῆς νόσου ἀπαλλασσομένοις
 » ξυνέβαινε, ἐπεὶ δῆλον ὅτι αὐτοῖς ἡ ἀκμὴ
 » ἐς τοῦτο ἐλελωσῆκει τοῦ ἀνθρακος, γνῶρι-
 » σμά τε τῆς ὑγείας τοῦτο ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον
 » ἐγίνετο· οἷς δὲ ὁ βουθῶν ἐπὶ τῆς προτέρας
 » ἰδέας διέμεινε, τούτοις περιεστῆκει τὰ κακὰ,
 » ὧν ἄρτι ἐμνήσθη· τισὶ δὲ αὐτῶν καὶ τὸν
 » μηρὸν ἀποξηρανθῆναι ξυνέβη, ἐφ' οὗ ὁ βου-
 » θῶν ἐπαρθείς ὡς ἡκιστα ἔμπυος γέγονεν·
 » ἄλλοις τε οὐκ ἐπ' ἀκεραίῳ τῇ γλώστῃ περι-
 » γενέσθαι τετύχηκεν, ἀλλ' ἢ τραυλιζοῦσιν, ἢ
 » μόλις τε καὶ ἄσχημα φθιγγόμενοις βιώνει.

« Ἡ μὲν οὖν νόσος ἐν Βυζαντίῳ ἐς τέσσα-
 » ρας διήλθε μῆνας, ἤκμασε δὲ ἐν τρισὶ μάλι-
 » στα· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἔθνησκον τῶν εἰω-
 » θότων ὀλίγω πλείους, εἶτα ἔτι μᾶλλον τὸ
 » κακὸν ἤρετο· μετὰ δὲ ἐς πεντακισχιλίους
 » ἡμέρας ἐκάστη ἐξικνεῖτο τὸ τῶν νεκρῶν μέ-
 » τρον, καὶ αὖθις πάλιν ἐς μυρίους τε, καὶ
 » τούτων ἔτι πλείους ἦλθε· τὰ μὲν οὖν πρῶτα
 » τῆς ταφῆς αὐτὸς ἕκαστος ἐπεμελεῖτο τῶν
 » κατὰ τὴν οἰκίαν νεκρῶν, οὓς δὴ καὶ ἐς ἀλ-
 » λοτρίας θήκας ἔρριπτον, ἢ λαμβάνοντες, ἢ
 » βιαζόμενοι· ἐπειτα δὲ πάντα ἐν ἄπασιν ξυνε-
 » ταρχήθη· δοῦλοι τε γὰρ ἔμειναν δεσποτῶν
 » ἔρημοι, ἄνδρες τε τὰ πρότερα λίαν εὐδαίμο-
 » νες, τῆς τῶν οἰκετῶν ὑπουργίας, ἢ νοσοῦντων
 » ἢ τετελευτηκότων, ἐστέρητο, πολλαὶ τε οἰ-
 » κίαι παντάπασιν ἔρημοι ἀνθρώπων ἐγένοντο·
 » διὸ δὴ τισὶ ξυνέβη τῶν γνωρίμων τῇ ἀπορίᾳ,
 » ἡμέρας πολλὰς ἀτάφοις εἶναι· ἐς τε βασιλεῖα
 » ἢ τοῦ πράγματος πρόνοια, ὡς τὸ εἶκος, ἦλθε·
 » στρατιώτας οὖν ἐκ παλατίου καὶ γρήματα
 » νείμας, Θεόδωρον ἐκέλευε τοῦ ἔργου τούτου
 » ἐπιμελεῖσθαι· ὅς δὴ ἀποκρίσας ταῖς βασιλι-
 » καῖς ἐφειστήκει, αἰεὶ τῷ βασιλεῖ τὰς τῶν
 » ἰκετῶν δεήσεις ἀγγέλλων, σημαίνων τε αὖθις
 » ὅσα ἐν αὐτῷ βουλομένῳ εἶη· ῥαζοφρονδάρειον
 » τῇ Λατίνων φωνῇ τὴν τιμὴν ταύτην καλοῦσι
 » Ῥωμαῖοι· οἷς μὲν οὖν οὕτω παντάπασιν ἐς
 » ἔρημίαν ἐμπεπωκότα τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν
 » ἐτύχχανεν, αὐτοὶ ἕκαστος τὰς τῶν προση-
 » κόντων ἐποιούνητο ταφάς· Θεόδωρος δὲ τὰ τε
 » βασιλεῖς διδούς, γρήματα καὶ τὰ οἰκεία
 » προσαναλίσκων, τοὺς ἀπημελημένους τῶν

» νεκρῶν ἔθαπτεν· ἐπεὶ δὲ τὰς θήκας ἀπάσας,
 » αἱ πρότερον ἦσαν, ἐμπίπλασθαι τῶν νεκρῶν
 » ἔτυχεν, οἱ δὲ ὀρύσσοντες ἅπαντα ἐφεξῆς τὰ
 » ἀμφὶ τὴν πόλιν χωρία, ἐνταῦθ' αὖτε τοὺς
 » θνήσκοντας κατατιθέμενοι, ὡς ἕκαστός πη
 » ἐδύνατο, ἀππλάσσοντο, ἔπειτα δὲ οἱ τὰς
 » κατώρυγας ταύτας ποιοῦμενοι πρὸς τῶν
 » ἀποθησκόντων τὸ μέτρον οὐκέτι ἀντέχοντες,
 » ἐς τοὺς πύργους τοῦ περιβόλου ἀνέβαινον,
 » ὅς ἐν Συκαῖς ἐστὶ· τὰς τε ὄροφας περιελόντες,
 » ἐνταῦθα ἔρριπτον τὰ σώματα οὐδενὶ κόσμῳ
 » καὶ ξυνήκοντες ὡς πη ἐκάστῳ παρέτυχεν,
 » ἐμπλησάμενοι τε τῶν νεκρῶν ὡς εἰπεῖν ἅπαν-
 » τας, εἶτα ταῖς ὄροφαις αὖθις ἐκάλυπτον·
 » καὶ ἀπ' αὐτοῦ πνεῦμα δυσᾶδες ἐς τὴν πόλιν
 » ἰόν, ἔτι μᾶλλον ἐλύπει τοὺς ταύτη ἀνθρώ-
 » πους, ἄλλως τε ἢν καὶ ἀνεμὸς τις ἐκείθεν
 » ἐπιφόρος ἐπιπνεύσει.

« Πάντα τε ὑπερώφθη τότε τὰ περὶ τὰς
 » ταφὰς νόμιμα· οὔτε γὰρ παραπεμπόμενοι, ἢ
 » νενόμισται, οἱ νεκροὶ ἐκομίζοντο, οὔτε κατα-
 » ψαλλόμενοι, ἢ περ εἰώθει, ἀλλ' ἱκανὸν ἦν,
 » εἰ φέρων τις ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν τετελευ-
 » τηκότων τινά, ἐς τε τῆς πόλεως τὰ ἐπιθα-
 » λάσσια ἐλθὼν ἔρριψεν, οὐ δὴ ταῖς ἀκάτοις
 » ἐμβαλλόμενοι σωρηδὸν ἔμελλον ὅπη πα-
 » ρατύχοι κομίζεσθαι· τότε καὶ τοῦ δήμου
 » ὅσοι στασιῶται πρότερον ἦσαν, ἔχθους
 » τοὺς ἐς ἀλλήλους ἀρέμενοι, τῆς τε ὁσίας τῶν
 » τετελευτηκότων κοινῇ ἐπεμέλοντο, καὶ φέ-
 » ροντες αὐτοὶ τοὺς οὐ προσήκοντας σφίσι
 » νεκροὺς ἔθαπτον· ἀλλὰ καὶ ὅσοι πράγμασι
 » τὰ πρότερα παριστάμενοι αἰσχροῖς τε καὶ
 » πονηροῖς ἔχθρον, εἶδε τὴν ἐς τὴν δίκαιαν
 » ἀποσεισάμενοι παρανομίαν, τὴν εὐσέβειαν
 » ἀκριβῶς ἤσκουν, οὐ τὴν σωφροσύνην μετα-
 » μαθόντες, οὐδὲ τῆς ἀρετῆς ἐρασταί· τινες ἐκ
 » τοῦ αἰφνιδίου γεγεννημένοι· ἐπεὶ τοῖς ἀνθρώ-
 » ποις ὅσα ἐμπέπηγε φύσει ἢ χρόνου μακροῦ
 » διδασκαλίᾳ, ῥᾶστα δὴ οὕτω μεταβάλλεσθαι
 » ἀδύνατα ἐστίν, ὅτι μὴ θεῖου τινὸς ἀγαθοῦ
 » ἐπιπνεύσαντος· ἀλλὰ τότε ὡς εἰπεῖν ἅπαντες
 » καταπεπληγμένοι μὲν τοῖς συμπίπτουσι, τε-
 » θνήξεσθαι δὲ αὐτίκα δὴ μάλα οἰόμενοι, ἀνάγ-
 » κη, ὡς τὸ εἶκος, πάσῃ τὴν ἐπιείκειαν ἐπὶ
 » καιροῦ μετεμάνθανον· ταῦτά τοι, ἐπειδὴ τὰ-
 » χιστα τῆς νόσου ἀπαλλαγέντες ἐσώθησαν, ἐν
 » τε τῷ ἀσφαλεῖ γεγενῆσθαι ἤδη ὑπετόπασαν,

» ἄτε τοῦ κακοῦ ἐπ' ἄλλους ἀνθρώπων τινὰς
 » κερωρηκότος, ἀμφίστροφον αὖθις τῆς γνώ-
 » μης τὴν μεταβολὴν ἐπὶ τὰ χεῖρα πεποιημέ-
 » νοι, μᾶλλον ἢ πρότερον τὴν τῶν ἐπιτηδευ-
 » μάτων ἀτοπίαν ἐδείκνυντο, σφᾶ; αὐτοὺς
 » μάλιστα τῇ τε πονηρίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ παρανο-
 » μίᾳ νενικηκότες· ἐπεὶ καὶ ἀπισχυρισάμενος
 » ἄν τις οὐ τὰ ψευδῆ εἴποι, ὡς ἡ νόσος ἦδε εἶτε
 » τύχη τι, εἶτε προνοία, εἰς τὰ ἀκριβῆς ἀπο-
 » λεξαμένη, τοὺς πονηροτάτους ἀφῆκεν· ἀλλὰ
 » ταῦτα μὲν τῷ ὑστέρῳ ἀποδεδεικται χρόνῳ.

« Τότε δὲ ἀγοράζοντά τινα οὐκ εὐπετές ἐδό-
 » κει εἶναι ἐν γε Βυζαντίῳ ἰδεῖν· ἀλλ' οἴκῳ
 » καθήμενοι ἄπκντες, ὅσοις ξυνέβαινε τὸ σῶμα
 » ἔρρωσθαι, ἢ τοὺς νοσοῦντας ἐθεράπευον, ἢ
 » τοὺς τετελευτηκότας ἐθρήσκον· ἢν δὲ τις καὶ
 » προῖοντι τι ἐντυχεῖν ἴσχυεν, ὁ δὲ τῶν τινα
 » νεκρῶν ἔφερον· ἐργασία τε ζύμπασα ἤργει,
 » καὶ τὰς τέχνας οἱ τεχνῖται μεθήκων ἀπά-
 » σης, ἔργα τε ἄλλα, ὅσα δὴ ἕκαστοι ἐν χειρ-
 » σὶν εἶχον· ἐν πόλει γοῦν ἀγαθοῖς ἅπασιν
 » ἀτεχνῶς εὐθηνούση λιμὸς τις ἀκριβῆς ἐπε-
 » κώμαζεν· ἄρτον ἀμέλει ἢ ἄλλ' ὅτι οὖν διαρ-
 » κῶς ἔχειν, γάλεπόν τε ἐδόκει καὶ λόγου
 » πολλοῦ ἀξίον εἶναι· ὥστε καὶ τῶν νοσοῦντων
 » τισὶν ἄωρον ξυμβῆναι δοκεῖν ἀπορία τῶν
 » ἀναγκαίων τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν· καὶ
 » τὸ ζύμπαν εἰπεῖν, γλαμύδα οὐκ ἦν ἐνδιδυ-
 » σκόμενόν τινα ἐν Βυζαντίῳ τὸ πρᾶπαν
 » ἰδεῖν· ἄλλως τε ἠνίκη βασιλεὶ νοσήσῃ ξυνέβη
 » (καὶ αὐτῷ γὰρ ξυνέπεσε βουθῶνα ἐπῆρθαι),
 » ἀλλ' ἐν πόλει βασιλείαν ἐχούσῃ ζυμπάσης τῆς
 » Ῥωμαίων ἀρχῆς ἱμάτια ἐν ἰδιωτῶν λόγῳ
 » ἅπαντες ἀμπεχόμενοι, ἡσυχῇ ἔμενον· τὰ
 » μὲν ἀμφὶ τῷ λοιμῷ ἐν τε τῇ ἄλλῃ Ῥω-
 » μαίων γῆ καὶ ἐν Βυζαντίῳ ταύτη πη ἔσχεν·
 » ἐπέσκηψε δὲ καὶ ἐς τὴν Περσῶν γῆν καὶ
 » ἐς βαρβάρους τοὺς ἄλλους ἅπαντας.

Κατωτέρω ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς λέγει· « Ἐν
 » δὲ τῇ πορείᾳ ταύτῃ Κωνσταντινουῦ νοσή-
 » σαντος, καὶ χρόνου τριβέντος πυκνοῦ, τὸν
 » λοιμὸν ἐπισκῆψαι Πέρσας ξυνέπεσε·
 » τὸν τε γὰρ οἱ παῖδα τυραννίδι ἐπιθέμενον καὶ
 » ἐπαναστήναι, καὶ αὐτὸν ὀμοῦ ξὺν παντὶ τῷ
 » Περσῶν στρατῷ τῇ νόσῳ ἀλώσθαι.

Ἐν τέλει παραθέσωμεν καὶ τὴν ἀφήγησιν
 τοῦ Σχολαστικοῦ Ἀγαθίου τοῦ Μυριναίου
 (Corpus Scriptorum Byzantinae I, σελίς

297). « Ἐκείνου δὲ τοῦ ἔτους ἄμα ἤρι ἀρχο-
 » μένῳ ἢ λοιμῶδες νόσος αὖθις τῇ πόλει ἐνέ-
 » πεσε, καὶ μυρία διέφθιρε πλήθη, λήξασα
 » μὲν ἐς τὸ παντελὲς οὐδ' ὀπωστιοῦν, ἐξ οὗ δὴ
 » τὴν ἀρχὴν, φησὶ δὴ κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος
 » τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας, ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς
 » εἰσήρρησεν οἰκουμένη. . . ἔθνησκον τοιγαροῦν
 » ἐξαπινάτως, καὶ ἄπερ ἀποπληξίᾳ ἰσχυρᾶ
 » κἀτοχοὶ γεγεννημένοι· οἱ δὲ γε πλείστον διαρ-
 » κούντες μόλις πεμπταῖοι ἀπώλλυντο· ἢ δὲ
 » τῆς νόσου ἰδέα, παραπλησίᾳ τῇ πρεσβυτέρᾳ
 » ἐτύχχανεν οὕσα· πυρστοὶ γὰρ ἐπὶ βουθῶσιν
 » ἀνήπτοντο συνεχεῖς καὶ οὐκ ἐρήμεροι, οὐδὲ
 » μετρίως γοῦν ὑποχαλώντες, μόνῃ δὲ τῇ
 » τελευτῇ τοῦ ἀλόγτος ἀναπαυόμενοι . . . ».

Οὕτω λοιπὸν οἱ Βυζαντινοὶ περιέγραψαν
 τὴν νόσον μετὰ τοσοῦτων λεπτομερειῶν, ὥστε,
 ἐὰν σχολιάσῃ τις ταύτας, ἀνευρίσκει εὐκόλως
 τὴν περιγραφὴν ὄλων τῶν μορφῶν τῆς νόσου
 μετὰ τῶν προηγουμένων καὶ συμπτωμάτων·
 δι' ἐκάστην μορφήν καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων·
 τοσοῦτον δὲ ὁμοιάζει πρὸς τὰς σημερινὰς
 ἐκδηλώσεις καὶ συνεπείας τῆς πανώλους, του-
 λάχιστον ὡς αὕτη ἐκδηλοῦται εἰς τινὰς χώρας
 τῆς Ἀσίας, ὥστε δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἡ
 βουθωνικὴ πανώλης οὐδόλως ἐμετρίασε τὴν
 κακίαν αὐτῆς διὰ τῆς ἐξελίξεως τῶν αἰώ-
 νων. Αἱ δὲ σημεριναὶ γνώσεις ἡμῶν διαφέ-
 ρουσι κατὰ τὴν αἰτιολογίαν καὶ τὰ ἐκ ταύ-
 της πορίσματα· ἐκείνοι μὲν ἀπέδιδον τὸ
 αἷτιον τοῦ κακοῦ εἰς ὑπεράνθρωπα ὄντα, εἰς
 ἐπουράνια σώματα, εἰς δαίμονας κτλ., ἡμεῖς
 δὲ, οἱ τοῦ αἰῶνος τοῦ Pasteur, εἰς μικροβία
 καὶ δὴ διὰ τὴν παρούσαν νόσον εἰς τὸ μικρο-
 βιον τοῦ Yersin (1894). Τὸ μικροβίον τοῦτο
 εἶναι μικροβακίλλος, ὅστις εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ
 ἐδάφους, εἰς τοὺς βουθῶνας καὶ τὸ αἷμα τῶν
 ὑπὸ τῆς νόσου προσβεβλημένων ζώων ἢ
 ἀνθρώπων· ἔχει δὲ σχῆμα συνήθως κατὰ τι
 ἐπιμηκίς καὶ εἶναι ἀπεστρογγυλωμένον κατὰ
 τὰ ἄκρα, χρωματίζεται εὐκόλως διὰ τῶν
 χρωμάτων τῆς ἀνιλίνης, ἀποχρωματίζεται διὰ
 τῆς μεθόδου τοῦ Gram, καλλιεργείται εὐ-
 κόλως καὶ ἐνερθελαμιζόμενον προκαλεῖ τὴν
 βουθωνικὴν πανώλην, ὡς ἐκ τοῦ πολλαπλα-
 σισμοῦ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐκκρίσεων ἐν τῷ ὄργα-
 νισμῷ, ἐπομένως ἔχομεν πᾶσαν τὴν βεβαιότητα
 ὅτι τὸ παθογόνον μικροβίον τῆς βουθωνικῆς

πανώλους είναι ο κοκκο-βάκιλλος του Yersin.

Είπομεν ότι το μικρόβιον εύρισκεται και διαφυλάττεται εν τῷ εδάφει και επομένως είναι δυνατόν προσφόρῳ τινὶ συγκυρίᾳ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ὄργανισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἢ διαφόρων ζώων, μεταξύ τῶν ὁποίων οἱ μὲς εἰσὶν οἱ προσφορώτεροι πρὸς μολυσμὸν, διὸ και σχεδὸν πάντοτε ἡ νόσος ἐπιπίπτει κατ' αὐτῶν, οὗτοι δὲ τότε ἀλλοιοὶ διασκορπίζονται ἐν ταῖς οἰκίαις και ὁδοῖς, ἀποθνήσκουσι σωρηδὸν και μὴνύουσι τοῖς κατοικοῖς τὴν ὑπαρξίν ἐπιδημίας πανώλους.

Ὁ ἀνθρώπος, ὅστις ἔρχεται εἰς συνάφειαν μετὰ τῶν μυῶν, μολύνεται ἀμέσως και αὐτός. Τοῦτο εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητον, και μεταξὺ ἄλλων ἀναφύρομεν τὸ ἐξῆς· ἐν Βουμβάῃ ἐπὶ 20 ἀνδρῶν, οἵτινες ἦσαν ἐπιφορτισμένοι νὰ περισυλλέγωσι και μεταφέρωσι μὲς τελευτῶν ἐντὸς καταστήματός τινος, οἱ 12 μετὰ 3 ἡμέρας εἶχον τὴν βουμβωνικὴν πανώλην, οἱ δ' ἐπίλοιποι οὐδὲν ἔπαθον, ὡς και ὅσοι εἰσῆλθον μὲν ἐν τῷ καταστήματι τὴν ἡμέραν ἐκείνην, δὲν ἔλαβον ὅμως εἰς συνάφειαν μετὰ τῶν μυῶν. Ὅπως δὲ ὑπάρχουσιν ἀνθρώποι, ἐλλόντες μὲν εἰς συνάφειαν μετὰ τῶν μυῶν, οὐδὲν δὲ παθόντες, οὕτως ὑπάρχει και εἶναι βέβαιον και τὸ ἐναντίον, ἦτοι ἄνδρες, μὴ ἐλλόντες μὲν εἰς συνάφειαν μετὰ τῶν μυῶν, ἀποθάνοντες δὲ ἐκ τῆς πανώλους· τὰ ἀντιφατικὰ ταῦτα γεγονότα ἐξηγοῦνται εύκόλως.

Εἶναι γνωστὸν, και διὰ πειραμάτων ἀρκούντως πιστοποιεῖται, ὅτι ὁ ἐνορθαλισμὸς και ἡ μετὰδοσις τοῦ παθογόνου μικροβίου ἐκ τῶν μυῶν εἰς τὸν ἀνθρώπον γίνεται διὰ τῶν φύλλων.

Ἐὰν π.χ. περισυλλέξῃ τις φύλλους ἐπὶ τελευτῶν ἐκ πανώλους μυῶν και ἐξετάσῃ τὸν ἐν περικτῷ σωλῆνα αὐτῶν, εύρίσκει μικρόβιον τι μορφολογικῶς πανόμοιον τῷ τῆς πανώλους· ἐνῶ ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλῆνι ἐτέρου φύλλου, μὴ ζήσαντος ἐπὶ μυῶν μεμολυσμένων, δὲν εύρίσκεται τὸ μικρόβιον τοῦ Yersin. Ἐὰν λάβωμεν φύλλον ἐμπεριέχοντα τὸ μικρόβιον και ἐνορθαλίσωμεν αὐτὸν ἐπὶ μυῶν, τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀποθνήσκουσιν ἐκ τῆς βουμβωνικῆς πανώλους.

Ἐὰν λοιπὸν φύλλος τις μεμολυσμένος ἐκ τινος μεμολυσμένου μυῶς πηδῆσῃ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, και δῆξῃ αὐτὸν, εἰς τὸ μέρος τοῦ δῆγματός φαίνεται συγγόντα φλύκταινά τις

και ὁ ἀνθρώπος ἐκείνος μετὰ τινὰς ἡμέρας καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς πανώλους και οἱ βουβῶνες ἀναφύονται εἰς τὴν ἀντίστοιχον τῆς φλυκταινῆς πλευράν. Εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι ὑπάρχουσιν ἀνθρώποι, οἵτινες, ἐλλόντες εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν μεμολυσμένων μυῶν, οὐδὲν ἔπαθον· τοῦτο συνέβη, διότι ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τούτων οὐδεὶς φύλλος ἐπήδησε· και τοῦτο πάλιν, διότι οἱ εἰρημένοι ἀνθρώποι ἔτυχε νὰ συλλάβωσι μὲν, ὅστις εἶχεν ἤδη ἀποθάνει πρὸ 24 ὡρῶν και ἐπειδὴ ἦτο πλέον ψυχρός, οἱ φύλλοι εἶχον ἐγκαταλείψει αὐτὸν· τοῦτο δὲ εἶναι ἀποδεδειγμένον διὰ πλείστων παρατηρήσεων. Ὁ φύλλος λοιπὸν εἶναι τὸ μέσον διέμεσον μεταξύ μυῶς και ἀνθρώπου· ἀνθρώπος δὲ, μὴ ἔχων ἐπὶ τοῦ δέρματος αὐτοῦ ἐντομὴν και ἐρχόμενος εἰς ἐπαφὴν μετὰ μυῶς ἢ ἀκόμη και μετὰ τοῦ μικροβίου, δὲν κινδυνεύει νὰ πάθῃ πανώλην.

Ἐπίσης ἀνθρώπος μολυνθεὶς ἤδη, μεταδίδει τὸ νόσημα διὰ τῶν φύλλων κυρίως, ἵσως δὲ διὰ τῶν κερειῶν και μυῶν· διότι ὁ Yersin ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ τὸ μικρόβιον και ἐντὸς τῶν μυῶν και δι' αὐτῶν ἠδυνήθη νὰ μεταδώσῃ τὴν νόσον εἰς ἰνδοχοίρους. Ἐπειδὴ δὲ οἱ μὲς, οἱ φύλλοι, επομένως και τὰ μικρόβια, ἐλεύθεροι ἢ οὐχι, εἰσὶ πολυπληθέστεροι ἐν τοῖς ὑπογεσίς, μαγειρείοις και ὅπου ὑπάρχουσι κονιορτὸς και ῥάκη, διὰ τοῦτο και οἱ πρῶτοι ἐκ τῶν ἀνθρώπων πάσχοντες ἐκ τῆς νόσου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰσὶν οἱ συγγάζοντες εἰς τὰ τοιαῦτα μέρη ὡς ἐκ τῆς τέχνης αὐτῶν.

Ἐν σημεῖον δέον νὰ ἐξετάσωμεν εἰσέτι ἵνα μεταβῶμεν εἰς τὰ προφυλακτικὰ μέσα, δηλ. πόσον διαρκεὶ ἡ ἐπιφασὶς τοῦ νοσήματος. Ἐκ τῶν γενομένων παρατηρήσεων και μελετῶν ἐξάγεται ὅτι ἡ διάρκειά τῆς ἐπιφάσεως κυμαίνεται ἐντὸς τῶν πρώτων 3 ἡμερῶν. Ὅστε ὅταν ὅλα τὰ ἐνδύματα και ὑπάρχοντα ἀνθρώπου τινὸς ἀπολυμανθῶσι και μέχρι 4 ἡμερῶν οὐδὲν παρουσιάσῃ οὗτος σύμπτωμα τῆς νόσου, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐκτὸς κινδύνου και ἀκίνδυνος. Οἰδῶδως δὲ πρέπει νὰ λάβῃ τις ὑπ' ἑψὺν τὰς ἡμέρας, αἵτινες διέρρουσαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναχωρήσεως ἐκ τοῦ λοιμικοῦ κέντρου, διότι κάλλιστα δύναται νὰ ὑπάρχωσι μικρόβια ἐντὸς τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ, ἢ φύλλοι μεμολυσμένοι (δὲν γνωρίζομεν ὅμως

πόσον χρόνον ὁ φύλλος κρατεῖ ἐν αὐτῷ τὸ μικρόβιον), ἢ και μὲς παθόντες κατὰ τὸ ταξίδιον και μὴ εύρεθέντες κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἀτμοπλοίου· ἢ τέλος δυνατόν νὰ μὴ καταστραφῶσι τὰ νοσοφόρα ταῦτα στοιχεῖα διὰ τῶν ἀπολυμαντικῶν μεθόδων ἢ νὰ περιωθῶσιν ἐπὶ μακρὸν χρόνον μεταφερόμενα κατὰ ξηρὰν διὰ τῶν ἀλεύρων, ἐρίων κτλ.

Ὅταν ὅμως χώρα τις ἐπαπειλῆται ἢ ἐν αὐτῇ ὑπάρχῃ ἡ πανώλης, τότε ἐκτὸς τῶν γενικῶν μέσων τῶν διατιθεμένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἕκαστος πρέπει ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ νὰ φράξῃ ὅλας τὰς ὁπὰς, αἵτινες δίδουσι διόδον εἰς τοὺς μὲς, νὰ πλῆνῃ δὲ συχνὰ τὴν οἰκίαν, πᾶς κονιορτὸς νὰ ἐκλειψῇ, ἢ καθαριότης τῶν κλινῶν νὰ ἦ τέλεια, ὁ ἀερισμὸς τῶν ἐνδυμάτων και σινδονίων νὰ γίνηται και ἐκαστὴν τὰ δὲ γυμνά μέρη τοῦ σώματος (χεῖρες, πόδες και λαιμὸς) νὰ καλύπτονται καταλλήλως (διὰ περιχειρίδων κτλ.) και μάλιστα ἐὰν τις εἶναι ἐκτεθειμένος ὡς ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ εἰς ἐπαφὴν μετὰ μεμολυσμένων. Ἐὰν δὲ τύχῃ τις μὲν τελευτῶν, μὴ ἐγγίσῃ αὐτὸν, ἐὰν μὴ πρότερον ἐπιχύσῃ ἀφθόνως ἐπ' αὐτοῦ θερμότερον ὕδωρ. Ἐν καιρῷ ἐπιδημίας πρέπει πᾶς τις νὰ ἐμβολιάζῃται κατὰ δεκαπενθήμεριαν διὰ τοῦ ἀντιλοιμικοῦ ὁροῦ.

Ἀπέρης.—Ἡ τελευταία θεωρία τῆς διὰ τῶν φύλλων μεταδόσεως εἶναι περίεργος· ἤθελον ὅμως νὰ βεβαιωθῶ πῶς γίνεται ἀκριβέστερον ἢ μετάδοσις αὕτη κατὰ τὸ σημεῖον τοῦ διήγματος, διὰ τῆς ἐπαφῆς τῆς προβοσκίδος ἢ διὰ τῶν κοπράνων τοῦ φύλλου. Πρὸς προφύλαξιν δὲ δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ γείνη χρῆσις ἐντομοκτόνου κόνεως, κουασσίας πικρᾶς κτλ. ἀντὶ χειροκτίων;

Γαβριηλίδης.—Τὸ σημεῖον τῆς μεταδόσεως οὕτω ἐγένετο μαθηματικῶς γνωστὸν· οἱ πλείστοι ὅμως παραδέχονται ὅτι ὁ φύλλος, κεντῶν διὰ τῆς προβοσκίδος αὐτοῦ, ἀνοίγει ὀπήν, τὸ δὲ μικρόβιον, εύρισκόμενον ἐν τρις περιπτώμασιν αὐτοῦ, εἰσδύει εἰς τὴν ἐντομὴν ταύτην κατὰ μετάθεσιν· ὡς ἀντίδοτα δὲ βεβαίως πολλὰ ὑπάρχουσι φάρμακα πρὸς τοιαύτην χρῆσιν.

Σημειωτέον δὲ ὅτι και αἱ γαλαὶ προσ-

βάλλονται ὑπὸ τῆς νόσου· συγγραφεὺς τις ἀναφέρει ὅτι εἰς χωρίον τι ἡ νόσος δὲν εἰσῆλθεν, ἀλλὰ βραδύτερον εύρέθησαν γαλαὶ πλείστα ἀποθανούσαι ἐκ τῆς νόσου ταύτης.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΝΑ'

9 'Ιουλίου 1899.

Προεδρία Μ. ΨΑΛΙΔΑ

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλει τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς προέδρου τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, εύχαριστήσας δὲ και ἐπαινέσας τὰ μέλη τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ αὐτῶν και φιλοπονίᾳ, ὡς ἐπεδείξαντο καθ' ὅλην τὴν προεδρίαν αὐτοῦ, ἀγγέλλει ὅτι ἡ παρούσα συνεδρία θέλει καταναλωθῇ κυρίως εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ προεδρείου.

Εἶτα, γενομένων τῶν ἐκλογῶν, ἀνεδείχθησαν πρόεδρος μὲν ὁ ἱατρός κ. Φ. Φωτιάδης διὰ ψήφων 9 ἐπὶ 15 ψηφοφορούντων, γραμματεὺς δὲ ὁ ἱατρός κ. Σγουρδαῖος διὰ ψήφων 8 ἐπὶ 13.

Ἀμπελίδης.—Ἐν τῇ προηγουμένη συνεδρίᾳ ὑπεδείχθη ἡ ἀνάγκη ὅπως ὁ παρ' ἐμοῦ παρουσιάσθεις παῖς, ἐξετασθῇ διὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ Roentgen πρὸς πιστοποίησιν τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τῶν ἐπιγονατίδων παρ' αὐτῷ. Πράγματι, γενομένης τελευταίως τῆς ἐξετάσεως ταύτης ἐν τῷ γαλλικῷ νοσοκομείῳ Ταξερμίου ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν κκ. Ἄν. Γαβριηλίδου, Χ. Χρηστίδου, ἐμοῦ και ἄλλων συναδέλφων ἐκεῖ παρευρεθέντων, εύρέθη ὅτι ἀμφότεραι αἱ ἐπιγονατίδες ἐλείπον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀνωμαλῆαι ἐφάνησαν ὡς ἐξετέθησαν ἐν τῇ ἐμῇ περιγραφῇ.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐκθέτει δύο περιπτώσεις σκαληκοειδίτιδος ὡς ἐπομένως:

Κύριοι,

«Ἐν τῷ νοσοκομείῳ Περμεῖα ἔσχομεν τὴν εύκαιρίαν ἐσχάτως νὰ παρατηρήσωμεν περίπτωσιν σκαληκοειδίτιδος λίαν διδακτικῆν. Νέος 23 ἐτῶν, ἀρτοπώλης, εἰσῆλθεν εἰς τὸ νο-

σοκομειον πάσγων από τριών ημερών εξ όλων των συμπτωμάτων σκωληκειδίτιδος, είχε δηλ. πόνο κατά τὸ δεξιὸν σημεῖον Mac Burney, εὐαισθησίαν καὶ ἀντίστασιν τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων, δυσκοιλιότητα, ἐμέτους καὶ ὑψωμένην θερμοκρασίαν ἅμα τῇ εισόδῳ αὐτοῦ ἐρηρμόσθη ἡ λατρικὴ κλασικὴ θεραπεία (πάχος τοπικῶς, ἔπιον καὶ ἐνέσεις μορφίνης). Πάντα τὰ συμπτώματα ὑπεχώρησαν κατ' ὀλοκληρίαν καὶ ἡ νόσος ἐφαίνετο ὑποχωρήσασα εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἀσθενὴς ἐξήτει νὰ ἐξέλθῃ τοῦ νοσοκομείου τῇ ἐπιμονῇ ὅμως ἡμῶν προτροπῇ ἐπέισθη νὰ μείνῃ εἰσὶ ἐπὶ 3—4 ἡμέρας ὑπὸ ἐπιτήρησιν ὅτε ὅμως ἠτοιμάζετο πρὸς ἀναχώρησιν κατελήθη αἰφνιδίως ὑπὸ σφοδροῦ πόνου κατὰ τὸν δεξιὸν εἰλεακὸν βόθρον μετ' ἐμέτου, ὅστις τὸν ἠνάγκασε καὶ πάλιν νὰ κατακλιθῇ τὴν ἐπομένην εὐρομεν τὴν κοιλίαν ὅλην ἐπώδυνον, ὀλίγον μετεωρισμένην, πυρετόν, ἐμέτους κτλ., ἐκρίνομεν τὴν θέσιν αὐτοῦ σοβαρὰν καὶ προετείναμεν τὴν ἐγχείρησιν, ἣν καὶ ἐδέχθη. Διὰ τομῆς κατὰ μῆκος τοῦ ἐξω χεῖλους τοῦ ὀρθοῦ κοιλιακοῦ μυὸς διηνοξάμεν τὴν κοιλίαν καὶ εὐρέθημεν ἀπέναντι τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου παραμερισαντες δὲ τοῦτο εὐρομεν ὅπισθεν τούτου συλλογὴν πύου δυσωδιστάτου καὶ τὴν σκωληκειδίτη ἀπόφυσιν ἐντελῶς κατεστραμμένην. Ἄρῳ ἐκαθαρίσαμεν τὸ ἀπόστημα τοῦτο, διεσωληνώσαμεν τὴν κοιλότητα διὰ γάζης ἰωδοφορμούχου καὶ ὁ ἀσθενὴς ἰάθη ἐντελῶς καὶ ἐγκατέλειπε τὸ νοσοκομεῖον μετὰ 15 ἡμέρας.

Ἐτέρον δὲ ἀνόλογον περιστατικὸν ἔσχομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσωμεν τὸ ἐξῆς:

Προσεκλήθημεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἐν συμβουλίῳ μετὰ τοῦ συναδέλφου κ. Λιγέ ἐν Πασαζ-Μπαζὲ πάσχοντα ἡλικίας 50 ἐτῶν περίπου, ὅστις πρὸ 4 ἡμερῶν μετὰ κοπιῶδες δείπνον κατελήθη ὑπὸ σφοδροτάτου πόνου κατὰ τὸ ὑπογάστριον ἢ σφοδρότης τοῦ πόνου ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὁ ἀσθενὴς ἐλιποθύμησε καὶ ἐξελήθη ὑπὸ τοῦ ἐσπευσμένου προσεκλήθητος συναδέλφου ὡς ἀπόπληκτος.

Συνελθόντος δὲ τοῦ ἀσθενοῦς, ὁ πόνος ἐπέμεινε καὶ δὲν ὑπεχώρησεν εἰμὴ εἰς ἰσχυρὰν ἐνέσει μορφίνης τὴν ἐπομένην ὁ πόνος τῆς

κοιλίας ἐξηκολούθει ἐντοπιθεὶς εἰς τὸν δεξιὸν εἰλεακὸν βόθρον, προσετέθησαν δὲ ἐμετοὶ καὶ πυρετός, ὅτε προσεκλήθη ὁ συναδέλφος κ. Λιγέ. Τῆς καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς αἰ δεινουμένης, προσεκλήθη ἐν συμβουλίῳ εἰς Πασαζ-Μπαζὲ τοῦ ἄνω Βοσπόρου παρὰ τῷ ἀσθενεῖ, τὸν ὅποιον εὐρομεν φέροντα ὅλα τὰ συμπτώματα τῆς σκωληκειδίτιδος, ἦτοι πόνον κατὰ τὴν χώραν τοῦ Mac Burney, εὐαισθησίαν ὅλης τῆς κοιλίας, τυμπανισμόν, ἐμέτους, δυσκοιλιότητα ἀπὸ 3 ἡμερῶν, ἀπουσίαν ἀερίων διὰ τοῦ ἀπευθυμένου, θερμοκρασίαν ὑψωμένην (39) καὶ σφυγμὸν ταχύον (130), ἐνῶ ἡ γενικὴ κατάστασις τοῦ ἀσθενοῦς ἦν οὐχὶ εὐάρεστος ἀπεφασίσθη δὲ ἐν τῇ συμβουλίῳ ἡ ἄμεσος χειρουργικὴ ἐπέμβασις, ἥτις ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως καὶ ἐλλείψεως χρόνου καὶ μέσων ἀνεβλήθη διὰ τὴν ἐπομένην, ὅτε πράγματι μετέβημεν μετ' ὅλων τῶν ἀναγκαιούτων παρεσκευασμένοι διὰ τὴν ἐγχείρησιν, προσεκλήθητων καὶ τῶν συναδέλφων κ. κ. Στεκούλη καὶ Πανάδη ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην εὐρομεν τὸν ἀσθενῆ εἰς τοιαύτην βελτίωσιν, ὥστε ἀπεφασίσθη ἡ ἀνάβωλὴ τῆς ἐγχειρήσεως καὶ περιωρίσθημεν εἰς τὴν ἐξακολουθήσασιν τῆς κλασικῆς θεραπείας, πάχου, ὀπίου κ. τ. λ. Δυστυχῶς ὅμως ἡ ὑπουλος αὕτη κατάστασις δὲν διήρκεσεν εἰμὴ ἐπὶ 8—10 ἡμέρας, ὅτε καὶ πάλιν ἡ κατάστασις τοῦ ἀσθενοῦς ἐδεινώθη εἰς βαθμόν, ὥστε ὅτε μετέβημεν καὶ πάλιν παρὰ τῷ ἀσθενεῖ, μόλις ὑπῆρχε καιρὸς πρὸς ἐγχείρησιν, καθόσον συμπτώματα ἀρχομένης γενικῆς περιτονίτιδος εἶχον ἤδη ἐγκατασταθῆ. Ἡ ἐγχείρησις ἐγένετο ἀμέσως καὶ διὰ τομῆς κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν χεῖλος τοῦ ὀρθοῦ κοιλιακοῦ μυὸς καὶ παρὰ τῷ τυφλῷ ἐντέρῳ εὐρομεν μεγάλην κοιλότητα πλήρη πύου ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ, ἣν ἐκενώσαμεν καὶ διεσωληνώσαμεν δι' ἰωδοφορμούχου γάζης ἢ κατάστασις τοῦ ἀσθενοῦς ἐκτοτε ἔβαινε βελτιουμένη καὶ μετὰ περιπετειῶδη δίμηνον θεραπείαν ὁ ἀσθενὴς ἰάθη ἐντελῶς καὶ μετέβη εἰς τὴν ἐαυτοῦ πατρίδα Lyon τῆς Γαλλίας.

Μετὰ ταῦτα κηρυχθεισῶν καὶ τῶν θερικῶν διακοπῶν ἐλόθη ἡ συνεδρία.

Α' ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ 1896—98

	Σελ.		Σελ.
Λόγος προεδρικός ὑπὸ Γ. Οἰκονομίδου.....	3	Χηλοειδὴς κύστις τοῦ μεσεντερίου ὑπὸ Μ. Παλίδα	50
Πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.....	4	Θάνατος Ἀ. Ἀναγνωστῆκη.....	59
Προσφορὰ βιβλίων ὑπὸ Η. Ἀπέρη.....	4	Ὁροδιαγνωστικὴ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ὑπὸ Ἀ. Γαβριηλίδου.....	59
Διατάξεις ἐσωτερικαὶ τῆς Ἐπιτροπῆς.....	4	Θάνατος Παύλου Ἰωάννου.....	62
Χειρουργικὴ ἐπέμβασις ἐν τῇ βουκίῳ κοιλίᾳ καὶ ὀφθαλμικαὶ ἐπιπλοκαὶ ὑπὸ Φ. Φωτιάδου καὶ Ἀ. Τράντα.....	5	Ἡμισφία ἀτακτικὴ ὑπὸ Ἀ. Γαβριηλίδου.....	62
Μαλάδαθρος (Balel) καὶ κάρυα ἀρέκας κατεγού ὑπὸ Η. Ἀπέρη.....	8	Συζήτησις ἐπὶ ταύτης.....	73
Θάνατος Χ. Θ. Βασιλάδου.....	20	Προτάσεις περὶ εὐρύσεως τοῦ κόλπου τῶν ἐργασίων τῆς Ἐπιτροπῆς.....	76,84
Συζήτησις τῆς περιπτώσεως Φωτιάδου καὶ Τράντα Ἀμδλωπία ἐκ καταρχήσεως καπνοῦ καὶ οἰνοπνεύματος παρ' ἡμῶν.....	20	Τραυματισμὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ μετ' ἐξολισθήσεως τοῦ φακοῦ ὑπὸ τὸν ἐπιπεφυκότα ὑπὸ Η. Ἰατροπούλου.....	78
Προσφορὰ βιβλίων ὑπὸ Φ. Φωτιάδου.....	23	Ψευδομεγαλοβλέφαρον ὑπὸ Η. Ἰατροπούλου.....	80
Θάνατος Σ. Ζωγράφου.....	24	Τραυματισμὸς τοῦ κάτω βλεφάρου μετὰ ρήξεως τοῦ κατωτέρου δακρυακοῦ σωληναρίου ὑπὸ Η. Ἰατροπούλου.....	81
Βλεφαρικὸν κέραν ὑπὸ Ἀ. Γαβριηλίδου.....	24	Πτώσις τραυματικὴ τοῦ ἄνω βλεφάρου καὶ μερικὴ ἐπανόρθωσις διὰ ὑπέρτας εἰχίτης ἐπεμβάσεως ὑπὸ Η. Ἰατροπούλου.....	82
Διατάξεις πρὸς τήρησιν τῶν Πρακτικῶν.....	27	Ἀνάλυσις σιελίθου ὑπὸ Η. Ἀπέρη.....	86
Περὶ τριγοκεφάλου ὑπὸ Ἀ. Γαβριηλίδου.....	28	Νέοι ὄροι πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ὄρου ἀλκοολισμῶς.....	88
Πεπτόνη ἐν τοῖς ὄροις.....	28	Ἀκτινομηκῆσις τοῦ ὀφθαλμοῦ ὑπὸ Ἀ. Γαβριηλίδου.....	88
Συζήτησις περὶ βλεφαρικοῦ κέρατος.....	28	Τοκιδῆς διδύμων ὑπὸ Ἀθλωνίτου.....	92
Ἀποτιτάνωσις παλαιῶν πνευμονικῶν φυματιωδῶν ἐστιῶν ἐν νεκροφίᾳ φυματιώτους ὑπὸ Ἀ. Χρηστίδου.....	30	Ἰσφλωσις μονόφθαλμος λεγωιδῶν ὑπὸ Ἀ. Τράντα	92
Συζήτησις ἐπὶ τῆς θεραπείας τῆς λαρυγγικῆς φυματιώσεως ὑπὸ Εὐ. Ἰωάννου καὶ Ἀ. Χρηστίδου.....	32,36	Ἐξέτασις τοῦ ὀφθαλμοῦ διὰ τῆς διαλάμφσεως ὑπὸ Ἀ. Τράντα.....	93
Δηλητηρίασις ἐξ ἰωδιούχου ἐλαίου τοῦ ὀνίσκου καὶ ἐξ ἀκονιτίνης ὑπὸ Η. Κελαϊδίτου καὶ Φ. Φωτιάδου.....	34	Ὁμώνυμος ἡμικοφία συνοδαύουσα φθίσιν νωτιαία ὑπὸ Η. Ἰατροπούλου.....	96
Ὁφθαλμοτομία ἐπὶ αἱμορραγικοῦ γλαυκώματος ὑπὸ Η. Ἰατροπούλου.....	36	Συζήτησις περὶ ἐκδόσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.....	99
Συζήτησις ἐπὶ ταύτης.....	42	Ῥήξις τοῦ ὀπισθίου ὄθλου τοῦ κόλπου κατὰ τὴν συνουσίαν ὑπὸ Γ. Οἰκονομίδου.....	99
Σακχαρώδης διαβήτης μετὰ ὀφθαλμικῶν ἐπιπλοκῶν ὑπὸ Ἀ. Γαβριηλίδου.....	43	Συζήτησις περὶ ἡμικοφίας ἐπιγνώτιδος φθίσεως	102,103
Σακχαρώδης διαβήτης κτλ. ὑπὸ Ἀ. Τράντα.....	49	Βιογραφία Ἀ. Ἀναγνωστῆκη ὑπὸ Η. Ἰατροπούλου.....	105
Συζήτησις περὶ τυφοειδοῦς πυρετοῦ σελ. 41, 43, 47, 50, 51, 70.			

I. Fascicule des années 1896—98

Σελ.	Σελ.
1	1
1	1
2	2
7	7
10	10
10	10
11	11
12	12
13	13
16	16
17	17
24	24
22	22
24, 27, 29	24, 27, 29
30	30
32	32
35	35
44	44
46, 50	46, 50
49	49
51	51
51	51
53	53
55	55
57	57
59	59
61	61
72	72
76	76
79, 84, 88, 127	79, 84, 88, 127
83	83
84	84
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
94	94
95	95
96	96
102	102
103 και 109	103 και 109
106	106
112	112
113	113
117	117
118	118
119	119

Page	Page
5	80
8	81
22, 52	82
24	82
30	86
34	88
36	88
43	92
49	93
50	96
62	99
78	105
2	30
7	32
10	35
10	51
11	53
17	57
21	59
22	64

II. Fascicule de l'année 1898—99

Page	Page
2	24, 27, 29
7	30
10	32
10	35
11	51
13	53
16	57
17	59
21	64
22	64

	Page		Page
gonococcique des nouveau-nés, par A. GIBBIÉLIDÈS.....	72	monoculaires guéris par l'ophtalmotomie et l'extirpation de la glande lacrymale palpébrale, par P. IATROPOULOS.....	90
L'appendicite chez nous.....	79, 84, 88, 127	Corps étrangers de la chambre antérieure, par J. BISTIS.....	94
Tumeurs calcaires de la matrice, par A. CAUSTIDIS.....	83	Hystérectomie générale par le ventre chez une femme en couches à cause de rupture de l'utérus, par C. MACHIS.....	95
Analyse d'un calcul ovarien, par P. APÉRY.....	84	Pièvre typhoïde intermittente et typhomalaria, par D. ΜΑΝΟΥÉΛΙΔΗΣ.....	96
Abeès sous la dure mère sans complication sans fièvre, par C. MACHIS.....	87	Cholémie grave avec néphrite aiguë et pneumonie, par A. CHRISTIDIS.....	103, 109
Rapports entre l'influenza et l'appendicite... Cas d'appendicite d'un diagnostic difficile, par M. PSALIDAS.....	88		
Glaucome hémorrhagique avec exophtalmie	89		

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΤΕΥΧΟΥΣ 1898—99

Σελ.	στίχη	στίχ.	ἀντί	ἀνἀγνωθι
5	I	20	οὐδὲ κρῖνομεν	διὸ δὲν κρῖνομεν
39	II	25	$\Delta E^2 = a^2 + \psi^2 \left(-1 \frac{a}{\Lambda}\right)$	$\Delta E^2 = a^2 + \psi^2 \left(1 - \frac{a}{\Lambda}\right)$
61	II	48	Lennox, Brawn	Lennox-Brown
»	»	49	Zellert	Seiffert
62	I	9	ἐκτός	ἐντός
64	I	39	διφθερίνης	διαφθερίνης
68	I	32	τῆς ἀπὸ τοῦ	τῆς ἀπὸ τῆς
69	I	32	du diagnostic	du diagnostic
73	II	27	ποσότητα	ποιότητα
76	I	34	ἤς, ὁ καλαμ.	οὔ, ὁ καλαμ.
80	II	26	εἰς αὐτόν	εἰς αὐτό
115	II	15	ἐξ ἄνω	ἐκ τοῦ ἄνω

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΙΔΡΥΤΑΙ, ΜΕΛΗ, ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ, ΔΩΡΗΤΑΙ, ΠΡΟΕΔΡΟΙ, ΚΟΣΜΗΤΟΡΕΣ, ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ, ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΙ

Ἴδρυται τοῦ Συλλόγου.....	Σελ. γ'
Τακτικὰ μέλη.....	ε'
Ἐπίτιμα μέλη.....	ιγ'
Ἀντεπιστέλλοντα μέλη.....	κα'
Μεγάλοι Εὐεργέται, Εὐεργέται, Μεγάλοι Δωρηταί, Δωρηταί τοῦ Συλλόγου.....	κζ'
Πρόεδροι τοῦ Συλλόγου (1861—1899).....	κζ'
Κοσμήτορες, Διαρκεῖς Ἐπιτροπαί, Ἐπιμεληταί.....	κη'

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ, ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΙΚΑΙ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑΙ, ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ἜΤΩΝ ΑΕ', ΑΓ', ΑΖ' ΚΑΙ ΑΗ' 1895—1899

Πρακτικά τοῦ ΑΕ' συλλογικοῦ ἔτους ἀπὸ Μαΐου 1895 μέχρι Μαΐου 1896 (συνεδρίασις ΑΣΙΑ', 29 Μαΐου 1895 — ΑΣΜΣ', 19 Μαΐου 1896).....	17
Ἐκθέσεις τῶν ἐργασιῶν τῶν Διαρκῶν Ἐπιτροπῶν κατὰ τὸ ΑΕ' συλλογικὸν ἔτος 1895—1896.....	63
Ἐκθεσις Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ Π. Πετραλίδου.....	63
Ἐκθεσις Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ Χ. Γ. Πανταζίδου.....	65
Ἐκθεσις Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ Ὁδ. Ἀνδρεάδου.....	65
Ἐκθεσις Βιβλιοθηκῆς, ὑπὸ Δημ. Η. Οἰκονομίδου.....	67
Ἐκθεσις Διαχειρίσεως Ταμείου, ὑπὸ Δ. Π. Μηλιάτου.....	68
Κρίσις Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Καραπανεῖου Ἀγῶνος, ὑπὸ Ἥλια Γ. Βαλσαμῶτη [Φυσικὴ Πειραματικὴ].....	71
Κρίσις Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ Μ. Ἰ. Κεφάλαι [Ἐκλογὴ Τροπαρίων καὶ Ποιημάτων].....	83

	Σελ.
Λογοδοσία τῶν κατὰ τὸ ΛΕ' συλλογικῶν ἔτος 1895—1896 πεπραγμένων ἐν τῷ Συλλόγῳ, ὑπὸ τοῦ τέως προέδρου <i>Ἀναστασίου Χρησιτίδου</i>	84
—————	
Πρακτικὰ τοῦ ΛΣ' καὶ ΛΖ' συλλογικοῦ ἔτους ἀπὸ Μαΐου 1896 μέχρι Μαΐου 1898 (Συνεδριάσεις, ΛΣΜΣ', 20 Μαΐου 1896 — ΛΣΛΖ', 31 Μαΐου 1898).....	91
Ἐκθέσεις τῶν ἐργασιῶν τῶν Διαρκῶν Ἐπιτροπῶν κατὰ τὰ ΛΣ' καὶ ΛΖ' συλλογικὰ ἔτη 1896—1898.....	128
Ἐκθέσεις Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ <i>Χ. Γ. Πανταζίδου</i>	128
Ἐκθέσεις Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ <i>Εὐσταθίου Π. Ἰωάννου</i>	129
Ἐκθέσεις Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ <i>Π. Πειρακίδου</i>	130
Ἐκθέσεις Κοινωνιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ <i>Ἀλ. Παντεμαλῆ</i>	132
Ἐκθέσεις Φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ <i>Κ. Παπακωνσταντίνου</i>	133
Ἐκθέσεις Βιβλιοθήκης, ὑπὸ <i>Δημ. Η. Οἰκονομίδου</i>	135
Ἐκθέσεις Νομισματικῶν Συλλογῶν, ὑπὸ <i>Δ. Γ. Μοσσιράτου</i>	136
Ἐκθέσεις Διαχειρίσεως Ταμείου, ὑπὸ <i>Δ. Π. Μηλιώτου</i>	137
Κρίσις Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Καραπανελίου Ἀγῶνος, ὑπὸ <i>Δ. Γ. Μοσσιράτου</i> [Ἐγχειρίδια Φυσικῆς].....	138
Κρίσις Φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ <i>Δ. Κ. Καλβοκορέση</i> περὶ τῆς πραγματείας τοῦ ἐν Κατεργῆ κ. Παναγιώτου <i>Μακρῆ «Μεταξοσκωλήκων Ἐπιτυχία»</i>	143
Κρίσις Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ Ζωγραφείου Ἀγῶνος, ὑπὸ <i>Γεωργίου Γεωργιάδου Προκοπιέως</i> [Συλλογαὶ γλωσσικῆς ὕλης].....	145
Λογοδοσία τῶν κατὰ τὰ ΛΣ' καὶ ΛΖ' συλλογικὰ ἔτη 1896—1898 πεπραγμένων ἐν τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τοῦ τέως προέδρου <i>Ἀναστασίου Χρησιτίδου</i>	161
—————	
Περὶ ἐργασίας ὑπὸ κοινωνιολογικὴν ἔποψιν, ἀνακοίνωσις ὑπὸ <i>Π. Δ. Νικολοπούλου</i> , ἀντιπροέδρου.....	171
—————	
Πρακτικὰ τοῦ ΛΗ' συλλογικοῦ ἔτους ἀπὸ Μαΐου 1898 μέχρι Μαΐου 1899 (Συνεδριάσεις, ΛΣΛΗ', 8 Ἰουνίου 1898 — ΑΤΚΕ', 30 Μαΐου 1899).....	175
Ἐκθέσεις τῶν ἐργασιῶν τῶν Διαρκῶν Ἐπιτροπῶν κατὰ τὸ ΛΗ' συλλογικὸν ἔτος 1898—1899.....	199
Ἐκθέσεις Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ <i>Μ. Ἰ. Γεδεών</i>	199
Ἐκθέσεις Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ <i>Π. Γιατροπούλου</i>	199
Ἐκθέσεις Φυσικομαθηματικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ <i>Δ. Κ. Καλβοκορέση</i>	203
Ἐκθέσεις Βιβλιοθήκης, ὑπὸ <i>Ἀλ. Παντεμαλῆ</i>	204
Ἐκθέσεις Διαχειρίσεως Ταμείου, ὑπὸ <i>Δ. Π. Μηλιώτου</i>	205

	Σελ.
Λογοδοσία τῶν κατὰ τὸ ΛΗ' συλλογικῶν ἔτος 1898—1899 πεπραγμένων ἐν τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τοῦ τέως προέδρου <i>Χρ. Χατζηχρήστου</i>	207
Περὶ χειρός, ἀνακοίνωσις ὑπὸ <i>Μιχαὴλ Ψαλίδα</i> , νέου προέδρου.....	217

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ἔτων ΛΕ', ΛΣ', ΛΖ' ΚΑΙ ΛΗ' 1895—1899

Ἀναγνώσματα τῶν ΛΕ', ΛΣ', ΛΖ' καὶ ΛΗ' συλλογικῶν ἔτων 1895—1899.....	227
Περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ δικαίου ἐν Ῥώμῃ πρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὑπὸ <i>Π. Δ. Νικολοπούλου</i>	229
Περὶ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου, ὑπὸ <i>Μιχαὴλ Σ. Κέπειρη</i>	234
Ἡ μετρικὴ τῶν Βυζαντινῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν ὑμνογράφων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὑπὸ <i>Ματθαίου Παρανίκα</i>	246
Περιγραφή ἀγάλματος, εὐρεθέντος ἐν «Ἁγία Παρασκευῇ», προαστείῳ τῆς πόλεως Σινώπης, μετενεχθέντος δὲ καὶ εὐρισκομένου ἐν τῷ διοικητηρίῳ Σινώπης, ὑπὸ <i>Ἀνθίμου Ἀλεξοῦδη</i> , μητροπολίτου Ἀρμασίας.....	263
Λίθυσσα, Δακίβιζα, Γκέγπουζα, ἀπόσπασμα ἀστακηνῶν τοπογραφικῶν μελετῶν, ὑπὸ <i>Ξ. Α. Σιδερίδου</i>	264
Α' Λίθυσσα.....	264
Β' Δακίβιζα.....	267
Γ' Γκέγπουζα.....	271
Εἰκὼν τῆς πόλεως Γκεγπούζης.....	273
» τοῦ τάφου τοῦ Ἀννίβα.....	280
» ἀναγλύφου ἐνεπιγράφου.....	284
Τὰ Βουτίου.....	285
Νεοφύτου μητροπολίτου Κρήτης τοῦ Πατελάρου πρὸς Κωνσταντῖνον Καντακουζηνὸν ἐγκώμιον, ὑπὸ <i>Ἀλεξάνδρου Ε. Λαυριώτου</i>	287
Ὁ Σακεσπίρος καὶ ἡ κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ σκηνή, ὑπὸ <i>Λεωνίδου Χ. Ζώη</i>	294
Περὶ καλοῦ καὶ ἔπους, ὑπὸ <i>Ἰακώβου Καρολίδου</i>	302
Κώδιξ τοῦ III' αἰῶνος κατὰ προικοδοσιῶν ἐν τῇ ἱερᾷ μητροπόλει Παραμυθίας καὶ ἱστορικαὶ τινες ἐξ αὐτοῦ σημειώσεις, ὑπὸ <i>Δ. Α. Παναγιωτίδου</i> , ἱατροῦ.....	307
Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῆς Σχολῆς (1691—1835), ὑπὸ <i>Ματθαίου Παρανίκα</i>	313
Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Οὐγγροβλαχίας Φιλαρέτου (1792—1793), ὑπὸ <i>Ἐπαμεινώνδου Θ. Κυριακίδου</i>	317
Πολυζώης ὁ Λαμπανισσιώτης καὶ αἱ ἐκδόσεις αὐτοῦ, ὑπὸ <i>Δ. Α. Παναγιωτίδου</i>	325
Περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, ὑπὸ <i>Albert Thumb</i>	329
Λόγος ἐπιμνημόσυνος εἰς Χρηστάκη Ζωγράφον, μέγαν εὐεργέτην τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ὑπὸ <i>Μ. Ἀθηναιοπούλου</i>	338
Κοινὰ νόμιμα ἢ τὸ παρ' ἀρχαίους Ἑλλῆσι διεθνὲς δίκαιον, ὑπὸ <i>Νέστορος Γεωργίτη</i>	343
Ὁ Παφλαγονικὸς Διάκσμος καθ' Ὅμηρον καὶ Στράβωνα, ὑπὸ <i>Μ. Παρανίκα</i>	355

	Σελ.
Περί τῆς παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαζελῶνος, ὑπὸ Ἐπαμεινώνδα Θ. Κυριακίδου.....	358
Διάφορα περὶ Θεσσαλονίκης σημειώματα. Ἡ Μονὴ τῶν Βλαταίων καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔγγραφα. Μητροπολιταὶ Θεσσαλονίκης, Ἐπισκοπαὶ κτλ., ὑπὸ Β. Α. Μυστακίδου.....	369
Πανομοιότυπα διαφόρων ὑπογραφῶν. Ὁδηγία.....	380-381
Ἐπιγραφαὶ τῆς ἐν Θρᾷκη Ἀδριανουπόλεως, ὑπὸ Ματθαίου Παρανίκα.....	389
Παρατηρήσεις εἰς τὴν περὶ τοῦ Παφλαγονικοῦ δικασμοῦ ἀνακρίνωσιν τοῦ κ. Μ. Παρανίκα, ὑπὸ Χρ. Γ. Παπαζίδου.....	394

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ τοῦ ΚΖ' τόμου, ἐκδοθὲν καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχεϊ), 1-132

Πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ ΚΖ' τόμου I-III

Ο

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΟΥ

ΚΖ'. ΤΟΜΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Ἔδρα τοῦ Συλλόγου: Πέτρων Ὁδὸς Τοπτσίλας, ἀρ. 18.

ΤΥΠΟΓΡ. Α. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΑΔΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΚΖ'. ΤΟΜΟΥ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Α'.

11 Δεκεμβρίου 1896

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Α. ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ

Προέδρου του Φιλολογικού Συλλόγου

Ὁ Πρόεδρος ποιῶν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς καθιστᾷ γνωστὸν τοῖς μέλεσιν αὐτῆς τὸν σκοπὸν τῆς σημερινῆς συνεδρίας, ὁ ὁποῖος, συνωδᾷ τῷ 60ῳ ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Συλλόγου, ἐστὶν ἡ ἐκλογὴ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως τοῦ Τμήματος τού-

του, μεθ' ὃ προσαίνει ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν καὶ Πρόεδρος μὲν ἐκλέγεται ὁ ἰατρός Γ. Οἰκονομίδης, Γραμματεὺς δὲ ὁ ἰατρός Ε. Ἰωάννου.

Ἐἶτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Β'.

18 Δεκεμβρίου 1896.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως ὁ Πρόεδρος προσφωνεῖ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τῶν ἐξῆς :

«Σᾶς ἐκαλέσαμεν, κύριοι, ὅπως ποιήσωμεν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς, ἧς πάντες εἴμεθα μέλη. Ἐν πρώτοις ὀφείλομεν νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν διὰ τὴν προεδρικὴν τιμὴν μεθ' ἧς μᾶς ποιεῖσθε. Ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν θὰ καταβάλλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως αἱ ἐργασίαι τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς χωρήσωσιν ἀπροσκόπτως. Ἀλλ' ἀνευ τῆς ὑμέτερας συνδρομῆς οὐδὲν ἀπολύτως δυνατόν ἐστὶ γενέσθαι, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι οὐ μόνον ἡ φοίτησις ὑμῶν ἐσται τακτικὴ

καὶ ἡ παροχὴ ὕλης ἀφθονος, ἀλλ' ὅτι καὶ αἱ συνεδρίασις θὰ διεξάγονται ἐν πνεύματι καθαρῶς ἐπιστημονικῶ καὶ ἀθορυβῶς. Τὸ πεδίου, οὐ προτιθέμεθα τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν εἶναι ἀληθῶς ἀπέραντον, κατ' ἀνάγκην ὅμως ὡς ἐκ τῆς πλειονότητος τῶν ἰατρῶν τὰ θέματα ἔσσονται ἰατρικά· τοῦτο βεβαίως δὲν κωλύει νὰ γίνωνται καὶ ἀνακοινώσεις μὴ καθαρῶς ἰατρικαί, ἐάν τι τῶν μελῶν ἐχρῆσται ταύτην πρὸς ἀνακοίνωσιν.

«Ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδρίας εἶναι ὁ καθορισμὸς τῶν συνεδριάσεων, τοῦτέστι ποσάκις τοῦ μηνός, ποίαν ἡμέραν καὶ ὥραν αὐταὶ θὰ γίνωνται καὶ κατὰ ποίαν τάξιν θὰ διεξάγονται.

« Ημεῖς ὄρισάμεν ὅπως αἱ συνεδριάσεις γίνωνται δις τοῦ μηνὸς ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν δυν μ. μ. Τὸ δὲ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν ἔσται ὡς ἑξῆς.

1. Ἀνάγνωσις τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.
2. Παρουσιάσις ἀσθενῶν καὶ παρασκευασμάτων καὶ συζητήσεις ἐπ' αὐτῶν.
3. Ἰατρικαὶ παρατηρήσεις καὶ συζητήσεις ἐπ' αὐτῶν.
4. Ἀνακοινώσεις.
5. Μνεῖα τῶν ἐπιπολαζουσῶν νόσων.
6. Θέματα ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἰατρικὴν πρὸς δὲ ἢ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ συζητεῖ τὰς ἀποστελλομένας

αὐτῇ ἀνακοινώσεις καὶ ἀποφαίνεται, ἐὰν αὐταὶ εἰσὶν ἀξίαι δημοσιεύσεως ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Συλλόγου.

Συζητήσεως γενομένης, ἡ Ἐπιτροπὴ παραδέχεται ὅπως αἱ συνεδρίασις γίνωνται καθ' ἑβδομάδα καὶ προτάσει τοῦ κ. Κελαϊδίτου ὅπως τὸ Προεδρεῖον βοηθούμενον ὑπὸ δύο ἑτι μελῶν προσῆ εἰς τὴν ἐκπόνησιν διατάξεων τινῶν καθ' ἧς θὰ διέπονται αἱ ἐργασίαι τοῦ Τμήματος. Οἱ κκ. Αὐλωνίτης καὶ Λυμαράκης ἰποδεικνύονται ὑπὸ τοῦ προέδρου ὡς οἱ μέλλοντες νὰ συνεργασθῶσι πρὸς ἐκπόνησιν τῶν ἀνω μνημονευθεισῶν διατάξεων.

Μεθ' ὃ λίσεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Γ'.

28 Δεκεμβρίου 1896

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας γίνονται ἀποδεκτά.

Ἡ ἀλληλογραφία περιλαμβάνει προσφοράς τοῦ κ. Π. Ἀπέρη ὡς ἀρχὴν συμπύξεως βιβλιοθήκης τοῦ τμήματος ἡτοῦ:

1) Δύο ἀντίτυπα ἐπιγραφόμενα « Sur l'influence de la densité sur les réactions chimiques ».

2) Δύο ἕτερα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Sur la valeur diagnostique de la présence de l'indican et des peptones dans les urines comme aussi sur l'augmentation de taux de l'urée dans le cancerome. »

3) Δύο ἀντίτυπα ἐπιγραφόμενα « A propos de l'inauguration de l'hôpital français de Constantinople. »

Ἀναγινώσκει εἶτα ὁ Γραμματεὺς τὴν ἐκθεσιν τῆς τετραμελοῦς ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἐσωτερικῶν διατάξεων καθ' ἧς θὰ διέπονται αἱ ἐργασίαι τῆς βιολογικῆς ἐπιτροπῆς.

Κατὰ ταύτην, ἐπειδὴ ἡ βιολογικὴ ἐπιτροπὴ, ὡς τμήμα τοῦ Συλλόγου διέπεται ὑπὸ τοῦ συλλογικοῦ κανονισμοῦ, ἐγένετο μνεῖα ὄλων τῶν ἀσθενῶν αὐτοῦ, ἅσα κανονίζουσι τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν, προστεθήσαν δὲ ὡς ἐκ περισσοῦ καὶ τὰ ἑπόμενα,

1. Ἐν περιπτώσει ἀπουσίας τοῦ προέδρου, οὗτος ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ προσβυτέρου, ὁ δὲ ἀπουσιάζων γραμματεὺς ὑπὸ τοῦ νεωτέρου τῶν μελῶν

2. Αἱ συζητήσεις μόνον ἐπὶ τῶν ἀνακοινώσεων γίνονται κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν τὴν ἰδίαν ἐσπέραν.

3. Ἡ εἴσοδος εἰς τὰς συνεδριάσεις ἐπιτρέπεται καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας τὰ προσόντα τῶν μελῶν τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς δὲ ὀπίσθι τῷ προέδρῳ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιτρέψῃ ἢ νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν εἴσοδον εἰς οἰονδήποτε ἄλλον ἐφιέμενον τῆς ἀκροάσεως τῶν συνεδριῶν αὐτῆς.

4. Αἱ ἐργασίαι τοῦ Τμήματος οὔσαι κτῆμα τοῦ Συλλόγου δημοσιεύονται ἐν τῷ περιοδικῷ αὐτοῦ, καὶ μόνον μετὰ συναίνεσιν τοῦ Συλλόγου ἐν γενικῇ συνεδρίᾳ δύναται ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ νὰ δημοσιεύσῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἄλλαχού ἢ εἰς ἴδιον ὄργανον, εἰ ποτε εὐτυχῆσιν τοιοῦτου· ὁ δὲ βουλούμενος, τῇ προτάσει τοῦ κ. Βραχάμη, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐργασίας του εἰς τὸ ὄργανον τοῦ τμήματος, εἰ ἐπι-

θυμῆ τὴν δημοσίευσιν εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου.

Τῶν ἀνωτέρω διατάξεων ἀποδεκτῶν γενομένων λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Δ'.

4 Ἰανουαρίου 1897.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκονται καὶ ἐπιψηφίζονται.

Τούτοις, παρακαλεῖ ὁ κ. Α. Χρηστίδης νὰ προστεθῇ ὅτι αἱ ἀνακοινώσεις αἱ σχετιζόμεναι πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἰατρικὴν νὰ ἐπιψηφισθῶσι διὰ τὸ περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. Κελαϊδίτης προτείνει ὅπως μὴ γίνωνται δεκταὶ πρὸς ἀνακοίνωσιν εἰς τὴν Βιολογικὴν Ἐπιτροπὴν ἐργασίαι ἀνακοινωθεῖσαι ἢ δημοσιευθεῖσαι ἄλλαχού.

Ἀμφότεραι αἱ προτάσεις αὐταὶ γίνονται ἀποδεκταί.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Φωτιάδης ἀναγινώσκει τὴν μετὰ τοῦ κ. Τράντα συνεργασίαν αὐτοῦ ἔχουσαν ὡς ἑξῆς :

Κύριοι,

« Ἡ παρατήρησις, τὴν ὑποίαν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ φίλου συναδέλφου κ. Τράντα ὀφθαλμιάτρου παρουσιάζομεν εἰς τὴν Βιολογικὴν ἐπιτροπὴν, ἔχει πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον, ἰδίως δὲ ὑπὸ ὀφθαλμολογικῆν ἵποψιν.

« Ὁ κ. Ν. Ἰμπορος ἐκ Καισαρείας, 35 περιπέτου ἰτῶν κατετράχθη ἀπὸ πολλῶν ἰτῶν ὑπὸ περιοδικῆς νευραλγίας κατὰ τὴν κεφαλὴν. Ἡ ἔδρα τῆς νευραλγίας ταύτης ἦτο κατὰ τὴν δεξιὰν κροταφικὴν χώραν εἰς ἔκτασιν τελλήρου. Αἱ προσβολαὶ ἤρχισαν πρὸ 15 περιπέτου ἰτῶν, ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα 3 ἴτη κατίστησαν ἀφόρητοι.

« Κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην διάρκειαν πολλὰ ἰσοκιμάσθησαν θεραπευτικαὶ ἐργασίαι, ἀλλ' ἔλαι ἀπέτυχον, ἄλλως τῆς καθόλου ὑγείας τοῦ πάσχοντος οὐκ ἐβρίσθη.

« Οὐδὲν καθολικὸν νόσημα, οὔτε σφίλις, οὔτε φυματώσις, οὔτε κατάρχησις, οὔτε χρεῖσις οἰνοπνευμικτῶν ποτῶν ἀναφέρεται ἐν τῷ ἀναμνηστικῷ.

« Ἡ ρινικὴ ἐξέτασις πρὸ πολλῶν ἰτῶν γενομένη οὐδὲν τὸ σημαντικὸν εἰδείξει, πλὴν τῆς μεσαίας κόγχης, ἣτις ἦτο ἐξογκωμένη ἐπισήμως καὶ περισσώτερον τῶν γειτονικῶν μορίων ἐρυθρὰ.

« Πρὸ 3 περιπέτου ἰτῶν ἀποτυχῶν εἰς πᾶσαν ἄλλην θερμαπνευτικὴν ἀπόπειραν, ἀπεράσισκα νὰ δοκιμάσω τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἐφαρμοζομένου ἐπὶ τῆς βλεννομεμβράνης τῆς δεξιᾶς ρινικῆς κοιλότητος τῆς ἐκτιστοιχούσης δηλ. πρὸς τὸ ἀλγοῦν βοήγημα· ἤλπιζα δὲ ἀηγοῦμενος ἐκ προγενεστέρων ἄλλων πρακτηρησίων μου ὅτι τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἠδύνατο νὰ ἀσκήσῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ τινος κλάδου τοῦ τριδύμου διερχομένου ἐκεῖ που παρὰ τὴν μεσαίαν κόγχην, ἣς ἡ πρακτικὴ φλεγμονώδης ἀλλοίωσις ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐξηγήσῃ τὴν περιφερικὴν καὶ μετὰ τῆς ἐπιμονῆς ἐπὶ τοῦ περιγράπτου χωρίου τοῦ κρᾶνίου ἐντοπιζομένην νευραλγίαν.

« Ἡ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἐφήρμισεν διὰ πλατείας πλακῆς ἐκ πλατίνης εἰσαγομένης ἐντὸς τῆς ρινικῆς κοιλίας καὶ ἔρα ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ δέον νὰ θεωρηθῇ ἠλεκτρολυτικὴ ἐπὶ τῆς βλεννομεμβράνης. Ἡ θεραπευτικὴ ἐργασία ἐπέτυχεν πληροτέτατα, ἐπὶ τρία δὲ σχεδὸν ἡ καὶ περισσώτερα ἴτη (δὲν ἐνθυμοῦμαι καλῶς) ὁ πάσχων ἔμεινεν ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὰς σφοδρὰς προσβολὰς καὶ δὲν εἶχεν εἰμὴ μόνον ἰλαφρὰς καὶ ταύτας μετὰ μακρῶν διακοπῶν ἐπὶ μακρῶν χρονικῶν διαστήματι.

« Ἀλλὰ περὶ τὸν Αὐγούστου τοῦ 1895 προσέτριξε καὶ πάλιν ἐπικαλούμενος τὴν βοήθειάν μου, διότι ἡ νευραλγία ἐπανήλθε μετὰ μεγίστης ἐντάσεως.

« Ἐξήτασα καὶ πάλιν τὴν ρινικὴν κοιλίαν ἐφοῦ οὐδὲμοῦ ἄλλου ἦτο δυνατόν νὰ εὑρω τὴν ἀφετηρίαν τῆς νευραλγίας.

« Ἡ μεσαία δεξιὰ κόγχη ἦτο πολὺ περισσώτερον ἢ ἄλλοτε καὶ ἐρυθρὰ καὶ ὀγκώδης καὶ ἐφλέγματινε καταφανῶς.

« Ἀλλὰ πῶθεν; Μετ' ἰπαγειλημένην ἐξέτα-

σιν δια της μήλης ανέκαλυψα ότι παρά την μεσαίαν κόγχην και προς τὰ ἄνω και ὀπίσω εἰς ἀριστερὴν ἔκτασιν τὸ ἠθμοειδές ἦτο τερηδοσιμὲνον, τοῦτο δὲ ἐξήγει ἐπικρατῶς τὴν κατάστασιν τῆς μεσαίας κόγχης. Καὶ ἦτο μὲν δυσχερὲς νὰ παραδεχθῶμεν τερηδόνα ἔνευ πυορροίας, διότι πυόρροιαν ἐγὼ μὲν οὐδέποτε παρατήρησα, ὁ δὲ πάσχων ἠρνεῖτο, ἀλλ' ἡ πυόρροια ἠδύνατο καὶ ἐν αὐταῖς ἐπιταῖς ἠθμοειδέσι κυψέλαις νὰ ἦ διαλείπουσα καὶ ὁ ἀσθινὴς οὐχὶ ἀξιόπιστος παρατηρητής, δὲν ἦτο ὅμως δι' ἐμὲ τοῦλάχιστον πρωτοφανὲς ἢ δυσχερὲς νὰ παραδεχθῶ ὡς τετιμωμένη χρονίαν ἔνευ πυορροίας· ἀλλὰ τοῦτο τὸ ζήτημα δὲν εἶναι τοῦ παρόντος.

» Παρεδέχθην λοιπὸν χρονίαν ἀβληχρὰν ὀστέιτιδα καὶ ἐπρότεινα εἰς τὸν πάσχοντα τὴν ἐξαιρέσιν τῶν ἀντιστοιχῶν μαρῶν τοῦ ἠθμοειδούς. Ὁ πάσχων συγκατένευσε, ἀφοῦ ἰσομυθῶθη καὶ εἰδικὸν νευρολόγον (Mongeri), ὁ δὲ πρότερον αὐτὸν πολὺ εἰς τὴν ἐγχείρησιν ταύτην.

» Ἡ ἐγχείρησις ἐγένετο μὲ ὅλας τὰς ἐπιμέλειας εἰς τὴν ρινικὴν κοιλότητα ἀντιστηπτικῶς προφυλάξαι καὶ ὁ πάσχων μένει ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου 1895 ἐντελῶς· ἀπὸ ἀλλοιωμένου τῆς νευραλγίας.

« Ἄλλ' ὀλίγαις ἡμέραις μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ἡ ἀσθενὴς παρεπονείτο δι' ἀμβλύτητα τῆς ὁράσεως καὶ πτοηθεὶς ἐπισκέφθη τὸν συνάδελφον κ. Τράνταν. Ἐδῶ ἀρχίζει τὸ κυρίως ἰνδιαφέρον τῆς παρατηρήσεώς μας ὑπὸ ὀφθαλμολογικὴν ἔποψιν καὶ ἀρνοῦμεν τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Τράνταν. »

Ὁ κ. Τράντας ἀναγινώσκει τὰ ἐξῆς.

« Ὁ κ. Ν. ἐκ Κιαισαρείας, ἔμπορος, 35 ἐτῶν, προσῆλθε πρὸς με τῆ 1 Σεπτεμβρίου 1895 παραπονούμενος ὅτι ἀπὸ 20 ἡμερῶν βλέπει διὰ μέσου ἀχλύος προξυνομένης καθ' ὥρας τινὰς. Ἡ ὀφθαλμοσκοπικὴ ἐξέταση ἐπιβεβαιώσει τὴν ὑπερξίν νευρίτιδος συγχειμένης εἰς θολερότητος τῆς θηλῆς καὶ τῆς περὶ τὴν θηλὴν χώρας, ἐξ ἧς θολερότητος τὰ ὄρια τῆς θηλῆς ἀπέβριστον δυσδιάκριτα. Τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς φυσιολογικά. Αἱ ἀλλοιώσεις τῆς θηλῆς δὲν ἐπιτρέπουν οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἐπὶ τῆς ὑπερξίν τῶν, ἂν παραβληθῇ ἡ ὀφθαλμοσκοπικὴ ἐξέταση τοῦ πάσχοντος ὀφθαλμοῦ πρὸς τὴν τοῦ ὑγιούς, τὰ ὄρια τῆς θηλῆς τοῦ ὁποῖου εἶναι εὐαρινέστατα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ τοῦ πάσχοντος ὀφθαλμοῦ. Ἐξ χρώματα διακρίνονται, ἀλλὰ περὶσταυρῶν ἦτον καθαρὰ ἢ

διὰ τοῦ ὑγιούς. Τὸ ὀπτικὸν πεδῖον καλὸν μόνον ἢ κηλὶς τοῦ Mariotte εὐρηται κατὰ τι εὐρυτέρα. Ἡ ὀξύτης τῆς ὁράσεως $\frac{1}{2}$, τοῦ ὑγιούς ἔχοντας ὁξ. ὁράσεως = 1.

Ἡ διὰ θλάσις κανονικὴ, ἡ προσχρωμολογία ἀθικτος. Πιέζοντες πρὸς τὸν βυθὸν τῆς κόγχης τὸν πάσχοντα ὀφθαλμὸν προκκλούμεν ἐλαφρὸν πόνον βελῶν, ἀνάλογον, καίτοι ἐν ἤτοι β. κ. μ. πρὸς τὸν παρατηρούμενον ἐπὶ τῆς νευρίτιδος τῆς ἰσθμοβολεῖου. Ἐπὶ πᾶσιν ἀλλήν ἔποψιν ἐξετάζομενος ὁ ὀφθαλμὸς οὐδὲν παρουσιάζει τὸ ἀνώμαλον.

« Ἡμέρας τινὰς πρὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀμβλυωπίας ἐγένετο ἐγχείρησις ρινικὴ, εἰς ἣν δέον ν' ἀποδοθῇ ἡ ἀθήσις τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, ἴσως κατ' ἐπέκτασιν τῆς φλεγμονῆς πρὸς τὸν σφαινοειδῆ κόλπον.

« Ἐχορηγήθη ἰωδιούχον κάλιον καὶ ἀμέσως ἤρξατο ἡ βελτίωσις, μετὰ δὲ ἕνα μῆνα ἰσθμοβολεῖς ἀνεκτικῶς τελείων τὴν ἔρασιν καὶ ἐπαλλαγίς τῆς ἀχλύος, ἐπ' ἧς περὶ πονείτο. Ἡ ὀξύτης τῆς ὁράσεως ἀνῆλθεν εἰς 1.

« Ἐν τῇ ἡμετέρῃ περιστατικῇ αἱ ἀνατομικαὶ ἀλλοιώσεις ἐξηγοῦσι κάλλιστα τὴν ἀμβλυωπίαν, δὲν εἶναι δὲ ποσῶς ἀνάγκη νὰ παραδεχθῇ τις ἀμβλυωπίαν ἀνακλαστικὴν ἐν παρομοίαις περιπτώσεσι καὶ ἐν ἀκόμῃ δὲν ὑπέροχον ἀλλοιώσεις προσιταὶ τῇ ἐξέτασει, διότι δύναται ἡ ἀμβλυωπία νὰ προηγηθῇ πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν ὀφθαλμοσκοπικῶν σημείων. Ἐν τινι παρατηρήσει ἀνεκκοινοῦσιν ὑφ' ἑνὸς ἐξ ἡμῶν τῷ 1893 πρὸ τῆς ὀφθαλμολογικῆς ἐταιρείας τῶν Παρισίων ἡ ἀμαύρωσις εἶχεν ἐπέλθει ἐκ παθῶσιων τῶν περικογχικῶν κόλπων, ἐνῶ ὁ βυθὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἦν φυσιολογικώτατος. Ὅσα ἡ ἐξέτασις τῶν περιστατικῶν γίνεται ἐπιμελετέρα, τόσα καὶ ὁ κριθμὸς τῶν ἐξ ἀντανκλάσεως θὰ σικρυνθῇ.

« Εἶναι γνωστὰ αἱ ὀφθαλμικαὶ ἐπιπλοκαὶ συνεπεία τῶν παθῶσιων τῶν περικογχικῶν κόλπων, καὶ δὴ τῶν ρινικῶν νόσημάτων, καίτοι μόλις ἐπ' ἐσχάτων τὸ ζήτημα τοῦτο ἐγένετο ἀντικείμενον ἐρευνῶν

« Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὀπτικὸν νεῦρον, τελευταίως ὁ Sulzer ἀνέφερε δύο περατώσεις ὀπτικῆς νευρίτιδος ἐπιλομένης εἰς ὄξαιναν (oxaine), καίτοι ἀντιρρήσεις ἐπηκολούθησαν τὴν ἀνεκκοινώσιν του, γνωστόταται δὲ αἱ νευρίτιδες καὶ αἱ ἀτροφίαι τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου μετὰ ὀστεοκολπίτιδος.

« Εἰδικιώτερον δὲ ὡς πρὸς τὰς παθήσεις τοῦ

ὀπτικοῦ νεύρου μετ' ἐγχειρήσεσι ρινικῶς ἀνεύρομεν τὴν παρατήρησιν τοῦ Ziem καὶ τὴν τῶν Ziem et Schmidt Rimpler.

« Ὁ Nuel ἀναφέρει περὶπτωσιν ἀμβλυωπίας συνεπεία ἐξαιρέσεως πολυπόδων ρινός, ἣν ἐξηγεῖ ὡς προεληθούσαν ἐξ ἀντανκλάσεως, ἀτε μὴ εὐρῶν ἀλλοιωσίν τινα διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου. Ὁ κ. Πανὰς δικαίως ἰρωτᾷ, ἂν ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι δὲν πρόκειται μᾶλλον περὶ ὀστερίας τραυματικῆς. Οὐχὶ ὀλιγώτερον εὐλόγος φαίνεται ἡμῖν ἡ ἐρώτησις, ἂν ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι δὲν πρόκειται μᾶλλον περὶ φλεγμονῆς τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου πέραν που τῆς θηλῆς ἀναπτυχθείσης καὶ μὴπω παρουσιασάσης φαινόμενα ὀφθαλμοσκοπικά. Ἡ ἡμετέρα παρατήρησις ἀποδεικνύει ὅτι ἐλαφρὰ φλεγμοναὶ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου δύναται νὰ ἐπέλθωσι μετὰ ἐγχειρήσεσι ρινικῶς, αἵτινες εἶναι ἰσθμοβολεῖαι καὶ ἐξ ἀναλογίας ἠδύνατό τις νὰ παραδεχθῇ καὶ περὶ ἀλλῶν περιστατικῶν ἀμβλυωπιῶν ἐξ ἀντανκλάσεως χαρακτηρισθεῖσιν ὅτι πράγματι προῦκειτο περὶ παθῆσεως τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου ἐν τινι μορῇ ἀπροσέτῃ τῇ ἐξέτασει ἡμῶν.

« Αἱ σκέψεις αὗται, ὡς καὶ ἡ σπανιότης τῆς παρατηρήσεως καθόλου, ἤγαγον ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ καταστήσωμεν γνωστὴν τοῖς μέλεσι τῆς Βιολ. Ἐπιτροπῆς τὴν παρατήρησιν ἡμῶν ταύτην. »

Ὁ κ. Φωτιάδης συνεχίζει ὡς ἐξῆς

« Ἄς μοι ἐπιτραπῇ νῦν νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἐξῆς :

« Ἀναμνησθεσθε καὶ ἐγὼ ἔτερον παρατήρησιν, ὅπου μετὰ ἐξαιρέσιν πολυπόδος κατὰ τὴν μεσαίαν διεξίαν κόγχην, τὴν ὁποῖαν ἐπηκολούθησεν αἰμορραγία ἰσθμοβολεῖς, ὁ ἀσθινὴς ἔπαθεν ἐξ ἀμβλυωπίας. Ἐτερος δὲ συνάδελφος, οὐχὶ μὲν εἰδικός, ἀλλ' ἡσκημένος εἰς τὴν ὀφθαλμοσκοπικὴν ἐξέτασιν, ἀνεκάλυψεν αἰμορραγίαν ἐν τῇ ἀμφιβληστροειδί. Ἐπὶ τῆς ὁράσεως ἰσθμοβολεῖς.

« Ὡς ὑπέδειξεν ὁ κ. Τράντας, ὁ Schmidt Rimpler ἀναφέρει περὶπτωσιν ἐν ἧ μετ' ἀπόσπασιν καὶ ἀπόξεσιν πολυπόδος μὲ ἀσθημάντων αἰμορραγίαν ἐπὶ θηλῆς νευρίτις καὶ ἀτροφία τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου.

« Καὶ ὁ Ziem θεωρεῖ ἀλλήν περιπτώσιν ὡς ἀφετηρίαν τῆς μετὰ 10 ἔτη ἐπακολούθησάσης ἀτροφίας τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου ἀφθονον αἰμορραγίαν μετ' ἀπόσπασιν πολυπόδος.

« Κύριοι, τὸ περὶ ἐξαρτήσεως ὀφθαλμικῶν ἀλλοιώσεων ἀπὸ ρινικῶς παθήσεως ζήτημα εἶναι

λίαν ἐκτεταμένον καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς συζητήσεις, ἰδίως δὲ αἱ περισσώτεραι τῶν ὀφθαλμικῶν τούτων διαταραχῶν δέον νὰ διαιραθῶσιν εἰς κατ' ἀνάκλασιν ἢ κατ' ἐπινέμησιν ἀπὸ τῆς ρινικῆς κοιλίας.

« Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξετάσωμεν τώρα τὸ ζήτημα τοῦτο διὰ μακρῶν. Κάλλιστα δὲ παρατηρεῖ ὁ κ. Τράντας ὅτι ἡ περιφέρεια τῶν κατ' ἀνάκλασιν δὴθεν διαταραχῶν θέλουσι περιορισθῆναι ὅσον καλλίτερον σπουδάζομεν τὰς οὐσιαστικὰς κατ' ἐπινέμησιν ἢ ἄλλως γενομένης ἀλλοιώσεις.

« Ἡ ἡμετέρα ὅμως παρατήρησις γεννᾷ καὶ ἐν ἄλλο λίαν ἰνδιαφέρον πρακτικὸν ζήτημα, πρέπει νὰ ἐγχειρίζομεν προθύμως ἢ νὰ ἀπέχωμεν ἀποθαρρυνόμενοι ἐκ τοιούτων παρατηρήσεων; Ἡδύνατο προχείρως νὰ ἀπαντήσῃ τις, ὅτι πρέπει ἐξ ἴσου ν' ἀπέχωμεν τῶν ἔραων. Ἀλλὰ τὰ γενικὰ παραγγέλματα οὐδὲν σημαίνουν.

« Νομίζω ὅτι πρὶν ἡ σχηματισθῇ τις γνώμη πρέπει νὰ ἐξετάσῃ ποῖαν ἔραον ἐπιρροὴν κακὴν ἐξασκοῦσιν οἱ ρινικαὶ παθήσεις ἀφιέμενοι ὡς συνήθως εἰς τὴν τύχην τῶν ὄχι δὲ τόσον δι' ἰπουσιώδεις ὀφθαλμικὰς παθήσεις αἵτινες εἶναι ἀρετὰ καλῶς μελετημέναί, ἀλλὰ δι' αὐτὰς κυρίως τὰς παθήσεις τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου.

« Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἡδὴ γνωστῶν δυνάμεθα μετὰ θάρρους νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται ρινικαὶ παθήσεις ἐπιπλέκουσι μετὰ παθήσεις τῶν κόλπων, αἵτινες ὡς γνωστὸν ἐπιφέρουσι παθήσεις τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, δέον ἐγκαίρως νὰ ἐπεμβαίνωμεν.

« Ἐἶλος προσθετέον ὅτι δὲν εἰμεθα ἀπολύτως βέβαιοι, ἂν ὁ ἀσθινὴς μας δὲν ὑπέφερε καὶ πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως ἀπὸ ἐνοχλήσεως τῆς ὁράσεως καὶ μάλιστα ἐμνησάμεν αὐτὸν σήμερον διὰ νὰ ἐξετάσωμεν καὶ πάλιν τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ κύριος δὲν ἐφάνη.

« Ἐν τέλει προσθετέον ὅτι ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ ἀσθινὴς μας ἀνέκτησεν ἐντελῶς τὴν ἔρασιν δυνάμεθα νὰ συμπεραίνωμεν ὅτι αἱ ἐπιπλοκαὶ ἐκ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου δὲν εἶναι ἀναγκαίως ἐπιφοβοί. »

Ἐἶτα ὁ κ. Ἀπέρης ποιεῖ τὴν ἐξῆς ἀνεκκοινώσιν περὶ τῶν καρῶν τῆς ἀρέκας (noix d'arec) καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐμπεριεχομένων ἀλκαλοειδῶν καὶ ἰδίως τῆς ἀρεκολίνης (arecoline)

ΜΕΛΕΤΗ

ΥΠΟ ΕΠΟΨΙΝ ΥΓΙΕΙΝΗΝ
ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΚΗΝ

Περὶ τοῦ *BETEL* (Μελάβχθρος, Ἰνδοπέπερι)
καὶ τῶν καρῶν τῆς
ARECA CATECHU (δένδρου φοινικοειδοῦς)

« Συμμερίζομενος τὴν χαρὰν, ἣν ἠοσιώθησαν πάντες εἰ ἐνταῦθα ἁπογενοίτες διὰ τὴν ἐναρξίν τῶν ἐργασιῶν τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, σπεύδω νὰ καταταχθῶ μεταξύ τῶν πρώτων ἐργατῶν τοῦ σπουδαίου τούτου τμήματος τοῦ περιεχοῦς Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἐπιλλόμενος πρὸς αὐτοὺς οὐχὶ βεβαίως διὰ βελτίους γνώσεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ζῆλον αὐτῶν, ὡς πρὸς τὴν προαγωγὴν ἔργου τοσοῦτον ὠραίου. Τούτου ἕνεκα τολμῶ νὰ εἴπω ὅτιν ὀλίγα, σχεῖσι ἔχοντα σεινήν μετὰ τοῦ σπουδαίου σκοποῦ τοῦ τμήματος τούτου.

Φίλτατοι συνάδελφοι,

« Ἡ Δύσις ἀναμφισβητήτως κατέχει σήμερον τὴν ὠραιότεραν θέσιν ἐν ταῖς ἐπιστήμασι, τὴν θέσιν δὲ ταύτην ἀπέκτησεν ἀναντιρρήτως διὰ τῆς ἰκανότητος, οὔτε δύναται τις νὰ ἀρνηθῆ ὅτι ἀπασκί σιχιδὸν αἱ νεώτεραι ἀνακαλύψεις καὶ πρὸ πάντων τῶν ἰατρικῶν ἐπιστημῶν ἀπὸ πολλῶν αἰώνων εἰσὶν ἔργα αὐτῆς. Ἐν τούτοις, ὡς γνωστὸν, ὑπῆρξεν ἐποχὴ, ὅτε οἱ πρόγονοι ἡμῶν Ἕλληνας καὶ ἀκολούθως οἱ σοφοὶ Ἀραβες, θεμελιώθη ὅλων τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἰδίως τῶν ἰατρικῶν καὶ φυσικῶν, οὐ μόνον τὰς βάσεις τῆς ἐπιστήμης ἔθεσαν, ἀλλὰ καὶ μεγάλας ἐποίησαν ἀνακαλύψεις· αἱ δὲ ἀνακαλύψεις αὗται εἰσι κατὰ τοσοῦτον ἀνώτεραι τῶν μεγαλειτέρων τῶν νεωτέρων χρόνων, δυνάμεναι νὰ θεωρηθῶσι πράγματι ὡς θεῖαι, καθύπερθε καὶ ὁ χρόνος ἔχει μόνον δὲν ἐφθίρειν οὐδ' ἠλλοίωσεν αὐτάς, ἀλλ' ἀπεναντίας ἀνεδείξεν ὠραιότερας καὶ μεγαλειέτερας.

« Οὐδόλως ὁμως πρέπει νὰ φρονώμεν τοὺς εὐρωπαϊκοὺς διὰ τὴν πρόσθεσιν ταύτην, διότι διὰ τῆς ἐξέλιξος καὶ μόνης κατώρθωσεν νὰ πραγματοποιηθῶσι τὰς λαμπρὰς ἀνακαλύψεις τῶν τελευταίων τούτων χρόνων. Ἀπ' ἐναντίας δὲ ὀφείλομεν νὰ μιμηθῶμεν αὐτοὺς, ὅπως καὶ οὗτοι

ἐμιμήθησαν τοὺς προγόνους ἡμῶν, καὶ νὰ βελτιώσωμεν ἐπὶ τὰ ἴχνη αὐτῶν. Ἐστὶ δὲ βέβαιον ὅτι προῖόντος τοῦ χρόνου θὰ ἀναγκάσωμεν τὴν ἐπιστήμην νὰ μᾶς περιπτύχῃ καὶ πάλιν ἀναγνωρίζουσα ἡμᾶς ὡς πρωτότοκα τέκνα αὐτῆς. « Ἡ ἐπιστήμη, εἶπε σοφὸς τις δὲ ἐν ἔξει πατρίδα. ὁ δὲ σοφὸς Pasteur προσέθηκεν ὁ ἐπιστήμῶν ἔχει μίαν ἀναμφισβητῶς πατέρα τῆς ἐπιστήμης εἶναι ἐκεῖ ὅπου καλλιεργεῖται, κατὰ συνέπειαν δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ ἐπιναγκάσωμεν αὐτὴν ἐνταῦθα καλλιεργεῖν αὐτήν. Πρὸς τούτοις δὲ πρέπει ἐν πρώτοις οἱ σοφοὶ καὶ λόγιοι ἁπογενοίτες νὰ δημοσιεύσωσι ἐνταῦθα τὰς ἐργασίας, μελέτας καὶ ἀνακαλύψεις αὐτῶν, οὐχὶ δὲ νὰ προτιμῶσι τὴν ἀλλαδαπὴν, εἰς τρόπον ὥστε ὁσάκις ὁ σοφὸς ξένος ἐπιθυμῆ νὰ ᾔσῃ ἐνήμερος τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης, νὰ ἐρανίζηται καὶ ἐντεῦθεν ἐν μέρει ἀντὶ τῶν πολλῶν, ἅτινα ἐρανίζομεθα ἡμεῖς παρὰ τῶν ξένων.

« Πρὸς τοῦτο κατὰ πρῶτον λόγον πρέπει νὰ μελετῶμεν τὰ περὶ ἡμᾶς, ἤτοι περὶ ἀέρων, ὑδάτων καὶ τόπων, ὅπως λέγει ὁ ἀθάνατος Ἰπποκράτης. Πράγματι δὲ ἡ ἐπιρροία τοῦ κλίματος ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ζώων καὶ φυτῶν εἶναι μεγάλη, αἱ δὲ σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὰς ἀσθενείας αἵτινες λαμβάνουν ἀνάλογον χαρακτήρα καὶ τύπον καὶ ἡ μελέτη τῶν ἐπιπολαζουσῶν ἀσθενειῶν, χάρις εἰς τὴν στατιστικὴν, δύνανται νὰ παράσχωσι εἰς τὸν ἐπιστήμονα σπουδαία στοιχεία, ὅπως προῖδη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας τὴν πορείαν ἐκάστης ἐπιδημίας ἢ καὶ προλαμβάνῃ αὐτήν· ἐν γένει δὲ ὅπως ἀποφαίνεται μετὰ μεγάλης θετικότητος περὶ ἐκάστου νοσήματος.

« Ἐπίσης περὶ φύσεως τῶν ὑδάτων καὶ περὶ τροφῶν καὶ φαρμάκων, ὡς καὶ περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ζῆν τῶν κατοίκων μελετῶντες ἔχομεν ζητήματα καθαρῶς βιολογικά, περὶ τῶν ὁποίων τὸ Τμήμα τοῦτο ὀφείλει ν' ἀσχοληθῇ πρὸ παντός.

« Εἰς τοιοῦτον λοιπὸν πρόγραμμα συμμορφούμενος παρουσιάζω σήμερον εἰς ὑμᾶς ἐν προῖδον φαρμακευτικῶν, ὅπερ ἀπὸ πολλῶν αἰώνων χρησιμοποιεῖται παρ' ἐκατομμυρίων ἀνθρώπων ἐν Ἰνδίας καὶ Ἀπωτάτη Ἀνατολή, εἶναι δὲ ἐν χρήσει καὶ παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς ἐν τῇ πόλει ἡμῶν, ἐν ᾧ ἴσως οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν τῶν ἐνταῦθα ἐπιστημῶν γνωρίζει τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἢ εἰδῆ ποτε αὐτό.

« Τὸ προϊόν τοῦτο μόλις πρὸ 30ετίας εἰσῆχθη

ἐν Εὐρώπῃ, ἀπὸ ὀλίγων δ' ἐτῶν ἤρξατο νὰ γίνεται ἀντικείμενον μελέτης σοβαρᾶς. Δυστυχῶς δὲ δι' ἡμᾶς, ξένοι σοφοὶ ἐπισκεφθέντες τὰς ἄνω ἀσιατικὰς χώρας μετήνεγκον πρῶτοι τὸ προϊόν τοῦτο εἰς Εὐρώπην, ἐν ᾧ ἡμεῖς οἵτινες ἔπρεπε ν' ἀποφθνήσκωμεν πρῶτοι καὶ νὰ εἰσαγάγωμεν αὐτὸ εἰς τὴν νεωτέραν ἐπιστήμην, οὐδὲ τὴν ὑπάρχῃν αὐτοῦ ἐγνωρίζομεν, καίτοι, ἐπιναλαμβάνων, τὸ προϊόν τοῦτο εὐρίσκειται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

« Τὸ προϊόν τοῦτο λοιπὸν εἶναι τὰ κάρυα εἰδους φοίνικος γνωστοῦ ἐν τῇ βοτανικῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Areca catechu* (L.) καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἠσυχολήθη πρὸ 4 περίπου ἐτῶν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δ' ἐκείνης ἤρξαμεν τῆς μελέτης αὐτῆς συλλέξας ἱκανὰς σημειώσεις καὶ ἐνεργήσας ἀναλύσεις καὶ πειράματα, ἅτινα θέλω ἐκθέσει ἐν καιρῷ τῇ δέοντι δι' ἰδιαιτέρου ὑπομνήματος.

« Περιορίζομαι νῦν ἀπλῶς ὅπως παρουσιάσω ὑμῖν τὸ προϊόν τοῦτο, προσθέτων ὀλίγα περὶ αὐτοῦ καὶ σταχυολογῶν ἐκ διαφόρων συγγραφέων καὶ ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων σημειώσεών μου. Ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕκαστος ἐξ ὑμῶν θέλει προθυμοποιηθῆ, ὅπως ἐνεργήσῃ ἐπίσης πειράματα ἐπὶ τοῦ προκειμένου φαρμακευτικοῦ προϊόντος.

« Ἐν μέσῳ τοῦ ὀκεανοῦ τῶν νέων φαρμάκων, δι' ὧν ἡ σύγχρονος χημεία κατεπλημμύρησε τὴν θεραπευτικὴν καὶ τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα ἀνήκουσι τῇ χημικῇ συνθέσει, ἐπιστήμη ὅλων νωτάτη καὶ ἀσχολούμενη ὅπως διασαφηνίσῃ περιπλοκώτατα προβλήματα, δὲν εἶναι ἀνευδιαιρέτως ν' ἀναλάβωμεν μελέτην ἀναδρομικὴν περὶ τῶν φαρμάκων τῆς ἀρχαίας φαρμακολογίας, τοῦτο δὲ ὅπως ἀποκαταστήσωμεν τὴν ἀδίκως ἀπολεσθεῖσαν ὑπόληψιν τινῶν ἐκ τῶν φαρμάκων τούτων, ὧν αἱ ἀρεταὶ ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τῆς μακρᾶς πείρας τῶν αἰώνων καὶ ἅτινα διατηροῦσιν ἐτι ἐντιμον θέσιν ἐν τῇ θεραπευτικῇ τοῦ λαοῦ. Ἀδίκον τῶνδ' εἶναι ν' ἀποσκορακίζωμεν διὰ μίαν γραμμὴν τοῦ κλάμου φαρμακόντι, μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ἀρχαῖον.

« Ἀπ' ἐναντίας, τὸ μακρὸν παρελθὸν ἐξευγενίζει, ἢ δὲ διατήρησις φαρμάκου τινὸς διὰ μέσου τῶν αἰώνων μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀποδείκνυσι τι τὸ ἀληθὲς καὶ τοῦτο μόνον ἀρκεῖ, ὅπως ἀναλάβωμεν τὴν μελέτην αὐτοῦ διὰ νέων ἐρευνητῶν καὶ πειραμάτων καὶ οὕτω βεβαιώσωμεν τι τὸ ἀληθὲς ἐν ταῖς δοξασίαις τοῦ λαοῦ.

« Αἱ περισσότεραι τῶν νέων κατακτῆσεων τῆς νεωτέρας θεραπευτικῆς, πρὸ πάντων ἡ χρῆσις τῶν χυμῶν καὶ ἰσθῶν τῶν ζώων προέρχονται ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν προγόνων ἡμῶν (1). Ἡ δὲ φαρμακολογία αὐτῶν καὶ τῶν σοφῶν ἀράδων καὶ περὶ δὲν παρέσχεν ἡμῖν τὰ ἀληθέστερα καὶ βεβαιότερα τῶν φαρμάκων; Ὅπως ἀποδείξωμεν τοῦτο, δὲν ἔχομεν εἰμὴ ν' ἀναφέρωμεν τινα, ὡς π. γ. τὸ κώνειον, τὸν σήδηρον, τὰ ἄλατα τοῦ χαλκοῦ, τὸ ρήον, τὴν νάρδον, τὴν εὐθάλειαν, τὰς κανθάριδας, τὸ οἰνόπνευμα, τὸ θεῖον, τὴν σένναν, τὰ ἐμετικά κάρυα, τὴν ἀλόην, τὸ κίκκινον ἔλαιον, τὴν κάρυον, τὸ ὄπιον, τὰς σκευασίας τοῦ ἀρσενικοῦ, τὴν ὑπεκακουάναν, τὴν ἰρυσιδώδη βρύζαν κτλ. Καθ' ἑλὴν δὲ τὴν κλασικὴν φαρμακολογίαν θέλομεν εὖρει τὰ ὀνόματα τοῦ Ἡροδότου, Ἰπποκράτους, Δισκορίδου, Ἀριστοτέλους, Γαληνοῦ, Ἀδικένας, Mesuέδοτις ἐπωνομάθη πρίγγη τῶν ἰατρῶν) Ibnu Tropha'il, Ibnu Zohar κλπ. τοιοῦτων γιγάντων τῆς ἐπιστήμης (2).

« Ἄλλ' ὅπως μὴ ἐξέλθω τοῦ θέματος μου, κλείω τὴν μακρὰν ταύτην παρένθεσιν, ἵνα μὴ ἀπασχολήσω ὑμᾶς εἰς πράγματα, ἅτινα γνωρίζετε κάλλιον ἐμοῦ.

« Ἐν πρώτοις δὲ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ εἰς ἐκθέσω συντόμως τὴν αἰτίαν ἣτις ἠνάγκασέ με νὰ μελετήσω τὸ φάρμακον τοῦτο, ὡσπύτως καὶ ἐρανίσματα ἐκ τινος ὑπομνήματός μου, ὅπερ ὑπέβαλον τῇ 15)27 Ἀπριλίου 1893 ἐν τινι συμβουλίῳ, ὡς καὶ μερικὰ σταχυολογήματα ἐκ συγγραμμάτων, ἅτινα ἐξεδόθησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου, ὅπως προσθέσω ἀκολούθως τὰς σημερινὰς περὶ τοῦ φαρμάκου τούτου γνώσεις ἡμῶν.

« Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου τοῦ 1893, ἐστάλησαν εἰς ἐμὲ ἐκ μέρους συμβουλίου τινὸς ἐξ ἐκείνων ἐκ λευκοσδήρου, ἵνα ἐπελέγω τὴν γνώμην μου περὶ τῆς φύσεως τῶν ἐν αὐτοῖς ἐμπεριεχομένων οὐσιῶν.

« Ἐκείνη ταῦτα προήρχοντο ἀπὸ προσκυνητῶν τῶν Ἰνδιῶν, οἵτινες ἀνεξαρτήτως πάντες

(1) Α. Χρηστίδης, in. *Rev. medico-pharm.* περὶ χρῆσεως θεραπευτικῆς τῶν ἰσθῶν, ἐκρίσεων, ἀποκρυσμῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, σελ. 154, 170, 190, (1891).

(2) Εἶναι ἀληθὲς ἐτι τινα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐτι ἀρχαιότερα, διότι τὸ θεῖον ἦτο γνωστὸν εἰς τὸν Μωυσῆ, ἢ ἔρυσ. βρύζα καὶ τὰ ἐμετικά κάρυα ἦσαν γνωστὰ εἰς τοὺς Σίνας, ἀλλ' εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ἀραβας χρεωστοῦμεν τὴν ἐπισημονικὴν χρῆσιν αὐτῶν.

είσιν ἐφοδιασμένοι δι' αὐτῶν. Καί εἰς μὲν τὸ πρῶτον κιβώτιον ἀνεγνώρισα φύλλα νικοτιανῆς. Τὸ εἶδος ὅμως τοῦτο ὡς πρὸς τὰ συστατικὰ αὐτοῦ ὁμοιάζει πρὸς τὸ Tumbeki Humi τῆς Γεμένης, καὶ ἀφ' ἐνὸς αἱ χημικαὶ μου ἀναλύσεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ γνώμη τῶν πρῶτων γνωσμένων περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἦν ἐζήτησα, συμφωνοῦσι ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν τοῦ προϊόντος τούτου.

« Τὸ δεῦτερον κιβώτιον ἐμπεριείχεν ὡσαύτως φύλλα νικοτιανῆς, ἀλλὰ ταῦτα εἶχον ὑποστῆ ζύμωσιν τινα, ἔφερον δὲ τουρκιστὶ ἐπιγραφὴν Tchorak.

Τὸ τρίτον κιβώτιον ἔφερον ὡσαύτως τουρκικὴν ἐπιγραφὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ κατάρθωσα ν' ἀναγνώσω τὴν λέξιν Fausel, ἐντὸς δὲ τοῦ κιβωτίου τούτου εὑρον 3-4 κάρυα, τὰ ὅποια δὲν μοι ἦσαν ὄλας ἀγνωστα. Ἐνεθυμήθην τότε ὅτι πρὸ 4 ἐτῶν (1889) δύο φαρμακολόγοι αὐστριακοὶ ἐπιτρέφοντες ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἐπισκεφθέντες πλείστας πόλεις τῆς Συρίας, ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν παρόμοια κάρυα, τὰ ὅποια εἶχον εὑρεῖ εἰς πλείστας πόλεις τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ταύτην περιουσίαν αὐτῶν, ἐσκόπου δὲ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν εἰς Βιέννην νὰ ἐξετάσῃ αὐτὰ χημικῶς καὶ φαρμακολογικῶς. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ὁ κ. Brestowski, συντάκτης ἐνὸς ἐκ τῶν σπουδαίων ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν τῆς Βιέννης, μοι εἶπεν ὅτι τοιαῦτα κάρυα εἶχεν εὑρεῖ καὶ ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ ἀγορᾷ τῆς πόλεως μας Missir Tcharchi. Ἀνεμνήσθην λοιπὸν τότε τῶν ὑπὸ τοῦ αὐστριακοῦ φαρμακολόγου εἰρημένων, καὶ πράγματι ἐν τῇ πρώτῃ μου ἐπισκέψει εἰς τὴν περὶ οὗ ὁ λόγος ἀγορὰν εὑρον κάρυα παρόμοια πρὸς τὰ ἐν τῷ 3ῳ κιβωτίῳ εὑρισκόμενα. Ἐν τῷ 4ῳ κιβωτίῳ εὑρον τεμάχια βξειδίου (chaux vive) καὶ ἀνθρακικῆς ἀσβέστου (carbonate de chaux). Τὸ πέμπτον κιβώτιον ἔφερον ἐπιγραφὴν τουρκικὴν Keat-indi, ἐμπεριείχε δὲ τεμάχια τῆς Unkaria gambir (Γῆ κατεχοῦ, Terra catechu, γαλλιστὶ cachou), ἀλλὰ καθαρὰ φυσικῶς καὶ οὐχὶ παρασκευασμένα. Τὸ δὲ ἕκτον καὶ τελευταῖον ἐμπεριείχε φύλλα τινὰ, τὰ ὅποια κατόπιν ἐξετάσεως χημικο-βοτανικῆς κατέταξα εἰς τὸ εἶδος τοῦ Piper betel (Lin).

« Συνέταξα δὲ τὴν ἐκθεσίμ μου εἰς τὸ ρηθὲν συμβούλιον περὶ τῶν οὐσιῶν τούτων. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον δι' ἐμὲ ἦτο νὰ μάθω τὸν λόγον διὰ τὸν ὅποιον οἱ προσκονηταὶ ἀνεξαιρέτως ἔφερον ταυτοχρόνως ὄλας τὰς οὐσίας ταύτας.

« Διηθούνη λοιπὸν τὰς ἐρεῦνας μου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Χάρης εἰς τὸν δακρυμένον βοτανικὸν τῆς πόλεως μας ἐξοχώτατον Dr Hadji Ali Pacha, διευθυντὴν τῆς Αὐτ. πολιτικῆς Ιατρικῆς Σχολῆς καὶ καθηγητὴν τῆς βοτανικῆς ἐν τῇ Αὐτ. στρατιωτικῇ Ιατρικῇ Σχολῇ, ἐπελοθὴν ὅτι τὰ ρηθέντα κάρυα τὰ ὅποια ἔφερον τὸ ὄνομα Fausel εἶναι τὰ Noix Arec (Areca catechu τοῦ Λινναίου, καὶ ὅτι εἶναι πρῶτον τῶν ἀνατολικῶν γυρῶν ἐν χρήσει οὐ μόνον παρὰ τῷ λαῷ τῶν Ἰνδῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ ἀπλήθῳ ὀθωμανικῷ λαῷ καὶ ἐντὸς ἐτι τῆς πρωτεύουσας, χαίρουσι δὲ κατὰ τὸν ἐξοχ. Hadji Ali Pacha μεγάλην φήμην παρὰ τῷ λαῷ ὡς σιελαγωγὰ καὶ τονωτικά.

« Ἀμείως τότε ἐνέτρεξα εἰς μερικὰ συγγράμματα κῆπως ἀρχαῖα, ἥτοι εἰς τὸ ἀξιόλογον φαρμακολογικὸν λεξικὸν τοῦ Merat et de Lens (Merat et de Lens, Dictionnaire universel de matière médicale t. 1er p. 393 & 583. Année 1829), εἰς τὸ Dictionnaire universel des drogues simples et Memoires de l'Académie de Médecine (1748), εἰς τὸ Annales de la Société Linnéenne καὶ εἰς τὸ ἀξιόλογον σύγγραμμα τοῦ J. L. Alibert, (Eléments de thérapeutique et de matière médicale t. II, p 592) ἐκδοθὲν κατὰ τὸ 1805. Εὑρον δὲ πληροφώρας λίαν περιέργους καὶ σπουδαίως ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

« Καὶ ὁ μὲν Alibert ὁμιλῶν περὶ σιελαγωγῶν γράφει ἐν ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς: ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σεβασθῶ τὴν γλῶσσαν τοῦ συγγραφέως, διότι ἐν τῇ μεταφράσει χάνει ἐν μέρος τῆς ἀξίας του.

« Il est incontestable que l'énergie vitale des glandes buccales et des salivaires ne s'accroît pas uniquement par le désir des aliments, mais qu'elle est particulièrement susceptible d'augmenter la mastication des substances acres; il est des cas où l'emploi de ces substances peut devenir fort avantageux à l'économie animale. C'est ainsi que, dans les climats fort élevés en température, dont les habitants sont constamment éternés par les sueurs excessives et presque jamais interrompues et où les organes digestifs sont frappés d'un état de langueur et d'épuisement, on est porté, comme par instinct, à faire usage des sielagogues, pour concentrer, pour ainsi dire, ces sucs dans l'intérieur et empêcher autant que possible la prédo-

minence continuelle des exhalants cutanés. M. Peron, jeune naturaliste voyageur qui a fait tant des recherches intéressantes en si peu d'années, vient de publier des details infiniment curieux qu'il a recueillis à l'île de Timor. Il a donc observé que non seulement les peuples qu'il a eu l'occasion de visiter emploient journellement et par un penchant irrésistible divers masticatoires, tels que le cachou, le cardamome, l'ambre gris et beaucoup d'épices; mais ils adoptent presque universellement l'usage de betel, préparation extraordinairement énergique par son action, dans laquelle, selon la remarque de M. Péron, entrent ordinairement quatre substances: 1° La feuille brulante de Piper betel de Linné, qui donne son nom au mélange, 2° une assez fort proportion de feuilles de Tabac, 3° de la chaux vive et 4° la noix d'Arequier (Areca Catechu de Linné).

« Ce dernier fruit est doué d'une astringence si active, d'après ce que rapporte M. Péron, que si on le coupe par le travers, avec un couteau, toute la lame de l'instrument se noircit et finit par se détruire, si on la laisse vingt-quatre ou trente six heures sans l'essuyer. Qu'on se figure maintenant le degré d'astriction que doivent subir la bouche et la gorge de ceux qui ont coutume de mâcher cette préparation. Le même étonnement a lieu, προσθέτει ὁ Alibert, lorsqu'on songe à la chaux vive, bien plus caustique que la notre, ainsi que l'a constaté M. Vauquelin, d'après des échantillons apportés en France par MM. Péron et Lesueur. Cependant, cette substance sert de masticatoire dans tous les pays brûlés par l'ardeur du soleil. M. Humboldt et Bonpland l'ont vu mâcher par les habitants des provinces équatoriales de l'Amérique. Ces peuples y ajoutent la feuille d'une plante exessivement acre et brûlante: c'est l'erythroxylon peruvianum dont on fait un grand commerce dans cette partie du nouveau monde; il résulte qu'on ne puisse s'en passer. M. Labillardière a vu aussi cet usage se reproduire chez les sauvages de grand Océan équinoxial, en sorte qu'il n'est aucune des parties du monde situées

entre les tropiques où cette coutume ne se retrouve.

« Κατὰ τὸν Corvisart (in Mérat et de Lens) τὸ βξειδιον καθεστῆτος κατασκευάζεται ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν διὰ τῆς διακεκαυμένης ἢ καθεστοποιήσεως τῶν κοραλλίων ἢ τῶν ὀστράκων καὶ κογγυλίων, καὶ εἰσέρχεται κατὰ τὸ 1/3 ἐν τῷ μίγματι τοῦ Betel. Οἱ ἰθαγενεῖς ἀξιοῦν ὅτι τὸ μασσητικὸν τοῦτο εὐκολύνει τὴν πέψιν καὶ ὑποστηρίζει τὴν ἐκσπέννησιν τῶν δυνάμεων προερχομένην ἐκ τῶν ὑπερμετρῶν ἰδρώτων καὶ τοῦ κρύσωνος τῆς διακεκαυμένης ζώνης. Εὐθύς ἕκαστος εἰς τὸ στόμα, χρωματίζει τὸν σελόν ἐρυθροῦν, πικρὸν δὲ, λέγουσιν οἱ Merat et de Lens, νὰ προέρχῃται ἡ ἰδιότης αὕτη ἐκ τῶν καρῶν τῆς Ἀρέκας. Τὸ μίγμα τοῦτο ἐπιδρᾷ ἰσχυρῶς καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος ὡς ἐκ τῆς στυπτικῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, καὶ τοιοῦτοτρόπως δίδει τὸν τόνον ἢ δυνάμιν τὴν ὁποίαν τὸ θερμὸν κλίμα τείνει ν' ἀφαιρῆσθαι ἀπὸ τὸν ὄργανισμὸν. Εἶναι δὲ δραστηκὸν ἐρεθιστικὸν, λέγει ὁ Corvisart, ἐφαρμοζόμενον συγχρόνως μὲ ψυχρὰ λουτρά καὶ πρὸ πάντων μὲ ἐντριβᾶς ἐλαίου κακκοραϊνικοῦ, τὸ ὅποιον προκατεσκεύαζον οἱ ἰθαγενεῖς διὰ νὰ τονώσωσι τὸ δέρμα αὐτῶν καὶ ἐλαττώσωσι τοὺς ὑπερβολικοὺς ἰδρωτὰς ὅτινες ἐκσθενοῦσι αὐτοῦ; μὲγάλως, πολεμεῖ ἀποτελεσματικῶς τὸ κκταστρεπτικὸν κλίμα τῶν χωρῶν τοῦ ἰσημερινοῦ. Κατὰ τὸν πρέσβημον θαλασσοπόρον ἰατρίν Péron, οἱ ἰθαγενεῖς (Diction. Mérat et de Lens) οἱ ποιούμενοι χορτίν τοῦ Betel διαφεύγουσι τοὺς πυρετοὺς, τὴν δυσεντερίαν καὶ ἄλλας νόσους, αἵτινες ἀποδιεκτικίζουσι τοὺς εὐρωπαϊκοὺς κατοίκους τῆς διακεκαυμένης ζώνης. Οἱ ἰθαγενεῖς πράττουσι ὁρμηφύτως καὶ ἐκ πείρας ὅτι ἡ Ιατρικὴ ἠδύναται νὰ διατάξῃ. Ὁ αὐτὸς Péron ἰδὼν τοὺς συνταξιδιώτας αὐτοῦ ν' ἀβλήωνται ἀλληλοδιαδόχως ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς χρῆσιν τοῦ Betel εἰς ὃ χρεωστέται, λέγει, τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ μ' ὅλον ὅτι ἦτο λίαν ἐκσπέννητος ὡς ἐκ τῆς ἀδυνατοῦ κρᾶσεως αὐτοῦ (διότι ἀπέθανε φθισικῶς μόλις 35 ἐτῶν). Ὁ Lesson (voyages médicaux autour du monde) προσθέτει ὅτι τὸ betel οὐδὲν ἔχει τὸ δυσάρεστον· προκαλεῖ μὲν ἐλαφρὰν τινα μείθην κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου αἰσθάνεται τις εὐεξίαν τινα, ἡ ὁποία προκαλεῖ τὴν ἀνανέωσιν καὶ ἐξακολουθήσιν τῆς χρήσεως αὐτοῦ. Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι μελανίζει τὴν ἀδαμαντίνην σιβάδα τῶν ὀδόντων, ἀλλ' οὐδέποτε

προσβάλλει τούς βέλους της κοιλίας του στόματος.

«Έν τῷ λεξικῷ δὲ τῶν ἀπλῶν φαρμάκων (Dictionnaire universel des drogues simples) ἐκδοθέντι κατὰ τὸ 1748, σημειοῦται ὅτι τὸ Betel καλεῖται τὴν ἐξιδέφρυνσιν τοῦ ἰγκειφάλου (decharger le cerveau) καὶ ἀναγκάζει τοὺς μασσῶντας αὐτὸ νὰ πιῶσι.

«Ἡ κυρία de Genlis (Merat, et de Lens) ἀναφέρει ὅτι ἐν Τογαίνῳ δηλητηριάζουσι ἕκαστον ἴτος ἐν τοιοῦτον κάρυον καὶ ἀναγκάζουσι νὰ καταπῆ αὐτὸ ἐν καθῆκον διὰ νὰ καταστῆ τὸ ἴτος εὐτυχίς (Histoire de Botanique), ὁ δὲ Morin de Rouen πρῶτος ἐκ τῶν συγγραφέων δίδει μικρὰν τινα ἐκθεσιν περὶ τῶν χημικῶν συστατικῶν τῶν καρῶν τούτων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου. Κατὰ τὸν Morin τὰ κάρυα τῆς Ἀρέικας ἐμπεριέχουσι κηκιδικὸν καὶ διψικὸν ὀξύ, αἰθέριον ἔλαιον, ἐρυθρὰν τινὴ ἀδιάλυτον οὐσίαν, πικρὰ ἔλαια καὶ ἔλατα.

«Τοιαῦτα εἰσὶν αἱ γνώσεις, ὡς εὐρίσκουσι εἰς συγγράμματα ἐκδοθέντα κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνιστάτου.

«Ἐπιτρέψατέ μοι νῦν ν' ἀναλύσωμι τούτους συγγράμματα συγγραφῆς τούτους γράψαντας περὶ τῶν καρῶν τῆς Ἀρέικας καὶ περὶ τοῦ Betel.

«**Βοτανική** (1) — (Areca L.) Γένος φοινίκος δίδον τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Arecinées, ἐν τῇ ὑποκλ. ἐνήκουσι ἀπύτως τὰ γένη Εὐτέρπη (Gaertner), Ὀρεόδοξα (Hild), Arenga (Labill), Καρύστα (L), Κερέξυλον (H. B), Οἰνόκαρπος (Mart.) κτλ. Τὸ εἶδος Arequier εἶναι ἀρχαῖαι φοινίκες, ἔχοντες κορμὸν ὑψηλόν, τρυχόν, ἐνίοτε περιβαλλόμενον ὑπὸ βελονοειδῶν ἀκανθῶν καὶ φέροντα ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ θύσανον πολυκρήμων πτεροειδῶν μεγάλων συνήθως φύλλων.

«Τὰ ἄνθη εἶναι μονόοικα, ἀθροίζονται δὲ ἐπὶ τοῦ σπάδικος, ἵπ' οὗ εἶναι κεικλισμένα πρὸ

τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν· ὁ δὲ σπάδιξ οὗτος σύγκαιται ἐκ μίαις καὶ μόνης μεμβρανῶδους ἢ σκληροσάρκου στιβάδος.

«Τὰ θήλια ἄνθη κατέχουσι τὸ κάτω μέρος τοῦ σπάδικος, τὰ δὲ ἄρ-ενα τὸ ἀνώτερον.

«Τὰ ἄρ-ενα ἄνθη σύγκαιται ἐκ κάλυκος, ἔχοντες τρία σέπτα βραχέα καὶ κινούμενα μετὰ τῆς βέσιως, ἐκ στεφάνης φερούσης ἐναλλὰξ τρία πέταλα μετὰ σπαλῶν ἐπιμηκιστέρων αὐτῶν, ἐξ ἄνδρων 3 ἕως 12 στοικμόνων καὶ ἐξ ἐνὸς στοικμῶδους ὑπέρου.

«Τὰ θήλια ἄνθη ἔχουσι ἀπύτως διπλοῦν καὶ τριπλοῦν περιάνθιον, ἄλλ' ὁ ἀνδρῶν ἐνταῦθα εἶναι στοικμῶδης καὶ ἡ ὠοθήκη τρίχωρος, φέρι δὲ ἄνωθεν στύλον βραχυτάτην μετὰ πτύματος τριμεροῦς.

«Ἡ ὠοθήκη κατὰ τὴν ὁμιλίαν μετατρέπεται εἰς ἐνώδη δρύπην καὶ περιβάλλεται κατὰ τὴν βάσιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ περιανθίου, ὑπερ ἐπιμένει· ὁ καρπὸς εἶναι μονόσπερμος, τὸ δ' ἔμβρυον μικρὸν καὶ καίται ἐπὶ τῆς βέσιως τοῦ περισπέρμου, ὑπερ εἶναι κεραιοειδῆ· καὶ ἴαν σκληρόν.

«Τὰ Ἀρεκειδιῆ ἀπυτῶσι εἰς τὰς θερμότερας χώρας τῆς νοτίου Ἀσίας, εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἰνδικοῦ ἀρχιπελάγους καὶ τὰς νήσους τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς.

«Μέχρι τῆς σήμερον εἶναι γνωστὰ περὶ τὰ 12 εἶδη, ἐκ τῶν ὑποίων τὰ πλεῖστα χρησιμοποιοῦνται μυριοτρόπως ἐν ᾧ τῷ φ. φύονται.

«Τὰ κυριώτερα εἶναι ἡ Areca madagascariensis (Mart), ἡ Areca-Singe (πιθηκό-δένδρον) ὀνομαζομένη ἰπίσης καὶ Arbre à sel (ἄλατόδένδρον), διότι οἱ κάτοικοι τῆς Μαδαγασκάρης (Malgaches) ἐξάγουσι ἔλας ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν. Ἡ Areca Rubra Bory ἢ Palmiste rouge φερόμενη καὶ αὕτη ἐν Μαδαγασκάρῃ καλλιεργεῖται εἰς τὰς νήσους Maurice καὶ Bourbon. Ἡ Areca crinita Bory τῆς Bourbon παρέχει ἐρισύλον ἕλην ἀκούοντως λεπτήν, δι' ἧς οἱ ἐγγύριοι καλαφατίζουσι τὰ πλοῖα αὐτῶν ἢ κατασκευάζουσι προσκεφάλια, ἢ παρασκευάζουσι θρυκλίθρας, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν arbre à bourre (δένδρον διὰ γέμισμα ἐπὶ πλοῦ). Ἡ Areca alba Bory ἢ Palmiste blanc, τῆς ὁποίας ἡ ἐντεριώνη χρησιμεύει ὡς τροφή τῶν κατοίκων τῆς νήσου Bourbon, καὶ τίλος ἡ Areca catechu (L), τὸ κυριώτερον εἶδος καὶ περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται ν' ἀσχοληθῶμεν ἐνταῦθα.

«Ἡ Areca catechu (L) ἢ Arequier

commun ὀνομαζομένη ἰστίτι καὶ Areca Betel (Pumprhios) Fée. κατὰ γὰρ, κατὰ πιθανότητα, ἐκ τῆς νήσου Soude (1). Εἶναι ἡ Areca à la noix de Betel κατὰ τὴν φανερογενεὴν βοττανικὴν τοῦ Baillon (2) ἢ Areca catechu (L) καλλιεργηθεῖσα εἰσεγώρησιν εἰς τὰς χώρας τῆς μεσημβρινῆς Ἀσίας καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἰνδικοῦ ἀρχιπελάγους. Εἶναι ἡ Caunga τοῦ Rheede (3), ἢ Pinanga areca τοῦ Rumphius (4) ὡς καὶ ἡ Arek τῶν Talingas, ὄνομα ἐν χρόνῳ διὰ τὴν περιεκτικὴν κατάταξιν τῶν Areca (5). Οἱ Σῆνοι ὀνομαζοῦσι αὐτὴν Pin-lang, εἶναι δὲ λέξις ξένη συγκεμαμένη ἐκ τῆς φωνητικῆς λέξεως pinang ἐν Μελανέσι διαλέκτῳ. Ἄλλ' οἱ Σῆνοι συγγραφῆς περὶ αὐτῆς εἰσὶν ὅτι ἡ πρώτη λέξις pin σημαίνει ἐπισηκίπτην, ἡ δὲ λέξις lang κύριον ἐν δὲ τῇ Σινικῇ διαλέκτῳ ἐδόθη τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὸ δένδρον διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Lin-y, δηλαδὴ τῆς Κοχινκίνης, συνειθίζουσι νὰ προσφέρωσι κάρυα εἰς τοὺς ξενοκλήτους αὐτῶν. Κατὰ τὸν Erneste Martin συγγραφεὶς τινες φιλόλογοι ὀνομαζοῦσι τὴν Areca Catechu pin-moungao-ision. Ὡς πρὸς τὴν λέξιν yen ping γνωρίζουσι μόνοι οἱ Σῆνοι· τοιαύτη εἶναι τοῦλάχιστο· ἡ γνώμη τοῦ σινολόγου Imbault Huart «κατὰ τὴν ἐγκυκλοπαιδείαν ἡ λέξις Pentsao-Kangmon παρουσιάζει 5 εἶδη, ὧν τὰ ὀνόματα μεταφράζονται ὡς ἐξῆς: καρπὸς μετὰ χονδρῶν κοιλίαν, μετὰ καρδίαν ἄρ-ενα, χοῦρος, βουρδὸν καὶ ἔγγονος (fruit à gros ventre, à cœur de poule, porc, montagne et petit fils). Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Fo-Kien ὀνομαζέται Kan-lan, τὸ καινὸν ὄνομα τῆς ἑλαίας. Τίλος εἰς τινὰς χώρας ὑγρὰς τῆς νοτίου Κί-

νας ὀνομαζοῦσι αὐτὴν si-tôhang-tan, τὸ ὁποῖον δηλοῖ σφαῖραν ἰατρικοῦσιν τῶν ἐλάδων πυρετοῦς ἢ ἀντικυρῆτικὴν παράκειαν.

«Οἱ βοττανολόγοι τῆς Κίνας περιγράφουσι τὸ δένδρον Arequier οὕτως: ὁ κορμὸς ὁμοιάζει πρὸς τὸν τοῦ Bambou· εἶναι εὐθὴ καὶ ἄνευ κλόνων, ἔχον ὕψος περίπου 60—70 ποδῶν. Εἰς τὸ ἄνωθεν μέρος αὐτοῦ φέρι κόμβους, τὰ φύλλα ὁμοιάζουσι πρὸς στέχυν μελλας ἢ ζακχαροκάλκμου, ἐξελκλόντα δὲ καὶ κινουντα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ὑπενημιζόντα ἰσπίδιον θωπιῶν τὸν κέρκ. Ὑπὸ τὰ φύλλα φέρονται σπάδικες ἐμπεριέχοντες κάρυα ὁμοῖα πρὸς τοὺς τῆς Ὀκλασσας σάλπυγγος, μεγέθους περίπου δακτυλίου, προφυλαττομένους ὑπὸ ἀκανθῶν. Οἱ κάρυα τριγώντα ὑπὸ τῶν ἰαγινῶν, ὁ δὲ φλοιὸς ὑπενημιζέει τὸν τῆς Pawlowia. Ἡ ἄνθησις γίνεται κατὰ τὸν 3ον, 4ον ἢ 5ον μῆνα ἀναλόγως τοῦ κλίματος τῆς χώρας. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐργασια τῶν κινέζων συγγραφέων, ὁμολογουμένως· δι' ἀκούοντως φαντασιώδης. Ἀλλὰ τοιαύτη ἡ συνθήκη τῶν συγγραφέων τούτων, ἢ δὲ ἐπιστημονικὴ περὶ αὐτῆς ὑπόκειται, κατὰ τὸν E. Martin, τῇ φαντασίᾳ πρὸ πάντων ἐν τῆς φουκτικῆς ἐπιστήμης.

«Ὁ φλοιὸς τοῦ δένδρου τούτου χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν σχοινίων καὶ χονδροειδῶν ὑφασμάτων, δι' οὗ περιτυλισσονται ἡ νικησιανὴ καὶ ἄλλα ἐμπορεύματα.

«Τὰ φύλλα, ὁ μίσχος (petioles), οἱ θάλλοι (spathes) καὶ τὸ ἕθλον αὐτοῦ χρησιμεύουσιν εἰς πολυαριθμους οἰκιακὰς ἀνάγκας.

«Ὁ καρπὸς εἶναι δρύπη ὠοειδῆς, μεγέθους ὡς ὑπερτερῆς. Τὸ περικάρπιον εἶναι πικρὸν, εὐσκαρπὸν κατ' ἀρχὰς, ἐνῶδες κατόπιν. Τὸ περικάρπιον εἶναι ἴκην στυπτικὸν, διότι ἐμπεριέχει μεγάλην ποσότητα δεψικοῦ ὀξέως (1), ὑπερδύεται δ' ἔσθθεν ὑπὸ λεπτῆς στιβάδος ἐξ ὑπερκαρῶδους οὐσίας καὶ περιεχέει ἐν καὶ μόνον ἐμύδαλον κλωδόμενον κοινῶς πυρὴν τοῦ Noix d'Areca, Noisette d'Inde, Aveline d'Inde, Chofool Bonga, Faufel, Tilsul, Insel.

«Χρῆσις. — Ὡς εἶπομεν ἤδη ἄνωθεν, πλέον τῶν 100 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων μεταχειρίζονται τοὺς πυρῆνας τοῦ Arequier, ἢ δὲ χρῆσις αὐτῶν εἶναι γνωστὴ ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐκτετατομένη εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς νοτίου Ἀσίας καὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς. Εἰτέρχεται δὲ κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν κατα-

(1) Στοχολογίαι καὶ ἐρανίσματα ἐκ τῶν ἔργων τῶν: Ed. Les, (in grande encyclopédie T. III 2me partie σελ. 818), Troussel (in Dict. encyclopédique), Ernest Martin (in Revue scientifique 25 Juillet 1896 σελ. 112), Journal d'Hygiène (27 Août 1896), Egasse (in Bulletin de Thérapeutique, 15 Août 1889 et Repertoire de Pharmacie p. 456, 1889), Aug. Brestowski (in Handwoerterbuch der Pharmacie σελ. 135, 1892), Littre et Robin (in Dict. de Médecine σελ. 103-152, 1855).

(1) Martin, in Hist. nat. palmarum, vol. III p. 170.
(2) E. Martin, in Revue scientifique σελ. 112. T. 6. 1896.
(3) Hort. malab. I σελ. 9).
(4) Herb. Amboin, (Lib I. cap. V. tab. 4).
(5) Κατὰ τὴν Baume (in Elements de pharmacie théorique et pratique 3me édition p. 303, 1773) ἡ Ἰνδικὴ ἀκανθία ἢ μάλλον ὁ στυπτικὸς καρπὸς τῆς Ἰνδικῆς ἀκανθίας (cachou) κατασκευάζεται ἐκ τοῦ ἐκχυλίσματος τοῦ καρποῦ ὀνομαζομένου Areca, καρποῦ εἶδους φοινίκος τῶν παραθαλασσίων χωρῶν τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, ὃ τὴν περιγραφὴν χρωστοῦμεν τῆς de Jussieu κλπ.

(1) Morin, in Journ. pharmac. VIII, 455.

σκευήν του περιφήμου μασσητικού Betel, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν σινικήν φαρμακολογίαν κατασκευάζεται ὡς ἑξῆς: Λαμβάνουσι τὸν καρπὸν ὠμὸν καὶ περιτυλίτουν αὐτὸν διὰ φύλλων τοῦ φυτοῦ Betel, ἀφ' ὧν προσθέσῃσι καὶ ἄλιγην ἄσβεστον παρασκευαζομένην ἀπὸ ὄστρακα ἢ ἀπὸ ἄσβεστον τοῦ τοίχου μασσώμενον τὸ μίγμα τοῦτο χρωματίζει τὸν σίελον ἐρυθροῦν. Τινὲς ὅμως μεταχειρίζονται τὸν καρπὸν ἐψημένον. Ὅταν δὲ γίνηται μεγάλη χρῆσις τοῦ μασσητικοῦ τούτου, οἱ ἰσθμῆτες λαμβάνουσι χρῆσιν ὡρῶν ἢ κίτρινον καὶ ἐνίοτε μελανὴν τοῦτο ἐξηγεῖ, διατί οἱ Σῖναι λέγουσιν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Κοχινγκίνης, τῆς Καμπούτζης, τοῦ Λάος, τοῦ Ἀννάμ καὶ τοῦ Τουλίνου ἔχουν τοὺς ὀδόντας ποικιλοχρώμους.

«Ὁ ἐπιζητούμενος σκοπός, λέγει ὁ Martin συνίσταται εἰς διέγερσιν μεταβιβαζομένην διὰ τῶν οὐλοποιῶν ἑδόνων, οἵτινες διεγείρονται πρῶτον, εἰς ἕλκον τὸν βραχισμὸν. Ὅταν ὅμως ἡ δόσις ὑπερβῇ τὸν βαθμὸν τῆς ἀνοχῆς, ἥτις διαφέρει κατὰ τὰ ἄτομα ἢ τὴν συνήθειαν, προκαλεῖται πικρία, διαταραχάς. Καὶ πρῶτον μὲν προσβάλλεται τὸ τῶν ὀδόντων σύστημα· οὐδὲν δὲ σπάνιον νὰ ἴδῃ τις νέους Ἀναμίτας, ἀνδρας ἢ γυναῖκας, ἐστέρημένους τῶν ὀδόντων αὐτῶν ἐνεκὰ καταχρήσεως τοῦ μασσητικοῦ τούτου.

«Ἐν τούτοις ἡ ἐκτικότης εἶναι πολὺ ὀλιγότερον συνήθης τῆς ὀπισθοκαταγωγῆς, τῆς ὀνοπνευματώσεως καὶ τῆς μορφομανίας, δυνάμει δὲ, λέγει ὁ Martin, νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ἡ πλειονότης τῶν ἀρεκομανῶν ἀποβλέπει μόνον εἰς τὸν ἀγῶνα, τὸν ὅποιον ἀπαιτεῖ ἡ ἐξαιρετικὴ ἐργασία. Πλείστοι ἄλλως τε μεταχειρίζονται αὐτὸ μόνον ἐν ἡμέραις πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν τελετῶν.

«Ὁ πυρὴν τῆς Ἀρέκας κίττηται ἰκματιὰς ἰδιότητος, περὶ ὧν προκείμενοι οἱ Σῖναι συγγραφῆς. Κατ' αὐτοὺς τὸ pin-lang ὑποβόηται τὴν πέψιν τῶν σπόρων, ἀποδιώκει τὰ ἐν ζυμῶσι δηλητηριώδη μιάσματα τοῦ σώματος, καταστρέφει ταχέως τοὺς ἔλμινθας, πύει τὸν ἐντερικὸν μεταωρισμὸν, θεραπεύει τὰς πληγὰς καὶ προφυλάττει ἀπὸ τῶν ἐλιδῶν πυρετῶν. Ὁ κ. Martin ἀναφέρει, ὅτι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Kouang-tsu οἱ κάτοικοι τῶν ἐλιδῶν τόπων συνειθίζουσι νὰ ἀναμιγνύωσι τὸ τίον μετὰ τοῦ πυρῆνος τούτου, διότι θεωροῦν αὐτὸν ὡς ἰσχυρὸν ἀντιπυρετικόν. Ἀξιοῦσι δὲ ὅτι ἐπιταχύνει τὸν σφυγμὸν, προκαλεῖ διαφόρησιν ἢ ὅποια ἐκτιτρώσκει τὴν περίοδον τοῦ πυρετοῦ. Ὅταν ὅμως ἡ

δόσις εἶναι ἰσχυρὰ, δύναται νὰ προκαλέσῃ ὑπεραιμικήν κατάστασιν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἀληθῆ μέθην.

«Σῖνης ποιητῆς ἑνὸς Son-toung, ὅστις ἔζη τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, ἐξέμνησε διὰ στίχων τὴν ἰδιότητα ταύτην· ἀλλὰ προσθέτει ὅτι, ὅταν μεθύσῃ τις διὰ τοῦ οἴνου, δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ μασσῆσθαι τὸ Ἀρεκ καὶ ἐξῆς ἀνακουφίζεται. Ἡ διαβεβλήσις αὕτη, λέγει ὁ Martin, φαίνεται κάπως παράδοξος, καίτοι δὲν εἶναι ἀδύνατον ἡ ἀφθονὸς σιελισμὸς, τὸν ὅποιον προκαλεῖ τὸ Ἀρεκ, νὰ συνεπαγάγῃ ἀνακούφισιν τινὰ.

«Τὸ Ἀρεκ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ καθησυχάζῃ τὴν πείναν καὶ εἶναι ἀξιόλογον βοήθητικόν τῆς πέψιος· κίττηται ὅμως καὶ ἄλλως ἐπιἀρετάς. Ἀποξηραίνει τὰς ἐμπυήσεις τὰς προερχομένας ἐξ ὠτίτιδος, οἱ δὲ Ἀναμίται ἰατροὶ συνειθίζουσι νὰ ἐμφυσῶσι λεπτὴν κύνιν τοῦ πυρῆνος τούτου εἰς τὰ ὠτὰ τῶν ἀσθενῶν. Ἀλλ' ὁ πυρὴν οὗτος εἶναι λίαν πολυτίμος ὡς σκωληκτόνος καὶ πρὸ πάντων ὡς ταινοκτόνος. Ἡ δὲ πρὸς τοῦτο ἐν χρῆσει συνταγὴ εἶναι ἡ ἑξῆς: κομιοποιεῖται 14 πυρῆνος, τοὺς ὀκταὺς ῥίπτουν ἐντὸς δύο μονάδων ὕδατος καὶ βράζουν τοῦτο ἕως ὅτου μείνῃ τὸ ἕμισυ, ἀκουλούθως προσθέτουσι μίαν μονάδα ῥλοιοῦ τοῦ πυρῆνος καὶ οὕτω κατασκευάζουσι τὸ μίγμα, τὸ ὅποιον καταπίνουσι εἰς ἑπτὰ φορές ἐντὸς τῆς ἡμέρας. Τὸ ἑσπέρας οἱ σκώληκες ἐκδιώκονται, ἐν περιπτώσει δ' ἀποτυχίας λαμβάνεται νέα δόσις εἰς ἣν προστίθεται τὴν φορὰν ταύτην πόλτος τῶν κρομμύων καὶ μέλι. Τὸ αὐτὸ μίγμα δίδεται κατὰ τῶν ἀσθενῶν τῶν νεφρῶν, προστιθεμένων οἴνου καὶ ὄρνιθου, οἱ δὲ Σῖναι ἰατροὶ μεταχειρίζονται τοῦτο καὶ κατὰ τῆς δυσουρίας.

«Ἀλλὰ, πρὶν ἢ προχωρήσωμεν περισσότερον, ὀφείλομεν νὰ εἰπομεν δύο λέξεις καὶ περὶ τοῦ φυτοῦ betel, τὸ ὅποιον ἄλλως τε δίδει τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸ μασσητικὸν τοῦτο.

Betel. Τὸ betel (Piper betle L. P. Arthante exagyna Miq. Melamiris Lmk. Clavica betle, Miq. cl. auriculata Bailon, botanique medicale) εἶναι φυτόν τὸ ὅποιον φέρει τὸ ὄνομα Ken ἐν τῇ λέξει τοῦ αυτοκράτορος Kang'hi.

Κατὰ τὸν Dr R. Blondel τὸ Betel εἶναι φυτόν τοῦ ὀπιου τοῦ ὄνομα ἰδούνη ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ γρησιμοποιεῖται παρὰ τῶν λαῶν τῆς νοτίου καὶ κεντρικῆς Ἀσίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Sirih. Κατατάσσεται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Πιπεροειδῶν κοινώτατον καθ' ἑλὴν τὴν Μαλακίην,

καὶ καλλιεργούμενον ἀφθονῶς ἐν Ἰνδίας. Οἱ Σιναιοὶδεῖς κλώνοι αὐτοῦ φέρουσιν ὑπέροχους ἀρεκτά βραχεῖς. Τὰ ἄρρανα ἀνθη φέρουσι δύο στήμονας. Τὰ φύλλα εἶναι ἐναλλάξ σχοινοειδῆ καὶ πλατύτερα κατὰ τὴν βάσιν αὐτῶν, δεξιτέρᾳ δὲ κατὰ τὴν κορυφήν, λεία καθ' ἑλὴν τὴν ἐπιφανείαν, βαθέως πράσινα εἰς τὴν ἀνωτέραν ἐπιφανείαν, ὡχρότερα ἐν τῇ κατωτέρᾳ ἐπιφανείᾳ καὶ ξηραίνόμενα κίτρινοῦσι. Φέρουσι δὲ 6—7 ἴνας λίαν ἐξιχούσας καὶ συνήθως ἔχουσι ἀσυμμετρίαν τινὰ εἰς τοὺς δύο λοβούς τῆς βάσεως αὐτῶν.

«Ἡ γεύσις αὐτῶν εἶναι καυστικὴ καὶ ὀλίγον πικρὰ, ἡ οὐσίς ἀρωματικὴ. Τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ τούτου γρησιμοποιεῖται εἰς μεγάλας ποσότητας οἱ Ἰνδοὶ καὶ οἱ Μαλαῖται διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ μασσητικοῦ τοῦ ἐμπεριέχοντος Noix d'Arrec, chaux vive κλπ. Ὁ πτωχότερος τῶν μαλαϊτῶν φέρει μετ' ἑαυτοῦ τὸ ἐξάγωνον καὶ μεγέθους παλάμης κιβώτιον, ἐν ᾧ ἐμπεριέχονται ὄλαι αἰρηθεῖσαι οὐσαι, ἐπὶ πλείονος δὲ καὶ μίαν σπάθην διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ μίγματος.

Ἐν Μαλάκᾳ ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἶναι τόσον γαική, ὥστε θεωρεῖται ὡς ἴθιμον ἔθικόν· ἀκρὰ δ' ἀγροικία λεγίεται τὸ νὰ μὴ προσφέρῃ ἢ εἰς εἰς τὸν ἕτερον, ὅταν ἀνταμωθῶσι καθ' ὄδον.

Ὁ H. de Varigny (1) γράφων περὶ φυσιολογικῆς ἐνεργείας τοῦ Betel λέγει τὰ ἑπομένα. Τὰ φύλλα τοῦ betel δὲν γρησιμοποιεῖται μίνα, ἀλλὰ, κατὰ τὸν Gaudichaud, εἰς 100 μερίδας μίγματος προσθέτουν 50 μ. νικοτιανῆς, 25 μ. καρβῶν Ἀρέκας, 20 μ. betel, 3 μ. ἀσβέστου καὶ 2 μ. γῆς κατεχοῦ. Ἀλλ' αἱ δόσεις αὗται διαφέρουσι ὡς πρὸς τοὺς τόπους· οἱ Ἰνδοὶ π. χ. κατασκευάζουσι τὸ μασσητικὸν αὐτῶν θέτοντες 1/3 γραμμάριον ἀσβέστου, ὀλίγον ὕδωρ, καὶ ὀλίγην Ἀρέκαν ἐντὸς ἐνὸς φύλλου betel καὶ περιτυλίτουν αὐτὰ ἐν εἴδει σιγάρου, μασσοῦσι τὸ παρασκευάσμα ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Τὸ μίγμα τοῦτο χρωματίζει τὸν σίελον ἐρυθροῦν, ἀλλὰ κατὰ τινὰς συγγραφῆς συντείνει εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ὀδόντων. Κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα προσθέτουσι τινες εἰς τὸ ῥηθὲν μίγμα διαφόρους ἀρωματικούς σπόρους, καφουράν, ξύλον ἀλόης, μύσχο, φαιδὸν ἡλεκτρον (Ambre gris) κτλ.

Εἶναι δύσκολον, λέγει ὁ κ. de Varigny νὰ ἐξηγηθῇ ἡ αἰτία ἥτις γενεῖ τὸ πάθος τῆς χρήσεως τοῦ betel. Ὑποτίθεται ὅτι ἔχει κά-

ποιαν ἐνεργεῖαν διεγερτικὴν, ὅτι εἶναι τὸνωτικὸν, ἀντιπυρετικόν, ἀλλ' αὐτὰ δὲν ἐξηγοῦν ποσῶς τὸν φανατισμὸν τῶν ἀρεκομανῶν. Πιθὸν δὲ, λέγει ὁ Varigny, νὰ ἐνεργῇ ὡς ἡ νικοτιανῆ, διότι, κατὰ τὸν Bonbelon, ὑπάρχει ἐν αὐτῷ οὐσία προσεγγίζουσα ὡς πρὸς τὰς ἰδιότητας πρὸς τὴν Νικοτίνην (1).

«Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ παραθέσω ἐν μέλει τῆς τοῦ κ. Martin τὸ ἀκόλουθον χωρίον:

«Ἐὰν παρὰ τοῖς περισσότεροις λαοῖς τῆς νοτίου Ἀσίας τὸ μασσητικὸν εἶναι ἐν κατ' ἡμέρην χρήσει, εἰς τινὰς χώρας ἐπιφυλάττεται διὰ τὰς ἐπισήμους περιστάσεις· ἀλλ' ἀνεξαιρέτως θεωρεῖται ὡς δείγμα φιλίας καὶ τεκμήριον αἰσῆς ἀφίξεως (Temoignage de bienvenue)· Ἐν Canbodge, ὅταν νεανίας τις ἐπιθυμῇ νὰ συνάψῃ γάμον, μεταβαίνει ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νεάνιδος καὶ δωρεὴ εἰς αὐτὴν ἐν δέμα κοκκοφοίνικων (Noix d'Arrec). Ἡ προσφορὰ δὲ αὕτη εἶναι σύμβολον αἰτήσεως γάμου· ἐὰν ἡ νεάνις δεχθῇ τὸ δῶρον τοῦτο, σημαίνει ὅτι συγκατατίθεται ἐνῶ ἐὰν τὸ ἀπορρίψῃ, ὁ μνηστὴρ ἀποσύρεται, χωρὶς νὰ ἐπιμῆν.

«Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Σινικῆς, π. χ. ἐν Kouang-tong καὶ ἐν Set-chuen, δὲν προσφέρουσι εἰς τὸν ἐπισκέπτην τίον, ἀλλὰ μασσητικὸν συγκαίμενον ἐξ ἐνὸς κοκκοφοίνικος (Noix d'Arrec) κεχωρισμένου εἰς δύο τεμάχια, ἐνὸς φύλλου τοῦ betel ἐπιπεπκομένου δι' ἀσβέστου ὕδατι μεμιγμένως, ἐν τῷ ὀπιῳ μίλλει νὰ περιτυλίξῃ τὸν κοκκοφοίνικα (Arrec) κατόπιν δὲ προσκαλοῦσι τὸν ἐπισκέπτην νὰ μασσῆσθαι τὸ μίγμα τοῦτο.

«Μετὰ δευτερόλεπτά τινὰ τὸ στέμα πληροῦται ἐρυθροῦ σιέλου, τὸν ὅποιον πτύει, ἐκ νέου μασσῆ, πλὴν τὴν φορὰν ταύτην καταπίνει τὸν σίελον, ὅστις ἀνέλαθεν ἤδη τὸ φυσικὸν αὐτοῦ χρώμα. Μετ' ὀλίγον τὸ πρόσωπον γίνεται πορφυροῦν ἐπερχομένης τῆς διεγέρσεως καὶ, ἐὰν ὁ ἀρεκομανῆς εἶναι μετριόπαθης, παρουσιάζει συμπτώματα ἐλαφροῦς μέθης· ἐὰν ἡ μασσησις παρατάθῃ, ἐπιφέρει μέθην, ἥτις ὅμως δὲν ἐπιμένει, ἐντὸς δὲ ὀλίγου ὁ ποιὼν χρῆσιν ἐπανέρχεται εἰς τὴν συνήθη αὐτοῦ κατάστασιν.

«Ἐν ἐλλείψει τοῦ betel ἀντικαθίσταται τοῦτο διὰ φύλλων Ἀρτεμισίας ὡς βλέπει τις, ἡ χρῆσις τοῦ Ἀψυθίου δὲν εἶναι μόνον εὐρωπαϊ-

(1) in Dict. de la grande encyclopedie p. 519

(1) Diction. de Dujardin Beaumetz. E. Bonhelon therapeutique gazette, 15 Mai 846, p. 328.

κή, ἀλλ' οἱ Ἀσιᾶται μεταχειρίζονται αὐτὴν τοιοῦτοντρόπως, ὥστε ἀπέχουσι πολὺ τοῦ νὰ ὑφίστανται τὰ κακώτερα πικρὰ ἀποβλήματα, καὶ τινὲς κακώτεροι τοσοῦτον τοῦς πεπολιτισμένους λαοῦς.

« Συμβαίνει πολλάκις νὰ εἶναι πολυσύνθετον τὸ μασσητικὸν τοῦτο, διότι προσθέτουν εἰς αὐτὸ κερυφύλλου ἀνθὴ, γῆν κατιχού, (Cutchou) καὶ τινὲς ἀρωματικὰ ἴσως ἀνθὴ τοῦ Oleo-fragranes, εἰδὸς ὕδατος, τὸ ὕπερον οἶ Κινέζοι μιν γίνουσι συνήθως εἰς τὸ τέλειν αὐτῶν, ἐξαίρουμένου, ἐννοεῖται, τοῦ δ' ἂν τὴν ἐξαγωγήν παρκατευαζομένου.

« Ἐν Kouang-Tong, ἡ χρῆσις τοῦ Pin-lang εἶναι σχεδὸν γενικὴ, πρὸς ἐμπειγμὸν δὲ τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας ταύτης λέγεται, ὅτι τὰ στόματα τῶν ὀδονόρων, οὗ; συνκντᾷ τις ἐν ταῖς ὁδοῖς, ὁμοιάσουσι πρὸς τὰ τῶν προβάτων, ὅπερ δηλοῖ ὅτι εὐρίσκονται εἰς διηνεκῆ μηρυκασιόν. «Κικαστος φέρεται μὲν» ἐκτουτο κίβωτιον εἰς τρία χωρίσματα, ὧν τὸ μὲν ἐμπεριέχει τὸ Agrec, τὸ δὲ netel, καὶ τὸ τρίτον τὴν ἀσβεστον' ἐκ τῆς πολυτελείας τοῦ κίβωτιου δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ τὸν πλοῦτον αὐτῶν, ὅπως τοῦτο γίνεταί καὶ διὰ τοῦς καπνίζοντας τὸ ὄπιον διὰ πίπας.

« Ἡ γενικὴ χρῆσις τοῦ μασσητικοῦ τούτου δικαιολογεῖται ἀραγε διὰ τῶν ἐπιπυρετικῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ; τὸ τοιοῦτον εἶναι λίαν ἐπιθνον, φρονιόμεν μὲλλον ὅτι τὸ Agrec κέκτηται μόνον διεγερτικὴν ἐνέργειαν δυνάμενην νὰ συγκροτῇ πρὸς τὴν τῆς Κόλας καὶ τοῦτο ἐπὶ τῷ ὄψι νὰ ἴσῃ μετρία ἢ δόσις αὐτοῦ. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν συμβαίνει καὶ διὰ τὰς ἀνθελμιντικὰς αὐτοῦ ἰδιοτήτας ὡς θέλομεν εἶδει κατόπιν.

« Ἐν τῇ περιόδῳ τοῦ πένθους ἀπέχουσι ἐν γένει τοῦ μασσητικοῦ τούτου, διότι τὸ ἐρυθρὸν εἶναι χρομμ χαρᾶ; τὰ δὲ χεῖλη καὶ ὁ στέλος λαμβάνουσι τὴν βαφὴν ταύτην διὰ τῆς χρήσεως αὐτοῦ.

« Ὅταν ὁ ἀνὴρ θέλῃ διαζύγιον, συγκαλεῖ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν προγόνων, πρὸ τῆς ἐκλήσεως δὲ τῶν παρκατόνων αὐτοῦ προσέρει εἰς ἕκαστον τὸν δίσκον τοῦ Agrec.

« Κατὰ τὰς πολυαριθμοὺς τελετὰς τῆς ἀποτεφρώσεως τῶν νεκρῶν, ἴσως εἶναι γενικὴ ἐν Siam, πλὴν τῶν κακούργων, ὧν τὰ σώματα ρίπτονται εἰς τοῦς κύνας, τὸ Agrec εἶναι ὑποχρωτικὸν γίνεταί δὲ τερχστία κατανάλωσις.

« Εἰς ἀπασαν τὴν Ἰνδο-κίναν ὁ ἀρχιμάλωτος, ὅστις ὀδηγεῖται εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν,

χαίρει πάντοτε τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ μίαν δόσιν pin-lang, ἐὰν δὲ διαθήτῃ καὶ τινὲς sa-règues, ἢ δόσις αὐτὴ ἀυξάνει καὶ δύναται νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς τοιαύτην διέγερσιν, ὥστε ν' ἀψηφίσῃ τὸν θάνατον μετὰ περισσοτέρου θάρρους.

* * *

« Πρὸ τριάνοντα περίπου ἐτῶν ἐκομίσθησαν τὰ κάρυα τῆς Ἀρέκας καὶ εἰς τὴν δυτικὴν Ἑυρώπην, καὶ ἀμέσως ἐχρησιμωποιήθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τὰς σκωληκοκτόνους ἰδιοτήτας αὐτῶν, χωρὶς ὅμως νὰ ἐξέλθωσι τῶν ὄρων τῆς κτηνιατρικῆς.

« Κατὰ τὸ 1867 ὁ Stonehenge ἐκ Λονδίνου (1) ἐξέθελκε τὰ κάρυα ταῦτα ὡς ταινιοκτόνα δοκιμάσαι αὐτὰ ἐπὶ κυνός. Ἐκτοτε δὲ ἡ χρῆσις αὐτῶν ἐγενικεύθη εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ ἀποτελεῖ τὸ σὺνηθὲς ἀνθελμιντικὸν τῆς κτηνιατρικῆς.

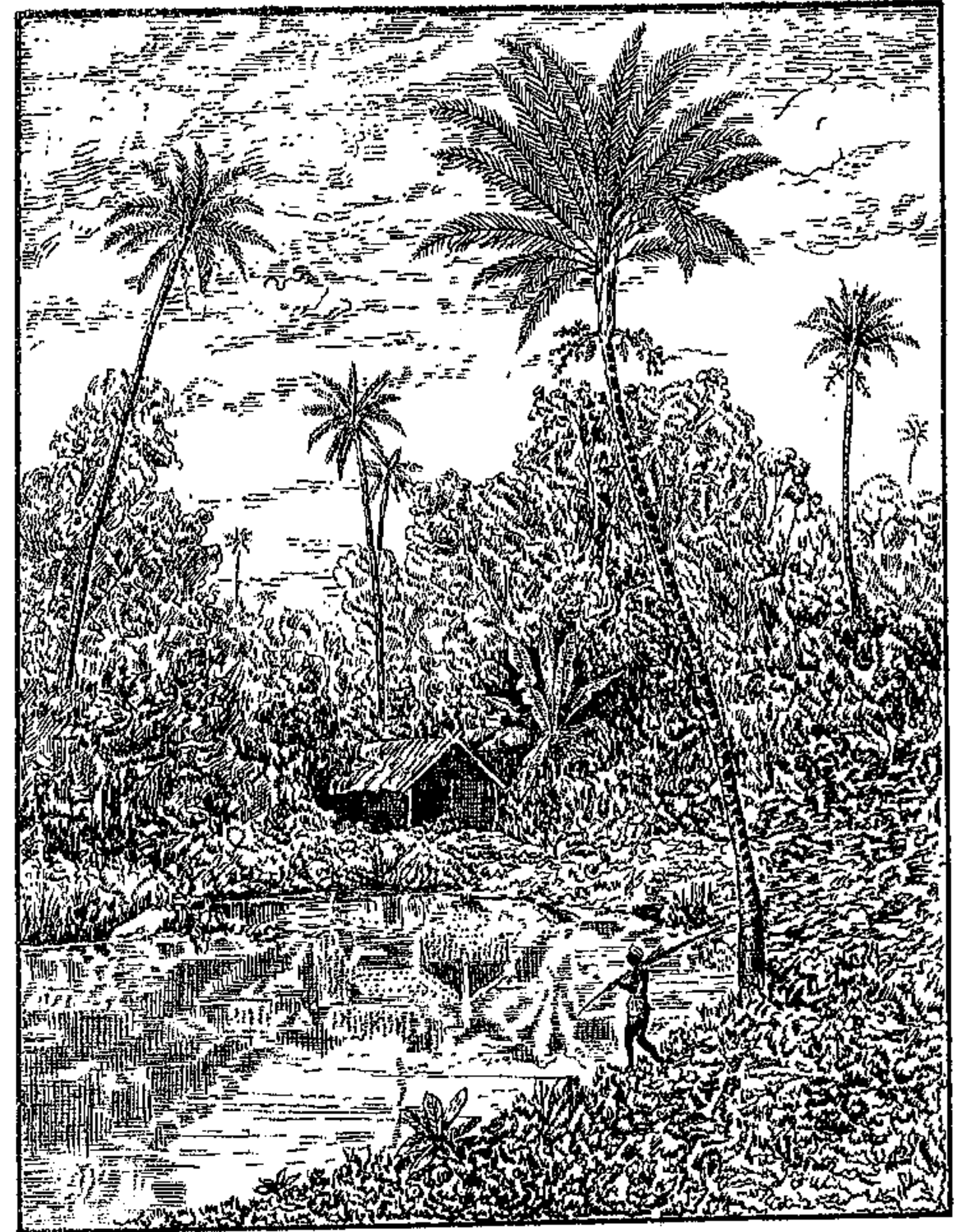
« Ὁ κ. Egasse ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Bulletin de thérapeutique τῆς 15 Ἀπριλίου 1889 πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν σκωληκοκτόνων ἰδιοτήτων τῶν καρῶν τῆς Ἀρέκας, ἀναφέρει δὲ τὰς ἐρεῦνας τοῦ Zahns αἱ ὁποῖαι ἀπέληξαν εἰς τὴν ἀποχώρισιν τριῶν ἀλκαλοειδῶν τῆς arecaine ἐπὶ ἀναλογία 0,07 μέχρι 0,10 %, τῆς arecaine ἐπὶ ἀναλογία 0,10 % καὶ ἐνὸς τρίτου εἰς ἐλάχιστον ποσόν.

« Ἐν τούτοις κατὰ τὸν Martin, τὸ Noix d'Agrec δὲν διέβη τὴν πορθμὸν πρὸ τοῦ 1895, ὅτι ὁ Megnin τὸ ἀναφέρει ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει τοῦ συγγράματος αὐτοῦ Traité de la médecine du chien, μ' ὄλον ὅτι εἶχεν ἤδη χρησιμοποιοῦσαι αὐτὸ ἐπὶ τὸ 1890 καὶ ἦτο πεπεισμένος περὶ τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν λοιπῶν σκωληκοκτόνων φαρμάκων.

« Ἐκτοτε οἱ πλείστοι τῶν γάλλων καὶ γερμανῶν κτηνίατρων μεταχειρίζονται τὸ πολυτιμον τοῦτο σκωληκοκτόνον, χωρὶς μέχρι σήμερον νὰ σημειωθῇ οὐδὲν ἀτυχὲς συμβάν, ἐνόσῃ ἢ δόσις αὐτοῦ δὲν ὑπερέβη τὰ 4 γραμμάρια κόμεις ἢ 2 γραμμ. ἀναλόγως τοῦ ἀναστήματος τῶν ζώων!

« Σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ, λέγει ὁ Martin, τὸ Agrec ἐξήλθε τῆς κτηνιατρικῆς καὶ εἰσῆχθη ἤδη ἐν τῇ ἰατρικῇ τοῦ ἀνθρώπου γένους. Δίδεται δὲ μέχρι 15 ἕως 20 γραμμάρων, ἀλλὰ τὸ ποσὸν τοῦτο εἶναι μέγα, ὅπως ἀπεδείχθη ἄλλως τε ἐκ τινῶν ἀτυχημάτων, τὰ ὁποῖα πα-

(1) Stonehenge, the Dog in health and disease London 1867.

L'Aréquier commun. (Areca catechu L.)

ρετηρήθησαν εν Γερμανία και τὰ ὅποια ἀπε-
 δόθησαν εἰς τὴν arecaïne, δηλαδὴ εἰς ἓν ἐκ
 τῶν ἀλκαλοειδῶν τῆς Ἀρέκας, τὸ ὅποσον κέ-
 κτηται ἰδιότητας ἀνκλόγους τῆ μουςκαρίνη,
 ἥτις εἶναι δηλητήριο ἐμπεριεχόμενον ἐν τῇ
 Amanita muscaria (εἶδος ἀμανίτου μελε-
 τηθὲν παρὰ τοῦ Vulpian) και συνιαυτι-
 ζόμενον τῇ πιλοκαρπίνῃ. Περὶ τῶν συμπτω-
 μάτων τούτων ὁ Mouquet ἔκαμε λόγον ἐν τῇ
 συνεδρίᾳ τῆς 20 Ἰεβρίου 1895 τῆς θεραπευ-
 τικῆς ἐταιρείας τῶν Παρισίων. Κατὰ τοὺς κκ.
 Mouquet και Weler (1) τὸ κάρυον τῆς Ἀρέ-
 κας φονεύει τὰ πλεῖστα εἶδη τῶν ἐλμίνθων τοῦ
 ἐντερικοῦ σωλήνος. Εἶναι ἰσχυρὸν ταινω-
 κτόνον, ἔχον τὸ προτέρημα νὰ μὴ ἀπαιτῆ τὴν
 χρῆσιν καθαρσίων. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐνθελμιν-
 τικῶν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν σκωλήκων μόνον ἐνέργειαν
 καταπληκτικὴν, τοῦτέστιν ὁ σκώληξ χαλαρῶνει
 τὰ ἀγκίστρα αὐτοῦ, ἀλλ' ἀντέχει εἰσέτι και
 δὲν ἐγκαταλείπει τὰ σπόμετα ἐφ' ὧν προσκο-
 λᾶται ἡ Ἀρέκα, ἀπ' ἐναντίας, φονεύει αὐτὸν,
 ὅστις κεραυνωθὲς παρασύρεται πρὸς τὰ ἔξω
 χάρις εἰς τὴν περισταλτικὴν ἐνέργειαν τοῦ φαρ-
 μάκου. Κατὰ τὸ 1892 ὁ Bouveaull ἰδη-
 μοσίευσεν (2) ἐν περιλήψει τὰς διαφόρους μεθό-
 δους, αἵτινες ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ τὴν ἐξωγα-
 γὴν τῶν ἀλκαλοειδῶν τοῦ AREC, ἀπεχώρισε δὲ
 δύο, τὴν ἀρεκολλίνην βάσιν ἐν ὑγρῷ καταστάσει,
 λίαν ἀλκαλικὴν, ἀποσταλάζουσαν εἰς 22°
 και ἔχουσαν τὸν τύπον C¹ H¹¹ AZO² και τὴν
 ἀρεκατίνην,

«Κατόπιν, ὁ Bombelon ἀπεχώρισε τρία τὴν
 arecoline, τὴν arecaline και τὴν arecaïne.
 Κατ' αὐτὸν ἡ ἀρεκαλλίνη παρουσιάζει πολλὰς
 ἀναλογίας μετὰ τῆς πελλετιερίνης. Ἡ ἀρεκαλλίνη
 εἶναι τοξικὴ και πλησιάζει ὡς πρὸς τὰς χη-
 μικὰς αὐτῆς ἰδιότητας εἰς τὴν muscarine.
 Κατὰ τὸν Zahns, ἡ ἀρέκα ἐμπεριέχει 4 ἀλ-
 καλοειδῆ, ἥτοι τὴν arecoline, τὴν arecaline,
 τὴν arecaïne και τὴν guracine. Θεωρεῖ τὴν
 ἀρεκολλίνην ὡς τὸ ἀλκαλοειδές, εἰς τὸ ὅποσον ὑφεί-
 λονται αἱ ἐνθελμινθικαὶ τῆς ἀρέκας ἰδιότητες. Ἡ
 ἀρεκαλλίνη ἔχει τὸν τύπον C¹ H¹¹ AZO², παρουσιάζ-
 εται ἐν ὑγρῷ καταστάσει, εὐλαϊώδης, εὐξέκτ-

μιστος, διαλυτὴ ἐν ὕδατι, αἰθέρι, οἰνοπνεύματι
 και χλωροφόρμῳ, βράζει δὲ εἰς 220° (1).

«Ὁ Dujardin-Beaumez ἀναφέρει 5 ἀλ-
 καλοειδῆ, choline, guracine, arecaïne,
 arecaidine και arecoline.

«Κατὰ τὸν Zahns (2) τὸ κύριον στοιχεῖον
 τῆς Noix d'Areca εἶναι ἡ ἀρεκαλλίνη, ἐνεργεῖ
 δὲ ὡς ταινωκτόνον εἰς μικρὰς δόσεις, κραισῖ
 τοὺς πνεύμονας τῆς καρδίας και πολλακίς στα-
 ματᾷ αὐτούς. Ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς, αὐ-
 ξάνει κατ' ἀρχὰς τὰς ἐκπνοάς, ἐνα σταματῆ-
 σῃ αὐτὰς κατόπιν ὀλοτελῶς και προκαλεῖ ἐμέ-
 τους, ὅταν λαμβάνηται εἰς ἰσχυρὰς δόσεις (0,10
 δι' ἕκαστον χιλιογράμμον βάρους). Δύναται ὡ-
 σαύτως νὰ συστειλῇ τὴν κέρην τοῦ ὀφθαλμοῦ.

«Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δύναται τις νὰ συμπεράνῃ
 ὅτι τὰ ἀλκαλοειδῆ τῆς Ἀρέκας δὲν διεσκαφη-
 νίσθησαν εἰσέτι, καθ' ὅσον μᾶλλον οἱ ξένοι με-
 ταφρατταὶ μεταχειρίζονται ἀδιακρίτως τοὺς
 ὄρους arecoline και arecaline.

«Ἐπὶ φυσιολογικὴν ἐποψιν μόνον ἡ ἀρεκολλί-
 νη και πρὸ πάντων ἡ ὑδροβρωμικὴ ἀρεκολλίνη
 ἐχρησιμοποιήθη σοβαρῶς. Κατὰ τοὺς κκ. Mou-
 quet και Weber ἡ ὑδροβρωμικὴ ἀρεκολλίνη
 εἶναι ἰσχυρὸν σιελαγωγὸν και ἰδρωτικόν,
 προκαλεῖ δὲ μεγάλως περισταλτικὰς κινήσεις
 τῶν ἐντέρων. Ἐχει ἐνέργειαν μεγαλειτέραν τῆς
 ἐξερίνης και τῆς πιλοκαρπίνης και χρησιμο-
 ποιεῖται εἰς τὰς αὐτὰς περιπτώσεις.

«Ἐπὶ τοὺς διαφόρους τούτους τίτλους πα-
 ρέχει μεγάλης ὑπηρεσίας εἰς τὰ ζῶα κατὰ τὰς
 ἐντερικὰς αὐτῶν διαταραξίεις εἰς ὑποδερμικὰς
 ἐνέσεις (εἰς δόσιν 0,02 μέχρι 0,025).

«Ὁ κύριος Lavagna ἐκ Τουρίνου ὑπέβα-
 λε τὴν ὑδροβρωμικὴν ἀρεκολλίνην εἰς πει-
 ράματα σοβαρὰ ὑπὸ ὀφθαλμολογικὴν ἐποψιν.

«Ἐνσταζομένης ἐν τῷ ὀφθαλμῷ διαλύσει
 τοῦ ἁλατος τούτου ἐν ὕδατι εἰς ἀναλογία
 1/10, παρατηροῦνται ἐν ἀρχῇ συμπτώματα
 ἐρεθισμοῦ τοῦ ἐπιπεφυκότος, διαρκοῦντα μὲν
 ἐπὶ τινα δευτερόλεπτα και συνοδευόμενα ὑπὸ
 βλεφαροσπᾶσμου. Ἀκολούθως ἐπύρχεται ὑπε-
 ραιμία τοῦ ἐπιπεφυκότος τῶν τε βλεφάρων και
 τοῦ βολβοῦ, διαρκοῦσα ἐπὶ 2—3 λεπτά. Εἰς
 ταῦτα δ' ἔπονται κλονικοὶ σπασμοὶ τῆς ἱριδος,
 ἀπολήγοντες εἰς μύωσιν τῆς κέρης, φθάνουσαν

(1) Bulletin de la Société de Thérapeutique
 p. 26. 1895.

(2) Dujardin-Beaumez, in Diction. de
 thérap. 1895.

(1) Répertoire de pharmacie, p. 456. 1889.
 (2) Les Nouveaux remèdes, Avril 1895.

εις τὸ κατακόρυφον ἐντὸς 10 λεπτῶν καὶ διακοῦσαν ἕτερα 20 λεπτά. Μετὰ 60 λεπτά ἡ ἴρις ἀνακτᾷ τὴν φυσιολογικὴν αὐτῆς κατάστασιν.

«Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πειράματος, ἡ εἰς τὸ φῶς ἀντίδρασις τῆς ἰριδος ἐξασθενεῖ μὲν γὰρ. Ἄρα ἡ ἀρεκολίνη εἶναι μυωτικὸν λίαν ταχυενεργὸν καὶ ἰκανῆς διάρκειας (1).

«Ὁ Mariné Γοτιγγης (2) προσήγγισεν τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀρεκολίνης πρὸς τὸν τῆς *Agarica muscarius*, παρατήρησεν δὲ ὅτι δόσις ἐκ 5—7 ὑπεκατογράμμων δύναται νὰ προκαλέσῃ σοβαρὰς διαταραχὰς καὶ εἰς θάνατον ἀποληγούσας ἐπὶ κυνῶν 5—6 χιλιογράμμων βάρους, ἐπιφέρουσα παράλυσιν τῆς καρδίας καὶ σπασμοὺς τετανικοὺς. Τὸ συμπέρασμα αὐτοῦ εἶναι ὅτι ἡ ἀρεκολίνη δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ ἐπιωφελῶς τὴν πελλετιερίνην.

«Ὁ Mouquet ἀφ' ἐτέρου ἀναγνωρίζει (3) ὅτι ἡ ἀρεκολίνη ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν ἐντέρων, ὅπως ἡ ἐξερίνη καὶ ἡ πιλοκαρπίνη βροῦ λαμβανόμεναι, ἔχουσα μείζονα τούτων ἰσχύϊν 25 χιλιοστόγραμμα ὑδροβρωμικῆς ἀρεκολίνης προκαλοῦσι σιελισμὸν τοῦλάχιστον ὅσον καὶ ἐξ 20 ὑπεκατογράμμων πιλοκαρπίνης. Ἐὰν δὲ ἡ χρῆσις αὐτῆς διαδοθῇ ἀρκούντως, ἡ μεγάλη αὐτῆς ἐπιθνήσια θέλει ἐπιβάλλει ἐπίσης τὴν προτιμῆσιν ταύτης ἀπὸ τῆς πιλοκαρπίνης, ἥτις τανῦν εἶναι σπανία καὶ τιμᾶται πολὺ.

«Ὁ Barclay ἐκ Leicester χορηγεῖ μόνον τὴν κόνιν τῆς ἀρέκας ἐπὶ ἀνθρώπων, συνιστῶν τὴν δόσιν 4—8 γραμμάρων. Ἡ ποικιλία αὐτῆ τῶν ἐνδείξεων ἀποδεικνύει ὅτι καὶ τὸ θεραπευτικὸν μέρος τοῦ προβλήματος δὲν διευκρινίσθη εἰσέτι πλέον τοῦ χημικοῦ. Ἡμεῖς ἐπίσης ἀπομονώσαντες τὴν ἀρεκολίνην καὶ παρασκευάσαντες τὸ ὑδροβρωμικὸν αὐτῆς ἄλλας ἐδώκαμεν εἰς πειραματισμὸν εἰς τινὰς τῶν παρ' ἡμῶν ὀφθαλμιάτρων καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ὁσονούπω θέλομεν ἔχει ἀποτελέσματα ἰκανὰ πρὸς δημοσίευσιν.

«Οἱ E. Martin καὶ Butte ἐπεχείρησαν πειράματα ἐπὶ ζῶων χρησιμοποιοῦντες τὴν κόνιν τοῦ καρύου τῆς ἀρέκας ὑπὸ μορφήν ὑδατώδους ἐκχειλίματος.

«Ἴδου δὲ πῶς προέβησαν. Ἐξ 140 γραμμάτων κόνεως καλῶς λειοτριβείσης ἔλαβον διὰ τῆς συνήθους μεθόδου 18 γραμμάρια ἐκχυλίματος, ἀκολουθῶς διαλύσαντες 2 γραμμάρια αὐτοῦ ἐν 10 κυβικοῖς ὑπεκατογράμμωσις ὕδατος ἀπεσταγμένου ἐποιήσαντο ἕνεσιν ὑπὸ τὸ δέρμα βρατράχου. Μετὰ 20 λεπτά παρατηρήθη ὅτι αἱ κινήσεις τοῦ ζώου ἐγένοντο ἥττον ζωηραῖς ὅταν δὲ τὰ ὀπίσθια σκέλη ἐτίθεντο εἰς ἔκτασιν, τὸ ζῶον κατάρθου νὰ κάμψῃ αὐτὰ μόνον δι' ἀγῶνος καταφανοῦς· τὰ γενικὰ ἀντανεκλαστικὰ φαινόμενα ἦσαν λίαν ἐξησθενημένα, ἡ δ' ἀναπνοὴ ἐπαρουσίαζε διακλίσεις 2—3 δευτερολέπτων. Μετὰ 15 λεπτά τὸ ζῶον στρεφόμενον ἐπὶ τὰ πόδια, ἔμενεν ἀκίνητον ἐν τῇ στάσει ταύτῃ, τὰ δὲ ἄκρα κατελαμβάνοντο ὑπὸ σπασμῶν· ὁ θώραξ καὶ ἡ κοιλία διεστέλλοντο καὶ τὰ μέλη κατελαμβάνοντο ὑπὸ ἀκαμψίας. Ἐν τῷ αὐτῷ στιγμῇ ἡ καρδία διανογομένη εὐρίσκετο ἐν διαστολῇ, ἡ δὲ ἀδράνεια αὐτῆ ἦτο τελεία. Τοῦ ἀριστεροῦ ἰσχυοδίκου ἀπομεινωθέντος, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἐπ' αὐτοῦ, τὰς συστολάς ἐποίησε ὁ γαστροκνήμιος μῦς, ὅστις ὁμοῦς συνεστέλλετο ἰσχυρότερον δι' ἀμέσου ἐφαρμογῆς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Τοῦ δὲ νεύρου δικιρουμένου, ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ρεύματος ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ πέρατος οὐδὲν ἀντανεκλαστικὸν φαινόμενον προὔκαλει· ἀρα ἐπήρχετο τελεία παράλυσις τοῦ κινητικοῦ ἀντανεκλαστικοῦ κέντρου· ἐνῷ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ρεύματος ἐπὶ τοῦ περιφερικοῦ ἄκρου προὔκαλει συστολάς· κατὰ συνέπειαν ἡ ἀρεκολίνη ἐνέργει ὡς ἀναλγητικὴ οὐσία.

«Ἐλαβον ἐπίσης ἰνδοχέρον 315 γραμμάτων καὶ ἐποιήσαντο ἕνεσιν ὑπὸ τὸ δέρμα τῆς κοιλίας (30 κυβικὰ ὑπεκατόγραμμα τῆς εἰρημένης διαλύσεως) καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν ἀνάλογα τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων· ὁ θάνατος ἐπῆλθε μετὰ τινὰ λεπτά, οὐδεμίαν συμφορῆσιν παρατηρήθη ἐν τοῖς ὄργανοις, ἡ δὲ καρδία εὐρέθη ἐν διαστολῇ. Τὰ αὐτὰ παρατηρήθησαν καὶ ἐπὶ δευτέρου ἰνδοχέρου διὰ τῆς αὐτῆς ἐνέσεως, ἀποθανόντος μετὰ 50 λεπτά. Ἐξ ὧν δὲ τούτων δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ ἀρεκολίνη ἔχει ἐνέργειαν ἀναλγητικὴν καὶ τετανοπαρκαγωγὴν.

«Ἐκ τῆς μελέτης ταύτης ἐξάγεται ὀριστικῶς ὅτι τὰ κάρυα τῆς Ἀρέκας ἀντιπροσωπεύουσι σήμερον τὸ σοβαρότερον τῶν ταινιοκτόνων καὶ ὑπὸ μόνον τὸν τίτλον τοῦτον ἀξιοῦσι νὰ λάβωσι

ἔντιμον θέσιν ἐν τῇ θεραπευτικῇ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κτηνῶν. Ἡ περαιτέρω μελέτη τῶν ἀλκαλοειδῶν, ἃτινα παρέχει ἡμῖν ἡ Ἀρέκα αὕτη, δύναται νὰ μᾶς διαφωτίσῃ εἰς ποῖον ἐκ τῶν ἀλκαλοειδῶν οφείλεται ἰδίως ἡ ταινιοκτόνος δύναμις. Ἄλλὰ κατὰ τὸν Martin εἶναι προτιμώτερον νὰ μεταχειρίζηται τις κατ' εὐθείαν εἰς κόνιν, διότι ἕνεκα τοῦ περιπλόκου τῶν διαφόρων ἰδιοτήτων τῶν στοιχείων αὐτοῦ, τῶν μὲν δυναμένων νὰ μετριάσωσι τὴν δρομήτητα τῶν δέ, ἐξασφαλίζεται τις οὕτω κάλλιον ἐναντίον παντὸς κινδύνου δηλητηριάσεως. Ἄλλως τε, προσθέτει ὁ Martin, τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὴν πελλετιερίνην, ἥτις εἶναι ἐν ἐκ τῶν πολλῶν στοιχείων τοῦ φλοιοῦ τῆς ἀγρίας ροιδῆς.

«Προσθέσωμεν δ' εἰς ταῦτα ὅτι τὸ κάρυον τῆς Ἀρέκας, ἀκριβῶς διότι ἐμπεριέχει ἀλκαλοειδῆ, ἔχοντα ἀνταγωνιστικὰς ιδιότητας, δίδει νὰ ἐλπίζῃ τις, ὅτι ἡ ἀπομόνωσις αὐτῶν θέλει πλουτίσει τὴν φαρμακολογίαν διὰ πολλῶν φαρμάκων, ἃτινα δύναται τὰ μὲν νὰ ἀνταγωνισθῶσι πρὸς τὴν πελλετιερίνην, τὰ δὲ πρὸς τὴν πιλοκαρπίνην καὶ ἐξερίνην. Οὐδὲν λοιπὸν τὸ παράδοξον, ἐὰν τὸ κάρυον τοῦτο ἐξ ἄπλου μασσητικοῦ καὶ διεγερτικοῦ τῶν λαῶν τοῦ Μελαϊκοῦ ἀρχιεπαλάγου γείνη τὸ ἰσχυρότερον ἀνελμιντικὸν καὶ προτίθεται νὰ πλουτίσῃ τὴν σύγχρονον θεραπευτικὴν δι' ἰσχυρῶν ἀλκαλοειδῶν δυναμένων ν' ἐμιλλῶνται πρὸς τινὰ τῆς ἡμετέρας φαρμακολογίας καὶ ν' ἀντικαταστήσωσιν αὐτὰ μετ' ἐπιτυχίας.

«Ἀνοίγεται λοιπὸν εὐρὺ πεδίον διὰ τοὺς φαρμακολόγους ἡμῶν, εἶναι δὲ καιρὸς, ὅπως εὐδοκήσωσι νὰ καταγίνωνται, διότι, ἐπαναλαμβάνομεν, πρόκειται ἐνταῦθα περὶ φαρμάκου, τὸ ὁποῖον ἠψήφησε σειρὰν δλάνηρον αἰώνων, καὶ χάρις εἰς τὰς ἐργασίας τῶν σοφῶν εὐρωπαίων ἐπιφυλάττει ἡμῖν νῦν εὐχάριστα ἀπροσδόκητα, δυνάμενα νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ ἐκ τῶν ἠρωϊκότερων τῆς ἐποχῆς ἡμῶν φαρμάκων.

«Ὅσον ἀφορᾷ ἡμᾶς, ἀναγνωρίζομεν ὅτι δὲν ἐπράξμεν εἰμὴ νὰ σταχυολογήσωμεν καὶ νὰ συγκεκρικλαιώσωμεν τὰ κυριώτερα ἔργα, τὰ ὁποῖα συνεγράφησαν κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ, ὅπως λέγει ὁ Montaigne, «J'ai seulement fait ici amas des fleurs étrangères n'ayant fourni que le fil à les lier» Ἀνῆκει δ' εἰς ἄλλους νὰ συμπληρώσωσι καὶ νὰ τελειοποιήσωσι τὸ ὅρατον τοῦτο θέμα· θέλω ὁμοῦς θεωρεῖ ἐμκυτὸν εὐτυχῆ, ἐὰν ἡ μικρὰ μου αὕτη συνεισφορὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα εἰς τοὺς συμπολίτας μου ἕνα πρᾶξωσιν τὸ αὐτὸ, εἰμὴ τι καλλίτερον, διὰ πολλὰ ἄλλα ζητήματα τῶν χωρῶν τούτων τῆς Ἀνατολῆς, τὰ ἥποισι καλλιεργοῦνται παρὰ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐμπειρικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων οὐδεμίαν εἰπέτι ἀκτίς φωτὸς ἐπιστημονικοῦ δὲν ἠδυνήθη μέχρι σήμερον νὰ προσέσῃ».

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ε΄.

8. Ἰανουαρίου 1897.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Ὁ κ. Ε. Ἰωάννου ἀναφέρει περίπτωσιν ὀξείας ἐπὶ δεκαετοῦς κορασίου, εἰς ἃ ἐγένοντο ἐνέσεις ἀντιδιφθεριτικοῦ ὄρρου πρὸς θεραπευτικὸν σκοπὸν ἀπὸ δὲ τῆς 7ης ἐνέσεως ἐξέλιπεν ἡ κακισμία καὶ παρατηρήθη ἀγαθοποίησις τῶν ὀξαινικῶν ἐλάκων, θέτει δὲ ὁ θεραπευτὴς τὸ ἐρώτημα, ἐὰν ἀκινδύνως δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐνέσεις,

Ὁ κ. Θ. Ἀλεστορίδης συνιστᾷ ἀνάλυσιν τῶν οὐρῶν πρὸς ἀναζήτησιν πτωμαίνων καὶ λευκώματος ὡς καὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ τελευταίου.

Ὁ κ. Φ. Φωτιάδης παρουσιάζει γυναῖκα πάσχουσαν ἐκ συφιλιδικῆς περιλαρυγγιοτριχειτίδος μετὰ ταχυκαρδίας (σφύξεις 140—150). Ἡ πάσχουσα παρουσιάζει διόγκωσιν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ

(1) Pharm. Centralblatt 1895 καὶ Revue Pharmaceut. de Flandres 1895.
(2) Revue scientifique 25 Juillet 1894
(3) Mouquet in Union Pharmaceutique 1895.

νοειδοῦς ὁστοῦ καὶ καταλίγουσιν εἰς τὸ στέρνον. Ὁ προσδιορισμὸς τῶν κρικοειδῶν καὶ θυρεοειδῶν χόνδρων ὡς καὶ τῶν πρώτων κρικών τῆς τραχείας ἦτο ἀδύνατος διὰ τῆς ψηλαφήσεως. Ὁ ψηλαφῶν αἰσθάνεται μάζαν συστάσεως χόνδρου. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς εἰδικῆς θεραπείας ὁ ὄγκος ἠλαττώθη κατὰ πολὺ, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ ταχυκαρδία. Κατὰ τὸν πρώτον καρδιακὸν τόνον παρατηρεῖται ἀνωμαλία τις. Ὁ κ. Φωτιάδης παραδέχεται ἀθροισματικὴν ἢ σκληρυντικὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἀγγείων τῆς καρδίας ὡς προῖον τοιوتاθοῦς συφίλιδος, ἐξ οὗ ἡ ταχυκαρδία.

Ὁ κ. Π. Γιαννουλάτος λέγει ὅτι ἡ ταχυκαρδία δυνατὸν νὰ ἦ ἀποτέλεσμα τῆς πίεσεως. ἢν ἀσκεῖ ὁ ὄγκος ἐπὶ τοῦ πνευμονογαστρικοῦ.

Ὁ κ. Φωτιάδης ἀπαντᾷ ὅτι ἐν τοιαύτη περιπτώσει θὰ ἔβαινον παραλλήλως ἐλάττωσις τοῦ ὄγκου καὶ βελτίωσις τῆς ταχυκαρδίας, ὅπερ δὲν παρατηρήθη.

Εἶτα ὁ Πρόεδρος ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ ἐκ τῶν ἐνστερνισθέντων τὴν ιδέαν τῆς ἰδρύσεως τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐργασθέντος ὑπὲρ αὐτῆς ἰατροῦ

Χ. Θ. Βασιλάδου

καὶ παρακαλεῖ τὰ μέλη νὰ ἐγερθῶσιν εἰς ἐνδειξὴν πένθους.

Τὰ μέλη ἐγείρονται.

Ὁ κ. Φωτιάδης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἐν πολιτικαῖς ἐφημερίαι δημοσιεύσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς συμφωνοῦσι δὲ αὐτῶ οἱ κκ. Τράντας, Ἀκαστορίδης Βραχάμης καὶ ἄλλοι καὶ ἐν τέλει ἡ Ἐπιτροπὴ παραδέχεται πρότασιν τοῦ κ. Τράντα ἀπαδοκιμάζουσιν τὴν δημοσίευσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἐν πολιτικαῖς ἐφημερίαι.

Ἀκολουθῶς ἡ συζήτησις μετνήχθη ἐπὶ τῆς κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίαν γενομένης ἀνακοινώσεως τῶν κκ. Φωτιάδου καὶ Τράντα.

Ὁ κ. Π. Ἰατροπούλου δι' ἐπιστολῆς ἀναγνωσθείσης ὑπὸ τοῦ γραμματέως παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς:

« Ἐνθ' ὃ διακεκριμένος ρινολόγος συνάδελφος κ. Φωτιάδης ἠμιλῶν περὶ τοῦ ἀναμνηστικοῦ ἀπικλίσαι τὴν πικρῶν συριλλίδος παρὰ τῶ πάσχοντι, ὃ διακεκριμένος συνεργάτης αὐτοῦ κ. Τράντας ἠμιλῶν περὶ τῆς κατ' ἐκινέμησιν τῆς ρινικῆς φλεγμονῆς; νευροθελίτιδος προσέθηκεν ὅτι ἡ ἰασις ἐπὶ τῆς ἐπὶ τῆς χρήσει τοῦ ἰωδιούχου καλλίου.

« Ἦν γινώσκον βατείτιδες καὶ τερηδόνες ἢ περιοπτιτίδες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀναπτύσσονται ἐν τῇ ρινικῇ κοιλίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς συριλλίδος κυρίως καὶ τῆς φυματώσεως κατὰ δεύτερον λόγον. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν θραπέειν τῆς ἐπανειλημμένως ὑποτροπίζουσας τῆς προσωπικῆς νευραλγίας ὡς καὶ τῆς ρινικῆς τερηδόνος δὲν ἐγένετο χ. ἦτις τοῦ ἰωδιούχου καλλίου (τὸ ὑποθέτομεν, διότι τοῦτο δὲν ἐλέχθη ἐν τῇ ἀνακοινώσει), προστιθεμένης καὶ τῆς εὐνοϊκῆς ἐνεργείας τοῦ φαρμάκου τούτου κατὰ τῆς νευροθελίτιδος, ἢ ἡ μορφή, ὡς περιγράφη, δὲν ἀποκλείει παντελῶς καὶ τὴν συφιλίδα, δίδεται ἀριτερεῖα ὅπως ὑποπτευθῆ τις μὴ ἐπρόκειτο ἀπλῶς περὶ κομμώματος τῆς προσχέουσης διέξιας ρινικῆς κόγχης, ὅπερ ἐπικραυσιάζθη ἀκέραιον μὲν κατὰ τὴν πρώτην φαρὰν ὡς ὑπερτροφία, ἐξελκωθὲν δὲ μέχρις ὁστοῦ κατὰ τὴν δευτέραν φαρὰν ὡς τερηδών. Ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπὶ τῆς νευραλγίας εὐνοϊκὴ ἐπίδρασις τῆς ἐγχειρήσεως, ἢτις συνίστατο βεβαίως εἰς ἀπλήν ἀπόξεσιν (τὸ εἶδος τῆς ἐγχειρήσεως δὲν ἐσημειώθη ἐν τῇ ἀνακοινώσει) δὲν ἀπαλλάσσει τὸν παρατηρητὴν τῆς ὑποψίας ταύτης, διότι ἡ νευραλγία αὕτη προερχομένη ἐκ φλεγμονώδους πίεσεως ρινικοῦ τινος κλάδου τοῦ τριδύμου, πρὸς τὸν κρῖταφον ἔχοντας ἡμόκορμον κλάδον, ἠδύνατο νὰ πύση καὶ διὰ μόνης τῆς ἀποξέσεως, ἀκαιοῦσης φλεγμαίνοντα ἰστὸν καὶ λυούσης τὸ συμπαρομαρτοῦν καὶ τὸ νευρίδιον καταπίξον οὐδῆμα, ἐνθ' ἡ λοιπὴ συφιλιδικὴ ἐπεξεργασία ἐξηκολούθη νὰ ποιητῆ τὴν τεταγμένην αὐτῇ ὑπὸ τῆς νόσου προεδευτικὴν πορείαν πρὸς τὸν κόγχον τοῦ ὀφθαλμοῦ ἢ καὶ ἀλαχοῦ.

« Ὅσον ἐσορᾷ τὴν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν ἐπὶ ρινικῶν παθήσεων, ἐφ' ὧν παρατηρήθησαν μετὰ τοιαύτην ἐπέμβασιν ἀλλοιώσεις τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου ἢ δικταραχαί τῶν ὀπτικῶν λειτουργιῶν, τὸ τοιοῦτον οὐδὲν εἶναι ἀντένδειξις, διότι εἶναι λογικώτατον νὰ σκεφθῶμεν ὅτι, ἐὰν ἐκ τῆς ἐπεμβάσεως ἐπὶ τῆς ἡ διαταραχῆ, ἀνευ ταύτης ἤθελεν ἐπέλθαι βαρυτέραι ἢ ἢν δ' ὀφθαλμῶς

παρατηρεῖ ὁ κ. Φωτιάδης, ὅτι ἡ ὄρασις ἐπὶ νὰ ἐξετασθῆ λεπτομερῶς καὶ πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως, τοῦτο ὅμως δὲν ἐγένετο, τῆς ἐξετάσεως γενομένης μετὰ τὰ παράπονα τοῦ πάσχοντος, ὅπερ δὲν σημαίνει καὶ πολὺ, προκειμένου περὶ ἐλαφρῆς ἀμβλυωπίας τοῦ ἑτέρου ὀφθαλμοῦ, διότι συχνάκις ἢ ἀλλοίωσις ἐνδὲ ὀφθαλμοῦ διαφεύγει τὴν προσοχὴν τοῦ πάσχοντος ἐπὶ ἄλλοτε ἄλλον χρόνον.

« Ἔτιλος δὲ προκειμένου περὶ ὄρων ἀποδιδόντων ὅσον τὰδυνατὸν πιστότερον ἐν τῇ ἑλληνικῇ τοῦ γαλλικοῦ ὀφθαλμορρολογικοῦ ὄρου Sinusites καὶ Sinusite maxillaire, Sinusite frontale καὶ Sinusite sphenoidale, ἐπιβῶ νὰ υποβάλω εἰς τὴν κρίσιν τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ὄρου κεφαλοκοιλίτιδες ἀντι Sinusites ἐν γίνῃ, σιαγωνοκοιλίτις ἀντι Sinusite maxillaire, μεταποκοιλίτις ἀντι Sinusite frontale καὶ σφηνοκοιλίτις ἀντι Sinusite sphenoidale ».

Ὁ κ. Ρίτσος φηροεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀηφθῆ ἰπὶ ὄψει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ἰατροπούλου ὡς ὀφείλοντος αὐτοπροσώπως νὰ φέρῃ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ. Τῶ κ. Ρίτσῳ συμφωνοῦσιν οἱ κκ. Αὐλωνίτης, Τράντας καὶ Φωτιάδης.

Ὁ κ. Ἰωάννου δικαιολογεῖ τὸν κ. Ἰατροπούλου, λέγων ὅτι ἐπειδὴ συμμερίζεται πληρέστατα τὰς σκέψεις αὐτοῦ, ἀνέγνωσε ταύτας ὡς ἐκ μέρους τῶν δύο ἐκφερομένας. Μεθ' ὃ ἡ Ἐπιτροπὴ παραδέχεται πρότασιν, ὅπως μὴ γείνη τοῦτο εἰς τὸ μέλλον κατὰ τρόπον δίδοντα τόπον εἰς παρεξήγησιν.

Ὁ κ. Ἰωάννου ἐρωτᾷ ἐπίσης τὴν μέθοδον, δι' ἧς ἐγένετο ἡ χειρουργικὴ ἐπέμβασις.

Ὁ κ. Φωτιάδης ἀπαντᾷ ὅτι ἡ ὑπαρξίς τῆς συφιλιδος δέον ν' ἀποκλεισθῆ, ἅτε τῆς εἰδικῆς θεραπείας οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἐπενεγκούσης.

Ὁ κ. Α. Γαβριλίδης παραδέχεται τὸ σπάνιον τοῦ περιστατικοῦ, δὲν συμφωνεῖ ὅμως ὡς πρὸς τὴν ὑποθετικὴν διάγνωσιν τῆς ἐπεκτάσεως τῆς φλεγμονῆς ἐντὸς τοῦ

σφηνοειδοῦς κόλπου, διότι οὐδὲν τῶν συμπτωμάτων ἔστω καὶ μικρῆς φλεγμονῆς παρουσίασεν ὁ ἀσθενής. Πιθανωτέρα ὑπόθεσις εἶνε πίεσις τις παροδικὴ κατὰ τὸν σφηνοειδοῦ κόλπον. Τοιαύτη τις πίεσις συμφωνεῖ πρὸς τὰ τε ὀφθαλμοσκοπικὰ συμπτώματα καὶ τὴν ταχεῖαν, τελείαν καὶ ἀνευ ὀφθαλμοσκοπικῶν λευκάνων διασκέδασιν τῆς ἀσθενείας τὴν δὲ πίεσιν ἀποδίδει εἰς αἰμορραγίαν, εἰς ἣν φθάνει τις δι' ἀποκλεισμοῦ ὄλων τῶν λοιπῶν δυνατῶν ὑποθέσεων ἄλλως τε τοῦτο συμφωνεῖ πρὸς τε τὰς ἀνατομικὰς σχέσεις τῆς χώρας καὶ πρὸς τὴν στάσιν, ἣν εἶχεν ὁ ἀσθενής κατὰ τὴν ἐγχείρησιν.

Ὁ κ. Γιαννουλάτος συμφωνεῖ τῶ κ. Γαβριλίδῃ προσθέτων ὅτι καὶ ἡ σύφιλις ἀκόμη δὲν πρέπει ν' ἀποκλεισθῆ.

Ὁ κ. Γαβριλίδης παρουσιάζει μικροσκοπικὰ παρασκευάσματα κεφαλοκοιλίτιδων.

Ὁ κ. Τράντας δὲν παραδέχεται οὔτε ὡς ὑπόθεσιν τὴν γνώμην τῶν κκ. Γαβριλίδου καὶ Γιαννουλάτου καὶ προσθέτει ὅτι τὸ οὐσιῶδες καὶ κύριον τῆς ἀνακοινώσεως εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν σπάνιον ἴσως δὲ καὶ μοναδικὸν φαινόμενον διαταραχῆς τῆς ὄρασεως συνεπεῖρα ρινικῶν ἐγχειρήσεων, διότι αὐτὸς οὔτε εἶδε ἄλλοτε, οὔτε ἀνέγνω που ὁμοίαν περιπτώσιν. Τοῦτο ἀνομολογοῦσι καὶ οἱ ἄνω κύριοι.

Ὁ κ. Φωτιάδης ἀποκλείει οὐ μόνον τὴν συφιλίδα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξ αἰμορραγίας πίεσιν, διότι, λέγει, τὰ ὑγρά κατὰ φυσικὸν νόμον ῥέπουσι πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀδύνατον νὰ ἀνέλθωσι πρὸς τὸ ὄργανον τῆς ὄρασεως.

Ὁ Πρόεδρος ἀναβάλλει τὴν περαιτέρω συζήτησιν διὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίαν.

Περὶ τῶν ἐπιπολαζουσῶν νόσων λαβῶν τὸν λόγον ὁ κ. Α. Χρηστίδης βεβαίως τὴν ὑπαρξίν ἐπιδημίας τυφοειδοῦς περὶ τοῦ. Εἰς μόνον τὰ ἐθνικὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα εἰσῆλθον 30 τοιοῦτοι ἀσθενεῖς.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΣΤ΄.

15 Ιανουαρίου 1897

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Ο κ. Τράντας παρουσιάζει ασθενή ηλικίας 30 περίπου ετών καταληφθέντα από τινων ημερών υπό αμβλυωπίας. Ο πάσχων αποδίδει το πάθημά του εις την ασυμπράν νηστείαν, εις ην υπέβυλεν ε αυτόν πρό των εορτών. ού ένεκα και στομαχικαί διαταραξεις επήλθον αυτώ. Επειδή δε ούτε σύφιλιν έπαθεν, ούτε οινόποτης ήτο, μόνον δε του καπνού έποιείτο κατάχρησιν ροφών άνω των 20 σιγάρων καθ' εκάστην, ο κ. Τράντας παραδέχεται τοξικάν εκ νικοτιανής αμβλυωπίαν εν τω πρώτῳ αυτής σταδίῳ. Η εξέτασις έπαρουσίασε τὰ εξής: Δ' Ο. έχει Οξ. Ορ = 1/3, ο δε Α. Ο. σχεδόν = 1. Το όπτικόν πεδίον φυσιολογικόν ως προς την περιφέρειαν δι' αμφοτέρους τους οφθαλμούς, εν τῷ κέντρῳ όμως έπαρουσίαζε σκότωμα έλλειψοειδές, εκτεινόμενον εκ του κέντρου του περιμέτρου προς τὰ έξω (κροταφικόν μέρος) μέχρι της 10°. Η κηλίς του Mariotte εύρίσκετο εν μεγεθύνσει. Το σκότωμα ήτο εκδηλον διά τὸ λευκόν και τὰ χρώματα ως σχετικόν, εκδηλότερον όμως διά τὸ έρυθρόν και τὸ πράσινον. Οφθαλμοσκοπικῶς πλὴν υπεραιμίας της θηλῆς οὐδέν άλλο υπήρχεν. Ο ασθενής έβλεπε σχετικῶς καλλίτερον την έσπέραν, είχαν ύπνον ανήσυχον, αντανεκλαστικῶς καλά, κόρην φυσιολογικήν. Ο κ. Τράντας λέγει ότι ως προς την ύπαρξιν αμβλυωπίας εκ νικοτιανῆς αί γινῶμαι εισὶ διηρημένοι οί μὲν Ἀγγλοι και ἰδίῳ οί Γερμανοί παραδέχονται αυτήν, ενώ οὐκ ὀλίγοι εκ τῶν Γάλλων άρνοῦνται αυτήν ὀλοτελῶς. Ο διάσημος Wecker π. χ. διδάσκει ότι κατά την μακράν αυτού πείραν οὐδέποτε παρετήρησεν αυτήν· ο Πανᾶς εν τῷ προσφάτῳ αυτού συγγράμματι μνημονεύει μόνον μίας περιπτώσεως ἐπὶ ατόμου μασσῶντος καπνόν και προς ενίσχυσιν της γνώμης

του ταύτης αναφέρει την Ἀνατολίην. ένθα τὸ καπνίζειν εἶνε λίαν διαδεδομένον, οὐχὶ δὲ και τὸ πίνειν· τὸ δὲ ζήτημα εἶνε πράγματι δύσκολον, διότι συνήθως οί παρουσιαζόμενοι άρρωστοί ποιοῦνται κατάχρησιν και τοῦ καπνοῦ και τῶν πνευματωδῶν ποτῶν· ο δὲ Hirschberg διατείνεται, ὅπερ ὅμως δὲν εἶνε γενικῶς παραδεδεγμένον, ὅτι τὸ εκ της νικοτιανῆς σκότωμα διαφέρει τοῦ εκ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν προερχομένου.

Ο κ. Τράντας παραδέχεται την ύπαρξιν της εκ νικοτιανῆς αμβλυωπίας και παρ' ἡμῖν, πρότυπον δὲ παραδείγματος ὁ παρῶν ασθενῆς· τὸ δὲ σπάνιον ἴσως εξηγείται εκ της ποιότητος τοῦ παρ' ἡμῖν καπνοῦ περιέχοντος μικρὰν ποσότητα νικοτιανῆς· εν τέλει προτείνει ὅπως αναγραφῆ εν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει της Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τὸ ζήτημα της παρ' ἡμῖν υπάρξεως της εκ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν και της νικοτιανῆς δηλητηριάσεως.

Γαβριηλίδης. — Η πατρίς μου πόλις Πάφρα έχουσα 40 χιλιάδας κατοίκων μετά τῶν περιχώρων αυτής παράγει ετησίως άνω τῶν 1,500,000 ὀκ. καπνοῦ· ὅλοι σχεδόν οί χωρικοί γεννῶνται, ζῶσι και ἀποθνήσκουσιν οὕτως εἰπεῖν εντός τοῦ καπνοῦ. Καὶ ὅμως παρ' ὅλας τὰς εὐνοϊκὰς ταύτας πρὸς δηλητηρίασιν συνθήκας δύναμαι νὰ διαβεβαιώσω, ὅτι κατά τὸ ἐξάμηνον διάστημα της αὐτόθι τελευταίας διαμονῆς μου οὐδὲν τοιούτῳ πάσχοντι συνέτυχον. Δὲν άρνοῦμαι, ὅτι ὑπάρχουσι δηλητηριάσεις ἀποδιδόμεναι εις μόνον τὸν καπνόν και ἐνθυμούμαι καλῶς ὅτι κατά την τετραετην και ἐπέκεινα φοίτησίν μου εις την κλινικὴν τοῦ Πανᾶ, εις ἣν εισέρχονται περὶ τὰς 5,000 ασθενῶν κατ' ἔτος ἕνα και μόνον τοιοῦτον ασθενῆ εἶδον έχοντα

τὸ ἐπάγγελμα τοῦ καπνοκεραστοῦ (χαρμαντζῆ) και καπνιστῆν δεινόν. Τὴν σπανιότητα της δια τοῦ καπνοῦ δηλητηριάσεως εν τῇ χώρᾳ μου ἀποδίδω ἀφ' ἐνός εις την καλὴν ποιότητα τοῦ καπνοῦ, περιέχοντος ὀλιγώτερα ἀλκαλοειδῆ ἢ ὁ καπνός της Ἐσπερίας, και ἀφ' ἑτέρου εις τὰς λοιπὰς συνθήκας τοῦ βίου οὔσας συγκριτικῶς ἥττον κακὰς παρ' ἡμῖν.

I. Μπίστης.— Δι' ἐμὲ ἡ ὕπαρξις της δια της νικοτιανῆς δηλητηριάσεως εἶνε εκτός πάσης ἀμφιβολίας· καιτοι δὲν δύναμαι νὰ εἶπω πόσας περιπτώσεις παρετήρησα, οὐχ ἥττον ἐνθυμούμαι καλῶς δύο περιπτώσεις, καθ' ἃς εν μὲν τῇ πρώτῃ ὁ πάσχων ἐκάπνιζε περὶ τὰ 24 σιγάρα, εν δὲ τῇ δευτέρᾳ άνω τῶν 40, ἀμφότεροι δὲ ἦσαν αξιόπιστοι και οὐδεμίαν κατάχρησιν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν έποιούντο· εν Βιέννῃ άλλως τε κατά εκατοντάδας παρατηροῦνται τοιαῦται περιπτώσεις.

Ο κ. Τράντας παραδέχεται την σπανιότητα τῶν εκ μόνης τῶς νικοτιανῆς οφθαλμικῶν παθήσεων και ὅπως εξηγήσῃ τὰς παρατηρουμένας ἀντιθέσεις, καθ' ἃς ὁ μὲν Wecker και Πανᾶς οὐδέποτε ἢ ἀπαξ μόνον παρετήρησαν τοιαύτας παθήσεις, οί δὲ εν Βιέννῃ κατά εκατοντάδας, φρονεῖ ὅτι ἀναλόγως τῶν δοξασιῶν τῶν διαφόρων σχολῶν τὰς μικτὰς περιπτώσεις ἀναγράφουσι, οί μὲν ὡς καθαρῶς ἀλκοολικὰς, οί δὲ ὡς καθαρῶς νικοτιανικὰς.

Ο κ. Μπίστης ἀπαντῶν τῷ κ. Τράντῃ λέγει ὅτι οὐδὲν τὸ ὑπερβολικόν ἐνέχει ἡ λέξις «κατὰ εκατοντάδας», διότι ἡ σχολὴ της Βιέννης εν τῇ νικοτιανῇ διορᾷ τὸν κύριον παράγοντα της αμβλυωπίας ταύτης μετά κεντρικοῦ σκωτώματος, οὐδεὶς ὅμως άρνεῖται ὅτι και μόνῃ ἡ χρῆσις οἰνοπνευματωδῶν δύναται νὰ ἐπενέγκῃ την αὐτὴν οφθαλμικὴν πάθησιν.

Ο κ. Ἰπ. Μιχαλακόπουλος ἐρωτᾷ, εἰν ὁ ασθενῆς έπαρουσίαζε φαινόμενα ὑστερισμοῦ.

Ο κ. Τράντας ἀπαντᾷ ἀποφατικῶς· άλλως τε τὸ παρὰ τοῦ Parinaud ἀνακαλυφθέν κεντρικόν σκότωμα παρ' ὑστερικοῖς δὲν ἐγένετο εἰσέτι γενικῶς παραδεκτόν.

Ο κ. Ἀπέρης φρονεῖ, ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ την εκ πνευματωδῶν ποτῶν δηλητηρίασιν, εν τῇ Ἐσπερίᾳ ἀπαντᾷ ἡ ἐξ ἀψίνθου, παρ' ἡμῖν δὲ ἡ εκ μαστίχης.

Ο κ. Θ. Ἀκαστορίδης συμφωνεῖ τῷ κ. Τράντῃ λέγων ὅτι πρέπει νὰ ἀληθῆ ὑπ' ὄψει και τὸ νενοθυμένον τῶν περισσότερῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν.

Μεθ' ὃ κατὰ πρότασιν τῶν κκ Τράντα και Ἀπέρη τίθεται εις την ἡμερησίαν διάταξιν τὸ ζήτημα της εκ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν και τοῦ καπνοῦ δηλητηριάσεως.

Ο κ. Φωτιάδης προσφέρει εις την Βιολογικὴν Ἐπιτροπὴν τὰ εξῆς βιβλία.

1. Ziemssen *Deutsches archiv. für Klin. Medicine* (Band. 13—14—15—27—28 29—30).
2. Frerichs, *archiv. für Klin. Med.* (Band. 1—2—3).
3. Langenbeck, *archiv. für Klin. chirurgie* (Band. 2—3—4. Band. 22—23—24—25—26).
4. Kosmos, *V Jahrgang.*
5. Schmidt, *Jahrbücher* 13d (159—160—161—162).
6. Robin, *Journal d'anatomic*, 1875.
7. Klebs, *archiv. für experim. pharmacologie* 13 d (11—14).
8. *Therapeutique Gazette* 1885, 12 Hef.
9. Robert, *Jahresbericht pour pharmacotherapie* 1885.
10. Hoppe Seyler.
11. Albot, *Hirnehirurgie* 1880. 4 B. Geb.
12. Cyr, *traité pratique des maladies du foi* 1887.
13. Gantier, *chimie appliquée à la physiologie* 1874. I vol.
14. Grasset, *Maladies du système nerveux* 1886.
15. Hammond, *Maladies du système nerveux* 1874.
16. Eulenburg 1878.

Εἶτα ὁ γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὰ πρακτικὰ της προηγουμένης συνεδρίας, τὰ ὁποῖα και επικυροῦνται.

Ο Πρόεδρος ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ ἱατροῦ
Ξενοφώντος Ζωγράφου
 προεδρεύσαντος ἄλλοτε τοῦ Ἐλ. Φιλ. Συλλόγου καὶ λύει τὴν συνεδρίαν ἐπὶ 5 λεπτά εἰς ἐνδειξιν πένθους.

Ἐν τῇ ἐπαναλήψει αὐτῆς ὁ κ. Π. Κελαϊδίτης παρουσιάζει σιελόλιθον ἐξαχθέντα ἐκ τοῦ ὑπογενείου ἀδένος Ἀραβος, παρακαλεῖ δὲ τὸν κ. Ἀπέρην ν' ἀναλύσῃ χημικῶς τὸν λίθον.

Μεθ' ὃ κ. Γαβριηλίδης ἀναγινώσκει μελέτην περὶ κέρατος βλεφαρικοῦ μετὰ ιστολογικῶν ἐκθεμάτων καὶ ἔχουσιν ὡς ἑξῆς :

Κύριοι,

«Πρὸ τίνος τυχῶν τῇ ἐκαιρῇ νὰ παρατηρήσω βλεφαρικὸν κέρασ παρὰ νεάνιδι καὶ μικροσκοπικῶς τοῦτο ἐξετάσας, καλὸν ἔκρινα νὰ διηγήσω σήμερον βραχίεα τινὰ ἐν τῇ βιολογικῇ ἡμῶν Ἐπιτροπῇ περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης.

Πρὸ πολλῶν ἡδὴ ἐτῶν, περὶ κεράτων ἐν γένει πολλά ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν ὑπὸ τῶν χειρουργῶν καὶ τῶν περὶ τὰ δερματικὰ ἀσχολουμένων, οἵτινες ποικίλα τε καὶ περίεργα ἀναφέρουσι περὶ τούτων, ἐξ ὧν θ' ἀκριστοῦς νὰ ὑπομνήσω ὅμην περιπτώσεις τινὰς σπανίας καὶ ἰνδιαφερούσας διὰ τὸν ἀριθμὸν, τὸ μέγεθος καὶ τὰς ἐπιπλοκάς.

«Ὁ Ingrassias διηγῆται ὅτι εἶδεν ἐν Παλέρμῳ νεάνιδα φέρουσαν ἐπὶ τῶν χειρῶν, βραχιόνων, γονάτων, τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ μετώπου ἐλικοειδῆ κέρατα, τὰ ὅποια ἐθεράπευσεν ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος· δυστυχῶς ὅμως δὲν ἀναφέρει διὰ τίνος θεραπευτικοῦ μέσου.

«Ὁ Fabrice de Hilden διηγεῖται περὶ νεάνιδος, ἧτις ἕνεκα τῆς πληθῆος τῶν κεράτων, ἐτίνα ἔφερε, δὲν ἠδύνατο νὰ κἀθηται, οὐδὲ νὰ ἵσταται, οὔτε νὰ περιπατῇ, ἀλλ' οὔτε ὑπτιος νὰ μὲνῃ χωρὶς νὰ ὑποφέρῃ ἢ δυστυχῆς ἀπέθανε, λέγει, ἐν μαρρασιῶ.

«Ὁ Alibert διηγῆται, ὅτι εἶδεν ἐν Παρισίαις (1803) τοὺς ἀδελφούς Lambert, ὧν ὅλον τὸ σῶμα, ἐξαιρουμένων τῆς κεφαλῆς, τῆς πλάτης

καὶ τοῦ πέλματος τοῦ ἄκρου ποδός, ἦτο πλήρες κεράτων· οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι εἶχον κατὰ τὴν ἰσημερινὴν τοῦ ἔκρος καὶ τοῦ φθινοπώρου τὴν λεγομένην μάδνησιν.

«Ὁ Thou ἀναφέρει ὅτι εἶδεν ἐν Παρισίαις (1599) χωρικὸν, οὗτινος τὸ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ μετώπου ἐμψυμένον κέρασ, μετὰ ἐλιγμὸν ἐβόων ἐν τῇ κραιτερῇ μοτρᾷ τοῦ μετώπου, ἐβόη καὶ πληγὰς ἐποίησεν τῷ δέσματι· ὁ ταλαλίπυρος οὗτος ἐξ ἀλαχουρ κατέφυγεν εἰς τὰ δάση, ἐν ἀποκρύφῳ τὸ εἰδεχθὲς μέτωπον αὐτοῦ, ἀδηγήθη δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐκτεθείς εἰς κοινὴν θέαν ἀπέθανεν ἐκ λύπης.

«Ὁ Corlieu ἐπικρουσάσεν εἰς τὴν Société de médecine pratique κέρασ, ἔχον περιφέρειαν μὲν 3 ε. μ. μήκος δὲ 12 ε. μ.

«Ἐκτὸς τῶν παρὰδειγμάτων τούτων, πλείστα ἄλλα ἦττον ἐνδιαφέροντα ἀναφέρονται, ὡς προείπομεν, ὑπὸ τῶν χειρουργῶν καὶ τῶν περὶ τὰ δερματικὰ ἰδία ἀσχολουμένων. Τοῦτ' αὐτὴ ὁμῶς δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ διὰ τοὺς ἀρθρολόγους, οἵτινες ἐν σχέσει πρὸς τὴν περιωρισμένην χώραν, ἐφ' ἧς τὰς σπουδὰς αὐτῶν ἐκτείνουσι, δὲν ἔχουσι συχνὴν τὴν εὐκαιρίαν ὅπως παρατηρήσωσι κέρατα ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἐδημοσίευσαν αὐτὰ, δι' ὃ καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀρθρολογικὴ βιβλιογραφία εἶναι λίαν σμικρὰ.

«Ὅλην δὲ σχεδὸν τὴν βιβλιογραφίαν εὑρίσκει τις ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Wecker, ἐν ταῖς δημοσιεύσεσι τῶν κ. κ. Lagrange, Parisotti, Terson καὶ Mitvalsky, ὅπου ἀνεύρισκει τις τὰς ἀπαιτουμένας πηγὰς καὶ γνώμας. Ὁ μικρὸς οὗτος ἀριθμὸς τῶν δημοσιεύσεων καὶ ἡ σπανία ἱστολογικῆ ἐξέτασις τῶν κεράτων μ' ἐνεθάρρουνεν ὅπως λάβω τὸν λόγον ἐνταῦθα περὶ τοῦ θέματος τούτου, καθ' ὅσον μάλιστα τὸ ἡμέτερον παράδειγμα, ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτοῦ, ἐμπεριέχει πολὺ τὰ σπουδαία σημεῖα.

«Κέρασ βλεφαρικὸν, ὡς τοῦνομα δηλοῖ, καλεῖται ὄγκος ἐπιδερμικὸς ἐπὶ τῶν βλεφάρων ἐμπεφυκὸς. Τιοῦτον δὲ ὄγκον παρατηρήσαμεν ἡμεῖς τῇ 22 Ἀπριλίου 1896 ἐπὶ νεάνιδος εἰκοσκέτιδος ἀνηκούσης εἰς οἰκογένειαν, ἐν ᾗ παρατηρήθησαν φυμκτιῶντες καὶ ἐκ καρδιακῶν νοσημάτων παθόντες ἀσθενεῖς. Ἄλλ' ἡ πελάτις ἡμῶν κατὰ τὸ παρὸν οὐδεμίαν τῶν ἀσθενειῶν τούτων συμπτῶματα παρουσιάζει· ἔχει μόνον λευκὴν τὴν κόμην ἐπὶ τῆς προσθίας μούρας τῆς κεφαλῆς

«Ἡ νεάνις αὕτη ἔφερε παρὰ τὸν ἔσω κανθὸν ἐπὶ τοῦ κάτω δεξιοῦ βλεφάρου, εἰς σπόστοινίνδης καὶ ἡλίσεως χιλιοστομέτρου ἀπὸ τῆς ἐκφύσεως τῶν βλεφαρίδων, κέρασ μήκους 5 χ. μ. ἐπὶ βάσεως 3 χ. μ. σχήματος κωνικοῦ. Ἐπισκοποῦντες δὲ προσεκτικώτερον τὸν ὄγκον διεκρίνομεν αὐτὸν τριχοτομούμενον περὶ τὴν κορυφὴν τὸ χρῶμα αὐτοῦ ἦτο ὠχρὸν ἐκτὸς τῆς κορυφῆς τῆς ἐπιμηκιστέρας διαιρέσεως, ἧτις ἦτο μελανωπὴ καὶ στιλπνὴ ἢ σύστασις αὐτοῦ ἦτο σκληρὰ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιφανείας ἐφαίνοντο αὐλακὲς ἐπιμήκεις τε καὶ ἑγκάρσιαι, οὕτως ὥστε τὸ σύνολον ἦτο ὅμοιον πρὸς στάχυν ἀραβοσιτοῦ ἐν σμικρῷ.

«Τὸ βλεφαρικὸν τοῦτο κέρασ εἶχε τὴν ἀρχὴν ἀπὸ 3 ἡδὴ ἐτῶν, κατὰ δὲ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα εἶχεν ἀναπτυχθῆ ἀρκούντως καὶ εἶχε λάβει μῆκος μείζον τοῦ τὴν σήμεριν παρατηρουμένου· ἐντὸς τοῦ πρώτου ἔτους τὸ ἦμισυ τοῦ ὄγκου ἀπέπεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ, τὸ δ' ἄλλο ἦμισυ ἀνέλαβεν ἀκολούθως τὸ ἀρχικὸν μέγεθος ἕνα ἀποπέσει καὶ ἐκ δευτέρου.

«Μετὰ τὴν δευτέραν δὲ ταύτην πτώσιν ἀνεφάνησαν ἐνθεν καὶ ἐνθεν τῆς βάσεως τοῦ κέρατος ἀνὰ ἐν σμικρὸν φυμάτιον προσκεκολλημένον τῇ βάσει τοῦ ὄγκου καὶ συνκινητοσσομένην παραλλήλως τῷ ἀρχικῷ ὄγκῳ, ἕνα σηματοῖται μετ' αὐτοῦ τὸ σήμερον περιγραφόμενον τριχλωτὸν κέρασ.

«Ἡ τριαύτη ἀνάπτυξις τοῦ ὄγκου κατὰδεικνύει μὲν ὅτι οὗτος ἔλαβε διαστάσεις τῆς συμμετοχῆ τοῦ γαιτνιαζόντος τῷ ἀρχικῷ ὄγκῳ δέματος, διδάσκει δ' ἡμῖν τὸ ἐξῆς ὠφέλιμον, ὅτι ἡ φυσικὴ θεραπεία τῶν νέων κεράτων πρέπει νὰ ἐπιδιώκεται δι' ἀποκρίσεως ἐκτάσιω μείζονος ἢ ἡ βάσις τοῦ ὄγκου. Διὰ συμφῶνως πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην καὶ ἡμεῖς ἀρηρέσαμεν τὸν ὄγκον, ἐπὶ πλέον δὲ ἐκαυτηριάσαμεν τὴν ἀπώλειαν τῆς οὐσίας διὰ διαλύσεως νιτρικοῦ ἀργύρου καὶ ἐπεχρίσαμεν διὰ κολλωδίου

«Ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου χεῖλους τοῦ βλεφάρου ἀκτικῶν τοῦ κέρατος παρατηρήσαμεν 4 παρακειμένους ὀγκίσκους, οἵτινες εἶχον μέγεθος κωνικῆς καρφίδος. Πρὸς τὸ παρὸν ὅμως ἐφείσθημεν τούτων ἐπιφυλακτοσσομένοι, ἐὰν τυχὸν ἐμγεθύνοντο ἐν τῷ μέλλοντι, νὰ προσθῶμεν εἰς τὸν προδιορισμὸν τῆς μικροσκοπικῆς αὐτῶν ὕλης, ἣν προῦπεθέτομεν οὐσαν ὄγκος καὶ τὸ κέρασ φύσεως. Ἐδυστυχῶς ὅμως δὲν ἠξιώθημεν τῆς ἐξετάσεως ταύτης, διότι ἐπανιδόντες τὴν νεάν-

νίδα βραδύτερον (24 Δεκεμβρίου 1896) οὐδὲν ἀνεύρομεν, οὔτε οὐλὴν ὄρατὴν τῆς ἐγχειρήσεως οὔτε τοὺς 4 ὀγκίσκους, οἵτινες εἶχον ἤδη ἐξφανισθῆ ἀφ' ἑαυτῶν.

«Τὴν φορὰν ταύτην ἡ νεάνις μοὶ ἀνεκοίνωσεν ὅτι πρὸ τίνος ὑπέφερον ἐκ λιθιάσεως τῶν νεφρῶν ἀνευροῦσα καὶ λιθάριον ἐν τοῖς οὖροις. Τὸ νέον τοῦτο σύμπτωμα σὺν τῇ προῶρῳ λευκάνσει τῶν τριχῶν δίδει ἴσως τὸν μίτον πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν αἰτιῶν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ κέρατος. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸν ὄγκον μας, εἰθέσαμεν αὐτὸν μετὰ τὴν ἐξάίρεσιν κατὰ πρῶτον ἐντὸς ἐνὸς αἰθυλικοῦ πνεύματος, ὕστερον δὲ ἐντὸς ἀνύδρου· μετὰ δὲ ταῦτα ἐνεκλίσαμεν αὐτὸν ἐντὸς κολλωδίου ἕνα προσθῶμεν εἰς τὴν τμησίαν διὰ τοῦ μικροτόμου καὶ χρωματισμὸν διὰ τοῦ ὑαγίνου καὶ τῆς αιματοξυλίνης. Ἡ ἐξέτασις τῆς ὕλης τοῦ κέρατος μᾶς εἰδείξε τὰ ἐπόμενα. Εἰς τὴν βάσιν τοῦ ὄγκου ὑπάρχουσιν ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν συνίσταται ἡ χώρα αὕτη. Ἐκ τῆς βάσεως ἀνεψύονται τέσσαρες θηλαὶ ἰσχυραὶ φθάνουσαι μόλις εἰς τὸ ἦμισυ τοῦ ὕψους τοῦ κέρατος, ἐκ τούτων αἱ δύο μισαῖαι εἰσελαύνουσιν ἐν τῇ ἐπιμηκιστέρῃ διαιρέσει, αἱ δὲ ἄλλαι ἐν ἐκατέσῳ ἀντιστοίχῳ.

«Αἱ θηλαὶ ἀποτελοῦνται ἐξ ὀλίγων συνεκτικῶν κυττάρων, μετὰξὺ τῶν ὁποίων δὲν παρατηροῦνται ἐμβρυοπλαστικὰ κύτταρα, καὶ ἐκ τριχοειδῶν ἀγγείων, ἅτινα ἀφικνούμενα πρὸς τὴν κορυφὴν τῆς θηλῆς διακλαδίζονται καὶ ἀνευρόνται μεγάλως.

«Ἐπιστῶντες τὴν ἐξέτασιν πρὸς τὴν κορυφὴν ἀμέσως κατωτέρω τῆς διακλαδίσσεως τῶν ἀγγείων, παρατηροῦμεν ὅτι ἐνταῦθα τὰ συνεκτικὰ κύτταρα τῆς θηλῆς ἐλλείπουσιν, ἀφίνετα τὸ ἀγγεῖον νὰ ἐλθῇ εἰς ἀμείσον σχέσιν μετὰ τῶν ἐπιθηλιακῶν κυττάρων τοῦ δέρματος, ἅτινα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἶναι συνεσφιγμένα καὶ ἔτοιμα οὕτως εἰπεῖν νὰ διχοτομήσωσι τὸ ἀγγεῖον καὶ νὰ διακόψωσι τὴν συνέχειαν ἐν τῇ θηλῇ. Ἐὰν πράγματι τοιοῦτόν τι συνέβαινε, θὰ εἴχομεν ἀραχὴ ἐν τῇ κορυφῇ σφαιρίδιον ἐπιδερμικὸν (globe épidermique), δηλ. λίψικον τριχοειδῶν ἀγγείων καὶ συνεκτικῶν κυττάρων, περικοπτεμένων ὑπὸ τῶν ἐπιδερμικῶν στιβάδων. Ἡ ὑπερ τῆς ὑποθέσεως ταύτης καταφατικὴ ἀπάντησις δυνατὸν νὰ ᾖ παρὰδεκτὴ, διότι, ὡς βλέπομεν ἐν τῷ ἡμέτερῳ παρασκευάσματι, περὶ τὴν κορυφὴν γίνεται μία περισφιγῆς ὑπὸ τῶν ἐπιδερμικῶν κυττάρων, περισφιγῆς ἧτις δὲν εἶναι τυχαία σύμπτωσις,

ατε της τοιαύτης διατάξεως εύρισκομένης καθ' όλον τὸ πάχος τῆς κορυφῆς καὶ ἐπομένως μὴ προερχομένης ἐκ πλαγίας τμήσεως φερομένης ἐκ τῆς περιφέρειας πρὸς τὸν ἄξονα τοῦ ὄγκου. Ἐν τέλει καὶ ἡ μεγάλη ἀνεύρυνσις τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων ἀμέσως ἐνω τῆς περισφιγέως μαρτυρεῖ περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ὑποθέσεως.

«Αἱ θηλαὶ εἰσὶ κεκαλυμμέναι ὑπὸ ὑπερτροφῶν στιβάδων ἐπιδερμικῶν κυττάρων καὶ κυρίως τοῦ κερατίνου στρώματος. Τὰ ἐπιθηλιακὰ κύτταρα τοῦ βλενωδῶς στρώματος εἰσὶν ἀκανονίστως κυλινδρικὰ ἐν τῇ βασικῇ ἢ γενέτρῃ στιβάδι, πολύγωνα ἐν τῇ διαμέσῳ στιβάδι καὶ ἀτρακτοειδῆ ἐν τῇ τελευταίᾳ τῇ στίκτῃ ἢ κοκκιώσει. Ἡ τελευταία αὕτη στιβάς, ὅπου εὐρίσκεται ἀφθονοῦς ἐλαϊδίνη, εἶναι κατὰ πολὺ παχύτερα τῆς ἀντιστίχου τοῦ δέρματος, ὅπερ ἀπεκόψαμεν κατὰ τὴν ἐγγύτητα εἶναι δὲ τόσον παχέια, ὥστε δύναται νὰ ἰσοσταθμισῇ μόνη τὸ πάχος ὄλων τῶν λοιπῶν στιβάδων τοῦ εἰρημένου στρώματος λαμβανομένων ὁμοῦ. Ἡ ὑπερτροφία αὕτη εἶναι βεβαίως ὄλος ἀνώμαλος, ἐξηγεῖται ὁμοῦς εὐκόλως διὰ τῶν κατωτέρω.

«Ὁ Langerhans περιέγραψε κατὰ τὸ 1873 ἰδιαιτέρον στρώμα κείμενον μεταξὺ τοῦ κερατίνου καὶ τοῦ μαλπιγείου ἢ βλενωδῶς στρώματος καὶ τὸ ὅποιον λαμβάνει χρῶμα βαθύ ἐρυθρον διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ Ranvier ἐν τῇ ἱστολογικῇ τέχνῃ εἰσαχθέντος ἀμιωνιακοῦ πικρουσίλου, ὠνομάσθη δὲ στικτὸν ἢ κοκκιώδες. Μετὰ ταῦτα ὁ Ranvier, ὅστις διακρίνει ἐν τῇ κερατίνῳ στρώματι τῆς ἐπιδερμίδος δύο στιβάδας, τὴν διαφανῆ καὶ τὴν ἰδίως κερατίνην, ἀπέδειξε κατὰ τὸ 1879 καὶ 1884 ὅτι ἐν τῇ κοκκιώσει στρώματι ὑπάρχει νέα τις οὐσία, ἣν ἐκάλεσεν ἐλαϊδίνη. Ἡ δὲ οὐσία αὕτη ἐν μικρῇ ποσότητι εὐρισκομένη ἐν τοῖς κυττάροις τῆς πρώτης σειρᾶς τοῦ στρώματος τούτου ἀξάνει βαθμῆδὲν ἐν ταῖς λοιπαῖς, διαχέεται ἐν τῇ διαφανῇ (stratum lucidum) καὶ ἐκλείπει ἐν τῇ κερατίνῃ ἢ δὲ βαθμιαίως αὕτη ἔλλειψις τῆς ἐλαϊδίνης καταδικνύει κατ' αὐτὸν τὸ ἐνεργὸν μέρος ὅπερ αὕτη λαμβάνει διὰ τὴν ἐκκεράτωσιν τῆς ἐπιδερμίδος, δηλ. ἡ ἐλαϊδίνη ἀντιπροσωπεύει τὸ στάδιον τοῦ σχηματισμοῦ τῆς κερατίνης στιβάδος. διὸ ὁ Ranvier ὠνομάσθη τὴν στικτὴν στιβάδα κερατογενέτειραν. Ἐκ τούτου ἐπιταί ὅτι ἐὰν ἡ στιβάς αὕτη εἶναι ὑπερτροφῆς, καὶ τὸ κερατίνον στρώμα θὰ ἦναι ὑπερτροφές, καὶ τῇ ὄντι τοιοῦτόν τι συμβαίνει ἐν τῇ ὄγκῳ

τούτῳ ἔξωθεν τῆς στικτῆς στιβάδος ὑπάρχει στιβάς κερατίνη, ἀποτελουμένη ὑπὸ ἐπιμηκιστάτων κυττάρων καὶ περιβάλλουσα τὸ σύνολον τῶν προεκτεθεισῶν. τὰ κύτταρα ταῦτα δὲν φέρουσι πλέην πυρήνας (τοῦλάχιστον ἡ μέθοδος ἣν μεταχειρίσθημεν δὲν μᾶς ἐπέτρεπε νὰ ἴδωμεν ταύτας) ἀλλὰ παρατηρεῖται μόνον ὁ κενὸς γῶρος τῶν πυρήνων ἐν τοῖς κυττάροις, τὰ ὅποια περιορίζουσι τὴν μεταξὺ δύο διαιρέσεων κοιλιάδα. Ἡ δὲ μεταξὺ τῆς στικτῆς στιβάδος καὶ τῆς κερατίνης ὑπάρχουσα διαφανῆς στιβάς ἐν τῇ ὄγκῳ τούτῳ εἶναι συγκεχωνευμένη μετὰ τῆς κερατίνης στιβάδος.

«Ἐν τέλει ἐπιθύμουν νὰ εἶπω δύο λέξεις περὶ τῶν διαμέσεων αἱμορραγιῶν τῶν ὄγκων τούτων, διότι κατὰ τὸν καθηγητὴν Lagrange αὗται συντελοῦσιν εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἐπιδερμικῶν σφαιρίων. Ἴδου πῶς ἐκφράζεται ἐν τῇ 274 σελ. τοῦ τόμου του περὶ τῶν ὄγκων τοῦ ὀφθαλμοῦ:

«L'autre point, plus intéressant encore, résulte de la présence des globes épidermiques précédemment signalés; Comment se sont-ils formés?

«L'examen de ce qui se passe à la base de la tumeur nous donne une explication suffisante. Là on constate des lacs sanguins qui résultent probablement d'une hémorrhagie interstitielle provoquée par les attouchements; les chocs incessants auxquels cette production cornée était soumise. En plusieurs points on remarque que cette hémorrhagie, déchirant devant elle les éléments du tissu voisin, a rompu le sommet des papilles de façon à séparer ce sommet de la base du cône épithélial. Dès lors l'extrémité papillaire composée de cellules épithéliales jeunes est devenue libre et a continué à fabriquer les cellules cornées qu'elle formait déjà quand elle tenait à la papille. Autant de bourgeons épithéliaux papillaires ainsi séparés, autant de globes épidermiques, évoluant séparément et tous capable d'augmenter la longueur de la corne..... Ces hémorrhagies en se produisant ont pu étrangler le sommet des papilles et en détacher la pointe qui dès lors, toujours nourrie par les sucs ambiants continue à remplir sa fonction, c'est-à-dire à former de la substance cornée».

«Παρό τῷ ἡμετέρῳ μὴ εἰς τὰλαιπωρικῆς μεγάλαις ἐκτεθέντι δὲν εὕρομεν αἱμορραγίας εἰμὴ ἐν ταῖς κοιλιάσι τοῦ ὄγκου, ἔθελ ἐπέρχει καὶ διάσσεισι (dissociation) μερικῶν κυττάρων ὑπὸ τοῦ αἵματος.

«Ἐκ τοῦ συνόλου τῆς περιγραφῆς ἐξάγειται ὅτι:

1. Τὸ κέντρο εἶναι ὄγκος ἐπιδερμικῆς καὶ ἰδίως τοῦ κερατίνου στρώματος τῆς ἐπιδερμίδος.
2. Ἐν τῷ ὄγκῳ τούτῳ προεκτεθειμένον θηλάς, αἰτίνης δὲν εἶναι οὔτε ὑπερτροφεία, ἀλλ' οὔτε δεικνύουσιν ἐμβρυοπλαστικὰ κύτταρα.
3. Ἡ κερατογενέτειρα στιβάς εἶναι ὑπερτροφῆς ἀνεπτυγμένη. Ἥτις ἀνεπτυχθεῖς συσφίγγει μετὰ τῆς μεγάλης ὑπερτροφείας τοῦ κερατίνου στρώματος.
4. Τὸ ριζικὸν θεραπευτικὸν μέτρον τῶν νέων κεράτων εἶναι ἡ ἀποκρίσις αὐτῶν μετὰ τοῦ περικυκλοῦντος τῆν βλάσιν δέρματος.
5. Ὁ σχηματισμὸς τῶν ἐπιδερμικῶν σφαιρίων προέρχεται ἴσως μᾶλλον ἐξ ἀποκοπῆς τῆς κορυφῆς τῶν θηλῶν ὑπὸ τῶν ἐπιθηλιακῶν κυττάρων, διὰ περισφιγέως ἢ τῇ ἐπενεργείᾳ αἱμορραγιῶν, ἀλλὰ κατὰ πόσον ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι βέβαιος, ἢ οὐ θέλει ἀποδειχθῆ ὑπὸ μεταγενεστέρων μελετῶν.

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ

INGRASSIAS *de tumore praenar* t. I. p. 336. (1553).
 FABRICE DE HILDEN *cont. II obs. 25* Frankfurt. sur le Mein (1646).

ALIBERT *Clinique de l'hôpital St. Louis* (1833) p. 354.
 CORLIEU *Bull. de la Société de Méd. pratique* (1863), p. 34.
 AMMON *Monatsschrift für Medizin, Augen u. Chir.* III Bd. 4 Heft. 392, (1840).
 NELATON *Éléments de Pathologie Chirurgica.* (1844) t. I. p. 388.
 FROMMILLER'S FALL *Journ. f. Chir. u. Augenh. v. Wallher u. v. Ammon* Bd 32. Neue Folg 2 Bd p. 478. (1843).
 SZOKOLSKI *Annales d'Oculistique T. LIV* n. 214. (1865.)
 REYMOND'S FALL *Osservazione di produzione cornea sulla nala.* Giorn. d. Acad. di Medie di Torino (1871 April).
 WATSHAM *Pathological Society de Londres* (1880).
 DE WECKER *Traité complet T. I. p 84* (1880).
 LAGRANGE *Annal. d'Oculistique* (1892) p. 403.
 A. PIERSON *Société de Dermatologie et Syph.* Paris (1895).
 MITVALSKY *Archiv. f. Dermat. und Syphil.* (1894) p. 47.
 RANVIER *Compt. rend. de l'Acad. de Sciences* (1879) p. 4361 et *archiv. de Physiol.* (1884) p. 125.
 LANGERHANS *Archiv. f. mikr. anat.* t. IX (1873) p. 730.
 UNNA *Archiv. f. mikr. anat.* (1876).

Ἀκολουθῶς τῆς ὥρας οὔσης προεχωροῦντος, ὁ Πρόεδρος ἀνέει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ζ'.

5 Φεβρουαρίου 1897.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Ὁ κ. Γαβριηλίδης παρουσιάζει δύο μικροσκοπικὰ παρασκευάσματα τριχοκεφάλου τοῦ ἀνθρώπου.
 Ὁ γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Ἐπ' αὐτῶν δὲ ὁ κ. Ἀλεξτορίδης ἐπιθυμεῖ νὰ προστεθῆ, ὅτι ἐξέφρασε τὴν ἀπορίαν του

πῶς δὲν ὑπόκεινται συχνότερον εἰς δηλητηριάσεις οἱ μασσῶντες καπνόν.
 Ὁ κ. Τράντας παρατηρεῖ, ὅτι αἱ προστιθέμεναι διορθώσεις εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅταν δίδονται κατόπιν ὑπὸ τῶν μελῶν ἐγγράφως εἰς τὸ προεδρεῖον, παρουσιάζουσι καὶ πλεονέκτημα καὶ νεώτερα τῶν

βσα ελέχθησαν κατά την συζήτησιν και φρονεί ότι πρέπει να παύση το άτοπον τουτο, Συζητήσεως δε γενομένης μεταξύ των μελών, γίνεται επί τέλους δεκτή η πρότασις του κ. Αύλωνίτου έχουσα ως εξής: «Τα μέλη καταθέτουσιν εις το προεδρείον έγγραφως ανακοινώσεις μόνον των δε κατά την συζήτησιν λεχθέντων λαμβάνει σημείωσιν υπ' ευθύνην του ό γραμματεΐς μόνον δε, εάν ούτος έχη που άπορίαν τινα, τα μέλη παρέχουσιν αυτώ τας ζητούμενας πληροφορίας».

Ο κ. Γαβριηλίδης επανερχόμενος εις τα μικροσκοπικά παρασκευάσματα, άπερ έπαρουσίασεν εν τή άοχη της συνεδρίας, λέγει ότι προέβη εις την παρασκευήν αυτών κατά παράκλησιν συναδέλφου επιθυμούντος να εξακριβώση εάν τα μνιγγίτικα συμπτώματα του άσθενούς αυτού έχουν ως αίτιον έλμινθας. Ο κ. Γαβριηλίδης εξέταζει την ιστολογικήν ύφήν του τριχοκεφάλου του ανθρώπου και καταλήγει συνιστών την εξέτασιν των περιτωμάτων προς άκριβέστεραν σπυδήν της έλμινθολογίας της πόλεως μας, ως και την εισαγωγήν παρά ταίς οικογενείαις των διηθητικών μηχανημάτων.

Ο κ. Ακαστορίδης λέγει, ότι διά της αναλύσεως των ούρων και άνευρέσεως πεπτόνης εν αυτοίς υποδοιθείται η διαφορική διάγνωσις ούτω, π.χ. εν τή έγκεφαλονωτιαία, μνιγγίτιδι ύπάρχει εν τοίς ούροις του πάσχοντος πεπτόνη, ενώ εν τή φυματιώδει ούχι Η παρουσία πεπτόνης υποδηλοΐ έστίν πύου εν τώ οργανισμώ ούτω π.χ. άνευρέθη αυτή επί μιās περιπτώσεως ένδοκρανιακής έμπτυσεως.

Ο κ. Η. Απέρης φρονεί, ότι η πεπτόνη εις τα ούρα του πάσχοντος δεν άποδεικνύει και έμπύσιν, ως τουτο και πολλοί διάσημοι χημικοί παραδέχονται, άλλως τε και το λεύκωμα ούρων εκτεθειμένων εις τον άερα εύκόλως μετατρέπεται εις πεπτόνην.

Ο κ. Ακαστορίδης λέγει, ότι ούδόλως παραδέχεται την ύπαρξιν πεπτόνης εν τοίς ούροις ως άποδεικτικήν έμπτυσεως, αλλά νομίζει ότι η παρουσία αυτής

υποδοιθεί τον ίατρον εις την διάγνωσιν.

Ο κ. Μιχαηλακόπουλος λέγει, ότι η πεπτόνη άπαντῆ εν τοίς ούροις πασχόντων στομαχικής και έντερικής διαταράξεως, ως νοσηρά τις όντότης, καθ' ή άπέδειξεν ο Jacks εν τή κλινική του Nothnagel. Η δε διαφορική διάγνωσις μεταξύ έγκεφαλονωτιαίας και φυματιώδους μνιγγίτιδος γίνεται μόνον διά της ανατομικής, κλινικής και βακτηριολογικής όδοϋ.

Ο κ. Τράντας αναγινώσκει τας εξής παρατηρήσεις επί της περι κέρατος ανακοινώσεως του κ. Γαβριηλίδου.

«Επιθυμώ να διευκολύω το έργον του κ. γ. αμματεΐως ως προς την τήρησιν των πρακτικών, προτιμώ έγγραφως ν' άπειθύνω παρατηρήσεις τινάς σχετικῶς προς την ανακοινώσιν του άξιότιμου φίλου και συναδέλφου κ. Γαβριηλίδου «περι κέρατος του βλεφάρου».

«Και εν πρώτοις θα παρακαλέσω τον κ. Γαβριηλίδην να διασαφήση τους μακροσκοπικούς χαρακτήρας του όγκου, όν ένεχέρησε και άνέταμειν, ήθα δὲ να διευκρινήση, τί έννοει λέγων ότι ο όγκος είναι ώχρός να όρση δε και τον βαθμόν της σκληρότητος.

«Ο όγκος του κ. Γαβριηλίδου είναι τόσο μικρός, ώστε θα επιθύμει τις άκριβῆ περιγραφήν, ίνα μετῶ βεβαιότητος δυνήθη να κρίνη, αν ο όγκος δικαίως δύναται να φέρη το όνομα κέρατος, γνωστού όντος ότι κατά τινάς συγγράφεις το κέρατος θεωρητίον ως μεγεθυθέν ακροχορδία πολυ δε μάλλον δέον ν' άκριβολογήση τις προκείμενου περι κέρατος, το όποτον έχει μέγεθος 1/2 εκατοστομέτρου, ένθα η ιστολογική εξέτασις άποδεικνύει μεγάλην μέν άνάπτυξιν των επιδερμικών στιβάδων, αλλά και παράλληλον μεγέθυνσιν των θηλών. Αι άκροχορδόνες διαφέρουσιν ανατομικῶς των κερμάτων κατά πολυ, όταν τα κέρατα είναι άνεπτυγμένα, δύναται όμως οι δύο όγκοι εν τινι βαθμῶ της άνάπτυξιάς των να προσεγγίξωσιν ανατομικῶς. Η διευκρίνησις λοιπόν της χροιάς και της συστάσεως του όγκου θα συνειλήρου την περιγραφήν επ' αγαθῶ της διαγνώσεως. — Και ταυτα μεν ως εν παρόδῳ.

«Δεύτερον, ο κ. Γαβριηλίδης μετά την έξιρέσιν του κέρατος έκαυτηνάσε διά διαλύσεως νιτρικού άργύρου. Δεν νομίζει, ότι εν τοιαύταις περιπτώσεσιν ο θερμοκαυτήρ είναι ή

μάλλον άρμόζων προς συμπλήρωσιν της έγχειρήσεως; είναι γνωστόν όχι μόνον ότι έποτροπάζει ο όγκος, ως κάλλιστα παρατηρεΐ ο άξιότιμος συνάδελφος, αλλά το και δεινότερον, και ότι έκφυλίζεται πολλῶς τρεπόμενος εις κακόηδεις νεόπλασμα. Δέον λοιπόν να καταστραφή πῶν μέρων υποπτον και προς τουτο ούδεμία άμφιβολία, ότι ο θερμοκαυτήρ είναι υπερχώτερος του νιτρικού άργύρου.

«Τρίτον, ο κ. Γαβριηλίδης παραλείπει το κάλλιστον των μέχρι τουδε αναγραφέντων περιστατικῶν κιράτων του βλεφάρου, έννω το ύπὸ του όμοτίχου, αλλά πρίγκηπος το γένος, Carl Theodor.

«Τὸ κέρατος τουτο είναι, εξ όσων γνώσκω, το ιδιαιτερώτερον των μέχρι τουδε γνωστών, άτε έχον μέκος 5 περίπου εκατοστομέτρων και εκτεινόμενον από του άνω βλεφάρου μέχρι του άκρορρινίου. Ο εν λόγω συνάδελφος δηλοΐ ότι χάριν του μεγέθους του όγκου προήχθη εις την δημοσίευσιν του περιστατικού του. Είναι όμως άληθές ότι και η μακροσκοπική και ιδίως η μικροσκοπική άνατομή του όγκου δεν ήτο ήττον ένδιαφέρουσα. Ούτω, συμπεριλαμβανόμενου και του Theodor, ο άριθμός των συγγραφέων υπεβαίνει τους δέκα, οτινις έδημοσίευσαν περιστατικῶς κέρατος των βλεφάρων. Προς τουτοις δέον να καταλειθώσι και οι Nimier και Despagne, οτινις εν τῶ συγγράμματι των άξιοϋσιν ότι είδον περιστατικῶς κιράτων των βλεφάρων. Μεθ' όλα όμως ταυτα ο όγκος είναι και πάλιν άκριτῶ σπάνιος, ώστε να συγχαρώμεν τῶ κ. Γαβριηλίδῃ επί της προσαγωγῆς ενδὲς έτι περιστατικού κέρατος των βλεφάρων.

«Τέταρτον το κέρατος, λέγει ο κ. Γαβριηλίδης, είναι όγκος επιδερμικός. Γινώσκω αληθῶς ότι τοιοϋτόν τι άξιοϋσι και ο Unna και ο Auspitz και ο Billge, άλλ' η γνώμη αυτη δεν είναι εισέτι παρ' άπασιν άποδεκτή. Υπάρχουσιν οι φρονούντες, ότι και αι θηλαί του δέρματος αξιόμειναι συντελοϋσιν εις την μόρρωσιν του όγκου.

«Πέμπτον. Ο κ. Γ. παραθέτων περικοπήν του άρθρου του κ. Lagrange, ένθα γίνεται λόγος περι globes epidermiques, άτινα επιτραπήτω ήμιν να ονομάσωμεν επιδερμικά σπαιρώματα η σφαιρώματα, φάνεται άποκρούων την γνώμη της περικοπῆς των σφαιρωμάτων τουτων δι' άποτιμήσεως των κορυφών των θηλών εκ των αιμορραγιών, ως εν πλη-

θύει είδεν ο κ. Lagrange, διότι ο κ. Γαβριηλίδης δεν εδρεν αιμορραγίας εν τῶ όγκῳ του. Αλλ' ο κ. Lagrange κάλλιστα ήδύνατο ν' άπαντήση ότι, ο κ. Γ. δεν εδρε μὲν αιμορραγίας, αλλά δεν εδρεν επίσης και σφαιρώματα. Ο κ. Γ. βεβαιώσας περισηγξιν θηλής τινος προς την κορυφήν προάγεται να πιστεύση ότι αι κορυφαί των θηλών τεμνόμεναι ούτως αυτομάτως παράγουσι τὰ σφαιρώματα. Την γνώμη ταυτην εκφέρει ως ύπόθεσιν έπιπέζων όπως νεώτεροι έρευναι λύσωσι το ζήτημα τουτο.

«Αλλ' ο τρόπος ούτος της άποτιμήσεως των κορυφών των θηλών μετῶ των άγγείων αυτών δεν είναι νέον τι άκριβῶς ο Carl Theodor ταυτην επικαλιτται, προ ο ήδη έτων, όπως εξηγήση τας μελαγχρωστικῶς ούσιας, ως άνευρεν εν τῶ έκτου όγκῳ.

«Αν λοιπόν η δι' άποτιμήσεως των κορυφών των θηλών παραγωγή σφαιρωμάτων είναι σχεδόν άποδεδειγμένη, ως ο γε άποκλείεται να παραδεχθῆ τις και έτερον τρόπον παραγωγῆς τοιούτων σφαιρωμάτων; Σφαιρώματα επιδερμικά παρατηροϋνται εις τα λεγόμενα μοργαριώδη επιθηλιώματα παράγονται δε εν τῶ κέντρῳ εκάστου επιθηλιακού κυλίνδρου λόγω της συμπτώσεως, ην άσκοϋσι εκ της περιφερείας προς το κέντρον τα άει βλαστάνοντα εν της περιφερείας νεόπλαστα κύτταρα. Αρά γε τί έμποδιζει να παραδεχθώμεν εξ αναλογίας, ότι παράγονται σφαιρώματα εκ πίεσεως, ην άσκοϋσι τα νεόπλαστα κύτταρα εκ δύο γειτονικών θηλών προς τα κύτταρα τα υδρισκόμενα εν τῶ κέντρῳ της δικστάσεως, ήτις χωρίζει δύο θηλάς απ' άλλήλων;

«Καταλήγων άποτείνω ειλικρινῶς τα συγχαρητήρια προς τον συνάδελφον διά την λίαν ένδιαφέρουσαν μελέτην του άκριβῶς δε, διότι η έργασία είναι αξία λόγου, δεν είδισσα να προσθῶ εις τας άνωτέρω παρατηρήσεις μου.»

Εις ταυτα άπαντῆ ο κ. Γαβριηλίδης διά των εξής:

«Δυστυχῶς δεν είχον την όρυκτολογικήν κλίμακx των σκληροτήτων, όπως ίκανοποίησω τον κ. Τράνταν, άλλ' είναι βίβαιον ότι το εν λόγω κέρατος ήτο σκληρόν όσον τα μικρά βλεφαρικά κέρατα.

«Ότι δ' ήπρόκειτο, άνευ άμφιβολίας, περι κέρατος και ούχι περι άλλου συγγενούς όγκου, μαρτυροϋσι σερῶς η τι μικροσκοπική ύψη και η κλινική περιγραφῆ των συμπτωμάτων, προς δε και τα μακροσκοπικά σημεια περιττόν δε να

επαναλάβω ταύτα, διότι, εξετάθησαν ήδη λίαν λεπτομερώς εν τῇ ανακοινώσει μου.

«Προκειμένου να μάθῃ δ κ. Γράντος, τί έννοῦσ δια τῆς λέξεως ὠχρός, ἄς μοι ἐπιτρέψῃ ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ δώσω τὴν ἐξήγησιν γαλλιστί, διότι τὸ ἐλληνικὸν κείμενον, ὅπερ σὺ ἀνέγνωσα, εἶναι μεταφραστικὸν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ 'H0έλησα λοιπὸν διὰ τῆς λέξεως ὠχρός, νὰ ἐκφράσω τὸ jaune clair.

«Δὲν μεταγερσοθῆν δι θερμοκραυτῆρα, διότι δὲν ἐπιβουλήν κκοήθη ἐκφύλισιν τοῦ κέρατος τῆς νεάνθος ταύτης ὅ νιτρικῆς ἀργυρος ἐνημερόθη ὡς ἐκ πρῶτου καὶ μετῆθεν ὡς μικροβιοκτόνον καὶ ἀντισηπτικόν, μὴ ἔχον οὐδαμῶν ἐντένδειξιν διὰ τὸ ἐν λόγῳ περιστατικόν.

«Τέλος ἐν τῷ κειμένῳ σφαιδρὸς ἐλέγη, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ ἐκφράσω θετικῶν γνώμην περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν σφαιδρῶν, διὰ καὶ περιωρισθῆν ν' ἀναγέρω σχετικῶς τινὰ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, γὰρ νὰ ἐπιταθῶ περιπλέον ἐπ' αὐτοῦ, ὅπερ κἀν ὅπ' ἄλλην ἐποψὴν ἢ οἱ λοιποὶ συγγραφεῖς. Τούτων δὲ ἐὰν ὑπῆρχε τις αὐτοπροσώπως νὰ κἀμῃ παρατηρήσει, ἤθελε τύχει τῆς δεούσης ἀπακρίσεως».

Ὁ κ. Α. Χριστίδης ἀναγινώσκει τὴν ἐξῆς ἰατρικὴν παρατήρησιν.

Κύριοι

«Θέλω ἀνακοινῶσαι ὑμῖν τὸ πόρισμα νεκροψίας ἀσθενῶς ἀποθνήσκοντος ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἐθνικῷ Νοσοκομειῷ εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ ἀνακοινώσις μου αὕτη ἔχει καὶ τινὰ μειονεκτήματα, πλὴν καὶ ἐν τῷ ἐνέχει τὸ σπουδαῖον, ἂν ὅχι καὶ τὸ σπάνιον.

«Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς προσῆλθεν ἀσθενής τις ἐκ Νικοπόλεως τῆς ἐπαρχίας Χαλδίας Ι. Π. Ι. ἔνα νοσηλευθῆ καὶ θεραπευθῆ ἰδίᾳ διὰ τὸ βραγχώδες τῆς φωνῆς, ὅπερ ἀπὸ μηνὸς περὶπου, ὡς ἔλεγε, πάλιν τὸν ἐνοχλεῖ. Ἦτον ἔγγαμος καὶ ἡλικίας 38 ἐτῶν, ὑψηλὸς καὶ ἀθλητικὸς, ἔχων ἰδίως τὸν θώρακα καὶ ὄλας τὰς διαστάσεις λίαν ἀνεπτυγμένον· κατὰ τὴν βιολογίαν αὐτοῦ ἀπὸ ἐνδὸς ἔτους καὶ κατὰ διαλείμματα κατελαμβάνετο ὑπὸ ἀδυναμίας ἐν χρονικῷ τινι διαστήματι παρερχομένης σπκνίως ἐβήξε, οὐδέποτε ἐπέβασε, τετευλαίως δὲ τὴν αὐτὴν αἰσθητικὴν ἀδυναμίαν καὶ τὴν φωνὴν ἔχων ἐπιμῶς βραγχώδη προσῆλθον ἐπὶ στρογγύλης θεραπείας.

«Ἐν ἀσθενῇ ἐξήτκα λεπτομερώς, ἰδίως δὲ

προσέχον ἐς τοὺς πνεύμονας· τὸ ἀποτελεσματῆς ἐξετάσεώς μου καὶ μετὰ δευτέραν καὶ τρίτην ἐπισκοπὴν ὑπῆρξεν κρηνητικόν, πυρετὸς ἐπὶ 15 ἡμέρας ποσῶς· πᾶσι αἱ λειτουργίαι καὶ μάλιστα αἱ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος κατὰ φύσιν ἐν τῷ ὑβρῷ οὐδὲν ἔχον λευκάματος μικρὰ μόνον ἀδυναμία καὶ βραγχώδες φωνὴ ἦσαν τὸ πᾶν. Εἰς τὴν ἐρώτησίν μου, εἰν ποτε ἐξ ἄλλης ἀσθενείας, ἰδίως δὲ σφυριδικῆς, ἐπαθέτι, οὐδὲν βέβαιον ἤκουσα.

«Ἐπὶ τούτους ἔβου, οὐδέμῃ μετὰ λόγου διαγνωστικῆς ἤτο δυνατὴ, οὐχ ἤττον δυσματικῶς ἀπεξήθη· ἵτι ἐνταῦθα ὑπεκρύπτετο σφυματώσις καὶ ἐπειδὴ ἡ ὑπόνοια τῆς σφυριδικῆς δυσκοσίας ὤρει νὰ ἐκλείψῃ, συνστὸν ἐδωρήσα νὰ ἀναγέρω τὴν δι' ἰωδούχου καλλίου θεραπείαν.

«Ἐπὶ τούτῳ ὁ ἀσθενὴς ἔλαθεν ἐπὶ 8 ἡμέρας περὶ τὰ 8-10 γραμμ. ἀλλ' ἐντὶ βελτιώσεως παρετήρησα χειροτέρευσιν τοῦ λάρυγγος καὶ δι' αὐτὸ ἐγκαταλείψας τὸ εἰρημένον φάρμακον ἠρξάμην τῆς διὰ σωμακρέατος θεραπείας, ἣτις ἐνηκολούθησεν ἐπὶ 7 ἡμέρας, ἤτοι μέχρι τῆς 15ης ἡμέρας, ὅτι ἤρξατο δύσπνοια σημαντικὴ μετὰ θερμοκρασίας 38°. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διατελοῦντα τὸν ἀσθενῆ, κατὰ παράκλησίν μου ἐξέτασε καὶ ἕτερος συνάδελφος, ὅστις ἐπίσης, οὐδὲν θετικὸν ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν μάλιστα τῶν πνευμόνων δυνάμενος ν' ἀποφανθῆ, παρεδίξατο μετ' ἐμοῦ οἰδημα τοῦ λάρυγγος δευτεροπαθές· Ἡ δύσπνοια τὴν νύκτα τῆς 15 πρὸς τὴν 16 προῖοσεν κατεδεικνυσεν ἔκτακτον τοῦ λάρυγγος στένωσιν καὶ δι' αὐτὸ ἐπιειμένον θωρῶν τὸν θάνατον παρεκάλεσα τὸν συνάδελφον κ. Δάλλαν νὰ τραχειοτομήσῃ ἢ τραχειοτομία ἐγένετο, ταύτη ὅμως ἐπικολούθησεν ὁ θάνατος.

«Τί δὲ ἡ νεκροψία ἀπέδειξεν; ὁ βλεννογόνος τοῦ λάρυγγος ἀναμικτώτατος καὶ ὁρρωδῶς διηθημένος κατὰ τὴν κατάσυσιν τῆς γνησίως φωνητικῆς χορδῆς ἐπὶ τοῦ ἀρυτινοειδοῦς χόνδρου καὶ ὑπεκῆτω μικρὰ τις ποσότης πύου ἐκάλυπτεν ἔκτασιν τινὰ, ἣτις ἀποπλυθεῖσα κατέδειξεν ἔλκος ἔχον μέγεθος διγρόσσου ἀργυροῦ καὶ διάτρητον ἢ οἱ διαβεβρωμένον· ἐφαίνετο δὲ ὑπονομεῖον τὸ ἄκρον τῆς κατὰ τὸν εἰρημένον χόνδρον προσφύσεως τῆς χορδῆς· ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πνεύμονος διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ διεκρίναμεν 3-4 ἐντυπώσεις, τῶν ὀφθαλμῶν ἢ περιφέρειαν ἤτο ὡσεὶ ἐνδὸς ἀργυροῦ τετάρτου, τὸ δὲ βῆθος οὐχὶ πλέον 3 χιλιοστομέτρων τομῆ δὲ κρηβῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐντυπώσεων τούτων

ἐπεδείξατο πυρῆν λευκὸν καὶ τραχὺν ὡσεὶ κεφαλήν μεγάλης καρρβελοδῆς· πολλὰ ἄλλαι τομαὶ ἐπὶ τοῦ πνεύμονος κατὰ διαφόρους διευθύνσεις ἀπεδείκνυσαν ὑγρὸν λευκὸν καὶ ἀφρώδες, μίαν δ' ἐξ αὐτῶν ἀπεκάλυψε μικροσκοπικὴν κοιλότητα, ἐξ ἧς ἀνέρρευσε πύον λευκώτατον, οὐ τινος ἢ ποσότης μόλις ἤθελε πληρῶσαι φλοῖον μικροῦ λεπτοκαρῶν τὰ λοιπὰ ὄργανα ἤταρ, νεφροὶ καὶ καρδίκα κατὰ φύσιν καὶ οὐδὲν ἕτερον παρατηρήσαμεν.

«Ἦδη πῶς ἐξηγοῦνται αἱ εἰρημέναι παθολογικαὶ ἀλλοιώσεις, μάλιστα τὸ ἔλκος τοῦ λάρυγγος; περὶ καταρροϊκῶν, τυφικῶν καὶ εὐλογιογενῶν ἔλκων βεβαίως οὐδεὶς δύναται νὰ γίνῃ λόγος· δύο τινὰ μόνον δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει, ἡ σφίλις καὶ ἡ σφυματώσις· καὶ τὴν μὴν σφίλιν ἀποκλείομεν, ὅχι μόνον διότι τὸ ἀναμνηστικὸν τοῦ ἀσθενοῦς δὲν παρέχει βῆσιν, ὅχι μόνον διότι δὲν παρατηρήθη σημεῖον τι κσφαλές προῦπαρξέσης τοιαύτης καχεξίας, ἀλλὰ καὶ διότι διὰ τῆς γενομένης θεραπείας τῆς ἀντισηπτικῆς οὐδεμίαν λαθὴν ἐσχόμεν. Βεβαίως δὲ δικαιόσθε νὰ παρατηρήσητε, ὅτι λαρυγγοσκοπικὴ ἐξέτασις ἔλυσεν πᾶσαν ἀπορίαν, οὐδ' ἡμεῖς τὸ ἀρνούμεθα, διότι ὑπάρχουσιν ἱκανὰ διαγνωστικὰ σημεῖα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ σχηματισμῷ τῶν ἔλκωσεων, διὰ τῶν ὁποίων οἱ περὶ ταῦτα εἰδικοί εὐκόλως διαγιγνώσκουσιν ἀλλὰ δὲν ἐγένετο εὐ μόνον τοῦτο, ἀλλ' οὐδ' ἐπαχειρήθη τοῦλάχιστον πρὸ καὶ μετὰ θάνατον ἡ μικροσκοπικὴ ἐξέτασις τῶν παθόντων ὀργάνων. Ἰδοῦ, κύριοι, τὸ περὶ οὗ ἔλεγον ἐν ἀρχῇ μειονέκτημα τῆς παρατηρήσεως ταύτης· ἡ μικροσκοπικὴ ἐξέτασις τοῦ λαρυγγικοῦ ἔλκους, τῶν ἐπιπέδων τοῦ πνεύμονος, τοῦ πύου τῶν τῶν λάρυγγος ὅσῳ καὶ τοῦ πνεύμονος τελείαν ἤθελε παράσχει τὴν αἰτίαν τῶν ἀλλοιώσεων τούτων. ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλας ταύτας τὰς μὴ ἐπαινετὰς παραβλέψεις ἡ σφυματώδης ἀρχὴ καίται, κατ' ἐμὲ κριτὴν, ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας· τοῦτο καὶ μόνον, ἤτοι τὸ ἐν τῷ πνεύμονι πύον μετὰ τῶν ἐντυπώσεων καὶ τῶν κεντρικῶν ἐστιῶν, ἀποκλειομένης πάσης ἄλλης παθολογικῆς καταστάσεως, ἐπικυρεῖ τὴν δογματικῶς ἐξενεχθεῖσαν διάγνωσιν ἡμῶν.

«Ἐκ τῆς θεωρίας ταύτης, κύριοι, διότι θεωρεῖται εἶναι δι' ὅμας ταῦτα πάντα, ἐξάγω τὴν βεβαιότητα περὶ τοῦ φυσικῶς ἰσίου τοῦ φθίσεως· περὶ τούτου ἀνεγνώσατε, ἴσως καὶ ἠκούσατε, ὅτι παρατηρήθησαν ἐπὶ νεκροτομηθέντων λαψκῶν σφυματιωδῶν προϊόντων, ὅτι τοιοῦτοι

ἀσθενεῖς ἀπέθικον ὑποκύψαντες εἰς ἄλλην νόσον καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἀρχικὴν· τὸ ἀληθές τῶν παρατηρήσεων τούτων ἐβεβαίωσαν εἰ ἀνατομικαθολόγοι περιγράψαντες καὶ πνευματολόγοι, οἱ τινες οὐδὲν ἕτερον ἦσαν ἢ ἀποτιτανώσεις σφυματιῶν κατ' ἐκλουθίαν καὶ πρὸς τῆς ἡμετέρῳ ἀσθενεῖ αἱ ἐπὶ τοῦ πνεύμονος ἐντυπώσεις μετὰ τῶν πυρῆνων ἐν τῷ κέντρῳ εἶναι ἰαθεῖσαι σφυματιώδεις ἐστὶν ἀναποκρινόμεναι πάντως πρὸς 3 ἢ 4 σφυματιώδεις διηθήσεις, τουτέστι πρὸς τὰς ἰσχυρῶς ἀδυναμικὰς περιόδους τοῦ ἀσθενοῦς ἀποτιτανωμένων τῶν ἐστιῶν ὁ ἀσθενὴς ἐβελτιούτο, ἡ πορεία δ' αὕτη ἤθελεν ἐξακολουθῆσαι, τίς οὐδὲν ἐπὶ πόσον χρόνον, εἰν τὸ ἔλκος τοῦ λάρυγγος ἰδίᾳ δὲ τὸ ἐπακλουθῆσαν οἰδημα δὲν ἔφερε τὸ τέλος τοῦ ἀσθενοῦς. Τὸ δὲ συμπέρασμα τῶν ὀλίγων τούτων λέξεων εἶναι, ὅτι ἀληθεύει ἡ αὐτόματος ἰασις τῆς φθίσεως.»

Ὁ κ. Ἰωάννου φρονεῖ ὅτι ἡ λαρυγγοσκοπία, εἰν δὲν ἔσωζε, θὰ παρέτεινε τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος. Μάλιστα ἀπὸ τινος χρόνου ἐφαρμόζεται λίαν ἐπιτυχῶς ἡ ἀπόξεσις τῶν σφυματικῶν ἔλκων μέχρις ὑγιούς ἰστοῦ καὶ ἐπίχρισις δι' ἰσχυρῶν διαλύσεων γαλακτικοῦ ὀξέος. Τούτοις συμφωνεῖ καὶ ὁ κ. Κελαϊδίτης.

Ὁ κ. Αὐλωνίτης ἐρωτᾷ, εἰν ὑπάρχητι τὸ κληρονομικῶς ἐπαβαρύνον τὸν πάσχοντα, ὡς πρὸς δὲ τὴν θεραπείαν προτιμᾷ ἀντὶ τοῦ σωμακρέατος τὴν χρῆσιν τοῦ ἐλαίου τοῦ ἥπατος τοῦ ὀνίσκου καὶ τὴν διαβίωσιν τοῦ ἀσθενοῦς ὑπὸ ὑγιεινῶς συνθήκας, ὡς ἀπέδειξεν αὐτῷ ἡ πείρα.

Ὁ κ. Χριστίδης ἀπαντῶν λέγει ὅτι ὁ ἀσθενὴς τοῦ οὐδὲν τὸ κληρονομικὸν εἶχε· ὁμολογεῖ ὅτι ἡ λαρυγγοσκοπία ἐπρεπε νὰ γείνη, ἀλλ' ὅτι δὲν ἐδόθη ὁ ἀναγκαῖος καιρὸς πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς. φρονεῖ ὅμως, ὅτι δὲν θὰ ἐθεραπευετο ὁ ἀσθενὴς ἕνεκα τῆς καταστάσεως τῶν πνευμόνων, καὶ ἐκφράζει ἀμφιβολίας περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀποξέσεως μετὰ τῶν θεραπευτικῶν μέσων τῆς λαρυγγοφθίσεως, ἄλλως τε, προσθέτει ὁ κ. Χριστίδης, ἀνακοινώσας τὴν παρατήρησιν ταύτην οὐδὲν ἄλλο ἐσκόπει ἢ νὰ ἐκθέσῃ τὰ κατὰ τὴν νεκροψίαν εὑρεθέντα.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Η΄.

12 Φεβρουαρίου 1897

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Ο γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὰ πρακτικὰ τὰ ὁποῖα καὶ ἐπικυροῦνται.

Ἐπὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν ὁ κ. Ἀκροστορίδης παρατηρεῖ, ὅτι τυγχάνει αὐτῷ ἀγνωστον, ἀν λεύκωμα ὑπάρχον εἰς οὖρα ἐκτεθειμένα εἰς τὸν ἀέρα μεταβάλλεται μετὰ τι χρονικὸν διάστημα εἰς πεπτόνην.

Ὁ κ. Ἀπέρης ἀπαντᾷ ὅτι τίθουν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. Ἀκροστορίδου τὸ σύγγραμμα τοῦ Bourget, ὅπως βεβαιωθῆ περὶ τοῦτου.

Ὁ κ. Ἰωάννου ἐπανερχόμενος ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Χρηστίδου ἀναγινώσκει τὰ ἑξῆς.

Κύριοι,

Ἐπισηθὴ ὁ κ. Χρηστίδης ἐξέπραξεν ἀμφισβόλιας περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀποξέσεως τοῦ λάρυγγος ὡς μέσου θεραπευτικοῦ, ἡμεῖς δὲ εἴπω ὀλίγας λέξεις καὶ τὰ παραθέσω ἀποδεικτικὰ τοῦτου χωρὶς ἐκ συγγραμμάτων λαρυγγολογικῶν ἐγνωσμένης ἀξίας.

Ἐπισηθὸν ὁ Mours διάσημος γάλλος λαρυγγολόγος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ (σελ. 201) διηγεῖται περὶ χειρουργικῆς θεραπείας τῶν φυματιῶδων ἐλκῶν οὕτω :

« Je ne puis terminer cette longue énumération des topiques à employer sans vous parler d'une médication récente préconisée par Krause de Berlin et Hering de Varsovie qui ont mené dans la presse médicale une véritable campagne en faveur de ce médicament. D'après ces auteurs l'acide lactique doit être mis en usage, après que les ulcérations ont été raclées détergées et rendues saignantes, — (M. Hering a même fait construire dans ce but toute une série de curettes assez ingénieuses pouvant s'appliquer à tous les cas et à toutes les régions de l'organe vocal.) on fait alors des applications de ce topique dilué d'abord au quart, au tiers,

puis à moitié et même pur. Or, comme premier effet le malade éprouve une douleur très vive. C'est pour quoi Hering conseille de faire avant le raclage des surfaces et l'attouchement caustique des badigeonnages à la cocaïne où même les injections sous-muqueuses de cet agent. . . . M. Hering ajoute en effet une importance considérable à ce que la muqueuse laryngée soit bien devenue insensible avant de faire le curettage et l'application du caustique. C'est même à l'oubli de ces précautions préliminaires qu'il attribue les insuccès opposés à cette méthode. En agissant ainsi on aurait, paraît-il, de véritables cicatrices et des guérisons rapides et inespérées.

« Ce traitement repris en France par M. Gougenheim a été préconisé à nouveau par cet auteur dans son « Traité de la Phtisie laryngée ».

« Καὶ ἰσχυρῶς, κύριοι, ὁ πολὺς Gougenheim τοῦ ἰσοκομείου Lariboisière εἰς ὃ μὲς παραπέμπει ὁ Mours ἐκφράζεται οὕτως ἐν τῇ θεραπευτικῇ τοῦ Robin (σελ. 77).

« La gravité des ulcères tuberculeux laryngiens a suscité des travaux d'un autre genre de la part d'auteurs qui préoccupés de la difficulté de tarir de pareilles ulcérations ont entrepris ce qu'ils ont appelé le traitement chirurgical de la phtisie laryngée. C'est au moyen de curettes spéciales que Hering et Krause les auteurs de cette méthode, ont cherché à nettoyer ces ulcères, à les racler et même à enlever le tissu environant. Cette méthode exécutée avec ténacité par les auteurs que je viens de nommer a bien donné des améliorations et même de guérisons ».

Ὁ Ruault ἐφ' ἑτέρου ἐν τῷ πολυτόμῳ συγγράμματι « Traité de Médecine » Charcot et Bouchard λέγει τὰ ἑξῆς ἐν τῇ 235 σελίδι τοῦ κεφαλαίου « Phtisie Laryngée »: « Mais dans les formes infiltro-ulcéreuses

et autres les catistiques ne donnent que de médiocres résultats, si on borne le traitement à leur application sur les tissus malades. Dans ces cas on a d'abord utilisé le galvano-cautère; puis on a fait précéder les applications caustiques chimiques de scarifications profondes de la muqueuse, facilitant leur pénétration dans les couches profondes. Mais les résultats thérapeutiques ne sont devenus réellement positifs que grâce à Hering de Varsovie qui a montré que le seul moyen d'obtenir des cicatrifications durables et complètes et d'avoir chance d'éviter le retour de nouvelles pertes de substances était de pratiquer l'évidement des régions ulcérées, y compris les tissus infiltrés sous-jacents aux ulcérations, et l'ablation aussi complète que possible des tissus infiltrés non encore ulcérés. On y réussit à l'aide de curettes tranchantes de dimensions et de formes appropriées à la région du larynx qu'elles doivent atteindre, de pinces emporte-pièces ou à cuillers tranchantes. L'hémorrhagie est très médiocre, si l'intervention n'a porté que sur des tissus malades, car ceux-ci, comme on sait sont, très pauvres en vaisseaux et ceux qu'ils renferment sont de très médiocre volume. Les surfaces cruentées sont ensuite frottées énergiquement avec des caustiques (acide lactique, acide chromique). Grace à l'emploi préalable de la cocaïne en badigeonnages ou en injections sous-muqueuses (Hering) qui permet d'obtenir l'anesthésie locale du larynx, ces interventions peuvent être bien supportées par les patients dans la majorité des cas. Dans ces formes ulcéreuses végétantes, dans les cas d'infiltrations circonscrites ou de tumeurs la même méthode trouve son indication. on pratique de même l'ablation de la plus grande partie possible des tissus malades et la cautérisation antiseptique de la surface cruentée.....».

Ἐπίσης ἐν τῷ ἀπλουστάτῳ Manuel du Médecin Pratique τοῦ Paul Lefert ὁ μὲν Castex γράφει τὰ ἑξῆς: « Si les lésions sont plus étendues en nappe, il y a lieu de recourir au curettage... Καὶ περαιτέρω « Dans les cas de tuberculose où les poumons et le larynx. sont atteints

ensemble le curettage est le moyen préférable; il enlève les fongosités, rend moins douloureuses les ulcérations et désinfecte en partie le larynx des microbes variés qui l'habitent. . . . Ἐξακολουθῶν δὲ περιγράφει οὕτω τὰ τῆς ἐγχειρήσεως. . . . Les curettes simples de Krause, de Hering conviennent pour agir sur un point immobile comme la partie antérieure et postérieure de la portion susglottique du larynx. Pour les parties mobiles, bord libre de l'épiglotte, sommet des aryténoïdes, il faut se servir des curettes doubles. Quelques soins préalables sont nécessaires avant l'opération. Pendant cinq ou six jours on désinfectera le larynx avec des insufflations de poudre d'iodoforme matin et soir. En même temps, on l'insensibilisera avec la cocaïne à 20 ou 30%. Après l'opération on emploiera les pansements à l'acide lactique à 50-80%, les insufflations d'iodoforme et les badigeonnages au naphthol camphré.....

« Ὁ Gougenheim, ὃν οὖς ἀνέφερα ἀνωτέρω ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ (σελ. 242) ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: Le curettage du larynx donne surtout de bons résultats dans les cas d'altérations laryngées bien limitées. On doit le faire suivre d'une cautérisation d'acide lactique.

Ἐπισηθὸν δὲ ὁ Hering τῆς Βαρσοβίας καὶ ὁ Krause τοῦ Βερολίνου ἐδοκίμασαν καὶ ἔσχον ἐπιθαλασσιακά ἀποτελέσματα ἐκ τῆς ἀποξέσεως τοῦ λάρυγγος ἐπὶ φυματιώσεως. Ἐγὼ δὲ αὐτὸς τὸ παρελθὸν θέρος ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ Stoerk εἶδον τὸν ἀ' βοηθὸν αὐτοῦ ἐν Βιέννῃ ἀποξέοντα τὰ φυματιώδη ἔλκη Βοερῆς, ἥτις εἶχε προσέλθει εἰς τὴν κλινικὴν.

Ἐπισηθὸν δὲ ἡ Γερμανικὴ Φιλολογία ἐπίσης οὐσαυτὸς παραδέχεται, ὅτι, ἐάν ἀπέμεινεν ἑλπίς τις ἀκόμη πρὸς θεραπείαν τῆς φυματιώσεως τοῦ λάρυγγος, αὕτη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς χειρουργικῆς θεραπείας. Καὶ ὁ μὲν Schroetter ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ (σελ. 160) δι' ὀρθογραφίας ψάλλει εἰς τὴν μέθοδον τῆς ἀποξέσεως ὅπως καὶ οἱ Stoerk, Chiari, Grossman. ὁ δὲ κληρὸς δὲ μονογραφία ἐν τῇ Therapeutisch Monatschrift 1888 ἐγγράφη ὑπὸ τοῦ Albert Rosenberg ὑπὸ τὸν τίτλον « die Behandlung der Kehlkopf-tuberculose », ὅπου ἀναμολογεῖται ὅτι ἡ ἀπόξις, ἡ ὑπὸ τοῦ Hering συνηνομένη ἔδωκεν ἐξαι-

μέτα ἀποτελέσματα ἐπὶ ἐξελκώσεων ἐδρευουσῶν ἐπὶ διηθημένων ἰσθμῶν. Τὸ δὲ γαλακτικὸν ὄξυ μεία τὴν ἀπόξεσιν, λέγει ἐπὶ λέξει ὁ Rosemberg, δίδει θαυμασία ἀποτελέσματα. Τὸ τοιοῦτον ἴσθιν ἀναντίρρητον.

Ἐπρὸς τούτοις ἀρκούμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι, ὅχι μόνον ἡ ἀπόξεσις, ἀλλὰ καὶ ἐκτομαὶ ὀλοκλήρων τμημάτων τοῦ λάρυγγος γίνονται σήμερον. ἄμυχαὶ δὲ, ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, καὶ ἐνέσεις ἀκόμη ἐνεργοῦνται χωρὶς ποσῶς ἢ λάρυγγος ἀδικηται, οὐδὲ οἱ ἄρρωστοὶ νὰ μετανοῶσιν.

«Ἐν ἀκόμῃ θέλω νὰ προσθέσω ἐνταῦθα ἕξω τοῦ ζητήματος τῆς ἀποξέσεως τοῦ λάρυγγος, ὅτι τὸ ἰωδιούχον κάλιον δύναται νὰ προκαλέσῃ ἀναμφισβητή ὡς οὐδὲν τὸ λάρυγγος. τὸ τοιοῦτον δὲ γέγραπται ἤδη καὶ ἐν πολλοῖς ἐπιστημονικοῖς συγγράμμασι.

Ἐτελευταίαν δὲ φρονῶ ὅτι ἀπὸ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Χρηστίδου ἢ Βιολογικῆ Ἐπιτροπῆ πολὺ ἐκέρδισε. Διότι ἡ μὲν νεκροτομὴ αὐτῆ οὐσα σπανιωτάτη καὶ ἀξία συγχαρητηρίων ἀπέδειξεν ἀπαξ ἴτι τὸ γεγονός τῶν ἀποτιτανώσεων διὰ δὲ τοῦ λαρυγγολογικοῦ μέρους, νομίζω, διαλευκάνθη τὸ δὶά τινος ἰσως σκοτεινὸν κεφάλαιον τῆς ἀποξέσεως τοῦ λάρυγγος ἐπὶ φυματιωδῶν ἑλκῶν, ἀντιθέτως τῆς γνώμης τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου κ. Χρηστίδου.

Ὁ κ. Βραχάμης καθιστᾷ γνωστὸν, ὅτι ὁ κ. Χρηστίδης ἀναγκασθεὶς ν' ἀποσιᾶσθαι τὴν ἐσπέραν ταύτην παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἐπιθυμᾷσσεταὶ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίαν, ἐὰν ἐγερθῆ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεώς του.

Ὁ κ. Κελαϊδίτης ἀναφέρει δύο δηλητηριάσεις, ἃς κατ' αὐτὰς παρετήρησε, τὴν μὲν ἐπισυμβῆσαν συνεπείᾳ χρήσεως ἐλαίου τοῦ ἥπατος τοῦ ὀνίσκου ἰωδιοσιδηρούχου, τὴν δ' ἑτέραν δι' ἀκονιτίνης διὰ τὴν τελευταίαν ἐπιθυμῶν νὰ ἀκούσῃ τὴν γνώμην τοῦ ἑπισημίου, ἐὰν αὐτὴ προῖλθεν ἐκ φαρμακοτεχνικοῦ σφάλματος. Ἡ πρώτη ἔχει ὡς ἑξῆς :

Παῖς 10 ἐτῶν ἔλαβεν ἐπὶ μῆνα δύο φιάλας τοῦ μνημονευθέντος ἐλαίου καὶ τῆς τρίτης τὸ ἥμισυ, ὅτε πρῶτον τινὰ λαμβάνων ὡς συνήθως τὸ γάλα τοῦ ἐπισε κερχυνόπληκτος. Συνάδελφοι δὲ προσελθόντες ὡς τάχος καὶ οὐδὲν γνωρίζοντες περὶ τῶν προηγουμένων τοῦ ἀσθενοῦς διέγνωσαν εἰσβολὴν ἐξανθηματικῆς τινος νόσου

καὶ ἀπῆλθον ἀρκεσθέντες εἰς μίαν ἔνεσιν καφεΐνης. Προσκληθεὶς καὶ ὁ κ. Κελαϊδίτης καὶ ἀκούσας ἐν λεπτομερείᾳ τὰ τοῦ πάσχοντος δὲν ἐδίστασε νὰ ρίψῃ ὑποπτον βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἱζήματος τῆς ἐπιπερεχούσης τὸ φάρμακον φιάλης. Ὁ ἀσθενὴς ἐξηκολούθει ἐμὴν ἐνώπιον τοῦ ἱατροῦ βλένας αἰμοφύρτους, ὅπερ ἐπεισεν αὐτὸν περὶ τῆς ὑπάρξεως διαβρωτικῆς τινος ἐπιξεργασίας προσελθούσης ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἰωδιούχου σιδήρου ἐπὶ τῆς βλεννομεμβράνης τοῦ στομάχου ἐν πεπυκνωμένῃ καταστάσει. Ὁ ἀσθενὴς μετὰ δεκαοκτώωρον διάρκειαν τῆς αἱματιμείσεως καὶ τὴν χρῆσιν ἀμυλούχων καὶ πάγου ἴαθη.

Τῆς δὲ δευτέρας τὸ ἱστορικὸν ἔχει ὡς ἑξῆς :

Κυρία τις ἐτῶν 55 καὶ πάσχουσα ἐκ νευραλγίας τοῦ προσωπικοῦ συνείθιζε νὰ λαμβάνῃ καταπότια ἐξ ἐνὸς χιλιοστογράμμου ἀκονιτίνης ἐν συνδυασμῷ μετὰ βρωμιούχου κινίνης, ἐπρωθηθεῖτο δὲ ταῦτα κατ' ἐπανάληψιν παρὰ τοῦ αὐτοῦ φαρμακοποιοῦ. Τελευταίως ὅμως ἐπρωθηθεῖτο τὸ φάρμακον παρ' ἄλλου φαρμακοποιοῦ, καὶ μόλις λαβοῦσα ἐν καταπότιον ἠσθάνθη ἀμείωσις αἰμωδίας, ζάλην καὶ τάσιν πρὸς λιποθυμίαν. Ὁ κ. Κελαϊδίτης λαβὼν γνώσιν τῶν ἀνωτέρω ἐζήτησεν ἐξηγήσεις παρὰ τοῦ παρασκευάσαντος τὸ φάρμακον φαρμακοποιοῦ, ὁ ὁποῖος ὅμως διεμαρτύρητο, δι' ἄσχυριζόμενος ὅτι ἀδύνατον νὰ προκαλέσῃ τὰ καταπότια τοιαῦτα φαινόμενα, καθόσον αὐτὸς οὐδὲ χιλιοστόγραμμον ἀκονιτίνης ἐχρησιμοποίησε δι' ἕκαστον καταπότιον. ἐκ τῆς περὶ τὴν ἐρεύνης ἐβεβηκιάθη ἐν ταῦτοις, ὅτι ὁ φαρμακοποιὸς ἀντὶ τῆς ἀμύρου ἐποιήσατο χρῆσιν τῆς ὑδροχλωρικῆς ἀκονιτίνης οὐσης πολλῶ ἰσχυροτέρως τῆς πρώτης.

Ὁ κ. Φωτιάδης ἀναφέρει ὁμοίαν περίπτωσιν ὑπ' αὐτοῦ παρατηρηθεῖσαν καὶ παρατηρεῖ ὅτι ἡ δραστηκότης τῆς ἀκονιτίνης τυγχάνει διάφορος κατὰ τὴν διάφορον αὐτῆς προέλευσιν. Διηγέται κατόπιν τὸ περιστατικὸν τοῦ Ὁλλανδοῦ ἱατροῦ Mayer, ὁ ὁποῖος συνείθιζε ν' ἀναγράφῃ εἰς μίαν πελάτιδά του πάντοτε διάλυσιν ἀκονιτίνης. Ἡμέραν τινὰ, ὡς συνέβη εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ κ. Κελαϊδίτου, ἡ συνταγὴ ἐξετελέσθη εἰς ἄλλο φαρμακεῖον καὶ ἡ ἀσθενὴς παρεπονήθη εἰς τὸν ἱατρὸν διὰ τὰ αὐτὰ συμπτώματα, ὅπως ἀνωτέρω ἐγένετο μνεῖα. οὗτος δ' ἐξ

ἰπερβολικοῦ ζύλου, ὅπως πείσῃ τὴν πελάτιδά του, ὅτι τὰ φαινόμενα δὲν προήρχοντο ἐκτοῦ φαρμάκου, κατέπειν ὀλοκλήρον τὴν διάλυσιν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὁ θάνατος τοῦ ἱατροῦ. ἐν τέλει ὁ κ. Φωτιάδης προτιμᾷ τὴν ἀκονιτίνην Duquesnelle εἰς $\frac{1}{2}$ χιλιοστογράμμ. κατὰ δόσιν.

Ὁ κ. Ἀκαστορίδης φρονεῖ ὅτι, ἐὰν τὸ κοχλιάριον, οὗ ἐγένετο χρῆσις πρὸς λήψιν τοῦ φαρμάκου, ἦτο ἀκασσιτέρωτον, ἢ δηλητηρίασις προῖλθεν ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ ἰωδίου μετὰ τοῦ χαλκοῦ, ἐξ ἰωδιούχου χαλκοῦ. θὰ ἀνευρίσκετο δὲ οὗτος εἰς τὰ οὖρα, ἐὰν ἐξητάζοντο ταῦτα. προτρέπει δὲ ὅπως οἱ ἱατροὶ ἀναγράφωσι τὸν στεατικὸν σίδηρον.

Ὁ κ. Ἀπέρης εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι ὁ ἰωδιούχος σίδηρος δὲν διαλύεται καλῶς ἐν ἐλαίῳ. τὴν δὲ πρότασιν τοῦ κ. Ἀκαστορίδου εὐρίσκει ἀκατάλληλον, διότι πολλοὶ ἱατροὶ χορηγοῦσι τὸν ἰωδιούχον σίδηρον χάριν τοῦ ἰωδίου.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν δι' ἀκονιτίνης δηλητηρίασιν, φρονεῖ ὅτι ἡ ἀμορφος δὲν ἐπρεπε ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς ὑδροχλωρικῆς προσθέσει δὲ. ὅτι ἐν Βρυξέλλαις $\frac{1}{2}$ χιλιοστογράμμου ἐπίνεγκε φαινόμενα δηλητηριάσεως.

Ὁ κ. Γ. Πασχαλίδης ἐρωτᾷ τὸν κ. Κελαϊδίτην ἐὰν ἡ περιέχουσα τὸ φάρμακον φιάλη ἦτο μέλαινα ἢ κτρινή καὶ ἐὰν αὐτὴ ἐφυλάσσετο εἰς μέρος σκοτεινὸν διότι ὁ ἰωδιούχος σίδηρος τῆς ἐπενεργείας τοῦ φωτός ἀποσυντίθεται εἰς ἰώδιον μεταλλικὸν καὶ σίδηρον προκειμένου δὲ περὶ τῆς διαλυτότητος τοῦ ἰωδιούχου σιδήρου λέγει, ὅτι εἴθισται νὰ προστίθεται τῷ ἐ-

λαίῳ ἢ κανονικὴ διάλυσις ὑπάρχουσα ἐτοίμη ἐν τοῖς φαρμακείοις καὶ ἴτις τυγχάνει κατανευμημένη ὁμοιομόρφως ἐν τῷ ἐλαίῳ, ἀδιάφορον διαλυτὴ ἢ ἀδιάλυτος. Ἐν τῇ παρουσίᾳ περιπτώσει ὁ κ. Πασχαλίδης πιστεύει, ὅτι ἡ δηλητηρίασις προῖλθεν οὐχὶ ἐκ τοῦ ἰωδιούχου σιδήρου, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀποσυντεθέντος καὶ καθιζήσαντος ἰωδίου. Ὡς πρὸς τὴν ἀκονιτίνην συνιστᾷ τὴν τοῦ Adrian.

Ὁ κ. Κελαϊδίτης ἀπαντᾷ τῷ κ. Ἀκαστορίδῃ ὅτι τὸ παιδίον ἐπαθε ἀνοουρίαν, ἐν δὲ τοῖς οὔροις αὐτοῦ ἐπῆρχε λεύκωμα. Τῷ κ. Πασχαλίδῃ λέγει, ὅτι ἡ φιάλη ἦτο μέλαινα, ἀκονιτίνην δὲ ἀναγράφει πάντοτε τὴν ἀμορφον τοῦ Adrian.

Ὁ κ. Ἀνδρεάδης λέγει, ὅτι ὑπάρχει ἀκονιτίνη γερμανικὴ τοῦ Keurschman ἴτις ἐξάγεται ἐκ τῶν σπόρων καὶ τῆς ὁποίας ἡ δραστηκότης εἶνε μικρὰ καὶ ἴσως ταύτην ἐχρησιμοποίει ὁ πρῶτος φαρμακοποιός.

Ὁ κ. Ἀπέρης ἐν τέλει λέγει, ὅτι καλλιτέρα ἀκονιτίνη εἶναι ἡ τοῦ Duquesnelle, ὅστις πρῶτος παρεσκεύασε τὴν κρυσταλλικὴν προσθέσει δὲ, ὅτι ὁ ἱατρὸς ὀφείλει ν' ἀναγράφῃ τὴν λέξιν κρυσταλλικὴν καὶ οὐχὶ ἀπλῶς ἀμορφον, διότι τοιαῦτα ὑπάρχουσι πολλὰ.

Πρὶν ἢ ὁ πρόεδρος λύσῃ τὴν συνεδρίαν, ἀγγέλλει μετ' εὐχαριστήσεως τῇ Βιολογικῇ Ἐπιτροπῇ, ὅτι κ. Γαβριλίδης διωρίσθη ὀφθαλμολόγος καὶ μικροβιολόγος τοῦ ἐνταῦθα γαλλικοῦ νοσοκομείου. Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Θ'.
19 Φεβρουαρίου 1897

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Τὰ πρακτικὰ ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται.

Ὁ κ. Ἀκαστορίδης ἐπιμένει ζητῶν παρὰ τοῦ κ. Ἀπέρη τοὺς συγγρα-

φεῖς, καθ' ὅς λεύκωμα οὔρων ἐκτεθειμένων εἰς τὸν ἀέρα μετατρέπεται εἰς πεπτόνην.

Ὁ κ. Συγγρός λέγει, ὅτι ἐπ' οὐδενί

λόγω λεύκωμα ὑπὸ τὰς ἀνω συνθήκας μετατρέπεται εἰς πεπτόνην. Διότι πεπτόναι εἶναι προϊόντα ἀναδιπλασιασμοῦ ἀζωτούχων ὀργανικῶν οὐσιῶν γινόμενα ἐν διαλύσεσιν ἀλκαλικάς ἢ ὀξεινοῖς. πρὸς ὀξειδωσιν δὲ τῶν λευκωματούχων οὐσιῶν ἀπαιτοῦνται σπουδαῖα ὀξειδωτικά μέσα, ὅθεν ζητεῖ νὰ μάθῃ παρὰ τοῦ κ. **Ἀπέρη** πῶς τοῦτο συμβαίνει ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει.

Ὁ κ. **Ἀπέρης** ἀπαντᾷ, ὅτι δὲν εἶναι ἴδια αὐτοῦ ἀνακάλυψις καὶ παραπέμπει τοὺς βουλομένους εἰς τοὺς Bourget καὶ Bizocergo.

Ὁ κ. **Χρηστίδης** ἀπαντᾷ εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Ἰωάννου περὶ τῆς ἀνακοινώσεως αὐτοῦ ἀναγινώσκει τὰ ἑξῆς :

« Ἐν προηγουμέναις συζητήσεσιν εἶπον, ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει, ἣν περιέγραψα, ἐν και μόνον ἤλιωσα, ὅτι ἐκ τῆς γινόμενης νεκροφίας βεβαία εἶναι ἡ αὐτόματος ἰασις τῆς φθίσεως· ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνοκαινώσεως ἐκείνης λαθῶν ἀφορμὴν τὸ ἀξιότιμον μέλος ὁ κ. Β. Ἰωάννου παρετήρησεν ὅτι ἦτο δυνατὴ ἡ διὰ τοπικῆς ἀγωγῆς, ἥτοι καυτηρίασεως ἢ ἀποξέσεως ἐν ἀνάγκῃ, ἰασις τοῦ παθόντος. Φρονῶ ὅτι πάντα τὰ τοπικὰ φάρμακα καὶ μάλιστα τὰ καυστικὰ ἢ ἀναφέρωνται μετ' οὐ πολὺ μόνον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς λαρυγγολογίας. Περὶ τῆς ἀποξέσεως καὶ τοῦ ἔξστρου, μὴ ὦν εἰδικὸς ἐξέφρασα ἀληθῶς ἐκπληξίν, διότι καὶ ὁ Brown, γνωστὸς Ἄγγλος λαρυγγολόγος οὐδὲν ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ περὶ λαρυγγολογίας ἀναφέρει. Ἦδη ὁμολογῶ, ὅτι ὁ Hering ἀπεπειράθη δι' ἀποξέσεως θεραπεῖαν φυματιῶδων ἐλκῶν, ἀλλ' ὁ Gottstein, καθηγητῆς ἐν Breslau, ἐν τῷ περὶ λαρυγγολογίας ἔργῳ του ἐπικρίνει τὰς θεραπείας ταύτας καὶ προσθέτει ὅτι εἰς εὐνοχὰς τινὰς περιστάσεις εἶναι δυνατὴ ἡ διὰ τοπικῆς ἀγωγῆς ἰασις· ἀλλὰ κατὰ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ τοῦτο γίνεται, ὅταν ἡ γενικὴ κατάστασις τοῦ ἀσθενοῦς βελτιοῦται. εἰς τινὰς δὲ περιπτώσεις διαγέρεται ἡ ὑπόνοια, ὅτι δὲν προῦκειτο περὶ φυματιώδους, ἀλλὰ περὶ συνήθους ἔλκου, καὶ ἀναφέρει λίαν γνωστὸν εἰδικὸν τὸν Schmitt διατεινόμενον, ὅτι εἶναι ἀδύνατος ἡ διάκρισις τῶν ἐλκῶν τοῦ λάρυγγος. Ὁ Gottstein ἀναφέρει καὶ τὸν ἐκ Βιέννης Schrötter, σπάνιον τι τὴν ἰασιν φυματιώδους ἔλκου θεωροῦντα καὶ παραδέχεται τὴν αὐτό-

μυτον ἔχαιν τοῦ φυματιώδους ἔλκου· ἀναφέρει δὲ περιπτώσιν νεκροφίας τοῦ Virchow προσθέτει, ὅτι ἐθεράπευσε ποτὲ φυματιῶντα, ἀλλ' ὅτι δὲν φιλοδοξεῖ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἀποδέδει τὴν ἰασιν εἰς τὴν ἐξοχὴν, τὸν καθαρὸν ἔβρα καὶ τὴν θεραπείαν.

« Ὁ Strampel ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ λέγει, ὅτι εἶναι ἀπληγισμένος ἐκ τῆς τοπικῆς θεραπείας· ὁ Kunze δὲ καὶ ὁ Schilling ἐν τῇ νέᾳ αὐτῶν θεραπευτικῇ σημειοῦσιν, ὅτι μόνον εἰς πρωτοπαθῆ φυματιώδη τοῦ λάρυγγος ἔλκη δύνανται νὰ γίνωσιν αἱ τοπικαὶ ἀπόπειραι, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς δευτεροπαθῆ.

« Ἐξ λεχθέντα ἀρκοῦσι ν' ἀποδείξωσι τὴν θεραπευτικὴν σημεσίαν τῶν τοπικῶν μέσων· δὲ δὲ τὰς ιδιότητας τοῦ ἰωδοῦχου καλλίου καὶ τὸ πιθανόν τοῦ ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῆς οἰδήματος τοῦ λάρυγγος προσθέτω μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι ἐπιλομεν νὰ διακρίνωμεν τὴν φαρμακοδυναμικὴν αὐτοῦ ἀξίαν φυσιολογικῶς καὶ τοξικῶς· ἡ τοξικὴ ἀξία μόνον διὰ τοῦ βλενογόμου τοῦ ρινικοῦ ὀργάνου ἐκδηλοῦται, οὐχὶ δὲ ἀλλαχοῦ, καὶ μόνον διὰ κατάρρου· περὶ λάρυγγος δὲν δύναται νὰ ἐγερθῇ ἔξωσις, μόνον δὲ νεκροφία δύναται νὰ βεβαιώσῃ τοιοῦτόν τι εἰάν ἐγίνετο· ἄλλως δ' εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὰ αἰδήματα τοῦ λάρυγγος μετὰ θάνατον σχεδὸν εἰπεῖν ἐξαλείφονται. Φυσιολογικῶς δὲ, ὡς γνωστὸν, τὸ ἰωδοῦχον κάλιον, εἶναι ἀλλοιωτικόν, διαλυτικόν καὶ ἀπορροφητικόν, δυνάμενον ἀδεῶς, ἐναντίον τοῦ φόβου προγενεστέρων χρόνων, καὶ ἐν τῇ φθίσει ν' ἀναγκασθῇ, ὡς παραδέχονται τὰ νεώτατα φαρμακευτικὰ συγγράμματα».

Ὁ κ. **Κελαϊδίτης** λέγει, ὅτι καὶ αὐτὸς ἔκαμε χρῆσιν τοῦ γαλακτικοῦ ὀξέος ἐπιτυχῶς ἐπὶ φυματικῶν ἐλκῶν, οὐχὶ ὅμως ἐπὶ τοῦ λάρυγγος ἐδραζόντων.

Μεθ' οὗ ὁ κ. **Ἰατρόπουλος** ἀναγινώσκει πραγματεῖαν περὶ γλαυκώματος καὶ ὀφθαλμοτομίας ἔχουσαν ὡς ἑξῆς

Κύριοι,

« Ἐπιθυμῶν πολὺ νὰ συμβάλλω καὶ ἐγὼ ἔστω καὶ διὰ μεταίας ἐργασίας εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς ἀρτίως ἀναζωογονηθείσης Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἡμετέρου γερaroῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐπι- κλοῦμενος τὴν ἐπιείκειαν ὑμῶν, θέλω περιγρά-

ψαι ὑμῖν περιπτώσιν πεπαικωμένου αἱμορραγικοῦ γλαυκώματος, ἐνθ' ἡ σπουδαιοτάτην ἐπίδουξε χρησιμότητα ἡ ὀφθαλμοτομία ἢ, ὡς ἄλλως λέγεται, ὀπισθία σκληροτομία ἢ καὶ παρακέντησις κατ' ἰσημερινόν. ἠρωτικῶς ἀποσέβησα τὴν ἐξόρυξιν τοῦ πάσχοντος ὀφθαλμοῦ, καίτοι κατὰ τὰ ἐγνωσμένα πάντα ἐνδεικνυμένην καὶ θεωρουμένην ἀναπόρρευτον, ὅπως προσθήσω παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τῆς μέχρι τούδε ἰσχυροῦς Οἰραπειτικῆς τῶν ταιούτων περιπτώσεων. Ἡ ἡμετέρη περίπτωσις ἔχει ὡς ἑξῆς :

« Ἡ Κ ρ α Σ χ ... ἐτάδ' ἑξή, χήρα ἄτιμος, κάτοικος Πρωτευούσης καὶ ἑλλω; ὄλω; ὑγιᾶς ἔχουσα, περὶ τῆς ἀεχθῆς Σ πτεμβρίου 1895 προσήλθην ὅπως συμβουλευθῆ περὶ τοῦ κριστεροῦ σήτης ὀφθαλμοῦ πάσχοντος ἀπὸ πολλῶν ἐτάδων, ἀπολέσχυτος τελείως τὴν ὄρασιν καὶ καταδικασθέντος ἤδη εἰς ἐξόρυξιν ὑπὸ πολλῶν ὀφθαλμολόγων συναδέλφων κατὰ τὸ λέγειν αὐτῆς.

« Ἐξέτασας τότε αὐτὴν, διέκρινα ἐν τῷ Ἄ. Ὁ, τὰ συμπτώματα ἀπολύτου γλαυκώματος μεθ' ὑψίστης ἀξήσεως τῆς ἐνδοφθάλμου πίεσεως, ζωνητῆς πηλητικῆς ὑπερκιᾶσις ἐν τῇ προσθίᾳ ὀρατῇ μοίρᾳ τοῦ βολβοῦ, ἐλαφρᾶς θολώσεως τοῦ κερατοειδοῦς, ἐπιπολαίαις δὲ καὶ μερικῆς ἀγγειώδους κερατίτιδος. Ἡ δ' ἀποπιπραγμένη ὑπὸ ἐξιδρωμάτων καὶ ἐκτετατισμένη κόρη ὡς καὶ ἡδιερρωγυῖα κατὰ ποικίλας διευθύνσεις καὶ ἀτροφικὰ ἔρις ἦσαν μεγάλως παραμιμορφωμένοι. Ἡ ὄρασις ἔλειπε πνυτελῶς καὶ σταφύλωμα περιθωριακὸν περιγραφτὸν παρατηρεῖτο ἐν τῇ κατωτέρᾳ μοίρᾳ τῆς περιφέρειας τοῦ κερατοειδοῦς. Ὁ βυθὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ οὐδὲν ἔφωτιζέτο διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ κατόπτρου, διὰ δὲ τοῦ πλαγίου φωτισμοῦ διεκρίνετο ἴχνος νηματοειδῆς πεπηγὸς προσφύτου αἵματος προσβάλλον ἐκ τοῦ βάθους διὰ τινος ρωγμῆς τῆς ἱρίδος. Ὁ πρόσθιος θάλαμος ἦτο ἀβαθέστατος μὲν, ἐλεύθερος δὲ προσθίων προσφύσεων τῆς ἱρίδος.

« Ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς ἦτο ἐμμέτρως καὶ πάνυ φυσιολογικός, ἐφαίνετο δὲ ὄλω; ἀδιάφορος πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ κριστεροῦ Ὁ.

« Ἡ δὲ πάσχουσα διηγήθη τὰ ἑξῆς μεθ' ἱκανῆς ἀκριβείας περὶ τῆς μακρᾶς πορείας τῆς παθῆσεως αὐτῆς, οὕτα ἄλλως τε γυνὴ ζνεπτουμένη, εὐφυῆς καὶ τοῦ καλοῦ κόσμου.

« Ἡ πάθησις αὐτῆς ἤρξατο κατὰ πρῶτον τῷ 1882, ὅτι αἰφνης ἡμέραν τινὰ τοῦ θέρους, τῆς ὀράσεως ὄλω; κελῶ; ἐχούτης ἐν ἀμφοτέροις

ταῖς ὀφθαλμοῖς, διέκρινε τὴν ἐμφάνισιν κλαδοειδῶν ἀντικειμένων ἐν τῷ κριστερῷ ὀφθαλμῷ πρὸς συνοδευμένην καὶ μετὰ τινος ἀμβλυωπίας ἐν τῷ Ἄ. Ὁ. Ὁ πρῶτος ἰατρός, εἰς ὃν κατέφυγε, συνεβούλευσεν αὐτῇ ν' ἀδιαφορῇ περὶ τοῦ παθήματος αὐτῆς, «διότι ἄλλως ἤθελον ἐξυπνήσει ἔριν κομώμενον». Μετὰ ἐν ἔτος παρετήρησεν ὅτι ἡ ὄρασις τοῦ Ἄ. Ὁ, εἶχεν ἀποσβέσθῃ καθ' ἑλκλήρησιν ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς καὶ ζνευ οὐδενὸς φλεγμονώδους ἢ ἐτέρου συμπαρομοτοῦτος φαινομένου. Τότε δὲ, ὠφελουμένη τῆς κρυστῆς διαπρεπύς ἀλλεδικτοῦ ὀφθαλμολόγου κριπεπιδηνοῦντος ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, ἐζήτησε τῇ συμβουλήν αὐτοῦ καὶ ἀκολούθως μεταγείσθη φάρμακον ἀναγκασθὲν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς ἐσωτερικὴν χρῆσιν. Ἡ ἀσθενὴς διατείνεται μετὰ ζωνητότητος ὅτι ἀπὸ τῆς χρήσεως τοῦ φαρμάκου τούτου ἤρξαντο τὰ δεινὰ αὐτῆς μῦλις εἶχεν ἐξαντλήσει τὴν πρῶτην φιάλην τοῦ φαρμάκου, ὅπερ ἦτο ποτὸν πιθανῶς περιέχον ἰωδοῦχον κάλιον ἢ νάτριον, καὶ ὁ Ἄ. Ὁ. ἤρθησθη μεγάλως. ἐγένετο κατέρυθρος καὶ κατετρούχετο ὑπὸ πόνων σφοδρῶν. Ὁ ἰατρός τότε καθητύχασιν αὐτὴν, λέγων ὅτι τὸ φαινόμενον ἦτο παροδικὸν καὶ ὅτι ὠρεῖλε νὰ λῶθῃ ἰσχυροτέρων ὀρίων, ὅπως ἔδη τὴν ὠφέλειαν, καὶ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν χρῆσιν δευτέρας καὶ τρίτης φιάλης. Ἡ πάσχουσα ὅμως παρατηρήσασα, ὅτι μετὰ τὴν χρῆσιν τῆς δευτέρας φιάλης οἱ πόνοι ἐγένοντο σφοδρότατοι, ἐγκατέλειψε τὸν τε ἰατρὸν καὶ τὸ ἔκμα. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δ' ἐκείνης, ὡς φαίνεται, ἤρξατο τὸ γλαυκώμα, ὅπερ ἦτο αἱμορραγικὸν, ἀναπτύχθην εἶτε ἐνεκα πολλαπλῆς ἐπανκλήσεως τῆς ἐνδοφθάλμου αἱμορραγίας, ὡς συνήθως συμβαίνει, εἶτε καὶ ἐκ συνδρομῆς τοῦ ἰωδοῦχου καλλίου (1).

(1) Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι καὶ τὸ φάρμακον τοῦτο, ὅπως καὶ ἡ ἀτροπίνη, δύναται ν' ἀξήσῃ τὴν ἐνδοφθάλμιον πίεσιν καὶ νὰ υποβοηθήσῃ οὕτω τὴν ἐκρηξίν γλαυκωματικῆς προσβολῆς ἐπὶ προπαρασκευασμένου ἤδη ὀφθαλμοῦ. Διότι παρακρουσθῶν τις πάσχοντας παρ' οἷς γίνεται συνήθως χρῆσις ἰωδοῦχου καλλίου εἰς ἰσχυρὰν ὄρασιν, ὡς ἐπὶ ἱρίδος σφριλιδικῆς καὶ ἰδῶς ρευματικῆς, παρατηρεῖ ἐνίοτε τὴν ἐμφάνισιν ἀξήσεως τῆς ἐνδοφθάλμου πίεσεως καὶ σφοδρῶν ἐνδοφθάλμικῶν πόνων. Ἀφ' ἐτέρου δὲ φαίνεται πιθανόν, ὅτι τὸ ἰωδοῦχον κάλιον παρακινεῖ τὰς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἐκκρίσεις, ἀπὸ τοῦτο ποιεῖ καὶ διὰ τὴν ἐκκρίσιν τῶν ὀρίων καὶ τῶν ἄλλων ὑγρῶν τοῦ ὀργανισμοῦ. Διὸ φρόνιμον εἶναι νὰ ληφθῇ ὑπὸ σημείωσιν τὸ πιθανόν τῆς ταιαύτης δράσεως τοῦ φαρμάκου τούτου, ἐν δεδομένη τινὶ περιπτώσει.

« Ακολούθως η ασθενής υποφέρουσα διηνεκώς κατέφυγεν άνωφελώς εις πλείστοις οφθαλμολόγους, οίτινες επί τέλους άπεράνησαν, ότι έπρόκειτο περί άναπτύξεως κατάρρακτου και ότι έπρεπε να περιμειν η μέχρι άνωμύσεως, όπως έγχειρηθη. Τω δε 1890, λέγει, εξετελέσθη η έγχειρησις κατάρρακτου εν τινι νοσοκομείω του Πάρου. Η πάσχουσα όμως ούδέν γνωρίζει θετικών όπως πείτη ήαξ, οι εξετελέσθη πράγματι έγχειρησις κατάρρακτου και προς τίνα σκοπόν, προς βελτίωσιν της όράσεως ή προς άπτελλογην από των πόνων φρονει μόνον ότι η έγχειρησις έγινετο δια τούδ πόνου, καθότι περι ούθενός άλλου ήσχολείτο ειμή πως η άπτελλογη τούτων και μόνων. Αλλά και η προύτα κατάστασις ούδέν προουσιάζει σημειον θετικών περι της προουσιάζει η μη του φκκού, ένεκα των κατάρρακτων και άλλοιώσεων του ιδιδικου επιπέδου. τδ πιθανότερον όμως είναι ότι λείπει ο φκός, όστις κατά πάσαν πιθανότητα, ίσως εξηρωμένος ών, εξηρόθη δια κατωτέρας κερατοτομίας, εξ ης και τδ κατώτερον περιθωριακόν σταφυλωμα.

« Μετά την εξαίρεσιν ταύτην του κατάρρακτου η ασθενής εξηκολούθει να πάσχη δεινώς και διήρχετο τον καιρόν αυτής ακολουθούσα τάς συμβουλάς άλλοτε άλλου ιατρού και έγκυταλείπουσα έκαστον εξ αυτών, άμα έγγιγνιτο λόγος περι εξορέξεως ως του μόνου σωτηρίου μέσου δια αυτήν. Εν τω μεταξύ μάλιστα κατέφυγε και εις θρησκευτικά μέσα, ότινα σχετικώς έφάνησαν ώφελιμώτερα. Επί τέλους μάλιστα είχεν άσφαλασει να υποβληθη και εις την εξόρυξιν, ότε δια τελευταίον φοράν συνουλεύθη και έτιρον συνάδελφον, όστις πρώτος, μαθών τάς περι εξορέξεως προτάσεις των άλλων, εξεφράσθη άποδοκιμαστικώς και έπεισεν αυτήν ότι ήτο δυνατόν η άπτελλογη αυτήν των τε πόνων και της εξορέξεως. Και τωόντι ενε ούφισεν αυτήν σπουδαίως και επί μικρόν έκτελών κατά μικρά διαστήματα παρακεντήσεις του κερατοειδούς, οι η πάσχουσα ιδέχετο εύχαριστως.

« Καθ' ην όμως εποχην ήναγκάσθη να προσέλθη εις έμέ, ο ειρημένος συνάδελφος άπουσιάζων από πολλού έβοάδυνε να επνεύληθ, ένω οι πόνοι της πασχούσης άποκτήσαντες κατ' όλίγον άρρήρητον σφοδρότητα είχον φέρει αυτήν εκ νέου εις άπειπισίαν και βιβχιότατα ήθιλε δεχθη την εξόρυξιν, έν ένχομεν προτείνει εις αυτήν και τούτο.

« Ημεεις όμως λαβόντες υπ' όψιν τδ ιστορικόν αυτής και την μέχρι τότε γενομένην θεραπειάν διεγνώτκαμεν παλαιόν αιμορραγικόν γλαύκωμα και είπομεν εις αυτήν ότι ύπάρχεν εισίτι έγχειρησις της δραστηριώτερης και της προσθίας παρακεντήσεως δια την προκειμένην περίπτωσιν, συμπώνως προς τας ένδειξεις περι των θέλομεν διαλάβει εν τέλει, προσθέτοντες ότι η έγχειρησις αυτή, ήννοούμεν δε την οφθαλμοτομίαν, ώφειλε να έκτελεσθη πιθανώς και δια και τρις μέχρι υετικού και διαρκούς άποτελέσματος.

« Πράγματι μετ' όλίγας ημέρας (20 του άυτ. μ.) εξετελέσαμεν επ' αυτής την οφθαλμοτομίαν ήτις άλλως τε ως έγχειρησις είναι άπλουστάτη, άρκα ή να ληφθώσιν άυστηραι άντισηπτικαί προφυλάξεις του μαχαίριου. Η έγχειρηθείσα πεζή έλθουσα εις την ήμετέραν κλινικήν πεζή άπηλήθη και μετ' την έγχειρησιν. Ως λεπτομερείας δε της έγχειρήσεως δύναται τις να σημειώσρη τδ πολύ τδ εξής :

— Μετά διαστολήν της σχισμής των βλεφάρων και βιαίαν άπαγωγήν του βολβου προς τδ έξω τδ μαχαίριον του Graefe εισήχθη υπό τον έπιπεφυκότα του βολβου κατά τον έσω καιρόν κατ' εύθειαν και λοξώς προς τδ ένω και όπισω, ενεπήχθη δε εις τον βολβόν πέραν του ίσημερινού και εις βάθος 10—12 χιλιοστομέτρων της άκμής αυτού έστραμμένης ούτης προς τδ πρόσω άκολουθως ένάμνη τδ τοίχωμα του βολβου εκ των όπισω προς τδ πρόσω εις έκτασιν 4 και πλέον χιλιοστομέτρων εν τω επιπέδω μεσημβριού τινος και μετ' μικράς άμφιταλαντεύσεως της λεπιδος του μαχαίριου, έως ού εξεχύθη ποσότης υελώδους σώματος περίπου όσον μικράς έρεβίνθου. εξήχθη βρμητικώς τδ έργαλειον και η έγχειρησις έπερατώθη. Τδ υπό τον έπιπεφυκότα ούτως εκχυθέν υγρόν ήτο μελανωπόν και κοκκώδες, ώσει προήρχετο εκ κύστεως αιματώδους. Κυριολεκτικώς δε οφθαλμοτομία η όπισθια σκληροτομία ήννοούμεν την έγχειρησιν ταύτην προς άντιδιαστολήν από της όπισθίας η κατ' ίσημερινόν περικεντήσεως, ήτις συνίσταται εις άπλην παρακεντήσιν.

« Την διάγνωσιν ήμων περι αιμορραγικόν γλαυκώματος πλην του άναμνηστικού και των άντικειμενικών συμπτωμάτων ύπεστήριξε και τδ εκχυθέν υγρόν, όπερ καταφκνώς προήρχετο εξ άποσυντεθέντος αίματος.

« Τδ εύνοϊκόν άποτέλεσμα της οφθαλμοτο-

μίας κατεδείχθη από της πρώτης στιγμής. Όταν η ασθενής επανήλθε την επιούσαν της έγχειρήσεως (μετά 24 ώρας) διηγήθη μετ' χαράς άμα και θαυμασμού επί της δράσει της έγχειρήσεως ταύτης, ότι ούδέποτε και παρ' ούδεμιός άλλης θεραπειάς είχεν αισθανθη τσοούτον πλήρη την άνακούφισιν. Ένόμιζε μάλιστα, ότι η μέχρι το δε ύπνια αυτής προήρχετο εκ νευρικής αιτίας, διότι καίχε χρόνια να καμνηθη έλεγεν, ένω έβεβαιούτο νυν, ότι όλη η αίτία ήτον ο οφθαλμός. Μετά την έγχειρησιν, άμα έφθασεν εις την κατοικίαν αυτής, κατακλιθη προς άναπαυσιν, άλλ' από της ώρας εκείνης ούδης άποκοιμηθείσα άπαξ μόνον είχεν έξυπνήσει περι την πρώταν, δευτέραν δε φοράν, όπως έγερούη και έλθη εις την ήμετέραν κλινικήν. Τδ δε σπουδαιώτερον είναι, ότι προς μεγάλην εύχαριστήσιν της τε πασχούσης και έμου η εύνοϊκή αυτή δράσις διατηρήθη έκτοτε μέχρι σήμερα άνευ έτέρας έπεμβάσεως και από 18 περίπου μηνών η ασθενής ήμων διέρχεται τον βίον της άσχολουμένη διηνεκώς εις την έργασίαν αυτής και χωρίς να ένοχληθη ποσώς υπό του οφθαλμού, όστις έντός της πρώτης μετ' την έγχειρησιν εβδομάδος άπαλλαχθείς άπαξ πάσης έουθρήτητος και πάντων των φλεγμονωδών φαινομένων διατηρήθη μέχρι τουδε καθ' όλα ήσυχος.

« Η εν λόγω έγχειρησις, κύρια, εισαχθείσα, ως γνωστόν, κατ' άπλην όπισθια παρακεντήσιν εν τη οφθαλμική χειρουργική (paracentese η ponction sclerale postérieure) προς θεραπειάν του γλαυκώματος εν γένει από του 1830 υπό του διασήμου άγγλου οφθαλμολόγου Mackenzie, αφού παρετηρήθη η συχνή επί της παθήσεως ταύτης αύξησις της ένδοφθαλμίου πίεσεως και άπεδόθη μάλιστα αυτή εις ύδρωπα του βολβου, δην εδρεν εύκαιρίαν όπως διαδοθ, εις την οφθαλμιατρικήν πραξιν. διότι, ως φαίνεται, άρ' ένός μόν ένθεωρήθη επικίνδυνος, άρ' έτέρου δε η έπελθουσα άνακάλυψις της κατ' της εν λόγω παθήσεως αξιόθαυμάστου δράσεως της ιριδεκτομίας έπεσκάσει παντελώς τδ άλλως ούδώς περιφρονήσεως άξιον θεραπειτικόν τούτο μέσον και έρριψεν αυτό εις λήθην.

« Αλλά βραδύτερον, ίδίως κατ' την τελευταίαν δεκαετηρίδα, όσον ηύξκνεν ο αριθμός των τε παρατηρητών και των πασχόντων εκ γλαυκώματος, δι' ούς η ιριδεκτομία δεν παρείχε την εξ αυτής προσδοκωμένην ώφέλειαν, ήρξατο μεταξύ άλλων έγχειρήσεως, ως η προσθια

σκληροτομία, η παρακεντήσις του κερατοειδούς, η τεχνητή ιριδοδιάλυσις και άλλαι, να τίθηται εκ νέου εις χρήσιν και η όπισθια παρακεντήσις του βολβου και η τροποποίησις ταύτης όπισθια σκληροτομία η οφθαλμοτομία. διη άμφιβάλλομεν δε, ότι μετ' ού πολύ θέλει άποκτήσει και αύτη την εύφελιμένην αυτή υπόληψιν χάρις εις τας συγκριτικώς λαμπράς αυτής άποτελέσματα εν περιπτώσεσιν ειδικαίς, καθ' οις η εξόρυξις καιτοι θεωρηθείσα άπαραίτητος άποσβεΐται δι' αυτής και μόνως.

« Ταύτα δε σημειώ, διότι και μέχρι σήμερα μορφαί τις εις του γλαυκώματος, τδ αιμορραγικόν πάντοτε και εξ ύπαρχής, τδ δε φλεγμονώδες άπόλυτον πολλάκις καταδικάζονται ρητώς εις εξόρυξιν εν τοίς πλείστοις επί τούτω δημοσιεύμασιν, έπίσης και εις τας τελευταία έτι δοκιμα οφθαλμολογικά συγγράμματα, ένω μνημονεύονται τόσαι άλλαι δευτερεύουσαι έγχειρήσεις η άσήμανται τροποποιήσεις δοκιμών έγχειρήσεως, περι οφθαλμοτομίας και των συνωνύμων είτε ούδώς γίνεται μεία, είτε σημειούται μόνον εν παρόδω η καταδίκη αυτής η τόσον άσαφώς και άτελώς, ώστε ούδεμίαν όδηγίαν δια την πραξιν ήθελε τις δυνηθη ποτε ν' άρυσθη. Π. χ. όσον άφορξ τδ αιμορραγικόν γλαύκωμα, ώφειλον βεβαίως να καταδικάσω εν τη προκειμένη περιπτώσει τον οφθαλμόν άδιστάκτως εις εξόρυξιν, έν ένπρόκειτο να λάβω υπ' όψιν μόνον τδ υπό του άλλως κριτικωτάτου διδασκάλου ήμων και διαπρεπούς οφθαλμολόγου καθηγητου Πανξ όλίγα μόνον περιληπτικώς και άπολύτως γραφέντα και λεχθέντα. Διότι εν μόν τω συγγράμματι αυτού άπαξ μόνον άναφέρων περι οφθαλμοτομίας (Γ. Ι. σελ. 520) γράφει :

«..... Dans le glaucome hémorrhagique l'iridectomie reste non seulement impuissante, mais encore peut aggraver singulièrement la situation en exposant à l'expulsion immédiate du contenu de l'oeil et au décollement de la rétine et de la choroïde par hémorrhagie. Mêmes accidents sont à craindre dans le glaucome absolu. Si dans ce cas on est forcé d'intervenir pour calmer les douleurs intolérables du malade et parer aux accidents sympathiques, il faut d'emblée pratiquer l'énucléation. Nous ne saurions accepter les paracenteses répétées de la cornée pas plus que la section large et mé-

ridienne de la sclérotique, décorée du nom d'ophtalmotomie.....

« Έν δέ τῇ κλινικῇ καθήκτι τῆς 15 Δεκεμβρίου 1893, ἡμῶν περὶ αἰμορραγικῆς ἀμφιβληστρεϊδίτιδος, ἔλεγε περίπου :

..... Quant au traitement nous n'avons pas beaucoup de chose à faire; nous nous contentons d'agir contre l'affection générale l'artériosclérose en administrant de l'Ioduro de Potassium en petite quantité comme resolutif, aussi l'arsenic qui est un reconstituant dans toutes les nécrobioses Au contraire il faut éviter l'ergotine dont quelquesuns se servent contre toutes les hémorrhagies; celle-ci agit dans le sens de l'affection et nous donne plutôt une aggravation que du bénéfice. Il faut défendre l'usage de l'alcool absolument, aussi les douches et les bains; c'est mieux de faire chaque jour des frictions générales sèches sur la peau ou avec une eau aromatique; elles soulagent le cœur et régularisent ses fonctions et la circulation. Dans le cas de glaucome hémorrhagique le meilleur traitement est l'énucléation; sur un tel œil l'on peut étudier très bien les lésions artérielles susdites

« Ἄλλως τε καὶ ὁ καθηγητὴς Fuchs τῆς Βιέννης λέγει τὰ αὐτὰ ἐν τῇ θεραπείᾳ τοῦ γλαυκώματος (ἐκδ. ΙV σελ. 402) καὶ οὐδόλως ἀναφέρει τὴν ὀπίσθιαν σκληροτομίαν, συνιστῶν τὴν μὲν προσθίαν σκληροτομίαν ὅπου προσωρινῶς ἡ ἰριδεκτομία εἶναι δυσεκτέλεστος, τὴν δὲ ἐξόρυξιν, μετὰ προηγουμένην δοκιμὴν τῆς νευροτομίας τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου καὶ τῶν βλεφαρικῶν νευρίδιων, ὅπου ἡ μὲν ἰριδεκτομία εἶναι λόγῳ τέχνης ἀδύνατος, ὁ δὲ ὀφθαλμὸς ἀπολέσας πᾶσαν ὕβριν κατατρυχεται ὑπὸ ἀφορήτων πόνων. Μόνον δὲ περὶ τῶν διαφόρων ἐγχειρήσεων τοῦ ὀφθαλμοῦ ἡμῶν (σελ. 764) καὶ ὑποδεικνύων τὸν τρόπον τῆς ἐκτέλεσως τῆς ὀπίσθιας σκληροτομίας σημειοὶ δύο ἰνδείξεις ταύτης, ἴσιν τὴν ἀπακόλλησιν τοῦ ἀμφιβληστρεϊδοῦς καὶ 2ον τὸ γλαύκωμα, ὡς ἂν ὁ πρόσθιος θάλαμος ἀβαθέστατος ὧν ἐμποδίζει λόγῳ τέχνης τὴν ἰριδεκτομίαν.

« Διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο διδασκτικώτατον ὑπῆρξε δι' ἐμὲ ὅ,τι εἶδον ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ ἐπίσης ἐξόχου ὀφθαλμολόγου τῶν Παρισίων κ. Wecker. Ἐκεῖ εἶδον τὴν ἐφαρμογὴν τῆς τε

ὀπίσθιας σκληροτομίας καὶ τῆς κατ' ἰσημερινὸν παρακεντήσεως ἐπὶ ἰκανοῦ κρημνοῦ πασχόντων ἐκ γλαυκώματος φλεγμονώδους συχνάκις μετὰ καλῶν ἀποτελεσμάτων καὶ ὡς μέσου προσωρινοῦ διὰ τὴν μετέπειτα ἐκτέλεσιν τῆς ἰριδεκτομίας. Ἄλλὰ μετὰ τὴν ἀπάντησιν καὶ περιπτώσιν καθ' ἣν ἡ ἰριδεκτομία, ὡς καὶ ἡ προσθία παρακεντήσεως καὶ σκληροτομία, εἶχον δοκιμασθῆ ἀνωφελῶς καὶ τῶν πόνων ἐπιμενόντων εἶχεν ἐκτελεσθῆ τελευταία πασῶν καὶ ἡ ὀφθαλμοτομία. Τὴν πρώτην φοράν ἡ ἐγχείρησις αὕτη ἔδειξεν ἀποτέλεσμα προσωρινὸν ἐπὶ μῆνα καὶ ἐπὶ 15 ἡμέρας τὴν δευτέραν φοράν τότε δὲ εἶχεν ἀποφασισθῆ ἡ ἐξόρυξις ὡς ἀναπόφευκτος καὶ ὁ ἀσθενὴς εἶχε δεχθῆ νὰ ὑποβληθῆ εἰς αὐτήν. Ἄλλ' ὁ κ. Wecker, ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα πρὸς ἐξόρυξιν, ὁ δὲ ἀσθενὴς περιέμενε ἐπὶ τῆς ἐγχειρητικῆς κλίνης τὴν τελευταίαν στιγμὴν, ἴσως σπεύδων πλέον τοῦ συνήθους ἕνεκα τῆς ἀφθονοῦ ἐργασίας τῆς ἡμέρας ἐκείνης, προὔτιμησε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὀφθαλμοτομίαν καὶ διὰ τρίτην φοράν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο καὶ πάλιν καλὸν καὶ ὁ ἀσθενὴς εἶχεν ἀνακουρισθῆ ἐπιστήμως, οὐχ ἦτον ἐπισκέπτετο τακτικῶς τὴν κλινικὴν. Ἄλλ' ἔκτοτε εἰς μᾶλλον περιεμένον ἀπὸ ἔβδομάδος εἰς ἔβδομάδα, ἀπὸ μηνὸς εἰς μῆνα τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐρεθιστικῶν φαινομένων καὶ τῶν πόνων ὅπως γίνῃ ἐπὶ τέλος ἡ ἐξόρυξις. Πλέον τῶν 12 μηνῶν εἶχον παρέλθει, ὅταν ἔπαυσεν τοῦ νὰ παρακολουθῶ τὸν ἀσθενῆ, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ ἔχῃ κάλλιστα· χάρις δὲ εἰς τὴν συντομωτάτην καὶ ἑλαφρὰν ἄλλως ἐγχείρησιν ταύτην, ὁ ἀσθενὴς διατῆρει εἰσέτι τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ.

« Ἐἶναι περιττὸν νὰ εἶπω, κύριοι, ὅτι καίτοι ὁ ὀφθαλμὸς ἐκεῖνος δὲν εἶχεν ὕβριν, τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο λαμπρὸν καὶ ὅτι πᾶς ἄλλος θέλει θεωρηθῆ εὐτυχὴς, ἐὰν, προκειμένου ἕνεκα σοβαρῆς ἐπιστημονικῆς ἰνδείξεως νὰ ἐξορύξῃ ὀφθαλμὸν, κατορθώσῃ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν πελάτην αὐτοῦ ἀζημίως τῆς τε ἐγχειρήσεως καὶ τῆς χρήσεως τεχνητοῦ ὀφθαλμοῦ, ὅστις παρὰ τὰς καλονοίας του καὶ τὰ τῶσα προτερήματα δὲν δύναται νὰ ἰσωθῆ καὶ εἰς τὸν εἰδεχθέστερον βολθὸν, χωρὶς νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ δυσκολία, ἣν ὀφείλει τις νὰ ὑπερνήσῃ, ὅπως πείσῃ τὸν πάσχοντα νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν διπλὴν ταύτην θυσίαν.

« Ἐἴκν δὲ πρόκειται ν' ἀκριβολογήσωμεν, κύριοι, νομίζω ὅτι τοῦτο δικαιούμεθα ν' ἀντιτάξωμεν εἰς τοὺς ὁπαδοὺς τῆς ἐξορύξεως, τοὺς φρονούντας ὅτι τὸ μέσον τοῦτο εἶναι συντο-

μότερον καὶ πλέον ταχυνεργὸν, ἀπαλλάσσει δ' ἀπαξ διὰ παντὸς τὸν ἀρρωστον τῶν δεινῶν αὐτοῦ, ὅτι διὰ τῆς ἐξορύξεως ὁ ἀρρωστος ἀπαλλάσσεται μόνον τῶν ὀφθαλμοδόγων οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ κακοῦ δαίμονος, ὅστις κατατρέχει ὑτὸν, διότι ἀκολούθως ἔχει τὰ κάρη μὲ τὴν χρῆσιν τῶν τεχνητῶν ὀφθαλμῶν, τὰ σπασίματά των, τοὺς προμηθευτὰς καὶ τοὺς κατασκευαστὰς αὐτῶν, τοῦτέστιν ἀντὶ ἐνὸς μὲ πολλοῦς!

« Ἡ πέτρα τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων, καθ' ἣς ἡ ἐγχείρησις τῆς ἐξορύξεως πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἐφθασεν εἰς τὴν περιωπὴν πανακειᾶς, ἐνῶ ἠγνόουν σχεδὸν αὐτὴν οἱ προγενέστεροι, διδάσκει ἀρκετὰ, ὅπως ἀπεχθωνώμεθα αὐτήν. Πλείστοις εἶδομεν περὶ ἡμῶν τε καὶ ἄλλαχοῦ μονοφθάλμους, οἵτινες εἶχον ὑποβληθῆ εἰς τὴν ἐξόρυξιν διὰ σφιλιδικὴν χοροειδίτιδα, διὰ χρόνιον ἀνώδυνον γλαύκωμα καὶ ἄλλας παθήσεις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτον ἀσημάντους πρὸς προφύλαξιν δῆθεν τοῦ ἐτέρου ὀφθαλμοῦ.

« Ἄλλ' ἐν ἡ κατάχρησις αὕτη μέχρι τοῦδε εἶχε καὶ τὸ ὑπέλιπον αὐτῆς μέρος, διότι ὑπῆρχε καὶ ἐπιστημονικὴ ἀνάγκη πρὸς ἐξόρυξιν παθολογικῶν ὀφθαλμῶν δι' ἱστολογικὴν μελέτην τῶν διαφόρων παθολογικῶν ἀλλοιώσεων! Τώρα ὅμως ἡ παθολογικὴ ἱστολογία τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπλουτίσθη ἀρκούντως καὶ εἶναι καιρὸς πλέον, ὅτε πλὴν τῆς πείρας ἔχομεν καὶ τὴν ἰκανοποίησιν τῆς ἱστολογικῆς περιεργείας μας, νὰ ὤμεν μᾶλλον φειδῶλι εἰς ἀηδεῖς ἐξορύξεις καὶ νὰ καλλιεργήσωμεν ὅλα τὰ μέσα, ἕτινα δύναται ἐν μίῃ ἢ ἄλλῃ περιπτώσει νὰ μᾶς ἀπαλλάξωσι τῆς ὑποχρέσεως ταύτης.

« Κατὰ τὰ τελευταία ἔτη περὶ τῆς ὀπίσθιας σκληροτομίας ἠσχολήθησαν πολλοὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ Pristley Smith, ὅστις συνδυάζει ἐν γένει ἐν τῇ θεραπείᾳ τοῦ γλαυκώματος τὴν ὀφθαλμοτομίαν μετὰ τῆς ἰριδεκτομίας, καὶ ὁ Parinaud ἐν Γαλλίᾳ, ὅστις ἐπίσης χρησιμοποιεῖ αὐτὴν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατὰ τοῦ γλαυκώματος ἢ ἐπαλλάσσει μετὰ τῆς ἰριδεκτομίας. Οὗτος μάλιστα σημειοὶ ὅ,τι καὶ ὅταν ἡ ἰριδεκτομία φανῆ ἀνωφελῆς, ἡ ὀπίσθια σκληροτομία ἐνεργεῖ ἔτι, δι' ἐπανειλημμένης δ' ἐφαρμογῆς δύναται νὰ προλάβῃ τὴν ἐξόρυξιν.

« Καθ' ἡμᾶς δὲ ἡ λογικώτερα ἰνδείξις, ἔνθα καὶ τὸ ἀποτέλεσμα βέβαιον, εἶναι ἡ κατάστασις τοῦ γλαυκωματώδους βολθοῦ, καθ' ἣν ἡ ὕβρις ἀπωλέσθη, τὰ ἐρεθιστικὰ φαινόμενα

ὑπάρχουσι μετὰ σφοδρῶν πόνων, τὸ δὲ ἰριδικὸν ἐπίπεδον τοσοῦτον ἠλλοιωμένον, ὥστε ἀφ' ἐνὸς μὲν κωλύεται πᾶσα συγκοινωνία τῶν ὑγρῶν ἐν τοῖς δύο τμήμασι τοῦ βολθοῦ, τῷ προσθίῳ καὶ τῷ ὀπίσθιῳ, ἐνῶ ἡ ἰριδεκτομία δὲν εἶναι ἐκτελεσθῆ καὶ δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ ἡ ἐξόρυξις. Προκειμένου δὲ περὶ αἰμορραγικοῦ γλαυκώματος ἡ ὀφθαλμοτομία εἶναι ἡ μόνη ἐνδεικνυμένη ἐγχείρησις ἀντὶ τῆς ἰριδεκτομίας, σκληροτομίας καὶ παρόμοιων, ἰκανὴ δὲ ν' ἀποτρέφῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἐξορύξεως.

Ἐπὶ τῶν ἐπιπολαζουσῶν νόσων ὁ κ. Κελαϊδίτης φρονεῖ, ὅτι ἡ ἐν Ταταούλοις ἀναφανείσα νόσος δὲν φαίνεται αὐτῷ ἔχουσα μορφήν τυφοειδοῦς πυρετοῦ ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς αὐτῆς θνησιμότητος.

Ὁ κ. Ἰωάννου λέγει, ὅτι καθ' ἣ ἐβεβαίωσεν αὐτὸν ὁ ἐν Ταταούλοις ἰατρὸς κ. Κρίστης, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἐπιτρέπεται περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς νόσου, οὐδενὸς τῶν παθολογικῶν συμπτωμάτων ἐλλείποντος, ἄλλοι δὲ συνάδελοι ἐβεβαίωσαν αὐτὸν, ὅτι καὶ ἐν Σταυροδρομίᾳ ὑπάρχει ἐπιδημία τυφοειδοῦς πυρετοῦ ὑπὸ ἡπίαν μορφήν.

Ὁ κ. Συγγρός λέγει, ὅτι ἐστάνη αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐν Ταταούλοις ἐφορίας ὕδωρ πρὸς μικροβιολογικὴν ἐξέτασιν, ἦν ἐξετέλεσε ἀκροθιγῶς ὁ κ. Γεωργόπουλος οὐχ ἦττον εὐρέθη μόνον τὸ βακτηρίδιον coli bacille, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ τοῦ Heberth. προσθέτει δὲ, ὅτι πολλακίς ἀποβαίνει δυσχερῆς ἡ διάκρισις τῶν δύο τούτων μικροβίων ἀπ' ἀλλήλων.

Ὁ κ. Ἀπέρις νομίζει, ὅτι ἐπεβάλλετο καὶ ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τοῦ ὕδατος ἴσως δὲ θὰ ἀνευρίσκοντο ὀργανικαὶ οὐσίαι ἐν σήψει διατελοῦσαι καὶ νιτρῶδη ἄλατα, τὰ ὅποια κατὰ τὸν Emmerich προκαλοῦσι γαστροεντερικὰς διατατάχας.

Ὁ κ. Συγγρός ἀπαντᾷ, ὅτι πρὸς τοῦτο δὲν ἐδόθη ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς, ἄλλως τε δὲν εἶχε καὶ τοιαύτην ἐντολήν.

Ὁ κ. Ἀκεστορίδης φρονεῖ καὶ αὐτὸς, ὅτι ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τοῦ ὕδατος ἦτο ἀπαραίτητος, καθ' ὅσον ὁ Nicolle ἀνεύρε εἰς πολλὰ ὕδατα.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

εληστροειδούς, μεταξύ της θηλής και της ωχράς κηλίδος (αΐτινες ήσαν κατά φύσιν) και ελάχιστον κάτω, υπήρχον 4 μικράι και ακανονιστως κείμεναι κηλίδες, ὧν ἡ μεγαλύτερα εἶχε μέγεθος περίπου δύο χιλιοστομέτρων, ἐνῶ αἱ λοιπαὶ τρεῖς ὁμοῦ λαμβανόμεναι δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀποτελέσωσι τὸ μέγεθος ἐκείνης. ἐν τῇ ἀνω καὶ ἐξω τεταρτημορίῳ πρὸς τὴν περιφέρειαν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς ἀρχιπέλαγος συγκείμενον ἐκ πολλῶν διασπαρμένων μικρῶν λευκῶν στιγματίων περιρριζομένων ἀπλῶς ὑπὸ ἔλω μελαγχρωστικῆς ἐπίσης κάτω καὶ ἐξω τῆς ὠχράς κηλίδος, ἀλλ' ἀρκούντως μικρῶν υπήρχον λευκά τινὰ στιγματα ἄνευ ἔλω, ὧν τὸ μεγαλύτερον πρὸς τὴν φλέβα κείμενον εἶχε μέγεθος περίπου 4 ἕως 5 χιλιοστομέτρων. Ἐπὶ τοῦ κριστεροῦ ἀμφιβληστροειδοῦς υπήρχον ἐπίσης τῆδε κακίαι διασπαρμέναι μικρόταται ἀπλῶς λευκαὶ κηλίδες, ἐπίσης δὲ καὶ ἐντῶθα ἦτε θηλή καὶ ἡ ὠχρὰ ἦσαν ἀβλαβεῖς.

α Χάρις εἰς τὰ διδόμενα ταῦτα δυνάμειοι νὰ εἴπωμεν ὅτι εὐρισκόμεθα ἐνώπιον ὀφθαλμικῶν ἐπιπλοκῶν κατὰ τὴν πορείαν δ' ἀβήτου, ὅστις εἶναι καὶ ὁ αἷτιος τοῦ στραβισμού, τῆς πτώσεως καὶ τῶν αἱμορραγιῶν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ὧν σήμερον ἔχομεν τὰ ἐκ τῆς ἐκφυλλίσεως λείψανα. εἶναι δὲ βέβαιον, διὰ αἱμορραγίας αὗται ἐγένοντο πρὸ πολλοῦ χρόνου, διὰ ταύτας δὲ ἡ ἀσθενὴς οὐδέποτε παρεπονήθη ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν, οὐδὲ ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ συμβουλευθῇ ὀφθαλμολόγον δυστυχῶς λέγω δὲ δυστυχῶς, διότι ἐὰν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν αἱμορραγιῶν, ἦν ἐντός ὀλίγου θὰ ἀναγκάσωμεν εἰς 5 ἔτη, ἡ ἀσθενὴς ἠναγκάζετο νὰ συμβουλευθῇ ὀφθαλμολόγον, οὗτος θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ διαγνώσῃ ἢ νὰ ἀνεύρῃ διὰ μόνης τῆς ὀφθαλμοσκοπήσεως τὴν ἀρχικὴν ἀσθενίαν τῆς πασχούσης καὶ νὰ καταπολεμήσῃ ταύτην δεόντως, ὅπως μὴ προχωρήσῃ εἰς ἄν βαθμὸν βλέπομεν σήμερον.

α Αἱ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς αἱμορραγίαι κατὰ τὴν πορείαν τοῦ διαβήτου προερχόμεναι μόνον ἔνεκα τοῦ γλυκώματος κυρίως εἰσὶ σπάνιαι, ὡς ἀποδεικνύουσιν αἱ γενόμεναι ἐν Πικρισίαις Gœttingen καὶ Βορδῶ στατιστικαί. Πρὸς δὲ τῇ ἡμετέρᾳ ἀσθενεῖ ἡ αἱμορραγία τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς προήλθεν ἔνεκα τοῦ γλυκώματος, διότι οὐδὲν ἄλλο αἷτιον, ὡς πάθησις τις τῆς καρδίας, τῶν νεφρῶν, ἢ ἄλλη τις δυσκρασία ἀνευρίσκειται παρ' αὐτῇ.

« Ἰδωμεν νῦν τὸ ἀναμνηστικὸν τῆς πασχούσης, ἐξ οὗ, ὡς θέλετε ἰδεῖ, θὰ εὐρίωμεν ἀκριτῶς σπουδαία σημεῖα διὰ τὴν νόσον καὶ τὴν ἀσθενῆ.

α Ἡ κυρία D. ἐγεννήθη ἐν Μελίη καὶ κατὰ τὸ 5ον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς ἐγκυβιστάται ἐν Βάστρη τῆς Κορσικῆς ἐνταῦθα ἐπὶ 7 ἔτη ὑπέφερον, ὡς λέγει, ἐκ διαλειπόντων πυρετῶν, οἵτινες ἠναγκάσαν αὐτὴν ν' ἀπέλθῃ εἰς Νίκαιαν τῆς Γαλλίας, ἐνταῦθα δὲ διήγαγε τὸν περισσώτερον χρόνον κάμνουσα κατὰ καιροὺς μικρὰ ταξείδια εἰς Montpellier καὶ Μαρσακλίαν καὶ τέλος ἀπὸ τριῶν ἡδὴ ἐτῶν εὐρίσκειται ἐν Κων) πόλει. Ὁ πατὴρ αὐτῆς, καθ' ὃ λέγει, ἀπέθνηκεν ἐκ πλῆθους τοῦ ἥπατος, ἡ δὲ μήτηρ εἰς ἐγκεφαλικῆς προσβολῆς καὶ ὁ πρὸς πατὴρ ἦτο ἐκ διαβήτου. Ἡ δὲ πάσχουσα μέχρι τὴν σήμερον, ἐκτός τοῦ ἐλώδους πυρετοῦ ὑπέφερε πρὸ 12 ἡδὴ ἐτῶν καὶ ἐκ πόνων κατὰ τὸ ἐπιγάστριον καὶ τὰς ὠμοπλάτας (ὅποτε διαγιγνώσκουσι νόσημα τι τοῦ ἥπατος), πρὸ 5 δε ἐτῶν ἠσθάνθη πόνους κατὰ τὴν κοιλιακὴν χώραν, οὗς ἠκολούθησε διάρροια, ἔμετοι, σπασμοὶ τῶν κάτω ἄκρων, ἴλιγγος καὶ ἀπώλεια τῶν αἰσθησεων παραδοχῆ, μετὰ τὴν πάροδον τῶν φρηνόμενων τούτων ἡ ἀσθενὴς ἀρχεῖται νὰ παρατηρῇ, ὅτι συμπτώματά τινὰ αἵτινα εἶχεν ἐν ἀμικρῇ πρὸ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, οἷα πολυδιψία, πολυουρία, πολυφαγία, γενικὴ ἀδυναμία, ἀδιαφορία πρὸς τὰς γεννητικὰς ὁρμὰς, καθίσταντο ἐπισημητὰ καὶ φορτικώτερα· ἡ δὲ κατὰστασις αὕτη διήρκεσε μέχρι τῶν περὶ μόνων τῆς εἰς τὸ νοσοκομεῖον εἰσόδου αὐτῆς, ὅποτε ἀνεφάνησκον ὅτε στραβισμὸς καὶ ἡ πτώσις. Εἰς ταῦτα ἐπηκολούθησαν ἀμέσως καὶ τὰ συμπτώματα, αἵτινα ἐν ἀρχῇ ἐξεθέσωμεν καὶ διὰ τὰ ὅποια ἠναγκάσθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

α Βλέπομεν ὅτι ὁ στραβισμὸς καὶ ἡ πτώσις καὶ αἱ ὑπερκογχικαὶ νευραλγίαι εἰσὶ νεώτερα συμπτώματα ἀναφανέντα μετὰ συμπτωμάτων, αἵτινα δὲν δυνάμειοι ν' ἀποδώσωμεν εἰς αἱμορραγίας. ἀλλὰ μόνον εἰς περιφερικὰς ἀλλοιώσεις τῶν νεύρων προεληθούσης ἐκ τῆς ἀυξήσεως τοῦ σταφυλοτοκχάρου ἐν τῇ ὀργανισμῷ ὑπὲρ τῆς ἐξηγήσεως δὲ ταύτης συνηγοροῦσι 1) ἡ προῦπαρξίς τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐπιγονατελιῶν ἀντανκλαστικῶν κινήσεων, 2) οἱ ὑπερκογχικοὶ πόνοι καὶ οἱ ἀόχηνικοί, 3) ἡ ἰσσις καὶ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν μετὰ τοῦ στραβισμού καὶ τῆς

πτώσεως συνωδῶς τῇ ποσότητι τοῦ γλυκώματος 4) τὸ ἰατὸν τοῦ τε στραβισμού καὶ τῆς πτώσεως, 5) ἡ μὴ συνύπαρξις αὐτῶν αἵτι συνέβησαν αἱ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς αἱμορραγίαι. Ἐπίσης εἰς τὴν ἀύξησιν τοῦ γλυκώματος σὺν τῇ διπλωπίᾳ ἀποδίδομεν καὶ τὸ ἐπεισῶδιον ὅπερ συνέβη πρὸ τῆς εἰς τὸ νοσοκομεῖον εἰσόδου καὶ ὅπερ προηγγέλθη ὑπὸ τοῦ στραβισμού καὶ τῆς πτώσεως, ἐνῶ τὸ πρὸ 5 ἐτῶν ἐπεισῶδιον τὸ ἐκδηλωθὲν διὰ κωματοειδῶν φρηνόμενων προηγγέλθη διὰ τῶν αἱμορραγιῶν ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς.

α Λοιπὸν ἡ ἀσθενὴς καὶ ἀναγκάζεται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ νοσοκομεῖον, κατὰ δὲ τὴν διακομίσαν τῆς ἐκεῖ διαμονῆς τῆς ἡ θερμότητις ἐκυλιάνετο μεταξὺ τῶν 36° καὶ 36°,8 ἀπὸ δὲ μόνον ἀνῆλθιν εἰς 37° ὁ ὑποθετικὸς οὗτος τῆς θερμοκρασίας εἶναι ἰκανὴ ἔνδειξις τῆς ἀνεκάντητος τοῦ ὀργανισμοῦ πρὸς ἀνεπλήρωσιν τῶν ἀπωλειῶν, καὶ τῶντι ἡ ἀσθενὴς ἐνῶ πρὸ 6 ἐτῶν ἐζύγιζεν 84 γιλιόγραμμα, κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς (11 Ἰουνίου 1896) ἐκ τοῦ νοσοκομείου ἐζύγιζε μόνον 64 γιλιόγραμμα. Ὁ ὄγκος τῶν ἐντός 24 ὡρῶν ἐκκρινουμένων οὐρῶν ἀνήγγετο εἰς 1000 γρμμ.

α Ἡ ἀσθενὴς ὑπεβλήθη εἰς τὴν δίαιταν τοῦ Bouchardat (ὅσον ταῦτα ἦτο δυνατόν ἐν τῇ πόλει μας), ὡς φάρμακον δὲ πλὴν τῶν βρωμιούχων ποτῶν, τῆς στρυκνίνης καὶ ἄλλων πρέπει νὰ κάρωμεν ἰδιαιτέραν μέλιαν καὶ τῆς ἀντιπυρίνης, ἥς τὰ ὀχυμῶσια ἀποτελέσματα ἐπὶ τοῦ σταφυλοτοκχάρου ἐπληθύνθησαν ὑπὸ τοῦ καθηγ. Πανᾶ κατὰ τὸ 1889 (Acad. de médecine 9 Avril), Opitz (Deutsch. Med. Woch 1889), τοῦ G. Séo καὶ ἄλλων.

α Ἐκτός τούτων συνεβουλευόμεν τὴν πάσχουσαν νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἠλεκτρισμὸν διὰ τὰς μυϊκὰς αὐτῆς παρῆσις, ἀλλὰ δὲν ὑπῆκουσε φοβούμενη τὸν ἠλεκτρισμὸν καὶ οὕτως εἶχομεν ὑπὸ πειραματισμῶν, ἐὰν, ἄνευ τῆς ἀρωγῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἡ δίαιτα μόνη καὶ ἡ ἐσωτερικὴ χρῆσις τῶν φαρμάκων ἠδύνατο νὰ ἐξαλείψωσι τελείως τὰ παρετικά συμπτώματα διὰ μόνης ταύτης τῆς θεραπείας ἡ πτώσις ἦρθη, ὁ στραβισμὸς διωρθώθη, ἀλλ' ἡ ἀσθενὴς δὲν ἠδύνατο νὰ συγκρατήσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐν ἀρμονίᾳ δσάκις ἐπρόκειτο νὰ προσηλώσῃ ἐπὶ μικρὸν χρόνον ἀντικείμενόν τι. Μετὰ ἐπανειλημμένους δὲ συμβουλὰς, ἡ ἀσθενὴς ἐπίστη νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς ἠλεκτρισμὸν διὰ τὴν ἐξέλειψιν τῆς

ἀνεπαρκείας τῆς συνεργείας τῶν μυῶν τῶν δύο ὀφθαλμῶν. Καὶ τῷ ὄντι μετὰ 6 φορὰς γαλβανισμοῦ ἡ ἀσθενὴς ἦτο ἐντελῶς καλά, οὐχ ἦττον ἐφημεύσαμεν 6 ἔτι φορὰς.

α Ἡ ἀσθενὴς ἀνεχώρησε τότε ἀμέσως καὶ δὲν τὴν ἐπανείδομεν μέχρι τῆς 14 Ἰανουαρίου 1897. Πρὸς μὲν δὲ νομίζοντα ὅτι δὲν εἶχον εἰσέτι ἐπιστάφαι ἐκ Πικρισίων, ἐπισκίπτετο συνάδελφον διὰ τὴν ἐπένδοον ἐλαφροῦ στραβισμού καὶ πτώσεως καὶ νευραλγίας κατὰ τὴν ὑπερκογχίον ἐντομήν· ὁ δὲ συνάδελφος ἐκτός τῆς διαίτης εἶχεν ἀναγράφει ἰωδιοῦχον κάλιον καὶ κινίνη. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο μαθοῦσα τὴν ἐπένδοδόν μου ἔργεται πρὸς με, ἕνα ὑποβληθῇ ἐθελουσίως εἰς τὴν δι' ἠλεκτρισμοῦ θεραπείαν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸ πεδίον τῆς ὀράσεως εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὰς ἀλλοιώσεις, ἃς περιεγράφωμεν κωιτέρω, ἡ δὲ ἔξ. τῆς ὀράσεως διὰ μακρῶν 1/2, ἐκ τοῦ πλησίον δι' ὕλων + 2,50 = 1.

Τὴν φορὴν ταύτην λοιπὸν μετεχειρίσθη μόνον τὸν ἠλεκτρισμὸν (ἐξ ἐπαγωγῆς) καὶ ἡ ἀσθενὴς ἰαθεῖσα ἐκ νέου ἐπέργεται. Οἱ δύο οὗτοι τρόποι τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἦτοι σὺν τῇ ἐσωτερικῇ καὶ ἄνευ θεοαπείας, καταδείκνύουσιν ὅτι ὁ ἠλεκτρισμὸς κατὰ τὰς ἐκ διαβήτου παρῆσις εἶναι ἀναγκαῖος παράγων διὰ τὴν θεραπείαν.

α Ἀπελθούσα ὁμοῦ οὕτως ἡ ἀσθενὴς, ὀλίγην τι βραδύτητα εἰσέρχεται ἐκ δευτέρου εἰς τὸ νεόδητον Γαλλικὸν νοσοκομεῖον, (Henri Giffard), ἀλλ' οὐχὶ πλέον τόσον δι' ὀφθαλμικὰ συμπτώματα ὅσον διὰ γενικὴν ὑπερβολικὴν ἀδυναμίαν τοῦ σώματος, ὑπερβολικὴν κεφαλαλγίαν, πρωϊνὰς ναυτίας, ἀπνίαν καὶ ἀβελόνην τῆς ἀφῆς κατὰ τοὺς δακτύλους διὰ μικρὰ ἀντικείμενα· σὺν τούτοις εἶχε καὶ ἐλαχίστην πτώσιν τοῦ βλεφάρου μετὰ ὑπερκογχικῶν πόνων. Τὴν ἐμφάνισιν τῶν συμπτωμάτων τούτων ἀπέδωκεν ἡ πάσχουσα εἰς τὰς συγκινήσεις καὶ τὸν φόβον, ὃν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἰδοκίμασεν.

α Τὸ νέον Γαλλικὸν Νοσοκομεῖον εἶναι πεποικισμένον διὰ τῶν λαμπροτέρων καὶ τελειωτέρων ἐργαλείων διὰ πάσαν ἐγγεῖρησιν, κλινικὴν ἐξέτασιν, μικροσκοπικὰς ἐρεῦνας καὶ χημικὰς ἀναλύσεις ὑπὸ κλινικὴν ἐποψίν· ὥστε ἡμεθα εἰς θέσιν ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν ἡμετέραν ἀσθενῆ ὑπὸ οὐρολογικὴν ἐποψίν καὶ ἰδωμεν τὴν ἐπανεργίαν τῶν φαρμάκων ἐπ' αὐτῆς. Ἀμέσως λοιπὸν τῇ 22 Φεβρουαρίου ἐνηργήσαμεν τὴν πρῶ-

ΠΡΟΒΑΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

την οδολογικήν εξέτασιν, ἥτις ἀπέδειξεν :

Ὀρχον ἐντός 24 ὥρων	2350 γραμμαρίων
Χρῶμα	ὠχροκίτρινον
Ὅσμη	δυσάρεστον (ὄχι ὡς ἐκ χλωροφορμ.)
Ἰζημα	νεφελώδες
Σύστασιν	ὕδαρῃ.
Ἀντιδράσιν	δύειον
Πυκνότητα	1 027 εἰς 150
Λεύκωμα	11,54 γρ. ἐπὶ 1000
Σταφυλοσακχαρον	25,60 » » »

ἐνῶ ἡ μικροσκοπικὴ εξέτασις οὐδὲν ἔδειξε τὸ παθολογικόν. Μετὰ δύο ἡμέρας, καθ' ἃς ἡ ἀσθινὴς ἔλαβεν 4 γρ. ἀντιπυρίνης, τὸ ποσὸν τοῦ σταφυλοσακχάρου κατῆλθεν εἰς 6 γρ. μετὰ δύο δὲ ἡμέρας, καθ' ἃς ἔλαβεν 1 γρ. ἀντιπυρίνης, τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος κατῆλθεν εἰς 3,30 γρ. Ἀκολούθως ἡ ἀσθινὴς δὲν ἔλαβεν ἀντιπυρίνην ἐπὶ 5 ἡμέρας, ὅποια γενομένης τῆς ποσοτικῆς ἀναλύσεως εὐρίσκειται 22 γρ. σταφυλοσακχάρου ἐπὶ 1000 γρ. Τότε ἀναγράφονται ἐκ νέου 2 γρ. ἀντιπυρίνης διὰ δύο ἡμέρας, μεθ' ἃς γενομένης εξέτάσεως εὐρίσκειται 5 γρ. ἐπὶ 1000 καὶ λεύκωμα μόνον 0,30 γρ. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον, περιττὸν δὲ νὰ προσθέσω ἄλλα παραδείγματα τῆς δράσεως τῆς ἀντιπυρίνης κατὰ τοῦ σταφυλοσακχάρου, ὅτι τὸ φάρμακον τοῦτο ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἐπιτελεῖ ἡρωικῶς· διὰ τῆς ἀντιπυρίνης ἐπίσης κατηνύθησαν καὶ τὰ λοιπὰ συμπτώματα.

« Ἡ θερμοκρασία τῆς πασχούσης σταθερῶς εἰδείκνυται 36°,3 ἐκτός τῆς σήμερον. Οἱ πνεύμονες, ἡ καρδία καὶ ἡ σπλῆν, ὅπως καὶ ἄλλοτε, εὐρίσκονται ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει, μόνον τὸ ἥπαρ ἦτο ἄλιγον ἐλγινόν, ὅπως καὶ κατὰ τὴν πρώτην εἴσοδον εἰς τὸ ἐν Σισλίῳ προσωρινὸν νοσοκομεῖον.

« Ἡ τελευταία αὕτη εξέτασις δεινύει ἡμῖν ὅτι καὶ τὸ λεύκωμα ἠλαττώθη σπουδαίως, μὲναι ὅμως εἰσέτι ἠδύνημένη· ἡ δὲ αὕτη αὕτη ἐπιβαρύνει μὲν τὴν γενικὴν κατάστασιν τοῦ

σώματος ὑποδείκνυται τὴν ἐμμονὴν τῆς ἀρχῆς δευτερευουσῶν ἀλλοιώσεων, δὲν ἐτιβᾷ ἀλλεται δὲ ἡμῖν νὰ σκιφθῶμεν μὴ αἰ ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς ζρχαται αἰμορραγίαι προήλθον ἢ τοῦλάχιστον ὑπεδοθηθήσαν ὑπὸ τοῦ ἐλαχίστου καὶ τότε ἴσως συνυπάρχοντες λευκώματος, διότι ἡ φύσις καὶ ἡ διεξίσις τῶν ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς ἐκφυλιστικῶν σημείων ἀπέδουσι πρὸς τὰς ἐκ λευκώματος αἰμορραγίας· ἐὰν δὲ προὔπηχε λεύκωμα, τότε μέχρι τῆς σήμερον θὰ ἐπίφερε καὶ ἄλλα συμπτώματα καὶ γενικὰς ἀλλοιώσεις, αἰτινας ἐλλείπουσιν. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τοὺς διακείμενους πυρετοὺς, οὓς ἔσχε κατὰ τὴν μικρὴν ἡλικίαν.

« Μετὰ τὴν μακρὰν ἴσως ταύτην ἐκθεσιν, ἐπιτραπήτω ὑμῖν ν' ἀντικεικλιώσωμεν τὰ λεχθέντα. Ἐξ ὅσων εἴπομεν, βλέπομεν ὅτι εἰς μίαν πολύσασκον, ἄγουσαν βίον καθεστηκότα, ἀνεκφίνοντι συμπτώματα διεσθήτου, οὗτινος ὡς πρώτην ἐκδήλωσιν ἔχουσι πάθησιν τινὰ τοῦ ἥπατος ἐκδηλωθεῖσαν δι' ἐπιγαστρικῶν καὶ κατὰ τὴν ὠμοπλάτην πόνων· τὸ πάθος ἀφίθην ἐλεύθερον προεχώρησε καὶ ἐπήνεγκεν ἐφ' ὄλου τοῦ ὄργανισμοῦ τοιαύτας ἀλλοιώσεις, ὥστε νὰ παρουσιάσῃ ἡ ἀσθινὴς τὰ σπουδαιότερα διὰ κακὴν πρόγνωσιν τοῦ διεσθήτου συμπτώματα.

« Ἐὰν δὲ, κύριοι, ἠθέλησα ν' ἀνκοινώσω ὑμῖν τὴν ἱστορίαν τῆς ἀσθενοῦς ταύτης, τὸ ἐπιρῆξαι διὰ τε τὴν ποικιλίαν τῶν συμπτωμάτων καὶ τὸ σχετικῶς σπάνιον τῶν παρειακῶν ἐπιπλοκῶν, πρὸς δὲ ἔτι διὰ τὸ σπανιώτερον τῶν ἐκ σταφυλοσακχάρου καὶ μόνου αἰμορραγιῶν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ὡς καὶ διὰ τὴν ἡρωικὴν ἐπιτελεῖσιν τῆς ἀντιπυρίνης καὶ τὴν ὠφελιμότητα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ».

Εἶτα τοῦ κ. Ε. Ἰωάννου προβαλόντος τὸ πολὺ τῆς ἐργασίας ἐν τῇ γραμματεία ἢ Βιολογικῇ Ἐπιτροπῇ ἀπεφάσισε καὶ ὡς δεύτερον γραμματεῖα ἐξελέξατο τὸν κ. Α. Τράνταν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος λύει τὴν συνεδρίαν.

Κελαϊδίτης — Ἐπανερχόμενος εἰς τὴν περὶ ἐπιδημίας τυφοειδοῦς πυρετοῦ συζήτησιν ἔχω νὰ παρατηρήσω τὰ ἐξῆς ἐκ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ κ. Βλαϊκού σημειωθέντων θανάτων (3 ἐπὶ 70) ἐξάγεται ὅτι ἡ ἐπιδημία ὑπῆρξε λίαν καλοῦθης ἐκτός ἂν πολλὰ κρούσματα ἐχαρακτηρίσθησαν ἐσπευσμένως ὡς τυφοειδεῖς πυρετοὶ, ὅτε εὐεξήγητος καὶ ἡ καλοῦθεια τῆς νόσου. Βεβαίως ὑπῆρξαν κρούσματα τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ἀφοῦ ἐβεβαιώθησαν καὶ ὑπ' ἄλλων ἰατρῶν, μεθ' ὧν ὁ κ. Βλαϊκὸς εἶδε τινὰς τῶν ἀσθενῶν του, ἀλλὰ τοιαῦτα κρούσματα σποραδικὰ συνέβησαν καὶ καθ' ὅλην τὴν πόλιν. Ἄλλως τε ὁ κ. Nicolle ἐξετάσας τὰ ὕδατα δὲν ἀνεῦρε τὸ εἰδικὸν τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ μικρόδιον, καίτοι ἐξήτασε καὶ τὰ πρὸ τοῦ καθαρισμοῦ τῆς δεξαμενῆς καὶ τὰ μετ' αὐτόν. Ὁ Nicolle ἐξήνεγκε τὴν γνώμην, ὅτι ἀλλαγῶν δέον νὰ ζητηθῇ τὸ παραγωγικὸν αἷτιον τῆς νόσου. Πιθανὸν λοιπὸν ὅτι τὰ νιτρώδη ἄλατα τῶν ὑδάτων εἶναι ἔνοχα, ὡς ἐξέφρασε γνώμην ὁ κ. Ἀπέρης.

Λιμαράκης — Βεβαίως δὲν εἶναι τὸ ὕδωρ τῶν δεξαμενῶν τῶν Ταταούλων τὸ παραγαγὸν τὴν νόσον, ἀφοῦ, ὡς γινώσκουμεν ἐκ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Α. Χρηστίδου, ἰατροῦ τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων, ὑπῆρξαν οὐκ ὀλίγα κρούσματα καὶ ἐν Πόλει, ἐν ταῖς μεταξὺ τῶν δύο γεφυρῶν συνοικίαις. Τὰ κρούσματα τῶν Ταταούλων δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐκδήλωσις τῆς συνήθως ἐμφανιζομένης αὐξήσεως τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ κατὰ τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον. Τὸ ἐξαιρετικὸν εἶναι ὅτι ἐπῆλθεν ἡ μικρὰ αὕτη ἐπιδημία ἐν μέσῳ χειμῶνος.

Ἀπέρης — Τοῦναντίον φρονῶ, ὅτι ἡ ἐπιδημία ὑπῆρξε μόνον μεταξὺ τῶν ὑδρευομένων ἐκ τῶν δεξαμενῶν τῶν Ταταούλων, τὰ δὲ ἀλλαγῶν κρούσματα ἴσαν σποραδικὰ. Ὁ Emmerich παρετήρησεν

ὅτι τὸ μικρόδιον τῆς χολέρας ἀποβαίνει δραστηκὸν ὅταν συμμιγῆ ὕδασι ἐνέχουσι νιτρικά ἄλατα, ἃ μετατρέπει εἰς νιτρώδη. ἐνῶ ἐὰν τὸ ὕδωρ δὲν ἐνέχη ἄλατα καὶ τὸ μικρόδιον δὲν προκαλεῖ χολέραν. Ἐκ τούτου καταφαίνεται ἡ ἔνοχη τῶν νιτρώδων ἁλάτων τῶν ὑδάτων. Εἰς ταῦτα δὲ πιθανὸν νὰ ὀφείληται καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ τυφοειδοῦς τῶν Ταταούλων, καὶ ταῦτα ἔδει νὰ ζητηθῶσιν ἐν ταῖς γενομέναις ἀναλύσεσι τῶν ὑδάτων.

Κελαϊδίτης — Καὶ ὅμως ὑπῆρξαν δύο ἐπι κρούσματα τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ὧν τὸ ἐν θανατηφόρον, καὶ μετὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν δεξαμενῶν, ὥστε σφαλερὰ ὑπῆρξεν ἡ πληροφορία ὅτι ὁ τυφοειδὴς ἐξέλιπεν ἅμα τῇ παύσει τῆς χρήσεως τοῦ ἐνοχοποιηθέντος ὑδάτος, ἐπομένως τὸ αἷτιον δέον νὰ ζητηθῇ ἀλλαγῶν.

Συγγρός — Φρονῶ ὅτι ἡ συζήτησις ἔδει νὰ διεξαχθῇ παρόντος τοῦ κ. Βλαϊκού. Ἡ καλοῦθεια τῆς νόσου, ἢν ἀνεῦρεν ὁ κ. Κελαϊδίτης ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ κ. Βλαϊκού, εἶναι φαινομενικὴ, διότι ἐν τῷ καταλόγῳ ὑπῆρχον ἱκανὰ περιστατικά ὧν ἡ ἐκβάσις ἦτο ἄγνωστος, ἀφοῦ εἰσέτι τὸ νόσημα ἦν ἐν τῇ ἀκμῇ. Γινώσκει ὅτι ἐπῆλθον 7 θάνατοι μεταξὺ τῶν ἀσθενῶν τοῦ κ. Βλαϊκού ἐν μιᾷ ἐβδομαδίῳ καὶ οὐχὶ 3 ἐν ὅλῳ.

Λιμαράκης — Δὲν εὐρίσκω οὐδεμίαν ἀντίφασιν ἐν τοῖς λόγοις τοῦ κ. Κελαϊδίτου, ὁ ὁποῖος, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος, ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ ἀποσταλέντος καταλόγου. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι συζητῶμεν ἐπὶ καταλόγου μετὰ σπουδῆς συνταχθέντος καὶ ὅτι ἐν γένει κατὰ τὴν ἐπιδημίαν ταύτην δὲν ἐλήφθησαν παρατηρήσεις λεπτομερεῖς, ἵνα ἐπ' αὐτῶν γίνῃ συζήτησις σοβαρά. Φρονῶ λοιπὸν ὅτι ἡ συζήτησις δέον νὰ ἀλήξῃ.

Ὁκ. Κελαϊδίτης ἀπαντᾷ τῷ κ. Συγγρῶ ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὸν ἐπίσημον κατάλο-

γον του ίδιου κ. Βλάικου, ὃν ἀπέστειλε εἰς τὸ Δημαρχεῖον.

Αὐλωνίτης — Τὰ ἐξῆς ζητήματα ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς ἐν λόγῳ ἐπιδημίας. Ἰὸν ὑπῆρξεν ἢ οὐ ἐπιδημία; φρονῶ ὅτι ναί, διότι καὶ ἂν ἐτι παρεσέφρυσαν πλάναί τινες ἐν τοῖς παρατηρηθεῖσι κρούσμασιν, ὁ ἀριθμὸς καὶ πάλιν εἶναι ἱκανῶς μέγας, ὥστε δικαίως νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἐπιδημία. Ἰὸν τὸ ὕδωρ τῶν δεξαμενῶν εἶναι πράγματι τὸ αἴτιον ἢ οὐ; τοῦλάχιστον μικροβιολογικῶς ἢ ἀπάντησις εἶναι ἀρνητικὴ, πιθανόν τὰ ἐν αὐτοῖς νιτρώδη ἅλατα, διότι σχέσις σαφῆς μεταξὺ τοῦ ὕδατος τῶν δεξαμενῶν καὶ τῆς ἐνσκηψάσης ἐπιδημίας τῷ φαίνεται παραδεκτὴ. Ἰὸν ὁ τυφοειδῆς πυρετὸς ἐξακολουθεῖ ἢ οὐχὶ μετὰ τὴν παύσιν τοῦ μολυσματικοῦ ὕδατος; βεβαίως ἐξακολουθεῖ, ἀλλ' ὀφείλεται εἰς τὴν ἀκτινοβολίαν τῶν ἤδη γενομένων ἐστιῶν. Ἄν ἢ θνησιμότης φαίνεται μικρὰ, τοῦτο δέον ἴσως ν' ἀποδοθῆ εἰς συγχώνευσιν περιστατικῶν μὴ καθαρῶς τυφοειδοῦς πυρετοῦ εἰς τοὺς καταλόγους. Ἄλλως τε εἶναι γνωστὸν ὅτι ὑπάρχουσι καὶ καλοῖθεις ἐπιδημίας.

Πασχαλίδης — Ἄν πρὸς τοὺς 3 θανάτους τοῦ καταλόγου προστεθῶσιν 7 νέοι ἀνακινωθέντες ὑπὸ τοῦ κ. Συγγοῦ, τότε ἡ ἐπιδημία δὲν εἶναι καὶ λίαν καλοῖθης, φρονῶ. Ἐν γένει δέον νὰ παρέλθῃ ἢ ἐπιδημία καὶ τότε καὶ μόνον θὰ γνωσθῆ, ἂν ὄντως αἱ ἀναγραφόμεναι ἰάσεις ἦσαν πραγματικαί.

Λιμαράκης Συμφωνῶ τῷ κ. Πασχαλίδῃ καὶ παραδέχομαι εἶδος ἐπιδημίας. Ἄγνωστον ὅμως εἶναι, ἂν τὸ ὕδωρ εἶναι τὸ αἴτιον φρονῶ λοιπὸν ὅτι ἢ Ἐπιτροπὴ δὲν δύναται νὰ ἀποφανθῆ ἂν τὸ ὕδωρ εἶναι αἴτιον τοῦ κακοῦ.

Βραχάμης — Συμφωνῶ τῷ κ. Λιμαράκῃ. Ἐτέθη ἐν ἀρχῇ τὸ ζήτημα, ἂν ὑπῆρξεν ὄντως τυφοειδῆς πυρετὸς ἐν Ταταούλοις ἢ οὐχί. Ἡ συζήτησις ἀπέδειξεν ὅτι ὄντως ὑπῆρξεν, οἱ ἱατροὶ δὲν εἶχον ἀνάγκην τῆς ἀναλύσεως τοῦ ὕδατος, ἵνα μορφώσωσι τὴν διάγνωσιν τῶν.

Κελαϊδίτης — Οὐδεὶς διεφίλονε κινεσ τὴν ὑπαρξίν τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ἀλλὰ τὴν ὑπαρξίν ἐπιδημίας τυφοειδοῦς πυρετοῦ. Οὕτω καὶ περὶ διψθε-

ρίτιδος τὸ πρῶτον ἐχαρακτηρίσθη ὡς δεινὴ ἐπιδημία ἐν τινι προαστείῳ, ἐνῶ βραδύτερον ἀπέδειχθη ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἦν λίαν περιορισμένος.

Ὁ κ. **Ἀπέρης** ἀπαντᾷ τῷ κ. Βραχάμῃ, ὅτι ὄντως ἡ διάγνωσις τοῦ νοσήματος εἶναι δυνατὴ ἀνευ τῆς ἀναλύσεως, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἦν ἀπαραίτητος.

Ἀκολουθῶς γίγνεται ἡ συζήτησις περὶ τῆς περιπτώσεως διαβήτου τοῦ κ. Γαδριπλίδου.

Τράντας. — Αἱ παραλύσεις τῶν μυῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ συνετελεῖα διαβήτου, ἂν μὴ εἶναι ἀπολύτως σπάνια, δὲν εἶναι ὅμως καὶ συνήθεις. Ἀναφέρω ἰδίαν περίπτωσιν γέροντος ἐμπόρου ὑπερεδδομικόν-τούτους θεραπευομένου ἐπὶ πολλὰ ἐτηῶς ἀρτηριοσκληρικοῦ, ὅστις ἐπαθε πρὸ τινῶν μηνῶν παράλυσιν τελείαν τοῦ ἐξω ὀρθοῦ καὶ θάλασιν τοῦ φακοῦ ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ ἐξέτασις τῶν οὐρῶν ἔδειξε τὴν ὑπαρξίν σακχάρου ἅμα καὶ λευκώματος. Ἡ δίαιτα καὶ ἐσωτερικῶς ἢ ἀντιπυρίνη ἐπὶ ἓνα μῆνα ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἴασιν τῆς παραλύσεως τοῦ μυός, ἐνῶ ὁ δεξιὸς φακὸς μετεβλήθη εἰς τέλειον καταρράκτην, στάσιμοι δὲ πῶς μοι φαίνονται αἱ θολερότητες τοῦ φακοῦ τοῦ ἑτέρου ὀφθαλμοῦ. Τὸ περιεργὸν εἶναι ὅτι τὸ μὲν σάκχαρον ἐξέλιπεν ἤδη, ὑφίσταται ὅμως ἡ λευκωματουρία. Ὑπομνήσκω ἕτερον περιστατικὸν ἱριδοκυκλίτιδος διαβητικῆς μετ' ἀναισθησίας τοῦ κερατίου καὶ ἐλλείψεως ἐξιδρωμάτων τοῦ προσθίου θαλάμου, ὅπερ οὐχὶ κοινόν. Τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐδημοσίευσεν ἡ *Revue d'Ophthalmologie*.

Ἄξιον ἐπισημῶς ὑπῆρξεν ἡ ἐν ἄλλῳ περιστατικῷ παρατηρηθεῖσα ἐπισκληρίτις μετὰ πόνου κατὰ τὴν μετωπιαίαν χώραν κατὰ τὴν πρὸς τὰ κάτω κινήσιν τοῦ βολβοῦ, πρὸς τὰ ἔνδον παρὰ τινι διαβητικῷ, ὁ ὁποῖος παρουσίαζε καὶ αἱμορραγικὴν ἀμφιβλαστροειδίτιδα μετὰ μεγάλης θολώσεως περὶ τὴν θηλήν. Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ νοσήματος ἡ δυσκολία πρὸς ἐξήγησιν τῆς θολώσεως τῆς ὁράσεως ἦν μεγίστη, ὅτε ὀφθαλμοσκοπικῶς ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν μικροσκοπικὴν γραμμοειδῆ αἱμορραγίαν τοῦ ἀμφιβλ. μεταξύ θηλῆς καὶ ὠχρᾶς κηλί-

δος. Τοῦτο δὲ ἤγαγέ με εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν οὐρῶν, ἵτις ἐβεβαίωσε τὸν διαβήτην βραδύτερον ἀνεπτύχθη καταφανῶς ἀμφιβλαστροειδίτις, ἐλαττώσασα σημαντικῶς τὴν ὄρασιν. Διὰ καταλλήλου διαίτης ὁ ἀσθενὴς ἐβελτιώθη τὰ μέγιστα καὶ σήμερον ἀναγινώσκει ἐλευθέρως διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τούτου. Ἄλλ' ἡ ἐπισκληρίτις εἶναι ἤρ' ἄγε φύσει διαβητικῆς; τὰ κλασσικὰ συγγράμματα δὲν ἀναφέρουν αὐτὴν ὡς ἐκδήλωσιν διαβητικῆς εἶδος ἐν τινι δημοσίευσματι τοῦ Koenig περὶ ὀφθαλμικῶν ἐπιπλοκῶν μεταξύ 500 διαβητικῶν μνημονευομένων καὶ μίαν περίπτωσιν διαβητικῆς ἐπισκληρίτιδος. Ὁ ἀσθενὴς μου, ὅστις ἐπαθε πολλάς ὑποτροπιάσεις τῆς ἐπιμόνου ταύτης παθήσεως καὶ ἐν ἄλλοις ἐτι σημείοις τοῦ βολβοῦ (καὶ πρὸς τὰ ἐξω καὶ πρὸς τὰ κάτω), οὐδεμίαν μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπισκληρίτιδος εἶχε πάθει ἐκδήλωσιν ρευματικῆν, εἰς ἣν συνήθως ὀφείλεται ἡ ἐπισκληρίτις, μετὰ τινος ὅμως μῆνας ἔπαθε ρευματισμὸν τοῦ δεξιοῦ ὄμου. Ἄλλ' ἡ ἐπισκληρίτις ἠκολοῦθει τὰς φάσεις μᾶλλον τοῦ διαβήτου. Ἄλλως τε ὁ διαβήτης καὶ ἡ ρευματικὴ διάθεσις πολλὴν ἔχουσι τὴν συγγένειαν. Δέον λοιπὸν καὶ ἐπὶ ἐπισκληρίτιδος ἐτι νὰ γίνηται ἡ ἐξέτασις τῶν οὐρῶν.

Τὰ περιστατικὰ τῶν αἱμορραγιῶν τοῦ ἀμφιβλαστροειδοῦς συνήντησα συχνότερον ἄξιον ἐπισημῶς εἶναι, ὅτι ἡ ὀφθαλμοσκοπικὴ ἐξέτασις δύναται νὰ μᾶς θέσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθοῦς διαγνώσεως, ἐνίοτε καὶ ὅταν ὁ ἀσθενὴς οὐδὲν αἰτιάται ἐκ τῆς ὁράσεως εἶδος ὄντως περίπτωσιν, ὅπου ὁ ἀσθενὴς παρεπονέετο μόνον διὰ τὸν ἓνα τῶν ὀφθαλμῶν ἢ ἀκριδοῦς ὅμως ἐξέτασις ἀπέδειξε τὴν ἔ-

παρξίν λεπτεπιλέπτων αἱμορραγιῶν τοῦ ἀμφιβλαστροειδοῦς καὶ κατὰ τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν. Συνήθως δὲ οἱ πάσχοντες οὗτοι ἐπὶ ἔτη θεραπεύονται διὰ ποικίλα συμπτώματα, ὃν τὴν φύσιν ἢ ὀφθαλμοσκοπικὴ ἐξέτασις ἐπεμβαίνει ἵνα τὸ πρῶτον ἀναγνωρίσῃ.

Ἐπι συχνότεροι εἶναι οἱ διαβητικοὶ καταρράκται. Κατ' αὐτὰς εἶδον ἀσθενῆ καταρρακτικόν, εἰς οὗ τὴν ἐξέτασιν τῶν οὐρῶν ἤγαγέ με πρὸ παντός ἡ χρονία βλεφαρίτις μετ' ἀφθόνων τιτανωδῶν ἀποθεμάτων τῶν μειωμένων ἀδένων. Γνωστὸν εἶναι πόσον ὁ Lencereaux ἐπιμένει εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο. Ὅντως ὁ ἀσθενὴς ἦν διαβητικὸς. Ὅσον διὰ τὴν ἀντιπυρίνην, νομίζω ὅτι ἔσχε ποιᾶν τινα εὐνοϊκὴν ἐνέργειαν ἐν τοῖς περιστατικοῖς μου, καίτοι λίαν ἐσκεμμένως δέον νὰ κρίνη τις, διότι τὸ φάρμακον συνεδυάζομεν μετὰ τῆς καταλλήλου διαίτης, εἰς ἣν ἰδίως ἀποδοτεῖται αἱ βελτιώσεις.

Κελαϊδίτης — Τὴν εὐνοϊκὴν δρᾶσιν τῆς ἀντιπυρίνης τῆς ὑπὸ τοῦ Πανᾶ τὸ πρῶτον συστηθείσης παρετήρησα ἐπὶ διαβητικοῦ, ὅστις οὐρεῖ καθ' ἑκάστην 60 γραμμ. σακχάρου, ὅπερ ἡ ἀντιπυρίνη ἠλάττωσε κατὰ τὰ 2/3 μετέπειτα ὅμως ἐπανῆλθεν ἡ ἀφθονία τοῦ σακχάρου, ἴσως διότι ὁ ἀσθενὴς ἐποιήσατο χρῆσιν κακῆς ἀντιπυρίνης. Ἐν τέλει ἐπῆλθε θάνατος, ὁ διαβήτης οὗτος ἔσχε ἀφορμὴν ἀγγε-λίαν θλιβερᾶς εἰδήσεως.

Ἰωάννου — Ὅντως ἐν τινι περιστατικῷ ἀπὸ 60 γραμμ. ἐν τῷ χιλιογράμμῳ διὰ τῆς ἀντιπυρίνης κατεβιάσθη εἰς 25 γραμμ. ἀλλὰ δὲν παρῆλθε πολὺ καὶ τὸ σάκχαρον πῆξεν ἐκ νέου.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΒ'.

12 Μαρτίου 1897

ΓΙΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Ὁ κ. **Τράντας** δωρεῖται ἐν φυλλάδιον τῆς ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθείσης ἐν τοῖς « Archives d'ophtalmologie » μονογρα-

φίας περὶ κληρονομικῆς συφυλίδος τοῦ ὀφθαλμοῦ. Τὰ πρακτικὰ τῆς 26 Φεβρουαρίου καὶ τῆς 5 Μαρτίου ἀναγινώσκονται

καὶ μετὰ τὰς ἐπελθούσας διορθώσεις ἐπι-
κυροῦνται.

Ὁ κ. Χρηστίδης εἶδε τὸν κ. Γεωρ-
γόπουλον, ὁ ὅποιος τῷ εἶπεν ὅτι εὔρε
collī bacille καὶ ὅτι τοῦ χρόνου μὴ ἐξαρ-
κουντος τὰ πειράματα ἀνεστάλησαν.

Ὁ κ. Γαβριλίδης λέγει, ὅτι τὸ ὕδωρ
κατὰ τὰ ἥδη λεχθέντα κατεδικάσθη, διό-
τι περιεῖχε τὸ κωλοβακτηρίδιον. Ἐν
τούτοις κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ 1894
τῶν Παρισίων, ἔν τινι πηγῇ τοῦ στρα-
τῶνος Tourgel ἀνευρέθη παθογόνον κω-
λοβακτηρίδιον χωρὶς οἱ ὑπ' αὐτῆς ὑ-
δρευόμενοι νὰ προσβληθῶσιν ὑπὸ τῆς
ἐπιδημίας. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι τὸ
κωλοβακτηρίδιον δὲν εἶναι ἐπιβλαβές.
Ἄλλως τε ἀπὸ τῆς ἐξετάσεως τοῦ κ.
Γεωργοπούλου ἔλειπεν ὁ κατὰ ποσὸν
προσδιορισμὸς τοῦ μικροβίου.

Κελαϊδίτης—Φρονῶ ὅτι καιρὸς νὰ
κλείσῃ ὁ κ. Πρόεδρος τὴν συζήτησιν
ταύτην.

Τράντας—Νομίζω ὅτι ἡ συζήτησις
ὀφείλεται εἰς σύγχυσιν, διότι ὁ κ. Γεωρ-
γόπουλος ἀνεῦρε μικροβίον ἔχον τὴν
μορφολογίαν τοῦ κωλοβακτηριδίου καὶ
τοῦ τυφοειδοῦς, δὲν ἀπεφάνθη ὅμως
ἐὰν ἦνε τὸ μὲν ἢ τὸ δέ.

Βραχάμης—Ὁ κ. Γεωργόπουλος δὲν
ἐδύλωσεν ὅτι εὔρε τὸ μικροβίον τοῦ
Eberth, οὔτε διετύπωσε τοιούτων τι καὶ
ἀπόντος αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ γίνηται
συζήτησις περὶ τούτου.

Ὁ κ. Ἰωάννου ἀναγινώσκει ἀνα-
κοίνωσιν τοῦ κ. Παλλίδα περὶ χηλοει-
δοῦς κύστεως τοῦ μεσεντερίου ἔχουσαν
ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

« Παρουσιάζω ὑμῖν σήμερον τὸ περιστατι-
κὸν κύστεως χηλώδους τοῦ μεσεντερίου, ἣν ἔ-
σχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐγχειρῶσιν ἐν τῷ νοσο-
κομείῳ « Ἱερμίου » καὶ ἣς τὸ ιστορικὸν ἔχει ὡς
ἐξῆς:

« Ἡ κ. Μ. Μ. ἐτῶν 22 ἐκ Μεγάλου Ρεῦ-
ματος καὶ ἀρτίως νομφιουθεῖσα τὴν πρώτην
αὐτῆς ἡμῆριον κάθασιν ἔσχεν εἰς ἡλικίαν 17
ἐτῶν, οὕσαν τακτικὴν μέχρι σήμερον. Οὐδὲν
τὸ κληρονομικὸν φέρει καὶ οὐδὲν νόσημα ἔπα-
θε. Πρὸ τριετίας κατελήφθη ὑπὸ σφοδροῦ πόνου

κατὰ τὸ δεξιὸν μεσογάστριον, κατερχομένου μέ-
χρι τῆς ἡβικῆς συμφύσεως, κατὰ τὴν διεύθυνσιν
τοῦ δεξιοῦ εἰλεακοῦ βόθρου. Ὁ πόνος οὗτος
διήρκεσεν ἐπ' ὀλίγον, παρήλθε δὲ τῇ χρήσει
φαρμάκων ληθόντων τῇ συμβουλῇ ἐπιστήμο-
νος ἱατροῦ. Πρὸ ἔτους κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν
ἐντελήθη ἡ πάσχουσα ὄγκου τὸ μέγεθος πορ-
τοκαλλίου ἔχοτος καὶ ὀλονέν ἀξέζνοτος. Πρὸ
δέκx ἡμερῶν κατελήθη πάλιν ὑπὸ σφοδροῦ
πόνου κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος. Ὁ πόνος ὡς καὶ ὁ
ὄγκος ἠνάγκασαν αὐτὴν νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν
ἡμετέραν κλινικὴν.

« Παροῦσα κατάστασις — Ὁψις καὶ θεί-
ψις καλῆ, ἀπύρετος. Πικραπνεῖται διὰ πόνον
κατὰ τὸν δεξιὸν εἰλεακὸν βόθρον. Ὁ πόνος πα-
ρήλθε δι' ἐπιθεμάτων διαβρόχων ἐκ διχλωριού-
χου ὑδραργύρου. Διὰ τῆς ἐπισκοπῆσεως παρατη-
ροῦμεν ὄγκον μεγέθους κισφαλῆς κριτυγεννήτου,
καταλαμβάνοντα ἡμιμόριον τῆς κοιλίας ἐπὶ
τοῦ μεσογαστρίου (2 δακτύλους κατῶθεν) μέχρι
σχεδὸν 4 δακτύλους ἀνωθεν τῆς ἡσ. κῆς συμφύ-
σεως. Διὰ τῆς ψηλαφήσεως ἀντιλαμβάνομεθα
ὄγκου περιγεγραμμένου, εὐκινήτου, ἐλαστικοῦ
καὶ ἐλευθέρου. Διὰ τῆς κοιλιακῆς ἐξετάσεως ἡ μή-
τρα ἐλευθέρη καθῶς καὶ οἱ ὄλοι τοῦ κόλπου. Ἐν
δέρμα τῆς κοιλίας ἐλευθέρον. Διὰ τῆς ἐπιπρου-
σιως ἀμβλύτης μόνον κατὰ τὸν ὄγκον, μὴ με-
ταβαλλομένη διὰ τῆς μετακινήσεως.

« Οὕτως ἐχούσης τῆς ἀσθενοῦς καὶ τῆς
διαγνώσεως ἡμῶν τιθείσης περὶ κύστεως τῆς
ὠσθήκης, προέβημεν εἰς τὴν ἐγχειρῆσιν γενομέ-
νην τῇ 17 Φεβρουαρίου. Μετὰ τὴν διάνοιξιν
τῆς κοιλίας ἐγένετο κατὰ δῆλον, ὅτι πρόκειται
περὶ κύστεως μεσεντερικῆς, περιεκαλυμμένης
ὑπὸ τοῦ ἐπιπλόου, ὅπερ παραμερίσαντες παρε-
κινήσαμεν τὴν κύστιν, ἐξ ἧς ἐξῆλθεν ὕγρον
ἐν εἶδει ἀσβεστοῦ πύλου, ἐνεργήσαντες δὲ
μηνουεῖδῃ τομῇ ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς κύστεως
καὶ ἀποφιλώσαντες αὐτὴν ἐξήρῶσαμεν, τὸ δ' ἐνα-
πομαίναν τραῦμα τοῦ μεσεντερίου συνερράψα-
μεν κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Lambert.

« Τὴν ἀποθεραπείαν ἡ ἀσθενῆς διέτριξε
καλῶς καὶ ἀπύρετος. ὡς δεικνύει ἡ παρουσια-
ζομένη ὑμῖν θερμομετρικὴ κλίμαξ, τὴν δὲ 20ην
ἡμέραν ἡ ἀσθενῆς ἐξήρατο τοῦ Νοσοκομείου
ἐλευθερῶς.

« Ἡ περίπτωσις ἡμῶν τυγχάνει ἐνδιαφέρου-
σα ὑπὸ πολλὰς ἐπιπτώσεις. Διότι αἱ κύστεις τοῦ
μεσεντερίου ἐν γένει εἰσὶ σπανιώταται. Ἐτι δὲ
σπανιώτεραι αἱ χηλοειδεῖς κύστεις, αἵτινες
μόλις ἀνέρχονται εἰς 20 καθ' ὄλην τὴν χει-

ρουργικὴν φιλολογίαν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει
δὲ φρονούμεν ὅτι εἶναι, ἡ πρώτη ἐγχειρηθεῖσα
περίπτωσις. Ἐπίσης δὲ ἡ ιστολογικὴ τῶν κύ-
στεων τούτων ὕρῃ τυγχάνει ἀνεπαρκῶς γνω-
στῆ, ἰδίως τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῶν χιτῶνος, οὗ
ὁ ἐνδοθηλιακὸς ἴστος τίθεται ἐν ἀμφιβολίᾳ.

« Λυποῦμαι ὅτι μετὰ τὴν ἐγχειρῆσιν
ἐναγκασθῆς ν' ἀπουσιάσω ἐκ Κων)πόλεως
ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, δὲν ἐπανεῦρον ἐν τῇ ἐπι-
στρεφῇ μου οὔτε τὴν κύστιν οὔτε τὸ ἐξ αὐτῆς
ἐκχυθὲν ὕγρον, ἄτινα εἶχον διαφυλάξει, σκοπῶν
νὰ κρουσιάσω ὑαῦν, ἀλλ' εἶχον ἐκκρυσθῆ ἐξ
ὀλιγοβάσας τῇ ἐπιτετραμμένης τὴν διαφύλαξιν
αὐτῶν ἀελοφῆς τοῦ ελέους, ἵνα οὕτως οἱ μὲν
χημικοὶ ποιεῶσιν εἰς τὴν χημικὴν τοῦ ἐκχυ-
θέντος ὕγρου ἐξέτασιν, οἱ δὲ περὶ τὴν ιστολο-
γίαν ἀπχολοῦμενοι πληρορροήσωσιν ἡμᾶς. ἔαν
ἀνεῦρον ἐνδοθηλιακὸν ἐν τῷ ἔσω τῆς κύστεως χι-
τῶνι.

« Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διάγνωσιν τῶν κύστεων
τοῦ μεσεντερίου σπανιώτατα ἐπιτυγχάνεται
αὐτῇ πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως, ὡς ἡμολογοῦσιν ἄ-
παντες οἱ γράψκντες περὶ τοῦ θέματος τούτου.
Ἡμεῖς ἡμολογοῦμεν ὅτι ἠπατήθημεν διαγνώ-
σαντες πρὸ τῆς χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως ὄγκον
τῆς ὠσθήκης.

« Ἐὰν δ' ἐλεπτολογήσωμεν ἐν τῷ τρόπῳ,
καθ' ὃν διεξηγάγομεν τὴν ἐγχειρήσιν, ἐποιήσα-

μεν ταῦτο, διότι, προκαιμένου περὶ μεσεντερι-
κῶν κύστεων, πολλοὶ τρόποι ἐπεμβάσεως συμ-
βουλεύοντα. Παρὰ τὴν ἀμεσον ἐξαιρέσιν, διὰ
λαπαροτομίας, ἣν ἐνηργήσαμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ
περιστατικῷ τὴν καὶ κινδυνωδέστεραν, συμβου-
λεύεται ἐπίσης ἡ ἀπλή παρακέντησις ἢ ἐκκε-
νωτικὴ τοῦ ὕγρου, ὡς καὶ ἡ σύρραψις τῆς κύ-
στεως ἐπὶ τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων, διάνοι-
ξις καὶ διασπύγγωσις. Κατὰ τὸν Fraenkel
τὸν συναγαγόντα ἐκ τῆς ὄλης ἱατρικῆς δέκx
μόνον περιστατικὰ κύστεων τοῦ μεσεντερίου,
τετράκις προέκειτο περὶ χηλώδων κύστεων,
τρὶς περὶ ὀρρωδῶν, δὲς περὶ κύστεων ὀδκτί-
δων καὶ ἀπᾶς περὶ αἱματοκύστεως. Ἐκ δὲ τῶν
ἐφαρμοσθειῶν μεθόδων θεραπείας, ὅτε ἐνηργή-
θη ἡ διὰ λαπαροτομίας ἐξαιρέσις ἐπὶ δέκx
περιστατικῶν ὑπῆρξαν τρεῖς θάνατοι, ὅπερ ἀ-
νολογεῖ πρὸς 30%. Ὅτε δὲ ἡ σύρραψις εἰς τὰ
κοιλιακὰ τοιχώματα, ἐπὶ πέντε περιστατικῶν
2 θάνατοι, ἐπὶ πρᾶκιντήσεως τριῶν 1 θάνα-
τος. Ὅτε ἡ λαπαροτομία ἀποκρίνει ἢ προτι-
ματέρα μέθοδος (Deutsche Zeitschrift für
Chirurgie).

« Τοιοῦτον, κύριοι, τὸ περιστατικὸν, ὅπερ ἐ-
θεώρησα ἀρκούντως ἐνδιαφέρον, ὅπως παρου-
σιασθῆ πρὸ τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς.»

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΓ'.

19 Μαρτίου 1898

ΓΙΡΟΘΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προη-
γουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. Ἰωάννου ἐπὶ τῆς οὐσίας τῶν
πρακτικῶν λαμβάνων τὸν λόγον διαβε-
βαιῶσι, ὅτι ἡ ἐπιδημία τοῦ τυφοειδοῦς πυ-
ρετοῦ ἐπανῆλθε πάλιν ἐν Ταταούλοις,
καίτοι ἐκαθαρίσθη ἡ δεξαμενί. Ὁ κ.
Κρίσπης ἱατρὸς ἐξασκῶν ἐν τῷ γείτονι
λόφῳ ὡς ἐπὶ πλεῖον, διεβεβαίωσε τὸν κ.
Ἰωάννου ὅτι κατὰ τὸ τέλος τῆς παρελ-
θούσης ἐβδομάδος ἀνεφάνησαν νέα κρού-
σματα τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ἀραιὰ μὲν
καὶ ἐλαφρὰ, ἀποδεικνύοντα ὅμως ἀσφα-
λῶς τὴν ὑπαρξιν τῆς νόσου.

Ὁ κ. Κελαϊδίτης ἀπορεῖ πῶς ὁ κ.
Ἰωάννου διαβεβαιῶσι νέα κρούσματα τί-
φου ἐκ μέρους τοῦ κ. Κρίσπη ἰδίως, ἀ-
φοῦ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ λέγοντος κατὰ τὸ
πᾶρελθὸν Σάββατον, ὅτι νέα κρούσματα
τυφοειδοῦς πυρετοῦ δὲν ὑπάρχουσιν ἐν
Ταταούλοις, ἐὰν δὲ ὑπάρχωσι ποῦ, ταῦτα
θεωρητέα ὡς ὑποτροπὴ τῶν παλαιῶν.

Ὁ κ. Ἰωάννου ἀπαντῶν λέγει, ὅτι
τὴν προτεραίαν ἀκριβῶς διεβεβαίωσεν αὐ-
τὸν ὁ κ. Κρίσπης ὅτι τρία ἢ τέσσαρα
κρούσματα νέα ὑπάρχουσιν ἐν Ταταού-
λοις, ἐξουσιοδοτῶν μάλιστα αὐτὸν νὰ
ἀνακοινώσῃ τοῦτο εἰς τὴν Β. Ἐπιτρο-

πάν. Όσον άφορᾷ τὴν αἰτιολογίαν τῆς νόσου, ζητητέα αὐτῆ μακρὰν τῆς δεξαμενῆς εἰς συνθήκας συζητηθείσας ἥδη ἐν τῷ Τμηματι.

Ὁ κ. Κελλυϊδίτης παραδέχεται ὡς αἰτιολογίαν τὰς ἐστίας τὰς γεννηθείσας ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος μύσματος. Τῆς αὐτῆς γνώμης ἐστὶ καὶ ὁ κ. Λύλωνιτης, ὅστις παραδέχεται ὡς αἰτίαν τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ οὐχὶ τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ τὰς ἐστίας καὶ ἐπεσκέψθη ἐν Ταταούλοις ἀσθενεῖς μᾶλλον ὑπὸ τὴν ιδιότητα ἰατροῦ δικαστοῦ πιστοποιούντος τὴν φήρδην μίγδην κατώκισιν τῶν ἀσθενῶν καὶ τὴν παραγωγὴν μολυσματικῶν ἐστιῶν.

Ὁ κ. Ἀπέρης φρονεῖ, ὅτι τὸ ὕδωρ εἶναι τὸ αἷτιον, καίτοι δὲν εὐρέθησαν μικρόβια, ἅτινα ἄλλως εὐκόλως ἐξαφανίζονται. Οἱ ἀπόματοι εἰσὶν ἐστία τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ὡς γνωστόν, οὕτω δὲ δικαιολογοῦνται τὰ κρούσματα τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, τὰ καὶ πέραν τῶν Ταταούλων ἐν αὐτῷ τῷ Σταυροδρομίῳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Κων/πόλεως ὑπάρχοντα.

Ὁ κ. Λιμαράκης φρονεῖ, ὅτι ἐν Ταταούλοις ἡ μορφή ἦτο ἐπιδημική, ἀλλαχοῦ δὲ κρούσματα σποραδικά. Όσον δ' ἀφορᾷ τὴν αἰτιολογίαν, ἐκτὸς τοῦ ὕδατος, καὶ τὸ ἔδαφος ἀπαντᾷται κατ'ἀλληλον πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ μολύσματος.

Μεθ' ὃ ὁ κ. Τράντας ποιεῖται ἀνακοίνωσιν ἀναφορικῶς τοῦ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει θέματος περὶ τοξικῆς ἀμβλυωπίας καὶ τοῦ ἀλκοολισμοῦ παρ' ἡμῖν ἔχοντος ὡς ἐξῆς :

« Παρατ. 1. Α. Π., ἐξ Ἡπείρου, 36 ἐτῶν, οἰνοπώλης. Ἀπὸ 20 ἐτῶν οἰνοπότης (1 1/2 ὀκ. οἴνου καὶ ἄλλα ποτὰ οἰνοπν.), ἀπὸ 3 ἐτῶν καὶ ρακοπότης (100 ἕως 200 δρ. καθ' ἑκάστην). Καπνιστῆς συνάμα. Φαίνεται ὅτι πρὸ 22 ἐτῶν εἶχεν ὑποστῆ διαλείποντας. Πρὸ πέντε ἐτῶν ἐπὶ 5 ἡμέρας ἱλιγγος, ἄμα ἀνηγέρετο. Ἀπὸ 6 μηνῶν βέδιαις δύσκολος, ἀπὸ 4 δὲ μηνῶν ἀμβλυωπία, ὥστε ἀδύνατος ἡ γραφή, ἠδυνάτει δὲ νὰ διακρίνη τοὺς ἀνθρώπους. Πρὸ 3 μηνῶν εἰσηλθεν εἰς τὸ ἔθ. Νοσοκομεῖον.

« Εἶναι σχεδὸν ἐντελῶς παράλυτος, λίαν νύξημένα τ' ἀνακλαστικὰ τοῦ γόνατος, ἀλγηδόνες τῶν κάτω ἀκρων, ἀϋπνία ἐπίμονος, ὄνειρα φρικτὰ, ἀντίληψις νοδὸς ἀμβλεῖται εἰς

μέγαν βαθμὸν, ναυτία πρωινή. Οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἥπατος. Ἡ ἀμβλυωπία ἦν τοιαύτη, ὥστε πρὸ ἐνὸς μέτρου ἠδυνάτει νὰ διακρίνη τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς. Θεραπεία. Ψυχρολουσία, στρυχνίνη, χλωριάλη, ὄπιον, θερμὰ λουτρά. Ἡ βελτίωσις λίαν βραδέεια, μετὰ δὲ 3 μῆνας ἡ κατάστασις εἶναι ἡ ἐξῆς. Ο. Δ. = 1/2. Ο. ἀρ. = 1/2. Ὀπτ. πεδ. περιφερικῶς καλόν. Σκότωμα κεντρικὸν σχετικὸν διὰ τε τὸ λευκὸν καὶ τὰ χρώματα διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου τὸ ἐξω ἡμιμόριον θηλῆς κατὰλευκον. Ὁφείλω νὰ σημειώσω χωρὶς νὰ ἐπιμείνω πολὺ ἐπὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἀρτηριδίῳ τινὶ πρὸς τὰ κάτω τῆς θηλῆς παρατηρῶ ὅτι τὰ τοιχώματά αὐτοῦ περιβάλλοντα ἐν μικρῇ ἀποστάσει ὑπὸ θήλης λευκῆς. Οὐδὲν κληρονομικὸν ἢ προσωπικόν. Οὐρα καλὰ.

« Παρατ. 2 — Κ. Ζ. ἐκ Γάνου 40 ἐτῶν οἰνοπώλης. Ἀπὸ 20 ἐτῶν ρακοπότης (μέχρι 100 δρ. ρακῆς καὶ cognac, οἴνου 1 ὀκ.). Καπνιστῆς λίαν μέτριος. Ἀπὸ μηνὸς ἐνόχλησάν τινα ἠσθάνθη ἐκ μέρους τῆς ὀράσεως, αἰσθητῶς ὅμως ἐπιτάθη ἡ ἀμβλυωπία ἀπὸ 6 μόνον ἡμερῶν. Ο. Δ. = 1/2. Ο. ἀρ. = 1/2. ὄξ. ὄρ. Ἀπὸ μίξ. 7δὸς δὲν ἔκαμε κατάχρησιν ποτῶν, ἀλλ' ἡ ἀμβλυωπία ὑφίστατο. Σκότωμα κεντρικὸν ἰδίᾳ διὰ χρώματα (πράσινον, ἐρυθρὸν, ἰσθες καὶ κυανοῦν). Ὁ ἀριττ. κατὰ τὴν πρὸς τὰ ὀπίσω πείσιν ἐπωδυνώτερος. Περιφ. ὀπτικὸν πεδῖον φυσικόν ἢ κηλὶς τοῦ Μαριόττου τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ εὐμεγεθεστέρα τοῦ δεξιοῦ. Θηλαὶ ὑπεριμιμαὶ καταφρονῶς. Ἀϋπνία. Τρόμος χειρῶν Ἡ βελτίωσις κατεφάνη ἄμα τῇ χορηγήσει τῆς στρυχνίνης ἐν ἐνέσεισι καὶ τοῦ ΙΚ ἐσωτερικῶς. Ἀξιοπαρατήρητον ὅτι τὸ ἐρυθρὸν οὐ μόνον ἐν κέντρῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν περιφέρειᾳ ἐγνωρίστον, πλὴν ἐν τῷ πρὸς ἐξέτασιν ἀντικείμενον εἶναι βαθὺ ἐρυθρὸν. Τὸ σκότωμα ἀρχεται ἀπὸ τοῦ κέντρου ἀκριβῶς μέχρι τῆς κηλίδος τοῦ Μαριόττου δηλ. ἀπὸ 0°—20°, εἶναι δὲ τόσῳ μᾶλλον σκοτεινόν, ὅσω προβαίνομεν πρὸς τὴν κηλίδα τοῦ Μαριόττου. Ἀλλὰ καὶ τὸ πράσινον καθ' ὅλον τὸ ὀπτικὸν πεδῖον περισταται ὡς λευκόν, σκοτεινότερον δὲ ἐν τῷ κεντρικῷ σκοτώματι. ὡς πρὸς τὸ κεντρικὸν σκότωμα παρατηρῶ ὅτι διὰ τοῦ ἀνοικτοχρόου ἐρυθροῦ ἀπὸ τοῦ 0°—7° γίνεταὶ βαθμιαίως σκοτεινότερον, ἀπὸ 7°—8 τὸ σκότος γίνεταὶ πυκνότερον, πέραν δὲ τούτου μέχρι τοῦ ἔσω ὄρου τῆς φυσικῆς θηλῆς γίνεταὶ καὶ πάλιν καθαρώτερον, ἕνα γίνη τέλειον ἐν τῇ

κηλίδι τοῦ Μαριόττου. Τὸ ἰσθες παντοῦ ὡς κυανοῦν. Σὺν τῷ χρόνῳ αἱ θηλαὶ γίνονται ἥττον ὑπεριμιμαὶ καὶ ἐν γένει καθαρώτεραι, διαφαίνεται καλῶς τὸ βοθρὸν τῆς θηλῆς καὶ τὸ ἠθμοειδὲς πέταλον, τὸ ἐξω τριτημόριον τῶν θηλῶν σὺν τῷ χρόνῳ γίνεταὶ μᾶλλον λευκὸν, ἐνφ τὸ ἔσω χεῖλος τῶν θηλῶν δυσόριστον ἔτι. Τὸ σκότωμα ἐξισταθὲν ἐκ νέου μετὰ τινὰς ἡμέρας καθέτως μὲν μόλις ἔχει διάμετρον 4 ἐκμ. ἐνφ τὸ πλάτος σχεδὸν 15 ἐκμ., ἀφοῦ πρὸς τὰ ἐξω μὲν ἐπιεκτείνεται μέχρι τοῦ 20°, πρὸς τὰ ἔσω δὲ μέχρι τῶν 10°. Διὰ τὸ λευκὸν ὡς ἐξῆς ἔχει τὸ σκότωμα, εἶναι βαθύτερον παρὰ τὴν κηλίδαν τοῦ Μαριόττου, ἥττοι βαθὺ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ὄπτ. πεδίου καὶ ἔτι ἀνοικτότερον ἀπὸ 3—6°. Μετὰ 15 ἡμερῶν θεραπειᾶν (στρυχνίνη, ΙΚ) ὁ ἀσθενὴς ἀνέκτησεν ὄρασιν (=1), ὑφίστανται ὅμως ἐλαφρὰ δυσχρωματοψία καὶ ἔχνη τοῦ σκότωματος, ἅτινα ἐξέλιπον ἐντελῶς μετὰ πάροδον ἐνὸς ἔτι μηνός.

« Παρατ. 3 — Ι. Χ. ἐξ Ἀρτάκης, ἐτῶν 41, οἰνοπώλης συφιλιδικὸς ἀπὸ ἔτους. Ρακοπότης ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Καπνιστῆς (20 σιγάρα δι' ἡμέρας). Ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς ἀπὸ 15 ἡμερῶν ἀμβλυωπικός. Ὁξ ὄρ. μόλις = 1/20. Λευκάζουσα ἡ ἐξω μοῖρα τῆς θηλῆς ἡ λοιπὴ περιφέρεια δυσόριστος. Σκότωμα ἀπόλυτον κεντρικόν. Τεμάχιον χάρτου (0μ 005) τετραγωνικὸν ἐν τῷ κέντρῳ καὶ περὶ αὐτὸ 0—3° ἀφανές, ἀπὸ 3—12° πρὸς τὰ ἐνδον, ἄνω καὶ κάτω ὡς φαῖον, πρὸς δὲ τὰ ἐξω, μέχρι τοῦ ἔσω ὄρου τῆς κηλίδος τοῦ Μ. φαϊότερον ἢ εἰς τὰς λοιπὰς διευθύνσεις, ἐν δὲ τῇ κηλίδι ἀόρατον μέχρι 20°. Ὁ δεξ. ὀφθ. ἔχει ὄξ. ὄρ. 1. Μόλις ὑπάρχει ἔχνη σκότωματος κεντρικοῦ ἐκδηλουμένου διὰ σχετικῆς ἐλαττώσεως τῆς λάμπειας τῶν ἀντικειμένων. Διαταραχὴ μεταχρωστικῆς καταφρονῆς ἀφοτέρωθεν μεταξὺ θηλῆς καὶ ὠχρῆς κηλίδος, μικραὶ πλάκες γυμναὶ μεταχρωστικῆς. Ὁ ἀσθενὴς σχετικῶς βλέπει καλλίτερον τὸ ἐσπέρας. Τὰ χρώματα ἐν τῷ κέντρῳ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ αἰσθάνεται ὡς μέλανα. Ἀϋπνία, ἔμετος πρωίνος, τρόμος χειρῶν, γλῶσσοσ ἀκάλυκτος, ὄνειροι τρομακτικοί, ὑπεραισθησις κάτω ἀκρων. Θεραπεία. ΙΚ καὶ ἐντριβαὶ Ηg καὶ στρυχνίνη μετὰ 2 μῆνας τελεία ἴασις. Μόλις αἰσθητὸν τὸ σκότωμα. Ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ νοσήματος μετὰ μεγίστην βελτίωσιν ὁ ἐν τῷ κέντρῳ τιθέμενος χάρτης ἐρχίνοτο ὡς ἕαν ἦτο κατάστικτος ἐκ μελανῶν σημείων,

« Παρατ. 4 — Σ. Μ. ἐκ Δίβρης, 23 μόλις ἐτῶν, ζαίμπορος, ἀπὸ μικροτάτης ἡλικίας ἤρξατο νὰ καταχρᾷται τῶν ποτῶν, οἴνου τε καὶ cognac καὶ τῶν τσιούτων. Ὀλίγον καπνίζει. Ἐνφ μέγιστο τοῦ δεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας ἔβλεπε καλῶς, ἡ ὄρασις ἤρξατο νὰ ἐξασθενῇ σοβαρῶς καὶ μετὰ βαθμιαίας ἀξήσεως, ἀπὸ δὲ τοῦ 15 ἔτους καὶ ἐντεῦθεν ὁ ἀσθενὴς οὐδέποτε ἠδυνήθη ν' ἀναγνώσῃ. Ἐννοεῖται ὅτι ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ πᾶν ἄλλο ἀνέμενε τῆς ἢ τὸν ἀλκοολισμόν, ἡ ὀφθαλμοσκοπικὴ δρῶς εἰκὼν μᾶς ἐξήγειρε τὴν ὑπόψιν καὶ μᾶς παρώτρυνε νὰ ἐρωτήσωμεν περὶ καταχρήσεων ἀλκοολικῶν καὶ μᾶθωμεν οὕτω τὸ ἐνδιαφέρον ἱστορικόν του. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἀσθενὴς οὐδέποτε σοβαρῶς ἐνοσηλιύθη. Πρὸς ἡμᾶς δὲ προτῆθη τὸ πρῶτον τῇ 15 Ἰανουαρίου ε. λ.

Ὁξέτης ὀράσεως — Διὰ τοῦ δεξιοῦ μόλις μετρεῖ τοὺς δακτύλους ἐν ἀποστάσει 2 1/2 μέτρων. Διὰ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ πρὸ 1 1/2 μ. μόνον, καὶ ὅπως περιφέρεται ἐλευθέρως ἀνὰ τὰς ὁδοὺς διότι τὸ περιφερικὸν ὀπτικὸν πεδῖον εἶναι ἐκτεταμένον. — Σκότωμα ἀπόλυτον ἐκτεινόμενον διὰ τὸ δεξιὸν ὀφθαλμὸν ἀπὸ 0—24° πρὸς τὰ ἐξω, καθέτως ἔχει ἔκτασιν 18°, διὰ δὲ τὸν ἀριστερὸν ἀπὸ 4° πρὸς τὰ ἐνδον μὲρὶ 22° πρὸς τὰ ἐξω. Τὸ σκότωμα διὰ τὸ λευκὸν εἶναι μικρόν τι στενωτέρον ἢ διὰ τῶν χρωμάτων.

Τὸ ὀπτικὸν πεδῖον σχεδὸν καλὸν διὰ τὸν δεξιὸν (ἔσω 60°, ἐξω 95°, ἄνω 45° καὶ κάτω 70° διὰ τὸ λευκὸν) διὰ τὸν ἀριστερὸν ὅμως εἶναι καταφρονῶς ἐστενωμένον

(ἔσω 35°, ἐξω 65°, ἄνω 38° καὶ κάτω 80° διὰ τὸ λευκὸν

• 20°	• 40°	• 20°	• 35°	• ἐρυθρὸν
• 30°	• 35°	• 25°	• 35°	• κυανοῦν
• 15°	• 30°	• 15°	• 15°	• [πράσινον]

τὸ κίτρινον παντοῦ φαίνεται ὡς λευκωπόν. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ἐξέτασιν ἀπαντα τὰ χρώματα ἦσαν ἀγνωρίστα τῷ ἀσθενεῖ.

« Οὐδὲν ἥττον ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ ὀφθαλμοσκοπικὴ εἰκὼν καὶ τῶν δύο ὀφθαλμῶν, ἥτις, σημειωτέον καὶ τὸδε, μόνη ἠγάγεν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀληθῆ διέγνωσιν. Αἱ θηλαὶ εἶναι κατὰλευκαὶ πρὸς τὸ ἐξω ἡμιμόριον, ἐνφ τὸ πρὸς τὸ ἐνδον εἶναι ἐντελῶς φυσιοφυγικόν. Ἡ τοιαύτη ἀντίθεσις οὐδέποτε παρόστη μοι οὕτω σαφῆς, ὡς παρὰ τῷ ἐν λόγῳ ἀσθενεῖ.

« Ἀξιοπαρατήρητον ὅτι σπανιώτατα ἀναφέρονται παραδείγματα τοξικῆς ἀμβλυωπίας

εν τοιαύτη ηλικία. Έν τινι στατιστικῇ ἀνα-
 λυούσῃ 30,000 ἀσθενεῖς, δὲν ἀναφέρεται οὐ
 δευτέρα περίπτωσις ἀλκοολικῆς ἀμβλυωπίας ἐν ἡ-
 λικίᾳ οὕτω τρυφερῇ, ὡς ἡ τοῦ ἀσθενοῦς μου—
 Ὁ ἀσθενὴς βλέπει τὴν νύκτα καλλίτερον. Αἰ-
 τιεῖται ὅτι βλέπει πρὸς ἀπὸ τοῦ συνενθύλευμα
 τριχῶν ἰδίᾳ κατὰ τὰς κινήσεις τῶν ὀφθαλμῶν.
 Ἡ πίεσις τοῦ βολβοῦ ἐπώδυνος καὶ δὴ κρι-
 στερόθεν.

Γενικά φαινόμενα — Ὑπνος τεταραγμένος
 μετ' ἀνέμων τρομακτικῶν· οἱ θρυγίονες μόνον
 ἐν ἰκτάσει δὲν εἶναι ἐπώδυνος κατὰ τὴν ἐν
 νυκτὶ κατάκλισην, ἐν πάσῃ ἄλλῃ στάσει ἀλ-
 γινοί· πόνοι αὐτῶν κατὰ τὰς κινήσεις καὶ
 δὴ τὰ σφυρὰ καὶ τοὺς μνηστῆρας καθιστάμενοι
 ἐπώδυνότεροι τῇ πίεσι. Ἡ ἠπικτικὴ χώρα ἐ-
 πώδυνος κατὰ τὴν πίεσιν ἢ καὶ αὐτομάτως·
 ἔστιν ὅτε. Δὲν φαίνεται τὸ ἥκρ ἐξογκωμένον
 Νευταί καὶ ἔμετοι πρωῖνοι ἀπὸ πολλοῦ (1—2
 ἐτῶν) συνήθεις τῇ ἀσθενείᾳ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ αἰ-
 ματεμίσεις. Ρυγάδες γλώττης. Διάρροιαι πε-
 ριοδικαὶ διακοῦνται ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα περι-
 που ὡς ἄλλως τε παρετηρήθησαν πρὸς τοὺς ἀλ-
 κολικῆς. Τοιαύτην παρετήρησιν καὶ παρὰ τι-
 νὶ ἀσθενεῖ ἐκ Σμύρνης πάσχοντι τοξικὴν ἀμ-
 βλυωπίαν ἀλκοολικὴν. Τὰ ἀντανεκλαστικὰ
 τοῦ γόνυτος κκλά. Αἱ γεννητήριοι ὄρμαι
 καταβεβλημένοι. Συχνὰ ρινικαὶ ἐπιστάξεις.
 ἀναρεξία. Ὡς βλέπει τις ὁ ἀλκοολισμὸς δὲν
 δύναται νὰ τεθῇ ὑπὸ ἀμφιβολίαν· ἐπικρατού-
 σι τὰ φαινόμενα ἐκ τοῦ νευρικοῦ συστήματος,
 ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τοῦ γαστρικοῦ οὐχὶ
 ἀσήμαντὰ εἶναι.

α Ἐχορηγήθη βρωμιούχον κάλιον ἐσωτερι-
 κῶς καὶ ἐνέσεις ἐπὶ τῶν κροτάφων διὰ στρυ-
 χίνης· ἡ δὲ βελτιώσις δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκδη-
 λωθῇ. Ἡ κατάσταση μετὰ μίαν ἐβδομάδα
 ἦν ἡ ἐξῆς. Ὅλα τὰ γενικὰ φαινόμενα ἐβελτιώ-
 θησαν, ἡ δὲ ὄρασις ἀνῆλθε διὰ τὸν δεξ. ὀφθ.
 εἰς 1/3, καὶ εἰς 1/10 μετὰ δυσκολίας, διὰ δὲ τὸ
 ἀριστερὸν εἰς 1/10 σχεδόν· ἠδύνατο ἡδὴ ν' ἀρι-
 θμηθῇ δακτύλου· ἐν ἀποστάσει πενταπλασίᾳ ἢ
 ὅτε τὸ πρῶτον προσῆλθεν εἰς ἐμέ. Διὰ δὲ τοῦ
 +4 ἠδύνατο ἡδὴ, καίτοι δυσκόλως, νὰ ἀνα-
 νίσκη τὰ κύρια ἄρθρα τῶν ἐρημερίδων. Διὰ
 τὸν θεράποντα ἡ βελτιώσις αὕτη ἦν αὐτὸ
 τοῦτο ἐκπληκτικῶς θαυμασιὰ, καίτοι ὁ ἀ-
 σθενὴς ὀλίγον σχετικῶς ἠσθάνετο τὴν βελτιώσιν,
 διότι, ὡς γνωστόν, οἱ ἀσθενεῖς τοῦ εἴδους· τοῦ-
 τος ἐπειδὴ βελτιώσιν ἐλευθέρως μετ' ἄλλην τὴν

κεντρικὴν τῶν ἀμβλυωπῶν, παραγνωρίζουσιν
 πολλάκις τὸ μέγεθος τῆς ἀμβλυωπίας τῆς
 ἐπερχομένης ἐκ τοῦ κεντρικοῦ σκοτώμα-
 τος. Συνήθως οἱ ἀσθεῖς οὕτοι, ὡς εὐνή-
 τον, καὶ τὴν διάνοιαν οὐκ ὀλίγον ἀμβλεῖ-
 αν ἔχουσιν. Δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθη νὰ πα-
 ρακολουθήσω περὶ τὴν τὸν πολυσήμαντον
 τοῦτον ἀσθενῆ· ἠθελον εἶσθαι μέγα τὸ ἐνδικ-
 φέρον, ἐὰν ἠθίλομεν μέθρη μέχρι τίνος σημείου
 ἢ βελτιώσις ἠθίλεν ἀνῆλθε. Ὅτι ὅμως εἶνε
 ἀναντίρρητον εἶνε ὅτι σπουδαία βελτιώσις τῆς
 κεντρικῆς ὄρασις καὶ τῆς περιφερικῆς ἔτι
 ἐπῆλθεν ἡδὴ κατὰ τὴν ἐρθήμερον θεραπείαν
 τοῦ Τὸ σκότωμα τοῦ δεξιῦ περιωρίσθη ἀπὸ
 3° πρὸς τὰ ἔξω ἔως 21°· ἡ περιφέρεια τοῦ σκοτώ-
 ματος ἦν μόνον σχετικῇ, ὅπερ σημαίνει ὅτι ὁ
 ἀσθενὴς ἠδύνατο ἔτι νὰ βελτιωθῇ. Τὸ σκότω-
 μα τοῦ ἀριστεροῦ περιωρίσθη ἀπὸ 0—20°.
 Τὸ σκότωμα διὰ τὸ ἐρυθρὸν μεγαλείτερον ἢ
 διὰ τὸ λευκόν. Ὁ ἀσθενὴς ἔλαβε τὴν συμβου-
 λὴν νὰ ἐξακολουθῇ λαμβάνων ἐσωτερικῶς ἰω-
 διοῦχα καὶ ν' ἀπέχη πρὸ παντὸς τῶν δηλη-
 τηριωδῶν ποτῶν. Ἐὰν ὁ ἀσθενὴς οὕτω πράξῃ,
 οὐ μόνον καὶ περαιτέρω βελτιώσις εἶναι πιθα-
 νωτάτη, ἀλλὰ τὸ καὶ σπουδαιότερον οὐδένα
 θὰ διατρέξῃ κίνδυνον νὰ ἀπολέσῃ τὴν περι-
 φερικὴν ὄρασιν. Οὕτω παρὰ τῇ ἀσθενείᾳ μας
 ἤρχισεν ἡδὴ καὶ τὸ περιφερικὸν μέρος τοῦ ὀπτι-
 κοῦ πεδ. νὰ καταστρέφεται καὶ τελεία δυσχρω-
 ματοψία καθ' ὅλον τὸ ὀπτικὸν πεδῖον εἶ-
 χεν ἡδὴ ἐγκαταστή ἐπὶ τοῦ δεξιῦ ὀφθαλ-
 μοῦ, ἀπόδειξις, ὅτι ἡ ἐπιθεργασία δὲν εἶχε
 περιορισθῇ ἐν τῇ δεξιᾷ τῇ προωρισμένῃ
 διὰ τὴν κεντρικὴν ὄρασιν. Ἡ ἐπιλοθῶσα βελ-
 τίωσις παρὰ τῇ ἀσθενείᾳ μας δεικνύει ὅτι οὐδέ-
 ποτε καὶ ἐν τῇ μᾶλλον προκεχωρημένῳ στα-
 δίῳ δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζωμεθα εἰς τὴν θι-
 ραπείαν τοῦ νοσήματος τούτου.

α Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ περιγράψω καὶ τὰς λοιπὰς
 παρατηρήσεις, ἅς ἐν διαστήματι δύο ἐτῶν
 εἶδον ἐν τῇ ἰδία μου πελατεῖᾳ καὶ ἐν
 τοῖς Ἐθν. Νοσοκομείοις, ἐν μὴ πλέον ἀποσῶ
 ὀχληρός, καίτοι ἐκάστη παρατήρησις παρου-
 σιάζει τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς, ἰδίᾳ ἐκ τῶν συλ-
 λεγισθῶν ἐν τῇ ἰδίῳ μου γραφείῳ, ὅπου ἔνα
 ἐξακριβώσω τὰ κατὰ τὸ νόσημα ὡς ἐκλυ-
 ρου· καὶ ἐπαιαληπτικῶς ἐθυσίασα. Μόνον οἱ
 ἀνυπερβύτες τριαύτας ἐξετάσεις δύνανται νὰ
 βεβαιώσωσι μετὰ πᾶν κόπον ἢ ἐξακριβώ-
 σις ἰδίᾳ τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου προσκτᾶται,

Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ἔσχον τὸ εὐτό-
 γημα νὰ παρακολουθήσω ἐννέα τοιαῦτα περι-
 στατικά ἐν τῇ ἰδίᾳ μου πελατεῖᾳ. Δὲν δύναμαι
 νὰ σῶς εἶπω ἀκριβῶς ὅποσα εἶδον ἐν τοῖς Ἐθν.
 Νοσοκομείοις, καθόσον αἱ στατιστικαὶ δὲν ἐξε-
 τυπώθησαν ἔτι ἀλλὰ καὶ ὁ ἐκεῖ ἀριθμὸς τῶν
 τοξικῶν ἀμβλυωπιῶν εἶναι περίπου ἴσος πρὸς
 τὰ τῆς ἰδίας πελατείας.

α Περιορίζομαι μόνον σημειῶν ὅ,τι ἰδίᾳ ἐπέτυρε
 τὴν προσοχὴν μου. Ἐν ἐνὶ περιστατικῇ βρυ-
 τάτῃ ἀλκοολικῆς ἀμβλυωπίας ἐκθέντι δὲ ἐν
 τοῖς Ἐθν. Νοσοκομείοις εἰς διάστημα δύο πε-
 ρίπου μηνῶν (ὁ ἀσθενὴς μόλις ἠδύνατο νὰ μετρή-
 τοὺς δακτύλους, ἐν διαστήματι ἐνὸς μέτρου ἐν
 ἀρχῇ) ἐξεπλάγημεν ἰδόντες ὀφθαλμοῦ τοῦ κερ-
 τίου τοιαύτην, εἴαν βλέπομεν εἰς τὰς ἰστίδας
 καὶ μάλιστα τὰ γλαυκώματα, ἀλλ' οὐδὲν
 ἀνεύρομεν τὸ δικαιολογοῦν τὴν διάγνωσιν τοῦ
 γλαυκώματος, οὐδὲν δὲ σημεῖον καταφθικῆς
 ἰστίδος, καίτοι πολὺ ἐπεμείναμεν μετὰ τοῦ
 ἐσωτερικοῦ ἰατροῦ κ. Ἰωαννίδου. Ἐνσταλλάξαν-
 τες ἀπαξ θεικὴν ἀτρ-πίνην, εἶδομεν μετὰ δύο
 ἡμέρας τὴν ὀφθαλμοῦ ἐκλιποῦσαν.

α Ἐξ ὅλων τῶν παρατηρήσεών μου μόνον ὁ
 παρουσιασθεὶς πρὸ ὑμῶν ἐν τινι προγενεστέρᾳ
 συνεδριάσει ἀσθενὴς ἦν καταχραστής μόνον τοῦ
 καπνοῦ, ἕτερός τις ἦν καπνιστῆς μᾶλλον ἢ πολυ-
 πότης, καίτοι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κρίνῃ τις
 ὅποθεν τῶν δύο τούτων στοιχείων ἦν τὸ μᾶλλον
 αὐτεργῆσαν εἰς τὴν ἐκρήξιν τῆς ἀμβλυωπίας· οἱ
 πλεῖστοι τῶν ἀσθενῶν ἦσαν ρακοπόται δεινοὶ
 καὶ τοῦ CIGARAS ἀδιάσπαστοι φίλοι, μόλις δὲ
 ἔπινον ὀλίγα σιγάρα καθ' ἐκάστην, ἐπαρουσία-
 ζον δὲ καὶ καταφανῆ γενικὰ φαινόμενα δηλη-
 τηρίασις ἀλκοολισμοῦ.

α Δύο τῶν ἀσθενῶν ἦσαν σύναμα καὶ συμ-
 φιλικοί· ἐν ταῖς περιπτώσει ταύταις, ἀν ὑ-
 πάρχη τι τὸ ἰδιάζον ἦτο τοῦτο, ὅτι τὸ σκό-
 τωμα διὰ τὰ χρώματα ἐξετέμετο καὶ πολὺ
 περιφερικῶς. ἀλλ' εἶδον καὶ τοιοῦτόν τι καὶ ἐκ
 καθαρῶς ἀλκοολικῆς. Ἄρα γὰρ ποῖα εἶναι ἡ
 μερὶς τῆς εὐθύνης, ἥτις ἐπιβαρύνει τὴν σύφι-
 λιν εἰς τοιαύτας περιπτώσεις; Τίτω νὰ παρα-
 δεχθῶ ὅτι, ὡς ἔχομεν τοξικὰς ἀμβλυωπίας ἐκ
 συνδυασμοῦ δύο αἰτιῶν, τοῦ ἀλκοὸλ καὶ τοῦ
 καπνοῦ, δύναμεθα νὰ ἔχωμεν τοιαύτας, καὶ
 ἐκ τῆς συγγένου ἐπιθερίας; τῆς συφιλίδος
 κατὰ μόναν ὁρῶσιν, ἢ ἐν κοινῇ μετὰ τῶν ἄλ-
 λων παραγωγῶν στοιχείων.

α Παρ' ἄλλῃ τι. ἵ, ὅστις ἀπὸ 20 ἐτῶν δὲν
 ἔπινη κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ὀλιγώτερον τῶν

150 ὄρ ρακίης ἡμερησίως, οὐ καὶ ὁ υἱὸς ὑπὲρ-
 ξεν ἀνάξιος τοῦ πατρὸς οἰνοπνευματιστῆς,
 συνέβαινε νὰ βλέπῃ ἐν ὄρα ὑπνοῦ ἀστραπὰς ὡ-
 στε ἐντρομοί· ἐξηγείροτο πολλάκις τῆς ν. κτῆς.
 Οὗτος ἐπαρουσίαζει καὶ τρεπασμοὺς τῶν κάτω
 ἄκρων ἐν κεντρῷ νυκτός, πλὴν τῆς γενικῆς ὑ-
 περευκισθησίας. — Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ἡ
 βροχῶδης τῆς αἰσθητικότητος. Ὅπως ἔδῃ τὰ
 στοιχεῖα τῆς κλίμακος, ὁ ἀλκοολικὸς ἀποφαινε-
 ται, ἀφοῦ ἐπὶ ἰκανὸν χρόνον τελευτήσῃ τὸν
 ὀφθαλμὸν τοῦ προσβλέπων τὴν ἀφθ. κλίμακα.
 Τιοῦτόν τι εὐρομεν πολλάκις παρὰ τοῖς πά-
 σχουσι συφιλιδικῆν χρομειδαμφιβλητροειδίτιδα
 παρ' οἷς ὅμως ἀνευρίσκει τις ἰκανὸν βαθμὸν ἡμε-
 ραλωπίας ἀντιθέτως πρὸς τοὺς πάσχοντας τὴν
 τοξικὴν ἀμβλυωπίαν.

α Πάντοτε ἡ ἀμβλυωπία ὑπὲρξεν διπλῆ καί-
 τοι ἐν ἐνίστῃ βαθμῇ. Ἐν ἐνὶ καὶ μόνῳ περι-
 στατικῇ ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς εἶχεν δξ. ὄρ. = 1,
 ἐνθ' ὁ κριστερός μόλις ἐμέτρει δακτύλους ἐν
 ἀποστάσει μέτρων τινῶν. Ὁ βροχῶδης τῆς ἀμ-
 βλυωπίας σχεδὸν πάντοτε ἦν ἴσων προκεχω-
 ρηκῶς· καὶ τότε καὶ μόνον οἱ ἀσθενεῖς ἠσθάνοντο
 τὴν ἀνάγκην, ὅπως προσφύγων εἰς τὸν ἰατρόν.
 Τὰ θεραπευτικὰ ἀποτελέσματα ὑπὲρξαν ἀρι-
 στα. Ἄπαντες ἰσθῆσαν, ὅτι ἠδυνήθησαν νὰ
 ἀκολουθήσωσιν τὴν θεραπείαν τῶν, καὶ οἱ πλεῖ-
 στοὶ ἠκολούθησαν. Αἱ ἐνέσεις τῆς στρυχνίνης,
 τὸ IK, αἱ βδέλλαι, ὁ ὑδρῶργυρος, ἡ ψυχρολου-
 σία, ἡ χλωριάλη καὶ τὸ ὀπιον ὑπὲρξαν
 τὰ μέσα, ὧν ἐποιήσαμην ἀποτελεσματικὴν
 χρῆσιν. Ἰπάρχουσιν οἱ φρονούντες ὅτι ἡ ἀπο-
 χὴ ἀπὸ τῶν δηλητηριωδῶν οὐσιῶν εἶναι τὸ
 ἴαμα τῆς νόσου. Δύναμαι νὰ διαβεβαιώσω ἐξ
 ἰδίας πείρας, ὅτι ἡ θεραπεία ἢ φαρμακευτικὴ
 ἔχει πλείστην τὴν ἐπιρροήν, ἰδίᾳ στηρίζομαι
 εἰς τὰς ἐν τῇ Νοσοκομείῳ περιπτώσεις, καθ'
 ἅς οἱ ἀσθενεῖς καίτοι κατ' ἀνάγκην δὲν
 ἐποιούντο χρῆσιν κἄν τῶν πνευματωδῶν
 ἐν τούτοις ἢ ἀμβλυωπία ἐξηκολούθει οὐσα
 μεγάλη, μέχρι οὐ ἢ φαρμακευτικὴ θεραπεία
 ἐπερχομένη ἐπέφερον ἀμεσον μεταβολήν.

Ἐνθυμοῦμαι ἀσθενῆ τοῦ κ. Μπαλλίτη, ἐν
 οὗτος ἐπὶ ἰκανὸν διάστημα ἐθεράπευεν ἐν τῷ ἰδίῳ
 τμήματι καὶ εἰς ὃν ἦν ἀπηγορευμένη ἢ χρῆσις
 τῶν ποτῶν χωρὶς ὅμως κατ' οὐδὲν ὁ ἀσθενὴς
 νὰ ἀφίληθῃ ὡς πρὸς τὴν ὄρασιν. Μόλις δὲ ὑπε-
 βάλομεν αὐτὸν εἰς ἰδίαν θεραπείαν, δὲν πα-
 ρῆλθεν ἐβδομάς καὶ ὁ ἀσθενὴς ἤρχισεν νὰ ἀναγι-
 νώσκῃ ἐκκλησιαστικὸν τι βιβλίον, ὅπερ ἦτο ὁ
 ἀχώριστος σύντροφος τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τοῦ

όποιου ο άναγνώστης ήν άπραγηόρητος, διότι έστερεότο από τινος. Έν τή άρχή ιδία της Ορατικίας ή βελτιώσις βλίνει καθ' έλμματα από ήμέρας εις ήμέραν πολλάκις ή άσθενής κερδίζει μίαν ή και πλείονας σειράς της όφθ. κλυακος βραδυτέρη είναι σχετικώς ή έν τή τέλει έξλειψις του σχετικού σκοτώματος. Η επίδρασις λοιπόν της Ορατικίας είναι άναμφισβήτητος. Δέν πρόκειται δέ περί νοσήματος άδικόρου, καθόσον ή κεντρική όρασις, ή πολυμυοτέρα, δύναται διά κα τός να άπολεσθ ή χωρίς ά είμια βέβαιον ότι ή περιφερική τουλάχιστον δύναται να μείνη άθικτος. Όσοδήποτε σπανία και έ είναι ή τοιαύτη περίπτωση, είναι όμως δυνατή, άποδείξις ιδία ή εκ Δίβρη; άσθενής, ού και ή περιφερική όρασις ού μικρόν είχε πάθει. Η έφηβική ηλικία και ή παιδική δέν παρέχουσι τελείαν άνοσίαν ως προς την τοξικήν άμβλυωπίαν, ως τείνουσιν άποδείξουν αι στατιστικά του Mecker και . . . Είδαμεν δ' εις των άσθενών μας από του 15 έτους της ηλικίας ήν ούτως άμβλυωπικός, ώστε δέν ήδύνατο να άναγινώσκη τούς συνήθεις χαρκατζερας των βιβλίων.

α Ως προς τή κεντρικόν σκότωμα έξιοπαρηγόρητος ήτο άσθενής τις, ο όποιος έφερε κυρίως ειπείν δύο σκοτώματα, έν τή έχον ως κέντρον τή σημείον της προσβλέψιως (point de fixation) και έτερον τή κηλίδος του Mariote ήτις, κυρίως ειπείν, ήν λίαν άπεπιυγμένη. Τα δύο ταύτα σκοτώματα αύξόμενα προσήγγισαν τέλος ούτως, ώστε συνεγωνίσθησαν εις έ. Εύχαρίστως είδον ότι εκ των συγγραφείων των έγκυψάντων εις την μελέτην του νοσήματος τούτου ο GROENOW παρετήρησεν άκριβώς την αύτην διάταξιν του κεντρικού σκοτώματος. Είπε όμως υπερβολική ή δοξασια αύτου, ότι ή στένωσις του περιφερικού πεδίου άποδεικνύει, ότι δέν πρόκειται περί τοξικής άμβλυωπίας, διότι δηθεν ή τοιαύτη στένωσις ούδέποτε άπκντξ εις την τοξικήν άμβλυωπίαν. Τό έμδν παράδειγμα του άλκοολικού του από 15 έτων είναι κατηγορηματικόν ένφ ή έτερος των όφθαλμών έχει φυσιολογικώς τή περιφερικά όρια του όπτικου πεδίου, ο αντίστοιχος δ και πλείον παθών έχει όπτικόν πεδίου καταφανώς έστενωμένον. Δέν δύναμεθα να υποθέσωμεν, ότι έκαστος των όφθαλμών έχει ιδίαν πάθεισιν, μόνον διότι διαφέρουσι τα όπτικά πεδία. Είναι όμως βέβαιον, ότι ή τοιαύτη στένωσις του όπτικού πεδίου είναι λίαν σπανία και ήμεεις εις ούδέν άλλο περιστα-

τικόν την άνεύρομεν. Έν καιρή χειμῶνος τή πλείστη περιστατικῶς, όποτε και ή πολυποσία αύξάνουσιν, άλλ' ο περιορισμός έν περιορισμένη άτυοσπρίαξ ή καιρή χειμῶνος βεβαιωσυντέλιτ. Ήξηρατηρητος είναι και ή δικ της προτιέσιω; του βολβου εύκισθητικ του όφθαλμου, ήτις είναι μίξων έν τή όφθαλμω τή μάλλον παθόντι. Η παρατήρησις αύτη άποδεικνύει ότι ή έξίωσις του HOCK, ότι τή σύμπτωμα τούτου δέν άπκντξ εις τή τοξική άμβλυωπία είναι υπερβολική.

α Δι κλινικῶν παρατηρήσεων. έφ' των ένδιέτριψκ, με άπεμάκρυναν κατά τι του κυρίου θέματος μου της παρ' ήμιν δηλ. ύπαρξίως του άλκοολισμού. Έπί του σημείου τούτου έπιτρέψτε μοι να προσθέσω λίξις τινάς, πριν ή πέραν τον λόγον. Είπον ήδη έν άλλη συνεδρία, ότι τή κάλλιστα των όφθαλμ. συγγραμμάτων άπορρίνεται, ότι έν 'Ανατολή ή τοξική άμβλυωπία είναι σπανιωτάτη, καθόσον εικάζουσιν ότι έν 'Ανατολή ή κατάχρησις των ποτών είναι σικρά, έπειδή δέ παρ' ήμιν τή κάπνισμα είναι λίαν άνεπτυγμένον, άνδρες σοφοί έξήγαγον τή συμπέρασμα ότι δέν είναι ή νικουσιανή εις ούς δέον να άποδοθ ή συνήθως παρατηρουμένη τοξική άμβλυωπία, άλλά τή οίκοπνεύματα, έν οι νικουσιανόται κατά τή μάλλον και ήττον ποιοῦνται κατάχρησιν τήν κάπνδν δέ θεωροῦσιν ως έπικουρικόν αίτιον διά της καθόλου έξασθενητικῆς δράσεως του έπί του οργανισμού. Έν 'Ισπανία έπίσης εῦρον ότι ή τοξική άμβλυωπία είναι σπανία, κρίται ή κάπνοποσία είναι ή μέγιστα άνεπτυγμένη, ούτως ώστε έν 'Ισπανία κάπνίζουσιν και έν τή μέση του φαγητού, ένφ είναι λίαν έγκρατείς ως προς τή οίκοπνευματώδη.

α Ότι ο κάπνδς δύναται να προκλήση την τοξικήν άμβλυωπίαν, μοι φαίνεται ότι είναι άναγνώρητος άπόδειξις ο άσθενής μας. Ότι όμως ή τοξική άμβλυωπία άσυγκρίτη τή λόγω έν τοίς πλείστοις όφείλεται εις τή οίκοπνεύματα, τούτο έγένετο παραδεκτόν παρά των σημαντικωτέρων όφθαλμολόγων. Και να μη περιορισθ εις τούς έν Γαλλία, αθα άναφέρω εκ των Γερμανών τούς ειδικώς έπί του ζητήματος τούτου έγκύψαντας Samelson και Uthof, έν ο πρώτος άρνεύται και αύτην την ύπαρξιν της καθαρῆς εκ νικουσιανῆς άμβλυωπίας, ο δέ δεύτερος θεωρεῖ αύτην λίαν σπανία. Και όμως ο' διαπραπέττατοι οὔτοι κλινικοί άσκοῦσιν έν Γερμανία, οὔδεις δέ ύπάρχει λό-

γος να πιστεύωμεν ότι έν Βιέννη άλλως έχουσι τή πράγματα. Δύναται τις προκειμένου περί πασχόντων εκ τοξικής άμβλυωπίας να άποδώση τήν κατὰ τή ιδία δοξασιαν, ότι μὲν εις τήν κάπνδν, ότι δέ εις τή οίκοπνεύματα, διότι συγχρόνως οι άσθενείς ποιοῦνται κατάχρησιν και του μὲν και του δέ. Δέν πρέπει όμως να παραδεχθώμεν ως καθαρῶς εκ νικουσιανῆς τοξικῆς άμβλυωπίας άλλας παρά τή περιπτώσεις, καθ' ας οι πάσχοντες δέν ποιοῦνται χρῆσιν των οίκοπνευματωδών. Τοιαῦτα δέ περιπτώσεις πιστεύω ότι οὔδαμῶ τή γῆς θα άριθμῶνται κατά εκατοντάδας.

α' Αλλ' είναι έσέρωθεν βέβαιον, ότι παρ' ήμιν ή τοξική άμβλυωπία είναι σπανιωτάτη. Η άπάντησις είναι πρόχειρος, μεθ' οσα έξέθηκα. Αφού έν τή ιδιωτικῆ μου πελατεία άνεῦρον σχεδόν δέκα περιπτώσεις τοξικῆς άμβλυωπίας έν διαστήματι δύο έτων, άποδεικνύεται ότι ή φαιερά αύτη μάλιστα ούχι μόνον δέν είναι σπανιωτάτη παρ' ήμιν, άλλά γεννώσις έρριζοβόλησι και παρ' ήμιν και τείνει να έξισωθ ή κατὰ την διάδοσιν προς την έν ευρωπαϊκῆς μεγαλουπόλεσιν. Όντως ή αναλογία της τοξικῆς άμβλυωπίας είναι 4 έπί τοίς χιλίοις όφθαλμωσι έν τοίς μεγάλοις όφθαλμολογικοίς κέντροις της Ευρώπης. Δέν έχω την έξίωσιν να όρίσω πόσον έπί τοίς χιλίοις άπαντξ παρ' ήμιν, καθόσον ή στατιστική μου είναι είσέτι λίαν μικρά, πλην ο αριθμδς των τεξ. άμβλυωπιδν, ας είδον και θηράπευσα είναι τοιοῦτος, ώστε δέν έπιτρέπεται να άποδοθ εις τυχαίαν σύμπτωσιν. Έξάγω λοιπόν τή συμπέρασμα ότι παρ' ήμιν ο άλκοολισμδς δέν είναι μόνον γνωστός εκ των έθλων των πολιτικῶν έφημερίδων άλλ' άπέβη κοινωνική μάλιστα εκ των δεινοτάτων και εκ

των ούκ άλλων διαδεδομένων. Φοβοῦμαι δ' ότι τή κακόν θα βαλνη έσσει αύξανόμενον, καθόσον και παρ' ήμιν τή άμυλιώδη ευρωπαϊκῶ οίκοπνεύματα καταλαμβάνουσιν έπί μάλλον και μάλλον τή έδαφος της οίκοπνευματοποσίας παρ' ήμιν. εκ των παρατηρήσεών μου έξήγαγον την άσφαλή έντύπωσιν, ότι οι πλείστοι των άσθενών ποιοῦνται κατάχρησιν του φθοροποιου ευρωπαϊκου COGNAC και της ρακῆς ούχι της γνωστῆς παρ' ήμιν της έξ άποστάγματος των στεμφυλδν προερχομένης, άλλά της έξ άμυλωδων οίκοπνευματωδων ευρωπαϊκῆς προελεύσεως μετασκευαζομένης.

α Τοιαῦτα τή κατὰ τήν άλκοολισμδν υπό όφθαλμολογικήν έποψιν, άνκισουόντα, ως βλέπετε, την κρατούσαν γνώμην παρά τοίς Ευρωπαίοις περί της έγκρατείας του τόπου μας, γνώμην, την όποιαν οι πλείστοι έναβρονόμηθα να άσπαζώμεθα και να αναφέρωμεν γηθοσύνας και ή όποια θα ήύχόμεν να ήτο αληθής.— Υπολείπεται να γνωρίσωμεν όποιος και όπόσος ο άλκοολισμδς παρ' ήμιν από των λοιπών εκδηλώσεων αύτου έπί του άνθρωπίνου οργανισμού, εκδηλώσεων, περί ας οικειότερον έχουσι μάλιστα οι παρ' ήμιν νευρολόγοι και παθολόγοι έν γένει. Τό κατ' έμέ φρονῶ, ότι ή Βιολογική έπιτροπή άσχολουμένη διά της συναγωγῆς των μελδν, όπως καταδείξη όποίος τις είναι ο παρ' ήμιν άλκοολισμδς, ού μόνον σύμβάλλει εις την παγκόσμιον Γεωγραφίαν του άλκοολισμού, άλλά και σπουδαίαν παρασχίεται εκδούλευσιν τή τε Ιατρική του τόπου μας και τή κοινωνική καθόλου, του ζητήματος έχοντος χαρκατζερα έξόχως κοινωνιολογικόν.

Μετά ταῦτα ο κ. Πρόεδρος λύει την συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΑ'.
26 Μαρτίου 1897

ΓΙΦΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Ο Γραμματεὺς άναγινώσκει τή πρακτικά, άτινα και έπικυροῦνται μετά τινας τροπισμοίσεις.

Έπί της περι άλκοολικῆς άμβλυωπίας πραγματείας του κ. Τράντα λαμβάνει τόν λόγον ο κ. Γαβριηλίδης και δηλοῖ ότι είσέτι δέν τῶ έδόθη εύκαιρία να ιδη έν-

ταῦθα περίπτωσιν τοξικῆς άμβλυωπίας.

Απέρις — Φρονῶ ότι πρέπει να εκλεγῆ έπιτροπή ειδική σκοποῦσα την έξέτασιν του σπουδαίου τούτου ζητήματος, τῆς παρ' ήμιν δηλ. ύπαρξίως του άλκοολισμού και τῆς δηλητηριάσεως διά κάπνου. Η έπιτροπή θα ήδύνατο να συλ-

λέξη πανταχόθεν πληροφωρίας και έξω τής Βιολογικής Επιτροπής, ως παρά τών διαφόρων Νοσοκομείων τής πρωτεύουσας.

Ιωάννου - Νομίζω ότι πρώτον δέον ν' αναμείνωμεν τας έκ τών μελῶν τής Β. Επιτροπής γεννησομένας ανακοινώσεις, ιδίως ὅσον ἀφορᾷ τόν ἀλκοολισμόν.

Τράντας - Ὑπομνήσκω ὅτι ἦδη και ὁ Millingen ἔχει ανακοινώσει, ὅτι ἡ ἀμβλωπία ἢ τοξικὴ ἀπαντᾷ παρά τοῖς ξένοις, τοῖς ἐν Κων/πόλει παρεπιδημοῦσιν, ἐνῶ παρά τοῖς τούρκοις οὐδέποτε παρετήρησε τὸ νόσημα, ἀποδώσας τοῦτο εἰς τὴν σχετικὴν ἐγκράτειαν τῶν τούρκων ὡς πρὸς τὰ οἶνοπνευματώδη. Ἡ πεῖρά μου μὲ ἐβεβαίωσεν ἐτέρωθεν, ὅτι και παρά τοῖς ὁμογενέσι τὸ νόσημα εἶναι ἀρκοῖντως διαδεδομένον. Ὑποστηρίζω δὲ, ὅτι τὰ μέλη τής Β. Επιτροπής δύνανται καθ' ἑαυτὰ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν γνῶσιν τής καταστάσεως τοῦ ἀλκοολισμοῦ.

Αὐλωνίτης - Φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ

διορισθῆ ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐξ ἐδικῶν, εἰς οὓς νὰ ὑποβάλλωνται αἱ διάφοροι περιπτώσεις, και ἰδίᾳ ἵνα γίνηται ἡ δέουσα ὀφθαλμοσκοπικὴ ἐξέτασις.

Ιωάννου - Καλὸν ἦθελεν εἶσθαι νὰ ποραχωρηθῆ τὸ δικαίωμα και εἰς τὰ μὴ μέλη, ὅπως μετᾶσχωσι τής περὶ ἀλκοολισμοῦ συζητήσεως. Πρὸς τοῦτο δύνανται νὰ κληθῶσιν οἱ βουλόμενοι διὰ ἀγγελίας ἐν τῷ πολιτικῷ τύπῳ.

Ὁ κ. Γαβριηλίδης ἐρωτᾷ τὸν κ. Τράνταν, ἀν οἱ ἀσθενεῖς προήρχοντο ἐκ Κων/πόλεως ἢ ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν τής Τουρκίας.

Τράντας - Οἱ πλείστοι προήρχοντο ἐκ Κων/πόλεως και τῶν πέριξ. Ἰδίᾳ παρετήρηθη παρά τοῖς πωληταῖς οἶνοπνευματωδῶν. Ἀπαντες ἐπαθον τὸν ἀλκοολισμόν ἐν Κων/πόλει διαμένοντες. Ὑποστηρίζω δὲ τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ιωάννου.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Ιωάννου ἐπιψηφίζεται, ἡ δὲ τοῦ κ. Ἀπέρη ἀναβάλλεται διὰ τὸ μέλλον.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΕ'.

2 Ἀπριλίου 1897

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Ὁ κ. Τράντας παρουσιάζει ἀσθενῆ πεντηκοντούνητον περίπου τὴν ἡλικίαν φέροντα χοροειδοαμφιβλυστροειδίτιδα συφιλιδικὴν μετ' ἀλλοιώσεων κατὰ τὴν χώραν τής ὠχρᾶς κηλίδος. Ὁ ἀσθενὴς τυφλὸς κατ' ἀρχὰς ἐβεβαίωθη ἀρκοῖντως, ὥστε νὰ δύναται νὰ βαδίξῃ, δι' ἐφαρμογῆς ἐντόνου ἀντισυφιλιδικῆς θεραπείας. Τὰ ἐξῆς σημεῖα εὕρισκε ἀξιοπαρατήρητα ἐν τῇ παρατηρήσει ταύτῃ.

1ον. Τὸ πρόσωρον τής ἀναπτύξεως τής συφιλιδικῆς παθήσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὅντως ὁ ἀσθενὴς ἔνα περίπου μῆνα μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἔλακος, ὅπερ ἐθεραπεύετο ἐν τῇ χειρουργικῇ κλινικῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ Νοσοκομείου, παρουσιάσθη ἐκ νέου τυφλὸς ἢ ὀφθαλμοσκοπικὴ ἐξέτασις ἀπέδειξε ἀλλοιώσεις τοῦ βυθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ συνισταμένας πρὸ πάντων

ἐκ μᾶς χοροειδοαμφιβλυστροειδίτιδος μετὰ συμμετοχῆς ὑπερβολικῆς τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, οὗ ἡ θηλὰ προεξείχε λόγω τής φλεγμονῆς. Ἐν τινι δὲ μοίρᾳ τοῦ χοροειδοῦς ὑπῆρχον δ' ἀσπαρτοὶ λευκαὶ πλάκες. Τὴν πρόωρον ταύτην και σπανίαν ἀνάπτυξιν ἀποδίδει τὸ μὲν εἰς τὸ ὅτι προσεβλήθη ὑπὸ τής νόσου κατὰ προδεδουκυῖαν ἡλικίαν, τὸ δὲ εἰς τὸ ὅτι ὁ ἀσθενὴς ἦν καταχραστὴς τῶν οἶνοπνευματωδῶν.

2ον. Ἐν δευτέρῳ ὑποτροπιάσει τής ἀμφιβλυστροειδίτιδος παρουσίαζεν ἡ ὀφθαλμοσκοπικὴ εἰκὼν ἀλλοιώσεις ἐνδιαφερούσας πρὸ παντός ἐν τῇ χώρᾳ τής ὠχρᾶς κηλίδος. Ὀνομαστὶ διακρίνει τις τρεῖς μικρὰς μάλλον ἢ ἥττον λευκὰς κηλίδας στρογγύλας, καλῶς περιγεγραμμένας και ἐχούσας διάμετρον τριῶν ἢ τεσσάρων χι-

λιοστομέτρων. Αἱ κηλίδες αὗται ἠρμνεύοντο ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου δι' ἀναλόγων σκοτωμάτων κεντρικῶν. Ἀνάλογοι κηλίδες λευκῶφαιοι φέρουσαι χροιάν οἶαν ἐπιφέρει σταγὼν ὕδατος ἢ ἐλαίου ἐπιχειομένη ἐπὶ τεμαχίου σιγαροχάρτου ὑπῆρχον πέραν τής ὠχρᾶς κηλίδος πρὸς τὰ έξω ἔχουσαι ἰδίως σχέσιν πρὸς τὰς διακλαδύσεις τῶν ἀγγείδων. Πρὸς τούτοις ἐβλεπέ τις και μίαν κηλίδα αἱμορραγικὴν ἔχουσαν διάμετρον διλέπτου. Αἱ ἐπιπλοκαὶ αὗται δὲν εἶναι συνήθεις. Οὕτως ὁ Πανᾶς, πλὴν τοῦ ὅτι τὴν ἐπιπλοκὴν ταύτην χαρακτηρίζει ὡς σπανιωτάτην, ἐκφέρει συγχρόνως και τὴν ὑποψίαν μὴ αἱ ἀλλοιώσεις αὗται ὀφείλωνται εἰς νεφρίτιδας ἐπιπλεκούσας τὴν νόσον, τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο κατὰ τὸν Πανᾶ εἶναι ἀμφισβητήσιμον. Ἡμεῖς ἐξετάσαντες τὰ οὖρα ἐπιμελῶς δι' ἀποστολῆς πρὸς τὸν κ. Ἀπέρην δὲν ἀνεύρομεν οὐδὲν τὸ παθολογικόν ὥστε δικαιούμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ περίπτωσις ἡμῶν εἶναι θετικὴ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τής ὑπάρξεως τῶν ἀλλοιώσεων τής ὠχρᾶς κηλίδος. Αἱμορραγίας ἐπιπλεκούσας τὴν συφιλιδικὴν ἀμφιβλυστροχοροειδίτιδα ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσω και ἐν τρισὶν ἄλλοις περιστατικαῖς, ὅπου ἡ ἐξέτασις τῶν οὔρων οὐδὲν ἀπεκάλυψε.

Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος ἐρωτᾷ, ἐὰν τὰ ἀγγεῖα ἐπασχον και ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἀτροφίας φαιᾶς ἢ λευκῆς.

Ὁ κ. Τράντας ἀπαντᾷ, ὅτι ἐκ τής ὑπάρξεως τῶν αἱμορραγιῶν και τής συσχετίσεως τῶν ἐξιδρωμάτων μετὰ τῶν ἀγγείων ἐξάγεται, ὅτι τὰ ἀγγεῖα μετεῖχον τής φλεγμονῆς. Ὅσον ἀφορᾷ διὰ τὴν ἀτροφίαν, παρατηρεῖ ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἀτροφίας τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, ἀλλὰ περὶ πλακῶν ἀτροφικῶν προερχομένων ἐξ ἐξιδρωμάτων τοῦ χοροειδοῦς.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλει τὸν θάνατον τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου κ. **Α. Ἀναγνωστάκη** και λυεὶ τὴν συνεδρίαν εἰς ἐνδειξιν πένθους ἐπὶ 5 λεπτά

Ἐν τῇ ἐπαναλήψει αὐτῆς ὁ κ. **Γαβριηλίδης** παρουσιάζει σωλῆνας καλλιεργείας τοῦ μικροβίου τοῦ Eberth και ἀκολούθως ἀναγινώσκει ἀνακοινώσιν περὶ ὀρροδιαγνωστικῆς τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ἔχουσαν ὡς ἐξῆς :

Κύριοι,

« Πρὶν ἢ οὐκ εἴπω περὶ τίνος πρόκειται. Ὁ κ. οὐκ παρακαλέσω νὰ ἐξετάτηται μικροσκοπικῶς τὸ περιεχόμενον τῶν δύο τούτων δοκιμαστικῶν σωλῆνων ὡς βλέπετε, ὁ μὲν πρῶτος ἔχει χροῶμα λευκῶν, εἶνε θολός, δὲν ἔχει ἔζημα, συνταρασσόμενος δὲ δεικνύει κύματα ἢ νέφη λευκά, ὁ δὲ δεύτερος ἔχει χροῶμα ζυμοῦ, εἶνε διαρκής, ἔχει ἔζημα, συνταρασσόμενος δὲ δεικνύει πολλὰ πῆγματα (grains) »

« Ἐκ τῶν σωλῆνων τούτων ὁ μὲν πρῶτος ἐμπιρεύει ζυμὸν πεπτονοποιηθέντα, ἐνθὺ ἐκαλλιεργήθη τὸ μικροβίον τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ. Ὁ δὲ δεύτερος ἐμπιρεύει μὲν τὸν αὐτὸν ζυμὸν μετὰ καλλιεργίας τοῦ αὐτοῦ μικροβίου, ἀλλὰ σὺν τούτοις και ὄρρον τοῦ αἵματος ἀσθενοῦς πάσχοντος ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ. Ἡ προσθήκη λοιπὸν τοῦ ὄρου τούτου εἶνε ἡ αἰτία τής διαρκείας, ἥτις ὑπάρχει μετὰ τῶν δύο σωλῆνων ἥτοι τὸ διαρκές και ἡ πληθὺς τῶν πηγμάτων, ἅτινα ἀποτελοῦνται ἐκ τής συγκολλησεως (agglutination) τῶν μικροβίων τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ. Ἡ δὲ συγκόλλησις αὕτη προέρχεται ἐκ τής προσθήκης τοῦ ὄρου τυφιδίου ἐντὸς τοῦ σωλῆνος. »

« Ἡ συγκολλητικὴ αὕτη ἰδιότης τοῦ ὄρου τοῦ τυφιδίου ἀνεκνήνωθη ὡς μέσον διαγνώσεως τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ὑπὸ τοῦ Widal (Société Médicale des Hopitaux de Paris 26 Juin 1896) ὑπὸ τὸ ὄνομα ὀρροδιαγνωστικῆς τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ. »

« Διὰ τῶν σωλῆνων τούτων κκιταρκεῖται, ὅτι προσέθημεν εἰς τὴν δεικνύσιν τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ διὰ τής μεθόδου τοῦ Widal. Ἐπρόκειτο δὲ περὶ πυρέσσοντος εἰληθόντος εἰς τὸ Γαλλικὸν νοσοκομεῖον τοῦ Τξειμ ου και πρὸς τῷ ὁποίῳ ἡ πορὶς ἐπεκύρωσε τὴν ὀρροδιαγνωσὴν μ.κ. Ἐκτὸς τοῦ περιστατικοῦ τούτου μετεχειρήσθημεν τὴν αὐτὴν μέθοδον ἐπὶ δύο ἑτέρων ἀσθιῶν πρὸ οἷς ὁ ἱκτρός τοῦ νοσοκομείου κ. Νέλις εἶχεν ἤδη διαγνώσει τυφοειδοῦς πυρετοῦ και ἐπ' ἐμπιρτέρων τούτων ἡ ὀρροδιαγνωσις ὑπέδειξε θετικὴν. »

« Δὲν θέλω, κύριοι, νὰ σῶς ἐκθέσω τὴν φιλο-
λογίαν τῆς ὁροδιαγνώσεως, τὴν φύσιν καὶ τὰς
ιδιότητες τῆς συγκολλητικῆς ταύτης οὐσίας ἢ
δυσάμεως, τὰς θεωρητικὰς ἐξηγήσεις τοῦ φαι-
νομένου, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ ἐκθέσω ἀπλῶς καὶ μόνον
τὸ τεχνικὸν μέρος τῆς ἐν λόγῳ μεθόδου· διότι
ἐὰν προκτικῶς θέλετε νὰ ἐπιβεβαιώθητε ἐκ τῆς
μεθόδου ταύτης, εἶνε ἐπάναγκες νὰ γνωρίζετε
καὶ πῶς θὰ χρησιμοποιήσετε αὐτήν, ἥτις ἄλλως
τε εἶνε ἀρετὰ εὐκόλος, πρακτικῆ, πρασιτῆ
διὰ πάντα ἱατρὸν καὶ δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ
πανταχοῦ.

« Ὑποθετέσθω ὅτι προσεκλήθητε παρὰ πυ-
ρέσσοντι, ἐξετάσατε τὸν πάσχοντα καὶ ὅταν
θέλητε νὰ κάμητε τὴν διάγνωσίν σας, εὐρίσκει-
σθε ἀπέναντι πολλῶν διλημμάτων· Ἰδίως δὲ
κατὰ τὴν παρούσαν ἐποχὴν, ὅτε ἐπικρατεῖ ἐν
τῇ Πόλει ἡμῶν ἐπιδημία τυφοειδοῦς πυρετοῦ,
βεβαίως πλείστοι ἐξ ὑμῶν εὐρίθητε ἀπέναντι
τοῦ διλήμματος, ἐὰν εἴχατε πρὸ ὑμῶν τυφιδῶ-
να ἢ ἐξ ἄλλης νόσου πάσχοντα. Περιττὸν δὲ
νὰ ὑπομνήσω, ὅτι πολλάκις καὶ ὁ ἐμπειρότερος
τῶν κλινικῶν εὐρίσκειται εἰς δύσκολον θέσιν, ἔνθα
κάμη διαφορικὴν διάγνωσιν μεταξὺ τυφοειδοῦς
πυρετοῦ καὶ δειλίας φυματιώσεως, γαστρικοῦ
πυρετοῦ, σφιλιδικοῦ πυρετοῦ μετὰ ροδάνθης κτλ.
Ποσάκις ἄρα γε ἀπέναντι πνευμονικῶν, μνηγι-
γο-ἐγκεφαλικῶν φαινομένων καὶ τῶν παθῆσεων
τοῦ λαίμου ἐδιστασάτε περὶ τῆς βεβαιότητος
τῆς διαγνώσεώς σας; Ποσάκις δὲν εὐρίθητε εἰς
ἀδιεξόδους δυσκολίας, προκειμένου περὶ παιδῶν
ἢ γερόντων; Ἀπέναντι τοιούτων διλημμάτων,
ἀβεβαίων καὶ δυσχερῶν μία καὶ μόνη τὴν σή-
μερον ἀσφαλιστάτη ἰδὸς πρὸς διαβεβαίωσιν
καὶ ἱκανοποίησιν σας ὑπάρχει, ἢ διὰ τοῦ ὄρου
τοῦ ἀσθενοῦς διάγνωσις, ἥτις ἐκτελεῖται ὡς
ἑξῆς:

« Πλύνομεν δλόκληρον τὸν μέσον δάκτυλον
(π.χ.) τοῦ πάσχοντος διὰ σάπινος καὶ διὰ δια-
λύσεως φαικικοῦ ὀξέος καὶ ἐπιχρίομεν τὴν ἄκραν
τοῦ δακτύλου δι' ὄρου κολλωδίου μετὰ δι-
τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ κολλωδίου κεντῶμεν διὰ
νυστηρίου (lancette); ἀποστειρωθέντος δὲ φλο-
γῆς οἰνοπνεύματος κοινοῦ, κατὰ τὸ μέσον τοῦ
πολοῦ (pulpe) καὶ τὸ αἷμα ρεῖ διὰ τῆς
πληγῆς καταβιβάζομεν τότε τὴν χεῖρα οὕτως
ὥστε νὰ κρέμαται καὶ συλλέγομεν τὸ αἷμα
ἐντὸς χαμηλοῦ καὶ εὐρέος δοκιμαστικοῦ σωλη-
νος, πρότερον βρασθέντος ἐπὶ 1/2 τῆς ὥρας
ἐντὸς διαλύσεως φαικικοῦ ὀξέος ἢ ἀποστειρω-
θέντος ἐν κλιβάνῳ, διευκολύνοντες τὴν ροὴν

τοῦ αἵματος δι' ἠπίων ἐντριβῶν τοῦ δακτύλου.
Ἄμα δὲ συλλεγῇ ὀλίγον (1 κ. ε. μ.), πωμα-
τίζομεν τὸν σωλῆνα καὶ θέτομεν αὐτὸν κρι-
κλιμένον καὶ ἀκίνητον εἰς ἀσφαλές μέρος, ἔνθα
ἀποχωρισθῇ ὁ ὄρος τοῦ αἵματος, ὅπερ γίνεται
ἐντὸς ὡρῶν τινῶν. Ἀκολουθῶς ἀπορροφῶμεν δι'
ἀσθήπιου ἀπομυζητήρος σωληναρίου (pipette)
τὸν ἐπιπλέοντα ὄρον, φράσσομεν δὲ τῆς φλογῆς
οἰνοπνεύματος τὸ λεπτὸν μέρος τοῦ σωληνα-
ρίου καὶ τὸ πέμπομεν εἰς τὸν μικροβιολόγον
(τιῦτο βεβαίως δύναται νὰ γείνη καὶ δι' ἀπλῆς
ἀποστολῆς τοῦ δοκιμαστικοῦ σωληναρίου πρὸ
τοῦ διαχωρισμοῦ τοῦ ὄρου). Ὁ δὲ μικροβιο-
λόγος στάζει ἐκ τοῦ ὄρου τούτου 3 σταγό-
νας ἐντὸς 1 κ. ε. μ. ζυμοῦ καὶ καλλιεργεῖ
ἐν τῷ μίγματι τούτῳ μικροβία τινὰ τοῦ τυρο-
ειδοῦς πυρετοῦ καὶ θέτει τὸν σωλῆνα τοῦ ζυμοῦ
ἐντὸς ἐμπύρου μικροβιολογικοῦ εἰς 37° καὶ
ποσάκις μετὰ 10 24 ὥρας βλέπει τις, ὅτι
ὁ ζυμὸς μένει διαφανὴς καὶ φέρι εἰς τὸν πυθ-
μὲνα ἴζημα, ὅπερ συγταρσσομένον δεικνύει
ὅτι ἀποτελεῖται ὑπὸ πολλῶν κοκκίων ἢ πηγ-
μάτων, ἅτινα εἰσὶν ἀθροίσματα συγκεκολλη-
μένων βακτηριδίων τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ὡς
καὶ διὰ τοῦ μικροσκοπίου δύνασθε νὰ πεισθῆτε
καὶ αὐτῶς ἔχομεν τὴν βεβαιότητα, ὅτι πρόκει-
ται περὶ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.

« Πρὸ τῆς διαβεβαίωσιν ταύτης ἐντὸς 24
ὡρῶν δύνασθε νὰ ἔχομεν ἐντὸς ὀλίγου χρονι-
κοῦ διαστήματος μεγάλας πιθανότητος περὶ
τοῦ τύπου, ἐὰν πράξωμεν τὸ ἑξῆς:

« Ἐκ τοῦ ὄρου στίζομεν σταγόνα ἐντὸς
κυπελλίου περιέχοντος 10 σταγόνας ζυμοῦ,
καλλιεργοῦμεν ἐν αὐτῷ νεογενῆ μικροβία τοῦ
τύπου, ληθθέντα ἐκ τοῦ ἀνω μέρους τῆς καλ-
λιεργίας ἐντὸς ζυμοῦ Μετὰ 1/2 τῆς ὥρας π.χ.
βλέπομεν ἐν τῷ κυπελλῷ σχηματιζόμενον νέφος
τι· τότε λαμβάνομεν μίαν καὶ μόνην σταγόνα
ἐκ τοῦ κυπελλίου, φέρομεν αὐτὴν ἐπὶ θελήνης
πλακῆς μικροσκοπίου καὶ τηροῦντες εὐτὴν ἀ-
κρῆκῶς ἀνατρίβομεν ἐπὶ ἐτέρας πλακῆς φεροῦ-
σης μικρὰν κοιλότητα, οὕτως ὥστε νὰ ἔχομεν
τὴν σταγόνα κρεμαμένην ἐκ τῆς πλακῆς ἀκο-
λουθῶς φράσσομεν ἐπιμελῶς τὰ χεῖλη τῆς
πλακῆς ταύτης διὰ γλυκερίνης ἢ παραφίνης
καὶ θέτομεν τὸ ὅλον ὑπὸ τὸ μικροσκοπίον· τότε
βλέπομεν μικροβία τινὰ κινούμενα τῆδε κα-
κείσῃ, ἀλλ' ἐντὸς λεπτῶν τινῶν ἢ κινήσεις αὐ-
τῶν ἐλαττοῦται, τὰ δὲ βακτηρίδια συνωστίζο-
νται καὶ συγκολληθῆναι ἐλλήλαις καὶ ἀπο-
τελοῦσι νήσους ἀκινήτους· ἰδὸν εἰς τὴν συνίστανται

τὰ εἰρημένα μικροσκοπικὰ πηγμάτα. Διὰ τῆς
μεθόδου ταύτης λοιπὸν ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ
διαστήματος ἔχομεν μεγάλας πιθανότητος περὶ
τοῦ ὅτι πρόκειται περὶ τυφοειδοῦς πυρετοῦ».

Ὁ κ. Γραμματεὺς ἀναγιγνώσκει ἐπι-
στολὴν τοῦ Συλλόγου σταλεῖσαν πρὸς
τὸ Τμήμα, δι' ἧς παρακαλεῖται τοῦτο, ὅπως
ἀπευθύνῃ εἰς τὸν Σύλλογον ἐκθεσιν τῶν
πεπραγμένων ἐν τῇ Βιολογικῇ Ἐπιτροπῇ
κατὰ τὸ λήγον ἔτος.

Ἰωάννου— Δὲν πρέπει νὰ περιορι-

σθῶμεν εἰς ἀπλὴν ἀποστολὴν τυπικῆς
ἐκθέσεως εἰς τὸν Σύλλογον, ἀλλὰ καὶ ἐν
αὐτῇ τῇ Βιολογικῇ Ἐπιτροπῇ νὰ ἐκτεθῇ
ὑπὸ τῆς Γραμματείας ἐπίσημος λογοδο-
σία ἀναλύουσα τὸ ὅλον ἔργον κατὰ τὴν
λήξιν ἐκάστου ἔτους.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Ἰωάννου ὑποστη-
ριζομένη καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Κελαϊδίτου γί-
νεται ὁμοθυμῶς δεκτὴ.

Μεθ' ὃ ὁ κ. Πρόεδρος λύει τὴν συνε-
δρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΣΤ'
19 Νοεμβρίου 1897

ΠΡΟΒΑΡΕΙΑ Α. ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ
(Προέδρου τοῦ Συλλόγου).

Ὁ κ. Χρηστίδης ἀνοίγων τὴν συνε-
δρίαν ἀναγιγνώσκει ἐπιστολὴν τοῦ προέ-
δρου τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Γ.
Οἰκονομίδου, δι' ἧς οὗτος δηλοποιεῖ τὴν
ἀπὸ τοῦ προεδρικοῦ ἀξιώματος παραί-
τησιν αὐτοῦ ἕνεκα λόγων ἀνεξαρτήτων
τῆς θελήσεώς του Ὁ κ. Χρηστίδης ἐπο-
μένως ἐρωτᾷ τὸ Τμήμα, ἐὰν θέλῃ νὰ
προβῇ αὐθημερὸν εἰς νέαν ἐκλογὴν ἢ νὰ
ἀναβάλῃ διὰ τὴν προσεχῆ, ὅποτε ἴσως,
γνωστοῦ γενομένου τοῦ γεγονότος, προ-
σελεύσονται καὶ πλείοτερα μέλη. Ὅσον
ἀφορᾷ τὸν κ. Οἰκονομίδην, ἐξήντησεν,
λέγει ὁ κ. Χρηστίδης, πάντα τὰ μέσα δι'
ἧν ἠλπίζε νὰ τὸν πείσῃ ὅπως συνεχίσῃ
μέχρι τῆς προσεχοῦς ἀνοίξεως τὴν προε-
δρικὴν αὐτοῦ ιδιότητα.

Ὁ κ. Λιμαράκης ἐρωτᾷ μᾶλλον
συγκεκριμένως τοὺς λόγους τῆς πα-
ραιτήσεως, διότι φρονεῖ ὅτι ἐν μέρει τυ-
πικῶς ἐδόθη ἢ παραίτησις προκληθεῖσα
ἐκ τῆς λήξεως τοῦ Συλλογικοῦ ἔτους.
Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ σκε-
φθῶμεν λέγει, ἐὰν πρέπει νὰ προσδῶμεν
εἰς ἀρχαιρείας τοῦ ὄλου προεδρείου.

Τράντας Νομίζω ὅτι αὐτοδικαίως ἢ
περίοδος τοῦ Προεδρείου λήγει σὺν τῇ
λήξει τοῦ ἔτους, διὸ καὶ ἐγὼ εἶμαι δια-
τεθειμένος νὰ παρακολουθήσω τὸ παρά-
δειγμα τοῦ κ. Προέδρου, πρεσβεύων ὅτι

ἀπαντεῖται νέα ἐντολὴ ἐκ μέρους τοῦ
Τμήματος πρὸς συνέχειαν τῶν καθηκόν-
των τοῦ Προεδρείου

Ἰωάννου— Ἀναγκάζομαι νὰ ὁμολο-
γήσω ὅτι οὐδὲ γνῶσιν καν εἶχον τῆς
ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Βιολο-
γικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπομένως καὶ τῆς
ὀριστικῆς παραίτησεως τοῦ κ. Προέδρου
καὶ τῆς περὶ παραίτησεως ἐπιστολῆς αὐ-
τοῦ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τοῦ Συλλόγου.
Τώρα δὲ μαθὼν τὸ ἐπίσημον γεγονός,
ὑποβάλλω αὐθαρῆ καὶ ἐγὼ τὴν παραί-
τησίν μου.

Χρηστίδης— Ὁμολογῶ ὅτι ἢ διὰ τῶν
ἐφημερίδων ἀγγελία τῆς ἐνάρξεως τῶν
ἐργασιῶν τοῦ Τμήματος ἀπηγορεύθη
ὑπ' ἐμοῦ εὐθύς ὡς ἔλαβον γνῶσιν ἐπιση-
μως τῆς παραίτησεως τοῦ κ. Προέδρου
καὶ τοῦτο ὅπως ἀνακοινώσω ταύτην εἰς
τὸ Τμήμα πρὸς διεξαγωγὴν τῶν περαι-
τέρων.

Λιμαράκης— Φρονῶ, ὅτι δεόν νὰ διε-
ξαχθῶσι νέα ἐκλογαί, ἀφοῦ ἤδη τὸ
Προεδρεῖον παρητήθη· ἀλλὰ καὶ οὐδὲν
κωλύει ἡμᾶς ὅπως περιβάλλωμεν διὰ
τῆς ἐμπιστοσύνης αὐθις τὸ αὐτὸ προε-
δρεῖον.

Ὁ κ. Τράντας συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κ.
Λιμαράκη καὶ θεωρεῖ ἑαυτὸν παρητημέ-
νον, ἐνόσω ὁ κ. Πρόεδρος ἐπιμένει ἐν τῇ

παραίτησει του. Τούτω συμφωνεί και ο κ. Ιωάννου, τῆ δὲ προτάσει τῶν κ. κ. Πασχαλίδου, Ἀλέξη, Βραχάμη και Ἀκαστορίδου ἀποφασίζει τὸ ἴμῳ να μὴ δεχθῆ τὴν παραίτησιν τοῦ προεδρείου

καὶ να παρακληθῆ ὁ τέως πρόεδρος ἐκ νέου ἐν ὀνόματι τῆς Ἐπιτροπῆς ὅπως συνεχίσῃ καλεφένος τὰ καθήκοντα αὐτοῦ. Μεθ' οὗ ο κ. Πρόεδρος ἀλεί τὴν συνεδρίαν

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΖ΄.

26 Νοεμβρίου 1897

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Ὁ κ. Οικονομίδης διὰ λογιδρίου ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τὴν Βιολ. Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆ ἀνανεώσει τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῆς πρὸς τὸ παλαιὸν Προεδρεῖον καὶ ἀκολούθως

ἀναγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ κ.

Π. Ἰωάννου

ἐπιφανοῦς καθηγητοῦ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου καὶ διακόπτει τὴν συνεδρίαν ἐπὶ 5 λεπτά εἰς ἐνδειξιν πένθους.

Ἐπαναλαμβανομένης τῆς συνεδρίας ὁ κ. πρόεδρος ἀνατίθησι τῷ κ. Ἰατροπούλῳ τὴν σύνταξιν βιογραφιῶν τῶν ἀορίτως ἀποβιώσαντων καθηγητῶν Α. Ἀναγνωστάκη καὶ Π. Ἰωάννου, ἦν καὶ ἀναδέχεται ὁ κ. Ἰατροπούλος

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς 2 παρελθόντος Ἀπριλίου καὶ ἐπικυροῦνται, ὡς καὶ τὰ τῆς 19 Νοεμβρίου μετὰ τινὰς τροποποιήσεις.

Ὁ κ. Γαβριηλίδης μέλλων ν' ἀνακοινώσῃ περίπτωσιν ἐτερονύμου κροταφικῆς ἡμιανοψίας περιπλακούσης προϊούσας περὶ τὴν κίνησιν ἀταξίαν ἐπὶ ἀσθενοῦς, ὃν εἶχεν ἥδη πρὸ αὐτοῦ παρατηρήσει ὁ κ. Ἰατροπούλος, παρακαλεῖ τούτον να ἐκθέσῃ πᾶν ὅ,τι εἶχε παρατηρήσει.

Ὁ δὲ κ. Ἰατροπούλος ἐκθέτει τὰ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ὡς ἑξῆς :

Κύριοι,

Ὁ κ. Α. Κ. κηρυχόμενος ἐκ Κεφαλληνίας

νῆς καὶ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγκατεστημένος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔγγυμος, ἡλικίας 47 περίπου ἐτῶν καὶ ἐπαγγελλόμενος τὸν ἀλευροπώλην ἢ σχοινοπώλην ἢ καὶ μιστὴν προσήλθεν εἰς τὴν ἡμετέραν ἐν Γαλατξὶ Ὀφθαλμολογικὴν Κλινικὴν τῆ 27 Σεπτεμβρίου παρελθόντος ἔτους (1896) κηρυχόμενος δι' ἀμβλυωπίας, συστημένος δὲ ὡς ἀποροῦ ἐκ μέρους στενοῦ ἡμῶν φίλου.

« Ἐκ τοῦ ἀνεληθητικοῦ ἐμάθομεν, ἐκτὸς ἄλλων ἐπισημῶν λεπτομεριῶν, ὅτι ἔπαθε σύριλιν πρὸ 27 περίπου ἐτῶν διαγνωσθεῖσάν ὑπὸ ἐπιστήμονος ἰατροῦ, κατὰ τὸ λέγειν αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἠκολούθησε πλήρη θεραπεία κηρυχόμενος τὴν ἐκείνην εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Ἐν τούτοις ἐκτοτε οὐδεὶς εἶχε παρατηρήσει νοσηρὰν ἐκδήλωσιν, οὔτε ἐκ τῆς συφιλιδος, οὔτε ἐξ ἄλλης νόσου εἰλη ρευματισμοῦ, ἐλαφροῦς καὶ τούτους ἐλάχιστα ὀλοοῦς. Πρὸ δύο ἔτους περίπου ἐτῶν ἤρξατο νὰ κίση κίνηται ἐξ ἀθνήσιν τῆς δόξσεως ἐν ἀριστερῆς τοῖς ὀφθαλμοῖς. πρῶτον ἐν τῷ Ἀ. Ὁ. καὶ ἀκλόνητος ἐν τῷ Δ. Ὁ. ἀξέκωνται διηκῶς καὶ βελθικῶς, ὅταν δὲ ὑπεβλήθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἡμετέραν ἐξέτασιν, παρεπονέτο πρὸ πάντων ὅτι διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ δὲν ἔβλεπε τὰ ἀντικείμενα ὀλόκληρα, ἀλλὰ περίπου κατὰ τὸ κτώτερον κῶτῳ ἡμῶν, ὅτι εἶπε τὸ ἀνώτερον αὐτῶν ἡμῶν. Τούτω δὲ διακρίνεται ἀπὸ 8 περίπου μηδῶν, τουτέστιν ἐν ἀρχῇ τῷ ἐρκίνετο ὅτι ὑπῆρχε μισρὴν τι κηρυχόμενος ἀριστερῶν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μέρους τῆς κόρας αὐτοῦ κηρυχόμενος τὴν ὀφθαλμὸν βελήθη δὲ τὸ κηρυχόμενος τὸ ὅ,τι ἐμῆθητο ἐπὶ κηρυχόμενος φαινόμενον ἤρχε ν' ἀνεκρίνηται καὶ ἐπὶ τοῦ Δ. Ὁ.

« Τῷ τῷ μετὰ λεπτομερῆ ἐξέτασιν τοῦ κ.

σθενοῦς εὔρεται ὅτι ἡ δόξσεως ἦτο ἀμβλυτάτη ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ὀφθαλμοῖς.

« Ἐξούτης τῆς δόξσεως εἶχε κατέλθει ἐν μὲν τῷ Δ. Ὁ. εἰς 5/50 (1/10) ἐν δὲ τῷ Ἀ. Ὁ. εἰς 1/50

« Ἐὶς ὀπτικὸν πεδῖον ἀφ' ἑτέρου εὔρεθη λίαν ἡλλοιωμένον. Ἐν μὲν τῷ Δ. Ὁ. περιφερικῶς λίαν περιωρισμένον (Πίν. II, ἔχουσι.....) ἦτοι ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὸν κρῖταρον 30° πρὸς τὰ ἀνω 30°, πρὸς τὰ κάτω 30° καὶ πρὸς τὴν ῖνα 35°). Ἐν δὲ τῷ Α. Ὁ. παρατηρεῖτο ἡμικυκλίαν μεταποκροταφία ἀ-τυπος, ἡ ἢ μὲν μεθόρις γραμμὴ ἢ χωρίζουσα τὸ ἄρατὸν τοῦ ἀράτου τμήματος τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου ἦτο ἀρκούντως ἀκάνονιστος καὶ οὐδὲως εὐθυτενης, ἀπεναντίας δὲ καταφανῶς κηρυχόμενος ἔχουσα τὸ κηρυχόμενος αὐτῆς ἐστραμμένον πρὸς τὸ ἀράτον τμήμα καὶ διατέμνουσα λιζῶς ἐκ τῶν ἐξω καὶ κάτω ὡς 8" ἐξω τοῦ κέντρου πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἔσω τὸ δὲ ἄρατὸν μέρος τοῦ πεδίου περιφερικῶς ἦτο περιωρισμένον περίπου ὅπως καὶ τὸ ἀντίστοιχον δεξιὸν ἦτοι πρὸν τὸν κρῖταρον 8°, πρὸς τὰ ἀνω 10°, πρὸν τὴν ῖνα 50° καὶ πρὸς τὰ κάτω 40°.

« Μεθ' ὅλην δὲ τὴν ἀμβλύτητα τῆς κεντρικῆς δόξσεως ὁ ἀσθενὴς δέκρινεν ἀπαντα τὰ χρώματα ἀπὸ τῶν βαθυτέρων μέχρι τῶν ἐλαφροτέρων ἀποχρώσεων δι' ἐκάστου ὀφθαλμοῦ ἰδίως. Ἐξω δὲ τοῦ κέντρου ἡ χρωματιφία περιωρίζετο κατὰ κηρυχόμενος σφαιρὴν ἀναλόγως τοῦ περιορισμοῦ τοῦ πεδίου τοῦ λευκοῦ.

« Διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου εὔρεται ἐν τῷ βυθῷ ἐκάστου ὀφθαλμοῦ τὰ σημεῖα κηρυχόμενος ἀτροφίας τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, οὐκ ἔτι ἔτις παθολογικῶς χαρακτηριστικὰ κεντρικῆς τινος ἰόσου. Τὰ σημεῖα ταῦτα ἦσαν πολὺ καταφανέστερα ἐν τῷ Ἀ. Ὁ. ἢ ἐν τῷ δεξιῷ, ἔτις μόνον ὁ ἀρχόμενος ἀποχρωματισμὸς τῆς ἐξω μέρους τῆς ὀφθῆς ἦτο εὐδιάκριτος, ἐντὸς ἐν τῷ Ἀ. Ὁ. πλὴν τοῦ μᾶλλον ἐκτεταμένου ἀποχρωματισμοῦ τῆς ἐξω μέρους ἢ ὀφθῆς ἐφαίνετο εὐκρινῶς καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τῆς δεξιῆς ἰκανῶς ἡλλοιωμένη, τουτέστι τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα ἦσαν ἀφανῆ ἀρκούντως καὶ ἡ ὀφθῆς τῆς ὀφθῆς ἐν γένει ἦτον ἀκμαία. Οὐκ ἦτον τὰ μεγάλα ἀγγεῖα οὐδὲν εἶχον εἰσέτι ἀπώλειαν ἐκ τοῦ εὔρους αὐτῶν ἐν ἀμφοτέροις ταῖς ὀφθῆσι, ἐπὶ πλέον δὲ ἐν ταῖς φλεβίαις διεφαίνετο σφρίγος κατὰ τι πλέον τοῦ φυσιολογικοῦ, ἐνίοτε μᾶ-

λιστα παρατηροῦντο ἐν αὐταῖς καὶ σφύξεις (ἰδίως ἐν τῷ Δ. Ὁ. καὶ ἐν τῇ περιφερειᾷ τῆς ὀφθῆς). Τὰ ὄρα ἀμφοτέρων τῶν ὀφθῶν ἦσαν σαφῆ.

« Ἐκτὸς τούτων οὐδὲν ἕτερον τὸ παρά φύσιν παρατηρήθη ἐν ταῖς ὀφθαλμοῖς, οὔτε παραλύσεις, οὔτε ἀσθενωπία ἐκ τῆς προσαρμογῆς ἢ ἐκ τῆς συγκλίσεως, οὔτε μύωσις τῆς ἰριδος, οὔτε ἀνισότης ἢ διαστολὴ ἐπίσχυρος τῶν κηρυχόμενος. Παρατηρεῖτο μόνον χαλαρότης τῆς ὀφθῆς φωτεινῶν ἀντακλαστικῶν φαινομένων τῆς ἰριδος ἐν ἀμφοτέροις ταῖς ὀφθαλμοῖς καὶ αὐτὴ οὐχὶ δυσανάλογος πρὸς τὴν συνυπάρχουσαν ἀμβλυωπίαν.

« Ἐξ ἄλλου ὅμως ἦσαν ἡλλοιωμένα καὶ τὰ ἀντανεκλαστικὰ φαινόμενα τοῦ γόνατος καὶ ἀριστερῶν μὲν ἐλείπον σχεδὸν ἐντελῶς, δεξιῶν δὲ ἦσαν λίαν ἐξησθημένα. Ἐίλος παρατηρεῖτο ποῖα τις ὑπεραισθησία τοῦ δέρματος. Ὁ δὲ ἀσθενὴς ἐρωτώμενος ὁμολογεῖ, ὅτι ἐξηκολούθει νὰ ἔχη τοὺς πλάνητες ρευματοειδῆς πόνους, οὗς εἶχεν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

« Καίτοι πολλὰ τῶν συμπτωμάτων παρακίνοῦν ἡμᾶς, ὅπως σκεφθῶμεν περὶ ἐπιξεργασίας ἐν ταῖς ὀφθαλμοῖς δερματίοις τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ ἐν τῷ συστοίχῳ περιφερικῷ νευρικῷ συστήματι, οὐκ ἦτον ἀπαντα ὁμοῦ οὐκ ἔτι παραύτων ἡμῶν εἰκόνα σαφῆ τῆς αὐτῆς παθῆσεως. διὸ καὶ ἐκλίνομεν μᾶλλον πρὸς διάγνωσιν ἀνεξαρτήτου ἐνδοκρηνίου παθῆσεως ἐδραζούσης περὶ τὸ ὀπτικὸν χέσμα καὶ φύσεως τὸ πιθανότερον συφιλιδικῆς. Μὴ ἔχοντες ὅμως εἰσέτι στοιχεῖα ἐπαρκῆ ὅπως ὑποστηρίξωμεν ἀρκούντως τὴν τῆς αὐτῆς ἡμῶν προτίμησιν, προσεδόκωμεν τῆς αὐτῆς ἐκ τῆς περαιτέρω πορείας. Ὅθεν ἠρκέσθημεν πρὸ πάντων νὰ ἐφαρμώσωμεν ὡς τάχιστα τὴν ἀντισυφιλιδικὴν θεραπείαν, ἰδίως δὲ τὴν ὀφθαλμικὴν ὑπὸ μορφῆν ἐνδομυκτικῶν ἐνέσεων τοῦ διωδιωδικοῦ ἐλαίου τοῦ κηρυχόμενος Πικρῆ κατὰ τοὺς γλουτοὺς.

« Αἱ ἐνέσεις αὐταὶ ἐξετελεῦντο τρεῖς τῆς ἐβδομάδος (1 γραμμάριον ἐκάστοτε), ἤρχισαν δὲ τὴν 30ην Σεπτεμβρίου. Μετὰ παρέλευσιν δύο ἐβδομάδων ὁ πάσχων δέκρινεν ἤδη καταφανῆ

(1) Τοῦτο δὲ ἰδίως ἦτο καταφανῆς ἐν καιρῷ τῶν ἐνέσεων τοῦ διωδιωδικοῦ ἐλαίου καθ' ἣν στιγμὴν ἐνεπύγετο ἡ βελὸν τῆς σύριγγος Πραβάξου κατὰ τὸν γλουτόν. Μεθ' ἐκάστην δὲ ἐνέσιν πρὸ πάντων ἐν τῷ ἀριστερῷ γλουτῷ ὁ πάσχων παρεπονέτο δι' αἰμαδιαν ὀφθαλμοῦ τοῦ σκελούς μετὰ νευραλγικοῦ πόνου ἐνίοτε ἡμῶν ἢ καὶ μείζονος διάρκειας.

βελτιώσιν τῆς ὁράσεως καὶ παρατηρεῖ, ὅτι δὲν ἐβλεπε πλέον διὰ τοῦ 'Α. 'Ο. τὰ ἀντικείμενα κατὰ τὸ ἥμισυ ὡς πρότερον, καθ' ὅσον δὲ περιεφέρετο πολὺ εὐχερίστερον. Οὐχ ἤττον ἡμεῖς ἀπεφεύγομεν νὰ τὸν ἐξετάζωμεν κατὰ μικρὰ διαστήματα, ἐκτὸς ἄλλων λόγων, πρὸ πάντων ὅπως ἀντιληφθῶμεν κάλλιον τῆς ἐπερχομένης βελτιώσεως. Οὕτω δὲ τὴν δευτέραν ἡμῶν ἐξέτασιν ἐπεχειρήσαμεν μόνον μετὰ τὴν 12ην ἡμερῶν, ἤτοι τὴν 30 Ὀκτωβρίου. Τότε λοιπὸν εὐρομεν πρῶτατικῶς σπουδαιοτάτην βελτιώσιν ἐν τῷ ὀπτικῷ πεδίῳ καὶ τῇ δξύτητι τῆς ὁράσεως ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν.

« Ἡ δξύτης τῆς ὁράσεως εἶχεν ἀνέλθει ἐν μὲν τῷ Δ. 'Ο. εἰς $\frac{1}{10}$ ($\frac{1}{2}$) ἐν δὲ τῷ 'Α. 'Ο. εἰς $\frac{1}{1}$.

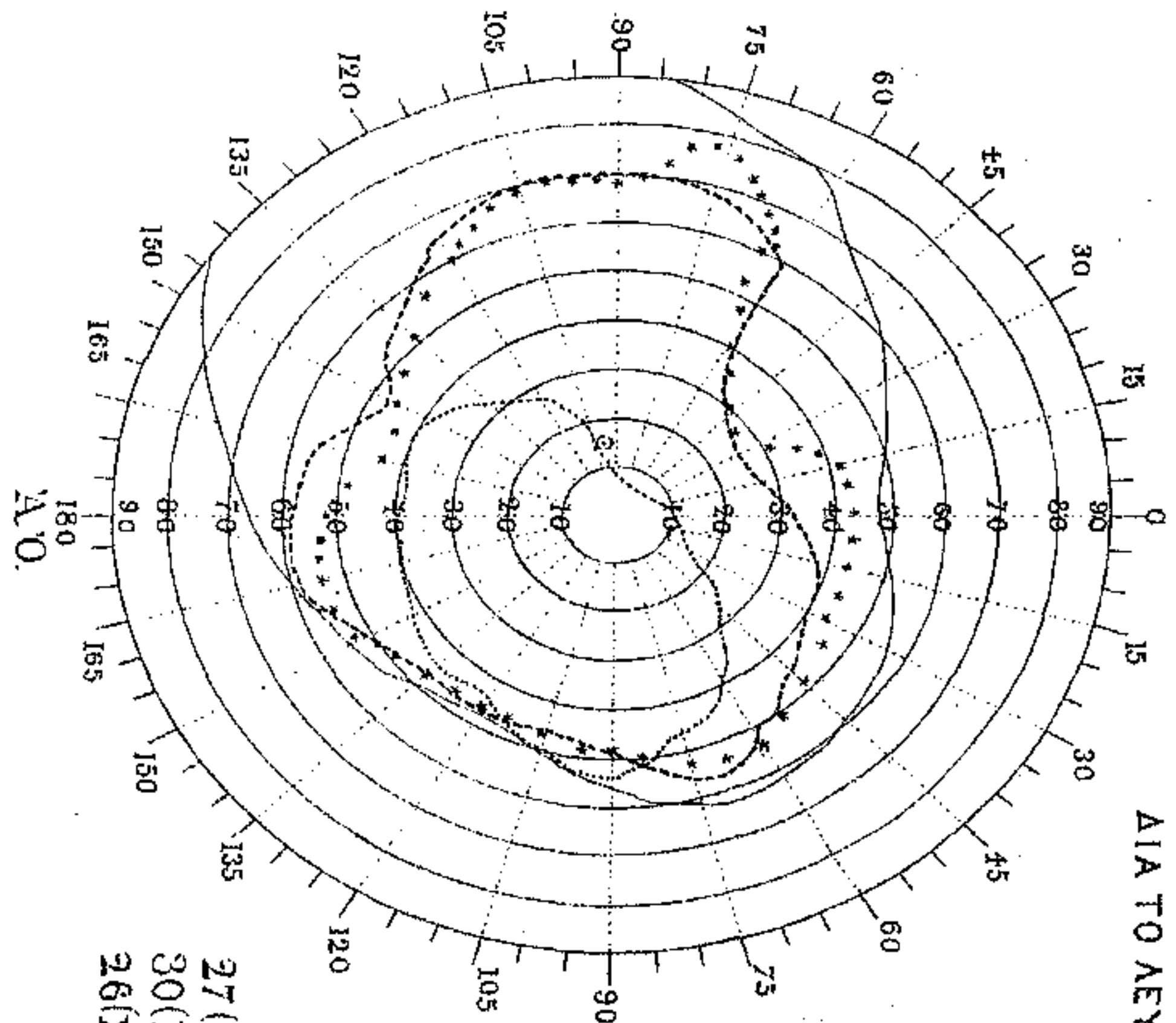
« Τὸ δὲ ὀπτικὸν πεδῖον εἶχεν ἐπεκταθῆ μέγας καὶ ἦτο περίπου ὁμοίμορφον δι' ἑμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς, (Πίν. II, ἴχνο:.....) τὸ μὲν τοῦ Δ. 'Ο. εὐρυθὲν περιφερικῶς ὑπὲρ τὸ διπλάσιον, ἦτοι πρὸς τὸν κρόταφον 70°, πρὸς τὰ ἄνω 25°, πρὸς τὰ κάτω 45° καὶ πρὸς τῆς ρίνας 55°, τὸ δὲ τοῦ 'Α. 'Ο. ἀνακτῆσαν τὸ ἡμιανοπτικὸν ἑλλειμμα καὶ εὐρυθὲν ἐπίσης κατὰ τὸ ἐπίλοιπον μέρος μέχρις οὗ λάβῃ τὴν ἔκτασιν τοῦ Δ. ὀπτικοῦ πεδίου, ἦτοι πρὸς τὸν κρόταφον 70°, πρὸς τὰ ἄνω 45°, πρὸς τὰ κάτω 50° καὶ πρὸς τὴν ρίνα 50° τὴν φορὰν ταύτην ἐντύπωσιν ἐνεποιεῖ ἡ ἀνωμαλία τῶν δύο ὀπτικῶν πεδίων, διότι παρατηροῦτο βραθεῖαι ἐντομαὶ καὶ μεγάλαὶ προβολαὶ δύο ἢ πλείονες ἐν ἐκάστῳ πεδίῳ μὴ ἀντιστοιχοῦσαι ὅμως τελείως εἰς ἀνάλογα μέρη τῶν δύο ἀμφιβληστροειδῶν.

« Αἱ ἐνέσεις ἐξετελέσθησαν δωδικάκις ἐπιμέχρις οὗ γένην νέα ἐξέτασις. Ἡ δὲ τρίτη αὕτη ἐξέτασις γενομένη τὴν 26ην Νοεμβρίου ἔδωκε νέαν βελτιώσιν τῆς δξύτητος τῆς ὁράσεως, ἐνῆ τὰ ὅρια τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου ἐμείναν τὰ αὐτὰ ἢ μάλλον ἐγένοντο ἀπλῶς ὁμαλωτέρα διὰ σμικρόσεως τῶν ἐντομῶν (Πίν. II ἴχνο:-----) Ἡ δξύτης τῆς ὁράσεως ἐν μὲν τῷ Δ. 'Ο. ἀνῆλθεν εἰς τὸ κατὰ φύσιν (δξύτης=1) σχεδόν, ἐν δὲ τῷ 'Α. 'Ο. ἐμείνει εἰς τὰ $\frac{1}{1}$ τῆς πρῆγουμένης ἐξετάσεως. Ὁ δὲ πάσχων, ὅστις ἔβλεπε προσήλθε τὴν πρώτην φορὰν ἦτο σφοδρῶς ἀμβλύψ καὶ ἐβημάτιζε μετὰ πρῶτον δὲν χερσίν, τώρα πλέον ἐθεώρει ἐκυτόν ὡς ἔχοντα πλήρη τὴν ὄρασιν, ἀνεγίνωσκε τὰ μικρότερα τοῖχα εὐχερῶς καὶ ἀκόπως δι' ἑμφοτέρων ὀφθαλμῶν καὶ δι' ἐκάστου ἰδίᾳ καὶ συμ-

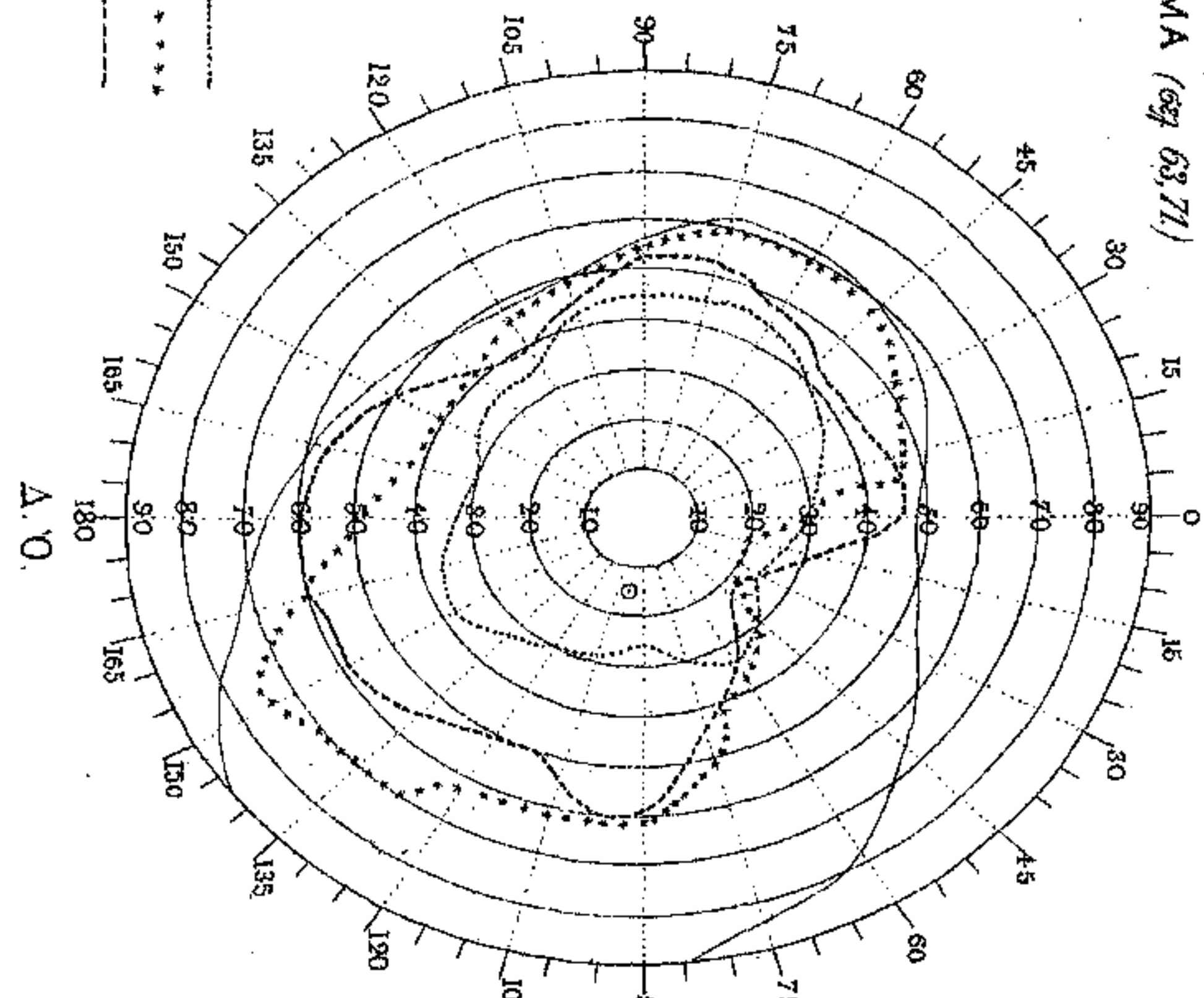
περιεφέρετο ἐν γένει καθ' ὅλα ὡς ὑγιῶς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς.

« Ἡμεῖς βλέποντες τὴν στασιμότητα τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ὀπτικῶν πεδίων καὶ τῆς δξύτητος ἐν τῷ 'Α. 'Ο. ὑπεθέσαμεν φυσικῶς ὡς λόγῳ, ὅτι ἐφθάσαμεν εἰς τὰ ὅρια πάσης δυνατῆς βελτιώσεως τῆς τε κεντρικῆς καὶ περιφερικῆς ὁράσεως καὶ ὅτι τὸ ὑπελειπούμενον περιφερικὸν σκότωμα ἀμφοτέρων τῶν ὀπτικῶν πεδίων ὅπως καὶ ἡ μικρὰ ἑλλειψίς τῆς δξύτητος τῆς ὁράσεως ἐν τῷ 'Α. 'Ο. τοῦ πάσχοντος, ὄντος ἐμμέτρωτος, προήρχοντο ἐκ τελείας κατὰστροφῆς ὠρισμένων νευρικῶν ἰνῶν τῶν ὀπτικῶν νεύρων ἐν τῷ χιάσματι καὶ κατωτέρω. Οὐχ ἤττον εἴπομεν εἰς τὸν ἀσθενῆ, ὅτι πρέπει νὰ συνεχίσῃ εἰσαεὶ τὴν θεραπείαν μέχρις οὗ συμπληρωθῶσιν 60 ἐνέσεις φόβῳ ὑποτροπῆς κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἤττον προσεχοῦς ἐν τῷ μέλλοντι καὶ μάλιστα ἐξαντληθείσης τῆς πρώτης φιάλης τοῦ δισωδιοῦχου ἐλαίου παρηγγεῖλαμεν καὶ ἔφερε νέαν φιάλην. Ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἐνέσεις, ἐνῆ ἐξηκολούθη οὕτω πως ἡ θεραπεία, ἀίφνης ἀπροσδοκῆτως καὶ ἄνευ προειδοποιήσεως ὁ ἀσθενὴς ἔπαυσε νὰ ἐρχεται καὶ ἐγένετο ἀφικντος. Ἐπεθέσαμεν ὅτι καὶ οὗτος, ὅπως καὶ πολλοὶ τῶν πάσχοντων, βλέπων ἐκυτόν καλῶς ἔχοντα ἔπαυσε τὴν περαιτέρω θεραπείαν καθ' ἑαυτὸν θεωρήσας αὐτὴν περιττήν. Κατέστη δὲ ἀδύνατον νὰ τὸν ἀνεύρωμεν, ὅτε μετὰ ἐνεκάμηνον περίπου διάστημα ἐμάθομεν ἐν παρόδῳ παρὰ τοῦ συναδέλφου κ. Γαβριηλίδου, ὅτι ὁ ἡμέτερος ἀσθενὴς εὐρίσκατο ὑπὸ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ. Εἶχε μάλιστα τὴν εὐγένειαν ὁ εἰρημένος συνάδελφος νὰ προσκαλέσῃ τὸν πάσχοντα εἰς τὴν ἡμετέραν κλινικὴν, ὅπως συνεξετάσωμεν αὐτὸν παρρησιάζοντα νέαν ἀλλοίωσιν τῶν ὀπτικῶν πεδίων ὅπως ἀπροσδόκητον, ἦτοι ἀκούοντως κανονικὴν ἐσπεράνωμον κροταφικὴν ἡμιανοπσίαν, ὡς εἶδομεν ἑμοῦ τὴν 27ην Ἰουλίου ἐ. ἔ.

« Αἰσθ' ὄλην ταύτην τὴν ἐπι δέμηνον παρατήρησιν τοῦ ἀσθενοῦς, καίτοι χάρις εἰς τὸ μέγα ἀποτέλεσμα τῆς θεραπείας ἡμῶν ἐκλίνομεν πολὺ πλείοτερον εἰς τὸ νὰ πρᾶξεθῶμεν τριτοπαθῆ ἐγκεφαλικὴν ἐκδήλωσιν συριλίδος, ἐν τούτοις ἀπείχομεν εἰτέτι ἐν συνειδήσει ἀπὸ τῆς βεβαιότητος, διότι τὸ μέγα διάστημα τῶν δύο ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκδηλώσεως ταύτης ἀνεὶ οὐδμιᾶς συνοδείας φαινομένων ἐκ τῶν ἐγκεφαλικῶν νεύρων ἐκράτει τὴν διάγνωσιν ἡμῶν μετέωρον Ἰὰς συριλιδικῆς ἐκδηλώσεως δὲν χαρακτηρίζει τοσαύτη βραδύτης

27 (IX) 96
30 (X) 96
26 (XI) 96

ΤΡΙΑ ΖΕΥΓΗ ὀπτικῶν πεδίων
ΔΙΑ ΤΟ ΔΕΥΚΟΝ ΧΡΩΜΑ (63, 63, 71)

περί την πορείαν, ἂν καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ὄλω ἀδύνατον.

α Εὐτυχῶς ὁμοίως ὁ πάσχων δὲν εἶχε γείνει τελείως ἀφαντος, ὡς ἐπιστεύσκω ἐπὶ τινὰ καιρὸν, κνευρεθεὶς ἐν ταῖς χερσὶ φίλου συν-δέλφου. Τὸ γεγονός ἐτι κατέφυγεν ἐκ νέου εἰς τὴν ἀρωγὴν τῆς Ὀφθαλμιατρικῆς ὑποδεικνύει ὅτι ἡ ὑποτροπὴ τις ἀνεφάνη ἢ νέαι ἐκδηλώσεις ἔλαβον χώραν. Καὶ τινὸντι συνέβησαν ἀμφοτέρω, ἀνήκει δὲ εἰς τὸν ἀγαπητὸν συνάδελφον νὰ ἐκθέσῃ τὰ δόντα τῆς συνεχείας, ἣτις κυρίως ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην σπουδαί-τητα τῆς ἐν λόγῳ περιπτώσεως.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. Γαβριηλίδης συ-νεχίζων ἀναγινώσκει τὴν πραγματείαν αὐτοῦ ἔχουσαν ὡς ἑξῆς :

Κύριοι,

« Ὁ κ. Ἄ. Κ. ἐκ Κεφαλληνίας, κάτοικος Κων)πόλεως, ἔτων 47 καὶ ἔμπορος ἐπὶ τῶν ἀ-λεύρων καὶ σχοινίων, πρὸ δύο καὶ ἡμίσεως ἔτων παρατήρησεν ὅτι ἡ ὄρασις τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ δὲν ἦτο κανονικὴ, τῷ ἐφάνετο δηλ. ὡσεὶ μικρὸν τι παραπέτασμα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς κόρης τοῦ ἐμποδίζον τὴν περιφερικὴν ὄρασιν. Τὸ παραπέτασμα τοῦτο βαθμηδὸν ἐ-μειγθύετο, συνάμα δὲ τὸ αὐτὸ φαινόμενον ἤρξατο ν' ἀναφαίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ δεξιῦ ὀ-φθαλμοῦ. Μετὰ 10 περίπου μῆνας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀλλοιώσεως τούτης τῆς δράσεως, ὁ πάσχων προστρέχει τῷ ἀξιοτίμῳ συναδέλφῳ Ἰατροπόλῳ, ὅστις ὑποβάλλει αὐτὸν εἰς ἐνέσεις τοῦ διωδιούχου ὕδαργύρου μετὰ τὴν 32αν ἡμερὴν μολυνότι ὁ ἀσθενὴς ἔβλεπε σπουδαίαν βελτίωσιν τῆς ὄρασεως τοῦ προστρέχει τῷ ἀξιοτίμῳ συναδέλφῳ Γιαννουλάτῳ, ὅστις ἐξα-κολουθεῖ τὴν μέχρι τότε θεραπείαν, ἦτοι τὴν ὕδαργυρικὴν σὺν τῷ ἰωδιούχῳ καλίῳ. Ὁ κ. Γιαννουλάτος ἀπέρχεται τῆς πόλεως μας, ὁ δὲ πάσχων μετὰ 1 μῆνα βλέπων ὅτι ἡ ὄρασις τοῦ πίπτει ἐπαισθητῶς, ἔρχεται τῇ 6 Μαΐου τοῦ 1897 πρὸς ἡμᾶς. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν μαυθάνομεν καὶ εὐρίσκομεν τὰ ἑξῆς :

α Ὁ πατήρ του ρωμαλατὸς πλοίαρχος, οὐχὶ καταχραστῆς ἐνοπνευματωδῶν ποτῶν, ἀλλ' ὀξύχολος ἀπέθανε κατὰ τὸ 4θον ἔτος τῆς ἡλι-κίας του ἐντὸς ὀλίγων ὥρων μετὰ συμπίσιον. Ἡ μήτηρ ἐπίσης ὀξύχολος, ἀπέθανεν ἐκ τῆς χολέρας τοῦ 1865, ὅπως καὶ ἡ ἀδελφὴ ὑπὸ τῆς αὐτῆς χολέρας προσεβλήθη καὶ ὁ ἀσθενὴς

ἤμων, ἀλλ' ὑπερίσχυσεν αὐτῆς μετὰ τὴν ἰασίν του ὑπέφερον ἐπὶ τινὰ ἔτη ἐξ ἰσχυρῶν κεφαλαλ-γιῶν ἐπαρχομένων κατὰ μακρὰ διαστήματα καὶ αἰτίνας ἐξέλιπον ἀπὸ 30 ἔτων. Κατὰ τὴν νεότητά του δις ἔπαθεν ἐκ βλεννορροίας καὶ ἐπὶ τέλους (πρὸ 27 ἔτων) σκληρὸν ἔλκος, οὐτινος εἰσέτι φέροι τὸ μόλις ὄρατὸν καὶ κατὰ τι ἀκα-νόνιστον ἔχνος ἐπὶ τῆς βελάνου βραδύτερον, καθ' ἃ διηγεῖται, ἔσχε καὶ βλενωδαίς πλάκας εἰς τὰ χεῖλη ὡς καὶ ροδάκθην, ὑπέφερε δὲ ἀπὸ φρυγγίτιδα καὶ βαρυκοίαν δι' ὅλα τὰ ἔτη ἐ-θεραπείετο ἐπὶ 8 μῆνας δι' ὕδαργύρου ἀλλ' ἀτάκτως, ἔκτοτε δὲ μέχρι πρὸ τινῶν ἔτων οὐδὲν ἐπαρουσίασεν.

« Ὑπὸ ὀφθαλμολογικὴν ἔποψιν παρατηρή-σαμεν τὰ ἑξῆς :

« Ἡ ὀξυότης τῆς δράσεως τοῦ μὲν Ἄ. Ὁ. ἦτο σχεδὸν = 1/2, τοῦ δὲ Δ. Ὁ. σχεδὸν = 1.

« Ἐκ τοῦ πλησίου ἀνεγίνωσκον ἐλευθέρως καὶ τὰ ἐλάχιστα γράμματα διὰ +2. Δ! κόραι ἦσαν διασταλμένα κατὰ τι πλεόν τοῦ φυσιολο-γικοῦ πρὸς δὲ καὶ ἄνοιαι, τῆς δεξιᾶς οὖσης εὐ-ρυτέρας. Α! ἰριδες εἰς μὲν τὰς προσπιπτούσας ἀκτῖνας τοῦ φυσικοῦ φωτὸς ἀντηνέγγουν μετὰ τινος βραδύτητος, εἰς δὲ τὰς τοῦ τεχνητοῦ τακτικῆς, ἀδιάφορον ἂν αὐταὶ προσέπιπτον ἐξ ἀριστερῶν ἢ ἐκ δεξιῶν τὸ πείραμα τοῦτο ἐπαναληθὲν πλειστάκις καὶ μετὰ προσοχῆς ἔδιδε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα· ἐπίσης αἱ ἰριδες ἐλειτούργουν κάλλιστα καὶ κατὰ τὴν προσαρ-μογὴν.

« Ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ πάντα ἦσαν φυσιολογικὰ πλὴν τῶν θηλῶν, τούτων δὲ πλὴν τὰ μὲν θρία ἦσαν εὐκρινῆ καὶ τὰ μεγάλα ἀγγεῖα διετήρουν τὴν φυσιολογικὴν αὐτῶν διά-μετρον καὶ ὄψιν, πλὴν τῶν φλεβῶν αἰτίνας ἐπα-ρουσίζον πρὸς τὸ σύνθηθις σφύξεις· τὸ δὲ χρω-μα τῶν θηλῶν καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν ἦτο ἐλαφρῶς φαῖν ἐν τῷ Δ. Ὁ. καὶ ζωηρῶς φαῖν ἐν τῷ Ἄ. Ὁ. ἔνθα καὶ ἡ ἀτροφία μᾶλλον προ-κεχωρημένη, καὶ τέλος τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα ἦσαν σχεδὸν ἀφανῆ. Ἡ ἐνδοφθάλμιος πίσις (ἐξέ-τασις διὰ τοῦ ἀκρου τῶν λιχανῶν) ἦτο οὔτε + οὔτε —.

« Τὸ ὀπτικὸν πεδῖον τοῦ πάσχοντος εἶναι τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον, διότι παρουσιάζει ἐτερόνυμον κροταφικὴν ἡμισοφλίαν καὶ ἐν μὲν τῷ ἀριστερῷ ὀπτικῷ πεδίῳ ἡ ἀφοριστικὴ γραμμὴ τοῦ σκοτώματος, πρὸς μὲν τὰ ἄνω εὐρίσκεται ἀκριβῶς κατὰ τὴν κάθετον γραμ-

μήν, πρὸς δὲ τὸ κέντρον κάμνει καμπὴν 3° ἐπὶ ἀπωλείᾳ τοῦ σκοτώματος καὶ πρὸς τὰ κάτω ὑπάρχει ἑλαφρὰ σκιά παρὰ τὴν κάθετον· τὰ ὄρια τοῦ ρινικοῦ ἡμιπεδίου, ἦτοι τοῦ ὄρατος εἰσὶ φυσιολογικά. Ἐν δὲ τῷ δεξιῷ ὀπτικῷ πεδίῳ ἡ ἀφοριστικὴ γραμμὴ ἄνω μὲν ἐπιπροσθεῖ κατὰ 5' ἐπὶ τοῦ ρινικοῦ ἡμιπεδίου, παρὰ δὲ τὸ κέντρον ὑποχωρεῖ πρὸς τὸ κροταφικὸν ἡμιπεδίον κατὰ 10" καὶ ἐκεῖθεν κατέρχεται ὀλο- νέν πρὸς τὴν κάθετον γραμμὴν, ἣν καὶ συναντᾷ κατὰ τὴν 60°. Ἐνταῦθα τὰ ὄρια τοῦ ρινικοῦ ἡμιπεδίου εἰσὶ κατὰ τι ἑλλειπίστερα τοῦ φυσιολογικοῦ. Περὶ χρωμάτων δὲ προκαίμενου, ἐν μὲν τῷ σκοτώματι ὑπάρχει ἀχρωματωψία, ἐν δὲ τῷ ὄραμένῳ πεδίῳ τὰ ὄρια αὐτῶν εἶνε στενότερα τῶν φυσιολογικῶν· τὸ μὲν κυκνοῦν ἐκτείνεται περίπου μέχρι τῆς 40°, τὸ δὲ ἐρυθροῦν μέχρι τῆς 32°, τὸ ξαυθὸν ἢ κίτρινον εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν δύο προηγουμένων, τὸ χλωρὸν δὲ φθάνει μέχρι τῆς 25°. Ἐκτὸς τῶν συμπτωμάτων τούτων ἄλλα ὀφθαλμολογικὰ ὁ ἀσθενὴς μας δὲν ἔχει, οὐδὲ εἶχεν.

« Ἀλλὰ πλὴν τῶν σπουδαίων τούτων ὑπ' ὀφθαλμολογικὴν ἔραψιν συμπτωμάτων ὁ κ. Α. Κ. παρουσιάζει καὶ ἕτερα ὑπὸ γενικὴν ἔραψιν οὐδὲν ὑπολειπόμενα τῶν πρώτων ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα· τοιαῦτα δὲ παρατηρήσαμεν τὰ ἑξῆς :

« Ἐν πρώτοις ἀπὸ 5' περίπου ἑτῶν ὁ ἀσθενὴς λέγει, ὅτι αἰσθάνεται χαλάρωσιν κατὰ τὴν στυσιν, τούτεστι βραδύτητα, ἢ δὲ χαλάρωσις αὕτη αἰετὸς αὐξοῦσα ἔχει φθάσει τὴν σήμερον εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε τὸ ἐσπέρας εὐρίσκει ἑαυτὸν τελείως ἀναίσθητον εἰς πᾶσαν θωπέαν, μόνον δὲ τὴν πρῶταν κατόπιν τῆς νυκτερινῆς ἀναπαύσεως δύναται νὰ συνειρηθῇ. Οἱ ὄραεις, καθ' ἃ ὁ ἀσθενὴς ἀντιλαμβάνεται ἡλαττώθησαν κατ' ὄγκον, ἢ δὲ ἐλάττωσις εἶναι ἐπαισητοτέρα ἐν τῷ ἀριστερῷ ὡς ἐβεβαιώθημεν διὰ τῆς ἐξετάσεως· ἀπ' ἑτέρου καὶ οἱ ἐκ τῆς πίσεως πόνοι εἶναι ἀμβλύτεροι τοῦ συνήθους, τὸ δὲ ἔκκριμα αὐτῶν ἐμπεριέχει μικρὰ καὶ ἀτελῆ τινα σπερματοζωῖδια.

« Ἡ ἀντανακλαστικὴ συστολὴ τοῦ μὲν ἀριστεροῦ κριμαστῆρος δὲν ὑπάρχει, τοῦ δὲ δεξιοῦ εἶναι ἡλαττωμένη, τὸ φαινόμενον τῆς ἐπιγονατίδος ἑλλείπει ἑκατέρωθεν. Πρὸ 2 1/2, περίπου ἑτῶν ἔσχε νόσονιας περιοδικούς πόνοισ κατὰ τοὺς κροτάφους καὶ τὸ ἴδιον, ὅστινες τὴν σήμερον δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ περὶ τὰς ἀρθρώ-

σεις τῶν κάτω ἄκρων, ὑποφέρει ὅμως πολὺ καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ νυκτός ἐκ μυρμηκιάσεως τῶν κάτω ἄκρων, τὸ δὲ τελευταῖον τοῦτο φαινόμενον ἀνεφάνη πρὸ μηνῶν.

« Τὰ κάτω ἄκρα καὶ ὅλον τὸ σῶμα παρουσιάζει μεγάλην ὑπεραισθησίαν. Ἡ κατὰ βάθος μυϊκὴ αἰσθησις ἑλλείπει. Ὁ περίπατος συνεπάγεται ταχεῖαν καὶ δυσανάλογον κόπωσιν.

« Ἐκτὸς τῶν συμπτωμάτων τούτων οὐδὲν ἄλλο παρουσιάζει· τὸ σύμπτωμα τοῦ Romberg ἑλλείπει, ἢ αἰσθησις τῆς ὀσμῆς ἔχει καλῶς· κεφαλαλγίας μετωπιαίας ἢ ἰνιακῆς δὲν ἔχει, οὐδὲ δύναται τις νὰ προκαλέσῃ ταύτας ἐπικρούων τὸ κρανίον· τὰ οὐρά του εἰσὶ φυσιολογικά, αἱ ἀπται ἀρτηριαὶ καὶ τὰ ὄστα ἔχουσι καλῶς, ἢ γλώσσά του οὐδὲν σύμπτωμα παρουσιάζει, ἐν γένει δὲ οὐδὲν ἐγκεφαλικὸν σύμπτωμα ἔχει, οὐδὲ ἔσχεν.

« Ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμικῶν καὶ γενικῶν τούτων συμπτωμάτων διεγνώσαμεν ἑτερώνομον κροταφικὴν ἡμιοψίαν περιπελέκουσαν προϊούσαν ἀταξίαν περὶ τὴν κίνησιν, παρ' ἀρχαίῳ σφαιριδικῷ.

« Ὡς γνωστὸν ὀνομάζομεν ἐν γένει ἡμιοψίαν παθολογικὴν κατάστασιν, καθ' ἣν ὁ ὑπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ φωτός παραγόμενος ἐπὶ τοῦ ἡμίσως ἀμφιβληστροειδοῦς ἐκάστου ὀφθαλμοῦ ἐρεθισμὸς ἀδυνατεῖ νὰ προβάλλῃ μέχρι τῶν ἐν τῷ ἐγκεφαλικῷ φλοιῷ ὀπτικῶν κέντρων, ἐνεκὰ παθολογικῆς ἀλλοιώσεως τῶν κέντρων τούτων ἢ τῶν ἀγωγῶν αὐτῶν, οὕτως ὥστε ὁ ἐρεθισμὸς οὗτος ἢ τὸ ἄλλως εἰπεῖν ὀπτικὸν ρεῖμα δὲν μεταπίπτει εἰς ἀντίληψιν. ὅτι δὲ ἀντίληψις δὲν γίνεται, ἀποβαίνει καταφθνὴς καὶ συμπτωματικῶς ἐν τῷ ὀπτικῷ πεδίῳ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ σκοτώματος, ὅπερ εἶναι ἀρνητικόν.

« Τὴν ἡμιοψίαν πρῶτος περιέγραψεν ὁ Abraham Vater καὶ Heinike Christiane (Dissertatio qua visus duo vitia rarissima, alterum dimidiati, alterum duplicati, exponuntur-Vittemberg, 1723) ὑπὸ τὸ ὄνομα Visus dimidiatus. Μετὰ ταῦτα πλεῖστοι ἄλλοι περιέγραψαν αὐτὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἡμιοψία (Richter, Elements de chirurgie. I. III), (Jourdan, Dictionnaire des sciences médicales, t. XX article hémioptie, p. 263 Paris, Pankoucke 1817). κτλ. καὶ μετεχειρίσθησαν τὴν ὀνομασίαν ταύτην οἱ μὲν ἀποβλέποντες εἰς τὸν ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα, οἱ δὲ εἰς τὸ ὀπτικὸν πεδίον, ὅτι μὲν ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ βλέπον ἢ τὸ μὴ

βλέπον τμήμα, ὅτι δὲ τὸ ὄρατον ἢ ἀόρατον πεδίον· ἐντεῦθεν δὲ προέκυψεν ἰσχυρὰ συγύσεις περὶ τὴν κατανόησιν τῶν γραφόμενων. Ἄλλοι πάλιν περιέγραψαν τὸ σύμπτωμα τοῦτο ὑπὸ τὰς ὀνομασίας ἡμιοψία, ἡμιοψία καὶ ἡμιοψία.

« Πρῶτος δὲ ὅστις ἠθέλησε νὰ ἐξωακλόνη τὰς ἐκ τῆς χοήσεως τῆς λέξεως ἡμιοψίας προεργουμένης παρεξηγήσεις εἶναι ὁ Ferdinand Monoyer Στρασβούργου, οὗτος ὑπέδειξε τὴν εὐλογον ἀντικατάστασιν τῆς ἡμιοψίας διὰ τῆς λέξεως ἡμιοψία· μετεχειρίσθη δὲ τὸ πρῶτον αὐτὴν ἐν τοῖς Annales d'Oculistiques τῷ 1866 (1ère semestre, σελ. 247) ἐν ὀροσημειώσει ἀσθροῦ ἀναλύοντος τὸ ἐν τῷ Klinische monatsblätter für augenheilkunde 4ον περυστατικὸν τοῦ Graefe). Μετὰ ταῦτα ὁ Hirschberg κατὰ τὸ 1877 (Beiträge für praktische augenheilkunde s. 4—18 Leipzig—δυστυχῶς δὲν κατωρθώσαμεν νὰ εὐρωμεν τὸ ἔργον τοῦτο ὅπως τὸ μελετήσωμεν), πρότεινε τὴν λέξιν ἡμιοψία, ἥτις καὶ ἐπεκράτησε τὴν σήμερον. Ἡ λέξις ὅμως αὕτη γραμματικῶς δὲν ἔχει ὀρθῶς, διότι δὲν δύναται νὰ συνθίσωμεν τὴν λέξιν ἡμιοψία μετὰ τῆς λέξεως ὀψία παρενθέτοντες τὸ στεροτικὸν α μετὰ τοῦ εὐφωνικοῦ ν, ἐπειδὴ ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἑλληνικῇ μόνον ἐνδοξίσεις, ὅτι πάλαι ποτὲ ἢ λέξις ὀψία εἶχε δίγαμμα (Ῥόψια) καὶ ἐπομένως θεωρουμένη ὡς λέξις ἀρχαῖα ἀπὸ συμφώνου δὲν πρέπει νὰ λάβῃ τὸ ν· τῶν ἐνδείξεων τούτων ἔχρη ἀναφαίνονται ἐν ταῖς Ὀμηρικαῖς λέξεσιν ἀπὸ ὀψομαι καὶ ἀπὸ ὀψομαι.

« τῶν μέντοι ἐγὼν ἐπιόψομαι ἥτις ἀρίστη, (Ὀδυσσεύς Β 294) αὐτὸ δ' ἐπιστομένῳ θάνατον καὶ φῶζαν ἐταίρων, (Ἰλιάδος Ρ 381)

καὶ ἐν τῇ λέξει ἄσπετος τοῦ τῆς κλασικῆς ἐποχῆς Ἀντιφώντος· καλὸν ν' ἀνκέρωμεν καὶ τὸ τοῦ Ἠσυχίου ἄσπετος, τῶν βυζαντινῶν ἀδμματος, καὶ ἀσφθαλμος, πρὸς δὲ καὶ τὸ πρὸ ἡμῶν ἐτι ὑπὸ τινῶν ἀσθενῶν προφερόμενον ἀσφματός. δὲν δύναται δὲ ν' ἀφήσωμεν τὸ ν λόγῳ εὐφωνίας, διότι τότε ἢ λέξις θὰ ἦτο σύνθετος ἐκ τοῦ ἡμῶν καὶ ἀνοψία = ἑλλειψις ὀψου, ποσοφύλου, κρέατος. Διὰ τοὺς ἄνω λοιπὸν λόγους ἐκρίναμεν εὐλογον ν' ἀντικαταστήσωμεν τὴν ἡμιοψίαν διὰ τῆς ἡμιοψίας μολοντί ἢ λέξις αὕτη δὲν εἶναι ἰδανικὴ ἕνα παραστήσῃ ἀκριβῶς καὶ σαφῶς τὸ πρᾶγμα, εἶναι ὅμως

ἤδη ἐπὶ τούτῳ καθιερωμένη. Οὐδὲ σκαπτόμεθα νὰ καινοτομήσωμεν σχηματίζοντες ἑτέραν ἐκ τοῦ δέρκου καὶ ἢ ἀθροῦ κτλ. ἀφίνοντες τὴν φροντίδα ταύτην εἰς ἀκαδημίας.

« Δὲν μετεχειρίσθημεν δὲ τὴν λέξιν τοῦ Monoyer, διότι καὶ αὕτη ὑπόκειται εἰς τὰς αὐτὰς κρίσεις, εἰς δὲ καὶ ἢ τοῦ Hirschberg, πρὸς δὲ εἶναι δυνατὸν νὰ δώτῃ χάσαν καὶ εἰς παρεξηγήσεις, ἐάν τις βιάσῃ ἑαυτὸν νὰ λάβῃ ὑπὸ σημασίωσιν ὅτι τὸ δεύτερον αὐτῆς συνθετικὴν ὄψιν, ὡπὸς εἰς τὰς συνθέσεις αὐτῆς ἐπεκράτησε νὰ σημαίνῃ ὀρθοκλινὸν ἐν γένει, σπανίως δὲ ὄρασιν π.χ. ἑλλειψί, γλαυκῶπις, βοώπις, κυνώπις, μόνωψ, μύωψ κτλ. ὁ δὲ Ἠπίσθιος ἐν Θεογονίᾳ (144) μνησκει ὅτι ὄψιν ὀρθοκλινὸν σημαίνει λέγων τὰ ἑξῆς :

« Κύκλωπε δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, οὐνεκ' ἄρα σφίαν κυκλοτερῆ ὀρθοκλινὸς εἰς ἐνέκειτο μετώπῳ » Ἐπίσθιος κατὰ τὸν Ἡρωϊκὸν ὄψιν, ὡπὸς σημαίνει ὀρθοκλινόν.

« Ἐνθ' ἢ λέξις ἡμιοψία ἔχουσα ὡς δεύτερον συνθετικὸν τὴν λέξιν ὀψία σημαίνει ὄρασιν, διότι ἢ λέξις ὀψία σημαίνει κυρίως τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὄρατος (δευτερευόντως δὲ ὀρθοκλινόν), ὡς ὁ Πλάτων μαρτυρεῖ λέγων ἐν Θαιαίτητῳ (156,6) τὰ ἑξῆς :

« Αἱ μὲν οὖν αἰσθητικαὶ τὰ τοιαῦτα ἡμῶν ἔχουσιν ὀνόματα, ὀψία τε καὶ ἀκοαί καὶ ὀσφρασεις. Ὑπὸ τῶν ἄνω σφίσεων κινούμενοι προεπιτήσαμεν τὸν ὄρον ἡμιοψία ἢ τοῦλάχιστον ἡμιοψία οὐχὶ ὅμως τοὺς ὄρους ἡμιοψία καὶ ἡμιοψία.

« Ὁ ἀσθενὴς ἡμῶν λοιπὸν ἔχει ἑτερώνομον κροταφικὴν ἡμιοψίαν, δηλαδή ἢ ὄρασις ἑλλείπει εἰς τὰ δύο κροταφικά ἢ ἐξωτερικὰ ἡμιπέδια τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου, τὸ δὲ ἑτερώνομον σημαίνει ὅτι τὰ δύο ἡμιπέδια δὲν φέρουσι τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐν ἑκτέρῳ τῶν πεδίων, συγκριτικῶς πρὸς τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν τμήμα τοῦ σώματος, δι' ὃ καὶ ἐπιτιθέμενα δὲν συνταυτίζονται. Ἐὰν ἀναγάγωμεν τὰ ἡμιπέδια εἰς τὸν ἀμφιβληστροειδῆ, τότε φυσικῶς τῷ λόγῳ ἐνεκὰ τῆς διασταυρώσεως τῶν ἐισερχομένων ἀκτίνων, ἐννοοῦμεν κάλλιστα ὅτι τοῦ τε δεξιοῦ καὶ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ δὲν λειτουργοῦσι τὰ ἑσῶ ἢ ρινικὰ τμήματα, δηλ. τὰ τμήματα ἐκεῖνα, ὅπου διασκόπιζονται αἱ ἑνὲς τῶν δύο χιλιόμενων δεσμίδων, ἐξ ὧ καὶ ἢ ὀνομασία χιλιόμενη ἢ διασταυρουμένη ἡμιοψία τοῦ συμπτώματος τούτου.

« Ἀνεγκεφαλοιοῦντες λοιπὸν τὴν συμπτω-

ματολογία του πάσχοντος και όσα εν παρόδω είπομεν περί των όνομασιών, επανλαμβάνομεν την διάγνωσιν μας λέγοντες, ότι πρόκειται περί έτερονύμου κραταφικής ημιοψίας λέγομεν δι' ημιοψίαν, διότι το σπουδαιότερον τουτο δι' ημάς τούλάχιστον σύμπτωμα, εξ όσων παρουσιάζει ο ασθενής, είναι και το σπανιότατον· είναι δι' τόσον σπανία εν τή νωτιαόδει φθίσει ή ημιοψία, ώστε γνωρίζομεν μόνον τας εξής παρατηρήσεις.

1) Την περίπτωσιν του Gowers (1883 Neurolog. Centralblatt) όστις κατά την πρόθυμον εξήγησιν του συνάδελφου Μιχαλακοπούλου, λέγει τὰ εξής εν σελ. 409 του πρώτου τόμου της δευτέρας εκδόσεως (1892) του Manual of Diseases of the nervous system « παρατήρησα και μίαν περίπτωσιν νωτιάδος φθίσεως με διπλήν κραταφικήν ημιοψίαν ενδεικνύουσαν αλλοίωσιν του χιάσματος » εν τοιαύταις περιπτώσεσιν ή διάμεσος δευτροπαθής επεξεργασία φθάνει εις φλεγμονώδη έντασιν».

2) Το παράδειγμα του E. Berger, όστις (Archivf. augenheilk. t. XIX, 1888—89 s. 82—85) ασχολούμενος περί της ημιοψίας εν τή νωτιαόδει φθίσει αναφέρει την εξής περίπτωσιν. L. A. D. 63 έτων, εργάτης, αρχικός σφυλιδικός, εκδηλώσας τα πρώτα συμπτώματα πρό 10ετίας, όποτε είχε κοπώσας κατά την υδοιοπρίαν και νόσοντας πόνο· από έννεαετίας ή όρασις πίπτει, κόρη διαμέτρου μεσάζας, παρουσιάζουσαι το σύμπτωμα του Argyl-Robertson· το φαινόμενον του Westphal ύπάρχει, το του Romberg δεν ύπάρχει καθ' ήν έποχην ο συνάδελφος Berger εξήτασε τον πάσχοντα, όστος εύρίσκειτο εν τή άκτακτική περιόδω και έπαρουσίαζεν όμώνυμον δεξιάν ημιοψίαν.

3) Το σχήμα, όπερ αναφέρει εις τα περι νωτιαίου μυελού μαθήματα αυτού ο P. Marie (1892 p. 212) και όπερ ανήκει εις την συλλογήν του Δαμασκηνού.

« Ηού νυν όρα γε εύρίσκειται ή αλλοίωσις παρὰ τῷ ημιτέρῳ ασθενεί, ώστε να εκδηλωται διά κραταφικής ημιοψίας; Προς τουτο δέον ν' ανακεφαλαιώσωμεν εν όλίγοις και άνευ λεπτομερειών την διαδρομήν των ίνών του όπτικού συστήματος, συμφώνως προς την επικρατούσαν την σήμερον γνώμην.

« Εκ του άμφιβληστροειδούς αναχωροῦσι τρεῖς δεσμίδες ίνών και διευθύνονται προς τα όπισω διά των πυρήνων της βάσεως του έγκε-

φάλου προς τον ίνιακόν λοβόν, εις δέ αι εξής :

1) *Η χιαζομένη δεσμίς*, ήτις αναχωροῦσιν εκ του ρινικοῦ ημισείας του άμφιβληστροειδούς (του δεξιού λόγου χάριν) καταλαμβάνει εν τῷ όπτικῷ νεύρῳ το έξω και άνω αὐτοῦ μέρος και εκειθεν προχωρεῖ προς την κάτω επιρύνειαν του χιάσματος, διελαύνει αὐτό διαγωνίως διασταυρούμενον καθ' όλοκληρίαν μετά της όμολόγου δεσμίδος· ήτοι της εκ του ρινικοῦ ημισείας του άμφιβληστροειδούς του άριστερου όφθαλμοῦ, και εισβάλλει εις την άριστεράν όπτικὴν ταινίαν, εν ἣ καταλαμβάνει το έξω-τερικόν αὐτοῦ τμήμα. Η δ' έντεῦθεν περικιτέρω τοπογραφική πορεία της δεσμίδος καθίσταται επί μάλλον και μάλλον δυσκίνητος, δι' ο προτιμότερον να συγχωνεύσωμεν την περικιτέρω αὐτής διαδρομήν εις μίαν μετά των δύο έπιλοιπών δεσμίδων περιγραφήν.

2) *Η εὐθεία δεσμίς*, ήτις άρχομένη εκ του κραταφικοῦ ημισείας του (Δ. π.χ.) άμφιβληστροειδούς καταλαμβάνει εν τῷ όπτικῷ νεύρῳ το έξω αὐτοῦ μέρος και εκειθεν χωρεῖ προς το χιασμα, οἷ κατέχει το έξω και άνω μέρος και εκειθεν μεταβάλλει κατ' εὐθείαν, ήτοι άνευ διασταυρώσεως μετά της όμολόγου εις την δεξιάν ταινίαν ένθα τάσσεται διαφοροτρόπως έφ' όσον απομακρύνεται του χιάσματος.

3) *Η δεσμίς της ώχρᾶς κηλίδος*, ήτις όρμημένη εκ της χώρας ταύτης (Δ. Ο.) κατέχει το έξω και άνω τμήμα του όπτικού νεύρου, εξ οἷ χωρεῖ λοξῶς προς τα όπισω διά να καταλάβῃ το κέντρον του όπτικού νεύρου και εισβάλλῃ πλαγίως εκ των άνω προς τα κάτω και εκ των έξω προς τα έξω εις το χιασμα, όπου καταλαμβάνει το κέντρον προς το όπισθιον μέρος. ανταλλάσσει δέ μετά της όμολόγου άριστερᾶς ίνας τινὰς αἰτίνες οὕτω χιαζόμεναι φθάνουσι διά της άριστερᾶς ταινίας εις το άριστερόν ημισφαίριον του έγκεφάλου, ένθ' αι μη χιαζόμεναι φθάνουσι διά του κέντρου της δεξιᾶς ταινίας εις το δεξιόν ημισφαίριον του έγκεφάλου· οὕτως ώστε εάν επιθέσωμεν συνταυρίζοντες τους δύο άμφιβληστροειδεις, τότε τα δύο ημιση των εν τῷ δεξιῷ τμήματι (ώς προς το σώμα) ώχρῶν κηλίδων ανταποκρίνονται εις το δεξιόν ημισφαίριον και τα δύο εν τῷ άριστερῷ τμήματι εις το άριστερόν ημισφαίριον του έγκεφάλου.

« Λοιπὸν εν τῇ δεξιᾷ λ.χ. όπτικῇ ταινίᾳ έχομεν 3 δεσμίδας, μίαν αναχωροῦσαν εκ του

ρινικοῦ ημισείας του άριστερου άμφιβληστροειδούς, έτεραν προερχομένην εκ του κραταφικοῦ ημισείας του δεξιού άμφιβληστροειδούς και τρίτην τὰς μη διασταυρωμένας ίνας της δεξιᾶς κηλίδος μετά των χιαζομένων της άριστερᾶς ώχρᾶς κηλίδος. Περὶ τὸ τέλος της (Δ) όπτικῆς ταινίας αι ίνες των 3 δεσμίδων συμπλέκονται τοσοῦτον ώστε πρέπει να περιληθῶσιν εις μίαν και μόνην περιγραφήν. Οι ίνες αὐται ήδεύουσι ἄλλαι ἄλλως. τινὲς μὲν προβαίνουσι άνευ σταθμεύσεως κατ' εὐθείαν εις τον φλοιόν (ι), ἄλλαι δὲ αι πλεῖται σταθμεύουσι προηγουμένως εις το έξω γωνιωδεις σώμα, το πρόσθιον τετράεδρον και εις τι όπισθιον φῦμα (pulvinar) του όπτικοῦ όκλάμου, και ακολουθῶς εκ των σημείων τούτων των ἄλλως βραχιῶν ή γαγγλιακῶν όπτικῶν πυρήνων υδιδούσι διά της όπισθίας μοίρας της έξω κήψης προς τον φλοιόν του έγκεφάλου, ίνα καταλήξωσιν (αφού περιβάλλωσι και το ίνιακόν κέρας της πλαγίας κοιλάδας) εις το σφηροειδές λοβόν, την γλωσσσοειδή έλικα, τον πόλον του ίνιακοῦ λοβου, προς δὲ και το όπισθιον μέρος της Ινιοκραταφικής ή ἄλλως άτρακτοειδούς έλικας του δεξιού ημισφαιρίου· εν ἄλλαις λέξει δευτέραν διασταύρωσιν δὲν παρεδίχθημεν, υπείκοντες εις την γενικῶς την σήμερον επικρατούσαν γνώμην. Επομένως εν τῷ δεξιῷ ίνιακῷ λοβῷ ύπάρχουσιν ίνες του κραταφικοῦ μέρους του δεξιού άμφιβληστροειδούς και των δύο ώχρῶν κηλίδων.

« Εἶναι γνωστὸν ὅτι έκαστον τμήμα του άμφιβληστροειδούς (δεξιόν ή άριστερόν) ανταποκρίνεται ως εκ της διασταυρώσεως των φωτεινῶν ακτίνων εν τῷ όφθαλμῷ εις έτερόνυμον (άριστερόν ή δεξιόν) ημιπέδιον του όπτικού πιδίου ή εν ἄλλαις λέξει το κραταφικόν τμήμα του άμφιβληστροειδούς ανταποκρίνεται εις το ρινικόν ημιπέδιον της δράσεως, το δὲ ρινικόν τμήμα του άμφιβληστροειδούς ανταποκρίνεται εις το κραταφικόν ημιπέδιον της δράσεως.

« Εκ των άνω δυνάμεθ' να έντοπίσωμεν την πηγὴν του κακοῦ παρὰ τῷ ημιτέρῳ ασθενεί. Καὶ τῶντι, αφού τα 2 κραταφικά ημιπέδια ελλείπουσι παρ' αὐτῷ, επιτρέπεται ἡμῖν ν' ανατρέξωμεν εις τὰ 2 ρινικά τμήματα του άμφιβληστροειδούς, μίαι δὲ μόνη αλλοίωσις δὲν δύναται να παρακλύσῃ την αντίληψιν του φωτός κατὰ τρόπον οἷον παρὰ τῷ ημιτέρῳ πάσχοντι, εάν μη εύρίσκειται αὐτῇ ή μη προσέβαλεν

ἤδη τὸ μέρος ένθα χιάζονται αι εκ του ρινικοῦ τμήματος του άμφιβληστροειδούς αναχωροῦσαι ίνες, τουτέστιν εν τῇ προσθία γωνία και εν τῇ μέσῃ γραμμῇ της κάτω επιφανείας του χιάσματος. (1) Αφού λοιπὸν ίκανοποιήθημεν περί της διαγνώσεως υπό τοπογραφικὴν έποψιν, κρίνομεν περιττόν να επεκταθῶμεν πλείστορον περί των ίνών του όπτικοῦ συστήματος εκθέτοντες και τὰς συνδετικὰς ίνας μεταξὺ των 2 ημισφαιρίων, μεταξὺ διαφόρων λοβῶν ένός ημισφαιρίου και μεταξὺ διαφόρων σημείων ένός λοβου και επί τέλους τὰς ανακαλύψεις του Stilling. Δικαιοῦμεθα λοιπὸν να συμπεράνωμεν ότι παρὰ τῷ ημιτέρῳ ασθενεί ή παραγωγὴς της ημιοψίας αλλοίωσις προσέβαλε τὰς χιαζομένας δεσμίδας· ώρείλεται δὲ ή αλλοίωσις, ως προείπομεν, εις την νωτιαόδε φθίσιν.

« Επειδὴ όμως ο ασθενής μας εἶναι σφυλιδικός, αμείσως γεννᾶται ή έντίρρησις, μη ή αλλοίωσις έρχ και ή ημιοψία δύναται ν' έποδοθῇ εις την σφυλιδα, ή δὲ έντίρρησις αὐτῇ εἶναι τόσον υδολογώτῃρα, καθ' όσον αι σφυλιδικαί έτερόνυμοι κραταφικαί ημιοψίαί λόγω συχρότητος ύπερτεροῦσι κατὰ πολὺ τους επί νωτιάδος φθίσεως παρατηρουμένους.

« Πρὸς διευκρίνησιν λοιπὸν εις ποίαν εκ των δύο ύφείλεται ή ημιοψία πρέπει ν' αναλύσωμεν και συγκρίνωμεν τὰ συμπτώματα, αἷτινα παρουσιάζει την σήμερον ο ασθενής μας. Καὶ τὰ μὲν γενικὰ συμπτώματα, ήτοι οί νόσοντες πόνοι, ή έλλειψις του φαινομένου του γόνατος, ή έλλειψις της κατὰ βέθος μυϊκής αισθήσεως, ή γενική υπεραίσθησις, ο δυσκνάλωτος κάματος του σώματος και ή έτροφία των όρχεων οὐδὲμίαν άμφιβόλιαν κρίνουσι περί του ότι ο ασθενής πάσχει εκ νωτιαόδος φθίσεως· κατὰ δὲ την έκφρασιν του νευρολόγου συνάδελφου κ. Μιχαλακοπούλου, όστις έσχε την ευκαιρίαν να εξετάσῃ αὐτόν, ο πάσχων είναι tabétique patienté.

« Ὑπὸ όφθαλμολογικὴν δ' έποψιν αι θηλαί εἰσι χαρακτηρηστικαί της νωτιαόδος φθίσεως και ιδίως ή άριστερά, τόσον ώστε μετά την πρώτην όφθαλμοσκοπικὴν εξέτασιν επελήφθημεν κούσεως και κατ' εὐθείαν της αναζητήσεως των λοιπών γενικῶν συμπτωμάτων της είρημένης νόσου.

(1) Δὲν δυνάμεθα βεβαίως να υποθέσωμεν συμμετρικὴν αλλοίωσιν εν τοῖς δύο ίνιακοῖς λοβοῖς, διότι αι σημεριναί γνώσεις δὲν επιτρέπουσι τοιοῦτον τι.

« Ως γνωστόν η έτερόχρονος άτροφία των 2 νεύρων, ως συνέθη παρ' τῶ ημετέρῳ πάσχοντι, είναι ίδιον τῆς νωτιαῆδος φθίσεως. Τὰ όφθαλμικά συμπτώματα ανεφάνησαν πρὸ 2 1/2 ἐτῶν ἤτοι 2 1/2 ἔτη μετὰ τὴν εμφάνισιν τῶν πρώτων συμπτωμάτων τῆς νωτιαῆδος φθίσεως, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αναφαίνονται αἱ ἀλλοιώσεις τοῦ όπτικοῦ νεύρου παρὰ τοῖς πάσχουσιν ἐκ νωτιαῆδος φθίσεως, ἤτοι κατὰ τὴν προατακτικὴν περιόδον.

« Ἡ ἀνισότης τῶν κορῶν εἶναι ἐπίσης ἐν τῶν συμπτωμάτων τῆς προατακτικῆς περιόδου (Charcot Recueil d'ophtalmologie Nov. 1887). Τὸ σύμπτωμα τοῦ Argyll-Robertson τοῦ Ἐδιμβούργου, τὸ καὶ συχνότερον ἀπαντώμενον ἐν τῇ νωτ' ἀδει φθίσει, ἐλλείπει παρὰ τῶ ημετέρῳ ἀσθενεῖ, ἀρκεῖ ὅμως ὅτι ἔχει ἐν προατακτικὸν σύμπτωμα. Ἄλλως τε εἰς τὸ ἐν τέταρτον τῶν ἐκ τῆς νωτιαῆδος φθίσεως πασχόντων δύναται νὰ ἐλλείπῃ τὸ σύμπτωμα τοῦ Argyll-Robertson ὁ περιορισμὸς τῶν χρωμάτων ἐν τῷ πεδίῳ τῆς δάσει; τοῦ ἀσθενοῦς εἶναι ἐπίσης σύμφωνος πρὸς τὸν τῆς ἐν λόγῳ νόσου, διότι ἐξετάζοντες τὰ διάφορα χρωματοπτικά πεδία εὐρίσκομεν ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν πρῶτον μὲν τὸ χλωρὸν ἢ πράσινον, εἶτα τὸ κίτρινον καὶ τὸ ἐρυθροῦν, ὧν τὰ βραία ἐναχοῦ συμπλέκονται, καὶ τελευταῖον πάντων τὸ κυανοῦν.

« Διὰ τὴν ἡμιοσφίαν ὅμως ὑπάρχει μικρὰ τις δυσκολία, διότι ταύτην δύνανται νὰ προκαλέσωσι πολλαπλὰ παθήσεις τῆς περιχιασματικῆς χώρας (κομμώμα, περιστῆτις παχυμηνιγγίτις, ὄγκοι, τραυματισμοί, κρομμειγλά κτλ.) ἐκ τῶν παθῶσεων τούτων ἄς συζητήσωμεν πρὸς συντομίαν μόνον τὸ κομμώμα, διότι καὶ τῶν λοιπῶν παθῶσεων ἢ συμπτωματολογία ἐκτὸς τῶν ἰδιαιζόντων ἐκάστη συμπτωμάτων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εἶνε ἐν συνόλῳ παρεμπερῆς πρὸς τὴν τοῦ κομμώματος.

« Καὶ πρῶτον μὲν, καίτοι ἡ ἐμφάνισις κομμώματος 27 ἔτη μετὰ τὸ ἔλκος δὲν εἶνε ὅλως ἀσύνηθις, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ὑπόθεσιν ὅτι παρὰ τῶ ἀσθενεῖ ἡμῶν συνέθη τοῦτο, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι περιωρίσθη νὰ προξενήσῃ μόνον ἀπλῆν κατιοῦσαν ἀτροφίαν, πρᾶγμα ἀρκετὰ σπάνιον, καὶ ἥτις ὡς συμβαίνει συνήθως ἐπρεπε ἰντὸς ὀλίγων ἡμερῶν νὰ κατέλθῃ μέχρι τῆς θηλῆς καὶ ἡ ἀτροφία νὰ ἦτο πλέον προκεχωρημένη μέχρι τῆς φέροντῆς; καθ' ἣν ὁ πόνος ἰπεσκέρθη τὸν κ. Ἰατρόπουλον ἐνφ' ὁ ἀσθενῆς

μας ὄχι μόνον μετὰ 10 μῆνας προσέτρεξεν εἰς λατρίον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀτροφία αὐτοῦ ἦτο ἀτελής καὶ ἥτις προχωρεῖ εἰσέτι διὰ νὰ γείνη τελεία.

« Δεύτερον δὲ, κομμώμα τῆς βάσεως τοῦ κρανίου εἶνε σπάνιον νὰ μὴ προξενήσῃ κεφαλαλγίας, ἄλλας ἐκδηλώσεις ἐκ μέρους τῶν πνευματικῶν κρανιακῶν νεύρων καὶ διάφορα ἄλλα ἐγκεφαλικά συμπτώματα· παρὰ δὲ τῶ ἐν λόγῳ ἀσθενεῖ καὶ αὐτὸ τὸ όσφρητικὸν νεῦρον εἶνε ἀνέπαφον, πρὸς δὲ οὐδὲν ἐγκεφαλικὴν σύμπτωμα εἶχεν, οὐδὲ ἔχει· αἱ δὲ πρὸ 30 ἐτῶν περιοδικαὶ κεφαλαλγίαι εἰσι προγενέστεραι τοῦ ἔλκου. Ἐπὶ τέλους αἱ ἐκ τῶν κομμωμάτων ἐπερχόμεναι ἀπλᾶ ἀτροφίαι εἰσὶν ἐν γένει λευκαὶ, ἐνφ' αἱ τῆς νωτιαῆδος φθίσεως ἐν γένει εἰσι φκίαί, ὡς παρὰ τῶ πάσχοντι. Συνέπεσαν ὅρα γε παρὰ τούτῳ τῶ πάσχοντι ἐκ νωτιαῆδος φθίσεως ν' ἀναφανῆ σμικρὰ συφιλιδικὴ τις ἐκδηλώσις περιορισθεῖτα μόνον καὶ μόνον νὰ κατὰστρέψῃ ἀνεπαρκῶς τὰς χιζομένους δεσμιδάς ἀνευ καὶ ἄλλης τινος ἐκδηλώσεως; ἀγνοῶ, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔχω οὐδεμίαν σοβαρὴν ἐπικουρίαν συμπτωματολογικὴν, ἀναγκάζομαι ν' ἀποκρούσω σύμπτωσιν τινὰ τοιαύτην.

« Ἡ βελτίωσις ἢ ἐπιελθοῦσα ἐν τῷ πεδίῳ τῆς δάσει; διὰ τῶν ἐνέσεων τοῦ διωδιούχου ὑδραργύρου τοῦ καθηγητοῦ Πανᾶ ἐμβάλλει βεβαίως εἰς ὑπόνοιαν τινὰ περὶ τῆς ὑπάρξεως συφιλιδικῶν ἐκδηλώσεων· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ὑδραργυρος δύναται κάλλιστα νὰ ἐπιφέρῃ βελτιώσεις καὶ εἰς τὰς μὴ συφιλιδικὰς ἀσθενείας, διατὶ ἡ βελτίωσις αὕτη νὰ ἦναι παροδική; διατὶ ἐνφ' ἤρχισε νὰ ἐπενεργῇ ἰαματικῶς (Ἰατρόπουλος), ἐνφ' καὶ αἱ λοιπαὶ ὑδραργυρικαὶ θεραπείαι ἐξηκολούθουν νὰ γίνωνται, νὰ μὴ δύναται τὴν σήμερον οὐχὶ μόνον νὰ ἐπενεργῇ ἰαματικῶς; ἀλλὰ καὶ νὰ χάσῃ τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ ἐπνευκτῆσῃ ἰσχὺν τῇ ἀρωγῇ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰωδιούχου καλίου;

« Ἡμεῖς δὲ μετὰ δραστηριότητος καὶ σχεδὸν ὑπερβολικῆς προθυμίας ἐφημερόσαμεν καὶ ἐνέσεις καὶ ἐντριδάς καὶ ἰωδιούχον κάλιον (πλὴν τῶν τονικῶν καὶ τῶν τῆς στρυχνίνης ἐνέσεων), καίτοι εἶχομεν διαγνώσει νωτιαῆδα φθίσιν καὶ ἐσυλλογιζόμεθα ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν θὰ εἶχομεν οὐδὲν καλὸν ἀποτέλεσμα· ἐπράξαμεν δὲ οὕτω μὴ ἔχοντες ἐναντίον τοῦ νοσήματος ἄλλο τι καλλίτερον θεραπευτικὴν μέσον (ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ θεραπευτικὸν μέσον οἰουδήποτε φάρμακον κατὰ τῆς νωτιαῆδος φθίσεως) καὶ ἐπὶ

τῇ γνώσει ὅτι εἰς σπανιωτάτας περιπτώσεις εἶνε δυνατὸν ν' ἀνακοπῇ ἢ πορεῖα τῆς ἀσθενείας ἢ ἀκόμη καὶ νὰ βελτιωθῇ (Fournier), καθ' ὅσον μάλιστα ὁ ἀσθενῆς μας ἐποίησατο ἀτελῶς καὶ ἀνεπαρκῶς τὴν θεραπείαν ἐν ἀρχῇ τῆς συφιλιδος του. Ὅπερ ὅμως ἡμεῖς ἐκερδίσαμεν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θεραπείας εἶναι, ὅτι ἐπηυξήθησαν αἱ περιαρθρικοὶ πόνοι καὶ αἱ μυρμηκίσεις, κατάντησι δὲ εἰς τέλειον σκότωμα ἢ παρὰ τὴν ἀφοριστικὴν γραμμὴν τοῦ δεξιοῦ όπτ. πεδ. σκιά· ἐπὶ τέλους στενώτερα ἐγένοντο καὶ τὰ πεδία τῶν χρωμάτων· δὲν ἀπωλέσαμε ὅμως δξύτητα τῆς δάσεως.

« Ἐὰν ἐγνωρίζομεν ἐπακριβῶς τὴν πορείαν τοῦ σκοτώματος τοῦ ἀσθενοῦς μας, θὰ εἶχομεν σπουδαῖον ἐπιχείρημα ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς διαγνώσεως ἡμῶν, δὲν ἠδυνάμεθα ὅμως νὰ ἔχωμεν ταύτην ἐμὴ ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ πόνος ἐπεσκέρθη τὸν συνάδελφον κ. Ἰατρόπουλον ἐπάναγκες λοιπὸν ἐθεωρήσαμεν συμβούλιον μετὰ τοῦ συναδέλφου, ὅπερ καὶ ἐγένετο τῇ 27 Ἰουλίου 1897.

« Κατὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην παρετηροῦμεν τὴν ἑλλειψιν τῆς παραφοριστικῆς σκιάς ἐν τῷ ἀριστερῷ πεδίῳ. τὸν κατὰ τι περιορισμὸν τοῦ δεξιοῦ ἡμιοπτικοῦ πεδίου ὡς πρὸς τὸ λευκόν, ἀμφοτέρων δὲ τῶν ἡμιπεδίων διὰ τὰ χρώματα (Πίν. III)· πρὸς δὲ ὁ συνάδελφος παρετήρησε τὴν ἐπιελθοῦσαν πρῶτον τῆς ἀτροφίας τῶν θηλῶν.

« Ἡ ἐξέτασις τῶν όπτικῶν πεδίων, ἄτινα μοὶ εἰδείξεν ὁ συνάδελφος εἶναι ἀξία λόγου (Πίν. II). βλέπομεν ἐν αὐτοῖς ὅτι, ὅτε τὸ πρῶτον ὁ πόνος παρουσιάσθη αὐτῷ (27 Σεπτεμβρίου 1896), ὑπῆρχε ἐν μὲν τῷ ἀριστερῷ πεδίῳ κροταφικὸν τε καὶ μετωπικὸν σχεδὸν κανονικὸν σκότωμα· ἐν δὲ τῷ δεξιῷ πεδίῳ μόνον κροταφικόν, ἀκανόνιστον, μετὰ μικρῶν προσβολῶν, πρὸς δὲ τὸ ρινικὸν τμήμα ἦν πλειότερον περιορισμένον ἢ ἐν τῷ ἀριστερῷ (Πίν. II. ἴχνος...)

« Ἐνα μῆνα μετὰ ταῦτα τὰ πεδία ἐπεκτείνονται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ἀκανόνιστως, φέρουσι δὲ ἀνὰ 2 ἔντομάς εἰς τὸ ἄνω καὶ κάτω μέρος τοῦ κροταφικοῦ ἡμιπεδίου (Πίν. II. ἴχνος...)

« Τρίτη ἐξέτασις γινομένη μετὰ 1 μῆνα δὲν δεικνύει πρῶτον (καίτοι αἱ ἐνέσεις ἐξηκολούθουν) ἐν τῷ όπτικῷ πεδίῳ, οὐτινος τὰ βραία μένουσι σχεδὸν τὰ αὐτὰ (Π. II. ἴχνος...)

« Εἶναι βεβαίως φανερόν, ὅτι αἱ βελτιώσεις ἐγένοντο κατ' ἀντίστροφον λόγον (δηλ. ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν) τῆς πορείας τῶν σκοτωμάτων (δηλ. ἐκ τῆς περιφέρειας

πρὸς τὸ κέντρον), ἐπομένως τὰ σκοτώματα ἤρχισαν ἐκ τῆς περιφέρειας τοῦ κροταφικοῦ ἡμιπεδίου, ὡς τὰ πολλὰ συμβαίνει ἐν τῇ νωτιαῆδι φθίσει καὶ ὅτι κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν ἔπιρον ἔντομάς ἐν τῷ κροταφικῷ ἡμιπεδίῳ, ὡς συχνὰ παρατηρεῖται ἐν τῇ εἰρημένῃ νόσῳ τῶν ἔντομόν δὲ τούτων ἡ συνένωσις παρήγαγε τὴν ἡμιοσφίαν. Ὅθεν καὶ ἡ πορεία τῶν όπτικῶν πεδίων συνηγορεῖ σπουδαίως ὑπὲρ τῆς νωτιαῆδος φθίσεως.

« Ἀκανόνιστα σκοτώματα, ἐν γένει, εἶναι δυνατὸν νὰ παράγονται ὑπὸ κομμωμάτων ἢ ὄγκων, οἵτινες πιέζουσιν ἀνίσως ἐπὶ τοῦ χιάσματος, ἀλλὰ τοιαύτη τις πίσις ἐκδηλουμένη σχεδὸν μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας διὰ σκοτωμάτων ὁμοίων τοῖς ἐπὶ νωτιαῆδος φθίσεως παρατηρουμένοις θὰ ἦτο σύμπτωσις τις σπανιωτάτη, ὑποκρινόμενη τὴν νωτιαῆδα φθίσιν, καὶ ἥτις λαμβανόμενη αὕτη καθ' ἑαυτὴν δὲν κατάρθωσε νὰ ἐπικρατήσῃ τῆς διαγνώσεως ἡμῶν.

« Ἐπίσης δὲν εἶναι ὀλιγώτερον σπουδαία ἡ πορεία τῆς δξύτητος τῆς δάσεως· κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν ὁ συνάδελφος ἐκτιμᾷ τὴν δξύτητα

τοῦ μὲν Δ. 'O. = 1/100,
τοῦ δὲ Ἀ. 'O. = 1/5.

« Μετὰ ἕνα μῆνα ἡ ὄξ. γίνεται ἡ μὲν τοῦ Δ. 'O. = 1/10 ἢ δὲ τοῦ Ἀ. 'O. = 1/5, καὶ μετὰ 1 μῆνα πάλιν ἀποβαίνει ἡ μὲν τοῦ Δ. 'O. = 1 σχεδὸν ἢ δὲ τοῦ Ἀ. 'O. = 1/5.

« Ἐκ τούτων λοιπὸν συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ ἐπεξεργασία εἰς τὸ χιάσμα κατέλαβεν ἐξ ὀλοκλήρου τὰς χιζομένους δεσμιδάς καὶ ἀκολούθως ἐπηρέασε παροδικῶς λόγῳ γειτνιασεως καὶ ἐπὶ τῶν ἰσθμῶν τῆς ὠχρᾶς κηλίδος, ὅπου αὐταὶ ἀρχίζουσι νὰ ἔχωσι σχίσιν μετὰ τῶν χιζομένων. Τοῦς αὐτοῖς συλλογισμοῖς δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν παθολογικῶν ἐπεξεργασιῶν, αἵτινες προσβάλλουσι τὸ χιάσμα καὶ δύνανται νὰ προκαλέσωσι συμπτώματα παραπλήσια τοῖς τοῦ ἡμετέρου ἀσθενοῦς, ἀλλὰ ταῦτα στηριζόμενα ἐπὶ ἐξαιρέτως σπανίων περιπτώσεων καὶ ἐξηγούμενα δι' ἐλαστικῶν ἐπιχειρημάτων μὴ ἐχόντων θετικὴν βᾶσιν δύνανται ν' ἀντιμετωπίσωσι μόνον τὰς ἐκ τῆς ἀνατομικῆς παθολογίας καὶ τῆς φύσεως τῆς νωτιαῆδος φθίσεως ποριζόμενας ὑποθέσεις· ὅταν ὅμως λάβωμεν κλινικῶς ὑπ' ὄψιν ὅλα τὰ φαινόμενα ἄτινα παρουσιάζει ὁ ἡμέτερος ἀσθενῆς, βλέ-

πόμεν ότι ούδεμία άλλη νόσος πλὴν τῆς νω-
τιαδὸς φθίσεως, ἢ τὰ συμπτώματα συνδέονται
τόσον ἁρμονικῶς παρ' αὐτῶν, δύναται νὰ ἱκανο-
ποιήσῃ ἡμᾶς· ἄλλως τε διατί ν' ἀνατρέχωμεν
εἰς σπικνωτάτας περιπτώσεις καὶ ἐξαιρέσεις καὶ
νὰ βιάζωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς τινὰ μεμονωμένην
ἀντίρρησην, ἥτις οὐ μόνον δὲν δύναται νὰ συνάδῃ
καὶ πρὸς τὰ ἄλλα συμπτώματα τοῦ πάσχοντος
ἀλλ' οὔτε δύναται νὰ ἔχῃ μεγάλην ἀξίαν.

« Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι ὁ ἡμέτερος ἀσθενὴς
πάσχει τὴν σήμερον ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης νό-
σου, τῆς νωτιαδὸς φθίσεως, καὶ εἰς ταύτην
ὀφείλονται ἅπαντα τὰ παρ' αὐτῶν συμπτώματα
ὡς καὶ ἡ ἡμισοψία. Μόνη δὲ ἡ νεκροψία βε-
βαίως δύναται ν' ἀλλάξῃ τὴν διάγνωσίν μας.
Ἐπειδὴ δὲ σπανιώτατα παρατηρεῖται ἡ ἡμισο-
ψία κατὰ τὴν πορείαν τῆς ἐν λόγῳ νόσου, ἐρχε-
ται δὲ δευτέρα εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς μεταξὺ τῶν
μέχρι τοῦδε δημοσιευθεισῶν περιπτώσεων, ἐτόλ-
μησα ν' ἀπασχολήσω διὰ τοσαύτων λεπτομε-
ρειῶν τὴν Βιολογικὴν Ἐπιτροπὴν ».

Ὁ κ. Ἰωάννου ἐφίσταται τὴν προσοχὴν
τῶν ἐταίρων ἐπὶ τῆς ἐκ νέου ἐμφανίσεως
κρουσμάτων διφθερίτιδος καὶ τῆς ἐλ-
λείψεως ὄρρου εἰδικοῦ ὡς ἐκ τῆς ἀργίας
τοῦ Φροντιστηρίου (institut) τοῦ κ. Ni-
colle. Προτρέπει τοὺς κ. κ. φαρμακο-
ποιούς, ὅπως ἐφοδιασθῶσι δι' ὄρρου,
ὡς τάχιστα. Ἀποτείνεται δὲ ἰδίως πρὸς
τὸν κ. Ἀπέρην, ὡς ἀντιπρόσωπον οἴκου
ἐν Εὐρώπῃ εἰδικοῦ διὰ τὸν ὄρρον, ὅπερ
καὶ ὑπισχνεῖται ὁ κ. Ἀπέρης, ὡς καὶ ὁ
κ. Πασχαλίδης.

Ὁ κ. Ἰωάννου ἐρωτᾷ, ἂν τὰ μὴ
προσφάτου ὄρρου φιαλίδια εἶναι κατάλ-
ληλα πρὸς χρῆσιν καὶ ἂν ὑπαρχόντων
ἰζημάτων αἰωρουμένων ἐν τῷ ὄρρῳ, τῷ
ἄλλως διαυγῆ, ἐπιτρέπεται ἡ χρῆσις αὐ-
τοῦ. Ὁ κ. Ἀπέρης λέγει ὅτι ὁ ὄρρος δια-
τηρεῖ τὴν δυνάμιν του καὶ μετὰ πολλοὺς
μῆνας, τὰ δὲ ἰζήματα εἶναι ἀδλαβῆ μὲν,
προδίδουσιν ὅμως τὸ ἀδρανὲς τοῦ ὄρρου.

Ὁ κ. Κελαϊδίτης εὐχεται τὴν ἐκ
νέου λειτουργίαν τοῦ Φροντιστ. Nicolle,
ὅπερ διανέμον ὄρρον δωρεὰν τοῖς ἀπό-
ροις ἀπέδαινεν εὐεργετικώτατον.

Ὁ κ. Λιμαράκης συνοψίζει τὴν νο-
σολογικὴν κατάστασιν τῆς πρωτεύουσος
ἀπὸ τῶν διακοπῶν μέχρι σήμερον ἐκθέ-
των ὅτι οὔδεμία νόσος ἀνεβάνη κατὰ τὸ
θέρος ὑπὸ ἐπιδημικὸν χαρακτῆρα, πλὴν

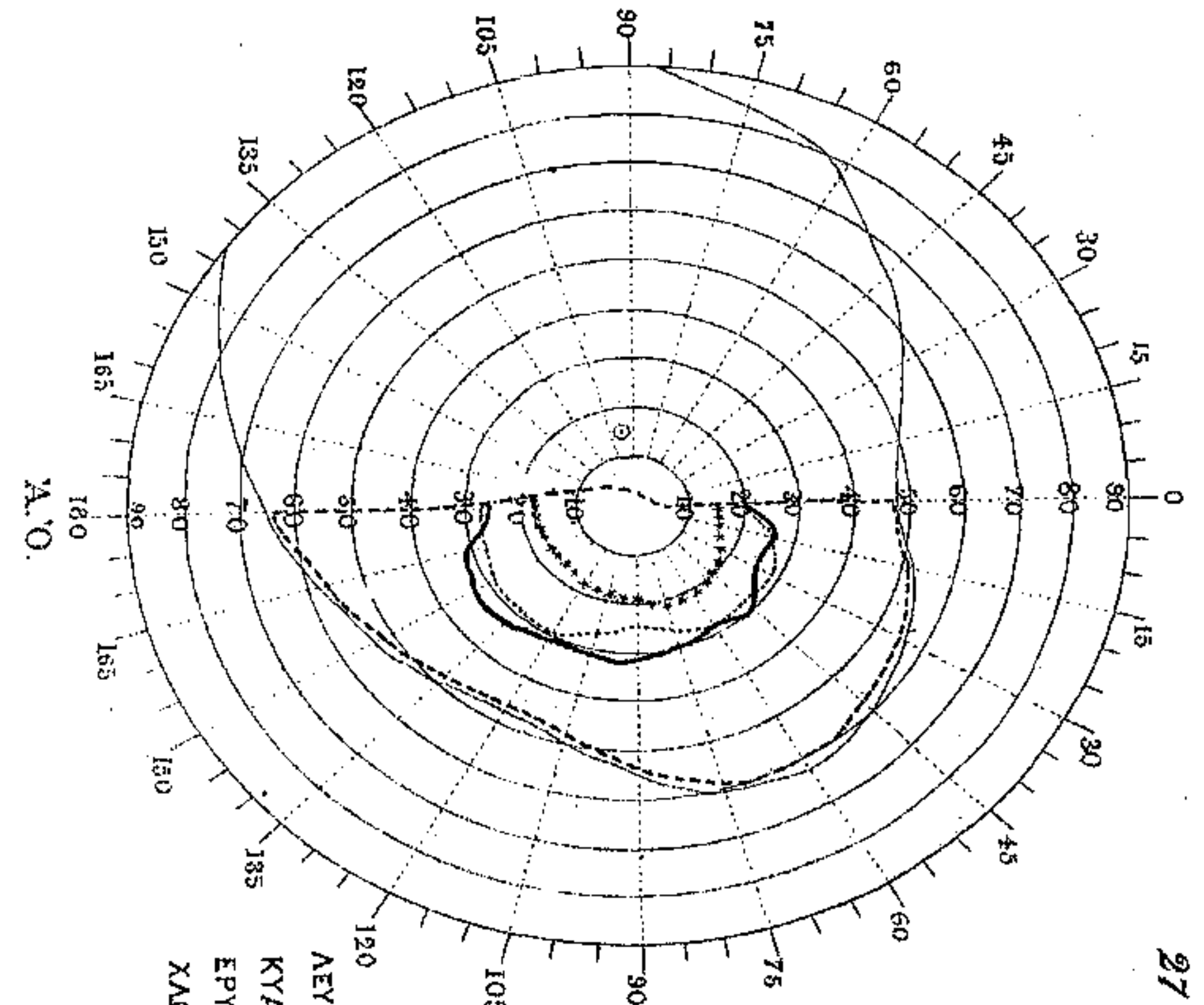
τοῦ τυφοειδοῦς, ὅστις, ὡς ἔθος, παρού-
σιάζεται σποραδικῶς αὐξανόμενος δὲ τὴν
διάδοσιν κατὰ τὸ φθινόπωρον. Ἡ διφθε-
ρίτις ἀναφαίνεται συνήθως κατὰ τὸν
Δεκέμβριον, οὕτω συνέβη καὶ νῦν. Εὐ-
χεται ἐπίσης ὅπως ὅπως ὅπως ἡ πόλις
μας μὴ στερεῖται ὄρρου. Ἐφέτως ἐκτά-
κτως ἐπεκράτησαν οἱ ἐλάδεις πυρετοὶ,
ἰδίως εἰς τὰ περὶχωρα, ὅπερ ἴσως ἀπο-
δοτέον εἰς τὴν ἀφθονίαν τῶν βροχῶν
κατὰ τὸ θέρος. Ἐπίσης κατὰ τὸ θέρος
ἀνεβάνησαν κρούσματα ἰλαρᾶς κάπως
νύξημένα.

Ὁ κ. Κελαϊδίτης θεωρεῖ ὅτι τὰ ἰζη-
ματα, περὶ ὧν ὠμίλησεν ὁ κ. Ἰωάννου,
ἐνυπάρχοντα ἐν τῷ ὄρρῳ δὲν ἀλλοιοῦσι
τὴν δυνάμιν αὐτοῦ. αὐτὸς ἐχρησιμο-
ποίησε τοιοῦτον ὄρρον μετ' ἀγαθῶν ἀπο-
τελεσμάτων.

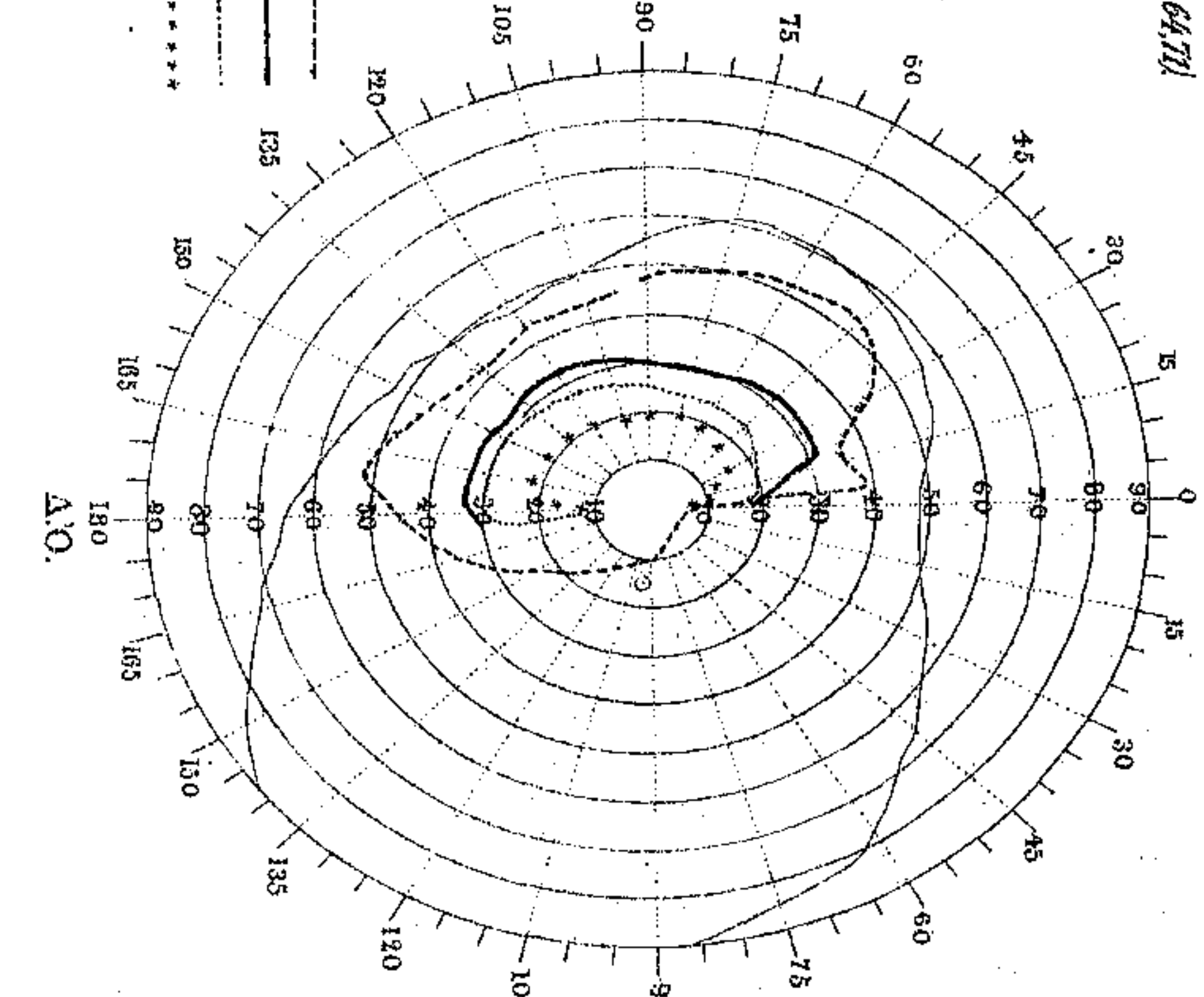
Ὁ κ. Πασχαλίδης ἀναφέρει ὅτι παρὰ
τῶν ἰατρῶν ἤκουσε τὴν ὑπαρξιν κρου-
σμάτων εὐλογίας.

Τράντας.— Λαμβάνων ἀφόρμην ἐκ
τῶν λόγων τοῦ κ. Λιμαράκη περὶ ὑπάρ-
ξεως κρουσμάτων ἰλαρᾶς ἐπιλαμβάνομαι
τῆς εὐκαιρίας ν' ἀναφέρω ἐπιπλοκὴν
ὀφθαλμικὴν, ἣν ἐπαρουσίασαν δύο ἀσθε-
νεῖς ἰλαριῶντες ἐν τῷ Νοσοκομείῳ, ἐπι-
πλοκὴν, ἣν ὁ Berger ἐν τῷ συγγράμμα-
τι αὐτοῦ χαρακτηρίζει ὡς λίαν σπανίαν,
ἐνῶ ὁ κατάρρους τοῦ ἐπιπεφυκότος εἶναι,
ὡς γνωστὸν, λίαν συνήθης.

Ὁ ἀσθενὴς, ὃν ἐσχάτως μόλις εἶδο-
μεν ἐν τῷ τμήματι τοῦ κ. Μελαγχρι-
νοῦ, παρουσίασεν αἰφνης δύο ἢ τρεῖς
ἡμέρας μετὰ τὴν ἐξάνθησιν τὰ ἐ-
ξῆς φαινόμενα, πλὴν τῆς προϋπαρχού-
σης ἐπιπεφυκίτιδος φωταφοβίαν ἔντονον,
τοῦ δεξ. ὀφθ. νευραλγικοῦς πόνους ἐν-
τόνους κατὰ τὴν μετωπιαίαν χώραν, δα-
κρύρροισιν δὲ ἀφθονοῦσιν (ὁ ἀσθενὴς μόλις
ἔβλεπε τὰς πρώτας σειρὰς τῆς κλίμα-
κος τοῦ Wecker) ἢ αἰσθησις τοῦ κερα-
τίου μᾶλλον νύξημένη· ἔντονος ὑπεραι-
μία ἐπιπεφυκότος ἰδίᾳ τῶν βλεφάρων,
ἐκκρίμα ὀλίγον καὶ ἰδίᾳ ἀπόπτωσις τοῦ
ἐπιθηλίου τοῦ κερατοειδοῦς ἐν τῷ κέν-
τρῳ ἐν χώρῳ κυκλωτερῆ καλύπτοντι
ἀκριβῶς τὴν κόρην, ἥς τὰς διαστάσεις
περίπου εἶχε· τὸ ἐπιθηλίον πού μὲν ἦτο
τεταραγμένον, ὡς εἰς τοὺς γλαυκωματι-

ΔΕΥΚΟΝ ΧΡΩΜΑ
ΚΥΑΝΟΝ
ΕΡΥΘΡΟΝ
ΧΑΛΚΟΝ

ΖΕΥΓΟΣ ΟΠΤΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ
27 (VI) 97 (σεγ. 6471)

κούς, που δ' απέπεσεν. 'Αμέσως κάτωθεν του επιθηλίου εις τὰς πρώτας στιβάδας του παρεγχύματος του κερατίου υπάρχουν μία ή δύο υπόφαιοι πλάκες διαμέτρου δλίγων χιλιοστομέτρων, ανάλογοί πως πρὸς τὰ καθιζήματα τὰ κατὰ τὴν ἱριδοκυκλίτιδα παρατηρούμενα καὶ ἐπὶ τῆς ὀπισθίου ἐπιφανείας ἐπικολλώμενα, διαφέροντα ἐπομένως κατὰ τὴν θέσιν οὐ σιωδῶς τῶν φαιολεύκων πλακῶν, ἄς εἰς τοὺς ἰλαριῶντας παρετήρησα. Νομίζω

ὅτι πλὴν τῆς σπανιότητος ἡ ὑπαρξίς τῶν φαιῶν τούτων πλακῶν καθιστᾷ τὴν περίπτωση ἐνδιαφέρουσαν. Καθ' ὅλου ὁμοία ὑπῆρξε καὶ ἡ ἕτερα περίπτωση. Ὡς θεραπεῖαν μετεχειρίσθημεν διάλυσιν εὐκαίνης, ἰωδοφόρμιον, ἐπίδεσμον ἀντισηπτικῶν, οὕτως ὁ ἀσθενὴς ἀππλάγη τελείως ἐντὸς δύο ἡμερῶν ἀποκαταστάσης τέλεον καὶ τῆς ὀράσεως διὰ τῆς ἀπορροφῆσεως τῶν ἐξιδρωματικῶν πλακῶν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΙΙ'.

3 Δεκεμβρίου 1898

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

'Αναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδρίας καὶ ἐπικυροῦνται μετὰ τινῶν τροποποιήσεων.

Λόγου δὲ γενομένου ἐπὶ τῆς δημοσιεύσεως τῶν πρακτικῶν τῆς παρελθούσης συνεδρίας ἐν ταῖς πολιτικαῖς ἐφημερίσιν, ἔλαβον πολλοὶ τὸν λόγον καὶ ἡ συζήτησις ἔληξε διὰ τῆς παμψηφεί ἀποδοκιμασίας τῆς πράξεως ταύτης.

'Ἐπὶ τῆς οὐσίας τῶν πρακτικῶν ὁ κ. Ἀκεστορίδης λαμβάνει τὸν λόγον ἵνα εἴπῃ ὅτι ἡ διουρητικὴ χορηγηθεῖσα εἰς λευκωματουρικόν τινα προῦκάλεσε ἐπιδείνωσιν τῆς νόσου ἐλαττωθέντων τῶν οὖρων μεθ' ὃ ἐχορηγήθη τὸ γάλα μόνον ἐπωδελῶς.

'Ἐπὶ τῆς συζητήσεως τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Γαβριηλίδου περὶ ἡμιοψίας ὁ κ. Τράντας λέγει τὰ ἑξῆς.

Κύριοι,

« Λαμβάνω τὸν λόγον, οὐχὶ ἵνα ἐπιφέρω κρίσεις ἐπὶ τῆς περιπτώσεως τοῦ κ. Γαβριηλίδου, ἀλλ' ἵνα ἐν ὀλίγοις ἐκείνῳ περιπτῶσιν ἡμιοψίας, ἣν ἐσχάτως εἶδον ἐν τοῖς Ἐθν. Νοσοκομείοις καὶ ἧς μοι κατέλιπε ζωνηρὰ ἀναμνήσει, διὰ τὸ περιεργὸν αὐτῆς. Ἐν συντόμῳ ἔκ εἶπω ὅτι ἐκ τῆς προκτηθείσης ταύτης διαμένει πιστὸν ἐν τῇ μνήμῃ μου.

«Κυρίως τις 55 ἐτῶν ἡλικίας, ἐξ Ἀνατολῆς ὀρωμένη (ἐκ Καισαρείας) καὶ μήτηρ τέκνων

ὄχι στάτων, προσήλθεν ἐδηγομένη εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἐντελῶς τυρλῆ καὶ κωφή. Διηγείται δὲ ὅτι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν πάσχει παροδικὰς κεφαλαλγίας μετὰ κωρώσεως καὶ ὅτι τελευταίως ἡ κώρωσις ὑπετροπίασε συνοδευομένη νῦν μετ' ἀμφοτεροφθαλμοῦ στερήσεως τῆς ὀράσεως ἢ κεφαλαλγία εἶναι σχεδὸν συνεχῆς μετ' ἐπιτάξεων ἀδιακρίτως ἡμέρας καὶ νυκτός. ἡ κεφαλαλγία αὕτη μᾶλλον ἐνετοπιζέται κατὰ τὸ ἕνδιον καὶ μέτωπον.

« Ἐξετάζοντες ἐπισταμένως τὴν ἀσθεὴ βλέπομεν ὅτι ὄντως ἡ ὄρασις ἦν ἐντελῶς κατεστραμμένη μὲν ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τῶν ὀφθαλμῶν ὀφθαλμοῦ ἀσθησῆς τις φωτὸς καὶ πλέον οὐ. Αἱ ἱριδες διασταλμέναι καὶ ἀδρανεῖς μὲν, ἀλλ' ἐν μέτρῳ τινὶ ἀντιδρῶσαι εἰς τὸ φῶς. Οὐδὲν ἀπολύτως εὐρίσκομεν ἐν τῷ βυθῷ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἡ ἰσχυρὴ ἐπίσης σχεδὸν δὲν ὑπάρχει, πρέπει νὰ ἐπιθῆται τις ἐπὶ τοῦ ὠτίου τὸ ὄραλόγιον καὶ μὲν ἡ ἀσθενὴς θ' ἀντιληφθῆται τοὺς κτύπους τοῦ ὄραλογίου.

« Ὅπως ἐξηγήσωμεν τὴν διπλὴν ταύτην ἀμαρῶσιν, ἐξητάσαμεν τὰ οὖρα καὶ οὐδὲν τὸ παθολογικὸν ἀεὶρομεν, ἐξητάσαμεν ἐπιανειλημμένως νὰ νεύρωμεν χροῖ; ὑπερτροφίαν ἢ συριλικτῆς παθήσεως, ἀλλ' οὐδὲν ἀπολύτως ἀνεύρωμεν τὸ ὄραλόγιον τὸ ἐπιδοκίματον ἐλαφρὰ τινα σημεῖα ἀσπῆ ρευματικῆς διαθέσεως ὀφθιστανται καὶ πλέον οὐ. Ἡ καρδία εἶχε καλῶς κατὰ τὴν ἐξέτασιν ἐνδὸς τῶν ἰατρῶν τοῦ Νοσ. Ἐπιθέσαμεν βδέλλας κατὰ τὰς μαστοειδέτε

εποφύσεις, έχορηγήσαμεν καθαρτικά, αντισηψίαν του στομάχου επεδιώξαμεν, γάλα και ιωδιούχον κάλιον ανεγράψαμεν και ανεμείναμεν να ιδώμεν την πορείαν του νοσήματος. Επειδή δὲ ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι, καὶ ἂν ἐτι δὲν ἀνευρίσκει τις σφίλιιν, ἔνυπάρχει πάντοτε φόβος παραγνωρίσεως τῆς σφιλίδος, ἐποίησαμεν ὀλίγας ἐνέσεις ὑδραργυρικὰς κατὰ τὸν γλουτὸν ἐκ τῆς εὐλαϊώδους σκευασίας τοῦ καθ. Πανᾶ.

α Κατὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα οὐδεμία βελτίωσις, μεθ' ἧ ὁμοῦς ἡ ἀσθενὴς ἤρχισε νὰ ἀνακτᾷ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ὄρασιν καὶ ἀκοήν ἐκ παραλλήλου, οὕτως ὥστε μετὰ δέκα ἀκόμη ἡμέρας ἡ ἀσθενὴς ἠδύνατο ἀνευ ὀδηγοῦ νὰ βαδίξῃ· ὅτε δὲ ἐξήλθε, ἡ κεντρικὴ ὄρασις εἶχεν ἀνέλθει εἰς 1/2, σχεδὸν Ἐξετάζοντες ἐν τῇ μεταξὺ τὸ ὀπτικὸν πεδίον τῆς ἀσθενοῦς, βλέπομεν ὅτι ὑπάρχει τυπικὴ ἡμιανοψία ὁμώνυμος. Σημειοῦμεν ὅτι τὸ οὗς τὸ ἀντίστοιχον τοῦ ἀνοψικοῦ ἡμιόριου εἶναι ἀμειότερον κατὰ τι ὡς πρὸς τὰ ἔτερα. Ἡ ἀσθενὴς ἀναγνωρίζει ἀπαντὰ τὰ χρώματα ὑκρινῶς. Ἡ ἀντίδρασις τῆς ἱρίδος βελτίων καὶ κατὰ τὰ δύο ἡμιόρια. Ἐν ταύτῃ κατὰ τὰς ἐξήλθε τοῦ νοσοκομείου, βραδύτερον δὲ κληθεὶς εἰς τὸν οἶκόν της ἐβιβάσασα ὅτι ἡ βελτίωσις ἐξικνε προοίτια ἤρχισε δὲ τὸ ὀπτικὸν πεδίον νὰ πλατύνηται καὶ πρὸς τὸ τέλος ἀνοψικὸν ἡμιόριον. Ἐκτοτε δὲν ἐπανίδον τὴν ἀσθενή.

α Ὁμολογῶ, κύριοι, ὅτι περιπτώσειν ὁμοίαν οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδον καίτοι περιπτώσεις ἡμιανοψίας ἐν γίνεαι εἶδον οὐκ ὀλίγας. Τὸ ἐξόχως ἰνδιαφέρον ἐν ταύτῃ εἶναι ἡ σύγχρονος τύφλωσις καὶ κώφωσις, διὰ τὴν ἐτόπισιν ἰδίᾳ τῆς ὁποίας θὰ ἐπικαλισθῶ καὶ τὴν γνώμην τῶν μελῶν τῆς βιολογικῆς καὶ ἰδίᾳ τῶν νευροπαθολόγων. Περιπτώσεις ὁμώνυμου ἡμιανοψίας καὶ κωφώσεως ἐπιτρομερῶς δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσῃμεν δι' ἐμβολῆς ἢ θρομβώσεως τοῦ μέσου κλάδου τῆς ὀπισθίας ἐγκεφαλικῆς ἀρτηρίας, καὶ τοιαύτῃν τι μοι φαίνεται ὡς τὸ πιθανώτερον, διότι ἐν ἰλλείψει παντὸς ἄλλου θετικού, λόγῳ τῆς προεχωρηκυίας ηλικίας τῆς ἀσθενοῦς, ηλικίας τῶν ἀγγείων ἐπικληθείσης, δέον ν' ἀποδεχθῶμεν ἐμβολὴν τινὰ τοπικὴν τῆς ἐν λόγῳ ἀρτηρίας, ἣτις ἐγκατανέμεται ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὸ κέντρον τῆς ὄρασεως καὶ ἀκοῆς, ἀλλὰ πῶς ὁμοῦ θὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀρχικὴ γαιγκῶς καὶ τῶν δύο ἡμιόριων τύφλωσις καὶ ἡ διπλῆ κώφωσις; Τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι ἐτι δυσερμηνευτέρον καὶ δέον νὰ παραδεχθῶμεν

ἴσως ἢ ὅτι συμπαθητικῶς ἡ λειτουργία καὶ τοῦ ἑτέρου κέντρου τῆς ὄρασεως καὶ τῆς ἀκοῆς ἐξεμυδενίσθη, ἢ ὅτι κατὰ περιέργον σύμπτωσιν ἐπῆλθε διπλῆ ἐμβολὴ ἐπὶ τῶν δύο ἡμιόριων τοῦ ἐγκεφάλου μετ' ἰπιτάσεως διαφόρου ».

Ὁ κ. Ἀκεστορίδης ἐρωτᾷ μὴ ἐπρόκειτο περὶ οὐραιμίας, ἐν ἣ ἀπαντᾷ ἡ ἀμαύρωσις καὶ προσθέτει ὅτι ἔδει νὰ γείνη λεπτομερῆς ἡ ἐξέτασις, διότι ὑπῆρχον ἴσως ἕτερα στοιχεῖα πλὴν τοῦ σακχάρου καὶ τοῦ λευκώματος.

Ὁ κ. Γαβριηλίδης ἐρωτᾷ ἂν αἱ κόραι ἐλειτούργουν καὶ ἐὰν ὑπῆρχε δυσχρωματοψία κατὰ τὸ πεδίον τῆς ὄρασεως.

Ὁ κ. Μιχαλοκόπουλος προσβάλλει τὰς ἐξῆς ἐρωτήσεις: ἂν ὑπῆρχον ἀνακλαστικά τοῦ γόνατος φαινόμενα, ἂν ἦτο ἀλκοολικὴ, ἂν ὑπῆρχον τὰ στίγματα τῆς ὑστερίας, ἂν ἡ κεφαλαλγία ἤρχετο ἐν καιρῷ νυκτός ἢ ἡμέρας καὶ ἂν ἐγένετο ὠτολογικὴ ἐξέτασις.

Ὁ κ. Ἰατρόπουλος ἐρωτᾷ πόσας ἡμέρας μετὰ τὴν πλήρη ἀμαύρωσιν καὶ κόφωσιν προσῆλθεν ἡ πάσχουσα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, καὶ τίς ἦτο ἡ διανοητικὴ κατάρτασις αὐτῆς, μὴ εἶχεν ὑπνηλίαν καὶ ἐλαττώματα διανοητικά.

Τράντας — Δέον νὰ ληθῇ ἰπ' ὄψει ὅτι τὴν ἀσθενῆ ἐπισκεπτόμην ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ καὶ ἐν τῷ Νοσοκομείῳ καὶ ὅτι ἐν τισὶ σημείοις ἡ ἐξέτασις προσέκοπτε φυσικῶς. ἐν πρώτοις δὲ σημειωτέον ὅτι οὐδαμῶς προῦκειτο περὶ ἀμβλυωπίης οὐραιμικῆς, τῶν οὐρῶν καλῶς ἐξετασθέντων· τὰ ἀνακλαστικά τῆς ἱρίδος ἦσαν τὰ αὐτὰ καὶ κατὰ τὰ δύο ἡμιόρια, ὅτε δὲ ἡ ἀσθενὴς ἦν εἰς θέσιν σὺν τῇ βελτιώσει ν' ἀναγνωρίσῃ χρώματα, ἀνεγνώρισεν ἀπαντὰ τὰ χρώματα, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθημεν ἐλλείψει εἰδικοῦ ἐργαλείου ἐν τῷ Νοσοκομείῳ καὶ τῷ οἴκῳ τῆς ἀσθενοῦς νὰ λάβωμεν τὸ ὀπτικὸν πεδίον τῶν χρωμάτων ἐν συνόλῳ· τὰ ἀνακλαστικά τοῦ γόνατος ὑπῆρχον, καὶ ἡ ἀσθενὴς οὐδαμῶς ἦν ἀλκοολικὴ, αἱ κεφαλαλγίαι ἐνηκολούθουν ἡμέρας τε καὶ νυκτός ὠτολογικὴ ἐξέτασις δὲν ἐγένετο κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον διαμονὴν της ἐν τῷ Νοσοκομείῳ· τέλος τὰ διαλείμματα τῆς κοφώσεως ἀπειχόν ἀλλήλων μῆνας πολλούς,

ὑπῆρχε δὲ βραδύτης περὶ τὴν ἀντίληψιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοσαύτη ὥστε νὰ γείνη αἰσθητὴ εἰς τὰς περὶ αὐτόν. Παρατηρῶ δὲ ὅτι τὸ κύριον σημεῖον τῆς παρατηρήσεως, ἦτοι ἡ ἐντόπισις παροράται ἐν τῇ συζητήσει ταύτῃ.

Μιχαλοκόπουλος—Φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ἐγκεφαλικὴν σφίλιιν, ἐνισχύουμαι δὲ εἰς τοῦτο ἐκ τῶν ἱνιακῶν πόνων καὶ ἐκ τῆς ἀποτελεσματικῆς θεραπείας τοῦ ὑδραργύρου.

Ἀκεστορίδης—Ἐπιμένω ὅτι δέον νὰ ἐξετάζωνται τὰ οὖρα ἀπὸ πάσης ἀπόψεως καὶ ὡς πρὸς τὴν πυκνότητα.

Γαβριηλίδης—Θὰ ἠδύνατό τις νὰ διαγνώσῃ τὴν ὑστερίαν, ἂν ἐξητάζετο τὸ ὀπτικὸν πεδίον ὡς πρὸς τὰ χρώματα. Πρέπει δὲ νὰ ἐντοπισθῇ εἰς τὸν φλοιδόν, ἀφοῦ τὸ σημεῖον τῆς ἱρίδος ὑφίσταται.

Μιχαλοκόπουλος Ἀποκλειομένων τῶν λοιπῶν, δέον ὡς πιθανώτερον αἴτιον νὰ παραδεχθῶμεν σφίλιιν ἐγκεφαλικὴν ἐπινευκοῦσαν περιαρτηρίτιδα καὶ ἐνδοαρτηρίτιδα τοῦ μέσου κλάδου τῆς ὀπισθίας ἐγκεφαλικῆς ἀρτηρίας διπλῆν.

Τράντας Βέβαια πάντοτε ἐπὶ ἀσφῶν περιπτώσεων δέον νὰ υποπτεύηται τις τὴν σφίλιιν καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἐχορηγήσῃ καὶ τὸν ὑδραργυρον, ἀλλ' ἡ ἀσθενὴς οὐδὲν εἶχε τὸ θετικῶς σφιλιδικόν· ἐκ τῆς θεραπείας δὲ δύνάται κανεὶς νὰ ἐξαγάγῃ θετικὸν συμπέρασμα· δὲν ἠξεύρει δὲ ἂν ὁ ὑδραργυρος συνετέλεσε κἂν εἰς τὴν θεραπείαν ἢ κεφαλαλγία ἐπίσης κατὰ τὸ ἴδιον καὶ μέτωπον δὲν ἀρκεῖ ὅπως πιστοποιήσῃ σφίλιιν, αὐτὴ καθ' ἑαυτήν. Χαίρω δὲ, διότι ὁ κ. Μιχαλοκόπουλος συμφωνεῖ ὡς πρὸς τὸν ἐντοπισμόν. Ὡς πρὸς τὸν ὑστερισμόν δέον νὰ γινώσκωμεν ὅτι ἡ ἡμιανοψία δὲν ἀνεγνώρισθη κἂν ὡς σύμπτωμα τοῦ ὑστερισμοῦ. Γινώσκω ὅτι ὁ Galezowski καὶ ἄλλοι περιέγραψαν περιπτώσεις ὑστερισμοῦ μετ' ἡμιανοψίας, ἀλλὰ διασημώτατοι ἄνδρες, καὶ δὴ ὁ Charcot ἀρνεῖται τὴν ὑπαρξίν τῆς ἡμιανοψίας ἐν τῇ ὑστερίᾳ. Φρονῶ λοιπὸν ὅτι καὶ μείζονες λεπτομέρειαι ἂν ὑπῆρχον ὡς πρὸς τὸ περιφερικὸν πεδίον τῶν χρωμάτων ἐν τῇ περιπτώσει μας κατ' οὐδὲν θὰ ἐχρησί-

μευον, πλὴν τῆς ἐπιστημονικῆς περιεργείας.

Μιχαλοκόπουλος—Ἡ ἡμιανοψία ὑφίσταται κατὰ Gowers καὶ Fuchs ἐν τῇ ὑστερίᾳ, ἀδιάφορον ἂν ὁ Charcot φρονεῖ ἄλλως. Ὁ τρόπος τῆς ἐξαφανίσεως τῶν χρωμάτων καὶ τῆς ἐμφανίσεως δύνάται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς ὑστερίας.

Γαβριηλίδης Πλὴν τοῦ Charcot καὶ ὁ Πανᾶς δὲν παραδέχεται τὴν ἡμιανοψίαν ἐν τῷ ὑστερισμῷ, ὑπάρχουν ὁμοῦς ἄλλοι οἱ τάναντία φρονούντες, ὡς ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Τράντα μνημονευθεὶς Galozowski.

Ἰατρόπουλος—Ὅσακις ὑπάρχει ἡμιανοψία παρ' ὑστερικῶ ὀφείλεται εἰς συνυπάρχουσαν ἀλλοιώσιν τῶν κέντρων· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰς ἀλλοιώσεις ταύτας δὲν δυνάμεθα πάντοτε νὰ γινώσκωμεν μετὰ βεβαιότητος, ἀναγκαζόμεθα οἱ ὀφθαλμολόγοι νὰ παραδεχθῶμεν ἡμιανοψίαν ἐν τῷ ὑστερισμῷ.

Τράντας—Φρονῶ ὅτι δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ κρίνωμεν ἂν ὁ Charcot ἔχει δίκαιον ἢ οὐ· ἐν καὶ μόνον εἶναι πάγγωνιστον, ὅτι ἡ ἡμιανοψία εἶναι εἰσέτι λίαν ἀμφισβητήσιμος ὡς σημεῖον τῆς ὑστερίας· δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ στηριχθῶμεν ἐπὶ οὕτως ἀμφισβητούμενου σημείου, ὅπως διαγνωσθῇ ὑστερία.

Λιμπράκης—Δύο εὐρίσκω τὰ ἄξια λόγου ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἢν χαρακτηρίζω ὡς λίαν διδακτικὴν καὶ ἐνδιαφερόυσαν. πρῶτον ὡς πρὸς τὴν ἐντόπισιν παραδεκτέον τὴν γνώμην τῶν κκ. Τράντα καὶ Μιχαλοκόπουλου· ἐννοεῖται ὅτι μόνη ἡ νεκροψία ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν εἶναι ἀσφάλης. Ὡς πρὸς δὲ τὴν φύσιν τοῦ νοσήματος, ὅπερ θεωρῶ ὡς τὸ σπουδαιότερον ἴσως θὰ ἠδύνατο νὰ παραδεχθῇ τις σφίλιιν ἢ καὶ ὑστερισμόν, ἀλλ' ἐλλείπουσι τὰ θετικὰ πρὸς τοῦτο σημεῖα.

Γαβριηλίδης—Προκειμένου περὶ τοῦ ὅρου ἡμιανοψία φρονῶ ὅτι δέον ν' ἀποταθῶμεν εἰς τὴν φιλολογικὴν Ἐπιτροπὴν.

Ἀπερῆς—Ἰπὸστηρίζω τὴν πρότασιν τοῦ κ. Γαβριηλίδου, ὅπως κριθῇ κριτικῶς ὁ ὕψος ἡμιανοψία.

Λιμαράκης—Προκειμένου περί επι-
πλοαζουσών νόσων έχω να παρατηρήσω
ὅτι ἡ εὐλογία ἐπιτείνεται ἰδίᾳ εἰς τὰς
πτωχὰς συνοικίας· πρέπει νὰ διαδοθῆ ὁ
ἐμβολιασμός παντοιοτρόπως.

Ὁ κ. **Πασχαλίδης** προτείνει ὅπως οἱ
ἰατροὶ ἀναλάβουν τὸν ὄρωρᾶν ἐμβο-
λιασμόν.

Μιχαλακόπουλος—Φρονῶ ὅτι πρό-
πει ν' ἀποταθῶμεν εἰς τὴν Γεν. Ἐκπαι-
δευτικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Πατριαρχείων,
ὅπως ἐκεῖνη διὰ τῶν σχολῶν καταστήσῃ
τὴν διάδοσιν τοῦ ἐμβολιασμοῦ εὐχερε-
στέραν.

Λιμαράκης—Ὁ ἐμβολιασμός εἶναι
ὑποχρεωτικός κατὰ τὸν νόμον εἰς τὰς σχο-
λάς· τοῦτο δὲ συνέτεινεν εἰς τὴν διάδοσιν
τοῦ ἐμβολιασμοῦ.

Μιχαλακόπουλος—Συμπληρῶν τὴν
πρότασίν μου φρονῶ ὅτι τὰ μέλη τῆς Β.
Ἐπιτροπῆς δεόν νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν διά-
θεσιν τῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐ-
πιτροπῆς τῶν Πατριαρχείων.

Λιμαράκης—Ὡς πρὸς τὸ Πέραν
ὑπάρχει ἤδη τοιαύτη ὀργάνωσις
Ἡ περαιτέρω συζητήσεις ἀναβάλλεται διὰ
τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΘ'.

10 Δεκεμβρίου 1898

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν ὁ κ.
Πρόεδρος προτάσσει ὀλίγας λέξεις παραι-
νετικὰς ἐπὶ τοῦ τρόπου τῶν συζητήσεων.
Ἐπὶ τῆς συντάξεως τῶν πρακτικῶν ἐπι-
φέρουσι παρατηρήσεις τινὰς οἱ κ.κ. Λι-
μαράκης, Γαβριλίδης, Ἰατροπούλος,
Ἀπέρης καὶ Ἀκαστορίδης ὅπως διορ-
θωμένα τὰ πρακτικὰ τίθενται εἰς ψηφο-
φορίαν καὶ ἐπικυροῦνται.

Ἐπὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν ἀναφερόμενος
ὁ κ. Ἀκαστορίδης λέγει ὅτι πρέπει αἱ
παθολογικαὶ ἀλλοιώσεις ν' ἀναφέρονται
λεπτομερέστερον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν
παρατήρησιν τοῦ κ. Τράντα μεθ' ὅλα τὰ
λεχθέντα ἐπιμένει ἐν τῇ γνώμῃ του, ὅτι
δυνατὸν νὰ ἐπρόκειτο περὶ οὐρανίας.

Ὁ κ. Ἀπέρης συμμερίζεται τὴν γνώ-
μην τοῦ κ. Ἀκαστορίδου.

Ἐπὶ τῶν ἐπιπλοαζουσῶν νόσων, ὁ κ.

Ἀκαστορίδης ἀναφέρει ἐκ μέρους τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐν τῇ συνοικίᾳ Χρυ-
σουπόλεως καλουμένη Μπουργουρλοῦ ἀ-
νεβάνη τυφοειδὴς πυρετὸς ἀρκετὰ ἐντο-
νος. Οἱ κάτοικοι τοῦ μέρους ἐκεῖνου ὑ-
δρεύονται ἐξ ὀρισμένης πηγῆς τὸ ὕδωρ
τῆς ὁποίας ἀναλυθῆσεται προσεχῶς.

Ὁ κ. **Βραχάμης** υποβάλλει πρότασιν
ὅπως γείνωσιν αἱ δέουσαι ἐνέργειαι ἐκ
μέρους τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς
εἴρυσιν τοῦ κύκλου τῶν ἐργασιῶν αὐ-
τῆς, ὑποδεικνύει δὲ σπουδαῖον πρὸς τοῦτο
μέσον μεταξύ ἄλλων τὴν δι' ἐντύπων ἐγ-
κυκλίων πρόσκλησιν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρ-
χίαις καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἑλλήνων
συναδέλφων.

Ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως ταύτης
ἀναβάλλεται διὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίαν,
μεθ' ὃ λύεται αὕτη.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Κ'.

17 Δεκεμβρίου 1898

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Τὰ πρακτικὰ ἀναγιγνώσκονται καὶ
ἐπικυροῦνται ἀνευ ἀντιρρήσεως.

Ὁ κ. **Ἰατροπούλος** λαμβάνων ἀφορ-

μὴν ἐκ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βραχάμη
ἀναγιγνώσκει ὑπόμνημα ἔχον ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

« Εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων συνεδριάσεων τῆς
ἐπιτείνης περιόδου διακρίνων σημεῖα λει-
ψιργελας ἐν τῇ ἑπιτροπῇ ἐλάψι ἐπιστημον-
κοῦ ὕλικου, αἰ. ἰον τοῦ ὅποιου φρονῶ ὅτι εἶναι
τὸ ὀλιγάριθμον τῶν τακτικῶς προτερχομένων
μελῶν, καὶ ἐθαρρυνόμενος ὑπὸ τῆς προτάσεως
τοῦ κ. Βραχάμη περὶ προσκλήσεως εἰς συνερ-
γασίαν καὶ τῶν συναδέλφων τῶν ἐπαρχίων
καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τολμῶ νὰ υποβάλω τὴν
σκέψιν, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀπαιτῶμεν πρὸς
τῶν μελῶν τοῦ ἡμετέρου Σωματείου μόνον ἔρ-
γα σπάνια καὶ μὴ δημοσιευθέντα ἢ προσθέ-
τοντά τι τὸ νέον εἴτε θεωρητικῶς εἴτε πρα-
κτικῶς εἰς τὰ ἤδη γνωστὰ, ἢ τέλος περιπτώ-
σεις ἰδιαζόντως ἐπισηφένους ἕνεκα τῆς δυσ-
κολίας περὶ τὴν διέγνωσιν ἢ περὶ τὴν θερα-
πείαν, ἐγὼ τοῦλάχιστον ἀντιλαμβάνομαι ὅτι
τοιαύτη τις τάσις ὑφίσταται· ἀλλ' ὅτι πλὴν
τούτων οὐ μόνον συγκεφαλαιώσις θεραπευτι-
κῆς νόσου τινὸς ἕνεκα περὶ τούτου εἰδικότητος
ἐνὸς ἐκ τῶν μελῶν πρέπει νὰ ἐκτιμῶμεν μεγά-
λως (ἄλλως τε τοῦτο συνηθίζεται ἀρχόντως
καὶ ἐν Ἑθρώπῃ ἐν ἰατρικαῖς ἐταιρίαις κατὰ τὴ
μαλλον ἢ ἦτον ὑψηλῆς παρῶσης) ἀλλὰ καὶ
ἑπὶ πλείους περιγραφὰς περιπτώσεων καὶ ἐπιθέσεις
ἰδίων ἢ ἰατρικῶν πράξεων μετριοτέρου ἰνδια-
φέροντος καὶ ἐκ τῆς τάξεως τῶν οὐχὶ ὅλων ἀ-
συνήθων ν' ἀκροῦμαι μετ' ἰνδιαφέροντος. Ἀ-
κριβῶς δὲ ὅπως γείνω σαφέστερος ἐν τῇ σκέψει
μου ταύτῃ θέλω ἐκθέσει σερῶν περιπτώσεων
ἐκ τῶν προσφατωτέρων τῆς ἐμῆς πίστεως. Δι-
ότι ἐὰν αἱ ἐβδομαδιαταὶ συνεδριάσεις ἐκρήθησαν
προτιμότερα τῶν μηνιαίων καὶ δικαπεινημέ-
ρων, ἔνα οὕτως ὑπαμνησκηται συχνότερον εἰς
τὰ μέλη ἢ ὑποχρίωσι· ὅπως φροντίζωσι περὶ
τοῦ Σωματείου, ὅπως τούαντιον ἠθίλιν εἶσθαι
τὸ ἀποτέλεσμα, ἐὰν ἕνεκα μίζονος κινήσου
συνεδριάσεων ἀπέλιναι μικροῦ κρημοῦ ἔργων αἱ
συνεδριάσεις τὸ συχνότερον πτωχὰ οὕτω εἰς
ἔργα οἰασθήποτε ἄξις, ἔρα καὶ εἰς ἰνδιαφέ-
ρον, λίαν χαλαρῶς προσελλχουον τὰ μέλη.

« Ἄλλως τε τοῦτο με ὀπενθυμίζει τὴν ἰπο-
χὴν ἐκείνην τὴν πρὸ 40 ἢ 30 ἐτῶν τῆς ὀρθολο-
μολογίας, ἢν γνωρίζω καλῶς ἐκ τῆς σχετικῆς
ἱστορίας καὶ καθ' ἢν καίτοι ἦτο εἰσέτι ἐλάχι-
στος ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀρθολομολογικῶν σωμα-
τείων τε καὶ περιοδικῶν, ἐν τούτοις ὀπῆρα
καὶ μεγάλη ἑλλειψις ὕλικου τὸ δὲ ἡμέτερον Σω-
ματείου ἀκριβῶς διανύει εἰσέτι παρομοίαν πε-

ρίοδον. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μάλιστα ἐπι-
τρέψατέ μοι νὰ σημειώσω ἐν παρόδῳ πρόσκλη-
σιν τῆς συντάξεως τῶν Annales d'Oculisti-
que κατὰ τὴν ἰποχὴν ἐκείνην (1871). καθ' ἢν
τὸ ἐν λόγῳ ὀρθολομολογικὸν περιοδικὸν οὐ
μόνον ὡς τὸ πλείότερον, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλους
εἰσέτι λόγους εἶχε μεγάλην ὀπὸληψιν, διότι διὰ
τῆς προσκλήσεως ἐκείνης «appel à nos col-
legues» γράφεισης ὑπὸ τοῦ Warlomont
γραμματικῶς παρεκινούοντο μὲν οἱ συναδέλφοι
ὀρθολομολογί ὅπως μὴ παρορῶσι καὶ ἐλάχι-
στα στοιχεῖα κατὰ τὸ φανόμενον μικρὰς ἀ-
ξίς, ἀλλὰ κατὰ τῆ στήγμῃν τῆς χρησιμότη-
τος αὐτῶν λίαν πολύτιμα, σκοπὸς ὅμως κύριος
τοῦ ἐν λόγῳ κρημοῦ ἦτο πῶς νὰ προσπορι-
σθῇ τὸ περιοδικὸν μίζον ὕλικόν.

« Παράθῃτω ἰνταθῃα τὰ μέλλον εἰ διαφέ-
ροντα μέρη τοῦ κειμένου.

.....« Le médecin qui voyage à l'é-
tranger dans le but de s'instruire en
visitant les cliniques qu'il rencontre
sur son chemin, constate à chaque pas
que certaines pratiques spéciales sur
lequel son attention ne s'était jamais
arrêtée jusque là, lui sont représen-
tées comme offrant des avantages di-
gnes d'être mis en relief On peut dire
qu'il n'est, peut-être, pas un praticien
si modeste qu'il soit, qui n'ait ainsi,
dans son arsenal, tel ou tel remède, tel
instrument dont il ne se loue spéciale-
ment Le voyageur rentré chez lui, s'il
a tenu bonne note de ce qu'il a ren-
contré sur son passage est heureux des
ressources nouvelles qui lui ont été ré-
vélées et reconnaît bien vite qu'il n'a
pas perdu son temps en d'inutiles re-
cherches Qui de nous, en effet, n'a pas
à sa disposition quelque modification
spéciale, quelque manoeuvre opératoire
dont il sait faire son profit et qu'il ne
demande pas mieux que de communi-
quer aux autres? Souvent c'est un pe-
tit rien qu'il n'a pas osé publier de
peur d'être taxé de minutie ou qui
faute d'être appuyé d'une autorité suffi-
sante n'a pu faire son chemin; ce pe-
tit rien cependant a, dans un moment
donné une inappréciable valeur. Ici
c'est telle attitude à prendre ou à don-
ner à son patient. La c'est une modi-
fication instrumentale en apparence
futile et dont celui qui l'emploie vante
les mérites comme il le comprend. Là

encore un médicament à indication mal déterminée dont il a enfin découvert de meilleures applications..... Ce voyage n'étant pas possible, un exposé simple de ressources de cet ordre de la part des différents praticiens pourrait, jusqu'à un certain point, en tenir lieu..... »

« Επί τούτω δὲ παρετίθη ὡς παράδειγμα καὶ χειρισμὸς μικρὸς ἀνακισνωθεὶς ὑπὸ τοῦ Desmarres père καὶ ἐυκαλύπων τὰ μάλα τὴν ἀφαιρῆσιν βελονῶν περιιλιάδος ραφῆς (sutures entortillées) ἢ καὶ ραμμάτων ἀπλῶν ἐπὶ χωρῶν πλαδερῶν ὡς π. χ. τὸ δέσμα τῶν βλεφάρων.

« C'est un petit rien, mais combien ce petit rien rend des services: jetez, par dessus l'épingle, à cheval sur ce lui de deux bouts par le quel vous exercerez la traction une anse de fil que vous faites descendre jusqu'au point de traverse de la peau par l'épingle; saisissez alors ce bout de l'épingle au moyen d'une pince à cil tenue de la main droite et tirez le dans un sens, tandis que l'anse du fil tenue de la main gauche soutient la cicatrice et l'empêche de faire de mouvement. Rien de plus pueril, dira-t-on! Rien de plus utile, répondrais-je! »

« Ὑπὸ τοιαύτης λοιπὸν σκέψεως κινούμενος θέλω ἐκθέσει περιπτώσεις τινὰς ἐκ τῶν προσφατωτέρων τῆς ἐπιπέφυξης τὰς μὲλλον ἀξίας λόγου, ἅς ἐλπίζω δὲ, ὅτι οὕτως ἢ ἄλλως αἱ ἀκροαταὶ μου θίλουσιν εὖρε ἐν αὐταῖς σημεία ὅπως ἂν ποτὶ ἐπιπέφυξιν »

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Ἰατρόπουλος ἀνακοινοῖ τὰς ἐξῆς περιπτώσεις.

I

Περὶ τῆς τραυματισμοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ μετὰ ρήξεως τοῦ σκληρωτικοῦ καὶ ἐξωλιθώσεως τοῦ κρυσταλλώδους φακοῦ ὑπὸ τὸν ἐπιπεφυκότα.

« Κατὰ μῆνα Μάιον προσέρχεται χωρική ἀρμηνίς ἐκ Πιζάρικου τῆς Γαλιτίας ἔτιων 45 καὶ ἀνὺπάνδρα μετὰ τραυματισμὸν τοῦ δεξιού ὀφθαλμοῦ τὴν τετάρτην ἡμέραν ἀπὸ τοῦ δυστυχῆματος. Ἀναφέρει μάλιστα ὅτι προσῆλθεν εἰς ἐμὲ ὅπως λάβῃ τὴν γνώμην μου περὶ τῆς τύχης τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ, καὶ ὅσον δύο ἕτεροι ὁμογενεῖς αὐτοῦ συνάδελφοι εἶχον ἀποφθῆναι, κατὰ τὸ λέγειν συγγενοῦς συνοδεύοντος τὴν πάσχουσαν,

ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς ἦτο καταδικάσιμος εἰς ἐξόρυξιν. Ὁ τραυματισμὸς προῆλθεν ἐκ σφοδροῦ κτύπου, ὃν κατήνεγκε διὰ τῆς σιγῶνος ἀγέλας εὐρισκομένην πρὸ τῆς πασχούσης καὶ κινήσασα ἀφῆνης καὶ ἀποτόμως τὴν κεφαλὴν αὐτῆς πρὸς τὰ ἄνω κατὰ τὴν κίνησιν λοιπὸν ταύτην ἢ σιγῶν προσέκρουεν ἰσχυρῶς περίπου κατὰ τὴν χώραν τοῦ κατωτέρου βλεφάρου ἐκ τῶν κάτω καὶ ἔσω πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἔσω.

« Μακροσκοπικῶς ὁ ὀφθαλμὸς ἐπαρουσίαζεν εἰς τὸν παρατηρητὴν φοικαλέαν καὶ εἰδεχθῆ θέαν. Ἀπασα ἡ δεξιὰ ὀφθαλμικὴ χώρα ἦτο διωγκωμένη καὶ μελανωπὴ ἕνεκα τῆς σφοδρῆς ἐχυρωτικῆς καταστάσεως τοῦ δέσματος τῶν δύο βλεφάρων καὶ τῆς γειτονίας αὐτῶν. Ἰδίως δὲ τὸ κάτω βλέφαρον ἦτο ἀνεστραμμένον πρὸς τὰ κάτω ὀλοτχερῶς (τραυματικὸν ἐξὺ ἐκτρόπιον) ἕνεκα τῆς ὑπεμέτρου ἐξοιδήσεως τῆς ὁμωνύμου βλεφρικής καὶ τῆς ἀνιστοιχοῦσης βολβικής μοίρας τοῦ ἐπιπεφυκότος μετὰ τοῦ ὅπ' αὐτὸν συνεκτικοῦ ἰστοῦ τῆς κάτω ψαλίδος.

Μετὰ δὲ ἐπιπέφυξιν καὶ στενὴ τοῦ ἐπιπεφυκότος τῆς εἰρημένης χώρας ἀντιστοιχῶς τῇ κάτω ψαλίδι εἶχε καταφθῆναι νεκρωθῆ. Ὁ κερατοειδὴς διατηρῶν τὴν διαφάνειαν αὐτοῦ περιεκυκλοῦτο ὑπὸ ἐπάσματος μελανωποῦ μνηοειδοῦς καὶ λίαν ἐξέχοντος ἕνεκα τῆς μεγάλῃς χημώσεως καὶ οὕτως εὐρίσκετο ἐν τῷ βυθῷ κοιλώματος ἐλλειποῦς πρὸς τὰ ἄνω ἢ χώρα δὴλ. τοῦ ἄνω ἡμιόρου τοῦ βολβικοῦ ἐπιπεφυκότος εἶχε τὸ πλεῖστον ὄψιν σχεδὸν ὕγιαι, μόνον δὲ πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἔσω ὄλιγον μακρὰν τοῦ ἀντιστοίχου χείλους τοῦ κερατοειδοῦς παρατηρεῖτο διαχυτὸν ἐπάσμα ὠχρολεύκου χροιάς ὡς περ ἐπὶ ὀρώδους οἰδημάτος. Ἡ ἐκ τῶν προτέρων ὁμῶς γινώσκω ὅτι ἐπὶ τοιούτου βαθμοῦ κακώσεως μετὰ ρήξεως τοῦ σκληρωτικοῦ συμβαίνει συχνάκις ἔξοδος τοῦ κρυσταλλώδους φακοῦ ὑπὸ τὸν ἐπιπεφυκότα καὶ συγκεντρικὸι τινες κύκλοι ἄστειοι καὶ μὲλις ἐκσεσημασμένοι ἐλαφρῶς διαφόρων ἀποχρώσεων τῆς εἰρημένης ὠχρολεύκου χροιάς ἀντιστοιχοῦντες εἰς τὸν πυρῆνα καὶ τὸν φλοῖον τοῦ φακοῦ ἐπέσυρον ἰδιαζόντως τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ σημείου ἐκείνου καὶ ἐδίδον ὑπόνοιαν περὶ τῆς ἐν τῷ ἐπάσματι ἐκείνῳ παρουσίας τοῦ κρυσταλλώδους φακοῦ. Καθ' ὅσον μάλιστα γραμμὴ βαθέως μέλαινα ἐκτεινωμένη περίπου ὀριζοντίως ὡς 6 χιλιοστάμετρα κάτωθι τοῦ εἰρημένου ἐπάσματος πρὸς τὰ ἔσω τοῦ κερατοειδοῦς, ἀρχομένη δὲ ἔως 3 χιλιοστάμετρα πέραν τοῦ ἔσω χείλους τούτου καὶ ἔχουσα μῆ-

κος 8—10 χιλιοστόμετρων καὶ εὐρος ἔως 1/2 χιλιοστόμετρου κατὰ τὴν προσθίαν μοῖραν ἐμαρτύρει ἐκτεταμένην ρήξιν τοῦ σκληρωτικοῦ.

« Ὁ πρόσθιος θάλαμος ἦν ἀρκούντως φυσιολογικὸς πλὴν μικρῶν θρόμβων αἵματος ἐπιπολαζόντων ἀπέναντι τοῦ κάτω χείλους τῆς κόρης, ἧτις ἦτο ἰκανῶς διεσταλμένη, πρὸς δὲ τὰ ἄνω καὶ ἔσω παραμεμορφωμένη, τῆς ἱριδος κατὰ τὴν χώραν ταύτην οὔσης ἀπειωμένης πρὸς τὸν βυθὸν τοῦ βολβοῦ.

« Τὸ ὑαλώδες σῶμα μὲλις ἐφωτιζέτο, ἀναλόγως δὲ καὶ ὁ βυθὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἄλλως τε ἡ τοιαύτη λεπτομερὴς ἐξέτασις τοῦ βολβοῦ ἦτο δυσχερεστάτη ἕνεκα τῆς καταστάσεως τοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς πασχούσης. Ὁ βολβὸς ἐν γένει εἶχεν ἀρκούντως παραμορφωθῆ, εἰς πρώτην δὲ ὄψιν ἐφαίνετο λαβῶν πολυεδρικὸν σχῆμα. Συνυπῆρχε δὲ καὶ βαθμὸς τῆς ἐξοφθάλμου ἕνεκα αἱμορραγίας ἔσω ἢ συρορήσεως ὀπισθοβολβείου.

« Ἡ ὄρασις εἶχε καταπίσει εἰς τὴν ἀισθησιν τοῦ φωτός καὶ τῆς σκιάς τῆς κινουμένης πρὸ αὐτοῦ χειρὸς ἐν σκοτεινῷ θαλάμῳ.

« Ἡ προσοχὴ ἡμῶν ἐστράφη ἰδίως εἰς τὸ ζήτημα, ἐὰν ὑπῆρχε λύσις τῆς συνεχείας καὶ τοῦ ἐπιπεφυκότος, ἰδίως κατὰ τὴν χώραν τῆς ρήξεως τοῦ σκληρωτικοῦ. Μεθ' ὅλην δὲ τὴν λεπτομερῆ ἐπὶ τούτῳ ἐξέτασιν οὐδὲν τοιοῦτον ἀνεύρομεν. Οὕτω δὲ πεποιθότες ὅτι οὐδεμίαν θύρα εἶχεν ἀνοιχθῆ διὰ τὸν μολυσμὸν τοῦ ἔσω ὀφθαλμοῦ ἕνεκα τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἐπιπεφυκότος καὶ τῆς ἐλλείψεως φλεγμονωδῶν σημείων ἐν τῷ βολβῷ ἐβεβαιώσαμεν τοὺς περὶ τὴν πάσχουσαν ὅτι οὐ μόνον λόγος πρὸς ἐξόρυξιν δὲν ὑπῆρχαν, οὔτε φόβος περὶ τελείας καταστροφῆς τοῦ βολβοῦ, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἠδύνατο νὰ διατηρηθῆ καὶ ἡ ὄρασις νὰ περισωθῆ εἰς βαθμὸν οὐκ εὐκαταφρόνητον. Ἐπὶ δὲ τῇ δεβεβαιώσει ταύτῃ ἡ πάσχουσα ἐζήτησε νὰ ὀπισθληθῆ εἰς τὴν θεραπεσίαν ἡμῶν, ἧτις ἐγένετο ὡς ἑξῆς,

« Ἐνηργήσαμεν ἀμέσως τέλειον καθαρισμὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ κατὰ πρῶτον διὰ χλιαροῦ σαπυνοῦχοῦ ὕδατος (ἐξωθεν), εἶτα δὲ (ἔσωθεν) διὰ χλιαρῆς διαλύσεως 1 πρὸς 2000 διττοχλωροῦχοῦ ὕδατος γόρου καὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ σίφωνος τοῦ καθ. Πανθ. Ἀκολουθῶνς ἀπετάμομεν τὴν νεκρωθεῖσαν λωρίδα τοῦ ἐπιπεφυκότος τῆς κάτω ψαλίδος καὶ πρηγγεῖλαμεν αὐστηρῶς τὴν διηνεκῆ ἐφαρμογὴν παγερῶν ἐπιθεμάτων διὰ τῆς αὐτῆς διαλύσεως, τῆς πα-

σχούσης μενούσης ἀκινήτου ἐν τῇ κλίνῃ τοῦτο δὲ ὅπως καταπαύσωμεν ὀλοσχερῶς τὴν τυχὸν ἐξακολούθησιν τῆς αἱμορραγίας ἐν τοῖς ὑπὸ τὸν ἐπιπεφυκότα ἰστοῖς καὶ ἐν τῷ βολβῷ. Ἐννοεῖται ὅτι ἐπιτηραῦμεν ἐκ τοῦ συνεγγυς τὴν πάσχουσαν πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐπισκεπτόμενοι αὐτὴν διακίνοῦσαν ἐν παρακίμενῳ ξινοδοχείῳ, ὅπως ἐφαρμόζονται καλῶς αἱ παραγγεῖλαί ἡμῶν καὶ τηρηθῆ ἀπόλυτος καθαριότης.

« Τὴν δευτέραν ἡμέραν μετὰ ἐπιμελῆ νέαν πλύσιν διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ἀντὶ ψυχρῶν ἐπιθεμάτων ἐφηρμάσαμεν θερμὸν ὑγρὸν δι' ὕδροφίλου βάμβακος ἐπίδεσμον ἐπίσης ἀντισηπτικὸν τοῦτο δὲ ἐπανελαμβάνετο δις τῆς ἡμέρας ἐπὶ 4 ἡμέρας ὅτε τὸ κάτω βλέφαρον ἐπανῆλθε τελείως εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ θέσιν καὶ κατέπεσαν σπουδαίως τὰ οἰδημάτα καὶ διελύθησαν αἱ ἰκχυμώσεις.

« Τότε παρῆλθεν εἰς τὴν ἐξάρισιν τοῦ φακοῦ τῇ βοηθείᾳ κοινῷ βλεφαροδικαστολέως καὶ μαχειρίου τοῦ Graese ὅπως ἀπαλλάξωμεν τὸν βολβὸν τῆς ἐξ αὐτοῦ ἐνοχλήσεως καὶ διακλύσαντες τὸν σάκκον τοῦ ἐπιπεφυκότος ὀλοκλήρου διὰ διαλύσεως βορικοῦ ὀξέως 3% ἐφηρμάσαμεν ξηρὸν πιεστικὸν ἐπίδεσμον. Ἡ δὲ θεραπεία αὕτη ἡ συνισταμένη ἐκ πλύσεως διὰ διαλύσεως 3% βορικοῦ ὀξέως ἡμέραν παρ' ἡμέραν καὶ ἐφαρμογῆς πιεστικοῦ ἐπίδεσμου διαρκέσασα ἐπὶ 20 ἡμέρας, ἤρκει νὰ φέρῃ τὰ πάντα εἰς τὴν τάξιν καὶ αὐτῆς τῆς ὀράσεως αὐθιχῆς εἰς ἀριθμοῖς τῶν δακτύλων εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς περίπου μέτρου. Ἡ παραμόρφωσις τοῦ βολβοῦ παρέμεινεν ἐλαχίστη, ἐξαλειφθεῖσα καὶ αὕτη σχεδὸν τελείως διὰ τῆς ἐξακολουθητικῆς χρήσεως τοῦ ἀπλοῦ πιεστικοῦ ἐπίδεσμου, οὗ ἡ πάσχουσα ἔκαμνε χρῆσιν ἐπιστρέψασα οἰκάδα μετὰ 3 ἑβδομάδων θεραπείαν ἐπὶ δύο ἔτι μῆνας, ὅτε εἶδομεν αὐτὴν ἐκ νέου καὶ ἐζητάσαμεν λεπτομερῶς.

« Ἐν τῷ βυθῷ εὐρομεν θελερότητα τοῦ ὑαλώδους σώματος μετὰ αἰωρούμενων μελανωπῶν σωματίων καὶ σημεῖα ἀτελοῦς καὶ κατὰ τύπους ἀποκολλήσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς ἰδίως κάτωθι τῆς θηλῆς. Προσέτι παραμόρφωσιν ὀριστικὴν τῆς κόρης καὶ τῆς ἱριδος πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀνεστιότητα ἀρκούντως ἀνώμαλον τοῦ κερατοειδοῦς, ἣν ὁμῶς ἠδυνήθημεν νὰ ἐκτιμήσωμεν διὰ τοῦ ὀφθαλμομέτρου Javal ἔως 6 διοπτρῶν μετ' ἄξονος ὀριζοντίου.

« Ἡ χρῆσις ἀμφικύρτου φακοῦ 12 διοπτρῶν

μετά κοίλου κυλίνδρου 4 διοπτριών έδωδα την καλλιτέραν όραση αυξηθεσαν μέχρι 1/50.

« Περί των ττοιούτων περιπτώσεων έγραψεν έμβροθη προγματικαν έρετος ο Mitralski της Πράγας (Archives d'Ophthalmologie, Juin 1887).

« Ός γνωστέν αι ρήξεις αυται του σκληρωτικού μετά η άνευ έξόδου του φακού παραγονται κατ' άπηλχησιν (par contracoup), διδ και δέν έδράζουσι καθ' ο σημειον κατηνέχθη η έξωτερική βία. Έν τή ημετέρα περιπτώσει έπίσης η βία ενήργησε κατά της έξωτερικής κατωτέρας πλευρας του βολβου, ένθ η ρήξις έπηλθε κατά την έσω πλευραν αυτού.

« Η πρόγνωση των ττοιούτων τραυματισμών εξαρτάται κυρίως εκ της άνεραϊότητας η μη του έπιπεφυκότος, ης συνέπεια είναι η φλέγμασις η μη του έσω βολβου. Όσον δ' άφορξ την ρήξιν του σκληρωτικού, πολλοι εφαρμύζουσι ραφάς, αλτινες, νομιζομεν, δέν είναι πάντοτε άπαραίτητοι, ως έν τή ημετέρα και ιδίως όπου τά χείλη της λύσεως της συνεχείας δέν διαστανται μεγάλως.»

II

Περίπτωσης ψευδομεγαλοβλεφαρου

« Κατά μήνα Απρίλιον συνητήσαμεν έν τή άποβάθρα Αγίας (Γοιμπαλι) ώθωμανόν 30 περίπου έτών ίργάτην της Ατμοπλοίας του Κερατίου Κόλπου φέροντα δεξιδόν άνω βλέφαρον μακρότατον υπομιμνήσκοντα εις πρώτην όψιν έλεφαντίασιν της χώρας ταύτης. Εκ περιεργίας κινούμενοι έζητήσαμεν μιμικας πληροφορίας και επί τή ένθαρρύνσει ότι ήτο δυνατόν να θεραπευθη ύπεσχέθη να έλθη εις την κλινικην ημών, όπερ και έπραξε πρόθυμος να υποβληθη εις οιακδηποτε θεραπειαν ήθέλομεν έγκρίνει.

« Ταχέως δ' έπέισθημεν, ότι δέν είχομεν πρό ημών έλεφαντίασιν του βλέφαρου, διότι το δέρμα καθ' όλα είχε φυσιολογικως, η δε κατάστασις αυτη, καθ' όσον ένθυμείται ο πάσχων, έχρονολογίτο εκ γαντικής η τουλάχιστον εκ της βρεφικής η παιδικής ηλικίας.

« Το έλεύθερον χείλος του άνω βλέφαρου έξικνετο ως 12 και 15 χιλιοστόμετρα κατωτέρω του ομωνύμου χείλους του κάτω βλέφαρου προατριβόμενον επί της παρειας, είχε δε βλεφαριδας άρκιας και τούτων τας πλείστας ισχνάς και άτραφεις.

« Ο όφθαλμός ήμενε πάντοτε κεκλεισμένος,

μη άρκούσης της ενεργείας ούτε του ύψωτήρος ούτε του μετωπιαίου μυός όπως άνυψωθη το άνω βλέφαρον ούδ' επ' ελάχιστου έν οιαδηποτε διευθύνσει του βλέμματος και θέσει της κεφαλής. Άναστρεφόμενου δε του βλέφαρου τούτου ούδέν το άνώμαλον η το παρά φύσιν διακρίνεται, ειμη η μεγάλη έκτασις του έπιπεφυκίτου βαίνουσα εκ παραλλήλου προς το δέρμα (1). Η μόνη διαφορά άπό του φυσιολογικού κατά την ψηλάφισιν ήτο τοούτο, ότι συλλαμβανόμενον το βλέφαρον δι' όλου αυτού του πάχους άνάμεσον δύο δακτύλων ιδείκνυε σχετικως διπλάσιον η και τριπλάσιον πάχος, έν συγκρίσει προς το φυσιολογικόν, και μαλθακότητα ως εξ άγγειώδους ιστού εύρισκομένου έν μετρία σφριγώσει. Η δε παχύτης αυτη ήτο πανταχού κανονικως διακεχυμένη, άνευ έπαρμάτων έξωτερικως όρατων η δια της ψηλαφήσεως αισθητών. Ουδέποτε παρητηρήθη έλάττωσις η έπίτασις περιοδικη η άτακτος της καιαστάσεως ταύτης, ούδ' ύπήρχον σφύξεις άγγειων έν συντόμφ δε, έπάνη ημίν δυσχερές να προσδιορίσωμεν την φύσιν της ύπερφυτικής ταύτης άνεπτύξεως του βλέφαρου. Άλλως τε ούδαμου του σώματος έπαρουσίαζεν ο πάσχων άνάλογόν τινα άλλοίωσιν.

« Μάλιστα πριν η προβώμεν εις την βλεφαροπλαστικην έγχείρησιν, ήν άμίσως θέλομεν περιγράψει, είχομεν φωτογραφησει έν φυσική μεγεθύνσει το πρόσωπον του πάσχοντος, αλλά δυστυχως η φωτογραφική πλάξ κακως παρασκευασθεΐσα, μάλιστα μετά την έγχείρησιν γενομένης της παρασκευής ταύτης, έστέρησεν ημας της ήδουης του να παρουσιάσωμεν ένταυθα την πρό της έγχειρήσεως κατάστασιν του πάσχοντος.

« Δια της έγχειρήσεως κύριος σκοπός ημών ήτο να επιτύχωμεν άπλως βράχυνσιν του άνω βλέφαρου μετά περισώσεως προς μέν τά άνω του τένοντος του ύψωτήρος μυός προς δε τά κάτω του έλευθέρου χείλους και των βλεφαριδων. Έσκέφθημεν λοιπόν ν' αφαιρέσωμεν εκ μέσης ταρσικής μοίρας λωρίδα έπιμήκη συνισταμένην εξ όλων των στιβάδων του βλέφαρου και άρκετου πλάτους ύπως επιτύχωμεν το σκοπούμενον δι' άπλης συνενώσεως των χείλων της ούτω παραχθείσης άπωλείας της ούσιας.

« Έπί τούτω λοιπόν έποιήσαμεν κατά μήκος του βλέφαρου δύο τομάς του δέρματος έλαφρώς

(1) Όστε ούτε έντρόπιον ύπήρχαν ούτε έκτρόπιον.

καυπύλας και το καλον αυτών έχούσας έστραμμένον άλλήλαις, συνενωμένας δε κατ' το πέρατα, του βλέφαρου ύπο άσταζομένου ύπό ίστεινης πλάξ. Ακολούθως δε, ένθ άπεψιλοϋμεν τον ούτω σχηματισθέντα κρημόν, άντελήφθημεν ότι έρράγη έν τή μέση κοιλότης κυστεϊδης, εξ ης εξέβρευσεν υγρόν άρκούντως ύδαρές (1). Απειτάμομεν τον κρημόν και εξήτάσαμεν όλον το άποδαρέν πεδίον. Τότε δε εύρομεν έν τή μέση μικράν κοιλίαν μεγέθους μικρας έρεθίνθου κεκυρμένην έν μέση ούχι λίαν πυκνού συνικτικού ιστού. Έκατέωθεν ταύτης άντιλήφθημεν της παρουσίας δύο όγκιδίων συστασίως σαρκώδους, ών το έξω κείμενον είχε μέγεθος μεγάλης έρεθίνθου, το δε έσω εύρισκόμενον ήτο μικρότερον κατά το ήμισυ. Έξαιρεθέντων δε τούτων ύπισθεν του έσω εύρήθη και έτερον μικρόν. Μικροσκοπική εξέτασις αυτών δέν ίγνίετο, διότι δυστυχως το μεγαλείτερον το ύποτον είχομεν φυλάξει επί τούτω άπωλείθη ήδη κατά την ημέραν εκείνην.

« Μερίστη δε ήτο η άμφοροχγία κατά την εξαίρεσιν των όγκιδίων τούτων, διότι ύπήρχε μεγάλη άνάπτυξις άγγειων περί αυτά εις τρόπον ττοιούτον ώστε άπαντα ημού όγκιδια και πέριξ άγγειοσυνεκτικώς ιστός άπατέλουον παχίαν κανονικην στιβάδα ύπό το δέρμα. Μετά την άφαιρεσιν αυτών μετά του περιστοιχούντος συνικτικού ιστού είδαμεν ότι προήχοντα εκ του βάθους του ταρσού, ούτος δε είχεν άπωλείσει όλως την συνήθη αυτου ύψην και ούστισιν, ήδύνατο δε τις να εΐπη ότι ταρσός δέν ύπήρχε πλέον, άλλξ μεμβράνη Ινώδης και μαλθακή σχεδόν όσον και ο έπιπεφυκός της ψαλίδος. Ακολούθως αφηρέσαμεν και λωρίδα του ούτως ήλλοιωμένου ταρσού άντιστοιχως της του δέρματος και ήνώσαμεν κατ' ιδίαν τά άντίστοιχα χείλη των δύο άνοιγμάτων.

« Δια της βραχύνσεως ταύτης του ύψους του βλέφαρου και της λιπτύνσεως του πάχους το έλεύθερον χείλος άνήλθεν εις ύψος άρίων έλεύθερον τον κερατοειδη κατά την συστολήν του ύψωτήρος και έρχόμενον εις επαφήν άρκούντως καλήν μετά του έλευθέρου χείλους του κάτω βλέφαρου κατά την χαλάρωσιν του αυτου μυός και έτι καλλιτέρον κατά την συστολήν του σφιγκτήρος των βλέφαρων.

« Έπειδή ήμως το έλεύθερον χείλος του άνω

(1) Δέν άντελήφθημεν της χροιάς αυτου.

βλεφαρου έχον μεγαλείτερον μήκος έν τή παλαιξ ήπει και μη χωροϋν έν τή νέα είχε σχηματίσει 3 η 4 μικράς πτυχάς μετά την εφαρμογήν των ραφών και ένταυθεν προέκυπτεν άνωμαλία τις και δυσμορφία, ιδέησα να ενεργήσωμεν άκολούθως και δευτερευούσας μικράς συμπληρωματικας έγχειρήσεις συνισταμένας εις άφαιρεσιν σφηνοειδών τεμαχιων από του έλευθέρου χείλους κατά τας ερημένας πτυχάς.

« Προς επίδειξιν της παρούσης καταστάσεως του πάσχοντος, όστις ερήθη έν παρόδη μένει λίαν εύχαρηστημένος εκ της γενομένης βελτιώσεως, θέλω παρουσιάσει ένταυθα λίαν προσεχώς και φωτογραφίαν αυτου

« Έν συμπεράσματι δε έχομεν να εΐπωμεν ότι το βλεφαρομεγαλείον τούτο, καθ' ο είδιδξεν ημας, η έγχείρησις, δέν προήρχατο ούτε άπό έλεφαντίαςιν, ούτε άπό συγγενή διαμαρτίαν περί την διάπλασιν, άλλ' άπλως άπό την άνάπτυξιν πολλών κυστεϊδων η χαλαζιοειδών όγκιδίων, ύπό το βάρος των οποίων και των εκ τούτων όργανων έν περιόδη άνεπτύξεως και χαλαρότητος των ιστών το άλλως φυσιολογικόν βλέφαρον έπιμηκύνθη και ήλλοιώθη μέχρι του ερημένου βαθμού. Ότως δε εις πρόγενεστέρην εποχην η παρουσία των όγκιδίων εκείνων εξιδηλούτο έξωθεν δι' άντιστοιχων έπαρμάτων και άνωμαλίας της έπιφανείας του βλέφαρου, άν και ο πάσχων δέν ήδυνήθη να πληροφορήση ημας περί τούτου.»

III

Περίπτωσης τραυματισμού του κάτω βλέφαρου μετά ρήξεως του κατωτέρω δακρυακού σωληναριου.

« Κατά μήνα Ιούνιον ε. ε. προσήλθε λεμβούχος τις του Γαλατξ εκ Καρταλιμής καταγόμενος, ηλικίας 50 περίπου έτών και κατ' τα άλλα μέν υγιέστατος, φέρων δε τραύμα πρόσφατον κατά την δεξιάν ρινοκραιακήν χώραν παραχθέν παρά τινι άτμοπλοίω ύπό του ρύγχους αλεξίβροχιου, όπερ κακως ριφθέν ύπό έτέρου συναδέλφου αυτου από του κατστρώματος εις την λέμβον πρόστον παύόντα εύσεν αυτον κατά τον έσω κανόν του δεξιου ύφθαλμου εκ των άνω προς τά κάτω.

« Αφού εκθαρίσαμεν το τραύμα, εύρομεν ότι η λύσις της συνεχείας απέβλεπεν άφ' ενός μέν τον έπιπεφυκότα προς τά άνω εις έκτασιν 6—7 χιλιοστομέτρων, άφ' έτέρου δε το δέρμα

έσωτερικῆς ραφῆς. Πιθανῶς δὲ, ὡς ἐκ τούτου, ἔνωσις ἐκείνῃ δὲν ἐγένετο. Συν' ἔπειθ' ἡ ἰξωτερικὴ τομὴ τοῦ δέρματος συρραφείσα ἐπέκειτο ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῶν ἰσωτερικῶν ραφῶν, ἰπῆλθε σύμψυξις ἀνένδοτος τοῦ δέρματος μετὰ τῶν ὑποκειμένων ἰσθῶν. Ἰδίως δὲ τοῦ τερσοῦ. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἔξωθεν ἀντιστοιχοῦσα τῇ τερσοῦ μοῖρα τοῦ δέρματος δὲν συνεπτώσσετο κατὰ τὴν ἀνοδὸν τοῦ τερσοῦ ὀλισθαίνουσα ἐπὶ τούτου, ὡς φυσιολογικῶς συμβαίνει, καὶ παρεκώλυε τὴν ἐλευθέραν αὐτοῦ πρὸς τὰ ἄνω κίνησιν.

Ὁ κ. **Λιμαράκης** τὸς σκέψεις τοῦ κ. Ἰατροπούλου περὶ ἀνακοινώσεων καὶ ἀλλῶς ἀξιοπαρατηρήτων περιπτώσεων ἐπαινεῖ, προτείνει δὲ συγχρόνως ν' ἀναζωπυριθῶσι αἱ ἐργασίαι τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ δι' ἄλλων μέσων. Φροεῖ δὲ ὅτι διὰ δύο μέσων ἐπιτυχάνεται ἡ ἀναζωπύρισις αὐτῆ· δι' ἐγγραφῆς ἐκάστου μέλους τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ μελέτην ἐπὶ θεματικῶν εἰ δυνατόν σχετιζομένου καὶ μετὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ Βυζαντινὴν ἰατρικὴν, καὶ δι' ἐγγραφῆς ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἐκτὸς τῆς τακτικῆς ὕλης καὶ ζητημάτων γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος.

Ὁ κ. **Τράντας** ὑποστηρίζει τὸ πρῶτον μέρος τῆς προτάσεως τοῦ κ. Λιμαράκη, νὰ ὑποχρεωθῶσι ὁμοίως τὰ μέλη νὰ ποιήσωσιν ἕκαστος ἀνά μίαν ἀνακοίνωσιν ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὸ δεύτερον. Φροεῖ ὅτι δὲν ἐνέχει πρακτικότητος ἀφοῦ ὁ ἀλκοολισμὸς ὑπάρχει ἤδη ἐγγεγραμμένος ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει καὶ οὐδένα πρὸς ἀνακοίνωσιν προσεῖλκυσε.

Ὁ κ. **Ἰωάννου** φροεῖ ὅτι ἐάν ἀντὶ τοῦ περὶ ἀλκοολισμοῦ θέματος, ἐφ' οὗ αἱ προσωπικαὶ ἐκάστου παρατηρήσεις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ᾧσιν ἀφθονοί, ὑπῆρχεν ἄλλο ζήτημα ὡς π.χ. τὸ ζήτημα τῆς θεραπείας τῆς συφιλίτιδος. θὰ ἠδύναντο περισσότεροί ἐκ προσωπικῶν παρατηρήσεων νὰ λάβωσι τὸν λόγον. Προτείνει δὲ ὅπως τὸ ἄνω θέμα τεθῆ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει.

Ὁ κ. **Ἀκροτορίδης** φροεῖ ὅτι ἡ πρότασις τοῦ κ. Λιμαράκη ἀντιβαίνει εἰς τὸν Κανονισμόν, θεσπίσαντα τὰς ἠθικὰς ὑποχρεώσεις ἐκάστου μέλους. Ὅταν γένη ἐπιβολὴ πρὸς ἐργασίαν, αἴρεται ἡ ἠθικὴ αὕτη ὑποχρέωσις. Ὅσον ἀφορᾷ

τὰ ζητήματα τοῦ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος νὰ τεθῶσι ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει, τὸ τοιοῦτον εἰς οὐδὲν ἀντικρούει.

Ὁ κ. **Γαβριηλίδης** φροεῖ ὅτι ἔχει διττὸν σκοπὸν ἡ πρότασις τοῦ κ. Λιμαράκη, καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸ κοινὸν νὰ καθιστάμεθα ὀφέλαιοι. ἐφ' ᾧ καὶ ὑποστηρίζει τὴν πρότασιν αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Λιμαράκης** λέγει ὅτι ἐν Ἀνατολῇ νέα ἀνακαλύψεις καὶ νέα πράγματα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχωμεν. Ἐάν ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἀναθέσῃ εἰς τὰ μέλη τὴν παρουσίαν ἐργασίας, τοῦτο θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐλατήριον πρὸς ἐργασίαν, διότι ὅλοι ἔχομεν τὴν διάθεσιν νὰ ἐργασθῶμεν καὶ ὅμως τὸ πολυάσχολον ἡμῶν καὶ ἡ διὰ τὴν αὔριον ἀναβολὴ μᾶς ἀναγκάζουσι νὰ μὴ ἔχωμεν ἐτοιμοὺς ἀνακοινώσεις. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ μὴ δυνατόν καὶ πάλιν νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐργασίαν, ἢν θὰ ἀναθέσῃ αὐτῷ ἡ Ἐπιτροπὴ, δὲν ὑπόκειται εἰς οὐδεμίαν ποινικὴν ρήτραν. Ἐργαζόμενοι ἐπὶ τινος θέματος θὰ δυνάμεθα νὰ παρακολουθῶμεν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ζητήματος, οὗ ἐπιληθισόμεθα, καὶ τὴν διερεύνησιν τῶν γνωμῶν τῶν σχετιζομένων καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἰατρικὴν. Διὰ τὴν ἐγγραφὴν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τῶν ζητημάτων γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος ὡς ἐπρότεινε συμφροεῖ ἐν ταῖς λεπτομερείαις πληρέστατα τῷ κ. Ἰωάννου Διατυπεῖ δὲ τὴν πρότασιν του οὕτω νὰ παρακληθῶσι τὰ μέλη ὅπως ἐγγραφῶσι διὰ μίαν τοῦλάχιστον ἀνακοίνωσιν δι' ἕκαστον συλλογικὸν ἔτος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι. ὁ κ. Λιμαράκης ὡς εὐχὴν ἐξέφρασε τὴν πρότασιν του. Ὑπὸ τὸν τύπον τοῦτον πάντες ἐπιδοκιμάζουσι τὴν πρότασιν τοῦ κ. Λιμαράκη.

Ἡ Ἐπιτροπὴ παραδέχεται ἐπίσης τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ἰωάννου ὅπως τεθῆ τὸ ζήτημα τῆς θεραπείας τῆς συφιλίτιδος ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἐκ παραλλήλου μετὰ τοῦ ἀλκοολισμοῦ.

Ὁ κ. **Μασχαλίδης** ἀπτεται τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος φρονῶν ὅτι πρέπει νὰ ἐπιληθῆ τοῦτου ἡ Βιολογικὴ Ἐπιτροπὴ.

Ὁ κ. **Λιμαράκης** φροεῖ ὅτι ἐπὶ τοῦ γλωσσολογικοῦ ζητήματος πρέπει νὰ

γείνωσι πολλὰ εἰσηγητικὰ ἐπιτροπὰ δι' ὅλους τοὺς παρομαρτοῦντας ἰατρικοὺς κλάδους.

Τράντας Νομίζω ὅτι δὲν εἶναι πρακτικὴ τοιαύτη τις συζήτησις, διότι δὲν εἶναι κατορθωτὴ ἡ εἰσαγωγὴ νέων ὄρων μόνον ὁ καθηγητὴς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Πανεπιστημίου Παππᾶ Ἰωάννου ἐπλασε 2.000 ὄρους σβεσθέντας ἐν τῷ τάφῳ μετ' αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Ἰωάννου** φροεῖ ὅτι τὸ γλωσσικὸν ζήτημα εἶναι διττὸν Πρόκειται νὰ θεσπίσωμεν ὄρους ὧν νὰ ποιῶμεθα χρῆσιν ἐν τῇ Ἑλλά. Ἰατρικῇ ἢ νὰ προσπαθίσωμεν νὰ ἐπιβάλλωμεν τοῖς νέους ὄρους καὶ ἐν Εὐρώπῃ. Τὸ δεύτερον ἀκατόρθωτον καὶ ἰδοῦ διατὶ ἀπέτυχεν

οἱ 2 000 ὄροι τοῦ Παππᾶ Ἰωάννου.

Πρόεδρος—Νομίζω ὅτι ἐπιβολὴ νέων ὄρων εἶναι τι δυσχερὲς ἐν τῇ Μαριετικῇ ὑπάρχει ἐργαλεῖον ὀνόματι κοινολογίας, ὅστις ὅμως δὲν κλᾶ ἀλλ' ἀπλῶς ἐλάκει. Νομίζετε ὅτι ἐάν ὀνομάσωμεν αὐτὸν γραινουλάκον, θὰ ἐπιτύχωμεν νὰ ὀνομάζηται οὕτω πανταχοῦ; Δὲν τὸ πιστεῖω.

Γαβριηλίδης—Νομίζω ὅτι περὶ τῆς λέξεως ἡμιασφία πρέπει νὰ ζητηθῆ ἰδιαιτέρως ἡ γνώμη τῆς Φιλ. Ἐπιτροπῆς, ἵνα ἀποφανθῆ, ἐάν ἡμιασφία εἶναι τὸ ὄρθον ἢ ἡμιοψία, διότι πρόκειται περὶ καθαρῶς φιλολογικοῦ ζητήματος.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΑ'.

21 Ἰαννουαρίου 1898

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ καὶ ἐπικυροῦνται.

Ὁ κ. **Ἀπέρης** ἐπιανερχόμενος εἰς τὴν μέθοδον τοῦ Vidal, περὶ ἧς ἐν προηγουμένῃ συνεδριάσει εἶχεν ὀμιλήσει ὁ κ. Γαβριηλίδης, ἐπαινεῖ αὐτὴν, ἀλλὰ παρατηρεῖ ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη κατὰ τινα συγγραφεὰ δίδει θετικὰ ἀποτελέσματα μόνον κατὰ 90%.

Ὁ κ. **Γαβριηλίδης** δὲν ἀξεῖρει, ἂν αἱ ἀποτυχίαι κατὰ 10% τοῦ ἐν λόγῳ συγγραφέως δὲν ὀφείλονται εἰς τὸ ὅτι περιορίσθῃ ἴσως ἐν τῇ ἐξέτάσει κατὰ τῆς πρώτης μόνον ἡμέρας τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ὅποτε ἡ ὀρθοδιαγνωστικὴ μέθοδος ἀστοχεῖ, ὡς συνέβη αὐτῷ τῷ ἰδίῳ παρ' ἀσθενεῖ ἐν τῷ γαλλικῷ νοσοκομείῳ, ὅπου ἐν ἀρχῇ μὲν ἠστόχησεν, μετὰ τινος ὅμως ἡμέρας ἐπέτυχεν.

Ὁ κ. **Ἀπέρης** προσθέτει ὅτι καὶ ἔτερος συγγραφεὺς συνηγορεῖ ἐκθίμως ὑπὲρ τῆς ἀποτυχίας τῆς μεθόδου κατὰ 10%. Καὶ ἐν ἄλλοις δὲ μικροβίοις παρετηρήθῃ ἡ αὕτη ἀντίδρασις. ὧν ὅμως ἡ διάγνωσις εἶναι εὐκόλος μὴ συγχυομένων πρὸς τὰ τοῦ τυφοειδοῦς.

Τράντας—Παρετηρήσαμεν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Νοσοκομείῳ περίπτωσιν πεπαιτωμένου τραχώματος παρὰ νεανία 22 ἐτῶν περίπου, μετ' οὐλῶν τοῦ ἐπιπεφυκότος, καὶ κερατιτίδων βελτιουμένων καὶ δεινομένων ἀλληλοδιαδόχως παρὰ πᾶσαν θεραπευτικὴν ἀγωγὴν. Ἐν τῷ μεταξύ προσεβλήθη ὑπὸ εὐλογίας λίαν ἐντόνου μετ' ἐξανθήματος ἀφθόνου καθ' ὅλον τὸ πρόσωπον καὶ δὴ τὰ βλέφαρα ἔξωθεν. Ἐν τῷ μεταξύ πλὴν τῆς ἀντισπησίας οὐδὲν ἐγένετο θεραπευτικῶς ὡς πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς. Μετὰ τὴν ἴασιν τῆς εὐλογίας, ἐπῆλθε καὶ ἴασις τῶν τραχωμάτων καὶ ἐξηλείφθη ἡ ὑπερμυρία ἐκείνη ἢ αἰώνιος, καὶ ἡ διήθησις τοῦ κερατίου, ἐπουλώθη. σὰν τὰ πολλαπλὰ ἐλκύδη τοῦ κερατίου, ἔκτοτε δὲ (ἀπὸ μινῶν τινῶν) ἡ ἴασις ἐπιμένει. Γινώσκουμεν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐρυσιπέλατος, χολέρας καὶ τινῶν ἄλλων καθολικῶν νόσων ὡς πρὸς τὸ τροχῶμα, ὡς καὶ κατ' ἄλλων παθήσεων τοπικῶν, ὡς ὄγκων ἰαθέντων ἐκ περιεμπέσοντος ἐρυσιπέλατος. Ὁ κ. Terson, ὅστις ἐν μελέτῃ του ἀξία λόγου φαίνεται ἐρευνήσας τὴν βιβλιογραφίαν, δὲν ἀναφέρει παρὰ

δειγμα τραχώματος ίαθέντος έξ εύλογίας. Από τής απόψεως ταύτης ή παρατήρησίς μας δύναται νά έχη αξίαν τινά. Ήθελε δέ είσθαι ένδιαφέρον νά γινώσκωμεν κατά πόσον ο έμβολιασμός ήδύνατο νά έχη επίδρασίν τινα κατά τοῦ τραχωματικού μολύσματος, διότι έν τοιαύτη περιπτώσει ήδύναμεθα πιθανώς νά εξαγάγωμεν θεραπευτικός ένδειξεις. Ο ίαματικός τρόπος τής επίδρασεως τών καθολικών νόσων επί τοπικών παθήσεων έν γένει διττώς εξηγήθη ή διά τής έπερχομένης τοπικής άτισπάσεως του δέρματος ή διά τής άλληλεξουδετερώσεως τών ίών. Σημειωτέον ότι ο έτερος τών όφθαλμών έπιθε διαπίψιν του κερατίου λήξασαν διά σταφυλώματος. ά όφθαλμος ούτος ήμέρας τινάς (15 περίπου) πρό τής εύλογίας είχεν ύποστή έγχείρησιν στραβισμού.

Λιμαράκης—Πώς ίάθη τό τραχώμα ;
Τράντας—Δι' ούλῶν, ως συνήθως.

Άπέρης—Δέον ό έμβολιασμός νά δοκιμασθῆ πιθανόν ν' άνευρεθῆ ούτω ή θεραπεία τών τραχωμάτων. Αύτος προσφέρεται νά παράσχη τήν δαμνλίδα δωρεάν διά τους πτωχούς.

Λιμαράκης—Άλλοτε εξηγείτο ή ίαματική δράσις τών παρεμπιπτουσών τοιούτων νόσων διά του έξωτερικού έρεθισμού: οι νεώτεροι αποδέχονται τήν σύγκρουσιν τών μικροβίων, ως ό βλεννοροϊκός ίός ό καταστρέφων τόν τραχωματικόν. Πρέπει ό δαμνλισμός νά γίνηται, άν δέ μετά τουτο τά τραχώματα μη ίώνται, φρονῶ ότι δέον τοπικῶς ή δαμνλίσ νά εφαρμοσθῆ επί του έπιπεφυκότας ούτω θά δράσωμεν και γενικῶς και τοπικῶς.

Τράντας—Ή πρότασις του κ. Λιμαράκη είναι εύστοχος, αλλά φησούμαι μη ή τοπική έφαρμογή φέρη βλάβας. σχηματιζομένων γνησίων φλυκταινῶν, διότι ό χρόνος τής έπιτυχίης του άναδαμνλισμού δέν είναι όρισμένος.

Ο κ. **Άπέρης** εκθέτει τήν άνάλυσιν του σιελολίθου, όν ό κ. Κελαϊδίτης παρουσίασε πρό πολλοῦ έν τῇ Επιτροπῇ, έχουσαν ως εξής :

Κύριοι,
« Πρό τών τιλιγτζίων διακοπών τῆς Βιολογ.

Επιτροπῆς ό κ. Π. Κελαϊδίτης εύηρεστήθη νά μετ' έμπιστιούῃ τῶν χημικῶν άνάλυσιν σιελολίθου, περί του όπου τότε εξέθεσεν όμιν τά δέοντα υπό κλιμακῶν έπιψη. Σπεύδω τῆ ερον νά σας άνακοινῶσω τά άποτελέσματα τών έλεγχῶν μου.

α' Ο σιελόλιθος ούτος είχε μήκος μὲν 14 χιλιστομέτρων, πλάτος δὲ 9 και έξύγχι υπὲρ τὸ 65 εκατοστόγραμμα. Ή έπιφάνεισ αὐτοῦ ἦτο χρώματος λευκοκροῦ, εὐκαλῶς μεταρρατόστατος. Συνατρίβητο άραιτῶ εύκάλως, χωρίζωντος εἰς τρεῖς μέρη λίαν κρυσταλλικά

α' Ή χημικῆ συνθεσις αὐτοῦ εἶπὶ τοῖς 100 εἶμε ὡς εξής :

Υδωρ	4,12
Φωσφορική τίττανος	65,15
» μαγνησίη	7,25
Άνθρακική τίττανος	7,17
Όργανικαί οὐσίαι	16,36
Σίδηρος	Υψηλῶν έπαισθητά
Όξειδίου πυρρητιου (Silice)	Υψηλῶν.

α' Ἐκ του σχήματος, μήκους και τών πληροφοριῶν εἰς έδωκεν όμιν ό κ. Κελαϊδίτης, ό σιελόλιθος ούτος φαίνεται ότι προέρχεται εκ του πόρου του Warlon και ούχι του Stenon καίτοι δι' οι λίθοι του Ούχρωνείου πόρου εισι συχότεροι τών του Στενωλείου, ούχ ἦτον και οι πρώτοι δέν εἶναι τόσο κοινοί, πρὸ πάντων δὲ οι χημικαί άναλύσεις αὐτῶν δέν εἶναι πολυάριθμοι. Τούτο και μόνον άρκεί όπως πῶσα μελίτη αὐτῶν παρουσιάζη όμιν έπιστημονικόν ένδιαφέρον.

α' Υπὸ χημικῶν έπιψην ό σιελόλιθος ούτος δίδει άραρῆν όπως κάτω τῆν εξής παρατήρησιν. Κατῶ πρώτον μὲν, ότι υπάσχει μεγάλη χημικῆ σχέσις μεταξὺ τών σιελολίθων και τών άμυγδαλολίθων, και επί τουτο βασιζόμεναι εἰς τῆς άναλύσεις του Berlioz και του Graillie Thèse soutenue le 4 Juin 1896 sur les calculs salivaires du canal de Warlon και εἰς τῆς ημετέρας άναλύσεις. Κατῶ δεύτερον δὲ, ότι ό σιελόλιθος δέν εἶναι ή οὐσία, ἥτις δύνεται νά γωρῶση τοὺς άμυγδαλολίθους τών σιελολίθων, διότι και ό σιελόλιθος ούτος εἰς τῆς άναλύσεως, πάντοτε περιεῖχεν σιδηρῶν εἰς ποσὸν ελάχιστον μὲν, αλλά λίαν έπικρατητόν. Διὸ του θιμοκουκούχου καλλίου και διὸ του σιδηροκουκούχου καλλίου δύναται τις εύκάλως ν' άνακαλύψη αὐτόν.

α' Ἀρ' έτέρω δέν βλέπω διὸ ποτον λόγον ή χημικῆ σύνθεσις τών σιελολίθων πρέπει νά δια-

φέρη τῆς τών άμυγδαλολίθων, άραυ και αὐται αἰτίαι και οι αὐταί οὐσίαι προκαλοῦσιν άμυγτέρους, διότι άλλως τε ό Ούχρωνείος πόρος δέν απέχει πολὺ τών άμυγδαλῶν και κατῶ συνέπειαν άμφοτέροι εύρισκονται υπό τῆν άρῶσιν τών αὐτῶν αἰτίων.

Ο κ. **Ίωάννου** λαμβάνων άφορμῆν εκ τών λεχθέντων του κ. Άπέρη λέγει, ότι οι άμυγδαλόλιθοι εἶναι σπανιώτατοι διεγνωτελευταίον τοιούτον. Κατῶ τὸν Lück γίνεταί διάτασις τών κρυπτῶν τών άμυγδαλῶν, τά δὲ εκκρίματα άποτιτανούμενα παράγουσι τοὺς άμυγδαλολίθους ένίοτε συγκρύπτονται όπισθεν τών άμυγδαλῶν κατῶ τῆν εξέτασιν, τῆς γλώσσης πρός

τά κάτω κατωθουμένης: διὸ δέον έν τοιαύταις περιπτώσεσιν ή γλώσσα νά εξέσκήται πρός τά έξω.

Ο κ. **Λιμαράκης** περί τών έπιπολαζουσῶν νόσων λέγει ότι από τών άρχῶν του χειμῶνος υπάρχουσι διφθερίτις, εύλογία, ίλαρά: από τινος δὲ βρογχίτιδες γριπποειδεῖς λόγω τών γενικῶν συμπτωμάτων και τών έπιπλοκῶν (ώτίτιδες μέσαι άνευ φαρυγγιτίδων) και διὸ λόγω τῆς άναπτύξεως αὐτῶν παρά πολλοῖς μέλεσι μᾶς και τῆς αὐτῆς οικογενείας.

Ίωάννου — Εἶδον γρίππιν έπενεγκούσαν μέσιν ώτίτιδα.

Μετῶ ταῦτα λίσεται ή συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΒ'.

28 Ιανουαρίου 1898

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Άναγινώσκονται τά πρακτικά τῆς προηγουμένης συνεδρίασεως και έπικυροῦνται.

Επί τῆς οὐσίας αὐτῶν ό κ. **Ίωάννου** επανέρχεται εἰς τό ζήτημα τών άμυγδαλολίθων, έν' άναφέρη περιπτώσιν του Schroeder παροραθεῖσαν τό πρώτον είτε εκληφθεῖσαν ως υπερτροφίαν άπλῶν άμυγδαλῶν, άλλ' άναγνωρισθεῖσαν εκ τῆς έγχειρήσεως τῆς άμυγδαλοτομίας, ότε προσέκρουσεν ό άμυγδαλοτόμος πρό του λίθου. Ή περίπτωση αὐτη ως εκ τῆς έν λόγω λεπτομερείας εἶναι μοναδική. Παρ' έτέρω έχοντι άμυγδαλόλιθον, ή πάθησις προύκάλει βήχα παροξυστικόν, κατῶ δὲ τῆν άπόχρεμψιν συνεξήλαθε και ό λίθος, οὔ τῆν ύπαρξιν δέν είχον ύποπτευθῆ πρότερον. Εύρέθη όμως κοιλότης, ήν κατεῖχεν έν τῇ άμυγδαλῇ ό λίθος. Αἱ τοιαῦται περιπτώσεις εἶνε βεβαίως σπάνιαι.

Άπέρης—Και ήμεῖς έχομεν τήν εύ-

καρίαν νά εξέτάσωμεν 5—6 άμυγδαλολίθους χημικῶς. Εκ τουτου εἰκόζομεν ότι δέν εἶνε πολὺ σπάνιοι οι άμυγδαλόλιθοι. Πρὸς εξήγησιν τῆς γεννήσεως αὐτῶν φηροῦμεν, ως διά τοὺς λίθους τοὺς έσωτερικούς, τοὺς προστατικούς και έν γένει τοὺς έν βλεννομεμβράναις σχηματιζομένους, ότι ως πρώτη κατάθεσις, ως πυρῆν χρησιμεύει ή λιμνάζουσα που βλέννα, περί ήν εἶτα συγκεντροῦνται τά χημικῶ συστατικά τών λίθων. Όπως εκτάκτως ως πυρῆν δύναται νά χρησιμεύση άλλότριον σώμα.

Ίωάννου Το έξαιρετικόν και μοναδικόν τών έν λόγω περιπτώσεων έγκείται έν ταῖς μνημονευθείσαις λεπτομερείαις, ως δέν παρουσιάζουν συνήθως οι άμυγδαλόλιθοι, άρκούντως σπάνιοι άλλως τε καθ' έαυτούς. Ή δοθεῖσα υπό του κ. **Άπέρη** εξήγησις συμφωνεῖ τῇ του Lück. Μεθ' ό λίσεται ή συνεδρία.

ΠΡΟΒΛΕΨΙΣ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Τὰ πρακτικὰ ἀναγινώσκονται καὶ ἐπι-
κυροῦνται μετὰ μικρῆς διορθώσεως.

Ο κ. Μιχαλακόπουλος ἐπανερχόμενος εἰς τὸ περὶ ἀλκοολισμοῦ ζήτημα τῆς ἡμερησίας διατάξεως παρατηρεῖ, ὅτι μὴ ὑπάρχοντος ὄρου ἐπιστημονικοῦ ἐκφράζοντος ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὅτι παρ' εὐρωπαϊοῖς ὁ ὄρος alcoholismus (alcoholisme) τῆς πρώτης ἀνάγκης εἶναι νὰ ὀρισθῇ ὁ κατάλληλος πρὸς τοῦτο ὄρος κατόπιν συζητήσεως ἐν τῇ Βιολ. Ἐπιτροπῇ, ἥτις φαίνεται ἢ μᾶλλον κατάλληλος ὅπως λύσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ἐπὶ τούτῳ δὲ πολλοὶ ἔλαβον τὸν λόγον καὶ προὔταθον ἀλληλοδιαδόχως ὄροι οὐκ ὀλίγοι, ὡς οἰνοπνευματισμός, οἰνοπνευματίτις ἢ πνευματίτις (ὀξεῖα καὶ χρονία) σικερίτις, νεκταρισμός, πνευμάτωσις, οἰνοπνευματίασις ἢ πνευματίασις, ποτοπάθεια κτλ.

Πρόεδρος.— Φρονῶ ὅτι ὁ ὄρος ἀλκοολισμός καθιερωθῆ ἴδιον ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἱατρικῇ, τοῦτο δὲ οὐδόλως παράδοξον, ἀφοῦ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἀ. χ. ὁ Ξενοφῶν, ἐπλάττον λέξεις κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Παρὰ Ξενοφῶντι ἀπαντᾷ τις συχνάκις τὰς λέξεις παρασάγγης καὶ παραδεισος, αἵτινες δὲν εἶναι ἑλληνικῆς προελεύσεως. Ὅθεν ἀνάγκη μεταβολῆς δὲν ὑφίσταται.

Ἱατροπόουλος.— Οἱ ἐπιστημονικοὶ ὄροι συνήθως δὲν δημιουργοῦνται οὕτως ἐν συνεδριάσει ἐπιστημονικῶν σωματοίων οὐδ' ἐπιβάλλονται ὑπὸ συνθήκας παρομοίας· ἀλλ' ἐξαρτῶνται ὅπως ἐκ τοῦ συγγραφέως, ὅστις εἰσάγει τοὺς ὄρους εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τῆς συγγραφῆς δι' ἧς καθιεροῦνται.

Ο κ. Γαβριηλίδης παρουσιάζει μικροσκοπικὸν παρασκεύασμα ἀκτινομυκητώσεως τοῦ στέρνου καὶ ἀναγινώσκει πραγματεῖαν περὶ ἀκτινομυκητώσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

α Συνάδελφοί· τις ἐπευψί μιν πῦον, ὅπερ ἐπορίσθη ἐκ τῆς παρὰ τὴν λαβὴν τοῦ στέρνου χώρας, παρακλῶν με νὰ ζητήσω ἐν αὐτῷ τὸ μικροβίον τῆς φυματιώσεως.

β Κατὰ τὴν ἀπλὴν ἐξέτασιν, παρατηρήσαμεν ἐν τῷ ὑγρῷ καὶ αἰμορροῦντι τούτῳ πύον πλεῖστα μικρὰ σωμάτια μεγέθους καὶ σχήματος κερκίδης κορμίδος καὶ χρώματος κίτρινου. Ἐξ ἀπλῆς τῆς θέας τούτων διέγνωμεν ἀκτινομύκητα, δι' ὅθεν νὰ προσώμεν εἰς τὴν ἀναζήτησιν τοῦ μικροβίου Κόχ, ἐπελήρηθημεν τῆς τεχνικῆς μεθόδου Gram, ἥτις καὶ ἐπιβεβαίωσε τὴν δι' ἀπλῆς ἐξετάσεως διάγνωσιν ἡμῶν.

γ Καὶ τῶντι, ὡς βλέπετε, ἐν τῷ ὑπὸ τὰ μικροσκοπίον παρασκευάσματι ὑπάρχει συμπλοκὴ ἀνεξέλικτων νημάτων, ἐξ ἧς παρατείνονται πλεῖστα ἴνες ἢ θαλλοὶ διαφόρου μεγέθους καὶ μήκους διχοτομούμενοι καὶ συμπλεκόμενοι μετ' ἀλλήλων, κείμενοι ὅμως ἀκτινοβδὸν περὶ τὸ ἀδιεξίτητον σύμπλεγμα καὶ λήγοντες ὅτε μὲν εἰς σφαιρίδια, ὅτε δὲ εἰς οὐδὲν, ὅτε δὲ εἰς σωμάτια σχηματισοῦ ἀπίου, ἕτινα δρώμενα σὺν τοῖς λεπτοῖς καὶ παρατεινομένοις νήμασιν ἔχουσι σχῆμα κορμίδης· ἐπιστῶντες δὲ τὴν προσοχὴν βλέπετε ἕνα γόγγρον ἐν τῷ μέσῳ νημάτων· τινος (ἢ μικροσκοπικῆ ἐξέτασις ἐγένετο 48 ὥρας μετὰ τὴν κένωσιν τοῦ πύου).

Ἡ περαιτέρω μικροσκοπικὴ ἔρευνα ἐδιέξεν ἑλλειψιν βακτηριδίου φυματιώσεως.

α Τούτου εἶνε τὸ δεύτερον ἐν Κωνσταντινουπόλει παράδειγμα μετὰ τὸ εὐρεθὲν ὑπὸ τε τοῦ συναδέλφου Lardy καὶ ἡμῶν ἐν δυσωδισταίῳ πύῳ ληφθέντι ἐξ ἐμπυήσεως ἥπατος ἀνθρωπίνου.

β Αἱ δύο αὗται μικροσκοπικαὶ ἔρευναί παρώτρυνον ἡμᾶς, ὅπως εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ ἀκτινομυκητώσεως καὶ ἐπιστήσωμεν τὸν νοῦν εἰς τὴν ἐν τῇ χώρῃ ἡμῶν ἀναζήτησιν τοῦ ἐν λόγῳ μικροφύτου.

γ Ἐάν ποτε ἴδωμεν ἐντὸς πύου σφαιρίδια κίτρινα, ὠχρὰ, φαῖα ἢ φαιοπράσινα, μεγάλη πιθανότης ὑπάρχει ὅτι πρόκειται περὶ ἀκτινομύκητος.

δ Ἡ προσοχὴ καὶ ἡ ἀναζήτησις τῆς ἀκτινομυκητώσεως ἐκτὸς τῆς καθαρῆς ἐπιστημονικῆς

ἐξέτας ὅτι εἶναι καὶ μεγίστης πρακτικῆς ὠφελείας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, διότι ἐάν τὸ ἐν λόγῳ μικροφύτον ἀπαντῇ καὶ παρ' ἡμῶν συχνά, τότε μεγάλη θὰ ἦναι ἡ ἐπὶ τῇ θεραπείᾳ τῶν πασχόντων χροῦ τῶν ἐπιστημόνων· ὅτι μὲγα εὐτόχημα εἶναι, ὅταν δ' ὄντως θεραπεύωμεν, μὴ βλαπνύζοντες τοὺς ασθενεῖς, καὶ αὐτοὶ μὴ βλαπνύζομεναι, ἐκλαμβάνοντες τὴν ἀκτινομυκητώσιν ὅτε μὲν ὡς λύκον, ὅτε δὲ ὡς σφιλιθῶν, ὅτε δὲ ὡς ἐπιθηλίωμα καὶ ὅτε ὡς σάρκωμα, φυματίωσιν, ἀπλὴν ἐμπύησιν, βρογχίτιδα, πνευμονίαν φυματιώδη, πλευρίτιδα, περιτονίτιδα, χοιράδα, ὕβωσιν κτλ. ἀνθ' ὧν νοσημάτων ἢ ἀκτινομυκητώσεως πάντως ἐκλαμβάνεται, ὅταν τὸν ἰατρὸν λαμβάνῃ καὶ ἢ παρ' ἡμῶν ὑπαρξῆς αὐτῆς.

α Ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἀνω νοσημάτων καταφαίνεται ὅρ' ὅποιος καὶ ὁπόσας ῥηθροποιῆς μορφῆς ἐκδηλοῦται ἢ ἀκτινομυκητώσεως καὶ ὅμως ἐπειδὴ μόνον τὸ μικροσκοπίον ἐμελλε νὰ φωτίσῃ ἡμᾶς, δὲν εἶναι ἄπορον διατὶ ἐπὶ τόσῃ ἰσχύϊ οὐδ' ὑπῆρχεν ἐλαχίστη γνώσις τῶν ἐκ τοῦ ἀκτινομύκτητος παθῶν.

β Ἄλλ' ἔφου διὰ τῶν ἔργων τοῦ Davaine (1850), Robin et Laboulbène (1853), καὶ Lelorr (1857) καὶ κυρίως διὰ τῶν μελετῶν τοῦ Rivolta (1868 et 1875), Peroncito (1875) Bollinger et Harz (1876), Israël (1878—1882) καὶ Ponflek (1879—82) καὶ τῆς σχολῆς τῆς Λιῶν προητοιμάσθη ἢ περὶ τὴν νόσον μελέτη, ἢ νόσος ἐγένετο γνωστὴ ἐμελετήθη κατὰ πάντα καὶ τελείως κατετάχθη εἰς τὴν Νοσολογίαν ἢ ἀκτινομυκητώσιν. Οἱ δὲ συγγραφεῖς δὲν ὠκνησαν, ἕνεκα τῶν ποικίλων τῆς νόσου συμπτωμάτων καὶ ἐκδηλώσεων ἐν τῷ σώματι, νὰ διειδέσωσι τὴν ἀκτινομυκητώσιν εἰς τὰς εἴδεις θ μορφᾶς, τὴν στοματοφαρυγγικὴν, τὴν θωρακικὴν, τὴν κοιλιακὴν, τὴν δερματικὴν, τὴν ἐγκριπλικὴν καὶ τὴν πυκτικὴν.

γ Τῶν μορφῶν τούτων τὴν κλινικὴν περιγραφὴν περὶλαίπω ἕτε εὐλασκομένην ἐν τοῖς εἰδικοῖς συγγραμμάσι, ἀλλὰ προσθήτω εἰς τὰς γινόμενας περιγραφὰς καὶ ἑτέρην τὴν ὀρθολογικὴν ἢ μᾶλλον τὴν βλεφαρικὴν ἢτοι τὴν μορφήν τὴν ἀναφανομένην ἐκ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ ἀκτινομύκτητος ἐν τοῖς βλεφάροις.

δ Ἡ μορφή αὕτη ἰκανῶς διαφέρει τῶν ἄλλων καὶ τὰ παραδείγματα εἰσὶν ἱκανῶς ὅπως ἀποτελέσωσι πυρῆνα, περὶ τὸν ὅποιον δὲν θὰ βραδύνοσι νὰ συσσωρευθῶσι καὶ ἕτερον.

ε Ἐπιτρέψατέ μοι λοιπὸν νὰ ἐκθέσω ἐν συν-

τόμῳ τὰ συμπτώματα τῆς βλεφαρικῆς μορφῆς καὶ τὰ μέχρι τούδε παρατηρηθέντα παραδείγματα.

Συμπτώματα.— Ἐν πρώτοις ἀναφαίνεται ἐπιπορὰ τις, ἕνεκα τῆς συχνῆς ὑπὸ τῶν σφαιρίδιων τοῦ ἀκτινομύκτητος ἀπορρέξεως τοῦ δακρυκκοῦ σωληναρίου ἢ ἐπιπορὰ αὐτῆ, ὡς ἐκ τῶν ἐν τῷ λημνίσκῳ πλημμυρούτων δακρύων. προξενεῖ ὑπεραιμῶν καὶ φλεγμονὴν τῆς ἐγκανθίδος, τῆς μηνιειδοῦς πτυχῆς καὶ τοῦ ἔσω τμήματος τῶν ἐλευθέρων χειλέων τῶν βλεφάρων. λήμη ἀναφαίνεται ἐν τῷ ἔσω κωνίῳ καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν ὡς ἐκ τῆς παχύνσεως τοῦ χειλοῦς τοῦ βλεφάρου καὶ τῆς ἐπιπορᾶς ἐπέρχεται μικρὰ ἐκστρόφη αὐτοῦ· τὰ συμπτώματα ταῦτα δὲν ἐνδίδουσιν εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ἰατροῦ, μέχρι οὗ σχηματισθῇ κατὰ τὸ δακρυκκὸν σωληνάριον ὕβος ὀδηγῶν τὸν ἰατρὸν εἰς τὴν πρόπουσαν διάγνωσιν καὶ θεραπευτικὴν μέθοδον· τότε πρὸς ἐπὶ τοῦ ὕβου ἢ ὀγκίσκου ἐκχέει διὰ τοῦ κενουμένου δακρυκκοῦ σημείου ὀρθῶδες ἢ πυώδες ὑγρὸν καὶ τὰ σφαιρίδια τοῦ ἀκτινομύκτητος· καὶ ταῦτα μὲν ὅταν ὁ μύκτος προσβάλῃ τὸ δακρυκκὸν σωληνάριον, ὅταν δὲ ἢ προσβολὴ γίνῃ ἐν ἄλλῳ τμήματι τοῦ βλεφάρου, τότε ἔχομεν συμπτώματα ὅμοια πρὸς τὰ τῆς ἀκτινομυκητώσεως τοῦ δέρματος, ἕτε τοῦ βλεφάρου ἐνήκοντες εἰς τὸ δέμαξ τοῦ προσώπου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὡς τὸ σύνθημα, ἢ ἀκτινομυκητώσεως τῶν βλεφάρων μεταδίδεται εἰς αὐτὰ ἐξ ἐπεκτάσεως τῆς τοῦ προσώπου ἀκτινομυκητώσεως ἀλλ' οὐχ ἤτο· δύναται νὰ συνοπέχῃσιν καὶ ἐπὶ μεμολωμένοι ἐπὶ τῶν βλεφάρων πρὸς δὲ τὰ βλεφάρων ἐρουθραίνονται, ἰξοδαίνονται, αἰκινῆτις αὐτῶν δυσχεραίνονται, ἀναπτύσσονται ὄζοι διεικνύοντες ψευδῆ κλυδασιὰ καὶ ἐπὶ τέλος ἀνοίγονται συρίγγια καὶ ἐκχέουσι πῦον μετὰ σφαιρίδιων τοῦ ἀκτινομύκτητος.

Παραδείγματα.— Πρῶτος περιέγραψεν ἀκτινομυκητώσιν τῶν δακρυκκῶν σωληναρίων ὁ Tomassole (1893)· εἶτα ὁ Schröder ἔγραψεν περὶ αὐτῆς κατὰ πρῶτον τῷ 1894 (Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde N° 4), ἀκολούθως δὲ κατὰ τὸ 1896 ἐμνημόνευσε δύο ἐτέρας παραδείγματα ἐν τῷ φυλλάδιῳ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ.

α Τούτων τὸ πρῶτον ἦτο κόρη 15 ἐτῶν, ἐργαζομένη ἐν βιβλιοδετείῳ καὶ μὴ ἐρχομένη εἰς συνάφειαν μετὰ δημητριακῶν καρπῶν· εἶχε δὲ ἐπὶ τὰς μῆνας πρότερον οἰδημα τοῦ διέξιοῦ κάτω βλεφάρου, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ὀγκίσκος, εὐθὺς

ὕπὸ τὸ δακρυκτὸν σωληνάριον. ὁ ὀγκίσκος ἐκεί-
νος ἐλαστικὸς καὶ ἐνώδιος ὡν ἐξέκρινε θολερὸν
ὕγρον διὰ τοῦ ἀνευρυσμένου δακρυϊκοῦ σημεῖου
καὶ εἰδείκνυε κίτρινοπράσινα κοκκία, τοιαῦτα
δὲ κοκκία κατὰ τὴν ἰγχείρησιν εὐρέθησαν καὶ
ἐν τῇ μυχῇ τοῦ ὀγκιδίου· τὰ κοκκία ταῦτα
ἐξετασθέντα ὑπὸ τὸ μικροσκοπίον ἐδείξαν σαφῆς
ἀκτινομύκητας. Ὁ Schröder ἐξέτασας μικρο-
σκοπικῶς τιμᾶχιον τῶν τοιχωμάτων τοῦ
σωληναρίου εἶπε καὶ ἐνταῦθα τὸν ἀκτινομύκητα,
δι' ὃ καὶ μετέβαλε τὴν γνώμην, ἣν εἶχεν ἐξενέγκει
δημοσιεύων τὸ πρῶτον αὐτοῦ παράδειγμα καὶ
καθ' ἣν ὁ ἀκτινομύκτης δὲν δύναται νὰ διαπε-
ρήσῃ τὰ τοιχώματα τοῦ σωληναρίου. Τὸ δεύτε-
ρον παράδειγμα (Schröder Magaly) ἦτο γυνή
32 ἐτῶν, ἰπίσης μὴ ἔλλοθουσα εἰς ἐπαφὴν μετὰ
δημητριακῶν καρπῶν, ἀλλὰ διεληθούσα τὸ θέρος
ἐν τῇ ἐξοχῇ· τὸ παράδειγμα τοῦτο ὁμοιάζει
τῷ ἀνωτέρῳ σὺν τῇ διαφορᾷ, ὅτι ἐνταῦθα ὑπῆρ-
χεν ἐμπύησις καὶ τὰ κοκκία εἶχον χρομ. ὑπο-
κίτρινον. Τὸ τρίτον, μᾶλλον δὲ τὸ χρονολογικῶς
πρῶτον (1894), εἶνε ἰπίσης γυνή, ἥς ἡ συμ-
πτωματολογία ὁμοιάζει πρὸς τὰς ἀνωτέρας.
Ἐν αὐτῇ ὁ Schröder συγκρίνων τὸν ἀκτινο-
μύκητα πρὸς τὸν λεπτότριχα Forsteri ἀπο-
φαίνεται ὅτι οἱ δύο μύκητες δὲν διαφέρουσιν
ἐλλήλων, εἰμὴ καθότι ὁ ἀκτινομύκτης φέρει
διογκώματα.

« Ὁ δὲ Evezki (Archives d'ophthalmo-
logie 1896 p. 209) ἐν τῇ περὶ ἀκτινομυκη-
τώσεως τῶν δακρυκτῶν σωληναρίων πραγματικῶς
αὐτοῦ ἀναφέρων τὸ συμπέρασμα τοῦ Schröder
προσθέτει τὰ ἑξῆς: « Γνωστοῦ ὄντος, ὅτι ὁ
ἀκτινομύκτης δὲν φέρει πάντοτε διογκώματα,
φρονῶ ὅτι ὁ πρὸ χρόνων ἀνακαλυφθεὶς ἐν τῇ
δακρυκτῇ σωλῆν λεπιτότριξ εἶνε τὸ αὐτὸ μικρο-
φυτον ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης δύναται τις
ν' ἀναφέρῃ οὐ μόνον τὴν ὁμοιότητα τὴν κλι-
νικῶν αὐτῶν συμπτωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπο-
τέλεσμα τῶν μικροσκοπικῶν ἐξετάσεων, ὅπερ
μέχρι τινὸς ὑπομιμνήσκει ἡμῖν τὴν ὕψην τοῦ
ἀκτινομύκτητος . . . ».

« Ἐὰν λοιπὸν εἰς τὰ ἀνω ἀναφερό-
μενα παραδείγματα προσθέσωμεν καὶ τὰ πρὸ
τοῦ 1893 δημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ Graefe,
Goldzieher, Delmonte, Gruenig, Förster
κτλ. ἄτινα ἀποδίδονται νῦν εἰς ἀκτινομυκη-
τώσιν, τότε ἔχομεν ἱκανὰ παραδείγματα, ὅπως
συγκαταριθμήσωμεν ἐκ τούτων δοκιμαίως συγγράμ-
μασιν ἰδίαν μορφήν ἀκτινομυκητώσεως τῶν βλε-
φάρων καὶ παραχωρήσωμεν εἰς αὐτὴν ἴδιον κε-

φάλαιον ἐν ταῖς ὀφθαλμολογίαις. Τὸ ὑπὸ τοῦ
Evezki ἀναφερόμενον παράδειγμα παρετηρήθη
ὑπὸ τοῦ Krukov, ἦτο δὲ διδασκάλισσα 35
ἐτῶν, ἣτις ἀπὸ ἔτους ἔπασχεν ἐξ ἐπιπορᾶς τοῦ
Δ. Ὁ δὲ διὰ τῆς πίεσεως ἐξεχεῖτο ἐκ τοῦ ἀνευ-
ρυσμένου δακρυϊκοῦ σημεῖου θολερὰ βλέννα, ὁ
ἔσω κανθὸς ἦτο πεφλογισμένος, γενομένης δι-
τῆς ἐντομῆς τοῦ σωλῆν. ἐξήγαγον διὰ τοῦ κα-
θετήρος μάζαν φαϊάν, μαλακὴν καὶ ἔχουσαν ἐπὶ
τῆς ἐπιφανείας λευκὰς προεξοχὰς· ἡ μικροσκο-
πικὴ ἐξέτασις γενομένη ὑπὸ τοῦ Evezki ἀπέ-
δειξε τὴν ὑπαρξίν ἀκτινομυκητῶν.

« Κατὰ τὸ 1894 ὁ Huth ἀναφέρει ἕτερον
παράδειγμα (Centralblatt für praktische
Augenheilkunde 1894 p. 406), παρατη-
ρήθη ἐπὶ γυναικὸς 44 ἐτῶν φερούσης ἐμπίσης
κάτωθεν τοῦ ἀριστεροῦ κάτω δακρυϊκοῦ σωλη-
ναρίου ὀγκίσκον, οὕτιος ἡ ἐντομὴ καὶ ἡ μικρο-
σκοπικὴ ἐξέτασις τῶν ἐν αὐτῷ ἐμπεριεχομένων
κίτρινοπράσινων κοκκίων ἀπέδειξε τὴν ὑπαρξίν
ἀκτινομυκητῶν· ἡ ασθενὴς ἐχθρὸς ἐντὸς ὀλίγου
χρόνου ἄνευ ἐπιπλοκῶν. Ἐν τῷ παραδείγματι
τούτῳ τὸ δακρυϊκὸν σημεῖον δὲν ἐξέκρινεν οὔτε
βλένναν οὔτε πύον, ὡς αἰτίαν δὲ τοῦ μολυσμοῦ
δὲν εὐρίσκει ὁ Huth τοῦς δημητριακοῦς καρ-
πούς, ἀναφέρει μόνον ὅτι ἡ διδασκάλισσα εἶχε
θέσει ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὠμὸν κράς.

« Κατὰ τὸ 1895 ὁ Elschmig (Klin. Mo-
natsblätter f. Augen. p. 167) ἀναφέρει ἕ-
τερον παράδειγμα ἀκτινομυκητώσεως τοῦ ἀνω
δακρυκτοῦ σωληναρίου.

« Ἐπὶ τέλους, πρὸ μηνῶν ὁ Langue ἐν τῇ
Ophthalmologische Klinik (Nº 3, 1897, p. 25)
ἀναφέρει περίπτωσιν, ἣν παρετήρησεν ἐπὶ γυ-
ναικὸς 71 ἐτῶν, πασχούσης ἀπὸ 18 μηνῶν
ἐλαφροῦς κατὰ τὸν ἔσω κανθὸν τοῦ δεξιοῦ ὀ-
φθαλμοῦ· κατὰ τὴν ἐξέτασιν εὐρίσκει ἐν τῇ
ἐνωτάτῃ μορᾷ τοῦ ἐλευθέρου χείλους τοῦ
δεξιοῦ ἀνω βλεφάρου ὕψον κείμενον ἐπὶ τοῦ
δακρυκτοῦ σωληναρίου καὶ κατὰ τὴν πορείαν
αὐτοῦ· ἡ σύστασις αὐτοῦ ἦτο φυμακτώδης,
εἰς τὴν ἄρην ἐφαίνετο ἐλαστικὴ, ἡ δὲ πῆσις
οὔσα ἀνώδιος ἐξῆγεν ἐκ τοῦ ἀνευρυσμένου δα-
κρυϊκοῦ σημεῖου ὀρώδεις ὕγρον· ἡ ἐντομὴ τοῦ
σωληναρίου ἐδείξεν ὅτι ὁ ὄγκος ἀποτελεῖτο ἐκ
μάζης· ἐμπεριεχούσης κτρινοπράσιναν σωματικῶς
ἀποτελούμενη ἐξ ἀκτινομυκητῶν μετὰ τὴν
ἐντομὴν καὶ ἀντισηπτικὴν θεραπείαν ὅπως ὄλα
τὰ προηγούμενα παραδείγματα καὶ αὐτὴ ἐχθρὸς
ἀνευ ἐπιπλοκῶν.

« Τὸ αἷτιον τοῦ μολυσμοῦ εἶνε ἔγνωστον,

βέβαιον δὲ εἶνε, ὅτι ἡ γυνὴ ἐκείνη δὲν ἐνθυμεῖ-
ται, ἀν ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν δημητριακῶν καρπῶν.

« Πρὶν ἢ δώσωμεν πέρασ εἰς τὴν διάλεξιν
ταύτην, ἀνάγκη νὰ ἐπισημώσωμεν καὶ τινὰ ἄλ-
λα παραδείγματα ἐνήκοντα ἐν ταῦτῳ εἰς τὴν
δραματικὴν καὶ τὴν βλεφαρικήν μορᾷν.
Τριαῦ-α δὲ γινώσκωμεν μόνον δύο.

« Τὸ πρῶτον παραδειγμα τῶν Darier, Gautier
(Annales de Dermatologie et Syphil. 1891 p. 419)
ἦτο γυνὴ φέουσα τρία ὀγκίσκιν
χωριστὰ ἐν τῇ δεξιῇ κάτω βλεφάρῳ· τὸ βλέ-
φαρον τοῦτο ἦτο εὐρημακτώδης καὶ εἶχε ψευδῆ
κλυδακμὸν· ἀπ' ἐξέσου δὲ ἔβλεν τὸ δεξιὸν ἡμισυ
τοῦ προσώπου ἦτο πρὸς εὐρημακτώδην ὑπὸ τῆς
αὐτῆς νόσου καὶ ἔφερε κοιλύλους, πυρροσύνας·
ἡ φύσις τοῦ νοσήματος κατὰ μὲν τὴν κλινικὴν
ἐξέτασιν τοῦ Fournier ἦτο σπανία μορφή
λύκου, κατὰ δὲ τὴν μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν
τοῦ Darier (ἀρχηγοῦ τοῦ μικροβιολογικοῦ
φροντιστηρίου τοῦ Fournier) εὐρίθη ἀκτινο-
μυκητώσις.

« Τὸ δὲ δεύτερον παραδειγμα τοῦ Partsch (Gen-
tralb. de Hirschberg 1893) καθ' ὃ γράφει
ὁ ἡμέτερος φίλος Auguste-Jean Guénot
(Bacteriologie et Parasitologie cliniques
des pauvres—Thèse de Paris 1891 p. 94)
ἦτο εἰς δακρυκτῶν, ἣτις ἔσχε μετὰ 6
μηνῶν· ἐν τῇ μασητηρίῳ καὶ ζυγωματικῇ χώρῳ
ἐπίμεινον οὐδέναι, ὅπερ ἐκ τῆς χώρας ταύτης
ἐκπλωθέν ἐπὶ τὰ βλέφαρα παρήγαγεν ἐν τῇ
ἔσω τμήματι τοῦ κάτω βλεφάρου ὄζον μετὰ
ψευδοῦς κλυδακμοῦ· καὶ ἐν τῷ παραδείγματι
τούτῳ ἡ διάγνωσις ἐγένετο διὰ τῆς μικρο-
σκοπικῆς ἐξετάσεως τοῦ ὀρώδους ὕγρου, τὸ
ἵσκιον ἐξεχεῖτο ἐκ πυρροῦ κειμένου ἐν τῇ
γωνίᾳ τῆς κάτω σιαγῶος.

« Βεβαίως τῶν παραδειγμάτων τούτων ὑπέρ-
χουσι πλείοντα ἄλλα, καθ' ὃ τὰ βλέφαρα εἶνε
ὀφθαλμολογικῶς μόνον, κενεῖται δὲ σημακτικῶς
ὄζων, ἀλλὰ ταῦτα δύνανται νὰ παραλειφθῶσιν.

« Ἐκ τῶν λεγθέντων, ἀν καὶ περιλιπομεν
τὴν περιγραφὴν τῶν 6 κλινικῶν μορφῶν τῆς
ἀκτινομυκητώσεως· διὰ λόγους οὗς προείπωμεν,
νομίζω ὅτι δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν τὰ
ἑξῆς· ἴσον ἐν τῇ ἀκτινομυκητώσει τῶν βλεφά-

ρων δὲν εὐρίσκομεν αἰτίαν μολυσμοῦ τοῦς δη-
μητριακοῦς καρπούς ἢ τὰ ὑπ' αὐτῶν μεμολυ-
σμένους ζῶν. Δὲν τὰ ἀναφερόμενα παραδείγματα
ἀποδέχονται μόνον γυναικῶς. Δὲν ἡ πρόγνωσις
τῆς ἀκτινομυκητώσεως τῶν βλεφάρων, ἐν ἀντι-
θέσει πρὸς τὰς ἄλλας αὐτῆς μορφᾶς, εἶνε εὐ-
νοϊκὴ ἴσον ἢ ἀκτινομυκητώσεως ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ
ἡμετέρῳ χώρῳ. δι' ὃ δέον νὰ μικροσκοπηται
πᾶσι ἐπίμονος καὶ συνήθως ἐμπύησις, ἵνα μὴ
ἐκπλανώμεθα ἐν ταῖς διαγνώσεσιν ἡμῶν· καὶ
δοῦν ἢ ὀφθαλμολογικὴ ἀκτινομυκητώσις δικαίως
δύναται νὰ προστιθῇ ὡς βλεφαρική μορφή εἰς
τὰς ἤδη ὑπαρχούσας».

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ

DAVAIN—*Comptes rendus de la Société de Biologie 1850 Notes sur une tumeur indéterminée des os maxillaires du bœuf.*
LABOULBÈNE—*Société de Biologie 1853 Mémoire sur trois productions morbides non décrites.*
RIVOLTA—*Sarcoma fibroso al bordo inferiore de la branca masellare sinistra del bove, Medico-veterinaria 1868. Giorn. d'anat. et di fisiol. degli animali 1875.*
PERONCITO—*Encyclopedia agraria italiana de G. Cantani 1875 VIII p. 569.*
BOLLINGER—*Société de morphologie et de Physiologie de Munich 1876.*
JAMES ISRAEL—*Archiv. von Virchow 1878—1882.*
PONFICK—*Berl. klin. Wochenschrift 1879 Virchow's Arch. 1882.*
BALES—*Virchow's Arch. T. CV 1886.*
DOR—*Gaz. hebdomadaire de méd. et chir. 1893 p. 40 Lyon.*
GUERMONPREZ et BÉCUE—*Bibliothèque médicale Charcot-Debove.*
REVERDIN—*Revue médicale de la Suisse romande 1891.*
PONCET—*Gaz. des Hôpitaux 1896.*
BONNET, ZOB, THOLLON—*Thèses de Lyon 1896—97.*
GUIGNOT—*Des pseudo-actinomycozes, Thèse de Lyon 1897.*

Μετὰ ταῦτα ἀύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΑ΄.
18 Φεβρουαρίου 1898

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Τὰ πρακτικά τῆς παρελθούσης συνεδρίας ἀναγνωσθέντα ἐπικυροῦνται.

Ἐπὶ τῆς περὶ ἀκτινομηκτώσεως ἀνακωνίσεως τοῦ κ. Γαβριηλίδου παρατηρεῖ ὁ κ. Τράντας ὅτι, προκειμένου περὶ τῆς ἐν τοῖς δακρυϊκοῖς σωληναρίοις ἐναποθέσεως καὶ ἀναπτύξεως τοῦ ἀκτινομηκτός, ἡ πάθσις διαμένει ἐντετοπισμένη ἀνευ καθολικεύσεως. Τὸ τοιοῦτον πολλαχῶς, ἀλλὰ καὶ ἀσαφῶς ἀπεπειράθησαν νὰ ἐξηγήσωσι μέχρι τοῦδε.

Ὁ κ. Αὐλωνίτης ἀναφέρει περίπτωσιν διδύμου τοκετοῦ, ὧν τὸ ἕτερον ἔμβρυον ἦν τεθνεὸς καὶ ὅπου ἡ διάγνωσις ἀπέβη ἀδύνατος, καθόσον ἡ ψηλάφησις ἦν δύσκολος, διότι τὸ ἐνίμνιον ὑγρὸν ἦν ἀφθονον. Πρόκειται περὶ πρωτοτόκου, ἦν μετ' ἄλλου συναδέλφου ἐξήτασε κατὰ τὸν τοκετὸν ὑπῆρχε πολλὰ ῥυτίσις αἵματος πρὸ τῆς ἐξόδου τοῦ ἔμβρυου, ἡ διάτασις δὲ τῶν τοιχωμάτων ἦν μεγάλη, ὡς ἐκ τοῦ ὑδραμνίου παρακωλύοντος καὶ τὴν πίστην ψηλάφησιν. Ὁ τοκετὸς διεξήχθη κανονικῶς, τοῦ ἰγιοῦς τέκνου ἐξεληθόντος πρώτου· ὁ θάνατος τοῦ δευτέρου ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ μᾶς ἢ δύο ἡμερῶν, ὡς πείθεται τις βλέπων τὰς τριχοειδεῖς αἱμορραγίας (ἀποπληξίας) καὶ τοὺς θρόμβους ἐν τῷ πλακοῦντι. Ἡ περὶ τὴν διάγνωσιν ἀπάτη ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν εἶναι συχνή. Ἄλλοτε ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδῃ τρίδυμον τοκετὸν, ὅπου τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἀλλεπάλληλα ἐτίκτοντο τὰ νεογνά, χωρὶς τὸ παράπαν πρὸ τοῦ τοκετοῦ νὰ γίνῃ δυνατὴ ἡ ἀντίληψις τῆς πολλαπλῆς κυήσεως. Σπουδαῖοι λόγοι τῆς περὶ τὴν διάγνωσιν ἀπάτης εἶναι ἡ μεγίστη τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων ἀνάπτυξις καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν παλμῶν ἐπὶ νεκροῦ ἔμβρυου.

Ὁ κ. Τράντας λαμβάνει ἀφορμὴν ἐκ τοῦ περιστατικοῦ τοῦ κ. Αὐλωνίτου νὰ ἀναφέρῃ δύο ἀποτόμους τυφλώσεως μονοπλάγιους εἰς προσφάτως τεξάσας. Ἡ πρώτη περίπτωσις ἀφορᾷ γυναῖκα πολυ-

τόκον, ὑπερτριακονταπενταέτη, τέξασαν κανονικῶς, ἀλλ' ἀπολέσασαν ἱκανὴν ποσότητα αἵματος κατὰ τὴν ἐξόδον τοῦ πλακοῦντος, μείζω ἢ κατὰ τοὺς προηγουμένους τοκετοὺς· 24 ὥρας μετὰ τὸν τοκετὸν αἰφνυδίως ἀπώλεσε τὴν ὄρασιν τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ, οὕτως ὥστε καὶ τὴν ἀντίληψιν τῆς λάμπσεως δὲν ἠδύνατο νὰ αἰσθανθῆ. Μετὰ 3 ἢ 4 ἡμέρας ἡ ὄρα ἦν διεσταλμένη καὶ ἀντιδρῶσα, ἡ δὲ πάσχουσα ἠδυνάτει νὰ διακρίνῃ τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς νυκτός· διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου βλέπει τις ἀφθονον αἱμορραγίαν τοῦ βυθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἰδίᾳ περὶ τὸν ὀπίσθιον πόλον τοῦ βολβοῦ· ὑπὸ τὰς αἱμορραγίας τὰ ἀγγεῖα καὶ ἡ θηλὴ καθίστανται κατὰ μέγα μέρος ἀφανῆ, ὅπου δὲ δύναται τις νὰ ἰσχυφλέβα τινὰ, εἶνε αὕτη λίαν ἀνευρυσμένη.

Πιθινώτατα πρόκειται περὶ ἐμβολῆς τῆς κεντρικῆς φλεβῆς τοῦ ἀμφιδιαστροειδοῦς. Σημειωτέον ὅτι οὐδὲν τὸ ἐπιλόχιον παρουσιάζει οὐδεὶς πυρετός. Ἡ ἀσθενὴς ἀπὸ τῆς ἐπιούσης μετίνεχθη εἰς τὴν νοσοκομεῖον τῆς ἐθνικότητος ἐν Πέραν, ἀλλ' ἔμαθε βραδύτερον ὅτι ἡ ὄρασις διὰ παντὸς ἐξέλιπεν.

Τὴν ἑτέραν περίπτωσιν εἶδε παρὰ γυναῖκα ἐν Πριγκίπων. Εἶνε γυνὴ 42 ἐτῶν τὸ πλείπτον τέκνον τέξασα καὶ πάντοτε φυσιολογικῶς (σχῆμα ἐπὶ κεφαλῆν, ἐν 6 ὥραις ὁ τοκ), ἀνευ ἀπωλείας αἵματος σπουδαίας. Ἐν τῷ προηγουμένῳ τοκετῷ ὁ ἰατρὸς εἶχεν ἀνεύρει λεύκωμα οὖρων παρελθὼν μετὰ τὸν τοκετὸν. Εἶνε γυνὴ παχύσαρκός, ἀλλ' ὑγιής οὐδεὶς πυρετός μετὰ τὸν τοκετὸν. 48 ὥρας μετὰ τούτον τὸ πρῶτον ἠθέλησε νὰ θηλάσῃ τὸ νεογνόν, ὅποτε ἀμέσως ἠσθάνθη ὅτι ὁ ἀριστερός ὀφθαλμὸς ἐξέδιδε φωτεινὰς ἀναλάμψεις ἐγγρόους· ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ ἐβλεπε λίαν θολερὰ τὰ ἀντικείμενα καὶ κινᾶ, μεθ' ὃ ἡ ὄρασις ἀποκατέστη, ἵνα καὶ πάλιν μετὰ 24 ὥρας ἐπέλθῃ σχεδὸν

τελεία τυφλώσις ἐν ἀποπείρᾳ νέας θηλάσεως. Μετὰ μίαν ἐβδομάδι, ὅποτε ἐκλήθη, ἀνεύρειν αἱμορραγίαν ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς κηλίδος διαμέτρου 6 — 8 χμ. περίπου (image droite), ἡ ἀσθενὴς εἶχεν ἤδη ἀρχίσει νὰ βλέπῃ τὰ ἀδρὰ ἀντικείμενα. Τὰ οὖρα ἐξεκισθέντα ὑπὸ χημικοῦ ἀνευρέθησαν φυσιολογικά, ὁ ἰατρὸς τῆς οἰκογενείας οὐδὲν ἀνεύρει τὸ παθολογικὸν πρὸ τῆς γυναικὸς εἰς τὴν καθόλου ὑγείαν. Μετὰ τινα χρόνον ἀπορροφημένης τῆς αἱμορραγίας, ἡ μὲν περιφερικὴ ὄρασις ἀνεκτέθη, ἀλλ' ὑπέλεθθη κεντρικὸν σκότωμα. Πρέπει ὅμως ἡ αἱμορραγία αὕτη ν' ἀποδοθῆ εἰς μικρὰν ἐμβολῆν. Εἶνε ἀξιοσημειώθηται αἱ τυφλώσεις αὗται ὡς ἐπελθούσαι εἰς τεξάσας ἀνευ ἄλλης ἐπιλόχιου διατηρήσεως καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἀνακλαστικῆς δράσεως τῆς θηλάσεως ἐπιούσων παριγόντων τῆς αἱμορραγίας. Θεωρῶν δὲ τὰς περιπτώσεις ταύτας ὡς λίαν σπινίσις ζητεῖ νὰ μάθῃ ἂν οἱ μειωτήρες βλέπουσι συχνότερον τοιαύτας.

Ὁ κ. Οἰκονομίτης λέγει ὅτι εἰς τοκετοὺς αἱ ἀμβλυωπία ἐξ ἐνδοφθαιμίων αἱμορραγιῶν ὀφειλομένων εἰς λευκωματούριαν δὲν εἶνε σπάνια.

Τράντας — Δὲν ἀρνούμεθα τοῦτο, ἀλλ' αἱ ἀμβλυωπία ἐκεῖνα εἶνε ὅλως διάφοροι ὀφειλόμενα εἰς ἀμφιδιαστροειδίτιδας λευκωματούρικας ἢ εἶνε φύσεως οὐραϊκῆς αἰτιαται δὲ ἀμβλυωπία ὄντως δὲν εἶνε σπάνια. Ἐνταῦθα δὲν ἀνευρέθη ποσὸς λεύκωμα ὀφθαλμοσκοπικῶς δὲ ἡ εἰκὼν τῆς ἀμφιδιαστροειδίτιδος τῶν λευκωματούριων εἶνε ὅλως διάφορος τῆς ἢ ἡμεῖς εἶδομεν ἐν ταῖς περιπτώσεσιν ταύταις. Ὁ κ. Μετιξᾶς ἐν τῇ

θέσει αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀμβλυωπιῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰς κυήσεις καὶ τοκετοὺς δὲν ἀναφέρει ὅμοια περιστατικά, ἔστω καὶ λευκωματούρικας. Ἐντεῦθεν ἐξάγειται ὅτι αἱ πειρατηρήσεις τῷ εἶδους τοῦ του δὲν εἶνε συνήθεις καὶ μάλιστα ὑφ' ἁς συνθήκας εἶδομεν ἡμεῖς αὐτάς.

Αὐλωνίτης — Αἱ τυφλώσεις οἶαι ἐν ταῖς περιπτώσεσιν τοῦ κ. Τράντα δέον ν' ἀποδοθῶσι πιθανώτατα εἰς ἐμβολὴν ἀγγείου τινὸς ἐξ ἀναλογίης πρὸς ἄλλας ἐμβολὰς, ἥς μετὰ τοκετοὺς βλέπομεν.

Ἰατροπούλου — Ἀμαύρωσις μετὰ τοκετὸν δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἐξ ἀναιμίας, οὕτως ἀποτέλεσεν ἀπωλείας αἵματος ἀφθόνου ἐκ τῆς μήτρας.

Τράντας — Βεβαίως πολλῶν εἰδῶν εἶνε αἱ ἀμβλυωπία ἐν γένει αἰ μετὰ τοκετὸν δὲν πρέπει νὰ ἀπομονώμεν καὶ τὴς ἐκ γάλακτος ἀμβλυωπίας.

Γαβριηλίδης — Ὅτι αἱ αἱμορραγία αἱ ἐφθονοὶ φέρουσιν ἀμβλυωπίας ἐν γένει εἶνε βέβαιον. Ἐνθυμούμαι περίπτωσιν παρατηρηθεῖσαν ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ Παν. ὅπου ἡ αἱμορραγία ἡ ἐξ ἐξαιρέσεως ἰνώματος μήτρας προὐκάλεσεν ἡμισοψίαν. Ἄλλ' αἱ περιπτώσεις αὗται βεβαίως εἶνε ἀπ' ἄτεραι ἐν σχέσει πρὸς τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις τοῦ κ. Τράντα.

Ὁ κ. Τράντας λέγει ὅτι ἡ συζήτησις ἐξετοπισθῆ ὀλίγον ἀπὸ τοῦ κυρίου θέματος.

Ὁ κ. Γαβριηλίδης λέγει ὅτι τὴν περίπτωσιν τῆς κλινικῆς Παν. ἀναφέρει οὐχὶ ὡς ὁμοίαν ταῖς τοῦ κ. Τράντα, ἀλλὰ σχετικῶν πρὸς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Ἰατροπούλου.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΒ΄.
4 Μαρτίου 1898

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Ὁ κ. Τράντας παρουσιάζει κόρην λαθεῖσαν δι' ἐγχειρήσεως τοῦ διπλοῦ κίταρράκτου, ἐφ' ἧς ἐξετέλεσε πειράματα

νέας μεθόδου ἐξετάσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἐκθέτει αὐτὴν ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

1. α Έάν, τῆς κόρης βλεπούσης εὐθίως πρὸς τὰ πρόσω, θέσωμεν φωτεινὴν ἐπίπλυν, ὡς λυχνίαν ἀνομιμένην, πρὸς τὰ πλάγια τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν ὑποκινημένου καὶ προσβλήψωμεν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν μίτραν τοῦ βολβοῦ πρὸς τὸν ἔσω κενόν, θέλωμεν παρατηρήσει εἰ ἐπὶ σημείου τινὸς τῆς ἔσω μίτρας τοῦ βολβοῦ ἀνακρίνεται ἐρυθρὸν σημεῖον ἔχει μίτρον φωτεινὴν ἐντασιν εἰς ὡς σφίγγον ἢ τινος τῆς λυχνίας, ἢν ἐπιζῶμεν δι' ἀλλεπαλλήλων προσεγγίσεων καὶ ἀπομακρύνσεων τῆς λυχνίας. Τὸ ἐρυθρὸν αὐτὸ σημεῖον ἀποβαίνει λίαν ἀσθαιεὶς καθόσον ἢ πρὸς χῶρα εὐρηται ἐν σκιᾷ. Ἐάν νῦν μετακινήσωμεν τὴν λυχνίαν, μετακινεῖται καὶ τὸ ἐρυθρὸν σημεῖον ἀποκλιθεὶς ἐντίστορον πορὸν πρὸς τὰς κινήσεις τῆς φωτεινῆς ἐπίπλυν. Τὸ ἐρυθρὸν αὐτὸ σημεῖον ἀποτελεῖ τὴν εἰκόνα τῆς φωτεινῆς ἐπίπλυν σχηματιζομένης ἐπὶ τοῦ βολβοῦ μετὰ τὴν κενονικὴν διακλίσει τῶν ἀκτῶν διὰ τῶν διακρινῶν μέτρων τοῦ ὀφθαλμοῦ. Οὕτως τότε καὶ κινῶν σχηματίζεται τὸ ἐρυθρὸν σημεῖον, ὅτε αἱ φωτεινὰ ἀκτῖνες προσπίπτουν ἐπὶ τῆς κόρης. Εἶνε φανερὸν ὅτι αἱ φωτεινὰ ἀκτῖνες μετὰ τὴν διάκλισει συγκεντρῶνται εἰς τὴν σημειῶν τῆς σκίρας τοῦ βολβοῦ, καθίσταται δὲ τὸ σημεῖον αὐτὸ ὀφθαλμῶν ἐξωθεν, διότι αἱ χιτῶνες εἶνε ἠμιδιακρινεῖς.

2. α Ἄν τὸ φῶς τῆς φωτεινῆς ἐπίπλυν συγκεντρῶμεν διὰ φακοῦ συγκεντρῶτικοῦ, ὡς διὰ τοῦ πλαγίου λεγομένου φωτισμοῦ, οὕτω δὲ προσεπιρρίψωμεν τὸν φωτεινὸν κῶνα, πλαγίως ἐπὶ τῆς κόρης, θέλωμεν ἴδει ὅτι ἡ ἐρυθρὰ κηλίς ἢ ἐπὶ τοῦ βολβοῦ ἀποβαίνει πολλὰ ἐντονωτέρα καὶ πολλὰ μείζων τὴν ἔκτασιν ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ φακοῦ. Οὕτω συγχρόνως λαμπρῶς φωτίζεται μίτρα ἔχουσα ἐκτασιν ἐνὸς διαστήτου καὶ πλέον μετακινουμένου τοῦ βολβοῦ καὶ ἡ κηλίς ἢ φωτεινὴ μετακινεῖται οὕτως ὥστε μέγξ μέρος τοῦ βολβοῦ δύναται νὰ ἐξετασθῆ οὕτω, τῶν κινῶν πειραμάτων δυναμένων νὰ γίνων καὶ κατ' ἄλλα; διευθίσεις, ἰδίως πρὸς ἐξέτασιν καὶ τῆς ἔσω μίτρας τοῦ βολβοῦ. Τὸ ἐρυθρὸν χροικὸν σημεῖον αὐτὸ φέρεται ἰδιαιτέρως εἰς τὸν ἀνακρίθη χοροειδῆ.

3. α Ἄν ἐπιθέσωμεν ἐπὶ μίτρας τινος τοῦ βολβοῦ ἀλλότριον τι σῶμα ἀδιακρινεῖς, τὸ ἀλλότριον αὐτὸ σῶμα διὰ τῆς ἐξέτασιν ταύτης παρίσταται ὡς μέγξ σημεῖον ἐν τῇ μέτρῳ, ἐνφ, ἢ περιβάλλοντα χῶρα εἶνε ἐρυθρὰ.

4. α Ὅτι ὁ φωτεινὸς κῶνος ὁ ἐπιρριπτόμενος ἐπὶ τῆς κόρης (καὶ ὅταν τὸ δυνατὸν πλαγίως) εἶνε ἔντονος, δυναμειθ, ὡς εἰς τὴν παρουσιασθεῖσαν κόρη, νὰ διακρινώμεν καὶ τὴν διακρινῶν τῆς μελαγχρωστικῆς, ἢ τις ὑπόκειται μετὰ τὸ ἐκτινωτὸ σῶμα καὶ τοῦ λοιποῦ χοροειδοῦς, οὕτω δὲ καθίσταται ὅλον ὅτι ἐξέτασιν καὶ μορῶν τινὰ τοῦ ἐκτινωτὸ σῶματος.

5. α Ἄν ὑπάρξῃ ἐκχύρωσις αἵματος ὑπὸ τὸν ἐπιπερικῶτα, τότε τὸ φαινόμενον τῆς διαφανείας ἀποβαίνει τότε σμικρῶτερον, ὅσην τὸ στρώμα τοῦ αἵματος παχύτερον ἔξ τῶν περιπερικῶτων τούτων ἐξέτασιν τὰ ἐξέτασιν πρακτικὰ συμπεράσματα :

α') Ὅτι το εἶδωλον τοῦ φωτὸς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπλουστατὴ καὶ ἀκρυβηστὸς μέθοδος πρὸς τὴν ἔρευναν τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς περιφέρειας τοῦ ὀφθαλμοσκοπικοῦ πεδίου κατὰ τὴν μετὰ τὸν περιπερικῶν ἐξέτασιν. Τοῦτο εἶνε λίαν πρῶτον, διότι πολλάκις ἡ ἀκρυβηστὸς καθόρισις τοῦ σημείου αὐτοῦ χρησιμεύει ὡς ἀπὸ τῆς διὰ κατμετροῦ πρὸς καθορισμὸν τοῦ μέρους ὅπου ἀλλότριον τι σῶμα ἢ ἀλλοιώσις τις ὑφίσταται. Ἡ ἀκρυβηστὸς ἐξέτασιν ἐπιβάλλεται, ἢ καὶ ἀποκρίθη ἢ ἐπιπέσει. Ἐπὶ τὴν ἐπιπέσει τρυτην φρονῶ ὅτι οὐδέμις μέθοδος ἐκ τῶν ἐν χρήσει δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς τὴν ἐκ τῶν περιπερικῶτων τούτων ἐνδεικνυμένην.

β') α Ἡ ὑπερβία, ἀλλοτρίων σωματῶν ἀδιακρινῶν ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τοῦ βολβοῦ δύναται διὰ τῆς μεθόδου ταύτης οὐ μόνον νὰ διαγνωσθῆ, ἀλλὰ συνάμα νὰ δείξῃ αὐτὴ ἀκριβῶς καὶ τὸ σημεῖον, ὅπου δέον νὰ γίνῃ ἡ ἐπέσει, ἢ τις εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἀπικτεῖται ἐκβεῖν, οὕτως εἰπεῖν, μαθηματικὴν, ἀλλως κινδυνεύει νὰ χέσῃ τὸ ἀλλότριον σῶμα καὶ νὰ διακρινῶν ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἄλλως τε αὐτὴ ἢ διαγνωσις τῶν ἀλλοτρίων σωματῶν τῆς προσπίπτει μίτρας τοῦ βολβοῦ μετ' ὅλης τῆς ἐν χρήσει μεθόδου εἶνε δυσχεροτάτη πολλάκις ἢ καὶ ἀδύνατος. Οὕτως ὑποτιθέσθω ἀλλότριον σῶμα μετὰ τὸ τῶν στικτῶν ἐπιπέσει καὶ οὐδὲν ὀφθαλμοσκοπικῶς παρουσιάζον, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μοι φαίνεται ὅτι μόνον διὰ τῆς παραρτήσεως μεθόδου δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ ἐπὶ τὴν διάγνωσιν.

γ') α Ὅτι ἡ ἐξέτασιν διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἐπιτελεῖται καὶ πέραν τῶν ὀφθαλμῶν, ἢ τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν δύναται νὰ ἐξετάσῃ. Αὐτόδηλος ἢ ἐξέτασιν τῆς συνθήκης ταύτης.

δ') α Ἐπὶ ἀποκολλήσεων τοῦ ἐπιπερικῶτος, ὡς διὰ τοῦ ηλεκτρικοῦ φωτισμοῦ τοῦ βολβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ κατὰ τὴν μέθοδον τῆς ἐκπίπλυν, ὡς λέγεται (appareil de Rochon Duvigneaud), καὶ διὰ τῆς μεθόδου, περὶ ἣς πρόκειται, ἢ δὲν δυνήσθωμεν νὰ διασκεδάσωμεν, ἀν πρόκειται περὶ ἰδιοπερικῶν ἀποκολλήσεων τοῦ ἐπιπερικῶτος ἢ ὑπὸ τὸν ἀποκολλημένον ἐπιπερικῶτος ἀκρυβηστὸς ἀκρυβηστὸς ὅπως τις λ χ ἰδέσθω ἀν ὑπάρχουσιν ἀτρακτικὰ πλάγια τοῦ χοροειδοῦς, τότε εἰς τὰς θέσεις ταύτας εἶνε φυσικὸν νὰ ἀνακρίνωμεν ὅτι ἢ διακρινῶν ἢ λευκότης τοῦ σκληροῦ, ἀντὶ τῆς ἐρυθρότητος τοῦ χοροειδοῦς, καὶ οὕτω καθ' ἐξέτασιν.

α' Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων νομίζω ὅτι ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη δύναται νὰ παραβληθῆ πραγματικῶς ὑπὸ τῆς ἐξέτασιν τοῦ ὀφθαλμοῦ. Διὰ τοῦτο ἐκρίνα καλὸν νὰ ἐκθέσω ἐν ὀλίγοις τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ σκέψεις μου, καθόσον ἀρέσκω νὰ ἐμολογήσω ὅτι δι' ἐμὲ ὁ ἐξέτασιν αὐτὸς τρόπος ἦν ἀπολύτως ἀγνωστος. Οὐδὲν ἀνέγνω μὲν τούτου σχετικῶν, ὡς οὐδέποτε εἶδον ἐν κλινικῇ τινὶ τῶν ἐν ἡμετέροις ἐραρμοζομένων τὴν μέθοδον ταύτην ἐπὶ πλείον προσθήκῃ ἢ καὶ ἄλλων συναδέλφῳ ἠρωτήθησκον ὑπ' ἐμοῦ, οὐδὲν περὶ τούτου ἐγ. ὠσκον. Ἀπευθύνθη πρὸς τὸν γωστὸν τῶν ἰατρῶν ὀφθαλμολόγον κ. Galenowski ζητῶν πληροφορίας, ἀλλὰ καὶ ὁ πολυμυθὸς οὗτος διδάσκαλος μοι ἐπιστέλλει ὅτι δὲν γινώσκει τι σχετικῶν, δὲν παραλείπει δὲ νὰ μὲ ἐνηθρύνῃ ὅπως δημοσιεύσω τὰ κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην.

α' Ἐκ τούτων δύναται τις νὰ συμπεράσῃ ἀσφαλῶς ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη δὲν εἶνε σήμερον ἐν χρήσει ἢ μάλλον δὲν εἶνε διαδεδομένη. Ἐδημοσιεύθη ἄρα γε παρὰ τινὸς ποτε καὶ ἐλησημονήθη, ὡς ἐν πολλοῖς συνέβη τοῦτο ἢ, ἀν δὲν εἶνε θρασυτεῖα ἢ ὑποψία, τὸ πρῶτον ἤδη τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀπικτεῖται; Εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀνακρίνω τὴν εὐθύνῃν νὰ ἀπαντήσω ἠριστικῶς, ἀλλεπόντων δυστυχῶς ἐδῶ τῶν μέτρων πρὸς ἐξέτασιν. Τοῦτο ὅμως ἐλπίσωμεν ὅτι δὲν ἦτο ἀποκρινῶν λόγος νὰ μὴ καταστήσωμεν ὡς κοινωνίαν τῶν σκεψῶν μου, φρονῶν ὅτι, ὡς ἐκ πειραμάτων ταῦτα δι' ἐμὲ ὑπῆρξαν διδακτικῶτατα, πλείον νὰ μὴ ἦσαν ἀμοιρα ἐνδιαφέροντος καὶ διὰ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀπέρις—Βεβαίως, ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐξέτασιν τῆς διαφανείας τοῦ βολβοῦ

εἶνε μία μέθοδος ἐξεταστικῆ, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ μέθοδοι αἱ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου ἀλλὰ πρὸς ἢν ἔχει πολλὰ τὴν συγγένειαν ὀπτικῶς στηρίζεται ἐπὶ φαινόμενων καταφατικῶν ὅσην καὶ ἀπλῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦτο φρονῶ, ὅτι θὰ παράσχη ἐκδουλεύσεις τῇ ὀφθαλμολογίᾳ. Δὲν γινώσκωμεν ἀν ποτε παρατηρήθῃ τὸ φαινόμενον τὸ περιγραφέν ὑπὸ τοῦ κ. Τράντα οὐδόπως ἀπίθανον νὰ μὴ παρατηρήθῃ ποσῶς, καὶ ἢ νὰ παρατηρήθῃ μὲν τὸ φαινόμενον νὰ μὴ ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ὡς ἐξεταστικὴ μέθοδος καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τιμὴ θὰ ὀφείλεται τῷ κ. Τράντα ἐπὶ τῇ ἐφαρμογῇ τῆς ἐξεταστικῆς ταύτης μεθόδου. Φρονῶ ὅτι ἡ μέθοδος δύναται νὰ τελειοποιηθῆ, ἀν τὸ φῶς ἐξ ἀρμολογίου ἐργαλείου ἐπιρρίπτεται ἀκριβῶς ὡς δεσμὸς φωτεινῆ πρὸς τὴν κόρη καὶ ἀν διὰ μεγεθυντικοῦ ὀπτικοῦ ἐργαλείου ἐξετάσθῃ ἢ διαφανῆς μοῖρα τοῦ σκληροῦ, ὅποτε θὰ δύναται νὰ διακρινῆ σαφέστερον τὴν φύσιν τοῦ ἀλλοτρίου σῶματος καὶ τὸ εἶδος ἐν γένει τῶν ἀλλοιώσεων.

Ὁ κ. Γαβριηλίδης λέγει, ὅτι ἐξ ἀπλῆς θέας τοῦ φαινομένου καὶ μάλιστα ἐπὶ ὀφθαλμοῦ ἀφάκου δὲν δύναται νὰ ἐκφέρῃ γνώμην περὶ τῆς πρακτικῆς ἀφελείας τούτου. Θὰ εἶνε ὅμως εἰς θέσιν, ὅταν ὁ ἴδιος πειραματίζῃ ἐπὶ ἄλλων ὀφθαλμῶν. Ἐπειδὴ ὁ κ. Τράντας μᾶς λέγει ὅτι ἡ ἐν λόγῳ μέθοδος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς περιπτώσεις, ὅπου αἱ λοιπαὶ ἐξεταστικαὶ μέθοδοι ἀδυνατοῦν νὰ μᾶς πείσουν, θὰ ἐρωτήσω αὐτὸν ἀν ἔκαμε συγκριτικὰς μελέτας διὰ τῆς μεθόδου τοῦ φωτισμοῦ δι' ἐπαφῆς.

Τράντας—Φρονῶ ὅτι ἡ θεωρία τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου καὶ τῆς διαφανείας τῶν παρειῶν τοῦ βολβοῦ οὐδὲν ἔχουσι τὸ κοινὸν πρὸς ἀλλήλα, ὅτι ὁ εὐρίσκει ἑκατέρωθεν τὰς παρατηρήσεις του περὶ τελειοποιήσεως τῆς μεθόδου λίαν πρακτικῆς. Ἦδη προέβην εἰς τινὰ πειράματα παρατηρήσει ὅτι ἡ χρῆσις φακοῦ ὅπως βλέπωμεν ἐν μεγεθύνσει τὴν ἐξεταζομένην μοῖραν τοῦ βολβοῦ δὲν δίδει πολὺ εὐάρεστα ἀποτελέσματα, τοῦ φωτὸς διασκεδαννυμένου καὶ ἐξασθενούντος πολὺ. Ἐπειδὴ ἡ ἐν λόγῳ μέθοδος ἔχει πολλὰ τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν μέθοδον, δι' ἣς

βλέπομεν τὴν διαφάνειαν τοῦ ὄγκου τῆς ὑδροκίλης, ἐξ ἀναλογίας συνέλαβον τὴν ἰδέαν ὅτι δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν ἓνα σωλῆνα ἀνάλογον πρὸς τὸ στυθοσκόπιον, ὅπερ νὰ στηρίζωμεν ἐπὶ τοῦ ἐξεταζομένου σκληροῦ χιτώνος. Πλὴν ταῦτα εἶνε ζητήματι λεπτομερείας· ἡ δὲ παρούσα ἀνακοίνωσις μου σκοπεῖ μόνον τὴν ἀπόδειξιν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν κατ' ἀρχὴν τῆς μεθόδου.

Ὁ κ. Ἀπέρις προσθέτει ὅτι καὶ αὐ

τὸς δὲν ἐννοεῖ νὰ ταυτίσῃ τὴν θεωρίαν τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου πρὸς τὴν τῆς διαφάνειας τοῦ βολβου.

Ὁ κ. Οἰκονομίδης εὐχαριστεῖ τῷ κ. Τράντα ἐπὶ τῆ ἀνακοίνωσίν του. Πῆρα καλεῖ δὲ τὸν κ. Τράνταν νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος καὶ ἐν ἄλλῃ συνεδριάσει, ἵνα καὶ ἄλλα μὲλα λάβωσι γινῶσιν τοῦ πράγματος.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΣΤ'.

18 Μαρτίου 1898

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Ἀναγνωσθέντα τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας ἐπικυροῦνται.

Ὁ κ. Ἰατροπούλος ποιεῖται ἀνακοίνωσιν περὶ περιπτώσεως δεξιᾶς ὁμωνύμου ἡμιαψίας συνοδευούσης φθίσιν νωτιαῖα, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

« Κατ' αὐτὰς παρατηρήσαμεν ἄσθενῆ παρ' οὐσιζόντα συμπτώματα νωτιαίας φθίσεως, συγγαῶνως δὲ καὶ ἡμιαψίαν ὁμωνύμου.

« Ὡς γνωστὸν περιπτώσεις ἡμιαψίας συνοδευούσης νωτιαίας φθίσεως ἀπαντῶνται λίαν εὐχρηστῶς ἐν τῇ ὀφθαλμολογικῇ καὶ νευρολογικῇ φιλολογίᾳ. Ἡδὴ ἐσημειώθη καὶ ἐν ἐτέρῃ παρεμφερεῖ περιπτώσει, ἥτις περιγράφη ἐνώπιον ὑμῶν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 26 9) ὁρίου παρελθόντος ἔτους (1)

« Καὶ πάλιν ἐκ τῶν μέχρι ταῦδε δημοσιευθεισῶν περιπτώσεων αἱ πλεῖσταί ἦσαν ἡμιαψίαι ἐτερώνομαι κροταφικαί (Danaschino, Gower, Debierre (2), Ἰατροπούλου-Γαβριηλίδου κτλ.)

(1) Ἰατροπούλου καὶ Γαβριηλίδου ἀνακοινώσεις εἰς τὴν Βιολογικὴν Ἐπιτροπὴν περὶ περιπτώσεως ἀμβλυωπίας ἐξ ἀτροφίας τῶν ὀπτικῶν νεύρων, ἐν ᾗ βραδύτερον ἀνεφάνισαν βίβλικα συμπτώματα νωτιαίας φθίσεως ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡμιαψία κροταφικὴ ἀφ' ἐτέρου (Συνεδρ. 12').

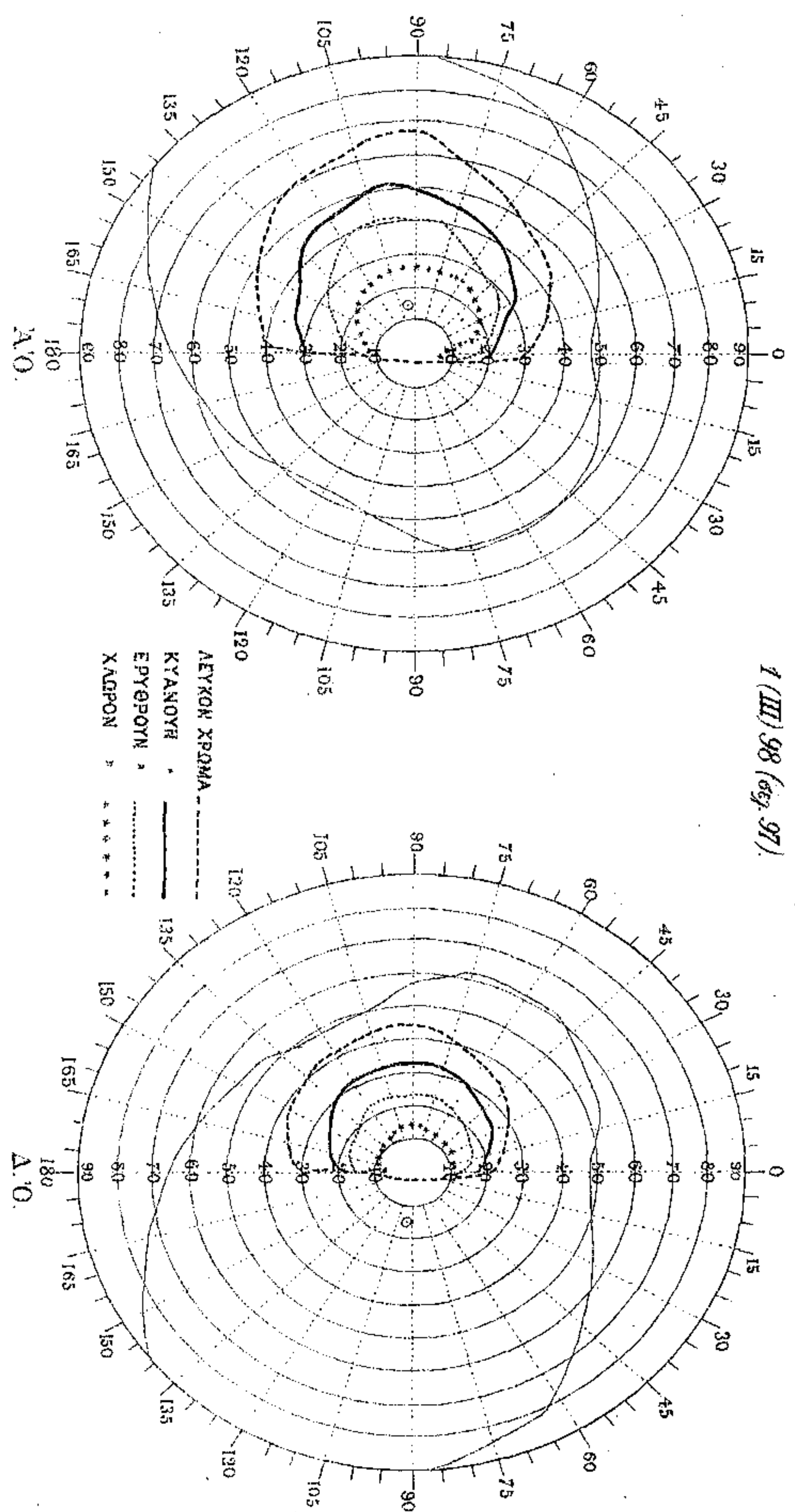
(2) *Revue d'Ophthalmologie* 1891 p. 12 « Un cas d'acromégalie avec symptomes tabé-
tiques et hémianopie temporaire bilaterale »

« Δὲν πιστεύομεν ὅμως νὰ ᾔνῃ πραγματικὸς ὅσον σπάνια αἱ ταιαῦται περιπτώσεις. Διότι ἐν πρώτοις δυνατὸν ἱκαναί περιπτώσεις νὰ διαφεύγωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἰατρῶν.

Ἀφ' ἐτέρου πρόκειται νὰ ληρῆθῃ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ μεγάλη ἀκρίβεια τῆς ἐξετάσεως τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου ἐνεργεῖται ἐν μεγάλῳ κύκλῳ ὀφθαλμολόγων καὶ νευρολόγων μόνις ἀπὸ 15ετίας. Πρὸ τῆς περιόδου ταύτης αἱ ἡμιαψίαι ἀνεκαλύπτοντο ἄφ' ἐαυτῶν ἄλλως τε τοῦτο συμβαίνει καὶ νῦν συχνάκις, διότι πολλοὶ τῶν παλαιόντων ἀντιλαμβάνονται μόνον τοῦ περιέργου αὐτῶν ὀπτικοῦ φαινομένου καὶ ἐπισύρουσι τὴν προσοχὴν τοῦ ἰατροῦ.

Ἔτιλος ὑπάρχει καὶ ὁ λόγος ὅτι ἡ ἡμιαψία ἐπὶ νωτιαίας φθίσεως δὲν ἐπέρχεται ἐξ ὑπάρχουσας, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν πορείαν τῆς ἀτροφίας τῶν ὀπτικῶν νεύρων καὶ τῆς καταπτώσεως τῆς ἰσχύος. Οὕτω δὲ πολλοὶ τῶν παλαιόντων ἐξετασθέντες ἤδη ἱπιμελιῶς κατὰ τὰ πρώτα στάδια καὶ προσδιορισθέντες μετὰ θετικότητος ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῆς γενικῆς αὐτῶν νόσου διὰ τῶν λοπῶν προακτακτικῶν φαινομένων καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς ἀτροφίας τῶν ὀπτικῶν νεύρων ἐν τῇ ἐνάρξει αὐτῆς παραμελοῦνται μετέπειτα κατὰ τὴν περαιτέρω βελτιομένην πρόσθετον τῆς τε γενικῆς νόσου καὶ τῆς ἀποσβέσεως τῆς ἰσχύος.

Πρόσθετος εἰς ταῦτα ὅτι εἰς πρώτην ὄψιν τὸ πρᾶγμα δὲν παρουσιάζει καὶ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον εἰμὴ τὴν σπανιότητά καὶ οὕτω δὲν ἐλκεῖ ἰδια-

ΖΕΥΓΟΣ ΟΠΤΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ
1 (III) 98 (σερ. 97)

ζόντως τὴν προσοχὴν παντὸς ὀφθαλμολόγου θιραπιύοντος πάσχοντα ἐκ νωτιαῖδος φθίσεως, ἥτις ἕλλως τε θεωρεῖται καὶ ζνίκτος.

«Οὐχ' ἦττον ἢ περιγραφὴ καὶ δημοσευτεῖς τῶν τοιούτων περιπτώσεων εἶναι ἀναγκαιοτάτη, οὐ μόνον διὰ τὴν σπανιότητα καὶ συμπλήρωσιν τῆς κλινικῆς αὐτῶν εἰκόνας, ἀλλὰ καὶ διότι παρουσιάζουσι μέγα ἐνδιαφέρον ὡς πρὸς τὴν πορείαν τῆς ἀτροφίας τῶν ὀπτικῶν ἰνῶν κατὰ τὰ διάφορα σημεῖα τῆς διαδρομῆς τῶν διαφόρων ὁμάδων αὐτῶν. Μεγάλῃ δὲ προσδοκεῖται βοήθεια ἐκ τῆς παρακολουθήσεως τῶν τοιούτων περιπτώσεων πρὸς πλήρη διευκρίνησιν τῆς διαδρομῆς καὶ κατατάξεως τῶν ὀπτικῶν ἰνῶν ἐν τῷ χιάσματι καὶ κατωτέρω ἐν τοῖς ὀπτικοῖς νεύροις μέχρι τῶν ἐν τῷ ἀμφιβληστροειδεῖ ἀπολήξεων αὐτῶν.

«Ἴδου λοιπὸν πῶς ἔχει ἡ περίπτωσις αὕτη.

«Ὁ Εὐάγγελος Β. ἐκ Θεσσαλονίκης ἡλικίας 34 ἐτῶν ὑποδηματοποιὸς τὸ ἐπάγγελμα προσέρχεται εἰς ἡμᾶς πρὸ τριῶν ἑβδομάδων παραπονούμενος δι' ἀμβλυωπίαν. Ἴδιως δὲ λέγει ὅτι δὲν βλέπει ἀρκούντως ὅπως ἐργασθῆ εἰς τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ καὶ καθ' ἑδὼν προσκρούει συχνάκις, κινδυνεύων πολλάκις νὰ καταπατηθῇ ὑπὸ ἀμάξης ἢ ἀχθοφόρου φέροντος φορτίον.

Ἀναμνηστικόν. — Οἱ γονεῖς αὐτοῦ εὐρωστοὶ χωρικοὶ ἐξ Ὀλύμπου καταγόμενοι καὶ ὑγιεῖς διαταλοῦντες ἀπέθανον ἑνωρῆς ἢ μὲν μήτηρ ἐν λοχείᾳ, ὁ δὲ πατὴρ ῥάπτῃς τὸ ἐπάγγελμα ἐξ ὀξείας νόσου ἀποκτῆσαντες δύο ἄρρῆνα καὶ δύο θήλεα τέκνα ὑγιέστατα, ὧν τὸ μεγαλιέτερον εἶναι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος. Ἐκ τούτων ἡ μὲν μία ἀδελφὴ ἀπέθανεν ἐν λοχείᾳ, ἡ δ' ἑτέρα ὡς καὶ ὁ μικρότερος ἀδελφὸς ὑπανδρῶν ἐπίσης καὶ ὑγιέστατοι ζῶσιν ἐν τῇ πατρίδι.

Ὁ ἡμέτερος πάσχων, διατελὼν ἀγκμος μέχρι τοῦδε, φαίνεται κρᾶσιως ὑγιοῦς καὶ κατασκευῆς ἀθλητικῆς, εἶναι ὁμῶς τανῶν ἀρκούντως καταβεβλημένος, ζῶν ἐν πτωχείᾳ ἀκρᾶ καὶ ἀθλιότητι, τῆς ἐργασίας αὐτοῦ μὴ ἱκανούσης πρὸς καλὴν διαίταν. ἔχει χαρακτηριστικὰ νευρικὴν καὶ εἶναι ἐξόθυμος ὡς λέγει. Πρὸ 6—7 ἐτῶν ἔπαθεν ἐπανειλημμένως ἐλειογενεῖς πυρετοὺς ἐν Θεσσαλονικῇ καὶ ὑπεβλήθη εἰς ὑπερβολικὰς κοπώσεις (πεζοπορεῖαι συνεχεῖς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὀλοκλήρους) ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ. Πρὸ πενταετίας δὲ ἔπαθε σκληρὸν ἔλκος καὶ ἀκολούθως ἐξανθήματα σφιλιδικὰ βλατιδώδη καθ' ὅλον τὸν κορμὸν ὑποχωρήσαντα εἰς τὴν ὑδραργυρικὴν θεραπείαν, ὑποτροπιάσαν-

τα ἐπανειλημμένως καὶ ἐπὶ τίλους ἐξαλειφθέντα τελείως διὰ θεραπείας ἐπιμόνου ἀντισφιλιδικῆς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Νοσοκομίᾳ τῆς Ζωεδόχου Πηγῆς πρὸ δύο ἐτῶν. Ἀρνεῖται κατὰχρησιν καπνοῦ, οἶνοπνευματωδῶν ποτῶν καὶ ἀφροδισίων καίτοι ὁμολογεῖ ὅτι ἀγαμος ὧν ἐπισκέπτετο τακτικῶς κοινὰς γυναῖκας. Ἐπίσης δὲν ὁμολογεῖ ἂν ἠὲν κινίετο ποτέ. Τὴν κατάπτωσιν τῆς ὀρέξεως ἤρξατο νὰ διακρίνῃ ἀπὸ δύο ἢ τριῶν περιπτῶν μηνῶν.

Παρούσα κατάστασις.—*Γενικὰ φαινόμενα.* Ἐν πρώτοις ὑπάρχει τὸ σύμπτωμα τοῦ Wespahl τοῦτέστι τὸ φαινόμενον τῆς ἐπιγονατικῆς λείπει τελείως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν γονάτων. Δεύτερον ὑπάρχει ἀρκούντως φανερὸν τὸ σύμπτωμα τοῦ Bombberg· ἄλλως τε σαφῶς περιγράφει ὅτι τὴν νύκτα δὲν δύναται νὰ βηματίσῃ ἀνευ φωτὸς ἐντὸς γνωστοῦ δωματίου, ἐνῶ τοῦτο οὐδὲν συνέβαινε πρὸ ἔτους. Τρίτον ὑπάρχει ἀρκούντως φανερὰ ἀνκισθησιὰ τοῦ δέρματος καὶ τῶν κατὰ βάθος ἰσθμῶν κατὰ τὰς κνήμας. Τέταρτον ὑπάρχει ἀνικανότης καὶ ἑλλειψίς τῆς γενετησίου ὁρμῆς, ἣν ἐξηγεῖ ὁ πάσχων ὡς προερχομένην ἐξ ἀποστροφῆς πρὸς τὰς γυναῖκας. Πόννοι διασποντες καὶ παραλύσεις δὲν ὑπάρχουσι. Τὰ οὖρα ἐξετασθέντα ἀπαξ οὔτε ζάκχαρον, οὔτε λευκωμ, οὔτε ἴζημα εἶχον· οὐχ ἦττον ἀπὸ τινος ἔχει συχνουρίαν τὴν νύκτα ἐγειρόμενος τρίς καὶ τετράκις πρὸς οὐρῆσιν.

α Ἐκ τῶν ὠτων ἀνεύρομεν ἐξασθένεισιν τῆς ἀκοῆς φανερὰν δεξιόθεν καὶ χρονολογουμένην ἀπὸ ὀλίγου χρόνου, ἀνευ ὠρισμένης παθήσεως τῶν ὠτων, δεξιόθεν παραπονεῖται καὶ δι' ἐμβοῆς.

α Παρακλίσαμιν καὶ τὸν νευρολόγον συνάδελφον κ. Μιχαλακόπουλον ὅπως ἐξετάσῃ τὰ γενικὰ φαινόμενα τοῦ ἐν λόγῳ πάσχοντος. Οὗτος δὲ ἀπεφάνθη, ὅτι πράγματι πρόκειται περὶ νωτιαῖδος φθίσεως.

Ὄφθαλμικὰ φαινόμενα.—Ἐν πρώτοις ὑπάρχει ἀνισότης τῶν κορῶν φανερά· ἡ μὲν ἀριστερὰ εἶναι μικροτέρα τῆς δεξιᾶς καὶ παρουσιάζει διάμετρον φυσιολογικὴν, ἡ δὲ δεξιὰ μεγαλιότερα οὖσα τῆς ἀριστερᾶς φαίνεται σαφῶς ὅτι ἔχει ἐλαφρὰν μυδρίασιν. Τὸ σύμπτωμα τοῦ Argyll Robertson δὲν εἶναι σιφίς, τοῦτ' ἐστὶν ἐνῶ ἀμφοτέραι αἱ ἱριδες συστέλλονται ἰσχυρῶς καὶ μόνιμῶς μετὰ τῆς προσαρμογῆς (σφίκρυναις μεγάλῃ τῶν κορῶν κατὰ τὴν ἐγγύς ὄρασιν καὶ εὐρυναις σπυδαῖα κατὰ τὴν ἀπὸ ὄρασιν), κατὰ τὴν αἰφνηδίαν ἐπίδρασιν τοῦ

φωτός η μὲν διείσθη ἀντιδρᾶ βραδύτατα καὶ λίαν ἀτελῶς, ἡ δὲ ἀριστερὰ ἀντιδρᾶ βραδέως πῶς καὶ μετρίως, δὲν ἐπιμένει δὲ ἐν τῇ συστολῇ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ φωτός ἐξακολουθοῦσης. Ἀλλὰ σὺν τούτοις ὑπάρχει καὶ τὸ ἡμιοπτικὸν σύμπτωμα τῶν κορῶν· τούτέστιν ἔστιν ἐν σκοτεινῷ θάλαμῳ τὸ φῶς ἐπιδράσῃ ἐκ τοῦ ἡμιοπτικοῦ πεδίου ἐκάστου ὀφθαλμοῦ, ἡ ἀντίστοιχος κόρη αὐθόλως ἀλλοιοῦται· ἐνῷ ὅταν τοῦτο γείνη ἐκ τοῦ ἡμιοπτικοῦ πεδίου, αἱ κόραι ἀλλοιοῦνται ὡς ἐσημειώθη ἀνωτέρω, τούτέστιν ἀδρανῶς δεξιῶθεν καὶ μετρίως ἀριστερῶθεν.

« Ὁ βυθὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀμφοτέρωθεν παρουσιάζει ἀρχομένην ἀτροφίαν τῶν θηλῶν χαρᾶκτηριζομένην σαφῶς ὑπὸ τοῦ φαινομένου ἀποχρωματισμοῦ τῶν κροταφικῶν ἡμιμορίων ζωηρότερου ἀριστερῶθεν· τὰ ἀγγεῖα φαίνονται διατηροῦντα ἔτι σχεδὸν τὸ φυσιολογικὸν αὐτῶν εἶδος, τὰ ἄλλα τῶν θηλῶν εἶναι εὐκρινῆ, οὐδὲν δ' ἕτερον ἐκ τοῦ βυθοῦ ὑπάρχει ἀξίον σημειώσεως.

« Διπλωπίαν ἐλαφρὰν ἀνεύρομεν ἀπαξ μόνον παραδοχῶς, ἀλλὰ δὲν κτωρῶσαμεν νὰ ἴδωμεν τὸ εἶδος αὐτῆς.

« Ἀνεύρομεν ἀναισθησίαν τοῦ ἐπιπεφυκότος καὶ τοῦ κερατοειδοῦς λίαν φανεράν δεξιῶθεν καὶ ἀδισταίαν ἀριστερῶθεν.

« Ὁ τόπος τῶν βολβῶν ἀμφοτέρων φαίνεται ὑπὸ τὸ φυσιολογικὸν (Γ=1 περίπτω.) ἢ δέξυτης τῆς ὀφθαλμοῦ δεξιῶθεν = 1/2 περίπτω τῇ βοήθειᾳ 0°—1 καὶ ἀριστερῶθεν = 1/2 περίπτω τῇ βοήθειᾳ 0°—1,50. Ἡ κεντρικὴ ἀίσθησις τῶν χρωμάτων καὶ τῶν διαφόρων βαθμῶν τοῦ λευκοῦ φωτός (διὰ τοῦ χρωματοσκοπίου τοῦ Chibret) εὐρέθῃ ἀκεραία.

« Τὸ ὀπτικὸν πεδίου παρουσιάζει ἡμιοψίαν ὁμώνυμον δεξιῶν μετὰ στενώσεως τῶν ὀρίων τῶν ἡμιοπτικῶν πεδίων (Πλ. IV). Ἡ μέση ἀφοριστικὴ γραμμὴ ἀμφοτέρων τῶν πεδίων διέρχεται ὀλίγον τι (3°) ἔξω τοῦ κέντρου καὶ εἶναι κάθετος καὶ ἀρκούντως εὐθύγραμμος· τὸ ὑπὸ λευκοῦ χάρτου 1 ὑπεκατομ. πλευρᾶς διδόμενον ἡμιοπτικὸν πεδίου εὐρύνεται κατὰ δεκάδα μοιρῶν τῇ χρήσει μεγαλειότερου (πλευρᾶς 15 χιλιοστομ.) καὶ ἔτι πλέον (κατὰ 20°) τῇ χρήσει ἀνημμένου κηρύου, τοῦτο ὅμως συμβαίνει καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς διευθύνσεις μόνον ἐν τῷ ἡμιοπτικῷ πεδίῳ, ἐνῷ ἐν τῷ ἡμιοπτικῷ πεδίῳ τὸ σκότος εἶναι τέλειον πέραν τῆς κυκλικῆς ἀφοριστικῆς γραμμῆς τῇ χρήσει καὶ ἰσχυροτάτω φωτισμοῦ. Τοῦτο δὲ σημαίνει, ὅτι ἐν προηγουμένην περιόδῳ, ὅτε δηλ. ἤρξατο ἡ ἡμιοψία,

τὸ ἡμιοπτικὸν πεδίου ἦτο ἴσως σχεδὸν τέλειον καὶ ὅτι ἡ στενώσις τῶν ὀρίων τοῦ ἡμιοπτικοῦ πεδίου ἤρξατο μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς ἡμιοψίας. Τὰ ἡμιοπτικὰ πεδία τῶν χρωμάτων διατηροῦσι σχεδὸν τὰ φυσιολογικὰ αὐτῶν ὀρια καὶ μόνον τὸ κίτρινον παρουσιάζει στενώσει ἀνάλογον τῷ λευκῷ.

« Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἕδραν τῆς ἀλλοιώσεως, ἡτις συνεπῆγε τὴν ἡμιοψίαν ταύτην, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἡμιοπτικὸν φαινόμενον τῶν κηρῶν, τὴν προϋούσαν στενώσει τῶν ὀρίων τῶν ἡμιοπτικῶν πεδίων, τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀτροφίας τῶν θηλῶν καὶ τὴν δυναναλογίαν ταύτης πρὸς τὰ ὀπτικὰ πεδία δυνάμεθα νὰ ἐντοπίσωμεν τὴν ἀλλοίωσιν τῶν ὀπτικῶν ἰνῶν ἐν τῇ ἀριστερῇ ὀπτικῇ ταινίᾳ προσθέτεντες μετὰ πιθανότητος, ὅτι ἡ ἀλλοίωσις αὕτη προῦχῶς ἦρθε καὶ εἰς τὸ χίασμα διὰ τῆς ἀριστερᾶς ὀπισθίας γωνίας καὶ ἤρξατο ἐξαπλουμένη πρὸς τὸ μέσον καὶ τὴν ὀπισθίαν δεξιῶν γωνίαν αὐτοῦ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι βεβαίωτατον, διότι ἡ προσβολὴ τῶν ἀριστερῶν ὀπτικῶν ἡμιπεδίων σημαίνει καὶ ἀρχομένην ἀλλοίωσιν τῆς δεξιᾶς ὀπτικῆς ταινίας, κωχωρισμένην δὲ προσβολὴ ἀμφοτέρων τῶν ὀπτικῶν ταινιῶν ἰδίᾳ ἀλλ' εἰς διάφορον βαθμὸν δὲν εἶναι τι ὄλω· ἀδύνατον.

« Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν φύσιν τῆς ἀλλοιώσεως, ἡτις προσέβλεπε τὰς ὀπτικὰς ἰνας ἐν ταῖς εἰρημέναις χώραις, τὸ πιθανότερον φαίνεται ὅτι πταίει αὕτη ἡ γενικὴ νόσος ὑπ' ἧς κατατρέχεται ὁ πάσχων, καθότι οὐδὲν σύμπτωμα ἢ διδόμενον ἄλλης φύσεως ἀνεκαλύρη μέχρι τοῦδε παρ' αὐτῷ. »

Ὁ κ. Τράντας ἀναφέρει νέα αὐτοῦ πειράματα σχετικὰ μὲ τὴν διαφάνειαν τῶν τοιχωμάτων τοῦ βολβοῦ διὰ φωτός εἰσδύοντος διὰ τῆς κόρης. Κατὰ ταῦτα ἡ εἰκὼν ἢ σχηματιζομένη ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τοῦ βολβοῦ εἶνε ἀνεστραμμένη ἐν σχέσει πρὸς τὴν φλόγα τὴν χρησιμεύουσαν ὡς φωτεινὴν ἐστία. Ἐὰν λοιπὸν ράβδος μετακινήθῃ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω ἢ ἐκ τῶν ἔσω πρὸς τὰ ἔξω μετὰ βολβοῦ καὶ φακοῦ (τοῦ χρησιμεύοντος πρὸς συγκέντρωσιν τοῦ φωτός εἰς τὴν κόρην), βλέπει τις διὰ τὴν παρουσία τῆς μετακινουμένης ράβδου σαφέστατα ἀναπαριστᾶται ἐπὶ τῆς διαχύτου εἰκόνος τῆς σχηματιζομένης ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ὡς σκιά ἔχουσα κινήσεις ἀντιθέτους πρὸς

τὰς πραγματικὰς κινήσεις τῆς ράβδου. «Τὰ πειράματα ταῦτα ἐξετελέσαμεν, λέγει, πρὸ τοῦ κ. Schmidt Rimpler καθηγητοῦ τῆς Ὀφθαλμολογίας τοῦ γερμανικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Goettingen παρεπιδημοῦντος κατ' αὐτὰς ἐνταῦθα. Ὡς ἐν παραόδῳ δὲ λεκτέον, ὅτι ὁ περὶ αὐτῶν λόγος σοφῶς καθηγητῆς διβεββαίωσεν ἡμῶς καὶ ἐν τῷ γραφείῳ μου, ὅπου εἰσηροεστήθη νὰ μιᾶς ἐπισκεφθῆ, καὶ ἐν τοῖς Ἰθν. Νοσοκομείοις ἐνώπιον τοῦ συναδέλφου καὶ μαθητοῦ αὐτοῦ κ. Παπανικολάου ὅτι ἐν γένει τὰ πειράματα ταῦτα εἶνε ἀγνωστα,

ὡς μὴ δημοσιευθέντα ποῦ, καὶ μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἐνεθάρρουνεν ἡμῶς ὅπως ἐξακολουθήσωμεν αὐτὰ πρὸ παντὸς φρονεῖ ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη θὰ ἰδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῆ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῶν ἀλλοτριῶν σωμάτων. Ὁμολογῶ, λέγει περαινῶν ὁ κ. Τράντας, ὅτι ἡ γνώμη τοῦ πολυμαθοῦς τούτου ἀνδρὸς ἀφῆρεσε μέγα μέρος τῶν δισταγμῶν μου, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα, ἀν ἡ μέθοδος εἶνε γνωστὴ ἢ οὐχί.»

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΖ'.
25 Μαρτίου 1898

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ καὶ ἐπικυροῦνται.

Ἀκολουθῶς γενομένης συζητήσεως ἐκτεταμένης ὅπως ἐξευρεθῆ μέσον πρὸς ἐκδόσιν τῶν πρακτικῶν τῆς Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπειδὴ ὁ Σύλλογος ἐλλείψει πόρων ἰδύνάται ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην τῆς Ἐπιτροπῆς, μετὰ πολλὰς ἄλλας προτάσεις δυσεκτελέστους ἐγένετο ὁμοθυμῶς δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ κ. Ἰατροπούλου, προτείναντος ὅτι διαθέτει ἐκδότων, ὅστις ἀναλαμβάνει τὴν ἰδίαν δαπάναν ἐκδόσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὸ σχῆμα καὶ τοὺς ὄρους ὑφ' οἷς ἐκδίδονται τακτικῶς τὰ Παραρτήματα τοῦ Συλλόγου, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐξῆς δύο ὅροις: Ἰον ὅτι τὸ ἔργον θέλει εἶσθαι κτῆμα τοῦ ἐκδότου καὶ 2ον ὅτι τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς θέλουσιν ἐγγραφῆ ὡς συνδρομηταὶ εἰς κατάλογον ἐπὶ τούτῳ παρεσκευασμένον ἕκαστος τοῦλάχιστον δι' ἓν σῶμα τοῦ ἐν λόγῳ παραρτήματος πληρώνων τὸ ἀντίτιμον ἅμα τῇ παραλαβῇ. Τὸ ἔργον θέλει ἀποτελεσθῆ ἐκ 12—15 τυπογραφικῶν φύλλων εἰς σχῆμα 4ον πρὸς 1 γρόσιον ἕκαστον διὰ τοὺς συνδρομητάς.

Ὁ δὲ κ. Ἀ. Χριστίδης, πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, δηλοῖ ὅτι καὶ ὁ Σύλλογος δύναται νὰ ψηφίσῃ συνδρομὴν τινα ἐκ

20—30 σωμάτων ὑπὲρ κατευοδώσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, καθόσον μάλιστα πρόκειται νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου σῶματα ἱκανὰ τὸν ἀριθμὸν ὅπως διατεθῶσιν εἰς διαφόρους ἀνάγκας αὐτοῦ.

Ὁ κ. Πρόεδρος προτείνει ὡς μέλη τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ ἐκδόσεως πλὴν τῶν μελῶν τοῦ Προεδρείου καὶ τοὺς κκ. Ἰατροπούλου, Γαβριηλίδην καὶ Ἀ. Χριστίδην, ὅπερ καὶ γίγνεται δεκτόν.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινῶν περὶ τῶν ῥήξεως τοῦ ὀπισθίου θόλου τοῦ κόλπου κατὰ τὴν συνουσίαν, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

« Σπουδαῖοι τρυμκτισμοὶ τῶν ἐξωτερικῶν γεννητικῶν μορίων τοῦ θήλεος κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ γάμου δὲν εἶναι τι τῶν κατ' ἐκάστην πρᾶκτηρομένων. Ἡ συνήθης ῥῆξις τοῦ παρηνικῶ ὀρίνου μετὰ τῆς συμπροκροτούσεως μικρᾶς ἢ μεγάλης ἀλλορηχίης πρόκειται ἀνευ συνεπειῶν. Σπουδαιότεραι κωχίστανται αἱ ῥῆξεις τῶν τε ἐξωτερικῶν μορίων ὡς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τριτημορίου τοῦ κολοῦ, ὅταν αὐταὶ προέρχονται εἴτε ἐκ δυσαναλογίας τῶν συμβαλλομένων γεννητικῶν μορίων καὶ τοιαῦτα εἶναι αἱ

αναγόμενοι εις τὸ κεφάλαιον τῆς δυσπαρευίας, εἶτε ἐκ παθολογικῶν ἀλλοιώσεων τῶν ἰσθμῶν ἐξουσῶν ὡς αἰτίαν τὴν λεγομένην γερωντικὴν ἀτροφίαν. Οὕτω παρατηρήθησαν βαθεῖαι ρήξεις τοῦ περινεϊκοῦ ὀφθαλμοῦ συνοδευόμεναι ὑπὸ σφοδρῶν αἱμορραγιῶν, ρήξεις τῆς κλειτορίδος, τοῦ περιναίου, τῆς οὐρήθρας, διατρήσεις τῆς κύστεως μετὰ σχηματισμοῦ κολπικοστιχοῦ συριγγίου, ὁμοίως παρατηρήθη ρήξις τοῦ ὀπισθίου κατωτάτου τοιχώματος τοῦ κολεοῦ ἢ συνέπειά ἦτο ἡ συγκοινωνία κόλπου καὶ ἀπευθυμένου καὶ ὁ σχηματισμὸς πρωκτοκολπικοῦ συριγγίου. Συμβάλλουσα αἰτία τῶν ρήξεων τούτων ἀνεφάνθη στενότης τῆς εἰσοδοῦ τοῦ κολεοῦ, λεπτότης τοῦ μεταξὺ κόλπου καὶ ἀπευθυμένου διαφράγματος, ἀνώμαλος κλίσις τῆς πύλου, ἐνθὺ καὶ ἡ σχισμὴ τοῦ αἰδοίου φέρεται ἢ πολὺ πρὸς τὰ ἄνω ἢ πολὺ πρὸς τὰ κάτω καὶ ὀπίσω, ἐπομένως καὶ τὸ πῆος μὴ διευθυνομένου καταλλήλως ἐντὶ τῆς ἀνάγκῃ τὴν εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ αἰδοίου ἀγούσαν προσκρούει ἢ πρὸς τὰ ἄνω ἢ πρὸς τὰ κάτω. Ἡ ἐξήγησις τῶν ρήξεων τῶν μερῶν τούτων τοῦ γεννητικοῦ πόρου τῆς γυναικὸς δὲν παρέχει μεγάλας δυσκολίας. Ἀλλὰ αἱ ρήξεις τοῦ ἀνωτάτου ἢ ἰσώτατου τριτημορίου τοῦ κόλπου καὶ ἰδίως τῶν λεγομένων κολπικῶν θόλων καὶ σπάναι εἰσὶ καὶ ἡ ἐξήγησις αὐτῶν οὐχὶ πολὺ εὐκόλος καὶ ἰδίως ὅταν αὗται συμβαίνουσαι οὐχὶ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ γάμου, ἀλλ' ἐπὶ γυναικῶν αἱ ὁποῖαι καὶ ἔτιον καὶ συνειρήθησαν πολλάκις μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς τοῦτέστιν ἐπὶ συζύγου. Τοιαύτην περιπτώσιν εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσω πρὸ πολλοῦ καιροῦ καὶ ἰνόμισα αὐτὴν ἀξίαν ἀνακοινώσεως.

« Ἡ ἐν λόγῳ γυνὴ 30 περίπου ἔτων ὕψηλοῦ μῆλλον ἀνεκατήματος, εἶχε τῆς πρὸς διαίτης δι' ἐμβρυοφυλίας. Ἡ ἐπιληθὺσα ρήξις τοῦ περιναίου ἀφῆκεν οὐλὴν ἐπ' αὐτοῦ, ὅτε μὴ γενόμενης τῆς κατὰ πόδων σκοπὸν ἰάσεως, ἐπομένως τὸ περιναῖον ἦτο ἐλαττωματικόν. Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα προσεκλήθη ἡμέραν τινα δι' αἱμορραγίαν χρονολογουμένην ἀπὸ τῆς προτερας. Τὸ πρῶτον τὸ ὁποῖον ὑπεπτεύθη ἦτο ἐπιχειμένη ἐκτρωσις, ἀλλ' ἡ ἀρρωστος διεβεβαίου διὰ τοῦ ἐπισκομοτέρου τρόπου ὅτι ἐγκυμοσύνῃ δὲν ὑπάρχει δυσπιστῶν ἐπὶ τῆς διαβεβαιώσεως τῆς ἰσχύσεως θερμῶς κολπικῶς κατακινήσεως καὶ ἀπῆλθεν, ἀλλὰ μετὰ τινος ὥρας ἐν βίᾳ προσκαλοῦμαι ἐκ νέου, διότι ἡ αἱμορραγία ὄχι μόνον δὲν ἠλαττοῦτο, ἀλλ' ἐξη-

κολούθει μετὰ τῆς αὐτῆς ἐντάσεως, πρὸς δὲ ἡ ἀρρωστος ἤρξατο καταλαμβάνομένη ὑπὸ ἐμβοῶν τῶν ὠτων καὶ λιποθυμίας. Προέβη τότε καίτοι εἰς τὴν ἐπιπεωμάτωσιν τοῦ κολεοῦ καὶ ἡ αἱμορραγία ἔστη.

« Τὴν ἐπομένην ἐξέγων τὴν ἐκ βάρβακος βύσμα καὶ ψηλαζῶν τὸ στόμιον τῆς μήτρας καὶ τὰ κατὰ τοὺς κολπικοὺς θόλους μέρη, ἠθύνθη τὴν ἀκρὴν τοῦ δεξιότου μου προσκρούουσαν ἐπὶ ρωγμῆς, τραχέα ἐχούσης τὰ χεῖλη καὶ μήκους τριῶν ἐκτοστών τοῦ μέτρου ὀπίσθεν καὶ παραλλήλως τῷ στομίῳ τῆς μήτρας. Εἰσπαχγῶν τὸ μητροεικόπιον ἐπέστην καὶ διὰ τῶν ὀρθλαμῶν περὶ τῆς διαγνώσεως ὡς καὶ περὶ τῆς πηγῆς τῆς αἱμορραγίας, ὅτι δηλ. τὸ αἷμα δὲν ἔρρεεν ἐκ τοῦ στομίου τῆς μήτρας ἀλλ' ἐκ τῆς ὀπίσθεν αὐτῆς ὑπερχεύσεως ρήξεως. Ὅπως βεβαιώθη εἰς τὴν ρωγμὴν τοῦ τραύματος καὶ συγχρόνως καταστήσω κοινῶν καὶ ἄλλους συναδέλφους τοῦ σπανίου τούτου φαινομένου ἐκλίσεως τοῦ ἱατροῦ κα. Δίλλαν καὶ Ρίτσον, οἱ ὁποῖοι ἐβεβαίωσαν τὸ γεγονός καὶ μεθ' ὧν προέβην εἰς τὴν ρωγμὴν τοῦ τραύματος. Ἡ περαιτέρω ἐξέτασις ἐδείξεν ὅτι ὑπῆρχεν ὀπισθία παράγκλισις τῆς μήτρας τοῦ πυθμένου, αὐτῆς ὄντος συμπεφυκότος ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ ἱεροῦ ὀστέου. Αἱ γινόμεναι κατὰ τὴν εἰσοδὸν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ αὐτίου τῆς ἐπιληθούσης ρήξεως οὐδὲν τὸ ἐκτακτὸν παρουσιάζουσι. Τὸ μόνον ὅπερ ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσω εἰς τὸ ἐπιθετικὸν τῆς γενόμενης ρήξεως ἦτο ὅτι ὁ σύζυγος νέος τὴν ἡλικίαν καὶ τῷ ἔκχωρ ὄψεως τὴν ἐσπέρην ἐκείνην ἐξετέλεσε τὰ συζυγικὰ αὐτοῦ καθήκοντα μετὰ μίζονος ὁρμῆς ἢ συνήθως, ὅτε ἡ γυνὴ ἠθύνθη κατὰ τὴν συνουσίαν πόνον ἰσχυρόν καὶ καίτοι κατόπιν ἤρξατο ἡ ρωγμὴ τοῦ αἵματος. Ἀμφοτέρωθεν ἀνεύρεται ἀπολύτως ὅτι ἐγένετο χορηγία τῶν δεκτύλων ἢ ἄλλου ξένου σώματος οὔτε ὅτι κατὰ τὴν συνουσίαν εἶχον στάσιν ἄλλην τῆς συνήθους. Ρήξεις περὶ τοῦ κολπικοῦ θόλου συνειρᾶ συνουσίας εἰσὶ σπανιόταται. Εἰς τὴν προσηνῆ μοι ἱατρικὴν φιλολογίαν δὲν ἠδυνήθη ἡ μόνον ὅ νὰ ἀνεύρω τοῦ Zeiss εἰς τὸν πρόσθιον ἀστυλάσειον χώρον καὶ τὰς τῶν Chadwick, Böhm, Anderson καὶ Frank πλαγίως ἢ ὀπίσθεν. Ἐπίσης ὁ Spaeth ἀναφέρει ὁ περιπτώσεις ρήξεων ἐπὶ γυναικῶν ὑποστάντων περιναϊοπλαστικὴν καὶ αἱ ἐπιτελεῖ ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν πλαστικὴν ἐγχείρησιν ἐξετέλεσαν τὰ συζυγικὰ τῶν καθήκοντα. Ἐν ταῖς ὁμαί τελευταίαις περιπτώσεσιν

ὁ Spaeth παραδέχεται ὅτι αἰτίαν τοῦ τραύματος τὴν βράχυνσιν τοῦ ὀπισθίου τοιχώματος τοῦ κόλπου εἶναι τῆς πλαστικῆς ἐγχειρήσεως. Ἐκ τούτων μία μόνη ἡ τοῦ Frank ἔχει πολλὴν ἀσφάλειαν πρὸς τὴν ἐμῆν καὶ ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἐξῆς:

« Ν. Α. ἔτος 32, ἐργάτης, ἀγχιος ματηνέβη τῆ 7 θηροφιλίας ἐκτετατῆ εἰς τὴν γυναικολογικὴν κλινικὴν τοῦ καθηγητοῦ Schauta. Ἐκ τῶν περὶ αὐτὴν ἐγένετο γνωστὸν ὅτι αὐτὴ ἀπὸ τινος ὥρας ἀπόλλυσι κέρθων αἷμα ἐπὶ τῶν γεννητικῶν ὀστέων. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν ἐβεβαίωθη τὰ ἐξῆς. Ἡ ἐπιληθὺς παρουσιάζει τὴν εἰκόνα ἐξέτασις ἐκτετατῆς, ἡ ἐπιθετικῆς καὶ αἱ ὀπίσθεν βλεννομεμβράνη ἦτο ὑπερκεντρωμένη ὡς καὶ πρὸς τὸν ὅτι εἶχε σκατοδύκην, λιποθυμίας, ἐμβόλις τῶν ὠτων, κυκλοειδῆ φαινόμενα πρὸ τῶν ὀρθλαμῶν, συγχοῦν χύτημα. Ὁ σφυγμὸς ἦτο μικρὸς, νηκτιμῆς, συχρὸς. Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἐξέτασεως εἶχεν ἐμῆτος, τινὰς. Τὰ ἐμῆτικα ἀνέδιδον ὀσμὴν οἴνου. Τὰ ἐξωτερικὰ γεννητικὰ μέρη ἐκλύποντο ὑπὸ πυκνοῦ καὶ ἐκτετατῆς πιπνηγῶτος αἵματος, ἡ εἰσοδὸς τοῦ κόλπου ἐφαίνετο ὡγρὰ, χεῖνουσα ἐν αὐτῇ διερινέ τις τεμάχιον βάρβακος ἐξ οὗ ἔρρεε στάχθην αἷμα. Τὸ περιναῖον καὶ ὁ χελιδνὸς ἐλαττοῦσι καὶ ἐνκαθίστανται διὰ πλαστικῆς οὐλῆς χωρούσης πρὸς τὸ ἔνδον. Ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γεννητικῶν μερῶν καὶ τοῦ περιναίου οὐδὲν σημεῖον πρὸς τὸ κακώτερον, οὐδεὶς ἐκτετατῆς ἢ ἐκτετατῆς. Μετὰ τὴν ἐκτετατῆς δύο τιμῶν βάρβακος, ἔρρεεν κέρθων ἀπορροακτῶν αἷμα. Ὁ κολεός λεῖος ἐπὶ τὸν ὀπίσθεν καὶ ἐκτετατῆς αὐτοῦ μέρος οὐκ ὀλίγοι θρόμβοι. Ὁ τραχέος ἐπέριτο πρὸς τὸ πρόσθιον τοίχωμα τῆς πύλου ἔγων σχηλίκων σκληροῦ καὶ στόμιον ἐγκροτῶς διεσχιζόμενον, εἰς ὁ ὀπίσθεν ἢ ἐκτετατῆς τοῦ δεξιότου εἰσόδου. Ἡ μήτρα ἐφαίνετο ἐκτετατῆς τὸ σύνθησις μέγεθος ἐκτετατῆς πρὸς τὰ ὀπίσθεν. Τὰ περικυκλῆτικα λεπτορροῦ οὐδεὶς κατὰ τὴν ψηλαζῆσιν παρουσιάζουσι ἐκτετατῆς. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν διὰ τοῦ μητροεικόπιου ἐγένετο φανερόν ὅτι τὸ αἷμα δὲν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ στομίου ἀλλ' ὀπίσθεν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὀπισθίου κολπικοῦ θόλου. Ἡ αἱμορραγία αὐτῆς ὡς καὶ πρὸς τὴν ἐν τῷ μητροεικόπιῳ τὰ ἐξῆς. Ὁ κολεός φανερὸν κατὰ τὸν ὀπίσθεν κολπικὸν θόλον ὅσοι ἐπιτετατῆς τῶν τραχέων ἢ λίαν, κατὰ τῆς συνουσίας οὐτε ὀπίσθεν καὶ παραλλήλως τῷ στομίῳ τῆς μήτρας καταλλήλως εἰς τὸν

ἐκτετατῆς κολπικὸν θόλον. Τὰ χεῖλη τοῦ τραύματος εἰσὶ τραχέα, ἐκτετατῆς, ἀνευ ἐγκυμῶσεων, χεῖνοντα ἐπὶ δικετακτῆς ἢ χηλοστών τοῦ μέτρου. Τὸ κυρτῶν τραχέων εἶχε μήκος 4 ἐκτοστών τοῦ μέτρου καὶ βάρβακος ἡμισείας ἐκτετατῆς τοῦ μέτρου. Ἡ λυσις τῆς συνεχείας διήκει μόνον διὰ τῆς βλεννομεμβράνης τοῦ κόλπου καὶ τοῦ περιτραχηλικῶς συνδετικοῦ ἰσθμοῦ ἐκτετατῆς. Ἡ αἱμορραγία ἦτο ἐκτετατῆς ἰσχυρὰ, εἰς τινὰς μέγιστα μέρη ἐκτετατῆς μικρὰ ἐκτετατῆς. Ἀμέτως μετὰ τὴν ἐκτετατῆς κλινικὴν τοῦ κολεοῦ ἰσχυρὸν πρὸς τὰ κάτω τὸν τραχέων καὶ πρὸς τὴν ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς τῶν χηλῶν τοῦ τραύματος ἔκτετατῆς βελίως ἐκτετατῆς ὀπίσθεν καὶ ἡ αἱμορραγία ἔστη ἐκτετατῆς. Ἡ ἐκτετατῆς κατὰ τὴν ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς τῆς ὡς καὶ πρὸς τὸν νοσοκομείου ἐκτετατῆς ἀπὸ κινεῶν μεθ' ἐκτετατῆς καὶ μεθ' ἐκτετατῆς. Περὶ τῆς 9 1/2 πρὸς μεσημέριος ἐκτετατῆς ἡ συνεκτετατῆς γυνὴ πρὸς προσηνῆς χηλῶν καὶ τὴν ἐκτετατῆς αὐτῆς ἐκτετατῆς ὀπίσθεν ὁ ἐκτετατῆς. Ἡ γυνὴ ὁμολογεῖ ὅτι δὲν ἐκτετατῆς, καὶ ὅτι ὁ ἐκτετατῆς βίαν μετεκτετατῆς. Κατὰ τὴν συνουσίαν ἡ γυνὴ εἶχε ἐκτετατῆς κολπικῆς στήριζουσα τὰ νῶτα ἐκτετατῆς ἐπὶ τινος ἐκτετατῆς. Ἀμέτως μετὰ τὴν ἐκτετατῆς ὀπίσθεν τοῦ πῆος ἡ ἐκτετατῆς ἀλλοκοτῶν τινὰ πόνον καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς συνουσίας ἡ ἐκτετατῆς βίαν θισμὸν τι ἐκτετατῆς γεννητικῆς αὐτῆς μέρη καὶ τὴν ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς τῶν σκελῶν. Καίτοι ἡ αἱμορραγία ἦτο ἐκτετατῆς, ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς πρὸς τὴν ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς τῆς περιπετῆς ἐκτετατῆς ὅτι ἡ ἐκτετατῆς καὶ ἄλλοις συνειρήθη μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς ὅτι δὲν συνειρήθη μεθ' αὐτῆς. ἐκτετατῆς ὅτι ἐκτετατῆς καὶ ἡ γυνὴ ὁμολογεῖ ὅτι οὐτε ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς χηλῶν, οὐτε ἄλλων ξένων σώματων. Ὁ ἐκτετατῆς εἶχε μετὰ τὴν ἐκτετατῆς, ἰσχυρὰς ἐκτετατῆς τὸ δὲ πῆος αὐτοῦ ὑπὸ ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς οὐδὲν τὸ ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς.

« Εἰς τὴν ἐν λόγῳ περιπτώσιν, ὅπως διηγεῖται ὁ ἱατρὸς Frank εἰς τὴν ἱατρικὴν περιουσίαν τῆς Πιλάς, πρὸς τὴν εἶναι ὅτι ἡ μήτρα ἐκτετατῆς ἐκτετατῆς πρὸς τὰ ὀπίσθεν καὶ ὁ τραχέ-

χλος ήτο πλησίον του πρόσθιου τοιχώματος της πυέλου ισχυρώς τεταμένος. Έκτός τούτου πρέπει να ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ στάσις τῆς γυναικὸς κατὰ τὴν συνουσίαν, ἡ ὁποία εἶχε στάσις ἡμικαθημένης ἕνεκα τοῦ ἐποίου ἡ διὐθονας τοῦ κόλπου ἦτο σχεδὸν ἀθίτος ἐπὶ τοῦ εἰσιθρόνου πύλου. Τοιαῦτα ρῆξις οὐχὶ σπανίως παρατηροῦνται κατὰ τὸν τοκετὸν. Γεννῶνται ὅταν αἱ ἐξωθεῖται δυνάμεις προσκρούωσιν ἐπὶ ἀνεκβλήτου καλύμματος (π.χ. στενώσεως τῆς πυέλου). Ἐπιπτώσεις ἐγὼ εἶδον καὶ ὑπὸ ἰατροδικαστικῆν ἐπιψιν, διότι ἐφ' ὃ Maschku δὲν παραδέχεται τοιαύτας ρῆξις ὡς συνέπεσαν συνουσίας, ἀλλὰ φρονεῖ ὅτι αὗται συμβαίνουσι τῇ ἐπισηθείᾳ τῶν ἀκτύλων, διότι διασχορῆται ὅτι τοιαύτην δυνάμιν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποδώσῃ τις εἰς τὸ πῶς, ἐν τούτοις εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν φάνηται καθαρῶς ἀποδεικνύμενον καὶ ἐκ τῶν χρονολογιῶν καὶ ἐκ τοῦ τρόπου καὶ ὅν συνέβη ἡ ρῆξις καὶ ἐκ τῆς ἀντικειμενικῆς ἐξέτασεως ὡς καὶ ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ τραύματος καὶ τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως ἄλλων τρόπων, ὅτι ἡ ρῆξις αὕτη προήλθεν ἐκ τῆς συνουσίας.

« Τοιαύτη ἡ περίπτωση τοῦ ἰατροῦ Frank, ἡ ὁποία, ὅπως παρατηρήσατε, ἔχει πολλὰ τὰ κοινὰ μὲ τὴν ὑπ' ἐμοῦ παρατηρηθεῖσαν Ἑλληνικὴν περίπτωσιν καὶ ὁμοίως περιγλιτῆς τῆς μήτρας ὑπέρχουσι καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις. Τὰ μόνον σημεῖα, εἰς ἃ διαφέρουσιν αἱ δύο περιπτώσεις εἶναι ὅτι εἰς μὲν τὴν περίπτωσιν τοῦ Frank ἡ γυνὴ κατὰ τὴν συνουσίαν εἶχε στάσιν καθήμενης, ὅπερ δὲν συνέβαινε εἰς τὴν ὑπ' ἡμῶν παρατηρηθεῖσαν περίπτωση κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν συζύγων. Ἐκτός τούτου ὅπερ σπουδαιότατον, ὁ Frank δὲν μνημονεύει ἐν τῇ μήτρᾳ ἦτο συμπεριφυκτὰ εἰς τὴν ἀνωμαλὸν αὐτῆς θέσιν, διότι πιστεύω ὅτι οὐχὶ μόνον ἡ βράχυσις τοῦ πρόσθιου τοιχώματος τοῦ κολεοῦ ἕνεκα τῆς ἀνωμαλῆς μήτρης ἦτο ἡ αἰτία συντελεῖ εἰς τὴν ρῆξιν τοῦ ὀπισθοῦ κολπικοῦ θόλου, ἀλλὰ κυρίως πρὸς τούτῳ καὶ τὸ κίνητον τῆς μήτρας ἕνεκα τῶν συμφύσεων αὐτῆς διότι ὅταν ἡ μήτρα ἀθουμένη πρὸς τὰ ἄνω, ὑπὸ τοῦ πύλου διατελοῦντος ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς κινήσεως δὲν δύναται νὰ υποχωρήσῃ πρὸς τὰ ἄνω ὡς ἐκ τῶν συμφύσεων, κατ' ἀνάγκην θὰ ἐπιληθῇ λύσις τῆς σινεχίαις εἰς ἐκείνα τὰ μέρη, τὰ ὅποια ὑπέρστανται τὴν μεγαλειτέραν διάτασιν καὶ τοιαῦτα εἶνε αἱ κατὰ τοὺς κολπικοὺς θόλους χῶραις.

Ὁ κ. Χρονστίδης συγχαίρει τῷ κ. προέδρῳ διὰ τὴν σπανίαν αὐτοῦ περίπτωση.

Ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Ἰατροπούλου ὁ κ. Τράντας ἀναγινώσκει τὰ ἑξῆς:

« Ἀποβλέπων εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον τῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. Ἰατροπούλου κρίνω ἐπιθυμητὸν νὰ ἐπιπέρω τὰς μικρὰς ταύτας παρατηρήσεις.

α) Καίτοι ἡ διάγνωσις τῆς ἀταξίας ἔχει πολλὰς τὰς πιθανότητας ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἐν τούτοις, ἐν λάθῳ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ ὀρθολογικὰ συμπτώματα ἐξηγοῦνται φυσικῶς τερον ἄλλως ἢ διὰ τῆς κινητικῆς ἀταξίας, δὲν διατρέχω νὰ ἐκφράσω ἐπιφυλάξεις τινὰς ὡς πρὸς τὴν ὑπερξίν τοῦ tabes καὶ ὅτι ἐπιβάλλεται ν' ἀνυμνῶμεν τὴν περικτιρῶ ἐξέλιξιν, ἔνθα οὕτως ἡ διάγνωσις τοῦ tabes ἀποβῆ γεγονός ἀνεκτιμήτου.

β) Καὶ ἀνεκτιμήτου θωρομένης τῆς ὑπερξείας τοῦ tabes, ἡ ὀρθολογικὴ πάθησις πολεῖ εἰς ἀπικνὸς νὰ χαρακτηρησθῇ ὡς tabétique; Ἐγὼ σιβεχρότατος λόγους νὰ πιστεύω ὅτι οὐχὶ καὶ ὅτι ἐκ τῶν δημοσιευθειῶν περιπτώσεων ἡμικνοψῶν ἀταξικῶν αἱ ὅτιως τεθεῖσιν ὑπὸ αὐτητῶν ἐλεγχον, δὲν γινώσκω πῶς αἱ ἐκ ἀνεκτιμήτου ὡς ὄντως ἀταξικαί. Δὲν ἔρκει ν' ἀνεύρηται πάλιν ὀρθολογικὴν παρ' ἀταξικῶν τινῶν καὶ ἀμέσως νὰ τὴν χαρακτηρησθῇ ὡς ἀταξικῆ. Ἄν ἀταξικὸς τις σῶς ἔτι ἔχων τὰς γεννητικὰς του ὁμάδας ἤθελεν ποῦ μολυνθῆ εἰς βλεννορροίας, θὰ καταλογίσωμεν καὶ τὴν βλεννορροίαν ἢ τὴν παρακληθεῖσαν κυστίτιδα ὡς φύσις ἀταξικῆς; Καὶ ὅμως ἡ βλεννορροία, ἔνθα μὴ φύγω ἀπὸ τοῦ παραδείγματος, ἤθελεν εἶσθαι ἐν ἀσυμπτωμᾷ πολλῶν συχνότερον ἢ ἡ ἡμικνοψία παρὰ τοῖς ἀταξικαῖς. Ἐπιτρέψατέ μοι ν' ἀνεπέρω ὑμῖν παράδειγμα ἐκ τῆς ἰδίας μου πύρας ἐξελθὲν οὐχὶ ἄλλως τε ἀμεινον κλινικοῦ ἐνδιαφέροντος. Πρὸ 2 1/2 μηνῶν προσήλθην εἰς τὸ γραφεῖον μου κύριος τις ἐξ Οὐστακίου ἡλικίας 36 ἐτῶν, ὅστις πρὸ 12 ἐτῶν εἶχε μολυνθῆ ἐκ σφιλίδος. Πρὸ 8 ἐτῶν εἶχε διπλωπίαν ἐκβίβισαν μετὰ ἑνα μῆνα πρὸ 4 μηνῶν ἐνεφανίσθη ἡ διπλωπία ἀλλ' ἦν παραδική ἀπὸ ἐνὸς μηνὸς δὲ ἡ διπλωπία ἐγκατέστη πλέον, διὰ τὴν διπλωπίαν δὲ ταύτην, προσέφυγεν εἰς τοὺς ἐν Σαύονη συναδέλφους, τελευταῖον δὲ εἰς ἡμᾶς. Παρὰ τούτῳ ἀνεύρομεν ἰκανὰ σημεῖα tabes, διότι καὶ τὸ φαινόμενον τοῦ Argyll Robertson ἦν τυπικῶ-

τατον, εἶχε βλεφαρόπτωσιν, ἀστραπιαίους πόνους εἰς τὰ κάτω ἄκρα καὶ πόνους κατὰ τὴν ἀριστερὰν κροταφικὴν χώραν. Ἐρεριν ὄμας καὶ χοροειδοαμφιβληστροειδίτις σφιλιδικὴν κλασικὴν μὲ στένωσιν ὀπτ. πεδίου, μὲ σκότωμα κυκλικόν, ὡς συχνάκις βλέπομεν εἰς τὰς παθήσεις ταύτας.

« Ἐφηρμώσαμεν συμφώνως καὶ πρὸς τὴν γνώμην τῶν κκ. Ζαμπὰ καὶ Μιχαλακοπούλου, μεθ' ὧν εἶδαμεν ἐν συμβουλίᾳ τὸν ἀσθενῆ, ἀντισφιλιδικὴν θεραπείαν, εἰς ἣν ἡ χοροειδοαμφιβληστροειδίτις ἐβελτιώθη πολὺ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ διπλωπία, ἣτις σχεδὸν ἔμεινεν ἡ αὐτή. Ἀξιοπερίεργον εἶνε ὅτι ὁ ἀσθενὴς ἡμῶν φέρων ἴκανα προημένην τὴν χοροειδοαμφιβληστροειδίτιδα καὶ τὴν στένωσιν τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου διὰ τὰ χρώματα μέχρι τῶν ἐσχάτων ὁρίων, (μύθον ἐν κέντρῳ διέκρινε χρώματα) καὶ ὅμως σχεδὸν δὲν παρεπονίτο διὰ τὴν ὄρασιν. Πρέπει λοιπὸν τὴν χοροειδοαμφιβληστροειδίτιδα τὴν μελαγχρωστικὴν νὰ καταλέξωμεν μετὰ τῶν συμπτωμάτων τῆς ἀταξίας, διότι ἀνεπτύχθη ἐν χρόνῳ ὅπου ἤρξατο ἡ ἀταξία ν' ἀναφαίνεται; φρονῶ ὅτι οὐχὶ, ὡς ἐπίσης δὲν δικαιούμεθα νὰ ὑπαγάγωμεν εἰς τὴν ἀταξίαν κομμίωμα ἀναφνέν παρ' ἀταξικῶς.

« Ἐτερον παράδειγμα φέρων τοῦτο τὴν βερότητα καὶ τὸ κῆρος ἐπιστημονικῶν ἀσθεντιῶν ὁ Déjodine καὶ ὁ Vialot ἐδημοσίευσαν περίπτωσιν ἔκρηως ἡμικνοψίας ἀταξικοῦ τινος, εἰς τὴν νεκροτομῆν ἔκαμαν καὶ ἀνεύρον ἐστίαν μαλακύνσεως ἐπὶ τοῦ ἰνιακοῦ λοβοῦ. Πᾶσα λοιπὸν ἡμικνοψία ἐπερχομένη εἰς ἀταξικὸν δὲν εἶνε κατ' ἀνάγκην καὶ ἀταξικῆ. Ἐπὶ δὲ τῆς προκειμένης περιπτώσεως εἶμι διαπεθειμένος νὰ παραδεχθῶ ἡμικνοψίαν πιθανῶς φύσις συ-

φιλιδικῆ. Διατί ὄντως νὰ παραδεχθῶ ὅτι ἡ ἡμικνοψία ὀφείλεται εἰς τὴν ἀταξίαν, καὶ νὰ μὴ παραδεχθῶ φυσικώτερον ὅτι ὀφείλεται εἰς σφιλιν ἐγκεφαλικήν; Ἐἶνε ἴκανα γνωστὰ καὶ ἰκανῶς συχνὰ αἱ σφιλιδικαὶ ἡμικνοψίαί; εἶνε λοιπὸν πιθανώτερον ὅτι καὶ ἐνταῦθα παρὰ σφιλιδικῆς ἡμικνοψίας πρόκειται. Ἀφίνω κατὰ μέρος ὅτι κατὰ πολλοὺς ἐκ τῶν συγγραφέων αἱ ἡμικνοψίαί μὴ ἐπερχόμεναι ἀποτόμως καὶ παρουσιάζουσαι φαινόμενα ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ δὲν πρέπει καὶ νὰ κατατάσσονται εἰς τὰς ἡμικνοψίας. Ἐνισχύομαι εἰς τὴν γνώμην μου ὅχι μόνον ἐκ τοῦ ὅτι ἡ σφιλιν ἐπιπλέκεται πολὺ συχνότερον ὑπὸ ἡμικνοψίας ἢ ἡ ἀταξίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἑξῆς: ἡ ἡμικνοψία ἐπερχομένη μόλις ὅ ἔτη μετὰ τὴν σφιλιν εἶνε μάλλον σφιλιδικῆς φύσεως ἢ ἀταξικῆ, ἀφοῦ γινώσκωμεν ὅτι αὐτὴ ἡ ἀταξία ἐξαιρετικῶς μόνον δύναται νὰ παρουσιασθῇ πρὸ τοῦ βυθίου.

β) Ὡς πρὸς τὸν ἐντοπισμὸν παρατηρῶ ὅτι ἐπίσης πολλάκις αἱ νεκροψίαί ἀνέτρεψαν καὶ τὰς πιθανώτερας παραβλέψεις. Ὑπάρχουν παραδείγματα, ὅπου ἀνεμύνητο ἡ νεκροψία νὰ δείξῃ πάθησιν τοῦ χιάσματος καὶ ὅμως ἡ βλάβη ἐνέκειτο παντοῦ, ἀλλοῦ ἢ εἰς τὴν ἰνδοχθίτην χώραν.

Ἰατροπούλος — Δὲν ἐννοῶ κατηγορηματικῶς ν' ἀποδώσω τὴν ἡμικνοψίαν εἰς τὴν ἀταξίαν, ἀλλὰ τὸ πιθανώτερον ἐκεῖ πρέπει ν' ἀποδοθῇ. Ἐπειδὴ ὅμως πολλὰ ἔχω ν' ἀπαντήσω εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Τράντα, ἄς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ τὸ ἀναβάλω διὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΗ'.

1 Ἀπριλίου 1898

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΟΥ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν ὁ κ. Ἰατροπούλος ἀπαντῶν εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Τράντα λέγει τὰ ἑξῆς:

« Ὁμολογῶ καὶ πάλιν ὅτι εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς τὴν ἀταξίαν περιπλέκει ἡ συνο-

δεῖσις ἡ ἡμικνοψία εἴτε ὁμώνυκος εἴτε ἑτερόνυμος, τὸ σύμπτωμα τοῦτο δὲν δύναται εὐχερῶς νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν γενικὴν νόσον, ἀφοῦ τὸ αὐτὸ σύμπτωμα δύναται νὰ ᾖ ἀποτέλεσμα καὶ ἄλλων παθολογικῶν αἰτιῶν. Βεβαίως δὲ ἡ ἀκριβὴς νεκροψία μόνη δύναται νὰ ἔρῃ πᾶσαν ἀμφιβο-

λιν και πάντα διαταγμέν. Μή λησμονώμεν όμως ότι και η επίκουρη της δικφορικης διαγνωσεως είναι μερίτη, διότι χάρη εις την σύγκρισιν των συμπαρωμωτών συμπτωμάτων και των έκαστοτε κλινικών εικότων η και την άπουσίαν αυτών και δι' άποκλεισμού φιλίωμεν πλειστάκις εις την πιθανώτερην, ένα μη είπω ενίοτε και βεβαίαν, διάγνωσιν είτε της νόσου είτε του συμπτώματος. Περαιτόν δέ να υπενθυμίσω, ότι η ήμιοψία ούδόλωσ έχει την αυτην σχέση μετὰ της άταξίας εις η βλεννώροια, η κυστίτις και η χοροειδίτις η άμφιβληστροειδίτις οιαδήποτε. Έν τῇ άταξία τὸ κύριον παθολογικὸν στοιχείον είναι έπεξεργασία τις νευρική κατὰ έστίκις και κατὰ συστήματα ενῶν μη καλῶς προσδιορισθεῖσα, γεννάως η κατὰ διαλείμματα προϊούσα και επί τέλους άπολήγουσα εις άτροφιαν των αισθητικῶν νευρικῶν ενῶν είτε εν τῇ περιφέρειᾳ είτε εν τῷ κέντρῳ καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ νωτιαίου μυελοῦ από των σκελῶν τοῦ έγκεφάλου μέχρι της ίππουριδος. Ὅτι δέ η άλλοίωσις αὕτη η κοιῶς λεγομένη άτακτική η φαικ μεταξὺ των αισθητικῶν νεύρων συχνότατα προσβάλλει και πολλάκις ενωρίατα τὸ ὀπτικὸν νεῦρον ἄλλοτε εις ἄλλο σημεῖον της διαδρομῆς αὐτοῦ και τοῦτο είναι γνωστόν. Επομένως δὲν χρειάζονται πολλά διατυπώσεις, ὅπως η άτροφία των ὀπτικῶν ενῶν καταλάβῃ τοιούτην χώραν, ὡστε τὸ ὀπτικὸν ἀποτέλεσμα νὰ ἦναι ήμιοψία. Ἄρα η ήμιοψία ὑπ' ὅλας τὰς μορφὰς κατ' ἀρχὴν δύναται νὰ ἦ καθαρῶς άτακτικὸν σύμπτωμα και επομένως ἔπρεπε νὰ παρατηρηται συχνότερον. Ἰδού διατί εν τῇ ανακοινῶσει μου εξέφρασα δυσπιστίαν περὶ της φαινομένης σπανιότητος αὐτῆς και ἐζήτησα νὰ ἐξηγήσω τὸ ελιγάρθμον των προυνισαθεισῶν μέχρι τοῦδε περιπτώσεων.

α Τώρα ὅσον ἀφορᾷ τὰς ήμιοψίας, ὡς γνωστόν, ὑπάρχουσι δύο τάξεις ήμιοψίαι ἐξ ἀλλοίωσης των ὀπτικῶν ενῶν που από τοῦ χιάσματος μέχρι των ὀπτικῶν η βασικῶν γαγγλιῶν και ήμιοψίαι πηγάζουσαι ἐκ καθαρῶς έγκεφαλικῶν ἀλλοιώσεων. Αἱ ήμιοψίαι της πρώτης τάξεως εἰσι τὸ πλεῖστον έτερόνυμοι, διότι προέρχονται ἐκ ποικίλων της βάσεως τοῦ κρανίου παθολογικῶν έπεξεργασιῶν, αἵτινες συχνότατα πειράζουσι και τὸ χιάσμα, αἱ δ' ἐκ τοῦ χιάσματος ήμιοψίαι τέλειαι η άτελειαι κατὰ τὰ κοιῶς παραδεδεγμέναι περὶ χιάσμου των ὀπτικῶν ενῶν εἰσι πᾶσαι έτερόνυμοι είτε κρο-

ταφικαί είτε ρινικαί. Ενίοτε εἰτι και ἑτερόνυμοι και τοῦτο συμβαίνει, ὡς γνωστόν, ὅτι η ἄλλοίωσις προσβάλλῃ είτε ἐμμέσως είτε κείσως τὰς ὀπτικὰς ἑνας της μιᾶς πλευρῆς πέραν τοῦ χιάσματος. Αἱ ήμιοψίαι της δευτέρας τάξεως ἦ:οι αἱ κυρίως έγκεφαλικαί εἰσιν ἑτερόνυμοι. Καίτοι δέ ἐξελίξεις δι' ὅλας τὰς μορφὰς άσυμβίβαστοι μετὰ των συνήθων παρατηρήσεων έσημειώθησαν τῆ:ε καίτοι, αἱ τοιαῦται περιπτώσεις οὔδόλωσ εἰσιν ἐκκαι ν' ανατρέψωσι πάντα διαγνωστικὸν κανόνα διὰ τὰ φαινόμενα ταῦτα.

α Έν δέ τῇ ήμιατέρᾳ περιπτώσει προκειμένου περὶ ἑτερόνυμου ήμιοψίας, τὸ πεδίου της πιθανῆς ἀλλοιώσεως ἦτο πολὺ εὐρύτερον, ένα μη είπωμεν εὐρύτατον, ὅ δ' ἀκριβῆς προσδιορισμὸς της ἔδρας δυσχερέστερος διὸ και δὲν ὤρισάμεν κατηγορηματικῶς άτακτικὴν τὴν ήμιοψίαν, ἀλλ' ἀπλῶς περιεγράψαμεν ὅσον ἡδυνάμεθα λεπτομερῶς τὴν ὀπωσδήποτε σπανίαν ταύτην σύμπτωσιν, ἐπὶ τῇ πιθανῇ ὁμως σκέψει ὅτι και η ήμιοψία αὕτη είναι φύσεως εἴας και η γενικῆ νόσου. Εὐτυχῶς δέ τὰ φαινόμενα ἐβοήθησαν σπουδαίως ὅπως φθάσωμεν εις μέγαν βαθμὸν πιθανότητος. Έν πρώτοις τὸ ήμιοπτικὸν φαινόμενον της ἑρδος περιώρισε σπουδαίως τὴν ἔκτασιν της περιοχῆς, ἐνθα ὀφείλομεν νὰ εντοπισώμεν τὴν παραγωγὸν ἀλλοίωσιν, διότι ὡς γνωστόν τὸ φαινόμενον τοῦτο διακρίνει μετὰ μεγίστης πιθανότητος τὰς ἀπὸ της βάσεως ἑτερόνυμοις ήμιοψίας των κυρίως έγκεφαλικῶν. Ἀκολουθῶς ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν η παντελής ἔλλειψις ἐξωτερικευομένων ενδοκρανίων συμπτωμάτων είτε ἀπὸ της βάσεως τοῦ κρανίου είτε ἀπὸ τοῦ έγκεφάλου εν γένει, διότι οὔτε πόνοι, οὔτε παραλύσεις ἐκ κινητικῶν νεύρων έγκεφαλικῶν ὑπάρχουσιν. Ἄς προσθέσω εν παρόδῳ και τὸ ἀρνητικὸν ἀποτέλεσμα της μέχρι τοῦδε ἀντισυφιλιδικῆς θεραπειᾶς ενεργουμένης δραστηρίως ἀπὸ πολλῶν ἐβδομάδων. Ἐπὶ τέλους η προσβολή και τοῦ ήμιοπτικῶν πεδίου ἠγάγεν ἡμᾶς νὰ σκεφθῶμεν ὅτι η ἀλλοίωσις οὐ μόνον κατέλαβε τὴν ἀριστέραν ὀπτικὴν ταινίαν, ἀλλ' ὅτι ἐδράζει και πολὺ πλησίον τοῦ χιάσματος και ὅτι προσέβαλε πιθανῶς και τοῦτο εις ἐκνήν ἔκτασιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γενικὴν περὶ άταξίας διάγνωσιν ἡμῶν δὲν στηρίζομεθα ἐπὶ ὀρισμένου συμπτώματος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ συνόλου των παρόντων συμπτωμάτων. Ἐν δέ τὸ ἀθροισμα και ὁ συνδυασμὸς αὐτῶν ἄγει εις τὴν παραδοχὴν άταξίας, ὡς και ἕτερος συναδέλφος

νευρολόγος συνεφώνησε, διατί, προκειμένου περὶ ὀρισμένου τινὸς συμπτώματος είτε ὀφθαλμικοῦ είτε γενικοῦ παρὰ τῷ αὐτῷ κθινεῖ, θεωρουμένου δέ κοιῶς ἐκ των οὐσιωδῶν της νόσου ταύτης, νὰ κλίνω μάλλον ὑπὲρ της ιδέας μη ἦναι ἐξαιρετικῆς φύσεως, ἀνευ οὔθενός ἄλλου ὀρισμένου λόγου εἰμὴ τοῦ της πιθανῆς ἐξικρέσεως και της ἐκ νεκροφίας δυνατῆς ἐκπληξίως».

Ὁ κ. Τράντας ἐπιμένει εις τὰς ἀντιρρήσεις αὐτοῦ.

Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος λέγει ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος πάσχων είναι ἀναμφιβόλωσ ἀτακτικός.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. Ἰατρόπουλος ἐκθέτει τὸν ἐπιστημονικὸν βίον τοῦ μακαρίτου Ἀναγνωστάκη ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

Ὅτε κατὰ μῆνα Νοέμβριον παρελθόντος ἔτους μοι ἀπένευμεν ὁ κ. Πρόεδρος της Βιολ. Ἐπιτροπῆς τὴν μεγάλην τιμὴν δώσας τὴν ἐντολήν ὅπως ἐκθέσω πλήρη τὸν ἐπιστημονικὸν βίον τοῦ ἀοιδίμου καθηγητοῦ της ὀφθαλμολογίας εν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Ἀνδρέου Ἀναγνωστάκη ἐνώπιον τοῦ σπουδαίου τούτου τμήματος τοῦ γερικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἐδέχθην τὸ δυσχερὲς τοῦτο ἔργον οὐχὶ συναίσθανόμενος ἰδιαιτέρην πρὸς τὰ τοιαῦτα ἱκανότητα, πολλοῦ γε και δεῖ, ἀλλ' ἀπλοῦστατα διότι δὲν ἡδυνάμην ν' ἀρνηθῶ τὸν ἐλάχιστον τοῦτον φόρον εὐγνωμοσύνης ἀπειρου, ἦν ὀφείλω τῷ διαπρεπεῖ διδασκάλῳ μου ἀπέναντι των ἀπειραριθμῶν ἀγαθῶν. ἄτινα ἀπεκόμισα ἐκ της παρ' αὐτῷ γονίμου ἐπιστημονικῆς ὑπηρεσίας και της ἀεθορμήτου διδασκτικότητος αὐτοῦ. Ἄλλως ἡ ἀκριβῆς και δικαία ἐκτίμησις της ἐπιστημονικῆς τοῦ ἐξόχου τούτου ὀφθαλμολόγου αξίας και δράσεως προσήκει καλὰ μὴ πολλῶν ἱκανωτέρῳ. Εὐτυχῶς ὁμως μέχρι τοῦδε ἐδημοσιεύθησαν εν σπουδαιοτάτοις εὐρωπαϊκοῖς περιοδικοῖς ὀφθαλμολογικοῖς τε και μη πολλαί βιογραφίαι τοῦ μακαρίτου και κρίσεις περὶ των ἔργων αὐτοῦ και δὴ ὑπὸ ξένων μεγάλου ἐπιστημονικοῦ κύρους, εν αἷς οὐ μόνον ἀναγνωρίζεται προσηκόντως ἡ αξία τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ και θαυμασμὸς ἔτι ἐκδηλοῦται πλειστάκις. Τοῦτο δέ διευκολύνει μεγάλως τὸ ἐμὸν ἔργον, διότι ἀναπληρῶ μεγάλην ἑλλειψιν παραθέτων εν συντόμῳ ἢ εν περιτοπιᾷ ὅσας ἀνέγγων ἢ ἠκουσα κρίσεις διακεκριμένων της Εὐρώπης

ὀφθαλμολόγων, της κυρίας ἡμῶν ἐργασίας οὕσης πῶς νὰ ἐκθέσω κατὰ χρονολογικὴν σειράν ὅσον δύναμαι ἀκριβῶς και λεπτομερῶς τὰ κατ' αὐτὸν και νὰ παράσχῳ τῷ ἀκροατῇ ἢ τῷ ἀναγνώστῳ, εἰ δυνατόν, ὅλα τὰ στοιχεῖα δι' ὧν θέλει δυναθῇ νὰ γνωρίσῃ ἀρκούντως τὸν ἄρτι τελευτήσαντα αἰγλήεντα ὀφθαλμολόγον της Ἀνατολῆς ἀπάσης.

Ἐπίσημον δυσχέριαν διὰ τὸ ἔργον ἡμῶν ἀπετέλει πρὸς τοῖς ἄλλοις και ἡ παρ' ἡμῶν μεγάλη πτωχεία εις βιβλιοθήκας καλὰς, καθ' ὅσον μάλιστα ὁ Ἀναγνωστάκης ἔγραψε μὲν πολλὰ και ποικιλώτατα και εις ποικίλας γλώσσας (διότι ἐγνώριζε πρὸς τῇ Ἑλληνικῇ, τὴν Γαλλικὴν, Γερμανικὴν, Ἰταλικὴν, Ἀγγλικὴν και Ἀραβικὴν), ἀλλ' ἔγραψε πάντοτε σελίδας μόνον, αἵτινες εὐρίσκονται ἐγκατεσπαρμέναι εις ἄρθρα και φυλλάδια εν διαφόροις περιοδικοῖς και βιβλιοθήκαις διαφόρων χωρῶν. Ἐίλος ὑπενθυμίζω ἡμῶν ὅτι ἐξελεξάμην τὴν παρούσαν συνεδρίασιν πρὸς ἀνάγνωσιν της παρούσης βιογραφίας, διότι συμπληροῦται ἀκριβῶς ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μακαρίτου και οὕτως ἐκτελοῦμεν ἐπὶ τῇ ἐπιτηρίδι ταύτῃ μικρὸν ἐπιστημονικὸν μνημόσυον.

Ὁ Ἀναγνωστάκης ἐγεννήθη εν τινι χωρίῳ των Σφακιῶν τῇ 30 Ἰουνίου 1826 (1) και ἀνήκεν εις μίαν των ἐπιφανεστέρων οἰκογενειῶν της περιοχῆς ταύτης της Κρήτης. Μικρὸς δ' ἴτι ἀπῆλθεν εις Σύρον μετὰ των γονέων αὐτοῦ, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκπατρισθῶσιν ἕνεκα πολιτικῶν λόγων. Ἐκείθεν μετὰ τὸ πέρας των γυμνασιακῶν αὐτοῦ σπουδῶν μεταβὰς εις Ἀθήνας ἐνεγράφη εις τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον περὶ τὸ 1845 και ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν πειρωδῶς. Διδάκτωρ ἀνηγορεύθη μετὰ βαθμὸν ἄριστα τῇ 26ῃ Ἰουνίου 1849 (2). Ἀκολουθῶς ἀφοῦ ἐργάσθη ἐπὶ τινα καιρὸν ὡς βοηθὸς της Χειρουργικῆς Κλινικῆς εν τῷ Δημοτικῷ νοσοκομίῳ Ἀθηνῶν, μη ἔχων τὰ μέσα ὅπως τελειοποιηθῇ πλεῖστον, μετέβη εις Καλάμας και ἐξήσκει τὴν ἰατρικὴν ὅπως πορισθῇ τὸ ἀπαραίτητον χρηματικὸν ποσὸν πρὸς μετάβασιν εις Εὐρώπην. Εὐτυχῶς δέ μετὰ δύο περίπου ἔτη

(1) Ἰατρικὸν Δελτίον Ἀθηνῶν (1890 σελ. 59).—Βιογραφία Ἀ. Ἀναγνωστάκη μετὰ ἐκδόσεως ὑπὸ Κ.Α. Κοκολάτου.

(2) Ἐρχόμενος 19ος εν τῇ σειρᾷ των διδασκτρῶν της Ἰατρικῆς Σχολῆς ἀπὸ της ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου (1857 Ἀπριλίου 14).

ήλθεν εις βοήθειαν η βασιλισσα Άμαλία λαβούσα γνώσιν της ακαθάρτου αυτού όρμης προς άνωτέραν παιδείυσιν και ούτω τώ 1852 δ Άναγνωστάκης μετέβαινεν εις Βιέννην, ήτοι κατά πρώτον εις Βιέννην, ένθα ήκράσθη του γηραιού Jaeger (Friedrich), ακολουθώς εις Βερολίον ένθα ήκολούθησεν επί μακρόν την διδασκαλίαν του μεγαλωνόμου οφθαλμολόγου Albrecht von Graefe, έπειτα εις Παρισίους, ένθα ού μόνον έδιδάχθη επί μακρόν παρά τώ διαπρεπέ και έλληνομαθει οφθαλμολόγω Sichel(J) και παρά τώ δεξιοτάτω οφθαλμοχειρουργώ της εποχής Desmarres(L.A.), αλλά και συνειργάσθη μετά του τελευταίου. Τέλος μετέβη και εις Λονδίον, ένθα έδίδαξε γηραιούς οφθαλμολόγους την χρήσιν του οφθαλμοσκοπίου χάρις εις το νέον αυτού καθίστα εύχεριστάτην την εκμάθησιν της οφθαλμοσκοπίας (1).

Ήδη εύθως έξ αρχής η μεγάλη ανακάλυψις του εν Koenigsberg καθηγητού της φυσιολογίας Herman von Helmholtz, δημοσιευθείσα τώ έθρος του 1851, έφείλκυσε τάχιστα την προσοχήν του ήμετέρου σπουδαστού της οφθαλμολογίας, άντιληφέντος έγκαιρώς της μεγάλης σπουδαιότητος τού οφθαλμικού κατόπτρου (Augenspiegel) του ένδόξου γερμανού φυσιολόγου (2). Όθεν μη εύρων εν Βιέννη τώ ποθού-

μενον έσπεύσε τώ βήμα προς τώ Βερολίον και εκεί εύρισκόμενος έσπουδάξε μετά ζήλου ιδιάζοντος πάντα τά περι τού οφθαλμοσκοπίου γραφέντα, έμελέτα πάσας τάς μέχρι της στιγμής εκείνης επινευθείσας τροποποιήσεις και ήσκαίτο δσον ήδύνατο κάλλιον εις την χρήσιν των γνωστων τότε οφθαλμοσκοπίων, μήτε κόπων μήτε δαπάνης φειδόμενος. Καί τωόντι μελιτών τις και αύτά τά πρώτα περι οφθαλμοσκοπίου έργα του Άναγνωστάκη ταχέως συμπεραίνει, ότι ο νεαρός έτι ήμέτερος οφθαλμολόγος έγνωρίζε λίαν έμβριθώς τά κατοπτρικά και διαθλαστικά ζητήματα και ήδύνατο να πραγματευθή μετά σαφήνειας και απλότητος τά περιπλοκώτερα ζητήματα του μέρους τούτου της οπτικής. Δύναται τις να είπη ότι κατά την περίοδον ταύτην των σπουδών αυτού ο Άναγνωστάκης δέν ήσκαλείτο ως ειδικός εις την οφθαλμολογίαν άλλ' ως ειδικός εις την οφθαλμοσκοπίαν. Τό δέ άποτέλεσμα της ασχολίας ταύτης υπήρξε τώ λεγόμενον οφθαλμοσκόπιον Άναγνωστάκη, όπερ διά την άπροσδόκητον τελειότητα αυτού έδωκε τόπον εις τόσον πάταγον και τόσας συζητήσεις ού μόνον εν ιατρικαίς αλλά και πολιτικαίς έφημερίσιν ιδίως γαλλικαίς και γερμανικαίς, των μόν γερμανικών μή άνεχομένων να παραχωρήσωσιν εις ξένον τώ φύσει αύτοις άνήκον γέρας του θαυμασίου έργαλειού, των δέ γάλλων διά τουτον η δι' έκείνον τόν λόγον εν αρχή μόν προθυμοποιημένων όπως ασφαλίσωσιν εις τόν ήμέτερον πρωταγωνιστήν τώ γνήσιον αυτού κτήμα, βραδύτερον δέ μη υπολειφθέντων των πρώτων ως προς τας λοιδορίας. Τόσον ώστε ού μόνον παρ' ήμιν αλλά και εν Βιέννη τώ οφθαλμοσκοπίον του Άναγνωστάκη επί τινα καιρόν υπήρξε ζήτημα της ημέρας. Ένταύθα παρέκβασις τις περι οφθαλμοσκοπίων είναι άπαραίτητος. "Ιδωμεν δ' εν

λάδιον, εκ 10 σελίδων συγκείμερον και περιλαμβάνον περι θεωρίας του οφθαλμοσκοπίου, περι χρήσεως του ήλιακώ και του τεχνητού φωτός, περι διαθλαστικών και αντανακλαστικών ιδιοτήτων των επιφανειών του βολβοϋ, περι διαμέτρου της ίριδος, περι σχηματισμού του όρθού και άνεστραμμένου ειδώλου, περι διαστάσεων του όρατοϋ πεδίου, περι μεγέθηνσεως και έπισκοπήσεως των του βυθοϋ λεπτομερειών, περι καταμετρήσεως της διαθλάσεως και τέλος περιγραφήν του οφθαλμοσκοπίου αυτού.

πρώτοις τις ήτο ο λόγός όπως έπιδεθώσιν οι οφθαλμοσκόποι, μετάξυ αυτών και ο Άναγνωστάκης, άμείσως μετά την ανακάλυψιν του Helmholtz εις την τελειοποίησιν του οφθαλμοσκοπίου αυτού. Όκυριώτερος λόγος ήτο ο διατωματικός φωτισμός, κατά δεύτερον δέ λόγον ήρχετο τώ περιπλοκόν και έπιπλοκόν της χρήσεως (1).

Τό οφθαλμοσκοπίον του Helmholtz, ως είχε κατασκευασθ ήν αρχή, και μόν επέτρεπε προς έπιστημονικόν σκοπόν την έπισκοπήσιν των λεπτομερειών του βυθοϋ και ιδίως επί ν αρών και όλιγών υγιών όφθαλμών και επί τινων άλλων περιπτώσων, άλλ' ο βυθος εν γένει δέν έφωτίζετο επαρκώς και πρό πάντων εις τας πλείστας παθολογικάς περιπτώσεις, ένθα τούτο άπαραίτητον, η εξέταση έτελείτο κατά κατά τώ μάλλον η ήττον άτελώς.

Δυστυχώς δέ παρά τας λεπτομερείας και άσχημάς, ως είχε δώσει ο Helmholtz εν τή πρώτῃ αυτού περι οφθαλμοσκοπίου πραγ-

(1) Μη άσημονώμεν ότι και ο Helmholtz δέν έδημιούργησε εκ τού μηδεός τώ οφθαλμοσκόπιον. "Ήδη από της αρχής του παρελθόντος αιώνος (Mory 1804, La Hire 1709—Annales de l'Academie des Sciences), είχε παρατηρηθή ότι η κόρη του όφθαλμοϋ επί ζώων (εμβρυζομένων εις τώ ύδωρ) κατά πρώτον και επί ανθρώπων ακολουθώς, υπό τινος όρους της τοποθετήσεως του φωτός λυχνίας και του εξεταζόμενου οφθαλμοϋ, έφωτίζετο αρκούντως και έχανε τώ βαθύμελιν αύτης σήνθησιν χρώμιν. Βραδύτερον δέ, άμείσως πρό του Helmholtz, είχον υποδειχθ ή και ότο μέθοδο άκριβείς προς σταθεράν παραγωγήν του φαινομένου τούτου επί του ανθρώπου, η μόν υπ ό του W. Cumming (Medico-Chirurgical Transactions XXIX 284), η δέ υπό του E. Bruecke (Ueber das leuchten den menschlichen Augen, Müllers Archiv, 1847 σελ 225 και 479). Άρ' έτέρου ο Erlach ήμέραν τινά φέρων όλοπρα και προσβλέπων προς τούς όφθαλμούς φίλου καθημέρου άπέταται αυτού, ένώ η λυχνία εφρυσκετο πλυγίδην, παρατήρησεν ότι αι κόραι του φίλου έφωτίζοντο υπό τινος κλίσεως της κεφαλής σην ταύτην δέ και των δέλων. Έπίσης αύτός ο Helmholtz έζητησε να τελειοποιήση την μέθοδον του Bruecke κρατών πρό του εξεταζόμενου οφθαλμοϋ κυρτόν η

ματίαν διά τούς νόμους, καθ' ούς έτελείτο τώ θαύμα του οφθαλμοσκοπίου, και διά την όδόν, ήν έπρεπε να ακολουθήσεται προς βιλτίωσιν του πρώτου εργαλειού, οι πρώτοι άπόστολοι της οφθαλμοσκοπίας, όπλοι οφθαλμιατροί όντες η καθαρώς όπτικοί και βλίνοντες κατ' άνάγκην δοκιμαστικώς, δέν έτρέπησαν την συντομωτέραν όδόν. (1)

Κατώρθωσαν μόν να κερδίσωσιν εις φωτισμόν, αλλά κατέστησεν τώ εργαλειόν επί μάλλον και μάλλον περιπλοκώτερον. Έρχντάσθησιν έσως ότι και τώ οφθαλμοσκοπίον επρόκειτο να διαγράψη την όδόν των τηλεσκοπίων και μικροσκοπίων και ότι έμελλε όπως ταύτα να γείνη δσω συνθετώτερον τόσω και τελειώτερον και να καταντήση επί τέλους άποκλειστικόν εργαλειόν παθολογικών εργαστηρίων! Έννοείται ότι και τώ πνεύμα της ποικιλοτυπίας ως και της κερδοσκοπίας δέν έλειψι να λάβη μέρος.

καύλον φακόν όπως καταστήτη τόν οφθαλμόν μύωπα η υπερμέτωπα και άποκλίνας ως οίον τε περισσότερον αι εκ του οφθαλμοϋ επατερχόμεναι άκτίνεις (Άναγνωστάκη Στοιχεία Οφθαλμολογίας 1861 Φυλλ. Α' σελ. 17). Τελευταίον δέ ο Helmholtz λαβών υπ' όψιν την παρατήρησιν του Erlach έπέβη ότι η αρχή, έφ' ης έστηρίζετο τώ φαινόμενον τούτο, ήθελε δώσει τόν καλύτερον φωτισμόν και μελετήσας εύρε, ότι η ποσότης του φωτός του αντανακλωμένου υπό επιπέδου και διαφανούς έκλίνης πλακός αυξάνει μετά της γωνίας της προσπτώσεως και ότι είναι μέγιστη υπό γωνίαν προσπτώσεως 70°. Παρετήρησεν έπίσης, ότι τώ αύτώ ποσόν φωτός αντανακλάται υπό μικροτέραν γωνίαν, εάν αντί μιας πλακός γείνη γρήσις περισσότερων πλακών άλλήλαιν προστεθειμένων. Έπί τούτων δέ λόγων έρειδόμενος προσέβη εις την κατασκευήν τού οφθαλμοσκοπίου αυτού.

(1) Η πραγματική ανακάλυψις του Helmholtz δέν ήτο τώ εργαλειόν, άλλ' η εξήγησις του μυστηρίου, όπερ εκώλυεν επί τόσους αιώνας τούς επιστήμονας τώ να καταρθώσωσι να φωτίσωσι τώ έσωτερικόν του βολβοϋ διά της κόρης και όπερ ήτο ότι μια και μόνη υπάρχει όδός προς έπίτευξιν τούτου, τούτέστι να τοποθετηθ ή οφθαλμός του παρατηρητοϋ άπαραίτητως εν τή διεύθεσιν καθ' ην εισέρχεται τώ φώς εις τόν βυθόν, διότι και κατά την αύτην εξέρχεται διεύθεσιν.

Οὕτω δὲ ἕκαστος τῶν βελτίων ἐπιδικούντων ἐπιθύμει νὰ τὸ ἐπιτύχη διὰ νέας ὁδοῦ καὶ τὸ ἐπιτύγγανον βεβίαιως πάντες, διότι τὸ ζήτημα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἦτο ἀπλούττατον καὶ ἡδύνατο νὰ τὸ λύτῃ τις διὰ μυρίων ὄσων ὁδῶν· ἀλλ' οὐδεὶς κατάρθου νὰ εὕρῃ τὴν συντομωτέραν πασῶν. Οἱ ἐκ τῶν ὑστέρων γράψαντες, τὴν ἐπικράτησιν τοῦ κοίλου κατόπτρου ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου ἐν γένει ἰδόντες, δὲ, προέλειψαν οὐδαμοῦ τὴν εὐκαιρίαν ὅπως σημειώσωσι μετ' ἐμφάσεως, ὅτι πρῶτος ὁ Ruete ἐποίησατο χρῆσιν τοῦ κοίλου κατόπτρου, ἀδιαφοροῦντες περὶ τοῦ τίς πρῶτος ἐποίησατο χρῆσιν τοῦ ἐπιπέδου ἢ κυρτοῦ κατόπτρου, οὐδαμῶς ἠθέλησαν νὰ ἠμολογήσωσι καθὼς ἔπρεπε τὴν ἀξίαν τῆς τροποποιήσεως τοῦ Ἀναγνωστάκη. Ἐνῶ, ὅταν ἐξετάσῃ τις καλῶς τὸ σημεῖον τοῦτο καὶ θελήσῃ ν' ἀποφανθῇ ἀμερολήπτως καὶ μετὰ τοῦ δέοντος ἐνδικέροντος, δὲν θὰ ἔχη ἄλλο τι νὰ εἴπῃ ἢ ὅτι ὁ Ruete ἐποίησατο χρῆσιν κοίλου κατόπτρου μεθ' ἧς ἀφιλείας μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ ἄλλοι τὸ κυρτὸν καὶ τὸ ἐπίπεδον κατόπτρον, διότι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἐκ τῶν πρώτων τροποποιητῶν τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου ἐξέπεσαν εἰς τὴν αὐτὴν ἐσφαλμένην ὁδὸν περυσιάσαντες ὀφθαλμοσκοπικὰ περίπλοκα συσκευαίς καὶ μικροσκοπίῳ μᾶλλον ἐοικῶτα ἢ προχειρῶ καὶ εὐχρήστω ἐργαλείῳ.

Τοῦλάχιστον τὸ τοῦ Ruete ἦτο λίαν περίπλοκον καὶ δυσχρηστάτατον. Ἀπετελεῖτο δὲ ὑπὸ μεγάλου κοίλου κατόπτρου 8 ὑπεκατομέτρων τὴν διάμετρον καὶ προσηλωμένου ἐπὶ στελέχους ὑψηλοῦ μετὰ βάσεως εὐρείας καθημένης ἐπὶ τραπέζης. Τὸ κατόπτρον τοῦτο ἐκινεῖτο διὰ ῥόπτρου καθέτως καὶ ἐστρέφετο κύκλῳ. Πλὴν τούτων τὸ στέλεχος τοῦ κατόπτρου ἔφερε δύο βραχίονας ἐκτεινομένους ὁρίζοντως, τὸν μὲν πρὸς τὰ πρόσω εἰς μῆκος 32 ὑπεκατομέτρων μετὰ ὑποδιαίρεισιν καὶ βραχιάζοντα δύο ἀθίκα στελέχη κινητὰ κατὰ μῆκος αὐτοῦ μετὰ φικῶν ἀμφικύρτων κατὰ τὰ ἄνω πέρατα καὶ ἰσοῦσῶς τῷ κατόπτρῳ, τὸν δὲ πλαγιῶθεν καὶ βραχύτερον βραχιάζοντα διάφραγμα εὐρὺ ὅπως προασπίζῃ τὸ πρόσωπον τοῦ παρατηρητοῦ (1).

Πέντε ὀφθαλμοσκοπικὰ ἐπιτρώοντο πρὶν ἢ κατασκευασθῇ τὸ τοῦ Ἀναγνωστάκη, ὡς οὗτος

(1) Ἡ χρῆσις τοῦ κοίλου κατόπτρου ἀναφέρεται τὸ πρῶτον διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ τοῦ Desmarres père (Traité théor. et pratique des maladies des yeux I édit. 1847 T. I. p. 65)

λίαν λεπτομερῶς καὶ μετὰ εὐθυμοσίας ἐμπείρου περιγράψαι αὐτὰ κατὰ σειρὰν χρονολογικὴν ἐν τῷ περὶ τοῦ νέου αὐτοῦ ὀφθαλμοσκοπίου ἀρθρῷ τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου 1854 τῶν Annales d'oculistique. Καὶ ὁμοίως, ὡς πολλάκις ἔλεγε παίζων, ἐὰν πέντε ἦσαν τὰ εἶδη τῶν ὀφθαλμοσκοπίων, 10 περίπου ἦσαν καὶ οἱ ὀφθαλμοσκοποὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην! Ἡ περὶ τὴν χρῆσιν δυσχερὴς τῶν ὀφθαλμοσκοπίων ἐφάνετο τοιαύτη, ὥστε τοὺς μὲν ἤδη ὀφθαλματροῦς οὐδόλω; ἐνεθάρσυνε πρὸς ἀσκησιν εἰς αὐτὸ, τοὺς δὲ νέους; σπουδαστὰς ὡς πρὸς τὴν πρακτικὴν· ἐξ αὐτοῦ ὠφέλικον ἀπὸ πλῆθους πολλῶν; τελείως. Ἐν τῇ περιόδῳ λοιπὸν ταύτῃ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου εὐμεθεῖς ὁ Ἀναγνωστάκης καὶ ἔχων ἀπαντα τὰ ἀπαιτούμενα φυσικὰ τε καὶ ἐπίκτητα προσόντα διέγνωσε τὴν οὐσίαν τῆς ὑπεθέσεως καὶ συνέλαβε τὸ μόνον εἰς τὸ ὀφθαλμοσκοπικὸν ἀρμόζον σχῆμα. Ἐνόησε πρῶτος ὅτι δὲν ἐχρειάζοτο κατ' οὐσίαν οὔτε κάτοπτρα τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα ἀπαραίτητος, οὔτε σωλήνες καὶ στελέχη καὶ φικῶν ἐμπροσθεν καὶ ὀπισθεν τοῦ κατόπτρου καὶ πρὸ τῆς λυχνίας, οὔτε σχέδια τηλεσκοπίων. Ἀπαντα ταῦτα ἐφάνησαν αὐτῷ διυτερεύοντα καὶ πολλὰ ὅπως περιττά. Τὸ σπουδαιότερον ἦτο πῶς νὰ φωτίσῃ τις ἀρθῶνως κατὰ τὸν εὐχερέστερον καὶ ἀπλούστερον τρόπον τὸν βυθὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ, τουτέστι διὰ κατόπτρου κοίλου φέροντος ὀπὴν εἰς τὸ κέντρον καὶ κρυσταλλίνου διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς τῇ βοηθείᾳ μικρῶς λαβῆς, καὶ νὰ συναθροίσῃ διὰ κοινοῦ μεγεθυντικοῦ φακοῦ κρυσταλλίνου διὰ τῆς ἐξέρας χειρὸς τὰς ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ παρατηρουμένου ὀφθαλμοῦ ἐρχομένας ἀκτῖνας πρὸ τοῦ παρατηρουμένου ὀφθαλμοῦ εἰς εἶδωλον πραγματικόν, ἀντεστραμμένον καὶ ὀρθὸν τῷ παρατηρητῇ. Τοιαύτη ἦτο ἡ πρώτη ἀνάγκη. Οὕτω λοιπὸν ἦλθεν εἰς μέτρον τὸ ἀπλούστερον τῶν ὀφθαλμοσκοπίων, τὸ τοῦ Ἀναγνωστάκη, ὡς εἶναι τὸ τε σχῆμα καὶ τὰ συστατικὰ μετ' ἐκτυσιωδῶν τροποποιήσεων διετηρήθησαν μέχρι τοῦδε ὡς ἡ ἀνυλλοιωτος βῆσις πικρῶς ὀφθαλμοσκοπίου καὶ ὅπερ τὴν σήμερον ἀποτελεῖ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ λεγόμενον ἀπλοῦν ὀφθαλμοσκοπικόν. Μάλιστα παίζων ἐν τοῖς περὶ ὀφθαλμοσκοπίου μαθήμασιν αὐτοῦ ὁ Ἀναγνωστάκης περιέγραψεν ὡς ἔξῃ τὸ ἀπλούστερον τῶν ὀφθαλμοσκοπίων. «Ἐύρασκεθε. ἔλεγεν, ἀφῆνης ἐν χωρίῳ ἀνεῦ ὀφθαλμοσκοπίου; μὴ ἐμνησνῆτε διὰ τοῦτο! ἀλλὰ ζητήσατε τεμάχιον κοινοῦ κατόπτρου τεθραυμένου, ἀποξύσατε περὶ

τὸ κέντρον διὰ μαχαιρίου τὸ μεταλλικὸν ἐπιχρῖσμα ἐν εἰδίῳ τρογγύλῳ τρήματος καὶ κρυσταλλίνου διὰ τῆς περιπερείας δύνασθε νὰ φωτίσῃτε κάλλιστα τὸν βυθὸν ἐν ἀνάγκῃ, δὲ φακοῦ δύνασθε νὰ χρησιμοποιήσῃτε τυχαῖον μεγεθυντικὸν φακὸν ἢ καὶ δύο ὑπερθεθειμένους ἀμφικύρτους ὕλους γέροντος πρεσβύωπος».

Μόνον ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰ εἰρημινὰ δύναται ν' ἀπινεῖμῃ δικαιοσύνην τῷ Ἀναγνωστάκῃ καὶ τὴν ἀνέκουσαν αὐτῷ τιμὴν ἐπὶ τῇ ἐπινοήσῃ τοῦ ἐν λόγῳ ὀφθαλμοσκοπίου.

Ἐν τούτοις ὁ Ἀναγνωστάκης δὲν ἔπειθε νὰ κατασκευάσῃ ἰδιαιτέρον ὀφθαλμοσκοπικόν καὶ τὸ ἔπραξεν ἐπὶ τέλος ἐξ ἀνάγκης.

Ἐγένετο ἡδὴ μεταστῆ εἰς Παρισίους καὶ παρεκλήθη ἀπὸ τινος καὶ τὴν κλινικὴν τοῦ Desmarres ἐν τῷ Νοσοκομείῳ Hôtel-Dieu, ἰδὼν δὲ ὅτι οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐκεῖ ὀφθαλμοσκοπικὸν ἐξήτησε παρὰ τοῦ διακεκριμένου τούτου ὀφθαλμοχειρουργοῦ ὅπως παρεκχωρήσῃ αὐτῷ δωμάτιον κατάλληλον καὶ ἐξετάζωνται παρ' αὐτοῦ πάντες οἱ ὀφθαλμῶντες, παρ' οἷς ὑπῆρχεν ἐντεῖς πρὸς ὀφθαλμοσκοπίαν. Τὸ ὄμιλόν ἦτο ἀρθῶν, ἢ ταχύτης ἐν τῇ διαπεραιώσῃ τῶν ὀφθαλμοσκοπήσεων ἦτο ἀπαράτητος, πρόσθετος εἰς τοῦτο ὅτι καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ πρόσθιοι μεταξὺ τῶν σπουδαστῶν ὅπως διδασχῶσι περὶ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου καὶ ἀσκηθῶσι εἰς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ. Ἰδοὺ λοιπὸν πῶς ἐπεβλήθη τῷ Ἀναγνωστάκῃ ἡ ἀνάγκη ὅπως ἀπλουστεύσῃ ὡς ἔβλεπον τὸ ὀφθαλμοσκοπικόν καὶ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν διπλὴν ταύτην ἀπαιτήσιν τῆς νέας αὐτοῦ θέσεως. Ἐῖχον παρῆλθαι δύο περίπου μῆνες τοῦ Ἀναγνωστάκη ποιοῦντος χρῆσιν τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου αὐτοῦ, ὅτι τὸ πρῶτον ὁ Desmarres, τῶς μὴ διδὼν πολλὴν προσοχὴν κατ' ὁ προκατειλημμένος εἰς τῆς ἰδέας ὅτι τὸ ὀφθαλμοσκοπικόν δὲν ἦτο ἔργον παντός, παρετήρησεν ὅτι ἡ ὀφθαλμοσκοπία τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ δὲν ἐφάνετο τόσον δυσχερὴς καὶ ἤδη ἐκ τῶν μαθητευόντων τι ἐξ εἶχον μάθει τὴν ὀφθαλμοσκοπίαν καὶ ἦσαν ὅπως κατενθουσιασμένοι ἐκ τῆς διδασκαλίας καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ νέου ἐργαλείου. Μικρὸν δὲ ὅτι τὸ ἐργαλεῖον ἐκεῖνο ἦτο πρωτότυπον ἔργον τοῦ Ἀναγνωστάκη καὶ δὲν εἶχε δημοσιευθῆ, εἶπεν αὐτῷ. «Σπειύσατε νὰ τὸ δημοσιεύσῃτε, διότι μεθ' ἑστέον ἄλλος θὰ τὸ κάμῃ καὶ ἐκεῖνος θέλει εἶμαι τὴν τιμὴν!».

Τότε μόνον ὁ Ἀναγνωστάκης σπειύδει νὰ δώτῃ διάφορον εἰς τὴν Gazette des Hôpitaux de Paris (1854 Janvier) περὶ τοῦ ὀφθαλμο-

σκοπίου αὐτοῦ μετὰ τῶν δευτέρων λεπτομερειῶν περὶ τῆς κατασκευῆς καὶ μετὰ τῆς ὑποσχέσεως ὅτι λίαν προσεχῶς ἔμελλε νὰ πραγματοποιηθῇ ἐν ἑκτάσει περὶ τῶν γνωστῶν ὀφθαλμοσκοπίων ἐν ἰδιαιτέρῳ ἀρθρῷ. Πραγματικῶς δὲ βλέπομεν τὸν ἄλλον μῆνα (Fevrier 1854) τὸ ἀρθρὸν αὐτοῦ ἐν ταῖς Annales d'Oculistique ὑπὸ τὸν τίτλον «Essai sur l'exploration de la rétine et des milieux de l'oeil sur le vivant au moyen d'un nouvel ophthalmoscope».

Τὸ ἀρθρὸν τοῦτο δημοσιεύθη καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλάδιῳ καὶ ἀποτελούμενον ἐκ 32 σελίδων καὶ δύο πινάκων φερόντων τὰς εἰκόνας ὅλων τῶν γνωστῶν ὀφθαλμοσκοπίων καὶ κεχρωσμένως διαφύρων παθολογικῶν ἀλλοιώσεων τοῦ βυθοῦ παρετηρηθησῶν καὶ μελετηθησῶν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, εἰναι λαμπρὰ μονογραφικὰ περὶ ὀφθαλμοσκοπίας. Περιέχει δὲ προσμίον (1), γινώσκεις εἰσαγωγικὰς, τὴν μέθοδον τοῦ Brucke πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, τὴν συσκευὴν τοῦ Helmholtz, τὴν τῶν Follin καὶ Nachet, τὴν τοῦ Ruete, τὴν τοῦ Jaeger, υἱοῦ (τὸ παλαιὸν σχέδιον), τὴν τοῦ Coccius καὶ τελευταῖον βοῦ τὸ ὀφθαλμοσκοπικόν τοῦ Ἀναγνωστάκη ἀκολούθως περιγράφει τὴν διὰ τοῦ τελευταίου τούτου ἀντιλήψιν τῶν εἰδώλων, τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, τοῦ ὑελώδους σώματος καὶ τοῦ κρυσταλλώδους φακοῦ, τὴν χρῆσιν τοῦ ἐργαλείου, τὰ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν παθολογικῶν ὀφθαλμῶν ἀποτελέσματα (τουτέστιν ὡς πρὸς τὴν ὑπεραιμίαν, τὰς διαφόρους κηλίδας, τὴν αἰμορραγίαν, τὴν ἀποκόλλησιν καὶ τὰς κατὰ τόπους παχύνσεις τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς καὶ 12 διαφόρους περιπτώσεις παθολογικῶν ἀλλοιώσεων τοῦ βολβικοῦ βυθοῦ) (2).

(1) «Les premiers essais qu'on a faits en France, à l'aide de l'ophthalmoscope, ont laissé des doutes sur l'utilité pratique des instruments imaginés en vue de l'exploration des parties profondes de l'oeil. Aussi, découragés par les difficultés dépendant de l'imperfection des appareils, les praticiens n'ont-ils pas tardé à condamner à l'oubli une méthode d'exploration qui était appelée à fournir à l'oculistique des ressources précieuses...»

(2) Ἐν τῷ πρώτῳ ἀρθρῷ ὁ Ἀναγνωστάκης ποιεῖται λόγον περὶ δυνατῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου αὐτοῦ πρὸς ἐξέτασιν ἐτέρων κριλοτήτων, τοῦ ἀκουστικοῦ πόρου, κ τ λ.

Συσκευές (appareils) εἶχεν ἀποκαλέσει ὁ Ἀναγνωστάκης ἅπαντα τὰ πρὸ αὐτοῦ γνωστὰ ὀφθαλμοσκοπία καὶ ἀπεκάλεε πάντοτε οὕτω (1) ἀδίτι, λέγει αὐτολεξεί ἐν τῷ Α' φυλλαδίῳ τῆς Ὀφθαλμολογίας αὐτοῦ (1861 σελ. 28), πᾶσαι αἱ εἰρημίαι συσκευαί ἦσαν καὶ δύσχρηστοὶ διὰ καὶ ἀποσκευαί: εἰς καθημερινὴν χρῆσιν συνέπεια δὲ τούτου ἦν, ὅτι περιωρίζετο κατ' ἀρχαί: ἡ ἐρχομὴ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου μεταξὺ τῶν ὀλίγων ἱατρῶν, ὅσοι εἶχον ἐκκεντρὰς ἀπορροὰς καὶ καιρὸν πρὸς τὴν μακρὰν ταύτην ἀκίνησιν. Πρόχειρος λοιπὸν παρίστατο ἡ ἀνάγκη τῆς ὡς ὅσον τι ἀπλοποιήσεως, διότι μόνον δι' αὐτῆς ἦτο δυνατὸν νὰ κατασταθῇ ἡ ὀφθαλμοσκοπία μέθοδος κοινὴ καὶ ἐπιτή: πᾶσι τοῖς ἱατροῖς» (2).

Ἡ: εἶπομεν ἀνωτέρω τὸ ὀφθαλμοσκοπίον τοῦ Ἀναγνωστάκη ἔκαμε μέγαν πάταγον, ἐν ἀρχῇ μὲν ἰδίως ἐν Παρισίοις καὶ Γαλλίᾳ διὰ τὴν μεγάλην ἐκτίμησιν καὶ διάδοσιν ἣ: ἔτυχε, βραδύτερον δὲ διὰ τὰς συζητήσεις αἱ προουκλίσεσιν ἀπαιτήσεως προτεραιότητος καὶ ἀντιποιήσεως τοῦ σχεδίου τούτου παρ' ἄλλων ὀφθαλμολόγων. Ὁ Ἀναγνωστάκης ὁ ἴδιος διηγέτο ὅτι τὸ ὀπτικὸν κατὰστημα Soleil τῶν Παρισίων τὸ ἀναλαβὼν τὴν κατασκευὴν καὶ πώλησιν τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου αὐτοῦ κατὰ τὸν πρῶτον ἀπολογισμὸν γενόμενον ὁ μῆνας μετὰ τὴν δημοσίευσιν ἐπὶ τῇ ἐκ Παρισίων ἀναχωρήσει αὐτοῦ εἶχε πωλήσει 800 τὴν ἀριθμὸν. Ἀφ' ἐτέρου δὲ ἤρξατο ἐν πρώτοις ὀφθαλμολόγος τις ἐκ Βιέννης, νεαρὸς καὶ αὐτός, νὰ ζητῇ προτε-

ῶστε θεωρητικὸς ἐκ τῶν πρώτων συστημάτων τὴν τρόπον τοῦτον ἐν τῇ ὀφθαλμοσκοπίᾳ καὶ τῇ λαρυγγοσκοπίᾳ τοῦλάχιστον οἱ πρώτοι διαδύσαντες ἀπιστήμως τὴν λαρυγγοσκοπίαν Czermak Πέστης καὶ Tuerk Βιέννης ἤρξαντο τοῦτου ἀπὸ τοῦ 1857 χρῆσάμενοι τὸ πρῶτον ὀφθαλμοσκοπίῳ τοῦ Ruete (Manuel pratique de Laryngoscopie etc. G. Poyet 1853 Paris).

(1) Αὐτὸν μιμούμενος appareils ἐκάλεσε τὰ ὀφθαλμοσκοπία καὶ ὁ Desmarres (Traité théor. et prat. des mal. des yeux 2me édition 1854, T. I. p. 58).

(2) Τοῦτο ἀποβαλεῖ μάλλον ἐνδύητον, ὅτι σινοφῶμεν ὅτι ἐλάχιστοι οἱ τότε ἐπιστήμονες ἦσαν εἰσαγμένοι νὰ ἐργάζωνται διὰ συσκευῶν, ὡς τοῦτο νῦν συμβαίνει διὰ πλείους ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις ἐν τῇ ὀφθαλμολογίᾳ π.χ. ἔχομεν τὰ περιμετρικά, τὰ ὀφιδόμετρα, τὰ ὀφθαλμόμετρα κτλ.

ραιότητα διὰ τὸ ὀφθαλμοσκοπίον του, ὅπερ ὠμοίαζεν ἐκκεντρῶς, ἀλλ' ἦτο κατὰ τι συνή- τώτερον καὶ ἐδημοσιεύθη τὸν Μάρτιον τοῦ 1854 καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλ' ἤθελε νὰ λέγῃ ὅτι ὁ Ἀναγνωστάκης εἶχεν εὐκλειοποιηθῆ τὸ σχέδιον αὐτοῦ μαθὼν τοῦτο κατὰ τὴν ἐν Βιέννῃ διαμονήν, ὅτι εἶχεν ἐπισκεφθῆ αὐτόν. Ἄλλ' ὡς γνωστὸν τοῦτο εἶχε συλβῆ 15 περὶπου μῆνας πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου Ἀναγνωστάκη, ὅτι οὗτος οὐδὲν ἔτι ἐγνώριζε περὶ ὀφθαλμοσκοπίων!

Ἔτι χειρότερον συνέβη ὀλίγον βραδύτερον μετὰ τὴν ἐκ Παρισίων ἀναχώρησιν τοῦ Ἀναγνωστάκη. Ὁ ἔγγλος ἱατρός Bader ἐπισημειῖ ἐν Παρισίοις τὴν κλινικὴν τοῦ Desmarres ἐβεβαίωσεν αὐτὸν ὅτι τὸ λεγόμενον ὀφθαλμοσκοπίον τοῦ Ἀναγνωστάκη ἦτο γνωστὸν καὶ ἐν χρῆσει ἀπὸ πολλοῦ ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ Graefe, ἐνθ' ἐσύχναζε καὶ ὁ Ἀναγνωστάκης. Καὶ ἰδοὺ ὁ Desmarres δυσχεραστῶν ἐπὶ τῇ ὑποτιθεμένη ἀπάτῃ καὶ ὅπως μὴ ἀδικήσῃ τὸν Graefe σπεύδει νὰ σημειώτῃ ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τῆς ὀφθαλμολογίας αὐτοῦ, ἐκ δευτέρου ἐκδοθέντι περὶ τὸ τέλος τοῦ 1854 (1), τὰ ἑξῆς:

« Divers appareils préférables à celui de M. Carron ont été inventés dans ce but; ce sont ceux de MM. Helmholtz, Follin et Nachet, Ruete, Jaeger fils, Coccius Celui connu à Paris sous le nom de M. le docteur Anagnostakis, professeur d'ophtalmologie à Athènes, imaginé avant lui par M. Graefe de Berlin, mérite une description particulière . . . »

Καὶ ταῦτα μόνον ἐπὶ τοιοῦτῳ σκοπῷ, διότι ἀν καὶ τὸ μέρος ἦτο κατὰλληλον ὅπως πραγματευθῆ περὶ ὀφθαλμοσκοπίας, βλέπομεν αὐτὸν ἀναβάλλοντα τὸ ζήτημα τοῦτο διὰ τὸν 3ον τόμον ἐκδοθέντα καὶ τοῦτον τῷ 1858. Λόγος δὲ τῆς ἀναβολῆς ἦτο, ὅτι δὲν ἦτο εἰσέτι εἰς θέσιν νὰ πραγματευθῆ περὶ ὀφθαλμοσκοπίων, ὅπως ἀρχαίως ὦν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν τῷ ζήτηματι τούτῳ. Ἄλλως τε δὲν ἦσαν καὶ πρόχειροι οἱ ἱκανοὶ ὅπως πραγματευθῶσι προσηκόντως περὶ ὀφθαλμοσκοπίας ἐν συγγράμματι τοσοῦτῳ ὡς τὸ τοῦ Desmarres. Ἐπὶ πλέον δὲ προσθέτει ὁ Desmarres ἐν ὑποσημειώσει τὰ ἑξῆς: « Avant d'abandonner ici la question des ophthalmoscopes, je crois

(1) Desmarres-Traité théorique et pratique des maladies des yeux T. I. 1854, p. 58.

devoir dire que ce n'est pas M. Anagnostakis qui le premier a appliqué le miroir concave à l'examen des milieux de l'œil Je tiens de M. le docteur Bader que des miroirs pareils étaient déjà employés à Berlin à l'époque où M. Anagnostakis y suivait le cours de M. Graefe et je ne sais à quel motif attribuer le silence qu'il a gardé à ce sujet dans sa brochure».

Δυστυχῶς ὁ Ἀναγνωστάκης ἦτο μακρὰν καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ δὲν ἤκούετο ἱσαρκεῶς: μόνον δὲ μετὰ 3 ἔτη (1857), ἔτι συνήλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὕτως εἰπεῖν πάντες οἱ ἐ-διαφερόμενοι κατὰ τὸ πρῶτον διεθ. ἐφθαλμολογικὸν συνέδριον τῶν Βρυξελλῶν ἐπὶ τῆς πλήρης ἡ συνενόησις καὶ ἐδόθη τὸ δίκαιον τῷ Ἀναγνωστάκη (1). Ἐκεῖ ἦτο ὁ Graefe, ὅστις ὠμολόγει ὅτι οὔτε εἶχεν εἰδῆσιν ἀπὸ τὸ ὀφθαλμοσκοπίον τὸ ἕποτον εἶχεν ἀποδοθῆ εἰς αὐτόν ἐκεῖ ἦτο καὶ ὁ Βιενναῖος ὀφθαλμολόγος, ὅστις ἠναγκάσθη νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἦτο ἄτοπος ἡ σκέψις αὐτοῦ περὶ εὐκλειοποιήσεως σχεδίου καὶ ἀνυπόστατος ἡ προτεραιότης αὐτοῦ, τῶν χρονολογιῶν ἀποδεικνυσσῶν τὸ ἐναντίον. Μόνον ὁ κ. Bader συνελήφθη τόσον ἀφελῆς εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ὥστε νὰ συγχύσῃ τὰ αὐτὰ μὲ τὰ καλὰθια, εἰπὼν ὅτι τὸ ὀφθαλμοσκοπίον ἐκεῖνο ἦτο ἐν χρῆσει παρὰ τῷ Graefe, ὅτι ὁ Ἀναγνωστάκης ἐσύχναζε παρ' αὐτῷ.

Μεθ' ἄλλα ταῦτα τὸ ἀδικημα δὲν ἐξηλείφθη τελείως, διότι ἡ ἐργασίᾳ αὐτῆ τοῦ Ἀναγνωστάκη ἀπωλέασα ἀπαξ τὸ πρῶτον ἐκεῖνο γόητρον δὲν τὸ ἀνέκτησε πλέον. Ὅσον δὲ παρήρχοντο τὰ ἔτη καὶ τὸ σύνθετον ὀφθαλμοσκοπίον, ὅπως νῦν ἐννοοῦμεν αὐτό, ἤρξατο νὰ

(1) Ἐκ μέρους τοῦ Graefe ἐδικαίωσε τὸν Ἀναγνωστάκη ὁ R. Liebreich, βοηθὸς τοῦ Graefe συγγράφας, τὸ περὶ ὀφθαλμοσκοπίας κεφάλαιον ἐν τῇ γαλλικῇ μεταφράσει τῆς ὀφθαλμολογίας τοῦ Mackenzie (Traité pratique des maladies de l'œil, par W. Mackenzie, traduit de l'anglais par Warlomont et Testelin, T. II. p. XI. 1857). Ὁ δὲ Desmarres διόρθωσε τὸ σφάλμα αὐτοῦ ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ τῆς 2ας ἐκδόσεως (T. III, 1858, σελ. 768). « M. M. Stehney von Carion et Anagnostakis, ce dernier surtout, ont réduit l'instrument à son maximum de simplicité, en se contentant d'un simple miroir concave percé au centre et monté sur un petit manche à main . . . »

ἀποκτῆ πλείονα δημοτικότητα, τὸ ἀπλοῦν ὀφθαλμοσκοπίον ἐν γένει παρεμείθη οὐκ ὀλίγον, ἀναλόγως δὲ ἡ εὐδύως γίνεται λόγος ἡ μόνον συντομωτάτη παρατίθεται μνεία τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου. Ἀναγνωστάκη ἐν τοῖς μετέπειτα ὀφθαλμολογικοῖς συγγράμμασι. Περισσότερον δὲ πάντων εἶναι ὅτι κοινῶς ὡς ὀφθαλμοσκοπίον ἀπλοῦν φέρεται τὴν σήμερον ἐν τῷ ἐμπορίῳ τὸ τοῦ Follin, ὅπερ κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου Ἀναγνωστάκη εἰμὴ κατὰ τὴν ἐστιακὴν ἀπόστασιν τοῦ κατόπτρου, ὅπερ εἶναι ἐλάττωμα μάλλον ἢ προτέρημα. Ἐν τούτοις ὁ Galezowski ἐν τῷ Traité iconographique d'ophtalmoscopie (Paris 1870) ἀναφέρει τὸ ὀφθαλμοσκοπίον Ἀναγνωστάκη ὅπως ψεῖξ αὐτὸ λέγων ὅτι εἶναι ἐλαττωματικόν, διότι ἔχει βραχέϊαν ἐστιακὴν ἀπόστασιν ἐνθ' ὁ Ἀναγνωστάκης ἐν γνώσει καὶ ἐνεκα λόγου ὠρισμένου προὔτιμασε τὴν ἀπόστασιν ταύτην, λέγων ἐν τῇ πραγμασίᾳ αὐτοῦ ὅτι ἡ ἐστία τοῦ κοίλου κατόπτρου ἐπὶ τεχνητοῦ φωτός οὐκ συζυγῆς ἐστία τῆς λυχνίας μεταβάλλεται κατ' ἀντίστροπον λόγον τῆς ἀποστάσεως τῆς τελευταίας, προσεγγίζουσα τῷ κατόπτρῳ ἀπομακρυνομένης τῆς λυχνίας καὶ ἀπομακρυνομένη προσεγγίζούσης ταύτης. Ὅστι οὐδὲν εὐκολώτερον τοῦ νὰ ἐκλέξῃ τις διὰ τοῦ αὐτοῦ κατόπτρου τὴν ἀπαιτούμενην ἐστιακὴν ἀπόστασιν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων τῆς λυχνίας. Τῷ δὲ 1857 ὁ Ἀναγνωστάκης ὅπως καταστήσῃ τὸ ὀφθαλμοσκοπίον αὐτοῦ ἔτι μάλλον εὐμετακτάστον, ἀφῆρεσε τὴν λαβὴν καὶ μετέβαλεν αὐτὸ εἰς εἶδος κοινῶν μονόπτρου (monocle) αὐτῷ προσήρηται δι' αὐτῷ φακὸς ἀμφικυρτός πρὸς δίοψιν καὶ μεγέθυνσιν τοῦ βολβικοῦ πυθμένου: αὐτῷ δὲ ἔχων δύναται νὰ φέρῃ αὐτὸ ἰσαεὶ ὁ χειρουργὸς ἐξηρημένον ἀπὸ τοῦ τραχήλου καθάπερ τὰ συνήθη δίοπτρα, τοσοῦτῳ μάλλον, ὅσοι χρησιμεύει οὐ μόνον πρὸς ὀφθαλμοσκοπίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐξέτασιν πολλῶν ἄλλων ἀνοικτῶν κοιλιῶν ὅσων τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀκουστικοῦ πόρου, τοῦ φάρυγγος κτλ.» (1)

Ἔτι βραδύτερον (1867) κατασκευάσας ἐν Βερολίῳ τὸ ὀφθαλμοσκοπίον αὐτοῦ παρὰ τοῖς ὀπτικοῖς Paetz und Flohr (Berlin W. Unter den Linden str. 10), ἐτροποποίησιν αὐτὸ ὀλίγον, ὅπως διάμετρον τοῦ κατόπτρου 32 χιλιοστ. καὶ ἐστιακὴν ἀπόστασιν 15 ἐκα-

(1) Ἀναγνωστάκη— Στοιχεῖα ὀφθαλμολογίας, φυλλ. Α', σελ. 30, 1864. Ἀθήναι.

τοστόμ. (1) Τοιοῦτον τὸ ὀρθαλμοσκόπιον ἔχο-
μεν καὶ ἡμεῖς ποιοῦντες τακτικὴν χρῆσιν αὐτοῦ
διὰ τὴν ἀνιστρομμεινὸν εἶδωλον.

Ἐν γένει ὅμως τὸ ζήτημα τοῦ ὀρθαλμοσκο-
πίου ἤλλαξε φάσιν βραδύτερον, διότι ἡ χρῆσι-
μοποίησις αὐτοῦ ἐξαρτᾶται πολλαχῶς ἐκ τοῦ
χρησιμοποιοῦντος· διὸ καὶ ἕκαστος ἐκ τῶν ἐξε-
χόντων ὀρθαλμολόγων κατασκεύασεν ἴδιον αὐ-
τῷ γένος ὀρθαλμοσκοπίου. Ὅταν ὅμως ἡ λε-
πτολογικὴ προεὐχὴ ἐπὶ τοσοῦτον, τὸ ὀρθότερον
εἶναι πᾶς ὀρθαλμὸς παρατηρητῆς νὰ ἔχη ἐν
ἡ πλείονα ὀρθαλμοσκόπια ἀρμόδια αὐτῷ καὶ
μόνον διὰ τὰς περικύκλας ὀρθαλμοσκοπικὰς ἐξετά-
σεις. Ἐνῶ τὸ ὀρθαλμοσκόπιον τοῦ Ἀναγνωστάκη
θέλει διαμεῖναι πάντοτε ὁ ἀπλούστερος τύπος,
πρόχειρος εἰς τὰς πλείστας εἰδικὰς καὶ πάσας τῆς
γενικῆς παθολογίας τὰς ὀρθαλμοσκοπικὰς ἀνάγ-
κας. Νομίζω ὅτι ἱκανὰ ἐλέχθησαν ὅπως σχη-
ματήσῃτε ἰδέαν περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Ἐ-
πικνέλωμεν γὰρ εἰς τὴν διακοπιεῖσαν σειρᾶν.

Ὁ Ἀναγνωστάκης παρὰ τὰς συστάσεις τοῦ
Desmarres ὅπως ἐγκτασταθῆ ἑνὶ Παρισίῳ κα-
τήλθεν εἰς Ἀθήνας περὶ τὰ τέλη τοῦ 1854 ὑπο-
χωρήσας εἰς τὸ πατριωτικὸν αἰσθημα καὶ τὴν
βιωματὴν πρόσκλησιν σημαίνοντων πολιτικῶν τῆς
Ἑλλάδος ἀνδρῶν. Διωρίσθη δὲ ἀμέσως ὑφηγῆ τῆς
τῆς ὀφθαλμολογίας καὶ διευθυντῆς τοῦ νεωστὶ
ἀνεγερθέντος Ὄφθαλμιατρείου (16 Φεβρουαρίου 1855).

Ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ἡ Ὄφθαλ-
μολογία ἐδιδάσκατο ἀπὸ τοῦ 1848 ὑπὸ Ἰω-
άννου Ὀλυμπίου διωρισθέντος τῆ 27 Σεπτεμ-
βρίου 1848 τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς ὀφθαλ-
μολογίας καὶ χειρουργικῆς κλινικῆς. Οἱ δὲ ὀφ-
θαλμιῶντες ἐνοσηλεύοντο ἐν τῷ παθολογικῷ νο-
σοκομίῳ. Τῷ 1852 τὸ πρῶτον ἤρξαντο ἔρχονται
πρὸς ἀνέγερσιν εἰδικῶ νοσοκομείου διὰ τοὺς ὀφ-
θαλμιῶντας ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς βασιλείσεως
Ἀμαλίας (*). Μέχρι οὗ δὲ ἀνεγερθῆ ἔφθασε καὶ
ὁ κλητὸς τῆς ἐπιστήμης, ὅπως καταστήσῃ μέ-
λημα αὐτοῦ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἴδρυμα ἀπο-
καλίσας αὐτὸ Ὄφθαλμιατρεῖον.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ὄφθαλμιατρείου στενῶς συν-
δέεται μετὰ τῆς τοῦ Ἀναγνωστάκη, ὅστις δω-
ρεὰν ὑπηρετῶν μέχρι τελευτῆς διὰ τῆς προαδει-
γματικῆς αὐτοῦ ἀφιλοκερδείας καὶ τοῦ ἀκραι-
φνοῦς ζήλου κτώρθωσεν οὐ μόνον νὰ συντη-
ρήσῃ τὸ μοναδικὸν μέχρι τοῦδε εἰς τὸ εἶδος
αὐτοῦ ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἀνατολῇ εὐρωπαϊκῶν τοῦ
το κτώρθωσεν καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτῷ καὶ
τὴν ἐν τῷ μέλλοντι συντήρησιν προκαλῶν δω-
ρεὰς παντοίας ἐκ μέρους τῶν πλουσίων χρημα-
τικὰς τε καὶ εἰς εἶδη, ἀλλὰ καὶ νὰ καταστήσῃ
αὐτὸ ἐφάρμιλλον τῶν καλλιτέρων ἐν Εὐρώπῃ εὐ-
ρισκομένων ὁμοίων ἰδρυμάτων. Καὶ τῶντι τὸ
Ὄφθαλμιατρεῖον Ἀθηνῶν οὐδενὸς στερεῖται
μέσου πρὸς πᾶσαν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν. Ὁ
Ἀναγνωστάκης ἀενάως ἐπροϊκίζεν αὐτὸ διὰ τῶν
ἐκείνῃτε ἀναφικνομένων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ συγ-
γραμμάτων καὶ ὀπτικῶν ὀργάνων. Περιμέτρον,
σφιδόμετρον, ὀρθαλμοσκόπιον μέγα τοῦ Lie-
breich, στερεοσκόπιον, πιδιδόμετρον, ὀρθαλ-
μοστατόμετρον τοῦ Knapp καὶ πλείστα ἄλλα
πολύτιμα ἐπιστημονικὰ ἀντικείμενα κοσμοῦσιν
ἀπὸ πολλοῦ τὴν Ὄργανοθήκην τοῦ Ὄφθαλμι-
ατρείου, πολύτιμα δὲ βιβλία τὴν Βιβλιοθήκην
αὐτοῦ.

Τοῦ δὲ κτιρίου τοῦ Ὄφθαλμιατρείου ὄντος
μονορόφου, προϊόντος τοῦ χρόνου ἡ Ἀναγνωστάκης
συνέλεξεν ἐράνους ἐπαρκεῖς ὅπως προστεθῇ καὶ
δευτέρω ὄροφῇ καὶ οὕτω τελείως συμπληρωθῆν
τὸ Ὄφθαλμιατρεῖον ἀποτελεῖ ἐν ἐκ τῶν σπου-
δαίων καὶ ὠραίων κτιρίων, ἕτινα κοσμοῦσι τὰς
Ἀθήνας τὴν σήμερον.

Τῷ 1856 (17 Μαρτίου) διωρίσθη ἑκτακτος
καθηγητῆς τῆς Ὄφθαλμιατρικῆς καὶ Ὀφθαλ-
μολογίας (*). Μετ' ὀλίγους δὲ μῆνας ἀπεστάλη
εἰς Αἴγυπτον ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως
ὅπως σπουδάσῃ ἐκ τοῦ σύγγυος τὰς ἐκεῖ ἐπι-
πολαζούσας ὀφθαλμικὰς νόσους.

Τῷ 1857 ἐδημοσιεύθη ἐν ταῖς Annales
d'Oculistique ἡ πολυβύλλητος αὐτοῦ μέθοδος
περὶ ἐγχειρήσεως τῆς καθολικῆς τριχιάσεως (**).

(1) Πρῶτος τοιοῦτος γενόμενος ἐκ τῶν
τελειοποιῶν τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου καὶ
17ος ἐν τῇ σειρᾷ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ·
τακτικὸς καθηγητῆς ἐγένετο τῷ 1865 (27 IX).

(2) Anagnostakis—Remarques pratiques
sur le traitement chirurgical du trichiasis,
Annales d'Oculistique 1857 T. XXXVIII
p. 5.—Ἀσκληπιὸς Ἀθηνῶν, σελ. 340, 1856.

A. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ
1826-1896

(1) Τὸ πρῶτον ὀφθαλμοσκόπιον τοῦ Ἀνα-
γνωστάκη εἶχε κάτοπτρον διαμέτρου 5 ὀφθαλ-
μοκατομ. καὶ ἰστιακὴν ἀπόστασιν 12 ὀφθαλμ.

(2) Cornaz—Notice sur les établissements
consacrés au traitement des maladies des
yeux. Annales d'Oculistiques 1852, T.
XXVIII, Juillet.

αναγνωσθετα προηγουμένως εν τῇ Ἰατρικῇ Ἐπι-
τακίᾳ Ἀθηνῶν (28 Δεκεμβρίου 1856) (1). Διὰ τοῦ
ἔργου τούτου ὁ Ἀναγνωστάκης προσήγαγε νέον
τεκμήριον τοῦ ἀνεκτιμήτου αὐτοῦ προσόντος
τοῦ ἐπινοεῖν ἀπλᾶ καὶ τέλει.

Ἀναθιωρήσας πάλιν ὅλην τὴν μικρὰν σειρὰν
τῶν δυσκατημάτων πρὸς αὐτοῦ ἐν χρήσει μεθόδων
καὶ τρόπων ἐγχειρήσεως τῆς τριχιάσεως ἔγνω
νὰ συλλάβῃ τὴν μόνην μέθοδον ἣτις ἐν τῇ ἀ-
πλότῃ αὐτῆς ἡδύνατο νὰ συνενῇ τὴν ἀτραπὴν
ριζικὴν λαοῖν μετὰ τῆς ἀρκυς φιλοκαλίας. Πρῶ-
τος λοιπὸν ὁ Ἀναγνωστάκης μετὰ ὑπερδισχι-
λίων ἐτῶν περίου, διότι τὴν τριχιάσιν ἐνε-
χειρεῖ καὶ ὁ Ἱπποκράτης, πιθανῶς δὲ καὶ εἰ πρὸ
αὐτοῦ, ἔρριψεν εἰς τὸ μέσον τὴν ιδέαν, ὅτι πρέπει
νὰ ζητηθῇ ἕδραφος στερεὸν ὅπως προσηλωθῇ τὸ
ὑπεστραμμένον βλεφαρικὸν χεῖλος καὶ ὅτι ται-
οῦτον ἕδραφος ὑπάρχει προχειρότατον καὶ λίαν
ἑγγύς, ἰδίως διὰ τὸ ἀνω βλέφαρον, εἶναι δὲ τὸ
ἀνώτερον ταρσικὸν χεῖλος, ἐφ' οὗ καταφύεται
καὶ ὁ τένων τοῦ ὑψωτήρος τοῦ βλεφάρου μυός.
Καὶ οὐ μόνον ὑπέδειξε τὴν μέθοδον ἥτοι τὴν
ψυχὴν τῆς ἐγχειρήσεως, ἀλλ' ὤρισε καὶ τὸν
ἀπλούστερον τρόπον διὰ τὴν ἐπιτυχῆ πραγματο-
ποίησιν τῆς ιδέας αὐτοῦ, ἥτοι τὴν ἀγωγὴν.

Μετ' ὀλίγον ἔρχεται νέα ἀγωγὴ νὰ διαφαι-
λονεῖκῃ τὴν ὑπεροχὴν, ἡ τοῦ Sirealfeld
καὶ Snellen σκοποῦσα τὸν διὰ μερικῆς ἢ ὀλι-
κῆς ταρσεκτομῆς εὐθυασμὸν τοῦ ἐπὶ τριχιάσεως
καὶ ἐντροπίου κεκυρωμένου ταρσοῦ κατ' ἀνα-
λογίαν πρὸς τὸ γινόμενον ἐπὶ ἀλσειδῶν ὀστέων
συγκεκαμμένων ἕνεκα πλημμελοῦς πορώσεως
κατὰ γματός ἢ ἕνεκα ραχίτιδος, ἐνθα ἀφαιρεῖται
σφηνοειδὲς τεμάχιον ὅττου βέβαιον ἔχον ἀντίστρο-
φον τῇ φορά τῆς κάμψεως καὶ ἰσοῦσφως τῇ γω-
νίᾳ ταύτης, ὅπως εὐθυασθῇ τὸ ὄλον ὀστέον.
Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγωγὴ αὕτη ὀλίγου δεῖν καὶ τε-
λείως ἐρρίπτετο εἰς τὴν λήθην, ἔαν δὲν εἶχε
συνδυασθῇ μετὰ τῆς τοῦ Ἀναγνωστάκη ὑπὸ
ἑτέρου ἐλληνικῆς ὀρθολογικῆς ἐξοχότητος,

(1) Φοβερὰ ἦτο ἡ πληθὸς τῆς τριχιάσεως
κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. «La fréquence du
trichiasis en Orient est telle que à Athènes,
sur quinze cents malades indigents qui se sont
présentés à l'hôpital ophthalmologique, on
compte quatre vingt douze cas de trichiasis,
et que dans quelques villes secondaires de la
Grèce, on rencontre un cas de trichiasis sur
dix malades ophthalmiques . . . » Annales
d' ocul. T. XXXVIII, p. 5. 1857).

τοῦ καθηγητοῦ Πανθ. Ὁ περιφανὴς οὗτος ὀ-
φθαλμολόγος τῶν Παρισίων ἐκθέτων μετ' ἐνθου-
σιασμοῦ ἐν τινι ὀρθολογικῷ μαθήματι, ὅπερ
ἠκροάσθη. (27 Νοεμβρίου 1893), τὴν μέθοδον
τοῦ Ἀναγνωστάκη (1) προσέθεταν, ὅτι δι' αὐτῆς
ἐθεράπευσεν περιπτώσεις καθ' ἑξ ἀνωφελῶς εἶχον
ἐκτελεσθῆαι καλλίτεραι ἄλλαι γνωσταὶ μέθοδοι,
ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ Jaesche-Artl. ἀλλ' ὅτι ἐν
τινι περιπτώσει βαρεῖαις οὐδ' αὐτὴ ἡ ἀγωγὴ
τοῦ καθηγητοῦ τῶν Ἀθηνῶν εἶχεν ἀρκέσει διὰ
τὸ ζητούμενον ἀποτέλεσμα. Τούτου δ' ἕνεκα
ἐπειθήσει τὸν συνδυασμὸν τῶν ἀγωγῶν Ἀνα-
στάκη καὶ Snellen μετὰ 10ετῆ ἐφαρμογὴν
τῆς πρώτης καὶ λέγει ὅτι ἔκτοτε οὐδεμίαν εἶδεν
ὑποτροπὴν.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν ἀρχῇ οὐδόπως ἐδόθη ἡ
δέουσα προσοχὴ καὶ ἐκτίμησις εἰς τὴν μέθοδον
τοῦ Ἀναγνωστάκη καὶ κυρίως ἡ οὐκ εὐκατα-
φρόνητος διάδοσις αὐτῆς ἐν Εὐρώπῃ ὀφείλεται
εἰς τὸν ἔξοχον αὐτοῦ μιμητὴν δημογεγενησιν
ἀδελφόν τῶν Παρισίων. Βραδύτερον ἐγένοντο ἑ-
τέραι τροποποιήσεις αὐτοῦ τοῦ τρόπου τοῦ καθ.
Πανθ, οὐχὶ πρὸς τελειοποίησιν, ἀλλὰ πρὸς ἀπλο-
ποίησιν αὐτοῦ (Laglayze Τράντας) (2). Ἀφ' ἑτέ-
ρου παρακολουθήσαντες ἄλλοι τὴν μέθοδον ταύ-
την ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ κάλλιον μελετήσαντες
τὴν ἀγωγὴν τοῦ Ἀναγνωστάκη ἠσπάσθησαν
αὐτὴν καὶ ἐκτελοῦσι τὴν σήμερον ὡς ὑπέδειχθη
ὀφ' αὐτοῦ τοῦ ἐπινοητοῦ (Abadie, Despagne
καὶ ἄ.) πλείον ἐπιτυχάνοντες τὴν προσοχὴν τῶν
συναδελφῶν ἐπὶ τινων λεπτομερειῶν τῆς ἐκτε-
λέσεως τῆς ἐν λόγῳ χειρουργικῆς ἀγωγῆς βρα-

(1) Panas — Traité des mal. des yeux, 1894
(p. 150) . . . «L'élément indispensable de
succès consiste dans la recherche d'un point
d'appui fixe pour les fils. Pour cela, la peau
et l'orbiculaire ne sauraient convenir, à cause
de leur ampleur et de leur grande mobilité;
pourtant c'est à eux que depuis l'antiquité
jusqu'à nos jours on s'est vainement adressé.
Anagnostakis d'Athènes est le premier qui
ait songé à prendre un point d'appui sur le
squelette de la paupière, tarse et ligament
suspenseur. L'opération ainsi comprise répond
à l'une des indications, et constitue par cela
même un progrès: . . . »

(2) Archives d'Ophthalmologie 1895 Octo-
bro, 1899 Janvier et Mars — Recueil d'Op-
thalmologie 1895 Décembre, (ὡς λέγουσιν ἐν
συγγράματι).

δύτερον, δσάκις εδδθη αὐτῷ εὐκαιρικῇ ('). Δι κυριώτεροι τῶν λεπτομερειῶν τούτων ἦσαν: Ἰον ἡ τοποθέτησις τῆς πρώτης ἰντομῆς τοῦ δέρματος ὅσον τὸ δυνατὸν ἰγγύς τῆ βλεφαριδικῆ χειλὶ καὶ ἀναλόγως τοῦ ὕψους τοῦ ταρσοῦ καὶ ἀποκοπῆ ἐπικαρπίας πτυχῆς, εἰ τὸ δέριμα ἀφθονώτατον. 2ον ἡ ἀποκοπῆ τῶν μυϊκῶν δερματιῶν τῆς ταρακῆς μέρους τοῦ σφιγκτήρος τῶν βλεφάρων μὲχρις ἀπογυμνώσεως τοῦ ταρσοῦ καὶ 3ον ἡ ἐφαρμογῆ τῶν ραφῶν, γιγνομένη ὅσον τὸ δυνατὸν πυκνή, κατὰ τὸ ἄνω χεῖλος τοῦ ταρσοῦ, τῶν ρυμμάτων διελευσόντων βελίως καὶ ἐξερτωμένων ὑπὸ ἰσχυρῆς σπιθῆδος ἐνευδότητος ἰστοῦ μὴ ἑλλείποντος κατὰ τὴν γῶραν ταύτην, τηρουμένων δὲ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μέχρις αὐτομάτου ἀποπτώσεως ('). Ἡ προσθήκη τῆς ἀγωγῆς τοῦ Snellen περί προσθήκης καὶ τοῦ ταρσοῦ ὡς κωλύοντος διὰ τῆς ἀδρανούς ἀκαμψίας αὐτοῦ τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ βλεφαρικοῦ χείλους προήλθεν ἐξ ὑπερβολικῆς ἐκτιμήσεως τῆς δράσεως ταύτης τοῦ ταρσοῦ καὶ ἐκ τῆς παραβολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν ὀστεῶδη ἢ χονδρῶδη ἰστόν. Ἄλλὰ φρονούμεν, ὅπως καὶ ὁ Ἀναγνωστάκης, ὅτι δὲν συμβαίνει ἐν τῷ ἐγκακαμμένῳ ταρσῷ ὅ,τι καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ πλημμελοῦς περῶσεως ἢ ἐκ ραχιτισμοῦ συγκαμφθέντων ὀστέων τῶν ἄκρων. Ἐνταῦθα πράγματι ἐνευ ἀφαίρεσεως σφηνοειδοῦς τιμακίου ἐκ τῆς κυρτῆς πλευρῆς ὁ εὐθυσμὸς ἀποβαίνει ἀδύνατος. Ἄλλ' ἐν τῷ ταρσῷ δὲν ἰσχύει ὁ μηχανικὸς οὗτος ὑπολογισμὸς ὁ ταρσὸς οὔτε ὀστεῶδης οὔτε χονδρῶδης εἶναι ἰσθός, διότι καὶ ὕγιος ὢν κατατάσσεται εἰς τοὺς ἰνώδεις χόνδρους καὶ πάλιν ἀποτελεῖται τὸ πλεῖστον ἐξ ἰνώδους ἰστοῦ. Ἐπὶ

τραχωμάτων δὲ χρονίων, ὧν συνέπεια ἡ τριχίαισι καὶ τὸ ἐντρόπιον, ὁ ταρσὸς σχεδὸν τελείως ἀποτελεῖται ὑπὸ ἰνώδους ἰστοῦ, καὶ τούτου ἐν μέρει φυσιολογικοῦ καὶ ἐν μέρει οὐλώδους. Ὡστε ὁ ταρσὸς ὅτω πεπαχυσμένος κἄν ἦ, κατὰ πολὺ ἀπέχει τῆς ἀκαμψίας τοῦ ὀστοῦ καὶ τοῦ χόνδρου ὅταν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ εὐθυσμὸς οὗτος ἐνδιαφέρει μόνον τὸ βλεφαριδικὸν χεῖλος, ἕπερ τυγχάνει μάλλον εὐένδοτον, κατανοεῖται κάλλιστα καὶ ἡ πείρα τὸ ἐπιθεβαίον, ὅτι ἡ ἐκ μέρους ὑπερτιταμένου δερμικοῦ ἰστοῦ δράσις εἶναι ἰκανὴ ὅπως κρατήσῃ ἐν ἰσορροπίᾳ τὴν ἀπαξ κανονισθεῖσαν ἀντοχὴν τοῦ ταρσοῦ, ὡς ἴση πρὸς ἴσην. Ἡ δὲ ἰπίμονος αὕτη λεπτολογία ἔχει τὸν λόγον ἐν τούτῳ, ὅτι διὰ τῆς ταραστομίας ἡ ἐγγείρησις καθίσταται περιπλοκωτέρα, χρόνιω ἐπιμηκιστέρα, ὀδυνηροτέρα καὶ αἱματηροτέρα, πλὴν τῆς ἀποθεραπειᾶς, διαρκούσης καὶ ταύτης πλείοτερον, καὶ τῆς σχετικῆς δυσμορφίας πρῶερχομένης ἐκ δυσχερείας τῆς κυκλοφορίας καὶ θρέψεως τοῦ βλεφαρικοῦ χείλους. Δὲν δύνεται τις βεβαίως ν' ἀρνηθῇ ἀπολύτως τὸ δυνατὸν περιπτώσει καθ' ἑς ἡ βοήθεια τῆς ταραστομίας εἶναι ἀναμφισβήτητος, ἀλλ' οὔτε ὁ Ἀναγνωστάκης οὔτε ἡμεῖς εἶδομεν περιπτώσεις καθ' ἑς δὲν ἐπῆρκεσαν ἢ κλασικὴ ἀγωγή. Ὅθεν δικαίως μὲν νὰ φρονώμεν ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δίδεται διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Ἀναγνωστάκη πάντοτε, ἀρκεῖ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ (').

Ὁ δὲ ὑπὸ τῶν κ. κ. Lagleyze καὶ Τράντα ἐπινοηθεὶς πρὸς ἀπλοποίησιν τρόπος ἀγωγῆς ἐγένετο δαπάναις τῆς ἀκριθείας (ἐν τῇ πραγματοποίησει τῶν ἐνδείξεων τῆς μεθόδου) καὶ τοῦ ζη-

(1) Συμμικτα ὀφθαλμολογικὰ 1869 καὶ ἀλλοχού.

(2) Ὁ Abadie τῶν Παρισίων ἐκτελῶν τὴν γρησὶαν ἀγωγὴν τοῦ Ἀναγνωστάκη (27 Φεβρουαρίου 1894) ἐπὶ νεάνιδος (18 εἰκοσῆς ἐτάτων) μεγάλου ἀριθμοῦ παρωταμένων σπουδαστῶν ἐκ ποικίλων ἐθνηκοτήτων εἶπε μεταξὺ ἄλλων . . . «C'est le procédé d'Anagnostakis pur; je l'ai apprécié mieux dans mon dernier voyage à Athènes; c'est le meilleur procédé qui puisse exister contre le trichiasis général de la paupière supérieure compliqué d'entropion; il faut seulement, voyez messieurs, fixer l'attention sur quelques points essentiels . . . »

(1) Ἰδὸν πῶς ὀρίζει τὴν μέθοδον αὐτοῦ ὁ Ἀναγνωστάκης ἐν τοῖς Συμμικτοῖς ὀφθαλμολογικῶς (σελ. 4). «Πρὸς ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον ἐκστροφὴν τοῦ ἀνωτέρου βλεφάρου ἀπαιτοῦνται τρία τιμὰ α',) τὸ δέριμα τοῦ βλεφάρου νὰ τελεῖται ἰσχυρῶς καὶ μορτίμως: β',) ἡ τάσις αὐτῆ νὰ περιορίζηται εἰς μόνον το βλεφάρου, μὴ ἐκτειρομένη εἰς τὰ παρακείμενα μέρη γ',) ἡ τάσις γ' ἀραχωρῆ ἐκ στερεοῦ τιος καὶ μηδὲως ἐπείκαστος σημείου. Τὰς τρεῖς ταύτας συνθήκας ἐδοκίμασα νὰ ἐκπληρώσω διὰ τῆς μερικῆς τάσεως, ἢν ἐκτελῶ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον . . . » ἀκολουθεῖ ἡ ἀγωγή (ἰδὲ ἀνωτέρω).

τουμένου ἀποτελέσματος. Προκειμένου περὶ ἀπαιτητῆτος ἀποτελέσματος ἐγγειρητικῆς ἀγωγῆς μεταξὺ τῆς ἀπλοωτέρας καὶ τῆς συνθεωτέρας προτιμωτέρα βεβαίως ἰστὶν ἡ τελευταία, ἐὰν διὰ ταύτης καὶ μόνης ἀσφαλίζεται τελείως τὸ ἀπαιτούμενον τελικὸν ἀποτέλεσμα. Κατ' ἀρχὴν ὁμως δὲν εἶναι ἄρθρον νὰ περιορίσῃ τις τὸν χειρουργὸν ἐντὸς τῶν στενῶν ὅρων ἐγγειρητικῆς τινὸς ἀγωγῆς (procedé) ὅσω καὶ ἐν αὐτῇ κρίνεται τελεία. Πάντοτε δὲ πρέπει νὰ παραστανται ὡς δορυφόροι ἐν τῷ πνεύματι ἢτε ἀπλοῦστευσις καὶ ἡ συμπλήρωσις, ὅπως ὁ χειρουργὸς ἢ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐρωθισμένος κατὰ τῆς νόσου ἐν γένει. Ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ εἶδον καὶ τὸν Abadie ἐπινοήσαντα τὴν καινοπλαστικὴν σὺν τῇ ἐν λόγῳ ἀγωγῇ (οὐχὶ δὲ πρότερον ὡς προπροκακιστήν), ὅσκις ὑπῆρχεν ἰστω καὶ μικρὰ βλεφρορρίμωσις ἢ κατάστασις τοιαύτη ὥστε νὰ ἐπηρεάζετ' ἄρα τινὸς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κλασικῆς ἀγωγῆς (').

Τῷ 1857(13-16 Σεπτεμβρίου) ἔλαβη χά-

(1) Ἐνθυμοῦμαι περίπτωσιν πάσχοντος ὑποτροπῆν τριχιάσεως ἐγγειρηθείσης κατὰ τὴν μέθοδον Jaesche-Artl ὑπὸ τοῦ ἀπιφανοῦς καθηγητοῦ Lober ἐν Χαλδελβέργῃ. Ἐρωτηθεὶς ὁ πάσχων πρὸ τῆς ἐπιωκλίσεως τοῦ καθηγητοῦ παρεπορεύτο δεῖ ἐπισχεῖν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, καίτοι δ' εἶχεν ἠοιστῆ ἀγγείρησιν πρὸ ὀθο ἐτῶν, ἐξηκολούθη νὰ ἐνοχλήται τοὺς ὀφθαλμοὺς κτλ. Ἀκολουθῶν δὲ ὁ καθηγητῆς ἀναγερόμενος πρὸς τὴν εἰρημικὴν πάσχοντα ἔλεγε: «ἐγγείρησις τριχιάσεως κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Jaesche-Artl, ἐπιτυχούσα ἄριστα, μόνον ὑπολείπονται ὀλίγα ἔτη βλεφαρίδας ἐνοχλοῦσαι τὸν ἀρρωστον καὶ ἀπαιτεῖται μικρὰ τις ἐπέμβασις . . . » Ὁ πάσχων εἶχεν εἰσέτι ὁ βλεφαρίδας εἰς τὸ μέσον τοῦ βλεφαριδικοῦ χείλους ἀμειλιχτως κεντῶσας τὸν κερτινοειδῆ, ὅστις ἦτο παχέως παρῶδης Ἐφόντι δειν προκίεται περὶ διστιχιάσεως καὶ τριστιχίλειως, καθ' ἑς ὅλον τὸ πλάτος τοῦ βλεφαριδικοῦ χείλους εἶναι κατῶπαρτον ὑπὸ βλεφαρίδων, τὲ μὲν νὲ μετὰ τὴν μεσατόπισιν τῆς τριχιάσεως βάσεως τοῦτο δὲ μὴ ὄντος δυνατοῦ, ἢ μετατόπισις γίγνεται ἀτελής καὶ ἰδὸν αἰετὰ βλεφαρίδων ἐκ τῶν ἐπισθίων μάλιστα καὶ κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥτερον μικρὰ μὲν εἰπέ τόπον χαίρουσα τὰ καλαῖα αὐτῆς προνόμια.

ἐκ ἐν Βρυξέλλαις τὸ πρῶτον διεθνὲς ὀφθαλμολογικὸν συνέδριον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ γηραιοῦ Fallot. Ἐκεῖ εἶχον συνέλθει οἱ ἐξοχώτεροι τῶν ὀφθαλμολόγων τοῦ πιπολιτικῆς κόσμου, μεταξὺ δὲ ἑλλων οἱ διάσημοι Bowman, Crichton Streatfield καὶ Cooper Λονδίνου, ὁ Mackenzie Γλασκώβης, οἱ Sichel καὶ Desmarres Παρισίων, οἱ Stelwag, Jaeger καὶ Artl Βιέννης, οἱ Pagenstecher, Coccia καὶ Ruete Γερμανίας, ὁ Donders Οὐτρέχτης, ὁ J.A. von Graefe Βερολίνου, ὁ Quaglino Μεδιολάνων, ὁ Borelli Τουρίνου καὶ ὁ Carron du Villards ἀντιπρόσωπος Βενεζουέλας. Ὁ Ἀναγνωστάκης ἐπίσης μετέβη εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο ὡς ἀπασιαλμένος τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ ἀνέγνωσεν ἐκεῖ ἐν δυτὶ συνεδριάσει σπουδαίαν πραγματείαν περὶ τῆς ὀφθαλμολογίας ἐν Ἑλλάδι καὶ Αἰγύπτῳ. Ἐνταῦθα μεταξὺ ἑλλων ἀναφέρει, ὅτι ἡ Ἱπποκρατικὴ μέθοδος πρὸς θίραπειαν τῶν τραχωμάτων ὀφίσταται ἐπὶ ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ τροποποιημένη ὀλίγον.

Ἰπποκράτειον ἐκ τῶν Annales d'Oculistique (1857, T XXXVIII σελ. 140) τὰς σωματικὰς περιουσίας

«Comité général du 13 Septembre— M Anagnostakis présente un exposé de l'état de l'ophtalmologie pour la Grèce et l'Egypte; à la séance du 14 il termine cette remarquable communication aux applaudissements de toute l'assemblée . . . »

Le 16 Septembre à 6 heures et demi du soir banquet dans les salons de M. Dubos (ὑπουργοῦ τῆς δημ. Ἐκπαίδ.). . . . M. Anagnostakis d'Athènes ayant demandé la parole s'est exprimé en ces termes (p.149)

Messieurs
Lorsque, par la voix de son représentant officiel et de notre honorable président, la Nation Belge adressa au congrès le salut fraternel, il n'y eut pas un seul parmi nous qui n'en fut profondément ému; vous avez lu dans nos regards, vous avez reconnu dans nos chaleureux applaudissements les sentiments d'amour et de reconnaissance pour ce beau pays qui ouvrit ses arènes à ces jeux olympiques de l'intelligence institués dans l'intérêt de la vérité et pour le soulagement du genre humain.
Je vous le rends du fond de mon

cœur ce salut fraternel, savants distingués, aux quels je me sens attaché par les plus vives sympathies nationales. Oui, nous sympathisons vivement avec toi, Nation noble et libérale! comme toi, la Grèce a son passé glorieux comme toi, elle a eu des beaux

vos institutions nous ont servi de guide pour nos institutions; et, comme ici, les opinions consciencieuses peuvent chez nous se produire ouvertement sous un beau ciel

Adieu!

Nous emportons tous avec nous le souvenir le plus beau et le plus touchant de votre hospitalité franche, cordiale et sincère!

« A la Nation Belge! »

Ces paroles chaleureuses et vivement senties sont couvertes d'applaudissements

Υπάρχουσιν ἔτιρκι εἰσέτι λιποτομέρειαί, δι' ἧς δὲν ὑπάρχει τόπος ἐνταύθα, αἵτινες ὁμῶς ἀποδεικνύουσιν ἔτι πλείωτερον ὅτι ὁ Ἄναγνωστάκης ἀνέπτυξεν ἐκεῖ τοσαύτην ζωηρότητα λιπτοῦ καὶ ἐμβριθοῦς πνεύματος μετὰ συμπεριφορᾶς ἐκίμπτου, ὥστε οὐ μόνον λαμπρῶς ἀντεπροσώπυσε τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἔκτοτε κατίστη τὸ εἶδωλον τῶν ἐκεῖ συνέδρων⁽¹⁾.

Τῷ 1858 ὁ Ἄναγνωστάκης ἐπεχείρησε τὴν ἔκδοσιν μηνιαίου ἱατρικοῦ περιοδικοῦ μετὰ τοῦ καθ. Ἀφεντούλη ὑπὸ τὸν τίτλον Ἱατρικὴ Ἐφημερίς Ἀθηνῶν. Ἐν τῷ περιοδικῷ τούτῳ, οὐτινος ἡ ἔκδοσις ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τριετίαν, ἀπαντῶνται σπουδαιότατα ἄρθρα τοῦ ἡμετέρου καθηγητοῦ⁽²⁾.

Ὁ Ἄναγνωστάκης ἐδημοσίευσεν ἐπίσης

(1) Παράβαλε ἐπίσης *Compte rendu du Congrès d'ophtalmologie de Bruxelles publié au nom du bureau par le docteur Warlomont 1858, p. 39, 40, 397, 487.*

(2) Σύμμικτα ὀφθαλμολογικά (φυλ. 1. 8ον, 17ον καὶ 30). — Περὶ τῆς τοπικῆς χρήσεως τῆς ἀτροπίνης πρὸς τὰς νόσους τῶν ὀφθαλμῶν (φυλ. 1. 11ον). — Ὀγκος ὀστεόμορφος ἐν τῷ ἰγχεράλῳ, αἰμορραγία τῶν μηνίγγων τοῦ νωτιαίου (φυλ. 1. 12ον). — Περὶ τῆς καθ' Ἱπποκράτην χειρουργίας τῆς τριχιάσεως (φυλ. 1. 45). κτ.λ.

πολλὰ ἐν ἑτέρῳ συγχρόνῳ ἱατρικῷ περιοδικῷ, τῷ Ἀσκληπιῷ⁽³⁾.

Τῷ 1859 ἐδημοσίευσε νέαν χειρουργικὴν μέθοδον πρὸς θεραπείαν τοῦ ἀπλοῦ ἐντροπίου, συσταμένην εἰς ἐκτομὴν τριγωνικοῦ κρημοῦ ἀπὸ τοῦ δέρματος τοῦ βλεφάρου, ἔχοντος τὴν μὲν κορυφὴν ἐστραμμένην πρὸς τὸ βλεφαριδικὸν χεῖλος τὴν δὲ βέσιν παράλληλῃν πρὸς τὸ χεῖλος τῆς κόγχης, καὶ ἔνωσιν τῶν χεῖλων τῆς ὕψω σχηματισθεῖσης ἀπωλείας τῆς οὐσίας⁽⁴⁾. Ἡ ἀγωγή αὕτη ἁμιάζει πολὺ τῇ τοῦ Samson, ἔχει ὁμῶς πλείονα πλεονεκτήματα. Περὶ ταύτης ἐπιτήσατο νέαν ἀνακρίνωσιν τῷ 1865 ἐν τῷ Ἱατρικῷ Ἐταιρίᾳ Ἀθηνῶν⁽⁵⁾.

Μεταξὺ τῶν δημοσιευμάτων τούτων διακρίνεται ἰδίως τὰ σφάλματ' ἀπὸ διαφόρων χωρίων τῶν Ἱπποκρατικῶν βιβλίων σχετιζομένων μετὰ τῆς θεραπείας τῆς τριχιάσεως, τοῦ ἐντροπίου καὶ τῶν τραχωμάτων. Ἐδὴ πρότερον τὰ χωρία ταῦτα εἶχον σχολιασθῆ διαφοροτρόπως ὑπὸ πολλῶν ἑλληνομαθῶν ὀφθαλμολόγων, ἀλλὰ πάντων τὰ σφάλματ' ἦσαν πεπλανημένα. Ὁ Ἄναγνωστάκης λιποδὸν ἐπιχειρήσας τὸ ἔργον τοῦτο ἔδωκεν ἐξήγησιν τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς Ἱατρικῆς εἰρημένων τοσοῦτον ἱστορημονικῶς λογικῆν καὶ φιλολογικῶς ἀκράδαντον, ὥστε πάντες εἴτε ἀμείως εἴτε βραδύτερον ἰδέχθησαν αὐτὴν πληρέστατα καὶ ἐν πεποιθήσει.

Ἰδιαίτιστα ἀξιοσημείωτος εἶνε ἡ μετὰ τοῦ Sichel (πατρὸς) συζήτησις. Ὁ διακεκριμένος οὗτος καὶ ἑλληνομαθῆς ὀφθαλμολόγος Περσίων ἐδημοσίευσε τῷ 1859 ἐν ταῖς Annales d' Oculistique (p. 219, t. XLII) ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «du traitement chirurgical des granulations palpébrales exposé dans un des livres hippocratiques⁽⁶⁾» ἐν ᾧ

(1) Πρακτικαὶ τιναε παρατηρήσεις περὶ τῆς θεραπείας τῆς τριχιάσεως (σελ. 310 — 1856). Περὶ δύο περιπτώσεων πρᾶσθωπίου (σελ. 340 — 1856). — Πρῶται ἀρτιλήψεις ἐκ γενετῆς τυφλοῦ ἰγχειρηθέντος καὶ ἀναβλέψαντος (σελ. 554 — 1856) κτ.λ.

(2) Ἱατρικὴ ἐφημερίς (31 Ἰανουαρίου 1859) Galezowski (Traité des maladies des yeux, 1875, p. 71).

(3) Ἄναγνωστάκη Σύμμικτα ὀφθαλμολογικά 1869 σελ. 105.

(4) « Le livre d'Hippocrate qui porte le titre Περὶ Ὀφθίος nous est parvenu dans un état de mutilation tel qu'il est impossible de reconstituer un texte irréprochable . . . »

ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἱπποκράτης συνστᾶ κατὰ τῶν τραχωμάτων τὴν ἐκτέλεισιν ἀμυχθῶν ἱπακίλου-θουμένην ὑπὸ καυτηριάσεως κτλ. στηριζόμενος ἐπὶ τῆς 4ης παραγράφου τοῦ Περὶ Ὀφθίος βιβλίου αὐτοῦ, ἧς παρατίθεται τὸ κείμενον καὶ τὴν μετάφρασιν μετὰ σχολίων ἐμβριθῶν

Κείμενον § 4. Ὅταν δὲ ζύρη βλεφαρᾶ ὀφθαλμοῦ, ζύειν (εἶτα καίειν)⁽¹⁾ εἰς ἰσθμὸν οὐλοῦ, καθαρῷ, περὶ ἀτρακτον περιειλῶν, αἰσὴν τὴν στεράνην τοῦ ὀφθαλμοῦ φυλασσόμενος, μὴ διακύσῃς πρὸς τὸν χόνδρον. Σημεῖον δὲ, ὅταν ἀπόχρη τῆς ζύσης, οὐκίτι λαμπρὸν αἶμα ἐξέρχεται, ἀλλὰ ἰχθὺρ αἱματώδης ἢ ὕδατώδης. Τότε δὲ χρὴ τινε τῶν ὑγρῶν φαρμάκων, ἔκου ἔνθος ἐστὶ χαλλοῦ τουτέῳ ἀνατ. ἴψαι. Ὑστερον δὲ τὸ τῆς ζύσης καὶ τὸ τῆς καύσεως, ὅταν αἱ ἰσχάσαι ἐκπέσωσι, καὶ κεκαθαυμένα ἢ τὰ ἔλκεια καὶ βλαστάνη, τάρμιν τομὴν διὰ τοῦ βρέγματος. Ὅταν δὲ τὸ αἶμα ἀπορροῖ, χρὴ διαχρῆιν τῷ ἐναίμῳ φαρμάκῳ Ὑστερον δὲ τουτέου ἔργον καὶ πάντων τῆν κερφαλὴν καθῆραι.

Μετάφρασις. — « Scarification et cautérisation des granulations palpébrales et leur traitement général — Lorsque vous aurez à scarifier les paupières de l'œil, faites le (d'abord, puis cautérisez) avec un cautère fusiforme en bois, autour du quel vous aurez roulé de la laine de Milet crépue, pure et faites bien attention à ne pas toucher la prunelle de l'œil et à ne pas brûler jusqu'au cartilage. Le signe qu'il ne faut pousser plus loin la scarification, c'est qu'il ne s'écoule plus du sang rutilant, mais un liquide tenu, sanguinolent ou aqueux. Alors il faut faire une onction avec l'un des médicaments liquides contenant de la fleur de cuivre. Enfin après la scarification et la cautérisation lorsque les eschares sont tombées, que les plaies se sont détergées, et poussent des bourgeons charnus, il faut faire une incision à la région pariétale. Quand l'écoulement du sang a cessé, il faut pratiquer une onction avec l'un des médicaments liquides contenant de la fleur de cuivre. Enfin après la scarification et la cautérisation lorsque les eschares sont tombées, que les plaies se sont détergées, et poussent des bourgeons charnus, il faut faire une incision à la région pariétale. Quand l'écoulement du sang a cessé, il faut pratiquer une onction avec le médicament qu'on met sur les plaies récentes. En dernier lieu, il convient de purger la tête ».

Ἐν τῷ δὲ ἀναφέρει τὴν πρακτικὴν τοῦ Ἄναγνωστάκη ὅτι ἡ Ἱπποκρατικὴ αὕτη μέθο-

(1) Τὴν γράσειν ταύτην κρῖνει περιττὴν ὁ Ἄναγνωστάκης,

δος ὀφίσταται εἰσέτι παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαφ τροποποιημένη

Τῷ δὲ 1860 ἐν τοῖς Annales d' Oculistique (T. XLIII) παρατίθεται ὑπὸ τῆς συντάξεως (page 94) ἄλλο τὸ Περὶ Ὀφθίος (ἔξ 9 παραγράφων ἀποτελούμενον) βιβλίον τοῦ Ἱπποκράτους ἐν μεταφράσει (γαλλιστί) ὑπὸ τοῦ Sichel γενομένην χάριν τῆς μεγάλης ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ Ἱπποκράτους ὑπὸ τοῦ Littré καὶ ἐν τέλει ὑποσημειοῦνται τὰ ἑξῆς:

Σημείωσις. — Le Dr Anagnostakis d' Athènes dans le N° du 25 Janvier 1860 du journal « Ἱατρικὴ ἐφημερίς » donne dans ce chapitre la traduction suivante, qui diffère assez sensiblement de celle qu'en a donné M. Sichel.

« Râclément et cautérisation des granulation palpébrales — Lorsque vous aurez à râcler les paupières de l'œil, faites le avec de la laine de Milet crépue, propre, roulée autour d'un fuseau en bois, en évitant d'intéresser le bord palpébral, de peur que le caustique ne pénètre sur ce point jusqu'au cartilage. L'indice qu'on a suffisamment râclé, c'est qu'il ne s'écoule plus du sang rutilant, mais un liquide tenu, sanguinolent ou aqueux. C'est alors qu'il faut frictionner avec l'un des médicaments liquides qui contiennent de la fleur de cuivre. Enfin, après le râclément et la cautérisation, lorsque les escharres sont tombées, que les plaies sont détergées et poussent des bourgeons charnus, il faut faire une incision à la région pariétale. Quand l'écoulement du sang a cessé, il faut pratiquer une onction avec le médicament qu'on met sur les plaies récentes. En dernier lieu, il convient de purger la tête ».

M. Sichel nous annonce qu'il fera prochainement une réponse aux observations critiques de son spirituel et courtois contradicteur d'Athènes.

La redaction»

« Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ (T. XZV, p. 67) βλέπομεν τὴν ἀπάντησιν τοῦ Sichel (Note complémentaire sur le traitement chirurgical des granulation palpébrales exposé dans un des livres Hippocratiques)

« Un fait très important, un véritable événement pour l'interprétation du

formalis) κυνηγίαις, τῶν δὲ χρονίων τὰς δὲ ρυθμίαν ἐκ θείας λίθου (lapis divinus) ἐπὶ μικρὸν χρόνον ἐπιχρῆσαι τοῦ βλαφρικοῦ ἐπιπερικτύου.

Ἐν 1869 ἤρξατο τῆς κατὰ τμήματα δημοσιεύσεως ἐν ταῖς Annales d' Oculistique μελέτης αὐτοῦ σπουδαιοτάτης ὑπὸ τὸν τίτλον «Contributions à l'histoire de la chirurgie oculaire chez les anciens». (1)

Τὸ ἔργον τοῦτο συνοεῖ τὰς περὶ τῆς τῶν ἀρχαίων ὀφθαλμιατρικῆς μελέτης αὐτοῦ, ἀριστὰ δὲ ζωγραφίζει αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς διὰ τοῦ προλόγου ἐν μεγάλῃ μετριοπροσύνῃ.

«Le but que je me propose dans cette revue rétrospective est simplement de jeter quelque lumière sur certains points encore obscurs de la chirurgie oculaire des anciens. Aussi ne m'arrêterai-je que sur ces points, me bornant à mentionner, en passant, ce qui est déjà exactement connu. Dans l'explication chirurgicale des opérations dont je vais m'occuper, je ne tiendrai pas toujours compte de l'opinion théorique que les auteurs anciens se faisaient de l'effet de leurs procédés; C'est que souvent le procédé était excellent, tandis que l'explication théorique était erronée. Il me sera impossible de décrire les procédés anciens sans faire ressortir leur ressemblance, quelquefois même leur identité frappante avec des procédés modernes. Que personne ne s'en scandalise. Mon intention n'est pas de remuer des questions oiseuses de priorité, ni de révoquer en doute d'honorables initiatives. Ce sont, au contraire, les progrès contemporains de l'art qui vont me servir de guide pour l'intelligence et l'interprétation de l'antiquité».

Ὁ δὲ κατάλογος τῶν περιεχομένων εἶναι ὁ ἑξῆς:

I. Traitement radical de l'entropion et du trichiasis (renversement du bord palpébral, transplantation du sol ciliaire, destruction des bulbes, redressement des cils).

(1) Annales d'oculistique 1869. T. LXI. p. 113—1870, T. LXIII, p. 97—1872, T. LXVIII, p. 117. Ἡ μελέτη αὕτη ἐδημοσιεύθη βραδύτερον εἰς ἓν τεύχος κοσμηθῆν καὶ δι' ἐκδότων ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Περρῆ (1872).

II. Opération de l'entropion (excision d'un lambeau myrtiforme, excision d'un lambeau triangulaire, escarrotiques, incision et excision de la cicatrice).

III Opération de la fistule lacrymale (ouverture du sac lacrymal, entirpation du sac, cautérisation par le plomb fondu, destruction du sac par le fer rouge, perforation de l'os).

IV. Râclément des granulations palpébrales.

V. Élévateurs.

VI. Opération du stathylome (ligature, excision sans suture, excision avec suture de la plaie).

VII Opération de l'hypopyon (succion et paracentèse de la cornée).

VIII. Tatouage de la cornée. (1)

IX. Opération de la cataracte (abaissement, extraction, broiement). (1)

Ἐκ τῶν μελετῶν τούτων, ὡς γνωστὸν μέγαν πόντον προκάλεσεν ἰδίως ἢ περὶ τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ὑποχύματος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, διότι μέχρι τότε παρ' οὐδενὸς τῶν νεωτέρων ἐπιστεύετο διὰ τὴν ἀρχαίων εἶχον ἐκτελεῖν τὴν ἐγχείρησιν ταύτην. Ἀποὺ καὶ αὐτὸς ὁ πολυμαθὴς Graefe ὁπισστηρίζων, ὅτι μόνον ἐν τινὶ χωρίῳ τοῦ Ἀντύλλου (1) γίνεται λόγος περὶ ἐξαγωγῆς ὑποχύματος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν, ἐφώνει, ὅτι ἐξαγωγή ὑποχύματος, ὡς τοῦτο πρῶτος παρὰ τοῖς νεωτέροις ὁ Daviel (1750) ἐποίησατο, δὲν ἐγένετό ποτε

(1) Ἐπὶ τῇ δημοσίευσί τοῦ ἀρθρου τούτου ἐδορυθήθη ὁκ ἀλλοτῶν ὁ Wecker, ὅστις πρῶτος εἶχε δημοσιεύσει περὶ ἐφαρμογῆς τῆς βαφῆς τῶν λευκωμάτων ἐν κερατοειδοῦς (Ueber Taetowirung der Cornea, in Wien. med. Wochenschrift, 1871.) Ἠρξέθη δὲ εἰς τὴν δόξαν, διὰ τουλάχιστον αὐτὸς πρῶτος μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἐχρησιμοποίησε τὴν βυγὴν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν (Chirurgie oculaire page 181).

(2) Ὡς συμπλήρωμα τούτων εἶναι καὶ ἡ μελέτη αὐτοῦ «Encore deux mots sur l'extraction de la cataracte chez les anciens».

(3) Ἴδὸν δὲ τὰ κυριώτερα χωρία, ἕτερα ἀμείωσας ἢ ἐμμέσως ἐχρησιμοῦσαν τῷ Ἀναγνωστάτῃ ὡς βῆσιν τῆς μελέτης ταύτης.

Γαληνοῦ (Methodi medendi L. XIV, c. 13) «Nunli δὲ τοσοῦτον εἶναι περὶ τῶν παρὰ φύσιν ὀγκῶν ρητέων, ὡς ἴσσοι μὲν αὐτῶν ἄλλω τῷ

παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ὁ Ἀναγνωστάτης ὅμως πεποιθὼς περὶ τοῦ ἐκνυίου, ἀντιπεξήλωι μόνος κατὰ τῆς γενικῆς ταύτης δυσπιστίας, οὐ μόνον δὲ προτήγαγε καὶ ἕτερα χωρία ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Γαληνοῦ καὶ τοῦ Abynzoar, ἀλλὰ καὶ περὶ ταῦτα δι' ἰδιαιτέρως

γένοι παρὰ φύσιν εἶσιν, ἐρόδκνυνται τὴν ἄρσιν, διαγόμενοι κοινοτέρῳ σκοπῷ τῷ κατὰ πάντων ἐκτεταμένῳ τῶν τοιοῦτων, δια ταῖς οὐδαίαις ὁδαίαις ἐξέστηκε τοῦ κατὰ φύσιν, ὡς περ ἐπὶ τῶν στατωμάτων καὶ ἀθερωμάτων ἔχει. Τούτου δὲ τοῦ γένους ἐστὶ καὶ ἡ καλουμένη μωρημία καὶ ὁ ἀπροχορδῶν, ὅτι ἐν τῇ κῶστει λίθος, ὑπόχυμά τε καὶ ἡ τῆς μύτης κήσις, ἐπὶ γυναικῶν ὀνομάζουσι δ' οὕτω τὴν ἀδιάπλαστον σάρκα· πάντα γὰρ ταῦτα ἐκκόψαι σπεύδομεν ὡς δὲ καὶ ὁ πεποιθὼς τόπος ἐν τισὶ τῶν κατὰ φύσιν ἐστὶ μορῶν, ὁ μὲν πρῶτος σκοπὸς ἴσθαι τὸ πάθος, ὁ δ' ἐπ' αὐτὸ δεύτερος, δεῦν ἀρλιαν ἢ, συνεκκόψαι τῷ πάθει τὸ μέρος, ὡς ἐπὶ καρπίου τε καὶ τῶν ἀθεραπέυτων ἐλκῶν. Ἐμπαλιν δὲ, ὡς ἐπὶ τῶν ὑποχυμάτων, ἀποπλιπτορες τοῦ πρῶτου σκοποῦ πρὸς ἕτερον ἄγομεν αὐτὰ τόπον ἀκυρότερον. Ἐνισι δὲ καὶ ταῦτα κροῦν ἐπεχειρησαν, ὡς ἐν τοῖς χειρουργομένοις ἐρῶ»

Abynzoar «De extractione cataractarum ab oculis. Oportet quidem ut extrahatur cataracta post ipsius perfectam digestionem et coagulationem, quoniam si ante feceris, redibit aqua ut prius. Et cum dico extrahere, sicut multi crediderunt, sed profundatur cum ueni inferius in spissitudinem oculi»

Antyllus «Et aliqui aperuerunt sub pupilla et extraxerunt cataractam; et potest esse cum est subtilis; et cum est grossa, non poterit extrahi, quod humor egrederetur cum ea»

Celsus (γαλλ. μετάφρασις) «La cataracte que les Grecs nomment ὑπόχυσις, intercepte quelquefois la lumière de l'œil. Quand cette affection est ancienne, il faut en venir à l'opération Cette maladie se distingue en plusieurs espèces, il en est de curables et d'autres qui ne le sont pas. Si la cataracte est aiguë, immobile, de couleur d'eau de mer ou de fer luisant; si par les côtés elle laisse passer encore quelques rayons de lumière, il y a lieu d'espérer. Si au contraire elle est grande, accompagnée d'une de-

melette; (Encore deux mots sur l'extraction de la cataracte chez les anciens —Athènes, Pierre Ferris 1878) (1) οὐραν τοιοῦτων ἐπιχειρημάτων, ὥστε οὐδαμῶς πλέον ἐπετρέπετο ἀμφιβολία περὶ τοῦ ἐπι καὶ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ὑποχύματος; πρῶτοι οἱ ἀρχαῖοι

formation de la pupille, d'une teinte bleudtre ou jaune, ou si elle est mobile et vacillante, il est pour ainsi dire impossible d'y remédier» (VII, 14).

Chirurgie de Paul d'Egine (traduction Briau, p. 133) :

«Ὁδοκὸν ὁ Γαληνὸς διδάξει σε τὴν τε πῆξιν καὶ τὴν διαφορὰν τῶν ὑποχυμάτων καὶ ποῖα τούτων ἐστὶ χειρουργητέα. Συγκλισσαντες τὸν ὀφθαλμὸν τὸν ὑποκχυμένον καὶ τῷ μεγάλῳ δακτύλῳ θάλλοιτες τὸ βλέφαρον πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν καὶ παράγοντες αὐτὸ μετὰ προσπισμοῦ τῆδε κάκειου, ἔπειτα ἀροίγοντες καὶ καταροῦντες τὸν ὀφθαλμὸν θεωρήσωμεν τὸ ὑπόχυμα. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν μηδέπω πεπηγόντων χύσις τις ἐκ τῆς θλίψεως τοῦ δακτύλου προσγίνεται καὶ κατὰ μὲν τὸ πρῶτον πλατύτερον φαίνεται, ἀθίς δ' εἰς τὸ οἰκίον ἀνατρέχει σχῆμα καὶ μέγεθος. Ἐπὶ δὲ τῶν πεπηγόντων οὐδαμῶς παραλλαγῆ, οὔτε κατὰ πλατύτητα οὔτε κατὰ σχῆμα ἐκ τῆς παραθλίψεως ἀπαρτῆ. Ἐπειδὴ δὲ κούρον ἐστὶ τοῦτο τεκμήριον τῶν τε μετρίως πεπηγόντων καὶ τῶν ὑπερπεπηγόντων, τῇ χροῇ διακρινόμεν ταῦτα. Ἐὰ μὲν γὰρ σιδηρίοντα ἢ μολυβδῶδες ἐμφαίοντα χροῶμα, τῶν συμμέτρως πεπηγόντων ἐστὶ καὶ πρὸς καταγωγὴν ἐπιτήδεια γίνεται τὰ δὲ γυφοειδῆ καὶ χαλαζῶδη, τῶν ὑπερπεπηγόντων ὑπάρχουσι»

Γαληνὸς (Introductio XVI) «ὑπόπνον δὲ ἐστὶν δεῦν πῶν ὄλην τὴν ἑρὴν περιλάβη ἢ τὸ ἡμισυ».

Γαληνὸς (De methodi medendi lib. XIV, c. 19) «Πολλάκις δὲ καὶ πῶν ἀθρόως ἐκεράσασαν διελόντες τὸν κροταοειδῆ μικρὸν ὑπεράνω τοῦ χωρίου, καθ' ὃ συμβορταί πρὸς ἀλλήλους ἀπαρτες εἰ χιτῶνας ὀνομάζουσι δὲ ἔριον ἔριν, ἔριον δὲ στεφάνην τὸ χωρίον».

(1) Φυλλ. ἐκ 12 σελίδων. Βλέπε καὶ Ann. d'Ocul. 1878, T. CXXX, p. 98.

ἐπραγματοποίησαν. Ἐκ τῆς μελέτης ταύτης πρᾶξις ὡς περὶ σκοπὸν τινὰ ἐκ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους :

« Il était naturel qu'une opération telle que l'extraction de la cataracte ne pût être attribuée à l'antiquité sans hésitation. En effet, comment pourrait on admettre qu'un procédé opératoire qui nécessite une instrumentation si délicate et des notions exactes d'anatomie normale et pathologique pût être mis en pratique à une époque dépourvue de ces ressources? . . . Cependant les témoignages qui militent en faveur de l'origine antique de l'extraction sont si péremptores qu'on a lieu de s'étonner moins de la légèreté avec la quelle on est taxé d'avoir admis ce fait historique que des efforts qu'on a faits pour le revoquer en doute. Ses témoignages datent de deux époques extrêmes de la chirurgie antique, celle où elle fleurissait et celle où elle était tombée en plein décadence; le premier (Galien) atteste, à n'en pas douter, qu'on avait entrepris l'extraction proprement dite; le second (Abyzozar) prouve qu'elle était tombée en discrédit à tel point qu'on en disputait même la possibilité... (Γίλιος) « Je ne saurais cependant terminer cette esquisse sans avoir relevé le reproche que Magnus adresse à Sichel et à moi de ne pas avoir précisé la technique de l'extraction indiquée par Galien. Mon excuse est fort simple: le livre où Galien promet de donner ces détails nous manque et s'aurait été un mauvais procédé que d'y suppléer par des hypothèses. La seule chose que l'on pourrait faire sans courir ce risque ce serait d'examiner si chacun des principaux temps de l'extraction proprement dite était plus ou moins familier à Galien. Or, pour extraire une cataracte il faut deux choses; incision large d'œil et une ouverture de la capsule. Étaient-ce là des actes connus de Galien? . . . »

Or, il est permis de croire que celui qui avait le courage de fendre la cornée pour évacuer le pus, ne se gênerait pas de la fendre pour en faire sortir la cataracte (1). Il est aussi ma-

nifeste que Galien savait diviser la capsule. Certes il ne se doutait pas qu'il déchirait une membrane à la quelle par une erreur physiologique il attribuait des fonctions sensibles; il ne croyait agir que sur un tissu morbide développé entre l'iris et la cristalloïde; mais il n'est pas moins évident que seul parmi les auteurs médicaux de l'antiquité il divisait cette membrane soit pour abaisser la cataracte soit pour en faire la discision. En effet, « nous abaissons, dit-il, la cataracte en la grattant et en la comprimant afin qu'elle ne puisse pas remonter » (Introd. VIX). Quant à la discision, il n'est pas besoin de rappeler que c'est à lui qu'en revient la priorité. Il est à remarquer que dans les siècles qui suivirent, l'ouverture de la capsule partagea le sort de l'extraction; elle retomba dans l'oubli. En effet, Paul d'Égine qui sur tant d'autres points ne fait que copier Galien, ne parle ni de discision ni d'ouverture de la capsule pendant l'abaissement. Je répète l'art avait reculé ».

Τῆ 1878 ἰδημοσίευσι μελέτην ἀναλυτικὴν καὶ κριτικὴν « Περὶ τῆς ὀπτικῆς τῶν ἀρχαίων », (φυλλάδιον ἐκ 27 σελ. Περὶ Ἁθηνῶν), δι' ἧς ἀποδεικνύει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἠσχολοῦντο θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς εἰς τὴν φυσικὴν καὶ φυσιολογικὴν ὀπτικὴν καὶ ὅτι πρῶτοι ἐκείνοι ἔδωκαν τὸ ὀλικὸν διὰ τὴν σημερινὴν αὐτῆς μεγάλην ἀνάπτυξιν. Ἀνευρίσκει πρῶτον ἐκείνους τὰς θεωρίας περὶ ἀπομυκτικῆς (« Βυτικῶν ») (1) καὶ τῶν κυμάτων (« Ἀριπρῶν ἐφρόνων ») ὅτι οἱ ἀρχαῖοι δὲν δίσκρινον τὸ ὑπότιον τοῦ ὑποκύματος. « Je remarquerai que ce procédé (extraction de la cataracte) n'a été probablement imaginé que pour l'hypophyse que beaucoup d'auteurs de cette époque ne distinguaient pas bien nettement de la cataracte » (Malgaigne). Παράβαλλαι Magnus (v. Graefe's, Archiv. XXV, I).

(1) Τὴν θεωρίαν ταύτην πολεμεῖ ὁ Ἐδουάρδου λέγων : « Βίη κατ' εἰδῶ των ἐμπιπῶν τὸ ὑρατικὸν πάθος; καὶ ἀπὸ παντὸς σώματος διηρηκῶς εἰδῶλα ἀπέρρει, ἃ κινεῖ ἡμῶν τὴν αἰσθησιν, τίς ἢ αἰτία γίγνεται δι' ἧν . . . » (Ἐδουάρδου Ὀπτικά). Παράβ. Π. Πουλάρχ. περὶ τ. ἄγρο. τ. γίλω. Δ', 17' καὶ Νεμεσίου περὶ φθο. τοῦ ἀνθρώπου ζ'.

(1) Πολλοὶ τῶν δυσπιστοῦντων γινώσκοντες

στοιχείου. Περὶ ψυχῆς Β', ζ'), τὴν πειραματικὴν καὶ θεωρητικὴν γνῶσιν περὶ εὐθυγράμμου κινήσεως τοῦ φωτός (Ἐκκλειδου Ὀπτικά), τὴν γνῶσιν ὅτι ἡ πρῆξις τοῦ φωτός φαίνεται μὲν ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀκαριαία καὶ ὅτι τὸ φῶς προσπίπτει καὶ ἀνακλᾶται ὑπὸ ἰσῶς γωνίας (« Ἡλιοδώρου Ἀριστέως κερ. Ὀπτικῶν ») καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ ζήτηματος τῶν ἐστιῶν (1). Ἰδίως ἀποδεικνύει ὅτι εἶχον δίοπτρα καὶ φακὸς μεγεθυντικούς, προσάγων ἐπὶ τούτῳ χωρίῳ ἐκ τοῦ Πλίνου (2), τοῦ Ἀριστοφάνους (3) καὶ τοῦ Γαλιηνῶ καὶ ἐπικαλοῦμενος τὴν μαρτυρίαν ἀμφικύβρου δέλου ἀνευρήντος ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Πομπηίας καὶ εὐρισκόμενου ἐν τῇ Μουσείῳ Νεαπόλεως καὶ ἀπιπεδοκίρτου φακοῦ (ἐξ αὐτοφωδῆς κρυστάλλου) ὃν ὁ ἴδιος ἐκόμισεν ἐκ Φοινίκης (ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν Τύρου) καὶ ἐπέδειξεν ἐν τῇ Γαλλικῇ Σχολῇ Ἀθηνῶν. Προσθέτει δὲ : « Τὴν ὀπτικὴν γνῶσιν τῶν ὀλικῶν τούτων τεκμηριοῦσιν οἱ

(1) Ἐδουάρδου Κατοπτρικὰ θεώρ. δ', λα', ε', ιθ', ιη', α' δι' ὅψεις (ἀκτῖνες) ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων ἐνόπτρων (κατόπτρων) καὶ κυρτῶν ἀνακλῶμεναι ὅτε συμπεσοῦνται ἀλλήλαις, οὔτε παράλληλοι ἔσονται ἐκ δὲ τῶν κοίλων ἐνόπτρων πρὸς τὸν ἥλιον τέντων πῦρ ἐξάπτεται ».

(2) Hist. Natur. « Nero princeps gladiatorum pugnas spectabat smaragdo . . . », διδῶν ἦτο μὲν ψ. « Ὁ αὐτὸς Π. Πλίνιος λέγει περὶ σμαράγδων αἰδέμιν πλερῦντο concavi, ut visum colligunt, » (Ἀπόδοι XI, 37, 54). « Ὁ Ἀραγνιστάκης εὐρίσκει ὡς τὴν λογικωτέραν ἐξήγησιν ὅτι ἐνταῦθα τὸ δίοπτρον εἶχε κατισκευασθῆ ἐπιτηδες ἐκ σμαράγδου χάριν πολυτελείας καὶ ὅτι ὁ Π. Πλίνιος δὲν εἶχεν ἕτερον λόγον ὅπως ἀναφέρη τούτο εἰ μὴ ὅπως σημειώσῃ ἐν στοιχείῳ πολυτελείας τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ὄσον μάλιστα ἡ σμαράγδος εἶναι κυρτὴ καὶ ἰσῶς οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριον τὰ τὴν σήμερον ἐν χρήσει χρωματιστὰ (conservees). Παράβ. Γαλιηνῶ (Περὶ χρείας τῶν μορίων Κ', γ') « κυρτὰ τε καὶ φακὰ παρατίθενται χρώματα πρὸς ἃ συνεχῶς ἀποβλέποντες ἀναπαύουσι τὰς ὀψεις ».

(3) (Νεφέλαι σελ. 766).

« Ἦδη ποτὲ παρὰ τοῖσι φαρμακοπόλοις τὴν λίθον ἐκείνην ἐώρακα τὴν καλὴν, τὴν διαφανῆ, ἃφ' ἧς τὸ πῦρ ἀπτοῦσι; Τὴν ἕλιν λέγει; . . . ».

σφραγιδῶλοι τῶν ἀρχαίων, ὧν τινες μάλιστα εὐκρινόνται δι' ἰκανῶς μεγεθυντικῶν φακῶν καὶ ὧν ἡ γλυφὴ ἦτο χωρὶς τοιούτων ὀλικῶν φυσικῶς ἀδύνατον. Πασίγνωστον δὲ τὸ διήγημα τοῦ Κικέρωνος περὶ τοῦ γράψαντος ὄλην τὴν Ἰλιάδα ἐπὶ φλοιῷ τῶσφ μικροῦ, ὥστε ἐχώρει ἐντὸς καρβύου . . . ». Τὴν δὲ γνῶσιν τῆς ιδιότητος τῶν πρισμάτων τοῦ παράγειν τὰ χρώματα τῆς ἰριδος ἀνευρίσκει ἐν τῇ χωρίῳ τοῦ Σενέκα (Quaest. Nat. I, 7).

Ἐκ τῆς φυσιολογικῆς ὀπτικῆς ἐγνώριζον ὅτι « πάσχοντες γὰρ τι τοῦ αἰσθητικῶ γίγνεται τὸ ὄρα » (Ἀριστοτ. περὶ χρωμάτων α') (1). εἶχον ἐπίσης ἰδέαν

« Ἐπιτραπήτω μοι, λέγει ὁ Ἀραγνιστάκης, γὰρ συναγάγω περιεργον τι πόρισμα, διαφυγὸν τοῖς ἐρμηρευτάς. Τί ζητοῦσιν ἰδοῦσι φαρμακοπόλοι; Ἐάν ἡ κυρτὴ δέλος, διδῶν τοιαύτην βεβαίως ἦτο, ἀφ' ἧς αὐτῆς ἀνήκτον τὸ πῦρ καὶ ἄρα δι' αὐτῆς ἐμελέτα ὁ Στρεψιάδης γὰρ ἐκτέθη τῆς δίκης τὰ γράμματα; ἐάν λέγω, ἐπὶ Ἀριστοφάνους ἐχρησίσμεν μόνον ὡς ὄργανον καυστικόν, οὐδὲν τι εἶχε κοινόν πρὸς τὰ φαρμακία. Ἀνήκεν ὁμοίως εἰς τοὺς φαρμακοπόλους ὡς δίοπτρον βοηθητικόν τῆς ὄρασεως, ὡς μέσον λατρικόν πρὸς τὴν δὴθεν ἀμβλυωπίας τῶν πρεσβυτέρων, διδῶν τοιαύτην ἀπελάμβανον οἱ ἀρχαῖοι τὴν πρεσβυπία καὶ γὰρ διὰ ταῦτα οἱ γέροντες οὐκ ὄβδ ὄρωσιν, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης (περὶ ζώων γενέσεως, Ε', 1), καὶ ἦσαν ἄρα οἱ φαρμακοπόλοι πρὸς τοῖς λοιποῖς αὐτῶν ἐπιτηδύμασιν οἱ ὀπτικοὶ τῶν ἀρχαίων ».

(1) Παράβ. Ἀριστοτ. ἀπόδοι « ἢ γὰρ ὀλικὸν τὸ μὴ ὄρωμενον ἐστὶ τῇ φύσει μέλαν ἢ ἄφ' ὧν μὴδὲ ὀλικῶς φέρεται φῶς πρὸς τὰς ὀψεις ». Γαλιηνῶ (περὶ χρείας μορ. κερ. Ε') « τῶν αἰσθητηρίων ἐν ἑκάστῳ νεύρου δέεται μαλακῶν νεύρου μὲν, ὅτι τούτ' ἐστὶν αἰσθησεως ὄργανον, μαλακῶν δὲ, ὅτι διατεθεῖναι πῶς δεῖ καὶ παθεῖν τι τὸ αἰσθητήριον ὑπὸ τοῦ προσπεσόντος ἔξωθεν, ἐν' αἰσθησιν γίνονται » καὶ ἀλλοῦ (κερ. β') « ἐνέφυ (τὸ ὀπτικόν νεῦρον) τῷ κρυστάλλοιδῶ σώματι καὶ ὀνομασθῆναι τῶν κατ' αὐτῶ παθημάτων ἀγγεῖος ἀγαθὸς ἐγκειμένῳ γίνεσθαι, καὶ ἀλλοῦ « καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς κόρης εἰδῶλον οἶον ἐν κατόπτρῳ τινὶ τούτῳ συνίσταται ».

περί τῶν ἐπιπέδων τοῦ φωτός (1), τοῦ ὀπτι-
κοῦ πεδίου καὶ τῶν διαστάσεων αὐτοῦ καὶ περὶ
τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου (2). Διέκρινον περὶ τού-
τοις τὴν διαφορὰν τῆς κεντρικῆς καὶ τῆς περι-
φερικῆς ὁράσεως (3) καὶ ἐγνώριζον τὴν ἐξωτερί-
κευσιν τοῦ ὀπτικοῦ συνιστήματος (4), τὰς
νοσηρὰς καταστάσεις τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου (ἡμι-
πίαν καὶ κεντρικὸν σκότωμα) καὶ ἰδίως περὶ
μέτρου τῆς ὀξυδερκείας (5). Ἐγνώριζον τέλος

(1) Γαλιηοῦ (περὶ χρ. τῶν μορ. κερ. γ')
'Ἐὰν ἐκθέσῃ, λέγει, ἄχρον καιδέμενον ἐν
ἡλίῳ λαμπρῷ ἢ πλησίον μεγάλης φλόγης
αὐτίκα σβέννεται τικωμένης ἀεὶ καὶ δια-
φορομένης τῆς εὐκλείδου ἀγῆς ὑπὸ τῆς
μελλούσης».

(2) Εὐκλείδου ('Οπτικά) «Καὶ τὸ μὲν
ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὄρατον σχῆμα εἶναι κώνου,
τὴν κορυφὴν μὲν ἔχοντα πρὸς τῷ ὀφθαλμῷ, τὴν
δὲ βάσιν πρὸς τοῖς πέρασι τῶν ὀφθαλμῶν».

Ἡλιοδώρου Λαριστίως «Διήλθον δὲ,
δεῖ ἢ τοῦ ὀφθαλμοῦ κώνου κορυφὴ οὐκ ἐστὶν
ἐπὶ τῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ κόρης . . . ἀλλ' ἐ-
στὶν ἐντὸς καὶ ἐν τῷ τοῦ ὀφθαλμοῦ βάθει»
καὶ ἄλλοθεν ἀράται τὰ ὀφθαλμῶν ἢ τοῦ κατ' ὀφ-
θαλμοῦ γωνίας ἢ κατ' ὀξείας, κατ' ἀμβλυλείας
δὲ οὐδέποτε».

Εὐκλείδου ('Οπτικά) «Οὐδὲν τῶν ὀφθαλ-
μῶν ἅμα ὄραται, δοκεῖ δ' ὄρα-
σθαι διὰ τὸ κινεῖσθαι τὰς ὀφθαλμοὺς, ὑπερβολῆ
τάχους μηδὲν ἀπολείπουσας, τούτῳ κατὰ
συνέχειαν παραφερομένης καὶ μὴ ἀλομένης».
'Ο Ἡλιοδώρος ἀντιλέγων καὶ διορθῶν λέγει
ἀλλ' ἄρα πρὸς τῷ στοιχείῳ τοῦ λέγοντος δεῖ
οὐδὲν τῶν ὀφθαλμῶν ἅμα ὄραται, ἡμεῖς
εἰπόμεν ὅτι καὶ τεταρτημέριον τοῦ ὀφθαλμοῦ
ἅμα ὄραται».

(3) Ἡλιοδώρου ('Οπτικά). «Ἐκεῖνο δὲ,
οἶμαι, καὶ βραχὺ ἐπιστήσαντι δηλοῦν ἂν
γένοιτο, δεῖ τῷ περὶ τὸν ἄξονα τῆς ὀφθαλμοῦ
φωτὶ μάλιστα πῶς δοκοῦμεν ὄρατ' ἔσθαι οὐδὲν
ὄρασθαι τι ἀκριβῶς ἐθελήσωμεν, ἐπιστρέφο-
μεν οὕτω τὴν ὄψιν, ὥστε κατ' αὐτὸ τὸ μεσώ-
τατον τοῦ τῆς ὀφθαλμοῦ κώνου προβάλλειν τῷ
ὀφθαλμῷ».

(4) Γαλιηοῦ «τὸ μὲν οὐδὲν ἕκαστον ὄραται
κατὰ τὴν ἐαυτοῦ χώραν . . .».

(5) Ἀριστοτέλ. (Περὶ ζῶων γενέσεως
Ε', α') ἀλέγεται γὰρ δεῖν ὄρατ', ἐν μὲν τὸ
πρόσθεν ὄρασθαι ὄρατ', ἐν δὲ τὸ τὰς δια-

στάσεις ὀφθαλμοῦ, περὶ παραλύσεως αὐτῆς, περὶ
ὁμοταγῶν χωρῶν (2) καὶ περὶ διατομῆς τῶν
ὀπτικῶν ἰσθμῶν (3). Περιλαίπει δὲ τὴν ἀξιόλογον

φορὰν ὅτι μάλιστα διαισθάνεσθαι τῶν ὀφθαλ-
μῶν».

Ἡλιοδώρου (ἀντιδῶν). «Ἄλλ' ἐπὶ τῷ
μείζονα γωνίας ὀφθαλμοῦ μείζονα φαίνεται».

Εὐκλείδου ('Οπτικά). «Ἐκαστον τῶν
ὀφθαλμῶν ἔχει τι μῆκος ἀποστήματος, οὗ
γεγομένου οὐδέτι ὄραται».

(1) Π. Πλουτάρχου (Συμπόσιον πρόβλ. η').
«Οἱ γὰρ πρεσβύτεροι πύρρον τὰ γράμματα
τῶν ὀφθαλμῶν ἀπάγοντες ἀναγιγνώσκουσιν».

Γαλιηοῦ (Περὶ χρ. τῶν μορ. Κ', ε').
«Τοῖς γέρονσι δὲ κοινὸν ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλ-
μῶν γινόμενον τὸ σμυπτῶμα λατθάνει
τοὺς πολλοὺς, ὡς οὐ μόνον ρουσοῦτος ἐστὶ
τοῦ κερατοειδοῦς ἀλλὰ καὶ τῆς κόρης σκω-
τικῆς γίνεσθαι δὲ ποτε καὶ δι' ἐνδοειαν τῆς
λεπτικῆς ὑγρότητος χυλασθέντος ἐπὶ πλέον
τοῦ ραγοειδοῦς».

(2) Γαλιηοῦ (ἀντιδῶν Κ' ε'). «Ὅσαι
δ' ἂν τοῦτω τῶν ὀφθαλμῶν ἴσως τε τοῦ ἄξονος
ἀπέχων καὶ κατ' ἐν ὀφθαλμῷ ἐπιπέδον ὡσιν,
ὁμοταγῆς ὀφθαλμοῦ, δεῖ δὲ ἄλλως ἀνομο-
ταγῆς».

Ἀριστοτέλ. (Πρόβλ. α', 8) «Διατὶ
τοῖς διδασκόμενοις δύο φαίνεται; ἢ διδοῖ οὐκ
ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀμφοτέρων τῶν
ὀφθαλμῶν ἢ κληροῖς;» Τὴν θεωρίαν τῶν
ὁμοταγῶν σημειῶν ἀποδεικνύει καὶ πειρα-
ματικῶς ὁ Γαλιηοῦ διαστρέφων ἡρέμα τὸν
ἕσπερον ὀφθαλμὸν δι' ἡπίας τινος πίστεως
καὶ προκαλῶν οὕτως ἀμφοτέρω ὀφθαλμοῦ
διπλωπῆσαν

(3) Γαλιηοῦ (Περὶ χρ. τῶν μορ. Κ' ε')
«Τῶν γὰρ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπ' ἐγκο-
πίου κατ' ὀφθαλμοῦ νεύρων, τῶν αἰσθητικῶν,
ἢ δὴ καὶ πόρους ὠνόμαζεν Ἡρόφιλος . . .
ὡσπερ αὐτὸ τοῦτο τὸ ὑπὲρ τὰ λοιπὰ τῶν
νεύρων ἴσθαι, οὕτω καὶ τὸ φαίνεσθαι μὲν ἐκ
διαπερδόντων τύπων, προδόντα δὲ ἀλλήλοισι
ἐκδιδόντα, καίπετα πάλιν ἀποχωρεῖν καὶ δια-
σχίζεσθαι Συγγυχόντα γὰρ ἀλλήλοισι
ἐντὸς τοῦ κρανίου καὶ τοὺς πόρους ἐκώσαντα,
παραχρημα πάλιν ἀποχωρίζεται, δηλοῦντα
σαφῶς δεῖ μὴδεὶς ἐτέρου χάριν ἀλλ' ἢ τοῦ
συνάψαι τοὺς πόρους ἐκλήσασθαι».

ταύτην μελέτην μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν
πάντοτε μετριοφροσύνης. Ἄρα ἐν τῷ ἱστορικῷ
τούτῳ δοκιμῷ, ὅπερ ἠγωνίσθη νὰ καταστήσῃ
καταληπτικὸν καὶ αὐτοῖς τοῖς ἡκιστα ἐντραβί-
σιν εἰς τὰ ὀπτικά, γινώσκαι τινὲς φαῖναι παρά-
βολοι ἀλλὰ τίς ἐξ ἡμῶν ἐμὴν περὶ προπα-
τόρων δίνεται νὰ διαφύγῃ δ.καίαν ἢ μὴ τὴν
ἀθῶν ταύτην μερῆν; Ἄθες ἐτι καὶ πρώην ἔ-
γραψεν ὑποπύρως ὁ διάσημος Jeffries (Report
on the progress of ophthalmology 1872
Boston), ὅτι δὲν μένει ἄλλο εἰμὴ ν' ἀποδώσω
εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτὴν τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου
τὴν ἐπινοήσιν Καὶ ὀφθαλμοσκοπίον μὲν
δὲν ἀπῆλθον (εἰ νεώτεροι) παρὰ τῶν παλαιῶν.
Ἐδέητε γὰρ παρῆλθωσιν αἰῶνες, ἕως οὗ, παρὰ τὴν
γιναντιανὴν ἐπίδοσιν τῆς ὀπτικῆς ἐπιστήμης,
τυχαῖον γεγονός παρεῖχε τὸ πρῶτον ἐνδοσίμον
εἰς τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐφαρμογὴν τοῦ ἀρ-
χαίου κατόπτρου. Ἐδρον ἕως παρὰ τοῖς προ-
γόνοις ἀπκντα τὰ θεμέλια τοῦ μεγαλοπροποῦς
οὐκ ἀνομήματος, ὑψίτινος θαυμάζομεν ἡδὴ τὴν
στέγην».

Τελευταία μελέτη τοῦ Ἀναγνωστάκη περὶ
τῆς ἱατρικῆς τῶν ἀρχαίων ὑπῆρξεν ἡ ἐμβριθε-
στάτη διατριβή, ἣν ἐδημοσίωσεν τῷ 1889 περὶ
τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου παρὰ τοῖς ἀρ-
χαίοις (1). Ἐνθα ἀθελῶ ἀποδείξει, λέγει προσι-
μιζόμενος, διὰ προφανῶν καὶ μονονοχη ψηλα-
φῶν τεκμηρίων ὅτι ἡ ἐπινοήσιν τῆς ἀντι-
σηπτικῆς μεθόδου, ἡ κορυφαία τῶν νεωτέρων
χειρουργικῶν ἐπινοῶν, χρονολογεῖται ἀπὸ εἰκο-
σίδου αἰώνων ὅτι οὐχὶ ἐμβρυάθης, ἀλλ' ἐν ὄλῃ
αὐτῆς τῆ ὀρθῆ μεθοδικότητι ἦτο ἐν χρῆσιν
παρὰ τοῖς παλαιῶσι ὅτι ἡ θεωρία, ἐφ' ἣς θε-
μελιούται, εἶναι ἱπποκρατικῆ· ὅτι ἡ τέχνη δὲν
ἔταμε νέαν ἰδέαν, ἀλλ' ἐκνήθησεν ἐκεῖ, ὅθεν
εἶχεν ἐκτροχιασθῆ ἐν ἐπινοήσιν ἰλιγγιάδι,
ζητοῦσα τὰ ἀγνωστὰ, ἀλλ' ἀψηφούσα τὰ γνω-
στά, μαθητῶν μὲν ἴσως πῶς ἐτίμνετο,
ἀλλ' ἀμεριμνεῦσα τῆν τρόπον τὸ πάλαι συνε-
κολλᾶτο ἢ σάρε· ὅτι ἡ ἀπόσηπτος ἀγωγή ἐτι
καὶ νῦν ἐπιζῆ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις κατὰ
παράδοσιν καὶ εἰς αὐτὴν ἐπιβλῶνται θαυμασται
ἐπιτυχῆσαι, καθ' ὅς ἐστιν ὅτι ἡ ἐμπειρία δι-
σώσεν, ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἐκινδύνει ν' ἀποκτείνῃ». Ἐὰν
ἡ σάρε καὶ τὰ ἐπιχειρήματα ἕτινα παρα-
θέτει πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἐπιχειρήματος του
εἰσι λογικώτατα καὶ πιστικώτατα. Ἐγνώριζον

(1) Γαλιηοῦ - Φυλ. 25 Μαρτίου 1889
— Annales d'ocul. 1889 T. CI, p. 266.

λοιπὸν οἱ ἀρχαῖοι τὴν τε ἀσηπῆσαν καὶ τὴν
ἀντισηπῆσαν. Ὅσον μὲν διὰ τὴν πρῶτην, λέγει
ὅτι ἡ ἀσηπῆσα τῆς σήμερον ἦτο τὸ πάλαι ἀπο-
σηπῆσι (1) καὶ καθαρίσθη, ὅτι ἐγνώριζον τὰς
ἀραιὰς τῆς καθαριότητος ὅσον καὶ τὴν σήμε-
ρον, παραγγέλλοντες πανταχοῦ θερμῶς τὴν
χειρουργικὴν καθαρίσθησαν, ὅπως καὶ τοῦ
ὕδατος ὕδατος ὅπερ ἦτο τὸ ἀπισταγμένον
αὐτῶν ὕδωρ, καὶ μάλιστα τοῦ ἐβραχμίνου (τοῦ
νῦν stérilisé).

Ὅσον δὲ διὰ τὴν ἀντισηπτικὴν ἀγωγὴν εἰ-
σάγει τὴν ἐξῆς ἀρχὴν: «Ὅταν μελετᾶς τοὺς
ἀρχαίους, ζῆτι τὰ πράγματα καὶ τότε ἐξήγει
τοὺς ὅρους· ἀλλῶς περὶ τῆς ὅτι παθαινοῦν
πολλὰ. σὲ ἀπκτᾶ ἢ λέξι; καὶ σὲ διαφεύγει τὸ
πρᾶγμα».

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λιπὸν ὑπερῆεν ἡ ἐννοια
τῆς ἀντισηπῆσας, ἀλλ' ὑπὸ ἑλλήνων ὀνομασίαν,
τὴν ξηραντικὴν (2) ξηραντικὰ δὲ ἐκκλῶντο
παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅτι τὴν σήμερον τὰ ἐπι-
σηπτικὰ (3) καὶ οἱ ἐπισηπτικῶν ἀποσηπῆσαν καὶ τα-
ριχεύθησαν τρυπτόσημοι. Ἀλλ' ὀνομασίαν δὲ, λέγει,
ἐπισηπτικὰ ὀνομαζόμενα ἴσως τὰ στυπτικὰ ἐξ
ἐναντίας, ἐνδέχεται μὲν τὸ ξηραντικὸν φάρμακον
νὰ εὐμερῆ καὶ δυναμῶς στυπτικῆς ἢ ρυπτικῆς,
χωρὶς ὅμως διὰ ταῦτα ν' ἀποβῆ τὴν ἰδιό-
ζουσαν αὐτῷ δύναμιν, τὴν ἀποσηπτικὴν (4)

(1) Ἰπ. (Περὶ ἀέρ. ὑδάτ. καὶ τόπ.)... α' γ'
διὰ μὲν (τὰ ὀφθαλμοῦ) ἀριστὰ κατὰ τὸ εἶδος
δέεται δὲ ἀφῆσθαι καὶ ἀποσηπῆσθαι»

(2) Ἰπ. (Περὶ τῶν ἐν κερ. τρωμ.
15. III, 244). «Καθαρὴν ποιῆσαι (τὴν
σάρκα) ὡς μάλιστα καὶ ξηρὴν» καὶ
(Περὶ ἐλάων 4. VI, 104) «οὐ γὰρ χρὴ
οὐδ' ἐμπλάσσειν τὰ φάρμακα πρὶν ἂν
πάνυ ξηρὸν ποιήσῃς τὸ εἶδος» καὶ
(ἀντιδῶν 15. VI, 416) «Ξηρὰ ἀποτρέπει
τὰ νεύρωτα ἑλκῆ διαπυρρῶσθαι
(102) «Καὶ τὸ κωλύον διαπυρρῶσθαι, ἀραξη-
ραῖνόν τι».

(3) Γαλιηοῦ. (Θερ. μεθ. Γ'. ε', X, 2' 8).
«Μυρίακις γὰρ εἰρηται τὸ καλεῖν ὡς ἔν
ἐπισηπτικῆς, ἐνθα μὴδὲν βλάπτεται τὸ πρᾶγμα».

(4) Γαλιηοῦ. (Θερ. μεθ. Ε'. α', X, 307).
«Πόρος δ' ὑγρότητος ἐν αὐτοῖς φαίνεται
ἔτι μάλιστα ξηραίνειν χρῆσαι τὸ φάρμα-
κον, οὐκ ἐξιστάμενον τῆς οἰκείας
ἰδέας ἀλλ' εἰ μὲν καλλήλων εἶη, ξηρα-
νόν τε καὶ στυπνόν, οἱ δὲ σαρκωτικόν,
ξηραίνόν τε καὶ ρίπτον».

... αὐτὸ δὲ πρῶτος ἀλιεύς, ὅστις ἐταρίχευ-
σεν ἕνα ἰχθῖν, ὑπῆρξεν ὁ ἐφευρέτης τῶν
ἀντισηπτικῶν! . . . »

«Καθὼς τὴν σήμερον, οὕτω καὶ τὸ πάλαι
διεκρίνοντο τὰ ἀσηπτα εἰς ἀσηπτα καὶ δάκνον-
τα (δρῦμα), μετρώς μάλιστα δάκνοντα, καὶ ὅ-
τι τὰ δάκνοντα σφόδρα κέφιεν οἱ ἀρχαῖοι
ἢ προσπαθούσαν νὰ καταστήσωσιν ἠπιώτερα διὰ
τῆς ἀποπλύσεως (1) . . . Τὰ ἀσηπτα ἦσαν τὰ
ἐναντία τῶν σηπτικῶν ἢ σηπτικῶν, τῶν προκ-
λοῦντων δηλ. τὴν ἐμπύην (ἀρσενικόν, σαιδα-
ράχη κλπ. — Ὁρειβ. ἰδ'. 57, II, 576) . . . »

Ὡς ἀντισηπτικὸς δὲ οὐσίας ἐν γρήσει παρὰ
τοῖς ἀρχαίοις ἀριθμεῖ : Α'. Τὸ οἰνόπνευμα ἐν
καταστάσει εἰς οὐ καθαρὸν ἢ οἴνου ἢ βραμ-
μύτων (εἰς οὐ θυμῖτου, κιδρίτου, ρητινῖτου,
χαμαιλάττου, μυροκίτου, μυρτίτου, πισσίτου
κλ.) (1) ἀπαρὰ τῶ ἐλλήνικῶ λαῶ ἀῶζεται εἰ-
σέτι κατὰ παράδοσιν ἢ θεραπεία τῶν νεοτρώ-
των ἐλκῶν δι' οἴνου ἢ μαίης ἢ βραμύτων οἰ-
νοπνευματικῶν ἀμύνης ἢ ἀλόης, κρινῶν ὑπὸ
τὸ ὄνομα βάλσαμον». Β'. Τὸ ἄλας (εἰς κόνιν
ἢ ὡς θλάσσειν ὕδωρ), τὸ ἐπέχον τὸν τόπον
τοῦ πιφιλημένου βορικοῦ ὕδατος ἀξιοσημείωτον
εἶναι ὅτι καὶ τοῖς βρόχους τοῖς πρὸς ἀπολι-
νωσιν τῶν ἐγγύων ἡγάπα ὁ Γαληνὸς ἐσκευασμέ-
νος ἐξ ὕλης δυσσήπτου, ἐξ ἰσχυῶν δηλονότι
χορδῶν (catgut) . . . » (2) Γ'. Τὸν χαλκόν,
τὸν ἐφάμιλλον τῆς τοῦ ὕδραργύρου ἀγνης τῆς
σήμερον, (1) ὑπὸ μορφήν χαλκάνθου ἰδίως. Δ'.

Τὴν πύσαν, ἣτις ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐξε-
τοπίσθη ὑπὸ τῶν παρὰ γῶγων αὐτῆς (ἢ ὄρυ-
κτῆ) φενελίου καὶ σισικράτους. (2) Ε'. Τὴν

(1) (Ὁρειβ. II, 722) «Μεμάθηκας δὲ
ὅτι πάντα τὰ κεκαυμένα πλυνόμενα με-
τριώτερα καὶ ἀδυνκτότερα γίνεται».

(2) Διοσκορίδου (717—723).

(3) Γαλην. (Θερ. μεθ. Ν', κβ', X, 942)
«Γερέσθωσαν δὲ οἱ τοιούτοι τῶν βιόχων ἐξ
ἕλης δυσσήπτου . . . ἐκλέγου τὴν ἀση-
πτοτέρην ἕλην, εὖ περ ἔστιν ἢ τῶν ἰσχυῶν
χρῆσθαι».

(1) Ὁρειβ. (XV, 27, II, 721) «Χάλ-
κανθος ταριχεύσαι μάλιστα πάντων ὕδα-
ται τὰς ὑγρὰς σάρκας, ἐκδαπανῶσα μὲν τῆ
θερμότητι τὴν ὑγρὰν σάρκα, τῆ στυφύει δὲ
συνάγουσα καὶ πλοῦσα τὴν οὐσίαν».

Διοσκορ. (750) «Χάλκος κεκαυμέ-
νος δάναται στυφίαι, ξηραίνει, λεπτόνει,
καταστέλλει κτ.λ.»

ρητίνην, τὴν ἀσφαλτον καὶ τὸν λίθον. ΣΤ'.
Τὰ ἀρώματα καὶ τὰ πικρὰ (ὡς ἡ σμύρνα, ἡ
λίβανος, ὁ θυμός, τὸ κινάμωμον, ὁ ἐλελι-
σρακος, ἡ κέδρος, ἡ κυπρίστος, ἡ ἀψίνθος, ἡ
ἀλόη κλπ.) Ζ'. Τὸ πύρ. ατὰ ἀποστήματα τοῦ
ἡπυτος ἀσηπτικῶς ἐχειροῦται Παῦλος ὁ Αἰγινή-
της διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου (μζ', 214),
ὁ δὲ Ἀλβουκκοῦς, ὁ τῶν Ἑλλήνων ἐντιγρα-
φεὺς, πᾶν ἀπόστημα ἰσχαζει διὰ τοῦ πυρός».

Συγκεκριατικῶν δὲ τὴν μελέτην ταύτην ὁ
Ἀναγνωστῆς λέγει : «Σκοπὸς τῆς ἀσηπτικῆς
τῶν πλκτικῶν ἀγωγῆς ἦτο ρητῶς ἢ ἀποτριβή
τῆς σήψης καὶ τῆς ἐντεῦθεν πύσης τῶν
νεοτρώτων ἐλκῶν, — Καίρι, α'.) ἐπίσχεσις τῆς
αιμορραγίας, ἀπολινωσις τῶν ἐγγύων δι' ἀση-
πτῶν χορδῶν β') ἀποπλύσις δι' οἴνου πνεύματος
γ') ἀποσπόγγισις δι' ὀθόνης καθαρῆς δ') ἐπι-
σχισις τῆς τραυματικῆς ἐπιφανείας δι' ἀσηπτικῶν
φαρμάκων (χαλκοῦ, ἀρωμάτων, πίστεως ὑγρῶς
κλ.) ε') συνζωγῆ τῶν χυλίων, ραρή στ') ἐ-
πίσχεσις ἀσηπτικῶν οἰσίων ζ') ἐπιτάξις διὰ
κρημάτων η') ἐπιβολὴ σπληνίων οἰνοβαρῶν θ')
ἐπιβολὴ καθαρῶν ἐπιθέσεων. Ἦτο ἡ δὲ ἦτο
μέθοδος ; Καὶ δὲ εἶναι χρεῖα νὰ καταβῶ μέ-
χρι Παύλου τοῦ Αἰγινήτου. Ἰδοὺ ὑπὸ τὴν θε-
ραπείαν τοῦ Ἰπποκράτους πρόσφατον τραῦμα
χειρουργικὸν ἢ κατὰ συμβεβηκός. Τὸ ἀποπλύ-
ναι διὰ μετῶν ἐμβεβρεγμένων ἐν οἴνῳ τὸ ἀπο-
σπογγίζει δι' ὀθόνης καθαρῆς τὸ δὲ χυλίου δι'
ὕδατος ἢ δι' ἐλάτων χαλκοῦ, ἕνα προλά-
βη ρητῶς τὴν σήψιν καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἐμπύ-
σιν, συνάγει τὰ χυλῖνα ἢ τὰ συρράπτει, ἐπιπά-
σει χαλκὸν καὶ ἀρώματα, ἐπιβάλλει πύσαν ἢ
ἢ κολλητικὸν ἐμπλαστρον ρητινῶδες, ἐπιτίθει
σπληνικὰ οἰνοβαρῆς, ὑπερῶν δὲ τούτων πε-
ριελάσει ἐπιθέματα καθαρὰ. Τί ἄλλο ἐπραξεν,
εἰ μὴ μετῆλθε κατ' ἄλλην τὴν σημασίαν τῆς λέ-
ξεως μέθοδος ἀντισηπτικὴν αὐτὴν ἐκείνην,
ἣτις σήμερον τελειοποιεῖται διὰ τῆς φυσικῆς
καὶ χημείας ; ἢ τι ἄλλο πράττει ἀνέκλιτον ὁ
ἐμπειρικὸς, ὁ κληρονομήσας ἀκαθάρτως τῆς
προγονικῆς τέχνης τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ σφάλ-
ματτα ; Ἦτο ἐμπρὸς μας αὐτόχθων, πατροπα-
ράδοτος, ὀφθαλμοφανής ; ἀλλ' ἐχρειασθῆναι ἢ ἄλ-
λάξῃ τὴν ἰσχυρίαν, διὰ νὰ τὴν θυμάσωμεν
καὶ νὰ τὴν ἐγκολποθώμεν».

Ὡς βλέπει τις τὰ ἔργα τοῦ Ἀναγνωστῆς
ἐν συγκρίσει πρὸς ἑτέρους συγχρόνους αὐτῶ ἐπι-
στήμονας δὲ εἶναι αὐτὸ πολυάριθμα αὐτὸ ὄγ-
κῶδη, διχρηθόνται ὅμως ἐπὶ ἀρίστη ποιότητι.
διότι ἐκινεῖτο πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου γνωμι-

κοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ πᾶσι τὸ εἶ, ἀλλ' ἐν τῷ εἶ
τὸ πολὺν. Πολλὰκις δὲ ἔλεγεν ἐνώπιον τῶν μα-
θητῶν αὐτοῦ κἀλλίον μία σελὶς καλῶς γε-
γραμμένη ἢ τόμος ὀγκώδης μὲ ὕλην καινὴν !
τούτου δὲ ἀψευδεῖς μάρτυρες δὲν εἶ-αι τὰ ἔργα
τῶν ἀρχαίων ; Ἐν γένει δὲ μεγίστη ὑπὸ πάν-
των ὀφείλεται αὐτῶ καὶ τιμὴ καὶ εὐγνωμοσύνη
ἐπὶ ταῖς εἰδίαις αὐτοῦ μελέταις, ἀρ' εἶδος μὲν,
διότι μεγάλως συνέβαλεν εἰς τὴν πρόδον τῆς
παρούσης ἐπιστήμης διασαφηνίσας κἀλλίον καὶ
μεθιδικώτερον τὰς γνησίας πηγὰς αὐτῆς, πλείον
ἀναδείξας τὴν μεγάλην ἀξίαν τῆς κληρονομίας,
ἣν αἰῶνες ἐσεβάσθησαν καὶ ἐπισύρας ζωηρότε-
ρον τὴν προσοχὴν πάντων ἐπ' αὐτῆς, ἀρ' ἐτέ-
ρου δὲ, ὅφ' ἡμῶν τῶν ἡμογενῶν ἰδίως, διότι
προσέθεσε νέον γόητρον καὶ νέαν ἀγγλίαν εἰς τὴν
ἄλλως λαμπροτάτην καὶ ἀπειροῦ θυμωσμοῦ
ἀξίαν διανοητικὴν ἐργασίαν τῶν προγόνων ἡ-
μῶν, ἀνευρών καὶ ἀποδείξας νέας καὶ ἀπροσδο-
κῆτους παρ' αὐτοῖς ἀρετὰς. Ἴσως δὲ εἶναι ὁ
μόνος ἐκ τῶν νεωτέρων, ὅστις ἐν Ἀνατολῇ δια-
πρέψας ἐξετιμῆθη μὲν ὑπὸ πάντων τῶν Εὐρώ-
παιῶν καὶ ἐπεβλήθη αὐτοῖς διὰ μόνου τοῦ
πνεύματος καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἦν δὲ ἐ-
χρηθῆσεν ἀσφαλὲς ἕδαφος καὶ ἀξιοπύον θάρος
ὅπως μετὰσχόμεν ἐπαξίως τῶν προγόνων ἡμῶν
τῆς παγκοσμίου ἐπιστημονικῆς ἀμιλλῆς τῆς
σήμερον.

Ἰδοὺ δικτὶ ζῶντος μὲν αὐτοῦ ὁ Varlomot
ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Carron du Villards
δὲν χάνει τὴν πρώτην εὐκαιρίαν ἕως εἶπε . . .
« Au mois d'Août 1857 Carron du Vil-
lards dînait à notre table en compagnie
d'un autre charmant esprit, le docteur
Anagnostakis, dont toute la vie scien-
tifique ne fut qu'un long triompho . . . » (1).
Μετὰ δὲ τὸν θάνατον ὁ Hirschberg ἐπι-
στέφει τὴν ἄλλως λίαν κολακευτικὴν βιογρα-
φίαν τοῦ ἀνδρὸς διὰ τοῦ ἐπομένου διαστίχου :

«Γαληνοῦ τὸν ὄψε φανείς δάδοχος ἡλθες
Ἐλλάδι καὶ θρηναί μύτρην ἔλῳ θανάτου. (1)
Καὶ τὸ στήθος αὐτοῦ ἐκόσμου διαφῶρον κρητῶν
πικρῶν καὶ δὴ ὁ Ἑλλ. κριώτερος ταξιδάρχης.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἕτερον σημεῖον τῆς ἐπιστημο-
νικῆς του δράσεως διακρίθη ὁ Ἀναγνωστῆς.
Ἐν μὲν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ ἐχρημάτισεν
δις κοσμητῶρ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς (1871 - 72

(1) Annal. d'Ocul. 1889, T. CI, p. 8—
Notice biographique de Carron du Villards.

(2) Centralblatt für pract. Angenheil, 1897
Mai, s. 158.

καὶ 1876—77) καὶ ἀπαξὶ πρῶτα (1877—78)
ὡς τοιοῦτος μάλιστα ἐφάνη λίαν προοδευτικὸς,
εἰσαγαγὼν καὶ προτείνας πλεῖστα μέτρα λυσι-
τελέστατα διὰ τῆ ἀνύψωσιν καὶ τελειοποίησιν
τοῦ διδάσκοντος ἐν τῷ ἰδρύματι τούτῳ προσωπι-
κοῦ (1). Ἐν δὲ τῇ Ἰατρικῇ Ἑταιρίᾳ Ἀθηνῶν
διετέλεσε πρόεδρος συνεχῶς ἐπὶ 20 ἐλόκληρα
ἔτη (1) καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν προεδρίαν καὶ
πρωτοβουλίαν αὐτοῦ συνεκροτήθησαν ἀμφοτέρω
τὰ πνευλλήνια ἰατρικὰ συνέδρια (1882 καὶ
1887) τὸν δὲ πανηγυρικὸν αὐτῶν αὐτὸς ἐκ-
φωνήσας ἀπέδειξε καὶ καλλενὴν λόγου ἀουήθη
καὶ ἐμβριθεῖαν ἄκραν (1).

Ἰδίως δὲ τῷ 1875, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς 3ης
Ὀλυμπιάδος (1881—1875) ἐκλεγείς ὑπὸ τῆς
Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου Ὀλυμπιακὸς ρήτωρ,
ἐξεφώνησε λόγον πανηγυρικὸν περὶ τῶν προδ-

(Ἰδὲ λόγον πρυτανικὸν 1878
« Δὲν ἦτο ἀραγε ἀσυγκρίτως ὀρθότερον τὰ
ἐκλέγωνται ὑπὸ τῶν Σχολῶν οἱ ἀγγηγῆται
διὰ διαγωνισμοῦ ; . . . δὲν εἶναι λοιπὸν
κατὰ πάντα λόγον ὀρθότερον ἀρτί τὰ τοῖς
κρίτη (ἢ Σχολῆ) τὰ τοῖς συγκρίτη ;

«Καθόλου δὲ εἰπεῖν ἐν τῇ ἀπονομῇ τῶν
ἀκαδημαϊκῶν ἀξιομάτων τὸ δόγμα τοῦ
διαγωνισμοῦ δὲν εἶρε χάριν παρ' ἡμῖν.
Ἠξεύρετε διατὶ ; διότι οἱ προσβεβύσαντες αὐ-
τὸ ὤρμησαν ἄνω ποταμοῦ. Ἐπρότειναν τὴν
ἐφαρμογὴν αὐτοῦ εἰς τὰ ὑπἄτα ἀξιώματα,
ἐνῶ ἔπρεπε τοδρατίον ν' ἀρχίσωσιν ἀπὸ
τῶν κατωτέρων καίτοι ἡ ἀμιλλὰ εἶναι προ-
σὸν εἰς τὴν γένητα. ἔκει ἀθλητὰς μὲν ἐδ-
ρίσκει προθέτους τοῖς νεωτέροις, κριτὰς δὲ
ἔχει ἀρμοδίους καὶ ἀνεκτοῖς τοῖς προσβυ-
τέροις τὴν ἡλικίαν καὶ πεπειραμένους τὴν
ἐπισημὴν καὶ ἀγίωτέρους τὸ ἀξίωμα. Ὁ δια-
γωνισμὸς εἶναι ἀρχὴ ἀναντιρρήτως κοινω-
φελῆς, ἀλλ' ἕνα τειλοσφορήση πρέπει νὰ
συναρραστραφῆ μετ' αὐτῆς ὁ κολλίτης ἐξ ἀ-
παλῶν ὀνύχων.

«Ἐντεῦθεν ὀρμώμενος ἐνόμισα ἔργον ὡ-
φελιμώτατον τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ διαγωνισμοῦ
εἰς τὴν ἀπονομὴν μικροτέρων τινῶν ἀκαδη-
μαϊκῶν ἀξιομάτων »

(2) Καθ' ἄλλην τὴν περιόδον ταύτην τὰ
πρακτικὰ τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρίας κοσμοῦσιν
ἀναγνώσματα καὶ ἀνακοινώσεις τοῦ Ἀνα-
γνωστῆς ἰατρικῶν ἐνδιαφερόμεναι.

(3) Γαληνὸς 1887, 28 Μαρτίου, ἔτος Θ'.
ἀριθ. 11, σελ. 161.

δων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους μετὸν ὑψηλοτάτων ἰδεῶν, γλαφυρότητος καὶ ρητορικῆς δεινότητος ἀμιλλωμένης πρὸς τὴν τοῦ Περικλέους καὶ Δημοσθένους.

Τίλος εἶναι γινώσκον πόσον ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀναγνωστικῆ ἐπὶ τῆς κλασικῆς Ὀρθολογίας καὶ τῆς Κλασσικῆς ἐπὶ τῶν πασχόντων ἀνεδίδκνουν αὐτὸν φιλόκαλον καὶ μεταδοτικόν, εὐρυμαθῆ καὶ ὀξύνουν, χρυσοτόμον καὶ γενναίως μετὸν διδάσκων ! καὶ πόσον ἡ μέχρι λυτρίαις ἐκτίμησις τοῦ δημοσίου ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀνατολήν, ἥ ἐπισκέπτετο κατὰ κειρὸς τὰς κυριώτερας πόλεις, ἀνεδίδκνουν αὐτὸν ἔξοχον θεραπευτὴν !

Ἀκολούθως λύεται ἡ συνεδρία.

Σημ. Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς.—Αἱ συνεδριάσεις δὲν ἐπανελήφθησαν πλέον μέχρι τέλους τῆς περιόδου ταύτης, πολλὰκις μεταωθίσαι ἐλλείψει ἀπαρτίαις. Ἐθεωρήθη ὅμως χρήσιμον νὰ καταχωρηθῇ ἐνταῦθα ἐπιστολὴ τοῦ κυρ. Γαβριηλίδου συνοδευομένη ὑπὸ ἐντροχίστου ἀναγνώματος ὡς ἀμέσως συνδεμένη πρὸς προηγουμένης συνεδριάσεως καὶ ὑπαγομένη εἰς τὴν συνήθη ἀλληλογραφίαν τοῦ Τμήματος κατὰ

τὴν λήγουσαν ταύτην περίδον. Ἡ ἐπιστολὴ ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόεδρε τοῦ Βιολογικοῦ Τμήματος,

Πρὸ πολλῶν ἔχω ἔτοιμον ἀνάγνωσμα, δι' οὗ σκοπῶ νὰ ὑποδείξω ὅτι ὁ κ. Τράντας δὲν παρετήρησε φαινόμενον τέως ἀγνωστον καὶ νὰ καταδείξω ὅτι ἡ διὰ χρησιμοποίησεως αὐτοῦ μέθοδος εἶναι ὀλιγὸς ἀχρηστος ἐν τῇ πράξει. Ἐπειδὴ ὅμως βλέπω ὅτι διαιωνίζεται ἡ ἐπανάληψις τοῦ Β. Τμήματος, ἔκρινα καλὸν νὰ πέμψω ὑμῖν ἐν φακέλλῳ ἐσφραγισμένῳ τὸ ἐν λόγῳ θέμα μου, ὅπερ πλέον κατ' ἀνάγκην θέλω ἀναγνώσει ἐν τῇ πρώτῃ συνεδρίᾳ τῆς προσεχοῦς περιόδου, καὶ τοῦτο ὅπως ἀσφαλίσω τὴν προτεραιότητα τῆς χρονολογίας ὑφ' ἣν ἔγραψα αὐτό.

Μεθ' ὑπολήψεως
Α. Γαβριηλίδου

Πέραν τῆ 2 Ἰουνίου 1898.

Τ Ε Λ Ο Σ

Κυριωτέρων καὶ οὐσιωδεστέρων ἐσθλαμένων διορθώσεως

Σελ.	στήλ.	στίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθι
25	6'	45	»	περικυκλωμένων
43	6'	48	»	ἐπὶ 100 γρ.
46	α'	18	»	3,30 γρ.
85	α'	33	»	μέθοδος ἀστοχεῖ
92	6'	25	»	τῆς ἐθνικότητος
94	6'	40	»	μεθ' ὅλης τῆς ἐν χρῆσει μεθόδου
100	6'	48	»	ὑποστάσεων
119	α'	29	»	1869
119	Σημ. (3)	2	»	1861 τὸ δὲ συνώνυμον τῆς Mèlanges ophthalmologiques ἐξεδόθη γαλλιστὶ τῷ 1869.
119	6' (Σημ.)	4	»	ἐπιχειρήσεων